Universidad de Deusto
Biblioteca

92

260 — 4
Universidad de Deusto
3
47722
Biblioteca

~~85~~

~~120 — 12~~

~~265 — 5~~

~~122 — 2~~

~~150 — 3~~

151 — 1

430731
346925
1(38)"4"
P 92
40000430731

Universidad de Deusto
Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca

ΠΡΟΚΛΟΥ ΔΙΑΔΟΧΟΥ ΠΛΑΤΩΝΙΚΟΥ

ΕΙΣ ΤΗΝ ΠΛΑΤΩΝΟΣ ΘΕΟΛΟΓΙΑΝ ΒΙΒΛΙΑ ΕΞ.

PROCLI SVCCESSORIS PLATONICI

In Platonis Theologiam LIBRI SEX.

Per

ÆMILIVM PORTVM, FRANCISCI FIL. EX GRÆCIS FACTI LATINI, ET IN GRATIAM PLATONICÆ PHILOsophiæ studiosorum ex Illustrissimi, Celsissimiq; Principis ac Domini, DN. FRIDERICI, DN. JOANNIS ADOLPHI Filii, Bibliothecá Gottorpianá Græcé ac Latiné, nunc primum in lucem editi.

Accessit MARINI NEAPOLITANI libellus de Vitá PROCLI. item Conclusiones LV. secundum Proclum; quas olim Romæ Illustris PICVS MIRANDVLA disputandas exhibuit. nec non INDEX rerum & verborum locupletissimus.

HAMBURGI,
Et prostant FRANCOFVRTI
APVD RVLANDIOS.
M. DCXVIII.

Canjeado por Zeller, Philosophie der Griechen E. Elordny

Universidad de Deusto
Biblioteca

EPIGRAMMA

IN PROCLVM.

Ἐν δοίᾳ μάλα θυμὸς ἔην πάρος· ἄρτι δ' ἔολπα
λεχθῆναι ἑτέων τῆνο παλαιοτάτοις.
ἄλλοκα ἄλλα βροτῶν ὑποδῦναι σώματα ψυχὰς,
Πυθαγόρην τε πέλεν, τόν ποκα Πανθοΐδην.
πάμπαν ἀναμφάρις· ἔφυ σέο θέσκελ' ἑλίξας
γράμματα, Πρόκλε σοφῶν ὄμμα φαεινότατον.
ὡς ἐν πᾶσι μετέσιχες ἴχνια θεῖα Πλάτωνος,
Σωκρατικῶν ἀέρων ἄνθεα πάντα φέρων!
κ' ἀμβροσίαν μύσαι, καὶ νέκταρ ἐν ἅπασι γάζες,
τὰν παιδίαν σοφίας μειλιχιᾶν κορέσας.
τὸν Ἀρίστωνός σ' ὀνυμαίνω, ἔυχος Ἀθηνῶν·
ψυχὰν γάρ τυ λάχες, τάν ποκ' Ἀριστοκλέης.

ANDREAS VVISIVS
Fac.

ÆMILII PORTI,
FRANCISCI PORTI CRETENSIS F.

EPISTOLA
Ad Lectorem.

QUám sint incerti rerũ humanarum casus, amice Lector, manifestè vides. Quamobrẽ etiam à te veniam faciliùs impetrabo, quòd promissa præstare, fidemque meam apud Liberalium artium amatores, & antiquitatum studiosos, liberare non potuerim. Suidam enim (qui pretiosissimos variarum Scientiarum thesauros continet, quem totum, summorum virorum hortatu, ac rogatu, Latinitate fideliter, & accuratè donavi, & in quo emendando, poliendo, in pristinum splendorem restituendo, & perpetuis Notis illustrando, plures annos laboriosè consumpsi) Suidam, præstantissimum scriptorem, omnibus Musarum cultoribus utilissimum, & pernecessarium, typis (si Deus nostris cœptis faveret) brevi mandatum iri promiseram. Sed typographorum, qui pulcherrimum hoc opus expactis, & conventis erant excusuri, & in lucem edituri, mors insperata spem nostram fefellit. Πᾶν οὖν ἀνάσιον, ξυγγνώμης ἄξιον. Nam, ut canit Æschylus in Prometheo:

Τὸ τῆς ἀνάγκης ἐς ἀδήριτον θέν.

Communem igitur jacturam, quæ me præcipuè tangit, & sperato diuturni laboris fructu præter expectationem privat, æquo feramus animo, novamque lætitiæ materiam divino favore nobis oblatam, alacriter amplectamur, noviſque suavissimorum bonorum delicijs quæ gratis nunc offeruntur, abundè fruamur. Nunc enim (amice Lector) Platonicam Procli Græco-latinam Theologiam in sex libros distinctam, & ejusdem Procli Theologicam Institutionem, quæ CCXI. capita complectitur, habes libere legendam. Hic Proclus est antiquissimus Philosophus, Platonis successor, qui Platonis doctrinam, & docendi rationem in suis libris studiosè sequitur. Procli vitam Marinus Neapolitanus, ejus discipulus, & successor, satis prolixè scripsit. Suidas etiam de Proclo multa memoratu digna tradit, ejusque scripta plurima recenset. Sed in rebus, quas alij fusè jam tractarunt, hîc repetendis non immorabor. Quæ verò de Præsentibus Procli scriptis nullus adhuc memoriæ prodidit, hæc ego paucis expediam

in gratiam illorum, qui veritatis audiendæ ſunt cupidi, non terreſtria: ſed cœleſtia ſpectantes, & affectantes. Quid enim omnia perſequerer importunè, quæ Proclus in his Platonicæ Theologiæ libris Lectori diſcenda proponit? Singulorum librorum capita conſulantur, quæres in ijs copiosè tractatas, nobis ſummatim demonſtrant. In ipſis verò Theologicæ Inſtitutionis capitibus aliam rationem Proclus eſt ſequutus. Nam in ea capitum numerus ad marginem ſimpliciter eſt notatus. In textu verò, res ipſæ, quas ille ſibi tractandas propoſuit, prolixiùs explicátur. Quamvis autem Proclus non Chriſtianus: ſed Ethnicus fuerit, ac proinde non unum tantùm, verumque Deum, æternum, omnipotentem, & rerum omnium Creatorem, & Conſervatorem agnoverit, ut eum ex Legis divinæ præſcripto coleret: ſed innumerabilẽ variorum Deorum multitudinem (cui Dæmones, Heroes, bonos, maloſque Genios, & Angelos addit) falſam Gentilium opinionem ſequutus, eſſe crediderit, & alijs vana Platonicæ Philoſophiæ, ſuique Præceptoris Syriani dogmata tradiderit, de Deo tamen multa magnificè ſcribit, quæ diceres ex divinis ſacræ ſcripturæ oraculis eſſe deſumpta. Ne longiùs abeamus, quum Proclus unum, primum, æternum, ſummumque Deum (unde cæteros originem traxiſſe, ſuæque naturæ firmitatem, & conſtantiam pendentem habere dicit) propter incomprehenſam, & ineffabilem divini numinis excellentiam, omni appellatione ſuperiorem eſſe ſtatuit, quum Deum & coloris, & figuræ, & tactus expertem, quum incorporea, inviſibili, & æterna natura præditum appellat, quum rerum omnium ſapientiſsimum opificem, qui res univerſas, & ſingulas à ſe conditas fovet, ſuáque divina providentia moderatur, adminiſtrat, atque conſervat, quum eum omnis cognitionis, & veræ ſapientiæ perennem fontem vocat, quum omnium bonorum ſuppeditatorem, quum omnium Virtutum Parentem, quum Vitæ non ſolùm autorem; ſed etiam conſervatorem, quum Deum ubique, & nuſquam eſſe, quum in omnibus locis eſſe, nec in ullo concluſum teneri, quum omnibus adeſſe, & omnia eſſe, & nihil eorum eſſe, quæ per ipſum ſunt, & quæ ſuum eſſe ab ipſo acceperunt, quum ubique præſentem omnia videre, & omnia ſcire, & unum quenque pro meritis, vel bonorum præmijs, vel malorum pœnis afficere dicit, denique quum Proclus Deum diſertiſſimis verbis appellat ſummum illud Bonum, quod omnia ſemper expetunt, ad quod omnia contendunt, & quod omnia participare ſtudent, quòd in eo ſolo per communionem, & cum eo conjunctionem, omnium felicitas, & beatitudo ſit repoſita, quum Proclus hæc, & alia quàm plurima his ſimilia paſsim de Deo ſcribit, quid (quæſo) magnificentius, quid ſublimius, quid auguſtius, & divinæ Majeſtati convenientius, ab homine mortali vel cogitari, vel ſcriptis mandari poſſet? Quum autem Proclus de Numeris verba facit, eorum naturam, & multiplicem poteſtatem nobis declarans, ternarium, & ſeptenarium maximè commendat, & utriuſque perfectionem laudibus in cœlum extollit, imparemque numerum pari cenſet anteponendum, ut Deo gratiorem, quod & Latinorum Poëtarũ Princeps, in Pharmaceutria confirmat, ternarij numeri præſtantiam, & vim efficacitatis plenam deſcribens:

Terna tibi hæc primùm triplici diverſa colore,
Licia circundo, terq; hæc altaria circum,
Effigiem duco: Numero Deus impare gaudet.

Quam-

Quamvis autem & ternarius, & ſeptenarius numerus ſit impar, ſeptenario tamen ternarium Proclus anteponit, ut altero perfectiorem, quòd in eo ſit principium, medium, & finis, & nihil ei deſit, quod eum imperfectiorem reddat, nihil ei addi poſsit, quod eum faciat perfectiorem, nihil etiam in eo redundet, quod ſuperfluum aliquid, & vitioſum indicet. Hinc ideo ſuas Deorum Trinitates ille deduxit, inter quas unam, primam, ſummamque ſtatuit, à qua cæteras pendêre, regique dicit, & rurſus, in hac prima, primum Deum cæteris duobus imperare tradit, ut illud primum, & ſummum unum, cæteris Numeris, qui ſuam ab Uno ducunt originem. Sed nos Chriſtiani, quorum Mentes æternus ille Juſtitiæ Sol cœleſti luce per ſuæ miſericordiæ clementiam, illuminavit, & vera noſtræ ſalutis cognitione donavit, in una ſola, ſacroſancta, individua, & æterna Trinitate Unum, & Trinum Deum, in tres perſonas ineffabili modo diſtinctum, ὁμοούσιον, ἰσοδύναμον, ἰσότιμον, per vivam fidem, eamque θεόπνευστον, agnoſcimus, veneramur, & adoramus, Patrem, Filium, & ſanctum Spiritum, ut cùm in alijs plurimis ſacræ Scripturæ locis, tum verò præcipuè, verbiſque diſertiſsimis, in Evangelio S. Matthæi, in ultimi capitis fine docemur. Jam verò quid ea perſequar, quæ Proclus prolixè tradit de cœlis, eorumque varijs orbibus, natura, motu, vi, & poteſtate, de quatuor Elementis, de eorum ſitu, cauſis, effectis, & commodis ad nos inde manantibus, de ſupercœleſtibus, cœleſtibus, terreſtribus, marinis, inferiſque Dijs, de ſingulorum Deorum natura, nomine, poteſtate, cuſtodia, qua res ſuæ tutelæ commiſſas cuſtodiunt, de Planetis, & in primis de Sole, de cujus natura, viribus, facultatibus, & virtutibus mira profectò tradit? Quæ verò de Saturno, de Saturni nomine, Saturnijſque vinculis à Proclo dicuntur, non contemnendam utilitatem Lectoribus afferunt, & quomodo Poëtarum fabulæ ſint intelligendæ, nobis demonſtrant. Nam per illa fabularum involucra, quæ vulgus imperitum inconſideratè ſpectans, à Poëtarum lectione, tanquam rerum abſurdarum, fœdarum, & impiarum plena, deterretur, Poëtæ (quod apertè Proclus teſtatur) res cœleſtes, divinas, arcanas, & ab ignaræ multitudinis opinione remotas, ſignificare voluerunt. Quàm verò pulchra, quàm jucunda, quàm utilia, lectuque neceſſaria ſunt ea, quæ Proclus ſcribit de Scientijs, de Virtutibus, de Anima, de ejus natura, & immortalitatis cauſa, propter Similitudinem, quam habet cum Deo, item ea, quæ dicit de Mente, Mentiſque natura, & excellentia, de corpore, quomodo totum ubique uno, eodemque tempore eſſe nequeat, & quomodo corpus per animæ conjunctionem divinum eſſe dicatur, de Ævo, de Æterno, & Æternitate, & de æterna piarum animarum beatitudine, propter earum cum Deo, beatitudinis autore, communionem. Ex ijs autem, quæ ſuprà diximus, & quæ Lectoribus, ut quoddam perexiguum rerum in Proclo ſcriptarum ſpecimen hîc exhibemus, ſatis apparet, quanta ſit hujus ſcriptoris dignitas, utilitas, & cum verborum ornamentis, & ſplendore conjuncta ſuavitas. Si quis verò, quot in iſtis Procli doctiſsimis libris lineæ leguntur, propemodum tot aureas ſententias eſſe dixerit, ſuperlatione quidem uti videbitur, ab ipſa tamen veritate non procul aberrabit. Quod autem in his Procli ſcriptis maximam parit admirationem, illud eſt,

Dum

Universidad de Deusto
Biblioteca

Dum Proclus de Deo, rebusq; divinis, & cœlestibus loquitur, propter eloquentiam, quâ plurimùm valet, eo dicendi genere utitur, quod Lectoris animum sic afficit, ut ejus Mens extra corpus, vel supra cœlos ad manifestã Dei præsentiam, & choros Angelicos, quasi quodam afflatu divino repentè quodammodo rapiatur, & cœlesti beatitudine jam frui videatur. Cæteris quoq; rebus, quas ordine pulcherrimo peritissimè tractat, orationem tribuit convenientem, eamq; multorum vocabulorum felicissimè compositorũ novitate non indecora, quasi floribus quibusdam insertis, exornat. Multas etiam voces, phrasesq; reperies apud Proclum non mediocriter obscuras, & τοῖς λεξικογράφοις prorsus ignotas, quarum obscuritatem, atque difficultatem ipsa periodorum, & sententiarum prolixitas, & longiorum παρενθέσεων crebritas auget. His adde priscam, & paucis familiarem compendiosè literas, vocesq; pingendi rationem. Cæteras Græci textus manu-scripti non leves difficultates taceo, quas habebat antiquissimus codex minutissimis characteribus conscriptus. Quibus omnibus incommodis, & impedimentis de medio sublatis, jam (amice Lector) in hæc amænissima Procli prata, suavissimos flores lecturus, & Platonicæ Theologiæ nectar hausturus, veni festinans. Sed antequàm in ea penetres, ne fortè per imprudentiam pecces, & tantorum bonorum, quæ tibi gratis (ut supra dictum) nunc offeruntur, verum autorem ignores, eumq; debitis honoribus, & gratiarum actione fraudes, paulisper hîc siste gradum, & rei gestæ veritatem disce.

Illustrissimus, Potentissimus, & Clementissimus Princeps, Dominus, Dominus IOHANNES ADOLPHUS, Hæres Norvegiæ, Dux Schlesvvigæ, Holsatiæ, Stormariæ, & Dithmarsiæ, Comes in Oldenburgk, ac Delmenhorst, &c. Princeps perpetua colendus observantia, Princeps, qui dies, & noctes in hanc principalem curam totus incumbit, ut non solùm populos à Deo suæ fidei commissos, justissimè regat, & in omni rerum affluentia viventes, pacatissimè gubernet: Sed etiam pro viribus, universo terrarum orbi paternè consulat, ejusq; commodis, honori, utilitati, salutiq; prospiciat, & Remp. literariam sapientissimis consilijs, heroicisq; factis quotidie juvet, atque promoveat, & perennibus decoret gloriæ monumentis, Hic Princeps, qui pro virtutum animo divinitùs insitarum meritis nunquam satis laudari posset, Cùm sub initium anni 1608. suam Bibliothecam præstantissimis quibusq; scriptoribus & Græcis, & Latinis instructissimam lustraret, & varia librorum volumina volutaret, in antiquissimum hujus Procli manu-scripti codicem, quadam felici sorte incidit, eum aperuit, & librorum capitibus attentè consideratis, cognitaq; rerum in ijs tractatarum materia, quæ nihil vulgare, nihil humile continebat, confestim animadvertit, vel ipsos Theologos, Jurisconsultos, Mathematicos, Grammaticos, atque adeò Politicos homines, ex hoc scriptore, si latinitate fideliter donatus in lucem cum Græco textu prodiret, maximam utilitatem, & voluptatem percepturos. Quare sine mora, sapientissimus, & excellentissimus iste princeps, verus Patriæ Pater, ardentissimo, laudatissimoque propagandæ virtutis desiderio semper flagrans, ex domesticis, quorum insignem pietatem, prudentiam, atque doctrinam optimè perspectam habebat, quærere diligenter cœpit, cuinam hic literarius Procli thesaurus ex animi sui sententia tutò committi posset, ut eum primo quoque tempore cum alijs etiam Sapientiæ studiosis, liberaliter

liter, & benignè communicaret. Cùm autem ipsius Celsitudo meum nomen à Clarissimis, & Amplissimis Viris officiosè commendatum audivisset, statim imperavit, meus animus per literas ab illis exploraretur, ut certò sciret, an ego provinciam istam Procli Latinitate donandi suscipere vellem alacriter. Quin etiam idem Clementissimus, & erga Musas munificentissimus Princeps, ut meis rebus meliùs consuleret, suæq; Celsitudinis, & Clementiæ paternum affectum, providamq; curam apertè mihi testaretur, me ipsum mei laboris, & operis æstimatorem esse voluit, & jussit, idq; per literas honorificentissimis verbis ad me suo jussu scriptas, & per tabellarium ex remotissimis locis, hac sola de causa missas, ipsius Celsitudinis propria manu subscriptas, & ejusdem sigillo obsignatas, in quibus mihi, meisque (si suæ Celsitudini fidelem operam in opere præscripto navarem) omnem suæ Clementiæ benevolentiam, & certissimũ suæ benevolentiæ testem, ipsam suæ Celsitudinis beneficentiam, & munificentiam, brevi, non tàm verborum, quàm factorum splendore confirmandam, ultrò detulit, & obtulit clementissimè. Cùm autem ipsius Celsitudo meam mentem ex meis literis intellexisset, & me ad imperata faciendum vidisset paratissimum, per alias literas eodem modo, quo suprà dictum, scriptas, & missas, egregiam talis ministri voluntatem, fidemq; collaudavit, & æquis, ac honestis ejus postulatis annuit serenissimo vultu, præmiumq; labori jam confecto dari decrevit, quod à tanti Principis munificentia dari decebat. O rarissimum, & præclarissimum Heroici pectoris exemplum! Præterea verò Clementissimus, & utilitatis publicæ studiosissimus Princeps, ut gloriosum regijs virtutibus corollarium adderet, mihi per literas summæ Clementiæ plenas mandavit, ut totum Proclum à me Latinè redditum, accuratissimè describerem, & è regione Græci textus, Latinam interpretationem fidelissimè collocarem, ut Græca Latinis, & Latina Græcis responderent, & aptè convenirent, ne Typographus (qui novum hoc opus, quod nunc primùm in lucem prodit, Principis munificentissimi sumptibus excudendum accepit) in vetustissimi codicis Græci manu-scripti Lectione difficillima per imperitiam gravissimè peccaret, & Lectoribus discendi cupidis impedimentum, ac moram afferret importunam. Quis igitur tam inhumanus, quis tam ingratus, quis à Musis tam alienus erit, qui Principis Illustrissimi Clementiæ, quæ Celsitudinis Heroicæ munificentiam omnibus scientiarum, & virtutum amatoribus, ultrò, gratisq;, liberrimè fruendam largitur, debitas gratiarum actiones, & debitos honores, ex animo persolvere dubitabit? Hîc tamen alijs ego nihil præscribam: sed quod ipse factis præstare non possum, id verbis saltem pro viribus præstare conabor, meosque conatus ab optimis, doctissimisq; Viris laudatum iri confido. Vale (amice Lector) & tuorum commodorum fautoribus, & promotoribus fave constanter,

& beneficiorum ab Illustrissimi Principis Clementia in Literariam Remp. magnificentissimè collatorum memor, de splendidissimo Germanorum Principum ornamento, clara voce mecum dicere ne verecunderis:

Semper honos, nomenque tuum, laudesque canantur,

Universidad de Deusto
Biblioteca

ÆMILII PORTI

AD ILLUSTRISSIMUM, POTENTISSIMUM, ET CLEMENTISSIMUM PRINCIPEM, AC DOMINUM,

DN. JOHANNEM ADOLPHUM,

Hæredem Norvvegiæ, Ducem Schlesvvigæ, Holsatiæ, Stormariæ, & Dithmarsiæ, Comitem in Oldenburgk, & Delmenhorst, &c.

Dominum perpetua observantia plurimùm observandum,

ÆMILII PORTI, FRANCISCI PORTI CRETENSIS F.

Εὐχαριστήριον, liberumque carmen, cum latina interpretatione ad verbum.

Τίνα δροτῶν, τίν' ἡρώων,
τίν' ἀγαυῶν ἡγεμόνων,
τοῖς αὐλοῖσιν ἡδυπνόοις,
ἢ κιθάρα τερπνολάλῳ
κλειὼ κλείειν ἤδη λήψῃ;
τὰς μὲν ἄλλας ἄλλ' ἀΐδῃ,
καὶ λιγείαις ἀοιδάων
κοσμοίη Φωναῖς ἐάων,
ἐς τὰς πόλας, ἠδ' ἐς ἄστρα
τοὔνομα κείνων ἀείρων.
Ἀλλὰ τύνη κασιγνήτης
μετὰ τῆς σέο Φιλτάτης
καλλιόπης, καλὴν ὄτα
προΦρονέως ἐκ στομάτων
ἐξιεῖσα τῶν ῥοδέων,
τῶν αὐλῶν, καὶ τῆς κιθάρας,
εἰ δὲ θέλῃς, καὶ τῶν ἄλλων
μουσικῶν ἦχας ὀργάνων
προστιθεῖσα, καινὸν μέλος,
ἀγαθαῖσιν ἅμα τύχαις,
ἡμῖν μέλπε, τὸ γανώσῃ
Φρένα, καὶ θυμὸν ἐκείνᾳ,
τῶπερ, ὦ θεά, τεάων
γλίχομαι δῶρα τρυΦάων

Quem mortalium, quem Heroum,
Quem Illustrium Ducum,
Tibijs suaviter-spirantibus,
Vel cithara dulciloqua
Clio celebrare jam sumes?
Alios quidem alius canat,
Et canoris carminum
Ornet vocibus suorum,
Ad polos, & astra
Nomen illorum extollens.
Sed tu sorore
Cum tua charissima
Calliope, pulchram vocem
Prompte ex ore
Emittens roseo,
Tibiarum, & citharæ,
Si verò vis, & aliorum
Musicorum sonos instrumentorum
Addens, novum carmen,
Bona cum fortuna,
Nobis cane, quod exhilaret
Mentem, & animum illius,
Cui, ô Dea, tuarum
Cupio dona deliciarum

Grati-

CARMEN.

Gratificans donare.	χαριζόμενος δωρεῖσθαι.
Hujus enim divinum genus	Τέτυ γὰρ τὸ θεῖον γένος
Verè encomijs	ἀτρεκέως ἐγκωμίων
Dignum est omnigenis.	ἄξιον ἦε παντοίων.
Quare donorum	τοὕνεκα τῶν χαρισμάτων
A-Musis-profectorum perennibus	τῶν μουσάων ἀενάοις
Rigari fluxibus jubet	ἄρδεσθαι ῥοαῖς ἀνώγει
Phœbus, ille Musarum Dux,	Φοῖβος, ὁ Μουσῶν ἡγήτωρ,
Talis generis splendorem.	τοίυ γένευς ἀγλαΐαν.
A nobis, à nobis	ἀΦ' ἡμείων, ἀΦ' ἡμείων
Procul, procul nunc abito	πόρρω, πόρρω νῦν ἀπίτω
Græcorum jactatorum	τῶν Ἑλλήνων κομπασάων
Omne verbum fictum,	ἅπαν ῥῆμα πεπλασμένον,
Et assentationis plenum.	καὶ θωπείας πεπλησμένων,
Etenim nobis Altedominans	καὶ γὰρ ἡμῖν ὑψιμέδων
Ex Olympi verticibus	ἐξ Ὀλύμπυ τῶν καρήνων
Præter omnem expectationem	παρὰ πᾶσαν προσδοκίαν
Manum misit servatricem,	χεῖρα πέμψε σωτηρίαν,
Et monstrorum domitorem	καὶ τεράτων δαμασῆρα
Dedit nobis ingentium,	δῶκεν ἄμμι τῶν πελώρων,
Qui fortitudinis invictæ	ὅσπερ ἀλκῆς ἀνικήτυ
Robore exultans divinitùs-inspirato,	κάρτει γαίων θεοπνεύςῳ,
Illam Alcidæ prioris	τὴν Ἀλκίδυ τὴ πρωτέρᾳ
Justam nominis-appellationem	δικαίον Φερωνυμίαν
Fert, verbis facta exæquans.	Φέρει, λόγοις ἔργ' ἰσάζων.
Salve igitur, salve iterum,	Χαῖρε τοίνυν, χαῖρε πάλιν,
Salve tertium, sceptrigerorum	χαῖρε τρίτον σκηπτροΦόρων
Sacrum germen Regum.	ἱρὸν ἔρνος βασιλήων.
Doma, doma Ignorantiæ	Δάμα, δάμα τὴν Ἀγνοίας
Dominationem ferinam,	δυναστείαν θηριώδη,
Et fœtus Inscitiæ	καὶ γεννήματ' Ἀϊδρείας
Omnes omnino ex terra	πάντα πάντως ἐκ τῆς ἄιας
Expellens deleas.	ἐκδιώκων ἀΦανίζῃς.
Doma, doma Vitium,	Δάμα, δάμα τὴν κακίαν,
Et Superbiam,	Καὶ τὴν ὑπερηΦανίαν,
Et fœdis horum liberis	ἠδ' αἰσχροῖσι τώνδε τέκνοις
Non-parcens bellum-infer.	ἀΦειδέως πολεμίζειν.
Doma, doma Paupertatem,	Δάμα, δάμα τὴν Πενίαν,
Pessimam ferarum	τὴν κακίστην τῶν θηρίων
Omnium, quæ mortales cruciant:	πάντων, ἃ θνητὸς τίθσιν,
Cujus dentes venenum-ejaculantes	ἧς ὀδόντες ἰοβόλοι
Innocentibus Poëtis	τοῖς ἀθώοις μουσοπόλοις
Dolores insanabiles	ἀλγηδόνας ἀνηκέστυς
Injiciunt crudeliter,	ἐπιβάλλουσιν ἀνοίκτως,
Et sæpè interficiunt	Καὶ πολλάκις ἀναρθῶσιν

θᾶσσον,

Universidad de Deusto
Biblioteca

θᾶττον, ἢ τῶν ἐχιδνάων
ἐν Μελίτῃ γεννητάων
ἰὸς, ᾧ γλῶσσα τριγλῶχιν
τῶν κνωδάλων ἀνημέρων
παλαμναῖς Φιλεῖ βάλλειν.
Δάμα, δάμα τὴν Πενίαν,
καὶ ταύτης ἀναισχωτίαν,
μυρίων κακῶν αἰτίαν.
Ὦ κυνῶπις ἀ ταχεῖα
σὺ ἀπάσῃ τῇ κακίᾳ,
τὰς ἀρετῶν σεβασῆρας
εἰρηναίας καλλιπῶσα,
πρὸς ἀσώτους, ἠδ' ἀλείτας,
ἀσεβεῖς τε προσελεύσῃ,
καὶ ποιναῖς ὀφειλομέναις
τὰς ἀδίκους τιμωρήσεις;
Δάμα, δάμα τὴν Πενίαν,
καὶ ταύτης ἀναισχωτίαν,
μυρίων κακῶν αἰτίαν.
Τὰς ὑπὸ τῆς δὲ τρωθέντας
ἀ Μαχάων, ἀ Παιήων
τῷ χυλῷ τῆς παιονίας,
ἢ Φαρμάκοις ἰατρείας
τοῖς κοινοῖσι θεραπεῦσαι
δύναται, ἀλλ' ὁ Πλοῦτος μόνος
ῥεύμασι χρυσοῦ ποτοῖο
θησαυροῖς ἐν τοῖς ἑοῖσιν
ὃν ἀκριβέως φυλάττει,
τὰς τῆς Πενίας βελέμνοις
τοῖς πικροῖς τραυματισθέντας
δύναται καλῶς ἰᾶσθαι
τῷδε πόσει καλλιῤῥόῳ,
τὴν οἰκτίρμων ἐυμενέως
πᾶσι μὲν τοῖς εὐσεβέσι,
μάλιστα δ' ἀοιδοπόλοις
δυσυχίᾳ πιεσθεῖσι
διὰ τὸν Ζωΐλου φθόνον,
καὶ διὰ συκοφαντίας
τῶν ἐχθρῶν τῆς ἀληθείας,
χορηγεῖ μεθ' ἐυδοξίας.
Δάμα, δάμα τὴν Πενίαν,
καὶ ταύτης ἀναισχωτίαν,
μυρίων κακῶν αἰτίαν.
αὐτὰρ τὸ σθένος Δικαίας,
ὡς πρωτεῖς, ἐν τοῖς ἀνθρώποις,

Citiùs, quàm viperarum
In [insula] Melita natarum
Venenum, quo lingua tricuspis
Harum ferarum immanium
Sceleratos solet petere.
Doma, doma paupertatem,
Et hujus impudentiam,
Sexcentorum malorum autorem.
O caninis-oculis-præditanon velox
Cum omni vitio,
Virtutum cultores
Pacatos relinquens,
Ad prodigos, & peccatores,
Impiosq; accedes,
Et pœnis debitis
Injustos punies?
Doma, doma paupertatem,
Et hujus impudentiam,
Sexcentorum malorum autorem.
Homines ab hac vulneratos
Non Machaon, non Paeon,
Ipso succo paoniæ [herbæ,]
Vel pharmacis Medicinæ
Communibus curare,
Potest: Sed Plutus solus
Liquoribus auri potabilis
Thesauris in suis
Quod accuratè custodit,
Homines paupertatis sagittis
Amaris sauciatos
Potest egregiè sanare,
Hujus potione pulchriflua,
Quam misericors benignè
Omnibus quidem pijs,
Præcipuè verò Poëtis
Adversa-fortuna pressis
Propter Zoïli invidiam,
Et propter calumnias
Inimicorum veritatis
Suppeditat cum gloria.
Doma, doma paupertatem,
Et hujus impudentiam,
Sexcentorum malorum autorem.
Sed robur Iustitiæ,
Ut facis, inter homines,

O Prin-

O principum Decus, auge,
Et populorum commissorum
Tuæ peritiæ,
Et tuæ sanctimoniæ,
Pulchras habenas rege,
Perpetuò per rectam
Viam Justiciæ.
Sic enim lætitiæ
Fructum suavissimum percipies,
Et nullum tempus auferet
Gaudium voluptatum
Ter-optabile partarum
Virtutibus heroicis,
Quibus mortalium, & immortalium
Pater, & Moderator
Ornavit tuum pectus.
Non vides ut rident
Omnes telluris incolæ,
Quoniam se vident
Justis sub sceptris
Principis à-Deo-dati
Vitam agere beatè?
Non vides quomodo saltent,
Et pedes quomodo motent
Chori fœminarum
Legitimè conjunctarum
Cum suis maritis,
Dei gloriam celebrantes,
Dulcibus, & extollentes
Cantibus Altitonantis
Immensam bonitatem,
Simul & Misericordiam
Majorem omnibus humanis
Verbis, & elegantib. carminibus,
Quòd populis in caligine
Ignorantiæ versantibus
Principem dedit opportunè,
Qui luce veritatis
Cœlitus delapsæ
Dissipavit universæ
Tenebrosam imperitiæ
Nubem, & venerandæ doctrinæ
Fecit-exoriri radios,
Quibus suum principatum
Ut sol illuminat,

ὦ Κοιράνων κῦδος, αὔξε,
καὶ λαῶν ἐπιπραπέντων
τῇ σευ ἐπισημοσύνῃ,
καὶ τῇ σευ ἁγιωσύνῃ,
τὰς καλὰς ἡνίας ἔχε
νωλεμέως ἀν' εὐθεῖαν
ὁδὸν τῆς Δικαιοσύνης.
Οὕτω γὰρ τῆς εὐφροσύνης
καρπὸν ἥδιστον καρπώσῃ,
κ' οὐδεὶς χρόνος ἀφαιρήσει
τὴν χαρὰν τῶν ἡδονάων
τὴν τρισπόθητον κτητάων
ἀρεταῖς ἡρωϊκαῖσιν,
αἷς θνητῶν, ἠδ' ἀθανάτων
ὁ γεννήτωρ, καὶ κοσμήτωρ
κόσμησεν τὸ σεῖο σέρνον.
Οὐχ ὁρᾷς οἷα γελῶσι
πάντες αἷας ναετῆρες,
οὕνεκεν αὐλοὺς ὁρῶσι
θεμιστείοις ὑπὸ σκήπτροις
ἡγεμόνος θεοδότου
βίον ἄγειν εὐδαιμόνως;
Οὐχ ὁρᾷς οἷα πηδῶσιν,
καὶ πόδας οἷα νωμῶσιν,
οἱ χοροὶ θηλυτεράων
ἐννόμως συζευχθεισάων
τοῖς ἑοῖσι παρακοίτας,
τοῦ θεοῦ κλέος ὑμνοῦντες,
γλυκεροῖσιν ἠδ' ὑψοῦντες
ἄσμασιν, ὑψιβρεμέτου
νήριτον ἀγαθωσύνην,
ἅμα δ' ἐλεημοσύνην
μείζω πάντων ἀνδρομέων
λόγων, καὶ κομψῶν ἐπέων,
ὅτι λαοῖς τοῖς ἐν σκότει
τῆς ἀγνοίας σρωφωμένοις
ἄρχοντα δῶκεν εὐκαίρως,
ὃς τῷ φέγγει νημερτείας
οὐρανόθεν καταβάσης
διεσκέδασεν ἁπάσης
ζοφερὸν τῆς ἀμαθίας
νέφος, καὶ σεμνῆς παιδείας
ἀνέτειλεν τὰς ἀκτῖνας,
αἷς οἰκείαν δωμασείαν
ὥσπερ ἥλιος φωτίζει,

πάντα-

Universidad de Deusto
Biblioteca

πανλαχόθεν ἐκλαμπρώων;
οὐχ ὁρᾶς παρθενικάων
τὰς χορὰς καλλιπαρήων,
ἅμα τοῖσιν ἠϊθέοις
εὐγενέσιν, ἠδ' ἀγνοῖσι
χορείας ἁγνὰς χοροῶτας,
καὶ θεὸν, θεᾶτε δῶρα
λαμπροφώνως ἀνυμνοῶτας;
οὐκ ἀΐεις νεωτέρων,
οὐκ ἀΐεις γεραιτέρων,
ἀῤῥένωντε, θηλέωντε,
τὸν θεὸν, θεοῦτε δῶρα
μεγαλοπρεπῶς ᾄδοντων;
ἀληθέως, ἀληθέως
νῦν αἰὼν χρύσεος θάλλει,
χρύσεοί τ' ἄνδρες κυροῦσιν,
καὶ λίαν εὐδαιμονοῦσιν,
ἀρχοντος τοίου τυχόντες
παρὰ θείας εὐμενείας
ἑαυτοῖς δεδωρημένου.
Ἀληθέως, ἀληθέως
νῦν αἰὼν χρύσεος θάλλει,
χρύσεοί τ' ἄνδρες κυροῦσιν,
καὶ λίαν εὐδαιμονοῦσιν,
ἀρχοῦ τοίου πειθαρχοῦντες
ταῖς δικαίαις ἐντολαῖσι,
καὶ χωρὶς Φόβων ἁπάντων,
ἵλεων ἔχοντες θεῖον
σέβας, τὸν βίον βιοῦσιν
εἰρηναῖον, ἔνδοξόντε,
καὶ τὴν Φοβερὰν δηΐοις
ἄλκην, ἠδὲ προσασίαν
τὴν Ἀλκίδου κελαδοῦσι
τὴν πιστὴν, τὴν ἀνικήτου,
καὶ σοφίαν ἐξασκοῦντες,
τὴν ἀέναον πασάων
πηγὴν οὖσαν ἀρετάων,
τὸν θεὸν, δοτῆρα πάντων
ἀγαθῶν, ἀδιαλείπτοις
προσφοραῖς ὕμνων τιμῶσι,
καὶ τούτοις ἀγαλλιῶσι.

Undique illustrans?
Non vides virginum
Choros pulchrigenarum
Cum adolescentibus
Nobilibus, & castis
Choreas castas agitare,
Et Deum, Deiq; dona
Clarâ voce celebrare?
Non audis Juniores,
Non audis Seniores,
Mares q;, fœminas q;,
Deum, Deiq; dona
Magnificè canentes?
Verè, verè
Nunc ævum aureum floret,
Aureiq; viri sunt,
Et valde beati-sunt,
Principem talem adepti
A divina benignitate
Sibi donatum.
Verè, verè
Nunc ævum aureum floret,
Aureiq; viri sunt,
Et valde beati-sunt,
Principis talis obtemperantes
Justis mandatis,
Et sine terroribus omnibus,
Propitium habentes divinum
Numen, vitam vivunt
Pacatam, glorioſamq;,
Et formidabilem hostibus
Potentiam, & patrocinium.
Alcidæ celebrant
Fidum invicti,
Et sapientiam excolentes,
Perennem omnium
Fontem existentem virtutum,
Ipsum Deum, donatorem omnium
Bonorum, perpetuis
Oblationibus hymnorum honorant,
Et his exultant.

AD

AD EUNDEM
ILLUSTRISSIMUM, POTENTISSIMUM, ET CLEMENtissimum Principem, ac Dominum,
DN. JOHANNEM ADOLPHUM, &c.

EIUSDEM ÆMILII PORTI, &c.

Liberum carmen dimetrum catalecticum Græcum cum Latina interpretatione ad verbum.

Δῶρα ἀληθῶς
θεοὺς ὀργιζομένους
θνητῶν ἁμαρτίαις
ῥᾳδίως ἐξιλάσκει,
καὶ τὴν παροιμίαν
πάλαι τεθρυλλημένην.
ὁ Φοῖβος ὁ Μουσάων
ἡγεμὼν χρυσοκόμων,
τοῖς ἑαυτοῦ τόξοις,
καὶ βελῶν ἀκωκαῖσι
πολλάκις ἦν ἑτοῖμος
βαλεῖν, κῆρα φορέσαις,
τὴν κεφαλὴν ἀδίκων,
ἠδ' ἀθεμίτων βίαν
παυσέμεν ἤδη μέλλε
τὴν ὑπερφανέσαν·
ἀλλὰ τῶν ἱκετάων
τὰς χρυσέας θυσίας
ἰδὼν, ἰδ' ἱκετείας
τῶν χερῶν ἐκ κενάων,
ἠδὲ χρυσοῖο φέγγος
αἰγλαοῦ θαυμάσας,
ὠκὺς ἀφῆκε τόξα,
καὶ μεθῆκε τὸ μένος
τὸ πρόσθεν τὸ μένος,

Dona revera
Deos iratos
Mortalium peccatis
Facilè placant,
Juxta proverbium
Jam pridem vulgatum,
Pœbus ille Musarum
Dux auricomarum,
Suis arcubus,
Et sagittarum cuspidibus
Sæpe fuit paratus
Ferire, mortem ferentibus,
Caput injustorum,
Et impiorum violentiam
Sedaturus jamerat
Superbientem;
Sed supplicum
Aurea sacrificia,
Conspicatus, & supplicationes
Manuum non inanium,
Et auri splendorem,
Splendidi miratus,
Velox abjecit arcus,
Et remisit iræ
Prioris robur,

ἵλεώς τε δωτίνην
παρέλλαβεν δοδεῖσαν,
ἡδύ τε μειδιάσας,
ἠδὲ φαιδροῖσι δέρκων
ὄμμασι τοὺς ἱκέτας,
εἰς ἑὰς πέμψε δόμους
μετὰ χαρᾶς γλυκείας.
Τὸν νεφεληγερέτην,
θεὸν ὑψιβρεμέτην
ποσάκις ἀνδρομέη
γενέθλη φλογωθέντα
λεῦσεν ὀργῇ κηλέῳ,
κεραυνῷ θ' ὁπλισθέντα,
γηγενῶν ὀλετῆρι
γιγάντων, ὅφρα πόλεις,
καὶ πόλεων ναέτας
πανώλεις ἀπολέσῃ;
τῶν ἀτὰρ ταῖς λιταῖσι,
καὶ χρυσῷ μειλιχίαις·
ἐξιλασθεὶς ἡδείαις,
ἀπέρριψεν ἀάπλων
ἐκ παλαμάων ἔλω
πυρφόρον, ἠδ' αἰθρίαν
ἐς οὐρανὸς ἀνῆγε,
νέφη διασκεδάσας,
τὴν ἔθεν ἠδ' ὀπάσας
ἐκείνοις εὐμενείην,
ἁπάντων τῶν κτημάτων,
ὧν ἔχουσιν, ἀμείνω.
Τίς οὖν χαμαιγενέων,
τῶν ὑπερουρανίων
θεῶν ὑπῆρχε μείζων;
τίς οὖν θνητοῖο γένους
ἐὼν πᾶις, θέλει μείζους
τιμὰς ἔχειν, ἢ θεοί;
θεοὶ δώροις λιτάων
τῶν καθαρῶν ἀρκέουσι.
Σὲ τοίνυν λαμπροτάτων
γερμανικῶν ἡρώων
κῦδος ἠλιακαῖσι
μαρμαρυγαῖς ὁμοῖον,
σὲ τοῖς θεοῖσιν ἶσον,
κατὰ τὴν δώρων λῆψιν
εἰ καθιζάνειν θέλω,
τίς ἐμῆς εὐσεβείας

Propitiusq́ donum
Accepit datum,
Dulceq́ ridens,
Et latis aſpiciens
Oculis ſupplices,
In ſuas remiſit domos
Cum gaudio ſuavi.
Illum nubium-congregatorem,
Deum altitonantem,
Quoties humana
Progenies inflammatum
Vidit ira ardente,
Fulmineq́ armatum,
Terrigenarum perditore
Gigantum, ut urbes,
Et urbium incolas
Omnino-perditos perderet?
Illorum at precibus,
Et auri blandicijs
Placatus jucundis,
Abjecit invictis
Ex manibus telum
Igniferum, & ſerenitatem
In cœlos reduxit,
Nubibus diſſipatis,
Suam & præbens
Illis benignitatem,
Omnibus poſſeſſionibus,
Quas habent, præſtantiorem.
Quis igitur humi-genitorum,
Ipſis ſupercœleſtibus
Dijs exiſtit major?
Quis igitur mortalis generis
Exiſtens filius, vult majores
Honores habere, quàm Dij?
Dij donis precationum
Purarum ſunt contenti.
Te igitur illuſtriſſimorum
Germanicorum Heroum
Gloriam ſolaribus
Splendoribus ſimilem,
Te ipſis Dijs parem,
In ipſa donorum ſumptione,
Si conſtituere volo,
Quis meæ pietatis

Deſi-

Deſiderium vituperabit
Præclarum? Reverentiamq́
Jure quis vituperabit
Meam, quatuarum
Valde-divinarum virtutum
Dignitatem honoro,
Omnigenis canens
Et te, & iſtam carminibus?
Te igitur pulchrarum
Pulchris donis precationum
(Quarum ineffabiles vires,
Significationesq́ non-divulgandas,
Vates exiſtens, noſti rectè)
Ut benevolus mihi ſis,
Volo nunc donare.

τὸν ἵμερον μωμεύσει
τὸν καλόν; ἐντροπήν τε
δικαίως τίς ὀνόσει
τὴν ἐμήν, ἣ τεάων
ζαθέων ἀρετάων
ἄξιωμα γεραίρω,
πανοδαπᾶς μολπάζων
καὶ σὲ, καὶ τόδε μολπᾶς;
σὲ τοίνυν τῶν καλάων
καλοῖς δώροις λιτάων
(ὧν ἀφάτους δυνάμεις,
σημασίας τ' ἀῤῥήτους,
μάντις ὢν, οἶσθα καλῶς)
ἵν' εὐμενής μοι κυρῇς,
ἐθέλω νῦν δωρεῖσθαι.

Datum Caſſellis, Kalendis Septembris,
ANNO M. DC. X.

FINIS.

Universidad de Deusto
Biblioteca

ΜΑΡΙΝΟΥ ΝΕΑΠΟΛΙΤΟΥ ΤΟΥ ΠΡΟΚΛΟΣ, Η ΠΕΡΙ ΕΥΔΑΙΜΟΝΙΑΣ.

MARINI NEAPOLITANI, DE VITA PROCLI, ET FELICITATE LIBER.

Cum Incerti Authoris Interpretatione.

Εἰ μὲν εἰς τὸ μέγεθος τῆς ψυχῆς, ἢ τὴν ἄλλην ἀξίαν ἔβλεπον τοῦ καθ' ἡμᾶς γεγονότος φιλοσόφου Πρόκλου· ἔτι δὲ εἰς τὴν ἐν τῷ λέγειν δύναμιν, τῶν ἀναγράφειν ὁ φίλων τὸν ἐκείνου βίον, καὶ πρὸς τούτοις ἑώρων τὴν ἐμὴν ἐν τοῖς λόγοις ἀδένειαν, καλῶς ἂν ἔχειν ἔδοξέ μοι ἡσυχίαν ἄγειν, καὶ μὴ τὸ λεγόμενον ὑπὲρ τὰ ἐσκαμμένα ἅλλεσθαι, καὶ τοσοῦτον ἐκ τοῦ λέγειν ἀναρρίπτειν κίνδυνον. νυνὶ δὲ ἑαυτὴν παραμετρῶν τὸ ἡμέτερον, ἐνθυμούμενος δὲ, ὅτι καὶν τοῖς ἱεροῖς οἱ τοῖς βωμοῖς προσιόντες ἓν ἐκ τῶν ἴσων ἕκαστοι τὰς ἁγιστείας ποιοῦνται· ἀλλ' οἱ μὲν διὰ ταύρων, ἢ αἰγῶν, καὶ τῶν ἄλλων τῶν τοιούτων ἐπιτηδείως ἑαυτοὺς παρασκευάζουσι πρὸς τὴν μετουσίαν τῶν θεῶν, ὧν οἱ βωμοί· καὶ δὴ καὶ τοὺς ὕμνους κομψότερον ἐργάζονται, τοὺς μὲν ἐν μέτροις, τοὺς δὲ καὶ ἄνευ μέτρων. ἕτεροι δὲ τούτων μὲν οὐδὲν ἔχοντες προσάγειν, πόπανον δὲ μόνον, καὶ χόνδρον εἰ τύχοι λιβανωτοῦ θύοντες, καὶ βραχεῖ δέ τινι προσρήματι τὰς ἐπικλήσεις ποιούμενοι, οὐδὲν ἧττον ἐκείνων εὐηκοΐας ἀπολαύουσι. ταῦτα λογιζόμενος, καὶ προσέτι δεδιὼς κατ' ἴβυκον μήτι καὶ παρὰ θεοῖς, ὡς καὶ ἐκεῖνος ἔφη, παρὰ δὲ

Si magnitudinē animi, vel cæterā dignitatē Procli nostri tēporis Philosophi considerassem: tum quib. rebus instructos, quaq; dicendi facultate præditos esse conveniat, qui sibi vitam illius describendam sumant; denique ad meam respexissem inopiam dicendi, rectius esse judicassem, me cōtinere, fossásque (quod ajunt) non transilire, ac tantum orationis declinare periculum. Jam verò in hoc non habui tam exquisitam rationem mei, cum cogitarem, quod etiam in templis, qui ad aras accedunt, non paria singuli sacra faciant; sed alij tauris, vel capris, cæterisquè generis ejusdem curent, ut Deorum, quorum illæ sunt aræ, non indigni sint beneficentia: item hymnos efficiant elegantius, alij metro, alij oratione soluta. cæteri verò, qui nihil eorum habent, quod offerant; sed vel placentam solum, & micam fortè thuris sacrificant, & brevi compellatione invocationes expediunt, non minus alijs exaudiātur. Hæc, inquam, dum cogitarem, & simul vererer (ut est apud Ibycum) ne quid non erga Deos (sic enim ajebat ille) sed erga sapientem virum delinquens, laudem apud homines assequerer. Etenim neque fas esse duco, quod unus ego familiarium sileam, atque de eo non pro viribus ea referam, quæ vera sunt, quē fortè præ cæteris loqui deceat. ac fortasse ne apud homines quidem gloriam consequar, quod non omnino existimaturi sunt, ostentationem me vitare voluisse; sed quadam mentis inertia, vel etiam graviori animi morbo ab instituto negotio refugisse. His omnibus commotus aggrediendum mihi existimavi, ut aliqua hujus Philosophi præclara conscriberem, cùm sint infinita, atque adeò verissimè de eo commemorentur. Auspicabor itaque non usitata scriptorum consuetudine, qui orationem in capita distributam ordine pertractant, sed ipsam felicitatem beati viri rectissimè videor fundamentū jacturus orationis. Etenim arbitror fuisse eum felicissimum eorum hominum, qui multis antea seculis celebrati sunt, non dico sapientum beatitudine tantum, quamvis hanc omnium maximè possideret, neq; eò quod illi corporis bona quam optimè constituta fuerint, neque rursum ratione fortunarum, tametsi etiam istæ, si cuiquam hominum, illi maximè contigerunt. Omnium enim, quæ dicuntur externa bona, magna suppetebat illi copia. sed perfectam, omnibus partibus absolutam, & ex his utrisque constitutam felicitatem dico. Primum itaque secundum genera deductis virtutibus in naturales, & morales, & politicas, itemque sublimiores, quæ in purificatione versantur & contemplatione, easque quibus ad aliquam deorum similitudinem pervenitur, quæ verò sunt his etiam superiores præteritis, ut jam supra hominem

ἀνδρὶ σοφῷ ἀμπλακὼν τιμᾶν· πρὸς ἀνθρώπων ἀμείψω· δέδοικα γὰρ μὴ ὅδε ὅσιον ἢ μόνον ἐμὲ τῶν ὁμιλητῶν σιωπᾶν, κ' μὴ τὰ ἀληθῆ περὶ αὐτοῦ κατὰ δύναμιν ἰσορεῖν· καίτοι πρὸ τῶν ἄλλων ἴσως ὀφείλοντα φθέγγεσθαι. τάχα δὲ ἅδε τὴν παρὰ τῶν ἀνθρώπων τιμὴν ἀμείψω. ἐγὼ γὰρ πάντως οἰήσομαι μετὴν ἀυθάδειαν ἐυλαβέμενον, δι' ἀργίαν δέ τινα τῆς διανοίας, ἢ καί τι ἄλλο δεινότερον τῆς ψυχῆς νόσημα ἀπολιμπάνεσθαι τοῦ προκειμένου σκοποῦ. ἐν τούτων ἁπάντων καθεῖναι πάντως ἐμαυτὸν ἐδοκίμασα, εἰς τὸ συγγράφειν ἕνια τῶν τοῦ φιλοσόφου, μυρίων ὅσων ἐν τῷ βίῳ πλεονεκτημάτων, καὶ ἄλλως τῶν περὶ αὐτὸν ἀληθῶς ἰσορημένων. ἄρξομαι δὲ τοῦ λόγου, ἐκ τὸν εἰωθότα τρόπον τοῖς λογογράφοις τοῖς κατὰ κεφάλαια τὸν λόγον ἐν τάξει μεθοδεύουσιν· ἀλλὰ τὴν εὐδαιμονίαν τοῦ μακαρίου ἀνδρὸς κρηπῖδα οἶμαι πρεπωδεστάτην τῷ λόγῳ θήσομαι. καὶ γὰρ οἶμαι αὐτὸν εὐδαιμονέστατον γεγονέναι ἀνθρώπων τῶν ἐν μακρῷ τῷ ἔμπροσθεν χρόνῳ τεθρυλλημένων· ἐγὼ δὲ κατὰ μόνην λέγω τὴν τῶν σοφῶν εὐδαιμονίαν, εἰ καὶ τὰ μάλιστα ταύτην διαφερόντως ἐκέκτητο· ἔθ' ὡς αὐτῷ τὰ τῆς ἀρετῆς εἶχεν αὐτάρκως πρὸς εὐζωΐαν· εἰδ' αὖ πάλιν τὴν πρὸς τῶν πολλῶν ὑμνουμένην εὐπρέπειαν, εἰ καὶ αὐτὴ πάλιν ἐκ τύχης αὐτῷ εὐπαρεσκεύασο, εἴπερ τῷ ἄλλῳ ἀνθρώπων· κεχορήγητο γὰρ ἀφθόνως ἅπασι τοῖς ἔξωθεν λεγομένοις ἀγαθοῖς· τελείαν δέ τινα βούλομαι, καὶ πάντη ἀνελλιπῆ ἐξ ἀμφοτέρων ἐκείνων εὐδαιμονίαν σωζομένην εἰπεῖν. πρῶτον δὴ ἓν καθ' ἓν γένη διελόμενοι τὰς ἀρετὰς, εἴσε φυσικὰς, καὶ ἠθικὰς, καὶ πολιτικὰς, καὶ ἔτι τὰς ὑπὲρ ταύτας καθαρτικάς τε καὶ θεωρητικὰς, καὶ τὰς ἔτω δὴ καλουμένας θεουργικάς· τὰς δὲ ἔτι ἀνωτέρω, τούτων σιωπήσαντες, ὡς καὶ ὑπὲρ ἄνθρωπον

Universidad de Deusto
Biblioteca

ἤδη τελαγμένας, ἀπὸ τῶν Φυσικωτέρων τὴν ἀρχὴν ποιησόμεθα. αἵτινες ἐκ γενετῆς τοῖς ἔχουσι συμΦύτως ὑπάρχουσι, καὶ τῷ ὑμνουμένῳ δὲ παρ' ἡμῶν ἀνδρὶ μακαρίῳ ἐκ τῆς πρώτης γενέσεως συγγενεῖς ἦσαν ἅπασαι· ὧν τὰ ἴχνη καὶ ἐν τῷ τελευταίῳ καὶ ὀστρεώδει αὐτῷ περιβλήματι ἐναργῶς διεΦαίνετο. πρῶτον εὐαισθησία μέν τις ὑπεραίρουσα, ἣν δὴ Φρόνησιν σωματικὴν ἐπονομάζουσι, καὶ μάλιστα τῶν τιμιωτάτων αἰσθήσεων ὄψεως καὶ ἀκοῆς. αἳ δὴ καὶ πρὸς Φιλοσοφίαν καὶ τὸ εὖ εἶναι παρὰ θεῶν τοῖς ἀνθρώποις δεδώρηνται· τέτῳ δὲ καὶ παρὰ πάντα τὸν βίον ἀσινεῖς αὐταὶ διέμειναν· δευτέρα δὲ ἰσχὺς σωματικὴ, ἀπαθὴς μὲν ὑπὸ χειμώνων καὶ καμάτων· ἄτρωτός τε καὶ ὑπὸ τῆς μοχθηρᾶς καὶ ἠμελημένης διαίτης, καὶ πόνων ἐκείνων, οἷς νύκτωρ τε καὶ μεθ' ἡμέραν ἐξηύλει, εὐχόμενός τε καὶ τὰ δόγματα ἀνελίττων καὶ συγγράΦων καὶ τοῖς ἑταίροις συγγενόμενός τε, καὶ ἕκαστον ὅτῳ ἐντόνως διαπραττόμενος, ὡς αὐτὸ ἐκεῖνο μόνον ἐπιτηδεύων. τὴν δὲ τοιαύτην δύναμιν εἰκότως ἄν τις ἀνδρείαν σωματικὴν προσαγορεύσειεν· τρίτη δὲ αὐτῷ ὑπῆρξεν ἀρετὴ σωματικὴ, ἡ καλὰ τὴν σωΦροσύνην τελαγμένη, ἣν δὴ περὶ τὸ κάλλος τὸ σωματικὸν θεωρεῖν ἀξιοῦσι· καὶ τέτο εὐλόγως· καθάπερ γὰρ ἐκείνη ἐν συμΦωνίᾳ καὶ ὁμολογίᾳ θεωρεῖται τῶν τῆς ψυχῆς δυνάμεων, ὅτῳ καὶ τὸ ἐν σώματι κάλλος ἐν συμμετρίᾳ τινὶ ὁρᾶται τῶν ὀργανικῶν αὐτοῦ μορίων· ἰδεῖν δὲ ἦν σΦόδρα ἐράσμιος· καὶ γὰρ ἐ μόνον αὐτῷ τὰ τῆς συμμετρίας εὖ εἶχεν, ἀλλὰ γὰρ καὶ τὸ ἀπὸ τῆς ψυχῆς ἐπανθοῦν τῷ σώματι οἱονεὶ Φῶς ζωτικὸν, θαυμάσιον ὅσον ἀπέσιλβε· καὶ ἐ πάνυ Φράσαι τῷ λόγῳ δυνατόν· ὅτῳ δὲ ἦν καλὸς ἰδεῖν, ὥστε μηδένα τῶν γραΦῶν ἐΦικέσθαι αὐτῷ τῆς ὁμοιότητος· πάσας δὲ τὰς Φερομένας αὐτῷ εἰκόνας, καίπερ καὶ αὐτὰς παγκάλους ὄσας, ὅμως ἔτι λείπεσθαι πολλῷ εἰς μίμησιν τῆς τῷ εἴδει ἀληθείας· τελάρτην δὲ τὴν ὑγίειαν βέλονται μὲν ἀναλογεῖν τῇ ἐν ψυχῇ δικαιοσύνῃ· καὶ εἶναι δικαιοσύνην τινὰ καὶ ταύτην ἐν σώμασι, ὡς ἐκείνην ἐν ψυχῇ· ἡ γὰρ ἀσασίαστα μόρια τῆς ψυχῆς ἀπεργαζομένη ἐκ ἄλλη τίς ἐστιν ἕξις, ἢ δικαιοσύνη· καὶ ἡ ἐξ ἀτάκτων δὲ τῶν σωματικῶν στοιχείων τελαγμένα αὐτὰ καὶ πρὸς ἄγορα ἀλλήλοις ἀποδοῦσα, ὑγίεια· πρὸς τῶν ἀσκληπιαδῶν ἐπονομάζεται. καὶ αὐτὴ δὲ ὅτω καλῶς ἐκ σπαργάνων αὐτῷ δεδημιούργητο, ὥστε καὶ ἔχειν αὐτὸν εἰπεῖν, ὁσάκις εἰς νόσον ὑπαχθείη τὸ σῶμα, ὡς δὶς μόνον ἢ καὶ τρὶς ἐν μακρῷ βίῳ καὶ ἔτεσιν ὅλοις πέντε καὶ ἑβδομήκοντα· τεκμήριον δὲ τέτου ἱκανὸν, ᾧ καὶ αὐτὸς ἐπέσπασα ἐν τῇ τελευταίᾳ αὐτῷ νόσῳ, τὸ μηδὲ πάνυ αὐτὸν διαγινώσκειν, ὁποῖά ποτε ἦν τὰ προσπίπτοντα τῷ σώματι πάθη· διὰ τὴν πολλὴν αὐτῶν ἀπειρίαν. καὶ ταῦτα μὲν εἰ μὴ σωματικά ἐστι τὰ πλεονεκτήματα, ἀλλὰ πρόσδρομα ἴσως ἄν τις καλέσειεν τῶν τῆς τελείας ἀρετῆς διακεκριμένων εἰδῶν. Τὰ δέ γε περὶ τὴν ψυχὴν πρῶτα καὶ αὐτοΦυῶς καὶ ἀδιδάκτως συμΦυῆ αὐτῷ καὶ ταῦτα μέρη τῆς ἀρετῆς θαυμάσειεν ἄν τις, ὡς ταῦτα ἐκεῖνα ἐτύγχανεν ὄντα, ὅσα Πλάτων στοιχεῖα εἶναι βέλεται τῆς ΦιλοσόΦε Φύσεως· καὶ γὰρ μνήμων ἦν καὶ εὐμαθὴς καὶ μεγαλοπρεπὴς, καὶ εὐχάρις, Φίλος τε καὶ συγγενὴς ἀληθείας, δικαιοσύνης, ἀνδρείας, σωΦροσύνης. ἁδαμοῦ γὰρ ἑκὼν εἶναι ψεῦδος προσήκαλο. ἀλλὰ πάνυ μὲν ἐμίσει. τὴν δὲ ἀψευδείαν καὶ ἀλήθειαν ἔσεργεν. ἔδει δὲ ἄρα τὸν μέλλοντα τῆς τῷ ὄντι ἀληθείας ἐΦάπτεσθαι, εὐθὺς ἐκ νέε ὅτι μάλιστα ταύτης ὀρέγεσθαι· ἀλήθεια γὰρ πάντων μὲν ἀγαθῶν θεοῖς ἡγεῖται, πάντων δὲ ἀνθρώποις· ὅτι δὲ καὶ πρὸς τὰς μὲν σωματικὰς ἡδονὰς ὑπερ-

men plurimùm à rei veritate, quam imitarentur abessent. Quartam verò, scilicet sanitatem respondere volunt ei, quæ est in animo justitiæ, & esse justitiam quandam, & hanc in corpore, ut est illa in animo. Nihil est enim aliud Justitia, quam habitus quidam, partes animi continens in officio. ita quæ inter pugnantia corporũ elementa consensum, concordiamque conciliat, sanitas à medicis appellatur. quæ quidem huic ab incunabulis usque tam bene constituta fuit, ut ipse diceret, sibi ut esset æger corpore, bis tantũ aut ter, tam longa vita, annis videlicet totis septuaginta quinq; contigisse. quin & hoc satis argumento fuerit, cui ipse astiti, quòd cum postremo morbo detineretur, prorsus ignoraret, quænã essent illa ingruentia mala, quæ corpus invasissent, propter magnã illorũ insolẽtiam. Et quamvis hæc quidẽ sunt bona corporis, tamen vocaverit ea quispiã prænuncios & quasi comites illarũ, in quas perfectã diduximus virtutem, formarum. Jam verò primas dotes animæ, quæ à natura, sine præceptoris industria illi contigerunt, easque virtutis partes, miraretur quis, in eo quales quantæque fuerint, quas Plato naturæ philosophicæ vult esse elementa. Nam erat insigni memoria, & ingenio, & magnificentia præditus, comis, amicus, & quasi necessarius veritatis, justitiæ, fortitudinis, temperantiæ. nequaquã enim prudens mendaciũ admittebat, sed oderat vehementissimè, fugam verò mendacij, atque veritatem amabat. ac me hercle necesse est, qui tanto studio veritatem esset prosequuturus, ut eius statim à puero summè cupidus fuerit. Est enim veritas omnium bonorum principium, dijs & hominibus. Sed & corporis voluptates contem-

Heraldus ἠμέρας legit.

Universidad de Deusto Biblioteca

ρηφάνως εἶχε, σωφροσύνης δὲ ἦν φίλος ὅτι μάλιστα, ἱκανὴ οἶμαι καὶ μόνη παραστῆσαι, ἡ πρὸς τὰ μαθήματα αὐτοῦ, καὶ πᾶν τὸ τοιοῦτον εἶδος σφοδροτέρα ἔφεσίς τε καὶ ῥοπή· αἱ δὴ τὴν μὲν ζωώδη καὶ φορτικὴν οὐδὲ εγγενέσθαι τὴν ἀρχὴν συγχωροῦσι. τὴν δὲ τῆς ψυχῆς αὐτὴν καθ' αὑτὴν εὐφροσύνην ἐμποιεῖν δύνανται. φιλοχρηματίας δὲ οὐδέ ἐστιν εἰπεῖν ὅσον ἀφειστήκει, ὥς γε καὶ τῶν πατέρων, καὶ τοι πλούτῳ διαφερόντων τῆς οὐσίας ἐκ παίδων ὀλιγώρει, διὰ τὸν περὶ φιλοσοφίαν πολὺν ἔρωτα. ἐντεῦθεν δὲ καὶ πρὸς ἀνελευθερίαν, καὶ τὴν λεγομένην μικρολογίαν ἀλλοτριώτατα διέκειτο, ἅτε τοῦ ὅλου καὶ παντὸς ὀρεγόμενος θείου τε καὶ ἀθρωπίνου. ἐκ δὲ τῆς τοιαύτης διανοίας μεγαλοπρεπὴς γενόμενος οὐδὲν ᾤετο εἶναι τὸν ἀνθρώπινον βίον, οὐδὲ τὸν θάνατον, ὥσπερ ἕτεροι, δεινόν τι εἶναι ὑπελάμβανε. πρὸς ἅπαντα δὲ τὰ δοκοῦντα τοῖς ἄλλοις εἶναι φοβερὰ, ἀδεῶς εἶχεν, ἐκ μόνης τῆς φυσικῆς ταύτης ἐπιτηδειότητος, ἣν οὐκ ἄλλην τινὰ ἀρετὴν, ἀνδρείαν δὲ μόνην προσήκει καλεῖν. ἐκ δὲ τούτων αὐτῶν δῆλον ἤδη που καὶ παντὶ, καὶ τῷ μὴ πειρασθέντι τῆς ἐκείνου εὐφυΐας, ὡς εὐθὺς ἐκ νέου δικαιοσύνην τε ἠγάπα, καὶ δίκαιος ἦν καὶ ἥμερος, καὶ οὐδαμῶς δυσκοινώνητος, ἢ δυσξύμβολος, ἢ ὅλως ἄδικος· ἐπείπερ κόσμιος καὶ οὐ φιλοχρήματος, οὐδὲ ἀνελεύθερος, οὐδὲ ἀλαζὼν, ἢ δειλὸς ἡμῖν ἐφάνη τὴν φύσιν· τὸ δὲ δὴ εὐμαθὲς αὐτοῦ καὶ γόνιμον τῆς ψυχῆς, μὴ καὶ περιττὸν ἦ ἐγκαταλέγειν, καὶ μάλιστα πρὸς τοὺς ἰδόντας, ἢ καὶ ἀκούσαντας, ὅσων μὲν ἐγκύμων ἐγένετο παγκάλων μαθημάτων. ὅσα δὲ αὐτὸς ἀπέτεκε, καὶ εἰς φῶς τοῖς ἀνθρώποις ἐξέδωκε, καὶ ὅτι μόνος οὗτος οὐδὲν τοῦ πόματος τῆς λήθης ἐδόκει πεπωκέναι, μνημονικὴν δὲ ἔχων δύναμιν οὐδαμῆ ἐδυσχέραινεν, οὐδὲ τὸ τῶν ἐπιλανθανομένων πάθος ὑπέμενεν· ἑαυτὸν

psisse, ac temperantiæ fuisse quàm amantissimum, convincet vel solum ad perdiscendas disciplinas, ac studiorum omne genus desiderium, summaque propensio. quæ sane beluinam, atque illiberalem voluptatem nunquam ingenerari sinunt, anima quidem ipsius ex seipsa sinceram delectationem possunt excitare. Ab avaritia verò, dici non potest quàm fuerit alienus, ut etiam parentum, quamvis ditissimorũ divitias puer cõtempserit, propter incredibile studiũ philosophiæ. Quamobrem & ab illiberalitate procul aberat, & à rerum cura minorum: cùm esset universi & rerum divinarum, atque humanarum studiosissimus. Ex tali mente nactus animi magnitudinem, nihili faciebat humanam vitam, nec, ut alij, mortem quicquam esse grave putabat. Omnia veró, quæ cæteris formidanda videbantur, nequaquã pertimescebat, hac affectione sola naturali, quã non alio virtutis nomine, quàm fortitudinis appellari convenit. Ex his autem jam omnibus, etiam ijs, qui periculum illius optimæ indolis non fecerunt, constare arbitror, quod statim à puero justitiam amaverit, justus facilisque fuerit, nequaquam in convictu vel in contractibus difficilis aut deniq; injustus: nobis certè quidem visus est modestus, & elegans, non avarus, non illiberalis, non arrogans, aut timidus esse naturá. Bonitatem verò ingenij, atque ubertatem, nónne supervacuũ fuerit commemorare? apud eos præsertim, qui sciũt, quiq; audierũt, quot pulcherrimarũ disciplinarũ plenus fuerit, quàm multa ipse pepererit, & in lucẽ hominib. ediderit, ita ut solus ex oblivionis poculo nihil bibisse videatur. Ea facultate memoriæ præditus, nusquã conturbabatur, neq; quod accidit obliviscentibus, illi contingebat, nun-

nunquam excidebat ipse sibi, ut retinendis disciplinis sufficiens, & qui tantum illarum studio delectaretur. Erat autem ab agresti, & à Musis aversa, atque horrida natura remotissimus, ad cultiora verò maximè propensus. Etenim propter singularem in communibus congressibus, ac sacris suis epulis, alijsque actionibus urbanitatem, ac festivitatem, servata tamen honestate, suos familiares alliciebat, alacrioresq; semper dimittebat. His itaque omnibus, & alijs naturæ dotibus inde ab initio præditũ, parit Marcella mater Patricio legitimè juncta. ambo Lycij, genere & virtute excellentes. Nascentem excipit, ac tanquã obstetrix curat Dea tutelaris Byzantij, quæ tum quidẽ illi ut esset, causa fuit, nascenti scilicet in ipsius civitate: postea verò etiã ut bené esset, providebat, cùm jam inter pueros & adolescentes annumeraretur. Nam ipsa per quietem illi visa hortabatur ad philosophiæ studium. unde videlicet extitit illi tam propensus erga Deam animus, ut illius potissimùm sacra perageret, majoreque, ut ita dicam, cum furore coleret instituta. Parentes deniq; natum deducunt in suã patriã Apollini consecratã Xanthum, quæ ipsa quoq; patria illi quadã divina providẽtia cõtingit. credo quod eum, qui omniũ scientiarũ princeps futurus erat, sub Musarũ duce Deo educari, atque erudiri oportebat. Ibi tum elegantissimis morib. institutus morales virtutes assequebatur, assuescens amare, quæ facere conveniret; fugereq; contraria. Tum verò Deorum amor, qui illũ à natalib. summus comitabatur, manifestè apparebat. Nam cùm quodam tempore, corporis aliquo morbo detineretur, & graviter quidem, ac vix jam ut videretur sanari posse, astitit ad lectum procerior adolescens,

δὲ ἀπεδέχετο, ὡς καθεκτικῶς ἔχοντα τῶν μαθημάτων, καὶ τὴν περὶ ταῦτα πρᾶξιν μόνην ἠσπάζετο. πόῤῥω δὲ ἦν καὶ τῆς ἀμούσου καὶ τραχυτέρας φύσεως· συγγενῶς δὲ εἶχε πρὸς τὰ ἀμείνω. καὶ γὰρ διὰ τὸ ἐν ταῖς κοιναῖς συνουσίαις καὶ ταῖς ἱεραῖς αὐτοῦ ἑστιάσεσι, καὶ ταῖς ἄλλαις δὲ πράξεσιν ἀστεῖόν τε καὶ εὔχαρι, καὶ ταῦτα δὲ οὐκ ἔξω τοῦ σεμνοῦ, τοὺς συνόντας ἀεὶ ἐπήγετο, καὶ εὐθυμοτέρους ἀπέπεμπε. τούτοις δὴ ἅπασι, καὶ τοῖς ἄλλοις φυσικοῖς ἀγαθοῖς ἐξ ἀρχῆς αὐτὸν συμπεφυκότα τίκτει μὲν Μάρκελλα μήτηρ Πατρικίῳ κατὰ νόμον συναρμοσθεῖσα. Λύκιοι δὲ οὗτοι ἄμφω γένει τε καὶ ἀρετῇ ὑπερφέροντες· ὑποδέχεται δὲ αὐτὸν, καὶ οἱονεὶ μαιεύεται ὁ τοῦ βυζαντίου πολιοῦχος· ἥτις τότε μὲν αὐτῷ τοῦ εἶναι γέγονεν αἰτία, τεθέντι κατὰ τὴν αὐτὴν πόλιν· χρόνῳ δὲ ὕστερον καὶ τοῦ καλῶς εἶναι προὐνοήσατο, ἡνίκα εἰς παῖδας ἤδη καὶ μειρακίσκους ἐτέλει. αὕτη γὰρ αὐτῷ ὄναρ φαινομένη, ἐπὶ φιλοσοφίαν παρεκάλει· ὅθεν· οἶμαι· αὐτῷ συνέβη καὶ πολλὴ οἰκειότης περὶ τὴν θεὸν, ὥστε καὶ ἐξαιρέτως τὰ ταύτης ὀργιάζειν, καὶ ἐνθουσιαστικώτερον αὐτὴν τοὺς θεσμοὺς μετιέναι. ἄγουσι δὲ αὐτὸν τέως οἱ πατέρες τεχθέντα εἰς τὴν ἑαυτῶν πατρίδα, τὴν ἱερὰν τοῦ Ἀπόλλωνος Ξάνθον· καὶ ταύτην κατὰ θεῖόν τινα κλῆρον πατρίδα αὐτοῦ γενομένην. ἔδει γὰρ· οἶμαι· τὸν μέλλοντα πασῶν ἐπιστημῶν ἡγεῖσθαι ὑπὸ τῷ μουσηγέτῃ θεῷ, τροφῆς τε καὶ παιδείας μεταλαγχάνειν. ἔνθα δὴ τοῖς καλλίστοις ἤθεσι παιδαγωγούμενος τὰς ἠθικὰς ἀρετὰς ἐπεκτήσατο, προσεθιζόμενος φιλεῖν τε ἃ ἔδει πράττειν, καὶ ἀποστρέφεσθαι, τὰ μὴ τοιαῦτα· τηνικαῦτα δὲ σαφῶς καὶ τὸ θεοφιλὲς συγγενὲς πολὺ ἔχων ἐδείχθη. κάμνοντος γὰρ αὐτῷ ποτε τοῦ σώματος ὑπὸ νόσου, καὶ χαλεπῶς ἤδη καὶ ἀνιάτως διακειμένου, παρέστη τῇ κλίνῃ ὑπερφαινόμενος παῖς,

ὃς

ὃς ἐδόκει νέ@ κομιδῇ, καὶ ὡραῖ@ ἰδεῖν· εἰπάσαι δ' ἦν αὐτὸν εἶναι τὸν Τελεσφόρον, καὶ πρὶν τὸ ὄνομα εἰπεῖν· εἰπὼν δὲ ὅμως ὅστις εἴη, καὶ τὸ ὄνομα ἐπιφθεγξάμενος, κἀ τῆς κεφαλῆς ἐφαψάμενος· αὐτῷ γάρ πως καὶ εἰσήκειτο προσκεφαλαίῳ ἐπαναπαυόμενος· ὑγιῆ ἐξαίφνης ἐκ κάμνοντ@ ἀπέλελεσε· καὶ ἔτως ἀφανὴς αὐτῷ ἐγένετο. τοῦτο μὲν οὕτω θεῖον τότε καὶ θεοφιλὲς τῷ μειρακίῳ ὑπῆρχθη. ἐπ' ὀλίγον δὲ ἐν Λυκίᾳ φοιτήσας γραμματικῶ, ἀπῆρεν εἰς τὴν πρὸς Αἰγύπτῳ Ἀλεξάνδρειαν, ἐπαγόμενος ἤδη κἀτ' ἐκεῖνα περὶ τὸ ἦθος ἀρετῆς ἰδιώματα, οἷς δὴ καὶ τοὺς ἐκεῖσε διδασκάλους εἶλε. Λεωνᾶς γοῦν ὁ σοφιστὴς, Ἰσαυρ@ οἶμαι τὸ γέν@, καὶ εὐδοκιμῶν ἐν τῷ πλήθει τῶν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ὁμοτέχνων, ἐμόνον αὐτῷ λόγον τῶν ἑαυτοῦ ἐκοινώνησεν, ἀλλὰ καὶ σπουδαῖον ἔχειν ἠξίωσε, καὶ συνδιατᾶσθαι γυναικὶ καὶ τέκνοις παρεσκεύασεν, οἷα παῖδα αὐτῷ γνήσιον καὶ τέτον γενόμενον. γνώριμον δὲ αὐτὸν ἐποιεῖτο καὶ τοῖς τὰς ἡνίας ἔχουσι τῆς Αἰγύπτου· οἱ δὴ καὶ αὐτοὶ ἀγαθέν τες τὸ νέον τὴν φυσικὴν ὀξύτητα, καὶ τὴν τοῦ ἤθους καλοκἀγαθίαν ἐν τοῖς φιλτάτοις ἔτατον. ἐφοίτησε δὲ καὶ εἰς γραμματικὸν Ὡρίων@· ὃς ἦν ἐκ τοῦ παρ' Αἰγυπτίοις ἱερατικοῦ γένους καταγόμενος, καὶ μετρίως τὰ τῆς τέχνης ἐπεσκεμμένος ἔτως, ὥστε καὶ συγγράμματα ἑαυτοῦ ἴδια ἐκπονῆσαι, καὶ τοῖς μεθ' ἑαυτὸν χρήσιμα καταλιπεῖν. ἐπλησίασε δὲ καὶ ῥωμαϊκῶν διδασκαλείων διατριβαῖς, καὶ ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ πολλὴν ἐπίδοσιν καὶ περὶ τοὺς τοιούτους ἔσχε λόγους. καὶ γὰρ ἤγετο τὴν ἀρχὴν ἐπὶ τοῦτο παρὸς ἐπιτήδευμα, ἐφ' ᾧ δὴ ἐκεῖνος σφόδρα ὀνόματος ἐγεγόνει, τὴν δικανικὴν ἐν τῇ βασιλίδι πόλει δεόντως μεταχειρισάμενος. μάλιστα δὲ ἐδόκει νέος ὢν χαίρειν τότε ῥητορικῇ, ἄγευς@ ἔτι ὢν λόγων φιλοσόφων· καὶ πάνυ ἠδοκίμει ἐπ' αὐτῇ, καὶ θαῦμα ἑαυτοῦ πολὺ παρεῖχε, τοῖς qui admodum juvenis, & aſpectu pulcher videbatur, ut vel antequã nomen diceret, exiſtimari poſſet eſſe Teleſphorũ: ſe tamen prodens quiſnam eſſet, nomenq; pronuncians, attacto capite (ſtabat enim, caput in illius cervical reclinãs) confeſtim ſanitatem reſtituit ægrotanti, atq; ita ſimul evanuit. Hoc ergo divinum, eaq; divina benevolentia, tum ſic puero exhibebatur. Brevi ſpacio temporis cùm in Lycia dediſſet operã Grãmatico, profectus Alexandriã Ægypti, ſecum ſingulares morũ virtutes attulit, quibus etiam ejus loci magiſtros ad ſe diligendũ permovebat. Quamobrẽ Leonãs Rhetor Iſaurus, opinor, genere, inter complures, qui tum erant Alexandriæ, ſuæ profeſſionis clarus, non tantũ ſuorũ ſtudiorũ fecit participem; ſed etiã domeſticum habere dignatus eſt, curavitq;, ut cibum unà cum uxore liberiſq; caperet, non aliter, quàm ſi ipſe quoq; ſibi verus filius extitiſſet. Perfecit autẽ, ut principibus in Ægypto viris innoteſceret, qui mirificè delectati adoleſcentis acumine ingenij, & morũ elegantia, atq; integritate, eum inter amiciſsimos habuerunt. Eruditus eſt etiã ab Orione Grammatico, cujus fuerant majores apud Ægyptios ſacerdotali functi munere, quiq; tantũ in artis cognitione profecerat, ut ipſe libros elaboraret, poſterisq; non ſine fructu relinqueret. Romanorũ quoque præceptorum ſcholas adijt, magnoſq; fecit exiguo tempore in ea lingua progreſſus. Etenim principio deductus eſt ad ſtudium patris, in quo ille ſummopere claruit, cum ex officio ſtudiũ juris tractaret in urbe regia. Vehementer autem arte dicendi delectari, cùm eſſet adoleſcens, videbatur, cùm nondum ſcripta Philoſophorũ attigiſſet, & magnam ex ea gloriam adeptus eſt, ſummamq;

mamq; ſui admirationẽ præbuit condiſcipulis ac magiſtris, & propter ſermonis elegantiam, atq; in percipiendo celeritatem, & quod magis præceptoris habitũ atq; induſtriam, quã diſcipuli præ ſe ferret. Dumq; adhuc ſcholam frequentaret, Rhetor Leonãs eum ſibi itineris comitem adjunxit, profecturus Byzantium. quam ipſe profectionẽ ſuſcipiebat, ut gratificaretur amico Theodoro, qui tum Alexandriæ præfectus erat, viro urbano, & magnifico, & amanti philoſophiæ. Ille verò quamvis adoleſcens, hoc alacrius præceptorem ſequebatur, ne ſua ſtudia interrumpere cogeretur. Sed, ut verius dicam, bona quæpiã fortuna illũ reduxit ad ſuæ nativitatis principiũ. Tũ n. reverſum Dea ad philoſophiã adhortata eſt, ut Atheniẽſium quoq; ſcholas inviſeret. Reverſus autẽ prius Alexandriã, Rhetorica, cæteriſq;, quib. ante ſtuduerat, valere juſsis, ſeſe, qui tum ibi erant, philoſophorum ſermonibus dedidit. Frequentabat ex Ariſtotelicis Olympiodorũ Philoſophũ clariſsimum. in diſciplinis autẽ Mathematicis ſe Heroni permittebat, viro religioſo, & qui rationũ illarũ, quibus eas tradi conveniret, erat peritiſsimus. adeò verò etiam hi viri adoleſcentis moribus delectati ſunt, ut Olympiodorus ſuam filiolam, quæ erat ipſa quoq; literis inſtituta, illi deſpondere voluerit, & Hero omnem ei ſuam religionẽ committeret, atq; aſſiduũ ſibi convictorẽ aſciſceret. Cùm autẽ Olympiodorũ audiviſſet, virũ magna facultate dicendi præditũ, & propter ſuam in dicendo celeritatẽ & gravitatẽ rerũ, de quibus ageret, à paucíſsimis auditorib. intelligeretur, exiens dimiſſa multitudine, omnia, quæ dicta fuerant, ſuis conſodalibus ad verbũ penè referebat, cùm eſsẽt plurima, ut quidã condiſcipulorũ mihi dicebat. Ulpia

τε συμφοιτῶσιν ἑταίροις, καὶ αὐλοῖς τοῖς διδασκάλοις, ἐπί τε τῷ καλῶς λέγειν, καὶ ἐπὶ τῷ ῥᾳδίως ἐκμανθάνειν, καὶ ἔτι τῷ διδασκάλῳ μᾶλλον ἢ μαθητῇ ἔξιν καὶ μελέτην ἔχειν. ἔτι δὲ φοιτῶντα αὐτὸν Λεωνᾶς ὁ σοφιστὴς σπουδημεῖν ἑαυτῷ παρασκευάζει τὴν ἐπὶ τὸ βυζάντιον ἀποδημίαν, ἣν καὶ αὐτὸς ἐποιεῖτο φίλῳ χαριζόμενος Θεοδώρῳ, τῶτῆς Ἀλεξανδρείας τότε ἄρχοντι, ἀνδρὶ ἀστείῳ, καὶ μεγαλοπρεπεῖ, καὶ φιλοσοφίας ἐραστῇ. ὁ δὲ νέ@ ὢν προθυμότερον εἴπετο τῷ διδασκάλῳ, ἵνα μὴ αὐτῷ τὰ τῶν λόγων παραποδίζοιτο. τὸ δὲ ἀληθέστερον εἰπεῖν, τύχη τις αὐτὸν ἀγαθὴ ἐπανῆγεν αὖθις ἐπὶ τὴν τῆς γενέσεως αἰτίαν. τότε γὰρ αὐτὸν ἐλθόντα προὔτρεψεν ἡ θεὸς εἰς φιλοσοφίαν ἰδεῖν, καὶ τὰς Ἀθήνησι διατριβάς. ἐπανελθὼν δὲ πρότερον εἰς Ἀλεξάνδρειαν, καὶ ῥητορικῇ καὶ τοῖς ἄλλοις περὶ ἃ πρώην ἐσπούδαζε χαίρειν εἰπὼν, τὰς τῶν ἐκεῖ φιλοσόφων μελέδωκε σωουσίας. καὶ φοιτᾷ μὲν ἐπὶ Ἀριστοτελικοῖς παρ' Ὀλυμπιόδωρον τὸν φιλόσοφον, ὃ κλέ@ εὐρύ· ἐπὶ δὲ μαθήμασιν, Ἥρωνι ἐπέτρεψεν ἑαυτὸν, ἀνδρὶ θεοσεβεῖ, καὶ τελείαν παρασκευὴν ἐσχηκότι τῶν καλὰ παίδευσιν ὁδῶν· τοσοῦτον δὲ καὶ οὗτοι οἱ ἄνδρες τὸ ἦθ@ τοῦ μειρακίε ἠγάσθησαν, ὥστε τὸν μὲν Ὀλυμπιόδωρον θυγάτριον ἔχοντα, ἠγμένον καὶ αὐτὸ φιλοσόφως, ἐξελθεῖναι αὐτῷ καὶ ἐγγυῆσαι. τὸν δὲ Ἥρωνα θαρρῆσαι αὐτῷ τὸν τρόπον ἅπαντα τῆς ἑαυτοῦ θεοσεβείας, καὶ ὁμοέσιον συνεχῶς ποιεῖσθαι. Ὀλυμπιοδώρε δὲ ἀκροώμεν@ ἀνδρὸς δυοῖν λέγειν, καὶ διὰ τὴν περὶ τοῦτο εὐκολίαν καὶ ἐντρέχειαν ὀλίγοις τῶν ἀκροάτων ὄντος ἐφικτοῦ, ἐξιὼν αὐλὸς μετὰ τὴν σωσίαν, ἅπαντα πρὸς τοὺς ἑταίρους τὰ τῶν πράξεων ἀπεμνημόνευσεν ἐπ' αὐτῶν λέξεων, πλεῖστα ὄντα, ὥς μοί τις εἶπε τῶν συμφοιτητῶν. Οὐλπιανὸς

Universidad de Deusto
Bibliot

νὸς ὁ Γαζαῖος, ἀνὴρ καὶ ἔτ' τὴν ζωὴν ἱκανῶς φιλοσοφήσας, καὶ αὐτὰ δὲ τὰ Ἀριστοτέλους λογικὰ συγγράμματα ἔξεμάνθανε, καὶ τοι χαλεπὰ ὄντα τοῖς ἐντυγχάνουσι, καὶ πρὸς μόνην ψιλὴν ἀνάγνωσιν. τούτοις οὖν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ συσχολάσας, καὶ καθόσον αὐτοὶ δυνάμεως εἶχον τῆς σωτερίας αὐλῶν ἀπονάμενος, ἐπειδὴ ἐν τῇ σωναγνώσει τινὸς ἔδοξεν αὐλῷ ἔτι ἀξίως τῆς τοῦ φιλοσόφου διανοίας φέρεσθαι ἐν ταῖς ἐξηγήσεσιν, ὑπεριδὼν ἐκείνων τῶν διδασκαλείων, ἅμα δὲ καὶ μεμνημένος τῆς ἐν τῷ βυζαντίῳ θείας ὄψεως, καὶ παρακελεύσεως, ἐπὶ τὰς Ἀθήνας ἀνήγετο σὺν πομπῇ τινι πάνυ τῶν λογίων καὶ τῶν φιλοσοφίας ἐφόρων θεῶν τε καὶ δαιμόνων ἀγαθῶν. ἵνα γὰρ ἀνόθευτος ἔτι καὶ εἰλικρινὴς σώζηται ἡ Πλάτωνος διαδοχή, ἄγουσιν αὐλὸν οἱ θεοὶ πρὸς τὴν τῆς φιλοσοφίας ἔφορον, ὡς ἐναργῶς ἐδήλωσε καὶ τὰ προοίμια αὐλοῦ τῆς ἐπιδημίας, καὶ οἱ γενόμενοι θεῖοι ὄντως σύμβολοι προμηνύουσιν αὐλῷ σαφῶς τὸν ἀπὸ τοῦ πατρὸς κλῆρον, καὶ τὴν ἄνωθεν ἐσομένην ψῆφον τῆς διαδοχῆς. ὡς γὰρ εἰς τὸν Πειραιᾶ κατῆρε, καὶ τοῖς ἐν τῇ πόλει καλεμηνύθη τοῦτο, Νικόλαος ὁ ὕστερον μὲν περιφανὴς ἐπὶ τῇ σοφιστικῇ γενόμενος· τηνικαῦτα δὲ σχολάζων τοῖς ἐν Ἀθήναις διδασκάλοις, κατέβη εἰς τὸν λιμένα, ὡς πρὸς γνώριμον, ὑποδεξόμενός τε αὐλὸν καὶ ξεναγήσων ὡς πολίτην. λύκιος γὰρ καὶ ὁ Νικόλαος. ἦγεν δὲ αὐτὸν ἐπὶ τὴν πόλιν. ὁ δὲ ἐν τῷ βαδίζειν κόπῳ ἤθελε καλὰ τὴν ὁδὸν, ἢ περὶ τὸ Σωκράτειον, ἔτω εἰδὼς δ' ἀκηκοὼς, ὅτι Σωκράτης αὐλῷ πω ἐγίγνοντο τιμαὶ, ἠξίει δὴ τὸν Νικόλαον ἐπιμένειν τε αὐλόθι βραχὺ, καὶ καθέζεσθαι. ἅμα δὲ καὶ εἰ ἔχοι πόθεν ὕδωρ αὐλῷ πορίσασθαι. καὶ γὰρ δίψει πολλῷ, ὡς ἔλεγε, καὶ εἶχε. ὁ δὲ ἑτοίμως αὐλῷ, καὶ τοῦτο ἦν ἀλλαχόθεν πόθεν, ἐξ αὐλοῦ δὲ

nus Gazæus, qui non minimam ipse quoque suæ vitæ partem in philosophia consumpsit. Quin etiam Aristotelis de arte disserendi scripta magna facilitate perdidicit, quantumvis aggredientibus ea, vel ad nudam tantum lectionem, difficilia. His itaquè cùm Alexandriæ daret operam, & in ijs, quæ quidem præstare poterant, illorũ familiaritate frueretur, postquam in auctoris cujusdam lectione, quàm una conferebant, visi sunt illi non pro dignitate philosophi mentem interpretari, contemptis ijs gymnasijs, & simul memor illius visi, quod Byzantij divinitus contigisset, & exhortationis, Athenas contendebat, comitatus eloquentiæ & philosophiæ præsidibus Dijs, bonisque genijs. Ut enim germana, & integra successio Platonis conservaretur, deducitur à Dijs ad philosophiæ præsidem, ut manifestè declararunt ipsius adventus initia, & omina divinitus excitata, quæ apertè illi præsagiebant illud munus à patre (i. à deo) & hoc cœlitus futurum suffragium successionis. Nam ut ad Piræum appulit, idque civibus esset nunciatum, Nicolaus, qui post in arte dicendi floruit, tum verò studebat apud Athenienſium magistros, descendit ad littus tanquam ad notum aliquem, excepturus illum, & hospitio, velut civem recepturus, erat enim NICOLAUS quoque Lycius. itaque deduxit ad civitatem. Ille verò, cum ex itinere lassitudinem sentiret, ad sacellum Socratis, cùm nondum sciret, nec audivisset, quod aliquo eo in loco Socrates coleretur, rogavit Nicolaum maneret ibi paulisper atque consideret, & si posset alicunde, aquam sibi ministraret: laborabat enim, ut dicebat, magna siti. statim ille, idque non aliunde, quàm ex eo ipso con-

secrato loco curabat adferri, neq; enim procul aberat fons statuæ Socratis. Bibenti tum ei, Nicolaus, idque tum primum considerans, omen hoc est, inquit, quod in sacello Socratis consederis, & inde primam aquam Atticam biberis, tum ille consurgens atq; exhibita reverentia, ad civitatem pergebat. Cum jam ad arcem perveniſſet, janitor adfuit ad introitũ, repagula foribus obditurus, ut etiam ad illum diceret (ipsius autẽ hominis verba referam) certè nisi venisses, clausissem. Et quod potuit omen esse manifestius, quodque minus Pollete, vel Melampode, vel similibus egeat interpretibus? Sed hîc quoque despiciens Rhetorum scholas, quamvis ab ijs admodum expeteretur: ac si ob eam ipsam causam venisset, incidit in principem Philosophorum Syrianum Philoxeni filium. Erat simul in eo congressu Lachares vir multum in philosophia versatus, & in ea studiorum hujus Philosophi socius, in eloquentia verò, tanta erat admiratione, quanta Homerus in arte poëtica. ille igitur, ut dixi, simul aderat. Iam erat autem crepusculum vespertinum, dumque inter se loquerentur, sol occidebat. luna verò ab interlunio primùm apparere cœperat. quare salutato hospite, tanquam juniorem conabantur à se dimittere, quo videlicet esset integrum, ut ipsi seorsim deam adorarent. At ille non longo spacio progressus, conspicatus ipse quoque ex eadem domo lunam apparere, depositis ibi, quæ habebat, calceamentis, illis inspectantibus, Deam salutabat. Hîc Lachares vehementer admiratus adolescentis fiducia, alloquens Philosophũ Syrianũ,

ἐκείνου τοῦ ἱεροῦ χωρίου ἐποίει φέρεσθαι. ὠδὲ γὰρ πόρρω ἦν ἤωγη ἡ τῆς Σωκράτους σύλης. πιόνι δὲ αὐλῷ σύμβολον ὁ Νικόλαος τότε πρῶτον ἐπισήσας εἶπεν, ὡς τῷ Σωκρατείῳ εἴη ἐνιδρυθείς, καὶ πρῶτον ἐκεῖθεν Ἀττικὸν ὕδωρ πιών. ὁ δὲ ἐξαναστὰς καὶ προσκυνήσας, ἐπὶ τὴν πόλιν ἐπορεύετο. ἀναβάντι δὲ αὐλῷ καὶ εἰς τὴν ἄκραν, περιτυγχάνει ὁ θυρωρὸς πρὸς τῇ εἰσόδῳ, ἤδη τὰς κλεῖς ἐπιτιθέναι μέλλων ταῖς θύραις, ὥστε καὶ εἰπεῖν πρὸς αὐλον, ἐπ' αὐλῶν δὲ ἐρῶ τῶν τοῦ ἀνθρώπου ῥημάτων, ἀληθῶς εἰ μὴ ἦλθες, ἔκλειον. καὶ τίς ἂν ἐγένετο σύμβολος τούτου σαφέστερος, καὶ οὐδὲ Πόλλητος, ἢ Μελάμποδος, ἢ τῶν ὁμοίων εἰς κρίσιν δέομενος. ὑπερφρονήσας δὲ κἀνταῦθα τῶν ῥητορικῶν διατριβῶν, καί τοι περιμάχητος τοῖς ῥητορικοῖς γενόμενος, ὡς δὴ καὶ ἐπ' αὐτὸ τοῦτο ἥκων ἐντυγχάνει πρώτῳ τῶν φιλοσόφων Συριανῷ τῷ Φιλοξένου. παρῆν δὲ τῇ συνουσίᾳ καὶ Λαχάρης ἀνὴρ διαπρεπὴς μὲν γενόμενος καὶ τῶν φιλοσόφων λόγων, καὶ συμφοιτητὴς ἐν τούτοις αὐτοῦ τοῦ φιλοσόφου. ἐπὶ σοφιστικῇ δὲ τοσοῦτον ἑαυτοῦ θαυμαζείρας, ὅσον ὄμπρος ἐπὶ ποιητικῇ. παρῆν οὖν, ὡς ἔφην, καὶ ἔτος. καιρὸς δὲ ἔτυχεν ὢν ὁ τῆς δείλης ὀψίας. ἤδη γοῦν αὐλῶν διαλεγομένων ἐν δυσμοῖς μὲν ἥλιος ἐγίγνετο· σελήνη δὲ ἀπὸ συνόδου πρῶτον ἐφαίνετο. ἀποστέμπειν οὖν ἐπειρῶντο προσιπόντες τὸν ξένον ὡς νέον. ἵνα δὴ σχολὴν ἔσχοιεν, αὐτοὶ ἐφ' ἑαυτῶν προσκυνεῖν τὴν θεόν. ὁ δὲ ὀλίγον προελθών, καὶ θεασάμενος καὶ αὐτὸς ἐκ τοῦ αὐτοῦ οἴκου φαινομένην τὴν σελήνην, ὑπολυσάμενος αὐτόθι ἃ ἦν αὐτῷ ὑποδήματα ὁρῶντων ἐκείνων τὴν θεὸν ἠσπάζετο. ἐνταῦθα δὴ ὁ Λαχάρης ἐκπλαγεὶς τοῦ μειρακίου τὴν παῤῥησίαν, πρὸς τὸν φιλόσοφον εἶπε Συριανὸν,

Universidad de Deusto
Biblioteca

Τοῦτο ἐκεῖνο τὸ Πλάτωνι δαιμονίως εἰρημένον ἐπὶ τῶν μεγάλων Φύσεων. ἔτ᾽ γὰρ ἔφη, ἢ μέγα ἀγαθὸν ἔσαι, ἤγε τούτῳ ἐναντίον. καὶ τοιαῦτα μὲν, ὡς ὀλίγα ἐκ πολλῶν εἰπεῖν, ἐγένετο τῷ Φιλοσόφῳ θεόθεν τὰ σημεῖα, ἄρτι ἐπιδημήσαντι ταῖς Ἀθήναις. παραλαβὼν δὲ αὐτὸν ὁ Συριανὸς, προσάγει τῷ μεγάλῳ Πλουτάρχῳ τῷ Νεστορίου. ὁ δὲ νέον μὲν ἰδὼν, καὶ οὐδὲ ὅλον εἰκοσὸν ἔτ᾽ ἄγοντα· ἀκούσας δὲ αὐτοῦ τὴν αἵρεσιν, καὶ τὴν πολλὴν ἔφεσιν τοῦ ἐν Φιλοσοφίᾳ βίου, σφόδρα ἤσθη ἐπ᾽ αὐτῷ, ὥστε καὶ ἑτοίμως ἐπιδοῦναι αὐτῷ τῶν Φιλοσόφως διατριβῶν· καὶ ταῦτα κωλυόμεν᾽ ὑπὸ τῆς ἡλικίας. μάλα γὰρ ἦν ἤδη πρεσβύτης. ἀναγινώσκει δὴ παρὰ τούτῳ Ἀριστοτέλους μὲν τὰ περὶ ψυχῆς, Πλάτων᾽ δὲ τὸν Φαίδωνα. προὔτρεπε δὲ αὐτὸν ὁ μέγας καὶ ἀπογράφεσθαι τὰ λεγόμενα, τῇ φιλοτιμίᾳ τῷ νέῳ ὀργάνῳ χρώμεν᾽. καὶ φάσκων ὅτι συμπληρωθέντων αὐτῷ τῶν σχολίων ἔσαι καὶ Πρόκλου ὑπομνήματα Φερόμενα εἰς τὸν Φαίδωνα. καὶ ἄλλως δὲ ἔχαιρε τῷ νεανίσκῳ πέραν αὐτοῦ λαβὼν τῆς πρὸς τὰ καλὰ ἐπιηδειότητος, καὶ τέκνον αὐτὸν σωεχῶς ἀπεκάλει, καὶ ὁμοέσιον ἐποιεῖτο. καὶ ἐπειδὴ ἑώρα αὐτὸν πρὸς τὴν ἀσοχὴν τῶν ἐμψύχων καρτερικῶς ἔχοντα, παρεκάλει, μηδὲ τούτων πάντη ἀπέχεσθαι, ὅπως ἂν καὶ τὸ σῶμα ὑπηρετοῖν ἔχοι ταῖς ψυχικαῖς ἐνεργείαις· τὰ αὐτὰ δὲ καὶ τῷ Φιλοσόφῳ Συριανῷ περὶ τῆς διαίτης τοῦ νέου παρεκελεύετο. ὁ δὲ πρὸς τὸν πρεσβύτην ἔλεγεν, ὡς διεμνημόνευε πρὸς ἡμᾶς ἡ θεία κεφαλή. ὅτι ἔασον αὐτὸν μαθεῖν, ὅσα βούλομαι, ἐγκρατῶς διαιτώμενον. καὶ τότε, εἰ θέλοι, ἀποθάνῃ. οὕτω διὰ πάντων ἐκήδοντο αὐτοῦ οἱ διδάσκαλοι. δύο δὲ μόνα σχεδὸν ἔτη ἐπεβίω αὐτῷ ἐπιδημήσαντι ὁ πρεσβύτης.

hoc est illud, inquit, quod divinè dixit Plato, de magnis ingenijs. Hic, inquit, aut magnum dabit bonum, aut quod est ei contrarium. Atque talia quidem, ut de multis paucare feram, Philosopho signa divinitus contigerunt cùm primùm Athenas venisset. Syrianus autem illum deducit ad magnum Plutarchum Nestorij filium: qui cùm vidisset adolescentem nondum annos viginti natum, audivissetque illius amorem, ac desiderium philosophicæ vitæ, magnopere illi placuit, sic ut eum continuò studij philosophici participem fecerit, quamvis ætate penè prohiberetur. erat enim jam valde senex. Prælegit igitur huic Aristotelis quidem de anima commentarium, Platonis autem Phœdonem. hortatusque est eum Magnus, ut ea conscriberet, quæ dicerentur, usus adolescentis ambitione, tanquam instrumento, cùm diceret, si quidem ea scholia absolvisset, futurum ut etiam Procli commentaria in Phœdonem ferrentur. Et cùm adolescentem aliâs plurimùm amaret, quòd ejus ad optima quæque studium cognovisset, tum etiam filium vocitabat, ac domesticum habuit. Ut autè perquam temperantem vidit ab animalibus, hortatus est, ne ab ijs in universum abstineret, quò etiam corpus functiones naturales obire posset. Idem quoque Syriano de ratione victus adolescentis commendabat. At ille seni respondit, ut nobis retulit divinum illud caput [*scilicet Proclus.*] Sive illum discere, quæ volo, cum ea frugalitate, ac tum, si voluerit, moriatur. Tantam habuerũt ejus in omnibus rebus magistri curam. Senex autem circiter biennium post illius adventum vixit,

& moriens adolescentẽ suo successori Syriano commendavit, quemadmodum & Archiadam nepotem suum. Ille verò, cùm eum suscepisset, non tantum in literis multùm juvit; sed etiam domesticum, quod ad cætera, & vitæ philosophicæ socium sibi ascivit, cùm eum talem inveniſſet, qualẽ jam diu quæsisset auditorem, & successorem, & qui plurimis literis, humanis divinisque percipiendis aptus esset. Itaque breviore quàm biennij spacio, omnia Aristotelis opera unà cum eo perlegebat, Logica, Ethica, Politica, Physica, itemque scientiam Theologicam. In his verò satis institutum, ut quibusdam tyrocinijs, parvisque mysterijs, ad ipsam Platonis deduxit sacram disciplinam, & ordine id quidem, neque, quod ajunt, transcendenti pede. utque spectaret apud eum vera mysteria curavit, animi non caliginosis oculis, & mentis integra, & ab omni labe purissima speculatione. Atque ille quidem die noctuque, vigilijs, exercitationi, ac studio incumbens, cùm ea quæ dicerentur, compendiosè adhibito suo judicio conscriberet, tantum exiguo tempore profecit, ut annum agens vigesimũ octavũ, cum alia multa conscripserit, tum illa in Timæum verè concinna & eruditionis plena commentaria. Ex ejusmodi verò institutione, mores quoque magis ornabantur, cum ut scientia, sic etiam virtutibus proficeret. Civiles etiam virtutes assequebatur ex Aristotelis libris Politicis, & Platonis de legibus, & de Rep. Sed ne in his contemplando tantum versari, nihil autem videretur operis aggredi, postquã ipse Remp. tractare impediebatur, quod in majoribus occupatus esset, adhortabatur ad eã virũ religiosum Archiadã, simul instituens, & ex-

καὶ τελευτῶν τῷ διαδόχῳ Συριανῷ τὸν νέον σωίσῃ, οἷα καὶ τὸν ἔγγονον Ἀρχιάδαν. ὁ δὲ παραλαβὼν αὐτὸν, ἀ μόνον ἔτι περὶ τὰς λόγους μειζόνως ὠΦέλει, ἀλλὰ καὶ σωοικον τῶ λοιπῶ, καὶ τοῦ ΦιλοσόΦου βίου κοινωνὸν εἶχεν, τοιῶτον αὐτὸν εὑρὼν οἷον πάλαι ἐζήτει ἀκροατὴν ἔχειν καὶ διάδοχον, δεκτικὸν ὄντα τῶν ἐκείνῳ παμπόλλων μαθημάτων καὶ θείων δογμάτων. ἐν ἔτεσι γοῦν ὅτε δύο ὅλοις πάσας αὐτῷ τὰς Ἀριστοτέλους σωανέγνω πραγματείας, λογικὰς, ἠθικὰς, πολιτικὰς, Φυσικὰς, καὶ τὴν ὑπὲρ ταύτας θεολογικὴν ἐπιστήμην. ἀχθέντα δὲ διὰ τούτων ἱκανῶς ὥσπερ διά τινων προτελείων καὶ μικρῶν μυσηρίων, εἰς τὴν Πλάτων᾽ ἦγεν μυσαγωγίαν, ἐν τάξει καὶ οὐχ ὑπερβάθμιον πόδα κατὰ τὸ λογιον τείνοντα. καὶ τὰς παρ᾽ ἐκείνῳ θείας ὄντως τελετὰς ἐποπτεύειν ἐποίει, τοῖς τῆς ψυχῆς ἀνεπιβολώτοις ὄμμασι, καὶ τῇ τοῦ νοῦ ἀχράντῳ περιωπῇ· ὁ δὲ ἀγρύπνῳ τε τῇ ἀσκήσει καὶ ἐπιμελείᾳ χρώμεν᾽, νύκτωρ τε καὶ μεθ᾽ * ἡμέραν, καὶ τὰ λεγόμενα σωποπτικῶς καὶ μετ᾽ ἐπικρίσεως ἀπογραΦόμεν᾽, τοσοῦτον ἐν οὐ πολλῷ χρόνῳ ἐπιδίδου, ὥσε ὄγδοον καὶ εἰκοσὸν ἔτ᾽ ἄγων, ἄλλα τε πολλὰ συέγραψε, καὶ τὰ εἰς Τίμαιον γλαΦυρὰ ὄντως, καὶ ἐπιστήμης γέμοντα ὑπομνήματα. ἐκ δὲ τῆς τοιαύτης ἀγωγῆς τὸ ἦθ᾽ ἐπὶ μᾶλλον ἐκοσμεῖτο, μετ᾽ ἐπιστήμης τὰς ἀρετὰς ἀνειληΦώς· καὶ δὴ καὶ τὰς πολιτικὰς προσελάμβανεν, ἔκ τε τῶν Ἀριστοτέλους πολιτικῶν συγγραμμάτων, καὶ τῶν παρὰ τῷ Πλάτωνι νόμων τε καὶ πολιτειῶν. ἵνα δὲ μηδὲ ἐν τούτοις δοκῇ λόγ᾽ εἶναι μόνον, ἔργου δὲ μηδενὸς ἀνθάπτεσθαι, ἐπειδὴ πράττειν αὐτὸς ἐκωλύετο τὰ πολιτικὰ, διὰ τὸ κρεῖττον περὶ μείζονα ἠσχολῆσθαι, Ἀρχιάδαν τὸν τοῖς θεοῖς Φίλον ἐπὶ τοῦτο παρεκάλει. ἅμα τε ἐκεῖνον διδάσκων, καὶ ὑΦηγούμε-

Universidad de Deusto
Biblioteca

γούμεν☞ αὐτῷ τὰς πολιτικὰς ἀρετὰς, καὶ τὰς μεθόδους. καὶ ὥσπερ οἱ τοῖς θέουσι παρακελευόμενοι, ὅλης τε τῆς ἑαυτοῦ πόλεως προίσασθαι κοινῇ προῤῥεπόμεν☞, καὶ ἕκασον ἰδίᾳ εὐεργετεῖν κατὰ πᾶν εἶδ☞ ἀρετῆς. διαφερόντως δὲ τῆς δικαιοσύνης· καὶ ἔργῳ δὲ ζῆλόν τινα αὐτῷ ἐνέτικτεν, ἐλευθεριότητα τὴν περὶ τὰ χρήματα, καὶ μεγαλοπρέπειαν αὐτῷ ἐνδεικνύμεν☞, τῷ δωρεῖσθαι, ὁτὲ μὲν φίλοις, ὁτὲ δὲ συγγενέσι, καὶ ξένοις, καὶ ἀστοῖς, καὶ πρείττονα ἑαυτὸν πάντη ἀποφαίνειν τῆς τῶν χρημάτων κτήσεως, καὶ εἰς ἔργον δὲ δημόσιον οὐ σμικρὰ ἐχαρίσατο. τελευτῶν δὲ, καὶ μετὰ Ἀρχιάδαν ταῖς πόλεσι καταλέλοιπε κτήματα, πατρίδι τε τῇ ἑαυτοῦ, καὶ ταῖς Ἀθήναις· τοιοῦτ☞ δὲ ὁ φιλαλήθης Ἀρχιάδας οἴκοθέν τε, καὶ ἐκ τῆς τούτου φιλίας ἀπεδείχθη, ὡς καὶ τοὺς ἐφ' ἡμῶν ἀνθρώπους, εἴποτε ἐθέλοιεν μνήμην αὐτοῦ ποιεῖσθαι, οὐκ ἄλλως, ἢ τὸν εὐσεβέστατον Ἀρχιάδαν εὐφήμῳ τῷ σόματι καλεῖν. καὶ αὐτὸς δὲ ἐνίοτε ὁ φιλόσοφ☞ ἐφήπτετο πολιτικῶν βουλευμάτων, τοῖς κοινοῖς ὑπὲρ τῆς πόλεως συλλόγοις παραγινόμεν☞, καὶ γνώμας ἐμφρόνως εἰσηγούμεν☞, καὶ ἄρχουσιν ἐντυγχάνων ὑπὲρ δικαίων πραγμάτων, καὶ τούτους οὐ μόνον παρακαλῶν, τρόπον δέ τινα προσαναγκάζων τῇ φιλοσόφῳ παῤῥησίᾳ, τὸ προσῆκον ἑκάστοις ἀπονέμειν. κοινῇ δὲ πάλιν τῆς κοσμιότητ☞ τῶν ἀναγινωσκόντων ἐπεμελεῖτο, καὶ σωφροσύνην ἐποίει πολιτεύεσθαι, ἡδυλῷ λόγῳ διδάσκων, ἔργῳ δὲ μᾶλλον διὰ παντὸς τοῦ βίου ἐπιτηδεύων, καὶ οἱονεὶ πρότυπωμα σωφροσύνης ἕτ☞ τοῖς ἄλλοις γιγνόμεν☞. τὸ δὲ δὴ τῆς πολιτικῆς ἀνδρείας εἶδ☞ Ἡρακλειον ὄντως ἐπεδείξατο. ἐν ζάλῃ γὰρ παρελθὼν καὶ τρικυμίᾳ πραγμάτων, καὶ πνευμάτων τυφωνείων ἀντιπνεόντων τῇ ἐν νόμῳ ζωῇ, ἐμβριθῶς

ponens illi politicas virtutes, acrationes. Et quemadmodum qui currentes incitant: sic eum hortatus est, ut in sua civitate universæ Reipubl. in commune præesset, & in singulos privatim beneficia conferret, secundum omnes virtutes, præcipuè verò justitiam. Et reipsa sui æmulationem in eo excitabat, cùm suam illi liberalitatem circa divitias, & magnificentiam declararet largiendo jam amicis, jam propinquis, & hospitibus, & civibus: & cum se nunquam ab avaritia vinci ostenderet, & ad opera publica non pauca conferret. Moriens autem hæredes Archiadæ substituebat civitates, suam patriam, & Athenas. Archiadas verò tantus amator veri cùm ex domestica suorũ cõsuetudine, tum ex hujus amicitia extitit, ut nostri homines, si quando velint illius mentionem facere, non aliter quàm religiosum Archiadam, celebranti voce nominent. Ipse quoque Philosophus consultationes civiles agitabat cum publicis conventibus, ubi de Republica ageretur, interesset, sententiasque dicebat prudentissimas, & cum principibus de jure conferebat, eosque non hortabatur modo; sed quodammodo ea autoritate philosophica compellabat, ut suum cuique tribuerent. Habebat etiam publicè quandam de moribus Principum curam, utque sobriè imperarent, non tantum oratione; verùm & exemplo suo per omnem vitam docebat, cùm ipse velut exemplar temperantiæ cæteris esset. Civilis autẽ fortitudinis specimẽ prorsus Herculeum edidit. Nam cùm esset in ipsum quasi pelagus & maximas negotiorum tempestates delatus, spirantibus ex adverso integerrimæ vitæ ventis furentibus, graviter

hic

hic vir, & constanter, quantumvis periclitatus, vitam suam traduxit. & cùm esset aliquando violentorũ hominum pernicioſa sibi, & periculosa improbitate multùm exercitatus, Athenis relictis, ne fato adversaretur, iter instituebat in Asiam, idq; non sine magno suo bono. Ut enim ejus quoq; loci antiquiorum rituum, quos adhuc retinuissent, non imperitus esset, hanc illi Deus profectionis præbuit occasionem. Nam & ipse, quæ apud eos essent, diligenter cognoscebat, & illi, si quid longi temporis intervallo neglexissent, docebantur, Philosopho nimirum, quæ ad Deos pertineret, accuratius referente. Cumq; hæc omnia faceret, & secundum ea viveret, tamen usque adeò latebat, quantum ne Pythagorei quidem, qui præceptũ hoc authoris sui λάθε βιώσας inconcussum servant. Annum verò tantum versatus in Lydiæ partibus, redijt Athenas providentia Deæ philosophiæ præsidis. Sic autem in eo fortitudo quoque natura primùm, tum consuetudine, postea doctrina, quæ rerum causas explicat, perficiebatur. Item alio modo reipsa, quem haberet usum in administranda Republica, declarabat, dum proceribus literas scriberet, atq; ita civitates universas afficeret beneficio. Hujus mihi testes sunt illi, in quos ea collata fuerũt, tum Athenienses, tum Argivi, tum alij aliarũ gentium. quin & studia literarum hac ratione plurimũ promovebat, eorũ, qui literas tractabãt, curã suscipiẽs, principesq; poscens stipendia, & ut cuiq; pro dignitate præmia decernerẽtur, atq; hæc quidem nõ temerè, nec ad gratiã faciebat; sed eos ipsos, quod erat sibi magnopere curæ, cogebat, ut in sua quisq; professione diligentissimè versaretur, ipse singula eorũ perquirẽs, & expendens. Erat n. omniũ satis instructus judex. Quòd si quẽ negligentius suum studiũ tractare com-

ἕτ☞ ἀνὴρ καὶ ἀσεμφῶς, εἰ καὶ παρακινδυνευτικῶς τὸν βίον διενήξατο. καί ποτε ἐν περιστάσ☞ τινῶν γυπογιγάντων ἐξεταθεὶς ἀπῆρεν ὡς εἶχεν τῶν Ἀθηνῶν, τῇ τοῦ παύλου περιφορᾷ πειθόμεν☞, καὶ τὴν ἐπὶ τὴν Ἀσίαν ἐποιεῖτο πορείαν. καὶ ταύτην δὲ πρὸς ἀγαθοῦ τοῦ μεγίστ☞. ἵνα γὰρ μηδὲ τῶν ἐκεῖ ἀρχαιοτέρων ἔτι σωζομένων θεσμῶν ἀμύητ☞ ᾖ, πρόφασιν αὐτῷ τὸ δαιμόνιον τῆς ἀποδημίας ταύτην ἐμηχανήσατο. αὐτός τε γὰρ τὰ παρ' ἐκείνοις σαφῶς ἐπεγίνωσκεν. κἀκεῖνοι, ἔτι ὑπὸ τοῦ μακρᾶ χρόνου παρεώρων τῶν δρωμένων, ἐδιδάσκοντο, ὑφηγουμένου τᾶ φιλοσόφ☞ τὰ τῶν θεῶν ἐντελέστερον. καὶ ταῦτα πάντα ὁρῶν, καὶ καλὰ ταῦτα ζῶν, τοσᾶτον ἐλάνθανεν, ὅσον ἁδὲ οἱ Πυθαγόρειοι τὸ ΛΑ'ΘΕ ΒΙΩ'ΣΑΣ παράγγελμα τᾶ καθηγεμόν☞ ἀσάλευτον φυλάττοντες. ἐνιαυτὸν δὲ μόνον περὶ Λυδίαν διατρίψας πάλιν εἰς τὰς Ἀθήνας ἐπανῆλθε προνοίᾳ τῆς φιλοσόφ☞ Θεᾶ. ἅτ☞ μὲν αὐτῷ καὶ τὰ τῆς ἀνδρείας φύσει τε ἐξ ἀρχῆς καὶ ἔθει, καὶ μετὰ ταῦτα ἐπιστήμῃ, καὶ τῷ τῆς αἰτίας λογισμῷ κατεδᾶτο. καὶ τρόπῳ δὲ ἄλλῳ τὴν πολιτικὴν ἕξιν πρακτικῶς ἀπέφηνε τοῖς ἐν ταῖς δωρεαῖς ἐπισέλλων, καὶ ὅλας πόλεις ἐκτήτων εὖ ποιῶν. Μάρτυρες δέ μοι τᾶ λόγ☞ οἱ εὖ πεπονθότες ἄνθρωποι· νυῖ μὲν Ἀθηναῖοι, αὖθις δὲ Ἀργεῖοι, καὶ ἄλλοι ἐξ ἄλλων ἐθνῶν. ἐνταῦθεν δὲ καὶ τὰ τῶν λογικῶν ἐπιτηδευμάτων ἤυξησεν, αὐτός τε ἐπικρᾶν τοῖς μετιᾶσι, καὶ τὰς ἄρχοντας ἁπάντων σιτηρέσιά τε, καὶ τὰς ἄλλας κατ' ἀξίαν ἀπονέμειν ἑκάστῳ τιμάς· καὶ ταῦτα δὲ ἐξ ἀνεξετάστως ἐπράτ[τ]ε, ἁδὲ πεχαρισμένως. ἀλλὰ καὶ αὐτὰς ἐκείνας ὑπὲρ ὧν ἐσπᾶδαζεν, ἠνάγκαζεν ἐπιμελεῖσθαι σωτόνως τῶν οἰκείων ἐπιτηδευμάτων, ἐρωτῶν καὶ βασανίζων ἕκασα τῶν παρ' αὐτοῖς. ἱκανὸς γὰρ ἦν περὶ ἁπάντων κριτής. εἰ δέ τινα ῥᾳθυμότερον περὶ τὸ ἑαυτᾶ ἐπάγ[τ]ελμα

Universidad de Deusto
Biblioteca

ἤυρισκεν, ἐπελίμα σΦοδρότερον· ὥσε καὶ δοκεῖν θυμοειδέσαι Θ εἶναι, κ ἄγαν Φιλότιμος, ἐκ τὲ θέλειν τε ἅμα κ δυνάσθαι ἅπαν λανθάνειν ὀρθῶς. καὶ ἦν Φιλότιμ Θ· ἀλλὰ τῇ Φιλοτιμίᾳ ἔχ, ὡς ἕτεροι, πάθει ἐχρήσαλο· ἐΦιλολιμεῖτο δὲ πρὸς μόνην ἀρ ἦν καὶ τὸ ἀγαθόν· τάχα δὲ οὐδ' ἂν γένοιλό τι μέγα ἐν ἀνθρώποις ἄνευ τῆς τοιαύτης ἐνεργείας. ἦν δὲ καὶ θυμοειδής. οὐδὲ τοῦτο ἀναιρῶ. ἀλλ' ἅμα καὶ πρᾶος. κ γὰρ ἐπαύελο ῥαδίως, καὶ ὀξέως πεισροΦῇ κήρινον ἀπεδείκνυ τὸν θυμόν. ἐν ταυτῷ γὰρ, ὡς εἰπεῖν, ἐπέπληλε, καὶ ἐπὶ τὸ ἐυεργετεῖν αὐλὸς ἐκείνος· καὶ ὑπὲρ αὐλῶν πᾶρακαλεῖν τὺς ἄρχονλας ὑπὸ συμπαθείας ἐΦέρελο. εἰ δέοτι μοι κ τὸ τῆς συμπαθείας αὐτοῦ ἴδιον, ἐπὶ νοῦν ἦλθεν· λοσάυλην γὰρ οἶμαι ἐν μηδενὶ ἄλλῳ ἀνθρώπων ἰσορῆσθαι. γάμων λε γὰρ ἦ παίδων δὲ πολε πεῖραν λαβὼν, διὰ τὸ μηδὲ αὐλὸς ἐλέσθαι· καί τοι πολλῶν προλαθένλων αὐτῷ γάμων γένει τε κ πλούτῳ ὑπερεχόνλων, λότων ἁπάντων, ὡς ἔΦην, ἐλεύθερ Θ· γενόμενος, ἅτως ἐπήδελο τῶν ἑταίρων καὶ Φίλων ἁπάντων, καὶ τῶν λότοις προσηκόνλων παίδων τε κ γυναικῶν, ὡς κοινός τις πατὴρ, καὶ αἴτιος αὐλοῖς τοῦ εἶναι γενόμεν Θ·. παντοδαπῶς γὰρ κ τοῦ ζῆν ἑκάσε ἐπεμελεῖτο· εἰδέ πολέ τις τῶν γνωρίμων νόσῳ καλείχελο, πρῶτον μὲν τοὺς θεοὺς λιπαρῶς ἱκέτευεν ὑπὲρ αὐλοῦ ἔργοις τε κ ὕμνοις. ἔπειλα τῷ κάμνονλι παρῆν ἐπιμελέσαλα, κ τοὺς ἰατροὺς σωῆγεν, ἐπείγων λὰ ἀπὸ τῆς τέχνης ἀμελῆ πράτλειν. καί τι καὶ αὐλὸς ἐν τούτοις περιλότερον εἰσηγεῖτο, καὶ πολλοὺς ἤδη ἐκ τῶν μεγίσων κινδώνων ἅτως ἐῤῥύσαλο. ὅσον δ' ἦν αὐλοῦ καὶ τὸ περὶ τοὺς ἐπιτηδειολέρους τῶν οἰκελῶν Φιλάνθρωπον, ἔνεσι τῷ βλομένῳ καὶ μαθεῖν ἐκ τῆς διαθήκης τοῦ μακαρίσ ἀνδρός. ἐκ πάντων δὲ μάλισα τῶν γνωρίμων τὸν Ἀρχιάδαν ἐΦίλει, κ τοὺς ἐκείνῳ γένει προσηκόνλας, προηγμένως μὲν διὰ τὴν τοῦ ΦιλοσόΦου Πλολάρχου διαδοχὴν τοῦ γένους· ἔπειλα δὲ κ διὰ τὴν Πυθαperisset, acerrimè reprehendebat: sic ut etiam vehementissimus videretur, & ambitiosissimus, eo quod vellet simul, & posset omnia rectè dijudicare. Et erat sane gloriæ cupidus: verum non erat id in eo, ut in plerisq;, vitiũ, propterea quòd ad bona tantũ respiciebat atq; virtutẽ. ac fortasse ne fieret quidẽ in hominib. quidquã præclarũ, absq; hac animi concitatione. Sed & erat vehemens: ne id quidẽ negabo. veruntamẽ erat simul etiã lenis, nã facillimè placabatur, & vel momẽto suam irã demonstrabat esse ceream. Eodem enim ferè tempore & in reprehendendo, ut ita dicam, totus efferebatur, & ut illis ipsis benefaceret, eorumque nomine intercederet apud principes animi quadam naturali conjunctione commovebatur, & quasi societate doloris. Oportunè quidem & hoc illius naturalis conjunctionis animi cum alijs peculiare exemplum in mentem mihi venit. Neque enim arbitror de quoquã hominũ tale fuisse relatum. Nam cùm esset inexpertus conjugij & liberorum (propterea quod nec desideraret. cum n. offerrentur complures nobilissimę & ditissimæ, quas ducere potuisset, tamen ab his omnibus, ut dicebam, liber) tanta cura in familiares & omnes amicos, eorumq; uxores & liberos extitit, ac si communis aliquis pater, illisq; causa nascendi fuisset. Singularem enim cujusq; etiam vitæ curã gerebat. Nam si quando necessariorũ aliquis morbo detentus esset, primùm quidem Deos enixè pro eo supplicabat, cùm sacrificijs, tum etiam hymnis, deinde ægrotanti promptus aderat, convocabat medicos, urgebat, ut si quid ab arte profici posset, quàm citissimè experirentur, ipse quoque nonnunquam inter medicos singulare quippiam proferebat, & ita jam quidem multos ex magnis liberavit periculis. Quanta verò fuerit illius etiam erga servos, quibus plurimum usus erat, humanitas, qui vult, ex testamento beati viri potest intelligere. Ex omnibus familiaribus inprimis amabat Archiadam, ejusq; cognatos, eo verò potissimum nomine, quod genus duceret à Plutarcho Philosopho. deinde propter Pythagoricã amicitiam, quam cum Archiada constituerat, quum illius & studiorũ socius & præceptor esset. Etenim horũ amicitia multò visa fuit insignior, quàm amicitiarum illæ duæ species rarissimæ, quæ ab antiquis temporib. commemoratæ sunt. Nihil n. volebat Archiadas, quod non vellet etiã Proclus; nec vicissim hic, quod nõ Archiadas. Sed jam virtutis politicæ generibus, quæ sunt veris inferiora, impositò suo fine, inq; amicitia terminatis, ad purificantes virtutes transeamus, diversas à politicis. quamvis illæ quoque in eo versentur, ut animum quodãmodo purgent, &, quoad eius fieri potest, efficiãt, ut quasi solutus ac liber prospiciat humanis rebus, habeatque cum Deo similitudinẽ quãdã, qui finis est optimus animi. Atqui nõ eodẽ modo omnes separant, verũ aliæ magis, aliæ minus. quandoquidem & politicæ sunt quædã purgationes, quæ suos possessores, etiam dum hic manent, exornant, melioresque efficiunt, regentes ac moderantes, & iram, & cupiditatem, & omnes denique affectus, & falsas opiniones tollentes è medio: illæ verò, quæ sunt his superiores, purificantes, in universum separant ab hac corporis massa verè plumbea, & ab hujus mundi reb. efficiunt facilem discessum. quibus etiã ipsis hic Philosophus studuit per omnẽ vitã, qua est in philosophia versatus, cũ & oratione doceret, qualesnam essent, quoq; modo parentur homini, & suam ipse maximè vitã ad eas institueret, & ea subinde faceret, quibus animus separatur, noctu & interdiu deprecationib. ac lustrationibus, & alijs usus purificationib. tum ab Orpheo, tum à Chaldæis institutis: & impigrè uno quoq; mense ad mare descẽderet, eodẽ nonnunqã etiã bis aut ter. His autem exercebatur non tantũ in vigore ætatis; sed etiam sub occasum vitæ eamq; perpetuò cõsuetudinẽ, tanquã statuta quædã observabat. Cibi verò

γόρδον Φιλίαν, ἣν πρὸς τὸν Ἀρχιάδαν ἐσή σαλο, συμΦοιτήλης αὐλῷ γενόμεν Θ· ἅμα καὶ διδάσκαλ Θ·. τῶν γὰρ δύο εἰδῶν καὶ σπανίως ἐν τοῖς ἄνω ἱσορημένων Φιλιῶν ἡ τάτων ἔδοξεν εἶναι σπουδαιολέρα. οὐδὲν γὰρ ἦν Ἀρχιάδας, ὃ μὴ Πρόκλ Θ· ἐβούλοιτο· οὐδ' ἔμπαλιν ἔτος, ὃ μὴ κ Ἀρχιάδας. ἤδη δὲ καὶ τοῖς περὶ τῆς πολιτικῆς αὐλῷ ἀρετῆς κεΦαλαίοις ἐλάτλοσιν ὕσι τῶν ἀληθῶν πέρας τὸ οἰκεῖον ἐπιθέντες, καὶ τῇ Φιλίᾳ ἐπισΦραγισάμενοι ἐπὶ τὰς καθαρτικὰς μείωμεν, ἑτέρας ὕσας παρὰ τὰς πολιτικάς. εἰ γὰρ δὴ καὶ ταύταις ἔργον ὑπόκειται, τὸ καθαίρειν τῇ τὴν ψυχήν, κ παρατηρεύειν καθόσον οἷόν τε ἀσχέλως προνοεῖν τῶν ἀνθρωπίνων, ἵνα κ τὴν ὁμοίωσιν ἔχῃ πρὸς τὸν θεὸν, ὅπερ τέλ Θ· ἐσὶ τὸ ἄρισον τῆς ψυχῆς· ἀλλ' ὁ τὸν ὅμοιον τρόπον πᾶσαι χωρίζουσι· κατὰ τὸ μᾶλλον δὲ ἥτλον ἕκασαι· ἐπεὶ κ αἱ πολιτικαὶ καθάρσεις τινές εἰσιν, εἰ μένοντας ἔτι τοὺς ἔχονλας ἐνλαῦθα καὶ κοσμοῦσι, κ ἀμείνους ποιοῦσιν, ὁρίζουσαι καὶ μελροῦσαι τὰς τε θυμοὺς, κ τὰς ἐπιθυμίας, κ ὅλως τὰ πάθη, κ ψευδεῖς δόξας ἀΦαιρουσαι. αἱ δέγε ὑπὲρ ταύτας καθαρτικαὶ πάντη χωρίζουσι καὶ ἀπολύουσι τῶν τῆς γενέσεως ὅλως μολυβδίνων, καὶ Φυγὴν τῶν ἐντεῦθεν ἀκώλυτον ἀπεργάζονται, ἃς δὴ καὶ αὐτὰς ὁ ΦιλόσοΦος ἐπελήδευσε παρὰ πάντα τὸν ἐν ΦιλοσοΦίᾳ βίον, ἐν τε τοῖς λόγοις καλῶς ἐνδιδάσκων τίνες τέ εἰσι, κ ὅπως τῷ ἀνθρώπῳ παραγίγνονται καὶ αὐταὶ, καὶ ζῶν μάλισα κατ' αὐτάς. καὶ ταῦτα πράτλων ἑκάσοτε ἀΦ' ὧν τὸ χωρίζεσθαι συμβαίνει τῇ ψυχῇ, νύκλωρ τε καὶ μεθ' ἡμέρας ἀπολροπαῖς, κ περιῤῥαντηρίοις, καὶ τοῖς ἄλλοις καθαρμοῖς χρώμενος, ὁτὲ μὲν ὀρΦικοῖς, ὁτὲ δὲ χαλδαϊκοῖς· ἐπὶ θάλατταν δὲ ἀόκνως ἑκάσε μηνὸς κατιὼν, ἐΦ' ὅτε δὲ δὶς κ τρὶς τοῦ αὐτοῦ. κ ταῦτα οὐκ ἀκμωζούσης μόνον αὐτῷ τῆς ἡλικίας διεκαρτέρει, ἀλλὰ καὶ αὐταῖς ἤδη ταῖς δυσμαῖς τοῦ βίου προσομιλῶν, ἀπεραλήπτως τὰ τοιαῦτα ἔθη ὡς νόμιμά τινα ἐξεπλήρου. τὰς δὲ ἀπὸ σίτου

Universidad de Deusto
Biblioteca

κ) ποτε ἀναγκαίας ἡδονὰς ἀπαλλαγὰς
πόνων ἐποιεῖτο, ἵνα μὴ ἐνοχλοῖτο ὑπ'
αὐτῶν. βραχέα γὰρ τούτων προσεφέρετο.
τὰ πολλὰ δὲ τὴν τῶν ἐμψύχων ἀπο-
χὴν ἠσπάζετο. εἰ δέ ποτε καιρός τις ἰσ-
χυρότερος ἐπὶ τὴν τούτων χρῆσιν ἐκά-
λει, μόνον ἀπεγεύετο. καὶ τούτων ὁσίας
χάριν. τὰς δὲ μηρωνὰς παρὰ Ρωμαί-
οις, ἢ κ) πρότερόν ποτε παρὰ Φρυξὶν σπε-
δασθείσας ἁγισείας, ἑνὰς μηνὸς ἤγνευ-
ε, κ) τὰς παρ' Αἰγυπτίοις δὲ ἀποφρά-
δας ἐφύλαττε μᾶλλον, ἢ αὐτοὶ ἐκεῖνοι.
κ) ἰδικώτερον δέ τινας ἐνήσευεν ἡμέρας ἐξ
ἐπιφανείας. πᾶσαν γὰρ ἔννην κ) νέαν τῆ
μηνὸς μηδὲ προδειπνήσας ἠσίτει. ὥσπερ
δὴ τὰς νουμηνίας λαμπρῶς ἐπετέλει καὶ
ἱεροπρεπῶς. καὶ τὰς παρὰ πᾶσι δὲ, ὡς
εἰπεῖν, ἐπισήμους ἑορτὰς κατὰ τὰ πάρ
ἑκάστοις πάτρια, δρῶν ἐνθέσμως διετέ-
λεσε, καὶ ἃ δὲ ταύτας ὥσπερ ἕτεροι πρό-
φασιν ἐποιεῖτο ἀναπαύλης τινὸς, ἢ καὶ
πληρώσεως τοῦ σώματος, ἐντυχιῶν δὲ
ἀγρύπνων καὶ ὑμνῳδίας καὶ τῶν ὁμοίων,
δηλοῖ δὲ ἡ τῶν ὕμνων αὐτοῦ πραγματεία,
ἃ τῶν παρὰ τοῖς ἕλλησι μόνων τιμηθέν-
των ἐγκώμια περιέχουσα, ἀλλὰ καὶ Μαρ-
νᾶν Γαζαῖον ὑμνοῦσα, κ) Ἀσκληπιὸν Λε-
βύττιον Ἀσκαλωνίτην, καὶ Θυανδρίτην
ἄλλον Ἀραβίοις πολυτίμητον θεὸν, καὶ
Ἶσιν τὴν καλὰ τὰς Φίλας ἔτι τιμωμένην,
καὶ τὰς ἄλλας ἁπλῶς ἅπαντας· καὶ γὰρ
πρόχειρον ἐκεῖνο εἶχεν ἀεὶ καὶ ἔλεγεν ὁ
θεοσεβέστατος ἀνὴρ, ὅτι τὸν Φιλόσοφον
προσήκει, μιᾶς τινος πόλεως, ἀλλὰ τῶν
παρ' ἐνίοις πατρίων εἶναι θεραπευτὴν·
κοινῇ δὲ τοῦ ὅλου κόσμου ἱερο Φάντην. καὶ
ἕτω μὲν αὐτῷ καθαρτικῶς καὶ ἱεροπρε-
πῶς παρεσκεύαστο τὰ τῆς ἐγκρατείας.
τὰς δὲ ἀλγηδόνας ἀφῆκε, ἢ καὶ προσπιπ-
τούσας ποτὲ πράως ἔφερε, καὶ ἐλάττους
ἐποίει τὸ μὴ τὸ ἄριστον ἐν αὐτῷ συμπά-
σχειν. τὸ δὲ πρὸς ἑαυτὰς αὐτοῦ τῆς ψυχῆς
παράσημα ἱκανῶς ἐδήλωσε ἡ τελευταία
νόσος. πιεζόμενος ὑπὸ ταύτης καὶ πε-
ριωδινίαις συνεχόμενος ἐκκρούειν ἐπει-
ρᾶτο τὰς ἀλγηδόνας. παρεκελεύετο δ' ὧν
potusq; necessarijs voluptatibus utebatur, tantũ ut morbos evitaret, neq; ab ijs infestaretur. erat enim in his multò frugalissimus. inprimis ab animalib. abstinentiã amabat. Quod si quãdo tempus accidisset, quo vehementius, ut ea comederet, invitaretur, tantum degustabat, & parcè atq; delibantis more. Sacris autẽ in honorẽ matris Deûm à Romanis, vel etiam prius à Phrygib. celebratis se purificabat singulis mensibus, Ægyptiorũq; nefastos dies diligẽtius observabat, quã illi ipsi, ac insuper certis diebus peculiariter jejunijs vacabat propter aliquas apparitiones. Mensis quoq; ultimo die jejunium, ne pridie quidẽ cænatus, instituebat. Novilunia verò quàm splẽdidè, quamq; sanctè celebraverit, & omnium ferè gentiũ insigniora festa secundũ cujusq; patriæ morẽ sacrificijs ritè peregerit, & ex his, non ut pleriq;, otij cœperit occasionem, aut intemperantiæ; sed precum assiduarum, & hymnorũ atq; similiũ: declarãt ipsius hymni, qui non tantũ eorũ, quos Græci venerantur, laudes continent; sed etiã Marnã Gazæũ celebrant, & Æsculapiũ Leontuchũ Ascalonitem, & Thyandritem alium, quem Deum Arabes magna veneratione prosequũtur, & Isidem quæ colitur Philis, ac deniq; alios omnes. etenim hoc erat illi valde familiare, ut semper diceret religiosissimus ille vir, decere Philosophũ non unius cujusdã civitatis, neq; certarũ tantum gentium institutorum ac rituum curã gerere; sed esse in universum totius mundi sacrorum antistitem. Sic itaque purus & sanctus erat, quantum ad temperantiam attinet. Dolores autem declinabat: quòd si quando accidissent, leniter perferebat, coque minuebat eos, quòd non id etiam, quod esset in se optimum, simul doloribus afficeretur. Animi fortitudinem in his, postremus morbus satis ostendit. Cum enim eo premeretur, torquereturq; gravissimis cruciatibus, depellere tantos dolores conabatur. Quamobrem sæpe jubebat nos

nos hymnos dicere; qui cum dicebantur, omnino remissio doloris erat & sedatio: quodq; magis mirum est, meminerat, eorũ quæ audiebat, quamvis oblitus omnium penè rerũ humanarum resolutione corporis ingravescente. Nos n. cũ dicere cœpissemus, ille supplebat hymnos, & Orphei carmina complura. nam hæc quoq; nonnunquã præsentes recitabamus. Nec verò tantum in malis corporis perferendis tam constans erat; sed adhuc multò magis in his, quæ extrinsecus infortunia cõtingebãt, quæq; videbantur præter expectationem evenire, ut etiã de singulis quæ accidissent, ea diceret: Hæc talia sunt; Consueta sunt. quæ mihi videtur, aut tum potius videbatur memorabilis esse sententia, & hujus Philosophi animi magnitudinis evidens argumentum. Iram, quantũ posset, prohibebat, ut vel omnino non concitaretur, vel ratio saltẽ non consentiret; sed præter voluntatem altera animæ rationis expers facultas, modicè tamen & leviter commoveretur. Quod ad venerem attinet, ea secundum naturam utebatur; sed ita nimirum, ut non ultra phantasiã procederet, eamq; leviss imã. Ita ex omnibus partibus seipsum colligens, & ad se recipiens anima beati viri, à corpore quodammodo discedebat, dũ adhuc eo cõtineri videretur. In ea fuit n. prudentia, non ut civilis, quæ versatur in ijs bene administrandis, quæ vel hoc, vel alio modo se habere possunt; sed ipsa per se syncera in contemplando scilicet, seque in seipsam convertendo, nec usquam consentiendo corpori. Fuit in ea temperantia, quòd mala non attingeret, & ne mediocriter quidem afficeretur, imò prorsus ab omnibus affectibus liber esset. Fuit denique fortitudo, quòd non metuerit suum à corpore discessum. Ratio verò & mens cùm in eo principatum obtinerent, facultates autem inferiores se non amplius opponerent, justicia purificanti vita illius omnis ornabatur.

H. F.

ἡμῖν ἑκάστοτε ὕμνους λέγειν, κ) λεγομένων
τῶν ὕμνων πᾶσα εἰρήνη τῶν παθῶν ἐγί-
γνετο καὶ ἀταραξία. κ) ὅγ' ἔτι τοῦτο πα-
ραδοξότερον, ὅτι κ) μνήμην εἶχε τῶν λε-
γομένων. καί τοι τῶν ἀνθρωπίνων σχεδὸν
ἁπάντων ἐπιλελησμένος ἐπιβρισάσης
αὐτῷ τῆς παρέσεως. ἀρχομένων γὰρ ἡ-
μῶν ὑμνεῖν, ἐκεῖνος ἀνεπλήρου τοὺς ὕμ-
νους, καὶ τῶν ὀρφικῶν ἐπῶν τὰ πλεῖσα.
κ) γὰρ ταῦτά ἐστιν ὅτε παρόντες ἀνεγι-
νώσκομεν. κ) ἔχει πρὸς μόνα τὰ σωμα-
τικὰ πάθη ὅτως ἀπαθῶς διέκειτο· ἀλλὰ
ἔτι μειζόνως κ) πρὸς τὰ ἔξωθεν περιστα-
τικῶς ἐπισυμβαίνοντα, κ) τὰ δοκοῦντα πα-
ραλόγως γίγνεσθαι, ὥσε κ) λέγειν ἐφ' ἑ-
κάστοις τῶν συμπιπτόντων ταῦτα. τοι-
αῦτ' ἐστὶ ταῦτα· εἰωθότα ἐστὶν, ὅπερ ἐμοὶ δο-
κεῖ. μᾶλλον δὲ ἐδόκει ἀπόφθεγμα μνήμης
ἄξιον εἶναι κ) τῆς τοῦ Φιλοσόφου μεγαλο
ψυχίας ἱκανὸν τεκμήριον. κ) τὸν θυμὸν δὲ,
καθ' ὅσον οἷόν τε ἦν, ἐκόλαζεν, ὥσε ἢ μὴ κι-
νεῖσθαι τὸ παράπαν, ἢ μὴ τὴν λογικὴν εἶ-
ναι ψυχὴν τὴν σωοργιζομένην. ἑτέρα δὲ
εἶναι τὸ ἀπροαίρετον, κ) τοῦτο δὲ ὀλίγον κ)
ἀσθενές. ἀφροδισίων δὲ αὐτῷ φυσικῶν
μελῆν, ὅσον οἶμαι μέχρι φαντασίας χω-
ρεῖν προελθὸς κ) ταύτης· κ) ὅτως ἐκ πάν-
των ἑαυτὴν σωάγουσα κ) ἀθροίζουσα πρὸς
ἑαυτὴν ἡ τοῦ μακαρίου ἀνδρὸς ψυχὴ, ἀφί-
στατο σχεδὸν τοῦ σώματος, ἔτι ὑπ' αὐτῷ
καθέχεσθαι δοκοῦσα· ἦν γὰρ αὐτῇ τὸ φρο-
νεῖν, οὐκέτι οἷον τὸ πολιτικὸν, τὸ πράττειν
εὖ περὶ τὰ ἐνδεχόμενα καὶ ἄλλως ἔχειν.
αὐτὸ δὲ καθ' αὑτὸ εἰλικρινὲς τὸ νοεῖν, καὶ τὸ
πρὸς ἑαυτὴν ἑστράφθαι, μηδαμοῦ δὲ σωι-
δοξάζειν τῷ σώματι. τὸ δὲ σωφρονεῖν, τὸ
μὴ συγγίγνεσθαι τῷ χείρονι, μηδὲ μετρι-
οπαθεῖν, πάντῃ δὲ καὶ πάντως ἀπα-
θεῖν. ἀνδρίζεσθαι δὲ τὸ μὴ φοβεῖσθαι αὐ-
τὴν ἀφιστα μένην τοῦ σώματος. λόγου δὲ
καὶ νοῦ ἡγεμόνων ἐν αὐτῷ, τῶν δὲ χειρό-
νων μηκέτι ἀντιτεινόντων καθαρτικὴ δι-
καιοσύνη κεκόσμητο αὐτοῦ ἡ σύμπασα
ζωή. ἐκ δὲ τῆς τοιαύτης.

Pauca videntur deesse.

ΠΡΟ-

Universidad de Deusto
Biblioteca

ΠΡΟΚΛΟΥ, ΔΙΑΔΟΧΟΥ ΠΛΑΤΩΝΙΚΟΥ, ΕΙΣ ΤΗΝ ΠΛΑΤΩΝΟΣ ΘΕΟΛΟΓΙΑΝ.

PROCLI, SUCCESSORIS PLATONICI, IN PLATONIS THEOLOGIAM.

ΒΙΒΛΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ.

LIBER PRIMUS.

Κεφάλαιον α'.

CAPUT I.

Πρὸ προοιμίου, ἐν ᾧ διαιρήσομεν τῆς πραγματείας ὁ σκοπὸς, μετ' ἐγκωμίας τῆς τε αὐτῆς τοῦ Πλάτωνος, καὶ τῶν ἀπ' αὐτοῦ διαδεξαμένων τὴν φιλοσοφίαν.

Prooemium, in quo distinctè declaratur hujus tractationis scopus, cum laudatione & ipsius Platonis, & illorum, qui Philosophiam ab ipso per-successionem-acceperunt.

β'.

Τίς ὁ τρόπος τῶν λόγων ἐν τῇ προκειμένῃ πραγματείᾳ, καὶ τίνα προηγεῖσθαι δεῖ τῶν ἀκροασομένων παρασκευήν.

II.

Quis sit verborum in proposita tractatione factorum modus. Et quam præparationem auditorum præcedere oporteat.

γ'.

Τίς ὁ κατὰ Πλάτωνα Θεολογικὸς, καὶ πόθεν ἄρχεται, καὶ μέχρι τίνων ἀΐδιον ὑποστάσεων, καὶ κατὰ τίνα τῆς ψυχῆς δύναμιν ἐνεργεῖ διαφερόντως.

III.

Quis secundùm Platonem sit Theologicus. Et unde incipiat. Et ad quas usque hypostases ascendat, & per quam animæ facultatem insigniter operetur, [*& præcipuè agat.*]

δ'.

Τύποι θεολογικοὶ, καθ' οὓς πάντας ὁ Πλάτων διατίθησι τὴν περὶ θεῶν διδασκαλίαν.

IV.

Typi Theologici, secundùm quos omnes Plato de Dijs doctrinam tractat.

ε'.

Τίνες εἰσὶν οἱ διάλογοι, ἀφ' ὧν μάλιστα ληπτέον τὴν Πλάτωνος θεολογίαν, καὶ πῶς πρὸς θεῶν ἕκαστος τούτων ἡμᾶς ἐφίστησι.

V.

Quinam sint Dialogi, ex quibus præcipuè sumenda Platonis Theologia. Et ad quos Deorum ordines, horum [*Dialogorum*] unus quisq; nos amandet, [*ac deducat.*]

ς'.

Ἀπάντησις πρὸς τοὺς ἐκ πλειόνων διαλόγων ἄθροισιν τῆς πλατωνικῆς θεολογίας. ὡς μερικοὺς, καὶ κατατεμαχισμένους ἀπομάζουσι.

VI.

Occupatio adversus [*eos, qui reprehendunt*] illam Platonicæ Theologiæ coacervationem ex pluribus Dialogis [*factam.*] Quia [*quidam eam*] particularem, [*in partes divisam*], & in-frusta-dissectam aspernantur, [*& contemnunt.*]

ζ.

Λύσις τῆς προειρημένης ἀπαντήσεως εἰς ἕνα τὸν Παρμενίδειον ἀνάγουσα τοὺς ὅλους περὶ Πλάτωνος περὶ θεῶν ἀληθείας.

VII.

Solutio antè-dictæ occupationis, quæ totius Platonis universam de Dijs veritatem ad unum [*Dialogum*] Parmenidem reducit.

η'.

Ἔκθεσις τῶν διαφόρων περὶ τὰ Παρμενίδεια δοξῶν. καὶ διαίρεσις τῶν πρὸς αὐτὰς ἀπαντήσεων.

VIII.

Expositio variarum de Parmenide sententiarum, [*ac opinionum.*] Et occupationum adversus eas divisio.

θ'.

Ἀντιλογία πρὸς τοὺς λογίους εἶναι τὸν Παρμενίδην ἀπόρους, καὶ τὴν ἐν αὐτῷ πραγματείαν διὰ ἐνδόξων διαχειριστικὴν ταυτολεμούσης.

IX.

Contradictio contra illos, qui dixerunt Parmenidem esse Logicum, & qui statuunt tractationem in eo [*comprehensam, esse*] epicherematicam, [*& illis argumentis tractari, quæ res docent, & probant non per certas, minimeq; dubias demonstrationes: sed*] per opinabiles, [*& probabiles, ac verisimiles argumentationes.*]

Quid

X.

Quid præclari faciant illi, qui dicunt Parmenidis hypotheses, [*quæ vulgò suppositiones vocantur,*] esse de principijs, quæ sunt in rerum natura. Et quænam ex ipsa ipsius nostri [*in Philosophia*] ducis traditione sint addenda illis, quæ [*de Platonica doctrina isti*] dicunt.

XI.

Demonstrationes plures de secundæ hypothesis, [*sive de secundi argumenti*] conclusionibus, & ipsius divisione secundum divinos ordines.

XII.

Scopi, qui demonstrant mutuam hypotheseωn cohærentiam, & [*earum*] cum ipsis rebus consensionem, [*atq; concentum.*]

XIII.

Quas communes regulas de Dijs in legibus Plato tradat. Et de Deorum essentia. Et de providentia. Et de immutabili perfectione.

XIV.

Quomodo Deorum essentia in Legibus [*à Platone*] sit confecta, [*i. dicatur esse*] & per quæ media, [*Platonis*] oratio ad ipsos verè Deos excurrerit.

XV.

Quomodo Deorum providentia in Legib. demonstretur. Et quis ex Platonis sententia sit eorum providentiæ modus.

XVI.

Quibus argumentis in eadem tractatione demonstretur Deos immutabili-consilio [*rebus humanis*] providere.

XVII.

Quænam sint axiomata, [*quænam effata, sive pronuntiata, vel enuntiationes,*] quæ de Dijs in Repub. [*Platonis*] traduntur. Et quem inter se teneant ordinem.

XIIX.

Quæ sit Deorum bonitas. Et quomodo bonorum omnium autores dicantur. Et malum in omni hypostasi à Dijs & ipsum ordinari, & collocari, [*vel, in omni verum natura poni, & eorum arbitratu regi.*]

XIX.

Quodnam sit illud immutabile Deorum [*consilium.*] In qua [*tractationis parte*] dicitur quænam etiam sit Autarcia, [*quæ virtus facit, ut quisq; sit sua sorte contentus, nec alieni quidquam præterea cupiat; sed in ijs, quæ habet, animo tranquillo acquiescat.*] Et quæ sit immutabilis affectionum-vacuitas. Et quomodo, quum de Dijs verba fiunt, illud sit intelligendum, [*Deos*] secundum eadem, & similiter, [*vel, eodem modo, se*] habere.

XX.

Quæ sit Deorum simplicitas. Et quomodo id, quod in ipsis est simplex, in secundis [*rebus, & naturis*] varium per-imaginationem-videatur.

XXI.

Quæ sit in Dijs veritas. Et unde mendacium incidat in Deorum communiones, [*sive communicationes, quas habent*] cum secundis [*rebus, & naturis.*]

ια'.

Τίνα καλοῶσιν οἱ περὶ τῶν ἐν τοῖς οὖσιν ἐχόντων εἶναι τὰς ὑποθέσεις τὰς Παρμενίδου λέγοντες. καὶ τίνα προσῆκον οἷς λέγουσιν ἐκ τῆς αὐτοῦ καθηγεμόνος ἡμῶν παραδόσεως.

XI.

Ἀποδείξεις πλείους περὶ τῶν τῆς δευτέρας ὑποθέσεως συμπερασμάτων, καὶ τῆς καθ' ἃς τὰς θείας τάξεις αὐτῆς, διαιρέσεως.

ιβ'.

Σκοποὶ τῶν ὑποθέσεων τὴν πρὸς ἀλλήλας αὐτῶν συνέχειαν, καὶ τὴν πρὸς τὰ πράγματα συμφωνίαν δεικνύοντες.

XII.

Scopi, qui demonstrant mutuam hypotheseωn cohærentiam, & [*earum*] cum ipsis rebus consensionem, [*atq; concentum.*]

ιγ'.

Τίνας κοινὰς κανόνας περὶ θεῶν ὁ Πλάτων ἐν νόμοις παραδίδωσι. περί τε ὑπάρξεως θεῶν, καὶ περὶ προνοίας, καὶ περὶ τῆς ἀτρέπτου τελειότητος.

XIII.

Quas communes regulas de Dijs in legibus Plato tradat. Et de Deorum essentia. Et de providentia. Et de immutabili perfectione.

ιδ'.

Πῶς κατασκευάζεται τῶν θεῶν ἡ ὕπαρξις ἐν νόμοις, καὶ διὰ ποίων μεσοτήτων ἀνέδραμεν ὁ λόγος ἐπ' αὐτοὺς τοὺς ὄντως θεούς.

XIV.

Quomodo Deorum essentia in Legibus [*à Platone*] sit confecta, [*i. dicatur esse*] & per quæ media, [*Platonis*] oratio ad ipsos verè Deos excurrerit.

ιε'.

Πῶς ἀποδέδεικται τῶν θεῶν ἡ πρόνοια ἐν νόμοις. καὶ τίς ὁ τρόπος τῆς προνοίας αὐτῶν ἐστι κατὰ Πλάτωνα.

XV.

Quomodo Deorum providentia in Legib. demonstretur. Et quis ex Platonis sententia sit eorum providentiæ modus.

ις'.

Διὰ ποίων ἐπιχειρήσεων ἐν τῇ αὐτῇ πραγματείᾳ δέδεικται τὸ ἀτρέπτως προνοεῖν τοὺς θεούς.

XVI.

Quibus argumentis in eadem tractatione demonstretur Deos immutabili-consilio [*rebus humanis*] providere.

ιζ'.

Τίνα τὰ ἐν πολιτείᾳ παραδοθέντα περὶ θεῶν ἀξιώματα. καὶ τίνα ἔχει πρὸς ἄλληλα τάξιν.

XVII.

Quænam sint axiomata, [*quænam effata, sive pronuntiata, vel enuntiationes,*] quæ de Dijs in Repub. [*Platonis*] traduntur. Et quem inter se teneant ordinem.

ιή.

Τίς ἀγαθότης τῶν θεῶν. καὶ πῶς αἴτιοι λέγονται πάντων τῶν ἀγαθῶν. καὶ ὅτι τὸ κακὸν κατὰ πᾶν, [καὶ πᾶσαν] ὑπόστασιν ἐστὶ κοσμούμενον καὶ αὐτὸ, καὶ παρὰ τοῦ μὴ ὄντος ὑπὸ τῶν θεῶν.

XIIX.

Quæ sit Deorum bonitas. Et quomodo bonorum omnium autores dicantur. Et malum in omni hypostasi à Dijs & ipsum ordinari, & collocari, [*vel, in omni verum natura poni, & eorum arbitratu regi.*]

ιθ'.

Τί τὸ ἀμετάβλητον τῶν θεῶν. ἐν ᾧ λέγεται καὶ τίς ἡ αὐτάρκεια. καὶ τίς ἡ ἄτρεπτος ἀπάθεια. καὶ πῶς τὰ κατὰ τὰ αὐτὰ, καὶ ὡσαύτως ἔχειν ἀκίνητον ὄντι τῶν θεῶν.

XIX.

Quodnam sit illud immutabile Deorum [*consilium.*] In qua [*tractationis parte*] dicitur quænam etiam sit Autarcia, [*quæ virtus facit, ut quisq; sit sua sorte contentus, nec alieni quidquam præterea cupiat; sed in ijs, quæ habet, animo tranquillo acquiescat.*] Et quæ sit immutabilis affectionum-vacuitas. Et quomodo, quum de Dijs verba fiunt, illud sit intelligendum, [*Deos*] secundum eadem, & similiter, [*vel, eodem modo, se*] habere.

κ'.

Τίς ἡ ἀπλότης τῶν θεῶν. καὶ πῶς τὰ ἀπλοῦν αὐτῶν, ποικίλον ἐν τοῖς δευτέροις φαντάζεται.

XX.

Quæ sit Deorum simplicitas. Et quomodo id, quod in ipsis est simplex, in secundis [*rebus, & naturis*] varium per-imaginationem-videatur.

κα'.

Τίς ἐν τοῖς θεοῖς ἀλήθεια. καὶ πόθεν παρεμπίπτει τὸ ψεῦδος ἐν τοῖς εἰς τὰ δεύτερα μεθέξεσι τῶν θεῶν.

XXI.

Quæ sit in Dijs veritas. Et unde mendacium incidat in Deorum communiones, [*sive communicationes, quas habent*] cum secundis [*rebus, & naturis.*]

Ἀπὸ

Universidad de Deusto
Biblioteca

κϚ'.

Ἀπὸ τῶν ἐν τῷ φαίδρῳ ῥηθέντων περὶ τὰ θεῖα πάντα ἀξιωμάτων, ὅτι καλὸν, σοφὸν, ἀγαθόν.

κγ'.

Ἐξεργασία τῶν περὶ τῆς ἀγαθότητος δογμάτων. καὶ τῶν ἐν φιλήβῳ τὰ ἀγαθᾶ στοιχείων ἐξέτασις.

κδ'.

Τίς ἡ σοφία τῶν θεῶν, καὶ τίνα αὖ πάλιν τὰ τούτης στοιχεῖα λάβοι παρὰ τοῦ Πλάτωνος.

Κέ.

Περὶ τοῦ θείου κάλλους, καὶ τῶν στοιχείων, ὧν αὐτὸ παραδίδωσιν ὁ Πλάτων.

Κϛ'.

Τίς ἡ τριὰς ἡ περὶ τὸ ἀγαθὸν, ἤ τὸ σοφὸν, καὶ τὸ καλὸν συνάπτουσα. καὶ πίας ἀφορμὰς ὁ Πλάτων ἡμῖν καταβέβληκε τῆς περὶ αὐτὴν θεωρίας.

Κζ'.

Περὶ τῶν ἐν φαίδρῳ παραδοθέντων ἀξιωμάτων τῆς ἀοράτου φύσεως. Τί τὸ θεῖον· Τί τὸ ἀθάνατον. Τί τὸ μοναδικὸν. καὶ πίνα ἔχει πρὸς ἄλληλα ταῦτα τάξιν.

Κή.

Τί τὸ μοναδικὸν. Τί τὸ ἀδιάλυτον. Τί τὸ ὡσαύτως ἔχον, ὅπερ τῶν θείων ληπτέον.

Κθ'.

Πῶς τὰ πατρικὰ αἴτια, πῶς τὰ μητρικὰ ληπτέον ἐν τοῖς θεοῖς.

Λ.

Περὶ τῶν θείων ὀνομάτων, καὶ τῆς ὀρθότητος αὐτῶν, τῆς ἐν Κρατύλῳ παραδεδομένης.

XXII.

Ex ijs axiomatibus, quæ in Phædro dicuntur de omni [re] divina, [patet, id omne, quod est] honestum, [esse etiam] sapiens, [&] bonum.

XXIII.

Expolitio, [& accurata tractatio sententiarum, &] opinionum de bonitate [Deorum.] Et boni elementorum in Philebo [declaratorum] examen.

XXIV.

Quæ sit sapientia Deorum, & quænám ejus elementa à Platone accipere quis possit.

XXV.

De divina pulchritudine, & elementis, quæ Plato de ea tradit.

XXVI.

Quænám sit illa trias, [sive trinitas] quæ cum bono, & sapiente, & honesto est conjuncta. Et quænám fundamenta contemplationis, quæ in ea versatur, Plato nobis jecerit, [& quam ejus cognoscendæ facultatem nobis præbuerit.]

XXVII.

De axiomatibus in Phædro traditis de invisibili natura. Quid sit Divinum. Quid immortale. Quid id, quod uniforme [dicitur] & quem ordinem hæc inter se habeant.

XXIIX.

Quid sit uniforme. Quid Indissolubile. Quomodo sumendum in [rebus] divinis illud, [quod dicitur] similiter habere, [vel, eodem modo esse.]

XXIX.

Quomodo paternæ causæ, quomodo maternæ sumendæ sint in Dijs.

XXX.

De divinis nominibus, & rectitudine eorum, [i. & de recta eorum ratione,] quæ in Cratylo traditur.

PRO-

PROCLI, PLATONICI SVCCESSORIS, IN PLATONIS THEOLOGIAM.

CAPVT I.

MNEM quidem Platonis Philosophiam (ὁ amicorum mihi amicissime Pericles) & principium *ejus, nobis* illuxisse puto per illam præstantiorum, *Deorum scilicet*, bona-cognoscentem voluntatem, ipsam in ipsis latentem mentem, & veritatem unâ cum ipsis rebus existentibus simul existentem in animis circa *rerum*, *& hominum* ortum versantibus (quatenus ipsis fas est, adeò supranaturalium & magnorum bonorum participes esse) apparentem, & rursus postea perfici *puto*, & tanquam reversam in se ipsam, & multis eorum, qui se philosophari profitentur, & qui ipsius Entis, *ac hujus universitatis* venationem arripere, *& cognitionem sibi vindicare* student, obscuram esse redditam, & rursus in lucem prodisse *duco*. Præcipuè verò puto ipsam de rebus divinis mystagogiam, *id est, arcanorum sacrorum disciplinam, & in sacris initiationem*, in sacra sede purè collocatam, & apud ipsos Deos perpetuò subsistentem, *& permanentem in æternum*, illinc illis, qui ad tempus *aliquod* ea frui possunt, apparuisse per unum virum, quem non peccarim, si verorum initiorum, quibus initiantur animæ à terrestribus locis separatæ, & ab integris & intrepidis visis, quorum participes sunt illæ *animæ*, quæ felicis & beatæ vitæ verè sunt studiosæ, * primarium-ducem, & sacrorum interpretem appellarim. Adeò autem augustè, & occultè ex eo illam primam *Philosophiam* eluxisse *puto*, quasi *in* sanctis templis, & in adytis tutò collocatam, & multis eorum, qui in hæc *templa & adyta* sunt ingressi, ignoratam, tutò *certóque*, certis *& statutis* temporum periodis, à quibusdam veris sacerdotibus, & qui mystagogiæ convenientem, *& arcanorum sacrorum disciplinæ congruentem* vitam elegerunt, *& sequuti sunt*, processisse quidem, quantum ipsi possibile fuit, *& quam longè progredi potuit*, totum verò illum locum illustrasse, *in quo primùm apparuerat ac eluxerat*, & ubique divinorum visorum illustrationes constituisse. Hos igitur Platonicæ *procurationis*, & inspectionis interpretes, & qui sanctissimas de rebus divinis interpretationes nobis explicarunt, equidem & naturam suo duci similem sortitos esse statuerim, & Plotinum illum Ægyptium, & illos, qui contemplationem ab hoc acceperunt, Ameliumque, & Porphyrium, & tertios puto illos, qui ab his, tanquam statuæ viriles, nobis procreati sunt, Iamblichumque & Theodorum,

ΠΡΟΚΛΟΥ, ΔΙΑΔΟΧΟΥ ΠΛΑΤΩΝΙΚΟΥ, εἰς τὴν Πλάτωνος θεολογίαν.

Κεφάλαιον ά.

Ἅπασιν μὲν τὴν Πλάτωνος φιλοσοφίαν (ὦ φίλων ἐμοὶ φίλτατε Περίκλεις) καὶ τὴν ἀρχὴν ἐκλάμψαι νομίζω καὶ τὴν τῶν κρειττόνων ἀγαθοειδῆ βούλησιν, τὴν ἐν αὐτοῖς κεκρυμμένην νῦν ἢ τὴν ἀλήθειαν τὴν ὁμοῦ τοῖς οὖσι συνυφεστῶσαν τοῖς περὶ γένεσιν τρεφομένοις ψυχαῖς (καθ' ὅσον αὐτοῖς θεμιτὸν τῶν οὕτως ὑπερφυῶν, καὶ μεγάλων ἀγαθῶν μετέχειν) ἐκφάνασαν, καὶ πάλιν ὕστερον πληθυθῆναι, καὶ ὥσπερ εἰς ἑαυτὴν ἀναχωρῆσαι, καὶ τοῖς πολλοῖς τῶν φιλοσοφεῖν ἐπαγγελλομένων, καὶ τῆς τοῦ ὄντος ὄρεξις ἀνεπλαμψάνευσι πεπιδυλῶν ἀφανῆ καθεστᾶσαν, αὖθις εἰς φῶς προελθεῖν. Διαφερόντως δὲ οἶμαι τὴν περὶ αὐτῶν τῶν θείων μυσταγωγίαν ἐν ἁγνῷ βάθρῳ καθαρῶς ἱδρυμένην, καὶ παρ' αὐτοῖς τοῖς θεοῖς διαμονίως ὑφεστηκυῖαν, ἐκεῖθεν τοῖς κατὰ χρόνον ἀνθρώποις ἀποπαύσαι δωρεὰν ἐκφανῆναι δι' ἑνὸς ἀνδρὸς, οὐ σὺν ἂν ἁμάρτοιμι τῶν ἀληθινῶν τελετῶν, ἃς τελοῦσαι χωρηθεῖσαι τὸν περὶ γῆν τόπον αἱ ψυχαὶ, καὶ τῶν ὁλοκλήρων, καὶ ἀτρεμῶν φαντασμάτων, ὧν μεταλαμβάνουσιν αἱ τῆς εὐδαίμονος, καὶ μακαρίας ζωῆς γνήσιοι ἀντεχόμεναι, * περηγεμόνα, καὶ ἱεροφάντην ἀποκαλῶν. ἅτε δὴ σεμνῶς, καὶ ἀπορρήτως ὑπ' αὐτοῦ τοῦ πρώτου ἐπλάμψασαν οἷον ἁγίοις ἱεροῖς, καὶ τῶν ἀδύτων ἐντὸς ἱδρυθεῖσαν ἀσφαλῶς, καὶ τοῖς πολλοῖς τῶν εἰσιόντων ἀγνοηθεῖσαν, ἀσφαλῶς εὐτάκτοις χρόνων περιόδοις ὑπὸ δή τινων ἱερέων ἀληθινῶν, καὶ τὸν περὶ τοῦτο ζῆλον μυσταγωγίαν βίον ἐλομένων, περελθεῖν μοι, ἐφ' ὅσον ἐμοὶ δυνατὸν. ἅπαντα γὰρ καταλάμψει τὸν τόπον, καὶ πανταχοῦ τῶν θείων φασμάτων ἐλλάμψεις καταστήσεται. Τούτου δὴ οὖν τῆς Πλατωνικῆς ἐποπτείας ἐξηγητὰς, καὶ τοὺς παναγεστάτους ἡμῖν περὶ τῶν θείων ὑφηγητὰς ἀναπτύσσοντας, καὶ τὸ σφέτερον καθηγεμονικὸν περιπλησθὲν τῆς φύσιν λαχόντας εἶναι θεῖον ἄν ἐγωγε, Πλωτῖνόν τε τὸν Αἰγύπτιον, καὶ σὺν δυοῖν τούτοις περιδεξαμένους τὴν θεωρίαν, Ἀμέλιόν τε, καὶ Πορφύριον, καὶ τρίτους οἶμαι τοὺς ἀπὸ τούτων, ὥσπερ ἀν-

Universidad de Deusto
Biblioteca

δριάντας ἡμῖν ἀποτετυχθέντας, Ἰάμβλιχόν τε, καὶ Θεόδωρον, καὶ εἰ δή τινες ἄλλοι μὴ τούτοις ἑπόμενοι τοῦ θείου τούτου χοροῦ, σὲ δὴ τῶν τοῦ Πλάτωνος τὰ ἑαυτῶν διήνοιαν ἀνεβάκχευσεν, περὶ ὧν τὸ γνησιώτατον, καὶ καθαρώτατον τῆς ἀληθείας φῶς ταῖς τῆς ψυχῆς κόλπις ἀχράντως ὑποδεξάμενος, ὁ μὴ Θεοὺς ἡμῖν τῶν καλῶν πάντων, καὶ ἀγαθῶν ἡγεμόνας, τῆς τε ἄλλης αἰτίους ἡμᾶς μετέχους κατέστησε τοῦ Πλάτωνος φιλοσοφίας, καὶ κοινωνὸς τῶν ἐν ἀποῤῥήτοις περὶ τῶν αὐτοῦ πρεσβυτέρων μεθέλητε, καὶ δὴ καὶ τῆς περὶ τῶν θείων μυστικῆς ἀληθείας συγχορευτὰς ἀπέφηνε.

Τούτω μὲν οὖν εἰ μέλλοιμεν τὴν προσήκουσαν χάριν ἀποδώσειν τῶν εἰς ἡμᾶς εὐεργεσιῶν, οὐδ' ἂν ὁ σύμπας ἐξαρκέσει χρόνος. Εἰ δὲ δεῖ μὴ αὐτοῦ εἰληφέναι παρ' ἄλλων τὸ τῆς πλατωνικῆς φιλοσοφίας ἐξαίρετον ἀγαθὸν, ἀλλὰ καὶ τοῖς ὕστερον ἐσομένοις ὑπομνήματα καταλείπειν τῶν μακαρίων θεαμάτων, ὧν αὐτοὶ καὶ θεατὴν ἠρέσθημεν φαμὲν, καὶ ζηλωτὴν κατὰ δύναμιν ὑφ' ἡγεμόνι τῷ τὰ καθ' ἡμᾶς τελεωτάτῳ, καὶ εἰς ἄκρον ἥκοντι φιλοσοφίας, τάχ' ἂν εἰκότως αὐτοὺς οὖν θεοὺς παρακαλοῖμεν, τὸ τῆς ἀληθείας φῶς ἀνάπτειν ἡμῶν ταῖς ψυχαῖς, καὶ οὗ τῶν κρυπτόντων ὑπάδους, καὶ θεραπευτὰς καλιδύνειν τὸν ἡμέτερον νοῦν, καὶ παρηγεῖσθαι εἰς τὸ παντελὲς, καὶ θεῖον, καὶ ὑψηλὸν τέλος τῆς πλατωνικῆς θεωρίας.

Παντάχου μὲν γὰρ εἰμὶ τὸν καὶ κατὰ βραχὺ μετέχοντα σωφροσύνης, ἀπὸ θεῶν πιεῖσθαι τὰς ἀρχὰς, οὐχ ἥκιστα δ' ἐν ταῖς περὶ τῶν θεῶν ἐξηγήσεσιν. Οὔτε γὰρ νοῆσαι τὸ θεῖον ἄλλως δυνατὸν, ἢ τῷ παρ' αὐτῶν φωτὶ τελεσθέντας, οὔτε εἰς ἄλλους ἐξενεγκεῖν, ἢ παρ' αὐτῶν κυβερνωμένους, καὶ τῶν πολυθρύλλητων δοξασμάτων, καὶ τῆς ἐν λόγοις φερομένης ποικιλίας ἐξηρημένους, φυλάττοντας τὰ τῶν θείων ὀνομάτων ἀνέλιξιν. Ταῦτ' οὖν καὶ ἡμεῖς εἰδότες, καὶ τῷ πλατωνικῷ τιμήματι παρακινδυνεύσαντες πεθόμενοι, προσησύμεθα τοὺς θεοὺς ἡγεμόνας τῆς περὶ αὐτῶν διδασκαλίας. Οἱ δ' ἀκούσονται, ἴλεω τε, καὶ εὐμενεῖς ἐλθόντες, ἀγάγοιεν τὸν τῆς ψυχῆς ἡμῶν νοῦν, καὶ περιάγοιεν τῷ τοῦ Πλάτωνος ἑστίαν, καὶ τὸ ἄναντες τῆς θεωρίας πᾶσης.

Οὗ δὴ ἡγούμενοι, σύμπασαν τὴν περὶ αὐτῶν ἀλήθειαν ὑποδεξόμεθα, καὶ τέλος τὸ ἄριστον ἑξόμενοι τῆς ἐν ἡμῖν ὠφελίας, ἵν' ἐχόμενοι περὶ τὰ θεῖα, γνῶναί τι περὶ τούτων παθόντες, καὶ παρ' ἄλλων πασθανόμενοι, καὶ ἑαυτοὺς εἰς δύναμιν βασανίζοντες.

[* περὶ Πλάτωνος (ὁ Πρόκλος) ταῦτα φησί.]

Κεφάλαιον β'.

Ἀλλὰ τῶν μὲν προοιμίων, ἅλις. ἀναγκαῖον ἡ ἐστί μοι καὶ τὸν τρόπον ἐκτεθεῖναι τῆς προκειμένης διδασκαλίας, ὁποῖόν

& si qui alii, post hos divinum istum chorum sequentes, suam de Platonis *scriptis* mentem, *& sententiam* quasi-quodam-furore- divino- correpti - pronunciarunt, *& evulgarunt*: à quibus sincerissimum, & purissimum veritatis lumen animæ sinu impolluté susciptens, ille post Deos nobis præclararum omnium & bonarum *rerum* Dux, cùm alius universæ Platonicæ Philosophiæ participes nos fecit, & socios assumpsit *rerum arcanarum*, in arcanis *locis traditarum* ab illis, qui eo antiquiores erant, tum etiam *rerum* divinarum arcanæ veritatis concelebratores demonstravit, *id est, ad rerum divinarum, & arcanarum veritatem concelebrandam, quasi eiusdem chori socios à se assumptos nos apertè designavit.*

Huic igitur *viro*, si pro beneficiis in nos collatis *debitam* & convenientem gratiam persolvere vellemus, ne totum quidem tempus *ad hoc præstandum* sufficeret. Si verò oportet non solùm nos accepisse ab aliis illud Platonicæ Philosophiæ eximium bonum: sed etiã posteris monumenta relinquere illorum beatorum spectaculorum, quorum nos & spectatores, & æmulos, *ac imitatores* pro viribus fuisse dicimus, sub Duce *omnium* eorum, qui nostro seculo vivunt, perfectissimo, & ad summum Philosophiæ *fastigium* progresso, fortasse meritò Deos ipsos invocaremus, ut veritatis lumen *in* nostris animis accendant, & præstantiorum *Deorum scilicet* assectatores & ministri, nostram mentem dirigant, & ad illum perfectum, & divinum, & excelsum contemplationis Platonicæ finem deducant.

Nam ubique quidem, *& omnibus in rebus*, existimo illum, qui vel minimam sanæ-mentis particulam habet, *rerum suarum* initium à Diis facere, præcipuè verò in enarrationibus de Diis. Nec enim aliter divinum *numen* mente percipere, *resque divinas cognoscere* possumus, quam lumine ab ipsis *Diis in animos nostros immisso* initiati, nec ad alios *quidquam de rebus divinis* efferre, *& evulgare*, nisi ab ipsis gubernemur, & ex multiformibus, *& multiplicibus* opinionibus, & ex illa varietate, quæ in verbis *versatur*, *& passim* fertur, eripiamur, servantes divinorum nominum explicationem. Hæc igitur nos quoque scientes, & Platonico Timæo suadenti, *nosq; monenti*, parentes, primùm-statuamus ipsos Deos Duces doctrinæ de ipsis *tradendæ*. Ipsi verò, postquàm *nostras preces* audierint, propitii & benigni veniant *ad nos*, & animæ nostræ mentem regãt, & circum Platonis Vestam ducant, & istius contemplationis arduum *iter nobis facilè reddant*.

Quo iam profecti, universam de ipsis veritatem suscipiemus, & finem præstantissimum habebimus illius nostri vehementis desiderii rerum divinarum, quo flagramus, harum aliquam noticiam assequi cupientes, & ab aliis *eam* scisitantes, & nos ipsos pro viribus, *harum cognoscendarum causâ*, diligenter examinantes, *& quodammodo torquentes*.

[* *De Platone (Proclus) hoc dicit.*]

CAPVT II.

SED proœmiorum quidem satis *est*: necesse verò est mihi, ipsum quoque propositæ doctrinæ modum exponere, *ut Lectores sciant*, quisnam sit expectandus, *& qualis ille sit futurus*. Et hoc audito, *Lectorum* præparationem definire, secundùm quam non ad nostra verba: sed ad illam excelsa-mente-præditam, & divinam Platonis Philosophiam, convenienter affecti, *rectéq; præparati*, *Lectores* accedant. Convenit enim profectò secundùm ipsa verborum genera, ipsas quoque proprietates auditorum commodas proponi, *i. e. personas auditorum esse commodas, & aptas ad audiendum ea, quæ à Philosophis proponuntur*, quê-admodũ in Initiis aptas susceptiones, *i. e. personas aptas ad suscipiendum arcana sacra*, Diis præparant illi, qui *sacrorum* istorum sunt periti. Neque inanimis semper iisdem omnibus, neque aliis animalibus, neque hominibus utuntur ad Deorum præsentiam *spectandam*: sed ex singulis id, quod per-naturæ-cognationem, *sacrorum* particeps-esse potest, ad proposita Initia, *sacráque* deducunt.

Hæc igitur tractatio in tres partes primùm à me dividetur: In principio quidem omnes communes de Diis sententias, quas Plato tradit, in-summam-colligens, & ubiq; facultates, & dignitates axiomatum spectans: In medio verò, omnes Deorum ordines: enumerans vero & ipsas proprietates ipsorum, & progressus secundùm Platonis modum definiens, & omnia ad Theologorum hypotheses reducens: In ipso verò fine, de Diis, qui in Platonicis scriptis passim celebrantur, sive illi sunt supramundani, sive mundani, *pro, sive sint cœlestes, & supra mundum hunc inferiorem degant, sive in hoc mundo versentur*, differens, & referens ad universa genera divinorum ordinum, ipsam ipsorum contemplationem.

In omnibus verò *rebus*, *de quibus dicemus*, id, quod perspicuum, & distinctum, & simplex *est*, *eorum* contrariis anteponemus. Illa quidem, quæ tradita sunt per symbola, *& obscura signa*, traducentes ad perspicuam de ipsis doctrinam. Quæ verò per similitudines *traduntur*, amandantes ad sua exempla. Et illa quidem, quæ asseverantiùs sunt scripta, ipsis causæ rationibus examinantes. Quæ verò per demonstrationes sunt composita, perscrutantes, & veritatis in iis *comprehensæ* modum insuper-explicantes, & auditoribus notum facientes. & illorum quidem, quæ ænigmaticè proponuntur, *& obscurè dicuntur*, aliunde perspicuitatem *exquirentes*, *ac* invenientes non ex alienis hypothesibus, *& argumentis*: sed ex maximè-germanis, *verissimisq;* Platonis scriptis. Illorum verò, quæ auditoribus ex-tempore occurrunt, cum ipsis rebus consensionem contemplantes, *& concentum attentè considerantes*. Ex quibus omnibus profectò nobis unum, & perfectum Platonicæ Theologiæ genus *conflatum* apparebit.

Et ipsius veritas per omnes divinas intelligentias *penetrans* & pervadens, & una mens, quæ universam huius pulchritudinem progenuit, & mysticam huius contemplationis explicationem, *ita nobis elucescet*. Hæc igitur mea tractatio talis erit, quemadmodum dixi. Propositorum verò dogmatum, *i. e. philosophicorum decretorum* auditor, moralibus virtutibus, ornatus pro fundamento ponatur, *& talis ab initio constituatur, qui vulgò supponi, & præsupponi dicitur*, & qui omnes illiberales, & inconcinnos animi motus ipsa virtutis ratione colligarit, *atque constrinxerit*, & ad unum prudentiæ genus accommodarit. Non puro enim

Universidad de Deusto
Biblioteca

ὁ Σωκράτης) καθαρὸν ἐφάπτεσθαι μὴ οὐ θεμιτὸν ἦ. πᾶς μὲν γὰρ ὁ κακὸς, πάντως ἀκάθαρτος· καθαρὸς δ', ὁ ἐναντίος. ταῖς δὲ λογικαῖς μεθόδοις ἀπασαις χρωμένοις δεῖ πολλὰ μὲν δὴ καὶ ἀναλύσεων, πολλὰ δὲ καὶ τῶν ἐναντίων λόγων τοὺς τοιούτους διαιρετέον ἀνέλεγκτα νοήματα πεφαιμένους παρέσω, καὶ μάλιστα εἴπερ καὶ ὁ Παρμενίδης τῷ Σωκράτει παρεκελεύσατο. τὸν γὰρ τῆς τοιαύτης ἐν τοῖς λόγοις πλάνης, [πόλης,] καλεπὴ· καὶ ἄπορός ἐστιν ἡ τῶν θείων γνῶν, καὶ τῆς ἐν αὐτοῖς καθαρευούσης ἀληθείας καλαυόησις. τὸ δὲ δὴ τρίτον ὅπῃ τύχοις, μηδὲ τῆς φυσικῆς ἀνηκοος ἔσω, καὶ τῶν ἐν τῷ τῇ πολυφδῶν δοξασμάτων ταῖς εἰκόσι καὶ τρόπον τινὰ τὰς αἰτίας τῶν ὅλων διερευνησόμενος· ἐπ' αὐτὸν ἤδη τὸν χωρίστων, καὶ πρωτουργῶν ὑποστάσεων φύσιν ῥᾴον προΐωμεν. μήτ' οὖν τοῦτης (ὅσης ἐπαμεν) τῆς ἐν τοῖς φαινομένης ἀληθείας, μήτε αὖ τῶν καὶ παύδοσιν ὁδῶν, καὶ τῶν ἐν αὐτοῖς μαθήσεων ἀπολελείφθω. δεῖ γὰρ τούτων, ἀϋλότερον τὸν θείαν οὐσίαν γνώσκομεν. πάντα δὲ τοῦτα σωθησόμενος εἰς τὸν ἡγεμόνα νοῦν. καὶ τῆς Πλάτωνος Δαλεκτικῆς μεταλαβὼν, καὶ μελετήσας τοὺς αὐλους, καὶ χωρίστὰς τῶν ζωμαλικῶν δυνάμεων ἐνεργείας, καὶ νοήσεις, μᾶλλον τὸ ὄντα θεωρεῖν ἐφιέμενος. ἀπέδω λιπαρῶς τῆς τῶν θείων τε, καὶ μακαρίων δογμάτων ἐξηγήσεως, ἔρωτι μὲν βαθεῖ καὶ τὸ λόγιον ἀναπλήσας τὸν ψυχὸν, ἕπως καὶ σωφρονῶν ἔρωτος ἀμείνω λαβεῖν εἰς τὸν τῆς θεωρίας πούτης ἀνάληψιν σὺν ἔστιν ὡς πρὸς φησὶν ὁ Πλάτωνος λόγος.

Ἀληθείᾳ δὲ τῇ διὰ πάντων ἠκούσῃ γεγυμνασμένος, καὶ πρὸς αὐτὸν πῶν ὅλως ἀλήθειαν ἐγείρας τὸ νοητὸν ὄμμα. τοῦ δὲ μονίμου, καὶ ἀνικήτου, [ἀκινήτου,] καὶ ἀσφαλεῖ τῆς τῶν θείων γνώσεων εἰδὴ προσδρύσας ἑαυτὸν, καὶ μηδὲν ἄλλο ἰσχυμάζων, ἐπὶ μηδὲ ἀποβλέπων εἰς ἄλλα πλὴν ἡμᾶς, ἀλλ' ἀτρεμεῖ τῇ διανοίᾳ, καὶ ζωῆς ἀτρύτου δυνάμει πρὸς τὸ θεῖον φῶς ἐπίχωμεν, καὶ ὡς πανελόντα φάναι τοιοῦτον ἐνεργείας τε, καὶ ἠρεμίας εἰδὴ ὁμοῦ πεφοβλημένον, ἐποῖον ἔχειν πρόσκαιρον τὸν ἑαυτῶν οὕτω κορυφαῖον, ὥς που φησὶν ὁ τὰ θεσμὰ ἡμῖν σωφρονίσας Σωκράτης, ἡμῖν οὖν ὑπόθεσις οὕτω μεγάλη, καὶ ὁ τρόπος τῶν πρὸ αὐτῆς λόγων τοιοῦτος. καὶ ἡ τῶν μαθησομένων παρασκευὴ τοιάδε τις ἔστιν, ὡς γέ μοι καταφαίνεται. πρὸ δὲ ἄρξομαι τῆς τῶν προκειμένων ἡμῖν πραγμάτων ὑφηγήσεως, βούλομαι πρὸ τε αὐτῆς θεολογίας εἰπεῖν, καὶ τῶν κατ' αὐτὴν τρόπων. καὶ τίνας μὲν ὁ Πλάτων δογματίζει, τίνας δὲ διασκεδάζειν τῶν θεολογικῶν τύπων, ἵνα ταῦτα προειδότες, ῥᾴον ἐν τοῖς ἑξομένοις τὰς τῶν ἀποδείξεων ἀφορμὰς καταμανθάνωμεν.

(inquit Socrates) purum attingere nefas est. Omnis enim malus, prorsus est impurus. Purus verò *censetur ille*, qui contrarius *est malo*. Logicis verò methodis omnibus, *& disputandi rationibus omnibus* sit exercitatus. Et multas quidem de *syllogismorum in propositiones* resolutionibus, multas etiam de divisionibus, quę sunt his cōtrariæ, sententias *inexpugnabiles ac invictas*, quæ redargui *refelliq;* nequeant, contemplatus, *præmeditatus, & his egregiè munitus* adsit, quemadmodum & ipse Parmenides (ut arbitror) Socrati suasit. Nam ante talem in verbis, *disputationibus, variisq; disciplinis* luctam, *& exercitationem, qua quis in Philosophiæ studiis se diligenter exercuerit*, gravis & difficilis est divinorum generum, & veritatis in ipsis collocatæ, *situq;* cognitio. Quod autem post hæc tertium *est*, ne Physicæ quidem sit imperitus, *ut ille, qui Physicam nunquam audivit*. Et multiformium dogmatum, *variorumque Philosophicorum decretorum* in ista *Physica comprehensorum*, per similitudines, quodammodo causas existentium *rerum, vel ipsorum Entium causas* perscrutatus, iam ad ipsam separabilium, & primariarum hypotheseων naturam faciliùs accedat. Ne igitur (quod *antè* diximus) huius veritatis, quæ *est* in iis, quæ apparent, neq; etiam illarum viarum, quæ *sunt* in *rerum præclararum* doctrina, & disciplinarum in ipsis *Philosophiæ viis, præceptisq; comprehensarum* sit expers, *& harum omni præsidio nudatus*. Per hæc enim *variarum disciplinarum genera* divinam essentiam à materia remotiorem, *materia prorsus expertem, & incorpoream esse* cognoscimus. His autem omnibus *scientiarum præceptis* in mente duce *collectis, & quasi quodam vinculo* constrictis, & Platonicæ dialecticę particeps factus, *& notitiam adeptus*, & meditatus illas expertes materiæ, & à corporeis facultatib. separatas actiones, & intelligentias, cū ratione, *rationis auxilio* ea, quæ sunt, *ipsasq; naturas rerū & Entia* contemplari cupiens, tangat *atq; tractet* assiduè divinorum, & beatorum decretorum explicationem, amore quidem profundo, ex oraculi sententia, replens animum, quia nullum amore præstantiorem adiutorē ad huius contemplationis perceptionē, *ac adeptionem* accipere possumus, ut quodā in loco Platonis oratio dicit.

Veritate verò per omnia pervadente exercitatus, & ad ipsam verè veritatem excitans intelligibilem oculum, *vel intelligentia-prædium oculum, i. e. mentis, & intelligentia oculum ad veram veritatem dirigens*, & in stabili, & invicto, & tuto divinarum notionum genere sese collocans, & illud in animum inducens, ut nihil aliud admiretur, præterea verò ne alia quidem intueatur: sed immota mente, & indomitę vitæ facultate, *quæ nulli difficultati cedat*, ad divinum lumen properans, & (ut paucis rem totam complexus expediam) tale genus actionis, & quietis simul sibi proponens, quale decet habere illum, qui futurus est ita coriphœus, *& princeps*, ut in quodam Theæteti loco Socrates dicit. Argumentum igitur *operis nobis propositi* adeò magnum *est*, & modus verborum de ipso *faciendorum erit* talis. Et ipsa *discipulorum, ac auditorum* eorum, qui *Platonicam Theologiam* discere volent, præparatio talis quædam est, ut mihi saltem videtur, *optima scilicet*. Antequàm verò rerum nobis propositarum narrationem, *ac explicationem* incipiā, volo dicere de ipsa Theologia, & de modis, qui *sunt* in ipsa, *quibus ea tractatur*, & quos Theologicos typos Plato sua sententia-probet, *& pro decretis tradat*, & quos improbet *atq; reiciat*, ut his præcognitis, faciliùs in sequentibus ipsarum demonstrationum facultates percipiamus, *& melius cognoscamus*.

CAP. III.

CAPVT III.

OMnes igitur, quotquot unquam Theologiam attigerunt, ea, quæ secundùm naturam prima sunt, Deos nominarunt, & in his *cognoscendis* theologicam scientiam versari dicunt. Et alii quidem, corpoream hypostasin ipsius Esse tantū probandam censent. Omnia verò *rerum* incorporearū genera cum Substantia, *vel Essentia conferentes*, secunda statuunt. Et ipsa principia Entiū, *vel rerum quæ sunt*, corpoream formam habere, *corporea esse dicunt*, & illum habitum, qui *est* in nobis, qui *nobis* hęc *principia* nota-facit, corporeum *esse* pronunciāt. Alii verò, omnia quidē corpora ex incorporeis *substantiis* suspendētes, *& ex iis pendere dicentes*. primam, *ut ita loqui liceat*, existentiā, *vel essentiam*, in anima, & facultatib. animalib. *esse* definientes, Deos quidē (ut arbitror) vocāt, præstantissimas animas: scientiā verò ad hęc usq; progressam, & has *præstantissimas animas* cognoscentē, Theologiam appellant. quotquot vero etiam animarum multitudinē ex alio antiquiore principio deducunt, & Mentē rerum universarum ducem statuunt, præstantissimū quidem finem esse dicūt, ipsam animæ cum mente unionem, *atque coniunctionem arctissimā, quæ facit ut anima & Mens in unum coeant*, & intellectuale vitæ genus, *quod ab omni corporea materia separatum, in sola intelligentia versatur*, excellentiā *cæteris* omnibus præstare putāt. In idem autem profectò ducūt, *& statuunt idem esse*, Theologiam, & ipsam de intellectuali essentia enarrationē, *ac interpretationem*. Omnes igitur quod antè dixi primā Entium, *vel rerum quæ sunt*, principia, & quæ sunt sua sorte maximè contenta, *& perfectissima, & quæ nullis alienis subsidiis indigent*, Deos *vocant*, & Theologiam, horum scientiam appellant.

Sola verò Platonis divina enarratio omnia quidem corporea, cum ratione principii *conferens, & collata perpendens, aperiè* contēpsit. Quia profectò quicquid in partes dividi, & intervallis distingui, *separariq;* potest, *vel, omne dividuum, & quod habet dimensionem*, neq; producere, neq; seipsum conservare naturā solet, *aut potest*: sed & ipsum esse, & ipsum agere, & pati, *vel, suam essentiam, & actionem, & passionem, ut vulgus loquitur*, per animam habet, & *per* motus in ipsa *insitos*. Animalem verò substantiam, *i. e. animæ verò essentiam*, corporibus quidem antiquiorem *esse* demonstravit: sed ex intellectuali hypostasi pendere. Quia quidquid secundùm tempus, *& in ipso tempore* movetur, quamvis per-se-mobile sit, illis quidem, quæ ab altero moventur, est principalius, *i. e. præstantius: & ob principatum nobilius*, æterna verò motione posterius, *ac inferius*. Corporum igitur (ut dictū est) & animarum parentem, & causam *Plato* Mentem pronunciat, & in ea, *ac per eam* omnia & esse, & agere, quæcunque vitam habent in exitu, & explicatione, *vel, in transitu, & evolutione positam, id est, quæ in aliquem locum ingrediuntur, & illinc egrediuntur, & quæ sese quasi ex quibusdam involucris, quibus involvuntur, evolvunt, & explicant*.

Progreditur autem ad aliud principium ex ipsa mente prorsus exemptum, & magis incorporeum, & ineffabile, à quò omnia, quamvis ipsa, ipsorum Entium extrema, *vel, summa* dicas, *suam* hypostasin habere necesse *est*. Animam enim non omnia à natura datam habent: sed quæcunque vitam in se sortita sunt clariorem, aut obscuriorem. Neque fieri potest, ut omnia mente, & ipso Ente sic fruantur: sed ea, quæcunque subsistunt in specie, *& quæ suum esse in ipsa rei forma posita, & inde pendens habent*.

Κεφάλαιον γ.

Ἅπαντες οὖν, ὅσοι πώποτε θεολογίας εἰσὶν ἠμῦθοι, τὰ πρῶτα καὶ φύσιν, θεὸς ἐπονομάζοντες, ὡς ταῦτα τῶν θεολογικῶν ἐπιστημῶν πραγματεύεσθαι φασί. καὶ οἱ μὲν, τὴν ζωμαλικὴν ὑπόστασιν τοῦ εἶναι μόνον ἀξιοῦντες. Τὰ δὲ τῶν ἀσωμάτων ἤδη συμπαντα ὡς οὐσίαν δύτερα λαβόντες, πᾶς τε ἀρχὰς τῶν ὅλων ζωμαποφαίνουσι, καὶ τὴν ταύτας γνωρίζουσαν ἐν ἡμῖν ἕξιν ζωμαλικὴν ἀποφαίνουσιν. Οἱ δὲ, τὰ μὲν ζώματα πάντα τῶν ἀσωμάτων ἐξάψαντες, τὴν πρωτίστην ὑπαρξιν ἐν ψυχῇ, καὶ ταῖς ψυχικαῖς δυνάμεσιν ὁρίζόμενοι, θεοὺς μὲν (οἶμαι) καλοῦσι τὰς ψυχὰς τὰς ὁρίστας. τὸν δὲ μεχελιάτων ἀνίσων καὶ πάντας γνώσκουσαν ἐπιστήμην, θεολογίαν ἐπονομάζουσιν. Ὅζοι δὲ αὖ καὶ τὴν τῶν ψυχῶν πλῆθη παραγουσιν ἐξ ἄλλης πρεσβυτέρας ἀρχῆς, καὶ νοῦ ἡγεμόνα τῶν ὅλων ὑποθέμενοι, πλέον μὲν τὸ ἄριστον εἶναι φασὶ τὴν πρὸς τὸν νοῦν τῆς ψυχῆς ἕνωσιν, καὶ τὸ νοερὸν τῆς ζωῆς εἶδος ἀμιόητον τῶν πάντων διαφέρειν νομίζουσιν. Εἰς δὲ τὸν τὰν ἄγουσι θεολογίαν δήπου, καὶ τὴν πρὸς τῆς νοερᾶς οὐσίας ἕξησιν. Ἅπαντες οὖν (ὅσους ἔφην) τὰς πρωτίστας ἀρχὰς τῶν ὅλων, καὶ αὐταρκεστάτας, θεοὺς ἀποκαλοῦσι, καὶ θεολογίαν τὴν τούτων ἐπιστήμην.

Μόνη δὲ ἡ τοῦ Πλάτωνος ἔνθεος ὑφήγησις τὰ μὲν ζωμαλικὰ πάντα πρὸς ἀρχῆς λόγον ἀφαιρεῖται. Διότι δὴ τὸ μεριστὸν πᾶν, καὶ διαστατὸν, οὔτε παρέχειν, οὔτε ζωῆς ἑαυτὸ πέφυκεν, ἀλλὰ καὶ τὸ εἶναι, καὶ τὸ ἐνεργεῖν, ἢ πάσχειν, διὰ ψυχῆς ἔχει, καὶ τῶν ἐν αὐτῇ κινήσεων. τὴν δὲ ψυχικὴν οὐσίαν, πρεσβυτέραν μὲν εἶναι ζωμάτων ἀποδείξασι. τῆς δὲ νοερᾶς ὑποστάσεως ἐξήρτηται μόνον. ἐπειδὴ πᾶν τὸ μὴ χρόνου κινούμενον, καὶ αὐτοκίνητον ἦ, τῶν μὲν ἑτεροκινήτων ἐστὶν ἡγεμονικώτερον. Τῆς δὲ διαιωνίας κινήσεως, δύτερον. Σωμάτων μὲν (ὥσπερ ἄρτι) καὶ ψυχῶν πατέρα, τὸν νοῦν ἀποφαίνει, καὶ αἴτιον, καὶ πᾶσι σκοπὸν πάντα καὶ εἶναι, καὶ ἐνεργεῖν, ὅσα τὸν ζωὴν ἐν διεξόδοις, καὶ ἀνελίξεσι κεκίνηται.

Πρόεισι δὲ ἐπ' ἄλλην ἀρχὴν τοῦ νοῦ παντελῶς ἐξηρημένην, καὶ ἀσωματοτέραν, καὶ ἄρρητον, ἀφ' ἧς πάντα καὶ τὰ ἔσχατα τῶν ὅλων λέγεις, τὴν ταύτασιν ἔχειν ἀναγκαῖον. Ψυχῆς μὲν γὰρ οὐ πάντα μετέχειν πέφυκεν, ἀλλ' ὅσα ζωὴν ἔλαχε τραπεσέραν, ἢ ἀμυδροτέραν ἐν αὐτοῖς. οὐδὲ νοῦ πάντα, καὶ τοῦ ὄντος ἕστως ἀπολαῦσαι δυνατὸν, ἀλλ' ὅσα καθ' αὐτὸ ὑφέστηκε. Δεῖ δὲ

Universidad de Deusto
Biblioteca

αὐτῶν ἀρχὴν τὸ πάντων ὑπὸ πάντων μετέχεσθαι τὸ ὄντως, εἰ μὴ μηδενὸς ὑποστάντος, πάντων αἰτίαν τὸ ὑπερουσίως ὑφεστάναι λεγομένων οὔσαν. πῶς γὰρ ἂν πεῶτον ἓν ἢ πεῶτος νοῦς τῶν ὅλων, καὶ νοῦ πρεσβυτέραν ἀρχὴν ἐν ἀβάτοις ἀποκεκρυμμένην εὐθέως ἀνευρίσκομεν, καὶ τρεῖς τούτους αἰτίας, καὶ μονάδας ἐπέκεινα ζωῆς ὄντων ἀναφήναμεν, ψυχὴν λέγω, καὶ νοῦν τὸν πεῶτον, καὶ τὴν ὑπὲρ νοῦν ἕνωσιν, παρὰ μὲν ὅτι τούτων ὡς μονάδων οἰκείους ἐχούσας ἀριθμούς.

Τὸν μὲν, ἐνοφοδῆ, τὸν δὲ, νοερὸν, τὸν δὲ, ψυχικόν. πῶσι γὰρ μονὰς ἡγεῖται πλήθους ἑαυτῆς συστοίχου. σωμάτῃ δ' ὥσπερ τὰ ζώμενα ταῖς ψυχαῖς, οὕτω δή που καὶ ψυχὰς μὲν τοῖς νοεροῖς εἴδεσι. ταῦτα δὲ ταῖς ἑνάσι τῶν ὅλων. πάντα δὲ εἰς μίαν ὑπερφέρῃ τῶν ἀμεθέκτων ἑνάδων, καὶ μέχρι τούτης ἀναβαμοῦσι, περαίνεται τὸ ἀκρότατον ἔχον τῆς τῶν ὅλων θεωρίας, καὶ τοῦτο εἶναι τὸν πεῖ θεῶν ἀλήθειαν, ἢ πεῖ τὰς ἑνάδας τῶν ὅλων πεαγματεύεται, καὶ τὰς τε πεοόδους αὐτῶν, καὶ τὰς ἰδιότητας πεοβιβάζουσι, καὶ τὸν τῶν ὅλων πεὸς αὐτὰς σωαφῆ, καὶ τὰς τῶν εἰδῶν πάξεις, ἃς τέτων ἐξήρτηται τῶν ἑνιαίων ὑποστάσεων.

Τὸν δὲ πεῖ νοῦν, καὶ τὰ εἴδη, καὶ τὰ γῆν δ' νοῦ τρεφομένην θεωρίαν, δεύτεραν εἶναί φησι πεῖ αὐτῶν τῶν θεῶν πεαγματεύομένης. καὶ τοῦτον μὲν ἔστι νοητῶν ἀντιλαμβάνεσθαι, καὶ τῇ ψυχῇ δι' ὑπολήψεως γινώσκεσθαι δυναμένων εἰδῶν. Τὸν δὲ τούτοις ὑπερέχουσαν, ἀῤῥήτων, καὶ ἀφθέγκτων ὑπάῤῥεων μεταθεῖν τὸν τε ἐν ἀλλήλοις αὐτῶν ἀμέριστον, καὶ τὸν ἀπὸ μιᾶς αἰτίας ἔκφασιν. Ὅθεν οἶμαι καὶ τῆς ψυχῆς τὸ μὲν νοερὸν ἰδίωμα, καθολικὸν ὑπάρχειν τῶν νοερῶν εἰδῶν, καὶ τῆς ἐν αὐτοῖς διαφορᾶς. Τὸν δὲ ἀκρότητα τοῦ νοῦ, καὶ (ὡς φασι) τὸ ἄνθος, καὶ τὸν ὑπερξιν σωεκτείνεσθαι πεὸς τὰς ἑνάδας τῶν ὅλων, καὶ διὰ τούτων πεὸς αὐτὸν τὸν πασῶν τῶν θείων ἑνάδων ἀποκρυφον ἕνωσιν. πολλῶν γὰρ ἐν ἡμῖν δυνάμεων οὐσῶν γνωστικῶν, καὶ πάντων μόνῳ τῷ θείῳ συγκίνεσθαι, καὶ μετέχειν ἐκείνου πεφύκαμεν. οὔτε γὰρ αἰσθήσει τὸ θεῶν ἡμῖν ληπτὸν, εἴπερ ἐστὶ σωμάτων ἀπάντων ἐξῃρημένον, οὔτε δόξῃ, καὶ διανοίᾳ. μεμιγμένῃ γὰρ αὐτῇ, καὶ πολυειδῶν ἐφάπτονται πεαγμάτων, οὔτε νοήσει μὴ λόγου. Τῶν γὰρ ὄντως ὄντων ἐστὶν αἱ τοιαύτῃ γνώσεις. ἡ δὲ τῶν θεῶν ὑπαρξις ἐπισχεῖται τοῖς οὖσι, καὶ καθ' αὐτὸν ἀφώρισται τὴν ἕνωσιν τῶν ὅλων. Λείπεται οὖν, εἴπερ ἐστὶ καὶ σώζεσθαι τὸ θεῖον γνωστὸν, τῇ τῆς ψυχῆς ὑπάρξει καθολικὸν ὑπάρχειν, καὶ διὰ τούτης γνωρίζεσθαι, καθ' ὅσον δυνατόν. τοῦ γὰρ ὁμοίῳ πάντα χωρεῖ φαμὲν τὸ ὅμοια γινώσκεσθαι. Oportet autem ipsum omnium *rerum* principium ab omnib. Entibus participari, si modò à nullo *eorum* defecerit, cùm sit causa *rerum* omnium, quæ per subsistantiam, *vel essentiam*, quomodocunque subsistere, & esse dicuntur. Hoc autem primum *rebus* universis & menti antiquius principium in *locis* inaccessis, *ac invisis* occultatum, postquàm *illa divina Platonis enarratio*, divinitùs invenit, & postquam has tres causas & unitates suprà corpora demonstravit *esse*, animam dico, & mentem illam primam, & supra mentem, unionem; ex his quidem, ut unitatibus suos numeros educit.

Vnum quidem, uniformem, alterum verò, intellectualem, tertium verò, animalem. Omnis enim unitas suæ multitudini præest, quæ est ejusdem ordinis. Et quemadmodum corpora *cum suis* animabus conjũgit, sic etiam profectò animas *conjungit cum* ipsis intellectualibus formis. Hæ verò *cum* ipsis unitatibus ipsorũ Entium *conjunguntur*. Omnia verò redeunt ad unam unitatem imparticipabilem, *ut ita loqui liceat, id est, cujus nullus alius numerus particeps esse potest. Quoties enim unitas cum aliis numeris miscetur, suum unitatis nomen amittit, nec amplius unitas dici potest.* Et huc usq; progressa *illa divina Platonis enarratio*, putat se habere summũ finem contemplationis *rerum* universarum, & hanc esse de Diis veritatem, quæ circa ipsas ipsorum Entium unitates versatur, *& in harum indagatione, & consideratione occupatur*, & earum progressus, & proprietates tradit, & ipsorum Entium cum ipsis conjunctionem, & ipsos formarum ordines, qui pendent ex istis heniæis hypostasibus, *id est, ex istis unicis, & singularibus naturis, vel, ex istarum unitatum essentia & natura.*

Ipsam verò contemplationem in mente, mentisque formis, & generibus versantem, posteriorem esse *docet* ipsà scientiâ, quæ de Diis ipsis traditur. Et hanc quidem etiam apprehendere ea, quę-mente--percipi-possunt, & animo *comprehendere* formas, quæ per primas animi-notiones cognosci possunt. Hac verò superiorem, *& præstantiorem scientiam*, arcanarum & ineffabilium essentiarum persequi *naturam*, & ipsarum inter se mutuum discrimen, & *rerum mysticarum, & reconditarum* enunciationem ab una causa *manantem*. Vnde puto & ipsius animæ intellectualem quidem proprietatem vim habere comprehendendi formas intellectuales, & differentiã, quæ est inter ipsas, *vel, & ipsarum differentiam*. Ipsam verò mentis summitatẽ, *summumq; fastigium*, & (ut aiunt) ipsum florem, & essentiam cum unitatibus ipsorũ Entium coniungi *tradunt*, & per istas, *& harum operà coniungi* cum ipsa omnium divinarũ unitatum occulta unione. Cum enim sint in nobis multæ facultates cognoscendi-vim-habentes, per istam *solam arcanam unionem*, cum solo numine-divino cõiungi, & ipsius participes-esse consuevimus. Neque enim Deorum genus sensu percipi potest, siquidem ex omnibus corporibus est exemptum, *& prorsus incorporeum*, neque opinione, & cogitatione *comprehendi potest*. Istæ enim *opiniones, & cogitationes* dividuę *sunt, & in varias partes dividuntur*, & multiformes, *multiplicesq;* res attingunt. Neq; intelligentiâ *quæ sit coniuncta* cũ ratione, *Deorum genus cognosci potest*. Ipsorum enim verò Entiũ sunt huiusmodi notiones. Ipsa verò Deorũ essentia ipsis Entibus invehitur, *& iis, quasi curru quodã vehitur*, & per ipsam *rerum* universarum unionẽ definitur. Reliquũ igitur est, si modò divinũ-numen vel quomodocunq; cognosci potest, ipsâ animæ essentiâ comprehendi, & per istã cognosci quantum fieri potest. Vbique enim similia simili cognosci

gnosci dicimus. Ipso quidẽ sensu, videlicet id quod sub sensum cadit, *sensuq; percipitur, quod vulgo sensibile, & sensile vocatur*. Opinione verò, id, quod est opinabile, *quod in opinione versatur*. Cogitatione verò, id quod in cogitatione positum est. Mente verò, id quod in mentem cadit, *quod in mente versatur, & mente percipitur*. Quamobrẽ & ipso uno *cognoscitur* id, quod est maximè unum, *& verissimè unum*, & ipso arcano, id quod est arcanum. Rectè enim & ille in Alcibiade Socrates dicebat, animam ingressam in se ipsam, & cætera omnia contemplaturam esse, *& ipsum* Deũ. Contrahẽs enim se totam in sui ipsius unionem, *& in* ipsum centrum universæ vitæ, & multitudinem & varietatem omnigenarum in ea *comprehensarum* facultatum amovens, in ipsam summam ipsorum Entium speculam ascendit. Et quemadmodum in *omnium sacrorum* sanctissimis Initiis aiunt Mystas, *qui Cereris, aut alius Dei, Deaue sacris initiari volunt*, primùm quidem multiformibus, & multiplicibus Deorum obiectis generibus occurrere, *& in ea præter expectationem incidere*, ingressos verò *iam in ipsa loca, ubi initiantur*, immotos, & ipsis Initiis, *sacrorumq; divina virtute* septos *atq; munitos*, ipsam divinam illustrationem recenter in suum sinum recipere *divinitus immissam, eiusq; purissimo lumine collustrari*, & tanquam Gymnitas, *id est, velites, & levis armaturæ milites*, (quemadmodum illi dicerent) numinis-divini participes fieri eodem modo puto, & in ipsa *rerum* universarum cõtemplatione *rem se habere*. Nam si anima, in illa quidem, quæ post ipsam sunt, intueatur, umbras, & simulachra ipsorũ Entiũ *eam* videre *constabit*. Si verò in se ipsam revertatur, *eam*, suã essentiam, & suas rationes evolvere, *& volutare constabit*. Ac primùm quidem, quasi seipsam tantum conspicere. Quum verò suâ noticiâ profundiùs *in rerum indagationẽ* penetrat, *arbitror eam*, & ipsam mentem invenire in se ipsas *fixas sedes habentem*, & ipsos ipsorum Entiũ ordines. Quũ verò progreditur in sui ipsius interiores recessus, & quasi in quoddã animæ adytum, hoc verò *modo eam*, & ipsum Deorũ genus, & unitates ipsorum Entiũ, *quasi* clausis oculis, *& cõniventem* contẽplari *constabit*. Omnia enim etiam in nobis sunt animaliter, *ut ita loqui liceat, prosomnia, quæ sunt à nobis, ex animæ gubernatione noticiâ pendent*. Et propterea illud à natura insitũ habemus, ut *per animam* omnia cognoscamus, excitãtes *insitas* in nobis facultates, & *rerum* universarum imagines. Atq; hoc est actionis *humanæ* præstantissimum *munus & officium*, in quiete facultatum *in anima sitarum*, ad ipsum diuinũ numẽ sursum-tendere, *& mẽtis oculos in illud intendere*, & illud *quasi* choreis agitatis ambire. Et totã multitudinẽ *facultatum* animæ, *omnesq; vires eius aiunt* oportere simul excitare, *& concitare* ad istam *cum numine divino sanctissimam coniunctionem, & arcanam* unionem, & omnibus omissis, *atq; neglectis*, quę sunt post Vnum, ipsi *divino numini quodammodo* assidere, *sedesq; nostras iuxta ipsum figere*. & coniungi cum illo ineffabili, & omnibus Entib. longè superiore, *atq; præstantiore, scilicet divino numine*. Eo enim usq; fas *est* animam ascendere, donec ad ipsum Entium principium ascenderit, & *ascendendi* finem fecerit, *in eo prorsus acquiescens*. Cũ enim *anima iam* illuc pervenit, & illum locum est-contemplata, & quum illinc descẽdit, & per ipsa Entia iter fecit, & evolvit formarum multitudinem, & earum unitates, & numeros est persecuta, *diligenter examinans*, & dignoscens intellectualiter, *id est ipsius intelligentiæ facultate*, quomodo singula ex suis unitatib. pendeant, *tunc oportet* existimare *eam* habere perfectissimam *rerum* divinarum scientiam, & Deorum progressus in ipsa Entia, & ipsa Entium circa Deos di-

Universidad de Deusto
Biblioteca

φάνουσι, καὶ τὸ ἄγνωστον αὐτῶν, καὶ ἑνιαῖον φῶς ὑπὸ τῆς τῶν μελλόντων ἰδιότητος ἀμαχέτους, καὶ θεωμένη, καὶ ἀπαγγέλλουσα τοῖς ἀξίοις τῆς μακαρίας πίστης, καὶ πάντων ὁμοῦ περιεκτικῆς ἐνεργείας.

prietate rerum, quæ participes sunt *huius unici luminis*, & *id* contempletur, & denunciet illis, qui digni sunt hac beata, & omnia simul continente actione.

scrimina, uniformiter contemplatam. Theologus igitur ex Platonis sententia nobis sit talis, *qui rerum antè dictarum solidam, veramq; noticiam habeat*. Et ipsa Theologia *sit* talis habitus, *qualis hic describitur*, qui ipsam Deorum essentiam declaret, & ipsorum ignotum, & heniæum, *id est unicum & singulare* lumen discernat à pro-

Κεφάλαιον δ.

ΜΕΤΑ δὲ τὴν τούτων τελείαν τῆς περὶ τὰς θεωρίας πρώτης ἐπιβολὴν, καὶ οἷον τρόπους διαγνώμεθα, καθ' οὓς ὁ Πλάτων τὰ μυστικὰ περὶ τῶν θείων ἡμᾶς ἀναδιδάσκῃ νοήματα. φαίνεται γὰρ οὐ τὸν αὐτὸν πανταχοῦ τρόπον μεμιγμένων τῷ περὶ τῶν θείων διδασκαλίαν. ἀλλ' ὅτε μὲν, θεατικῶς. ὅτε δὲ, διαλεκτικῶς ἀνελίττων τὰ περὶ αὐτῶν ἀληθῆ. καὶ ποτὲ μὲν, συμβολικῶς ἐξαγγέλλων τὰς ἀῤῥήτους αὐτῶν ἰδιότητας. ποτὲ δὲ, ἀπὸ τῶν εἰκόνων ἐπ' αὐτὰς ἀνατρέχων, καὶ τὰς περιτυγχούσας ἐν αὐτοῖς αἰτίας τῶν ὅλων ἀνελίσσων. Ἐν μὲν γὰρ τῷ Φαίδρῳ νυμφόληπτος μοιρικὸς, καὶ τῆς ἀνθρωπίνης νοήσεως τὸν κρείττονα μανίαν ἀλλαττόμενος, ἐν θείῳ σώματι πολλὰ μὲν περὶ τῶν νοερῶν διέξεισι θεῶν ἀῤῥήτα δόγματα, πολλὰ δὲ περὶ τῶν ὑπολύτων ἡγεμόνων τοῦ παντός. οἱ τὸ τῶν ἐγκοσμίων θεῶν πλῆθος ὑπὸ τοὺς νοητοὺς, καὶ χωρίζοντες τῶν ὅλων μονάδας ἀνατείνουσιν. ἔτι δὲ πλείω περὶ αὐτῶν τῶν τὸν κόσμον διαλαχόντων θεῶν, τάς τε νοήσεις αὐτῶν, καὶ τὰς περικοσμίους πίστεις ἀνυμνῶν, καὶ τὴν τε θεόνοιαν τὴν ἄχραντον, καὶ τὴν περὶ τὰς ψυχὰς διακυβέρνησιν, καὶ ὅσα ἄλλα παραδίδωσιν ὁ Σωκράτης ἐν ἐκείνοις ἐνθεαστικῶς, ὡς αὐτὸς διαῤῥήδην λέγει, καὶ τοῦτο δὴ ἐγχωρίους θεοὺς τῆς πατρίου μανίας αἰτιώμενος. Ἐν δέ γε τῷ Σοφιστῇ περί τε τοῦ ὄντος, καὶ τῆς τοῦ ἑνὸς ἀπὸ τῶν ὄντων χωρισμοῦ ὑποστάσεως διαλεκτικῶς ἀγωνιζόμενος, καὶ ἀπορῶν πρὸς αὐτοὺς παλαιοτέρους, ἐπιδείκνυσιν ὅτως τὰ μὲν ὄντα πάντα τῆς ἑαυτῶν αἰτίας ἐξήρτηται, καὶ τοῦ πρώτως ὄντος, αὐτὰ δὲ τὸ ὂν μετέχειν τῆς ἐξῃρημένης τῶν ὅλων ἑνάδος, καὶ ὡς πεπονθός ἐστι τὸ ἕν, ἀλλ' οὐκ αὐτὸ ἓν ὑφειμένον τοῦ ἑνός, καὶ ἰδιωμένον ὑπάρχον ἀλλ' οὐ πρώτως ἕν. Ὁμοίως δὲ αὖ καὶ ἐν τῷ Παρμενίδῃ τάς τε τοῦ ὄντος ἀπὸ τοῦ ἑνὸς πρόοδους, καὶ τὴν τοῦ ἑνὸς ὑπεροχὴν, διὰ τῶν πρώτων ὑποθέσεων, σκοπούμενος διαλεκτικῶς, καὶ ὡς αὐτὸς ἐν ἐκείνοις λέγει, καὶ τὴν τελεωτάτην τῆς μεθόδου ταύτης διαίρεσιν. καὶ μὲν καὶ ἐν Γοργίᾳ μὲν, περὶ τῶν δημιουργῶν, καὶ περὶ τῆς δημιουργικῆς ἐν αὐτοῖς διακληρώσεως μῦθον ἀπαγγέλλων, οὐ μῦθον ὄντα

CAPVT IV.

POst hanc autem perfectam primæ contemplationis comprehensionem, & ipsos modos distinctè tradamus, secundum quos, *i. e. quibus* ille Plato mysticas, *& arcanas*, de *rebus* divinis sententias, *notioneſq;* nos accuratè docet. Videtur enim non eodem modo ubiq; de *rebus* divinis doctrinā persecutus esse. Sed modò quidem, divino-numine-afflatus *eam videtur tractasse*: modò verò dialectice veritatem de ipsis explicasse, & interdum quidem symbolicè *& obscurè*, ineffabiles ipsarum proprietates enunciasse. Interdum verò ab ipsis imaginibus, *& similitudinibus* ad ipsas *earū proprietates* recurrisse, & primarias in ipsis causas *rerum* universarum *investigasse*, *& investigatas* invenisse. Nam in Phædro quidem, *quasi* Nympharum furore-correptus, & præstantiore furore cum humana intelligentia, *notioneq;* commutato ore divinitùs-afflato, multa quidem de Diis intellectualibus, *qui sola intellectus, sive intelligentia facultate percipiuntur. & cognoscuntur*, arcana-decreta, *quæ Philosophi dogmata vocant*, prolixè narrat, multa etiam de absolutis, *liberis & nullorum aliorum potestati subiectis* ducib. huius Vniuersitatis qui mūdanorum, *i. e. in hoc mundo versantium*, Deorum multitudinem ad mente-perceptas, & ab hac vniuersitate separatas unitates reducunt. Et longè plura de Diis illis, qui mundum istum *à se gubernandum* sunt sortiti, cū ipsas ipsorum notiones, tūm etiam *varias eorum* in hoc mundo fabricationes *rerum, & opera varia* celebrans, & ipsam impollutam providentiam, & circa animas, *i. e. animarum* gubernationem, & quæcunq; alia Socrates in illis *locis* tradit *quasi Deo plenus*, & divini-numinis-afflatu, ut ipse disertissimis-verbis dicit, idque Deos indigenas huiusmodi furoris accusans, *& autores esse dicens*. In Sophista verò, & de ipso Ente, & de Vnius hypostasi, *naturaq;* separabali ab ipsis Entibus, dialectice certans, & dubitans, *i. e. dubitationes movens* adversus antiquiores *Philosophos*, demonstrat quomodo omnia quidē Entia ex sua causa pendeant, & ab eo, quod est primò Ens, ipsum verò Ens, particeps-sit illius Vnitatis, quæ ex universis *rebus* est-exempta, & quomodo unum patiatur, *i. e. afficiatur*: sed *tamen id, quod est* per se-unum, non sit subiectum Vni, & *cum eo* unitum, *& ita cum eo coniunctum, ut ex duplici Vno fiat Vnum tantum*: sed non primò Vnum. Similiter autem etiam in Parmenide & ipsos ipsius Entis ab Vno progressus, & ipsam Vnius excellentiam per primas hypotheses, demonstrat dialectice, & ut ipse in illis *scriptis* dicit, secundùm perfectissimam huius methodi divisionem. Quinetiam in Gorgia quidem, de tribus opificibus, & de demiurgica, *i. e. fabrili* inter ipsos divisione-per-sortitionem-facta *loquitur*, fabulam afferens, *& exponens*, quæ non solam est fabula: sed

sed etiam *vera rerum gestarum* narratio. In Convivio verò, de amoris unione *verba facit*. In Protagora verò, de mortalium animalium à Diis distinctione, *& gubernatione, vel dispositione agens, per* symbolicum, *& obscurum dicendi* modū, veritatem de *rebus* divinis occultat, & usq; ad nudam, *simplicem, tenuemq;* demonstrationem enuntiat, *atq; declarat* suam voluntatem, *mentem, & sententiam suis familiarissimis, &* verissimis auditoribus.

Si verò vis & doctrinæ per mathemata *traditæ* mentionē facere, & tractationis ex ethicis, vel physicis sermonib. *sumptæ, quæ agit* de *rebus* divinis, cuiusmodi multa quidem in Timæo, multa verò, in Politico, multa etiā in aliis dialogis sparsa videre licet, hic verò tibi etiam per imagines, *& similitudines, res* divinas cognoscere cupienti, modus erit perspicuus, *& manifestus*. Hæc enim omnia *rerum* divinarum facultates effingunt, *& per quasdam imagines, & similitudines tibi res divinas, earumq; facultates repræsentant*. Ac Politicus quidem (si fortè res ita tulerit) in Cœlo fabricationem, *vel, Cœli fabricationem describit*. Illæ verò quinque elementorum figuræ verbis geometricis traditæ, ipsas Deorum, qui huius universitatis partibus invehuntur, proprietates *per quandam similitudinem nobis proponunt considerandas, & cognoscendas*. Illæ verò animalis, *i. e. ipsius animæ*, essentiæ divisiones *tibi demonstrat* universas Deorum distinctiones *in pulcherrimum ordinem redactas*.

Illud enim omitto dicere, quod & ipsas Reipub. administrandæ formas *ibi Plato* commendat, *eas* assimilās *rebus* divinis, & universo mundo, & facultatib. in ipso *versantibus* ornat-distinctè. Hæc igitur omnia per similitudinem rerum, quæ sunt in hisce terris, cum divinis *collatarum*, illarum progressus & ordines, & fabricas per imagines, *& similitudines*, nobis demonstrant. Modi igitur Theologicæ doctrinæ apud Platonem *traditæ*, tales quidam sunt. Perspicuum autē *est* ex iis, quę dicta sunt, etiam esse necesse, *modos Theologiæ Platonicæ*, tot esse numero. *** Qui enim per demonstrationem de *rebus* divinis dicunt, vel symbolicè, & fabulosè, vel per similitudines loquuntur. Qui verò apertè suas cogitationes, *& sententias* enunciant, alii quidem, per scientiam, alii verò per divinum afflatum, verba faciunt. Ac ille quidem, qui per symbola, *signaq;, obscura res* divinas significare cupit, est Orphicus *dicendi modus, ab Orpheo traditus*. & in universum, *& generaliter est* familiaris illis, qui de Diis fabulas scribunt. Ille verò, qui per similitudines *nobis res divinas proponit intelligendas, est* Pythagoreus.

Nam & à Pythagoreis mathemata excogitata-sunt ad *rerum* divinarum commemorationem, & per hæc, quasi *per* imagines, *& similitudines* ad illas *res divinas* transire conabātur. Etenim & numeros & figuras Diis attribuerunt, quemadmodum dicunt, qui res illorum narrare student. Ille verò, qui *vocatur, & est* entheasticus, *i. e. qui per divinum afflatum res docet*, ipsam de Diis veritatem per se, *solam, nudāmque* demonstrans, apud summos Initiatores, *ut ita loqui liceat, i. e. eos, qui sacris aliquibus aliquos initiant, est* maximè perspicuus. Haud enim volunt isti per quædam vela divinos ordines, vel ipsorum proprietates suis familiaribus, *discipulisq;* tradere, sed & ipsas facultates, & numeros, qui sunt in ipsis, ab ipsis Diis moti *& impulsi* enunciant. Ille verò, qui per scientiam *res docet*, eximius, & pro-

μόνον, ἀλλὰ καὶ λόγον. Ἐν Συμποσίῳ δὲ περὶ τῆς τοῦ ἔρωτος ἑνώσεως. ἐν δὲ Πρωταγόρᾳ περὶ τῆς τῶν ἀνθρώπων ζώων ὑπὸ θεῶν διακοσμήσεως, τὸν συμβολικὸν τρόπον καταχεύασι τῷ περὶ τῶν θείων ἀληθῆ λόγον, καὶ μέχρι ψιλῆς ἐνδείξεως ἐκφαίνει τὴν ἑαυτοῦ βούλησιν τοῖς γνησιωτάτοις τῶν ἀκουόντων.

Εἰ δὲ βούλῃ καὶ τῆς διὰ τῶν μαθημάτων διδασκαλίας μνημονεῦσαι, καὶ τῆς ἐκ τῶν ἠθικῶν, ἢ φυσικῶν λόγων περὶ τῶν θείων πραγματείας, οἷα πολλὰ μὲν, ἐν Τιμαίῳ πολλὰ δὲ ἐν Πολιτικῷ, πολλὰ δὲ ἐν ἄλλοις διαλόγοις ἐστὶ κατασπαρμένα θεωρεῖν, ἐντεῦθεν δήπου σοι καὶ διὰ τῶν εἰκόνων τὰ θεῖα γνώσκειν ἐφιεμένῳ, τρόπος ἔστιν καταφανὴς. Ἅπαντα γὰρ ταῦτα τὰς τῶν θείων ἀπεικονίζεται δυνάμεις. Ὁ μὲν Πολιτικὸς (εἰ τύχοι) τὴν ἐν οὐρανῷ δημιουργίαν. τὰ δὲ τῶν πέντε στοιχείων ἐν λόγοις γεωμετρικοῖς διαδεδομένα σχήματα, τὰς τῶν θεῶν τὰ ὑπεκθεόντων τοῖς μέρεσι καὶ πάντῃ, ἰδιότητας. αἱ δὲ τῆς ψυχικῆς οὐσίας διαιρέσεις, τὰς ὅλας τῶν θεῶν διακοσμήσεις.

Εἰ γὰρ λέγω ὅτι καὶ τὰς πολιτείας συνίστησιν, ἀπεικάζων τοῖς θείοις, καὶ τῷ παντὶ κόσμῳ, καὶ ταῖς ἐν αὐτῷ δυνάμεσι διακοσμεῖ. πάντως δὴ οὖν πῶς τὰ θεῖα τοῖς ἐκείνων ἡμῖν περόδους, καὶ τάξεις, καὶ δημιουργίας ἐν εἴκοσιν ὑποδείκνυσιν. Οἱ μὲν οὖν περὶ τῆς περὶ τὸ Πλάτωνι θεολογικῆς διδασκαλίας, τοιοίδε λόγοι εἰσί. * * * Δῆλον δὲ ἐκ τῶν εἰρημένων. ὅτι καὶ τὸν ἀριθμὸν εἶναι τοσοῦτος ἀναγκαῖον. οἱ μὲν γὰρ δι' ἐνδείξεως περὶ τῶν θείων λέγοντες, ἢ συμβολικῶς, καὶ μυθικῶς, ἢ δι' εἰκόνων λέγουσιν. οἱ δὲ ἀπερικαλύπτως τὰς ἑαυτῶν διανοήσεις ἀπαγγέλλοντες, οἱ μὲν, καθ' ὑπεμφασιν, οἱ δὲ, κατὰ τὴν ἐκ θεῶν ὑπόπνοιαν τοιοῦτοι οὗτοι λόγους. Ἔστι δὲ ὁ μὲν διὰ τῶν συμβόλων τὰ θεῖα μεμυθευμένος, ὀρφικὸς, καὶ ὅλως τοῖς τοιαῖς θεομυθίαις χαίρουσιν εἰκείως. ὁ δὲ διὰ τῶν εἰκόνων, πυθαγορικός.

Ἔστι καὶ τοῖς πυθαγορείοις τὰ μαθήματα πρὸς τὴν τῶν θείων ἀνάμνησιν ἐξηύρηται, καὶ διὰ τούτων ὡς εἰκόνων ἐπ' ἐκεῖνα διαβαίνειν ἐπιχειροῦσι. καὶ γὰρ οὗτοι ἀριθμοὺς ἀνέθεσαν τοῖς θεοῖς, καὶ τὰ σχήματα καθάπερ λέγουσιν οἱ τὰ ἐκείνων ἱστορεῖν σπουδάζοντες. Ὁ δὲ ἐνθεαστικὸς αὐτὸς καθ' ἑαυτὸν σκοπούμενος τὴν περὶ θεῶν ἀλήθειαν, μάλιστα περὶ τῆς ἀκροτάτης τῶν τελετῶν καταφανής. Οὐ γὰρ ἀξιοῦσιν οὗτοι διὰ δή τινων παρεμπεσμάτων τὴν θείαν τάξιν, ἢ τὰς ἰδιότητας αὐτῶν τοῖς ἑαυτῶν γνωρίμοις παραδιδόναι· ἀλλὰ τὰς τε δυνάμεις, καὶ οὐ ἀριθμοὺς οὐ ἐν αὐτοῖς ὑπ' αὐτῶν κινουμένους τῶν θεῶν ἐξαγγέλλουσιν. ὁ δὲ αὖ

καὶ ὑπεῤῥήκται, ἐξαίρετός ἐστι τῆς τοῦ Πλάτωνος Φιλοσοφίας. καὶ γὰρ τὴν ἐν τάξει πρόοδον τῶν θείων γενῶν καὶ τὴν πρὸς ἄλληλα διαφορὰν, καὶ τὰς τε κοινὰς τῶν ὅλων διακοσμήσεις ἰδιότητάς, καὶ τὰς ἐν ἑκάστοις διηρημένας, μόνος (ὡς ἐμοὶ δοκεῖ) τῶν ἡμῖν συνεγνωσμένων ὁ Πλάτων καὶ διελέσθαι, καὶ τάξαι κατὰ τρόπον ἐπεχείρησε. ποῦ μὲν οὖν ἔστι καταφανὲς, ὅταν τοὺς Παρμενίδου πρὸς πρόοδον διακοσμήσεις ἀναπτύξωμεν, καὶ τῶν ἐν αὐτοῖς τόπων διαιρέσεων. Νῦν δὲ λέγωμεν ὅτι καὶ τῶν μυθικῶν πλασμάτων οὐ πᾶσαν ὁ Πλάτων εἰσεδέξατο τὴν δραματουργίαν, ἀλλ' ὅσην αὐτῆς τοῦ καλοῦ σχάζεται, καὶ τοῦ ἀγαθοῦ, καὶ πρὸς τὴν θείαν ὑπόστασιν ἐστὶν ὁπωσοῦν ἁρμόττον. Ἔστι μὲν γὰρ ὁ τῆς μυθολογίας τρόπος ἀρχαῖος δι' ὑπονοιῶν τὰ θεῖα μιμούμενος, καὶ πολλὰ παραπετάσματι τῆς ἀληθείας προβεβλημένος, καὶ τὴν φύσιν ἀπεικονιζόμενος, ἢ τῶν νοητῶν αἰσθητὰ, καὶ τῶν ἀΰλων ἔνυλα, ἢ τῶν ἀμερίστων μερίστα προπίνει πλάσματα, καὶ τῶν ἀληθινῶν εἴδωλα, καὶ ψευδῶς ὅπως κατασκευάζει. Τῶν δέ γε παλαιῶν ποιητῶν τραγικώτερον σωλθέντας περὶ τῶν Θεῶν ὑπορρήτους θεολογίας ἀξιοῦμεν, καὶ διὰ τοῦτο πλανᾶς Θεῶν, καὶ τιμὰς, καὶ πολέμους, καὶ παραγγελμοὺς, καὶ ἁρπαγὰς, καὶ μοιχείας, καὶ πολλὰ ἄλλα τοιαῦτα σύμβολα ποιουμένων τῆς ὑποκεκρυμμένης παρ' αὐτῆς περὶ τῶν θείων ἀληθείας, τὸν μὲν ποιοῦντα τρόπον τῆς μυθολογίας ὁ Πλάτων ὑποσκοπεῖται, καὶ πρὸς παιδείαν εἶναι φησὶ πανταπασιν ἀλλοκοτώτατον. πιθανώτερον δὲ, καὶ πρὸς ἀλήθειαν, καὶ φιλόζοφον ἕξιν οἰκειότερον πλαττόντων παρακελεύεται οὖν περὶ Θεῶν λόγους ἐν μύθων σχήμασι, πάντων μὲν ἀγαθῶν τὰ θεῖα αἰνιττομένους, κακοῦ δὲ οὐδενὸς, μεταβολῆς μὲν ἀπάσης ἄμοιρον. ἀεὶ δὲ τὸν ἑαυτοῦ τάξιν ἀτρεπτον διαφυλάττον, καὶ τῆς μὲν ἀληθείας ἐν ἑαυτῷ τὴν πηγὴν προστιληφός. ἀπάτης δὲ οὐδεμιᾶς ἄλλοις αἴτιον γινόμενον. τοιούτους γὰρ ἡμῖν θεολογίας τύπους ὁ ἐν Πολιτείᾳ Σωκράτης ὑφηγήσατο. Παῖδες τοίνυν οἱ τοῦ Πλάτωνος μῦθοι τὴν ἀλήθειαν ἐν ἀπορρήτῳ φρουροῦντες, οὐδὲ τὸν ὄντως προφαινομένῳ διασκεδῶν ἀναίδουσαν ἔχουσι τῆς περὶ Θεῶν ἀδιδάκτου, καὶ ἀδιαστρόφου ἐν ἡμῖν προλήψεως. ἀλλ' ὅλα εἰκόνα φέρουσι κοσμικῆς οὐσίας, ἐν ᾗ καὶ τὸ φαινόμενον καλὸν θεοπρεπές ἐστι, καὶ τύπου θειότερον ἐν ταῖς ἀφανέσιν ἵδρυται ζωαῖς, καὶ δυνάμεσι τῶν Θεῶν. Ἕνα μὲν τοῦτον τὸν τρόπον περὶ οὖν τῶν θείων πραγμάτων μύθους ὁ τοῦ φαινομένου παρανόμου, καὶ ἀλογίστου, καὶ ἀπάκτου, μετήγαγε εἰς τάξιν, καὶ ὅρον, ἢ τὸν τοῦ καλοῦ, ἢ

prius est Platonicæ Philosophiæ. Etenim ipsum in ordine progressum divinorum generum, & *eorum* inter se discrimen, & communes universorum ordinum, *& rerum universarum ordine distinctarum* proprietates, & in singulis divisas, solus (ut mihi videtur) eorum, qui nobis quoq; sunt noti, Plato & dividere, & in ordinem redigere *certa* ratione cœpit. Hoc autem erit perspicuum, quum Parmenidis primas demonstrationes faciemus, & omnium in eo *scriptarum* divisionum. Nunc verò dicamus etiam, quomodo Plato fabulosorum commentorum non omnem fabulosam-scriptionem admiserit: sed eam tantùm, quæ spectat honestum, & bonum, *& eam, quæ nos ad honesti, boniq; noticiam, & adeptionem deducit*, & quæ ad divinam hypostasin non est inconcinna, *nec essentiæ diuinæ male conveniens, nec abhorrens ab ea.* Fabularum enim dicendarum modus, qui *res* divinas per allegorias effictas, *& per obscuras dictiones* indicat, est antiquus, & multa vela veritati obiecta habet, & ipsam *rerum* naturam effingit, *& per imagines quasdam, & similitudines eam exprimit*, quæ *natura*, commenta, quæ-sensu-percipiuntur, anteponit iis, quæmente-cognoscuntur, & materiata immateriatis, & dividua individuis, & simulachra *rebus* veris, & quæ falsa sunt, confirmat, *& affirmat ut vera.* Antiquorum tamen Poetarum, qui de Diis arcanas Theologias componere volunt, ad tragicum dicendi genus propiùs accedentes, & qui propterea Deorum errores, & exectiones, & bella, & dilacerationes, & raptus, & adulteria, & multa alia hujusmodi signa faciunt veritatis de *rebus* divinis occultatæ ab ipsa *natura, & fabulosa dicendi ratione*, talem quidem profectò fabularum dicendarum modum Plato reiicit, & à doctrina, *honestaq; disciplina* prorsus alienissimum esse dicit. Probabiliorem verò & veritati, & Philosophico habitui convenientiorem *dicendi modum* fingens *formamq; nobis tradit, ad quem sequendum nos* adhortatur, de Diis verba *faciens* sub fabularum figuris, *quæ Platonis verba*, omnium quidem bonorum numen-divinum causam-appellant, mali verò nullius *causam, & autorem id esse dicunt*, mutationis quidem omnis expers, semper verò suum ordinem immotum constanter-servans, & quod veritatis quidem in se ipso *sitæ* fontem assumpsit, fraudis verò nullius aliis est causa. Tales enim Theologiæ typos, *formasq;* nobis Socrates in Repub. præcepit, *ubi de Reipub. administranda ratione præcepta tradit.* Omnes igitur Platonis fabulæ veritatem in arcano custodientes, ne extrinsecus quidem manifesté-apparentem apparatum habent discrepantem *atq; dissentientem* ab illa anticipatione, *primaq; animi notione*, quæ de Diis est in nobis, quę secundùm naturam neq; docetur, neque pervertitur. Sed *illud constat* quomodo *Platonis fabulæ quandam* imaginem ferant mundanæ constitutionis, *i. e. mundi compositionis, & fabricationis*, in qua inest & illa apparēs, *& manifesta* pulchritudo Deo-conveniens. Et hac *pulchritudine, quæ mortalibus apparet, altera* divinior in occultis Deorum vitis & potestatibus, *sive facultatibus* est collocata. Ac unum quidem hunc modum, qui pertinet ad fabulas de rebus divinis *traditas*, ex eo, quod videtur impium, & à-ratione-alienum, & inordinatum, *Plato* traduxit in ordinem, & *certum* terminum, & *in* illam compositionem, quæ spectat honestum, & bonum, *& quæ nos ut ad ipsum felicitatis scopum dirigit, atque*

atq; deducit. Alterum verò *legimus*, quem in Phædro tradit, fabulas de Diis dictas censens ubique servandas, nullo modo commixtas cum physicis traditionibus, nec usquam confundendam, nec permutandam Theologiam, & physicam contemplationem, *ita ut alterum cum altero permisceatur & confundatur.* Vt enim ipsum divinum-numen exemptum-est ex universa natura, sic etiam profectò verba, *quæ fiunt* de Diis, ubique tractationis ad naturam spectantis pura esse decet, *vel, à physica tractatione convenit esse pura.* Nam (inquit) huiusmodi *tractationis permixtæ genus est* & laboriosum, & viri non admodum boni *opus*, naturales affectiones facere, *& statuere* finem obscuræ-dictionis fabularum. & (si res ita tulerit) & Chimæram & Gorgonem, & huiusmodi *commentorum* singula per sapientiam *quandam, vel potius per affectatam sapientiæ speciem, & inanem acuminis ostentationem*, cum naturalibus commentis commiscere, *ita, ut ex varia rerum fictarum commixtione quoddam corpus conflatum, idq; portentosum prodeat.* Hæc enim iam & ipse Socrates in illis accusans *& damnans*, fecit illos, qui Orithyā ludentem à vento Borea de rupibus deiectam dicunt, sub fabulæ figura *dicentes*, à Borea, propter amorē, illam, quæ mortalis erat raptam-fuisse. Oportet enim (ut arbitror) fabulosa dicta de Diis, semper habere sententias occultas, quæ sint augustiores *reb.* apparentibus. Quare quamvis etiam aliquæ Platonicæ fabulæ nobis argumenta physica, & circa res istas *terrestres* versantia proponant, illas *tamen fabulas* à Philosophi mente prorsus aberrare dicemus, & illas solas fabulas interpretes esse veritatis illius, *quæ est* in his *physicis argumentis, illas inquam fabulas*, quæ divinam, *& immateriatam*, & *ab omni materia rebusq; corporeis* separatam hypostasin spectant, & hanc intuentes, faciunt & compositiones, & resolutiones fabularum per domesticas de *rebus* divinis anticipationes, *sive prænotiones, animique primas notiones* nobis insitas.

[*** *Nota, quod ille, qui de Diis dicit, vel symbolicè (i. e. per obscura signa,) loquitur, vel per similitudines, vel-per divinum-afflatum, vel per-scientiam, quod etiam est Platoni familiare, de Diis per-scientiam loqui.*]

CAPVT V.

QVoniam igitur & istos omnes Platonicæ Theologiæ modos enumeravimus, & fabularum compositiones, & resolutiones, quales esse conveniat veritatis de Diis tradidimus, hoc igitur hîc circumscriptum-sit *& definitum maneat.* Post hæc verò spectemus, unde, & ex quibus præcipuè Dialogis putemus oportere Platonis decreta de Diis colligere, & quas formas spectando, & germana, & notha *Platonis scripta*, quæ ad ipsum referuntur, *eique tribuuntur*, diiudicare possimus. Per omnes igitur, (ut ita loquar) Platonicos Dialogos veritas de Diis pervadit, & per omnes sparsæ sunt sententiæ, per quosdam quidem, obscuriores, per quosdam verò, *clariores, & sanctiores, sententiæ inquam*, primæ Philosophiæ

ἀγαθοῦ στοχαζομένου σώζεσθαι. Ἕτερον δὲ, ἐν ἐναφεῖσι παραδίδωσιν, ἄμικτον ἐξιῶν φυλάττειν τὴν θεομυθίαν παντελῶς πρὸς τὰς φυσικὰς ὑποθέσεις, καὶ μηδαμοῦ συμφέρειν, μηδὲ ἐπιμελεῖσθαι θεολογίαν, καὶ φυσικὴν θεωρίαν. ὡς γὰρ αὐτὸ τὸ θεῖον ἐξῄρηται τῆς ὅλης φύσεως, οὕτω δήπου καὶ οὐδὲ περὶ θεῶν λόγους καθαρεύειν πάντη προσήκει τῆς περὶ τὴν φύσιν πραγματείας. τὸ γὰρ τοιοῦτον ὑβρίστικον, καὶ οὐ πάνυ, φησὶν ἀνδρὸς ἀγαθοῦ, τέλος παιδιὰν τῆς μύθων ὑπονοίας τὰ φυσικὰ παθήματα. καὶ τὴν τε Χίμαιραν (εἰ τύχοι) καὶ τὴν Γοργόνα, καὶ τῶν τοιούτων ἕκαστον ὑπὸ σοφίας εἰς τοῦτον ἀγὼν φυσικοῖς πλάσμασι. ταῦτα γὰρ δὴ καὶ ὁ Σωκράτης ἐν ἐκείνοις αἰτιώμενος, πεποίηται οὖν τὴν Ὠρείθυιαν παίζουσαν ὑπὸ τοῦ πνεύματος Βορέου καὶ τῶν πετρῶν ὠθεῖσαν, ἐν μύθου σχήματι λέγοντας ὑπὸ τοῦ Βορέου, δι' ἔρωτα, ἁρπασθῆναι οὖσαν ἠρπάσθη. Δεῖ γὰρ (οἶμαι) τὰ περὶ θεῶν μυθολογήματα, σεμνότερα ἀεὶ τῶν φαινομένων ἔχειν τὰς ἀποκεκρυμμένας ἐννοίας. ὥστε εἴ τινες τῶν παλαιωνικῶν μύθων φυσικὰς ἡμῖν εἰσηγοῦντο τὰς περὶ τὴν τῆδε τροφὰς ὑποθέσεις, παντάπασιν αὐτοῦ τῆς τοῦ φιλοσόφου διανοίας ἀποπλανᾶσθαι φήσομεν, καὶ μόνους ἐκείνους τῶν λόγων τῆς ἐν τούτοις ἀληθείας ὑπάρχειν ἐξηγητὰς, ὅσοι τῆς θείας, καὶ ἀΰλου, καὶ χωριστῆς ὑποστάσεως στοχάζονται, καὶ πρὸς τοῦτο βλέποντες, τούς τε συνθέσεις ποιοῦνται, καὶ τὰς ἀναλύσεις τῶν μύθων οἰκείας ταῖς περὶ τῶν θείων ἐν ἡμῖν προλήψεσιν.

[*** Σημείωσαι ὡς ὁ περὶ Θεῶν λέγων, ἢ συμβολικῶς λέγει, ἢ εἰκονικῶς, ἢ ἐνθεαστικῶς, ἢ ἐπιστημονικῶς, ὃ καὶ ἴδιόν Πλάτωνος οἰκεῖον, τὸ ἐπιστημονικῶς λέγειν περὶ θεῶν.]

Κεφάλαιον ε.

Ἐπεὶ δὴ τοίνυν ἴδωμεν τὰ σὺν τρόπῳ ἅπαντας τῆς παλαιωνικῆς θεολογίας διηρθμημένους, καὶ τοὺς τῶν μύθων συνθέσεις τε καὶ ἀναλύσεις οἰκείας εἶναι προσήκει τῆς περὶ θεῶν ἀληθείας παραδεδώκαμεν, τοῦτο μὲν οὖν αὖτ' περιεγράφθω. Σκεψώμεθα δὴ ὅτι τούτοις, πόθεν, ἢ ἐκ τίνων μάλιστα διαλόγων ἡγούμεθα χρῆναι τὰ περὶ θεῶν δόγματα τοῦ Πλάτωνος ἀναλέγεσθαι, καὶ τοὺς τίνας τύπους ἀποβλέποντες, τά τε γνήσια, καὶ τὰ νόθα τῶν εἰς αὐτὸν ἀναφερομένων κρίνειν δυνησόμεθα. Ἔστι μὲν οὖν διὰ πλειόνων (ὡς εἰπεῖν) τῶν παλαιωνικῶν διαλόγων ἡ περὶ θεῶν ἀλήθεια διήκουσα, καὶ πᾶσιν ἐνέστι ταύτη, τοῖς μὲν, ἀμυδρότερα, τοῖς δὲ, διαυγέστερα τῆς πραγματείας

Universidad de Deusto
Biblioteca

φιλοσοφίας νοήματα σεμνὰ, καὶ ἐναργῆ, καὶ ὑπερφυᾶ, καὶ πρὸς τὸν ἄυλον, καὶ χωριστὸν οὐσίαν τῶν Θεῶν ἀνεχείρωτα. δεῖ καὶ στωστοὺς αὐτῶν μεταλαχεῖν δυνάμενους. καὶ ὥσπερ ἐν ἑκάστῃ μοίρᾳ ἕπεται, καὶ φύσεως ἀγνώστου τῶν Θεῶν ὑπάρξεως ἰνδάλματα κατέθηκεν ὁ τῶν ἐν τῷ κόσμῳ πάντων δημιουργὸς, ἵνα πάντα πρὸς τὸ θεῖον ἐπιστρεφῆ καὶ τῷ πρὸς αὐτὸ συγγενέσθαι, οὕτως οἶμαι καὶ τὸν ἔνθεον τοῦ Πλάτωνος νοῦν, ἅπασι τοῖς ἑαυτοῦ γνωρίμοις τὰς περὶ Θεῶν ἐννοίας συνυφῆναι, καὶ μηδὲν ἀμοιρον ἀφεῖναι τῆς τοῦ θείου μνήμης, ἵν' ἐκ πάντων ἀναγόμενοι, καὶ τῶν ὅλων ἀναμνησιν περιζέσθαι τοῖς γνησίοις ὑπάρχῃ τῶν θείων ἐρωτικῆς. Εἰ δὲ δεῖ σοῦ μάλιστα τῷ περὶ Θεῶν μυσταγωγίαν ἡμῖν ἐκφαίνοντας τῶν πολλῶν προτιθέναι διαλόγων, ὅσι ἂν φθάνοιμι τὸν τε Φαίδωνα, καὶ τὸν Φαῖδρον ἀπολογιζόμενον, καὶ τὸ συμπόσιον, καὶ τὸν Φίληβον, τὸν σε αὖ ζοφιστὴν, καὶ τὸν Πολιτικὸν μετὰ τούτων καταλέγων, καὶ Κρατύλον, καὶ Τίμαιον. ἅπαντες γὰρ οὗτοι τῆς ἐνθέου τοῦ Πλάτωνος ἐπιστήμης, ὡς ὅλων (ὡς εἰπεῖν) ἐκπλεῖς πληρῆς τυγχάνουσιν ὄντες. Δεύτερους οὖν ἔγωγε θείμην μετὰ τούτους, τὸν τε ἐν Γοργίᾳ, καὶ τὸν πρωταγόραν μῦθον, καὶ τὰ περὶ προνοίας Θεῶν ἐν νόμοις, καὶ ὅσα περὶ Μοιρῶν, ἢ τῆς μητρὸς τῶν Μοιρῶν, τὰ περιφορῶν τοῦ παντὸς ἐν τῷ δεκάτῳ τῆς Πολιτείας ἡμῖν παραδεδοται. Εἰ δὲ βούλει, τρίτῳ τάξιν καὶ τὰς ἐπιστολὰς εἴθ' ὑπ' ὧν δίωκται εἰς τὰ περὶ τὰ θεῖα ἐπιστήμην ἀναπέμπεσθαι. καὶ γὰρ περὶ τῶν τριῶν Βασιλέων ἐν ταύταις εἴρηται καὶ ἄλλα πάμπολλα δόγματα θεῖα τῆς πλατωνικῆς ἐπέξιμεν θεωρίας. Δεῖ τοίνυν πρὸς ταῦτα βλέποντας, ἕκαστον διάκοσμον Θεῶν ἐν τούτοις ἀναζητεῖν, καὶ λαμβάνειν, ἐκ μὲν τοῦ φιλήβου τὰ περὶ τοῦ ἑνὸς ἀγαθοῦ, καὶ τὰ περὶ τῶν δυοῖν ἀρχῶν τῶν πρωτίστων, καὶ τῆς ἐκ τούτων ἀναφανείσης ὑπάρξεως. Ὁρμᾶσθαι γὰρ ταῦτα πάντα διαπεπερασμένως ὑπὸ τοῦ Πλάτωνος ἡμῖν παραδεδόμενα. ἐκ δὲ τοῦ Τιμαίου, τὰ περὶ τῶν νοητῶν θεωρίαν, καὶ τὰ περὶ τῆς δημιουργικῆς μονάδος ἔνθεον ὑφήγησιν, καὶ τὰ περὶ τῆς ἐγκοσμίων Θεῶν πληρεστάτης ἀληθείας. ἐκ δὲ Φαίδρου, τὰ τε νοητὰ πάντα καὶ νοερὰ ψυχῆς, καὶ τὰς ἀπολύτους τάξεις τῶν Θεῶν, ὅσαι περιεχῶς ὑπερέδρυσι τὰ ἐγκόσμια περιφορᾶς. ἐκ δὲ τοῦ Πολιτικοῦ τήν τε περὶ οὐρανοῦ δημιουργίαν, καὶ τὰς περὶ θεὸς περιόδους καὶ πάντας, καὶ τὰς νοερὰς αἰτίας αὐτῶν. ἐκ δὲ τοῦ Σοφιστοῦ, συμπάσαν τὴν ὑπὸ σελήνην γένεσιν, καὶ τὴν ἰδιότητα τῶν παύτην κληρωσαμένων Θεῶν. περὶ δὲ αὖ τὰ καθ' ἕκαστα Θεῶν, πολλὰ μὲν ἐκ τοῦ Συμποσίου θεασόμεθα ἱεροπρεπῆ νοήματα. πολλὰ δὲ ἐκ τοῦ Κρατύλου, πολλὰ δὲ ἐκ τοῦ Φαίδωνος. ἑκάστου γὰρ αὐτῶν πλείων, ἢ ἐλάττων γένεται μνήμη τῶν θείων ὀνομάτων, ἀφ' ὧν ῥᾴδιον τοῖς περὶ τὰ θεῖα γεγυμνασμένοις, τὰς ἰδιότητας αὐτῶν τῷ λογισμῷ περιλαμβάνειν. Δεῖ δὲ

graves, & perspicuæ, & supranaturales, & quæ ad immateriatam, & *ab omni corpore* separatam essentiam Deorum excitant eos, qui vel quomodocunq; possunt ipsorum esse-participes. Et quemadmodum in unaquaq; parte huius Vniversitatis, & *in ipsa* natura ignotæ Deorum essentiæ simulachra collocavit Opifex ille rerum omnium, quæ sunt in mundo, ut omnia ad ipsũ Deum convertantur, propter cognationem, *quam habent* cum ipso, sic arbitror & illam Platonis Deo-plenam, *& à divino numine afflatam* mentem cum omnibus suis fœtibus, *id est, libris à se compositis*, de Diis sententias contexuisse, *& contextas in lucem edidisse*, & nihil *in ipsis* reliquisse expers memoriæ, *mentionisq;* numinis-divini, ut ex omnibus *hæc* elici, & *rerum* universarum recordatio parari, *& suppeditari* posset germanis, *verisq; rerum* divinarum amatoribus. Si verò oportet præcipuè Dialogos illos, qui de Diis mystagogiam, *arcanamq; doctrinam* nobis declarant, multis *aliis* anteponere, non peccarim, si statim in hoc numero posuerim & ipsum Phædonem, & Phędrum, & Convivium, & Philebum, & si præterea Sophistam, & Politicum unà cum istis recensuerim, & Cratylum, & Timæum. Omnes enim isti *Dialogi* divinæ Platonis scientiæ, per universum (ut ita loquar) suum corpus sunt pleni. Post hos verò ego saltem statuerim secundos, & illam fabulam, quæ est in Gorgia, & illam Protagoream, & ea, quæ de Providentia Deorum in Legibus *dicuntur*, & quæcunque de Parcis, aut de matre Parcarum, vel de huius universi circumlationibus, *sive circumvectionibus* in decimo de Repub. nobis tradita-sunt. Si verò vis, tertio loco pone & ipsas epistolas *illorum virorum*, à quibus ad scientiam de *rebus* divinis *Lectores* amandari possunt. Etenim à tribus Regibus in his dicta-sunt & alia permulta decreta divina, *quæ sunt* Platonica contemplatione digna. Oportet igitur *nos* ad hæc spectantes, unumquemque ordinem Deorum in his inquirere, & sumere, ex Philebo quidem, de uno bono, & de duobus principiis primis, & trinitatis ex istis exortæ scientiam. Invenies enim hæc omnia distinctè nobis à Platone tradita. Ex Timæo verò, contemplationem de *rebus* mente-perceptis, & divinam enarrationem de Vnitate *rerum* opifice, & de mundanorum Deorum, *qui in hoc mundo versantur*, pleniſſimam veritatem. Ex Phædro verò, & omnia genera, quæ-mente-percipiuntur, & quæ-in-intelligentia-versantur, *quæ vulgò vocantur intellectualia*, & absolutos, *nulliq; potestati subiectos: at liberos & perfectos*, Deorum ordines, qui proximè collocati sunt-supra cœlestes circumlationes, *i.e. supra cœlestes orbes, qui circumferuntur*. Ex Politico verò, & illud *pulcherrimum Dei* opificiũ in cœlo, & excellentes circuitus huius universi, & intellectuales ipsorum causas, *quæ sola intelligentia percipiuntur*. Ex Sophista verò, universum sub Luna *rerum creatarum* ortum, & Deorum hunc *ortum* sortitorum proprietatem. De singulis verò Diis, multas quidem ex Convivio capiemus sanctimoniæ convenientes, *sanctasq;* sententias; multas etiam ex Cratylo, multas etiam ex Phædone. In horũ enim *Dialogorum* unoquoque maior, vel minor fit mentio divinorum nominum, unde facilè est illis, qui sunt in *rebus* divinis exercitati, proprietates ipsorum *Deorum, & ordinum, in quibus Dii sunt collocati*, cogitatione, *mentisq; consideratione* complecti, *comprehendere, cognoscere*. Oportet autem singula decreta demonstrare consentientia *esse, i.e. consentire*, cum Platonicis principiis, & Theologorum mysticis *arcanisq;* traditionibus. Omnis enim Theologia apud Græcos *recepta*, est Orphicæ mystagogiæ progenies. Nam Pythagoras quidem, primus ab Aglaophemo de Diis orgia, *sacráque, quibus Dii colendi essent*, didicit. Plato verò, secundus *fuit, qui* susceperit perfectam horum scientiam & ex Pythagoreis, & Orphicis scriptis. Nam in Philebo quidem, contemplationem de duobus principiorum generibus ad Pythagoreos referens, ipsos cum Diis habitantes, & vere beatos vocat. Multas etiam profectò de *rebus* istis sententias, & admirandas, ille Philolaus Pythagoreus nobis conscripsit & communem illorum *Deorum* in Entia progressum, & distinctam *rerum* fabricam celebrans. In Timæo, de Diis sub Luna *collocatis, & degentibus*, & de ordine, *qui est* inter ipsos, *nos* docere conans, ad Theologos confugit, eosque vocat Deorum filios, & patres facit veritatis de ipsis *Diis traditæ*, & finem, secundùm illum intellectualium Regum, *qui sola mentis intelligentia percipi, cognosciq; possunt*, apud ipsos progressum, & Deorum sub Luna *collocatorum, & degentium* ordines ab universitate rerum procedentes tradit. Et rursus in Cratylo *verba facit* de divinorum ordinum ratione, *& loco*. In Gorgia verò, *docet*, Homerum *in sacris scriptis autorem fuisse* Demiurgicorum triadicæ hypostaseos, *i. e. scribendi materiam præbuisse illis, qui de Triadis, sive Trinitatis hypostasi, vel essentia scripserunt, & qui huius opinionis opifices, ac autores fuerunt*. Vbique verò, (ut rem totam paucis comprehensam expediamus) sequens Theologorum principia, de Diis verba facit, ex fabularum quidem dictione, *suáque rerum fabulosarum enarratione*, tragicum *dicendi genus* tollens, argumenta verò prima cum ipsis *Theologorum principiis* communia faciens, *atq; statuens*.

CAPVT VI.

FOrtasse verò quis nobis hæc *ita* disponentibus *& in hunc ordinem digerentibus*, occurret, dicens, quòd non rectè dispersam, ubique Platonicam Theologiam demonstremus, & alia quidem, ex aliis, alia verò, ex aliis Dialogis coacervare conemur, quasi simul multa in unam commixtionem cogere studeamus, non omnia ex uno, & eodem fonte fluentia *colligentes*. Si verò sic *se res* haberet, alia quidem dogmata, *sive decreta*, ad alias Platonis tractationes referre possemus. Quæ verò de Diis *traduntur*, nullo-modo præcedentem haberent doctrinam, nec in aliquo loco ponerentur, qui divina genera perfecta, & integra produceret, & cum mutua eorũ inter se collocatione *constitueret*. Sed enim similes-sumus iis, qui Totum, *vel rerum universitatem* ex partibus conflare conantur, propter inopiam Totius, *vel integritatis, vel rerum universitatis, quæ sit* ante partes, & ex imperfectis perfectum contexere *videmur*, cum oporteat id, quod est imperfectum, primam ortus sui causam in eo, quod est perfectum *sitam* habere. Nam Timæus quidè (si fortè sit opus) docebit contemplationè de generib. mente-perceptis. Phędrus verò primas intellectuales dispositiones in ordine *positas* tradere manifestè videbitur.

Κεφάλαιον ς'.

Ἴσως δ' ἄν τις ἡμῖν τοῖς διαπεπερασμένοις ἀπαντήσαι, λέγων ὡς ἐκ ὀρθῶς διεσπαρμένῳ παντάχοθεν τὴν πλατωνικὴν θεολογίαν ἀποφαίνομεν, καὶ τὰ μὲν, ἐξ ἄλλων, τὰ δ', ἐξ ἄλλων διαλόγων ἀθροίζειν ἐπιχειροῦμεν, ὥσπερ ἅμα τὰ πολλὰ συνάγειν εἰς μίαν σύγκρασιν ἀναδάζοντες. ἐκ ἐν μιᾶς ὁρμώμενα πάντα, καὶ τῆς αὐτῆς πηγῆς. εἰ γὰρ ἔτυχε, τὰ μὲν ἄλλα δόγματα ἔστω τὰς ἄλλας ἀναφέρειν ἐξόμενα τοῦ Πλάτωνος πραγματείας, τὰ δὲ περὶ θεῶν, ἀδαμῶς ἐστηγμένα ἔξω διδασκαλίας, ἀδὲ εἰς ἓν ἐκ ἐνθοῦσα τὴν θεῖαν ὕλην ἐστάγουσαν, καὶ μὴ τῆς πρὸς ἄλληλα συνοχέως. ἀλλὰ γὰρ ἐοίκαμεν τοῖς τὸ ὅλον ἐκ τῶν μερῶν καλλιστολογίζειν ἐπιχειροῦσι, δι' ἀπορίαν τῆς περὶ τὰ μερῶν ὁλότητος κἀκ τῶν πρώτων τὸ πρῶτον συνοφαίνειν, δέον ἐν τῷ τελείῳ τὸ ἀπελὲς τῆς προόδου αἰτίαν ἔχειν τῆς αὐτοῦ γενέσεως. Ὁ μὲν γὰρ Τίμαιος ἡμᾶς (εἰ τύχοι) διδάξει τὰ περὶ τὴν νοητὴν ὕλην θεωρίαν. Ὁ δὲ Φαῖδρος τὰς προόδους νοερὰς διακοσμήσας ἐν τάξει παραδιδοὺς ἀναφα-

Universidad de Deusto
Biblioteca

νεσε). πῶς ἡ τῶν νοερῶν πρὸς τὰ νοητὰ σύνταξις; καὶ τίς ἡ τῶν θατέρων ἀπὸ τῶν πρώτων γένεσις; ἢ ὅλως ἕνα τρόπον ἀπὸ τῆς μιᾶς τῶν ὄντων ἀρχῆς, εἰς τὸ πλῆθος τῶν ἐγκοσμίων Θεῶν, ἡ πρόοδος γέγονε τῶν θείων διακόσμων, καὶ πῶς συμπεπλήρωται τὰ μέσα τούτε ἑνὸς, καὶ τοῦ παντελοῦς ἀριθμοῦ ταῖς τῶν Θεῶν ἀποῤῥήσεσι, καὶ τῇ ὁμοφυΐᾳ, καὶ ἀδιαίρετον ὑπόστασιν τῶν ὅλων, εἰπεῖν οὐκ ἔχομεν. Καὶ εἰ τὸ σεμνὸν ἔτι (φαίεν ἂν οἱ ταῦτα λέγοντες) τῆς παρ' ὑμῖν θρυλλουμένης περὶ τῶν θείων ἐπιστήμης; καὶ γὰρ ταῦτα τὰ πολλαχόθεν ἀθροιζόμενα δόγματα, πλατωνικὰ προσονομάζειν ἔστιν, ἐξ ἀλλοτρίων (ὡς φατὲ) ὀνομάτων εἰς τὴν ἩΠλάτωνος ἀναχθέντα φιλοσοφίαν, καὶ μίαν ὅλην περὶ τῶν θείων ἀλήθειαν δεικνύοντα παρ' ὑμῖν οὐκ ἔχετε. καὶ τί φαῖεν ἂν ἴσως καὶ οὗτοι Πλάτωνος νεωτέρους, ἐν καὶ τελέῳ εἰδὶ θεολογίας ἐν ταῖς ἑαυτῶν συνταγαῖς τοῖς ἑαυτῶν κατηκόοις. Ὑμεῖς δ' ἄρα ἐκ μὲν Τιμαίου τὴν ὅλην περὶ τῆς φύσεως θεωρίαν παράγειν δυνήσεσθε. ἐκ δὲ τῆς Πολιτείας, ἢ τῶν νόμων, τὰ περὶ τῶν ἠθῶν κάλλιστα δόγματα πρὸς ἐν φιλοσοφίας εἶδος συμπεινοῆσαι. μίαν δ' ἄρα τὴν Πλάτωνος πραγματείαν, ἢ καὶ τῆς πρώτης φιλοσοφίας ἀφ' ἑαυτὴν (ὃ δὴ κεφάλαιον ἂν τις εἴποι τῆς συμπάσης θεωρίας) ἀποπειρώμενος τῆς τελεωτάτης ὑμᾶς ἀφορήσειν τῶν ὄντων γνώσεως, εἰ μὴ λίαν δυσπειθῶς ἀπὸ τῶν μυθικῶν πλασμάτων θέλοιτε καλλωπίζεσθαι, πολλοῦ δ' ἐκεῖ συναπολήσομένης τῆς τοιούτων ἀναλύσεως. καὶ τι καὶ τούτων ἐπεισοδιώδη τῇ παραθέσει ἐν τοῖς πλατωνικοῖς διαλόγοις ἐχόντων, οἷον ἐν Πρωταγόρᾳ, τῆς πολιτικῆς ἕνεκα, καὶ τῶν περὶ αὐτῆς ἀποδείξεων. ἐν δὲ Πολιτείᾳ, δικαιοσύνης. ἐν δὲ Γοργίᾳ, τῆς σωφροσύνης. Οὐ γὰρ αὐτὰ, ἀλλὰ τῶν προηγουμένων ἕνεκα σκοπῶν, συμπλέκῃ τοὺς μυθολογίας ὁ Πλάτων ταῖς τῶν ἠθικῶν δογμάτων ζητήσεσιν, ἵνα μὴ μόνον τὸ νοερὸν τῆς ψυχῆς διὰ τῶν ἀγωνιστικῶν λόγων γυμνάζωμεν, ἀλλὰ καὶ τὸ θεῖον τῆς ψυχῆς τῇ πρὸς τὰ μυστικώτερα συμπαθείᾳ πλεῖστον αὐτὰ λαμβάνῃ τῆς τῶν ὄντων γνώσεως. ἐκ μὲν γὰρ τῶν ἄλλων λόγων ἀναγκαζόμενοι εἰσκαλεῖν εἰς τὴν τῆς ἀληθείας παραδοχήν. ἐκ δὲ τῶν μύθων, ἀῤῥήτως ἀγόμεθα, καὶ τὰς ἀδιαῤῥόφους ἐννοίας προβαλλόμεθα, τὸ ἐν αὐτοῖς μυστικὸν σέβοντες.

Ὅθεν οἶμαι καὶ ὁ Τίμαιος εἰκότως ἀξιοῖ τοῖς μυθοπλάσταις ὡς παισὶ ἐπομένους, τὰ θεία λόγῳ παράγειν, ἀπὸ τῶν πρώτων αἰεὶ τὰ δεύτερα γινώσκειν, εἰ καὶ αὐτὸ ἀποδείξεως λέγοιεν.

Vbi verò erit intellectualium cum mente-perceptis, *collatorum series*, & ordo? Et quis *erit* secundorum ex primis ortus? Deniq; quonam modo ab uno *rerum* omniũ principio ad multitudinem Deorum in-mundo-versantium progressus fuerit-factus divinorum ordinum, & quomodo completa-fuerint media & ipsius unius, & perfecti numeri, ipsis Deorũ procreationibus, secundùm eãdem, naturâ-præditam, & individuam *rerum* universarum hypostasin, dicere non poterimus. Quænã verò maiestas *erit* præterea (dicent, qui hæc dicunt,) illius apud vos celebratæ de *rebus* divinis scientię? Hęc enim ex multis-locis collecta dogmata, Platonica appellare absurdum *est*, quod ex alienis (ut aitis) nominibus ad Platonis Philosophiam sint reducta, & unam universam de *rebus* divinis veritatem apud vos *sitam* demonstrare non poteritis. Atqui fortasse dicêt, & illos Platone recentiores, unam & perfectam Theologię formam in suis scriptis contextam tradere suis obsequẽtibus-auditoribus. Vos verò profectò ex Timæo quidem, universam de natura contemplationem *sumptam* producere poteritis. Ex Republica verò, vel *ex* Legibus, pulcherrima de moribus dogmata ad unam Philosophiæ speciem spectantia *sumetis*: solam verò profectò Platonis tractationem, quæ omne primæ Philosophiæ bonum *continet*, (quod sanè quis universæ cõtemplationis caput appellare-posset) deserentes perfectissima Entium cognitione vos privabit *hæc tractandi ratio Platonicæ contraria*, nisi nimis simpliciter, & *fatuè*, propter fabulosa commenta gloriari velitis, cùm huiusmodi *fabulosorum commentorum* resolutio sit-plena multarum verisimilium-rationum, *i. e. cum ista fabulosa commenta, multis & verisimilibus rationibus facile resolvi, refelliq; possint.* Quanquam & hæc ipsa traditionem episodiis-similem, *adventiciam, extra propositum argumentum assumptam, & cum eo minimè cohærentem*, habent in Platonicis Dialogis, ut in Protagora. *Nam* civilis disciplinæ causâ, & demonstrationum *gratiâ*, quæ de ea *proferuntur*, *huiusmodi fabulosa commenta illic inseruntur.* In Republicâ verò, Iustitiæ *causâ hæc afferuntur.* In Gorgia verò, temperantiæ *docendæ gratia dicuntur.* Non enim ipsorum *episodiorum*, sed præcedentium scoporum causâ, Plato fabulosas-narrationes cum moralium dogmatum quæstionibus connectit, ut non solùm intellectualem animæ *partem* concertatoriis sermonibus exerceamus: sed etiam ut divina animæ *pars* propter sympathiam, *i. e. propter naturæ cognationem, & consensum*, cum rebus arcanis ipsam Entium cognitionem perfectiùs apprehendat. Nam per alias quidem dicendi-formas, similes-videmur illis, qui ad veritatis receptionem coguntur, *i. e. ad veritatem recipiendam per vim compelluntur.* Per fabulas verò, *quas audimus aut legimus*, ineffabili-modo afficimur, & minimè perversas mentes obiicimus: *sed & aures, & mentes fabulis audiendis attentas præbemus*, arcanam-doctrinam in ipsis *reconditum* venerantes.

Vnde (ut arbitror) & ipse Timæus meritò censet *nos*, quum fabularum fictores, & *autores* sequimur, ut Deorum filios divina genera producere, ex primis secunda semper generantes, quamvis *illi, qui fabulas dicunt, has* sine demonstratione dicant.

Huiusmodi enim dicendi genus non *est* demonstrativum, *quia nullam per minimè dubias rationes, & argumenta, demonstrandi vim habet*: sed à-divini-numinis-afflatu-manans. Haud enim propter necessitatem, sed Suadæ causà, *reiq; facilius suadendæ, atq; persuadendæ gratiâ*, ab antiquis est-excogitatum, neq; nudam disciplinã, sed sympathiam, *naturaq; cognationem, & consensum* cum ipsis rebus spectat, *eoq; nos dirigit, ac deducit.* Si verò non solùm fabularum: sed etiam aliorum theologicorum dogmatum causas spectare velitis, comperietis, *alia quidem* fabulosarum, alia verò naturalium consideratione causâ, Platonicis Dialogis aspersa. Nam in Philebo quidem, & de infinito, & fine, voluptatis causâ, & vitæ secundùm mentem, verba fecit.

Alia enim aliorum genera *esse* puto. Perspicuum autem *est*, utra *sint* utrorum *genera.* In Timæo, de Diis, qui-mente-percipiũtur, *eaque sola cognoscuntur, hoc fabulosum dicendi genus*, propter propositam physiologiam, *quæ natura rationes explicat*, assumptum est. Quamobrem etiam ubique similitudines ex exemplis *allatis sumptas* cognoscere necesse *est.* Exempla verò *sunt formæ* immateriatæ, materiatarum, illæ, quæ-mente-percipiuntur, illarum, quæ-sensu sentiuntur, illæ, quæ, *ab omni materia* separatæ sunt naturalium formarum *exempla sunt.* In Phædro verò, & supracœlestem locum celebrat, & subcœlestem profunditatem, & quidquid sub hoc genus *cadit*, amatoriæ insaniæ causâ, & *propter* modum recordationis animarum, & *propter* iter, *quod animæ faciunt* hinc in illa *loca, quæ petunt.* Vbique verò (ut ita loquar) præcedens quidem, & *primarius* finis, est naturalis, vel civilis.

Sententiæ verò de *rebus* divinis, propter illarum inventionem, aut perfectionem, proponuntur. Quomodo igitur amplius huiusmodi contemplatio apud vos veneranda, & superans naturam, *& adeò excellens* erit, & digna, quæ cæterarum omnium rerum studio anteponatur, cùm neque quod est universum, in se demonstrare possit, neque quod est perfectum, neque quod est antecedens, *ac principale, vel præcipuum*, in Platonis tractatione: sed his omnibus careat, & violenter, non autem suâ-naturâ, neque germanum: sed adventitium locum, ut in fabula possideat? Quæ igitur quis ægrè-ferat, ob res *à nobis* propositas, quædam huiusmodi sunt.

Οὐ γὰρ ἀποδεικτικὸν τὸ παιδικὸν εἶδος τῶν λόγων, ἀλλ' ἐνθεαστικόν. Οὐ γὰρ ἀναγκῆ, ἀλλὰ πειθοῦς ἕνεκα τοῖς παλαιοῖς μεμηχανήμενον, οὐδὲ μαθήσεως ψιλῆς, ἀλλὰ τῆς πρὸς τὰ πράγματα συμπαθείας σχαζόμενον. Εἰ δὲ μὴ τῶν μύθων μόνον, ἀλλὰ καὶ τῶν ἄλλων θεολογικῶν δογμάτων τὰς αἰτίας ἐζητοῦμεν σκοπεῖν, εὑρήσετε μυθικῶν ἕνεκα, τὰ δὲ φυσικῶν σκεμμάτων τοῖς παλαιωνικοῖς παρεσπαρμένα διαλόγοις. ἐν Φιλήβῳ μὲν δὴ περί τε ἀπείρου, καὶ πέρατος, τῆς ἡδονῆς ἕνεκα, καὶ δὴ τοῦ νοῦν βίου πεποίηται τὸν λόγον.

Γένη γὰρ οἶμαι τὰ ἕτερα τῶν ἑτέρων. δῆλον δὴ ποτερα ποτέρων. Ἐν Τιμαίῳ τε περὶ τῶν νοητῶν Θεῶν τῆς πραγματείας ἕνεκα φυσιολογίας, παρείληπται. Διὸ δὴ πανταχοῦ τὰς εἰκόνας ἀπὸ τῶν παραδειγμάτων γινώσκειν ἀναγκαῖον. παραδείγματα δὲ, τὰ ὕλαι, τῶν ἐνύλων, τὰ νοητὰ τῶν αἰσθητῶν, τὰ χωριστὰ, τῶν φυσικῶν εἰδῶν. ἐν δὲ αὖ τῷ Φαίδρῳ, τόν τε ὑπερουράνιον τόπον ὑμνεῖ, καὶ τοῦ ὑπερουρανίου βάθος, καὶ πᾶν τὸ ἐντὸς τούτου φῶς, τῆς ἐρωτικῆς ἕνεκα μανίας, καὶ τοῦ τρόπου τῆς ἀναμνήσεως τῶν ψυχῶν, καὶ τῆς ἐντεῦθεν εἰς ὑπερῶα πορείας. πανταχοῦ δ' (ὡς εἰπεῖν) τὸ μὲν προηγούμενον τέλος, ἐστὶ φυσικὸν, ἢ πολιτικόν.

Τὰ δὲ περὶ τῶν θείων νοήματα, τῆς ἐκείνων θρέψεως, ἢ τελειώσεως ἕνεκα προτείνεται. πῶς οὖν ἔτι παρ' ὑμῖν ἡ τοιαύτη θεωρία, σεμνὴ καὶ ὑπερφυὴς ἔσται, καὶ πάντος μᾶλλον ἀξία σπουδάζεσθαι, μήτε τὸ ὅλον ἐν ἑαυτῇ δίκαιον ἔχουσα, μήτε τὸ τέλειον, μήτε τὸ προηγούμενον, ἐν τῇ πραγματείᾳ τοῦ Πλάτωνος, ἀλλὰ πάντων τούτων ἀποληφθῆ, καὶ διαίρεσις, ἀλλ' οὐκ αὐτοφυὴς, οὐδὲ γνησία, ἀλλ' ἐπεισιόδιος τῷ λόγῳ ὥσπερ ἐν δράματι κεκτημένη; ἃ μὲν δὴ ἐν δυσχεράνειεν αὖτις ἔτι τοῖς προκειμένοις, τοιαῦτα ἄττα ἐστίν.

CAPVT VII.

EGO verò ad huiusmodi occupationem, *quam vulgus obiectionem appellat*, iustam, *veram* & perspicuam responsionem subiiciam, & Platonem ubique de Diis sermones, sequentem antiquos rumores, & ipsam rerum naturam, persequi dicam. Et interdum quidem, propter ipsam causam *rerum* propositarum, *eos* ad ipsa dogmatum principia reducere, & inde tanquam ex specula contemplari *rei* propositæ naturam. Interdum verò, & primarium finem ponere, *atq; statuere* theologicã scientiã.

Κεφάλαιον ζ'.

ΕΓΩ μὲν οὖν πρὸς μὲν τὴν τοιαύτην ἀπαίτησιν, δικαίαν πάνυ κρίνω καὶ σαφῆ τὴν ἀπόκρισιν, καὶ τὸν Πλάτωνα παντάχοῦ μὲν οὖν περὶ Θεῶν λόγους ἐπομένως τοῖς παλαιοῖς φήμαις, καὶ τῇ φύσει τῶν πραγμάτων, μεμενηκότα φήσω. ποτὲ μὲν δὴ τῆς αἰτίας ἕνεκα τῶν προκειμένων, ὅτι τὰς ἀρχὰς τῶν δογμάτων ἀνάγει ἐκεῖθεν ὥσπερ ἀπὸ σκοπιᾶς καταθεωρῶν τὰ ὑποκείμενα φύσιν. ποτὲ δὲ καὶ προηγούμενον τέλος τὴν θεολογικὴν ἐπιστήμην

Universidad de Deusto
Biblioteca

καὶ γὰρ ἐν τούτῳ περὶ τοῦ νοητοῦ κάλλους, καὶ τῆς ἐκεῖθεν ὅλης πάντα διηκούσης τῶν καλῶν μετουσίας. καὶ ἐν Συμποσίῳ, περὶ τῆς ἐρωτικῆς τάξεως ἡ πραγματεία. Εἰ δ' δεῖ τὸ πάντελες, καὶ ὅλον, καὶ συνεχὲς ἄνωθεν ἄχρι τῆς σύμπασης θεολογικοῦ ἀριθμοῦ τῆς θεολογίας, ἐν ἑνὶ τούτων διαλόγῳ σκοπεῖν, παράδοξον μὲν ἴσως ἐρεῖν, καὶ τοῖς ἐκ τῆς ἡμετέρας ἕξεως μόνοις τὸ λεχθησόμενον, καταφανές. Τολμητέον δ' οὖν ὅμως, ἐπείπερ ἠρξάμεθα τῶν τοιούτων λόγων, καὶ ῥητέον πρὸς οὓς ταῦτα λέγουσας, ὡς ὁ Παρμενίδης, ὃν πεθεῖτε, καὶ τὰ μυστικὰ τοῦ διαλόγου τοῦδε νοήματα φαντάζεσθαι. πάντα γὰρ ἐν τούτῳ τὰ θεῖα ἕξις καὶ πρόοδος ἐκ τῆς πρώτης αἰτίας ἐν τάξει, καὶ τὰ πρὸς ἄλληλα συμφυΐαν ἐπιδείκνυσι. καὶ τὰ μὲν ἀκρότατα, καὶ τὰ ἑνὶ συμφυόμενα, καὶ πεφωσφορά, τὰ ἐνιαῖον, καὶ ἁπλοῦν, καὶ κρύφιον ἔλαχε τῆς ὑπάρξεως εἶδος. τὰ δ' ἔσχατα πληθύνεται κατακερματιζόμενα, καὶ τὰ μὲν ἀριθμῷ πλεονάζει, τῇ δ' δυνάμει, τῶν ὑπερτέρων ἐλάσσονται. τὰ δ' μέσα, καὶ τὸν πρόσθεν λόγον, συνθετώτερα μὲν ἐστὶ τῶν αἰτίων, ἁπλούστερα δὲ τῶν οἰκείων γεννημάτων, καὶ πάντα (ὡς συμβολικῶς φάναι) τῆς θεολογικῆς ἐπιστήμης ἀξιώματα πελέως ἐν τούτῳ καταφαίνεται, καὶ τ' θείων διάκοσμοι πάντες συνεχῶς ὑφιστάμενοι διάνυσιν, καὶ οὐδὲν ἄλλο ἐστὶν, ἡ Θεῶν ἔξησις ὑμνημένη, καὶ τῶν ὑπερκοσμίων ὄντως ἀπὸ τῆς ἀῤῥήτου, καὶ ἀγνώστου τῶν ὅλων αἰτίας. Τό, τε οὖν καὶ ὅλον, καὶ τέλειον τῆς θεολογικῆς ἐπιστήμης φῶς ὁ Παρμενίδης ἀνάπτει τοῖς περὶ Πλάτωνα ἐρασταῖς.

Καὶ μὴν τοῦτον οἱ περιηρμένοι διάλογοι μέρη κατανείμαντο τῆς περὶ Θεῶν μυσταγωγίας, καὶ πάντες (ὡς εἰπεῖν) τῆς ἐνθέου σοφίας μετειλήφασι, καὶ τὰς αὐτοφυεῖς ἡμῶν ἐννοίας περὶ τὸ θεῖον ἀνεγείρουσι. Καὶ δεῖ τὸ μὲν ὅλον πλῆθος εἰς οὓς περιηρμένους ἀναφέρειν διάλογους, οὓς δ' αὖ πάλιν εἰς τὴν μίαν, καὶ συντελῆ τοῦ Παρμενίδου θεωρίαν συνάγειν. Οὕτω γὰρ (οἶμαι) τά τε ἀπέλεστερα τῶν τελείων, καὶ τὰ μέρη τῶν ὅλων ἐξαίρουμεν, καὶ τοῖς πράγμασιν ἐοικότας ἀποφαινούμεθα τοὺς λόγους, ὥσπερ ἐστὶν ἐξηγητὴς καὶ τῶν περὶ Πλάτωνι Τίμαιος. Πρὸς μὲν οὖν τοῦτο (ὡς ἔφην) τὴν ἀπάντησιν, τοιάνδε ποιησόμεθα τὴν ὑπάκρισιν, καὶ τὴν παλαιὰν θεωρίαν εἰς ἕνα τὸν Παρμενίδου ἀναίρομεν.

Ὥσπερ δὴ τὴν περὶ φύσεως ἐπιστήμην σύμπασαν ὁ Τίμαιος περιέχειν τῶν πάντων ὁμολογεῖται τ' καὶ σμικρὰ σπουδῆς δυναμένων.

Etenim in Phædro, de pulchritudine, quæ mente percipitur, & de *rerum* pulchrarum communione, quæ *manans* illinc in omnia penetrat, *& per omnia pervadit, verba fiunt*. Et in Convivio, de amatorio ordine tractatio *instituitur*. Si verò oportet *rem* perfectam, & universam, & continuam à principio usque ad totum, *& integrum* Theologiæ numerum in unico Platonico Dialogo spectare, *hoc* fortasse paradoxum quidem, *& ab omnium opinione remotum, & admirabile* dictu *videbitur*, & quod *à nobis* dicetur, illis solis, *qui sunt* ex nostra domo, *nostrisq; domesticis & familiaribus tantùm, erit* manifestum. Audendum tamen *est*, quandoquidem talia verba facere cœpimus, & dicendum contra illos, qui hæc dicunt, Parmenidem, quem desideratis, & mysticas, *& arcanas* huius Dialogi notiones in phantasia, *& rerum animo insidentium imagine quadam, & specie, quam animus concepit*, versari. Omnia enim in isto *Dialogo* divina genera, & ex prima causa ordine procedunt, & mutuam inter se connexionē demonstrant, *& apertè docent, quomodo alia ex aliis perpetuo quodam nexu pendeant*, & summa quidem, & Vni cognata, & primaria, unicam *& eandem*, & simplicem, & occultam essentiæ formam sunt sortita. Extrema verò multiplicantur, in plures partes divisa, & numero quidem abundant, *& alia numero longè superant*, facultate verò *potentiáq;*, superioribus sunt inferiora, *longéq; infirmiora*. Media verò, secundùm convenientem rationem, ipsis quidem causis sunt compositiora, simpliciora verò suis fœtibus, *& sua progenie*. Et omnia (ut rem totam paucis complexus expediam) theologicæ scientiæ axiomata hîc perfectè apparent, & omnes *rerum* divinarum ordines continenter, *& perpetua serie connexi* demonstrantur, nec aliud *hic* est, quàm Deorum ortus celebratus, & *rerum* quomodocunque existentium, *& ab ineffabili, arcana*, & ignota *rerum* universarum causâ *manantium*. Vniversum igitur, & perfectum theologicæ scientiæ lumen Parmenides accendit Platonis amatoribus.

Post hunc verò, prædicti Dialogi partes distinctè tradunt de Deorum mystagogia, *& arcanæ sacrorum disciplina cultum Deorũ continente*, & omnes (ut ita loquar) divinæ sapientiæ sunt participes, & innatas nobis, *ac in animis nostris insitas* notiones excitant circa divinum numen, *& ad eius indagationem, & cognitionem eas impellunt*. Et universam quidem multitudinem *harum notionum* ad propositos Dialogos referre oportet, alios verò *Dialogos* rursus in unam, & perfectam Parmenidis contemplationem colligere. Sic enim (*ut* arbitror) imperfectiora ex perfectis, & partes ex universis suspendemus, *i. e. pendere demonstrabimus*, & rebus convenientia demonstrabimus verba, quorum interpretes sunt in Platonis Timæo. Adversus igitur istam (ut *antè* dixi) occupationem, talem responsionem faciemus, *i. e. huic occupationi sic respondebimus*, & Platonicam contemplationem ad unum Parmenidem referemus.

Quemadmodum etiam universam de natura scientiam Timæus omnium confessione continet, eorum, qui vel minimùm *rerum naturam* contemplari possunt.

CAP. VIII.

CAPVT VIII.

VIDEO autem mihi duplex certamen hinc excitatum adversus illos, qui Platonis scripta examinare sunt aggressi. Duos etiam viros *video*, qui res *à Platone* dictas apprehendent, *& fortiter defendent*. Et alios quidem *video*, qui nullum aliud Parmenidis propositum probare volunt, quàm exercitationem in utramque *partem*, nec arcanorum, & intellectualium dogmatum turbam huic Dialogo non convenientem, huc præterea inducere. Alios verò *video* graviores, *& severiores* istis, & formarum amicos, qui aliud quidem argumentum de primo, aliud verò, de secundo Deo, & universa intellectuali natura *tradunt*, aliud verò, de illis, quæ sunt post hanc *naturam intellectualem*, sive præstantiora genera, sive animas, sive alia, quæcunque *illa fuerint, appellare volueris*.

Neque enim ad præsentem tractationem *pertinet* hæc de *rebus* istis quæstio. Tres igitur istas hypotheses, *quas vulgus suppositiones vocat*, hoc modo distribuunt. Deorum verò multitudinem, & genera, quæmente-percipiuntur, & intellectualia, *quæ in intelligentia versantur, eiusq; beneficio percipiuntur*, & quæ *sunt* ante mundum, & quæ in mundo, hîc omnia neque dividere, neque curiosè persequi volunt. Quamvis enim in secunda *hypothesi Plato suam* de intellectualibus Entibus tractationem faciat, *i. e. quamvis de rebus, quæ in intelligentia versantur, & quæ sola intelligentia percipiuntur, verba faciat*, tamen ipsa mentis natura est una, & simplex, & individua. Cum ambobus igitur istis dimicandum *est* ei, qui hanc de Parmenide opinionem habet, quam antè diximus. Non est autem par cum istis certamen. Sed illi quidem, qui Parmenidem faciunt, *& statuunt esse tantùm* exercitationem Logicam, iterum etiam pœnas dederunt illis, qui divinum explicationis modum amplectuntur. Qui verò multitudinem Entium, & ordines *rerum* divinarum non distinguunt, venerandi quidem, & graves viri *sunt* omninò, ut ait Homerus. Sed tamen Platonicæ Philosophiæ causâ, nobis etiam adversus ipsos movendæ sunt dubitationes *quædam*. In quibus *explicandis*, ipsum sanctissimæ, nobisque *religiosissimæ, &* occultissimæ veritatis Ducem sequemur. Dicenda sunt autem (quatenus *rebus* propositis conducit) etiam ea, quæ *nobis* videntur de Parmenidis hypothesibus, *& argumentis*. Sic enim fortasse & universam Platonis Theologiam ipsa mentis ratione complectemur.

CAPVT IX.

PRIMVM igitur videamus illos *Dialogos*, qui huius Dialogi propositum ab ipsa rerum veritate ad Logicam exercitationem retrahunt, & consideremus sicubi fortè cum ipsis Platonis *scriptis*, *& mente* consentire possint. Cuivis igitur perspicuum *est*, quod Parmenides, cum sibi proposuerit dialecticam methodum re-ipsa tradere, & pinguiore, *sive crassiore* Minerva, *simpliciter, &*

Κεφάλαιον η'.

ΟΡῶ δέ μοι διττὸν ἐκπεπύξθαι ἀγῶνα πρὸς οὓς τὰ Πλάτωνος ἐξεπέζευν ὁπλισάμενος ἀνεγκρούμους. καὶ δύο μὲν ἄνδρας, οὓς ἀνιλιπλομβρους τῶν εἰρημένων. οὓς μὲν ἀξιοῦντας μηδεμίαν ἄλλην τοῦ Παρμενίδου προθεσιν δοκιμάζειν, ἢ τὴν εἰς ἑκάτερον γυμνασίαν, μηδὲ ἀπορρήτων ἐντεῦθεν, καὶ νοερῶν δογμάτων ἐπισύρειν ὄχλον, οὐδὲ προσήκοντα τῷ Διαλόγῳ. οὓς δ', σεμνοτέρους τούτων, καὶ τῶν εἰδῶν φίλους, εἰ τὴν μὲν τῶν ὑποθέσεων περὶ τοῦ πρώτου, τὴν δ', περὶ τοῦ δευτέρου Θεοῦ, καὶ τῆς νοερᾶς φύσεως ἀπασης. τὴν δ', περὶ τῶν μὴ πώποτε, εἴτ' οὖν κρειττόνων ψυχῶν, εἴτε ψυχῶν, εἴτε ἄλλων ὀνομαστέον.

Οὐδὲ γὰρ πρὸς τὸν παρόντα λόγον ἡ περὶ τούτων ζήτησις. πῶς δ' οὖν τρεῖς ὑποθέσεις τοιαύτας τὸν τρόπον διανέμουσι τούτων. τὸ δ' πλῆθος τῶν Θεῶν, καὶ τὰ ψυχικὰ καὶ νοητὰ, καὶ τὰ νοερὰ, καὶ τὰ πρὸ τοῦ κόσμου, καὶ τὰ ἐν τῷ κόσμῳ, πάντα μὴ καταδιαμερεῖν ἐνταῦθα, μηδὲ πολυπραγμονεῖν ἀξιοῦσι. καὶ γὰρ ἐν τῇ δευτέρᾳ περὶ τῶν νοερῶν ὄντων πάντα τὴν πραγματείαν ἀλλ' ἡ τοῦ νοῦ φύσις μία, καὶ ἁπλῆ, καὶ ἀδιαίρετός ἐστι. πρὸς μὲν οὖν ἀμφοτέρους τούτους διαγωνιστέον τοῖς τοιούτοις ἔχουσι περὶ τοῦ Παρμενίδου τὴν γνώμην, ὧν πρότερον εἴπομεν. Ἔστι δ' οὐκ ἴσος ὁ πρὸς τούτους ἀγών, ἀλλ' οἱ μὲν γυμνάσιον λογικὸν τὸν Παρμενίδην ποιοῦντες, καὶ πάλιν δεδώκασιν δίκας τοῖς τὸν ἔνθεον τρόπον τῆς ἐξηγήσεως ἀπαζομένοις. οἱ δὲ τὰ πλήθη τῶν ὄντων, καὶ τὰς τάξεις τῶν θείων μὴ διορίζοντες, αἰδοῖοι μὲν ἄνδρες, καὶ σβνοὶ πάντα πάσιν, ὡς φησιν Ὅμηρος. Τῆς δ' αὖ περὶ τὸν Πλάτωνα φιλοσοφίας ἕνεκα, καὶ ἡμῖν πρὸς αὐτοὺς διαπρητέον, ἑπόμενοις τῇ τῆς παναγεστάτης ἡμῖν, καὶ μυσικωτάτης ἀληθείας ἡγεμόνι. καὶ λεκτέον (ἐφ' ὅσον τοῖς προκειμένοις συμπλεῖ) καὶ περὶ τῶν ὑποθέσεων τοῦ Παρμενίδου τὰ δοκοῦντα. τάχα γὰρ ἂν οὕτω καὶ τὴν ὅλην τοῦ Πλάτωνος θεολογίαν τῷ τῆς διανοίας λογισμῷ περιλάβοιμεν.

Κεφάλαιον θ'.

ΠΡῶτον μὲν οὖν σκεψώμεθα τοὺς ἀπὸ τῆς τῶν πραγμάτων ἀληθείας ἐπὶ λογικὴν γυμνασίαν καθέλκοντας τὸν δὲ τοῦ Διαλόγου προθεσιν, καὶ καλίδωμεν. εἴπερ ἄρα συμβήσεται τοῖς τοῦ Πλάτωνος δοκοῦσιν. πάντη δὴ καὶ φανερὸν ὅτι τὴν διαλεκτικὴν μεθοδον ἔργῳ παραδοῦναι προθέμενος ὁ Παρμενίδης, καὶ ὡς τύπῳ διαλαβεῖν ἐφ' ἑκάστου τῶν ὄντων αὐτὴν ὁμοίως

Universidad de Deusto
Biblioteca

παραλαμβάνῃ, οἷον τῷ τοτὲ τῷ, ἑτερότητι τῷ, ὁμοιότητι τῷ, ἀνομοιότητι τῷ, κινήσεως, στάσεως τῶν ἄλλων ἑκάστου παρακελεύεται τοῖς μέλλουσι τῷ τρόπῳ τὴν ἑκάστου φύσιν ἀνδρικὴν μέχρι τῶν ἀγώνων. καὶ εὐδηλον αὖτε τηλικῷδε ὄντι ῥᾴδιον εἶναι λέγειν, τῷ θεῷ τὸν ἰδυκῆον ἵππον ἑαυτὸν ἀπικάζῃ, τῷ πάντα τὰ τεκμήρια παρέχεται, τοῦ πραγματικοῦ, τῷ μὴ κενὸν ἐν λόγοις ψιλοῖς θεωρουμένου πιστεύειν τῆς μεθόδου τοιαύτης παραδόσιν. πῶς οὖν ἔστι δυνατὸν εἰς ἐπιχείρησιν Δημοκένους ἀποπέμπειν τὰς ἐπιστολὰς ταύτας, ἐφ' ἃς ὁ μέγας Παρμενίδης ὡς πολλῆς πραγματείας δεομένων ἐνδείκνυται, διεπεράνατο τὸν περὶ αὐτῶν λόγον; πῶς ἂν πεσοβούλοιτο ἐν λόγοις γυμνοῖς Δημοκρίτειον, καὶ ἢ περὶ τούτων δυνάμει τηλικαύτην ἀποδιδόναι ἀποδεῖξιν, τὸν τῆς τῶν ὄντων ἀληθείας φιλοθεάμονα. τῷ πάντα μὲν τὰ ἄλλα μηδὲν ἔνδεα λογιζόμενον, ἐπ' αὐτῷ δὲ τῷ ἄκρᾳ ἀναβεβηκότα τοῦ ἑνὸς ὄντος θεωρεῖν: εἰ μήτις ἄλλως κωμῳδεῖσθαι τὸν Παρμενίδην ἀπὸ τοῦ Πλάτωνος λέγοι, καθελκόμενος εἰς νεοπρεπεῖς ἀγῶνας, ὑπὸ τῶν νεωτέρων τῆς ψυχῆς θεαμάτων. εἰ δὲ βούλῃ, καὶ τοῦτο πρὸς τῆς εἰρημένης θεασώμεθα. ἵ πότε ὑποχόμενος ὁ Παρμενίδης, καὶ πρὸς ἕνα ποιήσεσθαι τὸν λόγον ἐῶσαν, ἐφήψατο τῆς τοιαύτης πραγματείας. ἆρ' οὐ πρὸς τοῦ καὶ αὐτὸν ὄντος, καὶ τῆς τῶν ὄντων ἀπάντων ἐνάδος, ἐφ' ᾗ ἀνατείνομενος ἐλελήθει σὺν πολλοὺς, ὡς τε πλῆθη τῶν ὄντων εἰς μίαν ἕνωσιν ἀδιάκριτον σωαγὴν περικελεύομενος. εἰ τοίνυν τοῦτ' μὲν ἐστὶ τὸ ἓν ὄν, ἔτ' οὖν ἀκρότατον, ὃ ὑπερίδρυται παντελῶς τῶν ἐν δόξῃ φερομένων, λόγων, ἵς μηχανὴ συμφύρειν εἰς τὸν τὰ περὶ τῶν νοητῶν δόγματα ταῖς δοξαστικῆς ἐπιχειρήσεσιν;

Οὐ γὰρ τῇ περὶ τῶν ὅλως ὄντων ὑποθέσθαι πρόσηκε τὸ τοιοῦτον τῶν λόγων εἶδος, οὔτε τοῖς Δημοκλείοις γυμνασίοις ἢ τῶν ἀφανῶν, καὶ χωριστῶν αἰτίων πιναρμόζεται νόησις. ἀλλὰ ταῦτα διέσχηκεν ἀπ' ἀλλήλων, καθ' ὅσον καὶ ὁ νοῦς τῆς δόξης ὑπερίδρυται, καθάπερ ἡμᾶς ὁ Τίμαιος ἀνεδίδαξε, καὶ οὐχ' ὁ Τίμαιος μόνον, ἀλλὰ καὶ ὁ δημόνιος Ἀθηναῖος, ὃς τῷ τοιαύτῳ δυνάμιν παραδοὺς, οὔτε περὶ τῶν παντελῶς ἀφανῶν ἡμῖν, οὔτε περὶ τῶν γνωριμωτέρων ποιεῖσθαι τὰς ζητήσεις παρακελεύεται. πολλοῦ ἄρα δεῖ Παρμενίδης ὁ τῷ ὑπερφυῶς τῶν ὄντων τῆς δοκούσης εἶναι παρὰ τοῖς τῷ αἴσθησιν τοῦ νοῦ πεφοβεβλημένοις ἀληθείας, ἐπεκφανῆ ἀθέμενος τῷ δοξαστικῷ γνῶσιν, ὅτι τῷ νοητικῷ φύσιν ἀνείδη ἀμφίβολον οὖσαν, καὶ ποικίλην, καὶ ἀσταθμητον, ἢ τὸ ὅλως ὂν μὴ τῆς τοιαύτης δοξοσοφίας, καὶ τῆς Δημοκένους πραγματείας θεωρητὸν. τῷ γὰρ ἁπλῷ, τὸ ποικίλον, καὶ τῷ μονοειδεῖ, τὸ πολυειδὲς, καὶ τοῦ νοητοῦ, τὸ δοξαστὸν τῆς γνώσεως μόνον ἁρμοστέον, ἔτι πάντως μηδὲ ἐκεῖνο παρῶμεν, ὡς παντελῶς ἀλλότριος ὁ τρόπος οὗτος ἐστὶ τῶν λόγων τῆς τοῦ Παρμενίδου πραγματείας. ἐκείνῳ μὲν γὰρ τὰ ὄντα πάντα, καὶ τῷ τάξιν τῶν ὅλων παραδίδωσι, καὶ τῷ ἀφ' ἑνός τε ἐρχομένην θεοδον, καὶ εἰς ἓν πελάζουσαν ἀπιστροφήν. ἡ δὲ τῶν ἀπιχειρημάτων μεθοδος πόρρω διώκισται τῆς ἀπιστημονικῆς θεωρίας. πῶς ἂν οὖν ἁρμόσειεν ὑποθέσθαι ὁ Πλάτων φανῆσεται τοῦ Παρμενίδην παραδίδους, ἐν τῇ ἐφ' ἑκάτερα γυμνασίας αὐτὸν τοιαύτας λέγει, καὶ τῆς ἐν πύτῳ δυνάμεως ἕνεκα, τῷ ὅλην ἀναπιστῶν τοιούτων τῶν λόγων αἱρεσιν; καὶ πῃ γε ἐν τοῖς ἄλλοις ἅπασι τοὺς θεοσηκούσης ὑποθέσεις εἰς ἕκαστον ἀναφέρει τῶν Φιλοσόφων.

Τῷ μὲν Τιμαίῳ, τῷ περὶ φύσεως ἀφορίζων διδασκαλίαν. τῷ δὲ Σωκράτει, τῷ περὶ πολιτείας. τῇ δὲ Μαντινικῇ ξένῃ, τὰ ἐρωτικά. τῷ δὲ Ἐλεάτῃ ξένῳ, τὰ περὶ τοῦ ὄντος. Εἶτα τῶν μὲν ἄλλων ἑκάστῳ τοιούτων προσίστησι τῶν λόγων, ὧν καθ' ἑαυτὸν ὑπάρχει θεωρουμένως ἀντιχόμενος. Μόνος δὲ ἡμῖν ὁ Παρμενίδης ἐν μὲν τοῖς ποιήμασιν ἔσχε, καὶ τοῖς ἑαυτοῦ προσδάσμασι τὰ ὄντα Σοφός. ἐν δὲ τῇ πλατωνικῇ σκευῇ, νεαροπρεπῶς Μούσης καθηγεμόνα. ἀλλὰ μὴ ταῦτα μιμήσεως ἀνομοιότητα κατηγορεῖν τοῦ Πλάτωνος βουλομένων ἦ. καί τι καὶ σὺ ποιητὰς αὐτὸς ἡλάσατο, Φιλοχρηματίαν, καὶ τὸν ἐμπαθῆ ζωὸν εἰς Θεῶν παῖδας ἀναπέμποντας. πρὸς οὖν ἡμᾶς τὰ τῶν ἐνδόξων ἀπιχειρημάτων, καὶ Δημοκένους πραγματείαν εἰς τὸν ἡγεμόνα τῆς τῶν ὅλων ἀληθείας ἀνάξομεν; εἰ δὲ δεῖ τῶν πολλῶν ἀπαλλαγῆτε ἀπιχειρήσεων, αὐτὸν τὸν Πλάτωνα πιστωσώμεθα μαρτυρεῖν τῆς περιφερούσης ταύτης σπουδῆς, καὶ τῶν ἐν τούτῃ λόγων ἀναμνησθῶμεν. εἰ μὲν βούλῃ, τῶν ἐν Θεαιτήτῳ γεγραμμένων. εἰ δὲ βούλῃ, τῶν ἐν Σοφιστῇ. φανήσεται γὰρ ἃ λέγομεν, ἐκ τούτων. Οὐκοῦν ἐν Θεαιτήτῳ μὲν ὁ Σωκράτης ὑπὸ τοῦ νεανίσκου περικαλούμενος εἰς τὸν τῶν ἀκίνητον τὸ ὂν λεγόντων ἔλεγχον, ὑποπτεύοντα τῷ τοιούτῳ αἰτίληψιν τοῦ Παρμενίδου, καὶ τῷ αἰδοῖα περιφθεῖς. Παρμενίδην γὰρ φησιν ἔν' ὄντα αἰσχύνομαι, ἢ πάντας σὺν ἄλλους. σωέμιξα γὰρ τῷ αἰδρὶ πάνυ νέος, πάνυ πρεσβύτῃ, καί μοι ἔδοξε βαθὺ πέχειν παντάπασι γνωσίου. Φοβοῦμαι οὖν μὴ οὔτε τὰ λεγόμενα ξυνίωμεν, ἵ τι διανοούμενος εἶπε, πολὺ πλέον λειπώμεθα. Ὀρθῶς ἄρα ἐλέγομεν τὴν περιφερόμενον σπουδὴν δεῖν εἰς λογικὴν γυμνασίαν ἀποτείνεσθαι, καὶ τοῦτο πιστοῦσθαι τῶν λόγων ἀπάντων τέλος, ἀλλ' εἰς τῶν πρωτίστων ἀρχῶν ἐπιστήμην. πῶς γὰρ ἂν ὁ Σωκράτης τὸν τῇ

multifotme, & mente-percepto, opinabile cognitionis *genus* tantum *est* accommodandum. Præterea verò ne illud quidem prætereamus, hunc verborum *dicendi*q; modum à Parmenidis tractatione prorsus alienum esse. Nam illo quidem *modo* omnia Entia, & universorum ordinem *Parmenides* tradit, & ab uno incipientem progressum, & in unum desinentem conversionem, *vel reversionem*. Methodus verò, quæ per argumenta *traditur*, procul dissidet, *& valdè remota est*, à contemplatione, quæ per ipsam rerum scientiam fit, *quæ vulgo scientifica vocatur*. Quomodo *igitur* Plato non videbitur manifestè ineptum argumentum Parmenidi attribuere, si dicat ipsum spectare *quandam* exercitationem in utranq; *dissituandi partem*, & facultatis in hoc *dicendi genere sitæ* causâ, hanc universam rationum, *& verborum* explicationem agitare? Atqui in aliis omnibus *Dialogis* convenientia argumenta ad unum quemque Philosophum refert, *ipsiq; tribuit*.

Timæo quidem de natura doctrinam assignans, Socrati verò, de Reipublicæ administrandæ forma *doctrinam attribuens*. Mantinicæ verò peregrinæ *mulieri attribuens* amatoria, Eleatæ verò hospiti, tractationem de Ente. Deinde aliorum quidem unusquisq; illas rationes tuetur, quas etiam per se præcipuè defendit. Solus verò Parmenides nobis in poematibus quidem, & suis studiis, quod attinet ad ipsa Entia, sapiens erit, in Platonica verò scena, ætati-iuvenili-convenientis Musæ dux *nobis erit*. Sed *cavendum* ne ista *verba* sint eorum, qui dissimilitudinem imitationis in Platone volunt accusare, *& damnare*. Quanquam & ipsos Poetas ipse accusavit, *graviterq; damnavit*, quod & pecuniæ-cupiditatem, *avaritiam*, & vitam variarum-affectionum-plenam ad Deorum filios amandarint, *vitaq; genus variis animorum perturbationibus obnoxium, atq; deditum ipsis attribuerint*. Quónam igitur modo nos opinabilium & inanium argumentorum tractationem ad ipsum ducem veritatis Entium reducemus? Si verò *nos* oportet multis liberatos argumentis, *vel potiùs, omissis vulgi variis argumentis*, ipsum Platonem facere testem huius propositi congressus, *& colloquii*, verborum etiam in isto factorum mentionem faciamus. Et, si modò vis, *mentionem faciamus rerum* in Theæteto scriptarum. Si verò vis, eorum *mentionem faciamus, quæ dicuntur* in Sophista. Ex his enim apparebunt, quæ dicimus, *& ea vera esse constabit*. Ergo in Theæteto quidem, *constabit* Socratem ab adolescente *quodam* provocatum ad refutationem eorum, qui dicunt ipsum Ens immotum esse, refutare talem Parmenidis apprehensionem, *& comprehensionem, i. e. opinionem* & causam addere. Ob Parmenidem enim (inquit) qui unus est, *magis* erubesco, quàm ob omnes alios. Cũ illo enim viro valdè sene-versatus-sum ego valdè iuvenis, & mihi videtur, quandam *scientiæ* profunditatem habere prorsus generosam. Vereor igitur ne neq; ea, quæ dicuntur, intelligamus, & quid ille cogitans dixerit, multò minus percipiamus, *& assequamur*. Rectè igitur dicebamus, propositum congressum non ad Logicam exercitationem spectare, & hunc facere verborum, *& rationum* omnium finem: sed ad primorum principiorum scientiam *pertinere*. Quomodo enim Socrates eum, qui tali facultate *disputandi* utitur, & qui

summatim eam tractare, in unoquoque Entium eam similiter assumit, ut in identitate, diversitate, similitudine, dissimilitudine, motu, statu, *& eodem modo in* aliis singulis denuncians illis, qui *certa* ratione, *& accuratè, rei* cuiusq; naturam *scrutari, &* invenire statuerũt, magnũ certamen. Et ne sibi quidem, qui tam grandævus esset, *hoc præstare* facilè esse dicit, & se Ibyci equo assimilat, & omnia certa-signa *& argumenta* præbet, *quibus demonstrat*, se difficilem, *& variarum molestiarum plenam*, nec inanem, *nec* in verbis nudis spectatam, *solisq; verbis inanibus explicatam*, hanc huius methodi traditionem esse facturum, *i. e. hanc methodum esse traditurum*. Quomodo igitur fieri potest, ut ad inania argumenta amandemus istas epistolas, de quibus ille magnus Parmenides, ut multa tractatione, *& accurata explicatione* indigentibus, cùm multa verba manifestè fecerit, *tandem* illam orationem de ipsis confecit? Quomodo etiã *fieri potest*, ut vir iam senior in verbis nudis immoretur, & ille, qui veritatis Entium contemplandæ studiosus est, facultati circa *methodum* istam versanti tantũ studium attribuerit, *i. e. in huius methodi facultate paranda tantum studii posuerit*: & cætera quidem omnia ne considerarit quidem, in ipsam verò summam unius Entis speculam ascenderit? Nisi *fortè* quis aliter, *alioqui, vel, temerè*, Parmenidẽ à Platone comicè-perstringi dicat, attractus ad iunioribus-cõvenientia certamina à maximè-intellectualibus animæ spectaculis, *& contemplationibus, quæ in intelligentia maximè versantur*. Si verò vis, & hoc præter *cætera iam ante* dicta spectemus, quidnam pollicitus Parmenides, & de qua re se verba facturum cum dixerit, talem tractationem attigerit. Nonne *promisit se verba facturum* de ipso Ente, quod *est* in ipso *Parmenidis Dialogo*, & de Entium universorum Vnitate, ad quam contendens, latuit vulgus, dum *nos* hortatur, ut Entium multitudinem in unam unionẽ, *ac Vnitatem* indiscretã *ac individuam* contrahamus? Si igitur hoc quidem est illud unum Ens, sive etiam summũ, quod omnino collocatũ-est, *& fundatum* supra rationes *opinabiles*, quæ in opinione *positæ, passim apud homines* ferũtur, quænam *est ista* ratio, *qua quis suadere conatur*, ut in idem *contrahamus &* confundamus dogmata rerum, quæ mente percipiuntur, cum opinabilibus argumentationibus *qua nihil certi, nihil decreti continent: sed in varia hominum opinione versantur?*

Haud enim argumentum de verè Entibus decet huiusmodi verborũ, *dicendi*q; genus, neq; dialecticis exercitationib. ipsa obscurarum, & *ab omni materia* separatarũ causarum notio convenit: sed hæc distant alia ab aliis, quantũ & ipsa mens opinione superior-est, quem admodũ Timæus nos edocuit. Neq; verò Timæus tantũ: sed etiã ille divinus Aristoteles, qui cùm talem *dicendi* facultatem tradiderit, *nos* hortatur, ut neq; de *rebus*, quę nobis omnino sunt obscuræ, neq; de nimiùm notis *reb.* quęstiones faciamus. Multũ igitur abest, ut Parmenides (qui scientiam Entium illius Veritatis, quæ videtur esse apud eos, qui sensum menti anteponunt, supra mentẽ ponit) opinabilem cognitionem *in hominum opinione positam, & ideo nõ certam: at ambiguam, &* dubiã, & variam, & instabilem sit redacturus ad intellectualem naturã, *quæ sola mentis intelligentia percipitur*, vel ipsum verè Ens cum huiusmodi opinione-sapientiæ, & inani tractatione sit contemplaturus. Simplici enim, varium, & uniformi, multi-

Universidad de Deusto
Biblioteca

διωάμεϛ τὴ ταυτὴ χρῶμενον, καὶ τῆς τῶν πραγμάτων ἀμελησαντα γνώσεως, βαθὺ ἂν γνωμῶν παντάπασιν ἔχειν ἐν τοῖς λόγοις ἐμαρτυρεῖ; ἢ γὰρ αἰσχυνόμενον, καὶ συλλαβεῖν τὸν μέθοδον τῶν ἑφ' ἑκάστῳ συμβεβηκότων ἀσθενῶς, καὶ ὑποδύναι τὸν τοιοῦτον εὕρεσιν τῶν ὀνομάτων; ἐν ᾗ αὖ τῷ Σοφιστῇ, τὸν Ἐλεάτην ξένον ἀνεγείρων εἰς τὸν τῶν περὶ τὰ θεῖα λόγων, ὥσπερ Παρμενίδην, καὶ ἤδη σαφῆ πρὸς αὐτὸν βαθυτέρους εἶναι λόγους ἑαυτὸν ἐνδεικνύμενον, τὸ σύνδεσμον ἡμῖν φέρε φησὶ, πότερον εἴωθας αὐτὸς ὅτι σαφῶς μακρῷ λόγῳ διεξιέναι λέγων τοῦτο, ὃ ἂν ἐνδείξασθαι τὴ βουληθῇ δι' ἐρωτήσεων, οἷον ποτὲ ὁ Παρμενίδης χρώμενος, διεξιόντι λόγους παγκάλους παρεγιγνόμην ἐγὼ νέος ὢν, ἐκείνου τότε ὄντος εὖ μάλα πρεσβύτου. Τίς οὖν μηχανὴ, ὦ Σώκρατες λέγοντος παγκάλους εἶναι αὐτοῦ λόγους τοὺς, καὶ βαθὺ ἔχειν παντάπασι γύναιον, ἡμᾶς ἀπατᾶν, καὶ ἀπαλλαττομένους τὴν τοῦ Παρμενίδου πραγματείαν, καὶ τῆς μὲν οὐσίας αὐτὴν, καὶ τοῦ ὄντος σκοπεῖν, ὅτι ἢ τὴν δημιουργὸν, καὶ φορικὴν μετιέναι, ὅτι τῶν ὀνομάτων κενολογίαν, μήτε τὸ νεανιεύεσθαι τῶν τοιούτων λόγων, μήτε τὴν ὑπόφασιν τοῦ ἑνὸς ὄντος, μήτε ἄλλο μηδὲν τῶν πρὸς τὴν τοιαύτην ὑπόνοιαν ἐναντίως μόνων λογιζομένους. καὶ μὲν καὶ τὴν τῆς διαλεκτικῆς δύναμιν ἀξιώσωμεν αὖ αὐτοῦ σκοπεῖν. Ὁποῖον ὁ ἐν Πολιτείᾳ Σωκράτης ἐνδείκνυται. καὶ ὡς θεμιτὸν μὲν αὐτὴν ἐφ' ἅπασι βεβεβλῆσθαι τοῖς μαθήμασιν, ἀναγκαῖον ἢ οὖν χρωμένους ἐπ' αὐτὸ τὸ ἀγαθὸν, καὶ τὰς πρώτας ἑνάδας, ἐκκαθαίρειν ἢ τὸ τῆς ψυχῆς ὄμμα φησὶ, καὶ περιστρέφειν πρὸς ὄντως οὖσι, καὶ τὴν μιᾶ τῶν πάντων ἀρχὴν, καὶ μέχρι τοῦ ἀνυπόθετου πλάτανι; εἰ δὲ τοσαύτη μὲν ἡ τῆς διαλεκτικῆς τοιαύτης δύναμις, τηλικοῦτον ἢ τὸ τέλος τῆς ὁδοῦ ταύτης, οὐ δεῖ τὸν διὰ τῶν ἐνδόξων ἐπιχειρήσειν εἰς τὸν τὸν τὴν τοιαύτην μεθόδου συγκυκᾶν. ἐκείνη μὲν δὲ πρὸς ἀνθρώπων δόπτεινε ἢ δόξας. αὕτη ἢ ὑπὸ τῶν πολλῶν ἀδολεσχία καλεῖται. κἢ μὲν, παντελῶς ἀπολείπεται τῆς τῶν μαθημάτων ἐπιστήμης. αὕτη ἢ θεμιτὸς ἐστὶ τῶν ἐπιστημῶν τούτων, καὶ διὰ τούτων ἐπ' ἐκεῖνα ἡ πρόοδος. καὶ τὴ μὲν, ἐστὶ τὸ δοκοῦν, καὶ τὸ φανόμενον τῆς γυμνασίας. ἡ ἢ, ἀμιλλᾶται πρὸς τὸ ὂν ἐπαναβιβασμοῖς ἀεὶ χρωμένη, καὶ τελευτᾷ δὴ καλῶς εἰς τὸ τοῦ ἀγαθοῦ φύσιν. πολλῆς οὖν δεησόμεθ' ἡμεῖς τὸ πρὸς τῶν ἀκριβεστάτων ἐπιστημῶν ἱδρυμένοι, καθάπερ εἰς τὸν ἐνδεχόμενον ἐπιχείρησιν. αὐτὴ μὲν δὲ τῆς ἀποδεικτικῆς περέχουσι φαντασίας, ἐστὶ δευτέρα, καὶ μόνης ἀπαιτῶμεν αὐτῆς ἐρευνητικῆς. ἡ ἢ παρ' ἡμῖν διαλεκτικὴ, τὰ μὲν πολλὰ διαιρέσεσι χρῆται, καὶ ἀναλύσεσιν, ὡς πρωτουργοῖς ἐπιστήμαις, καὶ μιμουμένας τὴν τῶν ὄντων πρόοδον ἐκ ἑνὸς, καὶ πρὸς αὐτὸ πάλιν ἐπιστροφὴν. χρῆται ἢ ποτὲ καὶ ὁρισμοῖς καὶ ἀποδείξεσι, καὶ πρὸ τούτων τῇ ὁριστικῇ μεθόδῳ, καὶ τῇ διαιρετικῇ, πρὸ τούτης.

rerum cognitionem neglexit, quandam generosam profunditatem prorsus in verbis habere testaretur. Quid enim esset veneratione dignum, & complecti methodum eorum, quæ in unaquaque *rerum materia* probabiliter componuntur, & talem argumentorum inventionem subire? In Sophista verò, Eleatem hospitem excitans ad rerum ipsi propositarum distinctã declarationem, & demonstrans se iam assuefactum esse ad *audiendum & declarandum* profundiores sermones. Hoc tantùm (inquit) nobis dic, utrum consueueris ipse apud te prolixa verborum oratione persequi id, quod alicui per interrogationes demonstrare valueris, quales erant, quibus olim & ipse Parmenides est usus, & cui, dum pulcherrimas orationes verbis prolixis haberet, adfui ego, qui iuvenis eram, cum ille tunc valdè senex esset. Quænam igitur *esset* ista ratio, si Socrate dicente pulcherrimas esse rationes istas, *& orationes*, & profunditatem habere prorsus generosam nos diffideremus, *nec ipsi fidem adhiberemus*, & depravaremus Parmenidis tractationem, & ipsam ex essentia quidem, & ex ipso Ente eiiceremus, ad vulgarẽ verò & gravem *ac importunam dicendi rationem* traduceremus, *scilicet* ad argumentorum inanem-dictionem, neq; iuvenili-ætati-convenientem talium verborum rationem, neque suppositionem, *ac argumentum* unius Entis, neq; aliud quidquam eorum, quæ hniusmodi opinioni adversantur, considerantes. Atqui vel ipsam Dialecticæ facultatẽ existimarim ipsos spectare. Quod Socrates in Reipublicæ-administrandæ-forma demonstrat. Et quomodo *quasi* septum quidem ipsam omnibus disciplinis circumiectam esse, adducere verò eos, qui *eius operâ* utuntur, ad ipsum bonum & primas Vnitates, & purgare animæ oculum dicit, & adhærere verè Entibus, & uni rerum omnium principio, & progredi usque ad id, quod suppositionibus caret, *& ab intellectu solo percipitur, & apprehenditur*, & in eo desinere? Si enim tanta quidem *est* huius Dialecticæ facultas, *& vis*, & tantus huius viæ finis, non oportet argumentationem, quæ per *opinabilia*, *&* probabilia *fit*, unà cum huiusmodi methodo commiscere, *atq; confundere*. Nam illa quidem, ad hominum opiniones spectat, hæc verò vulgò garrulitas vocatur. Et illa quidem omninò destituitur à disciplinarum scientia, *& earum auxilio caret*. Hæc verò, septum est harum scientiarum, & per has ad illam *fit* iter. Et illi quidem *propositum* est id exercitationis *genus*, quod *res probat per id, quod hominibus* videtur & apparet. Hæc verò, contendit ad ipsum Vnum, gradibus-ad-ipsum-nos-promoventibus semper utens, & præclarè profectò desinit, in ipsa boni natura. Multum igitur aberit, ut nos illam *dicendi rationem*, quæ cum accuratissimis scientiis est-collocata, *& coniuncta*, ad opinabilem argumentationem deducamus. Nam hæc quidem, quæ demonstrativæ phantasiæ præest, est secunda, & solam amat contentiosam *dicendi rationem*. Illa verò Dialectica, quæ est apud nos, *& qua nos utimur*, plerunq; quidem, divisionibus, & resolutionibus utitur, ut primariis scientiis, & imitantibus ipsum Entium progressum ex Vno, & ad ipsum rursus conversionem, *i. e. ad idem Vnum reversionem*. Vtitur autem interdum etiam definitionibus, & demonstrationibus, & ante hæc, definitiva methodo, & divisiva ante hanc.

Hæc

Hæc verò, prorsus caret invictis demonstrationis rationibus. Quomodo *igitur* non *est* necesse facultates quidem istas distingui, *& separari* alias ab aliis, Parmenidis verò tractationum, quæ nostrà Dialecticà utitur, puram-esse ab illa inani argumentorum varietate, *& eâ carere*, & ad ipsum Ens, non autem ad id, quod apparet, verba facere? *Pro, & ita loqui, ut semper id spectet, quod est revera, non autem id, quod videtur quidem, & apparet, sed tamen non est revera illud ipsum, quod videtur?* Adversus igitur illos, qui nostras hypotheses, *& argumenta* reprobant, hæc sufficiunt. Etenim, si hoc credere nolint, frustrà *rem* ipsis persuadere, & ad ad rerum contemplationem *eos* promovere studebimus.

CAPVT X.

ADversus verò illos, qui Entium contemplandorum sunt studiosi, primarum causarum scientiam spectantes in Platonici Parmenidis proposito, maius & gravius certamen, quod mihi *propositum & subeundum* est, pluribus & (si velis) notioribus verbis, *& rationibus* conficiamus, *& ad finem perducamus*.

Et primùm definiamus, qua de re nobis adversus ipsos futura-sit oratio. Quod profectò etiam maximè puto facturum-esse perspicuam illam Platonis de *rebus* divinis arcanam-doctrinam. Cum igitur novem suppositiones, *ut vulgò vocantur*, à Parmenide sint exercitatæ, *i. e. exercitationis causà in medium prolatæ*, in isto Dialogo, quemadmodum in nostris commentatariis in eum scriptis est dictum, & quinque *quidem* præcedentes Vnum supponant, *i. e. pro subiecto ponant, & rerum fundamentum esse statuant*: idq; *compactò, sive compositò, per mutuam confessionem, & concessionem*, & propter istam suppositionem, & omnia Entia, & *rerum* universarum medietates, *sive media, ut Cicero vocat*, & ipsas terminationes ipsius progressus rerum supponere. *& pro fundamento ponere* possint. Quatuor verò, quæ sequũtur illas, *quinque*, non esse quidem ipsum Ens, secundùm dialecticæ methodi adhortationem, *i. e. traditionem*, doceant, ex Vnius verò *q. d.* sublatione, *i. e. eversione, pro, Vno verò everso, & sublato*, omnia Entia, & quæcunque sunt apparentia, de medio tolli, & suppositionem istã redarguere, *& refellere sibi* proposuerint. Et cũ alii quidem, scilicet omnia secundùm rationem concludant, alii verò (si dicendum est *id, quod verum est*,) impossibilibus prorsus impossibiliora pronuncient, *i. e. ea dicant, & affirment pro veris, & minimè dubiis, quæ tamen nullo modo sunt, nec omninò fieri possunt, & eâ, quæ minus fieri possunt, quam illa ipsa, quæ nullo prorsus modo fieri possunt, tanquam certâ, & minimè dubia asseverent*. Quod etiã ante nos quidã (ut arbitror) animadverterũt in istis suppositionib. contingere necesse est, ut etiam hoc in iis, quæ scripta sunt in istum Dialogum, dicta, *i. e. accuratâ tractatione* dignum est iudicatum. De prima igitur suppositione, *ut vulgò vocatur*, propemodum omnes inter se consentiũt, & illius principii, quod est supra rerum universarum essentiam, per istam suppositionẽ voluntPlatonẽ celebrare illud ineffabile, & ignotũ, & *divinum numen*, quod est supra omne Ens. De illa verò *suppositione*, quę post istã *est*, non eodem modo omnes docent. Sed antiqui quidẽ

Ἡ ἢ, παντάπασιν ἀπολείπεται τῶν τῆς ἀποδείξεως ἀνελέγκτων λογισμῶν. πῶς οὖν ἀνάγκη διωρίσθαι μὲν τὰς διωάμεϛ ταύτας ἀπ' ἀλλήλων, τὴν ἢ τοῦ Παρμενίδου πραγματείαν, τῇ παρ' ἡμῖν Διαλεκτικῇ χρωμένην, καθαρὰν εἶναι τῆς διακένου τῶν ἐπιχειρημάτων ποικιλίας, καὶ πρὸς αὐτὸ τὸ ὂν ἀλλ' ἢ πρὸς τὸ φαινόμενον ποιεῖσθαι λόγους; πῶς μὲν οὖν οὐκ ἂν τῶν τὰς ἡμετέρας ὑποθέσεις ἀποδοκιμαζόντων, ἱκανὰ ἡγοῦμαι ταῦτα διαπράξειν, μάτην ἂν πείθειν αὐτοὺς καὶ προθυμεῖσθαι τῇ τῶν πραγμάτων θεωρίᾳ σπουδάζοιμεν.

Κεφάλαιον ι'.

ΠΡΟΣ ἢ αὖ οὖν τῶν ὄντως φιλοθεάμονας, τῆς τῶν πρώτων αἰτίων ἐπιστήμης ἐφαπτομένους ἐν τῇ τοῦ πλατωνικοῦ Παρμενίδου προθέσει, μείζω, καὶ καλλιπώτερον ὄντα μοι τὸν ἀγῶνα, πρὸς πλείονων (εἰ βούλει) καὶ γνωριμωτέρων λόγων διαπερανώμεθα.

Καὶ πρῶτον διορίζώμεθα πρὸς ἓν ὂν ἡμῖν ὁ πρὸς αὐτὸν ἔχει λόγον, ὃ δὴ καὶ μάλιστα νομίζω ποιήσειν καταφανῆ τὴν Πλάτωνος περὶ τῶν θείων μυσταγωγίαν. ἐννέα τοίνυν ὑποθέσεων ὑπὸ τοῦ Παρμενίδου γεγυμνασμένων ἐν τῷ διαλόγῳ τούτῳ, καθάπερ ἡμῖν ἐν τοῖς εἰς αὐτὸν ἐρηρμένοις ὑπομνήμασι, καὶ τῶν πέντε τῶν προηγουμένων τὸ ἓν ὑποτιθεμένων, καὶ διὰ τούτων τῶν ὑποθέσεων, τά τε ὄντα πάντα, καὶ τὰς μεσότητας τ' ὅλων, καὶ τὰς ἀποπεραιώσεις τῆς προόδου τῶν πραγμάτων ὑποσήσαι δυναμένων, τ' ἢ αὖ τεσσάρων τ' πέντε ἑπομένων, μὴ εἶναι μὲν τὸ ἓν καθ' τῆς διαλεκτικῆς μεθόδου παρακέλευσιν εἰσηγουμένων. ἐκ ἢ τῆς ἑνὸς ἀναιρέσεως ἅπαντα τὰ ὄντα, καὶ ὅσα φαινομένως ἐστὶν ἐκποδὼν γινόμενα, καὶ τῶν ὑποθέσεων τούτων διελέγχειν προτεθέντων, καὶ τῶν μὲν, δηλαδὴ πάντα καθ' λόγον συμπεραινόντων. τῶν ἢ, τὰ τῶν ἀδυνάτων (εἰ χρὴ φάναι) παντελῶς ἀδυνατώτερα φαινομένων. ὃ καὶ τῶν περὶ ἡμῶν τινες (οἶμαι) συνεῖδον ἐν τοῖς ὑποθέσεσι τούτοις συμβαίνειν ἀναγκαῖον, ὡς καὶ τοῦτο διάτης ἐν τοῖς εἰς τὸν Παρμενίδην τοῦτον γεγραμμένοις ἠξίωται. περὶ μὲν οὖν τῆς προθέσεως τῶν ὑποθέσεων ἅπαντες σχεδὸν συμπεφωνήκασιν ἀλλήλοις, καὶ τῆς ὑπερουσίου τῶν ὅλων ἀρχῆς διὰ τούτης ἀξιοῦσι τὸν Πλάτωνα, τῆς ὑποθέσεως, τὸ ἄῤῥητον, καὶ ἄγνωστον, καὶ παντὸς ἐπέκεινα τοῦ ὄντος αἰνιττεσθαι. περὶ ἢ τῆς μὴ τούτου, οὐ τὸν αὐτὸν τρόπον ἅπαντες ἀναδιδάσκουσιν. ἀλλ' οἱ μὲν παλαιοὶ, καὶ τῆς Πλωτίνου φιλοσοφίας μεταλαχόντες, τ' νοερὰν

Universidad de Deusto
Biblioteca

φύσιν ἐνταῦθα πεφωνένου λέγουσιν, ἀπὸ τῆς ὑπερουσίου τῶν ὅλων ἀρχῆς ὑφισαμένων. καὶ ὡσαύτως ὅσα ἀπὸ τῶν τῆς συμπεράσματα πεπονεται, τῇ τοῦ νοῦ μιᾷ, καὶ πανταχοῦ δυνάμει συναρμόζειν ἐπιχειροῦσιν. ὁ δὲ τῆς περὶ θεῶν ἡμῖν ἀληθείας καθηγεμὼν, καὶ ὁ Πλάτωνος (ἵνα καθ' Ὅμηρον εἴπωμεν) ἑταιρίσης, τὴν τῆς θεωρίας τῶν παλαιοτέρων ἄρεσιν εἰς ὄρον μεταήσας, καὶ τὸ συγκεχυμένον τῶν ἀφόρων τάξεων εἰς ἀφώρισιν νοερὰν πεπαγωγὸν ἐν ἕξεσι διηρημέναις συνουσίας, καὶ τῆς περὶ τούτων πραγματείας παρεκελεύετο τὴν τῶν συμπερασμάτων διαίρεσιν κατ' ἄρθρον λαμβάνουσας, ὅτι οὐ θέσεως ἀκοσμους ἀναφέρῃ, καὶ τὰ μὲν πρώτως, καὶ ἀπολύτως τῶν ὀφικνουμένων τοῖς πρώτοις ἐφαρμόζῃ τῶν ὄντων, τὰ δὲ μέσα, τοῖς μέσοις, ὥσπερ δὴ καὶ ἔλαχε τὴν ἐν τοῖς οὖσι τάξιν. τὰ δὲ ἔσχατα, καὶ πολυειδῆ, τοῖς ἐσχάτοις. οὐ γάρ ἐστιν ἡ τοιοῦτος φύσις μία, καὶ ἁπλῆ, καὶ ἀδιαίρετος. ἀλλ' ὥσπερ ἐν τοῖς αἰσθητοῖς, εἰς μὲν ὁ μέγας οὗτος οὐρανὸς, πλεκτὴ δὲ πλῆθος ἐν ἑαυτῷ ζωμάτων, καὶ συνεκτικὴ μὲν τοῦ πλήθους ἡ μονὰς, ἐν δὲ τῷ πλήθει, τάξις ἐστὶ τῆς πρώτου, καὶ τὰ μὲν, πρῶτα. τὰ δὲ, μέσα. τὰ δὲ, ἔσχατα τῶν αἰσθητῶν, καὶ πρὸ τούτων ἐν ταῖς ψυχαῖς, ἀπὸ τῆς μιᾶς τὸ πλῆθος ὑπόστη τῶν ψυχῶν, καὶ τούτων αἱ μὲν ἐν ἐγγυτέρῳ, τῆς ἑαυτῶν ὁλότητος, αἱ δὲ, πορρωτέρω ἐπιχθησαν, αἱ δὲ, καὶ πλὴ μεσότητα τῶν ἄκρων συμπεπληρώκασιν. οὕτως ἀνάγκη δή που καὶ τῶν ὅλων ὄντων τὰ μὲν ἑνοειδῆ, καὶ κρύφια τῶν γνῶν ἐνιδρύσαι τῇ μιᾷ, καὶ πρωτίστῃ τῶν ὅλων οὐσίᾳ. τὰ δὲ, εἰς τὸ πᾶν πρόεληλυθέναι πλῆθος, καὶ τὸν ὅλον ἀριθμὸν, τὰ δὲ, τὸν σύνδεσμον αὐτῶν ἐν μέσῳ κατέχειν, καὶ μή τι τοῖς τῶν πρώτων ἰδιότησιν ἐφαρμόζειν τοῖς δευτέροις, μηδὲ τοῖς τῶν ὑφειμένων τοῖς ἐνικωτέροις, ἀλλὰ τῶν μὲν, ἄλλας εἶναι, τῶν δὲ ἄλλας δυνάμεις, καὶ πάξιν ἐν τῇ προόδῳ ταύτῃ, καὶ τῶν δευτέρων ἀπὸ τῶν πρώτων ἐκφανσιν. Ἵν' οὖν συνελόντες εἴπωμεν, τὸ ἓν ὂν, πρόεισι μὲν ἀπὸ τῆς ἑνάδος τῆς πρὸ τῶν ὄντων, πρῶτ' ἢ τὸ θεῖον γένος ἀπαρχὰ, τό, τε νοητὸν, καὶ τὸ νοερὸν, καὶ τὸ ὑπερουράνιον, καὶ τὸ μέχρι τῶν ἐγκοσμίων προελθυόν. καὶ δὴ τῶν συμπερασμάτων ἕκαστον, ἰδιότητος εἶναι θείας γνωριστικόν. εἰ δὲ καὶ πάντα πάσης ἐφαρμόζῃ ταῖς τοῦ ἑνὸς ὄντος πρόοδοις, ἀλλ' οὐδὲν οἴομαι θαυμαστὸν, καὶ τὰ μὲν, ἄλλως, τὰ δὲ, ἄλλως ὑποθέσει μᾶλλον προσήκειν. τὰ μὲν γὰρ ἴδια ἑνὸς ἀκοσμοῦ, ὅτι ἐξ ἀνάγκης ὑπάρχῃ πᾶσι τοῖς θεοῖς. τὰ δὲ ἀπὸ & qui participes fuerunt Plotini Philosophiæ, *i.e. Plotinicæ Philosophiæ discipuli*, intellectualem naturam hic apparuisse, *i. e. ortam esse*, dicunt subsistentem, *& existentem*, ex illo principio, quod est supra rerum universarum essentiam, & omnes conclusiones, quæ per istam *suppositionem nobis* proponuntur, ipsi Mentis uni, & perfectæ facultati accommodare conantur. Ille verò veritatis de Diis, nobis *tradux* dux, & Platonis (ut cum Homero loquamur) ἑταιρίσης, *i. e. collocutor, familiaris, & discipulus*, qui contemplationis antiquiorum *autorum genus* infinitum, ad *certum* finem transtulit, *quo circumscripsit ipsum infinitum*, & illam cõfusam variorum ordinũ rationem in distinctionem intellectualem circũduxit, *atq; reduxit*, in illis apographis congressibus, *& familiaribus colloquiis cum Platone factis, quæ quasdam Platonicorum verborum effictas imagines, & descriptum, ac expressum exemplar referunt*, & in tractationibus de *rebus* istis suadebat, ut conclusionum divisionem per singulos articulos *articulatim, & distinctè* sumentes, ad divinos ordines referremus, & prima quidem, & simplicissima, quæ *nobis* ostenduntur, *& demonstrantur*, primis Entibus accomodaremus, media verò mediis, quẽadmodum etiam in ipsis Entibus ordinem sunt-sortita. Extrema verò & multiformia, extremis. Haud enim est ipsius Entis una, & simplex, & individua natura. Sed quemadmodum in ipsis sensilibus, *i. e, in rebus, quæ sensu percipiuntur*, unum quidem *est* hoc magnum Cœlum, in se verò multitudinem corporum continet, & Vnitas quidem multitudinem continet, in ipsa verò multitudine est ordo progressus. Et sensilium alia quidem *sunt* prima, alia verò media, alia extrema, & ante hæc, in ipsis animabus, ex una *anima* multitudo animarum *progressa* subsistit, *existit*, & harum aliæ quidem, collocatæ fuerunt in propinquiore *loco* suæ integritatis *i. e. propius suam integritatem*, aliæ verò, longius *ab ea fuerũt positæ*, aliæ verò & ipsam medietatem extremorum, *i. e. ipsum medium duarum extremitatum*, compleverunt. Sic *etiam* necesse *est* profectò & vere Entiũ, uniformia quidem, & occulta ganera in unâ, & primâ *rerum* universarum causâ esse-collocata. Alia verò ad totam multitudinem, & integrum numerum progredi. Alia verò vinculum ipsorum in medio continere, & neque primorum proprietates accommodare secundis, neq; *proprietates* eorum, quæ subiecta-sunt magis-singularibus: sed aliorum quidem, alias, aliorum verò, alias fucultates esse, & ordinem in isto progressu, & secundorum ex primis *petitorum* enunciationem, *& declarationem*. Vt igitur rem totam paucis comprehensam expediamus, id, quod est unum, progreditur quidem ab illa Vnitate, quæ est ante ipsa Entia, & omne divinum genus progignit, & mente-perceptum & intellectuale, & *q. d.* supercœleste, *quod est supra cœlos*, & quod progressum est, usque ad illa *Deorum genera*, quæ sunt in mundo. Quin etiam unamquamq; conclusionem divinæ proprietatis indicandæ, *declarandæq;* vim habere *dicunt*. Si verò etiam omnes *conclusiones* omnibus unius Entis progressibus accommodantur, profectò (ut arbitror) nihil *est* mirandum, alias quidem, aliis, alias verò aliis hypothesibus, *quæ vulgo suppositiones vocantur*, magis convenire. Nam alia quidem propria quorundam ordinum, non ex necessitate *non necessariò* insunt omnibus Diis: alia verò contrà, cum omnibus

omnibus insint, multò profectò magis singulis adsunt. Si igitur divinarum actionum divisionem apud Platonem introducamus adventiciam, neque manifestè demonstremus ipsum etiam in aliis Dialogis, ab-initio, *& à primis* usque ad extremos, *ac ultimos*, celebrasse Deorum progressus, modò quidem, per animarum commenta, modò verò per alios theologicos modos, absurdè ipsi talem & ipsius Entis, & cum eo ipsius Vnius progressus divisionem attribuemus. Si verò per alios Dialogos demonstremus ipsum (ut nobis progressis erit manifestum) universa Deorum regna cebrasse quodammodo, quomodo non *est* impossibile, *Platonem* in illa tractatione *omnium* sacratissima, *quæ in sola mentis contemplatione versatur*, illam quidem ex Vno exemptam, *& eximiam* excellentiam ad omnium Entium genera *maxantem*, per primam hypothesin tradere, & ipsum Ens, & ipsam animalem, *i.e animæ* essentiam, & ipsam (si fortè res hoc tulerit) formam, & materiam *eius docere?* De divinis verò progressibus, & illo discrimine, *quod observatur* in ordine, *Platonem* ipsum, nullam feciſſe mentionem? Sive enim ultima tantùm contemplari oportebat, quomodo primum principium antè alia attigimus? Sive propriarum hypotheseων, *i. e. suppositionum*, numerum declarare volebamus, Deorum verò genus, & eius divisiones præteribamus, sive naturas à principio, *& à prima* usque ad ultimam hypostasin *persequebamur*, quomodo integros ordines *rerum* divinarum, qui consistunt in medio, & Vnius, & illorum, quæ quomodocunque ex aliis rebus exempta in numerum rerum divinarum referuntur, *vel, & illorum, qui quomodocunque ex aliorum ordine exempti in Deorum numerum, & ordinem referuntur*, ignotos prætermittebamus.

Hæc enim omnia totam tractationem mutilam *ac imperfectam* in *rerum* divinarum scientia demonstrant *esse*. Quinetiam & ipse Socrates, qui in Philebo *loquens introducitur*, suader illis, qui sunt Entium contemplandorum studiosi, ut divisiva methodo, *quæ rectam dividendi rationem docet*, & ipsas Vnitates universorum ordinum semper inquirant, & ab ipsis progressas Dyadas, aut Triadas, *i. e. binarios aut ternarios numeros, quos vulgus vocat Duerniones, & Terniones, vel, Binitates, & Trinitates*, aut quosvis alios numeros. Si verò rectè hoc assumptum est, oportet profectò & ipsum Parmenidem, qui universa Dialectica utitur, & qui de uno Ente differit, neque multitudinem de Vno *traditam* intueri, neque manere in unica Entium Vnitate, neque prorsus illi Vni, quod est supra omnia Entia statim universam multitudinem unius Entis admovere: sed prima quidem effari illa Entia, quæ sunt occulta, & uni maximè-cognata. Media verò illa Deorum genera, quæ sunt in progressu, & quæ magis quidem sunt-separata ab illis, quæ summè sunt-unita, unionem verò perfectiorem sunt-sortita, quàm illa, quæ in quodvis, *vel, in omnia, iam* sunt progressa. Vltima verò illa, quæ consistunt in ultima facultatum divisione, & ipsam essentiam, quæ cum his iam ex aliarum rerum ordine exempta in numerum Deorum refertur. *vel, & ipsam Essentiam iam Deificatam*. Si igitur prima hypothesis de Vno, est *id*, quod oratio, *vel, ipsa ratio* superius omni multitudine demonstravit

πᾶσιν ὑπάρχοντα, πολλῷ δή που μᾶλλον ἑκάστοις πάρεστιν. εἰ μὲν οὖν ἐπεισοδιώδη τοῦ Πλάτωνι τὴν τῶν θείων πρόοδον διαίρεσιν παρεισηγόμεθα, καὶ μὴ σαφῶς αὐτὴν ἐπιδεικνύοιμεν καὶ τοῖς ἄλλοις διαλόγοις ἄνωθεν ἄρχειν τῶν ἑκάστων ὑμνήσαντα τὰς τῶν θεῶν πρόοδους, ὅτε μὲν ἐν ψυχικοῖς πλάσμασιν, ὅτε δὲ ἐν ἄλλοις θεολογικοῖς τρόποις, ἀτόπως ἂν αὐτῷ τῶν τοιούτων τοῦ τε ὅλου, καὶ μὴ τούτου τῆς τοῦ ἑνὸς πρόοδου τὴν διαίρεσιν ἀπεδίδομεν. εἰ δὲ ἐν τοῖς ἄλλοις διαλόγοις ἐπιδεικνύοιμεν αὐτὸν (ὡς ἔστι πρόχειρον ἡμῖν καταφανὲς) ἁπάσας τὰς τῶν θεῶν βασιλείας ὑμνήσαντα καὶ τρίτον, πῶς οὐκ ἀδύνατον ἐν τῇ τῶν πραγματιῶν ἐπιτηδειοτάτῃ τὴν μὲν τοῦ ἑνὸς ἐξῃρημένην αὐτὴν παραδοῦναι διὰ τῆς πρώτης ὑποθέσεως πᾶσι τὰ ὑπ' ἐκείνου ὄντα προελθεῖν, καὶ τὸ ὂν αὐτὸ, καὶ τὴν ψυχικὴν οὐσίαν καὶ τὸ αἰσθητὸν (ἀτυχοῖ) καὶ τὴν ὑλικὸν ὑπερ τὴν τῶν θείων προόδων, καὶ τῆς ἐν τάξει διακρίσεως, αὐτὸν μηδένα πεποιῆσθαι λόγον; εἴτε γὰρ τὰ ἔσχατα μόνον ἔδει θεωρεῖν, ὡς τῆς πρώτης ἀρχῆς τῶν ἄλλων ἐφηπόμεθα; εἴτε τῶν οἰκείων ὑποθέσεων τὸ πλῆθος ἐπεφαίνειν ἠξιοῦμεν, τὸ δὲ τῶν θεῶν γένος, καὶ τὰς ἐν αὐτῷ διαιρέσεις παρελιμπανόμεν, εἴτε πᾶς ἀπὸ τοῦ πρώτου μέχρι τῆς ἐσχάτης ὑποστάσεως φύσις, ὡς πᾶς ὅλως διακοσμήσεις τῶν θεῶν μέχρις ὑφεστώσης τοῦ τε ἑνὸς, καὶ τῶν ὑπ' αὐτὸν ἐνθεωμένων, ἀγνώτους ἀφιεμεν;

Ἅπαντα γὰρ ταῦτα τὴν ὅλην πραγματείαν ἐλλείπουσαν μὴ τὴν περὶ τῶν θείων ἐπιστήμην ἀποδείκνυσι. καὶ μὴν καὶ ὁ ἐν Φιλήβῳ Σωκράτης παρεισκελεύεται τοῖς τῶν ὄντων Φιλοθεάμοσι τὴν διαιρετικὴν μεθόδῳ, πάσ τε μονάδας ἀεὶ τῶν ὅλων διακόσμων ὑπιζητεῖν, καὶ τὰς ὑπ' αὐτῶν πρώτους δυάδας, ἢ τριάδας, ἢ ἄλλους συναγωγοὺς ἀριθμούς. εἰ δὲ τοῦτο ὀρθῶς παρείληπται, δεῖ δήπου καὶ τὸν Παρμενίδην τὴν συμπᾶσαν διαλεκτικὴν ἐξῳδηκότα, καὶ περὶ τοῦ ἑνὸς ὄντος διαλεγόμενον, μὴ τὸ πλῆθος εὐθὺς τοῦ ἑνὸς ὑπισχνεῖσθαι, μήτε μὴν εὐθὺ τῆς μιᾶς τῶν ὅλων μονάδος, μηδόλως τοῦ ἑνὶ τῶν παντῶν ἐπέκεινα τῶν ἑνιάδων, τὸ σύμπαν ὅλως πλῆθος προφέρειν, τοῦ ἑνὸς ὄντος, ἀλλὰ πρῶτα μὲν ἐκφαίνειν τὰ κρυφίως ὄντα, καὶ τοῦ ἑνὶ συγγενέστατα. μέσα δὲ, τὰ κατὰ τὴν πρόοδον τῶν θεῶν γένη, τῶν μὲν ἄκρων ἰδιωμάτων διηρημένα μᾶλλον, τῶν δὲ ὑπὸ πᾶσι προελθυόντων τελεωτέραν ἕνωσιν λαχόντα. τελευταῖα δὲ τὰ κατὰ τὴν τῶν ἐσχάτων διαίρεσιν τῶν δυνάμεων ὑφεστηκότα, καὶ αὐτὴν ἤδη μετὰ τούτων τὴν ἐκθεωμένην οὐσίαν. εἰ πάντα ἡ πρώτη τῶν ὑποθέσεων περὶ τοῦ ἑνὸς, ἐστὶν ὁ πάντας ἐπέκεινα πλήθους ὁ λό-

Universidad de Deusto
Biblioteca

γ@ ἀπόθεντε, δεῖ δή πυ τὼ μὴ πώτω, μὴ τὸν ἀδιορίστως αὐτὸ, καὶ ἀδιακρίτως ὑπφαίνειν, ἀλλὰ πάσας τὰς διακοσμήσεις τῶν ὄντων. τὸ γὰρ ὅλον πλῆθ@ ὁμοῦ τῷ ἑνὶ σεσφέρδν, ὁ τῆς θεωρητικῆς τρόπ@ ἀποδεικνύει, καθάπερ ἡμᾶς ἐν τῷ Φιλήβῳ Σωκράτης ἐδίδαξεν. ἔστι δὲ καὶ ἕτερος τρόπος τῶν ἀποδείξεων τὸ αὐτὸ καταδησόμεθα. τὰ μὲν γὰρ πρῶτα τῶν συμπερασμάτων, δι' ἐλαχίστων, ὡς οἷόν τε, καὶ ἀπλουστάτων καὶ γνωριμωτάτων, καὶ οἷον κοινῶν ἐννοιῶν ὁδὸς καταδήλα γίνεται.

Τὰ δὲ πόρρω τῶν ἐφεξῆς, διὰ πλειόνων. καὶ πιπλώτερα. τὰ δὲ ἔσχατα, παντελῶς ἐστι σωρευτὰ πάντα. χρῆται γὰρ ἀεὶ τοῖς πρώτοις συμπεράσμασιν, εἰς τὰς τῶν ἐχόντων ἀποδείξεις, καὶ τῆς ἐν γεωμετρίᾳ πέρας, ἢ τοῖς ἄλλοις μαθήμασι, παράδειγμα σεσῆναι νοερὸν, τὴν τῶν συμπερασμάτων τούτων σεὸς ἄλληλα συνάρτησιν. ἀ τοίνυν οἱ λόγοι τῶν πραγμάτων ἐκφαίνουσιν, ὧν εἰσὶν ἐξηγηταὶ, καὶ ὡς ἔχουσι αὐτὰ ἀπὸ τῶν ἀποδείξεων ἀνελίττοις, οὕτως ἀνάγκη καὶ τὸ διδακτὸν πέρας ἔχειν, ἀναγκαῖον οἶμαι, τὸ μὲν δι' ἀπλουστάτων ἀρχόμενον, πάντως ἐρχοειδέστατα, καὶ τὴν ἐνὶ συλλογισμὸν πεπεῖσθαι. τὸ δὲ ἀεὶ πληθυόμενον, καὶ ποικίλων ἀποδείξεων ἠρτημένον, πορρώτερον σεσελευθέναι τῆς τοῦ ἑνὸς ἀποστάσεως.

Οἷς μὲν γὰρ αὖ ὑπάρχει τὰ δύο συμπεράσματα, τούτοις ἀνάγκη καὶ τὰ σεὸ αὐτῶν ὑπάρχειν. οἷς δ' αὖ τὰ πρωτουργὰ, καὶ αὐτοφυῆ, καὶ ἁπλᾶ, τούτοις οὐκ ἀνάγκη καὶ τὰ σωθέστερα παρεῖναι, καὶ διὰ πλόκων διεκνύμενα, καὶ ὅσα πορρώτερω τῆς τῶν ὅλων ἀρχῆς. ἔοικεν ἄρα τὰ μὲν, θειοτέρων εἶναι τάξεων ἐκφαντικά. τὰ δὲ, καταδεεστέρων. καὶ τὰ μὲν ἑνικωτέρων, τὰ δὲ, ἤδη πληθυομένων. καὶ τὰ μὲν, μονοειδεστέρων, τὰ δὲ, πλυειδεστέρων. αἱ γὰρ ἀποδείξεις ὁκ τῶν αἰτίων εἰσὶ, καὶ τῶν πρώτων ἑκάστοτε. εἰ τοίνυν τὰ σεσέρα συμπεράσματα τῶν ἑτέρων αἴτια, πάσης ἐστὶν αἰτίων, καὶ αἰτιατῶν ἐν τῷ πλήθει τῶν συμπερασμάτων.

καὶ πάντα συγχεῖν, καὶ ἀδιορίστως ἐν ἑνὶ θεωρεῖν, οὔτε τῇ Φύσει τῶν πραγμάτων, οὔτε τῇ τοῦ Πλάτων@ ἐπιστήμῃ σεσοίκει.

esse, oportet profectò *hypothesin*, quæ post istam *est*, *i. e. sequentem hypothesin*, enunciare ipsum Ens non indefinitè, nec indistinctè: sed omnes Entium ordines, & *distinctiones simul efferre*. Vniversam enim multitudinem simul Vni admovere, divisivæ *methodi* modus, *qui recta divisionis præcepta tradit*, reprobat, quemadmodum in Philebo Socrates nos docuit. Præterea verò per ipsum etiam demonstrationum modum, idem convincamus, *& ita rem habere demonstremus*. Nam primæ quidem conclusiones per minimas, *paucissimas*, & (quantum fieri potest) simplicissimas, & notissimas, & quasi communes notiones statim manifestæ fiunt.

Quæ verò istas ordine sequuntur, pluribus *explicantur*, & maiorem varietatem habent. Vltimæ verò prorsus sunt compositissimæ. Semper enim utuntur primis conclusionibus, ad demonstrationes illorum, qui *res aliquas demonstrandas* habent, & ordinis, *qui servatur* in Geometria, vel aliis disciplinis, exemplum proponunt intellectuale, harum conclusionum inter se connexionem, *& coniunctionem, quæ demonstrat quomodo conclusiones inter se sint connexæ, & ita coniunctæ, ut aliæ ex aliis necessario quodam nexu pendeant*. Si igitur ipsa verba ferunt imaginem rerum, quarum sunt interpretes, & prout habent ipsæ ex demonstrationibus *sumptæ* explicationes, sic etiam necesse *est* illa, quæ demonstrantur, ordinem habere *talem, qualem ipsæ demonstrationes docent*, nec essarium *esse* puto, illa quidem quæ à simplicissimis initium ducunt, prorsus ad principii formam propiùs accedere, & cum Vno coniuncta collocari. Quæ verò semper multiplicantur, *numerogz crescunt*, & quæ ex variis demonstrationibus pendent, longius ab ipso Vnius intervallo progredi.

Nam quibus quidem insunt duæ conclusiones, illis necesse *est* inesse & illas *conclusiones*, quæ præcedunt ipsas. Quibus verò primaria, & nativa, & simplicia *insunt*, his non *est* necesse & ipsa compositiora adesse, & ea, quæ per plura demonstrantur, & quæ ab ipso Entium principio, longius distant, *& remotiora sunt*. Videntur igitur alia quidem diviniores ordines indicare, alia verò inferiores *ordines significare*. Et alia quidem singulariores, *i. e. magis singulares, vel magis unicos, & ad Vnius naturam propius accedentes*. Alia verò, iam multiplicatos, *& numero auctos*. Et alia quidem ex-una-forma-magis-constantes, alia verò, ex-multis-formis-magis-constantes, *vel alia quidem, ad unam formam propius accedentes, alia verò, ad multas formas propius accedentes*. Demonstrationes enim sunt ex ipsis *rerum* causis, & ex primis ubique, *prò, petuntur ex ipsis rerum causis, & rebus iis, quæ sunt ubique prima*. Si igitur priores conclusiones *sunt* posteriorum causæ, *ergo* in ipso conclusionum numero est *quidam* causarum, & causatorum ordo.

Et omnia confundere, & indefinitè in Vno contemplari nec ipsi rerum naturę, nec ipsi Platonis scientiæ convenit.

CAP. XI.

CAPVT XI.

RVrsus igitur hoc aliâ via diligenter excutiamus, *investigemus, agnemus, explicemus*, & ubi raucum sonum edat, *ac infirmas rationes habeat*, mente contemplemur. Dicantur enim si velis hypotheseôs, *sive suppositionis* conclusiones de eo, quod est verè Ens, & apud nos primùm concedantur, *& pro iam concessis*, *minimeqz dubiis habeantur*. Verùm quia hoc est multitudo, nec tantùm ipsum Vnum, ut illud Vnum, quod est ante ipsa Entia. Ipsum enim Ens, *& id, quod est*, patitur unum, *& priùs aliquid est, quàm dicatur unum. Nam unum sequitur rei præcedentem essentiam*, quemadmodum & ille hospes Eleates nos in Sophista de *reb.* istis edocuit, *& quemadmodum* vulgò iactari solet apud illos, qui primum quidem Vnum ponunt, *& pro fundamento statuunt*, ipsam verò Mentem, *dicunt esse* Vnum, *quod* multa *complectitur*, animam verò *dicunt esse simul* Vnum, & multa, *propter varias unius animæ facultates, & variarum rerum cognitionem, quam una anima habet*. Corpora verò *dicunt esse* multa, & unum. Quoniam igitur hoc millies-dictum, *& toties inculcatum*, unâ cum unione etiam est multitudo in eo, quod est verè Ens, utrum ipsi quidem toti ista convenire dicent, ipsis verò partib. ipsius Entis, non etiam *convenire dicent*, an & toti & partibus *ista convenire concedent?* Rursus *igitur* ipsos interrogemus, utrum unicuique *parti* sint attributuri omnia, quæ *simul omnibus* ipsius Entis partibus conveniunt, an verò alia quidem aliis *Entis partibus* sint- distributuri, alia verò aliis partibus, *quæ continentur*, in ipso *Ente?* Si igitur toti solùm unumquodque, *resqz singulas tantùm* accommodare velint, Ens ex non Entibus erit. Et id, quod movetur, ex immotis *nascetur*, & quod stat, ex iis, quæ privata sunt statione, *i. e. quæ nullam habent stationem, sive statum, quæ nullo modo stant firma: sed semper moventur, & agitantur*, & omnia, (ut rem paucis expediam) ex oppositis, *contrariisqz nascentur*, nec ampliùs cum Parmenidis oratione, *rationeqz* consentiemus, qui & ipsas partes unius Entis, totas quodammodo, *pro, totum & universum quiddam* esse dicit, & unam quamque *partem* ipsorum *Entium*, & Vnum, & Ens *affirmat* esse, eodem modo, quo totum *esse dicitur*. Si verò unicuique *Entium parti* omnia tribuamus, *& ea omnia esse concedamus*, & nil *sit*, quod nõ omnia faciamus, *i. e. esse statuamus*; quomodo id quod est Entis summum, & maximè-unũ integritatẽ, & incomprehensam partiũ multitudinẽ habebit? Quomodo etiam simul & numerum integrum, & figuram, & motionem, & stationem, & (ut paucis rem totam expediam) formas omnes, & genera? Hæc enim alia ab aliis differunt, & verbis explicari nequeunt. Erunt igitur nobis pariter multiplicata & ea, quæ sunt prope Vnum, & ea, quæ procul *absunt ab Vno*.

Et id, quod est primum, non est minima multitudo, *nec minimus numerus* eius, quod est ultimum. Neq; etiã id, quod est ultimum, erit una minima *pars* eius, quod est primum. Et media *duorum* extremorum *sunt* indifferentia in ipsa divisione. Quandoquidem igitur neq; toti tantùm tribuere convenit conclusionum universam hanc multitudinem, neque in omnibus *rebus* omnes *conclusiones* partium ipsius Entis, eodem modo

Κεφάλαιον ια.

Πάλιν δὴ οὖν αὐτὸ καθ' ἑτέραν ὁδὸν σκεπτικρούσωμεν, καὶ ὅπη καθρὸν φθέγξεται, τῇ διανοίᾳ θεωρήσωμεν. λεγέσθω γὰρ (εἰ βούλῃ) τὴν τῆς ὑσθέσεως ταύτης συμπτώσιματα σεῖ ὄντως ὄντ@, καὶ συγκεχωρήσθω σαρ' ἡμῶν τὰ σρώτα. ἀλλ' ἐσὶ δὴ τοῦτο σλῆθ@ ἐστὶ, καὶ οὐχ ἓν αὐτὸ μόνον ὥσσε τὸ σεὸ τῶν ὄντων ἓν. τὸ γὰρ ὂν σεσνυθός ἐστι τὸ ἕν, ὥσσε καὶ ὁ Ελεάτης ξέν@ ἡμᾶς ἐν Σοφιστῇ σεῖ τούτων αὐτὸ ἐδίδαξε, καὶ σαρ' αὐτοῖς εἴωθε τρυλλεῖσθαι, τὸ μὲν σρῶτον ἓν λαμβάνοντες. τὸν δὲ νοῦν, ἓν σολλά. τὴν δ' ψυχὴν, ἓν, καὶ σολλά. Τὰ δὲ σώματα, σολλὰ, καὶ ἕν. Ἐσὶ δὴ τοίνυν τὸ μὲν μυελόλεκτον τοῦτο μὴ τῆς ἑνώσεως καὶ σλῆθ@ ἐστὶν ἐν τῷ ὄντως ὄντι, σότερον τῷ μὲν ὅλῳ τοῦτο φήσουσιν ἐφαρμόζειν. τοῖς δὲ μέρεσιν οὐκ ἔσι τοῦ ὄντ@, ἢ καὶ τῷ ὅλῳ, καὶ τοῖς μέρεσι; Πάλιν αὐτοὺς ἐρησώμεθα, σότερον ἑκάστῳ σαύτα τοῦ ὄντ@ μερῶν ὑσθήσουσιν, ἢ τὰ μὲν ἄλλοις διανεμοῦσι, τὰ δὲ, ἄλλοις τῶν ἐν αὐτῷ μερῶν; Εἰ μὲν τοίνυν τῷ ὅλῳ μόνον ἀξιώσουσιν ἕκαστον σεσαρμόσειν, τὸ ἓν ἐξ οὐκ ὄντων ἔσαι, καὶ τὸ κινούμενον, ἐξ ἀκινήτων, καὶ τὸ ἑστὼς, ὁκ τῶν ἑστηκμένων τῆς στάσεως, καὶ σαντελῶς ὁκ τῶν αὐτικειμένων, καὶ ὅσα αὖ ἔσι τοῦ Παρμενίδου λόγῳ συμφθέγξομαι, ὃς καὶ τὰ μέρη τοῦ ἑνὸς ὄντ@, ὅλα σως ἕναι φησὶ, καὶ ἕκαστον αὐτῶν ἕν τι, καὶ ὂν ὑσάρχειν τῷ ὅλῳ σαρασπονδίως. Εἰ δὲ ἑκάστῳ τὰ σαύτα δώσομεν, καὶ οὐδὲν ὃ, τι μὴ σαύτα σεισόμεθα, σῶς τὸ ἀκρόσατον τοῦ ὄντ@, καὶ τὸ ἑνικώτατον, ὁλότητα, καὶ μερῶν ἔξιν σλῆθ@ ἀσείληφεν; σῶς δὲ ὁμοῦ καὶ ἀριθμὸν τὸν ὅλον, καὶ σχῆμα, καὶ κίνησιν, καὶ στάσιν, καὶ (ὡς συνελόντι φάναι) τὰ εἴδη σαύτα, καὶ τὰ γένη; ζῷα γὰρ διαφέρει τι ἀλλήλων, καὶ ἀδύνατα λέγειν. ἔσαι δὴ οὖν ὁμοίως σεσληθυσμένα τὰ σε ἐγγὺς τοῦ ἑνὸς, καὶ τὰ σόρρω.

Καὶ οὐ σαρέλασσον σλῆθ@ τοῦ ἐλάττον@, τὸ σῶλισον. Οὐδὲ αὖ σαρέλασσον ἓν ἔσαι τοῦ σῶλισον@ τὸ ἔλαττον, καὶ τὰ μέσα τῶν ἄκρων καθ' τὴν διαίρεσιν ἀδιάφορα. Ὅτε τοίνυν μήτε τῷ ὅλῳ μόνον ἀποδίδοναι σεσοικὸς τῶν συμπερασμάτων τὸ σύμπαν τοῦτο σλῆθ@ μήτε ἐν σᾶσι σαύτα σαραπλησίως

Universidad de Deusto
Biblioteca

ποιεῖν τῶν τοῦ ὄντ⟨ος⟩ μερῶν, λείπεται δὴ πᾶσι μὲν, ἄλλοις πᾶσι, ἄλλοις ἐφαρμόζειν. Οὐκοῦν ἀναγκαῖον ἢ ἄῤῥητον εἶναι τὴν τῶν συμπερασμάτων ἀπειρίαν, ἢ τεταγμένως. ἀλλ' εἰ μὲν ἄῤῥητον φήσουσιν, οὔτε τῇ Διαλεκτικῇ ἐπιστήμῃ λόγον ἐροῦσιν, οὔτε τῷ τρόπῳ τῶν ἀποδείξεων ἐκ τῶν πρώτων ἀεὶ τοῖς δευτέροις ἐπομένων τὴν ἡμετέραν, οὔτε τῇ τοῦ Πλάτων⟨ος⟩, ἐπιστήμῃ, πανταχοῦ σωτηρίου ⟨καὶ⟩ τῇ τάξει τῶν πραγμάτων. εἰ δὲ τεταγμένως, ἀναγκαῖον οἴεσθαι πάντως, ἢ ἀπὸ τῶν πρώτων ἄρχεσθαι κατὰ φύσιν, ἢ ἀπὸ τῶν ἐσχάτων.

Ἀλλ' εἰ μὲν ἀπὸ τῶν ἐσχάτων, ἔστιν τὸ μὲν ἓν ὄν, ἔσχατον, τὸ δὲ κατὰ χρόνον κινούμενον, πρῶτον. τοῦτο μὲν ἀδύνατον. τὸ μὲν γὰρ χρόνου μετέχον, καὶ τοῦ ἑνὸς ὄντ⟨ος⟩ πολλῷ πρότερον ἀνάγκη μετέχειν. τὸ δὲ τοῦ ἑνὸς ὄντ⟨ος⟩ μεταλῆπτον, οὐκ ἀνάγκη καὶ τοῦ χρόνου μετέχειν. ἐπέκεινα ἄρα τοῦ χρόνου τὸ ἓν ὂν ἔσιν. εἰ τοίνυν ἄρχεται μὲν ἀπὸ ἑνὸς ὄντ⟨ος⟩, καταλήγει δὲ εἰς τὸ κατὰ χρόνου μετέχον, ἄνωθεν, κεἰς τῶν πρωτίστων ἄχρι τῶν ἐσχάτων πρόεισι τὸ ὅλως ὄντ⟨ος⟩ μερῶν. ἄστε τὰ μὲν πρώτιστα τῶν συμπερασμάτων, δῆλον ὡς τοῖς πρώτοις ἀνακτέον τάξεις. τὰ δὲ μέσα, κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον, δῆλον ὡς τοῖς μέσοις, τὰ δὲ ἔσχατα, δῆλον ὡς, δῆλον ὅτι τοῖς ἐσχάτοις. ἐπεὶ πᾶς ἀναγκαῖον (ὡς ὁ λόγ⟨ος⟩ ἀπορίαν) ἄλλα μὲν ἄλλως διαιρεῖν, καὶ ἄρχεσθαι ἀπὸ τῶν ἀκροτάτων τὸν πανταχοῦ Διαμοιρῶν.

Καὶ μὴν καὶ ἡ τῶν ὑποθέσεων τάξις, ἱκανὸν (οἶμαι) τεκμήριον ἐστιν ὧν λέγομεν. ἡμῖν γὰρ ἓν ἐκ τοῦ ἑνὸς, ὁ πλῆθος ἐστὶ πάντως ἐξηρημένον, πρωτίστως ἔλαχε τάξιν, καὶ ἀπ' αὐτῆς ἡ τῶν λόγων ἁπάντων ἀνέλιξις ὥρμηται. δευτέραν δὲ ἄρα μετὰ ταύτην τῶν ὄντως ὄντων, καὶ τῆς μεταχομένης ἀπὸ τούτων ἑνάδ⟨ος⟩. τρίτην δὲ ἐφεξῆς, ἡ περὶ τῆς ψυχῆς, εἴτ' οὖν ἀπόφασις, εἴτε καὶ μή. καὶ γὰρ τοῦτο πανκάλως τῷ καθηγεμόνι διεδόκησε, καὶ ὡς προείληπται ὁ περὶ τῶν ὅλων ψυχῶν λόγ⟨ος⟩ μετὰ τὴν δευτέραν ἀπόθεσιν. εἰ τοίνυν μετὰ τὴν τῶν πραγμάτων φύσιν ἡ τῶν τριῶν τούτων ὑποθέσεων τάξις προελήλυθε, δῆλον εἶναι τὰ μὲν πρώτα τῆς δευτέρας τῇ προσ αὐτῆς φυόμενα. τὰ δὲ ἔσχατα, τῇ μεθ' αὐτήν.

Καὶ τί γὰρ ἂν φανείη τοῖς μὴ πανταπάσαι τῶν τοιούτων λόγων ἀπείροις; ἢ τοῦ ἑνὸς ὄντ⟨ος⟩, ὁ πρῶτον σκοφάνεται τῶν μετὰ τὴν δευτέραν συμπερασμάτων, τῷ ἑνὶ συγγνέστερον. ἢ τοῦ χρόνου μεθεκτῶς ἔχον. ὁ τῶν ἐν ταύτῃ διακυμαίνων πόνερε, ἀτάρ, *statuere oportet*, restat igitur profectò, ut aliæ quidem *conclusiones* aliis *rebus*, aliæ verò, aliis conveniant. Ergo necesse *est* vel inordinatam, vel ordinatam esse conclusionum enumerationem. Sed si quidem inordinatam *eam esse* dicant, neque Dialecticæ convenientem rationem dicent, neque ipsi modo demonstrationum, qui semper secundis ortum ex primis tribuit, neque Platonis scientiæ *rationem conveniente dicent, Platonis inquam*, qui ubiq; rerum ordinem comitatur, *& accurate sequitur*. Si verò *dicant eam esse* ordinatam, omnino necessarium *esse* puto, vel à primis, secundùm naturam, vel ab ultimis *eam* incipere.

Sed si ab ultimis quidem *initium ducat*, ipsum quidē unum Ens, *vel id quidem, quod est unum*, erit ultimum, id verò, quod in tempore movetur, *erit* primum. Hoc autem impossibile *est*, *nec ullo modo fieri potest*. Nam quod quidem temporis est-particeps, id etiam ipsius unius Entis, *vel illius, quod est unum*, necesse *est* multò antè particeps-esse. Quod verò particeps-est unius Entis, non *est* necesse, id & ipsius temporis esse-particeps. Ipsum igitur unum Ens, *vel, id igitur, quod unum est*, est ante ipsum tempus. Si igitur ab uno quidem Ente, *vel, ab illo quidem, quod unum est*, initium-ducit, in id verò desinit, quod temporis est-particeps, à principio, & primis partibus ipsius verè Entis, *i. e. illius, quod verè est*, usque ad extremas *eiusdem partes* progreditur. Quare primæ quidem conclusiones, ad primos ordines *erunt* reducendæ. Mediæ verò, eadem ratione *erunt reducendæ* ad medios. Extrema verò *conclusio* (ut patet) ad extremos *ordines reducetur*. Quia necesse *est* (ut ipsa ratio demonstravit) alias quidem *conclusiones ordinibus* aliis distribuere, & huiusmodi distributionis initium facere à summis *ordinibus*.

Quinetiam ipse suppositionum ordo, satis idoneum (ut arbitror) argumentum est eorum, quæ dicimus. Nobis enim de Vno, quod ex omni multitudine est exemptum, primum ordinem sortita est, & ex ipso manavit ipsa verborum, *rerum, ac rationum* omnium explicatio. Secundum verò *ordinem* post istum, *obtinuit tractatio* de verè Entibus, & de Vnitate, quę ab his participarur. Tertium verò deinceps, de anima *tractatio*, sive de tota, *vel universa*, sive etiam non *de tota*: sed de aliqua tantùm eius parte, *vel de anima particulari*. Hoc enim pulcherrimè demonstratum-est, à *Philosophia magistro, nostroq;, in ea* Duce, quomodo & ipsa de integris *vel universis* animabus tractatio sit-anticipata per secundam hypothesin, *quam vulgus suppositionem vocat*. Si igitur secundùm ipsam rerum naturam hic istarum trium suppositionum ordo progressus-est, patet prima quidem, *esse ante* secundum *ordinem*, quod ipsâ *naturâ, qua est* ante ipsum, *secundum ordinem, prima* nascantur *ante secundas*. Ultima verò *procreentur ordine* illo, qui est post ipsum *secundum ordinem*. *i. e. ultima* verò, *ultimo ordine signantur, & ultimum locum obtineant*.

Etenim quid videatur illis, qui talium rationum non *sunt* prorsus imperiti? Vel *quum agitur* de uno Ente, quod primum apparet ex *ordinis* secundi conclusionibus, cognationis vinculo cum Vno coniunctius. Vel de tempore, quod est dividuum, & quod est ultimum eorum, quę in ista *tractatione* demonstrantur, & animæ propinquius. Nam & particularibus animabus ipsum vivere in tempore *proprium est*, ut & universis *animabus*, & ipsum unum Ens, *vel, & quod Vnum est*, id primò particeps est ipsius Vnius, & ipsâ ipsius Entis concursione, *& connexione* longè-superat ipsam Vnitatem imparticipabilem, *ut ita loqui liceat*.

Nam Vnitas à multis participari, non potest, quin suum Vnitatis nomen amittat. Si verò hæc hypothesis sit media, & summa summis *sint* apta, media quoque profecto mediis accommodabimus. Initium enim hæc *hypothesis* ducens ab uno Ente, progreditur per omnia genera, quæ sunt post ipsum *Ens*, donec in ipsam temporis participem naturam desinat. Quinetiam per communes confessiones, *i. e. per enunciationes de communi consensu concessas, ut minimè dubias*, quæ *rerum* divinarum studiosis *scripta* Platonis interpretantur, putamus nos demonstraturos idem iis, quæ ante dicta-sunt. Nam Plotinus quidem, in libro de numeris, cum quæsiverit, utrum ipsa Entia subsistant, *& per se consistant* ante numeros, an verò numeri ante ipsa Entia, dicit disertissimis-verbis, primū Ens ante numeros substitisse, *& per se constitisse*, & divinum numerum genuisse. Si verò ille hæc rectè disponit, *& præcipit*, & ipsum quidem Ens, primum numerum genuit, ab ipso verò Ente numerus deducitur, *ac suam originem accipit*; non oportet horum generum ordinem confundere, neque in unam hypostasin, *atque naturam* contrahere, neque, cùm Plato, modò quidem ipsum Vnum Ens *a numero* deducat, modò verò, numerum *ab ipso Ente*, utramque conclusionem ad eundem ordinem referre. Nam causam, & causatum, nullo-modo fas *est* vel eandem facultatem, vel *eundem* ordinem habere. Sed hæc distincta quidem sunt alia ab aliis, distincta verò est etiam ipsa de ipsis scientia, nec ipsarum *conclusionum, facultatum & ordinum est* una natura, nec una definitio *& ratio*.

Porphyrius verò post hunc, in tractatione de principiis, mentem quidem æternam esse, multis, præclarisque verbis demonstrat. Habere tamen in se *quiddam* etiam ante mentis ævum, *& ipsa mente prius & antiquius, quod* cum ipso Vno coniungi *posse dicit*. Illud enim est ante omne *seculum*, *&* ævum. Quod verò *dicitur* æternum, *id* in illa *mente* secundum, vel potius tertium ordinem habere *dicit*. Oportet enim (ut arbitror) *τὸν αἰῶνα, i. e. ævum*, collocatum-esse medium inter *τὸ προαιώνιον, i. e. quod est ante omne ævum*, & *τὸ αἰώνιον, i. e. quod est æternum*. Sed nondum hoc *dicamus*. Hoc tamen ex *ante*-dictis tantùm sumamus, quod scilicet & ipsa mens in se contineat aliquid æterno præstantius. Et hoc sumpto, ipsum rationis, *& orationis* patrem interrogemus, utrum & hoc non solum unum Ens sit: sed & totum & partes, & tota multitudo, & numerus, & figura, & id, quod movetur, *i. e. motus sive motio*, & id quod stat, *i. e. status, sive statio*, an verò alias quidem conclusiones ei simus-admoturi, alias verò, non. Nam omnia quidem *hæc sunt* impossibilia, *nec ullo modo fieri possunt*.

Omnis enim intellectualis motus, *est* in ævo, & status pariter *est in ævo*. *Quidquid enim movetur, aut quidquid stat immotum, id in ipso tempore suum motum, aut statum habet*. Si verò alias quidem *conclusiones ad ipsum Ens adhibeamus*, alias verò non, *hinc profectò* perspi-

ἐστὶν ἔχαλον, τῇ ψυχῇ προσεχέστερον. καὶ γὰρ ταῖς μεερικαῖς ψυχαῖς τὸ ζῆν κατὰ χρόνον, ὥσπερ καὶ ταῖς ὅλοις. καὶ τὸ ἓν ὄν, τοῦ πρώτως ἐστὶ μεταχὸν τοῦ ἑνὸς, καὶ τῇ τοῦ ὄντ⟨ος⟩ συναυτήσῃ τῆς ἀμεθέκτου πλεονέσῃ ἑνάδ⟨ος⟩. Εἰ δὲ μέσης οὔσης ταύτης τῆς ὑποθέσεως, τὰ ἄκρα τοῖς ἄκροις οἰκεῖα, καὶ τὰ μέσα δῆπου τοῖς μέσοις ἐφαρμόσομεν. δέχομαι γὰρ ὅτι τοῦ ἑνὸς ὄντ⟨ος⟩, ἀφ' αὑτοῦ πρόεισι τῶν μετ' αὐτὸ γενῶν, ἄχρις οὗ εἰς τὸν τοῦ χρόνου μετέχουσαν καταλήξῃ φύσιν. καὶ μὴν δὴ καὶ τῶν παλαιῶν ὁμολογημάτων τοῖς τὰ θεῖα διεινοῖς τῶν τε Πλάτων⟨ος⟩ ἐξηγουμένων, ἡγούμεθα τὸ αὐτὸ διεικνύναι τοῖς ἐμπροσθεν εἰρημένοις. Πλωτῖν⟨ος⟩ μὲν γὰρ ἐν τῷ περὶ τῶν ἀριθμῶν βιβλίῳ ζητήσας, πότερον τὰ ὄντα πρὸ τῶν ἀριθμῶν ὑφέσηκεν, ἢ πρὸ τῶν ὅλων οἱ ἀριθμοὶ, λέγει διερρήδην, ὅτι τὸ πρῶτον ὂν, πρὸ τῶν ἀριθμῶν ⟨ἐσ⟩ῆν, καὶ ὡς γενικὰ τὸν θεῖον ἀριθμόν. Εἰ δὲ ταῦτα σκοπεῖν⟨ος⟩ ὀρθῶς διαπέπεται, καὶ γνησίκον μὲν ἐστὶ τὸ ὂν, τοῦ ἀριθμοῦ τοῦ πρώτου, πεπρᾶχεται δὲ ὁ ἀριθμὸς ⟨ἀπὸ⟩ τοῦ ὄντ⟨ος⟩, οὐ δεῖ συγχεῖν τὴν τάξιν τῶν γενῶν τούτων, οὐδὲ εἰς μίαν ⟨ἀπόσασιν⟩ συνάγειν, οὐδὲ ἓ Πλάτων⟨ος⟩, ἰδίᾳ μὲν τὸ ἓν ὂν περιγρά⟨φ⟩ει, ἰδίᾳ δὲ τὸν ἀριθμὸν ἑκάτερον τῶν συμπερασμάτων εἰς τ' αὐτὴν τάξιν ἀναφέρει. τὸ γὰρ ἄλλον, ἢ τὸ ἑλκτὸν, οὐδαμῶς δέμις, ἢ δύναμιν τὴν αὐτὴν, ἢ τάξιν ἔχειν. ἀλλὰ διώρισται μὲν ἅπαντα ἀπ' ἀλλήλων. Διακέκριται δὲ καὶ ἡ πρὸς αὐτῶν διάσημα, καὶ οὔτε μία φύσις αὐτῶν, οὔτε λόγ⟨ος⟩ εἷς.

Πορφύρι⟨ος⟩ δὲ αὖ μετὰ τοῦτον ἐν τῇ περὶ ἀρχῶν πραγματείᾳ, τὸν νοῦν εἶναι μὲν αἰώνιον, ἐν πολλοῖς, καὶ καλοῖς ἀποδείκνυσι λόγοις. ἔχειν δ' ὅμως ἐν ἑαυτῷ καὶ προαιώνιον δύναμιν τοῦ ἑνὸς πανάριθμον. ἐκεῖνο γὰρ μόνον ἐπέκεινα παντὸς αἰών⟨ος⟩. τὸ δὲ αἰώνιον, διάστασιν ἔχειν, μᾶλλον δὲ τρίτην ἐν ἐκείνῳ τάξιν. δεῖ γὰρ (οἶμαι) τοῦ προαιωνίου καὶ ἑ αἰωνίου, τὸν αἰῶνα μέσον ἱδρύεσθαι. ἀλλὰ μήπω τοῦτο. τοσόνδε δὲ ὅμως ἐκ τῶν εἰρημένων λάβωμεν, ὅτι δὴ καὶ ὁ νοῦς ἔχει τι κρεῖττον ἐν ἑαυτῷ τοῦ αἰωνίου. καὶ τοῦτο λαβόντες, ἐρώμεθα τὸν τοῦ λόγου πατέρα, πότερον καὶ τοῦτο οὐ μόνον ἓν ὂν ἐστιν, ἀλλὰ καὶ ὅλον, καὶ μέρη, καὶ πλῆθ⟨ος⟩ ἐσ⟨τ⟩ιν, καὶ ἀριθμὸς, καὶ σχῆμα, καὶ κινούμενον, καὶ ἑστὼς, ἢ τὰ μὲν ἁπὼ τῶν συμπερασμάτων προσοίσομεν, τὰ δὲ, οὔ. πάντα μὲν γὰρ ἀδύνατα.

Πᾶσα γὰρ νοερὰ κίνησις, ἐν αἰῶνι, καὶ στάσις ὡσαύτως. εἰ δὲ τὰ μὲν, τὰ δ' οὔ, δῆλον ὅτι καὶ τὰς ἄλλας ἐν τῷ νῷ τάξεις διερμηνεύσομεν, καὶ τῶν συμπερασμάτων ἕκαστον

Universidad de Deusto
Biblioteca

ὑπενεκτέον ἐπ' ἐκείνῳ, ἢ αὖ μάλιστα φάναι πεσσῆκον. Ὁ γὰρ νοῦς οὐχ ἓν ἐστιν ἀριθμῷ, καὶ ἄτομον, ὡς ἔσω τισὶ τῶν παλαιῶν δοκεῖ. ἀλλὰ σύμπασαν ἐπιέχει τὴν ἑνὸς ὄντος πρόοδον. ἐκ τρίτων δὴ οὖν ἡμῖν μετὰ τούτους ὁ θεῖος Ἰάμβλιχος, μετὰ τούτους ἐν τῇ περὶ θεῶν πραγματείᾳ σὺν τὴν ἡγὴν τοῦ ὄντος ἐν τοῖς νοητοῖς διακοσμοῦσι ἱδρύσατο. καὶ γὰρ τὸν ἀριθμὸν αὐτῶν, καὶ τὴν ποικιλίαν πρότερον βεβλήκασι τοῦ ἑνός.

Ποῦ τοίνυν ταῦτα πρώτως ὑπὸ θεοῦ προσήκει διδάσκων ἐπολύεγκε. πρὸς γὰρ τὴν τέλειαν τῆς νοερᾶς πέρεως, ὑπὸ τῶν ἐκεῖ θεῶν ταῦτα παράγεται. πῶς μὲν οὖν τὸ ἡγὴν τοῦ ὄντος, καὶ ἔστιν ἐν ἐκείνοις, καὶ ὅπη ἔστιν, ἐν τοῖς ὕστερον ἔσται καταφανές. εἰ δ' (ὥσπερ ἐκεῖνος διατέθειται) τὰ νοητὰ τῶν ἡγῶν τούτων ἐξήρηται, πολλῷ δή που μᾶλλον καὶ ὁμοιότητος, καὶ ἀνομοιότητος, καὶ ἰσότητος, καὶ ἀνισότητος. ὅτι ἄρα οὐ ἔκασον τῶν συμπερασμάτων ἅπασιν ὡσαύτως ἐφαρμόζειν, ὡς ἂν ὅπη πᾶν τὸ νοητὸν πλάτος, ἢ νοερὸν ἀναπέμπειν. ὥστε καὶ ἐξ ὧν εἰρήκασιν ἰδίᾳ φιλοσοφοῦντες οἱ τῶν ἐξηγητῶν ἄριστοι, τό, τε πλῆθος ἀναφέρεται τῶν θείων διακόσμων, καὶ ἡ τῶν πλατωνικῶν λόγων καθ' ἕρθρα περιοῦσα διάκρισις. πρὸς δὲ τοῖς εἰρημένοις, εἰ χρὴ καὶ τοῦτο φάναι, πρὸ πολλῶν διαπορούντες, ὅτι μὲν οὐδὲ ἔχομεν αἰτίαν εὔλογον οὐδεμίαν ἀποφαίνεσθαι, ἀλλὰ λήσομεν ἡμᾶς αὐτοὺς τὸ εἰκῇ, καὶ μάτην ὅτι τῶν τοῦ Πλάτωνος πραγματείαν ἀναφέροντες.

Πρῶτον γὰρ διὰ τί τοσαῦτα μόνα συμπεράσματα, καὶ οὔτε πλείω, οὔτε ἐλάττω; ἔστι μὲν γὰρ δι' ἑπτὰ τὰ συμπεράσματα τοσαῦτα δὲ ὅλων, διὰ ὁ τῆς αἰτίας ἀπολογισμὸς εἰπεῖν οὐκ ἔχομεν, μὴ τοῖς πράγμασιν αὐτοῖς σὺν λόγους ἑκάστους σωδιαιροῦντες. δεύτερον δὲ, οὐδὲ τῆς πρὸς ἄλληλα τάξεως αὐτῶν τὴν αἰτίαν ἀνευρεῖν δυνησόμεθα, καὶ πῶς τὰ μὲν πρότερα, τὰ δὲ, ὕστερα, κατὰ λόγον ἐπέχθη τὸν τῆς ἐπιστήμης, εἰ μὴ τῇ πρόοδῳ τῶν ὅλων συνοδοῖ τῶν συμπερασμάτων ἡ τάξις. τὸ δὲ αὖ τρίτον ὅτι τούτοις, ἵν' ὅπότε τὰ μὲν, ἐκ τῶν προσεχῶς ἀποδεδειγμένων γνώριμα γένηται. τὰ δὲ, ἐκ τῶν ἀνωτέρω. Τὸ μὲν γὰρ ὅλον εἶναι, καὶ μέρη ἔχειν, ἐκ τοῦ ἑνὸς ὄντος. τὸ δὲ ἐν αὐτῷ, καὶ ἐν ἄλλῳ, τέτακται μὲν προσεχῶς μετὰ τὸ σχῆμα ἔχον, δείκνυται δὲ ἔκ τε ὅλου, καὶ τῶν μερῶν. ἢ διὰ τί πολλάκις τὰ μὲν, ἐκ δύο τῶν πρότερα δεδειγμένων πρέσει, τὰ δὲ, ἐξ ἑνός. ἕκαστα γὰρ τούτων ἀγνοήσομεν, καὶ οὔτε τὸν ἀριθμὸν αὐτῶν, οὔτε τὴν τάξιν, οὔτε τὴν πρὸς ἄλληλα συγγένειαν μεθ' ὑπομνήσεως θεωρήσομεν, εἰ μὴ τοῖς

cuum *est*, alios in mente ordines perscrutandos *esse*, & unamquamque conclusionem ad illum *ordinem esse* referendam, cui maximè conveniens videbitur. Mens enim non est unum numero, & individuum, ut quibusdam antiquis *Philosophis* videtur: sed universum ipsius unius Entis progressum continet. Ex tertiis autem, *id est*, *inter illos autem, qui tertium tenent locum*, post istos *supra nominatos, est* nobis ille divinus Jamblichus, *qui* post istos, in tractatione de Diis, eos, qui ipsius Entis genera in *rebus* mente-perceptis reponunt, accusavit, *atque damnavit*. Etenim ipsum numerum ipsarum *rerum, quæ mente percipiuntur*, & *earum* varietatem longiùs ab Uno iactam-esse, *atque remotiorem ab Uno esse dicit*.

Ubinam autem hæc primum supponi, *& pro fundamento poni, statuiq;* conveniat, docens subiecit. Sub ipsum enim finem intellectualis ordinis, hæc à Diis illic *descriptis* deducit. Quomodo autem genera ipsius Entis, & sint, & non sint in illis *Diis*, in sequentibus erit manifestum. Si verò (ut ille *res istas* disponit) intellectualia ex his generibus sunt-exempta, profectò multò magis *exempta sunt ex ipsa* etiam similitudine, & dissimilitudine, & æqualitate, & inæqualitate. Non licet igitur unamquamque conclusionem omnibus *rebus* pariter accommodare, & ita ad omnem mente perceptam, aut intellectualem latitudinem amandare. Quamobrem ex illis etiam, quæ dixerunt privatim philosophantes, Interpretes præstantissimi, & ipsa multitudo divinorum ordinum *eò* refertur, & ipsa Platonicorum verborum per articulos, *articulatim* progrediens distinctio. Præter illa verò, quæ *iam* dicta-sunt, si hoc quoque dicendum est, de multis dubitantes, nullam *nostrarum* dubitationum verisimilem, *& rationi consentaneam* causam proferre poterimus: sed per nostram imprudentiam, *nostras dubitationes, & id*, quod temerè, & frustrà, *& sine manifesta causa contingit*, ad ipsam Platonis tractationem referemus.

Primùm enim, cur tot tantum, neque plures, neque pauciores *sunt* conclusiones? sunt enim bis septem, *id est*, 14. conclusiones. Cùm autem tot sint, quænam sit causæ ratio, dicere non poterimus, nisi cum ipsis rebus singulas *earum* rationes dividentes reddamus. Deinde verò, ne ipsam quidem causam invenire poterimus ordinis ipsarum *rerum & conclusionum*, quem illæ tenent inter se, & quomodo, aliæ quidem priores, aliæ verò posteriores, secundùm ipsam scientiæ rationem collocatæ-fuerint, nisi ipsum Entium progressum ipse conclusionum ordo comitetur. Tertio verò post ista loco, *nescimus*, cur nam aliæ quidem *conclusiones* ex proximè demonstratis notæ sint, aliæ verò, ex superioribus, *& præcedentibus argumentis innotescant*. Nam totum quidem esse, & partes habere, ex uno Ente *colligitur*. In eodem verò, & in alio *esse*, collocatum-est quidem proximè post id, quod figuram habet, demonstratur verò & per totum, & per partes. Vel *etiam ignorabimus* cur nam sæpè aliæ quidem *conclusiones* ex duobus antè demonstratis progrediantur, aliæ verò, ex uno *tantum demonstrato*. Hæc enim singula ignorabimus, neque numerum ipsarum *conclusionum*, neque ordinem, neq; mutuam earum inter se cognationem cum scientia, *scienter* contemplabimur, nisi res ipsas sequamur, & ordinem dialecticum *esse* demonstremus

stremus, hanc totam hypothesin, à principio usque ad finem unius Entis progredientem per omnia media genera. Præterea verò, si quidem syllogisticè tantum universas conclusiones demonstrari dicamus; quanam in re differemus ab illis, qui *suas* argumentationes probabiliter, *& per opinabilia* faciunt, & qui ad solam exercitationem, totam tractationem spectare dicunt? Si verò non tantùm syllogisticè: sed etiam demonstrativè *res propositas probari, demonstrarique dicamus*, necesse profectò *est* ipsum *argumentationis* medium, esse *conclusionis* causam, & natura prius *esse* ipsâ conclusione. Quum igitur præcedentium rationum conclusiones, facimus sequentium medias *rationes*, profectò & ipsæ res, de quibus verba *fiunt*, *& quarum demonstrandarum causâ rationes afferuntur*, eundem ordinem habebunt secundùm ipsum esse, *secundum suam essentiam, & naturam*, & ipsi fœtus erunt causæ subjectorum, & secundorum *fœtuum* genitores.

Si verò hoc *à nobis concedatur, & ita sit*, quomodo eandem proprietatem, & naturam omnium esse concedemus? Nam distincta-sunt alterum ab altero, causa, & id, quod à causa-sit, *& manat*. Verùm illud etiam accidit illis, qui dicunt unam esse naturam, quæ in omnibus rebus examinatur, ut minimè perspiciant, quomodo in tribus quidem primis conclusionibus, Unum ab Ente maneat indiscretum, *& ab eo non separatum, neque distinctum*, in quarta verò *conclusione*, primò discernatur, *& ab eo distinguatur ac separetur*. In omnibus verò sequentibus, separatim ab ipso Ente ipsum *Unum* per se spectatum examinetur. Quomodo igitur non *est* necesse hos ordines, alios ab aliis differre? Quod enim est indiscretum, *& ab aliis non separatum*, cùm occultum, & individuum sit, cum Uno majorem habet cognationem, *& arctiore cognationis vinculo cum eo conjungitur*. Quod verò discernitur, *& separatur, id* iam à prima *causa, vel, ab ordine primo* longius progreditur, *& ab eo remotius est*. Si verò & ipsam multitudinem rerum spectare, *rationumq; numerum considerare*, & argumenti, *subiectæq; materiæ* longitudinem, *& amplitudinem contemplari* velis, quantum differat *primus ordo, vel, prima causa* à sequenti, ne hac quidem *ratione* tibi constabit ipsam *subiectam materiam, & argumentum* esse de una natura, eaque prorsus indistincta. Rationes enim, quæ de *rebus* divinis *afferuntur*, contractæ quidem sunt in principalioribus, *sive, magis-principalibus* causis, quia illarum obscuritas, & ineffabilis *ignoratio*, longè major est, quam *illarum* perspicuitas, & noticia. Multiplicantur verò, & explicantur progredientes ad nobis proximas *rerum* divinarum distinctiones, *vel, ad rerum divinarum ordines nobis proximos*. Nam illa quidem, quæ *sunt* cognata, si ex arcana, & ignota, & in inaccessis *locis latente ratione* eximantur, essentiam sortiuntur alieniorem ab indicio, quod per verba *de rebus fieri solet*. Quæ verò ulteriùs sunt progressa, *illa* & nobis notiora, & ipsi phantasiæ, *ac imaginationi* manifestiora sunt, quàm illa, quæ sunt ante ipsa, *id est, quæ præcedunt ipsa*. Hoc igitur hîc maneat pluribus à nobis declaratum, necesse *esse* secundam hypothesin omnes quidem divinas ordinum-distinctiones declarare, à principio verò à simplicissimis, & maximè-singularibus, ad universam *rerum* divinarum multitudinem, & universum numerum progredi, in quem ipsorum verè Entium ordo de-

Universidad de Deusto
Biblioteca

σωδιαιρέμενοι τὴν ζωὴν τὴν ἀρρήτειν αὐτῶν, καὶ ἀφράστους ἰδιότητας. εἰ δὲ πάντα ἡμεῖς μὴ ἐξαπολωλόμοι συγκεχωρήκαμεν, ἐκ πάντης δὴ τοῦ ζῆν ὑποθέσεως τὴν τῶν θείων διακόσμων συνέχουσαν, καὶ τὴν τῶν ὅλων ὑπερῶν ἀπὸ τῶν πρώτων πάρεσον λαπτέον, καὶ τὴν ἰδιότητα τῶν θείων διακόσμων ἡμῶν. καὶ ἡ μὲν ὠφέλιμος ἄλληλα κοινωνία, ἡ δὲ ἡ κατὰ μέρος περιέουσα διάκρισις, καὶ πᾶς ἐκ τῶν λοιπῶν διαλόγων ἀφορμὰς τῆς περὶ τῶν ὅλων ὕλων, ἢ τῶν ἐνάδων τῶν ἐν αὐτοῖς ἀληθείας, εἰς τόνδε τὸν ὑποθέσιν συνεκπον. πᾶς γὰρ ὅλας περόδους τῶν θεῶν, καὶ πᾶς παντελεῖς ἀπλῶν διακόσμησις, ἐντεῦθεν κατὰ τὴν θεολογικὴν ἐπιστήμην ἐκφανομένας θεωρήσομεν. ἐπεὶ γὰρ δέδεικται πρότερον ὅτι τῆς ἐν τοῖς πράγμασιν ἀληθείας ἐχόμεθα πάσει ἡ δ' Παρμενίδου πραγματεία, καὶ ἐκ ἔστι διακεῖσθαι μεμηχανημένη τῶν λόγων ἀνέλιξις, ἀναγκη δήπου τὰς ἐννέα πρώτας ὑποθέσεις, ἃς διέξεισι, τῇ μὲν διαλεκτικῇ μεθόδῳ χρώμενον, ἐπιστήμη δὲ τῇ θείᾳ θεωρῶν, περὶ πραγμάτων εἶναι, καὶ φύσεων τινῶν ἢ μέσων, ἢ ἐσχάτων. ἀ πάντων ὁ Παρμενίδης περὶ δ' ἑνὸς αὐτὸν τὸν σύμπαντα λόγον ἐσκέψατο μολογεῖ, καὶ πῶς ἔχει πρὸς τὰ αὐτὰ, καὶ τὰ ἄλλα πάντα, δῆλον ὡς καὶ τοῦτο ἀναγκαῖον ἄρχεσθαι μὲν τὴν θεωρίαν ἀπ' ἀκρότητος, πελεύειν δὲ εἰς τὸ ἔσχατον τῶν ἁπάντων. περιεισι γὰρ ἡ δ' ἑνὸς ὑπερβολὴ ἄχρι τῆς ἀμυδροτάτης τῶν πραγμάτων ὑποστάσεως.

Ἀλλ' ἐπειδὴ ἡ πρωτίστη τῶν ὑποθέσεων τὴν ἀποδειχθεῖσαν τῆς πρώτης ἀρχῆς ὑφηγεῖται διὰ τῶν ἀποφάσεων διακόσμησιν, καὶ πάσης μὲν οὐσίας αὐτὴν πάσης ὑπερβολὴν ἀφῆσι, δῆλον ὡς ἡ μετ' αὐτὴν ἅτε περιεχῶς ἀπ' αὐτῆς ἐκφαινόμενη, τὸν σύμπαντα διάκοσμον ἐκφαίνει τῶν θεῶν. Οὐ γὰρ τὸ νοερὸν αὐτὸν, οὐδὲ τὸ ἀπλοῦν μόνον, ἀλλὰ καὶ τὸ θεῖον τῆς ὑπάρξεως ἰδίωμα παραλαμβάνει διὰ πάσης τῆς ὑποθέσεως. Τί γὰρ ἄλλο ἐστὶ τὸ ἓν τὸ μετέχόμενον ὑπὸ δ' ὄντος, ἢ τὸ ἓν ἑκάστῳ θεῖον, καθ' ὃ καὶ ἕωστα πάντα πρὸς τὸ ἀμέθεκτον ἕν; ὡς γὰρ τὰ ζώματα τῇ ἑαυτῶν ζωῇ, συνάπτεται πρὸς τὴν ψυχὴν, καὶ ὡς αἱ ψυχαὶ τῇ ἑαυτῶν νοητικῷ, πρὸς τὸν ὅλον νοῦν ἀνατείνονται, καὶ τὰ νοητὰ τῷ νόησιν, οὕτω δήπου καὶ τὰ ὄντως ὄντα, τῷ ἑαυτῶν ἑνὶ, πρὸς τὸ ἐξηρημένον ἕνωσιν αἴνηκται, καὶ τούτης τῆς πρώτης αἰτίας ἐστὶν ἀνεκφοίτητα.

Ἐπεὶ δὲ ἄρχεται μὲν διὰ δ' ἑνὸς ὄντος ἡ ὑπόθεσις αὕτη, καὶ τὰ ἀκρότητα τῶν νοητῶν πρώτη διὰ δ' ἑνὸς ὑφίσησι, καταλήγει δὲ εἰς τὰ δ' χρόνου μετέχουσαν οὐσίαν, καὶ τὰς θείας ψυχὰς ἕως ἐσχάτοις τῶν θείων διακόσμων περιέχει, τὸν περίτλων ἀναγκαῖον πάντως τὸ τῶν μερικῶν ψυχῶν πλῆθος ἅπαν, καὶ τὰς ἐν αὐταῖς διαφορὰς τοῖς ποικίλοις συμπεράσμασιν ἐπιδεικνύναι. καὶ μέχρι τούτων ἡ σπουδὴ ἔσται τοῖς ἀρρήτοις αὐτῶν, καὶ ἀφράστοις ἰδιότησιν. εἰ δὲ πάντα ἡμεῖς μὴ ἐξαπολωλόμοι συγκεχωρήκαμεν, ἐκ πάντης δὴ τοῦ ζῆν ὑποθέσεως τὴν τῶν θείων διακόσμων συνέχουσαν, καὶ τὴν τῶν ὅλων ὑπερῶν ἀπὸ τῶν πρώτων πάρεσον λαπτέον, καὶ τὴν ἰδιότητα τῶν θείων διακόσμων ἡμῶν. καὶ ἡ μὲν ὠφέλιμος ἄλληλα κοινωνία, ἡ δὲ ἡ κατὰ μέρος περιέουσα διάκρισις, καὶ πᾶς ἐκ τῶν λοιπῶν διαλόγων ἀφορμὰς τῆς περὶ τῶν ὅλων ὕλων, ἢ τῶν ἐνάδων τῶν ἐν αὐτοῖς ἀληθείας, εἰς τόνδε τὸν ὑποθέσιν συνεκπον. πᾶς γὰρ ὅλας περόδους τῶν θεῶν, καὶ πᾶς παντελεῖς ἀπλῶν διακόσμησις, ἐντεῦθεν κατὰ τὴν θεολογικὴν ἐπιστήμην ἐκφανομένας θεωρήσομεν. ἐπεὶ γὰρ δέδεικται πρότερον ὅτι τῆς ἐν τοῖς πράγμασιν ἀληθείας ἐχόμεθα πάσει ἡ δ' Παρμενίδου πραγματεία, καὶ ἐκ ἔστι διακεῖσθαι μεμηχανημένη τῶν λόγων ἀνέλιξις, ἀναγκη δήπου τὰς ἐννέα πρώτας ὑποθέσεις, ἃς διέξεισι, τῇ μὲν διαλεκτικῇ μεθόδῳ χρώμενον, ἐπιστήμη δὲ τῇ θείᾳ θεωρῶν, περὶ πραγμάτων εἶναι, καὶ φύσεων τινῶν ἢ μέσων, ἢ ἐσχάτων. ἀ πάντων ὁ Παρμενίδης περὶ δ' ἑνὸς αὐτὸν τὸν σύμπαντα λόγον ἐσκέψατο μολογεῖ, καὶ πῶς ἔχει πρὸς τὰ αὐτὰ, καὶ τὰ ἄλλα πάντα, δῆλον ὡς καὶ τοῦτο ἀναγκαῖον ἄρχεσθαι μὲν τὴν θεωρίαν ἀπ' ἀκρότητος, πελεύειν δὲ εἰς τὸ ἔσχατον τῶν ἁπάντων. περιεισι γὰρ ἡ δ' ἑνὸς ὑπερβολὴ ἄχρι τῆς ἀμυδροτάτης τῶν πραγμάτων ὑποστάσεως.

finit, qui Deorum quidem Unitatibus est subsistratus, & *subjectus*, simul verò divisus cum arcanis, & ineffabilibus ipsorum *Deorum* proprietatibus. Si verò nos hæc non decepti concessimus, ex hac profectò hypothesi, & ipsa divinorum ordinum continuatio, *perpetuaque series*, & ipse secundorum à primis progressus *est* sumendus, & omnium divinorum generum proprietas. Et quænam sit ipsorum inter se mutua communio, quænam etiam sit illa discretio, quæ secundùm mensuras progreditur, & illæ præcipuæ tractationes de veritate ipsorum verè Entium, vel ipsarum Unitatum in ipsis *Entibus comprehensarum*, ex reliquis Dialogis *sumptæ* ad istam hypothesin *sunt* reducendæ. Universos enim Deorum progressus, & perfectos ipsorum ordines, hic secundùm theologicam scientiam declaratos contemplabimur. Quoniam enim ante demonstratum-est, totam Parmenidis tractationem spectare veritatem in ipsis rebus *positam*, nec fruſtrà verborum istorum *ac istarum rationum* explicationē esse excogitatam, necesse *est* profectò novem istas hypotheses, quas *Parmenides* persequitur, dialecticâ quidem *dicendi* methodo utens, scientiâ verò divinâ *res* contemplans, esse de rebus, & naturis aliquibus vel mediis, vel ultimis. Si igitur Parmenides de Uno totam tractationem à se institutum-iri confitetur, & quomodo se habeat hoc & ad ipsum *Unum*, & *ad* cætera omnia, *se declaraturum pollicetur*, perspicuum *est*, necesse *esse* hujus etiam contemplationem à summitate quidem *rerum* initium-ducere, in ipsum verò *rerum* omnium *finem* ultimum desinere. Unius enim essentia à-suprema *rerum hypostasi* progreditur usque ad *ultimam*, & obscurissimam rerum hypostasin.

Sed quia prima hypothesis inenarrabilem primi principii superlationem per negationes demonstrat, & ipsam *hypothesin* ex omni quidem essentia *mutationi obnoxia*, & ex omni *rerum* cognitione *Parmenides* exemptam omittit, *hinc est* perspicuum, illam, quæ post ipsam *est*, *id est*, *sequentem hypothesin*, utpotè proximè ex ipsa apparentem, universum Deorum ordinem declarare. Haud enim intellectualem ipsorum *Deorum*, nec essentialem tantùm: sed etiam divinam essentiæ proprietatem per totā hanc hypothesin *Parmenides* assumit. Quid enim aliud est ipsum Unum, quod ab Ente participatur, quàm id, quod est in unaquaq; re divinum, quatenus & omnia cum imparticipabili Uno unita, *& arctissimè coniuncta* sunt? Ut enim corpora per suam vitam cum anima conjunguntur, & ut animæ sua intellectuali *parte* ad totam mentem, & primam intelligentiam contendunt, sic etiam profectò & ipsa verè Entia, per suum Unum, ad eximiam unionem reducuntur, & ex hac prima causa non possunt egredi.

Quoniam autem hęc hypothesis ab uno quidem Ente ducit-initium & *rerum* mente-perceptarum summitatem primam ab Uno *manantem*, pro-fundamento statuit, in essentiam verò temporis participem desinit & divinas animas ad extremos, *ultimos summosq;* divinos ordines deducit, necesse *est ordinem* tertium omninò singularum animarum multitudinem universam, & ipsas differentias, quę sunt in illis, *& inter illas*, pervarias conclusiones demonstrare. Et huc usq; *ab omni materiâ* separata, & incorporea hypostasis est-progressa.

Post hanc verò *sequitur hypostasis* dividua, *quæ versatur*, circa ipsa corpora, *& in ipsis corporibus inest*, *pro*, *hypostasis corporea*, & inseparabilis à materia, quam tradit quartus *ordo* supernè à Diis pendentem. Ultima verò *hypostasis*, *est* ipse materiæ progressus, sive illa sit una, sive varia *materia*, quam quintus *ordo* per negationes demonstrat, secundùm illam dissimilitudinem, *quam habet* cùm ipsius primo dissimili. Sed alibi quidem, ipsæ negationes sunt privationes, alibi verò causæ *sunt rerum* omnium, quæ fiunt, eximiæ, *vel, causæ ex rebus omnibus, quæ fiunt, exemptæ.*

Et (quod omnium est maximè-mirandum summæ quidem *negationes*, *sunt* tantùm enuntiativæ, *quod aliquid aut verum, aut falsum esse tradant*: sed alia quidem per superlationem, alia verò, per defectum, *hoc præstat*. Illarum verò *enunciationum*, quæ *sunt* sub ipsis *summis negationibus*, utraque *est* affirmativa. Sed altera quidem, per exempla *rem enunciat*: altera verò, per similitudines. Media verò, animæ ordini conveniens *est*, *id est*, *convenit*. Nam constat quidem ex affirmativis, & negativis conclusionibus. Habet verò negationes affirmationibus similes, *& eadem vi præditas*, Et quum multiplicatur tantùm ut universa, *tunc* etiam Unum habet adventicium. Sed Unum quidem est etiam, quod in ipsa proponitur Unum. Motione verò, & multiplicatione hoc Unum *dicitur*, *& consideratur*, & quodammodo ab ipsa essentia absorptum progreditur. Hypotheses igitur, quæ omnia Entia, & separabilia, & inseparabilia, & causas universorum, tam *ex ipsis rebus* exemptas, quam in ipsis rebus existentes, declarant secundùm essentiam Unius, sunt huiusmodi quædam.

Aliæ verò præter istas, *sunt* quatuor, quæ Unum tollentes, omnia de medio tollunt, & ea, quæ sunt, & ea quæ fiunt, & nullum ampliùs Ens usquam *esse demonstrant*. Ut igitur demonstretur Unius causam, *esse causam*, cur *ipsa res* & sint, & conserventur, & propter illud *Unum* omnia Entia participare ipsam *unius* Entis naturam, & unamquamque *rem* ad illud *Unum* referre *suam* essentiam, & ex eo pendere, *hæc à nobis dicta sunt*, & (ut paucis rem totam complectar) hoc per omnia Entia ratiocinando-colligimus, quòd, siue Unum sit, sit, omnia sint usque vel ad ultimam hypostasin, sive non sit Unum, nullum sit Ens. Unum igitur est causa, quæ omnia Entia & constituit, & conservat. Quod etiam ipse Parmenides in fine Dialogi collegit. Sed de Parmenidis quidem hypothesibus, & divisione, quæ est in ipso *Parmenide*, & de rerum singularum contemplatione, in *commentariis* in ipsum scriptis, à nobis satis prolixè, & accuratè actum-est.

Nec in præsentia de his prolixiùs agere convenit. Quoniam autem ex *ante* dictis *constat* unde, & ex qua *materia* totam Theologiam assumere-debeamus, & ex quibus Dialogis in partes distinctam, in unum contrahere aggrediamur, primùm de communibus, & ad omnes divinos ordines pertinentibus, sacris Platonis dogmatibus, agamus, & demonstremus singulos *ordines* apud ipsum secundùm perfectissimam scientiā esse distinctos. Communia enim propriis priora, & notiora sunt, secundùm naturam.

Post

Universidad de Deusto
Biblioteca

Κεφάλαιον ιβ.

Ἀναβώμεθα δὴ οὖν πρῶτον τῶν ἐν Νόμοις ἀποδεδειγμένων, καὶ θεωρήσωμεν ὅπως ἐκεῖνα τῆς περὶ τῶν Θεῶν ἀληθείας ἡγεῖται, καὶ ὡς πάντων ἐστὶ πρεσβύτερα τῶν ἄλλων περὶ τοῦ θείου μυστικῶν νοημάτων. λέγεται δὲ ἄρα, καὶ λέγεται παρὰ τοῦ Πλάτωνος ἐν ἐκείνοις τρία πῶπα, τὸ εἶναι σφᾶς θεοὺς, [θεὸς,] τὸ προνοεῖν πάντων, τὸ κατὰ δίκην τὰ πάντα ἄγειν, καὶ μηδεμίαν ἐκ τῶν χρόνων εἰσδέχεσθαι παραγωγήν.

Ταῦτ' οὖν ὅτι μὲν ἀπάντων ἐστὶ τῶν ἐν θεολογίᾳ δογμάτων ἀρχὴ [l. δεχὴ] δεύτερα, πᾶσι καταφανές. πάρεστι γὰρ ἡ τῆς ὑπάρξεως τῶν Θεῶν, ἡ τῆς ἀγαθοφόρου προνοίας, ἡ τῆς ἀτρέπτου, καὶ ἀκινήτου δυνάμεως ἔστιν ἡγεμονικώτερον; δι' ὧν καὶ παρέχουσι τὰ δεύτερα μονοειδῶς, καὶ σώζουσιν ἀκεράντως, καὶ πρὸς ἑαυτὰς ὑπιερέφουσιν. αὐτὰ δὲ τὰ μὲν ἄλλα διακοσμοῦντες, πάρχοντες δὲ ὑπὸ τῶν χρόνων οὐδὲν, οὐδὲ τῇ πικιλίᾳ τῶν προνοουμένων συμπεριβάλλοντες. ὅπως δὲ καὶ κατὰ φύσιν διώρισεν, μαθήσεσθε αὖ, ἑκάστου αὐτῶν τὴν ὑπερκειμένην τοῦ Πλάτωνος ἔφοδον τῷ λογισμῷ προσλαβόντες ὑπιχρήσεσθε. καὶ πρὸ τῶν ἄλλων τὸ εἶναι τοῦτο οὗτοι θεοὺς, ποίοις δή ἐστιν ἀνελέγκτοις ἐκεῖνος λόγοις κατεδήσατο, καὶ ὅσοι τούτῳ συνήρτηνται προβλήματα, μὴ τοῦτο νοήσαντες.

Σημείωσαι. Ἀπάντων δὴ τῶν ὄντων, ἀναγκαῖον, τὰ μὲν, κινεῖν μόνον, τὰ δὲ, κινεῖσθαι μόνον, τὰ δὲ μεταξὺ τούτων ὄντα, καὶ κινεῖσθαι, καὶ κινεῖν. καὶ πῶπα δὲ ἢ παρ' ἄλλων κινούμενα, ἄλλα κινεῖν, ἢ αὐτοκίνητα ἀναγκαῖον εἶναι καὶ τέτταρας τούτους ἐξῆς ἀλλήλων ὑποστάσης τεπάχθαι, τὸ κινεῖσθαι μόνον, καὶ πάσχειν ἀπ' ἄλλων πρωτουργῶν αἰτίων λεγομένους, καὶ μετὰ τοῦτο, τὸ ἄλλα μὲν κινοῦσαι, ὑπ' ἄλλων δὲ κινουμένας, καὶ τούτων ἑπομένας, τὸ αὐτοκίνητον, ἀφ' ἑαυτῆς ἐχομένους, καὶ τῷ ἑαυτὸ κινεῖν, καὶ τοῖς ἄλλοις τὸ κινεῖσθαι παρέχουσαν ἔμφασιν, καὶ τελευτῶν ἁπάντων τῶν, ὅσα μετέχει κινήσεως ποιητικῆς, ἢ παθητικῆς, τὸ ἀκίνητον τὸ μὲν καθ' αὐτοκίνητον ὂν, ἅτε ἐν μεταβάσει, καὶ διαιρέσει ζωῆς τὸ τελεότητα κεκτημένον, ἄλλης αἰῶνος ἐξηρτημένης πρεσβυτέρας, ἧς ἀεὶ κατὰ τὰ αὐτὰ, καὶ ὡσαύτως ἐχούσης, ἧς οὐκ ἔστι χρόνον, ἀλλ' ἐν αἰῶνι τὸ ζῆν.

CAPVT XII.

DIsseramus igitur primùm de rebus, quæ demonstratæ sunt in Legibus, & contemplemur, quomodo *res* illæ præcedant veritatem de Diis *traditam*, & quomodo sint antiquiores cæteris omnibus mysticis, *arcanisque* sententiis, quæ de numine-divino *dicuntur*. In illis igitur *Legibus* hæc tria dicuntur, & à Platone dicuntur, Deos esse, *Deos rerum* omnium providam-curam-gerere, *& suâ providentiâ omnia administrare*, *Deos* omnia secundùm Iusticiam agere, *& iustè gubernare*, & nullam à deterioribus perversionem admittere, *nec à deterioribus essentiis ullo modo corrumpi*.

Quod igitur hæc inter omnia dogmata, quæ in Theologia *traduntur*, sint principatu secunda, cuivis perspicuum *est*. Quid enim vel essentiâ Deorum, vel bona-cognoscente providentiâ, vel immutabili, & stabili potentiâ principalius est? *Quid antiquius? Quid principatu dignius?* Per quas *res, per quam divinam essentiam, & bona-cognoscentem providentiam, & immutabilem, stabilemque potentiam, Dii res* etiam secundas uniformiter producunt, & impollutè conservant, & ad se convertunt. Et ipsi quidem alia gubernant, *& rectè, ac ordine constituunt, & administrant*, nihil verò patiuntur, *nec ullo modo afficiuntur* à deterioribus *essentiis*, neque cum ipsa varietate rerum, quarum providam-curam-gerunt, *id est, quas suâ providentiâ administrant*, mutantur. Quomodo autem vel secundùm ipsam naturam *hæc* sint-distincta, cognoscemus, si in singulis his *rebus* illam scientiæ-plenam Platonis methodum, *& argumentationem* ratione, *vel, ratiocinatione* complecti conemur, & ante alia *consideremus* quibusnam invictis rationibus ille convicerit, *& apertè demonstrârit*, hoc, Deos esse, & quot problemata cum isto coniunxerit, postea spectemus,

NOTA. Omnium igitur Entium, necesse *est*, alia quidem, movere tantum, alia verò, moveri tantum, quæ verò sunt inter ista, & moveri, & movere. Atque hæc ipsa necesse *est*, vel ab aliis mota, alia movere, vel per-se-mobilia esse, *per se moveri*, & quatuor istas hypostases ordine collocatas-esse ita, ut aliæ alias deinceps sequantur. Illam, quæ moveri tantum, & pati ab aliis primariis causis dicitur. Et ante istam, illam, quæ alia quidem movet, ab aliis verò movetur, & supra istas, illam, quæ per-se-mobilis *est*, quæ à se ipsa ducit-initium, tum quia se ipsam movet, *interno, proprioque motu*, tum etiam quia *rebus, & essentiis* aliis vim-manifestam motus præbet, *quo moventur ab illa*. Et postremam omnium eorum, quæcunque motum efficientem, vel patientem participant, illam immobilem. Quidquid enim per-se-mobile *est, quidquid per se movetur*, quippe quòd in transitione, & mutatione vitæ *suam* perfectionem *postam* habeat, ex alia antiquiore causa pendet, quæ semper in iisdem *rebus*, & pariter, *ac eodem modo se* habet, cujus vita non in tempore; sed in ævo *versatur*.

Tempus

Tempus enim *est* ævi imago. Si igitur omnia, quæ à se ipsis moventur, in tempore moventur, & ipsum æternum *est* species motionis, *quæ est* supra *motionem* illam, quæ fertur in tempore, secundum erit ordine, non autem primum inter ipsa Entia, id-quod per-se-movetur. Illud verò, quod alia quidem movet, ab aliis verò movetur, necesse *est* ad naturam per se mobilem, *quæ per se movetur*, referri, & ex ea pendere, neque verò hoc solum: sed etiam omnem ab altero-motam systasin, *id est, rerum constitutionem, atque compositionem*, quemadmodum ille Athenienſis hospes demonstrat. Si enim (inquit) omnia, quæ moventur, stent, *firmaque maneant*, nullum erit primum, quod moveatur, nisi illa, quæ-per-se-moventur, in ipsis Entibus subsistant, *& suam essentiam in iis collocatam, atque fundatam habeant*. Nam illud quidem, quod est-immobile, nullo-modo moveri potest, ne tunc quidem, *quum* movetur, primùm. Quod verò ab altero-movetur, indigebit altera facultate, quæ moveatur. Solum verò illud, quod-per-se-movetur, quia à se ipso *motus*, & actionis initium ducit, & seipsum, & alia secundo-motu movebit.

Nam huiusmodi *Ens, quod per se movetur*, illis quæ-ab-altero-moventur, inserit facultatem motus, *quo moventur*, quemadmodum id, quod-est-immobile, omnibus Entibus illam movendi *facultatem inserit, quæ res ipsas movet*. Tertio verò loco, id, quod tantum movetur, illis, quæ ab alio quidem moventur, alia verò movent, primò tribuemus, & ex iis pendère dicemus. Oportet enim suis, *propriisque* medietatibus, *vel mediis* completa-esse, cum alia, tum etiam illam eorum, quæ moventur, catenam, *perpetuamque seriem*, à-principio, *vel, à primis, & summis* usque ad extrema ordine pertinentem. Omnia igitur corpora sunt de numero eorum, quæ moveri tantum, & pati possunt propter vim naturalem. Nullius enim *rei* efficiendæ vim *insitam* habent, propter ipsam dividuam, & magnitudinis, & ponderis participem hypostasin, *id est, naturam*. Si quidem quidquid *rerum* aliarum, efficiendarum, & movendarum vim habet, *id* incorporea facultate utens, *res alias* & facere, & movere solet *propter vim naturalem*.

Incorporeorum verò alia quidem, sunt dividua circa ipsa corpora, *vel, in corpora dividuntur*. Alia verò *sunt* exempta ex huiusmodi divisione, *quæ versatur* circa ipsorum Entium extrema. Quæ igitur dividuntur circa, *vel, in* pondera corporum, sive in qualitatibus, sive in formis materiatis consistant, *& suam essentiam fundatam habeant*, sunt de numero eorũ, quæ ab alio quidem moventur: sed alia movent. Quoniã enim & hęc sunt incorporeæ sortis, *ideo* movendi facultatem participant. Quoniàm verò etiam dividuntur in corpora, *ideo sunt* exempta ex huiusmodi contractione, *qua contrahuntur* in ipsa *corpora*, & unà cum ipsis subiectis dividuntur, & quiete ex his *manante* repleta, indigent *facultate* movente, quæ in alienas sedes non feratur: sed in se ipsa hypostasin habeat, & *per se subsistat, & consistat*. Vbinã igitur habebimus id, quod *interno proprioq; motu* se moveat? Quæ enim in ponderadividuntur, & extenduntur, & *in* distantias, *ac dimensiones*,

Χρόνος γὰρ αἰῶνος εἰκών. εἰ πάντα τὰ ὑφ' ἑαυτῶν κινούμενα πάντα, κατὰ χρόνον κινεῖται, τὸ δὲ αἰώνιον τῆς κινήσεως εἶδος, ἐπέκεινα τῆς κατὰ χρόνον φερομένης, δεύτερον αὖ ἂν εἴη τάξει, καὶ ἐν πρώτοις ἐν τοῖς οὖσι τὸ αὐτοκίνητον. τὸ δ' αὖ ἄλλα μὲν κινοῦν, ὑπ' ἄλλων δὲ κινούμενον, εἰς τὴν αὐτοκίνητον ἀναρτᾶσθαι φύσιν ἀναγκαῖον. καὶ οὐ τοῦτο μόνον, ἀλλὰ καὶ πᾶσαν τὴν ἑτεροκίνητον σύστασιν, ὥσπερ ὁ Ἀθηναῖος ξένος ἀποδείκνυσιν. Εἰ γὰρ σταίη (φησὶ) τὰ κινούμενα πάντα, τὸ πρῶτον κινηθησόμενον οὐκ ἔσται, μὴ τῶν αὐτοκινήτων ἐν τοῖς οὖσιν ὑφεστώτων. τὸ μὲν γὰρ ἀκίνητον, οὐδαμῶς κινεῖσθαι πέφυκεν, οὐδ' ἂν ὁτιοῦν κινηθείη πρῶτον. τὸ δὲ ἑτεροκίνητον, ἄλλης ἂν δέοιτο κινούσης δυνάμεως. μόνον δὲ τὸ αὐτοκίνητον, ὡς ἀφ' ἑαυτῆς τῆς ἐνεργείας ἀρχόμενον, ἑαυτό τε, καὶ τὰ ἄλλα δεύτερος κινήσει.

Καὶ γὰρ τοῖς ἑτεροκινήτοις τὸ τοιοῦτον ἐνδίδωσι τὸ δύνασθαι κινεῖσθαι, ὥσπερ ἁπασι τοῖς οὖσι τὸ ἀκίνητον τὸ κινεῖν. τρίτον δὲ αὖ τὸ κινούμενον μόνον, τῶν ὑπ' ἄλλου μὲν κινουμένων, ἕτερα δὲ κινούντων, πρώτως ἐξάψομεν. Δεῖ γὰρ τῆς οἰκείας μεζότησι συμπεπληρῶσθαι, τά τε ἄλλα, καὶ τὸ τῶν κινουμένων σῶμα, ἄνωθεν ἄχρι τῶν ἐσχάτων πέρας διατείνουσαν. Τὰ μὲν οὖν σώματα πάντα, τῶν κινεῖσθαι μόνον, καὶ πάσχειν ἐστὶ πεφυκότων. ἔδενες γάρ ἐστι ποιητικὰ καθ' αὑτὸ τὸ διαστατὸν, ἢ μεγέθους, ἢ ὄγκου μεταλαχόν ὑπόστασιν. ἔνθεν ἅπαν τὸ ποιητικὸν ἄλλο, ἢ κινητικὸν, ἀσωμάτῳ δυνάμει χρώμενον, ποιεῖν τε, καὶ κινεῖν πέφυκε.

Τῶν δὲ ἀσωμάτων τὰ μὲν, ἐστὶ μεριστὰ περὶ τοῖς σώμασι, τὰ δ' ἐξηρημένα τῆς τοιαύτης περὶ τὰ τῶν ὅλων ἔσχατα διαιρέσεως. τὰ μὲν οὖν μεριζόμενα περὶ τοὺς ὄγκους τῶν σωμάτων, εἴτε ἐν ποιότησιν εἴτε ἐν εἴδεσιν ἐνύλοις ἐφεστήκοτα, [l. ὑφεστήκοτα,] τῶν ὑπ' ἄλλου μὲν κινουμένων, αὐτὰ δὲ κινούντων ἐστί. Διὸπερ μὲν γὰρ τῆς ἀσωμάτου καὶ ταῦτα μοίρας ἐστὶ, τῆς τοῦ κινεῖν μετέχειν δυνάμεως. Διὸπερ δὲ αὖ μερίζεται περὶ τοῖς σώμασι, παρηρημένα τῆς εἰς αὐτὰ συνδύσεως, καὶ τοῖς ὑποκειμένοις συνδιαιρούμενα, καὶ τῆς ἐκ τούτων ἀρχῆς ἀναπιμπλάμενα, δεῖται τῆς κινούσης ἐκ ἐπ' ἀλλοτρίας ἕδρας φερομένης, ἀλλ' ἐν ἑαυτῇ τὸ ὑπάρχειν ἐχούσης. ποῦ τάχα τὸ ἑαυτὸ κινοῦν ἕξομεν; τὰ μὲν γὰρ εἰς ὄγκους ἐκπίπτοντα

Universidad de Deusto
Biblioteca

καὶ Δημιουργὸς, ἢ ἐν τούτοις διηρημένα, καὶ ἀχωρίστως ἀεὶ αὐτοῦ ὑφεστῶτα, δυοῖν τὸ ἕτερον, ἢ κινεῖσθαι μόνον, ἢ παρ' ἄλλων κινεῖν ἀνάγκη. Δεῖ δὲ (ὡς πρότερον εἴρηται) καὶ τὴν αὐτοκίνητον πρὸ τούτων εἶναι πάντως οὐσίαν ἐν ἑαυτῇ, καὶ οὐκ ἐν ἄλλοις ἱδρυμένην, καὶ ἐκτὸς ἑαυτὴν, ἀλλ' οὐ πρὸς ἄλλα τὰς ἐνεργείας ἀπερείδουσαν. Ἔστιν ἄρα τις φύσις ἄλλη ζωμάτων ἐξηρημένη, καὶ ἐν οὐρανῷ, καὶ ἐν ἡμῖν δὲ τοῖς πολυμεταβόλοις στοιχείοις, παρ' ἧς τὸ κινεῖσθαι πρώτως τοῖς σώμασιν. Εἰ δὴ δεῖ τὴν τοιαύτην οὐσίαν ἀνάγκη εἶναι, ὁρᾶς ἀπορίαν ἡλίκη ἐστὶν, ὀρθῶς ἂν ἐπόμενοι τῷ Σωκράτει, καὶ σκοπεῖντες ἐπὶ τὸ τέλος τῶν ὅλων, ὃ τῷ παρεῖναι τοῖς ἑτεροκινήτοις, αὐτοκινησίας αὐτῶν ἔμφασιν δίδωσι καὶ τοῖς ποίοις δήποτε τῶν εἰρημένων, τὸ παρ' ἑαυτῶν κινεῖσθαι προσφέρομεν. τὰ μὲν γὰρ ἄψυχα παντὶ μόνως ἐστὶν ἑτεροκίνητα, καὶ ἅπερ ἂν σχῇ, ἀπὸ θείας δή τινα δύναμιν ἔχοντα κινοῦσαν, καὶ διαζωμένην, πάσχειν πέφυκε. λείπεται δὴ τὰ ἔμψυχα τῷ τοιαύτῃ ἐμφάσει ἔχειν, καὶ εἶναι δεύτερα αὐτοκίνητα, τῷ δὲ ἐν αὐτοῖς οὖσαν ψυχῇ, πρώτως ἑαυτῷ τε κινεῖν, καὶ ὑφ' ἑαυτῆς κινεῖσθαι, καὶ ἀπὸ τῆς ὑφ' ἑαυτῆς δύναμιν, ὥσπερ τοῦ ζῆν, οὕτω δὴ καὶ τοῦ κινεῖσθαι παρ' ἑαυτῶν τοῖς ζώμασιν ἐνδελέχειαν παρέχειν.

Εἰ τοίνυν τῶν μὲν ἑτεροκινήτων πρεσβυτέραν εἶναι τὴν αὐτοκίνητον οὐσίαν, ἡ δὲ ψυχὴ τὸ πρώτως αὐτοκίνητον, παρ' ἧς καὶ τοῖς ζώμασιν ἐφήκει τὸ τῆς αὐτοκινησίας εἴδωλον, ἐπέκεινα ἂν εἴη ζωμάτων ἡ ψυχὴ, καὶ παντὸς ζωμάτου ἡ κίνησις, ψυχῆς ἂν εἴη, καὶ τῆς ἐν αὐτῇ κινήσεως ἔκγονον. Ἀναγκαῖον ἄρα καὶ τὸν ὅλον οὐρανὸν, καὶ τὰ ἐν αὐτῷ πάντα πολλὰς ἔχοντα κινήσεις, καὶ τὸ μὲν, ἄλλῃ, τὸ δ' ἄλλῃ, καὶ πάντας κινουμένα καὶ φύσιν (παντὶ δὲ τοῦ τοιαῦτα δὲ καὶ φύσιν ἡ ἐγκύκλιος φορὰ) ψυχὰς ἡγεμονούσας ἔχειν, καὶ καθ' οὐσίαν πρεσβυτέρας ζωμάτων, ἐν ἑαυτῆς κινουμένας, καὶ τούτοις ἐπλάμπουσαν ἄνωθεν τὴν τοῦ κινεῖσθαι δύναμιν. πάντας δὴ οὖν τὰς ψυχὰς, αὖ τὸν σύμπαντα κόσμον, καὶ τὰς ἐν αὐτῷ μοίρας διεκόσμησαν, καὶ πᾶν τὸ ζωμαλκὸν παρ' ἑαυτῷ ζωῆς ἄμοιρον ὂν, κινούμενον, καὶ ζῶν ἀπέφηναν, ἐμπνεύσασαν τὴν τῆς κινήσεως αἰτίαν. ἀναγκαῖον ἢ καὶ λόγον πάντα κινεῖν ἢ τὸν ἐναντίον τρόπον. ὁ μὴ θέμις εἰπεῖν. ἀλλ' εἰ μὲν ὁ κόσμος οὗτος, καὶ πᾶν τὸ ἐν αὐτῷ περιγραφὲν, καὶ ὁμαλῶς κινούμενον, καὶ φερόμενον ἀεὶ καὶ φύσιν, ὥσπερ δέδεκται. τὰ μὲν, ἐν τοῖς μαθήμασι. τὰ δὲ, ἐν ταῖς περὶ φύσεως πραγματείαις, εἰς ψυχὴν ἀνήρτηται, τὴν ἀλόγῳ, αὐτῇ τε κινουμένῃ, καὶ τὰ ἄλλα κινοῦσαν, οὔτε ἡ πεῖξις αὐτὴ τῶν περιόδων, οὔτε ἡ καθ' ἑαυτὰ per-se-motionis simulachrum, *ergo* anima corporibus erit antiquior, & omnis corporis motus, erit animæ, & motus in ea *siti* progenies, *i. e. corporis motus ab interno ac mſito animæ motu manabit.* Necesse igitur *est* & totum cœlum, & omnia in ipso *comprehensa*, quæ varios habent motus, & aliud quidem, alium, aliud verò, alium, & quæ *motibus* istis moventur secundum naturam (omni enim tali *corpori* secundum naturam *est* circularis latio) animas principatum-tenentes habere, & secundùm, *ac propter suam* essentiam antiquiores *esse* corporibus, quòd in se ipsis, *i. e. interno, proprioque motu* moveantur, & *in corporibus* istis movendi facultas eluceat supernè, *velex antiquiore principio manans.* Has igitur animas, quæ mundum universum, & partes in ipso *sitas* ordine-distinxerunt, & omne corporeum, quod apud se est expers vitæ, moveri, & vivere *Philosophi* dixerunt, *propter* inspiratam ipsis motus causam. Necesse *autem est*, *id omne*, *quod alterum movet*, aut secundum rationem omnia movere, aut contraria ratione *hoc facere*, *& contra rationem alia movere*, quod nefas *est* dicere. Sed si quidem iste mundus, & quidquid in eo est ordine-collocatum, & quod æqualiter movetur, & fertur semper secundùm naturam, ut demonstratum-est, * * * alia quidem, in mathematis, *i. e. in mathematicis disciplinis*, alia verò in tractationibus de natura, ad animam referuntur, *& ex ea pendent*, quæ & ipsa sine-ratione movetur, & alia movet, nec iste ordo periodorum, *id est*, *circuituum*, nec ipse motus per se una ratione definitus, nec ipse situs corporum, nec aliud quidquam eorum, quæ secundùm naturam stunt, causam stantem, *i. e. certam*, *& stabilem* habebit, & quæ secundum eadem, & eodem modo singula ordine-distinguere possit. Quidquid enim est rationis-expers, id ab alio, *quod est ratione præditum, regi*, & in-ordinem-redigi solet, *quod illud, quod est rationis expers, sit* suâ naturâ indefinitum, & inordinatum. Huiusmodi igitur *rationi*, totum cœlum permittere, & secundum rationem eandem, eodem-modo *afferre* circumlationem, quæ fertur in-orbem, neque naturæ rerum, neque nostris notionibus non-doctrinâ-partis: *at naturaliter insitis*, ullo-modo convenit. Si verò etiam anima intellectualis, & ratione utens, omnia dirigit, & id omne, quod æterno motu fertur, ab anima tali gubernatur, & nihil de *rebus* universis est expers animæ, (Nullum enim honoratum corpus tali facultate privatum *est*, ut alicubi dicit Theophrastus) utrum per participationem, *& communionem*, habet hanc intellectualem, & perfectam, & bonorum-effectricem *facultatem*, an per essentiam? Nam, si quidem per essentiam *hæc habet*, necesse *est* & omnem animam talem esse, si quidem una quæque *anima* secundum suam naturam est per-se-mobilis, *i. e. suo proprioque motu, non alieno, movetur.* Si verò per participationem *& communionem*, alia mens, quæ per actionem *agit*, antiquior erit animâ, quæ *mens* per essentiam habet ipsam intelligentiam, propter ipsum esse, quod uniformem rerum universarum notionem in se ipsam assumserit. Quia etiam necesse *est* animam secundùm rationem substantiatam, *i. e. substantiâ præditam*, id, quod ad mentem pertinet, per participationem, *atque communionem* habere, & ipsam intellectualem-facultatem esse duplicem.

Vnam quidem, *quæ est* primò in ipsa divina mente. Alteram verò, *quæ est*, secundò in anima ab illa *divina mente manans.* Adde verò, si velis, & ipsum intellectualis illuminationis adventum in corpus, *vel*, *& ipsam præsentiam intellectualis illuminationis in corpus ingressa.* Vnde enim totum hoc cœlum est aut sphæricum, *i. e. globosum*, aut *unde* circulariter, *i. e. in orbem* fertur, & circa idem, secundùm unum ordinem *certum, &* definitum circumagitur, *ac in orbem fertur?* Quomodo enim semper eandem formam, & facultatem immutabiliter sortitum-esset secundum naturam, nisi per mentem particeps-esset effectionis-formæ, *vel, naturæ-formam-efficientis?* Nam anima quidem est motus suppeditatrix. Constantis verò status causam, & quæ instabilem rerum, quæ moventur, per-vicissitudines-immutationem in identitatem, *i. e. in res easdem*, & vitam una ratione conclusam, *atq; finitam*, & circumlationem, *sive circumvectionem* eodem-modo *semper* habentem reducit, perspicuum *est*, *istam causam* esse priorem, *& antiquiorem* animâ.

Nam corpus quidem, & hoc omne sensile, *i. e. quidquid sensu percipitur*, est de numero eorum, quæ ab altero-moventur. Anima verò *est* per-se-mobilis, *interno, proprioq; motu movetur*, in se omnes corporeos motus connexos-complexa. Ante verò istam *animam est* ipsa mens immobilis existens.

τὸ καθ' ἕνα λόγον ἀφορισθὲν κίνησις, οὔτε ἡ θέσις τῶν ζωμάτων, οὔτε ἄλλο τῶν κατὰ φύσιν γινομένων οὐδὲν αἰτίαν ἐσχάτην ἔξει, καὶ κατὰ τὰ αὐτὰ, καὶ ὡσαύτως ἕκαστα διακοσμεῖται ὑπὸ μιᾶς μοίρας. πᾶν γὰρ δὴ τὸ ἄλογον ὑπὸ ἄλλου κοσμεῖσθαι πέφυκεν, ἀφορίστου ἐν ἑαυτοῦ φύσει, καὶ ἀκόσμου. τὸ δὲ τῷ τοιούτῳ τὸν ὅλον οὐρανὸν διατρέφειν, καὶ τὸν κατὰ λόγον, [καὶ τῷ κατὰ λόγον] τὸν αὐτὸν ὡσαύτως ἀνακυκλουμένῃ περιφορᾷ, ὅτε μὴ φύσει ἢ παραγμάτων, ἢ τε ἐξ ἀδιδάκτοις ἡμῶν ἐννοίαις ἐστὶ πρόδηλον οὐδαμῶς. εἰ δὲ αὖ ψυχὴ νοερὰ, καὶ λόγῳ χρωμένη, τὰ πάντα προηγεῖται, καὶ πᾶν τὸ αἰδίου φορᾶς φερόμενον, ὑπὸ ψυχῆς κυβερνᾶται τοιαύτης, καὶ μηδὲν ἐστὶ τῶν ὅλων ἄμοιρον ψυχῆς (οὐδὲν γὰρ ἄμοιρον τῶν ζωμάτων τῆς τοιαύτης δυνάμεως ἐστερημένον, (ὥσπερ που φησὶν ὁ Θεόφραστος) πότερον καὶ μεθέξει ἔχει τὸ νοερὸν τοῦτο; καὶ τέλειον, καὶ τὸ ἀγαθουργὸν, ἢ καὶ οὐσίαν; εἰ μὲν γὰρ κατ' οὐσίαν, ἀνάγκη εἶναι καὶ πᾶσαν ψυχὴν τοιαύτην, εἴπερ ἑκάστη καὶ τῶν ἑαυτῆς φύσιν ἐστὶν αὐτοκίνητον. εἰ δὲ καὶ μεθέξει, ἄλλο ἂν εἴη ψυχῆς πρεσβύτερον ὁ κατ' ἐνέργειαν νοῦς, ὃς κατ' οὐσίαν ἔχει τὸ νοεῖν, αὐτῷ τῷ εἶναι τὴν ἐνοειδῆ γνῶσιν τῶν ὅλων ἐν ἑαυτῷ προσηλῃφώς. ἐπεὶ καὶ ἀνάγκη τὴν ψυχὴν καὶ λόγον οὐσιωμένον, τὸ καὶ νοῦν ἔχειν μεθέξεως ἔχειν, καὶ τὸ νοερὸν εἶναι διττόν.

Τὸ μὲν, πρώτως ἐν αὐτῷ τῷ θείῳ νῷ. τὸ δὲ, ἀπ' ἐκείνου διαρρεῶς ἐν ψυχῇ. πρόσθες δὲ, εἰ βούλει, καὶ τὴν εἰς τὸ ζῶμα παρουσίαν τῆς νοερᾶς ἐλάμψεως. πόθεν γὰρ ὁ σύμπας οὗτος οὐρανὸς ἢ σφαιρικός ἐστιν, ἢ κύκλῳ φέρεται, καὶ πρὸς τὸ αὐτὸ καὶ μίαν τάξιν ἀφορισθὲν ἀνακυκλοῦται; πῶς γὰρ ἂν τὸν αὐτὸν ἰδέαν, καὶ δύναμιν, ἀτρεπῶς ἔλαχε κατὰ φύσιν, εἰ μὴ τῆς κατὰ νοῦν μετείληχεν εἰδοποιίας; ψυχὴ μὲν γὰρ κινήσεως ἐστὶ χορηγός. τὸ δὲ τῆς μονίμου καταστάσεως αἴτιον, καὶ τὴν ἀϊδρυτον τῶν κινουμένων παράλλαξιν εἰς ταυτότητα, τήν τε καθ' ἕνα λόγον πεπερασμένην ζωὴν, καὶ ὡσαύτως ἔχουσαν περιφορὰν ἑπαναγόμενον, δῆλον ὡς ἐπέκεινα ἂν εἴη ψυχῆς.

Σῶμα μὲν ἄρα, καὶ πᾶν τὸ αἰσθητὸν τοῦτο, τῶν ἑτεροκινήτων ἐστί. Ψυχὴ δ', αὐτοκίνητος, εἰς ἑαυτὴ ἀπήκουσα τὰς σωματικὰς κινήσεις ἀναδησαμένη.

Universidad de Deusto
Biblioteca

πρὸ δὲ ταύτης, ὁ νοῦς ἀκίνητος ὤν, καί μοι τοῦτο τὸ ἀκίνητον μὴ τοιοῦτον ὑπολάβῃς. οἷον τὸ ῥεῖον, καὶ ἄξων, καὶ ἄπνευμον εἶναι φαμὲν, ἀλλὰ τὸ πάσης κινήσεως ἐρχηγικὸν αὐτὸν, καὶ τῶν πηγῶν, ἀβούλητος, πάσης ζωῆς, τῆς τε εἰς ἑαυτὸν ἐπιστρεφομένης, καὶ τῆς ἐν ἑτέροις πᾶσι ὑπάρξεσιν ἐχούσης, καὶ διὰ ταύτας ὁ κόσμος τὰς αἰτίας, ζῶον ἔμψυχον, ἔννουν, ὑπὸ δὲ Τιμαίου θεοσεβοῦς, καθ' μὲν τὴν ἑαυτοῦ φύσιν καὶ τὴν εἰς αὐτὸν καθήκουσαν ζωὴν ἀπὸ ψυχῆς, καὶ περὶ αὐτὸν μεμελοποιῶν, ζῶον ἀποκαλούμενος, καθ' ὃ τὴν θείας ψυχῆς εἰς ἑαυτὸν παρουσίαν, ἐμψυχον, καθ' ὃ τὴν νοεραν ἐπίστασιν, ἔννουν. καὶ γὰρ ζωῆς χορηγία, καὶ ψυχῆς ἡγεμονία, καὶ νοῦ μετουσία, σωέχει τὸν ὅλον οὐρανόν.

Εἰ δὴ καὶ ὁ νοῦς οὕτως καθ' οὐσίαν μέν ἐστι νοῦς ἑαυτὸν πως τὸν ἐστὶ τὸ νοεῖν, καὶ τὸ εἶναι ἐνοφωνούμενος, θεῖον αὐτὸν προσπεσεῖν, νοῦν γάρ φησι θεῖον προσλαβοῦσαν τὴν ψυχὴν, ὁρᾶν καὶ ἔμφρονα παιδαγωγεῖν, ἀναγκαῖον δήπου καὶ τὸν ὅλον εἰς τὸν αὐτοῦ θεότητα ἀνηρῆσθαι, καὶ τοῦδε τοῦ παντὸς κόσμου, τὸ μὲν κίνησιν δοὺς ψυχῆς παρεῖναι, τὸν δὲ ἀΐδιον διαμονὴν, καὶ τὸ ὡσαύτως δοὺς νοῦ, τὸν δὲ ἕνωσιν τὴν μίαν, καὶ τὴν σύμπνοιαν τὴν ἐν αὐτῷ, καὶ τὸν συμπάθειαν, καὶ τὸ παντελὲς μέτρον, καὶ τῆς ἑνάδος, ἀφ' ἧς καὶ ὁ νοῦς, ἑνοειδῆ μία καὶ ψυχὴ, καὶ ἕκαστον τῶν ὄντων ὅλον ἐστὶ, καὶ τέλεον καθ' τὸν αὐτὸ φύσιν, καὶ τῶν δευτέρων ἕκαστον μᾶλλον ἐν τῇ οἰκείᾳ φύσει τελειότης, καὶ τῆς ὑπερειδυμένης ἀεὶ τάξεως, μεταλαμβάνει κρεῖττον ἄλλης ἰδιότης, τὸ μὲν δὴ ζωμαλικὸν, ἑτεροκίνητον ὄν, αὐτοκινήτε δυνάμεως ἔμφασιν ἀπὸ ψυχῆς κομίζεται, καὶ ζῶον ἐστὶ δι' ἐκείνην. Ψυχὴ δὲ αὐτοκίνητος οὖσα, τῆς καθ' νοῦν μετέχει ζωῆς, καὶ καθ' χρόνον ἐνεργοῦσα, τὸ τῆς ἐνεργείας ἄπαυστον, καὶ τὸν ἄχρυπνον ζωὴν, ἐκ τῆς πρὸς τὸν νοῦν ἔχει γνησιότητος. Νοῦς δὲ ἐν αἰῶνι τὸ ζῆν ἔχων, καὶ τὴν οὐσίαν αἰῶνα ἐνεργείαν, καὶ πᾶσαν ὁμοῦ τὴν νόησιν ἐν τῷ νῷ ἑστῶσαν πεπληρωμένος, ἐνθεός ἐστι διὰ τὸν πρὸ αὐτοῦ παντὸς οὐσίαν. Διπλᾶς δὲ ἔχει τὰς ἐνεργείας, ὡς φησιν ὁ Πλωτῖνος, τὰς μὲν, ὡς νοῦς, τὰς δὲ, μεθύων τῷ νέκταρι. καὶ ἐν ἄλλοις ὅτι καὶ ὁ νοῦς οὕτως τοῦ πρὸ ἑαυτοῦ μὴ νῷ, θεός. ὥσπερ ἡ ψυχὴ τῇ ἑαυτῆς ὑπὲρ ψυχὴν ἀκρότητι, νοῦς, καὶ τὸ σῶμα, τῇ πρὸ τοῦ ζώματος δυνάμει, ψυχή.

Πάντα δὴ οὖν (ὥσπερ εἴπομεν) ἀνήρτηται ἑνὸς, διὰ μέσου νοῦ, καὶ ψυχῆς. καὶ ὁ μὲν νοῦς ἑνοειδής ἐστιν, ἡ δὲ ψυχὴ, νοειδής. τὸ δὲ ζῶμα τοῦ κόσμου, ζωτικόν. πάντα δὲ εἰς τὸ πρὸ αὐτοῦ συνήρτηται. καὶ τῶν μετὰ ταῦτα, τὸ μὲν ἑκάτερον, τὸ δὲ, πρότερον ὑπολαμβάνει θεῖον. καὶ ὁ μὲν θεὸς, πρὸ νοῦ τῇ νοερᾷ φύσει πρώτως ἐπέχουσα. ὃ δὴ Hoc autem immobile, ne mihi tale putes *esse*, quale dicimus esse *id, quod est*, otiosum, & expers-vitæ, & nullo-spiritu-præditum, *omnisq; spirandi facultate carens*, sed omnis motionis principem causam, & fontem (si velis *eum ita vocare*) omnis vitæ, cum illius, quæ in seipsam revertitur, *& in se ipsa versatur*, tum illius, quæ *suam* hypostasin in aliis habet, & propter istas causas mundus à Timæo vocatus est, Animal animatum, mente-præditum. Propter quidem ipsius naturam, & vitam ab anima manantem in ipsum, & circa ipsum divisam, animal appellatus, propter verò animæ divinæ præsentiam in ipso, animatũ, propter verò principatum intellectualem, mente-præditum. Etenim vitæ suppeditatio, & animæ principatus, & mentis communio continet totum cœlum.

Si verò & ista mens, secundum essentiam quidem, est mens, (quia idem est mente-percipere, & esse, *& Timæus hoc* demonstrans, eam divinam appellare *non dubitat*. Dicit enim animam assumpta mente divina, rectè & prudenter nos erudire) necesse profectò *est*, & totum *mundum* ex ipsius *mentis* Deitate pendere, & huic toti mundo motum quidem ab anima *manantem* adesse, æternam verò perseverantiam, & eiusdem status constantiam à mente *proficisci*. Vnionem verò unam, & conspirationem in ipsa *mente existentem*, & sympathiam, *i. e. naturæ cognationem, & quasi concentum, atq; consensum*, & perfectum mensuram, & Vnitatis (à qua & ipsa mens *manat*) uniformem *essentiam esse*, *propter quam* etiam *est in uno quoq; tantum* una anima. Et unum quodque Entium integrum est, & perfectũ, secundum suam naturã, & secundorum unum quodq; unà cum perfectione, quæ est in *eius* propria natura, & propter semper supra-locatum, *i. e. superiorem* ordinẽ aliam præstantiorem proprietatem participat. Nam corporeum quidem, quòd ab altero moveatur, facultatis per-se-mobilis manifestã-vim ab anima accipit, & propter illam est animal. Anima verò, cum sit per se-mobilis, *i. e. cum interno proprioq; motu moveatur*, vitæ in mente *sitæ* particeps est, & in tempore agens, actionem nunquam-cessantem, & insomnem, *atque perpetuo vigilantem* vitam habet, *hausiam* ex affinitate, *quæ ipsi intercedit* cum mente. Mens verò vitam in ævo habens, & essentiã ævum *in* actione *suam vitam habens*, & omnem simul intelligentiam in ipsa mente consistentem figens, est divinitatis-plenum, propter causam ante ipsum prorsus *existentem*. Duplices enim habet actiones, ut ait Plotinus, alteras quidem, ut mens, alteras verò, ut nectare inebriata *mens*. Et in aliis *Entibus perspicuum est*, quòd hæc etiam mens, propter illam non mentem, *quæ est*, ante ipsam, Deus *est*, quemadmodũ anima, suâ summitate, supra animam *existente, est* mens & ipsum corpus, facultate ante corpus *existente, est* anima.

Omnia igitur (ut diximus ab Vno pendent, per mediam mentem, & animam. Et ipsa quidem mens est uniformis. Anima verò, mentiformis, *i. e. quæ mentis formam habet*. Mundi verò corpus *est* vivificũ. Quidquid verò est, id cũ eo, quod est ante ipsum, coniunctũ est, *& ex eo pendet*. Et illorum, quæ sunt post hęc, alterum quidem propinquius, alterũ verò remotius divinitate fruitur. Ac ipse quidem Deus *est* ante mentem, ipsa intellectuali natura primò vectus: ipsa verò mens *est* divinissima, quòd ante alia divinam-naturam-habeat, *vel, deificetur, & in Deorum numerum referatur*. Ipsa verò anima, *est* divina, quatenus intellectuali medietate, *sive medio* indiget. Illud verò corpus, quod hujusmodi animam participat, quatenus quidem *est* corpus, *eatenus* & ipsum profectò *est* divinum. Nam lucis illustratio pervadit a-principio, *vel à primis, & summis* usque ad extrema, quæ pendent *à primis, & summis*. Simpliciter verò, non *est* divinum: sed anima est primò divina, ut spectet ea, *quæ pertinent* ad mentem, & ut apud se vivat.

Eadem autem ratio est mihi, *& idem à me dicitur*, etiam de singulis integris, *ac universis* sphæris, & de corporibus, quæ *sunt* in ipsis. Omnia enim imitantur integrum cœlum. Quoniam & ipsa sunt æternæ sortis, & elementa, quæ *sunt* subLuna, quæ ubique quidem, *& in omnibus suis partibus* mutationem non habent: sed secundùm suas integritates in hoc universo manent, & animalia particularia continent. Omnis enim integritas post se particulariores hypostases habet. Quemadmodum igitur in cœlo cum universis sphæris & astrorum numerus simul-prodiit, & quemadmodum in terra cum ipsa integritate, *vel, universitate* etiam animalium terrestrium particularium multitudo suæ essentiæ-fundamentum accepit, sic necessarium puto etiam in illis, quæ sunt interjecta inter universa, unumquodque elementum completum-esse suis numeris. Etenim quomodo in summis universa cum partibus essent-collocata, ita ut ante partes subsisterent, & *suæ essentiæ fundamentum haberent*, nisi & in ipsis mediis esset ipsorum analogia? *i. e. proportio?*

Si verò una quæque sphæra est etiam animal, & semper eodem-modo locatur, & complet hoc universum, ut vitam quidem habens, animam semper primò participans, ut verò suum ordinem immutabilem, *stabilemq;* servans in mundo, à mente comprehensum, ut vero Unum, & universum, suarum partium principatum-obtinens, ab unitate divina illustratum. Non solùm igitur ipsum universum: sed etiam unaquæque partium æternarum in ipso *comprehensarum*, animata est, & mentem insitam habet, & *sua* facultate similis est ipsi universo. Etenim harum *partium* unaquæque, *propter suam facultatem, & similitudinem*, est universum, *si conferatur* cum ipsius *universi* cognata multitudine. Ut igitur rem totam paucis comprehensam expediamus, una quidem *est* ipsius universi, corpori-similis integritas. Multæ verò aliæ sub ista *comprehenduntur*, ex hac una pendentes, & unica *est* hujus universi anima, & post hanc aliæ, quæ per hanc integras partes impolluté digerunt-in-ordinem, *easq; regunt*, & una mens *est*, & intellectualis numerus sub ista *mente*, quæ ab istis animabus participatur, & Deus unus universorum simul eorum, quæ-sunt-in mundo, & comprehensor *eorum omnium, i. e. qui sua divina, ac infinita potentia res omnes ambit, complectitur, continet, ac arbitratu suo regit*, & multitudo aliorum Deorũ, qui intellectuales essentias, & animas ex his pendẽtes, & omnes mundi partes distribuerunt. Non enim profectò illorum quidem, quæ naturâ, *naturaliter* nascuntur, unum-quodq; vim habet generandi similia, universa verò, & prima eorum, quæ sunt in mundo, non multo magis hujusmodi procreationis

νοῦς, θειότης, ὡς πρὸ τῶν ἄλλων ἐνθεαζόμενον. ἡ δὲ ψυχὴ, θεία, καθόσον τῆς νοερᾶς θείας μετέστη. τὸ δὲ σῶμα τὸ τῆς τοιαύτης ψυχῆς μετέχον, ὡς μὲν σῶμα, θεῖον δήπου καὶ αὐτό. Διήκει γὰρ αὐγὴν ἄχρι τῶν ἐσχάτων ἐξηρτημένων, ἡ τοῦ φωτὸς ἔλλαμψις· ἁπλῶς δὲ, οὐ θεῖον· ἀλλὰ ψυχὴ πρὸς νοῦν βλέπων, καὶ παρ' ἑαυτῇ ζῆν, θεία πρώτως ἐστίν.

Ὁ αὐτὸς δὴ μοι λόγος ἐστὶ καὶ περὶ τῶν ὅλων σφαιρῶν ἑκάστης, καὶ περὶ τῶν ἐν αὐταῖς σωμάτων. πᾶσα γὰρ μιμεῖται τὸν ὅλον οὐρανὸν, ἐπείπερ καὶ αὐτὰ τῆς ἀϊδίου μοίρης ἐστὶ, καὶ τὰ τοῦ σελήνιον στοιχεῖα, τὸ μὲν πᾶσιν κατ' οὐσίαν μεταβλητὸν οὐκ ἔχοντα, μένοντα δὴ κατὰ τὰς αὐτῶν ὁλότητας ἐν τῷ παντὶ, καὶ ζῶων ὄντως περιεκτικὰ μερικῶν. πᾶσα γὰρ ὁλότης ἔχει μεθ' ἑαυτὴν τὰς μερικωτέρας ὑποστάσεις. ὥσπερ οὖν ἐν οὐρανῷ μέτρα τῶν ὅλων σφαιρῶν, καὶ ὁ τῶν ἄστρων συμπεφυλλαν ἀριθμὸς, καὶ ὥσπερ ἐν γῇ μετὰ τῆς ὁλότητος καὶ ζώων γηΐνων μερικῶν ὑφέστηκε πλῆθος, οὕτως ἀναγκαῖον οἶμαι καὶ ἐν τοῖς μεταξὺ τῶν ὅλων, ἕκαστον στοιχεῖον συμπεπληρῶσθαι τοῖς οἰκείοις ἀριθμοῖς. καὶ πῶς γὰρ ἂν ἐν τοῖς ἄκροις τὰ ὅλα μετὰ τῶν μερῶν ἐπέκεινα πρὸ τῶν μερῶν ὑφιστάμενα, μὴ καὶ ἐν τοῖς μέσοις οὔσης τῆς αὐτῶν ἀναλογίας;

Εἰ δὲ ἑκάστη τῶν σφαιρῶν καὶ ζῶόν ἐστι, καὶ ἀεὶ ὡσαύτως ἵδρυται, καὶ συμπληροῖ τὸ πᾶν, ὡς μὲν ζωὴν ἔχον, ψυχῆς ἀεὶ μετέχον πρώτως, ὡς δὲ τὴν ἑαυτὸ πάξιν ἄτρεπτον ἐν τῷ κόσμῳ διαφυλάττον, ὑπὸ νοῦ σωεχόμενον, ὡς δὲ ἓν, καὶ ὅλον, τῶν οἰκείων μερῶν ἡγεμονοῦν, ὑπὸ τῆς ἑνώσεως τῆς θείας ἐλλαμπόμενον. Οὐ μόνον ἄρα τὸ πᾶν, ἀλλὰ καὶ ἕκαστον τῶν ἀϊδίων ἐν αὐτῷ μερῶν, ἔμψυχόν ἐστι, καὶ ἔννουν, ὁμοίου μὴ κατὰ δύναμιν. καὶ γὰρ τούτων ἕκαστόν ἐστι πᾶν πρὸς τὸ συγγενὲς αὐτῷ πλῆθος. Ἐν οὖν σωελόντες ἑπόμενοι, μία μὲν ἡ τοῦ παντὸς ζωμαποειδὴς ὁλότης. πολλαὶ δὲ ὑπὸ ταύτην ἄλλαι, τῆς μιᾶς ταύτης ἐχόμεναι, καὶ ψυχὴ μία δι' πάντος, καὶ μετὰ ταύτην ἄλλαι διακοσμοῦσαι πάντα τὰ ὅλα μερίδας ἀφέαντος, καὶ νοῦς εἷς, καὶ νοερὸς ἀριθμὸς ὑπὸ τοῦτον, μετεχόμενον ὑπὸ τῶν ψυχῶν τούτων, καὶ θεὸς εἷς ἁπάντων ὁμοῦ τῶν ἐγκοσμίων, καὶ πανοχεὺς, καὶ πληθος ἄλλων θεῶν, πάσι τε νοεραῖς οὐσίαις, καὶ πάσι ψυχαῖς πάντων ἡγεμόνας, καὶ τὰς μοίρας δι' κόσμου πάσας καλλιεπομένων. οὐ γὰρ δήπου τῶν μὲν ψυχῶν γενομένων ἕκαστον, τῶν ὁμοίων ἐστὶ γεννητικὸν, τὰ δὲ ὅλα, καὶ πρώτιστα τῶν ἐγκοσμίων, οὐ πολλῷ μᾶλλον τῆς τοιαύτης διαγωγῆς ἐν ἑαυτοῖς πρεπινὴ τὸ παράδειγ-

Universidad de Deusto
Biblioteca

γμα. τὸ γὰρ ὅμοιον τοῦ ἀνομίου, καθάπερ ἐλέγομεν, καὶ τὸ ταὐτὸν ἑτέρου, καὶ τὸ πέρας τοῦ ἀπείρου, τῷ τῆς αἰτίας λόγῳ συγγενέστερόν ἐστι, καὶ κατὰ φύσιν πρόσκειται. τῶνδε μὲν οὖν καὶ τοῖς ὑστέροις δι' ἀκριβείας θεωρήσομεν. ὅπῃ δὲ τὸ δεύτερον πραπόμενα τῶν ἐν Νόμοις ἀποδεδειγμένων, τὸ, σῶν Θεοὺς προνοεῖν τῶν τε ὅλων, ὁμοῦ καὶ τῶν μερῶν, καὶ ἵνα θεῖ τῆς προνοίας τῶν Θεῶν ἀνέλεγκτον ἔννοιαν ὁ Πλάτων ἡμῖν παραδιδῷ, τῷ λογισμῷ συνέλωμεν.

Κεφάλαιον ιγ.

Ἐκ τοῦ ὃν ἐκ τῶν προειρημένων παντὶ καταφανές, ὅτι θεοὶ κινήσεως αἴτιοι πάσης ὄντες, οἱ μὲν, αὐσιώδεις, καὶ ζωτικοὶ καὶ τῶν αὐτοκινήτων, καὶ αὐτοζώων, καὶ αὐτενέργητον δύναμιν. οἱ δὲ, νοεροὶ, καὶ αὐτῷ τῷ εἶναι δεύτερον πάντα πρὸς τὴν τελειστικὴν ζωῆς ἀνεγείροντες κατὰ τὸν πηγαῖόν τε, καὶ ἡγεμονικὸν πασῶν τῶν δευτέρων τε, καὶ τρίτων τῆς κινήσεως προόδων. οἱ δὲ, ἑνιαῖοι, καὶ πάντα τὰ ὅλα ἑνὴ ἑαυτῶν, μεθέξιν ἐνδεούντες κατὰ τὴν πρωτουργὸν, καὶ παντελῆ, καὶ ἄγνωσιν τῆς ἐνεργείας δύναμιν. οἱ τῆς δὲ μᾶς εἰσιν ἡγεμόνες τῆς κινήσεως, τῆς δὲ ἄλλης ἀφεῖσαν τὸν ἀρχικόν. οἱ δ' αὖ τῷ μὲν κατὰ τόπον, ἢ κατὰ ποιότητα κίνησιν χορηγοῦσι τοῖς δευτέροις· τῷ δὲ καθ' οὐσίαν, ἢ κατὰ ποσότητα, παρ' ἑαυτοῖς ἔχειν τὰ τῆδε. πᾶν γὰρ τὸ τῆς οὐσίας αἴτιον, ἑαυτῆς πολλῷ πρότερόν ἐστι, καὶ τῶν ἐνεργῶν τῶν οἰκείων, καὶ τῆς τελεότητος αὐτῶν. Ἔτι τὸ αὐτοκίνητον, πάλιν ἐστὶν ἀρχὴ κινήσεως, καὶ τὸ εἶναι τοῖς ἐν τῷ κόσμῳ ποῖσι, καὶ τὸ ζῆν ἀπὸ ψυχῆς, οὐχ ἡ τοπικὴ μόνον, οὐδὲ αἱ ἄλλαι κινήσεις, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ εἶναι πρόοδος ἀπὸ ταύτης, καὶ πολλῷ πρότερον ἐκ τῆς νοερᾶς οὐσίας, ἢ καὶ τῶν αὐτοκινήτων ζωῶν εἰς ἑαυτὸ ἀνεδήσατο, καὶ προηγεῖται καθ' αἰτίαν ἀπλῆν χρονικῆς ἐνεργείας. καὶ ἔτι μείζονος ἐκ τῆς ἑνιαίας ὑπάρξεως, ἢ καὶ τὸν νοῦν, καὶ τὴν ψυχικὴν συνοχὴν, καὶ πληροῖ τῶν ὅλων ἀγαθῶν, καὶ πρόεισιν ἄχρι τῶν ἐσχάτων. ζωῆς μὲν γὰρ, οὐ πάντα τοῦ κόσμου μέρη μετέχειν δυνατὸν, οὐδὲ νοῦ, καὶ τῆς γνωστῆς δυνάμεως. ἓν δὲ ἑνὸς, πάντα μετέλαχεν ἄχρι τῆς ὕλης, τά τε ὅλα, καὶ τὰ μέρη, τά τε κατὰ φύσιν, καὶ τὰ τούτοις ἐναντία. καὶ οὐδέν ἐστιν ἄμοιρον τῆς τοιαύτης αἰτίας, οὐδὲ αὖ τοῦ ὄντος μεταλαχοι ἄν ποτε, τοῦ ἑνὸς ἑστερημένον. ἃ πάντα μὲν προάγουσιν οἱ θεοὶ, καὶ εἰς ἑαυτοὺς ἀνάγουσι, καὶ συνέχουσι τοῖς ἑαυτῶν ἀγαλματικοῖς, ἵνα μηκέτι μὴ οὐκ ἀεὶ καὶ πάντων εἶναι τῶν πάντων ἐν αὐτοῖς δύνασθαι αἰῶνα ἄνευ τῶν μεριστῶν; πῶς γὰρ ἔκλυτα παντελοῦς θεότητος καὶ τῆς τῶν αἰτίων δυνάμεως; ἢ οὐδὲν ἔστιν ὅλως οὐσιῶν, ἢ δυνάμεων πληθος, ὃ μὴ τῶν ὄντως ὄντων καὶ ἑνὸς ἔλαχε. διὰ ταῦτα πάντα καὶ τῆς προόδου τῆς ἀναγκαίας τυγχάνει τὰ προϋπάρχοντα αἰτίων. ζωοποιούμενα μὲν ὑπὸ τῶν ψυχικῶν θεῶν, καὶ τὰς ζωϊκὰς εἰδέας ἀναπτυλίσσοντα, καὶ ταύτην ὁμοῦ, καὶ τῆς μονίμου τάξεως κατέχοντα μεταλαγχάνοντα, τῆς δὲ ἑνώσεως, καὶ τοῦ μέτρου, καὶ τῆς τοῦ ἀγαθοῦ διανομῆς ἐκ τῶν πρώτων θεῶν καταδεχόμενα πᾶσι εἰς αὐτὸ παρουσίαν. Ἀναγκαῖον οὖν ἐστὶ γνωσθῆναι τοὺς θεοὺς, ὅπως κατὰ φύσιν ἐστὶν αὐτοῖς ἡ τῶν οἰκείων ἡγεμονία τῶν προόδων, καὶ τὸ μὴ μόνον ὑφιστάναι τὰ δεύτερα, καὶ ζωὴν χορηγεῖν, καὶ οὐσίαν, καὶ ἕνωσιν, ἀλλὰ καὶ τῶν ἀγαθῶν τῶν ἐν τούτοις προσληφθέντων πᾶσι παντουργὸν αἰτίαν, ἢ, τὸ προσῆκον, αὐτοὺς θεοὺς ὄντας, ὁ μηδὲ θεμις εἰπεῖν, ἀγνοεῖν.

Ποία γὰρ ἄγνοια τῶν καλῶν, παρὰ τοῖς τῆς καλλονῆς αἰτίοις, ἢ τῶν ἀγαθῶν, παρὰ τοῖς ἐν τῇ ἀγαθοῦ φύσει ὑπάρξιν ἀφωρισμένοις λαχοῦσιν; ἀλλ' εἰ μὲν ἀγνοοῦσιν, οὐτε κατὰ τὸν νοῦν αἱ ψυχαὶ πάσχουσι τοῦτο, οὐτε νόες εἰσὶν ἀπιβατεύοντες ταῖς ψυχαῖς, οὐτε ἐκ τούτων αἱ τῶν θεῶν ἑνάδες, πᾶς ἀπίασας γνώσεις ἐν αὐτοῖς συνηρήκασιν. ἀλλ' ἤδη τῶν ἔμπροσθεν ἀποδείξεων ἡμεῖς ὡμολογήκαμεν. εἰ δὲ γινώσκουσι, πατέρες ὄντες τῶν ἐν τῷ κόσμῳ πάντων, καὶ ἡγεμόνες, καὶ ἄρχοντες, ὡς τοιούτοις οὖσιν αὐτοῖς, ἢ τῶν ἀρχομένων, καὶ ἐπιμόνων, καὶ γνωμίων παρ' αὐτῶν, ἀπιμέλεια προσήκει, πότερον αὐτοὺς καὶ διὰπαντὸς γινώσκοντες τὸν κατὰ φύσιν νόμον ἀποπληροῦν φήσομεν, ἢ δι' ἀσθένειαν τῆς προνοίας παρίεσθαι τῶν, εἴτε βουλῆ κτημάτων, εἴτε ὑπομάτων λεχθὲν οὐδὲν ἡμεῖς γε διοισόμεθα πρὸς τὸν παρόντα λόγον. εἰ μὲν γὰρ ἀδυναμοῦντες τῆς τῶν ὅλων κηδεμονίας ἀπολείπουσι, τί τὸ τῆς ἀδυναμίας πάντης αἴτιον; οὐ γὰρ ἔξωθέν τι πράγματα κινοῦσιν, οὐδ' ἄλλοι μᾶλλόν εἰσιν αἴτιοι τῆς οὐσίας, αὐτοὶ δὲ τῶν ἡγεμονιῶν παρεληφασιν, ὧν σκεῖνοι παρήγαγον. ἀλλ' οἷον ἐκ πέμπης τὰ πάντα καθ' ὑπουργίαν, αὐτοὶ τὸ εἶναι χορηγοῦντες, αὐτοὶ τὸ τῆς ζωῆς μέτρα κατέχοντες, αὐτοὶ τὰ τῆς ἐνεργείας ἑκάστοις διανέμοντες.

CAPUT XIII.

ERGO ex antè-dictis, cuivis perspicuum *est*, quòd Dii, cùm sint omnis motus autores, alii quidem *sint* essentiales, & vivifici per se mobilem, & per-se-viventem, & per-se-operantem-facultatem. Alii verò, intellectuales, & per ipsam suam essentiam secundam omnia ad vitæ perfectionem excitent, secundùm fontem, & principium omnium secundorum, & tertiorum motus progressuum. Alii verò, Heniæi, *id est singulares, vel*, Unici, & omnia integra genera sua, communionem Deificantes, secundùm primariam, & perfectam, & ignotam actionis facultatem. Qui hujus quidem motus sunt Duces, *& autores*. Alius verò *motus* principium omittunt. Alii verò rursus alium quidem motum, secundùm locum aut secundum qualitatem, suppeditant secundis. Alium verò, secundùm essentiam, aut secundùm quantitatem, ut apud se teneant, *& servent res illas*, quæ *sunt* hìc, *id est*, *in hisce terris*. Omnis enim essentiæ causa, longè prior est ipsâ *essentiâ*, & actionum propriarum, & perfectionis causa, *est prior ipsis actionibus, & ipsa perfectione*. Præterea illud, quod-per-se-movetur, rursus est principium motus, & *suppeditat* ipsum esse. *id est ipsam essentiam* omnibus *rebus, quæ sunt* in mundo, & ipsum vivere, *id est*, *ipsam vitam* ab anima *deductam*, non solum ipsa localis *motio*, nec aliæ motiones: sed etiam ad ipsum esse progressus ab ista *motione manat*, & multò antè ab ipsa intellectuali essentia, quæ & ipsam per-se-mobilium *essentiarum* vitam in se ipsa, *vel potius, in ipsa principali causa* continet & propter causam, præcedit omnem temporalem actionem *rerum, quæ in tempore fiunt*. Et longè magis *hæc manant* ab illa unica essentia, quæ & ipsam mentem, & ipsam animam continet, & omnibus bonis replet, & progreditur usq; ad extrema: Nam vitam quidem nõ omnes mundi partes participare possunt, neque mentem, & notã facultatem. Unũ verò omnia participant usq; ad materiam, & universa, *vel*, *tota*, & partes, & quæ secundũ naturã *sunt, id est, & naturalia*, & his contraria. Neque quidquam est expers hujusmodi causæ, neque si quid fortè ipsius Entis particeps fuerit, Uno privatũ. Si igitur omnia quidem producunt Dii, omnia verò complectuntur, & continent suis ignotis complexionibus, *atque comprehensionibus*, quænam ratio *est*, *quomodo fieri potest*, quin etiam providentia *rerum* omnium sit in ipsis *Deorum complexionibus*, pervadens à principio, *summisque rebus* usque ad *infimas*, & maximè particulares? Ipsos enim fœtus *alicunde productos* ubiq; causarum curatione frui convenit. Omnia verò, quæ ab altero-moventur, eorum, quæ per-se-moventur, *sunt* fœtus, *& progenies*.

Et ea, quæ subsistunt, *& consistunt* in tempore vel toto, vel eo, quod hoc particularius *est*, æternorum sunt effecta. Quia quod semper est, *illud est* causa ejus, quod est aliquando. Et divina, & heniæa, *id est*, *unica* genera, sunt ante omnia multiplicata, quia sunt eorum fundamenta, *vel, quia constituunt ea*. Nec ulla prorsus est essentiarum, aut facultatum multitudo, quæ *suum* ortum ab Uno non sit sortita. Hæc igitur omnia etiam necesse *est* à causarum præcedentium, & *principalium* providentia regi, vivificata quidem, ab animalibus Diis, & per temporales periodos circumacta, & identitatem simul, & stabilem formarum constitutionem participantia. Unitatis verò, & mensuræ, & boni distributionis à primis Diis adventum, & *præsentiam* in se recipientia. Necesse igitur *est* aut Deos *omnia* cognoscere, quòd secundùm naturam, *id est*, *naturaliter* ipsis insit suorum fœtuum providentia, & non solum constituant, *atque sustineant* secunda, & vitam *ipsis* suppeditent, & essentiam, & unionem: sed etiam bonorum in his *comprehensorum* assumpserint primariam causam, aut ipsos, qui Dii sunt, ignorare quid *cuique* conveniat, quod ne dicere quidem fas *est*.

Qualis enim ignoratio *rerum* pulchrarum *esse potest* apud ipsos pulchritudinis autores? Aut *quænam ignoratio* bonorum *esse potest* apud illos, qui in ipsa boni natura definitam essentiam sunt sortiti? Sed si quidem *Dii res humanas, & alias* ignorant, neque secundùm mentem animæ regunt hoc universum, neq; mentes animabus vehuntur, neque ante *mentes, & animas* istas ipsæ Deorum Unitates, omnes notiones in ipsis *Diis* contraxerunt. Quæ jam per superiores demõstrationes nos confessi sumus. Si verò *Dii res humanas, & alias* cognoscunt, quod sint parentes omnium *rerum* in mundo *comprehensarum*, & Duces, & Principes, *& Rectores earum*, & ad ipsos, qui tales sunt, rerum-ipsorum-imperio-subjectarum, & *ipsas* sequentium, & ab ipsis manantium cura pertinet, utrum ipsos, qui Legem naturalẽ cognoscunt, *ipsam* etiam complere posse dicemus, an propter infirmitatem, providentia suarum, sive velis possessionum, sive fœtuum, *& rerum, quas possident, ac procrearunt*, dicere, spoliatos-esse? Haud *enim*, nos saltem, in præsenti tractatione, *propter has appellationes, à te* dissidebimus, *neq; tecum propterea contendemus*. Nam, si quidem propter virium-imbecillitatem, *rerum* universarum curam *Dii* deserunt, quænam *est* hujus virium-imbecillitatis causa? Non enim extrinsecus *Dii* res movent, neq; alii quidẽ, sunt autores essentiæ, ipsi verò, principatum assumpserunt *rerum illarum*, quas illi produxerunt: sed tanquam ex puppi omnia dirigunt, ipsi ipsam essentiam suppeditantes, ipsi vitæ mensuras *in sua manu* continentes, ipsi ipsas actionis *vires* singulis distribuentes.

*** NOTA. Aliquid hic deesse videtur ad sententiæ perfectionem.*

Universidad de Deusto
Biblioteca

καὶ πότερον ἀδυνατοῦσιν ἁπάντων ὁμοῦ προνοεῖν, ἢ τῶν μερῶν ἑκάστου τὸ ἄμοιρον ἀφεῖσιν τῆς ἑαυτῶν ἐπισκοπῆς; καὶ εἰ μὴ πάντων τῶν ἐν τῷ κόσμῳ ἐσὶ κηδεμόνες, πότερον τῶν μὲν μειζόνων προμηθοῦνται, τῶν δὲ ἐλαττόνων ἀμελοῦσιν; ἢ τῶν μὲν ἐλαττόνων κήδονται, τῶν δὲ μειζόνων τῆς ἐπιμελείας ἀφεστήκασιν; ἢ μᾶλλον ὁμοίως ἁπάντων διὰ ἀδυναμίαν τῆς προνοίας αὐτοὺς ἀφαιρήσομεν, ὡς τὸ μεῖζον αὐτοῖς ἀποδόντες, τὸ πάντα παράγειν, τὸ τῷδε κατὰ φύσιν ἑπόμενον, τὸ προνοεῖν τῶν ὑποστάντων, οὐ συγχωρήσομεν; Δυνάμεως τῆς τὸ μεῖζον ποιούσης, καὶ τὸ ἔλαττον κατορθοῦν. εἰ δὲ τῶν μὲν ἐλαττόνων ἐπιμελήσονται, τῶν δὲ μειζόνων ἀμελήσουσι, πῶς ὁ τρόπος οὗτος τῆς προνοίας ὀρθὸς ἂν εἴη; παντὶ γὰρ τὸ συγγενέστερον, καὶ ὁμοιότερον, μᾶλλόν ἐστι προσφιλὲς τῷ μετουσίᾳ, ἓν ὥσπερ διδόντων ἀγαθῶν, οἰκεῖον, καὶ κατὰ φύσιν προσῆκον. ἃ δὲ τὰ μὲν παρὰ ἑαυτῶν τελειώσεως ἀξιοῦσι, καὶ τῆς παρ' ἑαυτῶν τελειώσεως, μέχρι δὲ τῶν ἐσχάτων χωρεῖν ἀδιωκτήσουσι, τί τὸ διεῖργον ἔσται τῷ ὅτι πάντα παρουσίαν τῶν Θεῶν; ἢ τὸ διακόπτον τὴν ἄφθονον ἐνέργειαν αὐτῶν; πῶς δὲ οἱ τε μείζω δυνηθέντες, τῶν ἐλαττόνων κρατεῖν ἀσθενοῦσιν; ἢ πῶς τὴν οὐσίαν καὶ τῶν ἐλαχίστων παρέχοντες; τῆς πληθύος αὐτῶν, διὰ ἀδυναμίαν οὐκ ἔσονται κύριοι;

Ταῦτα γὰρ πάντα πρὸς τὰς κατὰ φύσιν ἡμῶν ἐννοίας διαμάχεται. λείπεται τοίνυν αὐτοὺς καὶ γινώσκειν τὰ προσήκοντα, καὶ δύναμιν ἔχειν εἰς τὴν τοῦ πρέποντος αὐτοῖς σχήματος πληθύτητα, καὶ τὴν τῶν ὅλων ἡγεμονίαν. εἰ δὲ καὶ γινώσκουσι τὰ κατὰ φύσιν, τοῦτο δὲ ἐστὶ τοῖς τὰ πάντα ἡνωσαμένοις, τῶν πάντων κήδεσθαι, καὶ δυνάμεως πλουσίας, τῆς τοιαύτης οὐ παρήρηται κηδεμονίας. καὶ πότερον ὁμοῦ τοῖς ἑνιδρυμένοις καὶ βουλήσεις ἐστὶ τῆς προνοίας ἐν αὐτοῖς; ἢ τοῦτο μόνον ἐκλείπει τῇ τε γνώσει, καὶ τῇ δυνάμει; καὶ διὰ τοῦτο τὰ πράγματα τῆς παρ' αὐτῶν ἀπηωρῆται κηδεμονίας; εἰ μὲν γὰρ γινώσκοντες τὰ προσήκοντα σφίσιν αὐτοῖς, καὶ δυνάμενοι τὰ γνωσθέντα πληροῦν, οὐ βούλονται προμηθεῖσθαι τῶν οἰκείων γεννημάτων, ἀγαθότητος αὐτοῖς ἐνδεεῖς, καὶ τὸ ἄφθονον αὐτῶν οἰκήσεται, καὶ οὐδὲν ἄλλο ἢ τὴν ὕπαρξιν ἀναιρήσομεν, καθ' ἣν οὐσιοῦνται.

Τῷ γὰρ ἀγαθῷ τὸ εἶναι τῶν Θεῶν ἀφωρίσται, καὶ ἐν τούτῳ τῷ τρόπῳ ἔχουσιν οἱ Θεοί. τὸ δὲ προνοεῖν τῶν ὑφειμένων, ἀγαθοῦ

Et utrum universorum simul curam-providè-gerere nequeunt, an unamquamque partem, sui præsidii, & curationis non expertem relinquunt? Et nisi rerum omnium, quæ sunt in mundo, Dii sunt curatores, utrum majorum quidem rerum curam providè-gerunt, minores verò negligunt? An minores quidem curant, à majorum verò curatione recedunt, & abstinent? Si quidem enim propter virium-imbecillitatem ipsos omnium rerum providentia, curaque spoliemus, quomodo majus ipsis tribuentes, illud scilicet, quòd omnia Dii producant, illud, quod hoc secundùm naturam sequitur, scilicet, quòd rerum ipsorum imperio subjectarum curam-providè-gerant, non concedemus? Facultatis enim illius, quæ majus facit, est, ut & minus rectè-faciat. Si verò Dii minora quidem curant, majora verò negligunt, quomodo hæc providentiæ ratio recta fuerit? Quod enim cognationis arctiore vinculo conjunctum est cum Universo, & quod ei similius est, illud est aptius, & secundùm naturam convenientius communicationi bonorum, quæ Dii dant ipsi Universo. Si verò primas quidem res, quæ sunt in mundo, sua divina providentia Dii dignas esse judicant, & perfectione à se ipsis manante, usque verò ad extremas progredi nequeunt, quidnam illud erit, quod ipsam Deorum ad omnia accessionem, & eorum in ipsis præsentiam prohibebit? Quid, quod ipsorum invidiæ expertem, & immensam actionem interrumpet? Quomodo verò, qui majora præstare possunt, minoribus imperare non-poterunt? Vel quomodo qui vel minimarum rerum essentiam producunt, propter virium imbecillitatem non erunt ipsarum perfectionis domini?

Hæc enim omnia cum nostris naturalibus notionibus pugnant. Restat igitur, ipsos Deos etiam cognoscere id, quod cuique convenit, & potestatem habere in ipsam perfectionem habitus convenientis ipsis Diis, & universorum principatum obtinere. Si verò Dii cognoscunt etiam id, quod est secundùm naturam, hoc verò est illis, qui omnia genuerunt, omnium curam gerere, & potestatis abundantia, ergo Dii tali rerum curatione non sunt-spoliati. Et utrum unà cum rebus antè dictis & providentiæ voluntas est in ipsis Diis? An verò hoc solum deest & ipsi notioni, & potestati, vel potentiæ Deorum? Et propterea res ab ipsorum curatione pendent? Si enim, cum cognoscant ea, quæ sibi ipsis conveniunt, & ea, quæ cognita sunt, implere possint, tamen suorum fœtuum curam-providè-gerere nolint, bonitatis erunt indigentes, & ipsorum abundantia, rerumque copia peribit, & nihil aliud, quàm ipsam ipsorum essentiam suscipiemus, secundùm quam unusquisque nostrum substantiatus-est, id est suam substantiam assumpsit, vel, suam essentiam adeptus est.

Ipsum enim Deorum esse, bono definitum-est. vel, Ipsa enim Deorum essentia, bono definita est. Et in hoc bono Dii suam hypostasin habent. Eorum enim essentiæ fundamentum est ipsum bonum. Subjectarum verò rerum curam-providè-gerere, est alicujus boni partem

ipsis rebus imperio Deorum subjectis largiri. Quomodo igitur, si Deos providentia privemus, non simul & ipsa bonitate ipsos privabimus? Quomodo igitur bonitatem Deorum agitantes, & in dubium revocantes, non etiam ipsam ipsorum essentiam (quam per superiores demonstrationes esse manifestè convicimus) per nostram imprudentiam tollimus? Necessariò igitur ipsum quidem esse Deos, simul & illud comitatur, eos in omni virtute bonosesse. Hoc verò rursus simul comitatur, ut neque per socordiam, neque per virium infirmitatem, neque per ignorantiam à secundarum rerum providentia recedant, earumq; providam curam deserant. Hoc verò (ut arbitror) & illud comitatur, scilicet, ipsam rerum præstantissimam cognitionem apud ipsos esse, & potentiam impollutam, & voluntatem expertem-invidiæ.

Quamobrem etiam providam-curam-gerentes rerum universarum, neque quidquam prætermittentes, quod ad earum curationem, & conservationem sit necessarium, in ipsa bonorum suppeditatione manifestè-videntur semper occupati. Neque verò mihi quis talem providentiam vel extendere in res secundas Deos putet, & illa eximia excellentia ipsos privare velit, vel molestiarum-plenam, & laboriosam vitam ipsis à mortali difficultate longe distantibus attribuere conetur. Ipsorum enim beatitudo difficultate administrationis pollui non vult, neq; potest. Si quidem & bonis viris, qui sunt apud nos, vita est conjuncta cum tranquillitate, & est molestiarum-expers, & vacua-dolore. Omnes verò labores perturbationem hominibus infesti manant ab ipsis materiæ impedimentis. Sed si oportet ipsum divinæ providentiæ modum definire, statuemus ipsum suapte-natura-existentem, & impollutum, & immateriatum, & ineffabilem. Haud enim quærentes id, quod convenit, neque rationibus ambiguis bonum cujusque captantes, neque foras, & extra se spectantes, & effecta sequentes, quemadmodum homines faciunt in suarum rerum providentia, sic etiam Dii omnia gubernant: sed cùm in se ipsis mensuras rerum universarum antesumpserint, & essentias singularum ex se ipsis producant, & se ipsos aspiciant, per suam essentiam omnia dirigunt, tacitâ viâ, & ea perficiunt, & bonis implent neque eodem-modo, quo natura, faciunt, neque suâ essentiâ tantum sine delectu, & sine certo judicio agunt, neque eodem-modo, quo particulares animæ, cum voluntate agentes, actione & effectione secundùm essentiam privati-sunt: sed ambo in unam unionem contraxerunt, & volunt quidem, quæcunque suâ essentiâ præstare possunt: suâ verò essentiâ cum omnia & possint, & faciant, non-invidâ voluntate causam actionis, & effectionis continent. Quænam igitur est molestia? Quæ difficultas? Cuius Ixionis judicio vel universarum animarum, vel intellectualium essentiarum, vel ipsorum Deorum providentiam perfici dicet quis, nisi & ipsum vel quomodocunque largiri bonum, Diis laboriosum esse comendat? Sed nulli quod secundùm naturam fit, est laboriosum.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Οὔτε γὰρ πυρὶ, τὸ θερμαίνειν, οὔτε χιόνι, τὸ ψύχειν, οὔτε ὅλως τοῖς σώμασι, τὸ κατὰ τὰς οἰκείας δυνάμεις ἐνεργεῖν. ἀλλ' οὐδὲ αὖ τῶν ζωμάτων ταῖς φύσεσι, τὸ τρέφειν, ἢ γεννᾶν, ἢ αὔξειν. τοῦτα γὰρ ἔργα τῶν φύσεων. Οὐδὲ αὖ τοῖς τούτων ταῖς ψυχαῖς. καὶ γὰρ αὐτὰ πολλὰ μὲν ἐκ προαιρέσεως ἐνεργοῦσι, πολλὰ δὲ αὐτῷ τῷ εἶναι, καὶ κινήσεις πολλὰς κινοῦσι, τῷ παρεῖναι μόνον. ὥστε εἰ μὲν κατὰ φύσιν τοῖς θεοῖς ἡ τοῦ ἀγαθοῦ μετάδοσις, καὶ ἡ πρόνοια κατὰ φύσιν. καὶ ταύτα μὴ ῥαιδίως, καὶ αὐτῷ τῷ εἶναι μόνον, παρὰ τῶν θεῶν ἀπιτελεῖσθαι φήσομεν. εἰ δὲ ταῦτα μὴ κατὰ φύσιν, οὐδὲ αὖ ἀγαθοὶ κατὰ φύσιν εἶεν. τὸ γὰρ ἀγαθὸν, ἀγαθοῦ παρεκτικόν. καίτοι δὴ καὶ ἡ ζωὴ, ζωῆς ἄλλης ὑποστατικὴ, καὶ ὁ νοῦς νοερᾶς ἐλλάμψεως.

Καὶ πᾶν τὸ πρῶτον ἐν ἑκάστῃ φύσει, καὶ γενικώτερος ὄντως γεννητικόν. ὃ δὲ μάλιστα τῆς θεολογικῆς ἐστὶ θεολογίας ἐξαίρετον, τοῦτο ἔγωγε εἶναι φημὶ, τὸ μήτε τὴν ἐξηρημένην τῶν θεῶν οὐσίαν ἀπιστρέφειν εἰς τὰ δεύτερα, μήτε τὴν τῶν καταδεεστέρων ἀπιμέλειαν, μήτε τὴν προνοητικὴν ἀπὸ παντὸς παρουσίαν ἐλαττοῦν, μήτε τὴν τῶν ὅλων ἄχραντον αὐτῶν ὑποχὴν, ἀλλ' ὁμοῦ μὲν αὐτοῖς τὸ χωριστὸν τῆς ὑποστάσεως ἀποδιδόναι, καὶ τὸ ἀμιγὲς πρὸς ἅπασαν τὴν χείρονα φύσιν, ὁμοῦ δὲ τὸ διῃρημένον εἰς ἄπειρα, καὶ κηδεμονικὸν, καὶ διακοσμητικὸν τῶν οἰκείων γεννημάτων. Οὐ γὰρ ζωμαλικὸς ὁ τῆς διέξεως τρόπος, ὥσπερ ὁ τῶν φωτὸς διὰ ἀέρος, οὐδὲ μερίζεται τοῖς ζώμασιν, ὥσπερ ἀπὸ τῆς φύσεως, οὐδὲ ἀπιστρέφόμενος εἰς τὰ χείρονα, καθάπερ ὁ τῆς μερικῆς ψυχῆς, ἀλλὰ ζώμαλος χωριστὸς, ἀνεπίστροφος, ἄϋλος, ἀμιγὴς, ἀχρεὸς, ἐνοειδὴς, πανταχοῦ ἐξηρημένος.

Τοιοῦτος ὁ τῆς προνοίας τῶν θεῶν τρόπος, ὡς συνελόντι φάναι, πρός γε τὸ παρὸν νοεῖσθαι. Δῆλον γὰρ ὅτι καθ' ἑκάστην τάξιν θεῶν, οἰκείως ἔσται. καὶ γὰρ ψυχὴ μὲν, ἄλλως προνοεῖν λέγεται τῶν δευτέρων, νοῦς δὲ ἄλλως. Θεὸς δὲ, ὁ πρὸ νοῦ, καὶ καθ' ὑπεροχὴν, τούτων ἀμφοτέρων, καὶ τῶν θεῶν αὐτῶν. Ἄλλη μὲν ἡ τῶν ὑπὸ σελήνην, ἄλλη δὲ ἡ τῶν ἐν οὐρανῷ προνοια. καὶ τῶν ἐπέκεινα δὲ κόσμου πολλὰ μὲν οὐ τάξεις, καθ' ἑκάστην δὲ τρόπος τῆς προμηθείας ἐξηλλαγται.

Neque enim igni *laboriosum est*, ipsum calefacere, neque nivi, ipsum frigefacere, neque denique *laboriosum est* ipsis corporibus ipsum secundùm proprias facultates agere. Sed ne ante quidem ipsa corpora, *laboriosum est*, ipsis naturis ipsum alere, vel generare, vel augere. Hæc enim *sunt* opera naturarum. Neq; etiam ante istas *naturas*, *laboriosum est* ipsis animabus, *suum officium facere*. Etenim istæ multa quidem certo-delectu agunt, *& consultò faciunt*, multa verò etiam propter suam essentiam, & motus multos movent, quod tantum adsint, *id est*, *tantum ob suam præsentiam*. Quare si quidem secundum naturam Diis *adest*, ipsa boni donatio, *q. d. impertitio*, *& cum aliis communicatio*, etiam ipsa providentia secundùm naturam *ipsis adest*. Hæc autem tranquillè, *& sine ullo labore*, & propter ipsam tantum essentiam, à Diis perfici dicemus. Si verò hæc non *sunt* secundùm naturam, ne boni quidem *homines* secundùm naturam erunt. Ipsum enim bonum, boni suppeditandi facultatem habet. Quemadmodum etiam ipsa vita, *est* alius vitæ constituendæ - autor, & ipsa mens, intellectualis illuminationis *est fons*.

Et quicquid in unaquaque natura primo inest, id generat, quod est secundò. Quod autem Platonicæ Theologiæ maximè eximium est, id ego saltem esse dico, quòd neque illa eximia Deorum essentia, in secundas *res* revertatur, propter inferiorum, *atque tenuiorum*, *& minorum rerum* curationem, neque illam providam *Deorum* ad omnia accessionem, *& in omnibus rebus præsentiam* minuat, propter illam universarum *rerum*, *id est in universis rebus* impollutam ipsorum *Deorum* excellentiam: sed simul quidem ipsis *rebus* separatam hypostaseως, *sive substantiæ*, *partem* tribuat, & illam cum omni deteriore natura *partem* non-mixtam, simul etiam id, quod ad omnia pertinet, & quod suorum fœtuum curam gerit, & in ordinem eos digerit. Non enim corporeus *est* ipse penetrationis modus, ut ipsius luminis per aerem *prnetratio*, *sive trajectio*, neque dividuus in corporibus, ut in ipsa natura. Neque revertitur in deteriora, ut ille particularis animæ *modus*: sed *est* à corpore separatus, *& in id* non-revertens, immateriatus, non-mixtus, qui-retineri-nequit, uniformis, primarius, eximius, *& excellens*.

Talis quidam ille providentiæ divinæ modus (ut paucis rem totam complexus expediam) in præsentia saltem intelligatur. Perspicuum enim *est*, quod in uno quoque Deorum ordine proprius erit *providentiæ modus*. Nam anima quidem, aliter secundis *rebus* providere dicitur: mens verò, aliter. Deus verò, qui *est* ante mentem, & ob *suam* excellentiam *omnibus superior*, hæc ambo, *mentem scilicet*, *& animam*, & ipsos Deos *aliter sua providentia regit & gubernat*. Ac alia quidem *est* eorum, *quæ sunt* sub Luna, alia verò eorum, *quæ sunt* in cœlo, providentia. Et eorum, *quæ sunt* ultra *supràq*, mundum, multi quidem *sunt* ordines: sed in unoquoque ipse providentiæ modus est varius.

* NOTA. *Cap. 14. & 15. non est notatum: sed ex ipso Capitum Catalogo petenda horum quoque distinctio. Idem & in aliis libris sæpe factum reperias.*

CAP. XVI.

CAPVT XVI.

TErtium autem post hæc problema per superiora *demonstrationum argumenta manifestè demonstremus*, *& rem*, *ut dicimus*, *sic habere* convincamus, & contemplemur, quomodo τὸ ἄτρεπτον, *i. e. immutabile*, in Diis, *& de Diis dictum*, simus assumpturi, qui omnia secundùm Justiciam agunt, & ne vel minimo quidem modo finem, *ac terminum*, hujus quatiunt, *ut eam suo loco moveant*. Neque rectitudinis immotæ *terminos movent*, in ipsa providentia cùm aliarum omnium *rerum*, tum etiam illarum, quæ ab humanis recedunt, *& degenerant*. Cuivis igitur arbitror hoc perspicuum *esse*, quòd id, quod *alius* imperat, cùm ubique secundum naturam *se* habeat, *&* universam rationem habeat beatitudinis illorum, qui *potentiæ superioris imperio parent*, *& eo* reguntur, sic *res omnes* administrans, *eas* regit, & ad optimum *finem* dirigit. Neque enim Gubernator, qui nautis & navi præest, ullum alium finem principalem, *sibiq; propositum* habere - potest, *aut debet*, quàm ipsam in *navi* navigantium, & ipsius navis salutem. Neque medicus, qui est ægrotantium curator, alius ullius *rei* causa, omnia facere conabitur, sive *corpus* secare, sive medicamentis - curare oporteat, quàm *propter* sanitatem eorum, quorum curam gerit.

Neque copiarum-dux, *vel*, *Imperator*, aut custos, alium finem se spectare dicet, quàm hic quidem, eorum, qui custodiuntur, ille verò, copiarum, quibus præest, libertatem. Neque ullus alius eorum, quibus prætura, vel procuratio commissa est aliquorum, quicunque illi fuerint, evertere studet bonum illorum, qui sequuntur *ipsum*, cui *bono* procurando præfectus est, & quod spectans omnia subditorum, *qui eius imperio parent*, administrat decenter. Si igitur & ipsos Deos universorum Duces esse concesimus, & ipsorum, quòd boni sint, & omnem virtutem *in se* contineant, providentiam ad omnia pertinere confessi sumus, quæ ratio *fuerit*, *quomodo quis dicet* ipsos negligere beatitudinem eorum, quorum curam providè gerunt? Aut quomodo in *rerum* procuratione negligentiores erunt aliis Ducibus, qui sunt *ipsis* inferiores? Si quidem, hi quidem, *Diis scilicet*, semper spectant id, quod *est* melius, & hunc universi principatus finem statuunt. Illi verò, *scilicet homines*, bonum hominum negligunt, & vitium magis, quam virtutem amplectuntur, improborum muneribus *depravati*, & à recta *Justiciæ via* aversi. Omnino *autem* sive *Deos* ipsos, Duces, sive Principes, sive Custodes, sive Patres appellare velis, nullo huiusmodi nomine numen-divinum inferius, *ac indignum esse* constabit. Omnia enim sunt in illis & veneranda, & honorata, primò. Et propterea profectò hîc etiam *apud homines* alia sunt aliis augustiora, & honoratiora secundùm naturam, quia sanè Deorum extremam effigiem ferunt. Sed quid *hisce de rebus plura* dicere oportet? Ab ipsis enim (ut opinor) rerum divinarum peritis paternas *Deorum* facultates, & custodes, & principales, & pæonias celebratas audimus. Quænam igitur ratio *est*, *& quomodo dicere quis potest*, ipsa quidem Deorum simulachra, quæ sunt secundùm naturam, finem ipsis convenientem spectare, & rerum, quas re-

Κεφάλαιον ις.

Τὸ δὴ τρίτον ἐπὶ τούτοις τῶν προβλημάτων, τοῖς ἔμπροσθεν καταδησόμεθα, καὶ θεωρησωμεν ὅπως τὸ ἀτρεπτον ἐπὶ τῶν θεῶν παραλήψόμεθα, πάντα κατὰ δίκην ἀγόντων, καὶ μηδαμῶς πούν τὸν ὅρον πάντης σαλεύοντων, μηδὲ τῆς ὀρθότητος τῆς ἀκλινοῦς ἐν τῇ προνοίᾳ τῶν ἄλλων ἁπάντων, καὶ δὴ καὶ τῶν ἀνθρωπίνων ἐξισταμένων. παντὶ δὴ οὖν τούτῳ γε οἶμαι καταφανὲς, ὅτι τὸ ἄρχον ἑκάστου κατὰ φύσιν ἔχον, τῆς τῶν ἀρχομένων εὐδαιμονίας τὸν σύμπαντα λόγον ποιούμενον, τούτῳ διευθύνειν προσήκοντα, καὶ κατευθύνει πρὸς τὸ ἄριστον. οὔτε γὰρ ἂν κυβερνήτης, ναυτῶν ἄρχων, καὶ νεὼς, ἄλλο τι προηγούμενον σχοίη τέλος, ἢ τὴν τῶν ἐμπλεόντων, καὶ τὴν σκάφους σωτηρίαν, οὔτε ἰατρὸς νοσούντων ἀπιμελητὴς ἂν, ἄλλου δή τινος ἕνεκα παντὸς πράττειν ἐπιχειροίη, κἂν τέμνειν δέῃ, κἂν φαρμακεύειν, ἢ τῆς ὑγείας τῶν προνοουμένων.

Οὔτε στρατηγὸς, ἢ φύλαξ πρὸς ἄλλο βλέπειν φήσειεν ἂν τέλος, ἢ ὁ μὲν, τὴν τῶν φρουρουμένων, ὁ δὲ, τῶν στρατηγουμένων ἐλευθερίαν. οὐδ' ἄλλου οὐδὲς τῶν ἡγεμόνας, καὶ προνοεῖν πεπαγμένων ὠφελιμοῦν αὐτερπῶν σπουδάζει τὸ τῶν ἐπιμένων ἀγαθὸν, ἐφ' ᾧ πέπαται, καὶ οὗ ἐφίεται, ἅπαντα τὰ τῶν ἀρχομένων διαθήσει δεόντως. εἰ πάντως καὶ σὺν θεοὺς ἡγεμόνας εἶναι τῶν ὅλων συγκεχωρήκαμεν, καὶ τὴν πρόνοιαν αὐτῶν ὅτι πάντα διατείνειν, ἀγαθῶν ὄντων, καὶ πᾶσαν ἀρετὴν ἐχόντων ὁμολογήκαμεν, ἧς μηχανὴ τῆς τῶν προνοουμένων αὐτοὺς εὐδαιμονίας ἀμελεῖν; ἢ πῶς τῶν ἄλλων ἡγεμόνων ἔλαττον ἔχουσιν ἐν τῇ προνοίᾳ τῶν καταδεεστέρων; ἐπεὶ οἱ μὲν, ἀεὶ πρὸς τὸ βέλτιον ἀποβλέπουσι, καὶ τοῦτο τέλος ὑφεντα τῆς συμπάσης ἡγεμονίας. οἱ δὲ, παρορῶσι τὸ ἀγαθὸν τὸ τῶν ἀνθρώπων, καὶ κακίαν ἀρετῆς μᾶλλον ἀπατάζονται, τοῖς τῶν μοχθηρῶν παραπεπόμενοι ἤθεσι. πάντως εἴτε ἡγεμόνας αὐτοὺς, εἴτε ἀρχοντας, εἴτε φύλακας, εἴτε πατέρας ἐθέλεις καλεῖν, οὐδενὸς τῶν τοιούτων ὀνομάτων ἀνδεὲς τὸ θεῖον φανήσεται. πάντα γάρ ἐστιν ἐν ἐκείνοις τὰ σεμνὰ, καὶ ἅγια, πρώτως. καὶ μὰ τοῦτο δήπου κινδυνεύθα σεμνότερα, καὶ ἡμιώτερα κατὰ φύσιν ἄλλων ἄλλα. διότι δὴ τῶν θεῶν ἑκάστῳ ἀπόκασιαν φέρεται. καὶ τί δεῖ λέγειν; παρ' αὐτῶν γὰ οἶμαι τῶν τὰ θεῖα σοφῶν πατρικάς τε δυνάμεις, καὶ φρουρητικὰς, καὶ ἡγεμονικὰς, καὶ παιωνίους ὑμνημένας ἀκούομεν. ἧς οὖν μηχανὴ, τὰ μὲν εἴδωλα τῶν θεῶν κατὰ φύσιν ἔχοντα δ' προσήκοντος

Universidad de Deusto
Biblioteca

αὐτοῖς τοιαῦτα τέλους, τῆς τῶν δεχομένων δημιουργίας προνοεῖν, αὐτοὺς δὲ τοῦ θεοῦ, παρ' οἷς τὸ ὅλον ἀγαθὸν, καὶ ἡ ὄντως οὖσα ἀρετὴ, καὶ ὁ ἀπήμων βίος, μὴ πρὸς τὴν τῶν ἀνθρώπων δρετὴν τε, καὶ κακίαν καθορᾶν; καὶ ὅπως νικῶσαν μὲν δρετὴν ἐν τοῖς πολλοῖς, κακίαν δὲ ἡττωμένην παρέξουσιν; ἀλλὰ ζῆς τῶν μοχθηρῶν θεραπείας. Διαφθείρειν μὲν τὰ μέτρα τῆς δίκης, ἀναιρεῖν δὲ τὸν τῆς ἀκλινοῦς θεσπέσιον ὅρον, τὰ δὲ τῆς κακίας δῶρα προθυμότερα τῶν τῆς ἀρετῆς ἐπιτηδευμάτων καταφαίνειν; οὔτε γὰρ αὐτοῖς δήπου τοῖς ἡγεμόσιν ὁ τρόπος οὗτος τῆς προνοίας, ἅτε τοῖς ἐπομένοις σωτήριος. τῆς μὲν γὰρ κακοῖς ἡνωμένοις οὐκ ἔστι τῶν ἁμαρτημάτων ἀπαλλαγή, προκαταλαμβάνειν ἐπιχειροῦσιν ἀεὶ τὴν δίκην, καὶ μεταστρέφειν τῶν τῆς ἀξίας μέτρων. τοῖς δὲ ἀναγκαίως (ὁ μὴ θέμις εἰπεῖν) τῆς τῶν προνουμένων σωτηρίας ἀμελεῖν, ἐσκιαγραφημένοις δὲ ἀγαθῶν ἄφρα μόνοις αἰδίοις ὑπάρχειν. τὸ γὰρ πᾶν ἓν, καὶ τὸν ὅλον κόσμον ἀπείρως ἐμπιπλάναι, καὶ ζωογονεῖν ἀνάτασις μοχθηρίας μᾶλλον, καὶ ζωῆς κακῶς πολιτευομένης τὸ πλέον τὸ ὁμοίαν ἔχειν διαφοράν. πάντως πῶς ἁπλῶς ἀδύνατον τὰ μέρη τοῦ ὅλου καὶ φύσιν διοικεῖσθαι μᾶλλον, καὶ τὰ ἀνθρώπινα τῶν θείων, καὶ τὰ εἴδωλα τῶν πρωτουργῶν αἰτίων;

Ὡς εἰ μὲν ὀρθῶς ἄνθρωποι προνοοῦσιν ἀνθρώπων ἄρχοντες, καὶ οὗτοι μὲν, ἁμαρτάνοντες, οὗτοι δὲ, ἀδικάζοντες, καὶ προνοίαν τὴν τῆς κακίας ἔργα τοῖς τῆς ἀρετῆς μέτροις κατευθύνοντες, πολλῷ προτερον ἀναγκαῖον τοῦ θεοὺς ἀπρεπῆς εἶναι, τὸ ὅλων ἡγεμόνας. καὶ γὰρ ἄνθρωποι διὰ τὸ πρὸς θεὸς ὁμοιότητα ταύτην ἔλαχον ἀρετῶν. εἰ δὲ καὶ ἀνθρώπων τοῦ τῶν δεχομένων τὸ σωτήριον, καὶ τὸ εὖ διαφθείροντες ὁμολογήσομεν τὸ τῶν θεῶν πρόνοιαν μᾶλλον ἀπικάζεσθαι, λήσομεν ὁμοῦ τὸ πρὸ θεῶν ἀληθῆ, καὶ τὸ τῆς ἀρετῆς ἄρδην ἀφανίζοντες ὑποχείριον τοῦτο δὴ πάντη εἶναι καταφανές, ὅτι δὴ τὸ τοῖς θεοῖς ὁμοιότερον ἁδαμονεῖ μᾶλλον τὸ δι' ἀνομοιότητα αὐτὸ, καὶ ἀλλοτριότητα ἑστηκός. ὡς εἰ μὲν κἀνταῦθα τὸ διάφορον τῆς προνοίας εἰδος, καὶ τὸ ἀκλινὲς, ἧττον, πολλῷ δή που παρὰ τοῖς θεοῖς μᾶλλον ἐνυπάρχον. εἰ δὲ παρ' ἐκείνοις τὰ θνητὰ δῶρα τῶν θείων τῆς δίκης μέτρων σεμνότερα, καὶ παρ' ἀνθρώποις ἂν εἴη τῶν ὁλυμπίων ἀγαθῶν, τὰ γηγενῆ, καὶ τῶν τῆς ἀρετῆς ἔργων τὰ τῆς κακίας δωρήματα.

Πρὸς δὲ δαιμονίαν τελειότητα, τὸ μὲν ὑπάρχειν τοῖς θεῶν, καὶ τὸ ἐπὶ πᾶσι Διὶ τοῖς δημιουργίαν, καὶ τὸ ἄτρεπτον ἐνεργεῖν, Διὸ καὶ τῶν ἡμῖν ὁ Πλάτων ἐν Νόμοις τῶν ἀποδείξεων παραδέδωκεν. ἃ δὴ κοινὰ μέν ἐστιν ἅπασι τοῖς θεοῖς ἀρχικώτατα, καὶ πρώτιστα καὶ φύσιν, ἐνεῖναι αὐτῶν διδασκαλίαι. μεχρὶ γὰρ τῶν μεμικτοτάτων ἐν τοῖς θείοις διακόσμοις ἄνωθεν ἀπὸ τῶν κρυφίων γλυφῶν ἡ τριὰς αὕτη δήπουθεν φαίνεται. καὶ δὴ ὑπαρξις ἐνοειδὴς, καὶ δύναμις πρόνοητικὴ τῶν δευτέρων ἁπάντων, καὶ νοῦς ἀκλινὴς, καὶ ἀτρεπτός ἐστιν ἐν ἅπασι τοῖς τε πρὸ τοῦ κόσμου, καὶ τοῖς ἐν τῷ κόσμῳ θεοῖς.

gunt, concinnam- digestionem, & *bonum ordinem* providè-curare, ipsos verò Deos, apud quos *est* universum bonum, & verè existens virtus, & innoxia vita, non secundùm ipsam hominum virtutem, & vitium, dirigere *ac regere* principatum? Et *quomodo dicemus Deos non dare operam*, ut virtutem quidem, in omni *re, vel, in hoc universo* vincentem, vitium verò, *à virtute* victum demonstrent? Sed *eos* improborum obsequiis, *& cultu delinitos*, Justicię quidem mensuras corrumpere, immotæ verò scientiæ terminum evertere, & vitii dona honoratiora virtutis studiis demonstrare *dicemus?* Nam nec ipsis *universorum* Ducibus iste providentiæ modus, nec ipsis *hominibus tales Duces* sequentib. conducet. Nam illis quidè, qui mali fuerunt, nulla erit peccatorũ liberatio, *nunquam à peccatis liber abuntur*, quia Justiciam semper anticipare, & dignitatis *& cujusq; meritorum* mensuras pervertere conantur. Hos verò, necesse *est*, (quod nefas *est* dicere) spectare vitium eorum, quos sua providentia curant, & veram quidem ipsorum salutem negligere, bonorum verò adumbratorum solos, *id est, tantùm* autores esse. Hoc autem universum, & ipsum totum mundum confusione repleri, & perturbatione incurabili, improbitate *in eo* permanente, & idem habere discrimen, quod *habent* civitates malè administratæ. Quanquam, quomodo non prorsus *est* impossibile, ipsas partes secundùm naturam magis, quàm ipsa universa, administrari, & humana *magis, quàm* divina, & simulachra *magis, quàm* ipsas primarias causas?

Quare si homines quidem, quum Principes sunt, homines rectè curant, alios quidem honorantes, alios verò ignominia-afficientes, & ubique vitii opera, virtutis mensuris dirigentes, multò magis necesse *est* & ipsos Deos, universorum Duces, immutabiles esse. Etenim homines propter illam similitudinem, quam cum Diis habent, istam virtutem sunt-sortiti. Si verò etiam homines, qui salutem, & bonum, *& commodum* eorum, qui ipsorum imperio parent, corrumpunt, confiteamur ipsam Deorum providentiam magis imitari, *& quasi divinæ providentiæ quandam imaginem præ se ferre*, simul ipsam de Diis veritatem, & virtutis excellentiam per imprudentiam funditùs tollemus. Hoc enim (ut arbitror) cuivis perspicuum *est*, quòd profectò id, quod *est* Diis similius, est beatius iis, quæ per dissimilitudinem, & diversitatem eo sunt privata. Quare si quidem & hic *apud homines*, incorrupta providentiæ forma, & immota, *est* honorata, multò magis profectò apud ipsos Deos *est* honorata. Si verò apud illos mortalia dona divinis Justiciæ mensuris *sunt* augustiora, & apud homines terrestria *dona* cœlestibus bonis erunt *præstantiora*, & vitii assentationes ipsis virtutis operibus *erunt honoratiores*.

Ad beatitudinem *verò parandam*, perfectissima, *& efficacissima*, ipsam Deorum essentiam, & ad omnia pertinentem *eorum* procurationem, & immutabilem actionem, per istas demonstrationes in Legibus *declaratas* Plato nobis tradidit. Quæ profectò communia quidem sunt omnibus Diis, maximè verò principalia, & primaria secundùm naturam, in ipsarum *Legum* doctrina. Nam usq; ad maximè-particulares in *reb.* divinis ordines altius ab occultis generib. hæc Trinitas pervadens apparet. Nam & essentia uniformis, & facultas omniũ secundarũ *rerum* providam curã gerens, & immota, & immutabilis mens est in omnib. Diis, tam illis, qui *fuerunt* ante mundum, quam illis, qui *sunt* in ipso mundo.

CAPUT XVII.

RUrsus verò ab alio principio *ducentes probationum initium*, theologicas demonstrationes in Politia, *i. e. in Repub. vel in tractatu de Reipublicæ administrandæ forma comprehensas* arripiamus, *& serio persequamur*. Nam & istæ sunt communes omnium divinorum ordinum *demonstrationes*, & pertinent pariter ad omnem de Diis narrationem, & continuam veritatem per ante-dicta nobis demonstrant. In secundo igitur *libro* de Repub. figuras quasdam theologicas Socrates describens fabularum-fictoribus, à poetica fabularum dramatice scribendarum ratione suos alumnos, *atque discipulos* ut prorsus abstineant adhortatur, *& ipsos deterret* ab illis tragicis disciplinis, quas divino-numini quidam attribuere non dubitarunt, arcanam de ipsis *Diis, & de rebus divinis* mystagogiam, *occultamq; doctrinam* in his, tanquam velis occultantes. Figuras igitur (ut dixi) & leges de Deorum fabulis narrans, quæ & illud ipsum, quod jam apparet, & scopum intus-latentem in illis commentis, *quæ traduntur* de Diis, præbebunt, *& declarabunt, scopum inquam*, qui spectat id, quod est pulchrum, & secundùm naturam, primùm quidem *Socrates* censet secundùm indepravatam, *& incorruptam* de Diis sententiam, & *de* bonitate ipsorum, ipsos omnium quidem bonorum suppeditatores esse dicendos, nullius verò mali ulli Entium unquam autores.

Deinde *verò dicit ipsos* secundùm essentiam immutabiles *esse*, & neque ipsos varias formas habere, quibus *homines* decipiant, & præstigiis-fallant, neque in factis, aut verbis effectores esse mendacii, maximi mali, aut erroris, & amentiæ. Cum igitur hæ duæ Leges *in illo tractatu* sint, prior quidem, habet duas conclusiones, *scilicet has*, Ipsos Deos nullorum malorum autores esse, Et omnium bonorum autores *esse*. Posterior verò, eodem-modo alia quædam duplicia, *i. e. duo, continet*, hæc scilicet, Omne divinum-numen immutabile-esse, & varietatis commenticiæ, *fictæq;* purum firmiter-manere. Omnia igitur, quæ demonstrantur, ex tribus istis communibus notionibus de numine-divino pendent, *scilicet ex divini numinis* bonitate, immutabilitate, veritate. Etenim ipse bonorum primus fons, & arcanus, *ac ineffabilis, est* apud ipsos *Deos*, & ipsum ævum ejusdem, & eodem-modo habentis, *& semper constantis* facultatis autor, & prima mens, quæ est ipsa Entia, & ipsa in verè Entibus veritas. Quod igitur in bono suam essentiam & omnem subsistantiam definitam-habet, & propter suam essentiam omnia producit, non *est* necesse *id*, omne quidem bonum *aliis* præbere, nullum verò malum.

Si quid enim primò bonum esset, quod non sit Deus, fortasse quis Deum bonorum quidem autorem nobis: sed non omnium bonorum suppeditatorem ipsis Entibus esse diceret. Si verò non solùm unusquisq; Deorum *est* bonus: sed & id, quod primò bona-cognoscens *est*, *vel*, *quòd primo boni-forma-praditum est*, & quod *est* boni-effector, Deus *est* (Non enim esset primò bonum, si secundum esset, post Deos, quia profectò ubique ea, quæ secundò subsistunt *atque consistunt*, ab illis, quæ primò sunt, suæ essentiæ proprietatem ac-

Κεφάλαιον ιζ

Πάλιν δὲ αὖ ἀλλης δεχῆς τῶν ἐν Πολιτείᾳ θεολογικῶν ἀποδείξεων ἀντιλαβώμεθα. καιναὶ γὰρ δὴ καὶ αὗται τῶν θείων διακόσμων, καὶ διατείνουσιν ὁμοίως εἰς ἅπασαν τὴν περὶ θεῶν ὑφήγησιν, καὶ συνεχῆ τὴν ἀλήθειαν τοῖς προειρημένοις ἡμῖν ἐμφαίνουσιν. Ἐν τοίνυν τῷ δευτέρῳ τῆς Πολιτείας, τύπους δή τινας θεολογικοὺς ὁ Σωκράτης ὑπογράφων τοῖς μυθοπλάσταις τῆς ποιητικῆς δραματουργίας τοῖς ἑαυτοῦ τροφίμοις καθαρεύειν παρακελεύεται, καὶ τῶν τραγικῶν σκηνῶν μαθημάτων, ἃ τὰ θεῖα περιφέρειν σὺν ἀνηνύτοις λύσεσι, τὴν ἀπόρρητον περὶ αὐτῶν μυσταγωγίαν ἐν τούτοις ὥσπερ παραπετάσμασι κρύπτοντες. Τύπους δή τινας (ὥσπερ ἔφην) καὶ νόμους τῆς θεομυθίας ὑφηγούμενος, οἱ καὶ τὸ φαινόμενον ἤδη τοῦτο, καὶ τὸν ἔσω κεκρυμμένον σκοπὸν ἐν τοῖς περὶ [l. περὶ] θεῶν πλάσμασι τοῦ καλοῦ, καὶ τοῦ κατὰ φύσιν ἐσταλμένου παρέχεται, πρῶτον μὲν ἀξιοῖ καθ' ὅλου τὴν ἀδιάφθορον περὶ θεῶν ἔννοιαν, καὶ τὴν ἀγαθότητα αὐτῶν, ἁπάντων μὲν ἀγαθῶν αὐτοὺς χορηγοὺς ἀποφαίνειν, κακοῦ δ' οὐδενὸς οὐδενί ποτε τῶν ὄντων αἰτίους.

Δεύτερον κατ' οὐσίαν ἀμεταβλήτους, καὶ μήτε αὐτοὺς ποικίλας μορφὰς ἴσχειν ἐξαπατῶντας, καὶ ποιοῦντας, μήτε ἐν ἔργοις, ἢ λόγοις ἐξ μείζονος κακοῦ ψεύδους, ἢ πλάνης, ἢ ἀνοίας εἶναι ποιητικούς. Δύο δὴ τούτων ὄντων νόμων, ὁ μὲν πρότερος ἔχει συμπεράσματα δύο, τό, τε ἀναιτίους εἶναι τῶν κακῶν τοὺς θεοὺς, καὶ τὸ τῶν ἀγαθῶν πάντων αἰτίους. ὁ δὲ δεύτερος αὖ πάλιν ἀνωτέρω ἕτερα δύο. καὶ ταῦτα, τό, τε ἀμετάβλητον εἶναι τὸ θεῖον πᾶν, καὶ τὸ ψεύδους, καὶ ποικιλίας μεμηχανημένης καθαρὸν ἱδρῦσθαι. πάντα τοίνυν τὰ δεικνύμενα τριῶν τούτων ἤρτηται περὶ τὸ θεῖον κοινῶν ἐννοιῶν, τῆς ἀγαθότητος, τῆς ἀμεταβλησίας, τῆς ἀληθείας. καὶ γὰρ ἡ τῶν ἀγαθῶν πᾶσιν πηγὴ, καὶ ἀρρητος παρ' αὐτοῖς, καὶ ὁ αἰὼν ὁ τῆς αὐτῆς, καὶ ὡσαύτως ἐχούσης δυνάμεως αὐτὸς, καὶ ὁ πρῶτος νοῦς, ὃς ἐστιν αὐτὸ τὸ ὄντως, καὶ ἡ ἐν τοῖς ὄντως οὖσιν ἀλήθεια. τὸ τοίνυν ἐν τῇ ἀγαθῷ ὑπεροχὴν [ὑπερέχον] καὶ τὴν ἴσως κεκρυμμένην σκέπην ἐν τοῖς περὶ θεῶν πλάσμασι τοῦ καλοῦ, καὶ τοῦ κατὰ φύσιν ἐσταλμένου παρέχοντες, πρῶτον μὲν ἀξιοῦσι καθ' ὅλου τὴν ἀδιάφθορον περὶ θεῶν ἔννοιαν, καὶ τὴν ἀγαθότητα αὐτῶν, ἁπάντων μὲν ἀγαθῶν αὐτοὺς χορηγοὺς ἀποφαίνειν, κακοῦ δ' οὐδενὸς οὐδενί ποτε τῶν ὄντων αἰτίους.

Δεύτερον κατ' οὐσίαν ἀμεταβλήτους, καὶ μήτε αὐτοὺς ποικίλας μορφὰς ἴσχειν ἐξαπατῶντας, καὶ ποιοῦντας, μήτε ἐν ἔργοις, ἢ λόγοις ἐξ μείζονος κακοῦ ψεύδους, ἢ πλάνης, ἢ ἀνοίας εἶναι ποιητικούς. Δύο δὴ τούτων ὄντων νόμων, ὁ μὲν πρότερος ἔχει συμπεράσματα δύο, τό, τε ἀναιτίους εἶναι τῶν κακῶν τοὺς θεοὺς, καὶ τὸ τῶν ἀγαθῶν πάντων αἰτίους. ὁ δὲ δεύτερος αὖ πάλιν ἀνωτέρω ἕτερα δύο. καὶ ταῦτα, τό, τε ἀμετάβλητον εἶναι τὸ θεῖον πᾶν, καὶ τὸ ψεύδους, καὶ ποικιλίας μεμηχανημένης καθαρὸν ἱδρῦσθαι. πάντα τοίνυν τὰ δεικνύμενα τριῶν τούτων ἤρτηται περὶ τὸ θεῖον κοινῶν ἐννοιῶν, τῆς ἀγαθότητος, τῆς ἀμεταβλησίας, τῆς ἀληθείας. καὶ γὰρ ἡ τῶν ἀγαθῶν πᾶσιν πηγὴ, καὶ ἀρρητος παρ' αὐτοῖς, καὶ ὁ αἰὼν ὁ τῆς αὐτῆς, καὶ ὡσαύτως ἐχούσης δυνάμεως αὐτὸς, καὶ ὁ πρῶτος νοῦς, ὃς ἐστιν αὐτὸ τὸ ὄντως, καὶ ἡ ἐν τοῖς ὄντως οὖσιν ἀλήθεια. τὸ τοίνυν ἐν τῇ ἀγαθῷ ὑπεροχὴν [ὑπερέχον] καὶ τὴν ἴσως κεκρυμμένην σκέπην ἐν τοῖς περὶ θεῶν πλάσμασι τοῦ καλοῦ, καὶ τοῦ κατὰ φύσιν ἐσταλμένου παρέχεται, πρῶτον μὲν ἀξιοῖ καθ' ὅλου τὴν ἀδιάφθορον περὶ θεῶν ἔννοιαν, καὶ τὴν ἀγαθότητα αὐτῶν, ἁπάντων μὲν ἀγαθῶν αὐτοὺς χορηγοὺς ἀποφαίνειν, κακοῦ δ' οὐδενὸς οὐδενί ποτε τῶν ὄντων αἰτίους.

Δεύτερον κατ' οὐσίαν ἀμεταβλήτους, καὶ μήτε αὐτοὺς ποικίλας μορφὰς ἴσχειν ἐξαπατῶντας, καὶ ποιοῦντας, μήτε ἐν ἔργοις, ἢ λόγοις ἐξ μείζονος κακοῦ ψεύδους, ἢ πλάνης, ἢ ἀνοίας εἶναι ποιητικούς. Δύο δὴ τούτων ὄντων νόμων, ὁ μὲν πρότερος ἔχει συμπεράσματα δύο, τό, τε ἀναιτίους εἶναι τῶν κακῶν τοὺς θεοὺς, καὶ τὸ τῶν ἀγαθῶν πάντων αἰτίους. ὁ δὲ δεύτερος αὖ πάλιν ἀνωτέρω ἕτερα δύο. καὶ ταῦτα, τό, τε ἀμετάβλητον εἶναι τὸ θεῖον πᾶν, καὶ τὸ ψεύδους, καὶ ποικιλίας μεμηχανημένης καθαρὸν ἱδρῦσθαι. πάντα τοίνυν τὰ δεικνύμενα τριῶν τούτων ἤρτηται περὶ τὸ θεῖον κοινῶν ἐννοιῶν, τῆς ἀγαθότητος, τῆς ἀμεταβλησίας, τῆς ἀληθείας. καὶ γὰρ ἡ τῶν ἀγαθῶν πᾶσιν πηγὴ, καὶ ἀρρητος παρ' αὐτοῖς, καὶ ὁ αἰὼν ὁ τῆς αὐτῆς, καὶ ὡσαύτως ἐχούσης δυνάμεως αὐτὸς, καὶ ὁ πρῶτος νοῦς, ὃς ἐστιν αὐτὸ τὸ ὄντως, καὶ ἡ ἐν τοῖς ὄντως οὖσιν ἀλήθεια. τὸ τοίνυν ἐν τῇ ἀγαθῷ ὑπεροχὴν [ὑπερέχον] καὶ τὴν ἴσως κεκρυμμένην σκέπην ἐν τοῖς περὶ θεῶν πλάσμασι τοῦ καλοῦ, καὶ τοῦ κατὰ φύσιν ἐσταλμένου παρέχεται, πρῶτον μὲν ἀξιοῖ καθ' ὅλου τὴν ἀδιάφθορον περὶ θεῶν ἔννοιαν, καὶ τὴν ἀγαθότητα αὐτῶν, ἁπάντων μὲν ἀγαθῶν αὐτοὺς χορηγοὺς ἀποφαίνειν, κακοῦ δ' οὐδενὸς οὐδενί ποτε τῶν ὄντων αἰτίους.

Δεύτερον κατ' οὐσίαν ἀμεταβλήτους, καὶ μήτε αὐτοὺς ποικίλας μορφὰς ἴσχειν ἐξαπατῶντας, καὶ ποιοῦντας, μήτε ἐν ἔργοις, ἢ λόγοις ἐξ μείζονος κακοῦ ψεύδους, ἢ πλάνης, ἢ ἀνοίας εἶναι ποιητικούς. Δύο δὴ τούτων ὄντων νόμων, ὁ μὲν πρότερος ἔχει συμπεράσματα δύο, τό, τε ἀναιτίους εἶναι τῶν κακῶν τοὺς θεοὺς, καὶ τὸ τῶν ἀγαθῶν πάντων αἰτίους. ὁ δὲ δεύτερος αὖ πάλιν ἀνωτέρω ἕτερα δύο. καὶ ταῦτα, τό, τε ἀμετάβλητον εἶναι τὸ θεῖον πᾶν, καὶ τὸ ψεύδους, καὶ ποικιλίας μεμηχανημένης καθαρὸν ἱδρῦσθαι. πάντα τοίνυν τὰ δεικνύμενα τριῶν τούτων ἤρτηται περὶ τὸ θεῖον κοινῶν ἐννοιῶν, τῆς ἀγαθότητος, τῆς ἀμεταβλησίας, τῆς ἀληθείας. καὶ γὰρ ἡ τῶν ἀγαθῶν πᾶσιν πηγὴ, καὶ ἀρρητος παρ' αὐτοῖς, καὶ ὁ αἰὼν ὁ τῆς αὐτῆς, καὶ ὡσαύτως ἐχούσης δυνάμεως αὐτὸς, καὶ ὁ πρῶτος νοῦς, ὃς ἐστιν αὐτὸ τὸ ὄντως, καὶ ἡ ἐν τοῖς ὄντως οὖσιν ἀλήθεια. τὸ τοίνυν ἐν τῇ ἀγαθῷ ὑπεροχὴν [ὑπερέχον] καὶ τὴν ἴσως κεκρυμμένην σκέπην ἐν τοῖς περὶ θεῶν πλάσμασι τοῦ καλοῦ, καὶ τοῦ κατὰ φύσιν ἐσταλμένου παρέχεται, πρῶτον μὲν ἀξιοῖ καθ' ὅλου τὴν ἀδιάφθορον περὶ θεῶν ἔννοιαν, καὶ τὴν ἀγαθότητα αὐτῶν, ἁπάντων μὲν ἀγαθῶν αὐτοὺς χορηγοὺς ἀποφαίνειν, κακοῦ δ' οὐδενὸς οὐδενί ποτε τῶν ὄντων αἰτίους.

Universidad de Deusto
Biblioteca

ὑποδεχεσθαι τὴν τῆς ἀπάρχεως ἰδιότητα) πάντως ἀναγκη καὶ ἀγαθῶν αἴτιον εἶναι τὸ θεῖον, καὶ πάντων ἀγαθῶν, ἕσα πέφυκεν εἰς δευτέρας διαβάσεις μέχρι τῶν ἐσχάτων. ὡς γὰρ ἡ τῆς ζωῆς οὐσία δύναμις πᾶσιν ὑφίστησι ζωοῖς, ὡς ἡ τῆς γνώσεως, πᾶσιν γνῶσιν, ὡς ἡ τοῦ καλοῦ, πᾶν τὸ καλὸν, τὸ, τε ἐν λόγοις ἁρμονικὸν, καὶ ὅσον ἐστὶν ἐν τοῖς φαινομένοις, πάντων ἕκαστον τῶν πρωτουργῶν αἰτίων, ἀφ' ἑαυτοῦ πάντα παρέχει τὰ ὅμοια, καὶ ὡς αὐτὸ τὴν μίαν πάντων τῶν καθ' ἓν εἶδος ὑφεστώτων ἀνεδήσατο, τὴν αὐτὴν οἰκείαν τρόπον καὶ ἡ τῶν ἀγαθῶν πρόοδος, καὶ ἐχεγγυωτάτη, καὶ ἑνοειδὴς ὑπαρξις ἁπάντων ὁμοῦ τῶν ἀγαθῶν τὰς αἰτίας, καὶ τὰς πλειοχὰς ἐν αὐτῇ, καὶ πρὸ ἑαυτῶν ἱδρύσατο. καὶ οὐδέν ἐστι τῶν ὄντων ἀγαθῶν, ὃ μὴ παρ' αὐτῆς κεκτηται τὸ παντελὲς δύναμιν, οὐδὲ ἀγαθεργὸν, ὃ μὴ πρὸς αὐτὸν διαπρέφον, τῆς αἰτίας τοῦτης μεταλαγχάνῃ. πάντα γὰρ ἐκεῖθεν καὶ παράγεται, καὶ τελοῦται, καὶ σώζεται τὰ ἀγαθὰ. καὶ ἡ μία τῶν ὅλων ἀγαθῶν σειρὰ, καὶ τάξις εἰς ἐκείνην ἀνήρτηται τὴν πηγήν. Δι' αὐτὴν ἄρα τῆς πρώτης ἀρχεως αἰτίαν, καὶ πάντων ἐστὶν ἀγαθῶν οἱ Θεοὶ χορηγοὶ, καὶ τῶν κακῶν οὐδένες. τὸ γὰρ πρώτως ἀγαθὸν, καὶ πρὸ ἑαυτοῦ πᾶν τὸ ἀγαθὸν ὑφίστησι, καὶ τῆς ἐναντίας πρὸς αὐτὸ μοίρας οὐκ ἔστιν αἴτιον. ἐπεὶ καὶ τὸ ζωῆς παρεκλικὸν, ἀζωίας αἴτιον οὐκ ἐστί. καὶ τὸ κάλλος ποιητικὸν, τῆς ἀκαλλείας, καὶ αἰσχρᾶς φύσεως ἐξήρτηται, καὶ τῶν πάντης αἰτίων. καὶ τοίνυν τὸ τῶν ἀγαθῶν πρῶτος προελθὸν, τῶν ἐναντίων ἐστὶ γονημάτων αἴτιον ἀθέμις. ἀλλ' ἄχραντος, καὶ ἀμιγὴς, καὶ μονοειδὴς ἐπείθεν πρόεισιν ἡ τῶν ἀγαθῶν φύσις.

καὶ τὸ μὲν θεῖον τῶν ἀγαθῶν αἴτιον ἵδρυται διαιωνίως ἐν ἑαυτῷ, πᾶσι τοῖς δεομένοις προτείνον τὴν μετουσίαν ἄφθονον τῶν ἀγαθῶν. τῶν δὲ μετεχόντων, τὰ μὲν, ἀκηράτην φυλάττει τὴν μεθεξιν, καὶ τὸ οἰκεῖον ἀγαθὸν ἐν καθαροῖς ὑποδεξάμενα κόλπις, ἀπαράβατον ἔχει. διὰ τὴν ἐπιοῦσαν δυνάμεως, τὴν προσηκουσαν αὐτοῖς τῶν ἀγαθῶν μοῖραν. τὰ δὲ ἐν ἐσχάτοις τῶν ὅλων παραμένοντα, πάντως μὲν καὶ αὐτὰ κατὰ τὴν αὐτῶν Φύσιν ἀπολαύει τῆς ἀγαθότητος τῶν Θεῶν. οὐδὲ γὰρ εἶναι δυνατὸν, οὐδὲ τὴν πρώτην ὑποστῆσαι τὰ παντελῶς ἄμοιρα τῆς τοῦ ἀγαθοῦ παρουσίας. δεξάμενα δὲ τὴν τοιαύτην δωρεὰν, οὔτε ἀκεραίαν, καὶ ἄμικτον πέφυκε τηρεῖν τὴν εἰς αὐτὰ καθήκουσαν δόσιν, οὔτε κατέχειν μονίμως, καὶ ἀεὶ ὡσαύτως τὸ οἰκεῖον ἀγαθὸν, ἀλλ' ἀσθενῆ, καὶ μερικὰ, καὶ ἕνυλα ἡνώμενα, καὶ τῆς ὑποκειμένης ἀζωίας ἀναπλησθέντα, τῇ μὲν τάξει, τὴν ὑποταξίαν περίστησι, τῷ δὲ λόγῳ, τὴν ἀλογίαν, τῇ δὲ ἀρετῇ, τὴν ἐναντίαν πρὸς πάντα κακίαν. καὶ τῶν μὲν ἄλλων ἕκαστον τῆς τοιαύτης ἐστὶ περιγραπτῆς ἐξηρημένον, κεκτημένων ἀεὶ κατὰ Φύσιν ἐν αὐτοῖς τελοτέρων.

cipiunt) omnino necesse *est* etiam bonorum autorem esse Deum, & omnium bonorum, quæcunque progrediuntur ad secūdos *rerum* exitus, vel ad extremos usq;. Quemadmodum enim ipsa vitæ autor facultas omnē constituit vitam, ut cognitionis *causa, facul*tas *ag*ꝫ *constituit* omnem cognitionem, ut pulchri *causa constituit* omne pulchrum, tam illud, quod est in verbis collocatum, quam illud, quòd *situm* est in eo, quod videtur *pulchrum*, talis *etiam est* unaquæque primariarum causarum, *quia* ex se omnia similia producit, & in se unam hypostasin eorum, quæ secundùm unam formam sunt constitura, continet constrictam, eodem modo (opinor) & ipsa bonorum prima, & maximè principalis, & uniformis essentia universorum simul bonorum causas, & periochas, *i. e. ambitus* in se, & circa se collocavit. Et nullum est eorum, quæ bona sunt, quòd talem facultatem ab ipsa *suppeditatam* non possideat. Neque *quidquam est* bonorum efficiens, quod ad ipsam sese convertens, *ac revertens*, hujus causæ non sit particeps. Omnia enim bona illinc & producuntur, & perficiuntur, & servantur. Et una universorum bonorum series, & ordo ex illo fonte pendet. Propter eandem igitur essentiæ causam, omnium etiam bonorum Dii sunt suppeditatores, & nullius mali *sunt autores*. Quod enim primò bonum *est*, *id* etiam ex se *productum* omne bonum constituit, & sortis, *atque conditionis* ipsi contrariæ non est autor. Quoniam & illud, quod *rebus* vitam præbet, non est causa τῆς ἀζωίας, *q. d. invitalitatis*, *per quam res nullam vitam habent*. Et id, quod pulchritudinem efficit, exemptum est ex natura pulchritudinis experte, & turpi, & hujus *turpitudinis* causis. Quamobrem etiam id, quod bona primò constituit, nefas *est dicere* contrariorum fœtuum esse causam. Sed impolluta, & non mixta: *sed simplex*, & uniformis inde prodit bonorum natura.

Et divinum quidem *numen*, *omnium* bonorum causa, in perpetuum collocatur in se ipso, omnibus secundis *Entibus* communionem bonorum expertem invidiæ proponens, *& abundè suppeditans*. Illorum verò, quæ *hæc bona* participant, alia quidem, puram conservant communionem, & proprium bonum puro susci pientia sinu, non fugientem retinent, propter facultatis abundantiam, convenientem sibi bonorum partem. Alia verò, in extremis *rerum* universarum collocata *finibus*, omnino quidem & ipsa secundùm suam naturam fruuntur Deorum bonitate. Neque enim fieri potest, ut sint, neque ut primùm subsistant, *atq; consistant* ea, quæ boni præsentia prorsus carent, *& quæ nullam ejus partem habent*. Quum verò susceperunt talem *boni præsentis* fluxum, neque integram, & non-mixtam solent conservare *bonorum* ad se pervenientem donationem, neque retinere constanter, & semper eodem modo *permanens* suum bonum: sed posquam facta sunt infirma, & particularia, & materiata, & repleta subjectâ azoiâ, *q. d. invitalitate*, *i. e. ea conditione*, *quæ caret vita, nullamq; vitam in se continet*, ordini quidem, confusionem opponunt, rationi verò, rationis privationem, virtuti verò, vitium huic contrarium. Et aliarum quidem *rerum* unaquæque ex hujusmodi perversione est exempta, *talisq; corruptionis est immunis*, quòd secundùm naturam in ipsis perfectiora principatum semper obtineant. Particularia verò, propter ipsam facultatem

tatis imminutionem, in multitudinem semper, & partitionem, & divisionem ingredientia *rerum* universarum, obscurant quidem ipsam boni communionem, substituunt verò contrarium, quod in ipsa cum bono mixtione, & connexione, superatur *à bono*. Neque enim hîc ipsum malum, purum, *& cum bono minimè mixtum*, & boni prorsus expers statuere fas *est*. Sed quamvis talis *res sit ex* parte mala, ipso tamen universo, & toto *genere considerato est* prorsus bona. Ipsum enim Universum semper *est* beatum, & semper constat ex partibus perfectis, & quæ sunt secundùm naturam. Quod verò *est* præter naturam, *illud* semper suis partibus est malum, & ipsum turpe, & ipsum immodicum, & ipsa perversio, & ipsa parhypostasis, *quæ suam hypostasin*, *& essentiam ex alia præcedente pendentem habet*, *versatur* in his. Et enim quod corrumpitur, sibi quidem corrumpitur, & à sua perfectione recedit, *atq; degenerat*. Ipso verò universo *considerato*, est incorruptū, & expers interitus.

Et quidquid bono privatur, siquidem cum ipso, & cum sua hypostasi *consideretur collatum*, *id bono* privatur, propter imbecillitatem naturæ. Propter universum verò, & quatenus *est* totius pars, bonum est. Neque enim expertem vitæ conditionem, neque turpitudinem, & immoderationem, *vel*, *immoderatam rationem*, neque deniq; privationem in universum incidere possibile *est*. Sed semper totus numerus *est* perfectus, quod universorum bonitate cōtineatur. Et vita ubiq; adest, & ipsum esse, & ipsum perfectūesse, quatenus singula complent ipsum totum, *& universum*. Divinum itur *numen* (ut dictum est) bonorum *omnium est causa*, *princeps*, *& autor*. Ipsa verò malorum parhypostasis non per facultatem *aliquam propriam*, *& per se existentem* subsistit, *atq; consistit*: sed ab infirmitate *manat* eorum, quæ Deorū illuminationes recipiunt. Neq; in universis: at in particularibus *versatur*, neq; in his omnibus. Nam particularium prima quidem, & intellectualia genera in perpetuum sunt bonorum perita.

Quæ verò media *sunt*, & quæ in tempore agunt, boni communionem, cum illa mutatione, *quæ sit* in tempore, & motu, connectentia, Deorum donationem immotam, & uniformem, & simplicem conservare nequeunt. Sua quidem varietate, simplicitatem ipsius *communionis* parantia. multiformitate verò Uniformitatē. Ipsa verò commixtione, ipsam *rerum non mixtarum* puritatem *ac integritatem*. Non enim constant ex puris, *& non mixtis* primis generibus. Neque simplicem habent essentiam, neq; facultates uniformes: sed ex contrariis congenitas, *atq; conflatas*, ut quodam in loco dicit Socrates. Extrema verò, & materiata, multo magis profectò pervertunt domesticum bonum (Nam cum experte vitæ conditione commiscentur, & hypostasin idolicam, *id est simulachro similem*, habent,) multis, quæ non sunt, referta, & ex *inter se* pugnantibus comflata constant, & à circumstantibus mutata, & dispersa in perpetuum tempus, nunquam desinunt in omnibus *rebus* demonstrare, quomodo corruptioni, & immoderationi, *vel*, *immoderatæ rationi*, & turpitudini, & variis mutationibus sint dedita, non solùm ipsis actionibus producta, quemadmodum (ut opinor) *sunt ea*, quæ *sunt* ante ipsa: sed etiam ipsis facultatibus, & essentiis repleta eo, quod *est* præter naturam, & materiali imbecillitate. Quæ enim sunt in alieno loco, totum

τὰ δὲ μερικὰ ἀφ' τῶν τῆς δυνάμεως ὑφεσιν, εἰς πλῆθος ἀεὶ, καὶ μερισμὸν, καὶ διάφασιν ἐμβαίνοντα τῶν ὅλων, ἀμυδροῖ μὲν τὸν τῆς ἀγαθοῦ μεθεξιν, πυρροῖ δὲ τὸ ἐναντίον ἐν τῇ τοῦς τὸ ἀγαθὸν μίξει, καὶ διαπλοκῇ κρατοῦμενον. οὐδὲ γὰρ ἐνεχωθὲν τὸ κακὸν ἀμιγὲς, καὶ τῆς ἀγαθοῦ παντελῶς ἔρημον ὑποτίθεται θεμιτὸν, ἀλλ' εἰ καὶ τοῦ μέρους τὸ τοιόνδε κακὸν, τοῦ γε ὅλου, καὶ παντὸς παντὸς ἀγαθόν. ἀεὶ γὰρ εὔδαιμον τὸ πᾶν, καὶ ἐκ μερῶν ἐστι τελείων ἀεὶ, καὶ κατὰ Φύσιν ἐχόντων. τὸ δὲ παρὰ Φύσιν ἀεὶ τοῖς μερικοῖς ἓν κακὸν, καὶ τὸ αἰσχρὸν, καὶ τὸ ἀσύμμετρον, καὶ ἡ παρατροπὴ, καὶ ἡ παρυπόστασις ὑπόκειται. καὶ γὰρ τὸ Φθαρέμενον, ἑαυτῷ μὲν Φθείρεται, καὶ τῆς οἰκείας τελειότητος ἐξίσταται. τῷ παντὶ δὲ ἄφθαρτον ἐστι, καὶ ἀνώλεθρον.

καὶ πᾶν τὸ τοῦ ἀγαθοῦ σεμνύμενον, ὡς μὲν πρὸς αὐτὸ, καὶ τὴν οἰκείαν ὑπόστασιν, ἐστέρηται δ' ἀσθένειαν Φύσεως. τῷ δὲ ὅλῳ, καὶ ὡς ἓν πάντες μέρος, ἀγαθόν ἐστιν. οὔτε γὰρ ἀζωίαν, οὐδὲ αἰσχρότητα, καὶ ἀμετρίαν, οὔτε ὅλως στέρησιν τοῦ παντὶ παρεμπίπτειν δυνατόν. ἀλλ' ἀεὶ τέλειος ὁ σύμπας ἀριθμὸς τῇ τῶν ὅλων ἀγαθότητι σωεχόμενος. καὶ ζωὴ παντελὴς πάρεστι καὶ τὸ εἶναι, καὶ τὸ τέλειον εἶναι, καθόσον ἕκαστα συμπληροῖ τὸ πᾶν. τὸ μὲν οὖν θεῖον (ὥσπερ εἴρηται) τῶν ἀγαθῶν. ἡ δὲ τῶν κακῶν παρυπόστασις, οὐκ ἐκ δυνάμεως ὑφέστηκεν, ἀλλ' ἐκ τῆς ἀσθενείας τῶν δεχομένων τὰς τῶν Θεῶν ἐλλάμψεις. οὐδὲ ἐν τοῖς ὅλοις, ἀλλ' ἐν τοῖς μερικοῖς. οὐδὲ ἐν τούτοις ἅπασι. καὶ γὰρ τῶν μερικῶν τὰ μὲν πρῶτα, καὶ νοερὰ γένη διαιωνίως ἐστιν ἀγαθά.

Τὰ δὲ μέσα, καὶ κατὰ χρόνον ἐνεργοῦντα, τὴν δ' ἀγαθοῦ μέθεξιν, τῇ κατὰ χρόνον μεταβολῇ, καὶ κινήσει συμπλεκόντα, τὴν τῶν Θεῶν δόσιν ἀκίνητον, καὶ μονοειδῆ, καὶ ἁπλῆ διαφυλάττειν ἀδυνατεῖ. τῷ μὲν ἑαυτῶν πικίλῳ, τὸ ἁπλοῦν αὐτῆς περισκιάζοντα, τῷ δὲ πολυειδεῖ, τὸ μονοειδὲς, τῷ δὲ συμμιγεῖ, τὸ ἀκήρατον. οὐδὲ γὰρ ἓν ἐξ ἀκηράτων τοιούτων πρώτων γένων. οὐδὲ ἁπλῆν ἴσχε τὴν οὐσίαν, οὐδὲ τὰς δυνάμεις μονοειδεῖς, ἀλλ' ἐξ ἐναντίων συμφορήσας, ὥς που Φησιν ὁ ἐν τῷ Φαίδρῳ Σωκράτης. τὰ δὲ ἔσχατα, καὶ ἕνυλα, πολλῷ δήπου μᾶλλον μεταστρέφει τὸ οἰκεῖον ἀγαθόν. καὶ γὰρ ἀζωίᾳ συγκέκραται, καὶ τῷ ὑποστάσιν εἰδωλικὴν ἔχει, πολλῶν δὲ μὴ ὄντων ἀναπεπλησμένα, καὶ ἐκ μαχομένων ὑφέστηκε, κἀκ τῶν περιεστώτων μεταβαλόμενα, καὶ σκιδνάμενα τὸν ἀεὶ χρόνον, οὐδέν πωποτε κατὰ ταὐτὰ δηλοῦντα, ὡς Φθορᾶ, καὶ ἀσυμμετρίᾳ, καὶ αἰσχρότητι, καὶ τροπαῖς ἐπιδιδοῦσι ταυτοίοις, οὐ ταῖς ἐνεργείαις μόνον μεμνυόμενα, καθάπερ οἶμαι τὰ πρὸ αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ ταῖς δυνάμεσι, καὶ ταῖς οὐσίαις ἀναπεπλησμένα τοῦ παρὰ Φύσιν, καὶ τῆς ὑλικῆς ἀσθενείας. τὰ γὰρ ἐν ἀλλοτρίᾳ χωρίᾳ

Universidad de Deusto
Biblioteca

κχώρα, τὸ μὲν ὁλοκτὰ εἶδή σωεπιφέροντα, κρατεῖ τῆς ὑποκειμένης φύσεως. εἰς δὲ αὖ τὸ μεμελκὸν ἀπὸ τῆς οἰκείας ὁλότητος ἐξιστάμενα, μεμελσμοῦ, καὶ ἀσθενείας, καὶ πολέμου, καὶ τῆς ἡμιουργικῆς διαιρέσεως μεταχόντα, πανταχῆ μεταβάλλειν ἀναγκαῖον. οὐκ οὖν πανταχοῦ τῶν ὄντων ἔνεστιν. οὐ γὰρ ἂν ἦν φθορὰ, καὶ ἥρπαις ζωμένων, οὐδὲ κάθαρσις, καὶ κόλασις ψυχῶν, οὐτε ἐν τοῖς ὅλοις τὸ κακόν. οὐ γὰρ ἂν ἦν ὁ κόσμος εὐδαίμων θεὸς, ἐκ μερῶν τῶν κυριωτάτων ἀτελῶν ὑφιστάμενος. οὔτε οἱ θεοὶ τῶν κακῶν ἄμοιροι, καθάπαξ δὴ τῶν ἀγαθῶν. ἀλλ' ἡ τῶν δεχομένων τὸ ἀγαθὸν ἀσθένεια, καὶ ἡ ἐν ἑκάστοις αὐτῶν ὑπόστασις. οὐτ' ἄμικτον τὸ παρυφισάμενον ἐν τοῖς μεμιγμένοις κακὸν καὶ ὁπωσοῦν πρὸς τὸ ἀγαθόν.

Ἀλλὰ καὶ τοῦτο μετέχεσθαι, τοῦ εἶναι τοῦ ἀγαθοῦ κατεχόμενον. οὐδ' ὅλως ὑποστῆναι δυνατὸν, τὸ παντὸς ἀγαθοῦ παντελῶς ἔρημον κακόν. ἐπεκτεινα γὰρ καὶ τοῦ μηδαμῶς ὄντος, τὸ αὐτοκακὸν, ὥσπερ δὴ καὶ τοῦ παντελῶς ὄντος, τὸ αὐτοαγαθόν. οὔτε ἄτακτον ἀφεῖται τὸ ἐν τοῖς μεμιγμένοις κακὸν, ἀλλὰ καὶ τοῦτο καθοδύνεται παρὰ θεῶν, καὶ λόγῳ τοῦτο καθαρτικὴ μὲν τῆς ἐν ψυχαῖς πονηρίας ἡ δίκη. καθαρτικὴ δὲ τῆς ἐν σώμασιν, ὥλη τύχις θεῶν. πάντα δὲ ὑπερφέρεται κατὰ δύναμιν πρὸς τὴν ἀγαθότητα τῶν θεῶν. καὶ μόνα μὲν ἐν τοῖς οἰκείοις ὅροις τὰ ὅλα, καὶ τέλεα, καὶ ἀγαθουργὰ τῶν ὅλων γένη. κοσμεῖται δὲ, καὶ τάττεται δεόντως τὰ μερικώτερα, καὶ ἀτελέστερα, καὶ δουλεύει τῇ τῶν ὅλων συμπληρώσει, καὶ συγκαλεῖται πρὸς τὸ καλὸν, καὶ μεταβάλλεται, καὶ πάντα τρόπον τῆς τοῦ ἀγαθοῦ μετουσίας ἀπολαύει, καθόσον αὐτοῖς δυνατόν.

Οὐδὲ γὰρ μεῖζον ἀγαθὸν ἑκάστοις ἠνύετο, ὧν οἱ θεοὶ κατὰ μέτρα πορίζουσι τοῖς ἑαυτῶν γενήμασιν. ἀλλὰ πάντα, καὶ χωρὶς ἕκαστον, καὶ κοινῇ πάντα πρὸς πᾶν ὑποδέχεται τῶν ἀγαθῶν μοῖραν, ὅσης μετέχειν αὐτοῖς δυνατόν. εἰ δὲ τὰ μὲν, μᾶλλον, τὰ δὲ ἐλαττόνων ἀγαθῶν πληροῦνται τὴν τῶν δεχομένων δύναμιν, καὶ τὰ μέτρα τῆς διαμονῆς [l. διανομῆς,] αἰτιατέον. ἀλλὰ γὰρ ἄλλοις πρόσηκε καὶ τῶν αὐτῶν φύσιν. θεοὶ δὲ ἀεὶ πάντα τὰ ἀγαθὰ προπίνουσιν, ὥσπερ ἥλιος ἀνίσχων τὸ φῶς. δέχεται γὰρ ἄλλος, ἄλλως καὶ τὴν ἑαυτοῦ τάξιν, καὶ δέχεται τοσοῦτον δὲ φωτὸς, οὐ μεῖζον οὐκ ἂν δύναιτο δέξασθαι. πάντα γὰρ καὶ δίκῃ ἄγεται τὰ ὄντα, καὶ οὐδενὸς μὲν ἀποστατεῖ τὸ ἀγαθὸν, πάρεστι δὲ ἑκάστοις καὶ τὸν προσήκοντα τῆς μεταλήψεως ὅρον, καὶ (ἢ φησιν ὁ Ἀθηναῖος ξένος) πάντα καλῶς ἔχει, καὶ τέτακται ἐκ τῶν θεῶν. μὴ τοίνυν ἡμῖν τὰ κακῶν ἢ πονηρεύοντας λόγους ἐν τῇ φύσει λεγέτω τις, ἢ παραδείγματα νέμειν καὶ πᾶσι τοῖς ἀγαθοῖς, ἢ ψυχῇ κακεργάτην, ἢ κακοποιὸν αἰτίαν quidem *cum parte, & genus* cum ſpecie inferentia, ſubjectam naturam continent. Rurſus verò ad particulare à ſua integritate recedentia, partitionem, & infirmitatem, & bellum, & generationis *ortuſq́* procreatricem differentiam participantia, omnibus-modis mutari *eſt* neceſſarium. Haud igitur unumquodque Entium, *vel, unumquodq́ eorum, quæ ſunt, eſt* omninobonum, *& bonitate perfectum*. Non enim eſſet corruptio & generatio, *ſive ortus* corporum, neque purgatio, atq; animadverſio animarum, neque malum in univerſis *rebus eſſet*. Haud enim ipſe Mundus eſſet beatus Deus, ex partibus maximè-principalibus, & imperfectis cõſtans, neque Dii malorum *eſſent* autores, quemadmodum profectò bonorum *ſunt autores*: ſed ipſa infirmitas eorum, qui recipiunt bonum, & ipſorum hypoſtaſis in extremis *exiſtens*. Neque mixtionis expers *eſſet* illud malum, quod in particularibus *rebus* leviter-ſubſiſtit, & quomodocunque cum bono *conjunctum eſt*.

Sed & hoc *malum* aliquo-modo particeps-eſt *boni*, quod ab ipſo bono detineatur. Neque prorſus fieri poteſt, ut illud malum, quod omni bono eſt omnino nudatum, ſubſiſtat, *diuq́ duret*. Quod enim *eſt* perſe-malum, *eſt* ſupra id, quod nullo-modo eſt, quemadmodum etiam id, quod eſt per-ſe-bonum, eſt ſupra id, quod eſt omninò. Neque inordinatum relinquitur, id malum, quod *eſt* in particularibus *rebus*. Sed & hoc à Diis dirigitur. Et propterea Juſticia quidem improbitatis in animabus *ſitæ* purgatrix *eſt*, alius verò Deorum ordo purgator *eſt* illius *improbitatis, quæ verſatur* in corporibus. Omnia verò pro viribus ad Deorum bonitatem convertuntur, *atque confugiunt*. Et manent quidem in ſuis terminis univerſa, *vel, tota, & integra*, & perfecta, & bonorum-efficientia ipſorum Entium genera. In ordinem verò rediguntur, & collocantur decenter illa, *quæ ſunt* particulariora, & imperfectiora, & ipſi univerſorum complemento ſerviunt, & ad pulchrum, *ac honeſtum* revocantur, & mutantur, & quovis modo boni communione fruuntur, quantum ipſis *eſt* poſſibile, *pro, quantum poſſunt*.

Non enim majus bonum ſingulis contingere poteſt, *quàm ſunt illa*, quæ Dii ſuis fœtibus ſecundum menſuras præbent. Sed omnia, & ſeparatim ſingula, & communiter omnia tantam bonorum portionem ſuſcipiunt, quantam ipſa participare poſſunt. Si verò alia quidem, majoribus, alia verò, minoribus bonis replent facultatem illorum, qui *bona* recipiunt, & ipſæ diſtributionis menſuræ *ſunt* culpandæ. Alia enim aliis conveniunt ſecundùm ipſorum naturam. Dii verò ſemper omnia bona *mortalibus* porrigunt, *& miniſtrant*. ut Sol, qui lucem oriri-facit. Recipit enim alius *ſolarem lucem* aliter ſecundùm ſuum ordinem, & tantum lucis accipit, *quantum accipere poteſt*, & qua majorem accipere non poſſet. Nam omnia Entia ſecundùm Juſticiam aguntur, & à nullo quidem recedit ipſum bonum, adeſt verò ſingulis ſecundum convenientem aſſumptionis terminum. Et (ut dicit ille Athenienſis hoſpes) omnia rectè habent, & à Diis ſunt ordinata. Ne quis igitur aut antecedentes malorum in ipſa natura rationes nobis recenſeat, aut exempla intellectualia eodem modo, quo ipſa bona, aut animam maleficam, aut malorum-effectricem cauſam, in Diis ſupponat, *id eſt pro fundamento ſtatuat*, & contra primũ bonum

bonum, diſſidium, & bellum introducat æternum. Hęc enim omnia à Platonis ſcientia ſunt aliena, & neſcio quò, longiùs à veritate ad barbaricam amentiam, & fabularum-ſcriptionem Giganticam aberrantia-ferunt. Neque, ſi quidam *hæc* arcanis verbis obſcurè-ſignificantes, hujuſmodi *res* fingunt, nos demonſtrationis apparentem apparatum immutemus. Sed illorum quidem veritas *eſt* quærenda. Ipſius verò Platonis ſcientia puro animæ ſinu ſincerè *nobis eſt* ſuſcipienda, ipſam non-maculatam, & non mixtam, adverſus contrarias opiniones ſervantibus.

* Nota. *In græco textu manu ſcripto caput 18. non eſt notatum. Quod peccatum & in aliis locis & libris Lectori ſæpiùs occurrit.*

CAPUT XIX.

SED jam ipſam Deorum immutabilitatem, & ſimpliciratem, poſt hæc contemplemur, *ut ſciamus* quonam modo utrunq; ſe habeat, & quomodo hoc utrunqꝰe Deorum eſſentiæ conveniens videatur, ſecundùm Platonis narrationem, *& doctrinam*. Ergo Dii quidem ex iſta *rerum conditarum* univerſitate ſunt-exempti. Has verò *res univerſas*, (ut diximus) bonis replentes, ipſi ſunt optimi, & ipſorum unuſquiſque ſecundùm ſuum ordinem habet id, *quod eſt* optimum, & univerſum ſimul ipſorum Deorum genus, ob ipſam bonorum abundantiam, principatum eſt ſortitum, *ac obtinet*. Rurſus autem hic etiam refutabimus illos, qui dividuè in Diis interpretantur quod optimũ *eſt*, & qui dicunt, quòd ſi id, quod primum eſt, optimũ eſt, *ergo id*, quod poſt hoc *primum, eſt*, non optimum *eſt*. Neceſſe enim eſt id, quod *ab aliquo* producitur, inferius eſſe eo, quod *ipſum* producit. Hoc enim rectè dicũt. Oportet enim in Diis ordinem cauſarum inconfuſum ſervare, & ſecundos, & tertios ipſarum progreſſus diſcretos diſtinguere. Unà autẽ cum hujuſmodi progreſſu, & ſecundarum *cauſarum* à primis *manantium* ortu contemplandum *eſt* etiam quod optimum *eſt* in unoquoque Deorum. Nam in ſua proprietate unuſquiſque *Deorum* primariam, & optimam excellentiam eſt-ſortitus. Et alius quidem (ut aliqua de *re* nota, faciam verba) *cenſetur* optimus, ut vaticinandi-peritus. Alius verò, ut rerum fabricandarum-peritus-opifex. Alius verò, ut perfector operum. Timæus etiam nobis demonſtrans *omnium* præſtantiſſimã cauſam, *eam* aſſiduè vocat primum rerum-opificem. Nam alius quidem, *eſt* ipſis cauſis longè præſtantior. Alius verò, rebus-creatis longè pulchrior. Quanquam ante illum rerum opificẽ erãt exemplum mente-perceptum, & univerſarum *rerum*, quæ mente-percipiuntur, pulcherrimũ. Sed & iſtũ *rerum-opificem conſtat eſſe* pulcherrimum ſimul, & optimum, ut exemplũ periti rerum fabricandarũ opificis. Et ille hujus univerſi *creator*, & effector, ſimul & pater, *eſt omnium longè* optimus, ut Deus, rerum-fabricandarũ peritus opifex. Quinetiam Socrates, qui *loquens introducitur* in tractatu de Rep. jurè de Diis verba faciens. At (inquit) ut veriſimile videtur, ipſorum *Deorum* unuſquiſq; pulcherrimus, & optimus exiſtens quantum fieri poteſt, permanet ſemper ſimpliciter in ſua forma. Nam *eorum* unuſquiſque ſortitus id, quod primum, & ſummum *eſt* in ſua ſerie *i.e. in ſuo ordine*, non recedit à ſuo ordine, *nec eum deſerit*: ſed & ipſam ſuæ facultatis felicitatem, & beatitudinem continet, nec in ordinem præſenti deteriorem facta-mutatione-tranſit. Quod enim omnem virtutem continet, nefas *eſt* in deteriorem ſortem mutari, neque tranſit in melius.

ἐν θεοῖς ὑπολαβεῖν, καὶ τοὺς τὸ ἀγαθὸν τὸ πρῶτον, ἀφώρισαν, καὶ πόλεμον εἰσαγέτω διαιώνιον. ἀπαναγδὲς γὰρ τοῦτο τῆς Πλάτωνος ἐστὶν ἐπιστήμης ἀλλότριον, καὶ πορρωτέρω που τῆς ἀληθείας εἰς βαρβαρικὰς ἀνοίας, καὶ δραματουργίαν γιγαντικὴν ἀποπλανᾶται. μηδ' εἴ τινες ἐν ἀπορρήτοις λόγοις αἰνιττόμενοι, τὰ τοιαῦτα πλάττουσι, τὴν ἐνδείξεως ἡμεῖς τῶν φαινομένων ἀλλαξόμεθα σκιαμαχίαν. ἀλλ' ἐκείνων μὲν τὴν ἀληθείαν ζητητέον, τὴν δὲ Πλάτωνος τὴν ἐπιστήμην ἐν ταῖς καθαραῖς τῆς ψυχῆς κόλποις εἰλικρινῶς ὑποδεκτέον, ἀκηλίδωτον αὐτὴν καὶ ἄμικτον πρὸς τὰς ἑναντίας δόξας φυλάττουσαν.

Κεφάλαιον ἰθ.

Ἀλλὰ δὴ τὸ ἀμετάβλητον τῶν θεῶν, καὶ τὸ ἁπλοῦν, μετὰ ταῦτα θεωρήσωμεν, οἷον πότε τυγχάνει ὂν ἑκάτερον, καὶ πῶς ἀμφότερα ταῦτα τῇ τῶν θεῶν ὑπάρξει προσήκοντα φαίνεται· καὶ πῶς δὲ Πλάτωνος ὑφηγησιν. ἐκεῖνοι ἐξηρμένοι μὲν οἱ θεοὶ τῶν ὅλων. ταῦτα δὲ πληροῦντες (ὥσπερ εἴπομεν) ἀγαθῶν, αὐτοὶ πανάγαθοι τυγχάνουσιν ὄντες, καὶ ἕκαστος αὐτῶν κατὰ τὴν οἰκείαν τάξιν ἔχει τὸ ἄριστον, καὶ πᾶσι δὲ ὁμοῦ τὸ τῶν θεῶν γένος, τὸ πρωτεῖον ἔλαχε κατὰ τὴν τῶν ἀγαθῶν πρόνοιαν. πάλιν δὲ καὶνταῦθα περισκεπτόμεθα εὐμερίσως ἐν τοῖς θεοῖς τὸ ἄριστον ἐξηγουμένους, καὶ λέγοντας, ὡς εἰ τὸ πρῶτον, ἄριστον, τὸ μὴ ὂν, οὐκ ἄριστον. ἀνάγκη γὰρ εἶναι δὲ περιόντος τὸ παραγόμενον καταδεέστερον. ὂν μὲν γὰρ ὀρθῶς λέγουσι. δεῖ γὰρ ἐν τοῖς θεοῖς τὴν πάντων τὰ αἴτια ἀσύγχυτον φυλάττειν, καὶ τὰς δευτέρας αὐτῶν, καὶ τρίτας προόδους διακεκριμένας ἀφορίζειν. ὁμοῦ δὲ τῆς τοιαύτης προόδου καὶ τὸ τῶν δευτέρων ἀπὸ τῶν πρώτων ἐκφαίνοντα θεωρητέον καὶ τὸ ἄριστον ἐν ἑκάστῳ τῶν θεῶν. ἐν γὰρ τῇ ἑαυτοῦ ἰδιότητι πρωτέρων, καὶ πανάγαθον ἕκαστος ὑπεροχὴν πεπλήρωται. καὶ ὁ μὲν, ἵν' ὅτι τινὲς γνωρίμως ποιήσωμεν τὸν λόγον, ὡς μαντικὸς, ὁ δὲ, ὡς δημιουργικὸς, ὁ δὲ, ὡς πλεσιάρχης, ἄριστος. καὶ ὁ Τίμαιος ἡμῖν ἐνδεικνύμενος ἄριστον τὸν αἴτιον, τὸν πρῶτον σωεχῶς ὀνομάζει δημιουργόν. ὁ μὲν γὰρ, τῶν αἰτίων ἄριστος. ὁ δὲ, τῶν γενομένων κάλλιστος. καὶ τοι πρὸς δημιουργὸν παράδειγμα τὸν νοητὸν ἔχων, καὶ τὸ τῶν νοερῶν ἀπάντων κάλλιστον. ἀλλὰ καὶ τοῦτον κάλλιστον, ἅμα καὶ ἄριστον, ὡς παράδειγμα δημιουργικὸν, καὶ ὁ πάντες ποιητὴς, ἅμα καὶ πατὴρ, ἄριστος, ὡς δημιουργικὸς θεός. καὶ δὴ καὶ ὁ ἐν Πολιτείᾳ Σωκράτης εἰκότως ὅτι θεῶν ποιητὴν τὸν λόγον, ἀλλ' ὡς ἔοικε φησὶ κάλλιστος, καὶ ἄριστος ὢν εἰς τὸ δυνατὸν ἕκαστος αὐτῶν μιμεῖσθαι ἀεὶ ἁπλῶς ἐν τῇ αὐτοῦ μερίδι, τὰ μὲν ἑαυτοῦ πρωτεύοντα, καὶ τὸ ἄκρον ἐν τῇ ἑαυτοῦ σπορᾷ κληρωσάμενος ἕκαστος, ἐκ ἐξίστησι τὴν ἑαυτοῦ τάξεως, ἀλλὰ καὶ τὸ μακάριον, καὶ τὸ εὐδαίμονα δι' οἰκείας δυνάμεως σωέχει. καὶ οὔτε χείρονα τάξιν ἀλλάττεται τῆς παρούσης, τὸ γὰρ πᾶσαν ἀρετὴν ἔχον, οὐ θέμις μεταβάλλειν εἰς τὴν χείρονα μοῖραν, οὔτε ὅπῃ τὸ κρεῖττον μεθί-

E

Universidad de Deusto
Biblioteca

σεται. τοῦ γὰρ τοῦ ἀρίστου κρεῖττον ἂν γένοιτο; πάρεστι δὲ καὶ ἑκάστῳ τοῦτο κατὰ τὸν αὐτὸν τάξιν, ὡς ἔπεμψεν, καὶ τῷ παντὶ γένει τῶν θεῶν. ἀναγκαῖον ἄρα τὸ θεῖον πᾶν, ἀμετάβλητον ἱδρῦσθαι, μένον ἐν τῷ ἑαυτοῦ κατὰ τρόπον ἦθει. τὸ, τε οὖν αὐτάρκες ἐκ τούτων ἀναφαίνεται τῶν θεῶν, καὶ τὸ ἄχραντον, καὶ τὸ ἀεὶ κατὰ τὰ αὐτά, καὶ ὡσαύτως ἔχον. εἰ γὰρ μὴ μεταβάλλουσιν ἐπὶ τὸ κρεῖττον, ὡς ἔχοντες τὸ τῆς οἰκείας φύσεως ἄριστον, αὐτάρκεις εἰσὶ, καὶ οὐδὲν ἐνδεεῖς τῶν ὅλων ἀγαθῶν. καὶ εἰ μὴ μεθίστανταί ποτε πρὸς τὸν χείρονα μοῖραν, ἄχραντοι διαμένουσιν ἐν ταῖς αὑτῶν ὑπεροχαῖς ἱδρυμένοι. καὶ εἰ φρουροῦσιν ἀμεταστάτως τὸν ἑαυτῶν τελειότητα, καὶ [τὰ] αὐτὰ ἀεὶ, καὶ ὡσαύτως ἔχουσι. τί οὖν τὸ αὐτάρκες ἐστὶ τῶν θεῶν, καὶ τί τὸ ἄτρεπτον, καὶ τί τὸ ὡσαύτως ἔχον, ἐφεξῆς τοῖς εἰρημένοις λάβωμεν. λέγεται μὲν οὖν καὶ ὁ κόσμος αὐτάρκης, ὅτι τέλειος ὑπὸ τελείων, καὶ ὅλος ἐξ ὅλων ὑπέστη. καὶ συμπεπλήρωται τοῖς οἰκείοις ἅπασιν ἀγαθοῖς ὑπὸ τοῦ γεννήσαντος αὐτὸν πατρός. ἀλλ' ἡ παύτη τελειότης, καὶ αὐτάρκεια, μερικὴ, καὶ οὐκ ἐκ πολλῶν εἰς ἓν συνιοῦσα λέγεται, καὶ κατὰ μετοχὴν διαπεπλήρωται τῶν χωριστῶν αἰτίων. λέγεται καὶ ὁ τῶν θείων ψυχῶν διάκοσμος αὐτάρκης, ὡς ἂν δὴ πλήρης τῶν οἰκείων ἀρετῶν, καὶ τῆς ἑαυτοῦ μακαριότητος τὸ μέτρον ἀεὶ φυλαττόντων ἀνενδεές. ἀλλὰ καὶ ταῦτα τὰ αὐτάρκες ἐνδεᾶ, ἐστὶ δηλωσάμενον. οὐ γὰρ πρὸς τὰ αὐτὰ νοητὰ τὰς νοήσεις ἔχουσιν. ἀλλὰ καὶ κατὰ χρόνον ἐνεργοῦσι, καὶ τὸ παντελὲς τῆς θεωρίας ἐν ταῖς ὅλαις κεκτῆνται περιόδοις. ἡ τοίνυν αὐτάρκεια τῶν θείων ψυχῶν, καὶ πληρότης τῆς ζωῆς οὐχ ὁμοῦ πᾶσι σώζεται. λέγεται δὲ αὖ καὶ ὁ νοερὸς κόσμος αὐτάρκης, ὡς ἐν αἰῶνι τὸ ὅλον ἀγαθὸν ἱδρυσάμενος, καὶ πᾶσαν ὁμοῦ τὴν ἑαυτοῦ μακαριότητα συλλαβών, καὶ μηδενὸς ὢν ἐνδεὴς, τῷ πᾶσαν αὐτῷ παρεῖναι ζωὴν, πᾶσαν δὲ νόησιν, ἐλλείπειν δὲ μηδὲν, μηδὲ παθεῖν ὡς ὕπον. ἀλλὰ καὶ οὕτω αὐτάρκης μὲν ἐν τῇ ἑαυτοῦ τάξει, τῆς δὲ τῶν θεῶν αὐταρκείας ὑπολείπεται. πᾶς γὰρ νοῦς ἀγαθοειδὴς ἐστιν, ἀλλ' οὐκ αὐτοαγαθότης, οὐδὲ πρώτως ἀγαθόν. ἕκαστος δὲ τῶν θεῶν ἑνάς ἐστι, καὶ ὕπαρξις, καὶ ἀγαθότης.

Ἡ δὲ ἰδιότης τῆς ὑπάρξεως ἐξαλλάττει τὴν ἑκάστης ἀγαθότητα. πρόοδον. ὁ μὲν γάρ ἐστιν ἀγαθότης πλεισυργὸς, ὁ δὲ, ἀγαθότης σωεκτικὴ τῶν ὅλων, ὁ δὲ ἀγαθότης συναγωγός. ἕκαστον γ', ἁπλῶς ἀγαθότης αὐτάρκειά ἐστιν. ἢ οὕτως, οὐκ μέθεξιν, οὐδὲ καθ' ἑλλαμψιν, οὐδὲ καθ' ὁμοιότητα τὸ αὐτάρκες ἔχουσι, καὶ τὸ παντελὲς, ἀλλ' αὐτῷ τῷ εἶναι ὅ ἐστι. νοῦς μὲν γὰρ κ' μέθεξιν, ψυχὴ δὲ, καθ' ἑλλαμψιν.] τὸ δὲ πᾶν τοῦτο, κατὰ τὴν πρὸς τὸ θεῖον ὁμοιότητα, αὐτάρκες. αὐτὰ δὲ οἱ θεοὶ, δι' ἑαυτοὺς, Ubinam enim optimo melius erit? Adest autem & uni cuique *Deorum* hoc *excellentiæ genus*, secundùm ipsius ordinem, ut diximus, & universo Deorum generi. Necesse igitur *est* omne divinum immutabile statui, permanens in suo, (ut ita loquamur) more, *& consueta statione*. Illa igitur vitæ ratio, per quam nostra sorte contenti sumus, nec aliena cupimus, nec alienis indigemus; ex istis Diis exoritur, & impollutum, & semper eodem modo, & pariter permanens *vitæ genus hinc manat*. Si enim *Dii* non mutantur in melius, quòd suam naturam habeant optimam, sua sorte sunt contenti, nec universorum bonorum *sunt* indigentes. Et si nunquam transeunt ad deteriorem sortem, impolluti, *nullisq; sordibus contaminati* permanent in suis excellentiis collocati. Et si custodiunt immutabiliter suam perfectionē, eodem modo, & pariter se semper habent. Quodnā igitur sit Deorum vitæ genus sua sorte contentum, nec alienis opibus indigens, & quænam sit *eorum* immutabilitas, & quid eodem modo, *& pariter* se habere, post jam dicta deinceps sumamus, *& declaremus*. Mundus igitur & ipse dicitur suasorte contentus, quia perfectus *est*, *& cōstatus* ex perfectis, & universus ex universis, *vel, totus ex totis* constat, & suis omnibus bonis completus-est a Patre, qui generavit ipsum. Sed hujusmodi perfectio, & conditio, per quam quis est sua sorte contentus, *est* dividua, & ex multis *partibus* in unum *corpus* coire dicitur. Et per partitionem separabilibus causis repletur. Dicitur etiam ipse divinarum animarum ordo sua sorte contentus, utpote plenus suarum virtutum, & suæ beatitudinis mensuram semper conservans non-indigentem *ullarum rerum*. Sed & hîc istud vitæ genus sua sorte contentum, indigens est facultatum. Non enim in iisdem *rebus* mente-perceptis, *animæ suas cogitationes*, & intelligentias habent: sed & in tempore agunt, & perfectam contemplationis rationem in universis *rerum* periodis *sitam* habent. Ipsa igitur divinarum animarum sua sorte contenta conditio, & vitæ perfectio non simul tota consistit. Dicitur autem etiam intellectualis mundus sua sorte contentus, quòd in ævo totū bonum collocarit, & totam suam beatitudinem simul complectatur, nec ullius *rei* sit indigens, quod ipsi tota vita adsit, & tota intelligentia, neq; quidquam ei desit, neq; *quidquam* optet ut absens. Sed & hic quidem sua sorte contentus *est*, *& acquiescit* in suo ordine: sed caret illa Deorum felicitate, qua sua sorte sunt contenti, *nihil aliunde petentes, nihil optantes, quasi ali quidad beatitudinis perfectionem ipsis desit*. Omnis enim mens est bona cognoscens: sed non est ipsa-bonitas, neque primò bonum. Unusquisque verò Deorum, unitas est, & essentia, & bonitas. Ipsa verò essentiæ proprietas, uniuscujusq; bonitatis progressum immutat, *variumq; facit*. Nam alius quidem *Deus* est bonitas perfectrix-operis. Alius verò, bonitas universa continens. Alius verò bonitas, *bonorū* collectrix, *sive coacervatrix*. Unusquisq; verò *Deus*, simpliciter bonitas est, *& vitæ* cōditio, sua sorte contenta, *nec aliena cupiens, nec alienis indigens ad suam perfectionem*. Vel ita, *quisq; Deorum est bonitas* non per cōmunionem, neq; per illuminationem, neq; per similitudinem habens vitam sua sorte contentā, & ipsam perfectionem: sed propter ipsum esse, *i. e. quòd sit illud*, quod est. Nam mens quidē, per communionem, anima verò, per illuminatione. Hoc verò universum, propter similitudinem, *quam habet* cum ipso Deo, sua sorte contentū *est*. Ipsi verò Dii, propter se ipsos, & per se ipsos *sunt*

sua sorte contenti, quia se ipsos implent, *& complent*, vel potiùs, quia sunt universorum bonorum plenitudines, *& complementa*. Hoc igitur vitæ genus sua sorte contentum, talem habet naturam, Ipsem verò Deorum immutabilitatem, qualem esse dicemus? An *talem* qualis est corporis, quod in orbem fertur, *& perpetuò circumagitur, immutabilis motus?*

Hoc enim *corporis genus* à deterioribus nihil admittere solet, neq; repletur mutatione *cansarum* ortus effectricium, & confusione *rerum* hîc occurrente, *quam in his terris apud homines in ipsa rerum administratione solemus observare*. Cœlestium enim corporum natura *est* immateriata, & immutabilis. Sed hoc', magnum quidem, & augustum *est*, ut in corporeis substantiis. Inferius tamen est ipsis Diis. Omne enim corpus, & suum esse, & semper immutabiliter esse, ab aliis præcedentibus, *atq; principalibus* causis *progressum* habet. Sed in Diis ipsa affectionum-vacuitas, & immutabilitas ne talis quidem est, qualis *est* ipsa animarum immutabilitas. Hæ enim quodammodo cum corporibus communionem habent, *& cum iis communione quadam conjunguntur*, & sunt mediæ inter essentiam individuam, & illam, quæ in corpora dividitur. Neque etiam intellectualium essentiarum immutabilitas exæquatur Diis. Propter enim ipsam *hominum* cum Diis unionem, & ipsa mens *est* immutabilis, & expers-affectuum, & cum secundis *naturis, rebusq;* non-mixta. Et ut quidem uniformis, *mens* talis est.

Ut verò multiplex, in se ipsa continet quiddam quidem, quod est præstantius, quiddam verò, quod est deterius. Soli verò Dii, quod in hac Entium excellentiâ, *quà longè superant omnia, quæ sunt*, suas uniones *& unitates* collocarint, sunt immutabiles proprietates, *vel, dominationes*. & primò *existentes*, & expertes-affectuum. Nihil enim est in ipsis, quod non sit unum, & essentia. Sed quemadmodum ignis omnem *materiam à sua natura* alienam, & contrariam facultatem *absumit, atq;* delet, & quemadmodum lux omnem obscuritatem expellit, & quemadmodum fulmina per omnia vadunt immaculatè, *ita ut nullo modo polluantur, & contaminentur*, sic etiā ipsæ Deorum Unitates, omnem quidem multitudinem uniunt, *ad Vnum revocant, & in unum redigunt*, quidquid verò ad dissipationem, & divisionem perfectam fertur, delent. Quidquid verò particeps-est ipsarum *divinarum Vnitatum, id illa* deificant, nihil admittentes *in se profectum* ab illis, qui participes sunt *ipsarum*, & suam unionem, *ac unitatem quodammodo* minuunt, propter communionem.

Quamobrem etiam Dii, quamvis ubiq; sint præsentes, ex omnibus *tamen locis. & rebus* sunt exempti, & quāvis omnia contineant, à nullo *tamen continentur, nec ab ullo* retinentur eorum, quæ continentur *ab ipsis*. Sed in omnibus sunt non-mixti, & incontaminati, *quia cum nulla re miscentur, nec ullo mixtionis modo contaminantur*. Tertio verò *loco*, dicitur quidem & iste mundus eodem modo, *& pariter se* habere, quatenus sortitus-est ordinē, qui semper in ipso retinetur, *& conservatur* indissolubilis. Sed tamen quia corporea forma præditus est, mutationis expers non est, ut ait Eleates hospes. Dicitur autem & ipsa animalis, *i.e. animarum, in ordinem* digestio, semper eodem modo *suam* essentiam stantem, *& permanentem* habere. Et rectè dicitur, Ubique enim secundùm *suam* essentiam est affectuum-expers.

καὶ παρ' ἑαυτῶν αὐτάρκεις, ἑαυτοὺς πεπληρακότες, μᾶλλον δὲ, πληρώματα τῶν ὅλων ἀγαθῶν ὑπάρχοντες. τοῦτο μὲν οὖν τοιαύτην αὐ ἔχει φύσιν τὸ αὐτάρκες. τὸ δέ γε ἄτρεπτον τῶν θεῶν, ὁποῖον εἶναι φήσομεν; ἆρ' οἷον τὸ ἓν κυκλοφορητικὸν σῶμα;

Οὐδὲ γὰρ τοῦτο παρὰ τῶν χειρόνων οὐδὲν εἰσδέχεσθαι πέφυκεν, οὐδὲ τῆς γενεσιουργῶν μεταβολῆς ἀναπίμπλαται, ἢ τῆς ἐνταῦθα παρεμπιπτούσης ἀπειρίας. ἄυλον γὰρ, καὶ ἀμετάβλητον ἡ τῶν οὐρανίων σωμάτων φύσις. ἀλλὰ τοῦτο, μέγα μὲν, καὶ σεμνὸν, ὡς ἐν τοῖς σώμασι κρεῖττον. παντελέστερον δ' αὖ τῶν θεῶν. πᾶν δὲ σῶμα, καὶ τὸ ἕνα, καὶ τὸ ἀεὶ ἀτρέπτως ἔχειν, παρ' ἄλλων ἔχει τῶν προηγουμένων αἰτίων. ἀλλ' οὐδὲ τοιοῦτόν ἐστιν, οἷον τὸ ἄτρεπτον τῶν ψυχῶν, ὅτι τῶν θεῶν τὸ ἀπαθὲς, καὶ ἀμετάβλητον. καὶ γὰρ αὖται κοινωνοῦσί πως σώμασι, καὶ εἰσὶ μέσαι τῆς ἀμερίστου, καὶ τῆς περὶ τὰ σώματα μεριζομένης οὐσίας. οὐδὲ αὖ τὸ τῶν νοερῶν οὐσιῶν ἄτρεπτον ἐξισοῦται τοῖς θεοῖς. κατὰ γὰρ τὴν πρὸς σφᾶς θεοὺς ἕνωσιν καὶ ὁ νοῦς ἄτρεπτος, καὶ ἀπαθὴς, καὶ ἀμιγὴς πρὸς τὰ δεύτερα. ἢ ὡς μὲν ἑνοειδὴς, τοιοῦτός ἐστιν.

Ὡς δὲ πληθυόμενον, ἔχει τὸ μὲν, κρεῖττον ἐν ἑαυτῷ, τὸ δὲ, καταδεέστερον. μόνοι δὲ οἱ θεοὶ κατὰ τοῦτο πρὸς τὴν ὑπεροχὴν τῶν ὄντων ἱδρυσάμενοι τὰς ἑαυτῶν ἑνώσεις, ἄτρεπτοι κυριότητες, ἢ πέρατος εἰσὶ, καὶ ἀπαθεῖς. οὐδὲν γάρ ἐστιν ἐν αὐτοῖς, ὃ μὴ ἔστιν ἓν, καὶ ὕπαρξις. ἀλλ' ὥσαὐ τὸ πῦρ παντὸς ἐστὶ τοῦ ἀλλοτρίου, καὶ τῆς ἐναντίας δυνάμεως ἀφανιστικὸν, καὶ ὥσαὐ τὸ φῶς πᾶν ἐξελαύνει τὸ σκότος, καὶ ὡς οἱ κεραυνοὶ διὰ παντὸς χωροῦσιν ἀχράντως, οὕτω δὴ καὶ αἱ τῶν θεῶν ἑνάδες πᾶν μὲν τὸ πληθος ἑνίζουσι, πᾶν δὲ τὸ εἰς σκεδασμὸν, καὶ μερισμὸν παντελῶς φερόμενον ἀφανίζουσι. πᾶν δὲ τὸ μετέχον αὐτῶν ἑνοῦσι, οὐδὲν ὑπὸ τῶν μεταχόντων εἰσδεχόμενοι, καὶ τὴν ἕνωσιν τὴν οἰκείαν ἐλαττοῦσι κατὰ τὴν μέθεξιν.

Διὸ δὴ καὶ παντοχοῦ παρόντες οἱ θεοὶ, πάντων ὁμοίως ἐξηρήκασι, καὶ πάντα σωέχοντες, ὑπ' οὐδενὸς κρατοῦνται τῶν σωεχομένων. ἀλλ' εἰσὶν ἀμιγεῖς πρὸς πάντα, καὶ ἄχραντοι. τὸ δὲ τρίτον λέγεται μὲν καὶ ὁ κόσμος οὗτος ὡσαύτως ἔχειν, καθόσον ἀλύτου ἀεὶ κρατουμένου ἔλαχε τὴν ἐν αὐτῷ τάξιν. ἀλλ' ὅμως ἐπεὶ σωματοειδής ἐστι, μεταβολῆς ἀμοιρεῖν οὐκ ἔστιν, ὡς φησιν ὁ Ἐλεάτης ξένος. λέγεται δὲ καὶ ἡ ψυχικὴ διάκοσμησις, ἀεὶ κ' ταυτὰ τὴν οὐσίαν ἐσῴσαν κεκτῆσθαι· καὶ ὀρθῶς λέγεται. παντὶ γὰρ ἔστιν ἀπαθὴς κατὰ τὴν οὐσίαν.

Universidad de Deusto
Biblioteca

ἀλλὰ τὰς ἐνεργείας εἰς χρόνον παρεκτεινομένας ἔχῃ. καὶ (ὥς φησιν ὁ ἐν Φαίδρῳ Σωκράτης) ἄλλοτε ἄλλα νοεῖ νοητὰ, καὶ ἐν ἄλλοις, καὶ ἄλλοις εἴδεσι γένεσιν, περιφερόμενον τὸν νοῦν. λέγεται δὴ πρὸς τούτοις καὶ αὐτὸς ὁ πολυτίμητος νοῦς, καὶ ἀεὶ κατὰ τὰ αὐτὰ, καὶ ὡσαύτως ἐὼν, καὶ νοῶν ἐν αἰῶνι, τήν τε οὐσίαν, ὁμοῦ καὶ τὰς δυνάμεις, καὶ τὰς ἐνεργείας τὰς ἑαυτοῦ πεζαφέρων. ἀλλὰ μὴν τὸ πληθος τῶν νοήσεων, καὶ μὴν τὴν ποικιλίαν τῶν νοητῶν εἰδῶν τε, καὶ γενῶν, οὐ τὸ ὡσαύτως ἐστὶν ἐν τῷ νῷ μόνον, ἀλλὰ καὶ τὸ ἑτέρως. ὁμοῦ γὰρ ἡ ἑτερότης ἐνεῖ τῇ ποιότητι συνυφέσηκε. καὶ οὐ τῶν ζωμαλικῶν ἐστι κινήσεων πλάνη μόνον, οὐδὲ τῶν ψυχικῶν εἰδώλων, ἀλλὰ καὶ αὐτὸ δὴ νοῦ, καθόσον ἑαυτοῦ τῷ νόησιν εἰς πληθος προήαγε, καὶ τὸ νοητὸν ἀνελίξας ἔχῃ· ψυχὴ μὲν γὰρ ἀνελίττει τὸν νοῦν, νοῦς δὲ αὐτὸν ἀνελιξεν, ὥσπερ φησὶν ὁ Πλωτῖνος ὀρθῶς που φησὶ θείων νοητῶν ὑποβάσεων ἄπων. τοιαῦτα γάρ εἰσιν αἱ νοῦ πλάναι, καὶ ἃς ἐκεῖνος πλανᾶσθαι θεμιτόν. εἰ δὴ καὶ τὰ ἀεὶ ὡς ἐν μόνοις τοῖς Θεοῖς πρώτως, καὶ μάλιστα φήσομεν ὑπάρχειν, οὐτ' ἂν τῆς ἀληθείας ἁμάρτοιμεν, καὶ τοῦ Πλάτωνι συμφωνήσομεν, ὃς που φησι κἀν τοῦ Πολιτικοῦ, τὸ κατὰ τὰ αὐτὰ, καὶ ὡσαύτως ἔχειν ἀεὶ τοῖς πάντων θειοτάτοις μόνοις προσοικεῖν. θεοὶ δὴ οὖν ἡμῖν καὶ τῆς τοιαύτης ταυτότητος εἰς ἑαυτοὺς τὰς αἰτίας ἀνεδήσαντο, καὶ κατὰ τὴν ἕνωσιν ἑαυτῶν τὴν ἄγνωστον ἱδρυμένοι, φρουροῦσιν ὡσαύτως τὴν οἰκείαν ὕπαρξιν. τὸ μὲν οὖν ἀμεταβλήτως ἑαυτοῖς ἐν αὐταρκείᾳ, καὶ ἀπαθείᾳ, καὶ τοῦ τοιούτου σωεχόμενον, τοιοῦτόν ἐστι. τὸ δὲ ἀπλοῦν δὴ τοῦτοις νοήσωμεν, ἵν' ἕνα δύναμιν ἔχῃ. καὶ γὰρ τοῦτο προσιδήσιν ὁ Σωκράτης ἐν τοῖς θεοῖ λόγοις, τὸ μὲν ποικίλον, καὶ πολύμορφον, καὶ ἄλλοτε ἀλλοῖον φαντάζόμενον οὐ προσιέμενος, τὸ δὲ μονοειδὲς, καὶ ἁπλοῦν εἰς τὸ θεῖον ἀναπέμπων. μόνῃ γοῦν (ὥς φησιν) ἕκαστος ἀπλῶς ἐν τῇ ἑαυτοῦ μορφῇ. τί δὴ οὖν ἡμεῖς καὶ θεῖ τούτῃ διοχλοῦμεθα τῆς ἁπλότητος; ὡς ὅτι ἔστιν οἷον τὸ καθ' ἑαυτὸ ἕν, καὶ ἁπλοῦν, καὶ ἀφωρισμένον. τὸ γὰρ τοιοῦτον πολυσύνθετον ἐστι, καὶ πολυμιγές. δοκεῖ δὲ ἁπλοῦν εἶναι, καθόσον διηρημένον ἔχῃ τὸ κοινὸν εἶδος, οὐδ' οἷον τὸ ἐν τοῖς πολλοῖς κατὰ τὸ πεφυκὸς εἶδος, ἢ γένος. καὶ γὰρ ἔστιν τῶν μὲν ἀτόμων, ἐν οἷς ἐστιν, ἁπλούστερα τυγχάνῃ ὄντα. ποικιλίας δ' ἀναπεπλησται, καὶ ὕλη κοινωνήσασα, καὶ προσλαβοῦσα τὰς τῶν ἐνύλων διαφορότητας. οὐδὲ οἷον τὸ τῆς φύσεως εἶδος. μερίζει γὰρ καὶ ἡ φύσις εἰς τὰ σώματα, καὶ δυνάμεις τῶν σωματικῶν ὄγκων, καὶ πολλὰς προβάλλει δυνάμεις εἰς τὴν ὑποκειμένην αὐτῇ οὐσίαν, καὶ ἔστι τῶν μὲν σωμάτων ἁπλουστέρα, συμμιγὴ δὲ τὴν οὐσίαν ἔχουσα πρὸς τὴν ἐν αὐτοῖς ποικιλίαν. οὐδὲ ὁποῖον τὸ ψυχικόν.

Sed actiones in tempus extensas, & productas, habet. Et (ut in Phædro Socrates dicit) aliàs alia cogitat, quę mente percipiuntur, & in aliis, & aliis formis versatur, ambiens mentem. Dicitur autem præterea & ipsa pretiosa, & multum honorata, mens, & semper eodem modo, & pariter esse, & cogitare in ævo, & in tempore res percipere. & in eodem tempore dicitur suam essentiam, simul & facultates, & actiones suas fixisse. Sed propter multitudinē intelligentiarum, & propter varietatē mente perceptarum formarum, & generum, non solum ipsum pariter, & eodem modo esse, est in ipsa mente: sed etiam ipsum aliter, & diverse esse, in ea dicitur esse. Diversitas enim illic unà cum identitate consistit. Neq; corporearum motionum tantum est error, neq; periodorum animalium, i. e. animarum: sed etiam ipsius mentis, quatenus ex seipsa intelligentiam in vulgus producit, & evolvit, ac explicat id, quod mente percipitur. Nam anima quidem, explicat ipsam mentē, mens verò se ipsam explicat, quemadmodum & Plotinus rectè quodam in loco dixit de hypobasibus, rerumq; fundamentis, quæ mente percipiuntur. Tales enim sunt mentis errores, & quos ipsi fas est, ac licet errare. Si igitur & ipsum Semper ut in solis Diis primum, & præcipuè dixerimus inesse, nec à veritate aberrabimus, & cū Platone consentiemus, qui quodam in loco & in ipso Civili *Dialogo* dicit. Ipsum eodem modo, & pariter se habere semper solis omnium maximè divinis convenire. Dii igitur nobis talis etiā identitatis causas in se ipsis comprehensas-continent, & secundùm suā unionem ignotam, in ipsis Diis locatam, suam essentiam pariter, & eodem modo semper custodiunt, atq; conservant. Ipsa igitur Deorum immutabilitas, quæ continetur in autarcia, id est, in eo vitæ genere, quod est sua sorte contentum alienis opibus non indigens, nec eas expetens, & quæ versatur in affectuū-vacuitate, & identitate, talis est. Quam verò vim, & facultatem habeat illa simplicitas, quæ dicitur esse in his Diis, & quæ Diis tribuitur, jam videamus, atq; cōsideremus. Etenim hoc addit Socrates in illis de divina ratione verbis, ipsam quidem varietatem, & multitudinem formarum, & aliàs aliam Deorum speciem apparentem non admittens, uniformitatem verò, & simplicitatem ad ipsum divinum-numen amandans, ac referens. Manet igitur (ut ait) unusquisq; Deorum simpliciter in sua forma. Quid igitur nos de hac quoque Deorum simplicitate distincte-tradimus? Quomodo hanc definimus? Dicimus eam non esse definitam, ut Unum, quod in numero spectatur. Hujusmodi enim simplicitatis genus est ex-multis-compositum, & ex multis mixtum. Videtur autem simplex esse, quatenus divisam habet communem formam, neque tale, quale est illud simplex, quod apud vulgus dicitur secundùm formam, aut genus esse constitutum. Hæc enim atomis quidem, & individuis corpusculis, in quibus sunt, simpliciora sunt. Varietate verò sunt repleta, quod cum ipsa materia per communionem sint conjuncta, & rerum materiarum diversitates assumpserint. Neque simplex, quod Diis tribuitur, est tale, qualis est ipsa naturæ forma. Nam & ipsa natura dividitur in corpora, & in ipsa corporea pondera penetrat, onusq; corporeum subit, & multas objicit facultates circa subjectam ipsi constitutionem, & est ipsis quidem corporibus simplicior, essentiam verò commixtam habet cum illa varietate, quæ spectatur in ipsis corporibus. Neque Deorum simplicitas talis est, qualis animalis, id est, animarum simplicitas.

Nam

Nam anima, cum sit media inter individuam essentiā, & illam, quæ in corpora dividitur, utriusque extremitatis est particeps. Et sua quidem multiformitate, vel, formarum multitudine, vel, multiplici formarum ratione cum deterioribus conjungitur. Ipsius verò caput firmatum-manet in-sublimi, & propterea est maximè divinum, & ipsi menti cognatum.

Neque etiam talis est Deorum simplicitas, quale est ipsum intellectuale, quod in sola intelligentia versatur, ejusque beneficio percipitur. Tota enim mens est individua, & uniformis. Multitudinem tamen habet, & progressum. Quare perspicuum est, quòd mens habeat affectionem ad secundas res, ad quas refertur, & in se ipsa, & circa se ipsam perpetuò versetur, & sit in se ipsa, & non solùm sit uniformis: sed etiam multiformis, & (quemadmodum quidam Philosophi dicere consueverunt) Unú & ipsā facultate Multa. Primā igitur simplicitate mens inferiorem essentiam est-sortita. Soli verò Dii suam essentiam in una simplicitate definitam habent, ex omni quidem multitudine exempti, quatenus sunt Dii, omni verò divisione, & partitione, & dimensione, vel affectione ad secundas res, & naturas, & omni compositione superiores. Et ipsi quidem sunt in locis inaccessis, super hæc universa explicati, eaq; sua infinita potentiā ambientes, foventes, & conservantes, & omnibus Entibus, tanquam vehiculis invehuntur in-æternum.

Illæ verò ab ipsis Diis manantes illuminationes, in secundis naturis, & rebus, commixtæ multis-in locis, cum rebus, quæ participes sunt naturæ divinæ, & quæ sunt compositæ, & variæ, replentur simili proprietate ipsorum Deorum. Ne quis igitur miretur, si, cùm Dii per excellentiam in una simplicitate sint substantiati, id est, substantiam essentiamque suam unicā simplicitate nixam, fundatam & stabilitam habeant, varia ipsorum præsentiæ spectra, variæque species hominibus spectandæ objiciantur, neque miretur quis, si cùm illi sint uniformes, tamen multiformes, multiplicesq; sint ipsorum species-apparentes, quemadmodum in perfectissimis Initiorum sacris didicimus. Etenim ipsa Natura, & illa rerum-opifex Mens, rerum incorporearum simulachra corpoream-formam-habentia, corporibusque similia, & mente-perceptarum rerum simulachra sensilia, quæ sensu percipiuntur, hominibus offerunt, & dimensione-carentium, dimensionem habentia. Hujusmodi enim res & ipse Socrates in Phædro demonstrans, & animarum sine corporibus sacra beatissima esse, & perfecta verè declarans, integra, & simplicia, & immota spectra, visāque sacris-initiari dicit, ipsas animas illic ortas, & cum ipsis Diis unitas asserens: at non occurrentes simulachris, quæ ab ipsis Diis objiciuntur rebus hic existentibus, id est, hominibus in hoc mundo degentibus. Hæc enim particulariora, & compositiora etiam in ipso motu manifestè-apparent. Spectra verò, quæ per illuminationem-apparuerunt Deorū assectis animabus, & iis, quæ multam generationis, ortusq; turbam deseruerunt, & nudæ ad divinum, & purum numen ascenderunt, uniformia & simplicia, & (ut Socrates ait) immota progrediuntur in ipsas animas. Hæc etiam de simplicitate in Diis considerata, nobis sint definita. Oportet enim id, quod res multiformes generat, esse simplex, & antè res quæ generantur ab ipso. Quemadmodum etiam oportet id, quod est uniforme, esse ante res multiplicatas, id est, multiformes & multiplices.

καὶ χαρὰ ψυχὴ, μέση τῆς ἀμερίστου, καὶ τῆς περὶ τὰ σώματα μεριζομένης οὐσίας ὑπάρχουσα κοινωνεῖ πρὸς ἀμφοτέρους τοὺς ἄκρους. καὶ τοῦ μὲν πολυμόρφου τῷ ἑαυτῆς συνάπτῃ τοῖς χείροσι. κάρα δ' αὐτῆς ἐστήρικται ἄνω, καὶ ἔστι καθ' ὁ κεῖνο μάλιστα θεία, καὶ τῷ νῷ συγγενής.

καὶ οὐδὲν οἷον τὸ νοερόν. ἀμέρεις γὰρ νοῦς ἅπας, καὶ ἑνοειδής. πληθος δὲ ὅμως ἔχῃ, καὶ πρόοδον. καθ' ὅλην ὅτι σχέσιν ἔχῃ πρὸς τὰ δεύτερα, εἰς ἑαυτὸν, καὶ πρὸς ἑαυτόν. καὶ ἔστιν ἐν αὐτῷ, καὶ οὐ μονοειδὴς μόνον, ἀλλὰ καὶ πολυειδὴς, καὶ (ὥσπερ εἰώθασι λέγειν) ἓν πολλά. τῆς οὖν πρώτης ἁπλότητος ἀπολύτου δευτέραν ἔλαχεν οὐσίαν. οἱ δὲ θεοὶ μόνως ἐν ἁπλότητι μιᾷ τὴν ὕπαρξιν ἀφωρισμένην ἔχουσι, πάντος μὲν πλήθους ἐξῃρημένοι, καθόσον εἰσὶ θεοὶ, πάσης δὲ διαιρέσεως, καὶ μερισμοῦ, καὶ διαστάσεως, ἢ σχέσεως πρὸς τὰ δεύτερα, καὶ πάσης συνθέσεως ὑπερέχοντες. καὶ αὐτοὶ μὲν εἰσιν ἐν ἀβάτοις, τῶν ὅλων ὑπερεπλωκότες, καὶ πᾶσιν ἐποχούμενοι τοῖς οὖσιν αἰωνίως.

Αἱ δὲ ἀπ' αὐτῶν ἐλλάμψεις, εἰς τὰ δεύτερα συμμιγνύμεναι πολλαχοῦ τοῖς μετέχουσι συνθέτοις οὖσι, καὶ ποικίλοις, ἀναπιμπλασθαι τῆς ὁμοίας αὐτῶν ἰδιότητος. Μὴ τοίνυν θαυμαζέτω τις, εἰ τῶν Θεῶν ἐν ἁπλότητι μιᾷ καθ' ὑποδοχὴν οὐσιωμένων, ποικίλα προβέβληται τῆς παρουσίας αὐτῶν φαντάσματα. μηδ' ἐμονοειδῶν σκιερῶν ὄντων, πολυειδῆ τὰ φαινόμενα, καθάπερ ἐν πλεωτάταις τῶν τελετῶν μεμαθήκαμεν. καὶ γὰρ ἡ Φύσις, καὶ ὁ δημιουργὸς νοῦς, τῶν ἀσωμάτων ζωμαποιὸν, καὶ τῶν νοητῶν εἰδώλων ποιοῦσιν αὐθητὰ, καὶ τῶν ἀδιαστάτων διαστατά. τοιαῦτα γὰρ δὴ καὶ ὁ ἐν τῷ Φαίδρῳ Σωκράτης ἐνδηλοῦται, καὶ τῶν ψυχῶν τὰς ἀπὸ ζωμάτων πλέπεις μακαριωτάτας εἶναι, καὶ τελείας ὄντως ἀποφαινόμενος, ὁλόκληρα, καὶ ἁπλᾶ, καὶ ἀτρεμῆ φάσματα μυεῖσθαι φησιν, αὐτὰς ἐκεῖ γινομένας, καὶ τοῖς Θεοῖς αὐτοῖς ἐνιζομένας, ἀλλ' οὐ τοῖς ἀπ' αὐτῶν εἰς τὰ τῇδε ποβαλλομένοις ἐνδιαλάμασιν ἐντυγχανούσας. ταῦτα μὲν γὰρ μερικώτερα, καὶ σωθελώτερα καὶ ἐν κινήσει ποφαίνεται. τὰ δὲ ταῖς τῶν Θεῶν ὀπτασίαις, καὶ τὴν πλῶ ὄχλου τῆς γλώσσης ἀπαλλύσας, καὶ γυμνὰς ποὸς τὸ θεῖον, καὶ καθαρὸν αἰνιγμοῦσας ἐλλαμπόμενα φάσματα, μονοειδῆ, καὶ ἁπλᾶ, καὶ (ὥς φησιν ὁ Σωκράτης) ἀτρεμῆ ποθοῦσιν εἰς αὐτάς. ποσῶτε καὶ θεῖ τῆς ἁπλότητος τῆς ἐν τοῖς Θεοῖς ἡμῖν ἀφωρίσθω. Δεῖ γὰρ δὴ τὸ τῶν πολυμόρφων γονιμικὸν ἁπλοῦν ποθυπάρχειν τῶν γονωμένων, καθάπερ δὴ καὶ τὸ τῶν πεπληθυσμένων ἑνοειδές.

Universidad de Deusto
Biblioteca

εἰ τοίνυν οἱ Θεοὶ πίστις συνθέσεως εἰσιν ἄλλοι, ἢ τὴν τῶν ὄντων ποικιλίαν ἀφ' ἑαυτῶν παρήκαγον, δεῖ δήπου τὸ ἓν αὐτῶν τὸ τῶν ὅλων ἡνωμένον, ἐν ἁπλότητι τὴν ὑπόστασιν ἔχειν. ἢ γὰρ ὥσπερ τῶν σωμάτων ἀσώματα, ἢ τῶν κινουμένων ἀκίνητα, καὶ τῶν μερισῶν ἀμέριστα προηγεῖται πάντων ἄλλα, τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ τῶν πολυειδῶν μονοειδεῖς, καὶ τῶν συμμεμιγμένων ἀμιγεῖς, καὶ τῶν ποικίλων ἁπλᾶ προὔφεστήκασιν αἱ νοεραὶ δυνάμεις.

Si igitur Dii sunt omnis compositionis autores, & ipsorum Entium varietatem ex se ipsis producunt, oportet igitur profectò illud ipsorum Unum, quod res universas procreat, in simplicitate *suam* hypostasin, *& essentiæ fundamentum* habere. Etenim ut corpora incorporeę, & ea, quæ moventur, immobiles, & omnia dividua, dividuæ causę *semper* antecedunt, sic etiã intellectuales facultates, quæ sunt uniformes, antecedunt eas, quæ sunt multiformes, & illæ, quæ cum nulla re sunt mixtæ, *antecedunt* illas, quæ cum aliis rebus sunt commixtæ, & illæ, quæ sunt simplices, *antecedunt* illas, quæ sunt *multiplices*, & variæ.

Κεφάλαιον κά.

Περὶ δὲ τῆς ἐν αὐτοῖς ἀληθείας, μετὰ ταῦτα λεγωμέν· καὶ γὰρ τοῦτο πρὸς τοῖς εἰρημένοις ὁ Σωκράτης συλλελόγισται, διότι τὸ θεῖον ἀψευδές, καὶ οὔτε ἀπάτης, οὔτε ἀγνοίας ἐστὶν ἡμῖν, ἢ ἄλλοις τισὶ τῶν ὄντων, αὐτοντῆς μὲν οὖν ἐν λόγοις ὑφεστῶσης ἀληθείας τὴν θείαν ἐξηρημένως νοήσωμεν, καθόσον αὕτη συνθετός ἐστι, καὶ τρόπον τινὰ τοῖς ἐναντίῳ συμπέφυται. καὶ διότι δὲ τὴν ὑπόστασιν ἐκ μὴ ἀληθῶν ἔσχηκε. τὰ γὰρ μέρη τὰ πρῶτα, τῆς τοιαύτης ἀληθείας ἄδεκτα, εἰ μήτις ἄλλον καὶ τοῦτο τρόπον ἀληθεύειν λέγοι, τὸν ἐν Κρατύλῳ Σωκράτη παθημένον. τῆς δὲ αὖ ψυχικῆς ἐνδόξους, εἴτε καὶ δοκησιμίας θεωρουμένης, καθόσον μερική πως ἐστι, καὶ οὐκ αὐτὰ τὰ ὄντα ἐστίν, ἀλλ' ὁμοιοῦται τοῖς οὖσι, καὶ σωαρμόζεται, καὶ ὡς ἐν κινήσει, καὶ μεταβάσει πλουμένης τῆς ἕξεως ἀεί, καὶ μονίμου, καὶ ἐπιστημικῆς ἀληθείας ἀπολείπεται. τῆς δὲ αὖ νοερᾶς, διότι καθ' οὐσίαν ὑφέστηκε. καὶ λέγεται μὲν εἶναι τὰ ὄντα, καὶ ἔστι, διὰ τὴν τῆς παντοτηδὲ δύναμιν. πάλιν δὲ αὖ, διὰ τὴν ἑτερότητα διακρίνεται τῆς οὐσίας αὐτῶν, καὶ τὴν ἰδίαν ὑπόστασιν, ἀσύγχυτον πρὸς αὐτὰ διαφυλάττει. μόνη τοίνυν ἡ τῶν Θεῶν ἀλήθεια, ἕνωσις αὐτῶν ἐστιν ἀδιαίρετος, καὶ παντελὴς κοινωνία. καὶ διὰ τοῦτο ἥτε τῶν Θεῶν ἀρρητὸς γνῶσις ὑπερέχει πάσης γνώσεως, καὶ πάντα τὰ δεύτερα τῶν γνώσεων εἴδη, τελεότητος μεταλαγχάνει τῆς περιεκτικῆς. μόνη δὲ αὕτη, καὶ πάντα τὰ ὄντα καθ' ἕνωσιν ἄφραστον συνηρημένως περιέχει, καὶ διὰ τοῦτο οἱ Θεοὶ τὰ πάντα γινώσκουσιν ὁμοῦ τά τε ὅλα, καὶ τὰ μέρη, τά τε ὄντα, καὶ τὰ μὴ ὄντα, τά τε ἀιδια, καὶ τὰ ἔγχρονα, οὐχ ὥσπερ ὁ νοῦς τῷ καθόλου τὸ μέρος, καὶ τῷ ὄντι τὸ μὴ ὄν, ἀλλ' αὐτόθεν ἕκαστα, καὶ ὅσα κοινά, καὶ ὅσα καθέκαστα, κἂν τὰ τῶν πάντων ἀπροσώπολα λέγῃς, κἂν τὴν ἀπειρίαν τῶν ἐνδεχομένων, κἂν τὴν ὕλην αὐτήν. εἰ δὲ τρόπον ἄλλον ζητεῖς τῆς τῶν Θεῶν σοφίας τὰ πάντα τὰ ὑπερουσίαν ὑφεστηκέναι γνώσεως, καὶ ἀληθείας, ἄρρητός ἐστι, καὶ ἄληπτος ἀνθρωπίναις διανοίαις.

CAPUT XXI.

DE veritate verò illa, *quæ semper est* in ipsis *Diis*, deinceps dicamus. Etenim hoc præter *jam ante* dicta Socrates conclusit. Quia numen divinum *est* expers mendacii, neque fraudis, neq; ignorantiæ nobis, aut ullis aliis eorum, qui sunt, *vel, ullis aliis Entibus*, est autor. Ex veritate igitur in verbis consistente *veritatem* divinam exemptam intelligamus, quatenus hæc ex-multis-composita est, & quodã modo cum ipso contrario est-commixta, & quia suam hypostasin, *& essentiæ fundamentum* ex non veris *constans* habet. Nam primæ partes veritatem hujusmodi non admittunt, nisi quis & has alio modo veras-esse dicat, Socrati in Cratylo *differenti* credens. Animalis verò veritatis, *i. e. animarum veritatis*, quæ in opinionibus, sive etiam scientiis spectatur, quatenus est quodammodo dividua, nec est ipsa Entia: sed similis-est ipsis Entibus, & *iis* accommodatur, & tanquam per motum, & transitionem perficitur, cùm tamen semper firma-stet, & constans, & principalis veritas sit, *hujus, inquam, animarum veritatis, prima partes* sunt-expertes. Intellectuales etiam *veritatis sunt-expertes, eáque carent*, quia propter *suam* essentiam subsistunt, *atque consistunt*. Et ipsa Entia dicuntur quidem esse, & *revera* sunt, propter ipsam identitatis facultatem. Rursus verò, contrà, propter ipsam diversitatem, ab ipsarum *partium* essentiã discernuntur, & propriam hypostasin cum ipsis non-confusam constanter-servant. Sola igitur Deorum veritas, est individua ipsorum unio, & perfecta communio. Et propter hanc *veritatem* & ipsa Deorum ineffabilis, *& arcana* cognitio omnem *aliam* cognitionem *longè* superat, & omnia secunda cognitionum genera perfectionem participant convenientem. Sola verò *hæc arcana Deorum cognitio*, ipsa, & omnia Entia per unionẽ ignotam, *ac ineffabilem* contracta continet, & propter hanc Dii omnia cognoscunt simul & ipsa universa, & *ipsorũ* partes, & ea, quæ sunt, & ea, quæ non sunt, & æterna, & ea, quæ in tempore sunt facta, *& quæ ad tempus durant*, non quemadmodum ipsa mens, per ipsum universum *cognoscit* ipsam partem, & per id, quod est, id, quod non est: sed statim singula *Dii cognoscunt*, & quæcunq; *sunt* cõmunia, & quæcunq; *sunt* singularia, quamvis omnia absurdissima dicas, quãvis ipsam contingentium infinitionẽ, quamvis ipsam *rerum* materiã *dicas*. Si verò modũ quæris cognitionis, & veritatis Deorum in omnib. quomodocunq; subsistentibus, *& in rerum natura consistentib.* ineffabilis est, & incõprehensibilis humanis

primis-animi-notionibus. Ipsis verò Diis solis *est* notus. Et equidem demiror illos etiam Platonicos, qui omnium cognitionem attribuerunt ipsi menti, & ipsarum atomorum inquam, *i. e. individuorum corpusculorum*, & *rerum* illarum, quæ præter naturam *fiunt, & sunt*, & denique malorum ipsorum, & qui propterea horum etiam exempla intellectualia fecerunt, *atq; constituerunt*. Multo verò magis miror illos, qui discernunt quidem intellectualem proprietatem à divina unione. Etenim ipsa mens est primum opus, & fœtus Deorum.

Ipsi verò menti universas, & primas, & naturales causas attribuunt, & ipsis Diis omnium ornatricem, & procreatricem facultatem, *quæ res omnes in ordinem convenientem redigunt, quas procreârunt*. Ipsum enim Unum *est* ubique. Universum verò, non *est* ubique. Et ipsius quidem Unius & ipsa materia particeps-est, & unum quodq; ipsorum Entium, *i. e. singulæ res, quæ sunt*. Mentem verò, & intellectuales formas, & genera, *quæ sola mentis intelligentia percipiuntur*, non omnia *participant*. Omnia igitur tantum à Diis *manant*, & vere veritas apud illos *est*, qui omnia cognoscunt heniaè, *id est, unice, vel, per unitatẽ*. Et propterea & in ipsis oraculis similiter *atq; pariter* Dii omnia docent, & universa, & particularia, & æterna, & ea, quę in omne tempus fiũt, *& durant*. Etenim quia & ex illis, quæ sunt *ab æterno, & perpetuò*, & ex illis, quæ *sunt, & fiunt certo* in tempore. *Dii sunt* exempti, *ideo* propter unicam, & unitam veritatem, singularum, & omnium, *ac universarum rerum* cognitionem in semetipsis comprehensam-habent. Si verò mendaciũ aliquod in ipsa Deorum oracula irrepit, hoc non à Diis generari dicemus: sed ab ipsis *oracula* susciptentibus, vel instrumentis, vel locis, vel temporibus.

Hæc enim omnia *plurimùm* conferunt ad participationem, *atque communionem* divinæ cognitionis. Et accommodata quidem aptè Diis, puram in ipsis collocatæ veritatis illuminationem suscipiunt. Recedentia verò, *& deficientia* à Diis, propter *suam, ut ita loquamur*, ineptitudinem, *i. e. ineptam suæ naturæ rationem*, & quia non sunt apud ipsos *Deos* accommodata, veritatem ab ipsis progredientem obscurant. Quodnam igitur mendacium à Diis, qui omnes cognitionis formas producunt, *manare possit?* Quænam fraus ab illis, qui universam veritatem in semet ipsis collocarunt, *proficisci potest?* Quemadmodum (arbitror) omnibus quidem bona offerunt Dii, accipit verò *ea* semper ille, qui vult, & potest *ea divinitùs oblata accipere*, dicit in Phædro Socrates, & divinum quidem *numen* nõ *est* malorum autor: sed illud, quod ab illo *recedit*, ac deficit, & deorsum vergit, & per se producitur, *& longum evadit, longeq; fertur*, eodem profectò modo & ipsi Dii semper sunt quidem veritatis suppeditatores, ipsorum verò beneficio *veritas* illucescit illis, quibus fas *est* ipsos participare, *& cum ipsis per ineffabilem, atq; divinam communionem conjungi*. Nam ille sapiens Eleates ait oculos, quos habet anima vulgi, non posse veritatem diutiùs intueri, ita ut ejus aspectum, lucemque ferant.

Hanc igitur in Diis primò subsistentem, *& consistentem* veritatem & ille Atheniensis hospes celebravit. Veritas enim (inquit) omnium quidem bonorum Diis est dux, omnium etiam *bonorum est autor* hominibus. Ut enim animas in ipsis *consistens* veritas cum mente

βολαῖς. μόνοις δὲ αὐτοῖς γνώριμον τοῖς θεοῖς, καὶ ἔγωγε θαυμάζω μὴ τοὺς Πλατωνικοὺς οὗτοι πάντων τὴν γνῶσιν ἀποδοῦναι τῷ νῷ, καὶ τῶν ἀτόμων λέγω, καὶ τῶν περὶ φύσιν, καὶ ὅλως τῶν κακῶν, καὶ διὰ τοῦτο νοερὰ καὶ τούτων παραδείγματα θεμένους. πολλῷ δὲ μᾶλλον ἀκαθαίρετον αὐτὸ διακρίνοντας μὴ τῇ νοερᾷ ἰδιότητα τῆς θείας ἑνώσεως. καὶ γὰρ ὄνους δημιούργημα, καὶ γέννημα τῶν θεῶν ἐστι τὸ πεφώτισον.

Τῷ δὲ νῷ τὰ ὅλα, καὶ πρώτιστα, καὶ κατὰ φύσιν ἀποδοῦναι αἴτια, καὶ τοῖς θεοῖς τὴν πάντων κοσμητικὴν, καὶ γονητικὴν δύναμιν. τὸ γὰρ ἓν πανέχον, τὸ δὲ ὅλον, οὐ πανέχον. καὶ ἓν μὲν ἑνὸς καὶ ἡ ὕλη μετέχει, καὶ ἕκαστον τῶν ὄντων. νοῦ δὲ, καὶ τῶν νοερῶν εἰδῶν τε, καὶ ὕλων, οὐ πάντα. πῶς οὖν μόνως ἐκ τῶν θεῶν, καὶ ἡ ὄντως ἀλήθεια παρ' ἐκείνοις, οἱ πάντα γινώσκουσιν ἑνιαίως. καὶ διὰ τοῦτο καὶ ἐν τοῖς χρησμοῖς ὁμοίως οἱ θεοὶ τὰ πάντα διδάσκουσι, τά τε ὅλα, καὶ τὰ μερικὰ, καὶ τὰ αἰώνια, καὶ τὰ εἰς ἅπαντα τὸν χρόνον γιγνόμενα. καὶ γὰρ τῶν αἰωνίως ὄντων, καὶ τῶν ἐν χρόνοις ἐξηρημένοι, κατὰ μίαν, καὶ ἰωνωμένην ἀλήθειαν, τὴν ἑκάστου, καὶ πάντων γνῶσιν ἐν ἑαυτοῖς συνηρήκασιν. εἰ δ' ἄρα τι παρεμπέπτωκε ψεῦδος εἰς τὰ χρησθέντα τῶν θεῶν, οὐκ ἀπὸ τῶν θεῶν τὸ τοιοῦτο γεννᾶσθαι φήσομεν, ἀλλ' ἀπὸ τῶν δεχομένων, ἢ τῶν ὀργάνων, ἢ τῶν τόπων, ἢ τῶν καιρῶν.

Ἅπαντα γὰρ ταῦτα συντελεῖ πρὸς τὴν μετουσίαν τῆς θείας γνώσεως, καὶ συναρμοζόμενα μοιοειδῶς τοῖς θεοῖς, καθαρὰν ὑποδέχεται τῆς ἐν αὐτοῖς ἱδρυμένης ἀληθείας τὴν ἔλλαμψιν. ἀφιστάμενα δὲ διὰ ἀνεπιτηδειότητα τῶν θεῶν, καὶ ἀναρμοστα γινόμενα πρὸς αὐτοὺς, ἐπηλυοῖ τὴν ἀπ' αὐτῶν περιοῦσαν ἀλήθειαν. πῶν οὖν ψεῦδος ἐκ θεῶν, τῶν πάντα τῆς γνώσεως εἴδη παραγόντων; ἧς ἀπάτη παρὰ τῶν τὴν ὅλην ἀλήθειαν ἐν ἑαυτοῖς ἱδρυσαμένων; καθαίτις (οἶμαι) πᾶσι μὲν τὰ ἀγαθὰ προτείνουσιν οἱ θεοὶ, δέχεται δὲ ἀεὶ ὁ ἐθέλων τε, καὶ δυνάμενος. φησὶν ὁ ἐν Φαίδρῳ Σωκράτης, καὶ τὸ μὲν θεῖον αἴτιον τῶν καλῶν. τὸ δὲ ἀφιστάμενον ἐκείνου, καὶ βέλτιον εἰς τὸ κάτω, δι' ἑαυτοῦ μηκύνεται, τὸν αὐτὸν δὴ τρόπον, καὶ θεοὶ μὲν ἀεὶ τῆς ἀληθείας εἰσὶ χορηγοὶ, προσλάμπεται δὲ ὑπ' αὐτῶν, οἷς θέμις μετέχειν ἐκείνων. τὰ γὰρ τῶν πολλῶν τῆς ψυχῆς ὄμματα, καρτερεῖν πρὸς τὸ ἀληθὲς ἀφορῶντα ἀδύνατά φησιν ὁ Ἐλεάτης σοφός.

Ταύτῃ δὴ τῇ ἐν τοῖς θεοῖς πρώτως ὑφεστηκυῖᾳ ἀληθείᾳ καὶ ὁ Ἀθηναῖος ξένος ἀνύμνησεν, ἀλήθειαν δὴ φάς, πάντων μὲν ἀγαθῶν θεοῖς ἡγεῖται. πάντων δὲ ἀνθρώποις. ὡς γὰρ τὰς ψυχὰς ἡ ἐν αὐτοῖς ἀλήθεια σωσί-

Universidad de Deusto
Biblioteca

πρὸς τοῦτον, ὡς πᾶς νοερὰς πᾶσας τάξις ἡ νοερὰ ἀληθὴς σωμάτων πρὸς ἕν, οὕτω δὴ καὶ ἡ τῶν θεῶν ἀληθὴς πᾶς θείας ἑνάδας ἑνοῖ τῇ πηγῇ τῶν ὅλων ἀγαθῶν, πρὸς ἣν δὴ συνενιζόμεναι πληροῦνται πάσης ἀγαθοειδοῦς δυνάμεως. πανταχοῦ γὰρ δὴ συναγωγὸν ἔχει τοῦ πλήθους εἰς τὸ ἓν ἄλυτον ἡ τῆς ἀληθείας ὕπαρξις. ἐπεὶ καὶ τὸ ὂν τῇ Πολιτείᾳ φησὶν ἀπὸ τοῦ ἀγαθοῦ φῶς, τὸ συνάπτον τῷ νοητῷ τὸν νοῦν, ἀληθῆ δὲ ὁ Πλάτων καλεῖ. πῶς τοίνυν τῶν ἑτοίμων, καὶ συνδεικνὺς τῶν πληρουμένων τε, καὶ πληρουμένων ἰδιότητα, καὶ πάσας τῶν θεῶν τὰς διακοσμήσεις ἑνιαίου ἀνωθεν ἀχρὶ τῶν ἐσχάτων. ἔσται δὲ ἡμῖν γνώριμον, ὃ λέγομεν, [ἐκ τῶν] πρότερον τῶν ἐν τῷ φαίδρῳ γεγραμμένων κοινῶν ὁμολογημάτων πρὸς πάντας ἡμᾶς τοὺς θείους τὸν λόγον ποιουμένους.

Λέγει τοίνυν ὁ Σωκράτης ὡς ἄρα πᾶν ἐστὶ τὸ θεῖον καλὸν, σοφὸν, δυνατὸν, καὶ τὴν τριάδα ταύτην διήκειν ὅλη πάσαις ἐνδεικνυμένη τὰς τῶν θεῶν πρόοδους. τί οὖν ἂν εἴη τὸ ἀγαθὸν τῶν θεῶν; καὶ τίς ἡ σοφία; καὶ τί τὸ κάλλος; τὸ μὲν ἀγαθὸν, καὶ πρότερον εἴπομεν, ὅτι ζωτικόν ἐστι τῶν ὅλων, καὶ ὑποστατικὸν, καὶ ὡς ἀκρότατον ὑφέστηκε πανταχοῦ, καὶ ὡς πληρωτικόν ἐστι τῶν ὑφειμένων, καὶ ὡς ἀναλόγως ἑκάστῃ τάξει παρυπάρχει τῇ πρωτίστῃ τῶν θείων διακόσμων ἀρχῇ. κατὰ γὰρ τοῦτο πάντες οἱ θεοὶ, τῇ μιᾷ τῶν ὅλων αἰτίᾳ συνλώμενοι, καὶ τὸ εἶναι θεοὶ κατὰ τοῦτο πρώτως ἔχουσιν. οὔτε γὰρ τἀγαθοῦ τελεώτερον ἄλλοις τῆς οὐσίας, οὔτε τῶν θεῶν. τοῖς οὖν ἀρίστοις, καὶ κατὰ πάντα τελείοις, τὸ ἄριστον μάλα πρωτικῶς, καὶ πληκτικώτατον τῶν ὅλων. ἐν δὲ γε τῷ φιλήβῳ στοιχεῖα παραδίδωσιν ἡμῖν ὁ Πλάτων τῆς τοῦ ἀ[γαθοῦ τελειότη]τος, τὸ ἱκανὸν, καὶ τὸ τέλειον. δεῖ γὰρ αὐτὸ καὶ πρὸς ἑαυτὸ πάντα ὑπερέχειν, καὶ πληροῦν, καὶ κατὰ μηδὲν ἐλλείπειν, μηδὲ ἐλαττοῦν τὴν αὐτοῦ πρόοδον. τὸ μὲν τοίνυν ἑφετὸν, μὴ τοιοῦτον νοείτω τις, οἷον ἐν τοῖς αἰσθητοῖς πρόσεστι πολλάκις ὀρεκτὸν, ἀγαθὸν ὑπάρχον, καὶ ἀνενέργητον; τοιοῦτον γὰρ τὸ φαινόμενον καλὸν, μηδ' οἷον ἐνεργεῖν μόνον, καὶ αἰσχείρονα εἰς αὐτὸ τὸ δυνάμενα μετέχειν, νοοῦσι δὲ λανθάνον, καὶ καθ' ὁλοκληρίαν ἡμῖν, καὶ καθ' ἑπόμενον τῆς διανοίας σκοπὸν, καὶ ἀρρητον χάριτι, καὶ πρὸ γνώσεως πάσης, ὅτι πάντα διακοσμεῖ τὰ ὄντα. πάντα γὰρ ἐφίεται τοῦ ἀγαθοῦ, καὶ ἐπισπᾶται πρὸς ἐκεῖνο. τὰ μὲν, μᾶλλον, τὰ δὲ, ἧττον. ἀλλ' εἰ δεῖ συνελόντα φάναι τὴν ἰδιότητα τοῦ ἑφετοῦ, καθάπερ ὁ τοῦ φωτὸς χορηγὸς ταῖς ἀκλίνοις πρόσεισιν εἰς τὰ ὁμόπτερα, καὶ πρὸς ἑαυτὸν ἐπιστρέφει τὰ ὁμμάτα, καὶ ἡλιοειδῆ ποιεῖ, καὶ ἑαυτῷ παρασκήνια, καὶ διὰ τῆς ἐπιμειότητος σωμάτων ταῖς ἑαυτοῦ μαρμαρυγαῖς, οὕτως οἶμαι καὶ τὸ ἑφετὸν τῶν θεῶν, ἀπλᾶ πάντα, καὶ οἱασοῦν πρὸς ὅτιοῦν θεοὺς ἀρρήτως ταῖς οἰκείαις ἑλάμψεσι, παντελοῦς πέρον πᾶσι, καὶ μηδὲν ἰδιάσασθαι δυνάμενον ἀπολεῖπον τάξιν τῶν ὅλων.

conjungit, & ut intellectuales omnes ordines intellectualis veritas cum Uno conjungit, sic etiam ipsa Deorum veritas divinas Unitates unit cum ipso bonorũ universorum fonte, cùm quo jam unitæ, replentur omni bona-cognoscente *vel, boni-formam-habente* facultate. Ubique enim ipsa veritatis essentia causam habet, quæ multitudinem in unum cogit. Quia & illam lucem, in Dialogo de Repub. à bono progredientem, quæ mentem cum mente-percepto conjungit, Plato veritatem vocat. Hæc igitur unifica, *vel, unius effectrix*, & colligatrix & *Deorum res* replentium, & *rerum ab ipsis* repletarum proprietas in omnibus Deorum ordinibus, *& rationibus, quibus Dii res in ordinem digerunt, est* collocanda à principio usque ad ipsa extrema. Erit autem nobis notum, quod dicimus, ex communibus confessionibus in Phædro scriptis, *id est, ex argumentis, de quibus convenit inter illos, qui differunt illic, nobis inquam,* qui de omni *re* divinâ verba fecimus.

Dicit igitur Socrates omne divinum esse pulchrum, sapiens, potens, & istam *pulchritudinis, sapientiæ, potentiæ* trinitatem per omnes Deorum progressus pervadere demonstrat. Quodnam igitur erit illud Deorum bonum? Et quæ sapientia? Et quæ pulchritudo? Ipsum quidem bonum, & antè diximus, universorum conservandorum, & constituendorum vim habere, & summum ubique constare, & facultatem habere complendarum, *& perficiendarum rerum sibi* subjectarum, & secundùm proportionem *justam* in uno quoque ordine priùs-esse propter primum divinorum ordinum principium. Ob hoc enim omnes Dii cum illa una universorum causa sunt uniti, & ipsam Deorum essentiam propterea primò habent. *In* omnibus enim Entibus, nec ipso bono, nec ipsis Diis *quidquam est* perfectius. Optimis igitur & perfectis in omnibus *rebus*, id quod est optimum, maximè convenit, & *hoc ipsum omnia* Entia ad summum finem perducit. In ipso verò Philebo Plato nobis tradit elementa *perfectionis ipsius boni* hæc tria maximè principalia, *scilicet* Optabile, Sufficiens, & Perfectum. Oportet enim ipsum *summum Bonum*, & ad se omnia convertere, & implere, & in nulla *re* deficere, *viribusq; destitui*, neque minuere suâ abundantiam. Optabile verò, ne quis tale cogitet, quale sæpe proponitur in *rebus* sensilibus expetendum, quod est bonum, & efficacitatis expers. Hujusmodi enim *bonum, non est revera bonum: sed id*, quod videtur bonum. Neque *tale putet esse*, quod possit quidem agere, & excitare, *& attrahere* ad se ea, quæ *ipsum* participare possunt: sed mente percipiatur, & per primam animi notionem, & per *attentam* mentis *ad res* applicationem à nobis efferatur. Ineffabile enim est, & ante notionem omnem, ad omnia pertinet Entia. Omnia enim expetunt bonum, & ad id sunt-conversa, *vel, sese convertunt*, alia quidem, magis, alia verò, minùs. Sed si paucis *expetendi, vel, ipsius* optabilis proprietas est dicenda, quemadmodum ille Lucis suppeditator *Sol*, suis radiis in secunda progreditur, & ad se *mortalium* oculos convertit, & Soli similes facit, sibiq; similes *reddit*, & per diversam-similitudinem cum suis fulgoribus *aut, coruscationibus* conjungit, sic etiam (ut opinor) illud Deorũ optabile, omnia sursum-trahit, & suis illustrationib. ad ipsos Deos ineffabili-modo attrahit, quòd ubiq; præsens adsit omnib. nec ullũ prorsus ipsorum Entium ordinem derelinquat, *ac deserat.*

Quia & ipsa materia ad hoc ipsum optabile extendi, *ferriq;* dicitur, & per istam optationem tot bonis repletur, quot participare potest. Omnium igitur Entium est centrum, & circa ipsum omnia Entia, & omnes Dii & ipsas essentias, & facultates, & actiones *suas* habent. Et ipsa ad istud *centrum* extensio, & optatio ipsorum Entium est inextinguibilis, *id est, extingui non potest*. Hoc enim optabile, & incomprehensibile, cum sit ignotum, optat ipsa Entia. Cum autem omnia neque cognoscere, neque capere possint *id*, quod optant, circa ipsum *optabile* saltant, *& quodammodo choreas agitant*. Et ipsum quidem *optabile, quodammodo* partus-dolore-laborat, & parturit, & quodammodo vaticinium-parit, *atq; vaticinatur*. Ipsam verò optationem nunquam-desinentem, & nunquam-cessantem *ipsa Entia* habent, quod ignotam, & ineffabilem ipsius *Optabilis* naturam assequi nequeant, & ipsum Optabile circumplecti, & insinuare, *inq; sinum sinum immittere* non possint. Cum enim *Optabile* simul ex omnibus Entibus sit exemptum, omnibus pariter adest, & omnia circa se movet, quamvis omnibus sit incomprehensibile, *nec ab ullo comprehendi possit.*

Et hac quidem motione, & ista optatione conservat omnia. Ignotâ verò *rerum* universarum excellentiâ suam unionem cum secundis *naturis, rebusq;* minimè-mixtam conservat. Optabile igitur *est* hujusmodi. Ipsum verò Sufficiens, plenum est facultatis bona-cognoscentis, *vel, boni-formam-habentis*, & in omnia progreditur, & Deorum donationes extendit, & omnibus Entibus porrigit. Talem enim sufficientiam, *ut ita loqui liceat*, esse putamus, facultatem ad extrema pervadentem, & *ad extremos usq; rerum fines* pertinentem, & invidia carentem Deorum voluntatem extendentem, nec in semet ipsa consistentem: sed exsuperantem plenitudinem, & indeficientem, & infinitam, & procreatricem bonorum, essentiæ divinæ *vim* comprehendentem heniaxè, *id est, per Vnitatem, vel, Vnitatis beneficio*. Cum enim optabile constanter permaneat, & universa superet, *vel, super universa emineat, & excellat*, & omnia Entia circa se statuat, *atque constituat*, id, quod est Sufficiens, facit initium progressus, & multiplicationis universorum bonorum. Et princeps-causa essentiæ uniformis ipsius Optabilis, per suam constantem abundantiam, & per omnia pervadentes beneficas, *vel bonorum-effectrices* completiones, evocatur, & procedit, & omnibus abundè cedit, *suaq; bona non invidè largitur.*

Ut igitur & ipsa *rerum* divinarum constantia, *melius appareat*, & ipsa plenitudo bonitatis à suis causis progrediens existat, *& eluceat*, & omnia denique bona-fiant, *& bonitatem participent, omnia, inquam, ea*, quæ sunt, & quæ *firma* manent, & quæ progrediuntur, & quæ cum suis principiis sunt unita, & quæ secundum *suam* essentiam ab illis sunt discreta, *ut inquam hæc omnia facilius cognoscantur, hæc à Platone dicuntur.* Propter igitur istam facultatem, & ipsa intellectualia genera, similia constituunt, & animæ generare cupiunt, & imitari ea, quæ sunt ante ipsas, & ipsæ naturæ suas rationes in alium locum traducunt, & omnia denique secundùm *suam* essentiam generationis amorem, & *procreationis desiderium* habent. Ipsa enim sufficientia bonitatis Deorum, *pro, ipsa sufficiens Deorum bonitas* ab

Ἐπεὶ καὶ αὐτὴ ἡ ὕλη πρὸς τὸ ἑφετὸν τοῦτο πάσαν λέγεται, καὶ μέχρι τῆς ἐφέσεως ταύτης πληροῦται τοσούτων ἀγαθῶν, ὅσων δύναται μετέχειν. τούτων οὖν ἐστι τῶν ὅλων κέντρον, καὶ πρὸς αὐτὸ πάντα τὰ ὄντα, καὶ τὰ ὄντα οἱ θεοὶ τὰς τε οὐσίας, καὶ τὰς δυνάμεις, καὶ τὰς ἐνεργείας ἔχουσι. καὶ ἡ πρὸς τοῦτο πᾶσις, καὶ ἡ ἔφεσις τῶν ὅλων ἀσβεστός ἐστιν. ἄγνωστον γὰρ ὂν πᾶσι τὰ ὄντα τὸ ἑφετὸν τοῦτο, καὶ ἄληπτον. μήτε οὖν γνῶναι, μήτε ἑλεῖν ὃ πᾶσι δυνάμενα, πρὸς αὐτὸ πάντα χορεύει. καὶ ᾠδῖνά μὲν αὐτὸ, καὶ οἷον ὠδίνειν ποιεῖ. τὸν δὲ ἔφεσιν ἀκαπαύστου ἔχει, καὶ ἄπαυστον, τῆς ἀγνώστου, καὶ ἀῤῥήτου φύσεως αὐτὸ λειπόμενα, καὶ περιπλέκεσθαι, καὶ ἐγκολπώσασθαι τὸ ἑφετὸν ἀδυνατοῦντα. πάντων γὰρ ὁμοῦ τῶν ὄντων ἐξῃρημένον, πᾶσι πάρεστιν ὁμοίως, καὶ κινεῖ πάντα, πρὸς ἑαυτὸ πᾶσιν ἀκαπαύστως ὄν.

Καὶ τῇ μὲν κινήσει ταύτῃ, καὶ τῇ ἐφέσει, ζώζει τὰ πάντα. τῇ δὲ ἀγνώστῳ τῶν ὅλων ὑπεροχῇ, τὴν οἰκείαν ἕνωσιν ἀμίκτον φυλάττει πρὸς τὰ δεύτερα. τὸ μὲν οὖν ἑφετὸν τοιοῦτον. τὸ δέ γε ἱκανὸν, δυνάμεώς ἐστι πλήρες ἀγαθοειδοῦς, καὶ πρόεισιν ὅλη πάντα, καὶ τὰς τῶν θεῶν δόσεις ἐκτείνει, καὶ ἐπορέγει πᾶσι τοῖς οὖσι πᾶσι. τοιαύτην γὰρ δὴ τὴν ἱκανότητα νομίζομεν εἶναι, δύναμιν ὅλη τὰ ἔσχατα διικνουμένην, καὶ διατείνουσαν, καὶ τὸν ἀφθονον τῶν θεῶν βούλησιν ἐκτείνουσαν, καὶ μὴ ἱσταμένην ἐφ' ἑαυτῆς, ἀλλὰ τὸ ὑπερπληρες, καὶ ἀνέκλειπτον, καὶ ἄπειρον, καὶ γονικὸν τῶν ἀγαθῶν τῆς θείας ὑπάρξεως συλλαβοῦσαν ἑνιαίως. τοῦ γὰρ ἑφετοῦ μονίμως ἱδρυμένου, καὶ τῶν ὅλων ὑπερέχοντος, καὶ πάντα πρὸς ἑαυτὸ τὰ ὄντα σῴζοντος, τὸ ἱκανὸν ἐξάρχει πρόοδου, καὶ πολλαπλασιασμοῦ τῶν ὅλων ἀγαθῶν. καὶ τὸ πρωτουργὸν τῆς τοῦ ἑφετοῦ μονοειδοῦς ὑπάρξεως, τῇ μονίμῳ πρόεισι οὐσίᾳ, καὶ ταῖς ὅλη πάντα διηνεκῶς ἀγαθουργοῖς δόσεσι πληρώσεσιν, ἐκπαλεῖται, καὶ πρόεισι, καὶ πᾶσιν ἐνδίδωσιν ἀφθόνως.

Ἵνα δὴ καὶ τὸ μόνιμον τῶν θείων, καὶ τὸ προϊὸν ἀπὸ τῶν οἰκείων αἰτίων τῆς ἀγαθότητος πλήρες ὑπάρχῃ, [l. ὑπάρχῃ,] καὶ πάντα ἁπλῶς ἀγαθύνηται τὰ ὄντα, μένοντά τε, καὶ περιχόρημα, καὶ ταῖς ἀρχαῖς ἑνωμένα ταῖς ἑαυτῶν, καὶ διακεκριμένα. [l. διακεκριμένα,] καθ' οὐσίαν αὐτῶν ἑκάστου. διὰ ταύτην δὴ οὖν τὴν δύναμιν, καὶ τὰ νοερὰ γένη, τῶν ὁμοίων ἐστὶ συζυγικὰ, καὶ ψυχαὶ γεννᾶν ἐφίενται, καὶ μιμεῖσθαι τὰ πρὸ αὐτῶν, καὶ αἱ φύσεις τοὺς αὐτῶν λόγους εἰς ἄλλον διάστασιν χωρεῖν, καὶ πάντα ἁπλῶς καθ' οὐσίαν ἔχειν τὸν τῆς γονίμου ἔρωτα. τὸ γὰρ ἱκανὸν τῆς ἀγαθότητος τῶν θεῶν, ἀπ'

Universidad de Deusto
Biblioteca

αὐτῆς ἁρμηλμένον, πᾶσιν ἐνέσπαρται τοῖς οὖσι, καὶ πάντα κινεῖ πρὸς τὸ ἄφθονον μεταδοσιν τῶν ἀγαθῶν. τὸν μὲν νοῦν, τῶν νοερῶν, τὴν δὲ ψυχὴν, τῶν ψυχικῶν, τὴν δὲ φύσιν, τῶν φυσικῶν.

Μένῃ τε οὖν πάντα διὰ τὸ ἐφετὸν τῆς ἀγαθότητος, καὶ γόνιμα, καὶ πρόεισιν εἰς τὰς δευτέρας, καὶ τρίτας δοτογονήσας, διὰ τὸ ἱκανόν. τὸ δὲ αὖ τρίτον, τὸ τέλφον, ὑπερεπλικὸν ἐστι τῶν ὅλων, καὶ συναγωγὸν ὅτι τὰ ἄλλα καὶ κύκλον, οὗ μὴ, τὸ βέλτιον, οὗ δὲ, τὸ νοερὸν, οὗ δὲ, τὸ ψυχικὸν, οὗ δὲ, τὸ φυσικόν. πάντα γὰρ μετέχει τῆς ὑπερφυῆς, ἐπεὶ καὶ τὸ ἄπειρον τῆς προόδου, διὰ τοῦτο ὅτι τὰς ἀρχὰς αὐτῆς ἀναπαλαίτερα, καὶ ἔστι συμμικτὸν τὸ τέλφον ἐκ τοῦ ἐφετοῦ, καὶ τοῦ ἱκανοῦ. τῶν γὰρ τοιοῦτον ὀρεκτῶν, ἐστὶ καὶ γονιμικὸν τῶν ὁμοίων. ἢ οὐχὶ κἀν τοῖς τῆς φύσεως ἔργοις τὰ τέλφα πανταχοῦ καὶ ἑρᾶσι διὰ τὴν τῆς ὥρας ἀκμὴν, καὶ γόνιμα τυγχάνῃ ὄντα; Τό, τε οὖν ἐφετὸν ἑδράζῃ τὰ πάντα, καὶ ἐν ἑαυτῷ κατέχῃ. καὶ τὸ ἱκανὸν εἰς προόδους, καὶ δοτογονήσας αἰεγείρῃ. καὶ τὸ τέλφον εἰς ὑπεροφὰς, καὶ συνελίξεις πλεσιουργεῖ τὰ προελθόντα.

Διὰ δὲ τούτων τῶν τριττῶν αἰτίων, πάντων ἄρα πρωτουργὸς ἐστι, καὶ δεσποτικωτάτη πηγὴ, καὶ ἑστία τῶν ὑπερουσίων ὑφεστώτων, ἡ τῶν Θεῶν ἀγαθότης, ἐν τριάδι ταυτῇ πεζαμένη τὸ ἑνιαῖον κρατοῦσα τῆς οἰκείας ὑποστάσεως. μετὰ δὲ τοῦτο ἡ Σοφία δευτέραν ἔλαχε τάξιν, νόησις οὖσα τῶν Θεῶν, μᾶλλον δὲ ὑπερξις τῆς νοήσεως τῶν Θεῶν. ἡ μὲν γὰρ νόησις, γνῶσίς ἐστι νοερά. Θεῶν δὲ ἡ Σοφία, γνῶσις ἄρρητος, ἥτις ἑνῶσα πρὸς τὸ γνωστὸν, καὶ τὴν νοητὴν ἕνωσιν τῶν Θεῶν. Δοκεῖ δέ μοι καὶ τοῦτο ἐν τριάδι μάλιστα θεωρεῖν ὁ Πλάτων, ὡς ἔστιν ἐκ τῶν πολλαχοῦ διεσπαρμένων ἡμῖν αὐτῆς ἐννοιῶν συλλογίσασθαι. Λέγω δὲ ὅτι ἡ μὲν ἐν Συμποσίῳ Διοτίμα, τὸ Σοφὸν πλήρες εἶναι βούλεται τοῦ γνωστοῦ, καὶ οὐ ζητεῖν, οὐδὲ ἱεράν, ἀλλ' ἔχειν τὸ νοητόν. Διὸ Θεῶν οὐδεὶς φιλοσοφεῖ, οὐδὲ ἐπιθυμεῖ Σοφὸς γενέσθαι.

Ἔστι γὰρ. οὐκοῦν τὸ μὲν Φιλόσοφον, ἀτελές ἐστι, καὶ ἐνδεὲς τῆς ἀληθείας. τὸ δὲ Σοφὸν, πλήρες, καὶ αὐτάρκες, καὶ πᾶν, ὃ βούλεται, παρὸν ἔχει, καὶ οὐδὲν ποθοῦν. ἀλλ' ἐφετὸν, καὶ ὀρεκτὸν, τῷ Φιλοσόφῳ προκείμενον. ὁ δὲ ἐν Πολιτείᾳ Σωκράτης, τὸ γνωστικὸν ἀληθείας, καὶ νοῦ τῆς Σοφίας παρέχεται γνώρισμα, ἧς μὲν ἡμετέρας ψυχαῖς διὰ γνώσεως εἰς τὸ πλήρες ἀνόδου γινομένης, τοῖς δὲ Θεοῖς, ἐκ τοῦ πληροῦς τῆς γνώσεως τοῦ νοῦ παρούσης. οὐ γὰρ ἐκ τῆς ἀπὸ ipsa *procreatione* procedens, omnibus Entibus est insita, & omnia movet, *& excitat* ad invidiâ-carentem bonorũ communicationem. Ac ipsam quidem mentem *excitat ad communionem rerum* intellectualium, animam verò *excitat ad communionem rerum* animalium, *id est, ad animæ facultates pertinentium*, naturam verò, *ad communionem rerum* naturalium.

Manent igitur omnia propter ipsum optabile bonitatis, *id est propter bonitatis desiderium, quod omnia bonitatem optent*, & generant, & progrediuntur in secundas, & tertias *a prima* generationes, propter ipsum Sufficiens. Quod verò tertium *est*, ipsum Perfectum, universorum *ad se* convertendorum vim habet, & ad ipsas causas in orbem cogit, modò quidem, ipsam divinam, modò verò, ipsam intellectualem, modò verò, ipsam animalem, *id est, pertinentem ad animæ facultates*, modo verò, ipsam naturalem *rem*. Omnia enim istam conversionem, *& curationem* participant, quia & ipse infinitus progressus, per istam ad ipsa principia rursus revocatur, & ipsum Perfectum commixtum est ex Optabili, & Sufficiente. Nam omne hujusmodi Optabile, vim etiam habet similia generandi. An non & in ipsis naturæ operibus ipsa perfecta ubique, & desiderabilia, propter ipsius venustatis vigorem, etiam fœcunda sunt? Ipsum igitur Optabile omnia fundat, & in semet ipso continet. Et ipsum Sufficiens *hæc* ad progressus, & procreationes excitat. Et ipsum Perfectum *ea*, quæ *ex ista procreatione* sunt-progressa, ad conversiones, & cõvolutiones perfectè-deducit, *eaq; perficit*.

Per istas autem triplices causas, omnium profectò *rerum* quomodocunque subsistentium, *& in hoc universo consistentium* primarius, & maximè-principalis fons, & sedes, *ac fundamentum* est ipsa Deorum bonitas, quæ in tali trinitate, suæ hypostaseos heniæum, *id est, unicum, vel, in Vno, vel, in Vnitate positum, & consistens* imperium fixit. Post hanc verò *Deorum bonitatem*, sapientia secundum ordinem est-sortita, quæ Deorum est intelligentia, vel potiùs essentia intelligentiæ Deorum. Nam intelligentia quidem, est intellectualis cognitio. Deorum verò sapientia, *est* ineffabilis cognitio, quæ unita-est cum eo, quod in cognitionem cadit, *& cognosci potest*, & cum mente-percepta Deorum unione. Videtur autem mihi & istam *unionem* in trinitate maximè spectare Plato, ut ex sententiis, quæ de ipsa multis-in-locis sunt-sparsę, colligi, *concludiq; potest*. Dico autem quod Diotima quidem in Convivio *differens*, sapientiam vult cognitionis esse plenam, & nihil quærere, neque venari, *neq; captare quidquam*: sed *in se* habere id, quod mente percipitur. Quare nullus Deorum philosophatur, neque sapiens fieri cupit.

Est enim *sapiens*. Id igitur, quod est philosophicum, est imperfectum, & veritatis indigens. Quod verò sapiens *est id* plenum, & nullius rei indigens, *& perfectum est*, & quidquid vult, *id* præsens habet, & nihil optat. Sed optabile, & expetendum, propositum *est* Philosopho. Socrates verò, qui in Dialogo de Reipub. administrandæ forma, differit, ipsam vim-procreatricem veritatis, & mentis, sapientiæ præbet indicium, *id est, sapientiæ manifestum argumentum esse dicit*, quod in nostris quidem animabus per generationem, *sive procreationem* ad ipsum plenum, *vel, ad ipsam plenitudinem* fiat ascensus, Diis verò, & ipsa plenitudine *præsens* adsit ipsa mentis

mẽtis procreatio. Haud enim ex imperfecto habitu ad perfectũ in illis *Diis fit* progressus: sed ex per se perfecta *Deorum* essentia, fœcunda *rerum* inferiorum facultas *progreditur*. At in Theæteto, id, quod imperfecta perficit, & id, quod latentes in animabus intelligentias provocat, *ac elicit*, sapientiæ cõvenire demonstrat. *Sic autem ibi loquitur*, Obstetricari *quidem, & res inquirere*. me Deus *jubet, & cogit*, generare verò *me* prohibet. Perspicuum igitur *est* ex his, *quæ dicta sunt*, sapientiæ genus esse triadicum, *i. e. triplex, vel, ex tribus constare*. Nam plenum quidem *est* ipsius Entis, & veritatis, intellectualem verò veritatem procreat. Perficit verò ea, quæ in actione sunt intellectualia, & ipsum per *suam propriam* facultatem stat *firmum*. Hæc igitur & ipsi Deorum sapientiæ convenire existimemus. Etenim illa bonitatis quidem divinæ est plena. Generat verò divinam veritatem. Perficit verò omnia, quæ sunt post ipsam.

CAPVT XXIV.

DEinceps verò spectemus quidnam sit ipsum pulchrum, & quomodo in Diis primò subsistat. Dicitur igitur pulchritudo bona-cognoscens *vel, boni-forma-prædita* esse, & mente-perceptapulchritudo, & antiquior intellectualipulchritudine & per-se-pulchritudo, & universorũ Entiũ causa pulchrifica, *i.e. causa, quæ rerum omnium, quæ sunt, pulchritudinem procreat*. Et omnia hujusce modi *pasim leguntur, & dicuntur*. Et rectè dicuntur. Hoc autem *pulchritudinis genus* est separabile non solùm ab illis, quę in corporeis ponderibus pulchra videntur, & à symmetria, *quæ justam, & concinnam partium proportionem, & cum toto convenientiam habet, & quæ Latinè commensus appellatur*, & *ab* animæ concinnitate, & *ab* intellectuali lumine: sed etiã *ab* ipsis secundis, & tertiis progressibus, *qui sunt* in ipsis Diis, in ipsa mente-percepta specula, & ab hac progreditur ad omnia Deorum genera, & illustrat & ipsas ipsorum Unitates supereſſentiales, *i. e. quæ sunt super omnem essentiam*, & omnes essentias *ab ea* pendentes, usq; vel ad ipsa manifesta *Deorum* vehicula. Quemadmodum igitur propter primam bonitatem omnes Dii *sunt* bona-cognoscentes, *bonorum-periti, vel, boni-forma-prædiri*, & propter mente-perceptam sapientiam, *quæ in mente versatur, ejusq; beneficio paratur*, cognitionem habent ineffabilem, & sitam, *atq; fundatam* supra mentem, sic etiam (ut opinor) propter summitatem, *summamq; dignitatem* pulchritudinis, omne divinum est amabile, *ac vehementer optabile*. Illinc enim, *quod pulchritudo sit expetenda*, omnes Dii in pulchritudinem derivantur, & *ea* repleti, replent ea, quæ sunt post ipsos, excitantes omnia, & quasi furore quodam correpta, concitantes ad suum amorem, & omnibus divinam pulchritudinis defluxionem, supernè hausta-suppeditantes.

Divina igitur pulchritudo (ut rẽ totã paucis expediamus) est talis, *scilicet* divinę lætitię, & familiaritatis, & amicitiæ suppeditatrix. Ob hoc enim *arctissimum necessitudinis, & lætitiæ vinculum* etiam inter se Dii sunt-uniti, *& mutuo unionis vinculo conjuncti*, & inter se gaudent, & admirantur *hanc lætitiæ, necessitudinis, & amicitiæ vim*, & delectantur mutuis inter se communionibus, *consortiis*, & *felicitatis divinæ* complementis, nec de-

Κεφάλαιον κδ'.

ΠΟΤΕ δὴ καλὸν ὄντως σκεψώμεθα, τί ποτε ἐστι, καὶ ὅπως ἐν τοῖς Θεοῖς πρώτως ὑφέστηκε. λέγεται μὲν οὖν ἀγαθοειδὲς εἶναι καλὸν, καὶ νοητὸν κάλλος, καὶ πρεσβύτερον τῆς νοερᾶς καλλονῆς, καὶ αὐτὸ καλλονὴ, καὶ τῶν ὄντων ἁπάντων αἰτία καλλοποιός. καὶ πάντα τὰ τοιαῦτα. καὶ ὀρθῶς λέγεται. χωρεῖ δὲ ἐστιν οὐ μόνον τῶν ἐν ζωμαλικοῖς ὄγκοις φαινομένων καλῶν, οὐδὲ τῆς ἐν τούτοις συμμετρίας, ἢ τῆς ψυχικῆς εὐαρμοστίας, ἢ τοῦ νοεροῦ φέγγους, ἀλλὰ καὶ αὐτῶν τῶν δευτέρων, καὶ τρίτων ἐν τοῖς Θεοῖς προόδων, ἐν τῇ νοητῇ πρώτῃ, καὶ ὅσα τούτοις πρόεισιν ἐφ' ἅπαντα τὰ τῶν Θεῶν γένη, καὶ καταλάμπει πᾶσι τὰ ὑπερουσίους αὐτῶν ἑνάδας, καὶ τὰς ἐξηρτημένας ἀπ' αὐτῶν οὐσίας, μέχρι καὶ τῶν ἐμφανῶν ὀχημάτων. καὶ ὥσπερ οὖν διὰ τὴν πρωτίστην ἀγαθότητα πάντες ἀγαθοειδεῖς οἱ Θεοὶ, καὶ διὰ τὴν νοητὴν Σοφίαν, γνῶσιν ἔχουσιν ἄρρητον, καὶ ὑπερνοῦν ἱδρυμένην, οὕτως (οἶμαι) καὶ διὰ τὴν ἀκρότητα τοῦ κάλλους, ἐρασμιόν ἐστι τὸ θεῖον πᾶν. ἐκεῖθεν γὰρ ἐπισχετοῦντα πάντες οἱ Θεοὶ τὸ κάλλος, καὶ πληρούμενοι, τὰ μεθ' ἑαυτοὺς πληροῦσιν, ἀνεγείροντες πάντα, καὶ ἐνθουσιάζοντες πρὸς τὸν ἑαυτῶν ἔρωτα, καὶ ἐπαντλοῦντες ἄνωθεν τοῖς πᾶσι τὸν ἔνθεον ἐπορρόην τοῦ κάλλους.

Ἔστι μὲν οὖν (ὡς τὸ ὅλον εἰπεῖν) τοιοῦτον τὸ θεῖον κάλλος, τῆς θείας ὁμοιότητος χορηγὸν, καὶ τῆς οἰκειότητος, καὶ τῆς φιλίας. κατὰ γὰρ τοῦτο καὶ ἑώωνται ἀλλήλοις οἱ Θεοὶ, καὶ χαίρουσιν ἀλλήλοις, καὶ ἄγανται, καὶ ὑφέμενοι τῆς πρὸς ἀλλήλους κοινωνίας, καὶ τῆς πληρώσεως, καὶ τῶν ἐπολείπουσιν ἑώ

Universidad de Deusto
Biblioteca

ἔλαχον δὲ πάντων ἐν ταῖς ἑαυτῶν διακοσμήσεσι. Τελὰ δὲ ὁ Πλάτων καὶ τύπου γνωρίσματα παραδίδωσιν, ἐν Συμποσίῳ μὲν, τὸ εὔρρον. τὸ γὰρ τέλειον δήπου, καὶ τὸ μακάριστον, κατὰ τὴν τῆς ἀγαθότητος μετουσίαν, ἐφήκε τοῦ καλοῦ. λέγει δὲ οὕτως ἐν ἐκείνοις. ἀλλὰ τὸ τῷ ὄντι καλὸν, τοῦτ' ἔστιν εὔρρον, καὶ τέλειον, καὶ μακάριστον. τοῦτο μὲν οὖν τοιοῦτον τοῦ κάλλους ἐν τῷ εὔρρον. ἕτερον δὲ ἐκ τοῦ φαίδρου λάβωμεν τὸ φανόν. καὶ γὰρ τοῦτο τοῦ καλοῦ φέρων ἀνέδηκε. καλὸν δὲ τότε λέγειν ἰδιεῖν λαμπρὸν; καὶ ἐφεξῆς, παρὰ δὲ κάλλους (ὥσπερ ἔφαμεν) μεθ' ἑκείνων τε ἔλαμπεν ὄν, καὶ πάλιν ἐν τοῖς ἑκομένοις, Δεῦρό τε ἐλθόντες, κατελήφαμεν αὐτὸ μετὰ τῆς ἐναργεστάτης τῶν αἰσθήσεων, σιλβον ἐναργέστατα. καὶ τέλος δὴ τύπος. Νῦν δὲ κάλλος μόνον τοῦτο ἔσχε μοῖραν, ὡς φανερὸν τε εἶναι, καὶ ἐρασμιώτατον. Δύο μὲν οὖν ταῦτα τοῦ κάλλους ἐληθότα γνωρίσματα. Τέλτον δὲ ἄλλο τὸ ἐρᾶσθαι, ὃ καὶ νῦν οὕτως ἐρασμιώτατον πεπονθέναι μοι δοκεῖ. καὶ ἄλλοθι πολλαχοῦ δείκνυσι τὴν ἐρωτικὴν μανίαν περὶ τὸ καλὸν ἀφορίζόμενος, καὶ ὅλως τὸν ἔρωτα τῆς τοῦ κάλλους ἑξάψεως μονάδος. ἔρως γάρ ἐστι, φησὶν, ἔρως περὶ τὸ καλόν.

Διότι μὲν οὖν ἐπιστρεφῆ πάντα πρὸς ἑαυτὸ, καὶ κινεῖ, καὶ ἐνθουσιᾶν ποιεῖ, καὶ ἀναλήπτη δ' ἔρωτος, ἐρασθὲν ἐστὶ τὸ κάλλος, πάσης ἡγεμονοῦν τῆς ἐρωτικῆς σειρᾶς, καὶ ἐπ' ἄκροις τοῖς ποσὶ βεβηκὸς, καὶ ἐφ' ἑαυτὸ πάντα λαβὸν πόθου, καὶ σκοπῆς ἀνεγείρον. Διότι δὲ αὖ μεθ' ὑφροσύνης, καὶ τῆς θείας ῥαιθύμης ἐπιρρέῃ τοῖς δευτέροις ἀφ' ἑαυτοῦ πληρώσεις, κηλοῦν πάντα, καὶ θέλγον, καὶ μεπωρέλιον [τὰ] ἀγόμενα, καὶ ἐπισχετλόμενα τοις σκεῖθεν ἑλλάμψεις, ἄδρον ἐστί τε, καὶ λέγεται παρὰ τοῦ Πλάτωνος. Διότι γε μὴν συμπερανῖνῃ τὴν τριάδα ταύτην, καὶ πρωκύπτῃ τῆς ἀρρήτου τῶν Θεῶν ἑνώσεως, καὶ οἷον δεπινήχεται τοῦ φωτὸς τῶν εἰδῶν, καὶ τὸ νοητὸν φῶς σκιλάμπῃ, καὶ ἐξαγλέλαμ τὸ τῆς ἀγαθότητος κρύφιον, λαμπρὸν τε, καὶ σιλπνὸν, καὶ ἐμφανὲς ἐπονομάζεται.

Τὸ μὲν γὰρ ἀγαθὸν τῶν Θεῶν, ἀκρότατον ἐστι, καὶ ἑνοειδέστατον. τὸ δὲ Σοφὸν, ὡδίνῃ πως ἤδη τὸ φῶς τὸ νοητὸν, καὶ τὰ εἴδη τὰ πρώτιστα. τὸ δὲ αὖ κάλλος ἐπ' ἄκροις ἱδρυται τοῖς εἴδεσι, καὶ πρόλαμπῃ τὸ θεῖον φῶς, καὶ τοῖς ἀνιοῦσι πρῶτον ἐκφαίνεται, πάντος φωσφόρου σιλπνότερον, καὶ ἐρασμιώτερον ἰδεῖν, καὶ περιπύξασθαι, καὶ μεθ' ἑκστάσεως ἐκφαινόμενον λαβεῖν. πάντης τοίνυν τῆς τριάδος τὰ πάντα πληρούσης, καὶ διὰ πάντων χωρούσης, ἀνάγκη δή που καὶ τὰ πληρούμενα, διὰ τῶν συγγενῶν πρὸς ἕκαστον ἐπιστρέφειν, καὶ σωάπλεσθαι, καὶ μὴ ferunt, quem sortiti sunt semper ordinem in suis *essentiæ, generisq;* distinctionibus. Tria vero hujus etiam *pulchritudinis* indicia, *& argumenta* Plato tradit, in Convivio quidem, ipsum Delicatum. Ipsum enim perfectum profectò, & id, quod beatum censetur, propter bonitatis communionem, ad ipsum pulchrum pervadit. Siç autem in illis *illius Dialogi locis* quodammodo loquitur. Sed quod revera pulchrum *est*, illud est delicatum, & perfectum, & beatum. Hoc igitur pulchritudinis *genus* unum, *scilicet* ipsum delicatum, *est* hujusmodi. Alterum verò, ex Phædro sumamus. *scilicet* ipsum clarum, *perspicuum, splendidum.* Etenim *Plato* hoc ipsi pulchritudini attribuit, *quum dicit*, Pulchritudinem verò splendidam tunc videre licebat, & deinceps, A pulchritudine verò (ut diximus) *splendor manans*, cum illis existens splendebat. Et rursus in sequentibus, Et huc profecti comprehendimus ipsam *pulchritudinem* per evidentissimum sensum, evidentissimè splendentem. Et tandem post hæc *Plato dicit*. Nunc verò pulchritudo hanc tantùm sortem habet, ut & manifestissima sit, & maximè-amabilis, *vel, maximè-desiderabilis.* Ac duo quidem ista pulchritudinis indicia, *vel, argumenta, certaq; signa* sumpta-sint. Tertium verò *pulchritudinis indicium, vel, argumentum, certumq; signum, est* aliud, *scilicet* ipsum amabile, quod etiam nunc iste *Plato* mihi videtur amabilissimum appellasse. Et multis aliis in locis ostendit amatoriam insaniam circa pulchritudinem *versari*, definiens *hanc ejus sedem*, & in-universum ex pulchritudinis unitate ipsum amorem pendère dicens. Amor enim (inquit) amor est circa pulchrum, *& in eo captando versatur, & occupatur.*

Quoniam igitur pulchritudo omnia ad se convertit, *ac allicit*, & movet, & quodam furore divino rapi facit, & *quia omnia* per amorem *ad concordiam* revocantur, *ideo* pulchritudo est amabilis. Nam omnis amatoriæ catenæ, *perpetuaq; seriei*, dux-est, & summis pedum articulis insistit incedens, & ad se omnia per desiderium, & admirationem excitat *alliciens.* Quoniam verò etiam cum lætitia, & divina tranquillitate secundis *naturis, & rebus, manantes* à se plenitudines præbet, *atq; suppeditat*, omnia deliniens, & mulcens, & in-altùtollens, *omnia inquam*, quæ ducuntur, *ac reguntur ab ipsa pulchritudine*, & quæ in illuminationes illinc *prodeuntes*, derivantur, *propterea pulchritudo* delicata & est, & à Platone dicitur. Quoniam tamen conficit istam trinitatem, & ineffabilem Deorum unionem protegit, *fovet, & ambiens conservat*, & quodammodo supra formarum lumen natat, & *quoniam* mente-perceptum lumen *illinc* elucet, & occultam bonitatem enunciat, *ideo pulchritudo* & splendida, & lucida, & clara nominatur.

Nam ipsa quidem Deorum bonitas, est summa, & maximè uniformis. Ipsa verò sapientia, quodammodo parturit jam ipsam lucem mente-perceptam, & primas formas. Ipsa verò pulchritudo in summis formis est-fita. Et procul-splendet divina Lux, & ascendentibus primùm apparet, *ac illucescit*, omni Lucifero splendidior, & amabilior ad aspiciendum, & complectendum, & ad *eam* cum admiratione apparentem accipiendum. Cum igitur hæc trinitas omnia impleat, & per omnia pervadat, necesse profectò *est* & illa, quæ *ab hac trinitate* implentur, per cognata ad unum quodque reverti, & *cum eo* conjungi, & singula non per eadem media.

media. Alia enim *est* aliorum medietas, *id est, aliud aliorum medium.* Et facultates aliæ ad aliam perfectionem Deorum revertuntur. Ad pulchritudinem igitur divinam *parandum*, quæ omnia secunda *genera rerum in unum* cogit, & *inter se* conciliat, & complementi, *vel, impletionis, & plenitudinis*, & derivationis illinc *factæ*, cuivis puto perspicuum *esse*, (cùm & ipse Plato sæpius *hoc* dicat) nullam aliam esse causam, quàm ipsum amorem, qui profectò & ipsos Deos semper secundos cum illis, qui ad ipsum *amorem, suam essentiam, atque facultatem referunt*, & præstantiora genera, & præstantissimas animas, ob pulchritudinem conjungit. Ad ipsam verò divinam sapientiam (qua & ipsa mens repleta, cognoscit ipsa Entia, & *cujus* ipsæ animæ participes intelle-&ualiter agunt) veritas profectò & adducit & accommodat ipsa Entia, *eorum sedes in ipsa divina sapientia figens.* Per veritatem enim ipsa sapientiæ verè existentis plenitudo (Illuminat enim profectò ubique ea, quæ *res* intelligunt, & conjungit cum iis, quæ intelliguntur) ut & prima mentis, & mente-percepti conciliatrix existit. Ad bonum verò *parandum* non cognitione ampliùs, & alterius-auxilio opus est illis, qui *cum bono* conjungi properant, *& student*: sed collocatione, & firma constitutione, & quiete.

CAPUT XXV.

QUid igitur nos cum ipso *bono* uniet, *& ita conjunget, ut unum cum eo fiamus?* Quid *nostram* actionem, & motionem sedabit? Quid verò divina omnia & primæ, & arcanæ bonitatis Unitati commendat? *Quid hæc omnia divina cum illa prima, & ineffabili bonitatis Unitate conjungit?* Quomodo verò unumquodque in *ipso bono* collocatum, id, quod est ante ipsum, secundùm ipsum bonum, *& propter illud*, in semet ipso rursus collocat ea, quæ post se ipsum *sunt*, propter ipsam causam? Ut rem totam quidem paucis expediam, est ipsa Deorum fides, quæ ineffabiliter, *& arcano quodam modo* cum ipso bono *conjungit*, *&* unit & universa Deorum, & Dæmonum genera, & beatas animas. Non oportet enim vel scienter, vel imperfectè bonum inquirere: sed nos ipsos contemplari in divina Luce, & clausis-oculis, ita demum in ignota, & occulta ipsorum Entium Unitate collocari. Hoc enim fidei genus, antiquius est ipsa actione cognitionem habente, non solum in nobis: sed etiam apud ipsos Deos, & propter hoc omnes Dii simul-uniti-sunt, *& arctissimo unionis vinculo conjuncti.* Et circa unum centrum uniformiter & universas facultates, & ipsarum progressus *Dii* cogunt, *colligunt, & contrahunt.* Si verò & singula definire oportet, ne mihi talem fidem eandem *esse* putes cum errore, qui circa senfilia versatur.

Nam hæc quidem *fides* scientià caret, & multò magis ipsa Entium veritate. Illa verò Deorum fides omnem superat cognitionem, & per ipsam summam unionem secunda cum primis conjungit. Neq; etiam illam nunc celebratam fidem intelligas, quæ formam habet similem illi *fidei, quæ dicitur fides* illarum notionum, quæ communes vocantur. Etenim communibus notionibus ante omnem rationem credimus. Sed & harum est cognitio dividua, & divinæ unioni

Κεφάλαιον κε'.

Τί οὖν ἡμᾶς ἑνώσει πρὸς αὐτό; τί τῆς ἐνεργείας παύσει, καὶ κινήσεως; Τί δὲ τὰ θεῖα πάντα καὶ τὴν πρωτίστην, καὶ ἄρρητα τῆς ἀγαθότητος ἑνάδι σωίσει; πῶς δὲ ἕκαστον ἐνιδρυμένον, τὸ πρὸ αὐτοῦ, κατὰ τὸ ἀγαθὸν ἐν ἑαυτῷ πάλιν ἑδράζει τὰ μεθ' ἑαυτὸ, κατὰ τὴν αἰτίαν; ὡς μὲν τὸ ὅλον εἰπεῖν, τῶν Θεῶν πίστις ἐστὶν ἡ πρὸς τὸ ἀγαθὸν ἀρρήτως ἑνίζουσα τὰ Θεῶν ἅπαντα, καὶ δαιμόνων, καὶ ψυχῶν τὰς εὐδαίμονας. Δεῖ γὰρ οὐ γνωστικῶς, οὐδὲ ἁπλῶς τὸ ἀγαθὸν ζητεῖν, ἀλλ' ἱδρυθέντας ἑαυτοὺς τῷ θείῳ φωτὶ, καὶ μυσταγωγίας, οὕτως ἐνιδρύεσθαι τῇ ἀγνώστῳ, καὶ κρυφίῳ τῶν ὅλων ἑνάδι. τὸ γὰρ τοιοῦτον τῆς πίστεως ἦθος, πρεσβύτερόν ἐστι τῆς γνωστικῆς ἐνεργείας, οὐκ ἐν ἡμῖν μόνον, ἀλλὰ καὶ παρ' αὐτοῖς τοῖς Θεοῖς, καὶ κατὰ τοῦτ' ἀπτοὶ οἱ Θεοὶ συνέχονται. καὶ διὰ τὸ ἐν κέντρον μονοειδῶς τὰς ὅλας δυνάμεις τε, καὶ πρόδους αὐτῶν σωάγουσιν. εἰ δὲ δεῖ καὶ καθ' ἕκαστον ἀφορίζεσθαι, μή μοι τὴν τοιαύτην πίστιν τῇ περὶ τὰ ἀληθῆ πλάνῃ τὴν αὐτὴν ὑπολάβῃς.

Αὕτη μὲν δὴ ἀδιστάκτως ὑπολείπεται, καὶ πολλῷ μᾶλλον τῆς τῶν ὅλων ἀληθείας. ἡ δέ γε τῶν Θεῶν πίστις, ἄπειρον ὑπεραίρει γνῶσιν, καὶ καθ' αὐτὴν ἄκραν τὴν ἕνωσιν, σωάπλει τὰ δεύτερα τοῖς πρώτοις, μὴ δι' αὖ τῆ τῶν κοινῶν καλουμένων ἐννοιῶν ὁμοιότητι τὴν νῦν ὑμνουμένην πίστιν νοήσῃς. καὶ γὰρ τὰς κοινὰς ἐννοίας πρὸ πάντος λόγου πιστεύομεν. ἀλλὰ γνῶσίς ἐστι καὶ τούτων μερική, καὶ πρὸς θείαν

Universidad de Deusto
Biblioteca

ἕνωσιν οὐδαμῶς ἱστάσι, καὶ οὐ πίστεως μόνον, ἀλλὰ καὶ τῆς νοερᾶς ἀπλότητος ἡ πάντων ἐπιστήμη δεύτερα. Νοῦς γὰρ ἐπέκεινα πάσης ἐπιστήμης ἵδρυται, τῆς τε πρώτης, ὁμοῦ καὶ τῆς μεθ' ἐκεῖνον. μὴ τοίνυν μηδὲ τὴν κατὰ νοῦν ἐνέργειαν τῇ τοιαύτῃ πίστει τὴν τοιαύτην εἶναι λέγωμεν. πολλοῦ γὰρ ὤντι, καὶ δι' ἑτερότητος χωριζομένῃ τῶν νοουμένων. καὶ ὅλως κίνησις ἐστὶ νοερὰ περὶ τὸ νοητόν. Δεῖ δὲ τὴν θείαν πίστιν ἑνοειδῆ, καὶ ἥρεμον ὑπάρχειν, ἐν τῷ τῆς ἀγαθότητος ὁρμῷ τελείως ἱδρυθεῖσαν. οὔτε γὰρ τὸ καλὸν, οὔτε τὸ ζοφῶδες, οὔτε ἄλλο τῶν ὄντων οὐδέν, οὕτω πιστόν ἐστιν ἅπασι τοῖς οὖσι, καὶ ἀσφαλὲς, καὶ πάσης ἀμφιβολίας, καὶ διηρημένης ἐπιβολῆς, καὶ κινήσεως ἐξῃρημένον, ὡς τὸ ἀγαθόν. Διὸ δὴ καὶ ὁ νοῦς τὴν νοερὰς ἐνεργείας πρεσβυτέραν ἄλλων, καὶ πρὸ ἐνεργείας ἕνωσιν ἀπαύξει. καὶ ψυχὴ τὴν νοερὰν ποικιλίαν, καὶ τὴν τῶν εἰδῶν ἀγλαΐαν. ἐνδὲν ἀνειλίξει πρὸς τὴν τοῦ ἀγαθοῦ τάξιν ὑποχωρεῖ. καὶ τὸ μὲν νοεῖν ἀφίησιν, εἰς τὴν ἑαυτῆς ὑπαρξιν ἀναδραμοῦσα. τὸ δὲ ἀγαθὸν ἀεὶ διώκει, καὶ θηρᾷ, καὶ ἐφίεται, καὶ οἷον ἐγκολπίσασθαι σπεύδει. καὶ μόνῳ τούτῳ τῶν πάντων ὑπιδέωσιν ἑαυτὴν ἀνενδιάστως. καὶ τί δεῖ τὴν ψυχὴν λέγειν; ἀλλὰ καὶ τὰ θνητὰ ζῶα (καθάπερ που φησὶν ἡ Διοτίμα) πάντων ὑπερφρονεῖ τῶν ἄλλων, καὶ τῆς ζωῆς αὐτῆς, καὶ τοῦ ὄντος, πόθῳ τῆς τοῦ ἀγαθοῦ φύσεως. καὶ μίαν ἅπαντα τοῦτον ἀκίνητον ἔχει, καὶ ἄῤῥητον ἔφεσιν τοῦ ἀγαθοῦ. τῶν δὲ ἄλλων ἕκαστα καὶ παρέλθοι, καὶ δεύτερα ποιήσειεν, καὶ ἀλιμόσιτα τὴν τάξιν. εἰς οὖν οὕτως ὁρμὸς ἀσφαλὴς τῶν ὅλων ἁπάντων.

καὶ τούτων, [l. τοῦτ'] μάλιστα τοῖς οὖσιν ἅπασι πιστόν. καὶ διὰ τοῦτο δήπου καὶ ἡ περὶ αὐτὸ σωφρὴ, καὶ ἕνωσις ὑπὸ τῶν θεολόγων, πίστις ὀνομαλεῖται, καὶ οὐχ ὑπ' ἐκείνων μόνον, ἀλλ' (ἃ δεῖ πρὸ δικαιοῦντα λέγειν) καὶ ὑπὸ Πλάτωνος ἐν Νόμοις, ἡ τῆς πίστεως τῶν πρὸς τε τὸν ἀληθείαν, καὶ τὸν ἔρωτα συγγένεια κεκήρυκται. Λαθάνει ἄρα σὺν πολλοῖς, ὡς ὁ ξένος διανοούμενος, ὅτι τῶν ἐναντίων τὸν λόγον ποιούμενος, καὶ τὰς ὑποθήκας τριάδος τοιαύτης εἰς τοὺς σώζοντας. λέγει δὴ οὖν καὶ αὐτὸς ἐν ἐκείνοις σαφῶς, ὡς ὁ μὲν φιλοψυδὴς, ἄπιστός ἐστιν, ὁ δὲ ἄπιστος, ἄφιλος. ἀναγκαῖον ἄρα καὶ τὸν μὲν φιλαλήθη, πιστὸν εἶναι, τὸν δὲ πιστὸν, εἰς φιλίαν εὐάρμοστον. ὅτῳ δὴ ἓν τῶν θεωρήσωμεν ἀληθῆ αὐτὸν, καὶ πίστιν, καὶ ἔρωτα, καὶ τὴν μίαν αὐτῶν κοινωνίαν αὐτῷ τῷ λογισμῷ συνέλωμεν. εἰ δὴ βούλει, καὶ περὶ τούτων ἀναμνησθῶμεν, ὅτι τὴν συναγωγὸν τῶν διαφερομένων δεῖ τὴν, καὶ τῶν μεγίστων πολέμων ἀναιρετικὴν (λέγω δὴ τὴν ἐν ταῖς πόλεσι στάσεων) πίστητα περιέρηκεν. ἑνώσεως γὰρ δὴ, καὶ κοινωνίας, καὶ ἡρεμίας ἐκ τούτων ἡ πίστις αἰτία καθέστηκεν). καὶ ἐπεὶ ἐν ἡμῖν ἐστι τοιαύτη τις δύναμις, πολλῷ πρότερον ἐν αὐτοῖς ἐστι τοῖς θεοῖς. καὶ γὰρ ὡς σωφροσύνη τις θεία, καὶ δικαιοσύνη περὶ αὐτοὺς λέγεται.

nullo-modo æqualis. Et non solùm ipsa fide: sed etiam ipsa intellectuali simplicitate harũ *communium notionum* scientia posterior *est*. Mens enim supra omnem scientiam est-sita, tam *supra* primam, quam simul *supra* illam, quæ post illam *est*, *id est*, *quam supra secundam*. Neque etiam actionem secundùm mentem tali fidei similem esse dicamus. Hæc enim *est* multiformis, & per diversitatem, separatur à rebus, quæ mente percipiuntur. Et denique motus est intellectualis circa id, quod mente percipitur. Oportet autem divinam fidem uniformem, & quietam esse, in ipso bonitatis portu perfecte collocatam. Neque enim quod pulchrum *est*, neque quod sapiens, neque ullum aliud ipsorum Entium, adeò fidũ est omnibus Entibus, & *adeò* firmum, & ex omni ambiguitate, & divisa prima mentis notione, & motione exemptum, ut ipsum bonum. Propter hoc enim & ipsa mens intellectuali actione antiquiorẽ aliam, & *quæ est* ante actionẽ, unionem amplectitur. Et anima mentis varietatem, & formarum splendorẽ nil esse statuit, *si ista conferantur* cum ipsâ boni *rerum* universarum excellentiâ. Et ipsam quidem cogitationem dimittit, ad suam essentiam recurrens. Ipsum verò bonum semper sectatur, & venatur, *& capiat*, & expetit, & quodammodo in suum sinum immittere properat, *& in sinu fovere studet*. Et huic soli omnium semet ipsam tradit sine ulla-dubitatione. Sed quid animam dicere *solam* oportet? Nam & hæc mortalia animalia (quemadmodum alicubi dicit Diotima) cætera omnia contemnunt, & ipsam vitam, & ipsum Ens, *& quicquid est in hac universitate rerum*, propter desiderium naturæ ipsius boni. Et omnia hanc unam immobilem, & ineffabilem boni cupiditatem habẽt. Singula verò, facilè negligant, & secunda statuant, *& secundo loco ponant*, & contemnant aliarum *rerum* ordinem. Unus igitur est iste portus tutus universorum Entium.

Et hoc *bonum* omnibus Entibus *est* maximè fidum. Et propterea profectò & ipsa cum ipso *bono* conjunctio, & unio à Theologis fides appellatur, nec ab illis solùm: sed etiam (si nostram sententiam dicere oportet) ab ipso Platone in Legibus, hujus fidei cum veritate, & amore cognatio prædicatur. Ipsum verò vulgus profectò latet, eum, qui ista cogitat, de contrariis verba facere, & hujus trinitatis casus in *unum*, & idem cogere. In illis enim *Legibus*, & ipse *Plato* dicit apertè, mendacii quidem studiosum, infidum esse, infidum verò, amoris-expertem *esse*. Necesse igitur *est* & veritatis quidem studiosum, fidum esse, fidumverò, ad amicitiam *ineundam*, *& cum aliis contrahendam*, *esse* valdè commodum, *& aptum*. Ex his igitur contemplemur veritatem ipsorum *Deorum*, & fidem, & amorem, & unicam ipsorum communionem ipsa ratione comprehendamus. Si verò velis, & ante hæc in-memoriam-revocemus, quòd *Plato* virtutem, *hominum inter se* dissidentium conciliatricem, & maximorum bellorum (seditiones autem in civitatibus excitatas intelligo) sedatricem, fidelitatem appellavit, Vnionis enim profecto, & cõmunionis, & quietis causam esse ipsam fidẽ ex his apparet. Si verò talis quædã facultas in nobis est, multo *magis*, & ante in ipsis Diis est. Etenim, ut temperantia quædã divina, & justicia, & scientia apud ipsũ *Platonẽ* dicitur, quomodo non etiam

etiam fides apud illos erit, quæ totum virtutum ordinem contineat? Ut igitur paucis rem totam expediamus, tria quidem sunt hæc, quæ *rerum* divinarum complendarum vim habent, quæ *res divinas* per omnia præstantiora genera complent, *scilicet* Bonitas, Sapientia, Pulchritudo. Tria quoque *sunt* illorum, quæ complentur, conciliandorum vim habentia, illis quidem posteriora, penetrantia verò in omnes divinas ordinum distinctiones, *& per omnes divinos ordines pervadentia*, Fides, & Veritas, & Amor. Omnia verò per hæc *tria* servantur, *& conservantur*, & cum primariis causis conjunguntur. Alia quidem, per amatoriam insaniam. Alia verò, per divinam Philosophiam. Alia verò, per divinitùs-agentem, *atq; divinam* facultatem, quæ præstantior est omni humanâ sapientiâ, & quæ præterea comprehendit & ipsa divinationis, *sive*, *vaticinationis* bona, & ipsas rerum-perfectricis-potentiæ purgatorias facultates, & omnes denique divini furoris, quo quis correptus detinetur, effectus. De his igitur fortasse & iterum opportuniùs disseremus.

καὶ πίστημη, πῶς οὐχὶ καὶ πίστις ἔστιν περὶ ἐκείνους ἡ τὸν ὅλον σωέχουσα λόγισμον τῶν θεσῶν; ἵν' οὖν σωελόντες εἴπωμεν, τρία μὲν ἐστὶ τὰ πληρωτικὰ ταῦτα τῶν θείων, διὰ πάντων πληροῦντα τῶν κρειττόνων γενῶν, ἀγαθότης, Σοφία, καλλονή. τρία δὲ αὖ καὶ τῶν πληρουμένων σωαγωγὰ, δεύτερα μὲν ἐκείνων, διήκοντα δὲ εἰς πάσας τὰς θείας διακοσμήσεις, πίστις, καὶ ἀλήθεια, καὶ ἔρως. ζώζεται δὲ πάντα διὰ τούτων, καὶ σωάπεται ταῖς πρωτουργοῖς αἰτίαις. τὰ μὲν, διὰ τῆς ἐρωϊκῆς μανίας. τὰ δὲ, διὰ τῆς θείας φιλοσοφίας. τὰ δὲ, διὰ τῆς θεουργικῆς δυνάμεως, ἡ κρεῖττόν ἐστιν ἀπάσης ἀνθρωπίνης ζωφροσύνης, καὶ ὑπερκαθοῦσα τά τε τῆς μανικῆς ἀγαθὰ, καὶ τὰς τῆς τελεστουργικῆς καθαρτικὰς δυνάμεις, καὶ πάντα ἁπλῶς τὰ τῆς ἐνθέου καποκωχῆς ἐνεργήματα. περὶ μὲν οὖν τούτων πάλιν ἀῦ καὶ εἰσαῦθις ἐγκυρότερον διελθοιμεν.

[Nota. *Hic videtur sequi Caput 27. quod non est notatum, ut nec aliquot alia.*]

RUrsus verò aliundè, si velis communia Platonis de *rebus* divinis dogmata venemur, *& observemus*. Unde igitur, & quænam *dogmata* sumenda nobis secundùm naturam *in horum investigatione* procedentibus? Visne *rerum* in Phædone scriptarum, deinceps post *res jam ante* dictas memoriam-renovemus, *eaſq; rursus commemoremus*? Dicit igitur Socrates in illis demonstrationibus, *quas duxit* à similitudine, quam habet animæ immortalitas cum ipso divino-numine, Unam quidem esse superiorem animæ *partem*, (cui etiam similis-est natura, & cum *ei* sit-similis immortalis sortis est-particeps) divinam, & immortalem, & mente-perceptam, & uniformem, & indissolubilem, & eodem modo, & pariter habentem. Alteram verò ipsius *animæ partem vocat* inferiorem, omnino *superiori* contrariam, cui etiam convenire *dicit*, corrumpi, & pati.

Nam hujusmodi *pars* est sensilis, & multiformis, & dissolubilis ea-ratione, quà composita-est. *Quatenus enim est composita, eatenus dissolvi potest*. Et omnia, quæ de corporea substantia in his dixit, *percurramus*. Hæc igitur spectemus singulatim examinantes, quonam modo Diis conveniant. Ac primùm quidem, illud ipsum, quod vocatur Divinum, quid aspicientes *cur ita* vocamus? Ergo ex *ante* dictis perspicuum *est*, omnem quidem Deum in summa ipsorum Entium unione consistere, *sueq; essentiæ fundamentum & statum in ea habere*. Unitates enim nobis apparuerunt à corporibus *ad incorporeas essentias* ascendentibus, ipsi Dii, *qui sunt* Unitates supereſſentiales, ipsarum essentiarum procreatrices, *& perfectrices*, & mensuratrices, & quæ omnes primas essentias in semet ipsis comprehensas, & ex se pẽdentes habent. Ipsum verò divinũ, non illud solùm est, *quod dicitur* ipsa Essentia, & ipsum Unum in uno quoque ordine ipsius Entis, *& totius Vniversitatis*: sed simul *est* & id, quod *alia* participat, & id, quod *ab aliis*, participatur. Quorum illud quidem, *quod alia participat*, est Deus.

Πάλιν δὲ ἀλλαχόθεν (εἰ βούλει) τὰ κοινὰ περὶ τῶν θείων δόγματα θεωρήσωμεν. Πλάτωνος. πόθεν οὖν δὴ, καὶ ποῖα λεκτέον ἡμῖν κατὰ φύσιν προβαίνουσι; βούλει τῶν ἐν Φαίδωνι γεγραμμένων ἐφεξῆς τοῖς ἐρημένοις ἀναμνησθῶμεν; λέγει τοίνυν ὁ Σωκράτης ἐν ταῖς ἀπὸ τῆς ὁμοιότητος τῆς περὶ τὸ θεῖον ψυχικῆς ἀθανασίας ἀποδείξεσιν, ὡς ἄρα ἔστι τὸ μὲν αὐτοῦ τῆς ψυχῆς (ᾧ δὴ καὶ ἔοικε φύσις, καὶ ἐοικὸς, ἀθανάτου μετεχὸν μοίρας) θεῖον, καὶ ἀθάνατον, καὶ νοητὸν, καὶ μονοειδὲς, καὶ ἀδιάλυτον, καὶ κατὰ ταυτὸ, καὶ ὡσαύτως ἔχον. τὸ δὲ, κατανδεέστερον αὐτῆς, πᾶν τοὐναντίον, ᾧ δὴ καὶ περσήκειν φθείρεσθαι, καὶ πάσχειν.

Τὸ γὰρ τοιοῦτον ἀόρατόν ἐστι, καὶ πολυειδὲς, καὶ ἀμάλυτον τοῦτ', ἦ δ' ὃς σωετίθη. καὶ πάντα ὅσα τῆς σωματικῆς ὑποστάσεως ἐν τούτοις κατηγόρησε. ταῦτα τοίνυν σκοπῶμεν καθέκαστον ἐξετάζοντες, ὅπῃ ποτὲ περσήκει τοῖς Θεοῖς. καὶ πρῶτον αὐτὸ τοῦτο, ὃ λέγεται τὸ θεῖον, πρὸς τί βλέποντες φαμὲν; σκοποῦν ἐκ τῶν ἐρημένων δῆλον ὅτι Θεὸς μὲν πᾶς κατὰ τὴν ἄκραν ὑφέστηκε τὴν ἕνωσιν τῶν ὅλων. ἑνάδες γὰρ ἡμῖν ἐφάνησαν ἀπὸ τῶν σωμάτων αἰνιττόμεναι οἱ Θεοὶ, ἑνάδες ὑπερούσιοι, γνωνικαὶ τῶν οὐσιῶν, καὶ τελεωτικαὶ, καὶ μετοχικαὶ, καὶ πάσας οὐσίας πρὸς πρωτίστας εἰς ἑαυτὰς ἀναδησάμενοι. τὸ γὰρ θεῖον, οὐκ αὐτὸ μόνον ἐστὶν ἡ ὕπαρξις, καὶ τὸ ἓν ἑκάστῳ πάρεστι τοῦ ὄντος, ἀλλ' ὁμοῦ τὸ μετέχον, καὶ τὸ μετεχόμενον. ὧν τὸ μὲν, ἐστὶ Θεός.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Τὸ δὲ θεοειδούμενον. ἀ δὲ καὶ πᾶ τῶν μετεχομένων ἑνάδων χωριζόν ἐστι, καὶ μετεχόμενον, ἐν τοῖς ὕστερον ἡμῖν ἔσται καταφανές. νῦν δὲ ὅτι τὸ θεῖον τοιοῦτόν ἐστι, διορισώμεθα, τὸ ὂν τὸ τοῦ ἑνὸς μετέχον, ἢ τὸ ἓν σωπρημένως μετὰ τοῦ ὄντος. πάντα γὰρ ὅπερ τῶν θεῶν, πλὴν τοῦ ἑνός, ὡς ἐξῃρτημένα, καὶ δεύτερα παραλαμβάνομεν, τὴν οὐσίαν, τὴν ζωὴν, τὸν νοῦν. οὐ γὰρ ἐν τούτοις, ἀλλὰ πᾶ τούτων ὑφεστήκασι, καὶ παράγουσι ταῦτα, καὶ σωέχουσιν, ἀλλ' οὐκ ἐν αὐτοῖς ἀφορίζονται. δεῖ δὲ μὴ λανθάνειν, ὅτι καὶ ἀληθῆ μὲν οὕτω ταῦτα διώρισται, ἀπ' ἀλλήλων. πολλαχοῦ δὲ ὁ Πλάτων καὶ τὰ μετέχοντα τῶν θεῶν, τοῖς αὐτοῖς ὀνόμασιν ἀποσεμνύνῃ, καὶ θεοὺς ἐπονομάζῃ. καὶ γὰρ τὴν ψυχὴν τὴν θείαν οὐκ ἐν Νόμοις μόνον ὁ Ἀθηναῖος ξένος, ἀλλὰ καὶ ὁ Σωκράτης ὁ ἐν φαίδρῳ θεὸν ἀποκαλεῖ. θεῶν μὲν οὖν ἵπποι τε, καὶ ἡνίοχοι πάντες, αὐτοί τε ἀγαθοὶ, καὶ ἐξ ἀγαθῶν, καὶ ἐπὶ μᾶ τῶν ἐξῆς ἐναργέστερον. καὶ οὕτως μὲν θεῶν βίος. καὶ οὕπω τοῦτο θαυμαστόν. τὰ γὰρ ἀεὶ συνεωμένα τοῖς θεοῖς, καὶ μίαν συμπληροῦντα μετ' αὐτῶν σφαῖραν, πῶς οὐ θαυμαστὸν προσονομάζῃν θεούς; ἀλλὰ καὶ σοῦ δαίμονας, οἱ καθ' οὐσίαν δεύτεροι τῶν θεῶν εἰσι, καὶ θεοὶ σοῦ θεοὺς ὑφεστήκασι, θεοὺς προσαγορεύῃ πολλαχοῦ. καὶ γὰρ ἐν φαίδρῳ, καὶ Τιμαίῳ, καὶ ἐν ἄλλοις, εὑρεῖς αὐτὸν ἐκτείνοντα καὶ μέχρι δαιμόνων τὴν τῶν θεῶν ἐπωνυμίαν. ὁ δὲ τούτων ἐστὶ παραδοξότερον, καὶ ἀνθρώπων ἑνὰς θεοὺς προσειπεῖν σοὶ ἀπηξίωσεν, ὥστε ἐν Σοφιστῇ τὸν Ἐλεάτην ξένον. ληπτέον τοίνυν ἐκ τούτων ἁπάντων, ὅτι θεὸς, ὁρᾷ ἐστιν ἁπλῶς θεὸς, ὁ δὲ, καθ' ἕνωσιν, ὁ δὲ, κατὰ μέθεξιν, ὁ δὲ, κατὰ σωαφὴν, ὁ δὲ, καθ' ὁμοίωσιν. τῶν μὲν γὰρ ὑπερουσίων ἕνας θεὸς, πρώτως θεός. τῶν δὲ νοερῶν ἕνας θεὸς, καθ' ἕνωσιν.

Τῶν δὲ αὖ ψυχῶν ἑκάστη τῶν θείων, κατὰ μέθεξιν. δαιμόνες δὲ οἱ θεῖοι, κατὰ τὴν πρὸς ἑαυτοὺς σωαφὴν, θεοί. ψυχαὶ δὲ ἀνδρῶν, δι' ὁμοιότητος, τῆς προηγουμένης τούτης μεταλαγχάνουσιν. ἕκαστον δὲ τούτων (ὥσπερ εἴρηται) θεῖον μᾶλλόν ἐστιν, ἢ θεός. ἐπεὶ καὶ τὸν νοῦν αὐτὸν ὁ Ἀθηναῖος ξένος θεῖον προσείρηκε. τὸ δὲ δὴ θεῖον, δεύτερόν ἐστι τῆς πρώτης θεότητος, ὥσπερ δὴ καὶ τὸ ἑωρωμένον, τοῦ ἑνὸς, καὶ τὸ νοερὸν, τοῦ νοῦ, καὶ τὸ ἐμψυχωμένον, τῆς ψυχῆς. καὶ προηγεῖται μὲν ἀεὶ τὸ ἐνοειδέστερον, καὶ ἁπλούστερον. πλήθυϊ δὲ ἡ σφαῖρα τῶν ὄντων εἰς αὐτὸ τὸ ἕν.

Hoc verò, *quod ab aliis participatur, est id*, quod Deificatur. An verò & ante ipsas Unitates, quæ participantur, *Ipsum Divinum*, sit etiam separabile, & *ab aliis* participetur, in sequentibus *hoc* nobis erit manifestum. Nunc verò definiamus ipsum Divinum *numen, ipsum Deum*, esse hujusmodi, *scilicet*, Ipsum Ens, quod Unius est-particeps, vel Ipsum Unum cum ipso Ente contractè, *conjunctum*. In Diis enim omnia, præter Ipsum Unum, ut *ex aliis* pendentia, & secunda assumimus, ipsam Essentiam, ipsam Vitam, ipsam Mentem. Non enim in his: sed ante hæc, *per se* subsistunt *ipsi Dii*, & hæc producunt, & *in se ipsis* continent, non autem in his definiuntur, *nec horum terminis circumscribuntur*. Illud autem ignorare, non oportet, hæc secundùm veritatem quidem, alia ab aliis ita disterminari, *vel, distingui*. In multis verò locis Platonem & ea, quæ Deos participant, iisdem nominibus magnificentiùs exornare, & Deos appellare. Etenim animam divinâ non in Legibus tantùm Atheniensis hospes. Sed etiam Socrates in Phædro Deum appellat. Deorum igitur & equi, & aurigæ *sunt* omnes & ipsi boni, & ex bonis *procreati*, & ex sequentibus *hoc erit* multo *manifestius, ac* evidentiùs. Ac ista quidem *est* Deorum vita, *quam supra descriptam habemus*. Hoc verò nondum *est* mirandum. Quæ enim semper cum Diis unita-sunt, & unam cum ipsis catenam, *seriemq; perpetuam* complent, quomodo non mirandum *est, Platonem hæc* vocare Deos? sed etiam ipsos Dæmones, qui secundùm *suam* essentiam sunt Diis posteriores, & circa Deos subsistunt, Deos multis-in-locis appellat. Etenim in Phædro, & Timæo, & in aliis *Dialogis*, reperies ipsum *Socratem* ipsam Deorum appellationem, vel ad ipsos usque Dæmones extendere. Quod verò his est admirabilius, *Socrates* quosdam etiam homines, Deos appellare non dubitavit, *eosque Deorum appellatione non indignos judicavit*, ut in Sophista Eleatem hospitem. Ex his igitur omnibus sumendùm *illud est*, quòd Deus, alius quidem, est simpliciter Deus, alius verò, propter unionem, alius verò propter communionem, alius verò, propter contactum, *atque conjunctionem*, alius verò, propter similitudinem. Nam supereſſentialium quidem unusquisque, primo Deus *est*. Intellectualium verò unusquisque, per unionem *est Deus*.

Animarum verò divinarum unaquæque, per communionem *est id, quod est*. Dæmones verò divini, *sunt* Dii, propter conjunctionem cum illis *Diis*. Animæ verò virorum, hanc *Deorum* appellationem adipiscuntur per similitudinem, *quam cum Diis habent*. Sed horum unumquodque (ut dictum-est) divinum potiùs est, quàm Deus. Quoniam & ipsam mentem Athenienſis hospes divinam appellavit. Divinum verò, posterius est prima Deitate, quemadmodum etiam id, quod-est-unitum, *posterius est* ipso Uno, & ipsum Intellectuale, *quod mentis intelligentia percipitur, est posterius* ipsa Mente, & ipsum animatum, *est posterius* ipsa Anima. Et antecedunt quidem, semper ea, quæ magis uniformia *sunt*, & *quæ ad unam formam propius accedunt*, & quæ *sunt* simpliciora. Ipsa verò ipsorum Entium, *& universorum, quæ sunt*, series in ipsum Unum desinit, *& in eo finitur*.

Quod

Quod igitur *est* Divinum, talem definitionem *traditam à* nobis habeat. Immortale verò, deinceps contemplemur. Nam & Immortalitatis multi sunt ordines apud ipsum *Platonem*, à-summis usque ad extrema pervadentes. Et extremus quidem Immortalitatis sonus *exauditur* in *rebus* perpetuis, quæ sunt manifestæ. Quod etiam Eleates hospes in illis de circuitione verbis, Immortalitatis *assertor*, & instaurator, à patre *se* accepisse dicit.

Nam omne corpus & essentiam, & vitam ab alia causa pendentem accepit. Ipsum verò se ipsum continere, vel ornare, vel conservare non consuevit, *nec, ut hoc præstet, à natura datum habet*. Hoc verò *corpore* evidentiorem, & perfectiorem *esse* puto, ipsam particularium animarum immortalitatem, quam etiam in Phædone multis demonstrationibus convicit, *eamq; talem esse manifestè demonstravit, qualem esse dixit*. Et in decimo de Republicâ *Dialogo*. Dico autem ipsam *Immortalitatem* etiam *esse ipso corpore* præstantiorem, *& antiquiorem*, quòd in semet ipsa perpetuæ permansionis, *& eternæ perseverantiæ* causam contineat. Si verò ante hæc duo ipsam Dæmonum Immortalitatem esse statuamus, non peccabimus. Nam & horum genera *sunt* incorrupta, per quæ *Dæmones* subsistunt, *& immortalem essentiam habent*, & neque vergunt ad mortalitatem, neque replentur natura rerum, quæ gignuntur, & corrumpuntur. His tamen *Dæmonibus* longè augustiorem, & secundùm *suam* essentiam *longè* superiorem esse puto divinarum animarum Immortalitatem, quas etiam primò per-se-mobiliter, *id est, per-se-mobiles* esse dicimus, & fontes, & principia vitæ, quæ circum ipsa corpora, *& in ipsa corpora* dividitur, propter quam *immortalitatem*, & ipsa *corpora* redivivam immortalitatem adipiscuntur. Si verò etiam ante *Dæmones* istos, ipsos Deos, & immortalitatem in ipsis *existentem* intelligas, & ut in Convivio *traditur*, talis immortalitatis ne Dæmones quidem Diotima participes-facit: sed eam in solis Diis definit, *& in illis solis per suam definitionem esse statuit*. Talis *autem* Immortalitas omnino *ab Universis* separata, & ex ipsis Universis exempta tibi videbitur. Illic enim ipsum ævum *est* fons Immortalitatis universæ, & propter ipsum omnia & vivunt, & vitam habent, alia quidem perpetuam, *ac æternam*. Alia verò *vitam habent*, quæ dispergitur in id, quod non est. Est igitur (ut paucis rem totam explicemus) Divinum, Immortale, quatenus æternam vitam procreat, & continet. Non enim ut vitæ particeps: sed ut divinam vitam suppeditans, est immortale, & ut Deificans ipsam per-se-viventem-vitam, sive mente-perceptam, sive quomodocunque velis ipsam vocare. Sed jam deinceps id, quod-mente-percipitur, *est* spectandum, *& considerandum*.

Dicitur autem etiam *aliquid mente perceptum*, cum sensili *collatum*, *& sensilis habita ratione*, ut visibile, *quod sub oculos, visumque cadit*, & opinio cum sensu *conjuncta*. Hoc *autem* primam apparitionem, *& primum ortum* in maximè-principalibus causis habere constabit.

Τὸ μὲν οὖν θεῖον, τοιοῦτον ἡμῖν ἐχέτω διορισμόν. τὸ δὲ ἀθάνατον μετὰ τοῦτο θεωρήσωμεν. πολλαὶ γὰρ δὴ καὶ τῆς ἀθανασίας εἰσὶ παρ' αὐτῷ τάξεις, ἄνωθεν ἄχρι τῶν ἐσχάτων διήκουσαι. καὶ ὅτι τὸ μὲν τελευταῖον ἀπήχημα τῆς ἀθανασίας ἐν τοῖς ἀϊδίοις τῶν φαινομένων. ὁ δὴ καὶ ὁ Ἐλεάτης ξένος ἐν τοῖς περὶ τῆς ἀνακυκλήσεως λόγοις ἀθανασίας ὑπόσκιασιν, μεταλαχέναι φησὶν ὅπερ τοῦ πυρός.

Παῦ γὰρ ζῶμα καὶ τὸ εἶναι, καὶ τὸ ζῆν ἑτέρας αἰτίας ἠρτημένον ἔλαχεν. αὐτὸ δὲ ἑαυτὸ σωέχειν, ἢ κοσμεῖν, ἢ ζώζειν οὐ πέφυκε. τούτου δὲ ἐναργέστερον οἶμαι, καὶ τελεώτερον, τὸ τῶν μερικῶν ψυχῶν ἀθάνατον. ὃ δὴ καὶ ἐν Φαίδωνι πολλαῖς ἀποδείξεσι κατεδήσατο. καὶ τῷ δεκάτῳ τῆς Πολιτείας. λέγω δὲ αὐτὸ καὶ κυκλοτερῶς, ὡς ἐν ἑαυτῷ τὴν αἰτίαν ἔχον τῆς αἰωνίου διαμονῆς. περὶ δὲ τούτων ἀμφοτέρων εἶναι ὑγιέντας τὴν τῶν δαιμόνων ἀθανασίαν, οὐκ ἂν ἁμάρτοιμεν. ἀνήκεστα γὰρ καὶ τὰ τούτων ῥήγη, δι' ὧν ὑπέστησαν, καὶ οὔτε ῥέπουσιν εἰς τὰ θνητὰ, οὔτε δὲ ἀναπίμπλανται τῆς τῶν γινομένων τε, καὶ φθειρομένων φύσεως. τούτων δ' ἔτι σεμνοτέραν, καὶ καθ' οὐσίαν ὑπερέχουσαν εἶναι λογίζομαι τὴν τῶν θείων ψυχῶν ἀθανασίαν, ὡς δὴ καὶ πρώτως αὐτοκινήτως εἶναι φαμὲν, καὶ πηγὰς, καὶ ἀρχὰς τῆς ἀεὶ τοῖς ζώμασι μεριζομένης ζωῆς. διὰ ἣν καὶ αὐτὰ τῆς ὑπάρξεως ἀθανασίας μετέλαχεν. εἰ δὲ δὴ καὶ πρὸ τούτων αὐτοὺς θεοὺς, καὶ τὴν ἐν αὐτοῖς ἀθανασίαν ἐννοήσας, καὶ ὅπως ἐν Συμποσίῳ, τῆς τοιαύτης ἀθανασίας οὐδὲ τοῖς δαίμοσιν ἡ Διοτίμα μεταδίδωσιν, ἀλλ' ἐν μόνοις αὐτὴν ἀφορίζεται τοῖς θεοῖς. παντελῶς [δὲ] χωριζόν, καὶ τῶν ὅλων ἐξῃρημένον σὺ φανείτω τὸ τοιοῦτον ἀθάνατον. ἐκεῖ γὰρ ὁ αἰὼν ἡ πηγὴ τῆς ὅλης ἀθανασίας, καὶ δι' ἐκεῖνον πάντα καὶ ζῇ, καὶ ἔχει ζωὴν, τὰ μὲν ἀΐδιον, τὰ δὲ, εἰς τὸ μὴ ὂν σκεδαννύμενον. ἔστιν οὖν (ὡς σωελόντι φαίνου) τὸ θεῖον ἀθάνατον, καθόσον ἐστὶ γονικὸν τῆς ἀϊδίου ζωῆς, καὶ σωεκτικόν. οὐ γὰρ ὡς μετέχον τοῦ ζῆν, ἀλλ' ὡς παρεκτικὸν τῆς θείας ζωῆς, ἀθάνατόν ἐστι. καὶ ὡς ἐνθεοῦν τὴν αὐτοζωὴν, εἴτε νοητὴν αὐτὴν, εἴτε ὁπωσοῦν ἐθέλοις καλεῖν. ἀλλὰ δὴ τὸ νοητὸν μετὰ τοῦτο σκεπτέον.

Λέγεται μὲν οὖν καὶ πρὸς τὸ αἰσθητὸν, ὡς ὁρατὸν, καὶ δόξῃ μεθ' αἰσθήσεως. τὸ τὴν πρώτης ἴσως ἐκφάνσιν ἐν τοῖς ἐρχηγικωτάτοις αἰτίοις ἔχον φαίνεται.

Universidad de Deusto
Biblioteca

νοητὸν μὲν γὰρ καὶ ἡ ψυχὴ, καὶ τῆς μοίρας ἐστὶ πώτης, καὶ τῶν αὐθητῶν ἐξηρημένη, καὶ τὴν οὐσίαν λαχοῦσα χωριστὴν ἀπ' αὐτῶν. νοητὸν δὲ καὶ πρὸ πώτης ὁ νοῦς. ὅτι δὴ καὶ τὴν ψυχὴν ἐν μέσῳ τεθεῖναι ἀξιοῦμεν μᾶλλον, ἢ τοῖς πέρασι συναριθμὸν ποιεῖν. νοητὸν δὲ καὶ τὸ νοῦ πρεσβύτερον, τὸ πληρωτικὸν τῆς νοήσεως, καὶ τελειωτικὸν αὐτὸ καθ' αὑτὸ ὑπάρχον. ὁ δὴ καὶ ὁ Τίμαιος ἐν παραδείγματος τάξει τοῦτ' ἔστησε τοῦ δημιουργικοῦ νοῦ, καὶ τῆς νοερᾶς ἐνεργείας. ἐπέκεινα δὲ τούτων, τὸ θεῖον ἐστι νοητὸν, ὃ καθ' αὑτὸ ἀφώρισται τῶν ἑνώσιν, καὶ ὑπαρξιν τῶν θείων. καὶ γὰρ οὗτος νοητόν ἐστιν, ὡς ἐφετὸν τοῦ νῶ, καὶ ὡς τελεσιουργὸν, καὶ ὡς συνεκτικὸν τοῦ νοῦ, καὶ ὡς πλήρωμα τοῦ ὄντος.

Ἄλλως οὖν νοητὸν τῶν ὕπαρξιν τῶν Θεῶν φήσομεν. ἄλλως τὸ ὄντως ὄν, καὶ τὴν πρωτίστην οὐσίαν. ἄλλως τὸν νοῦν, καὶ τὴν νοερὰν πᾶσαν ζωήν. ἄλλως τὴν ψυχὴν, καὶ τὸν ψυχικὸν διάκοσμον. καὶ δεῖ μὴ τοῖς ὀνόμασιν ἐμπαχουμένους τυχεῖν τὰς διαφόρους τῶν πραγμάτων φύσεις. ἡ μὲν οὖν τριὰς αὕτη τοιαύτην ἔχει τὴν τάξιν, ὡς τὸ μὲν θεῖον, ἄκρατον εἶναι, καὶ πρώτιστον. τὸ δὲ ἀθάνατον, δεύτερον. τὸ δὲ νοητὸν, τρίτον. οὗ μὲν γὰρ τὸ ὂν ἐστιν ὑπολαμβανόμενον. οὗ δὲ ἡ ζωὴ κατὰ τὴν ἀθανασίαν τῶν Θεῶν ὑφέστηκεν. οὗ δὲ ὁ νοῦς κατὰ τὴν πλήρωσιν τῆς ἑνώσεως νοητὸν ἐπονομάζεται.

Nam & ipsa anima *est quiddam*, quod mente percipitur, & hujus sortis, *quæ mente percipitur*, est, & ex sensilibus exempta, & essentiam ab ipsis separatam sortita. Mens verò etiam ante hanc *animam, est quiddam*, quod mente percipitur. Nam & ipsam animam in medio collocare malumus, quam inter prima numerare, *& in primorum Entium numero ponere*. Mente-perceptum autem *dicitur* etiam id, quod ipsa Mente antiquius *est*, quod intelligentiæ complendæ vim habet, & quod per se ipsum *intelligentiæ* perficiendæ facultatem habet, quod etiam Timæus exempli loco proponit rerum-effectricis Mentis, & intellectualis actionis. Præter verò hæc omnia, ipsum Divinum est id, quod mente-percipitur, quod secundùm ipsam unionem, & essentiam divinam definitur. Etenim hoc mente percipitur, ut *id, quod est* expetendum Menti, & ut id, quod perficit *Mentem*, & ut id, quod continet Mentem, & ut complementum ipsius Entis.

Aliter igitur ipsam Deorum essentiam dicemus *esse* mente perceptam, *id est, mente percipi*. Aliter id, quod verè est, & ipsam primam essentiam *mente-percipi dicemus*. Aliter, ipsam mentem, & omnem intellectualem vitam. Aliter, ipsam animam, & ipsum animalem ordinem, *id est, ipsam animarum distinctionem, & ordinem*. Et oportet *nos* non ipsis nominibus invectos, *iisque mordicùs hærentes*, diversas rerum naturas assequi. Hæc igitur trinitas talem habet ordinem, ita ut ipsum quidem Divinum, purum, *& cum nullare mixtum*, & primum sit. Mens verò, secundum. Id verò, quod mente percipitur, tertium. Nam alibi quidem, ipsum Ens, est id, quod deificatur. Alibi verò, ipsa vita, propter Deorum immortalitatem subsistit. Alibi verò ipsa Mens, propter ipsam unionis expletionem, mente-perceptum appellatur.

[NOTA. *Ex ipso Capitum catalogo patet hîc esse principium Capitis 28.*]

ΜΕΤΑ δὲ τοῦτο ἐστὶν ἐφεξῆς τὸ μονοειδὲς, τὸ ἀδιάλυτον, τὸ ὡσαύτως ἔχον ἀεὶ τῶν αὐτῶν αἰτίων. καὶ ἅμα πρόεισι, καὶ ἅμα πάντων χωρεῖ τῶν θείων διακόσμων. τὸ μὲν γὰρ μονοειδὲς, ἀκρότητά ἐστι, καὶ τῇ μονάδι τῇ θείᾳ πυρὶ, [πυρεῖω,] καὶ τὸ ὂν πρώτως ἀπολαύειν μάλιστα προσῆκεν. εἰς ὃ δὴ καὶ τελοῦσα πᾶν τὸ μεθεκτὸν τῶν ἑνάδων ἥνωται. τὸ γὰρ ἓν καὶ πρὸ τούτων ἐστὶν, ὡς ἔστιν προϊοῦσι δῆλον. τὸ δὲ ἀδιάλυτον, δεύτερον. συνεκτικὸν γάρ ἐστι, καὶ συνδετικὸν τῶν ἄκρων καὶ τῆς θείας ἑνώσεως. ἐπὶ καὶ τὸ ἀληθῶς σωματοῦσθαι, πιοῦσιν. τὸ δὲ καὶ ταυτὸ, καὶ ὡσαύτως ἔχον, αἰώνιόν ἐστι, καὶ τῆς ἀϊδιότητος τῶν Θεῶν πλῆρες. παρ' οὗ καὶ τοῖς ἄλλοις ἡ τῆς ἀθανασίας, καὶ τῆς αἰωνίου ταυτότητος μέθεξις. εἰς ταυτὸν ἄρα τοῦ θείου ἥκει τὸ μονοειδές. τοῦ δὲ ἀθανάτου, τὸ ἀδιάλυτον. τοῦ δὲ νοητοῦ, τὸ ὡσαύτως ἔχον αἰωνίζομεν.

καὶ ὁρᾶς ὅπως ἕκαστα συνήρμοσται κατὰ τρόπον ἀλλήλοις; τὸ μὲν γὰρ, διὰ τὴν ἑνάδα,

POST hunc verò *trinitatis hujus ordinem suprà descriptum*, sequitur deinceps id, quod est Uniforme, Quod indissolubile, Quod eodem modo *se semper* habet, ab iisdem causis *manans*. Et hæc procurrunt, & per omnes divinos ordines pervadunt. Nam ipsum quidem Uniforme, summum est, & Unitati divinæ præsens-adest, & quod est primò, maximè conveniens apparet, *ac elucet*. In quod etiam desinit omne genus, quod Unitatum *est* particeps. Nam ipsum Unum est etiam ante hæc, ut *nobis* progredientibus erit manifestum. Illud verò, quod est Indissolubile, *est* secundum. Continet enim, & vincit, *arctissimoque vinculo conjungit* extrema per divinam unionem. Quia & ipsum dissolubile, propter inopiam conjunctionis, & facultatis multitudinem in Unum contrahentis, *est* hujusmodi. Quod verò *semper* eodem-modo, & pariter, *& æqualiter se* habet, æternum est, & Deorum æternitate plenum. Unde etiam Immortalitatis, & æternæ Identitatis communio *paratur* aliis. Quod igitur est Uniforme, in idem cum Divino concurrit, *& utrunque Vnum & idem efficit*. Cum Immortali verò *concurrit* Indissolubile, *& utrunque Vnum, & idem constituit*. Quod verò pariter, *& eodem modo se semper* habet, referemus ad id, quod mente percipitur.

Et, videsne quomodo singula certa ratione, alia cum aliis aptè-sint-conjuncta? Nam aliud quidem, propter

propter Unitatem primam ab ipso Ente participatam, meritò est Uniforme. Si enim *Deus* propter ipsum Unum, *est* Deus, ergò profectò ipsum Divinum erit Uniforme. Ἑνοειδὲς enim, & Μονοειδὲς, idem *est*, *idemque significat, scilicet Vniforme. Quod enim unam, & quod solam formam habet, est idem*. Quod verò propter unam vitæ causam est Immortale, id etiam pariter est Indissolubile. Ipsa enim vita *est* vinculum naturarum dissolubilium. Quod etiam Timæus nobis demonstrans, Immortali Dissolubile opponit. Nam (inquit) Immortales quidem non estis, neutiquam tamen dissolvemini, neque mortis sortem gustabitis. Ergò omne quidem mortale, est dissolubile. Immortale verò, indissolubile. Quod verò redivivam immortalitatem habet, neque indissolubile, neque mortale, propter eandem rationem *censetur*. Nam in utriusque medio situm, neutrum est *duarum* extremitatum, secundùm utramque oppositionem. Quod verò tertium *est*, in ipsa plenitudine universorum mente-perceptorum collocatum, simul, & pariter se habet.

Identitatis enim & æternæ permansionis causa est id, quod mente percipitur. Et ipsa Mens propterea *est* omnino æterna. A primis igitur, & maximè-principalibus causis hæ trinitates descendunt, quemadmodum etiam de præcedentibus, *& supra dictis* demonstravimus. Sed hæc quidem postea *tractabuntur*. His verò definitis, *& distinctè demonstratis*, consideremus, quidnam esse dicamus id, quod in *rebus* divinis non-generatum *vocatur*. Etenim omne Ens, ortum non habere dicimus, & ipsas animas non generatas *esse* Socrates in Phædro demonstrat. Et ante has ipsi Dii collocati-sunt-supra generationes *omnes, & omnem rerum secundarum ortum antecedunt*, & ipsam in tempore *creatam* hypostasin. Quomodo igitur ipsum Divinum *numen, & quidquid est divinum*, definimus, & quanam ratione *demonstramus* non esse generatum? An quia exemptum-est ex omni generatione, non *solum* illa, quæ fit in temporis partibus, qualem diceremus *rerum* materiatarum generationem, *sive procreationem, & ortum*, nec illa *tantum* quæ in omne tempus extenditur, qualem cœlestium corporum generationem, *ac ortum* Timæus demonstrat: sed & animali generatione, *id est, sed & animæ ortu?* Nam & istam *animam* in tempore quidem non-generatam, præstantissimam verò *rerum omnium creatarum, & generatarum* Timæus appellat. Et denique, *quod est divinum, id exemptum est ex* omni divisione, & discretione essentiali. Nam ipse Deorum progressus est semper per unionem secundarum *rerum, & naturarum*, quæ uniformiter sunt collocatæ in iis, quæ ante ipsas *res, naturasque sunt*, & quæ continent ipsorum producentium in ipsis ea, quæ producuntur *ab ipsis producentibus*. Quod igitur est individuum, & indiscretum, & unitum, id non generatum est, ut vera ratio *docet*. Quamobrem, quamvis quædam generationes, *& ortus* in Diis per fabulosa commenta à Platone dicantur, quemadmodum in Diotimę fabula, Veneris generatio celebratur, & Amoris in natalitiis à Venere generati, non oportet *tamen* ignorare quomodo talia *commenta* dicantur, & quomodo demonstrationis symbolicæ causa, ista *commenta* componantur, *ut per quædam obscura signa res arcanæ significentur. Sciendum* etiam, quod fabulæ ineffabilem nar-

τὸ πρώτως τοῦ ὄντος μεταλαμβανόμενον, μονοειδές ἐστιν ἑκάστων. εἰ γὰρ κατὰ τὸ ἓν, ὁ Θεὸς, ἑνοειδὲς δήπου τὸ θεῖον ἔσται. τὸ δὲ ἑνοειδὲς τῇ μονοειδεῖ πως ἐστιν. τὸ δὲ ἀπὸ τῆς μιᾶς τῆς ζωῆς αἰτίαν ἀθάνατον ὄν, καὶ ἀδιάλυτόν ἐστιν ὁμοίως. δεσμὸς γὰρ ἡ ζωὴ τῶν φύσεων ἀλαλύτων. ὃ καὶ ὁ Τίμαιος ἡμῖν ἐνδεικνύμενος, τῇ ἀθανάτῳ τὸ ἀλαλύτου ἀντίθησιν. ἀθάνατοι μὲν γὰρ οὐκ ἐστὲ φησὶν, οὐδὲ μὴν διαλυθήσεσθε, οὐδὲ γεύσεσθε θανάτου μοίρας. ἔστιν ἄρα τὸ μὲν θνητὸν πᾶν, ἀλαλυτόν. τὸ δὲ ἀθάνατον, ἀδιάλυτον. τὸ δὲ ἀπόπαλιν ἀθανασίαν ἔχον, οὔτ' οὖν ἀδιάλυτον, οὔτ' οὖν θνητὸν, κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον. ἐν μέσῳ γὰρ ἐν ἀμφοτέρων, οὐδέτερόν ἐστι τῶν ἄκρων, καθ' ἑκατέραν αὐτῶν θέσιν. τὸ δὲ αὖ τρίτον, κατὰ τὸ πλήρωμα τῶν ὅλων νοητῶν ἱδρυμένον, ὁμοῦ, καὶ ὡσαύτως ἔχον ἐστί.

Ταυτότητος γὰρ, καὶ τῆς αἰωνίου διαμονῆς αἴτιον τὸ νοητόν ἐστι. καὶ ὁ νοῦς διὰ πᾶν τοῦτο πάντως αἰώνιος. ἀπὸ τῶν πρώτιστων ἄρα, καὶ ἀρχοειδεστάτων αἰτίων, αἱ τριάδες αὗται καθήκουσιν, ὥστε δὴ καὶ ὡς τῶν ἔμπροσθεν ἐδείκνυμεν. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὑστερον. διωρισμένων δὲ τούτων, τὸ ἀγένητον τῶν θείων νοήσωμεν, οἷόν ποτε λέγεται εἶναι. καὶ γὰρ τὸ ὂν πᾶν φησὶν ὅτι ἔχει φανὲν, καὶ τὰς ψυχὰς ἀγένητους ὁ ἐν τῷ Φαίδρῳ Σωκράτης ἀποδείκνυσι. καὶ πρὸ τούτων αὐτοὶ οἱ Θεοὶ γενέσεων ὑπερίδρυται, καὶ τῆς κατὰ χρόνου ὑποστάσεως. πῶς οὖν ἀγένητον τὸ θεῖον ἀφορίζομεν, καὶ κατὰ ποῖον λόγον; ἢ ὅτι πάσης ἐξῄρηται γενέσεως, οὐ τῆς ἐν μορίοις τοῦ χρόνου γινομένης, οἵαν δὴ λέγομεν αὖ τὴν τῶν ἐνύλων γένεσιν, οὐδὲ τῆς εἰς πᾶσαν τὸν χρόνον ἐκτεινομένης, οἵαν τῶν οὐρανίων σωμάτων γένεσιν ὁ Τίμαιος ἀποδείκνυσι, ἀλλὰ καὶ τῆς ψυχικῆς γενέσεως; ἐπεὶ καὶ τούτων ἀγένητον μὲν κατὰ χρόνον, ὁρίσει δὲ τῶν γενητῶν ὁ Τίμαιος ἀποκαλεῖ. καὶ πάσης ἁπλῶς διαιρετοῦς, καὶ μεριστῆς οὐσίας. ἡ γὰρ τῶν Θεῶν πρόοδος, καθ' ἕνωσιν ἐστὶν ἀεὶ τῶν δευτέρων, ἑνοειδῶς ἐν τοῖς πρὸ αὐτῶν ἱδρυμένων, καὶ τῶν παραγόντων ἐν αὐτοῖς τὰ παραγόμενα συνεχόντων. τὸ τοίνυν ἀδιαίρετον, καὶ ἀδιάκριτον, καὶ ἡνωμένον ἀγένητόν ἐστιν, ὡς ὁ ἀληθὴς λόγος. ὥστε καὶ εἴ τινες γενέσεις ἐπὶ Θεῶν μυθικῶς πλάσμασιν ἀπὸ τοῦ Πλάτωνος λέγοιντο, καθάπερ ἐν τῷ μύθῳ τῆς Διοτίμας, ἡ τῆς Ἀφροδίτης γένεσις ὑμνηται, καὶ τοῦ ἔρωτος ἐν γενεθλίοις Ἀφροδίτης ἀποκηρυχθέντος, δεῖ μὴ λανθάνειν ὅπως τε τοιαῦτα λέγεται, καὶ ὡς ἐνδείξεως ἕνεκα συμβολικῆς ταῦτα συγκειται. καὶ διότι τῶν ἀπορρήτων

Universidad de Deusto
Biblioteca

ἀρρήτων ἐκφάνσιν ἅπαν πυπτολόμυσι, φησὶν οἱ μῦθοι καλοῦσι. τοῖς μὲν γὰρ ὀρφικοῖς, καὶ Δημοῦτ τὸ πρῶτιστον αἴτιον, χρόνον προσείρηται. καὶ γὰρ αὖ δι' ἄλλας αἰτίας, ἵνα τὸ καθ' αὑτὸν τοῦ κατὰ χρόνον ἢ τινων. καὶ ἡ θεολογία τῶν θεῶν ἀπ' αὐτίας προϊοῦσα τῆς ὑπάρξεως, κατὰ χρόνον γένεσις κυρίως ἐπονομάζεται. Πλάτωνι δὲ ἄρα μυθολογοῦντι μὲν τὰ τοιαῦτα πλάττειν ἐπρεπῶς τοῖς θεολόγοις ἥρμοζε. διαλεκτικῶς δὲ, καὶ νοερῶς, ἀλλ' οὐ μυστικῶς τὰ θεῖα ζητοῦντι, καὶ ἀφηγουμένῳ τὰ ἀγέννητον ὑμνεῖν τὸ τῶν θεῶν. πρώτως γὰρ οἱ θεοὶ τῆς ἀγεννησίας ἐν αὐτοῖς ἱδρύσαντο τὸ παράδειγμα. δεύτερος δὲ ἡ νοερὰ φύσις ἀγέννητος, καὶ μετὰ ταύτην ἡ ψυχικὴ σύστασις. ἔσχατον δὲ ἴνδαλμα καὶ τοῖς σώμασιν ἐστὶ τῆς ἀγεννήτου δυνάμεως. ὃ καὶ τῶν μετὰ Πλάτωνά τινες συνιδόντες, ἀγέννητον ἀδιορίστως ἀποφαίνονται τὸν ὅλον οὐρανόν.

Ἀγέννητοι μὲν οὖν οἱ θεοί· τάξις δέ ἐστιν ἐν αὐτοῖς πρώτων τε, καὶ μέσων, καὶ τελευταίων προόδων, καὶ ὑπεροχαὶ δυνάμεων, καὶ ὑφέσεις. καὶ τῶν μὲν αἰτίων ἐνοειδεῖς πολυειδεῖς. καὶ πάντα μὲν συνυφέστηκεν ἐν ἀλλήλοις. ὁ δὲ τῆς ὑποστάσεως τρόπος ἐξήλλακται. καὶ τὰ μὲν, ὡς πληροῦντα προϋπάρχει τῶν δευτέρων. τὰ δὲ, ὡς πληρούμενα, τῶν πλουσιωτέρων ἐφίεται, καὶ μεταλαμβάνοντα τῆς δυνάμεως αὐτῶν, γονικὰ τῶν μεθ' ἑαυτὰ, καὶ τελεσιουργὰ τῆς ὑπάρξεως αὐτῶν ἀποτελεῖται. πρὸς ταῦτα τοίνυν ἀποβλέποντες, καὶ πατρικὰς αὐτὰς τῶν μύθων, καὶ τὰς γονίμους τῶν πατέρων δυνάμεις ἐξηγησάμεθα. πανταχοῦ γὰρ δὴ τὸ μὲν τῆς κρείττονος, καὶ ἑνοειδεστέρας φύσεως αἴτιον ὑποθησόμεθα.

Τὸ δὲ τῆς καταδεεστέρας, καὶ μεριστοτέρας, ἐν μητρὸς τάξει προϋπάρχειν φήσομεν. ἀνάλογον γὰρ, μονάδι μὲν, καὶ τῇ τοῦ πέρατος αἰτίᾳ παρὰ τοῖς θεοῖς, ὁ πατήρ. δυάδι δὲ, καὶ τῇ ἀπείρῳ δυνάμει τῇ γονιμικῇ τῶν ὄντων, ἡ μήτηρ. ἀλλὰ τὸ μὲν πατρικὸν, μονοειδὲς παρὰ Πλάτωνι, καὶ τῶν ἀπ' αὐτοῦ προϊόντων ὑφηλότερον ἱδρυται, καὶ ἐν ἑφετοῦ μοίρᾳ τῶν ἀκτημόνων προϋφέστηκε. τὸ δὲ αὖ μητρικὸν, πολυειδὲς· καί ποτε μὲν ὡς κρεῖττον τῶν γονιμάτων. ποτὲ δὲ, ὡς ὑφειμένον, κατὰ τὴν οὐσίαν, ἐν τοῖς μύθοις προτείνεται. καθάπερ ἐν Συμποσίῳ τὴν πενίαν τοῦ ἔρωτος μητέρα λέγουσι. καὶ ὅσα ἐν

rationem *de Diis, quos ajunt originem ducere* à causis *arcanis*, occultantes, generationem *ortumq́*, vocant. Nam in Orphicis quidem *scriptis*, etiam propterea prima causa, Tempus appellatur. Etenim etiam propter alias causas *ita vocatur*, ut id, quod propter causam fit, idem sit cum eo, quod propter tempus, *& in tempore fit*. Et ipse Deorum progressus à causâ procedens optimâ, in tempore generatio propriè vocatur. Ergò Platoni quidem fabulosè-loquenti, *& res arcanas per fabulosa commenta declaranti*, talia secundùm Theologos fingere conveniebat, dialectícè verò differenti, & intellectualiter, non autem mysticè, divina quærenti, & narranti, non-generatum Deorum *genus* celebrare *conveniebat*. Primùm enim Dii non-generationis in *se* ipsis exemplum collocarunt. Deinde verò, intellectualis natura *est* non generata. Post hanc verò *ponitur* animalis, *id est, anima* constitutio. Postremum verò simulachrum est & in ipsis corporibus non generatæ facultatis. Quod etiam quidam post Platonem conspicati, cœlum universum non-generatum indefinitè pronunciant.

Ergo non-generati quidem *sunt* Dii: sed in ipsis est ordo & primorum, & mediorum, & ultimorum progressuum, & excellentiæ facultatum, & summissiones. Et causarum quidem uniformes comprehensiones. Ipsorum verò causatorum progenies multiformes. Et omnia quidem consistunt alia in aliis. Ipse verò hypostaseos, *quasi dicis, subsistentiæ, vel, consistentiæ, pro, subsistendi, vel consistendi* modus est-varius. Et alia quidem, ut explentia, sunt antè secunda. Alia verò, ut ea, quæ *ab aliis* explentur, perfectiora expetunt, & ipsorum facultatem participantia, generant ea, quæ sunt post ipsa, & ipsorum essentiæ perfectricia fiunt, *id est, ipsorum essentiam perficiunt, & ad perfectionem perducunt*. Ad hæc igitur spectantes, & patrias causas fabularum, & fœcundas ipsarum matrum facultates enarravimus, *& explicavimus*. Ubique enim profectò, præstantioris quidem, & uniformioris naturæ causam, patriam supponemus, *& id quod ad unam tantùm naturæ formam propiùs accedit, ut rei procreatæ patrem esse statuemus*.

Inferioris verò, *vel, deterioris*, & particularioris *naturæ causam*, matris loco, *pro, tanquam fœtus in lucem editi matrem*, prius esse dicemus. Per quandam enim rationis proportionem, *& convenientiam*, Unitati quidem, & ipsi finis causæ apud Deos *existenti respondet* ipse pater. Dyadi verò, *quasi dicis, Dualitati*, & infinitæ facultati ipsorum Entium generatrici *respondet* ipsa mater. Sed ipsum quidem patrium uniforme, apud Platonem vel ipsis *rebus* ab ipso procedentibus excelsius statuitur, & in expetendi *boni* loco *ponitur, & optabile putatur, ut id, quod* subsistit ante ea, quæ gignuntur, *& suam essentiam ante res generatas existentem habet*. Ipsum verò maternum, duplici-forma-præditum *est*. Et modo quidem ipsis fœtibus, *suaque progenie censetur* præstantius. Modò verò, ut summissum, *& minus præstans*, secundùm *suam* essentiam in fabulis proponitur. Quemadmodum in Convivio, Paupertatem, Amoris matrem vocant. Nec in fabulosis

bulosis commentis tantùm: sed etiam in philosophica ipsorum Entium contemplatione, quemadmodum in Timæo scriptum est.

Etenim illic, ipsum quidem Ens, *Plato* patrem, ipsam verò materiam, matrem, & nutricem ipsius generationis appellat. Fœcundæ igitur, & effectrices secundarum *rerum* facultates, & vitæ suppeditatrices, & discretionis autores, *& causæ*, matres sunt, collocatæ supra *res* à se productas. Illæ verò *facultates*, quæ *res* à se procedentes suscipiunt, & quæ multiplicant actiones ipsarũ, & extendunt ipsam etiam deteriorem *rerum* ab *ipsis* generatarũ partẽ, *& sortem*, & istæ vocantur matres. Ipsi verò fœtus hujusmodi causarum, modò quidem, per unionem à suis principiis procedunt, & explentur ab utroque *principiò, paterno scilicet, & materno*. Modò verò continent ipsum vinculum ipsorum *principiorum*, in medio collocati, & traficientes ipsas patrum donationes, in maternos sinus, & convertentes ipsorum *principiorum* susceptiones in ipsas primariarum causarum expletiones. Illorum verò, quæ subsistunt per duplex principium antè-existens ab ipsa generatione, alia quidem, ut paternam *causam* referunt, *eiq́ sunt similia*, & hujusmodi genera Deorum, efficiendarum, & custodiendarum, & continendarum *rerum vim, & facultatem habent*. Etenim ipsum facere, & continere, & custodire *res*, ipsi finis causæ convenit. Alia verò, ut maternam *causam referunt, eiq́ sunt similia*; & sunt fœcunda, & vivifica, & motum, & multiplicationem facultatum, & varietatem, & progressus suppeditant. Hæc enim omnia sunt infinitionis, *vel, infinitatis*, & primæ multitudinis fœtus, *atque progenies*.

CAPUT XXIX.

De Deorum igitur essentiâ non generatâ, vel hæc, *quæ jam dicta sunt*, sufficiunt. Restat autem (opinor) ut & de divinis nominibus dicamus. Nam Socrates in Cratylo rectam-rationem nominũ inter *res* divinas insigniter elucere censet. Et Parmenides in prima quidem hypothesi, *quæ vulgò suppositio vocatur*, ut & alias omnes *res* notas, & ipsas notiones omnes, sic etiam & ipsum nomen, & ipsam definitionem de Uno negat, *Vnicq́ non tribuit*. In secunda verò *suppositione*, in omnibus aliis *hæc ponit, omnibusq́ tribuit*, & ipsam definitionem hujus Unius nomen esse demonstrat. Ut igitur summatim dicamus, prima quidem, & maximè propria, & verè divina nomina statuendum *est* in ipsis Diis esse collocata. Secunda verò, & horum simulachra intellectualiter subsistentia, divinæ sortis esse dicendum *est*. Tertia verò, ab ipsa quidem veritate *manantia*, verbis verò, *modoque differendi* ficta, & *rerum* divinarum ultimam significationem recipientia, à peritis *viris* enuntiari dicemus, modò quidem, afflatu divino, modo verò, intellectualiter agentibus, & internorum spectaculorum imagines, quæ motu feruntur, progignentibus. Ut enim Mens primarum in ipsa cõprehensarum formarum formatrix, circa materiam significationes *nobis* repræsentat, *& quasi spectandas oculis exhibet*, & æternorum temporanea, & individuorum dividua, & quasi adumbrata ipsorum verè Entium simulachra producit, eodem (arbitror) modo & illa scientia, *quæ est* apud nos, *& in nobis*, intellectualem effin-

τοῖς μυθικοῖς πλάσμασι μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ φιλοσόφῳ θεωρίᾳ τῶν ὄντων ὥσπερ ἐν Τιμαίῳ γέγραπται.

καὶ γὰρ ἐκεῖ, τὸ μὲν ὂν, πατέρα, τὴν δὲ ὕλην, μητέρα, καὶ τιθήνην ἐπονομάζῃ τῆς γενέσεως. οὐ μὴν οὐν γονιμοι, καὶ τελεσιουργοὶ τῶν δευτέρων δυνάμεις, καὶ ζωῆς χορηγοὶ, καὶ διακρίσεως αἴτιοι, μητέρες εἰσὶν, ὑπερεκπορεύομαι τῶν περιγεγραμμένων ἀφ' ἑαυτῶν. αἱ δὲ ὑποδεχόμεναι τὰ προϊόντα, καὶ πολλαπλασιάζουσαι τὰς ἐνεργείας αὐτῶν, καὶ ἐκτείνουσαι καὶ τὴν χείρονα μοῖραν τῶν ἀποτελουμένων, ἀποκαλοῦνται δὲ καὶ αὗται μητέρες. τὰ δὲ αὖ γενήματα τῶν τοιούτων αἰτίων, ὅτε μὲν, καθ' ἕνωσιν ἀπὸ τῶν οἰκείων προϊόντων δέχῃ, καὶ πληροῦται παρ' ἀμφοῖν. ὅτε δὲ, συνέχῃ τὸν συνδέσμον αὐτῶν ἐν μέσῳ παραγόμενα, καὶ διαπορθμεύοντα τὰς τῶν πατέρων δόσεις, ἅτε σὺν μητρικοὺς κόλπους, καὶ ἀποστρέφοντα τὰς αὐτῶν ὑποδοχὰς εἰς τὰς τῶν πρωτουργῶν αἰτίων ἀποπληρώσεις. τῶν δὲ ὑφισταμένων ἀπὸ τῶν διπλῶν ἀρχῶν προϋπαρχουσῶν ἀπὸ τῆς γενέσεως, τὰ μὲν, ὡς τὸν πατρικὸν ἀφομοιοῦται, καὶ ἐστι ποιητικὰ, καὶ φρουρητικὰ, καὶ συνεκτικὰ τὰ τοιαῦτα γένη τῶν θεῶν. καὶ γὰρ τὸ ποιεῖν, καὶ τὸ συνέχειν, καὶ τὸ φρουρεῖν, τῇ τοῦ πέρατος αἰτίᾳ προσήκει. τὰ δὲ, ὡς τὸν μητρικὸν, καὶ ἐστι γόνιμα καὶ ζωοποιὰ, καὶ κινήσεως χορηγὰ, καὶ πολλαπλασιασμοῦ τε δυνάμεων, καὶ ποικιλίας, καὶ προόδων. ἅπαντα γὰρ ταῦτα τῆς ἀπειρίας ἐστὶν ἔκγονα, καὶ δι' ἄπειρίαν πλήθους.

Κεφάλαιον κθ.

Περὶ μὲν οὖν τῆς ἀγεννήτου τῶν θεῶν ὑπάρξεως, καὶ ταῦτα ἱκανά. λείπεται δὲ (οἶμαι) καὶ περὶ τῶν ὀνομάτων τῶν θείων εἰπεῖν. καὶ γὰρ ὁ ἐν τῷ Κρατύλῳ Σωκράτης τὴν ὀρθότητα τῶν ὀνομάτων ἐν τοῖς θείοις διαφερόντως ἐκφάνδην ἄξιοῖ. καὶ ὁ Παρμενίδης κατὰ μὲν τὴν πρώτην ὑπόθεσιν, ὅσας ἄλλας πάντα γνωρίζει, καὶ τὰς γνώσεις ἁπάσας, οὕτω δὴ καὶ τὸ ὄνομα, καὶ τὸν λόγον ἀποφάσκει τοῦ ἑνός. κατὰ δὲ τὴν δευτέραν ἐφ' ἅπασι τοῖς ἄλλοις, καὶ ὑπὲρ λόγου ἐστὶ τοῦ ἑνὸς τύπου, ὄνομα δείκνυσιν. ἵν' οὖν συλλήβδην εἴπωμεν, τὰ μὲν πρώτιστα, καὶ κυριώτατα, καὶ ὅλως θεῖα τῶν ὀνομάτων, ἐν αὐτοῖς ὑποδετέον ἱδρύσθαι τοῖς θεοῖς. τὰ δὲ δεύτερα, καὶ τούτων ὁμοιώματα νοερῶς ὑφεστηκέτω, τῆς δαιμονίας μοίρας εἶναι λεκτέον. τὰ δ' αὖ τρίτα μὲν ἀπὸ τῆς ἀληθείας, λογικῶς δὲ πλαττόμενα, καὶ τῶν θείων ἐκάστῳ ἐμφασιν καταδεχόμενα, παρὰ τῶν ἐπιστημόνων ἐκφαίνεσθαι φήσομεν, ὅτε μὲν, ἐνθέως, ὅτε δὲ, νοερῶς ἐνεργούντων, καὶ τῶν ἔνδον θεαμάτων εἰκόνας ἐν κινήσει φερομένας ἀπογεννώντων. ὡς γὰρ ὁ νοῦς ὁ δημιουργικὸς τῶν ἐν αὐτῷ πρωτίστων εἰδῶν, οἷον τὴν ὕλην ἐμφάσεις ἐφίησι, καὶ τῶν αἰωνίων ἔγχρονα, καὶ τῶν ἀμερίστων μεριστὰ, καὶ οἷον ἐσκιαγραφημένα τἀληθῶς ὄντων εἴδωλα παράγει, καὶ τὸν αὐτὸν (οἶμαι)

τρόπον, καὶ παρ' ἡμῖν ἐπιστήμη, τῷ νοερὰν ἀποδυομένη ποίησιν, διὰ λόγου δημιουργεῖ τῶν τ' ἄλλων πραγμάτων ὁμοιώματα, καὶ δὴ καὶ αὐτῶν τῶν Θεῶν. τὸ μὲν ἀσύνθετον αὐτῶν, διὰ σωματείους. τὸ δ' ἁπλοῦν, διὰ ποικιλίας. τὸ δὲ ἑωρῶμενον, διὰ πολήθους ἀπεικάζουσι. καὶ οὕτω δὴ τὰ ὀνόματα πλάττουσι, τῶν θείων εἰκόνας ἑκάστως ἐπιδεικνύντα. ἕκαστον γὰρ ὄνομα καθάπερ ἄγαλμα τῶν Θεῶν ἀποφαίνει. καὶ ὥσπερ ἡ θεουργία, διὰ δή τινων συμβόλων εἰς τὴν τῶν τεχνικῶν ἀγαλμάτων ἔλλαμψιν προκαλεῖται τὴν τῶν Θεῶν ἄφθονον ἀγαθότητα, κατὰ τὰ αὐτὰ δὴ καὶ ἡ νοερὰ τῶν θείων ἐπιστήμη, σωματείοις, καὶ διαιρέσεσι τῶν ἠχῶν, ἐμφαίνει τὴν ἀποκεκρυμμένην οὐσίαν τῶν Θεῶν. εἰκότως ἄρα καὶ ὁ ἐν τῷ Φιλήβῳ Σωκράτης περὶ τὰ τῶν Θεῶν ὀνόματα, πέρα τοῦ μεγίστου φόβου τῆς περὶ αὐτὰ χάριν ἀληθείας ἐλαύνειν φησί. δεῖ γὰρ καὶ τὰ ἔσχατα τῶν Θεῶν ἀπηχήματα σεμνύνειν, καὶ σεβομένους καὶ παῦται, τοῖς πρωτίστοις αὐτῶν ἐνιδρύεσθαι παραδείγμασι.

Τοσαῦτα καὶ περὶ τῶν θείων ὀνομάτων, ὡς γε πρὸς τὸ παρὸν, ἐξαρκέσει τοῖς ἐν Πλάτωνι θεολογίας αὐτὴν ἐφεδρεύουσι μέλλουσι. Τὸ δ' ἀκριβὲς περὶ τούτων ἐπιδώσομεν, ὁπότε περὶ μερικῶν δυνάμεων τὸν λόγον προάξομεν.

gens actionem, per orationem efficit cùm aliarum rerum simulachra, tum etiam ipsorum Deorum. Id quidem, quod in ipsis *Diis* est-compositionis-expers, per compositionem, quod verò simplex, per varietatem, quod verò unitum, per multitudinem effingens, *ac exprimens*. Sic autem etiam nomina fingens, *& formans*, *rerum* divinarum imagines extremo loco demonstrat. Nam unumquodque nomen quasi *quoddam* simulachrum Deorum procreat. Et quemadmodum ipsum divinum-opificium, *ipsáq; divinitas* per quædam signa in statuarum ab artificibus factarum illuminationem provocat, *& allicit* ipsorum Deorum invidia-carentem bonitatem, eodem etiam modo intellectualis *rerum* divinarum scientia, per compositiones, & divisiones sonorum significat, *& ostendit* occultam Deorum essentiam. Meritò igitur etiam in Philebo Socrates circa Deorum nomina *versans, & in iis persequendis occupatus*, ultra maximum metum, ob cautionem in ipsis *indagandis adhibuam, se* progredi dicit. Oportet enim etiã ipsos extremos Deorum sonos *à nobis exanditos*, verbis honestis, & magnificis extollere, & hos quoque venerantes, in primis ipsorum exemplis collocare.

Hæc quoque de divinis nominibus (quantum in præsentia *necessarium esse videbatur*) sufficient iis, qui Platonicæ Theologiæ seriam-operam-dare statuerunt. Accuratam verò de *rebus* iisdem rationem reddemus, quum de particularibus facultatibus verba faciemus.

ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ.

FINIS LIBRI PRIMI.

PROCLI, PLATONICI PHILOSOPHI, DE THEOLOGIA SECUNDUM PLATONEM, *SECVNDI LIBRI*,

CAPUT I.

ARgumentum *Lectores* reducens ad supereſſentiale *rerum* omnium principium, secundùm Unius, & multitudinis primam-notionem.

CAPUT II.

Secundum argumentum declarans exemptam Unius hypostasin ex omnibus essentiis corporeis, & incorporeis.

CAPUT III.

Argumenta plura idem confirmantia, & demonstrantia invictam Unius hypothesin.

CAPUT IV.

Occupatio adversus illos, qui dicunt primum principium non esse supra mentem, secundùm Platonem. Et demonstrationes *sumptæ* ex Repub. ex Sophista, ex Philebo, ex Parmenide, de supereſſentiali Unius hypothesi.

CAPUT V.

Quinam sint modi secundùm Platonem, reductionis *rerum* ad ipsum Unum. Et quòd duo *sint modi, qui demonstrantur* per analogiam, *rerumq; proportionem*. Et quòd per negationes *hæc demonstratio fiat*. Et ubinam hoc utrunque Plato *tradat*, & quam ob causam *hoc* tractet.

CAPUT VI.

Quibus nominibus Plato ineffabile principium enuntiet, *atque declaret*, & quot *nominibus idem efferat*, & cur tot, & talibus *nominibus utatur*. Et quomodo hæc nomina consentiant cum ipsis modis reductionis ad ipsum *primum principium*.

CAPUT VII.

Quænam *sint illa*, quæ in Repub. dicta-sunt per analogiam cum Sole, de primo principio. In quibus dicitur quomodo Bonum celebretur. Quomodo clarissimũ *sit* ipsius Entis. Quomodo Sol *sit* Boni progenies. Et quod in unoquoque divinarum *rerum* ordine subsistit, *& consistit* Unitas per analogiam respondens illi *primo* principio. Et quomodo *Vnitas* omnium Entium sit causa, quod sit ante facultatem, & actionem.

ΠΡΟΚΛΟΥ, ΠΛΑΤΩΝΙΚΟΥ ΦΙΛΟΣΟΦΟΥ, ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΚΑΤΑ ΠΛΑΤΩΝΑ ΘΕΟΛΟΓΙΑΣ, ΤΟΥ ΔΕΥΤΕΡΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ,

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α.

Ἐφοδος ἀναγωγὴ ὅλη τῷ ὑπερούσιον τῶν ὄντων δεχθῆναι, καὶ τῷ τοῦ ἑνὸς, καὶ ἐκ πολήθους ὑπόθεσιν.

ΚΕΦ. Β'.

Δεύτερα ἔφοδος ἀναφώνησις τῷ ἐξῃρημένῳ τοῦ ἑνὸς ὑπάρχειν ἀπὸ πασῶν οὐσιῶν ζωμαϊκῶν, καὶ ἀσωμάτων.

ΚΕΦ. Γ'.

Ἔφοδοι πολέμιοι τὸ αὐτὸ κατασκευάζουσαι, καὶ δεικνύουσαι τῷ ἑνὸς ὑπόθεσιν ἀνέλεγκτον.

ΚΕΦ. Δ'.

Ἀπάντησις πρὸς οὓς λέγουσι μὴ εἶναι πρῶτα τῷ πρώτῳ ἀρχῷ ὑπερέχειν, καὶ Πλάτωνα, καὶ ἀποδέξις ἐκ τῆς Πολιτείας, ἐκ δὲ Σοφιστοῦ. ἐκ δὲ Φιλήβου. ἐκ δὲ Παρμενίδου, τῆς δ' ὑποθέσεως ἑνὸς ὑποθέσεως.

ΚΕΦ. Ε'.

Τίνες εἰσὶ τρόποι καὶ Πλάτωνα, τῆς ὅλης τὸ ἓν ἀναγωγῆς. καὶ ὅτι δύο δι' ἀναλογίας. καὶ ὅτι διὰ τῶν ἀποφάσεων. καὶ ὅπου τούτων ἑκάτερον ὁ Πλάτων, καὶ διὰ ποίαν αἰτίαν μεταχειρίζεται.

ΚΕΦ. Ϛ'.

Ποίοις ὀνόμασιν ὁ Πλάτων τῷ ἄρρητον δεχθῆναι ἐκφαίνει, καὶ πόσοις, καὶ διὰ τί τοσούτοις, καὶ τοιούτοις. καὶ πῶς συμφωνεῖ τὰ ὀνόματα τοῖς τρόποις τῆς ἐπ' αὐτὸ ἀναγωγῆς.

ΚΕΦ. Ζ'.

Τίνα τὰ ἐν Πολιτείᾳ ῥηθέντα διὰ τῆς πρὸς τὸν ἥλιον ἀναλογίας, περὶ τῆς πρώτης ἀρχῆς. ἐν οἷς λέγεται πῶς τἀγαθὸν ὑμνεῖται. πῶς φανότατον τοῦ ὄντος. πῶς ὁ ἥλιος ἔκγονος τοῦ ἀγαθοῦ. καὶ ὅτι καθ' ἑκάστην τάξιν τῶν θεῶν ὑπέστη μονὰς ἀναλογοῦσα ἐκείνῃ τῇ ἀρχῇ. καὶ πῶς πάντων ἐστὶν αἰτία τῶν ὄντων, πρὸ δυνάμεως οὔσα, καὶ ἐνεργείας.

Universidad de Deusto
Biblioteca

ΚΕΦ. η'.

Τίνα ἐν τῇ πρὸς Διονύσιον ἐπιστολῇ φησὶν εἶναι τὸν πρῶτον βασιλέα. καὶ ὑπομνήσεις, ὅπως δεῖ περὶ τοῦ πρώτου θεοῦ διατίθεσθαι ἐν ἐκείνοις.

ΚΕΦ. θ'.

Τίνες αἱ περὶ τοῦ πρώτου βασιλέως τρεῖς παραδόσεων ἔννοιαι. πῶς περὶ ἐκεῖνον πάντα. πῶς ἐκείνου ἕνεκα πάντα. πῶς ἐκεῖνος αἴτιος πάντων καλῶν. καὶ τίς ἡ τάξις τῶν ἐννοιῶν τούτων. καὶ ἐκ ποίων ὑποθέσεων ἐλήφθησαν.

ΚΕΦ. ι'.

Πῶς ἐν τῷ Παρμενίδῃ μεταχειρίζεται κατὰ τὴν πρώτην ὑπόθεσιν περὶ τοῦ ἑνὸς διδασκαλίαν ταῖς ἀποφάσεσι χρώμενος. καὶ διὰ ποίαν αἰτίαν τοιαύτην, καὶ τοσαύτην αἱ ἀποφάσεις.

ΚΕΦ. ια'.

Πῶς δεῖ προσιέναι τῇ περὶ τοῦ ἑνὸς διὰ τῶν ἀποφάσεων θεωρίᾳ. καὶ ποία διάθεσις τῆς ψυχῆς οἰκειοτάτη πρὸς ἐκείνους τοὺς λόγους.

ΚΕΦ. ιβ'.

Ἔμνησις τοῦ ἑνὸς διὰ τῶν ἀποφατικῶν συμπερασμάτων ἐξηρημένου αὐτὸ πάντων τῶν ὄντων διακόσμων ἀποδεικνύουσα, κατὰ τὴν ἐν τῷ Παρμενίδῃ παραδεδειγμένην πέξιν.

Caput VIII.

Quemnam in Epistola ad Dionysium *scripta*, *Plato* dicat esse primum Regem. Et admonitiones, *quas admonent*, in illis *scriptis*, de primo Deo *à Platone* verba-distinctè-fieri, *vel*, *præcepta-tradi*.

Caput IX.

Quænam sint illæ tres notiones, quæ de primo Rege traditæ-fuerunt. Quomodo circa illum omnia *versentur*. Quomodo illius causâ *sint* omnia. Quomodo ille *sit* causa omnium pulchrorum. Et quisnam sit harum notionum ordo. Et ex quibus hypothesibus sumptæ-fuerint.

Caput X.

Quomodo in Parmenide secundùm primam hypothesin de Uno doctrinam *Plato* tractet, negationibus utens. Et quam ob causam tales, & tot *sint* istæ negationes.

Caput XI.

Quomodo oporteat accedere ad contemplationem de Uno per negationes *factam*. Et quænam *sit* animi affectio commodissima, *& aptissima*, *quum quis accedere velit* ad hujusmodi rationes, *& talium rerum tractationes*, *atque contemplationes*.

Caput XII.

Laudatio Unius, quæ per negativas, *sive negantes* conclusiones demonstrat ipsum *Unum* exemptum *esse* ex omnibus ipsorum Entium ordinibus, secundùm ordinem in Parmenide traditum.

PROCLI

PROCLI,
DE THEOLOGIA SECUNDUM PLATONEM,
LIBER SECUNDUS.

Caput I.

PRINCIPIUM autem contemplationis nobis propositæ maximè-proprium *illud* est, unde primam universorum Entium essentiam reperire poterimus. Ab hoc enim *principio* profecti rectè, *nostraque contemplationis initio hinc rectè ducto*, purgatisque notionibus de ipso *traditis*, *rerum* aliarum faciliorem discretionem faciemus, *easque facilius discernemus*, *& distinguemus*. Sic igitur de his ab initio, *rursusque* dicatur. Omnia Entia, & omnes ipsorum Entium naturas, necesse *est* vel multa tantum esse, si nullum Unum sit in ipsis, nec in singulis, nec in omnibus Entibus. Vel Unum tantùm, si nulla sit *ipsorum Entium* multitudo: sed omnia in unam, & eandem ipsius Esse, *vel*, *ipsius essentiæ* facultatem sint-compulsa.

Vel Unum, & Multa *simul* esse, & ipsum Ens, Unum *esse*. Ut igitur neque multitudo ipsa per se superet ipsa Entia, neque simul omnia, vel ipsa contraria, in idem conferre cogamur, *hæc distinctè*, *perspicuèque sunt tractanda*. Cum igitur hæc sint tria, quidnam dicendum eligimus? Et ad quam rationum *ante* dictarum nostrum suffragium apponimus? *id est*, *Quam antè dictarum rationum nostro suffragio probamus*, *nostraque sententia confirmamus?* Oportet igitur illa singula persequi, quæ absurda contingunt illis, qui *vel has*, *vel illas sententias sequuntur*, *& vel hæc*, *vel illa pro veris fundamentis*, *& certis argumentis* ponunt. *Quod commodè faciemus*, *rem totam* distinctè tradentes. Sic *enim quivis* ipsam veritatem, ut *se* habet, contemplari *poterit*. Si igitur multa *sunt* Entia, & adeò jam multa, quemadmodum initiò diximus, quasi nusquam sit ipsum Unum, multa etiã impossibilia, *& absurda* poni, *statuique* contingit, imò verò simul universam ipsorum Entium naturam abinitio tolli, *delerique contingit*, si nihil sit statim, quod ipsius Unius particeps-esse possit. Quidquid enim est, id vel unum aliquid esse, vel nihil esse dicendum *est*.

Et id quidem, quod est aliquid, *dicendum est*, etiam Unum esse. Id verò, quòd nihil est, ne esse quidem omninò, *dicendum est*. Ergo si multa sunt, etiam unumquodque horum multorum aliquid est. Si verò

ΠΡΟΚΛΟΥ,
ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΚΑΤΑ ΠΛΑΤΩΝΑ ΘΕΟΛΟΓΙΑΣ,
ΒΙΒΛΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

Κεφάλαιον α.

ΑΡΧΗ δὲ ἐστὶ κυριωτάτη τῆς προκειμένης ἡμῖν θεωρίας, ἀφ' ἧς ἂν γνοίτο πῶς τῶν ὄντων ἁπάντων πρώτης ἐστὶν οὐσίαν εὑρεῖν. ἀπὸ γὰρ ταύτης ὁρμηθέντες καλῶς, καὶ τὰς περὶ αὐτῆς ἐννοίας ἀποκαθηράμενοι, ῥᾴονα τῶν ἄλλων ποιησόμεθα διάκρισιν. ὥδε οὖν λεγέσθω περὶ τούτων ἐξ ἀρχῆς. ἆραπερ τὰ ὄντα, καὶ πᾶσας τὰς τῶν ὄντων φύσεις, ἀναγκαῖον ἢ πολλὰ μόνον εἶναι, μηδενὸς ὄντος ἑνὸς ἐν αὐτοῖς, μήτ' οὖν ἐν ἑκάστῳ, μήτε ἐν πᾶσι τοῖς οὖσιν. ἢ ἓν μόνον, πληθους οὐδενὸς ὄντος, ἀλλὰ πάντων εἰς μίαν, καὶ τὴν αὐτὴν τοῦ εἶναι δύναμιν συνεστραμμένων.

ἢ ἓν, καὶ πολλὰ εἶναι, καὶ ἓν τὸ ὄν. ἵνα δὴ μήτε τὸ πλῆθος αὐτὸ καθ' αὑτὸ κρατῇ τῶν ὄντων, μήτε ὁμοῦ πάντα καὶ τὰ ἐναντία συμφέρειν εἰς ταυτὸν ἀναγκαζώμεθα. τούτων τοίνυν τριῶν ὄντων, τί ποτε αἱρούμεθα λέγειν; καὶ πῶς τινα τῶν εἰρημένων λόγων τῇ ἡμετέρᾳ ψήφῳ βεβαιώσομεν; δεῖ δὴ καθ' ἕκαστον αὐτῶν ἐπελθεῖν ὅσα τοῖς ὑποθέσεσιν ἄτοπα συμβαίνει διελομένους. οὕτω τὸ ἀληθὲς ὅπως ἔχει θεωρήσομεν. εἰ μὲν δὴ πολλὰ τὰ ὄντα, καὶ οὕτω δὴ πολλά, καθάπερ ἐξ ἀρχῆς εἰπομεν, ὡς μηδαμοῦ τοῦ ἑνὸς ὄντος, πολλὰ, καὶ ἀδύνατα πάθεσιν συμβαίνει, μᾶλλον δὲ ἅπασιν ὁμοῦ τῇ τῶν ὄντων φύσει ἀρχῇ ἀφανίζεσθαι, μηδενὸς ὄντος ἑνὸς, ὃ αὖ μὴ μεταλαμβάνειν δύνηται τοῦ ἑνός. πᾶν γὰρ δὴ τὸ ὂν, ἢ ἓν εἶναί τι λεκτέον, ἢ μηδὲν εἶναι.

καὶ τὸ μόριόν ὂν, καὶ ἓν εἶναι. τὸ δὲ μηδὲν ὂν, οὐδὲ εἶναι τὸ παράπαν. εἰ οὖν ἔστι τὰ πολλὰ, καὶ ἕκαστον τῶν πολλῶν τί ἐστιν. εἰ δὲ μηδὲν

Universidad de Deusto
Biblioteca

ἕκαστόν ἐστιν, οὐδ' αὖ τὸ πολλὰ εἶναι δύναιτο. τὸ γὰρ πολλά, πῃτί ἐστιν, ὧν ἕκαστον ἐστίν. εἰ ἄρα μόνον ἔστι πολλά, καὶ μηδαμῶς ἕν, οὐδὲ πολλὰ ἂν εἴη. τὰ γὰρ μηδαμῶς ἕν, οὐδὲ ἕν ἐστιν οὐδαμῶς. εἰ δέ γε οὐδὲ ἕν, πολλῷ πρότερον οὐδὲ πολλά. ἐξ ὧν γὰρ τὰ πολλά, τούτων οὐδὲν εἶναι ἀναγκαῖον. ἔτι πάντως εἰ πολλά ἐστιν (ὡσπερ εἰρήκαμεν) πάντα ἀπείρακις ἄπειρα ἔσται. κἂν οὖν τῶν ἀπείρων λάβῃς, καὶ τοῦτο ὡσαύτως ἄπειρον ἔσται. καὶ ἐξ ὧν τοῦτό ἐστιν ἀπείρων ὄντων, καὶ τούτων ἕκαστον ἄπειρον. ἐληλύθασι γάρ πῃ τῶν πολλῶν, ὁ Φαμὲν εἶναι οὐχ ἕν, τοῦτο δὴ πληθος ἂν εἴη κατὰ τὴν αὑτοῦ φύσιν, ἅτε ἐστὶ τῶν ὄντων. μὴ ἔστι δὲ οὐδέν· εἰ δὲ πληθος, οὐκ πολλῶν ἂν εἴη καὶ τοῦτο, καὶ πολλά. κἂν τῶν πολλῶν τούτων τι λάβῃς, ὡσαύτως οὐχ ἕν, ἀλλὰ πολλά.

καὶ ὅτι τούτων οὕτως ὁ αὐτὸς λόγος, καὶ ἕκαστον ὁμοίως (ὅτι ἕκαστον καταψευδόμενοι λέγομεν) καὶ συνεργίαν ἔσχε πληθος. καὶ ἄπειρον (ὡς εἰπεῖν) ἕκαστον, μᾶλλον δὲ ἀπείρακις ἄπειρον. οὐδὲν γὰρ ὅ, τι μὴ τοιοῦτον. ἐπὶδὴ καὶ τὸ μέρος πολλά, καὶ τοῦ μέρους μέρος ὁμοίως. καὶ τοῦτο εἰς ἄπειρον. οὐδαμοῦ γὰρ στήσεται τὸ πληθος ἰόν. οὐδὲ ἡ ἀπειρία, τῆς τοῦ ἑνὸς φύσεως ἀπηρημένης. ἀλλὰ μὴν τόγε ἀπειράκις ἄπειρα τὰ ὄντα ποιεῖν, θεός γε τῶν ἀληθῶν, ἀδύνατον, καὶ θεὸς τῶν ἡμετέρων θεῶν. εἰ γὰρ ἀπειράκις ἄπειρον τὸ ὄν, οὔτε γνῶναι τὸ ὄν ἐστιν, οὔτε εὑρεῖν δυνατόν. πάντη γὰρ δὴ τὸ ἄπειρον ἄληπτόν ἐστι, καὶ ἄγνωστον. καὶ εἰ ἀπειράκις ἄπειρον, ἔσται τι τοῦ ἀπείρου μᾶλλον ἄπειρον. εἰ δὲ ἐκεῖνο μᾶλλον ἄπειρον, τοῦτο αὖ ἧττον ἄπειρον εἴη. τὸ δὲ ἧττον ἄπειρον, οὐ παντελῶς ἄπειρον, δῆλον ὡς πεπερασμένον ἂν εἴη, καθόσον ἐλλείπει τῆς τοῦ ἀπείρου φύσεως.

Εἰ ἄρα ἐστί τι τοῦ κατὰ πλήθους ἀπείρου, καὶ αὐτὸ κατὰ πλήθος ἀπειρόπλεον, εἴη ἂν τι τοῦ ἀπείρου πλέον, καὶ τὸ ἄπειρον ἔλασσον, ἀλλ' οὐ κατὰ πλήθος. ἀλλὰ τοῦτο ἀδύνατον. οὐκ ἄρα ἐστὶ τὸ ἀπειράκις ἄπειρον. ἀλλὰ μὴν εἰ ἔστι πολλὰ χωρὶς τοῦ ἑνός, ἔστι πολλὰ ἀπειράκις ἄπειρα· τοῦτο δὲ ἀδύνατον. οὐκ ἄρα ἐστὶ πολλά, εἰ μὴ ἔστι τὸ ἕν. ἔτι πάντως κατὰ ταὐτὸν τῷ ταὐτὸ ἔσται τὰ αὐτὰ, καὶ τὰ αὐτὰ ὅμοια τε, καὶ ἀνόμοια. εἰ γὰρ πάντα πολλὰ οὐχ ἕν, καὶ ἕκαστον κατὰ πάντα, πολὺν ἂν εἴη δηλαδὴ πάθος πεπονθότα τὸ οὐχ ἕν, τῷ τοῦ ἑνὸς στέρησιν. ἑστερημένα δὴ οὖν τοῦ ἑνὸς πάντα, ὡσαύτως, ὁμοίως ἂν ἔχοι ταὐτὰ πρὸς ἄλληλα.

horum unumquodque nihil est, ne multa quidem esse possunt. Nam ipsa multa sunt eadem *cum illis singulis, ex quibus conflata sunt*, & quorum est unumquodque. Si igitur tantum sunt multa, & nullo-modo *prorsus est* Unum, ne multa quidem erunt. Quæ enim nullo-modo *sunt* Unum, ne Unum quidem sunt ullo-modo. Si verò ne unum quidem *est*, *ergo* ne multa quidem multo ante *erunt*. Ex quibus enim multa *manant*, horum nihil esse necesse *est*, *nihil, quod sit tantum Vnum*. Præterea verò, si multa sunt (ut dictum est) omnia infinitè infinita erunt. Et si quidvis de infinitis sumpseris, hoc etiam statim erit infinitum. Et ex quibus infinitis existentibus hoc est *sumptum*, horum etiam unumquodque *est* infinitum. Sumatur enim aliquid de multis, quod dicimus esse non Vnum, hoc jam erit multitudo secundùm suam naturam, si quidem est de ipsorum Entium numero. Non est autem nihil. Si verò multitudo *est*, ex multis erit & hoc, & multa. Et si horum multorum aliquid sumpseris: statim hoc tibi videbitur non Vnum: sed multa.

Et in his statim eadem *est* ratio. Et unumquodque pariter (quia unum-quodque mentientes dicimus, *& ita falsò vocamus*) per actionem erit multitudo. Et (ut ita loquar) unum-quodque *est* infinitum, vel potiùs infinitè infinitum. Nihil enim *est*, quod non tale *sit*. Nam & ipsa pars *est* Multa, & partis pars pariter *est Multa*. Et hoc in infinitum *progreditur*. Nusquam enim stabit *firma*, *gradúmque fistet* ipsa multitudo progrediens. *Quod enim semper it, & longiùs progreditur, id nunquam firmum in aliquo loco manet*. Neque ipsa infinitas *certum locum habebit*, ipsâ unius naturâ sublatâ. Quinetiam ut infinitè infinita faciamus ipsa Entia, profectò fieri non potest, si veritatem ipsam spectes, & nostrum propositum. Si enim ipsum Ens *est* infinitè infinitum, ipsum Ens neque cognosci, neque inveniri potest. Cuivis enim ipsum infinitum, sanè incomprehensibile, & ignotum est, *neque ab ullo comprehendi, neque cognosci potest*. Et si *ipsum Ens est* infinitè infinitum, aliquid erit magis infinitum, quàm ipsum infinitum. Si verò illud magis infinitum *sit*, hoc erit minùs infinitum. Quod verò minùs infinitum *est*, *cum sit* non prorsus infinitum, perspicuum *est*, *id* finitum fore, quatenus caret ipsa infiniti naturâ.

Si igitur est aliquid, quod & ipsum sit propter multitudinem magis-infinitum, quam id, quod in ipsa multitudine est infinitum, aliquid erit ipso infinito *majus*, & amplius, & ipsum infinitum *erit* minus, *& angustius*: sed non propter ipsam multitudinem *erit tale*: sed hoc *est* impossibile. Non igitur est *aliquid*, quod *sit* infinitè infinitum. Quinetiam si Multa sunt sine Uno, sunt ipsa infinitè infinita. Hoc autem *est* impossibile. Ergo non sunt Multa, nisi sit Unum. Præterea vero per istam hypothesin, erunt eadem, secundùm eadem, *& in iisdem eodem modo*, & similia, & dissimilia. Si enim omnia Multa non *sunt* Unum, & unum-quodque in omnibus eandem profectò passionem patientur, scilicet ipsam Unius privationem quam *patitur id*, quod non *est* Unum. *Pro, Ipsis profectò idem accidet, quod accidit ei, quod non est Vnum. Sic enim & hoc, & illa, Vnius privationem patientur*. Omnia verò Uno privata, eodem-modo, similiter inter se, sic se habebunt.

Quæ

Quæ verò similiter *inter se*, se habent, quatenus similiter se habent, perspicuum *est*, *ea inter se* esse similia alia-aliis. Multa igitur erunt inter se alia aliis similia, quatenus privata-sunt Uno.

Quinetiam dissimilia prorsus *erunt inter se*, propter istam Unius privationem, *qua privantur Vno*. Necesse enim *est* similia eandem passionem pati, *& eodem modo affici*. Quare quæ nihil patiuntur idem, *nec eodem modo prorsus ab ullo afficiuntur*, non erunt similia. Quæ verò aliquid idem patiuntur, & Unum *illa* patiuntur. *id est*, *Quibus idem accidit, illis etiam Vnum accidit. Vel*, *Quæ eodem modo afficiuntur, eadem etiam ab Vno afficiuntur*. Quæ igitur omni Uno sunt privata, illa neque aliquid idem patiuntur. Multa igitur & similia sunt, & dissimilia, secundùm idem, & *eodem modo*. Hoc verò *est* impossibile. Impossibile igitur est & Multa esse, quæ nullo-modo sunt Unum. Quinetiam eadem inter se erunt Multa, & Diversa, secundùm idem, *in re eadem, & eodem modo*. Si enim omnia similiter Uno privata feruntur, quatenus quidem omnia pariter, *& eodem modo* privata-sunt, eadem erunt propter privationem *eandem, qua sunt Vno privata*. Nam & illa, quæ eodem modo se habent, propter ipsum habitum, & illa, quæ eodem modo *se habent Vno* privata, propter ipsam privationem, *sunt* eadem. Quatenus verò prorsus unum-quodque omni Uno privatum-est, ipsa Multa inter se erunt diversa, *& alia ab aliis different*. Si enim idem est ipsum Unum in Multis, quod nullo modo *est* Unum, id nullo modo erit Idem. Ipsa igitur Multa inter se sunt eadem, & non eadem. Si verò *sunt* eadem, & non eadem, perspicuum *est* ea etiam esse inter se diversa, *& alia ab aliis differre*. Nam Idem, & non Idem, quatenus non est Idem, non ob aliud, *non ob aliam causam*, quam propter ipsum Diversum, *quam ob ipsam diversitatem*, non est Idem. Præterea verò hæc Multa erunt etiam mobilia, & immobilia, si Unum non est. Si enim unum-quodque non *est* Unum, immobile erit propter Vnius privationem. Si enim mutetur id, quod non *est* Vnum, ipsum Vnum habebit unum-quodque. Nam privationes, quum mutantur, *vel, quum res mutant*, omninò ad ipsos habitus deducunt ea, quæ mutantur. Oportet autem dicere quænam *sint illa* multa, *quæ sunt* in multis, & *dicendum*, non Vnum immotum, *vel, immobile* stare, propter privationem Vnius. Verùm hoc saltem ipsum *est* impossibile, *scilicet*, ipsum multa stare. *Nã fieri non potest ut multa stent immota*.

Quidquid enim stat, *id* in aliquo eodem est, vel *in* eadem forma, vel *in eodem* loco. Quidquid verò in eodem est, *id* in Vno eodem est. Vnum enim est ipsum Idem, in quo est. Quidquid igitur stat in Vno, *id* superest, *ac eminet*. Atqui Multa non participant Vnum. Quæ verò non participant Vnum, prorsus impossibile *est ea* in Vno aliquo esse. Quæ verò non sunt in Vno, stare non possunt. Siquidem ea, quæ stant, in Vno, & eodem omnino sunt. Illud igitur fieri non potest, ut Multa stent, & immota maneant, *vel, ut Multa, quæ etiam immota maneant*. Demonstratum-est autem necesse *esse*, ipsa *Multa* etiam immota stare. Eadem igitur, & idem casus, *& eadem affectio*, (Dico autem privationem habitus ipsius Vnius) & mobilia, & immobilia sunt.

τὰ δὲ ὁμοίως ἔχοντα, καθόσον ὁμοίως ἔχει, δῆλον ὡς ὅμοια ἐστὶν ἀλλήλοις. ἔσται ἄρα τὰ πολλὰ ὅμοια ἀλλήλοις, καθόσον ἑστέρηται τοῦ ἑνός.

ἀλλὰ μὴν καὶ ἀνόμοια πάντη κατὰ πάντων τὴν στέρησιν τοῦ ἑνός. τὰ γὰρ ὅμοια τοιοῦτον πεπονθέναι πάθος ἀναγκαῖον. ὥστε τὰ μηδὲν πεπονθότα τοιοῦτον, οὐκ ἂν εἴη ὅμοια. τὰ δὲ πάντων μὴ πεπονθότα, καὶ ἕν πέπονθε. τὰ ἄρα τοῦ ἑνὸς ἐστερημένα πάντα, οὐδ' ἂν πάντων μὴ πεπονθότα. πολλὰ ἄρα καὶ ὅμοια ἐστὶ, καὶ ἀνόμοια, κατὰ πάντων. τοῦτο δὲ ἀδύνατον. ἀδύνατον ἄρα καὶ πολλὰ εἶναι, ἃ μή ἐστι μηδαμῶς ἕν. ἀλλὰ μὴν καὶ πάντα γε ἀλλήλοις ἔσται τὰ πολλὰ, καὶ ἕτερα, κατὰ τὸ αὐτό. εἰ γὰρ πάντα ὁμοίως ἐστερημένα φέρεται τοῦ ἑνὸς, ἢ μᾶλλον πάντα ὡσαύτως ἐστέρηται, πάντα ἂν εἴη κατὰ τὴν στέρησιν. τὰ τε γὰρ ὡσαύτως ἔχοντα κατὰ τὴν ἕξιν, πάντα καὶ τὰ ὡσαύτως ἐστερημένα κατὰ τὴν στέρησιν. ἢ δὲ ὅλως ἑνὸς ἐστέρηται πάντως ἕκαστον, ἕτερα ἂν εἴη τὰ πολλὰ ἀλλήλων. εἰ γὰρ πάντων ἐστὶ τὸ ὂν πολλοῖς ἕν, τὸ μηδαμῶς ἕν, οὐδαμοῦ ἂν εἴη τινῶν. πάντα ἄρα ἐστὶ, καὶ οὐ πάντα τὰ πολλὰ ἀλλήλοις. εἰ δὲ πάντα, καὶ οὐ ταὐτὰ, δῆλον ὅτι καὶ ἕτερά ἐστιν ἀλλήλων. τὸ γὰρ ταὐτὸν, καὶ οὐ ταὐτὸν, ἢ μὴ ταὐτόν ἐστιν, οὐ κατ' ἄλλο, ἢ κατὰ τὸ ἕτερον, οὐ ταὐτόν ἐστιν. ἔτι πάντως κινούμενα ἔσται ταῦτα, καὶ ἀκίνητα τὰ πολλά, εἰ τὸ ἓν μή ἐστιν. εἰ γὰρ ἕκαστον οὐχ ἕν, ἀκίνητον ἔσται κατὰ τὴν τοῦ ἑνὸς στέρησιν. εἰ γὰρ μεταβάλλοι τὸ οὐχ ἕν, ἕκαστον ἕξει τὸ ἕν. αἱ γὰρ στερήσεις μεταβάλλουσιν, πάντως εἰς τὰς ἕξεις ἀγουσι τὰ μεταβαλλόμενα. Δεῖ δὲ εἰπεῖν τίνα εἰς τὰ πολλὰ, πολλὰ, καὶ οὐχ ἓν ἀκίνητον ἑστάναι, κατὰ τὴν στέρησιν τοῦ ἑνός. ἀλλὰ μὴν τοῦτό γε αὐτὸ ἀμήχανον, τὸ ἑστάναι τὰ πολλά.

Πῶν γὰρ δὴ τὸ ἑστὼς, ἔν τινι τοῦ αὐτοῦ ἐστὶν, ἢ εἴδει τοῦ αὐτοῦ, ἢ τόπῳ. πᾶν δὲ τὸ ὂν αὐτῷ ὄν, ἐν ἑνὶ τοῦ αὐτοῦ ἐστιν. ἓν γάρ ἐστι τὸ πανταχοῦ, ἐν ᾧ ἐστιν. ὅταν ἄρα τὸ ἑστὼς ὂν ἑνὶ, πείσεται. ἀλλὰ μὴν τὰ πολλὰ οὐ μετέχει τοῦ ἑνός. τὰ δὲ μὴ μετέχοντα ἑνὸς, εἶναι ἐν ἑνί τινι, παντελῶς ἀδύνατον. τὰ δὲ ἐν ἑνὶ μὴ ὄντα, ἑστάναι πῶς ἂν δύναιτ', εἴπερ τὰ ἑστῶτα, ἐν ἑνὶ, καὶ τῷ αὐτῷ πάντως ἐστί. τὸ ἄρα πολλὰ ἑστῶτα, καὶ ἀκίνητα μένειν, ἀδύνατον. δέδεικται δέ γε ὡς ἀναγκαῖον αὐτὰ καὶ ἀκίνητα ἑστάναι. τὰ αὐτὰ ἄρα, καὶ τὸ αὐτὸ πάθος (λέγω δὲ τὴν στέρησιν τῆς τοῦ ἑνὸς ἕξεως) καὶ κινούμενα, καὶ ἀκίνητά ἐστι.

Universidad de Deusto
Biblioteca

τὰ γὰρ ἀκίνητα, καὶ τὰ ἑστῶτα καθόσον ἄστατά ἐστι, κατὰ τοσοῦτον ἀνάγκη κινούμενα φαίνεσθαι. καὶ μὲν καὶ ἀριθμὸς οὐδεὶς ἐστι τῶν ὄντων. εἰ μηδαμῶς ἐστι τὸ ἕν. ἀλλὰ πάντα καὶ ἕκαστον οὐχ ἕν. καὶ γὰρ τὸ τοῦ ἀριθμοῦ μόριον, ἡ μονὰς, ἓν, καὶ αὐτὸς ἕκαστος τῶν ἀριθμῶν. εἰ γὰρ πέντε μονάδες, καὶ πεμπάς.

εἰ δὲ τριὰς μονάδες, καὶ τελάς. ἀλλὰ καὶ ἡ τριὰς αὐτὴ, καὶ ἡ πεμπὰς, ἑνάς τις ἐστιν. ὥστε εἰ μηδέν ἐστιν ἕν, οὔτε μόριον οὐδὲν, οὔτε τὸ ὅλον ἔσται τῶν ἀριθμῶν. καὶ πῶς γὰρ ἂν εἴη τὶς ἀριθμὸς, τοῦ ἑνὸς ὄντος; τὸ γὰρ ἓν, ἀρχὴ ἀριθμῶν. ἀρχῆς δὲ ὄντος οὐσης, οὐδὲ ἂν τὶ ὂν τούτης εἶναι δύναιτο. τοῦ ἄρα ἑνὸς ὄντος, οὐδὲ ἀριθμός ἐστιν οὐδὲ εἷς. ἔτι τοίνυν οὐδὲ γνῶσις οὐδενὸς ἔσται τῶν ὄντων, ἕως μὴ ἔστι τὸ ἕν. οὔτε γὰρ λέγειν, οὔτε διανοεῖσθαί τι δυνατὸν τῶν ὄντων. καὶ γὰρ τὸ ἕκαστον αὐτὸ, καὶ πᾶν, ὅ, τι ἂν λέγοιμεν, οἷς ὑποφαίνομεθα τὴν τοῦ ἑνὸς φύσιν, ὄντος ἕνος. διὸ μηδὲ τὸ ἕν. ὄντος οὐδὲ λόγου ἔσται, οὐδὲ γνῶσις οὐδενός. καὶ γὰρ ὁ λόγος ὢν πολλῶν εἷς, εἷς τέλος. καὶ ἡ γνῶσις, ὅταν τὸ γνωστὸν ἓν γένηται πρὸς τὸ γνωστόν. ἑνώσεως δὲ ὄντος οὔσης, ὁμοῦ καὶ τὸ γινώσκειν ἕκαστα, καὶ τὸ λέγειν περὶ ὧν γινώσκομεν, ὄντος ἔσται.

πρὸς τοῦ καὶ τῶν ἀνεξέλικτον ἐν ἑκάστοις ἀπείροις ὑποφαίνει ἐξ ἀνάγκης ἀεὶ τὸ τῆς γνώσεως πέρας. ἕκαστον γὰρ δίθυς, ᾧ τὸ γνωστὸν διπλάσιον ὀρέγεται φαινόμενον ἄπειρον, διαφεύγει τὴν γνωστικὴν αὐτοῦ δύναμιν, φύσιν, καὶ ἄψασθαι ἀποδύσασαν, οὔ μήτε ἁφὴ, μήτε θίξις ἐστιν. εἰ μὲν οὖν τὰ πολλὰ μόνον ἐστὶ, τοῦ ἑνὸς μηδαμῶς ὄντος, πανταχοῦ ἄτοπα, καὶ ἔτι πλείω συμβαίνειν ἀνάγκη τοῖς ὑποθεμένοις. εἰ δέ γε τὸ ἓν μόνον ἐστὶ τὸ αὐτὸν, καὶ μηδὲν ἄλλο ἐστὶν (οὕτω γὰρ οὐχ ἓν εἴη μόνον, ἀλλὰ καὶ πολλά. τὸ γὰρ ὂν, καὶ ἄλλο, πλείω ἑνὸς, καὶ οὐχ ἓν μόνον) οὐδὲ ἕξει τῶν ἁπάντων οὔτε ὅλον, οὔτε μέρη ἔχον. πᾶν γὰρ δὴ τὸ μέρη ἔχον, πολλά ἐστι, καὶ πᾶν τὸ ὅλον μέρη ἔχει. τὰ δὲ ἓν, οὐδαμῶς ἐστι πολλά. οὔτ' ἄρα ὅλον ἐστὶν, οὔτε μέρη ἔχον.

ἔτι δὲ οὔτε ἀρχὴν, οὔτε τελευτὴν ἓν ὂν εἶναι δύναιτο. τὸ γὰρ ἔχον ἀρχὴν, καὶ μέσον, καὶ τελευτὴν, μεριστόν ἐστι. τὸ δὲ ἓν οὐ μεριστὸν, ὅτι μηδὲ μέρη ἔχον.

Immobilia enim, & ea, quæ stant, quatenus instabilia sunt, eatenus *est* necesse mobilia videri. Quinetiam nullus est numerus ipsorum Entium, si nullo-modo est ipsum Unum. Sed omnia, & unumquodque, *sunt* non Unum. Etenim ipsa numeri particula, *scilicet* ipsa Unitas, *est* Unum, & ipse unusquisque de numeris *est Vnum*. Si enim *sunt* quinque Unitates, *ergo est* etiam Pemptas, *q. d. Quinquernio, i.d. quinarius-numerus.*

Si verò *sunt* très Unitates, & Trinitas *erit, id est, ternio, vel ternarius-numerus.* Sed & ipsa Trinitas, & ipsa Pemptas, est quædam Unitas. Quare si nullum est Unum, nec ulla pars, nec *ullum* totum erit numerorum, *id est, in numeris.* Etenim quomodo numerus aliquis esse posset, si non sit Unum? Unum enim *est* principium numerorum. Si verò nullum sit principium, ne illa quidem, quæ ex hoc *principio manant*, esse possunt. Ergo si Unum non est, ne ullus quidem numerus est. Præterea verò, ne cognitio quidem ullius Entis erit, si non est ipsum Unum. Nam neque dici, neque cogitari poterit quidquam de ipsis Entibus, *& rebus, quæ sunt.* Etenim ipsum unum-quodque, & omne, quodcunque dicere possumus, quibus *tanquam sigillis* obsignamus ipsam Unius naturam, non erit. Quia ne ipsum quidem Unum *erit*. Ergo ne ipsa quidem oratio *prorsus* erit, nec ullius *rei* cognitio. Etenim oratio *est* ex multis *partibus constans* una, si modo *est* perfecta. Et ipsa cognitio *eodem modo ex multis constat, & tunc est perfecta*, quum ipsum cognoscens factum est Unum cum eo, quod cognoscitur. Unione verò non existente, simul etiam ipsum cognoscere singula, & ipsum dicere de *iis*, quæ cognoscimus, non erit.

Præterea *verò non poterimus* & ipsam inexplicabilem in singulis infinitis *doctrinam atque difficultatem* subterfugere. Necessario *enim* semper ipsum cognitionis finem *ignorabimus.* Nam unum-quodq; statim ad quod, ipsum cognoscens aggredi, *ejusq; cognoscendi causa accedere* cupit, si videatur infinitum, ipsius facultatem cognoscendi-vi-præditam effugiet, *illud* tangere, & contrectare properantem, cujus neque contrectatio, neque tactus *ullus* est. Si igitur Multa tantum sunt, Uno nullo modo existente, tot absurda, *quot antè dicta sunt*, & longè plura necesse *est* contingere illis, qui *talia talium argumentorum fundamenta* ponunt, *& qui de rebus istis talis essentias recipiendas esse statuunt.* Si verò Unum solum, est illud, *quod est* Per-se-Unum, & nullum aliud est (sic enim non solùm Unum erit: sed etiam Multa. Nam & Unum, & Aliud, *sunt* plura, quàm Unum, & non Unum tantùm) non erit etiam ipsorum Universorum *quidquam*, quod vel totum, vel partes habeat. Omne enim, quod partes habet, *id* est Multa. Et omne totum partes habet. Unum verò, nullo modo est Multa. Neque igitur totum est, neque partes habet.

Præterea verò neque principium, neque finis alicujus *rei* potest esse. Quod enim habet principium, & medium, & finem, dividuum est. Unum verò, non *est* dividuum. Quia ne partes quidem habet.

Neque

Neque igitur principium, neque medium, neque finem habebit. Præterea nullius Entis erit figura. Quidquid enim figuram habet, vel rectum est, vel rotundum, vel mixtum. Sed, si quidem *est* rectum, partes habebit, *scilicet* & ipsum medium, & extrema. Si verò rotundum *est*, erit in eo, hoc quidem, ut medium, illa verò, ut extrema, ad quæ pertendit, *& pertinet* ipsum medium. Si verò mixtum est, ex multis erit *conflatum*, nec Unum *erit*. Quinetiam nec in ipso *Vno*, nec in alio erit. Quod enim est in alio, aliud, *ac diversum* est ab illo, in quo est. Uno verò tantùm existente, & nullo alio (Etenim in alio nusquam erit *Vnum*) nullum etiam ex ipsis Entibus erit, quod in alio sit. Quod autem in ipso *Vno* est, simul & continens, & contentum erit, *simul & continebit, & continebitur.* Nec idem erit in hoc, & ipsum continere, & ipsum contineri. Nec ista ratio *dicetur* amborum, *nec ambobus, vel utrique tribuetur.* Unum igitur erit duo, nec amplius tantum *Vnum*. Præterea verò nec ullum ipsorum Entium erit mobile, *neque movebitur.* Nam, si quidem moveatur, necesse *est, id* mutari.

Si verò mutetur, in alio esse. Si verò Unum tantùm sit, nihil in alio possibile, *vel, potens* apparet. Non potest igitur fieri, ut aliquod ex ipsis Entibus mutetur. Omne verò, quod stat, in eodem esse necesse *est*. Quod verò in eodem est, in aliquo eodem est. Sed ipsum Unum in nullo eodem est. Quod enim in aliquo est, *id* vel in semet ipso, vel in alio est Demonstratum est autem *ipsum Ens* nec in semet ipso, nec etiam in alio, ergo ne in eodem quidem aliquo esse. Nullum igitur ipsorum Entium stat, *ac immotum manet.* Quinetiam fieri non potest, ut Aliquid, & Alterum sit idem cum Aliquo. Si enim nihil aliud est, præter *Illud quod est* Per-se-Unum, cum alio quidem hoc non erit Idem, neque Alterum, *ac diversum ab eo.* Neque enim est aliud ullum ipsorum Entium. Ipsum verò *Ens* nec a se ipso alterum, *ac diversum* erit. Multa enim essent, & non Unum, nec Idem. Etenim hoc *Idem, est* in alio, & ipsum Idem non *est illud, quod est* Per-se-Unum. Nam ipsum quidem Unum, *est* simpliciter Unum, quia non *est* Multa. Ipsum verò Idem, aliud Idem *habet, quod ei respondet, & cum quo dicitur Idem.* Sed tamen fieri non potest, ut aliquid vel simile, vel dissimile sit ei, quod est Aliquid, *ita ut ei simul sit & simile, & dissimile.*

Omne enim simile eundem quendam casum, & *eandem affectionem* patitur, *& ipsi idem accidit, quod alteri ejus simili.* Quod verò *est* dissimile, alterum *patitur, & ei quiddam accidit diversum.* Quod verò *tantum est* Vnum nihil pati potest, *nihil ei accidere potest*, neque quidquam aliud præter ipsum Vnum *pati potest.* Quod profectò nullo-modo est, si quidem ipsum Vnum solum est. Præterea verò dicimus etiam *ipsum Vnum* ne tangi quidem *contrectarique* posse, neque separatim esse, si nihil aliud est præter ipsum Vnum. Quomodo enim separatim esset, aut aliquid tangeret *eorum*, quæ nullo-modo sunt? Sed ne ipsum quidem Vnum vel a se ipso separatim est vel se ipsum tangit. Sic enim & ipsum tangi, & ipsum separatim *esse* pateretur. Ipsum verò Vnum nihil aliud præter se ipsum patitur. Nullum enim ex ipsis Entibus ullo pari, *vel æquali*, prorsus indigebit, neq; impar, *vel inæquale* erit. Quod enim *est* par, aliud cum alio *collatum*, ad aliud, *cui par est, referri* dicitur.

οὔτ' ἄρα δέχεται, οὔτε μέσον, οὔτε πλοῦτον ἕξει. ἔτι σχῆμα οὐκ ἔσται τῶν ὄντων οὐδενός. πᾶν γὰρ δὴ τὸ σχῆμα ἔχον, ἢ εὐθύ ἐστιν, ἢ περιφερὲς, ἢ μικτόν. ἀλλ' εἰ μὲν εὐθὺ, μέρη ἕξει, τό τε μέσον, καὶ τὰ ἄκρα. εἰ δὲ περιφερὲς, ἔσται ἐν αὐτῷ τὸ μὲν, ὡς μέσον, τὰ δὲ, ὡς ἔσχατα, ἐφ' ἃ διατείνῃ τὸ μέσον. εἰ δὲ ἔστι μικτὸν, ἐκ πλειόνων ἔσται, καὶ οὐχ ἕν. ἀλλὰ μὲν οὐδὲ ἐν αὐτῷ ἔσται, οὐδ' ἐν ἄλλῳ. τὸ γὰρ ἐν ἄλλῳ ὂν, ἄλλο ἐστὶν ἐκείνου, ἐν ᾧ ἐστίν. ἑνὸς δὲ μόνου ὄντος, καὶ οὐδενὸς ἄλλου (καὶ γὰρ ἐν ἄλλῳ οὐδαμοῦ ἔσται) οὐδ' ἂν γένοιτο τι τῶν ὄντων, ὃ ἐν ἄλλῳ ἐστί. τὸ δὲ γε ἐν αὐτῷ ὄν, περιέχον τε ἄμα, καὶ περιεχόμενον ἔσται. καὶ οὐ ταυτὸν ἔσται ἐν ταὐτῷ, τό, τε περιέχειν, καὶ τὸ περιέχεσθαι. οὐδὲ ὁ λόγος οὕτως ἀμφοῖν. Δύο ἄρα ἔσται, καὶ οὐκέτι μόνον τὸ ἕν. ἔτι τοίνυν οὐδὲ κινούμενον ἔσται τι τῶν ὄντων. κινούμενον μὲν γὰρ, μεταβάλλειν ἀναγκαῖον.

Μεταβάλλον δὲ, ἐν ἄλλῳ γίνεσθαι. τοῦ δὲ ἑνὸς μόνου ὄντος, οὐδὲν ἐν ἄλλῳ δυνατὸν ἐφάνη. οὐκ ἄρα μεταβάλλειν τι τῶν ὄντων δυνατόν. ἑστὼς δὲ γε πᾶν ἐν τῷ αὐτῷ ἀναγκαῖον εἶναι. τὸ δὲ ἐν τῷ αὐτῷ ὄν, ἓν ἅμα τῷ αὐτῷ ἐστιν. ἀλλὰ τὸ ἓν ἐν οὐδενὶ τῷ αὐτῷ ἐστι. τὸ γὰρ ἓν ἅμα ὄν, ἢ ἐν ἑαυτῷ, ἢ ἐν ἄλλῳ ἐστι. δέδεικται δὲ ὡς οὔτε ἐν ἑαυτῷ, οὔτε ἐν ἄλλῳ, οὐδὲ ἄρα ἐν τῷ αὐτῷ ἅμα ἐστίν. οὐδὲ ἄρα ἔσηκε τῶν ὄντων οὐδέν. καὶ μὲν καὶ πως τὸν εἶναι τῷ τι, ἢ ἕτερον, ἀδύνατον. εἰ γὰρ μηδὲν ἄλλο ἐστὶ πλὴν αὐτὸ, ἄλλῳ μὲν οὐκ ἂν εἴη πρὸς τι τῶν, οὐδὲ ἕτερον. οὐδὲ γάρ ἐστιν ἄλλο τῶν ὄντων οὐδέν. αὐτὸ δὲ αὑτοῦ οὐκ ἂν ἕτερον εἴη. πολλὰ γὰρ ἂν εἴη, καὶ οὐχ ἕν, οὔτε πρὸς τι. καὶ γὰρ τοῦτο ἐν ἄλλῳ, καὶ οὐκ αὐτὸ τὸ ταυτόν. τὸ μὲν γὰρ ἕν, ἁπλῶς ἕν, ὅτι οὐ πολλά. τὸ δὲ ταυτὸν ἄλλο ταυτόν. ἀλλὰ μὲν οὐδὲ ὅμοιον, οὐδὲ ἀνόμοιον εἶναί τῳ τι δυνατόν.

Παντὶ γὰρ δήπου τὸ ὅμοιον, ταυτόν τι πέπονθε πάθος. τὸ δὲ ἀνόμοιον, ἕτερον. τὸ δὲ γε ἕν, οὐδὲν πέπονθεν ἄλλο παρὰ τὸ ἕν. ὅτε μηδαμῶς ἐστιν, εἴπερ αὐτὸ μόνον ἐστὶ τὸ ἕν. ἔτι δὲ καὶ πρὸς τούτοις λεγομεν ὡς οὐδὲ ἄπειρόν τι δυνατὸν, οὔτε χωρὶς εἶναι, εἴπερ μηδὲν ἐστιν ἄλλο τοῦ ἑνός. πῶς γὰρ ἂν εἴη χωρὶς, ἢ ἄπειρόν τινος, ἅτε μηδὲ ἐστιν; ἀλλ' οὐδὲ τὸ ἓν ἢ αὐτὸ χωρίς ἐστιν, ἢ ἑαυτοῦ ἐπέκεινα. εἴη γὰρ ἂν οὕτως πεπονθὸς τὸ ἄπειρον, καὶ τὸ χωρίς. τὸ δὲ γε ἓν, πέπονθεν οὐδὲν ἄλλο παρ' αὐτό. Δεοι γὰρ οὐδὲ ἴσον οὐδενὶ τῶν ὄντων οὐδέν, οὐδὲ ἄνισον ἔσται. τὸ γὰρ ἴσον ἄλλο πρὸς ἄλλο, πρὸς ἄλλο λεγεται.

Universidad de Deusto
Biblioteca

καὶ τὸ ἄνισον. τὸ δὲ ἓν ἄλλο ὅτι ἔστιν, εἴωθε τὸ ἓν μόνον ἔστιν. ἀλλ' οὐδὲ τὸ ἓν ἴσον ἑαυτῷ ὑφίστησιν ἀεὶ, οὐδὲ ἄνισον.

εἰ γὰρ ἄνισον, ἔσται ἐν αὐτῷ τὸ μεῖζον, τὸ δὲ, ὡς ἔλαττον. ὥστε δύο ἂν εἴη, καὶ οὐχ ἕν. εἰ δὲ ἴσον ἑαυτῷ τὸ ἕν, αὐτὸ ἑαυτοῦ μετρήσει τὸ ἕν. ἀλλ' ἀδύνατον. εἴη γὰρ ἂν μετρούν τε, καὶ μετρούμενον ὑφ' ἑαυτοῦ τὸ ἕν. ὥστε ὅλως αὐτόν. οὐδὲ ἄρα ἴσον, καὶ ἄνισον ὂν τοῖς οὖσιν οὐδέν ἐστιν. εἰ δὴ ταῦτα ἀδύνατα, μήτε ἀπόρμενον, καὶ χωρὶς ὄν, μήτε ὅμοιον, καὶ ἀνόμοιον, μήτε ταυτὸν, καὶ ἕτερον, μήτε αὖ ἑστὼς, ἢ κινούμενον, μηδὲ ὅλως ἓν ἐν μηδενὶ, μηδὲ σχῆμα ἔχον, μήτε ὅλον, ἢ μέρη ἔχον τι τῶν ὄντων, ἀδύνατον αὖ ἂν εἴη καὶ αὐτὸ μόνον εἶναι τὸ ἕν, τὸ ἁπλῆθωτον, καὶ ὃ πάντων ἀπαίτων ἄδεκτόν ἐστιν. ἀλλὰ μὴν οὐδὲ πολλά γε μόνον εἶναι δυνατὸν, ὡς δέδεικται πρότερον. ἀνάγκη γὰρ ἄρα καὶ πολλὰ εἶναι, καὶ ἓν τῶν ὄντων ἕκαστον.

ἀλλ' εἰ καὶ πολλὰ, καὶ ἕν ἐστιν, ἆρα τὰ πολλὰ μετέχει τοῦ ἑνὸς, ἢ τὸ ἓν τῶν πολλῶν, ἢ καὶ ἀλλήλων ἀμφότερα, ἢ οὐδέτερα ἀλλήλων. ἀλλὰ χωρὶς μὴν τὰ πολλὰ, χωρὶς δὲ τὸ ἓν, ἵνα καὶ πολλὰ ᾖ, καὶ ἓν, ὡς ἀπεφήναμεν ὁ λόγος. εἰ δὲ μήτε τὸ ἓν τῶν πολλῶν, μήτε τὰ πολλὰ μετέχει τοῦ ἑνὸς, ἔσται τι αὐτὰ ἄ ἐστιν, ἃ καὶ πρότερον ὄντα τῆς τῶν πολλῶν ὑποστάσεως σωήγορμεν. πάλιν γὰρ αὖ ἔσται τι τὰ πολλὰ χωρὶς ἑνός. καὶ γὰρ εἰ ἔστι τὸ ἓν ἐφ' ἑαυτοῦ, κ' μὴ μετέχει τὰ πολλὰ μηδαμῆ τοῦ ἑνὸς, ἀπειρίκις ἄπειρα τὰ πολλὰ, καὶ ὅμοια, καὶ ἀνόμοια, καὶ ταυτὰ, καὶ ἕτερα, καὶ κινούμενα, καὶ ἑστῶτα, καὶ ἀριθμὸς οὐδενός ἐστι τῶν πολλῶν, οὐδὲ γνῶσις. ἡ γὰρ τοῦ ἑνὸς ὑπουσία, ταῦτα πάντα ἐν τοῖς πολλοῖς ἀναγκάζει φαίνεσθαι. ἀδύνατον ἄρα μήτε τὰ πολλὰ τοῦ ἑνὸς, μήτε τὸ ἓν μετέχειν τῶν πολλῶν. εἰ δέ γε καὶ τὸ ἓν μετέχει τῶν πολλῶν, καὶ τὰ πολλὰ τοῦ ἑνὸς, ἢ ἕξει ταῦτα ἐν ἀλλήλοις ἀμφότερα, ἀνάγκη ἄλλην εἶναι παρὰ ταῦτα φύσιν ἐκ τρίτων, ἢ μήτε ἕν ἐστι, μήτε πολλά. μεμιγμένων γὰρ ἐν ἀλλήλοις τούτων ἀμφοτέρων, δεῖ δὴ τὸ τῆς μίξεως αἴτιον αὐτοῖς ὑπάρχειν, ὃ καὶ τοῦ ἑνὶ τὸ πλῆθος, καὶ τοῦ πλήθει τὸ ἓν συζεύγνυσι. πᾶν γὰρ ἀνάγκη τὸ μικτὸν, αἴτιον τῆς μίξεως ἔχειν. καὶ γὰρ ὅλως εἰ μετέχει τὸ ἓν, καὶ τὸ πλῆθος ἀλλήλων, οὔτε τὸ ἓν τοῦ πλήθει τῆς οὐσίας αἴτιον, οὔτε τῷ ἑνὶ τὸ πλῆθος, ἀλλά τι τρίτον ἀμφοῖν, ὃ πρὸ τούτων ἐστί. τί γὰρ ἂν εἴη τὸ ποιῆσαν τοῦτο μὴν, πλῆθος, σπεῖνο δὲ ἕν; τί δὲ τὸ τῆς κοινωνίας τούτης, καὶ τῆς πρὸς ἄλληλα συνουσίας αἴτιον τοῦ ἑνὸς, ἢ ἐν μηδαμοῦ κοινωνοῦντος τοῖς πολλοῖς; ἢ γὰρ πολλὰ, καὶ ἕν, ἕτερα ἀλλήλων, καὶ ἢ μηδέτερον ἐκ μηδετέρου πρὸς ἄλληλα, ἀσυμπαθῆ.

Τί οὖν αὐτὰ συνήραγεν εἰς ἕν, φεύγοντα ἄλληλα, καὶ ἄμικτα ἀλλήλοις ὄντα; οὔτε γὰρ ἄλληλα πρόθειν ἐστὶν τὴν εὐτῶ διαφέροντα ἐν ἀλλήλοις, ἢ ἠντομαλισμένα εἶναι τὴν συνόδον αὐτῶν· εἰ γὰρ ἔτυχεν οὕτως, ἔσται ποτὲ καὶ χωρὶς ἀλλήλων, ὥσπερ καὶ νῦν ὁμοῦ ταῦτα κατὰ τύχην. ἀλλὰ μὴν χωρὶς εἶναι τὰ πολλὰ ἀδύνατον. οὐκ ἄρα κατὰ τύχην ἡ μίξις. ἀλλὰ μὴν οὐδὲ ἀπ' αὐτῶν. ἔπειτα μηδὲ τὸ ἓν τῶν πολλῶν ἄλλων, μηδὲ τὰ πολλὰ τοῦ ἑνός ἄλλα. τοῦτο δὴ οὖν τὸ κρεῖττον τί ποτε ἐστίν; ἢ γὰρ ἕν ἐστιν, ἢ οὐχ ἕν. ἀλλ' εἰ μὴν καὶ αὐτὸ ἕν, πάλιν ἐρησόμεθα πρὸς τοῦτο, πότερον μετέχει καὶ τοῦ πλήθους, ἢ οὐδενός. καὶ γὰρ εἰ τούτου μεθέξει, δῆλον ὡς ἄλλο τι πρὸ τούτου κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον ἀναφανήσεται, καὶ τοῦτο εἰς ἄπειρον. εἰ δὲ ἔστιν ἁπλῆθωτον παντὸς τοιοῦτον, οὐκ ἂν εἴη πάλιν τὸ ἐξ ἀρχῆς ἀληθὲς, ὡς οὐκ ἄρα τι τὰ πολλὰ τοῦ ἑνὸς, καὶ τὸ ἓν μετέχει τῶν πολλῶν.

Λέγω δὴ τὸ κυριώτατον, καὶ πρώτως ἕν. ἀλλ' ἔστι μὲν τι τὸ ἐν τοῖς πολλοῖς ἕν. ἔστι δέ τι τὸ ἀμέθεκτον ἓν, καὶ ὁ ἁπλῶς ἐστιν ἕν, ἄλλο δὲ οὐδέν. Εἰ δὲ ἓν τὸ πρὸ ἀμφοῖν, δεῖ δὴ τοῦτο οὐχ ἕν, κρεῖττον εἶναι τοῦ ἑνός. πάντα δὴ τῷ ἑνὶ καὶ ἔστιν, ἃ ἐστὶ, καὶ γίνεται, ἃ γίνεται. καὶ μετὰ μὲν τοῦ ἓν, ζώζεται τῶν ὄντων ἕκαστον. χωρὶς δὲ τοῦ ἓν, εἰς τὸν ἑαυτοῦ πορεύεται φθορέα. ἀλλὰ καὶ ἡ μίξις αὐτὴ τοῦ ἑνὸς, καὶ πλήθους, ἵνα παρέχῃ τοῖς οὖσι τὸ οὐχ ἓν, κοινωνία, καὶ ἕνωσις ἐστι. καὶ τὸ ἓν ἄρα, καὶ τὸ ἕν, οὐχ ἕν, οὐδενὸς ἄλλου τοῖς οὖσιν αἴτιόν ἐστιν, ἢ τοῦ ἕν. εἰ δὴ τοῦτου τὸ ἓν αἴτιον, οὐκ ἔστιν κρεῖττον τὸ οὐχ ἕν.

Δεῖ δέ γε τὸ κρεῖττον παντὸς κρεῖττον ἄλλου τοῖς οὖσιν αἴτιον εἶναι, κατὰ τὴν αὐτὸ δύναμιν. οὕτω γὰρ αὖ ἂν κρεῖττον, ὡς μᾶλλον ἀγαθὸν, κατὰ τὴν αὐτὸ φύσιν μεῖζον ἀγαθοῦ, καὶ κρεῖττον αἴτιόν ἐστιν, οἷς τὸ κατὰ ἐλάττονι. ὁπόταν δὴ τούτων ἀνάγκη, τὰ τε πολλὰ μετέχειν τοῦ ἑνὸς, καὶ τὸ ἓν ἄμικτον εἶναι πρὸς τὸ πλῆθος, καὶ μηδὲν εἶναι τοῦ ἑνὸς κρεῖττον, ἀλλὰ τοῦτο καὶ τοῦ εἶναι τοῖς πολλοῖς αἴτιον εἶναι. πᾶν γὰρ δὴ τὸ τοῦ ἑνὸς στερόμενον, εἰς τὸ μηδὲν ὄλθος, καὶ τὴν ἑαυτοῦ διαδιδράσκει φθοράν. τὸ δὲ μὴ πολλὰ ὄν, οὐχ ἅμα πολλὰ οὐκ ἔστι, καὶ οὐδέν ἐστι. τῷ μὲν γὰρ ἓν, τὸ οὐδὲν ἀπίκειται. τῷ

Et ipsum impar *eodem modo consideratur, & ad ipsum par refertur, cujus habita ratione dicitur Impar.* Ipsum verò Aliud non est, si modò ipsum Unum tantùm est. Sed ne ipsum quidem Unum sibi- ipsi vel par, vel impar erit.

Si enim *esset* impar, in ipso esset alterum quidem, ut majus, alterum verò, ut minus. Quare duo esset, non autem Unum. Si verò ipsum Unum *esset* sibi-ipsi par, ipsum *Vnum* sui-ipsius Unum metiretur. Sed *hoc est* impossibile. Ipsum enim Unum & mensuraret *se-ipsum*, & mensuraretur à se- ipso. Quare non *esset illud, quod est* Per-se-Unum. Nullum igitur par, & impar in ipsis Entibus est. Si igitur hæc *sunt* impossibilia, *nec ullo modo fieri potest*, ut *ipsum Vnum* vel *se ipsum* tangat, & separatim sit *a se-ipso*, vel *ut sit* simile, & dissimile, vel Idem, & Alterum, vel etiam stans, *& immotum*, vel mobile, vel etiam denique in aliquo nullo *sit*, vel figuram habeat, vel aliquod ipsorum Entium, *ut* totum, aut *tanquam* partes contineat, impossibile erit etiam ipsum Unum solum esse, quod est expers- multiplicationis, & quod nihil horum omnium *antè dictorum* admittit. Verùm etiam (ut antè demonstratum est) fieri non potest, ut *Vnum* multa tantum sit. Necesse enim *est* unumquodq; ipsorum Entium & multa, & unum esse.

Sed si & multa, & unum est, ergo multa participant unum, vel unum multa *participat*, vel etiam utraque se mutuò *participant*, vel neutra *participant* alia aliud vicissim: sed separatim quidem multa, separatim verò unum, ut & multa sint, & unũ, quemadmodum demonstravit ipsa ratio. Si igitur neque ipsum Unum *particeps est* multorum, neq; multa participant Unum, erunt eadem absurda, quæ & ante in ipsorum Multorum hypothesi collegimus. Rursus enim Multa separatim erunt ab Uno. Etenim si ipsum Unum est *separatum*, & *per se solum*, & Multa nusquam participant ipsum Unum, Multa *sunt* infinite infinita, & similia, & dissimilia, & eadem & altera, *ac diversa*, & mobilia, & stabilia, *ac immobilia*, & neq; numerus est ullius Entis, neque cognitio. Ipsa enim Unius absentia, hæc omnia in ipsis Multis apparere cogit. Impossibile igitur *est*, neque multa participare Unum, neque ipsum Unum *particeps esse* Multorum. Si verò & ipsum Unum particeps est Multorum, & Multa *participant* Unum, & hæc utraq; sunt vicissim alia in aliis, necesse *est* aliam esse præter hæc, naturam ex tertiis *quibusdam existentem*, quæ neque Unum est, neq; Multa. His enim utrisque inter se mixtionis causam ipsis inesse, mixtis, oportet profectò hujus quæ & multitudinem cum Uno, & Unum cum multitudine conjungit. Necesse enim *est* id omne, quod est mixtum, mixtionis causam habere. Etenim, (ut summatim rem totam expediamus) si Unum, & multitudo se mutuo participant, neque ipsum Unum multitudini *est* essentiæ causa, neque ipsa multitudo ipsi Uni: sed quiddam tertium amborum, *id est*, *quiddam*, *quod est inter hæc duo*, & quod est ante hæc *duo*. Quid enim erit illud, quod hanc quidem multitudinem, illud verò unum fecerit? Quæ verò communionis istius, & inter se mutui congressus causa ipsius Unius, quatenus *est* Unum, si *Vnum* nusquam cum multis communionem habeat? Quatenus enim *sunt* Multa, & Unum, *eatenus sunt* alia ab aliis altera, *alia ab aliis differunt*, *& inter se sunt diversa*. Et quatenus neutrum ex neutro *sunt inter se*, *& quatenus non sunt* alia cum aliis *quasi mutuo quodam vinculo conjuncta*, *omnino* nullam sympathiam habent, *id est*, *nullam naturæ cognationem*, *nullumq; consensum*, *& quasi concentum*.

Quid igitur ipsa in Unum coegit, *atque contraxit*, cùm se mutuò fugiant, & inter se non sint mixta, *nec alia cum aliis misceantur?* Neque enim fieri potest, ut se mutuò optent, *& alia aliorum mutuo desiderio flagrent*, cum inter se adeò dissideant, vel *oportet* ipsorum congressum esse fortuitum. Si enim ita res habet, *hæc* erunt aliquando etiã separatim alia ab aliis, quamvis nunc ista fortuitò *sint* simul. Sed tamen fieri non potest, ut Multa sint separatim. Non igitur fortuitò *sit* ista mixtio. Quinetiam ne ab ipsis quidem *manat ista mixtio*. Si quidem ne Unum quidem Multorum aliorum *est causa*, neque Multa *sunt* Unius causa. Hoc igitur, quod præstantius *dicitur*, quidnam est? Vel enim est Vnum, vel non Unum. Sed si quidem etiam *est* ipsum Unum, rursus quæremus de hoc, utrum particeps sit etiam ipsius multitudinis, an nullius. Etenim si *multitudinem* hanc participat. perspicuum *est* quòd aliud aliquid ante hoc secundùm eandem rationem apparebit, & hoc in infinitum *progredietur*. Si verò hujusmodi *Vnum* est ubique multitudinis, *& multiplicationis* expers, non erit rursus verum, quod ab initio *dictum est*, quod scilicet neq; Multa Unum participent, neque Unum *particeps sit* Multorum.

Dico autem, *ac intelligo* ipsum maximè - proprium, & primò Unum. Sed est quidem aliquid, quod *est* in Multis Unum. Est autem quoddam Unum, quod non-est- particeps *aliorum*, *nec ullam cum aliis communionem habet*, & quod simpliciter est Unum, aliud verò nihil. Si verò *illud est* Unum, quod *est* ante hæc ambo, oportet profectò hoc ipsum non Unum, præstantius esse ipso Uno. Omnia enim ipsi Uni & sunt, quæ sunt, & fiunt, quæ fiũt, *i.e. omnia*, *quæ sunt*, *& fiũt in ipsius Vnius gratiam*, *ejusq; causa sunt*, *& fiunt*, *& propter ipsum Vnum sunt id*, *quod sunt* Et cum ipso quidem illo, *quod dicitur & est* Unum, unum-quodq; ipsorum Entium servatur. Sine verò illo, *quod vocatur*, *& est* Unum, *unumquodque ipsorum Entium*, in suam perniciem it, *& in suum interitum ruit*. Sed etiam ipsa mixtio Unius, & multitudinis, quam ipsis Entibus præbet id, quod est non Unum, communio, & unio est. Et ipsum Ens igitur, & ipsum Unum, non Unum, nullius alius ipsis Entibus est causa, quam illius, *quod vocatur*, *& est* Unum. Si igitur ipsum Unum *est* causa hujusmodi *rei*, ipsum non Unum, non erit causa præstantioris.

Oportet enim id, quod est præstantius ubique, præstantioris alterius ipsis Entib. causam esse, secundũ suam facultatem, *& pro viribus*. Sic enim erit præstantius quia majus bonum secundum suam naturam, boni majoris, & præstantioris causa est *illis Entibus*, quib. minus *bonum est causa boni* minoris. Ex his igitur necesse *est* & ipsa Multa participare Unum, & ipsum Unũ non mixtũ esse cum multitudine, & nihil esse præstantius Uno: sed hoc *Vnum* multis etiã esse causam ipsius esse, *pro causam esse cur multa sint*. Quidquid enim ipso Uno privatur *illud* in nihil statim, & in suam pernicie diffugit *i.e. in nihilũ redigitur*, *& in suum interitum subito ruit*. Quod verò non est Multa, non simul Multa non est, & Nihil est. Nam illi quidem, *quod vocatur*, *& est* Unum, opponitur id, *quod est* non Unum. Illi verò, *quod est*, *& vocatur*

Universidad de Deusto
Biblioteca

δὲ αὖ πολλά, τὸ οὐ πολλά. εἰ τοίνυν μὴ τῶν τὸ, τε ἕν, καὶ πολλά, οὐδὲ αὖ τὰ μὴ πολλὰ τῶν μηδενὶ ἓν τούτων.

Ταύτῃ μὲν οὖν ἡμῖν σκοπουμένοις, τὸ ἓν ἐπὶ κοινὰ τοῦ πλήθους ἐφάνη, καὶ αἴτιον τοῦ εἶναι τοῖς πολλοῖς. δεῖ δὲ αὖ καθ' ἕτερον τρόπον ἡμᾶς τὸν αὐτὸν λόγον μεταθέοντας, ἰδεῖν εἰ καὶ τοῖς εἰρημένοις συνεπόμεθα, καὶ εἰς τὸ αὐτὸ τέλος ἀνάξομεν. ἀνάγκη τοίνυν ἢ μίαν εἶναι τὴν ἀρχὴν, ἢ πολλά. μᾶλλον δὲ ἐντεῦθεν ἀρκτέον. καὶ εἰ πολλὰς, ἢ συμπαθεῖς ἀλλήλαις, ἢ διεστηκυίας αὖ ἀλλήλων, καὶ ἢ πεπερασμένας, ἢ ἀπείρους. εἰ δὲ μίαν, ἤτοι μὴ οὐσίαν ταύτην, ἢ οὐσίαν. καὶ εἰ οὐσίαν, ἢ ζωμαλικὴν ταύτην, ἢ ἀσώματον. καὶ εἰ ἀσώματον, ἢ χωριστὴν τῶν σωμάτων, ἢ ἀχώριστον.

καὶ εἰ χωριστὴν, ἢ κινουμένην, ἢ ἀκίνητον. καὶ εἰ μὴ οὐσίαν, ἢ καταδεεστέραν πάσης οὐσίας, ἢ μεθεκτὴν ὑπ' οὐσίας, ἢ ἀμέθεκτον. εἰ μὲν οὖν τοίνυν οὐ δέχεται πολλὰ, καὶ μὴ συμπαθεῖς ἀλλήλαις, οὐδὲν ἐξ αὐτῶν ἔσται τῶν ὄντων, οὐδὲ ἔσονται καιναὶ πύλαι, ἀλλ' ἑκάστη μιᾷ καθ' αὑτήν. πόθεν γὰρ κοινωνία τῶν κατὰ φύσιν ἀλλοτρίων, ἢ ἴυγξ συνεργὰ τῶν παντελῶς ἑτεροφύλων ἐστί; καὶ δὴ καὶ πρὸς τούτοις ἔσται τὰ πολλὰ μὴ μετέχοντα τοῦ ἑνός.

εἰ γὰρ ἔστιν ἓν τι κοινὸν ἐν πάσαις, οὐκ ἂν εἴεν παύτη κεχωρισμέναι καθ' οὐσίαν ἀπ' ἀλλήλων. εἰ οὖν ἕτεραι, καὶ μηδὲν τοῦτον πρὸς αὐτάς ἐστι, πολλαὶ μόνον εἰσὶ, καὶ οὐδαμῶς ἕν. εἰ δὲ πολλαὶ, καὶ συμπαθεῖς ἔξουσί τι κοινὸν, ὃ καὶ πάσαις ἄλλαις πρὸς τὸ συμπαθὲς, καὶ ὁμοίως ἀποφαίνῃ πάσαις. ταύτας γὰρ ἕνεκα συμπαθῆ λέγομεν, οἷς τὸν αὐτὸν συμβαίνῃ πάσχειν. τὰ δὲ ὅμοια, παύτως τοῦ ἑνὸς ἅπαντος μετέχοντα, καὶ μιᾶς φύσεως, ὁμοιά ἐστιν. ἃ δὲ ταῦτα οὕτως ἔχοντά ἐστιν, ἀνάγκη τὸ πᾶν ἐκεῖνο τὸ παντοχοῦ, καὶ ἐν πάσαις ὂν ταῖς ἀρχαῖς, κυριώτερον εἶναι τῶν πολλῶν. τοῦτο γοῦν αὐτοῖς δίδωσι καὶ τὸ ὑγιαῖν πρὸς ἄλληλα συμπάσχειν, καὶ τὴν κατὰ φύσιν κοινωνίαν παραχόν.

καὶ αὖ εἰ μὲν ἄπειροι δέχοιό, ἢ καὶ τὰ ἐξ αὐτῶν ἄπειρα, καὶ ἔσται διὸ ἤδη τὸ ἄπειρον, ἢ πεπερασμένα ἢ ἔσονται οὐ πᾶσαι ἀρχαί. τὰ γὰρ πεπερασμένα, παύτως ἂν πεπερασμένων ἐστί. μάτην οὖν ἄπειροι, πρὸς τὸ ἢ τὴν ἀπειρίαν αὐτῶν τε ἀγνώστους ποιεῖν, καὶ τὰ ἐξ αὐτῶν. τῶν γὰρ δεχῶν ἀγνοουμένων, ἀνάγκη καὶ τὰ ἐξ αὐτῶν Multa, *opponitur* illud, *quod est*, & *vocatur* non Multa. Si igitur non idem *est* & ipsum Unum, & ipsa Multa, neque etiam ea, quæ sunt non Multa, erunt idem cum eo, *quod est* Nihil.

Sic igitur nobis *rem* spectantibus, & *attentè* consi*derantibus*, ipsum Unum supra multitudinem, *eaq; superius*, apparet, & causa ipsius esse Multis, *id est*, & *causa videtur esse, cur Multa sint*. Oportet autem etiam alio modo nos eandem rem persequentes, videre ficubi *res jam ante* dictas consequamur, *rebusq; supra dictis consentanea dicamus*, & ad eundem finem reducamus. Necesse igitur *est*, vel unum esse principium, vel multa. Vel potius hinc initium-ducendum, & *videndum* si multa *principia statuamus*, vel mutua naturæ cognatione inter se consentientia, & *mutuo quodam affectu inter se conjuncta*, vel dispersa alia ab aliis, *ita ut nulla prorsus communione sint inter se conjuncta*, & vel finita, vel infinita. Si verò *statuamus principium* unum hoc *profectò dicemus esse* vel non essentiam, vel essentiam. Et si *dicamus id esse* essentiam, vel corpoream, vel incorporeâ hanc *esse dicemus*, Et si *dicamus eam esse essentiam* incorpoream, *dicemus ipsam esse* vel separatam, & *separabilem* à corporibus, vel inseparabilem, *neque separatam ab iis*.

Et si separatam, *vel separabilem*, *dicemus illam esse* vel mobilem, & *quæ movetur*, vel immotam, *immobilem*, & *quæ nec movetur*, *nec moveri potest*. Et si *dicamus principium esse* non essentiam, *dicemus ipsum esse* vel inferius omni essentia, vel participabile ab essentia, vel non participabile *ab ea*. Si igitur principia *sunt* multa, nec mutua naturæ cognatione inter se consentientia, ex ipsis *principiis* nullum ipsorum Entium *manans* erit, neq; erunt omnibus *Entibus principia* communia: sed *eorum* unum-quodque per se faciet, *id*, *quod faciet*, & *solum*, *ac ab aliis separatum erit*. Quænam enim *est* communio *rerum* secundùm naturam alienarum, *quæ naturaliter inter se nullam habent communionem: sed aliæ ab aliis maximè dissident?* Aut quodnam est mutuum-auxilium eorum, quæ prorsus sunt diversi-generis? Quinetiam præterea ipsa Multa non participabunt Unum, *nec ullo communionis vinculo cum Vno conjungentur*.

Si enim est Unum quiddam commune in omnibus *principiis*, non erunt ubique secundùm essentiam separata alia ab aliis. Si verò diversa sunt *principia*, & nihil idem *est* in ipsis, multa tantùm sunt, & nullo-modo Unũ. Si verò *sunt principia* multa, & cognatione naturæ consentientia, *mutuâq; affectus vinculo inter se conjuncta*, habebunt aliquid commune, quod etiam omnia *principia* deducit ad illam sympathiã, *naturæq; consentientem cognationem*, & *affectus mutuæ communionem*, & similiter omnia declarat. Illa enim dicimus esse *συμπαθῆ*, quibus accidit, ut idem patiantur, *& quæ eodem affectu simul tanguntur*, & *afficiuntur*. Similia verò, quia prorsus unam formam participant, & unam naturam, similia sunt. Si verò hæc ita se habent, necesse *est* illud omne, quod ubique & in omnibus principiis est, præstantius, *atq; potentius* esse Multis. Hoc autem ipsis *principiis* dat & ipsum generare mutuam inter se sympathiam, *& affectus communionem*, & *hoc ipsum* ipsam secundùm naturam, *i. e. naturalem* commuionem *ipsis* præbet.

Et rursus, si quidem infinita *sunt* principia, vel etiam ea, quæ *manant* ab ipsis, *sunt* infinita, & jam *ita* bis erit infinitum, vel *sunt* finita, & *hoc modo* non omnia *principia* erunt principia. Quæ enim sunt finita, omninò sunt ex finitis. Fruſtrà igitur infinita *sunt principia*, præter illud, quod & ipsa infinitas faciat & ipsa *principia*, & illa, quæ ex ipsis *principiis procedunt*, ignota. Principiis enim ignoratis, necesse *est* & illa, quæ ex ipsis *principiis manant*, ignorari. Tunc enim putamus nos cognoscere singula, quum *eorum* causas cognoscimus.

scimus, & ipsa prima principia. Si verò *principia sunt* finita, patet aliquem ipsorum fore numerum. Ipsum enim numerum, multitudinem finitam vocamus. Si verò numerus *ponatur*, necesse *est* & ipsam numerorum omnium causam esse. Omnis enim numerus ab Vno *manat*. Et hoc est principium numerorum, ipsum Vnũ. Hoc igitur erit principiorum principium, & causa finitæ multitudinis, quia & ipse numerus *est aliquid* Vnũ, & ipse finis in Multis est Vnum, & Multa finit illo, *id est*, *per illud*, *quod est*, & *vocatur* Vnum. Si verò unum est principium, & hoc *ipsum est* essentia, necesse *est*, si vel corpoream, vel incorpoream hanc *essentiam esse* statuamus, principium hoc aliorum *principiorum esse principium* confiteri.

Ergo si causa generationis, *& ortus* ipsorum Entium *est* corpus, necesse profectò *est*, *corpus* ipsum esse dividuum, & partes habere. Omne enim corpus suâ naturâ dividuum *est*. Etenim omnis magnitudo, totum quiddam est. Totum verò *constat* ex partibus. Hæ igitur partes (ipsas verò singulas *partes* dico) hæ *inquam partes* vel participabunt unum-quodque Vnum cujusvis *Entis*, vel non participabunt. Si igitur non participant *unum-quodque cujusvis Entis Vnum*, Multa tantum erũt, & nullo-modo *tantùm* Vnum. Ergò ne id quidem, quod ex ipsis *procedet*, totum erit. Nullo enim Vno existente, nequaquam id, quod ex omnibus *conficitur*, erit Vnũ. Si verò participant aliquid hujusmodi, & est aliquid Idem in omnibus, necesse *est* id, quod est hujusmodi, incorporeum, & individuum esse secundùm suam naturam. Si enim & ipsum *omnium Entium principium est* corporeum, vel totum est in una-quaque partium, vel non totum, Et si quidem *est* totum in unaquaque *parte*, ipsum à se ipso separatum erit. Partes enim aliæ ab aliis *sunt* separatæ *in illis rebus*, in quibus sunt, & *quarum sunt partes*.

Si verò non totum *est*, dividuum igitur & hoc erit, & partes habebit eodem modo, quo partes *suprà* dictæ. Et rursus eadem *est* ratio, *quæ potest afferri* de his, *quæ jam dicentur*. *Nam* si & in his est aliquid commune, vel nihil *commune*, & ipsa Multa sine Vno ponemus, *Vnoq; Multa carere posse dicemus*. Sed jam ipsum totum *est* spectandũ. Omne enim corpus & totum est, & partes habet. Quid igitur ipsius *corporis* partes continebit, si plures sint *partes*? Necesse enim *est* vel ipsum totum ipsarum partiũ, vel ipsas partes ipsius totius integri unificas dicere, *quòd vel ipsum totum ex partib. corpus unũ conflatum efficiat*, *vel ipsæ partes unum totum conficiant integrum*. Vel tertium aliquid est ante hæc duo, quod neque totum, neque pars ulla est. Et ipsum totum suis partibus etiam ipsas partes cum toto *conjunctas* continere, & unire *dicendum est*. Sed si quidem ipsum totum ipsas partes continet, ipsum totum erit incorporeum, & individuum. Si enim *Totum esse dicas* corpus, hoc etiam erit dividuum, & indigebit naturâ, quæ partes continere possit. Hoc autem in infinitum *progredietur*. Si verò ipsæ partes *continent* ipsum Totum, quomodo Multa continebunt Vnum?

Et *quomodo ea*, quæ sunt divisa, *continebunt* id, quod ex ipsis est *productum?* Contrà enim necesse *est* ipsum Vnum habere facultatem unionis multorum, non autem ipsa multa *vim habere Vnionis* Vnius.

ἀγνοεῖσθαι. πότε γὰρ οἰόμεθα γινώσκειν ἕκαστον; ὅταν τὰ αὐτοῦ γνωρίσωμεν, καὶ τὰς ἀρχὰς τὰς πρώτας. εἰ δὲ πεπερασμένου, δῆλον ὡς ἔσται τὰς αὐτῶν ἀριθμός. τὸν γὰρ ἀριθμὸν, πληθος ὡρισμένον φαμέν. εἰ δὲ ἀριθμὸς, ἀνάγκη καὶ τὸ τῶν ἀριθμῶν ἅπαντων αὖπον εἶναι. πᾶς γὰρ ἀριθμὸς ἐξ ἑνός. καὶ τοῦτο ἀρχὴ τῶν ἀριθμῶν τὸ ἕν. ἔσται οὖν ἀρχῶν ἀρχὴ τοῦτο, καὶ αἴτιον τοῦ πεπερασμένου πλήθους, ἐπεὶ καὶ αὐτὸς ἀριθμὸς ἕν, καὶ τὸ πέρας ἕν ἐστιν ἐν πολλοῖς, καὶ ὁρίζει τὰ πολλὰ τοῦ ἑνός. μιᾶς δὲ τῆς ἀρχῆς οὔσης, καὶ οὐσίας ταύτης, ἀναγκαῖον ἢ ζωμαλικὴν ταύτην, ἢ ἀσώματον ὑφεστῶσαν, ἀρχὴν πάντων τῶν ἄλλων ὁμολογεῖν.

Σκοπῶμεν εἰ ζῶμα τὸ αὖπον τῆς γενέσεως τῶν ὄντων, ἀνάγκη δήπου διαιρετὸν ὑπάρχειν αὐτὸ, καὶ μέρη ἔχειν. πᾶν γὰρ ζῶμα τῇ ἑαυτοῦ φύσῃ διαιρετόν. καὶ γὰρ ὕπαν μέγεθος, ὅλον τι ἐστί. τὸ δὲ ὅλον, ἐκ μερῶν. ζαῦτα τοίνυν τὰ μόρια (λέγω δὲ ἕκαστον αὖπον) ἢ μεθέξῃ ζαύτης ὑποσῦν ἕκαστον ἓν, ἢ οὐ μεθέξῃ. μὴ μετέχοντα μὲν οὖν, πολλὰ μόνον ἔσται, καὶ οὐδαμῶς ἕν. σκοπῶμεν εἰ δὲ τὸ ἐξ αὖπων, ὅλον αὖ εἴη. μηδενὸς γὰρ ὄντος ἑνὸς, οὐκ ἂν τὸ ἐκ πάντων γένοιτο ἕν. εἰ δὲ μετέχοι ἑνὸς τοιούτου, καὶ ἔστι τι τοιοῦτον ἐν πᾶσιν, ἀνάγκη τὸ τοιοῦτον ἀσώματον εἶναι, καὶ ἀμέριστον κατὰ τὴν αὖπτ' φύσιν. εἰ γὰρ δὴ καὶ αὐτὸ ζωμαλικὸν, ἢ ὅλον ἐστὶν ἐν ἑκάστῳ τῶν μορίων, ἢ οὐχ ὅλον. εἰ μὲν οὖν ὅλον ἐν ἑκάστῳ, αὐτὸ ἑαυτῷ κεχωρισμένον ἔσται. ταῦτα γὰρ μόρια χωρὶς ἀλλήλων, ἐν οἷς ἐστίν.

εἰ δὲ οὐχ ὅλον, μεριστὸν ἄρα ἢ τοῦτο ἔσται, ἢ ἔξω μέρη κατὰ τὰ αὐτὰ τοῖς εἰρημένοις μέρεσι. ἢ ὁ αὐτὸς αὖθις περὶ τούτων λόγος. εἰ μὲν οὖν τοῦτο ἐστὶ τι κοινὸν, ἢ οὐδὲν, ἢ τὰ πολλὰ χωρὶς ἑνὸς ὄντα μόρια. ἀλλὰ δὴ τὸ ὅλον σκεπτέον. πᾶν γὰρ ζῶμα ἢ ὅλον ἐστὶ, ἢ μέρη ἔχει. τί τοίνυν αὐτὸ τῶν μερῶν δήπου σωσεκλικὸν αὖ εἴη, πλειόνων ὄντων; ἀνάγκη γὰρ ἢ τὸ ὅλον τῶν μερῶν, ἢ τὰ μέρη τοῦ ὅλου παντὸς ἑνοποιὰ λέγειν. ἢ τρίτον τι πρὸ ἀμφοῖν, ὃ μήτε ὅλον, μήτε μέρος μηδέν ἐστι. τό, τε ὅλον τοῖς αὐτοῦ μέρεσι, ἢ τὰ μέρη πρὸς τὸ ὅλον σωέχειν τε, ἢ ἑνοῦν. ἀλλ' εἰ μὲν τὸ ὅλον τῶν μερῶν σωεκλικὸν, ἀσώματον αὖ εἴη τὸ ὅλον, καὶ ἀμερές. εἰ γὰρ ζῶμα, καὶ τοῦτο μεριστὸν ἔσται, ἢ δεήσεται Φύσεως σωέχειν τὰ μέρη δυναμένης. ἢ τοῦτο εἰς ἄπειρον. εἰ δὲ τὰ μέρη τοῦ ὅλου, πῶς τὰ πολλὰ τοῦ ἑνὸς σωεκλικά;

ἢ τὰ διηρημένα τοῦ ἐξ αὖπων ὅλου; πόθεν γὰρ ἀνάγκη τῶν πολλῶν τὸ ἓν, ἀλλ' οὐ τὰ πολλὰ τῆς τοῦ ἑνὸς τὴν τῆς ἑνώσεως δύναμιν ἔχειν.

Universidad de Deusto
Biblioteca

εἰ δὲ τὸ ἀμφοῖν ἐστὶν, ὃ μήτε ὅλον ἐστὶ, μήτε μόρια ἔχει, ἀμέριστον ἂν εἴη τοῦτ' ἁπλῶς. ἀμέριστον δὲ ὂν, καὶ ἀδιάστατον ἀναγκαῖον εἶναι. τὸ γὰρ διαστατὸν πᾶν, μέρη τε ἔχει, καὶ διαιρετόν ἐστιν. ἀδιάστατον δὲ ὂν, καὶ ἀσώματόν ἐστι. πᾶν γὰρ σῶμα διαστατόν. ἔτι τοίνυν τὴν ἀρχὴν ἀίδιον ἀναγκαῖον εἶναι. πᾶν γὰρ δὴ τὸ ὂν, ἀίδιόν ἐστιν, ἢ φθαρτόν. ἆρ' οὖν καὶ τὴν ἀρχὴν τῶν ὄντων ἀίδιον, ἢ φθαρτὴν εἶναι δοτέον. ἀλλ' εἰ μὲν φθείρεσθαι καὶ τοῦτο διατρέπομεν, αὐδὲν ἔσται τῶν ὄντων ἄφθαρτον. ἀρχῆς γὰρ καταλυομένης, οὔτε αὐτὴ ποτε ἔκ τινος, οὔτε ἄλλο ἐξ ἐκείνης γενήσεται.

Οὔτε γὰρ ἑαυτὴν γεννῆσαι γένοιτ' ἂν (οὐδὲ γάρ ἐστιν, εἴπερ μὴ ἀίδιός) οὔτε ἄλλο αὐτὴν, εἴπερ ἀρχή ἐστι τῶν πάντων. εἰ δὲ ἄφθαρτός ἐστι, δύναμιν ἕξει τοῦ μὴ φθείρεσθαι, καὶ τοῦτο ἄπειρον, ἵνα ἐπ' ἄπειρον ᾖ τὸν ὅλον χρόνον. πᾶσι γὰρ πεπερασμένη τοῦ εἶναι δύναμις, φθαρτὸ κατὰ φύσιν ἐστίν. ἄπειρος δὲ, τῶν ἀιδίων, οἷς τὸ εἶναι ἐπ' ἄπειρον. δοκοῦν τὸ ἄπειρον τοῦτο (λέγω δὴ τὸ κατὰ δύναμιν ἄπειρον. ἢ ἀμέριστόν, ἐστιν ἢ μεριστόν. ἀλλ' εἰ μὲν μεριστὸν, ἔσται ἐν πεπερασμένῳ ζώματι τὸ ἄπειρον. ἡ γὰρ ἀρχὴ πεπερασμένον. εἰ γὰρ ἄπειρον, οὐδὲν ἄλλο ἔσται πλὴν αὐτῆς. εἰ δὲ ἀμερὲς, ἀσώματος ἂν ἡ τῆς ἀπειρίας τοῦ εἶναι δύναμις εἴη. καὶ ἡ ἀρχὴ τῶν ὄντων, ἢ δύναμις αὐτὴ, διὰ τὸ καὶ τὸ ὑπερπέρισσον αὐτῆς, ἀεὶ ἐστιν.

Ὅτι μὲν οὖν ζωμάτων εἶναι πλὴν τὴν ἀρχὴν τῶν ὄντων ἀδύνατον, φανερὸν ἐκ τούτων ἐστίν. εἰ δὲ ἀσώματος, ἢ χωριστὴν αὐτὴν, ἢ ἀχώριστον εἶναι τῶν σωμάτων. ἀλλ' εἰ μὲν ἀχώριστος, πάντως ἕξει τὰς ἐνεργείας ἐν σώμασι, καὶ οὐκ ἐν σώματι οὖσης. τοῦτο γὰρ ἐστιν ἀχώριστον σώματος, ὃ μηδαμοῦ πέφυκεν ἢ ἐν σώμασι, καὶ μετὰ σωμάτων ἐνεργεῖν. εἰ δέ ἐστιν ἡ ἀρχὴ τοιαύτη, δῆλον ὡς ἀνάγκη μηδὲν τῶν καθ' αὐτὴν κυριώτερον εἶναι τῆς τῶν ὅλων ἁπάντων ἀρχῆς. εἰ δὲ μηδέν ἐστι κρεῖττον ἐν τοῖς σώμασι τοῦ τὰ σώματα, καὶ ἐν τοῖς σώμασι, καὶ οὐκ ἐν τῇ σωματικὴν οὐσίαν ὑφεστώσης τε, καὶ ἐνεργούσης δυνάμεως, οὐδαμοῦ τῶν ὅλων ὁ νοῦς ἔσται, καὶ ἡ κατὰ νοῦν ἐνεργοῦσα δύναμις. πᾶσα γὰρ ἡ τοιαύτη κίνησις ἄτερ δυνάμεως οὐδὲν εἰς σώματα ποιεύσης. θέμις δὲ οὔτε ἐᾷν, οὐδ' ἐστὶ τὰ χωνεύματα τῶν θεῶν αὐτῶν ὑπερβάλλειν δύναμιν.

Πάντα γὰρ τὰ ἐν αὐτοῖς ἐκ τῶν πρώτων ἐστὶ, καὶ ἐκεῖνα κύρια τῆς οὐσίας αὐτῶν. εἰ οὖν ἡ ἀρχὴ τῶν ὅλων δύναται νοῦν, καὶ φρόνησιν γεννᾶν, πῶς οὐκ εἰς αὐτὴν, καὶ ἐν αὐτῇ γεννᾷ.

Nam ipsum quidem Vnum multa unire potest, multa verò Vnum unire nequeunt. Si verò utrunque *verum* est, & *aliquid est*, quod neque totum est, neque partes habet, hoc erit prorsus individuum. Si verò est individuum, etiam dimensionis-expers esse necesse *est*. Quidquid enim dimensionem habet, id & partes habet, & dividuum est. Quod verò dimensionis-expers est, id & incorporeum est. Omne enim corpus dimensionem habet. Præterea verò necesse *est* ipsum principium æternum esse. Nam omne Ens est æternum, vel corruptioni obnoxium. Ergò concedendum *est* & ipsum ipsorum Entium principium æternum, vel corruptioni obnoxium esse. Sed si & hoc *principium* corrumpi concedamus, nullum ex Entibus erit corruptionis expers. Principio enim pereunte, nec ipsum *principium* unquam ex aliquo, neque aliud ex illo nascetur.

Neque enim *ipsum principium* se ipsum generare poterit (neque enim est, nisi *sit* æternum) neque alius ipsum *generabit*, si modò principium est omnium *rerum*. Si verò corruptionis-expers est, facultatem habebit, per quam non corrumpetur, & eam infinitam, ut in infinitum sit *per* totum tempus. Omnis enim finita ipsius esse, *vel, ipsius essentiæ* facultas, secundùm naturam est *rei* corruptibilis, *id est rei, quæ corruptioni est obnoxia*. Infinita verò *facultas, est rerum* æternarum, quibus *est* ipsum esse, *vel, ipsa Essentia* in infinitum *progrediens*. Ergo hoc infinitum (dico autem id, quod facultate est infinitum) vel individuum est, vel dividuum. Sed si quidem *est* dividuum, ipsum infinitum erit in corpore finito. Ipsum enim principium *est* finitum. Si enim *esset* infinitum, nihil aliud esset præter ipsum *principium*. Si verò *esset* expers-partium, ipsa facultas infinitatis ipsius esse, *vel, ipsius essentiæ* esset incorporea. Et ipsum principium ipsorum Entium, quatenus *est* facultas illa, propter quam & ipsum subjectum *inest* ipsi, semper est.

Quod igitur fieri non possit, ut ipsum ipsorum Entium principium sit corporeum, ex his *quæ dicta sunt*, est manifestum. Si verò *principium est* incorporeum, *oportet* ipsum vel separatum esse, vel non-separatum à corporibus. Sed si quidem *est* non separatum, *à corporib.* omnes habebit actiones in corporibus, & circa ipsa corpora versantes. Illud enim est non-separatum à corpore, quod nusquam, *nec in ullo alio loco*, quam in corpore, & cum corporibus agere naturaliter-solet. Si verò principium est tale, perspicuum *est*, necesse *esse*, nihil eorum, quæ sunt propter ipsum *principium*, præstantius esse ipso omnium Entium principio. Si verò nihil est præstantius in corporibus illa facultate, quæ circa corpora, & in corporibus, & circa corpoream essentiam & subsistit, & agit, nusquam ipsorum Entium Mens erit, & propter Mentem agens facultas. Omnis enim hujusmodi motus *manat* à facultate in corpora nihil agente. Fas autem nec fuit, nec est, ea, quæ generantur, suarum causarum facultatem superare.

Omnia enim, quæ *sunt* in ipsis *causis*, ex primis sunt, & illa dominationem obtinent essentiæ ipsorum *Entium*. Si igitur ipsum principium ipsorum Entium potest mentem, & prudentiam generare, quomodo non in ipsam *prudentiam*, & in ipsa *prudentia* generat *aliquid*?

E duobus enim alterum *est* necessarium, vel nullo-modo Entium esse ipsam mentem, vel *illis* inferiorem esse. Et si *in aliquibus Entibus* est, *habet facultatem* agendi tantum in corpora. Sed hæc quidem dici non possunt, *dictuque sunt absurda*. Si verò separatum *est illud*, quod primum *est omnium* Entium, & quod est principium omnium *rerum*, vel mobile, vel immobile ipsum ponere, *facere, atque statuere* omnino necesse *est*. Sed si quidem *est* mobile, erit aliquid aliud ante ipsum, circa quod movetur. Omne enim, quod movetur, alio manente *firmo*, *ac immoto*, circa ipsum moveri naturaliter-solet. Et præterea, propter desiderium alius movetur. Oportet enim ipsum, dum aliquid desiderat, moveri.

Quoniam & ipse motus per se quidem *est* infinitus, ipsius verò finis est *illud*, cujus causâ *motus* est. Desiderat autem vel aliud, vel se ipsum. Sed quidquid se ipsum desiderat, est immotum, *ac immobile*. Nam unumquodque, quod est sui juris, *& quod in se totum est collectum, & sua sorte, & se ipso contentum*, quid in altero esse desideraret? Nam illorum quidem, quæ moventur, cui quidem propinquius *est* ipsum bonum, *illi* minor *est* motus, cui verò *bonum est* remotius, *pro, illi verò, à quo bonum est remotius, motus ad bonum assequendum est* major. Quod verò in se ipso bonum habet, & cujus causa, *aliquid* est, hoc erit immotum, & stabile, *nec ullo modo movebitur*. Cùm enim semper in se ipso sit, in ipso bono est. Quod verò in se ipso est, in eodem est. Nam ipsum unum-quodque sibi-ipsi *est* idem. Quod verò in se-ipso est, *id* profectò stare, & immotum esse, *nec ullo modo moveri*, dicimus. Quod verò non est immotum, *nec immobile, illud* neque in seipso est: sed in altero *est*, & ad alterum *assequendum* movetur, & ipsius boni prorsus est indigens. Si igitur ipsum ipsorum Entium principium movetur, & quicquid movetur, propter boni indigentiam movetur, & ad alterum *contendit*, quod est expetendum ipsi, ipsi principio ipsorum Entium aliquid aliud erit expetendum præter ipsum *principium*, & circa quod eodem-modo se habens dicendum *est* ipsum moveri. Sed *hoc est* impossibile. Nam ipsum principium *est* illud, cujus causâ *omnia sunt*, *& sunt*, & quod omnia expetunt, & *est* illud, quod nullius *est* indigens. Si enim indigeret aliquo, prorsus esset inferius *eo*, quo indiget, & ad quod, ut expetendum, *suam* actionem dirigit. Si verò principium *est* immotum, *ac immobile*, (hoc enim *est* reliquum) necesse *est*, ipsum esse unam essentiam incorpoream, & eam, quæ semper eodem-modo se habeat. Quomodo *verò dicimus ipsum principium* habere, *& in se continere* ipsum Unum? Et quomodo *dicimus id*, unum esse? *Et quomodo dicimus id unam essentiam esse?* Si enim idem *est* Essentia, & Unum, ipsum principium essentiam esse dandum, *& concedendum erit*. Si verò essentia aliud *est*, *ac diversum* ab Uno, & non Idem, *dices hoc inter se differre*, ipsum Unum esse, & ipsum essentiam esse. Si enim ipsa essentia præstantior *est ipso Vno*, propter hanc *essentiam ipsum Vnum* ipsi principio inesse dicetur. Si verò ipsum Unum *est* præstantius, & essentiâ superius, principium etiam *est* ipsius essentiæ, ipsum Unum.

Διότι καὶ ἡ κίνησις αὐτὴ μὲν καθ' αὐτὴν, ἀόριστος. τέλος δ' ἐστὶν αὐτῆς, οὗ ἕνεκα ἐστίν. ἐφίοιτο δὲ ἂν, ἢ ἄλλου, ἢ ἑαυτοῦ. ἀλλὰ πῶς τὸ ἑαυτοῦ ἐφιέμενον, ἀκίνητόν ἐστιν· ἑαυτοῦ γὰρ σῶον ἕκαστον, τί ἂν δέοιτο τοῦ ἐν ἑτέρῳ γίνεσθαι; καὶ γὰρ τῶν κινουμένων, ᾧ μὲν ἐγγὺς τὸ ἀγαθὸν, ἐλάττων ἡ κίνησις, ᾧ δὲ πορρώτερον, μείζων. ὁ δὲ ἐν ἑαυτῷ τὸ ἀγαθὸν ἔχει, καὶ οὗ ἕνεκά ἐστιν, ἀκίνητον ἔσται τοῦτο, καὶ ἑστώς. ἐν αὐτῷ γὰρ ἀεὶ ὄν, ἐν τῷ ἀγαθῷ ἐστί· τὸ δὲ ἐν αὐτῷ ὄν, ἐν τῷ αὐτῷ ἐστιν· αὐτὸ γὰρ ἕκαστον ἑαυτῷ ταυτόν. τὸ δὲ ἐν αὐτῷ ὄν, ἑστάναι δήπου φαμὲν, καὶ ἀκίνητον ὑπάρχειν. ὃ δὲ μή ἐστιν ἀκίνητον, οὔτε ἐν αὐτῷ ἐστὶν, ἀλλ' ἐν ἑτέρῳ, καὶ κινεῖται πρὸς ἕτερον, καὶ τοῦ ἀγαθοῦ παντὸς ἐστιν ἐνδεές. εἰ οὖν ἡ ἀρχὴ τῶν ὅλων κινεῖται, πᾶν δὲ τὸ κινούμενον, δι' ἔνδειαν τοῦ ἀγαθοῦ κινεῖται, καὶ πρὸς ἕτερον, ὅ ἐστιν ἐφίεσθαι ἑαυτῷ, εἴη ἂν τι τῇ ἀρχῇ τῶν ὄντων ἐφετὸν παρ' αὐτὴν ἄλλο, καὶ πρὸς ὃ ὡσαύτως ἔχον, κινεῖσθαι φατέον αὐτήν· ἀλλ' ἀδύνατον· ἡ γὰρ ἀρχὴ, τὸ οὗ ἕνεκα, καὶ οὗ πάντα ἐφίεται, καὶ τὸ μηδενὸς ἐνδεές· εἰ γὰρ δέοιτό τινος, κατασταίη ἂν ἔσχατον πάντως, οὗ δεῖται, καὶ πρὸς ὃ τὴν ἐνέργειαν, ὡς ἐφετὸν ἔχει· εἰ δὲ ἀκίνητος ἡ ἀρχὴ (τοῦτο γὰρ ὑπόλοιπον) μίαν οὐσίαν αὐτὴν ἀσώματον, καὶ ἀεὶ ὡσαύτως ἔχουσαν ἀναγκαῖον εἶναι· πῶς ἔχουσαν τὸ ἕν; καὶ πῶς μίαν οὖσαν; εἰ μὲν γὰρ ταυτὸν οὐσία, καὶ ἓν, τὴν ἀρχὴν οὐσίαν εἶναι δοτέον. εἰ δὲ ἡ οὐσία τοῦ ἑνὸς ἄλλο, καὶ οὐ ταυτὸν, τὸ ἓν εἶναι, καὶ τὸ οὐσία εἶναι. εἰ μὲν ἡ οὐσία κρεῖττον, κατὰ ταύτην τὴν ἀρχὴν εἶναι ῥητέον· εἰ δέ γε τὸ ἓν κρεῖττον, καὶ ἐπέκεινα οὐσίας, ἀρχὴ καὶ τῆς οὐσίας τὸ ἕν.

Universidad de Deusto
Biblioteca

εἰ δὲ σύστοιχα ἀλλήλοις, ἔστιν τὰ πολλὰ πρὸ τοῦ ἑνός. τοῦτο δὲ ἀδύνατον, ὡς δέδεικται πρότερον. ὅτι μὴν οὖν οὐ ταὐτὸν οὐσία, καὶ ἕν, δῆλον. οὐ γὰρ τῶν ὄντων ἕν τι, καὶ ἓν ἐστὶν, καὶ τῶν οὐσιῶν ἕν. ἀλλὰ τὸ μὲν, οὐπω λόγος. καὶ πρὸς τούτοις, εἰ τῶν τὸν οὐσία, καὶ ἓν, ἔστι δὲ τὸ πληθος τοῦ μὴ ἑνὸς, καὶ τῇ μὴ οὐσίᾳ, τῶν τόν. ἀλλ' ἀδύνατον. καὶ γὰρ ἐν οὐσίᾳ τὰ πολλὰ, καὶ ἐν μὴ οὐσίᾳ τὸ ἕν. εἰ δὲ μὴ τῶν τὸν οὐσία, καὶ ἓν, οὐστοιχα μὲν οὐκ ἔσται ἀλλήλοις. εἴη γὰρ ἂν ἄλλο πρὸ αὐτῶν, εἴπερ ὀκ μιᾶς ἀρχῆς δεῖ πάντα εἶναι. ἑτέρου δὲ ὄντος κρεῖττονος, ἢ τὸ ἓν πρὸ τῆς οὐσίας, ἢ τὴν οὐσίαν δεδιδῆ πρὸ τοῦ ἑνός. ἀλλ' εἰ μὴν τὸ ἓν πρὸ τῆς οὐσίας, τοῦτ' ἡ ἀρχὴ, καὶ οὐ τὸ εἶναι τῶν πάντων.

Si verò hæc *sunt* conjugata, *cognata*, *& affinia* inter se, ipsa Multa erunt ante ipsum Unum. Hoc verò *est* impossibile, ut ante demonstratum-est. Quod igitur non idem *sit* Essentia, & Unum, perspicuum *est*. Non enim idem *est* dicere Unum, & Unum, & ipsam Essentiam Unum *esse*. Sed illud quidem *prius dicendi genus* nondum *est integra* oratio, hoc verò *posterius*, jam oratio *est perfecta*. Præterea verò, si Essentia, & Unum *est* idem, ipsa Multitudo profectò idem erit ac ipsum non Esse, & ipsa non Essentia. Sed *hoc est* impossibile. Nam in Essentia *sunt* Multa, & in non Essentia *est* Unum. Si verò non idem *est* Essentia, & Unum, conjugata quidem, *cognata*, *& affinia* hæc inter se non erunt. Aliud enim *aliquid* erit ante ipsa, si quidem ex uno principio oportet omnia esse. Si verò *horum* alterum *altero* est præstantius, perspicuum est, vel ipsum Unum ante ipsam Essentiam, vel ipsam Essentiam ante ipsum Unũ *esse* ponendam. Sed si quidem ipsum Vnum *ponamus* ante ipsam Essentiam, hoc *erit* principium omnium *Entium*, non autem ipsum Esse, *nec ipsa Essentia eorum*.

Necesse enim *est* nihil ipso principio præstantius esse. Si verò Essentia *ponatur* ante Unum, ipsum Unum Essentiam patietur, non autem ipsa Essentia ipsum Unum. Si verò ipsum Unum ipsam Essentiam patitur, necesse *est* ipsum Unum, & Essentiam, esse Omne *vel quidvis*, & quæcunque *sunt* Unum, omnia *esse* Essentiam, non etiam quæcunque *sunt* Essentia, *ea omnia necesse est esse* Unum. Erit igitur aliqua Essentia Unius expers. Sed si *concedatur* hoc, nihil erit *prorsus in rerum natura*. Quod enim Uno privatum-est, nihil *est*. Unum igitur *est* ante Essentiam. Vel saltem non Essentia *dicetur id*, quod *est* primum. Si verò *concedatur* hoc, *Vnum erit* inferius Essentiâ, *quod est* absurdum. Ipsum enim principium est id, quod præcipuam autoritatem, *atque dominationem* habet, & quod sua sorte est maximè contentum, non autem id, quod est inhonoratissimum, neque quod est multorum indigens. Denique non oportet quidquam secundorum esse principio præstantius. Neque enim oportet ipsa Entia *in ipsa totius Vniversitatis Repub.* malè administrari, *vel, malè versari*.

τοῦτο δὲ ἀδύνατον, ὡς δέδεικται πρότερον. ὅτι μὴν οὖν οὐ ταὐτὸν οὐσία, καὶ ἓν, δῆλον. οὐ γὰρ τῶν ὄντων ἕν τι, καὶ ἓν ἐστὶν, καὶ τῶν οὐσιῶν ἕν. ἀλλὰ τὸ μὲν, οὐπω λόγος. καὶ πρὸς τούτοις, εἰ τῶν τὸν οὐσία, καὶ ἓν, ἔστι δὲ τὸ πληθος τοῦ μὴ ἑνὸς, καὶ τῇ μὴ οὐσίᾳ, τῶν τόν. ἀλλ' ἀδύνατον. καὶ γὰρ ἐν οὐσίᾳ τὰ πολλὰ, καὶ ἐν μὴ οὐσίᾳ τὸ ἕν. εἰ δὲ μὴ τῶν τὸν οὐσία, καὶ ἓν, οὐστοιχα μὲν οὐκ ἔσται ἀλλήλοις. εἴη γὰρ ἂν ἄλλο πρὸ αὐτῶν, εἴπερ ὀκ μιᾶς ἀρχῆς δεῖ πάντα εἶναι. ἑτέρου δὲ ὄντος κρεῖττονος, ἢ τὸ ἓν πρὸ τῆς οὐσίας, ἢ τὴν οὐσίαν δεδιδῆ πρὸ τοῦ ἑνός. ἀλλ' εἰ μὴν τὸ ἓν πρὸ τῆς οὐσίας, τοῦτ' ἡ ἀρχὴ, καὶ οὐ τὸ εἶναι τῶν πάντων.

Necesse *est* nihil ipso principio præstantius esse. Si verò Essentia *ponatur* ante Unum, ipsum Unum Essentiam patietur, non autem ipsa Essentia ipsum Unum. Si verò ipsum Unum ipsam Essentiam patitur, necesse *est* ipsum Unum, & Essentiam, esse Omne *vel quidvis*, & quæcunque *sunt* Unum, omnia *esse* Essentiam, non etiam quæcunque *sunt* Essentia, *ea omnia necesse est esse* Unum. Erit igitur aliqua Essentia Unius expers. Sed si *concedatur* hoc, nihil erit *prorsus in rerum natura*. Quod enim Uno privatum-est, nihil *est*. Unum igitur *est* ante Essentiam. Vel saltem non Essentia *dicetur id*, quod *est* primum. Si verò *concedatur* hoc, *Vnum erit* inferius Essentiâ, *quod est* absurdum. Ipsum enim principium est id, quod præcipuam autoritatem, *atque dominationem* habet, & quod sua sorte est maximè contentum, non autem id, quod est inhonoratissimum, neque quod est multorum indigens. Denique non oportet quidquam secundorum esse principio præstantius. Neque enim oportet ipsa Entia *in ipsa totius Vniversitatis Repub.* malè administrari, *vel, malè versari*.

Si verò ipsum quidem principium, deteriorem rebus à se *manantibus* ordinem habet, quæ verò ab ipso *manant*, *eo* præstantiora sunt, omnia perperam confundentur, & nec ipsum principium secundùm naturam *erit aliud quidquam*, nisi quod *est* optimum, neque ea, quæ ex ipso *principio manant*, continuò facultatem suo principio potentiorem, *atque præstantiorem* habebunt. Erit igitur fortuitò & ipsum ipsorum Entium principium, & ea, quæ ab ipso sunt, *& manant, erunt fortuita*. Sed *hoc est* impossibile, *nec ullo prorsus modo fieri potest*. Quæ enim fortuitò sunt (si quidem id fortuitum est, quod non est secundùm mentem, & quod ad certum finem non refertur) inordinata, & indefinita & indistincta sunt, & omnia ut ad minus referuntur. Ipsum verò principium eodem- modo *semper est* principium, & alia, quæ ex ipso *prodeunt, talia sunt, quale est ipsum ipsorum principium*. Si verò quod est non Essentia, *illud est* præstantius omni Essentia, vel ab ipsa participabitur, vel prorsus *ipsa non Essentia* non-particeps, *at expers* erit *ipsius Essentiæ*.

Sed si quidem Essentia particeps-est principii, cujus erit principium? *An erit* & omnium Entium principium? Ipsum enim ipsorum Entium principium oportet nullius esse ipsorum Entium, *id est, nullo modo comprehendi in ipsorum Entium numero*. Quod enim Unius est *principium*, non omnium *principium id* esse necesse

necesse *est*. Quidquid verò participatur ab alio, hoc dicitur esse *illius* à quo participatur, & in quo primò est. Ipsum verò principium *est ab aliis* separatum, & sui-ipsius potiùs, quàm aliorum est, *id est, ex seipso potiùs, quàm ex aliis pendet*. Aliàs verò quidquid *ab alio* participatur, ab alia præstantiore causa manat. Quia quod *ab aliis* non participatur, præstantius *est* eo, quod participatur. Illo verò, quod optimum est, & quod vocamus principium, nihil omninò præstantius ne cogitari quidem potest. Nec enim fas esset, ea, quæ ipso principio sunt posteriora in aliqua re, & *aliquid* eorum, quæ ab ipso *principio manârunt*, suo principio præstantius judicare. Illa igitur *prima* omnium Entium causa est supra omnem Essentiam, & separata ab omni Essentia, & neque Essentiam, neque additamentum ipsam Essentiam habet. Nam talis additio est imminutio ipsius simplicitatis, & illius, *quod vocatur, & est* Unum.

Vide jam & tertiam, post istas *antè dictas* rationem quæ nos reducit ad idem, quod *antè* dictum-est. Necesse enim *est* profectò eam esse omnium Entium causam, quam omnia Entia participant, & ad quam, suam hypostasin, *& essentiæ suæ fundamentum* referre possunt, & quæ à nullo eorum, quæ quomodocunque subsistere dicuntur, *recedit*, *ac* deficit. Hæc enim sola causa *est* expetenda ipsis Entibus, illa scilicet, quæ primò, vel etiam alio-modo est ipsa ipsorum *Entium causa*. Et quicquid ad illam *causam refertur*, & quod propter illam fit, id aliquam affectionem ad illam habere, & propter hanc etiam *id cum ea* similitudinem *habere est* necesse. Omnis enim affectio alius ad aliud duobus-modis dicitur, vel quòd ambo participent Unum, vel quòd inter se mutuam communionem ipsis *Vnum* participantibus præbeant, vel quòd alterum alterius *fiat particeps*. Cujus *utriusq;* profectò etiam alterum quidem, ut præstantius, datur, quod est ipso deterius, alterum verò, ut minus, *& deterius*, assimilatur præstantiori quatenus est-particeps illius naturæ. Necesse igitur *est*, si ea, quæ *sunt* hîc, affectionem habent ad id, quod est primum, & illud expetunt, & circa illud omnia sunt, vel tertiam aliquam esse ipsius affectionis causam, vel principium præbere illis, quæ post eam *sunt*, *& quæ sequuntur eam*, *scilicet* ipsam optationem, *& cupiditatem*, *qua feruntur*, ad ipsam *primam causam*, & illud desiderium, per quod *omnia*, *& singula* servantur, & sunt. Sed tamen nil aliud est ipso primo præstâtius. Illinc igitur & ipsa affectio ipsorum Entium, & ipsum Esse, & ipsa cupiditas ad ipsum primum *fertur*. Et omnia suum principiũ participât, si hoc, quod participatur, illinc in omnibus Entib. apparere oportet, si quidem illiud est omnium principium, & à nullo ipsorum Entium deseritur, *nec ab ullo eorum deficit*. Quidnam igitur illud erit, quod ubiq; & in omnib. Entib. inest? An hoc *est* ipsum *vivere & moveri? vel ipsa vita, & motus?* & quomodo *sit hoc?* Multa enim profecto sunt & vitâ, & motu privata. An verò ipse status ubiq; & in omnibus *est? An ubiq; omnia firma stant ita, ut nullo modo moveantur?* Sed ne hoc quidem *est* verum. Hic enim *motus*, quatenus est motus, status, *sive stationis & stabilitatis* non erit particeps. Fieri enim non potest, ut *hic motus* omninò contrarium participet. Sed ipsa pretiosissima, *& honoratissima* Mens ab omnib. Entibus participatur, quatenus *est* Mens. Sed & hoc *est* impossibile. Omnia enim Entia *mentem haberent, & ea* mente-perciperent, & nullum ipsorum Entium esset amens, *& mentis-expers*.

Universidad de Deusto
Biblioteca

ἀλλ' ἆρα τὸ ὂν αὐτὸ, καὶ τῷ οὐσίαν φήσαμεν τοῦτο πάντων μετέχεσθαι τῶν ὁπωσοῦν ὑφεστηκότων; καὶ πῶς; τὸ γὰρ γινόμενον λέγεται πῶς, καὶ ἔστιν οὐσίας ἄμοιρον. καὶ μή τοι χωρὶς μάσωμεν, εἰ καὶ αὐτὸ τῶν ὄντων ἐστὶν, οὐσίας ἂν ἤδη μετέχοι· καθὸ γὰρ γίνεται, οὐκ ἔστι· τελευτᾷ δὲ ἆρα εἰς τὸ εἶναι, καὶ τῶν οὐσίαν, ὅταν ἤδη γεγονὸς ᾖ καὶ οὐκέτι γινόμενον. οὐσίᾳ ἄρα τῆς οὐσίας πάντα μετέχει τῶν ὁπωσοῦν ὑφεστηκότων. τί οὖν ἂν εἴη τὸ παντελὲς, καὶ ὑπὸ πάντων μετεχόμενον; σκεπτέον δὴ τῶν ὄντων ἕκαστον, τί πέφυκεν ἀπαντᾷν ζητοῦντα, καὶ τί ποτέ ἐστιν ἐν ἅπασιν αὐτοῖς κοινὸν, οἷον ἡ οὐσία, τὸ ταὐτὸν, θάτερον, ἡ στάσις, ἡ κίνησις. ἆρα τούτων ἕκαστον ἄλλο τι φαμὲν, ἢ ἓν εἶναι, καὶ οὐ χωρὶς μόνον, ἀλλὰ καὶ τὰ ἐξ αὐτῶν, καὶ ὅλως ἅπαντα μὴ τῇ δυνατὸν ἄλλως λέγειν, ἢ ὡς ἓν πάντα, καὶ ἕκαστον. εἰ γάρ τι τοῦ ἑνὸς ἄμοιρον εἴη, κἂν τῶν μερῶν λέγῃς, κἂν τῶν ὅλων, ἅθρει, τὸ γιγόμενον ἄμοιρον τοῦ ἑνὸς, οὐδὲν ἂν εἴη τὸ παράπαν.

Ἢ τί βουλόμεθα λέγειν τὸ τελέως, οὐκ ὂν οὐδὲν, εἰ μὴ τὸ ἓν ἔχαλον, ἀπέλιπε τὰ ὄντα; καὶ τοῦτο ἰὼ ἆρα τὸ μηδαμῶς ὂν γενέσθαι, καὶ τὸ τοῦ ἑνὸς πάντη στερηθὲν γενέσθαι. τὸ μὲν γὰρ μὴ κινούμενον εἶναι δυνατὸν, καὶ τὸ μὴ ὂν ὑπάρξιν ἔχειν. τὸ δὲ μηδὲν, καὶ αὐτοῦ τοῦ ἑνὸς ἀπολειπόμενον, οὐδὲν ἂν εἴη τὸ παράπαν· τὸ ἓν ἆρα πᾶσι παραγίνεται τοῖς οὖσι, κἂν αὐτὸ τὸ πληθος ᾖ τινος, μετέχειν καὶ τούτου ἀναγκαῖον τοῦ ἑνός. ἢ μὴ γενόμενον ἓν, οὐδὲ ὑποστῆναι δυνήσεται· κἂν αὐτὸ διαιρῇς εἰς ἄπειρον τὸ ὅλον, οὐκ ἄλλο ἀθρεῖς ἕν. ἢ γὰρ οὐχ ὑποστήσεται τὸ διαιρεθὲν, ἢ τὸ ἐπ' ἄλλο γενόμενον, ἢ ὑποστὰν, ἀθρεῖς ἕξαν ὄν· πανταχοῦ δὴ τὸ ἓν, καὶ ἐν πᾶσι τοῖς οὖσι φαινόμενον, καὶ οὐδενὸς ἀποστερούμενον τῶν ὅλων, ἢ ἐξ ἑνὸς ἐστὶ τοῦ ἁπλῶς ἑνὸς, ἢ ἐκ πλείονος τοῦ ἕν. πεπονθὸς γὰρ εἶναι τὸ ἓν οὐκ ἄλλως δυνατὸν, ἢ ἐκ τοῦ πρώτου ἑνὸς, καὶ ᾧ μὴ μετέστι τὸ ἓν, ἀλλ' αὐτὸ τὸ ἕν ἐστιν, ἢ οὐδὲν ἄλλο, ἢ ἕν. πάλιν τοίνυν ἐξ ἄλλης ἀρχῆς τὸ αὐτὸ καλίδωμεν οὕτωσὶ λέγοντες.

Ἀνάγκη γὰρ ἢ καὶ τὰ αὖπια τῶν ὅλων ἐπ' ἄπειρον χωρεῖν, καὶ τὰ αὐπατὰ, καὶ μηδὲν εἶναι πρῶτον, μηδὲ ἔχαλον ἐν τοῖς οὖσιν, ἢ τὸ μὲν πρῶτον μὴ εἶναι, τὸ δὲ ἔχαλον εἶναι, τῆς ἀπειρίας ὅπη θατέρα μόνον οὔσης. ἢ ἀνάπαλιν ἀπ' ἀρχῆς ὡρισμένης ἐπ' ἄπειρον τὰ ὄντα χωρεῖν, ἢ κἀ πρῶτον εἶναί τι, κἀ ἔχαλον κἀ πέρας ἑφ' ἑκάτερα τῶν ὅλων· καὶ εἰ πέρατα τῶν ὅλων ἐστὶν, ἢ ἐξ ἀλλήλων ζῶντα, καὶ κύκλῳ τῶν ὅλων ἡ ὕφεσις, ἢ εἰ μὴ ἐξ ἀλλήλων, ἢ οὐκ θατέρου θάτερον, ἤτοι τὸ μὲν πρῶτον, ἓν, τὸ δ' ἔχαλον, ἐχ, ἢ ἀνάπαλιν, ἢ ἄμφω ἓν, ἢ οὐχ ἓν ἑκάτερον. εἰ μὲν τοίνυν ἄπειρα τὰ πρῶτα, καὶ τὰ αὖπια τῶν ὅλων, ἕκαστον ἐξ ἀπείρων ἔσται.

An igitur ipsum Ens,& Essentiam ab omnib. quomodocunq; subsistentibus participari dicemus? Et quomodo *fiet hoc?* Id enim, quod nascitur, *& nondum factum est: at fit*, dicitur, & est expers Essentiæ. Neque miremur, si & hoc ipsum, cùm sit de ipsorum Entium numero, jam Essentiæ sit particeps. Quatenus enim *aliquid* fit, non est *adhuc*. Desinit autem in ipsum Esse, & *in* ipsam Essentiam, quum jam est factum, & non ampliùs fit. Non igitur omnia, quæ quomodocunque subsistūt, Essentiam participant. Quidnam igitur erit illud, quod ubique, & ab omnibus participatur? Spectandum igitur *est* unum-quodque Entium, *ut sciamus* quódnam *illorum* hæc omnia patiatur, *id est, cui hæc omnia accidant*, & quidnam in ipsis omnibus sit commune, ut Essentia, ipsum Idem, Alterum, statio, *sive status*, *&* motus· Horum igitur unum-quodque aliud quiddam *esse* dicimus, quàm Unum esse, neque separatim tantùm: sed etiam ea, quæ *prodeunt* ex ipsis, & prorsus omnia nullo modo possumus aliter vocare, quàm ut Unum omnia, & unumquodque. Si quid enim Unius expers fuerit, sive partium, sive ipsorum Entium *aliquid* dicas, statim id, quod factum fuerit expers illius *quod vocatur*, *& est* Unum, nihil erit omninò.

Vel quid volentes, *quòve consilio* dicimus ipsũ Perfectè, si nihil sit, nisi ipsum Unum extremum, *quod* dereliquerit ipsa Entia? Et hoc fortasse est illud, quod nullo-modo est, ut sit, & quod ipso Uno ubique privatum est, ut sit. Nam fieri potest, ut id quidem, quod non movetur, sit, & id, quod non est, Essentiam habeat. Quod verò nihil est, & quod ipso Uno caret, nihil omninò fuerit. Unum igitur omnibus Entibus adest, & quamvis ipsam multitudinem dixeris, hanc etiam *est* necesse participem esse illius, *quod vocatur*, *& est* Unum. Vel nisi fuerit Unum, ne subsistere quidem poterit. Et quamvis ipsum totum in infinitum dividas, non aliud continuò Unum *existet*. Vel enim non subsistet id, quod fuerit divisum, vel id, quod ad aliud accesserit, *& in alio fuerit*, vel quod subsiterit, confestim erit Ens. Ubiq; igitur ipsum Unum, quod & in omnibus Entibus apparet, & à nullo ipsorum Entium recedit, vel ex Uno est, quod simpliciter Unum est, vel ex eo, quod est præstantius eo, *quod vocatur*, *& est* Unum. Non potest enim fieri, ut Unum aliter patiatur, quàm ab eo, quod est primum Unum, & cui non adest ipsum Unum: sed est ipsũ Unum, vel nihil aliud, quàm Unum. Rursus igitur ex alio principio idem conspiciamus, *& consideremus*, ita dicentes.

Necesse enim *est* vel ipsas ipsorum Entium causas in infinitum progredi, & ipsa causata, & nihil esse primum, nec ultimum in ipsis Entibus, vel ipsum quidem primum non esse, ultimum verò esse, cum infinitas in altera tantùm *parte* sit, vel contrà à principio finito in infinitum ipsa Entia progredi, vel etiam aliquid esse primum, & ultimum, & finem in utraq; ipsorum Entium *parte*. Et si fines ipsorum Entium sunt, hi vel alii ex aliis vicissim *sunt*, & in-orbem *est* ipsorum Entium ortus, vel, nisi *sunt* alii ex aliis, vel ex altero alterum, vel ipsum quidem primum, *est* Unum, ipsum verò ultimum, *est* non Unum, vel contra, vel ambo *sunt* Unum, vel utrunque non Unum. Si igitur infinita *sunt ea*, quæ prima *sunt*, & ipsæ causæ ipsorum Entium *sunt infinita*, unumquodque ex infinitis erit.

Quod enim ab aliquo principio progreditur, *id* necesse *est* particeps esse illius principii, à quo progressum est. Quod autem ex multis causis *conflatum* subsistit, erit multiforme secundùm suam naturam, utpotè multarum facultatum particeps. Quod verò ex infinitis ante ipsum *existentibus* producitur, infinitas habebit proprietates ab ipsis principiis in ipsum pervenientes.

Unum-quodque igitur ipsorum Entium *cùm sit* infinitum, & cùm ex infinitis *conflatum* subsistat, infinitè infinita omnia præbebit, & neque cognitio erit ullius ipsorum Entium, nec explicatio facultatum. Quod enim infinitum *est*, *id* sua facultate prorsus *est* ignotum, & incomprehensibile, *id est, quod comprehendi non potest ab illis*, quibus est infinitum. Si verò infinita *feruntur* ad id, quod est infrà, utrum etiam ipsorum unum-quodque infinitum in-infima semper progredietur, ut & omnia *deorsum ferri* dicimus, an finitum est quidem unum-quodque Totum, infinita verò *sunt* ipsa Entia, quæ semper ex his fiunt? Si enim & ipsorum Entium unum-quodq; finitum in suo principio, infinitum est in *suo* fine, neq; in ipsis partibus *Entium*, neque in totis Entibus erit ipsorum Entium reversio ad proprium *suumq;* principium, neque subsistet unquam id, quod ordine secundum *est*, assimilatum, *& simile factum* ipsi extremo antè-existentis *Entis*. Quemadmodum multis-in-locis dicimus ipsas summitates, *& extremitates* inferiorum *rerum* conjungi cum ipsis finibus *rerum* superiorum. Si enim nullum sit extremũ, quænam ratio *est*, *& quomodo dicemus* hujusmodi similitudinem ipsius progressus, & ipsam ipsorum Entium mutuam-cohærentiam, *atq; compagem* relinqui, secundùm quam semper secunda conjungantur cum illis, quæ *sunt* ante ipsa? *i. e. cum antecedentibus & primis*? Si verò omnia tantùm habent talem infinitionem, *sive infinitatem*, unoquoq; finito in eo, quod est post ipsum, ipsa tota erunt inferiora ipsis partibus, & ipsorum Entium partes *erunt ipsis totis* perfectiores, secundùm *suam* naturam. Nam alia quidem nullam reversionem habebunt ad *suum* principium, quod *est* ante ipsa. Alia verò revertentur *ad suum principium*, post *suum ab eo* progressum. Quanto autem *magis* unum-quodq; ipsorum Entium *properat* ad ipsam conjunctionem, *per quã conjungi studet* cum eo, quod est perfectius, tantò etiam *magis*, *ut* (opinor) id omni simul Ente præstantius esse necesse *est*. Et si totum hoc in infinitum progrediens non conjungitur cum sua extremitate, & in orbem revertitur, & perficitur per hujusmodi reversionem, saltem si in utranq; *partem* ipsam infinitionem, *vel, infinitatem* supponamus, *& pro nostræ disputationis fundamento statuamus*, ista contingere necesse est. Et præterea nihil esse commune, *quod sit* expetendum omnibus Entibus, neque unionem ipsorum, neque sympathiam, *naturaq; cognationẽ, consensionem, & quasi concentũ*. Quæ enim prorsus, *& ubiq; sunt* infinita, in se Primum non habent.

Si verò non est Primum, quisnam sit communis ipsorum Entium finis, & cúrnam alia quidem, *sint* præstantiora, alia verò, inferiorem, *atq; deteriorem* naturam sint-sortita, dicere nõ habebimus. Nam & præstantius & deterius dicimus propter ipsam affinitatem, *quam aliquid habet* cum eo, quod est optimum, ut & calidum, magis, & minùs *calidum* definimus, per communionem cum ipso primo calido.

τὸ μὲν γὰρ πρεῖττον ἀπὸ τινος ἀρχῆς, ἀνάγκη μετέχειν τῆς ἀρχῆς ἐκείνης, ἀφ' ἧς προῆλθε. τὸ δὲ ἐκ πλειόνων αἰτίων ὑφιστάμενον, πολυειδὲς ἕξει κατὰ τὴν αὑτοῦ φύσιν, ἅτε πλειόνων μετέχον δυνάμεων· τὸ δὲ ἐξ ἀπείρων τῶν πρὸ αὑτοῦ περιγραφὲν, ἀπείρους ἕξει τὰς ἀπὸ τῶν δεχῶν εἰς αὐτὸ καθηκούσας ἰδιότητας.

Ἕκαστον οὖν τῶν ὄντων ἄπειρον, καὶ ἐξ ἀπείρων ὑφεστὼς, ἀπειράκις ἄπειρα τὰ αὐτὰ παρέξεται, καὶ οὔτε γνῶσις ἔσται τῶν ὅλων οὐδεμιᾶς, οὔτε ἀνέλιξις δυνάμεων. τὸ γὰρ ἄπειρον, ἄγνωστον τῇ ἑαυτοῦ δυνάμει παντελῶς, καὶ ἀνεξέλεγκτον, οἷς ἐστιν ἄπειρον. εἰ δὲ ἄπειρα πρὸς τὰ κάτω, πότερον καὶ ἕκαστον αὐτῶν ἄπειρον, κἀκεῖνα χωρεῖν ἀεὶ, καθάπερ καὶ τὰ αὐτὰ φαμὲν, ἢ πεπέρασται μὲν ἕκαστον ὅλον, ἄπειρα δὲ τὰ ἐκ τούτων ἀεὶ γινόμενα τὰ ὅλα; εἰ μὲν γὰρ καὶ τῶν ὅλων ἕκαστον κατὰ τὸν δεχεῖ ὡρισμένον τὸν ἑαυτοῦ, κατὰ τὸν πλοῦτον ἄπειρόν ἐστιν, οὔτε ἐν τοῖς μέρεσιν, οὔτε ἐν ὅλοις τοῖς οὖσιν ἀπειροφὴ τῶν ὅλων ἔσται πῶς τὸν οἰκεῖον δεχεῖ, οὐδὲ [l. τὸ] τῇ τάξει θάτερον, ὁμοιοῦσθαι τοῦ ἐχάτου τοῦ πρὸ ὑπερχοντος. ὥσπερ δὴ πολλαχοῦ λέγομεν τὰς ἀκρότητας τῶν ὑφειμένων συνάπτειν τοῖς πέρασι τῶν αὐτοτέρω. οὐδενὸς γὰρ ὅλου ἐχάτου, τίς μηχανὴ τὴν τοιαύτην ὁμοιότητα τῆς πρόοδου, καὶ τὴν ἀλληλουχίαν τῶν ὅλων ὑπολείπεσθαι, καθ' ἣν ἀεὶ τὰ δεύτερα σωτηρίου τοῖς πρὸ αὐτῶν. εἰ δὲ τὰ αὐτὰ μένον ἕξει τὴν τοιαύτην ἀπειρίαν, ἑκάστου πρὸς τὸ μετ' αὐτὸ πρώτου ὄντος, τὰ ὅλα τῶν μερῶν ἔσται καταδεέστερα, καὶ τὰ μέρη τῶν ὅλων τελεώτερα κατὰ φύσιν. τὰ μὲν γὰρ, ἀνεπιστρόφως πρὸς τὴν ἐχάτην ἔσται, τὴν πρὸ αὐτῶν· τὰ δ', ἐπιστρέφει μετὰ τὴν πρώτου· ὅσῳ δὴ πρὸς τὸ συνάπτεσθαι πρὸς τὸ πλειότερον, τοσοῦτον (οἶμαι) καὶ τῶν ὅλων ἕκαστον, πασῶν ὁμοῦ τοῦ ὅλου προέχειν ἀναγκαῖον. καὶ εἰς ἄπειρον χωρεῖν ὅλον τοῦτο μὴ συνελίττεται πρὸς τὴν ἀκρότητα τὴν ἑαυτοῦ, καὶ κατὰ κύκλον ἐπιστρέφεται, καὶ τελειοῦται κατὰ τὴν τοιαύτην ἐπιστροφὴν, ἀλλὰ μὴν εἰ ἐφ' ἑκάτερα τὴν ἀπειρίαν ὑποθησόμεθα ταῦτα συμβαίνειν ἀνάγκη. καὶ πρὸς τούτοις μηδὲν εἶναι κοινὸν, ἐφέλον τοῖς οὖσιν ἅπασι, μηδὲ ἕνωσιν αὐτῶν, μηδὲ συμπάθειαν. τὰ γὰρ ἄπειρα πάντη, τὸ πρῶτον ἐν αὐτοῖς οὐκ ἔχει.

Πρώτου δὲ ὄντος ὅλου, τί κοινὸν τέλος τῶν ὅλων, καὶ διὰ τί τὰ μὲν, κρείττω, τὰ δὲ, καταδεεστέρας ἔλαχε φύσεως, εἰπεῖν οὐκ ἔχομεν. τὸ γὰρ κρεῖττον δῆπου, καὶ τὸ χεῖρον, οὐκ τῆς πρὸς τὸ ἄριστον σχετικότητος λέγομεν, ὥσπερ καὶ θερμὸν, μᾶλλον, καὶ ἧττον, ἀπὸ τῆς πρὸς τὸ πρῶτον θερμὸν κοινωνίας ἀφορίζομεν.

Universidad de Deusto
Biblioteca

καὶ ὅλως τὸ μᾶλλον αὐτὸ, ἢ ἧττον, ἐκ τῆς πρὸς τὸ μάλιστα κεἰνομεν ἀναφορᾶς. ἀνάγκη πάντως πέρας εἶναι τό, τε πρώτιστον, καὶ τὸ ἔσχατον ἐν τοῖς οὖσιν, εἰ μὴ ἐξ ἀλλήλων ἅπαντα, τὸ αὐτὸ πρεσβύτερον ἔσχατον, καὶ νεώτερον, καὶ ἄπειρον, ὁμοῦ καὶ πέρατος, καὶ πάντων ἑκάτερον, καὶ ἕκαστον. εἰ δὲ οὐδὲν, οὔτε ἅπαντα ἀλλήλων, οὔτε τὰ μεθ' ἑαυτῶν. τῶν γὰρ ἄκρων ἀδιαφόρων ὄντων, πῶς δυνατὸν ἐν μέσῳ τινὶ καθ' οὐσίαν ἐξαλλαγὴν παρεμπίπτειν; εἰ δὲ ἑτέρου ἐκ ἑτέρου, πότερον ἐκ τοῦ ἐσχάτου τὸ πρῶτον, ὥσπερ τινὲς λέγουσιν, ἐκ τῶν χειρόνων ἀπογεννῶντες τὰ κρείττονα, καὶ τῶν ἀτελεστέρων, τὰ τελειότερα;

καὶ πῶς τὸ τῆς δυνάμεως τοῦ τελείου γένος, καὶ περαίνειν λαχὸν, οὐ πολλῷ πρότερον αὐτὸ τελειοῖ, καὶ κοσμεῖ τῇ παρούσῃ δυνάμει. πῶς γὰρ ἑαυτοῦ τῆς χείρονος μοίρας εἶναι καταλείπων, ἄλλῳ τινὶ κρείττονα τάξιν ἀφορίζῃ; ἑφίεται μὲν γὰρ ἕκαστον τῆς οἰκείας τελειότητος, καὶ τοῦ ἀγαθοῦ ἁπλῶς· δυνάμεως δὲ οὐκ ἔκαστον τοῦ τοιούτου μετέχειν· εἰ δὴ καὶ τῶν δυναμιν ἕξῃ τοῦ τὸ τελειότερον τούτου περαίνειν, εἰς ἑαυτὸ πρὸ τῶν ἄλλων ἐνεργήσῃ τὸ ἔσχατον, καὶ ἔσῃ πρώτιστον ἐν αὐτῷ τὸ ὅλον ἀγαθὸν, καὶ τῶν τελειότητα πᾶσιν ἱδρυσάμενον. εἰ δὲ ἐκ τοῦ πρώτου τὸ ἔσχατον, καὶ τοῦ τελειοτάτου τὸ ἀτελέστατον, πότερον ἓν, ἑκάτερον, ἢ τὸ μὲν, ἓν, τὸ δὲ, οὐχ ἕν; ἀλλ' εἰ μὲν τὸ πρῶτον, ἢ τὸ ἔσχατον, οὐχ ἓν, οὐδέτερον αὐτῶν ἔσῃ πρῶτον, οὐδὲ ἔσχατον. πολήθους γὰρ ὄντος ἐν ἑκατέρῳ, καὶ τὸ κρεῖττον δὴ, καὶ τὸ χεῖρον, ἑκάτερον ἕξῃ. καὶ οὔτε τὸ ἄριστον ἔσῃ πρὸς τὸ χεῖρον ἀμιγὲς, οὔτε τὸ παντῶν ἀμυδρότατον, κατὰ τὸ εἶναι, τῷ ποσῷτινι ὑφεστὼς ἔξῃ, τοῦ τελειοτέρου πανταχῶς ἀμοιροῦν. ἀλλ' ἔσῃ τοῦ μὲν ἐσχάτου μᾶλλον ἔσχατον, τοῦ δὲ πρώτου, μᾶλλον τέλειον· τὸ γὰρ ἄριστον παντοχοῦ, τοῦ μὴ μένοντος ἐν τῷ δρίστῳ, προσθήκῃ ἄλλῳ εἰς τὸ χεῖρον λαβόντες, τελεώτερον. εἰ δὴ ταῦτα ὀρθῶς λέγομεν, τό, τε ἓν ἀρχὴ πάντων, καὶ τὸ ἔσχατον τῶν ὄντων ἕν· ἀνάγκη γὰρ οἶμαι τὸ τέλος τῆς προόδου τῶν ὄντων, ὁμοιοῦσθαι πρὸς τὴν ἀρχὴν, καὶ μέχρι τούτου, τῷ τοῦ πρώτου δυναμιν ἥκειν. συλλήβδην λέγωμεν ἐπανελθόντες, ὡς ἀνάγκη τὴν ἀρχὴν τῶν πρώτην, ἢ μίαν εἶναι, ἢ πολλὰς μόνον, ἢ μίαν ἐν ἑαυτῇ πολήθος ἔχουσαν, ἢ πολλὰς ἑνὸς μετεχούσας. ἀλλ' εἰ μὲν πολλὰ μόνον, ἓν ἐξ αὐτῶν οὐκ ἔσῃ. τί γὰρ τὸ ποιοῦν ἓν, καὶ ὅλον, εἰ πᾶσαι ἀρχαὶ πολλαὶ, μηδενὸς ὄντος τοῦ ποιοῦντος ἕν; δεῖ γὰρ δή πως ἑνὸς ἀρχαῖς ὁμοιοῦσθαι τὰ μετ' αὐτάς.

Ἢ τοίνυν οὐκ ἔσῃ τὸ ἓν ἐν οὐδενὶ τῶν ὄντων, ἢ οὐκ ἐκ τούτων ἔσῃ τῶν ἀρχῶν. Ὥστε ἕκαστον τῶν ὁπωσοῦν ὑφεστώτων, πολήθους ἔσῃ μόνον διηρημένον. καὶ τῶν μερῶν αὖ τινούτων ἕκαστον, καὶ οὐδαμῶς ἑστήσεται τὴν οὐσίαν, καὶ τὸ ἕνωμα κατακερματίζοντες. πάντα γὰρ ἔσῃ πολλὰ, καὶ τὰ ἐν οὐδαμοῦ τῶν πάντων, οὔτε τῶν ὅλων φανομένων, οὐδὲ τῶν μερῶν. εἰ δὲ πολλὰς μὲν εἶναι τὰς ἀρχὰς ἀναγκαῖον, μετέχειν δὲ ἑνὸς, καπιπεταγμένον ἔσῃ τὸ ἓν ἐν τοῖς πολλοῖς. Δεῖ δὲ αὖ τὸ ἀκαπέταστον εἶναι παντοχοῦ, τοῦ καπιπεταγμένου πρεσβύτερον, καὶ τοῦ μετεχομένου, τὸ ἐξηρημένον. πῶς γὰρ ἔσῃ ἐν ἑκάστῳ τῶν πολλῶν τὸ ἓν, μὴ ἐκ μιᾶς ἀρχῆς, ἢ καὶ σωτάτης τὸ πληθος, καὶ διηρεθὲν πρὸς ἑαυτὸ, κατὰ τὴν κοινωνίαν τοῦ ἑνός;

εἰ δὲ αὖ τὸ πρῶτον ἐν ἔσῃ πληθυόμενον, πρωτονθος ἔσῃ τὸ ἕν. ἅμα γὰρ ἓν τε, καὶ οὐχ ἓν ὑπάρξει, καὶ σὺκ ἔσῃ ὅπῃ ἕν. δεῖ δὲ ἐν ἑκάστῳ ἤδη τὸ ἁμιγὲς εἶναι πρὸς τὸ χεῖρον, ἵν' ᾖ καὶ τὸ μεμιγμένον, ὥσπερ δὴ καὶ πρὸ τῶν εἰδῶν λέγομεν. ἐκ γὰρ τοῦ αὐτοῦσιν τὰ τῇδε ἴσον, φαντάζεται μὲν ὡς ἴσα, τῆς ἐναντίας ἀναπεπλήσθαι Φύσεως, καὶ τοῦ πρώτως ὄντος, τὸ τοῦ μὴ ὄντι συγκεκραμένον, καὶ οὔλως εἶναι φαινόμενον. καὶ σωόλως παντοχοῦ τὸ ὄσῃ ὂν ἕκαστον προηγεῖται τῶν δι' ὑφέσιν ἀναμιγνυμένων ἧττον ἑαυτῶν ἑτέρῃσιν. ἔστιν ἄρα καὶ τὸ ἓν καθ' αὐτὸ πάντως πληθους ἐξηρημένον, καὶ τὸ ἓν, ἅμα καὶ οὐχ ἓν οὐ πρῶτον. ἀλλ' ἐξήρηται τοῦ πρώτως ἑνός. Διὰ μὲν τὴν δεχὴν, τοῦ ἑνὸς μετέχον, Διὰ δὲ τὴν ἐλάττωσιν πληθους, ἤδη καὶ Διακρίσεως αἰτίαν ἑαυτῷ προφαῖνον.

Et rursus ipsarum partium unaquæque talis *erit*, nec ullo modo stabimus *in aliquo loco firmi manentes*, ipsam Essentiam, & ipsum Esse dissecantes, *& in minutas partes hæc dividentes*. Omnia enim erunt multa, & ipsum Unum in nullo prorsus loco *rerum* omnium *erit*, si nec ipsa Tota, nec ipsæ *Totorum* partes appareant. Si verò multa quidem principia esse necesse *est*, & Unum participare, ipsum Unum inter Multa *collocatum*, *&* ordinatum erit. Oportet verò contrà, id, quod est inordinatum, esse ubique antiquius ipso ordinato, *& in ordinem redacto*, & id, quod exemptum est *ex rerum ordine*, *& quod nullam cum aliis rebus communionem habet*, *oportet esse antiquius* eo, quod participatur, *& quod cum aliis conjunctum est per communionem*, *& participationem*. Quomodo enim Unum est in uno-quoque Multorum, non ex uno principio *procedens*, quod & ipsam Multitudinem componit, *& in ordinem redigit*, & ad se-ipsum convertit *ac reducit* per Unius communionem, *id est*, *per communionem*, *quam habet cum Uno*?

Si verò contra ipsum primum Unum est multiplicatum, ipsum Unum erit patiens, *patietur ea quæ sequuntur*. Simul enim erit & Unum, & non Unum, & non erit *id*, quod *est tantum* Unum. Oportet autem in uno-quoque genere id, quod est mixtionis expers, esse, *miscerique* cum eo, quod est deterius, ut sit etiam ipsum mixtum, ut etiam de ipsis formis dicimus. Nam ex eo, quod est per se par, ea, quæ *sunt* hic *apud homines* paria, per imaginationem putantur quidem ut paria, contrariæ naturæ esse plena, & illius, quod est primò Ens, *plenum esse putatur* id, quod est mixtum cum eo, quod non est Ens, & quod *tamen* sic esse videtur. Et in universum ubique unumquodque *Ens*, quod est id, quod est, antecedit ea, quæ propter summissionem miscentur cum suis privationibus. Ipsum igitur Unum per se erit ex omni multitudine exemptum, & ipsum Unum, simul & non Unum *erit*, & non primum. Sed exemptum est ex primo Uno, propter quidem ipsum principium, participans ipsum Unum, propter verò multitudinis imminutionem, jam & discretionis causam sibi præmonstrans, *& in se esse demonstrans*.

CAPUT IV.

Nota.

[*In hoc toto libro duo capita tantùm sunt ad marginem notata, quartum hoc, & undecimum. Vide Capitum catalogum.*]

QVOD igitur ipsum Unum *sit* omnium principium, & prima causa, & quòd cætera omnia *sint* Vno posteriora, ex his; *quæ jam dicta sunt*, perspicuum esse puto. Miror autem equidem & cæteros omnes Platonis interpretes, qui intellectuale regnum in ipsis Entibus admiserunt, ipsam verò ineffabilem, *& arcanam* Unius excellentiam, & Essentiam ex universis excedentem, *& his universis superiorem* non etiam ociùs admiserunt.

Denique ipsum magis, & minùs judicamus ex relatione, *quâ utrumque refertur* ad ipsum Maximè. Necesse igitur *est* finem esse id, quod est & primum, & ultimum in ipsis Entibus. Sed si quidem hæc ex se mutuò *procreantur*, idem erit & antiquius, & recentiùs, & causa, simul & causatum, *quod à causa procreatum*, & utrunque & primum, & ultimum *erit*. Nullo verò modo different vel hæc inter se, vel ea, quæ sunt inter hæc. Si enim extrema sunt adiaphora, *i. e. indifferentia*, quomodo fieri potest, ut immutatio secundùm essentiam in medium *horum* incidat? Si v. alterũ ex altero *prodit*, *& ab eo procreatur*, utrum ex ultimo primum *nascitur*, ut quidam dicunt, ex deterioribus præstantiora procreantes, & ex imperfectioribus perfectiora?

Et quomodo id, quod perfecti generandi, & producendi facultam est fortitum, non multo ante *se* ipsũ perficit, & ornat præsente facultate? Quomodo verò se-ipsum deterioris sortis esse relinquens, alteri præstantiorem ordinem definiens assignat? Unum enim quodque suam perfectionem expetit, & ipsum bonum simpliciter, *& generaliter exoptat*. Non unum quodque tamen talis *boni* particeps esse potest. Si igitur *illud*, *quod ante dictum est*, facultatem etiam habeat hujus perfectissimi producendi, ipsum ultimum in se ipsum ante alia aget, & primum totum bonum, & omnem perfectionem in se-ipso collocabit. Si verò ex primo *procreetur* ultimum, & *ex* perfectissimo imperfectissimum, utrum unum *horum*, *est* utrunque, an verò, alterum quidem, Unum, alterum verò, non Unum? Sed si quidem ipsum primum, vel ipsum ultimum, *est* non Unum, neutrum ipsorum erit primum, aut ultimum. Si enim multitudo sit in utroque, utrunque etiam habebit & præstantius & deterius. Neque quod optimũ est, erit expers mixtionis cum eo, quod est deterius, neque quod omnium est obscurissimum, *& imperfectissimum*, propter ipsum esse, *propter suam essentiam*, tantã summissionem, *ac remissionem* habebit, si prorsus sit expers ejus quod est perfectius. Sed *sic* erit ipso quidem extremo *aliquid* magis extremum, *vel*, *ipso ultimo*, *aliquid magis ultimum*, ipso verò primo *aliquid* magis perfectum, *id est*, *perfectius*. Quod enim est ubique præstantissimum, si additionem aliam in deterius acceperimus, *id putamus esse* perfectius eo, quod non permansit in eo, quod est præstantissimum. Si igitur hæc rectè dicimus, & ipsum Unum *erit* principium omnium, & ipsum ultimum ipsorum Entium *erit* Unum. Necesse enim *esse* puto ipsum finem progressus ipsorum Entiũ, similem esse ipsi principio, & huc usque ipsam Primi facultatem progredi. Summatim *autem* dicamus, reversi *ad ea*, *quæ supra diximus*, necesse *esse* primum principium, vel unum esse, vel multa tantùm, vel unum, quod in se multitudinem habeat, vel multa Unum participantia. Sed si quidem multa tantùm *sint principia*, Unum ex ipsis non erit *ortum*. Quid enim est, quod facit Unum, & Totum siquidem principia *sunt* multa, & nihil est, quod faciat Unum? Oportet enim profectò ipsis principiis esse similia ea, quæ sequuntur ipsa *principia*.

Vel igitur non erit ipsum Unum in ulloEntium, vel non erit ex istis principiis. Quamobrem unumquodque eorum, quæ quomodocunque subsistunt, erit tantùm multitudo divisa.

Κεφάλαιον δ'.

ΟΤΙ μὲν οὖν τὸ ἓν, ἀρχὴ πάντων, καὶ αἰτία πρώτη, καὶ ὅτι πάντα τὰ ἄλλα, τοῦ ἑνὸς δεύτερα, Διὰ τούτων οἶμαι γεγονέναι καταφανές. θαυμάζω δ' ἔγωγε τοὺς τε ἄλλους ἅπαντας τοῦ Πλάτωνος ἐξηγητὰς, ὅσοι πῶ νοερὸν βασιλείαν ἐν τοῖς οὖσι προσηκάμενοι, τὸν δὲ τοῦ ἑνὸς ἄρρητον ὑπερβεβηκέναι, καὶ τῶν ὅλων ὑπεροχὴν ὑπάρξιν οὐκ ἐσεφθήσαν.

Universidad de Deusto
Biblioteca

ΣΗΜΕΙΩΣΑΙ.

Καὶ ὅτι Δι' ἀφορήσεως ὡς ἐγχύσεως τὸν τοῦ Πλωτίνου τῆς αὐτῆς μεταλαμβάνοντα παιδείας· καὶ γὰρ αὖ καὶ αὐτὸς εἰς τὸν νοῦν τελευτᾷ, καὶ τὸ πρώτιστον ὄν· τὸ δὲ ἓν τὸ πάντως νοῦ, καὶ πάντος ἐπέκεινα τοῦ ὄντος, ἀφίησι. καὶ ἐμοὶ μὲν ὡς κρεῖττον ἀπάσης γνώσεως, καὶ πάσης λόγου, καὶ πάσης ὑπολήψεως, οὐτ' αὖ τῆς τοῦ Πλάτωνος συμφωνίας, οὔτ' αὖ τῆς τῶν πραγμάτων φύσεως αὐτὸν ἁμαρτάνειν ἐλέγχομεν. εἰ δ' ὅτι πάντελῶς αὐύπαρκτον τὸ ἕν, καὶ ἀνυπόστατον, καὶ ὅτι τὸ ἄρρητον ὁ νοῦς, καὶ ὡς ταὐτόν ἐστι τὸ πρώτως ὄν, καὶ τὸ πρώτως ἕν, οὔτ' αὖ ἡμεῖς αὐτὰ ταῦτα συνομολογήσομεν, οὔτ' αὖ ὁ Πλάτων ἀποδέξαιτο, καὶ τοῖς ἑαυτοῦ γνωρίμοις συναριθμήσει. τοιοῦτον δ' (οἶμαι) τὸ τοιοῦτον δόγμα τῆς τοῦ Πλάτωνος φιλοσοφίας ἐστέρηται, καὶ τῆς περιπατητικῆς ἀναπέπλησται καινολομίας. εἰ δὲ βούλῃ καὶ πρὸς τοῦτο, καὶ πρὸς τοὺς ἄλλους ἅπαντας, ὅσοι τῆς αὐτῆς προέσηνται δόξης, μικρὰ διέλθωμεν, ὑπὲρ τῆς Πλάτωνος γνώμης Δι' ἀγωνιζόμενοι, καὶ δεικνύντες ὅτι τῶν πρώτως ὄντων αἴτιαν ἐπέκεινα τοῦ νοῦ, καὶ τῶν ὄντων ἁπάντων ἐξῃρῆσθαι φησὶ, καθάπερ αὐτὸν Πλωτῖνός τε, καὶ Πορφύριος, καὶ πάντες οἱ τῶν τούτων παραδεξάμενοι Φιλοσοφίαν εἶναι λέγω· δεξώμεθα τοίνυν ἀπὸ τῆς πολιτείας. καὶ γὰρ ἐκεῖθεν Δι' ἐρρήθη ὁ Σωκράτης τὸ ἀγαθὸν ὑπερίδρυσθαι τοῦ τί ὄντος, καὶ τοῦ νοεροῦ Δι' ἀκόσμου πάσης ὑπεροχῆς, τῇ πρὸς τὸν ἥλιον ἀναλογίᾳ τῆς περὶ τοῦτο ἀγαθότητος ἐπαρθείς. εἰ γὰρ ὡς ἔχει πρὸς τὴν ὄψιν, καὶ τὰ ὁρατὰ, καὶ τὰ ὁρῶντα πάντα κατὰ τὴν γνωτικὴν τοῦ φωτὸς δύναμιν, ὁ βασιλεὺς ἥλιος, οὕτως ἀνάγκη καὶ τὸ ἀγαθὸν ἔχειν πρὸς τὸν νοῦν, καὶ τὰ νοητὰ, κατὰ τὴν τῆς ἀληθείας οἰκείωσιν αἰτίαν, τῶν μὲν ὁρωμένων, ὁμοῦ καὶ τῶν ὁρώντων, κατὰ μίαν ὑπερέχειν, τὸν ἥλιον ἐξηρῆσθαι φήσομεν. τῶν δὲ νοουμένων ἀεὶ, καὶ νοουμένων, ἐκβεβηκέναι τὸ ἀγαθὸν συγχωρήσομεν. οὐδὲν δὲ οἷον καὶ αὐτῶν ἀνθοῦσι τῶν παλαιϊκῶν ῥημάτων, τὸν ἥλιον τοῖς ὁρωμένοις οὐ μόνον εἶναι τὴν τοῦ ὁρᾶσθαι δύναμιν παρέχειν φήσεις, ἀλλὰ καὶ τὴν γένεσιν, καὶ αὔξησιν, καὶ τροφὴν, οὐ γένεσιν αὐτὸν ὄντα· πῶς γὰρ; καὶ τοῖς γινωσκομένοις τοίνυν μὴ μόνον τὸ γινώσκεσθαι φάναι με τὸ τοῦ ἀγαθοῦ παρεῖναι, ἀλλὰ καὶ τὸ εἶναί τε, καὶ τὴν οὐσίαν ἐκ ἐκείνου αὐτοῖς περιεῖναι, ὄντος οὐσίας ὄντος τοῦ ἀγαθοῦ, ἀλλ' ἐπέκεινα τῆς οὐσίας πρεσβείᾳ τε, καὶ δυνάμει ὑπερέχοντος. Δι' ἣν τούτων πάντων καταφανὲς ὅπως τὸ ἀγαθὸν, καὶ τὴν πρώτιστον ἀρχὴν, οὐ τοῦ νοεροῦ μόνον πλάτος, ἀλλὰ καὶ τοῦ νοητοῦ, καὶ τῆς οὐσίας ὑπερπλώσαι καθ' ἕνωσιν ἀφορίζεται, καθάπερ δὴ

NOTA.

Præcipuè verò *miror* Origenem, qui cum Plotino ejusdē doctrinæ particeps-fuit. Nam & ipse in ipsam Mentem definit, & in id, quod est primum. Ipsum verò Unū prætermittit, quod omni Mente, & omni Ente superiùs est. Et si quidem *Origenes ipsum Vnum prætermisisset* ut præstātius omni cognitione, & omni oratione, & omni prima-notione, ipsum nec ab ipsa Platonis consensione, nec ab ipsa rerum naturā aberrare diceremus. Si verò *prætermisit* ipsum Unum, quòd prorsus essentiæ-sit-expers, *nec ullo modo sit*, & nullam hypostasin habeat, *per quam inter Entia subsistat*, & quòd ipsa Mens *sit id*, quod optimū *est*, & quod idem sit id, quod primò est, & quod primò Unum *est*, neq; nos hæc ipsi concedemus, *neque cum ipso vera esse confitebimur*, neque Plato *Origenem talia dicentem* admittet, & in suorum familiarium, *atque discipulorum* numero ponet. Procul enim (ut arbitror) hujusmodi dogma *est* à Platonis Philosophia, *quâ* privatum-est, & peripateticæ novitatis-rerum est-plenum. Si verò vis & adversus hoc *dogma*, & adversus alios omnes *Platonis interpretes*, qui eandem opinionem suo-patrocinio-defenderunt, pauca persequamur, pro Platonis sententia dimicantes, & demonstrantes, quòd *Plato* dicit, primam causam *esse* superiorem ipsa Mente, & ex omnibus Entibus exemptam esse, quemadmodum & Plotinus, & Porphyrius, & omnes, qui horum philosophiam acceperunt, *& sequuti sunt*, ipsum dicere putant, *ad hæc paucis explicandum paratissimus*. Initium igitur ducamus à *Platonis* Republ. Etenim hic disertissimis-verbis Socrates demonstrat ipsum Bonum esse-situm-supra & ipsum *omne* Ens, & intellectualem ordinem, *quod prolixè docet*, sequens primæ Bonitatis analogiam, *id est*, *proportionem, quam prima Bonitas habet* cum Sole. Si enim ut se habet ad ipsum *rerum* ortum, & *ad* omne visibile, *quod sub oculos, visumq; cadit, & quod cerni potest*, & *ad* omnia, quæ vident, secundùm generatricem Lucis facultatem, ille Rex Sol, sic necesse *est* & ipsum Bonum se habere ad ipsam Mentem, & *ad* ea, quæ mente-percipiuntur, propter ipsam veritatis feracem, *& productricem* causam, ex ipsis quidē videntibus, simul & ex *iis*, quæ videntur, *& ab hominibus cernuntur*, propter unam excellentiam, ipsum Solem exemptum-esse dicemus. Ex illis verò, quæ mente *res* percipiunt semper, & *ex illis*, quæ mente-percipiuntur, ipsum Bonum excessisse concedemus. Nihil autem *est tale*, quale *est* & ipsum Platonica verba audire. *Nam his auditis*, ipsum Solem rebus, quæ cernuntur, non solùm posse ipsam videndi, *cernendiq;* facultatem præbere dices: sed etiam ipsum ortum, & incrementum, & alimentum, quamvis ipse non sit *ipsarum rerum* ortus. Quomodo enim *hoc fieri posset?* Et illis igitur, quæ cognoscuntur, non solùm ipsum cognosci, *eorumq; cognitionem* à Bono *manantem* adesse dicam ego: sed etiam & ipsum Esse, & ipsam Essentiam ab illo *suppeditatam* ipsis adesse *dicam*, quamvis ipsum Bonum non sit Essentia: sed ipsam Essentiam & antiquitate, & facultate, *& excellentia* longè superet. Ex his igitur omnibus *antè dictis, est* perspicuum, quomodo ipsum Bonum, & ipsum primum principium, non solum super intellectualem amplitudinem: sed etiam *super* ipsum mente-perceptum, & *super* ipsam Essentiam explicatum, *& expansum* esse, per unionem,

Plato

Plato definiat. Quemadmodum etiam ipsum Solem omnia, quæ sub visum cadunt, superare *dicit*, & omnia perficere & generare *sua* luce concludit. Quomodo igitur etiam Platonem sequentes, ipsam Mentem, id, quod est optimum, esse *dicemus*, & ipsorum universorum causam *esse* concedemus? Quomodo verò ipsum Unum, & ipsam Essentiam pro eodem habebimus cum ipso principio, quod omnibus divinis progressibus præest, *& eos antecedit?* Etenim & ipsa Essentia, & ipsa Mens à Bono primò *manans* subsistere dicitur, & circa Bonum ipsam Essentiam habere, & repleri ipsa veritatis Luce illinc prodeunte, & communione, quæ ipsis obtingit, ut per unionem adipiscantur hanc Lucem, quæ vel ipsa Mente, & ipsa Essentia est divinior, quòd pendeat ex eo, quod est primò Bonum, & quòd inter ipsa Entia præbeat, *atque suppeditet* similitudinem, quæ est cum eo, quod est primum. Etenim omne visibile, *quod sub visum cadit*, Soli-similem efficit Lucem, quæ à Sole *nostris oculis* objicitur.

Et id, quod mente percipitur, bono-simile, & divinum efficit ipsa lucis illius communio. Et ipsa Mens igitur *est* Deus, propter intellectualem, & mente-perceptam lucem, quæ est vel ipsa Mente antiquior, propter mente-perceptam lucem. Et id, quod mente percipitur, simul & id, quod est intellectuale, propter explerionem lucis in ipsum ingredientis, particeps-est essentiæ divinæ. Et (ut summatim dicamus) unum-quodq; divinorum *Entium*, propter hanc *lucis plenitudinem* est etiam *id ipsum*, quod dicitur, & cum ipsa omnium Entium causa *conjunctum*, *& unitum-est*. Multum igitur abest, ut primum Bonum in idem cum Mente concurrat, *& idem cum ea sit*, & id, quod mente-percipitur, omni simul Essentia *rerum* universarum sit antiquius, quod etiam posterius est ipsa luce, quæ prodit ex Bono, & ab hac *luce* perfectum, secundum suum ordinem cum ipso Bono conjungitur. Non enim eodem modo id, quod mente percipitur, & ipsam lucem cum eo, quod est primum, uniri dicemus. Sed hanc quidem *lucem*, propter cohærentiam, *quam habet* cum ipso *Bono*, *dicemus* in ipso Bono immediate collocatam-esse.

Illud verò, *quod mente-percipitur*, propter hanc *lucem dicemus* esse particeps vicinitatis, *& affinitatis*, *quam habet* cum illo *Bono*. Quoniam in ipsis etiam sensilibus, solaris quidem lux cum ipsa Solis circunferentia, *sive, circumvectione*, primò nascitur, & ad ipsum totius sphæræ centrum ascendit, & circa ipsum undique subsistit. Hæc verò omnia propter hanc *lucem*, adipiscuntur similitudinem cum ipso Sole, quia unumquodque secundùm suam naturam illuminatione Soli simili repletur. Illis igitur, qui veritatis contemplandæ sunt studiosi, vel hæc, *quæ dicta sunt*, sufficere poterant ad commemorandam Platonis mentem, & *ad ejus consilium ipsis in memoriam revocandum*, & ad demonstrandum ipsum Mentis ordinem, posteriorem esse illâ excellentiâ, quæ exempta-est ex ipso Uno. Si verò idem per plura testimonia convincere, *& manifestè demonstrare* oportet, spectemus quænam de his *rebus* Eleates hospes in Sophista distinctè tradat. Dicit igitur ille, quòd ipsa quidem omnium Entium multitudo, sive illa sint contraria, sive etiam non, necessariò pendet ex eo, quod est Unum. Illud ipsum verò,

Universidad de Deusto
Biblioteca

ἑνός. ἢ γὰρ ὅταν τὸ θερμὸν, ἢ τὸ ψυχρὸν, ἢ τὸν στάσιν, ἢ τὴν κίνησιν ὂν λέγωμεν, οὐχ ὡς αὐτὸ τούτων ἕκαστον ὂν προσηγορεύομεν.

Εἴτε γὰρ ἡ στάσις αὐτὸ ὄν, οὐκ ἂν εἴη ἡ κίνησις ὄν, εἴτε ἡ κίνησις ὂν τοιοῦτον, οὐκ ἂν μετέλαχεν ἡ στάσις τῆς τοῦ ὄντος ἐπωνυμίας. ἀλλὰ δῆλον ὅτι τὸ εἶναι τοῦτο καὶ τῇ στάσει, καὶ τῇ κινήσει, καὶ παντὶ τῷ πλήθει τῶν ὄντων, ἐξ ἑνὸς ἐφήκει τοῦ πρώτως ὄντος. αὐτὸ δὲ ἄρα τοῦτο τὸ πᾶσι τῆς οὐσίας αἴτιον, καὶ ὑπὸ τῶν ἄλλων ἀπάντων μετέχόμενον, τοῦδε τοῦ ἑνὸς ἐστὶ μεταλῆφος, καὶ διὰ τοῦτο ὡς μόνον ἐστὶν ὄν, οὕτως ἐστὶ καὶ πρώτως ἕν. ἀλλὰ αὐτὸ μὴν ὄν, καὶ οὐ κατὰ μετοχὴν τὸ εἶναι κεκληρωμένον· ἓν δὲ κατὰ μέθεξίν ἐστι, καὶ διὰ τοῦτο πρώτως μὴν τὸ ἕν· ἔστι δὲ τὸ ἓν πρώτως. εἰ τοίνυν ἐστὶν ἐπέκεινα τοῦ ὄντος, ὁ Πλάτων δοκοῦσιν ὑπάρχον, καθάπερ δὴ καὶ τῶν ὅλων ἐκθεσηκὲς τὸ πρώτιστον ἐν πᾶσι ὅλοις ὑποδείκνυται. νοῦς γὰρ ἡ πρώτιστη, καὶ ὄντως οὖσα φύσις. τὸ δὲ ὄν, πῶς οὐ τοῦ ἑνὸς δεύτερον, μετέχον ἐκείνου, καὶ διὰ τοῦτο προσαγορευόμενον ἕν;

Καὶ μὴν καὶ ὁ ἐν τῷ Φιλήβῳ Σωκράτης τὸ αὐτὸ σαφῶς ὑποδείκνυσι τοῖς ὀλίγα τῶν μερῶν τὰ ὅλα γινώσκειν δυναμένοις, ὡς ἄρα ὁ νοῦς πρὸ πάντων τῶν αὐτῶν ἐστὶν ἀναγκαῖον ἔχοι πεῖραν. τὸ γοῦν ἀγαθὸν ὑποθέμενος τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς, καὶ τὸ τέλος, οὐ μεταλαχοῦσι πάντες πάντα ἱκανῶς ἂν ἔχοι τῶν προσηκουσῶν εὐδαιμονίαν καρπώσασθαι, τὴν πρώτην ἡδονὴν πρῶτον ὑποδείκνυσι τοῦ τοιούτου τέλους, καὶ μετὰ ταύτην, τὴν νοῦν, ὡς οὐδὲ τοῦτον ἅπασι τοῖς τοῦ ἀγαθοῦ συμπεπληρωμένοις τὸν ἡμέτερον νοῦν. εἰκὼν τοῦ πρώτου μὲν τοῦ νοῦ, καὶ κατὰ τοῦτο μόνον τὸ ἀγαθὸν τὸν ἔχων, ἀποφοίτησις δὲ τῆς συμπάσης ἡμῶν ζωῆς, πῶς οὐκ ἀναγκαῖον καὶ ἐν ἐκείνοις τὴν τῶν ἀγαθῶν αἰτίαν ὑπερηδυθῆναι τῆς νοερᾶς πληρώσεως; εἰ γὰρ τοῦτο πρώτως ἀγαθὸν κατὰ τὸν ὅλον νοῦν, ἢ ἡμῖν αὖ, καὶ τοῖς ἄλλοις ἅπασι, κατὰ τὴν τοῦ νοῦ μέθεξιν, ἡ αὐτάρκεια, καὶ τὸ οἰκεῖον ἀγαθὸν παρῆν· ἀλλ' ὁ μὲν ἡμέτερος νοῦς, τοῦ ἀγαθοῦ διέζευκται, καὶ ἐστιν ἐνδεὴς, καὶ διὰ τοῦτ' ἂν καὶ τῆς ἡδονῆς δεῖται πρὸς τὴν πλησιστὴν τὴν αὐθρωπίνην. ὁ δὲ γε θεῖος νοῦς ἀεὶ τὸ ἀγαθὸν μετέχει, καὶ συνεχῶς πρὸς αὐτὸ, καὶ διὰ τοῦτο θεῖός ἐστιν.

Ἀγαθοειδὴς μὲν οὖν κατὰ τὴν τοῦ ἀγαθοῦ μέθεξιν. θεῖος δὲ ὡς τῆς πρώτης θεότητος ἐχόμενος. ὁ αὐτὸς τοίνυν λόγος, τί, καὶ πῶς ἀγαθὸν ἐξηρτῆσθαι τοῦ πρώτου νοῦ, καὶ τὴν εὐδαιμονίαν, οὐ κατὰ τὴν νόησιν μόνον, ἀλλὰ κατὰ τὴν παντελῆ τοῦ ἀγαθοῦ παρουσίαν ἀφορίζεται. τὸ γὰρ νοερὸν τῆς ἐνεργείας εἶδος, αὐτὸ καθ' αὐτὸ πρὸς τὸ μακάριον ἐλλιπές. καὶ τί δεῖ πολλὰ λέγειν; quod est Unum, ex Uno *pendet*. Etenim quum calidum aut frigidum, aut statum, aut motum, Ens dicimus, horum unum-quodque non ut ipsum Ens, *i. e. non ut illud ipsum, quod est*, appellamus.

Sive enim ipse status *est* ipsum Ens, ipse motus non erit Ens, sive ipse motus *est* Ens tale, ipse status non erit particeps nominis ipsius Entis. Sed perspicuum *est*, quòd hoc ipsum Esse, & ad ipsum statum, & ad ipsum motum, & ad omnem ipsorum Entium multitudinem, ab Uno, quod primò est, manans accedit. Illud ipsum verò, quod omnib. *est* Essentiæ causa, & quod ab aliis omnib. participatur, hujus Unius est particeps. Et propterea ut solum est Ens, sic etiam est primò Unum. Sed ipsum quidem *est* Ens, & quod non per participationem, *& communicationem* sortitum est ipsum Esse, *vel, ipsam Essentiam*. Unum verò, per communionem est. Et propterea patitur quidem ipsum Unum. Est verò ipsum Unum primò. Si igitur *ipsum Unum* est supra ipsum Ens, *& id antecedit*, Plato tradit *hoc ita* esse, ut jam etiam *dixit* ipsum Primum ex ipsis Entibus excessisse, *& in ipsis non contineri: sed supra ipsa esse*, & in ipsis universis supponi; *& pro universorum fundamento stare dotet*. Mens enim *est* prima, & verè existens natura. Ipsum verò Ens, quomodo non *est* Uno posterius, cùm illius sit particeps, & propter illud appelletur Unum?

Quinetiam in Philebo Socrates idem manifestè demonstrat illis, qui ex partibus tota cognoscere possunt, ipsam Mentem profectò non habere eundem ordinem, quem *habet* ipsum Primum. Ipsum certè bonum inquirens humanæ animæ, & ipsum finem, cujus illa particeps omnino satis sit habitura, *& sua sorte contenta futura*, conveniente beatitudine fruens, & ipsam voluptatem primùm amovet à tali fine, & post ipsam, *ab eodem fine amovet* ipsam Mentem, quòd ne hæc quidem *Mens* omnibus ipsius Boni elementis sit completa. Si igitur & illa Mens, *quæ est* in nobis, *est* primæ Mentis imago, & propter hoc solum, non potest ipsum bonum à tota nostra vita separari, quomodo non *est* necesse & in illis *Bonorum elementis* ipsam Bonorum causam super intellectualem perfectionem esse collocatam? Si enim id, quòd primò Bonum est, esset in tota Mente, nobis quoque & aliis omnibus propter ipsam Mentis participationem, *& communionem*, Autarcia, *id est, illa vitæ conditio, per quam quisque sua sorte contentus est, ullenis opibus non indigens, nec eas expetens*, & propriũ Bonum adesset. Sed nostra quidem Mens à Bono est disjuncta, *& Boni* est indigens, & propterea profectò & ipsa voluptate indiget ad humanam perfectionem. At divina Mens semper Boni particeps est, & cum eo est unita, & propterea est divina.

Et bono-similis quidem *est*, *Boni*q; *formam habet ipsa Mens*, propter Boni communionem, divina verò *est*, ut à prima Deitate pendens. Eadem igitur *est* ratio, *per quam dicimus* & ipsum Bonum exemptum-esse ex prima Mente, & ipsam beatitudinem, non solùm propter intelligentiam: sed *etiam* propter integram ipsius Boni præsentiam *Socrates* definit, *distinguit*, *& à prima Mente separat*. Intellectualis enim actionis forma, ipsa per se *considerata*, *& collata* cum eo, quod est beatum, *vel, cum ipsa beatitudine, est* mutila, *& imperfecta*. Sed quid opus est *nos* multa dicentes, *diutius hic* immorari? Parmenides enim nos docet manifestissimè differentiam Unius ab ipsa Essentia, & ab ipso Esse, & cùm ex aliis omnibus, tum etiam ex ipsa Essentia ipsum Unum exemptum-esse. Hoc enim in fine primæ suppositionis ipsius Unius *Socrates* demonstravit. Quod enim est ipsius Essentiæ causa, & *quod* propter summam excellentiam *ex Essentia est* exemptum, quomodo non etiam erit supra intellectualem ordinem? Etenim ipsa Mens *est* Essentia. Si verò in ipsa Mente est & status, & motus, ipsum verò Unum ex his excessisse, *& extra hæc esse* demonstrat Parmenides, quomodo non statim nos deducit ad ipsam ineffabilem, *& arcanam rerum* universarum causam, quæ *est* ante omnem Mentem? Et si omnis Mens in se ipsam est conversa, *& in se ipsam revertitur*, & in se ipsa est, ipsum verò Unum nec in se ipso, nec in alio demonstratur esse, quomodo etiam ipsam Mentem in idem cum ipso Primo ducemus, *& utrumque idem esse dicemus*? Quánam etiam *re* differet ab Uno Ente id, quod secundùm secundam suppositionem sumebamus, *scilicet* ipsum Unũ quod est ante ipsum Ens, si Mens est *omnium Entium* optimum, & primum *rerum* universarum principium? Ipsum enim Unum Ens, participat ipsum Unum. Quod verò participat *aliquid*, *id* eo, quod participatur, *est* posterius. Sed ex Platonis quidem sententia, ipsum Unum ipsa Mente, & ipsa Essentia antiquius *esse*, per ea, *quæ jam dicta sunt*, commemoratum est, *& admonemur*. Post hæc verò, contemplandum *est*, si *ipsum Unum* neque mente percipitur, neque intellectuale est, neque prorsus ipsam ipsius Entis facultatem participat, quinam sint modi reductionis ad ipsum, & per quas primas animi notiones Plato *suis discipulis*, & familiaribus illam arcanam *ac ineffabilem*, & ignotam ipsius Primi excellentiam pro viribus declaret. Dico igitur, quòd modò quidem, per proportionem, & similitudinem secundorum *Entium* ipsum Unum indicat, modo verò, per negationes, id, quod exemptum-est ex ipso *Uno*, *& quod* simul ex universis Entibus excessit, demonstrat. Nam in Repub. quidem, per proportionem cum Sole, ineffabilem Boni proprietatem, & Essentiam indicavit. In ipso verò Parmenide, per negationes, ipsius Unius differentiam ab omnibus post ipsum *existentibus* demonstravit. Videtur autem mihi saltem per alterum quidem modum, ipsum progressum indicare *progredientem* ab illo *Uno*, *progressum in quam* cùm aliarum omnium *rerum*, tùm verò ante alias *res*, *ipsum progressum* divinorum ordinum. Propterea enim exemptum-est ex omnibus, quæ ab ipso producuntur, quia ubique ipsa causa collocata est supra sua effecta, *eáq; prorsus antecedit*. Et ideò nihil est omnium, ex quo omnia prodierint. Principium enim est omnium & Entium, simul & non Entium. Secundùm verò alterum *modum*, ipsam *ex Uno* progressarum *rerum* ad ipsum *Unum* reversionem effingit. Nam *Unum* propter similitudinem, *quam habet* cum illo *Bono*, in uno-quoque ipsorum Entium ordine, per proportionem subjicitur ipsi Bono. Quia hoc Bonum, quod est Unitas, *maximam habet conjunctionem* cum toto, quod ipsius *Unitatis est* compar, *ipsiq; par*, *& æquale*, *vel, cum ea conjunctum*. Quod est in omnibus Deorum ordinibus. *Intelligitur autem* ipsum Bonum. Hujus verò similitudinis causa, prorsus est illa *rerum* universarum reversio ad

γοντας διαρίζειν; ὁ γάρ τοι Παρμενίδης ἡμᾶς ἀναδιδάσκει σαφέστατα τὴν τοῦ ἑνὸς πρὸς τὴν οὐσίαν, καὶ τὸ εἶναι διαφοράτητα. καὶ ὅπ τῶν τε ἄλλων ἁπάντων ἐξῄρηται τὸ ἓν, καὶ τῆς οὐσίας· τοῦτο γὰρ δῆλ τέλος τῆς πρώτης ὑποθέσεως τοῦ ἑνὸς ἀπέφηνε· τὸ δὴ τῆς οὐσίας αἴτιον, καὶ κατ' ἄκρον ὑπεροχὴν ἐξῃρημένον, πῶς οὐχὶ καὶ τῆς νοερᾶς ἔστι παύσεως ἐπέκεινα; καὶ γὰρ ὁ νοῦς οὐσία. εἰ δὲ ἐν τῷ νῷ καὶ στάσις ἐστὶ, καὶ κίνησις, τὸ δὲ ἓν ἀμφοῖν κρατοῦν τούτων ἀποδείκνυσιν ὁ Παρμενίδης, πῶς οὐκ αὐτόθεν ἡμᾶς ἐφίησι τῇ πρὸ νοῦ παύσει ἀῤῥήτῳ τῶν ὅλων αἰτίᾳ; καὶ εἰ πᾶς νοῦς εἰς αὐτὸν ἐστράπται, καὶ ἐν ἑαυτῷ ἐστι, τὸ δὲ ἓν οὔτε ἐν αὐτῷ δείκνυται ὄν, οὔτε ἐν ἄλλῳ, πῶς ἔτι τὸν νοῦν εἰς ταυτὸν ἄξομεν τῷ πρώτῳ; ἴνα δὲ καὶ διοίσῃ τοῦ ἑνὸς ὄντος, ὃ κατὰ τὴν δευτέραν ὑπόθεσιν ἐλαμβάνομεν, τὸ πρὸ τοῦ ὄντος ἕν, εἰ ἄρχειν ἐστὶν ὁ νοῦς, καὶ ἡ πρώτιστη τῶν ὅλων ἀρχή; τὸ γὰρ ἓν ὂν μετοχῇ τοῦ ἑνός. τὸ δὲ μετέχον, τοῦ μετεχομένου δεύτερον. ἀλλ' ὅτι μὴν κατὰ Πλάτωνα τὸ ἓν τοῦ νοῦ, καὶ τῆς οὐσίας πρεσβύτερον, διὰ τούτων ὑπεμνήσθη. μετὰ δὲ ταῦτα θεωρητέον, εἰ οὔτε νοητόν ἐστιν, οὔτε νοερὸν, οὐδ' ὅλως τῆς τοῦ ὄντος μετοχῆ δυνάμεως, τίνες αὖ εἰεν τρόποι τῆς πρὸς αὐτὸ ἀναγωγῆς, καὶ διὰ ποίων ὁ Πλάτων ὑποβολῶν τοῖς ἑαυτοῦ γνωρίμοις τὴν ἄῤῥητον τοῦ πρώτου, καὶ ἄγνωστον ἐκφαίνῃ κατὰ δύναμιν ὑπεροχὴν. Λέγω τοίνυν ὅτι ποτὲ μὲν, δι' ἀναλογίας αὐτὸ, καὶ τῆς τῶν δευτέρων ὁμοιότητος ἐμφανίζῃ, ποτὲ δὲ, διὰ τῶν ἀποφάσεων τὸ ἐξῃρημένον αὐτοῦ, καὶ ἀφ' ὅλων ὁμοῦ τῶν ὄντων ἐκθεσηκὸς ὑποδείκνυσιν. ἐν Πολιτείᾳ μὲν γὰρ διὰ τῆς πρὸς τὸν ἥλιον ἀναλογίας, τὴν ἄῤῥητον ἰδιότητα, καὶ ὑπάρξιν τοῦ ἀγαθοῦ μεμήνυκεν· ἐν δὲ αὖ τῷ Παρμενίδῃ, διὰ τῶν ἀποφάσεων τὴν πρὸ τοῦ ἑνὸς πρὸς πάντα τὰ μετ' αὐτὸ διαφορὰν ἐνεδείξατο· δοκεῖ δ' ἔμοί γε κατὰ μὲν τὸν ἕτερον τῶν τρόπων, τὴν πρόοδον ἐκφαίνειν τὴν ἀπ' ἐκείνου, τῶν τε ἄλλων ἁπάντων, καὶ πρὸ τῶν ἄλλων, τῶν θείων διακόσμων. διὰ γὰρ τοῦτο πάντων ἐξῄρηται τῶν ὑπ' αὐτὸ παραγομένων, ὅτι τὸ ἄπειρον παντέχουσι τῶν οἰκείων ὑποτελεσμάτων ὑπερίδρυται. καὶ διὰ τοῦτο οὐδέν ἐστι τῶν πάντων, ὅτι πάντα ἀπ' αὐτοῦ προελήλυθεν. ἀρχὴ γάρ ἐστι τῶν πάντων καὶ τῶν ὄντων, ὁμοῦ καὶ τῶν μὴ ὄντων. κατὰ δὴ αὖ τὸν ἕτερον, τὴν πρὸς αὐτὸ τῶν προελθόντων ἐπιστροφὴν ἀπεικονίζει. διὰ δὲ τὴν ὁμοιότητα τὴν πρὸς ἐκεῖνο, καθ' ἑκάστην τῶν ὄντων πέφυκε, καὶ ἀναλογον ὑπέστη τοῦ ἀγαθοῦ, μονὰς τοῦτο οὖσα, πρὸς ὅλον τὸν σύζυγον αὐτῆς. ὁ πρὸς ἀπάντας ἑστὼς τῶν Θεῶν διακόσμησις, τἀγαθόν. τῆς δὲ ὁμοιότητος ταύτης ἡ πρὸς ἐκεῖνο τῶν ὅλων

C. V

ἐπιστροφὴ πάντως αὐτῶν. ταῦτ' οὖν καὶ πρόεισιν ἐκεῖθεν, καὶ ἐπέστραπται πρὸς ἐκεῖνο· καὶ ἡ μὲν πρόοδος τῶν πάντων, τὴν ἀρχὴν τῶν ὑποφάσεων ἡμῖν ἐξέφηνεν ἐπὶ τὸ πρῶτον αὔοδον, ἡ δὲ ἐπιστροφὴ, τὴν ἀρχὴν τῶν ἀναλογιῶν, καὶ μοι μηδὲς μήτε τὰς ὑποφάσεις πιστὰς οἷον στερήσεις εἶναι πηγάσου, ἀλλὰ μαζέτω τὸν τοιοῦτον τῶν λόγων τρόπον, μή τε τὴν ἀναλόγως ἐν λόγοις πιθανότητα, οὗ δὲ λόγους ἐν ὀχέσεσιν ἀφορίζομεν, ἀφιέσθωσαν ἐπιχειρεῖτω τὴν ἀναγωγὴν ταύτην πορείαν ἐπὶ τὴν πρωτίστην δέχεσθαι. ἀπὸ μὲν γὰρ ὑποφάσεις, πρισθλῶ (ὡς ἐμοὶ δοκοῦσιν) ἐν τοῖς πράγμασιν ἰδιότητα περιτίνουσι. καὶ ποτὲ μὲν ἀρχοειδεστέραν τῶν καταφάσεων οὖσαν, γνωτικὴν, καὶ τελειωτικὴν τῆς ὑποστάσεως αὐτῶν ὑφεστήκασι.

Ποτὲ δὲ τὴν σύστοιχον ταῖς καταφάσεσιν ἐκπληρώσαντε τύχην, καὶ οὐδὲν μᾶλλον ἡ κατάφασις τῆς ὑποφάσεως σπουδαιοτέραν. ποτὲ δὲ αὖ καταδεεστέραν ἔλαχε φύσιν τῶν καταφάσεων, καὶ οὐδὲν ἄλλ' ἢ στερήσεις εἰσὶν ἐκείνων. καὶ γὰρ τὸ μὴ ὂν αὐτὸ, παρ' ᾧ καὶ ἡ ὑποφασις τῶν ὄντων ἐστὶν, ὅτε μὲν ἐπέκεινα τοῦ ὄντος τι θέρμοι, λέγομεν ὡς ἄπιον ἐστι, καὶ ὡς παρεκτικὸν τῶν ὄντων. ὅτε δὲ, τῷ ὄντι συζυγὲν ὑποφαινόμεθα, καθάπερ (οἶμαι) καὶ ὁ Ἐλεάτης ξένος οὐδὲν τὸ μὴ ὂν τοῦ ὄντος ἔλαττον (εἰ θέμις εἰπεῖν) ἀπιδείκνυσιν. ὅτε δὲ, τοῦ ὄντος στέρησιν, ἢ ἐνδεὲς τοῦ ὄντος ἀπολείπομεν αὐτό. κατὰ γὰρ τοῦτον δηλαδὴ τὸν τρόπον, καὶ τὴν ὕλην φύσιν πάσαν, ἢ τὴν ὕλιν, μὴ ὂν ὑποκαλοῦμεν. αἱ δὲ ἀναλογίαι δι' ἐνδειξιν μόνον τῆς πρὸς ἐκεῖνο τῶν δευτέρων ὁμοιώσεως παραλαμβάνονται. καὶ οὔτε λόγος οὐδεὶς, οὔτε ὀχέσις, οὔτε κοινωνία τῆς πρωτίστης ἐσχάτης πρὸς τὰ μεθ' αὐτὴν, ἐκ τούτων ἀναφαίνεται.

καὶ γὰρ τὸ ἐξηρημένον αὐτῆς, οὐ τοιοῦτον ἐστὶν, οἷον ἐπὶ τῶν δευτέρων, καὶ τρίτων θεωρεῖται μακρόσμων· ἀλλὰ πολλῷ μειζόνως πάγαθον ὑπερέχει τῶν ὅλων, ἢ ὁ νοῦς τῶν μεθ' αὐτὸν, εἴτε ὁ δημιουργὸς οὕτως, εἴτε ὁ τοῦ παντὸς κόσμου νοῦς, εἴτε ἄλλος τις εἴη τῶν θείων προσαγορευομένων. ἀλλὰ πᾶς ὁ νοῦς, καὶ πᾶς θεὸς ὑφειμένην ἔλαχεν ὑπεροχὴν πρὸς τὰ καταδεέστερα, καὶ ὧν ἐστιν αἴτιος. ἢ τὸ πρῶτον πρὸς ἕκαστον τῶν ὅλων, ὁ πάντων ὁμοίως ἐκβέβηκε, καὶ οὐ τῶν μὲν, μᾶλλον, τῶν δὲ, ἧττον. οὕτω γὰρ ἂν αὐτὸ ὀχέσιν πρὸς τὰ δεύτερα μείζω, καὶ ἐλάττω προσαγοιμεν. δεῖ δὲ ἐκεῖνο μὲν ἄχετον πρὸς πάντα, καὶ ἀφ' ὅλων ὁμοίως ἐξηρημένον φυλάττειν· τῶν δὲ ἄλλων, τὰ μὲν, ἐγγύτερον ἐκείνῳ, τὰ δ', πορρώτερον. ἡ δὲ πρόοδος ἑκάστων ἀπ' ἐκείνῳ, καθ' μίαν αἰτίαν τὰ πάντα παράγουσα. ἡ ἐπιστρεφὴ πρὸς αὐτὸ τὰ μὲν, ἄλλως, τὰ δ', ἄλλως, ἐκείνῳ πρὸς μηδὲν τὸ μεθ' αὐτὸ ὀχέσιν, ἢ κοινωνίαν ἀποδεχομένου.

illud *Vnum*. Hæc igitur & illinc prodeunt, & ad illud redeunt. Et ipse quidem progressus omnium *Entium* nobis demonstravit ipsium per negationes ascensum ad id, quod est Primum. Ipsa verò reversio, per proportiones, *& similitudines idem nobis indicavit*. Sed nullus mihi vel istas negationes, ut privationes esse statuens, contemnat talem rationum, *verborum q;* modum vel ipsam in verbis proportioni-convenientem identitatem, ipsa verò verba, *tales q; rationes* affectionibus definiens, vituperare conetur istam viam, *& docendi rationem*; quæ *nos* ad ipsum primum principium reducit. Nam ipsæ quidem negationes triplicem (ut mihi videntur) in rebus proprietatem proponunt, *ac nobis offerunt*. Et modò quidem, cum ipsi principio similiores sint, quam ipsæ affirmationes, procreatrices, & perfectrices existunt ipsarum *verum* generationis, *procreationis, & ortus*.

Modo verò parem ipsis affirmationibus ordinem sunt sortitæ. Nec ipsa affirmatio augustior est ipsa negatione. Modò verò etiam *ipsa negatio* naturam ipsis affirmationibus inferiorem, *ac deteriorem* est sortita, nec aliud quidquam *ipsæ negationes* sunt, quàm illarum *affirmationum* privationes. Etenim ipsum non Ens, *i. e. id, quod non est*, & apud quod est ipsa Entium negatio, modò quidem, supra ipsum Ens ponentes, dicimus esse causam ipsorum Entium, & suppeditatricem *eorum, i. e. & ea suppeditare*, modò verò, ipsi Enti par *esse* pronunciamus. Quemadmodum (opinor) & Eleates hospes, ipsum non Ens, nullo-modo minus ipso Ente (si fas *est ita* loqui) demonstrat *esse*. Modò verò, ipsius Entis privationem *id esse dicit*, & ipsum ipsius Entis indigens relinquimus. Secundùm enim hunc scilicet modum, & ipsam *rerum* procreationem omnem, & ipsam materiam, non Ens appellamus. Ipsę verò proportiones propter demonstrationem tantùm similitudinis secundorum *Entium*, *quam secunda Entia habent* cum illo *primo Ente, & Vno*, assumuntur. Neque ulla ratio, neque affectio, neq; communio primi principii ad ea, quæ *sunt* post ipsum *primum principium*, ex his, *quæ dicta sunt*, apparet.

Etenim quod exemptum-est ex ipso, non est tale, quale *est id, quod* in secundis, & tertiis ordinibus spectatur. Sed ipsum Bonum multo magis superat ipsa universa, quàm ipsa Mens *superat ea*, quæ *sunt* post ipsâ, sive *sit* rerum-fabricatrix ista *Mens*, sive totius Mundi Mens, sive alia quædam sit *Mens de numero rerum* illarum, quæ divinæ vocantur. Sed omnis Mens, & omnis Deus summissam sortitus-est excellentiam erga inferiora, & *ea*, quorum est autor. Vel ipsum Primum cum uno-quoque ipsorum Entium *collatum consideratur* quod ex omnibus pariter excessit, nec ex aliis quidem, magis, ex aliis verò, minùs. Sic enim ad ipsum *Primum* affectionem admoveremus majorem, & minorem erga secunda *Entia, vel erga secundas naturas, & res*. Oportet verò illud *Primum* expers-affectionis erga omnia, & ex universis pariter exemptum conservare. Aliorum vero *Entium*, alia quidem, ad illud *Primum*, propiùs *accedunt*, alia verò, longiùs *absunt ab illo*. Nam unum-quodque *ipsorum Entium* prodit ab illo *Primo*, per unam causam omnia producentem. Et ad ipsum redeunt, alia quidem, aliter, alia vero, aliter, illo ad nullum eorum, quæ post ipsum *sunt*, *ullam* affectionem, aut *cum eo* communionem admittente.

Διττὸς οὖν (ὥσπερ εἴπομεν) ὁ τρόπος τῆς τοῦ ἑνὸς ἐνδείξεως· διττὰ γὰρ αὐ καὶ ὀνόματα παραδίδωσιν ἡμῖν ὁ Πλάτων τῆς ἀρρήτου αἰτίας. ἐν Πολιτείᾳ μὲν γὰρ τἀγαθὸν αὐτὴν ὑποκαλεῖ, καὶ τῆς ἀληθείας τῆς ἐνιζούσης τῷ τε νοητῷ, καὶ τῷ νοητῷ, πηγὴν ὑπιδείκνυσιν. ἐν Παρμενίδῃ δὲ, ἓν ἐπωνομάζῃ τὴν τοιαύτην δέχεσθαι. καὶ τῶν ἑνάδων ὑποφαίνῃ τῶν θείων ὑποστάσεις. πάλιν δὴ οὖν τῶν ὀνομάτων τούτων, τὸ μὲν, τῆς πρόοδου τῶν ὅλων, τὸ δὲ, τῆς ἐπιστροφῆς ἐστιν εἰκών. Διότι μὲν γὰρ ὑφίσταται πάντα, καὶ πρόεισιν ἀπὸ τοῦ πρώτου, τὸ ἓν ἐπ' αὐτὸ φέροντες, ἄλιον ἐκεῖνο πάντες ὑμνήσους, καὶ πρόοδου πᾶσιν ὑποφαινόμεθα. πόθεν γὰρ ἄλλοθεν τὸ πλῆθος, ἢ ἐκ τοῦ ἑνὸς ἐχεῖ τὴν ἔκφασιν; διοτι δὲ αὖ τὰ πρόελθόντα, πρὸς ἐκεῖνο κατὰ φύσιν ἐπίστραπται, καὶ ποθεῖ τὸ ἄρρητον ἐκεῖνου, καὶ ἄληπτον ὑπαρξιν, τἀγαθὸν αὐτὸ προσαγορεύομεν. τί γὰρ ἄλλο ἐστὶ τὸ πάντων ὑπιστρεπτικὸν, καὶ ὃ πᾶσι προβέβληται τοῖς οὖσιν, ὡς ἔφεται, ἢ τἀγαθόν; τὰ μὲν γὰρ ἄλλα πάντα διημαρτήκασι. τοῖς δὲ [l. τὸ μὲν] τῶν ὅλων ὑμία, [l. ὑμια,] τοῖς δὲ, οὔ.

καὶ τῶν μὲν, ὀρέγεται, τῶν δὲ, ἐκκλίνει, τῶν ὑποσοῦν εἶναι λεγομένων ἕκαστον. τὸ δὲ ἀγαθὸν, κοινὴ τῶν ὅλων ἐστὶν ἀπάντων ἐφετόν, καὶ πρὸς πᾶν νοητὸν, καὶ ἀναπέπται πάντα καὶ τὴν αὐτὴν φύσιν. ἡ δὲ ἔφεσις παντάχοῦ τῶν ἐφιεμένων ἐστὶ πρὸς τὸ οἰκεῖον ἐφετόν. ὑπιστρεπτικὸν ἄρα τὸ ἀγαθὸν ἐστὶ τῶν ὅλων πάντων. ὑποσαλικὸν δὲ τὸ ἕν. καὶ μοι μήτε ὀνόματον λῇ τοῦτο τὸ ἄρρητον ὑπολάβῃς, μή τε διπλασιάζεσθω τὸ πάσης ἑνώσεως ἄπιον. τὸ μὲν γὰρ ὀνόματα κάνθοῦθα, πρὸς τὸ μεθ' αὐτὸ βλέποντες, καὶ τὰς ἀπ' αὐτοῦ πρόοδους, ἢ πρὸς αὐτὸ κατὰ κύκλον ὑπιστροφὰς, ἐπ' ἐκεῖνο μεταφέρομεν. Διότι μὲν ἐξ αὐτοῦ τὸ πλῆθος ὑπέστη, τῷ τοῦ ἑνὸς αὐτῷ προσηγορίαν ἐπάγοντες. διότι δὲ πρὸς αὐτὸ πάντα καὶ μέχρι τῶν ἀμυδροτάτων ὑπιστρέφεται, τὸ ἀγαθὸν αὐτὸ προσονομάζοντες.

καὶ τὸ ἄγνωστον ἄρα τοῦ πρώτου, διὰ τῶν προϊόντων ἀπ' αὐτοῦ, καὶ ὑπιστρεφομένων πρὸς αὐτὸ, γνώσκειν ὑπιβαλλόμεθα. καὶ τὸ ἄρρητον διὰ τῶν αὐτῶν ὀνομάζειν ὑπιχειροῦμεν. οὔτε δὲ γνωστὸν ἐκεῖνο τοῖς οὖσιν, οὔτε ῥητὸν οὐδενὶ τῶν πάντων. ἀλλὰ πάσης γνώσεως ἐξηρημένον, καὶ πάσης λόγου, καὶ ἀληθοῦς ὑπάρχον, ἀπόστατε τῆς γνώσεως, ἀπαυστὰ τὸ γνωστὸν, καὶ οὔτε λόγους πάντας, καὶ ὁπόσα λογῳ θεληπτὰ, κατὰ μίαν αἰτίαν ἀπ' αὐτοῦ παρήγαγε. τὸ δὲ ἐνιαῖον ἐκείνου, καὶ τὸ πάσης διαιρέσεως ἐκβεβηκὸς, δυαδικῶς ἐν τοῖς μετ' ἐκεῖνο θεοφάνεται, μᾶλ-

Duplex igitur *est*, (ut diximus) modus demonstrationis ipsius Unius. Duplicia enim etiam nomina hujus arcanæ causæ Plato nobis tradit. Nam in Rep. quidem, ipsam vocat Bonum, & veritatis & ipsam Mentem, & ea, quæ mente percipiuntur, unientis fontem *esse* demonstrat. In Parmenide verò, hujusmodi principium appellat Unum, & Unitatum divinarum fundatricem-causam *esse* pronunciat. Rursus verò nominum horum, unum quidè, *est imago* ipsius progressus universorum *Entium*, alterũ verò, est imago ipsius reversionis *eorum ad ipsum Primum*. Quoniam enim omnia *Primi beneficio* subsistunt, & ab illo Primo prodeunt, *ideo* ipsum Unum ad ipsum *Primum* referentes, ipsum *Primum*, causam omnis multitudinis, & omnis *ipsorum Entium* progressus *esse* pronunciamus. Unde enim aliunde ipsa multitudo, quàm ex ipso Uno, *suum* ortum habet? Quoniam verò etiam illa, quæ *ex Vno* sunt-progressa, ad illud *Vnum*, secundùm naturam revertuntur, & illius ineffabilem, & incomprehensibilem Essentiam optant, ipsum *ideo* Bonum appellamus. Quidnam enim aliud est, quod omnium Entium affectiones ad se convertendi vim habeat, & quod omnibus Entibus sit objectum, ut expetendum quàm ipsum Bonum? Nam alia quidem omnia sunt divisa, & aliis quidè Entib. *sunt* preciosa. Aliis verò, non *sunt preciosa*.

Et unum-quodque eorum, quæ quomodocunq; esse dicuntur, alia quidem expetit, alia verò, declinat. Ipsum verò Bonum, omnibus Entibus communiter expetendum est, *i. e. ab omnibus Entibus communiter expetitur*, & ad hoc *Bonum* omnia secundùm suam naturam propendent, & contendunt. Ipsum verò ipsorum desiderantium desiderium est ubique, *& fertur* ad proprium desideratum, *& expetitum, & expetendum Bonum*. Ipsum igitur Bonum habet vim ad se convertendi, *& attrahendi* omnia secunda *Entia*. Ipsum v. Unum *est eorũ* fundatrix-causa, *quæ res omnes secundas fundat, ipsisq; suppeditat, hypostasin, & essentiam, per quam sunt, & subsistunt*. Neq; verò propterea mihi putes id, quod est ineffabile nominari, *certisq; verbis exprimi* posse, neq; duplicari id quod omnis unionis *est* causa. Nam hìc etiam ipsa nomina ad id, quod post ipsum *Vnum est, relata* spectantes, & ipsos ab ipso *Vno* progressus, aut ad ipsum *Vnũ* in orbem reversiones, ad ipsum transferimus. Et quoniam ex ipso quidem *Vno prodit* ipsa multitudo, *quæ propter ipsum* subsistit, *ideo* Unius appellationem ipsi tribuimus. Quia verò ad ipsum *Vnum* omnia, vel obscurissima, *tenuissima, ac infirmissima* quæque revertuntur, ipsum appellamus Bonum.

Id igitur, quod est ignotum in ipso Primo, per ea, quæ prodeunt ab ipso, & quæ ad ipsum revertuntur, cognoscere aggredimur, *atque conamur*. Et id, quod est ineffabile, per eadem, *quæ ab ipso prodeunt*, nominare conamur. Illud enim *Primum* nec ipsis Entibus *est* notum, nec ab ullo omnium *Entium* verbis exprimi potest: sed ex omni cognitione exemptum, & *ex* omni oratione & incomprehensum, *ac incomprehensibile* existens, & omnes cognitiones, omnia *quæ cognosci possunt & quæ sunt* nota, & omnia verba, & quæcunque oratione comprehendi possunt, per unam causam ex se produxit. Illud verò Heniæum, *i. e. Vnicum*, quod est in ipso, & quod ex omni divisione excessit, *& quod omnem divisionem superat*, dupliciter, vel potius tripliciter ap-

λον δὲ τελειοῦσι. ταῦτα γὰρ καὶ μόνα, καὶ πρώτοις, καὶ ἀπερίφρατα πρὸς τὰ ἕν. ὁμοῦ γὰρ καὶ ἑνοῖται πρὸς αὐτὸ, καὶ ὑφεῖται τῆς ἐξηρημένης αὐτῶν τῶν ὅλων ἑνώσεως, καὶ ἐφίεται τῆς ἐκείνου μεταλήψεως.

Καὶ ἡ μὲν ἕνωσις, μόνιμον ἐνδίδωσι τοῖς δευτέροις ἅπασι, καὶ ἀνεκφοίτητον τῆς ἑαυτῶν αἰτίας ὑπεροχήν· ἡ δὲ ὕφεσις, τὴν πρόοδον τῶν ὅλων ἀφορίζει, καὶ τὴν πρὸ τῆς ἀμεθέκτου, καὶ πρωτίστης ἑνάδος. ἡ δὲ ἔφεσις, τὴν ἀπειροφυᾶ τῶν ὑποστάσεων, καὶ τὴν εἰς τὸ ἄρρητον ἀνακύκλησιν τελεοῖ. πάντως δὲ ἀρχὴ καὶ μονωμένων αἱ τῶν πρώτων, τῶν μὲν, πορρωτέρων, τῶν δὲ, ἐγγυτέρων, καὶ μᾶλλον τῆς ἑνώσεως ἑαυτῆς, τὴν τε ὕπαρξιν, καὶ τὴν τοῦ ἀγαθοῦ μοῖραν ὑποδεχομένων, τὴν μὲν πρόοδον τῶν ὅλων, καὶ τὴν ἀπειροφυᾶ, δι' ὀνομάτων δηλοῦν ἐπικειρήκαμεν. τὴν δὲ μόνιμον αὐτῶν ἐν τῷ πρώτῳ πειρωμένοις (εἰ θέμις εἰπεῖν) καὶ τὴν ἕνωσιν τὴν πρὸς τὸ ἄρρητον, ἅτε δὴ καὶ αὐτὴν ἀληθῶς ὑπάρχουσαν, οὔτε μᾶλλον γνώσεως ἐλεῖν δυναμένοις, οὔτε μᾶλλον λόγου μιμνύειν ἐῶ τοῖς περὶ τὰ θεῖα ζοφοῖς.

Ἀλλ' ὥσπερ αὐτὸ πρώτως ἐν ἀβάτοις ἀποκέκρυπται, καὶ πάντων ἐξήρηται τῶν ὄντων, οὕτω δὴ καὶ ἡ πρὸς αὐτὸ τῶν πάντων ἕνωσις, κρυφίως ἐστὶ, καὶ ἄφραστος, καὶ ἄγνωστος τοῖς πᾶσιν. οὐ γὰρ κατ' ἀπειρίαν ἑνοῦται πρὸς αὐτὸ τῶν ὄντων ἕκαστον, οὐδὲ κατὰ τὴν ἐνέργειαν τὴν τῆς οὐσίας. ἐπεὶ καὶ τὰ γνώσεως ἄμοιρα, τῷ πρώτῳ συνεῖναι, καὶ τὰ πάσης ἐνεργείας ἐξηρημένα, μετέχει κατὰ τὴν αὐτὴν τάξιν, τῆς πρὸς αὐτὸ συναφῆς. τὸ τοίνυν ἄγνωστον τὸ ἐν τοῖς οὖσι, καὶ κατὰ τὴν πρὸς τὸ πρῶτον ἕνωσιν ὑπάρχον, οὔτε γινώσκειν, οὔτε ὀνόμασι δηλοῦν ἐπιχειροῦμεν. ἀλλ' ἐκ τε τῶν πρόοδον αὐτῶν, καὶ τὴν ἀπειροφυᾶ μᾶλλον ἀποβλέπειν δυνάμενοι, δύο μὲν ὀνόματα τῷ πρώτῳ καθάπερ ἀκόλουθα λαβόντες, ἀπὸ τῶν δευτέρων προσφερόμεθα. δύο δὲ τῆς αὐτῆς τρόπους ἀφορίζομεν τῆς πρὸς αὐτὸ προσηγορίας, τὸν μὲν τῆς ἀναλογίας σωζόμενοι, τῇ ἢ τοῦ ἑνὸς, τὴν μὲν τῶν ἀποφάσεων. ὃ δὴ καὶ ὁ Πλάτων ἐνδεικνύμενος, ἐν Πολιτείᾳ μὲν, ὁμοῦ καὶ ἀγαθὸν ἀποκαλεῖ τὸ πρῶτον, καὶ δι' ἀναλογίας ἐπ' αὐτὸ ποιεῖται τὴν ἀναγωγήν. ἐν Παρμενίδῃ δὲ, οὐσίαν ὑπολαμβάνων, μέσων τῶν ἀποφάσεων συμπερασμάτων σαφῶς τὴν ἐξηρημένην αὐτὸ τῶν ὅλων ὑπεροχήν. καθ' ἀμφότερα τοίνυν τὸ πρῶτον ἐκβέβηκε τῶν τε γνωστικῶν δυνάμεων, καὶ τῶν τοῦ λόγου μερῶν. τὰ δὲ ἄλλα πάντα καὶ τῆς γνώσεως ἡμῖν, καὶ τῆς ἐπωνυμίας τὴν αἰτίαν παρέχεται. καὶ τὸ μὲν, τὰς ἑνώσεις ἀπόσους, καὶ τὰς ὑπάρξεις τῶν θείων ἑνιαίως ὑφίστησι. τὰ δὲ, μετ' αὐτὸ διηρημένως μετέχει τῆς αἰτίας. καὶ ζωτικὰ μὲν (ὥσπερ εἴρηται) μένοντα, καὶ πρόοδα, καὶ ἐπιστρεφόμενα, πληθύεται· τὸ δὲ ἕν, ἀπάντων ὁμοῦ πλέως ἐξήρηται, καὶ τῶν μονίμων πρόοδων, καὶ τῶν ἐπιστρεπτικῶν δυνάμεων, καὶ τῶν ἑνοειδῶν τῶν οὖσιν ὑποστάσεων. εἶναι μὲν οὖν οἱ πρῶτοι τῆς περὶ τοῦ πρώτου διδασκαλίας, καὶ διὰ ποίων ὀνομάτων αὐτὸ μιμνύειν ὁ Πλάτων ἐπιχειρεῖ, καὶ πόθεν τὰ τε ὀνόματα, καὶ ὅλως τρόπους τῆς ἀρρήτου, καὶ ἀγωγὰς τῆς πάσι δείξεως, εἴρηται διὰ τούτων γεγονέναι καταφανές. εἰ δὲ δεῖ καὶ τῶν διεπαρμένων περὶ αὐτὸ δογμάτων ἐν τοῖς παλαιοτέροις λόγοις ἕναστα θεωρῆσαι, καὶ πρὸς τὴν μίαν ἀναγαγεῖν τῆς θεολογίας ἐπιστήμην, σκοπῶμεν (εἰ βούλει) πρὸ τῶν ἄλλων, τὰ τοῦ Σωκράτους, ὅσα οἰκείως ἐν τοῖς τῆς Πολιτείας ἔπεσι, κατὰ τὴν προειρημένην τρόπον ἐνδέδεικται, καὶ ὅπως διὰ τῆς ἀναλογίας τὴν θεωμαστὴν ὑπερβολὴν τοῦ ἀγαθοῦ πρὸς πάντα τὰ ὄντα, καὶ τὰς ἀκρότητας τῶν ὅλων αἰνιδιάσκει· πρῶτον μὲν πάντα τὰ ὄντα διίστησιν ἀπ' ἀλλήλων, καὶ τὰ μὲν, νοητὰ, τὰ δὲ, αἰσθητὰ θέμενος, ἐπιστήμην μὲν ἀφορίζει τῆς τῶν ὅλων γνώσεως. τὴν δὲ αἴσθησιν τοῖς αἰσθητοῖς συζεύγνυσι, καὶ διχῇ τὰ πάντα διελὼν, τοῦ τε νοητοῦ πλῆθος μονάδα μίαν ἐξηρημένην ἐφίστησι, καὶ τῷ αἰσθητῷ, δεύτερον μονάδα, κατὰ τὴν πρὸς ἐκείνην ὁμοιότητα. καὶ τῶν μονάδων τούτων ἑκατέραν γνησίκλην ἐπιδείκνυσι, τὴν μὲν, νοητοῦ φῶτος, τὴν δὲ, αἰσθητοῦ. καὶ τῷ μὲν νοητῷ φωτὶ, θεοειδῆ πάντα νοητὰ, καὶ ἀγαθοειδῆ, κατὰ τὴν ἐκ τοῦ πρώτου θεοῦ μετουσίαν ἐπιφαίνει. τῷ δὲ αἰσθητῷ, κατὰ τὸν ἀπ' ἡλίου πλάτωσιν, ἡλιοειδῆ πάντα αἰσθητὰ, καὶ τῇ μιᾷ μονάδι παραπλήσια. πρὸς δὲ αὖ τοῖς ἐρημένοις, τὴν μὲν δευτέραν μονάδα τῆς ἐν τῷ νοητῷ βασιλείας ἐξαίρει. πάντα δὲ οὕτως εἰς τὸ ἀγαθὸν ἀναβαίνῃ τά τε πρῶτα καὶ τὰ ἔσχατα τῶν ὄντων, τά τε νοητὰ λέγω, καὶ τὰ αἰσθητά· καί μοι δοκεῖ τῆς ὅλης τὸ πρῶτον ἀναγωγῆς ὁ πιεύτατος τρόπος ἄριστος εἶναι, καὶ θεολογίᾳ μάλιστα πρόσφορος εἶναι· τὸν μὲν ἐν τῷ κόσμῳ πάντας θεοὺς, εἰς μίαν ἕνωσιν συνάγειν, καὶ τῆς περιεχούσης αὐτοῖς μονάδος ἐξάπτειν.

paret in iis, quæ sunt post illud. Omnia enim & *in Vno* manent, & *ex Vno* prodeunt, & ad Unum redeunt. Simul enim etiam unita-sunt cum ipso, & ipsi unioni *rerum* universarum, quæ exempta est ex ipso, subjecta sunt, & expetunt illius participationem, *atque communionem*.

Et ipsa quidem unio, permanentem, *ac stabilem*, & minimè-exeuntem ex suâ ipsorum causâ excellentiam omnibus secundis *Entibus* inserit, *atque suppeditat*. Ipsa verò subjectio, *sive summissio* ipsum ipsorum Entium progressum definit, & ipsam ab imparticipabili, & prima Unitate discretionem. Ipsum verò desiderium ipsam reversionem ipsorum subsistentium *Entium*, & ipsam in illud ineffabile revolutionem perficit. Cum igitur ipsa Prima, semper omnino sint-unita, alia quidem, longiùs, alia verò, propiùs, & per istam *remotiorem, vel propinquiorem* unionem, & ipsam essentiam, & ipsam ipsius Boni partem suscipiant, ipsum quidem *rerum* universarum progressum, & ipsam reversionem per nomina declarare conati-sumus. Ipsarum verò *rerum universarum* in ipso Primo stabilem comprehensionem (si fas *est ita* loqui) & ipsam unionem cum illo Ineffabili *Primo, Vno, & Bono*, quòd & ipsa sit incomprehensa, *vel incomprehensibilis*, neque per cognitionem capere, *& comprehendere eam cuiquam est*, possibile, neque per orationem, *& verba eam* significare potuerunt illi rerum-divinarum periti *viri, qui in harum assidua, & accurata contemplatione versabantur*.

Sed quemadmodum illud, quod est primò, in *locis* inaccessis occultatur, & ex omnibus Entibus est-exemptum, sic etiam ipsa *rerum, ac Entium* omnium unio est occulta, & ineffabilis, & ignota omnibus. Haud enim ipsorum Entium unum-quodque per adjectionem, *& applicationem* unitur cum ipso, neque per actionem ipsius essentiæ. Quoniam & illa, quæ cognitione carent, *quæ nullam cognitionis partem habent*, cum ipso Primo sunt-unita. Et quæ omni actione sunt-privata, secundùm suum ordinem, participant cum ipso conjunctionem. Illud igitur, quod est ignotum in ipsis Entibus, propter illam *arcanam, & ineffabilem* unionem neque cognoscere, neque nomine, *verbisq;* declarare conamur. Sed cùm ad ipsum ipsorum *Entium* progressum, & reversionem potiùs, *& facilius* spectare, *& hac intueri* possimus, duo quidem nomina, quæ tanquam *rei melius declarandæ causâ*, simul achra sumpsimus ex secundis *naturis, ac Entibus*, ipsi Primo attribuimus. Duos etiam modos ipsius ascensus *Entium ad illud Primum*, definimus, cum ipsa quidem Boni appellatione conjungentes illum *modum, qui res exprimit* per proportionem, cum ipsa verò Unius *appellatione conjungentes* illam *dicendi rationem, quæ res declarat* per negationes. Quod etiam ipse Plato demonstrans, in Repub. quidem, simul & Bonum appellat ipsum Primum, & per proportionem ad ipsum facit reductionem, *id est, per quandam rerum proportionem, & aptam similitudinem, ad ejus cognitionem nos reducit*. In Parmenide verò, supponens, *& pro dissertationis fundamento statuens ipsum* Perse-Unum, per negantes conclusiones ostendit ipsius excellentiam ex ipsis Entibus exemptam. Utroq; igitur modo ipsum Primum excessit, & ex ipsis cognitione præditis facultatibus, & *ex* ipsis orationis partibus. Cætera verò omnia & cognitionis, & appellationis causam

causam nobis præbent, *atque suppeditant*. Et hoc quidem *Primum* omnes uniones, & essentias secundorũ *Entium* heniæe, *id est Vnice, vel, per Vnitatem* constituit. Illa verò, quæ *sunt* post ipsum *Primum*, divisim ipsam causam participant. Et hæc quidem (ut dictum est) *in ipso Vno* manentia, & *ex Vno* prodeuntia, & *ad Vnum* redeuntia, multiplicantur. Ipsum verò Unum, ex omnibus simul perfectè exemptum-est, *scilicet & ex* stabilibus *ipsorum Entium* progressibus, & *ex* facultatibus, quæ *res alias* ad se convertunt, *& attrahunt*, & *ex* hypostasibus *& subsistentibus Essentiis*, quæ eandem Unius formam cum ipsis Entibus habent. Quinàm igitur *sint* modi doctrinæ de ipso Primo *traditæ*, & per quæ nomina ipsum *Primum* indicare Plato conetur, & unde cùm ipsa nomina, tum etiam hos modos illius ineffabilis, & omnibus ignotæ demonstrationis *sumamus*, existimo per ea, *quæ jam dicta sunt, omnibus* esse perspicuum. Si verò oportet & singula dogmata de ipso *Primo* in Platonicis sermonibus passim-sparsa contemplari, & ad unam Theologiæ scientiam reducere, spectemus (si velis) ante alia ipsa Socratis *argumenta, & illa*, quæcunque ille Sexto Reipub. *libro*, secundùm antè-dictum modum demonstrat, & quomodo per proportionem, illam admirabilem excellentiam Boni erga omnia Entia, & ipsas ipsorum universorũ summitates edoceat. Primùm quidem, ipsa Entia distinguit alia ab aliis. Et alia quidem, mente percepta, alia vero, sensilia statuens, scientiam quidem definit per ipsam ipsorum Entium cognitionem. Ipsum verò sensum cum ipsis sensilibus conjungit. Et cùm omnia bifariam diviserit, & ipsi mente-perceptæ multitudini Unitatem unam *ex omnibus Entib.* exemptam attribuit, & ipsi sensili secundam Unitatem, propter similitudinem, quam *hæc secunda Vnitas habet* cum illa *prima*. Et harum Unitatum utramque generatricem *ejus* demonstrat, alteram quidem, mente-perceptæ Lucis, alteram verò, ipsius sensilis. Et per ipsam quidem mente-perceptam Lucẽ, demonstrat omnia deosimilia, mente-percepta, & bonum-cognoscentia, *vel, boni formam habentia*, propter communionem à Primo Deo *manantem, esse, pro, omnia Deo esse similia, mente-percipi, & bona cognoscere demonstrat, propter illam communionem, quam habent cum Primo Deo*. Per ipsum verò sensile, *quod non mente: sed ipso sensu percipitur*, propter perfectionem à Sole *manantem, docet* omnia sensilia *esse* Soli similia, & uni Unitati consimilia. Præter verò jam dicta, secundam etiam Unitatem ex illa *Vnitate*, quæ in mente-percepto regnat, pendère-docet. Sic autem omnia ad ipsum Bonum dirigit, *ac reducit*, & ipsa prima, & ultima Entia, ipsa mente-percepta, & ipsa sensilia dico. Et talis ad ipsum Primum reductionis modus mihi videtur esse præstantissimus, & Theologiæ maximè convenire, ut omnes quidem Deos, qui *sunt* in hoc mundo, in unam unionem cogamus, & ex Unitate ipsis adjuncta, *& ipsis adhærente* pendère dicamus.

Illos verò supramundanos, *qui sunt supra mundum*, ad intellectuale regnum reducamus. Intellectuales verò *Deos* ex mente-percepta unione pendère-dicamus. Ipsos verò jam mente perceptos *Deos*,

Universidad de Navarra
Biblioteca

ἀναφέρειν. ὡς γὰρ τῶν ἐγκοσμίων ὑπερκόσμιος ἡ μονὰς, ὡς τῶν ὑπερκοσμίων νοερὰ, καὶ νοητὴ τῶν νοερῶν, οὕτως ἀνάγκη καὶ τὸ νοητὸν πρῶτος, τῆς ὑπερ τὸ νοητὸν μονάδος ἐξηρτῆσθαι, καὶ πλειοὐδως παρ' ἐκείνης, ἢ θεότης πληρουμένα, τῷ νοητῷ φωτὶ τὰ δεύτερα καταλάμπειν. τὸ δὲ νοερὸν, ἓν μὲν ἔνεστι παρὰ τῶν νοητῶν, τοῦ δὲ ἀγαθοῦ, καὶ τῆς ἑνοειδοῦς ὑπάρξεως ἐκ τῆς πρώτης αἰτίας δέπαλαυόντα, τῷ νοερῷ φωτὶ τὰ ὑπερκόσμια συνέχειν. αὐτὰ δὲ πάντα τοῦ κόσμου ἥλιον τῶν θεῶν, νοῦν μὲν καθαρὸν ἐκ τῶν νοερῶν ὑποδεχόμενα, νοητὸν δὲ φῶς ἀπὸ τῶν νοητῶν, τὸ δὲ ἐνιαῖον ἀπὸ τοῦ τῶν ὅλων πάτρος ἐκπεμπειν εἰς τόνδε ἐμφανῆ τὸν κόσμον, τοῦ παρ' ἑαυτοῖς φῶτος ἐλλαμψιν. καὶ διὰ τοῦτ', τὸν ἥλιον, ἀκρότητα τῶν ἐγκοσμίων ὄντα, καὶ ἀπὸ τῶν αὐθετῶν πρόοδον βυθῶν, πλειότητι ὑπερφυοῦς μεταδιδόναι τοῖς ἐραλοῖς, καὶ ποιεῖν καὶ ζῶντα κατὰ δύναμιν, τοῖς ὑπερουρανίοις κόσμοις ὁμοίωσιν. ζῶντα μὲν οὖν καὶ ἐσίσερεν διὰ πλειόνων ἐξετάσωμεν. πάντα δὲ αὖ τὸν εἰρημένον τρόπον τοῦ ἀγαθοῦ, καὶ τῆς πρώτης ἑνάδος ἐξῆψεν ὁ παρὼν λόγος. εἰ γὰρ ὁ μὲν ἥλιος πάντα τὸ αἰσθητὸν συνέχει, τὸ δὲ ἀγαθὸν, ἅπαν τὸ νοητὸν καὶ παραγὰ, καὶ πλειοῖ, τούτων δὲ ἡ δευτέρα μονὰς, ἐκγονος τοῦ ἀγαθοῦ προείρηται, καὶ διὰ τοῦτ' καὶ αὕτη τὸ αἰσθητὸν ἀπολαμπύνη, καὶ διακοσμεῖ, καὶ πληροῖ τῶν ἀγαθῶν. ὅτι δὴ μιμεῖται τὴν ἑαυτῆς προγονον αἰτίαν, πάντα ἂν οὕτως μετέχοι τοῦ ἀγαθοῦ, καὶ πρὸς μίαν ταύτην ἀρχὴν ἀναπέμποι, τὰ μὲν νοητὰ, καὶ τὰ θειότατα τῶν ὄντων, ἀμέσως. τὰ δὲ αἰσθητὰ, διὰ τῆς ἑαυτῶν μονάδος. ἔτι τοίνυν, καὶ καθ' ἕτερον τρόπον, τὴν ὅτι τὸ πρῶτον ἡμῖν ἀνάλυσιν ὁ πύτις ὁ Πλάτων ὑφηγεῖται.

Πάντα γὰρ τὰ ἐν τῷ κόσμῳ πληθη, νοητῶν ἐξάπτει μονάδων, οἷον, τὰ μὲν καλὰ πάντα, τοῦ αὐτοκάλου, τὰ δ' ἀγαθὰ πάντα, τοῦ ἀγαθοῦ. τὰ δὲ αὖ ἴσα, τοῦ αὐτοίσου. καὶ τὰ μὲν, νοητὰ ἑνάδων, τὰ δὲ, αἰσθητά. αἱ δὲ ἀκρότητες αὐτῶν ἐν τοῖς νοητοῖς ἵδρυται μονοειδῶς. πάλιν ἀπὸ τῶν νοητῶν τούτων εἰδῶν ἐπαναβαίνειν ἀξιοῖ, καὶ τὴν ἀγαθότητα τὴν ἐπέκεινα τῶν νοητῶν μείζονως σεβομένους, δι' ἐκείνην πάντα καὶ εἶναι, καὶ πλειοὐδαι τὰ νοητὰ, καὶ τὰς ἐν αὐτοῖς μονάδας ὑπολαμβάνειν.

ὥσπερ γὰρ τὸ αἰσθητὸν πλῆθος εἰς μονάδα τοῖς αἰσθητοῖς ἀσυγκρίτων αἰσθήσεων ἀναγόμενον, καὶ διὰ ταύτην ἀξιοῦται, καὶ τοῦτο τὴν ὑπόστασιν & omnia Entia, per hæc ad ipsum Primum referamus. Ut enim Unitas supramundana, *quæ supra mundum est, superior, & præstantior est* illis, quæ sunt in mundo, ut *etiam Vnitas* intellectualis *est superior, & præstantior* illis supramundanis, *quæ sunt supra mundum, & Vnitas* mente-percepta *præstantior est* ipsis intellectualibus, sic necesse *est etiam* illa, quæ-mente-percipiuntur primò, eminere ex Unitate, quæ est supra ea, quæ-mente-percipiuntur, & ab illa perfici, & Deitatis plena, mente-percepta Luce, secunda *Entia* collustrare. Intellectualia verò, quæ fruuntur ipso quidem Esse, à mente-perceptis *accepto*, ipso verò Bono, & uniformi Essentia *manante* à prima causa, per intellectualem Lucem, supramundana, *ea, quæ-sunt-supra-mundum*, continere. Ipsa verò Deorum genera, quæ sunt ante mundum *conditum orta*, mentem quidem puram ex intellectualibus susceipientia, mente-perceptam verò Lucem, à mente-perceptis *manantem*, heniæam verò *Lucem, id est, illam Vnicam, & ab Vno prodeuntem*, ab horum universorum Patre emittere in hunc manifestum mundum, Lucis apud ipsa *universa lucentis* illuminationem. Et propterea Solem, qui est summitas eorum, quæ sunt in mundo, & qui ex ætheriis profunditatibus, *id est, ex atheris profundis recessibus* prodit, perfectionem eximiam impertiri rebus sub visum cadentibus, *& quæ cerni possunt*, & hæc ipsa facere consimilia, pro viribus, illis supracœlestibus ornamentis, *quæ sunt supra cœlos*. Hæc igitur & posthac pluribus examinabimus. Omnia verò *secundum jam* dictum modum ex ipso Bono, & Unitate pendere-demonstravit præsens oratio. Si enim ipse quidem Sol omne sensile continet, ipsum verò Bonum, omne mente-perceptum & producit, & perficit, horum verò secunda Unitas, progenies ipsius Boni appellatur, & propterea & ista *Vnitas* ipsum sensile collustrat, & exornat, & bonis replet. Quoniam igitur imitatur suam procreatricem causam, omnia sic ipsum Bonum participare possunt, & ad hoc unum principium referri possunt, ipsa quidem mente-percepta, & maximè-divina Entia, immediatè. Ipsa verò sensilia, per suam Unitatem. Præterea verò alio etiam modo, in his, *quæ dicta sunt*, Plato nobis narrat, *atque demonstrat* illam resolutionem, *quarès resolvuntur, & reducuntur* ad illud Primum.

Omnes enim multitudines, quæ *sunt* in mundo, *Plato* ex Unitatibus mente-perceptis suspendit, *id est, pendere dicit*, ut, omnia quidem pulchra *pendere dicit* ex eo, quod-per-se-pulchrum-est. Omnia verò bona, ex Bono. Ipsa quoque paria, ex eo, quod-per-se-pareest. Et alia quidem, mente-percepta *esse dicit*, & statuit, alia verò, sensilia. Ipsæ verò ipsorum summitates in mente-perceptis sunt-collocatæ uniformiter. Rursus ab his mente-perceptis formis *Plato nos ad illud Primum* ascendere vult, & ipsam Bonitatem illis mente-perceptis superiorem, majorem-in-modum venerantes, propter illam omnia mente-percepta & esse, & perfici, & Unitates in ipsis *esse, vult nos* existimare. Quemadmodum enim ipsam sensilem, *sensumq; perceptâ* multitudinem ad Unitatem, cum ipsis sensilibus non-compositam, *neq; collocatam* reducimus, & propter hanc *Vnitatem* censemus & hanc *multitudinem suam* hypostasin

& *essen-*

& essentia fundamentum habere, sic necesse *est* ipsum mente-perceptum ad aliam causam referre, cum mente-perceptis non connumeratam, à qua & hæc & ipsam essentiam, & divinam naturam habent.

Ne quis igitur putet Platonem, eundem ordinem statuere & in mente-perceptis formis, *& in illis, quæ sunt* ante mente-perceptas *formas*. Sed ipsum quidem Bonum, quod cum pulchro collocatum, *& conjunctum* est, essentiale, & unam aliquam formam earum, *quæ sunt* in mente-perceptis, *esse* existimet. Illud enim Bonum, quod est primum, quod etiam ipsum *Boni* nomen *cum ipso nominis articulo* counientes, *& in unam vocem redigentes articulum cum ipso nomine*, πρᾶγδον appellare cõsuevimus, *id est, ipsum Per-se-Bonum*, supereſſentiale quiddam *esse* statuatur, & omnibus Entibus & antiquitate, & potestate præstantius. Quoniam & ipse Socrates de Pulchro quidem, & Bono disserens, ita ferè loquitur, *& his propemodum verbis ex articulo, & nomine compositis, utitur*, αὐτοκαλὸν, & αὐτοαγαθὸν, *quæ significant* & ipsum Per-se-pulchrum, & ipsum Per-se-Bonum. Et ita de omnibus *dicit*, quæ tunc multa pulchrè ponebamus. Rursus autem & privatim unius cujusque *propriam appellationem* ponentes, quòd *cujusque rei propria appellatio* sit una *tantùm*, id, quod unum-quodque est, appellamus, & per hæc nos à sensilibus, & pulchris, & bonis, & denique ab illis, quæ participantur, & quæ sunt in aliis, & quæ sunt multiplicata, ad ipsas mente-perceptas Unitates rerum, quæ-mente-percipiuntur, & ad primas essentias reducens, ab his rursus transit ad causam exemptam ex pulchris omnibus & bonis. Nam in ipsis quidem formis *τὸ αὐτοκαλὸν, i. e. Id, quòd per-se-est-Pulchrum*, interpretatur, Multorũ pulchrorum *causam*, & *τὸ αὐτοαγαθὸν, i. e. Id, quod est Per-se-bonum, interpretatur causam* multorum bonorum. Et utrũque similia tantùm constituit. Illud verò primum bonum non solùm est bonorum *aliorum* causa: sed etiam similiter ipsorum pulchrorum, quemadmodum & in aliis *locis* Plato dixit, & illius *primi Boni* causâ sunt omnia, & illud *est* causa omnium pulchrorum. Etenim etiam præter *jam antè* dicta, illud quidem bonum, quod est in formis, est mente-perceptum, *solaq; mente percipitur*, & notum *est, cognosciq; potest*, ut ipse Socrates docet. Illud verò, quod est ante formas, *est* supra ipsa Entia, & collocatum supra cognitionem omnem. Et alterum quidem, essentialem perfectionem præbet, *atque suppeditat*. Alterum verò, ipsis Diis suppeditat illud, ut boni sint, quatenus sunt Dii, & bona generat, quæ sunt-ante essentias.

Ne igitur, ne tunc quidem, quum Socrates Bonum appellat illud Primum, de nomine Ideæ, confestim ipsum mente-perceptam Bonitatem dicere putemus. Sed quandoquidem illa pulchrorum, & bonorum omnium causa præstantior, *atq; superior est* etiam oratione aliqua, *vel, potiùs omni*, & nomine, concedamus ipsi, ut per ea, quæ proximè ab ipsa *bonorum causa bonis* replentur, ad illam *bonorum primam causam* appellationes transferat. Hoc enim (ut opinor) & ipse demonstrans, dixit omnibus verbis, *quæ fecit* de Bono, & ipsum supra cognitionem etiam, & *supra* ea, quæ cognoscuntur, *& cognosci possunt*, & *supra* essentiam, & *supra* ipsum Ens esse demonstrat per proportionem cum Sole.

ἔχειν, οὕτως ἀνάγκη τὸ νοητὸν εἰς ἄλλην αἰτίαν ἀναφέρειν, μὴ συναριθμουμένην τοῖς νοητοῖς, ἀφ' ἧς καὶ ταῦτα τὴν τε οὐσίαν ἔλαχε, καὶ τὴν θείαν ὕπαρξιν.

Μὴ δὴ τις οἰέσθω τὸν Πλάτωνα τὴν αὐτὴν ὑπολήψεσθαι τοῦ ἀγαθοῦ πέρι ἔν τε τοῖς νοητοῖς εἴδεσι, καὶ πρὸ τῶν νοητῶν. ἀλλὰ τὸ μὲν ἀγαθὸν τὸ τῷ καλῷ συνταγμένον ὄν, οὐσιῶδες, καὶ τῶν εἰδῶν ἓν τῶν ἐν τοῖς νοητοῖς ὑπολαμβανέτω· τὸ γὰρ ἀγαθὸν τὸ πρώτιστον, ὃ καὶ σωτηρίζοντες τοὔνομα, πρᾶγδον ἐωθαμεν ὀνομαλεῖν, ὑπερούσιόν τι θέσθω, καὶ τῶν ὅλων ἁπάντων πρεσβεία τε, καὶ δυνάμει πρόεχον· ἐπεὶ καὶ ὁ Σωκράτης ἐνταῦθα μὲν τοῦ καλοῦ, καὶ ἀγαθοῦ διαριζόμενος, οὕτωσί πως φησὶ, καὶ αὐτὸ δὴ καλὸν, καὶ αὐτοαγαθὸν. καὶ οὕτως ἐπὶ πάντων, ἃ τότε καλῶς πολλὰ ἐπῆμεν. πάλιν αὖ καθ' ἰδίαν ἑκάστου, ὥστε μιᾶς οὔσης, πλήθης, ὅ ἐστιν ἕκαστον, προσαγορεύομεν, καὶ διὰ τούτων ἡμᾶς ἀπὸ τῶν αἰσθητῶν, καλῶν τε, καὶ ἀγαθῶν καὶ ὅλως τῶν μετεχομένων, καὶ ἐν ἄλλοις ὅλων, καὶ πεπληθυσμένων, ἐπ' αὐτὰς τὰς νοητὰς ἑνάδας τῶν νοητῶν, καὶ τὰς πρώτιστας οὐσίας ἀναγαγὼν, ἀπὸ τούτων αὖθις μέτεισιν ὅθεν πέρι ἐξηρημένων τῶν καλῶν πάντων, καὶ τῶν ἀγαθῶν αἰτίαν. ἐν μὲν γὰρ τοῖς εἴδεσι τὸ αὐτοκαλὸν ἐξηγεῖται τῶν πολλῶν καλῶν, καὶ τὸ αὐτοαγαθὸν, τῶν πολλῶν ἀγαθῶν. καὶ τῶν ὁμοίων ἑκάτερον ὑποστατικόν ἐστι μόνον. τὸ δὲ πρώτιστον ἀγαθον, οὐ τῶν ἀγαθῶν μόνον ἐστὶν αἴτιον, ἀλλα καὶ τῶν καλῶν ὁμοίως, ὥσπερ καὶ ἐν ἄλλοις ὁ Πλάτων ἔφη. καὶ ἐκείνου ἕνεκα πάντα, καὶ ἐκεῖνο αἴτιον πάντων καλῶν. καὶ γὰρ αὖ πρὸς τοῖς ἐρημένοις, τὸ μὲν ἀγαθὸν τὸ ἐν τοῖς εἴδεσι νοητόν ἐστιν, ὡς αὐτὸς ὁ Σωκράτης ἀναδιδάσκει, καὶ γνωστόν· τὸ δὲ πρὸ τῶν εἰδῶν, ἐπέκεινα τῶν ὅλων, καὶ γνώσεως ἁπάσης ὑπερίδρυμόν. καὶ τὸ μὲν, οὐσιῶδους ἐστὶ πλειότητος παρεκτικόν· τὸ δὲ, αὐτοῖς τοῖς Θεοῖς, τὸ ἀγαθοῖς εἶναι, καθόζον εἰσὶ Θεοὶ, χορηγεῖ, καὶ τῶν πρὸ οὐσιῶν ἐστιν ἀγαθῶν γεννητικόν.

Μὴ τοίνυν μηδὲ ὅπερ τὸ ἀγαθὸν πρόσονομάζῃ τὸ πρῶτον ὁ Σωκράτης ἐκ τῆς τῆς ἰδέας ὀνόματος, ἀλλὰ τὴν νοητὴν ἀγαθότητα λέγειν αὐτὸν ὑπολάβωμεν. ἀλλ' ἐπειδὴ καὶ λόγου ἦνος, καὶ ὀνόματος κρεῖττον, τὸ παντὸς ἄπειρον τῶν καλῶν, καὶ ἀγαθῶν, συγχωρῶμεν αὐτῷ. διὰ τῶν πρόσεχώς ἀπ' αὐτοῦ πληρουμένων, ἐπ' ἐκεῖνο μεταφέρειν τὰς ἐπωνυμίας. τοῦτ' γὰρ οἶμαι καὶ αὐτὸς ὑνδεικνύμενος, ἐφ' πᾶσι τοῖς πρὶ τοῦ ἀγαθοῦ λόγοις ἐπέκεινα καὶ γνώσεως αὐτὸ, καὶ τῶν γνωσκομένων, καὶ οὐσίας, καὶ τοῦ ὄντος εἶναι, κατὰ τὴν πρὸς τὸν ἥλιον ἀναλογίαν ἀποδείκνυσι.

Universidad de Deusto
Biblioteca

καὶ ἕρκτον δὴ ἵνα ἰωμεθὰ τῶν ἐν τῷ Παρμενίδῃ περὶ τοῦ ἑνὸς ἀποφάσεων ἡμῖν συνηρμόλιν περοίησεν εἴληφεν. τὸ γὰρ μήτε ἀλήθειαν εἶναι παράγειν, μήτε οὐσίαν, μήτε νοῦν, μήτε ἐπιστήμην, ὁμοῦ μὲν αὐτὸ τῶν ὑπερουσίων ἑνάδων ἐξαίρει, καὶ πάντος τοῦ τῶν Θεῶν γένους, ὁμοῦ δὲ τῶν νοερῶν, καὶ νοητῶν διακόσμων, ὁμοῦ δὲ τῆς ψυχικῆς ἁπάσης ὑποστάσεως.

Ταῦτα δὲ ἐστι πρῶτα, καὶ διὰ τῆς πρώτης ὑποθέσεως ἀναιρεῖ τῆς τῶν ὅλων ἀρχῆς· ἀλλὰ μὴν οὐδὲ ὅταν φανότατον τοῦ ὄντος ἀνυμνῇ τὸ τῶν θείων ἀγαθὸν ἡγεμονοῦν, ὡς μετέχον αὐτὸ φῶτος, φανότατον ἐπονομάζῃ. τὸ γὰρ πρώτιστον φῶς, ἀπ' αὐτῆς πρόεισιν εἰς τὸ νοητὸν, καὶ τὸν νοῦν, ἀλλ' ὡς ἄκρον τοῦ πανδεχοῦς φῶτος, καὶ ὡς πηγὴν ἀπάσης τῆς νοήσης, ἢ νοερᾶς, ἢ περικοσμίου θεότητος· οὐδὲν γὰρ ἄλλο ἐστὶ τὸ φῶς, ἢ μεθουσία τῆς θείας ὑπάρξεως. ὡς γὰρ ἀγαθοειδῆ πάντα γίνεται τἀγαθοῦ μεταλαμβάνοντα, καὶ πληρούμενα τῆς ἐκείθεν περιουσίας ἐλλάμψεως, οὕτως ἄρα καὶ θεοειδῆ τὰ πρώτως ὄντα· καὶ (ὥσπερ λέγεται) θεῖα τά τε νοητὰ, καὶ τὰ νοερὰ διὰ τὴν τοῦ Θεοῦ μεθουσίαν ὀνομαζόμενα. πρὸς ἅπαντα δὴ τὰ εἰρημένα βλέποντες, ἐξηρημένον μὲν τῶν ἀγαθοῦ πρὸς τὰ ὄντα πάντα, καὶ οὖν θείους διακόσμους ὑπερέχειν φυλάττομεν. ἐν ἑκάστῃ δὲ αὖ τάξει τῶν ὄντων, τὴν ἀνάλογον ἐκείνῳ μονάδα συγχωρῶμεν ὑφεστάναι, μὴ μόνον ἐν τοῖς αἰσθητοῖς ὥσπερ Πλάτων τὸν ἥλιον φησὶν. ἀλλὰ καὶ ἐν τοῖς ὑπερκοσμίοις, καὶ ἐν τοῖς πρὸ τούτων ἐκ πάντων θεοῖς διακεκριμένοις ὑφεστῶσι τῶν θεῶν· δῆλον γὰρ ὅτι τὰ τῆς αἰτίας τῆς πρώτης ἐγγύτερα, καὶ μετέχοντα μᾶλλον ἐκείνης, ὁμοιότητός πως ἐστὶ πρὸς αὐτήν· καὶ ὥσπερ ἐκείνη πάντων ἐστὶν αἰτία τῶν ὄντων, οὕτω δὴ καὶ αὐτὰ, [l. αὐτὰς] τὰ μεμερικωτέρων διακόσμων μονάδας ἡγεμονικὰς προεστήσατο· καὶ τὴν μὲν πλήθη, ζωῆς μονάσιν ὑποτάττῃ. τὰς δὲ αὖ μονάδας ἁπάσας, εἰς τὸν ἐξηρημένον τῶν ὅλων ἀρχὴν ἀναπτύσσῃ, καὶ πρὸς ἐκείνην ὑφίστησι μονοειδῶς. δεῖ τοίνυν καὶ τὴν θεολογικὴν ἐπιστήμην ταῖς θείαις τάξεσιν ἑπομένως· ἀμιγεῖς δὲ ὑπερβαλούσας, καὶ πρὸς μηδὲν τῶν ἄλλων ἐπιπλεκομένας τὰς περὶ αὐτῆς ἐννοίας ἀνακαθαίρεσθαι. καὶ πάντα μὲν τὰ δεύτερα κατ' ἐκείνην ὑφιστάμενα, θεωρεῖν καὶ περὶ ἐκείνην τελειούμενα. αὐτὴν δὲ ὑπερέχουσαν πασῶν τῶν ἐν τοῖς οὖσι μονάδων, κατὰ μίαν ἁπλότητα ὑπερβολὴν, καὶ περιεχομένην ὑπὸ τῶν ὅλων διακόσμων ἑνιαίως ὑπολήψεσθαι. ὡς γὰρ αὐτοὶ οἱ Θεοὶ τὸν ἐν αὐτοῖς τάξιν διεθεμοθέτησαν, οὕτω δεῖ καὶ τὸν περὶ αὐτῶν ἀλήθειαν, τά τε περιεχόμενα τῶν ὄντων αἴτια, καὶ τὰ δύο τούτων ἀποτελέσματα, δεύτερα, καὶ τρίτα διορίζεσθαι.

Et quodam mirabili modo nobis *in pauca* contractam comprehenſionem fecit illarum negationum, *per quas* in Parmenide de Uno *doctrinam tradidit*. Quod enim ipſum Bonum neque ſit Veritas, neque Eſſentia, neque Mens, neque Scientia, ſimul quidem ipſum eximit ex ſupra-eſſentialibus Unitatibus, *quæ ſunt ſupra omnem eſſentiam*, & ex omni Deorum generefimul etiã, ex intellectualibus, & mente-perceptis ordinibus, ſimul etiam ex omni animali hypoſtaſi, *i. e. ex omni animarum eſſentia, & natura*.

Hæc autem ſunt prima, & per primam hypotheſin de rerum univerſarum principio tollit. Quinetiam ne tunc quidem, quum clariſſimum ipſius Entis illud Bonum celebrat, quod *rerum* divinarum principatum obtinet, ipſum ut particeps Lucis, clariſſimum appellat. Nam prima Lux ab ipſo *Bono, quod rerum divinarum principatum obtinet*, prodit in ipſas Mente-perceptas *res*, & *in* ipſam Mentem: ſed ut *in* cauſam Lucis ubique *lucentis*, & ut *in* fontem omnis mente perceptæ, vel intellectualis, vel in mundo verſantis Deitatis. Nihil enim aliud eſt ipſa Lux, quam Eſſentiæ divinæ communio. Quemadmodum enim Bono-ſimilia omnia fiunt, *& ſunt ea*, quæ Bonum participant, & quæ replentur illinc prodeunte illuminatione, ſic etiam Deo-ſimilia *ſunt ea*, quæ primò ſunt. Et (ut dicitur) Divina, & mente-percepta, & intellectualia propter Dei communionem, *id eſt, propter communionem, quam habent cum ipſo Deo*, perficiuntur. Ad omnia igitur jam dicta ſpectantes, eximiam quidem ipſius Boni erga omnia Entia, & divinos ordines, excellentiam ſervamus. In uno-quoque verò ipſorum Entium ordine, proportione-reſpondentem illi *primo, ſummoq; Bono* Unitatem ſubſiſtere concedamus, non ſolùm in ipſis ſenſilibus, ut Plato Solem dicit: ſed etiam in iis, quæ ſunt ſupra mundum, & in illis Deorum generibus, quæ ſunt ante hæc *Entia*, ex ipſo Bono *procreata, & diſpoſita*. Perſpicuum enim *eſt*, quòd ea, quæ ad primam cauſam propiùs accedunt, & illam magis participant, cum ipſa quandam ſimilitudinem habent. Et quemadmodum illa eſt omnium Entium cauſa, ſic etiam ipſas principales Unitates ipſis particularioribus ordinibus *Plato* præfecit. Et ipſas quidem multitudines ipſis Unitatibus ſubjicit. Omnes verò Unitates ad principium ex univerſis *rebus* exemptum refert, & circa illud *eas* uniformiter conſtituit. Oportet igitur & ipſam Theologicam ſcientiam *eſſe* ſecundùm divinos ordines, *eosq; ſequi*. Ipſas verò notiones de ipſo *primo principio*, quæ *noſtrum captum* ſuperant, non-mixtas, & cum nulla alia *re* connexas *oportet* repurgari. Et omnia quidem ſecunda *Entia*, quæ propter illud *primum principium* ſubſiſtunt, *oportet* ſpectare, *& ſcire ea* etiam circa illud perfici. Ipſũ verò *primum principium*, propter unam ſimplicitatis ſuperlationem, omnes Unitates ſuperare, quæ ſunt in ipſis Entibus, & ſupponi, *atq; pro fundamento ſtatui*, præpoſitum univerſis ordinibus heniadi, *i. e. unicè, vel, propter Vnitatem*. Ut enim ipſi Dii ordinem inter ſe legelata-conſtituerunt, ſic etiam oportet ipſam de ipſis veritatem, & antecedentes ipſorum Entium cauſas, & ea, quæ ab his procreantur, ſecunda, & tertia diſtingui, *diſtinctéq; tradi*.

Hæc

Hæc igitur *eſt* una veritas de primo principio, & unam rationem habens Platonicis hypotheſibus *inſigniter convenientem*, & placentem, *atq; gratam*, quòd ſcilicet *primum principium* ſit ante univerſos ordines, qui ſunt inter Deos, & *quòd* Bono-ſimilem, *vel, Boni forma-prædiam* Deorum eſſentiam conſtituat, & ſit fons Bonitatis ſupereſſentialis, *quæ eſt ſupra omnem Eſſentiam*, & quòd omnia, quæ *ſunt* poſt ipsũ *primum principium*, ad ipſum contendentia, bonis repleantur, & ineffabili modo cum ipſo *primo principio conjungantur*, & uniantur, & uniformiter circa ipſum ſubſiſtant. Nam ipſius heniæum, *i. e. Vnitatis robur* non eſt *ſterile*; *nec* infœcundum: ſed tanto majorem, quàm alia, generandi, *procreandiq;* vim habet, quanto *magis* eximiam unionem *rebus per ipſum* ſubſiſtentibus præfecit. Neq; fœcunditas ipſius ad multitudinem, & diviſionem defertur: ſed manet impolluta in *locis* inacceſſis occultata. Nam & in illis, quæ poſt ipſum *ſunt*, videmus ubique id, quod eſt perfectum, cupere generare, & id, quod eſt plenum, properare, *& ſtudere ſuam* plenitudinem aliis etiam impertiri. Multo magis igitur, quod omnes perfectiones in uno continet, & quod nõ aliquod bonum eſt: ſed *illud ipſum, quod eſt* Per-ſe-bonum, & quod *eſt* ſupra-modum-plenum (ſi ſic loqui licet) univerſa generabit, & ipſa conſtituet, *atque fundabit*, quòd ex omnibus ſit exemptum, quamvis omnia producat, & quòd ſit imparticipabile. *Videmus tamen hoc* omnia pariter generare, cùm prima, tum ultima Entia. Sed generationem iſtam, & iſtum *Entium ortum, atq;* progreſſum, neque moto ipſo Bono, neque multiplicato, neque facultatem habente generatricem, neque agente *nobis* proponi putes. Hæc enim poſteriora ſunt ipſa ipſius Primi Unitate. Sive enim moveatur ipſum Bonum, non erit Bonum. Id enim, quod-eſt Per-ſe-bonum, & quod nihil aliud eſt, *quam id, quod eſt Per-ſe-bonum*, ſi moveatur, ex bonitate excedet, & *ab ea recedet*. Quomodo igitur id, quod ipſorum Entium bonitatem ſuppeditat, Bono privatum, alia *bona* producere manifeſtè poterit? ſive multiplicetur, propter infirmitatem, progreſſus erit univerſorum per ſummiſſionem, *ac remiſſionem*, non autem *per* abundantiam ipſius bonitatis.

Quod enim, dum *aliquid* generat, à ſua excellentia degenerat, *& ab ea recedit*, non *eſt* fœcundum propter perfectionem: ſed propter ſummiſſionem, *remiſſionem, ac imminutionem*, & indigentiam ſuæ facultatis, *ſuarumq; virium*, deteriora properat, *& ſtudet* ornare. Sive * facultate, *viribus, & potentiâ* utens, omnia producat, bonitatis imminutio erit circa ipſum, *& in ipſo*. Duo enim erunt *bona*, non autem unum Bonum, *& una vis, facultas*, & potentia. Et, ſi quidem indiget *faculate, &* potentia, id, quod primò Bonum eſt, indigens erit *aliarum virium alienis viribus indigebit, & imperfectum erit*. Si verò ſufficit, *& per ſe ſatis virium habet* ad perfectionem eorum, quæ producuntur *ab eo*, & ad explerionem omnium, illud ipſum, quòd ſit Bonum, quid ipſam facultatẽ, *Boniq; vires, & potentiam*, additionis loco aſſumimus? Nam additiones in Diis, ſunt ablationes excellentium Unionum. Solum igitur Bonũ eſto etiam ante potentiam, *ſive poteſtatem*, & ante actum. Omnis enim actus eſt potentiæ, *ſive poteſtatis* progenies.

* Nota quid dicat hic Plato.

Μία τοίνυν ἀλήθεια περὶ τῆς πρώτης ἀρχῆς, αὕτη, καὶ ἕνα λόγον ἔχουσι ταῖς πλατωνικαῖς ὑποθέσεσιν ἁρέσκουσα ἀξιοφερόντως, ὡς ἄρα περιὸν ἐστὶ πρὸ τῶν ὅλων ἐν θείοις διακόσμοις, καὶ τὴν ἀγαθοειδῆ τῶν θεῶν οὐσίαν ὑφίστησι, καὶ ὡς ἔστι πηγὴ τῆς ἀγαθότητος τῆς ὑπερουσίου, καὶ ὅτι πᾶσι τοῖς μετ' αὐτὸν πάντα, πρὸς αὐτὸν ἀναπτύσσεται, τῶν ἀγαθῶν πληροῦται, καὶ πρόπαν ἄρρητον ἑνοῦται πρὸς αὐτὸν, καὶ ἑνοειδῶς περὶ αὐτὸν ὑφέστηκε. τὸ γὰρ ἑνιαῖον αὐτῆς οὐκ ἔστιν ἄγονον, ἀλλὰ πολύτοκον μᾶλλον τῶν ἄλλων γονιμώτερον, ὅσῳ τῶν ὑφισαμένων ἐξηρημένον ἑνώσεων πρόεσκεται. οὐδὲ τὸ γόνιμον αὐτῆς εἰς πλῆθος, καὶ διαμέσην διαφέρεται. μένει δὲ ἀκήρατον ἐν ἀδάτοις διακεκριμένον. ἐπεὶ καὶν τοῖς μετ' αὐτὸν ὁρῶμεν πανδεχῆ τὸ πλέον γονιμώτερον ἐφιέμενον, καὶ τὸ πλήρες μεταδιδόναι καὶ ἄλλοις ἀποδέον τῆς πληρώσεως· πολλῷ δεῖ, [l. δὴ] οὖν μειζόνως τὸ πάσης τῆς πλειότητος ἐν ἑνὶ συνέχον, καὶ ὃ μή τι ἀγαθόν ἐστιν, ἀλλ' αὐτοαγαθὸν, καὶ τὸ ὑπερπλήρες (εἰ θεόν τι φανεῖ) γονιμώτερον τῶν ὅλων ἔσται, καὶ ὑπερπλῆσον αὐτὸν, τῷ πάντων ἐξηρῆσθαι, τὸ πάντα παράγον, καὶ τῷ ἀμεθεκτὸν εἶναι· πάντα ὁμοίως τά τε πρῶτα, καὶ τὰ ἔσχατα τῶν ὄντων ἀποφαίνων· ἀλλὰ τὴν ὑφεσιν ταύτην, καὶ τὴν πρόοδον, μήτε κινουμένου ἀγαθοῦ, μήτε πληθυομένου, μήτε δύναμιν ἔχοντος γονιμωτάτην, μή τε ἐνεργοῦντος, ὑπολάβῃς προβάλλεσθαι. πάντα γὰρ ταῦτα, δεύτερά ἐστι τῆς πρώτης μονώσεως. εἴπερ γὰρ κινεῖται τὸ ἀγαθὸν, ἐκ ἀγαθὸν ἔσται· τὸ γὰρ αὐτοαγαθὸν, καὶ ὃ μηδὲν ἄλλο ἐστὶν, εἰ κινοῖτο, τῆς ἀγαθότητος ἐκστήσεται. πῶς οὖν τὸ ἀγαθότητος τῶν ὄντων παρεκτικὸν, παρέξει τὰ ἄλλα τοῦ ἀγαθοῦ τερπόμενον ἀναφαίνεσθαι; εἴτε πληθύεται διὰ ἀσθένειαν, πρόοδος ἔσται τῶν ὅλων διὰ ὑφεσιν, ἀλλ' οὐ πρόεσις οὐσίας τῆς ἀγαθότητος.

Τὸ γὰρ ἐν τῷ γόνιμον, τῆς οἰκείας ὑπεροχῆς ἐξιστάμενον, οὐ διὰ τελειότητα γόνιμον, ἀλλὰ διὰ ὑφεσιν τῆς ἑαυτοῦ δυνάμεως, καὶ ἔνδειαν, ἀπευδὲ τὰ χείρονα κόσμειν. εἴτε * δυνάμει χωρίζομεν παρέχειν τὰ πάντα, τῆς ἀγαθότητος ἐλάττωσις ἔσται πρὸ αὐτοῦ. δύο γὰρ ἂν εἴη, καὶ οὐκ ἐν ἀγαθὸν, καὶ δύναμις. καὶ εἰ μὲν δεῖται τῆς δυνάμεως ἐνδεὲς ἂν εἴη τὸ πρῶτος ἀγαθὸν· εἰ δὲ ἐξαρκεῖ πρὸς τὴν πλειότητα τῶν παραγομένων, καὶ πρὸς τὴν πλήρωσιν τῶν πάντων, αὐτὸ τὸ εἶναι πάγαθον, τί τὴν δύναμιν ἐν προσθήκης μοίρᾳ παραλαμβάνομεν; οὐ γὰρ προσθέσεις ἐν τοῖς θεοῖς, ἀφαιρέσεις εἰσὶ τῶν ὑπερεχουσῶν ἑνώσεων· μόνον οὖν πάγαθον ἔστω καὶ πρὸ δυνάμεως, καὶ πρὸ ἐνεργείας. πᾶσι γὰρ ὑπέρογκα, δυνάμεώς ἐστιν ἔκγονα.

* σημείωσαι ὅτι φησὶν.

Universidad de Navarra
Biblioteca

οὔτ' οὖν ἐνεργοῦν]ος ἐκείνου, πάντα καθ' ὑπέρ-
χαν ὑφέστηκεν, οὔτε δυνάμεως δεομένου, πάντα
πλήρη δυνάμεων, οὔτε πληθυομένου, πάντα
τοῦ ἀγαθοῦ μεπίληφεν, οὔτε κινουμένου, πάν-
τα παράντα ἁπλαϊκῶ τοῦ πέρατος. πασῶν γὰρ
δυνάμεων, καὶ πασῶν ἐνεργειῶν, καὶ παν]ὸς
πλήθους, καὶ κινήσεως, πεπηγῦια πάγαθόν.
ἐπεὶ κἂν, [l. καὶ] τούτων ἕπαγεν ὡς πρὸς τέ-
λο]ς τὸ ἀγαθὸν ἀναφέρεται. τὸ δὴ τῶν τελείων
ἁπάντων πελικώτερον, καὶ τὸ τῶν ἐφε]ῶν ὅ-
λων κέντρον. πάντα μὲν τὰ ἐφετὰ τέλο]ς χο-
ρηγοῦν, [l. χορηγοῦσι] τοῖς δευτέροις. αὐτὸ δὲ
ἀπερίγραφον τοῖς πᾶσι πρῶπάρχον, τὸ πρῶτόν
ἐστιν ἀγαθόν· ἀλλὰ δὴ μετὰ ταῦτα τὸν [l. τῶν]
ἐν τῇ πρὸς Διόνυσον ἐπιστολῇ περὶ τῆς πρώτης
ἀρχῆς ἐννοιῶν ἀντιλαβώμεθα. καὶ θεωρήσωμεν
ὅπως ὁμιλῇ τῷ ἀῤῥήτῳ αὐτῆς, καὶ ἀμήχανον
ὄντως ὑπερβολήν.

Τάχα δ' ἄν τις ἡμῖν δυσχεράνειεν, ὡς
περιχείρως τὸ τοῦ Πλάτων]ος ἔλκυσιν ἐπὶ τὰς
ἑαυτῶν ὑποθέσεις, καὶ οὐ τρεῖς βασιλέας νοε-
ροὺς εἶναι φησὶ, [l. φῆσι] πάντας θεούς. τὸ
δὲ ἀγαθὸν οὐδὲ σωτήριον, οὐδὲ σωαριθμητὸν
ἀξιώσῃ τοῖς δευτέροις. οὐ γὰρ δεῖ τῆς ἐξηρημέ-
νης αὐτοῦ πρὸς τοῖς ἄλλοις ὑπεροχῆς τὸν παντὸς
ἐπαξίαν εἶναι σωαριθμησιν, οὐδὲ ὅλως πρῶ-
τον εἶναι τἀγαθὸν, ὡς πρὸς ἄλλο δεύτερον, ἢ τρί-
τον αὖπιον εἰς τριάδ]ος συμπλήρωσιν μετ' ἄλλων
σωτελεῖν· ἀλλὰ πάσης τριάδ]ος, καὶ παν-
τὸς ἀριθμοῦ μειζόνως ἐκεῖνο πρόεχειν, ἢ σῦν-
νοήτους θεοὺς τῶν νοερῶν. πῶς οὖν τὸ πάντων
ὁμοῦ τῶν θείων ἀριθμῶν ἐξηρημένον σωαρι-
θμοῦμεν τοῖς ἄλλοις βασιλεῦσι, καὶ τὸν μὲν,
πρῶτον, τὸν δὲ, δεύτερον, τὸν δὲ, τρίτον ὑπισχνού-
μεθα; πολλὰ δ' ἂν ἔχοι καὶ ἄλλα λέγειν,
πρὸς τῆς πρώτης ἀρχῆς πρὸς πᾶν τὸ θεῖον
ὑπεροχὴν ἐνδεικνύμε]ος· καὶ δὴ καὶ ἡμῖν
διαφερόντως ἔσῃ τῶν πιούτων λόγων ἐξηγη-
τὴς, οἱ πάγαθὸν ἀμέθεκτον εἶναι φασὶν καὶ πάν-
των ἐκβεβηκέναι τῶν νοητῶν, ἡ νοερῶν ἑνάδων, καὶ
πασῶν ὑπερίδρυσθαι τῶν θείων μονάδων· ἀλλ'
ὅτι μὲν ὁ Πλάτων πάντων βασιλεῖ τὸν πρῶτον
ὑποτίθεται Θεὸν, καὶ πῦπον εἶναι φησιν, οὗ
ἕνεκα πάντα, καὶ ὡς ἄκρον πάντων καλῶν,
οὐ πολλοῖς δεῖν οἶμαι λόγοις, τοῖς πὰς ῥηθεῖς
καθ' αὐτὰς ἐπισκοπουμένοις, χωρὶς τῶν οἰ-
κείων ἐπινοιῶν, ἃς φέροντες, εἰσβιάζονται, καὶ
τῷ Πλάτωνι σωαρμόττειν ἐπιχειροῦσιν. ὅτι
δὲ οὐ σωαριθμοῦντες ταῦτα φασὶν, δηλοῖ καὶ
αὐτὸς ὁ Πλάτων, οὔτε πρῶτον ἑνιαῖον βασιλέα
τὸν πρῶτον, ἀλλὰ πάντων βασιλέα μόνον,
οὔτε τὸ νοερὸν αὐτὸν, ὥσπερ τὰ δεύτερα νοερὸ τὸ
δεύτερον, καὶ τὰ τρίτα νοερὸ τὸ τρίτον, καὶ πανα-
πλῶς τὰ ὅλα, καὶ τοῖς μὲν ἄλλοις, ἀριθμὸν

Neque igitur illo *Bono* agente, omnia per actum subsistunt, neque facultatis, *sive potestatis* indigente, omnia plena *sunt* facultatum, *& potestatum*, neq; *eo* multiplicato, omnia Bonum participant, neque *eo* moto, omnia præsentia fruuntur illo Primo, *summoq; Bono*. Bonum enim antecedit omnes facultates, *sive potestates* & omnes actus, & omnem multitudinem, & motum. Quoniam & horum unumquodque ad ipsum Bonum, ut ad *summum* finem refertur. Hoc igitur omnium perfectorum ad illum ultimum, summumq; finem perducendorum maximam vim habet. Et hoc est universorum optabilium centrum. Et omnia quidem optabilia finem suppeditant secundis *naturis, & rebus*. Illud verò, quod *in* omnibus *Entibus* antè-ineſt incircumscriptum, *id est, nullis finibus circumscriptum*, est primum Bonum. Sed jam deinceps *Platonis* notiones, *& sententias* de primo Principio *traditas* in Epistola ad Dionysum *scripta* capessamus, & contemplemur, quomodo *Plato* versetur *in* illa ineffabili, & immensa ipsius *primi Principii* superlatione, *vel excellentia*.

Fortasse verò quis nobis succensebit, ut temerè ipsa Platonis *argumenta* ad nostras hypotheses trahentibus, & illos tres Reges, *de quibus Plato verba facit*, omnes, intellectuales Deos esse dicet. Ipsum verò Bonum nec in eodem ordine, nec in eodem numero cum secundis *naturis & reb.* ponendũ esse censebit. Non oportet enim talem enumerationem censeri dignam illa excellentia, quæ exempta-est ex ipso *Bono* in aliis *Entibus*. Neq; prorsus ipsum Bonum *dicere debemus* esse primum, quasi cum alia secunda, vel tertia causa *conjunctum* ad Trinitatis complementum cum aliis *explendum*, *multum* conferat. Sed *sciendum est*, illud *Bonum* omni Trinitate & omni numero longè excellentiùs esse, *multo magis excellere*, quàm ipsi mente-percepti Dii *superant Deos* intellectualcs. Quomodo igitur illud, quod simul ex omnibus numeris-est exemptum, cum aliis Regibus numeramus, & alium quidem, primum, alium verò, secundum, alium verò, tertium *appellamus*, *& hos tres inter se* conjungimus? Multa verò etiam alia dicere *quis* poterit, primi principii cum omni Divino *collati* excellentiam demonstrans. Quinetiam nobis hujusmodi verborum insigniter, *i. e. insignis* erit interpres, qui Bonũ imparticipabile esse dicimus, & ex omnibus excessisse mente-perceptis, vel intellectualibus generibus, & supra omnes divinas Unitates collocatum esse *contendimus*. Sed quòd quidem Plato omnium Regi subjiciat illum primum Deum, & hunc esse dicat *illum* cujus causâ *sunt* omnia, & quòd omnium pulchrorum autorem *eum esse dicat*, non multis verbis arbitror oportere hoc demonstrare illis, qui dictiones *atque Disputationes* istas inspiciunt, *atque considerant* per se, sine suis cogitationibus, *& inventionibus*, quas *in medium* ferentes, *aliorum sententiis* vim-inferunt, & *eas* cum Platone, *Platonicisq; verbis* conciliare conantur. Quòd autem *hos Reges* non connumerantes, *& in eodem numero ponentes*, hæc dicamus, declarat & ipse Plato, quia neque primum Regem vocavit ipsum primum *Regem*: sed tantùm omnium Regem, neq; ea, quæ *sunt* circum ipsum, *vocavit* tanquam secunda circa secundum, & tertia circa tertium: sed simpliciter, *ac generaliter vocavit* omnia Entia, & aliis quidem, numerum

rum, & divisum regnum attribuit. Omnium verò Regi neq; numeri partem, neq; *Regibus* aliis adversam-divisionem principatus attribuit.

Talis igitur verborum modus nec ipsum *primum Regem* cum aliis numerat, neque tanquam Trinitatis Ducem *appellat, neque* cum secunda, & tertia facultate collocat. Triadicæ enim, *i. e. ternariæ* divisionis, prima quidem Unitas, primorum, & sibi cognatorum ordinum est-princeps, secunda verò, secundorum, tertia verò, tertiorum. Si quis verò primam *Unitatem* omnib. etiam *ordinibus* præesse putet, quasi & secundas, & tertias sortes simul complectatur: at ipsa per eomprehensionem causa differt ab illa, quę per omnia pariter pervadit. Et ipsi quidem omnium Regi omnia secundùm unam rationem, & unum ordinem, sunt-subjecta. Primò verò Trinitatis *Regi*, prima quidem, secundùm eundem ordinem *sunt subjecta*. Secunda verò, & tertia, secundùm illam communionem, *quam habent* cum reliquis Regibus, *primo Regi* servire *est* necesse. Quomodo igitur id, quod ex prima causa exemptum est, & quod cum aliis Deorum regnis non est conjunctum, *ac in eodem ordine positum*, hæc oratio non celebrat insigniter? Cùm ipsam *primam causam* etiam omnibus *Entibus Plato* pariter imperare dicat, & omnia quæ circum ipsam sunt, *per ipsam* subsistere, & ipsius causâ omnibus ineſse & ipsam Essentiam, & ipsam actionem?

Si verò etiam in Repub. Socrates per-proportionem ipsius Boni, Solem mundo imperare sapienter docet, proportionem istam nullus vituperare audebit, quod hæc ipsum Bonum numeret cum ipso Rege *Deorum, & Entium* illorum, quæ in mundo sunt. Sed si propter similitudinem secundarum causarum cum primis principiis, etiam illum eximium principatum constanter-servare velimus, quomodo Reges supramundanos *dicemus* ducere suam sortem proportione respondentem illi primo *Regi*? Quemadmodũ illud *primum, summumq; Bonum rebus* universis præest, propter unam excellentiam, *quâ res omnes longè superat*. *Nisi verò sic rem accipiamus*, impossibile dicemus *esse*, *quod à quibusdam aliter traditur*. Sed quid multa dicere oportet? Nam Regem quidem, Plato vocat ipsum Deum, alios verò *Reges* non etiam eâdem *Dei* appellatione dignos-judicat, non solùm in principio dictionis de ipso: sed etiam parum progressus dicit. Hoc igitur Rege *nihil est præstantius*, & nihil eorum, quæ diximus, est tale. Ergo Rex quidem primus dicitur solus ipse Deus.

Rex verò non primorum tantùm, ut secundorum, secundus, & tertiorum, tertius: sed *etiam* omnium simul Entium, & pulchrorum omnium autor. Eximiè igitur, & uniformiter, & per excellentiam universas alias causas longè-superat, & neq; cum ipsis ponitur, *neque in eodem ordine collocatur*, neque ut Trinitatis Dux, *& Princeps* à Platone celebratur. Quinetiam quòd de primo Deo hæc distinctè-tradita-sint, ad præcedentia de ipsis verba paulùm reversi discemus. Dicis enim secundùm illius rationem, non satis tibi demonstratum-esse de Primi natura. Dicam igitur per obscura-verba, ut, quamvis ipsa tabella vel maris, vel terræ casum aliquem norit, ille, qui legit *eam, quid tamen in ea contineatur*, non cognoscat. Sic

πρεσβύτων, καὶ διηρημένων βασιλέων. τῷ δὲ βα-
σιλεῖ τῶν πάντων οὔτε ἀριθμοῦ μόριον, οὔτε πρὸς
οὓς ἄλλους ἀντιδιαίρεσιν τῆς ἀρχῆς ἀποδίδ]ας.

Ὁ δὴ τοιοῦτ]ος τῶν λόγων τρόπ]ος οὔτε σωαριθμεῖ τοῖς ἄλλοις αὐτὸν, οὔτε ὡς τριά-
δ]ος ἡγούμενον σωτήριᾶ δευτέρα, καὶ τρίτη δυνα-
μει. τῆς γὰρ τριαδικῆς διαιρέσεως, ἡ μὲν πρώτη μο-
νὰς, τῶν πρώτων ἡγεῖται, καὶ συσείχων ἑαυτῇ δια-
κόσμων. ἡ δὲ δευτέρα, τῶν δευτέρων. ἡ δὲ τρί-
τη, τῶν τρίτων. εἰ δὲ καὶ πάντων ἡγεῖται τῶν πρώ-
των ὑπολαμβάνοι τις, ὡς καὶ οὗτ' δευτέρους ὁμοῦ,
καὶ οὗτ' τρίτους κλήρους πειλαμβάνουσαν. ἀλλ' ἡ
κατὰ πειοχὴν αὐτία τῆς ὅτι πάντα διηκούσης
ὁμοίως ἐξήλλακται. καὶ τοῦ μὲν πάντων βα-
σιλεῖ τὰ πάντα καθ' ἕνα λόγον, καὶ μίαν τάξιν ὑπ-
τέτακται. τῷ δὲ πρώτῳ τῆς τριάδ]ος, τὰ μὲν πρῶ-
τα κατὰ τὼ αὐτὼ τάξιν. τὰ δὲ δεύτερα, καὶ τρίτα,
καὶ τῷ πρὸς οὗτ' λοιπὸν βασιλέως κοινωνίαν,
δουλεύειν ἀνάκυη. πῶς οὖν τὸ τῆς πρώτης σι-
λίας ἐξηρημένον, καὶ ἀσυγκλιτον πρὸς τὰς ἄλλας τ
Θεῶν βασιλείας, οὐκ οὕτ]ος ὁ λόγ]ος αἰνιττε-
ται διαφερόντως; ὅταν καὶ πάντων αὐτῷ βασιλεύειν
ὁμοίως λέγῃ, καὶ πάντα τὰ πρὸ αὐτοῦ ὑφεστάνα-
πη, κατὰ μίαν ὑπεροχὴν, ἀδύνατον φήσομεν.
καὶ τί δεῖ πολλὰ λέγειν; ἀλλὰ βασιλέα μὲν ὁ
Πλάτων τὸν Θεὸν ἀποκαλεῖ. οὗτ' δὲ ἄλλους,
οὐκέτ' τῆς αὐτῆς ἐπωνυμίας ἀξιοῖ, οὐκ ἐν δεκτῇ
μόνον τῆς πρὸ αὐτῶν ῥήσεως, ἀλλὰ καὶ μικρὸν προ-
ελθών, περὶ δὲ βασιλέως φησὶ, καὶ ὧν εἴπομεν, οὐδὲν
ἐστὶ τοιοῦτον. οὐκοῦν βασιλεὺς μὲν ὁ πρῶτ]ος λέ-
γεται μόν]ος ὁ Θεός.

Βασιλεὺς δὲ ἁ τῶν πρώτων μόνον, ὥσπερ δὲ
τῶν δευτέρων ὁ δεύτερος καὶ τῶν τρίτων ὁ τρίτ]ος,
ἀλλὰ πάντων ὁμοῦ τῶν ὄντων, καὶ τ καλῶν πάντων
ἄπιος. ἐξηρημένως ἄρα, καὶ ἑνοειδῶς, καὶ κ' τῷ ὑπερ-
οχῇ τῶν ὅλων πρόεχῃ τῶν ἄλλων ἀπίων, καὶ οὔτε
σωπεζυγμέν]ος αὐτοῖς, οὔτε ὡς τριάδ]ος ἡγούμε-
νος, ὑπὸ δὲ Πλάτωνος αὐύμνηται. καὶ μὲν καὶ ὅτι περὶ
τ πρώτου Θεοῦ ταῦτα διατέτακ]αι, μικρὸν ἐπανελ-
θόντες τ περὶ αὐτῶν λόγων μαθοιμεν ἂν φῆς νῦν δὴ
κ' τὸν ἐκείνου λόγον οὐχ ἱκανῶς ἀποδεδεῖχθαι σοὶ
περὶ τῆς τ πρώτου φύσεως. φράσω τοίνυν σὶ αἰ-
νιγμῶν, ἵνα κἂν τι ἡ δελ]ὸς ἢ πόνου, ἢ γῆς τύ-

Universidad de Sevilla
Biblioteca

χης μεθ' ἡμῶν, ὁ ἀναγκοῦς μὴ γνῶ. ὧδε γὰρ ἔχει περὶ τῶν πάντων βασιλέα τὰ πάντα ἐστὶ καὶ ἐκείνου ἕνεκα πάντα. καὶ ἐκεῖνο αὖπιον πάντων τῶν καλῶν· ἐς δὴ τούτοις τὰς περὶ τοῦ πρώτου δι' αἰνιγμάτων ἐννοίας ἡμῶν ἀναλαμβάνειν προθεμένων, τὸν πάντων ἐξυμνεῖ βασιλέα, καὶ τῷ αὐτῶν τὸν ὅλων ἐπ' αὐτὸν ἀναφερῇ καλῶν τε, καὶ ἀγαθῶν. ὃς οὖν ἐστι τῶν πάντων βασιλεὺς, ἢ ὁ ἑνιαῖος θεὸς, ὁ τῶν πάντων ἐξῃρημένος, καὶ τὰ πάντα περάγων ἀφ' ἑαυτοῦ, καὶ κατὰ μίαν αἰτίαν ἐξηγούμενος τῶν ὅλων διακόσμων;

τίς δὲ ὁ τὰ τέλη πάντα πρὸς ἑαυτὸν ἐπιστρέφων, καὶ περὶ αὐτὸν ὑποτιθέμενος; εὖ γὰρ ἕνεκα τὰ πάντα, τοῦτον ἁπάντων τελῶν τέλος, καὶ πρωτουργὸν αἴτιον ὑποτιτέον, ὅπως ἂν ἁμάρτοις τῆς περὶ αὐτοῦ ἀληθείας. τίς δὲ ὁ τῶν ἁπάντων καλῶν αἴτιος πάντα καταλάμπων τῷ θείῳ φωτί; καὶ τὸ ἄρρητον, καὶ τὸ ἄμετρον εἰς τὸ ἔχον, καὶ τὸ τῶν ὅλων ἀμυδρότερον κατακλείσας; εἰ δὲ βούλῃ καὶ ἐκ τῶν ἑξῆς τοῦ Πλάτωνος ῥημάτων, τίνι περιέκειν φήσομεν τὸ μηδενὸς λόγου, μηδὲ γνώσεως δεηλυθὸν, τοῦ πρώτου; τὸ γὰρ ποῖόν τι, [l. ποιῶν τι,] τί μὴν ἀπιδεῖν αὖπιον ἐστὶ καλῶν εἰς τὸν πρωτίστως ὄχλον ἀναφερόμενον; οὔτε γὰρ νοῆσαι ταύτῃ ὡς ἄγνωστον, οὔτε ἀρρησιλογεῖσθαι δυνατὸν ὡς ἀπερίγραφον. ἀλλ' ὅσῳ ἂν ἔτι, τί ἐρεῖς; καὶ περὶ ἐκείνης μὴν ἐρεῖς, αὐτὸν δὲ οὐκ ἐρεῖς. ὧν γὰρ ἔστιν αὐτὰ λέγοντες, ὁ, τι ποτέ ἐστιν εἰπεῖν, ἢ διὰ νοήσεως λαβεῖν ἀδυνατοῦμεν.

Ἐνταῦθα τοίνυν ἡ προσθήκη τοῦ ποιοῦ, καὶ ἡ πολυπραγμοσύνη τῆς ψυχῆς ἀφίησι μὴν αὐτὸν τῆς ἐξῃρημένης τῶν ὅλων ἀγαθότητος, πλανᾶζουσαν ταῖς περὶ αὐτῆς ἐννοίαις. καθέλκει δὲ εἰς τὸ συγγενὲς, καὶ σύμφυλα, καὶ πολυειδῆ νοητά· τὸ δὲ ἑνιαῖον διαλαμβάνει, καὶ κρύφιον τῆς τοῦ ἀγαθοῦ μετουσίας. καὶ οὐ τῷ ἀνθρωπίνῳ ψυχῷ μόνον καθαρθεῖν προήκει τῶν ἑαυτῆς συγγενῶν, ἐν τῇ πρὸς τὸ πρῶτον ἑνώσει, καὶ κοινωνίᾳ, πᾶσι τοῖς ἑαυτῆς πλήθεσιν ἔξω καταλείπουσαν, καὶ τῷ ὑπαρξιν τῶν ἑαυτῆς ἀνεχείρουσαν, μύσασαν φησι προσιόντι αὐτῷ τοῦ πάντων βασιλέως, καὶ μετέχειν τοῦ φωτὸς, ὡς αὐτῇ θεμιτόν. ἀλλὰ καὶ νοῦς πρὸ ἡμῶν, καὶ πάντα τὰ θεῖα ταῖς ἀκροτάταις ἑνώσεσιν ἑαυτῶν, καὶ ταῖς ὑπερουσίοις πυρσοῖς, καὶ ταῖς ὑπάρξεσι ταῖς πρώταις λεύουσι τοῦ πρώτου, καὶ μετέχουσιν ἀεὶ τῆς ἐκεῖθεν πληρώσεως. οὐχ ἥκιστα οὖν εἰσιν, ἀλλ' ἢ τῶν ἑαυτοῖς συγγενῶν ἐξήρηται, πρὸς τὴν μίαν ἀρχὴν συνδύουσιν.

Πῶσι γὰρ ἐνέσπειρεν ὁ τῶν ὅλων αὐτὸς τῆς ἑαυτοῦ πανταλοῦς ὑπεροχῆς σωθήματα. καὶ διὰ τούτων πρὸ ἑαυτὸν ἵδρυσε τὰ πάντα, καὶ πάρεσιν ἀρρήτως πᾶσιν, ἀφ' ὅλων ἐξῃρημένος. ἕκαστον οὖν εἰς τὸ τῆς ἑαυτοῦ φύσεως ἄρρητον εἰς

enim habet *res* de illo, qui est omnium Rex. *Nam circa illum* omnia sunt, & illius causà *sunt* omnia. Et illud *primum, summumq; Bonum*, *est* omnium pulchrorum causa. In his igitur cùm *Plato sibi* proposuerit, nostras de Primo sententias, *animiq; notiones* per ænigmata, *& obscura verba* repurgare, omnium Regem laudibus extollit, & universorum, & pulchrorum, & bonorum causam ad ipsum refert. Quis igitur *alius* est omnium Rex, quàm Unus ille Deus, qui ex omnibus est exemptus, & qui omnia ex se producit, & qui propter unam causam, omnium ordinum est Princeps?

Quisetiam est ille, qui fines omnes ad se convertit, & circa se constituit? Cujus enim causà *sunt* omnia, hunc si *summum* omnium finium finem, & principem causam appellaris, non aberraveris à veritate de ipso *tradita*. Quis etiam est ille omnium pulchrorum autor, qui divina Luce omnia collustrat, *divinaq; Lucis radios in omnia transmittis?* Quis etiam est ille, qui id, quod est turpe, & immoderatum, in ultimo, & obscurissimo *rerum* universarum *fine* concluſit? Si verò vis & ex sequentibus Platonis verbis *rem propositam cognoscere*, quà *ratione* id, quod neque orationem, neque cognitionem recipit, ipsi Primo convenire dicemus? Quod enim aliquid facit, cùr nam omnium pulchrorum est causa, quæ ad primum principium refertur? Neque enim hoc *principium* ut ignotum cognoscere, neque ut incircumscriptum interpretari possumus. Sed quod dixeris, quid dices? Et de ipso quidem *multa* dices, ipsum verò non dices, *nec ullis verbis ejus arcanam, ignotamq; naturam explicare, nobisq; declarare poteris.* Dicentes enim *ea*, quorum est causa, quidnam *illud* sit, dicere, vel per intelligentiam capere, *& cognoscere* non possumus.

Hîc igitur ipsa additio *τοῦ ποιοῦ*, *id est*, *ipsius qualis, vel qualitatis, quæ primo principio tribuitur*, & ipsa animæ curiositas amovet quidem ipsum *primum principium* ab illa bonitate, quæ est exempta ex universis *Entibus*, quod *primum principium* sententiis, *atque notionibus* de ipsa *bonitate traditis* abundat. Retrahit verò ad cognata, & ejusdem generis, & multiformia *Entia*, quæ mente percipiuntur. Ipsum verò Heniæum, *i.e. Vnicum, vel, Unum*, recipit, & occultum ipsius Boni communionis *donum*. Neque solùm ipsam humanam animam puram esse à sibi cognatis *qualitatibus*, in unione & communione, *quam habet* cum ipso Primo, ita ut omnem suam multitudinem foris relinquat, & suam essentiam excitet, & (ut ille dicit) clausis oculis semet ipsam admoveat, *i.e. accedat* ad omnium Regem, & participet Lucem, ut ipsi fas *est*. Sed & Mens ante nos, & omnia divina, suis summis unionibus, & supereſſentialibus ignibus, & primis essentiis unita sunt cum illo Primo, & semper participant illinc *manantem* plenitudinem. Non igitur *hæc*, quatenus sunt: sed quatenus ex sibi cognatis exempta sunt, ad illud unum principium spectant, *atque contendunt*.

Omnibus enim *Entibus* ille *rerum* universarum autor suæ perfectæ excellentiæ signa insevit, & per hæc circa se ipsum collocat omnia, & omnibus ineffabiliter adest, ex universis exemptus. Unumquodq; igitur *ipsorum Entium* in suæ naturæ *recessum* arcanum ingrediens, invenit signum illius omnium Patris. Et omnia secundùm *suam* naturam illum *communem*

omnium Parentem venerantur. Et per mysticum *arcanum*, & signum illi *communi omnium Parenti* conveniès, *omnia cum illo* uniuntur, suam naturam exuentia, & tantùm illius signum esse properantia, *& studentia*, & illum solùm participare *cupientia, quia flagrãt* desiderio illius ignotæ naturæ, & fontis ipsius Boni, & quum ad hanc usq; causam ascenderunt, in tranquillitate sunt, *& in suorum* partuum, *& speratorum fructuum, & exoptatorum bonorum* perceptione *versantur*, & *fruuntur* suavitate illius amoris, quem omnia habent, *& quo omnia tenentur* secundùm naturam, illius ignotæ, & ineffabilis, & imparticipabilis, & summè plenæ bonitatis. Sed quòd quidem de Primo Deo præsens oratio sit pro *disputationis* fundamento ponenda, & quòd ipsum *Primum Deum* non-positum *cum aliis*, *nec in eodem ordine*, *numeroq; collocatum*, & ex reliquis *Entibus* exemptum insigniter, in istis sententiis *supra dictis* Plato relinquat, per hæc, *quæ dicta sunt à nobis*, existimo commemoratum, *& declaratum* esse mediocriter. Spectemus verò deinceps etiam unum-quodque dogma, & adnotiones de causa *traditas* accommodemus, ut & ex his, *& per hæc* ipsum universæ Theologiæ scopum assequamur ipsa ratione. Una igitur veritas de primo principio sit, ipsius arcanam, & simplicem, & ex omnibus *aliis Entibus* egressam naturam celebrans, quæ alia quidem omnia circa illud *primum principium* constituit, & pro fundamento *disputationis* statuit, ipsum neq; generare, neque producere quidquam, neque tanquam finem esse ante illa, quæ sunt post ipsum. Talis enim Entium forma neque quidquam addit illi ignoto *rerum omnium primo principio*, quòd ex universis *hæc forma* sit exempta, neque multiplicatur, quod sita sit supra omnem unionem, neque affectionem, & communionem secundorum *Entium* refert ad id, quòd prorsus est imparticipabile. Neque deniq; de illo, & de illius natura pollicetur se aliquid docendi causa traditurum: sed de secundis & tertiis hypostasibus, *& naturis*, quæ sunt post illud. Cùm autem hæc demonstratio de Primo Deo sit talis, & ita colat, *ac veneretur numen* illud ineffabile, secunda post eam est illa, quæ rerum omnia desideria convertit ad ipsum, & illum universorum expetendum, & communem finem laudibus extollit, *atque concelebrat*, propter unam causam, quæ cæteras omnes antecedit. Nam ultima quidem rerum *causa* alicujus *rei* gratiâ tantùm est. Prima verò *causa est ea*, cujus gratiâ tantùm *omnia dicuntur esse*. Omnes verò interjectæ *causæ quæ sunt in harum medio*, participant has duas proprietates. Et excellentibus quidem *atque superioribus causis omnia* ut expetendis assiduè adhærent. Inferioribus verò *causis*, *Primus ille summusque Deus* ipsam desideriorum perfectionem indit, *inserit, atque suppeditat*. Præter has verò *superiores contemplationes*, est tertia contemplatio de ipsorum Entium principio, *jam* antè dictis longè inferior, quæ etiam ipsum *principium* omnium pulchrorum causam fundatricem cõstituit. Nam id quidem, quod bonum suppeditat, & quod ut finis duos ordines excellentiâ superat, ad ipsũ *primum principium* amandare, non procul *nos* jacit ab illa narratione, quæ dicit omnes *rerum* causas, *quæ sunt* post ipsum *primum principium*, & ab ipso *manantem* hypostasin habere, *causas inquam* & paternas, & bonum explentes, *boniq; perfectivas*, & fœcundarum facultadυόμενον, διὰ τοῦτο καὶ τὸ σύμβολον τοῦ πάντων πατρός. καὶ σέβεται πάντα κατὰ φύσιν ἐκεῖνον, καὶ διὰ τοῦ προηκοντος αὐτῷ μυστικοῦ σωθήματος, ἑνίζεται, τὴν οἰκείαν φύσιν ἀποθυόμενα καὶ μόνον ἴσασι τὸ ἐκείνου σώθημα προβάλλοντα, καὶ μόνου μετέχειν ἐκείνου, πόθῳ τῆς ἀγνώστου φύσεως, καὶ τῆς τοῦ ἀγαθοῦ πηγῆς, καὶ μέχρι ταύτης ἀναδραμόντα τῆς αἰτίας, ἐν γαλήνῃ γίνεται, καὶ τῶν ὠδίνων λήγει, καὶ τοῦ ἔρωτος, ὃν ἔχει τὰ πάντα κατὰ φύσιν, τῆς ἀγνώστου, καὶ ἀῤῥήτου, καὶ ἀμεθέκτου, καὶ ὑπερπλήρους ἀγαθότητος. ἀλλ' ὅτι μὲν πρὸ πάντων θεοῦ τὸν παρόντα λόγον ὑποθετέον, καὶ ὡς ἀσύγκλιτον αὐτὸν, καὶ τῶν λοιπῶν ἐξῃρημένον διαφερόντως ἐν τούτοις ὁ Πλάτων τοῖς νοήμασιν ἀφίησιν, οἶμαι διὰ τούτων ὑπομεμνῆσθαι μερίσας. σκεψώμεθα δὲ ἑφεξῆς καὶ τῶν δογμάτων ἕκαστον, καὶ ταῖς περὶ τῆς αἰτίας ἐννοίαις ἐφαρμόσωμεν, ἵνα κἀκ τούτων τὸν τῆς ὅλης θεολογίας σκοπὸν περιλάβωμεν τῷ λογισμῷ· μία μὲν οὖν ἀλήθεια περὶ τῆς πρωτίστης ἀρχῆς ἔστω διαφερόντως αὐτῆς ὑμνοῦσα τὸ ἄῤῥητον, καὶ ἀπλοῦν, καὶ τῶν πάντων ἐκτεθεικὸς, ἣ τὰ μὲν ἄλλα πάντα περὶ ἐκείνην ὑφίστησιν, αὐτὴν δὲ οὔτε γίνειν, οὔτε παράγειν οὐδὲν, οὔτε ὡς τέλος προϋπάρχειν τῶν μετ' ἐαυτὴν ὑποτίθεται. τὸ γὰρ τοιοῦτον τῶν ὄντων εἶδος, οὔτε περὶ ὕπνου οὐδὲν τοῦ ἀγνώστου, ἀλλὰ τῶν ὅλων ἐξῃρημένον, οὔτε πληθύνει, πάσης ἑνώσεως ὑπερειδρυμένον, οὔτε σχέσιν ἀναφερῆ, καὶ κοινωνίαν τῶν δευτέρων ἐπὶ τὸ πάντως ἀμέθεκτον· οὐδὲ ὅλως περὶ ἐκείνου διδάσκειν ἐπαγγέλλεται, καὶ τῆς ἐκείνου φύσεως· ἀλλὰ περὶ τῶν μετ' ἐκεῖνα δευτέρων, καὶ τρίτων ὑποστάσεων. ταύτης δὲ οὔσης τοιαύτης, καὶ οὕτως τὸ ἄῤῥητον σεβούσης, τοῦ πρώτου θεοῦ τῆς ἐνδείξεως, δευτέρα μετ' αὐτὴν ἐστιν ἡ πάσας τὰς ἐφεξῆς τῶν πραγμάτων διπτερέφουσα πρὸς αὐτὸ, κἀκεῖνο τῶν ὅλων ἐφέσεν, καὶ κοινὸν τέλος ἀνευφημοῦσα, κατὰ μίαν αἰτίαν πασῶν τῶν ἄλλων αἰτιῶν προηγουμένην. τὸ μὲν γὰρ ἔσχατον τῶν πραγμάτων, ἕνεκά του μόνον ἐστί. τὸ δὲ πρῶτον, οὗ ἕνεκα μόνον. πάντα δὲ τὰ μεταξὺ, μετέχει τῶν δύο τούτων ἰδιοτήτων. καὶ τῶν μὲν ὑπερεχόντων, ὡς ἐφετῶν λυπαρῶς αὐτέχεται. τοῖς δὲ ὑποδεεστέροις ἐνδίδωσι τὴν τῶν ἐφέσεων τελειότητα. τρίτη δὲ περὶ ταύτας ἐστὶ πολλῷ λειπομένη τῶν προειρημένων θεωρία τῆς ἀρχῆς τῶν ὅλων, ἣ καὶ ὑποτιθεμένη αὐτὴν τῶν καλῶν πάντων ὑποδεδμένη· τὸ μὲν γὰρ τοῦ ἀγαθοῦ χορηγὸν, καὶ τὸ ὡς τέλος περέχον τῶν δύο διακόσμων, ἐπ' αὐτὴν ἀναπέμπειν, οὐ πόρρω βάλλει τῆς τε πάντα τὰ αἴτια μετ' αὐτὸν, καὶ ἀπ' αὐτῆς τὴν ὑπόστασιν ἔχειν λεγούσης ὑφηγήσεως, πατρικὰ, καὶ τοῦ ἀγαθοῦ πληρωτικὰ.

Universidad de Deusto
Biblioteca

καὶ πᾶ τῶν γονίμων ἁπλωμένων εἰσικά. τὸ δὲ ποιητικὸν αὐτῆ, καὶ ἑνωτικὸν ἐπενέμειν αὐτῶν, προῤῥώτερον φέρεται τῆς τοῦ πρώτου παντελῶς ἑνώσεως· οὔτε γὰρ εἰ ἄπιον ἐκεῖνο τῶν ὄντων, οὔτε εἰ γονητικὸν, ἢ γνῶναι τοῖς ἄλλοις θεμιτὸν, ἢ λόγῳ διελθεῖν· ἀλλὰ σιγῇ τὸ ἄῤῥητον αὐτοῦ, καὶ ὡς τῶν ἄλλων πάντως αὐτοῦ ἄπιον ὑμνεῖν· εἰ δὲ ὥσπερ τὸ ἀγαθὸν, καὶ τὸ ἓν, οὕτω καὶ τὸ ἄπιον, καὶ πλικὸν, ἢ πατρικὸν ἀπὸ τῶν πρώτων αὐτοῦ μετεχόντων, ἐπὶ αὐτὸ καταφέρειν ἐπιχειροῦμεν, τῇ μὲν ὠθούνῃ τῆς ψυχῆς, τῇ ὡς τὸν ἑνιαῖον θεὸν, συνῳστέον καὶ νοεῖν ἐκεῖνον, καὶ ὡς αὐτοῦ λέγειν ὀρεγομένη· τῶν δὲ ἐξῃρημένων ὑπερβολὴν τοῦ ἑνὸς ἀμήχανον ὅσον τῆς τοιαύτης ἐνδείξεως ὑπερφέρειν δεῖον.

Ἐκ τούτων πάντων καὶ τὰ Πλάτωνος ἱερὰ πεῖσιν νοήματα, ἢ τῶν προηκόντων τοῖς περὶ γραμμὴ πρᾶξιν ὑποδεξόμεθα· καὶ τὸ μὲν πρῶτον τῆς ἁπλότητος τοῦ πάντων βασιλέως, καὶ τὸ ὑπεροχὴν, καὶ τὸ ἄῤῥητον, ἢ τῶν προς πάντα ἁπλῶς ἀσύμπλοκον, ἱκανῶς ἐνδείκνυσθαι φήσομεν. τὰ γὰρ πάντα ὡς ἐντὸς ὑφεστηκότα, τῶν μὲν δευτέρων τὸ ὑπαρξιν ἐκφαίνει. τὸ δὲ ἐπέκεινα τῶν ὅλων ἀφίησιν οὐδεμίαν ἔχειν πρὸς τὰ μετ' αὐτὸν συμπλοκήν· τὸ δὲ δεύτερον τῶν ἐν τέλους τάξει προτεταγμένων τοῦ Θεοῦ πάντων αἰτίαν ἀναφήνει. τὸ γὰρ πρὸ αἰτίας σωχές ἐστι τὸ τῶν ὅλων αἴτιον ἀκρότατον· τοιοῦτον δὲ ἐστι τὸ πλικὸν αἴτιον, καὶ τὸ οὗ ἕνεκα· πᾶν τοίνυν μεῖζον ἐκεῖνο καὶ τῇ τάξει τῶν προαγμάτων, καὶ τῇ τῆς πλατωνικῆς διδασκαλίας προόδῳ φανήσεται.

Τὸ δὲ αὖ τρίτον, καὶ παρεκλικὸν αὐτῶν τῶν καλῶν ὑποτίθεται, καὶ καταδεέστερον τοῦ τέλους αἴτιον εἰδος αὐτοῦ προσῄδησιν. Ὅθεν οἶμαι καὶ ὁ Πλωτῖνος, πηγὴν τοῦ καλοῦ τὸν πρώτον θεὸν προσεπεῖν οὐκ ὤκνησε. Δεῖ δὲ ἄρα τῶν πάντων ἀρίστῳ τὸ ἄριστον ἀπονέμειν, ἵνα ᾖ πάντων αὐτὸς ἢ, καὶ πρώτῳ, ὡς ὁ ἀληθὴς λόγος. τοῦτο δέ ἐστι τὸ ἀγαθόν· ἐπεὶ καὶ τοῦτο θαυμαστὸν ἐν τοῖς τοῦ Πλάτωνος λόγοις σωρηδὸν ἔξεστι, ὡς τὸ μὲν πρώτιστον τῶν τριῶν τούτων ἐνθέων δογμάτων, οὔτε περὶ τοῦ ἀγαθοῦ τι λέγειν τολμᾷ, καὶ τῆς ἀπορρήτου ταύτης φύσεως, οὔτε αἰτίας εἰδος οὐδὲν ἐπ' αὐτῷ ἀφ' τῶν λόγων ἀναφέρειν ἡμῖν συγχωρεῖ. τὸ δὲ δεύτερον, ἐκεῖνο μὲν ἀφίησιν ἄῤῥητον. ὡς γὰρ μισ, ἐκ δὲ τῆς τῶν μεῖ' αὐτὸ σχέσεως, τὸ πλικὸν αἴτιον συλλογίζεται παρεχέτω. ἐκεῖνο μὲν γὰ, οὗ ἕνεκα, προσεπεῖν οὐκ ἠξίωσε.

tum feraces. Ipsum verò *rerum* effectricem, & generatricem causam ipsi *primo principio* attribuere, longiùs ab ipsa Primi prorsus *perfecta* unione fertur. Neq; enim si illa *est* ipsorum Entium causa, neque si rerum generandarum vim habet, vel cognoscere secundis *Entibus est* fas, vel oratione persequi. Sed *oportet nos* tacitè illius *primi principii* ineffabilem *naturam*, & causam ante causas omninò sine-causis *existentem, quæ manifestè proferri possint*, celebrare. Si verò, quemadmodum ipsum bonum, & ipsum Unum, sic etiam ipsam causam, & eā, quæ nos ad ultimum, *summumq;* finem deducit, & paternam, manantem ab illis primis, quæ participant ipsum *primum Vnum*, ad ipsum deducere conemur, ipsi quidem animę partui, qui circa illum unicum Deū *versatur, est* ignoscendum, & ipsi, quiillum mente percipere, & de illo dicere cupit. Illam verò eximiam superlationem, *& excellentiam*, ipsius Unius, immensam, *& quæ nullis verbis aut rationibus exprimi potest*, hac demonstratione superiorem-esse statuendum-est.

Ex his igitur & illas Platonis sacras, *divinasq;* sententias, & ipsis rebus convenientem actionem accipiemus, *& hauriemus*. Et illam quidem primam *Platonis sententiam*, ipsam simplicitatis illius omnium Regis & excellentiam, & invictum *robur*, & *naturam*, quæ (ut simpliciter, *& summatim* loquar) cum nullis rebus prorsus componi potest, *quod ex omnium Entium ordine numeroq; sit exempta*, satis *hoc modo* demonstrare dicemus. Quòd enim omnia circa ipsum *primum Deum* subsistant, *& consistant*, secundorum quidem *Deorum* essentiam *hoc* indicat. Illud verò, quod est supra universa, dimittit, ita ut nullam habeat connexionem, *& coherentiam* cum iis, quæ sunt post ipsum *Primum Deū*. Secunda verò *Platonis sententia* illam causam, quæ finis loco, est posita ante Deum omnium, celebrat. Illi enim quod est ante causam, proximum est illud, quod universarum causarum est summum. Hujusmodi verò est illa causa, quæ nos ad ultimum, *summumq;* finem deducit, & id, cujus causa *omnia sinnt & sunt*. Hoc igitur post illud, & cum ipso rerum ordine, & cum ipso Platonicæ doctrinæ progressu contexitur.

Tertia verò *Platonis sententia* ipsum *Primum Deum* etiam pulchrorum suppeditatorem statuit, & causam ipso fine inferiorem, formam ipsi addit. Unde (*ut arbitror*) & ipse Plotinus fontem pulchri Primum Deum appellare non dubitavit. Oportet enim profectò ei, qui omnium est optimus, id, quod est optimum, attribuere, ut etiam omnium sit autor, & ipsas rerum causas antecedat, ut ipsa vera ratio *docet, & flagitat*. Hoc autem est ipsum Bonum. Quoniam & hoc admirabile in Platonis verbis consspicere licet, quod ipsum quidem primum trium horum divinorum dogmatum, neque de Bono quidquam dicere audet, & de ineffabili ista natura, neque causæ formam ullam ad ipsum *summum Bonum* per verba referre nobis permittit. Secundum verò *dogma, Bonum* illud quidem relinquit indictum, *nullisq; verbis explicandum*, ut fas *est*. Ex ipsa verò affectione eorum, *quæ sunt* post ipsum, ipsam causam, quæ nos ad ultimum, *summumq;* finem deducit, concludendam præbet. Nam illud quidem, cujus causa *fiunt, & sunt omnia, disertissimis verbis* appellare noluit.

Sed

Sed cùm illius omnia posuerit, *atque recensuerit ea, quorum est author*, propter communionem & collocationem expetendi cum expetentibus, *id est, quam habet id, quod est expetendum, cum iis, quæ ipsum expetunt*, in nobis *horum* notionem excitat. Tertium verò *Platonis dogma, Bonum* illud, pulchrorum causam *esse* pronunciat, *atque demonstrat*. Hoc verò, est etiam aliquid dicere de ipso *summo Bono, & aliquid* addere ipsi primæ causæ simplicitati, nec remanere in ipsa ipsius finis notione: sed etiam ipsi *primæ causæ simplicitati* attribuere principium, quod secundorum *Entium* efficiendorum vim habeat. Et mihi videtur hic etiam *Plato aliquid indicare* eorum, quæ proximè post illud Primum apparuerunt. Neque enim aliunde *sumptum* aliquid de illo *Primo* dici potest *à nobis*, nisi modò quidem, ab omnibus *Entibus*, modò verò, ab optimis, initium-ducentibus. Etenim omnibus Entibus *illud Primum* est essentiæ causa, & primò ab optimis participatur, & suæ separatæ unionis, *vel, Vnitatis* proprietatem per ista declarat.

Ipsum igitur Unum, & ipsum Bonum, ex ipsa donatione ab ipso *primo principio* in omnia Entia manante, *& per omnia pervadente*, ad ipsum *illud Primum* traduximus. Illorum enim, quæ omnia Entia participant, causam nullam aliam dicemus, quàm id, quod est ante hæc omnia fundatum, *& stabilitum, Vel, quam illam* causam *ante hæc omnia sitam*. Illud verò, circa quod *res ipsæ sunt*, & illud, per quod illæ sunt, & illud, à quo *manant*, præcipuè quidem est in mente-perceptis Diis. Ab his verò, ad illud Primum amandatur. Unde enim aliunde ad Deos Heniæos, *id est, Vnicos, vel, eos, qui suam essentiam ab Vnitate manantem acceperunt*, ipsas propriétates, quàm ex eo, quod est ante ipsos, pervenire statuemus? Convenire igitur *dicemus* ipsi quidem extremitati, *vel, summitati rerum* mente-perceptarum, ipsum circa *res esse*. Quòd igitur omnes ordines divini progressi-sint occultè circa ipsum *primum principium*, quod ante ipsos est collocatum, *& quod eos antecedit, ex ante-dictis apparet*. Ipsi verò medio ordini *tribuitur* id, cujus causa *res esse dicuntur*. Omnia enim propter æternitatem, & integram, atque perfectam essentiam subsistunt. Ipsi verò rerum mente-perceptarum definitioni, *& circumscriptioni tribuitur* id; à quo *res ipsæ manant*.

Hæc enim prima, *res* omnes & producit, & exornat uniformiter. Hæc igitur notiora faciemus, *ut intelligatur*, quomodo dicantur, paulo pòst in doctrina de Diis mente perceptis. Deinceps verò, eia de Primo Deo tractationem finiamus in ipsa Parmenidis contemplatione, & primæ hypotheseis mysticas, *arcanasq;* sententias declaremus, quatenus interest præsentis propositi. Perfectissimam enim ipsorum interpretationem conjecimus in ea, quæ in illum Dialogū à nobis scripta sunt. Primùm igitur illud de prima hypothesi definire oportet, quòd *prima hypothesis* tot conclusiones complectitur negativè, quot affirmativè *complectitur illa*, quæ post ipsam *est, id est, secunda*. Illa enim totas, *ac universas* ordinum-distinctiones ab Uno progredi demonstrat. Hæc verò *demonstrat* ipsum Unum ex omnibus divinis generibus exemptum. Ex utraque verò *hypothesi* cuivis *est* perspicuum, quomodo necesse *sit* ipsam universorum causam superiorem-esse *rebus iis*, quæ ab ipsa producuntur.

Πάντα δὲ ἐκείνου θέμιτον, ἕνεκα τῆς τοῦ ἐφετοῦ πρὸς τὸ ἐφιέμενα κοινωνίας, καὶ συντάξεως, ἐν ἡμῖν ἀναλόγως πως ἔννοιαν. τὸ γε μὴν τέλειον, ἐκεῖνο τῶν καλῶν αἴτιον ὑποφαίνεται. τοῦτο δέ ἐστι καὶ λέγειν τι περὶ αὐτοῦ, καὶ πρὸς ὑδενὸς τῆς πρώτης αἰτίας ἀπολύειν. καὶ μὴ μόνον ὅτι τῆς τοῦ τέλους ἐννοίας, ἀλλὰ καὶ ποιητικὸν αὐτῆ προσάπτειν τῶν δευτέρων δεκτικόν. καί μοι δοκεῖ καλῶς ἔχειν τῶν μετὰ τὸ πρῶτον ἐκφαινόντων· οὐδὲ γὰρ ἄλλοθέν τι περὶ ἐκείνου λέγειν δίκαιον, ἢ ὅτε μὲν, ἐκ τῶν πάντων, ὅτε δὲ, ἐκ τῶν ἀρίστων ὁρμωμένοις, καὶ γὰρ πᾶσι τοῖς οὖσιν αἴτιόν ἐστι τῆς ὑπάρξεως, καὶ πρώτως ὑπὸ τῶν δρίστων μετέχεται, καὶ τῆς ἑαυτῆ χωρίστης ἐνώσεως ἐκφαίνει διὰ τούτων τὴν ἰδιότητα.

Τὸ μὲν οὖν ἓν, καὶ τὸ ἀγαθὸν ἐκ τῆς εἰς ἅπαντα τὰ ὄντα καθηκούσης αὐτῶν δόσεως, ἐπ' αὐτὰ μεταγομεν. ὧν γὰρ τὰ ὄντα πάντα μεπίληφε, τούτων τὸ αἴτιον οὐδὲν ἄλλο φήσομεν, ἢ τὸ πρὸ τούτων ἁπάντων ἱδρυμένον. τὸ δὲ πρὸ, καὶ τὸ δι' οὗ, καὶ τὸ ἀφ' οὗ, διαφερόντως μὲν ἐστιν ἐν τοῖς νοητοῖς θεοῖς. ὅτι δὲ πάντων, εἰς τὸ πρῶτον ἀναπέμπεται. πόθεν γὰ ἄλλοθεν τοῖς ἑνιαίοις θεοῖς τὰς ἰδιότητας, ἢ ἐκ τοῦ πρὸ αὐτῶν ἀφήκειν ὑπολησόμεθα; πρόσκειται δὴ οὖν τῇ μὲν ἀκρότητι τῶν νοητῶν, τὸ πέρας. διότι δὴ οὖν πρὸ αὐτῶν πάντες οἱ θεῖοι διάκοσμοι προελήλυθασι κρυφίως αὐτῶν προτεταγμένου. τῇ δὲ μέσῃ τάξει, τὸ δι' οὗ. πάντα γὰρ τῆς διδιότητος ἕνεκα, καὶ τῆς ὁλοτελοῦς ὑπάρξεως ὑφέστηκε. τῇ δὲ ὑποπεπτώκοτι τῶν νοητῶν, τὸ ἀφ' οὗ.

Πρώτη γὰρ αὕτη καὶ παράγει πάντα, καὶ διακοσμεῖ μονοειδῶς. Ταῦτα μὲν οὖν γνωριμώτερα ποιήσομεν ὕστερον ἐν τῇ πρὸ τῶν νοητῶν θεῶν διδασκαλίᾳ. τὸ δ' ἡμᾶς φέρειν πρὸ τοῦ πρώτου θεοῦ πραγματείαν ἐπαναπαύσωμεν τῇ τοῦ Παρμενίδου θεωρίᾳ, καὶ τῆς πρώτης ὑποθέσεως ἀναφωνήσωμεν τὰ μυστικὰ νοήματα, καθήκον τῇ παρούσῃ προθέσει διαφέρει· πρὸ γὰρ πλειόνων αὐτὸν ἐξηγήσειν ἐν τοῖς εἰς τὸν Διάλογον ἡμῖν γεγραμμένοις καταπεφθέγμεθα. πρῶτον μὲν οὖν ἐκεῖνο διορίζεσθαι χρὴ περὶ τῆς πρώτης ὑποθέσεως, ὅτι ποσαπλᾶ συμπεράσματα περιείληφεν καταφατικῶς, ὅσα καταφατικῶς ἡ μετ' αὐτόν. ἐκείνη μὲν γὰρ τὰς ὅλας διακοσμήσεις ἅπο τοῦ ἑνὸς προϊούσας ὑπέδειξεν. αὕτη δὲ τὸ ἓν ἐξῃρημένον ἁπάντων τῶν θείων γενῶν· ἐκ δὲ ἀμφοῖν παντὶ καταφανὲς, ὅπως τὸ αἴτιον τῶν ὅλων ὑπερέχειν ἀνάγκη τῶν ἀφ' ἑαυτοῦ παραγομένων.

Universidad de Alcalá
Biblioteca

καὶ γὰρ διότι πάντων ἐστὶ τῶν θεῶν ἄπειρον τὸ ἕν, ἐκβέβηκεν ἁπάντων. καὶ διότι καθ' ὑπεροχὴν αὐτῶν ἐξῄρηται, καὶ ἅμα τοῦτ' ἄπασιν ἐνεῖδωσι τὰς ὑπαρξείσεις. αὐτὸ γὰρ τὸ πάντων ὑπερπλωθὲν πάντας ὑφίστησιν. ἐπεὶ καὶ τῶν ἑξῆς ἑκάστοις, ἡ τῆς τάξεως τῶν ὄντων, τῶν σωτελεσθέντων αὐτῶν τὰ πανταπλῶς ἐξῃρημένα τῶν οἰκείων δοτικῶν μεσμάτων, πλεωτέρως ὑπογραφᾷ, καὶ σωέχῃ τὰ ἑαυτῶν γεννήματα. καὶ αὖτ' τὸ, [l. αὐτῷ τῷ] πάντας οὖν θείους διακόσμους ἀῤῥήτως παρεῖχεν, ἀπαύστων ἑνιαίως ὑπερεμβρυθμῶν ἀναφαίνεται· καὶ γὰρ ἐν τοῖς μετ' αὐτὸ γεννεθμοῖς, πανταχοῦ τῶν αὐτοπατῶν ἐξήλακται τὸ αὐτόν. καὶ διὰ τοῦτ' ἡ μὲν φύσις ἀσώματος, αὐτὰ ζωμάτων ὑπερέχουσα· ἡ δὲ ψυχὴ πανταπλῶς ἀϊδίως· αὐτὰ δὲ τῶν γεννητῶν. ὁ δὲ νοῦς, ἀκίνητος· αὖπος γὰ τῶν κινουμένων ἐπάντων.

Εἰ τίνων καθ' ἑκάστων τῶν ὄντων πρέσθον, ἀποφάσεται τῶν αὐτῶν τὰ ἀπ' αὐτῶν, ἀνάγκη δὴ που τοῦ τῶν πάντων αὐτοῦ πάντα ὁμοίως ἀφαιρεῖν. δεύτερον δὲ μετὰ τοῦτο τὴν πάξιν οἵμῃ δεῖν τῶν ἀποφάσεων διορίζασθαι τῆς τῶν θεολόγων κατὰ τὴν τοῦ Παρμενίδου βούλησιν ὑποδεξαμένους. καὶ ὅτι πρῶτοι μὲν ἀπὸ τῶν πρώτων ἐν τοῖς θείοις νοεροῖς μενάδων, καὶ πάντα τὰ δεύτερα, καὶ τρίτα κατὰ τὴν πρεσηκουσαν ἑκάστοις τάξιν, ἀφαιρεῖ τοῦ ἑνός· τὰ δὲ τῶν ἀρχηγικωτέρων αὐτῶν ἐκβέβηκε, πολλῷ μειζόνως προὐφέστηκε τῶν κατωδεεστέρων· οὐ μὴν τοι τὴν τῶν λόγων δοχὴν ἀπὸ τῶν λειωμένων τοῦ πρώτου θεῶν καθέλλεται· δυσδιάκριτον γὰρ τοῦτο τὸ γνώρισμα τοῦ ἑνός· διότι κατὰ φύσιν μετ' αὐτὸ πεταγμένον, ἑνικώτατόν ἐστι, καὶ κρύφιον, καὶ τοῦ γνῶναι παντὶ διαφερόντως ὁμοιότατον· ὅταν δὴ οὖν περὶ τῶν ἄλλων ἀπάντων διαίρεσις ἀναφαίνῃ, καὶ πληθος ἐκεῖθεν ὁρμηθεὶς ὁ Παρμενίδης, καὶ διὰ πάντων ἐν πάξει τῶν δευτέρων προελθὼν διακόσμων ἄχρι καὶ τῶν ἐσχάτων, ἀναστρέφῃ πάλιν ἐπὶ δεξιὰ, καὶ δείκνυσιν ὅπως καὶ τῶν ἑνοειδεστάτων θεῶν, καὶ πρώτως αὐτοῦ μετεχόντων, ἐξήλακται τὸ ἓν, κατὰ μίαν ἄῤῥητον αἰτίαν. τρίτον δὲ αὖ περὶ τοῖς ἀῤῥήτοις, περὶ τοῦ τρίτου διορίζομαι τῶν ἀποφάσεων, ὡς οὐκ ἀπὸ στερητικῆς τῶν ὑποκειμένων, ἀλλὰ γονικῆς τῶν οἷον ἀντικειμένων. τὸ γὰρ οὐ πολλὰ τὸ πρῶτον ὑπάρχειν αὐτὸ αὐτοῦ πολλὰ πρόειπε, καὶ τοῦ μὴ ὅλον, ἡ ὁλότης, καὶ ὅτι τῶν ἄλλων ὁμοίως. καὶ ὡς μόνον ὅτι τῶν ἀποφάσεων προὔτηκε τοῦ Πλάτωνι πειθομένους, καὶ μηδὲν τῇ ἑνὶ προσλιθένας· ὅ, τι γὰρ ἂν προθῇς, ἐλαττοῖς τὸ ἕν, καὶ οὐκ ἔν αὐτὸ λοιπὸν ἀποφαίνεις, ἀλλὰ πεπονθὸς τὸ ἕν. τὸ γὰρ μὴ ἓν μόνον, ἀλλὰ πρὸς ἕτερον ἐστὶ τὸ ἕν. ἔχει, ἔστι πάντως ὁ τρόπος οὗτος τῶν ἀποφάσεων ἐξῃρημένος, ἑνιαῖος, πεπουργὸς, ἐκβεβηκὼς τῶν ὅλων, ἐν ἀγνώστῳ, καὶ ἀῤῥήτῳ τῆς ἀπλότητος ὑπερβολῇ. καὶ δεῖ τοῦ πρώτου θεοῦ, τὸν πιστὸν ἀναδέσας, πάλιν αὐτὸν καὶ τῶν ἀποφάσεων ἐξαιρεῖν. οὐδὲ γὰρ λόγος ἐκείνου γένοιτ' ἂν, οὐδὲ ὄνομα, (φησὶν ὁ Παρμενίδης) οὐδενός. ἐδὲ μηδείς ἐστιν ἐκείνου λόγος, δῆλον ὡς οὐδὲ ἡ ἀπόφασις. πάντα γὰρ τοῦ ἑνὸς δηλοῦτερα, καὶ τὰ γνωστὰ, καὶ ἀγνωσίας, καὶ τὰ τῶν γνώσεων ὄργανα, καὶ ἀδηλώτατον πᾶς ὑποφαίνεται τελοῦτώσης τῆς ὑποθέσεως. εἰ γὰρ μηδὲ ἓν ἐστὶ τοῦ ἑνὸς λόγος, οὐδὲ αὐτὸς οὕτως ὁ ταύτης διανοήματος λόγος τοῦ ἑνὶ προσήκῃ. ἢ γνώσεως οὐδὲν, τὸ ἀῤῥήτου τὰ λόγῳ γνωρίζειν ἐθελοῦσας, εἰς τὸ ἀδηλώτατον πειάγειν τὸν λόγον· ἐπεὶ καὶ πᾶσα γνῶσις τοῦ μηδὲν αὐτῇ διαφέροντος γνωστοῦ σωαπλουμένη, τῷ ἑαυτῆς διαλύσει δηλώσειν. καὶ γὰρ τὴν ἄδηλον εἰ τοῦ ὑπερηπλωμένου λέγοιμι, ἑαυτὴν ἀναιρήσει.

Καὶ τὴν ὑπερήπλωσιν τοῦ νοητοῦ, καὶ ἑκάστου τῶν γνώσεων. ὥστε καὶ ὁ λόγος ἂν τοῦ ἀῤῥήτου πρὸς ἑαυτὸν καταβαλλόμενος, οὐδὲν πάσχει, καὶ πρὸς ἑαυτὸν διαμάχεται.

Etenim quoniam ipsum Unum est omnium Deorum causa, *ideo* ex omnibus excessit, *& extra, ac supra omnia est*. Et quia per excellentiam ex ipsis *Vnum* est exemptum, propterea etiam omnibus *Entibus suas* hypostases, *& essentiæ facultates* indit, *atque suppeditat*. Illo enim ipso, quòd *ipsum Vnum* supra omnia sit explicatum, *& extensum, Deos* omnes constituit, *ipsisq; suam essentiam largitur, per quam sunt id, quod sunt*. Quia vel in ipsis secundis, & tertiis ipsorum Entium ordinibus, illæ causæ compositæ, *& ordine collocatæ*, quæ prorsus exemptæ sunt ex suis effectis, perfectiùs procreant, & continet res à se generatas, *& procreatas, i. e. suam progeniem*. Et illo ipso, quòd *ipsum Vnum* omnes divinos ordines *arcano modo*, *ac* ineffabiliter producat, unicè, *i. e. una tantùm ratione, quæ nullis verbis explicari potest*, supra omnia *Entia* situm, *& collocatum* apparet. Etenim in iis, quæ post ipsum generantur, ubique causa à causatis differt. Et propterea ipsa quidem natura incorporea, *est* causa corporibus superior, *& præstantior*. Ipsa verò anima prorsus *est* æterna. Causa verò *est rerum* ipsarum generatarum. Ipsa verò Mens *est* immota. Est enim causa eorum omnium, quæ moventur.

Si igitur in una-quaque ipsorum Entium progressione, de causis negantur ea, quæ *manant* ab ipsis, necesse *est* profectò omnia pariter auferre ab illa causa, quæ omnium *est causa*. Secundo verò loco post hoc, arbitror oportere ipsum negationum ordinem definire illis, qui Theologiam secundùm Parmenidis voluntatem, *& mentem* susceperunt. Et *sciendum, ipsum Parmenidem dicere Theologiam* progredi quidem ab Unitatibus, quæ primò *sunt* in divinis generibus, & omnia secunda, & tertia secundùm ordinem singulis convenientem aufferre ab Uno. Quod enim ex principalioribus causis excessit, multo magis subsistit ante *causas* inferiores. Non tamen ipsum verborum principium à Diis cum illo Primo *conjunctis, &* unitis *ductum* pro-fundamento constituit. Hoc enim Unius genus difficulter discerni, *& distingui* potest. Quia secundùm naturam post ipsum *Primum* cùm-sit-collocatum, est singularissimum, *& maximè unicum*, & occultum, & ipsi genitori, *qui generavit ipsum, est* insigniter simillimum. Ubi igitur ante alia omnia divisio, & multitudo apparuit, illinc profectus Parmenides, & per omnes secundos ordines ordine progressus usque vel ad ultimos, rursùs ad ipsum principium redit, & demonstrat quomodo ipsum Unum differat etiam à Diis Uni-similimis, & primò participantibus ipsum *Primum*, per unã *arcanam*, & ineffabilem causam. Tertio verò loco, præter ea, quæ *jam* dicta-sunt, de ipso negationum modo definio, *disertissimis q; verbis dico*, quod *istæ negationes* non sunt privatrices ipsorum subjectorum: sed generatrices eorum, quæ sunt ut opposita. Quòd enim illud Primum non *sit* Multa, ab ipso Multa progrediuntur, & quòd non *sit* Totum, *ab ipso progreditur, ut ita loqui liceat*, ipsa Totitas, *id est, integritas*, & in aliis eodem-modo *se res habet*. Illud etiam *dico*, quòd conveniat illis, qui Platoni credunt, & *qui Platonis authoritatem sequuntur*, in negationibus permanere, & ipsi Uni nihil addere. Quidquid enim addideris, imminuis ipsum Unum, & non Unum, ipsum in-posterum *esse* pronuncias, *& demonstras*: sed Unum, quod passum-est *additionem*. Nam non Unum tantùm *esse dicis hoc modo*: Sed ad hoc *aliquid accessisse dicis*, & ipsum Unum, aliud aliquid per communionem habet, & est *aliquid aliud*. Hic igitur negationum modus est eximius, heniæus, *id est, unicus, singularis*, primarius, egressus ex universis *Entibus*, in ignota, & ineffabili simplicitatis excellentia *positus*. Et oportet *nos* illi, qui primò Deus est, hujusmodi *modum* attribuentes, rursus ipsum etiam ex ipsis negationibus eximere. Neque enim oratio illius *Vnius, id est, de illo Vno*, esse potest, neque nomen (inquit Parmenides) ullius, *quo Vnius natura possit explicari*. Si verò nulla est illius oratio, *quæ naturam ipsius explicare possit*, perspicuum *est* quòd ne ipsa quidem negatio *naturam illius explicare poterit talem, qualis est*. Omnia enim *sunt* Uno posteriora, & illa, quæ sunt nota, & ipsæ cognitiones, & ipsa cognitionum instrumenta, & impossibile quodammodo videtur *esse, quod à Parmenide dicitur*, sub ipsum illius hypotheseos finem. Si enim ne una quidem est ipsius Unius oratio, *quæ naturam ipsius pro meritis explicet*, ne hæc quidem ipsa oratio, quæ ista *de Vno demonstrare* contendit, *atque conatur*, ipsi Uni convenit. Et nullo modo mirandum *est, nos*, dum volumus orationem notum-facere id, quod est ineffabile, ad impossibile circumducere ipsam orationem. Quoniam & omnis cognitio quæ conjungitur cum eo, quod notum est, & quod ad ipsam nihil pertinet, suam vim, *& facultatem* amittit. Etenim si sensum dicamus ipsius scibilis, *id est, ejus, quod sciri potest, iste sensus* se-ipsum tollet.

Et si *dicamus* scientiam ejus, quòd-mente-percipitur, & unam-quamque cognitionem, *eadem modo hæc se ipsa tollent*. Quamobrem etiam, si oratio ejus, quod nullis verbis exprimi potest, circa semet ipsam conjiciatur, *& de se ipsa dicatur*, nihil quiescit, & *hæc oratio* contra se ipsam pugnat.

CAPUT XI.

AGE igitur, si unquam *ante*, nunc etiam multiformes cognitiones amoveamus, & omnem vitæ varietatem à nobis exterminemus, & in omnium quiete versantes, ad omnium autorem propiùs accedamus. Sit verò nobis non solùm opinionis, & imaginationis quies, & tranquillitas nostrarum affectionum, quæ *nostrum* illum impetum impediunt, qui nos ad illud Primum adducit. Sed quietus quidem *sit* aër, quietum verò *sit etiam* hoc Universum. Omnia verò quietâ facultate nos ad illius ineffabilis *Primi* communionem extendant, *atque deducant*. Et stantes illic, & id, quod-mente-percipitur (si modò tale quid est in nobis) cursu-superantes, & quasi Solem orientem adorantes, clausis oculis (non enim fas *est* vel ullum aliud ipsorum Entium adversis-oculis-intueri) illum igitur Lucis Deorum mente-perceptorum Solem ex Oceano (quemadmodum Poetæ loquuntur) exorientem spectantes, & rursus ex hac divina tranquillitate in Mentem descendentes, & à Mente *manantibus*, ipsis animæ rationibus, *atque ratiocinationibus*, utentes dicamus apud nos ipsos, quibus *ex rebus* exemptum in ista profectione illum Primum Deum *esse* statuerimus.

Κεφάλαιον ια'.

ΑΓΕ δὴ οὖν, εἴπερ ποτε, καὶ νῦν πᾶς πολυειδεῖς ἀποσκεδασώμεθα γνώσεις, καὶ πᾶν τὸ ποικίλον τῆς ζωῆς ἐξορίσωμεν ἀφ' ἡμῶν, καὶ πάντων ἐν ἠρεμίᾳ γενώμεθα, τῷ πάντων αὖ ἁπλῶς προσιόντι ἐγγύς. ἔστω δὲ ἡμῖν μὴ μόνον σιγὴ, μηδὲ φαντασίας ἠρεμία, μηδὲ ἡσυχία τῶν παθῶν ἡμῶν ἐκποδίζουσα τὴν πρὸς τὸ πρῶτον ἀναγωγὸν ὁρμὴν, ἀλλ' ἡσυχία μὲν ἂν ᾖ, ἡσυχὸν ᾖ τὸ πᾶν τοῦτο· πάντα δ' ἀτρεμεῖ τὴν δυνάμιν πρὸς τὴν τοῦ ἀῤῥήτου μετουσίαν ἡμᾶς ἀπαλείνετω. καὶ στάντες ἐκεῖ, τὸ νοητὸν (εἰ δή τι τοιοῦτόν ἐστιν ἐν ἡμῖν) ὑπεδραμόντες, καὶ οἷον ἥλιον ἀνίσχοντα προσκυήσαντες, μεμυκόσι τοῖς ὀφθαλμοῖς (οὐ γὰρ θέμις αὐτοπατεῖν οὐδὲ ἄλλο τῶν ὄντων οὐδέν) τὸν τοίνυν τῶν νοητῶν θεῶν ἥλιον ἐξ Ὠκεανοῦ (φασὶν οἱ ποιηταὶ) προφαινόμενον ἰδόντες, ἐξ αὖθις ἐκ τῆς ἐνθέου ταύτης γαλήνης εἰς νέον καταβαίνοντες, τὸ διὰ νοῦ τοῖς τῆς ψυχῆς λογισμοῖς, εἰπεῖν πρὸς ἡμᾶς αὐτοὺς, ὧν ἐξῃρημένον ἐν τῇ προόδῳ ταύτῃ τὸν πρῶτον θεὸν πεθείμεθα.

ἢ ὅσον ὑμνήσωμεν αὐτὸν ἐχ ὅτι γῆν, καὶ ἔρεμνὸν ὑπέστησεν [l. ὑπέστησαν.] λέγοντες, ἀδ' αὖ ὅτι ψυχὰς, καὶ ζώων ἁπάντων γενέσεις. καὶ ταῦτα μὲν δὴ, ἀλλ' ἐπ' ἐσχάτοις. πρὸ δὲ τούτων, ὡς πᾶν μὲν τὸ νοητὸν θεῶν γένος, πᾶν δὲ τὸ νοερὸν ἐξέφηνε, πάντας δὲ οὐσιάρχας τοῦ κόσμου, καὶ ὅτι ἐν τῷ κόσμῳ θεὸς ἁπάντων, καὶ ὡς θεὸς ἐστι θεῶν ἁπάντων, καὶ ὡς ἑνὰς ἑνάδων, καὶ ὡς τὰ δυνάτων ἐπέκεινα τὰ πρῶτα, καὶ ὡς πάσης σιγῆς ἀρρητότερον, καὶ ὡς πάσης ὑπαρξέως ἀγνωστότερον, ἅγιος ἐν ἁγίοις, τοῖς νοητοῖς ἐναπεκρυμμένῳ θεοῖς. Καὶ μὴν ταῦτα πάλιν ἐκ λογισμῶν ἀπὸ τῆς νοερᾶς ὑμνῳδίας καταβαίνει, καὶ τὴν ἀνέλεγκτον πρὸς τὰ λόγους διαλεκτικῆς ἐπιστήμην, θεωρήσωμεν ἑπόμενοι τῇ θεᾳ τῶν πρώτων αἰτίων, ὅπως ἐξήρηται τῶν ὅλων ὁ πρῶτος θεός. καὶ μέχρι ταύτης ἡ κάθοδος ἔσω. καὶ γὰρ οὐκ ἔτι ἐπέκεινα διαβαλλόν, μήπω διαβαίνων, καὶ αὖθις δυνατόν. δόξα δὲ αὖ, καὶ φαντασία, καὶ αἴσθησις σκιάουσι μὲν ἡμῶν τὴν τῶν θεῶν παρουσίαν, καὶ διαρρέουσι πολεμικῶς τὴν ἐν ἡμῖν νέαν, καὶ ἀπὸ τῆς ἐν τοῖς ὅλοις ἰδρύσεως, ὅτι τὰ τ' ὄντα εἴδωλα καταπρῶσι. τί ἂν οὖν εἴη πρῶτον τῆς ἐπιστημονίκης τῆς πρὸς ἡμᾶς ἀποφωνήσης; τί δ' ἄλλο φήσομεν, ἢ τὸ ἀπολέσαντον, καὶ γνωριμώτατον τῶν αὐτῇ πάντων νοημάτων; τί τοῦτο γάρ ἐστι κατὰ τὴν θεωρίαν διαφερόντως ὁμοιότατον. τί δὲν τοῦτο ἐστι; τὸ ἕν, φησὶν ὁ Παρμενίδης. εἰ ἕν ἐστιν, οὐκ ἂν εἴη πολλά. τὸ γὰρ πολλὰ μετέχειν ἀνάγκη τὸ ἑνός. τὸ γὰρ ἕν, οὐ μετέχει τὸ ἑνός, ἀλλ' ἔστιν αὐτοέν. ἀλλ' ἆρ' ἐνδεκτόν ἐστι τὸ πρώτως ἕν. ἀγαθὸν αὖ εἴη τὸ καθαρῶς ἕν, συμμιγνύμενον τοῖς πολλοῖς, οὐδὲ τὸ ὅσῳ ἕν, προσήκην τὸ χείρονος λαχόν. ἐξήρηται ἄρα τὸ ἕν. ἀλλὰ μὴν τὰ πολλὰ πρώτως ἐν τῇ τῶν πρώτων νοερῶν θεῶν ἀκρότητι, καὶ νοητῇ πρωτίστῃ, καθάπερ ἡμᾶς ἡ δευτέρα διδάσκει τῶν θεῶν. πάντη ἄρα τὸ ἕν ἐκβέβηκε τῆς τοιαύτης τάξεως, καὶ οὐκ ἔστιν αὐτῆς. τὰ γὰρ πολλὰ, σύνθεσις ἐστιν, ὅπερ ἔλεγομεν, ἀλλὰ αἰτία τῶν πολλῶν. τοῦτ' ἄρα ἐν ἐδὲ ἀποδέχεσθαι ὁ Παρμενίδης ἠξίωσεν, ἀλλ' ὡς παντὶ καταφανέστερον, πρῶτον ἀπέφηνε. διὰ τὴν τῶν πολλῶν πρὸς τὸ ἓν οἷον αὐτίδεσιν. τὸ γὰρ ἐφεξῆς τούτῳ χρώμενος ἀφαιρεῖ. καὶ τὸ μὲ ἐκεῖνο τ' πρῶ αὖτ', καὶ τοῦτο ἀεικίνητον αὖτον τρόπον. καὶ πότε μὲν, ὅτε τ' πρῶτος ἐχόν, πότε δ', ὅτε τὸν ἀπείρων, καὶ καταλαμβανόμενα τὰ στοιχεῖα τ' ἀποδείχεων. μὴ γὰρ δὴ τοιούτῳ τινὶ τρόπῳ (ὥσπερ εἰπωμεν) τῶν θεῶν τάξιν, τὴν ὁμοίαν ἔχουσαν τὸ πλάτος αὐτῶν, καὶ ὁρίζεσθαι, ὑφίσησιν ἀπὸ τ' ἐξηρημένης αὐτοῦ καλεῖ δ' αὖτη παρ' αὐτῷ μέρη, καὶ ὅλον ἐν τῇ δευτέρᾳ. ταῦτα τοίνυν ἀποφάσκει ἓν ἑνὸς, τοῖς πολλοῖς ἁπλῶς διορισμὸν τ' τε ὑφ' ἑαυτῶν, καὶ ἑνὸς χρώμενος. τὸ μὲν γὰρ ὅλον (ὡς φησι) καὶ τὸ μέρη ἔχον, πολλά ἐστι· τὸ δὲν ἐπέκεινα τ' πολλῶν. εἰ τοίνυν τὸ μὲν ἐν τ' νοητ' ἀπολύτητος ἐκβέβηκε, τὸ δ' ὅλον, καὶ τὸ μέρη ἔχον, πρόσεισιν ἀπ' αὐτοῦ εἰς τὸν σύνδεσμον τῆς τῶν διακοσμήσεως, πῶς οὐκ ἀνάγκη τὸ ἕν, μήτε ὅλον εἶναι, μήτε μερῶν προσδεᾶσθαι; ipsis Multis utens ad definitionem & ipsorum subjectorum, & ipsius Vnius. Quod enim (inquit) totũ, & quod partes habet, id est Multa. Ipsum vero Vnum *est* supra Multa. Si igitur ipsum quidem Vnum, ex mente-percepta simplicitate excessit, quod verò totum, & quod partes habet, progreditur ex ipsa in ipsum vinculũ totius hujus ordinum-distinctionis, quomodo nõ necesse *est* ipsum Vnũ, neq; totum esse, neq; partib. indigere?

Et quodammodo celebremus ipsum, non quod terram, & cœlum fundarit, *atque sustineat*, dicentes, neque etiam, quòd animas, & omnium animalium generationes, *& ortus crearit*. Nam & hæc quidem *creavit*: sed ultimo loco. Ante verò hæc, *dicamus* quòd omne quidem mente-perceptum Deorum genus, omne verò *Deorum genus* intellectuale produxerit-in lucem, omnes etiam Deos, qui sunt supra mundum, & omnes, qui sunt in mundo, & quòd Deus sit Deorum universorum, & quòd Unitas Unitatum, & quòd *sit* supra prima impossibilia, & quòd omni silentio taciturnius, & quòd omni essentiâ ignotius, sanctus in sanctis, in mente-perceptis Diis occultatus, *vel, sanctus inter sanctos, & inter mente-perceptos Deos occultatus*.

Et post hæc, rursus in rationes ab intellectuali hymnodia descendentes, & invictam Dialecticæ scientiam *adversariis* objicientes, primarum causarum contemplationem sequentes, contemplemur, quomodo ille Primus Deus ex his universis sit exemptus. Et ad hanc usque *contemplationem nostra* sit reversio, *vel potius, profectio*. Etenim hinc ulterius trajicere *non datur*, nec unquam *ulterius* transire *conceditur*, & iterum *huc venire non est* impossibile. Opinio verò contrà, & imaginatio, & sensus, dissolvunt quidem nobis, *atque debilitant* ipsam Deorum præsentiam. Detrahunt verò *nos* à cœlestibus bonis ad terrestres motus, & titanicè dividunt ipsam mentem in nobis *sitam*, & ab illa collocatione, quæ est in his universis, *nos* ad ipsa ipsorum Entium simulachra retrahunt. Quænam igitur erit prima scientiæ à mente-progredientis, & se ipsam demonstrantis notio? Quam verò aliam *esse* dicemus, quam illam, quæ in ipsa *scientia* est omnium notionum simplicissima & notissima? Hæc enim est & ipsi mentis contemplationi insigniter simillima. Quænam igitur hæc est? Ipsum Unum, inquit Parmenides. Si *autem* Unum est, non erit Multa. Nam necesse *est* ipsa Multa participare Unum. Ipsum verò Unum, non participat Unum: sed est ipsum Per-se Unum. Sed ne participabile quidem est id, quod est primò Unum. Non enim esset ipsum purè, *& per se* Unum, si cum Multis misceretur, nec *esset* id, quod *est-per se* Unum, si additionem deterioris acciperet. Ipsum igitur Unum *ex multis* exemptum-est. Atqui Multa primò *sunt* in ipsa primorum Deorum intellectualium summitate, & mente-perceptâ speculâ, quemadmodum secunda hypothesis nos docebit. Ubique igitur ipsum Unum ex tali ordine excessit, & ipsius *ordinis* est causa. Illud enim Non multa, non est privatio, quemadmodum dicebamus: sed causa multorum. Hoc igitur Parmenides ne demonstratione quidem dignum judicavit: sed ut cuivis manifestissimum, primum demonstravit, per ipsam multorum cum Vno *collatorum* quasi oppositionem. Quod verò deinceps *sequitur, Parmenides id*, hoc utens *argumento* tollit. Et quod est post illud, *id tollit per ea*, quæ sunt ante ipsum, & hoc semper eodem modo *facit*. Et modo quidè ex proximis, modo verò, ex supra sitis, elementa demonstrationũ assumit. Post hunc enim mente-perceptum (ut diximus) Deorũ ordinem, illum, qui ipsorum amplitudinem continet, ac definit, constituit ex eximia causa *sumptũ*. Hic autẽ *ordo* apud ipsum *Parmenidem* vocatur, partes, & totũ, in secunda *hypothesi*. Hæc igitur *Parmenides* negat de Vno,

Et propter istam excellentiam arbitror *ipsum Vnum*, ut *primariam* causam huic Deorum ordini præsse, & producere quidem ipsum: sed eximiè, *& ita, ut ipsum Vnum in hoc ordine non contineatur: sed ex eo sit exemptum*. Tertium verò post istos, *ordinem*, qui finem intellectualium, simul & mente-perceptorum est-sortitus, ab Uno progredientem contemplemur, & ipsum Unum supra ipsum *ordinem* omnino explicatum, *& extensum consideremus*.

Nam hic quidem *ordo* à secundis generibus *manans* subsistit, & *ab* ipsa ipsorum generum integritate, eaque intellectuali *procedens*. Ipsum verò Unum, (ut demonstratum-est) ex hoc etiam *ordine* propter *certam* causam est-exemptum. Ipsum igitur Unum neq; principium, neque medium, neque finem habet, neque extremitates *ullas* habet, neque figuram ullam participat. Per istos enim Deos, ille Deorum ante-dictus ordo elucet, *ac existens apparet*. Sive igitur summitas sit perfectrix-operum, sive medium in ipsis *Diis* centrum celebratum, sive determinatio convertens ipsum finem istorum Deorum ad ipsum principium, pariter supra omnem triplicem ordinum-distinctionem *est* ipsum Unum. Partes enim habet ipsum Unum, & multorum hujusmodi particeps est. Demonstratum est autem, quod *ipsum Vnum* & multorum, & ipsius integritatis simul est ipsis partibus ut causa unicè, *vel singulariter* præexistens. Et vides quomodo summi quidem ordinis unam negationem Parmenides nobis protulerit, medietatis verò, *id est, medij* verò *ordinis*, duas; extremi verò *ordinis* tres.

Præterea verò *considerandum est ipsum Vnum*, quod nullum extremum *finem* habeat. Id verò, quòd est infinitum, est tale. *Nullum enim extremum finem habet*. Præterea verò etiam *sciendum*, quod *Vnum* omnes figuras prorsus respuit, *nec ullas admittit*. Rursus igitur post has triplices ordinum-distinctiones, illos intellectuales Deos, qui post hos subsistunt, & *ab his suum esse habent*, trifariam *divisos*, distinctè consideremus, & demonstremus ipsum Unum supra ipsos esse. Tale enim est ipsum Unum. *Nam* nec in seipso est, nec in alio, ait Parmenides. Sive enim *esset* in alio ab illo, in quo esset, undique comprehenderetur, & ubique tangeret id, quod *ipsum* comprehendit. Si verò tale sit, & figuram habebit, & ex partibus erit *conflatum*. & propterea Multa erit, non autem Unum. Sive in se ipso *sit*, in se quidem profectò prorsus continebit *aliquid aliud*. Si verò simul contineat *aliquid aliud*, & contineatur *ab alio*, duo erit, nec ampliùs *erit id*, quod primò *est* Unum. In idem igitur progreditur oratio, & ipsum Unum, non Unum declarat per summitatem intellectualium, si quis ipsum cum *aliis* miscere conetur. Ubique igitur ab hac etiam *summitate* separatum ipsum *Vnius ordinem Parmenides* constituit, qui *ordo* simul quidem particeps-est tertij *ordinis* suprasitorum Deorum, simul verò, ex secundo *ordine* deducitur, simul etiam, à primo perficitur & in ipso prorsus est-collocatus. Quinetiam secundum intellectualem ordinem, ipsum Unum producit, quamvis *Vnum* cum ipso *secundo ordine* non misceatur. Neque enim stat, neque movetur. Neutrius igitur etiam est-particeps: sed ex utroque pariter est exemptum simul, & ex mediis ordinibus intellectualis progressus Deorum excessit.

καὶ διὰ τὴν ὑπεροχὴν οἶμαι ταύτην, ὡς αἴτιον προεστάναι τῆς τάξεως ταύτης τῶν θεῶν, καὶ παρεῖναι μὲν αὐτοῖς, ἀλλ' ἐξῃρημένως. τρίτων δὲ ὄντα ταύτας τὸν τὸ πέρας τῶν νοερῶν, ἅμα καὶ νοητῶν κληρωσαμένων, ἀπὸ τοῦ ἑνὸς προϊόντας θεασώμεθα, καὶ τὸ ἓν αὐτῆς ὑπερπλωμένον. ἅπερ ἡμῖν ἀποφαίνει ὁ Παρμενίδης περιειλημμένα, τῆς δὲ μεσότητος, δύο, τῆς δ' ἐσχάτης, τρεῖς.

Ἄυτη μὲν γὰρ ἀπὸ τῶν δευτέρων ὑφίστανται θεῶν, καὶ τῆς ὁλότητος τῶν θεῶν, καὶ νοερᾶς. τὸ δὲ ἓν (ὥσπερ δεδείκται) καὶ ταύτης καὶ αἰτίαν ἐξήρηται. οὔτε ἄρα δεκτὸν, ἢ μέσον, ἢ τελευτὴν ἐχέ τὸ ἓν, οὔτε ἔσχατα ἐχέ, οὔτε σχήματος ἑνὸς μεθείληφε. διὰ δὲ τῶν θεῶν, ἡ περιφερὴς τῶν θεῶν τάξις ἐκφαίνεται. ἐπ' οὖν ἀκρότης ἐστὶ τελεσιουργὸς, εἴτε μέσον ἐν αὐτοῖς κέντρον ὑμνούμενον, εἴτε ἀποτερέωσις ὑπερέφουσα τὸ πέρας τῶν θεῶν τούτων πρὸς τὴν ἀρχὴν, ὁμοίως ἁπάσης τῆς τριττῆς διακοσμήσεως ἐπέκεινα τὸ ἕν. μέρη γὰρ ἔχέ τὸ ἓν, καὶ πολλὰ αὖ ἂν εἴη τῶν τοιούτων μετέχον· δεδείκται δὲ καὶ τῶν πολλῶν, καὶ τῆς ὁλοτήτος ὁμοῦ, τοῖς μέρεσιν ὡς ὅλον ἑνιαίως προϋπάρχον. καὶ ὁρᾷς ὅπως τὴν μὲν ἀκροτάτης τάξεως μίαν ἡμῖν ἀποφαίνει ὁ Παρμενίδης περιειλημμένην, τῆς δὲ μεσότητος, δύο, τῆς δ' ἐσχάτης, τρεῖς.

Χωρὶς δὲ, ὅτι μὴ ἔσχατον ἔχον. τὸ δὲ ἄπειρον τοιοῦτον. χωρὶς δὲ αὖ, ὅτι σχημάτων ἁπάντων ἐστὶν ἄδεκτον. πάλιν δὴ οὖν μὴ τὰς τριττὰς πάσας διακοσμήσεις, οὐ ἀπὸ τούτων ὑποστάσας νοερὰς θεοὺς τριχῇ διῃρημένας νοήσωμεν, καὶ τὸ ἓν αὐτῶν ὑπερέχον ἀποδείζωμεν. τοιοῦτον γὰρ τὸ ἓν, οὔτε ἐν αὐτῷ ἐστιν, οὔτε ἐν ἄλλῳ, φησὶν ὁ Παρμενίδης. εἴτε γὰρ ἐν ἄλλῳ περιέχοιτο αὐτὸ ἐκεῖνο, πανταχόθεν, ἐν ᾧ ἐστι, καὶ ἅπτοιτο ἂν πανταχοῦ τοῦ περιέχοντος. τοιοῦτον δὲ ὄν, καὶ σχῆμα ἔξει, καὶ ἐν μερῶν ἔσται, καὶ διὰ ταῦτα πολλὰ ἂν εἴη, καὶ οὐχ ἕν. εἴτε ἐν ἑαυτῷ, περιέξει μὲν ἐν ἑαυτῷ πάντως δήπου. περιέχον δὲ ἅμα, καὶ περιεχόμενον, δύο ἔσται, καὶ οὐκέτι τὸ πρώτως ἕν. ἐς πᾶσιν ἄρα περαίνει ὁ λόγος, καὶ τὸ ἓν, οὐχ ἓν ἀποφαίνει τῇ ἀκρότητι τῶν νοερῶν, εἴ τις αὐτὸ συμμιγνύειν ἐπιχειροίη. πάντη ἄρα καὶ τούτης κεχωρισμένην ὑφίστην αὐτὴν, ὁμοῦ μὲν τῆς τρίτης τῶν ὑπερκειμένων θεῶν μετέχουσαν, ὁμοῦ δὲ ἐκ τῆς δευτέρας, παραγομένην, ἐμοῦ δὲ ἐκ τῆς πρώτης πληρουμένην, καὶ ἐν αὐτῇ παντελῶς ἱδρυμένην. καὶ μὲν καὶ τὴν δευτέραν νοεράν τάξιν ἀποφαίνει τὸ ἓν, ἀμιγῆς πρὸς αὐτὴν ὑπάρχον. οὔτε γὰρ ἕσηκεν, οὔτε κινεῖται. μηδετέρου αὖ, [l. οὖν] μετέχον. ἀλλ' ὁμοίως ἀμφοῖν ἐξῃρημένον ὁμοῦ, καὶ τῶν μέσων κόσμων τῆς νοερᾶς προόδου τῶν θεῶν ἐκβέβηκεν.

Universidad de Deusto
Biblioteca

εἴτε γὰρ κινεῖται, διχῶς ἂν κινοῖτο, καὶ ἀλλοίωσιν, ἢ φοράν. ἀλλ' οὔτε ἀλλοιοῦσθαι τὸ ἓν δυνατόν. ἔσται γὰρ οὐχ ἓν, ἀλλοιούμενον, καὶ τῆς ἑνιαίας ὑπάρξεως ἐκπῖπτον. οὔτε φέρεσθαι. κύκλῳ μὲν γὰρ ἀδιαίρετον· διότι μέρη ἂν ἔχοι, τά τε μέσα, καὶ τὰ ἄκρα. χώραν δὲ ἄλλην ἀμείνων, μείζων ἔσται. δίεσι γὰρ ἂν αὐτῷ μηδὲν ἐν ἐκείνῳ ὅλον εἶναι, πρὸς ὃ κινεῖται, μηδὲ ἐν τούτῳ, ὅθεν ὥρμηται φερόμενον. ἐν γὰρ τῷ ἑτέρῳ πεδίῳ, ἀκίνητον ἔσται, τῇ μὲν, οὕτω κινούμενον, τῇ δὲ, ἤδη πεπαυμένον τῆς φορᾶς. εἰ δὲ ἔσηκεν, ἐν τῷ αὐτῷ δήπου μένῃ ἀνάγκη τὸ ἕν. ἀλλὰ δέδεικται μηδαμοῦ ὄν· μήτ' οὖν ἐν αὐτῷ, μήτ' οὖν ἐν ἄλλῳ. Πάντῃ ἄρα τὸ ἕν. οὔτε κινεῖσθαι, οὔτε ἑστάναι οἷόν τε ἂ τῇ μέσῃ τάξει διαφέρῃ τῶν νοερῶν, ὡς ἔσται δῆλον ἐκ τῆς διαιρέσεως ὑποθέσεως. παρέχει γὰρ καὶ πάντων ὁ πρῶτος θεὸς ἐξηρημένον ἀπ' αὐτῆς. τὸ δὴ τρίτον, τῶν ἑκάστων τῶν νοερῶν, καὶ περιούσιον ἐκ τοῦ ἑνὸς, καὶ ὑφειμένον αὐτοῦ, διὰ τῶν ἑφεξῆς θεωρήσωμεν. πῶς τούτης μὲν γὰρ ἐν τούτῃ, καὶ ἑτερότης λελωλυμένως ὑφέστηκεν. ὁμοῦ δὲ ἀμφοτέρων τούτων περιὸν πάρεστι τὸ ἕν. τό, τε γὰρ ἕτερον λέγεται καὶ ἑαυτὸ, καὶ τῶν ἄλλων ἕτερον. καὶ τὸ ταὐτὸν, ὁμοίως, καὶ ἑαυτῷ, καὶ τοῖς ἄλλοις ταὐτόν. τὸ δὲ ἓν, ἑαυτὸ μὲν ἕτερον οὐκ ἔστιν, ὅτι τὸ τοῦ ἑνὸς ἕτερον οὐκ ἔστιν ἑαυτοῦ· ἢ τοῖς ἄλλοις οὐκ ἔστιν, ἵνα μὴ, ταὐτὸν ἐκείνοις ἡμῶμεν, εἰς τὴν ἐκείνων φύσιν λάθῃ μεταβάν. ἀλλὰ μὴν οὐδὲ ἕτερον τῶν ἄλλων. ἔσται γὰρ ἄμα καὶ θατέρου μετέχον, καὶ τοῦ ἑτερότητος δυνάμιν. Οὐ γὰρ καθὸ ἕτερον, ἓν ἔσται. οὐ γὰρ ἓν ἐστιν ἡ ἑτερότης. ἓν οὖν καὶ ἕτερον ὑπάρχον, καὶ πολλὰ ἂν εἴη, καὶ οὐχ ἕν. οὐδὲ δὴ ταὐτὸν ἐστιν ἑαυτῷ τὸ ἕν. εἰ μὲν γὰρ τὸ ἓν, καὶ τὸ ταὐτὸν ὀνόματι διαφέρει μόνον, οὐκ ἔσται τὰ πολλὰ μετέχοντα πρὸς ἄλληλα ταὐτότητος. ἓν γὰρ αὖ ποτε ἡνέωται τι πολλὰ τοῖς πολλοῖς, ἀδυνάτον. εἰ δὴ καὶ τοῦ ἑνὸς τὸ ἓν καὶ τῆς ταυτότητος ἐξῄρηται, τὸ πρώτως ἓν ὑπάρχον, ἀμέτοχόν ἐστι ταυτότητος, ἵνα μὴ πρὸς τοῦ ἑνὶ τῷ ταυτότητα προσλαβόν, πεπονθὸς ᾖ τὸ ἓν, ἀλλ' οὐ πρώτως ἕν. εἰ δὴ τὸ πέρας τῶν νοερῶν, τῇ πεπράδι ταύτῃ χαρακτηρίζεται, δῆλον ὡς τὸ ἓν ἐπέκεινα καὶ τούτης ὑπάρχον, ἄνωθεν αὐτῷ ἐμφανῇ, καὶ τοῖς ὅλοις ἐφίσησι μονάδα τετραδικῶν, τῶν δευτέρων ἁπάντων κοσμητικήν. ἐντεῦθεν γὰρ τὰ ἄλλα πρώτως τῷ πρὸς τὸ ἓν παρεδέξατο κοινωνίαν, ἃ δὴ καὶ παρέσχετο δήπου, καὶ συνέχεται περὶ ἕνός. μᾶλλον δὲ τοὺς νοεροὺς θεοὺς, τὸ τῶν ὑφεστώτων πλάτος, ἡ τοῦ ἑνὸς ἀρρήτως ὑπερέχουσα διέταξεν, αὐτοῦ τῶν ὑποκοσμίων κρυφίως ἐξηρημένη, πρωτοτύπως μὲν ὄντα τῶν νοερῶν ὑφιστάμενον, ἑνοειδῶς δ', ὄντα δὲ πρώτου θεοῦ τῶν ὑπαρχὴν παραδεχόμενον. τοῦτο τοίνυν δι' ὁμοιότητα μὲν, ὁ Παρμενίδης, καὶ ἀνομοιότητα, ὄντα τῆς τοῦ πέρατος συγκλείσεως τῶν νοερῶν μονάδων θειότητα περαίνει.

Sive enim moveatur, duobus modis movebitur, per alterationem, aut lationem. Sed neque fieri potest, ut Unum alteretur. Erit enim non Unum, si alteretur, & ex unica essentia excedet, *& ab Vnius natura degenerabit*. Neque etiam ferri *potest*. In orbem enim *ferri* non-potest. Quia partes haberet, & medias, & extremas. Si verò locum alium mutet, *Vnum* erit dividuum. Oportebit enim ipsum *Vnum* ne in in illo quidem, ad quod, *& in quo* movetur, totum esse, neque in eo, unde prolatum fertur. Si enim in altero ponatur, erit immotum, partim quidem, quia non dum movetur, partim verò, quia jam ab ipsa latione cessavit, *& ferri desiit*. Si verò stat, in eodem *loco statuq;* profectò ipsum Unum manere necesse *est*. Sed demonstratum est, *ipsum Vnum* nusquam esse. Neque igitur in se ipso, neque in alio *erit*. Ubique igitur *est* ipsum Unum. Neque moveri, neque stare possunt ea, quæ medio ordine differunt ab intellectualibus, ut perspicuum erit ex secunda hypothesi. Producit enim etiam hunc *ordinem* ille primus Deus exemptus ex ipso. Tertio verò loco, ipsum ultimum intellectualium *ordinem* etiam progredientem ex Uno, ipsiq; subjectum, per sequētia verba, *i.e. deinceps* contēplemur. Identitas enim & diversitas in hoc *ordine* unite, *& conjunctè* subsistit. Simul autem ipsum Unum est ante hoc utrunque. Diversum enim dicitur, & à seipso, & ab aliis diversum. Et idem eodem-modo *dicitur* & sibi, & aliis Idem. Ipsum verò Unum, à seipso quidem diversum non est. Quia quod ab Uno diversum est, id non Unum fuerit. Idem verò aliis non est, ne, si idem illis sit, in illorum naturam occultè transeat. Quinetiam ne diversum quidē *est* ab aliis. Erit enim simul & Unum, & additionem habens ipsâm diversitatis vim, *& faculatem*.

Non enim, quatenus *est* diversum, Unum erit. Diversitas enim non est Unum. Si igitur Unum, etiam diversum sit, erit etiam Multa, & non Unum. Ergo ipsum Unum ne idem quidem sibi ipsi erit. Si enim Unum, & Idem nomine tantum differt, Multa inter se non participabunt identitatem. Fieri enim non potest, ut unquam Multa sint Unum Multis. Si verò & ipso Esse, ipsum Unum ab ipsa quoq; identitate differt, id, quod primò Unum est, identitatis est expers, ne ipsum Unum, si identitatem assumpserit ad ipsum Unum, *eique eam adjunxerit*, patiatur *aliquid, quod ei aeciderit* : sed non sit primò Unum. Si igitur ipse finis intellectualium isto quaternione, *vel*, *quaternario - numero* figuratur, perspicuum *est*, quòd ipsum Unum, quod est etiam supra *quaternionem* istum supernè ipsum demonstrat, & ipsis nniversis unitatem quaternariam præficit, secundorum omnium ordinatricem, *& ornatricem*. Hinc enim alia primò communionem cum ipso Uno acceperunt, quæ profectò & producuntur, & continentur ab Uno. Post igitur ipsos intellectuales Deos, ipsam *Deorum* supramundanorum amplitudinem ipsa Vnius ineffabilis excellentia disposuit, ex ipsis abipso *Vno* progenitis occultè exempta, *amplitudinem inquam* proximè quidem ab ipsis intellectualibus *Diis* subsistentem, uniformiter verò, ab illo primo Deo *suam* essentiam accipientem. Hoc igitur per similitudinem quidem, & dissimilitudinem Parmenides producit ab illa *Deitate*, quæ intellectualium Vnitatum finem concludit.

Id enim

Id enim, quod est simile, patitur id, quod est idem. Quemadmodum etiam id, quod est dissimile, patitur id, quod est diversum. Demonstrat autem *Parmenides* quòd ipsum Unum, propter unam simplicitatem, excessit etiam ex tali Deorum proprietate. Quod enim situm est supra vim, *& facultatem* ejusdem, & diversi, multo magis superat genera, quæ *suam* essentiam in his sunt-fortita. Quid igitur post hoc *est* reliquum? Nónne perspicuum *est*, quòd *est quædam* multitudo Deorum in-mundo-versans? Sed & hæc est duplex, una quidem, cœlestis, altera verò, sub Luna. Horum igitur *divinorum generum*, illud quidem genus, quod in cœlo versatur, *constat unà cum* ipso pari, & majore, & minore simul-progredi. Quod verò sub Luna *est*, *& ipsum duplex est*. *Nam* id quidem, quod est par, est multitudine differēs à cœlesti paritate, *sive paritate*. Quod verò est impar, ipsâ pluris, & paucioris, *vel*, *ipsâ illius, quod plura, & pauciora continet*, facultate secatur, *atque dividitur*.

In alio igitur divinorum *ordinum* genere Unitas erit, & Dualitas, *id est*, *binarius numerus*. Sed suprà quidem, ipsi Uni, & ipsi Identitati *est* cognata. Infrà verò, ipsi multitudini, & ipsi intellectuali diversitatis causæ. Omnibus igitur his superius est ipsum Unum. Nam id quidem, quod *est* par, *& æquale* ubique, est earundem partium. Quod verò est impar, *& inæquale*, *est partium* diversarum. Quod igitur simul est exemptum ex identitate, & ex diversitate, quæ conjuncta est cum ea, quānam ratione particeps-esse-potest paritatis, & imparitatis, *vel*, *æqualitatis, & inæqualitatis* ? Prætèr igitur hos omnes divinos ordines, & ipsa animarum genera earum, quæ Deificantur, *& in Deorum numerum referuntur*, & quæ circa Deos dividuntur, consideremus. In unoquoque enim ipsorum divinorum progressuum, & ipsarum animarum, illud primum genus appareret, cum ipsis Diis nascens. Quia & in cœlo, & sub Luna, divinæ animæ susceperunt divisionem Deorum, *qui sunt* in hoc mundo, ut & alicubi ille Athenienſis hospes demonstrat. Ipsa igitur animalis, *id est*, *animarum* amplitudo & ipso tempore, & ipsa vita, quæ in tempore versatur, figuratur.

Ipsa verò divinarum animarum proprietas idem & recentius, simul & antiquius & se-ipso, & aliis demonstrat. Eodem enim tempore semper circumeuntes, & cum ipso fine conjungentes ipsum principium, simul ut ad ipsum finem universæ periodi progressæ, juniores *perpetuò sunt*, simul verò, ut ad principium revolutæ, seniores perpetuò sunt. Omnes verò ætates ipsis *animabus* etiam mensuram temporis eandem perpetuò servant. Rursus identitas est in ipsis, & diversitas. Illa quidem, æqualitatem in tempore, ista verò, inæqualitatem servans. Ipsum igitur Unum etiam ante divinas animas *existit*, *& subsistit*, & hæc etiam unà cum ipsis Diis simul gignit. Jam ad ipsum reliquum universæ præstantiorum distinctionis, *ordiniq;* finem venimus. Et ipsa genera, quæ Deos sequuntur, & trifariam dividuntur, tribus temporis partibus, producit quidem in lucem ille *verum* omnium simul menteperceptarum autor, exemptus verò & ex his demonstratur per illas Parmenidis intellectuales animi-notiones.

τὸ γὰρ ὅμοιον, πεπονθὸς ἐστι τὸ ταὐτὸν, ὥσπερ δὴ τὸ ἀνόμοιον, πεπονθὸς τὸ ἕτερον· δείκνυσι δὲ ὡς ἄρα τὸ ἓν, ἐκβέβηκε κατὰ μίαν ἁπλότητα. καὶ τῆς τοιαύτης τῶν θεῶν ἰδιότητος. τὸ γὰρ τῆς ταὐτότητος, καὶ ἑτέρου δυνάμεως ὑπερίδρυμον, πολλῷ μείζονως ὑπερέχῃ τῶν κατὰ ταῦτα τὴν ὑπόστασιν λαχόντων ἡνῶν. Τί οὖν μετὰ τοῦτο λοιπόν; ἢ δῆλον ὅτι τὸ ἐγκόσμιον τῶν θεῶν πλῆθος; ἀλλὰ καὶ τοῦτο διττὸν, τὸ μὲν, οὐράνιον, τὸ δὲ ὑπὸ σελήνην. τούτων δὴ εὖν, τὸ μὲν κατ' οὐρανὸν περιπολοῦν ἅμα τῷ ἴσῳ, καὶ τῷ μείζονι, καὶ τῷ ἐλάσσονι συμπροήεισι. τὸ δὲ ὑπὸ σελήνην, τὸ μὲν ἴσον, ἔλαχε πλῆθος διαφέρον τῆς οὐρανίου ἰσότητος. τὸ δὲ ὑπέρον, τῇ τοῦ πλείονος αὖ, καὶ ἐλάττονος δυνάμει πεμνόμενον.

Καθ' ἕτερον ἄρα τῶν θείων ἡνάδων, μονὰς ἂν εἴη, καὶ δυὰς, ἀλλ' αὖ μὲν, τῷ ἑνὶ, καὶ τῇ ταυτότητι συγγενής. κάτω δὲ, τῷ πλήθει, καὶ τῇ νοερᾷ τῆς ἑτερότητος οὐσίᾳ. πάντων δ' ἄρα τούτων ὑπερέχει τὸ ἕν. τὸ μὲν γὰρ ἴσον παντάχοῦ, τῶν αὐτῶν ἐστι μερῶν. τὸ δὲ ἄνισον, ἑτέρων. τὸ πάντῃ ὁμοῦ ταὐτότητος ἐξῃρημένον, καὶ τῆς συζύγου πρὸς αὐτὸ ἑτερότητος, τίς μηχανή ποτε μετέχειν ἰσότητος ἂν, καὶ ἀνισότητος; πρὸς δὲ τούτοις ἅπασι τοῖς θείοις διακόσμοις, καὶ τὰ τῶν ψυχῶν ἡνωτῶν ἐκθεουμένων, καὶ ὡσὶ δὴ θεοὺς διαιρουμένων, νοήσωμεν. ἐν ἑκάστῃ γὰρ τῶν θείων περιόδων, καὶ τῶν ψυχῶν, τὸ πρῶτον ἡνῶσθαι φανέντα συμφυόμενον τοῖς θεοῖς. ἐπεὶ καὶ ἐν οὐρανῷ, καὶ ὑπὸ σελήνην θείαι ψυχαὶ τὴν τῶν θεῶν εἰς τὸν κόσμον ὑποδέξαντο διαίρεσιν, ὡς που καὶ ὁ Ἀθηναῖος ξένος ἀποδείκνυσι. τὸ μὲν οὖν ψυχικὸν πλάτος τῷ χρόνῳ, καὶ τῇ κατὰ χρόνον ζωῇ χαρακτηρίζεται.

Ἡ δὲ τῶν θείων ψυχῶν ἰδιότης τὸ αὐτὸ νεώτερον, ἅμα καὶ πρεσβύτερον ἑαυτοῦ τε, καὶ τῶν ἄλλων ἀποδείκνυσι· κατὰ μὲν τὸν αὐτὸν αἰεὶ χρόνον περιπορευόμεναι, καὶ τῷ τέλει συναθροίσουσι τὴν ἀρχὴν, ὁμοῦ ὡς πρὸς τέλος τῆς ἀπείρου ἐούσης περιόδου, νεώτεραι, ὁμοῦ δὲ ὡς πρὸς ἀρχὴν ἀνακυκλούμεναι, πρεσβύτεραι γινόμεναι διαπελοῦσι· πᾶσι δὲ αὐταῖς ἡλικίαν καὶ τὸ μέτρον τοῦ χρόνου παῦλαν ἀεὶ διατηροῦσι. παλίνσυστότης ἐστὶν ἐν αὐταῖς, καὶ ἑτερότης, ἡ μὲν, τὴν ἰσότητα κατὰ χρόνον, ἡ δ', τὴν ἀνισότητα φυλάττουσα. προϋφέστηκεν ἄρα καὶ τῶν θείων ψυχῶν τὸ ἓν, καὶ συναπεφύνα καὶ ταύταις τοῖς θεοῖς. ἐπ' αὐτὸ δὴ λοιπὸν ἤκωμεν τὸ πέρας τῆς ὅλης τῶν κρειττόνων διακοσμήσεως. ἡ, τὰ ἡνῶσθαι τὰ συναπερμα τοῖς θεοῖς, καὶ τετιχῆ μεριζόμενα τοῖς κατὰ χρόνου περίοις, ἐκφαίνει μὲν, ὁ παῖτων ὁμοῦ τῶν νοητῶν αὐτὸς ἐξηρημένος ἡ καὶ τούτων ἀποδείκνυται πᾶσι τοῦ Παρμενίδου νοεραῖς ὑπολαβαῖς.

Τοῦ δὲ χρόνου πασῆς ἐπέκεινα, καὶ τῆς κατὰ χρόνον ζωῆς, οὐδεμία μηχανὴ ζωῆς μεμιγμένης τοῖς μεριζομένοις τοῦ χρόνου δουλεύειν πεφύκοις.

Κατὰ μίαν ἄρα, καὶ ἄγνωστον αἰτίαν τὸ πρῶτον τῶν ὅλων, θεούς τε πάντας ἐξέφηνε, καὶ θείας ψυχὰς, καὶ τὰ κρείττονα ἥμιν, καὶ οὔτε συμπλέκεται τοῖς ἐμπαθῆ γενήμασιν, οὔτε ἀφίστησι τῆς αὐτοῦ. πάντη δὲ αὐτὸν ὑπερβεβηκὸς ἐν ἀπλότητι ἀμιγείᾳ, καὶ τῆς ἑνώσεως ὑπερβολῇ, πᾶσιν ἀδιακρίτως πάντα παρέδωκε μοῦ, καὶ τὴν ἐν τῇ προόδῳ τάξιν ἐνέδωσε. μεχρὶ μὲν τούτων ὁ Παρμενίδης ἄνωθεν ἀπὸ τῆς νοητῆς θεωπῆς τῶν πρώτων νοερῶν θεῶν ἁρμηνεύσας, προσελήλυθε κατὰ τὰ μέτρα τῆς ἀποφάσεως, πάντα θεῶν ἥνωται, καὶ τῶν θείων ἑνάδων τὰ μεμιγμένα, καὶ συνειλιγμένων ὑφιστὰς, καὶ πάντων ἐπέκεινα τὸ ἐν ἐξηρημένον ἀῤῥήτως ἀποφαίνων. Πάλιν δὲ ἐπιστρέφει ἐπ' ἀρχὴν ἀναγωγὸς, καὶ τὴν τῶν ὅλων ἀποστροφὴν ἀπομιμούμενος, τῶν ἀκροτάτων θεῶν, τῶν νοητῶν λέγω, χωρίζει τὸ ἓν αὐτὸ μάλιστα τῶν ὑπερκοσμίων θεωμένων, καὶ τῶν ἀμηχάνων πρὸς τὰ ἄλλα πάντα τῆς ἑνώσεως ἐξαλλαγὴν, ἢ μὴ μόνον αὐτὸ τῶν ἀδύτων, ἢ τρίτων ἐν τοῖς θείοις Χαλδαίοις ὑπερβεβημένων ἀποδιδόντα, ἀλλὰ καὶ αὐτὸν ἀπερίβολον τῶν νοητῶν ἑνάδων, καὶ ἁπλοῦν συνεστίχως τῇ τῶν κρυφίων ἐκείνων ἁπλότητι, καὶ οὐ λόγῳ τῶν πεπλεγμένων λόγων, ἀλλ' αὐτῇ τῇ νοερᾷ μόνον ἀπιδόλῃς. νῷ γὰρ τὰ νοητὰ γνωρίζεσθαι πέφυκε. τοῦτ' οὖν καὶ ὁ Παρμενίδης ἔργῳ δείκνυσι, τὰς μὲν λογικὰς μεθόδους ἀποβαλὼν, καπὶ δὲ νοῦν ἐνεργῶν, καὶ τῆς οὐσίας τὸ ἓν ἐπέκεινα λέγων, καὶ τοῦ ἑνὸς ὄλου. οὐ γὰρ ἐκ τῶν πρόσθεν συμπερασμάτων, τοῦτο συλλελόγισται. ἰῷ γὰρ ὁ πρὸ τῶν πρώτων αὐτῶν θεῶν λόγος ἀναπέφηνε, ὃν τῶν χειρόνων τὴν πίστιν ἐφελκόμενος. καὶ τὰς γνώσεις οὖν, καὶ τὰ τῶν γνώσεων ὄργανα πᾶσι, τῆς τοῦ ἑνὸς ὑπεροχῆς ὑπολειπόμενα κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον λαμπύνεται, καὶ πελυσῖα δὴ καλῶς εἰς τὸ ἄῤῥητον τοῦ πάντων ἐπέκεινα θεοῦ. μὴ γὰρ πρὸς νοῦ ἐπιστήμην ἐνεργείας, καὶ πρὸς νοερὰς ὑπιβολὰς, ἢ πρὸς τὸ ἄγνωστον ἑνώσεις ἐστὶν, εἰς ἰὼ δὴ καὶ ὁ Παρμενίδης τὸν σύμπαντα λόγον ἀνενεγκὼν, συμπαθαίνομεν τῇ πρώτῃ ὑποθέσει, πανάῤῥητα τὰ θεῖα γνώσεως ἑνώσεως ἐξήρηται, τῶν τε νοητῶν, καὶ τῶν ἀληθῶν ἀμεθεκτέον ὑπάρχον, καὶ τῶν μετεχομένων μονάδων ἀῤῥήτως ὑποστάσεων.

Διὸ καὶ τοῦ ἑνὸς ἐπέκεινα τοῦ τῇ οὐσίᾳ συζυγοῦντος ἄῤῥητος, καὶ πᾶσος ὁμοῦ δὲ μετεχομένου τῶν ἑνάδων πλήθους.

ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ ΔΕΥΤΕΡΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ.

Quod enim est ultra, *supraq;* omne tempus, & *supra* vitam, quæ est in tempore, nulla ratione particularibus temporis periodis servire potest.

Per unam igitur, & ignotam causam id, quod hujus universitatis est primum, & Deos omnes, & divinas animas, & præstantiora *Deorum, & animarum* genera produxit. Neq; connectitur cum suis fœtibus, *neq; conjungitur cum sua progenie*, neq; multiplicatur circa fœtus ipsos, *& circa suam progeniem*. Cum autem ex ipsis ubiq; excesserit, in admirabili simplicitate, & unionis, *ac unitatis* superlatione, *& excellentia*, omnibus indiscrete & ipsum progressum, simul & ipsum in progressu ordinem largitur. Huc usq; verò Parmenides ex alto, à mente-percepta specula primorum intellectualium Deorum profectus, progressus est secundùm mensuras procreationis, *& progeniei à prima causa manantis*, & ipsa Deorum genera, & Deorum unitorum, & consequentium *genera* constituens, & semper ipsum unum ex omnibus *Entibus* ineffabiliter exemptum demonstrans. Rursus autem hinc ad ipsum principium redit, & universorum conversionẽ imitans, à summis Diis, à mente-perceptis dico, separat ipsum Unum. Sic autem ipsius *Unius* excellentiam maximè contemplabimur, & impossibilem cum aliis omnibus unionis immutationem, nisi solùm ipsum *Unum* demonstremus *esse* situm supra secundos, & tertios *ordines, qui sunt* inter divinos ordines: sed etiam ipsis mente-perceptis Unitatibus anteponi, idq; per eandem seriem, *& cognationẽ*, quę est cum illa illorum occultorum simplicitate, non autem per varia verba: sed per ipsam tantùm intellectualem primam notionem. Mente enim cognosci naturaliter solent ea, quæ mente percipiuntur. Hoc igitur & ipse Parmenides re ipsa demonstrat, Logicas quidem methodos relinquens, secundum verò mentem agens, & dicens ipsum Unum esse supra ipsam Essentiam, & supra id, quod Unum est. Haud enim ex præcedentibus conclusionibus hoc conclusum est. Fuisset enim hæc oratio de ipsis primis Diis, demonstratione carens, ex deterioribus probationem eliciens. Ergo *Parmenides* & ipsas notiones, & ipsarum notionum instrumenta omnia, eodem tempore ipsâ ipsius Unius excellentiâ longè inferiora esse contendit, & præclarè profectò definit in illud ineffabile *numen* illius Dei, qui est supra omnia. Post illas enim actiones, quæ sunt per scientiam, & *post* intellectuales primas notiones, est illa unio, quæ est cum illo *Dei numine* ignoto, ad quam etiam Parmenides totam *suam* orationem referens, primâ hypothesi concludit, omnia quidem divina genera ex Uno pendêre dicens, ipsum verò *Unum* singulariter, *unoq; modo* ex omnibus exemptum esse demonstrans, & mente-percepta, & sensilia nullo modo participare, *nec ab illis participari docens*, & Unitatum *ab eo* participatarum ineffabili-modo constituendarum vim habere, *earumq; fundatricem causam esse demonstrans*.

Quamobrem etiam dictum est *ipsum Unum esse* supra illud Unum, quod cum Essentia conjunctum est, & simul *supra* omnem Unitatum multitudinem, quæ *ab illo Uno* participatur.

FINIS SECUNDI LIBRI.

PROCLI
PLATONICI PHILOSOPHI,
DE THEOLOGIA SECUNDUM PLATONEM,
LIBER TERTIUS.

CAPITA TERTII LIBRI,

CAPUT I.

QVòd post verba de uno principio facta, generaliter de divinis ordinibus tractare oporteat, *ut sciamus* & quot sint, & quomodo alii ab aliis dividantur, *& distinguantur*.

CAPUT II.

Quòd multitudo Unitatum post Unum subsistit, secundùm, *& per* quas Dii *suam* essentiam habent.

CAPUT III.

Quot oporteat demonstrari ante inventionem multitudinis divinorum ordinum, & horum continua, *proximaq;* traditio.

CAPUT IV.

Quòd omnes Unitates sint participabiles. Et quòd Unum solum sit illud, quod est revera supereſſentiale: *id est, supra omnem essentiam*, cætera verò omnia ab essentiis participentur.

CAPUT V.

Quòd communiones quidem Unitatum Uni propinquiorum in simpliciores hypostases progressæ sint, remotiorum verò *ab Uno*, in compositiores.

CAPUT VI.

Quænam sint ea, quæ divinas Unitates participent, & quisnam sit earum inter se ordo. Et quòd ipsum quidem Ens, *est* antiquissimum. Vita verò, *est* secunda, Mens verò, tertia, Anima verò, quarta. Corpus verò, ultimum. Et quod tot etiam sint divinarum Unitatum distinctiones, *ac ordines*.

CAPUT VII.

Resumptio, *& repetitio* doctrinæ de Uno, & traditio biformium, *id est, duorum generum* principiorum, quæ sunt post ipsum Unum.

CAPUT VIII.

Quænam sint illa duo principia *rerum* omnium post ipsum Unum. Et quomodo Socrates ipsa in Philebo finem, & infinitum vocarit. Et quorum essentiæ sint ipsis Entibus.

ΠΡΟΚΛΟΥ
ΠΛΑΤΩΝΙΚΟΥ ΦΙΛΟΣΟΦΟΥ, ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΚΑΤΑ ΠΛΑΤΩΝΑ ΘΕΟΛΟΓΙΑΣ,
ΒΙΒΛΙΟΝ ΤΡΙΤΟΝ.

ΚΕΦΑΛΑΙΑ ΤΟΥ ΤΡΙΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ.

Κεφάλαιον ά.

ΟΤΙ μὴ πρὸ τῆς περὶ τῆς μιᾶς ἀρχῆς λόγον ποιῆ πραγματείαν ἔσεσθαι χρὴ περὶ τῶν θείων τάξεων, ὅσαι τε εἰσὶ, καὶ πῶς διαιροῦνται ἀπ' ἀλλήλων.

ΚΕΦ. β'.

Ὅτι πολλῶν ἑνάδων μὴ τὸ ἓν ὑπόστασις, καθ' ἃς οἱ θεοὶ τὴν ὑπόστασιν ἔχουσιν.

ΚΕΦ. γ'.

Πόσαι δεῖ, [l. δεῖ] προαπδειχθῆναι τῆς ὑφ' ἑνὸς ἕως δ' πληθυς τῶν θείων τάξεων, καὶ τούτων συνεχὴς παράδοσις.

ΚΕΦ. δ'.

Ὅτι πᾶσαι αἱ ἑνάδες μεθεκταὶ, καὶ ὅτι ἓν μόνον τὸ ὡς ἀληθῶς ὑπερούσιον. τὰ δ' ἄλλα πάντα μετέχεται ὑπ' οὐσιῶν.

ΚΕΦ. ε'.

Ὅτι αἱ μεθέξεις τῶν μᾶλλον ἐγγυτέρων τοῦ ἑνὸς ἑνάδων, ἁπλούστεραι πρόεισι ὑποστάσεις. τῶν δὲ πορρωτέρων, εἰς σύνθετοτέρας.

ΚΕΦ. ς'.

Τίνα τὰ μετέχοντα τῶν θείων ἑνάδων, καὶ τίς αὐτῶν ἡ πρὸς ἄλληλα τάξις. καὶ ὅτι τὸ μὲν ὂν πρεσβύτατον. δεύτερα δὲ, ἡ ζωὴ. τρίτος δὲ, ὁ νοῦς. πεπίρτη δὲ ἡ ψυχὴ. τὸ δὲ σῶμα, ἔσχατον. καὶ ὅτι ποσαὶ τῶν θείων ἑνάδων εἰσὶν αἱ διακοσμήσεις.

ΚΕΦ. ζ'.

Ἐπανάληψις τῆς περὶ τοῦ ἑνὸς διδασκαλίας, καὶ τῶν μὴ τὸ ἓν δυοειδῶν ἀρχῶν παράδοσις.

ΚΕΦ. η'.

Τίνες εἰσὶν αἱ δύο μὴ τὸ ἓν τῶν πάντων ἀρχαὶ, καὶ πῶς αὐτὰς ὁ φιλήβου σωκράτης πέρας, καὶ ἄπειρον ὠνόμασεν. καὶ τίνων οὐσιῶν τοῖς οὖσι.

ΚΕΦ. θ.

Τί τὸ τρίτον ἐκ τῶν δύο παραγόμενον ἀρχῶν. καὶ διὰ τί μικτὸν αὐτὸ προσηγόρευσεν ὁ ἐν Φιλήβῳ Σωκράτης. καὶ ὅτι οὐκ ἄλλο ἐστὶν, ἢ τὸ πρώτως ἕν· καὶ πῶς τοῦτο προῆλθεν ἔκ τε τῶν δύο ἀρχῶν, καὶ ἀπὸ τοῦ ἑνός.

ΚΕΦ. ι.

Πῶς καὶ ἀπὸ τῶν εἰκόνων κατασκευάσειέ τις, ὅτι τὸ πρῶτον ὑποκείμενον ἐν τρισὶ, καὶ ἀπείρου τὸ ὂν ἐστιν, ἐν ᾧ. καὶ πῶς τοῦτο δεδιχοτομημένον διττὸν πέρας, καὶ ἄπειρον, τὸ μὲν, ἐν τῇ ὄντι, τὸ δὲ, πρὸ τοῦ ὄντος.

ΚΕΦ. ια.

Τίς ἡ τριὰς, ἣν φησιν ὁ ἐν Φιλήβῳ Σωκράτης ὡς μικτὴν ὑπάρχειν.

ΚΕΦ. ιβ.

Κοινὸς λόγος περὶ τῆς πρώτης νοητῆς τριάδος· καὶ ἕως ἀνάλογον τούτῳ προῆλθεν ἡ δευτέρα.

ΚΕΦ. ιγ.

Τίς ἡ δευτέρα νοητὴ τριὰς, ἀπὸ τοῦ ὑπερέχοντος· καὶ ἀπὸ τοῦ μετεχομένου, καὶ ἀπὸ τοῦ χαρακτηρίζοντος τὸ μικτὸν, ἀκολουθοτέρα παράδοσις.

ΚΕΦ. ιδ.

Τίς ἡ τρίτη νοητὴ τριάς. καὶ τί τὸ ὑπερέχον ἐν τούτῃ· τί τὸ μετεχόμενον· καὶ ὅτι τέλος κοινὸς λόγος περὶ τῆς τῶν τριῶν τριάδων διακρίσεως.

ΚΕΦ. ιε.

Πῶς ἐν Τιμαίῳ παραδίδοται αἱ νοηταὶ τριάδες. καὶ ἐπομνήσεις πλείους περὶ τούτου αὐτοζῶον, τρίτον ἔχειν τάξιν ἐν τοῖς νοητοῖς.

ΚΕΦ. ις.

Ὅτι ὁ αἰὼν κατὰ τὸν μέσον τάξιν τῶν νοητῶν ὑφέστηκεν, ἀποδείξεις πλείους.

ΚΕΦ. ιζ.

Ὅτι τὸ ἓν, ἐν ᾧ μένει ὁ αἰὼν, ἡ ἀκροτάτη τῶν νοητῶν ἐστι τάξις.

ΚΕΦ. ιη.

Κοινὸς λόγος περὶ πασῶν τῶν νοητῶν τάξεων κατὰ τὸν τοῦ Τιμαίου διδασκαλίαν. καὶ ἀκολουθοτέρα παράδοσις τῶν ἐν αὐταῖς ἰδιοτήτων.

ΚΕΦ. ιθ.

Περὶ τῶν νοητῶν εἰδῶν, καὶ τῶν τὰ ἰδιότητα αὐτῶν ἐκφαίνουσι διδασκαλίαν, [l. διδασκαλία.] καὶ πῶς ὑπάρχει, καὶ κατὰ ποίων αὐτῶν ὑφίστανται.

ΚΕΦ. κ.

Ὅτι καὶ κατὰ τῶν ἐν Σοφιστῇ λόγων δυνατὸν ἀκολουθεῖν τὰς τρεῖς νοητὰς τάξεις. ἐν οἷς λέγεται τί τὸ ἓν ὄν, τί τὸ ὅλον, τί τὸ πᾶν.

Caput IX.

Quodnam sit illud tertium ex duobus principiis productum, & cur ipsum Socrates in Philebo vocarit mixtum. Et quòd non aliud est, quàm quod primò Unum. Et quomodo hoc prodierit & ex duobus principiis, & ex Uno.

Caput X.

Quomodo & ex ipsis similitudinibus aliquis efficere possit, ut id, quod primum est conflatum ex fine, & infinito, sit illud ipsum Ens, in quo *res aliæ continentur*. Et quomodo hoc demonstratum fuerit. Quomodo duplex finis, & infinitum *sit*, partim quidem, in ipso Ente, partim verò, ante ipsum Ens.

Caput XI.

Quænam sit illa Trinitas, quam Socrates in Philebo omni mixto inesse dicit.

Caput XII.

Communis ratio, *& oratio* de prima mente-percepta Trinitate. Et quomodo per proportionem huic respondentem, *& convenientem* secunda prodierit.

Caput XIII.

Quænam sit illa secunda mente-percepta Trinitas, *manans* & ab eo, quod dominatum obtinet, & ab eo, quod participatur, & ab eo, quod figurat id, quod est mixtum. *Et horum* accuratior traditio.

Caput XIV.

Quænam sit illa mente-percepta Trinitas. Et quidnam sit illud, quod in hac dominatum obtineat. Quid sit illud, quod participatur. Et in fine communis ratio, *& oratio* de trium Trinitatum discretione.

Caput XV.

Quomodo in Timæo tradantur mente-perceptæ Trinitates. Et admonitiones plures circa hoc, *quod est* Per-se-vivens, *& Per-se-animal, quæ moneni*, hoc, tertium habere ordinem in mente-perceptis.

Caput XVI.

Quòd ævum in medio ordine *rerum* mente-perceptarum subsistat, demonstrationes plures.

Caput XVII.

Quod ipsum Unum, in quo manet ipsum ævum, sit summus *rerum* mente-perceptarum ordo.

Caput XVIII.

Communis tractatio de omnibus mente-perceptis ordinibus, secundùm Timæi doctrinam. Et accuratior traditio proprietatum in ipsis *comprehensarum*.

Caput XIX.

De mente-perceptis formis, & doctrina ipsarum proprietatem demonstrans. Et quomodò *sint formæ* quatuor, & à quibus causis *manantes* subsistant.

Caput XX.

Quòd etiam ex verbis in Sophista *comprehensis* possimus invenire tres mente-perceptos ordines. In quibus *verbis* dicitur quid *sit* ipsum Unum Ens, quid Totum, quid Omne.

Cap.

Caput XXI.

In-summam-contracta-tractatio, *& compendium* eorum, quæ dicta-sunt de mente-perceptis Trinitatibus. Et quòd illæ dividi possint in Patrem, & Facultatem, & Mentem. Admonitiones ex Platone *de rebus istis sumptæ*.

Caput XXII.

Quomodo in Phædro dicatur omne divinum, pulchrum, sapiens, bonum. Et quænam triplicia horum singulorum elementa Plato tradat. Et quomodo ex his ad unionem, & discretionem mente-perceptarum Trinitatum accedi possit.

Caput XXIII.

Quomodo multitudinem Deorum Parmenides in secunda hypothesi tradat. Et quomodo verba facturi simus de unoquoque ordine, conclusionibus illic *comprehensis* liberiùs utentes.

Caput XXIV.

Quænam sit prima Trinitas secundum Parmenidem, & unde oriatur, & quousque *Parmenidæ* progrediatur de ea docens.

Caput XXV.

Quænam sit secunda Trinitas. Et quomodo antecedenti *Trinitati* proxima, *& cum ea conjuncta*, à Parmenide tradatur. Et quousque produxerit de ea tractationem.

Caput XXVI.

Quænam sit tertia Trinitas. Et quomodo ipsam Parmenides per tertiam conclusionem demonstrarit.

Caput XXVII.

Communis tractatio de tribus conclusionibus, per quas illi tres ordines figurantur *rerum* mente-perceptarum. Et quomodo per has difficillimæ theologicæ dubitationes solvi possint.

Caput XXVIII.

Laudatio mente-perceptorum Deorum, simul & ipsam cum Bono unionem, & illam ipsorum essentiam ex *rebus* mente-perceptis exemptam declarans.

ΚΕΦ. κα.

Συγκεφαλαίωσις τῶν εἰρημένων περὶ τῶν νοητῶν τριάδων. καὶ ὅτι δυνατὸν διαιρεῖν αὐτὰς εἰς πατέρα, καὶ δύναμιν, καὶ νοῦν. ὑπομνήσεις ἐκ τοῦ Πλάτωνος.

ΚΕΦ. κβ.

Πῶς ἐν Φαίδρῳ λέγεται τὸ θεῖον καλὸν, καλὸν, σοφὸν, ἀγαθόν· καὶ τίνα τριπλᾶ τούτων ἑκάστου στοιχεῖα παραδίδωσιν ὁ Πλάτων. καὶ ὅτως ἐκ τούτων ἔστιν ἐπιβάλλειν δηλαδὴ τῇ τε ἑνώσει, καὶ τῇ διακρίσει τῶν νοητῶν τριάδων.

ΚΕΦ. κγ.

Πῶς τὸ πλῆθος τῶν Θεῶν ὁ Παρμενίδης ἐν τῇ δευτέρᾳ παραδίδωσιν ὑποθέσει· καὶ ὅπως ποιησόμεθα τὸν περὶ ἑκάστης πείρας λόγον, ἀποχρώμενοι τοῖς ἐκεῖ συμπεράσμασι.

ΚΕΦ. κδ.

Τίς ἡ πρώτη τριὰς ἣν ὁ Παρμενίδης. καὶ πόθεν ἄρχεται, καὶ μέχρι τίνος προείσι περὶ αὐτῆς ἀναδιδάσκων.

ΚΕΦ. κε.

Τίς ἡ δευτέρα τριάς· καὶ ὅπως τῇ περὶ αὐτῆς συνεχὴς ὑπὸ τοῦ Παρμενίδου παραδίδοται· καὶ μέχρι τίνος προήγαγε τὸν περὶ αὐτῆς λόγον.

ΚΕΦ. κς.

Τίς ἡ τρίτη τριάς· καὶ ὅπως αὐτὴν ὁ Παρμενίδης διὰ τοῦ τρίτου συμπεράσματος ἐξέφηνε.

ΚΕΦ. κζ.

Κοινὸς λόγος περὶ τῶν τριῶν συμπερασμάτων, δι' ὧν αἱ τρεῖς τάξεις χαρακτηρίζονται τῶν νοητῶν. καὶ ὅπως διὰ τούτων λύειν δυνατὸν τὰ χαλεπώτατα τῶν θεολογικῶν ἀπόρων.

ΚΕΦ. κη.

Εὐφημία τῶν νοητῶν Θεῶν, ὁμοῦ καὶ τῆς περὶ τὸ ἀγαθὸν ἑνώσεως, καὶ τῆς ἐξηρημένης τῶν νοητῶν ὑπαρξεως αὐτῶν ἐκφαινούσης.

ΠΡΟΚΛΟΥ,
ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΚΑΤΑ ΠΛΑΤΩΝΑ ΘΕΟΛΟΓΙΑΣ,
ΒΙΒΛΙΟΝ ΤΡΙΤΟΝ.

Κεφάλαιον ά.

ΗΜΕΝ ΟΥΝ ΠΕΡΙ ΤΟΥ πρώτου Θεου παρὰ τῷ Πλάτωνι θεολογία, παίδε τίς ἐστιν, ὡς ἐμοὶ καλῶς φαίνεται, καὶ τηλικαύτην ἔλαχε παρὰ πάντας τοὺς ἄλλους περὶ τῶν θείων λόγους ὑφήγησιν, ὁμοῦ μὲν τὴν ἄρρητον ἕνωσιν αὐτοῦ σεμνῶς διαφυλάττουσα, τῶν ὅλων ἐξηρημένην, καὶ ἀπειράριθμον πάσης τῆς γνωσικῆς περιοχῆς ἁπάντων τῶν ὄντων ἐκβεβηκυῖαν, ὁμοῦ δὲ τὰς ἀναγωγοὺς ὁδοὺς ἐπ' αὐτὸν ἐκφαίνουσα, καὶ τὴν ὠδῖνα τῶν ψυχῶν, ἣν ἔχουσιν ἀεὶ πρὸς πάντων πατέρα, καὶ περπόθητον τελεοῦσαν, καὶ τὸν ἐν αὐτῇ ἀνάψασα πῦρ ἔρωτος, ἀφ' οὗ δὴ μάλιστα πρὸς τὸν ἄγνωστον σωτῆρα πᾶσα ἡ ἔνθεος ὑφέχυται. μετὰ δὲ τοῦτον ἑξῆς τὸν ἀμέθεκτον αὐτὸν καὶ ἄρρητον, καὶ ὡς ἀληθῶς ὑπερίδρυτον αἰτίαν ἁπάσης οὐσίας, καὶ πάσης δυνάμεως, καὶ πάσης ἐνεργείας κεχωρισμένον, σωτικῆς ἐστι ὁ περὶ τῶν Θεῶν λόγος. τί γὰρ ἄλλο τοῦ ἑνὶ συνάπτεσθαι ποιεῖ τῶν ἐναδικῶν ἡγεμόνων, ἢ τὸ τοῦ ἑνιαίου Θεοῦ συνιδρύσασθαι μᾶλλον τῶν πολλῶν Θεῶν; πῶς δὴ τούτων ἐφεξῆς τὸν Πλάτωνος ἀμήχανον ὅσον θεωρίαν ἀναπτώσωμεν, αἰτοῦντες συνθέας ἡμῖν ἀνάπτειν τὸ τῆς ἀληθείας φῶς παρακαλέσαντες. βέλομαι δὲ πρὸ τοῦ καθέκαστα θεωρίας, αὐτὸ τοῦτο καταδεῖξαι, καὶ διὰ βραχέων ποιήσασθαι τοῖς ἀκούσι φανερόν, ὡς ἀρχὴ πάσης ἐστὶ τῶν θεῶν τὰς τάξεις ἀναγκαῖον, ὅπερ ἡμῖν ὁ δὲ Πλάτωνος Παρμενίδης ἐν φανερῷ καὶ τὴν δευτέραν ὑπόθεσιν. τοῦτο δὴ ἦν πρὸ τῶν ἄλλων ἁπάντων καταφανὲς ἡγεμὼν τοῖς ἀναβασμοῖς ὑπάρχειν. τὸ γὰρ δεύτερον τῆς πρώτου πύλας μὲν μᾶλλον ἢ ἐν τοῖς θείοις διακόσμοις, καθ' ὁμοιότητα τοιούτων ἀποτελεῖ πρὸς τὰς οἰκείας ἀρχάς. ἐπεὶ γὰρ ἡ φύσις, καὶ ὁ νοῦς, καὶ τὰ γονικῶν αἰτίων ἕκαστον πρὸ τῶν ἀνομοίων, τὰ ὅμοια πρὸς αὐτὸ κατὰ μίαν πέφυκε, καὶ συνάπτειν ἑαυτοῖς. ἀεὶ γὰρ δεῖ συνέχειν τὴν πρόοδον εἶναι τῶν ὄντων, καὶ μηδὲν παρεμπίπτειν, κενὸν μὴ ὂν ἐν τοῖς ἀσωμάτοις, μὴ ὂν ἐν τοῖς σώμασιν, ἀνάγκη τὸ πρόσω ἕκαστον φύσει, δι' ὁμοιότητος πρόσω εἶναι. ζωὴν μὲν γὰρ εἶναι τῷ αὐλῷ τὸ αὐλεῖν, ἁδαμῶς θεμις. ὕφεσις γὰρ, καὶ ἔλλειψις ἡ δὲ παρέγγυος ἑνώσεως, ἀπορροὰ πεδεύτερα. καὶ γὰρ αὖ καὶ τῇ πρώτῳ τὸ δεύτερον ἓν ποιῶν, ὁμοίως ἂν ἑκάτερον ἓν ζωὴν, ἑ τὸ μὲν, αὐλεῖν, τὸ δὲ, αὐλαστόν.

DE THEOLOGIA SECUNDUM PLATONEM,

LIBER TERTIUS.

Caput I.

ILLA IGITUR DE PRIMO Deo apud Platonem Theologia, talis quædam est, ut mihi videtur, & talem superlationem *& excellentiam* est nacta erga omnes alias de *rebus* divinis tractationes, simul quidem ineffabilem Unionem ipsius *primi Dei* magnificè conservans, & ex universis exemptam, & non circumscriptam *ullis terminis: sed* omnibus cognitione prædita comprehensionibus ex omnibus Entibus egressam; simul etiam vias ad ipsum *Primum Deum* reducentes demonstrans, & illum animarum partum, quem, *i. e. illud vehemens animarum desiderium, quod* semper habent illius omnium Patris & Progenitoris, perficiens, & in ipsis illam accendens facem de quam præcipuè cum illa ignota Unius excellentia conjunguntur. Post hanc autem imparticipabilem, ineffabilem, & verè supereſſentialem causam ab omni essentia, & omni facultate, & omni actione separatam proxima est ipsa de Diis tractatio. Quid enim aliud ante Unitates cum Uno conjungi fas *est*, vel quid cum unico Deo magis est conjunctum, quàm ipsi multi Dii? De his verò deinceps illam propemodum incredibilẽ Platonis contemplationẽ explicemus, ipsos Deos precati, ut veritatis lumen nobis accendant. Volo autem ante singulas hujus cõtemplationis partes, hoc ipsum convincere, & per demonstrationem auditoribus facere manifestum, profectò necesse *esse* tot esse Deorum ordines, quot ille Platonis Parmenides nobis in hypothesi secunda demonstrat. Hoc igitur ante alia omnia perspicuum arbitror esse illis, qui judiciũ perversum non habent, *scilicet* secundas progressiones ubiq; quidẽ præcipuè verò in divinis ordinibus, per hujusmodi *rerum* similitudinem perfici, ad sua principia *revocatas*. Nam & ipsa natura, & Mens, & generatricium causarũ una-quæq; ante dissimilia, similia ad se & adducere, & secum conjungere solet. Si enim oportet continuum progressum esse ipsorum Entium, & nihil incidere vacuũ nec in incorporea, nec in ipsa corpora, necesse *est* unũquodq; quod progreditur naturâ, per similitudinẽ progredi. Nam nullo-modo fas *est* ipsum causatum, idem esse cum ipsa causa. Remissio enim, & defectus unionis ipsius producentis *causæ* progignit secundas *res*. Etenim si secundum idem esset cum primo, eodẽ-modo utrumque esset idem, non autem alterum quidem, causa, alterum verò, causatum.

Si

Si verò propter ipsum Esse, alterum quidem habet productricis, *i. e. rerum producendarum vim habentis* facultatis abundantiam, alterum verò, substitutæ, *subjectaq; facultatis* defectum, hæc secundùm naturam, alia ab aliis distincta sunt, & id, quod generandi vim habet, *& id quod generat*, excellentius est eo, quod genetatur. Et identitas non est rerum adeò differentium. Nisi verò *res sic accipiatur*, id quod est secundum, idem est cum primo. Si verò diversum est tantum, *hæc* neque conjungentur inter se, neq; alterum erit-particeps alterius. Nam conjunctio & participatio, est profectò rerum, quæ conjunguntur, communio, & sympathia, *i. e. naturæ cognatio atq; consensus* eorum, quæ participant *aliquid*, cum iis, quæ participantur. Si verò simul idem, & diversum *est* (siquidem *est* identitas, *est aliquis* defectus & *aliquid* quod à facultate huic contraria superatur) non ampliùs ipsum Unum erit principium progressus ipsorum Entium, nec unaquæq; generatricium causarum in Boni ordine existet ante secundas *causas*. Nam ipsum Unum, non divisionis: sed amicitiæ est causa. Et ipsum Bonum convertit res-generatas ad suas causas. Ipsa verò conversio, & amicitia secundorũ est ad priora per similitudinem: sed non dissimilis naturæ. Si igitur ipsum Unum est causa ipsorum Universorum, & si ipsum Bonum est omnibus eximiè, *vehementer* expetendum, per similitudinem ubiq; constituit antecedentiũ causarum fœtus, ut & progressus sit secundùm ipsum Unum, & conversio, *atq; reversio* ipsorum progredientiũ ad ipsum Bonum. Neq; enim est conversio sine similitudine, neq; generatio ipsorum effectuum unquam esse potest, *quæ reverterentur* ad sua principia. Hoc igitur hîc maneat confessione-concessum. Secundum verò etiã præter hoc, & quod per hoc demõstratur, *est illud*, quod necesse *sit*, omnem Unitatem producere numerum sibi convenientem, *& ejusdem generis existentem*, naturâ quidem, naturalem, animam verò, animalem, mentem verò, mentalem, *ut ita loqui liceat, i. e, intellectualem, in mente, & in intelligentia versantem*. Si enim quicquid generãdi vim habet, ante dissimilia gignit similia, ut antè demonstratum-est, profectò unaquæq; causarum, suam formam, & proprietatem suis fœtibus tradet, & antè-quam rerum longè progressarum, & à sua natura separatarum essentiam-constituat, res vicinas secundùm, *& propter* ipsum Esse, & conjunctas cum ipsa *causa rerum procreatrice*, per similitudinem constituit. Omnis igitur Unitas constituet multitudinem quidem, ut *aliquid* se ipsa posterius generans, & *id procreans*, quod dividit facultates in ipsa *Unitate* occultè priùs-existentes. Quæ enim sunt uniformiter in Unitate, & conjunctim, hæc in ipsis Unitatis fœtibus separatim apparent. Et hoc profectò declarat & ipsa universa natura, quæ in Uno continet rationes omnium *rerum*, & earum, quæ sunt in Cœlo, & earum, quæ sunt sub Luna. Distribuens verò suas facultates naturis, quæ ab ipsa *Unitate manantes* dividuntur per, *vel in, vel circum* ipsa corpora. Et enim terræ, & ignis, & Lunæ natura ex universa *natura* suam proprietatẽ, & formam habet, & agit cum universa *rerum natura*, & continet suam sortem. Declarat autẽ *hoc ipsum* etiam ipsa Mathematum, & numerorum Unitas.

Cùm enim ipsa *Unitas* sit primò omnia, & cùm formas numerorum in se- ipsa propter-seminos producendi-vim-inclusam, constituat, dividit extra prodeuntibus numeris alias aliis facultates.

εἰ δὲ αὖτῳ τῷ εἶναι, τὸ μὲν, ἔχει τῆς προακτικῆς δυνάμεως περιουσίαν, τὸ δὲ, τὴν τῆς ὑφισταμένης ἔλλειψιν, διώρισται καὶ κατὰ φύσιν ἀπ' ἀλλήλων, καὶ περέχει τὸ γεννητικὸν τὸ γεννητικόν. καὶ τοιότης ἐστὶ τῶν τοιούτων διαφερόντων πραγμάτων. εἰ δὲ μὴ, ἔστι ταυτὸν τῷ πρώτῳ τὸ δεύτερον. εἰ μὲν ἕτερον εἴη μόνον, οὐδὲ ἂν συναπτοιτο ἀλλήλοις, οὐδὲ ἂν μετέχοι θατέρου θάτερον· ἡ γὰρ συναφὴ, καὶ ἡ μέθεξις, κοινωνία ἐστὶ πάντων συναπτομένων ἐστὶ, καὶ συμπάθεια τῶν μετεχόντων πρὸς τὰ μετεχόμενα. εἰ δὲ ἅμα ταυτὸν, καὶ ἕτερον (εἰ μὲν ταυτότης, ἐνδεὲς, καὶ τῇ πρὸς ταὐτὸν ἐναντίᾳ δυνάμει κρατούμενον) οὐκ ἂν ἔτι τὸ ἓν ἐξάρχοι τῆς πρόοδου τῶν ὅλων, οὐδὲ ἂν ἕκαστον τῶν γονικῶν αἰτίων ἐν ἀγαθοῦ τάξει πρὸ τῶν δευτέρων. τὸ γὰρ ἓν, οὐ διαιρέσεως, ἀλλὰ φιλίας ἐστὶ σύλλογον. καὶ τὸ ἀγαθὸν ἐπιστρέφει τὰ γονώμενα πρὸς τὰς αὐτῶν τὰς ἑαυτῶν. ἡ δὲ ἐπιστροφὴ, καὶ ἡ φιλία τῶν δευτέρων πρὸς τὰ πρότερα δι' ὁμοιότητός ἐστιν, ἀλλ' οὐ τῆς ἀνομοίου φύσεως. εἰ ἄρα τὸ ἓν αὐτῶν ἐστι τῶν ὅλων, καὶ τὸ ἀγαθὸν ἐξηρημένως ἐφέτον ἐστὶ πᾶσι, δι' ὁμοιότητος ὑφίστησι πᾶσαν τὰ γεννήματα τῶν προηγουμένων αἰτίων, ἵνα καὶ πρόοδος ᾖ τοῦ ἑνὸς, καὶ ἐπιστροφὴ τῶν προϊόντων πρὸς τἀγαθόν· ἅπερ δὲ ἐπιστροφὴ χωρὶς ὁμοιότητος, οὐκ ἔστι γένεσις τῶν τοιούτων λεγομένων ἂν ποτε πρὸς τὰς οἰκείας ἀρχάς. Τοῦτο μὲν οὖν κἀκεῖθεν διωμολογημένον ἐνταῦθα. δεύτερον δ' ἔτι πρὸς τούτῳ, καὶ διὰ τούτου δηλούμενον, ὡς ἀνάγκη πᾶσαν μονάδα παρέχειν ἀριθμὸν αὐτῇ σύστοιχον, τὴν μὲν Φύσιν, Φυσικὸν, τὴν δὲ ψυχὴν, ψυχικὸν, τὸν δὲ νοῦν, νοερόν. εἰ γὰρ ταῦτα τὸ γεννητικὸν πρὸ τῶν ὁμοίων τι ὅμοια γεννᾷ, καθάπερ δέδεικται πρότερον, ἕκαστον δήπου τῶν αὐτῶν, τὴν ἑαυτοῦ μορφὴν, καὶ ἰδιότητα τοῖς οἰκείοις παραδώσει γεννήμασι, καὶ πρὸ τῶν πόρρω προελθόντων, καὶ τῆς ἑαυτοῦ φύσεως κεχωρισμένων ὑποστελικὸν γένηται, τὰ ἐγγὺς κατὰ τὸ εἶναι, καὶ συνημμένα, πρὸς αὐτὸ δι' ὁμοιότητα ὑφίστησιν. ἄπεισι τοίνυν μονὰς ὑποστήσει πλῆθος μὲν ὡς ἑαυτῆς δεύτερον γεννῶσα, καὶ μεριζόμενον τοῖς ἐν αὐτῇ κρυφίως προϋπαρχούσαις δυνάμεις. ἃ γὰρ ἔστιν ἑνοειδῶς ἐν τῇ μονάδι, καὶ συνεπτυγμένως, ταῦτα διηρημένως ἐν τοῖς ἐκγόνοις τῆς μονάδος ἀναφαίνεται. καὶ τοῦτο δηλοῖ μέν που καὶ ἡ ὅλη Φύσις ἡ πάντων ἐν ἑνὶ περιέχουσα λόγους τὰ ἐν οὐρανῷ καὶ τὰ ὑπὸ σελήνην. καὶ ἀνάπαλιν δὲ τὰς ἑαυτῆς δυνάμεις ζωὰς ἀπ' αὐτῆς εἰς τὰ σώματα μεριζομένας φύσεσι, καὶ γῇ γῆς, καὶ ἡ πυρὸς, καὶ ἡ σελήνης φύσις, ἐκ τῆς ὅλης ἔχει τὴν ἑαυτῆς ἰδιότητα, καὶ μορφὴν, καὶ ἐνέργειαν μὴ τῆς ὅλης, καὶ σωτηρίαν ἑαυτῆς κλῆρον. δηλοῖ δὲ καὶ ἡ τῶν μαθημάτων, καὶ ἀριθμῶν μονάς.

πάντα γὰρ ὅσα πρώτως αὐτὴ, καὶ τὰ εἴδη τῶν ἀριθμῶν ἐν ἑαυτῇ πατρικῶς ὑποστήσατο, διαιρεῖ τοῖς ἔξω προελθοῦσιν ἀριθμοῖς ἄλλως ἄλλοις δυνάμεις·

Universidad de Deusto
Biblioteca

εὐ γὰρ λῶ ὁμωίως ὁμοῦ γονιμώτερον, ἀθρόαν τὴν τοῦ γονίμου οὐσίαν ἀναδέχεσθαι. καὶ πάντων ἀνάγκη τῶν ἐν αὐτῇ πρωτουπαρχόντων εἰλικρινῆ τὴν γονιμον ἐκφάνειαν δύνασθαι. πλῆθος οὖν ὑφίστασθαι δεῖ αὐτὸ, καὶ ἀριθμούς, [l. ἀριθμὸς] διανεμομένου τὰς ἐν ἑαυτῷ μυρίους ἀθρόας ἰδιότητας. ἐπεὶ γὰρ (ὥσπερ εἴρηται πρότερον) τὸ ὅμοιον ἀεὶ τοῦ ἀνομοίου τῇ οἰκείᾳ συγγενέστερον, τὸ μὲν, ἔστι τῶν ὁμοίων πρὸς τὴν μονάδα πλῆθος πρόσιον ἀπ' αὐτῆς. τὸ δὲ, τῶν ἀνομοίων. τὸ γὰρ αὐτὸ ὅμοιον τῇ μονάδι πλῆθος, τοῦτο ἐστὶ διηρημένως, ὅσας ἡ μονὰς ἀδιαιρέτως. ἀγαθὸ δύναμιν ἔχει, καὶ ὑπάρξιν ἰδίαν ἡ μονὰς, ἔστω καὶ ἐν τῷ πλήθει τὸ αὐτὸ τῆς ὑπάρξεως εἶδος, μὴ τῆς ὑφέσεως πρὸς τὸ ὅλον.

Τὸ τρίτον τοίνυν ὅτι τούτοις θεωρήσωμεν, τὸ τῶν προϊόντων, τὸ μὲν ἑκάστερον τῆς αἰτίας, πλειόνων εἶναι μηνυτικὰ, καὶ πόσων ἅμα συνεξισοῦσθαι ταῖς ἑαυτῶν προϊούσαις. τὸ δὲ πορρώτερον, ἐλαττόνων, καὶ κατὰ τὴν τῆς δυνάμεως ἐλάττωσιν, συνεξαλλάττειν τὸ τῆς ποιήσεως σπανές. εἰ γὰρ τῶν προϊόντων τὸ πρῶτον ὑφισάμενον, ὁμοιότερόν ἐστι πρὸς τὴν ἀρχὴν, τῇ δὲ πάντα ἑνώσει τὸ πλεῖστον ὑποτελοῦν, κατὰ τὴν οὐσίαν, καὶ τὴν δύναμιν, ὁμοιότερον, ἀνάγκη δήπου, καὶ τῶν δευτέρων τὸ μᾶλλον προσεχῆ τῇ μονάδι, καὶ μετ' αὐτὴν παραδεξάμενα τὴν ὑπεροχήν, διατείνειν ὅτι πλεῖστον τὰς ἑαυτῶν ποιήσεις. τὸ δὲ διηρημένα μᾶλλον ὄντα τῆς οἰκείας πρωτουργοῦ μονάδος, μήτ' οὖν ὅτι πάντα δύνειν ὁμοίως, μήτ' ὅτι πλεῖστον ταῖς δραστηρίοις ἐνεργείαις. καὶ τὸ τρίτον παραπλήσιον, τὸ πλείστων ὑποστελλόν, ἑνώσει, [l. ἑνώσεται] τῆς ἀρχῆς ἰδρυθὲν μονάδος, καὶ τὸ πλειόνων αὖ γονικὸν, τοῦ τῶν τῶν ἐλασσόνων αἰτίαν λαχόντος ὁμοιότερον ὂν τοῦ πάντων πρεκτικῷ, πρόσεχέστερον αὐτὸ κατὰ τὴν ὑπαρξιν τετάχθαι. πορρώτερον γὰρ ὂν, ἀνομοιότερον ἔσται πρὸς τὴν πρώτην ἀρχήν. ἀνομοιότερον δὲ ὑπάρχον, οὔτ' ἂν δύναμιν ἔχοι πλείστην τῆς τῶν ὁμοιοτέρων δυνάμεως, οὔτ' ἂν ἐνέργειαν πλείονων οἰκείαν. τῷ γὰρ πάντων αἰτίῳ τὸ πλεῖστον αὐτοῦ συγγενές. καὶ ἀεὶ τὸ τῶν πλειόνων γονικὸν, τῇ ἀρχῇ συμφύεται, ἢ τὸ τῶν ἐλαττόνων· δυνάμεως γὰρ ἔλλειψίς ἐστιν, ἢ τῶν ἐλαττόνων ποίησις. οὐσίας δὲ ὕφεσις, ἢ τῆς δυνάμεως ἔλλειψις. ἢ γὰρ τῆς οὐσίας ὕφεσις, πλεονάζει διὰ τὸ πρὸς τὸ αὐτὸν ἀνομοιότητα, καὶ τὸν διστασιν τῆς πρώτης ἀρχῆς.

Πάλιν τοίνυν διορίζομεθα πρὸς τοὺς εἰρημένους καὶ τοῦτο, πασῶν μᾶλλον ἀληθὲς ὑπάρχον, ὡς ἄρα δεῖ πρὸ τῶν μετεχομένων αἰτίων πάντως τὸ ἀμέθεκτον προϋπάρχειν ἐν τοῖς ὅλοις. εἰ γὰρ δεῖ τὴν αἰτίαν πρὸ ἕνεκα πρὸς τὰ ἑαυτῆς γονήματα, ὅσῳ ἐστὶ πρὸς ἅπασαν

Haud enim fieri potest, ut simul id, quod generatur, totam generantis abundantiam suscipiat. Et necesse est omnium in ipsa priùs existentium causam fœcundam apparere facultatem *rerum generatarum generatricem*. Multitudo igitur subsistit circa ipsum *Vnum*, & numeros, *vel potius, & numerus*, distribuens proprietates in se plenè manentes. Quoniam autem (ut ante dictum est) semper id, quod est simile, cum ipsa causa conjunctius est, *& ad ejus naturam propius accedit*, quàm id, quod est dissimile, alterum quidem, erit multitudo similium, ad ipsam Unitatem ab ipsa progrediens. Alterum verò, dissimilium. Illa verò multitudo, quæ similis est Unitati, hæc est divisim, *hoc divisa, est id*, quod *est* ipsa Unitas indivisè. Si enim facultatem, & essentiam propriam Vnitas habet, erit etiam in ipsa multitudine eadem essentiæ forma cum subjectione, *vel, remissione, quæ refertur* ad ipsum Vniversum.

Tertium igitur post ista contemplemur, illud *scilicet, quod nos docet*, eorum, quæ progrediuntur *ex aliqua causa*, illa quidem, quæ sunt causæ propinquiora, plurium indicandorum vim habere, & quodammodo simul-exæquari suis periochis, *q. d. comprehensionibus, & causis ipsa continentibus*. Illa verò, quæ sunt remotiora, pauciorum *significandorum vim habere*, & propter facultatis imminutionem, simul-immutare ipsam effectionis prolixitatem. Si enim eorum, quæ progrediuntur, id, quod primum subsistit, ipsi principio simile est, omnia verò generanti *principio* id, quod plurima constituit, propter *suam* essentiam, & facultatem, *est* simile, necesse profectò *est* etiam illa, quæ inter secunda sunt magis propinqua ipsi Unitati, & quæ post ipsam *Vnitatem*, acceperunt ipsam dominationem, quam longissimè suas effectiones extendere. Quæ verò sunt divisa, *& separata* magis à sua primaria Vnitate, *necesse est ea* nec per omnia pervadere similiter, neque longissimè *suis* efficacibus actionibus *progredi*. Et quod huic *est* simile, quod plurimorum constituendorum vim habet, *necesse est* proximè principium, *scilicet ipsam* Vnitatem esse collocatum, & id, quod plurium generandorum vim habet, quia similius est omnium *rerum* suppeditatori, quàm id, quod pauciorum causam est-sortitum, propinquius ipsi secundum essentiam collocatum-esse *necesse est*. Nam si sit remotius, dissimilius erit ipsi primo principio. Si verò sit dissimilius, neque facultatem habebit, quæ comprehendat similiorum facultatem, neque actionem plurium feracem. Omnium enim causæ plurima causa *est* cognata. Et semper id, quod plurium generandorum vim habet, cum ipso principio nasceitur *magis, & cum eo magis coharet*, quàm id, quod pauciorum *generandorum vim habet*. Facultatis enim defectus, est ipsa pauciorum effectio. Essentiæ verò summissio *ac imminutio, est* ipse facultatis defectus. Ipsa verò essentiæ summissio *ac imminutio* redundat propter ipsam cum ipsa causa dissimilitudinem, & distantiam, *quâ distat* ab ipso primo principio.

Rursus igitur præter *ante* dicta distinctè tradimus & hoc, quod omni *re* verius est, *id est, quod verissimum est*, quod scilicet oporteat ante causas, quæ participantur, ubique *causas* imparticipabiles priùs-esse in ipsis universis. Si enim oportet ipsam causam esse id erga suos fœtus, quod ipsum Vnum est erga omnem ipso-

ipsorum Entium naturam, & hunc habere ordinem erga secunda, secundùm naturam, & *si* ipsum Unum est imparticipabile, quòd ex omnibus Entibus æquè sit exemptum, ut id, quod omnium singulariter producendorum vim habet, convenit igitur profectò & unam-quamque aliarum causarum, quæ ipsam Unius excellentiam in omnibus effingit, exemptam-esse ex ipsis Entibus, quæ sunt in secundis *rebus*, *& naturis*, & quæ participantur ab ipsis. Et rursus *convenit* illam omnem causam, quæ huic *Vnius causæ* similis est, quæ imparticipabilis, & primaria est, *&* quæ constituit à se *manantes alias causas*, quæ participantur per dissimilia *tendentia* ad ipsam *primam causam*, à principio similes Unitates anteponere secundis *Entibus & causis*. Dico autem exempli gratiâ, unam quidem animam, ipsâ naturâ *significare* multas animas. Unam verò Mentem *in* multis animabus *existentem significare* Mentes, quæ participantur *ab ipsis animabus*. Sic enim & ipsum primum genus eximium, ubique ordinem ipsi Uni proportione-respondentem habet. Et secundæ *causæ*, quæ participant causas cognatas, proportione-respondent ipsi *primæ causæ*, *& Vni*, & per harum similitudinem conjunguntur cum imparticipabili principio. Sunt igitur ante formas, quæ sunt in aliis *Entibus*, illæ, quæ sunt in *se* ipsis, & ante causas compositas, *& in ordinem redactas, sunt causæ ex his* exemptæ, & ante causas illas, quæ participantur, sunt ipsæ imparticipabiles Unitates. Et (quod cum hoc simul-est-demonstratum, & ipsæ *ex aliis causis & Entibus*, exemptæ *causæ* sunt compositarum, *& in ordinem redactarum causarum* generatrices, & eæ, quæ sunt imparticipabiles, suis fœtibus Unitates participabiles admovent. Et ea, quæ sunt sui Juris, facultates producunt, quæ sunt in aliis. His igitur à nobis distinctè-traditis; *& ita definitis*, sumamus, *& demonstremus*, quomodo singula divina genera subsistât per resolutionem, & contemplemur, ipsum Platonem accuratè-sequuti, quinam sint primi & maximè-universales ordines Deorum. Postquàm enim hoc invenerimus, & *per manifestas demonstrationes* convicerimus, fortasse etiam de singularibus *Deorum ordinibus* veritatem conspicere poterimus. Necesse igitur est ex prædictis pronunciatis, *quæ Græci vocant* ἀξιώματα, cum una sit Unitas, horum universorum principium, & omnis essentia *suam* naturam illinc *deductam* habeat, *necesse est ipsam Vnitatem* producere ex se-ipsa ante omnia alia, multitudinem *rerum* singularium, & numerum ipsi causæ maximè cognatum.

Si enim & reliquarum causarum una-quæque similes circa se-ipsam constituit fœtus ante dissimilia, multo magis profectò ipsum Unum, quod hoc modo demonstrat ea, quæ sunt post ipsum, cùm sit longè superius ipsa similitudine & *id, quod est* Per-se-Unum, per unionem producit ea, quæ primò progrediuntur ab ipso. Etenim quomodo aliter ipsum Unum, quam singulariter constituere necesse *est*? Etenim ipsa natura, naturaliter, & ipsa anima, animaliter, *ut ita loqui liceat, i. e. secundum ipsam animæ naturam*, & ipsa mens, mentaliter, *vel, intellectualiter, i. e. secundum mentis & intelligentiæ naturam*, progignit secunda. Et ipsum Unum igitur per unionem est ipsorum universorum causa, & uniformis est ab ipso Uno progres-

τῶν ὄντων φύσιν τὸ ἓν, καὶ πῶς τὴν εἱλικρίνειαν τῆς πάσης πρὸς τὰ δεύτερα κατὰ φύσιν, τὸ δὲ ἓν ἀμέθεκτόν ἐστιν, ὅτι πάντων ὁμοίως ἐξῃρημένον τῶν ὄντων, ὡς πάντων ἑνιαίως παραλῆγον, προσήκει δή που καὶ τῶν ἄλλων αἰτίων ἕκαστον τὸ τοῦ ἑνὸς ὑπεροχὴν πρὸς πάντα ἀπεικονίζεσθαι, ἐξῃρῆσθαι τῶν ἐν τοῖς δευτέροις ὄντων, καὶ μετεχομένων ὑπ' αὐτῶν. καὶ αὖ τὸ ταῖσδε ἀντίστροφον πάλιν, τὸ ἀμέθεκτον, καὶ πρωτουργὸν αὖπον, ὑφιστάνον ἀφ' ἑαυτοῦ τὰ μετεχόμενα τοῖς ἀνομοίοις πρὸς αὐτὸ τῶν δευτέρων πάντων ἄνωθεν τοῖς ὁμοίοις προτείνειν μονάδας. λέγω δὲ οἷον τὴν μὲν ψυχὴν τὴν μίαν ταῖς φύσεσι, τὰς πολλὰς ψυχάς. τὸν δὲ ἕνα νοῦν, ταῖς πολλοῖς ψυχαῖς, οὓς μετεχομένους νόας. οὕτως γὰρ ἂν τὸ, τὰ πρῶτον ὄν ἐξῃρημένον, πανταχοῦ τὴν ἀνάλογον ἔχῃ τοῦ ἑνὶ τάξιν. καὶ τὰ δεύτερα μετέχοντα τῶν αἰτίων συγγενῶν, ἀναλογεῖ τι πρὸς αὐτὰ, καὶ διὰ τῆς τούτων ὁμοιότητος πανταχοῦ πρὸς τὸ ἀμέθεκτον ἥκει. ἔστιν ἄρα πρὸ τῶν ἐν ἄλλοις ὄντων εἰδῶν, τὰ ἐν αὐτοῖς ὄντα, καὶ πρὸ τῶν συντεταγμένων αἰτίων τὰ ἐξῃρημένα, καὶ πρὸ τῶν μετεχομένων, αἱ ἀμέθεκτοι μονάδες. καὶ (τοῦτο συναποδεδειγμένον) τὰ τε ἐξῃρημένα, γονικὰ τῶν συντεταγμένων ἐστὶ, καὶ τὰ ἀμέθεκτα τῆς μεθέκτους ἐφίστησι τοῖς ἑαυτῶν σκύλοις μονάδας. καὶ τὰ ἑαυτῶν ὄντα, πρὸς ἐν ἄλλοις παραγὰ δυνάμεις. τούτων δὴ οὖν ἡμῖν διωρισμένων, λάβωμεν ὅπως ἕκαστα τῶν θείων γενῶν ὑφέστηκε δι' ἀναλύσεως, καὶ θεωρήσωμεν, αὐτῷ τῷ Πλάτωνι συνεπόμενοι, τίνες εἰσὶν οἱ πρῶτοι, καὶ ὁλικώτατοι διάκοσμοι τῶν θεῶν. τοῦτο γὰρ εὑρόντες, καὶ καταδησάμενοι, τάχ' ἂν καὶ περὶ τῶν καθ' ἕκαστα διωρισθείημεν τὴν ἀλήθειαν καλῶς. ἀνάγκη δὴ οὖν ἐκ τῶν προειρημένων ἀξιωμάτων, μιᾶς οὔσης ἑνάδος τῆς τῶν ὅλων ἀρχῆς, καὶ πάσης ὑπάρξεως ἐκείθεν τὴν ὑπόστασιν ἐχούσης, παράγειν ἐξ αὐτῆς πρὸ τῶν ἄλλων ἁπάντων, πλῆθος ἑνιαῖον, καὶ ἀριθμὸν τῇ οὐσίᾳ συγγενέστατον.

Εἰ γὰρ καὶ τῶν λοιπῶν αἰτίων ἑκάστη τὸ ὅμοια πρὸς ἑαυτὴν ὑφίστησι γονήματα πρὸ τῶν ἀνομοίων, πολλῷ δήπου μειζόνως τὸ ἓν κατὰ τοῦτον τὸν τρόπον ἐκφαῖνόν τε μεθ' ἑαυτὸ μᾶλλον ἐπέκεινα τῆς ὁμοιότητος ὄν. καὶ αὐτὸν καθ' ἕνωσιν παραγὰ τὰ πρῶτος ἀπ' αὐτοῦ προϊόντα. καὶ πῶς γὰρ ἄλλως τὸ ἓν, ἢ ἑνιαίως ὑφιστάνειν ἀναγκαῖον; καὶ γὰρ ἡ φύσις, φυσικῶς, καὶ ἡ ψυχὴ, ψυχικῶς. καὶ ὁ νοῦς, νοερῶς ὑποφαίνει τὸ δεύτερα.

Καὶ τὸ ἓν ἄρα καθ' ἕνωσίν ἐστι τῶν ὅλων αἴτιον· καὶ ἑνοειδῶς ἀπὸ τοῦ ἑνὸς ἡ πρόοδός ἐστιν.

Universidad de Buenos Aires
Biblioteca Central

εἰ δὲ καὶ τὸ περέχον τὰ πάντα πρώτως τὸ ἕν, καὶ ἡ πρώτη ἑνιάς, δεῖ δήπου καὶ τὸ παραγόμενον ἐκεῖθεν πληθος. ἑνάδας αὐτοπλεῖς ὑπάρχειν τῷ παραγομένῳ συγγενεστέρας. ἔπι δὲ εἰ πᾶσαι μονὰς ἀριθμὸν ὑφίστησι πρὸς ἑαυτὴν οἰκεῖον, ὡς δέδεικται πρότερον, πολλῷ δήπου πρότερον τὸ ἐν ὑποστήσαι τὸν πάσιν ἀριθμόν. ἐν μὲν γὰρ τῇ πρώτῃ τῶν πραγμάτων, διὰ τὴν ἑτερότητα διακριθέντα, ἀνόμοιόν τι πολλάκις τῷ παρέχοντι τὸ παρεχόμενον. πλαῦται γάρ ἐστι, τὰ ἕκαστα τῶν ὄντων, καὶ πολὺ διεστῶτα τῶν οἰκείων ἀρχῶν. ὁ δὲ πρώτιστος ἀριθμὸς, καὶ τῷ ἑνὶ συμφυόμενος, ἑνοειδὴς, καὶ ἄρρητος, καὶ ὑπερούσιος, καὶ παντὶ τῷ ἀλλῳ πρόσεστι. οὕτω γὰρ ἑπόμενος ἐν τοῖς πρώτοις αἰτίοις παρεμπέπτωκε διήγησιν ἀπὸ τοῦ γιγνώστου τὸ γιγνόμενα, καὶ εἰς ἕτερον μεθίστησι πάλιν, οὔτε κίνησις τῆς αἰτίας ὑφεῖται ἀσθραζομένη τῆς δυνάμεως, ἐν ἀνομοιότητι, καὶ ἀορίστῳ πρόεισι τῶν ὅλων ἀπογέννησιν, ἀλλ' ὑπερέχον ἑνιαίως ἀπὸ πάσης κινήσεως, καὶ διαιρέσεως τὸ τῶν πάντων αἴτιον, πρὶν ἑαυτὸ τὸν θεῖον ἀριθμὸν ἱδρύσηται, καὶ τῇ ἑαυτοῦ σωτηρίᾳ σώσειν ἀπολύσῃ. πρὸ τῶν ὅλων ἄρα τὰς ἑνάδας τῶν ὅλων ὑφίστησι τὸ ἓν. καὶ γὰρ αὖ καὶ κατ' ἄλλον τρόπον ἀνάγκη τὰ πρώτως ὄντα, διὰ τῶν μεσεχόντων αὐτῶν ἑνάδων, μετέχειν τῆς πρώτης αἰτίας. ἕκαστα γὰρ τῶν δευτέρων, διὰ τῶν ὁμοίων συνάπτεται τοῖς πρὸ αὐτῶν, τὰ μὲν σώματα, διὰ τῶν καθ' ἕκαστα ψυχῶν τὴν ὅλην.

Ψυχαὶ δὲ, διὰ τῶν νοερῶν μονάδων τοῦ παντὸς. τὸ γὰρ ὄντως ὂν πάντη πρώτως, διὰ τῶν ἑνιαίων ὑπάρξεων, τοῦ ἑνός. τὸ μὲν γὰρ ὄν, κατὰ τὴν αὐτοῦ φύσιν, ἀνόμοιόν ἐστι πρὸς τὸ ἕν. ἡ γὰρ οὐσία πρὸς τὸ ὑπερούσιον; καὶ τὸ δεύτερον ἑνότητος ἀλλαχόθεν πρὸς τὴν πρώτην ἕνωσιν, ἀσυναπτόν ἐστι, καὶ πόρρω διέστηκεν ἀπ' αὐτῆς. αἱ δὲ ἑνάδες τῶν ὅλων, ὅτι τῆς ἀμεθέκτου, καὶ τῶν ὅλων ἐξῃρημένης ἑνάδος ὑποστᾶσαι, τάττα ὅλα συνάπτειν τῷ ἑνὶ, καὶ πρὸς ἑαυτὰς ἐπιστρέφειν δύνανται. ζαῦτα δή μοι δοκεῖ καὶ ὁ Παρμενίδης δεικνύμενος διὰ τῆς δευτέρας ὑποθέσεως, τὸ ἓν τοῦ ὄντος συμπλέκειν, καὶ πρὸς τὸ ἓν τὰ πάντα θεωρεῖν, καὶ τὸ πρόσθιον τοῦτο, καὶ μέχρι τῶν ἐσχάτων διαπεραπύμενον, τὸ ἓν διαφαίνειν. πρὸ γὰρ τῶν ὅλως ὄντων, ἀνάγκη τὰς ἑνάδας ὑφιστάναι λέγειν. θεμις γὰρ οὐκ ἔστιν (φησὶν ὁ Τίμαιος) οὐδ' ἔστι τῷ ἀρίστῳ, ὁρᾶν ἄλλο τι, πλὴν τὸ κάλλιστον. τοῦτο δέ ἐστι τῷ ἀρίστῳ διαφερόντως ὁμοιότατον.

Τῷ δὲ ἑνὶ, τὸ ἑνιαῖον πληθος ὁμοιότατον. ἐπεὶ καὶ ὁ δημιουργὸς τοῦ παντὸς ἀγαθὸς ὤν, διὰ αὐτὴν τὴν ἀγαθότητα, πάντα παρεκτήσατο πρὸς ἑαυτὸν ὑφίστησι. πολλῷ ἄρα μειζόνως, ἡ πηγὴ τῶν ὅλων ἀγαθῶν, τὰς ἑαυτῆς κατὰ φύσιν ἰδιωμάτως ἀγαθοποιὰς, παράγει, καὶ πᾶσι ὑφίστησι. θεὸς οὖν εἷς, καὶ θεοὶ πολλοὶ, καὶ ἑνὰς μία καὶ πολλαὶ πρὸ τῶν ὅλων ἑνάδες, καὶ ἀγαθότης μία, καὶ πολλαὶ μετὰ τὴν μίαν ἀγαθότητα. δι' ἃς καὶ ὁ νοῦς ἀγαθὸς ὁ δημιουργὸς, καὶ πᾶς νοῦς θεῖός ἐστιν, εἴτ' οὖν νοερὸς, εἴτ' οὖν νοητός. καὶ τὸ πρώτως ὑπερούσιον ἕν. καὶ πολλὰ τὰ ὑπερούσια μετὰ τὸ ἕν. πότερον οὖν τὸ πληθος πρὸ τῶν ἑνάδων ἀμέθεκτόν ἐστιν, ὥσπερ αὐτὸ τὸ ἓν, ἢ μεπεχόμενον ὑπὸ τῶν ὄντων, καὶ ἔστιν ἑνὰς ἑκάστη τῶν ὅλων λινὸς οἷον ἄνθος ὄντος, καὶ ἀκρότης, καὶ κέντρον, περὶ ὃ τὸ ἓν ἕκαστον ὑφέστηκεν; ἀλλ' εἰ ἀμέθεκτοι καὶ αὗται, τί διοίσουσι τοῦ ἑνός;

Ἑκάστη γὰρ αὐτῶν ἐστιν ἓν, καὶ πρώτως ἀπὸ τοῦ ἑνὸς ὑφέστηκεν. ἢ τίνι πλεονάζουσι τῆς πρώτης αἰτίας ὑπ' αὐτῆς ὑφεστήκασιν; ἀνάγκη γὰρ αὖ παντάχοῦ τὸ δεύτερον ὑφειμένον τοῦ πρὸ αὐτοῦ, τῆς τοῦ παρόντος ἑνώσεως ἀπολείπεσθαι, καὶ πρόσθεσίν τινες ἐλαττοῦσθαι τῆς ἁπλότητος. ποίαν οὖν ἔξορμῶ πρόσθεσιν λέγειν, ἢ πᾶν πλεονασμὸν περὶ τὸ ἓν, εἰκαὶ τούτων ἑκάστη καθ' ἑαυτὴν ἑνάς ἐστιν; εἰ μὲν γὰρ ἓν, καὶ πολλὰ ἑκάστη, πλὴν τοῦ ὄντος ἰδιότητα μεταφέρειν ἐπ' αὐτὰς ἐοίκαμεν. εἰ δὲ ἓν μόνον, ὥσπερ τὸ αὐτόεν, διὰ τί τὸ μὲν ἔχει τὴν ἐξῃρημένην ἀπὸ πάντων αἰτίαν, τούτων δὲ ἑκάστη δεύτερα ἔλαχεν ἀξίας; οὐκ οὖν τὸ πρῶτον ὑπερέχον τῶν μεθ' ἑαυτὸ φυλάξομεν, οὐδὲ τὰς ἀπ' αὐτοῦ προελθούσας ἑνάδας, ἀσυγχύτους ὑποδησόμεθα πρὸς ἑαυτὰς, ἢ τὴν μίαν αὐτῶν ἀρχήν.

Ἀλλ' οὔτε τοῦ Παρμενίδου πιστόμεθα, τὸ ἓν μετὰ τοῦ ὄντος παράγοντα, καὶ τοσαύτας εἶναι μοίρας τοῦ ἑνὸς, ὅσας καὶ τοῦ ὄντος ἀποδεικνύντα, καὶ τὸ μὲν ἓν ἕκαστον, ἑνὸς μετέχειν, τὸ δὲ ἓν παντάχοῦ τοῦ ὄντος συνυπάρχειν, καὶ ὅλως τὸ τῆς δευτέρας ὑποθέσεως ἓν, μετέχει [l. μετέχειν] τοῦ ὄντος, καὶ μετέχεσθαι ὑπὸ τοῦ ὄντος λέγοντα τῆς μεθέξεως οὐ τῆς αὐτῆς καθ' ἕτερον οὖσης. τὸ μὲν γὰρ ἓν, μετέχει τοῦ ὄντος, ὡς ὂν πρώτως ἓν, οὐδὲ ἐξῃρημένον τοῦ ὄντος, ἀλλὰ καταλάμπον τὴν ὄντως οὖσαν οὐσίαν. τὸ δὲ ὂν μετέχει τοῦ ἑνὸς, ὡς συνεχόμενον ὑπ' αὐτοῦ, καὶ πληρούμενον ἑνώσεως θείας, καὶ πρὸς τὸ αὐτόεν, καὶ ἀμέθεκτον ἐπεραμένον. οὐ γὰρ μετέχόμενα μονάδες, πρὸς τὸ τῶν ὅλων ἐξῃρημένον ἓν, τὰ ὄντα συνάπτουσιν, ὥσπερ δὴ καὶ τὰς ψυχὰς οἱ μετεχόμενοι νόες, πρὸς τὸν ὅλον νοῦν, καὶ αἱ μετεχόμεναι ψυχαὶ τὰ Σώματα, πρὸς τὴν ὅλην ψυχήν. οὐδὲ γὰρ τῇ ἐξῃρημένῳ τοῦ πλήθους αἰτίᾳ δυνατὸν ἀμέσως ἑνοῦσθαι τὰ ἀνόμοια φύσῃ τῶν δευτέρων.

sus. Si verò & ipsum Unum, quod omnia primò producit, *est singulare*, & ipse progressus *Vnius est* singularis, oportet profectò & ipsam multitudinem inde productam, Unitates per-se-perfectas existere, quæ cognatione propiùs, accedant ad id, quod *ipsum multitudinem* producit. Præterea verò, si omnis Unitas numerum constituit apud se proprium, ut ante demonstratum est, multo profectò prius ipsum Unum producit hujusmodi numerum. Nam in ipso quidem rerum progressu, propter diversitatis dominationem, sæpè quod producitur, est dissimile ei, quod *ipsum* producit. Talia enim sunt ipsa extrema Entia, & longè distantia à suis principiis. Primus autem numerus, & cum ipso Uno natus, *est* uniformis, & ineffabilis, & supereſſentialis, & omninò *prima* causæ similis. Neque enim diversitas in primas causas incidens, separat à generante, ea, quæ generantur, & in alium ordinem transfert, neque motus causæ, summissionem, *ac imminutionem* efficiens facultatis, in dissimilitudinem, & infinitionem producit ipsam universorum procreationem, *& progeniem*: sed illa *prima rerum* omnium causa superans *omnia* singulariter, procul ab omni motu, & divisione *existens*, circa se-ipsam divinum numerum collocavit, & cum sua simplicitate *conjunxit, ac* univit. Ipsum igitur Unum ante ipsa Entia ipsas ipsorum Entium Unitates constituit. Etenim rursus etiam alio modo necesse *est* ea, quæ primò sunt, per ipsas Unitates proximas, participare primam causam. Singula enim secunda, per similia conjunguntur cum suis antecedentibus, & corpora quidem, per singulares animas, *quæ sunt in singulis animalibus*, *conjunguntur cum anima* illa universa.

Animæ verò, per intellectuales Unitates *conjunguntur cum* omni, *vel, cum universa* mente. Ipsa verò prima Entia, per singulares essentias *conjunguntur cum* ipso Uno. Ipsum enim Ens, secundùm suam naturam, est dissimile ipsi Uni. Ipsa enim essentia, cum eo, quod est supereſſentiale, & quod indiget Unitate aliunde *sumpta*, ad primam unionem *conficiendam*, conjungi non potest, & ab ea procul distat. Ipsæ verò ipsorum Entium Unitates, quæ ex imparticipabili, & ex ipsis universis exemptaUnitate constantes-subsistunt, & ipsa Entia cum Uno, conjungere, & ad se-ipsas convertere possunt. Hæc igitur mihi videtur etiam ipse Parmenides per secundam hypothesin demonstrans, ipsum Unum cum ipso Ente connectere, & omnia circa ipsum Unum contemplari, & hoc, quod *à primo principio* progreditur, & usque ad extrema *progressum* finitur, ipsum Unum pronunciare, *& demonstrare*. Nam ante verè Entia necesse est ipsas Unitates *pro fundamento ipsorum Entium* constituere. Nefas enim est (inquit Timæus) neque licet ei, quod optimum est, facere aliquid aliud, quàm quod pulchertimum *est*. Hoc verò simillimum est ei, quod est insigniter optimum.

Singularis verò multitudo est ipsi Vni simillima. Quoniam & ille hujus Vniversitatis opifex, cum sit, bonus, propter ipsam bonitatem, omnia sibi similia ad se-ipsum retrahens constituit. Multo igitur magis ille universorum bonorum fons ipsas bonitates secum naturaliter *conjunctas*, & unitas producit, & in ipsis Entibus constituit. Deus igitur unus, & Dii multi, & Unitas una, & multæ Unitates ante ipsa Entia, & una Bonitas, & multæ post unam Bonitatem, propter quas & ipsa Mens bona, illa *rerum omnium* opifex, *vel, illa rerum fabricandarum perita Mens*, & omnis Mens divina est, sive *sit* intellectualis, sive mente-percepta *Mens*. Et id, quod est primò supereſſentiale, *est* Unum. Et post ipsum Unum multa *sunt* supereſſentialia. Utrum igitur hæc Unitatum multitudo imparticipabilis est, ut ipsum Unum, an verò participatur ab ipsis Entibus, & est Unitas una-quæque alicujus Entis, ut flos ipsius Entis, & summitas, *summum & fastigium*, & centrum, circa quod unum-quodque Unum subsistit? Sed si & istæ *Vnitates sunt* imparticipabiles, quid ab Uno different?

Nam ipsarum *Vnitatum* una-quæque est Unum, & primò ab Uno *manans* subsistit. Vel quánam *re* superantes ipsam primam causam, ab ipsa constitutæ-subsistunt? Necesse enim *est* ubique id, quod est secundum, subjectum esse ei, quod est ante ipsum, & carere unione ejus, quod est præsens, & ob aliquam additionem minui singulari simplicitate illius, quod est primum. Quam igitur additionem, aut quam redundantiam dicere poterimus, præter ipsum Unum, si & harum *Vnitatum* una-quæque per se est Unitas? Si enim una-quæque *Vnitas est* Unum, & multa, ipsam ipsius Entis proprietatem ad ipsas *Vnitates* transferre videmur. Si verò Unum tantum *est*, ut illud, quod est Per-se-Unum, cur hoc quidem *Vnum* habet causam exemptam ex omnibus *aliis causis*, harum verò *Vnitatum* una-quæque secundam dignitatem est-sortita? Neque igitur ipsum Primum, quod est supra ea, quæ sunt post ipsum, servabimus, neque ipsas Vnitates ab ipso *Primo* progressas, inconfusas supponemus, *& statuemus* inter se-ipsas aut unum ipsarum principium *pro fundamento ponemus*.

Sed neque Parmenidi credemus, ipsum Vnum cum ipso Ente producenti, *& cum eo esse dicenti*, & tot esse partes ipsius Vnius, quot & ipsius Entis, demonstranti, & ipsum quidem unum-quodque Ens, esse-particeps ipsius Vnius, ipsum verò Vnum ubique unà cum ipso Ente simul-esse, & denique illud secundæ suppositionis Vnum, particeps-esse ipsius Entis, & ab ipso Ente participari dicenti, participatione *atque communione* non eadem existente in altero. Nam ipsum quidem Vnum, particeps-est ipsius Entis, ut id, quod non est primò Vnum, nec exemptum ex ipso Ente: sed collustrans verè existentem essentiam. Ipsum verò Ens, particeps ipsius Vnius, ut id, quod continetur ab ipso, & quod unione divina repletur, & ad illud, quod est Per-se-Vnum, & imparticipabile, revertitur. Vnitates enim, quæ participantur, ipsa Entia conjungunt cum ipso Vno ex his universis exempto, quemadmodum etiam ipsas animas ipsæ participatæ Mentes cum universa Mente *conjungunt*, & animæ participatæ, corpora cum universa anima *conjungunt*. Neque enim fieri potest, ut dissimilia secundorum genera *conjungantur*, & uniantur immediatè cum illa causa, quæ exempta-est ex multitudine:

Universidad de Deusto
Biblioteca

Ἀλλὰ διὰ τῶν ὁμοίων ἀνάγκη γίνεσθαι τὴν συναφήν. τὸ γὰρ ὅμοιον πλῆθος, καθὸ μέν ἐστι πλῆθος, κοινωνεῖ τῷ ἀνομοίῳ. καθὸ δ' ὅμοιον τῇ πρὸ αὐτοῦ μονάδι, συμφύεται πρὸς αὐτήν. ἐν μέσῳ τοίνυν ἀμφοτέρων ἱδρυμένον, συνεώσατο τῷ ὅλῳ, καὶ τῷ ἑνὶ τῷ πρὸ πλήθους. ἐν ἑαυτῷ δ' ὡσαύτως συνέχει τὰ πόρρω προελήλυθότα, καὶ ἀνόμοια πρὸς τὸ ἑαυτοῦ ἕν. καὶ δι' ἑαυτοῦ πρὸς ἐκεῖνο πάντα διαπρέφει, καὶ πάντα οὕτως εἰς τὸ πρώτιστον ἀναπέπεμπται τῶν ὅλων ἄπειρον, τὰ μὲν ἀνόμοια, διὰ τῶν ἀνομοίων, τὰ δὲ ὅμοια δι' ἑαυτῶν. ἡ γὰρ ὁμοιότης αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν συναγωγὸς ἐστι τῶν πολλῶν εἰς ἕν, καὶ συνδετικὴ, καὶ διαιρετικὴ τῶν δευτέρων εἰς τὰς πρὸ αὐτῶν μονάδας. καὶ διὰ τοῦτο τὸ ὁμοίοις εἶναι τοῖς ὁμοίοις, ἀφ' ἑνὸς πρὸς ἐκεῖνο δὴ οὖν καὶ συνάπτει τὸ πλῆθος, ἀφ' οὗ τὴν πρόοδον ἔλαχε. καὶ διὰ τοῦτ' ἔστιν ὅσα ἐστὶν ὁμοιότης, ὁμόγνια τὰ πολλὰ πεφύκασι, καὶ συμπαθῆ πρὸς ἑαυτὰ, καὶ φίλα πρὸς τὰ ἄλληλα, καὶ πρὸς τὸ ἕν.

Εἰ δὲ δεῖ μὴ μόνον ταῖς τοῦ Παρμενίδου νοεραῖς ἐπιβολαῖς χεῶμένους, τὸ πλῆθος τῶν Θεῶν μεταχόμενον ἀποφαίνειν ὑπὸ τῶν ὄντων, ἀλλὰ καὶ τῷ Σωκράτει συντόμως ἐπιδεικνύσασθαι τὴν πρὸ τούτων θεωρίαν, ἀναμνησθῶμεν τῶν ἐν Πολιτείᾳ γεγραμμένων, ἐν οἷς τὸ ἐκ τοῦ ἀγαθοῦ πρῶτον φῶς, ἐνοποιὸν ἅμα τοῦ τε νοῦ, καὶ τῶν ὄντων ἐκείνῳ φησί. Διὰ γὰρ τούτων, τὸ μὲν ἀγαθὸν ἐξηρημένον ἀποδέδεικται τοῦ τε ὄντος, καὶ τῆς οὐσίας, ὥσπερ ὁ ἥλιος τῶν ὁρατῶν. τὸ δὲ φῶς ἐν αὐτοῖς ὂν τοῖς νοητοῖς, καὶ καταλάμπον αὐτὰ, καθάπερ τὸ ἡλιοειδὲς ἐν τοῖς ὁρατοῖς. Οὐ γὰρ ἄλλως τὰ ὁρατὰ γίνεται φανὰ, καὶ ταῖς ὁράσεσι γνωστὰ, ἢ διὰ τοῦ φωτὸς ἐν αὐτοῖς ἐγγενομένου. καὶ τὰ νοητὰ τοίνυν ἀγαθοειδῆ πάντα γίνεται διὰ τὴν ἔ φωτος μετουσίαν, καὶ διὰ τοῦτο φῶς, ἕκαστον τῶν ὄντων, τῷ ἀγαθῷ ἐστιν ὁμοιότατον.

Εἰ τοίνυν μηδὲν διαφέρει λέγειν τὸ, τὸ φῶς τοῦτο, καὶ τὸ ἓν (καὶ γὰρ τὸ φῶς συνδετικόν ἐστι, καὶ ἑνοποιὸν τῶν νοητῶν, ὡς ἐκ τοῦ ἑνὸς ὑφιστάμενον) μεθεκτὴ μὲν ἐστιν ἡ ἀπὸ τοῦ πρώτου θεότητος, μεθεκτὸν δὲ πάντα τὰ τῶν ἑνάδων πλῆθος. καὶ τὸ μὲν, ὡς ὄντως ὑπερούσιον, ἕν. ἕκαστον δὲ τῶν ἄλλων Θεῶν, κατὰ μὲν τὴν οἰκείαν ὑπαρξιν, ἢ καὶ ἔστι Θεὸς ὑπερούσιον, τῇ πρώτῃ παραπλησίως. μετέχονται δὲ ὑπὸ οὐσίας, καὶ τοῦ ὄντος. ἑνάδες ἄρα ἡμῖν, καὶ ἑνάδες μεθεκτὴ κατὰ τοῦτον τὸν λόγον εἰσὶ θεοὶ πεφύκασιν, εἰς ἑαυτοὺς μὲν ἀναδησάμενοι τὰ ὄντα πάντα, δι' ἑαυτῶν δὲ τῇ ἑνὶ τῷ πάντων ὁμοίως συνεδεκνύντα τὰ μεθ' ἑαυτοὺς συνάπτοντες.

Sed necesse *est* istam conjunctionem per similia fieri. Nam similis multitudo, quatenus quidem est multitudo, particeps est ejus *multitudinis*, quæ dissimilis est. Quatenus verò similis est Unitati, quæ est ante ipsam, cum ea conjungitur. In medio igitur utriusque *multitudo* collocata, cum ipso Universo *conjungitur*, & unitur, & cum ipso Uno, quod est ante ipsam multitudinem. In se verò continet ea, quæ longè sunt progressa, & dissimilia suo Uni. Et per ipsum *Vnum* ad illud *Vnum* omnia revertuntur, & omnia sic ad illam primam universorum causam contendunt, dissimilia quidem per dissimilia, similia verò, per se-ipsa. Nam ipsa similitudo per se multa in unum cogit, *& contrahit*, & conjungit, & convertit secunda ad *antecedentes* Unitates, quæ sunt ante ipsa *secunda*. Etenim illud ipsum, quòd similia sint similia, *manat* ab Uno. Cum illo igitur *Vno* & ipsa multitudo conjungitur, à quo *suam* progressionem est-sortita. Et propterea similitudo est id, quod est, multa faciens cognata, & cognatione naturæ, consensuque conjungens inter se, & amica inter se *multa reddens*, & cum Uno *conjungens*, *eiq; concilians*.

Si verò oportet non solùm, *nos* Parmenidis intellectualibus primis-notionibus utentes, declarare multitudinem Deorum, quæ ab ipsis Entibus participatur: sed etiam compendiosam, *sive compendiariam, brevemq;* Socratis de *rebus* istis contemplationem demonstrare, recordemur eorum, quæ scripta-sunt in Republica, *eaque in memoriam revocemus*, in quibus ille *Socrates* dicit illam ex bono prodeuntem Lucem, unificam esse & ipsius Mentis, & ipsorum Entium. Per hæc enim demonstratum-est, ipsum quidem Bonum exemptum-esse & ex ipso Ente, & ex ipsa essentia, quemadmodum ipse Sol *exemptus est ex* aspectabilibus *rebus*, *quæ sub oculorum sensum cadunt*, *& vulgò visibiles vocantur*. Ipsa verò Lux, cum sit in *rebus* mente-perceptis, easque collustret, quemadmodum id, quod-Soli-simile *est*, *versatur* in aspectabilibus *rebus*. Non enim aliter ea, quæ-sunt-aspectabilia, perspicua fiunt, & *oculis*, *&* videndi-sensibus nota, quàm per innatam in ipsis Lucem. Ergo & illa, quæ-mente-percipiuntur, omnia fiunt Bono-similia, propter ipsam Lucis communionem, & propter hanc Lucem, unum-quodque ipsorum Entium, Bono simillimum est.

Si igitur nihil interest dicere, & Ista Lux, & Ipsum Unum (etenim ipsa Lux conjungit, & in-unum-cogit, *atque contrahit* res-mente-perceptas, utpotè quæ ab Uno manans-subsistit) participabilis quidem est illa ab illo Primo progressa Deitas, participabilis verò *etiam est* omnis illa Unitatum multitudo. Et hoc quidem, ut revera, supereressentiale *est*, *scilicet ipsum* Unum. Unusquisque verò aliorum Deorum, secundum quidem suam essentiam, qua etiam est Deus supereressentialis, illi primo *Deo est* similis. Participantur autem ab essentia, & ab ipso Ente. Unitates igitur, & unitates participabiles, secundum istam rationem ipsi Dii nobis apparuerunt, *& manifestè sunt Vnitates*, omnia quidem Entia ad se-ipsos-retrahentes ita, ut ea ex ipsis pendeant, per se ipsos verò, cum Uno (quod ex omnibus æqualiter excessit) conjungentes, *ea*, quæ sunt post ipsos.

Quoniam

Quoniam igitur unus-quisque Deorum est quidem Unitas, participatur verò ab aliquo ipsorum Entium, utrum dicemus idem participes-esse uniusquisque; *Dei*, an verò *dicemus* plura quidem esse, quæ participent ista, pauciora verò, *quæ participent* illa? Et si *concedatur* hoc, superiora quidem a pluribus, inferiora verò, à paucioribus *participabuntur*.

Vel contrà. Necesse enim *est* Unitatum ordinem esse, quemadmodum etiam videmus, numerorum alios quidem ipsi principio propinquiores *esse*, alios verò remotiores *ab eo*. Et alios quidem simpliciores, alios verò compositiores, *i. e. ex majore compositione conflatos*, & ipsa quidem quantitate redundantes, ipsa verò facultate, imminutos *ac inferiores*. Sed rectè profectò *factum*, quod numerorum meminerimus, *eorumq; mentionem fecerimus*. Si enim oportet ipsum primarum Unitatum ordinem, *quem illæ habent* inter se, & ipsam ad Entia progressionem; ex his, ut *imaginibus & similitudinibus* contemplari, prorsus in illis etiam alia quidem quæ propiùs ad Unum accedunt, ab iis participabuntur, quæ sunt simpliciora ipsa essentiâ. Quæ verò sunt remotiora, à compositioribus, *id est*, *ab iis, quæ majorem compositionem habent*, *participabuntur*. Sic enim ista *horum* communio, *& participatio* erit secundùm proportionem. Nam prima *quidem*, à primis, secunda verò, à secundis, semper participabuntur. Etenim quamvis ipsum primum exemptum-sit ex omnibus, & *quamvis* imparticipabile sit, id tamen, quod simplicissimo, & Vni cognatum est, similius *est* ei, quod est imparticipabile, quàm id, quod *est simile ei*, quod est magis-varium, & quod plures formas, & plures rerum conjunctarum facultates habet.

Cuivis igitur perspicuũ *est*, quòd necesse sit illas quidẽ unitates qui sunt uni propinquiores, à primis & simplicissimis essentiis participari, illas verò, quæ sunt *ab Vno* remotiores, à compositioribus *i. e. ab iis, quæ majorẽ compositionem habent*, quæ facultate *quidem* sunt inferiora, numero verò, & multitudine longè-superiora. Prorsus enim additiones in illis sunt facultatum ablationes. Et id, quod Vni propinquius est, admiranda simplicitate res universas superanti, uniformius est, *id est*, *ad unam formam propius accedit*, & cum universalioribus ipsius Entis causis est *conjunctum*. Et accidit, ut secundùm ipsam facultatis, & simplicitatis rationem sit ipsorum primorum superlatio. Quæ enim sunt plurium *rerum* causæ, illa etiam omnium causarum secundum facultatem eorum, quæ sunt ante ipsa, sunt *rerum* magis-variarum secundùm essentiam *causæ*. Hæc enim varietas facultatem in Vno sitam in-minutas-partes-distribuit, & minuit. Quinetiam in ipsis animabus, quę participantur, primæ quidem, & divinissimæ in simplicissimis, & æternis corporibus subsistunt. Aliæ vero, simplicibus quidem *corporib.* invehuntur: sed cum his, materiatis etiam *corporibus invehuntur*. Aliæ verò, simplicibus simul, & materiatis, & compositis. Nam cœlestes quidem animæ, corporibus simplicibus imperant, & secundum hypostasin *rebus imperant* immateriatis & immutabilibus. Quæ verò universorum elementorum dominationem-obtinent, simul quidè ætheriis indutę sunt tunicis, simul vero etiam per has universis invehuntur universis, ut elementis quidẽ æternis, & simplicibus existentibus, ut materiatis vero, interitum, & ortum, & ex dissimilibus compositionem admittentibus.

Ἐπειδὴ τοίνυν ἑνὰς μέν ἐστι τῶν Θεῶν ἕκαστος, μετέχεται δὲ ὑπὸ τῶν ὄντων ἁπάντων, πότερον ἑκάστου τὸ αὐτὸ μετέχειν φήσομεν, ἢ τῶν μὲν, πλείω, τῶν δὲ, ἐλάττω, τὰ μετέχοντα; καὶ εἰ τοῦτο, τῶν μὲν ἀνωτέρω, πλείω, τῶν δὲ ὑφειμένων, ἐλάττω.

Ἢ ἀνάπαλιν. πάντων γὰρ ἀνάγκη τῶν ἑνάδων ὑπάρχειν, ὥσπερ δὴ καὶ τῶν ἀριθμῶν ὁρῶμεν ὄντων μὲν, ἐγγυτέρω τῆς ἀρχῆς, ὄντων δὲ, πορρώτερον. καὶ ὄντων μὲν, ἁπλουστέρους, ὄντων δὲ, συνθετωτέρους, καὶ τῷ μὲν πόσῳ πλεονάζοντας, τῇ δυνάμει δὲ, ἐλασσουμένους. ἀλλ' εὖγε ὅτι τῶν ἀριθμῶν ἐμνήσθημεν. εἰ γὰρ δεῖ τὴν τῶν πρώτων μονάδων πρὸς ἀλλήλας τάξιν, καὶ τὴν πρὸ τε ὄντα πρόοδον, ἐκ τούτων, ὡς εἰκόνων, θεωρῆσαι, πάντως ἂν εἴη καὶ ἐν ἐκείνοις τὰ μὲν ἐγγυτέρω τοῦ ἑνὸς, ὑπὸ τῶν ἁπλουστέρων τῇ οὐσίᾳ μετέχεσθαι, τὰ δὲ, [l. τὰ δὲ] πορρωτέρω, ὑπὸ τῶν συνθετωτέρων. οὕτω γὰρ ἔσται κατὰ τὸ ἀναλογον ἡ μέθεξις. τῶν δὲ πρώτων, ὑπὸ τῶν πρώτων, τῶν δὲ δευτέρων, ὑπὸ τῶν δευτέρων, αἰεὶ μετεχομένων. καὶ γὰρ οὐ εἰ τὸ πρῶτον ἐξήρηται πάντων, καὶ ἀμέθεκτόν ἐστιν, ὁμοιότερον δὲ τῷ ἀμεθέκτῳ, τὸ τῷ ἁπλουστάτῳ, καὶ ἑνὶ συμφυόμενον, ἢ τὸ τῷ ποικιλωτέρῳ, καὶ πλουσιοδοτέρῳ, καὶ πλείους ἔχοντι τὰς τῶν συνηρτημένων δυνάμεις.

Πάντα δήπου καταφανὲς, ὅτι τοῖς μὲν ἐγγυτέρω τοῦ ἑνὸς ἑνάδας, ὑπὸ τῶν πρώτιστων μετέχεσθαι, καὶ ἁπλουστάτων οὐσιῶν ἀνάγκη. τοῖς δὲ πορρώτερον, ὑπὸ τῶν συνθετωτέρων, δυνάμεσι μὲν ἐλασσουμένων, ἀριθμῷ δὲ, καὶ πληθύϊ πολλαπλασιαζομένων. ὅλως δὲ οὐ προσθέσεις ἐν ἐκείνοις, ἀφαιρέσεις εἰσὶ τῶν δυνάμεων, καὶ τὸ ἐγγύτερον τοῦ ἑνὸς ἀπλότητι θαυμαστῇ τῶν ὅλων ὑπερέχον, ἑνοειδέστερόν ἐστι, καὶ ὁλικώτερος τοῦ ὄντος σώζεται αἰτίους. καὶ συμβαίνει κατὰ τὸν τῆς δυνάμεως λόγον, καὶ τὴν τῆς ἁπλότητος εἶναι τῶν πρώτων ὑπεροχήν. τὰ μὲν δὴ πλήθους αἴτια, καὶ τῶν παντῶν αἰτίων καὶ τὴν δυνάμιν τῶν πρὸ αὐτῶν ποικιλωτέρων καὶ τὴν οὐσίαν ἐστίν. αὕτη γὰρ ἡ ποικιλία τῶν ἑξῆς ἐν ἑνὶ δυνάμει κατακερματίζει, καὶ ἐλάσσοι. καὶ μᾶλλον καὶ ὅπου τῶν μεταχομένων ψυχῶν, αἱ μὲν πρώτιστοι, καὶ ἀθάνατοι, ζώμασιν ἀπλοῖς, καὶ ἀϊδίοις ὑφέστηκασιν. αἱ δ', ἀπλοῖς μὲν, ἀλλὰ μὴ τούτων καὶ τοῖς ἐνύλοις ἐπιβεβήκασιν. αἱ δ', ἁπλοῖς ἅμα, καὶ ἐνύλοις, καὶ συνθέτοις. αἱ μὲν δὴ οὐρανίαι ψυχαὶ ζωμάτων ἄρχουσιν ἁπλῶν, καὶ τῶν ὑπὸ σελήνην ἀύλων, καὶ ἀμεταβόλων. αἱ δ' τῶν ὅλων ἐπικρατοῦσι στοιχείων, ἅμα μὲν θείου ἀιθερίου πεφυκότες χιτῶνας, ἅμα δ', ἀφ' τούτων καὶ τοῖς ὅλοις ἐπιβαλλόυσι στοιχείοις, ὡς μὲν ὅλοις, ἀϊδίοις οὖσι, καὶ ἁπλοῖς, ὡς δ' ἐνύλοις, φθοραῖς, καὶ ῥύσεσι, καὶ τῶν ἐκ τῶν ἀνομοίων συνθέσεων ἐπιδεχομένοις.

Universidad de Sevilla
Biblioteca

τρίτην δὲ εἰσὶν, αἱ περιεχῶς μὲν ἐμπνέουσαι τὸ ζῆν τοῖς αὐτοειδέσιν ὀχήμασιν, ἐφελκόμεναι δὲ καὶ τῶν ἀπλῶν στοιχείων χιτῶνας ἑτέρους, καὶ διὰ τούτων κεκωνωνοῦσαι, καὶ πολυμόρφοις σώμασι, καὶ τρίτῃ ἄλλῃ συμμένουσαι τούτῳ μεθέξιν. εἰ δ' βούλοι καὶ τὰς νοερὰς θεωρῆσαι διαιρέσεις, αἱ μὲν, καὶ τούτων εἰσὶν ἀπὸ τῆς ὅλως ψυχῆς, καὶ τοῖς θειοτάτοις τῶν ἐν τῷ κόσμῳ παραμένουσαι, καὶ ταύτας καθιδρυούσαι διέσεως.

Αἱ δὲ, ὅπερ τῶν κρειττόνων ἡμῶν περιεχῶς μὲν τὸ τῶν ἡγεμόνων ἐν αὐτοῖς μετέχουσαι. διάτερος δὲ, τῶν μεμερικωτέρων οὐσιῶν. τρίτας δὲ αὖ τῆς μεμερικῆς ψυχῆς ὑφεστήκασι. καὶ ὅσῳ τῶν διὰμιν ὑφειμένοι ἔλαχον, τοσούτῳ καὶ ἡ μέθεξις αὐτῆς τὰ ἀρχὰ ποικιλωτέρα, καὶ πολυσυνθετωτέρα τῶν περὶ αὐτῶν. εἰ τοίνυν ὁ τρόπος οὗτος τῆς μεθέξεώς ἐστιν ἐν ἅπασι τοῖς οὖσιν, ἀναγκη δήπου καὶ τῶν θεῶν οὓς μὲν τῷ ἑνὶ περιεχεστέρους, ἁπλουστέρας δηπαθιδύειν τοῦ ὄντος μοίρας. οὓς δὲ πορρωτέρω προελθόντας, συμπεπλεγμένους. κατὰ γὰρ τῶν πρὸς ἐκείνους ὁμοιότητα, καὶ τῶν δευτέρων ἡμῶν αἱ μεθέξεις, τοῦτον διαιροῦντα τὸν τρόπον. πάλιν δὴ οὖν συλλήβδην εἰπωμεν, ὅτι μετὰ τὴν μίαν τῶν ὅλων ἀρχὴν, μοναδες ἡμῖν αὐτοτελεῖς ἐφάνησαν οἱ Θεοί.

Μετέχόμενοι μὲν τὸ τῶν ὄντων οὐσίαν. οἱ δὲ, κατὰ τὴν συνθετωτέραν τὴν εἰς αὐτὰ ποιησάμενοι πρόοδον. πόσαι τοίνυν τῶν ὄντων αἱ τάξεις, μετὰ ταῦτα διαιρετέον, καὶ πίνα μὲν ἁπλουστέραν, πίνα δὲ ποικιλωτέραν ὑπαρξιν. τῶν τοίνυν ὅλων ἁπάντων ἔσχατόν ἐστι τὸ σωματικόν· καὶ γὰρ τὸ εἶναι τοῦτο, καὶ τὴν τελειότητα πᾶσαν ἐξ ἄλλης αἰτίας ἔχῃ πρεσβυτέρας, καὶ οὔτε τὸ ἁπλοῦν, οὔτε τὸ σύνθετον, οὔτε τὸ αἰδιον, οὔτε τὸ ἄφθαρτον ἐκ τῆς οἰκείας δυνάμεως ἔλαχεν. Οὐ γάρ ἐστιν αὐτυπόστατον, οὔτε αὐτογενὲς τῶν σωμάτων οὐδέν. ἀλλὰ πᾶν τὸ τοιοῦτον ἐν ἑνὶ τῷ αἰτίαν, καὶ τὸ ἐκ αἰτίας σωτηρικὸς, ἀσώματόν ἐστι, καὶ ἀμερές. καὶ ὅλως τὸ μὲν ἑαυτῷ τῆς ὑπάρξεως αἴτιον, ἑαυτῷ καὶ τῶν ἄπορον τοῦ εἶναι παρέχεται δύναμιν.

Οὐδέποτε γὰρ ἐκλείπων ἑαυτὸ, οὔποτε λήξῃ τοῦ εἶναι, καὶ τῆς ὑποστάσεως ἐξίσταται τῆς οἰκείας· καὶ γὰρ τῶν φθειρομένων ἕκαστον, χωρεχόμενον τῆς τοῦ εἶναι χαριζούσης δυνάμεως, φθείρεται. τὸ δὲ αὐτῷ τοῦ εἶναι παρεκλικὸν, ἀχώρητον ἐν ἑαυτῷ, διὰ ἑαυτὸ τῷ ἀίδιον ἔλαχεν οὐσίαν. τῶν δὲ σωμάτων οὐδὲν αὐτῷ τῆς ἀιδιότητος αἴτιον, οὐδ' ἀϊδιον ἦ. Τὸ Tertiæ verò sunt illæ, quæ proximè quidem ejusdem formæ vehiculis vitam inspirant, attrahunt verò etiã ex ipsis simplicibus elementis tunicas materiatas, & secundam in istas instillant, *ac infundunt* vitam, & per istas cum ipsis etiam compositis, & multiformibus corporibus communionem habent, *eorumq; sunt participes*, & tertiam aliam sustinent istam communionem. Si verò velis & ipsas intellectuales ordinum distinctiones contemplari, harum etiam aliæ quidem in universis animabus, & in maximè-divinis *rebus*, quæ in mũdo *comprehenduntur*, sunt collocatæ, & has decenter dirigunt, *& moderantur ut oportet.*

Aliæ verò *sunt* in præstantiorum generum *animabus*, quæ proximè quidem participantur ab illis, qui dominantur in ipsis. Secundo verò loco, à particularioribus essentiis *participantur*. Tertias verò *distinctiones ordinum* particularibus animabus subjecerunt. Et quo magis subjectam *aliis* facultatem nactæ-sunt, eo magis etiam ipsarum communio est varia, & longè majorem compositionem patitur, quàm illæ, quæ sunt ante ipsas. Si igitur iste communionis modus est in omnibus Entibus, necesse profectò *est* etiam illos quidem Deos, qui sunt Uni propinquiores, simplicioribus invehi ipsius Entis partibus. Illos verò, qui longiùs *ab Vno* sunt progressi, compositioribus *invehi partibus, quæ compositionem majorem, & ex pluribus conflatam habent*. Propter enim illam similitudinem, *quam habent secundi Dij* cum illis *primis Diis*, ipsæ quoq; secundorum generum communiones hoc modo dividuntur. Rursus igitur summatim dicamus, quòd post unum horum universorum principium, ipsi Dii nobis apparuerint, *& manifestè sint* Unitates per-se perfectæ.

Quorum Deorum alii quidem, essentiam ab ipsis Entibus *manantem* participant. Alii verò, *sunt* secundum compositiorem *essentiam, quæ compositionem ex pluribus partibus conflatam habent, & secundùm istam* in ipsa *Entia* progressum faciunt. Quot igitur ipsorum Entium *sint* ordines, deinceps distinctè-declarandum, & quam simpliciorem, & quam magis-variam, *& multiplicem* essentiam sint-sortiti. Universorum igitur Entium ultimum est illud, quòd est corporeum. Hoc enim & ipsum esse, & omnem perfectionem ab alia antiquiore causa *manantem* habet, neque simplicitatem, neque compositionem, neque æternitatem, neq; immortalitatem à sua facultate sortitum-est. Neque enim est per-se-subsistens, neq; per se-genitum ullum corpus. Sed omne *corpus* hujusmodi, in Uno causam *essentiæ suæ sitam habet*, & quod à causa *tali manat, & quod est inde* contractum, est incorporeum, & expers-partium, *ac individuum*. Denique, quod est sibi-ipsi, *suæ* essentiæ causa, id sibi etiam infinitam ipsius esse facultatem suppeditat.

Nunquam enim se ipsum deserens, nunquam desinit esse, neque ex sua hypostasi excedit, *nec unquam ab ea recedit*. Nam unum-quodque eorum, quæ corrumpuntur, quum separatur ab illa facultate, quæ ipsum esse ipsi largitur, *& suppeditat*, corrumpitur, *& perit*. Quod verò sibi-ipsi suppeditat ipsum esse, cum à seipso non separetur, *nec separari possit, id* per se-ipsum æternam sortitum-est essentiam. Nullum verò corpus *est* sibi æternitatis causa, neque

si fuerit æternum. Omne enim æternum infinitam habet potentiam. Corpus verò, quod est finitum, infinitæ potentiæ causa non est. Infinita enim potentia, est incorporea, quia & omnis potentia *est incorporea*. Hoc verò perspicuum *est*, quia & majores facultates, *sive potestates sunt* ubiq;. Nullum verò corpus ubiq; totum esse potest. Si igitur nullum corpus sibi-ipsi facultatem, *sive potestatem*, eamq; vel infinitam præbere potest, id verò, quod-per-se-subsistit, sibi-ipsi præbet facultatem & ipsius esse, & ipsius æternum esse, *ita ut non solùm sit; sed etiam æternum sit*, nullum corpus erit, quod-per-se-subsistat.

Unde igitur ipsum esse corporibus *suppeditatur*, & quidnam proximè ipsum esse, suppeditare naturaliter-solet ipsis *corporibus*? Nónne igitur hanc dicemus esse causam corporum primò *existentium*, quæ vel illo ipso, quòd adsit, ipsam corporis naturam demonstrat perfectiorem iis, quæ-sunt-ejusdem-generis? Hoc profectò cuivis est perspicuum. Illius enim, qui perfectionem suppeditat, est ipsam quoque secundorum essentiam continere. Quoniam & ipsa perfectio, est essentiæ perfectio. Quomodo igitur dicimus corpora, quæ *rem aliquam* participarunt, esse præstantiora iis, quæ *eam* non participarunt? Profecto perspicuum *est* quod *corpora, quæ participant* animam, *præstantiora sunt iis, quæ non participant animam*. Nam animata inanimatis perfectiora *esse* dicimus. Anima igitur est ante corpora primò. Et totum Cœlum, & quicquid corporis-formam-habet, id animæ vehiculum *est* statuendum. Duo igitur isti Entium ordines nobis apparuerunt, *& manifestè sunt tales*, alter quidem corporeus, Anima verò, *quæ est incorporea*, *est* alter *ordo* supra istum. Et corpora participant animam.

Ipsa verò anima utrum idem est, ac Mens, an etiam diversum? Etenim ut corpus, quod animam participat, perfectum *censetur*; sic etiam anima, quæ Mentem participat, perfecta *censetur*. Et animam quidem, quæ secundùm rationem vivere potest, non omnia participant. Mentem verò, & intellectualem illuminationem *participant* & hæc, & quæcunq; quancunque cognitionem participant. Et anima quidem, hæc in tempore agit, Mens verò, in ævo, & ipsam essentiam, simul & ipsam actionem stabilem, *& firmam* comprehendit. Et anima quidem, non omnis suam perfectionem, immutabilem, & non-imminutam conservare, naturaliter-solet, *ac potest*. Omnis verò Mens, *est* semper perfecta, & suæ beatitudinis non-deficientem: *at perpetuam* habet facultatem. Ipsum igitur intellectuale genus est secundùm essentiam ante *genus* animale, *id est, animarum*. Si quidem alterum quidem, nec in ipsis universis, nec in particularibus irreptionem, *ac ingressionem* naturæ mali sustinet, *ac patitur*, alterum verò, quod in ipsis universis impollutum, *& incontaminatum* est, in ipsis partibus à sua beatitudine *degenerat, atque* recedit. Quodnam igitur *est* primum Ens?

Ipsa Mens, vel etiam ante *Mentem* istam, ipsa vitæ latitudo, *& amplitudo*. Etenim anima quidem, est id, quod-perse-vivit, sibi-ipsi vitam suppeditans. Et ipsa Mens, *est* optima, & perfectissima vita, & (ut diximus) æterna. Sed ipsa quidem ipsius Mentis vita, est quodammodo intellectualis, & commixta ex in-

Universidad de Buenos Aires Biblioteca

συμμικτ@· ἀπό τε τῆς νοερᾶς ἰδιότητ@·, καὶ ζωϊκῆς. δεῖ δὲ εἶναι καὶ τὴν ὡπ' ζωλὼ· πότερον οὖν ζωὴ κρεῖττον, ἢ νοῦς; ἀλλ' εἰ νοῦ μὴν τὸ γνωστικὰ μόνα μετέχειν τῶν ὄντων, ζωῆς δ' καὶ ὅσα γνώσεως ἀμοίρα, (καὶ γὰρ τὰ Φυτὰ λεγομὴν ζῆν) ἀνάγκη δήπου τὴν ζωλὼν ἐπέκεινα τοῦ νοῦ τετάχθαι, πλειόνων αἰτίαν οὖσαν, καὶ πλείοσιν ἑλλάμπουσαν τὰς ἀφ' ἑαυτῆς δόσεις τοῦ νοῦ. τί οὖν; ἡ ζωὴ τὸ πεφύλιγμ@ τῶν ὄντων; καὶ πῶς τὸν τοῦ εἶναι τὸ ζῆν; ἀλλὰ πῶς ἀδύνατον· ἀγὸ ἡ ζωὴ τὸ πρώτως ὄν, καὶ πῶς τὸ ζωὴ εἶναι, καὶ τὸ ὄντι εἶναι, καὶ εἰς ὁ λόγ@ ἀμφοῖν, ἄπαν αὖ τὸ ζωῆς μετέχον, καὶ τοῦ ὄντ@ ἔτι μετέληφος, καὶ πρῶ τὸ τοῦ εἶναι μεθαλαθον, καὶ τῆς ζωῆς.

Εἰ γὰρ πῶς ἑκάτερον, πάντα ὧν ὁμοίως τοῦ τε εἶναι μετέχοι, καὶ τοῦ ζῆν. ἀλλὰ τὰ μὴν ζῶντα πάντα, καὶ οὐσίαν ἔχῃ, καὶ τὸ ὄν. τὰ δὲ ὄντα πολλαχοῦ καὶ ζωῆς ἐστιν ἄμοιρα. πρῶτον φέσηκεν ἄρα τῆς πρώτης ζωῆς τὸ ὄν. τὸ γὰρ ὁλικώτερον, καὶ πλειόνων αἴτιον, ἐγγυτέρω τοῦ ἑνός ἐστιν, ὡς δέδεικται πρότερον. ὥσπερ ψυχὴ μὴν ἐστι τὸ πρώτως ὑπεσταμμένον σωμάτων. νοῦς δὲ ἐπέκεινα ζωῆς. ζωὴ δὲ νοῦ πρεσβυτέρα· τὸ δὲ ὂν ἐφ' ἅπασιν ἵδρυται τὸ πρώτως ὄν. καὶ πρῶ τὸ ψυχῆς μετέχον, πολλῷ πρότερόν ἐστι νοῦ μεταληφός. οὐ πρῶ δὲ τὸ τῆς νοερᾶς ποιήσεως ὑποπλαῶν, ἢ ψυχῆς μετέχειν πρέπει. ψυχῆς μὴν δὴ τὸ λογικὰ μετέχῃ ζῶα μόνον. ἐπεὶ καὶ ψυχλὼ τὴν λογικὴν ὄντως εἶναι φαμὴν. * ψυχῆς δ' ἔργον φησὶν ἐν Πολιτείᾳ, τὸ λογίζεσθαι, καὶ τὰ ὄντα σκοπεῖν. καὶ ψυχὴ πᾶσα ἀθανατ@·, ὡς ἐν τῷ Φαίδρῳ γέγραπται. καὶ ταῦτα, τῆς ἀλόγου ψυχῆς οὔσης θνητῆς, κατὰ τὸν ἐν τῷ Τιμαίῳ δημιουργόν.

* Σημείωσαι.

Καὶ ὅλως πολλαχοῦ δῆλός ἐστι καὶ ὁ Πλάτων ψυχλὼ τὴν λογικὴν εἶναι διάθεσ@·, τὰς δὲ ἄλλας, εἴδωλα ψυχῶν καθόσον εἰσὶ καὶ αὐτῶν νοερᾶ, καὶ ζωϊκὰ, μετὰ τῶν ὅλων παραγουσῶν τὰς πρὸ τῶν σώματα ζωάς. νοῦ δὲ οὐ μόνον τὰ λογικὰ ζῶα μετέχειν συγχωρήσομὴν, ἀλλὰ καὶ τῶν ἄλλων, ὅσα γνωστικὴν ἔχῃ δύναμιν. φαντασίαν λέγω, καὶ μνήμην, καὶ αἴσθησιν. ἐοικὲ καὶ ὁ ἐν Φιλήβῳ Σωκράτης, ὅταν τὴν νοερὰν ἄγῃ τὰ τοιαῦτα πάντα σφόδρα· ἢ γὰρ τοῦ καθ' ἡδονὴν βίου τὸν νοῦν ἀφαιρῶν, οὐ τὴν λογικὴν μόνον ζωλὼ, ἀλλὰ καὶ τῆς ἀλόγου τὴν γνωστικὴν πᾶσαν ἀφεῖλεν. ἅπασι γὰρ γνῶσις, ἑκάστοις ἐστὶ τοῦ νοῦ, καθάπερ δὴ καὶ πᾶς λόγ@. ψυχῆς εἰκών· καὶ μὲν καὶ πάντα μὴν τὰ νοῦ μετέχοντα, πολλῷ πρότερον ζωῆς μετέχῃ, τὰ μὴν, ἀμυδροτέρας, τὰ δὲ αὖ ζωντερας, τὰ δὲ, ἐναργεστέρας. τὰ δὲ αὖ ζῶντα πάντα τῆς νοερᾶς οὐκέτι μετέχῃ δυνάμεως. * ἐπεὶ καὶ τὰ Φυτὰ ζῶα μὴν ἐστιν, ὡς φησὶν ὁ Τίμαι@·, αἰσθήσεως δὲ αὐτοῖς, ἢ φαντασίας οὐ μέτεστι. πολλοῖς δὲ τοῖς ζώοις τὴν αἴσθησιν λέγῃ τῶν τε ἡδέων αὐτοῖς, καὶ τῶν λυπηρῶν. καὶ ὅλως αἱ ὀρεκτικαὶ παντοχοῦ δυνάμεις, ζωϊκά τε εἰσὶ καὶ τῆς ὅλης ζωῆς ἐνδάλματα, καὶ πιπόης ἔοικαπι. νοῦ δὲ καὶ ἀμοιροι καθ' ἑαυτὰς, ἢ τῆς γνωστικῆς ἀμέτοχοι δυνάμεως· διὸ δὴ καὶ ἀμέτοχοι καθ' ἑαυτὰς εἰσι, καὶ αἱρέσεσι γνώσεως ἀπόνοις περιηρημένα. πάλιν τοίνυν τὰ μὴν ζῶα πάντα καὶ τοῦ ὄντ@ δέχεται μοῖραν, τὰ μὴν, ἄλλα, τὰ δὲ ἄλλα, κατὰ τὴν αὐτὴν ἑκάστης Φύσιν. τὰ δὲ ὄντα πάντα, ζωῆς οὐκέτι μετέχειν ὁμοίως δυνατόν. ἐπεὶ ἢ τὰς ποιότητας, καὶ τὰ πάθη πάντα, καὶ τῶν σωμάτων τὰ ἔσχατα, τοῦ μὴν εἶναι ἢ αὐτὰ τὴν ἐσχάτην πίστιν ὑποδέχεται Φαμὴν, ζωῆς δ' οὐκέτι ἢ τούτοις μετεῖναι λέγομὴν. πρεσβύτερον ἄρα τὸ μὴν εἶναι τοῦ ζῆν. τοῦτο δ', ὁ νοῦς, τῆς δὲ ψυχῆς, ὁ νοῦς.

VI

Εἰκὸς ἀνάγκη τὰ πλείονα αἴτια, προηγμένστερα, ἢ κρεῖττον τὴν τάξιν ἐρχικώτερα, προεστάναι τῶν ἐλάττω περαίνειν τε, καὶ κοσμεῖν δυναμένων. εἰκότως ἄρα καὶ ὁ Πλάτων ἐν Τιμαίῳ μὴν, ὑπὸ νοῦ τὴν ψυχλὼ ὑρίσησιν, ὡς δευτέραν κατὰ τὴν ἑαυτὴ, [l. ἑαυτῆς] Φύσιν, ἐν δὲ Νόμοις, τὸν νοῦν κινῆσαι Φησὶ τοῖς ἐπτὰ σφαίραις παραπλησίως. τὸ δὲ κινούμενον ζωῆς μεταληφὸς κινεῖται, καὶ οὐδὲν ἄλλο ἐστὶν, ἢ ὅλως ζωὴ περὶ τὴν κίνησιν. ἐν τῷ Σοφιστῇ, τὸ ὂν ἐξαίρῃ τῶν τε ὅλων ἀπαθῶν ὑλῶν, καὶ τῆς κινήσεως. κατὰ γὰρ τὴν ἑαυτὴ Φύσιν τὸ ὄν, οὔτε ἔστηκε (Φησὶν) οὔτε κινεῖται. τὸ δὲ μήτε ἑστὼς, μήτε κινούμενον, ἐπέκεινα τῆς αἰωνίου ζωῆς ἐστί. πεπάρων τοίνυν πάντων ὅλων πρὸ τῆς ζωμαλικῆς ὑποστάσεως αἰτίων, οὐσίας, ζωῆς, νοῦ, ψυχῆς, ψυχὴ μὴν ἁπάντων μετέχῃ τῶν πρὸ αὐτῆς, τὸν μὴν λόγον, κατὰ τὴν ἑαυτῆς ἰδιότητα λαχοῦσα, τὸν δὲ νοῦν, καὶ τὴν ζωλὼ, καὶ τὸ ὄν, δόσ τῶν πρεσβυτέρων αἰτίων. διὸ δὴ καὶ μετ' αὐτὴν ὑρίσησι πεφάχωσ. κατὰ μὴν τὸ ὂν τὸ ἑαυτῆς, τὰ πάντα καὶ μέχει ζωμάτων. κατὰ δὲ τὴν ζωλὼ, πάντα τὰ λεγόμενα ζῆν, καὶ μέχει τῶν Φυτῶν. κατὰ δὲ τὸν νοῦν, πάντα τὰ γνωστικὴν ἔχοντα δυνάμιν, καὶ μέχει τῶν ἀλογωτάτων· κατὰ δὲ τὸν λόγον τὰ πρώτιστα τῶν μετέχειν αὐτοῖς δυναμένων. νοῦς δὲ ἐπέκεινα ψυχῆς ἱδρυμέν@·, καὶ πληρωματικὴν τῆς τε ζωῆς ὑπαρχὴν, καὶ τοῦ ὄντ@· περιχωρεῖ δὲ κοσμεῖ τὰ πάντα, τῆς μὴν νοερᾶς ἰδιότητ@· ἅπασι τοῖς γνωστικοῖς ἑλλάμπων τὴν δύναμιν, ζωῆς δὲ μεπουσίαν πλείοσι χορηγῶν, καὶ τοῦ ὄντ@· ἅπασιν, οἷς καὶ τὸ πρώτως ὄν. ζωὴ δ' ὑπερ νοῦν τεταγμένη, διχῶς τῶν αὐτῶν αἰτία προϋπάρχει, μετὰ μὴν τοῦ νοῦ ζωοποιοῦσα τὰ δεύτερα, καὶ ὅσα πέφυκε ζῆν, ἀφ' ἑαυτῆς πληροῦσα τῶν τῆς ζωῆς ὀχείων. μετὰ δὲ τοῦ ὄντ@·, ἅπασι τὴν οὐσίαν αὐτόθεν παράγουσα. τὸ δ' ὄν, αὐτὸ τὸ πρώτως ὂν, καὶ ἐπέκεινα ζωῆς ὑπεσταμένον, αὐτῷ πρὸ

tellectuali,& vitali, *sive vivifica*, proprietate. Oportet autem etiam ipsius *Mentis* vitam esse. Utrum verò vita præstantius *est bonum*, quàm Mens? Sed si Mentem quidem participant solùm illa Entia, quæ cognoscendi-facultatem-habent, vitam verò *participant* & illa, quæcunque *sunt* cognitionis expertia (etenim & ipsas plantas vivere dicimus) necesse *est* profectò ipsam vitam ante, *vel, supra* Mentem esse-collocatam, quòd plurium sit causa, & pluribus dona Mentis à se *manantia* per-illuminationem-largiatur. Quid igitur? Ipsa vita, estné primum Ens? Et ipsum vivere, estné idem, ac ipsum esse? Sed hoc *est* impossibile. Si enim vita est id, quod est primò, & idem est, Ipsum vitam esse, & Ipsum Enti esse, & eadem *est* utriusque ratio, & *definitio*, quidquid vitæ particeps fuerit, id etiam ipsius Entis erit particeps, & quidquid ipsius esse particeps fuerit, id & vitæ *particeps erit*.

Si enim utrunque *est* idem, omnia pariter & ipsum esse, & ipsum vivere participabunt. Sed omnia quidem viventia habent & Essentiam, & ipsum Ens. Ipsa verò Entia sæpè & ipsius vitæ sunt expertia. Ipsum igitur Ens existit ante primam vitam. Quod enim est universalius, & plurium causa, ad Unũ propiùs accedit, ut antè demonstratum-est. Ergo anima quidem est id, quod primò situm-est-supra-corpora. Mens verò *est* supra vitam. Vita verò *est* Mente antiquior. Ipsum verò Ens, quod est primò Ens, in omnibus est-situm. Et quidquid est-particeps animæ, id multo antè est particeps Mentis. Non tamen quicquid intellectuali effectione fruitur, id etiam animæ particeps-esse naturâ-solet. Nam animam quidem solum animalia ratione-prædita participant. Quia & animam illam ratione-præditam verè esse dicimus. * Animæ enim o- * *Nó*
pus *Plato* dicit in Repub. *esse* Ipsum ratiocinari, & ipsa *ta*
Entia spectare, & *considerare*. Et anima omnis *est* immortalis, ut in Phædro scriptum est. Hæc autem *de immortali anima, quæ ratione est prædita, dicuntur*, quòd anima rationis-expers, sit mortalis, secundùm illum *rerum omnium* opificem in Timæo *descriptum*.

Denique multis in locis constat & ipsum Platonem statuere illam ratione-præditam animam, *veram* esse *animam*, alias verò, animarum *esse* simulacra, quatenus sunt & illæ intellectuales, & vivificæ, cum ipsis universis producentes illas vitas, quæ circa ipsa corpora, & *in ipsis corporibus sunt*. Concedemus autem non solùm animalia ratione-præditaparticipareMentem: sed etiam alia, quæcunque cognoscendi-facultatem habent. Phantasiam *autem* dico, & memoriam, & sensum. Quoniam & ille Socrates, qui in Philebo *disputans introducitur*, hujusmodi omnia ad intellectualẽ *rerũ* seriem reducit. Etenim dum à vita, quæ secundùm voluptatem *agitur, id est, dum à voluptaria vita* Mentem aufert, non solum ratione-præditam vitam: sed etiam a bruta *vita, quæ ratione caret*, omnem cognoscendi-vi-prædítam *vitam* abstulit. Omnis enim cognitio, Mentis est progenies, quemadmodum & omnis oratio *est* animæ imago. Quinetiam omnia, quæ Mentem participant, multo antè vitam participant, alia quidem obscuriorem, alia verò, evidentiorem- Omnia verò viventia non etiam intellectualem facultatem participant. * Quoniam & ipsæ plantæ sunt quidem animalia, ut dicit Timæus: sed istæ sensum, aut phantasiam, *Notæ* *

non participant. Nisi si quis dicat ipsis *inesse* communem-sensum & jucundorum, & *injucundorum*, & molestorum. Denique illæ appetendi-vim-habentes facultates, quæ sunt ubique, vivæque sunt, & totius vitæ simulachra *sunt*, & effectiones extremæ. Mentis vero etiam expertes *sunt* per se, & facultatis cognoscendivim habentis *sunt* expertes. Quamobrem etiam per se sunt expertes, & infinitæ, ex omni cognitione detractæ. Rursus vero omnia quidem animalia partem etiã ipsius Entis accipiunt, alia quidem, aliam, alia verò, aliam, secundùm suam quæque naturam. Omnia verò Entia vitam non etiam æqualiter participare possunt. Quia & ipsas qualitates, & omnes affectiones, & extrema corpora, ipsius quidem esse & ipsa extremam affectionem susceipere dicimus, vitam verò non etiam hæc participare dicimus. Ergo ipsum quidem Esse, antiquius *est* ipso Vivere. Hoc verò *antiquius est* ipsâ Mente. Ipsa verò Mens, *antiquior est* ipsâ animâ.

Si quidem necesse *est* ea, quæ plurium sunt causæ, antiquiora *esse*, & cùm sint secundum ipsum ordinem principaliora, præsse illis, quę pauciora producere, & ornare, *vel in ordinem redigere* possunt. Merito igitur & ipse Plato in Timæo quidem, à Mente *manantem* animam constituit, ut secundam, *& mente posteriorem*, secundùm suam naturam. In Legibus verò, Mentem moveri dicit eodem modo quo concitatæ sphæræ *cœlestes moventur*. Quod enim movetur, vitæ particeps movetur, & nihil aliud est, quam verò vita in ipso motu *versans*. In Sophista verò, Ipsum Ens eximit & ex universis omnibus generibus, & ex ipso motu. Nam secundùm suam naturam, Ipsum Ens neque stat (inquit) neque movetur. Quod verò neque stat, neque movetur, est ante vitam æternam. Cum igitur hæ quatuor causæ sint ante corpoream hypostasin, Essentia, Vita, Mens, Anima, Anima quidem, particeps-est omnium eorum, quæ sunt ante ipsam, ipsam quidem rationem, secundùm suam proprietatem sortita, Mentem verò & Vitam, & ipsum Ens, ab antiquioribus causis *adepta*. Quamobrem etiam ea, quæ sunt post ipsam *Animam*, *Plato* quatuor modis constituit. Secundùm quidem ipsum ipsius *Animæ* Ens, omnia *constituit* vel usque ad ipsa corpora. Secundùm verò Vitam, omnia *constituit*, quæ vivere dicuntur, & usque ad ipsas plantas, & *stirpes*. Secundùm verò Mentem, omnia, quæ cognitione-præditam facultatem habent, & usque ad ipsa maximé-bruta, *quæ prorsus omni ratione carent*. Secundùm verò rationem, prima, quæ cum ipsis *alia* participare possunt. Mens verò, quæ ante Animam est fundata, & quæ est Vitæ, & ipsius Entis plenitudo, trifariam omnia digerit, *atque distinguit*, ipsius quidem intellectualis proprietatis facultatem omnibus cognoscendi-vim-habentibus per-suam-illuminationem-largiens, vitæ verò participationem, *atque communionem*, pluribus suppeditans, & ipsius Entis, omnibus iis, quibus & ipsum primò Ens *largitur*. Vita verò supra Mentem collocata, bifariàm earundem *rerum* causa antè-exístit, cum ipsa quidem Mente vivificans secunda, & quæcunque naturaliter vivere solent, *ea* vitæ canalibus, *& rivis* à se *manantibus* replens. Cum ipso verò Ente, omnibus essentiam supernè producens, & *suppeditans*. Ipsum verò Ens, illud ipsum, quod primò est Ens, & quod supra Vitam *est*, & *ab ea procul* remotum, illo *

Universidad de Buenos Aires
Biblioteca

εἶναι τὰ πάντα ψυχὰς, καὶ τὰς ζωὰς ἀπείρους, καὶ σὺν νοῦς, καὶ πᾶσι πάρεστι μονοειδῶς, καὶ ἀφ' ὅλων ἐξήρηται, κατὰ μίαν αἰτίαν τῶν ὅλων ὑποστατικόν. διὸ δὴ καὶ τὸ ἓν πάντων ἐστὶν ὁμοιότατον. καὶ πῶς ἐν αὐτῷ τῶν ὄντων περιέχεται πανταχοῦ τῇ πρωτίστῃ τῶν ὅλων ἀρχῇ, δι' ἣν καὶ τὰ ὄντα πάντα, καὶ τὸ μὴ ὂν ὑπάρξει, τά τε ὅλα, καὶ τὰ μέρη, τά τε εἴδη, καὶ ἐκ τούτων στερήσεις. ἀ δὴ τοῦ μὲν ὄντος μετέχειν, οὐκέτι, τοῦ δὲ ἑνὸς πάντως ἀναγκαῖον. ταῦτα καὶ τὸν Ἐλεάτην ξένον ἐν Σοφιστῇ περὶ τοῦ παντελῶς ὄντος διαπτύσμενον αἰσθέσθαι (ὡς ἐμοὶ δοκεῖ) καὶ τοῦ ὄντος ἐκεῖ θεῖναι, καὶ τῷ ζωῇ, καὶ τῷ νοῦν, καὶ τῷ ψυχῇ.

Εἰ γάρ ἐστι σεμνὸν, καὶ τίμιον τὸ ὄντως ὄν, νοῦς ἐστιν ἐκεῖ πρώτιστος, φησίν. οὐ γὰρ θεμιτὸν αὐτὸ σεμνὸν, καὶ ἄϋλον, ἑτέρωθι νοῦν ἔχον. εἰ δὲ νοῦς ἐστιν ἐν τῷ παντελῶς ὄντι, κινεῖται πάντως ὁ νοῦς. οὔτε γὰρ ἄνευ κινήσεως, οὔτε ἀνευ στάσεως ὑποστῆναί ποτε τὸν νοῦν δυνατόν. εἰ δὲ ὁ νοῦς κινεῖται, καὶ ἔσηκεν, ἔστιν ἐν τῷ ὄντι καὶ ζωὴ, καὶ κίνησις. τρία πάντων ἂν τούτων ἀναπεφάνται, τὸ ὄν, ἡ ζωὴ, ὁ νοῦς· ἀλλὰ μὴν καὶ ἡ ψυχὴ μετὰ ταῦτα, ἀφ' τούτων αἰσθήσεται. δεῖ γὰρ δή (φησι) καὶ τῷ ζωῇ, καὶ τὸν νοῦν, ἀ πρότερα ἐν καθ' ἑαυτὰ, καὶ ἐν ψυχῇ ᾠήθημεν. πᾶσι γὰρ ψυχὴ, καὶ ζωῆς ἐστι πλήρωμα, καὶ νοῦ, μετέχουσι ἀμφοῖν, ὁ καὶ Ἐλεάτης ξένος ἐνδεικνύμενος, πρὸς ἡμᾶς, Ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἀμφότερα ἐν ὄντα αὐτοῖς λέγομεν, εὐ μὲν ἐν ψυχῇ μεθήσομεν αὐτὰ ἔχειν αὐτό. τὸ δὲ ἔχειν (ὡς που φησίν) τοῦ εἶναι δεύτερον, καὶ ἡ ψυχὴ μετέχει μὲν ἑκατέρου, κατὰ τὴν ἑαυτῆς ἰδιότητα.

Τὸ δὲ λογοειδὲς τῆς οἰκείας ὑπάρξεως συμμίγνυσι τῇ νοερᾷ ζωϊκὴν δυνάμει. προσυφέσηκε δὲ καὶ ὁ νοῦς, καὶ ἡ ζωὴ τῆς ψυχῆς. ὁμοῦ, ὡς κινούμενον ἅμα, καὶ ὡς ἑστῶς. ἡ δὲ, ὡς κίνησις, καὶ στάσις. καὶ τέτταρες αὗται μοναδες ὧδε ἐν ζητοῦνται μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐν ἄλλοις πολλοῖς ὑμνηνται τῷ Πλάτωνι, ψυχὴ, καὶ νοῦς, καὶ ζωὴ, καὶ ὄν. καὶ ὥσπερ ἐν ψυχῇ πάντα κατὰ μέθεξιν, οὕτω καὶ ἐν νῷ τὰ πρὸ αὐτοῦ, καὶ ἐν ζωῇ τὸ [l. τὰ] πρὸ αὐτῆς. καὶ γὰρ τῷ ζωῇ εἶναι φαμέν. ἢ πῶς αὖ ἐν τῷ ὄντι λέγοιτο τετάχθαι, κατὰ τοῦτον μὴ μετέχουσα τοῦ ὄντος; καὶ τὸν νοῦν ἐνοῦται τε, καὶ ζῇ. καὶ γὰρ κινεῖται, καὶ μοῖρα τοῦ ὄντος ἐστι. μετὰ τίνων τὰ δεύτερα τῶν ἀπελληνικωτέρων μοναδῶν. ἀλλὰ τῶν μετεχομένων ὄντων πανταχοῦ, δεῖ καὶ τὰ ἀμέθεκτα προϋπάρχειν αἴτια, καθάπερ δέδεικται πρότερον, καὶ τῷ πρὸ τὸ ἓν ὄντων ὁμοιότητα. τὸ μὲν ὂν ἆρα πρώτως, ἀμέθεκτόν ἐστι. ζωὴ δὲ μετεχόμενον πρώτη ὄντος.

Ἀμέθεκτος δέ ἐστιν, ἐξήρημένη τοῦ νοῦ. καὶ ὁ νοῦς πληροῦται μὲν ἐκ τοῦ ὄντος, καὶ τῆς ζωῆς. ἀμέθεκτος δὲ ἐστιν ἐν ψυχαῖς, ipso esse, omnia generat, & vitas omnes & ipsas Mentes, & ipsas Animas, & omnibus adest uniformiter, & ex Vniversis est-exemptum, per unam causam Vniversa constituens. Quamobrem etiam ipsi Vni omnium est simillimum, & ipsam in ipso *Vno* ipsorum Entium periocham, *id est*, *comprehensionem*, *sive complexionem* conjunxit cum primo horum Vniversorum principio, propter quod etiam omnia Entia, & id, quod non est Ens, subsistit, & ipsa Tota, *vel*, *Vniversa*, & ipsæ partes, & ipsæ formæ, & harū privationes. Quæ profectò ipsū quidem Ens participare non etiam *est necessarium*: ipsum verò Vnum *participare* prorsus *est* necessarium. Hæc & illum Eleatem hospitem in Sophista de prorsus *& perfecto* Ente differentem impulerunt (ut mihi videtur) ad ibi ponendum & ipsum Ens, & ipsam Vitam, & ipsam Mentem, & ipsam Animam.

Si enim est augustum, & honoratum ipsum verè Ens, Mens est ibi prima, inquit. Nefas enim *est* id, quod-est-per-se-augustum, *honoratum*, *ac venerandum*, & immateriatum, stare, Mentem non habens. Si verò Mens est in prorsus, *& perfecto* Ente, ipsa Mens omnino movetur. Nam fieri nullo modo potest, ut Mens unquam subsistat vel sine motu, vel sine statu, *ita ut neque moveatur*, *nec firma stet*, *ac immota maneat*. Si verò Mens movetur, & stat, est in ipso Ente & Vita, & motus. Tria igitur ex his exoriuntur, *& apparent*, ipsum Ens, ipsa Vita, ipsa Mens. Quinetiam & ipsa Anima post hæc per hæc reperitur. Oportet enim (inquit) & Vitam, & Mentem, quæ priùs erant per se-ipsa, etiam in ipsa Anima nasci *& esse*. Omnis enim Anima est & Vitæ plenitudo, & Mentis, ambo participans, quod & ille Eleates hospes demonstrans addit: Sed hæc quidem ambo ipsi inesse dicimus, non tamen in Anima dicemus ipsa *hoc* ipsum habere. Ipsum enim Habere (ut quidam alicubi dicit) *est* ipso Esse posterius. Et ipsa Anima, particeps quidem est utriusque, propter suam proprietatem.

Illam verò suæ essentiæ partem rationi-similem, *vel*, *rationis-forma-præditam* cum intellectuali vivifica facultate commiscet. Sed & Mens, & Vita subsistit ante Animam. Illa quidem, ut ea, quæ movetur simul, & ut ea, quæ stat, *ac immota manet*. Hæc verò, ut motus, & status. Et istæ quatuor Unitates non hîc tantùm: sed etiam in aliis multis *locis* à Platone celebrantur, Anima, & Mens, & Vita, & Ens. Et quemadmodum in Anima *sunt* omnia per communionem, sic etiam in Mente *sunt ea*, quæ *sunt* ante ipsam *Mentem*, & in Vita *sunt ea*, quæ *sunt* ante ipsam *Vitam*. Etenim ipsam Vitam esse dicimus. Vel quomodo in ipso Ente diceretur esse-collocata, nisi eodem-modo particeps-esset ipsius Entis? Et Mentem, & Vitam *in eodem Ente dicimus* esse. Etenim movetur, & pars est ipsius Entis. Post igitur secundas *causas* Unitatum, quæ plures-res-inse-comprehendunt, *hæc sunt ponenda*: sed ante Entia, quæ ubique participantur, oportet & ipsas imparticipabiles causas existere, ut antè demonstratum-est, propter similitudinem ipsorum Entium cum Uno. Ipsum igitur Ens primò est imparticipabile. Vita verò, prima quidem particeps-est ipsius Entis.

Imparticipabilis verò est, quod ex ipsa Mente sit-exempta. Et ipsa Mens repletur quidem & ipso Ente, & ipsa Vita. Imparticipabilis verò est in Animabus, & iis

& iis, quæ *sunt* post ipsam *Mentem*. Et Animæ Mens adstat, *& per Animam mens subsistit*, Vitæ, & Entis communionem ipsi *Animæ* per-suam-illuminationem suppeditans. Imparticipabilis verò existit ante ipsa corpora. Extremus igitur, *ac ultimus est* ipsorum Entium ordo, cui & ipsa corpora sunt annexa, *& ex quo pendent*. Cœlestia igitur *corpora sunt* primò, quæ verò sunt sub Luna, *sunt* cum materiatorum additione. Hic igitur *est* ipsorum Entium progressus, per Vitam, & Mentem, & Animam, & in corpoream naturam desinit. Si verò necesse *est* supereſſentiales Deorum Unitates, ab illa imparticipabili *Vnitate* omnium causarum subsistentes, participari, alias quidè à primis ordinibus, qui sunt in ipsis Entibus, alias verò, à mediis, alias verò, ab extremis, *& ultimis*, ut antè demonstratum-est, perspicuum *est*, quòd earum aliæ quidem, imparticipabilem ipsorum Entium partem Deificant, aliæ verò, ipsam Vitam, aliæ, ipsam Mentem, aliæ, ipsam Animam, aliæ verò, vel ipsa corpora collustrant. Et extremos quidem *ordines* participant non solùm corpora: sed etiam Anima, & Mens, & Vita, & Essentia. Mens enim in se-ipsa, est & ipsius Vitæ & ipsius Entis plenitudo. Ex iis verò, quæ sunt supra mundum istum, Mens pendet, & animalis, *i. e. Animæ* facultas, quæ antè-existit, ipsâ Mente. Ex iis verò, quæ sunt supra istam *Animæ facultatem*, *pendet*, Mens imparticipabilis, & intellectualis. Ex iis verò, quæ *sunt* supra *ista*, *pendet* Vita prima, & imparticipabilis. Ex summis verò, Illud ipsum Primum Ens, & maximè-divinum *omnium* Entium. Quamobrem etiam ipse Parmenides hinc, ab ipso uno Ente ducens-initium, producit universos Deorum ordines. His igitur à nobis antè-definitis, *& distinctè traditis*, eia de divinis Dialogis incipientes, dicamus, à-principio, ab ipso Uno deducentes universos Deorum ordines, & Platonem comitantes, *& sequentes*, primùm quidem ex aliis Dialogis singula convincentes, *& manifestè demonstrantes* invictis rationibus. Deinde *verò* sic & ipsas Parmenidis conclusiones cum divinis progressibus conjungentes, & effingentes, & primas quidem *conclusiones* primis *progressibus*, postremas verò, postremis accommodantes.

CAPUT VII.

[Nota. *Sex præcedentia capita non sunt notata in Græco textu.*]

Rursus igitur nobis *est* resumenda illa de Uno mystagogia, *arcanaq; doctrina*, ut iter facientes à primo principio, secunda, & tertia ipsorum universorum *principia* celebremus. Omnium igitur Entium, & ipsorum Entia producentium Deorum, una eximia, & imparticipabilis causa ante-subsistit, ineffabilis quidem omni oratione, & quæ nullis verbis-exprimi-potest. Ignota vero omni cognitione, & incomprehensa, omnia quidem ex se-ipsa producens-in-lucem, existens vero ineffabiliter ante omnia, & omnia quidem ad se convertens, *ac attrahens*, omnium verò præstantissimus finis existens. hanc igitur *causam* ex omnibus *aliis causis* verè egressam separabiliter, & omnes quidem *rerum* divinarum Unitates, omnia verò Entiū genera, & ipsos *eorū*

καὶ τοῖς μετ' αὐτόν. καὶ ψυχὴ νοῦς ἐφέσηκε, ζωῆς, καὶ ὄντος· αὐτῇ μετουσίαν ὑπολάμπων. ἀμέθεκτος δὲ περιοχὴ τῶν σωμάτων, ἐσχάτη δὲ ἄρα τῶν ὄντων τάξις, ἣ καὶ τὰ σώματα περιέρηται. τὰ μὲν οὐράνια πρώτως, τὰ ὑπὸ σελήνην, μετὰ τῆς τῶν ἐνύλων προσθήκης. ἡ μὲν οὖν πρόοδος τῶν ὄντων, αὕτη, ἀφ' ἑνὸς, καὶ νοῦ, καὶ ψυχῆς, εἰς τὰ σωματοειδῆ πλήθυσιν. Φύσιν. εἰ δὲ ἀνάγκη τὰς ὑπερουσίους τῶν Θεῶν ἑνάδας, ὅσον τῆς ἀμεθέκτου τῶν πάντων αἰτίας ὑποστάσεως μετέχουσι, τὰς μὲν, ὑπὸ τῶν πρώτων ἐν τοῖς οὖσι διακόσμων, τὰς δὲ, ὑπὸ τῶν μέσων, τὰς δὲ, ὑπὸ τῶν ἐσχάτων, ὡς δέδεικται πρότερον, δῆλον ὡς αἱ μὲν αὐτῶν, τὴν ἀμέθεκτον τῶν ὅλων μοῖραν ἐκθεοῦσιν, αἱ δὲ, τῇ ζωῇ, αἱ δὲ, τὸν νοῦν, αἱ δὲ, τῇ ψυχῇ, αἱ δὲ, καὶ τὰ σώματα κατέλαμψαν. ἡ τῶν μὲν ἐσχάτων οὐ τὰ σώματα μετέχει μόνον, ἀλλὰ καὶ ψυχὴ, ἡ νοῦς, καὶ ζωὴ, καὶ οὐσία. νοῦς γὰρ ἑαυτοῦ, καὶ τῆς ζωῆς ἐστι, καὶ τοῦ ὄντος πλήρωμα. τῶν δὲ ὑπὲρ τοῦτον τὸν κόσμον τοῦτον, νοῦς ἐξήρηται, καὶ ψυχικὴ δυνάμις προϋπάρχουσι τῷ νῷ. τῶν δὲ ὑπὲρ ταύτης, νοῦς ἀμέθεκτος, ἡ νοερός. τῶν δὲ ἐπέκεινα, ζωὴ πρωτίστη, ἡ ἀμέθεκτος. τῶν δὲ ἀκροτάτων, αὐτὸ τὸ πρώτιστον ὄν, ἡ ἡνότατον τῶν ὅλων. διὸ καὶ ὁ Παρμενίδης ὀρθῶς ἔνθεν ὑπὸ τοῦ ἑνὸς ὄντος ἀρχόμενος, πρώτας τὰς ὅλας διακοσμήσεις τῶν Θεῶν. τούτων δὲ ἡμῖν προδιωρισμένων, φέρε πρὸς τῶν θείων διαλόγων, ὀρθῶμεν, λέγωμεν, ἄνωθεν, ὑπὸ τοῦ ἑνὸς τὰς ὅλας τῶν Θεῶν τάξεις περιόντες, καὶ τῷ Πλάτωνι συνοδεύοντες, πρῶτον μὲν, ἐκ τῶν ἄλλων διαλόγων ἕκαστα καταδουλοῦντες τοῖς αὐτοῖς ἐλέγκτοις λογισμοῖς. ἐπὶ δ' οὕτως καὶ τὰ τοῦ Παρμενίδου συμπεράσματα συνάπτοντες ταῖς θείαις προόδοις, καὶ ἀπικάζοντες, καὶ τὰ μὲν πρῶτα, ταῖς πρώτοις, τὰ δὲ ἔσχατα, ταῖς ἐσχάτοις ἐφαρμόζοντες.

κεφάλαιον ζ.

Πάλιν δὴ οὖν ἡμῖν ἑπτὰ ληπτέον τὴν περὶ τοῦ ἑνὸς μυσταγωγίαν, ἵνα καθ' ὁδὸν ἰόντες ἀπὸ τῆς πρώτης ἀρχῆς, τὰς δευτέρας, καὶ τρίτας τῶν ὅλων ὑμνήσωμεν. ἁπάντων δὴ τῶν ὄντων, καὶ αὐτῶν τῶν τὸ ὄντως περιεχόντων θεῶν, μία ἐξήρημένη, καὶ ἀμέθεκτος αἰτία προϋφέσηκεν, ἄρρητος μὲν πάσῃ λόγῳ, καὶ ἄφραστος, ἀγνωστος δὲ πάσῃ γνώσει, καὶ ἀληπτος· πάντα μὲν ἀφ' ἑαυτῆς ἐκφαίνουσα, πάντων δ' ἀρρήτως προϋπάρχουσα, καὶ πάντα μὲν πρὸς ἑαυτὴν ἐπιστρέφουσα, τέλος δ' ἅπασι πάντων τὸ ἄριστον. πιστὴν ἐν τοῖς ὄντως ἐκβεβηκυῖαν χωριστῶς ἀπὸ πάντων, καὶ πάσας μὲν τὰς ἑνάδας τῶν θείων, πάντα δὲ τὰ γένη τῶν ὄντων, καὶ τὰς

Universidad de Deusto
Biblioteca

πεφάνθαι ἐναύως ὑφιζάνουσι, [l. ὑφιζάνουσιν,] ὁ μὲν ἐν Πολιτείᾳ Σωκράτης, τὸ ἀγαθὸν ὀνομάζει, καὶ ἀπὸ τῆς περὶ τὸν ἥλιον ἀναλογίας, πᾶσι θαυμαστὸν αὐτῆς περὶ πάντα νοητὰ παῦτα, καὶ ἀγνωστον ὑπεροχὴν ἀποκαλύπτει. ὁ δὲ αὖ Παρμενίδης ἓν μὲν αὐτὸ ἐπονομάζει. ἀπὸ δὲ τῶν ἀποφάσεων τὴν ἐξῃρημένην τοῦ ἑνὸς τούτου, καὶ ἄρρητον ὑπάρξαν, αἰτίαν τῶν ὅλων οὕτω διδασκόμενον· ὁ δὲ ἐν τῇ πρὸς Διονύσιον ἐπιστολῇ, δι' αἰνιγμάτων περὶ ὧν ὁ λόγος, περὶ τοῦ τε παντὸς, καὶ ὡς αἰτίαν πάντων τῶν καλῶν ἀνυμνεῖ. ὁ δ' ἐν τῷ Φιλήβῳ Σωκράτης, οἷον τῶν ὅλων ἱδρυτὴν ἀφῆκε, διότι πάσης ἐστὶ θεότητος αἰτία. * Τὸ γὰρ εἶναι θεοὶ πᾶσιν οἱ θεοὶ, ἀπὸ τοῦ πρώτων ἔχουσι θεόν. εἴτ' οὖν πηγὴν θεότητος αὐτὸν ἐπονομάζειν ἢ δημιουργὸν, εἴτε βασιλέα τῶν ὅλων, εἴτε ἑνάδα πασῶν ἑνάδων, εἴτε τῆς ἀληθοῦς ἑνιαυτότητος, εἴτε ἀπείρων τούτων ἐξῃρημένον ὑπάρξαν, καὶ πασῶν αἰτιῶν ἐπέκεινα τῶν τε πατρικῶν, καὶ τῶν ἑνιαυτικῶν, αὐτὴ μὲν ἡμῖν σιγὴ, καὶ τῇ περὶ σιγῆς ἑνώσει τιμάσθω, καὶ τὰ μυστικὰ τέλους τῷ περικειμένῳ ταῖς ἡμετέραις φυχαῖς μοίρᾳν ἀπολάμψει. τὰς δὲ ἀπ' αὐτῆς, καὶ μεθ' αὐτὴν προελθούσας δυοειδεῖς ἀρχὰς τοῦ νῦν θεωρήσωμεν. ἵνα γὰρ ἄλλο μὲν τὴν ἕνωσιν τῆς ὅλης θεωρίας, ἄλλο δὲ τὰ δύο τῶν ἀρχῶν ἀναγκαῖα πεπίστευται; ἵνα οὖν καὶ δύο τῶν θείων ἀναλόσωμεν ἀρχὰς μὴ τὸ πρῶτον ἐφεξῆς τοῖς περὶ ἐκείνου λόγοις θεωρήσωμεν. ἔστι γὰρ τοῦτο πάντων ἀναγκαιότατον καὶ μυστικώτατον. ἀρχὰς δὲ λέγω τὰ πρὸ τῶν ὑφισταμένων αἴτια. λέγω τοίνυν ὁ ἐν φιλήβῳ Σωκράτης, ὡς ἄρα θεὸς πέρατός ἐστι, καὶ ἀπειρίας ὑποστάσης, καὶ διὰ τούτων ἀναγκαῖα τὰ ὄντα μιγνὺς, παρήκαμε καὶ τὸν φιλόλαον ἐκ περαινόντων, καὶ ἀπείρων τῆς τῶν ὅλων φύσεως συμπεπλεγμένης. εἰ τοίνυν ἐκ τούτων τὰ ὄντα, δῆλον ὅτι πρὸ τῶν ὅλων ὑφεστήκασι. καὶ εἰ μεμιγμένων αὐτῶν τὸ δεύτερον μεθέληφεν, ἀμιγεῖς αὐτοῦ τῶν ὅλων προϋπάρχουσιν, οὐ γὰρ ἐκ τῶν καταπεφυρμένων, καὶ ἐν ἄλλοις ὄντων, ἀλλ' ἀπὸ τῶν ἐξῃρημένων, καὶ ἐνεαυτοῖς ἱδρυμένων, ἄρχεται τῶν θείων ἡ πρόοδος. ὥσπερ οὖν τὸ ἓν αὐτὸ πρὸ τῶν μεμιγμένων ἐστὶ, καὶ ὡς τὸ πεπνῦσθαι τὸ ἓν, δεύτερον ἔχει τάξιν, καὶ τὴν ἀμέθεκτον ἑνωσιν, οὕτως ἄρα καὶ αἱ δύο τῶν ὅλων ἀρχαὶ πρὸ τῆς μεθέξεως, καὶ τῆς εἰς τὰ ὄντα συμμίξεως, αὐτὴ καθ' ἑαυτὰς ὑπάρχουσιν αἰτίαι τῶν ὅλων. δεῖ γὰρ ἑνὸς πρὸ παντὸς πεπερασμένου τὸ πέρας, καὶ πρὸ τῆς ἀπείρου τὴν ἀπειρίαν, καὶ τὴν πρὸς τὸ ἓν τῶν ἀπ' ἐκείνου προελθόντων ὁμοιότητα. καὶ γὰρ αὖ καὶ εἰ τὰ ὄντα μὴ τὸ ἓν ἀμέσως προάγοιμεν, ἁδαμοῦ τὴν τοῦ ἑνὸς ἰδιότητα καθαρῶς εὑρήσομεν. ἔτι γὰρ τὸ ὂν τοῦ ἑνὸς ταυτὸν, ἀλλὰ μετέχει τοῦ ἑνός. οὔτε τὸ πρῶτον, ὡς ἀληθῶς ἐστιν ἕν. κρεῖττον γὰρ (ὡς πολλάκις εἴρηται) καὶ τοῦ ἑνός. ποῦ τοίνυν τὸ κυριώτατα πάντως ἕν; Ἔστιν ἄρα τι τὸ πρὸ τοῦ ὄντος ἕν, ὃ καὶ ὑφίστησι τὸ ὄν, καὶ φάτον ἐστὶ τοῦ ὄντος πρώτως.

progressus singulariter constituentem, Socrates quidem in Repub. Bonum appellat, & per proportionem cum Sole, illam ipsius admirabilem cum omnibus mente-perceptis *rebus*, & ignotam excellentiam revelat. Parmenides verò, Unum quidem ipsam vocat. Per negationes verò, illam ex hoc Uno exemptam, & ineffabilem essentiam, demonstrat horum universorum esse causam. Illa verò *Platonis* oratio, quæ profertur in epistola ad Dionysium *scripta*, per ænigmata, *& obscura verba, causam vocat eam*, circa quam omnia *versantur*, & ut omnium pulchrorum causam celebrat. In Philebo verò, Socrates *eam* ut horum universorum fundatricem celebrat, quia est omnis Deitatis causa. * Omnes enim Dii, propter illum primum Deum, il- * *Nota*
lud habent, ut sint Dii. Sive igitur fontem Bonitatis ipsam *primam causam* appellare fas est, sive regnum ipsorum Entium, sive Unitatem omnium Unitatum, sive Veritatis procreatricem Bonitatem, sive ex omnibus his exemptam essentiam, & omnibus causis, tàm paternis, quam generatricibus superiorem, hæc quidem à nobis tacitè, & Unitate silentium antecedente colatur, & mystici, *arcaniq́* finis nostris animabus convenientem partem illustret. Illa verò ab ipsa *primâ causâ manantia*, & post ipsam progressa biformia, *id est, duas-formas-habentia*, principia mente contemplemur. Quid enim aliud post Unitatem universæ contemplationis, quàm Dualitatem principiorum constitui necesse *est*? Cujus igitur *rei sint* illa duo divinorum ordinum principia, post illud Primum, deinceps post illa verba de illo *Primo facta*, contemplemur. Secundùm enim patriam Theologiam & ipse Plato duo post Unum principia constituit. Socrates igitur in Philebo dicit, quod Deus est ipsius finis, & infinitatis *fundator & sustentator*, & per hæc, *per finem scilicet, & infinitatem*, omnia Entia miscens, *ea* produxit secundum Philolaum, ex connexa natura ipsorum Entium finitorum, & infinitorum. Si igitur ex his *progressa sunt* ipsa Entia, perspicuum *est* quòd *hæc* ante ipsa Entia subsistunt. Et si secunda participant ipsa mixta, hæc *principia* non-mixta sunt-ante ipsa universa. Non enim ab ordinatis, & ab iis, quæ sunt in aliis: sed ab iis, quæ- sunt-exempta *ex aliis*, & quæ sunt in semet ipsis collocata, *rerum* divinarum progressus initium-ducit. Ut igitur ipsum Unum est ante ea, quæ sunt unita, & ut id, cui accidit ipsum Unum, secundum habet ordinem, propter imparticipabilem Unitatem, sic etiam ipsa duo Entium principia ante communionem, & cum ipsis Entibus commixtionem, ipsa per se ipsa sunt ipsorum universorum causæ. Oportet enim ipsum finem esse ante id, quod est finitum, & ipsam infinitatem ante id, quod est infinitum, propter similitudinem, quam habent cum Uno, illa, quæ ab ipso sunt progressa. Etenim etiam si ipsa Entia post Unum immediatè producamus, nusquam *tamen* ipsam Vnius proprietatem purè inveniemus. Neq; enim ipsum Ens *est* idem cum Vno: sed participat Vnum. Neq; quod primum est, id verè est Vnum. [Nam (ut sæpe dictum est) *ipsum Primum est* vel ipso Vno præstantius. Vbinam igitur *est* illud *Vnum*, quod est maximè proprium, & omnino Vnum? Est igitur aliquid, quod est Vnum ante ipsum Ens, quod & ipsum Ens constituit, & *sustinet*, & causa est ipsius Entis primo.

Nam

Nam quod est ante ipsum, id etiam est ante Unitatem, & ipsam causam, in omnibus incomprehensum, *adeò ut à nullo comprehendi, contineri, coerceri, retineriq́ possit*, & imparticipabile, ex omnibus exemptum. Sed si hoc Unum est causa *ipsius Entis*, & ipsum Ens constituit, in ipso vis, *& facultas* erit ipsius Entis generatrix. Quidquid enim *aliquid* producit, secundùm, *& per* suam facultatem id producit, quæ mediam hypostasin inter ipsum producens, & ea, quæ producuntur, est-sortita. Et hujus quidem, est progressus, & quasi extensio. Hujus verò, est causa generatrix antecedens. Etenim ipsum Ens, quod ex his producitur, & quod non est Per-se-Unum: sed Uni-simile, ipsum quidem ab Uno progressum habet, propter facultatem, quæ producit ipsum, & ab Uno *productum* demonstrat, ipsam verò occultam Unitatem ab Unius essentia *manantem producit in lucem*. Hoc igitur Unum, quod est ante ipsam facultatem, & quod primum ab imparticipabili, & ignota rerum universarum causa *manans*, antè-subsistit, Socrates in Philebo finem appellat. Generatricem verò ipsius Entis facultatem *vocat* Infinitatem. Sicautem in illis *locis* dicit: De Deo alicubi dicebamus, *nos* demonstraturos esse, alium quidem *esse* Finem ipsorum Entium, alium verò *esse* Infinitum.

Ille igitur primus, & singularis, *unicusq́* Deus, sine *ulla* additione aliter Deus ab ipso vocatus est. Quoniam profectò secundorum quidem Deorum unusquisque ab ipso Ente participatur, & conjunctum habet ipsum Ens. Ille verò primus *Deus*, qui ex omnibus Entibus pendet, *velpotius, qui ex omnibus Entibus est exemptus*, est Deus, per illam ineffabilem, & unicam tantùm, & supereſſentialem rationem definitus. Ipse verò Finis ipsorum Entium, & ipsum Infinitum, illam ignotam & imparticipabilem causam demonstrat. Ipse quidem Finis, *hanc demonstrat*, quia est illius constantis, & uniformis, & *omnia* continentis Deitatis causa. Ipsum verò Infinitum, *est causa* illius dispositionis, *& rerum ordine-distinctarum rationis*, quæ in omnia progredi, & multiplicari potest, & denique generatricis omnis *dispositionis, ac ordinis*, prima-causa. Omnis enim Unitas, & Integritas, & communio ipsorum Entium, & omnes divinæ mensuræ ex primo Fine sunt-exemptæ. Omnis verò divisio, & fœcunda effectio, & in multitudinem ipsa progressio, ab hac maximè-principali, *& præcipua* Infinitione manans-subsistit. Quamobrem etiam quum *rerum* divinarum unamquanq; simul etiã progredi dicimus, manere quidem ipsam constanter in ipso fine confitebimur, progredi verò secundùm ipsam infinitionem, & simul habere & ipsum Unum, & ipsam multitudinem, & hanc quidem *multitudinem*, ex ipso finis principio, illud verò *Vnum*, ex Infinitate suspendimus, *id est, pendere dicimus*. Et (ut summatim dicamus) omnis in divinis generibus oppositionis, id quidem, quod est præstantius, ad ipsum finem, quod verò deterius, ad Infinitatem referemus. Ex his enim duobus principiis omnia usque ad extrema, progressum ad ipsum esse habent. Nam & ipsum ævum simul participat; & Finem, & Infinitatem. Quatenus enim est mente-percepta mensura, *particeps est*, ipsius finis. Quatenus verò est autor facultatis in ipso esse non deficientis, *eatenus est particeps* ipsius Infinitatis. Et ipsa Mens quatenus quidem uniformis est, & inte-

Ἐπειδὴ τὸ πρὸ αὐτοῦ, καὶ τῆς ἑνώσεως ἐπέκεινα, καὶ τῆς αἰτίας ταύτης, ἄρχεται πρὸς παντὸς, καὶ ἀμεθεκτόν, ὄντος πάντων ἐξῃρημένου. ἀλλ' εἰ αὐτόν ἐστι τοῦτο τὸ ἕν, καὶ ὑποστατικὸν τοῦ ὄντος, δύναμις αὐ ἐν αὐτῷ γεννητικὴ τοῦ ὄντος ὑπάρχοι. πασῶν γὰρ τὸ παράγον, καὶτὴν ἑαυτοῦ παραγωγὴν δυνάμιν, μέσιον τοῦ παράγοντος, καὶ τῶν παραγομένων ὑφίστησιν λαχοῦσαν. καὶ τοῦ μὲν, οὖσαν πρόοδον, καὶ οἷον ἔκτασιν. τοῦ δὲ, αἰτίαν γεννητικὴν προϋπαρχομένην. καὶ διὰ τοῦτο τὰ ὄντα οὐκ ἐκ τούτων παράγομένων, καὶ ἐξ οὐ τούτων, ἀλλ' ἐνοειδῶς, πλὴν μὲν ὅτι ἐνός πρόοδον, διὰ τὴν δύναμιν ἔχει προάγουσαν αὐτὰ, καὶ ὑπαινίττουσαν ὅτι τοῦ ἑνός, αὐτὴν δὲ τὴν κρύφιον ἕνωσιν ὅτι τῆς ὑπάρξεως τοῦ ἑνός. Τὸ μὲν πίνυν ἓν τοῦτο τὸ προϋπάρχον τῆς δυνάμεως, καὶ πάντων ὄντος τῆς ἀμεθέκτου, καὶ ἀγνώστου τῶν ὅλων αἰτίας προϋπάρχειν, πέρας ὁ ἐν φιλήβῳ Σωκράτης ὀνομάζει. τὴν δὲ γεννητικὴν τοῦ ὄντος δύναμιν, ἀπειρίαν. λέγει δὲ οὕτως ἐν ἐκείνοις, τὸν θεὸν ἐλέγομέν που, τὸν μὲν, πέρας τῶν ὄντων δείξαι. τὸ [l. τὸν] δὲ, ἄπειρον.

Ὁ μὲν οὖν πρῶτος, καὶ ἑνιαῖος θεὸς αὐτὸ μονοτήκης ἄλλως θεὸς προσθήκης προσείρηται. διότι δὴ τῶν μὲν δευτέρων ἕκαστος θεῶν, ἔστι τοῦ ὄντος μετέχεται, καὶ συνηρτημένον ἔχει τὸ ὄν. ὁ δὲ πρῶτος μόνος, ὃς ἀφ' ὅλων τῶν ὄντων ἐξῃρημένος, θεός ἐστι, καθ' αὐτὸ τὸ ἄρρητον, καὶ ἑνιαῖον μόνον, καὶ ὑπερούσιον ἀφωρισμένος. τὸ δὲ πέρας τῶν ὄντων, καὶ τὸ ἄπειρον, ἐκφαίνει τὴν ἄγνωστον ἐκείνου, καὶ ἀμέθεκτον αἰτίαν. τὸ μὲν πέρας, τῆς μονίμου, καὶ ἑνοειδοῦς, καὶ συνεκτικῆς θεότητος αἴτιον ὑπάρχον. τὸ δὲ ἄπειρον τῆς ὅλης παντὸς ποιότητος, καὶ πληθυσμοῦ δυναμένης, καὶ ὅλως τῆς γεννητικῆς προκαταρχὸν ἀπόσης διακοσμήσεως. πᾶσι μὲν γὰρ ἕνωσις, καὶ ὁλότης, καὶ κοινωνία τῶν ὄντων, καὶ πάντα τὰ θεῖα μέτρα δι' πρωΐστου πέρατος ἐξήρηται. πᾶσα δὲ διαίρεσις, καὶ γονιμοῦ πάσης, καὶ ἡ εἰς πλῆθος προόδος, ἀπὸ τῆς ἀρχηγικωτάτης ταύτης ἀπειρίας ὑφέστηκεν. ὥστε καὶ ὅταν μὲν τῶν θείων ἕκαστον ἅμα καὶ προϊὸν λέγωμεν, μένειν μὲν αὐτὸ καθ' ἑαυτὸ κατὰ τὸ πέρας ὁμολογήσομεν, προϊέναι δὲ κατὰ τὴν ἀπειρίαν, καὶ ἅμα τό, τε ἓν ἔχειν, καὶ τὸ πλῆθος, τὸ μὲν, τῆς δὲ πέρατος ἐχούσης, τὸ δὲ, τῆς ἀπειρίας ἐξαπορῶμεν, καὶ (ὡς συνολικῶτέρων εἰπεῖν) ἀπόσης τῆς ἐν τοῖς θείοις γένεσιν αἰτίας ἐνεῖναι, τὸ μὲν κρεῖττον, ὅτι τὸ πέρας, τὸ δὲ καταδεέστερον, ὅτι τὴν ἀπειρίαν ἀναπέμπομεν· ἐκ γὰρ τούτων τῶν δύο ἀρχῶν ἀπάντων, [l. ἁπάντα] μεχρὶ καὶ τῶν ἐσχάτων τὴν εἰς τὸ ἕνεκα πρόοδον ἔσχε. καθ' ὁ σῶν αὐτὸς, ἅμα καὶ πέρατος μετέχει, καὶ ἀπειρίας. ὡς μὲν νοητὸν μέτρον ὑπάρχων, καὶ περατοῦ. ὡς δὲ τῆς ἀνεκλείπτου καὶ τὸ εἶναι δωρουμένης αἰτίου, τῆς ἀπειρίας. καὶ ὁ νοῦς καθόσον μὲν ἑνοειδής ἐστι, καὶ ὅλος, καὶ κα-

Universidad de Buenos Aires
Biblioteca

ὅσων τῶν παραδείγματικῶν μέτρων ἐστὶ συνεκτικὸς, τοῦ πέρατος ἐστὶν ἔκγονος. καθόσον δὲ αὖ ἀϊδιότητα τὰ αὐτὰ παράγει, καὶ ἔστι κατὰ τὸν ὅλον αἰῶνα, πᾶσιν ὁμοῦ τοῖς οὖσι χορηγῶν, ἀεὶ τὸ ἑαυτοῦ δύναμιν ἀνελαττωτον ἔχει τῆς ἀπείρου.

Καὶ ἡ ψυχὴ, τοῦ μὲν ἀποκαθιστᾶσι, καὶ περιόδοις μετρεῖν τὸν ἑαυτῆς ζωὴν, καὶ ὅρον ἐπάγει τοῖς ἑαυτῆς κινήσεσιν, ὡς τὸν τοῦ πέρατος αὐτὴν ἀναγκαίως. τοῦ δὲ πάντων τῶν κινήσεων οὐδεμίαν ἔχειν, ἀλλὰ τὸ τῆς περιόδου τέλος ἀρχὴν ποιεῖσθαι τῆς δευτέρας ὅλης περιφορᾶς ζωϊκῆς, ὡσὰν τὸν τῆς ἀπείρου τάξιν τελεῖ. καὶ ὁ σύμπας οὐρανὸς, καὶ μὲν τὸν ὁλότητα τὸν ἑαυτοῦ, καὶ τὸν συνοχὴν, καὶ τὸν τάξιν τῶν περιόδων, καὶ τὰ μέτρα τῶν ἀποκαταστάσεων, πεπέρασται. καὶ δὲ τὰς γονίμους δυνάμεις, καὶ τὰς ποικίλας ἀπελίξεις, καὶ τὰς τῶν κύκλων ἀνεκλείπτους ἐπαναπυκλήσεις, ἀπειρίας μετέλαχε. καὶ μὲν καὶ ἡ σύμπασα γένεσις, ἀφ' μὲν τὰ εἴδη ταῦτα πεπερασμένα, καὶ ἀεὶ ὡσαύτως ἐστῶτα, καὶ ἀφ' ἑνὸς κύκλου, τὸν τοῦ οὐρανίου περιφορὰν ἀπεικαζόμενον, περατοειδὴς ἐστι.

Ἀφ' δὲ αὖ τῶν καθέκαστα συνισταμένων ποικιλίαν, καὶ τὸν ἐξαλλαγὴν τὸν ἄπαυστον, καὶ ἀφ' τὸν τοῦ μᾶλλον, καὶ ἧττον ἐν τοῖς μεθέξεσι τῶν εἰδῶν παρεμπλοκὴν, τῆς ἀπειρίας ἐστὶν εἰκών. καὶ ἐκ τούτων ἡ τῶν φύσει γινομένων ἕκαστον, καὶ μὲν τὸ εἶδος, τοῦ πέρατος μετέσχηκε. καὶ δὲ τὴν ὕλην, τῆ ἀπειρίᾳ. ζωὴ γὰρ ἑκάστων ἐξήρτηται τῶν δύο μετὰ τὸ ἓν ἀρχῶν, καὶ μεχρὶ τούτων ἡ πρόοδος τῆς ἐκείνων ποιήσεως. καὶ ἔστιν ἑκάτερον μὲν καὶ τούτων ἓν, ἀλλὰ τὸ εἶδος, μέτρον, καὶ ὅρος τῆς ὕλης, καὶ μᾶλλον ἕν. δυνάμει δὲ, ἡ ὕλη τὰ πάντα, καθόσον ἐκ τῆς πρώτης ἑτέρη δυνάμεως. ἀλλ' ἐκεῖ μὲν γενικὴ τῶν πάντων ἡ δύναμις. ἡ δὲ τῆς ὕλης δύναμις ὠτελὴς, καὶ τῆς τῶν πάντων κατ' ἐνέργειαν ὑποστάσεως ἐνδεής.

Εἰκότως ἄρα καὶ ὁ Σωκράτης ἔλεγεν ἐκ πέρατος εἶναι, καὶ ἀπείρου τὰ ὄντα πάντα, καὶ τὰς δύο ταύτας νοητὰς ἀρχὰς, ὑπὸ θεοῦ πρώτως ὑφιστάνου. τὸ γὰρ ἓν συναγωγὸν ἀμφοτέρας, καὶ πλείους, καὶ ἀφ' πάντων ἐκφαῖνον τῶν ὄντων, τὸ πρὸ τῆς δυάδος ἐστὶν ἕν. καὶ ἡ μὲν ἕνωσις τοῖς πᾶσιν ἐκ θεοῦ. ἡ δὲ διαίρεσις τῶν δύο στοιχείων, ἐκ τῶν προυργῶν τούτων αἰτίων ὑποστᾶσα, καὶ ἀφ' τούτων ὅλη τὸν ἄγνωστον, καὶ ἄρρητον ἀρχὴν ἀναπέμπει. εἶναι μὲν οὖν εἰσιν αἱ δύο τῶν ὄντων ἀρχαὶ πρόδηλον ἐκ τῶν εἰρημένων, ἐκ δὲ ἑνὸς ἀναφαίνεται, καὶ τὸν θεὸν Πλάτωνος θεολογίαν, ἀφ' τούτων ἔστω καταφανές.

gra, & quatenus menſuras paradigmaticas continet, *quæ res per exempla collecta demonſtrant*, eſt ipſius finis fœtus, *atque progenies*. Quatenus verò contrà ab-æterno omnia deducit, & eſt in toto ævo, omnibus ſimul ipſum eſſe ſuppeditans, ſemper ſuam vim, *facultatem*, & *potentiam* Infinitatis non-imminutam conſervat.

Et ipſa Anima, quòd ipſis quidem *in priſtinum ſtatum* reſtitutionibus, & periodis metiatur ſuam vitam, & terminum adducat ad ſuas motiones, ad ipſius finis cauſam reducitur. Quòd verò nullam motionum quietem habeat: ſed ipſum periodi, *circuituſq; finem*, faciat initium totius ſecundæ circumlationis, *atq; circumvectionis* vitalis, & *vivificæ*, ad ipſum Infinitatis ordinem refertur. Et hoc totum Cœlum, ſecundùm quidem integritatem ſuam, & cohærentiam, *atque compagem*, & ordinem ipſarum periodorum, & menſuras ipſarum reſtitutionum *in priſtinum ſtatum*, finitum eſt. Secundùm verò fœcundas facultates, & varias explicationes, & orbium *cœleſtium* nunquam-deficientes, *nec unquam ceſſantes* revolutiones, infinitatis eſt particeps. Quinetiam univerſa generatio, propter quidem formas omnes finitas, & ſemper eodem-modo permanentes, & propter unum orbem, qui cœleſtem circumvectionem effingit, *ac imitatur*, eſt finisimilis.

Contrà verò propter varietatem ſingularum *rerum*, quæ conſtituuntur, & *conſtitutæ ſubſiſtunt*, & *propter earum* nunquam-ceſſantem immutationem, & propter interjectam-implicationem, *atque connexionem*, ipſius magis, & minùs, in ipſis formarum communionibus, eſt Infinitatis imago. Præterea verò etiam eorum, quæ naturâ, *id eſt*, *naturaliter* fiunt, unum-quodque, propter quidem ipſam formam, ipſi finisimile-eſt, propter verò ipſam materiam, Infinitati *ſimile eſt*. Hæc enim ex duobus extremis principiis, quæ ſunt poſt Unum, pendent, & illorum effectionis progreſſus huc uſque *progreditur*. Et utrunque quidem horum eſt etiam Unum: ſed ipſa forma, *eſt* menſura, *modus*, & terminus ipſius materiæ, & *eſt* magis Unum. Facultate verò, & *poteſtate*, ipſa materia *eſt* omnia, quatenus à prima facultate, *ſive poteſtate* manans-ſubſiſtit. Sed illic quidem, ipſa facultas *eſt* omnium generatrix. At ipſa materiæ facultas *eſt* imperfecta, & indigens hypoſtaſi, *rerumq; fundatrice cauſa*, quæ omnia ipſo actu producat, atque conſtituat.

Jurè igitur & ipſe Socrates dicebat ex fine, & Infinito omnia Entia eſſe, & hæc duo mente-percepta principia à Deo primò manantia-ſubſiſtere. Quod enim & cogit, *in unum contrahit*, & perficit utrunque *principium*, & per omnia Entia demonſtrat, eſt illud Unum, quod eſt ante Dualitatem, *id eſt*, *binarium numerum*. Et ipſa quidem Unitas, *ac Vnio*, omnibus *Entibus*, *id eſt*, *omnium Entium*, *manat* ab illo primo *Vno*. Ipſa verò diviſio horum duorum elementorum ab iſtis primis cauſis generatur, & per has ad illud ignotum, & ineffabile principium dirigitur, *atq; comendit*. Quænam igitur ſint illa duo Entium principia, quæ ex Uno proximè orta-ſunt, ſecundùm Platonis Theologiam, per hæc, *quæ dicta ſunt*, *cuivis* eſto perſpicuum.

[NOTA. *Caput octavum in Græco textu non eſt diſtinctè notatum.*]

CAP.

CAPUT IX.

QUidnam autem ſit illud, quod ex his, *quæ dicta ſunt*, tertium apparet, deinceps dicamus. Vocatur autem ubique mixtum, ut ex Fine, & Infinitate conſtans, *& ſubſiſtens*. Si verò finis eſt ipſorum Entium finis, & ipſum infinitum ipſorum Entium *eſt* infinitum, & ipſa Entia ſunt ea, quæ ex ambobus *ſuam* conſtitutionem habent, *& ex utroque conflata ſubſiſtunt*, quemadmodum ipſe Socrates apertè docet, perſpicuum *eſt*, quòd illud, quod primum eſt mixtorum, primum eſt ipſorum Entium. Hoc autem nihil aliud eſt, quàm illud, quòd in ipſis Entibus eſt ſummum, & quod eſt Per-ſe-Ens, & nihil aliud quàm Ens. * Sic autem dico, per quæ & illud, quod eſt primò Ens, demonſtrabamus omnia mentaliter, *ut ita loqui liceat*, *id eſt*, *mentis beneficio*, complecti, & Vitam, & Mentem, *quæ animo cernuntur*, *& ratione percipiuntur*, *ac intelliguntur*. Etenim *dicebamus* Vitam triadicam, *q. d. triplicem*, *vel ternariam*, *vel*, *ex trinitate conſtantem*, eſſe vitaliter, *& viviſicè*, & ipſam Mentem intellectualiter. Et eſſe ubique quidem hæc tria, ipſum Ens, ipſam Vitam, ipſam Mentem. Primò verò, & eſſentialiter in ipſo Ente omnia præexiſtere *dicebamus*. Illic enim *eſt* & ipſa eſſentia, & ipſa Vita, & ipſa Mens, & ipſa ſummitas ipſorum Entium. Vita verò medium *eſt* ipſius Entis centrum, quæ Vita, mente-percepta dicitur, & eſt. Mens verò finis eſt ipſius Entis, & ipſa mente-percepta Mens. Mens enim eſt in mente-percepto, *i.e. in eo, quod mente percipitur*, & in ipſa Mente *eſt* ipſum mente-perceptũ, *i.e. id quod mente percipitur*. Sed illic quidẽ ipſa Mens *eſt* mentaliter, in ipſa verò mẽte *eſt* intellectualiter, ipſum menteperceptum, *i.e. id quod mente-percipitur*.

*Et ipſa quidẽ eſſentia eſt id, quod in ipſo Ente conſtãter permanet, & quod cũ primis principiis contexitur, & quod ex Uno nõ exit. Ipſa verò Vita eſt id, quod ex iſtis principiis prodit, & quod cũ infinita potẽtia naſcitur. Ipſa v. Mens, eſt id, quod cõvertit, *& reducit* ad ipſa principia ipſum finẽ, & quod *ipſum* cum ipſo principio conjungit, & quod unum circulũ, *ac orbem* mente-perceptum efficit. Cum igitur *Mens* ſit triplex, & aliud quidem, quod eſt in ea, ſit eſſentialiter, aliud verò, ſit vitale, *& viviſicum*, aliud verò ſit intellectuale, & cũ omnia in ipſa *Mente* eſſentialiter præexiſtant, illud eſt primum Entium, quod ex primis principiis miſcetur. Dicõ autem ipſam Eſſentiam. Nam ipſa Per-ſe-Eſſentia eſt omnium Entium ſummitas, & eſt quaſi Unitas univerſorum. Ergò in omnibus etiam Entibns ipſa Eſſentia eſt primum. Et in unoquoque id, quod eſt eſſentiale, eſt antiquiſſimum, ut id, quod ab ipſa Entium Veſta *ſtabiliq; ſede manans* ſubſiſtit. Etenim id, quod mente-percipitur, maximè, *atq; præcipuè* eſt hoc *ipſum*, *de quo verba fiunt*. Quia Mens quidem, eſt ipſa cognoſcendi facultas, *& vis*. Ipſa verò Vita, *eſt* intelligentia. Ipſum verò Ens, *eſt* mente-perceptum, *i. e. id, quod mente-percipitur*. Si igitur omne Ens eſt mixtum, illud verò, quod eſt Per-ſe-Ens, eſt eſſentia. *ergo* ante alia omnia, ipſa eſſentia, quæ ex tertiis ab Uno *manantibus* conflata-ſubſiſtit, eſt illud mixtum. Quamobrem etiam Socrates demonſtrans quomodo ſit immutatus, *& varius* ipſe procreationis modus, & in duobus principiis, & in illo, quod eſt mixtum, ipſum quidem finem, & ipſum infinitum, demonſtrare dicit ipſum Deum.

κεφάλαιον θ.

Τὸ δὲ ἐκ τούτων ἀναφαινόμενον, ποῖόν ἐστι, μετὰ ταῦτα λέγωμεν. καλείτω μὲν οὖν παντάχοθι μικτὸν, ὡς ἂν πέρατος, καὶ ἀπείρου συνεστός. εἰ δὲ τὸ πέρας τῶν ὄντων ἓν πέρας, καὶ τὸ ἄπειρον τῶν ὄντων ἄπειρον, καὶ ἔστι τὰ ἐξ ἀμφοῖν ἔχοντα τὴν σύστασιν τὰ ὄντα, καθάπερ αὐτὸς ΣΑΦΩΣ ὁ Σωκράτης ἀναδιδάσκει, δῆλον ὅτι τὸ πρωτίστων τῶν μικτῶν, πρωτίστως ἐστὶ τῶν ὄντων. τοῦτο δὲ οὐδὲν ἄλλο ἐστὶν, ἢ τὸ ἀκρότατον ἐν τοῖς οὖσι, καὶ ὅ ἐστιν αὐτὸν, καὶ οὐδὲν ἄλλο, ἢ ὄν. * Λέγω δὲ οὕτως, ὅτι ἃ Σηκαὶ τὸ πρώτως ὄν, παντῶν εἶναι νοητῶς θεληπτικὸν ἀπεδείκνυμεν, καὶ τῆς ζωῆς, καὶ νοῦ. ᾗ ὡσαύτως δὲ τὴν ζωὴν τριαδικὴν εἶναι ζωϊκῶς, καὶ τὸν νοῦν, νοερῶς· καὶ εἶναι παντάχοθι μὲν τὰ τρία ταῦτα, τὸ ὄν, τὴν ζωὴν, τὸν νοῦν. πρώτως δὲ, καὶ οὐσιωδῶς ἐν τῷ ὄντι πάντα πρεσβύπαρχειν. ἐκεῖ γὰρ καὶ ἡ οὐσία, καὶ ἡ ζωὴ, καὶ ὁ νοῦς, καὶ ἡ ἀκρότης τῶν ὄντων. ἡ δὲ ζωὴ τὸ μέσον κέντρον ἐστὶ τοῦ ὄντος, νοητὴ ζωὴ λεγομένη, καὶ οὖσα. ὁ δὲ νοῦς, τὸ πέρας τοῦ ὄντος, καὶ ὁ νοητὸς νοῦς. ἔστι γὰρ ὁ ἐν τῷ νοητῷ, νοῦς, καὶ ἐν τῷ νῷ, νοητόν. ἀλλ' ἐκεῖ μὲν, νοητῶς ὁ νοῦς, ἐν δὲ τῷ νῷ, νοερῶς τὸ νοητόν.

* Καὶ ἡ μὲν οὐσία τὸ μόνιμον τοῦ Σηὄντος, καὶ τὸ ταῖς πρώταις ἀρχαῖς συνυμένον, καὶ ἀνεκφοίτητον τοῦ ἑνός. ἡ δὲ ζωὴ, τὸ θεῖον ὑπὸ τῶν ἀρχῶν, καὶ τῇ ἀπείρῳ δυνάμει συμφυόμενον. ὁ δὲ νοῦς, τὸ ἐπιστρέφον εἰς τὰς ἀρχὰς, καὶ σωτήριον τῇ ἀρχῇ τὸ πέρας, καὶ κύκλον ἕνα νοητὸν ἀφορίζόμενον. τριττοῦ τοίνυν ὄντος, καὶ τοῦ μὲν, οὐσιωδῶς τοῦ ἐν αὐτῷ, τοῦ δὲ, ζωϊκοῦ, τοῦ δὲ, νοεροῦ, πάντων δὲ οὐσιωδῶς ἐν αὐτῷ προυπαρχόντων, τὸ πρῶτον τῶν ὄντων ἐστὶ, τὸ ἐκ τῶν πρώτων ἀρχῶν μιγνύμενον. λέγω δὲ τὴν οὐσίαν. ἡ γὰρ αὐτουσία πάντων ἐστὶ τῶν ὄντων ἀκρότης, καθ' οἷον μονάς ἐστι τῶν ὅλων. καὶ ἐν ἅπασι τοίνυν ἡ οὐσία τὸ πρῶτον. καὶ ἐν ἑκάστῳ τὸ οὐσιῶδες ἐστὶ πρεσβύτατον, ὡς ἀπὸ τῆς τῶν ὄντων ἕξεως ὑποστᾶν. καὶ γὰρ τὸ νοητὸν μάλιστα τοῦτό ἐστιν.

Ἑκάστη νοῦς μὲν ἐστὶ τὸ γνωστικὸν, ἡ δὲ ζωὴ, νόησις, νοητὸν δὲ, τὸ ὄν. εἰ δὴ μικτόν ἐστι πάντων τὸ ὄν, τὸ δὲ αὐτὸν ἡ οὐσία, πρὸ τῶν ἄλλων ἁπάντων ἡ οὐσία, τὸ μικτὸν ἐστιν ἐκ τρίτων ὑπὸ τοῦ ἑνὸς ὑφιστάμενον. διὸ δὴ καὶ ὁ Σωκράτης ἐνδεικνύμενος ὅπως ἐξήλλακται τῆς διαγωνήσεως ὁ πρόσθεν ὅπῃ τε τῶν δυεῖν ἀρχῶν, καὶ τοῦ μικτοῦ, τὸ μὲν πέρας, καὶ τὸ ἄπειρον δείκνυσι φησὶ τὸν Θεόν.

Universidad de Salamanca Biblioteca

ἑνάδες γάρ ἐισιν ἀπὸ τοῦ ἑνὸς ὑποστᾶσαι, καὶ οἷον ἐκφάνσεις ἀπὸ τῆς ἀμεθέκτου καὶ ἀφωτίστης ἑνώσεως. τὸ δὲ μικτὸν ποιεῖν, καὶ συγκεραννύναι πρὸς τῶν πρώτων ἀρχῶν, ὅσῳ δὴ τὸ ποιεῖν τοῦ ἐκφαίνειν κατιδεέστερον, καὶ ἡ γένεσις τῆς ἐκφάνσεως, τοσούτῳ δή που τὸ μικτὸν ὑφειμένον ἔλαχε τινὰ ἀπὸ δ' ἑνὸς πρόοδον τῶν δύο ἀρχῶν.

Οὐσία τοίνυν ἐστὶ νοητὴ τὸ μικτὸν, καὶ ὑφίσταται πρώτως μὲν ἀπὸ τοῦ Θεοῦ, παρ' οὗ καὶ τὸ ἄπειρον, καὶ τὸ πέρας. Δευτέρως δὲ, ἀπὸ τῶν μετὰ τὸν ἑνιαῖον Θεὸν ἀρχῶν, τοῦ ἀπείρου λέγω, καὶ τοῦ πέρατος. ἡ γὰρ τετάρτη αἰτία, ἡ τῆς μίξεως ποιητική, πάλιν αὖτός ἐστιν ὁ Θεός. ἐπεὶ καὶ εἴ τις ἄλλο προσθοῖτο παρ' αὐτὸν, οὐκέτι τέταρτον, ἀλλὰ πέμπτον ὑποθήσεται. πρῶτος γὰρ ἦν ὁ Θεὸς ὁ τὰς δύο σκφάνσεις ἀρχάς. Δύο δὲ μετὰ τοῦτον ἀρχὰ, τὸ πέρας, καὶ ἄπειρον. τέταρτον δὲ τὸ μικτόν. εἰ τοίνυν τὸ τῆς μίξεως αἴτιον ἐξῆλλακται τῆς θείας αἰτίας τῆς πρωίσης, πέμπτον ἂν εἴη τοῦτο, καὶ οὐ τέταρτον, ὥς φησιν ὁ Σωκράτης. Ἐπὶ ἢ πρὸς τοῦτοις, εἰ τὸν Θεὸν ἑνώσεως μᾶλιστα φαμὲν εἶναι χορηγὸν τοῖς οὖσι, καὶ ἡ μίξις αὕτη τῶν ἀρχῶν, ἑνωτὶς ἐστὶν εἰς τὸν τοῦ ὄντος ὑπόστασιν, δηλονότι καὶ ταύτης ὁ Θεὸς αἴτιός ἐστι πρώτως. καὶ μὲν καὶ ὁ ἐν Πολιτείᾳ Σωκράτης μαρτύρεται δοκοῦντα τἀγαθὸν αὐτὸν εἶναι, τοῦ τε ὄντος, καὶ τῆς οὐσίας τοῖς νοητοῖς, ὥσπερ τὸν ἥλιον τοῖς ὁρατοῖς. πῶς οὖν οὐκ ἀνάγκη τὸ μικτὸν, εἴπερ ἐστὶ τὸ πρώτως ὄν, εἰς τὸν πρῶτον ἀναφέρειν Θεὸν, καὶ λέγειν ἀπ' ἐκείνου τὴν πρόοδον ἐληφέναι; εἰ ἢ καὶ ὁ ἐν Τιμαίῳ δημιουργὸς τὴν οὐσίαν τῆς ψυχῆς, αὐτὴν καθ' αὑτὴν ὑφίστησιν ἐκ τῆς ἀμερίστου, καὶ μεριστῆς, ὁ ἔμπαλιν τοῦ ἐκ περατος, καὶ ἀπείρου. ἔοικε γὰρ τῇ μὲν ἀμερίστῳ, κατὰ τὸ πέρας, τῇ δὲ μεριστῇ, κατὰ τὸ ἄπειρον. εἰ τοίνυν ὁ δημιουργὸς ἐκ τούτων συγκεράννυσι τὴν οὐσίαν τῆς ψυχῆς, καὶ τὸ ταὐτὸν αὖ, καὶ τὸ ἕτερον χωρὶς, εἶτε ἐκ τούτων ἤδη πρόοδον ἐλήφεναι; εἰ ἢ καὶ ὁ ἐν Τιμαίῳ δημιουργὸς τῶν ὅλων ὑφίστησι ψυχὰς, πῶς οὐ πολλῷ μειζόνως τὸν πρῶτον Θεὸν τῆς πρωίσης οὐσίας αἴτιον φήσουμεν; πρώτιστα μὲν ἐκ δ' πρώτου τὸ μικτὸν, ὡσπερεὶ ἔπομεν, καὶ ὅτι ἐστὶν ἐκ τῶν μὴ τὸ ἓν ἔχοντων μόνον, πρόδηλον καὶ ἐκ τούτων, καὶ ἔστι τριαδικόν.

Τῶν μὲν πρώτων ἐκ δ' Θεοῦ μετέχον ἑνώσεως ἀῤῥήτου, καὶ τῆς ὅλης ὑποστάσεως. ἐκ δ' πέρατος τῶν ὑπαρξεων, καὶ τὸ μονοειδὲς, καὶ τῶν μονίμων ἰδιότητα λαμβάνον, ἐκ δὲ τῆς ἀπείρου, τὴν δύναμιν, καὶ τῶν ἐν αὐτοῖς κρυφίων τῶν πάντων. ὅλως γὰρ, εἴπερ καὶ ἓν ἐστι, καὶ ἄχ ἓν, τὸ μὲν ἓν, αὐτοῦ καὶ τὸ πέρας ὑπάρχει, * τὸ δὲ ἄχ ἓν, καὶ τὸ ἄπειρον. ἡ δὲ τούτων ἀμφοτέρων σύμμιξις, καὶ ὁλότης, ἐκ δ' πρώτου, καὶ μονὰς ἐν ἐστὶ μεῖ- τὸ μικτὸν, διότι μετέχει δ' ἑνός. * καὶ δυοειδὲς ἐστι, καθόσον ἐν παντὶ μικτῷ, τριῶν τούτων δεῖ, καὶ τὸν Σωκράτη, κἀλλους, ἀληθείας, συμμετρίας.

Unitates enim, sunt ab Uno *manantes*, & subsistentes, & quasi *quædam* apparitiones, & *ortus* ab impartibili, & prima Unitate *prodeuntes*. Mixtum verò facere, & commiscere per prima principia, quanto ipsum facere est inferius ipso demõstrate, *& rem in lucem producere*, & *quanto inferior est* ipsa generatio, ipsa demonstratione, *& in lucem productione*, tanto etiam profectò ipsum mixtum, sortitum est progressum ab Uno *manante*, duobus principiis inferiorem.

Illud igitur, quod est mixtum, est essentia mente-percepta, & subsistit, primum quidem ab ipso Deo *manans*, a quo *manat* & ipsum infinitum, & ipse finis. Deinde verò ab illis principiis, quę sunt post Unicum Deum, ab infinito dico, & ab ipso fine. Quarta enim causa, quę est mixtionis effectrix, rursus est ipse Deus. Quia si quis etiam aliam statuat, præter ipsam, non ampliùs quartam *causam*: sed quintam statuet. Primus enim fuit ille Deus, qui duo principia *demonstravit*, & in-lucè produxit. Duo verò *sunt* post hunc *Deum* principia, Finis, & Infinitum. Quartum verò *est* ipsum mixtum. Si igitur illa mixtionis causa à prima divina causa est diversa, hæc erit quinta, non autem quarta *causa*, ut ait Socrates. Præterea verò, si Deum ipsis Entibus Unitatis suppeditatorem esse maximè dicimus, & ista mixtio principiorum est Unitas in ipsam Entis hypostasin *ingrediens*, perspicuum *est* quod & hujus *Unitatis*, & *hypostaseôs* Deus est autor primò. Quinetiam Socrates in Repub. disertissimis-verbis pronuntiat ipsum Bonum esse causam, & ipsius Entis, & ipsius Essentiæ *rebus* mente-perceptis, ut ipsum Solem; *rebus* aspectabilibus, *quæ sub oculorum sensum cadunt*. Quomodo igitur non *est* necesse, id, quod est mixtum (si quidem est illud, quod est primò Ens, ad primum referre Deum, & dicere, *illud* ab illo *primo Deo suum* progressum accepisse? Si verò etiam ille *rerum creatarum* opifex in Timæo *describitur* ipsam essentiam animæ, ipsam per se ipsam constituit ex individua & dividua *essentia*, quod idem est, ac illud, quod ex Fine, & Infinito *manans subsistit*. Similis n. est individuæ quidẽ, secundùm ipsum finẽ, dividuæ verò, secundum infinitum, *ac ipsam Infinitatem*. Si igitur ille *rerum* opifex ex his ipsam essentiã animæ commiscet, & ipsũ Idem, & ipsum Diversum seperatim *spectantur*, *& inter se differunt*, & si ex his jam præexistentibus integram constituit animam, quomodo nõ multo magis ipsum primum Deum essentiæ primæ causam *esse* dicemus? Id *igitur*, quod est mixtum, prodit quidem ex eo, quod est primum, ut diximus, nec est tantùm ex principiis, quæ sunt post ipsum Unum: sed prodit etiam ex his, & est triadicum, *id est*, *ternarium*, *triplex*.

Primùm quidem, participes-est Unitatis ineffabilis, & totius hypostaseôs à Deo *manantis*. Ex ipso verò fine *suam* essentiam, & uniformitatem, *i.e. unius formæ rationem*, & constantem proprietatem accipit, ex infinitate verò, facultatem, & illam occultam in ipso *vim rerum* omnium. Omnino enim, quoniam & Unum est, & non Unum, ipsum quidem Unum, ipsi secundùm finẽ inest. Ipsum verò non Unum, secundùm infinitum. Ipsa verò horum utrorunq; commixtio, & integritas, ab illo Primo *manat*. Quod igitur est mixtum, id etiam est Unitas, quia particeps est Unius, & * biforme est, quatenus ex duobus principiis prodiit, & Trinitas, quatenus in omni mixto, tribus his est opus, secundũ Socratem, Pulcritudine, Veritate, Symmetria, *quæ cõmensus appellatur*. *Nota

Sed de his quidem, iterum dicemus. Quomodo verò essentia *sit* illud primum mixtum, nunc distinctè tradamus. Hoc enim profectò est omnium inventu difficillimum, quidnam sit illud, quod est primò Ens, ut & alicubi dicit ille Eleates hospes. Difficillimum *enim est intellectu*, *quum dicimus* ipsum Ens non parum abesse ab eo quod non est Ens. Quomodo igitur essentia ex fine, & infinito *prodeat*, *jam est* dicendum.

Si enim & finis, & infinitum sunt supereſſentialia, ipsa essentia videbitur *suam* hypostasin ex non essentiis habere. Quomodo igitur illæ, quæ non sunt essentiæ, faciunt essentiam? An hoc etiam in aliis omnibus est, quæ per mutuam mixtionem subsistunt? Quod enim ex mixtis *est compositum*, non est idem cum iis, quæ non sunt mixta. Neq; enim anima idem est cum generibus, ex quibus commixtis ille *communis omnium* Pater ipsam procreavit. Neque beata vita eadem est cum illa vita, quæ secundùm mentem, aut secundum voluptatem est. Neque illud Unum, quod est in corporibus, *est* idem cum suis elementis. Quamobrem etiam illud, quod est primò Ens, non est mirum, si, cum neque finis sit, neque infinitum, ex utroque conflatum-subsistat, & sit mixtum, quamvis ipsa supereſſentialia ad ipsius mixtionem non fuerint-assumpta: sed illa quidem *ex illo* sint exempta, secundæ verò progressiones, ab illis *progredientes* simul-nascantur ad hypostasin essentiæ *constituendam*. Sic igitur ex his *manat* ipsum Ens, ut amborũ particeps, & ipsam quidem uniformitatẽ, *i.e. illam unius formæ rationem*, ab ipso fine habens, illam verò generatricem, & prorsus occultã multitudinem ab infinitate *manantem habens*. Omnia enim occultè *fiunt*, *& occulta* sunt, & propterea omnium Entium causa *est occulta*. Quod etiam ille Eleates hospes nobis demonstrans, primam quidem facultatem appellat ipsum Ens, ut id, quod per primæ facultatis communionẽ subsistit, & quod particeps-est & essentiæ *prodeuntis* ex ipso fine, & facultatis ab infinito *manantis*. Progressus verò *ille Eleates hospes*, etiam facultatem definit ipsum Ens, ut id quod omnia ferre, & generare potest, & ut id, quod uniformiter est omnia. Ipsa enim facultas *est* ubique fœcundorum progressuum, & omnis multitudinis causa. Occulta quidem facultas, occultæ multitudinis *est causa*. Illa verò, quæ per actum est, & quæ se-ipsam demonstrat, *& in lucem producit*, *est causa multitudinis* perfectæ. Propter hanc igitur causam (ut opinor) & omne Ens, & omnis essentia cognatas habet facultates. Particeps enim est ipsius infinitatis, & ipsam quidem essentiam accipit ab ipso fine, facultatem verò, ab infinitate.

Et ipsum Ens nihil aliud est, quàm Unitas multarum facultatum, & essentia multiplicata, & propter hoc Unum, ipsum Ens *est potestate* Multa. Sed Multa quidem occultè sunt, & indiscretè in iis, quæ sunt prima. Distinctè verò *sunt* in iis, quæ sunt secunda. Quo enim ipsum Ens, Uni cognatione propinquius est, eo magis ipsam multitudinem occultat, & secundùm ipsam Unitatem tantùm definit. Hæc etiam ipse Plotinus sæpe demonstrans, ipsum Ens & ex forma, & ex materia mente-percepta facere mihi videtur, ipsam *quidem* multitudinem, Uni, & Essentię, ipsam verò facultatem, prõportione-respondentem ipsi materiæ subjiciens, *atque statuens*.

καὶ τὸ πῦρ τὸ λέγοιεν, ὀρθῶς λέγουσιν. εἰ δὲ ἄμορφον ὕλα, καὶ αὐσίδεον Φύσιν, καὶ ἀόριστον ὅπερ τῶν ὀντῶν οὐσίαν ἀνατέμνουσι, τῆς σοφωνίης ἁμαρτάνειν μοι δοκοῦσι διανοίας. οὐ γὰρ ἔσιν ὕλη τοῦ πέρατος τὸ ἄπειρον, ἀλλὰ δύναμις, οὐδὲ εἶδος τοῦ ἀπείρου τὸ πέρας, ἀλλὰ ὕπαρξις. ἐξ ἀμφοῖν δὲ τὸ ὄν, ὡς οὐ μόνον ἐν τῷ ἑνί ἐσιν, ἀλλὰ πλήθος ἑνάδων, καὶ δυνάμεων εἰς μίαν οὐσίαν συγκεκραμένων ὑποδεξάμενον.

Κεφάλαιον ι'.

Τὸ μὲν οὖν πρώτως ὂν ἁπλῶς τοῦτο μικτὸν ὑπὸ τοῦ Πλάτωνος προσείρηκε. καὶ εἰκόνα δὲ αὐτοῦ καὶ ἡ ὕφεσις μικτὴν ἐκ πέρατος, καὶ ἀπείρου. καὶ τὸ μὲν ἄπειρον ἐν τούτῃ δυνάμεις ἁπλῆς. τὸ δὲ πέρας, εἶδος, καὶ μορφὴ τῆς δυνάμεως ταύτης. διὸ ταύτῃ μὲν τὴν δύναμιν, ὕλῃ ἐοικέναι τὸ κατ' ἐνέργειαν οὐκ ἔχουσαν, τοῦ εἶναι, καὶ τοῦ ὁρίζεσθαι δεομένῃ ἀλλαχόθεν. τὴν δὲ τοῦ ὄντος δύναμιν γονιμικὴν τῶν ἐνεργειῶν οὖσαν, καὶ πάντα τὰ ὄντα παραγούσαν ἀφ' ἑαυτῆς, καὶ τῶν πλείων δυνάμεων ἐν τοῖς οὖσιν ἡγεμονικὴν ὑπαρχούσαν, ὁσονεὶ φαμὲν ὕλην ἀποκαλεῖν ἐοικέναι. τὸ γὰρ σκεπτὸν αὐτοειδῶς ἡ τῆς ὕλης μεμίμηται δύναμις ἀπελὴς γενομένη, καὶ τὴν ἐν σκέψει τοῦ πλήθους ὠδῖνα δυνάμει γενομένη, τὸ πλῆθος ἀπεικάσατο. καὶ μὴν καὶ τὸ εἰδοποιὸν τοῦτο μιμεῖται μὲν ἑκάτερος τὸ πέρας ὁρίζον καὶ αὐτὸ τὴν ὕλην, καὶ περαῖνον τὸ ἄπειρον αὐτῆς. πληθύεται δὲ, καὶ μερίζεται περὶ αὐτήν.

Καὶ τῇ σερήσει συναναπέκρυπται τῆς ὕλης, καὶ τὴν ἄκρατον ἕνωσιν τοῦ ὄντος ὑπάρξεως τῷ εἶναι γενόμενον, ἀεὶ, καὶ ἀπολλύμενον ἀπεκίνησε τὸ. τὸ γὰρ ἐν τοῖς πρώτοις ὄντα καθ' ὑπεροχὴν, ταῦτα ἐν τοῖς ἐσχάτοις ἐσὶ κατ' ἔλλειψιν. ἔσι καὶ τὸ μὲν πρώτως ὂν, μικτόν ἐσι, καὶ πέρατος ἀπείρου ζωῆς ἐξῃρημένον, καὶ ἄλλου αὐτῆς ὑπάρχον. τὸ δὲ ἐκ τοῦ πρώτου τῶν εἰδῶν, καὶ τῆς πρώτης ὕλης ὑφισάμενον, ἄζων μὲν ἐσι καὶ τὴν αὐτοῦ φύσιν. δυνάμει γὰρ ἔχει τὴν ζωήν. ἐκεῖ μὲν γὰρ τὰ γονιμικὰ προϋπάρχῃ τῶν ἀπογονωμένων, καὶ τὰ τέλεια πρὸ τῶν ἀτελῶν ὑφέσηκεν. ἐνταῦθα δὲ, τὰ δυνάμει, πρὸ τῶν κατ' ἐνέργειαν, καὶ τὰ σωζόμενα τοῖς ἐξ αὐτῶν ὑποβεβλημένοις. τοῦτο δὲ οἶμαι συμβαίνειν ἀνάγκη, διότι τῶν πρώτων ἀρχῶν αἱ δόσεις καὶ μέχρι τῶν ἐσχάτων διήκουσι, καὶ οὐ μόνον τὰ τελειότερα γονῶσιν, ἀλλὰ καὶ τὰ ἀτελέστερα, καθ' ὅσον ἐσι. καὶ διὰ ταῦτα, τὸ μὲν μικτὸν, ὑφέσεως αἴτιον, καὶ τῆς μεμιγμένης ἐνταῦθα φύσεως.

Τὸ δὲ πέρας, καὶ τὸ ἄπειρον τὸ πρὸ τοῦ ὄντος, οὐ ταύτης μόνον, ἀλλὰ καὶ τῶν ταύτης στοιχείων, ὧν τὸ μικτὸν ὅλως ἄλλου, καθόσον ἐσὶ μικτόν. δίδυμον γὰρ τὸ πέρας, καὶ τὸ ἄπειρον. καὶ τὰ

Et si *Plotinus* hoc dicit, rectè dicit. Si verò informem aliquam, & expertem formæ naturam, & infinitam, in mente-perceptam essentiam immittit, *ac introducit*, à Platonica mente aberrare mihi videtur. Infinitum enim, non est ipsius finis materia: sed facultas, neque finis est infiniti forma: sed essentia. Ex utroque verò ipsum Ens *est conflatum*, ut id, quod non solùm in ipso Uno stat: sed *etiam* multitudinem Unitatum, & facultatum in unam essentiam commixtarum suscepit.

CAPUT X.

ID igitur, quod est primò Ens, propter hæc, *quæ jam dicta sunt*, à Platone mixtum est appellatum. Per ipsius verò similitudinem & generatio, *vel, ortus*, ex fine, & infinito mixtum *vocatur* Et ipsum quidem infinitum in hac *generatione* facultas *est* imperfecta. Ipse verò finis *est* species, & forma facultatis hujus. Quamobrem hanc quidem facultatem statuimus *eam esse*, quæ non habet id, quod est actu ipso, quòd ipso esse, & ipsa definitione aliunde *sumpta* indigeat. Ipsam verò ipsius Entis facultatem, quæ genitrix est actionum, & quæ omnia Entia ex se-ipsa producit, & quæ perfectarum facultatum in ipsis Entibus *existentium* est terminatrix, *eas definiens, certisq; finibus circumscribens*, non ampliùs materiam appellare fas *esse* dicimus. Illius enim naturam dissimiliter imitatur ipsa materiæ facultas, quæ imperfecta est, & illum multitudinis partum in illa *comprehensum*, cum sit facultate *existens*, ipsam multitudinem effingit *ac imitatur*. Quinetiam hæc species, *& forma* imitatur quidem extremè, *i. e. summe, maximè* ipsum finem, qui materiam & ipse finit, & terminat infinitatem ipsius. Multiplicatur verò & dividitur circa ipsam.

Et enm ipsa materiæ privatione commiscetur, & summam Unitatem essentiæ ipsius Entis, ipso Esse, dum semper nascitur, & interit, effingit, *ac imitatur*. Quæ enim per excellentiam inter prima sunt, hæc per defectum sunt inter extrema. Quia & illud, quod primò quidem est Ens, est mixtum, & ex infinito vitæ fine exemptum, & ipsius *vitæ* causa existens. Quod verò ex prima forma, & ex prima materia conflatum-subsistit, secundum quidem suam naturam est expers-vitæ. Facultate enim habet vitam. Nam illic quidem generatrices *causæ* sunt ante res, quæ ab ipsis generantur, & perfecta subsistunt ante imperfecta. Hîc verò ea, quæ sunt facultate, sunt ante ea, quæ sunt actu, & coadjuvantes-causæ subjectę sunt illis, quę ex ipsis *nascuntur*. Hoc autem (ut opinor) necesse est accidere, quia primorum principiorũ donationes vel ad extremas usq; *partes* perveniunt, neq; tantùm perfectiora: sed etiam imperfectiora generant, secundùm *suam* hypostasin, *& subsistentem naturam*. Et propterea illud quidem, quod est mixtum, *est* generationis causa, & naturæ hîc mixtæ.

Finis verò, & infinitum, *producit ea*, quæ sunt antè ipsum Ens, non solum hujus *naturæ*: sed etiam *eorum, quæ sunt ante* hujus *naturæ* elementa, quorum id, quod est mixtum, non est causa, quatenus est mixtum. Duplex enim *est* ipse finis, & ipsum infinitum. Et alia quidem

quidem, ex mixtis sunt exempta. Alia verò, ad ipsorum complectionem assumuntur. Oportet enim (opinor) ubique, ea, quæ non-mixta sunt, esse ante ea, quæ sunt-mixta, & perfecta, ante imperfecta, & tota, *vel, integra*, ante partes, & ante ea, quæ sunt in aliis, *oportet esse* ea, quæ sunt in se-ipsis, & hoc non solum in Uno: sed etiam in ipsa Pulchritudine, & in Symmetria, & in omnibus formis Socrates *se* facere dicit. Si igitur & secunda, & tertia genera ipsius Entis, & formarum subsistunt ante ea, quæ participant *ipsa*, quomodo finem, & infinitum, quod per omnia Entia pervadit, mixta primùm subsistere dicemus? Statuendum igitur *est* ipsa & non-mixta *esse*, & separata *esse* ab ipso Ente, & ipsum Ens ab ipsis simul, & ex ipsis *manare*. Ab ipsis quidem, ut præexistentibus, ex ipsis verò, ut procreatis per secundum progressum in ipso *Ente situm*. Et ipsius Entis genera *sunt* duplicia. Alia quidem, ipsorum Entium *sunt* efficientia, *ipsa Entia efficiunt*. Alia verò, *sunt* elementa singulorum naturæ. Nam alia quidem, ipsa per se-ipsa ante-subsistunt, ut efficientia, *sive, rerum efficiendarum vim habentia*. Quæ verò ab his procreantur, unumquodq; constituunt. Nullus igitur amplius miretur, quomodo Socrates quidem; illud, quod est mixtum, in Philebo & fini, & infinitati anteponat, nos verò contrà, ex eo, quod est mixtum, finem, & infinitum exemptum *esse* pronunciemus. Nam utrumque duplex *est*. Et alterum quidem, *est* ante ipsũ Ens. Alterum verò, *est* in ipso Ente. Et alterum quidem, generatricem-vim habet, alterum verò, *est* mixtorum elementum. Hujusmodi verò est & ille mixtæ vitæ finis, & ipsum infinitum, ut utrunque sit totius beatitudinis elementum. Quamobrem etiam utrunq; utriusque *est* indigens, & neque Mens per se *est* opta-
* bilis, neque voluptas *per se est* perfecta. *Oportet enim
Nota ipsum Bonum ex omnibus esse *conflatum*, ex Optabili, ex Sufficiente, ex Perfecto.

Ipse igitur finis, & ipsum infinitum, quod est separabile, propter causam *est* ante id, quod est mixtum. Ipse verò finis, & ipsum infinitum, quod est mixtum, est imperfectius ipsa mixtione. Ex quibus igitur ipsum mixtum *sit conflatum*, ex his, *quæ dicta sunt*, *est* perspicuum.

CAPVT XI.

DE Trinitate verò, quæ simul est cum ipsa *mixtionis causa*, deinceps dicendum. Omnis enim mixtio, si modò rectè fiat, ut ait Socrates, his tribus indiget, Pulchritudine, Veritate, Symmetria. Neq; enim aliquid turpe, quod irrepserit, ipsã mixtionis rectam rationem præbet; *atque suppeditat*, quia peccati est causa, & inordinatæ, *ac immodestæ* pluris-habendi-cupiditatis, *& avarę-fraudationis*, neque ipsa veritas unquam separata, ex puris; & verè possessis ipsam commixtionem fieri finit: sed simulachro, & eo, quod non est, replet ipsum totum. Neque sine Symmetria, communio elementorum erit, & concinna consuetudo. Opus igitur est Symmetria quidem, ad unionem eorum, quæ commiscentur; & *ad* convenientem communionem.

μὲν, ἐξῃρημένα τῶν μικτῶν, τὰ δὲ εἰς τὴν συμπλήρωσιν αὐτῶν παρείληπται. δεῖ γὰρ (οἶμαι) πανταχοῦ, πρὸ τῶν μεμιγμένων εἶναι τὰ ἄμικτα, καὶ πρὸ τῶν ὅλων τὰ μέρη, καὶ πρὸ τῶν τελείων τὰ ἀτελῆ τὰ τέλεια, καὶ πρὸ τῶν ἐν ἄλλοις, τὰ ἐν αὐτοῖς, καὶ οὐ τοῦτο μόνον ἐπὶ ἑνὸς μόνου, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τοῦ καλλους, καὶ ἐπὶ τῆς συμμετρίας, καὶ ἐπὶ πάντων τῶν εἰδῶν ὁ Σωκράτης ὑφηγεῖται ποιεῖν. εἰ τοίνυν καὶ τὰ δεύτερα, καὶ τρίτα τῶν ὄντων τοῦ ὄντος, καὶ εἴδη πρὸ τῶν μετεχόντων ὑφέσηκε, πῶς τὸ ἐφ' ἁπάντων τῶν ὄντων διῆκον πέρας, καὶ ἄπειρον, μεμιγμένα τοῖς πρώτοις ὑφεστῶσα φήσομεν; ἀμιγῆ τοίνυν αὐτὰ, καὶ χωριστὰ δεῖ ὑποτίθεσθαι, καὶ τὸ ὂν αὐτῶν ἅμα, καὶ ἐξ αὐτῶν. ἅμα αὐτῶν μὲν, ὡς προϋπαρχόντων, ἐξ αὐτῶν δὲ, ὡς καθ' ὁδὸν προϊόντων ἐν αὐτοῖς γονιμῶν.

Καὶ τὰ τοῦ ὄντος ἡμῖν διττά. τὰ μὲν, δημιουργικὰ τῶν ὅλων, τὰ δὲ, στοιχεῖα τῆς ἑκάστου φύσεως. τὰ μὲν γὰρ, αὐτὰ καθ' ἑαυτὰ προϋφέσηκεν, ὡς ποιητικά. τὰ δὲ σὺν τούτοις ὑποφωνώμενα, σωίσησιν ἕκαστον. μηδεὶς οὖν ἐπιθαυμαζέτω, πῶς ὁ μὲν Σωκράτης τὸ μικτὸν ἐν τῷ Φιλήβῳ δὲ τὸ πέρας, καὶ τῆς ἀπείρου προτίθησιν, ἡμεῖς δὲ ἔμπαλιν δὲ μικτὸν τὸ πέρας, καὶ ἄπειρον ἐξῃρημένον ὑποφαίνομεν. διττὸν γὰρ ἑκάτερον, καὶ τὸ μὲν, πρὸ δὲ ὄντος, τὸ δὲ, ἐν τοῖς οὖσι, καὶ τὸ μὲν, γονιμικὸν, τὸ δὲ, στοιχεῖον τῶν μικτῶν. τοιοῦτον δέ ἐσι καὶ τὸ πέρας δὲ μικτοῦ βίου, καὶ τὸ ἄπειρον, ὡς στοιχεῖον ἑκάτερον ἑνὸς τῆς ὅλης εὐδομονίας. διὸ δὴ καὶ ἑνδεὲς ἑκάτερον ἑκατέρου. καὶ οὔτε νοῦς καθ' ἑαυτὸν ἱκανὸς, οὔτε ἡδονὴ τελεία. * δεῖ δὲ τὸ ἀληθὲς ἐν πάντων εἶναι, τοῦ ἐφετοῦ, τοῦ ἱκανοῦ, & τελείου. Σημεῖωσαι.

Τὸ μὲν οὖν πέρας αὐτὸ, καὶ τὸ ἄπειρον τὸ χωριστὸν, & μικτοῦ προϋπάρχῃ καὶ αἰτίαν. τὸ δὲ πέρας, καὶ τὸ ἄπειρον τὸ μικτὸν, ἀτελέστερον & μίγματός ἐσιν. Ἐκ τίνων μὲν οὖν τὸ μικτὸν, δῆλον ἀπὸ τούτων.

Κεφάλαιον ια'.

Περὶ δὲ τῆς τριάδος τῆς συμπαρχούσης αὐτῇ, λεκτέον μεθόδου. πᾶσι γὰρ μίξις, ἂν δὲ ὀρθῶς ἁρμόζηται, φησὶν ὁ Σωκράτης, τέτρισιν δεῖται τούτων, κάλλους, ἀληθείας, συμμετρίας. Οὔτε γὰρ αἰσχρὸν παρεμπίπτον τι τῆς μίξεως ὀρθότητα παρέχεται, πλημμελείας ἐν ἄλλῳ, καὶ τῆς ἀπείρου πλεονεξίας, οὔτε τὸ ἀληθὲς, ποτὲ χωριζόμενον ἐκ καθαρῶν, καὶ τοῦ ὄντως κρατυνομένων, ἀφίσι γενέσθαι τῷ σύμμιξιν, ἀλλ' ἀδόλου, καὶ τοῦ μὴ ὄντος ἀναπίμπλησι τὸ ὅλον. οὔτε συμμετρίας χωρὶς, κοινωνία τῶν στοιχείων ἔσται, καὶ ἁρμονία ὁμιλία. δεῖ τοίνυν τῆς μὲν συμμετρίας, πρὸς τὴν ἕνωσιν τῶν συμμιγνυμένων, καὶ τὴν πρέπουσαν κοινωνίαν.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Τῆς δὲ ἀληθείας, πρὸς τὸν καθαρότητα. Τὸ δὲ κάλλους, πρὸς τὸν τάξιν· ὃ καὶ τὸ ὅλον ἐρᾷστὸν ἀποτελεῖ. τὸ γὰρ ἕκαστον τὸν ἐν αὐτῷ συναρμοσθεὶσαν ἔχειν ἐν τῇ μίξει χώραν, τά, τε στοιχεῖα, καὶ τὸ ἐξ αὐτῶν πεφυκὸς ἀποφαίνῃ καλόν. ἐνταῦθα τοίνυν ἐν τῷ πρώτῳ μικτῷ, τὰ τρία ταῦτα φαίνε, τὸ σύμμετρον, τὸ ἀληθὲς, τὸ καλόν· καὶ τὸ μὲν σύμμετρον, τοῦ ἐν εἶναι τὸ ὄν, αὐτὸν τῷ μικτῷ· τὸ δὲ ἀληθὲς, τοῦ ὄντως εἶναι. τὸ δὲ καλὸν, τοῦ νοητὸν εἶναι· νοητὸν ἄρα, καὶ ὄντως ὂν ἐστί. καὶ ἑνοειδέστερον τὸ πρώτως ὄν, καὶ συνηθέστερον μὲν ὁ νοῦς πρὸς αὐτὸ, κατὰ τὸν πρὸς τὸ καλὸν οἰκείωσιν· μετέχει δὲ ἕκαστον τοῦ εἶναι, διότι τοῦ ὄντος ἐστὶν ὄν. ἀκρότατον δὲ ἐστὶν ἐν τοῖς οὖσιν ἐκεῖνο. διότι τῷ ἀγαθῷ συνελίττων. * ταῦτα δή μοι δοκεῖ, τὰς τρεῖς τοῦ ὄντος αἰτίας καὶ ὁ θεῖος Ἰάμβλιχος καλιδὼν ἐν τρισὶ τύποις, ἀφορίζειν τὸ νοητὸν συμμετρίαν, ἦ ἀλήθειαν, ἦ καλλός. καὶ διὰ τούτων δὴ νοητοὺς θεοὺς ἐκφαίνειν ἐν τῇ πλατωνικῇ θεολογίᾳ· καὶ ὅπως μὲν ἐκ τούτων τὸ νοητὸν ἐστὶ πλάτος, ἔστιν περιοῦσιν ἐναργέστατον· νυνὶ δ' ἐκεῖνο φαίνεται ἐκ τῶν εἰρημένων σαφὲς, διότι φησὶν ὁ Σωκράτης τὴν τριάδα ταύτην αἰδοῖον ἐν πεφύκοις εἶναι τοῦ ἀγαθοῦ. τὸ γὰρ πρώτως ὂν, ἦ τὸν πρὸς τὸ ἀγαθὸν ἕνωσιν, ἡ τριάδα ταύτης μέτοχε. διότι μὲν ἐκεῖνο πάντων ἐστὶ τῶν ὄντων μέτρον σύμμετρον, ἦ αὐτὸ ἡμῖν μεμύηται. διὰ δὲ ἐκεῖνο πρὸ ὂν, ὡς ὄντως ὑπάρχον, διὰ δὲ ἀγαθὸν ἐκεῖνο, ἦ ἐφετὸν, αὐτοκαλὸν ἀναφανέν. ἐνταῦθα τοίνυν ἦ τὸ πρῶτον κάλλος, ἦ διὰ τοῦτο τὸ ἓν οὐ μόνον τῶν ἀγαθῶν αἴτιον, ἀλλὰ ἦ τῶν καλῶν, ὥς φησι Πλάτων ἐν Ἐπιστολαῖς, ἀλλὰ κρυφίως ἐνταῦθα τὸ κάλλος. ἐπεὶ ἦ πάντα ἐνοειδῶς ὁ διάκοσμος οὗτος πρόεχει, πρώτως ἀπὸ τῶν ἀρχῶν ὑπάρχων. πρὸ δὲ ἐκφάνεται, ἦ ὅπως, μικρὸν ὕστερον ἐξηγησόμεθα.

Veritate verò, ad puritatem. Pulchritudine verò, ad ordinem. Quod etiam ipsum totum efficit amabile. Quòd enim unumquodque in se-ipso convenientem in ipsa mixtione locum habeat, & ipsa elementa, & id, quod ex ipsis *est conflatum*, & ordinatum, demonstrat pulchrum. Hìc igitur in primo mixto, hæc tria *manifestè sunt*, & apparent, Symmetria, Veritas, Pulchritudo. Et ipsa quidem Symmetria *est* causa ipsi mixto, ut ipsum Ens sit Unum. Ipsa verò Veritas, *est causa*, ut *ipsũ Ens* sit verè. Ipsa verò Pulchritudo, *est causa*, ut id sit mente-perceptum, *i. e. ut mente percipiatur*. Mente percipitur igitur, & verè est Ens. Et quod primò est Ens, est Uni-similius, & ipsa Mens cum eo quidem est conjuncta, propter conjunctionem, *quam habet* cum ipsa pulchritudine. Unusquisque verò particeps est ipsius Esse, quia est Ens ipsius Entis. Illud autem in ipsis Entibus est summum, quia cum ipso Bono conjunctum est, & *unitum*. * Hæc igitur & ille divinus Jamblichus has tres ipsius Entis causas conspicatus, in his tribus id, quod mente percipitur, *ponere*, & definire mihi videtur, *scilicet in ipsa* Symmetria, & Veritate, & Pulcritudine, & per hæc *tria* mente perceptos Deos declarare in Platonica Theologia. Et quomodo quidem ex his mente percepta latitudo, & *amplitudo* sit, *nobis* progredientibus erit evidentissimum. Nunc verò illud ex *antè* dictis *est* omnino manifestum, cur dicat Socrates se invenisse istam Trinitatem in ipsius Boni vestibulo *sitam* esse. Id enim, quod est primo Ens, propter ipsam cum Bono conjunctionem, hujus Trinitatis est particeps. Quia illud est omnium Entium mensura moderata, & *justa*, & illud ipsum, quod est. Quia etiam illud ante ipsum Ens, est id, quod verè subsistit. Quia etiam illud *est* Bonum, & expetendum, quia per-se pulchrum apparuit. Hìc igitur *est* & ipsa prima Pulchritudo, & propter hanc ipsum Unum non solùm *est* ipsorum Bonorum causa: sed etiam ipsorum Pulchrorum, ut ait Plato in epistolis: sed occultè hìc *est* Pulchritudo. Quia etiam omnia uniformiter iste *totius Universitatis* ordo continet, quia primus à principiis manans-subsistit. Ubi autem & quomodo appareat, paulò pòst explicabimus.

Σημείωσαι.

Note

Κεφάλαιον ιϛ'.

Τοιαύτη μὲν οὖν ἦ τὸν ἐν φιλήβῳ Σωκράτην τῶν νοητῶν ἡ πρωΐστη τριάς, πέρας, ἄπειρον, [μικτὸν.] ὧν τὸ μὲν πέρας ἐστὶ θεὸς ἐπ' ἄκρῳ νοητοῦ προελθὼν δὲ τὸ ἀμεθέκτου, ἦ πρωΐστου θεοῦ, πάντα μετρῶν, ἦ ἀφορίζων, ἦ πᾶν τὸ πατρικὸν, ἦ συνεκτικὸν, ἦ ἄχραντον τῶν θεῶν ὑφ' ὑφίσεως. τὸ δὲ ἄπειρον, δυνάμεις ἀνέκλειπτον ὑπεστάτους, πάσας τὰς γονικὰς διακοσμήσεις ἐκφάνουσα, ἦ πᾶσαν τὴν ἀπειρίαν, τὸν τε προόντων, ἦ τὴν ὑστάτην, ἦ μέχρι τῆς ἐσχάτης ὕλης. τὸ δὲ μικτὸν, ὁ πρωΐστος, ὑψηλότατος διάκοσμος τῶν θεῶν, ἦ κρυφίως τὰ πάντα συνειληφὼς, ἦ τριάδα μὲν νοητὴν συνεκτικὴν συμπληρούμενον, πάντος δὲ ὄντος τὴν αἰτίαν ἐνιαίως προέχων, ἦ ἐν τοῖς νοητοῖς τοῖς πρωΐστοις ἀκρότητα, ἦ τῶν ὅλων ἐξηρημένην ἱδρυσάμενον.

CAPUT XII.

Talis igitur secundùm in Philebo *differentem* Socratem *est rerum* mente-perceptarum prima Trinitas, Finis, Infinitum, *Mixtum*. Quorum ipse quidem Finis est Deus, in summum *fastigium* mente-perceptum progressus ab imparticipabili, & primo Deo, omnia metiens, & definiens, & omne paternum, & *rerum omnium* continendarum-vim-habens, & impollutum Deorum genus *constituens & sustinens, atque conservans*. Ipsum verò Infinitum, *est* facultas nunquam-deficiens hujus Dei, omnes generatrices ordinum distinctiones declarans, & omnẽ Infinitatem, & ante essentialem, & essentialem, & usq; ad ultimam materiam. Ipsum verò Mixtum, *est* ille primus, & altissimus ordo Deorum, & qui occultè omnia complectitur, secundùm quidem Trinitatem mente-perceptam, quæ *res alias in se* continet, completus, omnis verò Entis causam singulariter, *& unicè* cõplectens, & in primis mente-perceptis summitatem, vel ex universis exemptam collocans, CAP.

CAPUT XIII.

Post hanc verò primam Trinitatem ab Uno *manantem & subsistentem*, & cum Uno conjunctam, secundam ab ista progressam celebremus, & quę per ratione-carentia cõpletur eà, *quæ est* ante ipsam, *i. e. antecedente*. Necesse enim *est* & in ista ipsum Ens esse-particeps, & ipsum Unum participari. Et hoc *Unum*, quod est secundò Unum, *necesse est* esse id, quod generat ipsum secundò Ens. Ubique enim participata Deitas constituit circa se id, quod participat *ipsam*. Sic etiam universales Animæ corpora cum suis causis constituunt. Et particulares *Animæ* cum ipsis Diis progignunt *Animas* rationis-expertes. Multo igitur magis ipsi Dii per Unum, *ac Unius beneficio*, omnia simul-producunt. Ut igitur prima Unitas procreat ipsam summitatem ipsius Entis, sic etiã media medium *Ens* constituit. Omne autem id, quod generat, & omne, quod facit aut producit *aliquid*, *illud* facultatẽ habet productricem eorum, quę producuntur, per quã *facultatem* & producit, & confirmat, & continet ea, quæ ab ipsa *producuntur*. Rursus igitur Trinitas erit secunda, quæ ortum primæ consentaneum, *& proportione-respondentem* est-sortita. Et ipsius aliud quidem est summum, quod vocamus Unum, & Deitatem, & Essentiam, *vel, q. d. Existentiam*. Id verò, quod est medium appellamus Facultatem.

Aliud verò est extremum, *sive ultimum*, quod esse dicimus id *Ens*, quod est secundò Ens. Hoc autem est ipsa mente-percepta Vita. Omnia enim sunt in eo, quod-mente-percipitur, quemadmodum antè demonstratum-est, ipsum Esse, ipsum Vivere, ipsum Intelligere. Et illud quidem, per causam est omnia, & (ut sæpe diximus) occultè. Hoc verò, multitudinem productam-ostendit, & ab Unitate ipsius Entis prodit in lucem. Hoc verò, jam est omnis mente-percepta multitudo, & ipse mente-perceptarum formarum ordo. In extremo enim eo, quod-mente-percipitur, ipsæ formæ *suam* hypostasin habent. Oportet enim in Mente formas & esse primum, & apparere. Si igitur ipsum Ens manet eximiè in prima mixtione, progreditur verò jam & ab Unitate dualiter, *sive duobus modis* procreatur, motus erit circa ipsum. Si verò sit motus, necesse *est* & vitam esse mente-perceptam, *i. e. quæ mente-percipitur*. Ubiq; enim ipse motus, est quædam vita, si quidem & ipsorum materiatorum corporum ipsum motum quidam Vitam appellavit. Quod igitur hujus secundæ Trinitatis est primum vocetur Finis. Quod verò secundum, *appelletur* Infinitum.

Vita verò, tertium *erit*. Nam & ipsa secunda Trinitas est Deus, fœcundam facultatem habens, & ipsum secundò Ens ex se, & circa se productam demonstrans. Sed hìc etiam est Trinitas consentanea primæ, *eique proportione respondens*. Oportet autem etiam ipsius proprietatem ratione comprehensam-intelligere. Cum enim prima Trinitas omnia quidem sit: sed mentaliter *i. e. per-mentis perceptionẽ*, & singulariter & (ut Platonicè dicerẽ) *περατοειδῶς, i. e. per-finis similitudinem, qua facit, ut fini sit similis*, secunda *Trinitas* omnia quidem est: sed vitaliter, *& vivificè*, & (quemadmodũ dicerem illũ Philosophũ sequens) *ἀπειροειδῶς i. e. ita, ut Infinito sit similis.*

Κεφάλαιον ιζ'.

Μετὰ ἦ τὴν τριάδα ταύτην πρώτην ἀπὸ ἑνὸς ὑποστᾶσαν, καὶ τὴν ἐνὶ συνενωμένην, δευτέραν ὑμνήσωμεν δὴ τὴν ταύτης περιοῦσαν, καὶ διὰ τῶν ἀλόγων τῇ περὶ αὐτὴν συμπληρουμένην. ἀνάγκη μὲν δὴ καὶ ταύτην μετέχον εἶναι τοῦ ὄντος, ἦ μετεχόμενον τὸ ἕν, καὶ τοῦτο γοητικὸν εἶναι τὸ δευτέρως ἐν τοῦ δευτέρως ὄντος. πανταχοῦ γὰρ ἡ μετεχομένη θεότης ὑφίστησι τὸ μετέχον πρὸς ἑαυτήν. Οὕτω ἦ αἱ ἕλκει ψυχαὶ τὰ σώματα συνυφιστᾶσι τοῖς ἑαυτῶν οὐσίοις. ἦ αἱ μερικαὶ τὰς ἀλόγους συναπογεννῶσι τοῖς θεοῖς. πολλῷ δὴ οὖν μειζόνως οἱ θεοὶ τῷ ἑνὶ τὰ πάντα συμπαρέχουσιν. ὥσπερ οὖν ἡ πρωΐστη τῶν ἑνάδων ὑποστᾶσα τὸν ἀκρότητα τοῦ ὄντος, οὕτω δὴ ἦ μέση τὸ μέσον ὑφίστησι. πᾶν ἦ τὸ γεννῶν, ἦ πᾶν τὸ ποιοῦν, ἦ παράγον, δύναμιν ἔχει παραγομένων οἰκείαν, καθ' ἣν καὶ παράγει, ἦ δύναμιν· καὶ συνέχει τὰ ἀπ' αὐτῆς. πάλιν ἄρα τρεῖς ἔσται δευτέρα τῇ πρώτῃ λαχοῦσα τὸν ἀνάλογον ἐκφαίνειν. καὶ τὸ μὲν ἔσται αὐτῆς ἄκρον, ὃ δὴ καλοῦμεν ἕν, ἦ θεότητα, ἦ ὑπαρξιν. τὸ ἦ μέσον, πεφαγορεύομεν δύναμιν.

Τὸ δὲ, ἔσχατον, ὃ δὴ φαμὲν εἶναι τὸ δευτέρως ὄν. τοῦτο δέ ἐστιν ἡ νοητὴ ζωή. πάντα γάρ ἐστιν ἐν τῷ νοητῷ, καθάπερ δέδεικται πρότερον, τὸ εἶναι, τὸ ζῆν, τὸ νοεῖν· καὶ τὸ μὲν, καθ' αὐτὸ ἐστι πάντα, καὶ αὐτὸ ἐστι πάντα, ἦ (ὡς πολλάκις εἰπομεν) κρυφίως. τὸ δὲ, πεφανὲν τὸ πλῆθος, καὶ πεφυκὸς τὸ τῆς ἑνώσεως τοῦ ὅλου εἰς ἔκφανσιν, τὸ δὲ, ἤδη πάντα ἐστὶ τὸ νοητὸν πλῆθος, καὶ ὁ τῶν νοητῶν εἰδῶν διάκοσμος. ἐν ἑκάστῳ γὰρ τῷ νοητῷ, τὰ εἴδη τῶν ὑποστάσεων ἔχει. δεῖ γὰρ ἐν νῷ τὰ εἴδη καὶ εἶναι τῷ πρώτῳ, καὶ φανερὸν. εἰ τοίνυν μεμένηκε τὸ ὂν ἐξηρημένως ἐν τῇ πρώτῃ μίξει, πρόεισι δὲ ἤδη, ἦ ἀπὸ τῆς μονάδος δυαδικῶς ἀποτελούμενον, κίνησις αὖ εἴη πρὸς αὐτό· κινήσεως δὲ οὔσης, ἀναγκη ἦ ζωὴν εἶναι νοητὴν. πανταχοῦ γὰρ ἡ κίνησις, ζωή τις ἐστὶν, ὅπου γε καὶ αὐτὴν τῶν ἐνύλων ζωμάτων, ζωήν τις ἀπεκάλεσε τὴν κίνησιν. τὸ οὖν πρῶτον τῆς δευτέρας ταύτης τελάδος, καλεῖσθω πέρας. τὸ δὲ δεύτερον, ἄπειρον.

Ζωὴ δὲ, τὸ τελεῖον. θεὸς γάρ ἐστι ἦ ἡ δευτέρα τελεὸς, γόνιμον δύναμιν ἔχουσα, ἦ τὸ δευτέρως ὂν ἀφ' ἑαυτοῦ, ἦ πρὸς ἑαυτὸ ἐκφαίνουσα. ἀλλ' ἔστι μὲν καὶ ταύτην τελεὰς ἀνάλογον τῇ πρώτῃ. δεῖ δὲ αὖ ἦ τὴν ἰδιότητα αὐτῆς λογισμῷ συλλαβεῖν. τῆς δὴ πρώτης τελάδος πάντα μὲν οὖσης, ἀλλὰ νοητῶς, ἦ ἑνιαίως, ἦ (ὡς αὖ εἰπομεν πολλαχῶς) περατοειδῶς, ἡ δευτέρα πάντα μὲν ἐστιν, ἀλλὰ ζωτικῶς, ἦ (ὡς αὖ εἰπομεν, τοῦ Φιλοσόφου συνεπόμενος) ἀπειροειδῶς, ὡς ἡ τρίτη ἦ τὴν ἰδιότητα δ' μικτοῦ προελήλυθεν.

Universidad de Buenos Aires
Biblioteca

Πῶς γὰρ ἐν τῇ κατὰ πλάτωνα πεμπάδι, τρίτον ἀνεφάνη τὸ μικτὸν, οὕτως καὶ τῇ κατὰ βάθος ὑφέσῃ τῶν νοητῶν, ἡ τρίτη τῶν τοῦ μικτοῦ πέρατος ἔχει πρὸς τὰς ὑποτέρω τριάδας. ἡ δ' οὖν μέση τριὰς, ὥσπερ μέση ἐστὶν, ἀλλὰ καὶ περικτηείζεται, καὶ τῶν νοητῶν ἀπάσας.

Αἱ γὰρ τρεῖς μετὰ τὸ πρῶτον δέχαι, σύμπασαν ἡμῖν διεκόσμησαν τὸ νοητὸν τῶν Θεῶν γένος. τὸ μὲν γὰρ πέρας τῶν πρώτων ἐκφύων τριάδα, τὸ δὲ ἄπειρον, τῶν δευτέραν, τὸ δὲ μικτὸν, τῶν τρίτων. ἄπειρον οὖν δυνάμεις ἐστι, καθ' ἣν ἡ δευτέρα χαρακτηείζεται. μέση γὰρ οὖσα, κατὰ τὸ μέσον τῆς πρώτης ὑφέσηκε, πάντα μὲν ἐκ πάντων· ἐν ἑκάστῃ γὰρ ἐστι πέρας, ἄπειρον, μικτόν. ἀλλ' ἡ τῶν μονάδων ἰδιότης, ἄλλη κατ' ἄλλον προβέβληται, τὸν νοητὸν ἐξελίττει κόσμον τῶν Θεῶν. ὑποστάσει δὲ οὕτως ἡ μέση τριὰς, λέγω δὲ οὕτως, ὅτι ἐκ πάντων μὲν, ὧν ἡ πρὸ αὐτῆς. ἀλλὰ κατὰ τὸν ἄπειρον δυνάμιν σωέχει τῶν μεσότητα τῶν νοητῶν, καὶ πληροῦται μὲν ὅτι τῆς ὑψηλοτέρας ἑνώσεως, πληροῖ δὲ τῶν μεῖ' αὐτὸν δυνάμεων ὄντων. καὶ μετρεῖται μὲν ἑκείνην μονοειδῶς, μετρεῖ δὲ τῶν τρίτων τῇ ἑαυτῆς δυνάμει.

Καὶ μὲν δὴ μὲν ἐν τῇ πρώτῃ καθερῶς. ἑδράζεται ἐν ἑαυτῷ, [l. ἑαυτῇ] τῶν ἐφεξῆς. καὶ (ὡς συνελόντι φάναι) τὸ νοητὸν κέντρον εἰς ἑαυτὸν αἰεδήσατο, καὶ μίαν νοητὴν ἱδρύσατο συνοχὴν, τὸ μὲν κρύφιον τῆς πρώτης, καὶ ἑνοειδὲς προφαίνουσα. τὸ δὲ πληθος τῆς τρίτης τὸ νοητὸν συνάγουσα, καὶ πρὸ ἐχουσα πανταχόθεν. ἀλλὰ μὴν τὸ ὂν τὸ πρῶτον τριάδα ἑαυτῶν συμπληροῦν, μικτὸν μὲν ἐστιν, ὥσπερ τὸ πρὸ αὐτοῦ, καὶ τῶν τῆς ζωῆς ἰδιότητα πρὸς λαβόν. ἡ γὰρ ἀπειρία καὶ ἐν τούτῳ τῷ ζωὴν ἐμφύνησε. καὶ μετέχειν ἀνάγκη καὶ τούτου τῶν τριῶν, συμμετρίας, ἀληθείας, κάλλους. ἀλλὰ τὸ μὲν πρῶτος ὂν, καὶ τῶν συμμετρίαν διαφερόντως ὑφέσηκεν, ἑνίζουσαν αὐτὸ, καὶ τοῦ ἀγαθοῦ συνάπτουσαν. ἡ δὲ δευτέρα, καὶ τῶν ἀληθῆ. διόπερ δὲ τοῦ πρώτως ὄντος μετέχει, καὶ ὂν ἐστι, καὶ ἕνεκα ὄν. ἡ δὲ τρίτη, καὶ τὸ καλὸν. ἐκεῖ γὰρ τὸ νοητὸν πληθος, καὶ ἡ τάξις, καὶ ἡ καλλονὴ πρώτως ἐκφαίνεται.

Διὸ καὶ κάλλιστον ἐκεῖνο τὸ ὂν τῶν νοουμένων ἁπάντων. ἀλλὰ τοῦτο μὲν εἰς ὕστερον. τελείους δὲ οὖν οὔσης ἐν ἑκάστῳ μικτοῦ, τὸ μὲν πρῶτον συμμετρίαν μάλιστα σωέχει. τὸ δὲ δεύτερον, ἀλήθεια. τὸ δὲ τρίτον, κάλλος. ὁθὲν καὶ τὸν θεῖον Ἰάμβλιχον λέγειν ἀνέπεισεν, ὡς ἄρα τὸ νοητὸν πᾶν ἐν τρισὶ τούτοις ὁ Πλάτων ἀφορίζει. καὶ γὰρ ἐν ἑκάστῳ πάντα, καὶ ἄλλο ἐν ἄλλῳ διαφερόντως ὑφέσηκε τῶν νοητῶν· καὶ μὲν καὶ ἡ τρίτη μετὰ ταῦτα ἐκφαίνεται. δεῖ γὰρ καὶ τὸ ἔσχατον

Quemadmodum tertia *Trinitas* secundùm proprietatem ipsius mixti progressa est. Ut enim in ipso progressu secundùm latitudinem, & *amplitudinem*, id, quod mixtum est, tertium exortum est, & *apparuit*, sic etiam in ipsa secundùm profunditatem summissione *rerum* mente-perceptarum, tertia *Trinitas* ordinem ipsius mixti habet *collata* cum superioribus Trinitatibus. Media igitur Trinitas, omnia quidem est: sed figuratur secundùm mente-perceptam infinitatem.

Nam illa tria, post illud Primum, principia, nobis universum mente-perceptum Deorum genus ordine distinxerunt. Nam ipse quidem Finis, primam Trinitatem demonstrat, ipsum verò Infinitum, secundam, ipsum verò Mixtum, tertiam. Infinita igitur est facultas illa, per quam secunda *Trinitas* figuratur. Cum enim media sit, in medio primæ subsistit, omnia quidem ex omnibus accipiens. In unaquaque enim *Trinitate sunt ista tria*, Finis, Infinitum, Mixtum. Sed ipsa Unitatum proprietas, alia secundùm aliam proposita, ipsum mente-perceptum Deorum ordinem explicat. Cùm igitur media Trinitas ita subsistat, dico autem ita, quod ex omnibus quidem *constet iis*, *ex* quibus *constat* illa *Trinitas*, *quæ est* ante ipsam *mediam Trinitatem*: sed propter infinitam facultatem continet ipsam mente-perceptorum medietatem, *i. e. ipsum medium*, & expletur quidem ab altiore Unitate, explet verò *sequentem Unitatem*, illam, quæ post ipsam *est*, *eamq; replet* facultatibus Entium. Et mensuratur quidem illinc uniformiter, mensurat verò, *vel*, *metitur* tertiam sua facultate.

Et manet quidem in prima constanter, stabilit verò in se-ipsa sequentem. Et (ut summatim loquamur) ipsum mente-perceptum centrum in se-ipsa constrinxit, & unam mente-perceptam cohærentiam, *atq; compagem* fundatam-collocavit, ipsam quidem occultam & uniformem primæ naturam apertè demonstrans. Tertiæ verò multitudinem mente-perceptam, undique colligens, & complectens. Sed tamen illud Ens, quod istam Trinitatem complet, mixtum quidem est, ut illud, quod est ante ipsum, & quod ipsam vitæ proprietatem assumpsit. Nam Infinitas in hoc etiam ipsam Vitam generavit. Et hoc etiam necesse *est* particeps esse trium istorum, Symmetriæ, Veritatis, Pulchritudinis. Sed ipsum quidem primò Ens, propter Symmetriam præcipuè subsistit, quæ ipsum unit, & cum Bono conjungit. Secunda verò *Trinitas subsistit*, propter ipsam Veritatem. Quoniam enim primo Entis est particeps, & Ens est, & verè Ens. Tertia verò, propter Pulchritudinem *subsistit*. Illic enim mente-percepta multitudo, & ordo, & Pulchritudo primùm apparet.

Quamobrem etiam illud Ens *est* omnium mente-perceptorum pulcherrimum. Sed hoc quidem postea *dicetur*. Cùm igitur in uno-quoque mixto sit Trinitas, ipsum quidem primum, Symmetria maximè continet. Secundum verò, Veritas. Tertium verò, Pulchritudo. Quod etiam illum divinum Jamblichum impulit ad dicendum, quod scilicet omne mente-perceptum in his tribus Plato *comprehensum* definit. Etenim in uno-quoque *sunt* omnia, & aliud in alio mente-perceptorum præcipuè subsistit. Quinetiam tertia post istam apparet. Oportet enim & illud Ens, quod est extremum, *ac summum*, Deificari, & particeps-esse Unitatis mente-perceptæ. Neque enim ipsa Entia *sunt* plura, quàm ipsæ Unitates, ut ait Parmenides, neque ipsæ Unitates *sunt* plures, quàm ipsa Entia. Sed unus-quisq; progressus ipsius Entis, particeps est Unius. Quoniam & hoc Universum, in unaquaq; sui parte ab Anima, & mente gubernatur. Multo igitur ante id, quod est mente-perceptum, in suis primis, & mediis, & ultimis hypostasibus particeps-erit mente-perceptorum Deorum.

τοῦ ὄντος συνθεοῦσθαι, καὶ μεθέξειν ἑνάδος νοητῆς. οὔτε γὰρ τὰ ὄντα πλείω τῶν ἑνάδων, ὡς φησιν ὁ Παρμενίδης, οὔτε αἱ ἑνάδες τῶν ὄντων πλείους· ἀλλ' ἑκάστη πρόοδος τοῦ ὄντος, μετέχει τοῦ ἑνός. ἑκάστη δὲ τῶν, καθ' ἑκάστην ἑαυτῆς μοῖραν, ὑπὸ ψυχῆς κυβερνᾶται, καὶ νῦ· πολλῷ ἄρα πρότερον τὸ νοητὸν, ἐν τοῖς πρώτοις αὐτῆς, καὶ μέσοις, καὶ πολυτάτοις ὑποστάσεσι μεθέξει τῶν νοητῶν Θεῶν.

CAPUT XIV.

Quemadmodùm igitur illud Ens, quod-mente-percipitur, prima post illam eximiam causam Unitas in lucem produxit, & secunda mente-perceptam vitam, sic tertia mente-perceptam Mentem circa se constituit, & ipsam Unitate divina replet, mediam inter se, & ipsum Ens facultatem constituens, per quam hoc Ens explet, & ad se convertit. In hac igitur & omnis mente-percepta multitudo apparet. Etenim hoc omne Ens est mente-percepta Mens, & Vita & Essentia. Et neque per causam, ut primo Ens *existit*, neque demonstrat omnia, ut secundum *Ens*: sed quasi per actum *existit*, & apertè omnia *demonstrat*. Quamobrem etiam omnium mente-perceptorum est Finis. Cùm enim per similitudinem ab Uno *ductam* ipse progressus Entium perficiatur, unum quidem *Ens* est Uni-simillimum. Aliud verò, multitudinem parturit, & discretionis facit-initium. Aliud verò, jam perfectum *est*, & multitudinem mente-perceptam in se-ipso, & formam producit, *ac in lucem emittit*. Præterea verò, cum prima quidem Trinitas occultè in ipso fine maneat, & omnem *rerum* mente-perceptarum constantiam in se-ipsa fixerit, secunda verò maneat, simul & progrediatur, tertia post ipsum progressum, convertit, *atque reducit* ipsum mente-perceptum finem ad principium, & ordinem convolvit ad se-ipsum. * Mentis enim est ubiq; sese convertere, *vel reverti*, & vergere ad id, quod mente-percipitur. Et hæc omnia profectò sunt uniformia, & mente-percepta *scilicet*, ipsum manere, ipsum progredi, ipsum reverti. Haud enim eodem-modo id, quod est in mente-perceptis, unum-quodq; hoc dicitur. Et illorum, quæ sunt post hoc, mente-perceptorum Deorum genus, est singulare, & simplex, & occultum, quia se-ipsum conjunxit cum ipso Uno, quod est ante ipsa Entia. Et nihil aliud *hoc indicat*, quàm ipsam Unius excellentiam. Nam hæ tres Trinitates, mysticè denuntiant, *& arcanè declarant* illam primi, & prorsus imparticipabilis Dei ignotam causam. Et una quidem *causa* illam ineffabilem ipsius *Trinitatis* Unitatem *denunciat*. Alia verò omnium facultatum excellentiam. Alia verò perfectam ipsorū Entium procreationem, *atq; progeniem*. Ut enim *istæ causæ* possunt capere, *complecti & continere* illud principiū, quod excessit & ex ipsa Unitate, & ipsis facultatibus, & omnibus Entibus, sic ostendunt secundis *Entibus* illam admirabilem ipsis excellentiam. Nam distinctè quidē illud singulare imperiū illius Primi acceperunt. Mentaliter verò, *i. e. per mentis verò perceptionem mentisq; beneficio* causā ante *res* mente-perceptas *existentē* demōstrāt.

Nota *

Κεφάλαιον ιδ'.

Ὥσπερ οὖν τὸ ὂν τὸ νοητὸν, ἡ πρώτιστη μετὰ τὴν ἐξηρημμένην αἰτίαν ἐξέφηνεν ἑνάς, καὶ ἡ δευτέρα τὴν νοητὴν ζωὴν, οὕτως ἡ τρίτη τὸν νοητὸν νοῦν, ὑφίσησι πρὸς αὐτὴν, καὶ πληροῖ θείας αὐτὸν ἑνώσεως, μέσην ὑποστᾶσαν μὲν τὴν δυνάμιν ἑαυτῆς τε, καὶ τοῦ ὄντος, δι' ἧς ἀποπληροῖ τὸ ὂν τοῦτο, καὶ ἐπιστρέφει πρὸς ἑαυτόν. ἐν ταύτῃ τοίνυν καὶ πᾶν τὸ νοητὸν ἐκφαίνεται πλῆθος. καὶ γὰρ τὸ ὂν τοῦτο πᾶν ἐστι νοητὸς νοῦς, καὶ ζωὴ, καὶ οὐσία. καὶ οὔτε καθ' αὐτίαν, ὥσπερ τὸ πρώτως ὄν, οὔτε προφαῖνον τὰ πάντα, καθάπερ τὸ δεύτερον, ἀλλ' οἷον καθ' ἐνέργειαν, καὶ ἐκφανῶς τὰ πάντα. Διὸ δὴ καὶ τῶν νοητῶν ἐστιν ἀπάντων πέρας. καθ' ὁμοιότητα γὰρ ὅπερ τοῦ ἑνὸς τῆς προόδου τῶν ὅλων ἀποτελουμένης, τὸ μὲν, ἑνοειδέστερον ἦν, τὸ δὲ, αὐξῆσαν τὸ πλῆθος, καὶ διακρίσεως ἐρχόμενον. τὸ δὲ, ἤδη πάντελες, καὶ πλῆθος νοητὸν ἐν ἑαυτῷ, καὶ εἰδος ἐκφαῖνον. ἐπὶ τοίνυν, τῆς μὲν πρώτης τριάδος κρυφίως ἐν τῷ πέρατι μενούσης, καὶ πᾶν τὸ μόνιμον τῶν νοητῶν ἐν ἑαυτῇ πεπεραμένης. τῆς δὲ δευτέρας, μενούσης, ἅμα καὶ προϊούσης, ἡ τρίτη μετὰ τὴν πρόοδον, ἐπιστρέφει τὸ νοητὸν πέρας, εἰς τὴν ἀρχὴν, καὶ συνελίσσει τὸν διάκοσμον πρὸς ἑαυτόν. * νοῦ γὰρ πάντα ἔχοντος τὸ ἐπιστρέφειν, καὶ συνδεῖν εἰς τὸ νοητόν. καὶ ἔστιν ἑνοειδῆ πάντα ζωτικὰ, καὶ μένοντα, τὸ μένειν, τὸ προϊέναι, τὸ ἐπιστρέφειν. οὕτως γὰρ ὡσαύτως τὸ ἕκαστον τούτων λέγεται. καὶ τῶν μὲν τὸ, νοητῶν θεῶν ὄντως ἐνιαῖόν ἐστι, καὶ ἁπλοῦν, καὶ κρυφίον, αὐτὸ τοῦ ἑνὸς τοῦ πρὸ τῶν ὅλων ἑαυτὸ συνενώσαν. καὶ οὐδὲν ἄλλο, ἢ τὸ τοῦ ἑνὸς ὄνομα δεδοχέν. καὶ γὰρ αἱ τρεῖς αὗται τριάδες μυστικῶς ἐπαγγέλλουσι τὸν μὲν πρῶτον θεὸν, καὶ ἀμεθέκτου παντελῶς ἄγνωστον αἰτίαν. ἡ μὲν, τὸ ἀπόρρητον αὐτῆς ἕνωσιν. ἡ δὲ, τὸν πάσων δυνάμεων ὑπερβολήν. ἡ δὲ, τὸν παντελῆ τῶν ὅλων ἀποκύησιν. ὡς γὰρ δεδωκότων τὴν χωρῆσαν τὸν καὶ τῆς ἑνώσεως, καὶ τῶν δυνάμεων, καὶ πάντων ἐκβεβηκυῖαν τῶν ὅλων ἀρχὴν, οὕτως ἐκφαίνουσι τοῖς δευτέροις τὸν ὑπερκόσμιον σκηνοῦν ὑπερβολήν. Διηρημένως μὲν τὰ ἑνιαῖον κρείττονος τοῦ πρώτου παραδεξάμενα. νοητῶς δὲ τὸν πρὸ τῶν νοητῶν αἰτίαν ἐκφαίνουσαι.

Universidad de Navarra Biblioteca

Καὶ γὰρ ἀπάντων ὁμοῦ τῶν θείων διακόσμων ἐξηρημένην ἁπλότητα λαχόντες οἱ Θεοὶ, τῆς τοῦ πατρὸς ἑνώσεως ἀπολείπονται. τῆς δ' οὖν τελάδος τούτης ἀπειρεφούσης τὰ νοητὰ πάντα πρὸς τὸν πρῶτον, καὶ τὸ πλῆθος τὸ νοητὸν ἀφανὲς ἐν αὐτῇ, συνελιττούσης εἰς τὸν μόνιμον τῶν ὅλων ἕνωσιν, τὸ μὲν ἐστι πέρας, καὶ ἑνὰς, καὶ ὑπαρξις. τὸ δὲ ἄπειρον, καὶ δύναμις. τὸ δὲ, μικτὸν, καὶ οὐσία, καὶ ζωὴ, καὶ νοῦς νοητός. σύμπασα δὲ ἡ τελὰς, κατὰ τὸ ὂν ὑφέστηκε, καὶ ἔστι τῆς πρώτης νοῦς. ἐκεῖνη μὲν γάρ ἐστι Θεὸς νοητὸς πρῶτος. ἡ δὲ μετ' αὐτὸν, Θεὸς νοητὸς, καὶ νοερός. ἡ δὲ τρίτη, Θεὸς νοερός. καὶ τρεῖς αὖται θεότητες, καὶ μονάδες τελαδικαὶ, καὶ τὰ νοητὰ συμπληροῦσι γένη. μονάδες μὲν γὰρ εἰσι καὶ τὰς θεότητας τὰς ἑαυτῶν. ἐπεὶ πάντα ταῦτα τῶν Θεῶν ἐξήρτηται καὶ αἱ δυνάμεις, καὶ τὰ ὄντα.

Τελάδες δὲ κατὰ τὴν διηρημένην διαίρεσιν· καὶ γὰρ τὸ πέρας τεῖχος, καὶ ἡ ἀπειρία, καὶ τὸ μικτόν. ἀλλ' οὖ μὲν, πάντα κατὰ τὸ πέρας. οὗ δὲ, πάντα κατὰ τὸ ἄπειρον. καὶ οὗ μὲν, οὐσία τὸ μικτὸν, οὗ δὲ, ζωὴ νοητὴ, οὗ δὲ, νοῦς νοητός. ἐν τούτῳ τοίνυν καὶ τὰ εἴδη πρώτως. καὶ γὰρ τῶν νοητῶν διάκρισις τὴν τῶν εἰδῶν ἀφανῆ πέφυκεν. διόπερ τὸ εἶδος, τὸ ὂν ἐστιν, ἀλλ' οὐχ ἁπλῶς ὄν. τὸ μὲν οὖν πρώτως ὄν, αὐτὸν, καὶ ὄντως ὄν. τὸ δὲ δεύτερον, δύναμις, προϊοῦσα μὲν ἀπὸ τοῦ πρώτως ὄντος, καὶ οἷον δυὰς οὖσα γυναικεία τοῦ πλήθους τῶν ὄντων, οὕτω δὲ ἁπλᾶ τὸ πλῆθος. τὸ δὲ τρίτον, αὖτο τὸ τῶν ὄντων πλῆθος, διακεκριμένως ἐκεῖ τοῦ ὄντος. ὧν γὰρ συμπλικτὰ τὰ εἴδη μεμερισμένως, τούτων ἐστὶν αἴτιον ἐξηρημένον τὸ ὄν, καὶ ὧν ἀθρόως τὸ ὂν παρακτικὸν, τούτων τὰ εἴδη διακεκριμένως ἐστὶν αἴτια.

Διὸ τὰ μὲν εἴδη διακεκριμένως ἐστὶν αἴτια, καὶ διὸ τὰ μὲν εἴδη παραδείγματα καλεῖται τῶν ὄντων. τὸ δὲ ὂν, αἴτιον τῶν μετ' αὐτὸ πάντων, ἀλλ' οὐ παράδειγμα. τῶν γὰρ διηρημένων καὶ τὸ εἶναι, καὶ διαφόρους τῆς οὐσίας ἐχόντων τοὺς χαρακτῆρας, αὐτὰ τὰ παραδείγματα. μία τὸ ἓν τοίνυν τὸ πρὸ τῶν ὄντων, τὸ ἓν πολλὰ κρυφίως, καὶ τὸ ἑωσμένον. καὶ διὰ τοῦτο τὸ διακεκριμένον, καὶ προκύπτον ἀπὸ τοῦ ἐνοειδοῦς εἰς τὸ φανόν. ἔσχατον δὲ τῶν νοητῶν, τὸ διακεκριμένον, καὶ τοῦ νοητοῦ πλήθους πεπληρωκόν.

Κεφάλαιον ιε'.

ΟΜΕΝ οὖν ἐν τῷ Φιλήβῳ Σωκράτης ταιαύτας ἡμῖν ἀφορμὰς ἐνδίδωσιν τῶν νοητῶν τριάδων θεωρίας. Δεῖ δὲ οὐκ ἐν τούτοις μόνοις τῶν ἐννοιῶν, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν ἄλλων διαλόγων, καταδήσασθαι τὴν περὶ αὐτὰν ἕξιν

Etenim ex omnibus simul divinis ordinibus exemptâ simplicitatem Dii sortiti, illâ *communis omnium* Patris Unitate carent. Cum igitur hæc Trinitas omnia mente-percepta convertat, *ac reducat* ad primam *Trinitatem*, & ipsam multitudinem mente-perceptam, quæ in ipsa apparuit, convolvat, *& reducat* ad illam constantem universorum Unitatem, hoc quidem est Finis, & Unitas, & Essentia. Hoc verò, *est* infinitas, & Facultas. Hoc verò, Mixtum, & Essentia, & Vita, & Mens mente-percepta. Tota verò Trinitas, propter ipsum Ens, *& in ipso Ente* subsistit, & Mens est primæ *Trinitatis*. Nam illa quidem prima *Trinitas* est Deus primò mente-perceptus. Illa vero *Trinitas, quæ est* post ipsam *primam Trinitatem, est* Deus mente-perceptus, *q. d. mentalis*, & intellectualis. Tertia verò *Trinitas, est* Deus intellectualis. Et tres istæ Deitates & Unitates triplices vel ipsa mente-percepta genera complent. Unitates enim sunt propter suas Deitates. Quia cœtera omnia ex Diis pendent, & ipsæ facúltates, & ipsa Entia.

Trinitates verò *sunt* propter diviſam diviſionem. Etenim ipsè Finis tripliciter *consideratur*, & ipsa Infinitas, & ipsum Mixtum. Sed alicubi quidem, omnia *sunt* propter ipsum finem. Alicubi verò omnia *sunt* propter ipsum Infinitum. Alicubi verò omnia *sunt* propter ipsum Mixtum. Et alicubi quidem, ipsum Mixtum *est* Essentia, alicubi verò, mente-percepta Vita. Alicubi verò, Mens mente-percepta. In hac igitur *Mente sunt* & ipsæ formæ primò. Rerum enim mente-perceptarum discretio, ipsum formarum indicat ordinem. Quia forma est ipsum Ens: sed non simpliciter Ens. Ipsum igitur primò Ens, *est* Per-se-Ens, & *id* quod *est* Ens. Secundum verò *Ens est* facultas, progrediens quidem ab ipso primò Ente, & quasi Dualitas existens, quæ multitudinem ipsorum Entium generat: sed nondum est ipsa multitudo. Tertium verò *Ens, est* ipsa ipsorum Entium multitudo, ipso Ente illic discreto. Quas enim res, ipsæ formæ partitè constituunt, harum eximia causa est ipsum Ens. Et quas ipsum Ens plenè producit, harum ipsæ formæ distinctè sunt causæ.

Quia formæ quidem, distinctè sunt causæ, & quia formæ quidem exemplaria vocantur ipsorum Entium. Ipsum verò Ens, *est* causa *rerum* omnium, quæ post ipsum *sunt*: at non *est earum* exemplar. Illarum enim rerum, quæ secundùm ipsum esse sunt diviſæ, & quæ diversos essentiæ characteres habent, exemplaria *sunt* causæ. Post igitur illud Unum, quod est ante ipsa Entia, *est* illud Unum, quod est occultè Multa, & quod est unitum. Et propterea illud quod discernitur, & quod prodit ab uniformi *Ente* in id, quod est clarum *& perspicuum*: sed ultimum *rerum* mente-perceptarum, hoc *inquam*, quod est discretum, ipsam quoque multitudinem mente-perceptam complectitur.

CAPUT XV.

SOcrates igitur in Philebo nobis tales facultates, *taliaq; subsidia* tradit contemplationis mente-perceptarum Trinitatum. Oportet autem non in his solis notionibus consistere: sed etiam ex aliis Dialogis convincere, *& manifestè demonstrare* Platonis Theologiam de ipsis *Trinitatibus traditam*

traditam, & unam ex ipsis *Dialogis sumptam*, *&* rebus convenientem veritatem demonstrare.

Sumamus igitur ea, quæ scripta sunt in Timæo, & Ducem sequamur, qui nobis arcanam de illis mystagogiam, *occultamq; disciplinam* ostendit, & cum fine *rerum antè* dictarum conjungamus principium sequentium verborum. In Timæo igitur Plato quærens quódnam sit mundi totius exemplar, invenit *id esse*, quod omnia mente-percepta animalia complectitur, & quod *est* perfectum, & eorum, quæ mente-percipiuntur, pulcherrimum, & quod unigenitum, *unicum*, & quod est illius *rerum universarum* Opificis *opus* mente-perceptũ, quinetiam ipsum appellavit Ipsum Animal, ut mente-perceptum exemplar omnis animalis, quod & ipsum sit sensile, *quod sensu percipiatur*. Hoc igitur *Animal*, quod *est* Per-se-animal, quoniam interdum quidem est perfectum, & eorum, quæ mente-percipiuntur, pulcherrimum, in mente-perceptis ordinibus situm-esse necesse *est*. Quamvis enim etiam in illo *rerum universarum* Opifice sit Animal mente-perceptum, tamen est potiùs intellectuale, quam *q. d.* mentale, *id est, mente-perceptum*, neque *solum est* pulcherrimum omnium eorum, quæ mente-perficiuntur: sed & pulchritudine, & potestate *rebus* mente-perceptis posterius, *ac inferius*.

Illa enim pulchritudo, quæ primò est *pulchritudo*, est in ipsis Diis mente-perceptis. Neque tantum quatuor *sint* in ipso mundo rerum comprehensarum formæ: sed omnis *& tota* formarum multitudo. Nam individuarum formarum exemplaria in illo antè subsistunt. Id verò, *quod est* Per-se-animal, propter mente-perceptum quaternionem, *id est, quaternarium-numerum*, omnium animalium universaliter constituendorum vim-habet. Neque unigenitum *est*, *& unicum*, ut illud, *quod est* Per-se-animal in ipsis Entibus productum: sed *est conjunctum* cum ipsa animalium-generatrice causa, per quam constituit secunda genera ipsius Entis, *ea tanquam* in cratère miscens, ad animarum procreationem, *atque progeniem*. Quorum enim illud mente-perceptum animal est uniformiter efficiens, simul & proereans, horum ille *rerum universarum* Opifex, divisim, *& distinctè* cum ipso cratere, *rebus tanquam in cratere mixtis, & peritè temperatis*, causam est sortitus. Propterea igitur (ut dixi) exemptum est ex illo *rerum universarum* Opifice id, *quod est* Per-se-animal, & ut Timæus ipsum ubique mente-perceptum appellavit.

Quoniam tamen ipsæ formæ primum in ipso discretæ sunt, & quia perfectum est, in tertio *rerum* mente-perceptarum ordine subsistit. Neq; enim id, quod est primò Ens, neq; id, quod est secundò *Ens, est* perfectũ. Nam illud quidem, *est* supra omnem discretionem. Hoc verò, generat quidem, & parturit *res* mente-perceptas. Nondum tamen est Entium multitudo. Si igitur neutrũ est multitudo, quomodo erit perfecta multitudo? Si verò in tertia Trinitate rerum mente-perceptarum exortum apparuit, ut paulò ante demonstratum est, illud verò, quod est Per-se-animal, primum est exemplar (omnia enim mente-percepta animalia complectitur, & est unigenitum, *ac unicum* exemplar, & quod cum alio principio non est copulatum) necesse profectò *est*, in hoc ordine collocatum esse id, quod est Per-se-animal.

Πλάτωνος θεολογίαν, καὶ μίαν ἐξ αὐτῶν ἀληθῆ ἀποδείξαι τοῖς πράγμασι προσηκουσαν.

Λαβώμεθα τοίνυν τῶν ἐν Τιμαίῳ γεγραμμένων, καὶ τοῦ καθηγεμόνι συνακολουθήσωμεν, ἀφανοῦλα τὴν περὶ αὐτῶν ἡμῖν ἀπόρρητον μυσταγωγίαν, καὶ τοῦ τέλους τῶν εἰρημένων τῷ ὀχλῳ συναψωμεν τοῖς ἑπομένοις λόγοις. ἐν δὴ τῷ Τιμαίῳ τὸ παράδειγμα τοῦ κόσμου φησὶν ὁ Πλάτων ἀπιζητῶν ὅ,τι ποτέ ἐστιν, εὗρεν ὅτι πάντων ἐστὶ τῶν νοητῶν ζώων περιληπτικὸν, καὶ ὅτι παντελές, καὶ ὅτι τῶν νοουμένων κάλλιστον, καὶ ὅτι μονογενές, καὶ ὅτι δ' δημιουργοῦ νοητὸν, καὶ δὴ καὶ αὐτὸ τὸ ζῶον αὐτὸ προσηγόρευσεν, ὡς τοῦ παντὸς ζώου, καὶ αὐτὸ τυγχάνοντος αἰσθητοῦ, παράδειγμα νοητόν. τοῦτο τοίνυν τὸ αὐτοζῶον, ἀναγκη, διότι παντὸς μὲν ἐστι παντελὲς καὶ τῶν νοουμένων κάλλιστον, ἐν τοῖς νοητοῖς ἱδρῦσθαι διακόσμοις. εἰ γὰρ δὴ καὶ ἔστιν ἐν τῷ δημιουργῷ ζῶον νοητὸν, ἀλλὰ νοερόν ἐστι μᾶλλον, ἢ νοητὸν, καὶ οὐ πάντων κάλλιστον τῶν νοουμένων, ἀλλὰ καλῷ, καὶ δυνάμει, τῶν νοητῶν δεύτερον.

Τὸ γὰρ πρώτως καλὸν, ἐν τοῖς νοητοῖς ἐστὶ θεοῖς. καὶ οὐ τὰ παραδεδομένον εἴδη περιεχόντων τοῦ κόσμου πραγμάτων, ἀλλὰ πάντων τὸ πλῆθος τῶν εἰδῶν. καὶ γὰρ τῶν ἀτόμων εἰδῶν ἐν ἐκείνῳ τὰ παραδείγματα προϋφέστηκε. τὸ δ' αὐτοζῶον τῇ νοητῇ τετράδι πάντων ἐστὶ τῶν ζώων ὁλικῶς ὑποκείμενον. καὶ οὐ μονογενὲς, ὥσπερ τὸ αὐτοζῶον ἐν τοῖς οὖσι παρηγμένον, ἀλλὰ μετὰ τῆς ζωογονικῆς αἰτίας, μεθ' ἧς ὑφίστησι τὰ δεύτερα μιγνὺς ἐν τῷ κρατῆρι τὴν ὑλὴν ὄντος, εἰς τὴν τῶν ψυχῶν ἀπογέννησιν. ὧν γὰρ ἓν μονοειδῶς τὸ νοητὸν ζῶον περιληπτικὸν, ἅμα καὶ γεννητικὸν, τούτων ὁ δημιουργὸς διηρημένως μὲν ὅλα κεραίνων συνεπλήρωσε τὴν αἰτίαν. διὰ ταῦτα μὲν οὖν (ὥσπερ ἔφην) ἐξηρημένον ἐστὶ δημιουργοῦ τὸ αὐτοζῶον, καὶ ὥσπερ ὁ Τίμαιος αὐτὸ παντελοῦς προσεῖρηκε νοητόν.

Διὸ γε μὴν τὰ εἴδη πρῶτον ἐν αὐτῷ διακέκριται, καὶ διότι παντελές ἐστιν, ἐν τῇ τρίτῃ τάξει τῶν νοητῶν ὑφέστηκεν. οὔτε γὰρ τὸ πρῶτον ὄν, οὔτε τὸ δεύτερος παντελές. τὸ μὲν γὰρ ἐπέκεινα πάσης διακρίσεως. τὸ δὲ, γόνιμον μὲν, καὶ ὠδῖνι τὸ νοητὸν. πλῆθος δὲ οὕπω τῶν ὄντων ἐστίν. εἰ τοίνυν μηδ' ἕτερόν ἐστι πλῆθος, πῶς ἂν εἴη πλῆθος παντελές; εἰ δὲ καὶ τῷ τρίτῳ ἐξεφάνη τριὰς τῶν νοητῶν, ὡς μικρῷ πρότερον δέδεικται, τὸ δὲ αὐτοζῶον πρώτιστόν ἐστι παράδειγμα (πάντων γὰρ ἐστὶ τῶν νοητῶν ζώων περιληπτικὸν, καὶ μονογενὲς παράδειγμα, καὶ ἀσυνδύαστον πρὸς ἄλλην ἀρχὴν) ἀνάγκη δὴ που καὶ ταύτῃ τῇ τάξει ἱδρῦσθαι τὸ αὐτοζῶον.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Ἢ γὰρ οὐκ ἔσται παράδειγμα νοητὸν (καὶ ὡς τὰ αὐτογενῆ τῶν νοητῶν εἰκόνες; ἢ καὶ ὡς τῶν ὅλων οἱ νοητοὶ θεοὶ πατέρες;) ἢ εἰ ἔστι, τέλειον ἐστὶν ἐν τοῖς νοητοῖς. τὰ μὲν γὰρ πρὸ τῆς ἐν τοῖς νοητοῖς τελειότης, οὐ παντελής.

Τῆς γὰρ εἰς πλῆθος διαιρέσεως ἐξήρτηται. τὰ δὲ μεθ' αὑτὰ, οὔτε μονοχῆ. μεθ' ἄλλων γὰρ ἔσεσι. τὰ μὲν ἀρρενωπὰ, μὴ τῶν θηλέων· τὰ δὲ δημιουργικὰ, μὴ τῶν γονιμικῶν. οὔτε καλλίστη τῶν νοουμένων. ἐν γὰρ τῷ νοητῷ τὸ κάλλος. τὸ δὲ αὐτοζῶον, παντελὲς ἅμα καὶ μονογενές ἐστιν. *ἐν τῇ τρίτῃ ἄρα τῶν νοητῶν τελειότητι πάντων τὸ πεπερασμένον παράδειγμα τῶν ὅλων. ἀλλὰ μὲν τὸ μετ' αὐτοζῶον ἀιδιον ἐστιν, ὡς αὐτὸς φησιν ὁ Τίμαιος, ωσαύτως μὲν ζώου φύσις ἐτύγχανεν οὖσα ἀιδιος. καὶ πάλιν ἐν ἄλλοις, ὅτι τὸ παράδειγμα τὸν πάντα αἰῶνά ἐστιν ὄν. εἰ τοίνυν αἰώνιον ἐστι, μετέχει τοῦ αἰῶνος. εἰ δὲ τὸ μετέχον παντελοῦς τοῦ μετεχομένου δεύτερον, καὶ τὸ αὐτοζῶον τοῦ αἰῶνος δεύτερον. καὶ εἰ τὸν πάντα αἰῶνά ἐστιν ὄν, ὅλης πεπλήρωται τῆς τοῦ αἰῶνος δυνάμεως.

Εἰ δὲ τοῦτο, πρόσεχῶς ἐστι μὴ τὸν αἰῶνα. τὸ γὰρ ὅλων ἀπαλώτατον τῶν αἰώνων, τῶν πρόσεχῶς ἐστι πεφυκότων μὴ ζῆν.

Κεφάλαιον ιε'.

Καὶ μὲν καὶ εἰ τοῦτον ἔχει τὸν λόγον ὁ αἰὼν πρὸς τὸ νοητὸν ζῶον, ὃν ὡς ὁ χρόνος πρὸς τὸ αἰσθητὸν, τοῦ δὲ χρόνου προσεχῶς μετέχει τὸ πᾶν (ἅμα γὰρ οὐρανῷ γέγονεν) ἀνάγκη δήπου καὶ τοῦ αἰῶνος τὸ αὐτοζῶον πρώτως ἀπολαύειν. ἐκείνου οὖν ἐστὶ τοῦ πρώτου παραδείγματος ὁ αἰών. καὶ γὰρ μετρεῖ μὲν ὁ αἰὼν τὸ εἶναι τοῦ αὐτοζώου. μετρεῖται δὲ ἡ τοῦτο, καὶ πληροῦται τῆς ἀιδιότητος ἀπ' αὐτοῦ. πρὸς δὴ τούτοις τὸν αἰῶνα φαμὲν ἄλλον εἶναι τῆς ἀθανασίας τοῖς πᾶσι. τὸ ἄρα πρώτως ἀθάνατον ἐστιν ὁ αἰών. ὡς γὰρ τὸ εἶναι πᾶσιν αἴλιον αὐτὸ πρώτως ὄν ἐστι, τὸ δὲ τῆς ἰδεωτοιότητος αὐτὸ πρὸ τῶν ἄλλων εἶδός ἐστιν, οὕτω τὸ τῆς ἀιδιότητος, καὶ ἀθανασίας αἴλιον, αὐτὸ πρώτως ἐστὶν ἀθάνατον. καὶ τοῦτο ὁ δαιμόνιος Ἀριστοτέλης ὀρθῶς ἀθάνατον, καὶ θεῖον αἰῶνα καλῶν, ὅθεν ἐξήρτηται πᾶσι τὸ εἶναι, καὶ τὸ ζῆν. εἰ δέ ἐστι τὸ πρώτως ἀθάνατον, καὶ οὐ κατὰ μέθεξιν, ἀλλ' οἷον ἀθανασία, καὶ ἀιδιότης, ἧπερ ἂν ζωὴ παρ' ἑαυτῆς ἔχουσα.

Aut enim non erit exemplar mente-perceptum (quomodo enim sensilia *sunt* rerum monte-perceptarum imagines? Aut quomodo mente-percepti Dii *sunt* rerum universarum parentes?) aut si est, tertium est in *rebus* mente-perceptis. Quæ enim sunt ante Trinitatem in *rebus* mente-perceptis *versantem*, non *sunt* perfecta.

Exempta-sunt enim ex divisione illarum *rerum*, *quæ dividuntur* in multitudinem. Quæ verò sunt post illam *Trinitatem*, neque unigenita, *vel*, *unica*, *sunt*. Cum aliis enim progrediuntur, *& procedunt*. Mascula quidem cum fœminis. Quæ verò rerum efficiendarum vim habent, *illa procedunt* cum iis, quæ generandi facultatem habent. Neque sunt pulcherrima eorum, quæ mente-percipiuntur. Pulchritudo enim est in eo, quod mente-percipitur. Id verò, quod est Per-se-animal, perfectum simul, & unigenitum est, *vel*, *unicè-genitum*, *ac unicum*. * In tertia igitur, rerum mente-perceptarum Trinitate collocatum-est primum exemplar ipsorum Entium. Sed tamen id, quod est Per-se-animal, est æternum, ut ipse Timæus *in quodam loco* dicit, Ipsa quidem animalis natura est æterna. Et rursus in aliis *locis* dicit, Ipsum exemplar per omne ævum esse Ens. Si igitur est æternum, est-particeps ævi. Si verò ubique id, quòd participat *aliquid*, *est* posterius eo, quod participatur, *ergo* & id, quod est Per-se animal, est ævo posterius. Et si per omne ævum est Ens, *ergo* tota ævi facultate repletum-est.

Si verò *concedatur* hoc, est proximè post ævum. Universis enim frui causis, est ex numero eorum, quæ post hæc sunt proximè collocata.

* Nota

CAPUT XVI.

QVINETIAM si ipsum ævum eam rationem, *& proportionem* habet ad ipsum Mente-perceptum animal, quam *habet* ipsum tempus ad ipsum sensile, & hoc universum ipsius temporis est proximè particeps, (Nam unà cum ipso Cœlo factum-est) necesse profectò est etiam illud, quod est Per-se-animal, ævo primò frui. Ipsum igitur ævum est ante primum exemplar. Etenim ipsum ævum metitur quidem ipsum Esse illius, quod est Per-se-animal. Hoc verò mensuratur *ab ipso ævo*, & repletur æternitate, *quæ manat* ab ipso. Præterea verò dicimus ipsum ævum omnibus, *& universis* esse causam immortalitatis. Quod igitur primò est immortale, est ipsum ævum. Ut enim id, quod omnibus est ipsius Esse causa, est illud ipsum *Ens*, quod est primò Ens, illud verò ipsum, quod est formarum-effectrix causa, ante *formas* alias est forma, sic *etiam* ipsa æternitatis, & immortalitatis causa, ipsa primò est immortalis. Et hoc ille divinus Aristoteles rectè immortale, & divinum ævum appellat, unde pendet omnibus & ipsum Esse, & ipsum vivere. Si verò est id, quod primò est immortale, neque per communionem: sed tanquam immortalitas & æternitas, erit ipsa vita, à se ipsa habens ipsum semper, *id est*, *ipsam perpetuitatem*, & abundè suppeditans æternitatis

tatis facultatem, & aliis iisdem porrigens *eandem facultatem*, quatenus unum-quodque naturam-talem habet. Immortale enim *spectatur* in ipsa vita, & cum ipsa vita subsistit. Quamobrem etiam Socrates in Phædro dicit alicubi, Post pulchras, & multas animarum immortalitatis demonstrationes. Ipse igitur Deus, ô dilecte Cebes, & ipsa Vitæ forma, multo magis est immortalis. Ipsa igitur vita mente-percepta, & Deus, qui vitam istâ *in seipso* continet, primò habebit immortalitatem, & est fons totius æternitatis. Hoc autem est ipsum ævum. In ipsa igitur vita *suam* hypostasin ipsum ævum habebit, & in ipso mente-percepto medio collocatum erit. Præterea verò necesse *est*, mente-perceptum ævum dicere unum aliquod horum trium *esse*, vel propter ipsum Ens, vel *propter* ipsam vitam, vel *propter* ipsam mentem mente-perceptam subsistere. Sed ipsum quidem Ens secundum suam naturam (ut ait ille Eleates hospes) neque stat, neque movetur. Etenim si ipsum Ens *est* omnibus Ens, & ipsa Essentia talis, multo magis ipsa mente-percepta Essentia talis *est*, & illud, quod est primo Ens. Neque enim aliud est, quàm Essentia tantum. Motum verò, & statum in secundis, & tertiis suis progressibus ostendit, & ipsorum Entium reliqua genera. Ipsum igitur primum Ens (ut dictum-est) ex motu, simul & statu est-exemptum. Ipsum verò ævum ex Timæi sententia manet in uno. Quamobrem etiam ipsum tempus in ipso motu mente-perceptum ævi statum imitatur. Haud igitur secundum illud, quod est primò Ens, ipsum ævum *est*. Nam ne anima quidem, quæ per omne tempus movetur, est tempus. Et denique in iis, quæ divina sunt, ubique id, quod participatur *ab aliquo*, est collocatum-supra id, quod participat *ipsum*. Id verò, quod est æternum, particeps-est ipsius ævi, ut id, quod est in tempore, *particeps est* ipsius temporis.

Ante hoc igitur *tempus est* ipsum ævum, & post ipsum Ens. Quamobrem in medio mente-perceptæ latitudinis est-collocatum. Et quemadmodum illud *quod est* Per-se-animal, *est* æternum, sic etiam ipsum ævum est id, quod semper est Ens. Vt enim ipsum animal particeps-est ipsius ævi, sic *etiam* ipsum ævum *est particeps* ipsius Entis, & est causa ipsius Esse, & causa cur *ipsum animal* semper vivat, & *res* mente-percipiat, *& intelligat*, & omnium & Essentias, & facultates & actiones metitur.

CAPVT XVII.

QVoniam autem ipsum ævum est in medio centro *rerum* mente-perceptarum, & id, *quod est* Per-se-animal, *est* in extremo *centro*, *& in rei* mente-perceptæ clarissima *parte*. quidnam est illud, quod primum est, & quomodo à Timæo appellatur? Dicit igitur de ipso ævo, quod *eo* manente in Vno, secundùm numerum progreditur ipsum tempus. Et ipso quidem motu, ipsius statum, ipso vero numero constantem Vnitatem effinxit, *& expressit*. Quódnam igitur est illud Vnum, cujus ævum Timæus manere dicit? Necesse enim *est* vel ipsum ipsius ævi Vnum dicere, vel illud *Vnum*, quod ex omnibus mente-perceptis excessit, vel illud primæ Trinitatis Vnum.

τὸ ἀεὶ, καὶ ὑπερβλύζουσα τὴν ἀϊδιότητος δύναμιν, καὶ ἐπορέγουσα τοῖς ἄλλοις αὐτῆς, παθόντα ἕκαστον πέφυκε. τὸ γὰρ ἀθάνατον ἐν ζωῇ, καὶ μετὰ ζωῆς ὑφέστηκε. διὸ καὶ ἐν τῷ Φαίδρῳ Σωκράτης τοῦ Φησι, μὴ τὰς καλὰς, καὶ πολλὰς τῆς ψυχικῆς ἀθανασίας ἀποδείξεις. ὁ δὲ δὴ θεὸς, ὦ φίλε Κέβης, καὶ αὐτὸ τὸ ζωῆς εἶδος, πολλῷ μᾶλλον ἀθάνατός ἐστιν. ἡ τοίνυν ζωὴ καὶ νοητὴ, καὶ ὁ θεὸς ὁ τῆς ζωῆς πατὴρ τοιοῦτος, πρώτως ἔξει τὸ ἀθάνατον, καὶ ἔστι πηγὴ τῆς ὅλης ἀϊδιότητος. τοῦτο δέ ἐστιν ὁ αἰών. ἐν ζωῇ ἄρα ὁ αἰὼν τὴν ὑπόστασιν ἔξει, καὶ ἔσται κατὰ τὴν μεσότητα τῶν νοητῶν ἱδρυμένος. ἔτι τοίνυν ἀναγκαῖον τὸν νοητὸν αἰῶνα τριῶν ἑνός λέγειν, ἢ κατὰ τὸ ὄν, ἢ τὴν ζωὴν, ἢ τὸν νοῦν ὑφεστῶσαν τὸν νοητόν. ἀλλὰ τὸ μὲν ὄν, κατὰ τὴν ἑαυτοῦ φύσιν (ὡς φησιν ὁ Ἐλεάτης ξένος) οὔτε ἕστηκεν, οὔτε κινεῖται, καὶ γὰρ εἰ τὸ ὂν πᾶσιν ὄν, καὶ ἡ οὐσία πᾶσιν οὖσα πολλῷ μᾶλλον ἡ νοητὴ οὐσία τοιοῦτον, καὶ τὸ πρώτως ὄν. οὐδὲ γὰρ ἄλλο ἐστὶν, ἢ οὐσία μόνον. κίνησιν δὲ, καὶ στάσιν ἐν ταῖς δευτέραις ἐκφαίνει, καὶ τρίταις ἑαυτοῦ προόδοις, καὶ τὰ λοιπὰ τῶν ὄντων γένη. τὸ μὲν οὖν ὂν τὸ πρῶτον (ὥσπερ εἴρηται) κινήσεως, ὁμοῦ καὶ στάσεως ἐξήρτηται. ὁ δὲ αἰὼν μένει κατὰ τὸν Τίμαιον ἐν ἑνί. διὸ καὶ ὁ χρόνος ἐν κινήσει μιμούμενος τὸν νοητὸν τοῦ αἰῶνος στάσιν. ἐκ ἄρα καὶ τὸ πρώτως ὂν ὁ αἰών. οὐδὲ γὰρ ἡ ψυχὴ χρόνος ἐστὶν ἡ κατὰ πᾶντα κινουμένη τὸν χρόνον. καὶ ὅλως ἐν τοῖς οὖσι θείοις, πανταχοῦ τὸ μετεχόμενον ὑπερίδρυται τοῦ μετέχοντος. τὸ δὲ αἰώνιον μετέχει τοῦ αἰῶνος, ὥσπερ τὸ ἔγχρονον τοῦ χρόνου.

Πρὸ τούτου τοίνυν ὁ αἰών, καὶ μετὰ τὸ ὄν. ὥστε κατὰ τὸ μέσον ἵδρυται τοῦ νοητοῦ πλάτους. καὶ ὥσπερ τὸ αὐτοζῶον αἰώνιον, οὕτω καὶ ὁ αἰὼν τὸ ἀεὶ ὄν ἐστι. μετέχει γὰρ ὡς τὸ ζῶον τοῦ αἰῶνος, οὕτως ὁ αἰὼν τοῦ ὄντος, καὶ ἔστιν αἰλίου τοῦ εἶναι, καὶ τοῦ ζῆν ἀεὶ, καὶ τοῦ νοεῖν, καὶ πάντων μετρεῖ τὰς τε οὐσίας, καὶ τὰς δυνάμεις, καὶ τὰς ἐνεργείας.

Κεφάλαιον ιζ'.

ΕΠΕΙΔΗ δὲ ὁ αἰὼν καὶ τὸ μέσον ἐστὶ κέντρου τῶν νοητῶν, καὶ τὸ αὐτοζῶον κατὰ τὸ ἔσχατον, καὶ τοῦ νοητοῦ τὸ φανότατον, ἵν' τὸ πρῶτόν ἐστι, καὶ πῶς κατὰ τὸν Τίμαιον προσονομάζεται; λέγει τοίνυν περὶ τοῦ αἰῶνος, ὅτι μένοντος ἐν ἑνὶ, καθ' ἀριθμὸν προέισιν ὁ χρόνος. καὶ τῇ μὲν κινήσει, τὸν ἐκείνου στάσιν, τῷ δὲ ἀριθμῷ, τὸν μόνιμον ἕνωσιν ἀπεικονίσατο. τί οὖν δή ἐστιν ἐκεῖνο τὸ ἕν, οὗ φησιν ὁ Τίμαιος τὸν αἰῶνα μένειν; ἀνάγκη γὰρ ἢ τὸ αὐτὸ λέγειν τὸν αἰῶνος ἕν, ἢ τὸ τῶν νοητῶν ἁπάντων ἐκβεβηκὸς, ἢ τὸ τῆς πρώτης τριάδος ἕν.

Universidad de Sevilla Biblioteca

ἀλλ' ἐκμὴ τὸ ἀμέθεκτον ἐν λεγόμενον εἶναι τοῦτο, πῶς ἐν ἐκείνῳ τι μένειν δυνατὸν τῶν ἀπ' αὐτῶν ἐξηρημένων; καὶ μήτε ἀφέσιν ὑπιδεχομένῳ, μήτε κοινωνίαν πρὸς ἑαυτὸ τῶν δευτέρων; πᾶν γὰρ τὸ ἓν ἐν μένον, περιέχεταί πως ὑπ' ἐκείνου παντελῶς, ἐν ᾧ φαμὲν αὐτὸ μένειν. τὸ δὲ πρώτιστον ἓν ἢ περιέχειν τι τῶν ὄντων, ἢ συμπεπλέχθαι πρὸς αὐτὰ παντελῶς ἀδύνατον. εἰ δὲ τὸ αὐτὸ τοῦ αἰῶνος ἐν ὑποδοχῇ τοιᾷδε, ἐν ᾧ τὸν αἰῶνα μένειν ὁ Τίμαιός φησιν, ἐν ἑαυτῷ ἔχει ὁ αἰών. ἀλλὰ δεῖ ἐν ἑαυτῷ μένειν, τῷ ἐν τῷ πρὸ αὐτοῦ μένειν τὴν ὑπόστασιν ἔχειν. κρεῖττον γὰρ τὸ ἐν τῷ πρὸ αὐτοῦ μένειν, τῆς ἐν ἑαυτοῖς τῶν πραγμάτων ἱδρύσεως, ὥσπερ καὶ τελειότερον τῆς ἐν τοῖς καταδεεστέροις ἕδρας τῶν βελτιόνων.

Εἰ οὖν ὁ αἰὼν ἐν ἑαυτῷ, τίνι πρώτως ὑποδώσομεν τὴν ἐν τῷ πρὸ αὐτοῦ μονήν; τοῦτο γὰρ ἀναγκη ἧττον ὄν, πρὸ τοῦ καταδεεστέρου τὴν μένειν ἔχειν. εἰ τοίνυν ὁ αἰὼν μήτε ἐν ἑαυτῷ δύναται μένειν, μήτε ἐν τῷ πρὸ αὐτῶν ἑνί, δῆλον ὅτι κατὰ τὸν Τίμαιον ἐν ἑνὶ μένων, ἐν τῷ τῆς πρώτης ἱδρυτῇ τριάδι ἑνί, μᾶλλον δὲ ἐν τῇ πάσῃ τριάδι. καὶ γὰρ (ὥσπερ πρότερον ἐλέγομεν) ἡ τριὰς αὕτη τοῦ μονίμου πᾶσιν αἰῶνος τοῖς οὖσιν, ὥσπερ ἡ μέση τῆς πρόοδου, καὶ ἡ τρίτη τῆς ἐπιστροφῆς.

Sed si quidem hoc esse dicamus illud Unum imparticipabile, quomodo fieri potest, ut aliquid maneat in eo, quod est ex omnibus exemptũ? Et quod neq; affectionem admittit, neq; communionem secundorum *Entium* ad se *recipit?* Id enim omne, quod in aliquo manet, undique quodammodo circumdatur ab illo, in quo dicimus ipsum manere. Id verò, quod est primum Unum, vel continere aliquod ipsorum Entium, vel cum ipsis collocari prorsus est impossibile. Si verò quis ipsũ ipsius ævi Unum supponat, *& pro fundamento ponat, atq; statuat*, in quo ipsum ævum Timæus manere dicit, in se-ipso erit ipsum ævũ. Sed oportet illud in se-ipso manere, quod *suam* hypostasin habeat in eo, quòd ante ipsum maneat. Præstantius enim est ipsum manere in eo, quod est ante ipsum, quàm ipsa rerum in se-ipsis *collocatarum* collocatio, quemadmodum etiam *est* perfectius ipsa sede *rerum* præstantiorum in deterioribus *collocatarum*.

Si igitur ipsum ævum in se-ipso *positum*, *& collocatum est*, cuinam primò tribuemus ipsam mansionem, *quæ est* in eo, quod est ante-ipsum? Necesse enim *est* hoc, quod est divinius, *suum* ortum habere ante id, quod est deterius. Si igitur ipsum ævum nec in se-ipso manere potest, nec in Uno, quod *est* ante ipsa *Entia*, perspicuum *est*, quod ex Timæi sententia in Uno manens, in primæ Trinitatis Uno situm, *& collocatum* est, vel potius in omni Trinitate. Etenim (ut anté dicebamus) ista *prima* Trinitas *est* omnibus Entibus constantiæ causa, quemadmodum media *Trinitas est causa* ipsius progressus *ipsorum Entium*, & tertia *Trinitas est causa* conversionis, *ac reversionis ad ipsum primum principium*.

Κεφάλαιον ιη'.

* Σημείωσαι.

ΠΡΕΙΣ * οὖν ἡμῖν πάλιν περιλάβοι τῶν νοητῶν τάξεις, κατὰ τὴν τοῦ Τιμαίου διδασκαλίαν, τὸ αὐτοζῷον, ὁ αἰών, τὸ ἕν.

Καὶ ἀφ' μὲν τὸ ἓν τοῦτο, καὶ τὴν ἐν αὐτῷ ἑστηρίχθαι ἵδρυσιν, ὁ αἰὼν τὴν νοητὴν ἐπήξατο βασιλείαν. ἀφ' δὲ τὸν αἰῶνα, τὸ αὐτοζῷον ἀεὶ κατὰ τὰ αὐτὰ ὡσαύτως ἀφορίζει τὸ πέρας τῶν νοητῶν θεῶν. καὶ τὸ μὲν αὐτοζῷον τετραδικῶς προελήλυθος, τῆς ἐν τῷ αἰῶνι δυάδος ἐξήρτηται. τὸ γὰρ ἀεὶ μετὰ τοῦ ὄντος, ὁ αἰών. ἡ δὲ ἐν τῷ αἰῶνι δυάς, τῆς μονάδος μετέχει τῆς νοητῆς, ὧν κ' ἀφ' τοῦτο προηγόρευσεν ὁ Τίμαιος ἕν. ὡς πάντως τοῦ νοητοῦ πλάτους μονάδα, καὶ ἑρμεῖ. ἐπεὶ καὶ ἄλλως τὴν μὲν πρώτην τριάδα, κ' τὸ πέρας ἀφορίζουσα χαρακτηριζομένην, εἰκότως προείρηκεν ἓν, ὅπερ τοῦ πέρατος αὐτὴν ἐπονομάζων. τὴν δὲ μέσην, δυαδικῶς αἰῶνα, τὸ ὄνομα συμπλέκων. διότι κ' τὴν δύναμιν τριὰς αὕτη τὴν νοητὴν ἀφώρισται. τὴν γ' τρίτην αὐτοζῷον ὅπερ ἐστὶ τῆς τριάδος ἔχοντα μεταφέρον ὅπη τὴν ὅλην τῶν προηγοῦνται.

CAPUT XVIII.

RUrsus * igitur ex Timæi doctrina tres *rerum* mente-perceptarum ordines nobis exoriuntur, *ac apparent*, Id, *quod est* Per-se animal, ipsum ævum, ipsum Unum. * *Nota*

Et propter quidem hoc Unum, & in eo stabilem collocationem, *firmamq; sedem*, ipsum ævum *in ipso Uno* mente-perceptum regnum fixit. Propter verò ipsum ævum, id, *quod est* Per-se-animal, semper secundùm eadem, eodem-modo definit finem mente-perceptorum Deorum. Et id quidem, *quod est* Per-se-animal, quatuor-modis progressum, ex Dualitate pendet in ipso ævo sita. Ipsum enim ævum est id, quod est semper cum ipso Ente. Illa verò Dualitas, quæ est in ipso ævo, particeps est Unitatis mente-perceptæ, quam etiam propterea Timæus appellavit Unum, ut universæ mente-perceptę latitudinis Unitatem, & principium. Quoniam & aliàs ipsam quidem primam Trinitatem, secundùm finem præcipuè figuratam, meritò vocavit Unum, ab ipso fine ipsam denominans. Mediam verò *Trinitatem* dualiter, *duobusq; modis appellavit* ævum, nomina connectens. Quia secundum, *& propter suam* facultatem mente-perceptam ista Trinitas est-definita. Tertiam verò *Trinitatem*, *scilicet* id, *quod est* Per-se-animal, ab extrema Trinitatis *parte* ad *eam* universam, appellationem transferens, *appellavit*.

Primà igitur Trinitas, est Vnitas, *ac Vnio* omnium mente-perceptorum, cum ipsis quodammodo collocata. Alia enim *est* ex mente-perceptis exempta, & imparticipabilis Vnitas, & est constantis facultatis suppeditatrix. Propter ipsam enim omnia stabiliuntur. Quòd verò *est* primò Ens, & quod *primò* stabilitur, *est* ipsum Ævum. Quamobrem ipsius mansionis, *& constantiæ rerum* universarum, illud quidem, propter quod *res sunt*, primam Trinitatem dicemus. Id verò, à quo *res ipsæ manant*, *vocabimus Trinitatem* secundam. Propter enim istam *Trinitatem*, *ipsa Entia sunt*: sed propter illam *primam Trinitatem*, stabilis ipsorum Entium fundatio, *firmaque sedes existit*. Secunda verò Trinitas est omnium Entium proxima mensura, & quæ collocatur cum iis, quæ mensurantur, *& sub mensuram cadunt*. Et in ipsa *secunda Trinitate* simul est finis & infinitum.

Et quatenus quidem res mente-perceptas metitur, *eatenus inest ei* finis. Quatenus verò est æternitas, & ipsius semper *ipsius perpetuitatis* causa, *eatenus inest ei* ipsum infinitum. Ipsum enim Ævuum est Vitæ nunquam-deficientis: *ac perpetuæ*, & indomitæ facultatis, & actionis impigræ, secundùm illud oraculum *vulgatum*. Ævum tamen, per Infinitum magis figuratur. Etenim ipsum Infinitum tempus in se-ipso continet. Et ipsum quidem tempus divisim habet Finem, & Infinitum. Nam propter quidem ipsam continuationem, est infinitum. Propter verò ipsum Nunc, est *temporis* finis. Ævum verò, in eodem ipsum Finem, & ipsam Infinitatem collocavit. Vnitas enim est, & Facultas. Et propter quidem ipsum Vnum, est Finis. Propter verò *suam potestatem*, *& facultatem*, *Ævum est* Infinitum. Quod etiam ut per imagines, *atque similitudines Timæus* demonstrat. Quoniam & media Trinitas finem habet, & Infinitum, & Mixtum. Vnde enim aliunde finis temporis, quam ex æterno fine *manat?* Quoniam & ipse Chronicus, *id est*, *temporis* finis *est* individuus, ut ipsius Ævi finis est Vnitas. Quod enim *est* individuum, *id est*, Vnius imago. Vnde verò *aliunde* continuationis Infinitas, quam ex facultatis Infinitate *manat?*

Nam hæc quidem est stans, *constans atque stabilis* infinitas. Illa verò, *est Infinitas*, quæ movetur. Et ut illa propter ipsum Vnum stat, sic ista movetur propter ipsum numerum. Quandoquidem unde *aliunde manat* ipsa temporis cognatio cum ipsis Vitis, quàm ex primo principio? Ipsum verò tempus progreditur per omnem temporalem, *i. e. temporis*, *vel in tempore versantem* Vitam. Rursus igitur ex his etiam *est* perspicuũ quod Ævũ *est* in medio mente-perceptorum Deorum. Hic enim est infinita Vita, & omnis Vitę causa, cùm intellectualis, tum animalis, & illius, quæ in corporibus partitè subsistit. Infinitæ verò Vitæ, Ævuum est Pater & suppeditator. Siquidem & omnis immortalitatis, & æternitatis ipsum Ævum *est* autor. Plotinus autem divinissimè, *vel*, *quodam vehementissimo divini numinis afflatu raptus*, ipsam Ævi æternitatem, secundùm Platonis Theologiam, declarans Ævum definit *esse* Vitam infinitam, quæ simul & se totam aperte demonstrat, & ostendit, & suum Ens, *ac suam essentiam manifesto declarat*.

Ἡ μὲν οὖν πρώτη τριὰς, ἕνωσίς ἐστι πασῶν τῶν νοητῶν συμπεπληγμένη πως αὐτοῖς. ἄλλη γὰρ ἐξῃρημένη τῶν νοητῶν, καὶ ἀμέθεκτος ἕνωσις. καὶ ἐστι μονίμου δυνάμεως χορηγός. δι' αὐτὴν γὰρ ἑδράζεται τὰ πάντα. τὸ δὲ πρώτως ὄν, καὶ ἑδραζόμενον, ὁ αἰών. ὥστε τῆς μονῆς τῶν ὅλων τὸ μὲν, δι' ὃ, τὴν πρωτίστην τριάδα φήσομεν, τὸ δὲ, ὑφ' οὗ, τὴν δευτέραν. κατὰ ταύτην μὲν γὰρ, ἀλλὰ δι' ἐκείνην, ἡ στάσις τῶν ὄντων ἵδρυται. ἡ δέ γε δευτέρα τριὰς, μέτρον ἐστὶ τῶν ὄντων ἀπάντων πρόσεχές, καὶ συμπεπληγμένον τοῖς μετρουμένοις· καὶ ἔστιν ἅμα πέρας ἐν αὐτῇ, καὶ ἄπειρον.

Ὡς μὲν μετρούσης τὰ νοητὰ, τὸ πέρας. ὡς δὲ ἀϊδιότητος, καὶ τοῦ ἀεὶ εἶναι, τὸ ἄπειρον. τῆς γὰρ ἀνεκλείπτου ζωῆς, καὶ τῆς αὐτοῦ δυνάμεως, καὶ τῆς ἀΐδιου κατὰ τὸ λόγιον ἐνεργείας, ὁ αἰών. μᾶλλον μὲν κατὰ τὸ ἄπειρον ὁ αἰὼν χαρακτηρίζεται· καὶ γὰρ τὸν ἄπειρον χρόνον ἐν ἑαυτῷ περιέχει. καὶ ὁ μὲν χρόνος διῃρημένος ἔχει τὸ πέρας, καὶ τὸ ἄπειρον. κατὰ μὲν γὰρ τὴν συνέχειαν, ἄπειρός ἐστι. κατὰ δὲ τὸ νῦν, πεπερασται· τὸ δὲ νῦν, πέρας. ὁ δὲ αἰὼν ἐν ταυτῷ πέρας ἱδρύσατο, καὶ τὴν ἄπειρίαν. ἑνὰς γάρ ἐστι, καὶ δύναμις. καὶ κατὰ μὲν τὸ ἕν, πέρας. κατὰ δὲ τὴν δύναμιν, ἄπειρος. ὁ γὰρ δύνασθαι ὡς ὅσα τῶν ἐκείνων. ὅτι καὶ ἡ μέση τριὰς, πέρας ἔχει, καὶ ἄπειρον, καὶ μικτόν. πόθεν γὰρ ἄλλοθεν τὸ πέρας ἢ χρόνου, ἢ ἐκ τοῦ αἰῶνος πέρας; ἐπεὶ καὶ τὸ χρονικὸν πέρας, ἀμερές, ὡς τὸ αἰῶνος πέρας, ἑνός. πόθεν γὰρ ἑνὸς ὄντα, τὰ μερῆ; πόθεν δὲ τὸ ἄπειρον τῆς συνεχείας, ἢ ἐκ τῆς ἀπείρου δυνάμεως;

Ἡ μὲν γάρ ἐστιν ἐξῶσα ἀπειρία. ἡ δὲ κινουμένη. καὶ ὥσπερ ἐκείνη κατὰ τὸ ἓν ἔστηκεν· οὕτως αὕτη κινεῖται κατ' ἀριθμόν. ἐπεὶ πόθεν ἡ πρὸς τὰς ζωὰς τοῦ χρόνου συγγένεια, ἢ ἐκ τῆς πρώτης ἀρχῆς; ὁ δὲ χρόνος ἅμα πέφυκε τῇ χρονικῇ ζωῇ. πάλιν τοίνυν καὶ ἐκ τούτων δῆλον, ὅτι κατὰ τὸ μέσον τῶν νοητῶν θεῶν ὁ αἰών. ἐνταῦθα γὰρ ἡ ἀπέραντος ζωὴ, καὶ ἡ πάσης αἰῶνα ζωῆς, τῆς τε νοερᾶς, καὶ τῆς ψυχικῆς, καὶ τῆς ἐν τοῖς ζώμασι μεριστῶς ὑφισταμένης. τῆς δὲ ἀπείρου ζωῆς, ὁ αἰὼν ἐστὶ πατὴρ, καὶ χορηγὸς ἅπάσης καὶ πάσης ἀθανασίας, καὶ ἀϊδιότητος ὁ αἰὼν αὐτός. καὶ ὅθ' Πλωτῖνος ἐνθεαστικώτατα τὸν αἰῶνος ἀϊδιότητα, κατὰ τὴν θ' Πλάτωνος θεολογίαν ἐκφαίνων, ζωὴν ἄπειρον ἀφορίζεται τὸν αἰῶνα, καὶ ὁμοῦ πάσαν περφαίνουσαν ἑαυτὴν, καὶ ἐκφαίνουσαν, καὶ τὸ ὂν τὸ ἑαυτῆς.

Universidad de Navarra
Biblioteca

Ἐν γὰρ τῷ νοητῷ κέντρῳ τὴν αὐτὴ ζωὴν ἱδρυσάμενος, καὶ ἅμα ἐν αὐτῷ τὸ ἓν, μεταξὺ αὐτῶν, καὶ ἑδράζων ἐν τῷ πρὸς αὐτό. ἅμα δὲ τὴν δύναμιν, ἄπειρον οὖσαν, ἐπέφηνε μὲν τὴν ἐνοειδῆ τῆς πρώτης τελειότητος ὑπεροχὴν, ὁρίζει δὲ τὴν τῶν θεῶν ὑπερπέρισσον, τείνει δὲ ἐπὶ τοῦ μέσου παντελῶς, καὶ ὅπῃ πᾶν τὸ νοητὸν πλάτος. ἀλλὰ μὴν καὶ ἡ τρίτη τελὰς πεπλήρωται μὲν τῆς νοητῆς, καὶ ἅμα τοῦτο ζωὴν ἔσι νοητὸν, καὶ πρώτιστον ζῷον. πρώτως γὰρ αὐτὸ μετέχει τῆς ὅλης φύσεως. ἐν ἑαυτῷ δὲ ἐπέφηνε τὰ πρώτιστα τῶν εἰδῶν, πρὸς ἃ καὶ ὁ δημιουργικὸς νοῦς ἀναπτύσσει, τὸν ὅλον ὑφίστησι κόσμον, καὶ ἔστιν αὐτὸ τὸ νοητὸν πᾶν. ᾧ ὁ φαινόμενος κόσμος, τὸ αἰσθητόν. διὸ καὶ ὁ Πλάτων παντελὲς ἐπονομάζει τὸ αὐτοζῷον. μᾶλλον δὲ οὕτως (εἰ δοκεῖ) λέγωμεν, ἐν τῇ τρίτῃ τοίνυν τριάδι, ἣ πέρας ἐστὶ καὶ ἄπειρον, καὶ μικτὸν, ὃ δὴ νοῦν νοητὸν κεκλήκαμεν. ἐκεῖνοι μονογενὴς μὲν, ἡ σύμπασα τελὰς λοιπὸν ἐν αὐτῇ περιεχομένη πανταχόθεν πέρας. τὸ γὰρ ἀσύγκλειστον πρὸς τὰ ἄλλα, καὶ τὴν ἐξηρημένην ὑφεστῶσαν, ἡ τοῦ πέρατος αἰτία παρέχεται.

Τὸ δὲ περιέχον (φησὶν ὁ Τίμαιος) πάντα, ὅσα νοητὰ ζῷα, μεθ' ἑτέρου, δεύτερον οὐκ ἂν εἴη. πάλιν γὰρ ἂν ἕτερον εἶναι τὸ περὶ ἐκεῖνο δέοι ζῷον. τὸ τοίνυν περιεκτικὸν ἐν ἑνὶ τῶν νοητῶν ἀπάντων, τὸ ὅλον ἐστί. πανταχοῦ μὲν τὸ ὅλον πρὸ τῶν μερῶν ἐστι. τὰ δὲ μέρη, πρὸ τῆς ἀπείρου. ὥστε εἰ μὴ τοῦτο μονογενὲς ἐστι τὸ αὐτοζῷον, κατὰ τὸ πέρας ἂν ἔχοι τὴν ἰδιότητα ταύτην. οὐσιοῦται δὲ αὖ προσηγορεύεται, κατὰ τὴν δύναμιν τὴν αὐτῆς. κατὰ τοῦτο μάλιστα τὸ αἰωνίῳ προσήκει. καὶ γὰρ ὁ αἰὼν, δυνάμεις ἐν ἄπρῳ ἐν ἑνὶ μέρους ἔσι, καὶ περιοῦσαι σφόδρα. παντελὴς γὰρ κατὰ τὸν νοῦν. ὁ γὰρ πᾶσαν ἐν ἑαυτῷ τὴν νοητὴν ἐκφαίνων ἁπλῶς ἔσιν ὁ νοητός. καὶ οὕτω ἂν εἴη κατὰ τὸν Πλάτωνα γνώμην, νοῦς ὁ παντελὴς, ὁ πάντων νοητῶν περιεκτικὸς, καὶ τὸ πέρας ἀφορίζων τῆς νοητῆς διακοσμήσεως.

Τὸ μονογενὲς ἄρα, καὶ τὸ αἰώνιον. καὶ τὸ παντελὲς, πέρας, καὶ ἄπειρον, καὶ τὸ μικτὸν. ἀπέφηνε τὴν ἑαυτοῦ νοητὴν ζωὴν φύσιν. διὸ καὶ ὁ Τίμαιος ἐν τελεῖ τούτοις ὑπομνημονεύσῃ συμπεράσματι τοῦ παραδείγματος, ἐν τῷ μονογενὲς δεικνύει τὸ πᾶν, καὶ πάλιν τῇ γενέσει τοῦ χρόνου, καὶ τῇ τῶν πάντων ζῴων παντελεῖ περιοχῇ. εἰ γὰρ καὶ αὖ τῶν νοερῶν ἁπάντων κάλλιστον ὁ Τίμαιος εἶναι φησὶ τὸ αὐτοζῷον, καὶ ταύτην τὴν τρίτην ἐν τοῖς νοητοῖς πέζαν. ἃ δὴ αὖ εἴη τὰ τοῦ θεωρήματος. εἶεν δὴ πρότερον ἡμῖν, ὅτι πανταχοῦ μὲν ἡ τῆς αἱρέσεως μίξεως αἰτία, λεκτέον, τὸ σύμμετρον, τὸ ἀληθὲς, τὸ καλὸν. διαφερόντως δὲ αὖ τὸ καλὸν ἐν τῇ τρίτῃ

Etenim in, mente-percepto centrò Vitam ipsius *Ævi* collocans, & per Unum quidem metiens ipsum *Ævũ*, & fundans in eo, quod est ante ipsum, per ipsam verò facultatẽm, *id* faciens infinitum, ostendit quidem ipsam uniformem primæ Trinitatis excellentiam, definit verò ipsam Deorum definitionem, *atque terminationem*, tendit verò à medio in-omnes- partes *circum circa*, & in totam mente-perceptam latitudinem. Verumtamen & ipsa tertia Trinitas repleta quidem est mente-percepta *Trinitate*, & propterea est animal mente perceptum, & primũ animal. Primò enim ipsum particeps est universæ naturæ. In se verò primas formas ostendit, ad quas & illa *rerum* opifex Mens contendens, constituit universum mundum, & *est* ipsum mente-perceptum universum. Et apparens Mundus *est* id, quod est sensile. Quamobrem etiam Plato perfectum appellat id, *quod est* Per-se-animal. Sed ita potiùs (si placet) dicamus, In hac tertia Trinitate est & Finis, & Infinitum, & Mixtum, quod jam mente-perceptam Mentem vocavimus. Ergo unigena quidem, *& unica*, tota Trinitas appellatur ab ipso Patre, qui in ipsa *est*. Quod enim cum aliis non componitur, *neque conjungitur*, & *ex aliis* exemptam excellentiam, ipsa finis causa præbet.

Quod enim continet (inquit Timæus) omnia, quæcunque *sunt* mente-percepta animalia, *id conjunctum* cum altero, non erit secundum. Rursus enim oporteret alterum esse animal, id, quod est circũ illud. Quod igitur in Uno omnia mente-percepta complectitur, est ipsum Universum. Ubique verò ipsum Universum est ante ipsum Finem. Partes verò *sunt* ante Infinitatem. Quare si propterea unigenitum, *ac unicum* est id, *quod est* Per-se-animal, in ipso Fine, *propter ea finem*, habebit istam *æternitatis* proprietatem. Æterna verò etiã *ista Trinitas* appellatur, propter suam *vim*, & facultatem. Propter hanc *enim suam potestatem*, ei quod est æternum, maximè convenit. Etenim ipsum Ævum, facultas est infinita in Uno manens, & progrediens cõstanter. Perfecta enim est propter ipsam Mentem. Mens enim mente-percepta, est illa, quæ omnem in se mente-perceptam ipsius Entis discretionem ostendit, *ac in lucem producit*. Et hæc, ex Platonis sententia, erit illa perfecta Mens, quæ omnia mente-percepta complectitur, & quæ finem ordinis mente-percepti definit.

Illud igitur unigenitum *unicum*, & æternum, & perfectum, *scilicet ipse* Finis, & Infinitum, & Mixtum, ipsam animalis mente-percepti naturam demonstravit. Quamobrem etiam Timæus commemorat, *atque recenset rem totam comprehensam* in his tribus ipsius exemplaris conclusionibus, in illa *scilicet*, quæ demonstrat hoc universum esse unigenitum, *& totum hunc mundum esse singularem, & unigenam*, & rursus, *secundo loco, in* ipso temporis ortu, *& tertio loco*, *in* illa omnium animalium perfecta comprehensione. Si verò etiam omnium mente-perceptorum pulcherrimum Timæus esse dicit id, *quod est* Per-se-Animal, & hæc tertium in rebus mente-perceptis ordinem *habere dicit*, hoc profectò non erit mirandum. Dictum enim est priùs etiam à nobis, quod ubique quidem optimæ mixtionis causa *est ista sequens* Trinitas, Symmetria, Veritas, Pulchritudo. Præcipuè verò Pulchritudo in tertio

ipsius Entis progressu apparet, & cum mente-perceptis formis, suam naturam manifestè demonstrat, ut Veritas in secundo *Entis progressu*, & Symmetria, in primo. Si verò Veritas *est* prima, secunda verò ipsa Pulchritudo, tertia verò, ipsa Symmetria, nullo modo mirandum, secundùm quidem ipsum ordinem, Veritatem, & Pulchritudinem esse ante Symmetriam. Cùm autem hæc in prima Trinitate magis appareat, quam illa *præcedentia*, cum † illa sit tertia, *minimè mirum est*, *ipsam* in secundis *ordinibus* apparere. Occultè enim *progrediuntur, occultiùs*, sunt isti *rerum progressus* in prima *Trinitate*. Et Veritatem quidem, *minimè mirum est*, *apparere* in secundo *Entis progressu*, quatenus est mente-percepta notio. Pulchritudinem verò quatenus est forma formarum in tertio. Quòd enim ista Trinitas illic primùm *sit*, *est* perspicuum ex eo, quòd ipsa quidem Veritas in eo, quod est maximè Ens, primò sit ante ipsam notionem, *& cognitionem*. Ipsam verò Pulchritudinem vel usque ad extrema Entia progredientem; necesse *est* esse in primo Ente, à quo & extrema Entia *manant*. Primam verò Symmetriam *necesse est* in primo Mixto esse. Omnis enim mixtio indiget Symmetria, ut unum aliquid ex ea *constatum* sit. Sed tamen, quamvis hæc tria ante-subsistant illic, nos sumentes hoc ut omnium confessione cõcessum, esse quidem illic Symmetriam, ipsum verò Per-se-animal esse pulcherrimum omnium mente-perceptorum animalium, ut Timæus in præsenti *tractatu* dicit, de his verba fecimus, & alibi ante de his disseruimus, & quæcunq; Platoni de ipsorum ordine placere existimavimus, maximè pressimus, *& ursimus*. De his enim à nobis dictum est in uno volumine unicum librum habente, ubi etiã demonstravimus, ipsam quidem Veritatem *esse* Philosopho consentaneam, Pulchritudinem verò, & Symmetriam, Amatori, & Musico. Et qualem ordinem ipsæ *animalium* vitę habent, talem etiam ordinem inter se ista habent. Id igitur, *quod est* Per-se-animal, optimo-jure pulcherrimum vocabitur, quatenus mente-percepta pulchritudine continetur insigniter. Pulchritudo enim formis invehi solet, & est quasi forma formarum, quæ Boni naturam occultam patefacit, & amabilem ipsius vim manifestè demonstrat, & desiderium, quod circa *Bonum* illud occultatur, ad suum splendorem attrahit. Et Boni quidem omnia tacitum & arcanum desiderium habent; ad Pulchritudinem verò, cum stupore, & motu excitamur, *& incitamur*. Ipsius enim splendor, & acris-vis-agendi, per omnem animam acutè, *celeriterq;* pervadit, & omnem *animam*, quæ contemplatur *ipsam Pulchritudinem*, ipsa Pulchritudo cõvertit, *ac attrahit ad se*, ut *ad illud*, *quod est* omniũ Bono simillimũ. Et *ipsa Anima* id, quod est arcanũ, quasi exoriũ conspicata, gaudet & admiratur id, quod apparuit, & circa ipsum obstupescit, *idq; cũ stupore quoda contemplatur*. Et quemadmodum in sanctissimis Initiorum sacris, ante mystica, *arcanaq;* spectacula, *est quidam* stupor, *& cum stupore conjuncta admiratio* eorum, qui *sacris* initiantur, sic etiam in *rebus* mente-perceptis ante ipsam ipsius Boni communionem, ipsa Pulchritudo eminus-apparens, ipsos intuentes stupore quodam affecit, & animam convertit, *ac ad se attrahit*, & in ipsis *arcanarum rerum* vestibulis ostendit *se* collocaram-esse, & *demonstrat* quale profectò sit illud in Adytis, *& locis in accessis latens*, & occultum Bonum.

Universidad de Buenos Aires Biblioteca

* * ὅλη. ὅθεν μὲν ἄρχεται τὸ κάλλος, καθάπερ πρώτως ἐφάνεται, δῆλον ἐκ τούτων ἔτι φανερόν. καὶ διόπερ κάλλιστον τῶν νοερῶν πάντων ἐστὶ τὸ αὐτοζῷον.

[† Ἐν τούτῳ ἡ συνωπτικὴ ἀκολουθία.]

κεφάλαιον ιθ'.

ΕΠΕΙ δὲ τὰ πρωτουργὰ, καὶ νοητὰ παραδείγματα φησὶν ὁ Τίμαιος ἐν τῷ νοητῷ ζώῳ τὸν αὐτοζωΐσμιν ἔχειν, καὶ εἶναι τέτταρα τὰ αὐτὰ καὶ τὴν πανσέληνον τετράδα ποιησάμενα, [l. ποιησάμενα,] τὴν πρώτην ἐκφανσιν, πρῶτον μὲν ἐκεῖνο σκοπεῖν ἄξιον, ὅτι τῶν εἰδῶν ἐν τῷ νοητῷ φανεῖσιν, πολλῷ πρότερον ἀνάγκη καὶ τὰ ὕλη τῶν ὄντων, ἐν τοῖς νοητοῖς προϋπάρχειν. οὐ γὰρ ἂν εἴη δυνατὸν τὰ μὲν εἴδη νοητὰ τίθεσθαι, τὰ δὲ ὕλην νοερὰν μόνον· ἀλλ' ὥσπερ τὰ εἴδη νοητῶς μέν ἐστι, κατὰ τὴν πρώτην ἑαυτῶν αὐτοζωσιν· ἐν ᾗ τοῖς νοητοῖς θεοῖς τὸ πλήρωμα τὸ ἐξ αὐτῶν ἐξέφυνε, καὶ τὸ μὲν ὅλικὸν εἰς μεριστοτέρας ἀποσοίας, [l. ἀποδόσεις] διῆλε. τὸ δὲ ἑνοειδὲς, εἰς πλῆθος προήγαγε, τὸ δὲ ἐξηρημένον, εἰς τὰς συνταγμένας αὐτῶν αἰτίας ἀνέπλωσεν, οὕτω δὴ καὶ τὰ ὕλη τοῦ ὄντος κυρίως μέν ἐστιν ἐν τοῖς νοητοῖς, καὶ ἀδιαιρέτως, ἀλλὰ κεκερμένως ἢ, ἐν τοῖς νοεροῖς.

Καὶ διὰ τοῦτο ἡ μὲν πρώτη τριὰς, τὸ μικτὸν ἔχει τὴν οὐσίαν. ἡ δὲ δευτέρα τὴν ζωὴν, ὅπου καὶ κίνησις ἐκεῖ, καὶ στάσις, ἀφ' οὗ σης τῆς ζωῆς, καὶ προϊούσης. ἐν δὲ τῇ τρίτῃ πάντων, καὶ θάτερον. τὸ μὲν γὰρ παντελὲς πλῆθος, διὰ τὴν νοητὴν ἑτερότητα. τὸ δὲ ἰδιωμένον, καὶ τὸ κοινὸν ἀπειληφὸς τῶν κατὰ ὕλην, καὶ καθ' ἓν μερῶν, διὰ τὸ ταὐτόν. καὶ πάντα ταῦτα νοητῶς ἐστιν ἐν ταῖς τριάσι ταύταις, καὶ οὐσιωδῶς, καὶ μονοειδῶς. πρῶτον μὲν οὖν τοῦτ' αὐτὸ συλλογίζεσθαι σοὶ φιλοθεάμονας τῆς τῶν παραγμάτων φύσεως ἄξιον, καὶ τοῖς εἴδεσι τοῖς νοητοῖς δοτὸν ἀδόναι τὰ συστοιχα ὕλη. θέμις γὰρ οὔτε ἰδεῶν, οὔτε ἕξεων τὰ ὕλη δεύτερα μὴ τὴν τῶν εἰδῶν φύσιν ἐκφαίνεσθαι. τοῖς οὖν εἴδη νοητὰ θεμένοις, πολλῷ μειζόνως ὑποθετέον ἐν τῷ νοητῷ παρὰ τὴν εἰρημένην τρόπον, ἔπειτα πρὸς τούτοις καὶ τὴν τετράδα τῶν τῶν εἰδῶν ὅπως ὑπεστήσαλέον, καὶ πῶς ταῖς ἀρχαῖς ἀνάλογον ἐν τῷ νοητῷ νῷ προφάνεται.

Διαιρεῖται μὲν γὰρ εἰς μονάδα, καὶ τριάδα. καθόσον γὰρ ἡ τῶν οὐρανίων θεῶν ἰδέα πρωτίστη τῶν ἄλλων, καὶ τὴν θείαν αἰτίαν ἀφωρίσατο † δοκεῖ δὴ ἐμοιγε κατὰ τὴν διαιρεσιν τὴν ἑαυτοῦ πρὸς τὰς τῶν ὅλων ἀρχὰς ὁ νοητὸς νοῦς

* Sed unde quidem oriatur ipsa Pulchritudo, & quomodo primò appareat, per ista, *quæ dicta sunt*, esto manifestum. Et quòd omnium, quæ mente-percipiuntur, pulcherrimum sit illud, quod est Per-se-animal, *hinc esto perspicuum*. * *Nota*

[† *Hinc* [*est*] *perspicua* [*rerum series &*] *consequentia.*]

CAPUT XIX.

QUoniam * autem primaria, & mente-percepta *rerum*, & *Entium* exemplaria Timæus in mente- percepto animali *suam* hypostasin habere dicit, & quatuor esse omnia, quæ secundùm perfectum quaternionem primam apparitionem fecerunt, *id est*, *primùm in lucem prodierunt*, *ac apparuerunt*, primùm quidem operæ pretium fuerit, illud considerare, quòd cum formæ in mente- percepto *Ente* apparuerint, multo antè necesse *est* & Entium genera in mente-perceptis præexistere. Haud enim fieri potest, ut ipsæ quidem formæ ponantur, *atque statuantur* mente-perceptæ, ipsa verò genera *ponantur* intellectualia tantum. Sed quemadmodum ipsæ formæ mentaliter, *i. e. per mentis-perceptionem* quidem sunt, secundùm suam primam hypostasin, in ipsis verò mente-perceptis Diis ipsa plenitudo ex ipsis exoriens-apparuit. & ipsum quidem universale *Timæus* in particulariores hypostases divisit. Ipsum verò Uniforme, in multitudinem produxit, quod verò *illinc* exemptum-est, in causas ordine-collocatas explicans-digessit, sic etiam ipsa genera ipsius Entis, occultè quidem sunt in mente-perceptis, & individuè, distinctè verò, in ipsis intellectualibus. * *Nota*

Et propterea prima quidem Trinitas ipsum Mixtum habebat, *ipsam scilicet* essentiam. Secunda verò, Vitam, ubi & motus erat, & status, manente, & progrediente Vita. In tertia verò *Trinitate erat* Idem & Alterum, *id est*, *diversum*. Nam perfecta quidem multitudo, propter mente-perceptam diversitatem. Id verò, quod est unitum, & commune, complectitur partes, quæ sunt secundùm genera, & secundùm Vnum, *id est*, *generales*, & *singulares partes*, propter ipsum Idem. Et hæc omnia sunt in his Trinitatibus mentaliter, *id est*, *per mentis-perceptionem*, *quia mente-percipiuntur*, & essentialiter, & uniformiter. Primùm quidem igitur operę pretium fuerit, si rerum naturæ contemplandæ studioso hoc ipsum concludant, & formis mente-perceptis cognata genera tribuant. Nec enim fuit, nec erit fas, secunda genera post ipsam formarum naturam exoriri, *ac apparere*. Illis igitur, qui formas mente-perceptas ponunt, *atque statuunt*, multo magis supponenda, & *statuenda sunt* in eo, quod mente-percipitur, ipsa genera, eo modo, qui dictus est. Deinde *verò* præterea contemplandum est etiam, quomodo iste formarum quaternio subsistat, & quomodo secundùm rationem, & *proportionem* ipsis principiis convenientem, in mente-percepta Mente palàm-appareat.

Dividitur enim in Vnitatem & Trinitatem. Quatenus enim cœlestium Deorum Idea anteponitur aliis, secundùm divinam causam est-definita. Videtur † autem mihi saltè propter suâ conversionem, & *reversionę*, ad universorum principia, mente-perceptamens revertens, plenitudo esse formarũ, & omnes intellectualiter simul

simul & mentaliter, *ut ita loqui liceat*, *id est*, *per mentis-perceptionem*, in se complecti ipsorum Entium causas, & arcanæ quidem, & ex omnibus exemptæ causæ plena *Mens* Unitatem Deorum constituisse. Unde etiam (ut arbitror) Plato eam Deorum Ideam appellat. Cum autem *Plato* trium, post Unum, principiorum intellectuales causas susceperit, tres, post istam, Ideas ostendisse *mihi videtur*, Illam quidem aërivagorum, & volatilium causam, quæ fini similis, *ac proportione respondens est*, & *quæ ex antecedente causa est* progressa. Quamobrem etiam Deos constituit Uniformes, *ab hominibus* intractabiles, impollutos, cum cœlestibus Diis unitos, & ita, ut mensuras illis inferiores sint-sortiti, & id conjunctim cum illis, qui generis ortum gubernant, sint, quod illi erga istos per eximiam excellentiam *sunt*. Illam verò *causam* aquatilium, Deorum generatrici facultati, & infinitæ facultati cognatam, & producentem Deos, motus suppeditatores, & fœcundæ copiæ, & vitæ Inspectores.

Quoniam & hæc ipsa apparens aqua, fusione, & infinita latione, & infinitione detinetur.

Quamobrem etiam animalium procreatricibus facultatibus est-attributa. Illam verò terrestrium, & pedestrium Deorum antecedentem *causam* ipsi ipsius Mixti naturæ convenientem, & Deos procreantem, qui rerum universarum finem continent, & qui sunt constantes, & extremis formis ipsam materiæ q. d. informitatem, *id est*, *forma-carentem-naturam* continent, & sedem in-mundo-versantium *Deorum* in unum hujus Universitatis centrum cogentes-contrahunt, *& eam in eo firmant*. Nam à prima quasi ipsorum Entium sede subsistentes, hanc etiam sedem ipsi constanter definiunt. Sic igitur primus ipsarum formarum ortus in ipsa mente-percepta Mente, secundùm prima principia, per-manifestam-demonstrationem-habet & progressum, & ordinem. Oportet autem præterea hoc etiam ex tertiis *argumentis*, *nos* Timæum sequentes colligere, *& concludere*, quòd propter istam Trinitatem multitudo partium mente-perceptarum eluxerit, & ipsum totum divisum in ipsam partium perfectam distinctionem, *& ordinem*.

Cujus enim (inquit) alia mente-percepta animalia, secundùm Unum, & secundùm genera, sunt partes, hoc est illud primum, & pulcherrimum exemplar hujus Universi. Si verò & alia *mente-percepta animalia sunt partes* hujus *Vniversi*, perspicuum *est*, quòd illa multitudo, quæ mente-perceptas partes in se complectitur, & quæ omnes mente-perceptas partes continet, est, ipsum Totum. Illud igitur statuere licet, hanc Trinitatem primam esse *rerum* effectionis, & fabricationis causam. Si enim in ipsa *sunt rerum* primaria exemplaria, perspicuum *est* quòd secundorum *Entium* ordo ducit initium ab ipsa. Et si est animal, quod alia omnia animalia constituit, omnis quidem animarum, omnis etiam corporum latitudo, *ac amplitudo* progressum hinc habet, & continet mente-perceptas causas omnium ordinum, & eorum, qui animalium procreandorum vim habent, & eorum, qui *rerum* sunt opifices, & *effectores*.

† *Nota*, [*quæ traduntur hìc*] *de quaternione formarum qui est in eo, quod est Per-se-animal, mirabilia.*

διπτρεφόρφ, πλήρωμα ἐξέφυνε τῶν εἰδῶν, καὶ ταὐτὰ νοερῶς, ἅμα καὶ νοητῶς, εἰς ἑαυτὸν χωρήσαν τὰ τῶν ὅλων αἴτια, καὶ τῆς μὲν ἀρρήτου, καὶ τῶν πάντων ἐξηρημένης αἰτίας πληρωθεὶς, ὑπῆρξεν τῶν μονὰς τῶν θεῶν. ὅθεν (οἶμαι) καὶ ὁ Πλάτων, θεῶν αὐτὴν ἰδέαν προκαλεῖ. τῶν δὲ τριῶν μὴ τὸ ἓν ἀρχῶν, ὑποδεξάμενος τὰς νοερὰς αἰτίας, τὰς τρεῖς ἀναφλῶσα μὴ τοῦτο ἰδέας, τὴν μὲν ἀεροπόρων, καὶ πλεόντων αἰτίαν, τὴν περιπολοῦσαν ἀνάλογον. διὸ καὶ θεοὺς ὑφίστησιν ἐνοφθεῖς, ἀναγωγεῖς, [l. ἀναγώγους,] ἀχειρώνητους, τοῖς ἀερίοις θεοῖς ἰδιωμένους, καὶ δεύτερα μέτρα λαχόντας ἐκείνων, καὶ τοῦτο ὄντας προεστῶτας ἡγέσιν κυβερνῶντας συμπαραμένους, ὅσα ἐκείνοι πρὸς τύπους τὴν ἐξηρημένην ὑποκλίνει. τὴν δ' ἐνυδρῶν, [l. ἐνύδρων,] θεῶν τὴν γονιμικὴν δύναμιν, καὶ τὴν ἀπείρατον δύναμιν σύσοικον, καὶ παράγοντας θεοὺς κινήσεως χορηγοὺς, καὶ τῆς γονίμου πρεσυσίας, καὶ ζωῆς ἐφόρους.

Ἐπεὶ καὶ αὐτὸ τοῦτο τὸ φαινόμενον ὕδωρ, χύσις, καὶ ἀπείρων φορὰ, καὶ ἀορισία κεκράτηται.

Διὸ καὶ τοῖς ζωογόνοις ἀνείται δύναμεσι. τὴν δὲ χθονίων, καὶ πεζῶν θεῶν προηγεμένην, τῇ μικτῇ φύσει προσηκούσαν, καὶ θεοὺς ὑποδεχομένην τὸ πᾶν συνέχοντας τῶν ὅλων, μονίμους καὶ κραταιοῦντας τοῖς ἑαυτῶν εἴδεσι τὴν τῆς ὕλης ἀμορφίαν, καὶ τὴν ἑστίαν τῶν ἐγκοσμίων, ἧς ἐν τῷ διαπαντὸς κέντρον συνεροῦσας. ὅπερ δὴ τῆς πρωΐσης οἷον ἑστίας τῶν ὄντων ὑποστάντες, καὶ τὴνδε τὴν ἑστίαν αὐτοῖ μονίμως ἀφορίζουσιν. οὕτω μὲν οὖν ἡ πρωΐση τῶν εἰδῶν ἔκφανσις ἐν τῷ νοητῷ νῷ καὶ τὰς πρωΐσεις ἀρχὰς δείκνυσι τὴν τε πρόοδον ἔχουσα, καὶ τὴν τάξιν. δεῖ δὲ αὖ πρὸς τούτοις καὶ τοῦτ' ἐκ τρίτων ἐπομένους τῷ Τιμαίῳ σκοπεῖν, ὅτι καὶ τὴν τριάδα ταύτην, τὸ πλῆθος ἐξέλαμψε τῶν μερῶν τῶν νοητῶν, καὶ τὸ ὅλον τὸ μεμερισμένον εἰς τὸν παντελῆ τῶν μερῶν διάκοσμον.

Οὗ γάρ φησιν ἐστὶ τὰ ἄλλα νοητὰ ζῶα, καθ' ἓν, καὶ καθ' ὅλην, μόρια, τοῦτό ἐστι τὸ πρῶτον, καὶ κάλλιστον παράδειγμα καὶ πανσός. εἰ δὲ τὰ ἄλλα μόρια τοῦδε, δῆλον ὡς αὐτὸ ὅλον ἐστὶ τὸ πλῆθος ἐν ἑαυτῷ τῶν νοητῶν μερῶν συνειληφός, καὶ πάντων τῶν νοητῶν μερῶν συνεκτικόν. ἔστι πάντως τὸ τῶν τριάδα πρῶτον πρωΐσιον εἶναι τῆς ποιήσεως, καὶ τῆς δημιουργίας αἰτίαν. εἰ γὰρ ἐν αὐτῇ τὰ πρωτουργὰ παραδείγματα, δῆλον ὡς ἀπ' αὐτῆς ἡ τῶν δευτέρων ἀρχὴ τὴν διάκοσμησις. καὶ εἰ ζῶόν ἐστι ζώων ἀπάντων ὑποστατικόν, πᾶν μὲν τὸ ψυχικὸν πλάτος, πᾶν δὲ τὸ σωμάτων ἐνεῦθεν ἔχει τὴν πρόοδον, καὶ περιέχει τῶν τε ζωογονικῶν πάντων διακόσμων, καὶ τῶν δημιουργικῶν τὰς νοητὰς αἰτίας.

† Σημείωσαι πῶς τῆς ἐν τῷ αὐτοζῴῳ τετράδος τῶν εἰδῶν θαυμάσια.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Κεφάλαιον κ'.

Ἐκ μὲν οὖν τῶν ἐν Τιμαίῳ γεγραμμένων, πιστὰς ὑπιβολὰς ληπτέον περὶ τῶν τριῶν νοήσεων τελάδων συμφώνως τοῖς ἐν φιλήβῳ, πέρατος, καὶ ἀπείρου, ἐν ἑκάτῃ, καὶ τὸ ἐξ ἀμφοῖν θεωροῦντας. ἀδὲ βούλει καὶ ὅπῃ τῶν ἐν Σοφιστῇ διηρημένων ὁρμηθέντες, ὑπιδείξομεν τὸν Πλάτωνα τὼν αὐτὼν ἔχοντα περὶ τῶν πρωτίστων ἀρχῶν διανόησιν. ὁ τοίνυν Ἐλεάτης ξένος ἐν ἐκείνοις περὶ τὸν Παρμενίδου λόγον ἀπορῶν, τὸν ἓν λέγοντα τὸ πᾶν, καὶ τὸ νοητὸν πλῆθος ἐκφαίνων, καὶ * δακνὺς ὅπως ἐξήρτηται τοῦ ἑνὸς, τὸ μὲν Σηπτὸν ἀπὸ τοῦ ἑνὸς οὗτος ὑπιχειρεῖ, καὶ ὑπομιμήσας, ὃν τοῦτο πεπονθὸς ἐστὶ τὸ ἕν, καὶ μεθεκτὸν ἑνός, ἀλλ' οὐκ ἔστιν αὐτὸν, οὐδὲ τὸ πρώτως ἕν. μετὰ ταῦτα ἀπὸ τοῦ ὅλου ποιεῖται τὴν ὑπιβολὴν τῆς διαιρέσεως τοῦτε ἑνὸς ἀμεθέκτου, καὶ ἀνόντος. εἰ γὰρ καὶ ὅλον ἐστὶ τὸ ἓν ὄν, ὡς ὁ Παρμενίδης μαρτυρεῖ, τὸ δὲ ὅλον μέρη ἔχει, τὰ δὲ μέρη ἔχον οὐκ ἔστιν αὐτὸν, οὐκ ἂν εἴη τὸ ἓν ὄν, τοῦ ἑνὶ ποιῶν. τρίτον τοίνυν ἐκ ἁπάντων λοιὸς ὑπιχειρεῖ.

Τὸ γὰρ πᾶν, [l. πᾶν τε] μεμερισμένον, καὶ πανπόλλων μερῶν συνεκτικὸν, οὐκ ἂν ποτε ὁμοίη τῷ αὐτῷ πάσῃσιν τοῦ παντελῶς ἑνί. καὶ μέχρι τούτων περῆλθε, δεικνὺς ὅτι τὸ ἀπολήθωσον ἁπ' ἑνὸς ὄντος κατὰ τὴν ἑαυτοῦ φύσιν ἐξήρηται, διὰ τριῶν ὑπιχειρήσεων ὁδεύσας. καὶ τοτὲ μὲν, ἀπὸ τοῦ ἑνὸς οὗτος ὁρμηθεὶς, τοτὲ δὲ, ἀπὸ ἁπ' ὅλου, ποτὲ δὲ, ἀπὸ ἁπαντός. βέλτιον δὲ καὶ αὐτῶν ἐπακούσαι τῶν τοῦ Πλάτωνος ῥημάτων. ὅτι μὲν οὖν τὸ ἓν οὐκ ἔστι πᾶν ἑνὶ ὄντι πολλῶν, διὰ τούτων καταδυάζῃ τὸ λέξεων. Ἦ γὰρ εἰ τῶν ἓν τὸ πᾶν λεγόντων; ἆρ' οὐ σκοπτέον εἰς δύναμιν ἥ ποτε λέγουσι τὸ ὄν; πῶς γὰρ οὔ; τόδε τοίνυν ἀποκρινέσθωσαν. ἓν ποσ[l. ἕν που] φατὲ μόνον εἶναι; Φαμὲν γὰρ, φήσουσιν. ἦ γὰρ, καὶ ἥ δὲ; ὂν καλεῖται ἥ; ναί.

Πότερον ὅσα ἓν ὀνόματι τὸ αὐτὸ προσχρώμενοι δυοῖν ὀνόμασιν, ἢ πῶς; τίς οὖν ἀποῖς ἡμῖν τοῦτο (ὦ ξένε) ἀποκρίσις; Διὰ δὴ τοῦτο τὸ ἕν, καὶ τὸ ὂν ἀπ' ἀλλήλων ὁ Πλάτων διαιρούμενον, καὶ δεικνὺς ὡς ἄλλη μὲν ἔννοια ἑνὸς, ἄλλη δ' ὄντος, καὶ ὡς διαφέρει ταῦτα ἀλλήλων, ἀποφαίνει τὸ κυριώτατον, καὶ πρώτως ἓν, ἑνὸς ὄντος ἐξηρημένον.

CAPUT XX.

EX iis igitur, quæ in Timæo sunt scripta tales notiones sumendæ sunt de tribus mente-perceptis Trinitatibus, quæ consentiunt cum iis, quæ *traduntur* in Philebo, *quod faciemus*, finem, & infinitum, in unaquaque *Trinitate*, & quod ex utroque *manat*, contemplantes. Si verò velis & ab illis, quæ in Sophista distinctè sunt tradita, profecti, demonstrabimus Platonem eandem habere sententiam, *& idem sentire* de primis principiis. Ille enim Eleates hospes in illis *locis* ob Parmenidis orationem dubitans, quæ hoc Universum vocat Unum, & mente-perceptam multitudinem ostendens, & * demonstrans quomodo ex Uno pendeat, primùm quidem, ab Uno Ente argumentatur, & postquam *nobis* in memoriam revocavit, quòd hoc *Ens* passum est ipsum Unum, & & Unius est particeps: sed non est id, quod est Per-se-Unum, neque id, quod est primò Unum, postea ab ipso Toto initium facit discretionis, *atque distinctionis*, & illius imparticipabilis Unius, & ipsius Entis. Si enim & Totum est ipsum Unum Ens, ut Parmenides testatur, & ipsum Totum partes habet, & id, quod partes habet, non est id, quod est Per-se-Unum, *ergo* ipsum Unum Ens, non erit idem, quod ipsum Unum. Tertio verò loco, ab ipso Perfecto argumentatur, *ab eo, quod est perfectum, argumenta ducens*. * Nota

Quod enim ubique partitum est, & quod plurimas partes continet, nunquam habebit eandem hypostasin, *atque naturam*, quam *habet* illud, quod est perfectè Unum. Et hucusque progressus est *ille Eleates hospes*, demonstrans quòd illud, quod est multiplicationis expers, *& quod multiplicari non potest*, ex Uno Ente propter suam naturam est exemptum. *Hoc autem ille demonstravit*, per tres argumentationes profectus, *id est*, *re per tres argumentandi rationes demonstrata*. Et modò quidem ab ipso Uno Ente profectus, modo verò, à Toto, interdum verò, ab Universo. Satius autem *est* & ipsa Platonis verba audire. Quod igitur ipsum Unum non sit idem ac illud, quod est Unum Ens, per ista verba *Plato* confirmat, *astruit, ac probat*. Quid verò *dicemus* de illis, qui dicunt hoc Vniversum esse Vnum? Nónne pro viribus quærendum *est*, quidnám vocent ipsum Ens? Quomodo enim non *quærendum est hoc?* Hoc igitur *illi nobis* respondeant. Vnum alicubi tantum esse dicitis? Dicimus verò, dicent *illi*. Profectò enim *Vnum est alicubi*, sanè. Quid verò? Estné aliquid, quod Ens vocatur? Sanè *est aliquid, quod vocatur Ens*.

Vtrum *verò vocatis ipsum Ens, illud*, quod *est ipsum* Vnum, pro eodem utentes duobus nominibus, aut quomodo? Quænam igitur (ô hospes) responsio post hoc *nobis redderetur ab* ipsis? Per hoc igitur *argumentum* Plato dividens, *& separans* ipsum Vnum, & ipsum Ens, alterum ab altero, & demonstrans, quòd alia quidem *est* Vnius, alia verò ipsius Entis notio, & quòd hæc inter se differunt, demonstrat id, quod est maximè proprium, & primo Vnum, ex ipso Vno Ente exemptum *esse*.

Nam

Nam ipsum quidem Unum Ens non manet purè in ipsa immultiplicabili, & uniformi essentia. Ipsum verò Unum, ex omni additione excessit. Quidquid enim ipsi *Vni* addideris, summam, & arcanam ipsius Unitatem minuis. Oportet igitur ipsum quidem Unum anteponere ipsi Uni Enti, ipsum verò Unum Ens, illi, quod est tantum Unum, sic attribuere, ut id ex eo pendêre dicas. Si enim & ipsum Unum, & ipsum Unum Ens sit idem, & nihil differat, *nullum ǵ sit discrimen inter hæc duo*, si dicas Unum, & Ens (si enim differant *hæc duo*, rursus ipsum Unum differet ab ipso Uno Ente) si igitur ipsum Unum non differt ab ipso Unò Ente, omnia erunt Unum, & ipsa multitudo non erit in ipsis Entibus, neque res ipsæ nominari poterunt, ne duo sint, ipsa res, & ipsum nomen. Ex omni enim multitudine, & ex omni divisione exemptum *erit utrumque*, neque nomen erit ullius *rei*, neque oratio: sed ipsum nomen manifestò erit idem, ac ipsa res. Et neque nomen rei, nomen erit: sed nomen *erit* nominis nomen, si ipsa res sit idem, quod ipsum nomen, & ipsum nomen *sit idem*, quod ipsa res, & res *sit* rei res. Omnia enim erunt circa rem eadem, quæ *sunt* circa nomen, propter Unitatem, *ac Vnionem* & ipsius rei, & ipsius nominis. Si igitur hæc *sunt* absurda, & ipsum Unum est, & ipsum Ens, & ipsum Ens particeps est ipsius Unius, ergo non est idem ipsum Unum, & ipsum Unum Ens. Quod verò etiam ipsum Totum (si modò est) non est idem, quod ipsum Unum, deinceps *Plato* demonstrat, hinc incipiens. Quid verò? Ipsum Ens, *utrum* dicent ab ipso Uno Ente diversum *esse*, an idem, quod hoc? Quomodo enim & non dicent, & dicunt? Si igitur Totum est, ut & Parmenides dicit *in illis versibus*,

„ Undique rotundæ sphæræ simile moli,
„ A medio æquale undiqi. Hoc enim nec ullo modo majus,
„ Nec ullo modo minus est. Sanè opus est, *oportet hoc esse* sic, vel sic, *id est*, *tale, vel tale*-

Cùm autem ipsum Ens sit tale, & medium, & extrema habet. Si autem hæc habet, omninò necesse *est ipsum* habere partes. Aut quomodo sic *ista dicerentur?* Atqui illud, quod est partitum, affectionem quidem Unius in omnibus partibus habere nihil impedit. Et sic oportet & omne Ens, & Totum esse Unum. Quidni enim? Quod verò patitur hæc, *& cui ista accidunt*, nónne impossibile *est* ipsum Unum esse, & ipsum *Ens*, & *ipsum Totum*? Quomodo igitur id, quod verè est Unum, oportet recta ratione, *& vere* vocare individuum? Oportet profectò *sic ipsum appellare*. Hujusmodi verò Ens ex multis partibus *constans*, non consentiet cum ipsa ratione, *neque cum ipsa Entis definitione*, *quod profectò* scio. Per hæc igitur ille Eleates hospes, post Unum Ens, ab ipsa Integritate, *quæ Totum constituit*, argumentans, & *argumenta ducens* à partitione partium ipsius Integritatis, *quæ Totum constituit*, demonstrat, quòd hoc Universum non est Unum.

Si enim ipsum Totum est in ipsis Entibus, ut Parmenides in illis *superioribus* versibus testatur, omnia non erunt Unum. Nam alterum quidem, *ipsum scilicet Vnum*, *est* Individuum, ipsum verò Totum partes habet, *ac ideo dividuum est*. Ipsum igitur Totum non est Per-se-Unum. Illud enim ex omnibus partibus, & ex ipsa Integritate, *& ex ipso Toto* excessit. Sed ipsum

Τὸ μὲν γὰρ ἓν ἐν οὐ μόνῃ καθαρῶς ἔστι τῆς ἀπολήθωτου, καὶ ἑνοειδοῦς ὑπάρξεως. τὸ δὲ ἕν, πάσης πολυπλεπείας ἐκτέθηκεν. ὅ, τι γὰρ αὐ πρὸς τῷ ἑνὶ προσθῇς, ἐλαττοῖς τὴν ἄκραν αὐτοῦ, καὶ ἄρρητον ἕνωσιν. δεῖ τοίνυν τὸ μὲν ἓν πολυπλεπεῖν ἑνὸς ὄντος, τὸ δ' ἓν ὂν ἐξαπλοῦν ἑνός. εἰ γὰρ εἴη ταὐτὸν τό, τε ἕν, καὶ τὸ ἓν ὄν, καὶ μηδὲν διαφέρῃ λέγειν ἕν, καὶ ὄν (εἰ γὰρ διοίσει, πάλιν ἐξήλλακται ἑνὸς ὄντος τὸ ἕν) εἰ γοῦν μηδὲν διαφέρῃ τὸ ἓν ἑνὸς ὄντος, ἓν ἔσται πάντα, καὶ τὸ πλῆθος ἐν τοῖς οὖσιν οὐκ ἔσται, οὐδ' ὀνομάζειν τι πράγματα δυναῖον, ἵνα μὴ δύο ᾖ τὰ πράγματα, καὶ τὸ ὄνομα. πάντος γὰρ πλήθους ἐξῃρημένου, καὶ πάσης διαιρέσεως, οὔτ' ὄνομα ἔσται τινος, οὔτε λόγος, ἀλλὰ τὸ ὄνομα τοῦ πράγματος ταὐτὸν ἀναφανήσεται. καὶ οὔτε τὸ ὄνομα πράγματος, ὄνομα ἔσται, ἀλλὰ τὸ ὄνομα ὀνόματος ὄνομα, ἅπαξ τὸ πράγματος τοῦ ὀνόματος παντὸν, καὶ τὸ πρᾶγμα τοῦ ὀνόματος, καὶ τὸ πρᾶγμα πράγματος [πρᾶγμα] πάντα γὰ ὑπάρξει τὸ πρᾶγμα τὰ αὐτὰ ἅπαξ περὶ τὸ ὄνομα, διὰ τὴν ἕνωσιν τοῦτο πράγματος, καὶ ἑνόματος. εἰ γοῦν ταῦτα ἄτοπα, ἓν τε ἕν ἐστι, καὶ τὸ ὄν, καὶ μετέχει τὸ ὂν ἑνός. οὐκ ἄρα ταὐτόν ἐστι τὸ ἕν, καὶ τὸ ἓν ὄν. ὅπῃ δ' ἓν τὸ ὅλον (εἴπερ ἔστιν) οὐκ ἂν εἴη τῷ ἑνὶ πολλὸν, ἐξῆς δεικνύσιν, ἐνθένδεν δρεχόμενος. τί δέ; τὸ ὅλον ἕτερον ἑνὸς ὄντος, ἢ πολλὸν φήσουσι τοῦτο; πῶς γὰ οὐ φήσουσί τε, καὶ φασίν; εἰ τοίνυν ὅλον ἐστὶν, ὥσπερ καὶ Παρμενίδης λέγει,

„ Παντόθεν εὐκύκλε ζφαίρης ἐναλίγκιον ὄγκῳ,
„ Μεσσόθεν ἰσοπαλὲς πάντῃ. τὸ γὰ οὔτε τι μεῖζον,
„ Οὔτε τι βαιότερον πέλε. ναὶ χρεών ἐστι τῇ; ἢ τῇ.

Τοιοῦτον δὲ ὂν τὸ ὄν, μέσον τε, καὶ ἔσχατα ἔχει. ταῦτα δὲ ἔχον, πᾶσι ἀνάγκη μέρη ἔχειν. ἢ πῶς οὕτως; ἀλλὰ μὴν πᾶν μεμερισμένον, πάθος ἐστὶν τοῦ ἑνὸς ἔχειν ὅπῃ τοῖς μέρεσι πᾶσιν οὐδὲν διακωλύῃ. καὶ τοίνυν δεῖ πάντα τὸ ὂν, καὶ ὅλον ἓν εἶναι. ἵνα δ' οὕ; τὸ δὲ πεπονθὸς ταῦτα, ἆρ' οὐκ ἀδυνάτου αὐτὸ γε τὸ ἓν αὐτὸ εἶναι; πῶς ἀμερὲς δήπου δεῖ τό γε ἀληθῶς ἕν, κατὰ τὸν ὀρθὸν λόγον εἰρῆσθαι; δεῖ γὰρ οὖν. τὸ δὲ γε τοιοῦτον οὐκ ἐκ πολλῶν μερῶν ὂν, οὐ συμφωνήσει τῷ λόγῳ μαθήτατα. διὸ δὴ τούτων ὁ Ἐλεάτης ξένος, μὴ τὸ ἓν ὂν, ἀπὸ τῆς ὁλότητος ὑπιχειρῶν, καὶ ἀπὸ μεσότητος τῶν μερῶν τῆς ὁλότητος, δεικνυσιν ὡς ἄρα οὐκ ἔν ἐστι τὸ πᾶν.

Εἰ γάρ ἐστι τὸ ὅλον ἐν τοῖς οὖσιν, ὡς μαρτυρεῖ Παρμενίδης ἐν τοῖς ἔπεσιν, οὐκ ἂν εἴη τὰ πάντα ἕν. Τὸ μὲν γὰρ, ἀμερὲς, τὸ δὲ ὅλον, μέρη ἔχει. Τὸ ἄρα ὅλον οὐκ ἔστιν αὐτόν. ἐκεῖνο γὰρ μερῶν ἐκτέθηκε πάντων, καὶ τῆς ὁλότητος. ἀλλὰ τὸ ὅλον πεπονθὸς μὲν ἐστι

τὸ ἕν. διὸ καὶ ὅλον προσονομάζεται. τὸ γὰρ ὅλον οὐκ αὐτὸν. οὐκ ἄρα τὰ ὄντα πάντα ἕν ἐστιν ἀδιάκριτον, καὶ ἀπλήθυντον. καὶ μὴν καὶ τὸ πᾶν πλειόνων ἐστὶ μερῶν πεπληθυσμένον. τὸ μὲν γὰρ ὅλον, πῶν πρώτως οὐ δυοῖν ἐστὶ μερῶν. τὸ δὲ πᾶν, πλήθος ἔχει μερῶν, καὶ ὁλότητος μετέχον, ἅμα καὶ πᾶν ἐστιν ὡς παντελῶς μεμερισμένον· τοῦτο δὴ οὖν αὐτὸν οὐκ ἔστιν, ἀλλὰ πεπονθὸς τὸ ἕν.

Ἀμερὲς γὰρ τὸ αὐτόν. οὕτω δὲ ἀμερές, ὡς ἐν αὑτῶν τῶν μερῶν ἐξῃρημένον. οὐκ ἄρα τὸ πᾶν τῷ ἑνὶ πλῆν. ἡμεῖς μὲν οὖν διάλυομεν, ὁ δὲ Πλάτων συνέπλεξε τὸ, τὸ ὅλον, καὶ τὸ πᾶν αὐτοῖς λέγων, ἀλλὰ μὲν τὸ, τὸ μεμερισμένον πάσῃ μὲν τοῦ ἑνὸς ἔχειν ὅπῃ τοῖς μέρεσι πᾶσιν οὐδὲν ἀπεκωλύθη, καὶ τούτῃ δεῖ πᾶν τε, καὶ ὅλον ἓν εἶναι. διήρηται δὲ ὅμως ἕκαστον τὸν εἰρημένον τρόπον. οὐκοῦν οὐ τριῶν τούτων ἐπιχειρήσεων ὁ Ἐλεάτης ξένος διέκρινε τὸ ἓν ἀπὸ τῶν μετεχόντων τοῦ ἑνός. καὶ διηπόρησε πρὸς αὐτὸ ἓν τὸ πάντα λέγοντας, τὸ ἓν ὄν, τὸ ὅλον, τὸ πᾶν. ὧν τὸ μὲν πᾶν μετέχει τοῦ ὅλου, καὶ ἔστι πλῆθος οὐ μερῶν πλειόνων αὐτοπαλές. τὸ δὲ ὅλον τοῦ ὄντος.

Οὐ γὰρ ἔστι καὶ τὸ ὅλον, ὡς Παρμενίδης μαρτυρεῖ. τούτων τοίνυν τοιαύτην πάλιν ἐχόντων, πῶς οὐκ ἀνάγκη καὶ τὰς τρεῖς νοερὰς τριάδας γεγονέναι τοῦ Πλάτωνι τὰς ἐφόδους; καὶ γὰρ ἔδει, τοῦ Παρμενίδου τὸ ἓν ὂν τοῖς νοητοῖς ἀφορίζοντος, ἐκεῖθεν τὸν Πλάτωνα ποιεῖσθαι τὰς ἀποδείξεις τῆς διακρίσεως τοῦ πρὸ τῶν νοητῶν ἑνὸς, καὶ τοῦ ἐν τοῖς νοητοῖς ἑνός. οὐ γὰρ πρὸς τὸν Παρμενίδειον ὑπόθεσιν, τὸ μετεχόμενον ἓν, εἰς τὴν ἀμέθεκτον ἕνωσιν διεκνύμενος πολλαχοῦ. οὐκ ἄρα ἔστιν ἐν τούτοις, ἀλλὰ καὶ τὸ ἓν ὄν, καὶ τὸ ὅλον. τὸ μὲν δὴ πᾶν δῆλον ὅτι τοῦ πέρατος τοῦ νοητοῦ. τὸ γὰρ κατὰ πάντα τέλειον, καὶ τὸ συμπαν νοητὸν πλῆθος, ἐκεῖ τὴν ὑπόστασιν ἔσχε. τὸ δὲ ὅλον, τῷ μέσῳ κέντρῳ, καὶ τῷ συνδέσμῳ τοῦ νοητοῦ πλάτους. ἁρμόζει γὰρ τὸ ὅλον πρὸ τοῦ παντός.

Εἰσὶ τὸ μὲν πᾶν, ὅλον ἐστὶ, τὸ δὲ ὅλον, οὐκ ἤδη καὶ πᾶν ἐστι. τὸ γὰρ διηρημένον πλῆθος ἐστὶ πᾶν. τὸ δὲ συνέχον ἐν ἑαυτῷ τὸ πλῆθος, καὶ οὕτω διακεκριμένον, ὅλον. καὶ τοῦτο τῷ αἰῶνι μάλιστα προσῆκε. μέτρον γάρ ἐστιν ὁ αἰὼν παντὸς δὲ νοητοῦ πληθους, ὥσπερ τὸ ὅλον, συνοχὴ, καὶ ἕνωσις δὲ παντός. τὸ δὴ ἓν ὄν, τῇ πρώτῃ, ἐκείνης. καὶ γὰρ τὸ ἕν ἐστι μάλιστα τῆς τριάδος ἴδιον, ὡς καὶ ὁ Τίμαιος ἐνεδείξατο. καὶ τὸ ὂν ἐκεῖ πρώτως quidem Totum, patitur ipsum Unum, *Vnique totum accidit, eique tribuitur*. Quamobrem etiam Totum appellatur. Ipsum enim Totum, non *est id, quod est* Per-se-Unum. Non igitur omnia Entia sunt Unum indiscretum, & immultiplicabile, *vel, non-multiplicabile, vel, non multiplicatum*. Quinetiam hoc ipsum Universum plures partes comprehendit. Ipsum enim Totum, primùm ex duabus partibus est *conflatum*. Ipsum verò Universum, habet multitudinem partium, & Integritatis *Totum constituentis* particeps-est, simul etiam Universum est ut perfectè partitum. Hoc igitur non est Per-se-Unum: sed est id, quod patitur Unum, *id est, cui accidit, atque tribuitur Vnum*.

Quod enim *est* Per-se-Unum, *est* individuum, *& partium expers*. Sic autem *est* individuum, *& partium expers*, ut id, quod ex omnibus partibus est exemptum. Haud igitur ipsum Universum est idem, ac ipsum Unum. Ergo nos quidem divisimus, Plato verò conjunxit & ipsum Totum, & ipsum Universum, ita loquens, Atqui & ipsam partitam affectionem Unius in partibus omnibus habere nihil impedit, & hac de causa oportet & ipsum Universum, & ipsum Totum esse Unum. Hæc tamen sunt-divisa illo modo, qui *antè* dictus-est. Ergò per tres istas argumentationes ille Eleates hospes discrevit, *atque disjunxit* ipsum Unum ab illis, quæ participant Unum. Et dubitationes-movit adversùs illos, qui dicunt Unum omnia *esse*, *& idem esse* ipsum Unum Ens, ipsum Totum, ipsum Universum. Quorum ipsum quidem Universum particeps-est Totius, & est multitudo ex pluribus partibus *constans*, *&* perfecta. Ipsum verò Totum, *particeps est* ipsius Entis.

Non enim est & ipsum Totum, ut Parmenides testatur. His igitur talem ordinem habentibus, quomodo non necesse est secundùm tres intellectuales Trinitates, à Platone argumentationes esse factas? Oportebat enim, cum Parmenides ipsum Unum Ens per mente-percepta definiret, Platonem illinc ducere demonstrationes ipsius discretionis, *& distinctionis, scilicet* illius Unius, quod est ante mente-percepta, & illius Unius, quod est in mente-perceptis. Illæ enim dubitationes, *quæ mote-sunt* adversùs Parmenidem, quæ demonstrant, illud Unum, quod participatur, ad imparticipabilem Unitatem multis-in-locis *referri, tales sunt*. Haud igitur *tantùm Vnum* est in his *mente-percepti*: sed & ipsum Unum Ens, & ipsum Totum. Perspicuum igitur est, ipsum Universum *esse in* fine mente-percepto. Quod enim in omnibus est perfectum, & tota mente-percepta multitudo *suam* hypostasin illic habet. Ipsum verò Totum *suam hypostasin habet in* medio centro, & mente-perceptæ latitudinis vinculo. Ipsum enim Totum ante Universum, *huic medio centro* convenit.

Siquidem ipsum quidem Universum, est Totum, ipsum verò Totum, non etiam jam est Universum. Nam divisa multitudo est Universum. Id verò, quod in se multitudinem continet, & quod nondum est discretum, est Universum. Et hoc ipsi Ævo maximè convenit. Ævum enim est omnis mente-perceptæ multitudinis mensura, quemadmodum ipsum Totum est comprehensio, & unio ipsius Universi. Id verò, quod est Unum Ens, primæ *Trinitati convenit, & est proprium* illius. Etenim ipsum Unum est ipsius Trinitatis maximè proprium, ut & ipse Timæus demonstravit. Et ipsum Ens illic

illic primò apparet, illud, quod occultè, & mentaliter, *id est, per mentis-perceptionem* est Ens, & omnibus aliis essentiæ causa. Rursùs igitur nobis illum Eleatem hospitem sequentibus, tres Trinitates apparuerunt. In eò quidem, quod est Unum Ens, prima *Trinitas versatur*. In ipso verò Toto, secunda. In ipso verò Universo, tertia. Ad quam etiam respiciens, *& spectans* ille hujus Universitatis Opifex, omne sensile disponit, *ac in ordinem redigit*, in illo mente-percepto Universo ipsum aspectabile definiens.

Ad ipsam verò mente-perceptam Integritatem *spectans*, *definit* ipsum tempus. Quamobrem etiam ipsum tempus est continuum. Et quemadmodum illud Totum duas partes continet, uno verò fine continet ipsas partes, eodem etiam modo tempus, ipso quidem Nunc finitum-est, ipsis verò partibus, quæ duplices sunt, est infinitum. Hæc igitur etiam paulò post fusiùs explicabimus, quum de Parmenide dicemus. Illæ enim Eleatæ *hospitis* sententiæ sunt Parmenidis mysteriorum primordia, *& quasi sacra quædam, quæ fecit ante verum arcanarum explicationem*. Antequam verò nos ad Parmenidem convertamus, eja (si placet) de tribus Trinitatibus denuò disseramus, Platonis sententiam ex iis, quæ multis-in-locis-sunt-dispersa, colligentes.

CAPUT XX.I

* TRES * igitur sunt *Trinitates*, (ut sæpè diximus) & hoc modo, *quem declaravimus*, sunt divisæ, *scilicet*, in Finem, & Infinitum, & Mixtum. *Nota*

Quare triplices quidem sunt mente-percepti Fines, triplices verò *sunt* Infinitates, triplicia etiam ipsa Mixta. Omnis vero mente-perceptæ Trintatis, ipse quidem Finis in una-quaque Pater appellatur. Infinitas verò, *vocatur* Potentia. Mixtum verò, Mens. Ne quis verò mihi putet hæc nomina esse aliena à Platonis Philosophia. Constabit enim ipsum quoque magis, quàm alium quemvis, his appellationibus uti, *quum verba facit* de ante-dictis Trinitatibus. *Nam illum quidem primum Deum, Patrem, & Dominum ipse in epistolis appellat. Perspicuum autem est, quòd illius primi, & paternum ordinem superantis, illud primum paternũ est in Diis mente-perceptis. Hi enim sunt illi, qui cum ipso Uno præcipuè sunt cognatione-conjunctissimi, & qui ineffabilem, *arcanam*, & ignotam ipsius *Vnius* Unitatem per-mentis-perceptionem *quod barbarè dicitur, mentaliter*, declarant. Si igitur ille *Primus Deus*, & Unum, & Pater à proximè ab ipso progressis appellatur, quemadmodum Dii primò mente-percepti, sunt Unitates, *sic* & primò Patres sunt. * * *Nota*

Bifariam enim illi ineffabili *DEO* nomina imponit Plato, vel ab ipsis summitatibus, vel ab omnibus Entibus *sumpta*. Per hæc enim, ipsa Unius excellentia cognoscitur. Quinetiam ille Eleates hospes ipsum Ens appellat Potens, & Potentiam.

Κεφάλαιον κα'.

Περὶ σοῦ οὖν ἐστιν (ὡς πολλάκις εἰρήκαμεν) καὶ τοῦτον διήρισται τὸν τρόπον, εἰς πέρας, καὶ ἄπειρον, καὶ μικτόν. Σημ. ωσαυ.

Ὥστε τελικὰ μὲν εἶναι τὰ νοητὰ πέρατα, τελικὰς δὲ τὰς ἀπειρίας, τελικὰ δὲ τὰ μικτά. πάσης δὲ αὖ νοητῆς τελειότητος, τὸ μὲν πέρας, ἐν ἑκάστῃ πατρὶ ἐπονομάζεται. τὸ δὲ ἄπειρον, δύναμις. τὸ δὲ μικτὸν, νοῦς. καὶ μοι μηδεὶς ὑπολάβῃ τὰ ὀνόματα, τῆς Πλάτωνος εἶναι φιλοσοφίας ἀλλότρια. φανήσεται γὰρ πᾶσι μᾶλλον ἢ αὐτὸς χρώμενος τοῖς ἐπωνυμίαις τούτοις ἢ τῶν προειρημένων τριάδων. * τὸν μὲν Σημ. πέμπτον γὰρ καὶ πρῶτον Θεὸν, πατέρα, καὶ κύριον αὐτὸς ἐν ἐπιστολαῖς προσαγορεύει. δῆλον δὲ ὅτι τοῦ πρώτου, καὶ πάσης παλαιᾶς πέρα ὑπερκειμένου, τὸ πρῶτον πατρικὸν ἐν τοῖς νοητοῖς ἐστι θεοῖς. οὗτοι γάρ εἰσιν οἱ τῷ ἑνὶ διαφερόντως συγγενέσταται, καὶ τὴν ἄρρητον αὐτοῦ, καὶ ἄγνωστον ἕνωσιν, νοητῶς ἐκφαίνοντες. εἰ τοίνυν ἐκεῖνος καὶ ἓν, καὶ πατὴρ ὁ πρὸ τῶν προεχῶς ἀπ' αὐτοῦ προελθόντων ἐπονομάζεται, καθάπερ ἑνάδες εἰσὶν οἱ νοητοὶ θεοὶ πρώτως, καὶ παλαιὸς εἰσι πρῶτοι.

Διχῶς γὰρ τῷ ἀρρήτῳ τὸ ὄνομα τίθησιν ὁ Πλάτων, ἢ ἀπὸ τῶν ἀκροτήτων, ἢ ἀπὸ πάντων τῶν ὄντων. διὰ γὰρ τούτων ἡ τοῦ ἑνὸς ὑπεροχὴ γνωρίζεται. καὶ μὲν καὶ τὸ ὂν ὁ Ἐλεάτης ξένος δυνάμιν προσκαλεῖ.

Universidad de Deusto
Biblioteca

περὶ πάρχῃ πάντων ἡ πρώτη δύναμις τοῦ ὄντος, καὶ λόγῳ τοῦ πατρί. Διαφερόντως δὲ συμφέρεται τῷ ὄντι, καὶ πληροῖ τὸ ὂν ἐξ αὐτῆς. διὸ καὶ τὸ ὄν, ὡς μὲν μετέχον τῆς δυνάμεως, προσαγορεύεται δυνάμεων. ὡς δὲ πανδυναμὸν αὐτῆ, καὶ καθ' αὐτὴν τὰ ὄντα παράγον πάντα, δύναμις. οἱ δὲ τὰ ὄντα πάντα, νοῦν πολλάκις ἀποκαλοῦσιν αὐτὸς τε ὁ Πλάτων, καὶ οἱ γνησιώτατοι τοῦ Πλάτωνος ἑταῖροι (διὸ καὶ τρεῖς ποιοῦσιν ἀπὸ ἀρχὰς πυλαχοῦ, ἀγαθὸν, νοῦν, ψυχὴν, πάντα τὸ ὄν, νοῦν προσαγορεύοντες) ἔχοις ἂν καὶ τὸ τρίτον ἐν ἐκείνοις τὸν νοῦν. δεῖ δὲ μὴ λανθάνειν τὴν διαφοράν.

Ὅτι νοῦς ὁ μὲν ἐστιν ὡς πρὸς τὴν ὕπαρξιν νοῦς. ὅταν γὰρ τὴν ἑνάδα τὴν ἐν ἑκάστῃ νοητὴν ἀποκαλῶμεν, ὡς ἑφέστον τοῦ ὄντος, καὶ ὡς πληροῦν τὸ ὂν, τότε τρίτον τῆς τριάδος νοῦν ἐπονομάζομεν. καὶ γὰρ νοητόν ἐστιν ὡς οὐσία, καὶ νοῦς, ἀλλ' οὐκ οὐσίας νοῦς, ἀλλὰ τοῦ πατρὸς, καὶ τῆς θεότητος. πᾶσα γὰρ ἡ μετεχομένη θεότης, νοητόν ἐστιν, ὡς πλήρωμα τοῦ μετέχοντος. ὁ δὲ ἐστι νοῦς, οὐσίας νοῦς. καθὸ δὴ φαμὲν τὸ ὂν, τὸ τῆς τρίτης τριάδος, νοῦν εἶναι τοῦ πρώτως ὄντος. νοῦς γάρ ἐστιν οὗτος οὐσιώδης, αὐτὸ τὸ ἐνεργεῖν, οὐσίαν ἑαυτῷ λαχών. πάντα γάρ ἐστιν οὐσιωδῶς ἐν αὐτῷ, καὶ τὰ ἀπολύτερα μᾶλλον, καὶ τὰ προπορρὰ παραδείγματα. νοητὸς γάρ ἐστι νοῦς. τρίτος δέ ἐστιν ὁ νοερὸς νοῦς, ὃς δὴ καὶ ἀπάλογον ὑφέστηκε τῇ νοητῇ, καὶ σωτήριον πρὸς αὐτὸν, καὶ πληρούτην παρ' αὐτοῦ νοερῶς, ἔχων ἀεὶ ἐν ἐκείνῳ νοητὸς. ἢ ὅλως ἀνάγκη πανδαχοῦ τὰ πρῶτα καθ' ἑκάστων σειρὰν, μορφὴν ἔχειν τῶν πρὸ αὐτῶν. διὸ καὶ πρῶτα λέγεται, καὶ ἔχει ἵνα πρὸς τὰ σύστοιχα τῆς οὐσίας ὑπεροχήν. ἐπεὶ οὖν τὰ πρὸ τῶν νοητῶν θεός, τὰ πρῶτα νοητὰ θεοὶ, καὶ ἑνάδες. καὶ ἐπεὶ τὸ νοητὸν οὐσιῶδες, οἱ πρῶτοι νόες οὐσιαί. καὶ ἐπεὶ ὁ νοῦς νοερὸς πανδαχοῦ καὶ τὴν ἑαυτοῦ φύσιν, αἱ πρῶται ψυχαὶ νοεραί. καὶ διότι ζωῆς αἱ ψυχαὶ πληρώματα, τὰ πρῶτα τῶν σωμάτων ζωικώτατα. καὶ ἐπεὶ τὰ ἀΐδια τῶν σωμάτων κύκλῳ φέρεται, τὰ ἄνω τῶν ἐνύλων σωμάτων συμφέρεται τοῖς ἀϊδίοις.

Τοῦτο μὲν οὖν ἄλλοθι εἰρήσθω τοῦ καὶ τὰς ἑνάδας πολλάκις νοητὰς καλεῖσθαι, καὶ τὰ ὄντα νόας νοητούς. Ὅτι δὲ τὴν μὲν τριάδα ταύτην οἵδεν ὁ * Πλάτων, πατέρα λέγω, καὶ δύναμιν, καὶ νοῦν, μαθοιμεν ἂν, εἰς τὴν δημιουργικὴν τάξιν ἀποβλέποντες. ἐν ταύτῃ γὰρ διαφερόντως ἡ τριὰς ἀναφαίνεται.

* Σημείωσαι

Prima igitur *Facultas, vel, Potestas, sive* Potentia est ante ipsum Ens, & conjuncta est cum ipso Patre. Insigniter verò, *& præcipuè* confertur cum ipso Ente, & ipsum Ens *ea* confestim replet. Quamobrem etiam ipsum Ens, quatenus quidem particeps est ipsius Potentiæ, Potens appellatur. Quatenus verò conjunctum est cum ipsa, & per ipsam omnia Entia producit, Potentia *vocatur*. Si verò omnia Entia, Mentem sæpe vocant & ipse Plato, & maximè germani Platonis socii, *& familiarissimi discipuli*, (Quamobrem etiam multis in locis tria faciunt *rerum, & Entium* principia, Bonum, Mentem, Animam, omne Ens, Mentem appellantes) habebis etiam terrium in illis, ipsam Mentem. Oportet autem non ignorare differentiam *horum*.

Quia alia quidem Mens est ut ad ipsam Essentiam *relata* Mens. Quum enim Unitatem in una-quaque *Trinitate comprehensam, id, quod est* mente-perceptum, appellamus, ut experendum ipsi Enti, & ut replens ipsum Ens, tunc tertiam hujus Trinitatis Mentem appellamus. Etenim mente-perceptum est ut Essentia, & Mens: sed non Essentiæ Mens: sed ipsius Patris, & ipsius Deitatis. Omnis enim Deitas, quæ participatur *ab aliquo*, est mente-perceptum, ut complementum illius, quod *ipsam* participat. Alia verò est Mens, Essentiæ Mens. Secundùm quod jam dicimus illud Tertiæ Trinitatis Ens, esse Mentem primò Entis. Hæc enim Mens est essentialis, Ipsum agere, *quum ipsa Mens agit, & in actione versatur*, suam essentiam fortita. Omnia enim sunt essentialiter in ipsa *Mente*, & simpliciora genera, & primaria exemplaria. Mens enim est mente-percepta, *id est, quæ mente-percipitur*. Tertia vero *Mens*, est intellectualis Mens, quæ etiam subsistit proportione-respondens, *& similis Menti* mente-perceptæ, & conjuncta-est cum ea, & ab ea impletur intellectualiter, habens ea, quæ mentaliter, *ut ita loqui liceat, id est, per Mentis perceptionem, sive, Mentis res percipientis beneficio*, erant in illa *altera Mente*. Denique necesse *est* ubique primalin una-quaque serie *rerum, & Entium* habere formam eorum, quæ sunt ante ipsa. Quamobrem etiam prima dicuntur, & quandam erga conjugata, *& cognata* essentiæ excellentiam habent. Quoniam igitur id, quod est ante res-mente-perceptas, *est* Deus, *ergo* prima, quæ mente percipiuntur, *sunt* Dii, & Unitates. Quoniam etiam id, quod est mente-perceptum, *id est, quod mente-percipitur, est* essentiale, *ideo* primæ Mentes *sunt* essentiæ. Quoniam etiam ipsa Mens ubique secundum suam naturam *est* intellectualis, *idcirco* primæ Animæ *sunt* intellectuales. Et quoniam Animæ *sunt* vitæ complementa, *ideo* prima corpora *sunt* maximè-vitalia. Et quia æterna corpora in orbem feruntur, summa materiata corpora cum æternis conferuntur, *& unà cum iis feruntur*.

Hæc igitur causa dicta sit, cur & ipsæ Unitates sæpè vocentur Mente-percepta, *quasi dicas, mentalia, id est, ea, qua mente-percipiuntur*, & *cur* ipsa Entia *dicantur* mente-perceptæ Mentes. Quòd igitur * Plato Trinitatem istam norit, dico Patrem, & Potentiam, & Mentem, cognoscemus, in ipsum *rerum omnium* opificem ordinem intuentes. In hoc enim præcipuè hæc Trinitas apparet;

* Nota

Quam-

Quamobrem *hic ordo* propter unionem, *quam habet* cũ mente-percepto, repletur hac Trinitate, & hæc habet magis divisa, quàm id, *quod est* Per-se-animal, vel ipsũ ævum mente-perceptum. Ergo statim quidem in principio *rerum* fabricationis in Timæo ille *rerum, mundiq; totius sapientissimus* Opifex se-ipsum Patrem appellat, *quum ita loquitur*. Quorum operum, *& quarum rerum* ego *sum* Opifex, & Pater. Paulo verò post, suam Potentiam ostendit, *quum his verbis utitur*, Imitantes meam potentiam in vestra generatione, *& procreatione, vel, ortu*. Quod etiam profectò mirandum, quia maximè theologicam, *& Theologiæ convenientissimam* de *divina* Potentia sententiam *Plato* nobis tradidit. Primum quidem, quia Patris ipsam appellavit Potentiam, *quum ipsum summum Deum ita loquentem introducit*, Pater enim ego *sum eorum omnium* quorum ego *sum* Opifex, & Pater (inquit) rerum *à me creatarum*. Ipsius verò *summi Dei* Potentia *declaratur, quum alios inferioribus Dijs ille dicit*, Meam Potentiam imitantes. Quamobrem ex Platonis sententia *sic apparet* illius Patris, *Deique summi* Potentia. Deinde verò *Plato* generatricem universorum proprietatem ipsi attribuens, *illum rerum omnium autorem, & Opificem esse declarat*. Hoc enim *significat* illud, *quod summus ille Deus alios inferioribus Dijs dicit, imitantes meam Potentiam* in vestra generatione, *procreatione, & ortu*. Hæc igitur *illius summi Dei* Potentia *est* generationis, *procreationis, & ortus* causa, & ipsius progressus ipsorum Entium. In omnibus verò *rebus, & Entibus, Plato* illam intellectualem proprietatem illius *rerum omnium* Opificis tradit.

In Timæo igitur Plato hæc dixit. Et rursus *Plato dicit*: In priorem craterem, in quo *summus ille Deus* hujus Universitatis Animam miscebat, *atque temperabat*, superiorum reliquias infundebat, *eas* miscens. Etenim ipsum Fundere, *ac Infundere*, Menti convenit, & ipsum Miscere, & ipsa Mixtio, & ipsa Animæ facultas-productrix. Sed, quid hæc oportet dicere? Quinetiam ante hæc *Plato summum illum Deum describens*, ipsum appellat Mentem. Quatenus igitur Mens Ideas insitas in eo, quod est Animal, conspicit, *& novit* quot & quales *illæ in eo* insint, *Plato* tot, & tales *Ideas* hoc Universum obtinere, *reverèq;* putavit. Ille igitur *rerum omnium* Opifex est & Pater, & Potentia, & Mens. Hæc autem habet propter illam Potentiam, *quam exerit* erga mente-percepta. Etenim Deus est ut Pater, propter illa, & Potentia, & Generator horum Universorum, & cognoscit ipsa Entia intellectualiter, propter illa. Primò enim in illis est ipsa mente-percepta cognitio. Multo igitur magis in mente-perceptis est Pater, & Potentia, & Mens. Unde & ille *rerum* Opifex completus, hanc Trinitatem est-adeptus. Etenim etiam per proportionem singula Plato assumpsit. Ut enim paterna Trinitas in mente-perceptis constituit Ævum mente-perceptum, sic ille *rerum omnium* Opifex, quorum operum est Pater, hæc indissolubilia facit. Et quemadmodum in illis Ævum secundùm totam illam Potentiam progressum generat, *& procreat*, illud *quod est* Per-se-animal mente-perceptum, sic illa *rerum omnium* opifex Potentia constituit animalia quæ sunt in mundo, illa æterna, & divina, & novis Diis aliam largitur Potentiam, *& suppeditat facultatem* animalium mortalium generatricem.

Διὸ κατὰ τὴν πρὸς τὸ νοητὸν ἕνωσιν, πεπλήρωται τῆς τριάδος ταύτης, καὶ μᾶλλον ἔχει ταύτης διηρημένα, ἤπερ τὸ αὐτοζῶον, ἢ ὁ αἰὼν ὁ νοητός. Οἶδεν οὖν ἐν ἀρχῇ μὲν λόγῳ τῆς δημιουργίας ἐν Τιμαίῳ πατέρα ἑαυτὸν ὁ δημιουργὸς ἀποκαλεῖ, Ὧνεγὼ δημιουργὸς πατὴρ τῶν ἔργων. μικρὸν δὲ ὕστερον, τὴν δύναμιν σαφῶς τὴν ἑαυτοῦ, Μιμούμενοι τὴν ἐμὴν δύναμιν πρὸς τὴν ὑμετέραν γένεσιν. ὃ δὴ καὶ θαυμαστὸν, ὅτι τὴν θεολογικωτάτην ἡμῖν ἔννοιαν περὶ τῆς δυνάμεως ἀπεδώκε. Πρῶτον μὲν, πατρὸς αὐτὴν ἀποκαλέσας δύναμιν. Πατὴρ γὰρ αὐτὸς, ὧν ἐγὼ δημιουργὸς, πατὴρ τε ἔργων φησίν. αὐτὴ δὲ ἡ δύναμις, Μιμούμενοι τὴν ἐμὴν δύναμιν. Ὥστε κατὰ Πλάτωνα, τοῦ πατρὸς ἡ δύναμις. ἔπειτα τὴν γνησιωτάτην αὐτῇ τῶν ὅλων ἰδιότητα προσέθηκεν. τοῦτο γὰρ τὸ περὶ τὴν ὑμετέραν γένεσιν. αἰτία δὴ οὖν γνώσεως ἡ δύναμις, καὶ τῆς προόδου τῶν ὄντων. ἐφ' ἅπασι δὲ τὸ νοερὸν ἴδιωμα τοῦ δημιουργοῦ παραδίδωσι.

Ταῦτα εἶπε. καὶ πάλιν ὅτι τὸν μὲν πρότερον κρατῆρα, ἐν ᾧ τὴν τοῦ παντὸς ψυχὴν ἐκέρασσε, τὰ τῶν πρόσθεν ὑπόλοιπα κατεχεῖτο συμίγων. καὶ γὰρ τὸ ἐκχεῖν, [τὸ χεῖν] νῷ προσῆκε, καὶ τὸ μιγνύναι, καὶ ἡ μίξις, καὶ τὸ τῆς ψυχῆς παραγωγόν. καὶ τί δεῖ ταῦτα λέγειν; ἀλλὰ καὶ νοῦν αὐτὸν ἀποκαλεῖ πρὸ τούτων. ἡνίκα οὖν νοῦς ἐνοῦσας ἰδέας ἐν ταῦτ' ἔστι ζῷον, ὅσα τε ἔνεστι, καὶ οἷα καθορᾷ, τοιαῦτα, καὶ τοιαύτας διενοήθη τόδε τὸ πᾶν ἀφεῖν. καὶ πατὴρ οὖν ἐστιν ὁ δημιουργὸς, καὶ δύναμις, καὶ νοῦς. καὶ ταῦτα κατὰ τὴν δύναμιν ἔχει πρὸς τὰ νοητά. καὶ γὰρ Θεός ἐστιν ὡς πατὴρ διὰ ἐκεῖνα, καὶ δύναμις, καὶ γνώστης τῶν ὅλων, καὶ γινώσκει τὰ ὄντα νοερῶς, δι' ἐκεῖνα. πρώτως γὰρ ἐν ἐκείνοις ἡ νοητὴ γνῶσις. πολλῷ ἄρα μᾶλλον ἐν τοῖς νοητοῖς πατήρ ἐστι, καὶ δύναμις, καὶ νοῦς. ἀφ' ὧν καὶ ὁ δημιουργὸς πληρούμενος, τῆς τριάδος τούτης μεβάλλεται. καὶ γὰρ καὶ ἀνάλογον ἑκάστοις παρέλαβεν ὁ Πλάτων. Ὡς γὰρ ἡ πατρικὴ τριὰς ἐν τοῖς νοητοῖς ὑφίστησι τὸν αἰῶνα τὸν νοητὸν, οὕτως ὁ δημιουργὸς ὢν ἐστιν ἔργων πατὴρ, ταῦτα ἄλυτα ποιεῖ. καὶ ὡς ἐν ἐκείνοις ὁ αἰὼν κατὰ τὴν ὅλην δύναμιν προελθὼν, τὸ αὐτοζῶον ἀποφαίνει τὸ νοητὸν, οὕτως ἡ δημιουργικὴ δύναμις ἱστᾶσησε τὸ ἐγκόσμια ζῶα, τὰ ἀΐδια, καὶ θεῖα, καὶ τοῖς νέοις θεοῖς ἄλλην ἐνδίδωσι δύναμιν τῶν θνητῶν ζώων γενητικήν.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Ἀλλ' ὅτι μὲν καὶ ζῶπα τὰ ὀνόματα λάβοι τις ἂν παρὰ τοῦ Πλάτωνος, ὑπεμνήσθω μοι καὶ τούτων. τελχῖνες δέ ἐσι ἐν τοῖς νοητοῖς τῶν ὑπάρξεων ἔχοντες, τὸ μὲν, ἐσὶ πρώτως ὄν, καὶ περιώνιον. τὸ δὲ, δευτέρως ὄν, καὶ αἰὼν ὁ πρώτιστος. τὸ δὲ, ἐσχάτως ὄν, καὶ νοῦς ὁ νοητὸς, καὶ αἰώνιος· καὶ οὐ μὲν, τὸ ὂν, οὐ δὲ, ὁ αἰὼν, οὐδὲ, ὁ νοῦς. καὶ ὡσαύτως ἐπὶ τῶν ἀπειρικωτάτων θεῶν ὑποστάσεως; πᾶν τοίνυν τὸ θεῖον, καλὸν, ζοφὸν, ἀγαθὸν αὐτοῦ μενεῖ νυμφόληπτος ἐν ἐκείνοις ὁ Σωκράτης χορός, * καὶ τύπτις τρέφεσθαι φησὶ τῶν ψυχῶν. εἰ δὴ πᾶν τὸ θεῖον τοιοῦτον, πολλῷ πρότερον ἔσαι τὸ νοητόν. καὶ παντάχου μὲν ἓν πάντα, διαφερόντως δὲ, ἐν μὲν τῇ πρώτῃ τριάδι, τὸ ἀγαθόν. ἐν δὲ τῇ δευτέρᾳ, τὸ ζοφόν. ἐν δὲ τῇ τρίτῃ τὸ καλόν. ἐν πάντῃ μὲν γὰρ τὸ τῶν νοουμένων κάλλιστον. ἐν δὲ τῇ δευτέρᾳ, ἡ ἀλήθεια, καὶ ἡ πρωτίστη νόησις. ἐν δὲ τῇ πρώτῃ, τὸ σύμμετρον, ὃ δὴ τοῦ ἀγαθοῦ παῖδον ἐλέγομεν. ἀλλὰ δὲ ἀγαθοῦ στοιχεῖον φησὶν ὁ ἐν τῷ Φιλήβῳ Σωκράτης, τὸ ἑφετὸν, τὸ ἱκανὸν, τὸ τέλεον. σοφὸν μὲν τὸ ἑφετὸν, διὰ περιττὴν πρόνοιαν. πάσης γὰρ ἐσὶ τῆς τελειότητος ἕνωσις, καὶ ἀγαθότης, καὶ διὰ ταῦτα συνέδησεν ἡ τελεία. τὸ δὲ ἱκανὸν, τὴν ἀφέλειαν.

*Σημείωσαι.

Καὶ γὰρ ἡ δύναμις περίοδός ἐσι τῆς ἐνεργείας μεθεκτὴς. ταῦτα μὲν οὖν περὶ τούτων. τί δὲ ἡμῖν ὁ ἐν τῷ φαίδρῳ Σωκράτης περὶ τῶν νοητῶν τούτων τριάδων ἱκανὸν παρέξεται τῆς διαιρέσεως τεκμήριον; καὶ πῶς ἂν ἐκ τῶν παρ' αὐτῷ λελεγμένων, εἰς τὴν ἔννοιαν ἀναφέροιμεν τῆς τῶν ἀρχηγικωτάτων θεῶν ὑποστάσεως; πᾶν τοίνυν τὸ θεῖον, καλὸν, ζοφὸν, ἀγαθὸν αὐτοῦ μενεῖ νυμφόληπτος ἐν ἐκείνοις ὁ Σωκράτης χορός, * καὶ τύπτις τρέφεσθαι φησὶ τῶν ψυχῶν. εἰ δὴ πᾶν τὸ θεῖον τοιοῦτον, πολλῷ πρότερον ἔσαι τὸ νοητόν. καὶ παντάχου μὲν ἓν πάντα, διαφερόντως δὲ, ἐν μὲν τῇ πρώτῃ τριάδι, τὸ ἀγαθόν. ἐν δὲ τῇ δευτέρᾳ, τὸ ζοφόν. ἐν δὲ τῇ τρίτῃ τὸ καλόν. ἐν πάντῃ μὲν γὰρ τὸ τῶν νοουμένων κάλλιστον. ἐν δὲ τῇ δευτέρᾳ, ἡ ἀλήθεια, καὶ ἡ πρωτίστη νόησις. ἐν δὲ τῇ πρώτῃ, τὸ σύμμετρον, ὃ δὴ τοῦ ἀγαθοῦ παῖδον ἐλέγομεν. ἀλλὰ δὲ ἀγαθοῦ στοιχεῖον φησὶν ὁ ἐν τῷ Φιλήβῳ Σωκράτης, τὸ ἑφετὸν, τὸ ἱκανὸν, τὸ τέλεον. σοφὸν μὲν τὸ ἑφετὸν, διὰ περιττὴν πρόνοιαν. πάσης γὰρ ἐσὶ τῆς τελειότητος ἕνωσις, καὶ ἀγαθότης, καὶ διὰ ταῦτα συνέδησεν ἡ τελεία. τὸ δὲ ἱκανὸν, τὴν ἀφέλειαν.

Sed quòd hæc etiam nomina quivis à Platone sumere possit, per hæc, *quæ jam dicta sunt*, in-memoriam-revocetur, *vel, commonefactum esto.* Cum autem ipsum Ens trifariam in mente-perceptis hypostasin habeat, primum quidem, est primò Ens, & ante-Ævum. Secundum verò, *est* secundò Ens, & ipsum primum Ævum. Tertium verò, *est* ultimo-loco Ens, & mente-percepta, & æterna Mens. Et alibi quidem, *est* ipsum Ens, alibi verò, ipsum Ævum, alibi verò, ipsa Mens. Et illius quidem *rerum* capacioris Mentis *particeps est* ipsũ Ævum, ipsius verò Ævi, *particeps est* ipsum Ens. Nam omnis quidem Mens, *est* æterna. Non tamen etiam quidquid *est* æternum, *est* Mens.

Etenim Anima secundùm suam essentiam *est immortalis & æterna.* Et quicquid Ævi particeps-est, id multo ante particeps-est etiam ipsius Entis. In ipso enim perpetuò, *& ab æterno, & in æternum* esse, simul existit & ipsum esse omnino. Sed id, quod particeps-est ipsius esse, non omnino etiam est Ens æternùm; *quod ab æterno sit, & in æternum duret.* Quia & ipsa corpora quodammodo *quidem* participant ipsius esse naturam, æterna verò non sunt. Mens igitur intellectualem solam essentiã constituit, quatenus *est* Mens. Quoniam quatenus & ista *Mens* est Vita, & Ens, *eatenus est* omnium fundatrix. Ævum verò & intellectualem, & animalem, *id est, animarum, essentiam fundat, atque constituit.* Hæc enim est Vita mente-percepta *scilicet* ipsum Mixtum. Ipsum verò Ens & ipsam intellectualem, & animalem, & corpoream *essentiam constituit.* Etenim & ipsa materia *est* Ens. Et potentia quidem, *sive facultas* est: sed cùm sit Ens informe, *quod forma caret*, & non Ens, excidit ex ipsius Entis communione. Si quis verò dicat ipsam *essentiam* esse potentiã, *& faculeate* ipsum Ens, hanc etiam potentiam, *& facultatem* ex ipso Ente habet.

Etenim ipsa potentia, *sive facultas* præcurrens est ipsius actionis communio. Hæc igitur de his *dicta sint.* Quódnam verò nobis in Phædro Socrates de Trinitatibus his mente-perceptis idoneum præbebit divisionis argumentum? Et quomodo ex *rebus* apud ipsum dispositis, *& ordine traditis* ad notionem ascendemus hypostaseòs, *& naturæ* maximè-principalium Deorum? Omne igitur Divinum, Pulchrum, Sapiens, Bonum, celebrat in illis *locis* Socrates lymphatus factus, *& quodam Nympharum furore correptus, & agitatus,* * & his animam ali dicit. Si igitur omne divinum *est* hujusmodi, multo prius *est* ipsum mente-perceptum. Et ubique quidem omnia sunt, præcipuè verò, in prima quidem Trinitate, ipsum Bonum. In secunda verò, ipsum Sapiens. In tertia verò, ipsum Pulchrum. Nam in hac quidem *est* id, quod *omnium* eorum, quæ-mente-percipiuntur *est* pulcherrimum, In secunda verò, Veritas, & prima notio. In prima verò, ipsa Symmetria, quam dicebamus eandem *esse* cum ipso Bono. Sed ipsius Boni elementum Socrates in Philebo dicit *esse*, ipsum Expetendum, ipsum Sufficiens, ipsum Perfectum. Ergo ipsum quidem Expetendũ, ipsi fini convenit. Est enim omnis Trinitatis unio, & Bonitas, & circa ipsum nutat, *ad ipsum vergit, spectat, ac propendet* ipsa Trinitas. Ipsum verò Sufficiens, Infinitati *respondet, eiq; convenit.*

*Nota

Ipsa

Ipsa enim sufficientia, *ut ita loqui liceat, est* facultas, quæ per omnia pervadere potest, & omnibus adesse sine-ullo-impedimento. Ipsum verò Perfectum, Mixto *respondet, & convenit.* Hoc enim est illud primò ternarium. Quia omnis mixtio ex Trinitate concursum habet. Elementa igitur Boni, primam Trinitatem nobis ostendunt. Sapientiæ verò mente-perceptæ elementa, secundam. Omne verò Sapiens, est ipsius Entis plenum, & veritatem generat, & imperfecta convertit, *ac attrahit* ad suam perfectionem. Ipsum igitur Plenum secundo Fini convenit. Hoc enim participans ea, quæ sunt ante ipsum, uniformiter communione repletum est. Etenim ipsum Plenum, ubique Fini conveniens est, ut ipsi Infinito *convenit* id, quod expleri nequit.

Quod verò fœcundum *est*, *& quod generandi vim habet*, secundæ facultati, & Infinitati *respondet*, *atque convenit.* Hoc enim non manet in sua expletione, *& plenitudine*: sed aliorum etiam ferendorum, & generandorum vim habet, *est* Infinitatis divinæ maximum indicium, *& certissimum argumentum.* Quod verò se convertit, *& ad illam summam plenitudinem revertit, convenit* ipsi Mixto. Hoc enim, ut id, quod hujus Trinitatis finem est-sortitum, omne imperfectum ad ipsum plenum convertit, *& ad ipsam plenitudinem, & perfectionem reducit*, & se-ipsum ante alia, unit, *atque conjungit* cum ipso totius Trinitatis fine. Quinetiam ipsa Pulchritudinis elementa sunt proprietates mente-perceptorum, *quæ pertinent ad ordinem* tertiæ Trinitatis. Hæc autem sunt (ut & antè diximus) Amabile, Delicatum, Splendidum. Amabile igitur, quod ipsi Expetendo per-proportionem ordine-positum respondet, ad ipsius Finis Unitatem pertinet.

Ipsum verò Delicatum; cùm sit ipsi Pulchro cognatum, *particeps est* illius infinitæ potentiæ, *quæ versatur & spectatur* in ipso Pulchro. Ipsum verò splendidum, *est* intellectualis proprietatis. *& ad eam pertinet.* Hoc enim est ipsum ipsius Pulchritudinis Pulchrum; & quod omnia collustrat; & cum stupore quodam in admirationem rapit eos, qui *Pulchritudinem* contemplari possunt. Et quemadmodum illa apparens Pulchritudo, splendens evidentissimè, per evidentissimum *omnium* sensum animo-percipitur, *in Phantasia versatur, & per imaginationem conjectatur*; (multas enim habent differentias secundùm Aristotelem, hujus *Pulchritudinis* sensilia; *quæ sensu percipiuntur*, & ista *Pulchritudo* longiùs, quàm alia; pervadit) sic etiam mente-percepta Pulchritudo elucet, *ac apparet* ipsi Animæ Menti splendens mentaliter; *ut ita loqui liceat, pro, ita splendens, ut sola Mens eius splendorem percipere possit.* Est enim forma mente-percepta.

Et propterea ipse Pulchritudinis splendor *est* ipsi Menti perspicuus. Ad extremum igitur *usq; finem*, per ipsum mente-perceptum procul apparet ipsa Pulchritudo splendens, ut ait Socrates. Hoc enim est illud clarissimum, *& splendidissimum omnium* mente-perceptorum, *scilicet* ipsa mente-percepta Mens, & illud mente-perceptum lumen inde splendens, quod exortum, *& apparens* vel ipsos intellectuales Deos ad-stuporem-cum-admiratione-redigit, & facit, ut illum *summum Deum, & communem omnium* Patrem admirentur, ut ait Orpheus.

δυνάμις γὰρ ἡ ἱκανότης ὅτι ταύτα δύνεσθαι δυνατόν, καὶ παρεῖναι πᾶσιν ἀνωλύτως. τὸ δὲ τέλειον, τοῦ μικτοῦ. τοῦτο γάρ ἐσι τὸ πρώτως τελαδικόν. ἐπειδὴ πᾶσα μίξις ἐκ τριάδος ἔχει τὴν συνέλευσιν. τὰ μὲν οὖν στοιχεῖα τοῦ ἀγαθοῦ, τὰς πρώτας ἡμῖν ἐκφαίνει τριάδας. τὰ δὲ στοιχεῖα τῆς νοητῆς σοφίας, τὰς δευτέρας. τὸ δὲ ζοφὸν πᾶν, πλήρες ἐσι τοῦ ὄντος, καὶ γονιμικὸν τῆς ἀληθείας, καὶ ἐπιστρεπτικὸν τῶν ἀτελῶν εἰς τὴν ἑαυτῶν τελειότητα. τὸ μὲν οὖν πλήρες, τοῦ περὶ αὐτὸ μετέχοντος ἑνοειδῶς πεπληρωτικὸν τῆς μεθέξεως. καὶ γὰρ τὸ πλήρες, οἰκεῖον πᾶσι στοιχεῖον τοῦ περὶ αὐτὸ, καθάπερ δὴ τοῦ ἀπείρου τὸ ἀπληρωτον.

Τὸ δὲ γόνιμον, τῇ δευτέρᾳ δυνάμει, καὶ τῇ ἀπειρίᾳ. τὸ γὰρ μὴ μόνον ὅτι τῆς ἑαυτοῦ πληρώσεως, ἀλλὰ καὶ ἄλλων οἰκεῖον, καὶ γονιμικὸν, τῆς ἀπειρίας τῆς θείας μάλιστα γνώρισμα. Τὸ δὲ ἐπιστρεπτικὸν, τοῦ μικτοῦ. Τοῦτο γὰρ ὡς τὸ τέλος τῆς τελαδικῆς κληρωσάμενον, ἐπιστρέφει πᾶσι τὰ ἀτελῆ, εἰς τὸ πλήρες, καὶ ἑαυτὸ πρὸ τῶν ἄλλων ἑνίζει τῷ περὶ αὐτὸ τῆς ὅλης τελαδικῆς. ἀλλὰ μὲν καὶ τὰ τοῦ καλλους στοιχεῖα, τῆς τρίτης ἐσιν ἰδιώματα τῶν νοητῶν τελαδικῶν. ζῶπα δέ ἐσιν (ὥσπερ καὶ πρότερον ἐπωνύμη) τὸ ἐρατὸν, τὸ αἰδοῖον, τὸ λαμπρὸν. τὸ μὲν οὖν ἐρατὸν τοῦ ἐφετοῦ τεταγμένον ἀνάλογον, τῆς ἑναδικῆς ἐσι δὲ πέρατος.

Τὸ δὲ αἰδοῖον, τοῦ ἱκανοῦ σύσιχον ὂν δυνάμεως τῆς ἀπείρου τῆς ἐν τῷ καλῷ. τὸ δὲ λαμπρὸν, τῆς νοερᾶς ἰδιότητος. τοῦτο γάρ ἐσι τὸ καλὸν τοῦ κάλλους, καὶ καταλάμπον πᾶσι, καὶ ἐκπληκτικὸν τοῦ [l. οὗ] θεάσασθαι δυνάμενους. καὶ ὥσπερ τὸ φανόμενον καλὸν, τίλβον ἐναργέσερόν ἐσι, φανταζεται διὰ τῆς ἐναργεσέρας τῶν αἰσθήσεων (πολλὰς γὰρ ἔχει διαφορὰς κατὰ Ἀριστοτέλη τὰ τοιαῦτα τῆς αἰσθήσεως, καὶ αὕτη τῶν ἄλλων μᾶλλον ὅτι πλέον διήκει) οὕτω δὴ καὶ τὸ νοητὸν κάλλος ἐκφαίνεται τῷ νῷ τῆς ψυχῆς λάμπον νοητῶς. εἰδικὸν γάρ ἐσι νοητόν.

Καὶ διὰ τοῦτο τοῦ νῷ καταφανὲς τὸ τοῦ κάλλους λαμπρόν. ἐπ' ἔσχατον τοίνυν τῶν νοητῶν προφαίνεται τὸ καλὸς λάμπον, ὥς φησιν ὁ Σωκράτης. τοῦτο γάρ ἐσι τὸ φανόταλον τῶν νοητῶν, ὁ νοῦς ὁ νοητὸς, καὶ τὸ ὀπτόταλον τὸ φῶς τὸ νοητὸν, ὃ καὶ ὄντως νοερους Θεους ἐκπληκτῆς φανὲν, καὶ ποιεῖ θαυμάζειν τὸν πατέρα, καθάπερ φησὶν ὁ Ὀρφεύς.

Universidad de Navarra
Biblioteca

ὁπ τῶν δὴ πάντων τοιαύτην ἂν τις λάβοι παρασκευήν, εἰς τὴν τῶν νοητῶν θεῶν ἐπιστήμην καὶ νοῆσαι ἀναφέρουσαν ὅπως τὸ καλὸν κρυφίως μὲν ἐστὶν ἐν τῇ πέμπτῃ τῆς πρώτης νοητῆς τριάδος, ἐκφανῶς δὲ ἐν τῇ τρίτῃ προελθὸν ὑπάρξῃ. μονοειδῶς μὲν γὰρ ἐστιν ἐκεῖ τελαδικῶς δὲ ἐν ταὐτῷ. καὶ ὅπως ἑκάτερα τῶν τελάδων μονὰς ἐστιν ἅμα, καὶ τριάς. ἥτε γὰρ πρώτη καὶ τὸ ἀγαθὸν χαρακτηριζομένη, συμπληροῦται τοῖς τρισὶ τοῦ ἀγαθοῦ στοιχείοις.

Ex his igitur, *quæ dicta sunt*, talem quivis sumere potest apparatum, ad mente-perceptorum Deorum scientiam, & *cognitionem adipiscendam*. Nunc igitur apparet, quomodo Pulchritudo occultè quidem sit in primæ mente-perceptæ Trinitatis fine, manifestè verò in tertia *Triuiate*, progressa subsistiterit. Nam illic quidem, est uniformiter. Trifariam verò, in istâ. Item *apparet* quomodo unaquæque Trinitas sit simul & Unitas & Trinitas. Nam & prima *Trinitas* secundùm, *vel, per* ipsum Bonum figurata, completur tribus Boni elementis.

καὶ ἡ δευτέρα, τῷ τὸ ζοφὸν, τῇ τελάδι τῆς ζοφίας συνέχεται. καὶ ἡ τρίτη τῷ τὸ καλὸν ὑπάρχειν, τῇ τελάδι δὲ κάλλους ἐστὶ παντελής. εἰ δὴ καὶ ἔστιν ἐν τῇ πρώτῃ τελάδι τὸ καλὸν κρυφίως, καὶ ἐκφάνεται τελαδικῶς ἐν τῇ τρίτῃ, δῆλον ὡς ὁ νοῦς ὁ νοητὸς καὶ ἐρᾷ τῆς πρώτης τελάδος, καὶ ἔρωτα ἔχει τῷ ἑαυτῆς καλλεῖ συνημμένον. καὶ οὕτως ἐστὶν ὁ νοητὸς ἔρως ὁ τῆς πρωτίστης καλλονῆς. ὁπ δὴ τούτων πρόεισιν ὁ νοερὸς μὲν πίστεως, καὶ ἀληθείας, ὡς καὶ πρότερον ἐπομνήσθημεν. τὸ γὰρ ἀγαθὸν, καὶ ζοφὸν, καὶ καλὸν αἱ νοηταὶ μοναδες, τρεῖς ὑπέστησαν ἀναγωγοὺς δυνάμεις τῶν τε ἄλλων ἀπάντων, καὶ πρὸ τῶν ἄλλων, τῶν νοερῶν θεῶν. ἀλλὰ πρὸ μὲν τούτων, ὕστερον. ἐπὶ αὐτὸν δὴ καὶ τὸν ἤδη τὸν τῆς Παρμενίδου θεωρίαν τρεπόμενον, βούλομαι πάλιν ὑπομνῆσαι σὺν ἀκούοντες, ὡς πρότερον ἐπεδείξαμεν. * δεδεῖχται τοίνυν, μέρος τῶν δευτέρων ὑποθέσιν χρὴ διελεῖν εἰς ὅλας ἁπλᾶς καὶ ἑνὸς ὄντος προόδους.

Et secunda, *quæ figuratur* secundum, *vel, per* ipsum Sapiens, *vel, per ipsam Sapientiam*, cum ipsa Sapientiæ Trinitate conjungitur. Et tertia, quæ secundùm, *vel, per* ipsum Pulchrum, *vel, per ipsam pulchritudinem*, subsistit, ob ipsam Pulchritudinis Trinitatem est perfecta. Si verò & in prima Trinitate est ipsum Pulchrũ occultè, & trifariam in tertia apparet, perspicuum *est* quòd Mens mente-percepta primam etiam Trinitatem amat, & amorem habet cum sua Pulchritudine conjunctum. Et hîc est ille mente-perceptus amor illius primæ Pulchritudinis. Ex his igitur progreditur ille intellectualis *amor*, cum fide, & veritate *conjunctus*, ut & antè diximus. Ipsum enim Bonum, & ipsum Sapiens, & ipsum Pulchrum, illæ mente-perceptæ Vnitates, tres facultates constituerunt productrices cùm aliorum omnium, tum etiam ante alios *existentium* intellectualium Deorum. Sed de his quidem, postea *dicetur*. Jam verò ad ipsam Parmenidis contemplationem conversus, auditoribus ea, quæ prius demonstravimus, rursus in-memoriam-revocare volo. * Demonstratum-est igitur, quòd secundam hypothesin oportet dividere in integros Vnius Entis progressus. *Nota*

καὶ ὡς οὐδὲν ἄλλο ἐστὶν. ἡ ἡγεσις, καὶ πρόοδος θεῶν ἡ ὑπόστασις, [l. ὑπόθεσις] αὕτη, μέχρι τῆς ὑπερουσίης οὐσίας, ἄνωθεν ἀπὸ τῆς ἄκρας ἑνώσεως προϊοῦσα τῶν νοητῶν. οὐ γὰρ (ὥσπερ λέγουσι τινες) ἐν τῇ πρώτῃ θεῖ θεοὶ, καὶ θεῶν ὁ λόγος. οὐδὲ δὴ ἐῶ θέμις ἦπου συναπτέμεν τὸ πλῆθος τῷ ἑνὶ, καὶ τὸν ἕνα τῷ πλήθει. ταὐτὴ γὰρ ἐξήρηται τῶν ὅλων ὁ πρῶτος θεός. ἀλλὰ καὶ τὴν οὐσίαν ἐν τῇ πρώτῃ, καὶ αὐτὸ τὸ ἓν ἀφαιρεῖται δὲ πρώτου. ζητεῖται δὴ ὅπι μὴ πρόσηκε τοῖς ἄλλοις θεοῖς, ταὐτὰ καταφάναι. οὐ μὴν οὐδ', (ὡς αὐτοὶ λέγουσι) θεῖ τῶν νοητῶν θεῶν, ἐν τῇ πρώτῃ ποιεῖται τὸν λόγον ὁ Παρμενίδης. ἐκείνων τὰς ἀποφάσεις εἶναι λέγοντες, διότι σωλώνται τῇ ἑνὶ, καὶ εἰσὶν ἁπλότητι, καὶ ἑνώσει προσόντες ἁπάντων τῶν θείων ἡγεῶν. πῶς γὰρ τὸ ὅμοιον, ἢ τὸ ἀνόμοιον, ἢ τὸ ἄπειρον, καὶ χωρὶς, καὶ τἆλλα ταῦτα τὰ ἀποφασκόμενα ἑνὸς, ὑπάρξει τοῖς νοητοῖς θεοῖς

ἀλλ' ὅπι μὲν τὰ ἀφαιρούμενα θεῶν εἰσὶν ὁμοιότητες, δοκοῦσί μοι λέγειν ὀρθῶς, ὅπι ἢ πάντα τῶν νοητῶν, οὐκ ὀρθῶς. πῶς γὰρ οὐκ ἀναγκαῖον πρὸς τὸν λόγον τοῦτον, πάλιν ἐν τῇ δευτέρᾳ θεῖ τῶν νοητῶν θεῶν εἶναι τὴν πραγματείαν. ἃ γὰρ ἀπέφησεν ἐν ἐκείνῃ, ταῦτα κατέφησεν ἐν ταὐτῇ. τοῦτο τ

Et *demonstratum est* quod nihil aliud est, quàm ortus, & progressus Deorum, hæc hypostasis, *vel hypothesis*, usque ad illam Essentiam, quæ Deificatur, superne, *vel à principio* à summa mente-perceptorum Vnitate, progressa. Non enim (ut quidam dicunt) in prima *hypothesi* de Deo, & Diis verba *fiunt*. Nefas enim erat ipsũ *Parmenidi* multitudinem *Deorum* cum uno *Deo*, & unum *Deum* cum multitudine *Deorum* componere. Prorsus enim ex his universis exemptus-est ille primus Deus. Sed *Parmenides* & ipsam Essentiam in prima *hypothesi*, & ipsum Vnum aufert ab illo primo *Deo*. Quod autem hæc aliis Diis non conveniant, cuivis *est* perspicuum. Quinetiam ne sic quidem (ut ipsi dicunt) de mente-perceptis Diis, in prima *hypothesi* Parmenides verba facit. Illorum negationes esse dicentes, quia conjuncti sunt cum uno *Deo*, & ad simplicitatem, & Vnitatem universorum divinorum generum sunt appulsi, *appulerunt*. Quomodo enim simile, vel dissimile, vel ipsum tangere, & separatim *esse*, *separatum esse*, & cætera omnia, quæ de Vno negantur, *& ab Vno per negationem auferuntur*, inerunt mente-perceptis Diis?

Sed quod illa quidem, quæ à Diis auferuntur, *& per negationem iis detrahuntur*, sint similitudines, *illi* rectè dicere mihi videntur. Quòd verò omnia mente-perceptis, *per negationem detrahant, hoc verò* non recte *dicere videntur*. Præterea verò, necessarium etiam est, propter istam rationem, rursus in secunda *hypothesi* de mente-perceptis Diis esse tractationem. Quæ enim in illa negavit, hæc affirmavit in ista. Hoc igitur (ut dixi) demon-

demonstratum-est, quòd ipsæ conclusiones ordinem habent inter se, & priorum, & posteriorum, & causarum, & causatorum. Oportet igitur nos à principio incipientes, primis quidem ordinibus, primas conclusiones accommodare, mediis verò, medias, postremis verò, postremas, & demõstrare tot quæstiones *esse* propositas, quot *sunt* ipsi divinorum ordinum progressus. Ac primùm *quidem*, de mente-perceptis (de quibus etiam dicere nobis proposuimus) Parmenidis doctrinam tradamus. Quoniam etiam de his *quid sit sentiendum*, Plato demonstravit multis-in-locis, partim quidem *rem argumentis* demonstrans, partim verò etiam disertissimis verbis *rem* dicens.

Oportet autem nos illam difficilem, & compendiariam, *brevemq;* de uno-quoque ordine contemplationem in unum contrahere, quoniam, cùm & ipsam dictionum methodum, *& argumentationem* in illis *nostris* commentariis tractarimus, eadem nunc etiam revolvere, *& repetere* nullam haberet rationem. Sed unamquamque conclusionem ita faciam, ipsam per se assumens, ad convenientem ipsi Deorum ordinem amandare conabor, hîc etiam illos nostri Ducis divinos afflatus accuratè sequens. Quamobrem etiam nos divino capite *præditi* circa Parmenidis contemplationem, per istas sacras semitas furore quodam perciti, vagati sumus, & *vias* demonstravimus, quæ nos prorsus, *ac profundè* dormientes ad illam arcanam mystagogiam, *sacrorumq; disciplinam occultam*, *investigandum*, *ac discendum* excitarunt. Hæc igitur de modo universarum conclusionum à nobis prædicta sint. Deinceps verò, ad ipsam *rerum nobis* propositarum narrationem, *& explicationem* transibo. Illud igitur primum, & impartibile Vnum, quod præexistit ante ipsa universa, non solùm ea, quæ participant *ipsius Vnitatis*: sed etiam *ante* ipsas Vnitates, quæ participantur *ab Entibus*, celebratur per illam primam hypothesin, & omnium quidem ineffabili-modo causa pronuntiatur, *& declaratur*, ipsum verò in nullo prorsus omnium *Entium* definitur, *atque circumscribitur*, nec ullam facultatem habet, nec proprietatem cognatione conjunctam cum aliis Diis. Post hoc verò *primum Vnum*, id, quod tantùm est supereſſentiale, & superens, & quod-nullomodo-miscetur cum ullis essentiis, est Vnitas, quæ participatur ab ipso Ente, & quæ circa se constituit primam essentiam, & quæ multiplicata-est propter additionem hujus communionis, ipsius primò Vnius. Hæc autem *est* supereſſentialis essentia, & primæ mente-perceptæ Trinitatis *essentia*. Cùm igitur hæc duo sint in prima Trinitate, *scilicet* ipsum Vnum, & ipsum Ens, & alterum quidem, generet, alterum verò, generetur, & alterum quidem, perficiat, alterum vero, perficiatur, oportet igitur etiam amborum mediam esse facultatem, per quam, & cum qua ipsum Vnum constituit, & perficit ipsum Ens.

Progressus enim ab Vno *progreditur*, & ad ipsum Vnum reversio *fit* ipsi Enti, per istam facultatem. Quid enim aliud conjungit ipsum Ens cum ipso Vno, aut *quid aliud* facit, ut Vnum ab Ente participetur, quàm ista facultas? Est enim Vnius progressus, & extensio in ipsum Ens. Vnde etiam in omnibus divinis generibus, ipsæ facultates antecedunt ipsos progressus, & generationes. Hæc igitur Trinitas est mente-perce-

οὖν (ὥσπερ ἔφην) δέδεικται ὅτι πέρας ἔχει τὰ συμπεράσματα τῶν ἀλλήλα τῶν πρότερον, καὶ ὑστέρων, καὶ αἰτίων, καὶ αἰτιατῶν. δεῖ τοίνυν ἡμᾶς ἁρμόζειν ἄνωθεν ἐρχομένους, τοῖς μὲν πρώτοις τάξεσι, τὰ πρῶτα συμπεράσματα, ταῖς δὲ μέσαις, τὰ μέσα, ταῖς δ' ἐσχάταις, τὰ τελευταῖα, καὶ δεῖξαι πασῶν τοὺς ἠρωτημένους λόγους, ὁπόσων τῶν θείων διακόσμων αἱ πρόοδοι. καὶ πρῶτον μὲν τῶν νοητῶν (ὥσπερ ὧν καὶ προυθέμεθα λέγειν) ἀποδῶμεν τὴν τοῦ Παρμενίδου διδασκαλίαν. ἐπειδὴ καὶ δέδεκται μὲν οὗτος ὁ Πλάτων πολλαχοῦ, πῇ μὲν, ἐνδεικνύμενος, τὰ δ', καὶ διαρρήδην λέγων.

Δεῖ δ' ἡμᾶς τὴν πραγματείαν ὧδε, καὶ συνοπτικὴν θεῖ ἑκάστης τάξεως συνάγειν εἰς ἓν θεώρημα, ἐπειδὴ καὶ τὴν τῶν λέξεων ἔφοδον ἐν τοῖς ὑπομνήμασι ποιησόμεθα, τὰ αὐτὰ καὶ νῦν ἀνακυκλεῖν οὐκ ἂν ἔχοι λόγον. ἀλλ' οὕτω ποιήσω τὴν συμπερασμάτων ἕκαστον, αὐτὸ καθ' αὑτὸ παραλαβών, εἰς τὸν οἰκεῖον αὖπι τῶν θείων διάκοσμον ἀναπέμπειν πειράσομαι, τοῖς δὲ καθηγεμόσιν ἡμῶν κἀνταῦθα παρακολουθῶν ἐνθουσιάσομεν. ᾧ δὴ καὶ ἡμεῖς τῇ θείᾳ κεφαλῇ θεῖ τῶν δὲ Παρμενίδου θεωρίαν, ἐνεβακχεύσαμεν τοὺς ἱεροὺς ἀτραπούς ταύτας, καὶ πρὸς τὴν μυσταγωγίαν τὴν ἀπόρρητον ἀτεχνῶς καθεύδοντας ἡμᾶς ἀνεγείρουσι ἐκφαίνοντες. ταῦτα μὲν οὖν θεῖ καὶ πρόπου τῶν ὅλων συμπερασμάτων ἡμῖν πρόειρηθω. τὸ δ' ἑνὶ τοὐπιόν, ἐὰν αὐτὴν μεζόνως σπουδάζωμεν τῶν τῶν προκειμένων ὑφήγησιν. τὸ μὲν δὴ πρῶτον, καὶ ἀμέθεκτον ἐν, ἐπέκεινα τῶν ὅλων προϋπάρχον, οὐ τῶν μεταχόντων μόνον, ἀλλὰ καὶ τῶν μεταχομένων ἑνάδων, ὑμνηται διὰ τῆς πρώτης ὑποθέσεως, ἀπάντων μὲν ἀρρήτως αἴτιον ὑποφαινομένου, αὐτὸ δὲ ἐν οὐδενὶ δὴ τῶν ὄντων ἀφορίζομένου, οὐδὲ ἴδιόν τινα δύναμιν ἔχον, οὐδὲ ἰδιότητα συγγενῆ πρὸς οὐδ' ἄλλους θεούς. μὴ δ' οὖν τοῦτο, τὸ μόνως ὑπέρουσιον, καὶ ἕτερον, καὶ ἀμιγὲς πρὸς πάσας τὰς ὑπάρξεις, ἑνὰς ἐστὶ μεταχομένη μὲν ὑπὸ τοῦ ὄντος, καὶ θεῖ αὐτὴν ὑποστήσασα τῶν πρώτων οὐσιῶν, καὶ πληθύνασα τῇ προσθήκῃ τῆς μεθέξεως πρώτης, δ' πρώτως ἑνός. αὕτη δ' ὑπερούσιος ὑπαρξις, καὶ τῆς πρώτης νοητῆς τριάδος. δύο δὴ τούτων ὄντων ἐν τῇ πρώτῃ τριάδι, δ' ἑνὸς, καὶ δ' ὄντος, καὶ δ' μὲν, ἡνωμένου, δ' δ', ἡνωμένου, καὶ δ' μὲν, πληθυνομένου, δ' δ', πληθυνομένου, δεῖ δὴ καὶ τὸν μέσον ἀμφοῖν ὑπάρχειν δύναμιν, δι' ἧς, καὶ μεθ' ἧς τὸ ἓν ὑποστατικόν ἐστι, καὶ πληθυντικὸν δ' ὄντος.

Ἥτε γὰρ πρόοδος ἀπὸ δ' ἑνὸς, καὶ ἡ πρὸς τὸ ἓν ἐπιστροφὴ τοῦ ὄντος, διὰ τῆς δυνάμεως. τί γὰρ ἄλλο συνάπτει τὸ ἐν ὑπὸ δ' ὄντος, πλὴν τῆς δυνάμεως; πρόοδος γάρ ἐστι δ' ἑνὸς, καὶ ἔκτασις ἐπὶ τὸ ὄν. ὅθεν δὴ καὶ ἐν πᾶσι τοῖς θείοις γένεσι, πρόοδοι, καὶ ἡνώσεων αἱ δυνάμεις προκατέρχουσι. Τελὰς οὖν ἐστὶν

Universidad de Sevilla
Biblioteca

αὐτὴ τῶν νοητῶν ἀκρότης, τὸ ἕν, ἡ δυνάμις, τὸ ὄν. τὸ μὲν παράγον, τὸ δὲ, παραγόμενον. ἡ δὲ, ἐξηρτημένη μὲν ἑνός, συμφερομένη δὲ τῷ ὄντι. πρώτην τοίνυν τὴν τριάδα παραδίδωσιν ὁ Παρμενίδης ἀρχὴν ἐκφέρων τῆς δευτέρας ὑποθέσεως, ἁπλουστάτην τὴν μεθεξιν τῷ ἑνὶ περαίνουσαν τῆς οὐσίας. καλεῖ δὲ αὐτὴν ἓν ὄν, καὶ τόδε ὂν μετέχον (φησὶ) ἑνὸς, καὶ τὸ ἓν ἑνὸς καὶ ὄντος. ἡ δὲ μέθεξις τούτου, διάφορος. τὸ μὲν γὰρ ἓν ὄν, οὕτω μετέχει τοῦ ὄντος, ὡς καταλάμπον, καὶ σκηπτροῦν, καὶ σκιαγραφοῦν τὸ ὄν. τὸ δὲ ὂν, οὕτω δὲ ἑνὸς, ὡς ἐξηρτημένον ἑνὸς, καὶ σκιαζόμενον ὑπ' αὐτοῦ.

Μέση δὲ ἀμφοῖν ἡ ὀχέσις οὐκ οὔσα παρ' ἑκάτερα ἀύπαρκτος. οὐδὲ γὰρ ἡ ἐνταῦθα μὲν ὀχέσις μηδαμῶς ὄν ἐστι, πολλῷ μᾶλλον ἢ ἐν ἑκατέροις, ἡ δὲ ὀχέσις αὕτη ὑποκειμένη ἐστὶ. καὶ γὰρ δὲ ἑνός ἐστι, καὶ τοῦ ὄντος συμφύεται. Κίνησις γάρ ἐστι δὲ ἑνὸς, καὶ πρόοδος εἰς τὸ ὄν. πρώτην τὴν τριάδα παραδίδους ὁ Παρμενίδης, ἄρχεται μὲν ἐντεῦθεν τῶν περὶ αὐτῆς λόγων. ὅρα δὴ ἐξ ἀρχῆς αὐτὸ ἐν ἐστιν. ἆρ' οἷόν τε αὐτὸ εἶναι μὲν οὐσίας ἢ μὴ μετέχειν; οὐκ οἷόν τε. τελευτᾷ δὲ πρὸς αὐτὴν διαλεγόμενος ὧδε. ἆρ' οὖν ἄλλο, ἢ ὅτι οὐσίας μετέχει τὸ ἕν, τοῦτ' ἂν εἴη τὸ λεγόμενον, εἰ εἰδυῖά τις συνλήβδην εἴποι ὅτι ἕν ἐστι; πάνυ γε. τριὰς οὖν αὕτη πρώτη νοητὴ, τὸ ἕν, τὸ ὄν, καὶ ὀχέσις ἀμφοῖν, δι' ἃ καὶ τὸ ἓν ἑνός ἐστι, καὶ τὸ ὂν ἑνός. πάνυ γε ἰωμάτως. καὶ διὰ τούτων ἐνδείκνυται ὁ Πλάτων ὅτι καὶ ὁ πατὴρ, ἑνὸς νοῦ πατήρ ἐστι, καὶ ὁ νοῦς, ἑνὸς πατρὸς, καὶ ὡς ἡ δύναμις κέκρυπται μεταξὺ τῶν ἄκρων.

Καὶ γὰρ ἡ θεότης, πατὴρ ἐστι τῆς τριάδος, καὶ τὸ ὄν, νοῦς τῆς θεότητος τοιοῦτος. οὐχ οὕτως νοῦς ὢν, ὡς εἰώθαμεν λέγειν τὸν τῆς οὐσίας νοῦν. ὁ μὲν γὰρ τοιοῦτος νοῦς, καὶ ἕστηκε, καὶ κινεῖται πᾶς, ὡς φησιν ὁ Ἐλεάτης ξένος. τὸ δὲ πρώτως ὄν, οὔτε ἕστηκεν, οὔτε κινεῖται, ὡς αὐτὸς διαπέφηνε. καλεῖται δ' οὖν ἡ πρώτη τριὰς, ἓν ὄν. ἐπειδὴ ἡ δύναμις ἐνταῦθα κρυφίως ἐστίν. οὐ γὰρ πρόεισιν ἡ τριὰς ἀφ' ἑαυτῆς. ἀλλ' ἀδιακρίτως, καὶ ἑνοειδῶς, ὑφέστηκε, πρώτως ἀφορίζομένη καὶ τὴν ἕνωσιν τὴν θείαν. πρώτη τοίνυν αὕτη μέθεξις τῆς οὐσίας μετεχούσης ἑνὸς διὰ μέσης τῆς δυνάμεως. ἡ δὲ συναγωγός ἐστιν ἀμφοῖν, καὶ διακριτική. καὶ ὑπερουσίου μὲν, συμφερομένη δὲ τῇ οὐσίᾳ. μὴ τοίνυν ὑπολάβωμέν ποτε πᾶσαν δύναμιν, οὐσίας ἔκγονον ὑπάρχειν. αἱ γὰρ τῶν θεῶν δυνάμεις, ὑπερούσιοί εἰσιν αὐτῆς συνυπάρχουσαι ταῖς ἑνάσι τῶν θεῶν. καὶ διὰ τούτων οἱ θεοὶ γόνιμοι τὰ ὅλων εἰσίν. ὀρθῶς οὖν καὶ ἡ ποίησις πανταχοῦ τὰ πάντα δύνασθαι φησὶ τοὺς θεούς. αἱ μὲν γὰρ θεοειδεῖς δυνάμεις, εἰς τὰ πάντα δύνανται.

Τῶν γὰρ ὑπερουσίων οὐκ ἔστιν ὑποστελλόμενον. αἱ δ' ὑπερέχουσαι, καὶ πᾶς οὐσίας ἀφ' ἑαυτῶν παράγουσιν. ἡμῖν μὲν οὖν πρώτην τριάς, διὰ τούτων ἡμῖν ὑπὸ τοῦ Παρμενίδου παραδέδοται. μετὰ δὲ ταύτην ἐφέξης, ἡ δευτέρα τῶν πρόοδον ἔλαχεν, διὰ καὶ τὴν ὁλότητα τῶν νοητῶν (ὥσπερ καὶ ἐν Σοφιστῇ διείλομεν) χαρακτηρίζει.

ptorum summitas, Unum, Facultas, Ens. Illud quidem producens, hoc verò, productum. Illa verò, ex Uno quidem pendens: sed cum ipso Ente conjuncta. Hanc igitur Trinitatem Parmenides tradit, statim initium-ducens ab ipsa secunda hypothesi, simplicissimam essentiæ communionem attribuens Uni. Vocat autem ipsam, Unum Ens, & ipsum Ens (inquit) particeps-est ipsius Unius, & ipsum Unum *particeps est* ipsius Entis. Hujus verò communio est diversa. Nam ipsum quidem Unum Ens, sic particeps-est ipsius Entis, ut collustrans, & explens, & Deificans ipsum Ens. Ipsum verò Ens, sic *particeps-est* ipsius Unius, ut exemptum ex ipso Uno, & Deificatum ab ipso.

Media verò amborum affectio apud illa non est expers-essentiæ. Nam ne hîc quidem ipsa affectio est ullo modo Ens, multo magis illa, quæ est in illis, *affectio non est*. Hæc verò affectio est biformis. Etenim est ipsius Unius *affectio*, & unà cum ipso Ente nascitur. Est enim Unius motus, & progressus in ipsum Ens. Hanc Trinitatem tradens Parmenides, hinc quidem initium facit verborum de ipsa *factorum*. Vide igitur denuò an Unum sit. An igitur fieri potest, ut id quidem sit, essentiæ verò non particeps-sit? Fieri non potest. Sic autem de ipsa *essentia* differens, *suam orationem* finit. An igitur aliud, quàm quòd essentiæ particeps-sit ipsum Unum, hoc fuerit id, quod dicitur, postquàm aliquis breviter dixerit, quòd Unum sit? Omnino profectò *sic se res habet*. Hæc igitur est prima Trinitas mente-percepta, *scilicet* ipsum Unum, ipsum Ens, & amborum affectio, propter quam & ipsum Unum est ipsius Entis & ipsum Ens ipsius Unius. *Hoc autem dictum est* prorsus mirabiliter. Et per istam Plato demonstrat, quòd & ille *summus omnium* Pater, est Mentis Pater, & ipsa Mens *est* Patris *Mens*, & ipsa facultas inter summa latet-occulta.

Etenim ipsa Deitas, est Trinitatis Pater, & ipsum Ens, *est* hujus Deitatis Mens. Non *tamen* ita Mens est, ut dicere solemus essentiæ Mentem. Nam hujusmodi quidem Mens, & stat, & movetur tota, ut ait ille Eleates hospes. At ipsum primò Ens neque stat, neque movetur, ut ipse præcipit, & *docet*. Vocatur igitur prima Trinitas, Unum Ens. Quia facultas hîc est occultè: Trinitas enim à se-ipsa non progreditur: sed indiscretè, & uniformiter subsistit, primò definita secundùm Unitatem divinam. Prima igitur est ista communio essentiæ, quæ particeps-est Unius per mediam facultatem, quæ etiam ambo conciliat, *conjungit*, & discernit. Et supereſſentialis quidem est: sed unà cum essentia fertur, *cum ea conjungitur, eique contingit, & convenit*. Ne igitur existimemus unquam omnem facultatem esse progeniem essentiæ. Deorum enim facultates sunt supereſſentiales, quæ cum ipsis Deorum Unitatibus existunt. Et propter istam *potentiam, & facultatem* Dii sunt ipsorum Entium genitores. Rectè igitur & ipsa Poesis ubique dicit Deos omnia posse. Nam essentiales quidem facultates, non omnia possunt.

Ipsas enim supereſſentiales *facultates* non constituunt. Ipsæ verò supereſſentiales *facultates*, essentias quoquè ex se producunt. Prima igitur Trinitas per ista nobis à Parmenide tradita est. Post hanc verò, deinceps secunda *Trinitas* progressum est-sortita, quam *Parmenides* per integritatem mente-perceptam (quemadmodum etiam in Sophista distinctè docuimus) figurat.

Cùm

Cum enim prima Trinitas sit uniformis, & omnia mentaliter, *ut ita loqui liceat*, *pro*, *per mentis-perceptionem*, & occultè habeat, ipsam essentiam, ipsam facultatem, ipsum Ens, ita ut & illa facultas, quæ divisionis est causa, & quæ media est inter ipsum Unum & ipsum Ens, occulta-sit, & per mutuam inter se *partium* extremarum communionem appareat, secunda Trinitas progreditur, quæ primâ facultate mente-percepta figuratur, & Unitates in se discretas habet. Cùm enim illic omnia sint-unita, *conjuncta*, & indiscreta, discretio in hac apparet-manifestè. Et ipsum Ens, & ipsa facultas, majore intervallo divisa-sunt, & *separata* alia ab aliis. Post hæc verò non amplius tantum est Unum Ens: sed Totum, quod ut partes, & ipsum Unum, & ipsum Ens, in se continet. Nam suprà quidem, omnia *sunt* ante partes, & integritatem, *sive Totum*.

In hac verò *Trinitate sunt* ipsæ partes, & ipsum Totum, facultate se ipsam demonstrante. Quum enim *alicubi* est discretio, *illic* etiam sunt partes, & ex his Totum *constatur*. Secunda igitur Trinitas vocatur Integritas mente-percepta. Ejus verò partes *sunt* ipsum Unum, & ipsum Ens. *Hæc autem duo*, summa, *vel*, *extrema* voco. Facultas verò, quæ hîc quoque est media, conjungit, non autem unit, & *in unum redigit*, (quemadmodum in ea *Trinitate*, *quæ est* ante ipsam, *id est*, in antecedente Trin.) ipsum Unum, & ipsum Ens. Quoniam autem est media inter hæc duo, propter communionem quidem *quam habet* cum ipso Ente, demonstrat ipsum Unum *esse* Unum Ens. Propter verò illam *communionem*, *quam habet* cum ipso Uno, Unum perfectè facit ipsum Ens: & ita ipsum Unum Ens, ex duabus partibus est *constitutum*, & ex Uno Ente, & ex Ente Uno, ut ipse Parmenides dicit. Verborum autem de ista Trinitate *factorum* initium ducit hinc, Rursus igitur dicamus, Si Unum est, quid eveniet? Vide igitur an non necesse *sit* istam hypothesin significare tale *esse* ipsum Unum, ut partes habere possit.

Finit autem suam disputationem ita dicens, Et Totum igitur est *illud*, quod est Unum, & partem, *vel*, *partes* habet. Per hæc igitur *verba* Parmenides Integritatem definit, secundùm ordinem mente-perceptorum. Ut enim ipsum esse omnibus à prima *Trinitate manat*, sic ipsum Totum à secunda, & perfecta divisio *manat* à tertia. Sed hoc quidem postea *dicetur*. Cum igitur Integritas sit triplex, una quidem, ante partes, alia verò ex partibus, alia verò in ipsa parte, secundùm Platonis narrationē, & *doctrinam*. Nam in Civili quidem *Dialogo* Genus vocat Totum, Speciem verò, *sive formam appellat* partem, non quòd ipsum Genus ex formis compleatur: sed quòd ipsum *Genus* præexistat, & *sit ante species ipsius sive formas*. In Timæo verò, Totum mundum ex Totis esse dicit. Et universus quidem mundus ex partibus completur Totis. Unaquæque verò pars est ipsum Totum, non ut Universum: sed particulariter. Cùm igitur (quod *antè* dicebamus) ex Platonis sententia, triplex sit Integritas, horum Unitas, & causa mente-percepta & occulta tradita est nunc, singulariter, & *unicè* continens tres *Integritates*, & constituens, secundùm quidem suam essentiam, Integritatem ante partes *existentem*, secundùm verò *suam* facultatem, ex partibus *consistam integritatem constituens*, secundùm verò ipsum

τῆς γὰρ πρώτης τριάδος ἑνοειδοῦς οὔσης, καὶ πανταχῶς νοητῶς, καὶ κρυφίως ἐχούσης, τὴν ὑπαρξιν, τὴν δυνάμιν, τὸ ὄν, οὕτως ὥστε καὶ μέσην οὖσαν τούτων ἑνὸς, καὶ ἕν ὄντος, τὴν διαιρέσεως αἰτίαν δυνάμιν, κεκρύφθαι, καὶ διὰ τῆς πρὸς ἄλληλα κοινωνίας τῶν ἄκρων ἀναφαίνεσθαι. πρόεισιν ἡ δευτέρα τριὰς, πρώτῃ δυνάμει τῇ νοητῇ χαρακτηριζομένη, καὶ πρὸς ἐν αὐτῇ μονάδας διακεκριμένας ἔχουσα. πάντων γὰρ ἰωμένων ὁμοῦ, καὶ ἀδιακρίτων ὄντων, ἡ διάκρισις ἐν ταύτῃ προφαίνεται. καὶ τὸ ὄν, καὶ ἡ δύναμις διήρηται πλέον ἀπ' ἀλλήλων. καὶ τὸ ἐκ τούτων, οὐκέτι μόνον ἓν ὄν ἐστιν, ἀλλ' ὅλον, ὡς μέρη, τό, τε ἓν, καὶ τὸ ὂν ἔχον ἐν ἑαυτῷ. πάντα γὰρ, πρὸ μερῶν πάντα, καὶ ὁλότης.

Ἐν ταύτῃ δὲ τὰ μέρη, καὶ τὸ ὅλον, τῆς δυνάμεως ἑαυτὴν ἐκφαινούσης. διακρίσεως γὰρ οὔσης, καὶ μέρη ἐστὶ, καὶ τὸ ἐκ τούτων ὅλον. καλεῖται τοίνυν ἡ δευτέρα τριὰς, ὁλότης νοητή. μέρη δ' αὐτῆς, τὸ ἓν, καὶ τὸ ὄν, ἄκρα λέγω. μέση δὲ ἡ δύναμις οὖσα κἀνταῦθα σωπηρὰ, καὶ οὐχ ἑνοῖ (καθάπερ ἐν τῇ πρὸ αὐτῆς) τὸ ἓν, καὶ τὸ ὄν. καὶ ἐπειὰ μέση ἐστὶν ἀμφοῖν, διὰ μὲν τὴν πρὸς τὸ ὂν κοινωνίαν, ἐν ὂν ἀποφαίνει τὸ ἕν. διὰ δὲ τὴν πρὸς τὸ ἓν, ἓν ἀποτελεῖ, τὸ ὄν. καὶ οὕτως τὸ ἓν ὄν, ἐκ μερῶν ἐστι δυοῖν, τοῦτο ἐνὸς ὄντος, καὶ ἓν ὄντος ἑνός, ὥστε αὐτὸς ὁ Παρμενίδης φησὶν. ἄρχεται μὲν οὖν τῶν περὶ τῆς τριάδος λόγων, ἐνθένδε, πάλιν δὴ λέγωμεν, ἓν εἰ ἐστι, τί συμβήσεται; σκόπει οὖν, εἰ οὐκ ἀνάγκη τοῦτο τὴν ὑπόθεσιν τοιοῦτον τὸ ἓν σημαίνειν, οἷον μέρη ἔχειν.

Τελευτᾷ δ' οὕτως λέγων, καὶ ὅλον ἄρα ἐστὶν, ὃ ἂν ἓν ᾖ, καὶ μόρια ἔχῃ. διὰ δὲ πάντων ὁ Παρμενίδης ὁλότητα τὴν δευτέραν ἀφορίζεται τάξιν τῶν νοητῶν. ὡς γὰρ τὸ εἶναι πᾶσιν ἀπὸ τῆς πρώτης, οὕτως τὸ ὅλον ἀπὸ τῆς δευτέρας, καὶ ἡ παντελὴς διαίρεσις ἀπὸ τῆς τρίτης. ἀλλὰ περὶ τούτου ὑστερον. τριττῆς δὲ ἄρα τῆς ὁλότητος οὔσης, τῆς μὲν, πρὸ τῶν μερῶν, τῆς δὲ, ἐν τοῖς μέρεσι, καὶ τῆς ἐκ τῶν μερῶν, ὡς ἐν τῷ μέρει, καὶ τῶν Πλάτωνος ὑφηγησιν. ἐν Πολιτικῷ μὲν γὰρ, τὸ γένος ὅλον καλεῖ, τὸ δὲ εἶδος, μέρος, οὐ συμπληρούμενον ὑπὸ γένους ἐκ τῶν εἰδῶν, ἀλλὰ πρεσβυτέρχον αὐτοῦ. ἐν Τιμαίῳ δὲ ὅλον ἐξ ὅλων εἶναι φησὶ τὸν κόσμον. καὶ ὁ μὲν σύμπας κόσμος ἐκ μερῶν συμπληροῦται τῶν ὅλων. τῶν δὲ μερῶν ἕκαστον τὸ ὅλον ἐστὶν, οὐχ ὡς τὸ πᾶν, ἀλλὰ μερικῶς. τριττῆς οὖν (ὅπερ ἐλέγομεν) κατὰ Πλάτωνα τῆς ὁλότητος οὔσης, ἡ ἑνὰς τούτων, καὶ ἡ οὐσία ἡ νοητὴ, καὶ κρυφίως περιδεδομένη πως ἑνιαίως πρεέχουσα τρεῖς, καὶ ὑφεστῶσα, κατὰ μὲν τὴν ὕπαρξιν τὴν ἑαυτῆς, τὴν πρὸ τῶν μερῶν ὁλότητα, καὶ δὴ τὴν δύναμιν, τὴν

ἐκ τῶν μερῶν, καὶ δὲ τὸ ὂν, τῷ ἐν τῷ μέρει. τὸ μὲν γὰρ ἓν, πρὸ παντὸς ἐστὶ πλήθους, ἡ δὲ δύναμις, ὑπηνωνεῖ πως ἀμφοτέροις τοῖς ἄκροις, καὶ τοῖς ἰδιότησιν αὐτῶν ἐν ἑαυτῇ συνήλιξε. τὸ δὲ ὂν, τῇ μετέχῃ δὲ ἑνός.* Διόπερ ἐκ μὲν τῆς ἑνιαίας ὑπάρξεως ἡ πρώτη τῶν ὁλοτήτων, ἡ πρὸ τῶν μερῶν, μονὰς γάρ ἐστι καὶ αὕτη τῶν μερῶν ὑποστατική, καὶ δὲ ἐν αὐτοῖς πλήθους. ἐκ δὲ τῆς δυνάμεως, ἡ δευτέρα. συμπληροῦται γὰρ ἀπὸ τῶν μερῶν, ὡς ἐν τῇ συναγωγῇ, [l. συναγωγῷ] δυνάμει δὲ ἑνός, καὶ τοῦ ὄντος φαίνεται πως τὰ ἄκρα. ἐκ δὲ τοῦ ὄντος, ἡ τρίτη. μέρος γάρ ἐστι τοῦ ὄντος, καὶ γύνημα ἀμφοῖν, τῆς τε δυνάμεως, καὶ δὲ ὄντος, καὶ ἐχᾷ μερικῶς ἑκάτερον.

* Λέγε τὸ πρὸ τῶν τῆς θεολογικῆς παραδόσεως.

Μετὰ μὲν οὖν τὸ νοητὸν, αἱ τρεῖς ὁλότητες ἐπλήρωσαν, καὶ τὰς διαφόρους τῶν ὄντων πλήξεις. ἡ δὲ νοητὴ ὁλότης, τὰς τρεῖς ἑνιαίως περιέλαβε, καὶ ἔστι μονὰς τῆς τριάδος τῆς συνεκτικὴ νοητῶς, ἐκ μέσου δὲ νοητοῦ, καὶ κρυφίου διακόσμου, πάντη διαπίνουσι τὰς ἑαυτῆς δυνάμεις. μετὰ δὲ ταύτα, τὴν τριάδα νοήσωμεν ἐφεξῆς, ἀλλὰ περιϊοῦσαν, ἐν ᾗ τὸ νοητὸν πλῆθος ἐκφαίνεται πᾶν, ἓν καὶ αὐτὸν, ὁλότητα μὲν, ἀλλ' ἐκ μερῶν πολλῶν ὑφίστην ὁ Παρμενίδης. μίαν δὲ τὴν κρύφιον ἕνωσιν τῆς πρώτης, καὶ τὴν δευτέρας δυαδικὴν διάκρισιν, ἡ τῆς τρίτης ἀπογωνᾶ τὴν πρόοδον, ἐκ μερῶν μὲν ἔχουσαν τὴν ὑπόστασιν, πλειόνων δὲ μερῶν, * ὧν τὸ πλῆθος ὠδῖνές ἡ πρὸ αὐτῆς. ἑνὰς μὲν γάρ ἐστιν ἐν ἑαυτῇ, καὶ δύναμις, καὶ ὄν. ἀλλὰ καὶ τὸ ἓν πλήθυεται, καὶ τὸ ὂν, καὶ ἡ δύναμις. καὶ οὕτως ἡ μὲν σύμπασα τελὰς, ὁλότης ἐστίν.

* Ἐπίγειται πρὸς ἔκφασιν κρυφίως ἐπὶ νέρμον. [l. ἐπὶ κινημένων] ἀπὸ μεταφορᾶς τῶν ὠδινουσῶν ἐν τοῖς τόκοις.

Ἑκάτερον δὲ τῶν ἄκρων αὐτῆς, τὸ ἓν λέγω, καὶ τὸ ὂν, πλῆθος ὄν, διὰ τῆς συναγωγοῦ δυνάμεως συναπόλλυσιν, πάλιν διαιρεῖται, καὶ πλήθυεται. τὸ γὰρ ἑνιαῖον πλῆθος συνάπτουσι τοῦ πλήθους τῶν ὄντων, τῶν μὲν, ὅσα πέλει διὰ τὴν πρόοδον, ἕκαστον ἓν ὄν, τῶν δὲ, καὶ τὴν μεθεξιν, ὂν ἕν. δύο μὲν ἐστι καὶ ταῦτα τῆς ὁλότητος τὰ μέρη, τὸ ἓν, καὶ τὸ ὂν· ἀλλὰ καὶ τὸ ἓν μετέχῃ τοῦ ὄντος. συνήπται γὰρ αὐτῷ καὶ τὸ ὂν τοῦ ἑνός. τὸ μὲν πάντων ἓν τοῦ ὄντος, διαιρεῖται πάλιν, ὥστε τὸ ἓν, καὶ τὸ ὂν, ἀπογωνᾶν ἑνάδα δευτέραν, μοῖρα τοῦ ὄντος συναπολλυμένη. τὸ δὲ ὂν τοῦ ἑνὸς μετέχον, διακρίνεται πάλιν εἰς ὂν, καὶ ἕν. ἀπογωνᾶ γὰρ ὂν μερικώτερον, ἑνάδος μερικωτέρας ἐξηρτημένον. καὶ τὸ ὂν ὁπτιθεωμένων τῶν μερικωτέρων ὄντων, καὶ εἰδικώτερον μονάς. αἰτία δὲ τῆς προόδου ταύτης, ἡ δυναμις. ὁμοίως γὰρ ἡ δύναμις, καὶ πλήθους ἐργάτις.

Ens, illam *Integritatem constituens, quæ est* in ipsa parte. Nam ipsum quidem Unum est ante omnem multitudinem. Ipsa verò facultas, per communionem quodammodo conjuncta est cum ambabus extremitatibus, & ipsarum proprietates in se comprehensas habet. Ipsum verò Ens, quodammodo particeps est ipsius Unius. * Quamobrem ex singulari quidem essentia *Theologo constatur* prima Integritas, quæ est ante partes. Unitas enim est & ista, quæ partium constituendarum vim habet, & multitudinis in ipsis *comprehensæ*. Ex facultate verò *progreditur Integritas* secunda. Completur enim ab ipsis partibus, ut in ipsa facultate, Unius, & Entis quodammodo ipsæ exrremitates. Ex Ente verò *prodit Integritas* tertia. Ipsum enim Ens est pars, & fœtus, *atque progenies* amborum, *scilicet* & ipsius facultatis, & ipsius Entis, & particulariter utrunque continet.

* [Philosophus] ad [veritatis] propositæ declaration. *adhuc occultè progredientem properat.* [Logitur ante] per translationem [ductâ] a parturientibus, [mulieribusque gravissimos dolores sentiant] in ipso partu.

Post igitur ipsum mente-perceptum, tres Integritates divisæ sunt secundùm varios ipsorum Entium ordines. Integritas verò mente-percepta tres *Integritates* singulariter comprehendit, & est Unitas, quæ mentaliter, *ut ita loqui liceat, id est, per-mentis-perceptionem*, ista Trinitatem continet, ex medio mente-percepto, & occulto ordine in-omnes-partes diffundens suas facultates. Post hæc verò, Trinitatem aliam progressam, deinceps videamus, in qua tota mente-percepta multitudo apparet, quam ipsam etiam, Integritatem quidem: sed ex multis partibus *constantem* Parmenides constituit. Post enim illam occultam primæ *Trinitatis* Unitatem, & *post* illam secundæ *Trinitatis* dualem discretionem, tertiæ *Trinitatis* progressus procreatur, ex partibus quidem *suam* hypostasin habens: ex pluribus verò partibus *constatam*, * quarum multitudinem parturit, *ac parit Trinitas* illa, *quæ est* ante ipsam. Unitas enim est in ista, & facultas & Ens. Quinetiam ipsum Unum multiplicatur, & ipsum Ens, & ipsa facultas. Et ita universa quidem Trinitas, Integritas est.

Utraque verò ipsius extremitas, ipsum Unum dico, & ipsum Ens, cum sit multitudo, quæ per collectricem, *& conciliatricem* facultatem conjungitur, & *in unum contrahitur*, rursus dividitur, & multiplicatur. Nam *hac facultas* singularem, *& unicam* multitudinem conjungens cum multitudine ipsorum Entium, aliorum quidem, perficit, propter progressum, unumquodque Unum Ens, aliorum verò, propter communionem, *perficit ipsum* Ens Unum. Hic igitur etiam sunt Integritatis duæ partes, ipsum Unum, & ipsum Ens. Sed & ipsum Unum particeps est ipsius Entis. Conjunctum enim est cum ipso etiam ipsum Ens ipsius Unius. Ipsum igitur Vnum ipsius Entis, rursus dividitur, ita ut ipsum Vnum, & ipsum Ens, progignat secundam Vnitatem, cum ipsius Entis parte conjunctam. Ipsum verò Ens, quod Vnius est particeps, rursus in Ens, & Vnum dividitur. Progignit enim Ens particularius, ex Vnitate particulariore pendens. Et ipsum Ens est particulariorum Entium Deificatorum, & specialiùs *est* Vnitas. Hujus verò progressus causa *est* ipsa Facultas. Facultas enim *est* duorum-effectrix, & multitudinis fabricatrix.

Nam

Nam ipsum quidem Unum, ad multitudinem provocat, ipsum verò Ens, ad communionem divinarum Unitatum convertit, *& deducit*. Undè verò Parmenides de hac Trinitate nos docere incipit? Et ubinam de ipsa tractationem concludit? Principium igitur verborum *ab eo de ea factorum est* hoc. Quænam igitur *est* utraque partium istarum, & ipsius Unius, & ipsius Entis? Et ipsum Unum, & ipsum Ens. An *hæc duo* manca sunt? *An his duobus aliquid deest?* An ipsum Unum *dices* esse partem ipsius Entis? An ipsum Ens, *dices esse* ipsius Unius partê? Non erit *hoc profectò*. Finis verò *verborum ab eo hac de re factorum, est* hic. Ergò ipsum Unum Ens, ita numero erit infinitum? Sanè videtur *infinitum fore*. Primum igitur ipsum modum progressûs divinorum generum considerare convenit. Et quòd secundùm Unitatem mente-perceptam *hic fiat, est sciendum*, quàm in ipso Uno Ente ponimus, *& collocamus*, & in Dualitate, quæ sequitur illam *Vnitatem*, quam Integritatem quidem vocabamus. Ex duabus verò partibus ab ipsa facultate discretis, *& distinctis constatam* dicimus subsistere, & mente-perceptam multitudinem ex Unitate, & Dualitate *constantem* apparere.

Nam quum quidem omnia dicuntur Unius Entis partes, secunda *scilicet*, & quæcunque propter facultatis causam discernendi-vi-præditam, apparent, *tunc* oratio tradit illam unionem, quæ ab Unitate *manans*, in tertiam Trinitatem pervenit. Quum vero illa facultas, quæ discernit, *disjungit*, & conjungit ipsas Unitates, & ipsa Entia, multitudinem perficit, tunc verò prorsus communio Dualitatis apparet, quemadmodum (ut opinor) & ipse Parmenides demonstrat, dicens, Quamobrem necesse *est*, id quod semper est duo, nunquâ unum esse. Propter igitur utranq; præexistentem Trinitatê, ista prodiit, fluens secundùm illud oraculum, & in omnem mente-perceptam multitudinem progressa. Hunc enim fluxum, & incomprehensam facultatis vim, infinita multitudo demonstrat. Primùm igitur dixi hujus Trinitatis hypostasin ex antecedentibus pendentem, per ista demonstrandam *esse*. Deinde Trinitatem etiam istam ex Parmenidis sententia primigeniam *esse demonstravi*. Hæc enim prima gignendi vim *aliis* impertit, & multitudinem in se nascentem appellat. Sic enim dicit: Et fit ad minimum ex duabus rursus partibus ipsa pars. Et rursus quæcunque pars fuerit, has partes semper habet etiam in sequentibus.

Quamobrem necesse *est* semper id, quod fit, duo *quidem*, nunquam verò unum esse. Frequenti igitur generationis, *ortusq;* nomine uti, quod de progressu mente-perceptæ multitudinis *nos* accurate docet, quòmodo *hoc* non est *hominis* prædicantis, *& clara voce significantis*, quòd illa quidem, quæ sunt ante hunc ordinem, inter se magis unita sunt, *& arctiore vinculo constricta?* Hic verò *ordo* longiùs progreditur, & occultam naturam ostendit eorũ, quæ sunt ante ipsum, & est primigenius, in se fœcundam ostendens facultatem. Præterea verò, multitudinis infinitatem nõ oportet spectare, ut *quidã* dicere volunt, ipsum infinitũ ipso quanto sumentes, *ipsam infinitatem quantitate metientes, ac definientes, non inquam* sic etiam nobis *hoc est* accipiendum: sed quoniam in ipsis universorum principiis finis erat, & infinitum, alterum quidem Unita-

Universidad de Deusto
Biblioteca

τῆς ἀμεθεκτίσεως ἔ πολήθους, τὸ πεφίλιξεν, ϗ νοησιν πολήθ⊖. ἄπειρον ὁ Παρμενίδης φησί. διότι πασῶν μὲν πολήθ⊖, ϗ τῶν ἑαυτῶ φύσιν ἄπειρόν ἐστιν, ὡς τῆς πεφιλίξεως ἀπειρίας ἔκγονον.

Πᾶν δὲ τὸ νοητὸν πολῆθ⊖, τοιοῦτον. πρῶτον μὲν ἔστι πολῆθ⊖, ϗ αὐτοπολῆθ⊖. τὸ δ' αὐτοπολῆθ⊖, πρῶτόν ἐστι τῆς νοητῆς ἀπειρίας ἔκγονον. ἄπειρον οὖν διαπαντὸς πολῆθ⊖ τὸ νοητὸν, ὡς σύμφυτον τῶν ἀπειρίαν τῶν πρώτων, καὶ παυστὸν τὸ ἄπειρον τοῦτο τῶ παντελεῖ. τὸ γὰρ ὅτι πᾶν περιελήλυθος, καὶ ἐφ' ὅσον ἐδέϛ τῶν νοητῶν φύσιν, διὰ τῶν γονιμῶν τῶν ὅλων δυνάμιν, ἄπειρόν ἐστιν. ὑπ' οὐδενὸς γὰρ ἄλλου περιληπτόν ἐστιν. ἀλλὰ πᾶσις ἔ νοησοῦ πολήθους περιληπτικόν ἐστι τὸ νοητὸν πολῆθ⊖, καὶ γὰρ ἐ μὲν ὑπερώτως ἄπειρον, ϗ τὸ πᾶσιν ἄπειρον, ἐδέϛ ϗ τὸ ἄπειρον πολῆθ⊖, τοιοῦτον ὑπολαμβάνει τὸ νοητόν. ἐπειδὴ ϗ ἐκεῖνο δυνάμις ἐστιν ἄπειρ⊖, ἀνάγκη τοίνυν καὶ τὸ μετέχον ἔ πρώτως ἀπείρου, κατὰ τὴν περιληπτικὴν τῶν πρώτερων δυνάμιν πάντων, περφαίνειν τὴν ἀπειρίαν.

Καὶ, εἴ με δεῖ φάναι τοὐμὸν, ὥσπερ τὸ πρώτως ἓν, πρώτως ἐστὶ πέρας, οὕτως τὸ πρώτως πολῆθ⊖, ἄπειρόν ἐστι πολῆθ⊖. ὅλην γὰρ ὑποδέχεται τὴν τῆς ἀπειρίας δυνάμιν, καὶ πάσας τὰς ἑνάδας, καὶ πάντα τὰ ὄντα περέχον, καὶ μέχρι τῶν ἀπομωτάτων οὐ λήγϗ τῆς δυνάμεως. πᾶσις οὖν πλήθους ὁλικωτερόν ἐστι, καὶ ἀπειληπτον ἄπειρον. πᾶν δ' οὖν πλήθος σύμφυτον ἀπείρου δυνάμεως περατοῖ, καὶ μετρεῖ, ϗ πᾶσιν ὑπερφ διὰ τῆς ὁλότη⊖ τὸ πέρας. ταὐτὸ καὶ περὶ τῆς τρίτης νοητῆς τελάδ⊖ ὁ τοῦ Παρμενίδου λεγέσθω. κοινῆ δὲ περὶ πασῶν τῶν *Ἡ πρώτη τῶν νοητῶν τελάδων λέγωμεν ἑξῆς. * τὴν μὲν πρώτην τελάδα, κρύφιον, καὶ νοητὴν ἀκρότητα κληρωσαμένην ἐν τοῖς νοητοῖς, ποτὲ μὲν ὁ Πλάτων ὑπὸ τῆς ἑνώσεως ὁρμηθεὶς τῆς ἐν αὐτῆ, ϗ τῆς ἐξῃρημένης περὶ τὰς ἄλλας ὑπεροχῆς, ἓν ἐπονομάζει, καθάπερ ἐν τῷ Τιμαίῳ. Μένϗ δέ (φησιν) ὁ αἰὼν ἐν ἑνί. τὸ δ' ἓν τοῦτο, τὴν πρώτην τελάδα τῶν νοητῶν ἀπέφηνεν ὁ λόγ⊖.

Ἓν, Ἓν [Ὂν, ϗ] Ὄν. [ϗ] Πέρας, Ἄπειρον, Μικτόν.

Ποτὲ δὲ, ὑπὸ τῶν ἄκρων τῶν ἐν αὐτῆ τοῦ μετεχομένου, καὶ μετέχοντ⊖, ἓν ὂν αὐτὴν ὑποκαλεῖ, τὴν δυνάμιν ὡς ἑνοειδῶς, καὶ ὑποκρυφίως ἐν τούτοις περιεχομένην ἄῤῥητον ἑνάδ⊖. ποτὲ δ', ϗ πᾶσαν αὐτὴν ϗ τὰς ἐν αὐτῆ μοναδας σύμφυτ⊖, πέρας, ἄπειρον, ϗ μικτόν. ὧ μὲν περάτ⊖, τὴν ὑπερβὰν τὴν θείαν, τῆς δ' ἀπειρίας, τὴν ἀγωνιαίαν δυνάμιν, ὧ δὲ μικτοῦ, τὴν οὐσίαν τὴν ἀπ' αὐτῆς ἐνδεικνυμένου. τὴν μὲν ἐν πρώτῃ (ὡσπερ ἔφαμεν) διὰ τούτων ὁ Πλάτων ἡμᾶς ἀναδιδάσκϗ τῶν ὀνομάτων. ποτὲ μὲν, δι' ἑνὸς ὀνόματος, ποτὲ δ' αὖ, διὰ δυοῖν, ποτὲ δ' αὖ, διὰ τριῶν, αὐτὴν ἐμφανίζων. ἐπεὶ Unitatis causa, alterum verò, *causa* discretionis ipsius multitudinis, *ideo* Parmenides primam, & mente-perceptam multitudinem vocat Infinitatem, *vel, infinitam multitudinem.* Quoniam omnis quidem multitudo secundùm suam naturam est infinita, ut primæ Infinitatis progenies.

Omnis verò mente-percepta multitudo, talis est. Est enim prima multitudo, & per-se-multitudo. Illa verò *multitudo*, *quæ est* per-se-multitudo, est prima mente-perceptæ Infinitatis progenies Propterea igitur mente-percepta multitudo est infinita, ut primam Infinitatem demonstrans, & hoc infinitum *est* idem, ac ipsum perfectū. Quod enim in omne *Ens*, & *in Vniversum* est progressum, & quò usque mente-perceptam naturam *progredi* oportebat, propter generatricem *rerum* universarum facultatem, est infinitum. A nullo enim alio comprehendi potest: sed omnem mente-perceptam multitudinem ipsa mente-percepta multitudo complectitur. Etenim si id, quod est primò infinitum, esset propter quantitatem infinitum, oporteret & infinitam multitudinem, mente-perceptam, talem supponi, & statuis. Quoniam verò illa *infinita multitudo* est infinita facultas, necesse igitur est, id etiam, quod est particeps illius, quod est primò infinitum, propter illam facultatem, quæ omnia priora comprehendit, manifestè demonstrare ipsam infinitatem.

Et, si meum quoq; *judicium interponere*, & *meam de re proposita sententiam* dicere oportet, quemadmodum ipsum primo Unum, est primò Finis, sic illa, quæ est primò multitudo, est infinita multitudo. Totam enim fusc ipit ipsius Infinitatis facultatem, & omnes Unitates, & omnia Entia producens, & usq; ad res maximè individuas, istam facultatem habere non desinit. Ipsū igitut infinitum est omni multitudine *generalius*, & universalius, & incomprehensum. Quidquid igitur multitudinem indicat, & *in lucem producit, illud* infinita facultate omnia finit, *circumscribit*, & metitur, & per ipsam Integritatem omnibus finem affert, *ac imponit*. Hæc etiam de tertia mente-percepta Trinitate ex Parmenide *sunt* sumenda. Deinceps verò de omnibus mēte-perceptis Trinitatibus communiter, & *generaliter* dicamus. * Primam igitur Trinitatem, quæ occultam, & mente-perceptam summitatem in mente-perceptis est sortita, modò quidem Plato profectus ab illa Unitate, quæ est in ipsa, & ab illa excellentia, quæ apud alias est eximia, Unum appellat, ut in Timæo. Manet enim (inquit) Ævum in Uno. Hoc verò Unum, primam mente-perceptorum Trinitatem *esse* demonstravit ipsa ratio, & *oratio*, *vel*, *definitio*.

* *Primarerum mente-percepta rum Trinitas, [scilicet] Unum, Vnum [Ens, & Ens. [&] Finis, Infinitum, Mixtū.*

Modò verò, ab extremitatibus, quæ *sunt* in ipsa, *scilicet* ab eo, quod participatur, & ab eo, quod participat, Unum Ens, ipsam appellat, facultatem ut uniformiter, & occultè in his comprehensam ineffabilem, & *arcanam* ponens, & *statuens*. Modò verò, etiam totam ipsā, propter Unitates in ipsa *comprehensas*, apertè vocat Finem, Infinitum, & Mixtum. Ac ipse quidem Finis, essentiam divinam, Infinitas verò generatricem facultatem, ipsum verò Mixtum, essentiam ab ipsa progressam demonstrat. Primam igitur *Trinitatem*, (quod *jam* dixi) Plato per ista nomina nos docet. Modò quidem per unum nomen, modò verò etiam, per duo, modò verò etiam, per tria, ipsam apertè declarans. Quoniam

& Tri-

& Trinitas est in ipsa, per quam tota figuratur. Item Dualitas, per quam ipsæ extremitates, per communionem-conjunguntur inter-se. Et Unitas, quæ ineffabilem, & occultam, & singularem illius Primi naturam declarat per suas Unitates. Secundam verò *Trinitatem*, quæ post istam *primam est*, in Timæo quidem, Ævum appellavit.

In Parmenide verò *vocavit* Integritatem primam. Quomodo autem hæc eandem proprietatem sint-sortita, cognoscemus, si illud attentè consideraverimus, quòd omne quidem æternum, est Totum, & *Integrum*. Et si quidem omnino fuerit æternum, ipsam etiam essentiam, & ipsam actionem totam simul præsentem habebit. Talis enim est omnis Mens, quæ & ipsum esse, & ipsum intelligere totum, simul & universum in se ipsa perfectè collocavit. Et non hoc quidem ipsius Entis *ipsa Mens* habet, hoc verò, caret, neque ipsam actionem, ex parte *solum* participat: sed totum quidem ipsum Ens, totam etiam ipsam intelligentiam omninò comprehendit. Si verò *Mens* ipsis quidem actionibus in tempore progrederetur, ipsam verò essentiam æternam haberet, aliam quidem totam *essentiam* semper eandem, & *eodem modo* stantem esset-sortita. Aliam verò, modo quidem, aliam, modo verò, aliam existentem. Ubique igitur ipsum Ævum, quibus adest primò, Integritatis est autor. Quinetiam & ipsum Totum, *ac Vniversum*, æternitatem ubique continet.

Nullum enim horum Universorum, aut essentiam, aut perfectionem suam negligit, *abjicit*, & *deserit*. Sed & illud, quòd primò corrumpitur, & illud, quod vitiatur, est particulare. Propter enim hoc *ipsum* & universus mundus æternus *est*, quia totus, & *integer est*, & omnia, quæ sunt in Cœlo, & singula elementa *sunt æterna*, *quia sunt tota*, & *integra*. Integritas enim ubique res subjectas continet. Ævum igitur unà cum ipsa Integritate subsistit. Et Integritas, & Ævum est idem, & utrunque est mensura. Hoc quidem omnium æternorum, & perpetuorum. Illa verò *est mensura* partium, & omnis multitudinis. Cum autem sint tres Integritates, una quidem ante partes, alia verò, ex partibus *conflata*, alia verò, *ea quæ continetur* in parte. Per illam quidem Integritatem, quæ est ante partes, ipsum Ævum, ipsas Unitates metitur *rerum* divinarum, illas, quæ sunt ex ipsis Entibus exemptæ. Per illam verò *Integritatem conflatam* ex partibus, Unitates cum ipsis Entibus collocatas *metitur*. Per illam verò *Integritatem*, *quæ est* in parte, *metitur* omnia Entia, & integras Essentias.

Istæ enim *Integritates* partitè continent illarum divinarum Unitatum partes, quæ singulariter in illis essentiis præexistunt. Quinetiam ipsum Ævum, nihil aliud est, quàm quod semper *prodit* ex Unitate compagis, & *cohærentia*, quæ revera collustratur. Ipsum verò Totum, ex duabus partibus *constat*, *scilicet* ex Uno, & ex Ente, quarum partium conciliatrix est ipsa facultas, *quæ partes istas in Vnum contrahit*, & *conjungit*. Utraque igitur de causa primas-animi-notiones ipsa Dualitas mediæ mente-perceptæ Trinitati conveniens, uniformem, & occultam primæ *Trinitatis* hypostasin patefacit. Quinetiam *Plato* tertiam mente-perceptorum Trinitatem, in Timæo quidem, Per-se-animal, & Mente-perceptum, & Perfectum, & Unigenitum appellat.

καὶ τριάς ἐστιν ἐν αὐτῇ, καθ' ἣν ἡ πᾶσι χαρακτηρίζεται. καὶ δυὰς, καθ' ἣν τὰ ἄκρα κεκοινώνηκεν ἀλλήλοις. καὶ μονὰς, ἡ τὸ ἄῤῥητον, ϗ κρύφιον, καὶ ἑνιαῖον ἔ πρώτου περφαίνουσα διὰ τῶν ἑαυτῆς μοναδῶν. τὴν γε μὲν δὴ πέρατι μὴ τὴν τοιαύτην, ἐν Τιμαίῳ μὲν, αἰῶνα προσείρηκεν.

Ἐν Παρμενίδῃ δ', ὁλότητα τὴν πρώτην ἔλαχεν ἰδιότητα, μάθοιμεν ἄν, ἐκεῖνο συνοήσαντες, ὅτι πᾶν μὲν τὸ αἰώνιον ὅλον ἐστίν. ἡ μὲν πανταπασῶς αἰώνιον ἓν, ϗ τὴν οὐσίαν, καὶ τὴν ἐνέργειαν ὅλην ἅμα παρούσαν ἔχον. τοιοῦτος γὰρ πᾶς νοῦς ὁ, τε εἶναι, καὶ τὸ νοεῖν ὅλον, ὁμοῦ καὶ πᾶν ἐν ἑαυτῇ, [l. ἑαυτοῦ] πλέως ἱδρυσάμενον. καὶ οὐ τὸ μὲν, ἔχων τοῦ ὄντ⊖, τὸ δὲ ἐλλιπαίνων, οὐδὲ τῆς ἐνεργείας περὶ μέρ⊖ μετέχων, ἀλλ' ὅλον μὲν τὸ ὄν, ὅλην δ' τὴν νόησιν ἀθρόως περιλαβών. εἰ δὲ τῆς μὲν ἐνεργείας ἐν ϗ χρόνον περείη, τὴν δὲ οὐσίαν αἰώνιον ἔχοι, τὴν μὲν ὅλην ἀεὶ τὴν αὐτὴν ἐσῶσαν ἔλαχε. τὴν δὲ, ποτὲ μὲν ἄλλην, ποτὲ δ', ἄλλην γινομένην. πανταχοῦ τοίνυν ὁ αἰὼν, οἷς ἂν παρῇ πρῶτος, ὁλότης ἐστὶν, ἀλλὰ μᾶλλον καὶ τὸ ὅλον, ἀιδιότητός ἐστι πανταχοῦ περιεκτικόν.

Οὐδὲν γὰρ τῶν ὅλων, ἢ τὴν οὐσίαν, ἢ τὴν τελειότητα τὴν οἰκείαν ἀφίησιν, ἀλλὰ καὶ τὸ φθαρόμενον πρώτως, καὶ τὸ κακωθόμενον, τὸ μέχρι τοῦτο καὶ ὁ σύμπας κόσμ⊖ ἀΐδι⊖, ὅτι ὅλ⊖, καὶ τὰ ἐν οὐρανῷ πάντα, ϗ τῶν στοιχείων ἕκαστ. συνεκτικὴ γὰρ ἡ ὁλότης πανταχοῦ τῶν ὑποκειμένων ἐστί. συμφέρηκεν οὖν ὁ αἰὼν τῇ ὁλότητι, καὶ ζωὴν ἔσιν ὁλότης. καὶ αἰὼν, ϗ μέτρον ἑκάτερον, τὸ μὲν, τῶν αἰωνίων, καὶ τῶν ἀϊδίων πάντων, τὸ δὲ, τῶν μερῶν, ϗ πλήθους πᾶσις. τριῶν δὲ τῶν ὁλοτήτων οὐσῶν, τῆς μὲν, πρὸ τῶν μερῶν, τῆς δὲ, ἐκ τῶν μερῶν, τῆς δὲ, ἐν τῷ μέρει. διὰ μὲν τῆς πρὸ τῶν μερῶν, ὁλότη⊖ ὁ αἰὼν τὰς ἑνάδας μετρεῖ τῶν θείων, τὰς ἐξῃρημένας τῶν ὅλων. διὰ δὲ τῆς ἐκ τῶν μερῶν, τὰς ἑνάδας τὰς συμπληρωμένας τοῖς οὖσι. διὰ δὲ τῆς ἐν τῷ μέρει, τὰ ὄντα πάντα, ϗ τὰς οὐσίας ὅλας.

Μέρη γὰρ αὖ τῶν θείων ἑνάδων μεριστῶς ἔχουσαι τὰ ἑνιαίως ἐν ἐκείναις προϋπάρχοντα. ϗ μὲν ϗ ὁ αἰὼν, οὐδὲν ἄλλο ἐστὶν, ἢ τὸ ἀεὶ ἐκ τῆς ἑνάδ⊖ τῆ ὄντι τῆς συνοχῆς ἐλλαμπομένης. τὸ δ' ὅλον, ἐκ δυοῖν μερῶν ἔ ἑνὸς, ϗ ἔ ὄντ⊖ τῆς δυνάμεως συναγωγοῦ τῶν μερῶν ὑπαρχούσης. κατ' ἀμφότερον ἄρα τὰς ἀπιθόλας ἡ δυὰς προσήκουσα τῇ μέσῃ νοητῇ τελάδι, τὴν μονοειδῆ, ϗ κρύφιον ἐκφαίνουσα τῆς πρώτης ὑποστάσιν. ἀλλὰ μὲν ϗ τὴν τρίτην τελάδα τῶν νοητῶν, ἐν Τιμαίῳ μὲν, αὐτοζῶον, ϗ νοητὸν, καὶ πανπλήρη ἐπονομάζει, καὶ μονογενές.

Universidad de Deusto
Biblioteca

ἐν δὲ τῷ Παρμενίδῃ, πλῆθος ἄπειρον, καὶ ὁλότητα πολλῶν μερῶν πεπληρωκώς. ἐν δὲ τῷ Σοφιστῇ, πάντοτε νοητὸν μεμερισμένον εἰς τὰ ὄντα πολλά. πάντα τοίνυν ταῦτα, μιᾶς ἐστιν ἐπιστήμης ἔκγονα, καὶ οἷον μίαν ἀλήθειαν ἀναπέπταται τῶν νοητῶν. ὅτε γὰρ Τίμαιος ζῷον νοητὸν ἀποκαλῶν τὴν τριάδα ταύτην, καὶ παντέλειον αὐτὴν ἐνοῦ ὑπάρξει, καὶ τῶν νοητῶν ζώων καθ' ἕν, καὶ καθ' μέρη πεπερασμένων ὡς μερῶν. ὅλον ἄρα κατὰ τοῦτόν ἐστι τὸ αὐτοζῷον, νοητῶν ζώων ὡς μερῶν πεπληρωκός. καὶ ὁ Παρμενίδης πάντελὲς πλῆθος ἀποφαίνων τὸ ἓν ὄν, τὸ τῇ τάξει ταύτῃ συνυφεστώς. τὸ γὰρ ἄπειρον, παντελὲς ἔσεσθαι, καὶ πάντελὲς, ὡς πρότερον ἐπομεν, νοητὸν ἐν αὐτῷ πλῆθος πεπερασμένων, ἃ καὶ ἀποτελοῦσι. τῶν μὲν, ὁλικωτέρων, τῶν δὲ, μερικωτέρων, καὶ (ὡς ὁ Τίμαιος φησὶ) τῶν καθ' ἕν, καὶ κατὰ μέρη μερῶν. ἔτι δὲ, ὥσπερ ἐκεῖνος, αἰῶνιον ἀποκαλεῖ τὸ αὐτοζῷον, ἢ μονογενές, οὕτως ὁ Παρμενίδης τὸ ἀεὶ, καὶ γίγνεσθαι περὶ ἀπείρου πλήθους πρῶτον ἀπενεμών, οὕτως λέγων, καὶ κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον, οὕτως ἀεὶ ὅλως οὐ μέρος γίγνηται, τούτῳ τῷ μέρει ἀεὶ ἔοικε. τὸ, τε γὰρ ἕν, τὸ ὂν ἀεὶ ἔοικε, καὶ τὸ ὄν, τὸ ἕν. ὥστε ἀνάγκη δύο ἀεὶ γενόμενον, μηδέν ποτε ἓν εἶναι.

Τίς οὖν ἡμᾶς ἐναργῶς οὕτως ὑπέμνησε περὶ τοῦ αἰωνίου ζώου, καὶ τῆς πρωτογόνους τριάδος, ὡς ὁ Παρμενίδης, γένεσιν, καὶ τὸ ἀεὶ, πρῶτον ὑπὸ τούτης τῆς τάξεως παραλαβών, καὶ οὕτω συχνῶς χρησάμενον ἑκατέρῳ; τὸ αὐτὸ πίνυν καὶ ζῷον ἐστι πάντελὲς, καὶ πλῆθος νοητὸν πανδύναμον. τῆς γὰρ πρώτης ἀπειρίας δυναμένης οὔσης, καὶ τὸ πᾶν τὸ νοητὸν κατ' αὐτὴν ὑφεστάμενον, [l. ὑφιστάμενον] χρούσης, καὶ τὴν εἰς τὰ μέρη διαίρεσιν ἀπ' αὐτῆς ὑποδεξάμενον, πανδύναμον ἀξιῶ προσαγορεύειν, τῆς δ' ἀπείρου προσηγορίας ὡς πολλοὺς παραπλούσης ἀπαλλαγείς, ἀλλ' ὅσῳ ἐστὶν ἐν τούτοις καὶ συνεννοῆσαι χαλεπὸν, καὶ θαυμάσαι μάλιστα τὸ Πλάτωνος προσῆκον, μὴ παρῶμεν, ἀλλὰ τοῖς γνησίοις τῆς ἀληθείας ἐραστοῖς ὑποδείξωμεν. τὸ γὰρ νοητὸν ζῷον τοσαύτας ἰδέας περιέχον τοῦ νοητοὺς, καθ' ἃς οὐ θεῶν γένη μόνον ὑφίστησιν, ἀλλὰ καὶ τῶν μετὰ θεοὺς προεστώτων, καὶ αὖπαλιν ἤδη τῶν θνητῶν ζώων (καὶ γὰρ τῶν ἀεροπόρων ἰδέαν, καὶ τῶν ἐνύδρων, καὶ τῶν χερσαίων, ἀπὸ θεῶν μέχρι τῶν θνητῶν ζώων ἀπὸ γενῶσα ἀφανοῦς) τέτταρας μοναδικὰς περιέχον ἰδέας, καὶ ἀπὸ τῶν αὐτῶν παραδειγμάτων, ὁλικῶς τε θεῖα, καὶ τὰ δαιμόνια, καὶ θνητὰ παράγοντος, εἰκότως ἀπορίαν παρέσχεν ὁ λόγος τοῖς τῆς ἀληθείας φιλοθεάμοσι, πῶς τῶν αὐτῶν αἰωνίων ὄντων, καὶ τῶν αὐτῶν πανεργῶν παραδειγμάτων περὶ παρχόντων, τὰ μὲν τῶν ὑποστάντων θεοὶ, τὰ δ' δαίμονες, τὰ δὲ, ζῶα θνητά. πρὸς γὰρ ἓν εἶδος πάντα γεγόνασι, πῶς οὐκ ἔχει μορφὴν τὴν αὐτὴν, καὶ φύσιν. Δεόντως, τὴν μίαν ἰδέαν παντέχουσαν τῶν ὁμοειδῶν ἕνωσιν γνωρίζουσαν.

In Parmenide verò, Multitudinem Infinitam, & Integritatem, quæ multas partes complectitur. In Sophista verò semper *eam vocat* mente-perceptam, & in Entia multa partitam. Hæc igitur omnia, sunt Unius scientiæ progenies, & ad unam Veritatem mente-perceptam tendunt. Quum enim Timæus animal mente-perceptum appellans istam Trinitatem, perfectam etiam ipsam esse statuit, & animalia mente-percepta secundùm Unum, & secundùm partes comprehendere *dicit* ut partes. Totum igitur, ex hujus *Timæi* sententia, id, quod est Per-se-animal, animalia mente-percepta, ut partes complectitur. Et ipse Parmenides ipsũ Unum Ens perfectam multitudinem *esse* pronuntians, eam cum isto ordine subsistere *demonstrat*. Ipsum enim Infinitum erit omnipotens, & perfectum, ut antè-diximus, mente-perceptam partium multitudinem in se continens, quas etiam procreat. Quarum aliæ quidem, sunt universaliores, aliæ verò particulariores, & (ut Timæus dicit) partes & secundùm Unum, & secundum genera. Præterea verò, quemadmodum ille æternum appellat, & unigenitum, id, quod est Per-se-animal, sic ipse Parmenides ipsum Semper, & ipsum Fieri, infinitę multitudini primùm attribuit, quum ita loquitur, Et secundum eandem rationem, sic semper quæcunque pars fit, hac ipsa parte, semper *id quod pars fit, rem occupat*, & tenet. Ipsum enim Unum, semper tenet ipsum Ens, & ipsum Ens, *semper tenet* ipsum Unum. Quare necesse est semper id, quod fit, *esse* duo, nunquam verò unum esse *tantum*.

Quis igitur adeò perspicuè nos commonefecit de æterno animali, & primigenia Trinitate, ut Parmenides, qui generationem, *ortum*, & ipsum Semper, primum in hoc ordine *positum* assumpsit, & adeo frequenter usus est utroque? Idem igitur est, & Animal perfectum, & multitudo mente-percepta omnipotens. Cùm enim prima Infinitas sit facultas, & omne mente-perceptum propter ipsam subsistens habeat, & *hoc* ipsam in partes divisionem ab ipsa *manantem* susceperit, *hoc* omnipotens appellare volo, *vel, appellandum esse censeo*, recedens ab illa Infiniti appellatione, quæ vulgus turbat: sed quod est in his & observare difficile, & cujus causa Platonem maximè admirari convenit, ne prætereamus: sed germanis Veritatis amatoribus demonstremus. Cùm enim mente-perceptum animal quatuor Ideas mente-percepras contineat, secundum quas non solum Deorum genera *Plato* constituit: sed etiam eorum, qui post Deos sunt præstantiores, atque adeo jam etiam ipsorum mortalium animalium (Nam aërivagorum Idea, & aquatilium, & terrestrium *animalium*, à Diis, usque vel ad ipsa mortalia animalia *progeniem* progignens pertinet, *permeat, ac permanat*.) Cùm igitur *mente-perceptum animal* quatuor Ideas contineat, & per eadem exemplaria universaliter & divina, & dæmoniorum-naturam-habentia, & mortalia producat, meritò dubitationem oratio præbuit Veritatis contemplandæ studiosis, quomodo, cum eædem sint causæ, & eadem primaria exemplaria præexistant, alia quidem, eorum, quæ subsistunt, *sint* Dii, alia verò, Dæmones, alia verò, animalia mortalia. Cùm enim omnia ad unam formam sint facta, quomodo non habẽt eandem formam & naturam? Quia oportet unam formam ubiq; rerum eandem-formam-habentium esse generatricem.

* Nota

Propter hoc enim * Idearum hypothesin concessimus, ut mente-perceptum Deorum genus, ante multitudinem, habeat, atque contineat Unitates *rerum* similium productrices. Cum igitur hæc Infinitas adeò sit difficilis, logicè quidem, & *per differendi modum hoc* aliquis acceperit, dicens, quòd non sunt synonyma omnia, quæ subsistunt in una, & *eadem specie*, *sive* forma, neq; pariter participant communem causam: sed alia quidem *sunt* primò, alia verò *sunt* ultimò. * Ultima enim forma præest alicui *rerum* catenæ, & *serieì*, à summis initium-ducens, & usque ad extremas *progrediens* & *in iis* subsidens, *atque subsistens*. Omnia enim à summis incipiunt in inferiorem *locum* admirabiles radios tendere, *spargere*, *jacularì*, secundùm illud oraculum.

* scribitur Unaquæque,

Quare nullo-modo mirandum erit, eandem Ideam, Deorum, & Dæmonum, & mortalium animalium, causam præexistere, universaliter omnia producentem, & particulariorem discretionem, *atque distinctionem* illi *rerum* opifici ordini tradentem, quemadmodum hæc *Idea*, atomorum effectionem in novos Deos deducit, *ut eos ita producat*. Nam mente quidem percepta, sunt universarum catenarum causæ, *quæ perpetuam rerum seriem continent*. Intellectualia verò, *sunt causæ* divisionum, quæ per communia genera fiunt. Quæ verò sunt supra mundum, *sunt causæ* differentiarum, quæ per species, *formasq;* fiunt. Quæ verò sunt in mundo, *causæ sunt* jam vel ipsarum atomorum, *id est, corpusculorum individuorum*, *quæ propter summam corporum tenuitatem, ac parvitatem, in alia minora corpora, partesq; minutiores dividi nequeunt*. Sunt enim causæ, quæ moventur, & autores sunt mutationis rebus à se genitis. Si verò oportet etiam rem ipsam contemplari per se, & quomodo ipsum Unum sit mente-percepta forma Deorum, & Dæmonum, & mortalium, solus Parmenides nos replere poterit partibus in mente-percepta multitudine *comprehensis*.

Alias quidem *partes*, secundùm ipsum Ens figurans. Alias verò, secundùm ipsum Unum. Nam ipsum quidem Unum Ens, in Uno continetur, ipsum verò Ens Unum, in ipso Ente potius *est*, & *continetur*, & unumquodq; mente perceptorum animalium in se continet, & ipsum Unum Ens, & ipsum Ens Unum. Constituit igitur *Parmenides* secundùm quidem ipsum Unum Ens, divina genera, cum sua proprietate. Secundùm verò ipsum Ens Unum, *constituit genera*, quæ post Deos *sunt*, & ipsius Entis Unius *genera*. Secundùm quidem ipsum Unum Ens, *Parmenides constituit genera* Dæmonum. Secundùm verò ipsum Ens Unum, mortalia *genera constituit*. Et rursus, ipsius Unius Entis, secundùm quidem ipsum Unum Ens, *constituit* prima, & altissima, *summáq;* Deorum genera. Secundùm verò ipsum Ens Unum, *constituit Deorum genera* secunda, & Angelicum habentia ordinem. Et sic demùm omnia *sunt* plena Deorum, Angelorum, Dæmonum, animalium, mortalium. Et vides quomodo medietas, *sive medium* præstantiorum generum servetur?

Ipsum enim Ens Unum, est Angelicus finis ipsius Unius Entis, quod ipsos Deos producit. Ipsum verò Unum Ens, illud divinum, *quod ipsos Dæmones producit*, *est* summitas ipsius Entis Unius; quod secunda *genera* digerit-in-ordinem. Secundorum verò *generum* Unitates, non *est* obscurum, quòd accedunt ad multitudi-

Διὰ γὰρ τοῦτο τὴν τῶν * ἰδεῶν ὑπόθεσιν συνεχωρήσαμεν, ἵνα πρὸ τῶν πλήθους τὸ τῶν ὁμοίων * Scribitur Unaquæque, παραγωγικὰς μοναδικὰς ἔχῃ τε, καὶ πρείεχῃ τὸ νοητὸν τῶν Θεῶν ἅπαν. τοίνυν οὕτως καλεσθῆναι τῆς ἀπειρίας οὔσης, λογικῶς μὲν ἄν τις αἱρεῖσθαι λέγων, ὅτι μὴ συνώνυμα τὰ καθ' ἓν εἴδη ὑφεστάναι πάντα, μηδὲ ὡσαύτως μετέχῃ τῆς κοινῆς αἰτίας, ἀλλὰ τὰ μὲν πρώτως, τὰ δὲ, ἐσχάτως. * ἔσχατον γὰρ εἶδος ἡγεῖται σειρᾶς ἑνὸς ἀνωθεν ἀρχόμενον, καὶ μέχρι τῶν ἐσχάτων ὑριζάνον. * πάντα γὰρ ἄνωθεν ἄρχεται εἰς τὸ κάτω τείνειν ἀκαπίνας ἀκτῖνας καὶ τὸ λέγειν.

Ὥστε οὐδὲν ἂν εἴη θαυμαστὸν, τὴν αὐτὴν ἰδέαν Θεῶν, καὶ δαιμόνων, καὶ θνητῶν ζώων αἰτίαν προϋπάρχειν, ὁλικῶς τε πάντα παράγουσαν, καὶ τὴν μερικωτέραν διάκρισιν τῇ δημιουργικῇ τάξει παραδοῦσαν, ὥσπερ αὕτη τὴν τῶν ἀτόμων ποίησιν εἰς σὺν νέους παρέχει Θεούς. τὰ μὲν γὰρ νοητὰ τῶν ὅλων ἐστὶν αἰτία σφῶν. τὰ δὲ νοερὰ, τῶν κατὰ μέρη κοινὰ διακρίσεων. τὰ δὲ ὑπερκόσμια, τῶν κατ' εἴδη διαφόρων. τὰ δὲ ἐγκόσμια, καὶ αὐτῶν ἤδη τῶν ἀτόμων. κινούμενα γάρ ἐστιν αἴτια, καὶ μεταβολῆς ἐξάρχει τοῖς ἀφ' ἑαυτῶν γινομένοις. εἰ δὲ δεῖ καὶ αὐτὸ τὸ πάθημα θεωρῆσαι καθ' αὐτὸ, καὶ ὅπως τὸ ἐν νοητοῦ αἴτιόν ἐστι τῶν Θεῶν, καὶ δαιμόνων, καὶ θνητῶν, μόνος ἡμᾶς ὁ Παρμενίδης ἀναπλήσαι δυνήσεται τῶν ἐν τῇ νοητῇ πλήθει μερῶν.

Τὰ μὲν, κατὰ τὸ ὂν χαρακτηρίζων. τὰ δὲ, κατὰ τὸ ἕν. τὸ μὲν γὰρ ἓν ὂν, τοῦ ἑνὶ κατέχεται. τὸ δὲ ὂν ἕν, ἐν τῷ ὄντι μᾶλλον, καὶ ἕκαστον τῶν νοητῶν ζῴων ἕκαστον ἐν ἑαυτῷ, καὶ τὸ ἓν ὄν, καὶ τὸ ὂν ἕν. ὑφίστησιν οὖν κατὰ μὲν τὸ ἓν ὄν, τὰ θεῖα γένη, μετὰ τῆς οἰκείας ἰδιότητος. κατὰ δὲ τὸ ὂν ἓν, τὰ μετὰ θεοὺς, καὶ ἓν ὅλον ἑνός· κατὰ μὲν τὸ ἓν ὂν, τὰ τῶν δαιμόνων. κατὰ δὲ τὸ ἓν ἕν, τὰ θνητά. καὶ αὖ, ἓν ἑνὸς ὅλου, κατὰ μὲν τὸ ἓν ὄν, τὰ πρῶτα τε, καὶ ὑψηλότατα γένη τῶν Θεῶν. κατὰ δὲ τὸ ὂν ἕν, τὰ δεύτερα, καὶ ἀγγελικὴν ἔχοντα τάξιν. καὶ οὕτω δὴ πάντα πλήρη Θεῶν, ἀγγέλων, δαιμόνων, ζῴων, θνητῶν. καὶ ὁρᾷς ὅπως ἡ μεζότης ζώζεται τῶν κρειττόνων γενῶν;

Τὸ γὰρ ὂν ἓν, τὸ ἀγγελικὸν πέρας ἐστὶ τοῦ ἑνὸς ὅλου, τοῦ σὺν Θεοὺς παράγοντος. τὸ δὲ ἓν ὄν, τὸ δαιμόνιον, ἀκρότης τοῦ ὄντος ἑνὸς, τοῦ τὰ δεύτερα κοσμοῦντος. οὐ δὲ τῶν δεσπόνων ἑνώσεις, οὐκ ἀδηλον ὅτι συνεχίζουσι

Universidad de Buenos Aires
Biblioteca

τὸ πλῆθ, καὶ τῇ περόδῳ τῶν ὑπερκειμένων. καὶ μὴ θαυμάσῃς εἰ τὸ μὲν ὂν ἕν, ἀγγέλων αἴτιον. τὸ δὲ ἓν ὄν, δαιμόνων. οὐ μὲν γὰρ, τὸ ὂν ἕν, ἓ ἑνὸς ὄν ἐστι μέρ. οὐ δὲ, τὸ ἓν ὄν, ἓ ὄν ἑνός. καὶ οὐ μὲν, ἔστιν ἕνωσις οὐσιώδης, οὐ δὲ, οὐσία ἑνοειδής. ἓ γὰρ ὂν ἑνὸς τὸ ἀκρότατον, τοιοῦτον. εἰκότως ἄρα πανδυάμου ἐστὶ τὸ νοητὸν πλῆθ, καὶ παντελὲς τὸ νοητὸν ζῷον, ὡς ὁμοῦ πάντων αἴτιον, καὶ μέχρι τῶν τελευταίων, μονονουκὶ ἐκείνου τοῦ Πλάτωνος βοῶντος, τὰ

„ Ἔνθεν συρόμβρ πεπερ ἀμυδροὶ πυρὸς αἴθ
„ Κόσμων ἐνθρώσκων κυλίωμασιν.

αἱ γὰρ ἑνάδες οἱ θεῖοι καταβραχὺ προϊοῦσαι, πάντων τῶν ἐγκοσμίων τὸ πλῆθ ὑπερήνεγκαν. ἔστιν οὖν ἡ τελὰς αὕτη, πηγὴ, καὶ αἰτία πάντων. καὶ ἀπ' αὐτῆς, πᾶσα ζωὴ, καὶ πᾶσα προόδ ὑπόστασις, θεῶν τε, καὶ τῶν κρειττόνων ἡμῶν ἡρώων, καὶ τῶν θνητῶν ζώων, ὁλικῶς τε, καὶ μονοειδῶς πάντα περιεχούσης, καὶ τῶν μερικῶν ὀχετῶν, τῆς τε ζωογονίας, καὶ τῆς εἰδοποιίας ἐκ ἑαυτῆς τὰς ὅλας δοχὰς ἀναδησαμένης. εἶεν δὴ οὖν πάλιν ὅτι τῆς διηρημένης τῶν νοητῶν θεωρίας, ὅλη τὴν παντελῆ, καὶ μίαν ὑπ' ὄψιν ἀπολαβόντες ἀναφέρωμεν, καὶ πρὸς ἡμᾶς αὐτοὺς εἴπωμεν, ὅτι τὸ νοητὸν τοῦτο τῶν θεῶν γένος ἐξήρηται πάντων ἑνιαίως τῶν ἄλλων θείων διακόσμων, καὶ οὔτε ὡς τῷ μερικῷ νῷ γνωσκόμενον, οὔτε ὡς νοήσει μετὰ λόγου βουλητὸν, καλεῖται νοητὸν, ἀλλ' οὐδὲ ὡς τῷ παντελεῖ νῷ προϋπάρχον.

συνέβηκε γὰρ ἐκ τε τῶν ὅλων, καὶ τῶν μερικῶν νοητῶν, καὶ προϋπάρχειν τῶν νοουμένων ἁπάντων ἀμέθεκτον ὄν, καὶ θεῖον νοητόν. διὸ καὶ τοιαύτην ὑπερβολὴν ἔλαχε πρὸς τὰς νοητὰς ἁπάσας τάξεις, οἷον τὸ ἓν πρὸς ἅπαν τὸ θεῶν γένος. ἀμέθεκτον γάρ ἐστι καὶ τὸ νοητὸν τοῦτο, καὶ πληροῖ ἄνωθεν ἐκ θείους, καὶ νοεροὺς διακόσμους. εἰ γάρ ἐστι πᾶς νοῦς νοητὸς ἑαυτῷ, διὰ τοῦτ νοητοὺς θεοὺς ἔχειν ἰδιότητα τούτων. ἐκεῖθεν γὰρ πᾶσι τὸ πλήρες. καὶ οὕτως ἅμα μὲν ἐξήρηται ἓ νοῦ τὸ νοητὸν αὐτὸ καθ' αὑτὸ ὑπάρχον. ἅμα δ, ἐν ἔχω ἓ νοῦ τὸ νοητόν. ἔστι γὰρ καὶ τῷ νῷ σύζυγον νοητόν. διὸ ἓ ἐξηρημένου, τὸ συντεταγμένον, διὸ ἓ ἀμεθέκτου, τὸ μετεχόμενον, διὸ ἓ προϋπάρχοντος, τὸ συνυπάρχον. διὸ ἓ μονοειδοῦς, τὸ πληθυόμενον.

Καὶ τῶν ἁπλότητα ἄρα τῶν νοητῶν οὐ τοιαύτην ἀφορίστεον, οἵαν περὶ τῶν νοητῶν λέγειν εἰώθαμεν. ὅτι τούτοις μὲν γὰρ συνεζεύχθη τὸ ἓν τῷ πλήθ, καὶ ἡ διάκρισις τῇ μονοειδεῖ τῆς οὐσίας ταυτότητι.

nem, & progressum supra-sitorum *generum*. Neque miteris-si ipsum quidem Ens Unum, est Angelorum causa. Ipsum verò Unum Ens, Dæmonum. Nam modò quidem, ipsum Ens Unum, est Unius Entis pars. Modò verò, ipsum Unum Ens, *est pars* Entis Unius. Et modo quidem, est Unitas essentialis, modo verò, essentia uniformis. Ipsius enim Entis Unius summa *pars est* talis. Meritò igitur ipsa mente-percepta multitudo est omnipotens, & ipsum mente-perceptum animal est perfectum, quia simul est causa omnium, etiam usque ad ultima, Platone propemodùm illud vociferante, illud, *quod in duobus sequentibus versibus continetur*,

„ Hinc tractus prester obscurat, atq; *debilitat* ignis florem, *id est*, *splendorem*, & *vim*,
„ Mundorum insiliens concavitatibus, *id est*, *in ipsas multiplicis mundi concavitates irruens*.

Nam Unitates divinæ paulatim progressæ, omnium in mundo comprehensarum rerum multitudinem procrearunt. Hæc igitur Trinitas est omnium fons, & causa. Et ab ipsa *manans* omnis vita, & omnis progressus subsistit, & ipsorum Deorum, & generum nobis, *nostrorq; genere* præstantiorum, & mortalium animalium, *ab ipsa, inquam*, & universaliter, & uniformiter omnia producente, & dividuorum rivorum, & animalium generationis, & formarū procreationis integra principia ad se ipsam attrahente, & *in se constringente*, & *quasi vinculo quodam omnia in se constricta continente*. Eja igitur iterum à distinctè-tradita mente-perceptorum contemplatione, ad perfectam, & unam ipsorum scientiam recurramus, & apud nos ipsos dicamus, quòd hoc mente-perceptum Deorum genus, ex omnibus aliis divinis ordinibus singulariter est exemptum, & *quod* neque ut particulari mente-cognitum, neque ut intelligentia cum ratione comprehensum, mente-perceptum vocatur: sed ne sic quidem præexistens, ut id, quod est cum ipsa perfecta mente *conjunctum*.

Excessit enim & ex ipsis universis, & ex ipsis particularibus mente-perceptis, & est ante omnia, quæ mente-percipiuntur, imparticipabile Ens, & divinum mente-perceptum. Quamobrem etiam talē excellentiam apud omnes menteperceptos ordines est sortitū, quale est ipsum Vnum apud universum Deorū genus. Nam & hoc ipsum mente-perceptū, est imparticipabile, & divinos & intellectuales ordines supernè replet. Si enim omnis Mens est mente-percepta sibi-ipsi, *id est si se-ipsam mente-percipit*, propter mente-perceptos Deos, habet istam proprietatem. Illinc enim *à Diis scilicet, ipsis Entibus, & rebus* omnibus ipsa plenitudo *manat*. Et ita, simul quidem, id, quod est mente-perceptum, exemptum-est ex ipsa Mente, quia ipsum per se existit. Simul etiam ipsum mente-perceptum non est extra Mentem. Quod enim est mente-perceptum, est ipsi Menti cognatum. *Sic autem* ab eo, quod exemptum-est *ex aliis*, *manat* id, quod collocatum est *cum aliis*, & ab imparticipabili *manat id*, quod participatur, & ab eo, quod præexistit, id quod ineſt *in aliquo*, & ab uniformi *manat id*, quod multiplicatur.

Ipsa igitur simplicitas mente-percepta, non est definienda talis, qualem de mente-perceptis dicere consuevimus. Nam in hac quidem, ipsum Vnum exæquatur ipsi multitudini, & ipsa discretio *exæquatur* uniformi ipsius essentiæ Identitati.

Sed

Sed mente-percepta simplicitas, est uniformis & indiscreta, & occulta, omni dividua vitæ forma, & multudine intellectuali præstantior. Ergo simplicitatem mente-perceptam equidem in Ideæ ordine, *numeroq;* non pono. Hæc enim species *est* particularis, & mente-percepta Unitate inferior. Sed *in hoc ordine, numeroq; pono* divinam essentiam, procreatricem bonorum universorum, quæ in omnia divina distribuuntur, in quibus ipsi Dii subsistunt. Nam ipsa Deorum bonitas, nec species, nec habitus est: sed plenitudo divinæ autarciæ, *id est, illius conditionis, quæ suâ sorte contenta est, nec alienis opibus indiget, nec eas expetit*, & divinæ facultatis, *& potentiæ*, per quam omnia sunt - plena bonorum. Multo igitur magis ipsi mente-percepti Dii (quòd etiam uniti, *conjunctiq;* sint cum ipso Bono) omnino referti sunt ipsa Bonitate supereſſentiali, *quæ est supra omnem essentiam*, & in ipsa suam summam essentiam collocatam continent.

Meritò igitur mente-perceptos Deos dicimus, illud arcanum *rerum* omnium principium patefacere, & illam admirabilem illius excellentiam, & Unitatem, occultè quidem, & ipsos subsistentes, uniformiter verò, & singulariter *ipsorum Entium*, *rerumq;* multitudinem complectentes, & eximiè rerum universarum imperium obtinentes, & ex aliorum omnium Deorum ordine exemptos. Etenim ut ipsum Bonum supereſſentiali luce omnia collustravit, & Deos omnium *Entium* Patres demonstravit, sic etiam ipsum mente-perceptum Deorum genus, propter similitudinem, *quam habet* cum ipso Bono, mente-percepta plenitudinem impertit omnibus secundis, & à se *procreatis* Diis. Est igitur secundùm unam-quamque Deorum distributionem, propria multitudo mente-percepta. Quemadmodum etiam ipsius Boni beneficio, Unitas per-proportionem *convenientem* ante singulos divinos ordines exiſtit. Et hæc quidem *Vnitas* est ante Unitatem secundorum *Entium*. Ipsa verò mente-percepta multitudo *est ante* Pulchritudinem, Autarciam, Facultatem, Essentias, *& ante* mente-percepta Bona. Omnia enim intellectualia Dii per-mentis-perceptionem ante-sumpserunt. Et quæ per summam Unitatem *exiſtunt*, *ea Dij* in-se-ipsis continent.

Ἡ δὲ νοητὴ ἁπλότης, ἑνοειδής ἐστι, καὶ ἀδιάκριτος, καὶ κρυφία πάσης καὶ μεριστῆς ζωῆς εἴδους, καὶ πολήθους καὶ νοεροῦ πρεέχουσα. καὶ πάντως τῶν ἁπλότητα τὴν νοητὴν οὐκ ἐν ἰδέας ἔγωγε τάξει μερικὴν γὰρ τοῦτο τὸ εἶδος, καὶ καταδεέστερον τῆς νοητῆς ἑνώσεως. ἀλλὰ θεῖον ὑπάρξιν, γνωηλικὲν τῶν ἀγαθῶν ὅλων, τῶν ὅτι πάντα τὰ θεῖα διανεμομένων, ἐν οἷς ὑφεστήκασιν οἱ θεοί. οὔτε γὰρ εἶδος, οὔτε ἕξις ἐστὶν ἡ τῶν θεῶν ἀγαθότης, ἀλλὰ πλήρωμα τῆς θείας αὐταρκείας, καὶ τῆς θείας δυνάμεως, καθ' ἣν τὰ πάντα πεπληρώκασι τῶν ἀγαθῶν. πολλῷ δὴ οὖν μειζόνως οἱ νοητοὶ θεοὶ, διότι καὶ σωλούμενα πρὸς τἀγαθόν, ὅλως ἐστὶν ἀνάμεσοι τῆς ἀγαθότητος τῆς ὑπερουσίου, καὶ ἐν αὐτῇ τὴν ἄκραν ὑπαρξιν ἑαυτῶν ἱδρυσάμενοι σωέχουσιν.

Εἰκότως ἄρα οὖν νοητοὺς θεοὺς λέγομεν, τὴν ἄρρητον ἐκφάνειαν τῶν πάντων ἀρχὴν, καὶ τὴν θαυμασίαν ἐκείνης ὑπεροχὴν, καὶ τὴν ἕνωσιν, κρυφίως μὲν, καὶ αὐτοὺς ὑποστάντας, μονοειδῶς δὲ, τὰ πλήθη, καὶ ἑνιαίως πεέχοντας, ἐξηρημένους ἓ βασιλεύοντας ὅλων, καὶ ἀσωμάτους ὄντας πρὸς ἀπείρους οὖν ἄλλους θεούς. καὶ γὰρ ὥσπερ τὸ ἀγαθὸν τὴν ὑπερουσίαν φῶτι κατέλαμψε πάντα, καὶ θεοὺς ἀνέφηνε πατέρας τῶν πάντων, οὕτω δὴ καὶ τὸ νοητὸν τῶν θεῶν γένος, κατὰ τὴν πρὸς πρεῖττον ὁμοιότητα, τῆς νοητῆς πληρώσεως πᾶσι μεταδωκε τοῖς δευτέροις ἀφ' ἑαυτοῦ θεοῖς. ἔστι γοῦν καθ' ἑκάστην διανομὴν θεῶν, οἰκεῖον πλῆθος νοητόν. ὥσπερ καὶ τἀγαθῷ πρυπάρχει τῶν θείων τάξεων ἑκάστης ἀναλογον μονάς. καὶ αὕτη μὲν ἑνώσεως πρωπαρχὴ τοῖς δευτέροις. τὸ δὲ νοητὸν πλῆθος, καλλους, αὐταρκείας, δυνάμεως, οὐσιῶν, ἀπαντῶν τῶν νοητῶν ἀγαθῶν. πάντα γὰρ τὰ νοερὰ νοητῶς οἱ θεοὶ πρειλήφασι. καὶ τὰ καθ' ἕνωσιν ἄκρως σωέχουσιν ἐν ἑαυτοῖς.

[*In hujus tertij libri fine quædam desiderari videntur.*]

Universidad de Deusto
Biblioteca

PROCLI
PLATONICI PHILOSOPHI,
DE THEOLOGIA SECUNDUM PLATONEM,

LIBRI QVARTI,

CAPUT I.

QVænam sit mente-perceptorum, & intellectualium Deorum proprietas, & quomodo vitam imparticipabilem collustrent. Et *quomodo Dij intellectuales* cohærentiam habeant cum mente-perceptis Diis.

CAPUT II.

Quomodo à mente-perceptis Diis, mente-percepti & intellectuales Dii *manantes* subsistant. Et quomodo per communionem-conjuncti-sint cum mente-perceptis Diis.

CAPUT III.

Quænam sit mente-perceptorum, & intellectualium Deorum divisio secundùm ipsas Trinitates. Et quænám sit harum Trinitatum immutatio, *vel*, *communatio* cum mente-perceptis Trinitatibus.

CAPUT IV.

Quomodo in Phædro Socrates nos ad istum Deorum ordinem deducat.

CAPUT V.

Quòd Cœlum, & cœlestem circumvectionem non in sensilibus intelligere oporteat: sed in primo Cœli ordine, commentationes, *atque commonitiones* plures ex ipsis Platonicis verbis *sumptæ*.

CAPUT VI.

Quòd supercœlestis locus non simpliciter sit mente-perceptus: sed ut in intellectualibus mente-perceptum ordinem sit-sortitus, demonstrationes ex iis, quæ de ipso sunt tradita, *sumptæ*.

CAPUT VII.

Quòd subcœlestis fornix, *id est*, *illa testudo*, *quæ sub cœlis omnibus est*, sit finis mente-perceptorum, & intellectualium Deorum, ex ipsius proprietatibus monitiones *petitæ*.

CAPUT VIII.

Cúrnam *Plato* istum Deorum ordinem, ab ipso medio, quòd est in eo, figuret, extremorum, *atque summorum* nomina, secundùm illam affectionem, *quam ipsa nomina habent* ad hunc *ordinem*, tradens.

ΠΡΟΚΛΟΥ
ΠΛΑΤΩΝΙΚΟΥ ΦΙΛΟΣΟΦΟΥ, ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΚΑΤΑ ΠΛΑΤΩΝΑ ΘΕΟΛΟΓΙΑΣ,

ΚΕΦΑΛΑΙΑ ΤΟΥ ΤΕΤΑΡΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ.

Κεφάλαιον ά.

Τίς ἡ νοητῶν, καὶ νοερῶν Θεῶν ἰδιότης, καὶ πῶς τῶν ἀμεθέκτων ζωὴν καταλάμπουσι. καὶ πῶς συνέχειαν ἔχουσι πρὸς σφᾶς νοητοὺς Θεούς.

ΚΕΦ. β'.

Πῶς ὑπὸ τῶν νοητῶν Θεῶν ὑφέστηκαν οἱ νοητοὶ, καὶ νοεροὶ Θεοί. καὶ πῶς κοινωνοῦσι τοῖς νοητοῖς Θεοῖς.

ΚΕΦ. γ'.

Τίς ἡ τῶν νοητῶν, καὶ νοερῶν Θεῶν κατὰ τὰς τριάδας διαίρεσις. καὶ τίς ἡ τριάδων πρὸς ἑξαλλαγὴ πρὸς τὰς νοητὰς τριάδας.

ΚΕΦ. δ'.

Πῶς ὁ ἐν τῷ Φαίδρῳ Σωκράτης ἐπὶ τοῦτο ἡμᾶς ἀναγκάζει τὸν τάξιν τῶν Θεῶν.

ΚΕΦ. ε'.

Ὅτι τὸν οὐρανὸν, καὶ τὴν οὐρανίαν περιφορὰν οὐκ ἐπὶ τῶν αἰσθητῶν ἀκούειν δεῖ, ἀλλ' ἐπὶ τῆς πρωτίστης τοῦ οὐρανοῦ τάξεως, ὑπομνήσεις πλείους ἀπ' αὐτῶν τῶν πλατωνικῶν ῥημάτων.

ΚΕΦ. ς'.

Ὅτι ὁ ὑπερουράνιος τόπος, οὐχ ἁπλῶς ἐστι νοητὸς, ἀλλ' ὡς ἐν νοεραῖς νοητὴν ἔλαχε τάξιν, ἀποδείξις ἐκ τῶν περὶ αὐτοῦ παραδεδομένων.

ΚΕΦ. ζ'.

Ὅτι ἡ ὑπουράνιος ἀψὶς, τὸ πέρας ἐστὶ τῶν νοητῶν, καὶ νοερῶν Θεῶν, ἐκ τῶν ἰδιωμάτων αὐτῆς, ὑπομνήσις.

ΚΕΦ. η'.

Διὰ τί τὴν τάξιν ταύτην τῶν Θεῶν ἀπὸ τῆς ἐν αὐτῇ μεσότητος, χαρακτηρίζει τῶν ἄκρων τὰ ὀνόματα, κατὰ τὸν πρὸς ταύτην σχέσιν παραδιδούς.

Universidad de Deusto
Biblioteca

ΚΕΦ. θ'.

Ὅτι τὸν τῆς ἀνόδου τρόπον τῆς ἐπὶ τὸ νοητὸν, τὸν αὐτὸν ὁ Πλάτων παραδίδωσιν, ὃν οἱ πλείους παραδεδώκασιν.

ΚΕΦ. ι'.

Τίς ὁ ὑπερουράνιος τόπος, καὶ πῶς ἀπὸ τῶν πρώτων νοερῶν, καὶ ὅπως ἀκρότατός ἐστιν ἐν τοῖς νοεροῖς, καὶ ὅπως τὴν γόνιμον αὐτοῦ δύναμιν ὁ Πλάτων ἐνεδείξατο.

ΚΕΦ. ια'.

Πῶς τὴν ἄγνωστον ἰδιότητα τῆς ἀκρότητος τῶν νοητῶν, καὶ νοερῶν, ὁ Πλάτων ἐνεδείξατο, καὶ διὰ τί καταφατικῶς τι αὐτὴν, ἅμα καὶ ἀποφατικῶς ἐνύμνησε.

ΚΕΦ. ιβ'.

Τίνες εἰσὶν αἱ ἀποφάσεις ἐπὶ τοῦ ὑπερουρανίου τόπου. καὶ ὅτι ἀπὸ τάξεων γίνονται θείων. καὶ ποίαις μὲν τὸ ἀχρώματον ἀποφάσης, ποίαις δὲ τὸ ἀσχημάτιστον, ποίαις δὲ τὸ ἀόρατες.

ΚΕΦ. ιγ'.

Τίνα καταφάσκῃ ὁ ὑπερουρανίου τόπου, καὶ ἀπὸ ποίων ἰδιοτήτων νοητῶν εἰς αὐτὸν ἐφίσκῃ τὰ καταφασκόμενα σωθήματα.

ΚΕΦ. ιδ'.

Τίνες αἱ ἐν τῷ ὑπερουρανίῳ τόπῳ τρεῖς θεότητες τῶν ὅλων, ὕπαρξιν, καὶ ζωὴν, καὶ σωφροσύνην, καὶ δικαιοσύνην. καὶ ἵνα πῶς ἀλλήλας ἔχουσι τάξιν. καὶ τίνα ἑκάστου πληρότητα τοῖς θεοῖς ἐνδίδωσι.

ΚΕΦ. ιε'.

Τί τὸ τῆς ἀληθείας πεδίον, ἢ τίς ὁ λειμών. ἢ τὸ ἐνιαῖον τῆς νοητῆς τροφῆς εἶδος. καὶ τίς ἀπὸ ταύτης διαιρουμένη διττὴ τροφὴ τῶν θεῶν.

ΚΕΦ. ιϛ'.

Ὅτι τριαδικός ἐστιν ὁ ὑπερουράνιος τόπος, ὑπομνήσεις πλείους. καὶ ἵνα σωθήματα τῶν ἐν αὐτῷ τριῶν ὑποστάσεων.

ΚΕΦ. ιζ'.

Τίς ἡ Ἀδράστια. καὶ τίς ὁ τῆς Ἀδραστείας θεσμός. καὶ ὅτι ἐν τῷ ὑπερουρανίῳ πέπακται τόπῳ. καὶ διὰ ποίαν αἰτίαν.

ΚΕΦ. ιή.

Σύλληψις τῶν περὶ τοῦ ὑπερουρανίου τόπου ῥηθέντων ἐν ἐλαχίστοις, τὰς ἰδιότητας αὐτοῦ ἐκφαίνουσα.

ΚΕΦ. ιθ'.

Ἀποδείξεις τῆς τῶν σωκλικῶν τάξεως ἐν τοῖς νοητοῖς, καὶ νοεροῖς εἶναι θεοῖς. καὶ ὅτι τρεῖς ἀνάγκη τὰς σωκλικὰς εἶναι τῶν ὅλων αἰτίας.

ΚΕΦ. κ'.

Ὅτι τὸν οὐράνιον περιφορὰν εἰς τοῦτον ἄγει τὸν σωκλικὴν τάξιν τῶν θεῶν ὁ Πλάτων.

Caput IX.

Quòd eundem modum ascensus ad mente-perceptum tradat Plato, quem Initiatores tradiderunt, *qui sacris aliquibus aliquos initiarunt, ac inaugurarunt.*

Caput X.

Quis sit supercœlestis locus, & quomodo à primis mente-perceptis prodierit, & quomodo summus sit in intellectualibus, & quomodo fœcundam ejus facultatem Plato demonstrarit.

Caput XI.

Quomodo illam ignotam proprietatem summitatis, *& excellentiæ* mente-perceptorum, & intellectualium, Plato demonstrarit. Et cur affirmativè, simul & negativè eam celebrarit.

Caput XII.

Quænam sint negationes in supercœlesti loco. Et quòd à divinis ordinibus fiant. Et quales negationes *admittat id*, quod est coloris-expers. Et quales id, quod est expers-figuræ. Et quales id, quod est manifestum, *& perspicuum.*

Caput XIII.

Quænam *Plato* affirmet de supercœlesti loco, & à quibus proprietatibus mente-perceptis in ipso *supercœlesti loco* constituerit signa *de eo* affirmata.

Caput XIV.

Quænam sint in supercœlesti loco tres Virtutum Deitates, Scientia, & Temperantia, & Justicia. Et quem inter se ordinem habeant. Et quænam unamquamque perfectionem Diis *attribuant*, atque concedant.

Caput XV.

Quisnam sit Veritatis campus, quod pratum. Quænam sit illa singularis, *& unica* mente-percepti cibi species. Et quisnam sit ille ab hoc *cibo* divisus duplex Deorum cibus.

Caput XVI.

Quod triplex sit ille supercœlestis locus, monitiones plures. Et quænam sint signa trium hypostaseôn in ipso *comprehensarum*.

Caput XVII.

Quænam sit Adrastia. Et quænam sit Adrastiæ Lex. Et quod in supercœlesti loco collocetur. Et propter quam causam.

Caput XVIII.

Comprehensio eorum, quæ dicta sunt de supercœlesti loco, paucissimis *verbis* ejus proprietates declarans.

Caput XIX.

Demonstrationes, quæ demonstrant illum ordinem, qui *res universas* continet, in mente-perceptis, & intellectualibus Diis esse. Et quòd necesse sit tres esse causas quæ res universas continent.

Caput XX.

Quòd Plato cœlestem circumvectionem in idem ducat, *& idem esse dicat* cum illo ordine, qui Deos continet.

Cap.

Caput XXI.

Quomodo triplicis divisionis, quæ est in Deitate, quæ *res universas* continet, argumenta sumere possimus ex iis, quæ à Platone sunt dicta. Et cur præcipuè Unitatem in ista Trinitate *istam Plato cæteris Unitatibus* anteponat, *& antiquiorem, ac honoratiorem esse* ducat.

Caput XXII.

Quænam sit in Cratylo de Cœlo Theologia. Et quomodo ex illa & mente-perceptorum, & intellectualium Deorum medium per ratiocinationem colligi possit.

Caput XXIII.

Quòd subcœlestem fornicem, Interpretes, qui divini numinis afflatu maximè perciti fuerunt, quendam peculiariorem ordinem *esse* definiverint. Et quod ille noster *in Philosophia* Dux ipsum perfectissimum *esse* demonstrarit.

Caput XXIV.

Quòd illius subcœlestis fornicis proprietas sit rerum-perfectrix, monitiones plures, propter quas Plato de ipso *subcœlesti fornice*, & de animabus, quæ in ipsum sublimes-adducuntur, *vel, reducuntur, doctrinam* tradidit.

Caput XXV.

Quænam sit illa triplex divisio ordinis rerum-perfectoris, quam in subcœlesti fornice Plato tradidit.

Caput XXVI.

Quænam sit illa animarum à corpore separatarum ad mente-perceptas, & intellectuales Trinitates reductio. Quòdnam sit beatissimum sacrum. Quænam sit Initiatio. Quænam sit Inspectio. Quænam *dicantur* integra, & simplicia, & intrepida spectra, *vel, quieta visa*. Quisnam sit finis hujus omnis reductionis.

Caput XXVII.

Quomodo *Plato* in Parmenide mente-perceptos, & intellectuales ordines, á mente-perceptis *manare* demonstret, *vel per mente-perceptos demonstret*. Et quidnam sit commune, & quodnam sit discrimen hujus Theologiæ, quæ de *rebus* istis *agit*.

Caput XXVIII.

Quomodo ex mente-perceptis mente-perceptus, & intellectualis numerus prodierit. Et quà *re* differat à mente-percepta multitudine.

Caput XXIX.

Quomodo divinus numerus omnia Entia in-ordinem-digesserit. Et quænam facultates in ipso ex divisione numeri *sumptæ* tradantur symbolicè, *per allegorias & obscuras signa*.

Caput XXX.

Quomodo proprietatem fœminis-convenientem, & generatricem in sermonibus de numero *habitis* Parmenides tradiderit.

Caput XXXI.

Quomodo inveniemus triplicem divisionem summitatis, *& excellentiæ* mente-perceptorum, & intellectualium, in iis, quæ de numero sunt tradita.

ΚΕΦ. κα'.

Πῶς τῆς τριαδικῆς διαιρέσεως τῆς ἐν τῇ συνεκλικῇ θεότητι, λάβοιμεν ἂν ἀφορμὰς ἐκ τῶν ὑπὸ τοῦ Πλάτωνος εἰρημένων. καὶ διὰ τί μάλιστα τὴν ἕνωσιν ἐπὶ τῶν τῆς πεσοβόλης τελετῆς.

ΚΕΦ. κβ'.

Τίς ἡ ἐν Κρατύλῳ περὶ τῆς οὐρανοῦ θεολογίας. καὶ πῶς ἐξ ἐκείνης συλλογίζεσθαι τὴν μεσότητα δυνατὸν, τῶν τε νοητῶν, καὶ τῶν νοερῶν θεῶν.

ΚΕΦ. κγ'.

Ὅτι τὴν οὐρανίαν ἀγίδα, τῶν ἐξηγητῶν οἱ ἐνθεαστικώτατοι τάξιν ἴνα ἰδίαν ἀφωρίσαντο. καὶ ὅτι πλεωτάτην αὐτὴν ἐξέφηνεν ὁ ἡμέτερος καθηγεμών.

ΚΕΦ. κδ'.

Ὅτι πλεσιουργός ἐστιν ἡ ἰδιότης τῆς ὑπερουρανίας ἀγίδος, ὑπομνήσεις πλείους, ἀφ' ὧν ὁ Πλάτων παραδεδωκε περί τε αὐτῆς, καὶ τῶν ἐπ' αὐτὴν ἀναγομένων ψυχῶν.

ΚΕΦ. κε'.

Τίς ἡ τριαδικὴ διαίρεσις τῆς πλεσιουργοῦ τάξεως, ἣν ἐν τῇ ὑπερουρανίᾳ ἀγίδι παραδέδωκεν ὁ Πλάτων.

ΚΕΦ. κϛ'.

Τίς ἡ ὅλη τῶν νοητῶν, καὶ νοερῶν τριάδας ἀναγωγὴ, τῶν ἀπὸ ζωμάτων χωριστῶν ψυχῶν. πῆς ἡ μακαριωτάτη πλετή. πῆς ἡ μύησις. πῆς ἡ ἐποπτία. ἵνα τὰ ὁλόκληρα, καὶ ἁπλᾶ, καὶ ἀτρεμῆ φάσματα. τί τὸ τέλος πάντης πάσης τῆς ἀναγωγῆς.

ΚΕΦ. κζ'.

Πῶς ἐν Παρμενίδῃ τὰς νοητὰς, καὶ νοερὰς τάξεις, ἀπὸ τῶν νοητῶν ἐκφαίνει. καὶ τί τὸ κοινὸν, καὶ τί τὸ διαφέρον τῆς περὶ τούτων θεολογίας.

ΚΕΦ. κή.

Πῶς ἀπὸ τῶν νοητῶν ὁ νοητὸς, καὶ νοερὸς ἀριθμὸς πεπλήθε. καὶ ἵνα διαφορὰ τοῦ νοητοῦ πληθους.

ΚΕΦ. κθ'.

Πῶς κατακόσμησε τὰ ὄντα πάντα ὁ θεῖος ἀριθμός. καὶ ἵνες αἱ ἐν αὐτῷ δυνάμεις συμβολικῶς, ἐκ τῆς διαιρέσεως τοῦ ἀριθμοῦ παραδιδοντες.

ΚΕΦ. λ'.

Πῶς τὴν ἰδιότητα τὴν θηλυπρεπῆ, καὶ γονιμικὴν ἐν τοῖς περὶ ἀριθμοῦ λόγοις ὁ Παρμενίδης παραδέδωκε.

ΚΕΦ. λα'.

Πῶς εὑρήσομεν τὴν τριαδικὴν διαίρεσιν τῆς ἀκρότητος τῶν νοητῶν, καὶ νοερῶν, ἐν τοῖς περὶ ἀριθμοῦ παραδεδομένοις.

Universidad de Deusto
Biblioteca

ΚΕΦ. λβ'.

Πότερον ἐν χρὴ πρὸ ἢ αὐτοζώου πίθεσθαι τὸν ἀριθμὸν, ἢ ἐν τῷ αὐτοζώῳ, ἢ μετὰ τὸ αὐτοζῶον.

ΚΕΦ. λγ'.

Πόθεν ὁ Παρμενίδης ἄρχεται τῶν περὶ τοῦ ἀριθμοῦ λόγων. καὶ μέχρι ποῦ προέρχεται· καὶ πῶς πᾶς ἐν αὐτῷ διαφόρους ἐκφαίνει τάξεις.

ΚΕΦ. λδ'.

Τί τὸ ἄγνωστον ἐν τοῖς θείοις ἀριθμοῖς. τί τὸ ἀναγωγόν. τί τὸ γονιμικόν. καὶ ὑπομνήσεις τούτων, ἐκ τῶν ἐν ἄλλοις τοῦ Πλάτωνι περὶ τῶν ἀριθμῶν εἰρημένων.

ΚΕΦ. λε'.

Πῶς τὴν μέσιον τάξιν τῶν νοητῶν, καὶ νοερῶν, ὁ Παρμενίδης παραδίδωσι. διὰ τοῦ ἑνὸς, καὶ ὅλου, καὶ πεπερασμένου. καὶ ἵνες αἱ τούτων ἰδιότητες.

ΚΕΦ. λς'.

Πόθεν ἄρχεται τῶν περὶ τῆς τάξεως ταύτης λόγων ὁ Παρμενίδης. καὶ μέχρι ἵνα τοῦ προέρχεται. καὶ πῶς ἐκφαίνει πᾶς ἐν αὐτῇ τρεῖς μονάδας, συμφώνως τοῖς ἐν Φαίδρῳ περὶ αὐτῶν εἰρημένοις.

ΚΕΦ. λζ.

Πῶς τὴν τελίαν τάξιν τῶν νοητῶν, καὶ νοερῶν ὁ Παρμενίδης παραδίδωσι. καὶ πῶς τὴν τούτου ἰδιότητα αὐτῆς τὴν τελεσιουργὸν, καὶ τὴν τριαδικὴν διαίρεσιν ἐκφαίνει.

ΚΕΦ. λη'.

Τίς ἡ ἕνωσις τῶν τριῶν νοητῶν, καὶ νοερῶν τριάδων, ἀπὸ τῶν ἐν Παρμενίδου συμπερασμάτων ὑπόμνησις.

ΚΕΦ. λθ'.

Πόσα ἂν λάβοιμεν θεολογικὰ δόγματα διὰ τῆς παραδοθείσης τάξεως ὑπὸ τοῦ Παρμενίδου τῶν συμπερασμάτων ἐν τοῖς περὶ τῶν νοητῶν, καὶ νοερῶν Θεῶν λόγοις.

CAPUT XXXII.

Animadversio, & *consideratio*, An oporteat ante id, *quod est* Per-se-animal, ponere ipsum numerum, an verò in eo, *quod est* Per-se-animal, an post id, *quod est* Per-se-Animal.

CAPUT XXXIII.

Unde Parmenides initium-ducat verborum, *quæ facit* de numero. Et quousque progrediatur. Et quomodo varios in eo ordines demonstret.

CAPUT XXXIV.

Quidnam sit illud, quod in divinis numeris est ignotum. Quidnam sit id, quod reducendi vim habet. Quidnam sit id, quod generandi vim habet. Et de *rebus* istis monitiones ex iis *sumptæ*, quæ in aliis *Dialogis* à Platone dicta sunt de numeris.

CAPUT XXXV.

Quomodo medium ordinem mente-perceptorum, & intellectualium Parmenides tradat per Unum, & Totum, & Finitum. Et quænam sint horum proprietates.

CAPUT XXXVI.

Unde Parmenides initium-ducat verborum, *quæ facit* de hoc ordine. Et quousque progrediatur. Et quomodo demonstret tres Unitates in ipso *comprehensas*, eodem-modo, quo *tradita sunt illa*, quæ de ipsis in Phædro dicta sunt, *ita ut illa cum his consentiant*.

CAPUT XXXVII.

Quomodo Parmenides tertium mente-perceptarum, & intellectualium ordinem tradat. Et quomodo ipsius proprietatem rerum-perfectricem, & triplicem divisionem ostendat.

CAPUT XXXVIII.

Quænam sit Unitas, & *unio* trium mente-perceptorum, & intellectualium Trinitatum, ex Parmenidis conclusionibus *ducta* monitio.

CAPUT XXXIX.

Quot theologica dogmata sumere-possimus per ordinem à Parmenide traditum, conclusionum in sermonibus *habitis ab eo* de mente-perceptis, & intellectualibus Diis.

PROCLI, DE THEOLOGIA SECUNDUM PLATONEM, *LIBER QUARTUS.*

CAPUT I.

ILLA igitur de mente-perceptis oratio, quæ Platonis occultam doctrinam de ipsis explicavit, nobis hìc sit descripta. Proximum autem est *huic descriptioni*, & *sequitur* omninò, ut enarrationem, & *explicationem* de intellectualibus Diis eodem modo spectemus *atq; consideremus*. Sed quandoquidem intellectualium, alia quidem, sunt mente-percepta, & intellectualia, quæcunq; dum mente-percipiunt, mente-percipiuntur, secundùm illud celebrè dictum. Alia verò intellectualia tantum, ab intellectualibus, simul & mente-perceptis initium-ducentes, dicamus primùm communia de ipsis definientes, per quæ & ipsam de unoquoque ordine doctrinam dilucidiorem reddemus. Rursus igitur nobis ipsis in-memoriam-revocemus *ea*, quæ paulò antè demonstravimus, quòd *scilicet* tres * sunt istæ Unitates universales, omninò ultrà, *supràq;* Deos, in partes divisos, Essentia, Vita, Mens. * Nota.

Et hæc ante particulares *Unitates*, participant supereſſentiales Unitates. Essentia verò exempta-est ex reliquis *Unitatibus*. Vita verò medium ordinem est-sortita. * Hujus verò Trinitatis finem ipsa Mens ad principium convertit, & *reducit*. Et hæc omnia mentaliter quidem, *ut ita loqui liceat*, *id est*, *per mentis-perceptionem*, sunt in ipsa Essentia. Mentaliter verò, & intellectualiter, in ipsa Vita. Intellectualiter verò, in ipsa Mente. Et quemadmodum semper quidem secunda participant ea, quæ sunt *priora*, & supra-sita, illa verò, ante istam *participationem*, & communionem ipsa per se antè-subsistunt. Et ut in uno-quoque ordine sunt hæc tria, ipsa mansionis, ipsa progressus, ipsa conversionis, & *reversionis* causa, quamvis ipsa quidem Mens, propter conversionem, & *ad ipsum principium reversionem*, formetur potiùs, Vita verò, propter progressum, Essentia verò, propter mansionem. His igitur subjectis, & *pro demonstrationis fundamento collocatis*, necesse est profectò primos intellectuales Deos, propter ipsam Vitam substantiatos, *id est*, *substantia*, *vel essentia donatos*, *eaq; prædinos*, conjungere Mentem imparticipabilem, & mente-perceptum Deorum genus, & varios quidem secundorum progressus, uniformiter continere, * Finis & Infinitum, *hoc est*, Essentia, & Potentia, [*vel*, Potestatis & Facultatis.]

ΠΡΟΚΛΟΥ, ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΚΑΤΑ ΠΛΑΤΩΝΑ ΘΕΟΛΟΓΙΑΣ,

ΒΙΒΛΙΟΝ ΤΕΤΑΡΤΟΝ.

Κεφάλαιον ά.

ΕΜΕΝ δὴ περὶ τῶν νοητῶν λόγων, ἡμῖν εἰρήσθω περιγεγράφθω πως τοῦ Πλάτωνος περὶ αὐτῶν ἀναπλώσεως μυστικωτέραν. ἑπόμενον δέ ἐστι παντὸς τοῦ περὶ τῶν νοερῶν θεῶν διασκέψασθαι κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον ὑφήγησιν. ἀλλ' ἐπειδὴ τῶν νοερῶν, τὰ μὲν ἐστι νοητὰ, καὶ νοερὰ, ὅσα νοοῦνται, [l. νοοῦντα,] νοεῖται, κατὰ τὸν λόγον· τὰ δὲ νοερὰ μόνον, ἀπὸ τῶν νοερῶν, ἅμα καὶ νοητῶν ἀρξάμενοι, λέγωμεν τὰ κοινὰ πρῶτον περὶ αὐτῶν διορισάμενοι, ἀφ' ὧν καὶ πῶς περὶ ἑκάστης τάξεως διδασκαλίαν ἀφετέραν ποιησόμεθα. πάλιν τοίνυν ἀναμνήσωμεν ἡμᾶς αὐτοὺς, ὧν μικρῷ πρότερον ἀπεδείκνυμεν, ὡς ἄρα τρεῖς * εἰσὶν αὗται μοναδες ὁλικαὶ, πάντως ἐπέκειναι τῶν καθ' μέρη διηρημένων θεῶν, οὐσία, ζωὴ, νοῦς. * σημείωσαι.

καὶ ταῦτα περὶ τῶν μεριστῶν μετέχει τῶν ὑπερουσίων ἑνάδων. ἐξήρηται γὰρ ἡ οὐσία τῶν λοιπῶν. μέσιον δὲ ἔλαχεν ἡ ζωὴ τάξιν. * τὸ δὲ πέρας τῆς τριάδος πάντως ἀπιστρεφὲς πρὸς τὸν δεχόμενον νοῦν. καὶ πάντα ταῦτα νοητῶς μὲν ἐστιν ἐν τῇ οὐσίᾳ. νοητῶς δὲ, καὶ νοερῶς ἐν τῇ ζωῇ. νοερῶς δὲ, ἐν τῷ νῷ. καὶ ὡς ἀεὶ μὲν τὰ δεύτερα μετέχει τῶν ὑπερκειμένων, ἐκεῖνα δὲ, πρὸ τῆς μεθέξεως, αὐτὰ καθ' αὑτὰ προϋφέστηκε. καὶ ὡς ἐν ἑκάστῃ τάξει, τρία ταῦτά ἐστι, τὸ τῆς μονῆς αἴτιον, τὸ τῆς πρόοδου, τὸ τῆς ἐπιστροφῆς, εἰ καὶ ὁ νοῦς μᾶλλον κατ' ἐπιστροφὴν εἰδοποιεῖται μᾶλλον, ἡ δὲ ζωὴ, κατὰ τὴν πρόοδον, ἡ δὲ οὐσία, κατὰ τὴν μονήν. τούτων τοίνυν ὑποκειμένων, ἀναγκη δῆπου τοὺς πρώτους νοεροὺς θεοὺς, κατὰ τὴν ζωὴν οὐσιωμένους, σωζάπιεν τὸν ἀμεθεκτον νοῦν, καὶ τὸ νοητὸν τῶν θεῶν γένος, καὶ τὰς μὲν ποικίλας τῶν δευτέρων προόδους συνέχειν ἑνοει- * Πέρας, ἄπειρα, ἢ γνῶν ὑπάρξεως, καὶ δυνάμεως.

Universidad de Deusto
Biblioteca

δας, τὰς δὲ τῶν πεπηγυμένων αἰτίων μονίμους ὑπάρξεις ἐκφαίνειν, καὶ ἀναπλοῦν. τοιαύτη γάρ ἐστιν ἡ ἀμεθεκτος ζωὴ, διορίζουσα τὸ, τε πεφύτως ὂν, καὶ τὸν νοῦν, καὶ μετέχουσα μὲν αὐτὴ τοῦ ὄντος, μετεχομένη δὲ ὑπὸ τοῦ νοῦ. τοῦτο γὰρ ἑαυτὸν τῷ πληροῦσθαι μὲν ὑπὸ τοῦ νοητοῦ τῷ νόησιν, πληροῦν δὲ ἀφ' ἑαυτῆς τὸν νοῦν. τὸ γὰρ ὂν, τὸ νοητὸν ἐστιν. ἡ δὲ ζωὴ, νόησις. καὶ τὸ μὲν ὂν, χαρακτηρίζεται κατὰ τὴν ὕπαρξιν τὴν θείαν. ἡ δὲ ζωὴ, κατὰ τὴν δύναμιν. ὁ δὲ νοῦς, κατὰ τὸν νοητὸν νοῦν. ἀνάλογον γάρ ἐστιν ὡς τὸ ὂν πρὸς τὴν ὕπαρξιν, οὕτως ὁ νοῦς πρὸς τὸ ὄν. καὶ ὡς ἡ δύναμις ἡ νοητὴ πρὸς ἑκάτερον τῶν ἄκρων, οὕτως ἡ ζωὴ πρὸς τὸ νοητὸν, καὶ τὸν νοῦν. καὶ ὥσπερ ἡ δύναμις ἀπεγνωσται μὲν ὑπὸ τοῦ ἑνὸς, καὶ τῆς ὑπάρξεως, συνυφίστη δὲ τῷ ἑνὶ τῷ ὄντος φύσιν, οὕτω δὴ καὶ ἡ ζωὴ πρόεισι μὲν ὑπὸ τοῦ ὄντος, ἄλλη ὑποστᾶσα δύναμιν τῆς ἐν τῷ ὄντι. καθάπερ δὴ τὸ ἓν αὐτὸ προϋπάρχον τοῦ ὄντος, ἑνάδα δευτέραν ἀφ' ἑαυτοῦ τῷ ὄντι δίδωσιν, οὕτω δὴ καὶ ἡ ζωὴ πρὸς τὸ νοητοῦ τῷ ὑποστῆσαι λαχοῦσα, ζωὴν νοερὰν ὑποστήσατο. καὶ γὰρ τὸ ὄντως ὂν, καὶ τὸ νοητὸν πεπηγὸς μόνον τῶν λοιπῶν, καὶ τῇ ζωῇ, καὶ τῷ νῷ χορηγεῖ τὴν ἕνωσιν, ἔστι τοίνυν ἡ ἀμεθεκτος ζωὴ, μετεχουσα δὲ τῶν νοητῶν μονάδων, δευτέρα μὲν τὸ ὂν, καὶ ὑφιστικὴ τοῦ ἀμεθέκτου νοῦ, καὶ τῶν τῷ συμπληροῦσα τὴν μεσότητα, καὶ τὸν συνδεσμον καλέχουσι τῶν νοητῶν τε, καὶ τῶν νοερῶν, ὑπὸ θεῶν καταλάμπεται, δευτέραν μὲν ἕνωσιν λαχόντων, τῆς κρυφίου τῶν νοητῶν ὑποστάσεως, πεπηγυμένων δὲ κατ' αἰτίαν τῆς τῶν νοερῶν διακρίσεως. τὸ γὰρ ἑνιαῖον, καὶ τὸ ἀδιαίρετον τῶν νοητῶν, καὶ τὸ ἁπλοῦν, καὶ τὸ πεφυτευργὸν, διὰ τῆς πύτων μεσότητος εἰς πληθος, καὶ διάκρισιν ὑφιζώσῃ, καὶ τὴν ἀπειρίγητον τῶν θείων διακόσμων ἀπέλιξιν.

Ὅθεν (οἶμαι) καὶ μέσοι τῶν τε νοητῶν ὄντες, καὶ τῶν νοερῶν θεῶν, οἱ τὴν ζωὴν συνέχοντες, ἄπειρον οὖσαν, καὶ ἐποχούμενοι ταῖς ἑαυτῶν διακρίσεσιν, ἅμα νοητοὶ καλεῦνται, καὶ νοεροί. πληρούμενοι μὲν ὑπὸ τῶν πρώτων νοητῶν, πληροῦντες δὲ αὖ νοερούς. καὶ γὰρ αὖ νοητοὺς, οὐχ ὡς τῷ νῷ συστοίχους, νοητοὺς ἐλέγομεν. ἄλλο γάρ τὸ ἐν τῷ νῷ νοητὸν, καὶ ἄλλο τὸ παρακλινὲς τῶν νοερῶν θεῶν, καὶ οὐκ κατὰ τὴν ζωὴν θεοὺς, οὐχ ὡς συμπληροῦντας τὸν νοῦν, οὐδ' ὡς κατὰ τὴν νοεραν νόησιν ἱδρυμένους, καὶ παρέχοντας τῷ νῷ μὲν, τὸ νοεῖν, νοητῷ δὲ, τὸ νοεῖσθαι, νοητοὺς ὁμοῦ προσαγορεύομεν, καὶ νοεροὺς, ἀλλ' ὡς ὑποστάντας μὲν ὑπὸ τῶν νοητῶν μονάδων, πάσας ἢ τὰς νοερὰς ἑβδομάδας ἀπηγωνῶντας. κἀτῶ μὲν νοητῷ φωτὶ καταλαμπομένους, καὶ αἰτίαν ἢ ὑφιστικὴν, τῶν νοερῶν προϋπαρχόντας, ἀξιοῦμεν κοινῇ προσονομάζειν, ὑπὸ τῶν ἀκρων συνάπτοντες τὰ ὀνόματα, καθάπερ δὴ καὶ αὐτοὶ συναγαγὸν

constantes verò antecedentium causarum essentias ostendere, & explicare. Talis enim est imparticipabilis Vita, definiens & ipsum primò Ens, & ipsam Mentem, & ipsa quidem ipsum Ens participans, participata verò ab ipsa Mente. Hoc autem idem est, ac si dicas, ipsam quidem Intelligentiam à mente-percepto repleri, ipsam verò Mentem à se replere. Ipsum enim Ens, est mente-perceptum. Ipsa verò Vita, *est* Intelligentia. Et ipsum quidem Ens, per Essentiam divinam figuratur. Vita verò per facultatem. Ipsa vero Mens per mente-perceptam Mentem. Hæc enim per proportionem inter se altera alteris respondent. Ut enim ipsum Ens ipsi Essentiæ per proportionem respondet, sic ipsa Mens ipsi Enti. Et ut facultas mente-percepta utriq; extremo *per proportionem respondet*, sic etiam ipsa Vita ipsi mente-percepto, & ipsi Menti. Et quemadmodum ipsa facultas ab Uno quidem, & ab Essentia progignitur, cum ipso verò Uno constituit ipsius Entis naturam, sic etiam ipsa Vita progreditur quidem ex ipso Ente, aliam, *atque diversam* facultatem ab illa, quæ est in ipso Ente, constituens. Quemadmodum etiam ipsum Unum, quod est ante ipsum Ens, Unitatem à se *manantem* ipsi Enti dat, sic etiam ipsa Vita *suam* hypostasin ante Mentem sortita, Vitam intellectualem procreat. Et enim ipsum verè Ens, & ipsum Mente-perceptum, quod antecedit reliqua, & ipsi Vitæ, & ipsi Menti suppeditat Unitatem. Imparticipabilis igitur Vita, quæ tamen est particeps mente-perceptarum Unitatum, est secunda post ipsum Ens, & procreatrix imparticipabilis Mentis, & istam medietatem, *hoc medium* complens, & vinculum continens & mente-perceptorum, & intellectualium, à Diis collustratur, secundam quidem Unitatem sortitis, illius occultæ mente-perceptorum hypostaseôs, antecedentibus verò, propter causam, illam intellectualium discretionem. Illud enim unicum, & individuum, quod est in mente-perceptis, & illud simplex, & primarium, *quod est in iis*, per horum medium in multitudinem, & discretionem, & inenarrabilem divinorum ordinum explicationem *desinit, & hic* subsidit, *atque subsistit*.

Quamobrem (ôpinor) cum etiam medii sint inter mente-perceptos, & intellectuales Deos, illi, qui Vitam continent infinitam, & qui suis divisionibus invehuntur, simul mente-percepti, & intellectuales vocantur. Et implentur quidem, à primis mente-perceptis. Implent verò, intellectuales *Deos*. Etenim illos mente-perceptos, non ut Menti cognatos, *& ex eodem genere procreatos*, menteperceptos appellabamus. Aliud enim est id, quod est in Mente mente-perceptum, & aliud est id, quod intellectuales Deos producit, & illos Deos, qui propter Vitam *sunt*, nõ quòd ipsam Mentem compleant, neque quòd propter intellectualem intelligentiam *in hoc ordine* sint collocati, & præbeant ipsi quidem Menti, ipsum intelligere, ipsi verò mente-percepto *suppediteni* ipsum intelligi, mente-perceptos, simul & intellectuales: sed ut eos, qui subsistunt quidem, á mente-perceptis Unitatibus *manantes*, omnes verò hebdomadas procreant. Et, cùm mente-percepta quidem luce collustrentur, propter vero causam *rerum* procreatricem, sint ante *Deos* intellectuales, volumus *ipsos* communiter appellare, á summis nomina *deducta* connectentes, quemadmodum etiam ipsi proprietatem universorum collectricem, *& conciliatricem* in divinis ordinibus sunt-sortiti. Perspicuum igitur *est*, quòd propter hoc mediũ *isti Dij* subsistunt, & cum mente-perceptis Diis sunt conjuncti, cum illi singulariter, simul & tripliciter subsistant. Nam mente-perceptæ Trinitates, ut cum ipsa quidem summa, & ex omnibus exempta Unite *comparatæ*, sunt Trinitates. Ut verò *collatæ* cum divisa Trinitatum essentia, sunt Unitates, quæ Trinitates universas à se *manantes* ostendunt. Mente-perceptis igitur in triplici progressu à singulari essentia nõ recedentibus, *nec ab ea deficientibus*, ipsi mente-percepti, & intellectuales Dii, tripliciter subsistent, ipsarum Unitatum discretionem in seipsis demonstrantes, & per divinam diversitatem in multitudinem, & facultatum, & essentiarum varietatem prodeuntes. Quæ enim ab uno, *primoque* principio longiùs *distantia* subsistunt, multiplicãtur magis, quàm illa, quæ sunt ante ipsum *primum principium*. Et ipsis quidem facultatibus minuuntur, & secundorum comprehensionibus, numeris verò pluribus, & ab Unitate longiùs distantibus, dividuntur, & illam Unitatem *rerum* primariarũ causam relinquunt, *atq; negligunt*, ipsam varietatẽ cum illorum occulta essentia commutantia. Secundùm igitur istam rationem, ipsa quoq; mente-percepta, & intellectualis *discretio est* amplior ipsà mente-percepta discretione, & hàc *major est* ipsa intellectualis. Et harum *discretionum* rursus ipsæ particulares ordinum-distinctiones, multo majorem divisionem sunt-sortitæ. Quamobrem etiam Deorum multitudinem nobis ostendunt incomprehensam *esse* numeris intra Decadem *comprehensis*, & ipsorum proprietates inenarrabiles esse *demonstrant*, & primis animorum nostrorũ notionibus inexplicabiles, & solis ipsis Diis, & ipsorum autoribus manifestas. Tales igitur sunt ipsi mente-percepti, & intellectuales Dii, & talem sortiti-sunt proprietatem, quæ summa, *vel, ipsas extremitates* continet, & antecedentia quidem patefacit, secunda verò convertit, *& ad primum principium reducit*.

Et illos quidem *Deos*, qui sunt ante ipsos, mente-percipiunt. Ab illis verò Diis, qui sunt post ipsos, mente-percipiuntur. Quamobrem etiam Timæus ipsum perfectum animal, omnium eorũ, quæ mente-perficiuntur, pulcherrimum esse statuit, quòd videlicet & post illa sint Entia, quæ mente-percipiuntur, quorum illud *animal perfectum* est pulcherrimum, quippe quòd *cæteris Entibus* sit superius, *& excellentius*, & ipse finis primorũ mente-perceptorum, quòd hæc post illud intellectualiter subsistant. Secundùm igitur istam rationem, primi intellectuales Dii, sunt etiam mente-percepti. Neque verò nos hæc aliunde allata, Platoni attribuimus: sed argumentis ab ipso sumptis dicimus. Hoc autem etiam ex sequentibus erit dilucidius.

[* Quomodo à mente-perceptis Diis *manantes* subsistant mente-percepti & intellectuales Dii. Et quomodo *intellectuales Dij* per communionem conjungantur cum mente-perceptis Diis.

ἔλαχον τῶν ὅλων ἐν τοῖς θείοις διακόσμοις ἰδιότητα. δῆλον οὖν ὅτι κατὰ τὴν μεσότητα ταύτην ὑποστάντες, καὶ συνεχεῖς ὄντες τοῖς νοητοῖς θεοῖς, ἐκείνων μοναδικῶς, ἅμα καὶ τελαδικῶς ὑφεστηκότων. αἱ μὲν νοηταὶ τελάδες, ὡς μιᾶς τῆς ἀκροτάτης, καὶ τῶν πάντων ἐξηρημένης ἑνώσεις, τελάδες εἰσὶν. ὡς δὲ πρὸς τὴν διηρημένην τῶν τελάδων οὐσίαν, μονάδες αὖ εἶεν, ἀφ' ἑαυτῶν τὰς ὅλας τελάδας ἐκφαίνουσαι. τῶν γοῦν νοητῶν ἐν τῇ τελαδικῇ προόδῳ τῆς ἑνιαίας ὑπάρξεως ὄντων ἀπόστατων, οἱ νοητοὶ, καὶ νοεροὶ θεοὶ, τελαδικῶς ὑποστήσονται, τὴν τῶν μονάδων διάκρισιν ἐν ἑαυτοῖς ὑποδεικνύμενοι, καὶ διὰ τῆς ἐπιστροφῆς τῆς θείας εἰς πληθος προϊόντες, καὶ δυνάμεων, καὶ οὐσιῶν ποικιλίαν. τὸ γὰρ πορρώτερον ὑφιστάμενα τῆς μίας ἑνάδος πληθύνεται τῶν πρὸ αὐτῆς μᾶλλον. καὶ ταῖς μὲν δυνάμεσιν ἐλαττοῦνται, καὶ ταῖς τῶν δευτέρων περιοχαῖς. ἀριθμοῖς δὲ πλέοσι καὶ τῆς μονάδος πλέον ἀφεστηκόσι διαιροῦνται, καὶ τὴν ἕνωσιν ἀφιᾶσι τῶν τῶν πρωτουργῶν αἰτίαν, τὴν ποικιλίαν αὐτὴ τῆς ἐκείνων κρυφίας ὑπάρξεως ἀλλαττόμενα. καὶ δὴ τοῦτον τὸν λόγον, καὶ τῆς νοητῆς διακρίσεως πλέων ἡ νοητὴ, καὶ νοερὰ, καὶ ταύτης ἡ νοερά. καὶ τούτων πάλιν αὖ μείζων διακοσμήσις, πολλῷ μείζονα τὴν διαίρεσιν ἔλαχον. ὥστε καὶ πληθος ἡμῖν ἐκφέρουσι θεῶν, ἀπείρητον τοῖς ἐπὶ δεκάδι ἀριθμοῖς. καὶ τὰς ἰδιότητας αὐτῶν ἀνεξηγήτους εἶναι, καὶ τῶν ἡμετέρων διανοιῶν ἀπειρήτους, καὶ μόνοις αὐτοῖς καταφανεῖς τοῖς θεοῖς, καὶ τοῖς ἑαυτῶν αὐτουργοῖς. τοιοῦτοι μὲν οὖν εἰσὶν οἱ νοητοὶ, καὶ νοεροὶ θεοὶ, καὶ τοιαύτην ἔλαχον ἰδιότητα, συνεκλικλὼ τῶν ἄκρων, καὶ τῶν μὲν πεπηγυμένων ἐκφαντικλεῖ, τῶν δὲ δευτέρων διπτερεπικλεῖ.

Νοοῦντες μὲν οὖν πρὸ αὐτῶν. νοούμενοι δὲ ὑπὸ τῶν μεθ' αὐτοὺς θεῶν. διὸ καὶ ὁ Τίμαιος τῶν τε νοουμένων κάλλιστον εἶδέναι πάντων ὑπάρχειν τὸ παντελὲς ζῷον, ὡς αὖ καὶ τῶν μετ' ἐκεῖνα δηλαδὴ νοουμένων ὄντων, ὧν ὑπερέχον ἐκεῖνο κάλλιστον ᾖ, καὶ πέρας αὐτὸ τῶν πρώτων νοητῶν, ὡς τῶν μεθ' αὐτὸ νοερῶς ὑφεστηκότων. καὶ κατὰ πύτον ἄρα τὸν λόγον οἱ πρῶτοι νοεροὶ θεοὶ, καὶ νοητοὶ τυγχάνουσιν ὄντες, καὶ οὐχ ἡμεῖς ταῦτα φέροντες ἀλλαχόθεν τῷ Πλάτωνι προσαγομεν, ἀλλὰ παρ' αὐτοῦ τὰς ἀφορμὰς λαβόντες λέγομεν. τοῦτο μὲν οὖν καὶ ἀπὸ τῶν ἑπομένων ἔσται σαφέστερον.

[* Πῶς ὑπὸ τῶν νοητῶν θεῶν ὑπόστασιν οἱ νοητοὶ, καὶ νοεροὶ θεοί. καὶ πῶς κοινωνοῦσι τοῖς νοητοῖς θεοῖς.

Universidad de Deusto
Biblioteca

κεφάλαιον β'.

Πως δὲ αὖ προῆλθον ὁπὸ τῶν νοητῶν Θεῶν οἱ τὸ τῆς ζωῆς πλάτος τῆς ἀμεθέκτου καταλάμποντες, ἐφεξῆς τοῖς ἀριθμοῖς διέλθωμεν. τῶν μὲν νοητῶν, μονοειδῶς μὲν, τὰ πεπληθυσμένα, κρυφίως δὲ, τὰ διηρημένα, τὴν ἢ, μικίλαν ἑνάδα τῶν ὄντων, κατὰ ἕνα θαυμαστὸν ἀπλότητος ὑποσχόντα ἐν ἑαυτοῖς ἱδρυσαμένων, οἱ πρῶτοι τὴν ἕνωσιν αὐτῶν τὴν ἀδιάκριτον, καὶ τὴν ἄγνωστον τῆς ἐν αὐτοῖς ὑπαρξέως ἐκφώναντες, τῇ δυνάμει τῇ νοητῇ, καὶ τῇ ζωῇ τῇ οὐσιώδει, τῆς γονίμου τῶν ὅλων θεότητος ἐμπλησθέντες, δευτέραν μετ' ἐκείνους ἐκπληρώσαντο βασιλείαν, ἑαυτοὺς μὲν παράγοντες ἀεὶ, καὶ τελειοῦντες, καὶ σωέχοντες, δεχόμενοι δὲ καὶ τὴν ἀπ' ἐκείνων κρυφίαν ἀποχύνησιν. καὶ παρὰ μὲν τῆς νοητῆς δυνάμεως, γνωτικὴν τῶν αὐτῶν ἰδιότητα λαβόντες. παρὰ δὲ τῆς ζωῆς τὴν νοητὴν, καὶ αὐτίαν ἐν τῷ νοητῷ περιπαρχούσης, τὴν ὑπερωμένην αὐτῆς φύσιν παραδεξάμενοι.

Καὶ γὰρ ἡ ζωὴ, πρώτως μὲν ἔστιν ἐν τοῖς νοητοῖς. δευτέρως δὲ, ἐν τοῖς νοητοῖς, καὶ νοεροῖς. καὶ τρίτῳ ἀποφαίνει, ἐν τοῖς νοεροῖς, καὶ αὐτίαν μὲν ἐν τοῖς πρώτοις ὑπαρχουσι, κατ' οὐσίαν δὲ, ἐν τοῖς μέσοις, καὶ μεθέξιν δὲ ἐν τοῖς ἐσχάτοις. προέρχονται τοίνυν ἐκ τῶν νοητῶν οἱ πρῶτοι νοεροὶ Θεοὶ, πληθύναντες μὲν τὴν ἕνωσιν αὐτῶν, ἐκφαίνοντες δὲ, τὴν ἀποκρυφον ὑπαρξιν, πολλαπλασιάζοντες δὲ τὰς ἑνιαίας δυνάμεις, γονίμοις δὲ καὶ σωεκλεκτοῖς, καὶ τελεσιουργοῖς αὐτίαις ἀφομοιοῦντες ἑαυτοὺς πρὸς τὰς οὐσιώδεις, καὶ ὁλοτελεῖς, καὶ πανπελέους τῶν νοητῶν ὑπεροχάς. τρεῖς γὰρ ἦσαν ἐν ἐκείνοις πρωτουργοὶ δυνάμεις. ἡ μὲν οὐσιοποιὸς τῶν ὅλων. ἡ δὲ, μετεχητικὴ τῶν πληθυομένων. ἡ δὲ εἰδοποιὸς τῶν ἀποπληρωμένων ἁπάντων.

καὶ κατὰ ταύτας αἱ νοητὴ, καὶ νοερὰ δυνάμεις ὑφεήκασιν. ἡ μὲν, ζωοποιὸς τῶν δευτέρων, αὐτῷ τῷ εἶναι, κατὰ ἕνα νοητὸν περιοχέων. Ἡ δὲ, σωεκλεκτικὴ πάντας ἐν διηρημένοις, καὶ τὸ νοητὸν μέτρον ἁπλώμασι τοῖς τῆς ἑνώσεως τῆς μιᾶς ἀπολειπομένοις. ἡ δὲ, τὸ, τε ὀχῆμα, καὶ τὸν μορφὸν, καὶ τὴν τελειότητα τοῖς πᾶσι χορηγοῦσα. κατὰ πάσας ἄρα τὰς νοητὰς αἰτίας ἀπεγεννήθησαν αἱ νοητὴ, καὶ νοεραὶ Δημιουργίαι τῶν Θεῶν. ἐκ μὲν τῆς δυνάμεως, τὴν ἰδιότητα τῆς προόδου λαχοῦσαι. ἐκ δὲ τῆς ζωῆς, τὴν ἐξηρημένην αὐτῶν ἑνάδα μοίραν ὑποδεξάμεναι. σύζυγον γὰρ ἡ ζωὴ, τῇ δυνάμει. καὶ γὰρ ἡ ζωὴ, καθ' αὐτὸν ἄπειρον. ἐπεὶ καὶ πᾶσα κίνησις σωυπάρχουσαν ἔχει τὴν ἑαυτῆς φύσιν τὴν ἀπειρίαν. καὶ ἡ δυνάμις ἀπείρως γονιμὴ τῶν ὅλων. ἐκ δὲ τῆς τριαδικῆς τῶν νοητῶν ὑποστάσεως, τὴν εἰς πρώτα, καὶ μέσα, καὶ τελευτάια διανομὴν περιλαβοῦσαι.

CAPUT II.

Vomodo verò etiam prodierint â mente-perceptis Diis, illi, qui vitæ impartícipabilis latitudinem, *& amplitudinem* colluſtrant, deinceps poſt ea, quæ dicta ſunt, perſequamur. Mente-perceptorum igitur, uniformiterquidem ea, quæ ſunt multiplicata, occultè verò, ea, quæ ſunt diviſa, varia verò Entiũ genera, per quandam admirabilem ſimplicitatis excellentiam, quam in ſe ipſis collocarunt, *atque fundarunt*, primi *Dij* ſuam Unitatem indiſcretam, & ignotam hypoſtaſeôs in ſe *exiſtentis* poſtquàm patefecerunt per facultatem mente-perceptam, & per vitam eſſentialem, fœcunda rerum univerſarum abundantia repleti, ſecundum ab illis regnũ ſunt ſortiti; *vel, ſecundum poſt illos regnum ſunt adepti*, ſe-ipſos quidem producêtes ſemper, & perficientes, & continentes, accipientes verò ab illis etiam occultam procreationis vim. Et à facultate quidem mente-percepta, proprietatẽ omniũ generaticem acceperunt. A vita verò mente-percepta, quæ propter cauſam in mẽte-percepto priùs-exiſtit, ſubſtratam ipſis naturam acceperunt.

Etenim ipſa Vita, primò quidem, eſt in ipſis mente-perceptis, deinde verò, in mente-perceptis, & intellectualibus. In tertio verò gradu *eſt* in intellectualibus, propter cauſam quidem, in primis exiſtens, propter eſſentiam verò, in mediis, propter communionẽ verò, in extremis. Progrediuntur igitur ex mente-perceptis primi intellectuales Dii, multiplicantes quidem ſuam Unitatẽ, patefacientes verò *ſuam* occultam eſſentiam, multiplicantes verò ſingulares facultates, fœcundis verò, & *alias inferiores cauſas* continentibus, & rerum perfectricibus cauſis aſſimilantes, *ſive, ſimiles reddentes* ſe-ipſos ad eſſentiales, & integras, & perfectas mente-perceptorum excellentias *accedunt, quibus ornantur*. Tres enim erant in illis primariæ facultates. Una quidem, quæ rerum univerſarum eſſentiam creat. Alia verò, quæ metitur ea, quæ multiplicantur. Alia verò, quæ rerum omnium, quæ generantur, formam procreat.

Et ſecundùm, *ac per* iſtas *facultates*, illæ mente-perceptæ, & intellectuales facultates ſubſiſtunt. Una quidem, quę propter ipſum eſſe, vitam ſecundorum *Entium* procreat, per quandam mente-perceptam comprehenſionem. Alia verò, continet omne diviſum, & mente-perceptam menſuram illuſtrat, ipſis Unitatis unius reliquiis. Alia verò, & figuram, & formam, & perfectionem *rebus* omnibus ſnppeditat. *Ergo propter omnes mente-perceptas cauſas, illi mente-percepti, & intellectuales Deorum ordines procreati-ſunt. A facultate quidem, ipſam progreſſus proprietatem ſortiti. A vita vero, pendentem ex ipſis, ipſius Entis partem ſuſcipientes. Vita enim eſt ipſi facultati conjuncta. Etenim ipſa Vita per ſe eſt infinita. Quoniam & omnis motus cum ſua natura ſimul exiſtentem infinitatẽ habet. Et infinitatis facultas *eſt rerum* univerſarum generatrix. A triplici vero mente-perceptorum hypoſtaſi, illam in prima, & media, & ultima diſtributionem accipiunt.

* Nota.

Omnia

Omnia enim triplici progreſſu *contineri, ac* retineri oportebat, & ante omnia, illa mente-percepta, & intellectualia genera Deorum. Quoniam enim media univerſorum ſubſiſtunt, & primorum ordinum vinculum complent, propter quidem ſuam ſummitatem *& excellentiam*, aſſimilantur ipſis mente perceptis. Propter verò finem, ipſis intellectualibus. Et partim quidẽ, ſunt mente-percepta, partim verò, intellectualia. Ubiq; enim, *& ſemper* ipſi divinorum generum progreſſus, per continuam ſimilitudinem procreatur. Et prima, quæ ſunt ante *poſteriora*, & inferiora, conjuncta ſunt cum ipſis præexiſtentium cauſarum finibus. Cum autem ſint mente-percepta & intellectualia, & prima in mediis, & extrema, neceſſe eſt & ipſam medietatẽ, quæ continet iſta, eſſe, ſecundùm, *& propter* quam & præcipuè horum Deorum proprietas apparet. Ipſum enim mente-perceptũ, ſimul & intellectuale, modò quidem, abundat in altero, modò verò, æqualiter particeps eſt utriuſq;, *& cũ utroq; per æqualem communionem conjungitur*. Mirabilis igitur continuatio, *perpetuaq; ſeries* ipſius progreſſus divinorum ordinum ex his exorta apparuit. Nam ipſe quidem mente perceptorum finis eſt intellectualis: ſed ut in mente-perceptis. Ipſa verò ſummitas ipſorum mente-perceptorum, & intellectualium, mentepercepta quidem eſt: ſed iſtam proprietatẽ habet vitaliter, *& viviſicè*. Et rurſus, ipſe quidem mente-perceptorum, & intellectualium finis, *eſt* intellectualis, ſed vitaliter, *& viviſicè*.

Intellectualium verò principium, eſt mente-perceptum, & intellectualibus Diis præeſt: ſed ipſum mente-perceptum habet intellectualiter. Atq; ita omnia divina genera connexionem indiſſolubilem, & communionem, & amicitiam mirabilem, & ſummiſſionem egregiè-ordinatam, & excellentiam ſortita-ſunt, unam quidem, ordine collocatam, aliam verò, *ex ordine* exemptam. Et ſemper id, quod progreditur, conjunctum eſt cum eo, quod producit *id, quod ex eo progreditur*. Et cum firmâ in ipſis cauſis collocatione, *ſtabiliq; ſede in cauſis fundatâ*, ipſa ſecunda progreſſum ab ipſis faciunt. Et unica eſt ſeries, & cognatio *rerum* omniũ. Nam ſemper ſecunda, ab illis, quæ ſunt ante ipſa, *i. e. à primis, manant, &* per ſimilitudinem ſubſiſtũt. Quónam igitur modo à mente-perceptis Diis *manantes* ipſi mente-percepti, & intellectuales Dii ſe-ipſos patefaciant, *ac oſtendant*, per hæc ſit commonefactum.

[* Quænam ſit mente-perceptorum, & intellectualium Deorum ſecundùm Trinitates diviſio. Et quænám ſit iſtarum Trinitatum immutatio, *ſive, commutatio* cum mentepercepti s Trinitatibus.]

CAPUT III.

Vomodo autem etiam *Dij ex Trinitatibus* progreſſi dividantur, & quam differentiam horum *Deorum* Trinitates ſortitæ ſint, cum mente-perceptis *Trinitatibus collatæ*, deinceps dicamus. Dividuntur igitur & iſti *intellectuales Dij* trifariam, ſecundùm modum *ſupra* dictum. Cum ipſo enim mente-percepto, per ſuam ſummitatem ſeſe conjungentes.

Πάντα γὰρ ἔδει τῇ τριαδικῇ κατέχεσθαι προόδῳ, καὶ πρὸ τῶν πάντων, τὰ νοητὰ, καὶ νοερὰ γένη τῶν Θεῶν. διόπερ γὰρ δὴ μέσα τῶν ὅλων ὑφέστηκε, καὶ συμπληροῖ τὸν τῶν πρωτίστων διάκοσμον σύνδεσμον, κατὰ μὲν τὴν ἀκρότητα τὴν ἑαυτῶν, ὁμοιοῦται τοῖς νοητοῖς. κατὰ δὲ τὸ πέρας, τοῖς νοεροῖς. καὶ τῇ μὲν ἐστι νοητὰ, τῇ δὲ, νοερά. παντάχοῦ γὰρ αἱ πρόοδοι τῶν θείων γενῶν, διὰ ὁμοιότητος ἀποφαίνωνται σωεχούς. καὶ τὰ πρῶτα τῶν καταδεεστέρων, σωλεύοντα τοῖς τέλεσι τῶν προυπαρχόντων αἰτίων. νοητῶν δὲ ὄντων, καὶ νοερῶν, τῶν τε πρώτων ἐν τοῖς μέσοις, καὶ τῶν ἐσχάτων, ἀναγκη καὶ τὴν τούτων ἑνιαίαν σωεκλεκτικὴν μεσότητα, καθ' ἣν δὴ καὶ διαφερόντως ἡ τούτων ἰδιότης ἀναφαίνεται τῶν Θεῶν. τὸ μὲν νοητὸν, ἅμα καὶ νοερὸν, οὗ μὲν, πλεονάζει θάτερον, οὗ δὲ, ἐξίσου κεκοινώνηκεν ἀμφοῖν. θαυμαστὴ δὴ οὖν ἐκ τούτων ἡ σωέχεια προέρχεται τῆς προόδου τῶν θείων διακόσμων. τὸ μὲν γὰρ πέρας τῶν νοητῶν, νοερὸν ἐστὶν, ἀλλ' ὡς ἐν νοητοῖς. ἡ δὲ ἀκρότης τῶν νοητῶν, καὶ νοερῶν, νοητὴ μὲν ἐστιν, ἀλλὰ τὴν ἰδιότητα ταύτην ἔχει ζωϊκῶς. καὶ αὖ πάλιν, τὸ μὲν τῶν νοητῶν, καὶ νοερῶν τέλος, νοερὸν, ἀλλὰ ζωϊκῶς.

Ἡ δὲ ἀρχὴ τῶν νοερῶν, νοητὴ, καὶ προέστηκε τῶν νοερῶν Θεῶν, ἀλλὰ τὸ νοητὸν ἔχει νοερῶς. καὶ οὕτω δὴ τὰ θεῖα γένη πάντα, συμπλοκὴν ἀδιάλυτον ἔλαχε, καὶ κοινωνίαν, καὶ φιλίαν θαυμασίαν, καὶ ὕφεσιν εὐκτὸν, καὶ ὑπεροχὴν τὴν μὲν, σωτεταγμένην, τὴν δὲ ἐξηρημένην. καὶ ἀεὶ τὸ πρεῖον, σωεχὲς ἐστὶ τοῦ πέρατος. καὶ μετὰ τῆς ταυτότητος ἐν τοῖς αἰτίοις ἱδρύσεως, ποιεῖται τὰ δεύτερα τὴν ἀπ' αὐτῶν πρόοδον. καὶ μία σειρὰ, καὶ συγγένεια τῶν πάντων. ἀεὶ τῶν δευτέρων ἀπὸ τῶν πρὸ αὐτῶν διὰ ὁμοιότητος ὑφισαμένων. πόθεν μὲν οὖν πρότερον ἀπὸ τῶν νοητῶν Θεῶν ἐκφάνουσιν ἑαυτοὺς οἱ νοητοὶ καὶ νοεροὶ Θεοὶ, Δημιουργοὶ τούτων ὑπομενῶ.

[* Τίς ἡ τῶν νοητῶν, καὶ νοερῶν Θεῶν κατὰ τὰς τριάδας διαίρεσις. καὶ τίς ἡ τῶν τριάδων τούτων ἐξαλλαγὴ πρὸς τὰς νοητὰς τριάδας.]

κεφάλαιον γ'.

Πῶς δὲ αὖ προελθόντες διαιροῦνται, καὶ πόθεν διαφορὰν ἔλαχον οἱ τούτων τριάδες πρὸς τὰς νοητὰς, μετὰ ταῦτα λέγωμεν. μείζονος μὲν δὴ καὶ οὕτω τριχῇ καὶ τὸν εἰρημένον τρόπον. τῶν μὲν νοητῶν, Δημιουργῶν ἑαυτῶν ἀκρότητα ἀποφαίνοντες.

Universidad de Deusto
Biblioteca

τῷ δὲ νοερῷ, Διὰ τῆς πλοτητος. τῷ δὲ μέσῳ συνδέσμῳ τῶν ἄκρων, τῶν συναμφοτέρων ἐξίσου λαχόντες ἰδιότητα, καὶ διατείνοντες ἐπ' ἄμφω πρός νοητὰ, καὶ νοερὰ γένη τῶν Θεῶν, ὡσπερεί κέντρου τῶν διπλῶν τούτων διακόσμων συνέχοντος τὴν κοινωνίαν τῶν ὅλων ἑνοειδῶς. καὶ διόλου καὶ ἐν τούτοις ἐστὶ τὰ πάντα ζωϊκῶς, ὡσαύτως ἐν τοῖς μετὰ τούτων νοητῶς, κἀν τοῖς ὑπὸ τούτων, νοερῶς, ἡ οὐσία, καὶ ἡ ζωὴ, καὶ ὁ νοῦς.

Ἡ μὲν, τὸ νοητὸν οὐσία τῆς ζωῆς. ἡ δὲ, τὸ μέσον, ἅμα καὶ τῆς τελείας ταὐτης ἰδιότης. ὁ δὲ νοῦς, τὸ ἔσχατον, καὶ τὸ τοῖς νοεροῖς παρεχόμενον ἐπιστρεφῶς ἐπιχορηγοῦν. πάντων οὖν ὅλων καὶν τούτοις τοῖς Θεοῖς, διαίρεσις ἔσται πρώτων τε, καὶ μέσων, καὶ τελευταίων γενῶν. καὶ τρίτον, ὅτι καὶ τὴν ζωὴν μένειν τε, καὶ προϊέναι δεῖ, καὶ πρὸς τὰς ἀρχὰς ἐπιστρέφειν. ἐπεὶ καὶ τῶν ὅλων ἡ μὲν πρώτη τριὰς ἑδράζειν ἐλέγετο τὰ πάντα, καὶ πρὸ τῶν ἄλλων τὴν δευτέραν τριάδα. μένει γοῦν ὁ αἰὼν ἐν αὐτῇ σαφῶς. ἡ δὲ μετ' ταύτην, προόδου, καὶ κινήσεως, καὶ τῆς κατ' ἐνέργειαν ζωῆς τοῖς ὅλοις χορηγός. ἡ δὲ τρίτη, τῆς ὑπὸ τὸ ἓν ἐπιστροφῆς, καὶ τῆς τελεότητος σωτηριούσης τὰ δεύτερα πάντα πρὸς τὰς ἑαυτῶν ἀρχάς. ἀνάγκη τοίνυν θεοὺς νοητοὺς, καὶ νοεροὺς Θεοὺς, πρώτως μετέχειν τῶν τριττῶν τούτων διακόσμων, καὶ μένειν μὲν εἰς τὴν ἀκρότητα τὴν ἑαυτῶν.

προϊόντας δ' ὁπωσδήν, καὶ διατείνοντας ὅλη πάντα, πάλιν ἐπιστρέφειν εἰς τὴν νοητὴν πρωτιστὴν, καὶ συνάπτειν τῇ τῆς ὑπερβολῆς ἑνώσεως αὐτῶν ἀρχῇ τὸ πέρας τῆς ὅλης προόδου. Μεμίχθωσαν μὲν οὖν (ὅπερ ἔφθη) τελικῇ· καὶ ἔστι μὲν, οὐσία αὐτῶν τὸ πρῶτον, ζωὴ δὲ, τὸ μέσον, νοῦς δὲ, τὸ ἔσχατον. Ἑπτὰ δὲ ἑκάστου τῶν τελῶν τούτων τέλειός ἐστι, καὶ μετέχει τῶν νοητῶν μονάδων, τῆς οὐσίας λέγω τῆς ἐκεῖ, τῆς ζωῆς τῆς νοητῆς, τοῦ νοῦ τοῦ νοητοῦ, τελεταῖς ἀζεται κατὰ τὴν μέθεξιν τῶν πρωτουργῶν αἰτίων. καὶ τὸ μὲν νοητὸν τῆς ζωῆς, οὐσίαν ἴσχει, καὶ νοῦν, καὶ ζωὴν νοητῶς. τὸ δὲ νοητὸν, καὶ νοερὸν, οὐσίαν, καὶ ζωὴν, καὶ νοῦν νοερῶς. καὶ πανταχοῦ μὲν τελὰς ἐν ἑκάστῳ τῶν τμημάτων, ἀλλὰ μετὰ τῆς οἰκείας ἰδιότητος. Τρεῖς οὖν ἡμῖν πρόδηλοι τελάδες, νοητὴ, καὶ νοερὰ, καταλαμπόμεναι μὲν ὑπὸ τῶν θείων ἑνάδων, πρόεισι δὲ πληθος ἑκάστη πανταδαπόν.

Ὅπου γὰρ καὶ ἐν τοῖς νοητοῖς πανδύναμον ἦν τὸ πλῆθος, καὶ παντέλειον, πῶς

Cum intellectuali verò, per ipsum finem *sese conjungentes*. Per medium verò vinculum, *& per mediam conjunctionem* extremorum, utramq; proprietatem æqualiter sortiti, & pertinentes ad ambo, & mente-percepta, & intellectualia Deorum genera, quasi centro duplicium horum ordinum continente communionem rerum universarum uniformiter. Et *sciendum* cúrnam & in his omnia sint vitaliter, *& vivificè*, ut in iis, quæ sunt ante hæc, *sunt per-mentis-perceptionem, quasi diceret*, mentaliter, & in iis, quæ sunt post hæc, intellectualiter, *hæc scilicet*, Essentia, & Vita, & Mens.

Ac illa quidem *Essentia*, quia est ipsum mente-perceptum ipsius Vitæ. Hæc verò *Vita, est* ipsum medium *utriusque*, simul & hujus ordinis proprietas. Ipsa verò Mens, *est hujus ordinis* extremum, & id, quod intellectualibus proximè invehitur. Cum igitur omnia sint etiam in istis Diis, divisio erit & primorum, & mediorum, & ultimorum generum. Et *illud etiam sciendum, quod est* tertium, quòd *scilicet* oporteat & ipsam vitam manere, & progredi, & ad ipsa principia reverti. Quoniam & ipsorum Entium prima quidem Trinitas omnia, & ante alia, secundam Trinitatem fundare, *& stabilire* dicebatur. Ævum igitur in ipsa constanter manet. Illa verò *Trinitas, quæ est* post istam *primam, id est, secunda verò Trinitas, est* progressus, & motus, & vitæ per actionem *existentis, rebus* universis suppeditatrix. Tertia verò *Trinitas, est suppeditatrix* reversionis ad Unum, & perfectionis convolventis, *& reducentis* omnia secunda ad sua principia. Necesse igitur est mente-perceptos, & intellectuales Deos, primò participes-esse triplicium istarum facultatum, & manere quidem in sua summitate, *summoque dignitatis, & excellentiæ fastigio.*

Inde verò progredientes, & pertinentes ad omnia, rursus reverti ad mente-perceptam speculam, *i. e. ad circumspectionem, & accuratam considerationem, quæ sit mentis operâ*, & conjungere cum ipsorum procreationis principio finem universi progressus. Dividûtur igitur *Deorum genera*, (quod *antè* dixi) trifariam. Et Essentia quidem, est ipsorum primum, Vita verò, medium, Mens verò, extremum. Quoniam autem horum trium *ordinum* unusquisq; *Deus* est perfectus, & particeps-est mente-perceptarum Unitatum, Essentiæ dico, quę *comprehenditur* illic, Vitæ mente-perceptæ, Mentis mente-perceptæ, triplicatur per communionem primarum causarum. Et illa quidem mente-percepta Vitæ facultas continet Essentiã, & Mentem, & Vitam, *quæ mentis operâ percipitur*, q. d. mentaliter. Illa verò mente-percepta, & intellectualis facultas, Essentiam, & Vitam, & Mentem intellectualiter *continet*. Et ubiq; quidem est Trinitas in unoquoq; segmento *in unaquaq; parte*: sed cum sua proprietate. Tres igitur nobis apparent Trinitates, mente-perceptæ, & intellectuales, quæ collustrantur quidem à divinis Unitatibus: sed singulæ multitudinem omnigenam complectuntur. Quando enim etiã in mente-perceptis est omnipotens, & perfecta multitudo, quomodo non multo ma-

to magis in secundis mente-perceptis *hæc ipsa multitudo* versatur, & multiplicatur, per sæcundam horum causam? Ergo unaquęq; Trinitas multitudinem facultatum, & varietatem formarum in se continet, producens mente-perceptam multitudinem in actionem, *vel, ad actum deducens*, & infinitatem generatricem mente-perceptorum patefaciens, *atq; demonstrans*. Et nos quidem proficiscentes ab illis *Diis*, qui participant *ea, quæ sunt in aliis* ipsam supereſſentialium Deorum qui participantur *ab aliis*, proprietatem invenimus. Secundùm verò rerum ipsarũ ordinem, mente-perceptæ, & intellectuales Unitates circa se progenuerunt ipsas essentias, & vitas omnes, & intellectualia genera. Et per hæc ostendunt illam ignotam ipsorum excellentiam, per se, *solam, & ab aliis separatam* servantes illam universorum causam præexistentem. Sed tres quidem *sunt*, (ut diximus) mente-perceptæ Trinitates. Tres verò *sunt* etiam illæ, quæ post has subsistunt, & ab ipsis triplicatæ per fœcundam ipsarum perfectionem apparent.

Oportet autem ipsam Trinitatis proprietatem alio modo distinguere à mente-percepta, & à mente-percepta, simul & intellectuali *Trinitate*. Nã illic quidem, unaquæq; Trinitas tertiam tantũ partem habebat ipsius Entis. Constabat enim ex fine & infinito, & ex utroque. Hoc autem erat Essentia quidem, in prima *Trinitate*. Vita verò mente-percepta, in secunda *Trinitate*. Mens verò mente percepta, in tertia. Quæ verò *sunt* ante ista *sunt* Unitates, & facultates supereſſentiales, quæ complent integras Trinitates. In mente perceptis verò, & intellectualibus unaquæq; Trinitas Essentiam, & Vitam, & Mentem habet. Una quidem *mentaliter, simul & intellectualiter: sed magis mẽtaliter, quatenus est proxima, *& conjuncta cum* primis mentalibus. Alia verò intellectualiter & mentaliter: sed magis intellectualiter, quia proximè invehitur ipsis intellectualibus. Alia verò, per æqualem portionem, utranq; proprietatem in se comprehensã habens. Ergo prima Trinitas (ut de unaquaq; *separatim* dicamus) illic quidem, est Finis, Infinitum, Essentia. Hoc enim est ipsum primò Mixtum. Hic verò, Essentia, Vita, Mens, cũ suis Unitatibus. Nam Essentia pendet ex prima Deitate, & Vita, ex secũda, & Mens, ex tertia. Et tres istæ Unitates supereſſentiales, illas primæ Trinitatis *Vnitates patefaciũt* & ostendunt. Secunda verò post istam *primam* Trinitas, illic quidem, est supereſſentialis Unitas, & facultas, & Vita mentalis, & occulta. Hic verò Essentia, & Vita, & Mens, omnia vitalia, & *vivificæ*, & ex Diis pendentia, continentibus illud unum vinculum hujus universi *mundi, & rerum universarum* ordinis. Ut enim primæ *Vnitates* unificam, *i. e. Vnites procreatricem*, mediorum generum facultatem sortitæ sunt, sic secundæ post illas *primas*, Unitates, proprietatem, quæ *res universas* continet, ante primarias causas posita habent. Tertia igitur post has *duas præcedentes*, Trinitas, illic quidem, est Unitas, & Facultas, & Mens mentalis. Hic verò *sunt* supereſſentiales Dii tres, qui mentalium, & intellectualium Deorum finem concludunt, & qui

* Has voces, Mentalis, & Mentaliter, (i. e. mente-percept⁹, &, per-mentis-percepti onem,) quamvis non sint elegãtes, nec pure Latinæ, cũ Scholasticis tamen & hic, & alibi, brevitatis causâ, cum bona Lectorum venia, posthac liberiùs usurpare liceat. Æ. P.

πάντας νοερῶς, τὴν οὐσίαν λέγω, τὴν ζωὴν, τὸν νοῦν, καὶ τελειότητι τῆς θείας χορηγοί, μιμούμενοι τὴν παντελῆ τριάδα τῶν νοητῶν, ὥσπερ οἱ συνεκτικοὶ τὸ μέτρον τὸ νοητὸν, καὶ οἱ πρὸ τούτων αὖ τὴν ὑμνητικὴν τῶν νοητῶν αἰτίαν. οἱ μὲν οὖν τρεῖς νοητοὶ, καὶ νοεραὶ τελάδες, οὕτως ἀπεγεννήθησαν, καὶ πιστὴν ἔλαχον πρὸς τὰς νοητὰς διαφοράν.

[* Πῶς ὁ ἐν τῷ Φαίδρῳ Σωκράτης ἐπὶ τοῦτον ἡμᾶς ἀνάγει τὸν τάξιν τῶν Θεῶν.]

Κεφάλαιον ιδ'.

Ἐπὶ δὲ τὸν Πλάτωνα πάλιν ἐπανελθόντες, σωσόμεθα σπεύσωμεν, καὶ τὴν περὶ ἑκάστης τῶν τελάδων τούτων ἐπιστήμην παρ' αὐτοῦ προϋπάρχουσαν ἐπιδείξωμεν. καὶ πρῶτον λαβώμεθα τῶν ἐν Φαίδρῳ γεγραμμένων, καὶ θεωρήσωμεν ἀπ' αὐτῶν τῶν δι' Σωκράτους ῥημάτων, ὅπως ἡμῖν τὴν διακόσμησιν πᾶσαν ἐκφαίνει, καὶ τὰς ἐν αὐτῷ διαφοράς. λέγω δὴ τοίνυν ἐν τῷ Φαίδρῳ δώδεκα τῶν ὅλων ἡγεμόνες προέστηκεν, πάντας μὲν δεῖ ἐγκοσμίους θεοὺς, πάσας δὲ τὰς τῶν δαιμόνων ἀγέλας ποδηγετοῦντες, καὶ ἐπὶ τὴν νοητὴν ἑδρυομένους φύσιν.

Τούτων δὲ τῶν δώδεκα Θεῶν ἡγεῖται πάντων τὸν Δία, πλεῖστον ἅρμα ἐλαύνοντα, καὶ διακοσμοῦντα πάντα, καὶ ἐπιμελούμενον, καὶ ἀνάγειν πάσην τὴν ἐπομένην αὐτῷ φάλαγγα, πρῶτον μὲν, εἰς τὴν ἐντὸς οὐρανοῦ περιφορὰν, καὶ τὰς μακαρίους τῶν ἐκεῖ νοουμένων θέας τε, καὶ διεξόδους. ἔπειτα εἰς τὸ ὑπερουράνιον ἀψῖδα περιοχῶς ὑπερίστασθαι τὸν οὐρανὸν, καὶ ἐν αὐτῷ περιεχομένην, καὶ μὴ ταύτην εἰς αὐτὸν τὸν οὐρανὸν, καὶ τὸ ἔξω οὐρανοῦ, νῶτον. οὗ δὴ καὶ ἵστασθαι τὰς θείας ψυχὰς, καὶ συνεπιφερομένας τῷ οὐρανῷ θεωρεῖν τὴν ἐπέκεινα πᾶσιν οὖσαν. εἶναι γὰρ τὸ ἔξω οὐρανοῦ, τὸν ὑπερουράνιον καλούμενον τόπον, ἐν ᾧ καὶ ἡ οὐσία ἡ ὄντως, καὶ τὸ τῆς ἀληθείας πεδίον, καὶ ὁ λειμὼν, καὶ ἡ τῆς Ἀδραστείας βασιλεία, καὶ ὁ θεῖος τῶν ἀρετῶν χορὸς, καὶ δι' τῆς νοήσεως τῶν μονάδων τούτων, τρεφομένας τὰς ψυχὰς, δυναθεῖν, τῇ τοῦ οὐρανοῦ περιφορᾷ συνεπομένας.

Λέγεται μὲν οὖν ταῦτα ἐν Φαίδρῳ, τοῦ Σωκράτους σαφῶς ἐνθουσιάζοντος, καὶ μυστικῶν ἀπορρήτων πραγμάτων. δεῖ δὲ πρὸ τῶν ἄλλων διασκέψασθαι, ἵνα οὗτός ἐστιν ὁ οὐρανὸς, περὶ οὗ τὸν λόγον ποιεῖται ὁ Σωκράτης, καὶ ἐν ποίᾳ τάξει τῶν ὅλων ἵδρυται. πολὺν γὰρ εὑρόντες, καὶ τὴν ὑπερουράνιον ἀψῖδα θεασόμεθα. καὶ δὴ τὴν πρὸς τὸν οὐρανὸν ἀφέσιν, ἑκάτερον τούτων προσειλήφαμεν. τὸ μὲν, πῇ ὡς ὑπερκείμενον. τὸ δὲ, πῇ ὡς ὑπ' αὐτὸν τεταγμένον.

[* Quomodo Socrates in Phœdro nos ad hunc Deorum ordinem adducat, *ac reducat*.]

CAPUT IV.

AD Platonem autem rursus reversi, cum illo faciamus-iter, & de singulis his Trinitatibus scientiam apud ipsum præexistentem demonstremus. Et primùm assumamus ea, quæ scripta sunt in Phædro, & contemplemur ex ipsis ipsius Socratis verbis, quomodo nobis omnem ordinum-distinctionem demonstret, & differentias in ipso *Phædro comprehensas*. Dicuntur igitur in Phædro duodecim Duces *sive Principes* his universis præesse, qui omnes quidem in mundo-versantes Deos, omnesque Dæmonum greges regunt, & ad mentalem naturam eunt, *eosq; eò deducunt*.

His verò duodecim Dijs omnibus *ajunt* Jovem præesse, qui volucrem currum agit, & qui omnia in-ordinem-digerit, & curat, & adducit omnem exercitum, qui sequitur ipsum, primùm quidem, ad speculam intra Cœlum *comprehensam, & ad illam circumspectionem, & accuratam considerationem rerum, quæ sunt in Cœlo*, & *ad* illas beatas rerum illic mente-perceptarum contemplationes, & *earum* explicationes. Deinde ad illum subcœlestem fornicem, qui proximè succingit ipsum cœlum, & qui in ipso continetur, & post istum *fornicem, deducit totum exercitum* in ipsum Cœlum, & *in* ipsius Cœli dorsum. Vbi etiam *tradunt* stare divinas animas, &, dum unà cum ipso Cœlo feruntur, contemplari omnem superiorem Essentiam, *quæ est supra Cœlum*. Ante Cœlum verò *dicunt* esse locum illum, qui supercœlestis vocatur, in quo etjam *est* illa Essentia, quæ verè *est Essentia*, & veritatis campus, & pratum, & Adrastiæ regnum, & divinus virtutum Chorus, & per istarum Unitatum *contemplationem*, & intelligentiam, *atq; notionem, ajunt* animas nutritas, voluptatibus-indulgere, Cœli circumvectionem comitantes.

Hæc igitur in Phædro dicuntur, ubi Socrates apertè divini-numinis-afflatu-loquitur, & res mysticas, *arcanasq;* tangit, *& tractat*. Oportet autem ante alia considerare, quòdnam sit hoc cœlum, de quo Socrates verba facit, & in quo Entium ordine sit-collocatum. Hoc enim invento, & ipsum subcœlestem fornicem contemplabimur. Secundùm enim ipsam *hujus fornicis* affectionem ad Cœlum, horum utrunque assumptum est. Alterum quidem, primò supra-situm. Alterum verò, sub ipso primò collocatum, *atq; subjectum*.

Quòd

[*] Quod Cœlum, & cœlestem circumvectionem, non de sensilibus intelligere oporteat: sed de primo Cœli ordine.

CAPUT V.

QVodnam igitur *est* illud Cœlum, in quod Jupiter Deos deducit? Si igitur sensile dicamus, ut alij quidam, necesse *erit* præstantiora genera ad deteriora secundùm naturam reverti. Jupiter enim, ille Magnus in Cœlo *Princeps, &* Dux, si ad hoc Cœlum & ipse feratur, & universos *Deos* sequentes ducat, ad deteriora, & ad ea, quæ sunt post ipsum, habebit reversionem, *id est revertetur*.

Et cum ipso Jove *in eundem locum ferentur* & omnes Duces, & ex his pendentes Dij, & Dæmones. Quanquam & ipsam particularem animam idem *Socrates* in Phædro dicit perfectam insublimibus-versari, & universum mundum administrare. Quomodo igitur universarum animarum Duces ad sensile Cœlum revertuntur, & cum mentali circumspectione commutant deteriorem sortem, illi, qui per hæc universis præsunt, ut illis etiam, qui-in-mundo, versantur, absolutam, & liberam facultatem per-illuminationem-largiantur? Præterea verò, quænàm sunt illæ beatæ Deorum Intelligentiæ in isto Cœlo? Et quænam sunt explicationes illius omnis cognitionis *rerum* sensilium? Cùm nullius pretij ratio, *quæ faciat* ad mentalium Deorum *cognitionem adipiscendam*, à Platone multis-in-locis *asseratur, & allata contemnatur, &* condemnetur. Prorsus enim Dij cognoscunt ea, quæ hìc *fiunt, & sunt*, non per conversationem cum ipsis, *i.e. nõ quod cum ipsis versentur*: sed quòd ipsorum causas in se contineant. Se-ipsos igitur cognoscentes, *& considerantes*, hæc etiam per causam cognoscunt, & regunt, non intuentes in ipsa, & penetrantes in ea, quæ *à Dijs* administrantur: sed per amorem ad se deteriora convertentes. Haud igitur fas *est* ipsis Dijs, qui totum Cœlum ornant, *& ordine certo regunt*, & suâ providentiâ dignum-judicant, *eaq; cohonestant*, sub hujus circumvectione unquam esse. Neque est ulla beatitudo in contemplatione rerum sub isto Cœlo *sitarum, atq; comprehensarum*. Neque animæ ad istam *contemplationem* conversæ, *vel revertentes*, sunt de numero beatarum, & earum, quæ Deos sequuntur: sed earum, quæ cibum opinabilem cum *alimento* mentali commutant, quales esse dicit Socrates illas claudicantes *animas*, & quæ pennas, *aluq;* fregerunt, & quæ sub aquis mersæ feruntur. Quandoquidem igitur hujusmodi affectiones, animarum sunt particularium, earumque non beatarum, quomodo nos ad Imperatorios Deos referimus illam ad sensile Cœlum conversionem, *ac reversionem*? Præterea verò, animas in Cœli dorso stantes *Socrates* ab ipsa Cœli circumvectione circumagi dicit. Sed Timæus, & ille Athenienſis hospes dicit ipsas animas suis motionibus agere omnia, quæ sunt in Cœlo, & suis fa-

[* Ὅπι τὸν οὐρανὸν, καὶ τὴν οὐρανίαν περιφορὰν, οὐκ ἐπὶ τῶν αἰσθητῶν ἀκούειν δεῖ, ἀλλ' ἐπὶ τῆς πρώτης τοῦ οὐρανοῦ τάξεως.

Κεφάλαιον ε'.

Ἆρ' οὖν οὕτω ὁ οὐρανὸς, ἐφ' ὃν ἀνάγει Θεοὺς ὁ Ζεύς; εἰ μὲν δὴ τὸν αἰσθητὸν λέγοιμεν, ὥστε ἕτεροί τινες, ἀναγκαῖον τὰ κρείττονα γένη πρὸς τὰ χείρονα κατὰ τὴν φύσιν ἐπιστρέφειν. ὁ γὰρ Ζεὺς, ὁ ἐν οὐρανῷ μέγας ἡγεμὼν, εἰ πρὸς τόνδε τὸν οὐρανὸν αὐτός τε φέρεται, καὶ τοὺς ἑπομένους ἄγει συμπαρέπεσθαι, ἐπὶ τὰ καταδεέστερα, καὶ τὰ μεθ' ἑαυτὸν ἕξει τὴν ἐπιστροφήν.

καὶ μὴν καὶ Διὸς οἵδε ἡγεμόνες πάντες, καὶ οἱ τούτων ἐξηρτημένοι θεοὶ, καὶ δαίμονες. καί τοι καὶ τὴν μερικὴν ψυχὴν, ὁ αὐτὸς ἐν τῷ Φαίδρῳ λέγει τελειωθεῖσαν μετεωροπολεῖν, καὶ τὸν σύμπαντα κόσμον διοικεῖν. πῶς οὖν οἱ τῶν ὅλων ψυχῶν ἡγεμόνες, ἐπιστρέφουσιν εἰς τὸν αἰσθητὸν οὐρανὸν, καὶ τῆς νοητῆς περιωπῆς ἀλλάττονται τὴν χείρονα μοῖραν, οἱ διὰ τούτων τῶν ὅλων πορευόμενοι, ἵνα καὶ τοῖς ἐγκοσμίοις ἀπόλυτον, καὶ ἀφέτην ἐπιλάμπωσι δύναμιν; πῶς δὴ τούτοις, τίνες αἱ μακάριαι τῶν θεῶν νοήσεις ἐντὸς τοῦ οὐρανοῦ τόπου; καὶ τίνες αἱ διέξοδοι πάσης τῆς τῶν αἰσθητῶν γνώσεως; οὐδενὸς ἀξιολόγου πρὸς τὴν τῶν νοητῶν θεῶν, ὑπὸ Πλάτωνος πολλαχοῦ κατεγνωσμένου. ὅλως γὰρ οἱ θεοὶ τὰ τῇδε γινώσκουσιν, οὐ διὰ τῆς πρὸς αὐτὰ τροφῆς, ἀλλὰ τῇ πρὸς αὐτὰ ἕξει ἐν ἑαυτοῖς ἔχειν. ἑαυτοὺς οὖν νοοῦντες, καὶ ταύτην κατ' αἰτίαν γινώσκουσι, καὶ προηγεῖσθαι, οὐ βλέποντες εἰς αὐτὰ, καὶ διώκοντες τῇ τῶν διοικουμένων, ἀλλ' ἐπιστρέφοντες δ' ἔρωτι τὰ χείρονα πρὸς ἑαυτούς. οὔτ' οὖν θεμιτὸν τοῖς θεοῖς τοῖς τὸν ὅλον οὐρανὸν διακοσμοῦσι, καὶ τῆς ἑαυτῶν προνοίας ἀξιοῦσιν, ὑπὸ τὴν τούτου γένεσιν ποτὲ πεφοιτᾶκεν. οὔτε ἔστι τις μακαριότης ἐν τῇ θέᾳ τῶν ὑπὸ τὸν οὐρανὸν τούτων πραγμάτων. οὔτε αἱ πρὸς τούτῳ ἐπιστρέφόμεναι ψυχαὶ, τῶν ὑδρομένων εἰσὶ, καὶ θεοῖς ἑπομένων, ἀλλὰ τῶν τὴν δοξαστὴν τροφὴν ἀντὶ τῆς νοητῆς ἀλαθομένων, εἴας δὴ τὰς χωλευούσας εἶναι φησὶν ὁ Σωκράτης, καὶ τὰ πτερὰ θραυούσας, καὶ ὑποβρυχίους γιγνομένας. ὅταν τοίνυν τὰ τοιαῦτα πάθῃ, ψυχῶν ἔστι μερικῶν, καὶ τούτων οὐκ ὀλυμπίων, ὡς ἡμεῖς δηλονότι ἡγεμονικοὺς θεοὺς ἀναφέρομεν τὴν πρὸς τὸν αἰσθητὸν οὐρανὸν ἐπιστροφήν; ἔτι τοίνυν τὰς ψυχὰς ἐν τῷ νώτῳ τοῦ οὐρανοῦ ἑστώσας, πῶς ἀγελάζεσθαι φησὶν ὑπ' αὐτῆς τῆς τοῦ οὐρανοῦ περιφορᾶς. ὁ δὲ Τίμαιος, καὶ ὁ Ἀθηναῖος ξένος, ἄγειν φησὶ τὰς ψυχὰς πάντα τὰ κατ' οὐρανὸν, ταῖς ἑαυτῶν κινήσεσι, καὶ πᾶσα λύ-

Universidad de Deusto
Biblioteca

πλὴν ἔχειν τὰ σώματα τῆς ἑαυτῶν δωρήμασι, καὶ ζωὰς τὰς ἑαυτῶν ζωῇ πρὸς τὸν σύμπαντα χρόνον διδόναι, καὶ τοῖς σώμασι δευτερουργοὺς κινήσεως δυνάμεις. πῶς οὖν ταῦτα συνάσεται τοῖς τὸν οὐρανὸν τοῦτον ποιοῦσιν αἰσθητόν; οὐ γὰρ διὰ τὴν τοῦ οὐρανοῦ περιφορὰν αἱ ψυχαὶ θεῶνται τὰ νοητὰ, καὶ περιχορεύουσιν, ἀλλὰ διὰ τὴν αφανῆ περιπόλησιν τῶν ψυχῶν, καὶ τὰ σώματα κύκλῳ περιφέρεται, καὶ περὶ ἐκείνας ποιεῖται τὰς ἀνακυκλήσεις. εἰ μὲν οὖν τὸν αἰσθητὸν ὃν οὐρανὸν λέγῃ, τάς τε ψυχὰς συμπεπείσθαι, καὶ διαμερεῖσθαι κατά τε τὸ νῶτον, καὶ τὸ βάθος, καὶ τὴν ὑπουργίαν ἀψίδα, πολλὰ, καὶ ἄτοπα συγχωρεῖν ἀναγκαῖον.

Εἰ δέ τις νοητὸν λέγῃ τὸν οὐρανὸν, ἐφ' ὃν ἡγεῖται μὲν ὁ Ζεὺς, ἕπονται δὲ πάντες οἱ θεοὶ, καὶ μὴν τούτων οἱ δαίμονες, τῇ τε Φύσει τῶν πραγμάτων συμφώνους ἀποδώσει τὰς τοῦ Πλάτωνος ἐνθέους ὑφηγήσεις, καὶ τοῖς κλεινοτάτοις τῶν ἐξηγητῶν κατακολουθήσει, καὶ τῷ Πλωτίνῳ, καὶ Ἰαμβλίχῳ, νοητὸν εἶναι τὸν οὐρανὸν τοῦτον ἀξιοῦσιν εἶναι. καὶ πρὸ τούτων ὁ Πλάτων αὐτὸς ἐν τῷ Κρατύλῳ, τῆς ὀρφικῆς θεογονίας ἐπόμενος, τὸν μὲν Διὸς πατέρα, τὸν Κρόνον, τὸν δὲ ἀπὸ Κρόνου, τὸν Οὐρανὸν ἀποκαλεῖ. καὶ τὸν μὲν δημιουργὸν τῶν ὅλων ἀποφαίνει διὰ τῶν ὀνομάτων, τὴν περὶ αὐτῶν ἀλήθειαν μεταδιώκων. τὸν δὲ, ἀπὸ θείου νοῦ συνεκλικόν. τὸν δὲ, νάπην τῶν νοητῶν τῶν πρώτων. ἡ γὰρ εἰς τὰ ἄνω (φησὶν) ὁρῶσα ὄψις, οὐρανός ἐστιν. ὥκουν περιπάρχει μὲν ἀπὸ θείου νοῦ πατὴρ, οὗ διακόρης ἐστὶν ὁ μέγιστος Κρόνος, νοεῖ δὲ τὰ ἄνω, καὶ ὅσα τῆς οὐρανίας ἐστὶν ἐπέκεινα τάξεως. μέσων ἄρα τὸ νοητῶν ἔλαχε, καὶ τῶ νοερῶν τὴν βασιλείαν ὁ μέγιστος Οὐρανός.

Ἐπεὶ δὲ ἡ ἐν Φαίδρῳ περιφορὰ, νόησις ἐστὶ, διὰ ἧς καὶ οἱ θεοὶ πάντες, καὶ αἱ ψυχαὶ τυγχάνουσι τῶν νοητῶν θέας. ἡ δὲ νόησις, μεταξὺ νοῦ, καὶ νοητοῦ. καὶ ταύτην ἄρα τὴν μεσότητα, τὸν ὅλον οὐρανὸν ἱδρύσθαι λεκτέον, καὶ τὸν ἕνα συνδεσμὸν ἔχειν τῶν θείων διακόσμων, πατέρα μὲν ὄντα δὲ νοεροῦ κόσμους, ὑπογωνώμονα δὲ ὄντα τῶν περὶ αὐτὸ βασιλέων, οὓς δὴ καὶ λέγεται ὁρᾶν. ἐφ' ἑκάτερον δὲ τούτου τὸν τε ὑπερουράνιον τεταχθαι τόπον, καὶ τὴν ὑπουργίαν ἀψίδα.

[* Ἐκ δὲ Πλάτωνος Φαίδρου. Ὁ μὲν δὴ μέγας ἡγεμὼν ἐν οὐρανῷ Ζεὺς, πτηνὸν ἐλαύνων ἅρμα, πορεύεται, διακοσμῶν ταῦτα, καὶ ἐπιμελούμενος· τῷ δὲ ἕπεται στρατιὰ θεῶν τε, καὶ δαιμόνων, καὶ ἕνδεκα μέρη κεκοσμημένη. μένει δὲ Ἑστία ἐν θεῶν οἴκῳ μόνη. τῶν δὲ ἄλλων ὅσοι ἐν τῷ τῶν δώδεκα ἀριθμῷ τεταγμένοι, ἡγοῦνται κατὰ τάξιν, ὧν ἕκαστος ἐπάρχει.]

cultatibus ipsa corpora extrinsecus circuntegere, & viventes, suam vitam per omne tempus, & ipsis corporibus secundarias motionis facultates dare. Quomodo igitur ista consentient cum illis, qui Cœlum hoc faciunt sensile? Non enim propter ipsam Cœli circumvectionem animæ contemplantur ipsa mentalia, & circumsiliunt, *& circum ea choreas agitant*: sed propter obscuram, *& occultam* animarum circumversationem, *quâ feruntur in orbem*, & ipsa corpora *circumaguntur*, & in orbem circumferuntur, & circum illas *animas* faciunt *suos* circuitus. Si quis igitur sensile Cœlum dicat, & ipsas animas simul circum-agere, & dividi secundùm ipsum dorsum, & profunditatem, & subcœlestem fornicem, multa, eaque absurda concedere necesse *est*.

Si quis verò mentale dicat *esse* Cœlum, ad quod Jupiter quidem *suum exercitum* ducit, omnes verò Dii *Jovem eò* sequuntur, & cum his ipsi Dæmones, *is* & ipsi rerum naturæ consentaneas, *& cum eâ consentientes* tradet Platonis divinas enarrationes, & celeberrimos Interpretes sequetur. Etenim Plotinus, & Jamblichus censent *Cœlum* hoc esse quoddam mentale Cœlum. Et ante istos ipse Plato in Cratylo, Orphicos Deorum-ortus sequens, Jovis quidem patrem, Saturnum, Saturni verò *patrem* Cœlum appellat. Et horum quidem universorum Opificem declarat per nomina, veritatem de ipsis persequens. Illum verò, *dicit eum esse*, qui divinam Mentem continet. Hunc verò *vocat* intelligentiam, *atque notionem* primorum mentalium. Ille enim ad superiora spectans vultus (ut ait *Plato*) est Cœlum. Ergo existit quidem ante omnem divinam Mentem, qua satiatus, *ac refertus* est maximus ille Saturnus. Intelligit autem, *atque cognoscit* superiora, & quæcunque sunt supra cœlestem ordinem. Medium igitur regnum inter mentalia, & intellectualia, Maximus ille Cœlus, *Saturni pater*, est-sortitus.

Quoniam & illa *Cœli* circumvectio, *quæ describitur* in Phædro, est intelligentia, per quam & omnes Dii, & animæ rerum mentalium contemplationem assequuntur. Intelligentia autem est inter Mentem, & id quod mente-percipitur. In hoc igitur medio dicendum est, totum Cœlum esse collocatum, *atque fundatum*, & habere unum divinorum ordinum vinculum, ita, ut pater quidem sit intellectualis generis, progignatur verò à Regibus, qui sunt ante ipsum, quos etiam videre *spectareque* fertur. Supra verò hoc utrunque *Plato dicit* & ipsum supercœlestem locum, & ipsum subcœlestem fornicem esse-collocatum.

[* *Ex Platonis Phædro. Jupiter igitur, ille Magnus in Cœlo Dux, volucrem currum agens, it, in-ordinem-digerens ista, & curans. Hunc verò sequitur exercitus & Deorum, & Demonum, in undecim partes digestus. Sola enim Vesta in Deorum domo manet. Alij verò quotquot in duodecim* [*Deorum*] *numero* [*sunt*] *collocati, præsunt* [*aliis inferioribus, secundùm ordinem, in quo* [*eorum*] *unusquisque collocatus est.*] In extrema pagina hæc scripta sunt.

CAP.

CAPUT VI.

RUrsus igitur, si quidem supercœlestis locus est illud imparticipabile, & occultum mentalium Deorum genus, quomodo tantam divinam, *i. e. Deorum*, multitudinem illic collocabimus, eamque discretam, *atque distinctam, scilicet*, Veritatem, Scientiam, Justiciam, Temperantiam, Pratum, Adrastiam? Neque enim ipsi Virtutum fontes mentalibus Diis conveniunt, neque discretio, & varietas formarum.

Quæ enim sunt prima, & maximè-singularia, rerum universarum Opificem Mentem, ad mente-perceptum exemplar dirigunt, & *ad* formarum comprehensionem illic *declaratam*. In Phædro verò Socrates dicit particularem Mentem contemplari supercœlestem locum. Hæc enim *Mens* (ut etiam ab illis, qui ante nos vixerunt, præclarè dictum-est) est animæ gubernatrix. Si igitur etiâ ex ista proportione differentiam eorum, quæ-mente-percipiuntur, captare oportet, quemadmodum imparticipabilis quidem est illa *rerum universarum* fabricatrix Mens, participabilis verò illa particularis, sic etiam ipsum Mente-perceptū, alterum quidem illius *rerum universarum* opificis primum exemplar est primorum mente-perceptorum. Alterum verò, *quod est Mentis* particularis, *est exemplar* secundorum, quæ profectò mentalia quidem sunt: sed ut in intellectualibus, mentalem excellentiam sunt-sortita. Si verò supra quidem cœlestem circumvectionem est ille supercœlestis locus, inferior verò est illis mentalibus Trinitatibus, quòd etiam sit magis explicatus. Est enim Veritatis campus *longè, lateq; patens*: sed non impossibilis, *l. sed non ignotus*, & divisus-est secundùm multitudinem formarum, & varietatem habet facultatum, & illud pratum, quod illic est, alit animas, & ab ipsis cernitur, quòd illa prima mentalia ineffabilem Unitatem in animas per-illustrationem-immittant: sed non per intelligentiam ab ipsis cognoscantur, necesse profectò est, illum supercœlestem locum esse inter mentalem naturam, & cœlestem circumvectionem. Si verò & ipse Plato essentiam, quæ verè est *essentia*, per-hypothesin statuit in hoc loco *esse*, quomodo non vult *hunc locum* esse mentalem, *i. e. mente-percipi*, & prima mentalia participare? Nam quoniam quidem est essentia, *ideo* mentalis est *locus*. Quoniam verò est verè *essentia ideo* particeps-est ipsius Entis. Atqui, si multitudinem quidem mentalium in se contineat, in prima Trinitate non collocabitur. Ipsum enim Unum Ens illic est, non autem ipsa Entium multitudo. Si verò variam vitam habeat, quam illud pratum ostendit, est secundâ *Trinitate* inferior. Nam mentalis vita, est una, & indiscreta. Quamvis verò formis etiam divisis, & omnigenis ordinibus, & fœcundis facultatibus præfulgeat, *tamen* perfecta Trinitate est-inferior. Si igitur *ille supercœlestis locus* his quidem est posterior antiquitate, & potestate, *vel, facultate*, supra verò cœlestem ordinem est collocatus, est quidem mentalia quidem sunt: sed ut in intellectualibus, mentalem excellentiam sunt-sortita. Si verò supra quidem cœlestem circumvectionem est ille supercœlestis locus, inferior verò est illis mentalibus Trinitatibus, quòd etiam sit magis explicatus. Est enim Veritatis campus *longè, lateq; patens*: sed non impossibilis, *l. sed non ignotus*, & divisus-est secundùm multitudinem formarum, & varietatem habet facultatum, & illud pratum, quod illic est, alit animas, & ab ipsis cernitur, quòd illa prima mentalia ineffabilem Unitatem in animas per-illustrationem-immittant: sed non per intelligentiam ab ipsis cognoscantur, necesse profectò est, illum supercœlestem locum esse inter mentalem naturam, & cœlestem circumvectionem. Si verò & ipse Plato essentiam, quæ verè est *essentia*, per-hypothesin statuit in hoc loco *esse*, quomodo non vult *hunc locum* esse mentalem, *i. e. mente-percipi*, & prima mentalia participare? Nam quoniam quidem est essentia, *ideo* mentalis est *locus*. Quoniam verò est verè *essentia ideo* particeps-est ipsius Entis. Atqui, si multitudinem quidem mentalium in se contineat, in prima Trinitate non collocabitur. Ipsum enim Unum Ens illic est, non autem ipsa Entium multitudo. Si verò variam vitam habeat, quam illud pratum ostendit, est secundâ *Trinitate* inferior. Nam mentalis vita, est una, & indiscreta. Quamvis verò formis etiam divisis, & omnigenis ordinibus, & fœcundis facultatibus præfulgeat, *tamen* perfecta Trinitate est-inferior. Si igitur *ille supercœlestis locus* his quidem est posterior antiquitate, & potestate, *vel, facultate*, supra verò cœlestem ordinem est collocatus, est quidem menta-

κεφάλαιον ς'.

Πάλιν πόθεν, εἰ μὲν ἔστιν ὁ ὑπερουράνιος τόπος, τὸ ἀμέθεκτον, καὶ κρύφιον τῶν νοητῶν θεῶν γένος, πῶς τοσοῦτον ἐκεῖ πλῆθος ἱδρύσομεν θεῖον, καὶ τοῦτο διακεκεκριμένον, τὴν ἀλήθειαν, τὴν ἐπιστήμην, τὴν δικαιοσύνην, τὴν σωφροσύνην, τὸν λειμῶνα, τὴν Ἀδράστειαν; οὔτε γὰρ αἱ τῶν ἀρετῶν πηγαὶ τοῖς νοητοῖς προσήκουσι θεοῖς, οὔτε ἡ διάκρισις καὶ ἡ ποικιλία τῶν εἰδῶν.

Τὰ γὰρ πρῶτα, καὶ ἑνικώτατα τὸν δημιουργικὸν νοῦν τῶν ὅλων, ὅπερ τὸ νοητὸν ἀνάπτυγμα παραδείγμα, καὶ τὴν ἐκεῖ τῶν εἰδῶν προχύσιν. Ὁ δὲ ἐν τῷ Φαίδρῳ Σωκράτης τὸν μερικὸν νοῦν θεᾶσθαι φησὶ τὸν ὑπερουράνιον τόπον. ὁ γὰρ τῆς ψυχῆς κυβερνήτης, οὗτός ἐστιν, ὡς καὶ τοῖς πρὸ ἡμῶν εἴρηται καλῶς. εἰ τοίνυν δεῖ κἀκ τῆς ἀναλογίας ταύτης τῶν τῶν νοερῶν μερῶν διαφορὰν, ὥσπερ ἀμέθεκτος μὲν ὁ δημιουργικὸς ἐστὶ νοῦς, μετεχόμενος δὲ ὁ μερικὸς, οὕτω καὶ τὸ νοητὸν, τὸ μὲν, τοῦ δημιουργοῦ τὸ πρῶτον παράδειγμα, τῶν πρώτων ἐστὶ νοητῶν, τὸ δὲ τοῦ μερικοῦ, τῶν δευτέρων, ἃ δὴ νοητὰ μέν ἐστιν, ἀλλ' ὡς ἐννοεροῖς, νοητῶν ἔλαχεν ὑπεροχῆς. εἰ δὲ ἐπέκεινα μὲν τῆς οὐρανίας περιφορᾶς ὁ ὑπερουράνιος τόπος, καταδεέστερος δὲ τῶν νοητῶν ἐκείνων τελάδων. Διότι καὶ ἀνήπλωται μᾶλλον, πεδίον γάρ ἐστιν ἀληθείας, ἀλλ' οὐκ ἀδιάπαν, [l. ἀλλ' οὐκ ἄγνωστον,] καὶ διήρηται κατὰ τὸ πλῆθος τῶν εἰδῶν, καὶ ποικιλίαν ἔχει δυνάμεων, καὶ ὁ λειμὼν ὁ ἐκεῖσε τρέφει τὰς ψυχὰς, καὶ ὁρατός ἐστιν αὐτῆς, τῶν πρώτων νοητῶν ἕνωσιν ἄῤῥητον ὑπιλαμπόντων ταῖς ψυχαῖς, ἀλλ' ἐξ ἀδιανοήτως αὐτῆς γιγνωσκομένων, ἀνάγκη δήπου μεταξὺ τῆς τε νοητῆς Φύσεως, καὶ τῆς οὐρανίας περιφορᾶς εἶναι τὸν ὑπερουράνιον τόπον. εἰ δὲ καὶ αὐτὸς ὁ Πλάτων οὐσίαν πῇ ὄντως οὖσαν ὑποτίθεται κατὰ τὸν τόπον τοῦτον, πῶς οὐ νοητὸν εἶναι βούλεται, καὶ τῶν πρώτων νοητῶν μετέχειν; διότι μὲν γὰρ οὐσία, νοητός ἐστι. διότι δὲ ὄντως οὖσα, μετέχει τοῦ ὄντος. καὶ μὴν πλῆθος μὲν ἔχων ἐν ἑαυτῷ τῶν νοητῶν, οὐκ αὖ κατὰ τὴν πρώτην τριάδα τελάδα. τὸ γὰρ ἓν ὂν ἐκεῖ, καὶ οὐ τὸ πλῆθος τῶν ὄντων. ζωὴν δὲ ποικίλλων ἔχων, ὡς ὁ λειμὼν ἐνδείκνυται, τῆς δευτέρας ἐστὶ καταδεεστέρου. ἡ γὰρ νοητὴ ζωὴ, μία, καὶ ἀδιάκριτός ἐστιν. εἴδεσι δὲ αὖ διηρημένοις πολλάκις, καὶ τάξεσι παντοίαις, καὶ γονίμοις δυνάμεσι, τῆς παντελοῦς ἀπολειπεται τριάδος. εἰ τοίνυν τούτων μέν ἐστι δεύτερος πρεσβεία, καὶ δυνάμει. τῆς δὲ οὐρανίας τάξεως

Universidad de Deusto
Biblioteca

ὑπερέδραται, νοῆτος μὲν ἐστιν, ἀλλὰ τῶν νοερῶν θεῶν ἀκρότης. καὶ διὰ τοῦτο καὶ ἡ τροφὴ ταῖς ψυχαῖς ἐκεῖθεν. τροφὴ γὰρ τὸ νοητὸν, ἐπεὶ καὶ πρώτιστα νοητὰ, τρέφειν λέγεται τὰς ψυχάς, τὸ καλὸν, τὸ σοφὸν, τὸ ἀγαθόν. τούτοις γάρ φησι τρέφεται τὸ τῆς ψυχῆς πλήρωμα. τοῖς δὲ ἐναντίοις φθίνει τε, καὶ διόλυται. ἀλλὰ ζοῦται μὲν ἐξηρημένως, καὶ δι' ἑνώσεως, καὶ σιγῆς. ὁ δὲ ὑπερουράνιος τόπος ὁ διὰ νοήσεως, καὶ ἐνεργείας τρέφειν λέγεται. καὶ πληροῦν τὸν δαιμονα χορὸν τῶν ψυχῶν δι' νοητὸν φῶτος, καὶ γονίμων ὀχετῶν τῆς ζωῆς.

Κεφάλαιον ζ'.

Μετὰ δὲ τὸν ὑπερουράνιον τόπον, καὶ αὐτὸν τὸν οὐρανὸν, ἡ ὑπουράνιός ἐστιν ἀψὶς, ὡς ὅτι μὲν ὑπὸ τὸν οὐρανὸν δεῖ τιθέναι, ἀλλ' οὐκ ἐν αὐτῷ τῷ οὐρανῷ, φανερὸς καταφανές. οὐ γὰρ οὐράνιος ἀψὶς, ἀλλ' ὑπουράνιος παρὰ τοῦ Πλάτωνος προσείρηται. καὶ ὅτι μὲν ἀκολούθως ἐστὶν ὑπὸ τὴν οὐρανίαν περιφοράν, καὶ τοῦτο δῆλον ἐκ τῶν ἀεὶ αὐτῆς γιγαμμένων. εἰ δὲ δεῖ τοιαύτην οὖσαν τὴν ὑπουράνιον ἀψίδα τῇ τῶν νοερῶν ἀκροτήτι τὸν αὐτὸν ποιεῖν, ἀλλὰ μὴ τῷ πέρατι τῶν νοητῶν, καὶ νοερῶν θεῶν, τὸ λοιπὸν ἤδη θεωρεῖν ἀναγκαῖον. ἐκείνη μὲν γὰρ διέκρινεν αὐτὴν ὅσον τῆς οὐρανοῦ βασιλείας. αὕτη δὲ συνέωσται, καὶ ὑπ' αὐτῆς περιέχεται πανταχόθεν. καὶ ἐκείνη μὲν τὸν ὅλον ὑφίστησι νοῦν, καὶ τὰ νοερὰ πλήθη, καὶ τὰς μακαρίους (ὡς φησὶν ὁ Σωκράτης) τῶν θεῶν διεξόδους. αὕτη δὲ περατοῖ μόνον τὴν οὐρανίαν στιβάδα, καὶ τῆς ὅλης τὸν οὐρανὸν ἔσχατον ἐστὶν ἀπόδου τοῖς θείοις χοροῖς. ὅταν γὰρ ὅλοι δαῖτά τε, καὶ θοίνην ἀναγωνται, καὶ τὴν τῶν νοητῶν ἀγαθῶν ὑποπλήρωσιν οἱ θεοὶ, τότε δὴ πορεύονται πρὸς τὸ ἄναντες, ὅπου τὴν ὑπουράνιον ἀψίδα, καὶ δι' ἐκείνης εἰς τὴν οὐρανίαν ἀνάγοντα περιφοράν. ὅκουν τελεωλικὴν τὴν ἀψίδα τὴν ὑπουράνιον τῶν θεῶν, καὶ ὑπερπλικὴν πρὸς τε τὸν ὅλον οὐρανὸν, καὶ τὸν ὑπερουράνιον τόπον, προσφυῶς, οὐκ ἂν ἁμάρτοις τῆς Πλάτωνος διανοίας. τρέφεται μὲν γὰρ οἱ θεοὶ τῷ νοητῷ, καὶ τῷ λόγῳ, καὶ τοῖς εἴδεσι τοῖς θείοις, ὧν ἐστι πεπληρωκὸς ὁ ὑπὲρ τὸν οὐρανὸν τόπος. τῆς δὲ τροφῆς ταύτης ὑποπληροῦνται διὰ τῆς ὑπουρανίας ἀψίδος. ὑπὸ γὰρ ταύτης, καὶ τῆς ὅλου οὐρανοῦ περιφορᾶς μεταλαγχάνουσιν. ὑπερέφοντα μὲν ἄρα διὰ τὴν ὑπουράνιον ἀψίδα, νόησιν ἡ ἀκμὴν ὑποδεχόντα παρὰ τῆς οὐρανίας πλάξεως. πληροῦνται δὲ τῶν νοητῶν ἀγαθῶν ὑπὸ τὴν ὑπερουράνιος τόπου. δῆλον δὲ ὅτι τὴν μὲν ἀκρότητα τὴν νοητὴν ὁ ὑπερουράνιος τόπος ἔλαχε. τὸ δὲ μέσον πλάτος ἡ ὅλου περιφορά. τὸ δὲ πέρας τὸ νοητὸν, ἡ ἀψὶς. πάντα γάρ ἐστιν ἐν αὐτῇ. ὅπερ ἐρρήθην μὲν, ὁ νοῦς. ἐφεξῆς δὲ, τὸ νοητόν.

lis: sed intellectualium Deorum est summitas. Et propterea etiam alimentum animabus illinc *suppeditatur*. Ipsum enim mentale *est earum* alimentum. Quoniam & ipsa mentalia, animas alere dicuntur. *Hæc autem sunt*, pulchrum, Sapiens, Bonum. His enim, *ut Plato* dicit, aluntur animæ alæ. Contrariis verò corrumpuntur, & dispereunt. Sed hæc quidem eximiè *dicuntur*, & per Unitatem, & Silentium *exprimuntur*. Supercœlestis verò locus *animas* per intelligentiam, & actionem alere dicitur, & implere beatum animarum Chorum mentali luce, & fœcundis vitæ rivis.

CAPUT VII.

Post verò supercœlestem locum, & ipsum Cœlum, est subcœlestis fornix, quem sub Cœlo quidem, non autem in ipso Cœlo collocandum esse, cuivis est perspicuum. Non enim cœlestis: at subcœlestis fornix à Platone vocatur. Quòd etiam proximè sit sub ipsa cœlesti circumvectione, hoc verò perspicuum *est* ex iis, quæ de ipso *subcœlesti fornice* sunt scripta. Si verò oporteat subcœlestem fornicem, qui talis est, eundem constituere cum ipsa intellectuali summitate, non autem *eundem facere* cum ipso fine mentalium, & intellectualium Deorum, jam quod reliquum est, contemplari necesse est. Nam ille quidem *subcœlestis fornix* se ipsum à Cœli regno discrevit. Hæc verò *summitas* cum *Cœli regno* est conjuncta, & ab eo undique circumdatur. Et ille quidem *subcœlestis fornix* totam Mentem constituit, & intellectualem multitudinem, & beatas (ut ait Socrates) Deorum explicationes. Hæc verò *summitas* finit tantùm, *atq; terminat* ipsam cœlestem seriem *rerum*, & ascensus in Cœlum Diis est suppeditatrix. Quum enim Dii ad convivium, & epulas, & ad mentalium bonorum expletionem ascendunt, tunc verò proficiscuntur in acclivem *arduum, & sublimem locum*, in subcœlestem fornicem, & per illum in cœlestem circumvectionem ascendunt. Ergo si subcœlestem illum fornicem, Deos perficere, & ad totum Cœlum *eos* convertere, & ad supercœlestem locum *reducere* dixeris, à Platonis mente non aberraveris. Nam Dii aluntur quidem ipso mentali, & illo *supra dicto*, prato, & divinis formis, quas ille supra Cœlum *existens* locus comprehendit. Sed hoc alimento replentur per subcœlestem fornicem. Per hunc enim *fornicem*, ipsius etiam Cœli circumvectionis sunt participes. Versantur igitur in subcœlesti fornice, intelligentiam verò vigoris-plenam suscipiunt ab ordine cœlesti. Replentur verò mentalibus bonis à supercœlesti loco. Perspicuum igitur est, quòd illam quidem mentalem summitatem ille supercœlestis locus est-sortitus. Mediam verò latitudinem *obtinet* ipsa Cœli circumvectio. Ipsum verò mentalem finem *tenet* ipse fornix *subcœlestis*. Omnia enim sunt in ipso. Et ipsa quidem Mens *res* convertendi vim habet, ipsum verò mentale, *est* expetendum.

Intelli-

Intelligentia verò divina complet ipsum medium, perficiens quidem ipsas conversiones *rerum* divinarum, & *eas* conjungens cum primis, ostendens verò, ipsa rerum mentalium desideria, & complens secunda bonis antecedentibus. Sed de ordine quidem horum trium, per hæc, *quæ dicta sunt*, arbitror nos mediocriter esse commonefactos, *& his de rebus satis actum puto.*

CAPUT VIII.

Portasse verò quis nos interrogabit, cúrnam in medio hîc universum progressum mentalium, simul & intellectualium Deorum figuremus, & summorum, alterum quidem, supercœleste, alterum verò subcœleste appellemus, ab affectione, *quam habet* ad medium, alterius quidem, eximiam excellentiam, alterius verò, proximam, & conjunctam hypobasin, *id est, subjectam basin, atque fundamentum*, demonstrantes. Mox igitur huic breviter respondebimus, quòd universum hoc Deorum genus mentalium, & intellectualium, utrunque extremum conjungit, quod aliis quidem, sit conversionis, & *reversionis* causa, aliis verò, ipsius ortus, & præsentiæ, *quâ feruntur* ad secunda, *& per quam in iis versantur*. Ut igitur mentales *Deos*, patrios omnes, & singulares ab ipsa summitate figurantes, *& denotantes*, appellamus, & illos rerum universarum fines esse dicimus, & essentiæ-procreatores, & æternitatis causas, & formarum-procreationis fundamenta, eodem etiam modo & istos medios Deos ab ipso medio, *quod est* in ipsis, ut universorum vinculorum, *& conjunctionum* Duces *esse* declaramus. Totus enim hic medius ordo animalium-procreator est, eaque continet, & rerum-perfector *est*. Sed ipsa quidem ipsius summitas, ostendit signa mentalium, & arcanam ipsorum Unitatem. Ipsa verò terminatio convertit intellectuales *Deos*, & cum mentalibus conjungit. Ipsum verò medium, ut in centrum ipsam *Unitatem* contrahit, & universa Deorum genera confirmat. Quoniam & ipsis extremis, propter relationem, *quæ fit* ad ipsam *Unitatem*, & ipsius excellentiæ, & ipsius summissionis affectionem attribuimus, *horum* alterum quidem, supra ipsam *Unitatem*, alterum verò, sub ipsa, vocantes.

CAPUT IX.

Ad illum igitur, qui de nominib. istis dubitat, per ista breviter respondebimus, ut *supra* dixi, Platonis verò divina scientia hîc etiam est admiratione digna, quòd secundùm summos Initiatores, *& arcanorum sacrorum ministros, & sacerdotes*, ipsius ascensus modum narrarit, *fusèq; docuerit* ipsorum universorum ad ipsum mentale. Primùm enim per absolutos, *liberosq;* Duces ad ipsos *bonorum ac voluptatum omnium* fontes deducit animas, & ipsos Deos. Nam illæ beatæ & plenissimæ, *perfectissimaq; rerum* con-

Κεφάλαιον η'.

Ἴσως δ' ἂν ἄλλις ἡμᾶς ἔροιτο, τί δή ποτε κατὰ τὸ μέσον ἐνταῦθα τὴν σύμπασαν πρόοδον τῶν νοητῶν, ἅμα καὶ νοερῶν θεῶν χαρακτηρίζομεν, καὶ τῶν ἄκρων, τὸ μὲν, ὑπερουράνιον, τὸ δὲ, ὑπουράνιον ὀνομάζομεν, ὁπὸ τῆς πρὸς τὸ μέσον σχέσεως, ἣν μὲν, τὴν ἐξηρημένην ὑπερογὴν, ἣν δὲ, τὴν πρόσεχῆ, καὶ συνημμένην ὑπόβασιν ἐνδεικνύμενοι. τάχ' οὖν πρὸς μὲν τοῦτον ἀποκρινούμεθα συντόμως, ὅτι τὸ ὅλον τοῦτο τῶν θεῶν τῶν νοητῶν, καὶ νοερῶν, συνδετικόν ἐστι τῶν ἄκρων ἀμφοτέρων, τοῖς μὲν, τῆς ὑπεροφῆς αἴτιον ὑπάρχον, τοῖς δ', τῆς ἐπιφανείας, καὶ τῆς εἰς τὰ δεύτερα παρουσίας. ὥσαῤῥ οὖν τοὺς νοητοὺς, πατρικοὺς πάντας, καὶ ἑνιαίους ἀπὸ τῆς ἀκρότητος χαρακτηρίζοντες ἐπονομάζομεν, καὶ τὰ πέρατα τῶν ὅλων ἐκείνους εἶναι λέγομεν, καὶ τε ἀσωμάτου, καὶ τὰ τῆς ἀϊδιότητος ἄπτα, καὶ τὰ τῆς εἰδοποιίας ὑποστυλικὰ, τὸν αὐτὸν δὴ τρόπον. καὶ δὴ μέσους τάττομεν θεοὺς ἐκ τῶν αὐτῆς μεσότητος, ὡς τὸ ὅλον συνδέσμων ἡγεμόνας ἐκφαίνομεν. πᾶσι γὰρ δὴ μέση διάκοσμησις αὕτη ζωοποιός ἐστι, καὶ σωτηρικὴ, καὶ τελεσιουργός. ἀλλ' ἡ μὲν ἀκρότης αὐτῆς ἐκφαίνει συνθήματα τῆς ἀῤῥήτου αὐτῶν ἑνώσεως. ἡ δὲ ὑποπεφάτωσις ὑπερφέρει νοεροὺς, καὶ συναπτὴ τοῖς νοητοῖς. ἡ μεσότης δὲ, ὥσπερ εἰς κέντρον, αὐτὴν συνάγει, καὶ συνερείδει τὰ ὅλα χθὲς τῶν θεῶν. διότι δὴ καὶ τοῖς ἄκροις κατὰ τὴν πρὸς αὐτὴν ἀναφοράν, τήν τε τῆς ὑπεροχῆς σχέσιν, καὶ τῆς ὑφέσεως ἀποδίδομεν, τὸ μὲν, ὑπὲρ αὐτὴν, τὸ δ', ὑπὸ αὐτὴν, καλοῦντες.

Κεφάλαιον θ'.

Πρὸς μὲν οὖν τὸν ἀποροῦντα περὶ τῶν ὀνομάτων, διὰ τούτων ἀποκρινούμεθα συντόμως, ὥσπερ ἔφλω. τὴν δὲ τοῦ Πλάτωνος καὶ ταύτῃ ἔνθεον ὑπεροχὴν ἄξιον θαυμάζειν, ὅτι καὶ τοὺς ἀκροτάτους τῶν τελεστῶν, τὸν τῆς ἀφόδου τρόπον ὑφηγήσατο τῶν ὅλων ὅτι τὸ νοητὸν πρῶτον μὲν ἅπαντας διὰ τῶν ψυχὰς, καὶ αὐτοὺς τοὺς ἀπολύτων ἡγεμόνων ἀναγάγει τὰς ψυχὰς, καὶ αὐτοὺς τοὺς θεούς. οἱ δὲ μακάριοι, καὶ οἱ παμπλη-

Universidad de Deusto
Biblioteca

θεῖς θεοὺς τε, καὶ διεξόδοι, ἀφ' ἑαυτῶν ὡς ἐν ταύτης οὖσιν, ἐν οἷς καὶ τοῖς θεουργοῖς ἡ σύμπασα τῆς σωτηρίας ἐλπίς. ἐσὶ γάρ τινα μακάρεια μὲν, ἀφ' ἃς ἀχράντους μονάδας. ἀμιάντους δὲ, ἀφ' ἃς τῆς θείας ἑπρότητος αἰτίας. θεοὺς δὲ, καὶ διεξόδους, ἀφ' ἃς νοερὰς, καὶ πατρικὰς δυνάμεις. δῆλον δὲ, ὅτι τῶν πηγῶν, καὶ ἀφ' ἃς τῶν πηγῶν ὅτι ἐν τῇ τελειότητος ἡγεμόνας. μετὰ γὰρ τὰς πολλὰς, καὶ διηρημένας νοητὰς ἐκφαίνεται τὰ τῶν πλειουργῶν θεῶν ἀγαθὸν, ἁπλοῦν ἀπὸ ἁπλῆν νοερῶν θεῶν ἀναπτυσσόμενον, καὶ φωλίζον ἡμᾶς, καὶ πρὸ τῶν ἡμετέρων ψυχῶν, τὰς ὅλας, καὶ πρὸ τούτων, αὐτοὺς ἐν θεούς. ὅτι δὲ τῶν πλειουργῶν, ὅτι ἐν συνελικτοὺς τῶν νοερῶν πάντων διακόσμων. ἐκείνων γὰρ ἐξήρτηται, καὶ μεθ' ἐκείνων ὑφέστηκασι, καὶ περιέχονται ὑπ' αὐτῶν. καὶ τοιαύτη θεῶν τούτων ἐστὶ κοινωνία, καὶ ἕνωσις, ὥστε καὶ τῶν κλεινοτάτων ἴνας, ταυτότητα πάντη, καὶ ἀδιαίρετον αὐτῶν ὑποθεσθαι, τὴν ἐν αὐτοῖς διάκρισιν τῷ λογισμῷ περιλαβεῖν οὐ δυνηθέντας. ἐπεὶ καὶ αὐτὰ δόξειεν ἂν ἴνι τῆς οὐρανίας περιφορᾶς τὸ πέρας τὴν ἁψῖδα λέγειν ὁ Πλάτων. ἀλλ' οὐκ ἔστιν· οὐ γὰρ οὐρανίαν αὐτὴν, ἀλλ' ὑπερουρανίαν προσείρηκεν αὐτός. καθάπερ οὖν τὸ ὑπερουράνιον, ἀπ' οὐρανοῦ καὶ οὐσίαν ἐξήρηται, καὶ τὰ αὐτὰ δὴ καὶ τὸ ὑπερουράνιον τῆς οὐρανοῦ βασιλείας ὑποδέδεικε. τὸ μὲν γὰρ, ὑπερεχῆς, τὸ δὲ, ὑφέσεώς ἐστι προσεχῶς παράμιμνης δεσποτικόν.

templationes,& explicationes insigniter,*atq; præcipuè* sunt in istis *fontibus*, in quibus etiam omnis salutis spes *est sita* illis, qui sacris-faciendis-operam-navant. Sunt autem beatæ quidem,propter impollutas Unitates. Plenissimæ verò,propter divinæ diversitatis causam. Contemplationes verò *sunt*, & explicationes, propter intellectuales, & patrias facultates. Deinde verò, ab ipsis fontibus, & per ipsos fontes *Plato deducit animas, & ipsos Deos* ad ipsos perfectionis Duces. Post multas enim, & divisas intelligentias exoritur,*ac apparet* ipsum Bonum Deorũ,qui sunt rerum-perfectores, quod supernè ab ipsis intellectualibus Diis explicatur, & nos illuminat,& ante nostras animas, universas *animas* illustrat,& ante istas,*illuminat* ipsos Deos. Ab illis verò *Diis*,qui-sunt-rerum-perfectores, *Plato nos deducit* ad illos *Deos*, qui continẽt omnes intellectuales ordines. Ab illis enim pendent, & cum illis subsistunt,& ab illis continentur. Et tanta est istorum Deorum communio,& unio, ut vel celeberrimi quidam identitatem perfectam& individuam ipsorum supposuerint,*i.e. pro fundamento quòdam disputationis statuerint*, quòd discretionẽ, *& differentiam* in ipsis ipsa ratiocinatione comprehendere non potuerint. Quoniam & hîc alicui Plato, cœlestis circumvectionis finem,ipsum fornicem dicere videbitur. Sed non est *ita*. Non enim ipsum *fornicem* ipse *Plato* cœlestem : at subcœlestem appellavit. Quemadmodum igitur id,quod est supercœleste, ex Cœlo, propter *suam* essentiã, est-exemptum,sic etiam profectò id,quod est subcœleste, subjectum-est Cœli regno. Nam illud quidem, excellentiam, hôc verò, summissionem, *atq; subjectionem* proximè collocatam demonstrat.

Μετὰ δὴ τὴν συνελικτὴν ταύτην τῶν ὅλων περιφορὰν, ὅτι τὸν ὑπερουράνιον ἀναγλύπτον, καὶ τὴν νοητὴν ἕνωσιν τῶν νοερῶν. οὗ δὴ καὶ τρέφονται, καὶ δυπαθοῦσιν οἱ θεοὶ μόνοι τε, καὶ τῶν ἀῤῥήτων, καὶ ἑνιαίων ἀγαθῶν πληροῦνται. ἀφ' ἃς γὰρ τῶν συνελικτῶν θεῶν, καὶ παρὰ τοῖς θεουργοῖς ἡ ἀνοδος ὅτι τὰς ἀφράστους, καὶ νοητὰς δυνάμεις, τὰς τῶν νοερῶν πάντων ἀκρότητας. ὅπως δὲ ἐντεῦθεν ἤδη συνάπτονται τοῖς πρώτοις νοητοῖς. σκέπτεται ἀφ' ὧν λόγων ὁ Πλάτων ἐξέφηνεν. ἄῤῥητος γάρ ἐστι, καὶ δι' ἀῤῥήτων ἡ πρὸς ἐκεῖνα συναφὴ, καθάπερ δὴ καὶ ἐν ἐκείνοις δοκεῖ. καὶ ἀφ' ἧς πέφευγε ταύτης ἡ μυστικὴ πρὸς τὰς νοητὰς, καὶ πρωτουργοὺς αἰτίας ἕνωσις γίνεται. ὁ αὐτὸς ἄρα τρόπος τῆς συναναγωγῆς, καὶ παρ' ἡμῖν ἐστι. ᾗ ἀφ' οὗδε πιστοποιεῖται ὁ τῆς θεουργικῆς ἀνόδου τρόπος. ὡς γὰρ τὰ ἄλλα ἀφ' ὧν προεχῶς ὑπερκειμένων, ὅτι πᾶς ἐξηρημένος ἀνέισιν ἀρχὰς, οὕτω καὶ τὰ μέρη μεμούρωται τῶν ὅλων ἀναγωγὰ, συνάπτεται ἀφ' ὧν μέσων ἐπαναβασμῶν, ἕως ἀπλουστάτης, καὶ ἀῤῥήτοις αἰτίας. καὶ γὰρ δὴ καὶ ὁ Πλάτων ἀπὸ τῶν ὅλων ψυχῶν ἐν τούτοις

Post istam verò *Cœli* circumvectionem res universas complectentem, ad supercœlestem locum *Plato nos* deducit,& *ad* mentalemUnitatem intellectualium. Ubi etiam aluntur, & voluptatibus fruuntur Dii manentes,& *arcanis,ac* ineffabilibus & singularibus bonis replentur. Per illos enim Deos,qui *res universas* continent, illis etiam, quirebus-divinis-operam-dant,*& sacra faciunt, id est, ipsis sacerdotibus*, ascensus *est* ad illas ineffabiles,*& ignotas*, & mentales facultates, omnium intellectualium summitates. Quomodo verò hinc jam *ista* conjungantur cum primis mentalibus, Plato non etiam *hoc* verbis declaravit. Ineffabilis enim est,& per ineffabiles-modos *fit* illa conjunctio cũ illis,quemadmodum etiam in illis *locis Plato dicere* videtur. Et per istum ordinem illa mystica, *& arcana* cum mentalibus, & primariis causis unio fit. Idem igitur modus communis-reductionis *ad illas primarias, & mentales causas*,apud nos etiam est. Et per hunc ille divini ascensus modus *est credibilior*, & probabilior. Ut enim universa per proximè superjacentia, *& superiora* ad principia *ex aliis Entibus* exempta ascendunt, sic etiam ipsæ partes imitantes ipsam universorum *ad principia* reductionẽ, *& ascensum*,conjũguntur per medios ascendendi-gradus,cum simplicissimis,& arcanis causis. Etenim & ipse Plato quæ jam de universis animabus in his *locis* tradidit,postea etiam de nostris *animabus*

bus percurrens declaravit. Et primùm quidem ipsas *animas* conjungit cum absolutis, *liberisq; Diis*. Deinde *verò* per istos, *eas* ad rerum-perfectores Deos adducit. Deinde per istos *eas deducit* ad illos *Deos*, qui *res universas* continent, & usque ad mentales *Deos* eodem-modo. Socrates igitur dicit narrans, *& explicans*,illum modum ascensus ad mentalem Pulchritudinem, & *declarat* quomodo *mentales Dij* sequentes illos Deos, qui *fuerunt* ante ipsa corpora,& *ante* ipsum *corporum* ortum,illa beata contemplatione fruerentur. Tunc enim splendidam Pulchritudinem videre licebat, quum unà cum beato Deo, beatum aspectum, & contemplationem,sequentes,cum Jove quidem,nos, alii verò,cum alio Deo, videbant, *& contemplabantur*, & sacro initiabantur (quatenus *hoc* dicere fas *est*) beatissimo.

Quomodónam (inquit) conjuncti-sumus cum mentali Pulchritudine, per illa sacra beatissima initiati? Quid igitur hoc est *aliud*,quàm *si dicas*, cum rerum-perfectoribus Ducibus conjuncti, & ab illis perfecti ad ipsius Pulchritudinis expletionem? Quorum igitur bonorum hoc *initiationis* sacrum est conciliator, *& autor*,quæ *tanquam* Orgia celebramus,nos quidem integri,& expertes-animi-perturbationũ,integris verò,& simplicibus,& immotis spectris,*& quietis visis* initiati,& ea inspectantes. Ergo ipsa quidem integritas ad animas à cœlesti circumvectione *manat*. Hæc enim continet &omnia divina genera,quinetiam nostras animas. Omne verò,quod cum toto partes continet,complectitur etiam id,quod est divisum,& id quod est varium,*& hæc* in Unitatem,& simplicitatem intellectualem cogit,*& contrahit*. Integra verò,& immota,*& quieta*, & simplicia visa, per illos Deos,qui *res universas* continent,apparent animabus, supernè, à supercœlesti loco.

Illa enim mystica mentalium signa, in illo loco manifestè-apparent;&ignotæ,&ineffabiles,& *& arcanæ* Pulchritudines characterum. Etenim Initiatio,*quæ Græcè Myesis dicitur*,&Inspectio,symbolum, *obscurumq; signum* est arcani silentii, & unionis cum ipsis mysticis, *arcanisq; sacris* per mentalia visa. Et (quod omnium est admiratione-maxima-dignum)*illud est*, quòd,cum sacerdotes corpus *totum* sepeliri jubeant,præter ipsum caput, in maximè-mystico, *occultissimoq;* sacrorum *omnium sacro*,hoc etiam Plato præsumpserit, *vel, ante-sumpserit*,ab ipsis Diis motus, *ac impulsus*. Cum enim (inquit)puri essemus,& expertes hujus,quodnunc circumferentes,corpus appellamus,hanc beatissimam Initiationem,&Inspectionem sumus adepti mentali Luce pleni. Ille enim purus splendor, symbolicè *per obscura signa*, nobis ostendit illam mentalem Lucem. Vitam igitur in ipso mentali *sitam*, habebamus à corpore prorsus liberam, ipsũ
N.L. *vero ipsius *Rectoris*, & aurigæ caput ad exteriorem locum extollentes, mysteriis, quæ *celebrantur* illic,&mentali silentio replebamur.

Videtur autem mihi saltem&tres illas causas, quæ *nos ad primarias causas* reducunt, Plato satis declarare illis, qui non negligenter au-

παραδέδωκε, μετὰ δὲ ταῦτα καὶ σὺν τῶν ἡμετέρων ὑπηρεχῶν ἐξέφηνε. καὶ πρῶτον μὲν, αὐτὰς συναπτὰς τοῖς ἁπλοῦσις. ἔπειτα ἀφ' τούτων εἰς ὅσον πλειουργοὺς ἀνάγει θεούς. εἶτα ἀφ' τούτων εἰς ὅσον συνελικτοὺς, καὶ μέχρι τῶν νοητῶν ὠσώτως. λέγει γοῦν ὁ Σωκράτης ἀφηγούμενος τὸν τρόπον τῆς ὅλης τὸ νοητὸν καλὸν ἀνόδου, καὶ ὥσπερ ἑπόμενοι τοῖς θεοῖς πρὸ τῶν σωμάτων, καὶ τῆς γενέσεως, τῆς μακαρίας ἐκείνης θέας ἐτυγχάνομεν, [l. ἐτύγχανον.]καλλὸν γὰ τότε ἰδεῖν λαμπρὸν, ὅτε σὺν εὐδαίμονι θεῷ μακαρίαν ὄψιν τε, καὶ θέαν, ἑπόμενοι, μεθ' μὲν Διὸς, ἡμεῖς, ἄλλοι δὲ, μεθ' ἄλλου θεῶν, εἰδόν τε, καὶ ἐτελοῦντο τελετῶν (ἣν θέμις λέγειν) μακαριωτάτην.

Πῶς σωφρονήσομέν ποτε τοῦ νοητοῦ καλοῦ ἀφ' τῶν τελετῶν (φησὶ) τελούμενοι τῶν μακαριωτάτων; τί οὖν τοῦτο ἐστιν, ἢ τοῖς τελεσιουργοῖς ἡγεμόσι σωφρονέντες, καὶ παρ' ἐκείνων τελεόμενοι πρὸς τὴν τοῦ κάλλους ὁλοπλήρωσιν; ἵνων οὖν ἡ τελετὴ τοιόξενός ἐστιν ἀγαθῶν, ὧν ὀργιάζομεν ὁλόκληροι μὲν, καὶ ἀπαθῆς ὄντες αὐτοὶ, ὁλόκληρα δὲ, καὶ ἁπλᾶ, καὶ ἀτρεμῆ φάσματα μυούμενοι, καὶ ἐποπτεύοντες. ὁκοῦν τὸ μὲν ὁλόκληρον ἡμῖν τῆς ψυχῆς ὅλου τῆς οὐρανίας περιφορᾶς. σωτηρικὴ γάρ ἐστι τῶν θείων πάντων ἕξις, καὶ δὴ καὶ τῶν ἡμετέρων ψυχῶν. τῶν δὲ τὸ σωτηρέχον τοῦ ὅλου τὰ μέρη, περιέχει καὶ τὸ διηρημένον, καὶ τὸ πολύμορφον. [καὶ] εἰς ἕνωσιν, καὶ ἁπλότητα σωτηρίαν νοερὰν. τὸ δὲ ὁλόκληρα, καὶ ἀτρεμῆ φάσματα, καὶ ἁπλᾶ, ἀφ' τῶν συνελικτῶν θεῶν ἐκφαίνεται τῆς ψυχῆς, ἄνωθεν ὅλου τοῦ ὑπερουρανίου τόπου.

τὰ δὲ συνήθεμα τὰ μυστικὰ τῶν νοητῶν, ἐν ἐκείνῳ τοῦ τόπῳ περφαίνεται, καὶ τὰ ἄγνωστα, καὶ ἄῤῥητα κάλλη τῶν χαρακτήρων. καὶ γὰ μύησις, καὶ ἐποπτία, τῆς ἀῤῥήτου σιγῆς ἐστι σύμβολον, καὶ τῆς περὶ τὰ μυστικὰ ἀφ' τῶν νοητῶν φασμάτων ἑνώσεως. καὶ (ὃ πάντων ἐστὶ θαυμασιώτατον) ὅτι τῶν θεουργῶν θεάσειν τὸ ζῶμα κελεύσαντες, μόνου τῆς κεφαλῆς, ἐν τῇ μυστικωτάτῃ τῶν τελετῶν, ὁ Πλάτων καὶ τοῦτο περιέλαβεν, ὡς αὐτῶν κινούμενον θεῶν. καθαροὶ γὰ ὄντες (φησὶ) καὶ ἀσήμαντοι τούτου, ὀνομάζομεν τοῦτο ζῶμα περφέροντες ὀνομάζομεν, τῆς μακαριωτάτης πάντης μυήσεως, καὶ ἐποπτείας ἐτυγχάνομεν, πλήρεις ὄντες ἀνοητοῦ φωτός. ἡ γὰ αὐγὴ καθαρὰ, συμβολικῶς ἡμῖν ἐκφαίνει τὸ νοητὸν φῶς. ἀφ' μὲν οὖν ζώματος παντελῶς ἀφίμεθα ἔχομεν τὴν ἐν τῇ νοητῇ ζωλέν. *τῇ δ' ἰσίου κεφαλῇ πρὸς τὸν ἔξω τόπον ὑπερόροντες, τῶν ἐκεῖ μυητείων, καὶ τῆς N.L.
νοητῆς ἐπληρούμεθα σιγῆς.

Δοκεῖ δ' ἔμοιγε καὶ τὰς τρεῖς αἰτίας τὰς ἀναγωγοὺς, ἱκανῶς ὁ Πλάτων ἐκφαίνειν τοῖς μὴ παρέργως ἀκούουσι

Universidad de Deusto
Biblioteca

τῶν λεγομένων, ἔρωτα, καὶ ἀλήθειαν, καὶ πίστιν. ἵνα γάρ ἐστι τὸ συναπλοῦν πρὸς τὸ καλόν, ἢ ὁ ἔρως; ποῦ δὲ τὸ τῆς ἀληθείας πεδίον, ἢ ἐν ταῖδε τοῖς τόποις; ἵνα δὲ τὸ τῆς μυήσεως ταύτης ὄλυον τῆς ἀῤῥήτου, πλὴν τῆς πίστεως; οὐ γὰρ διὰ νοήσεως, οὐδὲ διακρίσεως, ὅλως ἡ μύησις, ἀλλὰ διὰ τῆς ἑνιαίας, καὶ πάσης γνωστικῆς ἐνεργείας κρείττονος σιγῆς, ἣν ἡ πίστις ἐνδίδωσιν, ἐν τῷ ἀῤῥήτῳ, καὶ ἀγνώστῳ τῶν Θεῶν ἱδρύσασα τὰς πάσας ψυχάς, καὶ τὰς ἡμετέρας. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἐκ τῆς ἐμῆς περὶ τὰ τοιάδε συμπαθείας μεμήκυται.

Πάλιν δὲ ὅπῃ τὴν προκειμένην θεολογίαν ἀναδραμόντες, ἐκφωνήσωμεν, ὅσα περὶ ἑκάστης τάξεως τῶν νοητῶν, ἅμα καὶ νοερῶν Θεῶν ὁ Πλάτων ἡμῖν ἐνδείκνυται νοήματα.

Νοητὸς μὲν οὖν ἐστιν ὁ ὑπερουράνιος τόπος, διὸ καὶ οὐσίαν τὴν ὄντως οὖσαν, αὐτὸν καὶ τὸν νῶν τῆς ψυχῆς φησὶν εἶναι, φησὶν ὁ Πλάτων. ἀλλὰ τῶν νοερῶν Θεῶν μία περιοχὴ, καὶ ἕνωσις. οὐ γὰρ οὕτω νοητὸς, ὡς τὸ αὐτοζῷον, ἀλλ' ὡς ὁ αἰὼν ὁ πεφυλιγμένος, οὐδ' ὡς αὐτὸ τὸ πρώτως ὂν ὄν. ταῦτα γὰρ νοητὰ πρώτως ὄντα, πάντων ἐξήρηται τῶν ἄλλων νοητῶν, καὶ καθ' ἑαυτὰ περιῴρηκεν. ὁ δ' ὑπερουράνιος πᾶς περοσεχῶς ὑπεδρύται τῆς οὐρανίας περιφορᾶς, καὶ ταύτης ἐστὶ νοητός. ἀλλ' οὐχ ἁπλῶς νοητόν. καὶ ὅτι ταῦτα ὀρθῶς λέγομεν, μαρτυρεῖ καὶ ὁ Σωκράτης, διὰ τοῦ οὐρανοῦ καὶ ταῖς ψυχαῖς παρέχων τὴν τοῦ νοητοῦ τούτου νόησιν. ἐν μὲν τῇ περιόδῳ τούτῃ καθ' ἣν συμπεριάγονται τῇ τοῦ οὐρανοῦ περιφορᾷ, καθορᾷν μὲν αὐτὰς δικαιοσύνην, καθορᾷν δὲ σωφροσύνην, καθορᾷν δὲ ἐπιστήμην, καθορᾷν δὲ ἕκαστα τῶν ὄντως ὄντων. ὡς εἰ καὶ νοητός ἐστιν ὁ ὑπερουράνιος τόπος, καὶ τὸ ὄντως ὄν, ἀλλὰ νοητὸν, ὡς ὑπὲρ τὸν οὐρανόν. τὰ μὲν πρώτιστα νοητὰ, κατὰ τὴν ἑαυτῶν οὐσίαν ἐστὶ νοητὰ, καὶ κατὰ τὴν ἐξῃρημένην τῶν νοερῶν πάντων, καὶ πρωτουργὸν αἰτίαν. ἐπεὶ καὶ ὁ μέγας Κρόνος, καὶ τοι νοερὸς ὢν θεὸς, καὶ τοῦ νοῦ κύριος, νοητός ἐστιν, ὡς πρὸς τὸν δημιουργόν· τῆς μὲν νοερᾶς τελειότης ἐστὶν ἀκρότης. οὕτως ἄρα καὶ ὁ ὑπὲρ τὸν οὐρανὸν τόπος νοητὴν ἔλαχεν ὑπεροχὴν, πρὸς τὴν οὐρανίαν περιφορὰν, καὶ ἔστιν ὡς ἐν τοῖς πρωτίστοις νοητοῖς νοερός. διὸ δὴ καὶ ἀνάλογον ὑφέσηκε τῇ πρωτίστῃ τελειότητι τῶν νοητῶν. ἀλλ' ἐκείνη μὲν καὶ ἁπλῶς ἐν νοητῇ. τὸ δὲ ἐν τοῖς νοητοῖς νοητὸν, ἁπάντων ὁμοῦ περιέχει τὰ δεύτερον, καὶ τρίτων νοητῶν. αὐτὴ δὲ οὐχ ἁπλῶς νοητή. τῶν μὲν νοερῶν ἐστιν, ἀλλ' οὐ τῶν νοητῶν ἀκρότης.

diunt ea, quæ dicuntur *à Platone, scilicet* Amorem, & Veritatem, & Fidem. Quid enim est illud, quod * *nos* cum Pulchritudine conjungit, *quid aliud est*, quàm ipse Amor? Ubi verò est Veritatis campus, *quoniam alio in loco*, quam in isto loco? Quænam verò *alia* causa *est* hujus arcanæ Initiationis, quàm ipsa Fides? Non enim per Intelligentiam, neque *per* discretionem, prorsus hæc Initiatio fit: sed per unicum, & omni cognoscendi-vim-habente actione præstantius silentium, quod ipsa Fides inserit, *nobisq; suppeditat*, in arcana, & ignota Deorum natura collocans & universales, & nostras animas. Sed hæc quidem propter meam erga talia sympathiam, *& propter convenientiam, naturæq; conjunctionem, quam cum hujusmodi rebus habeo, à me* prolixè dicta-sunt.

Rursus verò ad propositam Theologiam recurrentes, declaremus, quæcunque de unoquoq; ordine ipsorum mentalium, simul & intellectualium Deorum Plato nobis demonstrat sententias.

Ille igitur supercœlestis locus est mentalis, *i. e. sola mente-percipiuur*. Quamobrem etiam essentiam quæ verè est essentia, ipsum, & ipsa animæ mente spectabilem esse dicit Plato. Sed intellectualium Deorum est unica comprehensio, & Unitas. Non enim *ille supercœlestis locus* ita mentalis *est*, ut id, quod est Per-se-animal, neque ut primum Ævum, neque ut illud, quod est primò Unum Ens. Hæc enim, quæ sunt primò mentalia, ex omnibus aliis mentalibus sunt-exempta, & per se ipsa antè-subsistunt. At supercœlestis locus proximè situs-est-supra cœlestem circumvectionem, & hujus est mentale: sed non simpliciter mentale. Quòd autem hæc rectè dicamus, testatur & ipse Socrates, per ipsum Cœlum ipsis etiam animabus præbens hujus mentalis notionem. In hac enim periodo, secundùm quam *animæ* circumaguntur unà cum ipsa Cœli circumvectione, *Socrates dicit* ipsas conspicere Justiciam, conspicere quoque Temperantiam, conspicere etiam Scientiam, conspicere etiã singula Entia, quæ verè sunt *Entia*. Quare quamvis ille supercœlestis locus sit mentalis, & id, quod est verè Ens, est tamen mentale, ut *id, quod est* supra cœlum. Prima verò mentalia, propter suam essentiam sunt mentalia, & propter causam ex omnibus intellectualibus exemptam, & primariam. Quoniam & ille Maximus Saturnus, quamvis sit intellectualis Deus, & Mentis satietas, *& puritas, tamen* est mentalis, ut cum illo *rerum universarum* Opifice *collatus*. Est enim intellectualis Trinitatis summitas. Sic igitur etiam ille supra Cœlum *existens* locus mentalem excellentiam sortitus-est, propter cœlestem circumvectionem, *vel, in cœlesti circumvectione*, & est, ut in primis mentalibus intellectualis. Quamobrem etiam subsistit per proportionem respondentem primæ mentalium Trinitati. Sed illa quidem etiam simpliciter erat mentalis. Quod enim est in mentalibus mentale, simul exiſtit ante omnia secunda, & tertia mentalia. Ipsa verò non est simpliciter mentalis. Est enim intellectualium, non autem mentalium summitas.

Et

Et propterea Plato illam quidem appellavit Unum Ens. Hanc vero, essentiam, quæ verè est. Nam illa quidem, mirabili simplicitate, & occulta ipsius Entis Unitate omnibus Entibus antecellit. Nam illud Ens est ipsum mentale, neque alicubi quidem est mentale, alicubi verò intellectuale, neq; *est id*, quod passum est ipsum Ens.

Sed est sedes, & Unitas antiquissima ipsius Entis. Hic autem ordo est inferior illa Unitate, *nec eam assequitur*, & particeps-est ipsius Entis: sed non est simpliciter ipsum Ens. Quamobrem etiam ipsum *ordinem supra-dictum Plato* vocat essentiam, & eam, quæ verè est, ut eam, quæ mente-perceptũ hoc, & essentiale susceptit, propter essentiam illius quod est primò Ens. Et illa quidem, erat paterna *essentia*. Propter enim Unitatem divinam, & *propter* ipsum finem, subsistit, & est finis omnium mentalium, occultus, & summus. Hæc verò, est materna, propter infinitatem subsistens, & *propter* illam facultatem. Hic enim ordo est fœminæ-conveniẽs, & fœcundus, & mentalibus facultatibus omnia producit. Quamobrem etiam ipsum Plato vocavit Locum, ut receptaculum paternarum causarum, & parturiens, *atque pariens*, & producens generatrices Deorum facultates *quas transfundit* in secundorum *Deorum* hypostases, *& naturas*. Quia, cum etiam ipsam materiam, Locum formarum appellarit, matrem vocat, & nutricem verborum, *atque rationum* in ipsam *materiam* ab ipso Ente, & paterna causa progredientium.

Propter igitur hujusmodi proportionem, & ipsum supercœlestem Locum, ut fœminæ-convenientem, & horum autorem existentem materne, quorum paterne *autor est* ille mentalis Pater, *Plato* tali nomine vocavit. Sed ipsa quidem materia formas tantùm susceptit. Ipsa verò Deorum Mater, & Nutrix, non solum susceptit: sed etiam constituit, & procreat cum ipso Patre secundas *formas*. Et non ut ea, quæ hîc generant, extra se genitos-fœtus clàm-exponunt, sic etiã ipsa generatrix Deitas ex se ipsa foràs producit suos fœtus, & disterminat, *atq; disjungit*, à sua comprehensione, *suoque complexu*: sed *iste summus Pater* in se ipso omnia gignit, & comprehendit, & stabilit. Quamobrem etiam est ipsorum Locus, ut sedes, *domusq;* undiq; ipsa circumdans, *& complectens*, & ut ea, quæ suis fœcundis, & primariis facultatibus, & omnes progressus secundorum, & multitudinem, & varietatem præoccupavit, & in se continet. Nam omnia quidem Entia in ipsis Diis subsistunt, & à Diis cõprehenduntur, & ab ipsis servantur. Etenim ubinam à Diis *hæc* defecerunt, & à comprehensione, *quæ est* in ipsis? *Quomodo à Deorum complexu, curaq; recesserunt?* Quomodo enim, si *ab ipsis* deficerent, vel minimum temporis momentũ permanere, *atq; durare* possent? Præcipuè verò illa, quę rerum divinarum generandarum vim habent, suos fœtus, *suamq; progeniem* complecti dicuntur, quatenus eorũ, *quæ procreant*, proximè sunt causæ, & cũ majore divisione, & peculiariore providentia, ipsorum essentiã constituunt. Paterna enim uniformiter, & eximiè, & inordinatè, *vel, præter ordinem* producunt fecunda, & continent quidẽ: at singulariter suos fœtus.

* Nota.

Hic videtur esse principium decimi.

καὶ διὰ ταῦτα ὁ Πλάτων ἐκεῖνον μὲν προσεῖρηκεν ἓν ὄν. ταύτην δὲ, οὐσίαν τὴν ὄντως οὖσαν. ἐκείνη μὲν γὰρ ἁπλότητι θαυμαστῇ, καὶ κρυφίῳ ἑνότητι περέχει τῶν ὄντων ἁπάντων. αὐτὸ γάρ ἐστι νοητὸν τὸ ὂν ἐκεῖνο, καὶ οὐ πῇ μὲν, νοητὸν, πῇ δὲ, νοερὸν, οὐδὲ πεπονθὸς τὸ ὄν. ἀλλ' ἑστία, καὶ μονὰς ἡ πρεσβυτάτη ἑνότητος· αὕτη δὲ ἡ τάξις τῆς ἑνώσεως ἐκείνης ὑπολέπεται, καὶ μετέχει ἑνότητος, ἀλλ' οὐ τὸ αὐτῶς ἐστιν ὄν. διὸ καὶ οὐσίαν αὐτὴν καλεῖ, καὶ ὄντως οὖσαν, ὡς τὸ νοητὸν τοῦτο, καὶ οὐσιώδες, καὶ τῶν ἑνοειδῶς ὄντως ὄντος οὐσίαν, ὑποδεξαμένου. καὶ ἐκείνη μὲν, ἓν πατέρα νοητόν. καὶ γὰρ τῶν ἑνωσιν τῶν θείων, καὶ τὸ πέρας ὑφέσηκε, καὶ ἔστι πέρας τῶν νοητῶν πάντων, τὸ κρυφιον, καὶ τὸ ἀκρότατον. αὕτη δὲ, μητρικὴ καὶ τῶν ἀπείρων ὑπόστασις, καὶ τῶν δυνάμεων ἐκείνων. ἀπολυπερῶς γὰρ ἔστιν ἡ τάξις αὕτη, καὶ γόνιμος, καὶ δυνάμεσι νοεραῖς πάντα περέχουσα. οὗτον δὴ καὶ τόπον αὐτὸν ὁ Πλάτων ἐκάλεσεν, ὡς ὑποδοχὴν τῶν πατρικῶν αἰτίων, καὶ λοχεύουσαν, καὶ περαίνουσαν τὰς γονητικὰς δυνάμεις τῶν Θεῶν, εἰς τὰς τῶν δευτέρων ὑποστάσεις. ἐπεὶ καὶ τὴν ὕλην πόσων εἰδῶν περομητορεύουσαν, μητέρα καλεῖ, καὶ τιθήνην τῶν εἰς αὐτὴν ἀπὸ τοῦ ὄντος, καὶ τῆς πατρικῆς αἰτίας περιόντων λόγων.

Κατὰ δὴ τοιαύτην ἀναλογίαν, καὶ τὸν ὑπερουράνιον τόπον, ὡς ἱλυπερᾶ, καὶ τούτων αἴτιον ὄντα πατρικῶς, ὧν πατρικῶς ὁ νοητὸς πατὴρ, τοῦ τοιῶδε περοσείρηκεν ὀνόματος. ἀλλ' ἡ μὲν ὕλη δέκτης τῶν εἰδῶν μόνον. ἡ δὲ τῶν Θεῶν μήτηρ, καὶ τροφὸς, οὐ δέκτης μόνον, ἀλλὰ καὶ ὑφίστησι, καὶ γόνιμα τὰ δεύτερα μετὰ τοῦ πατρός. καὶ οὐχ ὥσπερ τὰ ἐνταῦθα γόνιμα, ἐξω ἑαυτῶν ὑπεκθετὰ τὰ γονώμενα, οὕτω δὴ καὶ ἡ γονιμὴ θεότης ἀφ' ἑαυτῆς εἰς τὸ ἐκτὸς περαγὰ τὰ ἑαυτῆς ἔκγονα, καὶ διορίζει τῆς οἰκείας περιοχῆς. ἀλλ' ἐν ἑαυτῇ πάντα γόνιμα, καὶ περιλαμβανόμενα, καὶ ἑδράζει. διὸ καὶ πάντων ἐστιν αὐτὸν, ὡς ἑστία πάντοθεν αὐτὰ περιέχουσα, καὶ ὡς ταῖς γονίμοις ἑαυτῆς, καὶ περουργεῖς δυνάμεσι πάσας τε τὰς ὁδοὺς ἁπάσας τῶν δευτέρων, καὶ τὰ πλήθη, καὶ τὴν ποικιλίαν περικαταλαβοῦσα, καὶ περιέχουσα ἐν ἑαυτῇ. πάντα μὲν γὰρ τὰ ὄντα ἐν τοῖς Θεοῖς ὑφέσηκε, καὶ ὑπὸ τῶν Θεῶν περιείληπται, καὶ σώζεται ὑπ' αὐτῶν. καὶ ποῦ γὰρ ἂν ἀπέστη τῶν Θεῶν, καὶ τῆς ἐν αὐτοῖς περιοχῆς; πῶς δ' ἂν διαμένοντα, καὶ ἀκαρῆ διαῤῥύεν ἠδύνατο; διαφερόντως δὲ τὰ γονητικὰ τῶν Θεῶν, περιέχειν λέγεται τὰ ἑαυτῶν γονήματα, καθόσον περοσεχῶς αὐτῶν ἐστιν αὐτὰ, καὶ μὴ διαιρέσεως πλείονος, καὶ περιουσίας ἰδιοπερους, ὑφίστησιν αὐτῶν τὴν οὐσίαν. τὰ γὰρ πατρικὰ μονοειδῶς, καὶ ἐξῃρημένως, καὶ ἀσωματικῶς παρέχει τὰ δεύτερα, καὶ περιέχει μὲν, ἀλλ' ἑνιαίως τὰ ἑαυτῶν ἔκγονα.

Universidad de Deusto
Biblioteca

καὶ τῇ μὲν ἀπλότητι, τὸ ποικίλον αὐτῶν, τῇ δ' ἑνώσει, τὸ πληθος προείληφε. δῆλον πάνυ ἐκ τῶν εἰρημένων, ὅτι τὸ νοητὸς ἐστιν ὁ ὑπερουράνιος τοπος, καὶ ὅσως δὴ νοητος. καὶ ὡς τὰ τοῖς, ὅσως ἠλυπτερης. καὶ δὴ ὁ τοπος τοῖς θεοῖς γενεσιακῆς προσηκε θεοῖς, διὰ τὴν εἰρημένην αἰτίαν. καὶ ὁ λειμων, πηγὴ τῆς ζωογόνου φύσεως ἐστιν, ὡς μικρὸν ὕστερον δηλώσετα. καὶ πάντα ὁ Σωκράτης τὰ ἐν αὐτῷ θεῖα, τοιαῦτα περιλαμβάνει, τὴν ὁσιότητα, τὴν δικαιοσύνην, τὴν ζωροσύνην, τὴν ἀλήθειαν αὐτῶν, τὴν Ἀδράστειαν.

Ὁ δὴ καὶ μάλιστα τεκμήριον ἂν τις ποιήσαιτο τοῦ καὶ τὸν Πλάτωνα τὸ θῆλυ τῇ τάξει ταύτῃ διαφερόντως ἀπονέμειν, καὶ οὐ τοῦ ἄλλους μόνον θεολόγους. πῆς οὖν ἡ αἰτία, δι' ἣν τὴν θεότητα ταύτην ἀποφαλικῶς ὁ Πλάτων καὶ τὴν πρώτην αὐτομνησεν ἀνάλογον τοῦ ἑνί; καὶ ἵνες αἱ ἀποφάσεις; ἀχρώματον γὰρ αὐτὴν, καὶ ἀσχημάτιστον, καὶ ἀναφῆ προσείρηκε. καὶ τρεῖς τινας ἀπαρξεις ἀφεῖλεν ἀπ' αὐτῆς, τὸ χρῶμα, τὸ σχῆμα, τὴν ἁφήν. λέγω τοίνυν ὅτι καὶ ἡ τάξις αὕτη, τῶν νοερῶν οὔσα θεῶν ἀκρότης, ἄγνωστός ἐστι, καὶ ἄφραστος, καὶ τὴν ἑαυτῆς ἰδιότητα, καὶ διὰ συνθημάτων γινώσκεται νοητῶν. ἀκρότης γὰρ ὑπαρχουσα τῶν νοερῶν συνέλιξεν ἑαυτὴν τοῖς νοητοῖς. καὶ ὡς γὰρ αἱ τὰ νοερὰ συνήπλετο τοῖς νοητοῖς, εἰ μὴ νοητὴν ὑπεροχὴν ἑαυτῶν προὔτίθεσαν; ἧς δ' αἱ συνέχεια, καὶ κοινωνία τῶν ὅλων ἐθεωρεῖτο διακόσμων, εἰ μὴ τὰ πέρατα τῶν πρώτων ὁμοιότητά τινα πρὸς τὰς ἀρχὰς εἶχε τῶν δευτέρων; καὶ διὰ τὴν ὁμοιότητα ταύτην συμφύεται ταῦτα ἀλλήλοις, καὶ καθ' μίαν φύσεται πάντα σειράν. ὥσπερ οὖν τῶν νοητῶν τὸ πέρας ἐστὶ νοερὸν, οὕτω καὶ ἡ τῶν νοερῶν ἀρχὴ νοητὴν ἔλαχεν ὕπαρξιν.

Καὶ νοητὸν μὲν ἑκάτερον τούτων, ἀλλὰ τὸ μὲν νοητὸν, ἁπλῶς· τὸ δὲ, οὐκ αὐτὸ προσήκης τι νοερόν. ταῦτα τοίνυν ἀλλήλοις συνυφέσηκε. καὶ τὸ μὲν, πατρικὸν αἴτιόν ἐστι τῶν ὅλων, καθόσον ἐστὶ νοητὸν, καὶ τὸ νοερὸν ἐν αὐτῷ νοητῶς προπέπεται. τὸ δὲ, γενεσιακῶς, τῶν αὐτῶν ἐστιν ὑποστατικόν. διότι νοερόν ἐστι, καὶ τὸ νοητὸν ἀγαθὸν ἐν τῷ νοερῷ θρόνῳ προσήσεται. πάντα οὖν ἐξ ἀμφοῖν ἐξηρημένως μὲν ἀπὸ τοῦ νοεροῦ τῶν νοητῶν, συμπεπλεγμένως δὲ, ἀπὸ τοῦ νοητοῦ τῶν νοερῶν. καὶ ἀμφότερα μὲν, ἀγνώστως ὑπάρξεσιν ἀγαλλεται. καὶ συνθήμασι μόνοις γνωρίζεται νοητοῖς, μυστικοῖς, καὶ ἀρρήτοις, ὡς φησιν ὁ Πλάτων. διὸ καὶ τολμαν ἀποκαλεῖ τὴν περὶ αὐτῶν σκοφάνειν τε ἄρρητα, καὶ λόγῳ τὴν ἄγνωστον ἕνωσιν ἀφερμηνεύειν ἐπιχειροῦσαν.

Et simplicitate quidem, ipsorum varietatem, Unitate verò, & *unione*, *eorum* multitudinem præoccupant. Perspicuum igitur *est* ex iis, quæ dicta sunt, quòd ille supercœlestis locus sit & mentalis, & quomodo mentalis *sit apertè constat*. Præterea verò *constat etiam*, quomodo *sit* fœminæ-conveniens. Etenim Locus Diis generandi-facultate-prædictis convenit, propter *suprà*-dictas causas. Et ipsum Pratum, est fons animalia-procreantis Naturæ, ut paulo pòst demonstrabitur. Et Socrates omnia divina in ipso *Prato* talia assumit, Scientiam, Justiciam, Temperantiam, ipsam Veritatem, Adrastiam.

Quo etiam argumento quis maximè uti poteſt, ut demonstret Platonem huic ordini fœmineum-sexum præcipuè attribuere, neque tantum alios Theologos. Quænam igitur est causa, propter quam Plato Deitatem istam in prima *Trinitate, vel, primùm* negativè celebravit proportione-convenientem ipsi Uni? Et quænam *sunt* illæ negationes, *quibus est usus?* Ipsam enim expertem coloris, & expertem-figuræ, & expertem-tactus, *quo tangatur, q. d. intangibilem*, appellavit. Et tres istas essentias abstulit ab ipsa *Deitate*, colorem, figuram, tactum. Dico igitur hunc etiam ordinem, qui est intellectualium Deorum summitas, ignotum, & ineffabilem esse, propter suam proprietatem, & per mentalia signa cognosci. Cum enim sit intellectualium summitas, se cum mentalibus conjunxit. Quomodo enim intellectualia conjungerentur cum mentalibus, nisi suam mentalem excellentiam antè-constituissent? *vel, nisi mentalem excellentiam sibi præposuissent?* Quænam verò cohærentia, *quæ compages*, & communio universorum ordinum spectaretur, nisi fines primorum similitudinem quandam haberent cum secundorum principiis? Propter enim istam similitudinem, hæc naturæ cognatione inter se conjunguntur, & omnia in una *perpetua* serie subsistunt. Quemadmodum igitur ipsorum mentalium finis est intellectualis, sic etiam ipsorum intellectualium principium mentalem essentiam est-sortitum.

Et mentale quidem est horum utrunque: sed ipsum quidem mentale, *est* simpliciter. Alterum verò, *scilicet* ipsum intellectuale, non *est* sine additione. Hæc igitur alia cum aliis subsistunt. Et alterum quidem, est universorum paterna causa, quatenus est mentale, & ipsum intellectuale in se mentaliter *comprehensum* protendit. Alterum verò generativè, eorundem constituendorum vim habet. Quia intellectuale est, & mentale bonum in intellectuali genere *aliis* præest. Omnia igitur ex hoc utroq; *pendent*, eximiè quidem, *& extra ordinem* ab intellectuali *pendent ea, quæ sunt* ipsorum mentalium, compositè verò, *& ordinatè*, à mentali *pendent ea, quæ sunt* ipsorum intellectualium. Et utrunque quidem ignotis essentiis valde-delectatur, *& exultat*. Et solis mentalibus, mysticis, *& arcanis* signis cognoscitur, & ineffabili-modo, ut ait Plato. Quamobrem etiam audaciam vocat eam, quæ arcana de ipsis declarare, & ignotam *eorum* Unitatem verbis interpretari conatur.

Sed

Sed ex ipso mentali, fine ipsa quoque intellectualium summitas ignotam proprietatem habet *manantem*. Quatenus enim se-ipsam conjunxit cum primis mentalibus, & repleta-est singulari ipsorum, & arcana, & paterna essentia, eatenus & ista existit-ante intellectualia ignoto-modo.

Quare comprehendi non potest ab iis, quæ sunt post ipsam. Cognoscitur autem ab iis, quæ sunt ante ipsam, in continentem, & cum ipsa *conjunctâ* Unitatem supernè-explicata. Et mentaliter cognoscit ea, quæ sunt ante ipsam. Hoc autem *cognitionis genus* nihil differt ab uniformi, & arcana cognitione. Nam mentalis cognitio, est omnis cognitionis unitas, *& unio*, & causa, & summitas, & ignota, & occulta essentia. Quoniam igitur etiam omnis intellectualis ordinum distinctionis, una, & unita, *atque conjuncta* Trinitas, illius ignotæ mentalium Unitatis, *& unionis*, est (si fas est *ita* loqui) intellectualis imago, & eandem suæ causæ facultatem uniformem præfecit, & ignotam in intellectualibus, per negationes ipsam Plato declarat mysticè, *i. e. arcanè, obscuroq; modo*. Ubique enim id, quod est summum, & ignotum, per proportionem respondet ipsi unico Deo. Quemadmodum igitur illum per negationes celebrare didicimus, eodem etiam modo ipsas secundorum ordinum summitates uniformes, & ignotas, negativè enunciare studebimus. Deniq; quoniam Socrates in Phædro usque ad supercœlestem locum facit ascensum, ipsum *supercœlestem locum* statuens proportione-respondentem ipsi primo, ut in ista ordinum distinctione, & in ipso animarum ascensu, per negationes celebrat (Etenim illam unicam rerum universarum fabricationem in Timæo *descriptam*, per quam omne Deorum genus *ab illo summo rerum universarum opifice fabricatum*, & rerum fabricandarum peritum subsistit, ineffabilem, & ignotam, & ubique summam esse contendit) hanc habet apud secunda, *vel, in secundis* excellentiam. Imitatur enim ipsam ex universis simul Entibus singulariter exemptam causam. Sed illâ quidem, tantum per negationes, ut ante omnia existentem celebramus. Ipsas verò summitates, per proportionem illi respondentem progressas, simul & affirmativè, & negativè enunciamus. Ut excellentias quidè ex secundis exemptas, negativè. Ut verò participantes ea, quæ sunt ante ipsas, affirmativè. Etenim supercœlestem locũ, essentiam verè existentem, & Veritatis campum appellat, & Pratum, & mentalem speculam Deorũ, & non solùm coloris, & figuræ, & tactus expertem, affirmationes cum negationibus miscens. Quoniã etiam hic ordo medius est inter mentales Deos, & primos intellectuales divinos ordines, & utrorũq; vinculun continet, & custodit quidem intellectualia, propter uniformẽ, & ignotam excellentiam. Trajicit verò ipsas mentaliũ expletiones vel usq; ad extrema. Et simul per unam communẽ Unitatẽ omnia vel usq; ad illum mentalẽ Patrem adducit, & generat, & producit usq; ad ipsam materiã. Medius igitur *est hic ordo*, & situs inter singulares Deos, & eos, qui multiplicantur, *& quorum est magnus numerus*, & negativè quidem, propter secundorum ignotam excellentiam, affirmativè verò propter communionem primorum, enunciatur.

Universidad de Deusto
Biblioteca

καὶ γὰρ ὁ δημιουργὸς ὁ πρῶτος ἐν Τιμαίῳ, καθόσον μὲν μεθέκτ τῶν προϋπαρχόντων αἰτίων, ποιητὴς ἀποκαλεῖται, καὶ πατὴρ, καὶ ἀγαθός, καὶ πάντα τὰ τοιαῦτα. καθόσον δ' ἀπόῤῥητός ἐστι τῆς δημιουργίας μονὰς, ἄγνωστον αὐτὴν, καὶ ἄῤῥητον, ἀφ' ὅλων τῶν δημιουργῶν ἐξῃρημένον ἀφίησι, καὶ δυρεῖν (φησὶν) ἔργον αὐτὸν, καὶ ῥύμνα λέγειν εἰς ἄπαυλας, ἀδύνατον. Οὕτω τοίνυν καὶ τὸν ὑπερουράνιον τόπον, ὡς μὲν πληροῦμενον ὑπὸ τῶν πρώτων αἰτίων, καθαρτικῶς ἀναφαίνει, ποτὲ μὲν, οὐσίαν ὄντως οὖσαν, ποτὲ δὲ, ἀληθείας πεδίον, ποτὲ δὲ, ἄλλο τι τοιοῦτον καλῶν, ὡς ὑπερβεβηκότα τῶν νοερῶν Θεῶν, καὶ ὡς ἀκρότατον, καὶ ἑνιαῖον, ἀποφατικῶς ἀφορίζει, καθάπερ τὴν ἐξῃρημένην τῶν πάντων ἀρχήν.

κεφάλαιον ιβ'.

Τίνες οὖν αἱ ἀποφάσεις, καὶ ἀπὸ ποίων γίνονται τάξεων (τοῦτο γὰρ ἑπόμενον διελθεῖν.) ἐν Παρμενίδῃ μὲν οὖν αἱ τοῦ ἑνὸς ἀποφάσεις, ἀπὸ πασῶν ἐγίνοντο τῶν θείων τάξεων, ἐπεὶ καὶ πασῶν αἴτιον τὸ ἕν. ἡ πᾶν τὸ θεῖον, κατὰ τὴν ὕπαρξιν τὴν ἑαυτοῦ μετέχῃ τῆς πρωτίστης ἀρχῆς· καὶ πάντων ὑπερέχον τὸ ἕν, πολλῷ μειζόνως καὶ τῶν μετ' αὐτὸν ἐξῃρηται πραγμάτων. ὁπόταν γὰρ τούτων τὰ πάντα πρόῃσι. τὰς γὰρ τούτων ἰδιότητας ὑποδέχεται μερικῶς. Δῆλον δὲ ἔσται ἐκ τῶν ἄλλων ὑποθέσεων (ἐν αἷς τὰ αὐτὰ πάλιν ἀνακυκλεῖται συμπερασματα, ποτὲ μὲν, ἀποφατικῶς, ποτὲ δὲ, καταφατικῶς συμπλεκόμενα) καὶ τί γὰρ ἂν ὑποστῶσι δύναιτο, μὴ προειλημμένον κατ' αἰτίαν ἐν τοῖς ὅλοις; ἐν δὲ γε τῷ Φαίδρῳ τὰ ἀποφατικόμενα τῆς νοητῆς τῶν νοερῶν πάντων ἀκρότητός ἐστι τὰ προεχόντως ἱδρυμένα μεθ' αὑτὴν, ἱερὰ γένη τὸ σωτικὸν, τὸ τελεσιουργὸν, τὸ τῶν ἰδίως καλουμένων νοερῶν πατρικόν. τούτων γὰρ ἐξῃρημένη καὶ τῶν ἀπάντων ἐπέβεκε νοερῶν Θεῶν. Ὁ γὰρ ἐν τοῖς πᾶσι τὸ ἓν πάντων Θεῶν γένος, τοῦτ' ἐστὶ πρὸ τούτων εἰσὶν οἱ τρεῖς μετ' αὐτὸν διακοσμήσεις. τὸν μὲν οὖν οὐρανίαν τάξιν περιέχουσιν τὰ ὅλα, καὶ φωλίζουσιν τοῦ νοητοῦ φωτὸς, χρῶμα προσονομάζει. διὸ καὶ τὸ ἐμφανὲς τοῦτο τοῦ οὐρανοῦ καλόν, χρώμασι παντοίοις, [l. παντοίοις,] καὶ φωτὶ διαλάμπει. κἀκεῖνον τοίνυν τὸν οὐρανὸν, νοερὸν χρῶμα, καὶ Φῶς ὀνομαλεῖ. τὸ γὰρ ἐκ πάσης προϊὸν φῶς, αὖον μὲν ἐστιν ἄγνωστον, καὶ κρύφιον ἐν τοῖς ἀδύτοις μᾶλλον τῶν Θεῶν. ἐκφαίνεται δὲ ἐν τῇ τάξει ταύτῃ, καὶ ἐξ ἀφανοῦς γίγνεται φανερόν.

Etenim ille primus rerum universarum opifex in Timæo, quatenus quidem præexistentes causas participat, Effector appellatur, & Pater, & Bonus, & omnibus hujusmodi *nominibus appellatur*. Quatenus verò est totius rerum universarũ fabricationis Unitas, ipsum ignotum, & ineffabilem, ex universis rerum opificibus exemptum relinquit, *nullo nomine declarans ipsius ignotam naturam*. Etenim (inquit) ipsum invenire est arduũ, & inventum, apud omnes dicere, *est* impossibile. Sic igitur & ipsum supercœlestem locum, quatenus quidem à primis causis repletur, affirmativè demonstrat, modo quidem, essentiam verò existentem, modò verò Veritatis campum, modo verò, aliquo alio hujusmodi nomine appellans, ut egressum extra Deos intellectuales, *vel, ut ex intellectualibus Diis exemptum*, & ut summum, & Unicum, affirmativè celebrat, ut ipsum principium ex omnibus *Entibus* exemptum.

CAPUT XII.

QVænam igitur sint negationes, & ex quibus ordinibus fiant (hoc enim est proximum, quod nobis est persequendum) *jam dicamus*. In Parmenide igitur, illæ de Uno negationes ex omnibus divinis ordinibus fiebant, quia omnium etiam *ordinum est* causa ipsum Unum. Et omne divinum, propter suam essentiam, particeps est illius primi principii. Cùm autem ipsum Unum his sit superius, multo magis etiam exemptum-est ex rebus, quæ sunt post ipsos *divinos ordines*. Ex istis enim omnia progrediuntur. Horum enim proprietates *ipsum Vnum* susçipit partitè. Perspicuum autem *est*, quod ex aliis hypothesibus (in quibus iterum eædem versantur conclusiones, modò quidem, negativè, modò verò, affirmativè connexæ) *rerum ante-dictarum demonstratio sit petenda*. Etenim quidnam subsistere posset, quod per causam non sit antè-comprehensum in ipsis universis? In Phædro tamen ea, quæ negantur de mentali *rerum* omnium intellectualium summitate, sunt ipsa proximè collocata post ipsam *summitatem antè-dictam*, sacra genera, *scilicet* id, quod *res universas* continet, & id, quod res perficit, quod est paternum, *& causa procreatrix* eorum quæ propriè vocantur intellectualia. Ex istis enim *ista summitas* exempta, ex omnibus etiam intellectualibus Diis excessit, *& ex eorum numero est exempta*. Quod enim est erga ipsum Unum, omne Deorum genus, hoc erga *summitatem* istam sunt illi tres ordines, qui post ipsam *sunt, & qui sequuntur eam*. Illum igitur cœlestem ordinem, qui res universas continet, & illustrat mentali Luce, *Plato* colorem appellat. Quoniam & istam manifestam Cœli pulchritudinem coloribus omnigenis, & Luce penetrans-illustrat. Et illud igitur Cœlum, intellectualem colorem, & Lucem appellat. Illa enim Lux, quæ progreditur ex ipso Bono, suprà quidem est ignota, & occulta, in ipsis Deorum adytis, *& inaccessis locis* manens. In hoc verò ordine apparet, & ex occulta fit manifesta, *& ex obscura fit clara*.

Quamobrem etiam colori assimilatur, *& similis esse dicitur*, Lucis filio. Præterea verò, si Cœlum est ille *vultus*, & aspectus, qui res superiores aspicit, & *contemplatur*, meritò mentalis ipsius color vocabitur aspectui cognatus.

Ergo ipsa causa rerum in Cœlo mentalium est quidem expers-coloris: sed ex ipsis exempta. Etenim sensilis color, est solaris Lucis progenies. Illum verò *fornicem*, qui post cœlestem ordinem proximè subsistit, quem subcœlestem fornicem appellavimus, *Plato* figuram appellat. Etenim ipse fornix, est figuræ nomen. Et prorsus in hoc ipso ordine & ipse Parmenides intellectualem figuram reponit. Ipsi verò intellectualium summitati tactum primum attribuit, ut ex Parmenidis conclusionibus est perspicuum. Nam in prima hypothesi figuram ab Uno auferens, hoc *argumenti* medio usus-est, Quòd ipsum Unum non tangat se-ipsum. Ipsum verò Unum (inquit) non tangit se-ipsum. Et ipsa conclusio est perspicua. Hic * igitur ipse tactus primùm, & propter causam subsistit. Quorum enim ille rerum universarùm Opifex est proximè causa, horum per-exemplar *est autor* ille Pater, qui est ante ipsum. In hoc igitur ipse tactus est exemplar absolutorum, *atque liberorum* Deorum. Tres igitur isti ordines sunt deinceps, Color, Figura, Tactus.

* Nota.

Ex his autem propter *suam* essentiam exemptus est supercœlestis locus. Est igitur coloris, figuræ, & tactus expers. Neq; per privationem ex his tribus excessit: sed per causæ excellentiam. Etenim ipsi colori, Lucis communionem ex mentalibus *manantem* largitur. Et intellectualem finem figuræ per-illuminationem-immittit. Et ipsi tactui Unitatem, *unionem*, & cohærentiam, *atque continuationem* imponit supernè, & perficit omnia per suam *vim*, & facultatem, alia quidem, dum tanguntur per Unitatem, *ac Vnionem*, alia verò, dum figurantur per finis communicationem, alia verò, dum colorantur per lucis illuminationem. Omnẽ *verò rem* ineffabili-modo, & per mentalia signa sursum allicit, ac attrahit ad se-ipsum, & replet singularibus bonis. Si igitur hæc rectè dicimus, non admittemus, *nec approbabimus* illos, qui curiosè-tractant sensiles colores, & tactus, & figuras, & qui dicunt ipsum supercœlestem locum ex his excessisse, *ac prorsus exemptum esse*. Hæc enim parva *sunt*, & illi nullo-modo convenientia. Etenim ipsa natura, non tota tantùm: sed & partita ex sensilibus coloribus, & ex figuris apparentibus, & ex corporeis tactibus est-exempta.

Quid igitur hoc *adeò* venerandum *censetur*, si vel ipsis naturis adest? Sed oportet & colores, & figuras, & tactus à superioribus usque ad extrema pertinere, & ex omnibus pariter exemptum demonstrare supercœlestem locum. Quoniam & ipsa anima, figuræ particeps est. Et ipsa Mens, & ipse tactus sæpè vel in *essentiis* incorporeis est propter primorum cum secundis communionem, & istas communiones, Synaphas, *i. e. contactus*, appellare consueverunt, & ipsos intelligentiarum tactus, Epaphas, *i. e. attactus*, *vocare solent*. Ne igi-

διὸ δὴ τῷ χρώματι προσείπασαν τὸ τοῦ φωτὸς ἐκγονον ὠ. ἔτι δὲ, ἐπεὶ οὐρανός ἐστιν ἡ ὁρωσα ὄψις τὰ ἄνω, ἐικότως τὸ νοητὸν αὐτῆς χρῶμα αὖ καλοῖτο τῇ ὄψει σύζυγον.

Ἀχρώματον ἄρα τὸ αὖλιον μὲν τῶν ἐν τῷ οὐρανῷ νοητῶν, ἐξῃρημένον δὲ ἀπ' αὐτῶν. καὶ γὰρ τὸ αἰσθητὸν χρῶμα, τοῦ ἡλιακοῦ φωτός ἐστιν ἔκγονον. τὸν δὲ μετὰ τὸν οὐρανὸν διάκοσμον προσεχῶς ὑφισαμένην, ὧν ὑπουράνιον ἀψῖδα προσείπομεν, σχῆμα προσαγορεύει. καὶ γὰρ ἡ ἁψὶς αὐτὴ, σχημάτος ἐστὶν ὄνομα. καὶ ὅλως ἐν ζωῇ τῇ τοιᾷδε, καὶ ὁ Παρμενίδης ἀποτίθεται τὸ νοερὸν σχῆμα. τῇ δὲ ἀκρότητι τῶν νοερῶν τὸν ἁφὴν πρῶτον ἀποδίδωσιν, ὡς ἐκ τῶν τοῦ Παρμενίδου συμπερασμάτων δῆλον. ἐν μὲν τῇ πρώτῃ ὑποθέσει τὸ σχῆμα τοῦ ἑνὸς ἀφαιρῶν, μέσῳ κεχρηται, τῷ μὴ ἅπτεσθαι τὸ ἓν αὑτοῦ. τὸ δὲ ἓν, οὐχ ἅπτεται (φησὶν) ἑαυτοῦ. ἡ τὸ συμπέρασμα δῆλον. ἐν πασῇ δὲ* τοίνυν ἡ ἁφὴ πρῶτον, καὶ καθ' αὑτὴν ὑφέστηκεν. ὧν γάρ ἐστιν ὁ δημιουργὸς αὖλιον μείωσιν προσεχῶς, τούτων παραδείγματικῶς ὁ πατὴρ· ἐν τούτῳ δὴ οὖν ἡ ἁφὴ τὸ παράδειγμα τῶν ἀπολύτων Θεῶν. τρεῖς οὖν αὗται τάξεις εἰσὶν ἑφεξῆς, τὸ χρῶμα, τὸ σχῆμα, ἡ ἁφή.

* Σημείωσαι.

καὶ τούτων ἐξῃρηται καθ' οὐσίαν ὁ ὑπερουράνιος τόπος ἀχρώματος ἄρα, καὶ ἀσχημάτιστός ἐστι, καὶ ἀναφής. καὶ οὐχι κατὰ στέρησιν τῶν τριῶν τούτων ἐκβέβηκεν, ἀλλὰ καθ' αἰτίας ὑπεροχήν. καὶ γὰρ τὸ αἰσθητὸν χρῶμα, τῷ ἡλιακῷ φωτὶς μετουσίαν ἐκ τῶν νοητῶν ἐνδίδωσι. καὶ τῷ σχήματι τὸ πέρας ἐπιλάμπει τὸ νοερόν. καὶ τῇ ἁφῇ τὴν ἕνωσιν, καὶ τὴν συνεχῆ ἐπιβάθησιν ἄνωθεν, καὶ τελεῖοι πάντα καὶ τὴν ἑαυτοῦ δύναμιν, τὰ μὲν, ἀπόῤῥοια ἀφὰ τῆς ἑνώσεως, τὰ δὲ, σχηματιζόμενα ἀφὰ τῆς ἐπὶ περᾶς μεταδόσεως, τὰ δὲ, χρωννύμενα ἀφὰ τῆς ἐκ φωτὸς ἐλλάμψεως. πάντα δὲ ἀῤῥητως, καὶ τοῖς νοητοῖς συνήμασιν ἀναπαύει, καὶ ἀνέλκει πρὸς ἑαυτὸν, καὶ πληροῖ τῶν ἐνιαίων ἀγαθῶν. εἰ δὴ ταῦτα ὀρθῶς λέγομεν, οὐκ ἀποδεξόμεθα οὔτε τὰ ἀόρατα χρώματα, καὶ ἁφὰς, καὶ σχήματα πολυπραγμονοῦντας, καὶ τούτων ἐκβεβηκότα τὸν ὑπερουράνιον τόπον ἀποφαίνοντας. μικρὰ γὰρ ταῦτα, καὶ οὐδὲν ἐκείνῳ προσήκοντα. καὶ γὰρ ἡ φύσις, οὐχ ἡ ὅλη μόνον, ἀλλὰ καὶ ἡ μερικὴ, τῶν αἰσθητῶν χρωμάτων, καὶ τῶν φαινομένων σχημάτων, καὶ τῶν σωματικῶν ἁφῶν ἐξήρηται.

Τί οὖν τοῦτο σεμνὸν, εἰ καὶ ταῖς φύσεσι πάρεσται ἀλλὰ δεῖ τὰ τε χρώματα, καὶ τὰ σχήματα, καὶ τὰς ἁφὰς ἄνωθεν ἀχρι τῶν ἐσχάτων διαλάμψαι, καὶ πάντων ὁμοίως ἐξῃρημένον ἀποφαίνειν τὸν ὑπερουράνιον τόπον. ἐπεὶ καὶ ἡ ψυχὴ σχήματός μετέχει καὶ ὄνους καὶ ἡ ἁφὴ πολλαχῶς καὶ ταῖς ἀσωματοις ἐστὶ καὶ τῶν πρώτων πρὸς τὰ δεύτερα κοινωνίαν, καὶ τὰς κοινωνίας ταύτας, συναφὰς εἰώθασι καλεῖν, καὶ τὰς τῶν νοήσεων θιξεῖς, ἐπαφάς. Μὴ τοίνυν ἀπὸ τῶν

Universidad de Deusto
Biblioteca

πρώτων ὅτι τὰ ἔσχατα φερόμεθα, μηδὲ τὴν ἀκροτάτην τάξιν τῶν νοερῶν τοῖς τελευταίοις τῶν ὄντων παραβάλλωμεν, ὧν καὶ ἡ ψυχὴ, καὶ ἡ φύσις ὑπείδρυται. καὶ γὰρ αὐτὸ τοῦτο τολμηρόν, καὶ τοῦ Πλάτωνος οὐκ ἀνεχόμεθα, βοῶντος, ὅτι τολμῶντες ἴσμεν οἷς ἐπαίνης λέγομεν. ποία γὰρ τόλμα; τίς δύναμις ἄγνωστος ὑπερεμφαίνει τὰς ἡμετέρας ὑπολάβας; ἀλήθεια τῶν ἀϊδήλων χρωμάτων, καὶ σχημάτων, καὶ ἀφῶν, σεμνοτέραν οὐσίαν ἐνοείδη. καὶ γὰρ οἱ φυσικοὶ τοιαύτην ἔγνωσαν ὑπόστασιν, μὴ ὄντες θεολόγων παῖδες.

Αἱ μὲν οὖν ἀποφάσεις, δι' ὧν τὸν ὑπερουράνιον ὕμνησε τόπον, τοιαύτην ἔχουσι δύναμιν. πάλιν δὲ αἱ τὰς καταφάσεις ἐφεξῆς θεωρήσωμεν, ὅπως καὶ μέθεξιν αὐτῶν τῶν πρώτων νοητῶν ὑπαρχουσιν. οὐσία μὲν οὖν ὄντως οὖσα λέγεται, διότι τοῦ πρώτως ὄντος μετέληφε. πᾶσα γὰρ τὸ εἶναι, καὶ τὸ ὄντως εἶναι, τῆς νοητῆς οὐσίας ὑπάρχειν ἔκγονον. ὡς γὰρ τὸ ἓν ἐκ τῆς πρωτίστης ἀρχῆς τῆς περὶ τῶν νοητῶν, οὕτως ἡ ὄντως Φύσις ἐκ τῶν νοητῶν. σκεῖ γὰρ τὸ ἓν ὄν, ὡς καὶ ὁ Παρμενίδης μικρῷ πρόπερον αἰνίδασκε. Ψυχὴς δὲ κυβερνητὴ θεολόγος, διότι νοητῶν ἔλαχεν ὑπερκοσμίων θεῶν ἄλλους νοεροὺς θεούς. τὸ τοίνυν νοητὸν αὐτῆς ἀγαθόν, ὅτι ἓν νῦν γινώσκουσα αὐτὸ ἀμαυρῶς ὄν, ὅτι τῶν ἑνιαίων εἰς αὐτὸ ἐφήκει θεῶν. σκεῦνα γὰρ νοητὰ πρώτως, καὶ ἀμεθέκτως, καὶ πρωτουργὰ τῶν νοητῶν πάντων αἴτια. καὶ συνεχῆ ἴσμεν ἀλλήλοις, τό, τε ὄντως ὄν, καὶ τὸ νοητὸν, καὶ γὰρ πᾶν τὸ νοητὸν, ὄντως ἐστὶν ὄν, καὶ πᾶν ὄντως ὄν, νοητὸν ὑπάρχει. καὶ γὰρ ὁ νοῦς νοητὸς ἐστι καὶ τὸ ὂν τὸ ἐν αὐτῷ.

Καὶ ἡ τὸ γνωστικὸν νοῦς. διὸ καὶ πᾶς μὲν νοῦς, γνώσεως ἐστι χορηγός. πᾶν γὰρ τὸ νοητὸν, οὐσίας. ὁ μὲν ἐστι πρώτως ἑκάτερον, τοῦτο καὶ τοῖς δευτέροις ἐπιλάμπει δαιμόσμοις. τὸ τελεῖον τοίνυν πρέπει αὐτῷ λέγεσθαι τῆς ἀληθοῦς ἐπιστήμης μᾶλλον ἱδρύσθαι. δυο γὰρ ταῦτα αἴνεισιν ἐπὶ τῶν σκεύνης τῆς οὐσίας θεωρίαν, νοῦς ὁ κυβερνήτης τῆς Ψυχῆς (ἔστι δὲ οὗτος ὁ μερικὸς ὑπείδρυμαι μᾶλλον τῶν ψυχῶν, ἀνάγων δὲ αὐτὰς εἰς τὸν ὅρμον τὸν πατρικὸν) καὶ ἡ ἀληθὴς ἐπιστήμη, ψυχῆς οὖσα τελειότης. αὕτη μὲν οὖν πρὸς σκεῦνον ἐνεργεῖ, ὡς περιχορεύουσα τὸν μεταξὺ καὶ νοῦ καὶ θεάτην αὐτὸν, ὡς ἁπλῆ νοήσει χρώμενον. ἑνὶ δὲ ἄλλη μὲν, ἡ ἐν ἡμῖν ἐπιστήμη, ἄλλη δὲ, ἡ ἐν σκείνῳ τῷ τόπῳ. καὶ αὕτη μὲν, ἀληθὴς, σκείνη δὲ, αὐτοαλήθεια. τίς οὖν οὖσα, καὶ πόθεν ὑπόσασα; θεότης μὲν ἐστι πάσης τῆς νοερᾶς γνώσεως πηγὴ, καὶ τῆς ἀκρότητος αὐτοῦ, καὶ βεβαιότητος ἐνώσεως αἰτία πρωτουργός. σκεφανεται δὲ ἐν τῇ πρώτῃ τελειότητι τῶν νοερῶν, ὡς τελεσιουργὸν τῶν τε ἄλλων ἁπάντων, καὶ δὴ καὶ τῶν θείων ψυχῶν. εἰς γὰρ ταύτην αἰνεῖσθαι τὴν γνῶσιν πασῶν ἐνοειδῆ δυνάμιν, τὰς ἑαυτῶν τελευτὴν γνώσεις.

tur à primis ad ultima feramur, neque summum ordinem intellectualium cum ultimis Entibus conferamus, supra quæ & anima, & natura est-sita. Etenim in hoc ipso peccabimus, & Platonem non sustinebimus clamantem, nos audentes, *& per insignem audaciam* hæc de illo *ordine* dicere. Quænam enim est audacia? Quænam *est illa* facultas ignota, quæ nostras *animorum* primas-notiones supra-modum-extollit? Veritas sensilium colorum, & figurarum, & tactuum, augustiorem essentiã contemplans. Etenim ipsi Physici talem hypostasin noverunt, non solum v. Theologorum filii.

Negationes igitur, per quas supercœlestem locum *Plato* cẽlebravit, talem habent vim. Rursùs verò affirmationes deinceps contemplemur, *ut sciamus* quomodo per communionem ipsorũ primorum mentalium existant. Essentia igitur verè existens dicitur, quia particeps-est illius, quod est primò Ens. Omnibus enim ipsum Esse, & ipsum verè Esse, mentalis Essentiæ progenies adest. Ut enim ipsum Ens *manat* à primò principio, quod est antè mentalia, sic ipsius Entis natura *manat* à mentalibus. Illic enim est ipsum Unũ Ens, ut & Parmenides paulò ante docuit. Animæ verò gubernatrici adspectabili *comparatur*, quia mentalem excellentiã *illa Natura* est-sortita apud alios intellectuales Deos. Ipsius igitur mentale bonum *Parmenides* declarat per Mentem, quæ cognoscit ipsam. Hoc etiam igitur mentale, ut & ipsum verè Ens, à singularibus Diis ad ipsam pervenit. Illæ enim *sunt* mentales primò, & sine-communione & primarię mentalium omnium causæ. Et ista inter se cõcurrunt, & ipsum verè Ens, & ipsum mentale. Etenim omne mentale, est verè Ens, & omne verè Ens, est mentale. Etenim ipsa Mens est mentalis, propter ipsum Ens in ipsa *existens*.

Propter verò ipsam cognoscendi vim, Mens *est Mens*. Quamobrem etiam omnis quidem Mens est cognitionis suppeditatrix, omne verò mentale, *est suppeditator* essentiæ. Quod enim est primò utrumque, hoc etiam secundis ordinibus Lumen suppeditat, *& ipsos illuminat*. Illud igitur tertium veræ scientiæ genus, circa ipsam *essentiam* collocatum-esse dicitur. Hæc enim duo ascendunt ad illius essentiæ contemplationem, Mens animæ gubernatrix. (Est autem hæc particularis, sita quidem supra *cæteras* animas, adducens verò ipsas ad paternum portum) & vera scientia, quæ est animæ perfectio. Hæc igitur circa illam agit, quasi choreas-agitans-circa ipsum Ens tranſitivè. Mens verò contemplatur ipsam, ut simplici intelligentia utens. Est autem alia quidem in nobis scientia, alia verò, in illo loco *supercœlesti*. Et hæc quidem, *est* vera, illa verò, *est* ipsa-Veritas, *& ipsa Perse-Veritas*. Quænam igitur hæc est, & unde *manans* subsistit? Deitas quidem est omnis intellectualis cognitionis fons, & impollutæ, & constantis unionis causa primaria. Apparet verò in prima Trinitate *rerum* intellectualium, ut perfectrice cùm aliorum omnium, tum verò etiam divinarum animarum. Ad hanc enim omnium cognitionem uniformem facultatem ascendentes *animæ*, suas perficiunt notiones. Con-

Contemplatur enim (inquit) unaquæque incorruptarum animarum, unà cum Jove, & Cœlo circumacta, Justiciam, Temperantiam, Scientiam. Illic igitur *sunt* isti tres fontes, qui sunt Deitates mentales, & fontes intellectualium Virtutum: nõ autem (ut quidam putant) formæ intellectuales. Hæc enim idem figurate, *& significare* solent, *quum Socrates introducitur*, ipsam Per-se-scientiam, & ipsam Per-se-justiciam dicens. Et hoc quodam in loco dicit in Phædone Socrates. Quibus idem subscribentes, *idemque nostra sententia confirmantes*, addimus pro formis *ea, quæ faciunt ad rem probandam. Hæc enim Socrates illic introducitur* dicens. In his verò, quum ipsam Justiciã, & ipsam Temperantiam, & ipsam Scientiam dixit, videtur Deitates quasdam per-se-perfectas, & mentales nobis declarare trifariam subsistentes. *Quarum, Unitas quidem, est Scientia. Secundum verò locum obtinet Temperantia. Tertium verò Justicia. Et ipsa quidem Scientia, est intelligentiæ impollutæ, & immotæ, & immutabilis suppeditatrix.

* Nota.

Temperantia verò, suæ ad se conversionis, & *reversionis* causam omnibus Diis suppeditat. Justicia verò *suppeditatrix est* distributionis universorũ bonorum secundùm dignitatem, *& procujusq; meritis*. Et propter quidem ipsam Scientiam, unusquisque Deorum *percipit*, *ac* intelligit res ante se *existentes*, & Unitate mentali repletur. Propter verò Temperantiam, ad se-ipsum est-conversus, *convertitur, ac revertitur*, & secunda Unitate fruitur, & cognato bono, propter conversionem, *& reversionem* ad ipsam *Mentem*. Propter Justiciam verò, tacitâ viâ (ut ajunt) regit ea, quæ post ipsam *sunt*, & metitur dignitatem, *& cujusq; merita*, & convenientem singulis suppeditat distributionẽ. Omnes igitur Deorum actiones continent isti tres fontes. Et scientia quidem, progressa-est per-proportionem-respondentem primo mentalium *ordini*. Et quemadmodum ille *primus mentalium ordo* essentias omnibus suppeditat, sic ista *scientia* notiones per illuminationem-tribuit ipsis Diis. Temperantia verò, secundo *ordini notiones per illuminationem impertit*. Illius enim *res* continentem, & metientem facultatem Temperantia imitatur, metiens actiones Deorum, & convertens, *ac reducens* unum-quodque ad se. Justicia verò, tertio *ordini per illuminationem notiones largitur*. Discernit enim & ista *res* secundas, *easq;* secundùm ipsi convenientem *rationem distribuit* mentaliter primis exemplaribus.

καθορᾷ γάρ (φησιν) ἑκάστη τῶν ἀκηράτων ψυχῶν, συμπεριαγομένη τῷ Διΐ, καὶ τὸ οὐρανῷ, δικαιοσύνην, σωφροσύνην, ἐπιστήμην. σκεῖ τοίνυν αἱ τρεῖς αὗται πηγαὶ, θεότητες οὖσαι νοηταὶ, καὶ πηγαὶ τῶν νοερῶν θρέσεων. ἀλλ' οὐχ (ὡς οἰονταί τινες) εἴδη νοερά. τοῦτο μὲν γὰρ τὸ αὐτὸ χαρακτηρίζειν ἔωθεν. αὐτοεπιστήμην, καὶ αὐτοδικαιοσύνην λέγων. καὶ τοῦτό που φησιν ὁ ἐν τῷ φαίδωνι Σωκράτης. οἷς τὸ αὐτὸ ἐπισφραγίζοντες προσάγομεν ὑπὲρ τῶν εἰδῶν λέγων. ὅν δὲ τύπος, αὐτὴν δικαιοσύνην, καὶ αὐτὴν Σωφροσύνην, καὶ αὐτὴν ἐπιστήμην εἰκὼν ἀποτελεῖς, καὶ νοητὰς ἡμῖν ὀφαίνειν τριαδικῶς ὑφεστώσας. *ἓν μονὰς μὲν ἐστιν ἐπιστήμη. δευτέραν δὲ ἔχει τάξιν ἡ σωφροσύνη. τρίτην δὲ, ἡ δικαιοσύνη. καὶ ἔστιν ἡ μὲν ἐπιστήμη, νοήσεως ἀχράντου, καὶ ἀκλινοῦς, καὶ ἀτρέπτου χορηγός. * Σημείωσαι.

Ἡ δὲ Σωφροσύνη, τῆς εἰς ἑαυτὴν ἐπιστροφῆς, τοῖς Θεοῖς πᾶσι τὴν αἰτίαν ἐνδίδωσιν. ἡ δὲ δικαιοσύνη, τῆς κατ' ἀξίαν τῶν ὅλων ἀγαθῶν διανομῆς. καὶ διὰ μὲν τὴν ἐπιστήμην, ἕκαστος τῶν Θεῶν, νοεῖ τὰ περὶ ἑαυτὸ, καὶ πληροῦται νοητῆς ἑνώσεως. διὰ δὲ τὴν Σωφροσύνην, ἔστραπται πρὸς ἑαυτὸν, καὶ δευτέραν ἕνωσιν καρπούται, καὶ ἀγαθὸν, τὴν πρὸς αὐτὸν ἐπιστροφὴν σύστοιχον. διὰ δὲ τὴν δικαιοσύνην, προηγεῖται τῆς μεθ' αὐτὸν, ἀψόφῳ κελεύθῳ φασὶ, καὶ μετρεῖ τὴν ἀξίαν, καὶ τὴν προσηκουσαν ἑκάστοις τὴν ἀξίαν, καὶ τὴν προσήκουσαν ἑκάστοις διανομήν. πάσας δὴ οὖν τὰς ἐνεργείας τῶν Θεῶν, συνέχουσιν αἱ τρεῖς αὗται πηγαί. καὶ ἡ μὲν ἐπιστήμη προῆλθεν ἀνάλογον τῇ πρωτίστῃ τῶν νοητῶν. καὶ ὡσπερ οὐσίας σκείνη πᾶσιν ἐνεῖδωσιν, οὕτως αὕτη τὰς γνώσεις ἐπιλάμπει τοῖς Θεοῖς. ἡ δὲ Σωφροσύνη, τὴν δευτέραν τοῦ σκείνης συνεκλινον. καὶ τὸ μετεχικὸν ἡ Σωφροσύνη μιμεῖται, μετέχουσι τὰς ἐνεργείας τῶν Θεῶν, καὶ ὑπηρέτουσι πρὸς ἑαυτὸν ἕκαστον. ἡ δὲ δικαιοσύνη, τῇ τρίτῃ. διαμένει γὰρ ἡ αὐτὴ τὰ δεύτερα, καὶ τῶν προηκουσων σκείνῃ νοήσεως τοῖς πρωτίστοις παραδείγμασιν.

CAPUT XV.

Post hæc igitur, Trinitatem contemplemur aliam in isto loco præexistentem. Quam & ipsam Socrates concelebravit, *hanc scilicet*, Veritatis campum, Pratum, Alimentum Deorum. Ipse igitur Veritatis campus, intellectualiter explicatus-est, *relatus* ad mẽtalem Lucem, *vel, explicatus-est in mentali Luce*, & illuminationibus inde prodeuntib. collustratur.

Κεφάλαιον ιέ.

Περὶ δὴ τούτοις, τριάδα θεωρήσωμεν ἄλλην ἐν τῷδε τῷ τόπῳ προϋπάρχουσαν. ἣν καὶ αὐτὸς ὁ Σωκράτης ἐξύμνησε, τὸ τῆς ἀληθείας πεδίον, τὸν λειμῶνα, τὴν τροφὴν τῶν Θεῶν. τὸ μὲν οὖν τῆς ἀληθείας πεδίον, νοερῶς αὐγάζεται πρὸς τὸ νοητὸν φῶς, καὶ καταλάμπεται πρὸς ἐκεῖθεν προϊούσης ἐλλάμψε-

Universidad de Deusto
Biblioteca

σιν· ὡς γὰρ τὸ ἓν ἑνοποιὸν ὅλα φῶς, οὕτως τὸ νοητὸν οὐσιοποιὸν ἐνδίδωσι τοῖς δευτέροις μέθεξιν. ὁ δὲ λειμὼν, γονιμός ἐστι δυνάμις ζωῆς, καὶ λόγων σωτηρίων, καὶ πλησμονὴ τῶν πρωτουργῶν τῆς ζωῆς αἰτίων, καὶ τῆς ποικιλίας, καὶ τῆς διαγωνίσεως τῶν εἰδῶν αἰτία. καὶ γὰρ οἱ τῆδε λειμῶνες, παναπάντων εἰδῶν τε, καὶ λόγων ἐστὶν οἰστικοὶ, καὶ τῆς ζωογονίας φέρουσι τὸ ὕδωρ σύμβολον.

Ἡ δὲ τρόφιμος τῶν Θεῶν αἰτία, νοητή τίς ἐστιν ἕνωσις τῶν ὅλων συλλαβοῦσα πλειότητα τῶν Θεῶν ἐν ἑαυτῇ, καὶ πληροῦσα σθένους Θεοὺς, ἀκμῆς, καὶ δυνάμεως, εἴς τε τὴν οὐσίαν τῶν δευτέρων, καὶ τὴν νόησιν τῶν ἀτρεπτον τῶν πρώτων. ἀλλ' ὥσα μὲν ἑνοειδῶς τούτων οἱ Θεοὶ μετέχουσιν, ἐν δὲ ταῖς προόδοις ἑαυτῶν, διηρημένως. ὅπου δὴ καὶ τῆς τροφῆς, ἡ μὲν, ἀμβροσία καλεῖται παρὰ τοῦ Πλάτωνος. Ἡ δὲ, νέκταρ. πρὸς δὲ τὸν Φάτνιν (φησὶ) σὺν ἵπποις σήσας, παρέλαβεν, [l. παρέβαλεν] ἀμβροσίαν· καὶ ἑαυτῇ νέκταρ ἐπῶλσεν· σύκουν ὁ μὲν λευκὸς τροφὸς τοῖς νοητοῖς ἑνιαίως μετέχει τῆς τελειότητος τῆς ἐν τῶν Θεῶν ἑλλαμπομένης. οἱ δὲ ἵπποι, μεμερισμένως, πρότερον μὲν τῆς ἀμβροσίας, ἔπ' αὐτῇ δὲ, τοῦ νέκταρος. δεῖ γὰρ αὐτοὺς, ἐν μὲν τῆς ἀμβροσίας, μένειν ἐν τοῖς κρείττοσι στερεῶς, καὶ ἀκλινῶς. ἀφὴ δὲ τοῦ νέκταρος, πρόνοιαν τῶν δευτέρων ἀτρέπτως. ἐστὶ καὶ τὴν ἀμβροσίαν, στερεὰν τροφὴν εἶναι φασί. τὸ δὲ νέκταρ, ὑγρόν. ὃ καὶ ὁ Πλάτων ἐνδεικνύμενος, τὸν μὲν φησὶν ὅπι παρέλαβε. [l. παρέβαλε.] τὸ δὲ, ὅπι μὴ τὴν ἀμβροσίαν, ἐπότισεν.

Οὐκοῦν τὸ μὲν ἄφετον τῆς προνοίας, καὶ τὸ ἄλυτον, καὶ τὸ ὅλη πάντα προϊὸν ἀχείνως, ἡ δὲ νέκταρος δηλοῖ τροφή. τὸ δὲ μόνιμον, καὶ τὸ στερεῶς ἱδρυμένον ἐν τοῖς κρείττοσιν, ἡ τῆς ἀμβροσίας. ἐξ ἀμφοῖν δὲ ὅπι καὶ μένουσιν οἱ Θεοὶ, καὶ προϊασιν ὅλη πάντα, καὶ οὔτε τὸ ἀκλινὲς αὐτῶν, καὶ ἀνεπίστροφον πρὸς τὰ χείρονα, ἄγονόν ἐστιν, οὔτε ἡ γονιμος δυνάμις, καὶ ἡ πρόοδος ἀνίδρυτος, ἀλλὰ μένοντες προϊασι, καὶ ἐν τοῖς πρὸ αὐτῶν ἱδρυμένοι, προνοοῦσι τῶν δευτέρων ἀχράντως. νέκταρ οὖν, καὶ ἀμβροσία, Θεῶν πλειότητες, ἢ Θεοί. νοῦ δὲ, καὶ Φύσεως, καὶ Σωμάτων ἄλλα. διὸ καὶ ὁ Πλάτων ἐν ταῖς ψυχαῖς ταῦτα παραλαβὼν, Θεοὺς ἀποκαλεῖ τὰς ψυχάς. καθόσον γὰρ καὶ αὗται μετέχουσι τῶν Θεῶν, κατὰ τοσοῦτον καὶ τοῦ νέκταρος πληροῦνται, καὶ τῆς ἀμβροσίας. ἀλλὰ προϊόντα μὲν ταῦτα διήρηται δυαδικῶς. τὸ μὲν, μονίμου, καὶ στερεᾶς τελειότητος τῆς Θεοῖς χορηγὸν ὑπάρχον.

Ut enim ipsum Unum Unificum, *i. e. Vnum procreans*, Lux illuminat, sic ipsum mentale, quod essentiam procreat, secundis communionem largitur. Ipsum verò pratum, est fœcunda vis, *& facultas* vitæ, & rationum omnigenarum, & comprehensio primariarum vitæ causarum, & varietatis, & procreationis formarum causa. Etenim illa Prata, *quæ sunt* hic, sunt omnigenarum formarum, & rationum feracia, & ipsius animalium-procreationis Symbolum ferunt, *atque producunt* ipsam aquam.

Altrix verò Deorum causa, est quædam mentalis Unitas, in se complectens totam Deorum perfectionem, & Deos vigore, & vi, *& facultate* replens, & in providentia secundorum, & in immutabili primorum intelligentia, *atq; notione*. Sed supra quidem, uniformiter horum Dii sunt participes, in suis verò progressibus, divisim. Ubi etiam alimenti *duo sunt genera. Nam* alterum quidem, à Platone vocatur Ambrosia. Alterum verò, Nectar. Cùm autem (inquit) equos ad præsepe deduxisset, Ambrosiam *ipsis* apposuit. Et post ipsam, ipsis Nectar potandum præbuit. Ergo ipse quidem Auriga, qui mentalibus alitur, singulariter particeps est illius perfectionis, quæ à Diis per illuminationem manat. Ipsi verò equi, partitè, prius quidem, ipsius Ambrosiæ, post ipsam verò, Nectaris *sunt participes*. Oportet enim ipsos, propter Ambrosiam quidem in præstantioribus constanter, & immotè, *vel, immobiliter* manere. Propter verò Nectar, immutabiliter secundis providere. Quoniam & Ambrosiam, solidum, *& siccum* alimentum esse dicunt. Nectar verò, *liquidum, &* humidum. Quod & ipse Plato demonstrans, dicit: Hanc quidem *Ambrosiam equis* apposuit. Illud verò *Nectar*, post Ambrosiam, *ipsis* potandum præbuit.

Ergo liberam quidem, *absolutam*, & indissolubilem, & in omnia impollutè progredientem providentiæ vim, ipsum Nectaris alimentum indicat. Illam verò vim permanentem, & constanter fundatam in præstantioribus, ipsum Ambrosiæ *alimentum indicat*. Quòd autem ob utrunque *genus alimenti*, Dii & maneant, & in omnia progrediantur, & neque ipsorum immobilitas, & non-reversio ad deteriora, sit infœcunda, neq; fœcunda facultas, & progressus *sit* firmæ collocationis expers: sed manentes progrediantur, & collocati in iis, quæ sunt ante ipsos, secundis impollutè provideant; *eorumq; providam curam gerant, ex antè dictis patet*. Nectar igitur, & Ambrosia *sunt* perfectiones Deorum, quatenus Dii *sunt*. Mentis verò, & Naturæ, & corporum, alia *sunt alimenta & aliæ perfectiones*. Quamobrem etiam Plato, cum in ipsis animabus hæc assumpsisset, *ipsisq; tribuisset*, Deos appellat ipsas animas. Quatenus enim & istæ participes sunt Deorum, eatenus etiam Nectare replentur, & Ambrosia. Sed hæc quidem progressa, bifariam divisa sunt. *Nam* alterum quidem, Diis est permanentis, & stabilis perfectionis suppeditator.

Alterum verò *Diis est suppeditator* immutabilis providentiæ, & absolutæ *rerum* administrationis, & copiosæ bonorum communicationis. Talem autem distributionem secundùm duo *rerum* universarum principia *Dii* præposuerunt. Nam pro fundamento *nostræ disputationis est* statuendum, ipsi quidem fini, Ambrosiam per-proportionem respondere, infinitati verò, ipsum Nectar. Quoniam hoc quidem, est quasi *liquidum, &* humidum, & à seipso non terminatur, *neque finitur*. Illud verò est quasi solidum, & à se-ipso terminum habet, *ac finem, quo finitur*. Ipsum igitur Nectar *est* fœcundum, & secundæ Deorum præsentiæ perfector, & facultatis, *& potentiæ ipsorum autor*, & causa, & vigoris providam-curam-gerentis rerum universarum, & infinitæ, & nunquam deficientis *rerum* suppeditationis. Ambrosia verò, est perfectio constans, & fini-similis, & Diis est collocationis in ipsis *exsistentis* causa, & stabilis, & immotæ intelligentiæ suppeditatrix. Ante verò hæc duo, unus est omnis perfectionis fons, & sedes omnib. Diis, quam Plato vocat alimentum, & convivium, & epulum, quòd singulariter quidem partitam Deorum multitudinem perficiat, omnia verò ad se convertat per divinam intelligentiam. * Nam ipsum quidem convivium alimenti divini in omnia divisam distributionem indicat. Epulum verò, *significat* unitam, *atque conjunctam rerum* universarum conversionem, *& reversionem* ad ipsum *Deorum alimentum*.

* Nota.

Deorum enim *est* intelligentia, quatenus Dii *sunt*. Utranq; verò facultatem ipsum alimentum continet, quia est mentalium bonorum plenitudo, & divinæ autarciæ, *id est, illius divinæ sortis, & conditionis, quâ quis præditus, suis bonis est contentus, nec alienis indiget, nec ea expetit*, uniformis perfectio.

Aliquot capita nõ sunt in græco textu notata

CAPUT XVI.

De his igitur hæc, *quæ dicta sunt*, ad præsentem contemplationem sufficiunt. Sequitur autem, ut de hujus loci in tria divisione disseramus. Trinitas enim est (ut antè diximus) mentalis summitas intellectualium. Statim igitur in prima animi-notione & ipse Plato triplicem ipsius facultatem ostendit, quum tria quidem negativa, *sive negantia* assumpsit, Id, quod coloris est expers, Id, quod nullam habet figurâ, Id, quod est expers tactus. Cùm autē tres Deitates in ipsa statuerit, Scientiam, Temperantiam, Justiciam, noster etiam *Præceptor*, & Dux istam Trinitatem dividere vult in tres Unitates, & hoc quoque demonstrat, Orphicas Theologias sequens. An verò oporteat & illas definitas proprietates illarum trium Dearum *suprà-dictarum*, ex iis, quæ posita, *concessaq;* sunt invenire, *jam* cogitemus, *& videamus*. Illic enim *Plato* & ipsum Veritatis campum, & Pratum, & altricem Deorum causam ponit. Ergo ipsum quidem alere, est mentalis perfectionis. Quamobrem etiam ad alam animæ ille reductorius impetus, & intellectualis perfectio secundùm alimentum in ipsam

τὸ δὲ, προνοίας ἀκλινοῦς, καὶ ἀπολύτου διοικήσεως, καὶ ἀφθόνου τῶν ἀγαθῶν μεταδόσεως, κατὰ τὰς δύο τῶν ὅλων ἀρχὰς προτεταγμένα τῶν τοιούτων διανομέων. ἀνάλογον γὰρ τοῦ μὲν πέρατι, τὴν ἀμβροσίαν, τῇ δὲ ἀπείρῳ, τὸ νέκταρ ὑποδεκτέον. διὸ τὸ μὲν ἔστιν οἷον ὑγρὸν, καὶ ἀφ' ἑαυτοῦ μὴ ὁρισθὲν μόνον. τὸ δὲ οἷον στερεὸν, καὶ ἀφ' ἑαυτοῦ τὸν ὅρον ἔχον. γόνιμον οὖν τὸ νέκταρ, καὶ τελεσιουργὸν τῆς δευτέρας τῶν Θεῶν παρουσίας, καὶ δυνάμεως ἄπειρον, καὶ ἀκμῆς προνοητικῆς τῶν ὅλων, καὶ τῆς ἀπείρου, καὶ ἀνεκλείπτου χορηγίας. μόνιμον δὲ τελειότης ἡ ἀμβροσία, καὶ περατοειδὴς, καὶ τῆς ἐν αὐτοῖς ἱδρύσεως αἰτία τοῖς Θεοῖς, καὶ τῆς στερεᾶς, καὶ ἀκλινοῦς νοήσεως χορηγός. πρὸ δὲ τούτων ἀμφοτέρων, ἡ μία τῆς τελειότητος ἁπάσης πηγὴ, καὶ ἑστία πᾶσι τοῖς Θεοῖς, ἣν προφὼν ὁ Πλάτων ὀνομαλεῖ, καὶ δαῖτα, καὶ θοίνην, ὡς ἑνιαίως μὲν τὸ μεριστὸν πλῆθος τῶν Θεῶν τελειοῦσαν, ὁλοτρόφως δὲ πάντα πρὸς ἑαυτὴν διὰ τῆς θείας νοήσεως. * ἡ μὲν γὰρ δαὶς, τὴν διηρημένην ὅλη πάντα διανομὴν δηλοῖ τῆς θείας προφῆς. Ἡ δὲ θοίνη, τὴν ἀνωμένην ὅλη πάντα πρὸς ἑαυτὴν τῶν ὅλων τροφὴν.

* Σημείωσαι.

Θεῶν γὰρ νόησις, ἡ Θεοί. τὴν δὲ σωματοφυῆ δύναμιν ἡ τροφὴ σωέχει. τὸ πλήρωμα τῶν νοητῶν ἀγαθῶν ὑπάρχουσι, καὶ ἡ τῆς αὐταρκείας τῆς θείας ἑνοειδὴς τελειότης.

κεφάλαιον ις'.

Περὶ μὲν οὖν τούτων, ἐξαρκεῖ τοσαῦτα πρὸς τὴν παροῦσαν θεωρίαν. ἐπόμενον δέ ἐστι πρὸ τῆς ἀπὸ τρία διαιρέσεως ἐπὶ τούτου τοῦ διελθεῖν. τριὰς γάρ ἐστιν (ὡς καὶ πρότερον εἴπομεν) ἡ νοητὴ τῶν νοερῶν ἀκρότης. Δύο μὲν οὖν κατὰ τὴν πρώτην ὑπόβολὴν καὶ ὁ Πλάτων ἐμφαίνει τὸ τελαδινὸν αὐτῆς, τελὼ μὲν ἀποφατικὰ παραλαβὼν, τὸ ἀχρώματον, τὸ ἀχημάτιστον, τὸ ἀναφές. τρεῖς δὲ ἐν αὐτῇ θεότητας ἱδρύσας, τὴν σοφίαν, τὴν ζωφρονοῦσαν, τὴν δικαιοσύνην, καὶ ὡς ἡμέτερος καθηγεμὼν, διαιρεῖν ἀξιοῖ τὴν τριάδα ταύτην εἰς τὰς τρεῖς μονάδας, καὶ δείκνυσι καὶ τοῦτο ταῖς ὀρφικαῖς θεολογίαις ἑπόμενος. εἰ δὲ δεῖ καὶ τὰς ἀφωρισμένας ἰδιότητας τῶν τριῶν θεωνύμων ἐκ τῶν κειμένων ἀνευρεῖν, ἐπιζητήσωμεν. ὅπερ καὶ τὸ τῆς ἀληθείας πεδίον ἐκεῖ πάντως καὶ τὸν λειμῶνα, καὶ τὴν πρόφιμον τῶν Θεῶν αἰτίαν. σύκουν τὸ μὲν τρέφειν, νοητῆς ἐστι πληρώσεως. διὸ καὶ τὸ περὶ τῆς ψυχῆς ἡ ἀναγωγὸς ὁρμὴ, καὶ ἡ πλήρωσις ἡ νοερὰ, κατὰ τὴν ἐκεῖθεν εἰς

Universidad de Deusto
Biblioteca

αὐτῶν ἀπορρέουσαν τροφὴν, πασιγνέτης. τὸ δὲ τοῦ λειμῶνος ἰδίωμα, γυναικῆς ἐστι λόγων, καὶ εἰδῶν δυνάμεως, καὶ ζωοποιίας εἰκών. διὸ καὶ νέμονται αἱ ψυχαὶ ἐκεῖ τὸν λειμῶνα. καὶ ἡ νομὴ, τροφὴ μέν ἐστιν, ἀλλὰ διῃρημένη.

τὸ δὲ τῆς ἀληθείας πεδίον, ἡ τοῦ φωτὸς ἐστιν ἐξάπλωσις τοῦ νοητοῦ, καὶ ἔκφανσις, καὶ ἡ ἀνάπτυξις τῶν ἐνδον λόγων, καὶ ἡ τελειότης ἡ παντοχοῦ προϊοῦσα. τοῦτο τοίνυν τῆς τελητῆς ἐστι μονάδος ἴδιον. τὸ δὲ γόνιμον, τῆς δευτέρας. τὸ δὲ πλήρωμα τὸ νοητὸν τῆς πρώτης. αὗται μὲν γὰρ ὁ ὑπερουράνιος τοῦτον καλαλάμπει τοῖς φω-
* ἠγοῦν τὰ τῆς ἀληθείας. διὸ καὶ ἀληθῆ πάντα καλεῖται τῇ προ- τὰ ἐν ἐκείνῳ πεδιεχόμενα. καὶ ὁ Σωκράτης ἅ φησιν ὁ αὐτὸς ψυχὴ π τῶν ἀληθῶν ἰδὴ. πάντα γάρ ἐστιν θεῶν αὐτόθεν ὄντα καὶ νοητὰ, καὶ πλήρη τῆς ἑνώσεως τῆς ἴσα, καὶ τῆς θείας. * ἀλλ' ἐν ταῖς πρώταις μονάσι, σωτηρημένως λέγωνι. ἐστὶ τὸ νοητὸν τοῦτο φῶς, καὶ οἷον ἐν ἀδύτοις κρυ-
** τῆ φίως ἱδρυμένον.** ἐν ᾗ τῇ τελητῇ προφαίνεται ἀληθείας πε- καὶ σωτηρίζεται τῆ πληθῆ τῶν δίῳ. δυνάμεων. ἔχομεν οὖν τὰς διαφορὰς τῶν μονάδων ἐκ τούτων θεωρεῖν, ἑπόμενοι ταῖς πλατωνικαῖς ὑποθέσεσιν. εἰ ᾗ καὶ σπουδὴν μὲν προσήκει τῇ πρώτῃ, σωφροσύνῃ ᾗ, τῇ δευτέρᾳ, δικαιοσύνῃ ᾗ, τῇ τελητῇ, πάντως καὶ ἐκ τούτων ἡ τελεία ἀναφαίνεται. πῶς ᾗ οὐχὶ προσήκει τῇ μὲν ἰωάμβῃ τοῦ νοητοῦ παρεῖναι, καὶ μὴ προελθούσῃ, μηδὲ διελούσῃ τὸν ἑαυτῆς ἕνωσιν δοὺς τῆς ἐκείνου θεότητος, ἡ σπουδὴ μόνιμος οὖσα, καὶ ἐνοειδὴς νόησις τῶν ὅλων, καὶ ὁμοῦ συνυπάρχουσα τοῖς νοητοῖς; τῇ ᾗ διῃρημένῃ δυνάμει, καὶ τῇ διακεκνούσῃ τὰ νοερὰ γένη, καὶ εἰς πέρας τὸ πληθος τὸ νοητὸν ἀγούσῃ, καὶ τῶν καθ' ἁρμονίαν σπλαμπούσῃ, τὸ τῆς δικαιοσύνης γένος; τῇ δὲ μέσῃ τούτων ἀμφοτέρων πρὸς ἑαυτὴν ἑπεραμμένῃ, καὶ τὸν κοινὸν συνδεσμὸν τῆς τριάδος τούτης ἐχούσῃ, τὸ τῆς σωφροσύνης; τὸ γὰρ ἁρμόνιον, καὶ τὸ κατὰ λόγον ὑπικοινωνεῖν πρὸς τὰ ἄκρα τούτης ἐστὶν ἐξαίρετον ἀγαθόν. ἵν' οὖν μὴ πολλὰ λέγωμεν, καὶ τῶν εἰρημένων ὑπερχώντων τῆς
*τρόφι- τοῦ Πλάτωνος ἡμᾶς ἀναμνήσαι διανοίας, τρεῖς μος αἱ- ἡμῖν αὕτη θεότητες ὑπενεί δωσεν, οὗ τὸν ὑπερ- λία, ὑπὸ- ουράνιον διελόμενοι τόπον, νοητὰ μὲν, ὡς ἐν νοε- τροφοι ροῖς πᾶσι, καὶ ἀκραι, καὶ σωαγωγοὶ τῶν αὐτῶν μόνη. εἰς μίαν ἕνωσιν τῶν νοητῶν. ἀλλ' ἡ μὲν * μονίμως. *Ἁμωὶ ἡ δὲ, γονηλικῶς. ἡ δὲ, ὑπερπλικῶς ἔχουσα σωφρο- τὸ πρωτουργὸν ἐν τοῖς νοεροῖς.
σύνη, ἐπι
στροφὴ,
ἀληθεί- *Ἡ μὲν οὖν τὰς μοναδὰς τῶν Θεῶν πάν-
ας πεδί- των ἑνοῖ, καὶ σωάγει πρὸς τὸ νοητὸν. ἡ δὲ
ον, δικαιο τὰς προόδους. ἡ δὲ, τὰς ὑπιστροφάς. πα-
σύνη, πρόσεσι ᾗ ὁμοῦ τῶν ὅλων ὑπαρξιν τῶν μόνων ἀεὶ,
οδος.

illinc influens, accedit. Illa verò Prati proprietas, est facultatis generatricis rationum & formarum & animalium-procreationis imago. Quamobrem etiam animæ circa Pratum illud pascuntur. Et illud pabulum est alimentum quidem: sed divisum.

Ipse verò Veritatis campus, est mentalis Lucis explicatio, & demonstratio, & rationum intus *existentium* evolutio, *& declaratio*, & perfectio in-omnes-partes progrediens. Hoc igitur est tertiæ Unitatis proprium. Ipsa verò fœcunditas, *est proprium Vnitatis* secundæ. Plenitudo verò mentalis, *est proprium Vnitatis* primæ. Omnis enim supercœstis locus ipsa Veritatis Luce collustratur. Quamobrem etiam omnia vocantur vera, quæ in illo *supercœlesti loco* continentur. Et ipse Socrates, si qua anima aliquid veri viderit *id eam in hoc ipso loco vidisse dicit*. Omnia enim *hic* sunt verè Entia, &* *Hoc est* mentalia, & Unitatis divinæ plena. *Sed in primis *in altrice* quidem Unitatibus, hæc mentalis Lux est contra- *Deorum* cte, & quasi in adytis, *i. e. in inaccessis locis* occultè *causa*, & collocata. ** In tertia verò *Vnitate* manifestè ap- *in Prato.* paret, & simul explicatur, & simul dividitur per **Jn ve-* facultatum multitudinem. Possumus igitur diffe- *ritatis* rentias trium Unitatum ex his contemplari, se- *campo.* quentes Platonicas hypotheses. Quamvis autem Scientia quidem conveniat primæ, Temperantia verò, secundæ, Justicia verò, tertiæ, prorsus tamen & ex his ista Trinitas apparet. Quomodo verò non convenit illi quidem *facultati*, quæ unita, *& conjuncta* est cum mentali Patre, & quæ non progreditur, neque dividit, *neq; separat* suam unionem ab illius *Patris* Deitate, Scientia, quæ constans est, & uniformis notio *rerum* universarum, & quæ simul cum mentalibus existit? Illi verò facultati, quæ est divisa, & quæ discernit, *atque distinguit* intellectualia genera, & multitudinem mentalem in ordinem adducit, & distributionem, *quæ fit* secundum dignitatem, *& pro cujusque meritis*, illustrat, *& illustrando-largitur*, ipsum Justitiæ genus? Illi verò *facultati*, quæ media est inter has duas *jam supra dictas*, & quæ ad se-ipsam est-conversa, *quæ ad se-ipsam convertitur, & revertitur*, & quæ commune vinculum hujus Trinitatis continet, ipsum Temperantiæ *genus?* Ipsa enim *rerum, & verborum* concinnitas, & ipsa secundùm rationem cum extremis communicatio, est eximium hujus *Temperantiæ* bonum. Ne igitur multa dicamus, cùm & illa, quæ dicta sunt, sufficiant, *satisq; sint* ad Platonis mentem nobis in memoriam revocandum, tres istæ Deitates à nobis celebrentur, quæ supercœlestem locum diviserunt, mentales quidem, ut in intellectualibus *existentes* omnes, & summæ, & quæ omnia in unam Unitatem mentalem contrahunt. Sed una quidem *Vnitas est** constanter. Alia verò, generativè, *quæ generandi vim habet*. Alia verò, per-conversionem, *ac reversionem*, *q. d. conversivè, ac reversivè*, primariam *suam vim suam* in intellectualibus habens.

† *Alitrix causa, seu entia sola* † *Prati, Temperantia, Conversio, Reversio, Veritatis campus, Justitia, Progressus.*

* Nam una quidem ipsas Deorum omnium Unitates unit, & circa mentale colligit, *& in unum contrahit*. Alia verò, ipsos progressus *colligit*. Alia verò, ipsas conversiones, *ac reversiones*. Omnes verò simul

& progredientem, & revertentem, in unum contrahunt. Quamobrem etiam Plato in hunc locum adduxit Deos in mundo divisos, & in hoc *loco* ut in eo, qui universos ordines in unum contraxit, agentes, ad mentalium communionē convertit *& reduxit*. Istæ igitur Unitates etiam producunt mentales formas, & replent hujus universitatis communione, & revocant retrò ea, quę sunt progressa, & cum mentalibus conjungunt. Sed de hac quidem tota Trinitate sufficiant quæ dicta sunt. Restat igitur, ut de Adrastia disseramus, quam etiam ipsam Socrates in hoc ipso loco regnum habere demonstrat. Quod enim ipsis animabus illæsæ *vel innocentis* vitæ mensuras definit, ex contemplatione mentalium istorum bonorum, illic nimirum primum ortum est-adeptum. Nam illa quidem causa, quæ *res in istum locum* adducit, potest etiam, cùm sit rebus expetendis posterior, & se-ipsam, & alia ad illud *summum bonum* per conversionem, *ac reversionem* adducere.

Quod verò contemplationis *rei* mentalis fructus definit, & ipsis animabus metitur, cùm in ipso mentali *suam* essentiam habeat, illinc beatitudinem ipsis per- illuminationem - impertit. In illo igitur loco (ut dixi) *Adrastia* est-sita. Omnium verò divinarum Legum imperium - obtinet uniformiter à - summis ad ultimas usque. Et omnes sanctiones, & intellectuales, & eas, quæ sunt supra mundum, & eas, quæ sunt in mundo, ad unam suam sanctionem reduxit, & ex eâ pendere jussit. Sive igitur sint quædam Saturniæ Leges, quemadmodum in Gorgia Socrates *loquitur*, *quum dicit*: Hæc igitur Lex erat Saturni temporibus, & nunc etiam est inter Deos. Sive Joviæ *Leges sint*, *id est*, *Jovis*, ut dicit ille Athenienſis hospes, *quum ita loquitur*, Hunc verò sequitur Justicia, ultrix eorum, qui divinam Legem deserunt. Sive fatales, quemadmodum Timæus docet, *quum his verbis utitur*, Legesque fatales ipsis *animabus* dixisse *tradunt*. Omnes igitur istas *Leges*, *& sanctiones*, secundùm unam mentalem simplicitatem illa Adrastiæ sanctio, *sive Lex* simul continet, & ipsis omnibus ipsum Esse, & ipsas potentiæ mensuras suppeditat, & (si meum *hac de re judicium*, *& sententiam* dicere oportet) illa custos hujus Trinitatis facultas inevitabilis, & illa immutabilis comprehensio ordinis per-omnia pervadentis, in ista Dea primùm subsistit. Non solum enim istæ tres Deitates omnia producunt - in - lucem, & in - unum - contrahunt: sed etiam sunt custodes operum illius *summi* Patris, ut fert illud oraculum *celebre*, & unius mente - perceptæ Mentis.

Hanc igitur custodiendi - facultatem illa Adrastiæ Lex demonstrat, quam nihil fugere, *vitareque* potest. Nam ipsis quidem fatalibus Legibus non solum ipsi Dii *sint* superiores: sed etiam animæ particulares; quæ secundùm Mentem vivunt, & quæ providentiæ Lumini se - ipsas dediderunt, et ex

καὶ προϊοῦσαν, καὶ ὑπιστρέφουσαν, συναγουσιν εἰς ἕν. διὸ δὴ καὶ ὁ Πλάτων εἰς ἕνα τόπον τοῦτον ἀνήγαγε θεοὺς τοὺς ἐν τῷ κόσμῳ διῃρημένους, καὶ πρὸς τοῦτον ὡς συναγωγὸν τῶν ὅλων διακόσμων, ἐνεργοῦντας, εἰς τὰν τῶν νοητῶν μετουσίαν ἐπιστρεφε. καὶ προάγουσιν οὖν αἱ μοναδες αὐτὴν τὰ ἴδια νοητὰ, καὶ πληρούσι ταῖς τοῦ ὅλου μεταδόσεως, καὶ ἀνακαλοῦνται πάλιν τὰ προελθόντα, καὶ συνάπτουσι τοῖς νοητοῖς ἀλλὰ πρὸ μὲν τῆς ὅλης τριάδος τοιαύτης λόγος. ἵνα τὰ εἰρημένα, πρὸ δὲ τῆς Ἀδραστείας λείπεται διελθεῖν, ἵν' ᾗ αὐτὸν ὁ Σωκράτης ἐν τῷ τόπῳ ταύτῃ τὴν βασιλείαν ἔχειν ἐνδείκνυται. τὸ γὰρ τὰ μέτρα ταῖς ψυχαῖς ἀφορίζον τῆς ἀπημονος ζωῆς, ἐκ τῆς θείας τῶν νοητῶν τούτων ἀγαθῶν, ἐκεῖ που δηλαδὴ τὴν πρώτην ἔκφανσιν ἔλαχε. τὸ μὲν γὰρ ἀναγωγὸν αὐτῶν, δώσειε ἂν καὶ δεύτερον ἐν τῶν ἑφεξῆς, ἑαυτό τε, καὶ τὰ ἄλλα πρὸς ἐκεῖνο δι' ὑπιστροφῆς ἀνάγλν.

Τὸ δὲ σῶν καιρους τῆς τοῦ νοητοῦ θείας ἀφορίζον, καὶ μετροῦν ταῖς ψυχαῖς ἐν τῷ νοητῷ τὴν ὑπαρξιν ἔχον, ἐκεῖθεν ὑπιλάμπει τὸ μακάριον αὐτῶν. ἱδρυται μὲν οὖν (ὥσπερ ἔφην) ἐν ἐκείνῳ τῷ τόπῳ. πάντων δὲ τῶν θείων νόμων ὑπικρατεῖ μονοειδῶς αὖθεν ἄχρι τῶν ἐσχάτων. καὶ σῶν θεσμοὺς ὅλους, τοὺς τε νοερούς, καὶ σῶν ὑπερκοσμίους, καὶ σῶν ἐγκοσμίους, εἰς ἕνα τὸν ἑαυτῆς ἀνεδήσατο θεσμόν. ἔστ' οὖν κρόνοι τινες εἶεν νόμοι, καθάπερ ὁ ἐν τῷ Γοργίᾳ Σωκράτης, ἵν' οὗν νόμος ὅδε ὑπὸ Κρόνου, καὶ νῦν ἔτι ἐστὶν ἐν θεοῖς. ἔστ' ὀῖοι, καθάπερ φησὶν ὁ Ἀθηναῖος ξένος, τῆς δὲ, ἕπεται δίκη τῶν ἀπολειπομένων τοῦ θεοῦ νόμου λιμορός. ἔστ' εἱμαρμένοι, καθάπερ ὁ Τίμαιος ἀναδιδάσκει, νόμους τε σῶν εἱμαρμένους εἰπεῖν αὐτῆς. ἀπάντων δὴ τούτων κατὰ μίαν ἁπλότητα νοητὴν, ὁ τῆς Ἀδραστείας θεσμὸς ἐστι συνεκτικὸς ὁμοῦ, καὶ τὸ εἶναι πᾶσιν αὐτοῖς, καὶ τὰ μέτρα τῆς δυνάμεως χορηγῶν. καὶ (εἰ μὲ δεῖ τοὐμὸν εἰπεῖν) ἡ φρουρητικὴ τῆς τριάδος ταύτης δυνάμις ἡ ἀναπόδρασος, καὶ ἡ τῆς διηκούσης πανταχοῦ πάντων ἀτρεπτος ἀπειληψις. ἐν τῇ θεᾷ ταύτῃ προϋφέστηκεν. οὐ γὰρ μόνον αἱ θεαὶ αὗται θεότητες ἐκφαίνουσι τὰ πάντα, καὶ σωάγουσιν, ἀλλὰ καὶ φρουροὶ τῶν ἔργων εἰσὶ τοῦ πατρὸς, κατὰ τὸ λόγιον, καὶ τοῦ ἑνὸς νοὸς τοῦ νοητοῦ.

Τοῦτο τοίνυν τὸ φρουρητικὸν ὁ τῆς Ἀδραστείας ἐνδείκνυται θεσμὸς, ὃν οὐδὲν ἀποδράναι δύναται. τῶν μὲν γὰρ εἱμαρμένων νόμων, οὐ μόνον οἱ θεοὶ κρείττους, ἀλλὰ καὶ ψυχαὶ μερικαὶ, ζῶσαι κατὰ νοῦν, καὶ τῇ τῆς προνοίας ἑαυτὰς ὑπιδυῦσαι φωτ.

Universidad de Deusto
Biblioteca

καὶ τῶν διίων νόμων οἱ κρόνιοι Θεοὶ καὶ οὐσίαν ἐξήρτωντο, καὶ τῶν κρονίων οἱ συνεκλῆροι, καὶ τελεσιουργοί.

Τῷ δὲ τῆς Ἀδραστείας θεσμῷ πάντα ὑπήκοα, καὶ πᾶσιν ἀμφονομεῖ θεῶν, καὶ μέτρα πάντα, καὶ φρουρεῖ· διὸ τοῦτον ὑφεστῶτα παρ' Ὀρφεῖ καὶ φρουρὸν λέγεται τὸν ὅλων δημιουργὸν, καὶ χάλκεα ῥόπτρα λαβεῖν, καὶ τύμπανον ἄγκυρας. ἔοικε γὰρ ἡχεῖν, ὥστε πάντας ὑπηρέφειν εἰς αὐτὸν τοὺς θεούς. ὁ καὶ Σωκράτης ὑπομιμούμενος, τὸν ἦχον λέγων τὸν μυθικὸν, τὸν ὅτι πάντα ἀφικνεῖται κηρύγματι, περιπλησίως τὸν θεσμὸν τῆς Ἀδραστείας ὅτι πάσης περᾷ τὰς ψυχάς. θεσμὸς δὲ Ἀδραστείας ὅλε, ἥτις αὐ ψυχὴ καλῶς τὰ τῶν ἀληθῶν, μέχρι τε τῆς ἑτέρας περιόδου, εἶναι ἀπήμονα μόνον, οὐχὶ τὸν ὀρφικὸν ἦχον ὑποτυποῦσα. ἀφ' οὗ δὲ τοῦ κηρύγματος, καὶ οἷον ὕμνον ἅτινα τοῦτον τῆς Ἀδραστείας ἀναφθέγξαμενος. πρῶτον μὲν γάρ, θεσμὸν αὐτὸν, ἀλλ' οὐ νόμον προσείρηκεν, ὥσπερ τὸν κρόνιον, καὶ τὸν διΐον.

Ὁ γὰρ θεσμὸς συμπλέκεται τῷ θεῷ, καὶ προσηκέ μᾶλλον τοῖς νοητοῖς. ὁ δὲ νόμος τῷ νοερὰν ἐμφάνων ἀφανομεῖ, οἰκεῖός ἐστι τοῖς νοεροῖς πατράσι. δεύτερον δὲ ἐνοειδῶς αὐτὸν προλέγεσθαι ἐποίησε, θεσμός τε Ἀδραστείας ὅδε, καὶ οὐ πεπληθυσμένως, ὥσπερ ὅπου τῶν ἐμμαρμένων νόμων ὁ Τίμαιος. τὸ τρίτον τίνων διέτεινεν αὐτὸν ὅτι πάντα τὰ ψυχῆ τῶν ψυχῶν, καὶ μέτρον κοινὸν ἀπέφηνε τῆς εὐδαίμονος αὐτῶν, καὶ μακαρίας ζωῆς, καὶ φρουρὸν ἀληθινὸν τῶν αὖ μερῶν δυναμένων τῆς ὅλης ἀπαθείας. τοιοῦτον γάρ ἐστι τὸ, κἂν ἀεὶ τοῦτο δύνηται ποιεῖν, ἀεὶ ἀβλαβῆ εἶναι. σύμπασαν ἄρα τὴν τε τῶν θείων ψυχῶν ἀχραντον ζωὴν, καὶ τὴν ἐν χρόνῳ μακαριότητα τῶν μερικῶν, ὁ θεσμὸς οὗτος περιέληφε. καὶ τὸν μὲν, φρουρεῖ νοητῶς, τὸν δὲ, καταμετρεῖ τῇ θέᾳ τῶν νοητῶν ἀγαθῶν.

Ταῦτα καὶ περὶ τῆς Ἀδραστείας εἰρήσθω, συνελόντες δὴ λοιπὸν ἐπάνωμεν, ὡς ὁ πατὴρ τῶν ὅλων, ἡ πρώτη τριάς ἐστι τῶν νοητῶν, ἅμα καὶ νοερῶν θεῶν, ἰδιότητας ἔχουσα τριττὰς, τὴν σκεπαστικὴν, τὴν συναγωγὸν, τὴν φρουρητικὴν, καὶ πᾶσα πάντα νοητῶς, καὶ ἀγνώστως περιέχουσα, καὶ συναπτουσα μὲν τὰ νοερὰ τοῖς νοητοῖς, προσκαλουμένη δὲ τὰς γονίμους δυνάμεις τῶν νοητῶν, καὶ ἀπὸ τῶν νοητῶν παραδειγμάτων εἰς ἑαυτὴν καταδεχομένη τὸ πλήρωμα τῶν εἰδῶν, καὶ ἀπὸ μὲν τῆς ἐπὶ πηγαίας ἀκρότητος, τὸν λειμῶνα προβάλλουσα τὸν ἑαυτῆς. ἀπὸ δὲ ἑνὸς νοὸς, τὰς τρεῖς ἁρπαστὰς ὑποστήσασα. πᾶσαν δὲ ἑαυτὴν τοῖς νοητοῖς συνδήμασι τελειώσασα, καὶ τοῖς ἀφράστοις ἑαυτῆς κόλποις τὸ νοητὸν ὅλον φῶς ὑποδεξαμένη, καὶ ὁμοῦ μένη, ἐν τῷ κρυφίῳ μένουσα τῶν νοητῶν θεῶν, ὁμοῦ δὲ, προϊοῦσα νοητῶς ἐκεῖθεν, καὶ προφαινομένη τοῖς νοεροῖς, καὶ πᾶσιν ὑπερφέρουσα, καὶ αὐτὴ λήθουσα τοῖς ἀρρήτοις δυνάμεσιν, ἃς ἐνέσπειρεν ἑκάστοις, τῆς οἰκείας ἑνότητος εἰκόνας.

Ἣ καὶ ἡμᾶς προσήκει δεῖ μυστικῶς, πᾶσαν μὲν τὴν ὑφεστηκυῖαν ζωὴν, καὶ τὴν σωματικὴν φύσιν (εἰ καὶ προειστήκεμεν δεῦρο ἐλθόντες) καὶ γῆς ἀφέντας, αὐτὸ δὲ μόνον τὸ ἄκρον τῆς ψυχῆς ἀνεγείραντας εἰς τὴν μετουσίαν τῆς ὅλης ἀληθείας, καὶ τὴν ὑποπλήρωσιν τῆς νοητῆς τροφῆς. μετὰ δὲ ταῦτα, τὴν νοητὴν, καὶ ἄγνωστον τριάδα, τῶν νοητῶν πάντων προϊσταμένην ἑνάδων, τὴν συνέχουσαν τὸν συνδέσμον αὐτῶν νοητῶς, ἅμα καὶ νοερῶς, θεωρήσωμεν. ἀνάγκη μὲν γὰρ πρὸ νοῦ, καὶ τῶν νοερῶν θεῶν, τὴν τῆς συνοχῆς αἰτίαν ἐν τούτοις εἶναι τοῖς θείοις. ταύτην δὴ καὶ μέσην ἱδρυμένην ἑνοειδῆ, καὶ νοερὸν διακόσμου, ὅλα πάντα διαφαίνειν τὰ πληθη τὰ θεῖα, καὶ πάντα τὰ ἡγὴ τῶν ὄντων, καὶ πάσας τὰς ἑνώσεις διαιρέσεις. τί γὰρ δὴ τὸ συνέχον ἔσται τὰ πεφυσματα πρώτως; εἰ μὴ (ὡς λέγουσί τινες) ἡ ἕνωσις φύσις, καὶ ἡ τοπικὴ κίνησις, αὐτὸ τὸ σῶμα, τὸ συνεκτικὸν τἄλλων, συνοχῆς δεήσεται πάντως γὰρ ζῶμα καὶ τῶν ἑαυτοῦ σύνθεσιν, σκεδαστόν ἐστι, καὶ μεριστόν. ὁ καὶ ὁ Ἐλεάτης ξένος ἐνδεικνύμενος τοῖς τὰς ἀρχὰς σωματικὰς τιθεῖσι, καταθραύειν φησὶ, καὶ διασκορπίζειν τὴν ὑπ' αὐτῶν θρυλλουμένην οὐσίαν.

Οὕτω τὸ σῶμα συνεκτικὸν τῶν ἄλλων πέφυκεν, ἔτ' εἰ καὶ σώμασιν ἢ καὶ τοιαύτη προσήκουσα δύναμις, τὸ πνεῦμα τοῦτο τὴν φύσιν ἡμῖν παρέχεσθαι δύναται ἕως, διαπίπτον ἀεὶ καὶ διαπνεόμενον, καὶ δεόμενον ἔξωθεν χεόμενον· εἰ μὴ τὰς ἔξεις ὑποθησόμεθα, καὶ τὰ εἴδη τὰ μεριζόμενα περὶ τοῖς σώμασι, συνεκτικὰ, τοῖς μὲν ὑποκειμένοις ἀπὸ τούτων τὴν συνοχὴν ἐλλαμπούσας, τὸ παρεῖναι ταῦτα πάντως ἀναγκαῖον. αὐτὰ δὴ ἑαυτὰ πῶς συνέξει; καὶ πλάσει χαλεπόν. μεριζόμενα γὰρ περὶ σῶμα ἐν ὄγκοις, καὶ διαιρούμενα τοῖς ὑποκειμένοις, ὄρου δεῖται, καὶ συνοχῆς. ὄρος δὲ ἀφ' ἑαυτῶν οὐ πέφυκεν, εἴτε συνεχέσθαι. διὸ μηδὲ τὴν οὐσίαν αὐτόγονον ἔχει, καὶ αὐθυπόστατον. τὸ δὲ μὴ περαίνον ἑαυτὸ, μηδὲ τελεῖν, οὐδὲ ἂν συνέχειν ἑαυτὸ δύναιτο. πᾶσα μὲν ἕξις, καὶ πᾶν εἶδος ἕνυλον, ἑτεροκίνητόν ἐστι, καὶ ἀπ' ἄλλης αἰτίας ἤρτηται πρὸς τὸ εἶναι, καὶ διὰ τοῦτο τῶν ὑποκειμένων ἐστὶν ἀχώριστον, εἰς ἑαυτὸ συνδεῖν οὐ δυνάμενον.

Οἱ δὲ πάντων ἀποσπάντες, τὰς ψυχὰς καὶ ἀσωμάτους οὔσας, καὶ αὐτογόνους, πρωτουργοὺς αἰτίας τῆς συνοχῆς προσταμεθα, τὸ μεριστὸν, ἅμα καὶ ἀμέριστον τῶν ψυχῶν, ποῦ θησόμεθα, καὶ

Cap. XIX

Joviis, *i. e.* Jovis Legibus ipsi Saturnii Dii, propter *suam* essentiam, sunt-exempti, *nec iis obnoxij*, & ex Saturniis *Legibus exempti sunt*, *nec iis obtemperant*, *illis Dij*, qui *res universas* continent, & qui rerum-perfectores *sunt*.

Adrastiæ verò Legi omnia *parent*, & *sunt* subjecta, & omnes Deorum distributiones, & omnes mensuræ, & custodiæ propter istam *Adrastiæ Legem* subsistunt. Apud Orpheum verò *Adrastia* dicitur etiam illum universalem, *i. e. rerum universarum* Opificem custodire, & æreis clavis, *æreis cymbalis* sumptis, & tympano ex pelle-caprina-facto, adeo resonare, *eoq; pulsato tantum edere strepitum*, ut omnes Dii ad ipsam sese convertant. Quod etiam ipse Socrates imitans, illum fabulosum sonum dico, qui suo præconio *per omnia pervadit*, & ad omnia pertinet, similiter illam Adrastiæ Legem ad omnes animas producit. Hæc autem *est* Adrastiæ Lex, Quæcunque anima conspexerit aliquid veri, vel usque ad alteram periodum, *eam* illæsam *ac malorum expertem* esse tantùm, non Orphicum sonum exprimens per istud præconium, & quasi quendam hymnum, hanc Adrastiæ *Legem* clara-voce-pronuncians. Nam primum quidem, illam *Adrastiæ Legem*, *sive sanctionem Socrates* appellavit Thesmón, non autem Nómon, ut illam Saturniam, & Joviam, *id est*, *illam Saturni*, *Jovisq; Legem*, *sanctionem*, *consuetudinem & morem*.

Nam Thesmós cum ipso Deo connectitur, & *cõjungitur*, *unde nomen etiam deductum videtur*, & ipsis mentalibus magis convenit. Ipse vero Nómos, intellectualem significans distributionem, conveniens est intellectualibus Patribus. Deinde vero, ipsum uniformiter protulit, dicens, Thesmósq; Adrastiæ hic *est*, neq; pluraliter, *i. e. per pluralem numerum dixit Thesmi*, quemadmodum in fatalibus Nómis, *i.e. Legibus*, *dixit* Timæus. Tertio vero loco, ipsum *Thesmón* extendit ad omnia animarum genera, & demonstravit *ipsum esse* communem mensuram felicis ipsarum, & beatæ vitæ, & veram custodiam earũ, quæ supra universam affectionum-vacuitatem manere possunt, *ita ut omnes animorum perturbationes superent*. Tale n. est illud *vitæ genus*, quam vis semper hoc facere possit, ut *scilicet ipsa vita* sit semper expers-malorum. Universam igitur divinarum animarũ impollutam vitam, & in tempore *versantem* beatitudinem particularium *animarum* iste Thesmós, *i.e. ista Lex*, *ista sanctio* complectitur. Et illam quidem custodit mentaliter. Hanc vero metitur contemplatione mentaliũ bonorũ.

Hæc quoq; de Adrastia dicta-sint. Paucis igitur deinceps dicam, quod ille supercœlestis locus est prima Trinitas mentaliũ simul & intellectualium Deorum, proprietates habens triplices, *scilicet* enunciatricem, collectricem, & custodiendi facultate-præditam, & hæc omnia mentaliter & ignoto modo complectens, & conjungens quidem intellectualia cum mentalibus, advocans vero, & *accersens* fœcundas facultates mentalium, & à mentalibus exemplaribus in se recipiens ipsam formarũ plenitudinem, & ab illa quidem fontana summitate suum pratum objiciens, & *tanquam quoddam propugnaculum adversariis opponens*. Ab una verò Mente, tres virtutes pro-fundamento-statuens. Totam verò se mentalibus signis perficiens, & ineffabili suo sinu totam mentalem Lucem susc ipiens, & simul quidem, in occulto mentaliũ Deorum *loco* manens, simul verò, mentaliter inde progrediens, & manifestè apparens ipsis intellectualib. *Diis*, & omnes *ad se* convertens, & attrahens arcanis-facultatibus, & *occultis viribus*, quas singulis insevit, suæ Unitatis imagines.

Ad quam etiam oportet nos accedere mysticè, omnem quidem generis-autorem vitam, & corpoream naturam (quâ etiam tanquam muro circumsepti fuimus, huc venientes) in terra relinquentes, ipsam verò solam animæ summitatẽ excitantes ad totius Veritatis communionem, & expletionẽ mentalis alimenti. Post hanc verò, mentalem, & ignotam Trinitatem, omniũ mentalium generum præsidem, quæ mentaliter, simul & intellectualiter ipsorum vinculum continet, contemplemur. Necesse enim est, ante Mentem, & intellectuales Deos, ipsam ipsius compagis & *coherentia* causam in istis esse Diis. Hanc verò in medio sitã mentalis, & intellectualis ordinis, ad omnem divinam multitudinem pertinere, & *ad* omnia Entium genera, & omnes mundi divisiones. Quid n. tandẽ illud erit, quod primò res continet? Si quidem (ut quidam ajunt) *est* ipsa spiritus natura, & localis motus, ipsum corpus, quod alia continet, compage, & *coherentia* indigebit. Omne enim corpus per suam constitutionem, dissipabile, & dividuum est, *dissipari*, *dividiq; potest*. Quod etiam ille Eleates hospes demonstrans illis, qui principia corporea faciunt illam ab ipsis celebratam essentiam confringi, & dissipari dicit.

Haud igitur hæc est natura corporis, ut alia contineat, neque, quamvis corporibus talis facultas conveniens esset, *conveniret*, ipse spiritus hanc naturam nobis præbere posset, quia semper dilabitur, *vel*, *in varias-partes-cadit*, & spirans dissipatur, & extra id, quod ipsum terminat, diffunditur. Si verò ipsos habitus statuamus, & ipsas formas, quæ dividuntur in corpora, *res alias* continere *dicamus*, subjectis quidem, *quæ manant* ab his, illuminari compagem *erit* necesse, quod hæc prorsus adsint *ipsis*. Ipsæ verò *formæ* quomodo se-ipsas continebunt? Et *ipsas* formare difficile est. Cum enim dividantur in materiata pondera, & cũ ipsis subjectis dividantur, termino indigent & compage. A se-ipsis enim terminari non solent-naturaliter, neq; contineri. Quia ne essentiam quidem per se-genitam habent, & per-se-subsistentem. Quod verò non producit se-ipsum, neq; *seipsum* perficit, id ne continere quidem se-ipsum poterit. Omnis verò habitus, & omnis forma materiata, ab alio movetur, & ex alia antiquiore causa pendet, & & propterea à subjectis inseparabilis est, *separari no potest*, quòd in se-ipsam vergere, *flectiq;* nequeat.

Si verò ab his recedentes, ipsas animas, quæ sunt & incorporeæ, & per-se-genitæ, primarias causas ipsius compagis *esse dicamus*, & præsides statuamus, illam dividuam, simul & individuam animarum naturam ubi ponemus, & id, quod ex his est

Universidad de Deusto
Biblioteca

τὸ συγκεκραμένον ἐκ τούτων, καὶ τὸ τῶν ψυχῶν τοῦ ὅλου μετέχον, καὶ τὸ διηρημένον εἰς οὖσ ἁρμονικοὺς λόγους; Σώματα μὲν γάρ, καὶ φύσεις συνέχουσιν αἱ ψυχαὶ, διὸ καὶ μετέχουσι τῆς ἀμερίστου ἰδιότητος. αὐτὴ δὲ ἄλλης δεήσεται συνοχῆς, ἡ καὶ μίξεως τοῖς ὕλαις, καὶ συνοχῆς, τοῖς διηρημένοις λόγοις παρέξεται τὸν πρώτιστον ἀρχικόν. ἐπεὶ καὶ τὸ αὐτοκίνητον τῶν ψυχῶν μεταβατικὸν ὑπάρχον, καὶ εἰς χρόνους ἐκτεινόμενον, τοῦ συνέχοντος δεῖται τὸν μίαν ζωὴν, καὶ ὅλην ἀπολειπομένου, καὶ ἀδιαίρετον. τὸ γὰρ ὅλον τῶν μερῶν συνεκτικόν, τὸ προϋπάρχον τῶν μερῶν ἐστιν. ἐπεὶ τὸ γε τῶν μερῶν συνεκτικὸν, ἀλλαχόθεν καταδέχεται τὴν συνοχήν. εἰ δὲ καὶ τῶν ψυχῶν ἐπέκεινα τὴν διάνοιαν ἱδρύσομεθα, θεωρήσομεν τὸν νοῦν, εἴτ' οὖν τὸν μετέχόμενον, εἴτ' αὐτὸν βούλῃ τὸν ἀμέθεκτον, καὶ θεῖον, καὶ (ὡς συνελόντι φάναι) τὸ νοερὸν ὁμοῦ τῶν θεῶν ὅλον, εἰ τοῦτό γε πρώτως ἐστὶ τῶν ὄντων συνεκτικὸν ἱδρύσομεν κἀν τούτῳ πλῆθη παντοῖα, καὶ ὅλων διαιρέσεις, καὶ (ὡς φησιν ὁ Σωκράτης) πολλὰς, καὶ μακαρίας ἰδέας τε, καὶ διεξόδους. ἡ γὰρ διάκρισις τῶν θείων, καὶ ἡ ποικιλία τῶν εἰδῶν, ἐν τοῖς νοεροῖς ἐκφάνεται, καὶ αἱ μεθυκαὶ, [l. μυθικαὶ] τε μοῖραι, καὶ αἱ ὑφηγητικαὶ δυνάμεις. πῶς οὖν τὸ συνέχον ἐντεῦθεν πρώτως, οὗ τὸ διαιρετικὸν ἐκλάμπει γένεσις; πῶς δὲ τὸ πλῆθος τὸ νοερὸν οὐκ εἰς ἀλλήλων αἰτίαν ἀνοίσει πρεσβυτέραν τὴν τῆς συνοχῆς τῆς οἰκείας μεθέξειν; καὶ γὰρ τὸ πρώτως ἐστὶ συνεχόμενον, ἐπεὶ καὶ τὸ πρώτως διαιρούμενον. τὸ δὲ τῆς συνοχῆς δεόμενον, τὸ διαιρετὸν ἐστιν. αὐτὸ δὲ τὸ ἀδιαίρετον ἐπέκεινα τῆς συνεκτικῆς ἐστιν ὑπάρξεως. πρώτως δὲ συνέχον οὐκ ἔστι. πᾶν γὰρ τὸ συνεχόμενον, ὑπ' ἄλλου συνέχεται τοῦ πρώτως ἔχοντος τὴν τῆς συνοχῆς δύναμιν. αὐτάρκη τοίνυν ἐν τῶν ἁρμῶν, πρὸ τῶν νοερῶν θεῶν, τὴν συνεκτικὴν ἱδρυσάμενοι τάξιν τῶν ὅλων.

Ἀλλ' ἡ μὲν νοητὴ, καὶ κρύφιος ὕπαρξις, τῆς ἑνώσεως ἐστὶ χορηγὸς τοῖς πᾶσιν, ἅτε προσεχῶς ὑποστᾶσα μετὰ τὸ ἕν, καὶ οὖσα ἀδιαίρετος, καὶ ἑνοειδής. ἡ δὲ συνοχὴ, τοῦ πλήθους ἐστὶ συνεύρεσις εἰς ἀμέριστον κοινωνίαν. διὸ δὴ δεύτερα τῶν νοητῶν ὑφέστηκε. καὶ γὰρ ἐν ἐκεῖ μεσότης, νοητὸν ὅλον, καὶ λευκότης τῆς συνοχῆς αἰτία πρωτουργός. ἀλλὰ μιμεῖται τὸ συνεκτικὸν τῶν νοητῶν, καὶ νοερῶν, τὴν ἑνοποιὸν τῶν νοητῶν δύναμιν. ἐκεῖ γὰρ αἱ τρεῖς μοναδες αἱ τριαδικαὶ, ἑνώσεις ἦσαν τῶν ὅλων. ἀλλ' ἡ μὲν, καθ' ὑπεροχὴν, ἡ δὲ, κατὰ μέσον κέντρον. ἡ δὲ, καὶ ὑπερφυῶς. ἐν δὲ τοῖς νοητοῖς, καὶ νοεροῖς, δύο ταῦτα μετ' ἐκείνας ἑνώσεις, αἱ τρεῖς αὖ τριάδες, καὶ τὸ πλῆθος συμφύονται. διόπερ ἡ μὲν ἐστὶ συναγωγὸς τριάς. ἡ δὲ, συνεκτικὴ τοῦ πλήθους. ἡ δὲ, conflatum, & id, quod ipsius Entis genera participat, & id, quod in harmonicas rationes & *orationes* est divisum? Nam corpora quidem, & naturas animæ continent, quia participes-sunt individuæ proprietatis. Ipsæ verò alia indigebunt compage, quæ etiam mixtionis ipsis generibus, & compagis, ipsis divisis rationib. & *orationibus*, præbebit primum principiũ. Quoniam & id, quod per se movetur in ipsis animabus, cum sit transitivum, & *aliò transeat*, & in tempora *diducatur*, & extendatur, indiget eo, quod unam vitam contineat, & totam, & individuam reddat. Ipsum enim totum, quod continet ipsas partes, est id, quod ante partes existit. Quia quod ex partibus est constans, *id est, constat, id* aliunde compagem recipit. Si verò etiam ultra ipsas animas, ipsa mente progressi, contemplemur ipsam mentem, sive illam, quæ participatur *ab aliis*, sive ipsam velis imparticipabilem, & divinam *Mentem*, & (ut paucis rem totam complectamur) simul ipsum intellectuale Deorum genus, si modò hoc ipsa Entia primò continet, inveniemus etiam in hoc multitudinem omnigenam, & generum divisiones, & (ut dicit Socrates) multas, & beatas contemplationes, & explicationes. Ipsa enim discretio *rerum* divinarũ, & varietas formarum, in intellectualibus apparet, & methicæ, *l. mythicæ*, *id est*, *fabulosæ*, sectiones, & generatrices facultates. Quomodo igitur hîc *erit id*, quod primò *res alias* continet, ubi divisionis-facultate-præditum genus elucet? Quomodo verò multitudo intellectualis non ad aliam antiquiorem causam referet suæ compagis communionem? Etenim hoc primò continetur, quia etiam primò dividitur. Quod verò compagis indiget, est id, quod est dividuum. Ipsum verò individuum, est supra essentiam *res alias* continentem. Primò verò continens non est. Omne enim, quod continetur, ab alio continetur, quod primò facultatem habet compagis, & *coherentiæ res continentis*. Necesse igitur est ex iis, quæ dicta sunt, ante Deos intellectuales, ordinem illum, qui ipsa Entia continet, collocatum-esse.

Sed mentalis quidem & occulta essentia, est omnibus unitatis, & *unionis* suppeditatrix, quippe quòd proximè subsistat post ipsum Unum, & sit individua, & uniformis. Ipsa verò compages, est multitudinis contractio in individuam communionem. Quamobrem etiam post mentalia subsistit. Etenim illa medietas, quæ illic *erat*, erat mentale *quiddam*, & unita compagis causa primaria. Sed id, quod mentalia, & intellectualia continet, imitatur illam Unificam, *i. e. Vnius procreatricem*, facultatem mentalium. Illic enim illæ tres Unitates triplices, erant uniones horum universorũ. Sed una quidem, per excellentiam, alia verò, in medio centro *sita*. Alia verò, per conversionem, *ac reversionem*. In mentalibns verò & intellectualibus, istæ tres Trinitates *sunt* secundæ post illas uniones, *vel, Vnitates*, & unà cum ipsa multitudine nascuntur, *eiq; cohærent*. Quamobrem una quidem est collectrix Trinitas, *quæ res collegit, in unum cogit, atq; contrahit*. Alia verò, quæ multitudinem continet.

net. Alia verò, rerum-perfectrix. Nam id, quod in unum cogitur, & id, quod *res aliquas* continet, & id, quod perficitur, est ipsa multitudo. Sive igitur sit intellectualis multitudo, sive supra-mundum-sita, sive in-mundo-versans, sive qualiscunque *multitudo*, per istas tres Trinitates, & colligitur, & continetur, & perficitur.

Et quum colligitur quidem ad unionem, *ac Vnitatem* ipsorum Entium adducitur, & in ipsa firmiter collocatur. Quum verò continetur, individua, & non-dissipata manet in ipsis procreationibus. Quum verò perficitur, ex omnibus suis partibus, aut facultatibus *constata* completur. Quoniam autem oportet ipsa Entia, & manentia, & progredientia, & revertentia hac triplici providentia frui, tres quidem *rerum & Entium* collectrices Unitates, tres etiam; quæ *res & Entia* continent, præexistunt, tres etiam rerum perfectrices. Neque verò hoc dicimus, quòd propter illud secundorum *Entium* bonum, ipsa prima sic, *vel sic* sunt divisa, & tot ordines habent-præpositos, & *tot* facultates, *quæ præsunt ipsis*. Sed illa quidem sunt-prima-principia semper inferiorum bonorum. Nos verò à subjectis, *& inferioribus causis* ad rerum universarum *superiores* causas recurramus. Illæ igitur mentales & intellectuales Trinitates, tripliciter perficiunt res, & semper continent & cogunt *atque contrahunt* in unionem, *Vnitatem, unum*. Mentales verò Unitates, indiscretè & singulariter, & ipsas mansiones ipsarum, & ipsas progressiones & ipsas reversiones procreant.

Sed de aliis quidem, partim quidem *jam* dictum-est, partim verò rursus dicetur. De Trinitate verò, quæ *res & Entia* continet, in præsentia dicendum est. Hanc igitur *Trinitatem*, cœlestem circumvectionem in Phædro Socrates appellat. Quoniam enim medium centrum obtinet vitæ imparticipabilis, & est ipsa vitæ maximè-vitalis-facultas, *ideo* circumvectionem ipsam appellat, ut eam, quæ omnes alias vitas, & divinas notiones, *ac intelligentias* circum-circa, & undique complectitur. Propter enim hoc ipsum & ipsæ animæ, quæ ad ipsam adducuntur, per intelligentiam perficiuntur, & cum mentalibus spectaculis conjunguntur. Sed ipsa quidem Cœli circumvectio, semper eodem-modo stat. Est enim æterna, & tota, *& universa*, & una, & unita intelligentia. Animarum verò *circumvectio*, per temporis intervallum fit, & particularius subsistit, nec integra, *nec tota* mentalium est comprehensio. In-orbem igitur *animæ* circumferuntur, & in suum pristinum locum, statumque restituuntur, cœlesti circumvectione semper eâdem manente. Quoniam autem etiam complet vinculum mentalium, & intellectualium Deorum, & continet omnes ordines manentes, & progredientes, & revertentes, *ideo Socrates* ipsam appellat cœlestem.

πλεσιουργός. καὶ γὰρ τὸ σωτηρίωμον, καὶ τὸ σωτέχον, καὶ τὸ πλῆθος τὸ πελειούμενον, τὸ πλῆθός ἐστιν. εἴτ' οὖν νοερόν ἐστι πλῆθος, εἴτε ὑφεκόσμιον, εἴτ' ἐγκόσμιον, εἴθ' ὁπωσοῦν, διὰ τούτων τῶν τριῶν τριάδων καὶ σωτήριον, καὶ σωέχον, καὶ πελειοῦν.

Καὶ σωτηρίωμον μὲν, ἐς τὴν ἕνωσιν ἀνάγον τῶν νοητῶν, καὶ ἱδρύον σταθερῶς εἰς αὐτό. σωεχόμενον δὲ, ἀμέριστον μένον, καὶ ἀσκέδαστον ἐν ταῖς δοτηρωνήσεσι. πελειούμενον δὲ, ὅτε πάντων συμπληροῦν τῶν οἰκείων μερῶν, ἢ δυνάμεων. ἐπεὶ δὲ δεῖ τὰ ὄντα, καὶ μένοντα, καὶ προϊόντα, καὶ ἐπιστρέφοντα, τῆς τριττῆς τούτης ὁπολαύειν προνοίας. τρεῖς μὲν αἱ σωταγωγοὶ μοναδες· τρεῖς δὲ αἱ σωεκτικαὶ προύπάρχουσι· τρεῖς δὲ αἱ πελεσιουργοί. καὶ οὐ τοῦτο φαῦλον, ὅτι διὰ τὸ τῶν δευτέρων ἀγαθὸν, τὰ πρῶτα τοιῶσδε μεμέρισται, καὶ τοσόσδε τάξεις προεστήσαντο, καὶ δυνάμεις. ἀλλ' ἐκεῖναι μὲν προηγεμονικαὶ τοῖς ὑποδεεστέροις εἰσὶ τῶν ἀγαθῶν. ἡμεῖς δὲ ἐκ τῶν ὑφειμένων, ὅπῃ τὰς αἰτίας τῶν ὅλων ἀναπέχωμεν. αἱ μὲν οὖν νοηταὶ, καὶ νοεραὶ τριάδες, τριαδικῶς πελειοῦσι τὰ πράγματα, καὶ σωέχουσιν ἀεὶ, καὶ σωάγουσιν εἰς ἕνωσιν. αἱ δὲ νοητὰ μοναδες, ἀδιακρίτως, καὶ ἑνοειδῶς τάς τε μονὰς αὐτῶν, καὶ τὰς προόδους, καὶ τὰς ὑπιστροφὰς ὑποδυνῶσιν.

Ἀλλὰ περὶ μὲν τῶν ἄλλων, τὰ μὲν, εἴρηται, τὰ δὲ, εἰσαῦθις ῥηθήσεται. περὶ δὲ τῆς σωεκτικῆς τριάδος, ἐν τῷ παρόντι λεκτέον. ταύτην τοίνυν, οὐρανίαν προσαγορεύει ὁ ἐν τῷ Φαίδρῳ Σωκράτης ὀνομάζει. διότι μὲν τὸ μέσον κέντρον κατέχῃ τῆς ζωῆς τῆς ἀμεθέκτου, καὶ ἔστι τὸ ζωικώτατον αὐτὸ τῆς ζωῆς, περιφορὰν αὐτὴν ὀνομάζων, ὡς πάσας τὰς ἄλλας ζωὰς, καὶ τὰς νοήσεις τὰς θείας, κύκλῳ, καὶ πανταχόθεν περιέχουσαν. διὰ γὰρ τοῦτο καὶ αἱ ψυχαὶ πρὸς αὐτὴν ἀναγόμεναι πλησιοῦσι κατὰ τὴν νόησιν, καὶ συναπάπτονται τοῖς νοητοῖς θεάμασιν. ἀλλ' ἡ μὲν τοῦ οὐρανοῦ περιφορὰ, ἀεὶ ὡσαύτως ἕστηκεν. αἰώνιος γάρ ἐστι, καὶ ὅλη, καὶ μία, καὶ λείωμένη νόησις. ἡ δὲ τῶν ψυχῶν διὰ χρόνου γίνεται, καὶ μερικώτερον ὑφίσταται, καὶ οὐκ ἀθρόα τῶν νοήσεων ἐστὶ περίληψις. περιφερομένη οὖν κύκλῳ, καὶ ἀποκαθιστᾶσα, τὴν οὐρανίαν περιφορᾶς ἀεὶ τῆς αὐτῆς μιμούσης· διότι δὲ αὖ συμπληροῖ τὸν σωδεσμὸν τῶν νοητῶν, καὶ νοερῶν θεῶν, καὶ σωέχῃ πάντας οὓς διακόσμους μένοντας, καὶ προϊόντας, καὶ ἐπιστρεφομένους, οὐρανίαν αὐτὴν ἐπονομάζομεν.

Universidad de Deusto
Biblioteca

ἔτει καὶ τὸν οὐρανὸν τοῦτον ὁ Τίμαιος σφίγγειν φησὶ πανταχόθεν τὰ ὑπ' αὐτὸν στοιχεῖα, καὶ συνδεῖν, καὶ διὰ ταῦτα ἄρα οὐδεμίαν χώραν κενὴν ἀπολιμπάνειν. ὥσπερ οὖν ὁ φανερὸς οὐρανὸς, σωματικός ἐστι τῶν ὑπ' αὐτὸν πάντων, καὶ τῆς συνεχείας αἴτιος, καὶ τῆς συμπαθείας (ἡ γὰρ τοῦ κενοῦ παρέμπλωσις διείργει τὴν συνέχειαν, καὶ ἡ ταύτης ἀναίρεσις τὴν συμπάθειαν διακόπτει τῶν σωμάτων) οὕτω δὴ καὶ ὁ νοερὸς ἐκεῖνος οὐρανὸς πάντα τὰ πλήθη τῶν ὄντων εἰς τὴν ἀμέριστον κοινωνίαν συνδεῖ τῆς συνοχῆς, τὴν παρεκτεινομένην ἑκάστοις μοῖραν ἀπολάμπων. ἄλλως γὰρ ὁ νοῦς μετέχει τῆς συνεκτικῆς αἰτίας, ἄλλως ἡ ψυχῆς φύσις, ἄλλως ἡ σωματικὴ σύστασις. διὰ γὰρ τὴν ἄκραν μετουσίαν τῆς συνοχῆς, ἀμέριστος ὁ νοῦς. διὰ δὲ τὰ δεύτερα μέτρα τῆς μεθέξεως, ἡ ψυχὴ μερικὴ, καὶ ἀμέριστός ἐστι, κατὰ μίαν σύγκρασιν.

Διὰ δὲ τὴν ἐσχάτην ὕφεσιν, καὶ τὰ σώματα μεριστὰ ἔχοντα τὴν ὑπόστασιν, ὅμως διαμένῃ συνεχόμενα, καὶ οὐ διόλυται σκιδνάμενα, καὶ τῆς ἑαυτῶν ἀπολαύῃ [l. ἀπολαύσῃ] διαμενέσεως, καὶ ἀοσθενείας. ἅπασι μὲν οὖν ἡ συνεκτικὴ τριὰς, οὐρανὸς ἐπονομάζεται κατὰ τὰς ἑαυτῆς ὑπάρξεις. τὸ δὲ ὑπερκόσμιον αὐτὸ, [l. αὖπῳ] τῆς ζωῆς πλάτος, πειφορά. καὶ γὰρ ἐν τοῖς φανεροῖς ἡ τοῦ οὐρανοῦ πειφορὰ, κίνησίς ἐστι, καὶ οἷον ζωὴ τοῦ ζώματος. εἰ δὲ δεῖ καὶ τὸ τελαδικὸν αὐτῆς ἐκ τῶν κειμένων ἀνευρεῖν, τῷ τῆς ἀναλόγου, [l. ἀναλογίας] τρόπῳ χρηστέον. ἐπεὶ οὖν αὐτὸς ὁ Πλάτων νῶτον τοῦ οὐρανοῦ, καὶ βάθος ἄλλο καλεῖ, δῆλον ὅτι καὶ τὸ τρίτον ἐστὶν ἡ οὐράνιος ἀψίς. τὴν μὲν γὰρ ὑπὸ τοῦτων ὡρίσατο, ὅθεν ὑπερουράνιον ἀψῖδα προσείρηκεν. ὥσπερ δὲ τοῦ νώτου τὸν ὑπερουράνιον τόπον ὑπερδεδῦσθαι φαμὲν, οὕτω δὴ καὶ τῆς οὐρανίας ἀψῖδος, τὴν ὑπερουράνιον ἐξηλλάχθαι συγχωρήσομεν. περιπτύσσει γὰρ ὁ οὐρανὸς, ἄνωθεν μὲν, τῷ νώτῳ, κάτωθεν δὲ, τῇ ἀψῖδι. καὶ πειέχει μὲν, τὸν ὑπερουράνιον τόπον. πειέχει δὲ αὐτὸς τὴν ὑπερουράνιον ἀψῖδα. δῆλον δὴ οὖν ἐκ τούτων ὅτι τριαδικός τις ἡμῖν ἀναφαίνεται, κατὰ μὲν τὸ νῶτον πάντα μιᾷ συνεχῶν ἁπλότητι. κατὰ δὲ τὴν ἀψῖδα, πᾶσαν τὴν τριάδα περιέχων. κατὰ δὲ τὸ βάθος, αὐτὸς εἰς ἑαυτὸν πειῶν, καὶ τὸ μέσον πλάτος τῆς συνοχῆς ὑφιείς. τὸ μὲν δὴ νῶτον τῆς οὐρανίας πλήρεως ὅλης, ἑνότης ἐστὶ νοητὴ, τάχα καὶ τὴν ἐπωνυμίαν ἐντεῦθεν λαχοῦσα. νοητὴ δὲ, ὡς ἐν τῇ συνεκτικῇ τριάδι, πᾶσιν μὲν ἔξωθεν σφίγγουσι, καὶ συνεχούσι τὴν οὐρανοῦ βασιλείαν. πᾶσι δὲ τοῖς θεοῖς τὴν ἑνοειδῆ, καὶ ἀπλῆν τῶν ὅλων πειέχειν διπλάμπουσι, καὶ

Quoniam & hoc ipsum Cœlum Timæus dicit constringere undique sub se *sua* elementa, & *ipsa* colligare, & propterea nullum locum vacuum relinquere. Quemadmodum igitur illud apparens cœlum continet omnia, quæ sunt sub ipso, & continuationis, *coharentiæ*, & sympathiæ, *atq; naturæ cognationis, consensus, & quasi concentus, est* autor (illa enim vacui incursio- intercedens disterminat ipsam continuationem, *atque rerum coharentiam*, & ipsa hujus sublatio ipsam corporum sympathiam interrumpit) sic etiam illud intellectuale Cœlum omnem multitudinem Entium in individua communione continuationis, *atq; compagis* constringit, unumquodque *Ens* illuminans conveniente portione. Aliter enim ipsa Mens particeps-est illius causæ, quæ *res, & Entia* continet, aliter ipsa animæ natura, aliter ipsa corporea constitutio. Propter enim summam compagis communionem, ipsa Mens est individua. Propter verò secundas communionis mensuras, anima est dividua, & individua, propter unam commixtionem, *& ob unum temperamentum*.

Propter verò extremam subjectionem, *ac summissionem*, & ipsa corpora, quamvis dividuam habeant hypostasin, ita tamen permanent, ut *in uno* contineantur, neque dissipata pereunt, & suam divisionem, & imbecillitatem percipiunt. Omnis igitur Trinitas, quæ *res & Entia* continet, propter suas essentias, Cœlum appellatur. Latitudo verò, *ac amplitudo* vitæ ipsi *Cœlo* substrata, *subjecta*, *vocatur* circumvectio. Etenim in iis, quæ *cernuntur*, & apparent, ipsa Cœli periodus, *i. e. circuitus*, est motus, & quasi vita corporis. Si verò oportet ipsam quoque triplicem ipsius *circumvectionis, & periodi, sive circuitus facultatem* ex positis, *atq; concessis* invenire, ipso proportionis modo *nobis est* utendum. Quoniam igitur ipse Plato dorsum, & profunditatem Cœli aliud vocat, *& aliud esse dicit*, perspicuum est, quod & tertium *quiddam* est ipse cœlestis fornix. Illum enim *fornicem*, qui est sub isto, statim subcœlestem fornicem appellavit. Ut autem ipsum supercœlestem locum, supra *Cœli* dorsum situm- esse dicimus, sic etiam ipsum subcœlestem *fornicem* à cœlesti diversum- esse concedemus, *& subcœlestem sub cœlesti esse dicemus*. Cœlum enim terminatur, superne quidem ipso dorso, inferne verò, ipso fornice. Et ambitur quidem *& continetur* à supercœlesti loco, ipsum verò *Cœlum ambit, atq;* continet subcœlestem fornicem. Perspicuum igitur est ex his, ipsum *Cœlo* nobis quoddam triplex apparere, per ipsum quidem dorsum unâ simplicitate omnia continens *inferiora*, per ipsum verò fornicem, ipsam totam Trinitatem terminans. Per ipsam verò profunditatem, ipsum in se-ipsum progrediens, & mediam latitudinem *ac amplitudinem* compagis sustinens. Ipsum igitur totius cœlestis ordinis dorsum, est mentalis Deitas, hinc etiam appellatione fortasse sortita. Mentalis verò, ut in Trinitate *res, & Entia* continente, totum extrinsecus constringens, & continens Cœli regnum. Omnibus verò Diis uniformem & simplicem secundorum comprehensionem

nem per-illuminationem- suppeditans, & repleta quidem, supernè mentali Unitate.

Quamobrem etiam divinæ animæ, per totam cœlestem profunditatem ductæ, stant quidem supra hoc dorsum, ipsas verò stantes ipsa circumvectio circumagit. Sic autem contemplantur illum locum, qui supercœlestis appellatur. Ipse igitur status est collocatio animarum in mentali Cœli specula, identitatem, & impollutam facultatem, & immotam intelligentiam animabus suppeditans. Ipsa verò circumductio, est vitæ florentis, *& vigore-pradita*, & actionis velocissimæ participatio *& communio*. Horum verò amborum communis præsentia fœcundam actionem, & lenem motum & stabilem *atq; constantem* mentalium intelligentiam complectitur. Ipsa verò cœlestis profunditas, est unica totius Trinitatis continuatio, *compages & coharentia*, & media Deitas, quæ cœlestem rerum universarum ordinem conjungit, progrediens quidem à mentali *rerum* comprehensione, desinens verò in fornicem cœlestem, qui totius Cœli finem definit. Est igitur una unio, & compages hujus universæ Trinitatis, & progressus indissolubilis, ab ipso dorso *progrediens* usq; ad ipsũ fornicem, propter istam mediam Deitatem, cum ambobus extremis nascentem, *& cum iis coherentem*, & ipsam quidem multitudinem declarantem, quæ *res, & Entia* continet, ab utraq; verò *parte* ab ipsis extremis terminatam.

Quorum alterum quidem, supernè continet, alterum verò ipsius progressum infernè definit. Quod igitur reliquum est, ipse cœlestis fornix, est infernus Trinitatis finis, & Mens in ipsa *existens*, quæ repletur quidem ab ipsa vita, unitur verò ab ipso mentali, totamq; Trinitatem ad ipsum principium convertit *ac reducit*. Quoniam & ipse fornix Cœli dorso similis est, quamvis secundum ipsam dimensionem *eo* sit minor. Propter igitur ipsam quidem subjectionem, *atque summissionem*, minor- est. Propter verò similitudinem, ad cœlestem summitatem est- conversus, *convertitur atque revertitur*. Et hæc est illa cœlestis Mens, quæ subcœlestis fornicis *est* proximè synocheus, *q. d. comprehensor, qui subcœlestem fornicem proximè comprehendit, continet, & coërcet*. Quamobrem etiam untrunque vocatur fornix, *scilicet* ille intellectualis finis mentalium, & intellectualium Deorum. Tota igitur Trinitas *res, & Entia* continens, talem divisionem est- sortita. Dorsum, secundùm dorsum. *Dictum autem est νῶτον, à νοητὸν, per crasin ᾧ ὦ, ἢ ᾧ, in ὦ, unde καὶ τὸ νοητὸν*, i. e. secundũ mentale, *i. e. mente-perceptum*. Ipsam profunditatem, secundùm Mentem. *Est* vitam. Ipsum fornicem, secundùm Mentem. *Est* autem *Trinitas* una, tota, & continua, quia oportet eam, quæ alia omnia continet multo magis seipsam continere.

Una-quæque enim Deorum proprietas à seipsa ducit initium actionis. Illa quidem, quæ *res & Entia* cogit, *in unum colligit, & contrahit*, se-ipsam confirmans, *atque stabiliens* in summa Unitate. Illa verò, quæ rerum universarum convertendarum vim habet, *illa, quæ res universas convertit*, se-ipsam

πληροῦσιν μὲν, ἄνωθεν τῆς νοητῆς ἑνώσεως.

Διὸ δὴ καὶ θεῖαι ψυχαὶ διὰ παντὸς ἀναχθεῖσαι τοῦ οὐρανίου βάθους, ἵστανται μὲν ὑπὲρ νώτου, σώσεις δὲ αὐτὰς πειαγὰ ἡ πειφορά. καὶ οὕτω δὴ θεῶνται τὸν ὑπερουράνιον καλούμενον τόπον. ἡ μὲν δὴ σάσις, ἵδρυσίς ἐστι τῶν ψυχῶν ἐν τῇ νοερᾷ τοῦ οὐρανοῦ πειωπῇ, ταυτότητα, καὶ ἄκραντον διώαμιν, καὶ ἀκλινῆ νόησιν χορηγοῦσα ταῖς ψυχαῖς. ἡ δὲ πειαγωγὴ, ζωῆς ἀκμάζοις ἐστὶ, καὶ ἐνεργείας ὀξυτάτης μετάληψις. ἡ δὲ ἀμφοτέρων τούτων κοινὴ παρουσία τὴν γόνιμον ἐνέργειαν, καὶ τὴν ἠρεμαίαν κίνησιν, καὶ τὴν στεῤῥαν νόησιν πειλαμβάνῃ τῶν νοητῶν. τὸ δέ γε βάθος τὸ οὐράνιον, ἡ μία συνέχεια τῆς ὅλης ἐστὶ τριάδος, καὶ ἡ μέση θεότης ἡ συνάπουσα τὴν οὐρανίαν τῶν ὅλων διάκοσμησιν, πειοῦσα μὲν ἀπὸ τῆς νοητῆς πειοχῆς, καταλήγουσα δὲ εἰς τὴν ἀψῖδα τὴν οὐρανίαν τὴν τὸ πέρας ἀφορίζουσαν ὅλης οὐρανοῦ. μία τοίνυν ἕνωσις, καὶ συνοχὴ τῆς συμπάσης ἐστὶ ταύτης τριάδος, καὶ πειόδος ἀδιάλυτος, ἀπὸ τοῦ ὑπὲρ νώτου μέχρι τῆς ἀψῖδος, διὰ τὴν μέσην τούτων θεότητα, τὴν συμφυομένην ἀμφοτέροις τοῖς ἄκροις, καὶ τὸ μὲν πλῆθος ἐκφαίνουσαν τὸ συνεκτικὸν, ἑφ' ἑκάτερα δὲ, ἀπὸ τῶν ἄκρων πειεσπειρομένην.

Τοῦ μὲν, πειέχοντος ἄνωθεν, τοῦ δὲ, ὀρίζοντος αὐτῆς κάτωθεν τὴν πειόδον. λοιπὸν οὖν ἡ ἀψὶς ἡ οὐρανία, πέρας ἐστὶ τὸ κάτω τῆς τριάδος, καὶ ὁ ἐν αὐτῇ νοῦς, πληρούμενος μὲν ὑπὸ τῆς ζωῆς, ἑνιζόμενος δὲ ὑπὸ τοῦ νοητοῦ, πᾶσιν δὲ τοῖς θεοῖς πειέχων ὑπερφανῶς. ἐπεὶ καὶ ἡ ἀψὶς ὁμοία τοῦ νώτου τοῦ οὐρανοῦ τυγχάνει οὖσα, εἰκὼ κατὰ τὸν διάφορον ἐστὶν ἐλάττων. διὰ μὲν οὖν τὴν ὕφεσιν, ἠλάττωται. διὰ δὲ τὴν ὁμοιότητα, πῶς τὴν ἀκρότητα τῆς οὐρανίας ἐπέσπασται. καὶ οὗτός ἐστιν ὁ οὐράνιος νοῦς ὁ πειοχὸς τῆς ὑπερουρανίας ἀψῖδος συνοχεύς. διὸ καὶ ἑκάτερον ἀψὶς καλεῖται, τὸ νοερὸν πέρας τῶν νοητῶν, καὶ νοερῶν θεῶν. ἡ μὲν οὖν ὅλη συνεκτικὴ τριὰς ταυτὸν ἔλαχε τὴν διαίρεσιν. τὸ νῶτον, κατὰ τὸ νῶτον, κατὰ τὸ νοητόν. τὸ βάθος, κατὰ τὴν ζωήν. τὴν ἀψῖδα, κατὰ τὸν νοῦν. μία δὲ πᾶσι, καὶ συνεχὴς, ἐπειδὴ τὴν τε ἄλλα πάντα συνέχουσιν, ἕδρᾳ πολλῷ μειζόνως ἑαυτῆς ἔνοσι συνεκτικήν.

Ἑκάστη γὰρ τῶν θεῶν ἰδιότης ἀφ' ἑαυτῆς ἄρχεται τῆς ἐνεργείας. ἡ μὲν συναγωγὸς, ἑαυτὴν συνερείδουσα πρὸς τὴν ἄκραν ἕνωσιν. ἡ δὲ διπρεπὴς τῶν ὅλων, ἑαυτὴν διπρέφουσα πρὸς τὴν ἀρχήν. ἡ δὲ ἄχραντος ἑαυτὴν

Universidad de Deusto
Biblioteca

καθαρὰν ἀπὸ τῆς ὕλης διατηροῦσα πρὸ τῶν ἄλλων. καὶ τοίνυν ἡ σωεκτικὴ, πρὸ τῶν μετεχόντων, ἑαυτῷ σωέχει νοητῶς, καὶ νοερῶς, καὶ διὰ τῷ σωοχλεῖ τούτῳ, μία, καὶ σωεκτὴς τοῦ οὐρανοῦ φύσις παρασίδοται. πᾶσα γὰρ ἡ περὶς εἰς ἑαυτὴν σωνδεῖ, καὶ τῷ ὁλότητα τῶν οἰκείων λειωρμίων διασώζει, καὶ ἑαυτῆς κατὰ φύσιν ὁμοιοτάτην. καὶ πρόσεχῶς μὲν, ἡ ἁψὶς τὰ νοερὰ παντα σωέχει, καὶ σφίγγει πανταχόθεν. πρὸ δὲ τούτης, αὐτὸ τὸ οὐράνιον βάθρον (ὃ καὶ τῷ ἀψῖδα προσείληφε) σωδεῖ σὺν ὅλους διακόσμους. πρὸ δὲ πάντων, τὸ οὐράνιον νῶτον, κατὰ μίαν ἁπλότητα πρόσοχλεῖ, αὐτῷ τε τῷ οὐρανίαν σύμπασαν βασιλείαν, καὶ πάντα τὰ ὑπ' αὐτῷ μονοειδῶς προλαμβάνει, καὶ τῇ σωεκτικῇ δυνάμει, καὶ ὑπαρχῇ σωδεῖ πρὸς ἑαυτό. καὶ γὰρ ἐν τοῖς Φαινομένοις, πρόσεχῶς μὲν, ἡ κοίλη τοῦ οὐρανοῦ περιφέρεια τὰ στοιχεῖα σφίγγει, καὶ διασκεδάννυσθαι, καὶ διαπεῖδαι πανταχόθεν φερόμενα ἀορίστως οὐκ ἀφίησι. πρὸ δὲ ἑαυτῆς, ὁ οὐρανὸς ὅγκος πάντα σωερείδει πρὸς τὸ μέσον, καὶ σωωθεῖσι κενὸν οὐδεμίαν ἀπολείπει χώραν. πάντων δέ ἐστι μία περιοχὴ, τὸ τοῦ οὐρανοῦ νῶτον, ὃ καὶ τῷ οὐρανῷ τῆς ὁμοιότητος, καὶ τοῖς στοιχείοις, τῆς πρὸς τὸν οὐρανὸν σωαφῆς ἐστι αἴτιον. ἡ γὰρ λεία, καὶ ὁμαλὴς τοῦ νώτου φύσις, ὡς ὁ Τίμαιος λέγει, πάντα τὸν οὐρανὸν ὅμοιον ἑαυτῷ ποιεῖται, καὶ διὰ τὸ περιέχοντα τῶν περιεχομένων σωεκτικά. ὅλα τοίνυν ἀπὸ τ Φαινομένων τὴν ὁμοιότητα μέλλοντα ἄγειν ἐπὶ τὸν πατέρα τ νοερῶν θεῶν, οὐρανὸν, καὶ θεωρεῖν ὅπως ἄρα καὶ σφαῖρός ἐς ἐστι, καὶ τρισκελὴς, ἀνωθεν μὲν, καὶ κατωθεν, τὸ νοῆλον ἔχων, καὶ τὸν νοῦν. κῆ δὲ τὸ μέσον, τὴν ζωὴν, ἣν περιόδων αἰτίαν οὖσαν, καὶ διαστάσεων, καὶ γονιμικῶν δυνάμεων, εἰκότως κῆ τὴν διάσασιν, ὑπὸ βάθρῳ τὸ οὐράνιον ἐπέπομφε. ἐπεὶ καὶ αὐτὸς ὁ Πλάτων ἀκρότητα τὸ νῶτον σκάλεσεν. αἱ μὲν γὰρ ἀθάνατοι καλούμεναι, ὡΐκ' ἂν πρὸς ἄκρῳ γόνατα ἔχω προβεβῆσαι, ἔσχατον δὴ τοῦ τοῦ οὐρανοῦ νώτου. καὶ ἀκρότητα οὖν τῆς οὐρανίας διακοσμήσεως, καὶ τὸ ἔξω προσηγορεύκε τὸ τοῦ οὐρανοῦ νῶτον. ἃ δὴ διαφερόντως ἐστὶν ἐξαίρετα τοῦ πρώτου τῶν σωοχέων. πάντα γὰ σωέχων τῇ ἑαυτῆ μίᾳ τῆς ὑπάρξεως ἀκρότητι, κῆ τὸ λόγιον, αὐτὸς πᾶς ἔχω ὑπάρχῃ, κ ὧδε ἑαυτὸν πρὸς τὸν ὑπερκόσμιον τόπον, καὶ τὴν ἄφραστον σκέψου δυνάμιν, περιεχόμενος ὑπ' αὐτῆ παντοχόθεν, καὶ κλίσας ἑαυτὴν ἐν τῇ μονοειδεῖ τῶν νοητῶν περιοχῇ.

convertens ad principium, *ad quod etiam revertitur*. Illa verò *proprietas* impolluta, se-ipsam puram à materia confervans ante alia. Ergo & illa, quæ *alia* continet, ante ea, quæ participant *ipsam*, se-ipsam continet mentaliter & intellectualiter, & propter istam continendi-rationem *& continuationem atque compagem*, una, & continua Cœli natura traditur. Tota enim Trinitas in se-ipsam simul vergit, *propendet, flectitur ac fertur*, & integritatem suam unitam conservat, & sui simillimam fecundùm naturam. Et proximè quidem, ipse fornix intellectualia omnia continet, & undique constringit. Ante verò *fornicem* istum, ipsa cœlestis profunditas (quæ & ipsum fornicem comprehendit) omnes ordines colligat, *atque constringit*. Ante verò istos *ordines*, ipsum cœleste dorsum, per unam simplicitatis comprehensionem, & ipsũ universum cœleste regnum, & omnia, quæ sub ipso *sunt*, uniformiter comprehendit, & *omnia* cõtinente facultate, & essentia colligat, *atq; constringit* inter se. Etenim in iis, quæ *cernuntur & apparent*, proximè quidem, illa concava Cœli circumferentia, elementa constringit, & dissipari & perflari undique, infinitè lata non sinit, *pro, nec undique ventis perflari, nec infinito motu ferri sinit*. Ante verò istam *Cœli circumferentiam*, ipsum cœleste pondus omnia simul-pellit ad medium, & eò compellit, & nullum locum vacuum relinquit. Una verò *rerum* omnium est comprehensio, *scilicet* ipsũ Cœli dorsum, quod etiam est causa ipsi Cœlo, similitudinis, & ipsis elementis, contactus, *& conjunctionis* cum ipso Cœlo. Illa enim levis & æqualis dorsi natura, ut Timæus dicit, totum Cœlum simile sibi-ipsi facit, & semper ea, quę *res aliquas* ambiunt, continent ea, qnæ ambiuntur. Oportet igitur ab illis, quæ *cernuntur*, & apparent, ipsam similitudinem ad Cœlum, intellectualium Deorum Patrem, traducere, & contemplari quomodo & illud *Cœlum* sit Unum, & triplex, supernè quidem, & infernè, ipsum mentale, & ipsam Mentem habens. In medio verò, Vitam, quam ipsorum progressuum & distantiarum, *intervallorum & dimensionum*, & generativarum facultatum causam existentem, meritò propter ipsam dimensionem sub profunditate cœlesti collocabamus. Quoniam & ipse Plato summitatem vocavit ipsum dorsum. Illæ enim, quæ vocantur immortales, postquam ad summum pervenerunt extra profectæ, stant in ipso Cœli dorso. Ergo & ipsam cœlestis ordinis summitatem, & exteriorem *Cœli partem* appellat ipsum Cœli dorsum. Quæ etiam præcipuè sunt exempta ex primo Synocheo, *quasi dicam, comprehensore, qui res omnes continet*. Omnia enim continens sua unica essentiæ summitate, secundum illud celebre dictum, ipse totus extra existit, & conjunctus est cum illo supercœlesti loco, & ignota illius facultate, ab ipso undique circumdatus, *& comprehensus*, & se-ipsum in uniformi mentalium comprehensione concludens.

Quid

Quid enim interest *inter hæc* dicere, ipsum primum Synocheum in mentali specula concludum esse, & declarare, ipsum proximè à supercœlesti loco circumdari, *& comprehendi?* Qui mentalis erat in intellectualibus explicatus. Si verò id, quod est extra, est ipsum primum, & ipsum summum profectò cum reliquis est-collocatum, & exemptum ex ipsis. Si verò primus *Synocheus est* talis, in summitate mentali collocatus, & aliis Diis cum ipso mentali conjunctionem per illuminationem-suppeditans, & *deducens ac appellens, ad* portum paternum, oportet igitur profectò & medium esse, & extremum, alterum quidem, in cœlesti profunditate, alterum verò, in ipso fine totius circumferentiæ. Si verò unam & continuã universorum circumferentiam *Plato* pro-fundamento-statuit, hujus ordinis proprietas est accusanda. Cum enim sit ea, quæ continet universos ordines, & ante alios, se-ipsam, & quasi centrum, & vinculum divinorum generum *sit*, se-ipsam primam constringit & continet, & ad unam extendit vitam.

Cœlum igitur est unum, & simul triplex, & idem in tres progreditur Unitates, obscurum existens, & manifestum, & medium inter hæc *duo*, & imitans mentales Deos, qui Trinitates mentales subierunt. Si verò velis & ex iis, quæ in Cratylo sunt scripta, proprietatem hujus ordinis videre, primùm quidem illud in medio collocatæ compagis *signum* sit tibi *manifestum* argumentũ, quòd duplex ipsius tradatur affectio, altera quidem, *quæ referitur* ad mentalia, altera verò ad intellectualia. Etenim superiora videre dicitur, & puram mentem procreare. Ergo ipsorum quidem mentalium est ipsa intelligentia, intellectualium verò, ipsum mentale. Mentis enim causa subsistit ante causam intellectualem, & hoc utrunque simul, præcipuè medium mentalium, & intellectualium ordinem complet. Nam illa quidem *proprietas rerum* collectrix, *quæ res inter se conciliat, & in unum cogit*, spectans mentalia, vel potius conjuncta cum mentalibus, non primò constituit divinam mentem. Illa verò *proprietas* rerum-perfectrix, unà cum ipsa mediâ producens intellectualia, proximè cœlestem ordinem mente-percipit, *atque contemplatur*, non autem ante Cœlum mentalia.

Hæc autem sola, quæ mentale, & intellectuale centrum occupavit, ex æquo quidem, *æqualiter* ad utranque *partem* pertinet, mente-percipiens verò, *atque contemplans* mentalia intellectualiter, est intellectualium causa mentaliter. Quoniam autem anteecdit *vim* generatricem intellectualium facultatum in ipsa *latentium*, illa affectio, *quæ refertur* ad ipsas causas, ab illa Socrates initium ducens, & secundam, ut ab illa pendentem tradit. Ille verò aspectus ad superiora *spectans*, præclarè nomen hoc habet, ut vocetur cœlestis, quod superiora spectet. Hoc igitur illam antiquiorem ordinis *omnia* continentis affectionem perfectè nobis definivit, Intellectualem eam, ut ad mentalia *referens*, & aspectum *appellans*, ut cum iis, quæ *cernuntur eam* conjungens. Quanquam & se-

Τί γὰρ διαφέρ λέγειν, τὸ κεκλεῖσθαι τὸν πρώτιστον τῶν σωοχέων ἐν τῇ ὑπερκοσμίᾳ, καὶ περιεχόμενον, καὶ ἀποφαίνειν; ὃς ὑπὸ νοητὸς ἐν τοῖς νοεροῖς ἀντιλαμβάνω. εἰ δέ ἐστι τὸ πρῶτον τὸ ἔξω, καὶ τὸ ἄκρον δηλονότι σωτέτακται τοῖς λοιποῖς, καὶ ἐξήρηται ἀπ' αὐτῶν. εἰ δὲ ὁ πρῶτος τοιοῦτος κατὰ τὴν ἀκρότητα τὸν νοητὸν ἱδρυμένος, καὶ τοῖς ἄλλοις θεοῖς τὴν πρὸς τὸ νοητὸν σωαφείαν ἐπιλάμπων, καὶ τὸν ὁρμεῖν τὸν παρεικόνα, θελεῖ δή που καὶ τὸν μέσον εἶναι, καὶ τὸν ἔσχατον, τὸν μὲν, κατὰ τὸ βάθος τὸ οὐράνιον, τὸν δὲ, κατὰ τὴν ὑπερβάτωσιν τῆς συμπάσης περιφερείας. εἰ δὲ μίαν, καὶ σωεχῆ τῶν ὅλων περιφερῆ ὑπεθήσατο, τὴν τῆς τάξεως ἰδιότητα ταύτης αἰτιᾶται· σωεκτικὴ γὰρ οὖσα τῶν ὅλων διακόσμων, καὶ πρὸς τῶν ἄλλων ἑαυτῆς, καὶ οἷον κέντρον, καὶ δεσμὸς τῶν θείων γενῶν, ἑαυτὴν πρώτην σωδεῖ, καὶ σωεχῆ, καὶ εἰς μίαν ἀναβαίνῃ ζωήν.

Εἷς οὖν, ἅμα καὶ τριπλοῦς ἐστιν ὁ οὐρανὸς, καὶ αὐτὸς εἰς τὰς τρεῖς προέρχεται μοναδάς, ἀφανὴς ὢν, καὶ φανερὸς, καὶ τὸ μεταξὺ τούτων, καὶ μιμούμενος οὗ νοητοὺς θεούς, εἰς τριάδας ὑποβάντας νοητάς· εἰ δὲ βούλῃ καὶ ἀπὸ τῶν ἐν Κρατύλῳ γεγραμμένων, τὴν ἰδιότητα τῆς τάξεως ταύτης ἰδεῖν, πρῶτον μὲν σημεῖον τῆς ἐν μέσῳ καθιδρυμένης σωοχῆς, ἐγὼ σοι τεκμήριον, τὸ δηλῶν αὐτὴς περιόδους τὴν ὀχέσιν, τὴν μὲν, πρὸς τὰ νοητὰ, τὴν δ', πρὸς τὰ νοερά. καὶ γὰρ ὁρᾶν τὰ ἄνω λέγεται, καὶ τὸν καθαρὸν νοῦν γεννᾶν· σύνοιδα τῶν μὲν νοητῶν, ἐστὶ νόησις, τῶν δὲ νοερῶν, νοητόν. τὸ γὰρ ἄπειρον τοῦ νοῦ πρώτως ἔφηκε τῆς νοερᾶς οὐσίας, καὶ τὸ σωαμφότερον τοῦτο μάλιστα τὴν μέσην διακόσμησιν τῶν νοητῶν, καὶ νοερῶν συμπληροῖ· ἡ μὲν γὰρ σωαγωγὸς ὁρᾶται τὰ νοητὰ, μᾶλλον δὲ ἑνώσεσι τοῖς νοητοῖς, οὐ πρώτως ὑφίστησι τὸν θεῖον νοῦν. ἡ δὲ τελεσιουργὸς, συμπεραίνουσα τῇ μέσῃ τὰ νοερὰ, πρόσεχῶς τὴν οὐρανίαν τάξιν νοεῖ, καὶ οὐ τὰ πρὸ οὐρανοῦ νοητά.

Μόνη δὲ αὕτη τὸ νοητὸν, καὶ νοερὸν καταλαβοῦσα κέντρον, ἐξ ἴσου μὲν ἐπ' ἄμφω διήκει, νοοῦσα δὲ τὰ νοητὰ νοερῶς οὐσία τῶν νοερῶν ἐστι νοητῶς, ἐπεὶ δὲ πρηγεῖται τῆς ἡνωτικῆς ἐν αὐτῇ τῶν νοερῶν δυνάμεων, ἡ πρὸς τὰ οὐσία ὀχέσις, ἀπ' ἐκείνης ὁ Σωκράτης ἀρχόμενος, κ τὴν δευτέραν, ὡς ἐκείνης ἐχημμένην παραδίδωσιν. ἡ δὲ αὖ εἰς τὰ ἄνω ὄψις καλῶς παραδίδωσιν. ἡ δὲ αὖ εἰς τὰ ἄνω ὄψις καλῶς ἔχει τοῦτο τὸ ὄνομα, καλεῖσθαι οὐρανία, ὁρᾶσθαι τὰ ἄνω. τοῦτο μὲν οὖν τὴν πρεσβυτέραν τῆς σωοχικῆς διακοσμήσεως ὀχέσιν τελέως ἡμῖν ἀφωρίσατο, νοερὰν αὐτὴν, ὡς πρὸς τὰ νοητὰ, καὶ ὄψιν, ὡς πρὸς ὁρώμενα σωαίτιον. καὶ τὴ ἑαυ-

Universidad de Deusto
Biblioteca

τῶν νοῦ, καὶ ἐν ἑαυτῇ νοητὸν ἔσιν. ἀλλὰ καὶ τὸ νοητὸν αὐτῆς, ὡς πρὸς τὸ πρῶτως νοητὸν, νοερὸν ἔλαχε τάξιν. τὸ δὲ ἐξῆς, τῷ πρὸς τὸ νοερὸν σχέσιν ἐξηγεῖται τῆς αὐτῆς τάσης μεσότητος. ὅθεν δὴ καὶ Φασὶν (ὦ Ἑρμόγενες) τὸν καθαρὸν νοῦν παρεγγυᾶσθαι οἱ μετεωρολόγοι, καὶ τοῦτο ὀρθῶς τὸ ὄνομα κεῖσθαι.

Μέση τοίνυν ἐν μέσοις τοῖς νοεροῖς, καὶ νοητοῖς θεοῖς ἡ τοῦ οὐρανοῦ διάκοσμος αὐήπλωται, τὸ νοητὸν, ὁμοῦ καὶ νοερὸν, εἰς μίαν συνοχὴν ἀμέριστον συλλαβοῦσα, καὶ πρὸς ἑκάτερον ὁμοίως ἔχουσα, καὶ τῶν τε πρώτων νοερῶν, καὶ τῶν ἐνιαίων νοητῶν, ἴσον ἀφεστῶσα. διὸ καὶ τὸ ἄνω λέγεται νοεῖν, καὶ παράγλυφον τοῦτο τὸν νοῦν. τοῦτο δὴ οὖν πρῶτον ἐκ τῶν κειμένων λαβόντες, μετὰ τοῦτο συνυφήσωμεν ὅλα τριπλῆς οὔσης τῆς οὐρανίας τάξεως, καὶ πάσης αὐτῆς καὶ νοούσης τὸ νοητὸν, καὶ παραγούσης τὸ νοερὸν διαφερόντως, ἡ μὲν πρωτίστη μονὰς τὸ νοητὸν νοεῖ. συγκίρνησι γὰρ ἑαυτὴν τοῖς νοητοῖς, καὶ τὸν νοῦν οἶδε τὸν νοητὸν, καὶ λοιπὸν τοῖς πρὸ αὐτῆς, καὶ ἔσιν ὡς ἐν ἀμερίστοις ἀμέριστος, εἰς τὴν ἁπλότητα τὴν νοητὴν ἑαυτὴν ὑπεραπλώσασα. ἡ δὲ τρίτη μᾶλλον, γονιμὴ τῶν νοερῶν ἔσιν. ἐπεὶ καὶ ὀνοῦς ἐσι τῆς ὅλης συνεπλικῆς τριάδος.

Καὶ πρὸ, [l. παρὰ] τοῖς Ὀρφικοῖς, τρίτος ἐσὶν ὁ Οὐρανὸς, ὁ τοῦ Κρόνου πατήρ. ἡ δὲ μέση, συμπαράγει μὲν τῇ τρίτῃ τὸν νοερὸν διάκοσμον τῶν θεῶν. συνάπτει δὲ ἡ μὲν πρώτη τοῖς νοητοῖς, καὶ πληροῦται μὲν νοητῆς ἑνώσεως ὑπὸ τῆς πρώτης. πληροῖ δὲ τὴν πρώτην γονίμων δυνάμεων. ὁρᾶς οὖν ὅπως ὁ Πλάτων διὰ τῆς τῶν ἄκρων ἰδιότητος ὅλως ἡμῖν ἐξέφηνε τὴν οὐρανίαν διάκοσμην; τὴν μὲν νοητὴν αὐτῆς ὑπαρξιν συνέψας τοῖς νοητοῖς. τὴν δὲ νοερὰν; τοῖς νοεροῖς. τὴν δὲ ἀμφοῖν μέσην, κατὰ τὴν κοινὴν ἰδιότητα προελθοῦσαν, ἡμῖν συλλογίζεσθαι παρέχων. ἔτι δὲ, καὶ εἰ τοῦτο βούλει λαμβάνειν ἐκ τῶν ἀριθμῶν. τῇ φωτὶ τῶν νοητῶν συνῆπται τὸ οὐράνιον φῶς. ἡ γὰρ ὄψις, οὐδὲν ἄλλο ἐσὶν, ἢ φῶς. τῷ τοίνυν ἑαυτῆς φωτὶ, καὶ τῇ ἀκρότητι τῇ θείᾳ συνῆπται τοῖς πρώτοις ἡ μέση διάκοσμησις. τῇ δὲ νοερᾷ φύσει, καὶ τῷ περὶ τῆς ὅλης τριάδος, δοτικῶς τὸν νοῦν, καὶ πᾶσαν τὴν ἄχραντον θεότητα τῶν νοερῶν.

Οὐ γὰρ καθ' ἑαυτὸν παράγει τὸν νοῦν, ἀλλὰ μετὰ τῆς καθαρότητος. ὅτω γάρ που καὶ ὁ Σωκράτης φησὶν. ὅθεν δὴ καὶ Φασὶν (ὦ Ἑρμόγενες) τὸν καθαρὸν νοῦν παρεγγυᾶσθαι. καὶ τῆς νοερᾶς τοίνυν ὑπάρξεως, καὶ τῆς ἀχράντου δυνάμεώς ἐσιν ἡ οὐρανία τάξις οἰκία πρωτουργός. εἰ δὲ δὴ τὴν καθαρότητα μὴ κατὰ συμβεβηκὸς ὑπάρχειν τῷ νῷ, ipsam mente-percipit, & in se-ipsa mente-perceptum est. Sed & illud mente-perceptum ipsius, ut *relatum* ad id, quod primò mente perceptum *est*, intellectualem ordinem est-sortitum. Deinceps verò, affectionem ad intellectualia *relatum* explicat hujus ipsius medietatis, *sive medij*. Unde etiam (ô Hermogenes) Meteorologi, *qui de rebus sublimibus verba faciunt*, puram mentem accedere dicunt, & nomen hoc rectè huic impositum-esse *tradunt*.

Hic igitur Cœli ordo medius in mediis intellectualibus, & mentalibus Diis est-explicatus, ipsum mentale, simul & intellectuale, in una cõprehensione & *compage* individuâ comprehendens, & ad utramq; *partẽ* similiter & *æqualiter* affectus, & à primis intellectualibus, & singularib. mentalib. æqualiter distans. Quamobrem etiã superiora dicuntur mente-percipere, *intelligere*, & ita producere mentem. Hoc igitur primum ex iis, quæ posita sunt & *concessa*, sumentes, post hoc, consideremus quomodo, cùm triplex sit ordo cœlestis, & ipse totus, & mente-percipiat mentalia, & producat intellectualia insigniter, prima quidem Unitas mentalia mente-percipiat. Commiscet enim se-ipsam cum mentalibus, & mentem mentalem novit, & conjuncta-est cum iis, quæ sunt ante ipsam, & est ut in individuis individua, se-ipsam in simplicitatem mentalem supernè explicans. Tertia verò Unitas præcipuè est progenitrix, *sive procreatrix* ipsorum intellectualium. Quoniam & ipsa Mens est totius Trinitatis *omnia* continentis.

Et apud Orphicos, tertius est ipse Cœlus, ille Saturni pater. Media verò *Unitas* unà quidem cum tertia producit intellectualem ordinem Deorum. Cum prima verò conjungitur cum mentalibus, & repletur quidem mentali Unitate, *quæ manat* à prima *Vnitate*. Replet verò primam fœcundis facultatibus. Videsne igitur quomodo per summorum proprietatem Plato nobis universum cœlestem ordinem declararit? Ipsius quidem mentalem essentiam cum mentalibus conjungens, intellectualem verò, cum intellectualibus. Mediam verò inter utranque, secundùm communem proprietatem progressam, nobis per syllogismum-concludendam præbens. Quia, si velis etiam hoc ex *antè* dictis sumere, cum mentalium Luce, Lux cœlestis est-conjuncta, Visus enim nihil aliud est, quàm Lux. Medius igitur ordo, sua Luce & summitate divina cum primis est-conjunctus. Intellectuali verò natura, & fine totius, *ac universæ* Trinitatis, procreat mentem, & omnem impollutam Deitatem intellectualium.

Non enim per se producit mentem: sed cum ipsa puritate. Sic enim profectò & ipse Socrates loquitur. Unde etiam (ô Hermogenes) puram mentem accedere dicunt. Intellectualis igitur essentiæ, & impollutæ facultatis ille cœlestis ordo est causa primaria. Si verò oportet ipsam puritatem non per accidens inesse menti, Deitas est eorum, quæ ex secundis

sunt exempta, & immutabilis facultatis suppeditatrix, quam illud maximum Cœlum unâ cum ipsa mente producens, simul & impollutorum Deorum, & intellectualium Patrum est fundator. Hæ quoque demonstrationes de veritate Deorum *omnia* continentium sumendæ *sunt* ex Cratylo *Platonis*. Reliquum igitur est, ut subcœlestem fornicem contemplemur, Phædro *nos rectè monenti parentes*, *ejusq; sententiam sequentes*, & *attentè consideremus* etiam ipsam Deorum proprietatem hìc *declaratorum*. Antequam verò de ipsa doctrinam aggrediar, illud tantùm prius dicere volo, quòd jam etiam ante nos celeberrimi *viri* subcœlestem istum fornicem, divinum ordinem sub Cœlo collocatum suspicati, alii quidem, statim post illud Primum, ipsum collocare voluerint, appellantes Cœlum, illud Primum.

Alii verò, in latitudine mentalium utrunque posuerint. *Nam ille quidem Asinæus Philosophus Plotinum sequens, id quod proximè ab illo ineffabili prodiit, subcœlestem fornicem appellavit, ut in libro de nominibus philosophatur de *rebus* istis. At ille magnus Jamblichus quendam mentalium Deorum ordinem, in quibusdam verò locis eundẽ cum ipso rerum-opifice magnum Cœlum præponens, *atque præficiens rebus*, ordinem sub ipso proximè situm, & qui quodammodo succingit ipsum Cœlum, subcœlestem fornicem ponit *atque statuit*. Hæc autem in Phædri commentariis scripsit. Nullus igitur putet nos aliquid rerum novarum moliri in Theologia de hoc ordine, & primos à Cœlo subcœlestem fornicem dividere *ac separare*; sed *sciat quivis nos* Platonem quidem Ducem sequi, qui tres istos ordines distinguit supercœlestem locum, cœlestem circumferentiam, subcœlestem fornicem. Post Platonem verò, *sequimur* etiam Jamblichum & Theodorum, qui divino quodam afflatu, illius contemplationem sunt sectati. *Quid enim oportet dicere nostrum Ducem, *quo nomine eum vocare oportet*, eum, qui verè Bacchus *vocari potest*, qui circa Platonem insigniter afflatu-divino-correptus, vel ad nos usque illud miraculum, & illam Platonicæ contemplationis admirationem-cum-stupore-conjunctam per-illuminationem-emisit? Nam & iste in consensionis, & *concordiæ* scriptis *idem tradidit*. Et post hos duos antè-dictos sapientes *viros*, *alij* subcœlestem fornicem ab ordine cœlesti distinguunt. Differunt autem, & *distant hi duo*, alter ab altero, magno quodam *intervallo*, quod attinet ad ipsam contemplationem. Nam ipse quidem Theodorus, quum Cœlum vocavit illud Primum, nec ipsum ad superiora spectantem vultum (ut in Cratylo Socrates) finit ampliùs existere. Nec enim spectat illud Primum, nec vultus, *nec visus*, *nec aspectus* est, nec ullius inferioris est. Haud igitur hanc nominis explicationem admittit, neque supercœlestem locum, ut in Phædro Socrates-divini-numinis-afflatu celebravit. Neq; enim locus est unius, neq; mentale, neq; multitudo formarum, neque genus animarum ascendit ultra illud Primum. Neq; enim est quidquam ultra, *supraque illud Primum*.

*Theodorum Asinæum dicit.

*Notæ.

Θεότης ἐσὶ τῶν ἐξηρημένων ἀπὸ τῶν δευτέρων, καὶ ἀτρέπτου δυνάμεως χορηγὸς, ἣν ὁ μέγιστος οὐρανὸς τῷ νῷ συμπαράγων, ὁμοῦ καὶ τῶν ἀμιγήτων θεῶν, καὶ τῶν νοερῶν πατέρων ἐσὶν ὑποστάτης. πάντας καὶ ἐκ τοῦ Κρατύλου τοὺς ἐνδείξεις περιαληθέσι, τῆς περὶ τῶν οὐρανίων θεῶν ἀληθείας. λοιπὸν τοίνυν ἐσὶ τὸν ὑπερκόσμιον ἀψῖδα θεωρῆσαι τοῦ φαίδρου πειθομένους, καὶ τὴν ἰδιότητα τῶν ἐντεῦθα θεῶν. πρὸ μὲν δὲ τῆς περὶ αὐτῆς ἀρξώμεθα διδασκαλίας, τοῦτον βούλομαι προειπεῖν, ὅτι δὴ καὶ τῶν πρὸ ἡμῶν οἱ κλεινότατοι, τὴν ὑπερκόσμιον τοῦτον ἀψῖδα, θείαν διάκοσμησιν ὑπονοήσαντες, οἱ μὲν, ὕδυς μετὰ τὸν πρῶτον, αὐτὴν τέτλεαν ἡξίωσαν, οὐρανὸν τὸ πρῶτον εἰπόντες.

Οἱ δὲ, ἐν τοῖς πλάτεσι τῶν νοητῶν ἑκάτερον τίθενται. *ὁ μὲν γὰρ ἀπὸ τῆς Ἀσίνης Φιλόσοφος τοῦ Πλωτίνου προελθὼν, τὸ ὑπερέχως ἄρρητον ἀπὸ τοῦ ἀρρήτου προελθὸν, ὑπερκόσμιον ἀψῖδα προσείρηκεν, ὡς ἐν τοῖς περὶ ὀνομάτων Φιλοσοφεῖ περὶ τούτων. ὁ δὲ δὴ μέγας Ἰάμβλιχος τῶν νοητῶν ἅμα τάξιν θεῶν, ἔσι δὲ ὅπου τοῦ δημιουργοῦ τοῦ αὐτοῦ, τὸν μέγαν οὐρανὸν προηγεμόνα, τοῦ ὑπ' αὐτὸν προσεχῶς ἱδρυμένου διακόσμου, καὶ οἷον ὑποζωκτῆρα τὸν οὐρανὸν, ὑπερκόσμιον ἀψῖδα λέγει. καὶ ταῦτα ἐν τοῖς εἰς Φαίδρου γράφει ὑπομνήμασι. μηδεὶς οὖν οἰέσθω καινοτομεῖν ἡμᾶς περὶ τὴν τάξιν θεῶν, ἣν πρώτους ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ διαιρεῖν τοὺς λογίους, καὶ πρώτους ὑπερκόσμιον ἀψῖδα. ἀλλὰ καὶ προηγουμένως ὑπερκόσμιον ἀψῖδα. μὴ γὰρ Πλάτωνι πείθεσθαι δίκαιον οὐ τοῖς πάντας διακόσμους, τὸν ὑπερουράνιον τόπον, τὴν οὐρανίαν περιφορὰν, τὴν ὑπερκόσμιον ἀψῖδα. μὴ γὰρ Πλάτωνα, καὶ τοῖς ἐνθουσιαστικῶς τὴν ἐκείνου θεωρίαν μεταδιώξασιν, Ἰαμβλίχῳ, καὶ Θεοδώρῳ. *Τί γὰρ δεῖ λέγειν τὸν ἡμέτερον καθηγεμόνα τὸν ὡς ἀληθῶς Βάκχον, ὃς περὶ τὸν Πλάτωνα διαφερόντως ἐνθουσιάζων, καὶ μέχρις ἡμῶν τὸ θαῦμα, καὶ τὴν ἐκπληξιν τῆς Πλατωνικῆς θεωρίας ἐξέλαμψε; καὶ οὕτω τοίνυν ἐν τοῖς τῆς συμφωνίας γράμμασι. καὶ μὴ τούτῳ τῷ προειρημένῳ σοφῷ, τὴν ὑπερκόσμιον ἀψῖδα διατέλλουσι τῆς οὐρανίας διακοσμήσεως. διαφέρουσι γὰρ ἀλλήλων πολλῷ δήπουθεν καὶ τῇ θεωρίᾳ. ὁ μὲν γὰρ Θεόδωρος, τὸ πρῶτον οὐρανὸν εἰπὼν, οὔτε τῷ εἰς τὰ ἄνω ἐρῶσαν ὄψιν (ὡς ὁ ἐν Κρατύλῳ Σωκράτης) ἀφίησιν ἐπὶ τὸ ἀνώτατον. οὐδὲ γὰρ ὁρᾷ τὸ πρῶτον, οὔτε ὄψις ἐσὶν, οὔτε καθωπρωμένος ἐσὶν. οὔτ' οὖν τῷ δ' ὀνόματος ἀνάπλωσιν ποιήσεται τοιοῦτον. ὅτε τὸν ὑπερκόσμιον τόπον, ὡς ὁ ἐν τῷ φαίδρῳ Σωκράτης ἐνθουσιάζων ὕμνησεν. ὅτε γὰρ τόπος ἐσὶ δ' ἑνὸς, οὔτε νοητὸν, ὅτε πλῆθος εἰδῶν, οὔτε ἄνεσιν ἐπέκεινα δ' πρῶτον τὸ ψυχῶν ἡγεῖται. οὐδὲ γάρ ἐσιν ἐπέκεινα οὐδέν.

* Θεόδωρον ... Ἀσινοῦσιον.

* Σημείωσαι.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Ὁ δέ γε θεῖος Ἰάμβλιχος μετὰ τὸ πεῶτον ὑποθέμενος τὸν οὐρανὸν ἀοίστως, καὶ τὴν ἰδιότητα τῆς ὑπάρξεως οὐ παραδεδωκώς, καθαρσίῳ μὲν τῶν περιηρημένων ἀπορημάτων, διδάσκετω ἡμᾶς, τίς ἡ τάξις ἡ οὐρανία, καὶ πῶς ἔχει, καὶ ποῖον ἦθος αὐτὴν συμπληροῖ τῶν περὶ τὸν δημιουργὸν θεῶν. ὁ δὲ πάντα τελεσιουργὸς λόγος, καὶ τοῖς ἀνελέγκτοις καταδηπόμενος λόγοις, ὁ ἡμέτερος αὐθέντης καθηγεμών, ὃς καὶ τὰς μεταξὺ πάσας διακοσμήσας, τοῦτο πρῶτον, καὶ τῆς οὐρανοῦ βασιλείας ἐπεσκέψατο, τὴν ἰδιότητα τῆς τάξεως οὕτω νοερῶς ἐθεάσατο, καὶ παραδέδωκεν ἡμῖν τοῖς ἐσωτέ μύσεις ἀπηκριβωμένην τὴν περὶ αὐτῆς ἀλήθειαν. πωτη μὲν οὖν διαφέρουσιν ἀλλήλων οἱ ἡμέτεροι πατέρες ὅλως, καὶ περὶ πάρες. κοινὴ δὲ ἅπαντες τὴν ὑπερφυίαν ἀψῖδα τῆς οὐρανίας περιφορᾶς διακρίνουσι.

Τοῦτο τοίνυν καὶ ἡμῖν ὑποθετέον, καὶ περὶ τούτῳ, τὸ μεσαίχως ὑπαπτόμενον τοῦ οὐρανοῦ τὸν διάκοσμον τοῦτον τῶν θεῶν. ἐπειδὴ τοίνυν τὸν συμπλικὸν τάξιν ὁ οὐρανὸς ἐις ὢν, καὶ τριπλοῦς σκληρώσατο, τὸν δὲ ἀκρατότατον τῶν νοητῶν, ἅμα καὶ νοερῶν, ὁ ὑπερουράνιος ἔλαχε τάττω, ἀνάγκη δή που τὸν ὑπερφύιον ἀψῖδα, τὸ πλῆθος συμπερφύειν τῆς μέσης περιόδου τῶν θεῶν, καὶ συγκλείειν τὸν ὅλον ἑαυτὸν διάκοσμον, καὶ πρὸς τὸν ἀρχὸν ὑπερέφειν, καὶ δευτέραν μὲν τοῦ οὐρανοῦ παραδεχέσθαι τάξιν, συμπλίοσαν δὲ αὐτὸν ὑπὸ τὸν ἄκραν ἕνωσιν, καὶ ὁμοφυῶς μὲν τοῖς μέσοις συνεζευχθαι ἥνεσι, περιέχειν δὲ τῶν νοερῶν. ἐκεῖνοι μὲν γὰρ διέκρινον τὸν ἑαυτῶν βασιλέαν, τῆς οὐρανίας δυνάμεως. ἡ δὲ ὑπερφύιος ἀψὶς πωλώτη τοῦ οὐρανοῦ, καὶ περιέχειν τῇ οὐρανίᾳ διακοσμήσει. ὅθεν δὴ καὶ ὑπερφύιον ἐπονομάζεται.

Συνάψασα δὴ οὖν περὶ τὸν οὐρανίαν περιφορὰν, καὶ ὑποσῶσα περιέχωσ ἀπ' αὐτῆς, ὑπερφέρῃ τὰ δεύτερα πάντα περὶ τὰ νοητὰ, καὶ τελειοῖ κατὰ τὸν νοερὸν περιωπήν. τῶν γὰρ νοερῶν θεῶν κατ' ὑπερφυῆ ὑποφηνθέντων, καὶ κατὰ μίαν σφαιρικὴν ἕνωσιν, εἰς ἑαυτοὺς συνελισσομένων, ἔδει περιέχωσ αὐτῶν ὑπερειδῦναι τὸν τελεσιουργὸν ἡγεμονίαν. ὅθεν δὴ καὶ θαυμάζειν ἐπέρχεταί μοι, οὐκ ἀγνοήσαντας τὸν θεῖον τῶν τὸν διάκοσμησιν, καὶ * ἀεὶ τελεσιουργοὺς τὸν ὅλον οὐ περσποιησαμένους τὸν τελειότητα λόγος ἐστὶν ἀλλὰ σιγῆν, ἀλλὰ οὐ μὲν εἰς τὰς * ἐντελεχείας καταφερομένους, ὧν παυσάμενον δεχόμενον, ὅτι δὴ καὶ αὐτὸ τὸ τέλειον τῇ τῆς συνεχοῦς

Ille verò divinus Jamblichus, cum post illud primum supposuerit, *& pro rerum fundamento statuerit*, ipsum Cœlum indefinitè, & essentiæ proprietatem non tradiderit, purus quidem est ab antè dictis dubitationibus, *nec ullas earum in medium profert*. Sed doceat nos, quisnam sit ille cœlestis ordo, & quomodo subsistat, & quod genus Deorum ante illum rerum-opificem *existentium*, ipsum compleat. Qui verò omnia perfecit, *qui perfectis argumentis omnia tractavit*, & invictis rationibus convicit, *ac apertè demonstravit*, est ille noster Dux, *& Præceptor*, qui & omnes ordines, qui sunt inter & illud Primum, & ipsum Cœli regnum, inspexit, *& consideravit*, & istam hujus ordinis proprietatem intellectualiter est contemplatus, & tradidit nobis suis mystis, *atque sacrorum arcanorum discipulis*, accurate tractatam de ipso *cœlesti ordine* veritatem. Hac igitur in parte quidem inter se differunt, *& alij ab aliis dissentiunt* nostri verè Patres, & majores, *nostrig, generis autores primi*. Communiter verò omnes subcœlestem fornicem à cœlesti circumferentia discernunt, *atque distinguunt*.

Hoc igitur etiam nobis supponendum, *& pro disputationis fundamento statuendum est*, præterea verò, quòd iste Deorum ordo proximè Cœlo sit subjectus, *& sub eo collocatus hoc etiam pro suppositione & pro ratione jam inter disputantes concessa, nobis est sumendum*. Quoniam igitur illum ordinem, qui *res omnes* continet, ipsum Cœlum, quod est unum, & triplex, sortitum est, summum verò mentalium, simul & intellectualium *ordinem* ille supercœlestis locus est sortitus, necesse profectò est subcœlestem fornicem concludere finem medii progressus Deorum, & concludere totum hunc ordinem, & ad ipsum principium convertere, *ac reducere*, & secundum quidem Cœli ordinem accipere, convolvere verò ipsum in summam unitatem, & per-cognationem-naturæ quidem cum mediis generibus conjunctum-esse, existere verò ante intellectualia. Nam illi quidem *Dij* suum Regnum à cœlesti facultate discreverunt, *& separarunt*. Subcœlestis verò fornix conjunctus est cum ipso Cœlo, & ambitur, *atq, continetur* à cœlesti ordine. Unde etiam subcœlestis appellatur, *quod sub Cœlo sit collocatus*.

Cum igitur *subcœlestis fornix* conjunctus sit cum cœlesti circumferentia, & subsistat proximè ab ipsa, convertit omnia secunda ad mentalia, & perficit in intellectuali specula, *& circumspectione*. Nam & intellectualibus Diis per conversionem, *ac reversionem* procreatis, & per unicam sphæricam unionem *vel unitatem*, in se-ipsos convolutis, oportebat proximè supra ipsos situm-esse illum rerum-perfectorem principatum. Quamobrem etiam in mentem mihi venit, ut mirer illos, qui divinum hunc ordinem ignorarunt, & qui totum perfectionis fontem sibi non vendicarunt: sed alios quidem *miror* ad *Entelechias, i.e. ad quasdam continuatas, & perennes motiones, ac internas perfectiones* deferri, quorum illud tantum recipio, *admitto & approbo*, quòd & ipsi ipsum perfectū, *id est, ipsam perfectionem* cum ipsa compagi, *& coherentia* forma connectant. Ignorant igitur perfectionem à subjectis separabilem, *vel, separatam*, & simulachra verè perfectorum amicè-suscipiunt, *& amore magno prosequuntur*, & circum ista versantur.

* Aristotelem oratio hæc perstringit.

Alios verò *miror*, qui culpant, *& accusant* animam, qui per imprudentiam non vendicant sibi perfectionem in ævo præexistentem, & qui ducùt initium à vita, quæ fert in tempore *suos fœtus*, & quæ perfectionem in periodis, *certisq, temporis spatiis in orbem redeuntibus*, habet. Oportet autem illam *perfectionem*, quæ simul est tota, esse ante illam, quæ est divisa, & illam, quæ stat, ante illam, quæ movetur. Hic enim motus, qui fit in tempore, indigens est finis, & ipsius expetendi, *indiget fine, & expetendo, sive eo, quod est expetendum, & optabile*, & circum illud per partes explicatur *& versatur*. Tertio verò loco, post istos *supra-nominatos, miror* alios qui recurrunt ad mentem, & qui primam perfectionem intellectualem *esse* supponunt, *& pro disputationis proposita fundamento ponunt, atq, statuunt*. Nam Mens est quidem actio, & perfectio intellectualis, divinam verò perfectionem expetit, & circa illam subsistit, & propter illam *ipsa Mens* in se-ipsam revertitur. Oportet igitur ipsam conversionis, *& reversionis* causam esse ante illa intellectualia genera, quæ convertuntur ad ipsam *perfectionem, & ad eam revertuntur*, & id, quod unius perfectionis principatum obtinet, *oportet* explicari supra ea, quæ perficiuntur.

Meritò igitur & ante intellectualia omnia, subcœlestem fornicem, Deorum ordinem præposuit, qui universa secunda divina genera convertit, *& ad illud primum, summumq, numen reducit*, & qui rerum est perfector. Et ideo *Plato* Deos Jovem sequentes & ipsos Dæmones, ad istum fornicem adducit, & per hunc & ad ipsum Cœlum, & supercœlestem locum *deducit*. Quum autem jam ad convivium, & epulum summum *Dij* proficiscuntur, ad subcœlestem fornicem eunt, in arduum *& acclivem ac erectum locum tendentes*. Per istum igitur *fornicem* perficiuntur, & Cœli circumferentiam participant, & ad mentale contendunt. Quod enim est mentale, est id, quod omnia nutrit, & complet. Ille igitur rerum-perfector *ordo* situs est sub illo ordine, qui continet *res omnes inferiores*. Perficit enim omnia, quæ ascendunt ad mentale, dilatat verò animas ad susceptionem divinorum bonorum. Illustrat autem intellectualem lucem. Suo verò sinu complectens secunda genera Deorum, omnia in res universas continente circumferentia ponit.

Propter hæc igitur & ipse Socrates paulùm progressus, illas animas, quæ cum duodecim Diis ad mentalem pulchritudinem adducuntur, sacro omnium beatissimo initiari dicit, & per istud sacrum initiari, & arcana spectare. Illic igitur est Initiatio Deorum. Illic prima mysteria *celebrantur*. Neque ullo modo mirandum est, si Plato nos etiam sit toleraturus, qui Deos vocamus Teletarchas, *id est, Initiorum-autores, vel, Cæremoniarum-conditores, vel, Sacrorum-Præfectos*, si

ἑδὴ συμπλέκουσιν. ἀγνοοῦσι δὲ ἄρα τὴν χωριστὴν τῶν ὑποκειμένων πλειότητα, καὶ τὰ εἴδωλα τῶν ὅλως τελείων φιλοφρονοῦνται, καὶ περὶ ταῦτα διαμελίζουσι.

Τοὺς δὲ τὴν ψυχὴν αἰτιωμένους, οἱ λανθάνουσιν ἑαυτοὺς τὴν ἐν αἰῶνι προϋπάρχουσαν τελειότητα μὴ προσποιούμενοι, καὶ ἀπὸ τῆς κατὰ χρόνον ἐνεγκούσης ζωῆς, καὶ τὴν τελείωσιν ἐν περιόδοις ἐχούσης δεχόμενοι. δεῖ δὲ εἶναι τὴν ὁμοῦ πᾶσαν πρὸ τῆς διηρημένης, καὶ τὴν ἑστῶσαν πρὸ τῆς κινουμένης. αὕτη γὰρ ἡ κίνησις ἡ κατὰ χρόνον, ἐνδεὴς ἐστὶ τοῦ τέλους, καὶ ἄλλο ἐφετὸν, καὶ περὶ ἐκεῖνο κατὰ μέρος ἀνελίσσεται. τρίτον δὴ τούτοις, ἄλλους σὺν ἄλλοις νοῦν ἀναδραμόντας, καὶ τὴν πρωτίστην τελειότητα νοερὰν ὑποθεμένους. ἐνέργεια μὲν γὰρ ὁ νοῦς, καὶ τελειότης νοερὰ, τῆς δὲ θείας τελειότητος ἔφεσις, καὶ περὶ ἐκείνην ὑφέστηκε, καὶ διὰ ἐκείνην εἰς ἑαυτὸν ἐπιστρέφεται. δεῖ τοίνυν τὴν τῆς ἐπιστροφῆς αἰτίαν προϋπάρχειν τῶν ἐπιστρεφομένων ὡς ἑαυτὴν νοερῶν ὄντων, καὶ τὸ τῆς μιᾶς τελειότητος ἡγεμονοῦν, ὑποτεθῆναι τῶν τελειουμένων.

Εἰκότως ἄρα καὶ πρὸ τῶν νοερῶν πάντων τὸν ὑπερφύιον ἀψῖδα, θεῶν προεστῶσαν διακόσμησιν, ὑπερπεπικὲν τῶν δευτέρων ὅλων θείων ὄντων, καὶ πλησιουργόν. καὶ διὰ τοῦτο τούς τε ἑπομένους τοῦ Διὸς θεοὺς, καὶ οὐ δαίμονας ἐπὶ τὴν ἀψῖδα πάντα ἀγαγὼν, καὶ διὰ πάντης, ἐπὶ τε τὸν οὐρανὸν, καὶ τὸν ὑπερουράνιον τόπον. ὅταν δὲ δὴ πρὸς δαῖτά τε, καὶ θοίνην ἴωσιν ἄκραν, ἐπὶ τὴν ὑπερφύιον ἀψῖδα πορεύονται, πρὸς ἅπαντες. διὰ πάντης ἄρα τελοῦνται, καὶ τῆς τοῦ οὐρανοῦ μεταλαγχάνουσι περιφορᾶς, καὶ ἐπὶ τὸ νοητὸν ἀνατείνονται. τὸ γὰρ τέρφον ἐστὶ, καὶ πληροῦν πάντα, τὸ νοητόν. διὰ αὐτὸ τοίνυν τὴν συνεκτικὴν τάξιν ἡ τελεσιουργὸς ἱδρυθῆναι. τελεῖ μὲν τὰ αἰώνια πάντα πρὸς τὸ νοητὸν, ὁρμᾷ δὲ τὰς ψυχὰς εἰς ὑποδοχὴν τῶν θείων ἀγαθῶν. ἐλλάμπει δὲ τὸ νοερὸν φῶς. τοῖς δὲ ἑαυτῆς κόλποις περιλαβοῦσα τὰ δεύτερα χθὴ τῶν θεῶν. ἐνίδησι πάντα τῇ συνεκτικῇ τῶν ὅλων περιφορᾷ.

Διὰ ταῦτα δὴ οὖν καὶ ὁ Σωκράτης μικρὸν προελθὼν, τὰς ἀναγωγὰς μετὰ τῶν δώδεκα θεῶν ψυχὰς ἐπὶ τὸ νοητὸν κάλλος, τελεταρχὴν φησι τὴν τῶν τελετῶν μακαριωτάτην, καὶ διὰ τῆς τελετῆς ταύτης μυεῖσθαι, καὶ ἐποπτεύειν τὰ ἄῤῥητα. ἐκεῖ τοίνυν ἡ τελετὴ τῶν θεῶν. ἐκεῖ τε πέφυκε μυεῖσθαι. καὶ οὐδὲν θαυμαστὸν εἰ καὶ τελετάρχας ὁ Πλάτων ΘΕΟΥΣ ἀνέξεται

Universidad de Deusto
Biblioteca

καλούντων ἡμῶν, ὃς γε καὶ τὰς ψυχὰς ἐκεῖ τελειοῦσθαι φησι, θεῶν δηλαδὴ τελούτων. σοῦ δὲ αὖ τὴν ὑπερκαπέρχας τῆς τελετῆς, πῶς ἂν τις ἄλλως, ἢ τελεπέρχας ἀποκαλέσειεν; ἐγὼ μὲν γὰρ οὐδὲ ὅπου τρέψω τὴν διάνοιαν ἔχω, τοσούτου ἐνέργειαν καὶ μέχρι τῶν ὀνομάτων ὁρῶν. μιᾶς δὲ οὔσης τῆς τελετῆς, καὶ τριπλῆς (συνθηρίωται γὰρ οἱ πλησιοῦρχοι θεοὶ τοῖς συνεκλικοῖς) τὴν μὲν μίαν ἕνωσιν αὐτῆς, ὑπουράνιον ἁψῖδα προσείρηκεν, ὥσπερ οὐρανὸν, τὴν συνεκλικήν.

Ἐνδείκνυται δὲ καὶ τὸ ἐν τούτῃ βάθος, ᾗ τὴν ὕφεσιν ἄκρον ἐν αὐτῇ ἱδρύσθαι, καὶ πρόοδον αὐτὴν πρὸς τὴν τῆς ἁψῖδος ἀκρότητα. καθάπερ οὖν ἐν τῇ προ τούτης διακοσμήσει, τὸ μὲν νοητὸν, κατὰ τὴν ἀκρότητα πάντην ἡγεμονοῦσθαι, τὸ δὲ ζωϊκὸν, κατὰ βάθος, τὸ δὲ νοερὸν, κατὰ τὸ πέρας, τὸ τῆς οὐρανίας ὅλου ἀφορίζον πεφορᾶν, οὕτω καὶ τούτῃ πλησιουργῷ τρίχῃ τὸ μὲν νοητὸν τῆς ἁψῖδος ἄκρον, θησόμεθα, [l. θησόμεθα] τοῦ οὐρανοῦ τὸν αὐτὸν τρόπον ἐπονομαζόμενον. διόπερ ἐν καὶ σύστοιχα ταῦτα ἀλλήλοις ἐστί. τὸ δὲ βάθος, τῇ ζωῇ, δι' ἧς αἱ ψυχαὶ προδοῦσαι πρὸς τὴν ἀκρότητα, τὸ πέρας, ὁ δὴ συγκλείει τὸν ὅλον ἁψῖδα, τοῦ νῷ. σύμπασαν δὲ τὴν τρίχα ταύτην ἀναλόγον διειρήσωμεν. πρὸς ἅπασαν γὰρ τὴν συνεκλικὴν τριάδα, ὁ τελεσιουργὸς θεὸς ἐπέστραπται. καὶ ὁ μὲν, τῆς γονίμου χορηγὸς ἐστι τοῖς θεοῖς τελειότητος, ἑδράζων ἐν ἑαυτοῖς πάντας, καὶ πρὸς ἑαυτοὺς ἑνίζων.

Ὁ δὲ, τῆς γονιμικῆς τῶν ὅλων προκαπέρχῃ τελειώσεως, εἰς τὴν τῶν δευτέρων προμήθειαν ἀνεγείρων τὰς καθ' οὐσίαν προηγούμενα. ὁ δὲ, τῆς εἰς τὰς αἰτίας ἐπιστροφῆς ἐστιν ἡγεμών, συνελίσσων πᾶν τὸ περιὸν, εἰς τὴν οἰκείαν δεχὴν. διὸ γὰρ τούτην τὴν τριάδα, καὶ πᾶν τὸ τέλειον αὔταρκές ἐστι, καὶ ἐν ἑαυτῷ ὑφέστηκε. καὶ πᾶν τὸ γόνιμον, τέλειόν ἐστι, καὶ ἀκμάζον γόνιμον. καὶ πᾶν τὸ ἐφιέμενον τῆς οἰκείας δεχῆς, διὰ τῆς ἑαυτοῦ τελειότητος, συνάπτεται πρὸς αὐτήν. εἶτ' οὖν τῆς φύσεως τὴν τελεσιουργὸν τῶν γιγνομένων δυνάμιν λαμβάνοις, εἶτ' αὖ τῆς ψυχῆς τὸν τέλειον ἀριθμὸν τῶν ἀποκαταστάσεων, εἴτε τοῦ νοῦ τὴν ἐν ἑνὶ καὶ ἐνέργειαν ἐξῶσαν τελειότητα, μιᾶς τῆς τῶν θεῶν τελειότητος πάντα ταῦτα ἐξήρτηται, καὶ πρὸς ἐκείνην ἀναφερόμενα, τὰ μὲν, μείζω, τὰ δ', ἐλάττω, τῆς τελείας ὑπάρξεως μοῖραν ἔλαχε. καὶ πᾶσα τελειότης ἐνταῦθεν προέρχεται. τελεία δέ ἐστι τὸ ὅλον ἐπεῖν. ἡ μὲν, περὶ τῶν μερῶν, οἵα δή ἐστιν ἡ τῶν θεῶν τελειότης.

quidem & ipse dicit animas illic initiari, Diis scilicet *eas* initiantibus. Ipsos enim primos autotores Initiationis, *atque præfectos Initiorum*, quomodo quis aliter, quàm Teletarchas appellaret? Nam ego quidem *eos aliter vocare non possum*, nec habeo, quò mentem vertam, *ut aliam ista commodiorem appellationem inveniam*, tantam efficacitatem vel in ipsis nominibus videns, *ac animadvertens*. Cum autem Initiatio sit una, & triplex (Dii enim rerum-perfectores divisi-sunt unà cum illis, qui *res omnes* continent) unam quidem ipsius *Initiationis* unionem, *vel, unitatem*, *Plato* subcœlestem fornicem appellavit, ut Cœlum *vocavit*, illum *fornicem omnia* continentem.

Demonstrat autem & ipsam in isto *fornice* profunditatem, & ipsam summissionem summam in ipso ponens, & *statuens* iter arduum ad hujus fornicis summitatem. Ut igitur in ordine, qui est ante istum, ipsum quidem mentale, in ipsa summitate collocandum esse censebamus, ipsam verò vitalem-facultatem, in ipsa profunditate *ponendam esse dicebamus*, ipsum verò intellectuale, in fine *ponebamus*, qui totam cœlestem circumferentiam definit, sic etiam in isto rerum-perfectore ordine ipsam quidem mentalem hujus fornicis summitatem *in* ipso Cœli dorso ponemus eodem modo vocatam. Quoniam hæc sunt etiam inter se cognata. Profunditas enim *est cognata* ipsi vitæ, per quam animæ proficiscuntur ad summitatem, finis verò, qui concludit totum fornicem, *est cognatus* ipsi menti. Totum autem hunc ordinem unitum, *atque conjunctum* cum eo, qui est ante ipsum, & qui per proportionem ei respondet, dividamus. Nam in tota Trinitate *res omnes* continente, ille rerum-perfector Deus est-substratus, *& per eam totam diffusus*. Et unus quidem, est Diis fœcundæ perfectionis suppeditator, omnes in se-ipsis stabiliens, & cum se-ipsis uniens.

Alius verò, est-primus-autor generatricis rerum universarum perfectionis, ad secundorum providentiam excitans per essentiam antecedentia. Alius verò, reversionis in causas est Dux, convolvens omne, quod est progressum in suum principium. Propter hanc enim Trinitatem, & omne perfectum, est sua sorte contentum, nec alienis oibus indiget, nec eas expetit, & in se-ipso subsistit. Et omne, quod *alia* generat, perfectum est, & vigore-plenum generat. Et omne, quod suum principium expetit, per suam perfectionem, cum ipso conjungitur. Sive igitur ipsius naturæ facultatem perfectricem rerum, quæ fiunt, sumas, sive etiam ipsius animæ perfectum numerum restitutionum in pristinum statum, sive Mentis perfectionem, quæ in Uno per actionem est-sita, hæc omnia ex una Deorum perfectione pendent, & ad illam relata, alia quidem, majorem, alia verò, minorem essentiæ perfectæ partem sunt sortita. Et omnis perfectio hinc progreditur. Ut autem rem totam dicamus, *& paucis expediamus*, *perfectio* triplex est. Una quidem, ante partes, qualis profectò est illa Deorum perfectio.

In Uno

In Uno enim *suam* hypostasin habet, ante multitudinem omnè perfectè præexistente. Tale enim est profectò illud Deorum Unum, non quale est illud animarum, aut corporũ Unum. Hæc enim per-naturæ-cognationem cum ipsa multitudine sunt-conjuncta, & cum ipsis essentiis cõmiscentur. Ipsę verò Deorum Unitates, perfectæ *sunt*, & ante ipsas essentias subsistunt, generantes ipsam multitudinem, neq; cum ipsa multitudine progenitæ. Illa verò perfectio, quæ ex partibus est *constata*, *est illa*, quæ simul cum ipsis partibus existit, & completur per ipsas partes, qualis est illa mundi perfectio. Ex ipsius enim complementis, *& plenitudine suam* perfectionem habet. Est autem alia tertia perfectio, quæ *spectatur* in ipsis partibus. Sic autem & unaquæq; mundi pars est perfecta. Ut enim totum ex totis, *universum ex universis*, sic etiam perfectum ex perfectis, quæ sunt in ipso *mundo*, hoc Universum *constatum est*, *&* subsistit, ex Timæi sententia. Ut autem breviter dicamus, & ipsa perfectio, eodem modo, quo integritas, perficitur.

Hæc enim (ut ait Timæus) inter se sunt conjuncta. Quamobrem etiam illud genus, quod est rerum-perfector, cum illo, quod *omnia* continet, per-cognationem-est-conjunctum, & illa rerum-perfectrix Unitas omnibus *generibus omnia* continentibus est-subjecta. Cùm *autem* illa Cœli integritas, quæ partes continet, triplex sit, & ipsa perfectio triplex est. Et (si me meum *de re præsenti judicium interponere*, *& sententiam* dicere oportet) omnes quidem perfectiones ex omnibus Ducibus sunt: sed illa quidem, quæ est ante partes, illi primo magis convenit, illa verò, quæ *constat* ex partibus, medio, illa verò, quæ *versatur* in parte, tertio *generi magis convenit*. Ante verò Trinitatem istam, uniformis perfectio, & perfecta essentia est, illa mentalis Trinitas, quam & ipse Timæus per omnia, *vel, in omnibus* perfectam ante-appellavit. Sed illic quidem, unitè tres perfectiones præexistebant, vel potiùs omnis perfectionis unicus erat fons. Quemadmodum igitur illa Trinitas, mentalis compagis est explicatio, & illa *rerum* collectrix Trinitas *est explicatio* illius Unificæ, *vel, Unum procreantis*, & primæ in mentalibus *existentis*, sic etiam illa rerum-perfectrix *Trinitas*, perfectæ Trinitatis est imago.

Nam per-proportionem respondentem mentalib. Trinitatibus, mentales & intellectuales *Trinitates* sunt-progressæ. Triplex igitur *est* perfectio, ante partes, ex partibus, in parte. Et alio modo *summitur perfectio* constans, generatrix, rerũ convertendarum vim habens, & secundùm aliam animi-notionẽ *accipitur illa perfectio* intellectualium, & individuarũ essentiarum, & illa rerum ad animas pertinentium, & illa rerum circa ipsa corpora, *& in ipsis corporibus* dividuarum. Meritò igitur ante Deos intellectuales sunt illi tres perfectionis Duces, qui constituerunt unum ordinem sub cœlesti circumferentia, & per se-ipsos adducentes omnia secunda ad ipsum mentale, & perficientes luce mentali, & convertentes & conjungentes cum ipso Cœli Regno, & iis, quæ perficiuntur, impigram-celeritatem præbentes, & custodientes ipsorum impollutam perfectionem.

Ἐν γὰρ τῷ ἑνὶ τὸ ὑφεστάναι ἔχει, πρὸ δὲ πολήθους πᾶσιν αὐτοτελῶς προϋπάρχουσι. τοιοῦτον γάρ ἐστι τὸ ἓν τὸ τῶν θεῶν, οὐχ οἷον τὸ ψυχῶν, ἢ τῶν σωμάτων ἕν. ταῦτα μὲν γὰρ ὁμοφυῶς τῷ πλήθει συνέζευκται, καὶ συμμεμίγνυται ταῖς οὐσίαις. αἱ δὲ τῶν θεῶν ἑνάδες, αὐτοτελεῖς πρὸ τῶν οὐσιῶν ὑφεστήκασι, γεννῶσαι τὸ πλῆθος, καὶ οὐ συναπογεννώμεναι τοῖς πλήθεσιν. ἡ δὲ ὅλη τῶν μερῶν ἐστι τελειότης, συνυπάρχῃ τοῖς μέρεσι, ἡ καὶ συμπληροῦσα ἅπαντα μερῶν, οἷα δή ἐστιν ἡ τοῦ κόσμου τελειότης. ὅλη γὰρ τῶν αὐτῆς πληρωμάτων ἐχῇ τὸ παντελές. τρίτη δέ ἐστιν ἄλλη τελειότης, ἡ ἐν τοῖς μέρεσιν. οὕτω δὴ καὶ τοῦ κόσμου μόριον ἕκαστον τέλειόν ἐστιν. ὡς γὰρ ὅλον ἐξ ὅλων, οὕτω καὶ τέλειον ἐκ τελείων τῶν ἐν αὐτῷ τὸ πᾶν ὑφεστηκε, κατὰ τὸν Τίμαιον. ὡς δὲ συνελόντα φάναι, καὶ ἡ τελειότης τὸν αὐτὸν τρόπον τῇ ὁλότητι τελειοῦται.

Συνέζευκται γὰρ ἀλλήλοις, ὡς φησιν ὁ Τίμαιος. διότι δὴ καὶ τὸ τελεσιουργὸν ἅπαν τῷ συνεκλικῷ συμφύεται, καὶ πᾶσι τοῖς συνεκλικοῖς συμπέπλεκται πλησιουργὸς μονάς. τῆς οὐρανοῦ ὑποπεπτωκυῖα τῶν μερῶν ὁλότητος τριττῆς ὑπαρχούσης, καὶ ἡ τελειότης ἐστὶ τριπλῆ. καὶ (ἵνα με δεῖ τοὐμὸν εἰπεῖν) πάσῃ μὲν ἐκ πάντων ἐστὶ τῶν ἡγεμόνων αὐτελειότης. ἀλλ' ἡ μὲν πρὸ τῶν μερῶν, τοῦ πρώτου προσήκει μᾶλλον, ἡ δὲ ἐκ τῶν μερῶν, τοῦ μέσου, ἡ δ' ἐν τοῖς μέρεσι, τοῦ τρίτου. πρὸ δὲ τῆς τριάδος ταύτης, ἡ μονοειδὴς τελειότης, καὶ ἡ παντελὴς ὑπαρξίς ἐστιν ἡ νοητὴ τριάς, ὡς καὶ ὁ Τίμαιος ἅπαντα τελείαν προείρηκεν. ἀλλ' ἐκεῖ μὲν, ἑνωμένως αἱ τρεῖς προϋπάρχουσι τελειότητες, μᾶλλον δὲ μία πηγὴ πάσης ἓν τελειότητος. ὥσπερ οὖν ἡ τριὰς σκάνη, τῆς νοητῆς συνοχῆς ἐστιν ἀνέλιξις, καὶ ἡ συναγωγὸς τριὰς τῆς ἑνοποιοῦ, καὶ περιλήψις ἐν τοῖς νοητοῖς, οὕτω δὴ καὶ ἡ τελεσιουργὸς τῆς παντελοῦς ἐστι τριὰς θεικών.

Ἀνάλογον γὰρ ταῖς νοηταῖς τριάσιν, αἱ νοηταὶ, καὶ νοεραὶ προελήλυθασι. τελεία τοίνυν ἡ τελειότης, πρὸ τῶν μερῶν, ἐν τοῖς μέρεσιν, ἐν τοῖς μέρεσι. καὶ καθ' ἕτερον τρόπον, ἡ μόνιμος, ἡ γονιμικὴ, ἡ ὑπιστρεπτικὴ, καὶ καθ' ἄλλον διπλοῦν, ἡ τῶν νοερῶν, καὶ ἀμερίστων οὐσιῶν, ἡ τῶν ψυχικῶν, ἡ τῶν περὶ τὰ σώματα μεριστῶν. εἰκότως ἄρα πρὸ τῶν νοερῶν θεῶν οἱ τρεῖς ἡγεμόνες τῆς τελειότητος εἰσι, μίαν συνοπάδοις ἀφθόγκοις ὑπὸ τὴν οὐρανίαν περιφορὰν, καὶ δι' ἑαυτῶν ἀνάγοντες πάντα τὰ δεύτερα πρὸς τὸ νοητὸν, καὶ τελοῦντες τῷ φωτὶ τῷ νοητῷ, καὶ ὑπερέφροντες, καὶ συναπλοῦντες τῇ τοῦ οὐρανοῦ βασιλείᾳ, καὶ τὸ ἀόκνον τοῖς τελουμένοις παρέχοντες, καὶ φρουροῦντες αὐτῶν τὸ ἄχραντον τελειότητα.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Κεφάλαιον κς'.

Τοιαῦτα καὶ περὶ τῆς τρίτης τριάδος τῶν νοητῶν, καὶ νοερῶν διακόσμων νοήματα παρὰ τοῦ Πλάτωνος ληπτέον. ἵν', ὅτε μὲν ὑπουρανίαν ἀψῖδα περιφερομάζῃ, ἄκρον, καὶ μέσον, καὶ ἔσχατον ἔχουσαν, ὅτε δὲ, τελετὴν μακαρίαν, καὶ πασῶν τελετῶν πρεσβυτάτην, δι' ἧς ἀναγάγῃ τὰς ψυχὰς, καὶ συναπλῇ τῇ μυστικῇ πληρώσει τῶν νοητῶν. αὐτὴ γὰρ ἀνοίγει τὰς οὐρανίας ὁδοὺς, ἵνα αὐτὴν ἰδρυμένη τὴν οὐρανίαν περιφορὰν, καὶ δείκνυσιν αὐτοφανῆ τὰ τῶν θεῶν φάσματα, καὶ ὁλόκληρα, καὶ ἀτρεμῆ, καὶ πρὸς τὴν ἐποπτείαν ἀναπλοῖ τῶν νοητῶν θεαμάτων, ὡς φησιν ὁ ἐν τῷ Φαίδρῳ Σωκράτης. προηγεῖται γὰρ, ἡ μὲν τελετὴ, τῆς μυήσεως, αὕτη δὲ, τῆς ἐποπτείας. σκοπῶ τελουμένοις μὲν αὐτοῖς ἔτι τοῖς τελεσιουργοῖς θεοῖς. μυούμεθα δὲ, τὰ ὁλόκληρα, καὶ ἀτρεμῆ φάσματα, ἔτι τοῖς συνεκτικοῖς, παρ' οἷς καὶ ἡ ὁλότης ἡ νοερὰ, καὶ ἡ στάσις τῶν ψυχῶν. ἐποπτεύομεν δὲ παρὰ τοῖς σωαγωγοῖς τῶν ὅλων, εἰς τὸν νοητὸν περιωπὴν. καὶ πάντα μὲν ὡς πρὸς τὸ νοητὸν λέγομεν, τυγχάνομεν δὲ ἄλλου καθ' ἄλλον διάκοσμον. καὶ γὰρ τελοῦσιν ἡμᾶς οἱ τελεσιουργοὶ τοῦ νοητοῦ δι' ἑαυτῶν.

Καὶ τῆς ἐποπτείας καθηγοῦνται τῶν νοητῶν αἱ σωαγωγοὶ μοναδες δι' ἑαυτῶν. καὶ πολλοὶ μὲν οἱ βαθμοὶ, πάντες δὲ εἰς τὸν πατρικὸν ὅρμον ἀναλήγουσι, καὶ τὴν πάλιγκλητον τελετὴν, εἰς ἣν δὴ καὶ ἡμᾶς οἱ τῶν ὅλων ἀγαθῶν ἡγεμόνες τελεταρχαι κατεσήσαν, οὐ λόγοις, ἀλλ' ἔργοις φωτίζοντες. καὶ ἐπὶ τοῦ μεγάλου Διὸς τῆς τοῦ νοητοῦ κάλλους ἀποπληρώσεως ἀξιώσαντες, ἀπαθεῖς τῶν περὶ τὴν ὕλην κακῶν, ὅσοι δὴ νῦν ἡμᾶς περικέχυται πλέως ἀποφύσεως, καὶ τοῦτον ἡμῖν καρτὸν κάλλιστον ἀπολαμψειαν τῆς παρούσης θεωρίας. ἵν', ἐνόμβροι τῷ θείῳ Πλάτωνι, τοῖς φιλοθεάμοσι τῆς ἀληθείας παραδεδώκαμεν, ὅσον ἦν ἱκανόν.

Κεφάλαιον κζ'.

Πάρε δὴ οὖν αὖθις καθ' ἄλλην ὁδὸν τὸν Παρμενίδην σωακολουθήσωμεν, μετὰ τὰς νοητὰς τριάδας, τὰς νοητὰς ἀποτυπώσεις καὶ νοερὰς ὁμοδιακοσμήσεις, καὶ τὴν συνεχῆ τῶν θεῶν πρόοδον. διὰ τῶν ἑξῆς συμπερασμάτων ἐκφανοῦμεν.

Μιμεῖται γὰρ ἡ τῶν λόγων ἀλληλουχία, καὶ συνάρτησις τὴν τῶν πραγμάτων ἀδιάλυτον πάντων ἕνωσιν, καὶ τοῖς ἄκροις τὰ μέσα συναπτούσαν ἀεὶ, καὶ διὰ τῶν μέσων ἑνοῦσαν τὰς ἐσχάτας πρόοδους τῶν ὄντων προβαινούσας. τοῦτο δὴ οὖν πρὸ τῆς καθ' ἕνωσιν νοητῆς θεωρήσωμεν, ὅπως ἀναλογοῦσαι νοητῶς τελοῦσιν, οὐ νοητῶς, καὶ νοερῶς προελήλυθασιν, ἵνα καὶ τὴν εὐτακτον τῶν πραγμάτων τάξιν διὰ τούτων τοῦ λογισμοῦ περιλάβωμεν. Τρεῖς τοίνυν ἦσαν αἱ νοητὴ τριάδες αὐτῶν, τὸ ἓν ὄν, τὸ ὅλον, τὸ ἄπειρον πληθος. τρεῖς δὲ ἡμῖν ἀνεφάνησαν αἱ νοηταὶ, καὶ νοεραὶ, ὁ ἀριθμὸς, τὸ ὅλον, τὸ τέλειον. σκοπῶ διὰ μὲν τοῦ ἑνὸς ὄντος, ὁ ἀριθμός. διὰ δὲ ὅλου τοῦ νοητοῦ, τὸ ἐν τούτοις ὅλον. διὰ δὲ τοῦ ἀπείρου πληθους, τὸ τέλειον. πανδυνάμου γὰρ ἓν σκῶ τὸ ἄπειρον, καὶ παντελὲς, πάντα μὲν περιλαμβάνον, αὐτὸ δὲ ἀπείληπτον ὑπάρχον. τῷ πέμπτῳ πανδυνάμῳ, καὶ παντελεῖ, τὸ τέλειον ἀνάλογον, νοερὸν ἔχειν τελεότητα. καὶ δευτέραν τῆς πρωτουργοῦ, καὶ νοητῆς τελειότητος. καὶ μίαν καὶ τὸ ὅλον συνῳδὲς μὲν ἐστι τοῦ νοητῷ τὸ νοητὸν, καὶ νοερόν.

Διείληπε δὲ ἐκείνου, καθόσον ἐκεῖνο μὲν τῷ ὁλότητα καὶ μίαν ἕνωσιν εἶχε τοῦ ἑνὸς ὄντος. τοῦτο δὲ τὸ ἓν, αὐτὸ καθ' αὑτὸ τῶν μερῶν τῶν ἐνιαίων ὅλον ἀναφαίνεται, καὶ τὸ ὂν τῶν πολλῶν ὄντων. διηρημένα δὴ οὖν αἱ ὁλότητες αὗται τῆς καθ' ἕνωσιν προηγουμένης, καὶ νοητῆς διεσήκασιν. αἱ γὰρ ὁλότητες αἱ τοῦδε τοῦ ὅλου, τῆς νοητῆς εἰσιν ὁλότητος μέρη. τὸ τρίτον τοίνυν ἐπινοοῦντες, τὸν ἀριθμὸν ἀνάλογον τῇ ἑνὶ ὄντι θήσομεν. τὸ γὰρ ἓν ὄν, ἐκεῖ μὲν ἐστι κρυφίως, καὶ νοητῶς, καὶ παλεικῶς. ἐνταῦθα δὲ μετὰ τῆς ἑπερότητος δοτὸν ἀνὰ τὸν ἀριθμὸν, διάκρισιν εἰδῶν, καὶ λόγον ὑποστάμενον. ἡ γὰρ ἑπερότης, αὐτὴ πρῶτον ἐν τῇ τάξῃ τῶν τῇ προφάνειαν, δύναμις μὲν οὖσα, καὶ δυὰς ἐν τοῖς νοητοῖς. μητρικὴ δὲ, καὶ γονίμος ἐν τούτοις πηγή. καὶ γὰρ ἔτι ἐκεῖ μὲν ἡ δύναμις, συναγωγὸς τοῦ ἑνὸς, καὶ τοῦ ὄντος. διὸ καὶ ἄρρητος ἔτι ὡς τῷ ἑνὶ, καὶ τῇ ὑπάρξῃ κρυφίως ὑπάρχουσα.

Ἐνταῦθα δὲ ἡ ἑπερότης διακρίνει μὲν τὸ ὂν καὶ τὸ ἕν. πολλαπλασιάζει δὲ μὴ τοῦτο τὸ ἓν ἡμῶν ἑνιαίως προϊοῦσα, καὶ τὸ ὂν εἰς δευτέρας, καὶ τρίτας προκαλεῖται προόδους. θρύπτουσι μὲν τὸ ὂν εἰς ὄντα πολλὰ, κερματίζουσι δὲ τὸ ἓν εἰς τὰς μερικωτέρας ἑνάδας. καθ' ἑκάτερον δὲ τῶν ὅλων μερῶν, τὰς ὑποβάσεις ἀποτελοῦσι. εἰκότως ἄρα καὶ ὁ Πλάτων τῶν ἀποφάσεων τοῦ ἑνὸς ἀπὸ τῶν τῆς ἑπερότητος τὴν ἀρχὴν ἐποιεῖτο. ἐνταῦθα γὰρ τὰ πολλὰ, διὰ τὴν ἑπερότητα τὴν διακρίσασαν τὸ ὂν, καὶ τὸ ἕν. ἐπεὶ καὶ τὸ ὅλον τὸ ἀποφασκόμενον ἑνὸς, τὸ νοερὸν, ἀλλ' οὐ τὸ νοητὸν ἐστι. λέγελ γουν ἡ ἀπόφασις ὅτι τὸ ἓν, οὐχ ὅλον. ὥστε ἡ κατάφασις, τὸ ἓν ὅλον. τοῦτο δὲ τὸ νοερόν ἐστι ὅλον. τὸ γὰρ νοητὸν ὅλον, τὸ ἓν ὂν ἐστι, καὶ οὐ τὸ ἕν. καὶ τὰ πολλὰ δὲ οὕτως ἀπέφησε.

CAPUT XXVI.

In Græco textu quædam capita nō sunt notata.

Ales etiam de tertia Trinitate mentalium, & intellectualium ordinum sententiæ à Platone *sunt* sumendæ, quam *Trinitatem*, modò quidem, subcœlestem fornicem appellat, qui summum, medium, & extremum habet. Modo verò, sacrum beatum, & omnium sacrorum antiquissimum, per quod in-sublime-ducit animas, & cum mystica plenitudine mentalium conjungit. Hæc enim *Trinitas* aperit cœlestes vias, sita sub ipsa cœlesti circumferentia, & ostendit per-se-apparentia Deorum spectra & integra & immota, & ad inspectionem *& contemplationem* mentalium spectaculorum explicat, ut ait in Phædro Socrates. Antecedit enim, ipsum quidem sacrum, ipsam initiationem, hæc verò *Trinitas* ipsam inspectionem, *& contemplationem*. Ergo perficimur quidem ascendentes *ad illum sublimem, & excelsum locum*, sub ipsis rerum perfectoribus Diis. Initiamur verò, integris & immotis spectris, sub continentibus *omnia Diis*, apud quos est & ipsa integritas intellectualis, & ipse status animarum. Spectamus verò mentalem speculam, *& circumspectionem*, apud ipsos universorum collectores *Deos, qui res universas colligunt, & in unum cogunt*. Et omnia quidem, ut ad mentale *relata* dicimus, aliud verò consequimur, propter alium ordinem. Etenim nos perficiunt illi rerum perfectores *Dij*. *Quomodo?* Ipso mentali, *non per alios: at* per se-ipsos.

Et *rerum* collectrices Unitates, *quæ res in unum cogunt & contrahunt*, per se-ipsas sunt-duces Inspectionis, *atq; contemplationis* mentalium. Et multi quidem sunt gradus, omnes verò, ad paternum portum tendunt, & paternam Initiationem, *vel, ad patrium sacrum*. Ad quam *Initiationem, ad quæ Initia, ad quod sacrum* nos etiam illi bonorum universorum Duces-Initiorum-autores, *& sacrorum præfecti* deducant, *ibiq; nos constituant*, non verbis: at factis illuminantes. Et sub illo magno Jove; *nos* mentalis pulchritudinis repletione dignos-judicantes, expertes malorum, quæ *mortalibus accidere solent* in ipso ortu, quæcunque nunc sunt circa nos circumfusa, perfectè demonstrent, & hunc nobis pulcherrimum fructum per-illuminationem-largiantur præsentis contemplationis, quam, sequentes illum divinum Platonem, veritatis contemplandæ studiosis tradidimus, quantum satis erat.

CAPUT XXVII.

Ega igitur rursus aliâ viâ Parmenidem simul-sequamur, post mentales Trinitates, mentales, simul & intellectuales ordines progignentem, & continuum Deorum progressum per sequentes conclusiones demonstrantem.

Nam ipsa verborum inter se connexorum series & compages, ipsum rerum indissolubilem ordinem imitatur, qui semper media cum extremis conjungit, & per media genera, quæ ad extremos Entium progressus progrediuntur. Hoc igitur ante singulares notiones contemplemur, quomodo per-proportionem-respondentem mentalibus Trinitatibus, mentales, & intellectuales progrediantur, ut & ipsum rerum ordinem egregiè-constitutum ex his ratione comprehendamus. Tres igitur erant istæ mentales Trinitates, ipsum Unū Ens, ipsum Totum, ipsa Infinita multitudo. Tres verò nobis apparuerunt mentales, & intellectuales, ipse Numerus, ipsum Totum, ipsum Perfectum. Ergo ab ipso quidem Uno Ente *manat* ipse Numerus. Ab ipso verò Toto mentali, ipsum Totum, *quod est* in his. Ab infinita verò multitudine *manat* ipsum Perfectum. Illic enim ipsum Infinitum erat omnipotens, & perfectū, omnia quidem comprehendens, ipsum verò incomprehensum existens. Illi igitur, quod est omnipotens, & integrū, proportione-respondet ipsum Perfectum, quod intellectualem habet perfectionem, & primaria, & mentali perfectione posteriorem. Quinetiam ipsum Totum, quod est mentale, & intellectuale, cognatum quidem est ipsi mentali.

Distat tamen ab illo, quatenus illud quidem, integritatem per unam Unitatem Unius Entis habebat. Hoc verò Unum, ipsum per se singularium partium Totum apparet, & ipsum Ens multorum Entium Hæ igitur integritates divisæ ab antecedente, & mentali *integritate, quæ fit* per unitatem, *ac unionem*, distant. Integritates enim hujus Totius, sunt mentalis Integritatis partes. Tertium igitur *ad idem* reversi, Numerum proportione respondentem ipsi Uni Enti ponemus, *atq; statuemus*. Nam ipsum Unum Ens, illic quidem, est occultè, & mentaliter & paternè. Hic verò, cum ipsa diversitate procreat Numerum, qui formarum discretionem, *atq; distinctionem*, & orationem constituit. Hæc enim diversitas in hoc ordine primum manifestè apparet, facultas quidem existens, & dualitas in mentalibus. Maternus autem est, & fœcundus in his fons. Etenim illic quidem, facultas erat, Unius, & Unius Entis in-unum-collectrix, *& conciliatrix, quæ utrumque in unum cogebat*. Quamobrem etiam erat ineffabilis, ut in ipso Uno, & in ipsa essentia occultè existens.

Hic verò ipsa diversitas, discernit quidem *atq; distinguit* ipsum Ens, & ipsum Unū, multiplicat verò post hoc, ipsum Unum generativè, *i.e. per-generationem* progrediens, & ipsum Ens in secundos, & tertios progressus provocans-attrahit, comminuens quidem ipsum Ens in Entia multa, dissecans verò ipsum Unū in particulariores Unitates. In utroq; ipsis Totis manentibus, ipsas hypobases, *i. subjectas bases & fundamenta* perficiens. Jure igitur & ipse Plato ab hac *diversitate* faciebat initium ipsarum negationū de Uno. Hic enim multa *sunt*, propter diversitatem, quæ divisit ipsum Ens & ipsum Unum.

Nota. Quoniam & ipsum Totum, quod negatur de ipso Uno, est intellectuale, non autem mentale. Dicit igitur ipsa negatio, quod ipsum Unum non est totum. Quamobrem ipsa affirmatio *est*, ipsum Unum *est* Totum. Hoc autem Totum est intellectuale. Nam Totum mentale, est ipsum Unum Ens, non autem ipsum Vnum.

Universidad de Deusto
Biblioteca

τὸ ἓν καὶ πολλά. τούτῳ δὲ αὐτίκα τῷ, τὸ ἓν πολλά. τὸ δὲ πλῆθος τῶν νοήτων, οὐ τὸ ἓν πολλὰ ἐποίησε, ἀλλὰ τὸ ἓν ὄν, πολλά. καὶ (ὡς συνελόντι φάναι) πᾶν τὸ νοητὸν, τῷ ἑνὶ ὄντι χαρακτηρίζεται.

Συνέπτυκται γὰρ ἐν ἐκείνῳ τὸ ὂν, καὶ τὸ ἕν. καὶ συμπέφυκεν ἀλλήλοις. καὶ τὸ ὂν, ἑνικώτατόν ἐστιν. ὅσον δὲ εἰς πλῆθος ἐκάπτρον πρόεισιν, ἀπ' ἀλλήλων διίσταται, καὶ μᾶλλον πρὸς ἄλληλα διαφορὰν ἀποφαίνει. μερίζεται γε μὴν εἰς πλῆθος, διὰ τὴν γονίμον τῆς ἑπρότητος φύσιν. ὅτε μὲν οὖν αἱ νοηταὶ, καὶ νοεραὶ διακοσμήσεις, ἀνάλογον οὐσιώσεις νοητὰς μετὰ τῆς ὑφέσεως προελήλυθασιν, ἐκ τούτων καταφανές.

κεφάλαιον κή'.

ΜΕΤΑ δὲ τοῦτο πρὸς ἑκάστης διέλθωμεν, ὁπόθι τῆς πρώτης ἀρχόμενοι κατὰ φύσιν. πρῶτος δὴ οὖν ἡμῖν, ὁ νοητὸς καὶ νοερὸς ἀριθμὸς ἐκφαίνεται, τῷ μὲν πλήθει συνεχὴς ὤν. πᾶς γὰρ ἀριθμὸς πλῆθός ἐστιν. ἀλλὰ τὸ πλῆθος, τὸ μὲν, ἠνωμένως ὑφέστηκε, τὸ δὲ, διακεκριμένως. ὁ δὲ ἀριθμὸς, πλῆθός ἐστι διακεκριμένον. ἐν αὐτῷ γὰρ ἡ ἑπρότης. ἐν γὰρ τῇ νοητῇ δυνάμει ἐστὶ, καὶ οὐχ ἑπρότης, ἡ καὶ ὑποφαίνεται τι πλῆθος, καὶ συνάπτουσι πρὸς τὰς μονάδας. συνεχὴς τοίνυν ὁ ἀριθμὸς τῷ πλήθει τῷ νοητῷ. καὶ τοῦτο ἀναγκαῖον.

Καὶ γὰρ ἡ μονὰς ἠνωμένη, καὶ ἡ δυάς. ἐπεὶ καὶ τὸ ὅλον, καὶ ἀεὶ μοναδικὸν ἐστὶ, καὶ δυοποιούμενον, οὐδέν ἐπαύετο. μονὰς οὖν ἐστὶ, καὶ δυὰς ἐστὶ, διὰ πρώτιστα τῶν ἀριθμῶν ἀρχαὶ, καὶ ἐξῃρημέναι. καὶ ἐν πᾶσι μὲν τὸ πλῆθος ἠνωμένως. ἐπεὶ καὶ ἡ μονὰς, ἡ πηγὴ τῶν ἀριθμῶν. καὶ ἡ δυὰς, πᾶσιν ἔχει καὶ αὐτὴν τὸ πλῆθος. ἡ μὲν πατρικῶς, ἡ δὲ, μητρικῶς. καὶ διὰ τοῦτο οὕτω ἀριθμὸς τὸ νοητὸν πλῆθος, ἀλλὰ πλῆθος νοητὸν, ἐν ταῖς μονοειδέσιν ἀρχαῖς, νοητῶς ἱδρυμένον, ἐν μονάδι λέγω, καὶ δυάδι. ἡνωμένως μὲν, ἐν τῇ δυάδι. πατρικῶς δὲ, ἐν τῇ μονάδι. καὶ γὰρ πατὴρ ἠνωμένος, καὶ μήτηρ ὁ τρίτος θεός. ἐπεὶ καὶ εἰ τὸ αὐτοζωὸν ἐν ἐκείνῳ, δεῖ καὶ τὸν ἓ ἄρρενα ἐκεῖ, καὶ τὸν παρ' ἡλεκτρα αὐλίαν πεφυκέναι. ταῦτα γὰρ ἐν ζωοῖς. ὥστε καὶ τὸν Τίμαιον, καὶ κατὰ τὸν Παρμενίδειον, ἐκεῖ τὸ μητρικὸν αὐλίον, καὶ τὸ πατρικὸν. καὶ ἐν πάντες ἐκεῖ ἔχουσι τὰ νοητὰ ζῶα, καὶ τὸ πλῆθος τὰ νοητὰ, καὶ ἀπὸ τούτων πρώτων ὁ ἀριθμὸς μέχρι τῆς ἑπρότητος, τὰς τε μονάδας, καὶ τὰς δυάδας τὰς ἐν τῷ ἀριθμῷ, καὶ τοὺς ἀριθμοὺς πάντας παραγόντων. ἡ λυπρεσίως γὰρ, καὶ τὸ γονιμικὸν ἐν πᾶσιν ἐστὶ. καὶ τὸ πατρικόν.

Et multa sic negavit. Ipsum Unum non est multa. Huic verò *enunciationi* opponitur *illa, quæ dicit,* Ipsum Unum est multa. Ipsa verò multitudo mentalium, non ipsum Unum Ens, multa faciebat: sed ipsum Unum Ens, multa *constituebat.* Et (ut summatim dicamus) omne mentale, per ipsum Ens Unum figuratur.

Continetur enim in illo ipsum Ens, & ipsum Unum, & hæc inter se cognationis vinculo conjunguntur. Et ipsum Ens, est maximè singulare. Quum verò utrunque prodit in multitudinem, *tunc* alterum ab altero *disjungitur* & distat, & majorem inter utrunque differentiam demonstrat. Dividitur autem in multitudinem, propter fœcundam ipsius diversitatis naturam. Quòd igitur mentales, & intellectuales ordines, proportioni respondentes ipsis mentalibus, cùm summissione progressi sint, ex his perspicuum *est.*

CAPUT XXVIII.

DEinceps verò de singulis *ordinibus* disseramus, à primo ducentes initium, secundùm ipsam naturam. Primus igitur mentalis, & intellectualis numerus nobis exortus apparet, cum ipsa quidem multitudine conjunctus existens. Omnis enim numerus, est multitudo. Sed multitudo, alia quidem, unitè, alia verò, discretè, subsistit, *vel, alia quidem, est concreta, alia verò, discreta.* Numerus verò, est multitudo discreta. In ipso enim est diversitas. Nam in mentali erat facultas, non autem diversitas quæ etiam multitudinem procreat, & cum Unitatibus conjungit. Numerus igitur cum multitudine mentali conjunctus est. Et hoc est necessarium.

Etenim Unitas, & Dualitas illic est. Quoniam & ipsum Totum, semper etiam est singulare, & quum fit duo, nunquam cessat. Unitas igitur, & Dualitas illic est, *quæ sunt* prima numerorum principia, & *ex aliis* exempta. Et in his est multitudo unitè. Quoniam & Unitas, quæ numerorum fons est, & Dualitas omnem multitudinem per causam continet. Illa quidem, *Unitas,* paternè, *Patrem referens,* hæc verò, *Dualitas,* maternè, *Matrem referens.* Et propterea mentalis multitudo nondum est numerus: sed mentalis multitudo, in uniformibus principiis, mentaliter collocata, in Unitate & Dualitate dico. Generativè quidem, in ipsa Dualitate. Paternè verò, in ipsa Unitate. Etenim ille tertius Deus, est Pater & Mater. Quia, si & ipsum Per-se-animal in illo est, oportet etiam ipsam maris, & fœminæ causam illic primò præexistere. Hæc enim *sunt* in animalibus. Quare secundùm Timæum, & secundùm Parmenidem, illic est materna, & paterna causa, & in his continentur mentalia animalia, & mentalis multitudo, & ab his primis & Unitates, & Dualitates ipso Numero *comprehensas*, & omnes Numeros producentibus, ipse Numerus cum diversitate *manat.* Nam fœminæ convenienter & ipsa generatrix-facultas, & paterna-vis in his est.

Et

Et omnes hujus Trinitatis Unitates sunt paternæ. Quamobrem etiam ante alias *Unitates,* singularem causam participant: sed propter ipsam diversitatis *vim,* & facultatem. Nam illic quidem in mentali dicit, & ipsa materna *causa* est paternè. Hic verò, & ipsa paterna *causa est* maternè, ut illic quidem, & ipsum intellectuale, est mentaliter. Hic verò & ipsum mentale est intellectualiter. Proximè quidem igitur ab isto ordine *manans* ille primus Numerus subsistit: sed progenitus per-proportionem-respondentem primæ Trinitati mentalium, scilicet etiam ex illa prodit. Quamobrem etiam Parmenides initium-faciens verborum de Numero, primam hypothesin in memoriam nobis revocat, per quam ipsum Unum Ens procreat ipsum Unum essentiæ participes-esse dicens, & essentiam ipsius Unius, quòd ista Trinitas secundum illam subsistat. Et hoc meritò. Cum enim sit mentalis & intellectualis, progreditur, ut mentalem quidem ordinem in intellectualibus sortita, à summitate mentalium. Ut verò intellectualium ordinum principium-existens, ab intellectuali mentalium *summitate progreditur.*

Sed in illa quidem Trinitate mentali, & ipsum Unum, est ipsius Entis, & ipsum Ens, ipsius Unius, propter ineffabilem, & occultam ipsorum Unionem, & mutuam inter ipsa hypostasin. In mentali verò & intellectuali *Trinitate,* ipsa diversitas exorta *& apparens, est* in illa latentis, & ineffabilis facultatis imago, & suam efficacitatem cum-splendore-demonstrans, discernit & ipsum Unum ab ipso Ente, & ipsum Ens ab ipso Uno, & utrunque ad multitudinem divisam adducit, & ita demum integrum numerum procreat. Nam ipse Numerus (ut sæpe diximus) est divisa multitudo: non autem unita, *non concreta,* & à principiis *manans* & subsistens per secundum progressum: sed non est in ipsis principiis occulte sita. Quamobrem etiam *numerus est* à multitudine simpliciter, *& generaliter* diversus. Et in ipsis quidem mentalibus *versatur* ipsa multitudo. In intellectualibus verò, ipse numerus. Nam illic quidem, per causam est ipse numerus. Hic verò per communionem est ipsa multitudo. Nam & illic quidè, mentaliter est ipsa divisio. Hic verò intellectualiter est ipsa unio. Si igitur ab his progreditur ipse numerus, & talem sortitus-est ordinem, meritò & ipse Parmenides harum Trinitatum præcipuè mentionem-facit, dicens ipsum Unum particeps-esse essentiæ, & propter hæc, multa apparere.

Nam alterum quidem, est ex prima *Trinitate exemptum.* Alterum verò, ex tertia exemptum *est. Et* alicubi quidem, unionis ipsius Unius, & ipsius Entis, est prohypostasis, *id est, præcedens subsistentia,* vel communio. Alicubi verò, multorum mentalium, quæ apparuerunt, *est præcedens-subsistentia, vel communio.* Quia Plato propemodum clara-voce-præconis-instar-prædicat, quod in multitudine mentali sit id, quod mentalium est clarissimum, quamvis ipsa multitudo sit occulta, & uniformis. Nam in uno quoque divino ordine, propriè procreatur in extremis ipsa multitudo.

Καὶ ἐσὶν αἱ μοναδες τῆς τριάδος πρώτης πατρικὴ πᾶσαι. διὸ καὶ πρὸ τῶν ἄλλων τῆς μοναδικῆς αἰτίας μετέχουσιν. ἀλλὰ κατὰ τὴν τῆς ἑπρότητος δύναμιν. ἐκεῖ μὲν γὰρ ἐν τῷ νοητῷ λέγω, καὶ τὸ μητρικὸν, πατρικῶς ἐστί. ἐνταῦθα δὲ, καὶ τὸ πατρικὸν, μητρικῶς. ὥσπερ ἐκεῖ μὲν, καὶ τὸ νοερὸν νοητῶς. ἐνταῦθα δὲ, καὶ τὸ νοητὸν νοερῶς. προέχουσι μὲν οὖν αἱ πρὸ αὐτῆς ὑφίστανται τῆς τάξεως, ὁ πρῶτος ἀριθμὸς, ἀνάλογον δὲ ὑποζυγνύμενος τῇ πρώτῃ τριάδι τῶν νοητῶν, δηλονότι καὶ ἐξ ἐκείνης πρόεισι. διὸ καὶ ὁ Παρμενίδης ἀρχόμενος τῶν περὶ ἀριθμοῦ λόγων, ἀναμιμνήσκει τῆς πρώτης ἡμᾶς ὑποθέσεως, δι' ἧς τὸ ἓν ὂν ὑποστήσατο, τὸ ἓν οὐσίας μετέχειν λέγων, καὶ τὴν οὐσίαν τοῦ ἑνός, ὡς ἂν τῆς τριάδος τοιαύτης, καθ' ἑκάτερον ὑποστάσης. καὶ τοῦτο εἰκότως. νοητὴ γὰρ οὖσα, καὶ νοερὰ, πρόεισιν, ὡς μὲν νοητὴν ἐν τοῖς νοεροῖς λαχοῦσα τάξιν, ὑπὸ τῆς ἀκρότητος τῶν νοητῶν. ὡς δὲ τῶν νοερῶν πρωτοκατάρχουσα διακόσμων, ὑπὸ τῆς νοερᾶς τῶν νοητῶν.

Ἀλλ' ὅτι μὲν τῆς τριάδος ἐκείνης τῆς νοητῆς, καὶ τὸ ἓν ἓ ὂν ἓν ἐστὶν, καὶ τὸ ὂν ἓ ἕνος, διὰ τὴν ἄφραστον αὐτῶν, καὶ κρύφιον ἕνωσιν, καὶ τὴν ἐν ἀλλήλοις ὑπόστασιν. ὅτι δὲ ἡ τῆς νοητῆς, καὶ νοερᾶς, ἡ ἑπρότης ἐκφαίνει τῆς κρυπτομένης ἐν ἐκείνῃ, καὶ ἀῤῥήτου δυνάμεως εἰκὼν, καὶ σκιαμαχοῦσα τὴν ἑαυτῆς ἐνέργειαν, διακρίνει καὶ τὸ ἓν ὂν τοῦ ὄντος, καὶ τὸ ὂν ὂν τοῦ ἑνός, καὶ ἑκάτερον εἰς πλῆθος προάγει διηρημένον, καὶ οὕτω δὴ τὸν ὅλον ἀριθμὸν ἀπεργάζεται. ὁ γὰρ ἀριθμὸς (ὡς πολλάκις εἰρήκαμεν) διηρημένον ἐστὶ πλῆθος, ἀλλ' οὐχ ἠνωμένον, καὶ ὄντος τῶν ἀρχῶν ὑποστατὸν κατὰ δεύτερον πρόοδον, ἀλλ' οὐκ ἐν ταῖς ἀρχαῖς κρυφίως ἱδρυμένον. διὸ καὶ τοῦ πλήθους ἀπλῶς ἕτερον. καὶ ἐν μὲν τοῖς νοητοῖς, τὸ πλῆθος. ἐν ᾗ τοῖς νοεροῖς, ὁ ἀριθμός. ἐκεῖ μὲν γὰρ, κατ' αὐλίαν ὁ ἀριθμός. ἐνταῦθα ᾗ, κατὰ μεπουσίαν τὸ πλῆθος. κἀκεῖ μὲν γὰρ νοητῶς ἡ διαίρεσις. ἐνταῦθα ᾗ, νοερῶς ἡ ἕνωσις. εἰ τοίνυν ὑπὸ τούτων πρόεισιν ὁ ἀριθμὸς, καὶ τοιαύτην ἔλαχε τάξιν, εἰκότως καὶ ὁ Παρμενίδης τούτων μάλιστα διαμνημονεύει τῶν τριάδων, οὐσίας λέγων μετέχειν τὸ ἓν, καὶ διὰ ταῦτα πολλὰ πεφυκέναι.

Τὸ μὲν γὰρ ἐστὶ τῆς πρώτης. τὸ ᾗ, τῆς τελείας ἐξῃρέτου. οὗ μὲν, τῆς ἑνώσεως τοῦ ἑνὸς, καὶ τοῦ ὄντος πρωτοπαρξάσης ἑαυτῆς, καὶ τοῦ ἓν ὂν ἓ ἕνος, καὶ τοῦ ὂν ὂν ἓ ἑνός, καὶ ἑκάτερον εἰς πλῆθος προϊόντος διηρημένον, καὶ οὕτω δὴ τὸν ὅλον ἀριθμὸν ἀπεργασαμένου. μονοειδῶς κεκρυμμένον τοῦ Πλάτωνος, ὅτι καὶ τὸ πλῆθος τὸ νοητὸν, τὸ φανότατόν ἐστι τῶν νοητῶν. καίτοι κρυφίου ὄντος τοῦ πλήθους, καὶ μονοειδῶς. καθάπερ ἐν τοῖς θείοις διακόσμοις, οἰκείως ὑποζυγάπτει ἐν ἑκάστοις τὸ πλῆθος.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Κεφάλαιον κθ'.

Προῆλθε μὲν οὖν ἀπὸ τούτων, καὶ διέκρινε, ὁ νοητὸς τῶν νοερῶν θεῶν ἀριθμός. ἰδιότητας μὲν ἔχει καὶ ἀπειλημμένους ὠθρωπίνοις λογισμοῖς. διηρημένας δὲ, εἰς δύο τὰς πεφυτουργοὺς δυνάμεις, τήν τε γονιμικὴν τῶν ὅλων, καὶ τὴν συναγωγὸν τῶν προελθόντων πάντων εἰς ἕνωσιν. κ) μὲν δὴ τὴν μονάδα, συνάγει τὸ νοερὸν πλῆθος, κ) συνάπτει τοῖς νοητοῖς. κ) ἡ τὴν δυάδα, πολλαπλασιάζει τὸ πλῆθος, καὶ διακρίνει κ) τὴν ἑτερότητα. καὶ κ) μὲν τὸ πρεῖττον, συνάγει σὺν πολλοὺς διακόσμους εἰς τὴν ἀδιαίρετον ἕνωσιν.

Κατὰ δὲ τὸ ἄρρεν, γονίμως ἐκφαίνει πάντα τὰ ἴδια τῶν θεῶν. μέσος γὰρ ἱδρυθεὶς τῶν τε νοητῶν θεῶν, καὶ τῶν νοερῶν, καὶ τὸν ἕνα συνδέσμον αὐτῶν συμπληρῶν, ἄκρως μὲν ἐπέχουσος τοῖς νοεροῖς, ἑνωτικῶς ἡ τοῖς νοητοῖς, ἀνελίσσει μὲν τὸ νοητὸν πλῆθος, κ) προκαλεῖται τὸ κρύφιον αὐτῶν, κ) ἐνιαῖον εἰς διάκρισιν, κ) γόνιμον ἀπολύνησιν. συνάγει δὲ τὸ νοερὸν, εἰς ἕνωσιν, κ) τὴν ἀμέθεκτον κοινωνίαν. κ) οὐ τοῦτο μόνον, ἀλλὰ πάντα μέχρι τῶν ἐσχάτων διατείνων, κ) τὴν τῆς δυάδος, καὶ τῆς τοῦ ἀρτίου φύσεως ἀπειλημμένον αἰτίαν, τὰ προελθόντα πάλιν ἑνίζει, καὶ συνελίσσει κατὰ τὴν μονάδα, καὶ τὴν τῶν τόπων τὴν περιτὸν. διὰ μὲν τῆς ἑνάδος, καὶ τῆς δυάδος, νοητῶς, καὶ κρυφίως, καὶ ἀγνώστως πάντα καὶ συνάγει, καὶ συνδεῖ πρὸς τὸ νοητὸν, καὶ αὐτὴν τὴν ἐσχάτην ὕλλν, καὶ τὰ ἴχνη τὰ ἐν αὐτῇ τῶν εἰδῶν. διὰ δὲ τοῦ ἀρτίου, καὶ περιττοῦ, τὰς δύο συστοιχίας ὑφίστησι, τάς τε ζωογονικὰς, κ) τὰς ἀτρέπτους, τὰς γονίμους, καὶ τὰς ποιητικὰς, καὶ τὰ ἀμέθεκτα πάντα τῶν δημιουργῶν, ἢ ζωογόνων γένη, καὶ τὰ μεθεκτὰ περιτὰ εἴδωλα ζωῆς, ἢ ποιήσεως, καὶ τῶν ἐγκοσμίων τά τε νοερώτερα, καὶ τὰ ἐμψυχώτερα, καὶ τῆς κρείττονος ὄντα συστοιχίας, καὶ τὰ οἷον ἀλογώτερα, καὶ πληθυντικὰ, καὶ τὴν καταδεεστέραν συμπλήρουσι σπορὰν. καὶ αὖ πάλιν διὰ τῆς διηρημένης διακρίσεως ταύτης, ἕκαστον ἰδιαίτερον τῶν προϊόντων, ἐνιζόμενον ἅμα κ) πληθυντικὸν, ἀδιαίρετόν τε, καὶ διαιρούμενον ἐν ταῖς αἰτίαις, καὶ δι' ὑφέσεως αὐτῶν χωριζόμενον. καὶ τὰ μὲν κρείττονα, καὶ ἁπλούστερα, τῇ δ' περιττοῦ φύσει. τὰ δὲ καταδεέστερα, καὶ ποικιλώτερα, τῇ δ' ἀρτίου προσήκοντα. πάντα γὰρ τὰ μὲν περιττὸν, τῶν ἀμεθέκτων, κ) ἀπλῶν, κ) ἐνιαίων ἀγαθῶν προηγεῖται τὸ δ' ἄρτιον, τῶν διηρημένων, κ) ποικίλων, καὶ γονικῶν προόδων αἴτιόν ἐστι. καὶ οὕτω δὴ πάντας ὀφείλομεν σὺν τῶν ὅλων διακόσμους κατὰ τὸν θεῖον ἀριθμὸν ὑφεστῶτας ὄντας, καὶ νοερὸν, καὶ πάντων ἐξηρημένον τῶν διηλθημένων γενῶν.

CAPUT XXIX.

PRodiit igitur ex his, & propter hæc, ille mentalis intellectualium generum numerus. Et proprietates quidem habet vel humanis cogitationibus, atq; ratiocinationibus incomprehensas. Divisas verò in duas primarias facultates, scilicet & illam, quæ est procreatrix rerum universarum, & illam, quæ omnia progressa cogit in unionem, ac in unum contrahit. Nam per Unitatem quidem, intellectualem multitudinem cogit, & in unum contrahit, & conjungit cum mentalibus. Per dualitatem verò, producit multitudinem, & discernit per diversitatem. Et per ipsum quidem impar, multos ordines cogit in individuam Unitatem.

Per ipsum verò par, omnia Deorum genera fœcundè producit-in-lucem. Medius enim situs mentalium & intellectualium Deorum, & unum ipsorum vinculum, unamq; conjunctionem cõplens, summè quidem, i. e. in summitate quidem, invectus intellectualibus, unitus verò, conjunctiuq; cũ mentalibus, explicat quidem mentalẽ multitudinem, & provocat, evocat, & elicit ipsius occultam, & singularem vim in discretionem, ac fœcundam procreationem. Cogit verò ipsum intellectuale in unionem, & individuam communionem. Neque verò hoc solùm: sed etiam omnia usque ad extrema procreans, per Dualitatis, & ipsius paris naturæ causam comprehensam, progressa rursus unit & convolvit per Unitatem & Identitatem imparem. Per Unitatem quidem, & Dualitatẽ, mentaliter & occultè, & ignotè, ignoto modo, omnia & in unum cogit, & conjungit cum ipso mentali, & cum ipsa extrema materia, & ipsa formarum vestigia, quæ sunt in ipsa materia, conjungit cum ea. Per ipsum verò par, & impar, duas conjugationes constituit, cum illas animalium-procreatrices, tum illas immutabiles, illas fœcundas, & illas rerum effectrices, & omnia individua illorum, rerum opificum, aut animalia-procreantium genera, & illa, quæ partitæ, dividuæq; vitæ, vel effectioni, fabricationiq; rerum præsunt, & ea, quæ in mundo sunt magis-intellectualia, & magis singularia, & quæ præstantiorem conjugationem sunt sortita, & illa, quæ sunt quasi magis-bruta, & quæ multiplicantur, & quæ deteriorem rerum seriem complent. Et rursus per istam divisam procreationem, videamus unumquodq; eorum, quæ progrediuntur, quod unitur, & in unum contrahitur, & simul multiplicatur, & quod est individuum, & quod dividitur in ipsis causis, & quod per summissionem ab ipsis separatur. Et præstantiora quidem & simpliciora tribuimus ipsi ipsius imparis naturæ, quæ verò sunt deteriora, & magis varia, ipsi ipsius paris naturæ attribuimus. Ubiq; enim ipsum quidẽ impar, individua & simplicia, & singularia bona antecedit. Ipsum verò par, divisorum, & variorum & generandi-facultate-præditorum progressuum est causa. Sic autem omnes Entium ordines videbimus textos per ipsum divinũ numerum, qui antiquissimus est, & intellectualis, & ex omnibus enumeratis generibus exemptus. Oportebat enim ipsum numerum esse ante ea, quæ numerata-sunt, & ante ea, quæ discreta sunt, ipsam totius discretionis causam, per quam ipsa Deorum genera divisa, & distincta sunt suis numeris.

Si igitur in intellectualibus sunt ipsæ divisiones & conjunctiones, & discretiones ipsorum progredientium, & communiones conjugatorum, oportet ipsum numerum esse ante intellectualia, qui etiam suis facultatibus omnia dividit, & in unum cogit mentaliter. Et si omnia sunt occultè, & mentaliter, & ignotè, & eximiè, pro, si omnia sunt occulta, & sola mente-percipiuntur, & ignoto modo sunt, & eximia sunt, ergo numerus est ipsorum unica, & indiscreta proprietas, In media igitur mentalium & intellectualium conjunctione versatur ipse numerus, explicatus quidem super intellectualia, mentalibus bonis, id est, per bona, quæ mente-percipiuntur. Subjectus verò mentalibus, intellectualibus discretionibus, i. e. per intellectuales discretiones. Et ipsis quidem mentalibus assimilatus, propter illam facultatem, quæ multa contrahit in unitatem, & in unum multa cogit. Ipsis verò intellectualibus assimilatus, propter illam vim generatricem multorum ab Uno manantem. Ab hac autem summa Deorum intellectualium specula, vel, circumspectione, constituens, primos quidem ipsos intellectuales numeros, speciales existentes, & universales, & universæ generationis & effectionis, procreationis atq; fabricationis præsides. Secundos verò, illos, qui sunt supra mundum, qui animalium procreandorum vim habent, & qui facultatem habent metiendorum in hoc mundo versantium Deorum.

Tertios verò, hos cœlestes æternarum circumferentiarum autores, & principes, & qui omnes cœlestes orbes convolvunt per intellectuales ipsorum causas. Postremos verò, qui sub Luna ipsam infinitatem & inconstantiam materiæ, numeris, & formis, & rationibus continent & terminant, per quos & ipsa tota, & ipsæ partes omnium mortalium numeris propriis variantur, & exornantur. Ubique verò antecedentia, & perfectiora Deorum genera ipso impari, ipsa verò subjecta, & secundaria Deorum genera, ipso pari continens, ut in ipsis quidẽ intellectualibus ipsam fœminam, & ipsam fœcunditatem, per ipsum par, producens. Ipsum verò mas, & ipsum paternum, procreans, per ipsum impar. In illis verò quæ sunt supra mundum, ipsã similitudinem, & immutabilitatem, per ipsum impar figurans. Ipsam verò dissimilitudinem, & ipsũ in secunda progressum demonstrans per ipsum par. Sic enim & ille Atheniensis hospes, cœlestibus quidem, imparia, terrestribus verò, paria tribui in sacrò cultu, sacriq; ceremoniis jussit. Et in altero, in utroq; horum generum, illud quidem, quod est principalius, & quod majorem obtinet principatum, ad impar est referendum.

Illud verò, quod est summissum, & quod est inferius altero, ad ipsum par refertur. A-summis igitur usque ad extrema, ipsa numerorum natura pervadit, omnia digerens-in-ordinem, & continens

ἔδει γὰρ πρὸ τῶν ἠριθμημένων, εἶναι τὸν ἀριθμὸν, καὶ πρὸ τῶν διακεκριμένων, τὴν αἰτίαν τῆς ὅλης διακρίσεως, καθ' ἣν τὰ τῶν θεῶν γένη διήρηται, καὶ διακεκόσμηται τοῖς οἰκείοις ἀριθμοῖς.

Εἰ τοίνυν ἐν τοῖς νοεροῖς εἰσὶν αἱ διαιρέσεις καὶ αἱ συναφαὶ, καὶ αἱ διακρίσεις τῶν προϊόντων, καὶ αἱ κοινωνίαι τῶν συζύγων, δεῖ πρὸ τῶν νοερῶν εἶναι τὸν ἀριθμὸν, ὃς καὶ διαιρεῖ, κ) συνάγει πάντα ταῖς ἑαυτοῦ δυνάμεσι νοητῶς. καὶ ἐπάντα κρυφίως ἐστὶ, καὶ νοητῶς, καὶ ἀγνώστως, καὶ ἐξηρημένως, ἀριθμός ἐστιν αὐτῶν καὶ ἰδιότης ἑνιαία, καὶ ἀδιακρίτως. κατὰ τὸ μέσον ἄρα τῶν νοητῶν, καὶ νοερῶν συνδέσμων ὁ ἀριθμὸς, ὑπερπληρωμένως μὲν τῶν νοερῶν, τοῖς νοητοῖς ἀγαθοῖς. ὑφειμένως δὲ τῶν νοητῶν, ταῖς νοεραῖς διακρίσεσι. καὶ τοῖς μὲν νοητοῖς, κατὰ τὸ συναγωγὸν τῶν πολλῶν εἰς ἕνωσιν. τοῖς δὲ νοεροῖς, κατὰ τὸ γονικὸν τῶν πολλῶν ἀπὸ τοῦ ἑνὸς ὁμοιούμενον. ἀπὸ δὲ τούτης τῆς ἄκρας τῶν νοερῶν θεῶν θεωρητῆς ὑφιστὰς, πρωτίστους μὲν σὺν νοεροὺς αὐτοὺς ἀριθμοὺς, εἰδηλικοὺς ὄντας, καὶ καθολικοὺς, καὶ τῆς ὅλης γονήσεως, καὶ ποιήσεως προϊσταμένους. δευτέρους δὲ σὺν ὑπερκοσμίους, ζωογονικοὺς ὄντας, καὶ μεθηλικοὺς τῶν ἐν τῷ κοσμῷ θεῶν.

Τρίτους δὲ τούσδε σὺν οὐρανίους τῶν ἀϊδίων περιφορῶν ἐξάρχοντας, καὶ συνελίσσοντας σὺν κύκλους πάσας, κατὰ τὰς νοερὰς αὐτῶν αἰτίας. ἐσχάτους δὲ σὺν ὑπὸ σελήνην τὸ ἄπειρον τῆς ὕλης, καὶ ἄστατον, ἀριθμοῖς, καὶ εἴδεσι, καὶ λόγοις συνέχοντας, καὶ περατοῦντας, δι' οὓς τὰ ὅλα, καὶ τὰ μέρη τῶν θνητῶν πάντων, ἀριθμοῖς ἰδίοις διαπεπλεγμένα. παντελεχοῦς δὲ τοῦ προηγούμενα, καὶ τελειότερα, τοῦ περιττοῦ, τὰ δὲ ὑφειμένα, καὶ δευτερουργὰ τῆς τῶν θεῶν, τοῦ ἀρτίου συνέχων, οἷον ἐν μὲν τοῖς νοεροῖς, τὸ θῆλυ, καὶ τὸ γόνιμον, κατὰ τὸ ἄρρεν προάγων. τὸ δὲ ἄρρεν, καὶ τὸ πατρικὸν, καὶ τὸ περιττόν. ἐν δὲ τοῖς ὑπερκοσμίοις, τὴν ὁμοιότητα, καὶ τὸ ἄτρεπτον, κατὰ τὸ περιττὸν χαρακτηρίζων. τὴν δὲ ἀνομοιότητα, καὶ τὴν εἰς τὰ δεύτερα πρόοδον, κατὰ τὸ ἄρτιον. οὕτω δὲ κ) ὁ Ἀθηναῖος ξένος, τοῖς μὲν οὐρανίοις, περιττὰ, τοῖς δὲ χθονίοις, ἄρτια νέμειν ἐν τῇ ἱερᾷ θρησκείᾳ παρεκελεύσατο. καὶ καθ' ἕτερον τῶν γενῶν τούτων, τὸ μὲν ἡγεμονικώτερον, δεῖ τὸ περιττὸν ἀνενεκτέον.

Τὸ δὲ ὑφειμένον, δεῖ τὸ ἄρτιον. ἄνωθεν τοίνυν ἄχρι τῶν ἐσχάτων ἡ τῶν ἀριθμῶν φύσις διήκει, πάντα διακοσμοῦσα, καὶ συνέχουσα

Universidad de Deusto
Biblioteca

πᾶς οἰκείοις εἴδεσι. ὡς γὰρ ἡ τὴν περίοδον ἐκ κόσμου πάντος ἀριθμὸς περιλαμβάνει τέλειος, ὡς οἱ περὶ τὸν Πλάτωνα Μοῦσαι λέγουσιν; ἢ τὰς καθόδους τῶν ψυχῶν ἀριθμοὶ περιλαμβάνουσιν, οἱ μὲν, γενέσεως, οἱ δὲ, ἀφορίας ποιητικοί; ἢ τὰς ἀνόδους ἀφορίζουσιν, οἱ μὲν, ἐλαττόνων, οἱ δὲ μειζόνων ἀποκαταστατικοὶ περιόδων, ὡς ὁ ἐν τῷ Φαίδρῳ λέγει Σωκράτης, τρισχιλιέτης, καὶ μυριέτης ἀποκατάστασις ἡμῖν παραδιδούς; πῶς δὲ αὖτος ὁ χρόνος ὁ τῶν ψυχικῶν μέτρων ἐνιαίως περιληπτικὸς, καὶ ἀριθμὸν περιέχει, ὡς φησιν ὁ Τίμαιος, εἰ μὴ περὶ ὑπάρχῃ τούτων ἀπάντων, ὁ θεῖος ἀριθμὸς, ὁ τοῖς πᾶσιν ἐνδιδοὺς τὴν τῆς καθ' ἀριθμοὺς διακοσμήσεως ἀρχηγικὴν αἰτίαν; πάντων οὖν ἀριθμοῖς, καὶ εἴδεσιν ὡρισμένων, οἱ μὲν ἀριθμοὶ τὴν περίοδον ἔλαχον, ἀπὸ τῆς ἀκρότητος τῆς νοερᾶς. τὰ δὲ εἴδη τὴν ἀπογέννησιν, ἐκ τῶν νοερῶν ἔχουν εἰδῶν. ἐν μὲν γὰρ τῇ τελίᾳ τελειότητι τῶν νοητῶν, τὰ εἴδη πρῶτος.

Ἐν δὲ τῇ πρωτίστῃ τῶν νοερῶν, οἱ ἀριθμοὶ πρώτως. ἐπεὶ καὶ ἐν τοῖς ἀποτελέσμασιν αὐτῶν, πῶς μὲν ἀριθμὸς; εἶδός ἐστιν, οὐ πᾶν δὲ εἶδος, ἀριθμός. εἰ δὲ δεῖ πάλιν ἀκριβῶς διορίσασθαι, καὶ περὶ τῶν εἰδῶν οἱ ἀριθμοί. καὶ γὰρ ἀριθμοὶ μέν εἰσιν ὑπερούσιοι. εἶδη δὲ ὑπερουσία οὐκ ἔστι. καὶ κατὰ τοῦτον δὴ τὸν λόγον ἔκαστον τῶν εἰδῶν, ἀριθμός ἐστιν, ὡς καὶ οἱ Πυθαγόρειοι ἔλεγον. ἐπεὶ καὶ ὁ Τίμαιος Πυθαγόρειος ὤν, οὐ μόνον εἴδη νοητὰ τίθεται, ἀλλὰ καὶ ἀριθμούς. εἰσὶ δὲ τέτταρες λέγων. ἀλλ' ἐκεῖ μὲν ὁ ἀριθμὸς, νοητῶς ἐστι, καὶ καθ' αὑτὸν μοναδικῶς. μονὰς γάρ ἐστι τὸ αὐτοζῶον νοητὸν, κρυφίως ἔχουσα τὸν ὅλον ἀριθμόν. ἐν δὲ τῇ ἀκρότητι τῶν νοερῶν, διακεκριμένως ὁ ἀριθμὸς, ἀνελίττων τὸν ἐν τῇ μονάδι καθ' αὑτὸν, καὶ ἑνοειδῶς περιέχοντα. διαφέρει γὰρ (οἶμαι) τὸ ἐν τῇ οὐσίᾳ λέγειν πλῆθος, καὶ τὸ ἀπ' οὐσίας, καὶ τὸ ἰδιωτικὸν λέγειν; ἢ διακεκριμένον. καὶ τὸ μὲν ἐστι περὶ ἀριθμοῦ. τὸ δὲ, ἀριθμός. ὅτε καὶ καθ' αὑτὸν εἶναι οἱ ἀριθμοὶ νοητοὶ μὴ τῶν εἰδῶν, καὶ περὶ τῶν εἰδῶν.

Καὶ κατὰ τὸν Παρμενίδειον μετὰ τὸ πλῆθος ὁ ἀριθμός. Τὸ γὰρ ἑνοειδὲς, καὶ κρυφίον πλῆθος ὁ Τίμαιος ἀριθμὸν καλεῖ τῶν εἰδῶν. ἀλλ' ἐκεῖ πρώτως ὁ ἀριθμὸς ἐν τοῖς θεοῖς. τὰ δὲ εἴδη τῶν ἑνάδων μετέχῃ τῶν θείων, τέτταρας τὰς ἰδέας τὰς πρώτας ἐπωνόμαζε. μονὰς γὰρ ἔλεγε, καὶ τελὰς, πρώτως μὲν ἐν αὐτοῖς τοῖς θεοῖς. δεύτερως δὲ, ἐν τοῖς νοεροῖς, καὶ ὑπερουσίως μὲν ἐν ἐκείνοις, εἰδητικῶς δὲ, ἐν τούτοις. ἐν μὲν οὖν τοῖς νοητοῖς, ἑνιαίως ἓν τὸ πλῆθος. ἐν δὲ τοῖς νοεροῖς, διακεκριμένως. ὅπου καὶ ἡ διάκρισις, ἐκεῖ καὶ ὁ ἀριθμὸς, ὡς εἴρηται πολλάκις.

per suas formas. Quomodo enim vel ipsam periodum, & *ambitum* totius mundi numerus perfectus comprehendit, ut apud Platonem Musæ dicunt? Aut *quomodo* ipsos descensus animarum numeri complectuntur, alii quidem, fœcunditatis, alii verò sterilitatis effectores? Aut ipsos ascensus definiunt, alii quidem minorum, alii verò, majorum periodorum in pristinum locum restituendarum vim habentes, *ita ut alij quidem numeri, minores ambitus, & circuitus, alij verò, majores, ad primum punctum reducant, unde motus initium est factum*, ut in Phædro dicit Socrates, nobis tradens in pristinum statum restitutiones, quæ tria millia, & decem millia annorum continent? Quomodo verò ipsum tempus quod animarum mensuras singulariter complectitur, secundum numerum progreditur, ut ait Timæus, nisi existat ante hæc omnia divinus numerus, qui *rebus* omnibus suppeditat principem causam ordinis per numeros *constituti*? Cùm igitur omnia per numeros, & formas subsistant, ipsi quidem numeri progressum sunt sortiti *manantem* ab intellectuali summitate. Ipsæ verò formæ procreationem ab intellectualibus formis *acceptam* habent. Nam in tertia quidem Trinitate mentalium, formæ *sunt* primò.

In prima verò *Trinitate* intellectualium ipsi numeri *sunt* primò. Quoniam & in ipsis ipsorum effectis, omnis quidem numerus, est forma, non omnis verò forma, numerus est. Si verò verum dissertissimis-verbis proferre oportet, vel ante ipsas formas *sunt* numeri. Etenim ipsi quidem numeri sunt supereſſentiales, formæ verò non sunt supereſſentiales. Et secundum istam rationem, unaquæque forma, numerus est, ut & ipsi Pythagorei dicebant. Quoniam & ipse Timæus, qui Pythagoreus est, non solum formas mentales facit sed & ipsos numeros. Sunt autem quatuor, ut ille dicit. Sed illic quidem numerus mentaliter est, & per causam singulariter. Nam id, quod est Per-se-animal mentale, est Unitas, occultè continens totum numerum. In ipsa verò summitate intellectualium, discretè numerus est, explicans illum *numerum*, qui in Unitate per causam, & uniformiter præexistit. Differunt enim (ut opinor) dicere, in causa est multitudo, & dicere, a causa *manans multitudo*, & unita, *sive concreta*, & discreta, *sive disjuncta*. Et alterum quidem, est ante numerum. Alterum verò est numerus. Quamobrem etiam secundùm ipsum *Timæum* numeri mentales sunt cùm ipsis formis, & ante formas.

Et secundum Parmenidem ipse numerus *est* post multitudinem. Uniformem enim, & occultà multitudinem Timæus formarum numerum vocat. Sed quia numerus in ipsis Diis est primò, formæ verò participes sunt divinarum Unitatum, quatuor primas Ideas appellavit. Unitas enim, & *Trinitas sive* Trinitas, erat primò quidè in ipsis Diis, deinde verò in ipsis intellectualibus, & supereſſentialiter quidem in illis, formaliter verò, in istis. In mentalibus igitur singulariter est multitudo. In intellectualibus verò, discretè. Vbi verò *est* discretio, illic etiam est numerus, ut sæpe dictum est.

Quam-

Quamobrem etiam omnia Deorum genera hinc procreantur. Et dividuntur, paterna quidem & generandi-vim-habentia, & apud mentalia & & intellectualia. Illa verò, quæ rerum efficiendarum, & animalium procreandorum facultatem habent, apud intellectualia. Et illa quidem quæ res conjungunt per similitudinem, *sunt* apud supermundanos *Deos*. Exempta verò, & divisa sunt apud absolutos, *liberosq; Deos*. Subcœlestia verò, & sublunaria *sunt* apud mundanos, *id est, apud in mundo versantes, Deos*. Ut autem summatim dicamus, omnes conjugationes Entium ab hoc ordine discernuntur.

Quásnam igitur proprietates habeat, & quorum autor sit ipsis Diis mentalis & intellectualis numerus, ex his, *quæ ante-dicta sunt*, est perspicuum.

CAPUT XXX.

QVòd autem *numerus* primus sit etiam fœminæ-conveniens, deinceps dicamus. In hoc enim primò diversitas eluxit, discernens ipsum Unum ab ipso Ente, & ipsum Unum in multas Unitates, & ipsum Ens in Entia multa mutatione-factà-dividens, *& in minutas partes quodammodo dissecans*. Quænam igitur est horum causa Diis, ipsa diversitas? Si enim ipsam ipsius Entis genus appellemus, primùm quidem, quomodo est ante ipsum Ens? Discernens enim, *& distinguens* ipsum Ens, & ipsum Unum, in utriusque medio est-sita. Cum autem media sit *inter utrumq;*, ipsum quidem Unum ad procreationes provocat, ipsum verò Ens replet generatrice causa. Si igitur ante ipsum Ens est, quomodo erit ipsius Entis unum aliquod genus? Deindè verò, post hoc, ipsum quidem Diversum quod est genus ipsius Entis, est ubiq; essentiale, & supereſſentialibus nullo-modo ineſt. Hæc verò diversitas ipsis Unitatibus ineſt primò, quod etiam discernit & efficit multas Unitates, ab una *prima manantes*.

Quomodo igitur illa supereſſentialis diversitas in idem unquam veniet cum illa, quæ essentiarum complendarum vim habet? Tertio verò loco, illa quidem diversitas in intellectualibus apparet, propter illum rerum-opificem ordinem. Hæc verò diversitas, est summitas mentalis intellectualium. Et illa quidem, unà cum identitate simul-subsistit. Hæc verò, per se, in mentalibus intellectualium habet *suam* hypostasin. Præterea verò, & in sequentibus Plato, diversitatis mentionem-faciet, progressus, & cum Identitate ipsam procreabit. Quomodo igitur eandem conclusionem bis facit? Et tamen nullis aliis rebus talem verborum-repetitionem attribuit. Neque enim ipsum Totum intellectuale (quod bis assumere videtur) idem est cum ipso mentali: sed & hæc inter se, alia ab aliis distant, ut *antè* dictum est. Quomodo enim *Plato* diversos rerum divinarum progressus nobis demonstrat, si conclusiones easdem cogit, *& repetitas in unum contrahit?* Propter

διὸ καὶ τὰ γένη πάντα τῶν θεῶν, ἐντεῦθεν ἀποφύονται. διαιρετικὰ μὲν πατρικὰ, καὶ γονιμικὰ, καὶ περὶ τοῖς νοητοῖς, καὶ νοεροῖς. τὰ δὲ δημιουργικὰ, καὶ ζωογόνα, περὶ τοῖς νοεροῖς. καὶ τὰ μὲν συνδετικὰ διὰ ὁμοιότητος, παρὰ τοῖς ὑπερκοσμίοις. τὰ δὲ ἐξῃρημένα, καὶ τὰ διῃρημένα παρὰ τοῖς ἀπολύτοις. τὰ δὲ ὑπουράνια, καὶ τὰ ὑποσέληνα, περὶ τοῖς ἐγκοσμίοις. ὡς δὲ συλλήβδην εἰπεῖν, αἱ συζυγίαι πᾶσαι τῶν ὄντων, ἀπὸ ταύτης διακεκρίνονται τῆς τάξεως.

Τίνας μὲν οὖν ἰδιότητας ἔχει, καὶ τίνων αὐτὸς ἐστι τοῖς θεοῖς, ὁ νοητὸς, καὶ νοερὸς ἀριθμὸς, φανερὸν ἐκ τούτων.

κεφάλαιον λ'.

ΟΤΙ δὲ καὶ θηλυπρεπής ἐστι πρῶτος, μεταπῶμεν λέγωμεν. [l. λέγωμεν.] ἐν γὰρ τούτῳ πρώτως ἡ ἑτερότης ἀνέλαμψε, διακρίνουσα τὸ ἓν ἀπὸ τοῦ ὄντος, καὶ τὸ ἓν εἰς πολλὰς ἑνάδας, καὶ τὸ ὂν εἰς ὄντα πολλὰ μεταμερματίζουσα. τίς οὖν ταύτων ἐστὶν αἰτία τοῖς θεοῖς, ἡ ἑτερότης; εἰ μὲν δὴ θηλυ αὐτῷ τοῦ ὄντος καλοίμεν, πρῶτον μὲν, πῶς τοῦ ὄντος ἐστί; διακρίνουσα γὰρ τὸ ὂν, καὶ τὸ ἓν, μεταξὺ τέτακται ἀμφοῖν. μέση δὲ ὑπάρχουσα, τὸ μὲν ἓν, εἰς ἀπογεννήσεις προκαλεῖται, τὸ δὲ ὂν πληροῖ γονιμικῆς αἰτίας. εἰ πῶς πρὸ τοῦ ὄντος ἐστὶ, πῶς ἂν ἓν τὸ ὄντος ἔν τι θήλυ; δεύτερον δὲ, ὅτι τούτῳ, τὸ μὲν ἕτερον τὸ θῆλυ τοῦ ὄντος, οὐσιῶδές ἐστι παντάχῃ, καὶ τοῖς ὑπερουσίοις οὐδαμῶς ἐνυπάρχῃ. ἡ δὲ ἑτερότης αὕτη ἐνάσιν αὐτοῖς ὑπάρχῃ πρώτως, ὃ καὶ διακρίνῃ, καὶ ἀπεργάζεται πολλὰς ἑνάδας ἀπὸ τῆς μιᾶς.

Πῶς οὖν ἡ ὑπερούσιος ἑτερότης εἰς ταὐτὸν ἥξῃ ποτὲ τῇ τῶν οὐσιῶν συμπληρωτικῇ; τὸ τρίτον τοίνυν ἐκεῖνο μὲν τὸ ἕτερον ἐν τοῖς νοεροῖς ἀναφάνεται, κατὰ τὴν δημιουργικὴν τάξιν. αὕτη δὲ ἡ ἑτερότης, ἀκρότης ἐστὶ νοητὴ τῶν νοερῶν. καὶ ἐκείνη μὲν ὁμοῦ τῇ πανταχοῦ συνυφέστηκεν. αὕτη δὲ καθ' ἑαυτὴν ἐν τοῖς νοητοῖς τῶν νοερῶν ἔχῃ τὴν ὑπόστασιν. πρὸς τούτοις δὴ καὶ ἐν τοῖς ἑξῆς ὁ Πλάτων ἑτερότητος μνησθήσεται πρὸς ἑλθών, καὶ μὴ τῆς ταυτότητος αὐτὴν ἀπογεννήσῃ. πῶς οὖν τὸ αὐτὸ συμπέρασμα δὶς ἀποδείκνυται; καὶ τί μηδενὶ τῶν ἄλλων τὴν τοιαύτην παλιλλογίαν ἀποδίδους. οὐ γὰρ τὸ ὅλον (ὃ δὴ δοκεῖ δὶς παραλαμβάνειν) πάντων ἐστὶ τοῦ νοητοῦ τὸ νοερὸν, ἀλλὰ διέσηκε καὶ ταῦτα ἀπ' ἀλλήλων, ὡς εἴρηται. καὶ πῶς γὰρ ἂν τὰς διαφόρους τῶν θείων ἡμῖν ἐκφάνῃ πρόοδους, εἰ τὰ αὐτὰ συνάγῃ συμπεράσματα; καπὶ δὴ τούτοις ἀπίσους τὰς

Universidad de Deusto
Biblioteca

ἑπόλας, τῷ ἑτερότητι τῷ τῶν ἀριθμῶν γεννητικῷ, Διὸ τὸν μόνον τῶν ὄντων. εἰ δὲ μή ἐστιν ἡ θατέρου φύσις ἡ ἑτερότης αὕτη, δύναμις δὲ γεννητικὴ τῶν ὄντων, συναγωγὸς ἑξαὶ τε ὄντος, καὶ ἑνός.

Παντελῶς γὰρ ἡ δύναμις τοιαύτῃ ἔλαχεν ὑπερβολῇ. Διὰ γὰρ τὸ δύναμιν, καὶ τὸ ἓν ἕως ὄντος μετέχει, καὶ τὸ ὂν ἑνός. οὐ διαιρέσεως οὖν, ἀλλὰ κοινωνίας, καὶ ἀδιακρίτου συναφῆς, ἡ δύναμις ἐστὶν αἰτία, καὶ σχέσις τοῦ τε ἑνὸς πρὸς τὸ ὄν, καὶ τοῦ ὄντος πρὸς τὸ ἕν. ἀνάγκη τοίνυν μήτε κατὰ τὸν δύναμιν αὐτὸν ταπεῖχθαι τῷ νοητῷ, μήτε κατὰ τὸν ἑτερότητα τῶν ὄντων τῷ νοερῷ. μέσον δὲ οὖσαν ἀμφοῖν, ἀνάλογον μὲν ὑφεστάναι τῇ νοητῇ δυνάμει, χώραν δὲ ἐν ἐχάτοις τῶν νοερῶν, καὶ τῷ θατέρου μοῖραν. Ἵνα δὴ οὖν οὕτως αὐτὸν ἄλλως, ἡ τὸ θῆλυ τὸ τῶν θεῶν; διὸ καὶ μιμεῖται τὸν νοητὸν δύναμιν, καὶ γόνιμός ἐστι τῶν πολλῶν ἑνάδων, καὶ τῶν πολλῶν ὄντων. καὶ πῶς γὰρ ἂν ἄλλως διέκρινε τὸν ἀριθμὸν ἀφ' ἑαυτῆς, καὶ τὰ εἴδη ἑ ἀριθμοῦ, καὶ τὰς δυνάμεις, εἰ μὴ θηλυπρεπὴς ἦν αἰτία τῶν θείων προόδων; πατρικῶς μὲν οὖν ἐστι τὸ πληθος ἐν τοῖς νοητοῖς. μητρικῶς δ', ἐν τοῖς νοεροῖς.

Διόπερ ἐκεῖ μὲν, μοναδικῶς. ἐνταῦθα δὲ, καὶ ἀριθμόν. οὕτω γὰρ καὶ τοῖς δευτέραις γένεσι τῶν θεῶν, ἡ μὲν ἕνωσις ἀπὸ τῶν ἀρρένων ἐφήκε θεῶν, ἡ δὲ διάκρισις ἀπὸ τῶν θηλέων. καὶ τὸ μὲν πέρας, ἀπὸ τῶν ἀρρένων, ἡ δὲ ἀπειρία, παρὰ τῶν θηλέων ἦλθεν. ἀνάλογον γὰρ τῷ μὲν πέρατι, τὸ ἄρρεν. τῷ δὲ ἀπείρῳ, τὸ θῆλυ. Διαφέρει δὲ τὸ θῆλυ τῆς ἀπείρου δυνάμεως, καθόσον ἡ μὲν δύναμις ἕως τοῦ πατρὸς, καὶ ἐν αὐτῷ ἐστί. τὸ δὲ θῆλυ, διῃρημένη τῆς πατρικῆς αἰτίας. ἐπεὶ καὶ δυνάμεις οὐ μόνον ἐν τοῖς θηλέσίν ἐστιν, [l. εἰσὶν,] ἀλλὰ καὶ πρὸ αὐτῶν, ὥσπερ αἱ νοητικαὶ δυνάμεις, καὶ ἐν τοῖς ἄρρεσιν, ὥσπερ ὁ Τίμαιος λέγει δημιουργεῖ τὴν δύναμιν, αἰτίαν εἶναι τῆς τῶν ἀϊδίων γενέσεως. μιμούμενοι γὰρ ὑμεῖς τὴν ἐμὴν δύναμιν, ζῷα ἀπεργάζεσθε, καὶ γόνιμοι. καὶ πρὸ ἄρρεν οὖν, καὶ θῆλυ, ἡ δύναμις, καὶ ἐν ἀμφοῖν, καὶ μᾶλλον ἀμφότερα. Διὰ πάντων γὰρ διήκει τῶν ὄντων, καὶ πᾶν τὸ ὂν, δυνάμεως μετέχει, καθάπερ φησὶν ὁ Ἐλεάτης ξένος.

Παντελῶς μὲν γὰρ ἡ δύναμις. ἀλλὰ μᾶλλον τὸ θῆλυ μετέχει τῆς καθ' αὐτὸν ἰδιότητος, καὶ τὸ ἄρρεν τῆς καθ' ἕνωσιν τὸ πέρας. οἷ μὲν οὖν ὁ πεφωτισμένος ἀριθμὸς, ἀπὸ τῶν νοητῶν ἐκφαίνεις, θηλυπρεπὴς ἐστι, Διὰ τούτων καταφανές.

igitur has omnes primas-animi-notiones diversitatem numerorum procreatricem distinguimus ab ipso Entium genere. Si verò diversitas ista non est ipsa alterius, *atq; diversi* natura: sed facultas generatrix ipsorum Entium, *ergo* erit ipsius Entis, & ipsius Vnius collectrix, *congregatrix, & conciliatrix, quæ utrunque in unum, & idem coget, atque contrahet.*

Vbique enim ipsa facultas talem essentiam, *naturam & vim* est-sortita. Nam propter ipsam facultatem, & ipsum Vnum particeps-est ipsius Entis, & ipsum Ens ipsius Vnius. Haud igitur divisionis: sed communionis, & indiscretæ conjunctionis ipsa facultas est causa, & affectio ipsius Vnius ad ipsum Ens, & ipsius Entis ad ipsum Unum. Necesse igitur est ipsam neq; secundùm facultatem mentalem, neque secundum intellectualem ipsorum Entium diversitatem, esse-collocatam. Sed cum inter utrunque media sit, subsistere quidem per-proportionem-respondentem ipsi mentali facultati, in intellectualium verò *partibus* extremis, alterius etiam partem generare. Hæc autem *pars* quænam alia est, quàm Deorum fœmina, *sexusq; fœmineus in Diis ita dictus?* Quamobrē etiam mentalem facultatem imitatur, & ferax est multarum Vnitatum, & multorum Entium. Etenim quomodo aliter *Plato* discrevisset, *atque distinxisset* ipsum numerum à se-ipso & formas ab ipso numero, & ipsas facultates, nisi fœminæ conveniens fuisset causa divinorum progressuum? Ergo paternè quidem, est multitudo in mentalibus. Maternè verò, in intellectualibus.

Quoniam illic quidem *est* singulariter. Hic verò, per numerum. Meritò igitur, & in secundis generibus Deorum, ipsa quidem Unitas à maribus Diis *ad ea* pervadit. Ipsa verò discretio *manat* à fœminis. Et ipse quidem finis à maribus, ipsa verò infinitas à fœminis manavit. Nam ipsi quidem fini, per proportionem-respondet ipsum mas. Ipsi verò infinito, ipsa fœmina. Differt autem fœmina ab infinita facultate, quatenus ipsa quidem facultas est-conjuncta cum Patre, & in eo est. Ipsa verò, fœmina, divisa *ac separata* est à paterna causa. Quia & facultates non solùm in fœminis sunt: sed etiā *sunt* ante ipsas, ut mentales facultates, *sunt* & in ipsis maribus, ut Timæus dicit, illius rerum-opificis facultatem, *& potentiam* esse causam ortus eorum, quæ sunt æterna. Vos enim imitantes meam facultatem, *& potentiam*, animalia facitis, & procreatis. *Sic enim Jupiter Deos alloquitur.* Ergo & ante marem, & fœminam est ipsa facultas, & in utroque, & post utrunque. Per omnia enim Entia pervadit, & omne Ens particeps est facultatis, ut ait ille Eleates hospes.

Nam ubique quidem *est* ipsa facultas: sed & ipsa fœmina magis particeps est proprietatis ipsa *sua*, & ipsum mas, *veh, & ipse mas magis est particeps* Unitatis in ipso fine *versantis*. Quòd igitur ille primus numerus ex mentalibus exortus, *& apparens*, fœminæ-conveniens sit, ex his est perspicuum.

CAP.

CAPUT XXXI.

Restat igitur, ut etiam de triplici ipsius divisione dicamus, Parmenidem sequentes. Hæc igitur tria nobis ab initio apparuerunt, per ipsam ipsius Unius discretionem, Ipsum Unum ab Ente *manans*, ipsa Diversitas, ipsum Ens. Et tres istæ Unitates *sunt* diversitatis, quæ neque cum ipso Uno, neque cum ipso Ente est eadem. Nam hæc quidem, & in ipsis mentalibus erant. Ipsa verò diversitas, hîc primùm *erat*. Sed quoniam supra quidem, ipsa facultas erat *rerum* collectrix, *quæ res in unum cogebat, & contrahebat*, hîc verò, ipsa extrema discernit, *ideò* non solùm tres sunt Unitates: sed etiam Dualitates tres, ipsum Unum cum ipsa diversitate, & ipsa diversitas cum ipso Ente, & ipsum Unum cum ipso Ente.

Nam ipsa diversitas *est* causa talis etiam discretionis, integram unius Entis Unitatem non servans. Unitates igitur *sunt* tres, & Dualitates tres. Quinetiam tres Trinitates, eædem esse possunt, modò verò, ab Ente, modò verò, à diversitate. Hæc igitur Trinitas singulariter, & dualiter, & tripliciter, *sive trifariam* subsistit. Hoc autem idem est, ac *si diceres* ipsam diversitatem, & primam fœminam generare Unitates in *se* ipsa, & Dualitates, & Trinitates. Nam divisa quidem sumptio, diversas nobis procreat Unitates. Conjuncta verò, Dualitates, & Trinitates, alias quidem, in Unius, alias verò, in Diversitatis, alias verò in ipsius Entis potestate positas. Et huc usque prima Deitas apparet, quæ primorum numerorum est ferax, per Unum quidem, ipsorum singularium, per diversitatem verò, eorum, quæ generandi vim habent, per ipsū verò Ens eorum, quæ sunt essentialia. Quoniam autem ab ista *facultate*, quæ mentalis est, *manat* illa quæ post ipsam est, necesse profecto est & ipsam Unitatem habere facultatem fœcundam, & Dualitatem, & Trinitatem. Has igitur facultates Parmenides appellat ipsum Semel, Bis, Ter.

Horum enim unumquodque est facultas *rerum* antè-dictarum, & causa eorum, quæ subsistunt, aut quæ discretè faciunt, aut per connexionem, *atque conjunctionem*. Illic enim, ipsarum *facultatum* aliæ quidem, *sunt* propriæ prorsus, alię verò, communes secundorum procreationes. Hæc igitur sunt, quæ ex his progrediuntur, ipsum impariter impar, & ipsum pariter par. Quorum illud quidem, quod est impariter impar (ut antè dicebamus) in unionem *ac unitatem* divinos progressus contrahit. Quod verò pariter par est, rerum universarum procreandarum vim habet, & usque ad extrema progreditur. Id verò, quod est par-impar, est mixtum, ex utroque *suam* hypostasin habens *constitutam*. Quamobrem etiam, unum quidem, fini, alterum verò, facultati, tertium vero, ipsi Enti faciemus, *atq; statuemus* proportione-respondens. Et vides quomodo in primo quidem ordine omnia principaliter, *atq; præcipuè* sint, Unitas, Dualitas, Trinitas? In hoc verò, omnia *sint* secundo-loco, & summisse.

Κεφάλαιον λά.

Λείπεται δὴ καὶ περὶ τῆς τριαδικῆς αὐτοῦ διαιρέσεως εἰπεῖν, ἑπόμενοι τῷ Παρμενίδῃ. τρία τοίνυν ἐξ ἀρχῆς ἡμῖν ταῦτα φανῆναι κατὰ τὴν τοῦ ἑνὸς διάκρισιν, ἀπὸ τοῦ ὄντος τὸ ἕν, ἡ ἑτερότης, τὸ ὄν. καὶ τρεῖς αὖται μονάδες τῆς ἑτερότητος, οὔτε τῷ ἑνὶ τῆς αὐτῆς οὔσης, οὔτε τῷ ὄντι. ταὐτὸν μὲν γὰρ καὶ τοῖς νοητοῖς ἦν. ἡ δὲ ἑτερότης, ἐνταῦθα πρῶτον. ἀλλ' ἐπειδὴ ἄνω μὲν ἡ δύναμις συναγωγὸς ἦν. ἐνταῦθα δὲ, διάκριτικὴ τῶν ἄκρων, οὐ μόνον μονάδες εἰσὶ τρεῖς, ἀλλὰ καὶ δυάδες τρεῖς, τὸ ἓν μετὰ τῆς ἑτερότητος, καὶ ἡ ἑτερότης μετὰ τοῦ ὄντος, καὶ τὸ ἓν μετὰ τοῦ ὄντος.

Αἰτία γὰρ καὶ τῆς τοιαύτης διακρίσεως, ἡ ἑτερότης, τὴν ἕνωσιν ἀκεραιοῦσα τοῦ ἑνὸς ὂν οὐ φυλάττουσα. μοναδες οὖν τρεῖς, καὶ δυάδες τρεῖς, ἀλλὰ καὶ τριάδες τρεῖς, αἱ αὐταὶ γίνοιντο ἄν, ὅτε μὲν, ἡμῖν ἀπὸ τοῦ ἑνὸς ἀρχομένων, ὅτε δὲ, ἀπὸ τοῦ ὄντος, ὅτε δὲ, ἀπὸ τῆς ἑτερότητος. μοναδικῶς ἄρα, καὶ τριαδικῶς ὑφέστηκεν ἡ τριάς αὕτη. ταὐτὸν δὲ αὐτὸ, τῷ τὴν ἑτερότητα, καὶ τὸ πεφώτισον θῆλυ γεννῆσαι, μοναδας ἐν αὐτῇ καὶ δυάδας, καὶ τριάδας. ἡ μὲν γὰρ διηρημένη λῆψις, διαφόρους ἡμῖν ἀποφαίνει μοναδας. ἡ δὲ συμπεπλεγμένη, δυάδας, καὶ τριάδας, πῆς μὲν τῷ ἑνὶ, πῆς δὲ, τῇ ἑτερότητι, πῆς δὲ, τῷ ὄντι κεκραμένας. καὶ μέχρι τούτων ἡ πεφωτισμένη ἀριθμῶν ἐκφαντική, γονιμός οὖσα τῶν πεφωτισμένων ἀριθμῶν κατὰ μὲν τὸ ἕν, τῶν ἐνιαίων, κατὰ δὲ τὴν ἑτερότητα, τῶν γεννητικῶν, καὶ δὲ τὸ ὄν, τῶν οὐσιωδῶν. ἐπειδὴ δὲ ἀπὸ τούτης τῆς νοητῆς οὔσης ἡ μὲν αὐτὴν ἀνάγκη δήπου καὶ τὴν μονάδα δύναμιν ἔχειν γόνιμον, καὶ τὴν δυάδα, καὶ τὴν τριάδα. ταύτας μὲν οὖν τὰς δυνάμεις ὁ Παρμενίδης ἀποκαλεῖ τὸ ἅπαξ, δίς, τὸ τρίς.

Ἕκαστον γὰρ τούτων, δύναμίς ἐστι τῶν προειρημένων αἰτία τῶν ὑφισταμένων, ἢ Διακεκριμένως ποιούντων, ἢ καὶ συμπλοκήν. ἐκεῖ γὰρ αὐτῶν, αἱ μὲν, ἰδιαζόντως, αἱ δὲ, κοιναὶ τῶν δευτέρων ἀποφάνεις. τὰ δ' οὖν ἐκ τούτων ἐστὶ προϊόντα. τὸ ἀρτιάκις ἄρτιον, τὸ ἀρτιάκις ἄρτιον. ὧν τὸ μὲν ἀρτιάκις ἄρτιον (ὡς καὶ πρότερον ἐλέγομεν) συναγωγόν ἐστιν εἰς ἕνωσιν τῶν θείων προόδων. τὸ δὲ ἀρτιάκις ἄρτιον γεννητικὸν τῶν ὅλων, καὶ μέχρι τῶν ἐχάτων προϊόν. τὸ δὲ ἀρτιοπέριττον, μικτὸν, ἀπὸ ἀμφοῖν ἔχον τὴν ὑπόστασιν. διὸ δὴ καὶ τὸ μὲν, πέρατι, τὸ δὲ, τῇ δυάδι, τὸ δὲ, ταῖς ὅλαις θηλυπρεπὲς ἀνάλογον. καὶ ὁρᾷς ὅπως, ἐν μὲν τῇ πεφωτισμένῃ πάντα ἀρχικῶς ἐστι, μοναὶς, δυάς, τριάς. ἐν δὲ τῇ δευτέρᾳ ταῦτα, καὶ ὑφειμένως.

Universidad de Deusto
Biblioteca

καὶ ἄλλως μὲν ἐκεῖ, τὸ μικτὸν, ἡ τριάς. ἄλλως δὲ ἐνταῦθα τὸ ἀρτιοπέριττον. ἐκεῖ μὲν γὰρ, τὰ ἄκρα, πέριττά, διότι νοητῶς ἐστιν· ἐνταῦθα δὲ, πλέον τὸ ἄρτιον, καὶ ἡ νοητὴ μόνον ἀκρότης περιττή.

Τῇ δὲ δυνάμει τὸ μέσον τῆς τελειότητος ἀνάλογον. καὶ ἐκεῖ μὲν ἡ μονὰς ἡ πάντα ἔχουσα τὰ εἴδη τῶν πέριττῶν, καὶ ὅλον· καὶ ἡ δυὰς ἡ πάντα οὖσα τὰ εἴδη τῶν ἀρτίων κρυφίως, καὶ ἡ τριὰς ἀριθμὸς οὖσα πρώτως. ἐνταῦθα δὲ, καὶ τὸ περιττὸν ἤδη, καὶ τὸ ἄρτιον λέγω, οὐ μὴν ἀμίκτως, οὐ δὲ, μεμιγμένως. πάντ' οὖν ἐνταῦθα γονίμως. ἐκεῖ δὲ παλαιῶς, καὶ νοητῶς. ἐκείνη δὲ ἡ μονὰς οὐδὲ πρόεισιν ἀπὸ τῶν νοητῶν. ἀλλ' ἐν αὐτοῖς ἀνεκφοίτητός ἐστι. μὴ ἐκβαίνουσα πάντως, καὶ ἀπὸ τούτων, καὶ τρίτῳ πρόοδον τὸν ὅλον θεωρήσωμεν ἀριθμὸν ὑφιστάμενον. τούτων γάρ (φησι) προϋπαρχόντων, οὐδεὶς ἂν ἀριθμὸς ἀπολείποιτο. πᾶς οὖν ἀπογεννᾶται ἐκ τούτων ἐν τῇ τρίτῃ μονάδι, καὶ τὸ ἓν πολλά, καὶ τὸ ὂν γίγνεται, τῆς ἑτερότητος διαμεριούσης ἕκαστον. καὶ πᾶν μὲν τοῦ ὄντος μόριον μετέχει τοῦ ἑνός. πᾶσα δὲ ἑνὰς ἐπέχειν μοίρας ἕνι τοῦ ὄντος. πληθύνεται ἓν ἑκάτερον, καὶ διακρίνεται νοερῶς, καὶ κατακερματίζεται, καὶ, ἐπ' ἄπειρον προέρχεται. ὥσπερ οὖν τῶν νοητῶν, τῇ τρίτῃ τριάδι τὸ ἄπειρον πληθος ἀπεδίδομεν, οὕτω καὶ ἐπὶ ταύτης τῆς τριάδος τὸν ἄπειρον ἀριθμὸν τῷ τρίτῳ τῆς τελειότητος ἀπονεμητέον.

Καὶ γὰρ ὅλως πανταχοῦ τὸ ἄπειρον, ἔσχατόν ἐστιν, ὡς παντελῶς προϊόν, καὶ πάντα μὲν τὰ δεύτερα περιλαμβάνον, αὐτὸ δὲ ὑπ' οὐδενὸς μετεχόμενον. ἦν μὲν οὖν καὶ ἐν τῇ πρώτῃ μονάδι δυνάμεις, ἀλλὰ νοητῶς. καὶ ἐν τῇ δευτέρᾳ προόδοι, καὶ ἀπογεννήσεις, ἀλλὰ νοητῶς, καὶ νοερῶς. ἐν δὲ τῇ τρίτῃ, παντελὴς ὁ ἀριθμὸς, ὅλον ἑαυτὸν σκιρτῶν. ὁ δὴ καὶ ὁ Παρμενίδης ἄπειρον προσεῖρηκε. καὶ μάλιστα δῆλον ὡς οὐ χρὴ τὸν ἄπειρον ταύτην ἴσχειν τὸ ποσὸν μεταφέρειν. πῶς γὰρ ἄπειρος ἀριθμὸς, αὐτῆς τῆς ἀπείρου πρὸς τὸν τοῦ ἀριθμοῦ φύσιν διαμαχομένης; πῶς δ' ἔστιν τοῖς ὑπ' ὄντος κέρμασιν αἱ μοῖραι τοῦ ἑνός; ἐν γὰρ τοῖς ἀπείροις τὸ ἴσον οὐκ ἔστιν. ἀλλὰ ταῦτα μὲν καὶ τοῖς περὶ ἡμῶν φρονίδος ἠξίωται.

Κεφάλαιον λβ'.

Δεδηγμένης δὲ ἡμῖν καὶ τῆς εἰς τρία διαιρέσεως, συνελόντες ἐπάνωθεν, ὅτι τὸ ἓν πολλὰ καὶ πρώτη ἀφορμὴ τοῦ πλήθους, καὶ αὐτὸ τοῦ ἑνὸς εἰς πλῆθος προϊὸν θεῶν ἑνάδων, καὶ τοῦ ὄντος ὁμοίως τῷ ἑνὶ συναπογεννωμένου. Νοητὴ γάρ ἐστι θεία καὶ τῶν διακόσμων πάντων, αἱ τρεῖς αὗται μονάδες, καὶ πᾶσις ταῖς

Et aliter quidem illic est ipsum mixtum, ipsa Trinitas. Aliter vero hìc ipsum par-impar. Nam illic quidem ipsa extrema *sunt* imparia, quia sunt mentaliter, *& in sola mentis-perceptione versantur*. Hìc verò, ipsum par est amplius, & ipsa mentalis summitas sola est impar.

Ipsum enim Trinitatis medium facultati proportione-respondet, *& ipsi simile est*. Et illic quidem ipsa Unitas, quæ omnes imparium formas continet, est propter causam. Et ipsa Dualitas, quæ occultè est omnes parium formæ, & ipsa Trinitas, quæ est numerus primò. Hìc vero & ipsum impar jam, & ipsum par, bifariam *consideratur*, modò quidem, non-mixtim, modò verò, mixtim. Omnia igitur hìc fœcunde *sunt*. Illic vero, paternè & mentaliter. Illa vero Unitas non progreditur ex mentalibus: sed in ipsis est non-egrediens *ex ipsis*. Post has igitur *Vnitates*, & ab his, in tertio progressu totum numerum subsistentem contemplemur. His enim (inquit) præexistentibus, nullus numerus aberit. Omnis igitur *numerus* in tertia Unitate per ista procreatur, & ipsum Unum, & ipsum Ens fit multa, diversitate utrunque discernente. Et omnis quidem Entis pars particeps-est Unius. Omnis verò Unitas vehitur aliqua Entis portione. Utrunque verò multiplicatur, & intellectualiter discernitur, & in-minutas-partes dividitur, & in infinitum progreditur. Quemadmodum *autem* in mentalibus, tertiæ Trinitati multitudinem infinitam tribuebamus, sic etiam in ista Trinitate numerum infinitum tertiæ Trinitatis *parti* tribuemus.

Etenim prorsus ubiq; ipsum infinitum, est extremum, ut omnino progrediens, & omnia quidem secunda comprehendens, ipsum verò à nullo participatum, *neque comprehensum*. Erant igitur & in prima Unitate facultates: sed mentaliter. Et in secunda, progressus & procreationes: sed mentaliter & intellectualiter. In tertia verò, omnipotens numerus, qui se totum patefecit. Quod etiam Parmenides infinitum appellavit. Et maximè perspicuum est, non oportere istam infinitatem ad ipsum quantum, *nec ad ipsam quantitatem* transferre. Quomodo enim infinitus est numerus, cum ipsa infinitas cum numeri natura pugnet? Quomodo verò ipsæ Unius partes *sunt* æquales ipsis ipsius Entis particulis? In infinitis enim æqualitas non est: sed hoc quidem & ab illis, qui ante nos vixerunt, cura dignum est judicatum.

CAPUT XXXII.

Divisione autem etiam in tria à nobis demonstrata, breviter dicamus, quòd ipsum Unum secundum istum ordinem, apparet esse multa, quoniam & ipsum Unum in multitudinem Unitatum progreditur, & ipsum Ens similiter unà cum ipso Uno procreatur. Sunt enim mentales comprehensiones omnium ordinum istæ tres Unitates, & omnibus à mentalibus pro-

progressibus præsunt simul, & omnes eximiè producunt, & ad mentales causas colligentes deducunt. Quoniam autem Plotinus numerum ante illud, quod est Per-se-animal, statuit, & dicit illud primum Ens, producere ex se-ipso ipsum numerum, & hunc esse medium inter ipsum Unum Ens, & id quod est Per-se-animal, basin verò, & *fundamentum* esse, & locum ipsorum Entium, operæ pretium fuerit, de hoc etiam summatim dicere. Nam si quidem *Plotinus* illum mentalem, & occultum, ut in Unitate comprehensum, dicat ipsum Per-se-animal habere numerum, rectè dicet, & secundùm Platonis sententiam, *& cum ipso consentiet*. Si verò *numerum intelligat* jam discretum, aut multiformiter *acceptum*, & diversitatis progeniem; non est talis ipsa mentalis multitudo. Nam illic quidem ipsum Unum, est & Ens, & Ens Unum. Quamobrem in omnibus perfectum est ipsum Per se-animal. In ipso verò numero, ipsum Unum discernitur ab ipso Ente, & ipsum Ens ab ipso Uno, nec ampliùs una-quæque pars est totum mentale, ut in eo, quod est Per-se-animal.

Illud enim est totum ex totis *conflatum*, & ubique ipsum Unum est cum ipso Ente in partibus, & ipsum quidem Per-se-animal est unigenitum, *unicum*. Numerus verò progressus-est secundùm duplices conjugationes, Unitatem dico, & Dualitatem, Impar, & Par. Quomodo igitur in eo, quod est Per-se-animal, primum numerum ponemus? Sed etiam si quis illic aliquê numerum esse dicat, propter causam est, & mentaliter hìc numerus *accipitur*. A diversitate verò discretus-est intellectualiter. Et præterea, si quidem ipsum Per-se-animal *aliquis* in illo rerum-opifice ordine contempletur, *tanquam* plenitudinê formarum, & ipsum mentale *robur* illius rerum-opificis Mentis, appellans, hoc sic habebit numerum intellectualem, utpotè collocatum propè finem intellectualem. Si verò mentale animal, numerum dicat, discretio, & diversitas erit in Diis, quos jam per summam Unitatem super universa sitos esse dicebamus. Omnis enim sectio & divisio ab intellectualibus Diis initium-ducit. Quoniam & ipsa diversitas hìc progressa-est unà cum ipso Uno, & ipso Ente res in ordinem digerens. Ubinam igitur ille Unitatum *numerus* in-minutas-partes-divisus, aut illa multiplex-forma ipsorum Entium convenit ipsis mentalibus? Ubinam vero *numerus* eo, quod est primum Per-se-animal, ab omni formarum multitudine differt?

Illic enim est quaternio, qui per Unitatem, & Trinitatem dividitur, quòd hujusmodi divisio conveniat tertio mentalium formarum ordini. Ut enim ipsum Unum Ens est Unitas: at Ævum est Unitas, & Dualitas (ipsum enim esse conjungitur cum eo, quod est semper) sic ipsum Per-se-animal est Unitas & Trinitas. Quoniam vero *id, quod est Per-se-animal*, causam in se continet universi numeri, Timæus *ideò* quaternionem appellavit ipsũ, quatuor primarias causas continentem. Hic enim quaternio, omnis formarum-procreationis fons primò-subsistit, *& primus existit*.

δὲ τῶν νοητῶν προόδοις ἐφεῖκασιν ὁμοῦ, καὶ παράγουσαι πάσας ἐξηρημένως, καὶ συνάγουσαι πρὸς τὰς νοητὰς αἰτίας. ἐπεὶ δὲ ὁ Πλωτῖνος τὸν ἀριθμὸν πρὸ τοῦ αὐτοζώου τίθεται, καὶ φησι τὸν πρῶτον εἶναι ἀφ' ἑαυτοῦ τὸν ἀριθμὸν, καὶ μέσον τοῦτον ἱδρύσθαι τοῦτε ἑνὸς ὄντος, καὶ τοῦ αὐτοζώου, βάσιν δὲ ὄντα, καὶ τόπον τῶν ὄντων, ἄξιον καὶ περὶ τούτου σωτίμως εἰπεῖν. εἰ μὲν γὰρ τὸν νοητὸν, καὶ πρότιμον, ὡς ἐν μονάδι περιεχόμενον, λέγοι τὸ αὐτοζῶον ἔχειν τὸν ἀριθμὸν, ὀρθῶς ἂν λέγοι, καὶ τῷ Πλάτωνι συμφώνως. εἰ δὲ τὸν διακεκριμένον ἤδη, ἡ πολυειδῶς, καὶ τῆς ἑτερότητος ἔκγονον, οὐκ ἔστι ταυτὸν τὸ νοητὸν πλῆθος. ἐκεῖ μὲν γὰρ τὸ ἓν, καὶ ὂν ἐστι, καὶ τὸ ὂν ἕν. διὸ καὶ πάντα τέλειον ὑπάρχει τὸ αὐτοζῶον. ᾧ δὲ τῷ ἀριθμῷ τὸ ἓν διακέκριται τοῦ ὄντος, καὶ τὸ ὂν τοῦ ἑνός, καὶ ὁπόσα τῶν μερῶν ἕκαστον ὅλον ἐστὶ νοητὸν, ὥσπερ ἐν τῷ αὐτοζῴῳ.

Ὅλον γὰρ ἓν ἐξ ὅλων ἐκεῖνο, καὶ πανταχοῦ τὸ ἓν ἓν μὴ τοῦ ὄντος ἐν τοῖς μέρεσι, καὶ τὸ μὲν αὐτοζῶον, μονογενὲς ἓν. ὁ δὲ ἀριθμὸς προῆλθε καὶ τὰς διττὰς συζυγίας, μονάδα λέγω, καὶ δυάδα, περιττὸν, καὶ ἄρτιον. πῶς οὖν ἐν τῷ αὐτοζῴῳ ἡσόμεθα τὸν πρῶτον ἀριθμόν; ἀλλά κ' εἴ τις σκοπὸν φησιν ἀριθμὸν ὑπάρχειν, καὶ σύλληψιν ἔσει, καὶ ἑτερότης, οὐς δὲ καθ' ἕκαστον ἕνωσιν ἐλέγομεν τῶν ὅλων ὑπερίδρυσθαι. πᾶσα γὰρ τομὴ, καὶ διαίρεσις, ἀπὸ τῶν νοερῶν ἄρχεται θεῶν. ἐπεὶ καὶ ἡ ἑτερότης ἐνταῦθα προῆλθε συνδιακοσμοῦσα τῇ ἑνὶ, καὶ τῷ ὄντι τὰ πράγματα. ποῦ τοίνυν ὁ κατακερματιζόμενος τῶν ἑνάδων, ἢ τὸ πολυειδὲς τῶν ὅλων προσήκει τοῖς νοητοῖς; ποῦ δὲ τῷ αὐτοζῴῳ τῷ πρωτίστῳ, τῷ πάντων εἰδῶν πλήθει διαφέρει;

Τέλειος γὰρ ἐκεῖ, μονάδι, καὶ τριάδι διαιρουμένη, πρεπούσης τῇ τελείᾳ πρὸ τῶν νοητῶν εἰδῶν τῆς τοιαύτης διαιρέσεως. ὡς γὰρ τὸ ἓν ὂν μονὰς, ὁ δὲ αἰὼν μονὰς, καὶ δυὰς (συμπλέκεται γὰρ τῷ αἰεὶ τὸ εἶναι) οὕτω τὸ αὐτοζῶον μονὰς, καὶ τριάς. ἐπιδὴ δὲ τὴν οὐσίαν ἐν ἑαυτῷ περιέχει ἓν συμπαντὸς ἀριθμοῦ, πεπρακὸς πρεσβύτατον τῶν πρωτουργῶν αἰτιῶν περιεπλήκλωσε ὁ Τίμαιος. πᾶσις γὰρ εἰδοποιὸς, ἡ πρὸς αὐτὴν πηγὴ προϋφέστηκεν.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Ἀλλ' ἐν τοῖς νοηλοῖς, ἑνιαίως καὶ ἡ μονὰς, καὶ ἡ δυὰς, καὶ ἡ τριάς. ἐν δὲ τοῖς νοεροῖς, διηρημένως. ἡ γοῦν ἑπερότης ἡμῖν ἀπεκύησε ταῦτα πάντα, διακεκριμένως. ἐπεὶ καὶ ἀνάγκη. πανταχοῦ γὰρ τὰ πρώτιστα τῶν ὑφισταμένων, τὴν ἰδίαν ἔχει μορφήν. σκοπεῖν τὰ πρώτιστα πλῆθη, πρόεισι μὲν ἐκ τοῦ ἑνὸς, ἑνιαῖα δέ ἐστι, καὶ ἀδιάκριτα, καὶ ἀσύνθετα, μιμούμενα τὴν μίαν τῶν ὅλων ἀρχήν. εἰκότως ἄρα καὶ ὁ Παρμενίδης τὸ μὲν πλῆθος ἐν τοῖς νοηλοῖς ὑπέστησε κατὰ τὸ πέρας. τὸν δὲ ἀριθμὸν, ἐν τοῖς νοεροῖς, κατὰ τὴν ἀρχήν, καὶ συνέκρινε ταῦτα ἀλλήλοις, καὶ τὸ ἑνιαῖον πλῆθος, καὶ νοηλὸν, ὡς αἴτιον τῶν νοερῶν ἀριθμῶν προεστήσατο.

Καὶ ὁ Τίμαιος τὸ αὐτοζῶον, μονογενὲς ἀπέφηνεν, ὅτι δὴ μοναδικῶς αἴτιον ἐστὶ τῶν ὅλων, ἀλλ' οὐ δυαδικῶς, οὐδὲ κατὰ τὴν ἑπρότητα τὴν θείαν. ἀλλ' ὅτι μὲν ὁ ἀριθμὸς τὸ πρώτιστόν ἐστιν ἐν τοῖς νοεροῖς, ὑπέμνησται διὰ πλειόνων. ἀρχόμενος δὲ ὁ Παρμενίδης τῶν περὶ αὐτοῦ λόγων ἐντεῦθεν. Ἴθι δὴ καὶ τῆδε ἔπι τῇ οὐσίας φαμὲν μετέχειν τὸ ἕν, διό ἐστιν ὄν. Νοῦ. Καὶ διὰ ταῦτα δὴ τὸ ἓν ὂν, πολλὰ ἐφάνη. συμπληροῖ μὲν τὸν περὶ τῆς πρώτης μονάδος λόγον, ὡσὶ, τρία δὲ οὐ περιττὰ, καὶ δύο ἄρτια; πῶς δ' οὔ; τὸν περὶ τῆς δευτέρας, ἄρτιά τε ἄρα ἀριθμικὶς αὖ εἴη, καὶ περιττὰ περιττάκις, καὶ ἄρτια περιττάκις, καὶ περιττὰ ἀρτιάκις. Τὸν δὲ περὶ τῆς τρίτης, καὶ τῆς ξυμπάσης ἐφεξῆς τριάδος, ἐν τούτοις. οὐ μόνον ἄρα τὸ ὂν ἓν πολλά ἐστιν, ἀλλὰ καὶ αὐτὸ τὸ ἕν, ὑπὸ τοῦ ὄντος διανεμημένον, πολλὰ ἀνάγκη εἶναι. πανπέπασι μὲν οὖν. ἡ τοίνυν πρώτιστη τελὰς τῶν νοηλῶν, καὶ νοερῶν θεῶν, διὰ τούτων ἡμῖν ὑπὸ τοῦ Πλάτωνος ἐκπέφανται, κατὰ μὲν τὴν πρώτιστον μονάδα, πρώτιστα ἔχουσα τῶν ἀριθμῶν δυνάμεις, τὸ περιττὸν λέγω, καὶ τὸ ἄρτιον, καὶ διὰ τούτων συμπληρουμένη τῶν ἀρχῶν, αἳ καὶ ἐν τοῖς νοηλοῖς ἦσαν κρυφίως, μονὰς, δυὰς, τριάς. κατὰ δὲ τὴν δευτέραν, τὰς δευτέρας ὅσαι τούτων ὑφισταμένας. ἡ γὰρ τῶν εἰδῶν τοῦ ἡλίου τομὴ δευτέραν ἔλαχε τάξιν. καὶ τὸ περιττάκις περιττὸν, ὑφισταμένου ἐστὶ τῶν πρώτων περιττῶν. καὶ ἡ τὴν τρίτην τὰς μεγικωτέρας αὐτῆς τῶν θείων ἀριθμῶν. διὸ καὶ ὁ κατακερματισμὸς ἐκεῖθεν, καὶ ἡ ἀπειρία, καὶ ἡ παντελὴς διαίρεσις, καὶ ὁ ἑνιαῖος ἀριθμὸς, καὶ οὐσιώδης. τὸ μὲν ἑνιαῖον, καὶ οὐσιῶδες, ὅσα τῆς ἑνάδος, καὶ τοῦ ὄντος λαγόντα. τὴν δὲ ἀριθμὸν διάκρισιν, ὅσα τῆς ἑπερότητος. πανταχοῦ μὲν γὰρ ἡ ἑπερότης ἐν ταῖς τρισὶ μονάσι. διαφερόντως δὲ καὶ τὴν τρίτην ἐκφαίνει τὰ πλήθη τῶν ἀριθμῶν, καὶ θεὸς ἀπολύνα μερικωτέρας, καὶ τὸ ὂν συνδιαμερῆτοις θεοῖς. ἔστι γὰρ θεὸς ἐστὶν ἐν τούτοις ἀμέθεκτος, διόλου οὐδὲ ἑνὰς τοῦ ὄντος χωρὶς, οὔτε οὐσία θεότητος ἄμοιρος, διόπερ οὐδὲ τὸ ὂν ἐστιν ἑνὸς ἀπηρημωμένον.

Sed in mentalibus singulariter *existit* & Unitas, & Dualitas, & Trinitas. In intellectualibus verò, divisim. Ipsa diversitas igitur hæc omnia nobis discretè procreavit. Quoniam & necessitas *hoc fieri coegit*. Ubique enim ea, quæ prima subsistunt, & *prima sunt*, propriam formam habent. Ergo primæ multitudines prógrediuntur quidem exUno, sunt verò singulares, & indiscretæ, & innumerabiles, imitantes unicum rerum universarum principium. Merito igitur & ipse Parmenides ipsam quidem multitudinem in mentalibus, constituit in fine. Numerum verò, in intellectualibus, in principio, & hæc inter se conjunxit, & singularem, & mentalem multitudinem, ut causam intellectualium numerorum primo-loco-posuit.

Et Timæus ipsum Per-se-animal, unigenitum, *unicum*, *esse* declaravit, quod singulariter esset universorum causa, non autem dualiter, neque secundùm ipsam diversitatem divinam. Sed quòd numerus quidem sit primum in intellectualibus, pluribus est commemoratum. Parmenides verò hinc initium faciens verborum de ipso *numero sic loquitur*, Eja igitur & sic præterea alicubi dicimus ipsum Unum esse particeps essentiæ, quia est Ens. Sanè *sic est*. Et propterea profectò ipsum Unum Ens, multa *esse* videtur. Complet autem, *ac absolvit* tractationem de prima Unitate, sic, Tria verò nónne *sunt* imparia, & duo paria? Quomodo verò non? Illam *verò tractationem* de secunda *Unitate sic terminat*, Paria igitur pariter erunt, & imparia impariter, & paria impariter, & imparia pariter. Illam verò *tractationem* de tertia, & universa, *totáq;* deinceps Trinitate, his *verbis finit*, Non solùm igitur ipsum EnsUnum, est multa: sed & ipsum Unum ab ipso Ente distributum, multa esse necesse est. Prorsus igitur *ita res habet*. Prima igitur Trinitas mentalium, & intellectualium Deorum, per hæc à Platone nobis est-demonstrata, in prima quidem Unitate, primas habens numerorum facultates, ipsum Impar dico, & ipsum Par, & completa per hæc principia, quæ etiam in mentalibus erant occultè, *scilicet*, Unitas, Dualitas, Trinitas. In secunda verò, secundas ab his *manantes*, & subsistentes. Ipsa enim sectio, *atque divisio* formarum ipsius Paris, ordinem secundum est-sortita. Et id, quod impariter est impar, subjectum est primis imparibus. In tertia verò, particulariores causas divinorum numerorum. Quamobrem etiam hìc *est* ipsa *rerum* in-minutas-partes-dissectio, & ipsa infinitas, & perfecta divisio, & singularis numerus, & essentialis. Ac ipsum quidem singulare, & essentiale, ab Unitate, & ab ipso Ente sumimus. Ipsam verò numeri discretionem, à diversitate. Ubique enim diversitas *est* in tribus Unitatibus. Præcipuè verò, in tertia, *diversitas* demonstrat multitudines numerorum, & Deos procreat particulariores, & ipsum Ens dividit cum ipsis Diis. Neque enim Deus est in his imparticipabilis, quia ne Unitas quidem est sine ipso Ente, neque essentia est Deitatis expers, quia ne ipsum quidem Ens est ab Uno destitutum.

Quo-

Quoniam autem omnia quidem sunt in unaquaque Unitate: sed singulariter quidem, in prima, & mentaliter, generativè verò, in secunda, & propter proprietatem diversitatis, intellectualiter verò, in tertia, & propter ipsum Ens. Meritò igitur profectò *Plato* primam quidem nobis demonstrans, ab Unitate duxit-initium, & progressus-est usque ad Trinitatem. Secundam verò docens, à pariter paribus incœpit, & progressus est usque ad pariter-imparia, quæ ambo sunt naturæ ipsius Paris, *vel*, *quod utrumque ad Paris naturam pertinet*. Tertiam verò addens, & ab ipso Ente duxit-initium, & per diversitatem recurrit, *ac ascendit* ad ipsum Unum. Postquam enim demonstravit ipsum Ens particeps-esse numeri, nos hinc ad singularem numerum circumduxit, utens notionis modo per reversionem ad istam Unitatem *nos deducente*.

In Græco textu caput XXXIII. non est notatum, & principium capitis XXXIV. videtur esse, Εἰ δὲ δεῖ.

CAPUT XXXIV.

SI autem oportet & illam ignotam divinorum numerorum proprietatem contemplari, & quomodo primus mentalium & intellectualium ordo *se habet*, & *quomodo* secundum hunc *ordinem* numerus sit omnium numerorum antiquissimus, primum quidem, illam infinitatem à Parmenide dictam consideremus, ne fortè etiam propter hunc numerum, & ipsam mentalem multitudinem, infinita dicat esse, ut ignota, & incomprehensa particulatibus animi notionibus. Nam ipsa perfectio & omnipotentia *numerorum* ipsorum exempta- est ex *rerum* dividuarum comprehensione. Ignota igitur sunt *hæc*, & propterea inexplicabilia, & impervestigabilia dicuntur, *quod nullus ea pervestigare, persequi, ac explicare possit*. Quoniam & *in suis partibus* extremis ipse numerus, & ipsa multitudo, unà cum eo, quod notum est, id etiam habet, quod est ignotum. Neque omnis numeri progressum comprehendere possumus, ab infinitate victi. Hujus igitur per explicationem ignotæ facultatis in mentalibus numeris, & multitudinibus, per causam ignoratio præsumpta-est. Etenim ne in extremis quidem aliquid esset hujusmodi, nisi in illis prius esset id, quod est ignotum, & *nisi* hæc summè essent illius ex illis exemptæ ignorationis imitamenta.

Deinde vero, post hoc, illud etiam addamus, quod & illi singulares numeri, per se sunt ignoti. Etenim ipsis Entibus sunt antiquiores, & ipsis formis singulariores, & procreatores formarum ante *quas* existunt, quas mentales vocamus. Declarant autem *hoc* & ipsa augustissima, & *maximè* veneranda sacra, quæ numeris utuntur, ut iis, qui *res maximas* ineffabili-modo peragere possunt, & quæ per *istos numeros* maxima, & occultissima opera efficiunt, *quæ nullis verbis exprimi possunt*.

Ἐπειδὴ δὲ πάντα μὲν ἔστιν ἐν ἑκάστῃ τῶν μονάδων, ἀλλὰ ἑνιαίως μὲν, ἐν τῇ πρωτίστῃ, καὶ νοηλῶς, γονικῶς δὲ, ἐν τῇ δευτέρᾳ, καὶ κατὰ τὴν ἰδιότητα τῆς ἑπερότητος, νοερῶς δὲ, ἐν τῇ τρίτῃ, καὶ κατὰ τὸ ὄν. εἰκότως δήπου τὴν μὲν πρώτην ἡμῖν ἐκφάνων, ἀπὸ τῆς μονάδος ἦρχε, καὶ μεχρὶ μέσης τῆς τριάδος. τὴν δὲ δευτέραν ἀναδιδάσκων, ἀπὸ τῶν ἀρτιάκις ἀρτίων ἦρχετο, καὶ μεχρὶ μέσης τῶν ἀρτιοπερισσῶν, ἃ δὴ ἀμφότερα τῆς τοῦ ἀρτίου φύσεως. τὴν δὲ τρίτην προσλαβὼν, ἀπὸ τοῦ ὄντος ἦρχετο, καὶ διὰ τῆς ἑπερότητος αἰσθητέχειν ὅτι τὸ ἕν. δείξας γὰρ ἀριθμοῦ μετέχον τὸ ὄν, ὅτι τὸν ἑνιαῖον ἐνεύθεν ἡμᾶς περιήγαγε ἀριθμὸν, πρὸς καὶ ἑπερορᾶν ὅτι τῆς μονάδος τούτης πρόσω τῆς νοήσεως χωρῶμεν.

κεφάλαιον λδ'.

Εἰ δὲ δεῖ καὶ τὴν ἄγνωστον ἰδιότητα τῶν θείων ἀριθμῶν καταιδεῖν, καὶ ὅπως ἡ πρώτιστη τῶν νοηλῶν, καὶ νοερῶν τάξις, καὶ κατὰ τοῦτο ἀριθμὸς αὖ εἴη πάντων ἀριθμῶν πρεσβύτατος, πρῶτον μὲν, τὴν ἀπειρίαν τὴν ὑπὸ τοῦ Παρμενίδου λεγομένην συνοπτέον, μή ποτε κατὰ τοῦτον τὸν ἀριθμὸν, καὶ τὸν νοηλὸν πλῆθος, ἀπειρίαν φησὶν ὑπάρχειν, ὡς ἄγνωστα, καὶ ἀλληπτα ζωῆς μεμηκυῖας ἀπειρίας. τὰ γὰρ παντελῆς, καὶ τὸ παντελὲς ἀμήχανον ἀπεῖναι, ἐξῃρημένα τῶν μερῶν καταλήψεως. ἄγνωστα οὖν ἐστι, καὶ διὰ τοῦτο ἀνεξέλικτα, καὶ ἀδιεξίτητα λέγεται. ἔτι καὶ τοῖς ἐσχάτοις ὁ ἀριθμὸς, καὶ τὸ πλῆθος ἀμαυρῶς γνωστὰ καὶ τὰ ἄγνωστον ἔχει. καὶ οὐτε παντὸς ἀριθμοῦ δυνάμεθα τὴν περιβολὴν περιλαβεῖν, νικώμενοι πρὸς τῆς ἀπειρίας. πῶς τῆς πάντα τῆς εἰς διέξοδον ἀγνώστου δυνάμεως ἐν τοῖς νοηλοῖς ἀριθμοῖς, καὶ πλήθεσι καὶ αὐλίαν ἡ ἀγνωσία πεποίηται. καὶ γὰρ οὐδὲ αὖ ἐν τοῖς ἐσχάτοις ἴσως τοιοῦτον, εἰ μὴ πρόλοιπον ἐν ἐκείνοις τὸ ἄγνωστον, καὶ ταῦτα ἐσχάτως ὑπῆρχε τῆς ἐξῃρημένης ἐκείνων ἀγνωσίας μιμήματα.

Δεύτερον δὲ, ὅτι τοίδε, κἀκεῖνο προσθῶμεν, ὅτι καὶ οἱ ἑνιαῖοι τῶν ἀριθμῶν, καθ' ἑαυτοὺς εἰσιν ἄγνωστοι. καὶ γὰρ τῶν ὄντων εἰσὶ πρεσβύτεροι, καὶ τῶν εἰδῶν ἑνικώτεροι, καὶ γονικοὶ τῶν εἰδῶν ὑπάρχουσιν, ἃ δὴ νοητὰ καλοῦμεν. δηλοῦσι δὲ καὶ τῶν θεουργῶν τὰ σεμνότατα τοῖς ἀριθμοῖς ὡς ἀρρήτοις θρᾶν δυνάμεσι χρώμενα, καὶ διὰ τούτων τὰ μέγιστα, καὶ ἀπορρητότατα τῶν ἔργων ἀπεργαζόμενα.

Universidad de Deusto
Biblioteca

καὶ μετὰ τούτων ἡ φύσις ἀφ' ἑαυτῶν ἀριθμῶν ἀῤῥήτως, κατὰ συμπάθειαν ἀλλήλοις ἄλλας δυνάμεις χορηγοῦσα, τοῖς μὲν, ἡλιακὰς, τοῖς δὲ σεληνιακὰς, καὶ τὰς τούτων ποιότητας συμφώνως παρεχομένη τοῖς ἀριθμοῖς. ἐπεὶ καὶ τοῖσδε τοῖς μοναδικοῖς ἀριθμοῖς, ἀλλὰ μὲν τὰ εἴδη τῶν ἀριθμῶν, οἷον ἡ τελὰς, ἡ πεντὰς, ἡ ἑπτάς. ἄλλοι δὲ αἱ τῶν εἰδῶν ἑνώσεις. καὶ γὰρ τούτων ἕκαστον τῶν εἰδῶν ἔν ἐστι, καὶ πλῆθος. καθ' αὐτὸ τοίνυν τὸ ἕνωσιν ἄκραν, ἄγνωστόν ἐστι τὸ εἶδος.

Εἰ τοίνυν καὶ οὗτος ὁ ἀριθμὸς μετέχει τινὸς ἀγνώστου δυνάμεως, πολλῷ δήπου μᾶλλον ὁ πρώτιστος ἀριθμὸς ἕξει τὸ ἰδιότητα ταύτην ἑνικῶς τῶν ὅλων ἐξῃρημένον, καὶ μόνον καὶ τὸ ἀναγωγὸν τῶν ἀριθμῶν, οὐ μόνον ὅτι τὰς περιόδους ἀφορίζουσι τῶν ψυχικῶν ἀποκαταστάσεων, λαβοιμεν ἄν, περιεχάφοντες τὴν ἀόριστον φορὰν ἡμῶν τοῖς οἰκείοις μέτροις, καὶ πεπληρωτικοὶ κατὰ τὰ μέτρα ταῦτα, καὶ συνάπτοντες ταῖς πρώτιστος ἡμῶν οὐσίαις, ἀλλ' ὅτι καὶ διαφερόντως ὁ ἀριθμὸς ἔχει τι πρὸς τὴν ἀλήθειαν ὁλκὸν, ὡς φησιν ὁ ἐν τῇ Πολιτείᾳ Σωκράτης, ἀπάγων ἡμᾶς ἀπὸ τῶν νοητῶν ἐπὶ τὴν αἰσθητὴν φύσιν. ὅτι τοίνυν τὴν ἰδιότητα ταύτην καὶ ὁ ἔσχατος ἔλαχεν ἀριθμὸς, ἵ χρὴ πρὸ τοῦ πρώτιστου λέγειν; οὐχ ὅτι τὸ νοητὸν φῶς ἐκφαίνει, καὶ πείθει μάλιστα τοῖς νοητοῖς ἐνιδρύεσθαι, καὶ διὰ τῆς ἑαυτοῦ τάξεως, τὴν ἑνοειδῆ τῶν δεχῶν ἡμῖν ἀπαγγέλλει δύναμιν; εἰ δὴ ταῦτα ὀρθῶς λέγομεν, θαυμασόμεθα μειζόνως καὶ τὸν Τίμαιον, ὃς τὸν χρόνον ὑπισήσας τοῖς τῶν ψυχῶν πλάνοις, καὶ τῷ κόσμῳ παντὶ, δι' οὗ πρὸς τὸ αὐτοζῶον ὁμοιότερον ἔμελλεν ἕπεσθαι, καθ' ἀριθμὸν αὐτὸν προϊέναι φησὶ, καὶ τῷ ἀριθμῷ μετρᾶ τὸ εἶναι τῶν ὅλων ψυχῶν.

Καὶ ὥσπερ ἐν τοῖς νοεροῖς ὁ ἀριθμὸς ὑπερίδρυται τῆς οὐρανίας περιφορᾶς, συνάγων αὐτὴν, καὶ ἑνοποιῶν, οὕτω δὴ καὶ ταύτης, τὸν χρόνον, ἀριθμὸν ὄντα, μετρεῖν τὰς οὐρανίας περιόδους, καὶ τῆς πλειότητος τῶν περιόδων ἐν αὑτῷ περιέχειν τὰς πρωτίστας αὐτῶν οὐσίας. εἰ δὲ καὶ ὁ ἐν τῇ Πολιτείᾳ Σωκράτης, ἐν τῷ λόγῳ τῶν Μουσῶν, περὶ τῆς τοῦ παντὸς μιᾶς, καὶ ὁλοπλοῦς περιόδου λεγόμενον, ὡς ἀριθμὸς (φησὶ) περιλαμβάνει τέλειον, ὡς οὐχὶ καὶ διὰ τούτων, τελεσιουργὸς τῶν ὅλων ὁ θεῖος ἀριθμὸς, καὶ ἀποκαταστατικὸς ἀναφαίνεται, καὶ μετρητικὸς τῶν περιόδων πάντων; καὶ τὸ συναγωγὸν τῶν ἀτελῶν εἰς τὸ τέλειον. ὃν δ' ἀριθμοῦ τοῖς πᾶσι παρεγίνεται; τοῖς μὲν ψυχαῖς ἀνάγνωσιν ἀπὸ τῶν φαινομένων ἐπὶ τὰ ἀφανῆ, τῷ δὲ παντὶ κόσμῳ τελειότητα τῆς κινήσεως ἁπλανεμπνοΐαν, πᾶσι δὲ ὁμοῦ τὰ μέτρα, καὶ τὴν τάξιν τῶν περιόδων ἀφορίζον; εἰ μὴ μόνον ὁ πλήθος ἀριθμὸς τὴν τοῦ θείου γνησιοῦ περιόδου σωσχῇ, ἀλλὰ καὶ δύσπορον μὴ τοῦτον ἄλλον κύ-

Et ante hæc ipsa natura per ipsos numeros ineffabili-modo propter mutuam naturæ-cognationem, *atque consensum*, alias facultates ipsis suppeditat, aliis quidem, solares, aliis verò, lunares, & harum *facultatum* effectiones ipsis numeris convenientes, *& cum ipsis consentientes*, præbet. Quoniam & in his ipsis singularibus numeris, aliæ quidem *sunt* numerorum formę, ut Trinitas, Pentás, *id est*, *quinarius numerus*, & Heptás, *id est*, *septenarius numerus*. Aliæ verò *sunt* ipsæ formarum Unitates. Etenim harum formarum unaquæque est Unum, & Multitudo. Propter igitur ipsam Unitatem summam, ipsa forma est ignota.

Si igitur & iste numerus particeps-est alicujus ignotæ facultatis, multò magis profectò ille primus numerus habet hanc proprietatem singulariter ex universis exemptam, quinetiam illam numerorum *ad primum* reducendorum facultatem, non solùm quia periodos definiunt animarum in-pristinum statum-restitutionum, sumemus, circumscribentes illam infinitam nostri ubertatem suis mensuris, & perficientes secundùm istas mensuras, & conjungentes cum illis primis nostri causis: sed etiam quia numerus insigniter habet quandam vim-attrahendi ad veritatem, ut ait in Rep. Socrates, abducens nos à mentalibus ad sensilem naturam. Cùm igitur hanc proprietatem & ultimus numerus sit sortitus, quid de primo dicere oportet? Nónne quod mentalem lucem ostendit, & maximè suadet, ut in mentalibus collocetur, & per suum ordinem, nobis uniformem principiorum facultatem denunciat? Si igitur hæc rectè dicimus, & ipsum Timæum magis mirabimur, qui, cùm animarum perfectionibus tempus præfecerit, & universo mundo, per quod *tempus*, *ipse mundus* ei, quod est Per-se-animal, similior erat futurus, ipsum per numerum progredi dicit, & numero metitur ipsum esse universarum animarum.

Et quemadmodum in ipsis intellectualibus ipse numerus est-situs supra cœlestem circumferentiam, contrahens ipsam; & in-unum-rediens, sic etiam in his ipsum tempus, quod est numerus ipsas cœlestes periodos metiri *dicit*, & perfectionis periodorū in se continere primas causas. Si verò in Repub. Socrates in oratione Musarum, de hujus universi una & integra periodo disserens, quam (inquit) numerus comprehendit perfectus, quomodo non etiam per hæc ille divinus rerum universarum perfector numerus, & qui *res omnes* in pristinum statum restituit, & qui metitur periodos *rerum* omnium, apparet? Et *quomodo* illa *numeri* facultas, quæ imperfecta ad perfectum deducit, *& in id cogit*, ad omnia ex numero *non* accedit? Qui animas quidem ab apparentibus ad obscura deducit: at universo mundo perfectionem motus per illuminationem-largitur, omnibus verò simul mensuras, & ordinem periodorum definit? Si verò non solùm ille perfectus numerus illam divini Genitoris periodū continet: sed etiam secundus post hunc, alius Do-

Dominus est & meliorum, & pejorum ortuum, ut ait idem Socrates, *ergo* numerus non solùm vim habebit res in pristinum statum restituendi: sed etiam generandi. Et perspicuum *est*, quòd hæc divisim quidem, *& partiè* sunt in secundis, & in tertiis numerorum periodis. Simul verò, & contractè, in primo numero. Ille igitur *primus numerus* & generat, & metitur, & perficit ea, quæ generantur.

CAPUT XXXV.

PRimum igitur mentalium, & intellectualium ordinem Parmenides ita contemplatus est. Post hunc verò ille, qui medium mentalium & intellectualium locum tenet, quem paulò antè *res omnes inferiores* continentem appellabamus, apparet. Hic autem trifariam vocatur, Unum, Multa, Totum, Partes, Finis, Infinitum. Quoniam enim Unitatum & Entium à numero *manantium* discretio ad ipsum pervadit, ipsum quidem Unum, & Ens (quæ jam dicebamus dividere diversitatem) Tota fiunt. Quæ verò ex his progrediuntur, *sunt* horum partes. Et integritas quidem, continet partes. Hæ verò continentur à sua integritate, aliter quidem, ab ipso Uno, aliter verò ab ipso Ente. Nam illic quidem, in summitate dico Deorum intellectualium, ipsa Unitas erat causa multitudinis, exempta ex multitudine, & procreatrix multorum. Hic verò Unitas cum multitudine collocatur.

Quamobrem etiam est Totum *relatum* ad multas Unitates, ut ad partes. Cùm autem triplex sit ordo *res* continens, & alius quidem *sit* mentalis, alius verò, mentalis, & intellectualis, alius verò, intellectualis, prima quidem Unitas subsistit propter Unum, & Multa. * Secunda verò, propter Totum & Partes. Tertia verò, propter Finitum & Infinitum. Ubi enim finitur prima Trinitas, illinc secunda ducit initium. Quamobrem etiam in ea, quę est ante istam, Parmenides collegit, *atque concluſit hoc*, quod Unum est Multa. Et in ista, idem cū reliquis cogit, *colligit*, *& concludit*. Sed illic, Unum infinitorum procreandorum vim habebat, hic verò, Unum Multa *procreat*. Et ipsum Totum Partes, & ipsum Finitum Infinita complectitur. Quamobrem illic quidem, Unitas exempta-est ex multis. Hic verò cum ipsa multitudine collocatur. Quamobrem etiam prima collocatio procreat ipsum Totum cum *suis* partibus. Ipsa verò Totius, & Partium hypostasis, *atque constitutio* producit ipsum Finitum, simul & Infinitum.

Hæc enim inter se deinceps, & perpetua serie sunt collocata, Unum, Totum, Finitum, & his quasi oppositа, Multa, Partes, Infinita. Et ipsum quidem Unum, est reliquorum principium. Ipsum verò Totum jam affectionem, *atque relationem* habet ad ipsas partes, & Dualitatis emphasin *quandam, atque manifestam significationem habet*, & progreditur in ordinem ad partes *relatum*. Ipsum verò Finitum, jam est multitudo, quæ Finis, & Unius

* *Nota, Quòd illud quidè, quod generandi vim habet, exemptum est ex iis, quæ ab eo generantur. Id verò, quod res complectitur, & continet, cum multis est collocatum.*

Κεφάλαιον λέ.

Πρῶτον οὖν πρωτίστη τάξις τῶν νοητῶν, καὶ νοερῶν οὕτως ὑπὸ τοῦ Παρμενίδου τεθεώρηται. μετὰ δὲ τοῦτον, ἡ τὸν μέσον κατέχουσι τόπον τῶν νοητῶν, καὶ νοερῶν, ὃν μικρῷ πρότερον συνεκλείειν ἀπεκαλοῦμεν, ἐκφαίνεται. καλεῖται δὲ αὕτη τριχῶς, ἓν, πολλὰ, ὅλον, μέρη, πεπερασμένον, ἄπειρον. ἐπεὶ γὰρ ἡ τῶν ἑνάδων, καὶ τῶν ὄντων ἀπὸ τοῦ ἀριθμοῦ διάκρισις εἰς αὐτὸν καθήκει, τὸ μὲν ἕν, καὶ τὸ ὂν (ἃ δὴ διαιρεῖν ἐλέγομεν τὴν ἑτερότητα) ὅλα γίγνεται. τὰ δὲ ὑπ' αὐτῶν προϊόντα, τούτων μέρη. καὶ συνέχει μὲν ἡ ὁλότης τὰ μέρη, συνέχεται δὲ ταῦτα παρὰ τῆς ἑαυτῶν ὁλότητος. ἄλλως μὲν, παρὰ τὸ ἑνὸς, ἄλλως δὲ, παρὰ τὸ ὄντος. ἐκεῖ μὲν γὰρ, ἐν τῇ ἀκρότητι λέγω τῶν νοερῶν θεῶν, ἡ ἑνὰς αἰτία τοῦ πλήθους ἦν, ἐξῃρημένη τοῦ πλήθους, καὶ γὰρ καὶ τῶν πολλῶν. ἐνταῦθα δὲ, ἡ ἑνὰς συνέπεκτη τοῦ πλήθη.

Διὸ καὶ ὅλον ἐστὶν ὡς πρὸς μέρη τὰς πολλὰς ἑνάδας. περιτῆς δὲ οὔσης τῆς συνεκλικῆς πάξεως, καὶ τῆς μὲν, νοητῆς, τῆς δὲ, νοητῆς, καὶ νοερᾶς, τῆς δὲ, νοερᾶς, ἡ μὲν πρώτη μονὰς, κατὰ τὸ ἓν ὑπάρχει, καὶ τὰ πολλά. * Ἡ δὲ δευτέρα, ὅσαι, ὅτι κατὰ τὸ ὅλον, καὶ τὰ μέρη. ἡ δὲ τρίτη, κατὰ τὸ πεπερασμένον, καὶ τὸ ἄπειρον. ὅσου γὰρ ἐπέλαβεν ἡ πρώτη τριὰς, ἐκεῖθεν ἔχει τὴν ἀρχὴν ἡ δευτέρα. διὸ καὶ ἐν τῇ πρὸ ταύτης ὁ Παρμενίδης συνῆγεν, ὅτι τὸ ἓν πολλά ἐστι. καὶ ἐν ταύτῃ, κινεῖν τὸ αὐτὸ συνάγει μετὰ τῶν λοιπῶν. ἀλλ' ἐκεῖ τὸ συνεπτυγμένον ἀπείρων ἓν ἑνοειδές. ἐνταῦθα δὲ, τὸ ἓν πολλὰ, καὶ τὸ ὅλον μερῶν, καὶ τὸ πεπερασμένον, ἀπείρων πληθικόν. ὥστε ἐκεῖ μὲν, ἐξῃρητο τῶν πολλῶν ἡ ἑνὰς. ἐνταῦθα δὲ, συνέπλεκται τοῦ πλήθη. Διὸ καὶ ἡ πρώτη συντάξις ὑπογραφὰ τὸ ὅλον ὁμοῦ τοῖς μέρεσιν. ἡ δὲ τοῦ ὅλου, καὶ τῶν μερῶν ὑπόστασις παράγει τὸ πεπερασμένον, ἅμα καὶ ἄπειρον.

Ἐξῆς γάρ ἐστιν ἀλλήλοις, τὸ ἓν, τὸ ὅλον, τὸ πεπερασμένον, καὶ τὰ τούτοις οἷον ἀντίστοιχα, τὰ πολλὰ, τὰ μέρη, τὸ ἄπειρον. καὶ ἔστι τὰ μὲν ἓν αὐτὸ, ἡ ἀρχὴ τῶν λοιπῶν. τὸ δὲ ὅλον, ἤδη σχέσιν ἔχει πρὸς τὰ μέρη, καὶ δυάδος ἔμφασιν, ἢ πρόσθιν εἰς τὸ πρὸς τὰ μέρη, συντάξιν. τὸ δὲ πεπερασμένον, ἤδη πλῆθός ἐστι, περαῖον, ἢ ἑνὸς μετὰ

* Σημεῖον

Universidad de Deusto
Biblioteca

χον, καὶ οἷον τριάς ἐστιν. οὔτε γὰρ πέρας μόνον, ὡς ἡ μονάς, οὔτε ἄπειρον μόνον, ὡς ἡ δυάς, ἀλλὰ περαίνον μέλεχον, ὃ πρώτως ἐστὶ τριάς. τῶν μὲν οὖν πεπερασμένων, ὅλον ἐστὶν οὐ πᾶν δὲ ὅλον πεπέρασται. καὶ γὰρ τὸ ἄπειρον, ὅλον, ἔστι πλῆθός ἐστιν, ἔστι μέχεθος. καὶ πᾶν μὲν τὸ ὅλον, ἕν ἐστιν, οὐ πᾶν δὲ ἕν, ὅλον. Τὸ γὰρ ἄρχεσθαι, πᾶσι τὸ πλῆθος, οὐχ ὅλον· ἐπέκεινα ἀρχή, τὸ μὲν ἕν, παντὸς ὅλου, τὸ δὲ ὅλον, παντὸς πεπερασμένου.

Τὸν αὐτὸν δὴ τρόπον καὶ τὰ ἄπειρα μέρη, παντὸς πεπερασμένου λέγεται. καθ' ἑαυτὸ γὰρ οὐκ ἔστι τὸ ἄπειρον. ὡ καὶ δῆλον, ὡς οὐκ ἔστιν ἐν τῷ ποσῷ τὸ ἄπειρον, ἀλλ' ἐν τῇ δυνάμει. οὐ πάντα δὲ τὰ μέρη ἄπειρα. καὶ γὰρ καὶ τὸ πέρας ἑνί χαρακτηρίζεται τῶν μερῶν. καὶ αὖ τὰ μὲν μέρη, πολλὰ ἐστι τὰ δὲ πολλά, οὐ πάντως μέρη. τὰ πάντα πολλὰ, πᾶσι τῶν μερῶν. ζωὰ δὲ, πᾶσι τῶν ἀπείρων. ἀνάλογον ἄρα, τῷ μὲν ἑνὶ, τὰ πολλά· τῷ δὲ ὅλῳ, τὰ μέρη, τῷ δὲ πεπερασμένῳ, τὰ ἄπειρα. καὶ τρεῖς αὗται συνοχικαὶ μονάδες, τὸν μέσον συμπληροῦσι πέζαν τῶν νοητῶν, καὶ νοερῶν. Ἡ μὲν ἑνάς, τῆς μονίμου συνοχῆς, καὶ νοητῆς χορηγὸς πᾶσι τοῖς δευτέροις διακόσμοις. ἡ δὲ ὁλότης, τὰς περιόδους συνέχει τῶν θείων, καὶ μίαν χέουσα ἀπεργαζομένη τῆς τῶν ὅλων διακοσμήσεως.

Ἡ δὲ πεπερασμένη μονὰς, ταῖς ἐπιστροφαῖς τῶν δευτέρων, εἰς τὸν πρὸ αὐτοῦ ἐπιλαμπούσαις τὸν συνοχέα. καὶ ἡ μὲν, ἐστιν αἰτίαλογον τοῦ ἑνὶ ὄντι. διὸ καὶ νοητή ἐστιν. Ἡ δὲ, τῇ τρίτῃ τάξει, περὶ ἣν καὶ τὸ ἓν ἓν, καὶ ἡ δυὰς, ἡ τὸ ἄπειρον ἐγνώσατο πλῆθος. τριὰς τίς ἐστι καὶ ἡ συνεκλικὴ τελὰς, ἣν ὁ Παρμενίδης ἡμῖν ἐξεφάνε. τὸ ἓν ἄρα, ἕν τε ἐστι καὶ, καὶ πολλὰ, καὶ ὅλον, καὶ μέρεα, καὶ πεπερασμένον, καὶ ἄπειρον πλῆθος. μηδεὶς δὲ ταραττέσθω, τοῦ Πλάτωνος ἄπειρον πλῆθος λέγοντος, τὸ ἕν, ἢ τὸ ὄν. τὰ μὲν ἓν, καὶ ὄν, πεῖρον, καὶ διῃρημένον, ἄπειρον τοῦ πλήθους καλεῖ. καὶ ὧν μὲν οὐ τὸ πλῆθος, εἰς τὴν ἀπειρίαν ἀνάγεται τῶν νοητῶν. τὸ δὲ διῃρημένον πλῆθος, καὶ πάντη πεφελυδὸς, ἄπειρόν ἐστι διαφερόντως.

Ἐπεισὶ δὴ τοίνυν ἐν τῇ τριάδι ταύτῃ πάντων εἰσὶν αἱ πρωτουργοὶ τῶν νοερῶν αἰτίαι, καὶ πάντα ἐν τοῖς ἑαυτῆς ἕπαρται κόλποις, ὁ μὲν πρώτως συνοχεὺς, ὡς πλῆθος ἐστὶ-particeps, & est quasi Trinitas. Neque enim finis tantùm *est*, ut Unitas, neque infinitum tantùm, ut Dualitas: sed ipsius finis est-particeps, qui primo Trinitas est. Omne igitur finitum, Totum est. Sed non omne Totum, est-finitum. Etenim ipsum Infinitum, est Totum, siue sit multitudo, siue magnitudo. Et omne quidem Totum, est Unum: sed non omne Unum, *est* Totum. Quod enim retineri, *continerique* nequit, *si referatur* ad multitudinem, *& cum ea conferatur*, non est Totum. Ergo ipsum quidem Unum est supra ipsum Totum, *eoque latius patet*, ipsum verò Totum, *est supra* ipsum finitum, *eoque latius patet*.

Eodem etiam modo & ipsæ infinitæ partes, dicuntur Finiti *partes esse*, *quod Infinitum ad Finitum referatur, ejusque ratione dicatur*. Per se enim non est Infinitum. Quamobrem etiam perspicuum est, quod ipsum Infinitum non sit in ipso Quanto, *vel, in ipsa Quantitate*: sed in ipsa facultate. Non omnes autem partes *sunt* infinitæ. Etenim in ipso fine per unam de partibus *alia* figurantur. Et rursus ipsæ quidem partes sunt Multa, Ipsa verò Multa non omninò *sunt* partes. Ergo ipsa Multa *sunt* ante partes. Hæ verò *partes*, *sunt* ante Infinita. Ergo ipsi quidem Uni, Multa perproportionem respondent. Ipsi verò Toti, ipsæ partes, ipsi vero Finito, ipsa Infinita. Et istæ tres Unitates, quæ *res* continent, medium complent ordinem mentalium, & intellectualium. *Nam* ipsa quidem Unitas, omnibus secundis ordinibus *est* constantis, & mentalis compagis, *& coherentiæ* suppeditatrix. Ipsa verò Integritas, continet *rerum* divinarum progressus, & unam affectionem *atque relationem* efficit ordinis *rerum* universarum.

Ipsa vero finita Unitas, ipsis secundorum conversionibus, *ac reversionibus*, per-illuminationem-largitur compagem, *& coherentiam*, quæ est ante ipsa *secunda*. Et altera quidem, proportione respondet ipsi Uni Enti. Quamobrem etiam est mentalis. Altera verò, tertio ordini, in quo etiam erat & ipsum Unum, & ipsa Dualitas, quæ multitudinem infinitam procreat. Talis quædam est & illa, *res* continens Trinitas, quam Parmenides per ista nobis demonstravit. Ergo ipsum Unum est profectò & Unum, & Multa, & Totum, & Partes, & Finitum, & Infinitum multitudine. Nullus verò turbetur, quum Plato dicit, Unum, vel Ens, infinitum multitudine. Nam Unum, & Ens, progressum, & divisum, infinitum multitudine vocat. Etenim omnis quidem multitudo, ad infinitatem mentalem refertur. Divisa verò multitudo, & in-omnes-partes progressa, est insigniter infinita.

Quoniam igitur in ista Trinitate sunt omnium intellectualium primariæ causæ, & omnia in hujus sinu sunt-sparsa, primus quidem Synocheus, *quasi dicas*, *Comprehensor*, *qui res comprehendit*, *continet*, *& constringit*, has causas, ut multitudinem continet, cum ipse sit Unitas mentalis, & quasi flos ipsius Trinitatis. Secundus verò, secundo quidem loco & ipse causas continet: sed ita, ut cum ipsis collocetur, & *ab ipsis* compleatur, *atq; multiplicetur*. Tertius verò, cum ipsa perfecta divisione, multitudinem in se comprehensam continet. Et unusquisq; quidem *res* continet, *earumq; continendarum vim habet*: sed unus quidem, ut *res ipsas continens*, & terminans, alius verò, ut Totum perficiens. Alius verò, ut *res varias* uniens, *in unum cogens, ac redigens*. Plato igitur de Uno fecit, & progrediens faciet demonstrationes. Nam de Uno est tota contemplatio. Perspicuum autem est, quod & ipsum Ens, una cum Uno divisum-est. Universaliter enim ante-dictum est illud, Omnem Deitatem illinc progressam esse participabilem, & omnem partem ipsius Entis participem-esse Deitatis. Oportet autem non in solo Uno sistere verba: sed etiam ipsi Enti, secundo-loco eandem perpetuitatem, *ac æternitatem* impertiri, quamvis Plato ipsum Unum per se producat, secundum differentias divinorum ordinum. Quamobrem etiam in mentem mihi venit, ut illos mirer, qui putarunt secundam hypothesin omnia de Mente concludere, quia non animadverterunt, quod & ipsum Ens Plato missum faciens, *ac prætereiens*, Unum, ipsum per se contempletur, & progrediens, & progenitum, & diversas proprietates recipiens. Atqui, quomodo de mente differens, præter-iisset ipsum Ens, propter quod ipsa Mens suam hypostasin habet, & facultatem, & actionem? Nam ipsum quidem Unum, est supra Mentis naturam. Ipsum verò Ens, essentiam Menti dat, *atque suppeditat*, & ipsa Mens nihil aliud est, quam ipsum Ens. Sed hoc quidem & per alia plura potest argui, *& demonstrari*. Si verò illi tres Dii, qui *res* continent, sint modo *suprà* dicto divisi, & ille quidem, qui est mentalis, sit Unum, Multa, ille verò, qui est mentalis, & intellectualis, *sit* Totum, Partes, ille verò, qui est intellectualis, sit Finitus, Infinitus, meritò profectò & unusquisq; ipsorum vocatur Multus. Propter enim suam proprietatem unusquisque Synocheus, *q. d. Comprehensor, qui res comprehendit, & in se constrictas continet*, est multitudo. Nam ille primus, in ipsis Multis, multos particulariores Synocheos complectitur. Et secundus, in ipsis partibus. Et tertius, in ipsis infinitis. Si qui igitur Dii particulares istam proprietatem sunt sortiti, in ista prima Trinitate continentur.

CAPUT XXXVI.

Quinetiam quivis facilè perspicere potest, quomodo ista consentiant cum illis, quæ scripta sunt in Phædro. Nam illud quidem Unum, quod *res* continet, *proportione respondet, ac simile est* ipsi dorso Cœli *res* istas continenti. Unum enim, & ipsum *Cœli* dorsum, est idem, quia per unam simplicitatem complectitur universam *Cœli* circumferentiam. Ipsum verò Totum, idem est cum ipsa Cœli profunditate, & quasi pon-

Κεφάλαιον λς'.

Καὶ μὴν καὶ τοῖς ἐν Φαίδρῳ γεγραμμένοις, ὅπως ταῦτα συμφωνα, πάνυ συνιδεῖν ῥᾴδιον· τὸ μὲν γὰρ ἓν τὸ συνεκλικὸν, τοῦ νώτου τοῦ οὐρανοῦ, τοῦ ταῦτα περιέχοντος. πῶν τὸν ἓν γάρ ἐστι, καὶ τὸ νῶτον, κατὰ μίαν ἁπλότητα περιλαμβάνον τὴν συμπασαν περιφοράν. τὸ δὲ ὅλον, τῆς βάθη τοῦ οὐρανοῦ, καὶ τῆς οἷον

Universidad de Deusto
Biblioteca

ὄγκῳ τῶν τόν. καὶ γὰρ τὸ οὐράνιον βάθος, ὅλον ἐστὶν ἀπὸ τοῦ νώτου μέχρι τῆς ἀσπίδος, [l. ἀψῖδος,] ἐκτεινόμενον. τὸ δὲ πέρας, τῇ ἀψῖδι τοῦ οὐρανοῦ. τοῦτο μὲν οὖν καὶ παντὸς μᾶλλον ἐμφανές, καὶ τῶν ἄλλων ἑκάτερον, εἰς τὰς αὐτὰς ἐννοίας ἀναφέρεται.

Καὶ τοίνυν καὶ ὅλα τὰ τρία ταῦτα διαφερόντως προσήκει τοῖς συνοχεῦσι, τὸ ἕν, τὸ ὅλον, τὸ πέρας, ὁπὸ τῶν προειρημένων συλλογιστέον. πῇ δὲ οὕτω συνέχειν δύναται τὸ πληθος, ὡς τὸ ἓν τὸ συντεταγμένον; τί δὲ οὕτω τῶν μερῶν ἐστι συνεκτικὸν, ὡς τὸ ὅλον; πῶς δὲ οὐχὶ καὶ τὸ πέρας τῶν εἰς ἀπειρίαν προφερομένων, αἴτιόν ἐστι τῆς συνδέσεως; ὀρεκτὸς γοῦν αὐτὸν πᾶν τὸ περιὸν, καὶ τὸν διαφερομένων πολὺ εἰς μίαν ἀναφορὰν τῆς συνοχῆς οὐσίαν. ταῦτά μοι καὶ περὶ τῆς συνεκτικῆς ἱκανῶς τριάδος.

Κεφάλαιον λζ'.

Τὸ [l. τὸ] δὲ τρίτον (φασὶ) τοῦ Σωτῆρος καὶ ἡμεῖς τὸν τελεσιουργὸν διακόσμησιν τῶν θεῶν αὐτομνήσωμεν, ἑπόμενοι τῷ Παρμενίδῃ κατὰ τὸ ἑξῆς. Συνοῦν διότι μὲν τέλος ἐστὶ τῆς συνεκτικῆς τὸ πεπερασμένον, ἡ τελεσιουργὸς ἔχεται ἕξις.

Τὸ γὰρ πέρας, ἔσχατον· ἀλλ' ὁπὲρ μὲν, τὸ πεπερασμένον ἐλέγετο τὸ ἕν. ἐνταῦθα δὲ, ἔσχατον ἔχον, ὡς κατὰ μέθεξιν, τὸ περιληπτικὸν τῶν πολλῶν καταδεχόμενον. κἀκεῖ μὲν, τὸ πέρας ἦν, ὃ δὴ καὶ συνέσχε τὸ ἄπειρον· ἐνταῦθα δὲ, ἔσχατον ἔχον, καὶ μέσον ἂν ἔχοι, καὶ δεχόμενον, καὶ τέλειον ἂν εἴη. τὸ γὰρ ἐκ πάντων τούτων συμπληρούμενον, τέλειόν ἐστιν· ἐνταῦθα τοίνυν καὶ ἡ ἐκ τῶν μερῶν ἀναφὴ τελειότης. ἡ γὰρ συμπλήρωσις τῶν μερῶν ἀπεργάζεται τὸ τέλειον. καὶ μέντοι καὶ διότι μέσον ἔχει, καὶ ἄκρα τριῶν ὄντων, σχῆμα ἂν ἔχοι περιφερὲς ἢ μικτὸν, ἢ εὐθύ. πάντα γὰρ ταῦτα, μέσου δεῖται, καὶ ἄκρων. τὰ μὲν, μεθ' ἁπλότητος, τὰ δὲ, μεθ' συμπλοκῆς. Τρεῖς οὖν ἡμῖν πάλιν περιλάβομεν ἰδιότητες. πρώτη μὲν, ἣν ἐλέγομεν ἔχεται ἔσχατον. δευτέρα δὲ, ἡ κατὰ τὸ τέλειον. τρίτη δὲ, ἡ κατὰ τὸ σχῆμα. τρεῖς δὲ καὶ οἱ τελεσιουργοὶ τῶν ὅλων ἡγεμόνες, ὁ μὲν, νοητὸς, ὁ δὲ, νοητὸς, καὶ νοερὸς, ὁ δὲ τελικὸς, νοερός.

Ὁ μὲν τοίνυν νοητὸς λέγεται τὰ ἔσχατα ἔχειν, ὡς κατ' αὐτὸ τεταγμένος δυὰς τῶν συνεκτικῶν πέρατος, καὶ τοῖς ἑαυτοῦ πέρασι νοητῶς

dere. Etenim ipsa cœlestis profunditas, est Totum ab ipso *Cœli* dorso extensum usque ad clypeum, *ad ipsum usque Cœli fornicem*. Ipse vero Finis, *proportione respondet* ipsi Cœli fornici. Hoc igitur & quovis *alio* magis est perspicuum, *id est*, *omnium evidentissimum*, & aliorum utrumque ad easdem notiones refertur.

Quod igitur etiam hæc tria, *scilicet* ipsum Unum, ipsum Totum, ipse Finis, præcipuè conveniant illis Synocheis, *quasi dicas*, *rerum Comprehensoribus*, *quæ res ipsas continent*, ex ante-dictis est colligendum, *& per ratiocinationem concludendum*. Quid enim adeò continere potest ipsam multitudinem ut ipsum Unum, quod est-compositum, *& cum aliis ordine-collocatum*? Quid verò partes adeo continet, ut ipsum Totum? Quomodo verò etiam ipse Finis non est causa conjunctionis eorum, quę in infinitatem clàm-feruntur? Terminat enim ipsorum progressum, & illam sectionem, *atq; divisionem*, quæ differtur, *atque dissipatur*, in unam compagis essentiam *confert*, *& ad eam* refert. Hæc à me dicta-sint etiam de illa Trinitate, quæ *res* continet.

CAPUT XXXVII.

Tertio verò loco (ut ajunt) ipsi Servatori, *id est*, *in ipsius Servatoris honorem*, nos quoq; illum ordinem perfectorem Deorum celebremus, Parmenidem in sequentibus sequentes, *vel sequentes*, *ut sequitur*. Ergo quoniam id, quod est finitum, erat finis illius *ordinis res* continentis, *ideo* ille rerum-perfector *ordo* extrema tenet.

Finis enim, *est* extremum. Sed illic quidem, ipsum Unum dicebatur id, quod est finitum. Hîc verò cùm extremum habeat, ut per communionem *dicitur*, quia suscepit id, quod multorum terminandorum vim habet. Et illic quidem, ipse finis est Unum, quod etiam continet ipsum infinitum. Hîc verò, cùm extremum habeat, medium etiam & principium habebit, & perfectum erit. Quod enim ex his omnibus completur, est perfectum. Hîc igitur etiam ipsa ex partibus *conflata* perfectio apparuit. Nam ipsa partium expletio, ipsum perfectum efficit. Quinetiam quoniam hujusmodi Unum, habet medium, & extrema, figuram *etiam* habebit circumferentiæ, vel mixtam, vel rectam. Hæc enim omnia medio indigent, & extremis. Partim quidem, cum simplicitate, partim verò, cum connexione. Tres igitur proprietates nobis rursus exoriuntur, *ac apparent*. Prima quidē, quam extrema habere dicebamus. Secunda verò, quę *spectatur* in ipso perfecto. Tertia verò, quæ secundùm figuram *consideratur*. Tres etiam *sunt rerum* universarum perfectores Duces, unus quidem mentalis, alter verò, mentalis, & intellectualis, tertius verò, intellectualis.

Ille igitur mentalis, extrema dicitur habere, ut ille, qui statim, *& proximè* collocatus-est sub ipso fine *ordinum res* continentium, & suis finibus mentaliter continens omnes intellectuales ordines. Ille verò mentalis, & intellectualis, secundùm ipsam perfectionem est-definitus, ipsa principia, & ipsa media, & ipsos fines ipsorum Entium in se comprehendens, & complens medium vinculum, *vel*, *mediam conjunctionem* universæ rerum-perfectricis Trinitatis. Ille verò intellectualis, secundum triplicem figuram prodiit, finis & divinæ perfectionis author existens. Et infinitis quidem, finem, imperfectis verò, perfectionem suppeditans intellectualem. Et hæc quidem Trinitas producitur secundùm Trinitatem *res* continentem. Nam ipse finis illis est causa, cur extremum habeant. Producitur verò & à seipsa. Quod enim habet extrema, quum factum est totum, per ipsum finem constituit ipsum perfectum. Hoc autem principia, & media, & fines continens, ostendit figuram, & ita progreditur illa rerum-perfectrix Trinitas, à summis usque ad extrema, per omnia pervadens, & perficiens & universas, & particulares causas.

CAPUT XXXVIII.

Et vides, quomodo cum utraque Trinitate per ipsos fines supra-sitos conjungat suam summitatem? Nam Tinitatis quidem *res* congregantis, *& in unum contrahentis*, & ignotæ, finis est, ipsum Unum Multa. Illius verò, quæ *res* continet, idem *Unum*, *quod facultate est*, *& progressu fit multa*, est principium. Et illius quidem, quæ *res* continet, finis est id, quod est finitum. Hoc verò etiam rursus est-principium illius, quæ est rerum-perfectrix. Ipsum enim extrema habere, ipsam ex finibus *conflatam* constitutionem declarat. Sic autem hic totus medius ordo cum se ipso est conjunctus, & unitus, & revera universorum ordinum *est* compages, ipsa quidem cum seipsa mirabilem communionem instituens, conjungens verò intellectualia cum mentalibus, & convoluens, *compellens*, *& contrahens* in unam individuam unionem, *ac unitatem*, supra quidem habens mentalem, & ignotam Trinitatem, in mediis verò *partibus*, illam *habens*, quæ *rerum* progressus cõtinet, in ipso verò fine producens illum principatum, qui *rerum ad suum principium* convertendarum, *& reducendarum* vim habet, per quem *principatum*, proximè Deos intellectuales convertit, *& reducit* ad mentales.

Cur enim Mens in se-ipsam intuetur, & in seipsa est? An quòd undique sit finita, & in se-ipsam vergat, *propendeat*, *& feratur*, & circa se-ipsam convolvat suas actiones? Cur verò perfecta est, & plena bonorum intellectualium? An quia particeps est prima perfectionis illorum *supra dictorum Principum*, *&* Ducum, & propter illos subsistit, essentiam, & intelligentiam habens perfectam? Quomodo autem dicitur Sphæra, & apud Platonem, & apud alios Theologos? An quia prima particeps est figuræ, & secundùm illam figuratur intellectualiter? Omnis igitur conversio, *& ad primum principium reversio*, & omnis perfectio, & omnis figura

Κεφάλαιον λη'.

Καὶ ὁρᾷς ὅπως ἑκατέρα τῶν τριάδων τοῖς τελεσι τοῖς ὑπερκειμένοις συνάπτει τῷ ἀκρότητι τῆς ἑαυτῆς; τῆς μὲν γὰρ συναγωγοῦ τριάδος, καὶ ἀγνώστου, τὸ ἓν πολλαὶ, πέρας ἓν· τῆς δὲ συνεκτικῆς, δεκτὴ τὸ αὐτό ἐστι. καὶ τῆς μὲν συνεκτικῆς τέλος, τὸ πεπερασμένον. τοῦτο δὲ αὖ πάλιν ἀρχὴ τῆς τελεσιουργοῦ. τὸ γὰρ ἔσχατα ἔχειν, πῶν ἐκ τῶν περάτων σύνεσιν δηλοῖ. καὶ οὕτω δὴ πᾶς ὁ μέσος οὗτος διάκοσμος συνεχής ἐστι πρὸς ἑαυτὸν, καὶ ἑνωμένος, καὶ ὅλως τῶν ὅλων διακόσμων συνδεσμὸς, αὐτὸς μὲν πρὸς ἑαυτὸν κοινωνίαν θαυμασίαν ἐνεργάζων, συνάπτων δὲ τὰ νοερὰ τοῖς νοητοῖς, καὶ συνελίττων εἰς μίαν ἀμέριστον ἕνωσιν, ἄνω μὲν ἔχων τὴν νοητὴν τριάδα, καὶ ἄγνωστον, ἐν δὲ μέσῳ, τὴν συνεκτικὴν τῶν περάτων, ὅπῃ δὲ τῷ τέλει, τὴν ὑπερτελικὴν ἡγεμονίαν παραλαγὼν, δι' ἧς πρὸς ἑαυτὸν τοὺς νοεροὺς θεοὺς ὑπερφέρει πρὸς τοὺς νοητούς.

Διὰ τί γὰρ ὁ νοῦς εἰς ἑαυτὸν βλέπει, καὶ ἐν ἑαυτῷ ἐστιν; ἢ ὅτι περίφορος πανταχόθεν, καὶ συνδεῖ πρὸς ἑαυτὸν, καὶ περὶ ἑαυτὸν συνελίττει τὰς οἰκείας ἐνεργείας; Διὰ τί δὲ τέλειός ἐστι, καὶ πλήρης τῶν νοερῶν ἀγαθῶν; ἢ ὅτι μετέχει τῶν τῆς τελειότητος ἡγεμόνων πρώτως, καὶ καθ' ἑκάτερον ὑπάρχει, τὴν οὐσίαν ἔχων αὐτοτελῆ, καὶ τὴν νόησιν; πῶς δὴ λέγεται σφαῖρα πρός τε τῶν Πλάτωνι, καὶ παρ' ἄλλοις θεολόγοις; ἢ ὅτι πρώτως μετέχει τοῦ σχήματος, καὶ καθ' ἑκάτερον σχηματίζεται νοερῶς· διὰ πάσης τοίνυν ὑπερφέρει, καὶ πάσης τελειότης, καὶ πῶν σχῆμα νοερὸν,

Universidad de Deusto
Biblioteca

ὅση τῆς πλησιουργοῦ τριάδος· ἐφήκει τοῖς νοεροῖς θεοῖς. ὁ μὲν γὰρ νοητὸς τῆς τελειότητος ἡγεμών, καὶ τὰ πέρατα, καὶ τὰς ἀκρότητας, καὶ τὰς ὑποστάσεις πλησιουργεῖ τῶν ὅλων. ὁ δὲ νοητὸς, καὶ νοερὸς τὰς περόδους αὐτῶν ὁρίζει τὰς ἄνωθεν ἄχρι τῶν ἐσχάτων περερχομένας. ὁ δὲ αὐνοερὸς, τὰς ὑπερφάς συνάληφε θεῶν πάντων ἐν τῇ ἑαυτοῦ πληρότητι, καὶ διὰ τῶν σχημάτων, ἐπ' ἄπειρον περόδον αὐτῶν περαίνῃ, καὶ τελειοῖ.

κεφάλαιον λθ'.

ΠΡΟΣ δὴ τοῦτο βλέποντες τὴν διαίρεσιν, καὶ τῶν παρὰ τοῖς ἄλλοις θεολόγοις πολλὰ δυνησόμεθα μεθ' αἰτίας θεωρεῖν. Διὰ τῆς ἀγνώστου τριάδος, ἡ μὲν, ἐπιβέβηκε τοῦ πρώτου τῶν κόσμων, ἡ δὲ τοῦ μέσου πλάτους, ἡ δὲ τοῦ ἐσχάτου· ὅτι ἡ μὲν, ἑνοειδῶς ἐστι, ἡ δὲ, κατὰ τὴν ἄπειρον τῶν ὅλων ἀριθμόν. Διὰ δὲ τῶν τριῶν συνοχικῶν, ὁ μὲν ἐστιν ἐμπύριος, ὁ δὲ, αἰθέριος, ὁ δὲ, ὑλαῖος· ὅτι ὁ μὲν, κατὰ τὸ ἓν ὑπάρχει, καὶ τὸν ἕνα συνέχει κόσμον. ὁ δὲ, κατὰ τὸ ὅλον, καὶ διαιρεῖ τὸ αἰθέριον. ὁ δὲ, κατὰ τὸ περατοειδῶς, καὶ τῆς ἀπείρου κρατεῖ τῆς ὑλικῆς. Διὰ δὲ αὖ καὶ οἱ τελετάρχαι συνδιήρηνται τοῖς συνοχεῦσιν;

Ὅτι ὁ μὲν πρῶτος τὸ ἔσχατον ἔχων, ἰσοτροχεῖ τὸν ἅρμα τοῦ πυρός. ὁ δὲ μέσος, ἀρχὰς, καὶ πέρατα, καὶ μέσα περιέχων, τελειοῖ τὸν αἰθέρα. τελεταῖον ὄντα καὶ αὐτόν. ὁ δὲ τελευταῖος, τὸ περιφερὲς, καὶ ὑγρὸν, καὶ σχῆμα, καθ' ἕνωσιν μίαν περιλαβών, τὴν ἀσχημάτιστον ὕλην πλήθει, καὶ ἀμορφίαν. τοῦ μὲν περιφερῆ, τὸ ἀπλανές, καὶ τὴν πρώτην ὕλην μορφώσας. τοῦ δὲ μικτοῦ τὸ πλανώμενον, καὶ τὴν δευτέραν ὕλην. ἐνεῖ γὰρ ἡ ἕλιξ. τοῦ δὲ ὑγροῦ, τοῦ ὑπὸ σελήνην, καὶ ἐσχάτην ὕλην. ἐνδεῖται γὰρ αἱ καθ' ὑγρότητα κινήσεις. ἔσχατον οὖν ἡ μὲν πρώτη τελὰς, ἑνοειδῶς ἐστιν αἰτία τῆς τῶν κόσμων διακρίσεως. ἡ δὲ δευτέρα, πλείονα μὲν ἔμφασιν τῆς τομῆς, καὶ τῆς εἰς μέρη περόδου. τὸ δὲ πλῆθος ἡμῖν ἔσχε ἐμφανὲς τῶν κόσμων. ἡ δὲ τρίτη, καὶ ἔσχε ἑπτὰ κόσμους ἀνέφηνε, καὶ τὴν μονάδα μετὰ τῶν δύο τελάδων. ποσότης τοῦ Πλάτωνός ἐστιν ἡ ἔνθεος νόησις, ὥστε καὶ τῶν ὑστέρων φανέντων τὰς αἰτίας ἡμᾶς θεωρεῖν ἐκ τούτων.

Ἐστὶ καὶ κἀκεῖνο θαυμάσιον οἷον ἐκ τῶν περιηρμένων ἀναφαίνεται, τὸ καθ' ἑκάστην τῶν τελάδων, τὸ μέσον εἶναι τῆς ὅλης τριάδος χαρακτηριστικόν· οἷον ὅτι μὲν τῆς ἀγνώστου, intellectualis, ab ipsa rerum-perfectrice Trinitate pervenit ad intellectuales Deos. Nam ille quidem mentalis perfectionis Dux & ipsos fines, & ipsas summitates, & ipsas essentias rerum universarum perficit. Ille verò mentalis, & intellectualis *Dux*, ipsarum progressus terminat, à-summis *rebus* ad extremas usque progredientes. Ille verò *Dux* intellectualis, ipsas conversiones, *& ad primum principium reversiones* omnium Deorum in sua perfectione comprehendit, & per figuras, ipsorum progressum in infinitum, finit, *concludit, & perficit*.

CAPUT XXXIX.

AD hanc igitur divisionem spectantes, multa, quæ ab aliis etiam Theologis traduntur, cum causa contemplari poterimus. Cúrnam ignotæ Trinitatis, prima quidem, primo mundo invehitur, secunda verò, mediæ latitudini, tertia verò, extremæ? Quia prima quidem, est uniformis, secunda verò, propter diversitatem progreditur, tertia verò, propter infinitum ipsorum Entium numerum. Cur verò *Deorum* illorum, qui *res inferiores* continent, unus quidem, est igneus, alius verò, ætherius, alius verò materiatus. Quia unus quidem propter ipsum Unum subsistit, & unum mundum continet. Alius verò, propter ipsum Totum *subsistit*, & dividit ipsũ ætherium. Alius verò, propter ipsum finitum, & infinitatem materialem continet. Cur verò illi Teletarchæ, *id est, sacrorum-conditores, & cæremoniarum-præsides, & Initiorum-autores, & præfecti*, simul-dividuntur cum ipsis Synocheis, *qui res omnes continent?*

Quia primus quidem, cùm extrema teneat, instar-aurigæ-gubernat ipsam ignis alam. Medius verò, principia, & fines, & media continens, perficit ipsum ætherem, qui triplex est & ipse. Tertius verò, rotundam, & rectam, & mixtam figuram, per unicam unitatem complectens, materiam expertem-figuræ, & informem perficit. Ipsâ quidem rotundâ *figurâ*, naturam inerrantem, & primam materiam formans. Mixtâ verò *figurâ*, naturam-errantem, *vagam*, & secundam materiam. Illic enim est ipsa circumvolutio. Rectâ vero *figurâ*, quæ est sub Luna, etiam ipsam extremam materiam. Hîc *sunt* motus, qui rectâ *fiunt*. Ergo prima quidem Trinitas, uniformiter est causa ipsorum mundorum divisionis. Secunda vero, majorem quidem emphasin, *& significationem* habet sectionis, & in partes *divisionis, atque* progressus. Ipsam verò mundorum multitudinem nobis non declarat. Tertia vero & septem mundos ostendit, & Unitatem cum dũabus Trinitatibus. Tanta est illa divina Platonis intelligentia, *rerumq; sublimium cognitio*, ut nos vel ipsorum secundorum, quæ apparuerunt, ipsas causas contemplemur ex his, *quæ dicta sunt*.

Quoniam & illud vehementer admirabile, ex antè-dictis apparet, quod in una-quaq; Trinitate, id, quod est medium, totius Trinitatis figurandæ vim habeat. Ut, in ignota quidem *Trinitate*, ipsa diversitas, quæ sita-est media inter ipsum Unum, & ipsum Ens. In illa verò, quæ *res* continet, ipsum Totum, quod medium est inter ipsum Unum, & ipsum finitum. In illa verò rerum-perfectrice, ipsum perfectum, quod & ipsum medium situm-est inter id, quod habet extrema, & ipsam figuram. Etenim ipsa diversitas, est ipsa fœmina, & ipsa fœcunditas Deorum. Et ipsum totum, est ipsa ipsius compagis forma, quæ multas partes cõjungit. Et ipsum perfectum, *est* ipsum ipsius perfectionis bonum, quia principium habet, & medium, & finem, & conjungit finem cum principio per conversionis, *ac reversionis* proprietatem. Et cum nihil aliud fiat, quàm perfectionis-principium, est causa proprietatis horum Deorum in mediis centris ubique *versantis*. Quamobrem etjam totum ipsorum ordinem in medio *situm* contemplamur, qui sortitus-est hypostasin & mentalium, & intellectualium Deorum.

Nam ipsi quidem mentales Dii, secundùm *suas* essentias, & summitates, *ac excellentias* præcipuè definiuntur. Quamobrem etiam Patres vocantur, & singulares Dii. Nam ipsum Unum, & ipse Pater, in illis *est* idem. Ipsi verò Intellectuales *Dii, definiuntur* secundùm ipsos fines. Quamobrem etiam omnes appellantur & Mentes, & Intellectuales. Cùm autem medii sint mentales, & Intellectuales *Dii*, in medietatibus, *in medio* præcipuè ipsarum Trinitatum apparent. Illud etjam præterea de omnibus istis Trinitatibus communiter consideretur, *ac observetur*, quòd *harum* una-quæque propter finem; in infinitum procedit. Etenim primæ finis, *est* ipse numerus, & secundæ, ipsum infinitum multitudine. Et tertiæ, ipsum Rectum, quod & ipsum est-particeps naturæ ipsius infiniti. Et hujus *rei est* causa, quòd una-quæque Trinitatum, propter suum finem, materiatis mundis invehatur, & eorum, quæ in his generantur, infinitatem, per unam causam, complectatur. Præter verò ea, quæ dicta-sunt, ipsum etiam Trinitatum ordinem à finibus, *qui spectantur* in ipsis *manentem* contemplemur.

Nam primæ quidem, finis *est* ipse numerus. Secundæ verò, ipsum finitum, & infinitum. Tertiæ verò, Rotundum, Mixtum, Rectum. Perspicuum igitur *est*, quòd prima quidem, *est* singularis. Secunda verò, dualis. Tertia verò, triplex. Et perproportionem subsistunt, una-quidem, *relata* ad ipsum Unum Ens, alia verò, ad ipsum Totum mentale, alia verò, ad ipsum perfectum Totum. Quòd autem illa hunc habeant inter-se ordinem, dictum est-antè. Breviter igitur dicamus, quòd omnis mentalis, & intellectualis Trinitas, in ipsa quidem sua summitate, conjuncta-est cum ipso mentali. In ipso verò medio, suam demonstrat facultatem, *propriamq; vim, & potentiam*.

In ipso verò fine, complectitur infinitatem secundorum.

Et hunc finem imponamus doctrinæ de mentalibus, & intellectualibus Diis.

FINIS QVARTI LIBRI.

τῶν ἑπρότητα, μέσον ἱδρυμένον ἑνὸς, καὶ ἕνος. ὅτι δὲ τῆς σωεκτικῆς τὸ ὅλον, ὃ μέσον ἐστὶ ἕνὸς, καὶ ἕ πεπερασμένου. ὅτι δὲ τῆς πλησιουργοῦ, τὸ τέλειον, ὃ δὴ καὶ αὐτὸ, μέσον ἱδρυται ἕ ἔχατα ἔχον ἕ, καὶ ἕ ἁρμαῖ. καὶ γὰρ ἡ ἑπρότης, αὐτὸ τὸ ἄπλυ, καὶ τὸ γονιμὸν ἐστι τῶν θεῶν. καὶ τὸ ὅλον, αὐτὸ τὸ τῆς σωοχῆς ἐστιν εἰδος, τὰ πολλὰ μέρη σωδέον. καὶ τὸ τέλειον, αὐτὸ τὸ τῆς τελειότητος ἀγαθὸν, ἀρχὴν ἔχον, καὶ μέσην, [l. μέσον,] καὶ πέλος, καὶ σωάπλον τὸ πέλος τῇ ἀρχῇ κατὰ τὴν ἰδιότητα τῆς ὑπερφορᾶς. καὶ οὐδὲν ἄλλ' ἢ τελεαρχικὸν ἀποτελούμενον, ἄλλόν ἐστι τῆς κατὰ τὰ μέσα κένσεως παντάχου τῶν θεῶν τούτων ἰδιότητος. τὸ καὶ πᾶσιν αὐτῶν τὴν διακόσμησιν ἐν μεσότητι θεωρεῖσθαι τὴν ὑπόστασιν λαχοῦσαν τῶν τε νοητῶν, καὶ νοερῶν θεῶν.

Οἱ μὲν γὰ νοητοὶ θεοὶ, καὶ τὰς ὑπερόχους ἀφορίζοντες μάλιστα, καὶ τὰς ἀκρότητας. διὸ δὴ πατέρες καλοῦνται, καὶ ἑνιαῖοι θεοί. τὸ γὰρ ἓν, καὶ ὁ πατὴρ, ἐν ἐκείνοις τυγχάνει. οἱ δὲ νοεροὶ, καὶ τὰ πέρατα. διὸ δὴ καὶ νόες ἐπονομάζονται πάντες. καὶ νοεροί. μέσοι δὲ ὄντες οἱ νοητοὶ, καὶ νοεροὶ, καὶ τὰς μεσότητας ἐκφαίνοντες μάλιστα τὰς τῶν τελάδων. ἔτι τοίνυν κἀκεῖνο θεῖον πασῶν τριάδων τούτων κοινὴ θεωρήσωμεν. τὸ κατὰ τὸ πέρας ἐκάστου εἰς ἄπειρον χωρεῖν. καὶ γὰρ τῆς πρώτης τὸ πέρας, ἀριθμὸς, καὶ τῆς δευτέρας, τὸ ἄπειρον πλήθει. καὶ τῆς τρίτης, τὸ ὑγρὸν, καὶ αὐτὸ τῆς ἕ ἀπείρου φύσεως μετέχον. καὶ τούτου μᾶλλον ἄλλον, τὸ τῶν τελάδων ἑκάστου,

Universidad de Deusto
Biblioteca

CAPITA QVINTI LIBRI.

CAPUT I.

QUomodo intellectuales ordines à mentalibus,&intellectualibus Diis progressi sint,& per quas proprietates subsistant.

CAPUT II.

Quænam sit divisio Deorum Intellectualium. Et quisnam sit progressus Deorum in hoc ordine secundùm hebdomadas, *id est septimanas,ut vulgò dicuntur.*

CAPUT III.

Quinam sint exPlatonis sententia,tres Intellectuales Patres. Quænam sint illæ tres impollutæ Unitates. Et quænam sit illa septima Deitas,quæ cum duabus Trinitatibus est collocata.

CAPUT IV.

Quomodo quis conclusiones facere possit ex Platonis *scriptis ductas*, de progressu Intellectualium Deorum in septem hebdomadas.

CAPUT V.

Quisnam sit ille Maximus Saturnus secundùm Theologiã in Cratylo *comprehensam*. Et quomodo sit mentalis, & quomodo *sit* intellectualis in quo *Platonis Dialogo* distinctè traduntur dogmata de Mentis unione cũ mentali,& *de ipsius* discretione.

CAPUT VI.

Quódnam sit Saturni regnum. Et quomodo à Platone traditum sit in Civili *Dialogo*. Et quorum sit causa ipsi mundo, & ipsis Diis in mundo versantibus, & particularibus animabus.

CAPUT VII.

Quænam sit Saturnia vita animarum. Et quas proprietates hujus circumvolutionis tradiderit Eleates hospes.

CAPUT VIII.

Quomodo mentalibus animæ dicantur ali. Et quænam sit differentiã alimenti, *quod sumitur* ex variis mentalibus.

CAPUT IX.

Quosnam ordines Maximus ille Saturnus præficiat ipsis universis. In quo *tractatu* distinctè docetur quænam etiam sit illa Mens, quæ traditur in Gorgia.

CAPUT. X.

Quonam modo à Theologis expers senectutis iste Deus propriè vocetur. Et quomodo Plato hanc ipsius proprietatem tradiderit.

CAPUT XI.

Quænam sit illa animalium genitrix Dea. Et quomodo sit & Saturnii, & Jovis regni conciliatrix.

ΚΕΦΑΛΑΙΑ ΤΟΥ ΠΕΜΠΤΟΥ.

Κεφάλαιον ά

Πῶς πεφήλθον αἱ νοεραὶ τάξεις ἀπὸ τῶν νοητῶν, καὶ νοερῶν θεῶν. καὶ τίνας ἰδιότητας ὑπέστησαν.

ΚΕΦ. β'.

Τίς ἡ διαίρεσις τῶν νοερῶν θεῶν. καὶ ἡ καθ' ἑβδομάδας πρόοδος τῇ τάξει ταύτῃ τῶν θεῶν.

ΚΕΦ. γ'.

Τίνες αἱ τρεῖς νοεραὶ πατέρες, κατὰ Πλάτωνα. τίνες αἱ τρεῖς ἄχραντοι μονάδες. καὶ τίς ἡ ἑβδόμη θεότης, ἡ τρισὶ δυὸ τριάσι συμπεπλεγμένη.

ΚΕΦ. δ'.

Πόθεν ἄν τις συλλογίσαιτο περὶ τῆς εἰς ἑπτὰ ἑβδομάδας προόδου τῶν νοερῶν θεῶν ἐκ τῶν Πλάτωνος.

ΚΕΦ. ε'.

Τίς ὁ μέγιστος Κρόνος καὶ τὴν ἐν Κρατύλῳ θεολογίαν. καὶ πῶς νοητός ἐστι, καὶ πῶς νοερός. ἐν ᾧ διήρθρωται περὶ τῆς πρὸς νοῦν τοῦ νοητοῦ ἑνώσεως, καὶ Δαμασκίου δόγματα.

ΚΕΦ. ς'.

Τίς ἡ τοῦ Κρόνου βασιλεία. καὶ πῶς ὑπὸ τοῦ Πλάτωνος ἐν Πολιτικῷ παραδέδοται. καὶ τίνων ἐστὶν αἰτία τῷ κόσμῳ, καὶ τοῖς ἐγκοσμίοις θεοῖς, καὶ ταῖς μεμερισμέναις ψυχαῖς.

ΚΕΦ. ζ'.

Τίς ἡ κρονία ζωὴ τῶν ψυχῶν. καὶ ἵνα τὰ ἰδιώματα τὰ τῆς ἀνακυκλήσεως ταύτης παραδέδωκεν ὁ Ἐλεάτης ξένος.

ΚΕΦ. η'.

Πῶς αἱ ψυχαὶ λέγονται τρέφεσθαι τοῖς νοητοῖς. καὶ τίς ἡ διαφορὰ τῆς ἐκ τῶν διαφόρων νοητῶν τροφῆς.

ΚΕΦ. θ'.

Τίνας τάξεις ἐφίστησι τοῖς ὅλοις ὁ μέγιστος Κρόνος. ἐν ᾧ καὶ ἵνα ὁ κρόνιος νοῦς ὁ ἐν Γοργίᾳ παραδοθεὶς διήρθρωται.

ΚΕΦ. ί.

Πῶς ὑπὸ τῶν θεολόγων ἀμήρως ὁ θεὸς οὗτος ἰδίως καλεῖται. καὶ ὅπως ὁ Πλάτων ταύτην αὐτῷ παραδέδωκε τὴν ἰδιότητα.

ΚΕΦ. ια'.

Τίς ἡ ζωογόνος θεός. καὶ πῶς συναγωγὸς

Universidad de Deusto
Biblioteca

ἐστι τῆς προνοίου, καὶ τῆς Διὸς βασιλείας. καὶ τίνας ἔχῃ τάξεις συζύγους πρὸς ἀμφοτέρας.

ΚΕΦ. ιβ'.

Τίς ὁ τρίτος πατὴρ ἐν τοῖς νοεροῖς. καὶ πῶς ὑπὸ τῶν πρὸ αὐτοῦ πρέσεσιν αἰτίων. καὶ ὅτι δημιουργὸς οὗτός ἐστι τοῦ παντός.

ΚΕΦ. ιγ'.

Ἀποδείξεις τοῦ τὸν ὅλον δημιουργὸν τοῦ παντός, τὸν τρίτον εἶναι πατέρα τῶν νοερῶν.

ΚΕΦ. ιδ'.

Ἀπαντήσις πρὸς οὓς λέγουσας τρεῖς εἶναι κατὰ Πλάτωνα δημιουργούς, ἀφ' πλειόνων ἐφόδων ὑποδεικνύουσα τὴν μονάδα τὴν δημιουργικὴν, πρὸ τῆς τριάδος ἐν τῇ τρίτῃ τάξῃ τεταχθεῖσαν τῶν νοερῶν.

ΚΕΦ. ιε'.

Ὅτι τὴν ἰδιότητα τοῦ δημιουργοῦ, μάλιστα παραδέδωκεν ὁ Τίμαιος νοῦν αὐτὸν καλέσας. καὶ ὅτι πρὸς τούτῳ πρόσηκε τῷ τρίτῳ τῶν νοερῶν πατρί.

ΚΕΦ. ις'.

Πῶς καὶ ἄλλως ἔφοδον ἀνευρίσκειν δεῖ τὴν ἰδιότητα τοῦ δημιουργοῦ. καὶ πῶς λέγεται ποιητὴς ὁ Τίμαιος, καὶ πατὴρ, ὁ αὐτός. ἐν ᾧ διήρθρωται τοῦ τὸ παθητικὸν κατὰ Πλάτωνα, τοῦ τὸ παθητικὸν, ἅμα καὶ ποιητικὸν, τοῦ τὸ ποιητικὸν, καὶ παθητικὸν, τοῦ τὸ ποιητικὸν μόνον. καὶ ὅλως τίνι διαφέρῃ ποιητὴς, καὶ πατήρ.

ΚΕΦ. ιζ'.

Πῶς αὖ τις κατὰ τρίτην ἔφοδον τὰς περὶ τῆς δημιουργικῆς μονάδος ἐννοίας ἀνακαθήραιτο, τῷ Τιμαίῳ συνεπόμενος.

ΚΕΦ. ιη'.

Περὶ τῆς ἐν Τιμαίῳ τοῦ δημιουργοῦ δημιογερίας, ἐξήγησις θεολογικὴ, διαρθροῦσα τὰς περὶ τῆς δημιουργικῆς ἐνεργείας ἡμῶν ἐννοίας.

ΚΕΦ. ιθ'.

Τίς ἡ διαφορὰ τοῦ δημιουργοῦ δημιογερίας πρὸς τὰς μεριστὰς ψυχάς. καὶ τίνι διαφέρῃ τῆς θεοπέρας. καὶ πῶς ἐν ταύτῃ τὰ μέτρα ζωῆς ἀφώρισται τῆς τῶν ψυχῶν ζωῆς.

ΚΕΦ. κ'.

Συγκεφαλαίωσις πάντων τῶν περὶ τοῦ δημιουργοῦ λόγων, παρακολουθοῦσα τῇ τοῦ Τιμαίου διδασκαλίᾳ.

ΚΕΦ. κα'.

Ὅτι τῷ Διὶ τὸν δημιουργίαν ὁ Πλάτων ἀναλύθησιν, ὑπὸ τῶν ἐν τῷ Κριτίᾳ ῥηθέντων ὑπομνήσεις.

ΚΕΦ. κβ'.

Ἀπὸ τῶν ἐν τῷ Κρατύλῳ ῥηθέντων ὑπομνήσεις, τῆς τοῦ Διὸς δημιουργίας. ἐν ᾧ καὶ ἡ συμφωνία δείκνυται τῆς ὑπὸ τῶν ὀνομάτων

trix, *in unum*, *utrunq; contrahens*. Et quósnam habeat ordines cum utroque *Regno* conjunctos.

Caput XII.

Quisnam sit ille tertius Pater in Intellectualibus. Et quomodo à causis ipsum antecedentibus progrediatur. Et quod iste sit hujus universitatis opifex.

Caput XIII.

Demonstrationes, quæ demonstrant, illum universum opificem hujus universitatis esse tertium Intellectualium Patrem.

Caput XIV.

Occupatio adversus eos, qui dicunt, ex Platonis sententia, tres esse rerum universarum-opifices, per plura argumenta demonstrans illam Unitatem rerum-opificem, ante Trinitatem in tertio Intellectualium ordine collocatam-esse.

Caput XV.

Quòd proprietatem illius universarum-rerum-opificis Timæus præcipue tradiderit, quum ipsum vocavit Mentem. Et quod tertio Intellectualium Patri conveniat.

Caput XVI.

Quomodo per aliud argumentum oporteat invenire proprietatem illius universarum rerum-opificis. Et quomodo idem in Timæo dicatur *rerum universarum* effector, & Pater. In quo *tractatu* distinctè docetur, ubinam paternum *dicatur* ex Platonis sententia, ubi paternum, simul & id, quod efficiendi-vim-habet, ubi id, quod efficiendi vim habet, & *simul* paternum *est*, ubi id tantùm, quod efficiendi vim habet, *& rerum effector est*. Denique quanam *re* differat rerum Effector & Pater.

Caput XVII.

Quomodo quis per tertium argumentum illas sententias de universarum-rerum-fabricatrice Unitate repurgare-possit, Timæum sequens.

Caput XVIII.

De illa illius rerum-universarum-opificis concione quæ *est* in Timæo, explicatio theologica, distinctè tradens nostras de rerum-universarum-fabricatrice actione sententias.

Caput XIX.

Quænam sit secunda rerum-universarum-opificis concio, *quam habuit* ad partitas, *sive dividuas* animas. Et quâ *re* differat à priore. Et quomodo in hac hæ mensuræ ipsius vitæ animarum sint-definitæ.

Caput XX.

Brevis per summa capita repetitio verborum omnium de illo rerum- universarum-opifice *factorum*, Timæi doctrinam accuratè-sequens.

Caput XXI

Quod Jovi rerum - universarum - fabricationem Plato tribuat, ex iis, quæ dicta-sunt in Critia, admonitiones sumptæ.

Caput XXII.

Ex iis, quæ in Cratylo dicta-sunt, admonitiones *sumptæ* de Jovis rerum-universarum-fabricatione. In quo *tractatu* & ipsa consensio demonstratur Theologiæ à nominibus *sumptæ*, *& consentientes*

tientes cum illa descriptione, *quæ legitur* in Timæo de rerum- universarum-opifice.

Caput XXIII.

Ex iis, quæ in Philebo demonstrata-sunt, admonitiones *sumptæ* de Jovis rerum-universarum-fabricatione. In quo *tractatu* traditur etiam quænam sit regia anima, & quænam sit regia Mens.

Caput XXIV.

Ex iis, quæ in Protagora de civili *rerum administratione* dicta-sunt, ejusdem demonstrationes.

Caput XXV.

Ex iis, quæ in Civili *Dialogo traduntur* de duplici verborum circumvolutione, *sumptum* argumentum, quod affirmat, *& efficit*, ipsum Jovem rerum universarum-opificem, esse etiam Patrem Platonis, secundùm Platonem.

Caput XXVI.

Ex iis, quæ dicta-sunt in Legibus, de proportione, ut ea, quæ Jovis est Judicium, eorundem admonitiones.

Caput XXVII.

Quomodo etiam in eo, quod est per-se-animal, per causam sit ipse Jupiter, & in ipso Jove sit id, quod est Per-se-animal.

Caput XXVIII.

Quomodo Timæus id, quod est ignotum, & arcanũ, illi rerum-universarum-opifici tribuerit.

Caput XXIX.

Cúr nam ipsum quidem mentale animal *Timæus* & nominare velit, *& nominandum censeat*, & cognosci *tradat*. Ipsum verò rerum-universarum-opificem, ignotum, & ineffabilem sinat, *relinquat*, *silentioq; prætereat*.

Caput XXX.

De illo Cratere, qui est in Timæo, Theologia docens, quænam sint illa genera, quæ in eo miscentur, & quomodo sit autor animarum essentiæ.

Caput XXXI.

Quòd fontanus sit ille Crater, qui est in Timæo. Et admonitiones ex Platonis *scriptis sumptæ* de principio, & fonte animarum.

Caput XXXII.

Quòd tres animalium - genitores fontes cum illo rerum-universarum-opifice collocatos sumere quis possit ex iis, quæ dicta-sunt in Timæo, *scilicet illos tres*, illum animarum, illum Virtutum, illum naturarum *fontem*.

Caput XXXIII.

De impollutis Diis admonitiones, quòd ex Platonis sententia profectò *Dii tales* sint. Et quænam sit proprietas ipsorum essentiæ.

Caput XXXIV.

Demonstrationes evidentiores ex Platonis sententia, de hypostasi, *& natura* Deorum impollutorum.

Caput XXXV.

Quomodo secundùm Platonem oporteat nominare Deos impollutos, admonitiones pluribus *explicatæ in eo loco*, in quo traditur etiam quænam sit ipsorum unio, & quæ discretio, & quæ proprietas.

Universidad de Deusto
Biblioteca

ΚΕΦ. λϛ'.

Πῶς ἂν τις ἀφορμὰς λάβοι καὶ περὶ τῆς ἑβδόμης μονάδος τῶν νοερῶν, ἐκ τῶν παρὰ τῷ Πλάτωνι μυστικῶς ἠνιγμένων, ὡς τὴν ἀκρότητα τῶν νοερῶν θεῶν ἐν τῷ Παρμενίδῃ παραδέδωκε.

ΚΕΦ. λζ'.

Πῶς τὴν μέσην διακόσμησιν τοῦ νοεροῦ πλάτους, καὶ διὰ ποίων σημάτων ὁ Παρμενίδης ἐξέφηνε.

ΚΕΦ. λη'.

Πῶς τὴν τρίτην τάξιν τῶν νοερῶν, καὶ διὰ ποίων ἰδιοτήτων ὁ Παρμενίδης ἀφορίζει.

ΚΕΦ. λθ'.

Κοινὴ θεωρία τῆς νοερᾶς ἑβδομάδος, ἀπὸ τῶν Παρμενίδου συμπερασμάτων.

Caput XXXVI.

Quomodo quis argumenta sumere-possit etiam de septima Unitate Intellectualium, ex iis, quæ apud Platonem mysticè, & obscurè dicta-sunt, ut Intellectualium Deorum summitatem in Parmenide tradidit.

Caput XXXVII.

Quomodo medium ordinem intellectualis latitudinis, & per quæ signa Parmenides declararit.

Caput XXXVIII.

Quomodo tertium ordinem intellectualium, & per quas proprietates Parmenides definiat.

Caput XXXIX.

Communis contemplatio intellectualis hebdomadæ ex Parmenidis conclusionibus *petita*.

LIBER

LIBER QVINTVS.

CAPVT PRIMVM.

IAm verò deinceps tertium alium ordinem Deorum, qui vocatur intellectualis, contemplemur, conjunctum quidem cum iis, qui antecedunt ipsum, concludentem verò totos progressus *rerum* divinarum, & convertentem, *ac reducentem eos* ad ipsum principium, & efficientem unum circulum, *ac orbem* primariorum, & perfectorum ordinum, & mentem in nobis *existentem*, in illam participabilem, & divinam mentem intendamus, & ordines, qui *sunt* in ipsa *mente*, & summissiones ab essentia distinguamus, secundum Platonis admonitionem, *& interpretationem*.

Hæc igitur intellectualis Deorum hypostasis, *& natura* pendet quidem ab antiquioribus causis, & ab ipsis repletur universa bonitate, & autarcia, *i. illa vitæ conditione, quæ suis bonis contenta, non expetit aliena.* Eximium verò post illos *ordines*, principatum præfecit omnibus secundis, in ipso constringens, *& arctissimo vinculo ligatos continens* omnes particulares Deorum progressus. Et intellectualis quidem appellatur, quia individuam, & divinam progenuit mentem. Impletur verò mentalibus, non ut iis, quæ cum ipsa mente sunt collocata, nec ut iis, quæ per animi cogitationem tantùm ab ipsa *mente* dividuntur, *& separantur*: sed ut iis, quæ singulariter quidem omnes multitudines, & occultè ipsos Deorum ortus, & ipsas essentias mentalium in ipsis collocarunt, intellectualium verò *totam, vel*, universam mentem, & Entium varietatem, & multiformes *rerum* divinarum ordines sunt-sortita, & ipsum universæ periodi finem in unum mentale principium cõvolvunt, *compellunt, & contrahunt.* Nam intellectualia convertuntur ad mentalia, *& ad ea revertuntur*, & alia quidem, *cum iis* uniuntur, *& ita conjunguntur, ut in unum rediganter*, & constanter ante Deos divisos permanent.

Alia vero, multiplicantur, & per conversionem, *ac reversionem* cum primariis causis conjunguntur. Progrediuntur vero ab omnibus intellectuales Dii, ipsas quidem Vnitates ab uno, quod est ante mentalia, *susc*ipientes. Ipsas vero essentias, à mentalibus *accipientes*. Ipsas vero vitas perfectas, & quæ continent. & generant *res* divinas, à mentalibus, & intellectualibus. Intelle-

ΒΙΒΛΙΟΝ ΠΕΜΠΤΟΝ.

Κεφάλαιον ά.

Τὸ δὴ μετὰ τοῦτο, τρίτην ἄλλην διακόσμησιν θεῶν, τὴν νοερὰν ὀνομαζομένην, θεωρήσωμεν, συνεχῆ μὲν τοῖς πρὸ αὐτῆς, συμπεραίνουσαν δὲ τοὺς ὅλους περίοδους τῶν θείων, καὶ ἐπιστρέφουσαν εἰς τὴν ἀρχὴν, καὶ κύκλον ἕνα τῶν πρωτουργῶν, καὶ πάντελῶν διακόσμων ἀποτελοῦσαν, καὶ τὸν νοῦν τὸν ἐν ἡμῖν ἀναπτερώσωμεν εἰς τὸν ἀμέθεκτον, καὶ θεῖον νοῦν, καὶ πᾶσι ἐν αὐτῷ τάξεις, καὶ ὑφέσεις τῆς οὐσίας διαπεσώμεθα, κατὰ τὴν τοῦ Πλάτωνος ὑφήγησιν.

Αὕτη τοίνυν ἡ νοερὰ τῶν θείων ὑπόστασις ἤρτηται μὲν ἀπὸ τῶν πρεσβυτέρων αἰτίων, καὶ πληροῦται παρ' αὐτῶν τῆς ὅλης ἀγαθότητος, καὶ αὐταρκείας. ἐξαίρεσον δὲ μετ' ἐκείνους τὴν ἡγεμονίαν προεσήκατο τῶν δευτέρων πάντων, εἰς αὐτὴν ἀναδησαμένη τὰς μεθεκτὰς πάσας περιόδους τῶν θεῶν. καὶ νοερὰ μὲν ἐπονομάζεται, διότι δὴ τὸν ἀμέθεκτον, καὶ θεῖον ἀπεγέννησε νοῦν. πληροῦται δὲ ἐκ τῶν νοητῶν, οὐχ ὡς τῷ νῷ συντεταγμένων, οὐδ' ὡς καθ' ὑπόνοιαν μόνον αὐτὸ διαιρουμένων, ἀλλ' ὡς ἐνιδρύσεως μὲν τὰ πλήθη πάντα, καὶ κρυφίως τὰς ἐκφάνσεις τῶν θεῶν, καὶ τὰς ὑποστάσεις τῶν νοητῶν ἐν αὐτοῖς ἱδρυσαμένων, τῶν δὲ νοερῶν τὸν ὅλον νοῦν, καὶ τὴν ποικιλίαν τῶν ὅλων, καὶ τὰς πολυειδεῖς τῶν θείων διακοσμήσεις κληρωσαμένων, καὶ τὸ πέρας τῆς ὅλης περιόδου συνελισσόντων εἰς μίαν ἀρχικὴν τῶν νοητῶν ἐπιστροφὴν, καὶ τὸ νοερὸν πρὸς τὸ νοητὸν, καὶ μονίμως περὶ τῶν θεῶν διηρημένων ἱδρυτὴν.

τὰ μὲν, πληθύνεται, καὶ διὰ τῆς ὑπερφυοῦς συνάπτεται ζωῆς πρωτουργοῖς αἰτίοις. προέρχονται δὲ ὑπὸ πάντων τῶν πρὸ αὐτῶν οἱ νοεροὶ θεοὶ, τὰς μὲν ἑνώσεις ὑπὸ τοῦ ἑνὸς τοῦ πρὸ τῶν νοητῶν, ὑποδεχόμενοι. τὰς δὲ οὐσίας ὑπὸ τῶν νοητῶν. τὰς δὲ ζωὰς τὰς παντελεῖς, καὶ συνεκτικὰς, καὶ γονιμικὰς τῶν θείων, ὑπὸ τῶν νοητῶν, καὶ νοερῶν. τὴν δὲ νοερὰν ἰδιότητα, παρ' ἑαυτῶν

Universidad de Deusto
Biblioteca

λαχίνες, ἢ πρὸς ἑαυτοὺς μὲν ὑπερέροντες τὰς διηρημένας πάσας Δημιουργίας, αὐτοὺς δὲ νοητοῖς συμφύοντες, ὅλοι δὲ δι' ὅλων γνώσεις ὑπάρχοντες καθαραὶ, καὶ ἄγνωστοι, καὶ ζωαὶ ζέουσαι, ἢ πρὸς τούτοις, οὐσίαι πάντελεῖς, αὐτῷ τῷ ἑαυτῶν εἶναι πάντα τὰ δεύτερα παραγούσαι, ἢ μήτε ἐλαττούμενα, ἢ τῶν ἐπείνων πρόοδον, μήτε προσθήκην δεχόμενα, ἢ τῶν ἐπείνων ἀποχώρησιν. ἀλλὰ ζωῆς ἑαυτῶν ἀνεκλείπτους, καὶ ἀγαθότητος δυνάμεσι, πάντων ὡς ὄντες πατέρες, ἢ οὖσιοι, ἢ ἡγεμόνες, οὔτε δὲ σωδιαιρούμενοι τοῖς ὑποχθονιωμένοις, οὔτε ἑαυτῶν ἐξιστάμενα κατὰ τὴν πρόοδον, ὁμοῦ δὲ, καὶ καθ' ἕνωσιν τὰ ὅλα πληθη, καὶ σὺν Δημιουργοὺς πάντας κυβερνῶντες, ἢ συνελίττοντες εἰς τὸ νοητὸν, καὶ κρύφιον ἀγαθόν.

Ἔστι οὖν ζωὴ λέγομεν νοερὰν, οὐ ταυτὸν ἡμῖν δεῖ τὴν ζωὴν, οἵαν μικρῷ πρότερον ἐθεωροῦμεν. ἀμεθεκτος μὲν ἦν ἐκείνη, μεθεκτὴ δὲ αὕτη. ἢ γονιμικὴ μὲν ἐκείνη, ζωογόνος δὲ αὕτη. ταῦτα δὴ διέσηκεν ἀλλήλων, οὐκ ἄδηλον. τὸ μὲν ζωογονικὸν αὔπον δήπου, ἢ γονιμικόν ἐστι. τὸ δὲ γονιμικὸν οὐ πάντως ζωογονικὸν ἐστι. ἢ γὰρ ἀχμάτων τοῖς ἀχμαλέοις, καὶ ὄρων τοῖς ἀορίστοις, καὶ τελειότης τοῖς ἀτελέσιν ἐστὶ παρεκτικόν. ἔστε νοητὸν ἐν τοῖς νοεροῖς αὔπον ἐπονομάζοιμι. τὸ νοητὸν οὐ τοιοῦτον ὑπολαμπὲς δύος, ὁποῖον τὸ πρόσθεν ἐλέγομεν. ὁμοῖον γὰρ ἀμεθεκτόν ἐστι, καὶ πρὸ τῶν νοερῶν, αὐτὸ καθ' ἑαυτὸ προϋπάρχον, καὶ τῶν ὅλων ἐξηρημένον, οὐχ ὡς τὸ ἠρωμα τοῦ νοῦ προσαρδόμενον νοητὸν, ἀλλ' ὡς προαύλιον. αὐτὸ, καὶ ἔφεδρον αὐτῷ, καὶ ἕρμαιον, ἀσυγκρατον πρὸς αὐτὸ, μονοειδῶς ὑφεστηκός. τοῦτο δὲ, ὃ νῦν προβαλλόμεθα νοητὸν, μετεχόμενόν ἐστι, καὶ τοῖς νῷ συντεταγμένοις, καὶ πολυειδὲς, καὶ τῶν ὅλων ἁπάντων ἐν ἑαυτῷ τὰς αἰτίας διελόμενον. ἅπερ πατέρας ἐνταῦθα, καὶ δημιουργοὺς θεοὺς ἐπεκαλοῦμεν, ἐξηλλαγμένον τὸ παλαιὸν τοῦτο, ἢ δημιουργικὸν ὑπὸ τὴν μέσην τῆς τῶν νοερῶν πατέρων ὑπάρξεως. ἐκεῖνοι μὲν γὰρ, γονιμικοὶ τῶν ὅλων ἦσαν οὐσιῶν. οὗτοι δὲ, τῶν μεμερισμένων ὀχέων, καὶ τῆς εἰδοποιούσης διαιρέσεως, αὖλιοι προϋπάρχουσι. κἀκεῖνοι μὲν, τὰς δυνάμεις ἐν ἑαυτοῖς ἔχον τῶν θείων προόδων οἰκισταί.

Οὗτοι δὲ, τῶν γονίμων αὐλίων διέκριναν ἑαυτοὺς, καὶ οὐ καθ' ἕνωσιν αὐτοῖς, ἀλλὰ κατὰ τὴν δευτέραν σωάπτον τῆς ἑνώσεως κοινωνίαν. οἱ γὰρ ὑπὸ τῶν μύθων ὑμνούμενοι γάμοι, καὶ ἡ τῶν θείων ὁμονοητικὴ σύζυξις, ἐν τοῖς νοεροῖς ἐστι θεοῖς.

ectualem vero proprietatem, à se-ipsis sortiti, *ac adepti*, & ad se-ipsos quidem convertentes *ac reducentes* omnes divisos ordines, se vero ipsos in mentalibus collocantes, toti vero per tota, *vel, in totis, prorsus, ac omnino* notiones existentes puræ, & ignotæ, & vitæ *viventes*, *ac* ferventes, & præterea, essentiæ perfectæ, quæ per suum ipsarum Esse, omnia secunda producunt, quæ neq; minuuntur per illorum progressum, neq; additionem recipiunt, per illorum procreationem, *atque progeniem*: sed suis nunquam-cessantibus: *ac perennibus, atque perpetuis*, & infinitis facultatibus *& viribus* omnium quidem existunt Patres, & autores, & Duces, neq; dividuntur unà cum iis, quæ progignuntur ab ipsis, neque à se-ipsis in ipso progressu deficientes, simul verò, & per unionem universas multitudines, & omnes ordines gubernãt, & ad mentale, & occultum bonum convoluunt, *eosq; deducunt*.

Sive igitur vitam dicam intellectualem, non talem oportet existimare vitam, qualem paulo ante contemplabamur. Imparticipabilis enim erat illa, hæc vero *est* participabilis. Et illa quidem, vim-generatricem-habet. Hæc vero *est* animalium-generatrix. Quod aute hæc inter se differant, non *est* obscurum. Nam illa quidem causa, quæ animalium-generatrix est, est etiam profectò generatrix. Sed illa *causa*, quæ generatrix est, *& generandi vim habet*, non omninò *etiam* est animalium-generatrix, *nec animalium procreandorum facultatem in se latentem habet*. Etenim figuras figurà carentibus, & fines infinitis, & perfectionem imperfectis suppeditat. Sive mentalem causam in intellectualibus appellem, hoc mentale non tale statim *est* existimandum, quale illud prius dicebamus Illud enim est imparticipabile, & ante intellectualia, ipsum per se-ipsum præexistens, & ex universis exemptum, non ut complementum ipsius mentis appellatum mentale: sed ut ipsius præcedens causa, & exoptanda ipsi, & amabilis, non collocata cum ipso, & uniformiter subsistens. Hoc verò, quod nunc proponimus mentale, ab ipsa mente participatur, & cum ea collocatur, & *est* multiforme, & omnium Entium causas in se-ipso divisas continet. Sive Patres hîc, & rerum-universarum-opifices Deos appellemus, hoc paternum, & rerum-universarum-fabricandarum-vim-habens *nomen*, fundamentũ-esse-dicemus inusitatum, *& excellens* intellectualium Patrum essentiæ. Nam illi quidem, universarum essentiarum sunt genitores. Isti verò, dividuorum rivorum, & definitæ formarum-procreationis autores præexistunt, *id est primaris sunt autores*. Et illi quidem, in se-ipsis habebant facultates, divinorum progressuum *fundatrices*, & conditrices.

Isti verò, à fœcundis causis se-ipsos discreverunt, *atque separarunt*, neq; per unionem: sed per secundam unionis communionem cum ipsis conjunguntur. Nam illæ nuptiæ, quæ fabulis celebrantur, & illa *rerum* divinarum concors conjunctio, est in intellectualibus Diis.

Quum

Quum autem illi rerum-universarum - fabricandarum-vim-habentes rivi cum animalium-procreandorum-facultatem- habentibus miscentur, omne Deorum genus *hinc* exoritur, *ac* apparet, & supramundanorum *i. e. illorum, qui supra mundum degunt*, & illorum, qui mundum sunt-sortiti. Sed hoc iterum *postea dicetur*.

CAPUT II.

QUoniam autem proprietatem intellectualium Deorum (ut summatim loquamur) contemplati-sumus, restat jam, ut de ipsorum divisione convenientem tradamus contemplationem. Intellectualis enim ordo non unus, & individuus est: sed varios progressus sublimiorum generum est-sortitus. Tres igitur erunt hîc etiam Patres, qui totam intellectualem essentiam diviserunt. Unus quidem, in ipso mentali, alius verò, in ipsa vita, alius verò, in ipsa mente collocatus. Et mentales imitantur Patres, qui mentalem latitudinem trifariam diviserunt, qui talem inter se differentiam habebunt. Primus quidem, progressus per-proportionem-respondentem primo Patri, & mentalis existens. Secundus verò, secundo *similis*, & intellectualem vitam totam in se collectam habens, *& ex se pendentem continens*. Tertius verò, tertio, & totum intellectualem ordinem concludens, ut ille *continebat* ipsum mentalem.

Cùm autem isti tres sint, & unus quidem, in se-ipso maneat, alius verò, progrediatur, & omnia vivificet, alius verò, ipsis rerum-universarum-fabricationis effectionibus, *ac operibus* splendorem-fulguris-instar-immittat, necesse profectò *est* etjam alios triplices Deos cum ipsis esse conjunctos. Quorum unus quidem, erit illi primo constantis puritatis autor. Alius verò, secundo *erit autor* impolluti per omnia progressus. Alius verò, tertio *erit autor* eximiæ rerum-universarum-fabricationis. Nam in illis quidem Diis, qui sunt ante istos, impollutæ Deitates per causam erant, propter indiscretam unionem, & identitatem conciliatricem facultatum, quæ horum communione non indiget. In intellectualibus verò (ubi etiam *est* ipsa perfecta discretio, ut in universalibus ordinibus, & ad secunda major affectio, & universorum communio cum particularibus) opus est profectò etiam impolluta Deitate, vel facultate, quæ rationem, *ac proportionem* habebit *relatam* ad paternam causam identitatis, & immutabilis hypostaseôs, *ac naturæ*, cum ipsis Patribus ipsam dividens antecedentem, ita ut unus-quisque Deorum impollutorum cum proprio patre conjunctus-sit.

Duæ igitur istæ Trinitates, una quidem, intellectualium Patrum, altera verò, impollutorum Deorum, nobis apparuerunt. Tertia verò alia, præter has duas, Unitas triplex, discretionis ipsarum causa intellectualibus cum *ante* dictis Trinitatibus subsistet. Nam isti quidem Patres, *sunt* omnis essentiæ suppeditatores. Identitatis verò *suppedi-*

Μιγνυμένων δὲ τῶν δημιουργικῶν ὀχετῶν τοῖς ζωογονικοῖς ἅπασι τὸ τῶν θεῶν γένος ἐκφαίνεται, καὶ τῶν ὑπερκοσμίων, καὶ τῶν τὸν κόσμον κληρωσαμένων. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὑστερῶν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ β'.

ΕΠειδὴ δὲ τὴν ἰδιότητα τῶν νοερῶν θεῶν (ὡς συλλήβδην εἰπεῖν) πεθεάμεθα, λείπεται δὴ νῦν τῆς διαιρέσεως αὐτῶν, τὴν προκειμένην ἀποδοῦναι θεωρίαν. οὐ χαρίεις ἐστι, καὶ ἄπειρος, ὁ νοερὸς Διάκοσμος, ἀλλὰ ποικιλωτέρας ἔλαχε πρόοδους τῶν ὑψηλοτέρων γενῶν. τρεῖς μὲν οὖν ἔσονται κἀνταῦθα πατέρες, οἱ τὴν ὅλην οὐσίαν τὴν νοερὰν διελόντες. ὁ μὲν, κατὰ τὸ νοητὸν, ὁ δὲ, κατὰ τὴν ζωὴν, ὁ δὲ, κατὰ τὸν νοῦν πεφυκώς. καὶ δὴ νοητοὺς μιμούμενοι πατέρας, οἱ τὸ νοητὸν πλάτος τελχῖ διεῖλον, οἱ πιαύτην ἔχουσι τὴν πρὸς ἀλλήλους διαφοράν. ὁ μὲν, ἀναλόγων προελθὼν τῷ πρώτῳ πατρὶ, καὶ νοητὸς ὤν. ὁ δὲ, τῷ δευτέρῳ, καὶ τὴν νοεραν ζωὴν πᾶσιν εἰς ἑαυτὸν ἀναδησάμενος. ὁ δὲ, τῷ τρίτῳ, καὶ τὸν ὅλον συγκλείων διάκοσμον τὸν νοερὸν, ὥσπερ ἐκεῖνος τὸν νοητόν.

Τριῶν δὲ τούτων ὄντων, ἢ τὸ μὲν, μόνον ἐν ἑαυτῷ, τὸ δὲ, προϊόν, καὶ τὸ πάντα ζωοποιοῦν, τὸ δὲ, ταῖς ποιήσεσι ταῖς τῆς δημιουργίας ἀστράπτον, ἀνάγκη δήπου καὶ θεοὺς αὐτοῖς ἄλλους συνεωῶσθαι τρισσούς. ὧν ὁ μὲν, τῆς μονίμου καθαρότητος ἕξειν τῷ πρώτῳ παράδοξον. ὁ δὲς, τῆς ἀχράντου τῷ δευτέρῳ διὰ πάντων προόδου. ὁ δὲ, τῆς ἐξηρημένης τῷ τρίτῳ δημιουργίας. ἐν μὲν γὰρ τοῖς πρὸ τούτων θεοῖς, ἄχραντοι θεότητες καὶ αὐλίαι ἦσαν, διὰ τὴν ἕνωσιν τὴν ἀδιάκριτον, καὶ τὴν τοιαύτην τῶν συναγωγὸν τῶν δυνάμεων, οὐ δεομένων τῆς τούτων κοινωνίας. ἐν δὲ τοῖς νοεροῖς (οὗ καὶ ἡ διάκρισις πάντελὴς, ὡς ἐν ὁλικοῖς διακόσμοις, καὶ ἡ πρὸς τὰ δεύτερα σχέσις τελείων, καὶ ἡ πρὸς μερικώτερα τῶν ὅλων κοινωνία) δεῖ δὴ καὶ τῆς ἀχράντου θεότητος, ἢ δυνάμεως, ἣ ἔξει λόγον πρὸς τὴν πατρικὴν αὐλίαν ταυτότητος, καὶ ἀκλινοῦς ὑποστάσεως, ἐξηγουμένην σωδιελοῦσα τοῖς πατράσιν αὐτὴν, ὥστε ἕκαστον τῶν ἀχράντων θεῶν, ἰδίῳ συνεζεῦχθαι πατρί.

Δύο μὲν οὖν αὗται τριάδες, ἡ μὲν, τῶν νοερῶν πατέρων, ἡ δὲ, τῶν ἀχράντων θεῶν, ἡμῖν πεφήνασι. τρίτη δὲ ἄλλη, πρὸς ταῖς δυσὶ ταύταις, μονὰς τριαδικὴ, τῆς διακρίσεως αὐτῶν αὐλία τοῖς νοεροῖς μὴ τῶν εἰρημένων ὑποκειμένη τριάδων, οὐσίας μὲν γὰ ἀπάσης οἱ πατέρες χο-

Universidad de Deusto
Biblioteca

ρηχὸν πωλότητος δὲ, οἱ ἀμείλικτοι. τῆς δὲ Δημιουργικῆς ἕνωσις δή που καὶ αὐτῆς αἰτία ἡ πρωτίστη, καὶ ταύτῃ μία, ἅμα καὶ τελεσιουργὸς, Δημιουργοῦσα ἐκ τῶν ὑπερκειμένων σὺν νοεροῖς θεοῖς καὶ ἐξ ἑαυτῶν, καὶ ἐκ τῶν καταδεεστέρων. Διὸ καὶ γὰρ ἄλλης ἡγοῦνται Δημιουργίας, εἰ μὴ διήρηντο τῶν πρώτων; Διὸ καὶ δὲ αὐτοὶ πληθύνονται, καὶ ἀπ' ἀλλήλων διεσπάσαι, ταῖς βασιλείοις, εἰ μὴ Δημιουργοῦνται; Διὸ καὶ δὲ τῶν μεριστῶν ὑπεραίρουσιν, εἰ μὴ καὶ τούτων χορίζονται; μία δὴ οὖν ἡμῖν ἔστω, καὶ τριττὴ μονὰς, ἡ τῆς Δημιουργίας αἰτία. τριὰς δὲ μονοειδὴς, ἥτε τελεία, καὶ ἀχραντος. καὶ (τὸ πάντων παραδοξότατον) τὸ μὲν Δημιουργικὸν ἄλιον, μᾶλλόν ἐστι μοναδικόν.

Τὸ δὲ τελεῖον, καὶ τὸ ἄχραντον, μᾶλλον τελαδικόν. τὸ μὲν γὰρ, παραμιτόν ἐστι τοῖς ἄλλοις τῆς Δημιουργίας. τὸ δὲ, τοῖς κοινωνίας, καὶ τῆς ἑνώσεως ἐκείνῳ· σκοῦν τελαδικὸν μὲν ἑκάτερον γίγνεται τούτων Δημιουμένων. μοναδικὸν δὲ ἐκεῖνο, παρὰ τούτων ἐνιζόμενον. πάντα γὰρ τὰ νοερὰ δι' ἀλλήλων προῆκε, καὶ ἐν ἀλλήλοις ἐστὶ καὶ δηλονα κοινωνίαν ἰωμαστὸν, μιμούμενα τὴν τῶν νοητῶν ἕνωσιν, Δημιουργικὴν τῆς ἐν ἀλλήλοις παρουσίας, καὶ συγκράσεως. καὶ ὁ ἐκεῖ σφαῖρος, ἐστιν ὁ νοερὸς Δημιουργὸς, ἐν αὐτῷ καὶ πρὸς ἑαυτὸν ἐνεργῶν, καὶ προϊὼν εἰς αὐτὸν ἑβδομαδικῶς, μονὰς ὤν, καὶ ἑβδομὰς. πανταπλῆς τῆς νοητῆς μονάδος εἰκὼν (εἰ θέμις εἰπεῖν) καὶ τῷ κρυφίῳ ἑαυτῆς ἕνωσιν, Δημιουργίας καὶ τῆς προόδου, καὶ Δημιουργίας ἐκφαίνουσα. πρωτίστη μὲν οὖν αὕτη προόδου τῶν νοερῶν θεῶν ἡμῖν εἰς ἑπτάδα Δημιουργικὴ θεῖται, τελέως αἰνιττέσθω.

Δεύτεραι δὲ ὧδε πῶς ἄλλας νοεῖσθωσαν ἑβδομάδες ἑπτὰ, πρὸς τῆς ἑπτάδος πρώτης μονάδας πεφαίνουσαι μέχρι τῶν ἑσχάτων. ἑκάστη γὰρ μονὰς ἑβδομάδος ἡγεῖται νοερὰς ἑαυτῆς συζύγου, καὶ Δημιουργοῦ πρώτων ἄνωθεν ὅσα τῆς ὁλοτελοῦς κορυφῆς, μέχρι τῶν τελευταίων, καὶ χθονίων Δημιουργῶν. Λέγω δὲ, οἷον, ἡ μὲν πρώτη πατρικὴ μονὰς, ἑπτὰ ποιαύτας ὑφίστησιν. ἡ δὲ δευτέρα, πάλιν ἑπτὰ ζωογονούς. καὶ ἡ τρίτη, δημιουργικὰς ἑπτὰ, καὶ τῶν ἀχράντων ἑκάστου τὸν ἴσον τοῖς πατράσιν ἀριθμόν. καὶ ἡ τῆς Δημιουργίας μονὰς, ἑπτά.

Καὶ γὰρ συμπροῆσαι πάντα ταῦτα τὰ ἄλλα ἀλλήλοις. καὶ ὥσπερ ἡ τελὰς ἡ πρώτη τῶν πατέρων σώζεται τῇ ἀχράντῳ τριάδι, καὶ τῇ διαιρετικῇ μονάδι, καὶ τὰ αὐτὰ δὴ καὶ δευτέρα τριάδες, ἑπτὰ συστοίχους ἔλαχον τριάδας ἀχράντους, καὶ μονάδας Δημιουργικάς. πόθεν δὴ οὖν ἡμῖν ὁ τοσοῦτος ἀριθμὸς ἀνεφάνη τῶν νοερῶν θεῶν;

tatores sunt illi Patres implacabiles. Convenit autem profectò ipsius quoque discretionis esse causam, eamq; simul unam, & triplicem, quæ discernat & à supra-sitis intellectuales Deos, & ipsos à se-ipsis, & ab inferioribus. Cur enim alii præsunt ordini, nisi divisi, *separatiq;* sint à primis? Cur verò & ipsi multiplicantur, & alii ab aliis distant, *ac differunt*, regnis, nisi sint-discreti, *ac separati?* Cur verò supra particulares *Deos* eminent, *iisq; sunt superiores*, nisi & ab his separētur? Una igitur nobis erit, & triplex Unitas, ipsa discretionis causa. Trinitas igitur uniformis *est* & illa paterna, & illa impolluta. Et (quod omnium est maximè admirabile, *& à communi mortalium opinione remotissimum*,) illa quidem causa, quæ discernendi facultatem habet, est magis singularis.

Illa verò paterna, & impolluta, *est* magis triplex. Nam illa quidem, aliis est ipsius discretionis autor. Hæ verò, communionis, & unionis *autores sunt illi*. Ergo triplex quidem *est* horum utrunque, quum discernitur. Illud verò *est* singulare, quum ab his unitur, *& in unum contrahitur*. Omnia enim intellectualia vicissim inter se vadunt, *& alia per alia pervadunt*, & inter se sunt *conjuncta* per quandam admirabilem communionem imitantia mentalium unionem per mutuam inter se præsentiam, & commixtionem. Et ille Sphærus, qui illic est, *vel potius, Illa sphæra, quæ illic est*, est intellectualis ordo, in se, & circa se agens, & in se progrediens per hebdomadas, *id est, per septenarios numeros*, Unitas existens, & hebdomas, perfecta mentalis Unitatis imago (si fas *est ita* loqui) & occultam suam Unitatem, per progressionem, & discretionem patefaciens. Hæc igitur prima quidem progressio intellectualium Deorum à nobis in heptáda, *id est, in septenarium numerum*, discreta, perfectè celebretur.

Secundæ verò aliæ septem hebdomadæ sub ista considerentur, quæ hujus heptádis, *id est, septenarii numeri*, Unitates producunt usque ad extremas. Nam una-quæque Unitas præest intellectuali hebdomadæ suæ conjugi, *id est, secum conjunctæ*, & hanc extendit à-summis-partibus, à Cœli vertice, usque ad ultimos, & terrestres ordines. Dico autem, ut, Prima quidem paterna Unitas, septem hujusmodi, *suiq; similes Unitates* constituit. Secunda verò, rursus *constituit alias* septem animalium-procreatrices. Et tertia, septem rerum-universarum-opifices, & uniuscujusque impolluti parem ipsis Patrib. numerum *producit, atque constituit*. Et ipsa discretionis Unitas, septem.

Nam hæ universæ causæ simul aliæ cum aliis conjunctæ progrediuntur. Et quemadmodum prima Patrum Trinitas est-conjuncta cum impolluta Trinitate, & cum Unitate dividendi-facultatem-habente, sic etiam secundæ Trinitates, septem Trinitates impollutas sortitæ-sunt affines, *secumque conjunctas*, & Unitates discernendi-facultate-præditas. Undenam igitur tantus intellectualium Deorum numerus nobis exortus est, *ac apparuit?* Profecto

Profectò perspicuum *est* ex ante-dictis. Quia prima quidem, & secundarum hebdomadarum causa, & unitatis proportionem habens ad ipsas hebdomada, quam paulo antè sphæram intellectualem appellavimus, per mentalem subsistit latitudinem, imitans illius quidem paternam *facultatem* per paternam Trinitatem, illam verò facultatis æternitatem, per impollutam identitatem. Ipsam verò multitudinem in extremis *partibus* apparentem, per Unitatem, quæ *rerum* universarum dividendarum vim habet. Reliquæ vero hebdomadæ ab hac progredientes, per mentalia, & intellectualia genera progrediuntur. Nam una-quæque Unitas, propter illorum summitates, *vel, in illorum summitatibus* constituit Unitatem collocatam, *& conjunctam* cum multitudine à se progrediente. Nam omnis summitas, est uniformis, ut antè demonstrabamus. In mediis vero, & tertiis progressibus, duas Trinitates procreat. Etenim illa rum discretio in mediis, & ultimis *partibus* apparebat, quemadmodum hoc etiam per antè dicta commemoratum est. Quemadmodum igitur illæ mentalem latitudinem, quæ singularis exiftit, in triplicem multitudinem produxerunt, eodem etiam modo & ipsæ intellectuales Unitates mentales, & intellectuales Trinitates in hebdomadas provocant, *ac attrahunt* intellectuales. *Et* alias quidem unitates *Plato* cum hebdomadis collocatas constituit in summitatibus ipsarum Trinitatum. Alias vero, duplices Trinitates, in secundis, & tertiis illarum hypobasibus, *i. e. subjectis fundamentis*. Quamobrem etiam omnis hebdomada mentalem habet primam Unitatem, mentalem vero, & intellectualem ordinem, qui eam sequitur, & qui triplex est. Intellectualem vero, tertiam deinceps Trinitatem. Et hæc ut in intellectualibus omnia *considerantur*. Nam per proprietatem Unitatis, quæ *Trinitatem* ipsam constituit, figurantur. Ut igitur paucis rem totam expediamus, intellectuales quidem facultates progressæ sunt per mentales ordines. Has vero septem hebdomadas constituerunt secundùm primas intellectuales. Oportet enim profecto causas quidem *ex aliis accidentibus* exemptas, mentalibus Diis esse-similes. Illas vero, quæ cum *aliis* sunt-collocatæ, & quæ-in-omnes-partes progrediuntur, mentalibus, & intellectualibus *Diis esse similes*. Quoniam & isti primi mundos trifariam diviserunt, & usque ad ultimas *eorum partes* penetrarunt, omnia continentes, & perficientes.

Mentales vero, uniformiter, & occultè ipsas rerum universarum causas complectuntur, *& in se continent*. Et (si *hoc* dicere velis) uniformiter quidem *Dii* mentales omnia producunt. Etenim ipsi dem numeri, singulariter in ipsis sunt. Tripliciter vero, mentales, & intellectuales *Dii*. Etenim unitates, secundū ipsum numerum in ipsis sunt-divisæ. Et quod in illis erat Unitas, hoc in istis est numerus. Intellectuales vero, *sunt* hebdomaticè, *i. e. per hebdomadas*. Nam mentales, simul & intellectuales Trinitates in hebdomadas intellectuales explicant, & contractas illarum facultates, *& vires*

Ἢ, [l. ἤ] δῆλον ἐκ τῶν προειρημένων. ὡς ἡ μὲν πρώτη καὶ τῶν δευτέρων ἑβδομάδων αἰτία, καὶ μοναδοειδῆ λόγον ἔχουσα πρὸς αὐτὰς ἑβδομὰς, λεπτομικρῷ πρότερον σφαῖραν νοεραν ἐπωνομάζομεν, καὶ τὸ νοητὸν ὑπόστημα, μιμουμένη τὸ μὲν παντελὲς ἐκείνου, διὰ τῆς παντελικῆς τελαδικῆς, τὸ δὲ τῆς δυνάμεως αἰώνιον, διὰ τῆς ἀκραίνητου πληθυντικῆς. τὸ δὲ ἐπ' ἐσχάτων πλῆθος ἀναφανὲν, διὰ τῆς τῶν ὅλων διαιρετικῆς μοναδος. αἱ δὲ δεύτεραι ταύτης προϊοῦσαι λοιπὰς ἑβδομάδες, κατὰ τὰ νοητὰ, καὶ νοερὰ ἤθη προελθοῦσιν. ἑκάστη γὰρ μονὰς, καὶ τὰς ἀκροτήτας ἐκείνων ὑφίστησι μοναδας, [l. μοναδα]σωτοκογμένην τῷ ἀφ' ἑαυτῆς προϊόντι πλήθει. πᾶσα γὰρ ἀκρότης ἑνοειδὴς ἐστιν, ὡς πρότερον ἐδείκνυμεν. καὶ τὰς μέσους, καὶ τελευταίας προόδους, δύο τελαδας δοσηφυᾶ. καὶ γὰρ ἐκείνων ἡ Δημιουργία ἐν τοῖς μέσοις ἀνεφάνετο, καὶ τοῖς ἐσχάτοις, ὥσπερ καὶ τοῦτο διὰ τῶν ἔμπροσθεν ὑπεμνήσαμεν. καθάπερ οὖν ἐκείνου τὸ νοητὸν πλάτος ἑνιαῖον ὑπάρχον εἰς τελαδικὸν πλῆθος προήγαγον, κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ αἱ νοεραὶ μοναδες, καὶ νοερὰς τελαδας εἰς ἑβδομάδας προκαλοῦνται νοερὰς. τὰς μὲν, συμπαγεῖσας ταῖς ἑβδομάσι μοναδας ὑπάρχουσι καὶ τὰς ἀκροτήτας τῶν τελάδων. τὰς δὲ, διπλᾶς τελάδας, καὶ τὰς δευτέρας ἐκείνων, καὶ τελείας ὑποβάσεις. διὸ δὴ καὶ πᾶσα ἑβδομὰς, νοητῶν μὲν ἔχει τὸν πρώτην μονάδα, νοητὸν δὲ, καὶ νοερὸν, τὸν δευτέρων μὲν πρώτην τριάδα ὑπάρχουσαν. νοερὸν δὲ, τὸν τρίτον ἑφεξῆς τελάδα. καὶ ἕως τούτου ὡς ἐν νοεροῖς πᾶσα. καὶ γὰρ τὸν ἰδιότητα τῆς ὑποστάσεως αὐτῶν μοναδος χαρακτηρίζει. ὡς ἂν σαφέστερον φανῇ, προειλήφθω μὲν αἱ νοεραὶ δυνάμεις, καὶ τὰς νοητὰς τάξεις. ὑποστήσουσι δὲ τὰς ἑπτὰ πρώτας ἑβδομάδας κατὰ τὰς πρώτας νοεράς. δεῖ γάρ που τὰς μὲν ἐξηρημένας αἰτίας ὁμοιοῦσθαι τοῖς νοητοῖς θεοῖς. τὰς δὲ σωτηριώδεις, καὶ περιούσας παντοχῆ, τοῖς νοητοῖς, καὶ νοεροῖς. ἐπεὶ καὶ οὗτοι πρώτοι σοῦ κόσμους διεῖλον τριαδικῶς, καὶ μέχρι τῶν τελευταίων διήλθον, τὰ πάντα συνέχοντες, καὶ τελειοῦντες.

Οἱ δὲ νοητοὶ, μονοειδῶς, καὶ κρυφίως, τὰς τῶν ὅλων αἰτίας περιέχουσι. καὶ (εἰ βούλῃ λέγειν) μονοειδῶς μὲν οἱ νοητοὶ τὰ πάντα παρέχουσι. καὶ γὰρ οἱ ἀριθμοὶ, μοναδικῶς ἐν αὐτοῖς εἰσι. τελαδικῶς δὲ, οἱ νοητοὶ, καὶ νοεροί. καὶ γὰρ αἱ μοναδες, καὶ ἀριθμὸν ἐν πᾶσι διήρηντο. καὶ ὁ ἓν μονὰς ἐν ἐκείναις, πᾶσι ἐστιν ἀριθμὸς ἐν πᾶσι. ἑβδομαδικῶς δὲ, οἱ νοεροί. πᾶς γὰρ νοητὰς ἅμα, καὶ νοερὰς τελάδας, εἰς ἑβδομάδας νοερὰς ἀπελίττουσι, καὶ πᾶς συμπεριλήψας ἐκείνων δυνάμεις, εἰς ποικιλίαν ἐξαπλοῦσι νοερὰν.

Universidad de Deusto
Biblioteca

καὶ γὰρ τὸ πλῆθος αὐτῶν, καὶ τὴν ποικιλίαν τῆς ἐνυπάτου τῆς μονάδος ἀριθμοῖς διώρισαν. ἄλλοι γὰρ οἱ τῶν μερικῶν ἀριθμοί, καὶ ἄλλοι τῶν ὁλικῶν ἐν τοῖς θείοις διακόσμοις. καὶ πᾶς ὁ νοερὸς οὗτος ἀριθμὸς αὐτὸς μᾶλλον, καὶ διήρηται ποικιλώτερος τῶν πρὸ αὐτοῦ μᾶλλον, καὶ διήρηται ποικιλωτέρως πρόοδος. σὺν δὲ τῇ πρὸς τὴν μονάδα συγγενείαν. τὸ γὰρ ἑβδομαδικὸν πλῆθος, πολλὴν ἔχει τὴν οἰκειότητα πρὸς τὴν τῆς μονάδος φύσιν. ἐπεὶ καὶ καθ' αὑτὴν μετρεῖται, καὶ ὑφίσταται πρώτως ὑπ' αὐτῆς.

καὶ οἵγε Πυθαγόρειοι τὸ κατ' νόον φῶς, τὴν ἑπτάδα προσαγορεύοντες, νοερὸν αὐτῆς δήπουθεν ὑπάρξιν εἶναι χορηγοῦσι, καὶ τοῦτο τῆς μονάδος ἐξηρτημένον. τὸ γὰρ ἐνιαῖον, οὗ τὸ φῶς δηλωτικὸν, ἐκ τοῦ ἑνὸς ἅπασιν ὑπάρχει τοῖς θείοις ἀριθμοῖς. ταῦτα καὶ πρὸ τῆς διαιρέσεως προειλήφθω τῶν νοερῶν τούτων θεῶν.

κεφάλαιον γ'.

ΕΧόμενον δέ ἐστι τὴν τοῦ Πλάτωνος θεωρίαν ἐφαρμόσαι τῇ τάξει ταύτῃ, καὶ δεῖξαι μηδενὸς αὐτὴν ὑστερίζοντος τῶν θεολογικῶν, πρὸς τῆς νοερᾶς διακοσμήσεως τούτης δογμάτων. ἐπειδὴ τοίνυν τὴν μὲν οὐρανίαν τάξιν, ἐν τῷ Κρατύλῳ, καὶ φαίδρῳ πλέως ὑμνουμένην ἀνεύρομεν, τὸν μέσον σύνδεσμον κατέχειν τῶν νοερῶν, ἅμα καὶ νοητῶν θεῶν ἀπεδείξαμεν, ὑπὸ δὲ ταύτην εὕρομεν διακόσμησιν ἄλλων θεῶν τεταγμένων, ὡς ὁ ἐν τῷ φαίδρῳ Σωκράτης ἐνεδείκνυτο, τὴν ὑπερουράνιον ἀψῖδα καλουμένην ἀθιάρετον πρὸς τὸν οὐρανὸν ἐφυλάττοντα, τίς ἡ διέλουσα αὐτὴν ὑπὸ τῆς οὐρανοῦ βασιλείας, ἠγουμένη δὲ τῆς νοερᾶς τάξεως τῶν θεῶν, καὶ τοῦ νοῦ πρώτως χορηγὸς, καθ' αὐτὴν τὴν τοῦ Πλάτωνος ὑφήγησιν, ὡς ὁ ἐν τῷ Κρατύλῳ Σωκράτης φησὶν, ἡ ὁ μέγιστος Κρόνος ἐστί; τοῦτον γὰρ δὴ νοῦν τὸν πρώτιστον, καὶ καθαρώτατον ὑποκαλεῖ. τὸ τοίνυν ἀκρότατον τοῦ νοῦ τοῦ θείου, καὶ (ὡς αὐτός φησι) τὸ καθαρώτερον, οὗτός ἐστιν ὁ θεὸς, διακεκρίνων μὲν ἑαυτὸν τοῦ οὐρανίου διακόσμου. πάντων δὲ τῶν νοερῶν θεῶν βασιλεύων. διόπερ δὴ, νοῦς μέν ἐστι διακοσμῶν, ἀλλὰ τοῦ καθαροῦ νοῦ, καὶ τῆς εἰς ἄκρον ἀναλελυμένης νοερᾶς ὑποστάσεως θεός. διὸ δὴ καὶ πατὴρ ἐστι τοῦ μεγίστου Διὸς, καὶ ἁπλῶς πατήρ. ὁ γὰρ τοῦ πάντων πατὴρ πατὴρ, πολλῷ δήπου μειζόνως ἔλαχε τὴν παλαιὰν ἀξίαν. νοῦς μὲν οὖν οὗτος πρῶτος. νοῦς δὲ καὶ ὁ μέγιστος Ζεὺς, βασιλικὸν μὲν ἔχων ψυχὴν, βασιλικὸν δὲ νοῦν, ὡς ὁ ἐν τῷ Φιλήβῳ Σωκράτης.

in intellectualem varietatem explicant. Etenim ipsam multitudinem, & varietatem, per numeros Unitati proximos definiunt. Alii enim *sunt* ipsorum particularium ordinum numeri, & alii ipsorum universalium, in Diis. Et totus hic intellectualis numerus explicatus est quidem magis, quàm illi, qui sunt ante ipsum, & magis variis progressionibus est divisus, non deserit tamen cognationem, *quam habet* cum Unitate. Nam septenaria multitudo magnam habet affinitatem cum Unitatis natura. Etenim & per ipsam mensuratur, & ab ipsa primò constituitur.

Et ipsi Pythagorei, qui Lucem in mente *sitam* appellant heptada, *id est*, *septenarium numerum*, ipsius essentiam profectò intellectualem esse suppeditant, *id est*, *satis apertè demonstrant*, & ideo ex Unitate pendentem. Illud enim unicum, *& singulare*, cujus declarandi vim habet ipsa Lux, ex ista *Unitate manans* omnibus divinis numeris existit. Hæc etiam de intellectualium horum Deorum divisione præsumpta, *primumque sumpta* sunto.

CAPUT III.

SEquitur igitur jam, ut Platonis contemplationem ad hunc ordinem accommodemus, & demonstremus eam nullam Theologica *cōtemplatione* inferiorem esse, quod attinet ad hunc intellectualem ordinem dogmatum, *id est*, *philosophicorum decretorum*. Quoniam igitur cœlestem quidem ordinem, quem in Cratylo, & Phædro perfectè celebratum invenimus, demonstravimus obtinere medium vinculum, *mediam conjunctionem* intellectualium, simul & mentalium Deorum, sub isto verò statim alium ordinem Deorum collocatum, ut Socrates in Phædro demonstrabat, *scilicet* illum sub-cœlestem fornicem (qui *sic* vocatur) indivisum à Cœlo servabamus, quisnam *est ordo* ille, qui ipsum à Cœlesti regno divisit, *atque separavit*, & qui præest intellectuali Deorum ordini, & mentis *est* primò suppeditator, secundum ipsam Platonis præceptionem, ut in Cratylo Socrates dicit, *quis (inquam) alius ordo* quàm ille Maximus Saturnus est? Hanc enim mentem primam, & purissimam appellat. Illud igitur divinæ Mentis summum *fastigium*, & (ut ipse loquitur) illud purissimum *lumen*, *ac numē*, hic est ipse Deus, qui se ipsum quidē discernit à cœlesti ordine, omnibus verò intellectualibus Diis imperat, *& regnum eorum obtinet, ac imperium in eos exercet*. Quoniam profectò Mente quidem est *repletus*, *&* satiatus: sed pura mente, & Deus *est* intellectualis hypostaseos, *& natura* in summum *rerum*, *ac Entium omnium fastigium* contendentis. Quamobrem etiam Pater est illius Maximi Jovis, & simpliciter, *atque generaliter* Pater. Qui enim est omnium Patris Pater, multo profectò magis ille sortitus, *ac adeptus* est paternam dignitatem. Mens igitur ista *est* prima. Mens verò *dicitur*, *& est* etiam ille Maximus Jupiter, regiam quidem habens animam, regiam verò Mentem, ut in Philebo Socrates *dicit*.

Et duæ *sunt* istæ Mentes, & intellectuales Patres. Alter quidem, intellectualis existens in intellectualibus. Alter verò, mentalis. Nam illa Saturnia vincula, quorum & ipse *Socrates* in Cratylo mentionem fecit, sunt unifica Jovis intelligentiæ circa mentalem Patris *naturam, id est, Jovis intelligentiam cum mentali Patris natura conjunguntes, & utrunque contrahunt in unum*, & implent illam Joviam Mentem illa Saturniæ Mentis perfecta intelligentia. Et hoc (ut arbitror) perspicuum *est* ex illa etiam animarum proportione cum Plutone. Ut enim ille colligat, *atque vincit* circa se, ipsas animas, ipsas sapientia, & intelligentia replens, sic etiam & ipse Saturnus, qui Jovi est expetendus, & amabilis, ipsum in se-ipso vinculis indissolubilibus *constrictum* continet. Et hæc Socrates in Cratylo, jocans, & simul agens serio, demonstrat. Illud igitur expetendum, & illud mentale Jovis, est ipse Saturnus. Ipse verò Maximus Jupiter, *est* divina Mens, & rerum-universarum-opifex. Necesse igitur *est* & aliam tertiam causam esse intellectualem, vitæ generatricem. Jupiter enim est quidem autor vitæ, ut ait Socrates: sed intellectualiter, & secundò.

Nam ante Mentem, ubique vitam collocatam esse dicimus. Perspicuum igitur *est*, quòd ipsam Reginam Rheam, quæ mater quidem est Jovis, Saturno verò, qui Pater est, posterior, hanc mediatem, *hoc medium* implere dicemus, quòd sit mūdus animalium procreator, & vitæ totius causas in se-ipsa primùm collocârit. Tres igitur isti paterni ordines nobis in intellectualibus apparuerunt. Unus quidem, per ipsam mentalem-vim ipsorum intellectualium. Alius verò, per divinam, & intellectualem vitam. Alius verò, per Mentem intellectualem. Etenim illam mediam Deam, ipsam per se, matrem & ipsam illius etiam *rerum* universarum opificis celebramus. Cum summis verò *Diis ipsam* contemplantes, paternam causam appellamus, ut eam, quæ continetur in ipsis Patribus, & partim quidem, cum ipso Saturno, partim verò, cum ipso Jove, simul procreat *suam progeniem*. Quinetiam illam Trinitatem implacabilem, & impollutam intellectualium Deorum, disertissimis-verbis Plato Orpheum sequens Cureticam appellat, quemadmodum in Legibus Athenienſis hospes, illa Curetum armata ludicra vocat, & illam concinnam, *& ex rhythmis constantem* ipsorum choream celebrans.

Etenim Orpheus Curetes, qui sunt tres, Jovi custodes apponit. Et ipsæ Cretensium Leges, & omnis Græcanica Theologia puram, & impollutam vitam, & actionem ad hunc ordinem amandat. Nihil enim aliud significat *το κρὸν*, quàm purum, & incorruptum. Quamobrem etiam illum Maximum Saturnum, ut per essentiam unitum, *atque conjunctum* cum impollutæ puritatis causa, puram mentem priùs appellabamus. Tres igitur *sunt* illi paterni Dii, & tres impolluti. Reliquum igitur est, ut & illam septimam Unitatem comtemplati dicamus.

Καὶ δύο νόες οὗτοι, καὶ πατέρες νοεροί. ὁ μὲν, νοερὸς ὢν ἐν τοῖς νοεροῖς. ὁ δὲ, νοητός. οἱ γὰρ κρόνιοι δεσμοὶ, ὧν καὶ αὐτὸς ἐν Κρατύλῳ μέμνηται, ἑνοποιοὶ τῆς τοῦ Διὸς εἰσὶ νοήσεως, ἥτε τὸ νοῆσον τοῦ πατρὸς, καὶ πληροῦσι τὸν διάνοῦν τῆς κρονίου νοῦ παντελοῦς νοήσεως. καὶ τοῦτο διῆλον οἶμαι καὶ ἐκ τῆς περὶ τὸν Πλούτωνα, τῶν ψυχῶν ἀναλογίας. ὡς γὰρ ἐκεῖνος συνδεῖ περὶ ἑαυτὸν τὰς ψυχὰς, σοφίας αὐτὰς, καὶ νοήσεως πληρῶν, οὕτω δὴ καὶ ὁ Κρόνος ἐφ' ἑαυτῷ ὢν τῷ Διΐ, καὶ ἐρασθεὶς, συνέχει τοῖς ἀλύτοις δεσμοῖς αὐτὸν ἐν ἑαυτῷ. καὶ ταῦτα ὁ Σωκράτης ἐν τῷ Κρατύλῳ, παίζων ἅμα, καὶ σπουδάζων ἐνδείκνυται. τὸ τοίνυν ἐφ' ἑαυτοῦ Διὸς, καὶ τὸ νοητὸν, ὁ Κρόνος ἐστίν. αὐτὸς δὲ ὁ μέγιστος Ζεὺς, νοῦς θεῖος, καὶ δημιουργικός. ἀνάγκη τοίνυν καὶ τελείαν ἄλλην αἰτίαν εἶναι νοεράν, τῆς ζωῆς γεννητικήν. ἔστι μὲν γὰρ Ζεὺς αὐτὸς ἡ ζῆν, ὡς φησιν ὁ Σωκράτης, ἀλλὰ νοερῶς, καὶ δευτέρως.

Πρὸ δὲ τοῦ νοῦ τὴν ζωὴν παραχθῆναι παραχθῆναι λέγομεν. δῆλον δὴ οὖν ὅτι τὴν βασιλίδα Ρέαν, μητέρα μὲν οὖσαν τοῦ Διὸς, ἡ δὲ Κρόνου πατρὸς ὄντος τοῦ δευτέρου, τὴν μεσότητα ταύτην συμπληροῦν φήσομεν, κόσμου ζωογονικὴν ὑπάρχουσαν, καὶ τὰς τῆς ὅλης ζωῆς αἰτίας ἐν ἑαυτῇ περιεχομένας. τρεῖς οὖν αὗται παλαιαὶ τάξεις ἡμῖν πεφήνασιν ἐν τοῖς νοεροῖς. ὁ μὲν, κατὰ τὴν ζωὴν τὴν θείαν, καὶ νοεράν. ὁ δὲ, κατὰ τὸν νοῦν τὸν νοερόν. ἡ γὰρ τῶν μέσων θεὸν, αὐτὴν καθ' αὑτὴν, μητέρα καὶ αὐτὴν δημιουργοῦ καὶ τῶν ὅλων ἀνυμνοῦμεν. μετὰ δὲ τῶν ἄκρων θεωροῦντες, παλαιὰν αἰτίαν ἐπονομάζομεν, ὡς ἐν τοῖς πατράσι περιεχομένην, καὶ τὰ μὲν, τοῦ Κρόνου, τὰ δὲ, τοῦ Διὸς συναμφοτέρων. ἀλλὰ μὴν καὶ τελάδα τὴν ἀμέλικτον, ἡ ἀχραντον τῶν νοερῶν θεῶν. διαρρήδην ὁ Πλάτων ἐπώνυμον Ὀρφεῖ, κουρητικὴν ὀνομάζει, καθάπερ ἐν νόμοις φησὶν ὁ Ἀθηναῖος ξένος, τὰς τῶν Κουρήτων ἐνόπλια παίγνια, καὶ τὴν ἔρρυθμον χορείαν αὐτῶν ἀνυμνῶν.

Καὶ γὰρ Ὀρφεὺς τοὺς Κούρητας, φύλακας τοῦ Διὶ παρεῖναι, τρεῖς οὔσας. καὶ οἱ δεσμοὶ τῶν Κρητῶν, καὶ ἡ ἑλληνικὴ πᾶσα θεολογία τὴν καθαρὰν, καὶ ἀχραντον ζωὴν, καὶ ἐνέργειαν εἰς τὴν τάξιν ταύτην ἀναπέμπουσιν· οὐδὲ γὰρ ἄλλο τι τὸ κρὸν, ἢ τὸ καθαρὸν, καὶ ἀκήρατον ἐνδείκνυται. διὸ καὶ τὸν μέγιστον Κρόνον, ὡς καθ' οὐσίαν ἡνωμένον τῇ τῆς ἀχράντου καθαρότητι αὐτῆς, νοῦν καθαρὸν ἐλέγομεν πρότερον. τρεῖς οὖν οἱ παλαιοὶ θεοὶ, καὶ τρεῖς οἱ ἄχραντοι. λείπεται οὖν καὶ τὴν ἑβδόμην μονάδα θεωρήσαι τὰς αἰτίας αὐτῶν.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Εἰ τοίνυν τὰς μυθικὰς ἐννοήσαιμεν ἐκλογὰς, τάς τε κρονίας, καὶ τὰς οὐρανίας, ὧν καὶ ὁ Πλάτων ἀναμιμνήσκει, σιγῆ τε ταῦτα κρύπτειν δοκιμάζων αἰεὶ, καὶ τὸν ἀπόρρητον αὐτῶν ἀλήθειαν ὁρᾶν, καὶ ὅτι μυστικῶν ἐστι νοημάτων ἐνδεικτικά. διόπερ καὶ νέοις ἀνεπιτήδειον ταῦτα ἀκούειν, ἔχοιμεν ἂν ἐκ τούτων τίς ἐστιν ἀνακελικὴ θεότης, ἡ καὶ τὰς διαιρέσεις ἀποτελοῦσα, καὶ χωρίζουσα τὰ μὲν κρόνια τῶν οὐρανίων, τὰ δὲ δῖτα τῶν κρονίων. ὅλον δὲ τὸν νοερὸν ἀνακόσμον, τῶν τε περὶ αὐτὸ, καὶ τῶν μεθ' αὐτὸν, ἀνακεκίνουσα, καὶ τὰς ἐν αὐτῷ ἀνδιαφόρους αἰτίας ἀπ' ἀλλήλων διῖσασα, καὶ τοῖς δευτέροις αἰεὶ τὰ δεύτερα μέτρα τῆς βασιλείας παρεχομένη. καὶ μοι μηδεὶς θορυβείσθω τούτων ἀκούσας τῶν λόγων, μηδὲ ἐναυλούσθω. πῶς οὖν τὰς ἐκλομὰς, καὶ δεσμοὺς, καὶ τὰς τραγικὰς τῶν μύθων ἀσκιδὰς ὁ Πλάτων ἐκβάλλει; ταῦτα γὰρ τὰ τοιαῦτα, δεσμοὺς μὲν τοὺς, καὶ ἀνιήτους, οἴεται δι' ἄγνοιαν τῶν ἐν αὐτοῖς ἀπορρήτων ἀναβάλλεσθαι. τοῖς δὲ σοφοῖς ἐνδεικνυσθαί τινας ὑπονοίας θαυμαστάς. δίσσας αὐτὰς μὲν τὸν τοιοῦτον τρόπον τῶν πλασμάτων οὐ προσίεται. τοῖς δὲ παλαιοῖς τῶν θεῶν οὕσιν ἐκγόνοις, οἴεται χρῆναι πείθεσθαι, καὶ τὸν ἀπόρρητον αὐτῶν ἀφίσιν ἰηρᾶν. ὥσπερ οὖν δεσμὸς δεσμὸν κρονίους, καὶ ταῦτα πρὸς Εὐθύφρονα, καὶ δεσμὸν τῆς τραγικὰς ἀκροωμένους, ἀποδοκιμάζων, ὅμως ἐν Κρατύλῳ συγχωρεῖ καὶ πρὸς αὐτὸν τὸν μέγιστον Κρόνον, καὶ πρὸς τὸν Πλούτωνα, δι' ἕτερους ἄλλους πεπεμμένος, οὕτως οἶμαι καὶ τὰς ἐκλομὰς, τοῖς μὲν τὸ φαινόμενον αὐτὸ καθ' αὐτὸ γνωρίζουσι, ἀπαγορεύειν προσήκειν, μηδὲ συγχωρεῖν, ὅτι καὶ ἐν θεοῖς εἰσιν αἱ παρανόμοι, καὶ ἄδεσμοι τῶν πυθῶν εἰς σὺν παλαιᾷ διηχαιρήσεις, ἀλλὰ διαμάχεσθαι, καὶ καὶ τὸ δυνατὸν διελέγχειν τὰ τοιαῦτα δοξάσματα. τοῖς δὲ ἔτι σφοδρότερον δυναμένοις τῆς μυστικῆς ἀληθείας, καὶ μεταθέουσι τὸν ἀποκεκρυμμένον τῶν μύθων διάνοιαν συφθέγγεσθαι, καὶ τὰς τῶν ὅλων διακρίσεις, εἴτ' οὖν ἐκτομὰς, αὐτὰς δι' ἀπόκρυψιν, εἴτ' ἄλλως ὁτιωσοῦν προσονομάζειν ἐθέλουσιν, ἀπιτρέπει. καὶ γὰρ οἱ δεσμοὶ, καὶ ἐκλομαὶ, κοινωνίας εἰσὶ, καὶ διακρίσεως σύμβολα. καὶ τῆς αὐτῆς ἑκάτερόν ἐστι θεομυθίας ἔκγονον. ὁ τοίνυν σὺν δεσμοὺς ἐν τῷ Κρατύλῳ συγχωρῶν, καὶ τὰς ἐκλομὰς δήπου τὰς τῶν νοερῶν διαιρετικὰς προσίεται. καὶ οὐ χρὴ θαυμάζειν, εἰ καὶ ἐκ τούτων τὴν τοῦ Πλάτωνος δόξαν ἡμεῖς κατασκευάζειν ἐπιχειροῦμεν. ἀλλ' εἰδέναι πῶς μὲν τὰ τοιαῦτα πάντα καὶ ἡ Πλάτωνος φιλοσοφία συγχωρεῖ, πῶς δὲ ἀποδοκιμάζει, καὶ τοῖς ἀκούουσιν εἶναι τῶν μεγίστων κακῶν αἴτια, καὶ τῆς ἀθέου ζωῆς ὑπολαμβάνει.

Οἱ μὲν οὖν ἑπτὰ νοεροὶ θεοὶ, ἀφ' τούτων αὖ

Si igitur illas fabulosas exectiones & Saturnias, & cœlestes consideremus, quas & Plato commemorat, censens talia *commenta* silentio semper tegenda esse, & occultam ipsorum veritatem spectandam, & *hæc* mysticarum, *& arcanarũ* sententiarum declarandarum vim habere, quòd & adolescentibus non conveniat audire talia *commenta*, habebimus ex his, *& discemus* quænam sit illa rerum-discernendarum-vim-habens Deitas, quæ & ipsas divisiones perficit, & separat Saturnia quidem genera à cœlestibus, Jovia vero, à Saturniis, totum intellectualem ordinem discernit ab illis, qui sunt ante ipsum, & ab illis, qui sunt post ipsũ, & varias causas, quæ sunt in ipso, disjungit alias ab aliis, & secundis semper secundas regni mensuras præbet. Nullus vero turbetur his verbis auditis, neque *nobis hæc dicentibus* adversetur. Quomodo igitur exectiones, & vincula, & tragicos fabularum apparatus Plato rejicit? Nam omnia hujusmodi *commenta* vulgus quidem, & stultos, putat per ignorantiam arcanorum in ipsis *latentium* damnare. Sapientibus verò, quasdam mirabiles opiniones, *ac suspiciones* ostendere. Quamobrem ipse quidem talem commentorum modum non admittit. Antiquis vero, qui sunt Deorum progenies, parendum esse, & occultam ipsorum mentem venandam, *& sententiam captandam, ac autoritatem sectandam esse* putat. Ut igitur illa Saturnia vincula, idque *verba faciens* ad Eutyphronem, & Reipub. auditores, reprobans, tamen in Cratylo concedit *ea, quæ dicuntur* & de illo Maximo Saturno, & de Plutone, secundos alios *Deos* ponens, *atque statuens*, sic *etiam* (ut opinor) & ipsas exectiones, illis quidem, quid illud, quod *prima fronte nobis* apparet, ipsum per se patefaciunt, interdicit, ne admittant, neque concedant, etiam interipsos Deos esse iniquas, & illegitimas, *atque nefarias* liberorum aggressiones adversus patres: sed talibus opiniobus repugnent, easque pro viribus redarguant. Illis verò, qui in mysticæ, *& arcanæ* veritatis penetralia penetrare possunt, & qui persequntur occultam fabularum mentem, *atque sententiam*, assentitur, *& cum illis consentit*, & rerum universarum discretiones, sive exectiones, ipsas per occultandi rationem, sive quovis alio modo appellare velint, *hoc ipsis Plato* permittit. Etenim vincula, & exectiones, sunt communis, & discretionis Symbola *& obscura signa*. Et utrunque est ejusdem de-Diis-fabulæ progenies. Qui igitur vincula in Cratylo concedit, etiam profectò exectiones admittet, quæ intellectualium dividendorum vim habent. Nec oportet *quenquam* mirari, si nos per hæc etiam, ipsam Platonis opinionem confirmare conemur. Sed *oportet* scire quomodo & ipsa Platonis Philophia omnia hujusmodi *commenta* concedat, quomodo etiam reprobet, & auditoribus maximorum malorum, & impiæ vitæ causas esse putet.

Illi igitur septem intellectuales Dii, per istas animi notiones etiam apud Platonem apparebunt

bunt mentione digni-judicati, *pro, confstabit hos ejusdem à Platone dignos esse judicatos, de quibus mentionem faceret.*

CAPUT IV.

IPsorum verò progressum per hebdomadas ex imaginibus, *& similitudinibus* perratiocinationes-colligendum esse puto. Illam igitur hujus Universitatis animam, omnium divinorum ordinum, qui sunt rerum-opifices, imaginem *esse Plato dicit*. Quemadmodum etiam hunc sensilem mundum mentalium, & primam quidem universam essentiam ipsius *animæ* pro *hujus universitatis* fundamento constituit, deinde *vero* divisit in numeros, & harmoniis, *concinnisq; compagibus* conjunxit, & figuris variis-ornavit, rectâ dico, & rotundâ. Deinde *vero divisit* ipsam in unum circulum, & septem *orbes*. Unde igitur hæc Unitas, & hæc hebdomas, *id est, hic septenarius numerus, unde (inquam) aliunde manavit*, quàm ab ipsis metalib., [*l. intellectualibus*] Diis? Ante ipsos enim *est* ipsa figura, & ipse numerus, & ipsum verè Ens.

Et quemadmodum in ipsa fabricatione animæ, post ipsam animalis, *id est animæ* figuræ hypostasin, *atq; constitutionem*, illa circulorum, *ac orbium* per Unitatem, & septenarium-numerum divisio *existit*, sic etiam in divinis *rebus*, post intellectualem, & mentalem figuram, est intellectualis latitudo, & Sphærus iste, *ista sphæra* Deorum. A divina igitur intellectuali hebdomada in se-ipsam ingrediente *manans* subsistit septem hebdomadarum multitudo. Et propterea etiam ille rerum-opifex, sic in anima dividit circulos. Quoniam & ipse, & omnis intellectualis ordo ex una-quaque Unitate hebdomadam produxit intellectualem. Neq; hoc dico, & contendens-affirmo nunc, quòd illis septem Diis ab illo rerum-opifice progressis, illi septem circuli similem essentiam sortiti-sint: sed quòd per circulos animam dividens supernè ab intellectualibus Diis, numerum afferat sectionibus, singularem dico, & septenarium. Quoniam etiam ipsa quidem Unitas per Ejusdem circulum *existit*, ipsa verò divisio, per Alterius *circulum fit*. Paulo post verò constabit ipsum Idem, & ipsum Alterum ipsi rerũ-opifici ordini convenire. Præterea verò, post divisionem circulorum, alia quidè, Deorum, qui-per-similitudinem-repræsentãtur, alia verò, *Deorũ* absolutorum, *ac liberorum, qui nullarum rerum similitudine repræsentari possunt*, *Platò* symbola, *id est, obscura signa* assumit, & per hæc animam in istos Deorum ordines immittit. Si igitur ipsa quidem figura est ante intellectuales Deos, ipsum verò Simile, & ipsum dissimile *est* post ipsos, necesse profectò est id, quod est singulare, simul & septenarium, in hunc ordinem amandari, & ipsum progressum ab Unitate in hebdomadam, huic ordini convenire.

Unusquisq; igitur illorũ septem intellectualium *Deorum, & ordinum* divinorum intellectuali hebdomadæ præest, ut ex imaginibus didicimus. Sed illic quidem *est* unica hebdomada, & sibi-ipsi cognata. In animabus verò, circuli inter-

τῶν ἑπταδῶν, καὶ περὶ τοῦ Πλάτωνι φανῆναι μνήμης ἠξιωμένοι.

κεφάλαιον δ'.

Ἡν δὲ καθ' ἑβδομάδας πρόοδον αὐτῶν, δεῖ τῶν εἰκόνων συλλογίζεσθαι δεῖν οἶμαι. τὴν δὴ τοῦ παντὸς ψυχὴν τῶν θείων τάξεων πασῶν εἰκόνα δημιουργῶν. ὥσπερ οὖν καὶ τὸν αἰσθητὸν τοῦτον κόσμον τῶν νοητῶν, καὶ πρώτην μὲν τὴν ὅλην οὐσίαν αὐτῆς ὑποστήσας, ἔπειτα διελὼν εἰς ἀριθμοὺς, καὶ ἁρμονίαις συνδήσας, καὶ τοῖς σχήμασι διακοσμήσας, καὶ τε δὴ καὶ περιφερεῖ. μετὰ ταῦτ' διεῖλεν αὐτὴν εἰς ἕνα κύκλον, καὶ ἑπτά. πόθεν οὖν ἡ μονὰς αὕτη, καὶ ἡ ἑβδομὰς, ἢ ἄλλο τῶν νοητῶν [*l.* νοερῶν] θεῶν. πρὸ αὐτῶν γὰρ τὸ σχῆμα, καὶ ὁ ἀριθμὸς, καὶ τὸ ὄντως ὄν.

Καὶ ὥσπερ ἐν τῇ δημιουργίᾳ τῆς ψυχῆς, μετὰ τὸν τοῦ ψυχικοῦ σχήματος ὑπόστασιν, ἡ καὶ μονὰδα τῶν κύκλων, καὶ ἑβδομάδα διαίρεσις, οὕτω καὶ ἐν τοῖς θείοις, μετὰ τὸ νοερὸν, καὶ νοητὸν σχῆμα, τὸ νοερόν ἐστι πλάτος, καὶ ὁ σφαῖρος οὗτος τῶν θεῶν. ἀπὸ τῆς θείας ἀρχὴ νοερᾶς ἑβδομάδος εἰς ἑαυτὴν ἱσούσης, ὑπέστη τὸ τῶν ἑβδομάδων τῶν ἑπτὰ πλῆθος. καὶ ἀφ' τούτου καὶ ὁ δημιουργὸς ἐθελήσουσιν, οἱ ἑπτὰ κύκλοι τὴν ὁμοίαν ἔλαχον ὕπαρξιν, ἀλλ' οὐκ καὶ κύκλους τὴν ψυχὴν διαιρῶν ἄνωθεν ἀπὸ τῶν νοερῶν θεῶν τὸν ἀριθμὸν ἐπιφέρει ταῖς τομαῖς, μοναδικὸν λέγω, καὶ ἑβδομαδικόν. ἔστι καὶ ἡ μὲν μονὰς, κατὰ τὸν ταυτοῦ κύκλον, ἡ δὲ διαίρεσις, κατὰ τὸν θατέρου. φανήσεται δὲ μικρὸν ὑστερον τὸ ταυτὸν, καὶ θατέρου, τῇ δημιουργικῇ τάξει προσήκοντα. ἔτι δὲ καὶ μετὰ τὴν διαίρεσιν τῶν κύκλων, τὰ μὲν, τῶν ἀφομοιωματικῶν θεῶν, τὰ δὲ, τῶν ἀπολύτων σύμβολα παραλαμβάνει, καὶ ἀφ' τούτων ἀνίησι τὴν ψυχὴν ταῖς τάξεσι τῶν θεῶν ταύτης. εἰ τοίνυν τὸ μὲν σχῆμα πρὸ τῶν νοερῶν ἐστι θεῶν, τὸ δὲ, ὅμοιον, καὶ τὸ ἀνόμοιον μετ' αὐτοὺς, ἀναγκη δήπου τὸ μοναδικὸν, ἅμα καὶ ἑβδομαδικὸν, εἰς ταυτὸν ἀναπέμπεσθαι τὴν διακόσμησιν, καὶ τὴν ἀπὸ μονάδος εἰς ἑβδομάδα πρόοδον τῇ τάξει ταύτῃ προσήκειν.

Ἑκάστου οὖν τῶν ἑπτὰ νοερῶν θείων, ἑβδομάδος ἡγείσθω νοερὰς, ὡς ἐκ τῶν εἰκόνων μεμαθήκαμεν. ἀλλ' ἐκεῖ μὲν, ἡ ἑβδομὰς μία, καὶ πρὸς ἑαυτὴν συγγενὴς. ἐν δὲ ταῖς ψυχαῖς οἱ κύκλοι διά-

Universidad de Deusto
Biblioteca

φέρουσιν ἀλλήλων, καὶ τὰς ἰδιότητας τὰς θείας. οὕτω γὰρ ἐδέξαντο τὸν ἀριθμὸν, ὥστε καὶ τὴν οἰκείαν φύσιν διασώζειν, καὶ ἐλαχον, τὰ ἐγκόσμια συνεχουσαι, καὶ οὓς φαινομένους κύκλους συνελίσσειν τοῖς ἑαυτῶν.

Ταῦτα μὲν οὖν ὑπεμνήσθω διὰ τούτων, οὐκ ἀμυδρὰ τεκμήρια φέροντα τῆς τοῦ Πλάτωνος περὶ τούτων διαιτήσεως.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ε.

Πάλιν δὲ ἄνωθεν ἀρξώμεθα, περὶ ἑκάστου λέγωμεν, ὅσα πρὸς τὴν παροῦσαν ἐξαρκεῖ θεολογίαν. πρῶτος τοίνυν ἡμῖν ὁ βασιλεὺς τῶν νοερῶν θεῶν Κρόνος ἀνυμνείσθω, καὶ τὸν ἐν Κρατύλῳ Σωκράτην τὸ καθαρὸν, καὶ ἀκήρατον τοῦ νοὸς καταλάμπων, καὶ ἑαυτοῦ τῇ τῶν νοερῶν ἀκρότητι τὴν ἑαυτοῦ πανταπλῆ δυνάμιν ἱδρυσάμενος, μένων μὲν, ἅμα καὶ πρόοδον ἐκ τοῦ πατρὸς, καὶ διαιρῶν τὴν νοερὰν ἡγεμονίαν τῆς συνεκτικῆς, καὶ συνεχῆ πρὸς αὐτὴν τὴν τῶν ἄλλων νοερῶν θεῶν ὑπεροχὴν περιγράφων, αὐτὸς δὲ τὸ νοητὸν καὶ δημιουργικὸν νοῦ, καὶ τὸ πλήρωμα τῶν ὄντων ἐν ἑαυτῷ περιέχων· διὸ δὴ καὶ οἱ κρόνιοι δεσμοὶ μυστικῶς τὴν περιληπτικὴν αἰτίαν τοῦ νοητοῦ τούτου, καὶ τὴν ἕνωσιν τὴν πρὸς αὐτόν. τῷ γὰρ νῷ τὸ νοητὸν περιληπτικόν.

Ὥσπερ οὖν ἐξήρηται μὲν τοῦ νοῦ τὸ νοητὸν, λέγεται δὲ αὐτὸ περιλαμβάνειν ὁ νοῦς, οὕτω δὴ καὶ ὁ Ζεὺς δεσμεῖν τὸν πατέρα λέγεται. καὶ ταῦτα περὶ ἑκάτερον αὐτῶν σωζόντων αὐτόν. Καὶ γὰρ ὁ δεσμὸς περιληπτίς ἐστι τῶν συνδεομένων. τὸ δὲ ἁληθὲς ὧδε ἔχει. νοῦς μὲν ἐστιν ὁ Κρόνος πανταπλῆς. νοῦς δὲ καὶ ὁ μέγιστος Ζεύς. νοῦς ἑκάτερος ὢν, ἐστι δήπου καὶ νοητὸν αὐτός. πᾶς γὰρ νοῦς εἰς αὐτὸν ἐπέστραπται, περὶ δὲ αὐτὸν ὑπερέφ, περὶ ἑαυτὸν ἐνεργεῖ, περὶ ἑαυτὸν δὲ ἐνεργῶν, καὶ οὐ περὶ τὰ ἔξω, νοητόν ἐστιν, ἅμα καὶ νοερόν. ἢ μὲν νοεῖ, νοερόν. ἢ δὲ νοεῖται, καὶ νοητόν. ὥστε καὶ ὁ Διὸς νοῦς, ἑαυτῷ νοῦς ἐστι, καὶ αὐτὸς νοητὸν· ὡσαύτως δὲ καὶ ὁ κρόνιος νοῦς, ἑαυτῷ νοητόν ἐστι, καὶ ἑαυτῷ νοῦς. ἀλλ' ὁ μὲν, μᾶλλον νοῦς. ὁ δὲ, μᾶλλον νοητός. ἵδρυται γὰρ, ὁ μὲν, κατὰ τὴν ἀκρότητα τὴν νοερὰν, ὁ δὲ, κατὰ τὸ πέρας. καὶ ὁ μὲν, ἐφετόν ἐστιν, ὁ δὲ, ἐφιέμενον· καὶ ὁ μὲν, πληροῦν, ὁ δὲ, πληρούμενον.

se differunt, propter divinas proprietates. Sic enim acceperunt numerum, ut etiam suam naturam conservarent, quam sortitæ sunt, res-in-mũdo-comprehensas continentes, & apparentes circulos convolverent suis *circulis*.

Hæc igitur per hæc sint-commemorata, quæ non obscura, *nec infirma* argumenta ferunt, *nobisq; suppeditant descriptionis*, & ordinis Platonici de *rebus* istis.

CAPUT V.

RUrsus igitur ab-initio-incipientes, de singulis dicamus, quæ ad præsentem Theologiam *declarandam faciunt*, & sufficiunt. Primus igitur ille Deorum intellectualium Rex Saturnus à nobis *nunc* celebretur, qui secundùm Socratẽ in Cratylo *differentem*, puram, & incorruptam mentis *naturam* collustrat, & sua intellectualium summitate suam perfectã potentiam fundavit, *atq; stabilivit*, manens quidem *in suo Patre*, simul & progrediens ex *suo* Patre, & dividens intellectualem principatum illius *facultatis res universas* continentis, & aliorum intellectualium Deorum excellentiam cum ipso *principatu* conjunctam primo-loco-statuens, ipsam verò mentalem *naturam* Mentis rerum-opificis, & ipsam plenitudinem ipsorum Entium in se-ipso continens. Quamobrẽ etiam illa Saturnia vincula, mysticè, *arcanoq; modo* illã hujus mentalis *naturæ* comprehensione obscure-significant, & unionem cum ipsa *mente*. Quod enim est mentale, id ipsa mente percipitur, *atq; comprehenditur*.

Quemadmodum igitur id, quod est mentale, exemptum est ex ipsa mente, ipsum verò ipsa Mens comprehendere dicitur: sic etiam ipse Jupiter Patrem *Saturnum* vincire, *vinculisq; constrictum tenere* dicitur. Et hæc de illis *dicuntur ita, ut* ipse *Jupiter ipsum Patrem Saturnum*, & se-ipsum vinciens, *vinculisq; constrictum tenens intelligatur*. Etenim ipsum vinculum, est comprehensio eorum, quæ vinciuntur, *& vinculis constringuntur*. Ipsa vero *rerum* veritas sic habet. Mens quidem, est ille Saturnus perfectus. Mens etiam *est* ille Maximus Jupiter. Cùm autem utercq; sit Mens, idem etiam est profectò mentale. Omnis enim Mens, in se-ipsam revertitur, & ad se convertit *ea quæ mente percipiuntur*, apud se agit, & apud se agens, non autem apud ea, quæ sunt extra, est mentale, simul & intellectuale. Quatenus enim *Mens* intelligit, *eatenus est* intellectuale. Quatenus vero *percipitur ab aliis*, & intelligitur, *eatenus est* etiam mentale. Quamobrem etiam ipsa Jovia Mens, sibi Mens est, & sibi mentale. Eodem etiam modo Saturnia Mens, sibi mentale est, & sibi Mens, sed altera quidem *est* magis Mens, altera vero magis mentalis. Nam altera quidẽ, in intellectuali summitate collocata-est, altera verò, in ipso fine. Et altera quidem, *est* optabile, altera vero, *est* optans, *id est altera quidem, est id, quod expetitur, altera vero, est id, quod res alias expetit*. Et altera quidem, *est* id, quod explet, altera vero, *est* id, quod expletur.

Cùm

Cùm igitur Saturnus sit Mens, & mentale, secundò Mens etiam *est* ipse Jupiter, & mentale. Sed ipsius mentale, est intellectuale. Illius verò intellectuale, *est* mentale. Cùm igitur Jupiter simul sit intellectualis, & mentalis, se-ipsum intelligit, *mente percipit*, & comprehendit, & vincit, *& vinculo constringit* id, quod est in ipso mentale. Hoc autem in *se* ipso vinciens, illud ipsum mentale, vincire, *vinculis constringere*, & undiq; comprehendere dicitur. Etenim in se-ipsum ingressus, in illam *Mentem* ingreditur, & per illud mentale, quod habet in se, id intelligit, *atque percipit*, quod est ante se. Et ita id, quod est mentale, non est extra Mentem. Omnis enim Mens, illud, quod in se *habet*, apud se habet indifferens. Quod verò est ante ipsam *Mentem*, *illud ipsa Mens* rursus in se ipsa percipit, *ac intelligit*. Omne enim, quod est extra *Mentem*, alienum est, & adventicium, & naturæ deterioris. Quod verò in causæ ordine, *causaque loco*, *rebus aliis* præest, & quod ut expetendum priùs-existit, in ipsis expetendis est.

Hæc enim in se revertentia, & in se propendentia, *atque tendentia*, suas causas inveniunt. Et omnia antiquiora, & quo perfectior *est*, & magis-uniformis, quàm illa, quæ expetuntur, illa versatio, *quæ versatur* circa ipsa, eo magis cum suis expetendis versatur, *atque conjungitur*. Omnis igitur Mens, quòd se-ipsam intelligat, *& percipiat*, etiam omnia, quæ sunt ante ipsam, intelligit, & *percipit, atque cognoscit*. Et quo magis secum ipsa *conjungitur*, ac unitur, eo magis insidet, *ac inhæret* mentalibus, quæ sunt ante ipsam. Non enim est extra illum Ens, ipsius causa, & id, quod ipsi essentiam, aut perfectionem præbet: sed uniuscujusque deterior *pars*, non autem ipsum mentale. Quamobrem etiam una-quæque *rerum* divinarum ad illud quidem, quod est deterius, non revertitur: ad se verò, & per se, *convertitur*, & revertitur ad illud, quod est præstantius. Et mente quidem nulla deterius est id, quod est mentale. Omnis verò *Mens* apud se-ipsam agens, & illa, quæ sunt ante ipsam mentalia, comprehendens percipit, *intelligit, atque cognoscit*. Et alia quidem, sunt *ea*, quæ cum ipsa *Mente* conjuncta-sunt.

Alia verò, adhærent illis, quæ proximè participantur ab ipsis. Alia verò, spectant unum-quodque eorum, quæ remotiora sunt, & quæ magis *ex aliis* exempta-sunt. Nam ob hoc ipsum & illa rerum-opifex Mens, est quidem simul mentale, & Mens. Habet verò illam Patris mentalem-vim vinculis-constrictam, ut fabula dicit. Spectat verò ipsum Per-se-animal, quod omnium, quæ mente-percipiuntur, est pulcherrimum, ut ait Timæus. Et si ista cogitãs ille generosus Amelius, diceret mentẽ esse triplicem, illam, quæ est, illam, quæ habet, illam, quæ videt, mea quidem sententia, recte Platonis mentem assequeretur, *eamq; tueretur*. Oportet enim & illam secundam *Mentem* non solùm habere mentalem-facultatem: sed etiam esse, & habere, esse quidem, id, quod est cognatum, habere verò, id, quod est ante ipsam *Mentem*, quatenus ipsius est-particeps.

Νοῦς τοίνυν ὢν ὁ Κρόνου, καὶ νοητὸς, νοῦς, καὶ ὁ Ζεὺς δεύτερος, καὶ νοητός· ἀλλὰ τὸ νοητὸν αὐτοῦ, νοερόν ἐστι. τὸ δὲ ἐκείνου νοερὸν, νοητόν. Ὁμοῦ δὴ οὖν νοερὸς ὢν ὁ Ζεὺς, καὶ νοητὸς, ἑαυτὸν νοεῖ, καὶ περιλαμβάνει, καὶ σωδεῖ τὸ ἐν αὐτῷ νοητόν. τοῦτο δὲ ἐν αὐτῷ σωδέων, αὐτὸ τὸ περὶ αὐτὸ λέγεται νοητὸν σωδεῖν, καὶ περιλαμβάνειν πανταχόθεν. καὶ γὰρ εἰς ἑαυτὸν εἰσιὼν, εἰς ἐκεῖνον χωρεῖ, καὶ τῷ ἐν αὐτῷ νοητῷ, τὸ περὶ αὐτὸ νοεῖ. καὶ οὕτως ἐκ ἔξω τοῦ νοῦ τὸ νοητόν. Τὸ μὲν γὰρ ἐν αὐτῷ πᾶς νοῦς ἀδιάφορον ἔχει πρὸς ἑαυτόν. τὸ δὲ περὶ αὐτὸ πάλιν ἐν ἑαυτῷ νοεῖ. πᾶν γὰρ τὸ ἔξω ἐν, ἀλλότριόν ἐστι, καὶ ἐπουσιῶδες, καὶ τῆς φύσεως τῆς χείρονος. τὸ δὲ ἐν αἰτίας τάξει προϊσάμενον, καὶ ὡς ἐφετὸν προϋπάρχον, ἐν ἑαυτοῖς ἐστι τοῖς ἐφιεμένοις.

Εἰς ἑαυτὰ γὰρ ἐπιστρέφοντα, καὶ περὶ ἑαυτὰ συνιόντα, τὰς ἑαυτῶν αἰτίας ἀναζητοῦσι. καὶ πάντα τὰ πρεσβύτερα, καὶ ὅσῳ τελεώτερα, καὶ ἑνοειδέστερα τῶν ἐφιεμένων, ἡ περὶ αὐτὰ τροφὴ, τοσούτῳ μᾶλλον τοῖς ἑαυτῶν συνέχουσιν ἐφετοῖς, αὐτῷ ἄρα τῷ νοεῖν ἑαυτὸν πᾶς νοῦς, καὶ τὰ περὶ αὐτὸ πάντα νοεῖ. καὶ ὅσῳ μᾶλλον ἕωσπερ πρὸς ἑαυτὸν, τοσούτῳ μειζόνως ἐνίδρυται τοῖς περὶ ἑαυτὸ νοητοῖς. οὐ γὰρ ἔστιν ἔξω τῶν ὄντων οὐδενὸς τὸ ἄλλον αὐτοῦ, καὶ τὸ τῆς οὐσίας, ἢ τῆς τελειότητος παρεκλικόν. ἀλλὰ τὸ χεῖρον ἑκάστου, καὶ οὐ τὸ νοητόν. διὸ δὴ καὶ τῶν θείων ἕκαστον, πρὸς μὲν τὸ χεῖρον ἀνεπιστρόφον ἐστὶ, πρὸς δὲ αὐτὸ, καὶ δι' ἑαυτὸ πρὸς τὸ κρεῖττον ἐπέστραπται. καὶ νοῦς μὲν οὐδενὸς τὸ νοητὸν χεῖρον· πῶς δὲ πρὸς ἑαυτὸν ἐνεργῶν, καὶ τὰ περὶ αὐτὸ νοητὰ περιλαβὼν νοεῖ. καὶ τὰ μὲν ἐστιν ὅσα σύζυγα πρὸς αὐτόν.

Τὰ δὲ, ἔχει τῶν πρεσταχῶς αὐτῶν μεταχομένων. τὰ δὲ, ὁρᾷ τῶν προτέρων, καὶ μᾶλλον ἐξηρημένων ἕκαστον. Διὰ γὰρ τοῦτο καὶ ὁ δημιουργὸς νοῦς, ἐστι μὲν ἅμα νοητὸν καὶ νοῦς· ἔχει δὲ τὸ ἐν πατρὸς νοητὸν σωδῆσαι, ὡς ὁ μῦθος φησὶν. ὁρᾷ δὲ τὸ αὐτοζῷον, τὸ τῶν νοουμένων ἁπάντων κάλλιστον, ὡς ὁ Τίμαιος λέγει. καὶ διὰ ταῦτα συνοῶν ὁ γνήσιος Ἀμέλιος, τριττὸν ἔλεγε τὸν νοῦν, τὸν ὄντα, τὸν ἔχοντα, τὸν ὁρῶντα, κατά γε τὴν ἐμὴν δόξαν, τῆς τοῦ Πλάτωνος διανοίας ὀρθῶς ἁπτόμενος. δεῖ γὰρ δὴ καὶ τὸν δεύτερον μὴ μόνον ἔχειν τὸ νοητὸν, ἀλλ' εἶναι, καὶ ἔχειν, εἶναι μὲν, τὸ συγγενὲς, ἔχειν δὲ, τὸ περὶ αὐτὸ, καθόσον αὐτοῦ μετείληφε.

Universidad de Deusto
Biblioteca

καὶ τὸν τρίτον ὁρᾶν τὸ νοητὸν, ἀλλὰ καὶ εἶναι, καὶ ἔχειν, καὶ ὁρᾶν μᾶλλον, τὸ πρώτιστον. ἔχειν δὲ, τὸ πρωτίστως ἐπέκεινα.

Τὸ δὲ ἐν αὐτῷ, καὶ τὸ συζυγοῦν τῇ ἑαυτοῦ νοήσει, τοῦτο εἶναι, καὶ πρὸς αὐτὸν ἀδιαίρετον ὑπάρχειν. εἰ πίνυν (ὥσπερ ἐξ ἀρχῆς ἐλέγομεν) νοεῖ τὸν ἑαυτοῦ πατέρα Κρόνον ὁ Ζεὺς, νοητὸν μὲν ἐστιν ὁ Κρόνος, νοῦς δὲ ὁ Ζεύς. ἄλλο μὲν ὢν νοητὸν, ἄλλου δὲ μετέχων. διόπερ καὶ ὁ Πλάτων οὐχ ἁπλῶς σκαλὴν νοῦν τὸν Κρόνον, ἀλλὰ τὸν ἀκήρατον νοῦν. τὸ γὰρ ἐν τῷ νοερῷ, νοητόν ἐστιν. ἁπλοῦς δὲ οὐ τὸ ἀπλῶς ἐστὶ νοητὸν, ἀλλ' ὡς ἐν τοῖς νοεροῖς νοῦς ἐστὶ, καὶ αὐτὸς σαλήνιος, πατὴρ ὢν ἅμα, καὶ νοῦς, καὶ νοερῶς ἔχων τὸ σαλήνιον. ἐν μὲν οὖν τοῖς νοητοῖς, καὶ ὁ νοῦς πατήρ ἐστιν. ἐν δὲ τοῖς νοεροῖς, καὶ ὁ σαλὴν νοῦς. Καὶ ὁ Κρόνος δὴ οὖν, νοῦς ἐστὶ καθαρὸς, καὶ ἄϋλος, καὶ τέλειος, ἐν ἑφετοῦ τάξει, τῆς δημιουργίας ὑπερλάμπων. τοιαύτην δὲ ἔχων ἰδιότητα, πλήρης ἐστὶ τῶν νοητῶν πάντων νοερῶς, καὶ οἷον ὑπερβλύζει ταῖς νοήσεσι, καὶ ὑφίστησι διττὰ γένη θεῶν, τὰ μὲν, ἐν ἑαυτῷ. τὰ δὲ, μεθ' ἑαυτόν. καὶ πρὸ μὲν τοὺς ἀπὸ πατρὸς Οὐρανοῦ γενίμους δυνάμεις ἔχει τῶν ἑφάτων. πληροῖ δὲ τὴν δημιουργικὴν τάξιν, τῶν γνησίων ἀγαθῶν.

§6

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ς'.

Μόνος δὲ αὐτὸς τῶν θεῶν μετὰ ἀνάγκης, καὶ οἷον βίας, λαμβάνειν τὴν διδόναι λέγεται τὴν βασιλικὴν ἀξίαν, σκήπτρων τὸ ἀπὸ πατρὸς γόνιμον, σκήπτρου δὲ περὶ τοῦ μεγάλου Διός. καὶ γὰρ ὀρίζει τὴν τοῦ πατρὸς βασιλείαν, καὶ ὁρίζεται ὑπὸ, [l. περὶ] τοῦ μετ' αὐτόν. καὶ πληροῦται ἐκ τῶν ὑπερκειμένων, πληροῖ δὲ τὴν ὅλην δημιουργίαν τῆς γονίμου τελειότητος. Διακρίνων δὲ αὐτὸν ἀπὸ πατρὸς, ἐξήρηται τῶν ἀφ' ἑαυτοῦ γινωμένων. εἰς δὲ νοῦς ὤν, καὶ παντέλειος, ἐν ἑαυτῷ συνέχει τὸ πλῆθος τῶν ὅλων νοητῶν. καὶ τὴν ἀκρότητα τῶν νοερῶν ἐκθεώσας, πᾶσιν ἐπιλάμπει τὸ νοητὸν φῶς.

Κεφάλαιον ζ'.

Ἐκτὸς ἄρα καὶ τοῦ παντὸς τούτου ὑπάρχει ζωαὶς, καὶ περιόδους, καὶ συγκυκλήσεις, καὶ τὴν μὲν, κρονίαν, τὴν δὲ, δίαν, ὡς φησιν ὁ ἐν τῷ Πολιτικῷ μῦθος. καὶ ἡ μὲν τῶν ἑτέραν τῶν περιόδων, αὐτόματα πάντα φύει τὰ ἀγαθὰ, καὶ ἀπήμονα ζωὴν ἔχει, καὶ ἄτρυτον. ἡ δὲ τῶν ἑτέραν, μετέχει καὶ τῆς ὑλικῆς πλημμελείας, καὶ τῆς πολυμεταβόλου φύσεως. διττὴς γὰρ οὔσης ἐν τῷ κόσμῳ ζωῆς, τῆς μὲν ἀφανοῦς, καὶ νοερωτέρας, τῆς δὲ, φυσικωτέρας, καὶ ἐμφανοῦς, καὶ τῆς μὲν, ἐκ τῶν νοητῶν ἀφορίζομένης, τῆς δὲ, καθ' ἑμαρμένην ἀπλῶς περιούσης, ἡ μὲν δαιμονία, καὶ πολυειδὴς, καὶ διὰ τῆς φύσεως διαπλουμένη, τῆς θείας ἐξήρτηται τάξεως. ἡ δὲ ἀπλουστέρα, καὶ νοερὰ, καὶ ἀφανὴς, τῆς κρονίας. καὶ διὰ τοῦτο σαφῶς ὁ Ἐλεάτης ξένος ἀναδιδάσκει, τὴν μὲν ἑτέραν τῶν ἀνακυκλήσεων, θείαν ὀνομαλῶν· τὴν δὲ ἑτέραν, κρονίαν. καὶ τὸν μὲν καὶ ὁ Ζεὺς, τῆς ἀφανοῦς ἄλλος ἐστὶ ζωῆς, τοῦ παντὸς, καὶ ἑνὸς χορηγὸς, καὶ τῆς νοερᾶς πλειστῆς ἡγεμών, ἀλλ' ὑπὸ τὸν Κρόνου βασιλείαν ἀναγόμενα πάντα, καὶ μετὰ τοῦ πατρὸς ὢν ἡγεμὼν ὑφίστησι τὸν ὅλον, νοερὸν κόσμιον νοῦν. καὶ εἰ δεῖ τελεωτέρᾳ διαῤῥήδην λέγειν, ἑκατέρα μὲν τῶν περιόδων, ἥτε ἐμφανὴς λέγω, καὶ ἡ ἀφανὴς, μετέχει τῶν θεῶν τούτων ἀμφοτέρων. ἀλλ' ἡ μὲν, κρονία, μᾶλλόν ἐστιν, ἡ δὲ, ὑπὸ τὸν τοῦ Διὸς πλεῖ βασιλείαν. ὅπερ δὴ οὖν καὶ ὁ μέγιστος Κρόνος βασιλείαν ἑτέραν ἔλαχε τῶν περὶ αὐτὸν θεῶν, σαφῶς δεδήλωκεν ὁ Ἐλεάτης ξένος, ἐν τοῖς περὶ τοῦ μύθου λόγοις εἰπών, Καὶ μὲν αὐτόν τε τὸν βασιλέα, ὃν ἦρξεν ὁ Κρόνος εἰς, πολλῶν ἀκηκόαμεν. εἷς οὖν ἐστι καὶ κατὰ τοῦτον τὸν Σοφὸν τῶν βασιλικῶν θεῶν. διὸ δὴ καὶ ἑτέραν ἀρχὴν περιέπουσι τοῦ πατρός. καὶ κατὰ τοῦτον τὰ μέσα κένσρα τῶν νοητῶν, καὶ νοερῶν θεῶν συνέχουσι, οὕτως ἐξηρῆται τῶν νοερῶν διακόσμων, καὶ πᾶσιν τὸν νοερὸν χορηγεῖ, πρῶτον μὲν, θεοῖς, δευτέρως δὲ, τοῖς κρείττοσιν, ἐσχάτως δὲ, καὶ ταῖς μεικταῖς ψυχαῖς, ὅταν εἰς τὴν κρονίαν διάνοιαν περιστῶσιν ἀναγένεσθαι.

Τὸ μὲν γὰρ πᾶν τοῦτο, καὶ οἱ ἐγκόσμιοι θεοὶ πάντες, ἀεὶ τὴν ὑπ' αὐτῶν ἔχουσι ζωὴν, καὶ μιμοῦνται μὲν κρονίαν νόησιν, διὰ τῆς ἀφανοῦς, καὶ νοερᾶς ἐνεργείας, τὸν δὲ δημιουργικὸν νοῦν τοῦ Διὸς, διὰ τῆς εἰς τὰ δεύτερα προνοίας, καὶ ὅλως τῆς ἐμφανοῦς δημιουργίας. αἱ δὲ νοηταὶ ψυχαὶ, πολλαχῶς μὲν νοερῶς ἐνεργοῦσι, καὶ περὶ τὸν Κρόνον καθιεροῦσιν ἑαυτὰς. ποτὲ δὲ, διίως, καὶ τὴν τῶν δευτέρων ἀρχέγονον ποιοῦνται περιήψιαν. ἐπιστρέφουσι δὲ πρὸς τὰ λοιπὰ ἀναλόγως ἐκείνοις, τό τε νοητὰ νοοῦσι, καὶ τὰ αἰσθητὰ διακοσμοῦσι, καὶ ζῶσιν ἀμφοτέρας τὰς ζωὰς, ὥσπερ οἱ θεοὶ, καὶ τὰ κρείττονα μᾶλλον.

periodum, omnia bona sponte-sua-nascentia producit, & vitam habet expertem-malorum, & indomitam. Per alteram verò, particeps-est etiam materialis peccati, *quod ab ipsa materia manat*, & valde-mutabilis naturæ. Cùm enim in ipso mundo sit vita duplex, una quidem obscura, *ac ignota*, & quæ magis est intellectualis, altera verò, magis-naturalis, & manifesta *notaque*, & cùm altera quidem, per providentiam definiatur, altera verò, propter fatum inordinate progrediatur, secunda quidem, & multiformis, & quæ per ipsam naturam perficitur, ex Jovio pendet ordine. Illa vero simplicior, & intellectualis, & obscura, ex Saturnio *ordine pendet*. Et hæc apertè Eleates hospes docet, alteram quidem revolutionem, *vel, convolutionem*, Joviam appellans. Alteram vero, Saturniam. Quanquam & ipse Jupiter, obscuræ vitæ est autor, hujus universitatis, *& bonorum in ea comprehensorum*, & ipsius mentis suppeditator, & intellectualis perfectionis Princeps: sed ad Saturni regnum omnia reduci, & cum Patre Princeps existens, constituit totam mentem in-mundo-comprehensam, *& in eo versantem*. Et, si verum apertè dicere oportet, utraque quidem periodus, & illa manifesta dico, & illa obscura, particeps-est hujus utriusque, Dei *Saturni scilicet, & Jovis*. Sed altera quidem, est magis Saturnia. Altera vero, Jovis regno subjecta est. Quod autem etiam ille Maximus Saturnus alterum regnum sit-adeptus Deorum, qui sunt ante ipsum, manifestè declaravit Eleates hospes, quum in illis verbis ante fabulam *factis*, dixit. Quinetiam ipsum regnum, quod unus ille Saturnus regnavit, ex multis audivimus. Unus igitur est, etiam ex hujus sapientis *viri* sententia, regiorum Deorum. Quamobrem etjam alterum regnum *Saturnus* ante *Cœlum* Patrem constituit. Et cùm illa media centra mentalium, & intellectualium Deorum contineat, iste præit, *& præest* intellectualibus ordinibus, & omnem intellectualem *vitam* suppeditat, primùm quidem, Diis, deinde vero, præstantioribus *generibus*, extremo vero loco, etiam particularibus animabus, quum in illam Saturniam speculam contendere, *& in illam circumspectionem, aciem oculorum intendere* possunt.

Nam hoc quidem totum universum, & omnes Dii, qui versantur in mundo, semper hanc duplicem vitam habent, & imitantur, Saturniam quidem intelligentiam, per obscuram, & intellectualem actionem, illam vero rerum-universarum-opificem mentem Jovis, per providentiam, *quæ fertur*, in secunda, & generaliter per manifestam rerum-fabricationem. Animæ vero mentales, modo quidem, intellectualiter agunt, & Saturno se-ipsas consecrant. Modo vero, Jovi è, *sive, Joviale-riter agunt*, & secundorum curam provide gerunt, quam nullus impedire potest. Quum autem circum-circa-versantur, eodem-modo, quo illæ *mentales animæ, tunc* & ipsa mentalia percipiunt, *atque cognoscunt*, & sensilia disponunt, *in ordinem redigunt, & exornant*, & utramq; vitam vivunt, ut & Dii, & præstantiora genera.

CAPUT VI.

SOlus verò Deorum ipse *Saturnus* per quãdam necessitatem, & quasi vim, & accipere, & dare dicitur regiam dignitatem, execans *quidem* Patris *Cœli genitales partes*, & fœcundam-facultatem, exectus verò, ab illo Magno Jove. Etenim ipsum Patris *Saturni* regnum terminat, & terminatur ab illo, qui post ipsum est. Et impletur quidem à supra-sitis, implet verò totam fabricationem fœcunda perfectione. Discernens verò se-ipsum à Patre, exemptus-est ex iis, quæ generatur ab ipso. Cùm autem sit una, & perfecta Mens, omnem mentalium multitudinem in se continet. Et cum intellectualem summitatem deificarit, omnibus mentalem lucem per-illuminationem-immittit.

CAPUT VII.

MEritò igitur & hoc Universum duplices habet vitas, & periodos, & convolutiones, & alteram quidem Saturniam, alteram verò Joviam, ut ait illa fabula, *quæ scribitur* in Civili *Dialogo*. Et per alteram quidem periodum,

Et *oportet* illam tertiam *Mentem* videre ipsum mentale, *neque solum videre*: sed etiam esse, & habere. Et videre quidem, id, quod est primum. Habere verò, id, quod proximè *est* ulterius.

Illud verò, quod est in ipsa *Mente*, & quod conjunctum-est cum ipsius intelligentia, hoc esse *oportet*, & apud ipsam *Mentem* individuum esse. Si igitur (quod ab initio dicebamus) mente-percipit suum Patrem Saturnum Jupiter, Saturnus quidem, est mente-perceptum, ipse verò Jupiter, *est* Mens. Et aliud quidem est *Iupiter* mente-perceptum, alius verò *rei* particeps est. Quamobrem etiam Plato non simpliciter Mentem vocabat ipsum Saturnum: sed incorruptam Mentem. Quod enim est in intellectuali, id est mentale. Quoniam autem non id, quod est simpliciter, est mentale: sed ut in intellectualibus Mens est, & eadem paterna, quia Pater simul, & Mens est, & intellectualiter habet ipsum paternum *imperium, ac paternam vim*. Ergo in mentalibus quidem, & ipsa Mens est Pater. In intellectualibus verò, & ipse Pater *est* Mens. Ergo & ipse Saturnus est Mens pura, & expers-materiæ, & perfecta, *boni* expetendi loco, supra rerum-universarum-fabricationem collocata. Talem igitur habens proprietatem *Saturnus*, plenus est omnium mentalium intellectualiter, & quodammodo notionibus, *ac intelligentiis* redundat, & constituit duplicia Deorum genera, alia quidem, in se-ipso. Alia verò, post se-ipsum. Et producit quidem, Patris Cœli fœcundas facultates, ad extremas usque. Replet verò illum rerum-universarum-opificem ordinem illis bonis, quæ generandi-facultatem-habent.

Universidad de Deusto
Biblioteca

διπλοῦς γὰρ αὐτῶν αἱ περίοδοι. νοερὰ μὲν, ἄλλη, προνοητικὴ δὲ, ἄλλη. καὶ τὰ παραδείγματα διπλᾶ, τῆς μὲν, ὁ κρόνιος νοῦς. τῆς δὲ, ὁ διός. ἐστὶ καὶ αὐτὸς ὁ μέγιστος Ζεὺς, διττὴν ἔχων τὴν ἐνέργειαν, νῷ μὲν, τὰ νοητὰ κατέχων. τῇ δὲ δημιουργικῇ ποιήσῃ, τὰ αἰσθητὰ διακοσμῶν.

Διττῶν δὲ τῶν ἀνακυκλήσεων οὐσῶν, οὐ μόνον ἐν τοῖς ὅλοις, ἀλλὰ κἀν ταῖς μερικαῖς ψυχαῖς, ἐν μὲν τῇ κρονίᾳ περιόδῳ, τὴν γένεσιν ἀλλήλων εἶναί φησιν αὐτὰς, ὁ Ἐλεάτης ξένος, ὥσπερ τοῖς φαινομένοις ἀνθρώποις, οὐδὲ καθὼς ὁ παρ' ἡμῖν πρῶτος μόνον γηγενής ἐστιν, οὕτως καὶ ἐπὶ τῶν μερικῶν ψυχῶν μίαν τὴν πρώτην, ἄνθρωπον, ἀλλ' εἶναι πάσας γηγενεῖς. ἐκ γὰ τῶν ἐσχάτων, καὶ τῶν χθονίων σωμάτων ἀναγόντας, καὶ τῆς ἐμφανοῦς ἀντιλαμβανομένας ζωῆς, ἀπολείπουσαν τὴν ἀόρατον. ἀλλ' οὐδὲ εἰς γῆρας αὐτὰς ῥέπειν, καὶ ἀπὸ νεωτέρων ἐπὶ τὸ πρεσβύτερον μεταβάλλειν· τοιαύτιον δὲ, ἀκμαιοτέρας ἀπολείπειν, καὶ νοερῶς τὴν ἐναντίαν τῇ χθονὶ πορεύεσθαι ὁδὸν, καὶ οἷον ἀναλυούσας, ἐν καινοῦσθαι συνέβαινε ποικιλίαν ζωῆς. διὸ δὴ καὶ πάντα τὰ πρόσθεν τῇ νεότητι σύμβολα κἀκείνους ἀπάρχεσθαι ταῖς ψυχαῖς, τὸ ἀτρεμὲς, καὶ τὸ λεῖον ἐκ πολιῶν, καὶ γλυκέων ἰῶν, παιδιὰς χορούς.

Πᾶν γὰρ τὸ προσφυόμενον αὐτῇς ἐκ τῆς γενέσεως, ἀποσκεδάζοντας. χορούς δὲ ἐκεῖ πρὸς τὸν Κρόνον, καὶ τὸν ἐκεῖ διαζώσαντα βίον, καρποὶ μὲν ἄφθονοι (φησὶν) ἀπάρχουσιν ἀπὸ δένδρων, καὶ πολλῆς ἄλλης ὕλης αὐτομάτης ἀναδιδούσης τῆς γῆς. μύνοι δὲ, καὶ ἄστρωτοι, δυσμὰς οὔπω τὰ πολλὰ, νέμονται. τὴν γὰρ τῶν ὡρῶν κρᾶσιν ἄλυπον ἔχουσι. μαλακαῖς δὲ δυσὶ χρῶνται, φυομένης αὐτοῖς ἐκ γῆς πόας ἀφθόνου. ταῦτα δὴ, καὶ τὰ τοιαῦτα ἀγαθὰ καρπούνται παρὰ τοῦ μεγίστου τούτου θεοῦ, κατὰ τὴν κρονίαν περίοδον οἱ ψυχαί. πληροῦνται μὲν γὰρ ζωογονικῶν ἀγαθῶν, ἐκεῖθεν, καὶ οὗ νοεροὺς δρέπουσι καρποὺς, ἀπὸ τῶν ὅλων ἀλλ' οὐκ ἐκ μερικῶν ἐνεργειῶν, τὴν πλειότητα προσλαμβάνουσι, καὶ τὸ μακάριον ἑαυταῖς. ἡ μὲν γὰρ ὁλόκληρος τροφὴ μερίσιος ἔχει. καὶ ἐνύλους τὰς ἀπολήψεις. ἡ δὲ νοερὰ, καθαρὰς, καὶ ἀμερίστους, καὶ αὐτοφυεῖς. ὁδὴ καὶ τὸ αὐτόματον ἀνίστησι.

Καὶ ἡ ἐκ τῆς γῆς ἀνάδοσις αὐτῇ νοῦ γενίμου τῶν θεῶν, τὴν τελειότητα, καὶ τὴν αὐ-

Duplices enim *sunt* ipsorum periodi. Una quidem, intellectualis. Altera vero, providentiæ-facultatem- habens. Et ipsa exemplaria *sunt* duplicia. *Nam* unius quidem *actionis exemplar est* ipsa Saturnia Mens. Alterius verò, Jovia *Mens*. Quoniam & ipse Maximus Jupiter duplicem habet actionem. Mente quidem, ipsa mentalia continens. Illâ verò rerum-fabricandarum-facultatem- habente effectione, sensilia disponens, *& in ordinem redigens*.

Cùm igitur duplices sint revolutiones, *sive, convolutiones*, non solùm in his universis: sed etiam in particularibus animabus, in Saturnia quidem periodo, Eleates hospes dicit ortum *animarum* non esse ipsis ex se mutuo, *ita ut aliæ ex aliis oriantur*, ut apparentibus hominibus, neque quemadmodum apud nos est ille primus *homo* tantùm terrigena, *qui genitus est ex terra*, sic etiam in particularibus animabus unam primam *animam* homo *genuit*: sed omnes terrigenas, *ex terra genitas, ac ortas* esse *quidem putant*. Ex extremis enim, & terrestribus corporibus educuntur, & manifestam apprehendunt vitam, deferentes illam sensilem, *quæ sub sensus cadit*. Sed ne ad senectutem quidem ipsas vergere *tradunt*, & ex junioribus in seniorem ætatem *migrare, & mutari credunt*: contrà verò, juniores *robustiores, & majore vigore plenas reddi, sicq; putant* perfici, & intellectualiter viam ortui contrariam ire, & quodammodo dissolvere illâ vitæ varietatem, quam *de cœlesti sede* descendentes *in ipsas corporum compages*, compoluerunt. Quamobrē etiam omnia juventuti convenientia signa illis quoq; animab. adsunt, ipsa pilorum-vacuitas, & ipse lævor à canis, & barbatis, *id est, à canicie, barba, pilorũq; copia manans*, quum *animæ* tales evaserunt.

Omne enim, quod ipsis adnascitur ab ipso ortu, *animæ illud à se* amovent. Ipsis verò, quum sunt illic *apud, & circa* Saturnum, & quum vitam constantes-vivunt, quæ *degitur* illic, fructus quidem (inquit) copiosi sunt ab arboribus *producti, & inde decerpti*, & *ab* alia multa materia *collecti*, quam suasponte terra producit. Nudi verò *homines*, & stratis-carentes, plerunque foris-degentes, *& in agris stationem habentes*, pascuntur. Habent enim quatuor anni temporum indissolubile, *constansq;* temperamentum. Mollibus verò cubilibus utuntur, quòd herba copiosa nascatur ipsis ex terra. Hæc igitur, & hujusmodi bona percipiunt, ab hoc maximo Deo, per Saturniam periodum, animæ. Illinc enim replentur bonis animalium-procreandorum- vim-habentibus, & intellectuales decerpunt fructus ex his universis. Sed non ex particularibus actionibus ipsam perfectionem, & beatitudinem sibi parant. Nam illud quidem opinabile alimentum, dividuas, & materiatas habet apprehensiones, *comprehensiones, & perceptiones*. Illud verò intellectuale, puras, & individuas, & sua-sponte-nascentes. Quod etiam illud, quod sua-sponte-nascitur, obscurè-significat.

Et illa ex terra productio ipsius fœcunditatis Deorum, quę perfectionē, & omnib. numeris absolutam vitæ conditionem, suis bonis contentā, nec aliena

aliena expetentem, animabus-per illuminationem-immittit, *hoc ipsum obscurè significat*. Nam propter copiosam bonorum abundantiam, *hæc* & in secunda influere possunt, secundùm convenientem ipsis beatitudinis mensuram. Neque vero tunicis induuntur, quemadmodum quum ad ortum properant, *& in eum ingrediuntur*, neque additionibus, *ac appendicibus* vitæ redundant: sed ipsæ per se-ipsas sunt omnis compositionis, & varietatis *expertes*, & puræ, & suam mentem excitantes, ad hæc intenduntur, *ac diriguntur* ab illo intellectuali Patre, & participes-sunt universorum bonorum, ab intellectualibus *Diis* custoditæ, & beatæ vitæ mensuras ab ipsis *datas* susципientes, & omnem vitam cùm tranquillitate perpetuo-degentes, & insomnem, *ac vigilantem*, & impollutam vitam in mentalium procreatricibus facultatibus collocantes, & repletæ fructibus intellectualibus, & nutritæ materia-carentibus, & divinis formis, illam Saturni temporibus *celebratam* vitam vivere dicuntur.

CAPUT VIII.

Quòd igitur iste Deus sit omnis intellectualis vitæ Ptinceps, *& Dux*, & omnis Mens tam imparticipabilis, quàm participabilis, ex hujus *Dei* causa progrediatur, Ergo & ipsum pascere, & alere ipsas animas, huic Maximo Deo convenit. Quoniam enim *iste Deus* in intellectualibus est mentalis, alit quidem ipse animas, animæ vero vocantur alumnæ Saturni. Quoniam autem non primis, & singularibus mentalibus ipsas replet: sed iis, quæ per ipsius causam discretionis, *vel divisionis* multiplicantur, *ideo* ipsas pascere, & quasi divisim, *ac partitè* replere dicitur. Et vides quomodo per hæc, iste Deus appareat existens, *& manifestè sit* cognatus primæ mentalium, & intellectualium Trinitati? Ut enim Socrates in Phædro dicit animas ali in supercœlesti loco, & mentali prato, sic etiam Eleates hospes *dicit* ipsas, dum sub Saturno pascuntur, intellectualibus bonis repleri. Neque verò hoc mirandum est, si quidem ab utroque perficiuntur animæ. Intellectualiter quidem, sub regno Saturni: Mentaliter verò, sub mentali ordine primorum intellectualium Deorum. Etenim hic ipse Deus ab illo ordine alitur.

Et propterea principalem, *imperatoriam*, atq; primariam excellentiam inter intellectuales *Patres* est-sortitus. Quoniam *intellectuales Patres*, ab illo ipso *ordine* occultis, & obscuris facultatibus replentur. Et hoc est inter intellectuales Patres, quod *est ordo* ille in mentalibus, simul & intellectualibus ordinibus. Ubique igitur ipsis animabus, quæ *in illum supercœlestem locũ* evehuntur, alimentum quidem est, ipsum mentale, ipsa verò cũ ipso *mentali* conjunctio, per secundos, & tertios Deos existit. Quemadmodum igitur ille rerum-opifex ordo ad Saturniam speculam, *atque circumspectionem* ipsas adducit, sic etiam ille Saturnius

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η'.

Ὅτι δὴ τῆς νοερᾶς ἁπάσης ζωῆς, ὁ θεὸς οὗτος ἐστὶν ἡγεμὼν, καὶ πατὴρ νοῦς, ὅτι μὲν μεθεκτὸς, καὶ ὁ μεθεκτὸς, ἐκ τῆς τούτου προθέσεως δῆλον. καὶ τὸ νέμειν τοίνυν τὰς ψυχὰς, καὶ τὸ τρέφειν, προσήκει τῷ μεγίστῳ τούτῳ θεῷ. διὸπερ μὲν χορηγικός ἐστιν ἐν τοῖς νοεροῖς, τρόφιμοι δὲ αἱ ψυχαὶ καλοῦνται τοῦ Κρόνου. διότι δὲ οὐ τῶν πρώτων αὐτὰς πληροῖ, καὶ ἐνιαίων νοητῶν, ἀλλὰ τῶν ἑαυτῷ τῇ τῆς διακρίσεως αἰτίᾳ πληθυομένων, νέμειν αὐτὰς, καὶ οἷον διηρημένως ἀποπληροῦν λέγεται. καὶ ὁρᾷς ὅπως διὰ τούτων ὁ θεὸς οὗτος ἀναφαίνεται τῇ πρώτῃ τριάδι τῶν νοητῶν, καὶ νοερῶν συγγενικὸς ὤν; ὡς γὰρ ὁ ἐν τῷ φαίδρῳ Σωκράτης τρέφειν τὰς ψυχὰς ἐν τῷ ὑπερουρανίῳ τόπῳ, καὶ τῷ λειμῶνι τῷ νοητῷ φησὶν, οὕτω δὴ καὶ ὁ Ἐλεάτης ξένος ὑπὸ τῷ Κρόνῳ νεμομένας αὐτὰς πληροῦσι τῶν νοερῶν ἀγαθῶν. καὶ οὐδὲν θαυμαστὸν, εἰ παρ' ἀμφοῖν αἱ ψυχαὶ πλεονεκτοῦσι. νοερῶς μὲν, ὑπὸ τὴ βασιλείᾳ τοῦ Κρόνου, νοητῶς δὲ, ὑπὸ τὴ τάξῃ τῶν πρώτων νοερῶν θεῶν. καὶ γὰρ αὐτὸς ὁ θεὸς οὕτως ὑπὸ ἐκείνης τρέφεται τῆς τάξεως.

Καὶ διὰ τοῦτο τὴν ἡγεμονικὴν ἔλαχε. καὶ πατρουργὸν ἐν τοῖς νοεροῖς ὑπερουρανίοις. ὅτι δὴ παρ' ἐκείνης αὐτῆς τῶν κρυφίων πληροῦται, καὶ ἀφανῶν δυνάμεων. καὶ τοῦτό ἐστιν ἐν τοῖς νοεροῖς πατρικόν, ὅπερ ἐκείνη πρὸ τοῦ νοητούς, ὁμοῦ καὶ νοεροὺς διακόσμους. πανταχοῦ δὴ οὖν ταῖς ψυχαῖς ἀναγομένοις, τροφὴ μὲν γίνεται τὸ νοητὸν, ἡ δὲ πρὸς αὐτὸ συνοχὴ, διὰ τῶ δευτέρων ὑπαρχῇ, καὶ τρίτων θεῶν. ὥσπερ οὖν ἡ δημιουργικὴ τάξις δῆλη τὴν κρονίαν αὐτὰς ἀναγαγεῖν πέφυκεν, οὕτω δὴ καὶ ἡ κρόνια τάξις δῆλη τὴν ὑπερουρα-

Universidad de Deusto
Biblioteca

ναι ἀψίδα. τὰς γὰρ πολλὰς τε, καὶ μακαρίας διεξόδους ἐν τῇ Κρόνου βασιλείᾳ ποιησάμενοι, πάλιν ἐντεῦθεν ὅπῃ τὸν πελεσιουργὸν ἀναλύσουσι τριάδα. κἀντεῦθεν ὅπῃ τὸν οὐρανίων, ἀφ' ἧς τὸν ὑπερουράνιον θεωμένων τόπον, αὐτοῖς ἀρρήτως ἤδη συνάπτουσι τοῖς ἀκροτάτοις τῶν νοητῶν ἀγαθοῖς. καὶ τοῦτον δὴ τὸν τρόπον αἱ δύτεροι διανοσμήσεις ἀεὶ συνάπτουσι τὰς ψυχὰς ταῖς πρὸ αὐτῶν. ὁ δὴ καὶ ἡ θεουργικὰ μιμουμένη τὰς ἀφανεῖς περιόδους τῶν ψυχῶν, τὰς πρὸς τοὺς δύτερους θεοὺς πελετὰς, προϋποτίθησι ταῖς ὑψηλοτέραις.

Καὶ διὰ τούτων ἡμᾶς ἐπ' αὐτὴν διαβαίνειν ποιεῖ τὴν νοητὴν περιοπήν. ταῦτα μὲν οὖν περὶ τῆς κρονίας ζωῆς, καὶ τῆς ὑπὸ τὸν Κρόνον τῶν ψυχῶν πολιτείας ὁ Πλάτων, οὐκ ἐν τούτοις μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐν τοῖς τοῦ Ἀθηναίου ξένου λόγοις ἐνδείκνυται. καὶ γὰρ ἐν τῷ τετάρτῳ τῶν νόμων, τὸν ὅπῃ τοῦ Κρόνου βίον αἰνιττόμενος, τό, τε ἄληρον τῆς ἐνεργείας ἐκείνης, καὶ τὸ ῥᾷδιον, καὶ τὸ πλήρες, καὶ τὸ αὐτάρκες, διὰ τῶν μυθικῶν πλασμάτων αἰνιττόμενος.

Κεφάλαιον θ'.

Ἐπὶ δὲ δεῖ καὶ ἐκ τούτων, καὶ ἐκ πάσης αὐτῆς τῆς περὶ θεοῦ τούτου μυσαγωγίας, καὶ τὰς τάξεις ἀναλογισασθαι, καὶ διελθεῖν, ὅσους αὐτὸς ὑφίστησι τοῖς ὅλοις, πρῶτον μὲν, οὖν ἐν Γοργίᾳ τρεῖς Βασιλέας ἐννοήσωμεν διανεμομένους αὐτὴν τὴν βασιλείαν, οὓς ὁ Κρόνος παραλαμβάνει, ὡς τὴν ἐνοειδῆ, καὶ ἀμέριστον ἀρχὴν διηρημένως κληρουχοῦντας, καὶ τὸν νόμον αὐτοῖς τὸν θεῖον ἐπέχοντας, τῆς καθ' ὅλων διανομῆς οὔσης ὅντως, καὶ πᾶσι τοῖς θεοῖς, καὶ τοῖς μετὰ θεοὺς ἅπασι. δεύτερον δὲ, οὓς ἐν τοῖς νόμοις ἄρχοντας, καὶ βασιλέας ἐφιστάναι λέγεται ταῖς διαφόροις λήξεσι τῶν ψυχῶν, οὐκ ἀνθρώπους, ἀλλὰ κρείττους θειοτέρου, καὶ ἀμείνονος δαίμονας, οἳ καὶ τὰ μέτρα τῶν ἀγαθῶν διανέμουσι ταῖς ψυχαῖς, καὶ τὰς ἁρμοσιουργοὺς αὐτῶν ζωὰς ἐκτελοῦσι, καὶ τὴν ἀζυγίαν φορὰν συνελλοῦσι, καὶ κατέχουσιν αὐτὰς ἐν τῷ νοητῷ, καὶ τῇ βασιλείᾳ τοῦ Κρόνου συνελαύνουσι τὸ τέλειον τοίνυν, οὓς ἐν τῷ Πολιτικῷ κατὰ μέρη τῷδε κόσμῳ, καὶ τοῖς ἀγέλαις ταῖς ἐν αὐτῷ θεοὺς δαίμονας ὑφίστησιν (ὡς ὁ Ἐλεάτης ξένος ἔφηκε) τοὺς μὲν, ἐφοπλομένους τῶν διοικουμένων, καὶ νέμοντας αὐτοῖς τὰ νοερὰ, καὶ ἀφανῆ πάντα ἀγαθά. τοὺς δὲ, ἀφιστημένους τῆς φυσικῆς τοῦ κόσμου ζωῆς, καὶ εἰς τὸν ἐωυτὸν περιωπὴν ἀναπεχόντας, καὶ μιμουμένους τὸν ἐξηρτημένον δημιουργὸν, καὶ πατρὸς ὑπερουσίου ordo ad supercœlestem fornicem *eas deduxit*. Postquàm enim multos, & beatos transitus, *& cursus* in Saturni regno confecerunt, rursus hinc ad rerum-perfectricem Trinitatem contendunt. Hinc verò *proficiscuntur* ad cœlestem *fornicem*, ex quo supercœlestem locum contemplantes, jam ineffabili-modo cum summis mentalium bonis conjunguntur. Hoc igitur modo secundi ordines semper animas cum antecedentibus *ordinibus* conjungũt. Quamobrem etiam ipsa sacrorum-faciendorum-ratio imitans obscuras animarum periodos, sacra, quæ in honorem secundorum Deorum fiunt, sublimioribus *sacris* anteponit-obscurè.

Et per hæc nos transire facit ad ipsam mentalem speculam. Hæc igitur de Saturnia vita, & de animarum Repub. sub Saturno, non in his solùm: sed etiam in illius Athenien sis hospitis sermonibus Plato demonstrat. Etenim in quarto Legum *libro*, vitam, quæ Saturni tempore *vivebatur*, celebrat, & impollutam illius actionis rationem, & facilitatem, *atque tranquillitatem prædicat*, & plenitudinem, & autarciam, *vitaq; genus sua sorte contentum, nec alienis bonis indigens, nec ea expetens*, per fabulosa commenta significans-obscurè.

CAPUT IX.

SI igitur oportet & ex his, & ex tota ipsa de Deo isto mystagogia, *arcanaq; sacrorum disciplina*, ipsos etiam ordines per-ratiocinationem-colligere, & persequi, quos ipse præficit rebus universis, primùm quidem, tres illos Reges in Gorgia *descriptos* consideremus, qui Regnum ipsius *Saturni* distribuunt *illis Diis*, quos ipse Saturnus produxit, quippe quòd uniforme, & individuum imperium partitè sunt-sortiti, & Legem divinam ipsis imposuit, quæ distributionis in mente est autor vel ipsis Diis, & omnibus, qui sunt post Deos. Deinde verò, quos in Legibus Principes, & Reges diversis animarum sortibus, *ac ordinibus* præficere *Plato* dicitur, *hos ajunt esse* non homines: sed generis divinioris, & præstantioris Dæmones, *& Genios*, qui etiam bonorum mensuras animabus distribuunt, & ipsarum vitas prolis-procreatrices resecant, & inordinatam ubertatem, *& sobolis fœcunditatem* contrahunt, *coercent, & minuunt*, & ipsas continent in ipso mentali, & in ipso Saturni regno comprehensas. Tertio verò loco *ponuntur illi Dii*, quos in Civili *Dialogo Plato* per partes & ipsi mundo, & gregibus *animarum* in ipso *versantibus*, Deos Dæmones præficit (quemadmodum Eleates hospes dixit) qui modò quidem, tractant ea, quæ *geruntur, &* administrantur, & ipsis intellectualia, & obscura, *ac ignota* omnia bona distribuunt. Modò verò, *dicit ipsos* recedentes, *atque definientes* à naturali vita mundi, & in suum speculam recurrenres, & imitantes illam eximiam rerum-opificis, & Patris excellentiam, *res sibi commissas administrare.*

Post

Post hæc verò, duplices ipsorum Deorum in-mundo-versantium revolutiones, *sive convolutiones* contemplemur, & ipsam Saturniam, & ipsam Joviam. Habent enim utranque semper, quemadmodum ipsa fabula dicit, quæ *describitur* in Civili *Dialogo*. Nam illam quidem astrorum, & Solis mutationem, constat in utranque versionem, *sive conversionem, atque circumvectionem* incidere, ut *talis vel talis* fiat. Cùm igitur ipsa periodus sit duplex, cujus *est* perspicuum, quòd & Saturniorum bonorum sunt plenæ, & Saturniam *bonorum* seriem participant. Neque tantùm illi Dii, qui degunt-in-mundo: sed etiam illa præstantiora genera omnia, quæ simul-sequuntur utroſq; Deos, agunt actiones, & simul-circunferuntur duplicibus circumlationibus, *sive circumvectionibus*, per quas etiam animæ interdum participes-fiunt intellectualis vitæ, & istam viam eunt, commutantes cum ipso sensu mentem sui motus, & circumvectionis ducem. Supernè igitur ab ipsis primis Diis, usque ad particulares animas, ipse Saturnus suum regnum extendit, & omnia perficit, & replet intellectualibus bonis, & aliis secundùm alias mensuras bonorum, ipsas distributiones efficit. Propter enim hunc *Deum* & ipsa Lex unà cum ipso subsistit, ut ait Socrates in Gorgia.

Erat igitur hæc Lex tempore Saturni, & semper, & nunc etiam est inter Deos. Lex enim est mentis distributio. Mens verò prima, & purissima, & incorrupta, hæc est ipse Deus. Si verò iste *Deus* antecedit etiam omnem divisionem, & discretionis intellectualis est-princeps, *& primus autor*, necesse *est* profectò etiam secundùm istam rationem, ab ipso manare Legem, quæ discernit quidem ipsos Entium ordines, & intellectualia genera dividit, & omnes formas separat, secundùm ordinatam progressionem, omnibusq; mensuram essentiæ per-illuminationem-largitur, & ordinem in ipsis *existentem* continet, & ipsos divinæ distributionis fines immobiles conservat, & hanc dignitatem habet in Saturni regno, & *in* intellectualibus, quam in supercœlesti loco, & mentalibus, simul & intellectualibus *habet* Adrastia. Nam ab ipsorum utroque procreatur illa immutabilis custodia, & ordinis in omnia progressus. Inter se verò differunt, quia dividit quidem ipsa Lex ipsum Unum in multitudinem, & definit ipsas intellectualis hypostaseôs, *& naturæ* mensuras, & singulis proprium, *secumq;* bonum distribuit, ab una mente producens varias Entium mensuras. Adrastia verò, omnia custodit uniformiter in mentali manens, & totũ ordinẽ immutabiliter conservat, exẽpta ex omni divisione Deus igitur quidã *est* ipsa Lex, quæ divinas formas dividit, & definit ea, quę singulis conveniunt, secundũ ipsam ab una, & uniformi causa *manantem* expletionem, cum ordine Saturnio simul-existens, in quo *sunt* etiam primùm ipsæ ipsorum Entium discretiones, & perfectus formarum progressus. Quamobrem etiam ille rerum-opifex ad istam *Legem* spectans, omnia secundùm Legem agit,

Ἐπεὶ δὲ πύτις, αὐτῶν τῶν ἐγκοσμίων θεῶν τὰς διττὰς ἀνακυκλήσεις θεασώμεθα, τήν τε κρονίαν, καὶ τὴν διίαν. ἔχουσι γὰρ ἑκατέραν ἀεὶ, καθάπερ αὐτὸς ὁ μῦθος φησιν ὁ ἐν τῷ Πολιτικῷ. τὴν μὲν γὰρ τῶν ἄστρων τε, καὶ ἡλίου μεταβολὴν, δῆλον ὡς ἐν ἑκατέραις ἐμπίπτειν ταῖς τροφαῖς γίγνεσθαι. διττῆς οὖν οὔσης αὐτῆς τῆς περιόδου, φανερὰ, ὅτι καὶ τῶν κρονίων ἀγαθῶν εἰσι πλήρεις, καὶ μετέχουσι τῆς κρονίας σειρᾶς. καὶ οὐχὶ ἐγκόσμιοι θεοὶ μόνον, ἀλλὰ καὶ τὰ κρείττονα γένη πάντα, τὰ συνεπόμενα τοῖς θεοῖς ἀμφοτέροις, ἐνεργεῖ τὰς ἐνεργείας, καὶ συμφέρεται τὰς διττὰς περιφοράς, δι' ὧν καὶ ψυχαὶ ποτὲ μεταλαγχάνουσι τῆς νοερᾶς ζωῆς, καὶ τέλλονται τὴν πορείαν ταύτην, ἀντὶ τῆς αὐθήσεως ἀλλαξάμεναι νοῦν ἡμέρον, τῆς ἑαυτῶν κινήσεως, καὶ περιφορᾶς. ἄνωθεν δὴ οὖν ἀπὸ τῶν πρώτων θεῶν, μέχρι τῶν μερικῶν ψυχῶν, διατείνει τὴν ἑαυτοῦ βασιλείαν ὁ Κρόνος, καὶ πάντα τελειοῖ, καὶ πληροῖ τῶν νοερῶν ἀγαθῶν, καὶ ἄλλοις καὶ ἄλλα μέτρα τῶν ἀγαθῶν, τὰς διανομὰς ἀποκληρούμενος. διὰ δὲ τοῦτον καὶ ὁ νόμος αὐτῷ συνυφέστηκεν, ὡς φησιν ὁ ἐν τῷ Γοργίᾳ Σωκράτης.

Ἦν οὖν νόμος ὅδε ὅπῃ Κρόνου, καὶ ἀεὶ, καὶ νῦν ἔπ' ἐστὶν ἐν θεοῖς. νοῦς γάρ ἐστιν ὁ νόμος διανομήν· οὗτος δὲ ὁ πρῶτος, καὶ καθαρώτατος, καὶ ἀκήρατος, οὗτός ἐστιν ὁ θεός. εἰ δὲ καὶ διαιρέσεως οὗτος προηγεῖται πάσης, καὶ διακρίσεως ἐξάρχει νοερᾶς, ἀνάγκη δή που καὶ κατὰ τοῦτον τὸν λόγον, εἶναι παρ' αὐτὸν τὸν νόμον, τὸν διανέμοντα μὲν τὰς τάξεις τῶν ὄντων, καὶ τὰ νοερὰ γένη διϊστάντα, καὶ τὰ εἴδη πάντα χωρίζοντα, καὶ τὴν εὐπαλῆ πρόοδον, πᾶσι δὲ τὸ μέτρον τῆς ὑπάρξεως ἁπλώσαντα, σωσέχοντα τὴν αὐτοῦ τάξιν, καὶ οὗ ὅρους τῆς θείας διανομῆς ἀκλινεῖς διαφυλάττοντα, καὶ ταύτην ἔχοντα τὴν ἀξίαν ἐν τῇ Κρόνου βασιλείᾳ, καὶ τοῖς νοεροῖς, ὧν ὁ πατὴρ ὑπερουσίως πάντων, καὶ τοῖς νοεροῖς, ὁμοῦ καὶ νοεροῖς ἡ ἀδράστεια. ἀφ' ἑκατέρου γὰρ αὕτη ἡ ἄτρεπτος φρουρὰ, καὶ ἡ τῆς τάξεως ὅπῃ πάντα πρόοδος διαφυλάττεται. διαφέρουσι δὲ ἀλλήλων, ὅτι διαιρεῖ μὲν ὁ νόμος τὸ ἓν εἰς πλῆθος, καὶ διορίζει τὰ μέτρα τῆς νοερᾶς ὑποστάσεως, καὶ διανέμει τὸ οἰκεῖον ἑκάστοις ἀγαθὸν, ἀπὸ δὲ ἑνὸς νοῦ προάγων τὰ διάφορα μέτρα τῶν ὅλων. ἡ δὲ Ἀδράστεια πάντα φρουρεῖ μονοειδῶς ἐν τῷ νοητῷ μένουσα, καὶ τὴν ὅλην τάξιν ἀκλινῶς διατηρεῖ, πάσης διαιρέσεως ἐξῃρημένη. Θεὸς οὖν τις ὁ νόμος διαιρετικὸς τῶν θείων εἰδῶν, καὶ ἀφοριστικὸς τῶν ἑκάστοις προσηκόντων, καὶ τὴν ἀπὸ τῆς μιᾶς, καὶ ἑνοειδοῦς αἰτίας ἀποπλήρωσιν, τῷ κρονίῳ διακόσμῳ συνυπάρχων, ἐν ᾧ καὶ πρώτην αὐτὴν ὅλων διακρίσεις, καὶ παντελῆς τῶν εἰδῶν πρόοδος. διὸ δὴ καὶ ὁ δημιουργὸς πρὸς τοῦτον βλέπων, καὶ νόμον

Universidad de Deusto
Biblioteca

ἀγὴ τὰ πάντα. ἡ τῆς μὲν ἑνώσεως τῆς πατρὸς, εἰκόνα τὴν ἐγκόσμιον ὑφίστησι θεότητα. τῆς δὲ κατὰ τὸν νόμον διακρίσεως, τὴν ἑμαρμένην, καὶ οὓς ἑμαρμένους νόμους. καὶ τούτῳ εὐψυχοὶ κατὰ νόμον ζῶσιν. ἐν μὲν τῇ δίᾳ περιόδῳ, κατὰ οὓς ἑμαρμένους νόμους διοικούμενοι. ἐν δὲ τῇ κρονίᾳ, κατὰ τὸν θεῖον νόμον διεξαγόμενοι, τῷ πλήθει συλλέουσιν. ἐκεῖ μὲν, εἰς μίαν αἰτίαν ἀναλέγοντες. αὐτοῦσι δὲ εἰς τὴν νοητὴν περιωπὴν, ἀναπτάμενοι τῷ Ἀδραστείας ἱεσμῷ. ἀκολουθεῖ γὰρ ἐκείνῳ ἄνωθεν μέχρι τῶν ἐσχάτων, καὶ τὰ μέτρα ζωῆς ψυχικῆς ἀφορίζει, τῶν ὅλων περιόδων, ὡς φησιν ὁ ἐν τῷ φαίδρῳ Σωκράτης.

Τίς μὲν οὖν ὁ μέγιστος οὗτος θεὸς, καὶ ὅσων αὖ τῶν ἀγαθῶν ταῖς ψυχαῖς, καὶ πρὸ τούτων τοῖς τῆς ψυχῆς ἡγεμόσι, θεοῖς τε, καὶ δαίμοσιν, ἀπὸ τούτων ἔστω δῆλον.

Κεφάλαιον ι'.

Τῶν δὲ θεολόγων τὸ ἀγήρων τῇ τοιᾷδε τοιαύτῃ προσήκειν λεγόντων, ὡς οἵτε βάρβαροι φασὶ, καὶ ὁ τῶν Ἑλλήνων θεολόγος Ὀρφεὺς (καὶ γὰρ οὗτος ἀεὶ μελαίνας τὰς ἐκ κρονίου πρόσωπον τελίχας μυστικῶς λέγει, καὶ μηδαμῶς γίγνεσθαι πολιὰς) θαυμάζω τὸν τοῦ Πλάτωνος ἔνθεον νοῦν τὰ αὐτὰ τοῖς περὶ θεοῦ τούτου τοῖς καθ' ἑαυτὸν προδιομόσιος ἀποφαίνοντα. ἐν μὲν γὰρ τῇ κρονίᾳ περιόδῳ τὸ γῆρας ἀφιέναι φησὶ τὰς ψυχὰς, ὅτι δὲ τὸ νέον ἀνακάμπτειν, καὶ τὸ πολιὸν μὲν ἀφαιρεῖν, τὰς δὲ τείχας μελαίνας ἰσχειν. τῶν γὰρ πρεσβυτέρων (φησὶν) αἱ λευκαὶ τείχες ἐμελαίνοντο. τῶν δὲ ἡνιόχων αἱ παρειαὶ λειοῦνόμεναι, εἰς τὴν παρελθοῦσαν ὥραν καθίσταντο.

Ἐπὶ Ὀρφέως. Ταῦτα μὲν ὁ Ἐλεάτης ξένος. Ὁ δὲ γε Ὀρφεὺς τὰ τούτοις ὅμοια περὶ τοῦ θεοῦ διαπέπλεχθε,

„ — — — — ὑπὸ Ζηνὶ κρονίωνι
„ Ἀθάνατον αἰῶνα καμεῖν, καθαρεῖον ἠθέων
„ — — διερὰς χαίτας ἐνώδεας, οὐδὲ
„ — — ἠπεδανοῖο μιγήμεναι ἀϋδέι λευκῷ
„ — — — ἀλλ' ἐριθηλέα λάχνην.

Τὴν πρὸς τὸν θεὸν ὁμοιότητα τῶν κρειττόνων ψυχῶν παραδιδούς. τὸ μὲν γῆρας αὐτὰς ἀφανίζειν, ὃ προσαληθεύειν ἐκ τῆς ἡνίσεως, λέγει, καὶ τὴν ἀδένειαν ἀποσκιάζεσθαι τὴν ὑλικήν. τὴν δὲ νεάζουσαν, καὶ ἀκμαίαν τοῦ νοῦ πρόβαλλεν ζωήν. οὐ γὰρ ἄλ-

regit, administrat. Et illius quidem unionis cum ipso Patre *manifestam* imaginem constituit, ipsam providentiam in mundo versantem, *quæ rerum in mundo comprehensarum providam curam gerit*. Illius verò divisionis, quæ secundùm Legem *fit*, *Rectorem constituit* ipsum Fatum, & ipsas fatales Leges *gubernatrices statuit*. Quamobrem etiam animæ secundùm Legem vivunt. In Jovia quidem periodo, secundùm fatales Leges, gubernatæ. In Saturnia verò, secundùm divinam Legem traductæ, multitudini serviunt. Illic quidem, ad unam causam *diriguntur*, *ad quam* contendunt. Ascendentes verò in mentalem speculam, subjiciuntur Adrastiæ Legi. Hæc enim à summis, *& primis* usque ad ultima pertinet, & universarum periodorum mensuras animabus definit, ut ait in Phœdro Socrates.

Quisnam igitur *sit* iste Maximus Deus, & quot bonorum autor *sit* ipsis animabus, & ante istas *animas*, ipsis ipsius anima Ducibus, Diisque, & Dæmonibus, ex his, *quæ jam dicta sunt*, esto perspicuum.

CAPUT X.

Um autem Theologi senectutis-vacuitatem, *& vitam expertem senii*, huic ordini convenire dicant, ut & ipsi Barbari dicunt, & ille Græcorum Theologus Orpheus (Etenim iste semper Saturnii vultus pilos nigros esse mysticè dicit, & nunquam fieri canos) miror illam divinam Platonis mentem eadem de hoc Deo dixisse, quæ *dixerunt* illi, qui ipsius *Orphei* vestigia sequuntur accuratè. Nam in Saturnia periodo dicit animas senectutem abjicere, *missam facere*, *exuere*, & ipsam quidem caniciem auferre, pilos verò nigros habere, Seniorum enim (inquit) albi, *canique* pili, nigri-fiebant. Barbatorum verò genæ Lævigatæ, *& expolitæ*, in præteritam *juventutis* venustatem restituebantur.

Hæc quidem Eleates hospes *dixit*. Orpheus verò his Similia de isto Deo differtissimis-verbis tradit *in illis carminibus*, *Orphei carmina.*

„ ——— Sub Jove Saturnio *dicunt homines*
„ Immortale ævum elaborasse, *imò verò sine labore*
„ *traduxisse*, puri menti
„ *Habentes* humidos pilos, suavem-odorem-spirantes, neque
„ *Menti debilis*, *ac* infirmi *pilos* mixtos-fuisse cum
„ flore albo, *id est*, *cum canicie*:
„ ——— Sed *ajunt illorum*, *qui sub Saturno vivebant*, *mentum habuisse semper* valde-florentem lanuginem, *qualem in prima pubertate crescentem videmus*.

Hæc autem ille dicit, Saturniarum animarum similitudinem cum illo Deo tradens. Ipsas autem senectutem quidem, quam ex ipso ortu assumpserunt, delere dicit, & infirmitatem materialem, *id est*, *ab ipsa materia manantem*, procul-amandare: Juvenilem verò, & vigore-florentem vitam Menti objicere, *ac obtendere*. Neque enim aliter fas est ipsas

ipsas Deo senectutis-experti assimilari, quàm per pubertatem intellectualem, & impollutam facultatem. Hujus verò *rei hæc est* causa, quòniam & ipse Rex Saturnus est illorum *inexorabilium*, & implacabiliũ Deorum, & implacabilis Trinitatis fundator, *sustentator*, *& fulcrum*. Quamobrem etjam est Pura-Mens, ut ait Socrates. Mens enim est simul impolluti ordinis summitatẽ circa se habens, & Diis universa gubernantibus invehitur vigore-plena, & animæ, quæ ad ipsam mittuntur, *vel proficiscuntur* cum intellectuali actione, in vigore, & facultate immota, ac immutabili, *quæ neque flectitur*, *neque vel in hanc*, *vel in illam partem vergit*, in ipsa materia mirabiliter proficiunt. Particulares igitur animæ, quum mutant periodos, modò quidem, ad juniorem *ætatem*, modò verò, ad seniorem eunt. Universales verò *animæ* utroque modo semper viventes, & cum ipso quidem Saturno per obscuram periodum versantes, cum ipso verò Jove, per manifestam providentiam simul-ordinantes, *& administrantes* hoc Universum, simul utroque modo capientes incrementum, seniores, & juniores evadunt. Et hoc est illud, quod etiam ipse Parmenides demonstrabat, dicens, Quòd ipsum Unum in tempore progrediens, simul junius, & senius fit, *ut ita loqui liceat*, *pro*, *& juniorem*, *& seniorem ætatem habet*. Sed hæc quidem deinceps erunt manifestiora.

CAPUT XI.

Llis igitur de Rege Deorum intellectualium commentationibus finem imponentes, proximè, *superiorem tractationem* sequentes, Reginam Rheam celebrabimus. Hanc enim profectò matrem illius *rerum* universarum opificis, Deam verò Saturno posteriorem, & Plato dicit, & Orpheus. Sic igitur de ipsa dicendum erit. Illà igitur constante, & unità *rerum*, *ac Entium* omnium intellectualium causâ, & principali, *ac imperatoriâ* Unitate in seipsa manente, & omnem intellectualem multitudinem in-lucem-producente, *& apertè demonstrante*, & rursus in se-ipsam convolvente, & suos fœtus, & prominentes, *ac apparentes* horum universorum causas à se-ipsa *manantes*, in-sinu-fovente, & quasi post ipsam divisionem *dissolvente*, *ac* resolvente ea, quæ dividuntur, & in intellectualibus paternè summum regnum sortità, illa animalium-procreatrix Rhea posterior, progressa est à suo principio, maternum ordinem in universis paternis ordinibus sortita, & producens illum *rerum* universarum opificem, ante alios Deos, & immutabilem Deorum custodiam. Nam illud medium intellectualis Trinitatis paternæ centrum, & ille sinus generatricis facultatis in Saturno sitæ susceptor, est ista Dea, provocans quidem causas in illo manentes, ad universorum procreationem, omnia verò Deorũ genera definitè patefaciens. Et repleta quidem ab illo Patre, qui est ante ipsa, *repleta inquã*, mentali, & fœcunda

λως θεμιτὸν αὐτὰς ὁμοιοῦσθαι πρὸς τὸν ἀγήρων θεὸν, ἢ λήθης τῆς ἠθικῆς τῆς νοερᾶς, καὶ τῆς ἀκραιφνοῦς δυνάμεως. τοῦτο δὲ αἴτιον, ὅτι καὶ αὐτὸς ὁ βασιλεὺς Κρόνος τοιοῦτός ἐστι τῶν ἀκηλήτων θεῶν, καὶ τῆς ἀμειλίκτου τριάδος. διὸ δὴ καὶ * χρονόνους ἐστὶν, ὡς ὁ Σωκράτης φησί. νοῦς γάρ ἐστιν ὁμοῦ τῆς ἀκραιφνοῦς τάξεως τῶν ἀκράτητα πρὸς αὐτὸν ἔχων, καὶ τοῖς πρῶτα κυβερνῶσιν ἀκμῶς θεοῖς ἐποχούμενος, καὶ αὐτοῖς αὐτὸν στελλόμενος ψυχαὶ μετὰ τῆς νοερᾶς ἐνεργείας, εἰς ἀκμὴν, καὶ δύναμιν ἀκαμπῆ, καὶ ἀῤῥεπῆ, πρὸς τὴν ὑλικὴν ῥευματώδη ἀπόδοσιν. αἱ μὲν οὖν μερικαὶ ψυχαὶ μεταβάλλουσι τὰς περιόδους, ὅτε μὲν, ἐπὶ τὸ νεώτερον, ὅτε δὲ, ἐπὶ τὸ πρεσβύτερον ὁδεύουσιν. αἱ δὲ ὅλαι, καθ' ἀμφότερα ἀεὶ διαζῶσαι, καὶ τῷ μὲν Κρόνῳ κατὰ τὴν ἀφανῆ περίοδον συνοῦσαι, τῷ δὲ Διΐ, κατὰ τὴν ἐμφανῆ προνοίαν συνδιακοσμοῦσαι τὸ πᾶν, ὁμοῦ κατ' ἀμφότερα τὴν ἐπίδοσιν λαμβάνουσαι, πρεσβύτεραι, καὶ νεώτεραι γίγνονται. καὶ τοῦτο δὴ, ὁ καὶ ὁ Παρμενίδης ἐπεδείκνυτο, λέγων, ὅτι τὸ ἓν κατὰ χρόνον προϊόμενον, ἅμα νεώτερον γίγνεται, καὶ πρεσβύτερον. ἀλλὰ ταῦτα μὲν εἰσαῦθις ἔστω φανερώτερα.

* *Vide Notas.*

Κεφάλαιον ια'.

Διὸ ἡ αὐτοδὲ βασιλέως τῶν νοερῶν θεῶν ὑπομνήσεσι πρέπει διπλόην, ἐχομένως δήπου τὴν βασιλίδα Ῥέαν ὑμνήσομεν. πρώτην δὲ δὴ μητέρα τοῦ δημιουργοῦ τῶν ὅλων, δευτέραν δὲ τοῦ Κρόνου θεὸν, Πλάτων φησὶ, καὶ Ὀρφεύς. φησὶ οὖν πρὸ αὐτῆς αὐτὴν λεκτέον. τὴν τοίνυν μονίμου, καὶ ἰωμήτου νοερῶν πάντων αἰτίας, καὶ ἀρχηγικὴν μονάδα ἐν ἑαυτῇ μυούσης, καὶ πάντα τὰ νοερὸν πλῆθος προφαινούσης, καὶ πάλιν εἰς ἑαυτὴν συνελικτούσης, καὶ τὰ ἑαυτῆς γεννήματα, καὶ τὰς προκυπτούσας τῶν ὅλων αἰτίας ἀφ' ἑαυτῆς ἐγκολπιζομένης, καὶ οἷον μετὰ τὴν διαίρεσιν ἀναλυούσης τὰ διαιρούμενα, καὶ παλιγκότως ἐν τοῖς νοεροῖς τὴν ἀκρατέστην βασιλείαν κληρωσαμένης, ἡ ζωογόνος Ῥέα δευτέρα προῆλθεν ἀπὸ τῆς οἰκείας ἀρχῆς, μηλεμένη ἐν ὅλοις τοῖς παλιγκοτοῖς διακόσμοις τάξιν λαχοῦσα, καὶ παραζεύσασα τὸν τε ὅλον, [l. ὅλων] δημιουργὸν, πρὸ τῶν ἄλλων θεῶν, καὶ τὸ ἄτρεπτον τῶν θεῶν φρουρεάν. τὸ γὰρ μέσον κέντρον τῆς νοερᾶς τριάδος τῆς παλιγκοτοῦ, καὶ ὁ σκοτόχιτος κόλπος τῆς ἐν τῷ Κρόνῳ γεννητικῆς δυνάμεως, ἡ θεός ἐστιν αὕτη, προκαλουμένη μὲν τὰς ἐν ἐκείνῳ μονίους αἰτίας, εἰς ὑποστάσεις τῶν ὅλων, ἐκφαίνουσα δὲ πάντα τὰ γένη τῶν θεῶν διωρισμένως. καὶ πληρουμένη μὲν ὑπὸ τοῦ πρὸ αὐτῆς πατρὸς, τῆς νοητῆς,

Universidad de Deusto
Biblioteca

καὶ γονίμου δυνάμεως, πληροῦσι δὲ τὸν ἀπ' αὐτῆς ὑποστάντα δημιουργὸν, καὶ πατέρα τῆς ζωογονικῆς οὐσίας. ὅθεν δὲ καὶ Δ ζῆν πᾶσιν αἴτιός ἐστιν, ὡς τὸ πλήρωμα τῆς νοερᾶς ζωῆς εἰς ἑαυτὸν χωρήσας, καὶ τὴν γόνιμον αὐλίαν τῆς μητρὸς εἰς ἄπαντα διῆκεν. ὡς δὲ ἡ μέση θεὸς πολλαπλασιάζῃ τὰς ἑνοειδεῖς Δ Κρόνου δυνάμεις, καὶ πρόοδε, καὶ τὰς δευτέρους ἐφίησιν, οὕτως ὁ τελευταῖος, ὁμοῦ καὶ τὴν τῆς μονάδος τῆς κρονίας παντελῆ οὐσίαν, καὶ τὴν δυαδικὴν τῆς μητρὸς ἀπογέννησιν ἐκφαίνῃ, καὶ διαιρεῖ, καὶ μέχρι τ ἐσχάτων προΐησιν, ὡς μηδὲ αὐτὸ τὸ Δ πάντος ὑπολείπειν, καὶ ἀμιγέστατον, ἄμοιρον ἀφεῖναι τῆς Δ Κρόνου δυνάμεως. μέση τοίνυν οὖσα τῶν δύο πατέρων ἡ θεὸς αὕτη, Δ ᾗ μὲν, τὸ νοερὸν πλῆθος συνάγουσα, τοῦ δὲ, διαιροῦσα. καὶ Δ ᾗ μὲν, μένειν ἐν ἑαυτῇ, Δ δὲ, πάντα προΐεναι, καὶ γόνιμον, καὶ δημιουργεῖν ἀπ' ἀδύνου, ἄνωθεν μὲν, εἰς ἑαυτὸν προάγῃ τὰς τ ὅλων δημιουργικὰς οὐλίας, μεταδίδωσι δὲ καὶ τοῖς δευτέροις ἀφθόνως τῆς οἰκείας δυνάμεως. διὸ καὶ ὁ Πλάτων ῥόμασιν ἀπεικάζῃ τὴν γόνιμον αὐτῆς οὐσίαν, ὥς φησιν ὁ ἐν τῷ Κρατύλῳ Σωκράτης, καὶ ῥοὴν ἕνα τὸν θεὸν εἶναι τούτων ὑποφαίνεται, κ οὐδὲν ἄλλ' ἢ τὸ πηγάζον αὐτῆς αἰνίσσεται, κ τῶν μερίδων τῆς ζωῆς ὀχετῶν ἐνιαίως προεκτικόν. τὸ γὰρ πεφυτευόμενον ῥεῦμα, πηγαῖόν ἐστιν. Ὁ δὴ καὶ αὐτὸς ὑπὸ τῆς θεοῦ πρώτης ἐνδειχάμενος, μικρὸν προελθὼν, τὸ τῆς Τηθύος ὄνομα, πηγῆς εἶναι φησὶ διαρρήδην. ἃ οὖν ἔτι προσῆκε τούτων ἀμφισβητεῖν δεῖ, καὶ λέγειν περὶ δὲ τῶν πηγαίων θεῶν ὁ Πλάτων ὑπομνημονεύῃ; τὰ γὰρ αἴτια τῆς πάντων τῶν θεῶν ὑποστάσεως, ῥόμασι πηγαῖα καὶ αὐτὸς ἐπονομάζῃ. κ πρὸς τούτοις, εἰ τὴν ἐγκόσμιον ψυχὴν πηγὴν, κ δεξαμενὴν ζωῆς εἶναι λέγει, διὸτι δὴ πρόεισιν ἀπ' ἀμφοτέρων, τῆς ἀμερίστου λέγω ζωογονίας, καὶ τῆς μεριστῆς· πῶς μηχανὴ τὴν τῆς πάσης ζωῆς προελληπικὴν θεὸν, μὴ οὐχὶ πολλῷ μειζόνως, κ ἀληθέστερον πηγαῖαν ὀνομαλεῖν;

Ἀλλὰ περὶ μὲν τῶν ὀνομάτων οὐδὲν (οἶμαι) προσήκει διαγωνίζεσθαι. τὰς δὲ τάξεις αὐτὰς τ πρωτουργῶν θεῶν καλλιτοεῖν, ὡς ἐπόμενόν τοῖς θεολόγοις ὁ Πλάτων ἡμῖν ἐπεκδιηγεῖται, μετὰ τὴν κρονίαν μονάδα, τὴν τῆς Ῥέας βασιλείαν αὐτομενῶν, καὶ τὸν τῶν ὅλων δημιουργὸν ἀπὸ τούτων ὑφίστας, καὶ πᾶν τὸ σωτηριώδεις αὐτῷ πληθος τῶν θεῶν. σωθήσεσθαι γὰρ ἡ θεὸς αὐτὸ τὸ πλάτος τῶν νοερῶν, κ τὴν ὅλην ζωὴν ἐγκολπισαμένη, πάσας ἐν ἑαυτῇ τὰς νοερὰς δυνάμεις περιβάλλεται τῶν τῆς ζωῆς ὀχετῶν, κ τῇ μὲν ἀκρότητι τῇ ἑαυτῆς, σωλέωσαν τῷ πρώτῳ πλήθει, καὶ σωσπορήσασα τὰ ὅλα, καὶ

facultate, replens verò illam ab ipsa *procreatum*, & subsistentem rerum universarum opificem, & Patrem *Iovem*, animalium-procreatrice abundantiâ. Quamobrem etiam *Iupiter* est omnibus vitæ autor, ut ille, qui intellectualis vitæ plenitudinem in se ipso continet, & fœcundam matris causam in omnia *diffundit, ac* extendit. Ut enim illa media Dea multiplicat uniformes Saturni facultates, & producit, & secundis præficit, sic tertius ille Pater simul & Unitatis Saturniæ perfectam abundantiam, & dualem Matris procreationem ostendit, & dividit, & ad extremas usque *partes* producit ita, ut ne illud quidem, quod hujus Universitatis est materiatissimum, & inordinatissimũ, expers Saturni facultatis relinquat. Hæc igitur Dea, cùm media sit inter duos Patres, quorum alter quidem, intellectualem multitudinem cogit, *& in unum contrahit*, alter verò, dividit *eam*. Et cùm alter quidem in se-ipso manere, sedemque firmam habere, propter *suum* excellentiam cupiat, alter verò, omnia producere, & generare, & fabricare studeat, *& properet*, supernè quidem, *hæc Dea* in seipsa producit rerum universarum fabricatrices causas, impertit verò & secundis abundè suam *vim*, & facultatem. Quamobrem etiã Plato fluxibus, *sive fluxionibus* assimilat fœcundam ipsius abundantiam, ut in Cratylo dicit Socrates, & fluxionem quandam, hanc Deam esse demonstrat, & nihil aliud *per hæc verba*, quàm ipsius fontanam *vim*, *& scaturientem* facultatem obscurè significat, & illam vim, per quam dividuos vitæ rivos singulariter continet. Nam ille primarius fluxus est fontanus. Quod etiam ipse *Socrates* in hac Dea demonstrans, paulum progressus, illud Tethyos nomen, fontis *nomen* esse disertissimis verbis dicit. Quid igitur amplius de his dubitare, *disceptare*, & dicere oportet? Ubi verò fontanorum Deorum Plato mentionem facit? Ipsas enim causas hypostaseôs omnium Deorum, *propter quas illi sunt, & subsistunt*, & ipse, fluxus fontanos appellat. Præterea verò, si animam in-mundo-versantem, vitæ fontem, & principium esse statuit, quia progreditur ab utroq; ab individua dico, & dividua animalium-procreatione, quomodo illam Deam quæ vitam omnem complectitur, non etiam multo magis, & veriùs fontanam appellabimus?

Sed de his quidem nominibus *ut opinor* contendere non decet: sed ipsos ordines primariorum Deorum contemplari *convenit*, ut ipse Plato Theologos sequens nobis accuratè narrat, post illam Saturniam Unitatem, ipsum Rheæ regnum celebrans, & illum rerum universarum opificem ab his *procreatum esse dicens, atq;* constituens, & omnẽ Deorum multitudinem cum ipso textam, *& procreatam*. Hæc enim Dea, quæ arctissimo vinculo constrinxit ipsam latitudinem intellectualium, & quæ totam vitam in suo sinu reposuit, omnes intellectuales facultates in se-ipsa *sitas* ante varios vitæ rivos posuit, & sua quidẽ sũmitate, cũ primo Patre est-conjuncta, & cũ eo procreat universa

versa, & in ipso *Patre* manentia Deorum genera. Ipso verò fine, ad rerum universarum fabricationem cum *ipso primo Patre* cognationis-vinculo conjungitur, & per illam concordiæ-vi præditam conjunctionem cum ipsa, constituit, omnes Deorum ordines, cùm illos, qui sunt ante mundum, tum illos, qui sunt in ipso mundo. Illic igitur & illorum, qui sunt rerum universarum opifices, causæ primò subsistunt, & particulariora vitæ genera, & horum omnium unio, & hæc tota Dea, simul quidem exempta est ex suis complementis, simul verò cum ipsis est collocata.

Sic igitur & uniformis, & multiformis est, & una, & simplex, quamvis sit perfecta, mundus est animalium-procreandorum-vim-habens, à summis ad ultimas usque *partes* progrediens, & ad ultimas usque *partes*, animalium-procreatrices facultates latitudinis vitæ constituit. Quamobrem etiam Plato horum universorum animalium-procreatricem causam ad istam Deam reducit, *ac refert*. Et per ultima hujus Deæ dona, universam ipsius actionem demonstrat, quæ primò quidem illum totum, *ac universarum rerum* opificem replet intellectuali, & fœcunda facultate. Secundo verò loco omnia Deorum genera perficit suis intellectualibus fructibus. Tertio verò loco, divinæ perfectionis rivis alit illas Deorũ sectatrices animas, *quæ Deos sequuntur*. In extremis verò, & mortalibus animalibus, ipsam naturæ suppeditationem donat. Hoc igitur (ut opinor) est omnium notissimum illis, qui divina *opera* supra naturæ opera ponunt. Quod verò magis decet veritatis contemplandæ studiosos considerare, illud ego quidem esse dico, quòd ipse Plato Cererem universæ animalium-procreatricis Deitatis dividat, & ipsam componat, *ac in eodem ordine collocet*, modò quidem, cum Proserpina, modò verò, cum Junone, modò verò, cum ipsis Jovis liberis, ut in Cratylo didicimus.

In quibus *Cratyli locis* ipsam quidem Rheam cum Saturno ponit. De Cerere verò, & Jove, & Junone, communem quandam conquisitionem, & contemplationem connectit. Quinetiã in Legibus illas Legiferas Deas celebrans, ad unionem Cereris, & Proserpinæ totam legitimam vitam amandat. Quoniã & ex Orphei sententia, cum Saturno quidem conjuncta per sui ipsius summitatem hæc media Dea, Rhea vocatur. Jovem vero producens, & cum ipso Jove patefaciens, *ac in lucem proferens* & universales, & particulares Deorum ordines, Demeter, *id est Ceres appellatur*. Et universus mediæ vitæ ordo complectitur cùm aliis Titanidas, *id est Titanis filias*, tum etiam ipsam Cererem. Hanc enim primo loco posuit, *atq; constituit* Unitatem mediam conciliatricem omnium ordinum in ipsa *comprehensorum*, & occultorum, & eorum, qui dividuntur circa generatrices hujus Deæ facultates. Utraque vero sunt triplices. Et superiorem quidem Trinitatem cum Saturno conjungit. Inferiorem vero, contexit cum universarum rerum opifice ordine. Illam vero Demetriacam, *id est Cererem*

ἐν αὐτῷ μένουσα τὴν τῶν θεῶν. τῷ δὲ πατέρι, πρὸς τὴν δημιουργίαν συμφύεται, καὶ κατὰ τὴν ὁμονοητικὴν συζυγίαν πρὸς αὐτὸν, πάσας ὑφίστησι τὰς τε πρὸ τ κόσμου, καὶ τὰς ἐν τῷ κόσμῳ τάξεις τῶν θεῶν. ἐκεῖ μὲν καὶ τὰ τῶν ὅλων δημιουργῶν αὐλία, πρώτως ὑφέστηκε, καὶ τὰ μεριστώτερά γε τῆς ζωῆς ἥκει, κ ἡ τούτων ἀπάντων ἕνωσις, κ ἡ ὅλη θεός. ὁμοῦ μὲν ἐξήρηται τῶν ἑαυτῆς πληρωμάτων, ὁμοῦ δὲ συμπεπλεκται αὐτοῖς.

Καὶ οὕτω δὴ μονοειδής τε, καὶ πολυειδὴς ἐστι, καὶ μία, ἁπλῆ, καὶ αὐτοτελὴς ὑπάρχουσα, κόσμος ἐστὶ ζωογονικὸς, ἄνωθεν ἄχρι τῶν ἐσχάτων προϊὼν, καὶ μέχρι τῶν τελευταίων τὰς ζωογόνους δυνάμεις Δ τῆς ζωῆς πλάτους ὑφίστησι. διὸ δὴ καὶ ὁ Πλάτων τὴν τῶν ὅλων ζωογονικὴν αὐλίαν ὑπὸ ταύτην αὐτῇ τὴν θεὸν, κ Δία τῶν τελευταίων τῆς θεοῦ θώρων, τὴν ὅλην αὐτῆς ἐνέργειαν ἐνδείκνυται, πρώτως μὲν, τὸν ὅλον δημιουργὸν πληροῦσαν, τῆς νοερᾶς, καὶ γονίμου δυνάμεως. δευτέρως δὲ τὰ πάντα τ θεῶν ἡγῇ τελεσιουργοῦσαν τοῖς ἑαυτῆς νοεροῖς καρποῖς. κ δὲ τελευτῶν πάντων, τὰς τ θεῶν ὀπαδοὺς ψυχὰς τρεφούσαν τοῖς ὀχετοῖς τῆς θείας τελειότητος. ἐπ' ἐσχάτοις δὲ, κ τοῖς θνητοῖς ζώοις, τὴν τῆς φύσεως δωρουμένην, [l. δωρουμένη] χορηγίαν. τοῦτο μὲν οὖν πάντος (οἶμαι) γνωριμώτερόν ἐστι τοῖς τὰ θεῖα τ Φύσεως ἔργων ἐπεκφανῆ ἠθεμένοις. ὁ δὲ μᾶλλον προσήκει σκοπεῖν τῆς ἀληθείας φιλοθεάμονας σπουδαστὰς, ἐκεῖνο ἔγωγε εἶναί φημι, τὸ κ τὸν Πλάτωνα τὴν Δημήτερα τῆς ὅλης ζωογόνου θεότητος διαιρεῖν, καὶ σωτάττειν αὐτὴν, ποτὲ μὲν, τῇ Κόρῃ, ποτὲ δὲ, τῇ Ἥρᾳ, ποτὲ δὲ, τοῖς Διὸς ἐκγόνοις, ὡς ἐν Κρατύλῳ μεμαθήκαμεν.

Ἐν οἷς τὴν μὲν Ῥέαν τῷ Κρόνῳ σωτάττει. τὴν δὲ Δήμητρα, καὶ Διὸς, καὶ Ἥρας, καὶ νὴν ἕνα συμπλέκει συζητοῦντα, κ θεωρίαν. κ δὴ καὶ ἐν Νόμοις τὰς θεσμοφόρους θεὰς αὐτὰς, εἰς τὴν ἕνωσιν τῆς τε Δήμητρος, καὶ τῆς Κόρης ἀναπέμπει πᾶσαν τὴν ἐνδεσμον ζωήν. ἐοικὲ καὶ Ὀρφέα, τῷ μὲν Κρόνῳ σωοῦσαι κ τὴν ἀκρότητα τὴν ἑαυτῆς ἡ μέση θεὸς, Ῥέαν καλεῖται. τὸν δὲ Δία παράγουσα, καὶ μὴ Διὸς ἐκφάνουσα πάντας τε ὅλους, καὶ σὺν μεριστοὺς διακόσμους τῶν θεῶν, Δήμητρα. καὶ ἔστιν ὁ σύμπας τῆς μέσης ζωῆς διακόσμος πολυειδὴς τῶν τε ἄλλων Τιτανίδων, καὶ δὴ καὶ τῆς Δήμητρος. τοιοῦτον γὰρ προτέτακται μονάδα, συναγωγὸν μέσην τῶν ἐν αὐτῇ πασῶν τάξεων, τῶν τε κορυφίων, καὶ τῶν μεριζομένων περὶ τὰς γονιμικὰς τῆς θεοῦ δυνάμεις. τελεταὶ δέ εἰσιν ἑκάτεραι. καὶ τὴν μὲν ἄνω τριάδα συνάπτει τῷ Κρόνῳ. τὴν δὲ κάτω συνάπτει τῇ δημιουργικῇ τάξει.

μέσῳ δὲ οὖσαν τῷ δημιουργικῷ μονάδα συνεπτυγμένως, ἅμα καὶ ἐξηρημένως ἀποφαίνει τὸν δημιουργὸν τῶν ὅλων.

Καὶ γάρ φησιν Δία μετὰ τῆς ὅλης, καὶ συναπτυχὴν τῷ Κόρῃ μῆτέρ Διός. ἡ μὲν οὖν μέση τῶν πατέρων πρόγονος θεός, Δία τούτων ὑμνεῖσθω τῶν λόγων.

Κεφάλαιον ιβ'.

Αὐτὸς δὲ ἤδη μετὰ τοῦτο ὁ τῶν ὅλων δημιουργὸς, ἰδίως ὡπερ τῷ θεῖ αὐτῷ πέπουεν ἀληθῶν ἐκφαίνων, τέλος ὑφηγείσθω κατὰ τὴν τάξιν, ὃν ἐν τοῖς νοεροῖς ἔλαχε θεοῖς. καὶ πρῶτον, ὅτι δημιουργικὸν ἦναι δεῖ τὸν ἰδιότητα τοῦ τρίτου τούτου πατρὸς, ὑπομνησθῶμεν. ἔπειθ' οὕτω καὶ θεῖ τῶν ἄλλων τοῦ Πλάτωνι συνεπόμενοι, θεωρήσωμεν. ὁποῖον ὁ μὲν πρώτιστος τῶν νοερῶν θεῶν, ὃς ὤδινε τὸ πλῆθος, καὶ τῆς διακρίσεως ὧν ἀρχηγὸς πάσης, καὶ διήρει τῶν ἐνοειδῶν αὐτὸν, καὶ πρώτων θεῶν, γονὼν δὲ τὰς διηρημένας τῶν ὅλων ἀρχὰς. πάλιν εἰς ἑαυτὸν ἐπέστρεφε τὰ γονώμενα, καὶ τῇ ἑαυτοῦ πανταπλῇ τὰ μέρη ταῦτα συνέφαινε, καὶ εἷς ἀπεφαίνετο κόσμος νοητὸς ἐν τοῖς νοεροῖς, ἐν ἑαυτῷ ὑλικὸν, καὶ παρ' ἑαυτῷ κατέχων τὰ γονήματα.

Δευτέρα δὲ ἡ ζωογόνος θεότης, σωματοποιοῦσα μὲν καὶ τὸ κρύφιον πλῆθος τοῦ πρώτου (σωμάτων γὰρ αὐτὴ καὶ ἄκραν ὑπερέχει) μένειν δὲ ὅπου τῆς γονήσεως πάντης ἔσχε ἀνεχομένη, καὶ τὴν διάκρισιν τῶν ὅλων, εἰς τὴν ἀδιάκριτον ἕνωσιν σωζόμενον. Διορίζει μὲν τὸν τρίτον νοῦν ἐκ πατρός. τὸ δὲ πλῆθος τῶν θεῶν, καὶ τῶν νοερῶν λόγων ποιῆσαι, καὶ πληροῖ τῆς γονιμικῆς αὐτὸν δυνάμεως. εἰ τοίνυν ὤδινε μὲν ὁ πρῶτος τὴν τῶν ὅλων ἀποτόκον νησιν, ποιοῦσα δὲ ἡ γόνιμος τῶν νοερῶν διακόσμων ζωογονία, κατὰ τὴν ἑαυτοῦ δηλαδὴ τάξιν ὁ νοῦς τῶν νοερῶν πατέρων καὶ παρέχει τὰ πάντα, καὶ διακοσμεῖ, καὶ τὸ μὲν κρύφιον τοῦ πατρὸς, εἰς διάκρισιν, καὶ πρόοδον προκαλεῖται, τὴν δὲ ὅλην ζωογονίαν, καὶ μέχρι τῶν ἐσχάτων σοῦ ἑαυτῆς ὀχετοὺς ἐκπέμπειν παραπλάζει. νοῦ μὲν γὰρ ἴδιον παντὸς τὸ διαιρεῖν, καὶ ἀποφαίνειν τὰ πλήθη, τά τε τῆς ζωῆς πληρώματα, καὶ τὰς τῶν νοητῶν ἑνώσεις, ἀλλ' ὁ μὲν νοητὸς νοῦς, ἑνοειδῶς εἶχε τὸ πλῆθος.

Καὶ γὰρ ἓν καθ' αὑτὸ ἐν τῷ νοητῷ προϋπάρχων. ὁ δὲ νοητὸς, καὶ νοερὸς, διὸ πρὸ μὲν

εἶχε τῆς ἑνώσεως μέτρα. τῆς δὲ πανταπλοῦς διακρίσεως ἐξῆρτο, μένων ἐν ταῖς πρωτίστοις τῶν ὅλων ἀρχαῖς. ὁ δὲ αὖ νοερὸς νοῦς, ἀπάσης ἐξάρχει διαιρέσεως, καὶ τῆς τῶν μερικῶν ὑποστάσεως. ἐπεὶ καὶ πάντα τὸ πλῆθος τῶν εἰδῶν ἐν ἑαυτῷ προέστησε, καὶ οὐ τετραδικῶς μόνον, ὥσπερ ὁ νοητὸς νοῦς, ἀλλὰ μίαν πανταπλῆ τῶν εἰδῶν πάντων αἰτίαν ἔχει νοερὰν. ἀνάγκη τοίνυν εἰς τοῦτον ἀνήκειν τὰς ὅλας δημιουργικὰς δοχὰς καὶ πάντας οὗτος δημιουργοὺς θεοὺς, ἀφ' ἑνὸς τοῦτου προϊέναι τοῦ τρίτου πατρός. Καὶ τοῦτον εἶναι τὸν τῶν ὅλων δημιουργόν. ὡς γὰρ τὸ πρῶτον τῶν παραδειγμάτων, ἐν τῷ νῷ τῷ νοητῷ, καὶ τῇ τρίτῃ τριάδι, καὶ τῷ πρώτῳ πατρὶ συνυφέστηκεν, οὕτω δὴ καὶ τῶν ὅλων, καὶ πρώτην δημιουργικὴν μονάδα, κατὰ τὸν νοῦν θετέον τὸν νοερὸν, καὶ τὸν τρίτον πατέρα τῶν νοερῶν θεῶν. Διὰ γὰρ τοῦτο καὶ συνηπται τὸ δημιουργικὸν αἴτιον τῷ παραδείγματικῷ, καὶ τὴν ἀναλογίαν, ὃν ἔλαχεν ἐν τοῖς παρᾶσιν ἑκάτερον.

Τὸ μὲν, τοῖς νοητοῖς, τὸ δὲ, τοῖς νοεροῖς. πέρας δὲ ἑκάτερον ἑκάτερον. δῆλον δὲ τοῦτο καὶ ἐκ τῶν πρότερον. ἔστι τοίνυν τῆς δημιουργίας τὸ μὲν ὑπερκόσμιος οὖσης, καὶ τῆς μὲν, τὰ ὅλα διακοσμούσης ὁλικῶς. τῆς δὲ, τὰ ὅλα μὲν, ἀλλὰ μερικῶς. τῆς δὲ, κατὰ μέρη μὲν διηρημένης, ἀλλ' ὁλικῶς· τοῖς δὲ, [l. τῆς δὲ,] τὰ μέρη μερικῶς συνυφαινούσης τοῖς ὅλοις, δῆλον οὖν πρεσβύτατη μὲν ἐστι πασῶν ἡ τῶν ὅλων αἰτία μονοειδῶς, καὶ ἀδιαιρέτως. ταύτῃ δὲ ἀναγκαῖον ἢ πρὸ τῶν νοερῶν εἶναι θεῶν, ἢ ἐν τοῖς νοεροῖς, ἢ μετὰ τοὺς νοεροὺς. ποῦ τοίνυν αὐτὴν θησόμεθα; τὰ μὲν γὰρ ὅλα τῶν νοερῶν ὑφιστάμενα μέρη πάντα, μερικώτερα τῆς μιᾶς ἐστι, καὶ ὅλης δημιουργίας.

Ἡ γὰρ εἰς τέλεια τῶν ὅλων διαίρεσις, καὶ οἱ τῆς μερίσεως ἡγεμόνες ποιήσεως, ἐν πᾶσιν ἐκφαίνονται τοῖς διακόσμοις. τὸ δ' οὖν πρὸ τῶν νοερῶν, καθ' ἅλλας ἰδιότητας, ἀφώρισται τῶν θεῶν, ὡς δέδεικται πρότερον, καὶ ὅλως καθ' ἕνωσιν ὑφέστηκε, καὶ τῆς διακρίσεως ὑπερπλωται τῶν νοερῶν εἰδῶν.

Λείπεται δὴ οὖν ἐν τοῖς νοεροῖς πεπεῖχθαι τὸν ἕνα τῶν ὅλων δημιουργόν. ἀλλ' εἰ μὲν ὁ πρῶτος ἦν πάλιν, νοητὸς ἔσται, καὶ ἐν ἑαυτῷ πάντα κατέχων τὰ γονήματα, καὶ τῆς διακρίσεως ἀναγωγός.

CAPUT XII.

IPse verò jam post istam *Deam* horum universorum opifex, ipsi peculiariter, *ut ejus proprietati convenit*, omnē de se veritatem patefaciens, tertius celebretur, secundùm ordinem, quem intellectualibus Diis est-sortitus. Ac primùm *quidem*, quòd oporteat hujus tertii Patris proprietatem esse rerum-universarum-procreandarum-facultate-præditam, commonefacti-simus, & *in memoriam revocemus*. Deinde *verò* sic etiam de cæteris, Platonem accuratè-sequentes, *doctrinam* contemplemur. Ergo ille quidem primus intellectualium Deorum, qui parturiebat multitudinem, & qui discretionis omnis princeps erat, & qui se-ipsum separabat ab uniformibus, & primis Diis, & qui generabat divisa rerum universarum principia, rursus in se convertebat, & *ad se reducebat* ea, quæ generabantur, & cum sua identitate partes istas contexebat, & unus apparebat mundus mentalis in intellectualibus, in se-ipso pariens, & apud se retinens *suos* fœtus, *suamq; progeniem*.

Secunda verò est ipsa animalium-procreatrix Deitas, quæ cum illo quidem primo multitudinem etiam occultam parit (cum ipsa enim per summam excellentiam est-unita) manere verò in ista generandi-ratione non sustinet, *nec potest*, & discretionem universorum in indiscretam unionem contrahere *solet*. Distinguit autem tertiam mentem Patris, & *ipsam ab eo distinguit*. Multitudinem verò Deorum, & intellectualium rationum producit, & ipsam *mentem* replet generatrice facultate. Si igitur ille quidem primus *Pater* illam rerum universarum progeniem parturiit, in lucem verò produxit *eam* illa fœcunda intellectualium ordinum animalia-gignens-facultas; profectò secundùm suum ordinem illa Mens intellectualium Patrum omnia & producit, & in ordinem-digerit, & illam quidem Patris occultam-vim ad discretionem, & progressum provocat, illam verò totam, *ac universalem* animalium-procreationem, vel ad extremas usque *partes* suos rivos emittere facit. Illud enim ubique Mentis *est* proprium, ut dividat, & in-lucem-producat ipsas multitudines, & ipsas vitæ plenitudines, *expletiones*, & *complementa*, & mentalium uniones: sed ipsa quidem mentalis Mens, uniformiter habebat multitudinem.

Etenim per causam in ipso mentali præexistens erat. Mentalis verò, & intellectualis *Mens*; secundas quidem unionis mensuras habebat. Sed ex perfecta discretione exempta erat, manens in primis rerum universarum principiis. Intellectualis verò Mens, omnis divisionis est autor, & particularium *rerum* hypostaseôs & *essentiæ*. Quoniam etiam omnem formarum multitudinem in se-ipsa primò-collocavit, neque quadrifariam tantùm, ut mentalis Mens: sed unam perfectam omnium formarum causam habet intellectualem. Necesse igitur *est* ad istam *Mentem* ascendere universa principia rerum-fabricandarum-vim-habentia, & omnes rerum-opifices Deos ab hoc uno tertio Patre progredi. Et hunc esse horum universorum opificem. Ut enim illud primum exemplar in ipsa Mente mentali, & tertia Trinitate, & primo Patre simul-subsistit, sic etiam illam totam, *universam*, & primam rerum-fabricatricem Unitatem in ipsa intellectuali Mente, & tertio Patre intellectualium Deorum ponemus. Propterea enim etiam illa rerum fabricatrix causa conjuncta-est cum illa, quæ *rerum fabricandarum* exemplar continet, per proportionem, quam inter Patres utraque est-sortita.

Partim quidem, *inter* mentales, partim verò, *inter* intellectuales *Patres*. Utraque enim *est* utriusque finis. Hoc autem perspicuum *est* etiam ex prioribus, *& ex iis, quæ supra dicta sunt*. Præterea verò, cùm ipsa rerum-fabricatio quadruplex sit, & una quidem, universa ordinet universaliter. Alia verò, universa quidem: sed particulariter *ordinet*. Alia verò, per partes quidem sit divisa: sed universaliter. Alia verò, partes particulariter cum ipsis universis contexat, perspicuum *est* quòd antiquissima quidem omnium est illa *rerum* universarum causa uniformiter, & individuè. Hanc autem necesse *est* esse vel ante intellectuales Deos, vel in intellectualibus *Diis*, vel post intellectuales *Deos*. Ubinam igitur eam ponemus? Omnes enim ab intellectualibus *manantes*, & subsistentes partes, particulariores sunt una, & universali rerum-fabricatione.

Nam illa *rerum* universarum in tres *partes facta* divisio, & illi dividuæ fabricationis Duces, in istis ordinibus apparent, *ac elucent*. Quæ igitur *sunt* ante *Deos* intellectuales, propter alias proprietates, ab ipsis Diis sunt-separata, ut antè demonstratum est, & universaliter per unionem subsistunt, & explicata-sunt supra discretionem intellectualium formarum.

Hic videtur esse initium capitis 13.

Illud igitur relinquitur, *& concludendum restat*, inter intellectuales *Deos* illum unum rerum universarum opificem esse-collocatum. Sed si quidem ille primus sit Pater, mentalis erit, & in se-ipso omnia continebit, quæ genita sunt, *omnes suos fœtus, omnemque suam progeniem in se ipso complectetur*, & discretionis, *rerumque discretarum erit* conciliator, *qui res discretas, atque disjunctas inter se conciliabit, & in unum contrahet.*

Universidad de Deusto
Biblioteca

Πῶς οὖν διαιρεῖ τοὺς κόσμους; πῶς τὸ πλῆθος τῶν ἐγκοσμίων διακρυνᾷ; πῶς διαλέγεται πρὸς παντὰς ὁμοῦ τοὺς νέους δημιουργούς; ἀσυγκλήτῳ γὰρ ὁ πρῶτος παλαὶ πρὸς τὸν ὅλον ἀριθμὸν τῶν ἐγκοσμίων, ὃς ἐκ τοῦ πρώτως ἑαυτὸν γεννήσας ἐπέστρεψεν εἰς ἑαυτὸν, οἷον ἀναφέρων ἀπὸ τῶν πολλοὺς εἰς ἕνωσιν, καὶ ἁρπάζων ἑαυτὸν ἀπὸ τῆς παντοίας διακρίσεως εἰς τὸν νοητὸν ὑπεροχέα. ἐν ᾧ ὁ ζωογονικὸς ἐν διακόσμῳ, πάντα μὲν πλήρη ζωῆς ἔχει, διὰ τὸν ὅλον δημιουργόν.

Καὶ ἡ τῶν ψυχῶν αἰτία, κατὰ τὸν εἰκότα λόγον ἐκπεφύσθαι προϋπάρχουσα τοῦ πλήθους ἀναφαίνεται. πῶς δὲ ἀπιστρέφει τὰ πάντα πρὸς ἑαυτόν; πῶς δημιουργὸς ἀποκαλεῖται, καὶ πατήρ; καὶ γὰρ ἡ ζωογονης, [l. ζωογόνος] θεότης, αὐτὴ καθ' αὑτὴν, μήτρικὸν ἔχει πρὸς τοὺς θεοὺς ἀξίαν, καὶ προόδου τοῖς πᾶσιν ἐστὶ χορηγός. νοῦ δὲ καὶ τὸ εἰδοποιεῖν, καὶ τὸ ἀπιστρέφειν, ἐξαίρετον ἀγαθόν. οὔτ' οὖν ἐν τοῖς ὑπερκοσμίοις ὁ τῶν ὅλων δημιουργός. μερικοὶ γάρ εἰσιν ἐκεῖ πάντες, ἢ τὰ ὅλα μερικῶς ὑπερφρονοῦντες, ἢ τῶν μερῶν ὁλικῶς τὰς ποιότητας προέχοντες. οὔτε ἐν τοῖς νοητοῖς. πατέρες γὰρ ἐκεῖ πάντες. δημιουργὸς δὲ, καὶ πατὴρ οὐδεὶς ἐξήρηται. οἱ δὲ θεῖοι διάκοσμοι, καὶ κρυφίως τὰ πάντα πάντῃ, καὶ ἑνιαίως προειλήφασιν. οὔτε ἐν τοῖς νοητοῖς, καὶ νοεροῖς. τὸ γὰρ συνάγειν τὰ πλήθη, καὶ συνέχειν, καὶ πληροῦν, ἴδιόν ἐστι δημιουργικῆς ἰδιότητος.

Ἡ μὲν γὰρ διακριτικός ἐστι, καὶ εἰδοποιίας ἀρχηγὸς, νοερᾶς ἀσπαίρουσι τομῆς. οἱ δὲ νοητοὶ, καὶ νοεροὶ θεοὶ, τὰ πλήθη τὰ νοερὰ πρὸς τὴν ἕνωσιν ἀναλείνουσι τῶν νοητῶν. οὔτε αὖ τῶν νοερῶν ἐν τῇ πρώτῃ τάξει, καὶ τῇ δευτέρᾳ δωδεκάδι ἐστὶ τὸν δημιουργικὸν αἰτίαν ὑποληπτέον. καὶ γὰρ ἡ ἀκρότης τῶν νοερῶν, ἀμέθεκτός ἐστιν ὑπὸ τῶν ἐγκοσμίων, καὶ ἐν ἑβδόμῃ τάξει μᾶλλον αὐτῆς προβέβληται. ποιητικὴ δὲ οὐκ ἔστιν αὐτῶν. διὸ πάντες μὲν οἱ ἐν τῷ κόσμῳ θεοὶ, πρὸς τὴν κρονίαν ἀνάγονται πρωτουργόν. πρῶτος δὲ ἀπ' ἄλλης ἀρχῆς διάστερος, καὶ δι' ἐκείνης ὑπερφέρονται, καὶ σωζόμενοι πρὸς τὴν ἐξηρημένην βασιλείαν. καὶ τὸ μέσον κέντρον ζωογονικὸν ὑπάρχον, οὐκ ἀφώρισται κατὰ τὴν παλαιὰν. τὸ γὰρ γονιμικὸν, καὶ παλαιτὸν, καὶ τὸ ζωογόνον, τοῦ δημιουργικοῦ γένους πάμπολυ διαφέρει. καθόσον (οἶμαι) καὶ αἱ ἀρχαὶ τῶν ὅλων διακόσμων, ἀλλήλων διακέκριται. τὸ πέρας λέγω, καὶ τὸ ἄπειρον.

Ἀνάγκη μὲν γὰρ ἡ δημιουργικὴ, καὶ

Quomodo igitur dividit mundos? Quomodo multitudines rerum in mundo comprehensarum procreat? Quomodo differit, *atque colloquitur* cum omnibus simul novis, *atque junioribus rerum* opificibus? Nam ille primus Pater non ponitur in illo universali numero *Deorum* in-mundo-versantium, qui & primos suos fœtus, *primamq; suam progeniem* ad se convertit, *ac ad se reduxit*, quasi confugiens à multitudine ad Unitatem, & abripiens se-ipsum ab omnigena discretione ad mentalem excellentiam. Si verò sit ille animalium-procreator ordo, omnia quidem erunt plena vitæ, propter illum universalem *rerum* opificem.

Et animarum causa secundùm verisimilem rationem hîc ante multitudinem existens *exoritur*, *ac* apparebit. Quomodo verò convertit omnia ad se-ipsum? Quomodo rerum-opifex, & Pater appellatur? Etenim illa animalium-procreatrix Deitas, ipsa per-se-ipsam, maternam habet apud Deos dignitatem, & progressus suppeditatrix est omnibus. Mentis autem eximium bonum *est* & ipsum formas-procreare, & *eas ad suum primum autorem* convertere, *& reducere*. Non igitur inter *Deos* illos, qui degunt supra mundum, *est* ille rerum universarum opifex. Illic enim omnes sunt particulares, qui vel universa particulariter curant, vel qui partium universaliter effectiones cõtinent. Neque *est* inter mentales *Deos*. Omnes enim illic *sunt* Patres. Rerum-opifex verò, & Pater nullus exemptus-est *ex hoc numero*. Divini verò ordines, & occultè omnia ubique, & singulariter præsumpserunt. Neque *est* inter mentales, & intellectuales *Deos*. Nam ipsum cogere, *& in unum contrahere* multitudines, & continere, & perficere, non est proprietatis rerum-fabricatricis.

Nam hæc quidem, est discretionis, & formarũ-procreationis primus-autor, intellectualibus sectionibus fulgurans. Mentalas verò, & intellectuales Dii, multitudines intellectuales, ad unionem, *& Unitatem* mentalium dirigunt. Neque etiam fieri potèst, ut illam fabricatricem rerum causam in primo, & secundo intellectualium ordine supponamus, *& pro rerum fundamento statuamus*. Etenim intellectualium summitas est imparticipabilis, *participari nequit* ab illis *Diis*, qui degunt in mundo, & expetendi loco magis ipsis objicitur. Non est tamen ipsorum effectrix. Quamobrem omnes quidem Dii, qui *sunt*, *ac versantur* in mundo, ad Saturniam reducuntur speculam. Progrediuntur verò ab alio secundo principio, & per illud convertuntur, *& reducuntur* ad illud eximium Regnum, & *cum eo* conjunguntur. Et medium centrum, quod est animalium-procreandorum-vi-præditum, non est definitum secundùm paternam *facultatem*. Nam generatrix-facultas, ab ipsa paterna *facultate*, & ipsa animalium-procreandorum-vis ab illo rerum-opifice genere multum differt. Quatenus (ut opinor) & ipsa principia universorum ordinum inter se alia ab aliis discreta-sunt. Finem *autem* dico, & Infinitum.

Nam ipse quidem rerum-opifex, & paternus ordo

ordo, ad finem reducitur. Animalium verò procreatrix, & generatrix omnis facultas, ad infinitum *revocatur*.

CAPUT XIV.

Miror igitur Platonis Interpretes, qui rerum universarum fabricationem non unam: sed multas faciunt, & tres rerum universarum opifices *esse* dicunt, & trãseunt, modò quidem, ad secundum, modò verò, ad tertium. Et dividunt dictiones, quæ sunt in Timæo, & has quidem, ad aliam causam, has verò, ad aliam referendas esse censent. Nam esse quidem etiam Trinitatem rerum-opificem, & aliam multitudinem Deorum, quæ per effectricem causam figuratur, & ipse statuo, & ipsum Platonem *hoc mihi* concessurum puto. Oportet autem & ante Trinitatem, & ante omnẽ multitudinem in uno-quoque ordine, ipsam Unitatem priùs-existere. Omnes enim ordines Deorum ab Unitate ducunt-initium. Quoniam etjam universorum ordinum unusquisque universo Deorum progressui assimilatur. Ut igitur ipsa Deorum hypostasis ab Uno imparticipabili causam habet procreationis, sic etiam ipsos perfectos ordines necesse *est* in se-ipsis habere priùs-existentem Unitatem, & primarium principium.

Propter igitur istam rationem, & omnes animalium-procreatrices progressiones ex una animalium-procreatione pendent, & rerum-opifices ordines ad unam rerum-fabricationem diriguntur, *ac referuntur*. Nec oportet multitudinem esse sine Unitate. Nec enim erit compositio, neq; divisio multitudinis secundùm mentem, *vel, in mente*, nisi ipsum Unum, & Totum priùs-existat. Propter enim hoc, ante omnes divinos progressus, ipse integritatis ordo subsistit, ut partes contineat, & in se, & circa se definiat. Quomodo igitur in ipsa rerum-fabricatione ipsum Totum omittêtes, illos rerũ-opifices, qui per partes sunt divisi, spectamus? Quanquam & ipse Plato in ipso exemplari rerum, quæ in partis forma nascuntur, *alii* nulli mundum assimilandum esse censet: sed animali perfecto *tantùm*. Et propterea demonstrat hunc mundũ unigenam esse, quia *ejus* exemplar *est* unum. Nisi enim *esset* unum: sed plura, rursus oporteret aliud animal esse circa illud, cujus pars esset illius *alterius animalis*, non autem ea, quæ sunt in illis duobus *animalibus*: sed huic *alterum* continenti simile rectius esset.

Oportet enim unum exemplar antecedere multa, quemadmodum etiam unum bonum est ante *multa* bona, quæ participantur, & totum mundum, qui est unius exemplaris imago, *oportet esse* ante multos *mundos*. Sive enim multorum tantũ imago existit, unde unus erit, & totus? Quomodo verò mundus non erit inhonoratior suis partibus? Nam hæ quidem, mentalibus similes-sunt. Ille verò, *quum consideratur*, *ut* totus, nulli ipsorum Entium est similis. Sive etiam totus mundus ex quodam exemplari mentali *manans* existit, siqui-

παλαιὰ τάξις, εἰς τὸ πέρας. ἡ δὲ ζωογόνος, καὶ γονιμικὴ πᾶσα δύναμις, εἰς τὸ ἄπειρον.

κεφάλαιον ιδ'.

Θαυμάζω πάνυ τῶν τοῦ Πλάτωνος ἐξηγητῶν, ὅτι τὴν δημιουργίαν οὐ μίαν ποιοῦσιν, ἀλλὰ πολλὰς, καὶ τρεῖς δημιουργοὺς τῶν ὅλων ἀποφαίνουσι, καὶ μεθίστανται, ποτὲ μὲν, ὅτι τὸ δεύτερον, ποτὲ δὲ, ὅτι τὸ τρίτον. καὶ διαιροῦσι τὰς ῥήσεις τὰς ἐν Τιμαίῳ, καὶ τὰς μὲν, ἐπ' ἄλλο, τὰς δὲ, ἐπ' ἄλλο αὖπιν ἀναφέρειν ἀξιοῦσιν. εἶναι μὲν γὰρ καὶ τελάδα δημιουργικὴν, καὶ πλῆθος ἄλλο θεῶν, κατὰ τὴν ποιητικὴν αἰτίαν χαρακτηριζόμενον, καὶ αὐτὸς οἶδεμοι, καὶ τὸν Πλάτωνα συγχωρήσειν οἶμαι. δεῖ δὴ αὖ καὶ πρὸ τῆς τελάδος, καὶ πρὸ παντὸς πλήθους ἐν ἑκάστῳ διακόσμῳ τὴν μονάδα προϋπάρχειν. πᾶσαι γὰρ τάξεις θεῶν ἀπὸ μονάδος ἄρχονται. διόπερ ἐν τῶν ὅλων διακόσμων ἕκαστος πρὸς τὴν σύμπασαν ἀφομοιοῦται πρόοδον τῶν θεῶν. ὥσπερ οὖν ἡ τῶν θεῶν ὑπόστασις ἀφ' ἑνὸς ἀμεθέκτου τὴν αἰτίαν ἔχει τῆς ἀποφάνσεως, οὕτω δὴ καὶ τοῦ τελείους διακόσμους ἐν αὐτοῖς ἀνάγκη μονάδα προϋπάρχουσαν ἔχειν, καὶ πρωτουργὸν ἀρχικόν.

Κατὰ δὴ ταῦτα τὸν λόγον, αὖ τε ζωογονικαὶ πᾶσαι πρόοδοι μιᾶς ἐξήρτηνται ζωογονίας, καὶ αἱ δημιουργικαὶ διακόσμησις εἰς μίαν ἀναλήφονται δημιουργίαν. καὶ οὐ δεῖ τὸ πλῆθος εἶναι μονάδος χωρίς. οὔτε γὰρ σύνταξις, οὔτε διαίρεσις ἔσται τοῦ πλήθους καὶ νοῦν, εἰ μὴ τὸ ἓν προϋπάρχοι, καὶ ὅλον. διὰ δὴ ταῦτα, πρὸ πασῶν τῶν θείων προόδων, ἡ τῆς ὁλότητος ὑπέστη τάξις, ἵνα τὰ μέρη περιέχῃ, καὶ ἐν ἑαυτῇ, καὶ περὶ ἑαυτὴν ἀφορίζῃ. πῶς οὖν ὅπου τῆς δημιουργίας τὸ ὅλον ἀφέντες, οὐκ ἐπὶ μέρη διηρημένους δημιουργοὺς ὑποσκοποῦμεν; καὶ τοι καὶ αὐτὸς ὁ Πλάτων ὅπου τὸ παράδειγμα τοῦ ἀξιοῖ τῶν ἐν μέρους εἴδη πεφυκότων μηδενὶ τῶν κόσμον ἀφομοιοῦν, ἀλλὰ τῷ παντελεῖ ζῴῳ. καὶ διὰ τοῦτο μονογενῆ τὸν κόσμον ἀποδείκνυσιν, ὅτι τὸ παράδειγμα ἓν. εἰ γὰρ μὴ ἓν, ἀλλὰ πλείω, πάλιν αὖ ἕτερον εἶναι τὸ περὶ ἐκεῖνο θεῖον ζῷον, οὗ μέρος αὐ εἴη τὸ ἐκεῖνο, καὶ οὐκέτ' αὖ ἐκεῖνον, ἀλλὰ τῷ περιέχοντι τοῦδε αὖ ἀφομοιωμένον, [l. ἀφωμοιωμένον] ὀρθότερον εἴη.

Δεῖ γὰρ προηγεῖσθαι τὸ ἓν παράδειγμα τῶν πολλῶν, καθάπερ δὴ καὶ τὸ ἓν ἀγαθὸν, τῶν μετεχομένων ἀγαθῶν προϋφέστηκε, καὶ τὸν ὅλον κόσμον ἕνὸς παραδείγματος εἰκόνα, πρὸ τῶν πολλῶν. εἴπερ γὰρ τῶν πολλῶν μόνον εἰκὼν ὑπάρχῃ, πόθεν εἰς ἔσται, καὶ ὅλος; πῶς γὰρ οὐκ ἀτιμότερον ἔσται τῶν ἑαυτοῦ μερῶν ὁ κόσμος; ταῦτα μὲν δὴ, ὡμοίωται τοῖς νοητοῖς. Ὃ γὰρ, ὅλον οὐδενὶ τῶν ὄντων ὅμοιός ἐστιν. εἴτε καὶ ὁ πᾶς κόσμος οὐκ παράδειγμα ἔσται νοη-

Universidad de Deusto
Biblioteca

τοῦ ἑνὸς, εἰ μὲν πολλὰ ἓξ ἑνὸς παραδείγματα, καὶ ξυμφυῆ ὁμοια ἔσται ἀλλήλοις, ἅτε τῆς αὐτῆς ἐσομένης εἰκόνος αὐλῆς. δεῖ δὴ οὖν καὶ τύπος τὸ ταὐτὸν ἐφήκειν ἐξ ἑνὸς εἴδους. ἢ πάλιν ὁ κόσμος ἕξει τῶν ἑαυτοῦ παραδειγμάτων σεμνότερον κατὰ τὴν ἕνωσιν. εἰ δὲ ἓν τὸ παράδειγμα, κατὰ τὸν αὐτὸν δὴ τοῦτον τρόπον, καὶ τὸ δημιουργικὸν αὐλιον ἔν. ὡς γὰρ ἡ μία εἰκὼν ἐξ ἑνὸς παραδείγματος, οὕτω τὸ ἔγγονον ἓν ὑπάρχον, ἐξ ἑνὸς ὑπέστη δημιουργοῦ, καὶ πατρός. ἀνάγκη γὰρ ἢ τὸν τὸν εἶναι τῷ δημιουργῷ τὸ παραδειγματικὸν, καὶ ἐν αὐτῷ ἱδρῦσθαι, ἢ μὲν τὸν δημιουργοῦ, καθάπερ ἡμεῖς φαμὲν, ἢ μὴ τὸν δημιουργὸν, ὡς ἔνιοι ἤλογ λεγόν.

Ἀλλ' εἰ μὲν πολλὰ, τὸ, τε παράδειγμα, καὶ ὁ δημιουργὸς, εἷς ἔσται κατὰ τὸν Πλάτωνα. καὶ γὰρ τὸ παράδειγμα μονογενὲς, ὡς αὐτὸς ἀποδείκνυσιν. εἰ δὲ ὁ δημιουργὸς πεοϋπάρχῃ τοῦ παραδείγματος (ὃ μηδὲ θέμις ἐιπεῖν) ἐν δὲ τὸ παράδειγμα, πολλῷ δὴ μειζόνως ὁ δημιουργὸς εἷς. τὰ γὰρ ὑψηλότερα τῶν αὐλίων, ἑνοειδέστερον ἔλαχεν ὑπόστασιν. ἐπεὶ καὶ τῶν ὅλων τὸ πρώτιστον αὐλιόν ἐστιν ἕν. εἰ δὲ πρωτίστως μὲν ἔχοι ταῦτα ἐν τοῖς οὖσι, τὸ παραδειγματικὸν αὐλιον, δευτέραν δὲ, τὸ δημιουργικὸν, ἑκάτερα δὲ, τὸ πρῶτον τοῦτο, ἕν μὲν, ὁμοίωμα, ἕν δὲ, ἔγγονον ὑπάρχον, τίς μηχανὴ τῶν ἄκρων μοναδικῶν ὑπαρχόντων, τὸ μέσον πλῆθος ἄνευ μονάδος χωρεῖς; ἀνάγκη γὰρ πρὸ τὸ παράδειγμα νοητὸν ὄν, τοῦ δημιουργοῦ μειζόνως αὐλιου τῷ ἑνωσιν ὑπολάμπειν τῷ παντί. καὶ ὥσπερ ἐκεῖνο μονογενὲς ὄν, ἐν ἑαυτῷ περιέχῃ τὰ πρῶτα παραδείγματα, τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ τῷ δημιουργικῷ μονάδα, πρὸ ἑνιαίου ὑπάρχειν τῶν πολλῶν δημιουργῶν. εἰηδὲ καὶ τοῦ κόσμου τὸ μονογενὲς, ἀπὸ δὲ παραδείγματος μὲν, ἀλλὰ μὰ δὲ δημιουργοῦ πάντως δήπου καὶ ὁ δημιουργὸς εἷς.

Ἔτι τοίνυν ἀξιῶ σὺν ταύτῃς πρὸ ἴσταμένους τῆς δόξης, τὸ δὲ Σωκράτους ἐννοεῖν, ὅτι πανταχοῦ, τὰ πολλὰ τῷ ἑνὶ προσλαμβάνειν προσήκει. μὰ γὰρ πῦρ, καὶ τῶν ἰδεῶν ὑπόθεσιν προσκαμεθα, καὶ πρὸ τῶν ἄλλων τὰς μονάδας προεφησόμεθα τὰς νοερὰς. πῶς οὖν τὰ μὲν εἴδη τὰ νοερὰ πρὸς μίαν ἀρχὴν ἀναλέγεται, καὶ ἔστο μιᾶς ἕκαστα προεισιν αὐλιας δημιουργικῆς, αὐτὸ δὲ τὸ ὅλον εἶδος τὸ δημιουργικὸν πεπληθυσμένον ἐστὶ, καὶ διηρημένον πρὸ τῆς ἀδιαιρέτου μονάδος; δεῖ δὲ ὡς τὰ ἴσα πάντα, τὰ τε νοερὰ, καὶ τὰ ψυχικὰ, καὶ τὰ αὐθητὰ, μιᾶς ἐξήρτηται τῆς πρώτης ἰσότητος, ὡς τὰ καλὰ πάντα δὲ αὐτοκάλους, ὡς τὰ πολλὰ πανταχοῦ τῶν πρώτως ὄντων, οὕτω καὶ τὸ πλῆθος τῶν δημιουργῶν, ἐκ μίας εἶναι δημιουργίας, καὶ πρὸ μίαν

dem multa *sunt* unius exemplaria, & hæc inter se alia aliis sunt similia, si modò sunt ejusdem imaginis causæ. Oportet igitur & ad hæc idem ex una forma pervenire. Vel contrà, mundus erit suis exemplaribus augustior, *atque venerabilior* per unionem, *& propter unitatem*. Si verò *est* unum exemplar, eodem etiam modo profectò & ipsa rerum-opifex causa *est* una. Ut enim una imago ab uno exemplari *manat*, sic etiam ipse fœtus, qui *tantùm* unus est, ab uno rerum-opifice, & Patre *manat*. Necesse enim *est* illud, quod per exemplar *est* formatum, idem esse cum ipso rerum-opifice, & in ipso situm-esse, vel ante ipsum rerũ-opificem *esse*, quemadmodum nos dicimus, vel post ipsum rerum-opificem, ut quidam dicere maluerunt.

Sed si quidem *est* idem, & ipsum exemplar, & ille rerum-opifex, unus erit *rerum-opifex* ex Platonis sententia. Etenim ipsum exemplar *est* unigenitum, *id est*, *unicum*, ut ipse demonstrat. Si verò ille rerum-opifex existit ante ipsum exemplar (quod nefas est dicere) & unũ *est* exemplar, multo profectò magis ille rerum-opifex *est* unus. Sublimiores enim causæ sortitæ-sunt hypostasin uniformiorem, *uniq; formæ similiorem*. Quia rerum etiam universarum prima causa est una. Si verò ipsa exemplaris causa primum tenet ordinẽ inter Entia, secundum verò, illa rerum-fabricatrix *causa*, postremum verò, hoc universum, quod alterius quidẽ, est simulachrum, alterius verò, progenies, quomodo fieri potest, cùm extrema sint singularia, ut media multitudo sit sine unitate? Necesse enim *est* profectò ipsum exemplar, quod est mentale, ipsius rerum-opificis causæ unionem, *ac Unitatem multo* magis huic rerum universitati per-illuminationem-suppeditare, *suumq; lumen, ac splendorem largiri*. Et quemadmodũ illud, quod est unigenitũ, *ac unicũ*, in se continet prima exemplaria, eodẽ etiam modo rerum-opificem Unitate complecti multos rerum-opifices. Si enim & ipsi mundo *est*, *si ad ipsum mundum accedit* illud unigenitũ, *& unicum*, *quod* ab exemplari quidem: sed per illum rerum-opificem *manat*, profectò prorsus & ipse rerum-opifex *est* unus.

Præterea verò hujus opinionis patronos, *atque propugnatores* censeo debere illud Socratis *dictum* considerare, quòd ubiq; multa uno complecti cõveniat. Propter hoc enim & ipsam formarum hypothesin admisimus, & intellectuales Unitates aliis antepositimus. Quomodo igitur formæ quidẽ intellectuales ad unum principium diriguntur, *& feruntur*, & singulæ ab una causa rerũ-fabricatrice progrediuntur, ipsa verò tota, *vel universa* forma rerũ-fabricatrix, multiplicata est, & divisa ante individuã Unitatem? Oportet enim, ut æqualia omnia & intellectualia, & animalia, *quæ suam essentiam, & nomen ab anima derivatum habent*, & sensilia, ex una prima æqualitate pendent, ut omnia pulchra *pendent* ex per-se-pulchritudine, *vel ex eo, quod est per-se-pulchrũ*, ut multa ubiq; *pendẽt* ex primò Entibus, sic etiam ipsam multitudinem illorum, qui sunt rerum-opifices, ex una rerum-fabrica-

fabricatione esse, *& inde pendère*, & subsistere circa unam rerum-fabricatricem Unitatem. Quomodo enim fas esset ipsum Unum inter formas potiùs, quàm inter Deos relinquere?

Nam hæ quidem *formæ suam* hypostasin habent cum ipsa multitudine cõmixtã. Dii verò, per ipsã dignitatẽ definiuntur per se *consideratam*. Si igitur formarũ multitudines omnes sunt Unitatũ fœtus, *atq; progenies*, multo magis ipsi Deorũ ordines, proprietates ab Unitatibus initiũ-ducentes sunt-sortiti. Et per Unitates in ipsis multitudinib. existentes, *has proprietates adepti sunt*. Si verò *concedatur* hoc, oportet ante multitudinem illorum, qui sunt rerum-opifices, subsistere illum universalem *rerum universarum* opificem, & illos tres *rerum universarum opifices* unà procreationis hujus Universitatis causa frui. Rursus igitur ab initio dicamus, quomodo necesse *sit* illud rerum fabricandarum facultate præditum principium, vel unum esse, vel multa, vel unum, & multa. Sed si quidem *est* unum tantùm, & illa multitudo, quæ est in mundo, & varius ordo, ab uno *principio manans*, similiter subsistit, quomodo mortalia, & immortalia *genera*, *sunt* ejusdem causæ immediatè fœtus? Omnia enim, quæ ex una rerum-fabricatione *manant*, immortalia sunt.

Si verò multa tantùm *sunt*, undénam illa communis essentiæ forma *progreditur* ad ipsam multitudinem, si ab Uno non ducit initium? Ut enim causa finalis *est* una, *scilicet* ipsum Bonum, *ad quod, ut ad summum, ac ultimum finem omnes aspirant, & pro viribus contendunt*, ut illud, quod est Per-se-animal, *est* Unum, quod est ab ipso exemplari formatum, ut ipse mundus est id, quod factum est Unum, sic *etiam* eodem modo & ipsa rerum opifex causa *est* una. Si verò *principium simul est* unum, & multa, utrum hoc unum est particularium generum, an verò universalium? Sed si quidem *est* particularium, quomodo ad primum, & mentale exemplar dirigitur, *ac refertur*? Nam genera, quæ sunt supra mundum, circa Deos intellectuales subsistunt, & in intellectualibus exemplaribus. Cùm enim sint particularia, secundùm naturam sibi convenientem, intellectualibus ea, quæ sunt post se, reddunt. Quomodo verò etiam custodient ipsam totius rerum-fabricationis unionem, *ac Unitatem* universa producentem universaliter? Nulli enim particularium convenit hujusmodi *principium*: sed vel partes facere, vel particulariter *agere solet*, ut antè dictum-est. Si verò universalium est ordinum, necesse *est principium* hoc vel mentale esse, vel mentale, & intellectuale.

Sed siquidem est mentalis naturæ, quomodo rerum universarum dividendarum vim habet? Quomodo conjunctum-est cum in-mundo-versantibus *Diis*? Quomodo hoc universum figurare dicitur? Quomodo ex ipsius Entis generibus & animam, & ea, quæ sunt post ipsam, producere *dicitur*? Hæc enim omnia ponemus, & in mentalibus figuram; genera Entium, & hæc divisa, simile, & dissimile, alia, per quæ totum mundum constituit. Si verò *est natura* mentalis, & intelle-

ὑφεστάναι δημιουργικὴν μονάδα. πῶς δὲ ἂν εἴη θεμιτὸν ἐν τοῖς εἴδεσι μᾶλλον ἀπολείπειν τὸ ἕν, ἢ τοῖς θεοῖς;

Τὰ μὲν δὴ, τῷ πλήθει σύμμικτον ἔχει τὴν ὑπόστασιν. οἱ δὲ θεοὶ, καθ' αὑτὴν ἀφορίζονται τὴν ἕνωσιν. εἰ ἄρα τῶν εἰδῶν τὰ πλήθη ταῦτα μοναδίων ἐστὶν ἕκαστα, πολλῷ μᾶλλον αἱ τῶν θεῶν τάξεις τὰς ἰδιότητας ἀπὸ τῶν μονάδων ἔλαχον ἀρχομένας. καὶ διὰ τῶν μονάδων τοῖς πλήθεσιν ὑπάρχουσας. εἰ δὲ τοῦτο, δεῖ πρὸ τοῦ πλήθους τῶν δημιουργῶν, ὑφεστάναι τὸν ὅλον δημιουργὸν, καὶ δεῖ τρεῖς καταμεμαθεῖν τὴν μίαν τῆς ἀπογεννήσεως ταύτης αἰτίαν. πάλιν οὖν ἐξ ἀρχῆς ἐιπωμεν, ὡς ἀνάγκη τὸν δημιουργικὸν ἀρχὸν, ἢ μίαν εἶναι, ἢ πολλὰς, ἢ μίαν, καὶ πολλὰς. ἀλλ' εἰ μὲν μία μόνον, καὶ τὸ πλῆθος τὸ ἐν τῷ κόσμῳ, καὶ ἡ διαφορὰ τάξις, ὅτι τῆς μιᾶς ὑφέστηκεν ὁμοίως, πρὸς τὰ θνητὰ, καὶ ἀθάνατα, τῆς αὐτῆς αἰτίας ἀμέσως ἔκγονα; τὰ γὰρ ἐκ τῆς μιᾶς δημιουργίας, πάντα ἀθάνατα ἐστιν.

Εἰ δὲ πολλὰ μόνον, πόθεν τῷ πλήθει τὸ κοινὸν τῆς ὑπάρξεως εἶδος, μὴ ἀφ' ἑνὸς ἀρχόμενον; ὡς γὰρ τὸ τελικὸν αὐλιον ἕν, τὸ ἀγαθὸν, πρὸς τὸ παραδειγματικὸν ἕν, τὸ αὐτοζῷον, ὡς τὸ ὑφόρμον ἓν ὁ κόσμος, οὕτω κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον, καὶ τὸ δημιουργικὸν αὐλιον, ἕν. εἰ δὲ μία, καὶ πολλαὶ, πότερον τῶν μερικῶν ἐστιν ἡ μία, ἢ τῶν ὁλικῶν; ἀλλ' εἰ μὲν τῶν μερικῶν, πῶς πρὸς τὸ πρώτιστον ἀναλέγεται παράδειγμα, καὶ νοητόν; τὰ γὰρ ὑπερκόσμια, ἴσμεν δὴ νοερὸν ὑφίστασθαι θεοὺς, καὶ κατὰ τὰ νοερὰ παραδείγματα. μερικὰ γὰρ ὄντα, συζεύξας ἑαυτοῖς, πρὸς τὰ νοερὰ τὰ μεθ' ἑαυτὸν πάντως ἀφομοιοῖ. πῶς δὲ ἐπὶ φυλαξῇ τὴν τῆς ὅλης δημιουργίας ἕνωσιν τὴν τε ὅλα περιέχουσαν ὁλικῶς; οὐδενὶ γὰρ τῶν πιθανῶν προσήκει τῶν μερικῶν, ἀλλ' ἢ τὰ μέρη ποιεῖν, ἢ μερικῶς, ὡς εἴρηται πρότερον. εἰ δὲ τῶν ὁλικῶν ἐστὶ διακόσμων, νοητὴν αὐτὴν, ἢ νοερὰν, ἢ νοητὴν εἶναι, καὶ νοερὰν ἀναγκαῖον.

Ἀλλ' εἰ μὲν τῆς νοητῆς ἐστὶ φύσεως, πῶς διαιρετικὴ τῶν ὅλων ἐστί; πῶς συμπεπλεγμένη τοῖς ἐγκοσμίοις; πῶς ἁρμαλιζειν λέγεται τὸ παῦ; πῶς ὁπὸ τῶν ψυχῶν δ' ὄνη, περαίνειν τῷ τε ψυχικῷ, καὶ τὰ μετ' αὐτὸν; πάντα γὰρ ταῦτα ἰσμεθα, καὶ ἐν τοῖς νοητοῖς τὸ σχῆμα, τὰ γένη τῶν ὄντων, καὶ ταῦτα διηρημένα, τὸ ὅμοιον, καὶ ἀνόμοιον, τὰ ἄλλα, δι' ὧν ὑφίστησι τὸν ὅλον κόσμον. εἰ δὲ τῆς νοητῆς, καὶ νοερᾶς, πῶς

τῶν μετεχόμενων παρεχῇ νοῦν; πῶς διακρίνῃ πᾶς πολυειδὴς πλῆθος τῶν ψυχῶν; πῶς διαιρεῖ πᾶς ἐν αὐταῖς μοίρας; ἢ σοῦ κύκλους; καὶ γὰρ τὸ ψυχικὸν νοῦ τοῦ μετεχομένου, ἀμέθεκτός ἐστι νοῦς. καὶ τὸ διαιρετικὸν τοῦ πλήθους, τῶν συνεχόντων τὰ ὅλα ψυχῶν θεῶν, οὐδὲν διαφέρει. καὶ ὅλως ὥσπερ ὁ Τίμαιός φησι, νοῦς μὲν ὁ δημιουργὸς καλεῖται, καὶ ὁρᾶν, καὶ διανοεῖσθαι, καὶ λογίζεσθαι λέγεται πολλάκις, ὁ τῶν ὅλων δημιουργός, νοητὸς δὲ, καὶ νοερὸς, οὐδαμοῦ πεφώραται. καὶ γὰρ αὖ οἱ μὲν νοητοὶ, καὶ νοεροὶ θεοὶ, τελαδικῶς τὰ πάντα διαιροῦσιν.

Ὁ δὲ δημιουργὸς, ὅτε μὲν, εἰς πέντε διαιρεῖ τὸν κόσμον, ὅτε δὲ, εἰς ἑβδομάδας σοῦ κύκλους τῆς ψυχῆς, ἢ σοῦ οὐρανίους, ἢ τὰς ἑπτὰ μοίρας ἀποφαίνων. πάντη ἄρα τῶν νοητῶν, καὶ νοερῶν αὐτὸν θεῶν, δεύτερον εἶναι φήσομεν, καὶ δεύτερων ἀγαθῶν αἴτιον τῷ κόσμῳ. τῶν δὲ ἑνωρθμίων εἰδῶν τε, καὶ λόγων, εἰς ἐκείνους τὴν αἰτίαν ἀναπεμψομεν. ἀλλ' ὅτι μὲν ὁ δημιουργὸς νοῦς θεός ἐστι νοερὸς, οἶμαι διὰ τούτων πεφωνέναι πᾶς γε τὸ παρὸν ἱκανῶς.

Κεφάλαιον ιε'.

Ἀοκεῖ δέ μοι διαφερόντως αὐτὸ τοῦτο ἰδιότητα ὁ Πλάτων ἐνδεικνυσθαι, νοῦν αὐτὸν διδασκαλῶν, καὶ ὁρᾶν τὰ νοητὰ λέγων, ἐκεῖνα δὲ, ἁπτὰ καὶ φύσιν αὐτῷ τιθέμενος. ὁ γὰρ ὡς ἀληθῶς νοῦς, καὶ ὁ κατὰ ταὐτὰ ἱδρύσας ἑαυτὸν τῷ ὑπάρξαι, ὁ νοερός ἐστι νοῦς. ἐπεὶ καὶ ὁ νοητὸς νοῦς, ἁπλῶς μὲν ἐστι νοητὸς, καὶ τῆς μοίρας ἐκείνης. λέγεται δὲ νοῦς, ὡς αἰτία τῆς νοερᾶς ἀπάσης φύσεως. καὶ ὁ τῶν νοητῶν, ἅμα καὶ νοερῶν νοῦς οὐκ ἐχῇ πῶς τὸ νοητὸν ἀμικτον ἑαυτοῦ φύσιν.

Μόνος δὲ ὁ νοερὸς νοῦς, ἰδίως ἐστι νοῦς, αὐτὸ τὸ νοερὸν ἐν τοῖς νοεροῖς κληρωσάμενος. ὥσπερ δὴ καὶ τὸ νοητῶν, κυριώτατα, καὶ πρώτως ἐστὶ νοητὸν, καὶ πρῶτόν ἐστιν, ἀκρότατον, ὃ δὴ καὶ ἓν ὄν, καὶ κρυφίως ὂν ἐπονομάζομεν. τοῦτο μὲν οὖν ἐστὶ τὸ ἁπλῶς νοητὸν. ὃ δὲ ἁπλῶς νοῦς, νοερός νοῦς. ἔχει γὰρ τὸ μὲν νοητὸν, τὴν ἀκρότητα τῶν ὅλων. ὁ δὲ νοῦς, τὸ πέρας. τὰ δὲ ἐν μέσῳ, τῇ μὲν τῶν νοητῶν πρόσκειται, τῇ δὲ, τῷ νῷ, καὶ τῇ νοερᾷ φύσει. καὶ τὰ μὲν πρώτως νοητὰ, κατ' αἰτίαν ἔχει τὸν νοῦν. τὰ δὲ πρώτως τῶν νοερῶν, κατὰ μέθεξιν ἔχει τὸ νοητόν. τὰ δὲ τούτων συναγωγὰ, τὴν νοητὴν ὁμοῦ καὶ νοερὰν ἰδιότητα συνείρωσεν. ἐπειδὴ τοίνυν καὶ ὁ Τίμαιος νοῦν ἀδιαιρέτως περιγράφει τὸν δημιουργὸν, καὶ οὔτε ζωὴν, οὔτε νοητὸν, ὡς τῆς ἰδιότητος αὐτῷ μόνης οὔσης νοερᾶς, ἀναγκαῖον ἡγήσομαι τὸ πέρας αὐτὸν ἱδρύσασθαι τῶν νοερῶν θεῶν.

ctualis, quomodo producit mentem, quæ participatur *ab eo*? Quomodo discernit, *atq; distinguit* multiformes **animarum** ordines? Quomodo dividit partes in ipsis *comprehensas*? vel ipsos *animarū* circulos? Quod enim vim habet generandæ mentis, quæ participatur, **est** imparticipabilis mens. Et id, quod multitudinis dividendæ facultatem habet, ab ipsis Diis universa continentibus nihil differt. Deniq; à Timæo, Mens quidem appellatur, & invenire, & ratiocinari sæpe dicitur ille rerum universarum opifex, mentalis verò, & intellectualis, nusquā appellatus est. Etenim contrà, mentales quidē, & intellectuales Dii trifariā omnia dividūt.

At ille rerum universarum opifex, modò quidem, in quinq; *partes* dividit mundum, modò verò, in hebdomadas *dividit* animæ circulos, ut vel cœlestes *orbes anima procreet*, vel ut septem partes progignat. Ubique igitur ipsum *rerum universarum opificem* mentalibus, & intellectualibus Diis posteriorem esse dicemus, & secundorum bonorum autorem ipsi mundo. Unitarum verò formarum, & rationū causam ad illos *Deos* referemus. Sed quòd illa quidem rerum opifex Mens, Deus sit intellectualis, arbitror per hæc, *quæ dicta sunt*, in præsentia saltem, satis apparere.

CAPUT XV.

Videtur autem mihi Plato proprietatem ipsius insigniter ostendere, Mentem ipsum appellans, & mentalia cernere dicens, illa verò secundùm naturam, *naturaliter* ipsi spectabilia statuens. Nam illa, quæ verè Mens est, & quæ se ipsam in hac essentia collocavit, est intellectualis Mens. Quoniam & mentalis Mens, simpliciter quidem est mentalis, & illius sortis. Dicitur verò Mens, ut intellectualis omnis naturæ causa. Et illa mentalium, simul & intellectualium, Mens non habet suam naturam *conjunctam* cum mentali non-mixto.

Sola verò Mens intellectualis, propriè Mens est, ipsum intellectuale in intellectualibus sorita. Quemadmodum etiam ipsorum mentalium maximè-propriè, & primò est *ipsum* mentale & primū, & summum, quod etiam Unum Ens, & occultè Ens appellamus. Hoc igitur est id, quod simpliciter est mentale. Simpliciter verò Mens *existens*, *est* intellectualis Mens. Habet enim ipsum quidem mentale, ipsam rerum universarum summitatem. Ipsa verò Mens, ipsum finem. Quæ verò *sunt* in medio, partim quidem, ipsi mentali conveniunt, partim verò *conveniunt* ipsi Menti, & intellectuali naturæ. Et illa quidem, quæ primò sunt mentalia, Mentem per causam habent. Prima verò intellectualia, per participationem habent ipsum mentale. Horum verò conciliandorum, & in unum cogendorū vim habentia, mentalem simul, & intellectualem proprietatem conjunxerunt. Quoniam igitur & ipse Timæus illum rerum universarum opificem indefinitè Mentem appellat, & neq; Vitā, neq; mentale *vocat*, quòd sola proprietas ipsi sit intellectualis, necesse igitur *est* profectò ipsum in fine intellectualium Deorum collocare.

Illic

Illic enim Mens *est* illa, quæ per se. Mens est, neque talis *est*, qualis est illa Saturnia *Mens*. Nam illa quidem etiam *est* Mens: sed illa pura, & incorrupta Mens, demonstrat illum inter intellectuales *Deos* summum principatum super universos intellectuales Deos eminentem. Ille verò rerum-opifex, simpliciter est Mens. Quemadmodum igitur id, quod simpliciter est mentale, est primum mentalium, sic ipsa simpliciter *existens* Mens, est extremum ipsorum intellectualium. Nam omnia quidem sunt in singulis ordinibus. Etenim in mentalibus, Vita Mens præexistit, & in ipsa latitudine Vitæ, similiter & ipsa Vita, & ipsa Mens. Et in intellectualibus *inest* reliquorum utrunq;. Sed in mentalibus quidem, per essentiā est ipsum Ens, per causam verò, ipsa vita, & ipsa Mens. In intellectualibus verò, per essentiam quidem, ipsa Mens, per communicationem verò, ipsum Ens, & ipsa Vita. In mediis verò, Mens quidem, per causam, ipsum verò Ens, per communicationem, Vita verò, per essentiam subsistit. Ut igitur id, quod est maximè vitale, in ipsa Vita *est* ipsum medium, & ut id, quod est maximè mentale, in ipso Ente *est* summum, sic etiam in intellectualibus extremum est profectò id, quod est maximè intellectuale. Si qua igitur est simpliciter Mens, & videns Mens, hæc est intellectualis *illa Mens*, quam Plato rerum opificem appellans, evidentissimum nobis ordinē, quem in intellectualibus est sortita, demonstravit. Propter hoc igitur etiam ante alias omnes *Mentes Plato* constituit illam mentem, quæ participatur, ut ait Timæus. Mentem enim in anima, animam verò, in corpore ponens, hoc universum simul fabricavit. Per suam igitur essentiam agens, & ipsum Esse producens, hujus Universitatis Mentem ante alias omnes constituit. Nam ex imparticipabili Mente progreditur omnis *Mens*, quæ participatur. Quemadmodum igitur, si dixisset, quòd illud, quod participatur, constituit *ipsum* mentale, esset id, quod est primò Ens, illa *rerum* generatrix causa, sic, quia Mentem à se *manantem* producit prima *Mens*, *ideo* Mens imparticipabilis erit, & intellectualis. Quænam igitur *sit* illius rerum universarum opificis, & Patris essentia, & quem ordinem sortita-sit in intellectualibus, secundùm Timæum, ex his, *quæ dicta sunt*, *est* perspicuum.

CAPUT XVI.

Per ratiocinationem verò colligamus alio modo proprietatem ipsius *rerum universarum opificis*, ex Timæo verborum *nostrorum* principia sumentes.

Hoc igitur cuivis *est* notum, quòd Timæus illum universalem *universarum rerum* opificem, Effectorem, & Patrem *omnium* vocat, initium faciens verborum de ipso. *Sic enim ille loquitur*. Illum igitur Effectorem, & Patrem hujus Universitatis & invenire *est* difficile, & inventum apud omnes declarare *est* impossibile. Neq; igitur Patrem tan-

Ἐκεῖ γὰρ ὁ νοῦς, ὁ αὐτονοῦς, καὶ οὐ τοιοῦτος, ὁποῖός ἐστιν ὁ Κρονίου νοῦς μὲν δὴ καὶ ἐκεῖνος, ἀλλ' ὁ καθαρὸς, καὶ ἀκήρατος νοῦς, δηλοῖ τὸν ἐν τοῖς νοεροῖς ἄκρον ὑπερανέχουσαν τῶν ὅλων νοερῶν θεῶν ἡγεμονίαν. ὁ δὲ δημιουργὸς, ἁπλῶς ἐστι νοῦς. Ὥσπερ οὖν τὸ ἁπλῶς νοητὸν, τὸ πρῶτόν ἐστι τῶν νοητῶν, οὕτως ὁ ἁπλῶς νοῦς, τὸ ἔσχατόν ἐστι τῶν νοερῶν. Πάντα μὲν γὰρ ἐν ἑκάστοις ἐστὶ τῶν διακόσμων. καὶ γὰρ ἐν τοῖς νοητοῖς, ζωὴ νοῦς ὑπάρχει, καὶ ἐν τῇ πλάτει τῆς ζωῆς, ὁμοίως ἥ τε ζωὴ, καὶ ὁ νοῦς. καὶ ἐν τοῖς νοεροῖς τῶν λοιπῶν ἑκάτερον. ἀλλ' ἐν μὲν τοῖς νοητοῖς, καθ' οὐσίαν ἐστὶ τὸ ὂν, καθ' αὐτὸν δὲ, ἡ ζωὴ, καὶ ὁ νοῦς. ἐν δὲ τοῖς νοεροῖς, καθ' οὐσίαν μὲν, ὁ νοῦς, κατὰ μέθεξιν δὲ, τὸ ὄν, καὶ ἡ ζωή. ἐν δὲ τοῖς μέσοις, ὁ μὲν νοῦς, καθ' αὐτὸν, τὸ δὲ ὄν, κατὰ μέθεξιν, ἡ δὲ ζωὴ, καθ' οὐσίαν ὑφέστηκεν. τὸ οὖν τὸ ζωϊκωτάτου ἐν τῇ ζωῇ τὸ μέσον, καὶ ὡς τὸ μάλιστα νοητὸν, ἐν τῷ ὄντι τὸ ἀκρότατον, οὕτως αὖ ἐν τοῖς νοεροῖς, τὸ ἔσχατόν ἐστι δῆλον τὸ νοερώτατον. ἔστις οὖν ἐστιν ἁπλῶς νοῦς καὶ ὁρῶν νοῦς, οὗτός ἐστιν ὁ νοερὸς, ὃν δημιουργὸν ὁ Πλάτων προσκαλῶν, ἐναργέστατα ἡμῖν τὴν τάξιν, ἣν ἔλαχεν ἐν τοῖς νοεροῖς ἀπέφηνε. διὰ δὴ τοῦτο καὶ πρὸ τῶν ἄλλων ἁπάντων, ὑφίστησι τὸν μετεχόμενον νοῦν, ὡς φησιν ὁ Τίμαιος. νοῦν γὰρ ἐν τῇ ψυχῇ, ψυχὴν δὲ, ἐν σώματι θεὶς, τὸ πᾶν συνετεκτήνατο. κατὰ τὴν ἑαυτοῦ τοίνυν οὐσίαν ἐνεργῶν, καὶ αὐτὸ τὸ εἶναι παράγων, τὸν δὲ παντὸς ὑπέστησε νοῦν πρὸ τῶν ἄλλων ἀπάντων. ὁκ δὲ ἀμέθεκτον νοῦ, πᾶς ὁ μετεχόμενος ὑφίστησι νοητὸν, τὸ εἰ ἔλεγεν, ὅτι τὸ μετεχόμενον ὑφίστησι νοητὸν, τὸ πρώτως αὐ ἓν ὄν, ἐκεῖνο τὸ ἡγεμονικὸν αἴτιον, οὕτως ἐστὶ νοῦν ἀφ' ἑαυτοῦ παράγὰ πρώτου, νοῦς ἂν ἀμέθεκτος εἴη, καὶ νοερός. τίς μὲν ἡ τοῦ δημιουργοῦ, καὶ πατρὸς ὕπαρξις, καὶ ἵνα τάξιν ἔλαχεν ἐν τοῖς νοεροῖς καὶ τὸν Τίμαιον, ἀπὸ τούτων φανερόν.

Κεφάλαιον ις'.

Συλλογισώμεθα δὲ καὶ ἄλλον τρόπον, τὴν ἰδιότητα αὐτοῦ, λαβόντες ἀπὸ τοῦ Τιμαίου τὰς τῶν λόγων ἀρχάς.

Τοῦτο δὴ οὖν παντὶ γνώριμον, ὅτι ποιητὴν, καὶ πατέρα καλεῖ τὸν ὅλον δημιουργὸν ὁ Τίμαιος, τῶν περὶ αὐτοῦ λόγων ἀρχόμενος. τὸν μὲν οὖν ποιητὴν, καὶ πατέρα τοῦδε τοῦ παντὸς, εὑρεῖν τε ἔργον, καὶ εὑρόντα εἰς ἅπαντας ἀδιήγητον λέγειν. οὔτ' οὖν πατέρα μόνον, οὔτε

Universidad de Deusto
Biblioteca

ποιητὴν μόνον, αὐτὸν ἠξίωσεν εἰπεῖν, οὔτε συμπλέκων αὖ, πατέρα, καὶ ποιητήν. ἀλλ' ἐμφαλλιν τὸ ποιητικὸν πρὸ τοῦ πατρικοῦ πρόεμενον. λεκτέον γάρ, πρῶτον μέν, ἡ διαφέρειν ἀλλήλων, ποιητὴς, καὶ πατήρ. ἔπειτα πρὸς τούτῳ, τίς μέν, ὁ πατὴρ μόνον, τίς δὲ, ὁ ποιητὴς μόνον, τίς δὲ, ὁ πατὴρ, καὶ ποιητὴς, καὶ ὅπως τῷ δημιουργῷ τὸ ποιητικὸν, ἅμα καὶ πατρικὸν προσήκειν ἐνομίσθη παρὰ τοῦ Πλάτωνος. εἰ μέν δὴ ταῦτα διαιρεῖμεν εἰς θεοὺς, καὶ τὸ τῶν θεῶν ἔθνος, [l. ἔκγονα,] τοῦτ' δὲ πάντων τῷ διαιρεῖν εἰς τε ὑπερουσίους μονάδας, καὶ τὰς τῶν ὅλων προόδους, ὁ μέν πατὴρ τῶν θεῶν ἔσται γνωρίζων καὶ τῶν ὑπερουσίων ἐνάδων.

Ὁ δὲ ποιητὴς, τῶν οὐσιῶν, καὶ τῶν ὅλων ὑποστάτης. κατὰ τοῦτον γὰρ αὖ τὸν λόγον, ὁ Τίμαιος τὸ μέν ὑπὸ τοῦ δημιουργοῦ γινώμενα, θεοῖς ἰσάζεσθαι φησίν. οὐ γὰρ μόνον ἐστὶ ποιητὴς, ἀλλὰ καὶ πατὴρ. τὰ δὲ ὑπὸ τῶν νέων θεῶν παραγόμενα, θνητῶν ἀληχένεια τὴν φύσιν. ποιητὴν γὰρ ἴσασι μόνον, καὶ δημιουργὸν πραγμάτων, πατέρα δ' εἶναι μόνον, ἀλλ' οὐχὶ τῆς ὑπερουσίου μετέχοντας ἰδιότητος. ᾧ πάντων ἐλαττοῦνται τῆς δημιουργικῆς μονάδος, τούτῳ τὴν γονικὴν οὐκ ἔλαχον δύναμιν τῶν θεοῖς ἰσαζομένων. καὶ ᾧ τῶν νέων θεῶν, ὁ νοερὸς ὑπερπλουτεῖ δημιουργὸς, τούτῳ τὰς θείας καταγωγὰς τῶν ἐγκοσμίων ἀπάντων εἰς ἑαυτὸν ἀνεδήσατο. τὰ δὲ αὖ τὰ ὄντα διαιρεῖμεν εἰς τὸ ὅλα, καὶ τὰ μερικὰ, πάλιν ἡμῖν ὁ μέν πατὴρ τῶν ὅλων ὑποστάτης ἀναφαίνοιτ' ἄν.

Τῶν δὲ μερικῶν ὁ ποιητής. ὁ μέν γὰρ, ἐξηρημένως αἴτιός ἐστι τῶν δευτερωμένων. ὁ δὲ, περιεκτικῶς. καὶ ὁ μέν, αὐτῷ τῷ εἶναι, παρέχει, τῆς ἐνεργείας αὐτῷ πλούσης, εἰς τὸ ὑπάρχειν. ὁ δὲ, τῷ ἐνεργεῖν, τῆς ὑποστάσεως αὐτῷ καθ' ἑνέργειαν ἱσταμένης. εἰ δὲ αὖ τῶν ἀϊδίων, καὶ τῶν θνητῶν τὰς διαγωνήσεις χωρὶς διελοίμεθα, τὰς μέν τ' ἀϊδίων, δῆλα τὸν παλαιὸν αἴτιον ἀνοίσομεν. τὰς δὲ τῶν θνητῶν, δῆλα τὸν ποιητικόν. ὁ μέν γὰρ ποιητὴς, ὅσον τοῦ μὴ ὄντος δῆλα τὸ ὂν περαίνει τὸ γινώμενον. τοιοῦτον γὰρ ἄνευ καὶ ὁ Ἐλεάτης ξένος τὸν ποιητικὸν ἀφωρίσατο τεχνίτην. ὁ δὲ παλαιὸς, ἑαυτοῦ σωφρονῆσαι τε μεθ' ἑαυτοῦ. αὐτῷ γὰρ τῷ εἶναι παλαιὸς ἐστι, καὶ ἔχει τὰν θ' ἡνιῶν δύναμιν ἑαυτοῦ σωτηριώμενον. ἑκάτερον μέν οὖν, τό, τε παλαιὸν λέγω, καὶ τὸ ποιητικὸν, ὁμοιοῦται τῇ τοῦ πέρατος δεκτῇ. καὶ ἔστι τὸ μέν ἑνώσεως. τὸ δὲ, εὐδοπείας αἴτιον.

τὸν, neque *rerum* Effectorem tantùm, ipsum appellare voluit, neque etiam *utrunque nomen* connectens, *eum vocavit rerum* Patrem, & Effectorem: sed contrà, vim-effectricem ponens ante paternam-facultatem, *ac dignitatem, illum vocavit Effectorem, atque Patrem hujus Universitatis.* Dicendum *autem est* nunc, primùm quidem, quomodo differant inter se, Effector, & Pater. Deinde *verò*, præterea *declarandum* quisnam *sit* Pater tantùm, quis etiam Effector tantùm, quis etiam Pater, & Effector, & quomodo illi rerum-opifici effectrix, simul & paterna-vis ex Platonis sententia convenire videatur. Si igitur omnia dividamus in Deos, & Deorum fœtus, *atque progeniem*, hoc vero *sit* idem, ac dividere in supereſſentiales Unitates, & Entium progreſſus, ipse quidem Deorum Pater, erit procreator etiam supereſſentialium Unitatum.

Ipse vero *rerum* Effector, *erit* eſſentiarum, & Entium fundator, *ſuſtentator, ac fulcrum, eſſentias, & Entia fundans, ſuſtentans, fulcions.* Secundùm enim hanc rationem Timæus illa quidem, quæ procreantur ab illo rerum-opifice, Diis æquari dicit. Non ſolùm enim eſt Effector: ſed etiam Pater. Quæ verò à novis, *& junioribus* Diis producuntur, mortalem naturam ſortita-eſſe *dicit*. Sunt enim tantùm Effectores, & Fabricatores rerum, ipſius Eſſe tantùm: ſed non ſupereſſentialis proprietatis participes. Per quod igitur minuuntur rerum-fabricatrice Unitate, per hoc non ſunt-ſortiti generatricem facultatem illorum, qui Diis æquantur. Et per quod intellectualis ille rerum-opifex explicatus-eſt ſupra novos, *junioreſq;* Deos, per hoc divinas procreationes omnium *Deorum* in-mundo-verſantium, in ſe-ipſum contraxit, *& ita in ſe continet, ut ex ipſo pendeant.* Si vero etiam ipſa Entia dividamus in univerſalia, & particularia, rurſus ipſe quidem Pater, *rerum* univerſarum fundator, *& ſuſtentator* apparebit, *eritq; manifeſtè*.

Particularium vero *rerum fundator, atque ſuſtentator erit* ipſe Effector. Nam alter quidem, eximiè autor eſt eorum, quæ procreantur. Alter vero, proximè *rerum procreatarum eſt autor*. Et alter quidem, per ipſum Eſſe, in ipſam eſſentiam producit, quod actio *rem* ipſi perficiat. Alter vero, per ipſum Agere, *rem perficit*, quod hypoſtaſis ipſius per actionem *conſtituta* ſtet. Si vero etiam æternorum, & mortalium fœtus ſeparatim dividamus, ipſos quidem æternorum *fœtus*, ad paternam cauſam referemus. Mortalium vero *fœtus*, ad effectricem *cauſam referemus*. Nam ipſe quidem *rerum* Effector, ab eo, quod non eſt, ad id, quod eſt, producit id, quod generatur. Hanc enim & Eleates hoſpes definit eſſe *rerum* effectricem artem. Ipſe vero Pater, ſecum conſtituit ea, quæ ſunt poſt ipſum. Nam per ipſum Eſſe, Pater eſt, & ipſam generandi facultatem ſecum unitam, *atque conjunctam* habet. Utrunque enim, & ipſum paternum *facultatis genus* dico, & illud, quod effectricem vim habet, aſſimilatur ipſi finis principio. Et alterum quidem, eſt unionis *cauſa*. Alterum verò, *eſt* formarum-procreationis cauſa.

Et

Et alterum quidem, *eſt autor* ipſius Tot ius. Alterum verò, *eſt cauſa* illius extenſionis, quæ fit uſq; ad ipſas partes. Et alterum quidem, ſimplicium, alterum verò, compoſitorum dux *eſt, & autor*. In his vero rurſus *inter ſe* opponuntur, ipſa generatrix cauſa, & vitæ ſuppeditatrix facultas. Quia paterna quidem facultas, unà cum genitricibus facultatibus naſcitur, *& cum iis coharet*. Effectrix verò cauſa, cum animalium-procreatricibus *naſcitur, & coharet*. Et quemadmodum paterna, & effectrix facultas eſt ſub ipſa finis conjugatione, *cognatione, ac ordine*, ſic etiam profectò omnis fœcunda, & animalium-procreatrix facultas, ſub animalium-procreatione, & infinitate prima collocatur. His autem à nobis ita diviſis, perſpicuum *eſt*, quod paterna quidem facultas, ipſa per ſe primò eſt in mentalibus Dijs. Illi enim ſunt rerum uniuerſarum Patres, in ipſa ſumma unione, *ac Vnitate* mentali ſtantes, *atq; conſtituti*. Et propter hoc, alicubi & ipſe Plato vocat Patrem, illum primum Deum, ab illis, qui poſt ipſum proximè ſunt collocati, ad ipſum hanc Patris appellationem transferens. Nam ubiq; quidem nomina illi ineffabili, *arcanaque naturæ* imponere ſolet *deducta* à ſecundis cauſis, & quæ poſt ipſum *ſunt*.

Sed modò quidem, ab omnibus ſimpliciter Entibus, modò verò, ab ijs, quæ prima ſunt in ipſis *Entibus*. Fas enim nec erat, nec eſt nomina *deducta* ab ijs, quæ deteriora ſunt in ipſis Entibus, & quæ procul *ab illa arcana natura* ſunt-collocata, ad illum, qui ex omnibus Entibus eſt-exemptus, amandare. Si igitur omnia Entia paternam proprietatem participarent, ab omnibus Entibus hoc nomen ipſi Uni Platonem imponere diceremus. Jam verò (non enim in omnibus Entibus eſt hujuſmodi cauſa) perſpicuum *eſt* profectò, quòd à primis, & ſummis inter Deos *Entibus ſumptam* attribuit ipſi talem appellationem. Sed tamè mentales Dij divinis omnibus ordinibus ſunt antiquiores, & poſt ipſum Unum immediatè ſubſiſtunt. In mentalibus igitur Dijs eſt ipſorum Entium paterna cauſa, & mentales Dij, Patres ſunt omnium divinorum generum, in ſummis Entibus collocati, & occultè producentes univerſa. Et primus quidem Deus, vel ipſa Patris appellatione, quemadmodum & alijs nominibus, eſt longè ſuperior. Neq; Bonum, neq; Unum propriè dicitur, propter ineffabilem, & ignotam ſui *numinis, & divinæ Majeſtatis* excellentiam. Mentales verò *Dij*, primò ſunt & Unitates ſupereſſentiales, & Bonitates, & Patres ex Entibus exempti.

Illa igitur paterna facultas, ſupernè ducit initium à prima Trinitate. Effectrix verò facultas, in tertia *Trinitate* primũ apparet. Quod enim omnes formas procreat, & omnia formis ornat, eſt tertium mentalium *genus*. Illic enim (ut dicebamus) *eſt* illud perfectũ animal, quod prima, & mentalia exemplaria cõplectitur. Hic igitur & ipſa effectrix facultas ſimul cõſiſtit. Id enim, quod eſt Per-ſe-animal, & ipſos Deos cõſtituit, & omnium Entium formas producit. Propter igitur divinã causã, paternã proprietatẽ habet. Propter verò formalẽ *cauſam*, principium manifeſtè oſten-

Καὶ τὸ μέν, ἔξ ὅλου. τὸ δὲ, τῆς ἄκρας τῶν μερῶν ἐκτάσεως. καὶ τὸ μέν, ἀτελῶν, τὸ ὅλε, συνθέτων ἀρχηγόν. αὐλικειτερ δὲ αὖ ἐν τούτοις, τὸ γονικὸν αἴτιον, καὶ τὸ τῆς ζωῆς παρεκτικόν. ὧν τὸ μέν παλαιὸν, ταῖς γονικαῖς συμφύεται δυνάμεσι. τὸ δὲ ποιητικὸν, ταῖς ζωογονίοις. καὶ ὥσπερ δὴ τὸ παλαιὸν, καὶ ποιητικὸν, ὑπὸ τὸν ἔξ ἀρχῆς ἐστι συστοιχίαν, οὕτως ἄρα καὶ τὸ γόνιμον ὑπὸ, καὶ τὸ ζωογονικὸν, ὑπὸ τὸν ζωογονίαν, ἢ ἀπέρμαν τελεῖ τὸν πρώτων. τούτων δὲ ἡμῖν πρώτη διηρημένων, δῆλον ὡς τὸ μέν παλαιὸν, αὐτὸ καθ' αὐτὸ πρώτως ἐν τοῖς νοητοῖς ἐστι θεοῖς. ἐκεῖνοι γάρ εἰσι τῶν ὅλων πατέρες, καὶ αὐτῷ ἄκραν ἱσταμένοι τὴν ἕνωσιν τὴν νοητήν. ᾗ ἀφ' οὗτε πού καὶ ὁ Πλάτων πατέρα καλεῖ τὸν πρῶτον θεὸν, ὀπὸ τῶν μεσοτήτων μετ' αὐτὸν ἱδρυμένων, ἐπ' αὐτὸν τὸν τοῦ πατρὸς ἐπωνυμίαν μεταφέρων. παντελοῦς μέν γὰρ τὸ ὄνόματος, τῷ ἀρρήτῳ προσφέρειν ἐώθει, ὀπὸ τῶν δευτέρων, ἢ μεθ' αὐτὸν αἰτίων.

Ἀλλ' ὅπου μέν, ὀπὸ πάντων ἁπλῶς τῶν ὄντων, ὅπου δὲ, ὀπὸ τῶν ἐν αὐτοῖς πρώτων. ἡμεῖς γὰρ οὔτ' ἐῶμεν, οὔτε ἔστιν ὀπὸ τῶν χειρόνων ἐν τοῖς οὖσι, ἢ πάρρω τεταγμένον, ἐπ' ἐκεῖνον τὸ ὄνόμασθαι τῶν πάντων ἐξηρημένων τῶν ὅλων ἀναπέμπειν. εἰ μέν οὖν πάντα τὰ ὄντα τῆς πρώτης μετέσχεν ἰδιότητος, ὀπὸ πάντων τῶν ὅλων ἐλέγομεν τὸ ὄνομα τοῦτο τοῦ ἑνὶ τὸν Πλάτωνα πρόσθεσθαι. νυνὶ δὲ (οὐ γάρ ἐστιν ἐν πᾶσι τοῖς οὖσι τὸ τοιοῦτον αἴτιον) δῆλον ἄρα ὡς ὀπὸ τῶν πρώτως αὐτοῦ, καὶ ἀκροτάτων ἐν τοῖς θεοῖς, Φέρε τὸν τοιαύτην προσηγορίαν. ἀλλὰ μὲν πρεσβύτεροι τῶν θείων εἰσὶν ἀπάντων ἀρχαγέμονες, οἱ νοητοὶ θεοὶ, καὶ μετὰ τὸ ἓν ἀμέσως ὑφεστηκότες. ἐν τοῖς νοητοῖς ἄρα θεοῖς ἐστιν ἡ παλαιὰ τῶν ὅλων αἰτία, καὶ οἱ νοητοὶ θεοὶ πατέρες εἰσὶ τῶν θείων ἀπάντων ὄντων, ἐπ' ἄκροις ἱδρυμένοι τοῖς οὖσι, καὶ κρυφίως τὰ ὅλα παράγοντες. καὶ ὁ μέν πρῶτος θεὸς, καὶ τῆς ἐξ ἀπείρου προσηγορίας, ὥσπερ καὶ τῶν ἄλλων ὀνομάτων, ἐπέκεινα ἐστί. καὶ οὔτε ταγαθὸν, οὔτε ἓν λέγεται κυρίως, ἀλλὰ τὸν ἄρρητον ἑαυτοῦ, καὶ ἄγνωστον ὑπεροχήν. οἱ δὲ νοητοὶ, πρώτως καὶ ἑνάδες εἰσὶν ὑπερούσιοι, καὶ ἀγαθότητες, καὶ πατέρες τῶν ὅλων ἐξηρημένοι.

Τὸ μέν οὖν παλαιὸν, ὀπὸ τῆς πρώτης ἑνώδεν ἄρχεται τελεσθῆναι. τὸ δὲ ποιητικὸν, ἐν τῇ τρίτῃ πρώτων φαίνεται. τὸ γὰρ τὰ εἴδη πάντα ὑποστῆναι, καὶ τοῖς εἴδεσι πάντα κοσμοῦν, τὸ τρίτον ἐστὶ τῶν νοητῶν. ἐκεῖ γὰρ (ὥσπερ ἐλέγομεν) τὸ παντελὲς ζῶον τὸ τῶν πρώτων, καὶ νοητῶν παραδείγματα περιεκτικόν. ἐνταῦθα τοίνυν καὶ τὸ ποιητικὸν ὁμοῦ συνυφέστηκε. τὸ γὰρ αὐτοζωον καὶ θεοὺς ὑφίστησι, καὶ τὰ εἴδη πάντων παραδείγματα τῶν ὄντων. κατὰ μέν οὖν τὴν θείαν αἰτίαν παλαιικὸν ἔλαχεν ἰδιότητα. καὶ δὲ τὸν ποιητικὸν,

Universidad de Deusto
Biblioteca

πῶν ποιητικὴν προφαίνῃ τῶν ὅλων ἀρχήν. ἀνάπαλιν δὲ οὖ τὸ ποιητικὸν, ὁμοῦ καὶ παλεμικὸν, ἐν τῇ δημιουργικῇ μονάδι τῶν ὑποστάσιν ἔλαχε. διὸ δὴ καὶ θεῶν ἐστιν ὑποστάτης ὁ τῶν ὅλων δημιουργός. Διαφερόντως δὲ κόσμον ἀπεργάζεται, καὶ τοῖς εἴδεσι, καὶ τοῖς λόγοις τοῖς δημιουργικοῖς ἐνεργῶν. καὶ γὰρ νοῦν ὑφίστησι, καὶ ψυχὰς, καὶ ζώματα, τοῖς εἴδεσι πάντα διακοσμῶν, τὰ μὲν, τοῖς πρώτοις, τὰ δὲ, τοῖς μέσοις, τὰ δὲ, τοῖς πλουτίοις.

Ὁρᾶς οὖν ὅπως, τὸ μὲν τῶν νοητῶν πέρας, παλεμικὸν ἦν, ἅμα καὶ ποιητικόν; τὸ δὲ νοερῶν πέρας, ποιητικὸν ἦν, ὁμοῦ καὶ παλεμικόν; ἀλλ' ἐκεῖ μὲν, ἡ παλεμικὴ μᾶλλον ἰδιότης, ἐνταῦθα δὲ, ἡ ποιητική. καὶ παρ' ἀμφοτέροις μὲν, ἄμφω τὰ αἴτια προϋπάρχει. μᾶλλον μὲν ἐν τῷ παραδείγματι, τὸ παλεμικόν. ἐν δὲ τῷ δημιουργῷ, τὸ ποιητικόν. τὸ μὲν γὰρ, αὐτῷ τῷ εἶναι, ποιεῖ. τὸ δὲ, τῷ ἐνεργεῖν. καὶ τῷ μὲν, ἡ πείσεις οὐσιώθησαν· τῷ δὲ, ἡ οὐσία ποιητική. καὶ τὰ εἴδη παρ' ἀμφοῖν. ἀλλ' οὐ μὲν, νοητῶς, οὐ δὲ, νοερῶς. ἐπεὶ δὴ τούτων φανερὸν ὅτι καὶ ἀνάλογον ὑπέστη τῷ παραδείγματι κόσμῳ, τὸ δημιουργικὸν αἴτιον. καὶ τῶν τῶν ἔχει πρὸς τὰ νοερὰ τῶν τάξιν, ὧν ἐκείνο πρὸς τὰ νοητά. καὶ διὰ τοῦτο καὶ ὁ Τίμαιος εἰς ἐκεῖνο τὸ παράδειγμα τὸν τῶν ὅλων ἀναπέμπει δημιουργόν. ἡνίκα οὖν, [l. ἐπεὶ οὖν] νοῦς ἐνοῦσας ἰδέας ἐν τῷ, ὃ ἐστι ζῶον, ὅσαπερ τε ἔνεστι, καὶ οἷα καθορᾷ, τοσαύτας, καὶ τοιαύτας διενοήθη δεῖν καὶ τόδε τὸ πᾶν ἔχειν. καὶ μὴ τῆς ἀναλόγου τάξεως. ὕφεστι δὲ ἑκάτερα πρὸς τὸ νοητόν. τὸ μὲν γὰρ, ὁλοτελῶς μᾶλλον. τὸ δὲ, ἀμερεστέρως.

Καὶ τὸ μὲν, ἐν ἑφέδρου τάξει προέστηκε. τὸ δὲ, πρὸς αὐτὸ κινεῖται. καὶ τὸ μὲν, πληροῖ τῆς παλεμικῆς δυνάμεως. τὸ δὲ, οἷον καταπίνει, καὶ ἐγκολπίζεται τὸν ὅλιον ἐκείνου γόνιμον προυσίαν. καὶ κατὰ τοῦτον δὴ τὸν τρόπον, παντελής ἐστιν ὁ τοῦ παντὸς δημιουργὸς, διὸ δὴ παντελοῦς ζώου, τῶν ὅλων νοητῶν δυνάμεων μεταλαβών. τελειοῖ γὰρ τὸ πᾶν. τὸ μὲν, νοητῶς, τὸ δὲ, νοερῶς, τὸ δὲ, αἰσθητῶς. καὶ γὰρ ὁ κόσμος, τέλειός ἐστιν ἐκ τελείων, ὡς φησιν ὁ Τίμαιος. καὶ τὸ αὐτοζῶον, κατὰ πάντα τέλειόν ἐστιν, ὡς ὁ αὐτὸς τοῦ Διὸς πέφηνε. καὶ ὁ δημιουργὸς τῶν ὅλων ἀγαθός ὢν, παντελής ἐστι. πάλιν οὖν ἀναλαβόντες, λέγωμεν, ὡς ἄρα τὸ μὲν παλεμικὸν ὅλιον, διὰ τῆς ἄκρας ἑνώσεως ἄρχεται τῶν νοητῶν. τὸ δὲ παλεμικὸν, ἅμα καὶ ποιητικὸν, ἐν τῷ παραδείγματι τῶν νοητῶν συνυφέστηκε. τὸ δὲ αὖ ποιητικὸν ὁμοῦ τῷ παλεμικῷ καὶ τὸν ὅλον δημιουργὸν ἀφώρισας. τὸ γε μὴν ποιητικὸν μόνον, καὶ δημιουργικὸν, τοῖς νέοις προσήκει θεοῖς, οἳ καὶ μεριτῶν εἰσι, καὶ δυνητῶν ὑποστάσεων πραγμάτων.

dit, quod universorum efficiendorum vim habet. Contrà verò rursus, effectrix, simul & paterna causa, in ipsa-rerum-fabricatrice Unitate *suam* hypostasin est-sortita. Quamobrem etiam Deorum est *fundator*, & sustentator, ille rerum universarum opifex. Insigniter verò Mundum efficit, & formis, & rationibus rerum-effectricibus agens. Etenim & mentem, & animas, & corpora constituit, omnia formis exornans, *& in ordinem concinnum digerens*, alia quidem, primis, alia verò, mediis, alia verò, ultimis.

Vidésne igitur quomodo, ille quidem mentalium finis, paternus simul & effector sit, *paternamq; simul, & effectricem facultatem habeat?* Ille verò intellectualium finis, effector, simul & paternus sit? Sed illic quidem, paterna proprietas magis *regnat*, hîc verò, *proprietas rerum* effectrix *magis dominatur*. Et apud utrunq; quidem, utraque causa primùm exístit. Magis tamen in ipso exemplari *regnat* facultas paterna. In illo verò rerum-opifice *magis dominatur* ipsa facultas rerum effectrix. Nam alterum quidem, per ipsum Esse, facit. Alterum verò, per ipsum agere. Et alteri quidem, ipsa effectio *est* essentialis. Alteri verò, ipso essentia *est* effectrix. Et formæ *sunt* apud utrunque. Sed alibi quidem, mentaliter, alibi verò, intellectualiter. Ex his igitur perspicuum *est*, quod illa rerum-fabricatrix causa subsistit per-proportionem-respondentem illi, quæ per exemplar exístit. Et eum habet ordinem ad intellectualia *relatum*, quem illud ad mentalia *relatum*. Et propterea & ipse Timæus ad illud exemplar, ipsum rerum universarum opificem dirigi dicit. Si igitur Mens conspicit Ideas, quæ sunt in eo, quod est animal, & *videt* quot, & quales insint, *ergo* tot, & tales cogitat oportere & hoc Universum habere, & cũ hac *Idea* proportionẽ aliis respondentem habente est subjectio, *sive summissio* ipsius intellectulis ad ipsum mentale. Nam alterum quidem, magis est-unitum. Alterum verò, discretum-est.

Et alterum quidem, expetendi loco, præest *aliis*. Alterum verò, circa illud movetur. Et alterũ quidem, paterna facultate *ea* replet. Alterum verò, quodãmodo absorbet, ac insinuat, *inq; sinum recipit, ac in eo fovet* universam illius *rerum opificis* fœcundam abundantiam. Hoc igitur modo ille hujus Universitatis opifex est perfectus, ab illo perfecto animali universas mentales facultates accipiens, easq; participans. Hoc n. Universũ trifariã cõsideratur. Partim quidẽ, mẽtaliter. Partim verò, intellectualiter. Partim verò, sensibiliter, *ut vulgò dicitur, i.e. per ipsũ sensũ*. Etenim ipse Mundus est perfectus ex perfectis, ut ait Timæus. Et illud, quod est Per-se-animal, in õnib. est perfectũ, ut idẽ alicubi disertissimis verbis tradit. Et ille rerũ universarũ opifex, qui causis est longè præstantior, est perfectus. Rursùs igitur *ea, quæ supra dicta sunt*, resumentes, dicamus, quòd paterna quidẽ causa, à summa mentaliũ unione ducit-initium. Paterna verò, simul & effectrix causa, in ipso exemplari mentali consístit. Effectrix verò *causa* cum paterna, secundùm illum universalem *rerum universarum* opificem est-definita. Illa verò effectrix tantùm, & rerum-fabricatrix *causa*, novis, *ac junioribus* convenit Diis, qui & particularium, & mortalium rerum sunt fundatores, *& sustentatores*.

Hæc igitur rerum-fabricatricis causæ proprietas *est simul* effectrix, & paterna. Hoc autem non solùm in principio verborum de ipsa *factorum* Timæus dicit, Illum igitur Effectorem, & Patrem hujus Universitatis, dicens: sed etiam in ipso cum novis, *ac junioribus* Diis congressu, *& colloquio*, idem fecit, * dicens eodem-modo. *Nam* ille rerum-opifex ad ipsos *verba faciens, ea loquitur*, Dii Deorũ, quorum ego *sum* opifex, *& conditor*; & Pater operum, *rerumq; conditarum. Omnia verò mea opera sunt* indissolubilia, me volente. Non enim Patrem, & rerum-opificem se-ipsum appellavit: sed rerum-opificem, & Patrem, ut illic Effectorem, & Patrem. Nec in Timæo tantùm hic modus est-definitus constructionis horum nominum: sed & in ipso Civili *Dialogo* dicit Eleates hospes, de Mundo differens, Quòd rerum-opificis, & Patris imitans doctrinam, in principio quidem accuratiùs *eam, ut supra dictum*, appellat, in fine verò, negligentiùs, *remissiùs, minùs accuratè sic eum vocat*. Ubique igitur Plato hunc nominum ordinem non-mutatum conservans, apertè demonstrat illis, qui rerum hujusmodi non sunt prorsus imperiti, secundùm istã proprietatem, se rerum-fabricatricem Unitatem definire, & simul ipsam & effectricẽ & paternã esse statuere. Nam, quoniam quidem est finis intellectualis Trinitatis, paternam excellentiã *hæc Unitas* est-sortita apud omnia secunda genera Deorum.

Quoniam verò ex se-ipsa producit omnia particularia Entiũ genera, & formas, habet causam effectricem eorum, quæ *per eam* subsistunt. Et quia quidem Pater est, simul & facultas est in ipso, & Mens. Ipse enim alicubi dicit ille rerum-opifex, Imitantes meã facultatem, *& potentiam* in vestra generatione, *vestroq; ortu*. Et rursus Timæus de eo dicit hoc, Si igitur conspicit Ideas, quę sunt in eo, quod est animal, & quot insint, & quales, tot, & tales cogitat oportere & hoc Universum habere, ergo & Pater est, & ipsa Patris facultas in ipso *est*, & ipsa Mens. Sed hæc omnia *considerantur* intellectualiter, non mentaliter. Quamobrem (ut opinor) Pater quidem non simpliciter dictus-est: sed cum Effectore, & rerum-opifice. Et facultas *vocatur* non per se: sed illius rerum-opificis, *&* Patris *facultas, nominibus conjunctis appellatur*. Qui enim se rerum-opificem Patrem appellavit, suã *ille* facultatem, *& potentiã* esse dicit. Hinc verò Mens dicitur, etiam sine ista *potentia, &* facultate, & *sine facultatibus* reliquis. Si igitur Mens *conspicit* deas, quę sunt *in eo, quod est animal, & cæt. ut supra*. Omnia enim sunt in ipsa *Mente* intellectualiter, & ipsa facultas, & ipse Pater, quæ duo & sic ipsum exemplar mentale imitantur.

Etenim in illo omnia sunt intellectualiter, ipse Finis, ipsa Infinitas, ipsum Mixtũ. Hæc autẽ sunt ipse Pater, ipsa Facultas, ipsa Mens. Sed illud quidem illius intellectuale, mentale erat in ipsis mẽtalib. Diis, quod intellectualẽ causã primo loco statuit, *aliisq; proposuit*. Illud verò ipsius rerũ opificis intellectuale, per se est intellectuale, quod in intellectualib. intellectuale existit, ut antè dictũ est. Quia quidem (ut dicebamus) Pater est in ipso, & facultas, & Mens. Quia verò hæc secundùm

Αὕτη πάντων ἡ τῆς δημιουργικῆς αἰτίας ἰδιότης, ποιητικὴ, καὶ παλεμικὴ. καὶ τοῦτο οὐ μόνον ἐν ἀρχῇ τῶν περὶ αὐτῆς λόγων ὁ Τίμαιος λέγει. τὸν μὲν οὖν ποιητὴν, καὶ πατέρα τοῦδε τοῦ παντὸς εὑρεῖν. ἀλλὰ καὶν τῇ πρὸς θεοὺς νέους θεοὺς συνουσίᾳ, τὸ αὐτὸ πεποίηκε, * λέγων αὐτοῖς ὁ δημιουργὸς τοιάδε τινά. θεοὶ θεῶν, ὧν ἐγὼ δημιουργὸς, πατὴρ τε ἔργων ἄλυτα ἐμοῦ γε ἄνευ δεσμός. οὐ μὲν πατέρα, καὶ δημιουργὸν ἑαυτοῦ, ἀλλὰ δημιουργὸν, καὶ πατέρα προσεῖρηκεν, ὥσπερ ἐκεῖ ποιητὴν, καὶ πατέρα. καὶ οὐκ ἐν Τιμαίῳ μόνον ὁ τρόπος οὗτος ἀφωρισται τῆς τῶν ὀνομάτων συντάξεως, ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ Πολιτικῷ φησιν ὁ Ἐλεάτης ξένος, περὶ τοῦ κόσμου διαλεγόμενος, ὅτι τὸν τοῦ δημιουργοῦ, καὶ πατρὸς διαμιμούμενος διδαχὴν, κατ' ἀρχὰς μὲν ἀκριβέστερον διακαλεῖ, τελευτῶν δὲ μᾶλλον ῥᾳθυμότερον. παντάχοθεν τοίνυν ὁ Πλάτων τὴν τάξιν τῶν τῶν ὀνομάτων ἀνεξαλλακτον διαφυλάττων, δῆλός ἐστι τοῖς μὴ παντάπασιν ἀπείροις τῶν τοιούτων, καὶ τῶν τῆς ἰδιότητος δημιουργικῶν ἀφορίζουσα μονάδα, καὶ ἅμα ποιητικὴν αὐτὴν, καὶ παλεμικὴν εἶναι θεμένους. διότι μὲν γὰρ τὸ πέρας ἐστὶ τῆς νοερᾶς τριάδος, παλεμικὸν ἐλαχεν ὑπεροχὴν, πᾶσι πάντα τὰ δεύτερα γένη τῶν θεῶν.

Διότι δὲ ἀφ' ἑαυτῆς πάντα παράγει τὰ μερικὰ τῶν ὄντων γένη τε, καὶ εἴδη, ποιητικὴν ἔχει τῶν ὑφισταμένων αἰτίαν. καὶ διότι μὲν πατὴρ ἐστιν, ὁμοῦ καὶ δύναμις ἐστιν ἐν αὐτῇ, καὶ νοῦς. αὐτὸς γάρ που φησιν ὁ δημιουργὸς, μιμούμενοι τὴν ἐμὴν δύναμιν, περὶ τὴν ὑμετέραν γένεσιν. καὶ πάλιν ὁ Τίμαιος περὶ αὐτοῦ λέγει τὸ, Εἰπὼν οὖν ἐνοῦσας ἰδέας ἐν τῷ, ὅ ἐστι ζῶον, ὅσαπερ τε ἔνεστι, καὶ οἷα καθορᾷ, τοσαύτας, καὶ τοιαύτας διενοήθη δεῖν καὶ τόδε τὸ πᾶν ἔχειν, καὶ πατὴρ οὖν ἐστι, καὶ ἡ δύναμις ἡ τοῦ πατρὸς ἐν αὐτῷ, καὶ ὁ νοῦς. ἀλλὰ πάντα ταῦτα νοερῶς, οὐ νοητῶς. διόπερ (οἶμαι) πατὴρ μὲν, οὐχ ἁπλῶς ἄρηται, ἀλλὰ μετὰ ποιητοῦ, καὶ δημιουργοῦ. καὶ δύναμις, οὐ καθ' ἑαυτὴν, ἀλλὰ δημιουργοῦ, καὶ πατρός. ὁ γὰρ ἑαυτὸν δημιουργὸν, καὶ πατέρα ποησάμενος, ἑαυτοῦ τὴν δύναμιν ἐνοεῖ φησι. νοῦς δὲ αὐτοθεν λέγεται, καὶ τῆς δυνάμεως χωρὶς, καὶ τῶν λοιπῶν. ἤπερ [l. ἅπερ] οὖν νοῦς ἐνοῦσας ἰδέας. πάντα γάρ ἐστιν ἐν αὐτῷ νοερῶς, καὶ ἡ δύναμις, καὶ ὁ πατὴρ, μιμούμενα καὶ τούτῳ τὸ παράδειγμα τὸ νοητόν.

Καὶ γὰρ ἐν ἐκείνῳ πάντα ἦν νοερῶς, τὸ πέρας, τὸ ἄπειρον, τὸ μικτόν. ταῦτα δέ ἐστιν ὁ πατὴρ, ἡ δύναμις, ὁ νοῦς. ἀλλὰ τὸ μὲν νοερὸν ἐκείνου, νοητὸν ἦν ἐν τοῖς νοητοῖς θεοῖς, νοερὰν αἰτίαν προσηκάμενον. τὸ δὲ δημιουργοῦ νοερὸν, καθ' αὐτὸ νοερὸν ἐστιν, ἐν τοῖς νοεροῖς νοερὸν ὑπάρχον, ὥσπερ εἴρηται πρότερον. διότι μὲν (ὡς ἐλέγομεν) πατὴρ ἐστιν ἐν αὐτῷ, καὶ ἡ δύναμις, καὶ ὁ νοῦς.

Universidad de Deusto
Biblioteca

διὰ δὲ ταύτα κατὰ τὸ ποιητικὸν ἀφώρισεν, καὶ δημιουργικὸν, τῇ ζωογόνῳ συνταξάσῃ τέχνῃ, καὶ μετ' ἐκείνης ὑφίστησι τὸ τῆς ζωῆς γένη, καὶ τὸν ὅλον κόσμον ζωοποιεῖ. ὃς δέ ἐστιν αὐτῇ, καὶ ὅπου τέτακται, μικρὸν ὕστερον θεωρήσομεν. τοσοῦτον δὲ ἐκ τῶν εἰρημένων δῆλον, ὅτι ἡ δημιουργός ἐστι, τῆς ζωογόνου δείσῃ συναφῆς, καὶ μετ' ἐκείνης ἐπογδοάδα τὰς ὅλας ζωὰς, καὶ ταύτῃ μὲν ἑαυτὴ συνλάμπει.

Πάντα δὲ τὰ μέτρα τῆς ζωῆς ἐν αὐτῇ σπείρας, καὶ μεῖ αὐτὰς διακοσμήσας, καὶ περαγαγών, ἀπισρέφῃ πάλιν εἰς ἑαυτὸν. περσηκῇ γὰρ αὐτῇ καὶ τὸ γονεῦν ταύτα, καὶ τὸ ἀναπαλεῖσθαι πάντα πρὸς ἑαυτὸν, οὐχ ἧττον δὲ γονεῦν. διόπερ δὴ κατὰ τὸ πέρας ἱδρυται τῆς νοερᾶς τάξεως, καὶ δημιουργικός ἐστι νοῦς. ὡς μὲν οὖν δημιουργικὸς, ἁπάντων ἐστὶν ὑποστάτης. ὡς δὲ νοῦς, συνελίσσῃ τὸ πλῆθος εἰς ἕνωσιν, καὶ ἀπισρέφῃ πρὸς αὐτόν. καὶ ταῦτα ἀμφότερα τοῖς περὶ τὸν νέους θεοὺς λόγοις ἀπαρτεῖ. καὶ γὰρ πληροῖ δημιουργικῆς αὐτοὺς, καὶ γονίμου δυνάμεως, καὶ πρὸς αὐτὸν συνάγῃ. καὶ οἷον ἑφεῖον ἑαυτὸν καθίσησι τῇ πλήθῃ τῶν θεῶν, καὶ πρὸς ἑαυτὸν ἀναπαύσῃ τοὺς ἐν τῷ κόσμῳ πάντας δημιουργούς.

κεφάλαιον ιζ'.

Τὸ τέλειον τοίνυν κατ' ἄλλας ἀπιδολὰς, περὶ τῆς δημιουργικῆς αἰτίας ἐννοίας ἀνακαθηράμεθα, τῷ Τιμαίῳ συνοδεύοντες. πρῶτον μὲν οὖν τὴν ἀγαθότητα αὐτὸ, καὶ τὴν ἄφθονον μετάδοσιν τῶν δημιουργικῶν λόγων, ἱκανῶς ἐν ἀρχῇ τῆς περὶ αὐτὸ θεωρίας ἐξέφηνεν, ἀφ' ἑστίας ὁρμώμενος τῆς ἐνούσης ἀγαθότητος ἐν αὐτῷ, καὶ τῆς περιουσίου θεότητος. οὐ γάρ ἐστιν ἡ ἀγαθότης αὐτὴ, καὶ τὸ ἄφθονον, οἷον ἕξις τις ἀγαθοῦ, καὶ δύναμις, ἢ εἶδος αὐτὸ καθ' ἑαυτὸ τῶν πολλῶν ἀγαθῶν περιὸν πάρχον, ἀλλὰ μία, καὶ ἄρρητος ὁσὸ τὰ ἀγαθοῦ μετάληψις, καὶ τὸ τῆς δημιουργικῆς τάξεως ἕν. * καθὸ δὴ καὶ θεός ἐστιν ὁ δημιουργὸς, καὶ πάντα πληροῖ τῶν οἰκείων ἀγαθῶν. διότι γάρ ἐστι θεότης ἐν αὐτῷ, πάντα διακοσμεῖν ἐφιεμένη, καὶ ὑπαρξις ἐκτενὴς εἰς τὰ τῶν ὅλων περίοδον, διὰ δὴ τοῦτο, καὶ τὴν τῆς δημιουργίας ἀρχὴν ἐνεήσατο. ἡ μὲν οὖν ἀγαθότης, οὐδὲν ἄλλο ἐστὶν, ἢ δημιουργικὴ θεότης. ἡ δὲ βούλησις, ἔκγονός ἐστιν ἐνέργεια, [ ]. ἐνέργειας] τῆς ἀγαθότητος, * ὁρίζουσα τὸ τῆς δυνάμεως τέλος. ἐπιδὴ γὰρ ἐν τῇ δημιουργῷ τῶν ὅλων, καὶ ὁ παλήρ, ὥσπερ εἴρηται, καὶ ἡ δυναμις, καὶ ὁ νοῦς, καὶ ταῦτα νοερῶς καθ' ἕκαστον τούτων, effectricem, & rerum-fabricatricem causam definiuntur, in animalium procreatore ordine collocantur, & cum illo constituunt ipsa vitæ genera, & totum Mundum vivificant, *animal faciunt, & animalibus replent.* Quisnam autem sit hic *ordo*, & ubi sit collocatus, paulo pòst comtemplabimur. Illud verò ex iis, quæ nunc dicta sunt, perspicuum *est*, quòd, quatenus est rerum-opifex, *eatenus* animalium-procreatrice conjunctione indiget, & cum illa procreat universales vitas, & hanc quidem *animalium-procreatricem facultatem ille rerum-opifex* secum univit, *atque conjunxit.*

Cùm autem omnes vitæ mensuras in ea seminarit, & cum ipsa disposuerit, *ac per ipsam, in ordinem digesserit*, & produxerit, *eas* convertit rursus ad se-ipsum, *& ad se reducit.* Convenit enim ipsi & ipsum generare omnia, & omnia ad se revocare, non minùs, quàm generare. Quatenus igitur in ipso fine collocatur intellectualis ordinis, etiam rerum-opifex est Mens. Ut igitur rerum-opifex, omnium est fundator, *constitutor, atque sustentator, & conservator.* Ut verò Mens, convolvit ipsam multitudinem, *eamq; contrahit* in Unitatem, & ad se covertit, *ac reducit.* Et hæc ambo verbis ad juniores Deos *factis* absolvit, *atque perficit.* Etenim ipsos rerum-fabricatrice, & fœcunda facultate replet, & ad se cogit, & quodammodo se constituit expetendum ipsi multitudini Deorum, & circa se extendit omnes rerum-opifices in Mundo *versantes.*

* Ταυτὸν, ἓν, καὶ θεὸς, καὶ ἀγαθόν.

* *Idem est, Unum, & Deus, & Bonum.*

* *Vide Notas.*

CAPUT XVII.

CErtiùm igitur per alias animi-notiones, sententias de rerum-fabricatrice causa repurgemus, *ac dilucidiùs explicemus*, Timæum sequentes. Primùm igitur ipsam Bonitatem ipsius, & copiosam communicationem verborum facultate-rerum-fabricatrice-præditorum satis in principio contemplationis de ipso demonstravit, à sede profectus Bonitatis in ipso existentis, & abundantis Deitatis. Bonitas enim, & abundantia non est idem, quasi habitus quidam, & facultas, vel forma ipsa per se existens ante multa bona: sed *est* una, & arcana à bono *manans* participatio, *atque communicatio*, & ipsum Unũ illius ordinis rerum-opificis. * Quamobrem etiam Deus ille rerum opifex, & omnia replet suis bonis. Quoniam enim est Deitas in ipso, quæ omnia disponere, *& in ordinem redigere* cupit, & essentia in universarum rerum providentiam extensa, propterea profectò & ipsum rerum-fabricationis principium instituit. Illa igitur Bonitas, nihil aliud est, quàm rerum-opifex Deitas. Ipsa verò voluntas, est progenies actionis ipsius Bonitatis, formas-procreans, & terminans ipsum rerum-fabricatricis facultatis finem. Quoniam enim in ipso rerum universarum opifice *comprehenditur* & ipse Pater, ut dictum-est, & ipsa Facultas, & ipsa Mens, & hæc intellectualiter

liter *sunt* in horum uno-quoq; *ideo hæc* repleta-sunt ipsa ipsius Unius communicatione, *vel, communione.* Et per ipsam quidem Bonitatem, illa paterna facultas, quæ est in ipso, splendet, *ac elucet*, & quasi mentalis vis ipsius Mentis. Per ipsam verò voluntatem, ipsa Facultas gubernatur, & ad unum mentale Bonum dirigitur. Per providentiam verò, Mens est perfecta, & omnium fundatrix, *sustentatrix, & fultrix.*

Et hæc omnia sunt unius in illo rerum-opificis Deitatis fœtus, *atq; progenies.* Primùm igitur (quod dixi) divinam proprietatem illius rerum-opificis per ista *Plato* demonstravit. Deinde verò, mentalem in ipso *stram*, & unitam rerum universarum ab exemplari-manantem causam. Quòd enim *ille summus rerum universarum opifex* omnia sibi similia faciat, *hoc* demonstrat ipsum *esse* mentale pulchrorum, & bonorum in mundo *comprehensorum* exemplar. Quoniam enim per ipsum Esse omnia constituit, id, quod *ab ipso* constituitur, est ipsius imago. Secundùm autem hanc rationem, ille rerũ opifex non solùm Deus est: sed etiam mentalem facultatem habet, & ipsum verè Ens in se *continet*, & præsumpsit non solùm ipsam rerum in mundo comprehensarum finalem causam, *quæ nos ad ultimum, summumq; finem deducit*; sed etiam ipsam exemplarem *causam, quæ à primo rerum formatarum exemplari manavit.* Tertio verò loco, celebrat illã rerum-opificem facultatem, & illud principium, quod omne quidem inordinatum, ac indefinitum delet, efficit verò, ut tantùm ipsum pulchrum, & ipsum bonum in his universis principatum obtineat. Quòd enim in ipsa *illius rerum opificis* facultate, *& potentia* nihil sit vile, *nihil vitiosum, nihil reprehensione dignum, hoc* illam illius rerum-opificis inexpugnabilem facultatem, *& invictam potentiã* demonstrat, quæ impolluta quidem *rea* materiatas disponit, *ac in ordinem redigit*, finem verò indefinitis, & ordinem inordinatis per-illuminationem-largitur.

Ubi etiã illud tibi mirabile videtur, *quod sumptũ est* ex Platonis dogmatib. scilicet, ipsam materiam procreari ab aliquo Deorũ illorũ, qui sunt siti supra illum rerum-opificẽ. Cùm enim assumpserit ipsã à formarum vestigiis occupatam, sic ipse universam dispositionis, *ac ordinis* perfectionẽ *ipsi* imponit. Prodit igitur & ipsa materia, & õne corpus subjectũ, supernè à primis principiis, quæ propter abundantiã facultatis vel ultima Entia procreare possunt. Ille verò hujus Universitatis opifex ordinẽ, & finem, *sive terminũ*, & dispositionẽ *ipsis rebus* per-illuminationem largitur, & ipsũ Universum efficit mentaliũ imaginẽ, per formarum cõmunicationem. Quarto verò loco, quomodo Mentem illã rerũ-opificem *Plato* nobis demonstret, contẽplemur. Ratiocinatus igitur, *rebusq; consideratis*, invenit ex iis, quæ secundùm naturã sunt spectabilia, nullum opus expers-mentis, eo, quod mentem habet, unquã pulchrius fore. Quænã igitur *est* ista ratiocinatio? Et quænã *est* hæc inventio? Et unde? Ergo ipsa quidẽ ratiocinatio, est notio, *vel, intelligentia* divisa, & ad se-ipsam spectans, & in se-ipsa quærens ipsum bene, *ipsum bonum.*

Καὶ πάντα ταῦτα τῆς μιᾶς ἐν τῷ δημιουργῷ θεότητός ἐστιν ἕκγονα. πρῶτον μὲν οὖν (ὅσας ἔφην) τὴν ἀγαθὴν ἰδιότητα τὸ δημιουργικὸν διὰ τούτων ἐξέφηνε. δεύτερον δὲ, τὴν νοητὴν ἐν αὐτῷ, καὶ ἰωμένην τῶν ὅλων παραδειγματικὴν αἰτίαν. τὸ γὰρ ἑαυτὸ παραπλήσια πάντα ποιεῖν, παράδειγμα αὐτὴν ἀποφαίνῃ τῶν ἐν τῷ κόσμῳ καλῶν, καὶ ἀγαθῶν νοητῶν. διότι γὰρ αὐτῷ τὸ εἶναι τε πάντα ὑφίστησιν, εἰκὼν ἐστιν αὐτὸ τὸ ὑφιστάμενον. καὶ κατὰ τοῦτον δὴ τὸν λόγον, οὐ μόνον θεός ἐστιν ὁ δημιουργὸς, ἀλλὰ καὶ τὸ νοητὸν ἔχῃ, καὶ τὸ ὅλως ὂν ἐν αὐτῷ, καὶ περιέληφεν οὐ τὸν τελικὸν μόνον τῶν ἐγκοσμίων αἰτίαν, ἀλλὰ καὶ τὸν παραδειγματικὸν. τὸ δὲ αὖ τέταρτον, τὴν δύναμιν ἐξυμνεῖ τὸν δημιουργικὸν, καὶ τὸν τοῦ ὅλου τὸ ἄπαυστον, καὶ τὸ ἀόριστον ἐχέλεω ἀφορίζουσαν, μόνον δὲ τὸ καλὸν, καὶ τὸ ἀγαθὸν ἐπικρατεῖν ἐν τοῖς ὅλοις παρασκευάζουσαν. τὸ γὰρ δὴ μηδὲν εἶναι φλαῦρον κατὰ δύναμιν, τὴν ἀπαραγώνιστον δημιουργοῦ δύναμιν ἐνδείκνυται, τὴν ἀχειρώτους μὲν τὰ ἔνυλα διακοσμοῦσαν, ὅρον δὲ, τοῖς ἀορίστοις, καὶ τάξιν τοῖς ἀπείροις ἐπιλάμπουσαν.

Οὗ δὴ καὶ κεῖνό σοι θαυμαστὸν φανήσεται τῶν Πλάτωνος δογμάτων, τὸ τὴν ὕλην ἐκ τῶν ὑπερκειμένων τινὸς τοῦ δημιουργοῦ θεῶν, ὑποβάλλεσθαι. παραλαβὼν γὰρ αὐτὴν ἐχνεσιν εἰδῶν καλλιχορμένην, οὕτως αὐτὴν ἐπιλήθησι τῶν σύμπασαν τελειότητα τῆς διακοσμήσεως. περίεισιν οὖν καὶ ἡ ὕλη, καὶ πᾶν τὸ ὑποκείμενον τῶν σωμάτων, ἀπ' ἄκρων τῶν πρωτίστων ἀρχῶν, ἐπὶ δὴ τὴν περιουσίαν δυναμεως ὑποδυομένην δυνάμεις καὶ τὰ ἔσχατα τῶν ὄντων. ὁ δὲ τοῦ παντὸς δημιουργὸς τάξιν, καὶ ὅρον, καὶ διακόσμησιν ἐπιλάμπει, καὶ τὸ ὅλον ἀπεργάζεται τῶν νοητῶν εἰκόνα, διὰ τῆς τῶν εἰδῶν μεταδόσεως. τέταρτον τοίνυν τὸν νοῦν τὸν δημιουργικὸν ὅπως ἡμῖν σκοπήσῃ, θεασώμεθα. λογισάμενος οὖν, ἐμέλησεν ὅσα τῶν κατὰ φύσιν ὁρατῶν, μηδὲν αἰσθητὸν ἄνευ νοῦ ἔχοντα κάλλιον αὖ ποτε φανεῖσθαι ἔργον. τίς οὖν ὁ λογισμὸς οὗτος; καὶ τίς ἡ εὕρεσις; ἢ πόθεν; ὅσον ὁμῶ λογισμὸς, νόησις ἐστι διηρημένη, καὶ πρὸς ἑαυτὴν βλέπουσα, καὶ ἐν ἑαυτῇ ζητοῦσα τὸ εὖ.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Πᾶς γὰρ ὁ λογιζόμενος, ἀπ' ἄλλου εἰς ἄλλο μεθιστάμενος, καὶ εἰς αὐτὸν ἐπιστρεφόμενος, ζητεῖ τὸ ἀγαθόν. ἕαυτὸν οὖν ἀνάλογον καὶ ὁ δημιουργὸς νοῦς ἐν τῇ διακοσμήσει τοῦ παντὸς ἔχει, διηρημένως αὐτὰς προβάλλων τῶν ἐγκοσμίων, ἑνωμένως ἐν τοῖς νοητοῖς προϋπαρχόντων. ὁ γὰρ ὑφίστην ἑνοειδῶς καὶ ἐξηρημένως ὁ νοητὸς νοῦς, ἕαυτὸν ὁ νοερὸς διακρίνων, καὶ μερίζων, καὶ οἷον ἀποτυπώσεις, ἀποσῴζει. ὁ μὲν οὖν λογισμὸς, πλήρωσις τοῦ νοητοῦ ἐστι, καὶ ἕνωσις πρὸς αὐτὸ παντελής. ᾧ καὶ δῆλον ὅτι τὸν λογισμὸν, οὐ ζήτησιν, οὐδὲ ἀπορίαν, οὐδὲ πλανὴν τοῦ θείου νοῦ προσήκει νομίζειν, ἀλλὰ νόησιν τοιάδε τὴν πολυειδεῖς οὐσίας τῶν ὅλων νοοῦσαν. ἑνώσει γὰρ ἀεὶ πρὸς τὸ νοητὸν ὁ νοῦς, καὶ πεπλήρωται τῶν ἑαυτοῦ νοητῶν. καὶ τὸν ἴσον τρόπον, νοῦς τε καθ' ἐνέργειάν ἐστι, καὶ νοητόν. ἅμα γὰρ νοεῖ, καὶ γενόμενος, καὶ ἑαυτὸν ὁρῶν πρὸς ἑαυτὸν εἰσπῶν. καὶ ἡύρισκεν ὃ ἐστι καὶ ὁ λογισμὸς, οὐ κατὰ μεταβασιν.

Ἡ γὰρ τῶν θεῶν νόησις, αἰώνιος. καὶ ἡ εὕρεσις, οὐ ὕστερος. πάρεστι γὰρ ἀεὶ πάντα τοῖς νοῦ τῶν θεῶν. καὶ οὐ διέστηκεν ἐκεῖ ὁ νοῦς τὸ νοητόν. ἡ μὲν οὖν τροφὴ ὁ νοῦς πρὸς ἑαυτὸν, καλεῖται λογισμός. ἡ δὲ ὅλη τῶν νοητῶν πλήρωσις, εὕρεσις. αὐτὰ δὲ τὰ νοητὰ, καὶ κατὰ φύσιν ὁρατὰ, προσονομαζέσθω. διότι γὰρ (οἶμαι) καὶ τὸ ἀκόσμητον τῶν ζωμάτων ἀτακτούμενον ἴχνεσιν εἰδῶν ἀμυδροῖς κρατούμενον, ὁρατὸν προσέρηκε, τὰ νοητὰ κατὰ φύσιν, ὁρατὰ προσαγορεύῃ. τῷ γὰρ νῷ πρὸς ἑαυτὰ βλέπειν κατὰ φύσιν, ἀλλ' οὐ πρὸς τὰ χείρονα. καθάπερ οὖν αὐτὸν τὸν νοῦν ὁρᾶν τὰ νοητὰ φησι, κατὰ τὰ αὐτὰ δὴ, καὶ τὰ νοητὰ κατὰ φύσιν ὁρατὰ καλεῖ, καὶ τὸν νοῦν ἐπιστρέφειν πρὸς τὸ νοητὸν, ὡς ὁρῶν πρὸς ὁρατόν. εἰ δὴ τὸ αὐτοζῶον ὁρᾷ, καὶ πρὸς ἐκεῖνο τὸν ὅλον ἀναπαύσῃ κόσμον; ὁρατὸν αὖ ἐκεῖνο τὸν δημιουργὸν λέγοιτο τοῦ παντός. ἐκεῖ γὰρ τὸ φανότατον τῶν νοητῶν καὶ τοῦτ' ἴδιον, ὃ καὶ πρότερον ἐπεδεικνύμεθα, λέγοντες ἐκεῖ τὸν τοῦ καλλους ἐκλάμψαι πηγὴν, ὃ δὴ λαμπρὸν, καὶ σίλβον, ὁ ἐν Φαίδρῳ Σωκράτης προσωνόμαζε.

Omnis enim, qui ratiocinatur, ab alio ad aliud transit, & ad se conversus, *& ad se revertens*, quærit ipsum bonum. Hæc igitur per-proportionem etiam illa rerum opifex Mens in ipsa dispositione hujus Universitatis habet, divisas causas anteponens rebus in Mundo comprehensis, quæ præexistunt unitè, *conjunctè* in mentalibus. Quæ enim constituit uniformiter, & eximiè mentalis Mens, hæc, intellectualis *Mens* discernens, & partiens, & quasi-propriis-manibus-fabricans, procreat. Ipsa igitur ratiocinatio, est expletio ipsius mentalis, & unio cum ipso *mentali* perfecta. Unde etiam perspicuum *est*, quòd ratiocinationem, non quæstionem, non dubitationem, non errorem divinæ mentis convenit existimare: sed stabilem intelligentiam multiformes Entium causas intelligentem, *atque cognoscentem*. Semper ipsa Mens est-unita, *& conjuncta* cum ipso mentali, & repleta-est suis mentalibus. Et pari modo est & Mens per actionem, & mentale. Simul enim intelligit, & intellexit, *simul percipit, & percepit*, & se-ipsam invenit, in se-ipsam ingressa, & invenit quidnam sit etiam ipsa ratiocinatio, non per transitionem, *quà ab uno ad aliud transitur*.

Deorum enim intelligentia, *& notio est* æterna. Et inventio, non *est rei* absentis. Adsunt enim semper omnia Menti Deorum. Nec ibi distat à Mente ipsum mentale. Ipsa igitur mentis ad se-ipsam versio, *conversio, & reversio* vocetur ratiocinatio. Ipsa verò ex mentalibus expletio *dicatur* inventio. Ipsa verò mentalia, & secundùm naturam spectabilia, præterea-nominentur. Quoniam enim (ut opinor) & illud inordinatum ipsorum corporum, subjectum, quod obscuris formarum vestigiis occupatum-detinetur, *Plato* spectabile vocavit, *ideo* ipsa mentalia secundùm naturam spectabilia vocat. Ipsa enim Mente *nos dicit* ad hæc aspicere secundùm naturam, non autè ad deteriora. Ut igitur ipsam mentem videre mentalia dicit, eodem etiam modo & ipsa mentalia secundùm naturam spectabilia vocat, & ipsam Mentem convertit ad ipsum mentale, ut id, quod spectat, ad id quod est spectabile, *refertur*. Si igitur id, quod est Per-se-animal, videt, & ad illud *Plato* totum Mundum *refert, eiq;* assimilat, illud *igitur* ipsi hujus Universitatis opifici spectabile dicetur. Illic enim & clarissimum mentalium hoc erat, quod & antè demonstravimus, dicentes illic pulchritudinis fontem eluxisse, quod Socrates Splendidum, & Lucidum in Phœdro vocat.

Κεφάλαιον ιη'.

Τοιαῦτα μὲν οὖν καὶ διὰ τούτων ἐννοίας παρειλήφεον ὑπὲρ τῆς δημιουργικῆς αἰτίας. ἴδιον δὲ ἐν ἅπασι τελειότης ἀπόρρητος τῶν περὶ αὐτῆς δογμάτων, εἰς οὓς λόγους, οὓς εἰς ἅπαντας ἐκλεκτοὺς θεοὺς νέους δημιουργοὺς, θεωρητὰ διωρθωμένους, καὶ τὴν διακεκριμμένην αὐτῶν σκοπὸν διάνοιαν.

CAPUT XVIII.

TAles igitur & ex his notiones, *& sententiæ sunt* sumendæ de rerum-opifice causa. Una verò *tantùm* fuerit perfectio summitatis dogmatum de ipsa *traditorum*, si verba, quæ *summus illa rerum universarum opifex* ad omnes juniores rerum-opifices extendit, *id est prolixè facit*, contemplari possimus, & occultam ipsorum declarare mentem.

Hoc

Hoc igitur etiam faciamus, initium tale de ipsorum explicatione facientes. Duplices sunt Deorum actiones, & facultates. Nam aliæ quidem in ipsis manent, & circa ipsos agunt, & finem habent, unicam, & cum essentia conjunctam hypostasin. Aliæ verò, ab ipsis progredientes, & circa secunda, actuosam, *& efficacem suam* ostendentes facultatem, quæ & cum ipsa multitudine eorum, quæ suscipiunt *ipsas*, & cum ipsa essentiæ proprietate simul-existunt. Cùm igitur hæ sint duplices, posteriores ex prioribus pendent, & circa ipsas definiuntur, & suam essentiam per illas accipiunt. Oportet enim ubique illas actiones, quæ foras progrediuntur, imagines esse illarum, quæ sunt intus, & explicare quidem totam illarum individuam-rationem, multiplicare verò, illud, quod in illis est unitum, *ac unum*, & partiri id, quod non est partitum.

Secundùm igitur hanc rationem, duplex quidem est actio naturæ, & illa, quæ in se-ipsa manet, secundùm, *& propter* quam, *ipsa* se-ipsam continet & rationes in se-ipsa *comprehensas*, & illa, *quæ manat* ab ipsa, propter quam etiam ipsa corpora replentur his naturalibus facultatibus, quæ, quum à natura moventur, aliæ in alias vicissim agunt, & aliæ ab aliis patiuntur naturaliter. Duplex autem etiam *est* animæ motus, & alter quidem, est ille, qui-per-se-movetur, & qui ad se-ipsum convertitur, *ac revertitur*, & qui sui-ipsius est, & qui cũ ipsa vita animæ concurrit, & in differens *est* cum ipsa *collatus, nec ab ea differt*. Alter verò *motus, est ille*, qui nititur illis, quæ-ab-altero moventur, & qui hæc movet, & circa hæc suam facultatem, *ac vim exerit*, & extendit. Duplex igitur etiam est ipsa Mentis actio. Una quidem intellectualis, & cum iis, quæ verè sunt, conjuncta, & individua, & cum ipso mentali Mentis simul-existens, vel potiùs ipsum mentale, & ipsa Mens existens. Non enim ipsa Mens facultate per se *primùm est*, deinde assumpta actione, percipit ipsum mentale: sed *est* una, & simplex actio. Etenim ejus multitudo, singularis est. Ipsa verò actio, ad ipsam *Mentem refertur*.

Altera verò *actio, est illa*, quæ ad *res* exteriores *refertur*, & *ad* ea, quæ Mentem participare possunt. Etenim ipsa Mens propter se-ipsam hæc facit intellectualia, quasi intelligentiæ Lux in ipsa elucens, & aliis *lumen* suppeditans. Necesse igitur *est* & ipsam divinam, & rerum opificem Mentem, unitam quidem, *& conjunctam* esse semper cum ipso mentali, & plenitudinem habere, & illud rerum-fabricatricis intelligentiæ suis bonis contentum-vitæ-genus perpetuò situm in ipsa Unitate ex his universis exempta, ad quam etiam (opinor) ipse Timæus spectans, manere alicubi dicit illum hujus Universitatis Patrem in sua (ut ita loquar) consueta-sede, & in suam speculam recedere, tradita mortalium fabricatione Diis in mundo *versantibus, eumq; gubernantibus*. Quatenus enim *ille summus rerum opifex* exemptus est ex numero *Deorum* illorum, qui sunt post ipsum, & *quatenus* non collocatur cum particularioribus mul-

Τοιγαροῦν καὶ ποιῶμεν ἀρχὴν παντὶ ἐνισταμένοις τῆς περὶ αὐτῶν ἐξηγήσεως. Διττοὶ τῶν θεῶν εἰσιν ἐνέργειαι, καὶ δυνάμεις. αἱ μὲν οὖν, ἐν αὐτοῖς μένουσι, καὶ περὶ αὐτοὺς ἐνεργοῦσι, καὶ πέλος ἔχουσι τὴν μίαν, καὶ ἰδιωμένην πρὸς τὴν οὐσίαν ὑπόστασιν. αἱ δὲ ἀπ' αὐτῶν προϊοῦσαι, καὶ περὶ τὰ δεύτερα τὴν δραστήριον ἐπιδεικνύμεναι δύναμιν, αἵ τε πλῆθος τῶν ὑποδεχομένων, καὶ τὴν τῆς οὐσίας ἰδιότητα συνυπάρχουσι. διττῶν δὲ οὐσῶν τούτων, αἱ δεύτεραι τῶν πρὸ αὐτῶν ἐξηρτῶνται, καὶ περὶ αὐτὰς ἀφορίζονται, καὶ τὴν οἰκείαν ὕπαρξιν κατ' ἐκείνας παραδέχονται. δεῖ γὰρ δὴ πανταχοῦ τὰς ἔξω προϊούσας ἐνεργείας, εἰκόνας εἶναι τῶν ἔνδον, ἀνελιττούσας μὲν τὸ ἀθρόον τῆς ἐκείνων ἀμερίας, πληθυούσας δὲ, τὸ ἰδιωμένον, μεριζούσας δὲ, τὸ ἀμέριστον.

Κατὰ δὴ τοῦτον τὸν λόγον, διττὴ μέν ἐστιν ἐνέργεια τῆς Φύσεως, ἥτις ἐν αὐτῇ μένουσι, καθ' ἑαυτὴν ἐαυτῇ συνέχει, καὶ ἐν αὐτῇ λόγους, καὶ ἡ ἀπ' αὐτῆς, δι' ἣν καὶ τὰ σώματα πληροῦται τῶν φυσικῶν πόνων δυνάμεων, αἳ κινούμεναι παρὰ τῆς Φύσεως, εἰς ἀλλήλας δρῶσι, καὶ πάσχουσιν ὑπ' ἀλλήλων φυσικῶς. διττὴ δὲ αὖ καὶ τῆς ψυχῆς κίνησις, καὶ ἡ μὲν αὐτοκίνητος, καὶ πρὸς ἑαυτὴν ἐπεστραμμένη, καὶ ἑαυτῆς οὖσα, καὶ τῇ ζωῇ τῇ ψυχῆς συνδρομος, καὶ ἀδιάφορος πρὸς αὐτήν. ἡ δὲ, ἐναπεσταλμένη τοῖς ἐπεκεινα, καὶ ταύτα κινοῦσα, καὶ πρὸς ταῦτα τὴν ἑαυτῆς δύναμιν ἐκτείνουσα. διττὴ δὲ ἄρα καὶ ἡ τοῦ νοῦ πάρουσα ἐνέργεια. μία μὲν, ἡ νοερὰ, καὶ τοῖς ὄντως οὖσιν ἑνωμένη, καὶ ἀμέριστος, αὐτὸ τὸ νοητὸν δ' νοῦ συνυπάρχουσα, μᾶλλον δὲ αὐτὸ τὸ νοητὸν οὖσα, καὶ ὁ νοῦς. οὐ γὰρ δυνάμει καθ' αὐτὸν ὁ νοῦς, εἶτα προσλαβὼν τὴν ἐνέργειαν, νοεῖ τὸ νοητὸν, ἀλλ' ἐνέργεια μία, καὶ ἁπλῆ. καὶ γὰρ τὸ πλῆθος αὐτῆς ἐνιαῖόν ἐστιν. ἡ δ' ἐνέργεια, πρὸς αὐτόν.

Ἑτέρα δὲ, ἡ πρὸς τὰ ἔξω, καὶ τοῦ νοῦ μεταδιδομένη. καὶ γὰρ ἕαυτὰ, νοερὰ ποιεῖ δι' ἑαυτὸν ὁ νοῦς, οἷον φῶς τῆς ἐν αὐτῷ νοήσεως ἐκλάμπων, καὶ τοῖς ἄλλοις δίδους. ἀναγκη τοίνυν καὶ αὐτὸν τὸν θεῖον, καὶ δημιουργὸν νοῦν, ἰδιωθέντα μὲν πρὸς τὸ νοητὸν ἀεὶ, καὶ τὰ πλήρες ἔχειν, καὶ τὸ αὐτάρκες τῆς δημιουργικῆς νοήσεως διαιωνίως ἱδρυμένον κατὰ τὴν ἕνωσιν, τὴν τῶν ὅλων ἐξηρημένην, εἰς ἣν (οἶμαι) καὶ ὁ Τίμαιος ἀποβλέπων, μένειν φησὶ τὸν πατέρα τοῦ παντὸς, ἐν τῷ ἑαυτοῦ καὶ πρέπων ἥδρ, καὶ εἰς τὴν ἑαυτοῦ περιωπὴν ἀναχωρεῖν. παραδόντα τὴν τῶν θνητῶν δημιουργίαν τοῖς τοῦ κόσμου θεοῖς. καθόσον γὰρ ἐξήρηται τῶν μεθ' ἑαυτὸν, καὶ ἀσυγκλινές ἐστι πρὸς τὰ μερικώτερα πλῆθη τῶν θε-

Universidad de Deusto
Biblioteca

ὧν, καὶ τοσοῦτον εἰς ἑαυτὸν ἐπιστρέφεται, καὶ τὸ πρὸ αὐτοῦ, καὶ μίαν, καὶ ἑνοειδῆ καθορᾷ, καὶ καταυγεῖ ἕνωσιν. αὐτοὶ δὲ τῷ πρὸς ἑαυτὸν, καὶ σὺν ἡγεμονικωτέρους θεοὺς ἀναπτύσσεσθαι, δευτέρας ἀφ' ἑαυτοῦ προβάλλειν ἐνεργείας, εἰς ἄπαντας σὺν μέλεσι θεοὺς διακόσμους.

Ταύτῃ δὴ οὖν ἀπὸ τῆς ὅλης, καὶ μιᾶς δημιουργίας εἰς τὸ δημιουργικὸν πλῆθος τῶν θεῶν προέρχονται δυνάμεις τε, καὶ ἐνεργείας δραστηρίους διὰ τῶν λόγων ὁ Τίμαιος ἀποτυποῦται. καὶ γὰρ οἱ λόγοι τῶν νοήσεων εἰσὶν εἰκόνες. διόπερ τὸ μὲν σπειρατικὸν τῶν νοητῶν ἀναλίσκουσι, τὸ δὲ ἀμερὲς, εἰς τὸν μεριστὸν προάγουσιν ὑπόστασιν. τὸ δὲ ἐν αὐτῷ ῥύπον, εἰς τὸν πρὸς ἄλλο σχέσιν μεταβιβάζουσι. καὶ δηλονότι δὴ ὁλικῶς οἱ μὲν ἀπὸ τῆς Φύσεως ὠφεληθέντες λόγοι, Φυσικοί τινες εἰσι, καὶ τὸ δεχόμενον αὐτοὺς, Φυσικὸν ἀποτελοῦσιν. οἱ δὲ ἀπὸ τῆς ψυχῆς ἀποκυηθέντες, ζωτικοὶ μὲν ὑπάρχουσι. τὸ δὲ μετέχον αὐτῶν, ἄψυχον ἀναζώττονται, καὶ παρ' ἑαυτοῦ κινούμενον, διὰ τὴν ἐκείνης δυνάμιν, ὡς φησιν ὁ ἐν τῷ φοίδρῳ Σωκράτης, καὶ τοῦ τῆς αὐτοκινησίας ἐνδιαλλάττοντος αὐτῷ μεταδόσεως. οἱ δὲ ἀπὸ τοῦ νοῦ τοῖς δευτέροις μετ' αὐτὸν ἐλλαμπόμενοι, τὸ νοερὸν παντοίως τοῖς δεχομένοις αὐτοὺς περιποιοῦσιν ἀγαθὸν, γνώσεως ἀληθοῦς, καὶ ἀπλουστέρας ζωῆς, καὶ καθαρότητος ὄντες παρεκτικοί.

Κατὰ τὰ αὐτὰ δὴ καὶ οἱ δημιουργικοὶ λόγοι προάγουσιν εἰς τοὺς νέους θεοὺς τὰ ὅλα, καὶ ἀμέρειαν, καὶ ἰδιωμάτων μέτρα τῆς ἐξηρημένης δημιουργίας, καὶ πληροῦσιν αὐτῶν τὰς οὐσίας τῆς δημιουργικῆς προνοίας. καὶ δευτέρους αὐτοὺς ἀποφαίνουσι δημιουργοὺς, καὶ ζηλωτὰς τοῦ πρώτου πατρός. ὁ μὲν γὰρ τῶν ὅλων ἐστὶ τοῦ κόσμου πληρωμάτων ὑποστάτης. οἱ δὲ, ἐκείνου μιμούμενοι, τὰ μεμερισμένα παντοδημιουργοῦσι τοῖς ὅλοις. καὶ ὁ μὲν, τῶν ἀϊδίων τὴν οὐσίαν παρήκασθε. οἱ δὲ, τὰ θνητὰ πολύποπες καθ' ἕνα ἡνιοστρόφον κύκλον, καὶ ταῦτα μεταβάλλουσι, καὶ ὥσπερ ὁ εἰς δημιουργὸς κυβερνᾷ τὰς ὅλας τοῦ παντὸς περιόδους, οὕτω δὴ καὶ οἱ πολλοὶ σὺν μέρεσι κύκλους τῶν ἐν γένεσι φυρομένων ἀνακυκλοῦσιν. εἰ δὴ τοῦτο ὀρθῶς λέγομεν περὶ τῶν ἀπὸ τοῦ δημιουργοῦ προϊόντων λόγων εἰς τὸ πλῆθος τῶν ἐγκοσμίων θεῶν, καὶ ἐπὶ δραστηρίοι, καὶ δημιουργικοὶ, καὶ διακριτικοὶ τῶν ἀλλοφύλων εἰς τὸν πρὸς αὐτὸν ἕνωσιν, καὶ τελεσιουργοὶ τῶν ἐν αὐτοῖς λόγων ἀγαθῶν, σὺκ ἂν ἔτι παραδοξολογεῖν δοκοίμεν, εἰ πάντων titudinibus Deorum, *nec in ipsorum numero ponitur*, eatenus ad se convertitur, *& revertitur*, & ea, quæ sunt ante ipsum, per unam, & uniformem Unitatem conspicit, & percipit *ac animadvertit*. Per illud verò ipsum, quòd ad se-ipsum, & principaliores Deos dirigatur, *& contendat, ajunt ipsum* secundas à se-ipso *manantes* actiones objicere, *& proponere, quæ referuntur* ad omnes particulares ordines.

Has igitur ab universa, & una rerum-fabricatione ad rerum-fabricatricem multitudinē Deorum progredientes facultates, & actiones actuosas, *ac efficaces* per verba Timæus effingit, *ac exprimit*. Etenim ipsa verba sunt notionum, *ac intelligentiarum* imagines. Quia quod quidem in mentalibus inspiras-est-contractum, explicant, *& quod ūs est obscurum, declarant*, quod verò est individuum, ad dividuam producunt hypostasin. Quod verò in se-ipso manet, ad affectionem ad aliud *relatam* traducunt. Et perspicuum *est* quod quemadmodum verba quidem à natura manantia, sunt quædam naturalia *verba*, & id, quod ipsa recipit, efficiunt naturale. Quæ verò procreātur ab anima, vivifica quidem sunt, *& animalia procreant*. Quod verò particeps-est ipsorum, illud inanimum efficiunt, & *facunt*, ut à se-ipso moveatur, propter illius *animæ vim*, *&* facultatem, ut ait in Phœdro Socrates, & ipsi impertiuntur simulachrum per-se-motionis, *id est motus, qui per se movetur*. Quæ verò *procreantur* à Mente, quia secundis post ipsam *Mētem* illuminantur, omnia intellectualia bona ipsis ipsa recipientibus dispensant, *distribuunt*, atq; *suppeditant*, quia veram cognitionem, & simpliciorem vitam, & puritatem præbent.

Eodem etiam modo ipsa res-fabricantia verba producunt in Juniores Deos, universas, & individuas, & unitas mensuras eximiæ rerum-fabricationis, & ipsarum essentias replent ipsâ rerum-fabricatrice providentiâ. Et ipsos *Juniores Deos* demonstrant secundos rerum-opifices, & æmulos, *ac imitatores* sui Patris. Nam hic quidem, est universorum Mundi complementorum fundator, *sustentator, & fultor*. Illi verò *juniores Dii*, *Patrem* illum imitantes, omnia particularia cum ipsis universis fabricant, *atque conficiunt*. Et hic quidem, rerum æternarum essentiam produxit. Illi verò, mortalia formantes, per unum generationis-effectorem, *& ortus-autorem* circulum, hæc etiam mutant, & quemadmodum unus ille rerum-opifex gubernat universas hujus Universitatis periodos, sic etiam illi multi *rerum opifices* dividuos circulos eorum, quæ in ipsa generatione miscentur, volutant. Si igitur hæc rectè dicimus de verbis, quæ ab illo rerum-opifice progrediuntur in multitudinem Deorum in-mundo-versantium, & *si illa* sunt actuosa, *& efficacia*, & rerum-fabricandarum-perita, & vim habent convertendorum eorum, quæ recipiunt *ipsa* in unionem, *quam habent* cum ipso *rerum-opifice*, & *si* efficiunt bona verba, *bonásque rationes*, quæ *sunt* in ipsis *Diis*, non amplius admirabilia dicere, *& res à communi*

muni mortalium opinione remotas proferre videbimur, si facultatum omnium in ipso Patre constanter sitarum, & causarum, quæ sunt ante ipsum, & post ipsū, cōmunicationem Diis in-mundo-versantib. ipsa bona verba porrigere, *& suppeditare* dicamus. Et ut ille *Pater*, finem intellectualium Deoru m convolvens, omnium est complementum, *vel, expletio*, sic etiam ab ipso *manantia* rerum-fabricandarum-vim-habentia verba, omnium (ut ita loquamur) divinorum generum, quæ *sunt* supra Mundum, proprietates in ipsos *Deos* producere *dicimus*, per quæ *bona verba, illi Juniores Dii, Patris imitatores* in omnib. ordinibus, qui sunt ante ipsos, *collocati*, *ac inde* pendentes, quemadmodum (opinor) & universus iste Mundus, omnia mortalia fabricabunt, & aliam aliis impertientur facultatem, & divinarum facultatum fluxum, *vel, rivum*. Quænam igitur sunt (ut summatim dicamus) illa, quæ per ista verba Plato ad Juniores Deos ab illo primo rerum-opifice, & perfecta rerum-fabricatione pervenire demonstrat?

Primùm quidem, scilicet, hoc, quòd ipsi Dii sint Deorum, *& ex Diis procreati*. Nam illa à *summo* Patre ad ipsos progressa vocatio, divinæ facultatis est suppeditatrix, & actuosa, *ac efficacem* præsentiam in eo, qui participat *ipsam*, est-sortita, ut antè dictum-est. Postea verò *summus ille Pater* indissolubilem ipsis *Junioribus Diis*, indit, *atque concedit* potentiam. Ipsam verò dissolutionis causam ipse in se-ipso continet, ille *rerum* universarum Opifex, ut secundùm quidem, *ac propter suam* essentiam *illi Juniores Dii* sint indissolubiles, propter verò ipsâ conjunctionis causâ, *sint* nō indissolubiles. Tertio verò loco redivivam immortalitatē *ille rerū universarū Creator* in ipsos *Juniores Deos* supernè producit. Quòd enim *illi* neq; sint immortales, neque mortis sortem sint-adepturi, *ac ideo moriturі, hoc* ipsos in eo immortalitatis genere constituit, quod & illa fabula, quæ in Civili *Dialogo narratur*, instauraticium, *& redivivum* appellavit. In hoc igitur illam rerum universarum perfectricem facultatem ab ipso *rerum universarum* Patre *manantem* ad ipsos *Juniores Deos Plato* pervenire testatur. Si enim Mundus *est* imperfectus, sine mortalium animalium hypostasi, necesse igitur *est* profectò perfectionis autores esse huic Universitati, illos, qui ipsorum generationi præsunt, *& eorum ortus sunt præsides*.

Et denique generatricem quidem, & paternam ab eximia, & intellectuali causa *manantem* rerum universarum præcipuam-dominationem *ille summus omnium Pater, & Creator* ipsis attribuit, *atque largitur*. Inserit verò ipsis etiam proximas regenerationis facultates. In ipsis enim *positi illud*, ut etiam intereuntia rursus recipiant, & ex ipsis universis ipsas partes fabricent, & rursus ipsam partium in universa resolutionem efficiant. Denique *summus ille rerum Pater, & Creator* semper-existentem naturæ cursum subjicit effectioni Juniorum Deorum. Ut igitur rem totam paucis comprehensam expediam, ille rerum-opifex ipsos quidem *Juniores Deos* Unitate divina

τῶν ἐν τῷ πατρὶ μονίμως ἱδρυμένων δυνάμεων, καὶ τῶν πρὸ αὐτοῦ, καὶ μετ' αὐτὸν ὑποστάσεων αὐτῶν, τοῖς ἐν τῷ κόσμῳ θεοῖς παρεῖναι τὴν μέθουσιαν αὐτοὺς ἀπεφηνάμεθα. καὶ ὥσπερ ἐκεῖνος τὸ πέρας τῶν νοερῶν θεῶν σωτηρίως, πλήρωμα τῶν πάντων ἐστὶν, οὕτω δὴ καὶ οὗτος ἀπ' αὐτοῦ δημιουργικοὺς λόγους, ἁπάντων (ὡς εἰπεῖν) τῶν ὑπὲρ τὸν κόσμον θείων ἡγεμόνων τὰς ἰδιότητας εἰς αὐτοὺς προάγει, δι' ὧν εἰς ἁπάσας τὰς τάξεις τὰς πρὸ αὐτοῦ αἰωρημένοι, καθάπερ (οἶμαι) καὶ ὁ Σύμπας οὗτος κόσμος, δημιουργήσουσι τὰ θνητὰ πάντα, καὶ μεταδώσουσιν ἄλλης ἄλλοις δυνάμεως, καὶ ῥοπῆς τῶν θείων δυνάμεων. ἵνα δὴ οὖν ἐστιν (ὡς συλλήβδην εἰπεῖν) ὅσα διὰ τούτων τῶν λόγων ὁ Πλάτων ἐφήκεν τοῖς νέοις θεοῖς ἀπὸ τοῦ πρώτου δημιουργοῦ ἐνδείκνυται, καὶ τῆς παντελοῦς δημιουργίας;

Πρῶτον μὲν δηλαδὴ, τὸ, θεοὺς αὐτοὺς εἶναι θεῶν. ἡ γὰρ ἀπὸ τοῦ πατρὸς εἰς αὐτοὺς προοῦσα κλῆσις, δυνάμεώς ἐστι χορηγὸς θείας, καὶ δραστήριον ἔλαχε τὴν εἰς τὸν μετέχοντα παρουσίαν, ὥσπερ εἴρηται πρότερον. μετὰ δὲ τοῦτο, τὴν ἄλυσον αὐτοῖς ἐνδιδοῦσι δυνάμιν. τὴν δὲ τῆς λύσεως αἰτίαν αὐτὸς ἐν ἑαυτῷ προέχει, ὁ τῶν ὅλων δημιουργὸς, ἵνα κατ' οὐσίαν μὲν, ὦσιν ἄλυσοι, κατ' αἰτίαν δὲ τὴν τῆς συνδέσεως, σὺκ ἄλυτοι. τὸ τρίτον πάντων τὴν ἀθανασίαν εἰς αὐτοὺς ἄνωθεν προάγει. τὸ γὰρ μήτε ἀθανάτους εἶναι, μήτε τυχεῖν θανάτου μοίρας, εἰς τοῦτο καθίστησιν αὐτοὺς τῆς ἀθανασίας τὸ εἶδος, ὃ καὶ ὁ ἐν τῷ Πολιτικῷ μύθος προσείρηκεν ἀποκαθαίρειν. ὅτι δὴ τοῦτο, τὴν τελεσιουργὸν αὐτοῖς τῶν ὅλων δυνάμιν, ἐφήκειν ἀπὸ τοῦ πατρὸς μαρτυρεῖ. εἰ γὰρ ἀπελὴς ὁ κόσμος τῆς τῶν θνητῶν ζώων ὑποστάσεως χωρὶς, ἀνάγκη δήπου τελειότητος αὐλίους εἶναι τῷ παντὶ, σὺν τῆς γενέσεως αὐτῶν προϊσαμένους.

Καὶ τέλος χρηματικὴν μὲν αὐτοῖς, καὶ παντελικὴν ἀπὸ τῆς ἐξηρημένης, καὶ νοερᾶς αἰτίας τῶν ὅλων ἀποδίδωσιν ἡγεμονίαν. ἐνίδρυσι δὲ αὐτοῖς καὶ τὰς προσοχὰς τῆς παλιγγενεσίας δυνάμεις. ἐν αὐτοῖς γὰρ καὶ φθίνοντα πάλιν δέχεσθαι, καὶ σὺν τῶν ὅλων τὰ μέρη δημιουργεῖν, καὶ πάλιν εἰς τὰ ὅλα τῶν μερῶν ἀνάλυσιν ἀποτελεῖν. καὶ ὅλως τὸν ἀειγενῆ τῆς Φύσεως δρόμον ὑποπέπηγε τῇ ποιήσει τῶν νέων θεῶν. ὡς δι' οὗ συνελόντι φάναι, πληροῖ μὲν αὐτοὺς τῆς θείας ἑνώσεως ὁ δημιουργὸς, πληροῖ δὲ τῆς μονίμου καταστάσεως, πληροῖ δὲ τῆς ἀϊδιότητος

Universidad de Deusto
Biblioteca

ἀπὸ τῆς πρωτουργοῦ μονάδος λαγχάνῃ τὴν πρωτογονικὴν τῶν δευτέρων ὑπόστασιν.

Κεφάλαιον ιθ'.

Περὶ μὲν οὖν τῶν ἐν Τιμαίῳ λόγων, οὓς δημιουργὸς ἐνιδρύσατο τοῖς ἐν τῷ κόσμῳ θεοῖς, πρώτους πρὸς τὸ παρὸν εἰρήσθω.

replet, replet verò constant constitutione, *stabili*, *firmoq; statu*, replet etiam perpetuitate, *ac æternitate* ipsis conveniente. Facultatum verò, quæ sunt rerum effectrices, & rivorum, qui sunt animalium procreatores, & mensurarum, quæ sunt rerum-fabricatrices, ipsis omnigenas causas instillat. Quamobrem etiam illi multi rerum-opifices ipsā rerum singularium fabricationem ad unam, ac universam illius *summi* Patris providentiam referunt, & principia quæ rerum ab illo fabricatarum acceperunt, *ad* actuosam, *& efficacem* ipsius effectionem *referunt*. Et omnes quidem, omnium *rerū* facultatibus replentur, quia omnes etiam participes sunt illorū ab illo Patre in se progredientium verborum, quæ rerum efficiendarum vim habent.

Alii verò *Dii* per aliam proprietatem magis figurantur, *notantur*, *& nobis exprimuntur*. Et alii quidem, sunt Unitatis datores, *atq; donatores* suis fœtibus, *quos progenuerunt*. Alii verò, *sunt donatores* indissolubilis permansionis. Alii verò, perfectionis. Alii verò, vitæ. Alii vero, regenerationi præsunt, *ejusq; sunt præsides*, & unitas, *atq; conjunctas* in uno rerum-opifice facultates, divisim in hoc Universo sortiti, ipsi Patris providentiæ inserviunt. Et ōnia quidem, quæcunq; procreantur à multis rerum-opificibus, multó magis ab una rerum-fabricatione *manantia* subsistunt. Nam mortalia quidem, in-æternū, quæ verò moventur, immobiliter, dividua verò, dividuè gubernat *hæc una rerum-fabricatio*. Non tamen etiā illos unius rerū-opificis, *& Creatoris* fœtus necesse *est* ex Juniorū Deorū motu pendēre. Nam una rerū-fabricatio est amplior, *& longè plura complectitur*, quam illa, quæ multiplicata est ubiq;. Et ea, quæ magis sunt causæ rerum divinarum, *id est & divinæ causæ præstantiores*, etiā ante suos fœtus agunt, & cū ipsis constituunt res ab ipsis *manāres*. Ille igitur primus Deus divina quidē hujus Universitatis genera, & à se producit, & per se, propter *sua* bono-similem, *vel, boni-forma-præditam*, *bonamq;* volūtatē. Mortalia verò, per Juniores Deos gubernat, ex se quidē & ista generans: sed quodāmodo *Dii* aliis, manibus-propriis-hæc-perficientibus. Per me enim facta (inquit) Diis æquabuntur. Ac ipsa quidē *causa*, per quam *res fiunt*, Junioribus Diis *est* attribuenda. Illa verò *prima causa*, à quâ *res manant*, vel in ipso transitu mortaliū *rerū*, *quæ fiunt obiter*, ad illum universum *universarum rerum* opificē, *& Creatorem est* reducenda. Semper enim illa, quæ prima subsistunt, cum sua Unitate, *rerū* secundarū progeniē efficiunt. Et omnia quidem ab illa *Unitate*: sed alia quidem, immediatè, & per illam *manant*: alia verò, per alia media, providentiam ab illa *manantem* recipiunt. Etenim hæc media causarum genera à primaria Unitate sortiuntur providam secundorum præturam, *præsidium*, *atq; patrocinium*.

CAPUT XIX.

De verbis igitur in Timæo *comprehensis*, quę ille rerū-opifex, *& Creator* Diis in Mundo *versantibus* indit, *inserit*, *impertit*, *& largitur*, hæc in præsentia sint dicta. Post verò

verò *Deos* istos, contemplari convenit secundas mensuras universæ rerum-opificis providentiæ, quàm *ille rerum opifex, & Creator* multis, & diviso-is à se *profectis* animabus porrigit, *ac præbet*. Etenim cùm istas constituerit, & diviserit pares-numero divinis vitis, & per ipsum Mundum disseminet, terminos rerum-opifices imponit, *ac inserit* ipsis, & universas ipsarum terminat periodos, & fatales Leges in ipsis inscribit, & mensuras generatricis ipsarum vitæ manifestas proponit, & ipsa virtutis præmia, & vitii facinora, omnia Lege-lata-disponit, *constituit*, & in-ordinem-redigit decenter, & ipsum finem omnis periodi intellectualiter in uno complectitur, & ad hunc *finem*, universam animarum particularium Rempub. referens-componit. Omnium igitur animæ, quæ sortem immortalem habent, progressum ab illo rerum-opifice, *& Creatore* sortitæ, ab ipso replentur unita, & intellectuali providentia. Quoniam autem ubique fœtus ex causis pendentes, perfectionem ab ipsis *manantem* participant: sed divinæ quidem animæ, primò *manantes* illinc, *& ideo* subsistentes, etiam ipsa verba illius *summi* Patris immediatè audiunt, *& illis obsequentes sunt*, *Patriq; morem gerunt*, dividuæ verò *animæ*, secundo-loco, & cum majore partitione, uniformem illius rerum-opificis, *& Creatoris* providentiam participant. Unde etiā his quidem *animab. ille rerum omnium Creator*, ut Legislator & omnes ipsarum vitæ mensuras definiens, ita proponit illa adrerum-fabricationem-pertinentia verba, divisam quidem totius ipsarum *animarum* vitæ *partem* unitè, *conjunctéq;* complectens, id verò, quod in tempore mutatur, sine-tempore in eodem *loco*, *vel*, *in eadem re* convolvens, ipsam verò multiplicem-formam, & varietatem actionis circa ipsas *animas versantis*, uniformiter per unam simplicitatem cogens, *& in unum contrahens*. Ipsis verò divinis animabus hinc, *statimq;* suam providentiam patefacit, *atque demonstrat*. Et adhortatur *ipsas*, ut secum participes sint illius providentiæ, *quam* in universum mundum *exerit*, *& in ejus administratione demonstrat*, & ut simul-fabricent mortalia, & simul-disponant, *& in ordinem eà redigant*, & cognatis imperent, secundùm Justiciæ mensuras, & omnia dirigant, *& regant*, & convolvant, *secumq; volvant*, sequentes ipsam rerum-fabricatricem providentiam. Multum igitur absunt ab illa rerum-fabricatione tractanda, *ac explicanda*, Platonis interpretes, qui particulares animas in idem cum universis ducunt, *& animarum utrunque genus*, *idem esse dicunt*, & omnibus eandem essentiam attribuunt. Quoniam omnes *animæ* propter unum rerum-opificem, *& Creatorem*, sortitæ sunt *suam procreationem*, *& productionem*, *ac ortum*.

Nam primùm quidem etiam secundùm ipsum progressum, ipsas superiorum reliquias fundebat *miscens*, *id est*, *mixtas fundebat*, & secunda, & tertia (inquit Timæus) genera producebat, particulares animas disponens, *& in ordinem redigens* ille *summus rerum* Pater. In hujusmodi verò progressu, & ipsa conversionis verba, divinis quidem

μετὰ δὲ τούτους, θεωρῆσαι προσήκει τὰ δεύτερα μέτρα τῆς ὅλης δημιουργικῆς προνοίας, ἃ προβέβληκε ταῖς πολλοῖς, καὶ μεριστῶς ἀφ' ἑαυτοῦ ψυχαῖς. Καὶ γὰρ πάντας ὑποδήσεις, καὶ διελὼν ἰσομεγέθους τοῖς θείοις ζωαῖς, καὶ πρὸ τοῦ κόσμου διαπείρων, ὅρους δημιουργικοὺς ἐνίδρυσιν αὐτοῖς, καὶ τοὺς ὅλους αὐτῶν ἀφορίζει περιόδους, καὶ σφῶν εἱμαρμένους νόμους εἰς αὐτοὺς ἐγγράφει. καὶ τὰ μέτρα τῆς ὑφεστώσης ζωῆς αὐτῶν προβέβηκεν ἐμφανῆ, καὶ τὰ τῆς ἀρετῆς ἆθλα, καὶ τὰ τῆς κακίας ἔργα, πάντα διαθεσμοθετεῖ, καὶ κοσμεῖ θεσπίως, καὶ τὸ τέλος τῆς πάσης περιόδου νοερῶς ἐν ἑνὶ περιλαμβάνει. καὶ πρὸς τοῦτο τὴν ὅλην πολιτείαν συνταττόμενος τῶν μεριστῶν ψυχῶν. πᾶσι μὲν οὖν αἱ τῆς ἀθανάτου μοίρας ψυχαὶ, τὴν πρόσοδον ἀπὸ τοῦ δημιουργοῦ λαχοῦσαι, πληροῦνται παρ' αὐτοῦ τῆς ἰδιοτρόπου, καὶ νοερᾶς προνοίας. διὸ δὴ πάντα χορεῖ τὰ ὑφιστάμενα τῶν αὐτίων ἐξηρτημένα μετέχει τῆς ἀπ' αὐτῶν τελεσιουργίας, ἀλλ' αἱ μὲν θεῖαι ψυχαὶ, πρώτως ἐκείθεν ὑποστᾶσαι, καὶ τῶν λόγων ἀμέσως κατήκοοι γίγνονται τοῦ πατρός· αἱ δὲ μεμιγμέναι, δεύτεραι, καὶ μετὰ πλείονος μερισμοῦ, τῆς ἑνοειδοῦς προνοίας τοῦ δημιουργοῦ μεταλαγχάνουσιν. Ὅθεν δὴ καὶ ταύτας μὲν, ὡς νομοθέτης καὶ τὰ μέτρα πάντα τῆς ζωῆς αὐτῶν ἀφορίζων, οὕτω προβέβηκε τοὺς δημιουργικοὺς λόγους, τὸ μὲν διηρημένον τῆς ὅλης αὐτῶν ζωῆς, ἰδιοτρόπως περιλαμβάνων, τὸ δὲ ἐν χρόνῳ μεταβάλλον, ἀχρόνως ἐν ταὐτῷ συνελίττων, τὸ δὲ πολυειδὲς, καὶ ποικίλον τῆς περὶ αὐτὰς ἐνεργείας, μονοειδῶς κατὰ μίαν ἁπλότητα συνάγων. ταῖς δὲ θείαις ψυχαῖς, αὐτόθεν τὴν ἑαυτοῦ προβέβηκε νόησιν. καὶ κοινωνεῖν αὐτῷ τῆς εἰς τὸν κόσμον ὅλον προμηθείας παρεκελεύσατο, καὶ συνδημιουργεῖν τοῖς θνητοῖς, καὶ συνδιατιθέναι, καὶ τῶν ἡνιόχων ἄρχειν, κατὰ τὰ μέτρα τῆς δίκης, καὶ προηγεῖν ταύτας, καὶ συγκυκλεῖν, ἐπομένως τῇ δημιουργικῇ προνοίᾳ. πολλῷ ἄρα δεύουσιν ἐφάπτεσθαι τῆς δημιουργίας, οἱ τοῦ Πλάτωνος ἐξηγηταὶ, τὰς μεμιγμένας ψυχὰς εἰς πάντ' ἄγοντες τῆς ὅλης, καὶ πάσαις τὴν αὐτὴν οὐσίαν διδόντες. ἑπομένη πᾶσιν κατὰ τὸν ἑνὸς δημιουργὸν ἔλαχον τὴν ὑποστασιν.

Πρῶτον μὲν γὰρ καὶ κατ' αὐτὴν τὴν προόδιον, τὰ τῶν προθέν ὑπόλοιπα καταχεῖτο, καὶ δεύτερα, καὶ τρίτα (φησὶν ὁ Τίμαιος) γένη προῆγε, τὰς μεμιγμένας ψυχὰς διακοσμῶν ὁ πατήρ. ὅπου δὲ τῇ πλάσει τῇ προόδῳ καὶ ἐστὶ τῆς ὑποστροφῆς λόγους. ταῖς μὲν θείαις ψυχαῖς, νοεροὺς προβέβηκε,

Universidad de Deusto
Biblioteca

καὶ δημιουργικοὺς, καὶ λιπαρεῖς γυμνικῶν, καὶ πλησιουργῶν ἀρχαθῶν παρεκτικούς. ζωῆς δὲ μερικῆς, ψυχέσεως, καὶ ἐμπαρμόνων νόμων, καὶ δίκης, καὶ περιόδων παντοίων ἀφορετικούς. εἰ τοίνυν τὰ ὄντα ὁ δημιουργὸς πάντα καθ' οὐσίαν ἐστὶ ζωῆς ψυχικῆς, ἀναγκη δήπου τὰ διαφέροντα μέτρα τῶν λόγων, διαφόρων ὄντων δυνάμεων ἄντων. καὶ ζωῆς μὲν τῶν μερικῶν ψυχῶν τὴν ἐξηρημμένην κανονικὴν τῶν ἐν τῷ κόσμῳ πολιτείαν, ζωῆς δὲ, τὴν ὑποπεσημμένην σκιάνας, καὶ κυβερνωμένην ἄνωθεν ἀπ' αὐτῶν. ταῦτα μὲν οὖν ἐν ἄλλοις μᾶλλον πλειόνων ἔχεται ἀποδεικνύμενα.

Κεφάλαιον κ'.

ΜΕΤΑ δὴ οὖν δημιουργικοὺς λόγους, πάλιν ἐπ' αὐτὸν τὸν δημιουργικὸν νοῦν ἀναδραμόντες, θεωρήσωμεν ἑπόμενοι τῷ Πλάτωνι, τίς ποτε οὗτός ἐστιν ὁ δημιουργὸς, τὸ πέρας αὐτὸ τῆς νοερᾶς τελάδος σωμελίσαν εἰς τὴν ἀρχὴν, καὶ ὅπως αὐτὸν ἐπονομάζειν προσῆκε, κατὰ τὴν ἑλληνικὴν θεολογίαν. μᾶλλον δὲ περὶ τούτου συμβόντες, ἐπωμεθα ἐν κεφαλαίοις, ἃ περὶ αὐτοῦ κατὰ τὴν ὑφήγησιν τοῦ Τιμαίου παρειλήφαμεν. καὶ γὰρ ἂν ἐκεῖνα ῥᾴον ἐκ τούτων διομολογηθέντων ἡμῖν καταμάθοιμεν. ποιητὴς μὲν γὰρ ὁμῆ, καὶ πατὴρ αὐτοῦμενος τοῦ κόσμου παντὸς ὄντος ἐν ἀρχῇ τῆς περὶ αὐτοῦ θεολογίας. καὶ οὔτε ποιητὴς μόνον, οὔτε πατὴρ, καὶ ποιητὴς, ἀλλ' ἀμοῦ μὲν ἀμφότερος ἔχων ἀνατέφαντα τὰς ἰδιότητας, κατὰ δὲ τὴν ποιητικὴν μᾶλλον, ἢ τὴν πατρικὴν αἰτίαν χαρακτηριζόμενος. δημιουργὸς δὲ τῶν ὅλων, κατὰ τὴν ἀγαθότητα, τὴν ἑαυτοῦ, καὶ τὴν ἀΐδιον βούλησιν, καὶ τὴν δυνάμιν, τὴν πάντα κατακοσμεῖν καὶ τὰ ἄτακτα διακρίνειν. κάλλους δὲ, καὶ συμμετρίας, καὶ τάξεως χορηγὸς, καὶ τῶν αἰτίων ἄριστος. διαφερόντως ἡμῖν παραδεδόσθω.

Διότι δὴ τῆς ὅλης δημιουργικῆς σειρᾶς τὴν μονοειδῆ, καὶ πανσπερμον ἐκληρώσατο δύναμιν νοῦ δὲ, καὶ ψυχῆς ὑποστάτης, καὶ πάσης ὑλικοῦ τῆς ἐν τῷ κόσμῳ ζωῆς. ἑστιοῦχος ζῶν ἔμψυχον ἔννοιαν αὐτὸς ἀπαρράσαλο τὸν ὅλον οὐρανόν. Πλήρης δὲ ὢν νοητοῦ παντὸς ὢν, καὶ πρὸς αὐτὸ τὸ νοητὸν ζῶον, καὶ πανταλὲς ἀναλέγειν ἑαυτὸν, καὶ τοῦτο δι' ὁμοιότητος ἐκείνῳ πως ὄντως, καὶ μονογενὲς αὐτὸ δημιουργῶν, ὥσπερ τὸ παράδειγμα χωριστὸν, ἀφ' ὅλων ἐκβεβηκὸς, τὸ νοητὸν, ἰδιοπρεπῶς ὑφέστηκε. καὶ μὲν καὶ τῶν ζωμάτων αὐτὸς δημιουργὸς, αὐτὸς τελεσιουργὸς, αὐτὰς ζωῆς ἀρίστας ἀναλογίας τὰ πάντα σωδέων, καὶ τὰς τὰ δυνάμεις αὐτῶν, καὶ animabus intellectualia proponit, & ad-rerum-fabricationem-pertinentia, quæ facultates etiam generatrices, & bonorum perfectrices *ipsis* suppeditant. Ipsis verò particularibus *animabus* generationem, *ortum*, & fatales Leges, & Justitiam, & omnigenas periodos accuratè definitas-præbet. Si igitur omnia, quæ ab illo rerum-opifice *manãt*, propter essentiam sunt ipsis animabus, necesse profectò *est*, ipsas varias verborum mensuras, variarum facultatum esse causas. Et alijs quidem dividuis animabus *ille rerum omnium Opifex, & Creator* Rempub. ex rebus in Mundo *comprehensis* exemptam attribuit, alijs verò, *Rempub. attribuit* illis subjectam, & ab ipsis supernè gubernatam. Hæc igitur in alijs *locis, & alio modo*, pluribus demonstrare licet, *hæc alibi fusius demonstrari possunt.*

CAPUT XX.

POst igitur illa rerum-fabricatoria verba, *quæ de rebus fabricandis agunt, & earum fabricandarũ vim habent*, rursus ad ipsã rerũ-opificem Mentem recurrentes, Platonem sequentes, contemplemur, quisnam sit iste rerũ-opifex, ipsum intellectualis Trinitatis finẽ convolvens, *ac revolvens, & reducens* ad principiũ, & quomodo ipsum appellare conveniat, secundùm Græcam Theologiã. Imò verò potiùs ante hoc, *rem in pauca* contrahentes, per *summa* capita dicamus *ea*, quæ de ipso secundùm Timæi narrationem, *& explicationem* accepimus. Etenim ex his, quæ per confessionem à nobis concessa fuerint, illa faciliùs cognoscemus. Nam effector quidem, & Pater hujus universi Mundi celebratus-est statim in principio Theologiæ, *quæ agit* de ipso. Neq; *vocatus est rerum* effector solùm, neq; Pater, & effector: Sed simul quidem eum utranque proprietatem habere manifestè constat: Sed per effectricem potiùs, quàm per paternam causam figuratur, *ac exprimitur*. Opifex verò rerum universarum *appellatur*, propter suam bonitatem, & invidiã-carentem voluntatem, & potentiam, quæ omnia vel inordinata ordinare, *& in ordinem redigere* potest. Pulchritudinis verò, & symmetriæ, & ordinis suppeditator, & *omnium* causarum præstantissima præcipuè nobis traditus est.

Quia profectò totiùs rerum-fabricatricis seriei, uniformẽ, & primariam facultatem est-sortitus. Mentis verò, & animæ, simul & omnis in Mundo *existentis* vitæ *Creator est*, & sustentator. Quoniam animal animatum, mente-præditum ipse totum Cœlum effecit. Plenus verò omni mentali existens, & ad ipsum mentale animal, & perfectum, se-ipsum extendens, & hoc per similitudinem cum ipso conjungens, & unigenitum, *& unicum* ipsum fabricans, ut ipsum exemplar mentale, separatum, ex universis egressum, unitè, *& conjunctè* constituit. Quinetiam idem *est omnium* corporum opifex, idem rerum-perfector, qui ipsis præstantissimis proportionibus omnia conjungit *atq; constringit*, & ipsorum facultates, & pondera *vires*, & numeros pulcherrimis vinculis conjungit, *atq; constringit*. Præterea verò, totum ex totis, *universum ex universis*, & perfectum ex perfectis hoc Universum constituit, ut senectutis, & morborum expers sit, & omnia in se contineat elementorum genera. Quinetiam figurâ primâ, & simplicissimâ, & eâ, quæ omnes figuras, quæ sunt, maximè complectitur, ipsum *Universum* disponit, *ordinat, ac exornat.*

Præterea verò, *est* autor autarciæ, *i.e. illius vitæ generis, quod suis bonis est adeò contentum, ut nihil præterea desideret, ac expetat*, & ipsius hujus Universitatis revolutionis ad ipsum, ut *hoc universum* ubique ab ipso patiens, *& affectum*, & agens in ipso, nullius eorum, quæ sunt extra, sit indigum, & idem motionis quidem intellectualis *sit* suppeditator, vitæ verò, quæ in tempore explicatur, *sit minustrator*, & semper in ijsdem *rebus*, & pariter, & circa *res* easdem mutationem faciat. Præterea verò, est animæ Pater, & eorum generum, quæ sunt in anima, & divisionis, quæ est in ea, & omnium harmonicorum, *suavemq; concentum habentium* verborum, quam *animæ divisionem*, & *harmoniam*, quasi Lyram per-se-motam, *proprioq; motu sonos edentem*, & immortalem, in hoc Mundo constituit, & circulorum in ipso *existentium est* divisor, & unius, & septem *circulorum*, & deniq; idem *est* figuræ, & formæ effector, & opifex. Præter hæc verò, totum tempus ipse ex se-ipso procreat, per ævi imitationem, & omnes temporis mensuras, & ipsos Deos, qui *mensuras* istas ostendunt, & insigniter, *præcipueq;* totum Solem constituit ex intellectuali sua essentia, lumen *ejus illic* accendens, ut ex alijs Dijs exemptam, *& præter alios Deos eximiam* habens excellentiam, Rex sit hujus Universitatis.

Quinetiam universæ multitudines eorum, quæ in Mundo comprehenduntur, *sunt* illius Opificis, *& Creatoris* & Deorum, & Dæmonum, & cœlestes, & sub Luna *versantes*, ut unigenam, & suis bonis-contentum istum Deum, illius mentalis, & perfecti Dei simulachrum, *& imaginem* demõstrent, *ac omnibus ostendant. Nam ille rerum Creator* ipsam quidem terram, quasi Vestam, *firmamq; sedem, & inferiorum Deorum ac hominum, ac animalium domicilium* in ipsà *terrâ* fixit, alia verò elementa divinis animabus, & dæmonibus sortitò-distribuit. Præter verò hæc omnia, convertit quidem, *ac reducit* ad se, progressa *ex se* Deorum genera, omnia verò replet generatione impollutâ, vitâ æternâ, perfectione rerum-fabricatrice, generatrice copiâ. Constituit autem & ipsas divinas animas cum *suis* vehiculis, & dividit circa Principes, *Ducesq;* Deos, & alias alijs subijcit, & fatales Leges ipsis ostendit, & ipsis in generationem, *ortumq;* reversionibus metitur, & ipsarum periodis præmia-proponit, & totam (ut ita loquamur) ipsarum in Mundo Rempub. Lege-lata-regit, *ac administrat.*

Post verò hæc omnia, finem quidẽ imponit rerum universarum providentiæ, redit verò in suã speculam, *& circumspectionem*, junioribus Dijs tra-

σῦ ὄγκους, καὶ σῦ ἀριθμοὺς, τοῖς καλλίστοις δεσμοῖς συναρμόζων. ἐπὶ ᾧ ὅλου ἐξ ὅλων, καὶ τελείου ἐκ τελείων τὸ πᾶν ὑφίσας, ἵν' ἀγήρων, καὶ ἄνοσον ᾖ, καὶ πάντα ἔχον ἐν ἑαυτῷ τὰ τῶν στοιχείων γένη. καὶ δὴ καὶ σχήματι τῇ περιφορᾷ, καὶ ἁπλουστάτῳ, καὶ περιληπτικωτάτῳ τῶν ὄντων ἁπάντων σχημάτων, αὐτὸ διαπλάσμων.

Πρὸς δὲ τούτοις αὐταρκείας ἅπαν, καὶ τῆς εἰς αὐτὸν ἑαυτοῦ πάσης ἀνακυκλήσεως, ἵνα πάντα καὶ πάσχον ὑφ' ἑαυτοῦ, καὶ δρῶν ἐν αὐτῷ, μηδενὸς τῶν ἔξω κειμένων προσδεὲς ᾖ, καὶ κινήσεως μὲν αὐτὸ νοερᾶς χορηγὸς, ζωῆς δὲ κατὰ χρόνον ἐξελιττομένης, καὶ ἀεὶ κατὰ τὰ αὐτὰ, καὶ ὡσαύτως, καὶ περὶ τὰ αὐτὰ τῷ μετὰ βουλῇ ποιούμενον. ἐπὶ τοίνυν ψυχῆς ἐστὶ παλὴρ, καὶ τῶν ἐν ψυχῇ γενῶν, καὶ τῆς ἐν αὐτῇ διαιρέσεως, καὶ τῶν ἁρμονικῶν πάντων λόγων, οἷον λύραν αὐτοκίνητον, καὶ ἀθάνατον, ἐκφυσικὸν μὲν πανταχοῦ ἐν τῷ κόσμῳ, καὶ τῶν ἐν αὐτῷ κύκλων διαιρέτης τοῦ τε ἑνὸς, καὶ τῶν ἑπτὰ, καὶ ὅλως σχήματος. καὶ μορφῆς αὐτὸς ποιητὴς, καὶ δημιουργὸς. ὅτι δὲ πάντες, τὸν ὅλον χρόνον αὐτὸς ἀφ' ἑαυτοῦ γενᾶ, κατὰ τὸν ἀΐδιον μίμησιν, καὶ τὸ ἐν χρόνου μέρος πάντα, καὶ ὅτι σκιφαίνεις ταῦτα θεοὺς, καὶ διαφερόντως τὸν ὅλον ὑφίσησιν ἥλιον ἀπὸ τῆς νοερᾶς ἑαυτοῦ οὐσίας τὸ φῶς ἀναπλῶν, ἵνα τῶν ἄλλων θεῶν ἐξηρημμένην ἔχων ὑπεροχὴν, βασιλεὺς ᾖ ἅπας.

καὶ μὲν δὴ καὶ τὰ πλήθη ζύμπαντα τὰ ἐγκοσμίων, δημιουργοῦ θεῶν τε, καὶ δαιμόνων, καὶ τὰ οὐράνια, καὶ τὰ ὑπὸ σελήνην, ἵνα τὸν μονογενῆ, καὶ αὐτάρκη τοῦτον θεὸν, ἄγαλμα τοῦ νοητοῦ, καὶ παντελοῦς ὁπωσοῦν θεοῦ, τὸν μὲν γᾶν, οἷον ἑστίαν ἐν αὐτῷ πηξάμενος. τὰ δὲ ἄλλα στοιχεῖα ψυχῆς θείας, καὶ δαίμοσι διακληρώσας. ἐφ' ἅπασι δὲ τούτοις, ὑπερέφθ μὲν τὰ περιελθόντα γένη τῶν θεῶν εἰς αὐτὸν, πληροῖ δὲ πάντα ὑμέτερα ἀχράντου, ζωῆς ἀϊδίου, πλειότητος δημιουργικῆς, γονιμικῆς οὐσίας. ὑφίσησι δὲ, καὶ τὰς μεριστὰς ψυχὰς, μετὰ τῶν ὀχημάτων, καὶ διαιρεῖ πρὸς τοὺς ἡγεμόνας θεοὺς, καὶ ἄλλας ἄλλοις ὑποτάττει, καὶ τοὺς εἱμαρμένους νόμους αὐτῆς ἐκφαίνει, καὶ ταῖς εἰς γένεσιν καθόδοις μετρεῖ, καὶ ταῖς περιόδοις αὐτῶν ἀθλοθετεῖ, καὶ πάντων (ὡς ἔπειν) αὐτῶν τὸν ἐν τῷ κόσμῳ πολιτείαν διαθεσμοθετεῖ.

Μετὰ δὲ πάντα ταῦτα, πέρας μὲν ὑπάρχῃ σι τῇ περιόδῳ τῶν ὅλων, ἐπίνοσι δ' εἰς τὸν ἑαυτὸν

Universidad de Deusto
Biblioteca

πρεσπολὺ, τοῖς νέοις θεοῖς παραδοὺς τὴν τῶν θνητῶν προμήθειαν, καὶ μόνων ἐν τῷ αὐτοῦ κρατῆρι ἤθη, παράδειγμα τοῖς ἐν τῷ κόσμῳ δημιουργοῖς, τῆς εἰς τὰ ὕστερα προνοίας. καὶ ὥσπερ ἐν τῇ δημιουργίᾳ τῶν ὅλων, παράδειγμα τὸ νοητὸν ζῶον, οὕτω δὴ καὶ τὴν διακοσμήσιν τῶν μερικῶν, παράδειγμα τὸ νοερόν ἐστι ζῶον, ἐν ᾧ διηρημένως τὰ εἴδη πάντα κατὰ τὴν ἑαυτῶν φύσιν προφαίνεται. νοήσαντες γὰρ φησιν οἱ παῖδες τὴν τοῦ πατρὸς τέχνην, ἐπῃδησάτο αὐτῇ, καὶ μιμουμένω ἐκείνου, καὶ παιγνιῶδες, καὶ διαιωνίως τὰ πάντα παρεχόντω, αὐτοὶ δημιουργικῶς, καὶ κατὰ χρόνον, τὰ θνητὰ ζῴα διεκόσμουν. ἄνωθεν δὴ ἄχρι τῆς τούτων ποιήσεως, ἡ τοῦ δημιουργοῦ θεότης καταφαίνεται, καὶ οἷον ὑμνοῦντες οὕτω ἀποδέδωκε τῷ δημιουργῷ, καὶ παιδικὰ τοῦτο τοῦ παιδός, ὑπὸ τοῦ Πλάτωνος, τὰς τε δυνάμεις αὐτοῦ, καὶ τὰς ποιήσεις, καὶ τὰς εἰς τὸν κόσμον διεξοδους αἰσθητικάς.

Καὶ δεῖ τοῖς ἐπομένοις ἁπλῶς ἀναγεγραμμένοις πειθομένους, καὶ πάντα τὰ περὶ αὐτοῦ ζητούμενα θηρᾶν. λέγω δὲ οἷον, ὁ μικρῷ πρότερον εἰπόμην, τίς ποτε οὗτός ἐστιν ὁ δημιουργὸς, καὶ ὅπως αὐτὸν ὀνομάζειν κατὰ τὸν παρ' Ἕλλησι φήμην. καὶ διὰ ποίας αἰτίας οὔτε τὸ ὄνομα αὐτοῦ παραδίδωσιν ὁ Τίμαιος, οὔτε ὅστις ἐξέφηνεν, ἀλλὰ καὶ εὑρεῖν, ἔργον αὐτὸν, καὶ εὑρόντα (φησὶν) ἀδύνατον εἰς ἅπαντας λέγειν. ἤδη μὲν οὖν κἀκ τῶν προειρημένων οἷμαι καταφανὲς γεγονέναι τοῖς καὶ μικρὰ σπεῦσαι δυναμένοις, ὅτι καὶ κατὰ τὸν Πλάτωνα φήμη, ὁ μέγας ἐστὶ Ζεὺς, ὁ νυὶ παρ' ἡμῶν ὑμνημένος δημιουργός. εἰ γὰρ τῆς νοερᾶς ὅλης (ὥσπερ ἅρπηγα) τελετὴ, τὸ μὲν ἀκρότατον ἐστιν ἡ τοῦ Κρόνου βασιλεία, καὶ νοητὴ τῶν νοερῶν ὑπεροχὴ, τὸ δὲ μέσον, κέντρον, καὶ ὁ σκοπὸς κόλπος τῆς ἐν τῷ Κρόνῳ γονιμικῆς δυνάμεως, ἡ μητρικὴ τῆς Ῥέας, καὶ ζωογόνος πηγὴ, πάντι δῆπου καταφανὲς, ὅτι καὶ τὸ πέρας αὐτῆς ὁ μέγιστος σκηπτροῦχος Ζεύς.

Ἀπὸ γὰρ τῶν προειρημένων αἰτιῶν, τῆς μὲν, παιγνικῆς, τῆς δὲ, γονιμικῆς, οὗτός ἐστιν ὁ παιγνικῶς ὑφιστάμενος θεὸς, ὃς δὴ καὶ βασιλεύειν λέγεται, τὸν τοῦ παιδὸς ἀναδεχόμενος νοερὸν ἀρχεῖον. εἰ τοίνυν ἀνάγκη τὸν δημιουργὸν, τὸ πέρας τῆς νοερᾶς τελετῆς ἑαυτῆς σωτηρίαν εἶναι, ὡς δέδεικται πρότερον, καὶ τοῦτο τῆς τοῦ Διὸς βασιλικῆς δυνάμεως, εἰς τοῦτον δήπου χωρεῖν ὁμολογήσομεν τὸν δημιουργὸν, τὸν δίτονον ἀρχεῖον, καὶ τοῦτον εἶναι τὸν

dita mortalium procuratione, & remanens in suâ (ut ita loquamur) consueta-sede, *est* exemplar illis rerum-opificibus, qui sunt in Mundo, providentiæ, quæ ad secunda *extenditur rerum*, *secundarum curam gerit*. Et quemadmodum in ipsa rerum universarum fabricatione, ipsum mentale animal *est* exemplar, sic etiam profectò in ipsa *rerum* partieularium dispositione, ipsum intellectuale animal, est exemplar, in quo divisim, & *distinctè* omnes formæ secundùm suam naturam apertè-apparent. Cùm enim (inquit *Plato*) filij animadvertissent ipsum *sui* Patris ordinem, ipsi paruerunt, *eumq; sunt sequuti*, & illo *Patre* manente *semper in eodem statu*, & paternè, & æternè omnia producente, ipsi rerum-fabricandarum-rationem-sequuti, & in tempore, mortalia genera disposuerunt, *& in ordinem redegerunt*. A-principio igitur usq; ad hanc horum effectionem, illa rerum-opificis, *& Creatoris* providentia apparet, & quasi hymnus quidam hic attributus est illi rerum-opifici, & Patri hujus Universitatis, à Platone, qui *hymnus* & facultates ipsius, & effectiones, & in ipsum Mundum *ab ipso collata* beneficia celebrat, *& laudibus extollit*.

Oportet autem *nos* obtemperantes ijs, quæ hìc apertè sunt-conscripta, etiam alia omnia, quæ de ipso *rerum universarum Creatore* quæruntur, investigare, *scrutari, captare*. Id autem dico, cujusmodi est illud, quod paulo antè diximus, *ut scilicet quæramus*, quisnam sit iste rerum-opifex, & quomodo ipsum vocare *debeamus* secundùm famam apud Græcos *vulgatam*. Et quam ob causam neq; nomen ipsius tradat Timæus, neq; declaraverit quisnam *iste sit*: sed *ita loquutus sit*: Et ipsum *rerum omnium Creatorem* invenire difficile *est*, & inventum (inquit) impossibile *est*, apud omnes dicere, *ejusq; nomen omnibus declarare*. Iam igitur vel ex ante-dictis arbitror perspicuum esse illis, qui vel parva intelligere possunt, *qui vel mediocrem rerum intelligentiam, atq; notitiam habent*, quòd etiam ex Platonis sententia, est ille Magnus Jupiter, qui nunc à nobis celebratus-est rerum-opifex. Si enim intellectualis totius (ut dictum est) Trinitatis, summum quidem est ipsum Saturni Regnum, & ipsa intellectualium excellentia, medium verò *est ipsum* Centrum, & ille sinus exceptor, *ac receptor* generatricis in Saturno facultatis, *scilicet* ipse maternus Rheæ, & animalium-generator fons, cuivis profectò perspicuum *est*, quòd etiam ipsum ipsius finem ille Maximus Jupiter est-sortitus.

A causis enim antè-dictis *manans*, altera quidem, paterna, altera verò, generatrice, *& procreatrice*, hic est ille Deus, qui paternè subsistit, qui etiam regnare dicitur, Patris imperium intellectuale, per-successionem-obtinens. Si igitur *est* necesse, illum rernm-opificem, ipsum hujus Trinitatis finem convolvere, *secnmq; quasi quibusdam orbibus implicitum trahere*, ut antè demonstratum-est, & *si* hoc regiæ potestatis Jovis *est* proprium, in idem ire, *& idem esse* profectò confitebimur, ipsum rerum-opificem, & Jovium, *i. e. Jovis* imperiũ &hunc

* *Hic videtur esse principium capitis 21. Vide capitum catalogum.*

&hunc esse *dicemus* illum rerum-opificem; *& Creatorem*, qui celebratur in Timæo. *Si verò etiã prolixiore oratione hoc dignum-judicare, *& plurib. declarare* oportet, & demonstrare consentaneam etiã *esse* illis, quæ alibi à Platone de hoc Deo sunt-conscripta, illam Theologiam, quæ in Timæo *traditur* de rerum-opifice, *& Creatore*, eja primùm resumamus, *ac repetamus* ea, quæ *scribuntur* in Critia. Quoniam etiam *Critiæ Dialogus* est ipsi Timæo proximus & per proportionem, *quam habet* cum ipso, compositus-est, rerũ earundem hypostasin per imagines, *& similitudines* tradẽs. Quarũ primaria exemplaria per ipsam Mundi fabricationẽ Timæus celebravit.

Hìc igitur Plato (ut à-principio ducam-initium) cùm Athenien sium *bellicum* apparatum pluribus narrasset, quem superioribus temporibus habebant, & Atlantinorum insolentiam, & injuriam *commemorasset*, qui Neptuni quidem nepotes erant, divinum verò semen, per illam humanorum, & mortalium studiorum commixtionem deleverant, & in omnes insolenter ferebantur, congregat quidem ipsos Deos ad consultationem de ipsis *ineundam*, ut Phæbi-numine-afflati Poetæ *canunt*, & commune Deorum concilium convocat, *& eos in eo collocat*. Jupiter autem initium-facit universæ ipsorum Reipub. & ipsam multitudinem ad se dicentem convertit. Et quemadmodum ille rerum-opifex in Timæo *facit*, omnes in-Mundo-versantes Deos ad se convolvens, *convertens, ac attrahens*, sic etiam ille Jupiter, qui rerum universarum curam gerit in Critia, Deos ad se *convocat, atq;* cogit. Quænam igitur Plato dicat de hoc Deo, & quomodo consentientia cum illis, quæ priùs à Timæo sunt-dicta, deinceps consideremus. Jupiter autem ille Deorum Deus, Legitimè regnans, quippe qui potest talia conspicere, *ac observare*, cùm animadvertisset modestum genus misere tractatum, *& ipsis injuriarum autoribus* pœnas infligere voluisset, ut modestiores evaderent, castigati, congregavit omnes Deos in honoratissimam ipsorum habitationem, *& domum*, quæ in medio totius Mundi collocata, conspicit omnia, quæcunq; generationem, *ortumq;* participant. In his igitur statim in principio Jupiter ille Deus Deorum, *&* Rex celebratus, quomodo non consentit cum illis, quæ in Timæo sunt-scripta; quæ illis, qui in Mundo versantur, ipsum *Jovem* omnium Deorum Patrem, & autorem *esse* pronuntiarunt, *atq; demonstarunt*? Quis enim alius est ille Deorum omnium Rex Deus; quàm ille hypostaseos ipsorum, & essentiæ autor? Quis etiam est ille, qui Deos Deorum appellat illos *Deos*, qui versantur in Mundo? Nonne ille, qui totius rerum-fabricationis principium in se collocatum habet, & ex se pendens? Si igitur & illis, qui ab ipso generantur, illud dat, *atq; largitur*, ut sint Dij Deorũ, profectò multo magis ipsi convenit hoc, ut omniũ Deorum Deus celebretur. Quineriam pœnas infligere delinquentibus cuinam præcipuè Deorũ, qui sunt ante Mundum, conveniet *magis*, quàm illi, qui mensuras omnes ipsis animab. terminatas attribuit, & hujus Universitatis Leges ipsis patefecit, *ac demõstravit*, & de Justicia, & Injusticia decẽtia præcepta-dedit, *Legeq; lata sanxit*, ut postea vitij singulorũ esset expers-culpę? *pro, ut postea vacaret culpa vitiorũ, quib. eorũ unusquisq; est obnoxius*? Quineriã ipsum congregare Deos omnes in honoratissimã ipsorũ habitationẽ, *& domũ*, quæ generationẽ omnẽ consp icit, *& omnẽ ortũ contemplatur*, mediũ hujus Univer-

ὑμνημένον ἐν Τιμαίῳ δημιουργόν. Εἰ δὲ χρὴ δεῖ πλείονος ἀξιοῦσθαι τοῦτο λόγου, καὶ τοῖς ἀλλαχοῦ περὶ θεοῦ τούτου παρὰ Πλάτωνος ἀναγεγραμμένοις σύμφωνον ἀποδεῖξαι τὴν ἐν Τιμαίῳ περὶ δημιουργοῦ θεολογίαν, φέρε τὴν ἐν Κριτίᾳ πρῶτον ἀναλαβώμεθα. διόπερ δὴ καὶ συνεχῶς ἐστι παρὰ Τιμαίῳ, καὶ κατὰ τὸν αὐτὸν ἀναλογίαν (συγκειται) τὴν ἐν εἰκοσὶ τῶν αὐτῶν ὑποκειμένων παραδίδους. ὧν τὰ πρωτουργὰ παραδείγματα διὰ τῆς τοῦ κόσμου δημιουργίας ὁ Τίμαιος ἐξύμνησεν.

Ἐνταῦθα τοίνυν ὁ Πλάτων (ἵνα ἄνωθεν ἄρξωμαι) τὴν τε τῶν Ἀθηναίων περιφανῆ πολεμικὴν παρασκευὴν διὰ πολλῶν ἱστορήσας, ὡς εἶχον ἐν τοῖς πρόσθεν χρόνοις, καὶ τὴν τῶν Ἀτλαντικῶν ὕβριν, καὶ πλεονεξίαν, τὴν ποσειδῶνος μὲν ἀπογόνων, τὸ δὲ θεῖον σπέρμα, διὰ τὴν τῶν ἀνθρωπίνων, καὶ θνητῶν ὀπτηδευμάτων σύμμιξιν ἀφανισάντων, καὶ ὅτι πάντας ὑβρεῖ φερομένους σφόδρα μὲν οὖν θεοὺς εἰς τὴν περὶ αὐτῶν βουλὴν, ὥσπερ οἱ Φοιβόληπτοι ποιηταὶ, καὶ κοινὸν συνέδριον καθέζεσθαι τῶν θεῶν. ἐξάρχει δὲ ὁ Ζεὺς τῆς ὅλης αὐτῶν πολιτείας, καὶ πρὸς ἑαυτὸν ἀπιστρέφει τὸ πλῆθος. καὶ ὥσπερ ὁ ἐν Τιμαίῳ δημιουργὸς εἰς ἑαυτὸν συνελίττων πάντας τοὺς ἐγκοσμίους θεοὺς, οὕτω δὴ καὶ ὁ ἐν τῷ Κριτίᾳ τῶν ὅλων προμηθούμενος Ζεὺς, συνάγει τοὺς θεοὺς πρὸς ἑαυτόν. ἵνα δὴ οὖν ὁ Πλάτων φησὶ περὶ δ' θεοῦ, καὶ ὅπως σύμφωνα τοῖς ὑπὸ Τιμαίῳ πρότερον εἰρημένοις, ἐφεξῆς καλαμησώμεθα. θεὸς γὰρ ὁ θεῶν Ζεὺς, συνόμως βασιλεύων, ἅτε δυνάμενος καθορᾶν τὰ τοιαῦτα, συνοήσεις γένος ἐπιφθὲς, ἀθλίως διαθερμῶν, καὶ σίκλῳ αὐτοῖς ἐπιθῆναι βεβουλημένος, ἵνα γλίων γένωνται μετριώτεροι, σωφρονιστέντες, συνήγαγε θεοὺς πάντας εἰς τὴν ἁγιωτάτην αὐτῶν οἴκησιν, ἣ δὴ καὶ μέσον πάντος τοῦ κόσμου βεβηκυῖα, καθορᾷ πάντα ὅσα γῆς ἔσεως μεταλαμφέν. ἐν δὴ τούτοις δῆθεν ἐν ἀρχῇ θεὸς θεῶν βασιλεὺς ἀνυμνούμενος ὁ Ζεὺς, πῶς ἔχει τοῖς ἐν Τιμαίῳ γεγραμμένοις ὁμολογεῖ, τοῖς πάντων αὖ τὸν τοῖς ἐγκοσμίοις θεῶν πατέρα, καὶ ἄριστον ἀποφαίνουσι τίς γάρ ἐστιν ἄλλος ὁ πάντων θεῶν βασιλεὺς θεὸς, ἢ ὁ τὰ ὑποστάσεως αὐτῶν καὶ οὐσίας αἴτιος; τίς δ' ὁ θεὸς θεῶν οὗτος ἐγκοσμίους ἀποκαλῶν; ἔχει δὲ τὸν δημιουργὸς ἁπάσης εἰς ἑαυτὸν τὴν ἀρχὴν ἀναδησάμενος; εἰ τοίνυν καὶ τοῖς ἀφ' ἑαυτοῦ γενομένοις δίδωσι τὸ θεοὺς εἶναι θεῶν, πολλῷ δήπου μᾶλλον αὐτῷ πρόσηκε τῶν θεῶν πάντων αὐτουργεῖν θεῶν. καὶ τοίνυν καὶ τὸ δίκην ἐπιθεῖναι τοῖς παραμελοῦσι, ἵνα διαφέρόντως αὖ πρόσηκε τῷ τοῦ κόσμου θεῶν, ἢ τῷ τὰ μέτρα πάντα τοῖς ψυχαῖς ἀφορίσαντι, καὶ σὺν νόμοις τοῦ παντὸς αὐτοῖς ἐκφοιτᾶσι, καὶ τὴν δικαιοσύνης, καὶ ἀδικίας, τὰ πρέποντα διαθεσμοθετήσαντι, ἵνα τῆς ἑπομένης ἐν κακίαις ἀνοίας ἑκάστων; Καὶ μὴν καὶ τὸ συναγείρειν πάντας σὺν θεοῖς εἰς τὴν ἁγιωτάτην αὐτῶν οἴκησιν, ἢ πᾶσαν τὴν γένεσιν καθορᾷ, τὸ μέσον κατέχουσα τοῦ παντὸς ἑξῆ-

Universidad de Deusto
Biblioteca

ρημένου μὲν αὐτοῦ καὶ πλήθους θεῶν ἀποδόσεων, ἐξ ἴσου δὲ ἅπασι πάντα τὸν κόσμον ἀγαθύνουσαν. ἀ δὴ τῆς δημιουργικῆς ἐστι μονάδος ἐξαίρετα ἀγαθά. τὸ γὰρ ἑπιστρέφειν πάντας εἰς ἑαυτὸν τὸν θεὸν, καὶ καθορᾶν τὸν ὅλον οὐρανὸν, ἐξηρημένως τῆ δημιουργῷ θεότητι ἔοικε. ὑπὸ γὰρ ἄλλου θεοῦ προσεχῶς μετέχειν δυνατὸν τὸ πλῆθος, ἡ τῆς ὑποστατικῆς αὐτοῦ μονάδος· τίς δ' ἂν ἑπιστρέφοι θεὸς ἑαυτὸν τὸν πάντας ἐν τῷ κόσμῳ θεοὺς, ἢ ὁ τῆς οὐσίας αὐτῶν δημιουργὸς, καὶ τῆς ἐν τῷ παντὶ διακληρώσεως;

Κεφάλαιον κϚ'.

Ἓν μὲν ἓν τούτῳ πρῶτον τεκμήριον ἐζητούμεθα. δεύτερον δὲ, ἕτερον, εἰ βούλῃ, τὸν ἐν τῷ Κρατύλῳ Σωκράτους ῥῆσιν, καθ' ἣν περὶ τῶν ὀνομάτων ποιεῖται τοὺς λόγους, ἐξ ὧν τὴν οὐσίαν ἡμῖν παρίστησι τοῦ Διός. οὐ γὰρ ἐξ ἑνὸς ὀνόματος ἅπτει τὴν φύσιν ἀναγόμενος ἐπὶ θεοῦ τοῦδε, καθάπερ ἅπτει τῶν ἄλλων θεῶν, οἷον Κρόνου, καὶ Ῥέας, καὶ Ποσειδῶνος, καὶ Πλούτωνος· ἀλλ' ἐκ δυοῖν εἰς ἓν ἰόντων, καὶ τὴν μίαν αὐτοῦ, καὶ ἑνωμένην οὐσίαν μερίσεως ἐνδεικνυμένων, ἐκφαίνει τὴν τοῦ θεοῦ τούτου δύναμιν, καὶ πῶς τὴν ὑπάρξεως ἰδιότητα. καὶ γὰρ ἡ κοινὴ φήμη, διχῶς αὐτὸν ἐπονομάζει. καὶ τοὺς μὲν, Δία καλοῦντες αὐτὸν, ἔν τε διχοῖς, καὶ ὕμνοις θεραπεύομεν. τοτὲ δ', ἀπὸ τῆς ζωῆς παρωνύμως Ζῆνα τὸν αὐτὸν ὠνόμασεν. ἡ δὲ Ζεὺς ἅμα καλούμενος, καὶ τῇ τοῦ Διὸς θεσπεσίᾳ χαίρων, ἀπ' ἀμφοτέρων ὁμοίως τῶν ὀνομάτων, παρ' Ἕλλησιν ἐστι. καὶ ὧν ἔλαχεν οὐσίαν, καὶ πόζιν ἐν τοῖς θείοις, δηλοῦται. καὶ καθ' αὐτὸ μὲν, οὐδέτερον ἱκανῶς δυνατὸν γνώριμον ποιῆσαι τὴν ἰδιότητα τοῦ θεοῦ. συμπεφθέντα δ' ἀλλήλοις, καὶ λόγου τινὸς μόνον, τῆς τοῦ αὐτῶν ἀληθείας, ἐστὶν ἐκφαντικά.

Πῶς οὖν ἐξ ἀμφοῖν τῶν ὀνομάτων ἡ τοῦ βασιλέως τούτου σημαινομένη δύναμις, καὶ ἡ τῆς ὑποστάσεως αὐτοῦ προηγουμένη τάξις ἐν τοῖς θείοις, αὐτὸς τοῦ Σωκράτους ἀκούσωμεν λέγοντος, φαίνεταί μοι καὶ τῷ παλαιῷ αὐτὸς λεγομένῳ Διΐ, παγκάλως τὸ ὄνομα κεῖσθαι. ἔστι δὲ ῥᾴδιον καταμαθεῖν. ἀτεχνῶς γάρ ἐστιν οἷον λόγος τὸ τοῦ Διὸς ὄνομα. δηλόντες δὴ αὐτὸ ἐρεῖ, οἱ μὲν, τῷ ἑτέρῳ μέρει χρώμενοι, οἱ δὲ, τῷ ἑτέρῳ. οἱ μὲν γὰρ, Ζῆνα. οἱ δὲ Δία καλοῦσι. συνῳδήμενον δὲ εἰς ἕν, δηλοῖ τὴν Φῦσιν τοῦ θεοῦ. ὃ δὴ πεσόντα φαμὲν ὀνόματι οἷόν τε εἶναι ἀπεράντευτον. οὐ γάρ ἐστιν ἡμῖν, καὶ τοῖς ἄλλοις ἅπασιν, ὅστις ἐστὶν αὐτῷ μᾶλλον τοῦ Ζῆνος, ἢ ὁ ἄρχων τε, καὶ βασιλεὺς τῶν πάντων. συμβαίνει οὖν ὀρθῶς ὀνομάζεσθαι οὕτω τὸν θεὸν, εἶναι δι' ὃν ζῆν πᾶσι τοῖς ζῶσιν ὑπάρχει.

sitatis *locum*, obtinens, eximiam quidem ipsi multitudinis *curam*, & providentiam attribuit: Sed eam, quæ exæquo, *pariterq;* ad totum Mundum pertinet. Quæ profectò sunt eximia bona Unitatis rerum-opificis. Ipsum enim omnes Deos ad se convertere, *& conversos attrahere*, & contemplari totum Cœlum, *per excellentiam*, & eximiè ipsi hujus Universitatis opifici, *& Creatori* convenit. Cujus enim alius proximè particeps-esse potest ipsa multitudo, quàm illius Unitatis, quæ ipsius constituendæ vim habet? Quis autem *alius* ad se convertet omnes Deos, qui sunt in Mundo, quàm ipse ipsorũ essentiæ Creator, & sortitionis, *atq; rerum distributionis sortitò factæ autor*, in hoc Universo?

CAPUT XXII.

VNum igitur hoc primum argumentum rei quæsitæ ponimus, *& hic statuimus*. Secundum verò *ponimus argumentum* alterum, si velis, illam Socratis in Cratylo *descriptam* dictionem, in qua de nominibus verba facit, per quæ nobis ipsam Jovis essentiam repræsentat, *& quodammodo spectandam sub oculos subjicit*. Non enim ab uno nomine ad hujus Dei naturam ascendit, quemadmodum ad aliorum Deorum *naturam ascendit*, ut Saturni, & Rheæ, Neptuni, & Plutonis: sed à duobus in unum euntibus, & unã ipsius, & unitam essentiam dividuè declarantibus, *pro, sed per duo in unum coeuntia, & unam ipsius, & unitam essentiam partitè declarantia*, hujus Dei potentiam ostendit, & ipsam illius essentiæ proprietatem. Etenim communis de ipso fama, duobus-modis ipsum appellat. Et modò quidem, Jovem vocantes ipsum, & in precibus, & hymnis colimus. Modò verò, à vita paronymè, *i. e. nomine à vita derivato*, Zèna, *i.e. Jovem, vitæ autorem*, eundem celebramus, *& laudibus extollimus*. Et Zeus, *i.e. Jupiter, autor vitæ*, simul vocatus, & Jovis appellatione gaudens, ab utroq; nomine pariter *appellatus, i. e. utroq; nomine vocatus*, apud Græcos est *in honore summo*. Et quam essentiam, & ordinem in *rebus* divinis sit-sortitus, *per hæc duo nomina* declaratur. Et per se quidem, neutrum *horum nominum* satis notam facere potest hujus Dei proprietatem. Sed si alterum cum altero cõjungatur, & *integra* fiat oratio, *hæc simul posita*, vim habent declarandæ veritatis, quæ de ipsis *traditur*.

Quomodo igitur per hoc utrunq; nomen, hujus Regis potentia significetur, & ipsius hypostasin antecedens ordo inter Deos *declaretur*, ipsum Socratem audiamus *ita* loquentem; Videtur autem & ipsius Patri, qui Jupiter vocatur, perpulchrè nomen impositum-esse. Non potest autem facilè cognosci, *quod sit hoc nomen*. Illud enim Jovis nomen est prorsus ut oratio. Cùm autem ipsũ *Iovis nomen* bifariam diviserimus, alii quidem, altera parte utimur, alij verò, altera. Nam alij quidem, Ζῆνα, *i. e. vitæ autorem vocant*. Alij verò, Δία, *i. e. Iovem*, appellant. Compositum verò *nomen utrunq;, & contractum ex duobus* in unum, declarat hujus Dei naturam. Quod profectò convenire dicimus nomini, quod *res aliquas*, efficere potest. Nullus enim est, qui nobis, & alijs omnibus sit vitæ magis autor, quàm ille, qui omnium est & Princeps, & Rex. Accidit igitur, ut iste Deus, rectè nominetur *ita. Nam* Δία-Ζῆνα, *duobus nominibus in unum cocuntibus, eum appellant, i. e. Iovem-vitæ-autorem*, quòd sit ille, δι' ὃν ζῇ, &c. i. e. ille, per quem omnibus viventibus vivere *datur*, & licet.

Dividitur verò bifariam, quasi dicerem unum esse nomen τοῦ Διΐ, & τοῦ Ζηνί. Quod conjunctè dicerem, Δία-Ζῆνα, i. e. Jovem-vitæ-autorem. Hic igitur modus nominum in unum contractionis, & essentiæ hujus Dei per utrunq; *nomen* declaratæ *modus est* cuivis perspicuus. *Pro*, *Hic igitur nominum in unum conirahendorum modus, & ratio, quæ hujus Dei essentiam per utrunq; nomen declarat, est cuivis manifesta.* Si verò *Jupiter* omnibus (ut dicitur) est vitæ suppeditator, & Princeps, & Rex omnium, quæcunque vivere dicuntur, cuinam istam proprietatem convenire statuemus, illo rerum-opifice, *& Creatore* præterito? Quomodo verò non *est* necesse *nos* consentientes cum ijs, quæ in Timæo, dicuntur, ad ipsum *rerum-opificem, & Creatorem* referre ipsum animalium-procreationis principium? Etenim ille rerum-opifex, *& Creator* totum Mundum animatum, & mente-præditum, & animal efficit, *ac perficit*, & triplicem in ipso vitam constituit. Unam quidem, individuam, & intellectualem. Alteram verò, dividuam, & corporis-forma-præditam, *vel, corpori-similem*. Tertiam verò, mediam inter has duas, individuam, simul & dividuam. Et ipse est ille, qui cœlestium sphærarum unam-quanq; cùm ipsis animæ circumferentiis, *& circumvectionibus*, conjungit & qui singulis astris vitam animalem, & intellectualem inserit, & elementis sub Luna *sitis*, Deos Duces producit, & animas, & præterea omnibus etiam dividua vitæ genera subijcit, & mortalium animalium principium Junioribus Dijs indit, *concedit ac attribuit*. Omnia igitur, quæ sunt in Mundo, vitæ sunt plena, propter illius rerum-opificis, & Patris potentiam. Et iste Mundus *est* animal unum, *quod* ex omnibus animalibus *constatum*, & completum-est, propter nunquam-deficientem: *at perpetuam* causam illius, qui *Mundum* ipsum generavit. Et nullus alius est qui sit omnibus vitæ suppeditator, & propter quẽ omnia vivant, alia quidem, evidentiùs, alia verò, obscurius, quàm ille rerum universarum opifex, *& Creator*. Nam & ipse est animal intellectuale, ut ipsum perfectum exemplar mentale. Quamobrem etiam hæc inter-se conjuncta-sunt. Et alterum quidem, est paternè rerum universarum causa. Alterum verò, more-rerum-universarum-Creatoris. Et quemadmodum illud, quod est per-se-animal, omnia animalia & mentalia, & sensilia, per unam causam constituit mentaliter, sic etiam ille rerum-opifex, *& Creator*, in secundo ordine animalia, quæ sunt in Mundo fabricat intellectualiter.

Et quemadmodum illud, *quod est per-se-animal*, proximè subsistit ex mentali vita *manans*, sic etiam iste ex intellectuali vita procreatur, & primus repletur rivis ipsius animaliũ-procreationis. Quamobrem etiã omnibus vitã per-illuminationem-inserit, patefaciẽs, *ac ostendens* ipsas profunditates animalia-procreantis Deitatis, & fœcundam intellectualiũ Deorũ facultatem provocans. Sĩ igitur vivunt quidem omnia propter rerũ-fabricatricem causã, & participant animam & mentem; & omnem (ut ita loquar) animalium-procreationem, propter hujus Dei providentiam. Qui verò vitam à se *manantem* profundens-largitur omnibus in Mundo *versantibus*, & qui Princeps est

Διείληπται δὲ δίχα, ὥσπερ λέγων ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ Διΐ, καὶ τοῦ Ζηνί, ὁ μὲν οὖν τρόπος τῆς τῶν ὀνομάτων εἰς ἓν συναγωγῆς, καὶ τῆς δι' ἀμφοτέρων τοῦ θεοῦ τούτου θεοφανομένης ὑπαρξέως, ὡσπερ καὶ φανῆς. ἐν ᾗ δὴ τῆς ζωῆς ἐστι τοῖς οὖσιν (ὥσπερ λέγεται) χορηγὸς, καὶ ἀρχῶν, καὶ βασιλεὺς τῶν πάντων, ὅσα λέγεται ζῆν, ἅπερ προσῆκεν τὴν ἰδιότητα τούτου τοῦ θεοῦ δηλοῦσθαι, τὸν δημιουργὸν ἀφέντας; πῶς δὲ οὐκ ἀνάγκη τοῖς ἐν Τιμαίῳ λεγομένοις συμφωνοῦσιν, ἐπ' αὐτὸν ἀναφέρειν τὴν τῆς ζωογονίας ἀρχήν; καὶ γὰρ τὸν ὅλον κόσμον ἔμψυχον, καὶ ἔννουν, καὶ ζῶον ὁ δημιουργὸς ἀποτελεῖ, καὶ τὸν τριπλοῦν ἐν ἑαυτῷ ζωὴν ὑφίστησι, τὴν μὲν, ἀμέριστον, καὶ νοεράν. τὴν δὲ, μεριστὴν, καὶ σωματοειδῆ. τὴν δὲ, μεταξὺ τούτων, ἀμέριστον, ἅμα καὶ μεριστήν. καὶ τῶν οὐρανίων σφαιρῶν ἑκάστην, αὐτός ἐστιν ὁ ζωῆς τῆς ψυχῆς σωμάτων περιφορᾶς, καὶ τ' ἄστρων ἑκάστοις ζωὴν ἐφιστὰς ψυχικὴν, καὶ νοεράν, καὶ τοῖς ὑπὸ σελήνην στοιχείοις, θεοὺς ἡγεμόνας παραγαγών, καὶ ψυχὰς, καὶ πρὸς τούτοις ἅπασι καὶ μερίστὴν τῆς ζωῆς ὑποστήσας ὕλην, καὶ τῶν θνητῶν ζώων τὴν ἀρχὴν τοῖς νέοις θεοῖς ἐνιδρύσας. τοιαῦτα μὲν οὖν τὰ ἐν τῷ κόσμῳ, ζωῆς ἐστι μεστὰ, διὰ τὴν τοῦ δημιουργοῦ, καὶ πατρὸς δύναμιν. καὶ ζῶον ἓν ὁ κόσμος οὗτος, ἐκ πάντων ζώων συμπεπλήρωται, διὰ τὴν αἰσχλειπτον καὶ γόνιμον αὐτὸν αἰτίαν. καὶ οὐδεὶς ἄλλος ἐστὶν ὁ τοῦ ζῆν τοῖς πᾶσι χορηγὸς, καὶ δι' ὃν ζῇ τὰ πάντα, τὰ μὲν, ἐναργέστερον, τὰ δὲ, ἀμυδρότερον, ἢ ὁ τῶν ὅλων δημιουργός. ζῶον γάρ ἐστι καὶ αὐτὸς νοερὸν, ὥσπερ τὸ παντελὲς παράδειγμα νοητόν. διὸ καὶ συμπλοῦται ζωτικὰ ἀλλήλοις. καὶ ἔστι τὸ μὲν, πατρικῶς τῶν ὅλων αἴτιον. τὸ δὲ, δημιουργικῶς. καὶ ὥσπερ τὸ αὐτοζῶον ἀπαύστατα τὰ ζῶα τὰ τε νοητὰ, καὶ τὰ αἰσθητὰ, καὶ μίαν αἰτίαν ὑφίστησι νοητῶς, οὕτω δὴ καὶ ὁ δημιουργὸς, κατὰ διάστασιν τάττων τὰ ἐν τῷ κόσμῳ ζῶα, δημιουργεῖ νοερῶς.

Καὶ ὥσπερ ἐκεῖνο προσεχῶς ὑφέστηκεν ἐκ τῆς νοητῆς ζωῆς, οὕτω καὶ οὗτος ἐκ τῆς νοερᾶς ζωῆς ἀποπνεύματα, καὶ πληροῦται πηγῆς τῶν τῆς ζωογονίας ὀχέων. διὸ καὶ πᾶσιν ὑπολάμπει τὸ ζῆν, ἐκφαίνων τὰ βάθη τῆς ζωογόνου θεότητος, καὶ τὸν γόνιμον τῶν νοερῶν θεῶν δυνάμεων προκαλούμενος. εἰ τοίνυν ζῇ μὲν τὰ πάντα, κατὰ τὴν δημιουργικὴν αἰτίαν, καὶ ψυχῆς μετέχει, καὶ νοῦ, καὶ πάσης (ὡς εἰπεῖν) ζωογονίας διὰ τὸν θεοῦ τούτου πρόνοιαν. ὁ δὲ τὸ ζῆν προναῶν τοῖς ἐν τῷ κόσμῳ πᾶσιν ἀφ' ἑαυτοῦ, καὶ

Universidad de Deusto
Biblioteca

ἀρχων τῶν ὅλων, καὶ βασιλεὺς, ὁ μέγιστός ἐστι Ζεὺς, ὥς φησιν ὁ ἐν τῷ Κρατύλῳ Σωκράτης, ὁ αὐτὸς δήπου τῷ δημιουργῷ ἀναπτφλωσεν ὑπάρχων. καὶ ἡ δὲ Τιμαίου περὶ τὸν δημιουργὸν ἐνθεος νόησις. τῇ δὲ Σωκράτους περὶ τοῦ Διὸς θεολογία σύμφωνός ἐστιν. ἑάτερα δὲ καὶ ἑκάτερος αὐτῶν τῶν περὶ θεοῦ τοῦτο γνῶσιν δύσληπτον ἐπονομάζῃ, καὶ ὁ μὲν, δύσκολον τε ἔργον, καὶ δύσκλα φησὶν αὐτὸν εἰς ἅπαντας ἀδιάλειπτον λέγειν, ὁ δὲ, οὐ ῥᾴδιον καταγνῶναι, τὸ δὲ Διὸς ὄνομα τίθεται, πῶς οὐκ ἂν τοῦτο συμβαίνοιεν ἀλλήλοις ἐν τοῖς περὶ θεοῦ τούτου λόγοις; καὶ μὴν καὶ ἡ τῶν ὀνομάτων σύνθεσις, καὶ ἡ ἐκ δυοῖν εἰς μίαν ὕπαρξιν συνοδος, διαφερόντως προσήκουσι τῷ δημιουργῷ φάναι. τὸ γὰρ δυσιδὲς αὖτε τῆς οὐσίας, καὶ ἡ γονιμικὴ δύναμις καὶ κατὰ σὲ ἄλλους θεολόγους ὑπονενόηται. παρ' αὐτῷ γὰρ καὶ ἡ δυὰς ἵδρυται, καθ' ἣν τὰ πάντα γίνεται, περὶ ἧς καὶ ὁ Τίμαιος λέγουσα πεπόηκε πρὸς σὲ ἐν τῷ κόσμῳ δημιουργούς, Μιμούμενοι τὸν ἐμὸν δημιουργόν. καὶ παρέλαβε, καὶ ζωογονεῖ. δηλοῖ δή που καὶ διὰ τῶν ὀνομάτων αὖτε τὴν δυάδα κατὰ τὸν παλαιὸν φήμην ἀφιερουῦν. νοερᾶς γὰρ ἀγράπτῳ τομῆς, καὶ διαιρεῖ τὰ ὅλα, καὶ συνάγει, καὶ μίαν πάξιν ἄλυτον ἐκ πολλῶν συνίστησιν. ὁ δὴ καὶ ἡ τῶν ὀνομάτων ἐνδείκνυται δύναμις ἐκ τῆς διηρημένης νοήσεως, εἰς μίαν αὐτοτελῆ. καὶ μονοειδῆ θεωρίαν ἡμᾶς ἀναλέγουσα.

Πάντα δὴ οὖν ταῦτα ταφῶς ἡμῖν ἐπιδείκνυσιν, ὅτι καὶ ὁ Πλάτων εἰς ταὐτὸ ἄγει τῷ Διὶ τὸν ὅλον, [l. τὸν τῶν ὅλων] δημιουργόν. ὁ γὰρ μόνος αὐτὸς δὲ ζῆν τοῖς πᾶσι, καὶ πάντων βασιλεύς, ὁ δημιουργός ἐστι δὲ πατήρ. καὶ ὁ τῇ δυάδι τῶν ὀνομάτων διαφερόντως ἀναλόγως ὁ Διάκοσμήσας ἐστὶ τὸν ὅλον οὐρανόν. καὶ μοι δοκεῖ τῆς νοερᾶς (ὡς πολλάκις εἶπομεν) τελεσθεὶς τὸ πέρας λαχὼν, καὶ τοῦτο πρὸς τὴν ἀρχὴν ὑπερέφων, καὶ πλήρης μὲν ὑπάρχων τῶν μέσων, [l. μέσων] τῆς ζωῆς πηγῶν, ἑνώσεως δὲ αὐτὸν καὶ τῇ δὲ πατρὸς πρεπούσης, καὶ τὴν ἀπλότητα τῆς νοητῆς ὑποστάσεως εἰς ἑαυτὸν προάγων, κατὰ τὴν ἰδιότητα τῶν περὶ αὐτὸν δημιουργῶν αἰτίων, καὶ τὴν τῶν ὀνομάτων εἰληχένα δυάδα. καὶ ὥσπερ τὴν οὐσίαν ὑποδεξάμενος παρ' ἀμφοτέρων, καὶ τὸ μὲν πέρας ἐκ δὲ πατρὸς ἔχει, τὴν δὲ ἄπειρον δύναμιν, ἐκ τῆς γονιμικῆς αὐτοῦ θεότητος, οὕτω δὴ καὶ τῶν ὀνομάτων, τὸ μὲν, ἐκ δὲ πατρὸς, καὶ τῆς ἑνοειδοῦς ἐν ἐκείνῳ τελειότητος ἔχειν.

Τὸ δὲ, ἐκ τῆς ὅλης ζωογονίας· καὶ δι' ἀμφοῖν, ὥσπερ τὴν οὐσίαν, οὕτω καὶ τὴν ἐπωνυ-

rerum universarum, & Rex, est ille Maximus Jupiter, ut ait in Cratylo Socrates, idem igitur profectò existens apparet, *idem* illi rerum-opifici, & *Creatori, uterq; idem est*. Et illa divina Timæi de rerum-opifice, & *Creatore* sententia cum Socratis de Jove Theologia consentiens est, *consentit*. Si verò uterque ipsorum, cognitionem hujus Dei conprehensu-difficilem appellat, & alter quidem *eorum* dicit, Difficile *esse fovem* ipsum, & *summum illum rerum universarum Creatorem* invenire, & inventum, apud omnes dicere, & *declarare qualis ille sit*, impossibile *esse*, alter verò, ipsum Jovis nomen cognoscere non facile *esse* statuit, quomodo non etiam hac-in-parte *isti duo* inter se consentiunt in verbis, *quæ faciunt* de isto Deo? Quinetiam ipsa nominum compositio, & illa ex duobus *nominibus* in unam essentiam coitio, *duorumq; nominum, ad eandem essentiam declarandam, in unum contractio*, illi rerum-opifici, & *Creatori* præcipuè convenire videtur. Nam essentia visu difficilis, *i. e. quæ difficulter videri, cognosciq; potest*, & procreatrix facultas, etiam secundùm alios Theologos ipsi attribuitur. Apud ipsum enim & ipsa Dualitas est-sita, per quam omnia generat, de qua & ipse Timæus *illum rerum universarum Creatorem* introduxit verba-facientem ad rerum-opifices in Mundo *versantes, quos sic alloquitur*, Imitantes meam potentiam, &c. Et *omnia* producit, & animalia-procreat. Oportet igitur etiam per ipsa nomina ipsi Dualitatem secundùm antiquam famam conscrare. Intellectualibus enim fulgurat sectionibus, & universa dividit, & cogit, & unum ordinem indissolubilem ex multis *conflatum* cõstituit. Quod etiam ipsa nominum demonstrat facultas ex divisa *manans* intelligentia, nos ad unam perfectam, & uniformem contemplationem dirigens, *atq; deducens*.

Hæc igitur omnia manifestè nobis demonstrant, quòd & ipse Plato illum rerum universarum opificem, & *Creatorem* in idem Jovi ducit, & *utrunq; pro eodem sumit, & eundem esse statuit*. Nam qui solus est autor vitæ omnibus, & qui Rex omnium est, ille est hujus Universitatis opifex, & *Creator*. Et ille, qui Dualitate nominum insigniter *gaudet*, & exultat, est ille, qui totum Cœlum *creavit*, ordinavit, *ac exornavit*. Et (ut sæpe diximus) ut intellectualis Trinitatis ipsum finem mihi videtur sortitus, & hunc ad ipsum principium convertit, *ac reducit*, & plenus quidem existit mediorum vitæ fontium, & se conjungit etiam cum ipsa Patris specula, *vel, circumflectione*, & simplicitatem mentalis hypostaseos in se producit, secundùm proprietatem primariarum causarum, *sic* etiam ipsorum nominum Dualitatem sortitus esse *mihi videtur*. Et quemadmodum essentiam ab utroq; *manantem* susceptt, & finem quidem, à Patre habet, infinitatem verò potentiam, à sua *rerum* generatrice Deitate, sic etiam ipsorum nominum, alterum quidem, à Patre, & uniformi perfectione, quæ est in illo, habere *videtur*.

Alterum verò, ab universa animalium-procreatione. Et per utrunque *nomen*, ut essentiam, sic

sic & ipsam appellationem sortitus esse *videtur*. Nam ipsum quidem cur, & *illud, per quod*, & *propter quod res sunt*, est cuivis perspicuum universalis etiam essentiæ signum. Dicamus igitur quam ob causam *ille rerum opifex, & Creator* sit bonus, *ut* ait Timæus, ipsa verò vita, ipsa per se medio Entium ordini conveniat. Ergo alterum quidem, ab intellectuali summitate manat, & à paterna Unitate, ad illum rerum-opificem, & *Creatorem venit*, scilicet *ipsum* Cur, *i. e. illa causa, propter quam res fiunt, & sunt*. Nam propter illius communicationem, & *communionem, rebus ab eo creatis* inest & finis, & mentale. Alterum verò, à medio intellectualium ordine *manat*. Illic enim ipsa vita, & illi animalium-procreatores sinus *suam* hypostasin sunt-sortiti. Ex utroque verò illa rerum-fabricatrix Mens palàm-apparens, participat etiam ipsa nomina per compositionem. Ipsum enim Δία, *i. e. Jovem*, & Ζῆνα, *i. e. vitæ autorem*, vocamus, quòd δι' αὐτὸν ἡ ζωὴ, *i. e.* per ipsum vita, in omnia progrediatur, & propter ipsum, in omnibus existat vita. Sic igitur quodammodo ipsa nominum impositio ipsum illius rerum-opificis, & *Creatoris* progressum ab utraque antecedente causa *progredientem* demonstrat.

CAPUT XXIII.

RUrsus igitur assumamus, *ac repetamus* ea, quæ sunt in Philebo scripta, & videbimus quomodo etiam in illis Socrates hujus Universitatis fabricationem ad ipsum Jovem referat. Cùm enim illud supposuerit, *i. e. pro sua demonstrationis fundamento statuerit*, Mentem omnia disponere, & *ordinare*, ut illi *viri* sapientes, qui *fuerunt* ante ipsum, *tradiderunt*, & Solem, & Lunam, & omnem *astrorum* circumvectionem gubernare, & totum Mundum demonstrare participem esse animæ, & intellectualis principatus, & horum communionem ab universis ad nos manare, non autem (ut multi Physiologi *tradiderunt*) hoc quidem Universum fortuitò esse, & fuisse, & res divinas, quæ sunt manifestæ, sic habere, quæ verò sunt in hoc Universo, & animam, & mentem participare. Cùm igitur (ut diximus) *Socrates* ista convicerit, & *manifestè probarit*, & ea, quæ sunt in toto Mundo, ijs, quæ sunt in nobis, majora, & perfectiora esse demonstravit, & universa, magis-propria, & magis-principalia, quàm ipsa particularia esse ostenderit, & Mentem præfecerit rebus universis, quæ rerum hanc Universitatem regat, *ac administret*, & animam propter ipsius Mentis providentiam, & *procurationem* (non enim sine anima Mundo Mens adest) deinceps recurrit ad ipsam imparticipabilem Mentem, & *ad* ipsum fundatorem, *sustentatorem, ac fultorem* & Mentis, quæ participatur, & animæ, & *ad* illum, qui totum Mundum fabricavit, & hunc, non alium nominat, & celebrat, ut eum, qui continet causas complementorum, quæ sunt in Mundo, *non alium (inquam) nominat*, quàm ipsum Magnum

μίαν λαχεῖν· τὸ μὲν γὰρ διὸ, παντὶ καταφανὲς τῆς τε ὁλικῆς οὐσίας ὑπάρχον, [l. ὑπάρχον] σύμβημα. Λέγωμεν δὴ διὰ τί ἐῶν ἐστιν ἀγαθὸς ὁ Διάκοσμήσας, ὡς φησὶν ὁ Τίμαιος, τὸ δὲ τῆς ζωῆς αὐτὸ καθ' αὐτὸ τῇ μέσῃ τάξει πρόσηκε τῶν ὄντων. ἁρμόττοι μὲν, ἐκ τῆς ἀκρότητος ἦκε τῆς νοερᾶς, καὶ τῆς παντελοῦς ἑνώσεως τοῦ δημιουργοῦ τὸ διό. κατὰ γὰρ τὸν ἐκείνου μέθεξιν ἔνεστι καὶ πέρας, καὶ νοῆσαι. τὸ δὲ, ἐκ τῆς μέσης τάξεως τῶν νοερῶν. ἐκεῖ γὰρ ἡ ζωὴ, καὶ οἱ ζωογόνοι κόλποι τῶν ὑπάρχουσιν ἔλαχον. ἐξ ἀμφοῖν δὲ ὁ δημιουργικὸς νοῦς πρόφανὲς, μετέχει καὶ τῶν ὀνομάτων κατὰ σύνθεσιν· Δία γὰρ αὐτὸν, καὶ Ζῆνα καλοῦμεν, ὡς δι' αὐτὸν εἰς ἅπασαν τῆς ζωῆς πρόϊούσης, καὶ δι' ζῆν ἐν πᾶσι δὴ αὐτὸν ὑπάρχοντος.

Καὶ οὕτω δὴ κατὰ τρόπον ἡ τῶν ὀνομάτων θέσις, τῶν δὲ δημιουργοῦ πρόσοδον ἀπ' ἀμφοτέρων τῶν προηγουμένων αἰτίων ἐνδείκνυται.

κεφάλαιον κγ'.

ΠΑλιν πίνω τῶν ἐν Φιλήβῳ γεγραμμένων ἀντιλαβώμεθα, καὶ θεωρήσωμεν ὅπως καὶ ἐν ἐκείνοις ὁ Σωκράτης δῆλον τὸν Δία τῶν δημιουργίαν ἀναφέρει δὲ παντός· νοῦν γὰρ τὸ πάντα διακοσμεῖν ὑποθέμενος, ὥσπερ οἱ πρὸ αὐτοῦ σοφοὶ, καὶ τὸν τε ἥλιον, καὶ τὴν σελήνην, καὶ πᾶσαν τὴν περιφορὰν διακυβερνᾶν, καὶ τὸν ὅλον κόσμον δεῖξαι ψυχῆς μετέχοντα, καὶ νοερᾶς ὑπάρξεως, καὶ ἡμῖν τὴν τούτων μέθεξιν ἐκ τῶν ὅλων ὑπάρχειν, ἀλλ' οὐχ (ὥσπερ οἱ πολλοὶ τῶν φυσιολόγων) τὸ μὲν πᾶν ἐκ τοῦ αὐτομάτου εἶναι, καὶ γεγονέναι, καὶ τὰ θειότερα τῶν φαινερῶν, οὕτως ἔχειν, τὰ δὲ ἐν τῷ παντὶ, καὶ ψυχῆς μετέχειν, καὶ νοῦ· ταῦτα δὴ οὖν καταδησάμενος (ὥσπερ εἴπομεν) καὶ τὰ ἐν τῷ παντὶ κόσμῳ μείζονα, καὶ τελεώτερα τῶν ἐν ἡμῖν ἀποφαίνας, καὶ τὰ ὅλα κυριώτερα, καὶ ἡγεμονικώτερα τῶν μερικῶν ἐπιδείξας, καὶ νοῦν ἐπιστήσας τοῖς ὅλοις τὸν διακοσμοῦντα τὸ πᾶν, καὶ ψυχὴν, διὰ τὸν δ' νοῦ προμήθειαν (οὐ γὰρ ἄνευ ψυχῆς τῷ κόσμῳ πάρεστιν ὁ νοῦς) ἐπ' αὐτὸν ἀναφέρει λοιπὸν τὸν ἀμέθεκτον νοῦν, καὶ τὸν ὑποστάτην δὲ νοῦ δὲ μετεχομένου, καὶ τῆς ψυχῆς, καὶ τὸν ὅλον κόσμον δημιουργήσαντα, καὶ τοῦτον, οὐκ ἄλλον ἐπονομάζει, καὶ αἰνυμνεῖ, τὰς αἰτίας περιέχοντα τῶν ἐν τῷ κόσμῳ πληρωμάτων, ἢ τὸν μέγαν βασιλέα, καὶ ἄρχοντα τῶν ὅλων Δία.

Universidad de Deusto
Biblioteca

μαζόντως ἡ τῶν Ἑλλήνων φήμη. καὶ δεῖ πᾶσαν τὴν ζύμπασαν τοῦ κόσμου πρόνοιαν ἀναλέγειν, καὶ τὴν ὅλην αἰτίαν ἐν τούτῳ ἱδρῦσθαι τῆς τοῦ παντὸς διακοσμήσεως. κάλλιον δὲ αὐτὸν ἐφεξῆς ἀκηκοέναι τῶν τοῦ Πλάτωνος ῥημάτων. σὺ οὖν νοερᾶς μὲν ἐπιστασίας τῷ κόσμῳ μεταδίδωσιν, ἐπὶ ταῖς πρειρημένοις ἀποδείξεσιν ἐπίγων πως τι, ὡς ἔσιν (ἃ πολλάκις εἰρήκαμεν) ἄπειρόν τε ἐν τοῖς πρᾶγμα πολὺ, καὶ πέρας ἱκανὸν, καὶ τὶς ἐπ' αὐτοῖς αἰτία οὐ φαύλη, κοσμοῦσά τε, καὶ συναπτουσι ἑκάστοις τε, καὶ ὥρας, καὶ μοίρας, Σοφία, καὶ νοῦς λεγομένη δικαιότατ' ἄν. δύσι δὲ αὖ τὸν μετεχόμενον νοῦν. Διὰ μέσης ψυχῆς ἀνάγκη τὸν κόσμον προδηλεῖν (νοῦν δὲ ἄνευ ψυχῆς ἀδύναλον παραληφθέναι τῷ, καθάπερ δὴ καὶ ὁ Τίμαιος δηλοῦ) δεῖ δή που καὶ ψυχὴν πρεσεῖναι τῷ παντὶ, ἡ πρόσεχῶς ἄρχουσι τῶν ἐν αὐτῷ, καὶ νοῦν αὐτὸ κυβερνήσει. τοῦτ' δὴ οὖν ἐφεξῆς ὁ Σωκράτης προσιθεὶς, ἀπαρέρηται τοῦτο, Σοφία μὲν, καὶ νοῦς ἄνευ ψυχῆς οὐκ ἂν ποτε γένοιτο. ἡ δὲ ἀμέριστος οὐσία ἕνοσ, καὶ διαιρετὴ ἀμέσως συνταπλεσθεῖσα τῇ σωματοειδεῖ πῶς ἂν δύναιτ'; δεῖ τοίνυν νοῦν μὲν, ἀπρισπλεῖν τοῖς ὅλοις, ἵνα πέρι ἐν τῷ κόσμῳ, καὶ τὸ ἑὸ, καὶ πάντα πωέχῃ. καὶ δὴ ἡ τάξις, καὶ τὸ ἑὸ, τῆς νοερᾶς ἐσιν οὐσίας ἔκγονα. ψυχὴν δὲ πρώτως τοῦ νοῦ μετέχουσαν, ἐλλάμπειν ἐν τῷ σώματι τὸ σπαθεν φῶς, καὶ πληροῦν πάντα τοῦ νοερᾶς διακοσμήσεως. ἐμψυχον ἄρα, καὶ ἔννουν εἶναι τὸν κόσμον ὑποθετέον. διὸ δὴ καὶ τοῦτο ἐπ' αὐτῷ αἴνισσι τὸν τοῦ κόσμου παντὸς αἰτίαν, ἡ καὶ τὸν νοῦν παρήκαγε, καὶ τὴν ψυχὴν, καὶ τὴν ὅλην τάξιν ἀπεγλυπσεν.

Οὐκοῦν ἐν μὲν τῇ τοῦ Διὸς ἐρεῖς φύσι, Βασιλικὴν μὲν ψυχὴν, Βασιλικὸν δὲ νοῦν ἐγγίνεσθαι, διὰ τὴν τῆς αἰτίας δύναμιν. ἐν δὲ τοῖς ἄλλοις, οἷς, ἀλλὰ καθάπερ Φίλων ἑκάστοις λέγεται. ζητητέον οὖν ἀνάγκη δυοῖν θατέρου ἢ περὶ αὐτοῦ τοῦ κόσμου λέγειν, ἢ περὶ τοῦ δημιουργοῦ τῶν ὅλων. ἐμοὶ μὲν ὁ κόσμος ἐστὶ Ζεὺς, νοῦς δὲ τῷ κόσμῳ Βασιλικός ἐσιν ὁ μετεχόμενος, καὶ ψυχὴ Βασιλικὴ δὲ πᾶσα ἡγεμονεύσει, καὶ τῷ νοῦν αὐτὸν διακοσμοῦσα. καὶ ζητητέον τῷ κόσμῳ δήπου πάρεστι διὰ τὴν τῆς αἰτίας δύναμιν τῆς ὑφισάσης αὐτὸν, καὶ ὑποπελούσης ἕννουν, καὶ ἔμψυχον. καὶ οὕτω τὸ κοσμούμενον ἔσαι, καὶ δημιουργούμενος ὁ Ζεύς. ἀλλ' οὐ τὸ κοσμοῦν πᾶν τὸ, δημιουργοῦν. εἰ δὴ δεῖ τὴν τῆς αἰτίας δύναμιν εἶναι τὴν δὲ Βασιλικοειδοῦ, καὶ τῆς Βασιλικῆς ψυχῆς ἐξηρημένως προειλημμένην, ἐν τῇ δημιουργικῇ τάξει, καὶ δύναμις τὴν τοῦ Διὸς ὑποθησόμεθα φύσιν. καὶ ἔσαι καὶ αἰτίαν ἐν ἑαυτῷ ψυχὴ, καὶ νοῦς.

Regem, & rerum universarum Principem Jovem, quemadmodum *fert* illa Græcorum fama. Et circum hunc totam Mundi providentiam extendit, *& ad hunc refert*, & totam causam dispositionis, *& ordinis* hujus Universitatis in isto ponit. Præstat verò deinceps ipsa Platonis verba audire. Ergo intellectualem Principatum ipsi Mundo impertit, ad antè-dictas demonstrationes hæc addes, quòd (quæ sæpè diximus) in hac rerum Universitate sit multum infinitum, & finis sufficiens, & quædam in ipsis causa non vilis, *non mala, neq; contemnenda*, quæ in-ordinem-redigit, & componit & annos, & annorum quatuor tempora, & Menses, quæ *causa* jure-optimo Sapientia, & Mens dici potest. Quoniam autem, etiam illam Mentem, quæ participatur, per mediam animam necesse *est* ipsum Mundum gubernare (impossibile enim *est*, Mentem alicui adesse sine anima, quemadmodum etjam ipse Timæus declarat) oportet igitur profectò & animam huic rerum Universitati præesse, quæ proximè imperans ijs, quæ sunt in ipsa, secundùm Mentem, ipsam *rerum Universitatem*, gubernabit. Hoc igitur deinceps ipse Socrates addens, hæc subijcit: Sapientia verò, & Mens sine anima nunquam fuerint. Individua enim, & æterna Mentis essentia quomodo cum eo, quod-corporis-formam-habet, immediatè componi, *conjungiq;* posset? Oportet igitur Mentem quidem, rebus universis præesse, ut ordinem in Mundo, & ipsum Bene, Bonum & omnia contineat. Etenim ipse ordo, & ipsum Bene, Bonum sunt intellectualis essentiæ fœtus, *atq; progenies*. Animam verò primò Mentis participem *oportet* in corpore Lucem illinc *manantem* illustrare, *vel Lucem accendere, quo corpus illustretur*, & omnia intellectualia dispositione, *& ordine* replere. Per hypothesin igitur *est* statuendum, ipsum Mundum esse animatum, & mente-præditum. Hinc igitur *Socrates* ad ipsam ascendit totius Mundi causam, quæ & Mentem produxit, & animam, & universum ordinem procreavit.

Ergo in ipsa quidem Jovis natura regiam quidem animam, regiam verò Mentem inesse dices, propter ipsam ipsius causæ vim, *& facultatem*. In alijs verò, nequaquam: Sed quatenus singulis gratum *esse* dicitur. Hæc igitur necesse *est* è duobus alterum vel de ipso Mundo dicere, vel de ipso rerum universarum opifice, *& Creatore*. Si enim ipse Mundus est Jupiter, ille, qui participatur, est in Mundo Mens regia, & anima regia, quæ hujus rerum Universitatis principatum-obtinet, & secundùm Mentem ipsum *Mundum* regit, *& gubernat*. Et hæc ipsi Mundo profecto adsunt propter ipsam ipsius causæ vim, *& facultatem*, quæ fundat, *atq; constituit*, ipsum *Mundum*, & facit mente-præditum, & animatum. Et ita Jupiter erit illud, quod in-ordinem-digeritur, *ac ornatur*, & illud quod fabricatur, *& creatur*, non autem illud, quod omnia digerit-in-ordinem, *ac ornat*, & illud, quod *ea* fabricat, *& creat*. Si verò oportet ipsam causæ vim, illam esse quæ regiam Mentem, & regiam animam eximiè comprehendit, in rerum-opifice ordine, & facultate ipsam Jovis naturam reponemus. Et erit propter causam in se-ipso anima, & Mens.

Quo-

Quoniam autem *Jupiter* & Mentem, & animam suis fœtibus dat, *videndum quomodo nobis hæc sint intelligenda*. Cùm autem horum duæ sint rationes, alius quidem aliter, secundùm suam opinionem eligat *id, quod verisimilius esse judicarit*. Mihi verò hîc etiam omnem aliam Platonis de hoc Deo tractationem consideranti, nullo-modo videtur illa Jovis natura ad universum Mundum esse referenda. Neq; enim illa Mundi unigenà natura ipsi JovisRegno convenit, quamvis secundùm ipsum Platonem illa Saturnia Trinitas manifestè celebretur, & Patris imperium distribuat, *regnumá; dividat*, neque id, quod omnibus est causa (ut in Cratylo dicitur) ipsius Mundi interest. Etenim ipse Mundus est ex numero eorum, quæ vitam ab alio *manantem* participant. Hoc igitur (quod *antè* dixi) ut Platoni minimè conveniens relinquemus, quamvis quidam Interpretes ipsum admiserint. Ipsam verò causam in idem cum Jove ducentes, *& utrunq; pro eodem poni statuentes*, & animam, & Mentem in illo sitam-esse dicemus, eximiè. Et horum duorum Jovem participem-esse *dicemus, scilicet* Mentis & animæ, *quæ manant* à Diis ante ipsum *existentibus*. Mentis quidem, à Patre. Animæ verò, à Regina, animalium-procreatrice Dea.

Illic enim *est* ipse fons animæ, quemadmodum in ipso Saturno per essentiam *est* ipsa Mens. Ubiq; enim ipsum mentale singulariter complectitur ipsam *cognatam, & quasi* conjugatam Mentem. Hæc igitur his verbis à nobis descripta-sint.

CAPUT XXIV.

Deinceps verò, post hoc, fabulosas sententias in Protagora *descriptas* attingamus, & idem concludamus, cõmuniter cum Timæo spectantes, ut convenit verbis, quæ de rerum-opifice, *& Creatore fiunt*, illas opiniones, quæ per Protagoream fabulam, de Magno Jove nobis traditæ-sunt. Dicit igitur illa fabula, Prometheum, qui genus humanum ornavit, & qui nobis prospexit, ut vitam ratione-præditam haberemus, ne summersa Telluris furoribus, & Naturæ necessitatibus (ut quidam de Deorum numero dicit) periret, Naturam artibus illigasse, *eamq; vinculis earum constrinxisse*, & has quasi ludentibus animabus, Mentis imitamenta proposuisse, & per has excitasse nostram cognoscendi-facultatem, & intelligendi-vim, ad formarum contemplationem. Omnis enim artificiosa effectio, est formæ procreatrix, & subjectæ materiæ ornatrix: sed ipsas quidem artes ipsum procurantem, & ipsis animabus dedisse, & à Vulcano, & Minerva *eas* accepisse.

In his enim Diis primò omnium artium causa continetur. Nam ille quidem *Vulcanus* ipsarum *artium* vim-fabricatricem primò præbet, hæc verò, *Minerva* cognoscendi-facultatem, & intelligentiæ-vim ipsis *animabus* ex-alto per-illuminationem-suppeditat. Quoniam autem non solùm

Κεφάλαιον κδ'.

Ἐφεξῆς δὲ τούτῳ, τῷ ἐν Πρωταγόρᾳ μυθικῶν νοημάτων πρόκειται ἡμῖν, καὶ τὸ αὐτὸ συλλογισώμεθα, κοινῇ μετὰ Τιμαίου σκοποῦντες, ὥσπερ ἐφαρμόζῃ τοῖς περὶ τοῦ δημιουργοῦ λόγοις, τὰ περὶ τοῦ πρωταγορείου μύθου, περὶ τοῦ μεγάλου Διὸς ἡμῖν παραδεδομένα δοξάσματα. λέγει τοίνυν ὁ μῦθος, τὸν Προμηθέα, κοσμοῦντα τὸ τῶν ἀνθρώπων γένος, καὶ προνοοῦντα τῆς λογικῆς ἡμῶν ζωῆς, ἵνα μὴ βαπισθεῖσα χθονὸς ὀίστροις, καὶ ταῖς τῆς φύσεως ἀνάγκαις (ὡς φησι τις τῶν θεῶν) ἀπόληται, τὴν φύσιν ἐνδῆσαι ταῖς τέχναις, καὶ ταύτας οἷον περιούσαις τὰς ψυχὰς, ἵνα μιμήματα προθεῖναι, καὶ διὰ τούτων ἀνεγεῖραι τὸ γνωστικὸν ἡμῶν, καὶ διανοητικὸν, εἰς τὴν τῶν εἰδῶν θεωρίαν. πᾶσα γὰρ τεχνικὴ ποίησις, εἰδοποιός ἐστι, καὶ κοσμητικὴ τῆς ὑποκειμένης ὕλης, ἀλλὰ τὰς μὲν τέχνας, αὐτὴν προμηθούμενον, καὶ δοῦναι ταῖς ψυχαῖς καὶ λαβεῖν παρὰ Ἡφαίστου, καὶ Ἀθηνᾶς.

Ἐν γὰρ τοῖς θεοῖς τούτοις, πρώτως ἡ τῶν τεχνῶν προείληπται πασῶν αἰτία. ἔ μὲν, τὸ δημιουργικὸν αὐτῶν πρώτως παρεχομένου, τῆς δὲ, τὸ γνωστικὸν, καὶ νοερὸν αὐταῖς ὑπιλαμπούσης ἀφῶ θεν. ἐπειδὴ δὲ οὐ μόνον ἔδει τῆς τῶν τεχνῶν

Universidad de Deusto
Biblioteca

ἀιρέσεως ζωῆς ἐν ἡγεμόσι ψυχᾶς, ἀλλὰ καὶ πάντων τελεωτέρας ἄλλης τινὸς ἐπιστήμης τῆς πολιτικῆς, ἢ τοὺς τέχνας τούτους συνυφῆναι δύνασθαι, καὶ κοσμεῖν, καὶ πρὸς τὸν κατὰ νοῦν ζωὴν ἐπάγειν ἀφ' ἑαυτῆς τὰς ψυχάς, ὁ δὲ Προμηθεὺς πῶς ἔτι προίξεται ἡμῖν ἀδιωάτως, διότι δὴ παρὰ τῷ μεγάλῳ Διὶ πρῶτος ἐστιν ἡ πολιτικὴ, τῷ δὲ Προμηθεῖ λαθεῖν (φησιν) εἰς τὸν τοῦ Διὸς ἀκρόπολιν παρελθεῖν οὐκ οἷόν τε εἶναι (ἐστι γὰρ τοῦ Διὸς φυλακὴ φοβερὰ, πάντων αὐτὸν τῶν μερικῶν αἰτίων ἐξηρημένον φρουροῦσα) πέμπει ἄγγελον Ἑρμῆν ὁ Ζεὺς εἰς ἀνθρώπους φέρονα φρόνησιν, καὶ αἰδῶ. καὶ ὅλως τὴν πολιτικὴν ἐπιστήμην παρακελεύεται πᾶσιν ὁμοίως μεταδοῦναι τῆς ἀρετῆς ταύτης, καὶ ὅτι πάντας νεῖμαι τὴν τῶν δικαίων, καὶ καλῶν, καὶ ἀγαθῶν γνῶσιν, ἀλλὰ μὴ διηρημένως, ὥσπερ τὰς τέχνας ἄλλας ἄλλοι κατενείμαντο. καὶ οἱ μὲν, εἰσὶν αὐτῶν ἐπιγνώμονες τῶν ἀνθρώπων. οἱ δὲ, ἀμαθεῖς, ἢ πασῶν, ἢ ἔνιων τῶν ἀρχουσῶν τεχνῶν.

Ἐν δὴ τούτοις ὁ Πλάτων τὸ μὲν παράδειγμα τῆς πολιτικῆς ἐπιστήμης (ὡς ἔστι δῆλον ἐκ τῶν γεγραμμένων) ὅτι τὸν Διὰ πάντων ἀναφέρει. τὴν δὲ πρόοδον αὐτῆς, καὶ τὴν μέχρι τῶν ψυχῶν μετάδοσιν τῆς ἑρμαϊκῆς σειρᾶς παράγει, τὴν μέθεξιν, καὶ τὴν εἰς ἡμᾶς παρουσίαν οὐσιώδη, καὶ κοινὴν ἁπασῶν περίοδον ταῖς ψυχαῖς. τὸ γὰρ ὅτι πάντας νεῖμαι, καὶ οὐσίαν ἐστὶ ταῖς ψυχαῖς ἐνυπάρχουσαν τὴν τοιαύτην ἐπιστήμην. τούτων δὴ οὕτω κατειλημμένων, σκεψώμεθα τίνι μάλιστα προσήκειν τὴν πολιτικὴν φήσουσι, καὶ τίς ἐστιν ὁ πρώτως τὴν ἐν τῷ παντὶ πολιτείαν καταστησάμενος, καὶ τί μὲν θεία, τῶν ἐνύλων ἄρχειν, τὰ δὲ ὅλα, τῶν μερῶν διοίσειν, τὰ δὲ αὐτὰ νοεῖν, καὶ νοερὰ, τῶν ἀμοιροῦντων τῆς ἐνύλου παρουσίας προσβύτατα παραγαγών. ἆρ' οὐχ ὁ δημιουργός ἐστιν, ὁ τούτων ἁπάντων ἡμῖν τῶν ἀγαθῶν αἴτιος, καὶ τὸν κόσμον ὅλον καλλιθυώνων, καὶ ταῖς ἀρίστης αὐτὸν ἀναλογίαις συνδήσας, καὶ πᾶσιν τὴν ἐν αὐτῷ πολιτείαν ἱδρύσας, καὶ σὺν τῆς εἱμαρμένης νόμους ἔχων τε, καὶ περιέχων, καὶ σὺν τῆς Ἀδραστείας θεσμοὺς ἀφλέκτοις καὶ μέχρι τῶν ἐσχάτων, καὶ πάντα τῇ δίκῃ τὰ τε οὐράνια, καὶ τὰ ὑπὸ σελήνην διακοσμῶν; ἐπεὶ καὶ ταῖς μερικαῖς ψυχαῖς, εἰσοικίζων ταύτας εἰς τὸν κόσμον, καὶ τῆς ὅλης αὐτῆς πολιτείας μεταδιδοὺς πασῶν πολιτειῶν ἀρίστης, καὶ δυναμωτάτης οὔσης, οὗτός ἐστιν ὁ καὶ σὺν εἱμαρμένους νόμους προσαρμόζων, καὶ τὰ μέτρα τῆς δίκης ἀφορίζων, καὶ τὰ πάντα διαθεσμοθετῶν, ὡς φησιν ὁ Τίμαιος. τοῦτο μὲν οὖν μὴ καὶ περιττὸν ἢ κατασκάζειν, ὡς ὁ καὶ Πλάτωνα δημιουργὸς ἐστιν, ὁ τὸ πρῶτον μὲν παράδειγμα τῆς πολιτικῆς ἔχων.

oportebat animas, quæ sunt in generatione, & *ortu*, habere ipsam artium inventionem: sed etiam aliquam aliam scientiam civilem, his perfectiorem, quæ istas artes componere, & ornare, & ipsas animas per virtutem ad vitam *degendam* secundùm Mentem adducere posset, Prometheus verò *vitam* istã nobis suppeditare non poterat, quia apud illum Magnum Jovẽ primò est civilis *scientia*, Prometheus verò (inquit *fabula*) clàm in Jovis arcem intrare non poterat (sunt enim Jovis custodiæ formidabiles, quæ ipsũ ex omnibus particularibus causis exemptum custodiunt) *ideò* Jupiter Mercurium nuncium ad homines misit, qui ferret prudentiam, & pudorem, & *verecundiam*. Deniq; *Jupiter* hortatus-est, & *imperavit*, ut civilis scientia virtutem istam omnibus pariter impertiret, & justorum, & pulchrorum, & bonorum cognitionem omnibus distribueret: Sed non divisim, ut artes alias alij per-distributionem-acceperunt. Et alij quidem, sunt *periti rerum humanarum*, & *ideo sunt* ipsorum hominum arbitri. Alij verò, sũt imperiti vel omniũ, vel aliquarũ artium.

In his igitur Plato ipsum quidem exemplar civilis scientiæ (ut perspicuum est ex ijs, quæ scripta-sunt) ad ipsum Jovem primò refert. Ipsius verò progressum, & ipsam ad ipsas animas usque communicationem ex Mercuriali *catena* & serie producit, & ipsam communionem, & ipsam *rerum* in nobis præsentiam essentialem, & communem omnibus animabus porrigit, atq; *suppeditat*. Ipsum enim *rerum cognitionem* omnibus distribuere, per essentiam est ipsis animabus, ut hujusmodi scientiam *hominibus* inserant. His igitur subjectis, *hisq; fundamentis tractationis nostræ jactis*, consideremus cuinam civilem *scientiam* maximè convenire dicemus, & quis nam sit ille, qui primò politiam, *Reiquepub. administrandæ formam* in hoc Universo constituerit, & *qui statuerit*, ut divina quidem mortalibus imperent, & qui tota, *ac universa* à partibus distinxerit, & qui ea, quæ-perse-moventur, & quæ sunt intellectualia, produxerit antiquiora illis, quæ nullam mentis præsentiam habent: *Sed eà carent*. Nonne est ille rerum-opifex, & *Creator*, qui nobis horum omnium bonorum est autor, & qui totum Mundum dirigit, & *gubernat*, & præstantissimis ipsum proportionibus colligavit, *atq; constrinxit*, & omnẽ in ipso politiã, *ac administrandæ Reipub. formam*, *atq; rationem* collocavit, & qui fatales Leges & habet, & continet, & Adrastiæ sanctiones, & *statuta*, vel usque ad extrema diducit, *ac extendit*, & omnia tam cœlestia, quàm ea, quæ sub Luna sunt, *suâ* justiciâ regit? Quoniam & particularibus animabus, quum eas in hoc Universo habitandi-causa-collocat, ipsis etiam impertit totam illam politiam, quæ omniũ politiarum est præstantissima, & quæ præstantissimis Legibus gubernatur, & hic est ille, qui fatales Leges appellat, & Justiciæ mensuras definit, & omnia Lege-latà-moderatur, ut ait Timæus. *Videndũ* igitur, & *cavendũ*, ne supervacaneum etiam sit, hoc *pluribus* confirmare, quòd ex Platonis sententia rerum-opifex, & *Creator* sit ille, qui primũ quidẽ exemplar *scientiæ* civilis habet.

Si ve-

Si verò hæc vera sunt, & (ut Protagoræ fabula *dicit*,) per-hypothesin-statuendum *est*, *scientiam* civilem in Jovæ primùm esse, perspicuum igitur *est* ex his, *quæ dicta sunt*, hujus etiam Universitatis opificem, & *Creatorem* esse ipsum Jovem. Etenim euinam alij *magis* convenire confitebimur primariam civilis *scientiæ* formam, quàm illi, qui hanc rerum Universitatem regit, *ac moderatur*? Si modò politiarum omnium prima, & perfectissima est illa, quæ est in Cœlo, ut ait Socrates in Politia, *i. e. Dialogo de Repub. administrandæ formâ*.

Quis verò etiam est ille, qui omnia producit, & producta componit inter-se, ad hujus Universitatis bonam-dispositionem, & *aptam rerum in ea comprehensarum collocationem*, *atq; moderationem*? Si igitur politicus quidem, *rerumq; civilium administrandarum peritus* est ille primus, & perfectissimus hujus Universitatis opifex, & *Creator*, ipsa verò *scientia* civilis apud Jovem primùm in pura basi, *puraq; sede* firmiter-stans exiitit, & illinc ad omnia secũda progreditur, & universa, *vel*, *tota*, & partes disponit, & *gubernat* secundum Mentem, necesse profectò *est* & ipsum universum, & *rerum universarum* opificem, & *Creatorem*, in idem ire cum Jove, *i. e. eundem esse cum Iove*, & unam, *ac eandem* essentiam amborum esse, quæ omnia regit, *ac moderatur*, quæ sunt in Mundo, & omne peccatum, & inordinatum in ordinem undique-adducit. Fas enim (inquit *Socrates*) non erat ei, qui optimus erat, aliud aliquid facere, quàm quod esset pulcherrimum, & *optimum*. Qui igitur per ipsam Themidem, *i. e. Iusticiam*, universa disponens-gubernat, & qui cum ipsa *Themide*, *i.e. justè* omnia producit, quomodo civilem omnem *scientiam ille* in se-ipso per essentiam non habet?

Quomodo verò etiam idem non est ille primus Jupiter, qui omnibus quidem divinitatem definitam-suppeditat, & unicam ex omnibus Reipub. formis politiam *conflatã* contexit, ex omnib. verò dividuis causis, & Titanicis generib9 est-exemptus, & impollutis suis facultatibus supra Mundum universum custoditur? Nam ille custodiæ, quæ circum ipsum sunt, *ipsumq; undiq; circundant*, & *custodiunt*, ipsius immutabilem ordinem, & immotam rerum-fabricationis custodiam obscurè significant, propter quam in se-ipso constanter collocatus, & *stabiliter permanens*, per omnia pervadit fine-ullo-impedimento, & cùm-præsens-adsit omnibus suis fœtibus, *quos procreavit* persummam excellentiam supra res universas explicatur, & *expanditur*. Quinetiam illa summa Jovis arx secundùm Theologorum rumores, & *opiniones de ea sparsas*, est intellectualis circumvectionis, & summi verticis ipsius Olympi Symbolum, quam *circumvectionem* etiam omnes Sapientes, ex intellectuali Jovis specula suspendunt, *i.e. eximtellectuali Iovis circumspectione pendere dicunt*, ad quam etiam omnes Deos, qui sunt in Mundo, *Jupiter ipse* dirigit intellectuales ipsis facultates, & lucem divinam, & animalium-procreatrices illuminationes illinc *manantes*, inserens, & omnes Mundorum profunditates unâ, & simplicissimâ circumvectione constringens, per quam & ipsa Mundorum apparentium summitas, ejusdem periodus appellatur, & prudentissima rotatio, *vel*, *in-orbem-actio*, & uniformis (ut ait Timæus) & singularem intellectualem

Universidad de Deusto
Biblioteca

ειδὴς (ὡς φησιν ὁ Τίμαιος) ἡ ἑνιαῖον τὸ νοερὸν τῆς δημιουργικῆς ὑπεροχῆς ὑποστησαμένη, ἡ τῶν τῶν λαχόντα τὴν ὑπεροχὴν πρὸς ἅπαντα τὸν αἰσθητὸν κόσμον, ὧν ἡ δὲ Διὸς ἀκροτάτη κορυφὴ πρὸς ἅπασαν τὴν τῶν σερεωμάτων διακόσμησιν. ζωῦπις ἡ ὁπὸ τῶν ἐν Πρωταγόρᾳ μυθικῶν πλασμάτων εἰς τὴν προκειμένην ἡμῖν ζήτησιν ληπτέον.

Κεφάλαιον κέ.

ΕΤΙ ἡ ἐξυτέρω σκεψώμεθα τῆς ἀληθείας, ἡ τὸν ἐν Πολιτικῷ μῦθον παραλάβωμεν, εἰς τὴν πατρῴαν ὑπόσκεψιν. φαίνεται γὰρ ἐν τούτῳ διαφερόντως ὁ Πλάτων εἰς τὸν ἅγιον τοῦ Διὸς τὸν δημιουργὸν καὶ πατέρα. καὶ μέχρι τῶν ὀνομάτων, τὰ αὐτὰ τῷ Τιμαίῳ διαπεπόμφασιν. ὀπαδὸν γοῦν τῷ παντὶ τούτῳ κόσμῳ δίδους ἀνακυκλήσεως, ὡς καὶ πρότερον ἐλέγομεν, τὴν μὲν, νοερὰν, καὶ τῶν ψυχῶν ἀναγωγὸν, τὴν δὲ, εἰς φύσιν περιφερομένην, καὶ πανταχῆ τῇ περιφορᾷ ὁπολιδοῦσαν. καὶ τὴν μὲν, ἀφανῆ, ἡ πρεπούσῃ θείᾳ κυβερνωμένην, τὴν δὲ, ἐμφανῆ, ἡ κατὰ τὴν τῆς ἑιμαρμένης τάξιν ἀνελισσομένην. δῆλος ἡ τὰς κινητικὰς αἰτίας ἐφίστησι ταῖς ἀνακυκλήσεσι ταύταις. πᾶσι γὰρ μέλαβολὴ, ἡ περιφορὰ δεῖται ἑνὸς τῆς κινούσης αἰτίας. ἡ περὶ τὰ κινούμενα αὐτὰς, τὰ δίον τέλη τῶν περιφορῶν ἑνοειδῆ τίθεται διηθὰ, καὶ τὰ τῶν κινήσεων πρωτουργὰ αἴτια, σύσσιχα τοῖς τε κινοῦσιν αἰτίοις, ἡ αὐταῖς ταῖς ἀνακυκλήσεσιν ἐξηλλαγμέναις ἀλλήλων, ὁποιδῶσι. τὴν μὲν οὖν ἑτέραν τῶν περιφορῶν, ἔτε νοερὰν αὐτὴν ἐθέλοις ὑπονομάζειν, ἔτε περιηκικὴν, ἔτε ὁπωσοῦν ἄλλως κινεῖ μὲν ὁ Ζεὺς, καὶ περιάγει, τὸ ζῆν τῷ κόσμῳ χορηγῶν, ἡ ἀθανασίαν αὖτῷ δωρούμενος ὑπισκυαζεῖ. ἐφεῖον δὲ καὶ τέλος περιέχοντα καὶ τῆς ὅλης ταύτης ἀνακυκλήσεως τὸν ἑαυτοῦ πατέρα Κρόνον.

Ἀνάγει γὰρ τὰ ὅλα, καὶ ὑπερφέρει πρὸς ἑαυτὸν· καὶ δὴ καὶ τὰς ψυχὰς εἰς τὸν τοῦ πατρὸς ἀναλύειν περιοπὴν τὰς δυναμένας, ὅσων ἀφανίζεται μὲν τὸ σωματοειδὲς, καὶ εἰς τὸ ἀσώματον, καὶ ἀμερὲς ἡ περιαγωγὴ γίγνεται. ταύτα δὲ τὰ τελεσιουργὰ ζύμβολα περιέπεται, καὶ πρὸς τὸν νοερὸν ἀκρότητα μεθίσταται τὸ τῆς ζωῆς ἅδον. αὐτὸς γὰρ δὴ καὶ ὁ Κρόνος λέγονται τρόφιμοι, ταῖς Διὶ τὸν ἑαυτοῦ ὑπισοῦσαι κυβέρνησιν, καὶ δι' ἐκείνου πρὸς τὸ νοητὸν ἀναλαμβάνουσι, καὶ τὴν προνοίαν ἀρχὴν τροφὴν γὰρ τὸ νοητὸν (ὡς εἴρηται) lectualem facultatem rerum opificis curæ effingens, *ac exprimens*, & illam excellentiam sortita apud universum sensilem Mundum, quam summus Jovis vertex *sortitus est* apud universam firmamentorum dispositionem. Hæc etiam ex Protagoræ fabulosis commentis ad nobis propositam, *atq; præsentem* quæstionem *explicandam*, *sunt* sumenda.

CAPUT XXV.

PRæterea verò propiùs ad veritatem accedamus, & illam in Civili *Dialogo* scriptam fabulam assumamus ad præsentem inspectionem, *rerumq; propositarum contemplationem*. In hoc enim manifestè constabit ipsum Platonem insigniter in idem ducere cum Jove, *& pro eodem habere* ipsum hujus Universitatis opificem, *& Creatorem*, & usq; ad ipsa nomina, eadem cum Timæo disertissimis verbis statuere. Duplices igitur Eleates hospes huic universo Mundo tribuens rotationes, *atq; circumvectiones*, *& in orbem actiones*, ut & antè dicebamus, alteram quidem, intellectualem, & animarum educatricem, *vel, & eam, quæ animas in superiores* Cœli regiones *extollit, ac adducit*. alteram verò, eam, quæ in ipsam Naturam ingreditur, & superiori cõtraria, *Mundo* attribuit. Et alteram quidem, obscuram, & quæ divinâ providentiâ gubernatur, alteram verò, manifestam, & quæ secundùm ipsius fati ordinem explicatur. Duplices etiam motrices causas his circumvectionibus, *& rotationibus* præficit. Omnis enim mutatio, & periodus indiget aliqua movente causa. Et ante ea, quæ movent ipsas *causas, ille Eleates hospes* ipsos quasi fines periodorũ statuit esse duplices, & primarias motionum causas, cognatas, *& quasi conjugatas*, & ipsis moventibus, causis & ipsis circumvectionibus *atq; rotationibus*, quæ per immutationem differunt aliæ ab alijs, attribuit. Alteram igitur harũ periodorum, sive intellectualè ipsam appellare velis, sive providentiâ præditam, sive quomodocunq; aliter *eam vocare malis*, movet quidem ipse Jupiter, & circumagit, ipsam vitam Mundo suppeditans, & redivivam immortalitatè ipsi donans. Optabilẽ autem etiam finẽ & huic universæ rotationi, *sive circumvectioni*, suum Patrem Saturnum præfecit.

Nam universa reducit, & convertit ad illum. Quinetiam etiam ipsas beatas animas ad illam Patris *Saturni* speculam dirigit, *ac ad ejus circunspectionem deducit*, quarum corporea quidem forma deletur, & *quarum* ipsa circunductio ad incorpoream, & individuam naturam fit, *i. e. & quæ circunductæ ad incorp. & individ. nat. adducuntur*. Omnia verò effectricia signa circunciduntur, & ipsa vitæ forma ad intellectualem summitatem transit. Hæ enim *animæ* & ipsius Saturni dicuntur alumnæ, quòd Jovi suam gubernationem committant, *ut ab ipso regantur*, *& gubernentur*, & per illum ad ipsum mentale, & *ad* Saturnium imperium diriguntur, *& deducuntur*. Alimentum enim, *quo alantur animæ, est* ipsum mentale, *quod* (ut dictum-est)

est) ab ipsis Dijs *suppeditatur*. Et (ut *ait* in Phædro Socrates) per Cœli circumvectionem *Jupiter* animas in supra-cœlestem locum deducit, ubi etiam aluntur animæ, & contemplantur ipsa verè Entia, & ignotũ Deorum ordinem suis summis facultatibus, & quemadmodum (*ut* ait *Socrates*) in illis aurigarum capitibus mente-percipiunt *ipsa verè Entia*, sic etiam ille Eleates hospes animas sub Jove *viventes, & ipsius imperio subjectas*, ad Saturniam speculam circumagit, *& ad Saturni circumspectionem undiq; deducii*, & apud Saturnum ali statuit eas, quæ *ad ipsum* ascenderunt, & hujus Dei alumnas *eas ideò* vocat. Ubiq; enim id, quod rerum perficiendarum vim habet, est intellectualis vitæ, & ipsum mentale, rerum complendarum facultate præditum est, & ipsa intellectualium summitas ipsam perfectionem *rebus* porrigit, *atq; suppeditat*. Ille verò *animæ* etiam ulteriorum, *ac superiorum rerum* sunt participes, & in sublimioribus intellectualibus se-ipsas collocant, & usq; ad ignotum ordinem, procul à Bono, & uno principio *rerum* omnium, ascendunt. Aliæ verò etiam ad ipsam primam Mentem, & imparticipabilem, & per-se mentalem existentem diriguntur, *deducuntur*, *atq; contendunt*, & *quum eò pervenerunt*, & quum illic sunt, & in occulto ordine, tanquam in portu quodam, *tutaq; statione* suam vitam collocarũt, ineffabiliter, *arcanoq; modo* participant Unitatem ex ipso Bono progredientem, & lucem ipsius Veritatis. Quod autem attinet ad reliquam duplicium (ut diximus) periodorum, se-ipsum quidem ipse Mundus movet, secundum suam naturam motus, *sese movens*, & fatalem ordinem explens. Ipsa verò primaria causa ipsius *Mundi* motionis hujus, & vitæ, est ille Deus, ille Maximus Jupiter, qui facultatem sese movendi, & vivendi ipsi *Mundo* per-illuminationem-largitur.

Quamobrem etiã periodus ista, Jovis esse dicitur, quatenus Jupiter hujus manifestæ dispositionis, & *ordinis* est autor, ut Saturnus *est autor* illius intellectualis, & obscuræ *dispositionis*, *ac ordinis*. Præstat verò ipsum Platonem audire hæc disponentem, & *ordine, distinctéq; tractantem*. Quòd igitur duplices sint hujus Universi rotationes, *circumvectiones, vel, in-orbem-volutationes, & circumactiones*, & quòd alteri quidem *circumvectioni* præsit Deus ille, qui movet *ipsum Mundum*, alteri verò, ipse Mundus, se-ipsum circumagens, in his, *& per hæc Plato* docet. Sed (quod & modò dictum-est, & solum reliquum *est*) interdum quidem, ab alia divina causa *Plato dicit Mundum* dirigi, *& gubernari*, ita ut vitam rursus acquirat, & redivivam immortalitatem ab ipso rerum-opifice, *& Creatore* accipiat. Interdum verò, quum *à summo Deo non regitur: sed dimittitur*, *&* suo arbitrio permittitur, *Plato dicit* ipsum *Mundum* per se-ipsum ire per *aliquod* tempus, ita dimissum, *& arbitratu suo liberiùs vagantem*, ut sæpe præposterè eat, *& iter recto contrarium faciat*.

Quòd autem etiam ipsarum periodorum altera quidem, *scilicet* illa manifesta, sit Jovia, *i. e. Iovis*, altera verò, ad Saturni regnum referatur, *& ipsi subijcitur*, in sequentibus ipse *Plato* rursus *rem* distinctè tradens, hæc subijcit; Post illam illius vitæ

παρ' αὐτῶν τῶν θεῶν. καὶ (ὥσπερ ὁ ἐν Φαίδρῳ Σωκράτης) ἀπὸ τῆς ὑπερανοῦ περιφορᾶς ἀνάγει τὰς ψυχὰς εἰς τὸν ὑπερουράνιον τόπον, οὗ δὴ καὶ τρέφονται αἱ ψυχαὶ, καὶ θεῶνται τὰ ὄντως ὄντα, καὶ τὴν ἄγνωστον τῶν θεῶν τάξιν ταῖς ἀκροτάταις ἑαυτῶν δυνάμεσι, καὶ ὡς φησιν ἐν ἐκείναις ταῖς τῶν ἱππίχων κεφαλαῖς νοοῦσιν, οὕτω δὴ καὶ ὁ Ἐλεάτης ξένος ὑπὸ τῷ Διὶ τὰς ψυχὰς ὅλη τὴν προνοίαν περιάγει περιάγει, καὶ τρέφεσθαι παρὰ τῷ Κρόνῳ πέμπει τὰς ἀκεληθούσας, καὶ τροφίμους ὀνομάζει τοὺς θεούς. παυσάμενος δὲ τὸ τελεσιουργὸν ἐστι τῆς νοερᾶς ζωῆς, καὶ πληρωτικὸν τὸ νοῆσον, ἡ ἡ τῶν νοερῶν ἀκρότης ἐπορέγει τὸ τέλειον. αἱ δὲ καὶ τῶν ἐπέκεινα μεταλαγχάνουσι, ἡ τῆς ὑψηλοτάτης νοερᾶς ἐνιδρύουσιν ἑαυτὰς, ἡ μέχρι τῆς ἀγνώστου τάξεως, πόρρω δ' ἀναβάσεως, ἡ τῆς μιᾶς ἕξεως τῶν πάντων, ἀναβαίνουσιν. αἱ δὲ καὶ πρὸς αὐτὸν τὸν πρώτιστον νοῦν, καὶ ἀμέθεκτον, καὶ αὐτονόητον τὰ ἀρχοειδὰ, ἀναλείνουσι, κἀκεῖ ἱδρύονται, καὶ τὴν ἑαυτῶν ὁρμίσασαι ζωὴν ἐν τῷ κρυφίῳ διακόσμῳ, μετέχουσιν ἀῤῥήτως τῆς ἐκ παντὸς περιούσης ἑνώσεως, καὶ δ' τῆς ἀληθείας φωτός. τὴν δὲ αὖ λιπλεῖ τῶν δυτῶν (ὡς ἔφαμεν) περιόδων, κινεῖ μὲν αὐτὸς ἑαυτὸν ὁ κόσμος, κατὰ τὴν ἑαυτοῦ φύσιν κινούμενος, καὶ τὴν ἑιμαρμένην τάξιν ὑποπληρῶν. τὸ δὲ πρωτουργὸν αἴτιον αὐτὸ τῆς κινήσεως ἐστι τοῦτης, ἡ τῆς ζωῆς, ὁ τὴν δύναμιν αὐτῷ δ' κινεῖσθαι, καὶ δ' ζῆν ὑπιλάμπων θεὸς, ὁ μέγιστος Ζεύς.

Διὸ δὴ ἡ περιόδου αὕτη, Διὸς εἶναι λέγεται, καθόσον ὁ Ζεὺς τῆς ἐμφανοῦς ἐστι τοῦτης διακοσμήσεως αὖτος, καθάπερ ὁ Κρόνος τῆς νοερᾶς, ἡ ἀφανοῦς. κάλλιον δὲ αὐτὸ δ' Πλάτων ἀκούειν ζωῦπις διαπεπόμφασιν. ὅτι μὲν οὖν δυτῶς δ' παιδός εἰσιν ἀνακυκλήσεις, ἡ ὅτι τοῖς μὲν, [l. τῆς μὲν,] ἡγεῖται θεὸς ὁ κυβερνῶν, τῆς δὲ, αὐτὸς ὁ κόσμος ἑαυτὸν περιάγων, ἐν τούτοις ἀναδιδάσκει. ἀλλ' (ὥσπερ ἄρτι τε ἐῤῥήθη, καὶ μόνον λοιπὸν) τοτὲ μὲν, ὑπ' ἄλλης συμποδηγεῖσθαι θείας αἰτίας, τὸ ζῆν πάλιν ὑπικτώμενον, καὶ λαμβάνουσα ἀθανασίαν ὑπισκυάζει παρὰ δ' δημιουργοῦ. τοτὲ δὲ, ὅτ' αὖ αἰσθῇ, δι' ἑαυτὸν αὐτὸν ἐόντα κατὰ καιρὸν ἀφεθέντα τυγχάνειν, ὥστε ἀναπαλιν πορεύεσθαι πολλὰς, [l. πολλάκις.]

Ὅτι δὲ αὖ καὶ τῶν περιόδων, ἡ μὲν, ἐστὶ Διὸς, ἡ ἐμφανὴς, ἡ δὲ, εἰς τὸν Κρόνου παλαιὸν βασιλέα, ἐν τοῖς ἑφεξῆς πάλιν αὐτὸς διορίζων, ὑποφέρει πωτὶ: μὴ τὸν τῆς ζωῆς ἐκείνης

Universidad de Deusto
Biblioteca

ἐξύμνησιν, καὶ τῆς πολιτείας τῆς ἐκεῖ τῶν ψυχῶν τῆς ἀχράντου, καὶ ἀφειμένης ἀπὸ πάντων τῶν ζωϊκῶν πόνων, καὶ τῆς ἐν τῷ ὕλῃ ζωῆς, τὸν δὴ βίον (ὦ Σώκρατες) ἀκούεις τὸν τῶν ἐπὶ Κρόνου, τὸν δὲ (ὡς ὁ λόγος) ὅτι Διὸς εἶναι τὸν νῦν παρὼν αὐτὸς ἤθησαν. καὶ μὲν καὶ ὅτι τῶν δύο τούτων ἀνακυκλήσεων (ἕως ἡ ἐμφανὴς ἐστιν ἐπὶ Διὸς) ἄλλος ἐστὶν αὐτῆς, καὶ ποιητὴς ὁ Ζεὺς, πάντα καταφανές, καὶ ὡς τῆς ἀφανοῦς κρονίας οὔσης, τὸ κινηλικὸν ἐστὶ πάλιν ὁ Ζεὺς, ἐκ τῶν γεγραμμένων ἄν τις ἀποδείξειεν. ἀνάγκη γὰρ ἢ τοὺς δύο τούτους θεοὺς, τῆς ἑτέρας ἄρχειν ἀνακυκλήσεως, ἢ τὸν μὲν, ἑτέρας ἡγεῖσθαι, τὸν δὲ, τῆς παρούσης. ἀλλ' εἰ μὲν ὁ Ζεὺς κινεῖ κατὰ τὸν πρῶτον τὸ πᾶν, οὐκέτι, ἀλλ' ὁ κόσμος ἑαυτὸν πρὸς ἀγὰν λέγοιτο, καὶ τῶν ἐν αὐτῷ πάντων ἄρχειν.

Οὐδὲ ἀληθὲς ἂν εἴη τὸ, μήτε τὸ ὅλον ὑπὸ θεοῦ τρέφεσθαι δυτὰς, καὶ ἐναντίας πλαγωγὰς, μηδ' αὖ τινὲ δύο θεὼ φρονοῦντε ἑαυτοῖς ἐναντία τρέφειν αὐτόν. εἰ γὰρ κινεῖ μὲν ὁ Κρόνος αὐτὸν κατὰ τὸν ἕτερον ἀνακύκλησιν, κινεῖ δὲ ὁ Ζεὺς κατὰ τὸν ἐναντίαν ἐκείνῃ πρόοδον, δύο θεοὶ τὰς ἐναντίας αὐτὸν κινοῦσι τροφάς. εἰ δὴ ταῦτα ἀδύνατον, φανερὸν δήπου δῆλον, ὅτι κατὰ μὲν τὸν κρονίαν πρόοδον ἀμφότερα τὰ θεία αἴτια συμπέπτωκε τῆς ἀνακυκλήσεως. ὁ μὲν Κρόνος, ὡς τῆς νοερᾶς ζωῆς χορηγός. ὁ δὲ Ζεὺς, ὡς ἀνάγων ἐπὶ τὸν κρονίαν ὄχλον τὰ πάντα, καὶ ἐνιδρύων τῷ ἑαυτοῦ νοητῷ. καὶ οὕτως ἡ πρόοδος ἐκείνη κρονία καλοῖτ' ἄν, ὡς ἐπὶ Κρόνου τῆς ὅλης ζωῆς τὸν πρωτουργὸν αἰτίαν παρεχομένου. κατὰ δὲ τὸν φυσικώτερον τούτων, καὶ τοῖς πᾶσιν ἐγνωσμένον ἀνακύκλησιν, κινεῖ μὲν, ἁρμαρμένη, καὶ ξυμφυὴς ἐπιθυμία, τὸ πᾶν.

Αἴτιος δὲ τῆς κινήσεως ταύτης ἐξηρημένως ὁ Ζεὺς, ὁ καὶ τῷ ἁρμαρμένῃ τῷ κόσμῳ θεὸς, καὶ τὸν ἐπικτητὸν ζωὴν. τοῦτον δὴ οὖν ἡμῖν ἀποδεδειγμένων, σκεψώμεθα ἵνα πρὸς ἐκ κινοῦντος θεοῦ τὸν κόσμον, κατὰ τὸν ἕτερον πρόοδον ἀποφαίνεται. τοτὲ μὲν, ὥσπ' ἄλλης συμποδηγέσθαι θείας αἰτίας, τὸ ζῆν πάλιν ἐπικλώμενον, καὶ λαμβάνοντα ἀθανασίαν ἐπισκιάσεσι παρὰ τοῦ δημιουργοῦ. φανερὸν οὖν καταφανὲς, ὅτι τὸν κινοῦντα θεὸν καὶ τὸν κρονίαν πρόοδον, τὸ πᾶν, καὶ τὸ ζῆν αὐτῷ χορηγεῖν, καὶ ἀθανασίαν ἐπισκιάσεσι δίδοναι φησὶ, καὶ δημιουργὸν ἀποκαλεῖ ἀδαρρήδην. εἰ πάντων ὁ Ζεὺς ἐστιν ὁ τὸν πρόοδον ἐκείνην συμποδηγῶν, ὥσπερ δέδεικται, καὶ δημιουργὸς αὖ ὁ αὐτὸς ἂν εἴη τοῦ κόσμου, καὶ τῆς ἀθανασίας χορηγός.

celebrationem, & Politiæ illic *descripta* animarum impollutæ, & liberæ ab omnibus corporeis laboribus, & à servitute circa materiam, ipsam vitam (ô Socrates) audis illam illorum, qui Saturni temporibus *vivebant*, alteram verò *vitam*, (ut ipse rumor, *& fabula fert*) tu ipse præsens audivisti esse illam, quæ sub Jove *vivebatur*, *&* quæ nunc *vivitur*. Quinetiã quod harum duarum circumvectionum (si quidem illa manifesta est sub Jove) Jupiter autor sit, & effector, *præcipuè verò illius* ipsius, *quæ est sub Jove* cuivis *est* perspicuum, & quod illius obscuræ *circumvectionis, atq; periodi*, quæ Saturnia est, rursus ipse Jupiter sit motor, *causaq; motrix*, ex ijs quæscripta-sunt, *facilè* quijs demonstrare-possit. Necesse enim *est* vel hos duos Deos, *Saturnum*, *& Jovem*, alteri circumvectioni imperare, vel alterum quidem, alteri præesse, alterum verò, præsenti. Sed si quidem ipse Jupiter secundùm istam periodum, movet hoc Universum, non amplius ipse Mundus se-ipsum circumagere dicetur, & omnibus in ipso *comprehensis* imperare.

Neq; verum erit illud, Nec ipsum Universum à Deo verti duabus, ijsq; contrarijs circumductionibus, neque etiam aliquos duos Deos mente-sanapræditos sibi contrario motu *Mundum* ipsum vertere. Si enim ipse quidem Saturnus movet ipsum *Mundum* Secundùm alteram circumvectionem, ipse verò Jupiter Secundùm contrariam illi *præcedenti* periodum, *Mundum* movet, Duo Dij contrarijs conversionibus, *atq; circumductionibus Mundum* ipsum movent. Si verò fieri non potest, ut hæc sint, cuivis profectò perspicuum *est*, quod secundùm quidem Saturniam circumvectionem, utraque divina causa præest huic circumvectioni. Saturnus quidem, ut intellectualis vitæ suppeditator. Jupiter verò, ut ille, qui omnia ad Saturnium imperium adducit, & in suo mentali, *ipsaque mente* collocat. Et sic illa periodus Saturnia vocabitur, quippe quòd ipse Saturnus totius vitæ primariam causam præbeat. Secundùm autem hanc naturaliorem, *naturaq; magis convenientem*, & omnibus notam circumvectionem, *Mundiq; rotationem, sive circumactionem*, movet quidem hoc Universum fatalis, & insita cupiditas.

Hujus verò motionis autor *est* ipse Jupiter eximiè, qui & ipsum fatum Mundo dedit, & acquisitam, *ac asciticiam* vitam. His igitur demonstratis à nobis, spectemus quænam de Deo Mundum movente secundùm alteram periodũ, dicantur. *Nam quidam tradunt ipsum Mundum* modò quidem, ab alia divina causa gubernari, ita ut vitam rursus acquirat, & immortalitatem redivivam ab ipso Creatore accipiat. Cuivis igitur *est* perspicuum, quòd *Plato* dicit illum Deum, qui secundùm Saturniam periodum, hoc Universum movet, vitam etiam ipsi suppeditare, & immortalitatem redivivam dare, & disertissimis verbis *ipsum, qui hæc facu, rerum universarum* Creatorem appellat. Si igitur Jupiter est ille, qui periodum illam dirigit, *regit*, *& gubernat*, ut demonstratum-est, idem etiam erit Mundi Creator, & immortalitatis suppeditator.

Si

Sed quid plura dicere oportet? Si enim idem Deus, & ipsius vitæ autor est, & Creator appellatur, rursus Cratylus nobis occurrit, & ille Jupiter cum Creatore etiam secundùm istam rationem in idem venit, *& uterq; idem est Deus*. Ad omnes n. à Jove vita *manans* accedit, quemadmodũ in illis *locis* dictum-est. Quinetiam per proximè sequentia verba, ut Timæus, Creatorem, & patrem vocat illum fatalis circumvectionis autorem, & effectorem appellat.

Vertitur enim Mundus (inquit) Creatoris, & Patris doctrinam in-memoriam-revocans. Merito igitur etiam totam hanc periodum Joviam, *i.e. Jovis* appellamus, quod & secundùm illius *Jovis* doctrinam, & inditum, *ac insitum* ab illo ordinem, ipse Mundus se moveat, & circumagat, *ac in-orbem vertat*. Rursus igitur Creator est, & Pater, ipse Jupiter. Et hîc quoq; Eleates hospes divinorum nominum ordinem, eodem modo, quo Timæus, servat. Etenim ipsum & Patrem, & Creatorem appellavit. Sed quemadmodum ille contrà, Creatorem, & Patrem, quoniam ipsa creandi-facultas, *& potestas* in ipso est evidentior paternâ Deitate. Sic enim ipse Jupiter de se loquitur, Ego Creator, Paterq; rerum. Hæc igitur & antè pluribus examinata-fuerunt. Et *declaratum est* ubinam illud creandi-facultate-præditum genus à paterno sit diversum, & quomodo in alijs conjungatur, & ubinam paternum quidem *genus* sit per essentiam, illud verò creandi-facultate-præditum *genus sit* per causam, ubi etiam rursus illud quidem creandi-facultate-præditum *genus sit* per essentiam, paternum verò, per communicationem *sive communionem*.

CAPUT XXVI.

RElíquum igitur erit, ut illorum etiã, quæ scripta sunt in Legibus, de Jove, mentionem-faciamus. Fortasse enim etiam in illis *Legibus Plato* Creatori eundem, quem Jovi, ordinem attribuere videbitur. Cùm igitur æqualitates, secundùm quas Respub. gubernantur, duplices sint, & altera quidem, proponat id, quod numero *par est*, *&* æquale, & progrediatur per ea, quæ inter se differunt per *parem*, *&* æqualem Legem. Altera verò, *sequatur*, *&* amplectatur in omnibus *rebus* id, quod per *suam* dignitatem, *& merita ceteris videtur anteponendum*. Et cùm æqualitas sit secundùm rationem, *&* certã, *ac justam proportionem*, in ipsa Mundi providẽtia profectò est utraq; æqualitas. Etenim ipsa animæ essentia, primò quidem, æqualitate secundùm rationem, *& per proportionem consideratâ*, divisa-est in illo, qui *animã* ipsam creavit. Completa verò est & reliquis medietatibus, & in se ipsa tota est-colligata, *& quasi vinculis arctissimis constricta*. Et singula corpora participant quidem aliquam etiam communem essentiam in ipsa *Mundi fabricatione*, *&* creatione. Et hac in parte, æqualitatem secundùm numerũ sortita-sunt. Omnia verò disposita, *& in ordinem redacta* sunt per præstantissimã *omnium* proportionum, & indissolubilem in hoc Universo ordinem, & *rerum* inter se cõvenientiam, secundum istam *æqualitatem*, *&* proportionem ille Creator & *rebus* universis, & *earum* partibus indit, *ac inseris*.

Πάλοιπον δ' αὖ εἴη καὶ τῶν ἐν τοῖς νόμοις περὶ Διὸς γεγραμμένων μνησθῆναι. τύχα δὴ αὖ καὶ ἐν ἐκείνοις φανείη τῷ δημιουργῷ τῷ αὐτῷ καὶ τῷ Διὶ τάξιν ἀποδιδούς. τῶν νῦν ἑστώτων, καθ' ἃς αἱ πολιτείαι κοσμοῦνται, διττῶν οὐσῶν, καὶ τὸ μὲν κατ' ἀριθμὸν ἴσον περιθεμένων, καὶ τοῖς διαφέρουσιν ἀλλήλων κατ' ἴσον νόμον περιούσης· τῆς δὲ, τὸ κατ' ἀξίαν ἐν ἅπασιν ἀπαζομένης. καὶ καθ' λόγον ἑστῶτος οὔσης, ἐστὶ μὲν ὧν καὶ ἐν τῇ περνοίᾳ τοῦ κόσμου, τῶν ἑστώτων ἑκατέρα. καὶ γὰρ ἡ τῆς ψυχῆς οὐσία, πρώτως μὲν, τῇ κατὰ λόγον ἑστῶτι διήρηται ὑπὸ τοῦ δημιουργήσαντος αὐτῶν. συμπεπλήρωται δὲ καὶ ζωῆς λοιπαῖς μεσότησι, καὶ συνδέδεται καθ' ἑαυτά. καὶ τῶν σωμάτων ἕκαστα, μετέχει μὲν ἑνὸς καὶ κοινῆς οὐσίας ἐν τῇ δημιουργίᾳ. καὶ πάντη, τῷ κατὰ ἀριθμὸν ἐλαχεν ἑστῶτος. διακεκοσμημένη δ' πάντα τῇ κεφαλαιωτάτῃ ἀναλογίᾳ, καὶ τῷ ἀλύσει ἐν τῷ παντὶ τάξει, καὶ τῷ πρὸς ἄλληλα ἁρμοσθῆναι, καὶ πῶς τῷ ὁ δημιουργὸς πρὸς τὰ ὅλοις, καὶ τοῖς μέρεσιν ἐνδίδωσι.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ κϛ'.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Ταύτῃ τοίνυν τῇ ἰσότητι, καὶ ὁ Ἀθηναῖος ξένος (ἅτε τῷ πάντι προσεκάζων τὴν ἑαυτοῦ πόλιν) διαφερόντως ὑμᾶς τοῖς ἑαυτοῦ πολίταις παρακελεύσεται, ταῦτα αὐτὰ φησὶ, τὴν δὲ ἀληθεστάτην, καὶ μείζω ἰσότητα, οὐκέτι ῥᾴδιον πάντι διιδεῖν. Διὸς γὰρ δὴ κρίσις ἐστί. τί ποτε οὖν τὸ αἴτιόν ἐστι, δι' ὃ τὴν ἀναλογίαν ταύτην ὁ Ἀθηναῖος ξένος κρίσιν ἀπεφήνατο Διὸς εἶναι; τί δὲ ἄλλο γε φήσομεν, ἢ τὴν εἰς τὸν κόσμον αὐτῆς συντέλειαν, καὶ τὴν ἐν τῇ δημιουργίᾳ τῶν ὅλων δύναμιν; ἡ γὰρ διοίσουσα μὲν ἐν τάξῃ τὰ τῶν αἰτίων γένη, δεσμὸν δὲ αὐτῶν μηχανωμένη κάλλιστον, καὶ μίαν ἐξ ὅλων διακόσμησιν συνυφαίνουσι κατὰ τὸν Τίμαιον ἡ τῆς ἀναλογίας ἐστὶ ταύτης δύναμις. νοῦ μὲν, καὶ τῆς ζωμιαλικῆς φύσεως ἀνάλογον ἐν μέσῳ τῇ ψυχῇ ἐνίδρυσαμένη. καὶ γὰρ ἡ ψυχὴ μέση τῆς ἀμερίστου, καὶ τῆς μεριστῆς ἐστιν οὐσίας. καὶ ὅσῳ τῆς μερίστης ὑπερέχει, τοσούτῳ τῆς ἀμεροῦς ἀπολείπεται τῶν ὄντων ὑποστάσεως. αὐτῇ δὲ τῇ ψυχῇ ἐκ διαλασίων λόγων, καὶ τριπλασίων συνδήσασα, καὶ τὴν σύμπασαν ἅμα, καὶ περιοῦσαν καὶ ἐπιστρεφομένην τοῖς πρωτουργοῖς, καὶ ἀλογικήτοις ὅροις τῆς ἰσοτητος συνέχουσα, καὶ δὴ καὶ τὴν ζωμιαλικὴν συστᾶσαν ἐκ τῶν πάντων ὑποστήσασα τῶν πρώτων γενῶν. καὶ τὰ μὲν ἄκρα διὰ τῶν μέσων ἁρμόσασα, τὰ δὲ μέσα κατὰ τὴν τῶν ἄκρων ἰδιότητα συγκεράσασα μίαν, πάντα δὲ εἰς ἕνα κόσμον ἀναγαγοῦσα, καὶ μίαν πάντα ἀλύσει ἐν τῷ παντὶ συνεχομένην. εἰ τοίνυν καὶ πᾶσαν τὴν δημιουργίαν διωρισάμεθα τὴν ἰσότητα ταύτῃ ὁμολογοῦμεν, ἡ δημιουργὸς κρίσις ἐστὶν ἡ τῶν ἀναλογιῶν αἵρεσις, καὶ καθ' ἣν ἐμυήσαντο τὰ ὅλα ψῆφον, τοσαύτην ἐν τῇ δημιουργίᾳ κεκληρωτὴν τὴν ὑπεροχήν, ἡλίκην ὁ περὶ θεν λόγος ἀπέφηνεν. εἰ τοίνυν ἡ αὐτὴ καὶ Διὸς ἐστὶ κρίσις, ὡς ὁ Ἀθηναῖος ξένος ἐπεφάνετο, παντὶ δὴ καταφανὲς, ὅτι δημιουργικὴ τις ἐστὶν ἡ Διὸς φύσις. οὐδὲν γὰρ ἄλλο ἴδιον κρίνον ἐστὶ τὴν τῆς ἀναλογίας ταύτης ἀξίαν, ἢ τὸ χρώμενον αὐτῇ πρὸς τὴν τῶν ὅλων διακόσμησιν. ὧν καὶ ὁ νομοθέτης ἀνάλογον αὖλον ἱδρύσας τὴν τοῦ παντὸς προσηκαθείσαν πόλιν, τῇ ἀναλογίᾳ ταύτῃ συνεδησέ τε, καὶ διαφερόντως ἐκόσμησε.

Ad hanc igitur æqualitatem etiam ille Athenienſis hoſpes (ut potè qui *rerum* Univerſitati ſuam civitatē aſſimilat) ſuos cives adhortans inſigniter honorandam, *& colendam*, quædam hujuſmodi dicit, Veriſſimam autem, & præſtantiſſimam æqualitatem non etiam cuivis *eſt* facile diſpicere. Jovis enim judicium eſt. Quænam igitur eſt cauſa, propter quā Athenienſis hoſpes iſtam proportionem, Jovis judicium eſſe dixit? Quam verò aliam *eſſe* dicemus, quàm ipſam in Mundo conſummationem, *& finem* ipſius *proportionis*, & in ipſa *rerum* univerſarum creatione potentiam, *& principatum*? Quæ enim ordine quidem diſtinxit ipſa cauſarum genera, pulcherrimum verò ipſarum vinculum eſt-molita, & quæ unum ex univerſis *rebus* contexuit ordinem ſecundùm Timæum, eſt ipſa proportionis hujus poteſtas, *& facultas*. Per proportionem enim Menti, & corporeæ naturæ reſpondentem, in medio collocavit animam. Etenim anima eſt media inter individuam, & dividuam eſſentiam. Et quanto ſuperior-eſt individuâ *Entium hypoſtaſi*, tanto inferior-eſt individuâ Entium hypoſtaſi. Ipſam verò animam duplicibus, & triplicibus rationibus colligavit, *& quaſi vinculis quibusdam conſtrictam conjunxit*, & ipſam univerſam ſimul & progredientem, & revertentem, primarijs, & per-ſe-motis finibus æqualitatis continet, quinetiam corpoream conſtructionem, *atq; compagem* ex quatuor primis generibus conſtituit. Et extrema quidem, per media conjunxit, media verò, per extremorum proprietatem commiſcuit, *atq; temperavit*, & omnia in unum Mundum adduxit, & *redegit in* unum ordinem indiſſolubilem, in hoc Univerſo comprehenſum. Si igitur in tota *rerum univerſarum* creatione fatemur iſtam æqualitatem dominari, Creatoris judicium eſt ipſa proportionum *omnium propertio* præſtantiſſima, & ex ſententia illius, qui res univerſas generavit, tantam in ipſa *rerum univerſarum* creatione potentiam, *atq; dominationem* eſt-ſortita, quantam præcedens oratio declaravit. Si igitur idem & ipſius Jovis eſt judicium, ut Athenienſis hoſpes dicit, cuivis igitur *eſt* perſpicuum, quod Jovis natura eſt quædam rerum fabricandarum, *& creandarum* perita. Nihil enim aliud eſt, quod judicat ipſam hujus proportionis dignitatem, quàm illud, quod utitur ipsâ ad rerum univerſarum diſpoſitionem, *ac ordinem*. Quamobrem etiam cùm Legislator ipſum *Jovem huic æqualitati* proportione-reſpondentem *eſſe* ſtatuerit, illam huic rerum Univerſitati aſſimilatam civitatem, hac proportione conjunxit, *& quaſi vinculis quibusdam conſtrinxit*, & inſigniter ornavit.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ κζ'.

Ἀρρῶν τοίνυν ἐστὶ καὶ ἐκ τούτων, καὶ ἐκ τῶν προφρημένων ἁπάντων λέγομεν ἑτοίμως οἱ τῷ Πλάτωνι, καὶ ταῖς παλαιοῖς φήμαις, ὅτι δὴ Ζεύς ἐστιν ὁ τοῦ παντὸς δημιουργός.

CAPUT XXVII.

Confidenter igitur & propter hæc, & propter omnia *jam* antè-dicta, Platonem ſequentes, & patrios rumores, *ac opiniones hac de re paſſim vulgatas*, dicimus, Jovem eſſe hujus Univerſitatis opificem, *& Creatorem*. Et in unum

unum contrahamus *de rebus iſtis* diſſeminatas antiquorum opiniones. Quarum aliæ quidem, ad eundem ordinem referunt & ipſum exemplar Mundi, & ipſam rerum-opificem, *& creatricem* cauſam. Aliæ verò, hæc dividunt alia ab alijs. Et aliæ quidem, ante ipſum rerum-univerſarum-opificem, *& Creatorem*, ponunt ipſum perfectum animal. Aliæ verò, poſt ipſum rerum-Creatorem, ipſi *perfecto animali ſuam* hypoſtaſin præbent. Si enim & ipſe rerum-Creator *eſt* ille Magnus (ut dictum-eſt) Jupiter, & ipſum exemplar rerum-Creatori propoſitum, ad Mundi generationem, *& ortum*, *eſt* illud perfectum animal, ſimul etiam hæc alia-cum-alijs unita, *conjunctáq;* ſunt, & ſortita-ſunt diſcretionem, quę per eſſentiā *eſt*, *i. e. eſſentialem*. Et illud quidem, quod eſt Per-ſe-animal, mentaliter complectitur in ſe totam Joviam catenā, *i. e. totam Jovis ſeriem*.

Ille verò hujus Univerſitatis Creator Jupiter, intellectualiter ipſam animalis naturam in ſe-ipſo primùm collocavit, *caterisq; præpoſuit*. Etenim illud, quod eſt Per-ſe-animal, eſt omnibus vitæ ſuppeditator, *i. e. omnibus, quæ vivunt*, *ipſam vitam ſuppeditat*, & omnia propter illud vivunt primò, & ipſe Jupiter, qui eſt vitæ autor, *in ſe ipſo* habet ipſum exemplar, & generandi-facultate-præditum principium eſſentiæ omnium animalium. Jure igitur & ipſe Timæus apud Platonem, quum mentale, exemplar appellat animal, conjungit ipſam rerum-opificem Mentem cum primo mentali animali. Et propter perfectam unionem, *& conjunctionem* ipſius Creatoris, & Patris cum illo, diſponit, *regit*, *& gubernat* hoc etiam Univerſum. Quoniam ipſam hujus Univerſitatis creationem Jupiter in ſe-ipſo ſic poſuit, *& collocavit*, ut hæc *Univerſitas* ex eo pendeat, & cùm ſit animal intellectuale, conjunctus-eſt cum mentali animali, & progreſſum illi proportione reſpondentem ſortitus, intellectualiter conſtituit omnia, quæ mentaliter illi progrediuntur.

Cùm enim (ut dictum-eſt) triplices ſint mentales hypoſtaſes, & prima quidem, propter ipſum Eſſe, & ipſum Unum Ens, *ſuam* eſſentiam ſit-ſortita, ſecunda verò, propter mentalem vitam, & medium centrum mentalis latitudinis, ubi etiam *eſt* ipſum ævum, & omnis vita, & ipſa mentalis vita, quemadmodum alicubi dicit Plotinus, tertia verò, propter mentalem multitudinem, primam vitæ plenitudinem, & perfectum exemplar univerſarum *rerum* illa tria intellectualium Deorum regna per-proportionem reſpondentem tribus mentalibus hypoſtaſibus diviſerunt. Et ille quidem, *ſcilicet* ille Maximo Saturnus, propter ſummitatem mentalium, *ſuam* eſſentiam ſortitus, & paternam habens excellentiā, per-proportionm-reſpondentē ſummitati mentalium Deorum, & occulto ordini, principatum-obtinet. Et quemadmodum in illo *occulto ordine* omnia ſunt uniformiter, & ineffabiliter, *ignotoq; modo*, & indiſcretè ſunt-unita, ſic etiā iſte Deus & ea, quæ *ex ipſo* ſunt-progreſſa, rurſus ad ſe-ipſum cōvertit, *allicit, ac reducit*, & in ſe-ipſo occultat, illā primæ ſummitatis occultam rationem imitans. Hic verò ordo media rerum univerſarum genera complectens, & repletus quidem à Saturni generatrice facultate,

καὶ συνάγωμεν εἰς τοῦτο τὰς διεσπαρμένας τῶν παλαιῶν ὑπονοίας. ὧν οἱ μὲν, εἰς τὴν αὐτὴν τάξιν ἀναφέρουσι τό, τε παράδειγμα τοῦ κόσμου, καὶ τὴν δημιουργικὴν αἰτίαν. οἱ δὲ, διαιροῦσι ταῦτα ἀπ' ἀλλήλων. καὶ οἱ μὲν, πρὸ τοῦ δημιουργοῦ τιθέντες τὸ παντελὲς ζῷον. οἱ δὲ, μετὰ τὸν δημιουργὸν, αὐτὸ παρέχοντα τὴν ὑπόστασιν. εἰ γὰρ ὁ, τε δημιουργὸς ἐστὶν ὁ μέγας (ὥσπερ εἴρηται) Ζεὺς, καὶ τὸ παράδειγμα, τὸ τῷ δημιουργῷ προκείμενον, εἰς τὴν τοῦ κόσμου γένεσιν τὸ παντελὲς ζῷον, ὁμοῦ καὶ συνιδρύσατο ταῦτα ἄλληλοις, καὶ τὴν κατ' οὐσίαν ἔλαχε διάκρισιν. καὶ τὸ μὲν αὐτοζῷον νοητῶς προείληφεν ἐν ἑαυτῷ τὴν ἴδιον ἁπασῶν σειράν.

Ὁ δὲ δημιουργὸς τοῦ παντὸς Ζεὺς, νοερῶς τὴν τοῦ ζῴου φύσιν ἐν ἑαυτῷ προεσήσατο. καὶ γὰρ τὸ αὐτοζῷον τοῖς πᾶσιν ἐστὶ τῆς ζωῆς χορηγὸν, καὶ ζῇ τὰ πάντα δι' ἐκεῖνο πρώτως, καὶ ὁ Ζεὺς τοῦ ζῆν αὐτῷ ὑπάρχον, ἔχει τὸ παράδειγμα, καὶ τὴν γενητικὴν δέχεται τῶν ζῴων ἁπάντων οὐσίας. εἰκότως δὴ οὖν καὶ ὁ παρὰ τοῦ Πλάτωνι Τίμαιος, τὸ νοητὸν παράδειγμα ζῷον προσκαλῶν, συνάπτει τὸν δημιουργὸν νοῦν τῷ πρώτῳ νοητῷ ζῴῳ. καὶ διὰ τῆς πρὸς ἐκεῖνο παντελοῦς ἑνώσεως ὁ δημιουργὸς, καὶ πατὴρ, διακοσμεῖ καὶ τόδε πᾶν. ὅτε δὴ τὴν δημιουργίαν τοῦ παντὸς εἰς αὐτὸν ἀναδησάμενος ὁ Ζεὺς, καὶ ζῶον ὑπάρχον, [l. ὑπάρχων] νοερὸν ἑωρᾶτο πρὸς τὸ νοητὸν ζῷον, καὶ τὴν ἀνάλογον ἐκείνῳ πρόοδον λαχὼν, ὑφίστησι πάντα νοερῶς, ὅσα νοητῶς ἐκείνῳ προελήλυθε.

Τεχθέντων γὰρ (ὥσπερ εἴρηται) τῶν νοητῶν οὐσιῶν ὑποστάσεων, καὶ τῆς μὲν, κατὰ τὸ εἶναι, καὶ τὸ ἓν ὄν, τὴν ὑπαρξιν λαχούσης, τῆς δὲ, καὶ τὴν νοητὴν ζωὴν, καὶ τὸ μέσον κέντρον τοῦ νοητοῦ πλάτους, οὗ δὴ καὶ ὁ αἰὼν, καὶ πᾶσι ζωὴ, καὶ ἡ νοητὴ ζωὴ, καθάπερ ποτὲ φησὶν ὁ Πλωτῖνος, τῆς δὲ, καὶ τὸ νοητὸν πλῆθος, τὸ πεφυλαγμένον πλήρωμα τῆς ζωῆς, καὶ παντελὲς παράδειγμα τῶν ὅλων, αἱ τρεῖς τῶν νοερῶν θεῶν βασιλεῖαι, ταῖς νοητοῖς τριὰσ ὑποστάσεσιν ἀνάλογον διήρηνται. καὶ ὁ μὲν, καὶ τὴν ἀκρότητα τῶν νοερῶν τὴν ὑπαρξιν κληρωσάμενος, ὁ μέγας Κρόνος, καὶ πατρικὴν ἔχων ὑπεροχὴν, ἀνάλογον προέσηκε τῇ τῶν νοητῶν θεῶν ἀκρότητι, καὶ τοῦ κρυφίου διακόσμου. καὶ ὥσπερ ἐν ἐκείνῳ πάντα μονοειδῶς ἐστι, καὶ ἀφράστως ἡνῶται, καὶ ἀδιακρίτως, οὕτω δὴ καὶ ὁ θεὸς οὗτος, καὶ τὰ προελθόντα πάλιν εἰς ἑαυτὸν ἐπιστρέφει, καὶ ἐν ἑαυτῷ κρυπτὰ, τὸ κρυφίον μιμούμενος τοῦ πρώτης ἀκρότητος. ὁ δὲ αὖ τὰ μέσα γένη τῶν ὅλων προέχων διάκοσμος, καὶ πληρούμενος μὲν ὑπὸ τῆς Κρόνου γονικῆς δυνάμεως, πληρῶν

Universidad de Deusto
Biblioteca

δε ἀφ' ἑαυτῆ τὴν ὅλλων δημιουργίαν τῶν ζωογονικῶν ἀχελῶν, πάντων ἐν τοῖς νοεροῖς ἐχῆ πέρξιν, ὧν ἐν τοῖς νοητοῖς ὁ αἰὼν, ἡ ἡ τῆς ζωῆς ἐκείνης ἐνοειδὴς αἰτία. καθ' ὥσπερ ἐκεῖνη πρόσεχώς ὑποστήνωται τὸ νοητὸν ζῶον, ὁ δὴ καὶ αἰώνιον ἐπονομάζεται, διὰ τὴν ἐκείνων μέθεξιν, οὕτω δὴ καὶ ὁ μέσος κόλπος τῶν νοερῶν θεῶν ἐκφάνη τὸν δημιουργὸν ἧ παντὸς, καὶ τὴν ζωοποιὸν τῶν ὅλων αἰτίαν.

Ὁ δὲ δὴ τέλτος βασιλεὺς, ὁ ποιητὴς, ἅμα καὶ πατὴρ, τῆς λοιπῆς δηλαδὴ τῶν νοητῶν, τῆς πανπελεῖ ζώου, ζύστοιχός ἐστι. καθ' ὥσπερ ἐκεῖνος ζωόν ἐστιν, οὕτω δὴ καὶ αὐτὸς Ζεύς ἐστι, καὶ νοητῶς μὲν ὁ Ζεὺς, ἐν τῷ Διὶ τὸ πανπελὲς ζῶον. καὶ ἕνωται μὲν ἀλλήλοις τὰ πέρατα τῶν τε νοητῶν, καὶ νοερῶν θεῶν. καὶ μὴ τῆς ἑνώσεως ἡ διάκρισις συνυπάρχει. καὶ τὸ μὲν ἐξήρηται τῆς δημιουργίας. ὁ δὲ, ἐπέστραπται πρὸς τὸ νοητὸν, καὶ πεπλήρωται τῶν ὅλων ἀγαθῶν ἐκεῖθεν, καὶ πολυμελῶς ἔλαχεν ὑπεροχὲν, διὰ τὴν ἐκείνου μέθεξιν. ὁ μὲν οὖν ποιητὴς, καὶ πολίτης ἧ κόσμου, καὶ πάσης τῆς δημιουργίας, τὸ ἐνοειδὲς κράτος ἐν αὐτῷ πηγάζων, καὶ τὴν πρωτουργὸν αἰτίαν τῆς τῶν ὅλων διοργανήσεως ἔχων τε, καὶ περιέχων, καὶ τὰ πάντα, ἱδρύσας ἐν αὐτῷ μονίμως, καὶ πάλιν ἀφ' ἑαυτῆ πηγάζων ἀχράντως, τοιαύτην ἐν τοῖς νοεροῖς πολυμόρφως παλέμπεξιν κληρωσάμενος, ὕμνηται μὲν, διὰ πάντος (ὡς εἰπεῖν) ἧ Τίμαιον, τὴν γόνιμον αὐτῆ, καὶ πολυκλὴν δυνάμιν ἐμφαίνουσα, καὶ πρόνοιαν, ἄνωθεν ἄχρι τῶν ἐσχάτων ἧ παντὸς διήκουσαν. ὕμνηται δὲ καὶ ἐν ἄλλοις πολλαχῆ διαλόγοις ὑπὸ τοῦ Πλάτωνος, καθόσον αὖ ἓν δυνατὸν τὴν μονοειδῆ, καὶ ἑνοειδῆ αὐτῆ, καὶ τῶν ὅλων ἐξηρημένην ὑμνεῖσθαι, διὰ τὴν τῶν ὅλων ὑποχήν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ κή.

Εἰ δέ τις τῶν ἐν Τιμαίῳ ῥηθέντων ἐν ἀρχῇ πεῖ αὐτῆ μεμνημένος, καὶ ὡς δύρεῖν τε ἔργον αὐτὸν, καὶ δύρολα εἰς ἅπαντας ἀδιαίρετον λέγειν ἀκούων, ἐπιζητοίη πρῶτον μὲν, διὰ τῆς Ἑλληνικῆς θεολογίας ὄνομα τῷ δημιουργῷ τοιοῦτον αἰνίσσης, οἷον ἔμπροσθεν εἴπομεν, ὁ Τίμαιος ἄρρητον αὐτὸν ἅπασι φησὶ, καὶ πάσης τῆς ἐν λόγοις φερομένης ἐνδείξεως ὑπερίδρυμένον.

Ἔπειτ' ὅπως αὖτῷ τὸ μὲν νοητὸν ζῶον ἐκεῖνα δ' δημιουργοῦ πατρὸς μένον, καὶ ὁμοιάζοντα, καὶ πολλοῖς σημείοις γνωριζόμενα, * τὸν δὲ δημιουργὸν ἐν δευτέρᾳ τάξῃ δ' πανπελοῦς ζώου τῷ ἑαυτοῦ βασιλείαν ἱδρύσαντα, καὶ νοερὸν ὄντα θεὸν (ἐκείνου νοητοῦ ὑπερέχοντα λαβόντα) ἄρρητον (ὥσπερ εἴρηται) καὶ ἀγνωστον εἰρήσει, τάχ' ἂν καὶ ἡμεῖς ἐπομένως τῷ Πλάτωνι, τὰς τοιαύτας ἀπόρους διαπορίας διαλύειν ἐχειρήσαμεν. πᾶσα γὰρ τάξις θεῶν, ἀπὸ μονάδος ἄρχεται, καὶ κατ' αὐτὸν τὸν πρωτουργὸν αἰτίαν, τῆς οἰκείας πεῖσεται σειρᾶς. καὶ τὸ μὲν ἐξυπερτερον τῆς ἀρχῆς τοιοῦτον, ὁλικώτερον ἢ πορρωτέρω. πεφύκασι δὲ πλέον δύνασθαι τῆς μονάδος, τὰ ὁλικώτερα, καὶ τὰ καθ' ὑπεροχὴν ὑφειμένα, συνάπτῃ τοῖς πρὸ αὐτῶν. καὶ ἔστιν ὅλη δι' ὅλης ἑαυτῆ διωκομένη, καὶ μίαν ἄλυσον ἀλληλουχίαν, ἔν τε τοῖς ὅλοις, καὶ τοῖς μέρεσιν ἔλαχε, καὶ διὰ τὸν μονάδα τὸν συναγωγὸν τῆς διακοσμήσεως ἁπάσης, εἰς ἓν, καὶ πρὸς ἑαυτὸν ἐπέστραπται, καὶ εἰς τοῦτον αἴρεται, καὶ συνελίσσεται πᾶσα καθ' αὐτήν. εἰ δὴ ταῦτα ἀληθῆ λέγομεν, καθ' ἑκάστην τάξιν ἡ μονὰς τὸν ἀναλογον πληροῖ τῷ ἀγαθῷ, πρὸς τὸ πλῆθος ὑπερέχει. καθ' ὥσπερ ἡ τῶν ἀγαθῶν ὅλων ἑνιαία, καὶ τοῖς πᾶσιν ἀληπτος αἰτία, πάντων ἐστὶν ἐξηρημένη, καὶ πρὸ αὐτῆ ὑπέστησε πέρας, καὶ ἀφ' ἑαυτῆς ἐθνήσατο, καὶ τὰς ἑνώσεις πάντων, εἰς τὸν ἄρρητον ἑαυτῆς ὑπερένωσιν ἀνήρπασεν, οὕτω δὴ καὶ πᾶσης διακοσμήσεως ἡ μονοειδὴς, καὶ πᾶσος ἑνωτικὴ τοῦ συστοίχου πλήθους ἔχῃ, τὸν ὅλον ἑαυτῆς σειρὰν συνέχῃ, καὶ προυρεῖ, καὶ πλειοῖ, καὶ τὸ ἀγαθὸν αὐτῆ διδόασιν ἀφ' ἑαυτῆς, καὶ τάξεως πληροῖ, καὶ ἁρμονίας. καὶ τοῦτο ἐστι τῆς ἑαυτοῦς, [l. ἑαυτῆς] σκηνοῦσις, ὃ τὸ ἀγαθὸν ἅπασι τοῖς οὖσι, καὶ ἐφετὸν ἐστι πᾶς ἀπ' αὐτῆς ὡρμημένοις ἅπασιν. οὕτω δὴ οὖν τῆς μὲν πανελικῆς ὅλης διακοσμήσεως, ἡ τοῦ νοητοῦ πατρὸς ἕνωσις πεφύκασε. τῆς δὲ συνεκλικῆς, ἡ μία τῶν ζωοχέων ὁλότης. τῆς δὲ ζωογονικῆς, ἡ πρωτουργὸς αἰτία τῆς ζωῆς.

* Vide Notas.

Καὶ πάντα καὶ τῆς δημιουργικῆς ἀπόσης σειρᾶς εἰς τελάδα τῶν κρονίων παίδων ἀνηρημένης, πρόσεχώς ἡ μονὰς ἡ πᾶ ὅλα δημιουργοῦσα, καὶ τῆς τελάδος πάντης ὑπερίδρυται, καὶ πάντας οὖν δημιουργικοὺς θεοὺς ἐν ἑαυτῇ πρόεχῃ, καὶ πρὸς ἑαυτὴν διπερέφῃ, καὶ ἔστιν ἀγαθοειδῆς. καὶ μία τῶν ἀληθμῶν ἁπάντων τῶν δημιουργικῶν σπηνῶν καὶ πρὸς πᾶσαν (ὡς εἰπεῖν) τὴν πέρι πάντην, ἀνάλογον ὑφέστηκε τῷ ἑνὶ, καὶ τῇ μιᾷ τῶν πάντων ἀρχῇ. Ταῦτα δὴ οὖν ὁ Τίμαιος ἡμῖν ἐνδεικνύ-

---

CAPUT XXVIII.

Si quis verò rerum in Timæi principio de ipso *rerum universarum opifice* dictarum memor, & audiens *à Timæo dici*, Difficile *esse* ipsum invenire, & postquàm inveneris, fieri non posse, ut apud omnes *ipsius verum nomen* dicas *si quis inquam horum memor*, & *hæc audiens*, quærat, primùm quidè, cur cùm Græcanica Theologia nomen *rerum universarum* Creatori tale tribuerit, *ac imposuerit*, quale antè diximus, Timæus *tamen* ipsum *rerum universarum Creatorem* ineffabilem esse dicat, & superiorem omni demonstratione, quæ verbis effertur.

Deinde *verò, si quærat* quomodo ab ipso *Timæo* ipsum quidem mentale animal, collocatum supra *rerum*

rerum universarum Creatorem, & nominetur, & multis signis declaretur, *notumq; fiat*, ipse verò *rerum* Creator in secundo ordine perfecti animalis suum regnum habens, *ab eo* collocetur, & *si quis quærat quomodo Timæus* Deum intellectualem (cùm ille mentalem excellentiam acceperit) nullis-verbis declaratum (ut dictum-est) & ignotum relinquat, fortasse nos etiam Platonem sequentes, omnes hujusmodi dubitationes dissolvere, *talesq; difficultates diluere* poterimus. Omnis enim ordo Deorum ab Unitate ducit-initium, & propter ipsam primariam causam, suæ seriei præest. Et illa quidem, quæ propiùs accedunt ad hoc principium, *sunt* universaliora, quàm ea, quæ longiùs *ab eo distant*. Universaliora verò manifestè-videtur ab Unitate plus distare, *quam alia, quæ non sunt talia*, & quæ per essentiam sunt *superioribus* subjecta, conjunguntur cum ijs, quæ sunt ante ipsa. Et *hic Deorum ordo* est totus per *se* totum secum unitus, & unam indissolubilem, *&* mutuam-cohærentiam, *atq; totius corporis compagem* & in ipsis totis, & *in* partibus est-sortitus, & propter Unitatem conciliatricem dispositionis, *ac ordinis* omnis, in unum, & circa se-ipsum convertitur, *& versatur*, & ad hanc *Unitatem* refertur, *& ex hac pendet*, & totus in ipsa convolvitur, *& cum ea versatur*. Si igitur hæc vera dicimus, in uno-quoque ordine Unitas excellentiam ipsi Bono proportione-respondentem est-sortita, ad multitudinem *relata*, *& cum ea collocata*. Et quemadmodum illa Bonorum universorum singularis, *& unica*, & omnibus incomprehensa causa, ex omnibus est exempta, & circa se-ipsam omnia constituit, & ex se procreavit, & uniones, *ac Vnitates rerum* omnium ad illam ineffabilem suam superiorem-unionem, *& ad illam suam arcanam Vnitatem cæteris omnibus Vnitatibus superiorem*, abripuit, *ac attraxit*, sic etiam omnis dispositionis, *ac ordinis*, illud uniforme, & omnis cognatæ multitudinis procreandæ-vim-habens principium, totam sui-ipsius seriem continet, & custodit, & perficit, & ipsi Bonum à se *manans* dat, *atq; suppeditat*, & ordine replet, & harmoniâ. Et hoc, est suis fœtibus, *i. e. ejus progeniei*, *id*, quod ipsum Bonum, *est* omnibus Entibus, & expetendum est omnibus ab ipsa manantibus. Sic igitur ante quidem totam, *ac universam* paternam dispositionem illa mentalis Patris Unitas existit, *atq; subsistit*. Ante verò *dispositionem omnia* continentem, unica Synocheorum, *qui res in se continent*, integritas *existit*, *atq; subsistit*. Ante verò animalium-procreatricem *dispositionem*, *ac ordinem*, *existit* primaria causa vitæ.

Quinetiam cùm rerum-opifex omnis series in Trinitate Saturniorum filiorum comprehendatur, & inde pendeat, illa Unitas, quæ proximè universa fabricat, etiam supra Trinitatem istam est-collocata, & omnes rerum-opifices Deos in se continet, & ad se convertit, *& attrahit*, & est bono similis, *vel, boni-formâ-prædita*. Et unus numerorum omnium, qui sunt rerum-opifices, fons etiam in toto (ut ita loquar) hoc ordine subsistit per-proportionem-respondens ipsi Uni, & uni *rerum* omnium principio. Hæc igitur Timæus nobis demonstrans,

Universidad de Deusto
Biblioteca

μῶν, ὁλύσγνωσον αὐτὸν, καὶ ἀπερίγνηστον ὄντως ἐν ἀρχῇ τῆς τοῦ κόσμου γενέσεως ἵδρυσε πάντα, ὡς παμάρρητον, καὶ ἀγνώστῳ τῶν ὄντων ἁπάντων αἰτίῳ τὸν αὐτὸν ἔχοντα λόγον. ὅθεν (εἰ θέμις) καὶ τῶν αὐτῶν ἄρρητον ἀπαγγελεῖ τὸν δημιουργὸν, καὶ πατέρα τοῦδε τοῦ παντὸς, ὡς ἐν τοῖς δημιουργοῖς ἀκρότητον. [l. ἀκροτάτῳ] τάξιν λαχόντα, καὶ πάσας τὰς ποιητικὰς δυνάμεις εἰς ἑαυτὸν συνελίττοντα, καὶ ἀφ' ἑαυτοῦ προβαλλόμενον. ἀλλ' ἐκεῖνο μὲν τὸ ἓν ὁ Παρμενίδης ἄγνωστον παντελῶς, καὶ ἄρρητον ἀποδείκνυσι. τὸν δὲ ποιητὴν, καὶ πατέρα τοῦ κόσμου φησὶν ὁ Τίμαιος δυρεῖν τε ἔργον, καὶ εἰς ἅπαντας εὑδυνατον λέγειν. ἃ δὴ τῆς πᾶσιν γνώσιν, καὶ πάντα λόγον ἀποφυγούσης αἰτίας ὑφεῖται, καὶ πρὸς τὰ τῶν γνωστῶν, καὶ ῥητῶν φύσιν ἀποτείνειν δοκεῖ.

Τὸ γὰρ εἰς ἅπαντας ἀδύνατον λέγειν, τὸ ἄρρητον αὐτὸν πάντη, καὶ ἄφραστον ἀφῆκε. καὶ τὸ δυρεῖν τε ἔργον, οὐ τῆς ἀγνώστου παντελῶς ἐστιν ἰδιότητος σημεῖον. διότι γὰρ ἐν δευτέροις τοῦ ἀγαθοῦ τάξεσι, καὶ πολλοστοῖς, τὸν ἀπάλοιον αὐτῷ προέστησε βασιλέα, μετέχει μὲν τῶν ἐκείνου σημάτων, μετὰ δὲ τῆς οἰκείας ἰδιότητος. καὶ τῆς προσηκούσης αὐτῷ πρὸς τὰ ὄντα κοινωνίας ἔλαχε τὸν μέθεξιν καὶ ὥσπερ ἀγαθός ἐστιν, ἀλλ' οὐκ αὐτὸ τὸ ἀγαθὸν, οὕτω καὶ δυσγνωστός ἐστι τοῖς μεθ' αὐτὸν, ἀλλ' οὐκ ἄγνωστος· καὶ μυστικοῖς λόγοις ἀνυφημούμενος, ἀλλ' οὐ παντελῶς ἄρρητος· ἀλλ' ὁρᾷς αὐτὸν τῶν πραγμάτων τὸν τάξιν, καὶ τὸν ἐν αὐτοῖς ὕφεσιν εἰς τὸ κάτω προϊόντων. ὡς τὸ μὲν ἀγαθὸν, καὶ σιγῆς ἐστιν ἀπόρρητος, καὶ λόγων ἁπάντων ἐξηρημένον. τὸ δὲ τῶν νοητῶν θεῶν γένος, σιωπῇ χαίρει, καὶ τοῖς ἀγνώστοις συμβόλοις ἀγάλλεται. διὸ καὶ ὁ ἐν τῷ φαίδρῳ Σωκράτης, πλεῖστον ἀγιστάτων ἀποκαλεῖ, τὸν τῶν νοητῶν μονάδων θεὸν ὡς σιγωμένων, καὶ ἀπορρήτως νοουμένων. τὸ δὲ τῶν νοερῶν, ῥητὸν μέν ἐστιν, ἀλλ' οὐκ εἰς ἅπαντας ῥητὸν, καὶ γνωστὸν, ἀλλὰ μὲν χαλεπωτάτης γνωστόν.

Διὰ γὰρ τὸν πρὸς τὸ νοητὸν ὕφεσιν, ἀπὸ τῆς σιγῆς, καὶ τῆς νοητῆς μόνης καταληπτῆς ὑπεροχῆς, εἰς τὸν τῶν ῥητῶν ἦδη προελήλυθε διάκοσμησιν. ἀλλ' εἰ τοῦτο, πολλῷ δήπου μᾶλλόν ἐστι τὸ παντελὲς ζῷον ἄρρητον, καὶ ἄγνωστον τῆς δημιουργικῆς μονάδος. καὶ γὰρ ἐκεῖνο πάσης ὁμοῦ τῆς παραδειγματικῆς τάξεως ἐστι μονὰς, καὶ νοητόν ἐστιν, ἀλλ' οὐ νοερόν.

ipsum *numerorum omnium fontem* cognitu-difficilem, & inenarrabilem statim in ipso principio generationis, *& ortus* Mundi esse statuit, quòd eandem rationem habeat, quam illa omnium Entium ineffabilis, & ignota causa, *eiq; proportione respondeat.* Quamobrem (ut opinor) causarum etiam præstantissimam appellat ipsum rerum-opificem, *Creatorem*, & Patrem hujus Universitatis, ut eum, qui inter ipsos rerum-opifices summum ordinem est-sortitus, & omnia rerum-efficiendarum-vim-habentia principia in se-ipso convolvit, & ex se-ipso profert, *atq; producit.* Sed illud quidem Unum Parmenides ignotum prorsus, & ineffabile *esse* demonstrat. Ipsum verò Effectorem, & Parentem hujus Mundi Timæus dicit & invenire difficile *esse*, & *inventum* apud omnes divulgari non posse. Quæ profectò subjecta-sunt causæ, quæ omnem cognitionem, & omnem rationem fugit, & *tamen* vergere, *spectare, & tendere* videntur ad naturam rerum, quæ cognosci, diciq; possunt.

Quum enim Timæus dicit illum apud omnes divulgari non posse, non ineffabilem prorsus, & ignotum ipsum relinquit. Et quum dicit difficile esse ipsum invenire, hoc non est ignotæ prorsus proprietatis signum. Quoniam enim in secundis Boni ordinibus, & multesimis, *i.e. & ijs, qui sunt uni de multis, Timæus* Regnum ipsi conveniens primoloco-attribuit, particeps quidem est signorum illius *Boni*: Sed cum sua proprietate, *quam servat*, etiam ipsi convenientis in ipsis Entibus communicationis communionem est-sortitus. Et quemadmodum Bonus est: sed non *est* ipsum Bonum, sic etiam illis, qui sunt post ipsum, est cognitu-difficilis: at non *prorsus* incognitus. Et mysticis, *arcanisq;* sermonibus celebratur: at non omnino *tamen est* ineffabilis, *ita, ut nullis verbis declarari possit.* Sed ipsum rerum ordinem vides, & ipsam in ipsis *rebus* summissionem deorsum progredientem. Quia ipsũ quidem Bonum & ex omni silentio, & ex omnibus verbis est exemptum. Ipsum verò mentalium Deorum genus, silentio gaudet, & præstantissimis symbolis *delectatur*, & exultat. Quamobrem etiam Socrates in Phædro, sacrorum sanctissimum appellat, illam mentalium Unitatum contemplationem, quod silentio-tegatur, & ineffabili-modo percipiatur-mentis-beneficio. Illud verò *genus Deorum* intellectualium, verbis quidem declarari potest: Sed non apud omnes est divulgandum, nec *apud omnes facile* cognosci potest: Sed cum difficultate cognosci potest.

Nam propter ipsam summissionem, *quam habet* apud ipsum mentale, ab ipso silentio, & excellentia, quæ solâ cogitatione, *ac mentis intelligentiâ* percipitur, *& comprehenditur*, jam progreditur ad ipsam dispositionem, *& ordinem* eorum, quæ verbis exprimũtur. Sed si hoc *verum est*, multo magis profectò ipsum perfectum animal illius Unitatis rerum-opificis est ineffabile, & ignotum. Etenim illud est simul Unitas, omnis ordinis *rerum formandarum* exemplar-continentis, & est mentale non autem intellectuale.

Quomo-

Quomodo igitur illud quidem, & nominare, & quale *sit*, declarare conamur, ipsam verò rerum-opificem causam adeò magnificè celebramus? Et quomodo cum ijs, quæ nullis verbis exprimi possunt, *eam* in idem ducimus, *in eodem numero ponimus, & eodem modo, nulla ratione, nullisq; verbis declarari posse dicimus?* Absit enim, ut hæc sint Platonis, qui ipsum Per-se-animal ponat multo ante ipsum rerum-Creatorem: Sed alicubi in secundo ordine Deorum ipsi *suam* hypostasin assignet: ubi collocatum, & verbis-declaratum, & notum erit *hoc per-se-animal*, magis, quàm ipsa rerum-fabricatrix Unitas. Quoniam & illud quidem perfectum animal, appellare pulcherrimum, ipsum verò *rerum omnium* Creatorem *vocare* præstantissimam causarum *omnium, hoc* profectò causis istis eandem inter se tribuit proportionem, quam ipsi Bono *tribuimus* ad pulchritudinem *relato, & cum ea collato.*

Et quemadmodum ipsum Bonum *est* ante Pulchritudinem (in ipsis enim Boni vestibulis est illa prima Pulchritudo, ut in Philebo Socrates dicit) sic etiam id, quod est ineffabile, est ante id, quod est pulcherrimum, & ipse *rerum omnium* Creator *est* ante ipsum perfectum animal. Id enim, quod est optimum, insigniter, *& præcipuè* particeps-est ejus, quod est bonum. Ipsius verò Pulchritudinis *particeps est* id, quod est pulcherrimum.

CAPUT XXIX.

Dicatur igitur etiã præterea à nobis, quòd ipsum pulcherrimum, & ipsum præstantissimum, simpliciter quidem ita se habet alterum cum altero, in ipso ordine, ut ipsum Bonum cum ipso Pulchro *collatum, & ad id relatum.* Nam ipsa totius Bonitatis series est-explicata, *& extensa* supra progressum omnem ipsius Pulchri, *Pulchrunditatis*, & dispositionis *& ordinis.* Ubiq; igitur id, quod est præstantissimum, est prius eo, quod est pulcherrimum. Et alterum quidem, in inferiore ordine præstantissimum erit, alterum verò, ut *relatum* ad superiorem, *& præstantiorem ordinem erit* pulcherrimum. Dico autem exempli gratia, id quidem, quod est pulcherrimum, ut in mentalibus, hanc habet proprietatem.

Id verò, quod est præstantissimum, ut in intellectualibus *hanc habet proprietatem.* Et si id quidem quod est pulcherrimum, tale sit in rebus, quæ sunt supra mundum, id verò, quod est præstantissimum, dicatur ut *relatum* ad Deos in Mundo *versantes*, ac *degentes*, si igitur ille quidem, qui causarum *omnium est* præstantissimus, ipsi rerum-fabricatrici seriei præsit, & in illa talem excellentiam sit-sortitus, id verò, quod mentalium animalium est pulcherrimum, eximiam Pulchritudinis facultatem in superiore ordine *collocarit, & alijs* præfecerit, cur nam propter hæc illud mentale, & perfectum animal, intellectuali causâ deterius esse pronuntiabimus? Et *cur* ipsum Creatorem *rerum omnium dicemus oportere* convertere, *ac reducere* ad id, quod est post ipsũ? Vel quomodo dicit quis spectabile esse ipsi, *& ab eo videri posse* illud, quod est Per-se-animal, & id, quod

Πῶς οὖν ἐκεῖνο μὲν καὶ ὀνομάζειν, καὶ οἷόν ἐστιν ἐκφαίνειν ἐπιχειροῦμεν, τὸν δὲ δημιουργικὸν αὐτῶν οὕτως ὑπερμεγεθοῦμεν; καὶ τοῖς ἀρρήτοις ἐκ πάντων πάσας ἀγόμεν; μὴ γὰρ ὅσα ἢ ταὐτὰ δὲ Πλάτωνος, ἐπέκεινα τὸ αὐτοζῷον δημιουργοῦ ποιητῆνος. ἀλλ' ἐν δευτέροις τοῦ τάξεσιν ὡσπερ τὸν ἀπάλοιον διδόντος, οὐ πλημμέλημον, καὶ ῥᾴδιον ἔχον, καὶ γνωστὸν μᾶλλον τῆς δημιουργικῆς μονάδος. ἐπεὶ καὶ τὸ κάλλιστον μὲν ἐπονομάζειν τὸ παντελὲς ἐκεῖνο ζῷον, ἄριστον δὲ τῶν αἰτίων τὸν δημιουργὸν, τὸν αὐτὸν δὴ πως τοῖς αἰτίοις τύποις πρὸς ἄλληλα δίδωσιν ἀναλογίαν, ὡς τοῦ ἀγαθοῦ πρὸς τὸ κάλλος.

Καὶ ὥσπερ τὸ ἀγαθὸν πρὸ τοῦ κάλλους (ἐν γὰρ τοῖς προθύροις ἐστὶ τοῦ ἀγαθοῦ τὸ πρώτιστον κάλλος, ὥς φησιν ὁ ἐν φιλήβῳ Σωκράτης) οὕτω δὴ καὶ τὸ ἄρρητον πρὸ τοῦ καλλίστου, καὶ ὁ δημιουργὸς πρὸ τοῦ παντελοῦς ζῴου. τοῦ μὲν γὰρ ἀγαθοῦ τὸ ἄριστον ὑπερφερόντως μετέχει. τοῦ δὲ κάλλους τὸ κάλλιστον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ κθ'.

Ἐρέσθω τοίνυν καὶ πρὸς ταῦτα παρ' ἡμῶν, ὅτι τὸ κάλλιστον, καὶ τὸ ἄριστον, ἁπλῶς μὲν οὕτως ἔχει πρὸς ἄλληλα, κατὰ τὴν τάξιν, ὡς τὸ ἀγαθὸν πρὸς τὸ καλόν. ἡ γὰρ τῆς ἀγαθότητος ὅλης σειρὰ, τῆς δὲ καλοῦ πρόοδου πάσης, καὶ διακοσμήσεως ὑπερήπλωται. παντελοῦς δὲ ἄριστον δὲ κάλλιστον πρότερόν ἐστι. καὶ τὸ μὲν, πρὸς τὴν ὑφειμένην τάξιν ἄριστον αὖ εἴη, τὸ δὲ, ὡς πρὸς τὴν κρείττονα, κάλλιστον. λέγω δ' οἷον, τὸ μὲν κάλλιστον, ὡς ἐν νοητοῖς ἔχοι [l. ἔχει] τὴν ἰδιότητα τοιάνδε.

Τὸ δὲ ἄριστον, ὡς ἐν νοεροῖς. καὶ εἰ μὲν τὸ κάλλιστον, ἐν τοῖς ὑπερκοσμίοις εἴη τοιοῦτον, τὸ δὲ ἄριστον, ὡς πρὸς ἐν τῷ κόσμῳ λέγοιτο θεοὺς, εἰ τοίνυν ὁ μὲν τῶν αἰτίων ἄριστος, τῆς δημιουργικῆς ἡγεμονίας σειρᾶς, καὶ κατ' ἐκεῖνον ἔλαχε τὴν τοιαύτην ὑπεροχὴν, τὸ δὲ τῶν νοητῶν ζῴων κάλλιστον, ἐν ὑπερτέρᾳ τάξει τῶν δὲ κάλλους ἐξεύρεσιν ποιήσασθαι δυνάμεν, τίς μηχανὴ διὰ ταῦτα τὸ νοητὸν, καὶ παντελὲς ζῷον τῆς νοερᾶς αἰτίας καταδεέστερον ἀποφαίνειν; καὶ τὸν δημιουργὸν εἰς τὸ μετ' αὐτὸν ὑποβρέφειν; ἢ πῶς ὀρθὸν αὖπω τὸ αὐτοζῷον εἶναί φησί τις, καὶ τὸ παντελὲς ζῷον, καὶ τῶν νοητῶν ἁπάντων προειληφέναι,

Universidad de Deusto
Biblioteca

αὐτὸ πεπεχώρηκον ὑπ' ἄλλου ποιεῖν; ἔσχε γὰρ αὐτὸς ὁ δημιουργὸς ἐξ αὐτοζώου πεπληρικώτερον. ἐκεῖνος μὲν γὰρ τὸ ἄριστον χαρακτηρίζομεν ὑπερπλουτῆ καὶ παραδείγματος, τὸ ὃ ὡς κάλλιστον προσρηθὲν, δεύτερόν ἐστι τῆς δημιουργικῆς αἰτίας. Ἀλλὰ μὲν καὶ νοῦς μὲν τὸ παντελὲς, καὶ νοητὸν ζῶον καὶ τὴν εἰδητικὴν Φύσιν ὁ Τίμαιος διαφερόντως σκοπούμενος, ἀλλ' οὐ καὶ τὴν ἕνωσιν τὴν ἐν αὐτῇ, καὶ τὴν ὑπερπατὲ οὖσαν ἑνάδα ἐξ πάντος προσυσιν, εἰκότως δήπου. τὸ μὲν αὐτοζῶον καὶ γνῶναι δυνατὸν, καὶ λόγῳ δηλωθῆναι συγχωρεῖ, τὸν δὲ δημιουργὸν ἀρρητόν πως, καὶ γνώσεως κρείττονα προσονομάζει. ἀμφω μὲν γὰρ, καὶ ὁ δημιουργὸς λέγω, καὶ τὸ αὐτοζῶον, μετέχῃ τῆς ἑνώσεως, καὶ πρὸ τῆς εἰδητικῆς οὐσίας τῷ ἑνὶ συνέχεται, καὶ εἰ τὰς ἑνάδας τὰς ἐν αὐτοῖς λαμβάνοις, νοητὸν μὲν, τὸ πᾶν παραδείγμα ἔναι δήπου ἑνάδα, νοερὸν δὲ, τὸν δημιουργικὸν, καὶ ἓξ ἑνὸς ἑξῆς ἑνάδα, καὶ ἀγνώστου, καὶ ἀληθῶς τοῖς πᾶσιν, ἐξυπέρτερον τὸν νοητὸν ὑπάρξιν τῆς νοερᾶς. εἰ δὲ ἓξ μὲν παραδείγματος τὰ εἴδη καθ' αὐτὰ, [l. καθ' αὑτὰ] θεωρεῖν ἐθέλοις, καθ' ἓν περιβόλαιον τῶν ἐν τῷ κόσμῳ πάντων. ἓξ δὲ δημιουργοῦ τὸν ἀγαθότητα, καὶ τὸν ἕνωσιν γνῶσαι μὲν ἔστιν, καὶ ῥητὰ σοι φανεῖται.

Τὸ δὲ δημιουργικὸν αἴτιον, μετέχον τῆς ἀγνώστου, καὶ ἀῤῥήτου τῶν θεῶν ἰδιότητος. καὶ γὰρ αὖ καὶ ὁ Τίμαιος, ἓξ μὲν δημιουργοῦ, καὶ πατρὸς δεῖται διαφερόντως, ὡς ὑποστάτου τῶν ὅλων, καὶ ἡγεμόνος ἓξ κόσμου. τὸ δὲ ἡνῶσθαι, καὶ παράγειν, καὶ τὸ ποιεῖν, θεῶν ἐστιν ἴδιον, καθόσον εἰσὶ θεοί. διὸ καὶ αὐτὸς τὴν ἰδιότητα ἓξ δημιουργοῦ, καθ' ὃν καὶ θεός ἐστι τῆς ὑποστάσεως, αἰτίαν ἓξ πατρὸς, καὶ κυριωτάτην δέχεται ἐπονομάζῃ τῆς τῶν ὅλων διακοσμήσεως. τοῦ δὲ παραδείγματος, ὡς τὰ πρῶτα ποιέχοντος ἴδια, καθ' ἃ καὶ ὁ κόσμος ἔμελλεν εἰδοποιεῖσθαι. εἰκὼν γάρ ἐστι ἓξ παραδείγματος, ὑποτέλεσμα δὲ, ἓξ δημιουργοῦ. παραδείγματι μὲν οὖν ἔναι προσήκει τῷ πρώτῳ τῶν εἰδῶν, δημιουργῷ δὲ, τῷ ἀρίστῳ τῶν αἰτίων, καὶ τὴν ἀγαθότητα τὴν ἑαυτοῦ, καὶ τὴν τῆς οὐσίας ὑπεροχὴν. καθάπαξ γὰρ ἀπορρῶ, τὸ γονηλικὸν, καὶ ὑποστατικὸν ἄλλων, καὶ προνοητικὸν αὐτοῖς διαφέρει τοῖς θεοῖς, ἀλλ' οὐ τοῖς ἐξηρημένοις αὐτῶν πρώτοις. ἀλλὰ καὶ ταῦτα δι' ἐκείνους ἔλαχε τὸν γενόμενον ἢ δεύτερον προϊούσιον.

Ταῦτά μοι δοκεῖ καὶ ὁ ἐν τῇ Πολιτείᾳ Σωκράτης ἐνδεικνύμενος, μὴ πρότερον τὸν ἥλιον γένεσις αἴτιον εἰπεῖν, πρὶν αὐτὸν ἓξ, [l. τοῦτον] καὶ τῆς ὑπερουσίου τῶν ὅλων ἀρχῆς ἔκγονον ὑποφήνῃ). καθάπαξ δὴ καὶ ὁ Τίμαιος ἀ πρότερον ἄρχε) τὸ ἓξ παντὸς δημιουργὸς, πρὶν τὴν ἀγαθότητα ἓξ δημιουργοῦ τὸν ὑμνήσῃ, [l. ὑμνήσῃ] est perfectum animal, & quòd omnia mentalia cõplectitur, si illud ipsum ab alio comprehendi statuat? Sic enim ipse rerum Creator majorem vim comprehendendi *res* habebit, quàm *illud*, quod est Per-se animal, si ille quidem *rerum Creator* secundùm id, quod est præstantissimum, figuratus, explicetur, & *extendatur* supra ipsum *rerũ* exemplar, id verò, quod ut pulcherrimũ appellatur, ipsâ rerum-fabricatrice causa sit posterius. Atqui etiã illud quidem perfectũ, & mentale animal, secundũ ipsã formalem naturã Timæus insigniter spectans, & *attentè considerans*, non autem secundùm Unitatem in ipso *existentẽ*, & *secundum* hypostasin, *quæ est* supra formas hujus Universitatis, jurè profectò illud quidem, quod est Per-se-animal, & cognosci, & oratione declarari posse cõcedit, ipsũ verò *rerũ universarũ* Creatorem, ineffabilem quodãmodo, & cognitione superiorẽ appellat. Nam ambo quidẽ, & ipse rerũ Creator, dico, & ipsum Per-se-animal, est particeps ipsius Unitatis, & ante formalem essentiam ipso Uno continetur, & si ipsas Unitates in ipsis *existentes* sumas, mẽtalem quidẽ ipsam exemplaris Unitatem esse statues, intellectualem verò, illã effectricem, & *creatricẽ* etiam illius primi Unius, & ignoti, & omnibus incomprehensi, & mentalẽ essentiã intellectuali, propiorem *esse dices*. Si verò ipsius quidẽ exẽplaris formas per se cõtemplari velis quẽadmodũ etiã dicitur exemplar omniũ *rerũ*, quæ sunt in mũdo. Ipsius verò *rerũ* Creatoris bonitatẽ, & Unitatem *si per se spectes*, illa quidẽ tibi videbũtur & cognosci & dici posse.

Ipsa verò rerum-opifex causa, ignotam, & ineffabilem Deorũ proprietatem participare *videbitur*. Etenim rursus & ipse Timæus ipso quidem Creatore, & Patre indiget insigniter, & *præcipuè*, ut fundatore, *sustentatore*, & *sultore* rerum universarũ, & Generatore Mundi. Ipsum verò generare, & producere, & providere, Deorum est proprium, quatenus sunt Dij. Quamobrem etiam ipse *Timæus* proprietatem illius rerum-opificis, & *Creatoris*, propter quam etiam Deus est ipsius generationis, *procreationis*, & *ortus rerum*, causam hujus Universitatis, & *antiquissimum*, atq; maxime-proprium, & *præcipuum* principium appellat rerum universarum dispositionis, & *ordinis*. Ipsius verò exemplaris, ut primas formas continentis, secundùm quas & ipse Mundus erat formandus, *primam causam vocat illum rerũ Creatorem*. Est enim *ipse Mundus* ipsius exemplaris imago, effectus verò, ipsius Creatoris. Ipsum igitur *rerum-opificem* decet esse primum exemplar formarũ, Creatorem verò, præstantissimam ipsarum causarũ propter suam bonitatem, & essentiæ substantiam. Ut enim diximus, ipsa generandi-vis, & ipsa *rerum* aliarũ causa-fundatrix, & ipsa providendi-facultas ad ipsos Deos maximè pertinet, nõ autẽ ad ea, quæ primò ex ipsis sunt-exempta. Sed hæc etiam propter illos *Deos* sortita-sunt fœcundam secundorum abundantiam.

Hæc etiã Socrates mihi videtur in Rep. demonstrans, nõ priùs ipsum Solẽ generationis, *ortuq; rerũ* autorem dixisse, quã hunc ipsũ etiã supereſſentialis rerum universarũ principij progeniẽ *esse* pronũciarit. Quemadmodum etiã ipse Timæus non priùs initiũ-facit fabricationis hujus Universitatis, quàm ipsam bonitatem illius rerum universarum opificis, & *Creatoris* celebrarit. Propter enim ipsum Bonum

Bonum uterq; fundator, *Creator* & *Sustentator* est, alterquidem, hujus Universitatis, alter verò, generatæ, *procreatq;* Naturæ. Sed non propter ipsam Mentem in ipsis *existentem*, aut vitam, aut aliquam aliam essentiæ formam. Etenim hæc propter ipsam Boni communicationem constituunt ea, quæ sunt post ipsa. Ad illas igitur *antè* dictas dubitationes, per hæc à nobis *ita* sit-responsum.

CAPUT XXX.

EX quæstionibus verò de universa rerum fabricatione propositis illa mihi *nunc* est reliqua, ut dicam & de cratere, quam habemus opinionem, & de generibus, quæ miscentur in ipso. Hæc enim etiam ipse Timæus in animæ generatione, & *ortu* cum rerum-fabricatrice Unitate collocat. Ille igitur rerum Creator miscet quidem ipsa elementa hypostaseos, *i. e. essentia*, & *natura* ipsarum animarum.

Ipsa verò ipsius Entis media genera miscentur. Suscipiunt autem istam mixtionem, & ille celeberrimus Crater unà cum ipso Creatore procreat animas. Ipsius igitur Entis genera, duplicia primùm *sunt* statuenda. Et alia quidem, universalium hypostaseon, *i. e. naturarum* complendarum vim habent, alia verò, particularium. Et primariarum quidem, & unitarum causarum essentias, atq; *substantias* in mentalibus Dijs sitas-esse concedendum *est*. Illic enim & ipsa essentia primò *est* in mentalium summitate, & ipse motus, & ipse status in medio centro. Manet enim ipsum mentale Ævum in Uno, & simul manet, & est omnis vitæ occulta causa. Quamobrem etiam Plotinus quidem, ipsum Ævum appellat vitam unam, & totam, & rursus in alijs *locis Ævum vocat* mentalem vitam. Theodorus verò tertius ab isto, Statum, ipsum vocat. Et hæ duæ opiniones inter se sunt conjunctæ, quia status etiam est in ipso Ævo (Manet enim in Uno secundùm Timæum) & Motus. Est enim vita mentalis. Et quòd particeps-est ipsius *Ævi*, *vel*, *ipsius mentalis vitæ*, est animal mentale. Quinetiam Identitas, & Diversitas *est* in ipso fine mentalium. Unde nã enim *aliunde manat* ipsa multitudo, quàm ex ipsa diversitate?

Unde verò *manat* ipsa partium cum Totis communio, & eorum, quæ dividuntur, inter se substantia, & *natura*, *unde* (*inquam*) *aliunde*, quàm ex ipsa Identitate? Etenim illud Unum est-particeps ipsius Entis, & ipsum Ens *est particeps* ipsius Unius. Et sine-confusione partes omnes unius Entis aliæ per alias vicissim pervadunt. Simul enim & ipsũ Idem semper, & ipsum Diversum est occultè. Et omnis mentalis latitudo, propter prima, & Uni-similima, *vel*, *maximè-uniformia* genera *suam* hypostasin, atq; *naturam* est-sortita. Et quemadmodum essentia in prima Trinitate apparuit cum Uno, sic etiam ipse motus in secunda *apparuit*, & ipse status, & Identitas in tertia, & Diversitas. Et omnia *sunt* essentialiter in ipso mentali. Quemadmodum etiã ipsa Vita, & ipsa Mens illic mentaliter *existit*. Quoniamenim à mentalibus omnia progrediuntur En-

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Λ'.

Πόλοιπον δέ ἐστί μοι τῶν περὶ τῆς ὅλης δημιουργίας προβλημάτων, εἰπεῖν περί τε ἓξ κρατῆρος, καὶ ἔχομέν δόξαν, καὶ περὶ τῶν κεκραννυμένων ἐν αὐτῇ γενῶν. ταῦτα δὴ δὴ καὶ ὁ Τίμαιος εἰς τὴν τῆς ψυχῆς γένεσιν τῇ δημιουργικῇ συνατάττῃ μοναδι. κεράννυσι μὲν οὖν ὁ δημιουργὸς καὶ στοιχεῖα τῆς τῶν ψυχῶν ὑποστάσεως.

Κεράννυται δὲ τὰ μέσα γένη ἓξ ὅλης. ὑποδέχεται δὲ τὴν κρᾶσιν ταύτην, καὶ σωματοειδὴς τῷ δημιουργῷ τὰς ψυχὰς ὁ πολυτιμήτος κρατήρ. τὰ μὲν πάντων ἓξ ὄντος γένη, διττὰ τὴν πρώτην ἑτέρου. καὶ τὰ μὲν, τῶν ὁλικῶν ὑποστάσεων συμπληρωτικά, τὰ δὲ τῶν μερικῶν. καὶ τὰ μὲν πρωτουργῶν, καὶ λευκωμένων αἰτίων τὰς ὑπάρξεις, ἐν τοῖς νοητοῖς θεοῖς ἱδρῦσθαι συγχωρητέον. ἐκεῖ γὰρ καὶ ἡ οὐσία πρώτως ἐν τῇ τῶν νοητῶν ἀκρότητι, καὶ ἡ κίνησις, καὶ ἡ στάσις ἐν τῷ μέσῳ κέντρῳ. Μένει γὰρ ὁ νοητὸς αἰὼν ἐν ἑνὶ, καὶ ὁμοῦ μένει, καὶ τῆς ζωῆς ἀπάσης ἐστὶ κρυφιωτάτη αἰτία. διὸ καὶ ὁ Πλωτῖνος μὲν ζωὴν ὀνομάζει τὸν αἰῶνα, τὴν μίαν, καὶ ὅλην, καὶ αὖ ἐν ἄλλοις νοητὴν ζωήν. ὁ δὲ τρίτος ἀπὸ τούτου Θεόδωρος, στάσιν αὐτὸν ἐπονομάζει. καὶ ταῦτα ἀμφότερα τὰ δοξάσματα συνήρμοσται ἀλλήλοις. ὅτι δὴ καὶ στάσις ἐστὶν ἐν τῷ αἰῶνι (μένει γὰρ ἐν ἑνὶ κατὰ τὸν Τίμαιον) καὶ κίνησις. ζωὴ γάρ ἐστι νοητή. καὶ τὸ μέχον αὐτὸ, νοητόν ἐστι ζῶον. καὶ μὲν καὶ ἡ ταυτότης, καὶ ἡ ἑτερότης, ἐν τῇ περιοχῇ τῶν νοητῶν. πόθεν γὰρ τὸ πλῆθος, ἢ ἐκ τῆς ἑτερότητος;

Πόθεν δὲ ἡ τῶν μερῶν πρὸς τὰ ὅλα κοινωνία, καὶ ἡ τῶν διαιρουμένων ἐν ἀλλήλοις ὑπαρξις, ἢ ἐκ τῆς ταυτότητος; καὶ γὰρ τὸ ἓν ἐκεῖνο, ἓξ οὗ ὄντος μετέχῃ, καὶ τὸ ὂν, ἓξ ἑνός. καὶ διὰ ἀλλήλων ἀσυγχύτως διήκῃ τὰ μόρια πάντα ἓξ ἑνὸς ὄντος. ἅμα γὰρ καὶ τὸ ταυτὸν ἀεὶ, καὶ τὸ ἕτερόν ἐστι κρυφίως. καὶ πᾶν τὸ νοητὸν τελάτος, κατὰ τὰ πρώτιστα, καὶ ἐνοειδέστατα ἔχῃ τὴν ὑπόστασιν ἔλαχε. καὶ ὥσπερ ἡ οὐσία καὶ τὸν πρώτην ἐξεφάνη τριάδα, μετὰ ἓξ ἑνός, οὕτω καὶ ἡ κίνησις ἐν τῇ δευτέρᾳ, καὶ ἡ στάσις, καὶ ἡ ταυτότης ἐν τῇ τρίτῃ, καὶ ἡ ἑτερότης. καὶ πάντα οὐσιωδῶς ἐν τῷ νοητῷ. καθάπαξ δὴ καὶ ἡ ζωὴ, καὶ ὁ νοῦς ἐκεῖ νοητῶς. ἐπειδὴ γὰρ ἀπὸ τῶν

Universidad de Deusto
Biblioteca

νοητῶν πάντα πρόεισι τὰ ὄντα, καὶ ἀπ' αὐτῶν ἐκεῖ πάντα προϋπάρχει. καὶ ἡ κίνησις ἐκεῖ, καὶ ἡ στάσις οὐσιωδῶς, καὶ ἡ ταυτότης, καὶ ἡ ἑπρότης ἑνοειδῶς. πάλιν ἐν τοῖς μέσοις ἥνωται τῶν νοητῶν, καὶ νοερῶν ὑποστάσεων, τὸ αὐτὸ δὲ τέρως ἐστὶ, καὶ ζωϊκῶς. ἐν μὲν τῇ ἀκρότητι τῆς οὐσίας οὔσης. οἷον γὰρ πάντης τῆς τάξεως καὶ ὁ ἐν Φοίβῳ Σωκράτης Δια λεγόμενος, ἀπὸ τῆς οὐσίας τῶν ὅλων ἐχαρακτήρισεν. ἡ γὰρ ἀχρώματος, καὶ ἀσχημάτιστος, καὶ ἀναφὴς, οὐσία ὅλως οὖσα, τοῦτον ἔχει τὸν τρόπον.

Ἐν δὲ τῷ μέσῳ κέντρῳ, κινήσεως, καὶ στάσεως. ἐκεῖ γὰρ ἡ τοῦ οὐρανοῦ περιφορὰ, καθάπερ φησὶν ὁ αὐτὸς. ἐν ἑνὶ μὲν, ἀκλινῶς ἑστῶσα νοήσεως εἴδη. κινουμένη δὲ ἐν ἑαυτῇ, καὶ πρὸς ἑαυτό. μᾶλλον δὲ κίνησις οὖσα, καὶ ζωὴ διαιωνίου. ἐν δὲ τῷ λοιπῷ δηλαδὴ, τὸ ταὐτὸν, καὶ ἕτερον τῷ περὶ τῆς τάξεως ταύτης ζωϊκῶς ἱδρυται. διὸ καὶ ὑπερέφ πρὸς τὴν ἀρχὴν, καὶ τὴν τῆς ταυτότητος φύσιν, καὶ διαιρεῖται μονοειδῶς, καὶ πρόεισιν εἰς ἀριθμοὺς πλείονας, καὶ μεριστὰς ὑποστάσεις ἀφ' ἑαυτῆς μονάδας. πάλιν ἐν τοῖς τρίτοις διακόσμοις ὁ μὲν τῶν νοερῶν θεῶν ἀκρότατος. κατὰ τὴν οὐσίαν ἔχει τὸ πάντα, καὶ ἔστι αὐτὸ τὸ νοητὸν, καὶ τὸ ὅλως ὂν ἐν τοῖς νοεροῖς τὴν ἐν αὐτῷ διάκοσμον εἰς ἀδιάκριτον αὖθις ἐπανακαλούμενος. ἕνωσιν. ἡ δὲ μέση τάξις καὶ τὴν κίνησιν, ὁμοῦ καὶ στάσιν. ζωογονεῖ γὰρ ἑστὶ θεότης μόνους. ἅμα καὶ περιέουσι, καὶ ἀκραίφνως ἱδρυμένη, καὶ τὰ πάντα γονίμοις δυνάμεσι ζωοποιοῦσα. ἡ δὲ τρίτη περίοδος, καὶ τὸ πρῶτον, ἅμα καὶ ἕτερον. αὕτη γὰρ διακρίνει τῶν πατέρων ἑαυτὴν, καὶ συνάπτει αὐτοῖς διὰ τῆς νοερᾶς ἐπιστροφῆς.

Καὶ τὰ μὲν αὐτῶν, ἅμα μὲν σωδεῖ πρὸς ἄλληλα, καὶ πᾶς κοινὰς ἔχει ἰδέων δυνάμεις, ἅμα δὲ διακρίνει ταῖς νοεραῖς τομαῖς. ἐν δὴ πάντῃ τῇ τάξῃ πρῶτον μὲν σκιλάμπει τὰ ὄντα πάντα, καὶ τὰ εἴδη. διόπερ καὶ τὴν ἑτερότητα μάλιστα χαρακτηρίζεται, τῶν ὁλικῶν πασῶν ὑποστάσεων τὸ πέρας κληρωσαμένη. καὶ ὅτι πάντων ἐπὶ πάντα πρόεισι, τόν τε μετεχόμενον νοῦν, καὶ τὰς πολυειδεῖς τῶν ψυχῶν διακοσμήσεις, καὶ τὴν ζωμαλικὴν ἅπασαν φύσιν. τρίτα γὰρ ὑφίστησι τῶν μεθ' αὐτὴν, ὡς τὸ ὅλον εἰπεῖν. τὰ μὲν, ἀμέριστα, καὶ πρῶτα. τὰ δὲ, μέσα τῶν ἀμερίστων, καὶ μεριστῶν. τὰ δὲ, μεριζόμενα περὶ τοῖς σώμασι. καὶ διὰ τούτων ὑποστήσατο πάντα τὰ μεριστὰ τῶν ὄντων. ἵν' ἐν ὅπῃ τὰ πρόσθεν εἰρημένα πάλιν ἐπανέλθωμεν, πανταχοῦ μὲν τὰ μὴν θεῖον, οὐ πανταχοῦ δὲ τὸν αὐτὸν τρόπον, ἀλλ' ἐν μὲν τοῖς ὑψηλοτέροις τῶν θείων διακόσμοις, ἑνοειδῶς, καὶ ἀδιακρίτως, καὶ ἰωμένως, οὐ δὴ καὶ ἡ στάσις μετέχει κινήσεως, καὶ ἡ κίνησις, στάσεως, καὶ ἀμφοῖν μία, καὶ ἰωμένη πρόοδος ἐστιν.

tia, propter causam omnia illic priùs-existunt. Et ipse motus illic, & ipse status *est* essentialiter, & Identitas, & Diversitas *est* uniformiter. Rursus in medijs generibus mentalium, & intellectualium naturarum, eadem sunt secundò, & vitaliter. Nam in ipsa summitate existit essentia. De hoc enim ordine Socrates etiam in Phædro differens, ab essentia totum hunc *ordinem* figuravit, *atq; significavit*. Essentia enim, quæ verè est, coloris, & figuræ, & tactus expers, hunc habet modū, *talis est*, & *itasse habet*.

In medio verò centro, motus *est*, & status. Illic enim *est* ipsa Cœli circumvectio, quemadmodum ait idem *Socrates*. In Uno quidem, immobiliter stans per intelligentiæ formam. Movetur verò in se-ipsa, & ad se-ipsam *semper redit*. Imò verò potius est ipse motus, & æterna vita. In reliquo verò *spacio* scilicet, Idem, & Diversum in hujus ordinis fine vitaliter est-collocatum. Quamobrem etiam redit ad ipsum principium, propter ipsam Identitatis naturam, & uniformiter dividitur, & in plures numeros progreditur, & particulariores ex se procreat Unitates. Rursus in tertijs ordinibus summus quidem intellectualium Deorum *Deus* per essentiam habet omnia, & est ipsum mentale, & ipsū verè Ens in intellectualibus, qui *Deus, existentem* in se discretionem rursus ad indiscretā Unitatem revocat. Medius verò ordo per motum, simul & *per* statum *existit*. Est enim animalium-procreatrix Deitas manens, simul & progrediens, & impollutè collocata, *sedemq; firmam, & impolluta habens*, & omnia fœcundis potestatibus, *& generandi vim habentibus facultatibus* vivificans, *vitaq; donans*. Tertius verò progressus *est* propter Idem, simul & *propter* Diversum. Hic enim & à Patribus se-ipsum discernit, & conjungitur cum ipsis per intellectualem conversionem, *ac reversionem*.

Et ea, quæ sunt post ipsum *progressum*, simul quidem inter se conjungit per communes formarum potestates, *sive facultates*; simul verò discernit per intellectuales sectiones. In hoc igitur ordine, primùm quidem elucent omnia genera, & *omnes* formæ. Quoniam propter diversitatem *hic progressus* maximè figuratur, *exprimitur, & indicatur*, quod omnium universalium hypostaseōn, *i. e. naturarum* finem sit-sortitus. Et ab hoc *ordine progressus iste* in omnia progreditur, & *in* Mentem, quæ participatur, & *in* multiformes animarum dispositiones, *ac ordines*, & *in* omnem corpoream naturam. Triplicia enim constituit genera eorum, quæ sunt post ipsum *progressum*, ut totum dicam, *pauciq; rem totam expediam*. *Nam* alia quidem, *sunt* individua, & prima. Alia verò, *sunt* media inter individua, & dividua. Alia verò, dividuntur circa ipsa corpora. Et per ista procreat omnia particulariora genera Entium. Ut igitur ad antè dicta rursus revertamur, ubiq; quidem genera *sunt* ponenda, non ubiq; tamen eodem modo: Sed in excellioribus quidem *rerum* divinarum ordinibus, uniformiter, & indiscretè, & unitè, *conjunctim*, ubi etiam ipse status particeps-est motionis, & ipsa motio *particeps est ipsius* status, & amborum unus, & conjunctus est progressus.

In

In particularioribus verò, divisim, *& distincte sunt* hæc ponenda, & cum conveniente summissione, *ac subjectione*. Si enim primæ, & universalissimæ formæ sunt in ipso mentaliū fine, necesse profectò *est* & ipsa genera principium hypostaseōs, *suæq; naturæ* in ipsis mentalibus habere. Et si rerum-opifex causa est omnium particularium ordinum procreatrix, continet prima genera hypostaseōs, *& naturæ* ipsorum. Et quemadmodum formarum omniū fons *est* in ipsa *rerum-opifice causa*, quamvis formæ sint mentales, sic ipsa genera Entis in ipsâ principem-obtinent-locum, quamvis sint alia genera universalia ante ipsam *rerum-opificem causam*. Et cùm divinus ille Jamblichus alicubi rectè dicit, in ipso fine mentalium Deorum apparere genera Entis, tum præsens Theologia res ipsas sequens, à summis *procedens*, ab ipsis mentalibus Dijs his etiā progressum attribuit, ut & ipsis formis. Quæcunq; enim sunt per causam in primis & occultè, & individuè, hæc sunt in intellectualibus divisim, & partitè, & unum-quodq; secundùm suam naturā. Hinc enim jam & omnes partiti, *dividuiq;* Entium ordines replentur & in his generibus, & formalibus substantijs, *ac essentijs*. Et propterea etiam ille rerū-opifex, *& Creator* dicitur omnia genera continere, & ipsum fontē formarū habere, quippe quod omnes particulares *rerum* rivos ipse procreet, & per illuminationem-inferat ipsis à se *manantes* omnes hypostaseōs, *naturaq;* mensuras. Triplicia igitur omnium Entium genera *ex hoc rerum-opifice, & Creatore* progrediuntur, alia quidem, individua, alia verò, dividua, alia verò, *sunt* inter hæc *duo genera*, conjuncta quidem magis quàm dividua, discreta verò magis quàm individua genera. In amborum verò medio subsistunt, & unum ipsorum Entium vinculum continent. Et intellectualem quidem essentiam *ille rerum-opifex, & Creator* producit per prima, & individua genera, corpoream verò, per tertia, & dividua. Animalem verò hypostasin, *id est, ipsam verò animæ essentiam, atque naturam existentem* in horum medio, *producit* per ea, quæ media sunt in ipsis Entibus. Sed intellectualem quidem, & individuam omnem naturam ex se-ipso generat, & implet universali generatrice facultate. Animalem verò *naturam*, unà cum ipso Cratere constituit. Corpoream verò, cum universa Natura.

CAPUT XXXI.

QUòd autem hæc, Timæum sequentes, disponamus, *præcipiamus, & distincte tradamus*, quivis hinc discet. Ipsam enim Mentem hujus Universitatis producens ille rerum-opifex, *& Creator*, ipse ipsam ex sua sola essentia producit, per unā Unitatem simul ipsā ostendens, quippe quòd *ipsam* in-æternum constituat. Et nusquam hoc-in-loco *Timæus* Crateris mentionem facit. Animam verò disponens, *& aptè collocans* ante corpus, & ipsa genera miscet, & cum ipso Cratere agit. Ipsum verò corpus hujus Universitatis

Ἐν δὲ τοῖς μεριστοτέροις διηρημένως αὐτὰ θετέον, καὶ μετὰ τῆς προσηκούσης ὑφέσεως. οὕτω γάρ ἐστιν ἐν τῷ πέρατι τῶν νοητῶν τὰ πρῶτα, καὶ ὁλικώτατα τῶν εἰδῶν, ἀναγκαίως πού, καὶ τὰ γένη τῶν ἀρχικῶν τῆς ὑποστάσεως ἐν τοῖς νοητοῖς ἔχειν. καὶ εἰ τὸ δημιουργικὸν αἴτιον ἁπάντων ἐστὶ γονιμικὸν τῶν μεριστῶν διακόσμων, περιέχει τὰ πρώτιστα γένη τῆς ὑποστάσεως αὐτῶν. καθάπερ ἡ ποιητὴ τῶν εἰδῶν ἐν αὐτῷ πάντων, εἰ καὶ ἔστιν εἴδη νοητὰ, οὕτω τὰ γένη ἐν ὄντως ἐν αὐτῷ προέστηκεν, εἰ καὶ ἔστιν ἄλλα τὰ γένη τὰ ὅλα πρὸ αὐτοῦ. καὶ ὅ, τε θεῖος Ἰαμβλιχος ὀρθῶς που φησὶν ἐν τῷ πέρατι τῶν νοητῶν θεῶν ἐκφαίνεσθαι τὰ γένη τῶν ὄντως, καὶ ἡ παροῦσα θεολογία τοῖς πράγμασιν ἑπομένως, αὖθις ἀπὸ τῶν νοητῶν θεῶν, καὶ τούτοις τὴν πρόοδον δίδωσιν, ὥσπερ καὶ τοῖς εἴδεσιν. ὅσα γὰρ ἐστι κατ' αἰτίαν ἐν τοῖς πρώτοις καὶ κρυφίως, καὶ ἀδιαιρέτως, ταῦτα διηρημένως ἐστὶν ἐν τοῖς νοεροῖς, καὶ μεριστῶς, καὶ κατὰ τὴν αὐτὸ φύσιν ἕκαστον. ἐνταῦθεν γὰρ δὴ καὶ πάντες οἱ μεριστοὶ τῶν ὄντων διάκοσμοι πληροῦνται καὶ τῶν γενῶν τούτων, καὶ τῶν ἰδιοτικῶν ὑποστάσεων. καὶ διὰ τοῦτο καὶ ὁ δημιουργὸς λέγεται τὰ γένη πάντα προειληφέναι, καὶ τὴν πηγὴν τῶν εἰδῶν ἔχειν, ὡς ὄντα μεριστοὺς ἅπαντας ὑφεστῶτας αὐτῷ δοπηρῶν, καὶ ὁλοπλάμπων αὐτῆς ἀφ' ἑαυτοῦ τὰ μέρη πάντα τῆς ὑποστάσεως. τριττὰ δὴ οὖν ἀπάντων προθεῖσι γένη τῶν ὄντων, τὰ μὲν, ἀμέριστα, τὰ δὲ, μεταξὺ τούτων, ἰωμένα μὲν, τῶν μεριστῶν μᾶλλον, διακεκριμένα δὲ πλέον τῶν ἀμερίστων γένων. ἀμφοῖν δὲ κατὰ μέσον ὑφεστήκοτα, καὶ τὸν ἕνα τῶν ὄντων συνέχοντα συνδεσμόν. καὶ τὰ μὲν νοερὰν οὐσίαν παρέχει διὰ τῶν πρώτων, καὶ ἀμεριστῶν γένων, τὰ δὲ ζωμαλικὰ, διὰ τῶν τρίτων, καὶ μεριστῶν, τὰ δὲ ψυχικὰ ἐν μέσῳ τούτων ὑποστάσιν, διὰ τῶν μέσων ἐν ταῖς οὐσίαν. ἀλλὰ τὰ μὲν νοερὰν, καὶ ἀμέριστον πᾶσαν φύσιν ἀφ' ἑαυτῶν γεννᾷ καὶ πληροῖ τῆς ὅλης γονιμικῆς δυνάμεως. τὰ δὲ ψυχικὰ, μετὰ δὲ κρατῆρος ὑφίστησι. τὰ δὲ ζωμαλικὰ, μετὰ τῆς ὅλης φύσεως.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ λά.

ΚΑΙ ὅτι ταῦτα ἑπομένως τῷ Τιμαίῳ διατιθέμεθα, μάθοι τις ἂν ἐνθένδε. Τὸν μὲν νοῦν τοῦ παντὸς παράγων ὁ δημιουργὸς, αὐτὸ, [l. αὐτὸς] δι' αὑτοῦ τῆς ἑαυτοῦ μόνης αὐτὸν οὐσίας παρέχει, κατὰ μίαν ἕνωσιν αὐθρόως αὐτὸν ἐκφαίνων, ἅτε διαιωνίως ὑφιστάς. καὶ οὐδαμοῦ δὲ κρατῆρος ἐνταῦθα μεμνημονεύκε. τῶν δὲ ψυχικῶν περὶ δὲ σωμάτων διακόσμων, καὶ τὰ μὴν κεφάλαια, καὶ μετὰ δὲ κρατῆρος ἐνεργεῖ.

Universidad de Deusto
Biblioteca

πὸ δὴ ζῶμα πλάτων ϗ παῦλος, ϗ Δημιουργὸν τὸν οὐρανὸν, μετὰ τῆς ἀνάγκης αὐτὸ δημιουργεῖ. μεμιγμένη χαρὰ ϗ παῦλος φύσει ἐκ νοῦ, ϗ ἀνάγκης, ἐγγίνη φησὶν ὁ Τίμαιος. ϗ οὐδὲ ἐνέχεσθαί που τὸν κρατῆρα συμπεπλεγμένης πρὸς τὴν τ ζωμάτων διακόσμησιν. δεδεικται δὲ ἡμῖν ἐν ἄλλοις διὰ πλειόνων, ὅτι τὴν φυσικὴν ποίησιν διὰ τῆς ἀνάγκης ὁ Πλάτων ἀποκαλεῖ. * ϗ οὐχ (ὥς τινες ὑπέλαβον) εἰς ταυτὸν ἄγει τὴν ἀνάγκην τῇ ὕλῃ. Δῆλον δὴ οὖν ὅτι τὴν μὲν τῶν ζωμάτων γένεσιν ὁμοῦ τῇ ὅλῃ φύσει παράγει ϗ ἐν τῇ φύσει τῇ πεφωλισῃ τὰ μὲν ἐξ ἀρχῆς μίγνυσι, ϗ αὐτὸς ἐκ νοῦ, ϗ ἀνάγκης τὰ ζώμαλα. τὸ μὲν ἀγαθὸν, ϗ τὴν ἕνωσιν ἀπὸ τ νοῦ δεχόμεθα.

*Σημείωσαι.

Τὴν δὲ εἰς διάστασιν, ϗ μερισμὸν ἀποτελοῦσαν πρόοδον, ἐκ τῆς ἀνάγκης τὴν δὲ τῶν ψυχῶν αὐτοκίνητον οὐσίαν, μετὰ τ κρατῆρος διακοσμεῖ. ϗ οὔτε ὁ νοῦς, οὔτε τὰ ζώμαλα δεῖται τῆς τοιαύτης αἰτίας. ἀλλ' ἔστιν ὁ μὲν δημιουργὸς, καινὸς τῶν τριττῶν γενῶν ὑποστάτης. ὁ δὲ κρατὴρ ἰδία τῶν ψυχῶν αἰτία συνεπλεγμένη τῷ δημιουργῷ, ϗ πληρούμενον μὲν ἀπ' αὐτῆς, πληρῶν δὲ τὰς ψυχὰς. ϗ τὰς μὲν δυνάμεις τῆς γενίμου οὐσίας ἐκεῖθεν ὑποδεχόμενον, διπρρέων δὲ τῆς ψυχαῖς αὐτὰς κατὰ μέτρα τῆς ἑκάστων οὐσίας. ϗ ταῖς μὲν, τὰς ἀκρότητας τῶν γενῶν, ταῖς δὲ, τὰς μέσας πρόοδους, ταῖς δὲ, τὰς ὑποπεραιώσεις αὐτῶν ἐν τάξει διανέμων.

Οὐκοῦν ζωογόνον μὲν ἐστι κατὰ τὴν οὐσίαν ὁ κρατὴρ, ὥσπ ϗ αἱ ψυχαὶ ζωαί τινες εἰσι, ψυχῶν δὲ πρωτουργὸς αἰτία, κ τὴν ἰδιότητα τῆς ὑπάρξεως, ϗ οὐχ ἁπλῆς ζωῆς, ἀλλὰ τῆς ψυχικῆς ἐνεργείας, ϗ παντελὴς μονάς. ὑπὸ γὰρ τοῦ κρατῆρος τούτου, ϗ ἡ ὑπὸ παῦλον ὑπέστη ψυχὴ, ϗ τὰ ὀθνεῖα, ϗ τελεία τῶν μερικῶν ψυχῶν φύη, ϗ αἱ τούτων μεταξὺ λαχοῦσα τὴν πρόοδον.

Ὁ πᾶς δὴ οὖν ἀριθμὸς τῆς ψυχικῆς διακοσμήσεως ἀπ' αὐτοῦ προέρχεται. ϗ κ τὰς ἐν αὐτῷ γενίμους δυνάμεις, μερίζεται. λεχθήτω δὴ οὖν αἰτία ψυχῶν ὁ κρατὴρ, ϗ τῆς δημιουργίας τῶν ψυχῶν ὑποδοχὴ, ϗ γονιμὴ μονὰς αὐτῶν, ϗ ὅσα τοιαῦτα.

Λέγοιτο γὰρ ἂν ὀρθῶς, ϗ τῷ πλάτωνι ϗ νοῦν. εἰ δὲ δὴ ϗ σωτέτακται τῷ δημιουργῷ, ϗ ἐξ ἴσου συνυφίσηται αὐτῷ τὰ γένη τῶν ψυχῶν, ἀνάγκη δήπου τὸν πατέρα εἶναι ϗ τὸν κρατῆρα τοῦτον, ὥσπερ τὸν ὅλον δημιουργόν.

formans, *ac effingens*, & Cœlum depingens, *atq; describens*, cum ipsa necessitate ipsum *Universum* fabricat, *ac effiuit*. Ipsa enim hujus Universitatis natura mixta ex Mente, & necessitate, generata *ortaque* est, inquit Timæus. Et ne hîc quidem *Timæus* ullo-modo Craterem complectitur, *nec eum assumit* ad ipsam corporum dispositionem, *ut in ordinem ea redigat*. In alijs verò *locis* à nobis demonstratum est pluribus, quòd Plato physicam, *id est naturalem*, *rerum* effectionem, per necessitatem, *id est per necessitatis nomen* appellat. Neque (ut quidam existimarunt) necessitatem in idem cum materia ducit, *& hoc utrunque idem esse dicit*. Perspicuum igitur *est*, quòd *ille rerum Creator* ipsam quidem corporum generationem, *procreationem*, *ac ortum* simul cum universa natura producit, & in primâ naturâ genera dividua miscet, & ita ex Mente, & necessitate corpora *miscentur*, *ac oriuntur*. Ipsum quidem Bonum, & Unitatem à Mente *manantem* accipimus. *Notandum.

Ipsum verò progressum, qui definit in discretionem, & partitionem, *vel*, *in dimensionem*, *ac divisionem*, à necessitate *manantem accipimus*. Ipsam verò animarum per-se-mobilem essentiam, cum solo Cratere disponit. Et neque Mens neque corpora tali causa indigent. Sed ipse quidem rerum-opifex, *& Creator* est communis triplicium generum fundator, *sustentator*, *& fultor*. Ipse verò Crater *est* privata animarum causa cum ipso rerum-opifice, *& Creatore* collocata, & ab ipsa quidem completur, animas verò complet. Et ipsas quidem fœcundæ copiæ facultates illinc *manantes* suscipit, ipsas verò animabus instillat secundùm mensuras essentiæ singularum *animarum*. Et alijs quidem, summitates generum, alijs verò, medios progressus, alijs verò, ipsos ipsarum terminos, *ac fines* ordine distribuit.

Ergo Crarer per essentiam quidem est animalium-procreator, si quidem & ipsæ animæ sunt quædam vitæ, animarum verò *est* primaria causa, per proprietatem ipsius essentiæ, & non omnis vitæ: Sed animalis, *id est ipsius animæ*, uniformis, & perfecta Unitas. Ab hoc enim Cratere & ipsa hujus Universitatis anima *manans* subsistit, & secunda, & tertia partitarum, *ac dividuarum* animarum genera, & illæ *animæ*, quæ inter has progressum sortitæ sunt.

Omnis igitur numerus animalis dispositionis, *id est*, *animarum ordinis*, ab ipso *Cratere* progreditur. Et propter *sitas* in ipso fœcundas facultates partitur, *atque dividitur*. Animarum igitur causa dicatur ipse Crater, & fabricationis animarum receptaculum, & generatrix Unitas ipsarum, & quæcunque hujusmodi *sunt* huic Crateri tribuantur.

Dicentur enim rectè, & secundùm Platonis mentem. Si verò etiam cum ipso rerum-opifice collocatur, *& cum ipso rerum Creatore ponitur*, & æquè cum ipso constituit animarum genera, necesse profectò *est*, fontanum esse & istum *Craterem i.e. fontem animarum*, ut ipsum universum *i.e. rerum-universarum* opificem, *& Creatorem*.

Ergo

Ergo fons quidem est animarum iste Crater, conjunctus verò est cum rerum-fabricatrice Unitate. Et propterea Socrates etiam in Philebo, in Jove, regiam quidem animam esse dicit, regiam verò Mentem. Quod enim in præsentia nos fontanũ appellamus, hoc ille regiũ appellavit. Quanquam & ipsum fontis nomen, Platoni est familiare in animabus, *quum de animabus verba facit*. Quod enim per-se-movetur (ut ait Socrates in Phædro) *id* alijs etiam, quæcunque moventur, est fons, & principium motus.

Et vides quomodo, cum duplex ante animas Unitas divina tradatur à Theologis, una quidem, Fontana, altera verò, principalis, *ipsamq; principij naturam in se continens*, duplices etiam appellationes rebus hinc manantibus Plato tribuat, unam quidem, ex universaliore, alteram verò, ex particulariore *causa* assumens. Est enim fons quidem, id, quod per-se-movetur, ut animæ fontanæ progenies, principium verò, ut particeps etiam ipsius principalis animæ. Si igitur & in ipsis animabus, *quum de ipsis verba fiunt*, ipsum fontis nomen ponitur apud Platonem, & ipsum principij *nomen*, quid oportet mirari, si & ipsas ex ipsis *animabus* exemptas Unitates, Fontes, & Principia vocemus? Diluciditis autem per hæc & illud demonstratur. Unde enim in omnes animas venit illa principalis facultas, *quæ principij naturam in se continet*, *unde nam aliunde venit*, quàm ex illa principali Unitate? Unde verò fontana proprietas *manat aliunde*, quàm ab animali, *i. e. anima*, *Unitate*? Quod enim pariter ad omnes animas pertinet, *atq; pervadit*, necesse *est id* ab una, & eadem causa ad ipsas ire, *& in ipsas manare*. Si quis igitur ab illo rerũ-opifice quatenus est rerum opifex, *hoc manare* dicat, oportet *hoc* etiam alijs omnibus pariter adesse, quæcunque prodierunt ex rerum-opifice Unitate.

Si verò *dicat hoc manare* à causa ab animabus separata, illa & fons primarius; & principium *est* appellanda. Quinetiam quòd horum duorum nominum cognatione-conjunctius, *& convenientius* animabus sit illud principale *nomen*, quàm illud fontanum, ut id, quod ipsis est ordine propinquius, in eodem Dialogo *Plato* declaravit. Quamvis enim id, quod per se movetur, fontem simul, & principium rerum universarum motus appellarit, tamen ex ipso solo principio *ductam* demonstrationem fecit non generationis.

Principium enim (inquit) non generatum *est*. Quidquid enim fit, id à principio fieri necesse *est*. Si igitur demonstrationes sunt ex ijs *causis petitæ*, quæ proximæ sunt ipsis rebus, quæ demonstrantur, necesse profectò *est* ipsum principium animabus esse propinquius, quàm ipsum fontem *earum*.

Præterea verò si quidquid *generatur*, *& fit*, *id* ex principio fit, *ab eo generatur*, *ac manat*, ut ipse *Plato* dicit, & animæ generatæ quodámodo sunt ut ipse Timæus dicit, *ergo*, principium etiam ipsas animas est antecedens, *i.e. antecedit*. Etquèadmodũ istæ *animæ* sunt *animarũ* earum, quæ in tempore fiunt, *generan-*

Οὐκοῦν πηγὴ μὲν ἐστι τῶν ψυχῶν, ὁ κρατὴρ, λέγεται δὲ πρὸς τὴν δημιουργικὴν μονάδα. ϗ διὰ τοῦτ ϗ ὁ ἐν τῷ φιλήβῳ Σωκράτης, ἐν τῷ Διὶ βασιλικὴν μὲν εἶναι φησὶ ψυχὴν, βασιλικὸν δὲ νοῦν. ὃ δὴ ἡμεῖς πηγαῖον ἐν τῷ παρόντι προσονομάζομεν, τοῦτ βασιλικὸν ἐκεῖνος προσεῖρηκε. ϗ τι ϗ τὸ τῆς πηγῆς ὄνομα τῷ Πλάτωνι γνώριμόν ἐστι ϗ ἐπὶ τῶν ψυχῶν. τὸ δὲ αὐτοκίνητον (φησὶν ὁ ἐν τῷ φαίδρῳ Σωκράτης) ϗ πᾶς ἄλλος, ὅστις κινεῖται, πηγὴ, ϗ ἀρχὴ κινήσεως ἐστι.

Καὶ ὁρᾷς ὅπως διττῆς τῆς τῶν ψυχῶν μονάδος θείας (τῶν τῶν θεολόγων παραδιδομένης, τῆς μὲν, πηγαίας, τῆς δὲ, δοχικῆς, διττὰς ϗ ταῖς ἐκ τούτων τῶν ἐπωνυμίας ὁ Πλάτων ἀποδίδωσι, τὴν μὲν, ἐκ τῆς ἁπλουστέρας, τὴν δὲ, ἐκ τῆς μεμιγμενεστέρας παραλαβών. ἐπεὶ τοίνυν μὲν, τὸ αὐτοκίνητον, ὡς ἐκγονον τῆς πηγαίας ψυχῆς, δοχὴ δὲ, ὡς μετέχον ϗ τῆς ἀρχικῆς ψυχῆς. εἰ πάντα ϗ ὅτι τῶν ψυχῶν αὐτῶν τὸ τῆς πηγῆς ὄνομα πεποίηται παρὰ τῷ Πλάτωνι, ϗ τὸ τῆς δοχῆς, τί χρὴ θαυμάζειν, εἰ ϗ τὰς ἐξηρημένας μονάδας αὐτῶν, πηγὰς, ϗ δοχὰς ἐπονομάζομεν; μᾶλλον δὲ ἐκ τούτων ϗ κεκινῆσθαι. πόθεν γὰρ εἰς πᾶσας ἥκει τὰς ψυχὰς ἡ δοχικὴ δύναμις, ἢ ἀπὸ τῆς ἀρχικῆς μονάδος; πόθεν δὲ τὸ πηγαῖον ἰδίωμα, ἢ ἀπὸ τῆς ψυχικῆς; τὸ γὰρ ὅλως πᾶσιν ἀφθόνως ὁμοίως ταῖς ψυχαῖς, ἀναγκαῖον ἀπὸ μιᾶς, ϗ τῆς αὐτῆς ἥκειν ἐπ' αὐτὰς αἰτίας. εἰ μὲν τοίνυν ἀπὸ τοῦ δημιουργοῦ τις λέγοι. καθόσον ἐστὶ δημιουργὸς, δεῖ ϗ τοῖς ἄλλοις ἅπασιν ὁμοίως πάρχειν. ὅσα προῆλθεν ἐκ τῆς δημιουργικῆς μονάδος.

Εἰ δὲ ἐκ τῆς αἰτίας τῆς διωρισμένης τῶν ψυχῶν, ἐκείνῳ κ πηγὴ πρωτίστῳ προσρητέον, ϗ δοχῇ. ϗ μᾶλλον ϗ ὅτι τῶν διττῶν τούτων ὀνομάτων συγγενέστερόν ἐστι τὸ δοχικὸν ταῖς ψυχαῖς, ἢ τὸ πηγαῖον· ὡς ἐξωτέρω κατὰ τὴν τάξιν αὐτῶν πάρχον, δεδηλώκειν, ἐν τῷ αὐτῷ διαλόγῳ. πηγὴ μὲν ἅμα, ϗ ἀρχὴ τὸ αὐτοκίνητον προσεφάνη τῆς ὅλων κινήσεως, ὅμως ἐκ τῆς δοχῆς μόνης τὴν τῆς ἀθανασίας ἀποδεῖξιν πεποίηται.

Ἀρχὴ γάρ (φησιν) ἀγένητον. ἐξ ἀρχῆς γὰρ ἂν τὸ γενόμενον ἀνάγκη γένεσθαι. εἰ τοίνυν αἱ ἀποδείξεις ἐκ τῶν προσεχῶν εἰσι τοῖς δεικνυμένοις, ἀνάγκη δήπου τὴν ἀρχὴν προσεχεστέραν εἶναι ταῖς ψυχαῖς τῆς πηγῆς.

Ἔτι τοίνυν, εἰ πᾶν τὸ γενόμενον, ἐξ ἀρχῆς γίνεται, καθάπερ φησὶν αὐτὸς, αἱ ψυχαὶ γένητοί πως εἰσὶν, ὡς ὁ Τίμαιος λέγει, ϗ τῶν ψυχῶν ἐστιν ἀρχὴ προηγουμένη ϗ ὥσπερ αὐτῶν τῶν ϗ χρόνον εἰσὶ γενομένων

Universidad de Deusto
Biblioteca

ἀρχαὶ, οὕτω καὶ ἄλλον τρόπον, ἡνυήλων οὐσῶν ποιοῦφέσηκεν ἡ ἀρχή. ἢ ὥσπερ αὐτὴ τῶν τῶν ζωμάτων ἡνέσιν ἀγλυηλοι, οὕτω καὶ ἡ ἀρχὴ τῶν ψυχῶν ἀπάσης ἡνέσεως ἐξήρηται. δεδεικται δὲ ἀφ' ἡμῶν ἀφ' τούτων, ἢ ὅτι πηγὴ τῶν ψυχῶν ἐστιν ὁ κρατὴρ, καὶ ὅλη μᾶ πῶ πηγαίων ἡ ἀρχικὴ μονὰς ἐστι, καὶ ὡς αὐτὴ τῆς ὅλης πηγῆς. ποσοχεστέρα τοῖς ψυχαῖς ἐστιν, ὑπερίδρυται δὲ τῶν ψυχῶν, ὡς αἰτία γόνιμος αὐτῶν. καὶ τοῦτο πάντα τοῖς Πλάτωνος καταδηλα μεθα λόγοις. [l. λόγοις.]

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ λϚ.

Πάλιν πάλιν ὅπι τὸ προκείμενον τὸν λόγον ἀναγάγωμεν, καὶ μείζονας ποιῶμεν τὸν κρατῆρος τύπου ὄντος τῆς ἀληθείας φιλοθεάμονας ἀναδιδάξωμεν, ὅτι τῆς ὅλης ζωογόνου θεότητος τῶν νοερῶν βασιλέων ἐν μέσῳ τῷ γόνιμον τῶν θείων αἰτίαν ἱδρυσαμένης, καὶ μᾶ τὰς ἀκροτάτας αὐτῆς, καὶ νοερωτάτας δυνάμεις, καὶ παντελεῖς, τῷ πρώτῳ παρεμπωλωμένης κρυφίως, καὶ ἢ τὰς μεριωτέρας αἰτίας, καὶ δευτέρας ἀπ' ἐκείνων, τῷ δημιουργῷ συναπτομένης, καὶ μίαν συμπνοιαν μεθ' αὐτὸν, τῆς τῶν μεριτῶν διακόσμων ἐπιγνώσεως ἐνισταμένης, τῶν μᾶ πρεσβυτέρων ἐκείνων, καὶ μᾶ συσῶν ἐν τῷ πρώτῳ παρὰ τῶν Πλάτωνος μυστικῶς ἐφάπτεται.

Τὰς δὲ τῷ δημιουργῷ συντελαγωμένας, καὶ μεθ' αὐτὸν πάντα τῷ πάντι διακοσμούσας, τὰς μᾶ, ἑναρμονίτερον, τὰς δὲ, δι' ἀνδείας ἀπίστους παραδίδωσιν. εἰσὶ μᾶ γὰρ αἱ δύτερα μονάδες αὐτῷ Θεοῦ τελικαὶ, καθάπερ οἱ Χαλδαῖοι λέγουσι, μία μᾶ, ἡ τῶν ψυχῶν πηγὴ, δύτερα δὲ, ἡ τῶν ἡρώων, τρίτη δὲ, ὁπόθεν ἀπομερισμένη Θεοῦ τῆς φύσεως πηγή. πάντας δὲ ἀρχὰς τρεῖς ὑποστάσης, καὶ ὁ δημιουργὸς παραλαμβάνει πρὸς τὸν ἑαυτῷ γόνιμον ποίησιν. καὶ ὁ μᾶ κρατὴρ (ὥσπερ εἴρηται) πηγὴ τῶν ψυχῶν ἐστιν ἑνιαίως συνέχουσα τὸν ὅλον αὐτὸν, καὶ πλεῖον ἀριθμόν. καὶ ὥσπερ ὁ δημιουργὸς παλεικὸν ἔλαχεν αἰτίαν, πρὸς τὸν ψυχικὸν ὑποχώρησιν, οὕτω δὴ καὶ ὁ κρατὴρ γόνιμός ἐστι, καὶ μητρὸς λόγον, καὶ τάξιν κεκλήρωται, πρὸς τὰ ἀφ' ἑαυτῆς. ὅσα γὰρ ὁ Ζεὺς παλεικῶς, τοσαῦτα καὶ ἡ τῶν ψυχῶν πηγὴ μητρικῶς, καὶ γυναικῶς ποιοῦσιν, [l. ποιεῖ] αὐτῆς.

Ἡ δὲ ἀρετὴ καθ' αὐτὸν ἐνεργεῖ, καὶ κοσμεῖ τὰ ὅλα, καὶ τελεοῖ. καὶ ἀφ' οὗτος, ψυχῆς τὸ πᾶν μεταλαχὸν, καὶ ἀρετῆς ἄθυς μεταλαγχάνῃ. Ψυχὴν γὰρ αὐτὸ (φησὶν ὁ Τίμαιος) ἐν

tur, & vniuntur, principia, sic alia ratione, principium existit ante animas, quæ sunt generatæ. Et quemadmodum istæ sunt corporum generatione non generatæ, sic etiam ipsum principium est exemptũ ex omni animarũ generatione. Per hæc igitur à nobis est demonstratũ, quòd & fons animarum sit ipse Crater, & quod post istum fontem illa principalis Unitas sit, & quod hæc ipso quidem fonte sit propinquior animabus, collocata verò sit supra ipsas animas, ut ipsarum fœcunda causa. Et hæc omnia ipsis Platonis verbis convicimus, & aperte demonstravimus.

CAPUT XXXII.

RVrsus igitur ad res propositas otationem reducamus, & ad propositum redeamus, & accuratiùs de isto Cratere Veritatis cõemplandæ studiosos doceamus, ac demonstremus, quòd, cùm universa animalium procreatrix Deitas intellectualium Regum in medio fœcundam rerum divinarum causam collocarit, & per ipsas quidem ipsius summas, & maximè intellectuales, & perfectas facultates, cum illo primo rerum universarum Patre sit occultè conjuncta, per ipsas verò particulariores, & secundas ab illis causas, cũ ipso rerum opifice conjungatur, & unam conspirationem cum ipso particularium ordinum generationis, atq; procreationis instituerit, illas quidem antiquiores, & manentes in illo primo rerum universarum Patre, illas illius summi Dei facultates, ac potestates Timæus mysticè tractat.

Illas verò, quæ cum ipso rerum opifice, & Creatore sunt collocatæ, & quæ cum ipso res in hac Universitate comprehensas disponunt, ac ordinant, alias quidem, evidentiùs, alias verò, per demõstrationem omnes tradit. Nam istæ quidem secundæ Unitates Dei sunt triplices, ut Sapientes dicunt, una quidem, ipse animarum fons, secunda verò, fons ipse Virtutum, tertia vero, ille fons, qui postea à Dei natura pendet. Has igitur tres hypostases, rerumque naturas etiam ille rerum opifex, & Creator ad suam fœcundam rerum effectionem assumit. Et ipse quidem Crater (ut dictum est) fons animarum est, singulariter continens universum, totum ac perfectum ipsius Crateris numerum. Et quemadmodum ille rerum opifex, & Creator paternam sortitus est causam, ad animalem generationem, id est, ad animæ procreationem, sic etiam ipse Crater fœcundus est, & generandi, procreandique vim habet, & matris rationem, locum & ordinem sortitus est, ad ea producendum, quæ generat, & in lucem emittit ex se, tanquam ex matre. Quæcunque enim ipse Jupiter paternè facit, ea & ipse animarum fons maternè, & per generatricem vim facit ipsis animabus.

Ipsa verò Virtus per se agit, & ornat, ac ordinat universa, & perficit. Et propterea, hoc Universum, quoniam animæ particeps est, statim Virtutis est particeps. Cùm enim (inquit Timæus) ille vitæ autor Jupiter, illius Universi animam in medio

dio posuisset, per totum, ac universum ipsius corpus eam extendit, & præterea extrinsecus ipsam corpore circuntexit, & circulum, qui circulo vertitur, & orbem, qui in orbe vertitur, & circumagitur, formavit, ac ita Cœlum unùm tantùm desertum, omnibusq; corporibus mortalibus vacuum constituit: sed quod propter virtutem, ipsum secum versari, familiaremque consuetudinem secum habere posset, & quod nullo alio præterea indiget: sed familiare, & amicum est satis ipsum sibi-ipsi. Simul igitur ac ipse Mundus animatus est, statim etiam secundùm Virtutem perpetuò vivit, & finem habet summum per ipsas Virtutes, illam scilicet amicitiam erga se ipsum, & sui-ipsius perfectam noticiam. Notus enim est, & familiaris, & amicus idoneus ipse Mundus sibi-ipsi, propter Virtutem. Quinetiam ipsa Natura cum ipso corporis ortu subsistit. Per necessitatem enim ille rerum opifex procreat ipsum corpus, & ipsum cum suâ, propriaq; vitâ formal.

Et propterea, cum paulo post ipsas particulares animas crearit, & in Mundo constituerit, ostendit ipsis & ipsam hujus Universitatis naturam, & fatales Leges. Quod enim causam universæ naturæ, & ipsius fati contineat in se ille rerum opifex, & Creator, hæc etiam ipsis animabus ostendit. Non enim convertitur, neque reverentur ille rerum opifex, & Creator ad ea, quæ sunt post ipsum: Sed cùm in se-ipso primò habeat illa, quæ ostenduntur, ipsis etiam animabus ipsius naturæ facultates ostendit, & potestates demonstrat.

Ergo hujus etiam Universitatis Naturæ exemplar, & fatalium Legum una causa in ipso rerum universarum Creatore primùm subsistit. Nam ipse Naturæ fons, & primum fatum ab ipsis appellatur Dijs, ut patet ex hoc hexametro.

„ Ne Naturam intuearis, neq; spectes fatale nomen hujus.

Quamobrem etiam Timæus simul & fatales Leges, & ipsam hujus Universitatis Naturam, animas videre dicit, quasi fatum in mundo versans, & ipsius facultates, potestates, & vires. Et Eleates hospes in Civili Dialogo naturalioris hujus Universitatis circumactionis, atque circumvectionis motricem causam, fatum appellat, quum ita loquitur. Ipsum igitur Mundum versabat, circumagebat, ac in orbem vertebat, fatum, & cognata, vel, insita cupiditas.

Quòd autem hanc facultatem Mundus ab ipso rerum opifice, & Patre habeat, sapienter idem Eleates hospes confitetur. Omnem enim manifestam Mundi dispositionem, & circumvectionem Jovis esse dicit.

Demonstratũ est igitur propter has tres causas illius animalium procreatricis Deæ, cum ipso rerum opifice collocatas, ipsum Mundum, ab ipso rerum opifice creatum, perficere illum fontanum Craterem, illum Virtutum fontem, illam Naturæ primariam causam.

Perspicuum etiam est, quòd rursus illud nomen fontis in his etiam rebus, quum de rebus istis verba fiunt, Plato proferre non dubitarit.

μέσῳ θεὶς, διὰ παντὸς τε ἔτεινε, καὶ ἐπ' ἔξωθεν τὸ σῶμα αὐτῆ περιεκάλυψε, καὶ κύκλον κύκλον ἐφερόμενον, οὐρανὸν ἕναν μόνον ἔρημον κατέστησε, δι' ἀρετὴν δὲ αὐτὸν αὐτῷ συνάδομον συγγενέσθαι, καὶ οὐδενὸς ἑτέρου προσδεόμενον, γνώριμον δὲ, καὶ φίλον ἱκανῶς αὐτὸν αὐτῷ. ἅμα δὴ οὖν ἐψυχώθη, καὶ καθ' ἀρετὴν ὁ κόσμος διέζη, καὶ τέλος ἔσχε τὸ ἀκρότατον τῶν ἐρετῶν, τὸν πρὸς αὐτὸν φιλίαν, καὶ τὸν αὐτὸ παντελῆ γνῶσιν. γνώριμος γάρ ἐστι, καὶ φίλος ἱκανὸς αὐτὸς ἑαυτῷ, διὰ τὸν ἀρετὸν. καὶ μὲν καὶ ἡ φύσις συνφέσηκε τῇ ψυχῇ τὴν σώματος. δι' ἀνάγκης γὰρ ὁ δημιουργὸς ὑπεστήνατο τὸ σῶμα, καὶ μᾶς τῆς οἰκείας αὐτὸ διαπαντὸς ζωῆς.

Καὶ διὰ τοῦτο, μικρὸν ὕστερον τὰς μερικὰς ψυχὰς ὑποτίθησι, δείκνυσιν αὐτῆς καὶ τὸν θεῖον φύσιν, καὶ σὺν εἱμαρμένους νόμους. τὸ γὰρ τὸν αἰτίαν τῆς ὅλης φύσεως ἔχειν, καὶ τῆς εἱμαρμένης, καὶ ταῖς ψυχαῖς ταῦτα ἐπιδείκνυσιν. ἐκ γὰρ ὑπερφέρεται πρὸς τι μεθ' ἑαυτὸν ὁ δημιουργὸς, ἀλλ' ἐν ἑαυτῷ τὰ δεικνύμενα πρώτως ἔχων, καὶ ταῖς ψυχαῖς αὐτῆς ἐπιφαίνει τὰς δυνάμεις. καὶ τῆς θείου οὖν φύσεως τὸ παράδειγμα, καὶ τῶν εἱμαρμένων νόμων αἰτία μία προϋφέσηκεν ἐν ἑαυτῷ. ἡ γὰρ τῆς φύσεως πηγὴ, καὶ εἱμαρμένη πρωτίστη παρ' αὐτῶν ὀνομαλείται τῶν θεῶν.

„ Μὴ φύσιν ἐμβλέψῃς εἱμαρμένον οὔνομα τῆσδε.

Διὸ καὶ ὁ Τίμαιος ἅμα καὶ σὺν εἱμαρμένους νόμους, καὶ τὸν θεῖον φύσιν, ὁρᾶν λέγει τὰς ψυχὰς, οἷον τὸν ἐγκόσμιον εἱμαρμένην, καὶ τὰς δυνάμεις αὐτῆς. καὶ ὁ Ἐλεάτης ξένος ἐν Πολιτικῷ τῆς φυσικωτέρας θεοῦ παντὸς ἀνακυκλήσεως τὸν κινητικὸν αἰτίαν, εἱμαρμένην ὀνομάζει. τὸν δὲ δὴ κόσμον ἀνέστρεφεν εἱμαρμένη, καὶ σύμφυτος ἐπιθυμία.

Καὶ ὅτι τὸν δυνάμιν τοῦτον ὁ κόσμος ἔσχε δημιουργοῦ, καὶ πατρὸς ἔχει, σαφῶς ὁ αὐτὸς ὁμολογεῖ. Διὸς γὰρ εἶναι τὸν ἐμφανῆ πᾶσαν διακόσμησιν τε, καὶ ἀνακύκλησιν λέγει.

Δεδεικται δὲ ἄρα κατὰ τὰς τρεῖς ταύτας αἰτίας τῆς ζωογόνου θεότητος τὰς τῷ δημιουργῷ συντελαγωμένας, ὁ κόσμος σὺν αὐτῷ τελουμένων τὸν πατρικὸν κρατῆρα, τὸν τῶν ἀρετῶν πηγαῖον, τὸν τῆς φύσεως προϋφεστῶτα αἰτίαν.

Καὶ ὅτι πάλιν τὸ ὄνομα τῆς πηγῆς καὶ ὅπου τούτων ὁ Πλάτων οὐκ ἀνωνήσατε προενέγκαθαι, δῆλον.

Universidad de Deusto
Biblioteca

πηγὴν μὲν δὴ τὴν Φρονῆσιν, ἐν νόμοις τὴν ἐν ζωῖς ψυχαῖς καὶ οὐσίαν ἐνυπάρχουσαν τῆς Φρονήσεως δυνάμιν, τὴν οἰκείαν τῶν ἐν ἡμῖν ἀρετῶν ὀπαδὸν. δύο δὲ πηγὰς ἀπὸ τῆς Φύσεως ἄλλας μεθιέναι λέγων, ἡδονὴν, καὶ λύπην. ὥσπερ οὖν ἐμπεφυκέναι τὰς ψυχὰς, πηγὰς τῶν κινήσεων ἐδείκνυμεν, ἀφ' ἑαυτῶν μίαν αὐτῶν πηγὴν μετέχουσιν, ἐπονομαζομένας, οὕτω δὴ καὶ τὰ πρῶτα τῆς Φύσεως ἔκγονα, πηγὰς ὀνομαλῶν, φαντὶ δή που καλαφανὲς ἐστιν αὐτὴν τὴν οὐσίαν αὐτῶν τὴν ἐξηρημμένην, πηγὴν προσονομάζειν συγχωρῶν.

Κατὰ τὰ αὐτὰ δὲ καὶ τὴν τῆς ἀρετῆς οὐσιώδη δύναμιν ἐν ἡμῖν ὡς πηγὴν τῆς Φρονεῖν ὀνομαζομένων, οὐκ ἂν προσαναγκάζοιο (μηδὲν αὐτῷ προσήκον) τῶν ὀνομάτων ἀκούειν, εἰ τὴν πρωτίστην μονάδα τῶν ἀρετῶν, πηγὴν τις ἐθέλοι προσονομάζειν. ὅπου δὲ καὶ ἐπ' αὐτῶν τῶν νοερῶν θεῶν, ἔχομεν παρ' αὐτῶ τὸ τῆς πηγῆς ὄνομα κείμενον; ἐν γοῦν τῷ Κρατύλῳ τὴν Τηθὺν, πηγῆς ὄνομά Φησιν ὑπάρχειν ὑπικεκρυμμένον, καὶ τὸν Κρόνον αὐτὸν, καὶ τὴν βασιλίδα Ρέαν, ῥύσεις ὀπαλεῖ. καὶ γὰρ οὗτοι οἱ θεοὶ, ὀχετοὶ τῶν νοητῶν εἰσι πηγῶν, καὶ προϊόντες ἐκ τῶν ὑπερκειμένων, πληροῦσι τὰ μεθ' αὑτοὺς ἅπαντα τῶν γενητῶν ὀχετῶν τῆς ζωῆς, καὶ αὐτὸς δὲ ὁ κρατὴρ πηγαῖός ἐστι. πηγαίους γοῦν κρατῆρας καὶ οἱ θεοὶ προσρήκασι τοὺς πρωτουργοὺς τῶν μερικῶν αὐτῶν. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὑπιτέλεσον ἐν ἄλλοις λόγοις ἐξεπάσαμεν. καὶ δὴ καὶ τὰ περὶ τῆς δημιουργικῆς μονάδος, ἡμῖν ἐνταῦθα προειρήσθω καὶ τῶν τοῦ Πλάτωνος ὑφηγησιν αὐτάρκως βεβασανισμένων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ λγ'.

Μετὰ ταῦτα, σοὶ τὰ ἀχράντου καθηρότητος αὐτοὺς ἡγεμόνας θεωρήσωμεν, ἃ πω καὶ αὐτὸς ὁ Πλάτων τῆς τάξεως ἡμᾶς τῶν θεῶν ἀναμιμνήσκων φαίνεται, καὶ τῆς ὅλης πάσης τὰ θεῖα ἡγῆ περιούσης ἀπ' αὐτῶν ἀκλίτου δυνάμεως. τὴν γοῦν τῶν νοερῶν βασιλέων τριάδι συνεῖναι τῆς ἀχράντου τάξεως ἡ πρωτουργὸς τριὰς, καὶ συνδιήρηται τοῖς μονάσιν αὐτοῦ τὰ τέκνα προόδοι. καὶ τῷ μὲν πρώτῳ, συνεῖναι τὸ ἀκρότατον τῆς τριάδος, καὶ τὸ εἶναι αὐτὸ τῆς ἀκλινοῦς ὅλων φυλακῆς. τῷ δὲ δευτέρῳ, τὸ μέσον κέντρον αὐτῆς ὁμοφυῶς συνέζευκται, καὶ πρόεισιν ἅμα μετ' αὐτοῦ, καὶ πρὸς αὐτὸν ὑρέηκε. τῷ δὲ τρίτῳ τῆς ὅλης τριάδος συμπλέκεται, καὶ συνεπιστρέφεται πρὸς τὸν ἀρχικὸν, καὶ συνελίσσεται μετ' αὐτοῦ πρὸς τὴν μίαν ἕνωσιν τοῦ πατρὸς πάντων τῶν νοερῶν θεῶν. καὶ διήρηται μὲν οὕτως μοναδικῶς οἱ τρεῖς ἀχραντοι Φύλακες τῶν νοερῶν πατέρων. μετὰ δὲ τῆς διαιρέσεως ταύτης ἔχουσι καὶ τὴν ἑνωτικὴν πρὸς ἀλλήλους ὑπόστασιν. καὶ

Nam fontem quidem prudentiæ in Legibus appellat illam prudentiæ facultatem, quæ per essentiam in ipsis animabus inest, quæ Virtutum in nobis *existentium est* ferax. Duos verò fontes alios à Natura *nobis* emitti, *procreariq;* dicit, Voluptatem, & Dolorem. Quemadmodum igitur antè demonstrabamus animas appellari fontes ipsarum motionum, propter unicum ipsarum fontem, cujus sunt participes, sic etiam quum *Eleates hospes* primos Naturæ fœtus, fontes appellat, profectò cuivis perspicuum est, ipsum concedere, se appellare fontem, ipsam ipsorum *fœtuum* causam *ex ipsis fœtibus* exemptam.

Eodem autem modo & ipsam Virtutis essentialem facultatem in nobis *existentem*, quum ut prudentiæ fontem laudibus extollit, *atq; magnificè celebrat*, nequaquam (cùm hoc ipsi nullo modo conveniat) præterea-cogetur *alia* nomina audire, si quis primam Virtutum Unitatem, fontem appellare velit. Ubi verò & in ipsis intellectualibus Dijs, *quum de ipsis verba fiunt*, habemus apud ipsum *Platonem* hoc fontis nomen positum? In Cratylo sanè Tethyn, occultum fontis nomen esse dicit, & ipsum Saturnum, & Reginam Rheam, fluxus appellat. Etenim isti Dij sunt ipsorum mentalium fontium rivi, & progredientes ex supra-sitis *rivis*, omnia, quæ sunt post ipsos, fœcundis vitæ rivis implent, & ipse Crater est fontanus. Fontanos autem Crateres etiam ipsi Dij vocarunt primarias *rerum* particularium causas. Sed hæc quidem in alijs locis, *alijsq; rationibus* prolixiùs examinabimus. Quinetiam ea, quæ de rerum-fabricatrice Unitate *traduntur*, à nobis hic descripta-sunto, secundùm Platonis explicationem satis-fusè examinata.

CAPUT XXXIII.

POst hæc verò, illos impolutæ puritatis autores Principes contemplemur, sicubi hunc etiam Deorum ordinem Plato nobis commemorare videatur, & illam in omnia divina genera progredientem ab ipsis facultatem immutabilem. Nam illa primaria Trinitas ordinis immutabilis cum intellectualium Regum Trinitate est-conjuncta, & horum progressus cum illorum Unitatibus sunt-divisi, *& distinctè collocati*. Et cum primo quidem *Rege*, ipsa Trinitatis summitas est-conjuncta, & ille quasi flos ipsius immutabilis *rerum* universarum custodiæ.

Cum secundo verò, ipsum medium centrum ipsius *Trinitatis* per-cognationem est-conjunctum, *quòd simul, & unâ cum eo sit natum*, & progreditur simul-cum ipso, & circa ipsum subsistit. Cum tertio verò *Rege* totius Trinitatis connectitur, & cum *eo* revertitur ad ipsum principium, & cum ipso cõvolvitur ad illam unam Unitatem illius omnium intellectualium Deorum Patris. Et ita quidem divisi-sunt singulariter illi tres impolluti Custodes intellectualium Patrum. Sed cum ista divisione habent etiam hypostasin, *& naturam* inter se conjunctam. Et omnes in uno-quoq; Patre quodammodo

modo sunt, & omnes circa omnes agunt. Et quodam quidem modo propter propriam hypostasin, *& ob suæ naturæ proprietatem, ac vim*, ab ipsis Patribus sunt-separati.

Alio verò modo, cum ipsis individuè comprehenduntur, *& inseparabiliter conjunguntur*, & simul cum ipsis Patribus *colcati, vel, ad ipsos Patres relati, vel apud ipsos Patres*, ordinem pari-honore-præditum sunt-sortiti, & *tamen* ut subjectam ipsis essentiam habentes apparuerunt. Cùm autem sint tales, omnes quidem suos progressus custodiunt impollutos, suppeditant verò ipsis vim-immutabilem in ipsis facultatibus, & vim-immutabilem in ipsis actionibus. Pendent verò ex universa puritate. Et sicubi quidam nobis antiqui *scriptores* ipsum Semper eodem modo, & pariter habere in ipsa mente contemplantur, quòd ipsa *Mens* à deterioribus in se-ipsam nullo-modo progrediatur, neq; commisceatur cum deterioribus, ab istis Dijs omnia hujusmodi bona & ad ipsam Mentem, & ad alios *Deos* pervenire celebrant. Nam ipsa divinæ essentiæ natura, quæ non miscetur cum secundis *naturis*, quàm insigniter, *& eximiè* celebrat & ille sermo, qui in Sympolio *habetur*, & illa excellentia, quæ puritate, & immutabili facultate res universas superat, propter custodiendi-vi-præditam causam ad ipsos Deos pervenit. Et quemadmodum illi Patres, cùm a-lijs omnibus, tum etiam ipsis immutabilibus Dijs, effectionis fœcundæ sunt suppeditatores, *i. e. fœcundam rerum effectionem suppeditant*, sic etiam illi impolluti Dij, & ipsis Patribus, & alijs divinis ordinibus donant ipsam puritatis facultatem.

Simul igitur cum illis intellectualibus tribus Regibus *sunt* & illi tres impolluti Dij, & ipsorum Patrum Custodes *existunt*, & subsistunt, & immutabilem custodiam circum ipsos statuerunt, & inter ipsos, se-ipsos firmiter collocarunt. Quamobrem etiam ille Athenien sis hospes, ut per præstantissimam proportionem disponit, *ac ordinat*, Rempub. per quam *proportionem* & ille rerum-opifex, *& Creator* colligavit, *conjunxit*, atq; constituit universum numerũ, sic etiam custodiam constituit omnib9 in illa regione *degentibus*, ut nihil in custoditum sit, pro viribus, *i. e. quantum fieri potest*, imitans ipsos intellectuales Deos, qui Ducibus, *atq; Principibus* impollutis omnia custodiunt. Et mihi videtur *Athenien sis hospes* & ipsos Principes, *ac Magistratus* propterea Legum-custodes, & *simpliciter*, Custodes appellare, quòd & cum ipsis universorum Mundorum intellectualibus Ducibus, *atq; Principibus* immutabiles illi Custodes *existant*, *& simul cum ipsis* subsistant.

CAPUT XXXIV.

SEd hæc quidem argumenta erunt remotiora ab illa divina Trinitate, & ab extremis imaginibus, *atq; similitudinibus* ad ipsã *divinam Trinitatem* reducentur. Fortasse verò & his omissis, majoribus argumentis abundare-poterimus, ad propositi venationem, *i. e. ma-*

πάντες ἐν ἑκάστῳ πῶς εἰσι πάντες, καὶ διὰ πάντας οἱ πάντες ἑνεργοῦσι. καὶ τρόπον μὲν τινα, κατ' ἰδίαν ὑπόστασιν ἀπὸ τῶν πατέρων ἐμεμόρωνται.

Τρόπον δὲ ἄλλον, ἀμερίστως αὐτοῖς συνέλληται, καὶ ὁμοῦ δὲ τοῖσδε πως σὺν πατράσι ἔλαχον ἰσότιμον πάξιν, καὶ ὡς ὑφειμένως αὐτῶν οὐσίαν ἔχοντες ἐξεφάνησαν. ὑποῦσι δὲ ὑπάρχοντες, φρουροῦσι μὲν αὐτῶν τὰς ὅλας πρόοδους ἀχράντους, χορηγοῦσι δ' αὐτοῖς τὸ ἄκλιτον ἐν τοῖς δυνάμεσι, καὶ τὸ ἀτρεπτον ἐν τοῖς ἐνεργείαις. ἐξήρτηται δὲ τῆς ὅλης καθαρότητος. καὶ εἴ που ὑμῖν τὰ παλαιῶν, τὸ ἀεὶ κατὰ τὰ αὐτὰ καὶ ὡσαύτως ἔχον ὑπὸ νοῦ θεωροῦσι, τὸ μηδὲν αὐτὸν ὑπὸ τῶν καταδεεστέρων εἰς ἑαυτὸν χωρεῖν, μηδὲ ἀναμίγνυσθαι τοῖς χείροσιν, ὑπὸ τῶν θεῶν τούτων τὰ τοιαῦτα πάντα ἀγαθὰ, καὶ εἰς τὸν νοῦν, καὶ εἰς σὺν ἄλλους καθήκοντα ἀνυμνοῦσιν. αὐτὸ γὰρ τὸ ἄμικτον τῆς θείας οὐσίας σαφῶς τὰ δεύτερα. ὁ καὶ ὁ ἐν συμποσίῳ λόγος δηλοῖ διαφερόντως, καὶ τὸ καθαρότητι, καὶ ἀτρεπτῳ δυνάμει τῶν ὅλων ὑπερέχον. διὰ τὴν θρουρηλικὴν ἡκὰ τοῖς θεοῖς αἰτίαν. καὶ ὥσπερ οἱ πατέρες τοῖς τε ἄλλοις ἅπασι, καὶ τοῖς ἀκλίτοις θεοῖς, τῆς γονίμου ποιήσεως εἰσι χορηγοὶ, οὕτω δὴ καὶ οἱ ἀχραντοι θεοὶ καὶ τοῖς πατράσι, καὶ τοῖς ἄλλοις θείοις διακόσμοις διαρροῦσι τὴν τῆς καθαρότητος δύναμιν.

Ἅμα δὴ οὖν τοῖς νοεροῖς τρισὶ βασιλεῦσι καὶ οἱ τρεῖς ἄχραντοι θεοὶ, καὶ αὐτῶν τῶν πατέρων φύλακες ὑπέστησαν, καὶ πρὸ αὐτοὺς ἐστήσαντο τὸν ἄτρεπτον φρουρὸν, καὶ ἐν αὐτοῖς μονίμως ἱδρύσαντο ἑαυτούς. διὸ καὶ ὁ Ἀθηναῖος ξένος, ὥσπερ διὰ τῆς ἀρίστης ἀναλογίας, διακοσμεῖ τὴν πολιτείαν, δι' ἧς καὶ ὁ δημιουργὸς συνέδησε, καὶ συνεστήσατο τὸν ὅλον ἀριθμὸν. οὕτω δὴ καὶ φρουρὸν ὑφίστησι τῆς, [l. τοῖς] ἐν τῇ χώρᾳ πᾶσιν, ἵνα μηδὲν ἀφρούρητον ᾖ κατὰ δύναμιν, μιμούμενος αὐτοὺς σὺν νοεροὺς θεοὺς, οἳ τοῖς ἀχράντοις ἡγεμόσι τὰ ταὐτὰ φρουροῦσι. καί μοι δοκεῖ καὶ αὐτοὺς σὺν ἄρχοντας διὰ τοῦτο νομοφύλακας, ἢ φύλακας προσαγορεύειν, διότι καὶ τοῖς τῶν κόσμων ὅλων νοεροῖς ἡγεμόσι συνυφεστήκασιν οἱ ἀκλινεῖς φύλακες.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ λδ'.

Ἀλλὰ ταῦτα μὲν προῤῥώτερον ἂν εἴη τῆς θείας ἐκείνης τελετῆς ὑπαίτια, καὶ ὑπὸ τῶν ἐσχάτων εἰκόνων ἐπ' αὐτὰ ἀναγόμενα. τάχα δ' ἂν καὶ ταῦτα ἀφέντες, μείζονων ὑπορήσεων ὑπιόντες

ἰδίων, εἰς τὸν ἐν πεσκιμμένου ἥρεμον, καὶ μετὰ τὸν Πλάτωνος τὰ θεῖα νῷ σκοποῦντες, εὑροιμεν ἂν ὅπως καὶ ἐκεῖνος τὸν πάντα τοῦτον συμνεῖ τῶν θεῶν, καὶ μετὰ τῶν τριῶν βασιλέων αὐτῶν τῶν νῦν παραδεδομένων συνυφίστησιν, ὥσπερ δὴ καὶ θεῖ, [l. παρὰ] τοῖς ἄλλοις θεολόγοις ἡ θεῖ αὐτῶν ἀληθεία μυστικῶς ἡμᾶς ἀναδιδάσκῃ.

Ἐν μὲν τοίνυν τῷ Πρωταγόρου μύθῳ τὸν ἐξηρημένον τοῦ Διὸς θεωπτὸν ἡμῖν ἐνδεικνύμενος, καὶ τὸν ἀμιγῆ τοῖς τὰ δεύτερα πάντα τῆς οὐσίας ὑπεροχὸν, ὃν ὧν ἄθλος ἐστὶ, καὶ ἀνέκφαντος τοῖς μεριστοῖς νοεροῖς τῶν θεῶν, ὅπερ ἄτρεπτον αὐτῶν φυλακὸν, καὶ τὸν θεῖ αὐτῶν φρουρηκὸν πάντων ἀναφερῶ τὸν αἰτίαν. Διὰ γὰρ τοῦτο, πᾶσαι μὲν αἱ δημιουργικαὶ δυνάμεις ἐν ἑαυτοῖς ἱδρυνται μονίμως.

Πάσας δὲ τὰ εἴδη καθ' ἄκραν ὑπερέχον, ἐξῄρηται τῶν δευτέρων. ὅλος δὲ ὁ δημιουργικὸς νοῦς ἐν τῇ ἑαυτοῦ μονῇ καὶ τρόπον ἥδη. οὐ γὰρ ὁ Διὸς (φησὶ) φυλακαὶ, φοβεραὶ τοῖς πᾶσιν ὑπάρχουσι. καὶ Διὰ τοῦτο τὰ τηλικαῦτα νῷ τῶν θεῶν (ὧν εἷς ἐστι καὶ ὁ Προμηθεὺς) αὐτόθεν συναπεδεσμευται ταῖς ἀχράντοις καὶ ὀλυμπίοις τοῦ δημιουργοῦ δυνάμεσιν οὐκ οἶά τε ἐστιν. εἰ τοίνυν σαφῶς αὐτὸς ὁ Σωκράτης ἐν μύθου σχήματι τὸν θεῖ τὸν δημιουργὸν ἡμῖν παραδίδωσι φυλακὸν, ὡς οὐχὶ δηλοῖ Διὰ τούτων, ὅτι τὸ φρουρηκὸν νῷ, συνυφέστηκε τοῖς νοεροῖς θεοῖς; ὡς γὰρ τὰ λόγια, πεπήγασι φρουρὰ θεῖ ἐχόντα φησὶ τὸν δημιουργικὸν πάντα, οὕτω δὴ καὶ ὁ Πλάτων φυλακὰς αὐτῆ θεῖ ἀνατεταμένας τὸν ἐξηρημένον αὐτῆς τῶν δευτέρων ἀπάντων ἀκρότητα φρουρούσας ἀκλίτως.

Ἐν δὲ δὴ τῷ Κρατύλῳ τὸν Κρόνον ὁ Σωκράτης ὅστις ἐστὶ, Διὰ τῆς ἐν τοῖς ὀνόμασιν ἀποτυπουμένης ἀληθείας ἐκφαίνων, δηλοῖ μὲν αὐτῆς τὸν ἰδίαν ὕπαρξιν, καθ' ὃν ὑφέστηκε τῶν ὅλων νοερῶν Διακοσμῶν ἐξηγούμενος.

Δείκνυσι δὲ καὶ τὸν συνεκφαντὸν αὐτῷ μονάδα τῆς ἀχράντου Διακοσμήσεως. νοῦς γάρ ἐστιν (ὡς φησιν ἐν ἐκείνοις) καθαρός. τὸ γὰρ κορὸν αὐτὸ (φησιν) οὐ ζητοῦντα τὸν παῖδα, ἀλλὰ τὸ καθαρὸν, καὶ ἀκήρατον τοῦ νοῦ.

Θαυμαστὸν οὖν τρόπον καὶ τὸν κρονίαν ἅμα ἰδιότητα, καὶ τὸν πεφωτισμένην τῆς ἀχράντου τριάδος μονάδα συνέωσεν ὁ τῶν θείων τούτων ὀνομάτων δημιουργός. ἀνυπέρβλητος γάρ ἐστιν ἡ ἕνωσις τοῦ πρώτου πατρὸς, καὶ τοῦ πρώτου τῶν ἀχράντων, καὶ Διὰ τοῦτο συγκαλεῖται ὑπὸ τῶν θεῶν, οὗτος ὁ ἄκλιτος θεὸς, καὶ τοῦτο συνωδεῖν λέγεται, καὶ κατὰ νοῦν μόνον τὸ τῶν ψυχῶν γνωρίζεσθαι. διότι δὴ κατὰ μίαν ἕνωσιν ἐν τῷ πρώτῳ νῷ συνυφέστηκεν. ὁ τοίνυν Κρόνος, ὡς μὲν νοῦς ὁ πρώτιστος, ἀφώρισται καὶ τὴν ἰδίαν τάξιν, ὡς δὲ καθαρὸς νοῦς, καὶ ἀκήρατος, ἔχει καὶ τὸ ἀχράντου ἐν ἑαυτῷ συνειλημμένον. καὶ Διὰ τοῦτο, πάντων ἐστὶ τῶν νοερῶν θεῶν βασιλεύς. καὶ γὰρ ὡς νοῦς, πάντας ὑφίστησι, καὶ ὡς καθαρὸς νοῦς, φρουρεῖ πάντας ὅλας αὐτῶν Διακοσμήσεις. οἱ μὲν τοίνυν δύο πατέρες τῶν τοῦ Πλάτωνος λόγων ἐπιδείκνυνται τοῖς ἀτρέπτοις θεοῖς συνυπόρμοι, καθ' ἕνωσιν μὲν, ὁ πρῶτος, κατὰ Διάκρισιν δὲ, ὁ τρίτος. εἰ δὲ βούλει καὶ τὴν μίαν αὐτῶν θεωρῆσαι πρὸς ἀλλήλους ἀκλινῆ φυλακὴν, καθ' ὃν ὁ τρίτος πάλαι ἐν τῷ πρώτῳ μονίμως ἐστὶν, ἅτε δὴ νοῦς ὢν ἐκείνου, καὶ πρὸς ἐκεῖνον ἐνεργῶν, σὺν ἐν τῷ Κρατύλῳ πάλιν ἐννόει μοι δεσμοὺς, ὧν αἱ μὲν μεριστὴ ζωὴ, καὶ νοῦ στερηθεῖσαι, καὶ πρὸς τὴν ὕλην ἐσπουδακυῖαι, μετέχειν ἀδυνατοῦσιν. αὐτὸς δὲ ὁ θεὸς νοῦς, καὶ αἱ πρὸς αὐτὸν συναφθεῖσαι ψυχαὶ, καὶ τὴν περιέχουσαν αὐτὰς τάξιν μεταλαγχάνουσιν. οἱ μὲν κρόνιοι δεσμοὶ δοκοῦσι μὲν αὐτὸν καταδεῖν τὸν μέγιστον Κρόνον, τῷ δὲ ὄντι τὸ πρὸς ἄλληλα μᾶλλον αὐτοῦ δεσμοὺς, πρὸς αὐτὸν συνέχοντας ἀχράντως. τῆς γὰρ συνεκτικῆς τῶν νοερῶν θεῶν Διακοσμήσεως, σύμβολόν ἐστιν ὁ δεσμὸς, ἐπειδὴ πᾶν τὸ δεδεμένον ὑπὸ δεσμοῦ συνέχεται. πάλιν οὖν ἐκ τούτων καταφαίνεται. τὸ μὲν οὖν ὅσον τῶν συνεκτικῶν θεῶν εἰς οὖν νοεροὺς ἐφῆκεν βασιλέας τῆς φρουρᾶς ἀγαθὸν, ἑνωτικὸν αὐτῶν, καὶ συναγωγὸν εἰς ἕν. ὁ δὲ δεσμὸς φρουρεῖ τὸ συνεχόμενον ὑφ' ἑαυτοῦ. οἱ δ' ἄτρεπτοι θεοὶ τὰς οἰκείας αὐτῶν τάξεις ἀκλινῶς Διαφυλάττοντες. διὰ τοῦτο ἡ φρουρὰ τῶν θεῶν τούτων. ἡ μὲν, πεφωτουργὸς, καὶ ἑνοειδὴς τῶν συνεκτικῶν θεῶν ἐξῃρημένη τελάδος. ἡ δὲ, συνυπάρχουσα αὐτοῖς, διὰ τῆς πρὸς τὰ δεύτερα πάντα ῥοπῆς. ἐπεχοῦσι γὰρ οἱ νοεροὶ πατέρες τοῖς ἀχράντοις θεοῖς, καὶ τῶν ὅλων ὑπερίδρυται, Διὰ τὴν ἀκλισίαν ἐκείνων, καὶ ἀκαμπῆ, καὶ ἄτρεπτον δύναμιν.

Εἰ δὲ δεῖ μὴ μόνον ἐν τούτοις οὖν δύο τούτους πατέρας τῆς φρουρηκῆς ταύτης μετέχειν τάξεως, ἀλλὰ καὶ τὴν μέσην αὐτῶν θεὸν, τὴν ζωογόνον, τὴν σύστοιχον αὐτῷ μονάδα τῶν ἀτρέπτων εἰληχέναι θεῶν, ἀνάγκη δήπου καὶ τὴν τῶν ἀχράντων ἡγεμόνων πεφωτίσθαι ἐν τοῖς νοεροῖς παλαμαῖς, τελαδικὴν ἔνωσιν, καὶ τοῖς τελεστικοῖς θεοῖς, τὸν αὐτὸν ἔχειν τέλειον ἀριθμόν. καὶ τὸν μὲν πρῶτον, τῷ πρώτῳ μο-

jorem validiorum argumentorum copiam habebimus, ad rei propositæ probationem, atque demonstrationem, & cum Platone divina genera spectantes, atque considerantes, inveniemus quomodo & ille hunc Deorum ordinem celebret, & cum illis ipsis tribus Regibus nunc traditis constituat, ut etiam apud alios Theologos ipsa veritas de ipsis *tradita*, mysticè nos docet.

Nam in ipsa quidem Protagoræ fabula, *Plato* illam ex ipso Jove exemptam speculam, *& eximiam Iovis circumspectionem* nobis demonstrans, & illam essentiæ excellentiam non-mixtam, *& quæ non miscetur* cum secundis omnibus *naturis*, propter quam *illa Iovis eximia specula, & circumspectio* est inaccessa, & ineffabilis, *nullisque verbis declarari, nullisque rationibus demonstrari potest*, partitis, *dividuisque* generibus Deorum, ad immutabilem ipsorum custodiam, & custodiendi vi-præditum ipsorum ordinem refert ipsam causam. Propter hanc enim, omnes quidem rerum-fabricatrices facultates in se-ipsis sitæ-sunt constanter.

Omnes verò formæ per summam excellentiam exemptæ--sunt ex secundis *naturis*. Tota verò rerum--opifex Mens in suo (ut ita loquar) more, *consuetaque sede* manet. Jovis enim (inquit) custodiæ, sunt omnibus formidabiles. Et propterea tanta, *taliaque* genera Deorum (quorum unus est & ille Prometheus) statim cum impollutis, & cœlestibus illius rerum--opificis, *& Creatoris* facultatibus conjungi non possunt. Si igitur manifestè ipse Socrates per fabulæ figuram, *& speciem*, illam custodiam, quæ rerum--opificem, *& Creatorem* circundat, nobis tradit, quomodo non declarat per hæc *fabularum involucra*, quòd illud *Deorum* genus custodiendi--vim--habens, cum ipsis intellectualibus Dijs subsistit? Ut enim oracula dicunt illum rerum---opificem ordinem ardente custodia circundari, *fulmineoque præsidio cingi*, sic etiam Plato *docet*, custodias ipsum circumsistere, *præsidiaque firmissimis ipsum undique muniri*, quæ *firmiter*, *ac* immobiliter ipsius summitatem, *& excellentiam* ex omnibus secundis *naturis* exemptam custodiunt.

In Cratylo verò, Socrates *declarans* quisnam sit Saturnus, per veritatè per nomina expressam, *eum* patefaciens, demonstrat quidè ipsius *veritatis* propriam essentiam, *atque naturam*, propter quâ omnium intellectualium ordinum est Princeps.

Demonstrat verò etiam ipsam impollutæ dispositionis, *& ordinis incontaminati* Unitatem cum ipso *Saturno* conjunctam. Mens enim (ut in illis *locis Socrates* ait) est pura. Nam (inquit) illud ipsius Κρόνου, *i. e. Saturni*, κορὸν, non significat τὸν κόρον, εἶτα κοῦρον, ἤγουν τὸν παῖδα, *i. e.* filium: Sed illam ipsius Mentis puram, & incorruptam partem, *& minimè vitiatam naturam, Mentisq; puritatem, & in corruptam rationem*.

Admirando igitur modo & ipsam Saturniam simul proprietatem, & principem impollutæ Trinitatis Unitatè conjunxit ille divinorū istorū nominū opifex. Insuperabilis enim est illa primi Patris, & primi Deorū impollutorum Unitas, & propterea immutabilis, *& æternus* iste Deus à Dijs *alijs* vocatur tacitus, *i. e. ejus nomine proprio nullis verbis expresso: Sed per silentium suppresso*, & cum ipsa Mente consentire, *& quasi concinere* dicitur, & per solam Mentem *fertur* ab ipsis animabus cognosci. Quoniam propter unam Unitatem in prima Mente consistit, *atq; subsistit*. Saturnus igitur, ut prima quidem Mens, definitus-est, *& ab alijs separatus*, propter proprium ordinem, *quem tenet*. Ut verò pura Mens, & incorrupta, naturam etiam impollutam habet in se conjunctam. Et propterea, Rex est omnium intellectualium Deorum. Etenim ut Mens, omnes *Deos* constituit, & ut pura Mens omnes ipsorum ordines custodit, *atq; conservat*. Illi igitur duo Patres per Platonis verba demonstrātur cum illis immutabilibus Dijs collocati, per unionem quidem, primus, per discretionem verò, tertius. Si verò vis etiam unam ipsorum inter-se *mutuam*, *&* immutabilem custodiam contemplari, per quam tertius Pater in primo constanter est, ut potè qui Mens est illius, & circa illū agit, rursus illa vincula, quæ in Cratylo *describuntur, attentè* mihi considera, quorum dividuæ quidem vitæ, & Mente privatæ, & circa materiam cum pavore-versantes, participes esse nequeunt. At ipsa divina Mens, & animæ cum ipsa conjunctæ, secundùm ordinem ipsis convenientem, *eorum* sunt-participes. Nam Saturnia vincula videntur quidem ipsum Maximum Saturnum vincire: Sed revera ea, quæ circumjciunt ipsi vincula, *quæ vinculis circumjectis Saturnum circundant*, circa ipsum impollutè continentur. Illius enim dispositionis, quæ Deos intellectuales continet, symbolum, *obscurumq; signum* est ipsum vinculum, quia id omne, quod à vinculo vincitur, *ab eo ligatum* continetur. Rursus igitur ex his apertè constat *id esse verum, quod à nobis est antè dictum*. Nam illud custodiæ bonum, quod à Dijs *omnia* continentibus *manat*, ad intellectuales Reges perveniens, ipsos unit, & in unum contrahit. Ipsum enim vinculum custodit id, quod ab ipso continetur, *& constrictum tenetur*. Immutabiles verò Dij suos proprios ordines immutabiliter perpetuò-servant. Duplex enim *est* horum Deorum custodia. Una quidem, primaria, & uniformis, ex Trinitate Deorum *omnia* continentium pendens. Altera verò, cum ipsis existens, *& pendens* ex momento, quod ad omnia secunda *rerum genera fertur*. Intellectuales enim Patres impollutis Dijs invehuntur, & supra *res* universas sunt-siti, propter ipsorum facultatem, *potestatem, potentiam* quæ nec inclinari, nec inflecti, nec verti, *mutariq;* potest.

Si verò oportet non solùm in his hos duos Patres participes-esse hujus ordinis, qui rerum custodiendarum vim habet: Sed etiam illam mediam ipsorum Deam, *quæ est inter ipsos media*, illam animalium-procreatricem, illam cognatam ipsius *Saturni* Unitatem immutabiles Deos sortiri, *eosq; participare*, necesse profectò *est* & illam primam impollutorum Principum *custodiam* inter intellectuales Patres triplicem esse, & cum ipsis tribus intellectualibus Dijs eundem habere perfectum numerum. Et primum quidem *Deum* cum primo *numero* constan-

Universidad de Deusto
Biblioteca

νύμως λεγόμενον. τὸν δὲ δεύτερον, Διακεκινεσθαί πως ὑπ' ἐξ δευτέρου, μετὰ τῆς πρὸς αὐτὸν ἑνώσεως. τὸν δὲ τρίτον, ἤδη Διακεκρίσθαι δ' τέλειον καὶ οὕτω δὴ καὶ τὴν πρόοδον τὴν παλαιὰν, καὶ τὴν ἄχραντον αὐτοῖς συμπορευόμενον Διακόσμησιν τελαδικῶς διηρημένην, ὥσπερ ἐκείνων. καὶ τὸν μὲν πρῶτον, τὴν κρύφιον τοῦ Κρόνου, καὶ πρωτουργὸν μονάδα φρουρεῖν, τῶν ὅλων ὑπερέχουσαν, καὶ τὰς ἀπ' αὐτοῦ προϊούσας αἰτίας, καὶ εἰς αὐτὸν αὖθις ἐπιστρέφουσας, ἐν αὐτῷ πάλεως ἑδράζειν.

Τὸν δὲ δεύτερον, τὴν γονηλικὴν βασιλίδος Ῥέας δύναμιν, καθαρὰν ὑπὸ τῆς ὕλης, καὶ ἀπρόσμιγον Διασώζειν, καὶ τὴν ἐπιπόνησα προόδον αὐτῆς ἀνέχειν ὑπὸ τῶν δευτέρων, οἷς ἐπιστρέφει εἰς τὴν ζωῆς ὀχετούς. τὸν δὲ δὴ τρίτον, τὴν ὅλην δημιουργίαν ὑπερειλημμένην τῶν δημιουργουμένων, καὶ μονίμως ἑστῶσαν ἐν ἑαυτῇ, Φυλάττειν, καὶ ἄκλινον αὐτὴν πρὸς τὰ προνοούμενα Φρουρεῖν, καὶ μίαν, καὶ παντελῆ, τῆς μεριστῆς ὑπερπλωμένην ἀπάσης ποιήσεως.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ λέ.

Ποθὶ δὴ οὖν ὑπὸ τῆς ἀορίστου ταύτης, καὶ κοινῆς θεῖ τῶν τούτων διδασκαλίας, καὶ τὴν Ἑλληνικὴν θεῖ αὐτῆς Φήμην ὑπὸ τοῦ Πλάτωνος ἡμῖν παραδοθεῖσαν, εἰς μέσον ἀγάγωμεν, καὶ ἐπιδείξωμεν αὐτὸν καὶ μέχρι τῶν ὀνομάτων, ἑπόμενον τοῖς παρ' Ἕλλησι θεολόγοις, καθάπερ ἐν τῇ τῶν τριῶν βασιλέων μυστικῇ θεωρίᾳ, καὶ τῇ τῶ ἀχράντων θεῶν ἐξηγήσει, τῆς ἐκείνων οὐκ ἀφιστάμενον ὑφηγήσεως. Τίς γὰρ οὐκ οἶδε τὴν σμικρὰν τῆς Ἑλληνικῆς θεοσοφίας ἀκηκοότων, ἐν τε ταῖς ἀῤῥήτοις αὐτῶν τελεταῖς, καὶ ταῖς ἄλλαις περὶ τῶν θεῶν πραγματείαις, τὴν τε Κουρήτων τάξιν παρ' αὐτοῖς Διαφερόντως ὑμνημένην, ὡς τῆς ἀχράντου προεστώσαν ἰδιότητος, τῆς θεᾶς ἡγεμονεύσαν, καὶ τὴν φρουρὰν τῶν ὅλων εἰς αὐτὴν ἀναθησαμένην; Αὐλοὶ γοῦν οἱ θεοὶ καὶ τὴν βασιλίδα Ῥέαν λέγουσι φρουρεῖν, καὶ τὸν τῶν ὅλων δημιουργὸν, καὶ μέχρι τῶν ἐσχάτων τῆς μεριστῆς ζωογονίας τε, καὶ δημιουργίας προϊόντες, τὴν τε Κόρην ἐν ἐκείνοις, καὶ τὸν Διόνυσον ἐξηρημένους τῶν δευτέρων φυλάττειν, ὥσπερ ἐνταῦθα τὰς τῆς ὅλης ζωῆς ζωογονίας, καὶ τὰς παντελοῦς δημιουργίας πρωτουργοὺς ἀνεχούσι μονάδας. πρώτην δὴ οὖν τὴν κουρητικὴν τάξιν ἐμόνον Ὀρφεὺς, καὶ οἱ περὶ Πλάτωνα ἔγνωσαν θεολόγοι, καὶ γνόντες ἐθρήσκευσαν, ἀλλὰ καὶ ὁ Ἀθηναῖος ξένος ἐν Νόμοις ἀνύμνησε. τὸ γὰρ ἐν Κρήτῃ τῶν Κουρήτων ἐνόπλια πήγνια, πάσης τῆς ἐυρύθμου κινήσεως ἐνοίκησιν ἔφησεν ἐρχηγικὰ παραδείγματα. καὶ νῦν δὲ ἦν τὸ ἀπέχρησεν αὐτῷ τοῦτ' κουρητικῆς μνησθῆναι ταύτης τάξεως, ἀλλὰ καὶ προσέθηκε καὶ τὴν μίαν αὐτῆς ἑνάδα, τὴν δέσποιναν ὑμνῶν Ἀθηνᾶν,

ter unitum, & conjunctum esse. Secundum verò, quodammodo discerni, & separari à Secundo, cum unione, *quam habet*, & *per quam unitur* cum ipso. Tertium verò, jam à tertio discretum, & separatum esse. Sic igitur propter paternum, & impollutum ordinem, *necesse est* etiam cum ipsis *tribus intellectualibus Dijs* ordinem trifariam divisum progredi, ut illum *superiorem, qui triplicem custodiam habet*. Et primum quidem *Deum*, *necesse est*, illam occultam Saturni, & primariam Unitatem custodire, rebus universis superiorem, & ab ipso progredientes causas, & in ipsum rursus revertentes, in ipso perfectè stabilire.

Secundum verò, illam Reginæ Rheæ generatricem facultatem, à materia puram, & impollutam perpetuò conservare, & ipsius in omnia progressum à secundis *naturis manantem* tueri, quibus *Rhea* vitæ rivos instillat. Tertium verò, universam rerum--fabricationem collocatam supra res fabricatas, & constanter stantem in se-ipsa, servare, & ipsam immutabilem in ijs, quæ providentiâ *divinâ fiunt*, & reguntur, custodire, & unam, & perfectam, explicatam, & *extensam* supra omnem particularem *rerum* effectionem *conservare*.

CAPUT XXXV.

Ista igitur ab hac indefinita, & communi de Dijs istis doctrina *progredientes*, etiã Græcanicam de ipsa famam à Platone nobis traditam, in medium producamus, & demonstremus ipsum vel in ipsis nominibus, sequentem Græcos Theologos, ut in illa trium Regum mystica, *arcanaq;* contemplatione, & in illa impollutorum Deorum enarratione, ab illorum explicatione, *doctrinaq;* non recedere.

Quis enim eorum, qui vel minimùm Græcanicam Theologiam audiverunt, non novit & in arcanis ipsorum sacris, & alijs tractationibus de Dijs, Curetum ordinem apud ipsos insigniter celebrari, ut impollutæ præsidem proprietatis, Deæ Ducem, & universarum rerum custodiam in se cõtinentem, ita ut ex ea res omnes pendeant? Ipsi igitur Dij & Reginã Rheam custodire dicuntur, & ipsum rerũ universarũ opificẽ, & *Creatorẽ*, & usq; ad ipsas causas partitæ, *dividuaq;* animalium-procreationis, & rerũ fabricationis progressi, in illis & Proserpinã, & Dionysũ *sive Bacchũ*, ex secundis *rerum ordinibus* exemptos custodire *dicuntur*, quemadmodum hìc ipsas universæ vitæ animalium-procreationes, & perfectæ rerum-fabricationis primarias tuentur Unitates. Hunc igitur Cureticum ordinẽ non solùm Orpheus, & illi Theologi, qui fuerunt ante Platonẽ, noverunt, & à se notum religiosè coluerunt: Sed etiam ille Athenienſis hoſpes in Legibus celebravit. Illa enim armata Curetum ludicra certamina, *quæ fiebant* in Creta, omnis cõcinnæ motionis principalia exemplaria esse dicit. Et nunc ne hoc quidem satis ipsi fuit, quod hunc ordinẽ Cureticũ cõmemorarit: sed etiam addit & unã ipsorũ *Curetũ* Unitatem, illam Dominam Minervã cele-

celebrans, ex qua & illa mystagogia, & *occulta sacrorum disciplina*, quæ *tradita est* apud Theologos, qui fuerunt ante ipsum *Platonem*, universum Curetum progressum suspendit, i. e. pendère-dicit. Suprà quidem, ipsos cum Athenaicis symbolis versans, & *cum obscuris Minervæ signis miscens*, ut semper florentis vitæ, & vigorem-habentis intelligentiæ præsides, *atq; patronos*.

Infra verò, manifestè subijciens *ipsos* Minervæ providentiæ. Nam illi quidem primi Curetes, ut potè qui sunt mentalis, & occultæ Deæ comites, & *sectatores*, signis illinc prodeuntibus sunt-contenti. Qui verò *sunt* in secundis, & tertijs ordinibus, ex intellectuali Minervali Unitate pendent. Quid igitur ille Athenienſis *hoſpes* dicit de hac Unitate, quæ impollutè ad se-ipsam convertit, *ac reducit* ipsos Cureticos progressus? Illa verò Virgo, & Domina, quæ est apud nos, oblectata saltationis disciplinâ, non putavit oportere manibus inanibus ludere. Ornata verò, & *instructa* omnium-armorum armaturâ perfectâ, sic saltationem perficit. Per hæc igitur *verba* ille Athenienſis hoſpes cognationem Cureticæ Trinitatis cum Unitate Minervali perspicuè demonstrat.

Ut enim illam *Cureticam Trinitatem* armato certamine ludere dixit, sic etiam illam ipsorum *Curetum* Ducem Deam, omnium-armorum-armaturâ perfectâ ornatam, *ac instructam*, concinnæ motionis ipsis ducem-esse dicit. Et quemadmodum illam *Curetum saltationem* ab ipsa puritate, Cureticam appellavit, sic etiam istam *armatam saltationem*, ut causam ipsius impollutæ facultatis, Κόρλω appellavit *i. e. Puram, & Virginem, vel, Virginis instar puram*. Nam illud vocabulum Κορὸν (ut ait in Cratylo Cratetes) significat Purum, & Incorruptum, *nulloq; modo vitiatum*.

Unde etiam ipsi Curetes appellationem sortiti sunt, quòd impollutæ Deorum puritati præsint. Et ipsorum Unitas insigniter celebratur, *ut* Domina, & Κόρη, *i. e. Virgo-pura, vel, Virginis-instar-pura*, quæ Dijs est suppeditatrix Principatus immutabilis, & florentis. Illud igitur Κορὸν *i.e. Purum, & incorruptum* (ut diximus) est signum puritatis, cujus isti Dij sunt-præsides, & propter Unum ab alijs participantur. Illud verò *certaminis, & saltationis genus* armatum, est signum custodis facultatis, per quam *Curetes* universa contineat, & custodiunt ex secundis *naturis* exempta, & in se-ipsis stantia, *firmiterq; manentia*, perpetuò tuentur. Et enim quænam alia utilitas armorum etiam apud homines esse potest, præter custodiam ab ipsis *manantem? Ut enim homines se, suaq; custodiant, tueantur, atq; conservent, armis utuntur, eaq; gestant*. Hæc enim sunt urbium præcipuè præsidia, *quæ ipsas tuentur, & conservant*. Quamobrem etiam fabulæ Dijs impollutis invictum robur *tribuentes*, armatum apparatum ipsis attribuerunt. Cùm igitur illam unam ipsorum *Curetum* Unitatem perfectâ omnium-armorum-armaturâ *fabula* instruxerint, illam supra *cæteras armaturas* collocarunt.

Quod enim est perfectum, id antecedit ea, quæ

ῆς καὶ ἡ παρὰ τοῖς περὶ αὐτὸν θεολόγοις μυσταγωγία τῶν ὅλων ἐξάπτῃ τῶν Κουρήτων πρόοδον. ἄνω μὲν, αὐτοὺς ἐπιστρέφουσα τοῖς Ἀθηναϊκοῖς συμβόλοις, ὡς τῆς ἀειθαλοῦς ζωῆς, καὶ τῆς ἀκηράσου νοήσεως προεστῶτας.

Κάτω δ' ἐμφανῶς ὑποπίπτουσα τῇ τῆς Ἀθηνᾶς προνοίᾳ. οἱ μὲν γὰρ πρῶτοι Κουρῆτες, ὡς τῆς νοητῆς ὄντες θεοῦ, καὶ κρυφίας ὀπαδοὶ, τοῖς ἐκεῖθεν προϊοῦσιν ἀρκοῦντα σωφήμασιν. οἱ δὲ ἐν ταῖς δευτέραις, καὶ τελταῖς τάξεσι, τῆς νοερᾶς Ἀθηναϊκῆς ἐξηρτημένοι μονάδος. Τί οὖν δὴ φησιν ὁ Ἀθηναῖος ξεῖνος τῆς μονάδος πώτης, τῆς ἀχράντως εἰς ἑαυτὴν ἐπιστρεφούσης τὰς κουρητικὰς προόδους; ἢ δὲ αὖ που παρ' ἡμῖν Κόρη, καὶ δέσποινα ἐμφρενθεῖσα τῇ τῆς χορείας παιδείᾳ, νεκρὰς χερσὶν οὐκ ὠήθη δεῖν ἀθύρειν. ναυσπλία γ' παντελεῖ κοσμηθεῖσα, οὕτω τὴν ὄρχησιν διεπερᾶνε. Διὰ δὴ τούτων τῶν συγγενείαν τῆς κουρητικῆς τριάδος πρὸς τὴν Ἀθηναϊκὴν μονάδα, δείκνυσιν ἐναργῶς ὁ Ἀθηναῖος ξένος.

Ὥσπερ γὰρ ἐκείνῳ ἐνόπλια παίζειν εἴρηκεν, οὕτω δὴ καὶ ἡγεμονεύειν αὐτῶν θεὸν, παντελῆ παντελεῖ κεκοσμημένην, τῆς ἐῤῥύθμου κινήσεως αὐτοῖς ἐξάρχειν φησί. καὶ ὥσπερ ἐκείνῳ ὑπὸ τῆς καθαρότητος, κουρητικὴν προσηγόρευσεν, οὕτω δὴ καὶ τούτῳ, ὡς αἰτίαν αὐτῆς τῆς ἀχράντου δυνάμεως, Κόρλω ἀπεκάλεσε. τὸ γὰρ Κορὸν (ὥς φησιν ὁ ἐν τῷ Κρατύλῳ Κράτης) σημαίνει τὸ καθαρὸν, καὶ ἀκήρατον.

Ὅθεν δὴ καὶ οἱ Κούρητες τὴν ἐπωνυμίαν ἔλαχον τῆς ἀχράντου προεστῶτες καθαρότητος τῶν θεῶν. καὶ ἡ μονὰς αὐτῶν, Δέσποινα, καὶ Κόρη Διαφερόντως ὑμνημένη, τῆς ἀκλίτου, καὶ ἀκηράσου χορηγὸς οὖσα τοῖς θεοῖς ἡγεμονίας. Τὸ μὲν οὖν Κορον (ὥσπερ εἰπομεν) συμβολόν ἐστι τῆς καθαρότητος, οἷς, [l. ἧς] οἱδε οἱ θεοὶ προηγοῦνται, καὶ καθ' ἓν ὑπὸ τῶν ἄλλων μετέχονται. τὸ δὲ ἐνόπλιον τῆς Φρουρητικῆς ἐστι δυνάμεως σύμβημα, καθ' ὃν τὰ ὅλα συνέχουσι, καὶ Φρουροῦσιν ἐξηρημένα τῶν δευτέρων, καὶ ἐν αὐτοῖς ἑστῶτα Διαφυλάττουσι. καὶ τί γὰρ ἄλλο καὶ παρ' ἀνθρώποις ὠφελεῖ τῶν ὅπλων ὄφελος, πλὴν τῆς ἀπ' αὐτῶν Φρουρᾶς; ταῦτα γάρ ἐστι τὰ τῶν πόλεων Διαφερόντως φυλακτήρια. διὸ καὶ οἱ μῦθοι τοῖς ἀχράντοις θεοῖς τὸν ἀναγώνιστον ῥώμην, ἐνόπλιον αὐτοῖς ἀποδεδώκασι σκεύη. αὐτὴν δὲ ἄρα τὴν μίαν αὐτῶν ἑνάδα παντελῆ παντελείᾳ κοσμήσαντες, ὑπερείδρυσαν ἐκείνῳ.

Προηγεῖται γὰρ τὸ παντελὲς, τῶν κατὰ μέρη

Universidad de Deusto
Biblioteca

διηρημένων. καὶ ἡ παντελία, τῆς μερίσεως τῶν Φρουρηλικῶν δυνάμεων διανομῆς σεσύφεκε. καὶ μοι δοκεῖ διὰ τούτων πάλιν ὁ Πλάτων τὰ αὐτὰ λέγειν ὕστερον τοῖς ὑπὸ τῶν θεῶν σεφασμένοις. καὶ ἐν ὀκτάνοι πάνσοχον σεσον εἰρήκασι, τοῦτο παντελία παντελῆ κεκοσμημένον σύνεσιν.

„ Καὶ γὰρ δὴ πάνσοχος, ἐνόπλιος, ἔπα θεὴ,

[i. ἕπε θεῇφι.]

Τὸ δὲ παντελὴς ἐν τῇ τῶν ὅπλων τῶν πυρρίχιων ἕξει ἢ τὸ ἀχρεῖνον ἐν τῇ δυνάμει τῇ μὲν Ἀθηναϊκῇ μονάδι, κατὰ Πλάτωνα, σεσόκῃ. τῇ δὲ παντόχῳ, ἢ τῶν τῶν λεγόντων ὑφήγησιν. ἔστι γὰρ ὁ ῥυθμὸς, καὶ ἡ ὄρχησις, σύνθημα τῆς θεότητός ἐστι τοῦτης μυστικὸν, διότι δὴ τῆς θείας τῶν ἀχρείνων σωέχουσι δυνάμεων. καὶ διότι τὰς ὅλας αὐτῆς ἐξηρημένας ἀνέχουσι.

Τὸ χαρὲ ἀνείδεον, καὶ τὸ ἄμετρον, καὶ τὸ ἄρυθμον, τῆς ὕλης ἐστὶν ἰδίωμα. τὸ τοίνυν ἄϋλον, καὶ τὸ ἀπειρόμενον, καὶ τὸ ἄχρεινον, ἔρρυθμόν ἐστι, καὶ πεπερασμένον, καὶ νοερόν. διὰ γὰρ τοῦτο καὶ ὁ οὐρανὸς ἀϊδίως χορεύειν λέγεται, καὶ ὡσπερ οἱ κατ' οὐρανὸν κύκλοι τῆς ἐρρυθμίου, καὶ ἁρμονίου μετέχουσι κινήσεως, ἄνωθεν ὑπὸ τῶν ἀχρείνων θεῶν, τῆς δυνάμεως τοῦτης ὑποπληρούσης. διότι μὲν γὰρ κύκλω κινοῦνται, τὸν νοῦν ὑποστοῦνται, καὶ τὴν νοερὰν σεφοράν.

Διότι δὲ ἐναρμονίως, καὶ ἐν τοῖς πρώτοις, καὶ ἀρίστοις ῥυθμοῖς, τῆς τῶν φρουρηλικῶν θεῶν μετέχουσιν ἰδιότητος. καὶ μᾶλλον τῆς ἀκροτήτος τῶν νοερῶν θεῶν, ἡ τῶν ἀχρείνων ἡγεμόνων τριὰς ἐξήρτηται. ἐν ὅτι σρώτοισιν ἐπ' ἐκείνης, αὐτὸς ὁ Πλάτων ἀναδιδάσκει, τὴν σεφῶτίστην τῆς καθαρότητος αἰτίαν ἐν τῷ Κρόνῳ ὑφέμενον, τῷ βασιλεῖ τῆς νοερᾶς ἁπάσης ἑβδομάδος. ἐκεῖ γὰρ τὸ Κορὸν ἔστι πρώτως, ὡς αὐτὸς ἐν Κρατύλῳ παραδέδωκεν ἡμῖν, ἢ πρώτουργος αἰτία τῆς καθαρότητος, ἐνιδρύσας ἐν αὐτῷ σεσύφεκε. διὰ γὰρ τοῦτ' καὶ ἡ Ἀθηναϊκὴ μονὰς σεσταίρηται Κόρη, καὶ ἡ Κουρητικὴ τριὰς, τὸν τρόπον τοῦτον αὐτὸ μιμηται, τῆς ἐν τῷ νοερῷ σπείρας καθαρότητος ἐξηρτημένη.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ λϛ'.

Περὶ μὲν οὖν τῶν ἀχρείνων ἡγεμόνων τοσαῦτα καὶ τῶν Πλάτωνος ὑφήγησιν ἔχομεν λέγειν. Λοιπὴ δέ ἐστιν ἡ τῆς νοερᾶς ἑβδομάδος ἁπάσης συγκλείουσα τὸν ἀριθμὸν, καὶ τῆς ὅλης διαιρέσεως πεῶτον, καὶ per partes sunt-divisa. Et ipsa omnium-armorum armatura *perfecta* existit ante partitam, *dividuamq;* distributionem-facultatū custodiendi-vi-præditarum. Et perhæc mihi videtur Plato rursus eadē postea dicere, quæ *antè* ab ipsis Dijs sūt-declarata. Quā enim illi vocarunt *πάνσοχον, i.e. omni armorum genere instructam*, hanc *Plato* celebrat omni-armaturâ perfectâ ornatam, *ac instructam, quum ita loquitur*,

„ Etenim jam omne-genus-armorum-habens, armis-instructa, similis-est Deæ.

Nam ipsum perfectum in armorum pyrrhichiorum habitu, *pro*, *Nam ipsa perfectio, quæ solet esse in illis, qui pyrrhichiam saltationē saltant, vel, qui Pyrrichicam, saltationis armatæ genus exercent* & impollutaratio in ipsa facultate, Minervali quidem Unitati, secundùm Platonem convenit. Illi verò *Unitati*, quæ omni-armorum-genere-est-instructa, secundùm ipsam oraculorum admonitionē, *atq; præceptionem, ista perfectio magis convenit*. Præterea vero, ipse rhytmus, & saltatio, est mysticum, *& arcanum* hujus divinitatis signum. Quoniam profectò *Curetes* impollutam vitæ divinæ facultatem cōtinent, & quoniam universos ipsius progressus statutos semper secundùm unum divinum terminum conservant, & quoniam ipsos ex ipsa materia exemptos tuentur.

Quod enim est expers-formæ, & quod est infinitum, & quod est expers-rhytmi, est materiæ proprietas. Quod igitur est immateriatum, & finitum, & impollutum, est rhythmo-præditum, *concinnum*, & ordinatum, & intellectuale. Propterea enim & ipsum Cœlum perpetuò choreas-agitare dicitur, & omnes in Cœlo circuli motionem rhytmo-præditam, *concinnam*, & harmonicam participant, quod supernè ab impollutis Dijs facultate repleantur. Quoniam enim *circuli cœlestes* in orbem moventur, ipsam Mentem effingunt, & intellectualē circumvectionem exprimunt.

Quoniam verò harmonicè, & per primos, & optimos rhytmos *moventur*, Deorum custodiendi-facultate-præditorum proprietatem participant. Ex ipsa tamen summitate intellectualium Deorum illa impollutorum Ducum Trinitas pendet. Et quod ex illa progrediatur, ipse Plato docet, primam puritatis causam in Saturno ponens, Rege omnis intellectualis hebdomadæ. Illic enim est primò *τὸ Κορὸν, i. e. ipsa Puritas*, ut ipse nobis in Cratylo tradidit, & principalis causa puritatis, in ipso singulariter primùm-existit. Propter enim hoc *ipsum* & illa Minervalis Unitas appellata-fuit *Κόρη, q. d. Virgo-pura*, & Curetica. Trinitas hoc modo celebrata-fuit, ex illa puritate pendens, quæ est in intellectuali Patre.

CAPUT XXXVI.

Deducibus igitur impollutis, *& incontaminatis Principibus* hæc ex Platonis præceptione habebamus dicenda. Reliqua verò *nunc* est illa *causa*, quæ totius intellectualis hebdomadæ numerum claudit, & quæ est totius divisionis prima, & uniformis causa, de qua deinceps verba faciemus. Illæ igitur apud omnes rerum divinarum peritos, intellectualium Deorum sectiones apud Græcos celebratæ, quæ discretiones in ipsis *Dijs* obscurè-significant, per septimam Unitatem ipsis perficiuntur, quæ divisionis est causa, per quam se-ipsos à supra-sitis, *& superioribus* Dijs separarunt, in alterum ordinem progressi, & ex inferioribus Unitatem exemptam sunt-sortiti, & per se, definitum habent ordinem, & progressum numero definitum.

Plato vero concedit quidem Poetis Phœbi-numine-afflatis, ut mysticè, *arcanoque modo* talia significent-obscurè. Ipsum verò vulgus arcet ab horum auditione, quia fabulosis veritatis velis, *ac involucris* inconsiderate credit. Quod etiam in Euthyphrone Socrates redarguit, quod hoc ipsi contigisset, ut rerum divinarum imperito. Ergo etiam ex divina Platonis mente, *& sententia*, hæc omnia corrigentes, & ad veritatem de rebus universis revocantes, *& ad eam accommodantes*, & in ipsis occultam contemplationem explicantes, purum, *verumque* numinis divini cultum assequemur. Quoniam & illa Saturnia vincula Socrates in Cratylo patefecit, *ac demonstravit*, & mysticam ipsorum sententiam, *arcanamque sensum* nobis explicavit, & excellenter demonstravit, quomodo illa priscorum, & inclytorum illorum *virorum* spectacula ex ipsa veritate non exciderint, *nec ab ea vel minimùm recesserint*.

Eodem igitur modo & illas sectiones, *ac exectiones* intellectuales, & harum feracem facultatem, per illas divinas animi-notiones suis amicis assumere, & cum ipsis vinculis in illis *Dijs* contemplari permittet. Præterea verò illa fabula, quæ *narratur* in Gorgia, Jovis imperium à Saturnio Regno dividit evidentius, *& manifestius separat*. Et hoc *Jovis imperium* ab illo *Saturni Regno* secundum, *eoque posterius*, & recentius appellat. Quænam igitur causa paternas istas Unitates discrevit? Quænam intellectualis facultas intellectuale imperium ex *altero imperio hinc* exempto produxit? Necesse enim *est* apud ipsos Deos esse primarium divisionis fontem, propter quem & ipse Jupiter se à Patris Unitate discernit, & Saturnus à Cœli Regno, & ea, quæ sunt Jove posteriora, in subjectum, *ac inferiorem* ordinem progressa, ab ipsius perfectâ providentiâ discreta-sunt.

Quinetiam ipse rerum-opifex in ipsa effectione generum, quæ cum ipso sunt, simul quidem, unionis, *ac Unitatis* est ipsis autor, simul etiā, est omnigenarum divisionum primus-autor. Quoniam, quā vis & ipsam animam Unum totum, *ac integrum* effecerit, *tamen* in partes dividit, & multiformes facultates. Cujus etiam *Unius, ac totius* has discretiones & secundùm essentiam divisiones & ipse Plato sectiones appellare non est dedignatus, partes etiam illinc resecans, & in harum medio ponens, & rursus in ijs, quæ postea partiuntur, *ac dividuntur*. Sic autem id, quod mixtum-est, ex quo *Plato* hæc resecuit, jam totum consumpsit. Quid igitur ampliùs *est* mirandum, si & ipsi fabularum fictores intellectualium Ducum, *atq; Principū* divisiones,

ἐνόδους αἰτία, ὥσε ἧς καὶ τὰ ἐξῆς ποιησόμεθα τοὺς λόγους. οὐ μὴν ἔν παρὰ πᾶσι τοῖς τὰ θεῖα σοφοῖς, παρ' Ἕλλησιν ὑμνημένοις τρισὶ τῶν νοερῶν θεῶν, τρεῖς ἐν αὐτοῖς ἀνισοῤῥόμοις διακρίσεις καὶ τὴν ἑβδόμην αὐτοῖς δοσπλοῦν τὴν μοναδα, τὴν τῆς διαιρέσεως αἰτίαν, καθ' ἣν τῶν ὑσερκειμένων ἑαυτὰς διέκριναν θεῶν, εἰς ἑτέραν τάξιν σεσελθόντες, καὶ τῶν καταδεεστέρων ἐξηρημένην ἔλαχον ἕνωσιν, καθ' ἑαυτοὺς τὴν διωρισμένην ἔχουσι τάξιν, καὶ τὴν καθ' ἑαυτὸν ἀφορίζουσι τελειότητα.

Ὁ δὲ μὲν Πλάτων συγχωρεῖ μὲν τοῖς Φοιβολήπτοις ποιηταῖς, μυστικῶς τὰ τοιαῦτα αἰνίσσεσθαι. οὐ μὴν ὅ γε πολλοὺς ἐξαίρει τῆς τούτων αἰνίσσεως, τοῖς μυθικοῖς τὴν ἀληθείας παρεμπεσόντας ἀκροάσεως, τοῖς ἀσεπούσης πάσχοντας. ὁθὲν καὶ τὸν Εὐθύφρονα σαθόντα διήλεγξεν ὁ Σωκράτης, ὡς τὸ θεῖον ἀνεπιστήμονα. καὶ καὶ αὐτὸν ἄρα τινὲς Πλατωνικῶν ἐνθένδε νοοῦντες, τὰ τοιαῦτα σάντα μεθαρμόζοντες, εἰς τὴν ἀεὶ τῶν ὅλων ἀλήθειαν, καὶ τὴν ἐν αὐτοῖς κεκρυμμένην θεωρίαν ἀνατείνοντες, τυγχάνομεν τῆς ἀεὶ τὸ θεῖον ἑλικτικοὺς θεραπείας. ἐπεὶ καὶ τοὺς δεσμοὺς τοὺς κρονίους ὁ ἐν τῷ Κρατύλῳ Σωκράτης ἐξεφώνει καὶ τὴν μυστικὴν αὐτῶν ἔννοιαν ἡμῖν ἀνεκάλυπτε, κἂν ἐν ἄρχῃ τὰ τελαῖα, καὶ κλειτὰ σκέτων θεάματα φαλήθους δοσπεσόντα, διαφερόντως ἐπεδήλου.

Καὶ τὰ αὐτὰ δὴ οὖν καὶ πρὸς τὰς νοερὰς καὶ τὴν τούτων οἰκείαν δύναμιν, καὶ τὰς ἐνθέους σπουδὰς συγχωρήσῃ τοῖς ἐν σοφίᾳ φίλοις, καὶ μὴ τῶν δεσμῶν ἐν σκότει θησαυρεῖν. ἐπὶ τοίνυν ὁ ἐν τῷ Γοργίᾳ μῦθος, ἐναργέστερον τὴν ἀπὸ Διὸς ἀρχὴν τῆς κρονίας διέσησι βασιλείας. καὶ δευτέραν τούτην ἀπ' ἐκείνης, καὶ νεωτέραν ὀνομάζει. τίς οὖν αἰτία, τὰς πατρικὰς ταύτας διακρίνουσα μονάδας; τίς νοερὰ δύναμις τὴν νοερὰν ἀρχὴν ἀπὸ τῆς ἐξηρημένης παρήγαγεν; ἀναγκαῖον γὰρ εἶναι παρ' αὐτοῖς τοῖς θεοῖς τὴν πεωτουργὸν τῆς διαιρέσεως πηγὴν, δι' ἣν καὶ ὁ Ζεὺς ἑαυτὸν ἐκ τῆς ἀπατρος ἀφωρίσατο μονάδος. καὶ ὁ Κρόνος ἐκ τῆς οὐρανοῦ βασιλείας, καὶ τὰ δεύτερα τοῦ Διὸς εἰς ὑφειμένην τάξιν σεσελθόντα, τῆς σαντελοῦς αὐτοῦ ἀφωρίσατο μονάδος.

Καὶ μὴν καὶ αὐτὸς ὁ δημιουργὸς, ἐν τῇ ποιήσει τῶν ὅλων, ὁμοῦ μὲν, τὸ ἑνώσεώς ἐστιν αὐτοῖς αἴτιος, ὁμοῦ δὲ, καὶ τὸ σανοίων ἐξάρχει διαιρέσεων. ἐπεὶ καὶ τὴν ψυχὴν ἐν ὅλον ἀπὸ σασιμῆς, εἰς μοίρας ἀφώρισε, καὶ δυνάμεις σολυειδεῖς. ὃ δὴ καὶ αὐτὸς ὁ Πλάτων τὰς ἀφορίσεις ταύτας, καὶ ταύτας διαιρέσεις, τομὰς ὀνομάζειν οὐκ ἀπηξίωσε, μοίρας ἐπ' ἐκεῖθεν ὀνομάσας, καὶ ὕθεν εἰς τὸ μεταξὺ τούτων, καὶ πάλιν ἐν τοῖς διαμεριζομένοις. καὶ οὕτω δὴ τὸ μιχθὲν, ἐξ οὗ ταῦτα κατέμενεν, ἤδη σαῶν καλλωλαϊκῇ. Τί οὖν ἔτι θαυμαστὸν, εἰ καὶ οἱ μυθοσλάσται τὰς τῶν νοερῶν ἡγεμόνων διαιρέσεις, τομὰς σεσοήκασιν, ὅσου καὶ

ὁ Τίμαιος, οὐ μύθους πλάττων, ἀλλὰ τὴν καθ' ὑπόστασιν εἰς πλῆθος πρόοδον τῶν ψυχῶν ἐνδεικνύμενος, τῇ τῆς τομῆς κέχρηται σημάτων; πῶς δὲ οὐχὶ καὶ τοῖς ἀκροατοῖς τῶν θεολόγων συμφώνοτατος ὁ Πλάτων, τὸν δημιουργὸν καὶ αὐτοὺς ταῖς νοεραῖς ἀσπάζεσθαι τομαῖς παραδίδους; ὥσπερ πίνων τὴν οὐσίαν παρέχων τῶν ψυχῶν, καὶ τὸ ὄντως ὂν αὐτῶν ὑφίστησι, καὶ τῷ ζωλικῷ ἀποπληροῖ, καὶ τῷ ὄντι ζωὴν ἀποπληρῶν, καὶ τὸν νοῦν τὸν ἐν αὐτοῖς, καὶ τὸν ἐν ἑαυτῇ νοῦν, οὕτω δὴ καὶ τέμνων αὐτῶν ἀφ' ἑαυτοῦ, καὶ διακρίνων, καὶ τὰς ὁλικὰς τομὰς, καὶ διακρίσεις ἐνεργεῖ, καὶ τὴν μίαν αὐτῶν, καὶ νοεραν αἰτίαν.

Ἔστιν ἄρα καὶ καὶ τὸν Πλάτωνα, τῶν ὅλων διαιρετῶν ἐν τοῖς νοεροῖς ἡ πρώτιστη μονὰς, καὶ μὴ τῶν διπλῶν περιαίσων, τῆς τε πατρικῆς λέγω, καὶ τῆς ἀχράντου, συμπληροῖ τὴν νοεραν ὅλην ἑβδομάδα. καὶ ἡμεῖς τοίνυν τῷ τε Πλάτωνι, καὶ τοῖς ἄλλοις θεολόγοις ἑπόμενοι, συγκεχωρήκαμεν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ λζ'.

Ποι δὴ οὖν ὅτι ἀρχὴν ἀναδράμωμεν, καὶ τὰ αὐτὰ τὸν Παρμενίδην ὑποθώμεθα περὶ τῆς νοερᾶς ἑβδομάδος τοῦτης διαπτύξωμεν, καὶ ταῖς τελευταίαις διανοήσεσι τῶν νοητῶν, ἅμα καὶ νοερῶν θεῶν συνεχῆ παρέχοντα τὸν ἑβδομαδικὸν τοῦτον αἰῶνα, καὶ τὴν νοεραν μόνως τῶν θεῶν ἰδιότητα. καὶ πρῶτον περὶ τοῦ πατρὸς τῶν νοερῶν, καὶ αὖ τῆς συστατικῆς αὐτοῦ δυνάμεως τῆς ἀχράντου, θεωρήσωμεν ὁποῖά φησι. μετὰ γὰρ τὸ σχῆμα τὸ τρισπλεκὲς, καὶ τὴν πένταπλασιουργοῦσαν τῶν θεῶν τάξιν, ἐμφαίνεται μὲν τὸ ἐν αὐτοῖς, καὶ ἐν ἄλλῳ. σωθήμαλα δὲ ταῦτα τῆς νοερᾶς ἀκρότητος ἀπόδεικνυται τῶν νοερῶν μονάδων. ὁ γὰρ πρώτιστος τῶν ἐν τῷ διακόσμῳ τούτῳ πατὴρ ἅμα καὶ τὴν παλεικὴν ἔλαχε πρὸς σοῦ μεθ' ἑαυτὸν ὑπεροχὴν, καὶ νοῦς ἐστι τῶν πρώτων νοητῶν.

Πᾶς γὰρ ἀμέθεκτος νοῦς, [τῶν περὶ αὐτὸ λέγεται νοῦς,] καὶ πρὸς ἐκείνους ἔχει τὴν νοεραν ἀπειροφίλειαν, ἀφ' ὧν παράγεται, καὶ ἐν οἷς, ὡς πρωτουργοῖς αἰτίοις, ἵδρυσεν ἑαυτόν. ὅθεν δὲ καὶ ὁ δημιουργικὸς νοῦς, τῶν ὑπὲρ ἑαυτὸν ἐστὶ νοῦς, καὶ πρόσεχώς μὲν, ἔστι πατρὸς, ἀφ' οὗ καὶ πρόεισιν. ἐξηρημένως δὲ καὶ τῶν ἐπέκεινα νοητῶν ἑνάδων.

Ὁ τοίνυν πρώτιστος βασιλεὺς ἐν τοῖς νοεροῖς, καὶ πατὴρ ἐστι νοερὸς, καὶ νοῦς παλεικὸς. ἀλλὰ παλὴρ μὲν νοερὸς, τῶν ἀφ' ἑαυτοῦ θεῶν, νοῦς δὲ παλεικὸς τῶν πρὸ αὐτοῦ νοητῶν. ἔστι μὲν γὰρ καθ' οὐσίαν νοερός. ἔχει δὲ τὴν νοητὴν ἐν τοῖς νοεροῖς ὑπεροχὴν.

Διὸ καὶ ἀνάλογον ἵδρυται τῇ τε ἀ-

appellarint sectiones, quando vel ipse Timæus, non fingens fabulas: Sed ipsum per essentiam in multitudinē progressum animarum demonstrans, usus est ipso sectionis signo? Quomodo verò etiam ipse Plato cum summis Theologis maximè consentiēs, illum rerum opificem, & *Creatorem* intellectualibus fulgurantem sectionibus non tradidit? Ut igitur essentiam producens animarū, per illud, quod est verè Ens, ipsam constituit, & vitam procreans, per vitam illic *insitam*, & *existentem*, ipsam procreat, & Mentem, quæ est in ipsis *Dijs*, *procreat* per illam in se-ipsâ *existentem* Mentem, sic etiam ipsam *essentiam* à se-ipsa resecans, & discernens, per illas sectiones, & discretiones illic *existentes* agit, & per unam, & intellectualem ipsarum *sectionum*, & *discretionum* causam.

Est igitur etiam ex Platonis sententia, universarum divisionum in intellectualibus prima Unitas, & cum duplicibus Trinitatibus, paternâ dico, & impollutâ, complet totam intellectualem hebdomadam. Nos etiam eadem, & Platonem, & alios Theologos sequuti, concessimus.

CAPUT XXXVII.

Ista igitur nunc ad principium redeamus, & demonstremus Parmenidem eadem de hac intellectuali hebdomada præcipere, *disertissimisq; verbis tradere*, & cum triplicibus ordinibus mentalium, simul & intellectualium Deorum producere conjunctum hoc hebdomaticum Ævum, & intellectualem tantùm Deorum proprietatem. Et primum de Patre *Deorum* intellectualium, & præterea de impolluta potestate cū ipsa collocata, *atq; conjuncta* contemplemur *ea*, quæ *Parmenides* dicit. Post figuram enim triplicem, & ordinem Deorum omnia perficientem, apparet quidem id, quod est in ipsa *triplici figura*, & in alia. Hæc autem signa demonstrantur intellectualis summitatis intellectualium Unitatum. Ille enim primus illorum *qui sunt* in hoc ordine, Pater, simul etiam paternam sortitus est excellentiam apud illos, qui sunt post ipsum, & est Mens primorum mentalium.

Omnis enim imparticipabilis Mens, *dicitur Mens eorum, qui sunt ante ipsam*, & ad illos habet intellectualem conversionem, *ac reversionem*, à quibus producitur, & in quibus, ut primarijs causis, se collocavit. Unde etiam illa rerum opifex Mens, est Mens eorum, qui sunt supra ipsam, & proximè quidem, *est Mens* sui Patris, à quo etiam procedit. Eximiè verò, & *præcipuè Mens est* & superiorum mentalium Unitatum.

Primus igitur Rex inter intellectuales *Deos*, est etiam intellectualis Pater, & paterna Mens. Sed Pater quidem intellectualis, Deorum ex se *progredientium*, Mens verò paterna, *Deorum* mentalium, qui sunt ante ipsum. Nam propter essentiam quidem, est intellectualis. Habet verò mentalem excellentiam inter intellectuales *Deos*.

Quoniam profectò etiam ita collocatus est, ut per

per proportionem respondeat & ignoto mentalium, simul & intellectualium Deorum ordini, & occultæ mentalium Trinitati. Et quemadmodum *ordines* illi sunt explicati, & *extensi* supra triplices hypostases, *i. e. naturas*, quæ sunt post ipsos *ordines*, sic etiam ille intellectualium Pater, est explicatus, & *extensus* supra totam intellectualem hebdomadam Pater, si modò paterna Mens est.

Et per proportionem respondentem *suprà* dictis ordinibus, in illis se collocavit, & ab illis repletur paterna, & mentali unione, *ac Unitate*, & propterea *Deus* est etiā occultus, & suas fœcundas facultates in se-ipso claudit, *clausasq; continet*, & universas *rerum* causas, quas ex se-ipso produxit, in se-ipso rursus collocat, & *stabilit*, & in unum se convertit.

Hæc igitur & ipse Parmenides demonstrans his duplicibus signis, hunc ordinem magnificè celebrat, & primùm Regem, & Patrem mentalium *Deorum*, per istas proprietates figurat, *nobisq; contemplandum repræsentat*. Etenim *iste Pater, & Rex Deorum* est in se-ipso, & in alio. Nam quatenus quidem est universa, *totaq; rerum* Mens, apud se agit, quatenus verò est in mentalibus ante ipsum *existentibus*, in alio suam perfectam intelligentiam collocavit.

Hoc enim profectò, quod est in alio, præstantius est eo, quod est in se-ipso. Si quidem (ut ipse Parmenides præcipit, *disertissimisq; verbis tradit*,) secundum quidem ipsum totum, ipsi convenit id, quod est in alio. Secundum verò ipsas partes, id, quod est in ipso, *ipsi magis convenit*. Ubinam igitur prius existit ipsum Aliud? Et cuinam ordini Deorum ante ipsum *existentium*, *hoc Aliud*, convenit? An hoc etiam à nostro Præceptore divinitus est scriptum? Et hoc Aliud ad illum ordinem præcipuè pertinet, in quo ipsa diversitatis facultas primum eluxit, progenies existens ipsius mentalis, & paternæ facultatis? Quamobrem etiā in prima Trinitate occultè erat ipsum Aliud, quatenus & ipsa facultas, & præcipuè apparet in primo ordine mentaliū, simul & intellectualium. Illic enim *est* prima diversitas, & fœmineus sexus Deorum, & paterna facultas, & non-vocalis, *nec ullas voces edens potestas*.

Cum igitur mentalis sit ille primus intellectualium Patrum, quatenus est Totum, in mentalibus Trinitatibus ordinum ante ipsum *existentium*, se-ipsum collocavit, à quibus etiam repletur unitis, & occultis bonis. Et propterea dicitur in alio esse. Et in illis quidem *Trinitatibus* est ipsum Aliud, occultè quidem, & per causam, in mentali *Trinitate Deorum* mentalium. Per essentiam verò, in mentali mentalium, & intellectualium *Deorum Trinitate*.

Unita igitur, *& conjuncta* sunt omnia mentalia. Ordo quidem mentalium, & intellectualium *conjunctus est* cum ordine primorum intellectualium mentalium. Ordo verò intellectualium, cum utroque *conjunctus est*. Et id quidem quod est in alio, adhæret diversitati, quæ fit per singularem numerum. Ipse verò singularis

γνώσῳ περὶ τῶν νοητῶν, ἅμα καὶ νοερῶν θεῶν, καὶ τὴν κρυφίαν τῶν νοητῶν τριάδων. καὶ ὥσπερ ἐκείνα, [l. ἐκεῖνοι] τῶν μετ' αὐτὰς ὑπερπλωτὰ τριαδικῶν ὑποστάσεων, οὕτω δὴ καὶ ὁ τῶν νοερῶν πατὴρ, ἀπάσης ἐστὶ τῆς νοερᾶς ἑβδομάδος ὑπερπλωρὸς πατὴρ, εἰ δὴ παλεικὸς ἐστι νοῦς.

Καὶ ἀνάλογον ταῖς ἀρηρεδίαις πάξεσι τῶν θεῶν, ἐν ἐκείναις ἵδρυσεν ἑαυτὸν, καὶ πληροῦται παρ' ἐκείνων τῆς παλεικῆς, καὶ νοητῆς ἑνώσεως, καὶ διὰ τοῦτο καὶ κρυφίος ἐστὶ, καὶ τὰς ἑαυτοῦ γονίμους δυνάμεις ἐν ἑαυτῷ κλείει, καὶ τὰς ὅλας αἰτίας ἀφ' ἑαυτοῦ παραγαγὼν, ἐν ἑαυτῷ πάλιν ἑδράζει, καὶ εἰς ἓν αὐτὸν ὑπερέρεισε.

Ταῦτα τοίνυν καὶ ὁ Παρμενίδης ἐνδεικνύμενος τοῖς διπλοῖς τούτοις σωθήμασι, τὴν τάξιν τούτων ἀποσεμνύει, καὶ τὸν πρῶτιστον βασιλέα, καὶ πατέρα τῶν νοητῶν, διὰ τούτων χαρακτηρίζει τῶν ἰδιοτήτων. καὶ γὰρ ἐν ἑαυτῷ ἐστι, καὶ ἐν ἄλλῳ. καθόσον μὲν γάρ ἐστιν ὁ ὅλος νοῦς, πρὸς αὐτὸν ἐνεργεῖ, καθόσον δὲ ἐν τοῖς πρὸ αὐτοῦ νοητοῖς ἐστιν, ἐν ἄλλῳ τὴν ἑαυτοῦ παντελῆ νόησιν ἵδρυσε.

Τοῦτο γὰρ δὴ τὸ ἐν ἄλλῳ, ἢ ἐν αὐτῷ κρεῖττόν ἐστιν. εἶπε (ὡς αὐτὸς ὁ Παρμενίδης διαπτύττων) καὶ μὲν τὸ ὅλον, αὐτῷ τὸ ἐν ἄλλῳ προσήκει. καὶ δὲ τὰ μέρη, τὸ ἐν αὐτῷ. ποῦ δὴ οὖν προϋπάρχει τὸ ἄλλο; καὶ ποίᾳ τάξει προσήκει τῶν πρὸ αὐτοῦ θεῶν; ἢ καὶ τοῦτο δοκιμονίως τῷ ἡμετέρῳ καθηγεμόνι γεγράφθαι; καὶ τὸ ἄλλο τοῦτο τῇ τάξει διαφέρει πρώτῃ, καθ' ἣν ἡ τε ἑπρότητος δύναμις, πρῶτον ἐξελάμψεν, ἔκγονος οὖσα τῆς νοητῆς, καὶ παλεικῆς δυνάμεως; διὸ καὶ ἐν τῇ πρώτῃ τριάδι κρυφίως μὲν τὸ ἄλλο, καθόσον καὶ ἡ δύναμις, καὶ διαφερόντως ἐκφαίνεται κατὰ τὴν πρωτίστην τάξιν τῶν νοητῶν, ὁμοῦ καὶ νοερῶν. ἐκεῖ γὰρ ἡ πρώτη ἑπρότης, καὶ τὸ θῆλυ τῶν θεῶν, καὶ ἡ παλεικὴ δύναμις, καὶ ἄφθεγκτος.

Νοητὸς οὖν ὢν, καθόσον ἐστὶν ὅλον ὁ πρῶτος τῶν νοερῶν πατέρων, ἐν ταῖς νοηταῖς τριάσι τῶν πρὸ αὐτοῦ διακόσμων, ἕδρυσεν ἑαυτὸν, ὑφ' ὧν δὴ καὶ πληροῦται τῶν ἰδιωμάτων, καὶ κρυφίων ἀγαθῶν. καὶ διὰ τοῦτο ἐν ἄλλῳ λέγεται εἶναι. καὶ ἔστιν ἐν ἐκείναις μὲν τὸ ἄλλο, κρυφίως μὲν, καὶ καθ' αὐτίαν, ἐν τῇ νοητῇ τῶν νοητῶν. καθ' οὐσίαν δὲ, ἐν τῇ νοητῇ τῶν νοητῶν, καὶ νοερῶν.

Ἥνωται δὴ οὖν τὰ νοητὰ πάντα. τὰ μὲν τῶν νοητῶν, καὶ νοερῶν, τῷ τῶν πρώτων νοερῶν νοητῶν. τὰ δὲ τῶν νοερῶν, ἀμφοῖν. καὶ τὰ μὲν ἐν ἄλλῳ, τῆς καθ' ἓν ἐνιαῖον ἀριθμὸν ἑπρότητος αὐτέχεται.

Universidad de Deusto
Biblioteca

ὁ δὲ ἑνιαῖος ἀριθμὸς, τῆς δ' ἑνὸς ὄντως ἐξήρτηται κρυφίας ἑνώσεως.

Διὸ καὶ ἑνιαῖός ἐστι. ἔτι τοίνυν καὶ ὧδε λέγωμεν, ὅτι τῆς ὑπερφυοῦς οὔσης ἐν ἑκείνοις ἑνότητος, καὶ τῆς μὲν, αὐτὸς πρὸς ἑαυτὸν, τῆς δὲ, πρὸς τὰς αἰτίας αὐτῶν (θέμις γὰρ οὔτ' ἴσῃ, οὔτε ἔξω τῶν θείοις ὑπισχνεῖσθαι, καὶ ὁπωσοῦν πρός τι μεῖ' αὐτά. καὶ τῶν μὲν νοητῶν θεῶν, μονίμως τε πάντα ἡνῶσθαι, τῶν δὲ νοητῶν, καὶ νοερῶν, οἷ τῷ ἀμεθέκτῳ ζωῇ καὶ λαμπουσι, τῷ τῆς πρόοδου τοῖς πᾶσιν ἀρχηγὸν αἰτίαν παρεχομένων, τῶν δὲ νοερῶν καὶ ὑπισχνεῖσθαι τὰ ὅλα διακοσμούντων) ἓδη δήπου τῷ ἀκρότητα τῶν νοερῶν, τὸ ὅλον, καὶ πανταπλῆ εἶδος τῆς ὑπισχνῆς ἐξ ἑαυτῆς πρωχάνουσαν, ἀμφοτέροις χαρακτηρίζεσθαι τοῖς ὑπισχνουμένοις Συμβόλοις, καὶ πρὸς ἑαυτὸν, ἅμα καὶ πρὸς τὰ πρὸ αὐτῆς ὑπισχνεῖν. σκοπῶν δὲ διότι μὲν εἰς ἑαυτὸν ἐπέστραπται, ἐν ἑαυτῇ ἐστι. διότι δὲ καὶ πρὸς τὰς ἐπέκεινα αὐτῆς νοητὰς πύλας, ἐν ἄλλῳ ἐστι. τὸ γὰρ ἄλλο, κρεῖττόν ἐστι τῆς νοερᾶς ἀπάσης διακοσμήσεως.

Ὥσπερ τοίνυν ἡ τῶν νοητῶν ἀκρότης, καὶ αὐτὸ τὸ νοητὸν ἰδίωμα, πρώτως ὑφέστηκε, καὶ μονίμως ὑπερίδρυται τῶν ὅλων, καὶ ὥσπερ ἡ τῶν νοητῶν, καὶ νοερῶν, τῷ τῆς πύξεως πάντης ἰδιότητα πρώτως ἐξέφηνε, κατὰ τὴν ἑπρότητα τὴν θείαν ὑποστᾶσα τὴν πᾶσιν αἰτίαν τῶν πανσοίων προόδων, οὕτω δὴ καὶ ἡ τῶν νοερῶν νοητὴ θεότης τὰ τῆς ὑπισχνῆς ἴδια διὰ καθ' ἅνωσιν ἀφ' ἑαυτῆς δέκνυσιν, ἐν ἄλλῳ μὲν οὖσα καὶ τὸ κρεῖττον τῆς ὑπισχνῆς εἶδος.

Ἐν ἑαυτῇ γὴ, καὶ τὸ χεῖρον. τὸ γὰρ εἰς ἑαυτὸν ὑπισχνεῖσθαι, καταδεέστερον τῆς εἰς τὰ κρείττονα τροφῆς. πάλιν τοίνυν αὖ τὸ μὲν ἐν ἄλλῳ, τῆς νοερᾶς ἐστι, καὶ παλαικῆς ἐξαίρετον ἰδιότητος.

Νοητὸν γάρ ἐστι τὸ ἄλλο, καὶ ἡ ἑπρότης, ἡ πρεσβεύουσα δυνάμις ὑπὸ τῶν νοητῶν πατέρων, ὑπὸ τῶν ἐν αὐτοῖς μονίμως ἱδρυμένων. τὸ τοίνυν ἐν ἑκείνῃ πρεσχόμενον, καὶ παρ' ἑκείνης πληρούμενον, παλαικόν ἐστι, καὶ νοητόν. τὸ δ' αὖ ἐν αὐτῷ, τῆς ἀχράντου μονάδος ἐστὶν οἰκεῖον σύνθημα. σωλεύουσι γὰρ (ὡς πρόσθεν ἔπομεν) οἱ δύο τῶν νοερῶν τριάδων ἀκρότητες. καὶ ἡ τῆς Φρουρηλικῆς τριάδος μονὰς ἐν τῇ παλαικῇ διακοσμήσει ἱδρυσεν αὐτὸν, καὶ τὰ πρόσθεν ἀπ' αὐτῆς ἑδράζῃ πάλιν ἐν ἑαυτῇ, καὶ ὑπισχνῇ πρὸς αὐτόν.

Καὶ νοερὸς παλὴρ ὁ πρῶτος, δι' αὐτὸν μὲν ἐστι παλὴρ, λόγῳ δὲ τοῦ ἀχράντου ἐν ἑαυτῷ τὰ ἑαυτοῦ γνῶ πρεσχῇ, καὶ μονίμως εἰς ἑαυτὸν ἀνακαλεῖται, καὶ τῇ ἑαυτότητι τὰ νοητὰ πλήθη σωέχῃ τῶν νοερῶν ἑκφοίτησα τῆς ἑαυτοῦ μονάδος. ἅμα ἄρα τῷ παλεῖ καὶ ὁ πρῶτος ὑφέστηκεν ἡγεμὼν τῆς Φρουρηλικῆς διακοσμήσεως. καὶ πρεσχῇ μὲν ὁ πλῆρ τὸ ἀχραντον αὐτοῦ, περιέχεται δὲ, ὑπὸ τῶν πρώτων νοητῶν. καὶ ὥσπερ αὐτὸς ἐν ἑκείνοις ἵδρυται νοητῶς, οὕτω δὴ καὶ τὸν μίαν ἀκρότητα τῶν ἀκλίτων θεῶν ἵδρασεν ἐν ἑαυτῷ, καὶ πρὸς ἑαυτὸν ὑπέστησε. νοῦς ἄρα καθαρὸς ἡμῖν ὁ αὐτὸς, καὶ ἐν τῷ Παρμενίδῃ θεὸς ἀναφαίνεται. διότι μὲν ἐστι νοῦς, εἰς τὸν νοητὸν πρώτως ἀναπεμπόμενος, καὶ διὰ τοῦτ' ἐν ἄλλῳ, καθόσον ἐστὶν ὅλος ἱδρυμένος.

Διότι δὲ αὖ καθαρὸς, καὶ ἄυλος εἰς ἑαυτὸν ἀπερεμνύμενος, καὶ ἐν ἑαυτῷ πάσας τὰς ἑαυτοῦ δυνάμεις καπικλείων. τὰ γὰρ μέρη τῆς ὁλότητος πάσης, δυνάμεις ἐστὶ μερικώτερα, ἀπολύουσι μὲν ἀεὶ τὸν ἀπὸ τοῦ πρώτου πρόοδον, ἑδραζόμενοι δὲ, καὶ πρεσχόμενοι πανταχόθεν ἀπ' αὐτῆς.

Καὶ ἡ ὁλότης αὖτη θεότης ἐστὶ συνεκτικὴ τῶν νοητῶν ἐν ἑαυτῇ μερῶν, ὠθίνουσι μὲν τὸ πλῆθος τὸ νοερὸν, καὶ πάντα ἡνῶσι μονίμως, καὶ τὰ ἡνωμένα, πάλιν ἐγκολπιζομένη, καὶ συναγουσι εἰς αὐτὸν, καὶ (ὡς Φασιν οἱ θεολογικώτεροι τῶν μύθων) καπαπίνουσι, καὶ ἐν ἑαυτῇ καπαλαμβάνει.

Διττὰ δὲ τὰ ἡνώματα αὐτῆς. τὰ μὲν, εἰς ἑαυτὸν οἷον ἀναλύοντα. τὰ δὲ ἀπ' αὐτῆς διαρρύμματα. καὶ τὰ μὲν ἀεὶ τὸν ἀχραντον μονάδα τὸν πρώτων ἐν ἑαυτῇ μένοντα. τὰ δὲ, κατὰ τὸν γόνιμον τῶν νοερῶν θεῶν αἰτίαν, προϊόντα, καὶ τῆς ἑνὸς πατρὸς ἑνώσεως ὑποδεχόμενα, καὶ τάξεως ἑτέρας πρεσχαπάρχοντα, καὶ τῆς τῶν δευτέρων διακοσμήσεως. ἡ μὲν τοίνυν πρώτη τάξις τῶν νοερῶν θεῶν, ἐν τούτοις τοῦ Παρμενίδου παραδίδοται.

CAPUT XXXVIII.

SEcundus verò, *qui est* post ipsum *primum*, qui media genera cõtinet *verũ* universarũ, & *qui rebus* omnib9 *est* progressus causa, & fœcũdæ facultatis *autor*, cũ hoc *primo* proximè-cõjunctus existens apparet. Quid igitur ubiq; cum ipso mẽtali, & ipso verè Ente proximè-conjunctum est aliud, quàm ipsa vita? Hæc enim *est* media inter ipsam Mentem, & ipsum mentale, cõjungens Mentem cũ ipso mentali, & mentalem facultatem effingens, *nobisq; representans expressam*, & ipsius Unius, & ipsius Entis conciliatricẽ, *quæ utrunque conciliat, & in unum, ac idem cogit.* Hæc igitur inter se per proportionem consentiunt, *& altera alteris respondent. Nam* ut ipsum mentale *se habet* ad ipsum Unum, & *ad* ipsam Essentiam, sic etiam ipsa Vita *se habet* ad ipsam facultatem, *ac potestatem*,

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ λή.

Δευτέρα δὲ μετ' αὐτὸν, ἡ τὰ μέσα νόησιν περιέχουσα τῶν ὅλων, καὶ τῆς προόδου τοῖς πᾶσιν αἰτία, καὶ τῆς γονίμου δυνάμεως, συνεχὴς οὖσα πρὸς τοῦτον ἀναφαίνεται. τί δὴ οὖν ἐστι τὸ νοητὸν πανταχοῦ, καὶ τῶν ὄντως ὄντων συνεχὲς ἄλλο, πλὴν τῆς ζωῆς; μέση γὰρ αὕτη τοῦ τε νοῦ, καὶ τοῦ νοητοῦ, συνάπτουσα τὸ νοητὸν, νοῦν καὶ τὸν νοητὸν ὁπότερον μᾶλλον δύναμιν, τὸν συναγωγὸν τοῦ τε ἑνὸς, καὶ τοῦ ὄντος. ἀναλόγον δὴ οὖν ἐστιν, ὡς τὸ νοητὸν πρὸς τὸ ἕν, καὶ τὴν ὑπαρξιν, οὕτως ἥτε ζωὴ πρὸς τὴν δύναμιν, καὶ ὁ νοῦς πρὸς τὸ ὄν.

numerus pendet ex occulta unione, *vel*, *Unitate*, unius Entis.

Quamobrem etiam est singularis. Præterea verò sic etiam dicimus, Cum conversio sit in illis *rebus* duplex, & altera quidem, sit propter ipsas, altera verò, *fiat* propter ipsarum causas (Fas enim nec fuit, nec erit divinis *rebus* se-convertere, & vel quomodocunq; *reverti* ad ea, quæ sunt post ipsas. Et cum mentales quidem Dij, constanter omnia generent, mentales verò, & intellectuales, qui vitam imparticipabilem collustrant, principem progressus causam omnibus præbeant, intellectuales verò *Dij* per conversionem, *ac reversionem* universa disponant *ac ordinent*,) oportebat profectò summitatem intellectualium, quæ totam, ac perfectam formam conversionis, *ac reversionis* ex se *prodeuntem*, in-lucem-profert, utriusq; signis conversionis facultate-prædita figurari, *nobisq; representari*, & *ipsam intellectualiũ summitatem* ad se-ipsã, simul etiam ad ea, quæ sunt antè ipsam, converti, *ac reverti*. Ergo, quoniam quidem ad se-ipsam se-convertit, *ad se revertitur*, & *in se ipsa versatur*, *ideo* in se-ipsa est. Quoniam verò etiam ad ordines ipsâ superiores *se convertit*, & *ad eos redit*, *ideo* in alio est. Ipsum enim Aliud, præstantius est omni intellectuali dispositione, *ac ordine*.

Ut igitur intellectualium summitas, propter ipsam mentalem proprietatem, primò subsistit, & constanter est-collocata-supra *res* universas, & ut mentaliũ & intellectualiũ *summitas*, hujꝰ ordinis proprietatẽ primò patefacit, propter divinã diversitatẽ *subsistens*, *atq;* cõstituens omnibus omnigenorum progressuum causam, sic etiam intellectualiũ mentalis Deitas ipsas conversionis, *ac reversionis* duplices formas per unionem à se *manantes* ostendit, in alio quidẽ existens per præstantiorem conversionis, *ac reversionis* formam.

In se-ipsa verò, per deteriorem *formã existens*. Ipsum enim ad se-ipsam converti, *ac reverti*, *est* deterius illa conversione, *quæ fit* ad præstantiora. Rursus igitur illud quidem, quod est in alio, ex intellectuali, & paterna proprietate est *exemptum*, *ac eximium*.

Ipsum enim Aliud, est mentale, & ipsa diversitas, est ipsa facultas ex mentalibus Patribus progressa, *quæ manavit* ab illis, qui constanter in ipsis sunt-collocati. Quod igitur in illa *facultate* continetur, & ab illa repletur, *atq; completur*, paternum est, & mentale. Quod verò est in se-ipso, proprium est Unitatis impollutæ signum. Intellectualium enim Trinitatum duæ summitates (ut antè diximus) sunt-conjunctæ. Et illa custodiendi-facultatem-habentis Trinitatis Unitas in paterna *facultate* in-æternum se-ipsam collocavit, & res ex se progressas, in se-ipsa rursus firmiter-collocat, & ad se convertit, *ac attrahit*.

Et intellectualis ille primus Pater, per se quidem est Pater, propter verò *facultatem*, *ac potestatem* impollutam, in se-ipso sua genera continet, & cõstanter ad se-ipsũ revocat & suâ *q.d.* omneitate, *i.e. Vi-per-omnia-per-vadẽte*, métales intellectualiũ multitudines, ex sua Unitate non-exeuntes continet. Ergo cũ ipso Patre subsistit & ille primo Dux dispositionis, & *ordinis* rerum-custodiendarum-vim-habentis. Et continet quidem ipse Pater impollutam causam, continetur verò à primis mentalibus. Et quemadmodum ipse mentaliter in illis est-collocatus, sic etiam profectò unã summitatẽ immutabilium Deorum in se-ipso collocavit, & circa se constituit. Mens igitur pura nobis eadem apparet, & in Parmenide Deus, *& utrunq; est idem*. Quoniam autem est Mens, ad mentalem speculam dirigitur, *vel*, *ad mente-percepiam circumspectionem refertur*, *eoque contendit*, & propterea *est* in alio, quatenus est totus *in eo* collocatus.

Quoniam verò etiam *est* purus, & immateriatus, in se-ipsum conversus *est*, & in se-ipso omnes suas facultates, *ac potestates* concludens *habet*, *conclusásque tenet*. Partes enim integritatis, *atque Totius* hujus, sunt particulariores facultates, properantes quidem ad Patris progressum, in ipso verò *progressu* firmiter-collocatæ, & undiq; ab ipso comprehensæ.

Et ista integritas *ex toto constans*, est Deitas, quæ partes mentales in se continet, parturiens quidem intellectualem multitudinem, & omnia generans constanter, & res *à se* generatas, rursus in suum sinum recipiens, *& eas in suo sinu fovens*, & in se congregans, & (ut ajunt fabulæ, quæ propiùs accedunt ad tragicum dicendi genus) *suos fœtus* devorans, & in se-ipsa deponens. Duplices enim *sunt* ipsius fœtus.

Alteri quidem, qui in ipsam *Deitatem* quodammodo resolvuntur. Alteri verò, qui ab ipsa dividuntur, *& separantur*. Et alteri quidem, propter illam impollutam Unitatem primam, in ipsa manent. Alteri verò, propter fœcundam intellectualium Deorum causam, progrediuntur, & Patris unionem, *ac Unitatem* prominentes-spectant, *& in ejus contemplationem incumbunt*, & alterius ordinis sunt-primi-duces, & secundarum *naturarum* dispositionis *autores-primi*. Primus igitur ordo intellectualium Deorum, his *verbis* à Parmenide traditus-est.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Καὶ ὥσπερ ἐν σπέρμασιν ἑφέλον ἁπλῶς ἐστι τὸ ἕν, τὸ δὲ ὂν τῆς ἓ ἑνὸς μεθουσίας ἀντέχεται, σωμάτων δὲ ἡ δύναμις τὸ, τι ὂν εἰς τὸ ἓ ἑνὸς μέθεξιν, καὶ τὸ ἓν εἰς τὸ πρὸς τὸ ὂν κοινωνίαν (οὐ γὰρ ἓν τὸ ἀμέθεκτον ἓν τὸ πάσης δυνάμεως ἐξῃρημένον) οὕτω δὴ καὶ τὸ νοητὸν, ὀρεκτὸν ἐστὶ τοῦ νοῦ. πληροῦται δὲ ὁ νοῦς.

Ἡ δὲ ζωὴ, συνδεῖ μὲν τὸν νοητὸν, τὸν νοῦν, συμφαίνῃ δὲ τῷ γῷ τὸ νοητόν. ὅθεν (οἶμαι) καὶ οἱ τὰ θεῖα πάντα ζοφοὶ, τὸ μὲν ἓν, καὶ τὸ ὕπαρξιν, νοητὸν ἀπάλουν. τὸ δὲ πρώτως ὄν, νοῦν τὸν πρώτιστον καὶ τὸν αἰτιολογίαν πάντων ἀναλύοντες. ἀλλ' οὖν ἡ ζωὴ, τοῦ τι ὄντος ἐστὶ μέλαξυ καὶ ἓ νοῦ, καθάπερ ἡ δύναμις ἓ ἑνὸς, καὶ ἓ ὄντος. καὶ ταῦτα πάντα, τὸ νοητὸν, ἡ ζωὴ, ὁ νοῦς, πρώτως μὲν ἔστιν ἐν τοῖς νοητοῖς, καὶ νοεροῖς.

Κατὰ δὲ τελετὴν ὕφεσιν, ἐν τοῖς νοεροῖς. ἀλλ' ἐν μὲν τοῖς νοητοῖς, τὸ εἶναι κατ' οὐσίαν. ἐκεῖ γὰρ πρώτως ἐστὶ, νοῦς καθ' αὑτόν. ἐν δὲ τοῖς νοεροῖς, καθ' οὐσίαν μὲν, ὁ νοῦς. τὰ δὲ, πρὸ τούτου, κατὰ μέθεξιν. τρίχῃ πάντων τῆς ζωῆς θεωρουμένης, ἐν μὲν τοῖς νοητοῖς, καθ' αὑτόν. ἐν δὲ τοῖς νοητοῖς, καὶ νοεροῖς, κατὰ μέθεξιν, ἀναγκαίη δή που τὴν ἐκεῖθεν ζωὴν, καὶ ζωὴν εἶναι, καὶ μετέχειν τῶν πρὸ αὐτῆς γονικῶν ἓ ζωῆς αἰτίων. ἔστιν ἄρα τὸ ἓν τὸ τῶν νοερῶν θεῶν ἐν μέσῳ τεταγμένον, οὐ κίνησις, ἀλλὰ κινούμενον.

Πάλαι μὲν γὰρ ὑπὸ ἓ Πλάτωνος ἅπασα ζωὴ, κίνησις ὑπάρχουσα δέδεικται. καὶ γὰρ ἡ ψυχὴ, αὐτοκίνητος, ὅτι αὐτόζωος. καὶ ὁ νοῦς διὰ τοῦτο κινεῖται, διότι ζωὴν ἔχει τὴν ἀείσιον. καὶ τίνων καὶ ἡ πρώτη ζωογόνος αἰτία τῶν νοερῶν θεῶν, πρώτως ἔλαχε τὴν κίνησιν. ἀλλ' ἀεὶ μὲν ἡ πρωτουργὸς καὶ ἀκροτάτη ζωὴ, κίνησιν αὐτὴν, ἀλλ' οὐ κινούμενον ἔδει προσαναμάζειν.

Ἐπειδὴ δὲ, ζωὴ μὲν ἐστιν ὡς ἐν νοεροῖς, πληροῦται δ' ὑπὸ τῆς ἐξῃρημένης ζωῆς, ἅμα καὶ κίνησίς ἐστι, καὶ κινούμενον. ἐκάτερα ἄρα, καὶ ὁ Παρμενίδης τὸ ἓν ἐν ταύτῃ τῇ τάξει κινούμενον ὑποφαίνει, διότι δὴ πρόεισιν ὑπὸ τῶν ὑπερκειμένων αἰτίων τῆς συμπάσης ζωῆς. καὶ ἔστιν ἀνάλογον τῷ μέσῳ κέντρῳ τῶν νοητῶν, καὶ τῇ μέσῃ τριάδι τῶν νοητῶν, καὶ νοερῶν.

Διὸ καὶ ὁ ἐν Φαίδρῳ Σωκράτης οὐρανὸν τὴν τριάδα ταύτην ὑποκαλεῖ. ζωὴ γάρ ἐστιν ἡ ὅλη, καὶ κίνησις. τὸ δὴ κινούμενον, ἐν τοῖς νοεροῖς ἐστι μέσον. ἅτε πληρούμενον ὑπ' ἐκείνης. ἐπεὶ καὶ ὁ αἰὼν καὶ τὴν ὁλότητα τὴν νοητὴν παγμέγεθος, ζωὴ πανταπλῆς ἐστι, καὶ πᾶσα ζωὴ καθ' ὃν Πλωτῖνον. ἀλλ' ἐκεῖ μὲν τὸ μέσον, ἡ καθ' αὑτὸν ζωή. ἐν δὲ τοῖς νοεροῖς, ἡ καὶ μεθεκτὴ.

& ipsa Mens ad ipsum Ens. Et quemadmodum in illis expetendum quidem est ipsum Unum, ipsum verò Ens ipsam ipsius Unius communionem sibi vendicat, *& ipsi adhæret*, ipsa verò facultas cogit & ipsum Ens in ipsius Unius communionem, & ipsum Unum *cogit* in communicationem cum ipso Ente (non enim est ipsum Unum imparticipabile, ex omni facultate exemptum) sic etiam ipsum mentale expetit ipsam Mentem. Repletur verò Mens.

Ipsa verò vita conjungit quidem Mentem cum mentali, demonstrat verò per ipsam Mentem ipsum mentale. Quamobrem etiam (opinor) omnium rerum divinarum periti, ipsum quidem Unum, & ipsam Essentiam, mentale vocarunt. Id verò, quod est primò Ens, Mentem primam *appellarunt*, *eam* secundùm istam proportionè resolventes. Sed tamen ipsa Vita est inter ipsum Ens, & ipsam Mentem, quemadmodum ipsa facultas *est inter* ipsũ Unum, & ipsum Ens. Et hæc omnia, ipsum mentale, & ipsa Vita, ipsa Mens, primò quidem sunt in ipsis mentalibus, & intellectualibus.

Secundùm verò tertiam submissionem, *sive subjectionem*, *sunt* in intellectualibus. Sed in mentalibus quidem, ipsum Esse *ineſt* per essentiam. Illic enim Mens est primò per causam. In intellectualibus verò, per essentiam quidem *est* ipsa Mens. Quæ verò *sunt* ante *Mentem* istam, per communionem *sunt*. Cùm igitur Vita trifariam consideretur, in ipsis quidem mentalibus, per causam. In ipsis verò mentalibus, & intellectualibus, per communionem, necesse profectò *est* illam Vitam, quæ hic est, & Vitam esse, & participem--esse causarum Vitæ generandæ vim habentium, *quæ sunt* ante ipsam. Illud igitur Unum, quod est collocatum in medio intellectualium Deorum, est non motus: sed id, quod movetur.

Jam pridem enim à Platone demonstratum est, omnem Vitam esse motum. Etenim anima per se mobilis *est*, *id est*, *per se movetur*, quia per se vivens *est*, *id est*, *per se vivit*. Et ipsa Mens propterea movetur, quia Vitam habet optimam. Quamobrem etiam prima animalium--generatrix causa intellectualium Deorum, primò sortita--est motum. Sed si quidem primaria, & summa esset Vita, oporteret ipsam appellare motum, non autem id, quod movetur.

Quoniam verò Vita quidem est ut in intellectualibus, completur verò ab exempta, *eximiaque* Vitâ, simul & motus est, & id, quod movetur. Jurè igitur & ipse Parmenides ipsum Unum in hoc ordine dicit *esse* id, quod movetur, quia prodijt ex causis super universam Vitam sitis, & est proportione respondens medio Centro mentalium, & mediæ Trinitati mentalium, & intellectualium.

Quamobrẽ etiã Socrates in Phædro Trinitatem istam appellat Cœlum. Est enim tota Vita, & motus. Id verò, quod movetur, in intellectualibus est mediũ, ut potè quod ab illa *Vita* completur. Quoniã & ipsũ ævũ in ipsa integritate mẽtali collocatũ, est vita perfecta, & tota Vita, secundùm Plotinũ. Sed illic quidẽ ipsũ mediũ *est* ipsa per causã *existens* Vita. In intellectualibus verò, *est Vna* per cõmunionẽ. In illis

illis verò, quæ media sunt inter hæc, *est illa Vita*, quæ propter essentiam quidem prodijt ex mentali *Vita*, quemadmodum declarat & ipse Parmenides, per Integritatem ambas *Vitas*, *id est*, *utramque vitam* figurans, *nobisque repræsentans*, si modò integritas, alia quidem *est* in mentalibus, alia verò, in mentalibus, & intellectualibus, ut antè dictum--est, producit verò intellectualem, post hanc. Quod enim movetur, ipsi Cœli circumvectioni, & intellectuali, & mentali Vitæ profectò prorsus est cognatum.

Quinetiam ipse status huic motui cognatus, non unum aliquod genus est ipsius Entis, ut nec ipse motus. Nam ipsa quidem Entia naturaliter solent participare genera ipsius Entis. Ipsa verò supereſſentialia Deorum bona, sunt explicata, *& extensa* super ordinem ipsorum Entium. Si igitur Parmenides hìc alterum quidem *scilicet ipsum Ens*, *& ipsis Dijs* attribuit, ut id, quod est ipsius Unius *proprium*, ipsum verò Unum, per se solum assumens, in hoc & motum, & statum contemplatur, profectò non ipsa ipsius Entis elementa Dijs attribuit: Sed convenientes *ipsis*, *& existentes* in ipsis perfectas, & universis *rebus* superiores proprietates.

Sic igitur ipsum Unum moveri, & stare dicens, per ipsum quidem motum, ipsam animalium procreatricem essentiam Deorum tradit, & fontem universorum generatorem, & omnium *rerum* principalem causam.

Per ipsum vero statum, *tradit* illam impollutam Unitatem cum ipso motu conjunctam, quæ media centra continet Trinitatis *rerum* custodis. Ut enim per primam hypostasin illa *rerum* custodis Trinitatis summitas, cum primo Patre est conjuncta, sic etiam profectò per naturæ cognationem, cum illa motrice Deorum omnium causa, quæ res universas movet, & quæ primò à se ipsa movetur, *conjunctus est & cum ea* simul subsistit ille, qui medium vinculum continet impollutorum Ducum. Per quod in omnia progrediens illa fœcunda vis hujus Deæ, *Rhea*, *quæ communis omnium parens*, *& animalium procreatrix vocatur*, in se ipsa constanter collocata manet.

Et quamvis *hæc fœcunda vis* omnia producat, & multiplicet, *tamen* exempta--est ex *rebus* universis, & immutabilis existit ante fœtus omnes à se procreatos. Motus igitur hìc, & status, *est* fons in omnia progredientis Vitæ, & generatrix facultas, quæ totum quidem animalium--generatorem fontem in se firmitor collocat, illinc vero fœcundis vitæ rivis repletur.

Ob hæc igitur & ipsum progressum ipsorum Parmenides nobis tradens, demonstrat, id quidem, quod movetur, *procreari* ex illo, quod est in alio, id verò, quod stat, *firmumque manet*, *& quod non movetur*, progigni ex eo, quod in se ipso *est*, *& manet*.

Nam prima paternæ Trinitatis Unitas constituit eas, quæ post ipsam *sunt*, & ex impolluta *Trinitate* id, quod est summum, & mentale, eodem modo, quo in hac Trinitate ipsũ mediũ, simul & extre-

Καὶ μὲν καὶ ἡ στάσις ἡ τῇ κινήσει πρώτῃ συστοιχος, οὐχ ἓν τι γένος ἐστὶ ἓ ὄντος, ὥσπερ οὐδὲ ἡ κίνησις. τῶν μὲν γὰρ ἓ ὄντος γενῶν, τὰ ὄντα μετέχειν πέφυκε. τὰ δὲ ὑπερούσια τῶν θεῶν ἀγαθὰ, τῆς τῶν ὄντων ὑπερήπλωται τάξεως. εἰ τοίνυν ὁ Παρμενίδης ἐνταῦθα τὸ μὲν ἀνέθηκεν, ὡς ἓ ἑνὸς ὑπάρχον, τὸ δὲ ἓν, αὐτὸ καθ' αὐτὸ παραλαβὼν, ἐν τούτῳ καὶ τῇ κίνησιν θεωρεῖ, καὶ τῇ στάσιν, οὐ τὰ ὄντος δή που στοιχεῖα τοῖς θεοῖς ἀναθήσων, ἀλλὰ τὰς ὑφεστώσας ἐν αὐτοῖς τελειότητας, καὶ ὑπερεχούσας τῶν ὅλων ἰδιότητας.

Καὶ οὕτω δὴ τὸ ἓν κινεῖσθαι, καὶ ἑστάναι λέγων, κατὰ μὲν τὴν κίνησιν, τὴν ζωογόνον ὕπαρξιν παραδίδωσι τῶν θεῶν, καὶ τὴν γονικὴν τῶν ὅλων πηγὴν, καὶ τὴν πάντων ἀρχηγὸν αἰτίαν.

Κατὰ δὲ τὴν στάσιν, τὴν τῇ κινήσει συνταττομένην ἀχραντον μονάδα, τὴν τὰ μέσα κέντρα συνέχουσαν τῆς φρουρηλικῆς τριάδος. ὥσπερ γὰρ τῷ πρώτῳ πατρὶ συνλέγεται κατὰ τὴν πρώτιστον ὑπόστασιν ἡ τῆς τριάδος τῆς φρουρηλικῆς ἀκρότης, οὕτω δὴ καὶ τῇ κινητικῇ τῶν θεῶν πάντων αἰτίᾳ, τῇ κινούσῃ τὰ ὅλα, καὶ πρώτῃ πρώτως ἀφ' ἑαυτῆς κινουμένῃ, συνυφέστηκεν ὁμοφυῶς, ὁ τὸν μέσον συνδέσμον συνέχων τῶν ἀχράντων ἡγεμόνων. δι' ὃν ἅπαντα πρόεισι τὸ γονιμον ἓ, [l. τῆς] θεοῦ ταύτης, ἵδρυται μονίμως ἐν ἑαυτῇ.

καὶ πάντα παράγον, καὶ πολλαπλασιάζον, ἐξῄρηται τῶν ὅλων, καὶ ἀκλινὲς ἀφ' ἑαυτῆς τῶν ὑπ' αὐτὴν προϋπάρχει. κίνησις οὖν ἐνταῦθα, καὶ στάσις, ἡ μὲν πηγὴ τῆς ὅλης πάσης, προερχομένης ζωῆς, καὶ γονικὴ δύναμις, ἑδράζουσα μὲν τὸν ὅλον ζωογόνον πηγὴν ἐν ἑαυτῇ, πληρουμένη δὲ ἐκεῖθεν τῶν τῆς ζωῆς γονίμων ὀχετῶν.

Ταῦτα ἄρα καὶ τὴν πρόοδον αὐτὴν ὁ Παρμενίδης ἡμῖν παραδιδοὺς, τὸ μὲν κινούμενον, ἐκ ἓ ἐν ἄλλῳ, τὸ δὲ ἑστὼς, ἐκ ἓ ἐν αὐτῷ δίκην σπερμάτων.

Τῆς γὰρ πατρικῆς τριάδος ἡ πρώτη μονὰς ὑφίστησι τὰς μετ' αὐτὴν, καὶ τῆς ἀχράντου κατὰ τὰ αὐτὰ, τὸ ἀκρότατον, καὶ νοητὸν, ὡς ἐν τῇ τελειάδι ταύτῃ μέσον ὁμοῦ.

Universidad de Deusto
Biblioteca

καὶ τὸ ἔρχεσθον ἐκδίδωσι. καὶ διὰ τοῦτ᾽ καὶ ἡ κίνησις σεσῶσθαι τῆς στάσεως κρεῖττον. ὡς γὰρ τὸ ἐν ἄλλῳ δ᾽ ἐν αὐτῷ καὶ αἰτίαν ἐστὶ πρεσβύτερον, οὕτω δὴ καὶ τὸ κινούμενον δ᾽ ἑαυτοῦ. οἱ γὰρ ἄχραντοι θεοὶ δυνάμεών εἰσιν ὑποπέζιοι τῶν πατέρων, καὶ ἐν αὐτοῖς περιέχονται.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ λθ'.

Τὸ τρίτον τοίνυν τῷ Σωτῆρι (φασὶ) καὶ τὴν δημιουργικὴν μονάδα νοήσωμεν, ἐκφαινομένην μετὰ τῶν ἐν αὐτῇ ἀγαλμάτων θεῶν. πρῶτον μὲν οὖν ἐνταῦθα καὶ ἡ περὶ τὰ ἄλλα κοινωνία δ᾽ ἑνὸς ἀναφαίνεται, καὶ οὐκέτι καθ᾽ αὑτὸ τὸ ἓν μόνον, ἀλλὰ καὶ τὴν περὶ τὰ ἄλλα σχέσιν ἐπισκοπῶμεν. διόπερ δὴ καὶ ἡ δημιουργικὴ τάξις τὰ ὅλα ἀφ᾽ ἑαυτῆς παράγει, καὶ διακοσμεῖ τὴν ζωτικὴν φύσιν, καὶ τὰς δευτέρας ἁπάσας ὑποστήσατο τῶν θεῶν, καὶ ὑπουργικὰς αἰτίας. ὅτι γὰρ τὰ ἄλλα τῆς ζωτικῆς ἐστι συστάσεως σωτήρια, τί ἂν λέγοιμι, πάλαι τῶν Πυθαγορείων τὸν μὲν ἀσώματον φύσιν τοῦ ἑνὸς χαρακτηρίζειν ἀξιούντων, τὸν δὲ περὶ τὸ ζῶμα μεριστὸν, διὰ τῶν ἄλλων ἡμῖν ἐνδεικνυμένων;

Δεύτερον δέ, ὁ τῶν συμπερασμάτων ἀριθμὸς διπλασιάζεται. οὐ γὰρ ἐπὶ τὸ ἓν ὑποδείκνυται μόνον τοῦτο, ἢ καθ᾽ ἕτερον, ὥσπερ ἐν αὐτῷ καθ᾽ ἓν ἄλλῳ, καὶ κινούμενον δήπου, καὶ ἑστὼς, ἀλλὰ καὶ τῶν ἄλλων ἕτερον, καὶ τοῖς ἄλλοις τοῦτο. τὸ δὲ δὶς τοῦτ᾽ τῇ δημιουργικῇ μονάδι παντελῶς περσῆκεν ἡμῖν ἀνεφάνη, καὶ πρόδηλε, κατὰ τε τοὺς ἄλλους θεολόγους, καὶ κατὰ τὸν ἐν τῷ Κρατύλῳ Σωκράτην, τὸ δημιουργικὸν ὄνομα σαφῶς τοῦτον ἐκδυοῖν εἶναι λέγοντα.

Τὸ τρίτον τοίνυν τὸ πληθος τῶν αἰτίων ἐνταῦθα διακρίνεται, καὶ πᾶσιν τῶν θεῶν αἱ μοναὶ ἀναφαίνονται, κατὰ τὴν δημιουργικὴν πρόοδον. καὶ γὰρ ἡ παλαιὰ δημιουργοῦ πάτερ, καὶ ἡ γόνιμος δύναμις ἡ ζύγιος τοῦτο, καὶ ἡ ἀχραντος μονὰς, ἡ τῆς ἐξηρημένης προνοίας αἰτία, καὶ ἡ διακριτικὴ τῶν ὅλων τάξις, καὶ πᾶσαι μὴ τούτων (ὡς εἰπεῖν) αἱ περὶ τὸν δημιουργὸν πρόοδοι, καθ᾽ ἃς καὶ παράγει τὰ πάντα, καὶ ζωῇ, καὶ τῶν παραγομένων ἐξηρημένος, ἐν ἑαυτῷ μονίμως ἵδρυται, καὶ διακεκριμένη τὴν ἑαυτοῦ βασιλείαν ἀπὸ τοῦ πατρὸς ἀδιαιρέτως ἔχει.

Πῶς οὖν ταῦτα, καὶ διὰ τίνων ἀναφαίνεται; τὸ μὲν δὴ ζωτικὸν ἑαυτοῦ (τοῦτο γὰρ καὶ ὁ Παρμενίδης πρῶτον ἀποδείκνυσι) περὶ τὸν δ᾽ ἑνὸς φύσιν, τὴν μοναδικὴν, ἰδιότητα παρέχεται, καθ᾽ ἣν ἔστιν ὁ δημιουργός. διὸ καὶ ταυτὸν αὐτοῦ λέγεται τὸ ἕν.

mum emanat. Et propterea & ipse motus hîc est ipso statu præstantius. Ut enim id, quod est in alio, per causam est antiquius eo, quod est in se-ipso, sic etiam id, quod movetur, *est antiquius* eo, quod stat. Nam impolluti Dij, potestate sunt Patribus subjecti, & in ipsis continentur.

CAPUT XXXIX.

Tertio igitur loco (*ut* ajunt) *in* ipso Servatore *Deo* consideremus etiam illam rerum-opificem Unitatem apparentem cum cognatis Dijs, *qui sunt* in ipsa. Primùm igitur hic & illa Unius communio cum alijs apparet, nec ampliùs per se solum ipsum Unum *consideramo*: sed secundùm *ejus* affectionem ad alia spectamus. Quoniam igitur & ipse rerum-opifex ordo *res* universas ex se producit, & disponit, *in ordinem digerit, ac exornat* ipsam corpoream naturam, *ideo* & omnes secundas, & ministras Deorum causas procreat. Quòd enim alia sint constitutionis corporeæ signa, cur dicam, cùm incorpoream quidem naturam olim Pythagorei per ipsum Unum figurare, *nobisque repræsentare* voluerint, illam verò, quæ circa ipsum corpus est dividua, *& partita*, per alia *signa* nobis demonstrent.

Deinde verò, ipse conclusionum numerus duplicatur. Non enim ampliùs ipsum Unum demonstratur solum idem, aut etiam alternum, *ac diversum*, ut id, *quod est* in se-ipso, & *quod est* in alio, & quod alicubi movetur, & stat: Sed & ab alijs diversum *esse demonstratur*, & alijs idem, *vel*, *& idem*, *quod alia*. Hoc autem bis ipsi rerum-opifici Unitati prorsus conveniens nobis apparuit, & antè, & secundùm alios Theologos, & secundùm Socratem in Cratylo *de rebus istis differentem*, qui dicit hoc nomen *δημιουργικὸν*, *quod rerum fabricandarum peritiam, & facultatem, ac potestatem significat*, ex duobus esse compositum.

Tertio igitur loco, ipsa causarum multitudo hîc discernitur, & omnes Deorum Unitates apparent, secundùm rerum-opificem progressum. Etenim ille paternus rerum-opificis, *& Creatoris* ordo, & illa fœcunda vis, *& facultas*, ipsius cognata, & impolluta Unitas illa eximiæ providentiæ causa, & ille *rerum* universarum divisor fons, & omnes cum istis (ut ita loquar) ordines, qui *sunt* circum illum rerum-opificem, *& Creatorem*, *ipsum circundantes*, per quos etiam *ille rerum-opifex, & Creator* omnia producit, & servat, & ex ipsis rebus *ab eo productis* exemptus, in se-ipso constanter collocatus-manet, & discernit suum Regnum à conjuncto Patris imperio.

Quomodo igitur hæc, & per quæ *signa nobis* apparent? Ipsum igitur idem sibi-ipsi (hoc enim & ipse Parmenides primum demonstrat) circa ipsam Unius naturam, singularem, & paternam proprietatem collocans-repræsentat, per quam etiam est ille rerum-opifex, *& Creator*. Quamobrem etiam ipsum unum, idem sibi-ipsi *esse* dicitur. Ipsum enim

enim Aliud, propter diversarum causarum excellentiam, est in ipso. Ipsum vero idem, suæ propriæ essentiæ, paternæ dico, signum apparet-manifestè. Cum enim unus sit, & ex universis *rebus* exemptus Pater, & rerum-opifex, suam Unitatem in se-ipso constituit. Et ipsam uniformitatem, & ipsam cum ipso fine cognationem in hoc *Uno*, *& per hoc unum* insigniter ostendit. Ipsum igitur idem, alijs est eximium fœcundæ facultatis bonum, & in omnia progredientis, & per omnia sine-impedimento pervadentis causæ. Omnibus enim adest, quæ producit *ille rerum-opifex*, *& Creator*, & in omnibus est idem, quæ disponit, *ac ordinat*, generatricem *rerum* universarum essentiâ in se-ipso primò sitam-continens. Si igitur hæc rectè dicimus, & ille finis, qui est in ipso *rerum Creatore*, est illud infinitum demiurgicè, *quod in illo rerum opifice versatur*, *& per omnia diffunditur, nullis finibus circumscriptum*. Et alterum quidem, est in Identitate ab alijs separata, alterum vero, in facultate, quæ generat alia.

Ubiq; enim ipsa facultas est fœcunda, *ferax*, *& procreatrix naturarum*, *rerumque* secundarum. Illud vero principium, quod est in ipso fine, unitæ, *conjunctæ*, & stabilis hypostaseôs, *atq; naturæ* suppeditator est. Quinetiam illud, quod est ab alijs diversum, suam impollutam puritatem declarat, & exemptâ ex omnibus secundis *naturis* excellentiâ. Etenim illa prima Mens propter hoc pura, & incorrupta erat, ut Socrates in Cratylo dicebat, quia erat-collocata supra communem-ordinem, aut cõmunionem, *quam habet* cum omnibus sensilibus, quæ *sensus percipiuntur*. Non enim (inquit) ullus Deorum suam vim inclinat, *ac exerit* in materiam, *ita ut suas vires*, *& facultates in ipsam materiæ collocet*, *& includat*: Sed ex omni rerum-fabricatione simul exemptus existit. Illa vero rerum-opifex Mens illinc assumens universam facultatem, & regiam dominationem, ornat quidem, *ac ordinat* ipsa sensilia, & omnem constituit corpoream naturam.

Unà vero cum ipsa fœcunda abundantia, & *naturarum* secundarum providentia, excellit supra suos fœtus, & in suo (ut ita loquar) more, *& consueta-sede* manet, quemadmodum dicit Timæus, propter immobilem, *ac immutabilem* custodiam, quæ cum ipsa *Mente semper* est, & *propter* ab ipsa *custodia* manantem in ipsam *Mentem*, *& inditam*, *ac insitam* impollutam facultatem, *quæ progreditur*, *& fluit* ab alijs *Dijs*, qui sunt-particeps *illius primæ facultatis à primo, summoq; Deo manantis*.

Ergo propter illam quidem nunquam-cessantem, *& perpetuam* bonorum suppeditationem, & providentiam, vel ipsis deteriorum *fœtuum* procreationibus, *pro ipsis deterioribus fœtibus*, idè est *Deus & ipsis omnibus eundem se perpetuò præstat*. Participatur enim ab ipsis, & suos fœtus suâ providentiâ replet.

Propter vero *suam* puritatem, & impollutam facultatem, & immutabiles actiones, abuniversis *rebus* est separatus, & distat ab ipsis, & alijs est imparticipabilis, *id est*, *ab alijs participari non potest*: &

Τὸ μὲν δὴ ἄλλο, κατὰ τὴν τῶν διαφόρων αἰτίων ὑπεροχήν ἐστιν ἐν αὐτῷ. τὸ δὲ ταυτὸν, τῆς οἰκείας ὑπάρξεως αὐτῷ, τῆς παλεγκῆς λέγω, σύμβολα προφαίνεται. εἰς γὰρ ὢν, καὶ τῶν ὅλων ἐξηρημένος παλιγ, καὶ δημιουργὸς, τὴν οἰκειαν ἑνωσιν ἔσησεν ἐν ἑαυτῷ. καὶ τὸ μονοειδὲς, καὶ τὸ τῷ πέρατι συγγενὲς ἐν τῷδε διαφερόντως δείκνυσι. τὸ δὲ δὴ ταυτὸν, τοῖς ἄλλοις τῆς γονίμου δυνάμεως ἐστιν ἐξαίρετον ἀγαθὸν, καὶ τῆς ὅλη πάντα ποιούσης, καὶ διὰ πάντων ἀκολύτως διηκούσης αἰτίας. πάρεστι γὰρ πᾶσιν, εἰς παράγει, καὶ ἐν πᾶσιν ἐστιν ὁ αὐτὸς, οἷς διακοσμεῖ, τὴν ἡνωμένην τῶν ὅλων οὐσίαν ἐν ἑαυτῷ περιεποιήσατο. διὸ δὴ ταῦτα ὀρθῶς λέγομεν, καὶ τὸ πέρας ἐν ἑαυτῷ τὸ ἄπειρόν ἐστι δημιουργικῶς. καὶ τὸ μὲν, ἐν τῇ χωριστῇ τῶν ἄλλων ἐστὶ πωλότητι, τὸ δὲ, ἐν τῇ δυνάμει τῇ γωνούσῃ τὰ ἄλλα.

Παντοχοῦ γὰρ ἡ δύναμις γονιμός ἐστι τῶν δευτέρων. ἡ δὲ, καὶ τὸ πέρας ἔχουσα, τῆς ἰδιωμένης ὑπάρξεως, καὶ βεβαίας ὑποστάσεως χορηγός. καὶ μὲν καὶ τὸ ἕτερον τῶν ἄλλων, τὴν ἀληθῆ αὐτοῦ καθαρότητα δηλοῖ, καὶ τὴν ἐξηρημένην τῶν δευτέρων ἁπάντων ὑπεροχήν. καὶ γὰρ ὁ πρώτιστος νοῦς. διὰ τοῦτ᾽ καθαρὸς, καὶ ἀκήρατος ἦν, ὡς ὁ ἐν Κρατύλῳ Σωκράτης ἔλεγε, διόπερ δὴ τῆς κοινῆς ταύτης συντάξεως, ἢ κοινωνίας ὑπερίδρυτο. οὐ γὰρ εἰς ὕλην ἐλᾷ δυνάμιν καλακλίνει (φησί) τὰς θεῶν, ἀλλὰ πίσης ὁμοῦ τῆς δημιουργίας ἐξηρημένος ὑπάρχει. περιλαβὼν δὲ ὁ δημιουργικὸς νοῦς ἐκεῖθεν τὴν ὅλην δυνάμιν, καὶ τὴν βασιλικὴν διακράτησιν, κοσμεῖ μὲν τὰ αἰσθητὰ, καὶ πᾶσαν ὑφίστησι τὴν σωματικὴν φύσιν.

Ὁμοῦ δὲ τῇ γονίμῳ περιουσίᾳ, καὶ τῇ προνοίᾳ τῶν δευτέρων, ὑπερέχει τῶν ἀποτεκνωμένων, καὶ ἐν τῷ ἑαυτοῦ μένει κατὰ τρόπον ἥδε, καθάπερ ὁ Τίμαιος λέγει. διὰ τὴν ἄκλιτον φρουρὰν σωζούσαν αὐτῷ, καὶ τὴν ἀπ᾽ αὐτῆς ἐνειδομένην εἰς αὐτὸν ἄχραντον ἀπὸ τῶν ἄλλων τῶν μετεχόντων δυνάμεων.

Οὐκοῦν τῇ μὲν ἀνεκλείπτῳ χορηγείᾳ τῶν ἀγαθῶν, καὶ τῇ προνοίᾳ, καὶ ταῖς ἀπαλλοτριώσεσι τῶν καταδεεστέρων, ὁ αὐτὸς ἐστιν αὐτοῖς. μετέχεται γὰρ ὑπ᾽ αὐτῶν, καὶ πληροῖ τὰ ἑαυτοῦ γονήματα τῆς ἑαυτοῦ προμηθείας.

Τῇ δὲ καθαρότητι, καὶ τῇ ἀχράντῳ δυνάμει, καὶ ταῖς ἀκλίτοις ἐνεργείαις, χωρὶς ἐστιν ἀφ᾽ ὅλων, καὶ διέστηκεν ἀπ᾽ αὐτῶν, καὶ ἀμέθεκτός ἐστι τοῖς ἄλλοις, καὶ ὡς

Universidad de Deusto
Biblioteca

ὁ πρώτιστος τῶν νοερῶν βασιλεὺς, αὐτὸ τὸ εἰς τὴν ὕλην ἀρρητὲς ἀφ' ἑαυτοῦ σωλωσρόμον αὐτῷ Φρουρὸν, ἔλαχε, καὶ τὴν ἀχραντον μονάδα, καθάπερ ὁ ζωογόνος Ζεὺς, τὴν μονιμον, καὶ ἀκλινῆ δυναμιν, διὰ τῆς δευτέρας ἔχης τῶν Φρουρητικῶν θεῶν αἰτίας, οὕτω δὴ καὶ ὁ δημιουργικὸς νοῦς, τὴν χωριστὴν τῶν ἄλλων ὑπεροχὴν, καὶ τὴν ἀνεθεκτὸν καὶ πληθους ἕνωσιν Φρουρεῖ, ἀφ' ἑαυτοῦ τὴν τρίτην μονάδα τῶν τῆς καθαρότητος ἡγεμόνων. σύστοιχος γάρ ἐστι Φυλακὴ, δημιουργῷ μὲν τὰ πάντα ἀποδοῦναι, καὶ ἀφ' ἁπλῶν διήκειν, ἡ τῆς χωριστῆς προνοίας αἰτία, ζωογόνῳ δὲ θεότητι κινουμένη πρὸς τὴν τῶν ὅλων διακόσμησιν, ἡ τῆς μονίμου δυνάμεως χορηγός.

Νῷ δὲ πληθυομένῳ κατὰ τὰς νοήσεις, ἡ τῆς διπροφῆς τῶν ἐνεργειῶν πασῶν εἰς αὐτὸν παρεχομένη τὴν ἀχραντον ἕνωσιν. λοιπὸν τοίνυν ἐστὶν ἡ τῶν νοερῶν τούτων μονάδων ἑβδόμη τεταγμένη, σωσοῦσα μὲν ἀπίστους αὐτὰς, καὶ μετὰ πασῶν ἐνεργοῦσα, ἀφορίζουσα δὲ ἐν τῇ δημιουργικῇ πάξει προφαίνουσα ἑαυτὴν, ἵν' ᾖ ὁ Παρμενίδης ἡμῖν ὁμοῦ τῷ ὅλῳ δημιουργῷ παραγων, ἐν ἑτερότητι μὲν, ἀφορίζουσαν, καθ' ἃς δὴ καὶ τὴν ἀχραντον αὐλιαν τὴν ἐν τῇ δημιουργῷ.

Τὴν δὲ ἑτερότητα τούτων, αὐτὴν ἑαυτῆς διακρίνειν φησὶ τὴν δημιουργικὴν μονάδα. καὶ δὲ ἐν τοῖς πρόσθεν ἐλέγομεν, ὅτι διακρίσεώς ἐστι χορηγὸς ἅπασι τοῖς νοεροῖς θεοῖς ἡ τάξις αὕτη.

Καθάπερ οὖν ὁ αὐτὸς ἐστιν αὐτὸς, διὰ τὴν πλείονα ἕνωσιν, ὁ δημιουργὸς, καὶ τὸ αὐτὸ δὴ καὶ διακέκριται ἀφ' ἑαυτοῦ, καὶ ἕτερον πατὴρ καὶ τὴν ἑτερότητα τούτων. πόθεν οὖν αὐτὴν καθήκειν φησὶ τὴν διάκρισιν τούτων;

Ἀπὸ δὲ ἐν αὐτῷ, [l. ἐν πατρὶ.] φησὶ, καὶ ἕν ἐν ἄλλῳ.

Ταῦτα μὲν ἰδιωτικώτερον μὲν ἐν τῷ πρώτῳ πλείονα, διακεκριμένως δὲ, ἐν τῷ τρίτῳ. καὶ αὐτῶν οὖν ἐκεῖ προϋπῆρχεν ἡ διάκρισις. ἐν δὲ τῷ δημιουργῷ πολλάκις, καὶ τὴν ἑαυτῆς ἐκφάνειαν δηλώσαμεν. ὅτι δὲ καὶ ἐκεῖ πῶς ἡ τῆς διαιρέσεως ἐστιν αἰτία, δεδήλωκεν ὁ Παρμενίδης κατὰ τὴν πρώτην ὑπόθεσιν εἰπών, ὅτι πᾶν τὸ ἐν αὐτῷ ὄν, δυάς πως ἐστι, καὶ διακέκριται ἀφ' ἑαυτοῦ. ἀλλ' ἐκεῖ μὲν, κρυφίως ἡ δυάς. ἐνταῦθα δὲ, ἐναργέστερον ὑφέστηκεν, εἰ δὴ καὶ πᾶν ἐκφάνεται τὸ νοερὸν πλῆθος. ἡ γὰρ ἑτερότης, ἐκείνου ἐστὶ τῆς ἐκεῖ μονίμως ἑστώσης δυάδος. αὕτη τοίνυν καὶ τὸν δημιουργικὸν νοῦν διέῤῥηξε τῶν πρὸ αὐτοῦ θεῶν, καὶ τὰς ἐν αὐτῷ μονάδας ἀπ' ἀλλήλων διακρίνει. εἰ γὰρ καθόσον μὲν ἐστιν ἐν ἄλλῳ, συνλώπτει πρὸς τὸ ἑαυτοῦ νοητόν.

ut ille primus intellectualium *Deorum* Rex sortitus est illam ipsam naturam-non-vergentem ad ipsam materiam, propter custodiam cum ipso conjunctam, & *ut* impollutam Unitatem *habet*, & quemadmodum illa animalium-procreatrix Dea constantem, & 'immotam facultatem habet à secundâ Deorum, qui sunt rerum custodes, causâ *manantem*, sic etiam illa rerum-opifex Mens illam separatam ab alijs excellentiam, & ex multitudine egressam Unitatem custodit, propter tertiam Unitatem illorum, qui sunt puritatis Duces. Est enim ejusdem ordinis, *ac ejusdem generis* custodia, illi quidem rerum-opifici omnia acceleranti, *& confici festinanti*, & per omnia pervadere *studenti*, illa separatæ providentiæ causa, Deitati verò animalium-procreatrici, quæ movetur, *& properat* ad universarum *rerum* procreationem, illa constantis facultatis *causa* suppeditatrix.

Menti verò, quæ multiplicatur in intelligentijs, *atq; notionibus*, illa conversionis, *ac reversionis* omnium actionum ad ipsum *rerum-opificem*, *& Creatorem*, *causa* præbens, *atq; suppeditans* impollutam Unitatem. Reliqua igitur est illa intellectualium harum Unitatum, quæ septima in-ordine-est-collocata, quæ cum illis quidem omnibus est-conjuncta, & cum omnibus agit: Sed insigniter, *atque præcipuè* in illo rerum-opifice ordine se ipsam manifestè--demonstrat, quam etiam ipse Parmenides nobis unà cum ipso rerum-opifice producens, in diversitate quidem, definit, quemadmodum etiam illam impollutam causam in ipso rerum-opifice, *& Creatore* sistam.

Hanc autem diversitatem, ipsam à se-ipsa discernere dicit illam rerum--opificem Unitatem. Nam in superioribus dicebamus, quod hic ordo omnibus intellectualibus Dijs est discretionis suppeditator.

Quemadmodum igitur ille rerum-opifex, propter paternam Unitatem, est idem sibi-ipsi, eodem etiam modo profectò discretus-est à se-ipso, & à suo Patre, propter hanc diversitatem. Undè nam igitur ad ipsum pervenire dicit istam facultatem?

Ab eo, quod est in ipso, *vel, quod est in Eodem, & ab eo, quod est in alio, hanc facultatem ad ipsum pervenire* dicit.

Hæc enim conjunctè quidem erant in primo Patre, disjunctè verò, in tertio. Propter causam igitur illic prius existebat ipsa discretio. In ipso verò rerũ-opifice manifestè-splendet, & suâ ostendit facultatem, *atq; potentiam*. Quod autem illic etiam quodammodo sit ipsa divisionis causa, Parmenides in prima hypothesi declaravit, quum dixit, Quod omne, quod est in se-ipso, est quodammodo Dualitas, & a se-ipso discretum-est. Sed illic quidem, Dualitas *est* occultè. Hîc verò, subsistit evidentiùs, ubi etiam tota intellectualis multitudo appareret. Nam ipsa diversitas est progenies Dualitatis illic constanter stantis. Hæc igitur & ipsam rerũ opificem Mentem dividit, *atq; separat* ab illis Dijs, qui sunt ante ipsam, & Unitates in ipsa *sitas*, alias ab alijs discernit. Si enim quatenus quidè est in alio,

conjucta est cum suo mentali. Quatenus verò in se-ipsa distat *& separata est* ab illo, quoniam & ipsa secundùm utrunq; illius ordinem progressa--est, necesse profectò *est*, hanc diversitatem, ipsi causam esse discretionis à Patre. Omnes igitur Unitates intellectuales nobis apparuerunt subsistentes ita, ut per generis cognationem sint inter se conjunctæ. Et illud quidem, quod est in alio, signum est ipsius Patris.

Quod verò est in se-ipso, *signum est* illius impollutæ primæ Unitatis. Ipse vero motus, *signum est* illius animalium-procreatricis Bonitatis, & ipse status, *est signum* illius immotæ facultatis cum ipso *statu* conjunctæ, & ipsum quidem Idem, cùm illud, quod est in se-ipso, tum etiam illud, quod est in alio, *signum est* rerum-fabricatricis proprietatis. Ipsum verò diversum ab alijs, *est signum* illius custodiæ, quæ circundat illum rerum--opificem, *& Creatorem*. In omnibus verò, quod est à se-ipso diversum, illud est septimæ Unitatis intellectualis, *ad quam pertinet*, per causam quidem, & occultè, in primo Patre. Evidentiùs vero, in ipso rerum-opifice *sistam* hypostasin est-sortitum. Propterea vero Parmenides etiam mihi videtur, quum ipsa rerum-fabricæ signa divisit, in ipsis medijs demonstrasse proprietates & impollutæ Unitatis, & illius, quæ-dividendi-facultatem-habet, quatenus etiam *Unitatis* istæ quodammodo continentur in una rerum-fabrica. Primam enim *omnium suarum* conclusionum *illam esse* demonstrat, Quod ipsum Unum *est* Idem sibi-ipsi. Secundam vero *conclusionem*, *illam esse statuit*, Quod *ipsum Unum est* diversum à se-ipso.

Tertiam verò, Quod *ipsum Unum est* ab alijs diversum. Quartam verò, Quod *ipsum Unum est*, Idem alijs. *Hæc autem Parmenides dicit*, cum ipsa quidem Unitate paterna facultatem, *potestatemq;* dividendi-vi-præditam conjungens, cum excellentia vero à secundis *naturis* separata providendi-facultate-præditam ipsarum *secundarum naturarum* causam connectens. Oportet enim in Diis, ante quidem discretionem, existere ipsam Unitatem, ante verò secundarum *naturarum* providentiam, *oportet esse* puritatem cum ipsis *secundis naturis* non-mixtã, propter quam *Dij*, quamvis ubiq; sint, *tamen* nusquam sunt, *quia in nullo loco possunt contineri*, *propter suam divinitatem per omnia diffusam*, *& in nullo certo loco circumscriptam*, *atq; conclusam*, & quamvis omnibus adsint, ex omnibus *tamen* exempti-sunt, & quãvis *potestate* sint omnia, *ipso tamen actu* nihil sunt eorum, quæ procreantur *ab ipsis*. ***

[*Hic quædam videntur deesse.*]

FINIS.

Καθόσον δὲ ἐν αὐτῷ διέστηκεν ἀπ' ἐκείνου, διότι δὴ καὶ αὐτὸς καθ' ἑκατέραν ἐκείνου τάξιν προελήλυθεν, ἀνάγκη τὸν τῶν ἑτεροτήτων τοῦτον, αἴτιαν εἶναι τῆς ἀπὸ τοῦ πατρὸς αὐτῷ διακρίσεως. ἀπασαι δὴ οὖν αἱ μονάδες ἡμῖν πεφύασιν αἰνοεραὶ, συστοίχως ἀλλήλαις ὑφεστῶσαι. καὶ τὸ μὲν ἐν ἄλλῳ, σύμβημα τοῦ πατρός ἐστι.

Τὸ δὲ ἐν αὐτῷ, τῆς ἀχράντου πρωτίστης μονάδος. ἡ δὲ αὖ κίνησις, τῆς ζωογόνου ἀγαθότητος, καὶ ἡ στάσις, τῆς ταύτῃ σωεζυγούσης ἀκλίτου δυνάμεως, καὶ τὸ μὲν ταὐτὸν, τό, τε πρὸς αὐτὸ, καὶ τὸ πρὸς ἄλλο, τῆς δημιουργικῆς ἰδιότητος. τὸ δὲ ἕτερον τῶν ἄλλων, τῆς περὶ τὸν δημιουργὸν Φρουρᾶς. ἐφ' ἅπασι δὲ, τὸ ἑαυτοῦ ἕτερον, τῆς ἑβδόμης νοερᾶς μονάδος ἡ, [l. ἣν,] κατ' αἰτίαν μὲν, ἐν τῷ πρώτῳ παρὲν, καὶ κρυφίως. ἐναργέστερον δὲ, ἐν τῷ δημιουργῷ τὴν ὑπόστασιν ἔλαχε. καί μοι δοκεῖ καὶ ὁ Παρμενίδης διὰ ταῦτα, τὰ τῆς δημιουργίας σωθήματα διελὼν, ἐν μέσοις αὐτοῖς ἐκφῆναι τὰς ἰδιότητας τῆς τε ἀχράντου μονάδος, καὶ τῆς διαιρετικῆς, καθόσον καὶ αὗται περιέχονται πως ἐν τῇ μιᾷ δημιουργίᾳ. πρῶτον μὲν γὰρ ἀποδείκνυσι τῶν συμπερασμάτων, ὅτι τὸ ἓν, πρῶτον ἑαυτοῦ. δεύτερον δὲ, ὅτι ἕτερον ἑαυτοῦ.

Καὶ τρίτον, ὅτι τῶν ἄλλων ἕτερον. πάρεστι δὲ, ὅτι πρῶτον τοῖς ἄλλοις. τὴν μὲν ἑνώσασαν τὴν πατρικὴν δυναμιν συναθροίσασαν, τὴν δὲ χωριστὴν τῶν δευτέρων ὑπεροχὴν τὴν προνοητικὴν αὐτῶν αἰτίαν συμπλέκων. δεῖ γὰρ ἐν τοῖς θεοῖς, τῆς μὲν διακρίσεως προϋπάρχειν τὴν ἕνωσιν, τῆς δὲ τῶν δευτέρων προνοίας, τὴν ἀμιγῆ πρὸς αὐτὰ καθαρότητα, δι' ἣν, καὶ παντάχοθεν ὄντες, οὐδαμοῦ εἰσι, καὶ πᾶσι παρόντες, πάντων ἐξηρημένοι, καὶ τὰ πάντα ὄντες. οὐδὲν εἰσι τῶν ὑποχωρουμένων.

* * * * * * * *

ΤΈΛΟΣ.

Universidad de Deusto
Biblioteca

PROCLI CAPITA SEXTI LIBRI.

CAPUT I.

Quòd cohærens sit cum intellectualibus ille principalis Deorum ordo. Et quod ipsam *horum* divisionem in fontes, & principia, sumere quis possit & ex ipsis Platonis *verbis*, per ipsam contemplationem circa animas *institutam*.

CAPUT II.

Quomodo progressi sint ipsi principales Dij. Et quod supermundana proprietas his solis Dijs conveniat.

CAPUT III.

Quænam sit illa principalium Deorum proprietas. Et quòd ipsum ipsorum simulachrum *ipsos* maximè figurare, *nobisq; repræsentare* possit. Et quomodo quidem, in ipso rerum-opifice, quomodo verò in ipso mentali exemplari primùm-sumptæ-fuerint ipsius similitudinis-expressæ, *repræsentationisq;* causæ.

CAPUT IV.

Quænam sint facultates Deorum, qui per-similitudines-repræsentantur. Quænam actiones, quot ab ipsis manantia bona, quæ & ipsi mundo, & omnibus in mundo versantibus suppeditantur.

CAPUT V.

Quænam sint divisiones Deorum per-similitudines-repræsentatorum, *vel, per-simulachra-expressorum*. Et quod maxima orationis pars consumatur in tractatione de *Dijs* illis, qui medij sunt in ipsis ordinibus.

CAPUT VI.

Demonstrationes plures, quod & secundùm Platonem, & secundùm alios Theologos, unus rerum-opifiex, & *Creator* sit ante tres *rerum-opifices*, & *Creatores*.

CAPUT VII.

Quòd duplex sit Jupiter. Unus quidem, ante tres Saturnidas, *i. e. Saturni-filios*. Et quomodo isti tres *Saturnidæ* progrediantur & ab ipso Saturno, & ab uno Jove.

CAPUT VIII.

Quòd etiam secundum Platonem, illa rerum-opifex Unitas extiterit ante tres Saturnidas, demonstrationes *sumptæ* cùm ex ijs, quæ dicta sunt in Civili *Dialogo*, tum ex ijs, quæ *traduntur* in Legibus.

ΠΡΟΚΛΟΥ ΚΕΦΑΛΑΙΑ ΤΟΥ ΕΚΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ.

Κεφάλαιον α'.

Ὅτι σαυεχῆς ἐστι τοῖς νοεροῖς ὁ ἡγεμονικὸς τῶν θεῶν διάκοσμος. καὶ ὅτι τὴν εἰς τὰς πηγὰς, καὶ ἀρχὰς διαίρεσιν, λάβοι τις ἂν καὶ ἐκ τῶν Πλάτωνος, διὰ τῆς περὶ τὰς ψυχὰς θεωρίας.

ΚΕΦ. β'.

Πῶς προῆλθον οἱ ἡγεμονικοὶ θεοί. καὶ ὅτι ἡ ὑπερκόσμιος ἰδιότης τοῦτοις μόνοις προσήκει τοῖς θεοῖς.

ΚΕΦ. γ'.

Τίς ἡ ἰδιότης τῶν ἡγεμονικῶν θεῶν. καὶ ὅτι τὸ ἀφομοιωματικὸν αὐτῶν ἐστὶ μάλιστα χαρακτηριστικόν. καὶ πῶς μὲν ἐν τῷ δημιουργῷ. πῶς δὲ ἐν τῷ νοητῷ παραδείγματι προείληπται τὰ τῆς ἀφομοιώσεως αἴτια.

ΚΕΦ. δ'.

Τίνες αἱ δυνάμεις τῶν ἀφομοιωματικῶν θεῶν. τίνες αἱ ἐνέργειαι. πόσα τὰ ἀπ' αὐτῶν ἐνδιδόμενα ἀγαθὰ, τῷ τε κόσμῳ, καὶ τοῖς ἐγκοσμίοις ἅπασι.

ΚΕΦ. ε'.

Τίνες αἱ διαιρέσεις τῶν ἀφομοιωματικῶν θεῶν. καὶ ὅτι περὶ τῶν μέσων ἐν αὐταῖς τάξεσιν ὁ πλεῖστος γίνεται λόγος.

ΚΕΦ. ϛ'.

Ἀποδείξεις πλείους ὅτι καὶ κατὰ Πλάτωνα, καὶ κατὰ τοὺς ἄλλους θεολόγους, εἷς δημιουργός ἐστι πρὸ τῶν τριῶν.

ΚΕΦ. ζ'.

Ὅτι διττὸς ὁ Ζεύς. ὁ μὲν, πρὸ τῶν τριῶν Κρονιδῶν. καὶ πῶς οἱ τρεῖς ἀπὸ τε τοῦ Κρόνου προέρχονται, καὶ τοῦ ἑνὸς Διός.

ΚΕΦ. η'.

Ὅτι καὶ κατὰ Πλάτωνα, προυφέστηκεν ἡ δημιουργικὴ μονὰς τῶν τριῶν Κρονιδῶν, ἀπό τε τῶν ἐν τῷ Πολιτικῷ, καὶ τῶν ἐν Νόμοις ῥηθέντων ἀποδείξεις.

Universidad de Deusto
Biblioteca

ΚΕΦ. θ'.

Ἀπὸ τ̃ ἐν Γοργία, κ τ̃ ἐνΚρατύλῳ ῥηθέντων, ὑπομνήσεις τ̃ αὐτῶν ἐναργέστερας, [l. ἐναργεστέρας.

ΚΕΦ. ι'.

Τίνες οἱ τρεῖς δημιουργοὶ, κ τίνα τάξιν ἔλαχον πρὸς ἀλλήλους. τίνες τ αὐτῶν οὐ πρόοδοι, κ οὐ πρὸ τ̃ τὸν κόσμον διαιρέσεις.

ΚΕΦ. ια'.

Τίς ἡ ζωογόνος τριὰς ἐν τοῖς ἡγεμονικοῖς θεοῖς. καὶ πόθεν αὐ λάβοιμεν ἀπὸ τῶν Πλάτωνος ἀφορμὰς, πρὸ τ̃ τ̃ς ἑνώσεως αὐτ̃ς, κ τ̃ς διαιρέσεως.

ΚΕΦ. ιβ'.

Τίς ἡ ὁλοτελεστικὴ τελὰς τῶν ἡγεμόνων θεῶν. κ τίς ἡ ἐν αὐτῇ μονάς. ἐν ᾧ κ πρὸ τ̃ς τ̃ Ἀπόλλωνος πρὸς τὸν ἥλιον ἑνώσεως διώρισο. καὶ ὅτως ἂν ἡς ἐπὶ τ̃ν πρὸ Ἀπόλλωνος λόγων ἐπιχθείη πρὸς τὴν τ̃ν ἡλιακ̃ν τάξεων θεωρίαν.

ΚΕΦ. ιγ'.

Τίς ἡ ἄχρις τ̃ τάξις τ̃ν ἡγεμονικ̃ν θεῶν. καὶ ὅπως ἂν ὑφ κ ὑφ τ̃ν Πλάτωνος λάβοι πρὸ αὐτ̃ς ἔννοιας.

ΚΕΦ. ιδ'.

Πῶς ὁ Παρμενίδης ἐφεξ̃ς τῇ δημιουργικῇ τάξει τὸν πρὸ τ̃ν ἡγεμονικ̃ν θεῶν λόγον συνεπεράνατο. κ ὅτι διὰ τ̃ς ὁμοιότητος, κ τ̃ς ἀνομοιότητος, τὴν πᾶσαν αὐτ̃ν τάξιν ἐξαρτᾶται.

ΚΕΦ. ιε'.

Τί τὸ ὑπερκόσμιον, ἅμα καὶ ἐγκόσμιον τ̃ν θεῶν γένος. καὶ ὅπως διὰ τ̃ς ἑαυτ̃ν μεσότητος, τὴν συνέχειαν ζώζουσι τ̃ν ὑπὸ τ̃ δημιουργὸν προελθόντων θεῶν.

ΚΕΦ. ις'.

Πῶς τ̃ν ἀπολύτων θεῶν, καθ' ἓν χαρακτηρίζονται. καὶ πῶς ἐξήρτηταί τε τοῦ παντὸς κ τ̃ τόπου, καὶ συστάσεως, [l. συστάτους] πρὸς οὓς ἐγκοσμίους θεούς.

ΚΕΦ. ιζ'.

Τίνες αἱ κοιναὶ δυνάμεις. τίνες αἱ κοιναὶ ἐνέργειαι τ̃ν ἀπολυθέντων θεῶν, συμφωνοῦσαι πρὸς τὴν παραδεδομένην αὐτ̃ν οὐσίαν.

ΚΕΦ. ιη'.

Περὶ τ̃ν ἐν Φαίδρῳ δυώδεκα ἡγεμόνων, ὅτι τάξιν ἀπόλυτον ἔχουσιν.

ΚΕΦ. ιθ'.

Ὅτι καὶ ὁ μέγας ἡγεμὼν Ζεὺς, καὶ πᾶσα ἡ δυωδεκὰς τ̃ν ἡγεμόνων, ἀπόλυτός ἐστιν, ἀποδείξεις πᾶσαι, κ ἐναργέστεραι.

Caput IX.

Ex ijs, quæ in Gorgia, & in Cratylo dicta-sunt, admonitiones *sumptæ* de rebus ijsdem evidentiores.

Caput X.

Quinam sint illi tres rerum-opifices, *& Creatores*, & quem ordinem inter se sint-sortiti. Et quinam sint ipsorum progressus, & circa mundum divisiones.

Caput XI.

Quænam sit illa animalium-procreatrix Trinitas inter principales Deos. Et undenam sumere-possimus ex Platonis *verbis* argumenta & de ipsa Unitate, *ac unione*, & *de* ipsa divisione.

Caput XII.

Quænam sit illa Trinitas, *quæ principum*, *sive*, *principalium* Deorum convertendorum-vim-habet, *i. e. quæ principales Deos ad illum summum Deorum omnium Deum convertit, ac reducit.* Et quænam sit illa Unitas in ipsa *existens*. In quo *tractatu* etiam distinctè-actum-est de unione, *& conjunctione* Apollinis cum Sole. Et quomodo quis per illa verba, quæ de Apolline *sunt facta*, ad solarium ordinum contemplationem adduci-possit.

Caput XIII.

Quisnam sit ille principalium Deorum impollutus ordo. Et quomodo quis etiam ex ipsis Platonis *verbis* sumere-possit de ipso notiones.

Caput XIV.

Quomodo Parmenides deinceps post illum rerum-opificem ordinem, illam de principalibus Dijs tractationem concluserit. Et quòd per similitudinem, & dissimilitudinem, omnem ipsorum ordinem figurarit, *nobisq; repræsentarit.*

Caput XV.

Quodnam sit illud supermundanum, simul & illud in-mundo-versans Deorum genus. Et quomodo *illi Dij* per suam medietatem, *i. e. per illam suam ordinis medij rationem, quam sequuntur, vel, propter illum ordinem medium, quem tenent*, cohærentiam servent Deorum ab illo rerum-opifice progressorum.

Caput XVI.

Quomodo *liberorum*, *ac* absolutorum Deorum *ordinem cognoscere possimus*, per quem figurantur, *nobisq; repræsentantur*. Et quomodo secundùm hunc *ordinem* ex hoc Universo sint-exempti, & collocentur cum illis Dijs, qui-versantur-in-mundo.

Caput XVII.

Quænam sint communes facultates, *& potestates*. Quænam sint communes actiones absolutorum Deorum, consentientes cum tradita ipsorum essentia.

Caput XVIII.

De duodecim Principibus, *sive Ducibus*, *descriptis* in Phædro, quòd absolutum, *ac liberum* ordinem habeant.

Caput XIX.

Quod etiam ille Magnus Princeps, *sive Dux*, Jupiter, & totus ille duodenarius-numerus Principum, *sive Ducum*, *liber*, & absolutus sit, omnes, & evidentiores demonstrationes. CAPUT

Caput XX.

Unde *manarit* ille numerus duodenarij-numeri, qui *est* in illis absolutis, *liberisq;* Dijs, ex antecedentibus causis *ducta* expositio, *& fusior explicatio.*

Caput XXI.

Quænam sit illa in duas Unitates, & unam deeadem divisio *liberorum Ducum*, *&* absolutorum Principum. Et quænam sit ipsorum una divisio.

Caput XXII.

Theologia de uno-quoq; duodecim Deorum, per ea, quæ *ab ipsis 12. Dijs* administrantur, proprietates ipsorum demonstrans.

Caput XXIII.

De Parcarum matre, quæ *describitur* in Politia, *i. e. in libris de Repub.* Et de ipsa Parcarum Trinitate. Quosnam ordines inter se habeant *Parcæ*. Quænam ipsarum facultates, *atq; potestates* per divina symbola tradantur. Quænam actiones. Quomodo *Plato liberam*, *ac* absolutam ipsarum proprietatem figuret, *nobisq; repræsentet.*

Caput XXIV.

Quomodo Parmenides illam de *liberis*, *ac* absolutis Dijs orationem deinceps post illos Deos, qui per similitudines, *& simulachra nobis* repræsentantur, concluserit. Et quomodo per rei separabilis tactum, ipsam ordinis ipsorum proprietatem figurarit, *nobisq; repræsentarit.* *******

Hic quædam videntur desiderari.

ΚΕΦ. κ'.

Πόθεν ὁ ἀριθμὸς ὁ τ̃ς δυωδεκάδος ἐν τοῖς ἀπολύτοις θεοῖς, ἀπὸ τ̃ν προηγουμένων αἰτίων δοκιμάσεως.

ΚΕΦ. κα'.

Τίς ἡ εἰς δύο μονάδας, καὶ δεκάδα μίαν διαίρεσις τ̃ν ἀπολύτων ἡγεμόνων. καὶ τίς αὐτ̃ν ἡ μία διαίρεσις.

ΚΕΦ. κβ'.

Θεολογία περὶ ἑκάστου τ̃ν δώδεκα θεῶν, ἀπὸ τ̃ν διοικουμένων τὰς ἰδιότητας αὐτ̃ν ἐκφαίνουσα.

ΚΕΦ. κγ'.

Περὶ τ̃ς ἐν Πολιτείᾳ μητρὸς τ̃ν Μοιρ̃ν. κ πόθεν αὐτ̃ς τ̃ν Μοιρ̃ν ἡ γένεσις. τίνας πρὸς ἀλλήλας ἔχουσι τάξεις. τίνες αὐτ̃ν οὐ δυνάμεις ἀφ' τ̃ν θείων παραδίδονται συμβόλων. τίνες οὐ ἐνέργειαι. πῶς χαρακτηρίζῃ τὴν ἀπόλυτον αὐτ̃ν ἰδιότητα.

ΚΕΦ. κδ'.

Πῶς ὁ Παρμενίδης τὴν πρὸ τ̃ν ἀπολύτων θεῶν λόγον ἐφεξ̃ς τοῖς ἀφομοιωτικοῖς θεοῖς συνεπεράνατο. κ πῶς τῷ ἀπλέστατι τῷ χαρακτηρίζῃ τὴν ἰδιότητα τ̃ς τάξεως αὐτ̃ν ἐκφαίνουσαν.

* * * * * * * * *

Universidad de Deusto
Biblioteca

ΠΡΟΚΛΟΥ, ΒΙΒΛΙΟΝ ΕΚΤΟΝ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ α.

ΟΜΕΝ τοίνυν τῶν νοερῶν Θεῶν ἑβδομαδικὴν αἰῶνα, ἀφ' ἑαυτῶν ἡμῖν ἀνυμνείσθω τοῖς ἐν Πλάτωνι ἐπομβρίοις μυστικοῖς ἀγνοήμασι. μετὰ δὲ τοῦτον, ἐφεξῆς τὰς τῶν ἡγεμονικῶν διακόσμων πολυειδεῖς πρόοδους καταθεασώμεθα, καὶ πῶς μίαν ἕνωσιν αὐτῶν, εἰς τὴν ἐν Παρμενίδου νοερὰν θεωρίαν ἐπανάγωμεν.

Συνεχὴς γὰρ ἡ δημιουργία, καὶ παρὰ τῶν ὅλων ἡ τάξις αὕτη συνῳδαίνεται, καὶ πρόεισιν ἀπ' ἐκείνου, καὶ τελειοῦται, καὶ διπλασιάζεται, καὶ τὴν ἐκείνου τελεσιουργὸν δύναμιν. διὸ δὴ καὶ τῇ πρὸς αὐτὸ παραβολείᾳ, τὴν πρὸ τῶν ἀρχόντων ἡ παῖς ἐξήγησιν σωφάπειν ἀναγκαῖον, καὶ τοῖς πράγμασιν ἁρμόζειν σὺν λόγοις, ὧν εἰσιν ἐξηγηταί. πᾶσα γὰρ αἱ σειρὰ τῶν ἡγεμονικῶν θεῶν, εἰς μίαν κορυφοῦται τὴν τῶν νοερῶν δημιουργίαν, καὶ πρὸς ἐκείνην ὑφέστηκασι. καὶ ὥσπερ αἱ πηγαὶ πᾶσαι ἡ νοῦ πατρός εἰσιν ἔκγονοι, [l. ἔκγονοι.] καὶ πληροῦνται περὶ ἐκείνου τῆς νοητῆς ἑνώσεως, οὕτω δὴ κἀ αἱ τῶν ἀρχῶν πᾶσαι διακοσμήσεις, ἡ δημιουργοῦ κατὰ φύσιν ἐξήρτηνται, καὶ μεταλαγχάνουσιν ἐκεῖθεν τῆς νοερᾶς ζωῆς. καί μοι θορυβείσθω μηδείς, τῆς πηγῆς ἀκούων ἐνταῦθα, καὶ τῆς ἀρχῆς. καὶ ὁ τῶν ὀνομάτων ἔχει κατήγορος, ὡς οὐδὲν τῷ Πλάτωνι προσηκόντων. ὡς γὰρ καὶ πρότερον εἴπομεν, οὐδὲν πύτων ἡμᾶς ὁ Πλάτων ἀφίησιν ἀγνοεῖν τῶν μυστικῶν ὀνομάτων. ἀλλ' ἐν τοῖς περὶ τῶν ψυχῶν λόγοις, καὶ πηγὰς, καὶ ἀρχὰς αὐτὰς κινήσεως ἐπωνομάζομεν, ὁμοῦ μὲν, τὴν διάφορον ἐνδείκνυται τῆς τε πηγῆς ἰδιότητος, καὶ τῆς ἀρχῆς. ὁμοῦ δὲ, τὴν ὕφεσιν τῆς ἀρχῆς, πρὸς τὴν τῆς πηγῆς ἐξηρημένην ὑπεροχήν.

Καὶ τὸ μὲν αὐτόζων, καὶ μέχρι τῆς ψυχῆς, ἀπὸ τῆς πηγῆς ἐφήκειν πᾶσι δηλοῖ. τὸ δὲ ἀγέννητον, ἀπὸ τῆς ἀρχῆς. διόπερ δὴ τὸ

PROCLI, LIBER SEXTUS.

CAPUT PRIMUM.

ILlud igitur intellectualium Deorum hebdomaticũ Ævum per hæc *verba, quæ suprà fecimus,* à nobis celebretur, ipsas Platonis mysticas sententias sequentibus. Post hoc verò, deinceps ipsos principalium ordinum multiformes progressus contemplemur, & unicam ipsorum unionem, *ac Unitatem* ad illam Parmenidis intellectualem contemplationem reducamus.

Hic enim ordo cohærens cum illo *rerum* universarum opifice, & Patre contexitur, *atq; conjungitur*, & ab illo prodit, & perficitur, & *ad ipsum* convertitur, *atque revertitur*, propter illius rerum-perfectricem potentiam. Quamobrem etiam cum ipsius *rerum Creatoris* tractatione, de hujus Universitatis Principibus explicationem conjungere necesse *est*, & ipsis rebus assimilare verba, quarum *rerum ipsa verba* sunt interpretes. Omnes enim principalium Deorum series, *& ordines* ad unam intellectualem rerum-fabricationem summatim rediguntur, *& in eam colliguntur*, & circum illam subsistunt, *eamque circumsistunt*. Et quemadmodum omnes fontes illius mentalis Patris sunt fœtus, *atq; progenies*, & ab illo replentur mentali Unitate, sic etiam omnes ipsorum principiorum dispositiones, *ac ordines* propter *suam* naturam ex illo rerũ-opifice pendent, & participes-sunt illinc *manantis* intellectualis vitæ. Ne quis verò mihi perturbetur, hîc audiens fontem, & principium. *Nam* & horum nominum erit *aliquis* accusator, *ac reprehensor*, ut eorum, quæ Platoni nullo modo conveniunt. Ut enim & antè diximus, nullum horum mysticorum nominum Plato nobis inauditum esse sinit, *nullum horum esse sinit, quod non audierimus*: Sed in illis verbis, *quæ facit* de animabus, quum & fontes, & principia motus ipsas *animas* vocat, simul quidem, diversam demonstrat & fontis, & principij proprietatem. Simul verò, summissionem ipsius principij apud excellentiam ex ipso fonte exemptam *ostendit*.

Et illud quidem, quod est per-se-vivens, *& quod est per-se-animal*, & *quod* usq; ad ipsam animam *extenditur*, ab ipso fonte ad omnia *manare*, *& pervenire* demonstrat. Quod verò non-generatum est, à principio *manare dicit*. Quia fontanum quidem

Deorum

Deorum genus, *quod à fonte manat*, est per-se-genitum, & primarium, & ex se alia producit. Illud verò principale *Deorum genus*, quamvis ex fontibus prodeat, & particulariorem in ipsis Entibus ordinem obtineat, tamen explicatum, *& extensum* est supra id omne, quod est generatum, & quodammodo ne attingit quidem ea, quæ sunt generata, neq; communionem habet cũ sensili natura. Nam Dij quidem illi, qui versantur in mundo, quodammodo generati sunt. Quamobrem etiâm apud Timæũ appellantur generati, & universus iste Mundus apud ipsum generatus Deus appellatur. Illi verò principales *Dij* prorsus ex generatis *Dijs* exempti sunt, neq; cum ipsis collocantur. Quamobrem etiam id, quod non est generatum, ipsis est insigniter, *& præcipuè convenientissimum*, & maximè-proprium. Illi vero præsides absoluti principatus, qui sunt inter hos medij, generatos quidem *Deos* attingunt, non complent tamen Deorum in-mundo-versantium Chorum. Quamobrem etiam quodammodo sunt & generati, & non-generati. Soli igitur illi, qui sunt supermundanorum summi, & *rerum* universarum Principes, *& Moderatores* Dij, id, quod non est generatum, *non generatam essentiæ sortem* sortiti-sunt in illis ordinibꝰ, qui progressi-sunt ab illo rerum-opifice. Quamobrem etiam animæ participes-sunt hujus proprietatis illinc *manantis*. Principium enim (inquit *Timæus*) non-generatum *est*. Ex principio enim necesse *est* id omne, quod nascitur, nasci. Ipsum verò *principium*, ex nullo.

Simul igitur & quomodo ipsa principia prodierint ex ipsis Dijs, *qui sunt* ante ipsa *principia*, per ista *verba Timæus* declarat. Non enim per motum, nec omnino per mutationem, aut generationem, *ac ortum* sortiũa-sunt ab illis *Dijs manantem* progressum: Sed quod sint propter fœcundam illorum facultatem, *ac potestatem*, & *propter illorum* invidiâ-carentem voluntatem, subsistunt principalium Deorum ordines, & intellectualium Deorum perse-genita potestas dat etiam ipsis principijs primam à se procreationem, *ac procreandi facultatem*. Nomina igitur divinorum ordinum, sive hæc quis dicere velit, sive etiam alia, ne *propterea* dissideamus, *neque dissentiamus, ac inter nos contendamus*. Sed sumpta ipsorum proprietate secundùm Theologorum rumores, *ac opiniones de ipsa sparsas*, quæcunque tandem sit *illa proprietas*, ad Platonicam explicationem transferamus illorum mysticam traditionem. Sic enim cum antè-dictis *rebus* consecutione-cohærentem proximè-sequentium *rerum* quæstionem tractabimus, & ipsi rerum contemplationi convenientia verba de ipsis *factis* reddemus, *ac attribuemus*.

CAPUT II.

A principio igitur rursus principia scientiæ de Dijs istis *traditæ*, nobis *sunt* summẽda, & demonstrandũ *est* contemplationẽ de ipsis *institutã*, sequi primas causas. Cùm igitur mentales

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ β.

Ἀνωθεν δὴ οὖν πάλιν ἡμῖν τὰς ἀρχὰς τῆς περὶ τῶν θεῶν τούτων ἐπιστήμης ληπτέον, καὶ ταῖς πρώταις αἰτίαις ἑπομένοις διεκτεινέτω,

Universidad de Deusto
Biblioteca

τὴν ὑπὲρ αὐτῶν θεωρίαν. τῶν πάντων νοητῶν θεῶν καὶ ἄκρων ὑπερεχὼν τῶν ὅλων ἐκβεβηκότων, καὶ πρώτως τῆς ἑνώσεως μεπεχόντων, καὶ ἐκ θείου φῶτος, ἐν ᾧ πάντες οἱ θεοὶ τὰς ἑαυτῶν ὑποστάσεις πλέως ἱδρύσαντο, καὶ πάντα, παρεχόντων ἑνιαίως ἀφ' ἑαυτῶν, καὶ τὴν παλεικλῶ, καὶ ἄφθονον βούλησιν τῆς τῶν ἀγαθῶν μεταδόσεως. καὶ τὰς πρωτουργοὺς αὐτῶν τῶν ἀκροτάτων κρυφίως ἐν ἑαυτοῖς προηγημένων. καὶ γὰρ τὰ ὅλα, καὶ κοινὰ μέτρα τῶν ἑνάδων ἐν ἐκείνοις προϋφέστηκε, καὶ τὰ ἑνιαῖα καὶ ὄντως ὑφή, καὶ μίαν αἰτίαν περιέχουσι, καὶ πρὸ τούτων, τὰ πέρατος, καὶ τὸ ἄπειρον, ἐξ ὧν καὶ τὰ ὅλα πάντα τῶν θεῶν αἱ πατρούσιοι πύξεις ὑπεγράψαντο.

Δεύτεροι μὲν πύπους ὑπέστησαν οἱ νοητοὶ, καὶ νεροὶ θεοὶ, καὶ ἀριθμὸν μὲν τὸν αὐτὸν διαιρούμενοι, καὶ τὸ τῆς πανπλοῦς τριάδος μέτρον ἐν δευτέρῳ τάξει φυλάττοντες, προάγοντες δὲ εἰς πλῆθος τὰς νοητὰς ἑνάδας, καὶ τὰ ἑνιαῖα πέρατα τῶν περιόδων ἐκείνων, εἰς οὐσιώδεις ὑποστάσεις, καὶ μέθεκτους ἑνὸς μεταλαμβάνοντες. αὐτὴ γὰρ ὅλων, καὶ διακρίτων, καὶ κρυφίων δωρεάν, εἰς τὰς διηρημένας. καὶ πλὴν περιούσιος ἅπασ ἑνὸς αἰτίας μεθιστάμενοι. τρίτοι δὲ αὖ μετὰ τοὺς νοητοὺς θεοὺς, οἱ νεροὶ καλούμενοι διεπλάχθησαν, ὁμοῦ μὲν, εἰς ὑφεστῶτα πρὸ αὐτῶν διάκοσμον προελθόντες, ὁμοῦ δὲ, τὸν ἀριθμὸν, καθ' ὃν ὑφέστηκασιν, ἐξαλλάττοντες. αὐτὴ δὲ τῶν πλησιουργῶν τριάδων, καθ' ἑβδομάδας διήρηται νεροὺς. καὶ τὰ ἑβδομάδων, αἱ μὲν εἰς δύο τριάδας αὐτῶν διαιρέσεις, αὖθις ἅπασ τῶν πρώτων ἥκουσι τριάδων. αἱ δὲ εἰς μονάδας ἅπασπερ ἐξ ὑποστάσεως, τὰ πέλη τῶν διακόσμων ἐκείνων ἀπεπεραίωσαν. πᾶν γὰρ τὸ τῆς ἐπροτῆτος, καὶ τὸ πλήθους ἴδιον, ἐκεῖθεν εἰς πάντα πὰ ψυχὴ προέπεσε τῶν θεῶν. πάλιν πάντα ἅπασ τούτων αἱ τῶν ἀρχῶν ἅπαντα πολυειδεῖς πύξεις, μεμερίσθαι μὲν, ἀλόγως τοῖς νοητοῖς ἅπασι θεοῖς, καὶ πᾶς πρὸ τούτων τῶν νοερῶν δηλαδὴ, ὁμοῦ νοητοῖς, καὶ νεροῖς ἅπασι καλουμένοις. ἔχουσι γὰρ τὰ μὲν πρὸ ἑαυτῶν, καὶ ἰδίαν αὐτῶν ὑπόστασιν ἐκ τῆς μιᾶς δημιουργίας. τὰ δὲ λεωφόρου μετὰ νοερῶν ἅπασπάνιον, ἐκ τῆς τρίτης τριάδος τῶν νοητῶν.

Ἐκείνη γὰρ ἡ παμπλῆς αἰτία καὶ τὰς ὅλας ἀφ' ἑαυτῆς παράγει διακοσμήσεις τῶν θεῶν. διὸ καὶ Παρμενίδης πλῆθος ἄπειρον αὐτὰ προεῖρηκεν, ὡς πᾶσα τὰ ψυχὴ τῶν ὅλων, καὶ τὰς πάσας τάξεις τῶν θείων ἐκφαίνουσιν, καὶ μιᾷ δυνάμει πανπλεῖ πρὸς πὰ τὰ ὅλων ἐξ ἀρχῆς ἀπογέννησιν. ἔτι δὴ οὖν καὶ κεῖνο λέγωμεν πρὸ τῶν τοιούτων πάντων ἡγεμονικῶν θεῶν, ὅτι τὰ νοερῶν μονάδων καὶ τὸν ἀμέθεκτον νοῦν πὰ πρόοδον πεποιημένων. καθάπερ δὴ καὶ οἱ πρὸ αὐτῶν, πὰ ἀμέθεκτον ζωὴν καὶ πέλαγος, καὶ πρὸ πάντων οἱ νοητοὶ θεοὶ πὰ ὅλως οὖσαν οὐσίαν, καὶ νοητὰ πρὸ αὐτοὺς

Dij per ſummam excellentiam ex univerſis *rebus* exceſſerint, & primò participes-ſint Unitatis, & divini luminis, in quo omnes Dij ſuas hypoſtaſes, *& naturas* perfectè collocarunt, & cum omnia ſingulariter ex ſe producant per paternam, & invidiâ carentem voluntatem bonorum communicationis, & primarias cauſas ſecundarum *naturarum* occultè in ſe-ipſis primùm-collocarint, *& alijs anteposuerint*. Etenim ipſæ univerſæ, & communes menſuræ formarum in illis primùm-ſubſiſtunt, & uniformia ipſius Entis genera, per unam cauſam continent, & ante hæc, ipſum Finem, & ipſum Infinitum, ex quibus & omnia Entia, Deorum illi ſuperessentiales ordines progignunt, *atq; procreant*.

Secundi poſt iſtos ſubſiſtunt ipſi mentales, & intellectuales Dij, ſecundum quidem eundem numerum diviſi, & perfectæ Trinitatis menſuram in ſecundo ordine ſervantes, producentes verò in multitudinem ipſorum mentalium Unitates, & ſingulares fines illarum Trinitatum in eſſentiales hypoſtaſes, & Unius participes, traducentes. Pro univerſis verò, & in diſcretis, & occultis facultatibus, in diviſas, & ab Uno longè progreſſas cauſas, migrantes. Tertij verò poſt mentales Deos ordine collocati-ſunt illi, qui vocantur Intellectuales, ſimul quidem, in ordinem antecedenti ſubjectum progreſſi, ſimul verò, numerum immutantes, per quem ſubſiſtunt.

Nam pro rerum--perfectricibus Trinitatibus, per hebdomadas diviſi--ſunt intellectualitèr. Et hebdomadarum, illæ quidem ipſorum diviſiones, *per quas eunt* in duas Trinitates, ſupernè à primis veniunt Trinitatibus. Illæ verò terminationes, *quæ deſinunt* in Unitates, illorum ordinum fines expreſſerunt. Omne enim diverſitatis, & multitudinis proprium, illinc progreditur in omnia genera Deorum. Rurſus igitur ab his illi multiformes principiorum ordines procreantur, qui partiuntur quidem, *ac dividuntur* per-proportionem-reſpondentem omnibus mentalibo Dijs, & illis, qui ſunt ante iſtos, intellectuales ſcilicet, unà cum illis, qui mentales, & Intellectuales appellantur. Habent verò proximam, & propriam ſuam hypoſtaſin ex una rerum-fabricatione *manantem*. Unitam verò, *conjunctamq;* cum intellectualibus procreationem *habent manantem* ex tertia Trinitate mentalium.

Illa enim perfecta cauſa univerſos etiam Deorum ordines ex ſe producit. Quamobrem etiam Parmenides ipſam appellavit multitudinem infinitam, ut eam, quæ omnia Entium genera, & omnes *rerum* divinarum ordines in-lucem-producit, & unica facultate, *ac poteſtate* perfecta ſufficit, *ſatisq; potens eſt* ad *rerum* univerſarum procreationem. Præterea verò illud etiam dicamus de his ipſis principalibus Dijs, quòd, cùm intellectuales Unitates per imparticipabilem mentem, progreſſum fecerint, quemadmodum etiam illi *Dij*, qui ſunt ante ipſos, imparticipabilem vitam colluſtrabant, & ante *cæteros* omnes, illi mentales Dij verè exiſtentem eſſentiam, & mentalem circa ſe-ipſos con-

conſtituerunt. Omnis enim Deus participatur quidem ab ipſis Entibus, & propterea ab illa imparticipabili, & ex omnibus exempta Unitate deferitur, *ſuperatur, eaq; eſt inferior*. Prodit verò aliud propter aliam proprietatem. Et illi quidem *Dij*, qui per ipſum ineffabile Bonum ſunt--definiti, mentales *rerum* univerſarum cauſas continent. Alij verò, vivificas, *& animalium-procreatrices* facultates producunt, & continent prima genera Deorum.

Alij verò, omnes intellectuales explicationes oſtendunt, & effectrices diviſarum hypoſtaſeon Unitates præficiunt participantibus *eas*. Cùm igitur intellectuales Dij, per imparticipabilem mentem primò ſubſiſtant, & ideo intellectuales appellentur, qui poſt ipſos primum ſtatim progreſſi-ſunt ordines, ipſam ſcilicet mentis participatæ ſummitatem colluſtrant, & ſunt intellectuales, quidem, ut ad ſubjectos, *& inferiores ordines relati*, & *cum illis collocati*, qui dividuntur jam ſecundum, *& per* ipſam Mundi providentiam.

Poſteriores verò *ſunt* primis intellectualibus, & particulariorem præturam, *& magis particularem principatum, atq; rerum patrocinium* ſunt-ſortiti. Quēadmodum etiam intellectualium primi, mentales quidem ſunt, *collati* cum ex ſe productis. Sed primorum mentalium Unitate ſunt-inferiores, *& ab ea ſuperantur*. Quemadmodum igitur illi primam, & imparticipabilem vitam in-lucem-proferunt, quam per cauſam ſolùm, & occultè mentales Unitates in ſe-ipſis primum-conſtituerunt (Omnes enim illic per unam, & ignotam Unitatem cauſæ *rerum* univerſarum primum-ſunt-ſumptæ) ſic etjam iſti Dij, primi intellectualium apparentes, ſuos fundatores, *& Creatores*, *à quibus ſuſtentantur*, *fulciuntur*, *& conſervantur*, effingunt, *& per quandam imaginem exprimunt*, & ſunt intellectuales quidem: ſed puram, & uniformem, & univerſalem Patrum eſſentiam, in ſecundam, & multiplicatam, & circa ipſos diviſam progreſſionem, & eſſentiæ ſummiſſionem producunt, & propter primas emiſſiones à primarijs, & per-ſe-ſubſiſtentibus fontibus *factas*, pariter apparent, *& manifeſtè videntur eſſe numero* intellectualium Deorum.

Quamobrem etiã omnium particularium ordinum in ſe-ipſis conſtrinxerunt, *& conſtrictas tenent* principales, & procreatrices, & antiquitate, & poteſtate primum--exiſtentes cauſas. Et (ut ſummatim rem totam expediam) eam ſortiti-ſunt apud alios Deos excellentiam, quam *habent Dij* mentales apud eos, qui ex ipſis producuntur.

Etenim illi mentalem eſſentiam, non-mixtam & puram primum-conſtituerunt per ſe, ſuper univerſos intellectuales fœtus explicati, & iſti Dij ſupermundanam Unitatem, & iſtam proprietatem ubiq; exemptam ex ijs, qui verſantur in mundo, in ſe-ipſis collocarunt. Et quemadmodum in illis hypoſtaſibus, *& naturis*, quæ ſunt imparticipabiles, & univerſales, eſt quidem ipſum per ſe illud mentale genus. Eſt verò alienum ab hoc illud intellectuale. Eſt verò etiam *unum*, quod hoc utrunq; *genus* conciliat, *conjungit*, *ac in unum contrahit*, *illud* ſci-

ὑπέστησαν. πᾶς γὰρ θεὸς μετέχεται μὲν ὑπὸ τῶν ὄντων, καὶ διὰ τοῦτο τῆς ἀμεθέκτου, καὶ τῶν πάντων ἐξῃρημένης ἑνάδος ἀπολείπεται. πρόεισι δὲ ἄλλο καὶ ἄλλου ἰδιότητα. καὶ οἱ μὲν, καὶ αὐτὸ τὸ ἀγαθὸν τὸ ἄρρητον ἀφωρισμένοι, πᾶς νοητὰς αἰτίας τῶν ὅλων πρεέχουσιν. οἱ δὲ, πᾶς ζωοποιοὺς δυνάμεις παράγουσι, καὶ σωέχουσι πὰ πρῶτα γένη τῶν θεῶν.

Οἱ δὲ πὰς νοερὰς ἀπείρους αἰτίας ἐκφαίνουσι, καὶ πὰς ποιητικὰς τῶν διηρημένων ὑποστάσεων ἑνάδας προϊσχνεῖται τῶν μεπεχόντων. τῶν πάντων νοερῶν θεῶν καὶ τὸν ἀμεθεκτον νοῦν πρώτως ὑφεστηκότων, καὶ διὰ τοῦτ νοερῶν ἐπονομαζομένων, οἱ μὲν αὐτοὺς πρῶτον δύο προϊόντας διάκοσμοι, πλὴν ἀκρότητα δηλαδὴ μεπεχομένου καταλάμπουσι νοῦ, καὶ εἰσι νοεροὶ μὲν, ὡς πρὸς τοῦτ ὑφεστῶτας, καὶ μεπεχομένους ἤδη καὶ πλὴν ἕνωσιν. διὰ τοῦτο καὶ τὰς ἑαυτῶν ἑνάδας ἐκφαίνουσι πλὴν πρώτην, καὶ ἀμεθεκτον ζωὴν ἐκφαίνουσιν, ἣν καὶ αὐτὸν μόνον, καὶ κρυφίως αὐ νοητὴ προϋπέστησαν ἐν ἑαυτοῖς μονάδα. [l. μονάδες] (πάντα γὰρ ἐκεῖ καὶ μίαν, καὶ ἄφραστον ἕνωσιν πὰ αὐτὰ τῶν ὅλων προείληφεν) καὶ πὰ αὐτὰ δὴ καὶ οἵδε οἱ θεοὶ πρῶτοι τῶν νοερῶν ἐκφανόμενοι, οὐ ἑαυτῶν ὑποστάσεις ἀπεικονίζουσι, καὶ εἰσι νοεροὶ μὲν, ἀλλὰ πλὴν ἀκρότητα, καὶ ἑνοειδῆ, καὶ ὁλικὴν τῶν πατέρων ὕπαρξιν, εἰς δύο πρώτην, καὶ πεπληθυσμένην, καὶ πρὸς αὐτοὺς διαιρουμένην πρόοδον, καὶ οὐσίας ὑφεσιν προάγουσι, καὶ ταῖς ἀπὸ τῶν πρωτουργῶν, καὶ αὐθυπάρκτων πηγῶν ἑκβολαῖς πρωτίστως, ὁμοίως τῶν νοερῶν ἐκφαίνουσι θεῶν.

Διὸ δὴ καὶ τῶν ἀπείρων μεεκτῶν διακόσμων εἰς ἑαυτοὺς ἀνεδήσαντο τὰς ἡγεμονικὰς, καὶ ἡνωμένας, καὶ πρεσβείας, καὶ δυνάμεις προϋπαρχούσας αἰτίας. καὶ (συμπλοδίαν εἰπεῖν) τούτων ἔλαχον πρὸς ἀλλους θεοὺς πλὴν ὑπεροχὴν, διὸ οἱ νοητοὶ πρὸς ἑαυτῶν περιγεμένους.

Καὶ γὰρ ἐκεῖνοι πλὴν νοητὴν ὕπαρξιν, ἀμιγῆ, καὶ εἰλικρινῆ προέστησαν καθ' ἑαυτὴν, ὅλων τῶν νοερῶν γόνων ὑπερπλωμένοι, καὶ οἵδε οἱ θεοὶ πλὴν ὑπερκόσμιον ἕνωσιν, καὶ πλὴν ἰδιότητα ταύτην ἐξῃρημένην πάντων ἐγκοσμίων ἐν ἑαυτοῖς ἱδρύσαντο. καθάπερ δὴ τῶν ἀμεθέκτων, καὶ ὁλικῶν ὑποστάσεων, ἐστι μὲν αὐτὸ καθ' αὐτὸ τὸ νοητὸν γένος. ἔστι δὲ ἄλλότριον ἀπὸ τούτου τὸ νοερόν. ἔστι δὲ καὶ τὸ συναγωγὸν ἀμφοῖν ἐν μέσῳ τῶν

Universidad de Deusto
Biblioteca

νοητῶν, ὁμοῦ καὶ νοερῶν ἀνυμνούμενον, οὕτω δὴ καὶ ἐν τοῖς μεριστοῖς τούτοις διακόσμοις, πανυπάρχει μὲν καθ' αὐτὸν ἡ τῶν ὑπερκοσμίων θεῶν ἰδιότης, τῶν ἐξ ὅλου μερῶν ἐξῃρημένη, καὶ ἀσυμπλήκτως πρὸς τὸν δὲ τὸν κόσμον, καὶ καθ' αὑτὰ ἀνὰ τὰ πανταχόθεν διήκουσα. τρίτην δὲ ἔλαχε τάξιν ἡ τῶν ἐγκοσμίων ἁπάντων θεῶν οὐσία, πρωτεχῶς ἐπεχουμένη τοῖς ἐν κόσμου μερίσι, καὶ συμπληροῦσα τὸν ἕνα τοῦτον, καὶ μονοειδῆ θεὸν, καὶ πᾶς ἐν αὐτῷ διαφόρους συνέχουσα πρόοδους, μέσον ἐκπληρωτὴν σύνδεσιν τῶν ἄκρων, ἡ τῶν ἀπολύτων θεῶν ἡγεμονία, πᾶσι τε πᾶσιν ἐνεξουσιάζουσα, καὶ κοινωνοῦσά πως ζωῆς πρὸς τὸν κόσμον διαιρέσεσι, πολλαῖς δὲ ἅμα μερίσεσιν ἑνοειδῶς ἐπιβαίνουσα, καὶ σὺν μεμερισμέναις ἀριθμοὺς τῶν ἐγκοσμίων θεῶν, εἰς ἑνιαῖα πέρατα, καὶ ἁπλουστέρας αἰτίας συνάγουσα. ἡ καὶ ὑπέστρωται πᾶν τὸ ἐγκοσμίων τῶν θεῶν γένος, συνεχόμενον πανταχόθεν ἀπ' αὐτῆς. καὶ τελειοῦμενον, καὶ τῶν πρωτίστων πληρούμενον ἀγαθῶν. εἰ δέ τινα ἐστὶ καὶ τὸ ὑπερκόσμιον ἐν τοῖς θεοῖς, καὶ εἰ διωρισμένως ἕνα παρέχεται τῆς οὐσίας ὕπαρξιν αὐτοῖς, καὶ εἰ δυνάμεων ἰδιότητα, καὶ τάξεως ἀφορίζει ἕνα καθ' αὐτὸν ὑπεροχὴν, ἐν τοῖς ἡγεμονικοῖς αὐτὸ νοησόμεθα θεοῖς πρώτους ὑφιστάμενον ἀπὸ τῶν νοερῶν πατέρων, ἀμιγὲς πρὸς τὸ ἐγκόσμιον.

Καθόλου μὲν, ὡς πρὸς σὲ ὅλους ἀπαντᾷς μεριστοὺς τῶν θεῶν ἐχέλους, μερικὸν δὲ, ὡς πρὸς τὴν παντελῆ, καὶ μίαν, καὶ ὅλως τῶν νοερῶν βασιλείαν. παντάχοθεν δὲ ἀνάγκη τὰς τῶν δευτέρων διακόσμων ἐξηρημένας αἰτίας ὁμοιοῦσθαί πως ταῖς τὰ ὑπερειλημμένων ὑποπελαζούσαις.

καὶ οὕτω δὴ μία, καὶ συνεχής ἐστιν ἡ τῶν θεῶν πρόοδος, ἄνωθεν ὑπὸ τῶν νοητῶν καὶ κρυφίων ἑνάδων, εἰς τὸν ἔσχατον μερισμὸν τελευτήσουσα τὴν θείας αὐτῆς. ὡς γὰρ ἐν τοῖς αἰσθητοῖς ἀπὸ μέσως τοῦ αἰθερίου χύματος συμπέφυκε τὰ παχύτατα, καὶ τὰ στερεμνιαι τῶν σωμάτων, ἀλλὰ τὰ ἁπλᾶ, καὶ εὐλοπερα τῶν ἄλλων, πρωτεχῶς ὑπέστρωται ταῖς οὐρανίοις περιόδοις, καὶ τῶν περιεχόντων ἀεὶ σωμάτων, τὰ περιεχόμενα, μείζονα κοινωνίαν ἔλαχον, ἢ τὰ πόρρω κείμενα, καὶ διὰ μέσων αὐτοῖς ἄλλων συναπτόμενα, οὕτω δὴ καὶ ἐν ταῖς πρὸ τοῦ κόσμου θείαις οὐσίαις, συνεχεῖς μὲν εἰσιν οἱ δεύτεροι διακόσμοι ταῖς πρὸ αὐτῶν.

Διὸ ὁμοιότης δὲ, αἱ πρόοδοι συμπληροῦσι τῶν ὅλων. συνδεῖ δὲ τὰ πέρατα τῶν ὑπερικειμένων ταῖς τῶν δευτέρων ἀρχαῖς. καὶ μία σειρὰ, καὶ τάξις ἀδιάλυτος ἄνωθεν καθήκει, διὰ τὴν τῆς πρώτης αἰτίας ὑπερβάλλον ἀγαθότητα, καὶ τὸ ἑνιαῖον κράτος αὐτῆς.

licet, quod in mentalium, simul & intellectualium medio *positum* celebratur, sic etiam in istis particularibus ordinibus, primùm existit quidem per se illa supermundanorum Deorum proprietas, ex hujo Universitatis partibus exempta, & non composita cum isto mundo, *neq; cum eo collocata*, & ipsum per causam undiq; complectens. Tertium verò ordinem sortita-est essentia omnium Deorum in-mundo-versantium, proximè invecta mundi particulis, & complens hunc unum, & unigenam Deum, & illas in ipso varias progressiones continens. Ille verò *liberorum, ac* absolutorum Deorum principatus mediam extremorum conjunctionem, *eorumq; medium vinculum* est-sortitus, inter omnes autoritatem-habens, & particeps quidem est quodammodo divisionum, quæ *fiunt* in mundo, multis verò simul partitionibus conjunctim invehitur, *& in eas ingreditur*, & partitos numeros Deorum in-mundo-versantium in singulares fines, & simpliciores causas contrahit. Cui *principatui* subjectum-est etiam omne genus Deorum in-mundo-versantium, quod ab ipso undiq; continetur, & perficitur, & primis bonis repletur. Si igitur est aliquid supermundanum inter ipsos Deos, & si definitam aliquam essentiæ *naturam, quam Græci vocant* hyparxin, *quasi dicas existentiam, aut subsistentiam* ipsis præbet, *atq; suppeditat*, & si facultatem proprietatum, & aliquam ordinis excellentiam per se definit, illud in principalibus Dijs sciamus primo subsistere *manans* ab intellectualibus Patribus, quod non miscetur cum eo, quod est in mundo.

In-universum quidem, *& generaliter non miscetur cum eo*, ut cum universis omnibus partitis, *dividuisq;* Deorum rivis, particulariter verò, ut cum perfecto, & unico, & toto *Deorum* intellectualium Regno. Ubiq; enim necesse *est* secundorum ordinum principes causas, *vel, causas, quæ secundos ordines antecedunt*, similes-esse quodammodo supersitorum *ordinum* terminationibus.

Sic igitur unus, & continuus est Deorum progressus, supernè *manans* à mentalibus, & occultis Unitatibus, & in ultimam divinæ causæ partitionem desinens. Ut enim in ipsis sensilibus non immediatè cum æthereo fluxu crassissima, solida, *duraq;* corpora nascuntur: sed simplicia, & minùs materiata, quàm alia, proximè subsstrata-sunt cœlestibus periodis, & eorum corporum, quæ *res aliquas* semper continent, ea, quæ continentur *ab aliis semper* majorem sortita-sunt communionem, *eorum que majorem obtinent partem*, quàm illa, quæ procul *ab illis* sita sunt, & quæ per alia media cum ipsis conjunguntur, sic etiam in divinis ante mundum *creatum existentibus* essentijs, proximi quidem sunt secundi ordines, *& adhærent* illis *essentijs, quæ sunt* ante ipsos *secundos ordines*.

Propter similitudinem vero progressus ipsorũ Entium complentur. Ipsi vero fines supra-sitorum *ordinum* conjuncti-sunt cum secundorum *ordinum* principijs. Et una series, & ordo indissolubilis supernè descendit, *& ad inferiora pertingit*, propter insuperabilem primæ causæ bonitatem, & singulare ipsius imperium. Nam, quoniam quidem Unus est,

ideo est Unitatis suppeditator. Quoniam verò bonum *est*, etiam illa, quæ ipsi *bonitati* sunt similia, ante dissimilia constituit. Sic igitur omnia *sunt* inter se cohærentia, *& alia cum alijs conjunguntur, & cohærent*. Si enim ipsa cohærentia *rerum* interrumperetur, ne Unitas quidem, *nec unio prorsus* esset. Si etiam dissimilia inter se, alia cum alijs perpetua serie collocarentur, *atq; conjungerentur*, ne illud quidem, quod ipsi principio similius est, *& quod propter suam similitudinem ad principium propius accedit*, antiquiorem haberet progressum ad ipsum Esse. Si igitur hæc rectè dicimus, necesse profectò *est*, etiam ipsorum particularium ordinum primas hypostases universales esse, per intellectualem excellentiam, in divisis Deorum generibus sortitò-existentem.

Sic igitur *necesse est hanc excellentiam* omnia secunda *genera Deorum* per causam continere, & conjungere cum Dijs, qui *sunt* ante ipsos. Proximus igitur est ille principalium Deorum ordo, ipsi Regno Intellectualium *Deorum*, *& cum eo coharet*. Quamobrem etiam Parmenides proximè post illam rerum-opificem Unitatem, ipsum constituit. Sed hæc quidem postea erunt perspicua.

CAPUT III.

IN præsentia verò, communem proprietatem totius hujus ordinis contemplemur, ut etiam divinam Platonis mentem pro viribus admiremur, quæ *scientiarum, & sacrorum* occultissima dogmata nobis patefecit. Horum igitur Deorum (ut diximus) progressus supermundanus quidem esse dicitur, & secundam autoritatem, *ac potestatem* in universis *rebus* habere post intellectuales Deos. Cum verò substantiam hujus essentiæ per se definiverit, *& alterum ab altero separaverit*, ostendit quidem unitam, *atq; conjunctam* intellectualium Deorum naturam.

Producit verò in multitudinem causas in ipsis comprehensas. Ab universalibus verò, & primarijs Unitatibus *manantia* particulariora Entium genera disponit, & secundùm ordinem optimè dividit, atq; componit inter se, *& alia cum alijs ordine collocat*. Omnia verò secunda *Entium genera*, cogit, & constringit, *constrictaq; conjungit*, & admirabilem essentiarum, & facultatum communionem ipsis inserit. Præterea verò *progressus iste Deorum* omnia, quæ sunt post ipsum, conjungit cum ijs, quæ sunt ante ipsum, & eximiarum quidem causarum provocat beneficam voluntatem ad secundorum providentiam.

Subjectorum vero substantias collocat in primis, & cohærentiam omnibus Entibus, & unam hypostaseôs *naturaq; perpetuam* seriem indit Quamvis autem hæc omnia bona suppeditet, *tamen* propter unam proprietatem, in se complectitur ipsorum suppeditationem. Omnia enim assimilat, & inferiora superioribus, & cognata *cognatis, eaque componit* inter se.

Διότι μὲν γὰρ ἓν ἐστιν, ἑνώσεώς ἐστι χορηγός. διοῦς δὲ τἀγαθὸν, καὶ τὰ πρὸς αὐτὸν ὁμοια πρὸ τῶν ἀνομοίων ὑφίστησι. καὶ οὕτω δὴ συνεχῆ πάντα ἀλλήλοις. τῆς γὰρ συνεχείας διακοσμητικὸς, οὐδὲ ἀνένωτος ἐᾷ. καὶ τῶν ἀνομοίων πρὸς ἄλληλα, καὶ τὰ ἑξῆς πεπυκμένων, οὐδὲ ἀνὰ τὸ πρὸς τὸν δεχόμενον ὁμοιότερον, πρεσβυτέραν ἔσχε τὴν εἰς τὸ εἶναι πρόοδον. εἰ δὴ ταῦτα ἀρθῶς λέγομεν, ἀναγκη δὴ που καὶ τῶν μεριστῶν διακόσμων πρὸ πάσης ὑποστάσεως ὁλικὰς εἶναι, καὶ τὴν νοερὰν ὑπεροχὴν ἐν τοῖς διηρημένοις ἥκειν τῶν θεῶν λαχοῦσαν. οὕτω δὴ τὰ δεύτερα πάντα καθ' αὑτὰ ἔχειν, καὶ συνάπτειν τοῖς πρὸ αὐτῶν θεοῖς.

Συνεχὴς γοῦν ἐστιν ἡ τῶν ἡγεμονικῶν θεῶν διακόσμησις τῇ βασιλείᾳ τῶν νοερῶν. διὸ καὶ ὁ Παρμενίδης πρόσεχῶς θετο τῆς δημιουργικῆς αὐτὸν μονάδος ὑφίστησιν. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὑστερον ἔσται καταφανῆ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ γ'.

ΠΡὸς δὲ τὸ παρὸν, τὴν κοινὴν ἰδιότητα πάσης τῆς τάξεως ταύτης θεωρήσωμεν, ἵνα δὴ καὶ τὸν ὑπὸ Πλάτωνος ἔνθεον νόησιν καὶ δύναμιν ἀγαθῶμεν, τὰ μυστικώτατα τῶν δογμάτων ἡμῖν ἐκφλύσασαν. λέγεται μὲν οὖν ὑπερκόσμιος ἑνὰς τῶν θεῶν τούτων ὁ πρόοδος, καθάπερ ἔφαμεν, καὶ δεύτερον ἔχειν μετὰ σὲ νοεροὺς θεοὺς ἐν τοῖς ὅλοις ἐξουσίαν. ἀφωρισμένη δὲ καθ' αὐτὴν τούτης τῆς οὐσίας τὴν ὑπαρξιν, ἐκφαίνει μὲν τὸ λελυμένον τῶν νοερῶν θεῶν.

Προάγει δὲ εἰς πλῆθος τὰς ἐν αὐτοῖς περιεχομένας αἰτίας. διὸ δὲ τῶν ὁλικῶν, καὶ πρωτουργῶν μονάδων, τὰ μερικώτερα γένη τῶν ὄντων διακοσμεῖ, καὶ διαιρεῖ κατὰ τάξιν ἕκαστα, καὶ συνάπτει πρὸς ἄλληλα. πάντα δὲ τὰ δεύτερα συνάγει, καὶ συνδεῖ, καὶ κοινωνίαν αὐτοῖς ἐνίδρυται τῶν τε οὐσιῶν, καὶ τῶν δυνάμεων ἰδιωμάτων. καὶ ἔτι πρὸς τούτοις, τὰ μεθ' ἑαυτὸν πάντα τοῖς πρὸ αὐτῆς συνάπτει, καὶ τῶν μὲν ἐξῃρημένων αἰτίων προκαλεῖται τὴν ἀγαθουργον εὐνοιαν εἰς τὴν τῶν δευτέρων πρόνοιαν.

Τῶν δὲ ὑφειμένων τὰς ὑπάρξεις ἐνιδρύει τοῖς πρώτοις, καὶ συνέχειαν τοῖς οὐσιν ἅπασι, καὶ τὸν ἕνα τῆς ὑποστάσεως ἁρμὸν ἐνδίδωσι. καὶ ταῦτα πάντα περιέχουσα τὰ ἀγαθὰ, καὶ μίαν ἰδιότητα τὴν χορηγείαν αὐτῶν ἐν ἑαυτῇ πεπλήρωκε. πάντα γὰρ ὁμοιοῖ, τά τε καταδεέστερα τοῖς πρὸ αὐτῶν, καὶ τὰ συγγενικὰ ἀλλήλοις.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Καὶ Διὰ τῆς ὁμοιότητος, ὁμοῦ μὲν τὰς οὐσίας αὐτῶν συφαίνῃ, καὶ τὰς δυνάμεις τὰς πολυειδεῖς. ὁμοῦ δὲ, συναγωγὰς ἐστι τῶν πολλῶν εἰς ἕνωσιν, καὶ τῶν διηρημένων, εἰς τὴν θείαν κοινωνίαν τῶν ἀγαθῶν.

Ἐντεῦθεν δὴ οὖν πρώτως καὶ τῶν Διαφόρων εἰκόνων αἱ τάξεις ὑφίστανται. πᾶσι γὰρ εἰκὼν ἡ τῶν ὑπερδεσπόταις ἀφομοίωσιν παραγέγονε. τὸ δὲ ἀφομοιοῦν τὰ δεύτερα τοῖς πρώτοις, καὶ δι' ὁμοιότητος σωδεῖν τὰ πάντα, τοῖς θεοῖς ἐστι πρέποις μάλιστα προσῆκον.

Τίγὰρ ἄλλο καὶ τὸν κόσμον αὐτὸν, καὶ τὰ ἐν τῷ κόσμῳ πάντα πρὸς τὸ ὑφέστηκε παραδείγματα δυνατὸν ἀφομοιοῦν, ἢ τὸ ὑπερκόσμιον τοῦτο τῶν θεῶν γένος; τὰ μὲν γὰρ νοερὰ πάντα, καὶ μίαν ἕνωσιν, καὶ τελείαν πρόνοιαν, ὑφίστησι τὰ ἐν τῷ κόσμῳ, καὶ ἀμεσίτως αὐτῶν ἐξηγεῖται τῆς οὐσίας.

Τὰ δὲ ὁπόλυτα γένη τῶν θεῶν, ἐφάπλωδῶς, [l. ἐφάπλετῶς] ἤδη δὲ κόσμου, καὶ συνεφάπλετῳ τοῖς ἐγκοσμίοις. ἀνάγκη δὲ αὖ τὸ ἀφομοιοῦν πανταχοῦ, καὶ οὐσίαν μὲν, ἐξῃρῆσθαι τῶν ὁμοιουμένων, καὶ τῶν Διὰ τῆς ὁμοιώσεως τύπων. μὴ Διακρίσεως δὲ, καὶ τῆς καθ' ἑῴδη διαιρέσεως, τὰ δεύτερα κοσμεῖν. πῶς γὰρ ἂν ἄλλα ἄλλοις ὁμοιοῦν δύναιτο, κἀπίνηα τοῖς ἑαυτῶν παραδείγμασιν οἰκείως συνάπτειν, κατὰ τὴν ὁμοιότητα, μὴ μέχρι τῶν ἐσχάτων εἰδῶν προϊὸν, καὶ πάντα Διακρίνον ἀπ' ἀλλήλων, ὅσων ἐστὶν ἀκίνητα ἄπερα προϋπάρχοντα;

Δοκεῖ μὲν γὰρ καὶ ὁ δημιουργὸς, ὁμοιοῦν πάντα πρὸς ἑαυτὸν, ὡς ὁ Τίμαιός φησιν, Ἀγαθὸς ὢν, διὰ τὴν τῶν ἀγαθοειδῆ βούλησιν, πάντα παρακαλῆσαι αὐτῷ ποιεῖν, [l. ποιεῖ.] καὶ δὴ καὶ τῆς ἐν χρόνου πλέξεως μεταδίδωσι τῷ κόσμῳ, πρὸς τὸ νοητὸν ζῶον αὐτὸν ὁμοιότερον ἀπεργάζεσθαι. καὶ ὅλως Διὰ τὴν πρὸς τὸ παράδειγμα ἐν πᾶσὶς ὁμοιότητα, πάντα παράγει, καὶ πλησιουργεῖ τὰ ἑαυτοῦ δημιουργήματα.

Ἀλλ' ἐν τῷ δημιουργῷ, πάντα καθ' αὑτίαν ἐστὶ, καὶ τὰ δεύτερα γένη τῶν θεῶν. καὶ ὥσπερ τῶν περὶ αὐτὸ πλήρωμα πάντων ἐστὶν, οὕτω δὴ καὶ τῶν μεθ' αὐτὸν πρόεχε πᾶς ἰδιωμένως αἰτίας. διὸ δὴ καὶ τελεσιουργεῖ τὰ πάντα, καὶ ἀφομοιωματικῶς ἐνεργεῖ, καὶ ζωογονεῖ τὰ ὅλα, καὶ τῶν ψυχῶν ἐστὶ πατὴρ, καὶ τῶν σωμάτων κηροπλάστης, καὶ τῆς ἁρμονίας χορηγὸς, καὶ τῶν δεσμῶν ὑφεστὼς, καὶ τῶν ἀμερίστων, καὶ τῶν μεριστῶν γένων αὐτὸς, καὶ σχημάτων ἁπάντων ποιητής. καὶ ἁπλῶς μὲν ἑνιαίως ὑφίστηκε. Et per similitudinem, simul quidem, essentias, ipsorum ostendit, & multiformes potestates. Simul verò, conciliator est, & *q. d. collector* multorum in Unitatem, & divisorum in divinam communionem bonorum, *pro. multa colligit, & in Unitatem contrahit, & divisa cogit in d. c. b.*

Hinc igitur primò etiam variarum imaginum ordines *manantes* subsistunt. Omnis enim imago secundùm ipsam ipsius exemplaris similitudinem, *& per similitudinis exprimendæ rationem*, producitur. Ipsum verò secunda primis assimilare, & omnia per similitudinem conjungere, his Dijs maximè convenit.

Quid enim aliud & ipsum mundum, & omnia in mundo *comprehensa* suis exemplaribus assimilare potest, quàm hoc ipsum supermundanum Deorum genus? Nam omnia quidem intellectualia, propter unam Unitatem, & perfectam providentiam, constituunt ea, quæ sunt in mundo, & ipsorum essentiæ præsunt individuè.

Absoluta verò genera Deorum attingunt quodammodo jam ipsum mundum, & unà cum illis *Dijs*, qui in mundo versantur, *eum* attingunt, *ejusque curam unà gerunt*. Necesse autem *est*, ubique illud, quod *res aliquas alijs* assimilat, secundùm essentiam quidem, exemptum esse ex ijs, quæ *rebus aliquibus* assimilantur, & quæ per similitudinem exprimuntur. Cum discretione verò, & per formas divisione, secunda ordinare, *secundas rerum naturas in ordinem redigere*. Quomodo enim *hoc supermundanum Deorum genus* alia alijs assimilare posset, & omnia cum suis exemplaribus aptè conjungere per similitudinem, nisi ad extremas usque formas progrederetur, & omnia, alia-ab-alijs discerneret, quorum sunt immotæ causæ priùs-existentes?

Nam videtur quidem & ille rerum-opifex, & *Creator* omnia sibi assimilare, ut dicit Timæus, Cùm bonus sit, propter ipsam voluntatem bono-similem, *& verè bonam, vel, boni-forma-præditam*, omnia sibi similia facit. Quinetiam ipsum temporis ordinem impertit mundo, ipsum animali mentali similiorem reddens. Et omnino propter hujus Universitatis similitudinem cũ ipso exemplari, omnia producit, & ad-perfectionem-perducit suum opus.

Sed in ipso rerum-opifice, omnia per causam sunt, vel ipsa secunda genera Deorum. Et quemadmodum *ille rerum Creator* est complementum omnium *rerum*, *quæ sunt* ante ipsum, sic etiam eorum, quæ sunt post ipsum, continet unitas, & *conjunctas* causas. Quamobrem etiam hoc Universum perficit, & per-similitudinis-expressionem, *atq; repræsentationem* agit, & vivificat universa, *vitam in ijs generans*, & animarum est Pater, & ipsorum corporum cero-plastes, *qui corpora sic formavit, ut ex cera videantur ab eo formata*, & harmoniæ, *totiusq; corporũ compagis est* suppeditator, & ipsorum vinculorum, *quæ corporum omnes partes vinciunt, & constringunt*, est fundator, *compactor, sustentator, & conservator*, & individuorum & dividuorum generum autor, & omniũ figurarũ effector. Et hæc quidè singulariter,

siter, *& solus* ille constituit. Divisim vero, *singulatim separatim azunt*, *res fabricant* illi Dij, qui sunt post ipsum. Ne quis igitur hoc dicat, quòd illud, quod per similitudinem exprimitur, *nobisq; repræsentatur*, in ipso rerum-opifice primò sit: sed quòd propter hoc ipsi rerum-opifici ipsum Esse adsit. Si verò ab illo quidem *rerum-opifice manat* id, *quod est* in omnibus simile, illi verò *rerum-opifici simile est* ipsum Idem, ut Parmenides demonstravit, proximum quidem ipsi tale genus Deorum esse concedemus, quod etiam primùm ipsius universam effectionem ostendit, & secundis imponit, *ac inserit*.

Alterum verò *genus Deorum esse concedemus, quod est* per essentiam ipso & posterius, & inferius illo primario *rerum* omniũ principio, quod est in ipso. Ut igitur paucis rem totam expediamus, Illa quidem rerum-opifex Unitas, & tota hujus compositа, *& in ordinem redacta* multitudo, uniformiter, & principaliter, & individuè præest *rerum* universarum similitudinis-effectioni, *atq; repræsentationi*. Illa verò principalium Deorum dispositio, dividit quidem illud, quod est unitum, *atq; conjunctum* in rerum-fabricatrice effectione, explicat verò universalem rationem actionis intellectualium Deorum, in varietatem verò producit ipsam simplicitatem illorum providentiæ. Quamobrem & ipsa similitudo ab his manat ad omnes in mundo *comprehensas*, & primas, & medias, & ultimas vitæ formas.

Id enim, quod *rebus aliquibus* assimilatur, propter ipsum progressum à causis *progredientem*, secũdam communionis formam præfecit suis principijs. Si verò vis etiam singula *perpendens*, *& accuratiùs* examinans, spectare *divinam* illam providentiam, quæ per similitudinem per omnia pervadit, comperies & universum mundum propter istam, æternorum Deorum esse simulachrum, & omnes in ipso *comprehensas* integritates ex suis exemplaribus pariter pendère, & universas animas semper circa mentalem *Deum* choreas-agitare, & præstantiora genera Deos comitari, & animarum nostrarum illas, quæ sunt beatæ, ab illo generationis-autore errore ad suum fontem contendere. In summa verò, & omnes progressus, & *conversiones*, & reversiones, propter similitudinis causam perfici *comperies*. Etenim omne, quod *alicunde* prodit, per similitudinem, *quam habet* cum eo, quod ipsum generavit, subsistit, & omne, quod *se-convertit*, & *aliquò* revertit, quoniam-assimilatur suis principijs, ad ipsa facit *suam* reversionem, *i.e. ad ipsa revertit*.

Quinetiam ipsam in mundo nunquam-deficientem omnium formarum naturam ipsa similitudo custodit perpetuò, supernè ab ipsis Dijs *ad eam* perveniens. Nec in immateriatis solùm: sed etiam in materiatis formis, & ijs, quæ per mutationem *in res varias* feruntur, instabilem quidem rerum singularum immutationem ipsa formarum similitudo stabilis, rursùs in ipsum generationis circulum, *& in ipsum ortus orbem* reducit. Infinitam verò varietatem *rerum* generatarum, in periodo finita concludit. Omnigenam verò, *variamq;* verborum divisionem ad unitam, *unicamq;* primariam causam

Διηρημένως δὲ, οἱ μετ' αὐτὸν θεοί. μὴ δὴ τοῦτο λεγέτω τις, ὅτι τὸ ἀφομοιωματικὸν ἐν τῷ δημιουργῷ πρώτως ἐστὶν, ἀλλ' ὅτι κατὰ τοῦτο τῷ δημιουργῷ τὸ εἶναι πάρεστιν. εἰ δὲ ἀπ' ἐκείνου μὲν τὸ ὅμοιον ἐν πᾶσιν, ἐκείνῳ δὲ τὸ πρῶτον, ὡς ὁ Παρμενίδης ἔδειξε, πρόσεχες μὴ αὐτὸ τὸ τοιοῦτον γένος τῶν θεῶν εἶναι συγχωρήσωμεν, ὃ κατὰ πρῶτον αὐτὸ τὴν ποίησιν ὅλην συνέφαινε, καὶ τοῖς δευτέροις ἐνέβησεν.

Ἕτερον δὲ, καθ' οὐσίαν αὐτὸ καὶ δεύτερον γένος, κατὰ τῆς ἐν αὐτῷ πρωτουργοῦ τῶν πάντων ἀρχῆς ὑποπεπτωκός. ἵν' οὖν συνελόντες ἀπαμβλύνωμεν, ἡμῶν οὖν δημιουργικὴ μονὰς, καὶ πᾶν τὸ πρώτως συντεταγμένον πλῆθος, ἑνοειδῶς, καὶ ἐσχηματικῶς, κατὰ μέρος πρόεστηκε τῆς τῶν ὅλων ἐξομοιώσεως. ἡ δὲ τῶν ἡγεμονικῶν θεῶν διάκοσμησις, διαιρεῖ μὲν τὸ ἑνωθὲν τῆς δημιουργικῆς ποιήσεως, ἀναπτύσσει δὲ τὸ ὁλικὸν τῆς ἐνεργείας τῶν νοερῶν θεῶν, εἰς δὲ ποικιλίαν προάγει τὴν ἁπλότητα τῆς ἐκείνων προνοίας. ὥστε καὶ ἡ ὁμοιότης, διὰ τούτων ἐφήκει τοῖς ἐν τῷ κόσμῳ πᾶσι, πρώτοις τε, καὶ μέσοις, καὶ τελευταίοις εἴδεσι τῆς ζωῆς.

Τὸ γὰρ ὁμοιούμενον, διὰ τὴν ἀπὸ τῶν αἰτίων πρόοδον, δεύτερον κοινωνίας εἴδος προήσεται πρὸς τὰς οἰκείας ἀρχάς. εἰ δὲ βούλῃ καὶ καθ' ἕκαστον ἐξετάζων, σκόπει τὴν διὰ τῆς ὁμοιότητος ὅτι πάντα καθήκουσαν προνοίαν, εὑρήσεις κατὰ τὴν σύμπασαν κόσμον διὰ τούτων τῶν ἰδίων θεῶν ἄγαλμα γεγονότα, κατὰ τὰς ἑαυτῶν πάσας ὁλότητας τῶν ὑφ' ἑτέρων παραδειγμάτων ὡσαύτως ἐξηρτημένας, καὶ ψυχὰς πάσας ἀεὶ περὶ τὸν νοητὸν χορεύουσας, καὶ τὰ κρείττονα γένη τοῖς θεοῖς συνεπόμενα, καὶ τῶν ἡμετέρων ψυχῶν τὰς εὐδαιμονίας, ἀπὸ τῆς γενεσιουργοῦ πλάνης ἐπὶ τὴν οἰκείαν τοιγὰρ ἀναπνοὰς. ὅλως δὲ, κατὰ τὰς περιόδους ἀπίσης, κατὰ τὰς ἐπιστροφὰς, Διὰ τὴν ὁμοιότητα, [l. ὁμοιότητος] οὐσίαν ἐπιπλουμένας, καὶ γὰρ πᾶν τὸ περιὸν, δι' ὁμοιότητα τῆς πρὸς τὸ γέννησαν ὑφέστηκε, κατὰ πᾶν τὸ ἐπιστρέφον, ὁμοιούμενον ταῖς οἰκείαις ἀρχαῖς, πρὸς αὐτὰς ἐπιστροφεῖ.

Καὶ μὲν κατὰ τὸ ἀνέκλειπτον τῶν ἐν τῷ κόσμῳ πάντων εἰδῶν, ἡ ὁμοιότης φρουρεῖ διαμονὰς, ἄνωθεν ἀπ' αὐτῶν ἐφήκουσα τῶν θεῶν. κατὰ οὐκ ἐν τοῖς ἀΰλοις μόνον, ἀλλὰ κἂν τοῖς ὑλικοῖς εἴδεσι, κατὰ ἐν μεταβολῇ φερομένοις, τὴν μὲν ἀϊδρυτον τῶν καθ' ἕκαστα παράλλαξιν, ἡ τῶν εἰδῶν ὁμοιότης ἐσῴζει, πάλιν εἰς τὸν κύκλον ἐπαναγαγὸ τῆς γενέσεως. τὴν δ' ἄπειρον ποικιλίαν τῶν γενητῶν, εἰς πεπερασμένην συγκλείσᾳ περίοδον. τὴν δ' παμποίαν τῶν λόγων διαίρεσιν εἰς ἰδιωμέ-

Universidad de Deusto
Biblioteca

νίαν ἀναφέρῃ τὴν πεπληρωμένην αἰτίαν. καὶ διὰ ταῦτα ὁ κόσμος ἀεὶ παντελὴς τῶν ὅλων συμπεπλήρωται γνώσεών τε, καὶ εἰδῶν. καὶ διὰ ταῦτα ὁμοίως τὴν νοητὴν ζωὴν, πάντα ἐκφανικῶς ἔχων τε, καὶ περιέχων, ὅσα παραδειγματικῶς τὸ παντελὲς ζῷον. ὀλίγα σμικρόν τι, καὶ ἐπ' ὀλίγον διελθεῖν δυνάμεθα τὰ τῆς ὁμοιότητος γένη, ὁ καὶ τῷ παντὶ κόσμῳ, τῆς πληρότητός ἐστιν αἴτιον, καὶ τῷ τε πρώτῳ αὐτὸ γνῶσιν δοτικῶς ποιοῦντι δι' ὁμοιώσεως, καὶ τὴν αὐτάρκειαν, καὶ τὴν ὁλοτελῆ τῶν πάντων περιοχὴν, ἀφ' ἑαυτοῦ χορηγεῖ.

Ἀλλ' οὐδὲ εἰς ἓν νοερὸν εἶδος, τὴν τοιαύτην ἀνάγκην συγχωρήσωμεν ποιῆσαι. τὸ γὰρ ὑπὸ πάντα διακεκριμένον τὰ ὑπερούσια γνῶναί τε εὐσυνόπτως, τά τε νοερὰ, καὶ τὰ ψυχικὰ, τά τε σώματα, καὶ τὰ σωματοειδῆ, περιυπάρχει καὶ τῶν εἰδῶν πάντων, καὶ τῶν γνώσεων, καὶ τῶν ἀσωμάτων, καὶ τῶν ζωμαϊκῶν αἰτίων.

Οὐ γὰρ διὰ τὸ νοερὸν εἶδος τῆς ὁμοιότητος, οἱ ἐν τῷ κόσμῳ θεοὶ περιελήλυθασιν, ὁμοιούμενοι τοῖς ἑαυτῶν αἰτίοις. οὐδὲ διὰ τὴν δ' ἀνομοίου παραδειγματικὴν ἰδέαν, διήρηται μὲν, αἱ ὑπερούσιοι τῶν θεῶν ἑνάδες, διακεκριται δὲ ἡ νοητὴ Φύσις ἀφ' ἑαυτῆς. αἱ δὲ ψυχικαὶ τὴν ἐν πλήθει πρόοδον ἔλαχον. ἀλλ' (οἶμαι) καὶ ἡ ὁμοιότης, καὶ ἀνομοιότης, ἀνάλογον τῇ νοερᾷ πολυότητι, καὶ ἑπρότηλι τὴν ὑποστασιν ἔχουσι.

καθάπερ ἐκεῖναι, πρώτως μὲν εἰσιν ἐν αὐτοῖς τοῖς θεοῖς, δευτέρως δὲ, ἐν τοῖς νοεροῖς εἴδεσιν, ὁμοῦ ταῖς τῶν θεῶν ὑποστάσεσιν ἐκφαινόμεναι, οὕτω δὴ καὶ τὸ ὅμοιον τοῦτο, καὶ τὸ ἀνόμοιον, προηγουμένως μὲν ἐν ταῖς ὑπερουσίοις ἑνάσιν ἔλαχεν ὑπάρξιν, ἑπομένως δὲ, ἐν ταῖς καταδεεστέραις προόδοις τῶν ὄντων. καὶ διὰ ταῦτα ὁ Παρμενίδης, ὥσπερ κινούμενον, καὶ ἑστὼς, καὶ ταυτὸν δὴ που, καὶ ἕτερον τὸ ἓν ἀπέφαινε διὰ τοῦτο χωρὶς, οὕτω δὴ καὶ τὸ ὅμοιον ἡμῖν ἀποδείκνυσι, καὶ τὸ ἀνόμοιον ἐν αὐτοῖς ἐνοειδέσι τῶν θεῶν ὑπάρξεσι.

Καὶ ὁ μὲν Σωκράτης ἄρα τὸ ὅμοιον, [καὶ] τὸ ἀνόμοιον προείπων ἐν ἀρχῇ τῷ Διαλόγου, παράδειγμά τε τούτων ἑκάτερον ἀφορίζετο χωρίσαι, ἀπὸ τῶν πολλῶν ὁμοίων τε, καὶ ἀνομοίων ἐξῃρημένον. ὁ δέ γε Παρμενίδης, ἐπ' αὐτὰς τὰς ὑπερουσίους τῶν ὅλων ὑποστάσεις ἀναδραμὼν, ἐκεῖθεν τὰ ὄντα προάγει καὶ τὰς ἰδιότητας τῶν πρώτων αἰτίων.

refert. Et propterea mundus semper perfectus, ab universis & generibus, & formis completur. Et propterea similis *est* mentali animali, omnia per-imagines, *& per similitudines* & habens, & continens, quæcunq; perfectum animal per-exemplar *habet, & continet*. Non igitur parvum quoddam *esse* statuemus, & ad exiguum *statum* pertinere *dicemus* ipsum similitudinis genus: *sed longè, lateq; patère diffundiq; dicemus*, quod & universo mundo, perfectionis est autor, & primum ipsius ortum explet per similitudinem, *ac per similitudinis expressionem*, & ipsam autarciam, *vitaq; conditionem suis bonis contentam; nec alienis opibus indigentem, nec eas expetentem*, & integram *rerum* omnium comprehensionem à se-ipso *manantem* suppeditat.

Sed talem *rerum* effectionem ne ad unam quidem aliquam intellectualem formam reduci concedemus. Quod enim in omnibus *Entibus, & rebus* discernit ipsa supereſſentialia genera, & essentialia, & intellectualia, & animalia, *i. e. ad animal pertinentia, vel, animarum genera*, & incorporea, & corporis-formam-habentia, *id* existit-ante & omnes formas, & genera, & *ante* incorporeas, & corporeas causas.

Non enim propter intellectualem formam similitudinis, Dij, qui sunt in mundo, progressi sunt, quòd similes sint suis causis, *suiq; ortus autoribus*. Neq; propter ipsius dissimilitudinis exemplarem Ideam, *i. e. formam ab exemplari manantem*, divisæ quidem sunt supereſſentiales Deorum Unitates, discreta verò est intellectualis natura à se-ipsa. Animales *vero, i. e. ad animam pertinentes, vel, animarum Unitates*, in ordine progressum sunt-sortitæ. Sed (ut arbitror) & similitudo, & dissimilitudo *suam* hypostasin, *atq; naturam* intellectuali identitati, & diversitati *similem, &* proportione respondentem habent.

Et quemadmodum illæ, primò quidem sunt in ipsis Dijs, secundò verò, in intellectualibus formis, unà cum ipsis Deorum substantijs, *& essentijs* apparentes, sic etiam hæc similitudo, & dissimilitudo præcedentem quidem in supereſſentialibus Unitatibus *essentiam, atq; substantiã* est-sortita, sequentè verò, in descendentibus Entium progressibus. Et propterea Parmenides, quemadmodũ dicebat ipsũ Unum & moveri, & stare, & idem profectò, & diversum *esse* separatim ab ipso Ente, sic etiam & ipsam similitudinem, & ipsam dissimilitudinem in ipsis uniformibus Deorum substantijs, *essentijs, atq; naturis esse* nobis demonstrat.

Et Socrates quidem, ipsam similitudinem, & dissimilitudinem proponens in principio Dialogi, exemplar horum utrunq; definiebat, *& disertissimis verbis dicebat esse* separatum, ex multis & similibus, & dissimilibus exemptum. Ipse verò Parmenides, ad ipsas supereſſentiales *rerum* universarum hypostases, *substantias, & naturas* recurrens, illinc Entia producit per proprietates primarum causarum. Ut enim in ipsa generatione, *ortuq;* omnia formis ab ipsis essentijs ornantur, sic etiam profectò ad omnes essentias ex supereſſentialibus *Unitatibus*, ipsæ substantiarum proprietates perveniunt.

Gene-

Generatio enim *ortusq; rerum, est* essentiæ imago. Ipsa vero essentia, propter supereſſentialem Unitatem, habet progressum. Primum igitur in Dijs ipsum similitudinis genus *spectatur*. Deinde vero, in intellectualibus formis divisum-est. Et propterea, per similitudinem quidem, ipsi *rerum* universarum progressus *fiunt*. Per similitudinem verò, *rerum* omnium reversiones ad ipsa principia *fiunt, & res omnes ad ea revertuntur* à divina *natura, & ab ijs Entibus*, quæ progredi dicuntur, & *quæ* reversionis facultatem accipere, *vimque revertendi habere traduntur*. Ipsum quidem mentale exemplar, primam, & occultam causam in se-ipso primùm-sumpsit, Deorum per-similitudinem-expressorum, *& per simulachra nobis repræsentatorum*.

Non enim est otiosum *hoc Deorum exemplar*, & infœcundum, à se-ipso fundatum, *& in se-ipso collocatum*. Sed omnia producit, quæ per essentiam ipsi sunt-similia, & paternè constituit, & propter ipsum Esse tantum est, & ipsam substantiam, *ac essentia naturam* secundis *Entibus*, & ipsam facultatem similitudinis-expressæ, *quam res per similitudinem expressa habet*, ad ipsum *primum exemplar accedens*, per-illuminationem-immittit.

Illa vero rerum-opifex-vis divinis generibus insita, quæ pendet ex ipsius exemplaris mentalis antecedente causa, & quæ ex illa oritur, *& illinc orta eminet, ac excellit*, & circa illam agit, omnia quidem similia-facit & sibi-ipsi, & illi *antecedenti exemplaris causæ*: Sed non in ipso similitudinis genere suam substantiam, *ac essentiæ naturam* definivit, *definitamq; collocavit*.

Continet tamen intellectualiter, & conjunctim ipsas causas similitudinis *rerum* universarum, & utitur hujusmodi generibus Deorum ministris, ad secundarum *naturarum rerumq;* procreationem.

Ipsa verò principalium Deorum gens, tota quidem in divinis ordinibus collocata, prima verò intellectualem illius *summi* Patris effectionem *rerum* demonstrans, ex illo quidem *summo Patre* se totam pendère profitetur per similitudinẽ causarum in illo priùs-existentium. Omnia verò dirigit, & explicat, ad illam rerum-opificem Unitatem *referens*.

Convertit vero, *atq; reducit* dividua Deorum genera, ad individuam Identitatem intellectualem. Assimilat verò, *similesq; facit* progressas *rerum* dispositiones, *ac ordines* mentalibus exemplaribus, & unicam seriem omnium Entium complet. Meritò igitur & illi, qui rerum divinarum sunt periti, & ultimam Trinitatem, mentalium causam appellarunt, & fontanorum, & principalium Deorum, & circa Patrem intellectualem, totam principiorum seriem consistere tradiderunt. Etenim perfecto exemplari convenit illud per-similitudinem-expressorum *Deorum* genus, ut & illud, quod ex tertijs *Deorum ordinibus* est constitutum, eorum, qui *primo rerum exemplari* assimilantur, *similesq; fiunt, & sunt*. Omnia enim assimilantur illi primo *rerum* exemplari, & omnibus secundis *naturis* ad illud *primũ exemplar* per similitu-

ὡς δὲ τὰ ἐν νοερῷ πάντα τοῖς εἴδεσιν ὑπὸ τῶν οὐσιῶν κεκόσμηται, οὕτω δήπου καὶ ζωῆς οὐσίας ἀπύστως ἐκ τῶν ὑπερουσίων ἐφήκουσιν αἱ τῶν ὑπαρξέων ἰδιότητες. γνῶσις γὰρ, οὐσίας εἰκών. ἡ δὲ οὐσία, καὶ τῶν ὑπερουσίων ἕνωσιν, ἔχει τὴν πρόοδον. πρώτως οὖν ἐν θεοῖς, τὸ τῆς ὁμοιότητος γνῶθι. δευτέρως δὲ, ἐν τοῖς νοεροῖς εἴδεσι διήρηται. καὶ διὰ τοῦτ, καθ' ὁμοιότητα μὲν, αἱ πρόοδοι τῶν ὅλων. δι' ὁμοιότητος δὲ, αἱ πρὸς τὰς ἀρχὰς ἐπιστροφαὶ πάντων, ἐκ θείου, καὶ προϋπάρχοντος λεγομένων, καὶ τὴν τῆς ἐπιστροφῆς δεχέσθαι δύναμιν. τὸ μὲν παράδειγμα τὸ νοητὸν τὴν πρώτιστον, καὶ κρύφιον αἰτίαν ἐν ἑαυτῷ περιείληφε τῶν ἀφομοιωματικῶν θεῶν.

Οὐ γάρ ἐστιν ἀργὸν ἀφ' ἑαυτοῦ, καὶ ἄγονον ἱδρυμένον. ἀλλὰ πηγὴ πάντα πρὸς αὐτὸ καθ' οὐσίαν ὁμοιούμενα, καὶ παραγικῶς ὑφίστησι, καὶ τὸ εἶναι μόνον ἐστὶ, καὶ τὴν τε ὕπαρξιν τοῖς δευτέροις, καὶ τὴν τῆς ἀφομοιώσεως πρὸς αὐτὸ δύναμιν ὑπιλάμπει.

Τὸ δὲ αὖ δημιουργικὸν τῶν θείων γνῶν, ἐν τῷ τοῦ παραδείγματος τοῦ νοητοῦ περιγραφόμενον αἰτίαν ἀνηρημένων, κἀκείνης ἐξεχόμενον, καὶ πρὸς ἐκείνην ἐνεργοῦν, ὁμοιοῖ μὲν πάντα καὶ πρὸς ἑαυτὸ, καὶ πρὸς ἐκείνην, ἀλλ' οὐκ ἐν τῷ τῆς ὁμοιότητος γνῷ, τὴν οἰκείαν ὑπαρξιν ἀφώρισε.

Περιέχει δὲ αὖ νοερῶς, καὶ λιῳαδῶς τὰ τῆς ὁμοιώσεως τῶν ὅλων αἴτια, καὶ χρῆται τοῖς τοιούτοις γνώσι τῶν θεῶν ὑπουργοῖς πρὸς τὴν τῶν δευτέρων ὑποστήνησιν. τὸ δὲ τῶν ἡγεμονικῶν θεῶν φῦλον, ὅλον μὲν ἐν τοῖς μεσίστοις διακόσμοις τέταγμένον, πρῶτον δὲ τὴν νοερὰν ἐκφαῖνον ποίησιν τοῦ πατρὸς, ἑξάπλῃ μὲν αὐτὸ διὰ τῆς ὁμοιότητος τῶν ἐν ἐκείνῳ περιυπαρχόντων αἰτιῶν, [l. αἰτίων.] πάντα δὲ ἀναλόγῳ, καὶ ἀναπλοῖ, πρὸς τὴν ἕνωσιν τὴν δημιουργικήν.

Ἐπιστρέφει δὲ τὰ μεσίστη γένη τῶν θεῶν εἰς τὴν ἀμέσιστον ταυτότητα τὴν νοεράν. ἀφομοιοῖ δὲ τὰς προελθούσας διακοσμήσεις τοῖς νοητοῖς παραδείγμασι, καὶ μίαν ζωὴν ὑποτελῆ τῶν ὅλων ἀπύστως. εἰκότως ἄρα καὶ οἱ τὰ θεία σοφοὶ, τήν τε ἐσχάτην τελάδα, τῶν νοητῶν αἰτίαν ἔλεγον, τῶν τε πηγῶν, καὶ τῶν ἀρχικῶν θεῶν, καὶ περὶ τὸν πατέρα τὸν νοερὸν, ἅπασαν τὴν τῶν ἀρχῶν σειρὰν ὑφεστάναι παρεδίδοσαν. καὶ διὰ τοῦτο τέλειον παράδειγμα τοσοῦτό τὸ τῶν ἀφομοιωματικῶν γνῶν, ὥσπερ δὴ καὶ τὸ τῶν ὁμοιουμένων τρίτον ταχθέν. πάντα γὰρ ὁμοιοῦται τῷ πρώτῳ παραδείγματι, καὶ πάσιν ἐπ' ἐκεῖνο δι' ὁμοιότητος ἡ ἐπιστροφὴ τοῖς δευτέροις.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Καὶ τῷ δημιουργῷ τῶν ὅλων συνλύοντι, τῷ τῆς νοερᾶς πολυότητος, καὶ ἑτερότητος, καὶ ἀνομοιότητος δυνάμεις, μεριστῶς σκιδνῶν, καὶ τὸ ἓν, καὶ ὅλον τῆς ποιήσεως σκεύης εἶδος, ζωῆς διηρημένας ἐνεργείας, καὶ ζωῆς τῆς οὐσίας ἀφορίσειν ὅτι πάντα τὰ ὄντα περέχον.

Ὅλιμὸν οὖν τὸ τῶν μερίστων θείων γενῶν πρώτιστον, καὶ ὁλικώτατον, καὶ τοῖς νοεροῖς ἀφορισμοῖς συνλαμβάνον, τῷ ἀφομοιωμάλικῷ ἔλαχεν ἰδιότητα, καὶ κῦρ τῶν τῷ ἀφωρισμένων, συνάπτῃ τὰ πάντα πρὸς τὸν δημιουργικὸν μονάδα, ἀφ' ὑπὸ τούτων ὑπομνήσω, καὶ ὅπως ἔκ τε θεσπεσίου παραδείγματος προῆλθε τοῖς ἐγκοσμίοις ἅπασι, προκαπάρχῃ τῆς ὑποστάσεως.

dinem *est* reversio, *i. e. omnes secundæ naturæ per similitudinem ad illud revertuntur.* Et *suprà dictum Deorum genus* conjunctum-est cum illo *rerum* universarum opifice, *& Creatore*, ipsam intellectualis Identitatis, & Diversitatis causam, per ipsam similitudinis, & dissimilitudinis vim, partitè demonstrans, & illam unam, & totam illius effectionis formam per divisas actiones, & essentiæ discretiones, in omnia Entia deducens, *atq; producens.*

Quod igitur illud dividuorum divinorum genus primum, & maximè universale *genus*, & cum intellectualibus ordinibus conjunctum, sortitum-sit proprietatem expressam-per--similitudinem, & per hanc definitum, conjungat omnia cum rerum-opifice Unitate, per hæc, *quæ dicta sunt*, commonitum sit, & *commonefacti simus*, *atq; sciamus*, quomodo *suprà dictum Deorum genus* ex mentali exemplari prodierit ad omnes in-mundo-versantes *Deos, sciamus etiam quomodo* sit princeps-autor procreationis *eorum Deorum, qui versantur in mundo.*

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ δ΄.

Ἑπεται δὲ αὖ τοῖς ἔμπροσθεν λόγοις, πῶς δυνάμεις τὰς ἀφομοιωμαλικὰς ἁπάσης ἀφιξόμεθα, καὶ τάξομαι κατὰ πρόσον, καὶ πῶς τὸν μίαν οὐσίαν τῶν θεῶν περιούσας θεωρήσω. τούτων τοίνυν πρώτιστος μὲν ἄνωθεν πίπτει, καὶ ἡγεμονικώτατος, αὐ τῶν νοερῶν σκιδνύουσι ποίησιν δ' ὑπόδρος, καὶ ἀναπλοῦσιν εἰς ἅπασας σὺν διηρημένους τῶν ὄντων ἀφιξόμενος. δεύτερος δὲ, τὰς συνεκτικὰς τῶν ὅλων, καὶ μίαν ζωὴν, καὶ ζωμπλοκὸν ἀδιάλυτον τηρούσας τῶν θείων περόδων.

Τρίτας δὲ, τὰς τῆς πληθότητος περκαθηγουμένας τοῖς δευτέροις ἅπασι, καὶ τὰς πρόοδους αὐτῶν, καὶ τὰς ἐπιστροφὰς αὐτοτελεῖς ἀφὰ τῆς ὁμοιότητος πρὸς τὰς ἀρχὰς ἀποκαθιδρύσας. ἐφεξῆς δὲ τούτοις, τὰς ἀναλεινούσας τὰ περιελθόντα πάντα γένη τῶν θεῶν, εἰς τὰς ἀμερίστους μονάδας, καὶ συναγωγοὺς τῶν μερίστων περυπαρχούσας. ἔτι τοίνυν τὰς ὑποστατικὰς τῶν διηρημένων γενῶν, καὶ ἓν ἕναν χορηγούς, καὶ τῆς οὐσίας τοῖς τε πρώτοις, καὶ τελευταίοις διωρισμένους. καὶ πρὸς τούτοις ἀπάσας, τὰς τῆς ἀχράντου ἀφανομῆς, καὶ τῆς ἀεὶ ἑστώσης πληθότητος αἰτίας.

Καὶ μὲν τὸ τε, [l. τὰς τε] τῆς γονίμου ποιήσεως ἀρχηγούς, καὶ τὰς σὺν μερίστοις ὀχέλους τῆς ζωῆς ὑπηρετούσας, καὶ διανεμούσας ὅτι πάντα τὰ δεύτερα, μὴ τούτων ἔγωγε θέλω αὖ. ἔτι δὲ ὅτι τοῖς τῆς τὰς ἀναγωγοὺς τῶν δευτέρων, τὰς ἀποκαθιδρύ-

CAPUT IV.

Superiora verò verba, *superiorem tractationẽ* sequitur, ut omnes *rerum* potestates per-similitudinem expressas discernamus, & per *loqnendi* modum, *i. e. ut ita loquamur, ordine certo disponamus*, & collocemus, & circum unam essentiam Deorum progressas contemplemur. Harum igitur *potestatum*, *Plato* primas quidem, & maximè principales esse statuit illas, quæ demonstrant intellectualem illius *summi* Patris effectionem *rerum*, & explicant, *atq; diducunt eam* in omnes divisos ipsorum Entium ordines. Secundas verò *statuit* illas, quæ-continent *res* universas, & unam seriem, & connexionem indissolubilem divinorum progressuum servant.

Tertias verò, *statuit* illas, quæ secundis omnibus *Entibus* sunt perfectionis primæ-duces, & ipsorum progressus, & perfectas reversiones ad ipsa principia per similitudinem efficiunt. Post has verò *potestates, Plato ponit* illas, quæ omnia Deorum genera progressa dirigunt, *& referunt* ad individuas Unitates, & quæ primùm-sunt dividuarum *Unitatum* conciliatrices, *& collectrices, quæ dividuas Unitates colligunt, & in unum contrahunt.* Præterea verò *statuit etiam* illas fundatrices, *& procreatrices, atque conservatrices* divisorum generum, & ipsius Esse, & ipsius essentiæ suppeditatrices & primis, & ultimis *Entibus*, distinctè, *separatim*, *atq; divisim.* Et præter istas omnes *facultates, & potestates ante dictas Plato statuit* illas impollutæ distributionis, & semper stantis, *ac immotæ* perfectionis causas.

Quin etiam illas fœcundæ *rerum* effectionis principes *primariasq; causas*, & illas, quæ dividuos vitæ rivos instillant, atque distribuunt in omnia secunda *rerum genera* cum istis ego saltem ponerem. Præterea verò post istas *collocarem causas* illas reductrices secundorum *Entium ad sua principia*, quæ

quæ resecant omne materiatum, & peccans, *& vitiosum*, quæ bonorum omnium sunt suppeditatrices.

Nullum enim est omnium pulchrorum, quæ *sunt* in mundo, quod non progrediatur ex Deorum dispositione, & impleat ea, quæ participant divina bona. Aut unde semper quidè ipse mundo in suis principijs stat fundatus, immutabilis verò manet *ejus* circumvectio, constringitur verò vinculis indissolubilibus hoc Universum? Ipsi verò fines periodorum, principia sunt sequentium rotationum, *atque circumvectionum, & in orbem actionum*, ipse verò generationis circulus, *& ipsius ortius orbis* imitatur cœlestium *orbium* immutabilem suppeditationem, *perpetuumque sine mutatione motum, & cursum*, omniaque convertuntur, *ac revertuntur* ad ea, quæ sunt diviniora, & ipsa quidem materia per extremas significationes ipsius formarum--procreationis, assimilatur ipsis Entibus. Quod verò vagè, & inordinatè movetur, in ordinem, & *certum* terminum circumagitur *ac adducitur* rerum-fabricatoribus verbis, assimilatum *rebus* semper eodem modo, pariterque stantibus, *ac immotam naturam habentibus.*

Quæ verò per variam generationem, & multiformes mutationes feruntur, cœlestibus circulis assimilantur, & simul--sequuntur *eos* omnigenomotu mota. Ipsæ verò Cœli circumactiones, *& circumvectiones*, animales effingunt periodos, *i. e. ipsarum animarum ambitus, sive circuitus referunt, nobisq; repræsentant.*

Et ipsæ sphærarum rotationes, *orbiumq; cœlestium circumvectiones*, quodammodo illarum *animarum* intelligentias *in nostris pectoribus* inscribunt, *ipsarumque notiones nostris oculis depictas ostendunt.* Et tempus istud, quod secundum-numerum circumit, & in-orbem circum-circa-saltat, *atque choreas agitat, videsne*, quomodo stantibus, *ac immotis* intelligentijs assimiletur, & mensuræ mentalium omnium? Manentis enim Ævi in Uno, totum hoc tempus est imago, quia secundum numerum pariter volvitur, *& in orbem agitur.* Omnia igitur etiam ad ipsum Esse, transitum sunt-sortita, & perfectionis distributionem secundùm *justam* mensuram à *rerum* Ducibus per-similitudinem-expressis *acceperunt*, & suam essentiam continent per similitudinem. Quinetiam ipsam sympathiam, *consensumque rerum* in mundo *comprehensarum*, & mutuam earum inter se societatem, *atque communionem* insigniter, *atque præcipuè* gubernat iste Deorum ordo. Omnia enim per similitudinem inter se coeunt, & facultates, quas habent, *alia aijs* impertiunt. Et prima quidem, secundis suam donationem, *suaq; dona* per illuminationem-immittunt abundè, *& sine invidia suppediant.*

Ipsa verò *rerum* effecta collocata sunt in ipsis causis, *unde manarunt.* Connexio verò, & societas, *atq; communio* indissolubilis universarum *rerum*, & conjunctio *quædam arctissima* eorum, qui faciunt, & eorum, qui patiuntur, in hoc mundo spectatur. Etenim in ipsis effectis sunt generatrices ipsorum causæ, per similitudinem.

ους ὧν τὸ ἕνυλον, καὶ πλημμελές, τὰς τῶν ἀγαθῶν παντῶν χορηγούς.

Οὐδὲν γάρ ἐστι τῶν ἐν τῷ κόσμῳ πάντων καλῶν, ὃ μὴ πέφυκεν ἐκ τῆς διακοσμήσεως τῶν θεῶν, καὶ πληροῖ τὸ μετέχοντα τῶν θείων ἀγαθῶν. ἢ πόθεν ἀεὶ μὲν ὁ κόσμος ἐνίδρυται ταῖς οἰκείαις ἀρχαῖς, μένει δὲ ἀπαρέγκλητος ἡ περιφορὰ, συνέχεται δὲ τοῖς ἀλύτοις δεσμοῖς τὸ ὅλον; τὸ δὲ πέρας τῶν περιόδων, ἀρχαὶ γίνονται τῶν ἐφεξῆς ἀποκαταστάσεων. ὁ δὲ τῆς γενέσεως κύκλος, μιμεῖται τὸν τῶν οὐρανίων ἀιεξάλλακτον χορηγίαν, πάντα δὲ, ἐπέστραπται πρὸς τὸ θειότερον, καὶ ἡ μὲν ὕλη διὰ τῶν ἐσχάτων ἐμφάσεων τῆς εἰδοποιίας, ὁμοιοῦται τοῖς οὖσι. τὸ δὲ πλημμελῶς, καὶ ἀτάκτως κινούμενον, εἰς τάξιν, καὶ ὅρον περιάγεται τοῖς δημιουργικοῖς λόγοις, τοῖς ἀεὶ κατὰ τὰ αὐτὰ, καὶ ὡσαύτως ἐχοῦσιν ὁμοιούμενον.

Τὰ δὲ ἐν γενέσει ποικίλη, καὶ μεταβολαῖς πολυειδέσι φερόμενα, τοῖς οὐρανίοις κύκλοις ἀπεικάζεται, καὶ συνέπεται κινούμενα ταυτοίως. αἱ δὲ τῶν οὐρανῶν περιπολήσεις, τὰς ψυχικὰς ἀπεικονίζονται περιόδους.

Καὶ διὸν ὑπερφέρονται τὰς ἐκείνων νοήσεις, αἱ τῶν ζῴων ἀνακυκλήσεις. καὶ ὁ χρόνος οὗτος ὁ καθ' ἀριθμὸν περιπορεύμενος, καὶ κύκλῳ περιχορεύων, ὅπως ταῖς ἑστώσαις ἀφομοιούται νοήσεσι, καὶ τῷ μέτρῳ τῶν νοήσεων παντῶν; μένοντος δὲ αἰῶνος ἐν ἑνὶ, γέγονεν ὁ σύμπας οὐτοσὶ χρόνος εἰκὼν, καθ' ἀριθμὸν ὡσαύτως ἀνελιττόμενος. πάντα τοίνυν καὶ τὸν εἰς τὸ εἶναι πάροδον ἔλαχε, καὶ τῶν τῆς πληθότητος κατὰ μέτρον διαιρεῖται, ἐκ τῶν ἀφομοιωμαλικῶν ἡγεμόνων, καὶ σωέχῃ τὴν ἑαυτῶν οὐσίαν ἀφὰ τῆς ὁμοιότητος. καὶ μέσον τὴν ζυμπαθειαν τῶν ἐν τῷ κόσμῳ, καὶ τὴν πρὸς ἄλληλα κοινωνίαν πέφυκεν ἀφορίζειν ἡ τάξις αὕτη τῶν θεῶν. πάντα γὰρ ἀφὰ τῆς ὁμοιότητος ἀλλήλοις σωέρχεται, καὶ μεταδίδωσιν ὧν ἔχῃ δωρεάν. καὶ τὰ μὲν πρῶτα, τοῖς δευτέροις ὑπιλάμπῃ τὴν ἑαυτῶν δόσιν ἀφθόνως.

Τὰ δὲ ἀποτελέσματα τοῖς αἰτίοις ἐνιδρύεται. συμπλοκὴ δὲ ἀδιάλυτος, καὶ κοινωνία τῶν ὅλων, καὶ σωδεσις τῶν ποιούντων, καὶ πασχόντων, ἐν τῷ κόσμῳ θεωρεῖται. καὶ γὰρ ἐν τοῖς ἀποτελέσμασιν ἔστι τὰ γονητικὰ αὐτῶν αἴτια, ἀφὰ τῆς ὁμοιότητος.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Καὶ ἐν τοῖς αἰτίοις τὰ ἀπ' αὐτῶν προϊόντα γονίμαια, κατὰ προοχὴν ὑφέστηκε, καὶ πάντα ἐν ἀλλήλοις ἐστὶ, καὶ συναγωγὸς πάντων, ἡ ὁμοιότης. καὶ ᾗ τύπον δή τινα λόγου, τὰ μὲν ἐν οὐρανῷ, τῶν οἰκείων ἀπορροιῶν δίδωσιν ἄφθονον τοῖς τῇδε μεταδοσιν. τὰ δὲ ὑπὸ σελήνην, ὁμοιοειδῆ πως ὄντα ἑαυτοῖς, μᾶλλον ἀγχαίνει τῆς προσηκούσης αὐτοῖς πληρότητος.

Σειραὶ δὲ ἄνωθεν καθήκουσι μέχρι τῶν ἐσχάτων, αἰεὶ τῶν δευτέρων ἀποκαλυπτομένων τοῖς πρὸ αὐτῶν δυναμένοις, καὶ τῆς μὲν προόδου τῶν ὁμοιότητα ἐλαττούσης, πάντων δὲ ὅμως καὶ τῶν ἀμυδροτάτων ἔνεστι μεταλαχόντων, τῶν πρὸς τὰ ἄνω τὰ πρῶτα φερομένων ἀποικασίαν, καὶ συναρτώντων ἀλλήλοις, καὶ ταῖς ἑαυτῶν ἐχομένοις αἰτίοις. ᾗ γὰρ ἡ ὁμοίωσις δίδωσι πρὸς τοῖς πρωτίστοις.

Διὰ δὴ ταῦτα, τῆς μὲν Ἡλίου περιφορᾶς ἐξήρτηται πάντα τῆς ἡλιακῆς ὑπαρξίας μετέχοντα. λέγω δὲ οὐ τὰ κρείττονα μόνον ἡμῶν, ἀλλὰ καὶ ψυχῶν ἀριθμὸς, καὶ ζώων, ᾗ φυτῶν, καὶ λίθων. τῆς δὲ ἑρμαϊκῆς ἐξέχεται πάντα, τὰ τῶν ἰδιότητα ὑπὸ Διὸς πάντα καταδεξάμενα. καὶπὶ τῶν ἄλλων ὡσαύτως θεῶν.

Ἅπαντες γὰρ ἡγεμόνες εἰσὶ, ᾗ ἄρχοντες ἐν τῷ παντὶ. ᾗ πολλαὶ μὲν ἀγγέλων τάξεις περιχορεύουσιν αὐτοῖς. πολλοί τε δαιμόνων ἀριθμοὶ, πολλαὶ δὲ ἡρώων ἀγέλαι, παμπληθεῖς δὲ ψυχαὶ μερικαί. πολυειδῆ δὲ τῶν θνητῶν ζώων γένη, ποικίλαι δὲ φυτῶν δυνάμεις. καὶ πάντα μὲν ἐφίεται τῶν ὑπερτέρων ἡγεμόνων, ᾗ τὸ σύνθημα ἐν πᾶσίν ἐστι τῆς οἰκείας μονάδος, ἀλλ' οὗ μὲν, τρανέστερον, οὗ δὲ, ἀμυδρότερον. ἐπεὶ καὶ ἡ ὁμοιότης, ἐν μὲν τοῖς πρωτίστοις τῶν γονιμάτων, μειζόνως ὑφέστηκεν. ἐν δὲ τοῖς μέσοις, ᾗ τοῖς ἐσχάτοις ἀμυδροῦται κῆ τὸν τῆς προόδου λόγον. εἰκόνες οὖν, καὶ παραδείγματα. Διὰ τὴν συναγωγὸν ὁμοιότητα, τὴν ταὐτότητα ἔλαχον. καὶ ἑκάστου ἐστὶ τε, καὶ τοῖς συστοίχοις. προσηγορόν ἐστι διὰ τὴν ὁμοιότητα.

Et in ipsis causis fœtus ab ipsis progressi, per comprehensionem subsistunt, & omnia sunt inter-se alia cum alijs *conjuncta*, & similitudo conciliatrix est omnium, *omnia inter se concilians, conjungens, ac in unum cogens*. Et hac de causa, illa quidem, quæ sunt in Cœlo, suorum defluxuum, *& bonorum à se defluentium, & manantium* copiosam partem impertiunt ijs, quæ sunt hîc, *in istis sublunaribus locis*. Illa verò, quæ sunt sub Luna, illis quodammodo assimilata, perfectionem sibi convenientem participant.

Series verò supernè descendentes-perveniunt usq; ad extrema, secundis semper effingentibus potestates, quæ sunt ante ipsa, & ipso quidem progressu similitudinem minuente, omnibus verò tamen vel infirmissimis quibusque, quæ ipsum Esse participant, expressam-similitudinis-figuram ad primas causas *nos adducentem*, ferentibus *referentibus, & repræsentantibus*, & inter-se sympathia quadam affectis, adeò ut alia cum alijs patiantur, *ac afficiantur mutuò*, vel cum suis principalibus causis. Etenim expressa--similitudo duplex naturaliter-ineſt *rebus ex primo exemplari* progressis.

Etenim aliæ--alijs assimilantur propter progressum ab Uno *progredientem*, & *ob* reversionem quæ *fit* rursus in Idem, & principalibus, & primarijs ipsarum *rerum* causis *assimilantur*. Et per alteram quidem similitudinem, elementa inter--se conspirant, & coalescunt *consentiunt, & coeunt*, & commiscentur. Per reliquam verò *similitudinem*, ad sua principia properant, & conjunguntur cum ipsis exemplaribus.

Propter hæc igitur, à Solis quidem circumvectione pendent omnia, quæ solarem defluxionem, *bonorumque rivos à Sole manantes* participant. Dico autem non solùm præstantiora nostra genera: Sed etiam animarum, & animalium, & plantarum, & lapidum numerus. Ex Mercuriali verò *defluxione, bonorumque rivis à Mercurio manantibus* effluunt, *& pendent* omnia, quæ proprietatem hujus Dei *Mercurij* receperunt. In alijs etiam Dijs pariter *sit*, *& idem accidit*.

Omnes enim in hoc Universo sunt & Duces, & Principes, *qui res universas moderantur, & administrant*. Et multi quidem Angelorum ordines circa ipsos saltant, *& choreas agitant*. Multiq; Dæmonum numeri, multiq; gregès Heroum, plurimæ verò particulares animæ. Multiformia verò mortalium animalium genera, variæq; plantarum facultates. Et omnia quidem appetunt suos Duces, & omnibus est Unitatis propriæ signum unum: Sed alibi quidem, evidentius, alibi verò, obscurius. Quoniam & ipsa similitudo, in primis quidem fœtibus, magis, *atq; dilucidiùs apparens* subsistit. In medijs verò, & extremis *fœtibus* obscuratur propter ipsam progressus rationem. Imagines igitur, & exemplaria, propter conciliatricem similitudinem, *quæ res inter se conciliat, & in unum cogit, atque conjungit, suam* hypostasin, *atq; naturam* sunt-sortita. Et unum-quodque sibique, cognatisq; *suis*, propter similitudinem est familiare. Amicitia verò inconcussa

cussa, *stabilis*, *ac immota* est systœchiarum in hoc mundo *existentium*, *id est*, *rerum*, *quæ sunt ejusdem ordinis*, *& quæ naturæ cognatione sunt conjunctæ*, propter ipsam similitudinis præsentiam. Quoniam vel ipsa contraria, & quæ plurimum inter se distant, *maximoq; intervallo alia ab alijs sunt remota*, rationem, *quæ nullis argumentis refelli potest*, & invictam colligant, *vinciunt, & veritatis vinculis constrictam demonstrant*, & cum hujus Universitatis perfectione cõnectunt.

Summatim igitur dicam9, quod illi *rerum* universarum Duces per-similitudinem-expressi, omnia ex se producunt, & generant. Per similitudinem enim ipsi *rerum* progressus *fiunt*. Et omne, quod subsistit, generatrici causæ soleta assimilari. Et *ipsæ res* ad principia revertũtur. Omnis enim *rerũ ad principiũ* reversio, per similitudinem *fieri solet*. Et ea, quæ sunt inter-se cognata, *se mutuò* conjungunt, *& mutuo cognationis vinculo se constringunt*. Unius enim, *& ejusdem* causæ communio, similitudinem quidem efficit in ijs, quæ *causam eandem* participant, ex ista verò *similitudine manantem* indissolubilem connexionem inserit ipsis. Et *isti Duces*, *universarum rerum moderatores*, *& administratores*, omnia reddunt, *ac efficiunt* consentientia, & amica, & inter-se familiaria, *non aliter*, *quàm si mutuis alloquijs*, *salutationibus*, *& colloquijs inter se fruerentur*. Sublimiora quidem, in humilioribus, per communionem demonstrantes. Inferiora vero, in perfectioribus, per comprehensionem, *quæ fit* per causam. Series vero, & periodos, *circuitusq; rerum*, supernè, *à primis* usq; ad ultima distendunt, *atq; perducunt*. Et ipsas quidem Unitates, per proprios, *suosq;* numeros, in summissionem producunt. Ipsas vero multitudines cogunt, *atq; contrahunt* in Unitatem, per communionem *factam* per essentiam.

Et ipsa quidem Tota, patribus accommodant. Ipsas vero partes, ipsis Totis complectuntur. Et imperfecta quidem, per conjunctionem cum ipsis finibus, ad-perfectionem-perducunt. Perfecta vero, per similem causam, servant sine-murationestatus. Et similibus formisq;, verbisq;, ipsum dissimilitudinis mare *vastum, ac infinitum*, ad finitum ordinem adducunt. Ipsis vero stantibus, *stabilibus, & immotis rerum* exemplaribus, ipsam valde-mutabilem generationem, *orumq; rerum*, quæ hic *nascuntur*, concludunt, *atq; conficiunt*. Communiter igitur, *atq; generaliter* hæc habebamus dicenda de *rerum* divinarum ordine, quem proximum quidem intellectualibus Dijs, principem vero, & per-similitudinem-effectorem secundorum omnium *Entium, & eum, qui secundis omnibus Entibus præest, eaq; nobis per similitudinem exprimit, & repræsentat*, esse dicimus, *& eum, qui hæc omnia reducit* ad sua principia.

Φιλία δὲ ἀσύλλυτός ἐστι τῶν ἐν τῷ κόσμῳ συστοίχιῶν. Διὰ τὴν τῆς ὁμοιότητα παρουσίαν. ἐπεὶ καὶ τὰ ἐναντία, καὶ πλεῖστον ἀλλήλων ἀφεστήκοτα, λόγον ἀνέλεγκτον σωζεῖ, καὶ πρὸς τὸν παντὸς συμπλέκει πλειότητα.

Συλλήβδην οὖν ἔπωμεν, ὅτι καὶ παράγουσιν ἀφ' ἑαυτῶν πάντα, καὶ γόνιμοι εἰ ἀφομοιωματικοὶ τῶν ὅλων ἡγεμόνες. Διὰ δὲ ὁμοιότητα, αἱ πρόοδοι καὶ πᾶν τὸ ὑφεστηκὸς, ὁμοιοειδῆ φιλεῖ πρὸς τὴν γονικὴν αἰτίαν. καὶ ἐπιστρέφουσι πρὸς τὰς ἀρχάς. πᾶσα γὰρ ἐπιστροφὴ, δι' ὁμοιότητα. καὶ ἀλλήλοις τε σύστοιχα σωδεύουσι. ἡ γὰρ κοινωνία τῆς μιᾶς αἰτίας, ὁμοιότητα μὲν ἐναπεργάζεται τοῖς μετέχουσιν, ἐκ δὲ ταύτης, συμπλοκὴν ἀδιάλυτον ἐνδίδωσιν αὐτοῖς. καὶ πάντα συμπαθῆ, ᾗ φίλια, καὶ προσηγορα ἀλλήλοις ἀποπλοῦσι. τὰ μὲν ὑψηλότερα, ἐν τοῖς χαμαιζηλοτέροις. Διὰ τῆς μεθέξεως ἐπιδεικνύμενοι. τὰ δὲ καταδεέστερα, ἐν τοῖς πλειοτέροις, Διὰ τῆς κατ' αἴλαν περιοχῆς. Χορεῖς δὲ, περιόδους ἄνωθεν ἄχρι τῶν πλατυτάτων Διατείνουσι. καὶ τὰς μὲν μονάδας, Διὰ τῶν οἰκείων ἀριθμῶν, εἰς ὕφεσιν προάγουσι. τὰ δὲ πληθη σωάγουσι Διὰ τῆς κοινωνίας τῆς καθ' οὐσίαν, εἰς ἕνωσιν.

Καὶ τὰ μὲν ὅλα, τοῖς μέρεσιν ἐφαρμόζουσι. τὰ δὲ μέρη, τοῖς ὅλοις περιλαμβάνουσι. καὶ τὰ μὲν ἁπλᾶ, Διὰ τῆς πρὸς τὰ τέλη σωαφῆς, πλεσιουργοῦσι. τὰ δὲ τέλεια, Διὰ τῆς ὁμοίας αἰτίας, Φρουροῦσιν ἀμεταστάτως. καὶ τοῖς ὁμοίοις ἕδεσίν τε, καὶ λόγοις, τὸν τῆς ἀνομοιότητα πόνον, εἰς ἀφορμὴν ἄγουσι Διακόσμησιν. τοῖς δὲ ἐσχάτοις παραδείγματα, τὴν πολυμεταβολον γένεσιν τῶν τῇδε συμφαίνουσι. κοινῇ μὲν οὖν ταῦτα περὶ τῆς τάξεως τῶν θείων ἐχομέν λέγειν, ἐν ποσοχῇ μὲν τοῖς νοεροῖς θεοῖς, ἡγεμονικὴν δὲ, καὶ ἀφομοιωματικὴν τῶν δευτέρων ἁπάντων, εἶναί φαμεν, πρὸς τὰς οἰκείας ἀρχάς.

CAPUT V.

DEinceps vero, volo ante Parmenidis contemplationem accurate-docere, quorum Deorum etiam in alijs Dialogis hanc proprietatem habentium Plato mentionem faciat. Fortasse enim sic etiam illa Parme-

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ε'.

Τὸ δὲ ἐντεῦθεν, βούλομαι πρὸ τῆς τοῦ Παρμενίδου θεωρίας ἀναδιδάξαι, ποίων ὁ Πλάτων θεῶν ᾗ ἐν τοῖς ἄλλοις Διαλόγοις τὴν ἰδιότητα, τυγχάνων ἐχόντων, Διαμνημονεύῃ. τάχα γὰρ ἂν οὕτω ᾗ ἡ Παρ-

Universidad de Deusto
Biblioteca

μιόδου παράδοσις, ἠρέμα πιστέρα, καὶ τῷ λόγῳ καλαφανής. τριχῆ τοίνυν τῶν ἡγεμονικῶν θεῶν διῃρημένων, καὶ τῶν μὲν, τοῖς νοεροῖς βασιλεῦσιν ἰωμένων, καὶ πᾶσαν τὴν ὑφ' ἑαυτοὺς σφέγγειν, εἰς τὸν πρὸς ἐκείνους ἕνωσιν ἀνατεινόντων, τῶν δὲ, τὰ μέσα ἅμα συμπληρούντων, καὶ τὴν παντελῆ περόδον τῶν θεῶν τούτων καλαπαιμμένων, τῶν δὲ, τὸ πέρας συγκλειόντων τῆς ὅλης τάξεως, καὶ τοῖς δευτέροις ἐκφαινόντων τὰς τούτων δυνάμεις, οἱ μὲν ἐν τοῖς ἀκροῖς πλαγμένοι δήπου, τῆς ὁμοιότητος τῶν ἀφομοιωμαλικῶν θεῶν οὐκ ἀμέσως μετειλήχασιν. ἀλλ' οἱ μὲν, ὑπερίδρυται πως αὐτῆς, καὶ συμπλέκονται τοῖς νοεροῖς θεοῖς κατὰ τὴν οὐσίαν, οἱ δὲ, περελήλυθασιν ἀπ' αὐτῆς, καὶ τοῖς δευτέροις ἐπιμίγνυνται ἥκιστα. μόνοι δὲ οἱ τὸ μέσον πλάτος συμπληροῦντες, ἀκραιφνῆ τὴν ὕπαρξιν ἀφορίζουσιν ἐν αὐτοῖς τῆς διακοσμήσεως ταύτης. ὅπο τούτων δὴ οὖν καὶ ἡμεῖς ὁρμηθέντες, τὴν ὅλην τῶν Πλάτωνος θεωρίαν τῷ λογισμῷ περιλαμβάνομεν. ἁρήσομαι γὰρ ἐν τούτοις τὰ μέτρα τῆς ἡγεμονικῆς τάξεως ἡμῖν ὑπ' αὐτὸ τέλεια πλέως παραδεδομένα. πάλιν τοίνυν τῶν μέσων τούτων διακόσμων εἰς τριάδα τὴν ὅλην περόδον ἐπανενέγκωμεν, ἄνωθεν ὅπο τῶν τριῶν νοερῶν πατέρων, τὴν τοιαύτην διαίρεσιν λαχούσαν.

Διὸ δὴ πᾶσα μὲν ἡ τάξις αὕτη τῶν θεῶν εἰς τὴν δημιουργικὴν ἀνήρτηται μονάδα. περαγὰ δὲ ὁ δημιουργὸς νοῦς, σὺν μὲν, αἀφ' ἑαυτοῦ τε, καὶ τῆς ὅλης ζωογονίας, σὺν δὲ, ὅπο τῶν οἰκείων ὀχείων. Διὸ δὲ καὶ τῶν ὑφισταμένων, οἱ μὲν, παλεικὴν ἔλαχον ἀξίαν, καὶ εἰσιν ἡγεμονικοὶ πατέρες, οἱ δὲ, γονικὴν, οἱ δὲ, ἀναγωγὸν, καὶ ὑπερπλικήν.

Ἐπειδὴ δὲ ἑκάστῳ τῶν νοερῶν βασιλέων συνλέγεται τις καὶ τῶν ἀχερσίων θεῶν τάξις, ἀνάγκη δή που καὶ τοῖς ἡγεμονικοῖς θεοῖς τὴν ἀπ' ἐκείνων περφάνεσθαι διάτειναν περόδον, καὶ διὰ πάντων ταῖς ἑρηνικαῖς τελεταῖς διακοσμήσεσι συμφύεσθαι τὴν φρουρηνικὴν τάξιν, οἰκείως ἑκάστῃ συνυφισταμένην. παλεικῶς μὲν, δηλαδὴ τῇ πρώτῃ. ζωογονικῶς δὲ, τῇ μέσῃ. νοερῶς δὲ, καὶ ὑπερπλικῶς, τῇ τελίτῃ.

Καὶ οὕτω δὴ τὸν ὅλον τουτονὶ διάκοσμον τῶν θεῶν, ταῖς τε παλεικαῖς δηρῆσθαι δυνάμεσι, καὶ ταῖς γονίμοις περόδοις, καὶ ταῖς ἀναγωγαῖς τῶν δευτέρων ἀπείρων, καὶ ταῖς ἀχερσίοις φρουραῖς.

nidis traditio fiet credibilior, *& probabilior*, & oratione *fiet magis* perspicua, *verbisq; dilucidior evadet*. Cùm igitur illi principales Dij trifariam sint-divisi, & alij quidem, cum intellectualibus Regibus sint-conjuncti, & totam *rerum* seriem sub se-ipsis *existentem*, ad unionem cum illis dirigant, *ut eam cum ipsis uniant*, *atq; conjungant*, alij verò, media genera compleant, & integrum, *perfectumq;* progressum horum Deorum distribuant, alij verò, finem concludant hujus ordinis, & secundis *naturis* ostendant horum *Deorum* facultates, *atq; potestates*, illi quidem, qui collocati-sunt in summis *ordinibus*, profectò similitudinem Deorum per--similitudinem-expressorum, non immediatè participant: Sed alij quidem quodammodo siti-sunt-supra *similitudinem* ipsam, & conjunguntur cum intellectualibus Dijs per essentiam, alij verò progressi sunt ab ipsa, & cum secundis generibus miscentur. Illi verò soli, qui mediam latitudinem complent; puram essentiam in ipsis definiunt hujus dispositionis, *ac ordinis*. Ab his igitur nos quoq; profecti, totam Platonis contemplationem ratiocinatione summatim-complectamur. Comperiemus enim in his ipsas mensuras principalis ordinis nobis ab ipso perfectas perfectè traditas. Rursus igitur horum mediorum ordinum totum progressum ad Trinitatem reducamus, quæ talem divisionem supernè à tribus intellectualibus Patribus est-sortita.

Quoniam totus quidem hic Deorum ordo ex rerum-opifice Unitate pendet. Producit verò rerum-opifex Mens, alios quidem *Deos* ex se-ipsa, & intellectuali Patre, alios verò, ex se-ipsa, & tota *ac universa* animalium-procreatione, alios verò ex proprijs rivis. Quamobrem etiam, illorum *Deorum*, qui *jam producti sunt*, *&* subsistunt, alij quidem paternam sortiti-sunt dignitatem, & sunt principales Patres, alij verò, generatricem *facultatem*, *ac potestatem sortiti sunt*, alij verò, *sortiti sunt facultatem*, *quasi dicas* reductoriam, & conversoriam, *per quam res creatas ad suum principium convertunt*, *reducunt*, *& reverti faciunt*.

Quoniam vero cum uno-quoq; intellectualium Regum conjunctus-est aliquis etiam impollutorum Deorum ordo, necesse profectò *est*, & in ipsis principalibus Dijs secundum progressum ab illis *progredientem* manifestè apparere, & propterea cum *suprà* dictis triplicibus, *i. e. tribus* ordinibus nasci, *& cohærere* illum ordinem, qui rerum custodiendarum vim habet, & aptè cum uno-quoq; *ordine* consistere, *atq; constitutum subsistere*. Paternè quidem, videlicet cum primo. Per animalium verò procreandorum vim, cum medio. Intellectualiter verò, & per convertendi, *reducendiq;* vim cum tertio.

Sic autem & totum hunc ordinem Deorum *necesse est* & paternis dividi facultatibus, *atq; potestatibus*, & fœcundis progressibus, & secundorum omnium *Deorum facultatibus* reductorijs, *qua Deos ad primum illum*, *summumq; Deum*, *& Deorum Patrem reducunt*, & impollutis custodijs.

Nam

Nam ex intellectualibus Dijs *suam* hypostasin, *naturamq; manantem* sortiti-sunt, alij quidem, ipsis *rerum* partibus universaliter invecti, alij verò *rebus* universis partitè suas abundantes facultates instillantes. Et illam illius rerum-opificis, *& Creatoris* Patris providentiam distribuunt, alij quidem, disponentes, *ordinantes*, *ac moderantes* hoc Universum, & primis, & medijs, & ultimis formis effectionis *rerum*, *eam impertientes*. Alij verò, vitæ rivos ad omnia producentes, *ac in ea deducentes*. Alij verò, reducentes *res* progressas, & revocantes ad ipsum *summum omnium* Patrem. Alij verò, *sunt ordinis* impolluti præsides, *& Deorum* secundorum custodes.

CAPUT VI.

RUrsus igitur ab ipsâ paternâ causâ sumentes initium Platonicæ contemplationis ita dicimus. Ille igitur rerum-opifex, & Pater hujus Universitatis, tertium ordinem sortitus inter intellectuales Reges, ut suprà demonstratum-est, universa produxit universaliter, & omnia ad unam formam reducens hujus Mundi, & *ad* unam hujus Universitatis perfectionem, sic & ipsas partes disposuit, & ipsum totum complevit, id moliens, ut & immortalia omnia, & mortalia *suum* ortum haberent hujus Universitatis causâ.

Quod etiam ad novellos, *& recentes* Deos *ille rerum-opifex*, *& Pater*, in Timæo dicens introducitur. Ut igitur & mortalia sint, & hoc Universum verè sit totum, Vos *novelli*, *recentesq; Dij* convertamini, *convertite vos* secundū naturâ ad animaliū fabricationē. Quoniam autem ubiq; post Unitatem, proximam Unitati multitudinem procreare necesse *est*, & ante perfectam divisionem, *oportet* unitam numerum subsistere (non enim id, quod *in* omnia progressum-est, ei, quod *in suo loco firmum semper* mansit, cognatum *est*, neq; fieri potest, ut id, quod varijs-modis est-divisum, cum eo nascatur, *concrescat*, *atq; coalescat*, quod-non-est-divisum) producit quidem ille rerum universarū opifex & ex se-ipso, & ex Patre, proximum Unitate Patrum, numerum.

Illi verò tres *Dij*, qui ex uno *primo Deo*, *caterorum Patre*, *progressi* subsistunt, & qui primi, *post illum*, assumpserunt ipsum rerum-fabricationis imperium, *i. e. qui primi rerum fabricandarum potestatem acceperunt ab illo primo*, alios secundos, & tertios rerum-opifices ex se-ipsis producunt, ut per summissionem secundùm mensuras progressam, totum rerum-opificem numerum explicent, cujus causam quidem illa rerum-opifex Unitas in se-ipsa cōtinet.

In Apertam verò lucem produxit ipse multitudinis ordine *progredientis*, progressus. Sic igitur progressi tres illi *rerum* universarum principales Patres, suas *rerum* effectiones distinguunt *& distinctas habent*, & primis, & medijs, & ultimis rerum-fabricationis finibus, *atq; terminis*, & omnes sunt universales: Sed ipsarum partium *sunt* uni-

ἐκ γὰρ τῶν νοερῶν θεῶν τὴν ὑπόστασιν ἔλαχον, οἱ μὲν, τοῖς μέρεσιν ὁλικῶς ἐπιβεβηκότες, οἱ δὲ, τοῖς ὅλοις μερικῶς ἐπιῤῥέοντες τὰς ἑαυτῶν ἀφθόνους δυνάμεις. καὶ τὴν τοῦ δημιουργοῦ πατρὸς καὶ αἰτίου πρόνοιαν, οἱ μὲν, διακοσμοῦντες τὸ πᾶν, πρώτοις τε, καὶ μέσοις, καὶ παλαιτάτοις εἴδεσι ποιήσεως. οἱ δὲ, σὺν τῆς ζωῆς ὀχείοις ἐπὶ πᾶσα προάγοντες. οἱ δὲ, ἀνάγοντες τὰ προελθόντα, καὶ ἀνακαλούμενοι πρὸς τὸν πατέρα. οἱ δὲ, τῆς ἀχράντου περιεχόμενοι, τῶν δευτέρων φύλακες.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ς'.

ΑΝωθεν δὴ ὁσὸ τῆς παλαικῆς αἰτίας λαβόντες τὴν ἀρχὴν τῆς τοῦ Πλάτωνος θεωρίας, οὑτωσὶ λέγομεν. Ὁ μὲν πάντων δημιουργὸς, καὶ πατὴρ τοῦδε τοῦ παντὸς, τὴν τρίτην τάξιν λαχὼν ἐν τοῖς νοεροῖς βασιλεῦσιν, ὡς πρότερον δέδεικται, τὰ ὅλα παρῆγε ὁλικῶς, καὶ πάντα πρὸς τὸ ἓν εἶδος ἀνάγων τοῦ κόσμου, καὶ τὴν μίαν πλευτήσας παντὸς, οὕτω δὴ καὶ τὰ μέρη διεκόσμει, καὶ συνεπλήρου τὸ ὅλον, τά τε ἀθάνατα πάντα, καὶ τὰ θνητὰ ἐρίζειν ἔχειν. ἵνα οὖν ὄντως ᾖ τὰ πάντα ἕνεκα μηχανώμενος.

Ὁ καὶ πρὸς σὸν νέους θεοὺς ἐν Τιμαίῳ πρέπειν λέγων. ἵν' οὖν ὄντως ᾖ, τὸ, τε πᾶν πόδε ὅλως ἅπαν ἦ, τρέπεσθε κατὰ φύσιν, ὑμεῖς ὀπὶ τὴν τῶν ζώων δημιουργίαν. ἐπειδὴ δὲ παντοχοῦ μετὰ τὴν μονάδα, τὸ πρόσχες ὀπαγόμενον δυὰς πλήθος· ἀνάγκη τῇ μονάδι, καὶ πρὸ τῆς παντελοῦς διαιρέσεως τὴν ἰώμενον ἀριθμὸν ὑφίστασθαι (οὐ γὰρ τὸ παντὶ προελθὸν, τῷ μένοντι συζυγὲς, οὐδὲ τὸ παντοίως μεμερισμένον, τῷ ἀμερίστῳ συμφύεσθαι δυνατὸν) πρώτη μὲν ὁ τῶν ὅλων δημιουργὸς ἀφ' ἑαυτοῦ τε, καὶ ἐκ πατρὸς, τὸν προσεχῆ τῇ μονάδι τῶν πατέρων ἀριθμόν.

Οἱ δὲ ὑπεστῶτες τρεῖς ἐξ ἑνὸς, καὶ πρῶτοι παραλαβόντες τὸ τῆς δημιουργίας κράτος, ἄλλους ἀφ' ἑαυτῶν παράγουσι δευτέρους, καὶ τρίτους δημιουργοὺς, ὡς ἂν διὰ τῆς κατὰ μέτρα προϊούσης ὑφέσεως, τὸν ὅλον ἀνελίξουσι δημιουργικὸν ἀριθμὸν, ὅν[τ]' αὐτίαν, [ἰ. οὗ τὴν αὐτίαν] μὲν, ἡ δημιουργικὴ προέχει μονὰς ἐν ἑαυτῇ.

Προσηγαγε δὲ εἰς ἐμφανὲς ἡ τοῦ πλήθους ἐν τάξει πρόοδος. καὶ οὕτω δὴ προελθόντες οἱ τρεῖς ἡγεμονικοὶ τῶν ὅλων πατέρες, διορίζουσι τὰς ἑαυτῶν ποιήσεις, πρώτοις τε, καὶ μέσοις, καὶ παλαιτάτοις τῆς δημιουργίας ὅροις, καί εἰσιν ὁλικοὶ πάντες, ἀλλὰ τῶν μερῶν ὁλικῶς ἡγ-

Universidad de Deusto
Biblioteca

δημιουργοὶ, καὶ πατέρες. Διὰ μὲν τὴν πρὸς μονάδα σωέχειαν, τὸ τῆς ποιήσεως ἀδιάσπαστον ἐξαλλαττοντες. Διὰ δὲ τὴν ὑφεμένην πρόοδον, τὸ διῃρημένον ἀμερίστως ὅλη πάντα τῆς ἐνεργείας, οὐκ ἔχοντες. καὶ ὁ μὲν εἰς δημιουργὸς πρὸ τῆς τριάδος πλαγμένος, ἑνοειδῶς ἐν ἑαυτῷ τὰς πάντων τελειότητας προείληφε ποιήσεις.

Οἱ δὲ τρεῖς οὗτοι πατέρες, πληθύουσι μὲν τὸ ἑνιαῖον κρατούμενον πρωτίστου δημιουργοῦ. διαιροῦσι δὲ τὴν ἀμέριστον ποίησιν, προάγουσι δὲ εἰς τὸ διάπερα τῶν μόνιμον ἐνέργειαν καὶ πρόοδον. καὶ ἔστιν ἡ μὲν ἐξηρημένη μονὰς τὸ πάντελὲς μέτρον τῆς τριάδος ἐν ἑαυτῇ περιλαβοῦσα, καθ' ἅπερ ἕνωσιν. ἡ δὲ τριὰς τῆς μονάδος ἀδιαίρετον δύναμιν ἀφ' ἑαυτῆς ἐκφανοῦσα. τοὺς δὴ οὖν οὗτος τρεῖς δημιουργοὺς, καὶ πατέρας ὑμνεῖ μὲν καὶ ἐν ἄλλοις ὁ Πλάτων διαλόγοις, διαφερόντως δὲ, ἐν τῷ Γοργίᾳ. καὶ τὸν ἔνθεον ποιήσιν τῆς περὶ αὐτὸν θεωρίας μαρτυρούμενον, τὸν μὲν ὅλον πρόοδον αὐτῶν, εἰς τὸν πατέρα τῶν νοερῶν θεῶν ἀναφέρων τὸν Κρόνον, κἀκεῖθεν αὐτοῖς τὸν πρώτιστον ἐκφαίνοντα δίδους. ἐξαίρων δὲ καὶ τὸν δημιουργὸν νοῦν, τῆς τριαδικῆς αὐτῶν διαιρέσεως, καὶ τῷ πατρὶ συνατάττων, καὶ δεύτερον, μετ' ἐκεῖνον. ἀρχικῶν προϊσταμένων λέγων νοερὸν, καὶ παῖδας μὲν αὐτοὺς δὲ Κρόνου καλῶν, εἰς δὲ κυρίως ἢ ὅτι καὶ τῶν ἀπὸ Διὸς ἔλαχον πρόοδον. δισσὸς γὰρ ὁ Ζεὺς κατὰ τὸν Πλάτωνα, καὶ πίπτων (ὡς εἰπεῖν) τὴν Ἑλλήνων θεολογίαν, ὁ μὲν τὸ νοερὸν τριάδος πέρας συνελίσσων εἰς τὸν ἀρχικόν.

Ὁ δὲ τῆς ἡγεμονικῆς τῶν ἀκροτήτων λαχὼν. καὶ ὁ μὲν, τῶν ὅλων δημιουργὸς ὁλικῶς. ὁ δὲ, τὸ πρῶτον τῆς διῃρημένης δημιουργίας κληρωσάμενος. καὶ ὁ μὲν, πρὸ τῶν τριῶν πατέρων πατήρ. ὁ δὲ, εἷς τῶν τελῶν ὁ πρώτιστος, καὶ πρόοδος ἐχὴς τοῖς λοιποῖς πλέθουσιν.

Ὅθεν οἶμαι καὶ οὗτοι πολλοὺς τῶν ἔμπροσθεν πραγματευομένων, ἔλαθεν, ὡς οὐκ ἄρα λόγῳ ὁ δημιουργὸς ὁ πατὴρ Ζεὺς, τῶν τελῶν πατέρων ὁ πρώτιστος, ἢ ὡς ἔστιν ὁ τῶν νοερῶν βασιλέων ἡγεμὼν Κρόνος, ὁ αὐτὸς τῷ δημιουργικῷ νῷ.

Τῆς δὲ πλειάδος τοῦ Κρόνου βασιλείας ἐξαίρουσι τοὺς τῶν τριάδα τῶν ἡγεμονικῶν πατέρων, οἱ μὲν, τῷ ὅλῳ δημιουργίαν ἐπ' αὐτὸν ἀναφέρουσι τὸν Κρόνον. οἱ δὲ, τὸν ἄκρον ἐν τῇ τριάδι τῆς τῶν ὅλων δυναμώσεως αἰτίαν τιθέμενοι. καὶ τοίνυν οὐχ ἑκάτερον ἀδύνατον· ὁ μὲν γὰρ, ἐν ἑαυτῷ μένων, καὶ πᾶν τὸ πρόοδον, εἰς αὐτὸν ἐπιστρέφων, ἐξήρηται τῆς δημιουργικῆς ποιήσεως. ὁ δὲ, τῆς ὅλης αὐτοδιῃρημένος πλέθουσιν, οὐκ ἂν εἴη τῶν ὅλων ἀμέριστος ὑπόστασις.

versaliter opifices, & Patres, propter quidem ipsam cohærentiam cum Unitate, *rerum* effectionis formam non immutantes. Propter verò subjectum progressum, non habentes *ullam propriam, ac particularem* actionis facultatem ad omnia individuè pertinentem, *& per omnia pervadentem*. Et unus quidem rerum-opifex ante Trinitatem collocatus, uniformiter in se-ipso continet *caterorum* omnium effectiones.

Hi verò tres Patres multiplicant quidem illud singulare imperium primi rerum-opificis. Dividunt vero *rerum* individuam effectionem, & producunt in secundas *rerum naturas* illam constantē Patris actionem. Et illa quidem eximia Unitas perfectā Trinitatis mensurā in se-ipsa per summā Unitatem cōplectitur. Ipsa verò Trinitas individuā Unitatis facultatē ex se producit in lucē. Hos igitur tres rerum-opifices, & Patres Plato celebrat quidē etiam in alijs Dialogis, præcipuè verò in Gorgia, & illam divinā effectionem contemplationis circa ipsum *primum summumq; Deum*, testificans, totum quidem ipsorum *Deorum* progressum, ad illum intellectualium Deorum Patrem Saturnum referens, & illinc ipsis primum ortum *manantem* attribuens, extollens vero & ipsam rerum-opificem Mentem triplicis ipsorum *intellectualium Deorum* divisionis *autorem*, & cum ipso Patre collocans, & secundum, post illum *Patrem*, principium intellectuale *cæteris Dijs* præesse dicens, & filios quidem Saturni vocans ipsos, demonstrans vero, eos & ab ipso Jove progressum esse-sortitos. Duplex enim *est* Jupiter, & secundum Platonem, & *secundum* omnem (ut ita loquar) Græcorum Theologiam, alter quidem, qui Trinitatis intellectualis finem convolvit, *ac reducit* ad ipsum principium.

Alter verò, qui principalis *Trinitatis* summitatem est-sortitus. Et alter quidem, *est rerum* universarum opifex, & *Creator* universaliter. Alter verò, divisæ rerum-fabricationis principatum est-sortitus. Et alter quidem, *est* ante tres illos Patres collocatus. Alter verò, *est* unus illorum trium *Patrum* ille primus, & proximus reliquis Patribus.

Unde etiam puto multos illorum, qui hæc tractarunt, latuisse, *ac ignorasse*, non igitur ipsum Jovem, qui fuit hujus Universitatis opifex, illorum trium Patrum fuisse primum, vel ipsum Saturnum, intellectualium Regum Ducem, non esse eundem cum ipsa rerum-fabricatrice Mente.

Cùm enim ex illo paterno Saturni Regno statim pendēre, dicantillā principaliū Patrū Trinitatem, alij quidem, totā rerum-fabricā ad ipsū Saturnum referunt. Alij verò, summū illum *Patrē, qui est* in Trinitate, *rerum* universarū procreationis autorē-esse-dicunt. Atqui quomodo non utrunque *videtur* impossibile? Nam alter quidē, in se-ipso manens, & omne, quod est *ex se ipso* progressum, ad se convertens, *reducens, ac reverti faciens*, exemptus-est ex rerum-fabricatrice effectione. Alter verò, totius *rerum-fabricationis autor*, in-divisione-oppositus Patribus, non erit *rerum* universarum individuus fundator, *Creator, Sustentator, atq; conservator*.

Opor-

Oportet enim illum universalem, & perfectū hujus Mundi Creatorem, neq; cum universis rerum-opificibus numerari, neq; ex illa stabili, & in se-ipsā perfectè sitā causā non-exeuntem esse, *i. e. nec exire*. Quamobrem etiam, id, quod progressum-est, revocare, *& ad locum, unde prodijt, reducere*, & rursus pronunciare, id ex se-ipso non exire, *hæc loquendi genera inter se repugnant*, & contraria sunt. Et omnibus adesse *contrarium est* ipsi separatim agere, *vel, actioni, quæ fit separatim*, & generatricem facultatem ipsi auferre, nullo-modo convenit.

Quomodo igitur ille, qui suos filios ad se-ipsū convertit, *ac reducit*, & qui suos fœtus in se-ipso concludit, eandem habebit potestatem, quam *habet* ille rerum-opifex, qui omnia in-lucem profert, & in multitudinem producit? Quomodo verò ille, qui cum reliquis rerum-opificibus hoc Universum est-sortitus, uniformiter est autor hujus Universi? Specta enim (si vis) unum-quemq; trium istorum, qui sunt rerum-opifices, & per ipsam rationem, contemplare id, quod accidit. Nam primum quidem ipsorum, autorem esse dicimus ipsius essentiæ, & ipsius Esse operibus-creatis, quæ *sunt*, & *spectantur* in mundo. Secundum verò, *dicimus esse* motus, & vitæ, & ortus *rerum* sensilium fundatorem, *conditorem, & conservatorem*.

Tertium verò, *dicimus autorem esse* formarum-procreationis divisæ, & partitæ descriptionis, & reversionis *rerum* universarum in orbem *factæ*, ad unum principium. Et hæc disertissimis-verbis dicimus, unius-cujusq; trium *horum, qui sunt rerum-opifices*, effectionem ad universum mundum pertinere statuentes. Ipsum verò proprium hujus effectionis modum in uno-quoq; contemplantes, unum quidem, *dicimus esse* essentiæ-effectorem, alterum verò, animalium-procreatorem, tertium verò, intellectualem.

Et primum quidem, substantiæ, secundum verò, motionis, tertium verò, conversionis, *ac ad suam principium reversionis* autorem dicimus. Quamobrem etiam totus mundus, ut ipsius quidem Entis particeps, à primo Patre producitur, ut verò per ipsum motum subsistens, & generatio *rerum*, *ac ortus* existens, à secundo *Patre* progressum suscipit, ut verò ubiq; divisus, & post variam divisionem, revertens ad suum principium, à tertio *Patre manat*.

CAPUT VII.

His igitur ita definitis, videamus quomodo ille in Timæo *descriptus* rerum-opifex, & Pater hujus Universitatis, simul & individuè constituat hunc mundum, & ipsi det essentiam, & ipsum Esse suppeditet, & corpora formans, & animas in medio individuæ, & individuæ essentiæ procreans, & ipsas mentes constituens sine-generatione, & sine-divisione, ex primis generibus, & præterea *videamus quomodo idem* ipsas motiones distribuat & ipsis animabus, & ipsis corporibus alias alijs, & singula dividat varijs-modis, secundùm harmonicas rationes, & proportionibus

Δεῖ γὰρ δὴ τὸν ὅλον, καὶ παντελῆ κόσμου δημιουργὸν, μήτε συναριθμεῖσθαι τοῖς ὅλοις δημιουργοῖς, μήτε τῆς μονίμου, καὶ ἐν ἑαυτῇ τελέως ἱδρυμένης αἰτίας ἀνεκφοίτητον εἶναι. τοῦ γὰρ τὸ προελθὸν ἀνακαλεῖσθαι, καὶ ἀνεκφοίτητον ἑαυτοῦ πάλιν ἀποφαίνειν, ἐναντίως ἔχει. καὶ τὸ πᾶσι παρεῖναι, τοῦ χωριστῶς ἐνεργεῖν, καὶ τὴν γονιμικὴν αὐτοῦ δύναμιν ἀφαιρεῖν, οὐδαμοῦ πρέπει.

Πῶς οὖν ὁ θεὸς ἑαυτοῦ παῖδας εἰς ἑαυτὸν ἐπιστρέφων, καὶ κλείων ἐν ἑαυτῷ τὰ ἑαυτοῦ γονίματα, τοῦ πεῖσαι ἐκφαίνοντα, καὶ εἰς πλῆθος προάγοντα δημιουργῷ τὸν αὐτὸν οὐκ ἔχοι δύναμιν; πῶς δὲ ὁ μετὰ τῶν λοιπῶν δημιουργῶν κληρούμενος τὸ πᾶν, μονοειδὰς ἔσται αὐτὸς ἐπὶ πᾶσιν; σκέψαι γὰρ (εἰ βούλει) καθ' ἕκαστον τῶν τριῶν τούτων δημιουργῶν, καὶ θεωρῶ τὸ συμβαῖνον, ἐκ τοῦ λόγου. τὸν μὲν δὴ πρῶτον αὐτῶν, αὐτὸν φαμὲν εἶναι τῆς οὐσίας, καὶ τοῦ εἶναι τοῖς ἐν τῷ κόσμῳ δημιουργήμασι. τὸν δὲ δεύτερον, κινήσεως, καὶ ζωῆς, καὶ τῆς ψυχώσεως τῶν αἰσθητῶν ἐπόμενοι τούτῳ.

Τὸν δὲ τρίτον, τῆς εἰδοποιίας τῆς διῃρημένης, καὶ τῆς μερίσεως περιγραφῆς. καὶ τῆς κύκλον ἐπιστροφῆς τῶν ὅλων εἰς τὸν μίαν ἀρχήν. καὶ ταύτα διορίζόμεθα, τῶν τριῶν ἑκάστου τὴν ποίησιν ὅτι τὸν ὅλον κόσμον διαμένειν ἠθέλησαν. τὸν δὲ, τῆς ποιήσεως τρόπον ἴδιον ἐφ' ἑκάστου θεωροῦντες, τὸν μὲν, οὐσιοποιὸν, τὸν δὲ, ζωοποιὸν, τὸν δὲ, νοερόν.

Καὶ τὸν μὲν, τῆς ὑπάρξεως, τὸν δὲ, τῆς κινήσεως, τὸν δὲ, τῆς ἐπιστροφῆς αἴτιον λέγοντες. ἵνα δὴ καὶ ὁ πᾶς κόσμος, ὡς μὲν ὄντος μεταλαγχάνων, ὑπὸ τοῦ πρώτου πατρὸς, ὡς δὲ διὰ κινήσεως ὑφιστάμενος, καὶ γένεσις ὤν, ὑπὸ τοῦ δευτέρου τὴν πρόοδον ὑποδέχηται, ὡς δὲ παντὶ διῃρημένος, καὶ μέχρι τῶν παντοίαν διαίρεσιν, ἐπιστρέφων εἰς τὸν οἰκείαν δέχηται, ὑπὸ τοῦ τρίτου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ζ'.

Τούτων δὴ οὕτως διωρισμένων, καθίδωμεν ὅπως ὁ ἐν Τιμαίῳ δημιουργὸς καὶ πατὴρ τοῦδε τοῦ παντὸς, ὁμοῦ καὶ ἀμερίστως ὑφίστησι τὸν κόσμον, καὶ τὴν τε οὐσίαν αὐτῷ δίδωσι, καὶ τὸ εἶναι χορηγεῖ, τά τε σώματα πλάττων, καὶ τὰς ψυχὰς ἐν μέσῳ τῆς ἀμερίστου, καὶ τῆς μεριστῆς οὐσίας ὑποζωννύων. καὶ τοῦ νοῦς ὑφιστὰς ἀγωνήτως, καὶ ἀδιαιρέτως, ὅσα τῶν πρώτων ὤμων, καὶ ἔπειτα πύτιος τὰς κινήσεις διανέμῃ πως τε ψυχαῖς, καὶ τοῖς σώμασιν ἄλλας ἄλλοις, καὶ διαιρεῖ παντοίως ἑκάστας, καὶ τοὺς ἁρμονικοὺς λόγους,

Universidad de Deusto
Biblioteca

πρὸς ταυδεῖζαις ἀναλογίας, καὶ πρὸς ἑαυτὸν ἐπιστρέφῃ, καὶ τῶν ἑαυτοῦ βούλησιν. πῶς οὖν ἔτι τὸν τοιοῦτον δημιουργὸν, εἰς πατὴρ ἄξομεν ἑνὶ τῶν τελῶν τούτων πατέρων; ἀ γὰρ οὗτοι διῃρημένως λέγονται διδόναι τῷ παντὶ, ταῦτα ἀμερίστως ἐκεῖνος ὑφίσησιν ἀφ' ἑαυτοῦ. καὶ οὐ τὰ μὲν, πεφηνότως, τὰ δὲ, κατὰ συμβεβηκὸς, ἀλλ' αὐτὸ τὸ εἶναι καὶ τὴν οὐσίαν ὑποστήσᾳ, καὶ τὰς κινήσεις χορηγεῖ, καὶ τὰς διαιρέσεις περιέχῃ τῶν ἐγνωσμένων εἰδῶν, καὶ μετὰ τῶν ἄλλων πρόοδον, ὑπιστρεφῆ πάντα πρὸς ἑαυτὸν, μένων ἐν τῷ ἑαυτοῦ καθ' τρόπον ἤδη. δεύτερον τοίνυν οὗτοι τρεῖς δημιουργοὺς ἀπ' ἀλλήλων διεστάναι φαμὲν, διότι παθεμικῶς μὲν, ὁ πρῶτος περιέχῃ οὗτοι λοιποὺς, καὶ ἔστι τῆς ὅλης τελετῆς ταύτης πατήρ. δυάμεις δὲ, ὁ δεύτερός ἐστι, καὶ μετέχῃ τῶν ἄκρων κατὰ τὰ τῶν δυνάμεων ἰδιότητα. νοῦς δὲ, ὁ τρίτος, καὶ τὸ παθεμικὸν αὖτις, καὶ ἡ δύναμις νοερὰ, καὶ (ὡς τὸ ὅλον εἰπεῖν) πληρῆ μὲν ἀμφοῖν, ὁ πρῶτος.

Δυάμεις δὲ ἀμφοῖν, ὁ δεύτερος. νοῦς δὲ ἀμφοῖν, ὁ τρίτος. πῶς οὖν ὁ τῶν ὅλων δημιουργὸς, ἑνὶ τῶν ἱρημένων ἐστὶ πατέρων ὁ αὐτὸς; σκεῖνος γὰρ (ὡς φασιν, [l. ὡς φησιν] ὁ Τίμαιος) πατὴρ ἐστὶ παντὸς κόσμου, καὶ δυναμιν ἔλαχεν ἑαυτῷ παθεμικὴν, καὶ νοῦν θεῖον, ἐπιστρέφοντα τὰ πάντα εἰς τὸν ἑαυτοῦ περιωπὴν.

Πάλιν οὖν τὰς μερικὰς τῶν τελῶν ἰδιότητας, ἀμερίστως ἐκείνῳ, καὶ μονοειδῶς περιέχουσας ἀνδρόμῳ. καὶ ὥσπερ ἡ τριὰς ἡ δημιουργικὴ μετέχῃ τῆς πρὸς αὐτὴν ἑνώσεως, διὰ τὸν ἀπειράφον τῆς μονάδος ὑπεροχὴν, οὕτω δὴ καὶ ἡ μονὰς πεφίληφε νοερίως ἐν ἑαυτῇ τὸν τριάδα, καὶ τὸν ἀΐδιας δυάμιν.

Καὶ οὐ δεῖ ζητεῖν ἐν ἀλλήλοις συγχεῖν, ἀλλ' ἐξαίρειν μὲν τὸν μονάδα τῆς τελετῆς, ἐξαπλοῦν δὲ τὸν τριάδα τῆς μονάδος. καὶ μήτε τοὺς τρεῖς παθέρας τῆς ὅλης δημιουργίας ἀρχοντας ποιεῖν, μήτε τὸν ἐν αὐτοῖς πρώτιστον εἰς τὸν ἕνα δημιουργὸν. τὸ γὰρ πατρικὸν αὖτον, ἐξῃρημένου παντὸς διαφέρει.

Καὶ τὸ καθ' ἕνωσιν τὰ πάντα περέχον, ἐξ καὶ πᾶσιν ὁμοίως παρόντος, ἐξίσου τῶν πάντων ἀφεστῶτος. καὶ ὅτι τούτοις, τὸ πλῆθος πάντα χοῦ τὴν οἰκείας ἔσχε μονάδος, καὶ ὥσπερ τὸ ὅλον διακόσμων πεποίηται τὸ ἕν, οὕτω δὴ καὶ ἑκάστη τάξις τῶν θεῶν, ἀπὸ μονάδος ἔχῃ τὸν πέρατον. ἐπεὶ καὶ ἕκαστος θεὸς πεποίηται ἕλαχε τὸν ἕνωσιν ἐν αὐτῷ πλῆθους. εἰ δὲ τὸ, τὸ σύμπαν τῶν θεῶν ἦθος, ὡσαύτως καὶ ἕκαστος πέφυκεν, ἀνάγκη δή που καὶ τῶν διῃρημένων τάξεων ἕκαστα τὸν αὐτὸν ἔχειν τῆς ὑποστάσεως τρόπον.

conjungat, & ad se convertat, *ac reducat*, & *ad* suam voluntatem *adducat*. Quomodo igitur etiam talem rerum-opificem in idem ducemus, *& eundem esse dicemus*, cum uno trium istorum Patrum? Quæ enim isti dividuè dicuntur dare huic *rerum* Universitati, hæc ille ex se-ipso, *& per se* constituit individuè. Neq; alia quidem, per-antecedentes-causas, alia vero, per accidens: sed propter ipsum Esse, & ipsam essentiam procreat, & ipsas motiones suppeditat, & divisiones formarum in-mundo comprehensarum proponit, & post aliarum *formarum* progressum, omnia ad se convertit, *ac reducit*, permanens (ut ita loquar) in sua consuetudine-sede. Rursus igitur illos tres rerum-opifices inter-se alium ab alio distare dicimus, quia paternè quidem, ille primus reliquos continet, & est totius hujus Trinitatis Pater. Secundus verò, est *totius hujus Trinitatis vis, facultas*, potestas, & particeps-est *hujus* extremitatum, propter ipsarum potestatum proprietatem. Tertiùs verò, Mens *est hujus totius Trinitatis*, & paternum *robur* ipsius, & intellectualis facultas, *potestas*, & (ut rem totam *paucis* expediamus) ille quidem primus, *est* amborum Pater.

Secundus verò, potestas *est* amborum. Tertius verò, Mens *est* amborum. Quomodo igitur ille *rerum* universarum opifex est idem cum uno Patrum *ante* dictorum? Ille enim (ut ait Timæus) Pater est universi Mundi, & potestatem sibi paternam est-sortitus, & Mentem divinam, quæ convertit, *ac reducit* omnia ad ipsius speculam, *circumspectionem, & providentiam*.

Rursus igitur dividuas horum trium *Patrum* proprietates, individuè, & uniformiter in illo primùm-existentes invenimus. Et quemadmodum ille rerum-opifex Trinitas particeps-est unionis, *ac Unitatis, per quam conjungitur, ac unitur* cum ipso, propter in circumscriptâ ipsius unitatis excellentiam, sic etiam ipsa Unitas occultè primùm-assumpsit, *atque concluſit* in se-ipsa ipsam Trinitatem, propter ipsam causæ facultatem, *ac potestatem*.

Nec oportet hæc inter se confundere: Sed eximere quidem Unitatem ex Trinitate, Trinitatem verò Unitati sic attribuere, ut Trinitas ex Unitate pendeat. Nec *oportet* illos tres Patres totius rerum-fabricationis præfectos facere, nec illum inter ipsos primum in idem ducere, *& eundem statuere* cum uno rerum-opifice. Nam causa, quæ cum *alia causa* collocata-est, ubiq; differt ab illla, quæ *ex omnibus aliis causis* est-exempta.

Et illa *causa*, quæ per comprehensionem omnia producit, *quæ in se comprehensa tenet, differt* ab illa, quæ pariter omnibus adest, & æqualiter ab omnibus distat. Præterea verò, ipsa multitudo ubiq; ex sua Unitate pendet, & quemadmodum ipsum Unum universos ordines antecedit, sic etiam unusquisq; Deorum ordo ab Unitate *suum* progressum habet. Quoniam & unus-quisq; Deus sortitus-est Unitatem, quæ multitudinem in se *comprehensam* antecedit. Si verò & ipsum universum Deorum genus, & pariter unus-quisq; *Deus* progreditur, *& ex eodem fonte prodit*; necesse profectò *est* etiam divisorum ordinum singula eundem habere hypostaseos, *naturaq; modum*.

Tertiùm

Tertiùm verò, dicamus quod tres istos rerum-opifices & ipse Plato, & Græcorum antiqua Theologia, dicit illud uniforme Patris Saturni Regnum *in tres partes* divisisse. Et illum quidem *primum-rerum-opificem ajunt* prima disponere ubiq;, secundum verò, media, tertium verò, ultima *rerum* universarũ, & *eorũ* unumquemq; non solùm in ipsa rerum-fabricatione sortitum-esse hunc ordinem: Sed etiam in ipsa providentia particularium animarum. Etenim *ajunt*, harum alias quidem, ante *suum* ortum, sub primo *rerum-opifice* collocatas esse, *& ad ejus imperium referri*.

Alias verò, *suum* ortum sub medio complere. Alias vero, quæ post *suum* ortum, purgationis indigent, sub tertio *degere*, *& purgari*. Sed tamen ille primus rerum-opifex (ut in Timæo scriptum-est) universum producit Mundum. Ipse enim etiam ipsius Ejusdem circumvectionem constituit, & Alterius, *ac ipsius Diversi rationem* disponit, & omnia, quæ sunt sub Luna *regit, & moderatur*, vel usque ad ipsam terram, quam noctis, & diei custodem molitus-est, *& fabricavit*, quæ stat immota circa illum axem, qui collocatus-est per ipsos Universitatis polos, & *idem rerum-opifex* replet omnes particulas suis numeris & omnibus largitur ortum, & ijs, qui manifestè circũvagantur, *& ubiq; versantur*, & ijs, qui apparent quantum voluerint, *fœq; mortalibus arbitratu suo præbent spectandos*.

Præterea verò, ipsis etiam particularibus animabus universam periodum, *ac ambitum* definit, & ipsius in ortam reversionis mensuras, & ipsas vicissitudines vitæ, quæ *degitur* hìc, & ipsas restitutiones in illud consuetum vitæ genus, *quo fruebantur animæ, quum primùm aliæ cum aliis versabantur, & quasi simul pascebantur, antequàm ex suis corporibus alio migrarent*, & omnes fatales Leges ipsis *animabus idem rerum-opifex* patefacere dicitur, & hujus Universitatis naturam ostendere.

Non igitur *hic*, *unus* est trium horum Patrum, neq; cum ipsis est-collocatus, *nec in eodem ordine, numeroq; cum ipsis est ponendus*: Sed ex ista Trinitate prorsus est-exemptus. Et propter suum prærogativũ *rerum* patrocinium, & separatim supra unam quanq; *rem*, & communiter supra *res* omnes explicavit *suam curam, providentiam, atq; potentiam, qua non solum universa: Sed etiam singula gubernat, ac moderatur*. Et horum quidem *Patrum* opera divisa sunt circa ipsum, & particularioribus terminis distincta-sunt. Illius verò effectio est incircumscripta, & una universalis, & individua.

Τὸ δὴ τρίτον, λέγωμεν ὅτι σὺν τρεῖς τούτους δημιουργοὺς καὶ ὁ Πλάτων, καὶ ἡ τῶν Ἑλλήνων ἀρχαία θεολογία διελέσθαι φησὶ δὲ πατρὸς Κρόνου τὴν ἑνοειδῆ βασιλείαν. καὶ τὸν μὲν, τὰ πρῶτα διακοσμεῖν ἐκάστοις, τὸν δὲ, τὰ μέσα, τῶν δὲ, [l. τὸν δὲ,] τὰ ἔσχατα τῶν ὅλων, καὶ οὐκ ἐν τῇ δημιουργίᾳ μόνον ζωτίν κεκληρῶσθαι τὴν τάξιν ἑκάστον, ἀλλὰ καὶ τῇ προνοίᾳ τῶν μερικῶν ψυχῶν. καὶ γὰρ τούτων, τὰς μὲν, πρὸ τῆς γενέσεως, ὑπὸ τὸν πρῶτον τελεῖν.

Τὰς δὲ, τὴν γένεσιν συμπληρούσας ὑπὸ τὸν μέσον. τὰς δὲ, μετὰ τὴν γένεσιν, καθάρσεως δεομένας, ὑπὸ τὸν τρίτον. ἀλλὰ μὴν ὁ πρῶτος δημιουργὸς (ὡς ἐν Τιμαίῳ γέγραπται) τὸν σύμπαντα περιέχῃ κόσμον. αὐτὸς γὰρ καὶ τὴν ταυτοῦ περιφορὰν ὑφίσησι, καὶ τὴν θατέρου διακοσμεῖ, καὶ τὰ ὑπὸ σελήνην πάντα, καὶ μέχρι τῆς γῆς, ἣν φύλακα νυκτὸς, καὶ ἡμέρας ἐμηχανήσατο, περὶ τὸν ἄξονα τὸν διὰ τῶν παντὸς πόλων πεπαγμένον, ἀκίνητον ἐσόμενον, καὶ πληροῖ πᾶς ὅλας μερίδας τῶν οἰκείων ἀριθμῶν, καὶ πᾶσιν ἐνδίδωσι τὴν γένεσιν τοῖς τε φανερῶς περιπολοῦσι, καὶ τοῖς φαινομένοις, καθόσον αὐ ἐθέλωσιν.

Ἔτι δὲ αὖ ταῖς μερικαῖς ψυχαῖς τὸν ὅλων ἀφορίζῃ περίοδον, καὶ τὰ μέτρα τῆς εἰς γένεσιν καθόδου, καὶ τὰς ἀμοιβὰς τῆς ἐνταῦθα ζωῆς, καὶ τὰς εἰς τὸ σύνομον ἀποκαταστάσεις, καὶ πάντας σὺν ἀμαρτήτους νόμους αὐτῆς ἐκφαίνειν λέγεται, καὶ τὴν φύσιν ἐπιδεικνύειν & παντός.

Οὐκ ἄρα τῶν τελῶν τούτων ἐστὶ πατέρων, οὐδὲ συνέπακται πρὸς αὐτοὺς, ἀλλ' ἐξῄρηται παντελῶς ἀπὸ τῆς τελετῆς. καὶ ὑπερήπλωσε κατὰ τὴν οἰκείαν πρωτομικὴν ἁπλωσίαν, καὶ χωρὶς ἑκάστου, καὶ κοινῇ πάντων. καὶ τὰ μὲν τούτων ἐνεργήματα διῄρηται πρὸς αὐτὸν, καὶ διείληπται τοῖς μερικωτέροις ὅροις. ἡ δὲ ἐκείνου ποίησις, ἀπρόσφορός ἐστι, καὶ μία ὅλη, καὶ ἀμέριστος.

CAPUT VIII.

QUòd igitur illa rerum-opifex Unitas, ex illa Trinitate principalium Patrum exempta, propter unam individuam causam, progignat, *atq; procreet* ipsa Entia perpetuò, *ex his, quæ dicta sunt*, esto perspicuum. Si verò est (ut per superiora verba demonstrabamus) unus, & totus, *ac universus* hujus unigenæ Mundi fabricator ex Platonis sententia Jupiter, & nos non decepti hæc sumus-confessi, ut verò nunc di-

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ η'.

ΟΤΙ μὲν οὖν ἡ δημιουργικὴ μονὰς, τῆς τελετῆς τῶν ἡγεμονικῶν πατέρων ἐξῄρημένη, καὶ μίαν ἀδιαίρετον αἰτίαν, ὑποστᾶσα τὸ ὂν ἅπλα διαιωνίως, ἔστω φανερὸν ἐκ τούτων. εἰ δέ ἐστιν (ὥσπερ ἐν τοῖς πρόσθεν ἐπεδείκνυμεν λόγοις) ὁ εἷς, καὶ ὅλος & μονογενὴς κόσμου δημιουργὸς, καὶ Πλάτωνα ὁ Ζεὺς, καὶ ἡμεῖς οὐκ ἐξαπατώμενοι ταῦτα ὡμολογήκαμεν.

Universidad de Deusto
Biblioteca

ὡς δὲ νῦν λέγεται, καὶ ὁ ἐν Γοργίᾳ Σωκράτης μαθησόμενος, ὁ τῶν δημιουργῶν πρῶτος, τῶν διελομένων τὴν τοῦ Κρόνου βασιλείαν, ὡσαύτως ὀνομαζόμενος Ζεύς, διττὸς ἂν εἴη κατὰ τοῦτον τὴν θεωρίαν ὁ Ζεύς, ὁ μὲν, πρὸ τῶν τριῶν πατέρων νοερὸς θεός· ὁ δὲ, ἡγεμονικὸς, καὶ ἀφομοιώματικὸς, καὶ ἀρχηγικὸς, ἐν τοῖς τελείοις, ἐπ' ἄκρῳ τεταγμένος.

Διεῖλον γάρ (φησὶ) τὴν τοῦ πατρὸς ἀρχὴν, ὅ, τε Ζεὺς, καὶ ὁ Ποσειδῶν, καὶ ὁ Πλούτων, ἐξ ἑνὸς οἷον μεγάλου βασιλέως. τρεῖς ὑποστάντες ἡγεμόνες τῶν ὅλων, καὶ τὴν μίαν πηγὴν τῆς δημιουργικῆς σοφίας, εἰς τελάδα πατρικὴν προαγαγόντες ἀρχηγικὴν, ἣν καὶ ὁ Πλάτων ἐνδακνύμενος, ἀρχὴν προσείρηκε τὴν ἐν τοῖς τελείοις διηρημένην προνοίαν, τὸ πρωτουργὸν, καὶ μονοειδὲς τῆς περὶ τούτων ἀπονεμούσης θεοῖς.

Εἰ δὲ μὴ μόνον αὐτὴ τοῦ Διός ἐισιν αἱ τάξεις, ἀλλὰ καὶ ἄλλο πλῆθός ἐστι δῖον, καὶ ὅπως προΐασιν, ἐν τοῖς ἑπομένοις ἔσται φανερόν. ἐισὶ μὲν δὴ καὶ οἱ τρεῖς οὗτοι πατέρες ἅπαντες, τῆς προηγορίας τῆς αὐτῆς μεταλαγχάνοντες, καὶ ὡσαύτως ὑμνούμενοι καὶ παρὰ τῶν Φοιβολήπτων ποιητῶν, ἀλλ' ὁ μὲν, ἁπλῶς Ζεὺς, ὁ δὲ, ἐναλίου Ζεὺς, ὁ δὲ, καταχθονίου Ζεύς.

Πρώτως δὲ, ἐν τῇ τελάδι τῶν πατέρων ἀξίαν ἔχει, καὶ τὴν ἐπωνυμίαν τοῦ μεγάλου Διὸς, ὁ τῶν τελῶν ἡγεμών. διὰ γὰρ τὴν ἀκραν ἕνωσιν, ἣν ἔλαχε πρὸς τὸν ἐπέκεινα τῶν τελῶν πάντων δημιουργὸν, καὶ τοῦ ὀνόματος ἀδιακρίτως κοινωνεῖ τοῦ ὅλου Διός. καὶ κατὰ τοῦτον (οἶμαι) τὸν λόγον, ὁ ἐν τῷ Κρατύλῳ Σωκράτης, ὅτι τῶν ὀνομάτων τὴν πρὸς τῶν θεῶν ἀπόρρητον ἡμῖν μυσταγωγίαν ἐμφανίζων, τὸ μὲν, τὸν Κρόνῳ συντείνειν τὸν Δία, τὸ δὲ, τοῖς λοιποῖς δημιουργοῖς, οὐκ ἀξιοῖ δίς περὶ τῶν αὐτῶν ποιεῖσθαι τοὺς λόγους, ἀλλ' ἐν τοῖς περὶ τοῦ παντελοῦς δημιουργοῦ νοήμασι, καὶ τὴν περὶ τοῦ πρώτου τῶν τελῶν παραδίδοσθαι, διὰ τὴν τῶν ὀνομάτων ἀλήθειαν.

Οὐ γὰρ ἦν ἄλλως πως διανοεῖσθαι τὸν τοῖς ὀνόμασιν ἐμφρόνως ἀποφαίνοντα τῆς ἐν τοῖς πράγμασι θεωρίας. ἐπεὶ καὶ ἀδιαιρέτως ἕνωται τοῦ ὅλου δημιουργῷ τῆς τελάδος ταύτης ὁ πατὴρ· ἀλλὰ τούτων μὲν ἄλις.

Ἐκεῖνο δὲ (εἰ βούλῃ) προσθῶμεν τοῖς εἰρημένοις. ἴσως γὰρ ἂν τις ὑπολάβοι καὶ τὸν ἐν Γοργίᾳ μῦθον τοῖς τελείοις Κρονίδαις, [l. Κρονίδαις] τὴν πάροδον ἀπὸ τοῦ Κρόνου διδόναι προσεχῶς, ἀλλ' οὐ διὰ μέσης (ὥσπερ εἴπομεν) τῆς δημιουργικῆς μονάδος.

citur, & in Gorgia Socrates accuratè docet, *si* & ille primus illorum, qui sunt rerum-opifices, qui Saturni Regnum *inter se* diviserunt, eodem-modo vocatur Jupiter, secundùm istam contemplationem, duplex erit Jupiter. Unus quidem, ante tres istos Patres intellectualis Deus. Alter verò, principalis, & per-similitudinem-expressus, & imperatorius *cujus principatus, ac imperium hominibus per similitudinẽ exprimitur ac representatur. Hic autem est* inter tres *Patres*, in summo *dignitatis fastigio* collocatus.

Diviserunt enim (inquit *Plato*) Patris imperium *inter se, tres isti*, Jupiter, & Neptunus, & Pluto, qui quasi ex uno Magno Rege *progressi*, tres *rerum* universarum Duces subsistunt, *& palàm existunt*, & unum fontem illius rerum-fabricatricis seriei, in Trinitatem perfectam, & imperatoriam produxerunt, quam etiam Plato demonstrans, imperium appellavit illam inter illos tres *Patres* divisam providentiam, primariam-rerum-fabricandarum-facultatem, & uniformem-potestatem attribuens Dijs istos antecedentibus.

Si verò non solùm ipsius Jovis sunt ordines isti: Sed etiam alia multitudo est Jovia, *i. e. Jovis*, etiam quomodo progrediatur *hæc multitudo*, in sequentibus erit manifestum. Nam & isti tres Patres omnes sunt quidem ejusdè appellationis participes, & pariter celebrantur & à Poetis Phœbinumine-afflatis: Sed unus quidem, simpliciter *vocatur* Jupiter, alius verò, marinus Jupiter, alius verò, subterraneus, *& infernus* Jupiter.

Primùm verò, in ipsa Trinitate, & paternam dignitatem habet, & appellationem Magni Jovis, ille trium *Patrum* Dux. Propter enim illam summam unionem, quam sortitus-est cum illo fontano rerum opifice, qui superior est illis tribus *rerum-opificibus*, etiam ipsius nominis indiscretè particeps-est cum illo universali Jove. Et (ut opinor) propter hanc rationem, *& causam*, Socrates in Cratylo, ab ipsis nominibus *sumptam* arcanam de Dijs mystagogiam, *& occultam de rebus divinis disciplinam* nobis declarans, modò quidem, cum Saturno Jovem collocans, *& in eodem ordine ponens*, modo verò, cum reliquis rerum-opificibus, non vult bis de *rebus, & personis* ijdem facere verba: Sed in illis de perfecto rerum-opifice sententijs, & illam *arcanam doctrinam* de illo primo trium *Patrum, censet* esse-tradendam, propter ipsam ipsorum nominum veritatem.

Non enim aliter quodammodo cogitare poterat ille, qui contemplationem in rebus *versantem*, ipsa nomina sequi, *nominibusq; conuenire* demonstrabat. *Res enim ipsas per nomina rebus conuenientia declarare volebat.* Quoniam etiam individuè Trinitatis hujus ille Pater unitus, *& arctissimo unionis vinculo conjunctus* est cũ illo universali rerum-opifice. Sed de his quidem satis *est dictum*.

Illud verò (si vis) addamus *rebus antè* dictis. Fortasse enim aliquis existimarit & illam fabulam in Gorgia *descriptam* illis tribus Saturnidis, *i. e. Saturni filijs*, accessum, *& transitum* à Saturno dare proximè, non autem per mediam (*ut diximus*) rerum-opificem Unitatem, *ad ipsam rerum procreationem*.

Rursus

Rursus enim *dicimus* illos tres *Saturni filios*, imperium Saturnium *inter se* divisisse, non autem illud *imperium* universalis rerum-opificis, & Patris, *quod ideo dicimus*, ne rursus ultra modum, fabulosa sequentes commenta, & à Platonis mente, & à rerum veritate per imprudentiam aberremus.

Quamobrem denuò definiendum *est, & perspicuè declarandum*, quod prodit quidem ab illo intellectualium Deorum Patre & ille universalis rerum-opifex, & ista Principalium Patrum Trinitas. Sed ille quidem universalis ab universali progressus, individuè particeps-est illius *summi* Patris.

Manet enim in illa, *ut ita loqui liceat*, omneitate illius potentiæ, *pro, in illius omnipotentia, vel, in illius universali potentia, quæ propter infinitam naturæ divinæ vim, per omnia pervadit, ac diffunditur*, & ipsius uniformem--facultatem, & immultiplicabilem-naturam (si fas *est ita* loqui) imitatur, quod sit singularis, *unicus*, & universalis, & idem, & primorum, & mediorum, & ultimorum *Deorum*, *& ordinum* Pater. Illi verò, divisim participant ipsius Genitoris causam, & progrediuntur, divisi quidem alij-ab-alijs, dividentes verò singularem, *& unicam* illius providentiam.

Et Saturnus quidem, unus est, & multus Deus, in se-ipso multitudinem collocans, *atq; stabiliens*, & suis finibus *eam* occultè circundans, *& complens*. Jupiter verò, paternam Unitatem effingit, *ac representat*, & illius singularem potestatem in *rerum* universarum providentiam producit.

Illi verò tres Saturnidæ multitudinem illic *latentem, & inclusam* ostendunt in ipso perfecto Trinitatis fine, *quo finitur, & terminatur ipsa multitudo*. Quamobrem etiam dividere dicuntur hujus Universitatis imperium, quod individuè Jupiter habebat. Quare hic quidem (si tale quid audacter est dicendum) progressus, est ille Pater, qui *res universas* & disponere properàt, & qui parturit, *magnoq; studio contendit* ad *rerum* universarum procreationem.

Illi verò, *divinam, ac paternam* illius partiuntur providentiam. Hoc autem idem est, ac si dicas, illos etiam ipsam ipsius Jovis *providentiam inter se partiri, ut ipsorum unusquisq; partem illius providentiæ habeant, secundum quam res in hoc Universo regat, ac administret.* Nam ipse progressus est in ipsis ab utroq; ac à Saturno quidem, propter illud, à quo *progrediuntur*, à Jove verò, propter illud, sub quo *sunt, & degunt*.

Etenim ipse quidem Jupiter ipsos in-lucem-profert, *ac ostendit*. Ipsi verò, ex Saturnijs adytis progrediuntur. Si verò vis etiam *rem aliter examinare*, Secundùm Platonis Parmenidem, cum in ordine Saturnio sit & ipsa integritas, *quasi barbarè diceres, ipsa Toteitas, id est ipsum Totum*, & ipsæ partes, & propter quidem ipsum Totum, & *Jupiter*, illius, quod est in alio, propter verò ipsas partes, illius, quod est in se-ipso, hypostasin, *atq; naturam* illic assumpserit, Jupiter quidem, qui est ante tres illos *rerum-opifices*, propter ipsum Totum, progressus-est ex Patre. Illi verò tres rerum-opifi-

Διελέσθαι γὰρ αὖ τὴν ἀρχὴν τὴν Κρονίαν, οὐ τρεῖς, ἀλλ' οὐχὶ τὴν τοῦ ὁλικοῦ δημιουργοῦ, καὶ πατρὸς, ἵν' αὖ μὴ περὶ τοῦ μέτρου τοῖς μυθικοῖς ἑπόμενοι πλάσμασι, τῆς τε τοῦ Πλάτωνος διανοίας, καὶ τῆς τῶν πραγμάτων ἀληθείας διαμαρτόντες λάθωμεν, διορίσεον ἐξ ἀρχῆς, ὅτι πρῶτος μὲν ἀπὸ τοῦ πατρὸς τῶν νοερῶν θεῶν, ὁ, τε ὅλος δημιουργὸς, καὶ ἡ τελὰς αὕτη τῶν ἡγεμονικῶν πατέρων.

Ἀλλ' ὁ μὲν ὅλος ἀφ' ὅλου προελθὼν, ἀμερίστως μετέχει τοῦ πατρός. μένει γὰρ ἐν τῇ παντότητι τῆς ἐκείνου δυνάμεως, καὶ μονοειδὴς αὐτὸς, καὶ ἀπλήθυστος (εἰ θέμις εἰπεῖν) μιμεῖται, τὴν μοναδικὴν εἶναι, καὶ ὅλος, καὶ ὁ αὐτὸς, πρώτων τε, καὶ μέσων, καὶ τελευταίων πατήρ. οἱ δὲ, διηρημένως μετέχουσι τῆς ἑνοποιοῦ αἰτίας, καὶ προέρχονται, μεριζόμενοι μὲν ἀπ' ἀλλήλων μεριζόμενοι δὲ τὴν ἐνιαίαν ἐκείνου πρόνοιαν.

Καὶ ὁ μὲν Κρόνος, εἷς ἐστι, καὶ πολὺς θεὸς, ἐν ἑαυτῷ τὸ πλῆθος ἑδράζων, καὶ τοῖς οἰκείοις ὅροις κρυφίως περιλαμβάνων. ὁ δὲ Ζεὺς, τὴν μονάδα τὴν παλικλεῆ διατείνουσαν, καὶ πρὸς τὸ ἐνιαῖον αὐτῆς εἰς τὴν τῶν ὅλων προμήθειαν.

Οἱ δὲ τρεῖς Κρονίδαι τὸ ἐκεῖ πλῆθος ἐκφαίνουσιν ἐν τῷ παντελεῖ τῆς τελάδος ὅρῳ. διὸ καὶ διαιρεῖσθαι λέγονται τὴν τοῦ παντὸς ἀρχὴν, ὡς ἀδιαιρέτως εἶχεν ὁ Ζεύς. Ὥστε ὁ μὲν (εἰ χρὴ τολμήσαντα φάναι) προελθὼν ἔστιν ὁ πατὴρ, καὶ διακοσμεῖν ἐπειγόμενος, καὶ ὠδίνων εἰς ἀπογέννησιν τῶν ὅλων.

Οἱ δὲ, τὴν ἐκείνου μεριζόντων πρόνοιαν, ταύτην δὲ ἐποῦν, ὅτι καὶ τὴν τοῦ Διός. ἡ γὰρ πρόοδος ὡσαύτως ἀφ' ἑκατέρου, τοῦ μὲν Κρόνου, κατὰ τὸ ἀφ' οὗ, τοῦ δὲ Διὸς, κατὰ τὸ ὑφ' οὗ.

Καὶ γὰρ ἐκφαίνει μὲν αὐτοὺς ὁ Ζεύς. Προέρχονται δὲ ἀπὸ τῶν κρονίων ἀδύτων. εἰ δὲ αὖ βούλῃ κατὰ τὸν τοῦ Πλάτωνος Παρμενίδην, ἐν τῇ κρονίᾳ τάξει καὶ τῆς ὁλότητος οὔσης, καὶ τῶν μερῶν, καὶ τὸ μὲν, τὸ ὅλον, τοῦ ἐν ἄλλῳ, κατὰ δὲ τὰ μέρη, τοῦ ἐν αὐτοῖς τὴν ὑπόστασιν ἔχει λαβόν, ὁ μὲν, [l. ὃς μὲν] πρὸ τῶν τελῶν ἐστι Ζεὺς, καὶ τὸ ὅλον προελήλυθε τοῦ πατρός.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Οἱ δὲ τρεῖς δημιουργοὶ, κατὰ τὰ μέρη. διὸ καὶ βασιλεὺς μὲν ὁ Ζεὺς ἔχων ἐν ἑαυτῷ νοῦν βασιλικὸν, ὡς ἐν Φιλήβῳ λέγει Σωκράτης. ἄρχουσι δὲ οὗτοι διῃρημένως, καὶ κατὰ μέρη πληρωσάμενοι τὸ πᾶν. Διὰ ταῦτα τοίνυν ὁ μὲν Ἐλεάτης ξένος ἐν τῷ Πολιτικῷ, δύο τύπους αἰνιττεῖ βασιλέως νοερούς, τὸν μὲν, τῆς ἀφανοῦς οὔσιον ζωῆς τοῖς ὅλοις, καὶ τῆς ἑτέρας ἀνακυκλήσεως, τὸν δὲ, τῆς ἐμφανοῦς διακοσμήσεως ὑποστάτην, καὶ τῆς παρούσης περιόδου, καὶ τῷ Διὶ τοῖν ἀμφοῖν αἰτίαν ἀποδίδωσιν.

Ἀλλ' οὗ μὲν, ὡς ἐπὶ τῶν ὑπὸ Κρόνου βασιλείαν ἡγεμονεύοντος τοῖς ἐν παντὶ πᾶσιν. οὗ δὲ, εἰς ἑαυτὸν ἀναδησαμένου τὸν τῶν δευτέρων πρόνοιαν. καὶ συμπλέξαντος τῷ παντὶ κατὰ σὸν νοεροὺς δεσμοὺς, ὧν καὶ ὁ ἐν Κρατύλῳ μνημονεύει Σωκράτης. καὶ ὅλον ὡς ὅλον ἀναλήψεται, καὶ εἷον ἐφαρμόζει τῷ φωτὶ πρὸς τὸ ἐκείνου φῶς, καὶ δευτέρας ἔχει βασιλείας. διὸ καὶ ἀφορίζειν λέγεται τὸν πρόνοιαν ὁ πατήρ.

Ὁ δὲ Ἀθηναῖος ξένος, ὅτι τὸν μίαν δημιουργικὴν βασιλείαν ἀναλήψεσθαι ἡμᾶς, εἰς τὸν ἐκεῖ νόμον, καὶ τὸν δίκην τὸν ὅλων, θεὸν φησι κατὰ τὸν λόγον, ἀρχήν τε, καὶ μέσην, [l. μέσον,] καὶ τελευτὴν τῶν ὄντων ἁπάντων ἔχειν, καὶ τὰ πάντα δίκῃ περαίνειν καὶ φύσιν περιφορόμενον.

Διότι μὲν γὰρ οὐ τὸν πρώτιστον θεὸν ἀξιοῦμεν ἐν τούτοις ἀκούειν ὁ Πλάτων λέγοντος, οὐδὲ ἄλλον τινὰ τῶν νοερῶν, ἢ νοητῶν πατέρων, ἀλλὰ τὸν ὅλον δημιουργὸν, ἱκανὸν μὲν τοῖς καὶ μετρίως τῶν τοιῶνδε κατακούειν δυναμένοις, καὶ τὸ δίκῃ περαίνειν αὐτὸν, καὶ τὸ περιφορόμενον καὶ φύσιν.

Ἀρκεῖ δὲ καὶ τὸ τὸν δίκην ὀπαδὸν εἰρῆσθαι τοῦδε τοῦ θείου νόμου ἡμῶν γιγνομένου. καὶ γὰρ ὁ πρῶτος θεὸς, καὶ πάντες οἱ τῆς πλησιουργοῦ τάξεως ὑπερηρημένοι, τοῦτο δίκῃ ἐξήρτηται, καὶ τοῦ περιφεροῦς, ὡς ὁ τοῦ Παρμενίδου λόγος.

Καὶ δὴ καὶ κινήσεως ἄπειρος ὑπερανέχουσιν. ὁ δὲ πρῶτος, μετὰ τὴν κίνησιν προελθὼν, ὅλος ἐστὶ, καὶ παντέλειος δημιουργός. τούτῳ τοίνυν καὶ τὸ δίκῃ περαίνειν τὰ ὅλα προσῆκε, καὶ τὸ περιφορεύεσθαι, καὶ τὸ τὴν δίκην ἑαυτῷ πανέπεσθαι. τὸ γὰρ ἑπόμενον, κινουμένῳ δηλαδὴ φησὶν ἕπεσθαι. καὶ μὴν καὶ οἱ δεύτεροι τοῦ δημιουργοῦ θεοὶ, τὴν ἑνοειδῆ ἐπικράτησιν οὐκ ἔχουσι τῶν ὅλων, ὥσπερ ἐκεῖνος, οὐδὲ τῶν ὄντων ἁπάντων τὰς ἀρχὰς, καὶ μέσας, καὶ τελευτὰς περιλήφασιν.

fices, propter ipsas partes, *ex eodem sunt progressi*. Quamobrem etiam regnat quidem ipse Jupiter, habens in se-ipso regiam Mentem, ut in Philebo dicit Socrates. Imperant verò isti *tres rerum-opifices*, divisim, *i.e. divisum imperium habentes*, & per partes hoc Universum *à se gubernandum* sortiti. Propter hæc igitur, ille quidem Eleates hospes in Civili *Dialogo* duos istos celebrat Reges intellectuales, unum quidem, *rebus* universis obscuræ vitæ, & alterius in-orbem-actionis, *rotationis*, *vel*, *revolutionis* autorem, alterum verò, manifestæ dispositionis fundatorem, & præsentis periodi *molitorem*, *& effectorem*, & ipsi Jovi horum duorum causam attribuit.

Sed alibi quidem, ut illi, qui ad Saturni Regnum dux est omnibus in *hoc* Universo *degentibus*. Alibi verò, ut illi, qui secundorum providentiam in se-ipso devinxit, *atq; constrinxit*. Etenim unitus-est, *& arctissimè conjunctus* cum ipso Patre per intellectualia vincula, quorum etiam in Cratylo mentionem-facit, Socrates. Et totus ad Totum intenditur, *atq; contendit*, & quodammodo *suo* lumine *se* ad illius lumen accommodat, & secundi Regni principatum-obtinet. Quamobrem etiam Patris providentiam definire dicitur.

Atheniensis verò hospes, ad unum rerum-opifex Regnum nos dirigens, *atque deducens*, ad Legem illic *vigentem*, & Justiciam totam *illic florentem* Deum dicit, secundùm rationem, & principium, & medium, & finem Entium omnium continere, & omnia rectâ *via* perficere secundùm naturam circumeundo.

Quoniam enim non primum Deum inter hos volumus audire Platonem dicentem, nec ullum alium intellectualium, aut mentalium Patrum: Sed illum universalem rerum-opificem, sufficit quidem, *& satis est* illis, qui vel mediocriter hujusmodi *mysteria* audire, *ac intelligere* possunt, quod ille vel rectâ *via res omnes* perficiat, & secundùm naturam circumeat, *suaq; providentia totam rerum Universitatem obeat, ambiensq; foveat*.

Sufficit verò etiam, *& satis est*, quod Justicia dicta-fuerit assectatrix hujus Dei, *quod istum Deum sequatur, & comitetur*, divinæ Legis vindex, *& eorum, qui Legem divinam violant, ultrix* existens. Etenim ille primus Deus, & omnes illi, qui sitisunt-supra rerum-perfectorem ordinem, & ex ipso recto, & ex ipso rotundo *figuræ genere* sunt-exempti, ut illa Parmenidis oratio *fert*.

Quinetiam omni motu sunt-superiores. Ille verò primus, post ipsum motum progressus, universalis est, *& totus*, & perfectus rerum-opifex. Huic igitur etiam rectâ *via* perficere universa convenit, & circumire, & Justiciam ipsum comitari. Quod enim *aliquem* sequitur, profectò, ut videre est, dicemus id sequi eum, qui movetur. Quinetiam illi Dij, qui illo *primo* rerum-opifice sunt posteriores, singularem *rerum* universarum dominationem, *ac imperium* non habent, ut ille, neque omnium Entium principia, & media, & fines primum-sumpserunt, *nec ista primum in se existentia continent*.

Sed

Sed alij quidem, particularibus *rebus* universaliter præsunt, ut tres isti Patres. Alij verò, *præsunt rebus* universis, partitè, ut illi, qui vitæ rivos in omnia divisim producunt, *dividuèq; deducunt*.

Alij verò, partium partitè *gubernationem*, *atque procurationem* habent, ut illi rerum-opifices ultimi, & qui-circa-mundum-versantur. Solus igitur ille *rerum* universarum unus, & individuus opifex, *& Creator*, principium, & medium, & finem Entium omnium in se-ipso comprehendit. Et propter unam causam, in omnia secunda pariter imperium-obtinet. Ipsum verò sequitur Justicia dignitatem *rerum* universarum finiens, & circumscribens unam-quamque *rem* intra suos fines. Et hæc *quidem* ille Atheniensis hospes per antè-dicta verba declaravit. Orpheus verò vel disertissimis-verbis ad illum universalem *universarum* rerum-opificem *nos* amandat. Jam enim ipsum regnantem, & hoc Universum disponere, *& ordinare* incipientem, dicit universalem Justiciam sequi, *quemadmodum ex hoc Orphei hexametro patet*.

„ Illum verò *summum Deorum Patrem* multaspœnas-impijs-infligens Justitia sequebatur, omnibus auxiliatrix.

Quinetiam quod *ille summus Deorum Pater, rerum* universarum principia, & media, & finem contineat, præter hæc *quæ jam allata sunt*, dicit ille Theologus *Orpheus, quum ita canit*.

„ Jupiter *est rerum universarum* principium, Jupiter, media, ex Jove enim omnia nata-sunt.

Et mihi videtur etiam ipse Plato ad universam Græcanicam Theologiam spectans, & præcipuè Orphicam mystagogiam, *& occultam rerum divinarum disciplinam contemplans*, apertè--pronuntiasse, quemadmodum etiam antiqua fama *fert*. *Nam* Deum dicit, *in se* principium, & media, & finem *rerum* omnium continere, quum rectâ *viâ res* universas perficit, secundùm naturam circumiens, *ac eas ambiens*, & Justiciam habere comitem, per quam & omne, quod deficit ab illo prærogativo Jovis *rerum* patrocinio, *& provido præsidio*, convertit, *ac reducit* ad ipsum, & finem ipsi convenientem assequitur.

Sed quod etiam ille Atheniensis hospes ad illum universalem *universarum* rerum-opificem spectans, talia prædicarit suis alumnis, per hæc, *quæ dicta sunt*, commonitum-est, *& hac de re commonefacti sumus*. Si verò rectè hæc definita-sunt, omnino profectò, propter essentiam quidem, unus ille *summus rerum Pater*, & rerum-opifex ex tribus istis *est* eximendus.

Si enim unus quidem, principia *rerum* omnium, quæ *sunt* in mundo, alius verò, media complectitur, *& in se continet*, alius verò, ipsos fines convolvit ubiq;, Illum igitur, qui uniformiter *hujus* Universitatis imperium-obtinet, quomodo non necesse *est* situm-esse-supra omnes divisas causas? Ipsi verò *Plato* tribuit etiam generatricem hujus Trinitatis facultatem, *ac vim*. Si enim & principium, & media, & finem *rerum* universarum continet, propter quidem ipsam imperatoriam causam, procreat illum rerum-opificem, qui prima disponit, *ac ordinat*.

Ἀλλ' οἱ μὲν, τῶν μερικῶν ὁλικῶς προεστήκασιν, ὥσπερ οἱ τρεῖς οὗτοι πατέρες. οἱ δὲ, τῶν ὅλων, μερικῶς, ὥσπερ οἱ διῃρημένως τὴν ζωῆς ἐχέλους ἅπασι πάντα παραγοντες.

Οἱ δὲ τῶν μερῶν μερικῶς ἔχουσιν, ὥσπερ οἱ τῶν δημιουργῶν ἔσχατοι, καὶ περικόσμιοι. μόνος οὖν ὁ τῶν ὅλων εἷς, καὶ ἀμέριστος δημιουργὸς, ἀρχὴ, καὶ μέσον, καὶ τελευτὴ τῶν ὄντων ἁπάντων ἐν ἑαυτῷ περιείληφε. καὶ τὴν μίαν αἰτίαν ἐξίσου τῶν δευτέρων ἅπασι παίτων. ἕπεται δὲ αὐτῇ δίκη τῶν ἀξίαν ἀρίζουσα ὅλων, καὶ περιγράφουσα ἕκαστον ἐν τοῖς οἰκείοις ὅροις. καὶ ταῦτα ὁ Ἀθηναῖος ξένος, ἐν τοῖς περιηρημένοις δεδήλωκε ῥήμασιν. ὁ δὲ Ὀρφεὺς καὶ διαῤῥήδην εἰς τὸν ὅλον ἀναπέμπει δημιουργόν. ἤδη γὰρ αὐτῷ βασιλεύοντι, καὶ διακοσμεῖν ἀρχομένῳ τὸ πᾶν, ἕπεσθαί φησι τὴν ὅλην δίκην.

„ Τῷ γ' Δίκη πολύποινος ἐφέπετο, [l. πολύποινον ἐφέπετο] πᾶσιν ἀρωγός.

Καὶ δὴ καὶ ὅτι τῶν ὅλων ἀρχὰς, καὶ μέσα, καὶ τέλη περιέχει, λέγει πως πυθικὸς ὁ θεολόγος,

„ Ζεὺς ἀρχὴ, Ζεὺς μέσσα. Διὸς δ' ἐκ πάντα πέφυκε.

Καὶ μοι δοκεῖ καὶ ὁ Πλάτων εἰς ἅπασαν τὴν Ἑλληνικὴν θεολογίαν ἀποβλέπων, καὶ διαφερόντως τὴν ὀρφικὴν μυσταγωγίαν, αἰνίττειν, ὡς ἄρα ὁ παλαιὸς λόγος, τὸν θεὸν φησὶν ἀρχὴν, καὶ μέσα, καὶ τελευτὴν ἁπάντων ἔχειν, δίκῃ τὰ ὅλα περαίνοντα, κατὰ φύσιν περιφορούμενον, καὶ δίκην ἔχειν ὀπαδὸν, δι' ἧς τὰ ἀφιστάμενα τῆς περιουσικῆς ἵστησιν ὁ Διὸς, ἐπιστρέφει πρὸς αὐτὸν, καὶ συγκαθ' ἕκαστον ἀπὸ τέλους.

Ἀλλ' ὅτι μὲν εἰς τὸν ὅλον δημιουργὸν καὶ ὁ Ἀθηναῖος ξένος ἀποβλέπων, τοιαῦτα ἀνακηρύττει τοῖς ἑαυτοῦ τροφίμοις, ὑπέμνησται διὰ τούτων. εἰ δὲ ὀρθῶς ταῦτα διώρισται, παντὸς δήπου κατ' οὐσίαν μὲν, ἐξαίρειν [δεῖ] τὸν ἕνα δημιουργὸν τῶν τελῶν πάντων.

Εἰ γὰρ μὲν, τὰς ἀρχὰς τῶν ἐν τῷ κόσμῳ παντὸς, ὁ δὲ, τὰ μέσα περιείληφεν, ὁ δὲ, τὰ πέρατα συνελίσσει παντοχοῦ, τὸν τοίνυν ἑνοειδῶς παντὸς ἐπικρατοῦντα, πῶς οὐκ ἀνάγκη παντων ὑπερηρῆσθαι τῶν διῃρημένων αἰτίων; δίδωσι δὲ αὐτῷ καὶ τὴν γονητικὴν δύναμιν τῆς τριάδος ταύτης. εἰ γὰρ ἀρχὴ τε, καὶ μέσα περιέχει τῶν ὅλων, καὶ τελευτὴ, καὶ μὴν τὴν δεκτικὴν οὐσίαν, ὑποστήσεται τὴν τὰ πρῶτα διακοσμοῦσαν δημιουργόν.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Κατὰ δὲ τὰ μέσα, τὸν συμπληροῦντα τοὺς μέσους ὅρους τῆς δημιουργίας. κατὰ δὲ τὸ τελευταῖον, τὸν τοῖς ἐσχάτοις τὸ οἰκεῖον ἐφαρμόζοντα ποίησιν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ θ'.

Μόνον οὖν οὐχὶ λέγει σαφῶς ὁ Ἀθηναῖος ξένος, ὅτι τοῖς τοῦ Κρονίδους ἢ Διὸς μοῖραν, καὶ τὰ μέτρα τῆς προνοίας, καὶ ὅλως ἡ προόδου ἐξήρτηται καὶ μεγάλου Διός, καὶ ὡς ἐκεῖνος ἐστιν ὁ τοῦ κλήρους αὐτοῖς ἀφορίζων ἄνωθεν, καὶ προέχων ἅπασιν ἐν ἑαυτῷ μονοειδῶς.

Καὶ μὲν τὸ διὰ τοῦ θείου περαίνειν, καὶ τὸ προϊέναι κατὰ φύσιν, τὸ μὲν, τῶν ἀπ' αὐτοῦ προόδων δηλοῖ τῶν ὅλων. προόδου γὰρ τὸ διὰ τοῦ σύμβολον.

Τὸ δὲ, τῶν εἰς αὐτὸν ἐπιστροφῶν. αὐτὸς γὰρ ἐν ἑαυτῷ μὲν, καὶ εἰς ἑαυτὸν νοερῶς ἐπεστραμμένος, ὅτι τῶν ἑαυτοῦ πάντα συνελίσσει προϊόντα. εἰ δὲ ἔστιν ἐν τοῖς τελεσιουργοῖς θεοῖς τὸ, τὸ διὰ τοῦ πρῶτον, καὶ τὸ περιφερὲς, πληροῦ μὲν ἐκεῖθεν ὁ τῶν ὅλων δημιουργός. πληροῖ δὲ τὰ μεθ' αὐτὸν, τῶν ἀπ' αὐτοῦ δυνάμεων. καὶ ὥσπερ καὶ τῶν τελεσπλῶν αἰτίαν τῶν ὅλων, τῶν τελεσθέντων τῆς τῶν δημιουργῶν τριάδος συνυφίστησιν, οὕτω δὴ καὶ διὰ ταύτας τὰς διττὰς δυνάμεις, διττοὺς ἀποφαίνεται θεούς.

Τὸν μὲν, κατὰ τὸ διὰ τοῦ ἐν αὐτῷ, διακοσμοῦντα τὸ αἰσθητόν. τὸν δὲ, καὶ τὸ περιφερὲς, ἀναγόντα πάντα πρὸς αὐτόν. καὶ μὲν καὶ διότι προῆλθε μὲν ἀπὸ τῆς ὅλης δημιουργίας, μετέχει δὲ τῆς τελεσιουργοῦ τριάδος, τό, τε διὰ τοῦτο, καὶ τὸ περιφερὲς συμπλέκει τῇ κινήσει. καὶ γὰρ τὸ περαίνειν κατὰ διάβασιν, καὶ τὸ περιφορεύειν, κινήσεώς ἐστιν ἀφορμητικά.

Τὸ μὲν, τῆς ὅλης πάσης προϊούσης, καὶ πάντα διακοσμούσης, πέρασι, καὶ ὕδεσι, καὶ λόγοις. τὸ δὲ, τῆς εἰς αὐτὸν συνελιττομένης, καὶ ἐφ' ἑαυτὸν τὰ πάντα ἀνακαλουμένης. πάλιν οὖν ὁ Πλάτων ἐν τοῦ ἑνὶ δημιουργῷ τῶν τῆς τριάδος αἰτίαν τινὰ ἕνα, δεδεικται, καὶ τοῦτο, [l. τοῦτον] μὲν, οἷον ἐν ἑαυτῷ μένουσαν, τῆς κατὰ μέρη ποιήσεως ἐξάρχειν. ἐκείνοις δὲ τῶν δευτέρων καὶ τοῦτον ἀποδιδοὺς. ἐπεὶ καὶ ὁ Τίμαιος πατρικὸν αἰτίαν ἐν αὐτῷ, καὶ δύναμιν ὑφηγήσατο, καὶ νοῦν βασιλικὸν ὑπαρχόντων, τὰ αὐτὰ τῷ Ἀθηναίῳ ξένῳ περὶ αὐτοῦ θεολογεῖ.

Propter verò media, *procreat* illum, qui complet medios fines rerum-fabricationis. Propter verò finem, *procreat* illum, qui suam, *propriam*, & *convenientem* effectionem ultimis accommodat.

CAPUT IX.

PRopemodum igitur & ille Athenienſis hoſpes apertè dicit, illis tribus Saturnidis, *i.e. Saturni filijs*, ipſam diſtributionem, & menſuras providentiæ, deniq; & ipſum progreſſum ex illo Magno Jove exemptum-eſſe, & illum eſſe eum, qui ſupernè ſortes ipſis definit, *& ſingulis ſuam imperij, rerumq; gubernandarum portionem certis finibus circumſcriptam aſſignat*, & illum, qui omnes in ſe-ipſo uniformiter continet.

Atqui ipſum rectà *via res omnes* perficere, & circumire ſecundùm naturam, alterum quidem, ipſum *rerum* univerſarum ab ipſo progreſſum ſignificat. Ipſum enim Rectum, *eſt* progreſſus ſymbolum, *i. e. obſcurum ſignum*.

Alterum verò, *ſignificat* ipſam reverſionem in ipſum. Ipſe enim in ſe-ipſo quidem *verſans, & ſe ipſum convertens*, & in ſe-ipſum intellectualiter reverſus, omnia ad ſuam ſpeculam convolvit, *& ad ſuam circumflectionem convertit, ac reducit*. Si verò & ipſum Rectum primum, & ipſum Rotundum, *quod in orbem fertur*, eſt in ipſis rerum-perfectoribus Dijs, replètur quidem illinc ille *rerum* univerſarum opifex. Replet verò ea, quæ ſunt poſt ipſum, facultatibus à ſe *manantibus*. Et quemadmodum propter triplicem cauſam *rerum* uuiverſarum, Trinitatem illorum, qui ſunt rerum-opifices, cum ipſo Patre conſtituit, ſic etiam profectò propter iſtas duplices facultates, duplices procreat Deos.

Alterum quidem, propter ipſum Rectum, quod eſt in ipſo, *procreat*, ut diſponat ipſum ſenſile, *regat, ac moderetur id, quod ſub ſenſum cadit*. Alterum verò, propter ipſum Rotundum, *quod in orbem fertur*, *procreat*, ut ad ipſum omnia reducat. Quinetiam, quoniam prodijt quidem ab univerſa rerum-fabricatione, participat verò rerum-perfectricem Trinitatem, & hoc ipſum Rectum, & hoc Rotundum cum ipſo motu connectit, *atq; conjungit*. Etenim ipſum rectà *via res omnes* perficere, & ipſum circumire, motus definiendi vim habent.

Et alterum quidem, *eſt ſignum motus* in omnia progredientis, & omnia diſponentis, *ordinantis, ac moderantis*, finibus, & formis, & verbis. Alterum verò, *ſignum eſt motus* in ſe-ipſum *omnia* convolventis, & ad ſe-ipſum omnia revocantis. Rurſus igitur Plato in uno rerum-opifice Trinitatis cauſam ponens, manifestè declaravit, ſe, hunc quidem *rerum opificem* quodammodo in ſe-ipſo manentem, ex illa *rerum* effectione, *quæ ſit* per partes, eximere. Illis verò *rerum opificibus aliis* ipſam diviſionem *rerum, quæ per imperij diviſi partes adminiſtrantur*, attribuere ſecundum iſtum. Quoniam & ipſe Timæus paternam cauſam, & generatricem facultatem, & regiâ mentem in ipſo per-ſuppoſitionem-ſtatuens, de ipſo eadem, quæ ille Athenienſis hoſpes, theologicè tradit.

Ipſum

Ipſum quidem paternum *robur* imperatorium eſt ubiq;, medij verò *generis*, *eſt* ipſa facultas, *ac poteſtas*. At ipſa Mens, ipſum finem Trinitatis concludit. Nam ipſa quidem facultas cum illis *rerum-opificibus eſt*. Mens verò, ſecundum ipſum oraculum, ab illo *Trinitatis fine manat, ac pendet*. Ergo & illorum, qui progreſſi-ſunt *ab illo ſummo rerum fonte*, unus quidem, eſt totius Trinitatis Pater, alter verò, Mens *eſt*. Et unus quidem imperium eſt-ſortitus totius rerum-fabricationis. Alter verò, medium complet ipſius *rerum* univerſarum procreationis.

Tertius verò, definit ipſum finem. Et ne hìc quidem prætereamus Plutonis accurationem, *imò, Platonis accuratam-rationem*: ſed gradum-ſiſtamus, *& attentè conſideremus*, quomodo ille Athenienſis hoſpes, extrema quidem illorum trium, *qui ſunt rerum opifices*, ſingulariorib9 nominib9 extulerit-magnificè, principium, & finè appellans, id verò quod medium eſt inter extrema, per multitudinem etiã inter ipſas cauſas declaraverit. Ipſa enim appellavit media. Quoniam & ipſa facultas, quippe quod ipſi infinito ſit affinis, *& cognata*, imo verò potiùs, quod quædam ſit infinitas, multitudinis eſt cauſa, & diviſionis ipſis *rebus* univerſis *eſt autor*. Quamobrè etiam illorum trium, qui ſunt rerum-opifices, unus quidem, fœcundæ conſtitutionis autor eſt illis, qui ſunt in Mundo. Secundus verò, *autor eſt* generationis in omne *rerum genus* progredientis. Tertius verò, *autor eſt* revolutionis, *ac reverſionis rerum* ad principium. Sed eo revertamur, unde ad hæc divertimus, & *redeamus ad* verba de primo rerum-opifice. Unde Patris Regnũ *inter ſe* dividere dicuntur, & Jupiter, & Neptunus, & Pluto. Quoniam individuè, & uniformiter ante iſtos *tres rerum-opifices, ille primus rerũ-opifex* acceperat Patris Regnum.

Nam ambo quidem illinc ſortiti-ſunt & ipſum ab-initio progreſſum, & dominationem, *ac imperium* in ſecundos, & illa rerum-opifex Unitas, & ipſa Trinitas. Sed ad altera quidem, individuè, altera verò, dividuè. Et altera quidem, ſingulariter, altera verò, tripliciter. Ne igitur eodem modo putes tres iſtos *rerum-opifices* à Patre progredi, & unum illum Regem, qui eſt ante tres iſtos, ipſe Socrates per fabulæ figuram, *& ſpeciem*, dicit diviſiſſe Patris Regnum, & *ipſi* propterea ſecundis Legibus opus fuiſſe, & ordine ſubjecto, & partibus conveniente.

Nam illa Lex, quæ Saturni tempore *florebat*, & illa Jovis imperium recenter habentis *Lex*, providentiæ illorum, qui particulare, & varium vitæ genus *ſibi ſectandum* propoſuerunt, nullo-modo conveniens *eſſe* videbatur. Et, vides ne quomodo illi quidem univerſali Jovi, & Saturno, eximiam *Plato* tribuat excellentiam, & unam, *ac eandem* Legem cum utroq; Regno conjungat? Illis verò, qui Regnum, *paternum inter ſe* diviſerunt, quodammodo aliam Rempub. & Leges magis-varias definiat menſura reſpondentes, *& aptè convenientes rebus* illis, quæ ab ipſis providè geruntur, *& ab illorum providentia adminiſtrantur?*

Τὸ μὲν παντελὲς, ἀρχηγικόν ἐστι παντὸς, καὶ μέσου δὲ, ἡ δύναμις. ὁ δὲ νοῦς, τὸ πλῆθος συμπεραίνει τῆς τριάδος. ἡ μὲν οὖν δύναμις, σὺν ἐκείνοις. νοῦς δὲ, ἀπ' ἐκείνου, καὶ τὸ λόγιον. ὁδηγοῦν καὶ τῶν προελθόντων, ὁ μὲν ἐστι παντὸς τῆς ὅλης τριάδος, ὁ δὲ, νοῦς. καὶ ὁ μὲν, τῇ ἀρχῇ κεκλήρωται τῆς ὅλης δημιουργίας. ὁ δὲ, τὸ μέσον συμπληροῖ τῆς τῶν ὅλων ἀποτελεσμένης.

Ὁ δὲ, ἀφορίζει τῷ πλήθει. καὶ μηδὲ ἐνταῦθα παρῴδει τῷ τοῦ Πλούτωνος, [l. Πλάτωνος] ἀκριβείαν, ἀλλ' ὑπισχνοῦμαι ὅπως ὁ Ἀθηναῖος ξένος, τὰ μὲν ἄκρα τῶν τριῶν, ἐνικωτέροις ὀνόμασιν ἀπεσεμνύνει, τῷ ἀρχῇ, καὶ πλούτῳ αὐτῶν, τὸ δὲ μεταξὺ τῶν ἄκρων, καὶ τοῖς αὐτοῖς μᾶλλον τοῦ πλήθους ἐδήλωσε. μέσα γὰρ αὐτὰ περιέρηκεν. ἐπεὶ καὶ ἡ δύναμις, ἅτε τοῦ ἀπείρου συστοιχοῦσα, μᾶλλον δὲ ἀπειρία τις οὖσα, πλήθους ἐστὶν αἰτία, καὶ διαιρέσεως τοῖς ὅλοις. διὸ καὶ τῶν τριῶν δημιουργῶν, ὁ μὲν, τῆς γονίμου καταστάσεως ἐστι τοῖς ἐγκοσμίοις αἴτιος. ὁ δὲ, τῆς ἐπὶ πᾶν περιούσης γονέσεως. ὁ δὲ, τῆς ἐπὶ τὴν ἀρχὴν ἀνακυκλήσεως. ἀλλ' ἐκεῖσε ἐπανέλθωμεν, ὅθεν εἰς ταῦτα ἐξετράπημεν, καὶ σὺν τοῖς ἐπὶ πᾶσιν δημιουργοῖς λόγους. ὅθεν διαιρεῖσθαι λέγοντα τὸν ἐπὶ πατρὸς ἀρχὴν, ὅ, τε Ζεὺς, καὶ ὁ Ποσειδῶν, καὶ ὁ Πλούτων. ἐπειδὴ περὶ τούτων λέγει διαιρέτως, καὶ μονοειδῶς παραδεξάμενος τὸν ἐπὶ πατρὸς βασιλείαν.

Ἄμφω μὲν οὖν ἑαυτῆς ἔλαχον καὶ τὴν ἐξαρχῆς πρόοδον, καὶ τὴν ὑπεροχὴν τῶν δευτέρων ἥ τε μονὰς ἡ δημιουργικὴ, καὶ ἡ τελαία· ἀλλ' ἡ μὲν, ἀμερίστως, ἡ δὲ, μερίστως. καὶ ἡ μὲν, μοναδικῶς, ἡ δὲ, τριαδικῶς. ἵν' οὖν μὴ τὸν αὐτὸν τρόπον ὑπολάβοις τοὺς τρεῖς εἶναι τοὺς ἐπὶ πατρὸς, καὶ τὸν ἕνα βασιλέα, τὸν πρὸ τῶν τριῶν διελέσθαι φησὶν αὐτὸς ὁ Σωκράτης ἐν μύθου σχήματι τὴν ἀρχὴν ἐπὶ πατρὸς, καὶ διὰ τοῦτ' δευτέρων νόμων δεηθῆναι, καὶ τάξεως ὑφειμένης, καὶ τοῖς μέρεσι πρεπούσης.

Ὁ μὲν ἐπὶ Κρόνου νόμος, καὶ ὁ τοῦ Διὸς νέως τὴν ἀρχὴν ἔχοντος, τὴν προνοίαν τῶν μερῶν, καὶ ποικίλον αὖ τοῦ ζωῆς προβεβλημένων, οὐδαμῆ προσῆκον ἐφαίνετο. καὶ ὁρᾷς ὅπως τὸν μὲν ὅλῳ Διΐ, καὶ τῷ Κρόνῳ, τὴν ἐξηρημένην δίδωσιν ὑπεροχὴν, καὶ τὸν ἕνα νόμον ἀμφοτέραις συνάπτῃ βασιλείαις; τοῖς δὲ διελομένοις τὴν ἀρχὴν, οἷον πολιτείαν ἄλλην, καὶ νόμους ποικιλωτέρους ἀφορίζει συμμέτρως τοῖς ἀπ' αὐτῶν προνοουμένοις;

Universidad de Deusto
Biblioteca

Ὅ, τε Πλούτων φησὶ, καὶ οἱ ἐπιμεληταὶ παρῆσαν δεόμενοι τοῦ Διὸς, περὶ τῆς δευτέρας νομοθεσίας. ὁ δὲ, δικαστὰς ἄλλους, καὶ νόμους παραπηγνὺς ἐφίστησι ταῖς μεριστῇς ζωαῖς. πάλιν οὖν ὁ ἀφορίζων τὰ τοιαῦτα Ζεὺς, καὶ σὺν τρεῖς δικαστὰς ὑποβαλὼν, οὗτός ἐστιν ὁ αὐτὸς τῷ πρὸ τῶν τριῶν. ὁ μὲν γὰρ ἅμα τῷ παλαιῷ κατὰ τὸν πρότερον νόμον, καὶ τὴν ἁπλότητα τῆς θείας ζωῆς. ὁ δὲ μετὰ τοῦ Πλούτωνος τὴν ποικιλίαν τῶν μεριστῶν, εἰς τάξιν ἄγων, καὶ ὅρον, καὶ νόμων ἡγεῖται δεύτερος.

Νόμος οὖν θεῖός ἐστι παρὰ τοῖς νοεροῖς βασιλεῦσι, τῷ τε Κρόνῳ, καὶ τῷ Διΐ. καὶ Δίκη ἡ θείου νόμου ὑμωρὸς, ὡς φησιν ὁ Ἀθηναῖος ξένος. Νόμοι δὲ ἕτεροι ποικιλώτεροι παρὰ τοῖς τρισὶ Κρονίδαις, καὶ δικαστὴ, σύστοιχοι τοῖς τοιούτοις νόμοις, ὡς ἐν Γοργίᾳ γέγραπται. κἀκεῖ μὲν ἀμερίστως πάντα, καὶ ἑνωτικῶς.

Ἐνταῦθα δὲ, διηρημένως, καὶ μεριστῶς. καὶ τῶν ἐκεῖ πρώτων ὄντων, ὁ μὲν νόμος, Κρόνιός ἐστι μᾶλλον. ἡ δὲ Δίκη σωτέκνη τοῦ μεγάλου Διΐ. καὶ τῶν δευτέρων, οἱ μὲν νόμοι πλουσι τὸν πρώτιστον τῶν Κρονιδῶν.

Οἱ δὲ δικασταὶ τὸν ἐκ τρίτου συμπληροῦσιν ἡγεμονίαν. καὶ μετέχει τῆς τῶν νόμων διακρίσεως, Πλούτων, ὑπὸ τοῦ Διὸς. ὥσπερ ὁ ὅλως Ζεὺς ὑπὸ τοῦ Κρόνου περιδέχεται τὸν ἕνα νόμον ὑπὸ τῆς ὅλης αὐτῶν δημιουργίας σωθαθέτως ἐσώθησαν. ὅλως δὲ ὁ Ζεὺς, Ποσειδῶνι μὲν, καὶ Πλούτωνι συνταξόμενος, ὁ τῆς ἀρχικῆς τριάδος ἐστὶν ἀκρότης. Τῷ δὲ Κρόνῳ, καὶ τῇ Δεσποίνῃ Ῥέᾳ, τῆς νοερᾶς ὁ τρίτος.

Διὸ καὶ ὁ ἐν τῷ Κρατύλῳ Σωκράτης, ποτὲ μὲν, ὑπὸ τοῦ Διὸς ἐπὶ τὸν Κρόνον ἄνεισι, καὶ συνάπτει τὰς δύο βασιλείας. ποτὲ δὲ, ὑπὸ τοῦ Διὸς, ἐπὶ τὸν Ποσειδῶνα, καὶ τὸν Πλούτωνα, καὶ μίαν ὑποφαίνει τὴν ἡγεμονικὴν ταύτην τριάδα. καθάπερ δὴ καὶ ἐν τῷ Γοργίᾳ, συνυφαίνει μὲν ἀλλήλοις τοὺς τρεῖς κρίνοντας διάκοσμον. καὶ τὸν μὲν, ὅταν ἕνα νόμον ἐπ' ἀμφοῖν εἶναι λέγῃ, καὶ τὸν αὐτόν. συντάττει δὴ οὖν καὶ τὸν δεύτερον Δία, καὶ μεριστώτερον τοῦ Πλούτωνι, κατὰ τὴν φανομένην ἐπανόρθωσιν τοῦ προτέρου νόμου, καὶ τὴν διακόσμησιν τῶν δευτέρων νόμων. Τοσαῦτα μὲν οὖν τούτων· ἀρκείτω τοσαῦτα.

Et ipse Pluto (inquit *Plato*) & *rerum* Curatores aderant Jovem rogantes, de secunda Legumlatione, *ut novas, ac secundas rerum administrandarum Leges ab ipso latas acciperent*. Ille verò, Judices alios & Leges dividuis vitis convenientes præficit. Rursus igitur ille Jupiter, qui talia definit, & qui tres Judices procreat, non est idem cum illo, qui est ante tres istos. Nam alter quidem, erat unâ cum illo *rerum universarum* Patre, secundùm priorem Legem, & simplicitatem divinæ vitæ. Alter verò, cum Plutone varietatem *rerum* particularium, in ordinem, & *certum* finem adducit, & dux est, *ac autor* secundarum Legum.

Lex igitur divina est apud intellectuales Reges, Saturnum, & Jovem. Et justicia, divinæ Legis *est* vindex, *ac ultrix eorũ, qui eam violant*, ut ait ille Atheniensis hospes. Leges verò *sunt* aliæ magisvariæ apud illos tres Saturnidas, & Judices affines hujusmodi Legibus, ut in Gorgia scriptum est. Et illic quidem, omnia *sunt* individuè, *conjunctim*, & unitè.

Hîc verò, dividuè, & partitè, *atq; disjunctè*. Et cùm illa, quæ illic sunt, primò sint, ipsa quidem Lex, est magis Saturnia, *i. e. Saturni Lex majorem habet autoritatem, quàm aliæ*. Ipsa verò Justicia Magnum illum Jovem comitatur. Et secundorum *Deorum*, ipsæ quidem Leges perficiunt illum primum *rerum-opificem, qui vivit* sub Saturnidis.

Ipsi verò Judices, illius tertij *rerum-opificis* principatum complent. Et Pluto Legum discretionem à secundo Jove *traditam* participat. Quemadmodum ille universalis Jupiter à Saturno accipit unam Legem ab universali ipsarum rerum fabricatione *manantem*, & *rerum* unâ cum ipso-moderatricem futuram. In summa verò, Jupiter cum Neptuno quidem, & Plutone collocatus, & *collatus*, est imperatoriæ Trinitatis summus, *i. e. in imperatoria Trinitate summum tenet principatum*. Cum Saturno verò, & Domina Rhea *comparatus*, *est Trinitatis* novellæ tertius.

Quamobrem etiam Socrates in Cratylo, modò quidem, à Jove ad Saturnum ascendit, & hæc duo regna conjungit. Modò verò, à Jove, ad Neptunum, & Plutonem, & istam imperatoriam Trinitatem unam, *& eandem esse* pronunciat. Quemadmodum etiam in Gorgia, contexit quidem, *atq; conjungit* inter se & Saturnium, & Jovium ordinem, quum unam, & eandem Legem in utroq; esse dicit. Secundum igitur, & particulariorem Jovem cum ipso Plutone collocat, & *comparat*, propter apparentem prioris Legis emendationem, & secundarum Legum dispositionem. De his igitur; sufficiant hæc, *quæ jam dicta sunt*.

CA-

CAPUT X.

Hæc ad marginem scribuntur, quæ videntur esse commentatoris, ac interpretis alicujus, qui Procli verba dilucidiùs explicare voluit.

* * * * Plenem enim, & id, quod est confectum, & principium, & media, & finem habere, primò simul *est* in intellectualibus & mentalibus. Et propterea etiã ipsa figura exortaest. Hæc igitur Trinitas proportionẽ habet ad omnẽ *Deorum* seriem per-similitudines-expressam, & *respondentem* mentalibus, & intellectualibus *Dijs*, ut ad eam, quæ principium, media, & finem ab ipsa *manantem* habet.

Nam ille rerum-opifex ad similitudinem illius rerum--perfectricis Trinitatis istam effingens producit, & connectit cum ipso moru ipsum Rectum, & ipsum Rotundum. Etenim ipsum *res omnes* perficere rectâ *viâ*, & ipsum circumire, motus definiendi vim habent, & *certas motus species* apertè *significant*, quemadmodum in capite, quod *est* ante hoc *i. e. in præcedente capite Proclus* dixit.

Et quemadmodum hæc à mentalibus, & intellectualibus *res* istas habuit, sic etiam ab ipsa *manans* tota series illa *Deorum* per-similitudines-expressorum hæc habuit. Hæc igitur Trinitas illorum, qui sunt particulares rerum-opifices, habet in *se* ipsâ proportionem ipsis mentalibus, & intellectualibus Patribus, hoc est ipsi rerum perfectrici-facultati, respondentem.

Deinceps igitur de tribus illis Patribus incipientes dicamus, quoniam omnes ex illa rerum-opifice Unitate pendent, & secundi post illam nobis apparuerunt existentes. *Quæ verò dicemus, ea dicemus*, sequentes Platonis mysticas enarrationes, & *præceptiones de rebus arcanis, occultisq; traditas*. Isti igitur tres *rerum* universarum Duces, & Principes propositi quidem sunt ab intellectualibus Patribus, & secundùm illos divisi sunt. Apparent verò in omnibus partitis dispositionibus, *ac dividuis*, & *divisis ordinibus* Deorum.

Nam inter Duces, *rerumq; Moderatores*, & *Principes*, primum sortiti sunt ordinem, & sunt perproportionem-respondentes & mentalibus, & intellectualibus Patribus, in tota per similitudinem-expressa *Deorum* serie, & inter absolutos, *liberosq;* Deos, secundo progressu facto, in hoc Universo *suam* autoritatem habent.

Et cum *Dijs* illis in--mundo--versantibus replent manifestum ordinem, aliter quidem in Cœlo essentiam sortiti, aliter verò sub Luna distribuentes universas partes, ubiq; verò paternè, & per illam-rerum-opificem-facultatem agentes, & illam unam rerum-fabricationem explicantes, & ipsis partibus accommodantes. Ipsorum verò sors, *& hereditas*, ac distributio, *quæ sortitò ipsis obtigit*, primùm quidem (si vis) *est* in toto hoc Universo, quoniam unus quidem *ipsorum*, ipsas *rerum* essentias producit, alter verò, vitas, & ortus *earum procreat*. Tertiùs vero, formales divisiones procurat, *ac administrat*.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ι'.

Τὸ γὰρ τέλος, καὶ συντετελεσμένον, * * * καὶ τὸ δεχθῆναι, καὶ μέσα, καὶ τέλος ἔχειν, πρώτως ἐν τοῖς νοεροῖς, καὶ νοητοῖς ὁμοῦ. καὶ δὴ τοῦτο ἡ τοῦ σχήματος ἔξεφαίνη. ἀνάλογον οὖν ἡ τελὰς αὕτη πρὸς ἅπασαν τὴν ἀφομοιωματικὴν σειρὰν ἔχει, τοῖς νοητοῖς, καὶ νοεροῖς, ὡς ἀπ' αὐτῆς ἔχουσαν τὴν ἀρχὴν, τὰ μέσα, καὶ τὸ τέλος.

Πρὸς δὲ τὴν πλησιουργὸν τελάδα ὁ δημιουργὸς ὑπετυπώσατο πρώτην μεγάλην, καὶ συμπλέκει τῇ κινήσει τὸ δίβυ, καὶ τὸ περιφερές. καὶ γὰρ τὸ περαίνειν καθ' ὀθείαν, καὶ τὸ περιφορεύεσθαι, κινήσεώς εἰσιν ἀφορμητικαὶ, καθὼς ἐν τῷ πρὸ τούτου κεφαλαίῳ εἴρηται.

Καὶ ὡς αὕτη ὑπὸ τῶν νοητῶν, καὶ νοερῶν ἔσχε ταῦτα, οὕτως ἐξ αὐτῆς ἅπασα ἡ τῶν ἀφομοιωματικῶν σειρὰ ἔσχε ταῦτα. ἔχει οὖν ὡς πρὸς αὐτὴν ἡ τελὰς αὕτη τῶν δημιουργῶν, ἀνάλογον τοῖς νοητοῖς, καὶ νοεροῖς πατράσιν, ἅτε τῇ πλησιουργῷ δυνάμει.

Λοιπὸν δὲ περὶ τῶν τελῶν τούτων πατέρων δεξώμεθοι λέγομεν, [l. λέγωμεν,] ἐπειδὴ πάντες τῆς δημιουργικῆς εἰσι μοναδικῶς ἐξηρτημένοι, καὶ δεύτεροι μετ' ἐκείνην ἡμῖν πεφύασιν ὄντες, ἑπόμενοι ταῖς τῶν Πλατωνικῶν μυσικῶς ὑφηγήσεσιν. οἱ πάντων τρεῖς οὗτοι τῶν ὅλων ἡγεμόνες, καὶ ἄρχοντες προβέβληται μὲν ὑπὸ τῶν νοερῶν πατέρων, καὶ διήρηται καθ' ἐκείνους. ἐκφαίνονται δὲ ἐν ἀπίστοις ταῖς μεριστῇς διακοσμήσεσι τῶν θεῶν.

Καὶ δὴ ἐν τοῖς ἡγεμόσι, τῶν πρώτων ἔλαχον τάξιν, καὶ εἰσιν ἀνάλογον τοῖς νοητοῖς τε, καὶ νοεροῖς πατράσι, πρὸς ἅπασαν τὴν ἀφομοιωματικὴν σειρὰν, καὶ ἐν τοῖς ὑπολύτοις θεοῖς, δευτέραν ποιησαμένοις πρόοδον, ἐνεξουσιάζουσι τῷ πατρί.

καὶ μετὰ τῶν ἐγκοσμίων πληροῦσι τὴν ἐμφανῆ διάκοσμον, ἄλλως μὲν ἐν οὐρανῷ τὴν οὐσίαν διαλαχόντες, ἄλλως δὲ ὑπὸ σελήνην καταπεμπόμενοι τὰς ὅλας μερίδας, πανταχοῦ δὲ παλαικῶς, καὶ δημιουργικῶς ἐνεργοῦντες, καὶ τὴν μίαν δημιουργίαν ἐκπληροῦντες, καὶ ταῖς μερεσιν ἁρμόζοντες. λῆξις δὲ αὐτῶν, καὶ διανομὴ, πρῶτον μὲν, εἰ βούλῃ, καθ' ὅλην, [l. ὅλον] τὸν πατέρα, ἔστι μὲν, τῆς [l. τὰς] οὐσίας περέχοντος, ἔστι δὲ, τὰς ζωὰς, καὶ γενέσεις, ἔστι δὲ, τὰς εἰδητικὰς διαιρέσεις ὑπερτροπύοντος.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Καὶ ὃ μὲν ἑδράζων τῶν ἐνὶ δημιουργῶ πάντα τὰ ἐκεῖθεν προϊόντα. τὸν δὲ, εἰς τὸν πρόσθιον ἀνακαλούμενον. ὃ δὲ, ὑπερφρονῶν εἰς ἑαυτόν. δύσπορον δὲ, κατὰ μέρη ὃ παλίσ. ὁ μὲν γὰρ πρώτων τῶν ἀπλανῆ κατανοεῖ, καὶ τὴν ταύτης περιφοράν. Ὁ δὲ μέσων, τὰ πλανώμενον καθολικῶς, καὶ τὰς ἐν αὐτῷ πολυειδεῖς κινήσεις δραστέρους, [l. δραστηρίους] ἀποτελεῖ, καὶ γονίμους. ὁ δὲ ἔσχατος, τὸν ὑπὸ σελήνην τόπον διπλασιονικῶς, καὶ τὸν χθόνιον κόσμον τελειοῖ νοερῶς. τέλειον δὲ αὖ καὶ ἐν τῇ ὑλικῇ τὰς τρεῖς ταύτας θεώρησον δημιουργικὰς προόδους. ἐπεὶ καὶ ὁ Τίμαιος Διαμνημονεύει τῶν ἐνταῦθα Κρονιδῶν.

Ὁ μὲν τοίνυν Ζεὺς, τὴν ἀκρότητα διέπει τῶν ὑλικῶν, καὶ τὴν ὑπὸ τὸν ἀέρος Σφαῖραν Διακυβερνᾷ, καὶ τὰ ἀέρος. Ποσειδῶν ταμεύει στοιχεῖα, καὶ πολυμεταβόλα κινεῖ παντοίως, καὶ τῆς ὑγρᾶς ἀπείρου οὐσίας ἔν τε ἑαυτῷ, καὶ τὰ ἄλλα θεωρουμένης, ἔφορός ἐστιν. Ὁ δὲ Πλούτων, τῇ γῇ, [l. τὴν γῆν,] καὶ τὰ ἐν τῇ γῇ πάντα, προνοίας ἀξιοῖ. διὸ καὶ χθόνιος ὀνομαλεῖται Ζεύς.

Τέταρτον τοίνυν αὖ τῆς ὅλης ὑφέσεως ὁ μὲν Ζεὺς, τὰ ἄκρα, καὶ τὰ ἀνέχοντα τῶν ἄλλων, ἔλαχεν, ἐν οἷς καὶ λήξεις εἰσὶν ὧν δαιμόνων ψυχῶν, ὡς φησιν ὁ ἐν τῷ Φαίδρῳ Σωκράτης, ἅτε ὑπὸ τῷ Διὶ πολιτευομένων ἔξω ὑφέσεως.

Ὁ δὲ Ποσειδῶν, τὰ κοῖλα, καὶ ὕπαντρα, [l. ὑπαντρα,] περὶ οἷς καὶ ἡ ὕφεσις, καὶ ἡ κίνησις, καὶ ἡ τῶν ζεισμῶν ἔμπλωσις. διὸ καὶ Ζεισίχθονα καλοῦσι τὸν θεόν. ὁ δὲ Πλούτων, τὰ ὑπὸ γῆν, τά τε ποικίλα ῥεύματα, καὶ τὸν Τάρταρον αὐτὸν, καὶ ὅλως τὰ δικαιωτήρια τῶν ψυχῶν.

Ὅθεν καὶ αὐτῶν τῶν ψυχῶν τὰς μὲν οὔπω προελθούσας εἰς ὕφεσιν, ἀλλ' ἐν τῷ νοητῷ μενούσας, διίους εἶναι φασί. τὰς δ' ἐν ὑφέσει πολιτευομένας, ὑπὸ τῷ Ποσειδῶνι τετάχθαι. τὰς δὲ μετὰ τὴν ὕφεσιν καθαιρουμένας, καὶ κολαζομένας, καὶ πλανωμένας ὑπὸ γῆς, καὶ χιλιέτη πορείαν, ἢ ὑπερφρονούσας αὖθις εἰς τὴν ἐμπυρον ἔρχειν, καὶ ἀναπολεῖσθαι, ὑπὸ τῷ Πλούτωνι πλεῖν. Πέμπτον δὴ οὖν λεγωμεν, ὅτι καὶ κατὰ τὰ κέντρα διήρηται τοῦ παντὸς αἱ λήξεις αὐτῶν, καὶ

Et unus quidem, ſtabiliter-collocat in uno rerum-opifice omnia illinc progreſſa. Alter verò, *ad progreſſum omnia evocat.* Tertius verò, *omnia* ad ſe-ipſum convertit, *ac reducit.* Deinde vero in partibus hujus Univerſitatis *eſt poſita illorum adminiſtratio, quæ ſorte ipſis obtigit, ut ipſorum unus quisq; ſuam regni diviſi partem ſibi ſorte datam, & acceptam regat, ac adminiſtret.* Nam ille quidem *horum trium Patrum* primus, non-errantem *vitam* componit, *exornat, ac in ordinem redigit,* & hujus circumvectionem, *ac in orbem actionem moderatur, & gubernat.* Medius vero, quod *in ipſa vita* vagatur, *& incerto curſu fertur, ad certum, rectumq; curſum* dirigit, & motus in ipſo *vago vitæ curſu* multiformes, efficaces, & fœcundos efficit. Ultimus vero, locum ſub Luna *ſitum* gubernat, & ipſum terreſtrem mundum perficit intellectualiter. Tertio vero loco, & in eo, quod generatũ eſt, hos tres rerũ-opifices progreſſus contemplare. Quoniam & ipſe Timæus ipſorũ Saturnidarum hìc *à nobis dictorum* mentionẽ-facit.

Jupiter igitur ipſam *rerum* generatarum ſummitatem regit, & ipſam ignis, & aeris ſphæram gubernat. Neptunus *verò*, media, & valde-mutabilia elementa movet omnigeno-motu, & omnis humidæ, *& liquidæ* eſſentiæ, quæ & in aere, & aqua ſpectatur, eſt inſpector, *& Præſes.* Pluto vero, terram, & omnia, quæ ſunt in terra, *ſua* providentia digna-cenſet, *ſuaq; providentia regit, ad adminiſtrat.* Quamobrem etiam Terreſtris appellatus Jupiter.

Quarto igitur loco, ipſius univerſalis generationis, *& ortus*, Iupiter quidem, ipſa ſumma, & ea, quæ eminent ſupra alia, ſortitus-eſt, in quibus ſunt etiam beatarum animarum ſortes, *& partes, quæ ipſis ſortitò obtigerunt*, ut ait in Phædro Socrates, quippe quod ſub Iove degant extra generationem, *& ſine generatione ſub illius imperio vivant.*

Neptunus vero, *gubernat* cava, & cavernoſa *loca, quæ ſub ſe ſpeluncas, & antra continent*, in quibus & ipſa generatio, & ipſa motio *verſatur*, & ipſe quaſſationum, *& terræ motuum* incurſus. Quamobrem etiam illum Deum *Græci* vocant Seiſichthona, *i. e. Terræ-quaſſatorem.* Pluto vero, *gubernat* ea, quæ ſunt ſub terra, & varios *aquarum* fluxus, & ipſum Tartarum, & denique *moderatur* ipſa Iudicia animarum, *& loca, in quibus judicia exercentur, & animæ ſontes puniuntur.*

Quamobrem etiam ipſarum animarum illas quidem quæ nondum progreſſæ-ſunt in ipſam generationem, *ac ortum*: ſed in mentali *loco* manent, Iovias eſſe dicunt. Illas vero, quæ vivunt in ipſa generatione, *& quæ in ipſo ortu degunt, ajunt* ſub Neptuno collocatas-eſſe. Illas vero, quæ poſt generationem deſtruuntur, *& poſt ortum, ad inferos demittuntur*, & puniuntur & ſub terra vagantur, *ajunt illas vel* permille-annorum profectionem, *i. e. per mille annos huc & illuc vagari*, vel rurſus ad ſuum principium reverſas, & reductas, ſub ipſo Plutone degere, *ejuſque imperio parere.* Quinto igitur loco jam dicamus, quod etiam per ipſa centra hujus Univerſitatis diviſæ--ſunt ipſarum *animarum ſortes, & regiones, quæ ipſis ſortitò obtigerunt*, & ipſe quidem

quidem Jupiter orientale centrum habet, ut ille, qui ſortitus-eſt ordinemIgni proportione-reſpondentem. Neptunus verò, medium *centrum obtinet*, quod etiam ipſi animalium--procreationi convenit, & propter quod maximè ipſa generatio, *& ortus bonis* cœleſtibus fruitur. Pluto verò, *centrum tenet* occidentale, quoniam & ipſum occaſum, terræ cognatum eſſe dicimus, ut nocturnum, & obſcuritatis, *atq; caliginis* autorem.

Etenim umbra *manat* à terrâ, & terra, lucis *eſt* privatio, *quia propter terram inter Solem, & nos poſitam, ſolaris lucis ſit privatio, quæ fertur* ab occaſu ad ortum. Deniq; etiam in omni diviſione Mundi, illa quidem, quæ prima ſunt, & principatum-tenent, Jovia ſtatuimus. Media verò, Neptuni Regno convenire dicimus. Extrema verò, ad Plutonis imperium referenda-cenſemus.

Ὁ μὲν Ζεὺς τὸ ἀνατολικὸν ἔχει κέντρον, ὡς συνεῖδε τὴν ἀναλογον τάξιν ἑαυτοῦ. [l. ἑαυτῷ.] ὁ δὲ Ποσειδῶν, τὸ μέσον, ὁ δὴ καὶ τῇ ζωογονίᾳ προσήκει, καὶ καθὸ μάλιστα ἡ ὕφεσις ἀπολαύει τῶν οὐρανίων. Ὁ δὲ Πλούτων, τὸ δυσικὸν, ἐπεὶ καὶ τῇ γῇ τὴν δύσιν σύστοιχον εἶναί φαμεν, ὡς νύκτιον, καὶ ἀφανοῦς αἴτιον.

Καὶ γὰρ ἡ σκιὰ ἀπὸ γῆς, καὶ γῆ φῶτος στέρησις, ἀπὸ δύσεως εἰς ἀνατολὴν. ὅλως καὶ ἐξ ἁπάσων διαίρεσιν ὃ κόσμου, τὰ μὲν πρώτιστα, καὶ ἡγεμονεύοντα, διαλαθέμεθα. τὰ δὲ μέσα, τῇ δὲ Ποσειδῶνι βασιλεία προσήκειν φαμέν. τὰ δὲ ἔσχατα, τῆς Πλούτωνος ἀρχῆς ἀπολογιζόμεθα.

CAPUT XI.

ILla igitur Trinitas principalium Patrum, *qui rerum principatum obtinent*, à nobis per hæc verba celebretur. Aliam vero ſecundam *Deorum* diſpoſitionem in iſto progreſſu contemplemur, fœcundam, & animalium-procreatricem, à Plutone, *i. à Platone* divinitùs traditam.

Ab omnibus enim intellectualibus Patribus, proximè hypobaſes, *& ſubjecta rerum fundamenta*, & procreationes in Dijs per-ſimilitudinem--expreſſis apparent. Cùm *autem* illic uniformiter *ipſi rerum progreſſus* ſubſiſtant, hìc dividui progreſſus exiſtunt, ſi modò etiam fas eſt ipſos fœtus, qui ubique ordinem ſunt-ſortiti *ſuis* autoribus ſubjectum, multiplicare quidem ipſas Unitates, multiplicare verò conſtantes illarum hypoſtaſes, *& naturas*, & compoſitiores, *majoremq; rerum compoſitionem habentes* efficere ipſas actionesillius ſimplicitatis, *quæ verſatur* in illis primis *naturis.*

Quemadmodum igitur à paterna Unitate *manans* ſubſiſtit illa Trinitas principalium *Deorum*, qui ſunt rerum-opifices, ſic etiam ab animalium-procreatore fonte, qui medium centrum in illis eſt-ſortitus, ille animalium-procreator ordo ponitur-ante Deos per--ſimilitudinem--expreſſos. Et eſt hìc quoq; Trinitas, quæ ab una continetur Unitate. Quoniam *autem* & paterna Trinitas, in una mente ſubſiſtit perfecta, *vel propter unam mentem perfectam ſubſiſtit*, & eſt ſingularis, ut dicimus. Eodem igitur modo & illa vitæ ſuppeditatrix Trinitas eſt ſingularis, plena quidem fœcundæ facultatis, plena verò impolluta perfectionis.

Particeps quidem univerſæ animalium--procreationis, & ipſis vitæ rivis replens omnia ſecunda bonis vim-generatricem-habentibus, & producens ipſam animalium-procreatricem lucem, in invidiâ-carentem, *& abundantem rerum* ſubjectarum participationem *atq; communionem.* Et omnia quidem convertens, *ac reducens* ad ſe-ipſam, omnia verò ſuâ præſentiâ fovens, & *omnibus* ſuas facultates, *ac poteſtates* impertiens.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ια'.

ΗΜΕΝ οὖν τελεὶς τῶν ἡγεμονικῶν πατέρων, Διὰ τούτων ἡμῖν ὑμνείσθω τῶν λόγων. δευτέραν δὲ ἄλλην Διάκοσμησιν θεωρήσωμεν ἐν τῇδε τῇ προόδῳ γινομένην, καὶ ζωοποιὸν ὑπὸ τὸν Πλούτωνα, [l. Πλάτωνα] ἐνθέως παραδεδομένην.

Ἀπὸ παντῶν γὰρ τῶν νοερῶν πατέρων, αἱ πρόοδοι χωρὶς ὑποβάσεις, καὶ ὑπογραφὰς ἐν τοῖς ἀφομοιωματικοῖς ἐκφαίνουσι θεοῖς. τῶν ἐκεῖ μονοειδῶς ὑφεστώτων, ἐντεῦθα μεριστὴ πρόοδοι γεγόνασιν, ἤπερ, [l. εἴπερ] δὴ καὶ δεμις ἐστὶ τὰ γονιμαῖα πανσπερμὶ τῶν αἰτίων ὑφειμένην τάξιν λαχόντα, πληθύειν μὲν τὰς μονάδας, πολλαπλασιάζειν δὲ τὰς μονίμους ὑπαρξεις ἐκείνων, σωθείσας δὲ ποιείσας τὰς ἐνεργείας τῆς ἐν τοῖς πρώτοις ἁπλότητος.

Ὥσπερ οὖν ἀπὸ τῆς πατρικῆς μονάδος ἡ τελὰς ὑπάρξις τῶν ἡγεμονικῶν δημιουργῶν, οὕτω δὴ καὶ ἀπὸ τῆς ζωογόνου πηγῆς, τὸ μέσον κέντρον ἐκ ἐκείνου κληρωσάμενος, ὁ ζωογονικὸς Διάκοσμος προβέβληται τῶν ἀφομοιωματικῶν θεῶν. καὶ ἔστι καὶ ἐνταῦθα τελὰς ὑπὸ μιᾶς πεχομένη μονάδος. ἐπεὶ καὶ ἡ πατρικὴ τριὰς, καθ' ἕνα νοῦν ὑφεστὼς τέλειον, καὶ ὧν μοναδικὴ, καθάπερ λέγομεν. κατὰ τὰ αὐτὰ δὴ οὖν καὶ ἡ τῆς ζωῆς χορηγὸς τελάς ἐστι μοναδικὴ, πλήρης μὲν γονίμου δυνάμεως, πλήρης δὲ ἀχράντου πλειότητος.

Μετέχουσι μὲν τῆς ὅλης ζωογονίας, καὶ τοῖς τῆς ζωῆς ὀχετοῖς ὑποπληροῦσι τὰ δεύτερα πάντα τῶν γονιμικῶν ἀγαθῶν, καὶ προάγουσι τὸ ζωογονικὸν φῶς, εἰς τὸν τῶν ὑφειμένων ἄφθονον μεδουσίαν. καὶ πάντα μὲν ὑπερφρονοῦσι πρὸς ἑαυτὸν, πᾶσι δὲ παροῦσι, καὶ μεταδιδοῦσι τῶν οἰκείων δυνάμεων.

KEPHALAION XI.

THE perfect Trinities of the hegemonic Fathers, let us celebrate by these words. But let us contemplate another Disposition in this progression, and the animal-procreative, delivered divinely under Pluto, [l. Plato.]

For from all the intellectual Fathers, the progressions are without bases, and delineations in the assimilative Gods. Of those there subsisting uniformly, here the partial progressions have become, if indeed it is lawful to call the generative seeds of causes having obtained a lower order, to multiply the monads, and to multiply the permanent existences of those, and to preserve the energies of the simplicities in the first things.

As therefore from the paternal monad the perfect existence of the hegemonic demiurgi, so also from the life-generating fountain, the middle centre having received a lot from that, the life-generating order has been projected of the assimilative Gods. And there is also here a perfect from one monad containing. Since also the paternal triad, having one intellectual order perfect, and is monadic, as we say. According to the same therefore also the leader of life of the whole life-generating is perfect monadic, full indeed of generative power, full but of undefiled plenitude.

They participate of the whole life-generating, and of the channels of life they fill the secondary all of the generative goods, and they lead forth the life-generating light, into the abundant sovereignty of the inferior. And all things they overlook towards themselves, but to all they are present, and they communicate of their own powers.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Καὶ διήκουσι μὲν ἄνωθεν, ἀχράντων ὑφ' ἑαυτῶν δ' κόσμου μερίδων, πανταχοῦ δὲ τὸ ἑαυτῆς ἕνωσιν, ἀμιγῆ πᾶσι τὰ μετέχοντα φυλάττουσα. καὶ τῆς μὲν δημιουργικῆς μονάδος, τὸ γονιμώτατον, καὶ τέλειον, καὶ ἀγαθοειδὲς φῶς ἐγκολπιζομένη.

Συνυφαίνουσι δὲ τῷ τρίτῳ πάλιν τὴν τῆς ζωῆς διάκοσμον, καὶ τὰ πέρατα τῶν ὅλων. συνδιατείνουσι δὲ ὄντως. ὡς δὲ ἁπλῶς εἰπεῖν, ἐκ μέσης ἑαυτῆς ἅπαντα τὰ ἧκα διαπέμπουσι τῶν ἡγεμόνων, τὰ πρῶτα, καὶ τὰ ἔσχατα.

Καὶ μετ' ἐκείνων μὲν, τὰ δεύτερα πάντα τελειοῦσι, καὶ τῷ δημιουργῷ τὸ γονιμώτατον συνεπιστρέφουσα. μετὰ δὲ τούτων τοῖς πᾶσι τὸν ἀνάλογον ἐπιλάμπουσι δυνάμιν, καὶ τῷ ἐπιστρεπτικῷ τὸ ἄχραντον συνδιαπλέκουσα. προσηκε γὰρ τοῖς μὲν δημιουργικοῖς ἥκειν ἡ μονιμὸν δυνάμις. τοῖς δὲ ἀναγωγοῖς, ἡ ἀχραντος καθαρότης. τοῦτον πάντων τὸν τελάδα, καλεῖ μὲν ὁ Πλάτων, ὡς καὶ Ὀρφεὺς, ἐνὶ ὀνόματι, συνδεικνυσι δὲ πως καὶ τὸ πλῆθος τῶν ἐν αὐτῇ δυνάμεων. ἅπασα γὰρ ἡ παρ' Ἕλλησι θεολογία τὸν δεύτερον ζωογονίαν Κορικὸν ἐπονομάζει, καὶ ζωειδῆ τῇ ὅλῃ πηγῇ τῇ ζωογόνῳ, καὶ τὸν ἐποχούμενον ἀπ' ἐκείνης ἔχειν φησὶ, καὶ μετ' ἐκείνης ἐνεργεῖν.

Οὐδαμοῦ γὰρ τὰ αἴτια τῆς τῶν αἰτίων ἀπεσπασμένα πρόεισι, ἀλλ' οὐ μὲν πλανώμενα, καὶ οὐ ζητήσῃς, καὶ οὐ κατὰ περιόδους μεθέξεις τῶν προϋπαρχόντων ἐστίν.

Ἡ δὴ θεία τῆς μεριστῆς ζωῆς αἰτία ζωοποιήσασα αὐτὸν ἐξ ἀϊδίου πρὸς τὸν ὅλον ζωογόνον πηγὸν, ὃν καὶ μητέρα καλοῦσιν οἱ θεολόγοι τῆς ἡγεμονικῆς θεοῦ. καὶ ὁ Πλάτων αὐτὸς πανταχοῦ ζωειδῆ τὴν Δήμητρα τὸν Κόρην.

Καὶ τὸν μὲν, ὡς γονιμικὸν αἰτίαν προϊσάμενον, τὸν δὲ, ὡς ἀπ' ἐκείνης πληρούμενον, καὶ τὸ δεύτερον πληρούντων μόνων. διήκει δὲ οὗτος τῆς Κορικῆς πέψεως, καὶ τῆς μὲν, ἱστὸς

Et ſupernè quidè, *à primis* uſq; ad ultimas mundi particulas pervadens, & ubiq; ſuam Unitatem ſervans non-mixtam cum illis, quæ participant *ipſam*. Et illius quidem rerum-opificis Unitatis illam generatricem, & perfectam, & boni-formâ-præditam lucem in ſinu-fovens.

Contexens verò, *atq; conjungens* cum illo tertio Patre ipſum vitæ ordinem, & ipſos *rerum* univerſarum fines. Componens vero, *& in ordinem redigens omnia* verè. Ut autem ſummatim dicam, *hæc Trinitas* ex ſe-ipsâ mediâ ad omnia & prima, & ultima genera pertinet illorum, qui ſunt Duces, *& moderatores rerum, & per omnia pervadit*.

Et cum illis quidem omnia ſecunda perficit, & cum illo rerum-opifice generatricem-facultatem componit, *atq; conſtituit*. Cum iſtis verò, *rebus* omnibus convenientem, *& rationi conſentaneam* facultatem per-illuminationem-impertit, & illam impollutam-poteſtatem cum ipſa reverſionis, *ac ad principium reductionis* facultate connectit, *atque conjungit*. Nam generibus quidem rerum-fabricatoribus illa conſtans facultas, *& ſtabilis poteſtas* convenit. Illis verò, quæ reducendi vim habent, *& quæ res ortas, & jam progreſſas, ad ſua principia reducunt, convenit* impolluta puritas. Hanc igitur Trinitatem vocat quidem Plato, ut & Orpheus, uno nomine, oſtendit tamen quodammodo & ipſam multitudinem facultatum, *ac poteſtatū* in ipſa *comprehenſarum*. Omnis enim apud Græcos Theologia ſecundam animalium-procreationem appellat Coricen, *id eſt Virgineam, & Virginis inſtar puram*. Κορὸν *enim apud priſcos, purum ſignificat, ut ſupra demonſtratum*, & conjungit *eam* cum univerſali fonte animalium-procreatore, & *ſuam* hypoſtaſin, *& naturam* ab illo *fonte Plato* dicit *eam* habere, & cum illo agere.

Nuſquam enim cauſata, *quæ ſuam originem à cauſis ducunt*, ab ipsâ cauſarum providentiâ, divulſa, *ſeparataque* ſunt: Sed ipſi quidem errores, & ipſæ quæſitiones, *quum aliquis aliquid quærit, & id quærens, errat, & vagatur*, & ipſæ per periodos, *& longos circuitus, ac ambitus*, participationes, *& communiones, per quas rei quæſitæ, & tandem inventæ ſit aliquis particeps, hæc omnia* ſunt eorum, qui *rerum* curam-providè-gerunt.

Divina verò dividuæ vitæ cauſa ipſam *ſecundam animalium-procreationem* conjunxit ab æterno, cum univerſali animalium-procreatore fonte, què etiam Theologi vocant matrem illius principalis, *& imperatoriæ* Deæ, *quæ communis eſt omnium mater, & quæ propterea materne poteſtatis, & Iuris imperium habet, & exercet in ſuos fœtus*. Et ipſe Plato *idem facit*, ubiq; conjungens cum ipſa Demetre Coren, *i. e. cum ipſa Cerere Proſerpinam, Virginem à Plutone raptam, & à matre diu quæſitam*.

Et illam quidem, *Cererem matrem*, ut generatricem cauſam priore-loco-ſtatuens, hanc verò *Proſerpinam filiam*, ut ab illa *matre* repletam, & ſecunda replentem celebrans. Cum autem duplex ſit Coricus ordo, *quaſi dicas Proſerpineus, à Proſerpina dictus, quæ Græcè, Cόρη, Latinè, Virgo, vel, pura dicitur*,

citur, & alter quidem, ſupra mundum manifeſtè appareat, quum, *i. ubi* jam etiam cum ipſo Jove collocatur, & cum illo conſtituit unum *rerum* dividuarum opificem, alter verò, *ſit* in mundo ſecundus, ubi etiam à Plutone *Virgo Proſerpina* rapi dicitur, & animare *fertur* hujus Univerſitatis extrema, quorum Pluto curam-gerebat, ambas, *ſcil. Cererem, & Proſerpinam*, Plato nobis perfectè demonſtravit, modò quidem, cum Cerere Proſerpinam conjungens, modo verò, cum Plutone *copulans*, & ipſam hujus Dei conjugem appellans.

Etenim ipſa Theologorum fama, qui nobis tradiderunt ſanctiſſima ſacra, quæ fiunt Eleuſine, ſuprà quidem, *i. e. apud Superos*, ipſam in matris ædibus manere dicit, quas iſta mater in *locis* inacceſſis ex hac Univerſitate exemptas exſtruxit. Infrà verò, *i. e. apud inferos, ait Proſerpinam* cum Plutone terreſtribus, *ac inferis* imperare, & terræ receſſus gubernare, & vitam ſuppeditare extremis hujus Univerſi *partibus*, & animam impertiri ijs, quæ à ſe *redduntur* inanima, & mortua, *vel, ijs, qui apud ſe ſunt inamini, & mortui*. Ubi etiam miraberis quomodo Proſerpina cum Jove quidem, & Plutone verſetur, quorum alter quidem (ut fabulæ dicunt) illam Deam violavit, alter verò, rapuit.

Cum Neptuno verò, non *verſetur*. Solus enim iſte Saturnidarum, *i. e. ſolus de Saturni filijs*, cū Proſerpina non conjungitur. Quoniam medium centrum in Trinitate ſortitus, animalium-procreatricem dignitatem, & facultatem eſt ſortitus, & ſecundum hanc figuratur, *nobisq; repræſentatur*. A ſeipſo igitur animalium procreatricem cauſam habet, & animat totam ſuam hæreditatem, *imperiique partem, quæ ſorte ipſi obtigit*, & mediâ vitâ replet, *quæ manat* à ſua proprietate.

Quoniam & ipſe quidem Pluto, eſt ſapientiæ ſuppeditator, & mentis ipſis animabus, ut in Cratylo Socrates *ait*. Ipſe verò Jupiter, *eſt* ipſis Entibus ipſius Eſſe autor, ut ipſius Trinitatis Pater. Sed tamen Proſerpina cum extremis conjuncta, & antè mundum quidem, *cum* ipſo Jove, paternè, in ipſo verò mundo, *conjuncta cum* Plutone, propter boni-formâ-præditam voluntatem Patris, modo quidem, Jove violari, modo verò, à Plutone rapi dicitur, ut & prima, & ultima opera-facta participent ipſam animalium-procreationem. Ut enim univerſalis ille fons vitæ, cum univerſali rerum-opificè conjunctus, per unam individuam cauſam, omnibus vitam per-illuminationem-impertit, *atq; largitur*, ſic etiam ipſa Proſerpina, primaq;, & media, & ultima *ſuppeditat* hujus Univerſi Ducibus, *cum ipſis* contexens, *atq; conjungens* ſuam animalium procreationem.

Sed ipſam quidem univerſæ Trinitatis unionē per iſta ſigna, *quæ nobis traduntur* apud Platonem cognoſcimus, quum ipſam Proſerpinam unà cum ipſo Cerere *poſitam* appellans celebrat. Ipſius verò *Trinitatis* diviſio, per quænam demonſtretur, *eſt* contemplandum. Cùm enim in ipſa tres ſint Unitates, & una quidem, propter *ſuam* eſſentiam, ſumma ſit-collocata, *ſummumq; locum in Trinitate teneat*, alia verò, propter *ſuam* poteſtatem, quæ vitæ defi-

τὸν κόσμον προφαινομένης, ὅτε, [l. ὅθι] δὴ καὶ συνεπέπεται τῷ Διὶ, καὶ μεῖ' ἐκείνου τὸν ἕνα δημιουργὸν ὑφίστησι τῶν μερισῶν, τῆς δὲ, ἐν τῷ κόσμῳ δευτέρας, οὗ δὴ καὶ ὑπὸ Πλούτωνος ἁρπάζεσθαι λέγεται, καὶ ψυχοῦν τὰ ἔσχατα τοῦ παντὸς, ὧν ὁ Πλούτων ἐπετρόπευεν, ἀμφοτέρας ὁ Πλάτων ἡμῖν τελέως ἐξέφηνε, τοτὲ μὲν, τῇ Δήμητρι τὸν Κόρην συναπτῶν, τοτὲ δὲ, τοῦ Πλούτωνος, καὶ συζυγον αὐτὸν ἀποφαίνων τῆδε δ' ἔχει.

Καὶ γὰρ ἡ τῶν θεολόγων φήμη, τῶν τὰς ἁγιωτάτας ἡμῖν ἐν Ἐλευσῖνι τελετὰς παραδεδωκότων, ἄνω μὲν, αὐτὴν ἐν τοῖς μητρὸς οἴκοις μένειν φησὶν, οὓς ἡ μήτηρ αὐτὴ κατεσκεύασεν ἐν ἀδύτοις ἐξηρημένους τοῦ παντός. κατὰ δὲ, [l. κατωδὲ,] μὴν Πλούτωνος τῶν χθονίων ἐπάρχειν, καὶ σὺν τῆς γῆς μυχοῖς ἀποτροπύειν, καὶ ζωὴν ἐπορέγειν τοῖς ἐσχάτοις τοῦ παντὸς, καὶ ψυχῆς μεταδιδόναι τοῖς παρ' ἑαυτῶν ἀψύχοις, καὶ νεκροῖς. οὗ δὴ καὶ ἁρπασθῆναι αὖ ὅπως ἡ Κόρη, Διὶ μὲν, καὶ Πλούτωνι σώεσι, τῷ μὲν (ὡς Φασιν οἱ μῦθοι) βιασαμένῳ, τῷ δὲ, ἁρπάσαντι τὴν Ἰσόν.

Ποσειδῶνι δ' οὔ. μόνος γὰρ οὗτος τῶν Κρονιδῶν, οὐ συζύγνυται τῇ Κόρῃ. διὸπερ δὴ τὸ μέσον κέντρον ἐν τῇ τριάδι λαχὼν, ζωοποιὸν ἀξίαν, καὶ δυνάμιν ἐκληρώσατο, καὶ κατ' αὐτὴν τὴν χαρακτηρίζεται. παρ' ἑαυτοῦ γὰρ τὴν ἔχει τῶν ζωογονικῶν αἰτίαν, καὶ ψυχοῖ πάντα τὸν οἰκεῖον κλῆρον, καὶ ζωῆς πληροῖ τῆς μέσης, ἀπὸ τῆς οἰκείας ἰδιότητος.

Ἐπεὶ καὶ ὁ μὲν Πλούτων, Σοφίας ἐστὶ χορηγὸς, καὶ νοερὰς ψυχὰς, κατὰ τὸν ἐν Κρατύλῳ Σωκράτην. ὁ δὲ Ζεὺς, εἶναι τῆς οὐσίας αἴτιος, ὡς τῆς τριάδος πατήρ. ἀλλ' οὖν ἡ Κόρη τοῖς ἀκροῖς συναπτομένη, καὶ πρὸ μὲν τοῦ κόσμου, τῷ Διὶ, πατρικῶς, ἐν δὲ τῷ κόσμῳ τῷ Πλούτωνι, καὶ τὴν ἀγαθοειδῆ βούλησιν τοῦ πατρὸς, οὗ μὲν, βιάζεσθαι λέγεται πρὸς τοῦ Διός. οὗ δὲ, ἁρπάζεσθαι πρὸς τοῦ Πλούτωνος, ἵνα καὶ τὰ πρῶτα, καὶ τὰ ἔσχατα τῶν δημιουργημάτων, μετέχῃ τῆς ζωογονίας. ὥσπερ γὰρ ἡ ὅλη πηγὴ τῆς ζωῆς, τῷ ὅλῳ συνυφαίνουσι δημιουργῷ, καὶ μίαν ἀμέριστον αἰτίαν, πᾶσιν ἐπιλάμπει τὸ ζῆν, οὕτω δὴ καὶ ἡ Κόρη, πρώτα τε, καὶ μέσα, καὶ ἔσχατα τοῖς ἡγεμόσι τοῦ παντὸς συνυφαίνουσι τὴν ἑαυτῆς ζωογονίαν.

Ἀλλὰ τὴν μὲν ἕνωσιν τῆς ὅλης τελετῆς ἐκ τούτων περὶ τοῦ Πλάτωνι γνωριζόμενα σημάτων, ὁπότ' αὖ αὐτὸν τὴν Δήμητρα τὸν Κόρην προσονομάζων αἰνίσσηται. τὴν δὲ αὖ διαίρεσιν αὐτῆς ἐν οἷς ἐνδείκνυται, καλὰ θεατέον. περιῶν γὰρ οὐσῶν ἐν αὐτῇ μονάδων, καὶ τῆς μὲν, καθ' ὑπαρξιν πεπληρωμένης ἀκροτάτης, τῆς δὲ, κατὰ τὴν δυνάμιν τὴν ἐγγενικὴν τῆς ζωῆς, τῆς

Universidad de Deusto
Biblioteca

διὲ, κατὰ τὸν νοῦν τὸν ζωογονικὸν καὶ τῶν θεολόγων, τὴν μὲν, Ἄρτεμιν Κορυκίαν ἰωθότων καλεῖν, τὴν δὲ, Περσεφόνην, τὴν δὲ, Ἀθηναῖαν Κορυκίαν, λέγω δὲ τῶν τῆς Ἑλληνικῆς θεολογίας ἀρχηγῶν, ἐπὶ παρὰ τοῖς βαρβάροις τε αὐτὰ δι' ἑτέρων ὀνομάτων δεδήλωται. τὴν μὲν γὰ πεῶτον μονάδα καλοῦσιν Ἑκάτην, τὴν δὲ μέσην, ψυχὴν, τὴν δὲ τελάτην, ἀρετήν.

Τοῖς δ' οὖν Ἑλλήνων ὀνόμασι τὸν ἑρμηνεύοντα τρόπον τούτων ἡμῖν γνωρίζωμεν, ὁ Πλάτων. τὴν μὲν τῆς Ἀθηνᾶς τῆς Κορυκίας ἐνδείκνυται, Δέσποιναν αὐτὴν ἐπονομάζων, καὶ Κόρην αὐτὴν, καὶ τῆς ὅλης ἀρετῆς αἰτίαν λέγων, Φιλόσοφόν τε, καὶ Φιλοπόλεμον, καὶ ἠθονόην προσαγορεύων.

Ἅπαντα γὰρ ταῦτα τὰ ὀνόματα, τὸ, τὸ νοερὸν αὐτῆς, καὶ τὸ ἡγεμονικὸν, καὶ τὸ τῆς ὅλης ἀρετῆς παρεκτικὸν ἱκανῶς παρέλησιν. τὴν δὲ τῆς Περσεφόνης αὖ μικρὸς, Φερεφάτταν αὐτὴν ἀνωνόμασαν, καὶ τοῦτο τὸ ὄνομα χρώμενοι, ὥ δὴ καὶ οἱ ἄλλοι πάντες θεολόγοι.

Δηλοῖ δὲ ταῦτα ἐν Κρατύλῳ φερεφάττης ὄνομα, καὶ τὴν ἐν αὐτῷ κεκρυμμένην ἀλήθειαν ἀναπτύσσων. τὴν δὲ τῆς Ἀρτέμιδος, ὁπότ' αὖ, [l. ὁπόταν] ἐν τῷ αὐτῷ Διαλόγῳ τὴν Ἄρτεμιν, ἀρετῆς ἴσορροπον καλεῖ.

Δῆλον γὰρ ὅτι τῆς ὅλης τριάδος πρὸς ἑαυτὴν ἰδιότητος, ἥτις πρωτίστη τέλειος, ἑνιαίως περιέχει τὴν τρίτην. καὶ ἡ τρίτη πρὸς τὴν πρώτην ἐπέστραπται, καὶ ἡ μέση ἀμφοτέρων ἔχει τὴν δύναμιν ἐπ' ἄμφω. τρεῖς οὖν αὗται ζωογονικαὶ μονάδες, ἥτε Ἄρτεμις, καὶ ἡ Περσεφόνη, καὶ ἡ Δέσποινα ἡμῶν Ἀθηνᾶ.

Καὶ ἡ μὲν, ἀπάσης τῆς τελάδος ἀκρότης, ἡ καὶ εἰς αὐτὴν διαπρέφει τὴν τελάδα. ἡ δὲ, δύναμις ζωοποιὸς τῶν ὅλων. ἡ δὲ, νοῦς θεῖος, καὶ ἀρχηγὸς, ἐν ἑνὶ τὰς ὅλας ἀρετὰς ἡγεμονικῶς περιέχων. Δηλοῖ γοῦν ὁ Τίμαιος, Φιλόσοφον μὲν καλῶν, ὡς πλήρη νοερᾶς γνώσεως, καὶ Σοφίας ἀληθοῦς.

Φιλοπόλεμον δὲ, ὡς ἀρχέγονον δυνάμεως αἰτίαν, καὶ τῆς ὅλης εὐδρομίας ἔρωτα. καὶ πάλιν ὁ Ἀθηναῖος ξένος, Κόρην αὐτὴν ὡς παρθένον προσαγορεύων, καὶ πάσης τῆς πρὸς τὰ ἔξω τροφῆς καθαρεύουσαν.

niendæ vim habet, alia verò, propter ipsam mentem animalium-procreatricem, cumq; Theologi unam quidem, Dianam Coricen, *i.e. Virgineam, vel Virginem* appellare consueverint, aliâ verò, *scilicet ipsam Cereris filiam, vocare soleant* Proserpinam, aliam verò, Minervam Coricen, *i.e. Virgineam vel, Virginem*, dico autem *ea, quæ tradunt* ipsi Græcanicæ Theologiæ principes-autores, quoniam apud ipsos Barbaros, eadem per alia nomina sunt-declarata. Nam primam quidem Unitatem illi vocant Hecaten, mediam verò, Animam. Tertiam verò, Virtutem.

Cùm igitur Græcorum, *i. e. Græcis* nominibus, modo *supra* dicto hæc nobis nota-fiant, *& à nobis ita cognoscantur*, Plato ipsum quidem Minervæ Coricen, *i. e. Virgineæ, vel, Virginis* ordinem indicat, ipsam *Minervam* appellans Dominam, & Virginem celebrans, & universæ Virtutis causam dicens, & Philosopham, *i. e. sapientiæ-studiosam*, & bellorum-amantem, & Ethonoen, *i. e. Morum-in-mente-formatricem*, appellans, *quod mores hominum formet, bonam ipsis mentem inserens.*

Hæc enim omnia nomina & ipsius intelligentiam *in mente sitam*, & imperatoriam-dignitatem, & universæ virtutis vim-suppeditatricem abundè nobis repræsentant. Ipsum verò Proserpinæ *ordinem* apertè *nobis idem Plato repræsentat, Proserpinam* ipsam celebrans *nomine* Pherephattam, *vel potius, Phersephattan*, & hoc nomine utens, *eam laudibus in cœlos extollit*; quo etiam omnes alij Theologi *passim* utuntur.

Illud autem Pherephattes, *Phersephattæ* nomen hæc indicat in Cratylo *Platonis, ubi Plato rem declarat*, etiam ipsam veritatem in ipso *Phersephattes nomine* latentem explicans. Illum verò Dianæ *ordinem declarat*, quum in eodem Dialogo Dianam vocat Virtutis peritam, *& Præsidem*.

Illud enim *est* perspicuum, quod, cum universa Trinitas secum ipsa sit unita, prima quidem Trinitas singulariter continet tertiam, & tertia ad primam convertitur, *& revertitur*, & media facultatem habet pertinentem ad utranq;. Tres igitur *sunt* istæ animalium-procreatrices Unitates, & Diana, & Proserpina, & nostra Domina Minerva.

Et una quidem, *est* totius Trinitatis summitas, quæ etiam ad se convertit, *ac reducit* tertiam. Alia verò, *est* facultas vivificans universa, *quod universis viam suppediter*. Alia verò, *est* divina, & impolluta Mens, in Uno Virtutes universas principaliter, *& imperatorie* continens. Declarat igitur Timæus *verum esse, quod supra dictum. Nam* Philosopham quidem, *ipsam* vocans, *demonstrat ipsam* ut intellectualis cognitionis, & veræ sapientiæ plenam.

Belli verò studiosam *appellans, ipsam celebrat* ut impollutæ facultatis, *ac potestatis* autorem, & universæ fortitudinis Inspectricem, *& Præsidem*. Et rursus ille Athenienſis hospes ipsam appellans Coren, ut Virginem *celebrat*, & puram ab omni conversione ad externa, *quod ex suo virgineo puritatis statu nunquam excedat, ut ad externam impuritatem accedat.*

Si

Si verò vis, ex illis ipsis, quæ in Cratylo de Pherephatte, *Pherſephatte* dicta sunt, ipsam Coren, *i.e. Virginis Minervæ* Trinitatem conspiciamus, *& contemplemur*. Ergo *Minervæ* Sapientia vocatur, & attingere, *& moderari* dicitur id, quod nascitur, & *huc, & illuc* fertur. Quinetiam terrorem incutit ijs, qui nomen hoc audiunt, & vulgo formidabile *hoc* esse *dicunt*. Illud igitur Sapientiæ *nomen, quod Minervæ tribuitur*, perspicuum *est*, quod sit ipsius Minervæ signum, & summum Virtutis *fastigium*. Si enim etiam in nobis *sunt* omnes primæ Virtutum scientiæ, quomodo non rectè Sapientia vocetur, illa, quæ Virtutum omnium *est* primaria causa? Et si sapientiæ-studium ipsi convenit, quatenus est Sapientia, & immateriata intelligentia, non autem Sapientiæ indigens existit (Nullus enim Deorum, inquit Diotima, philosophatur, *quia nullus Deorum, Sapientiæ dat operam, ut eam sibi paret; quam jam possidet.*) Propter igitur hanc rationem, nullo-modo est indigens Sapientiæ, *nullo modo Sapientia indiget*. Prorsus igitur principalis, *& imperatoriæ Virtutis* intellectuale bonum ipsi convenit. Ipsum verò attingere, *curare, tractare, & moderari* id, quod fertur *huc, & illuc*, & ipsam generationem, *ac ortum, hoc* animæ præcipuè proprium fuerit.

Hæc enim est illa, quæ omne, quod nascitur, & notum-facit, & continenter hæc cum ipso per-cõmunionem-conjungitur. Et hæc quodammodo attingit, *tractat, curat, regit* id, quod in-omnes-partes fertur. Quod tamen est immoderatum apud multitudinem, & formidabile, & terribile, est eximiæ potestatis in ipsa *sitæ manifestum signum, quod* manat ab omnibus *causis in ea latentibus*, & *præcipuè a causa* obscura, & ignota vulgo. Terribilem enim Deam & ipsi Barbari vocant illam hujus Trinitatis Principem, & formidabilem. Quare non magis, *neq; dilucidiùs* Plato, ne ista quidem de hac maxima Dea nobis demonstrat. Nomina tamen Theologiæ de ipsa *tradita* convenientia loquitur, *pronunciat, & in medium profert*. Illi igitur infernæ Coræ, *i.e. Proserpinæ puræ, & castæ*, & quæ cum Plutone versatur, *& consuetudinem habet*, omnia, quæ dicta sunt, per cõmunionem insunt, & (ut dixerit aliquis) propter similitudinem, *quam habet* cum illa universali *Core, i.e. pura, castaq; Virgine*. Illi verò principali, *& imperatoriæ Virgini, Minervæ, hæc nomina conveniunt* propter primam hypostasin, *& naturam ejus*. Et revera hæ tres Deitates simul-existunt.

Et quemadmodum illa universa *Deitas* animalium-procreatrix, in se continebat & Virtutis, & animæ fontes, quos etiam ille rerum-opifex impertit mundo, perfectè fundans, *constituens, & stabiliens* ipsum, sic etiam ista *Deitas*, quæ dividuarum omnium formarum principem vitæ causam habet, principium etiam animarum, & virtutum habet, & propterea profectò ipsis etiam particularibus animabus *ad superos* ascensus est per similitudinem, & ipsa Virtus est cum Dijs, *i. e. est Deorum* similitudo. Quamobrem etiam in Dijs per similitudinem expressis primùm subsistit utriusq;, Virtutis dico, & animæ forma.

Εἰ δὲ βούλῃ, ἐξ αὐτῶν τῶν ἐν Κρατύλῳ περὶ τῆς φερεφάττης εἰρημένων, τὴν τῆς Κόρης τελειάδα κατίδωμεν. ὅτι οὖν Σοφία καλεῖται, καὶ ἐφάπτεσθαι λέγεται καὶ γινομένου, καὶ φερομένου. καὶ δὴ καὶ φόβον ἐμποιεῖ τοῖς ἀκούουσι τὸ ὄνομα, καὶ ἔοικε καταπληκτικὸν εἶναι τοῖς πολλοῖς. τὸ μὲν τοίνυν τῆς Σοφίας, περόδηλον, ὅτι τῆς Ἀθηνᾶς ἐστι σύνθημα, καὶ τῆς δεσποτικῆς τὸ ἀκρότατον. εἰ γὰρ καὶ ἐν ἡμῖν αἱ πρῶται τῶν ἀρετῶν ὑπάρχουσι πᾶσαι. πῶς οὐχὶ Σοφία καλοῖτ' ἂν ὀρθῶς, ἡ τῶν ἀρετῶν πασῶν πρωτουργὸς αἰτία; καὶ εἰ τὸ φιλόσοφον αὐτῆς προσῆκε, καθόσον ἐστὶ Σοφία, καὶ ἀΰλου νόησις, ἀλλ' οὐχὶ Σοφίας ἐνδεὴς ὑπάρχει (θεῶν γάρ, φησιν ἡ Διοτίμα, οὐδεὶς φιλοσοφεῖ) κατὰ τοῦτον δὴ οὖν τὸν λόγον, οὐδ' ἔστιν ἐνδεὴς ἡ Σοφίας. παντὸς δήπου τῆς ἡγεμονικῆς αὐτῆ προσῆκε τὸ νοερὸν ἀγαθόν. τὸ δὲ ἐφάπτεσθαι καὶ φερομένου, καὶ τῆς γενέσεως. ψυχῆς αὖ εἴη διαφερόντως οἰκεῖον.

Αὕτη γάρ ἐστιν ἡ τὸ γιγνόμενον πᾶν, καὶ γινόμενον, καὶ σωζόμενον αὐτῇ, [l. αὐτὴ, vel potiùs, αὕτη] αὐτὰ κοινωνοῦσα. καὶ ἐφαπτομένη πως αὐτῆ, [l. αὐτὴ] πανταχοῦ φερομένου, τι μᾶλλον ἀσύμμετρον πρὸς τὸ πλῆθος, καὶ φοβερὸν, καὶ καταπληκτικὸν, τῆς ἐξηρημένης ἐστὶν ἐν αὐτῇ δυνάμεως, ὑπὸ πάντων, καὶ ἀφανοῦς τοῖς πολλοῖς, καὶ ἀγνώστου. δεινὴν γὰρ θεὸν καὶ οἱ βάρβαροι καλοῦσι τὴν τῆς τελειάδος ταύτης ἡγεμονοῦσαν, καὶ φοβερήν. ὥστε οὐ μᾶλλον ὁ Πλάτων, οὐδὲ ταῦτα περὶ τῆς μεγίστης ἡμῖν θεοῦ τινος ἐνδείκνυται. προσήκοντα δὲ ἅμα τῇ περὶ αὐτῆς θεολογίᾳ τὰ ὀνόματα φθέγγεται. τῇ μὲν οὖν κάτω Κόρῃ, καὶ τῷ Πλούτωνι συνούσῃ, πάντα τὰ εἰρημένα, κατὰ μέθεξιν ὑπάρχει, καὶ (ὡς ἂν εἴποι τις) κατὰ τὸν πρὸς τὸν ὅλον ὁμοίωσιν. τῇ δὲ ἡγεμονικῇ, κατὰ τὴν περὶ αὐτὴν ἵδρυσιν. καὶ ὅλως αἱ τρεῖς αὗται θεότητες συνυπάρχουσι.

Καὶ ὥσπερ ἡ ὅλη ζωογόνος ἐν ἑαυτῇ περιέχει τὰς πηγὰς τῆς τε ἀρετῆς, καὶ τῆς ψυχῆς, ὧν δὴ καὶ ὁ δημιουργὸς μεταδίδωσι τῷ κόσμῳ, τελέως αὐτὸν ἱδρύσεως, οὕτω δὴ καὶ ἥδε ἡ τῶν μερίδων πάντων εἰδῶν τῆς ζωῆς ἔχουσα τὴν πρωτουργὸν αἰτίαν ἐχέτω τὴν τῶν ψυχῶν ἀρχὴν, καὶ τὴν τῶν ἀρετῶν, καὶ διὰ ταῦτα δήπου καὶ ταῖς μερικαῖς ψυχαῖς ἡ ἀναδὸς ἔστι δ' ὁμοιότης. καὶ ἡ ἀρετὴ πρὸς θεοὺς ἐστὶν ὁμοίωσις.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Διὸ καὶ τῆς ἀφομοιωματικῆς θεοῖς προύθέσηκε τὸ ἰδιόθ᾽ ἑκάτερον, τῆς παρεῖσης λέγω, καὶ τῆς ψυχῆς. ἐπεὶ καὶ τὸ ἀθάνατον αὐτῶν διὰ τῆς ὁμοιότητος ὁ Σωκράτης συλλογίζεται πρὸς τὸ θεῖον. εἰ δὴ καὶ οὐσίαν αὐτὸ εἶλαχον, ἀνάγκη δή που καὶ τὸ ὁμοιοῦν αὐτὸς, ἐν θεοῖς εἶναι πρώτως. ὁμοιοῦνται γὰρ πρὸς τὰ ἑαυτῶν πηγαῖα. μετέχουσι δὲ τῆς ὁμοιώσεως, ἐκ τῶν ἀφομοιωματικῶν αἰτίων. ἐν ἐκείνοις ἄρα καὶ ἡ τῆς τοιαύτης ἀθανασίας αἰτία, προλάμπει τῶν ψυχῶν.

Διὸ καὶ ὁ Σωκράτης διὰ τῆς ὁμοιότητος ἐπιχειρῶν, ἄρχειν αὐτὸς φησι, καὶ δεσπόζειν προσηκεῖ, [l. προσήκειν] τῶν ζωμάτων, ἐπεὶ καὶ τὸ ἄρχειν, καὶ τὸ δεσπόζειν ἔλαχον. ἀφ᾽ οὗ καὶ τὴν ὁμοιότητα. προύθέσηκεν ἄρα πάντων τῶν μερικῶν εἰδῶν τῆς ζωῆς, τὸ ἐν αὐτοῖς αὐτὸ ἐν τοῖς ἀφομοιωματικῆς ἡγεμόσι. πασῶν δὲ τῶν τὴν ὁμοιότητα παρεχομένων θεῶν, ἡ μία, καὶ ὅλη, καὶ ὁμερὴς ἀρετή.

Καὶ οὕτω ἡ καθ᾽ οὐσίαν ὁμοιότης τῶν ψυχῶν, οὔτε ἡ τῆς ἀρετῆς ὁμοίωσις ἀλλαχόθεν, ἢ ἐκ τούτων ἐφήκει τῶν δεσμῶν. τελετῶν δὲ (ὥσπερ εἴρηται) μονάδων οὐσῶν ἐν τῇ Κόρῃ, καὶ τῆς μὲν, πάντα ἑδραζούσης ἐν ἑαυτῇ. τῆς δὲ, πάντα εἰς ἕνωσιν ἀγούσης. ψυχῇ γὰρ δὴ προσήκει τὸ ἑνιαῖον. τῆς δὲ, ὑπερφούσης εἰς αὐτό.

Τοῦτο γάρ ἐστιν ἔργον ἐξαίρετον τῆς ἀρετῆς. καὶ πασῶν τελέως ἐν αὐτῇ προτεταγμένων, ἡ τῷ Πλούτωνι συνοῦσα, μετέχει μὲν πως καὶ τῶν ἄκρων, διαφερόντως δὲ κατὰ τὸ μέσον ἔλαχε τὴν πρόοδον. διὸ καὶ Περσεφόνη καλεῖται, διὰ τὸ ἐπαφώμενον (ὡς εἴρηται) τῆς ἑνώσεως, καὶ τῶν φερομένων. ἐστὶ γὰρ τοῖς μὲν ἄκροις τὸ ἀμιγὲς ἐοικὸς προσῆκον, καὶ τὸ παρθένιον.

Τῷ δὲ μέσῳ, πρόοδοις χαίρουσι, καὶ πολλαπλασιασμοῖς, ἡ μίξις οἰκία, [l. οἰκεία,] καὶ ἡ τῶν γονιμῶν ἐπαφή. τοῦτο πάντως τὸ ἁρπαζόμενον τῆς Κόρης, ἐν αὐτῇ μὲν τελέως ἱδρυμένον. μεταδίδον, [l. μεταδίδου] δὲ καὶ τοῖς ἐσχάτοις ἑαυτὸ καὶ τῆς ἀφ᾽ ἑαυτῆς ζωογονίας. διὸ καὶ ὁ ἐν τῷ Κρατύλῳ Σωκράτης τὴν Περσεφόνην σωτῆρά φησι τῶν Πλούτωνι. τὴν δὲ Δήμητρα, παντέχνου τὴν Κόρην, τὴν μὲν ὅλην, καὶ αὐτὴν τῆς Κόρης ἀνόμασε τὰς ἐπιλαμπούσας.

Quoniam & ipsarum *animarum* immortalitatem Socrates ratiocinando-colligit per similitudinem, *quam habent illa* cum nomine-divino. Si igitur *illa* propter *suam* essentiam sortitæ-sunt ipsam *immortalitatem*, necesse profectò *est* & illud, quod ipsas *animas Dijs* similes-facit, in Dijs esse primò. Similes enim sunt *animæ* suo fonti. Similitudinem vero participant *manantes* à causis per-similitudinem expressis. In illis igitur *Dijs* etiam talis immortalitatis causa ante animas splendet, *vel, pro animabus splendet, quatotæ colluſtrantur.*

Quamobrem etiam Socrates à similitudine, *quam habent animæ cum Dijs*, argumentans, dicit ipsas *animas corporibus* imperare, & convenire, *eas* dominatum-habere corporum, quoniam & ipsum imperium, & ipsum dominatum *eorum* sunt-sortitæ. Unde etiam ipsam *animarum cum Dijs* similitudinem *manasse tradunt*. Ante igitur omnes dividuas vitæ formas exiſtit, *atq; subsiſtit* illa ipsa una causa in illis Ducibus, *rerumq; Dominus* per-similitudinem-expressis. Omnium verò Virtutum, quæ *rebus alijs, ac personis* similitudinem præbent, *est* una *quædam* & universalis, & individua Virtus *ceterarum Domina.*

Et neq; illa propter essentiam similitudo animarum, neque ipsa Virtutis similitudo aliunde, quam ab his principijs *ad ipsas animas, & Virtutem manans* pervenit. Cùm igitur (ut dictum est) in ipsa Core, *id est pura, castaque Proserpina*, triplices sint Unitates, & una quidem *earum*, in se-ipsa omnia collocet, *atq; stabiliat*. Alia vero, omnia in ortum deducat. Animæ enim profecto convenit ipsum generare, *& in ortum deducere*. Alia verò, *res omnes* ad se convertat, *ac reducat*.

Hoc enim est eximium ipsius Virtutis munus, *& officium*. Et cum omnes *Vnitates* in ipsa *Proserpina* perfectè primum-collocatæ-sint, illa, quæ cum Plutone conjuncta-est, participat quidem quodammodo etiam ipsas extremitates, præcipuè verò in ipso medio progressum est-sortita. Quamobrem etiam Περσεφόνη, *id est Proserpina* vocatur, quod (ut dictum-est) attingat, *curet, tractet, ac moderetur* ipsam generationem, *& ortum rerum, & ea, quæ feruntur huc & illuc*. Quoniam & ipsis quidem extremitatibus conveniens est id, quod *est purum, & non-mixtum*, & quod *est* virgineum, *i. e. impollutum, & incontaminatum*.

Ipsi verò medio, quod progressibus, & multiplicationibus gaudet, ipsa mixtio propria, *familiaris, & conveniens est*, & ipsa *rerum* genitarum attrectatio, *tractatio, cura, & gubernatio*. Hic igitur Proserpinæ raptus in ipsa quidem *Proserpina est* perfectè collocatus. Impertit tamen etiã suis extremitatibus etiam animalium-procreationem à se-ipso *manantem*. Quamobrem etiam Socrates in Cratylo Persephonen, *id est Proserpinam* cum Plutone collocat. Cum ipsa verò Cerere *ponu* ubique Coren, *id est puram castamque Virginem* universalem quidem *Virginem, & puritatis autorem*, & ipse hoc nomine τῆς Κόρης, *id est hac pura, castaq; Virginis appellatione* comprehendens.

Illam

Illam verò facultatem, quæ *manans* ab ipsa, progreditur ad Inferos, ipso Proserpinæ *nomine nobis declarat*. In hac enim, per essentiam quidem, ipsum animale *continetur, id est, id, quod ad animam pertinet*. Per emphasin verò, *per q; clariorem significationem, in ea continentur* reliqua *faculiatum genera*, non autem primò, quemadmodum est-dictum. De illa igitur animalium-procreatrice Trinitate, hæc *sunt* dicenda. Quoniam etiam pauca argumenta de ipsa nobis Plato tradit. Ex quibus, tanquam igniarijs, *& silicibus ad ignem eliciendum* inter se *collisis, & attritis*, ipsum Veritatis lumen accendi potest.

CAPUT XII.

Certium igitur, de Reductorijs Dijs, *qui res ad sua principia reducunt, locum tenentes* interpretes principales *Deos, tractationem* persequamur, *& agamus* de Trinitate, quæ omnia ad suum principium convertit, *ac reducit*. Cum enim (ut diximus) res intellectuales Unitates primo-loco-ponantur inter Deos, qui sunt ante istos, tres *alia* Unitates ex ipsis propter ipsas sunt-progressæ. Una quidem Paterna propter primam. Quamobrem etiam *isti* appellantur Saturnidæ, & Patris *Saturni* regnum *inter se* divisisse dicuntur.

Alia verò, animalium-procreatrix, propter mediam. Quamobrem etiam cum ipsa Cerere Proserpinam, ut cum antecedente causa, collocare cõsuevimus. Alia verò, *vocatur* ea, quæ rerum ad sua principia convertendarum, *ac reducendarum* vim habet, *& progreditur* propter tertiã *Vnitatẽ*. Quamobrem etiam propriam ipsius causam in illo rerum opifice ponimus, *atq; statuimus*. Nam omnes quidẽ *Vnitates* ex illa rerum-fabricatrice Unitate pendent, & omnibus *est* ex ista progressus. Sed *illa rerum-opifex Vnitas* unam quidem *Vnitatem* cum ipso Patre constituit. Aliam verò, cum animalium-procreatrice Dea. Aliam verò, *deducit* à fonte, qui est in ipso *summo Patre*. Sunt enim in illo perfecto rerum-opifice multi fontes, qui sunt ante omnes secundas, & tertias generationes, *& ante fœtus inde progressos*. Illic enim *est* Idearum, *i. e. formarum* fons, secundùm quem *ille summus Pater* hoc Universum disponit, *ac regit*, formis, & verbis singula formans, & collocans, *ac in ordinem redigens*, & ad *certum* finem, & formam adducens. Illic *est* & animarum fons, & omnium intellectualium Deorum ab ipso *summo Patre* progressorum *fons*. Habet enim & regiam animam, & regiam mentem, propter ipsam causæ facultatem, ut ait in Philebo Socrates. Illic *est* & ipse fontanus Sol.

Quamobrem etiam Timæus post illorum septẽ corporum generationem, *& ortum*, & in universalibus circumvectionibus situm, dicit *illum summum rerum opificem* in illa secunda *circumvectione* lumen accendisse *manans* à terræ periodis, *lumen inquam* illud, quod nunc Solem appellavimus. *Quod ita formavit*, quasi ex se-ipso, & ex sua essentia Soli præbuerit hypostasin, *& naturam, quam habet*. Quod enim accendit *aliquid* totum, illud producit, & constituit id, quod accenditur *ab ipso*.

Τὰ δὲ προϊοῦσαν ἀπ᾽ αὐτῆς εἰς τὸ κάτω δυώδεκα, τὴν τῆς Περσεφόνης. ἐν γὰρ ταύτῃ καθ᾽ οὐσίαν ἡμῖν, τὸ ψυχικόν. καθ᾽ ἕμφασιν δὲ, τὰ λοιπὰ, καὶ οὐ πρώτως, καθάπαξ εἴρηται. πρὸ ἡμῶν οὖν τῆς ζωογονικῆς τελετῆς, ποσῶς λεκτέον. ἐστὶ καὶ ὀλίγας ἀφορμὰς περὶ αὐτῆς ἡμῖν ὁ Πλάτων παραδίδωσιν, ἐξ ὧν, ὥσπερ πυρείων, [l. πυρέων] τελούντων πρὸς ἀλήλας, ἀνάπτειν δυνατόν τι τῆς ἀληθείας φῶς.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ιβ΄.

Ὁ δὲ δὴ τέλειος, περὶ τῶν ἀναγωγῶν διελωμεν ἐν τοῖς ἡγεμονικοῖς θεοῖς, καὶ τῆς τελετῆς τῆς πάλιν ὑπερφούσης εἰς τὰ ἑαυτῶν ἀρχικά. τελοῦν γὰρ (ὥσπερ εἴπομεν) νοερῶν μονάδων προπαγομένων ἐν τοῖς πρὸ τούτων θεοῖς, τρεῖς προελθοῦσιν αὐτῶν κατ᾽ ἰδίαν μονάδες. ἡ μὲν, παλαιὰ, καὶ τὸ πρῶτον. διὸ καὶ Κρονίδαι προσονομάζονται, καὶ διελεσθαι λέγονται τὰ τοῦ πατρὸς δεχθέν.

Ἡ δὲ, ζωογονικὴ, καὶ τὸ μέσον. διὸ καὶ τῇ Δήμητρι τὸν Κόρον, ὡς οἰκία προσοικειοῦσθαι ἐώθαμεν. ἡ δὲ, ὑπερεπικὴ, καὶ τὸ τελεῖν. διὸ καὶ τὸν ἰδίαν αἰτίαν αὐτῆς ἐν τῷ δημιουργῷ πεθέμεθα. πᾶσαι μὲν γὰρ ἐξήρτηται τῆς δημιουργικῆς μονάδος, καὶ πάσαις ἐκ ταύτης ἡ πρόοδος. ἀλλὰ τὸν μὲν, ὑφίστησι μετὰ τοῦ πατρός. τὸν δὲ, μετὰ τῆς ζωογόνου θεᾶς. τὸν δὲ, ἀπὸ τῆς ἐν αὐτῷ πηγῆς. εἰσὶ γὰρ ἐν τῷ παντελεῖ δημιουργῷ πολλαὶ πηγαὶ προϋπάρχουσι πάντων τῶν δευτέρων, καὶ τελετῶν ἀποφυήσεων. ἐκεῖ γὰρ ἡ πηγὴ τῶν ἰδεῶν, καθ᾽ ἣν διακοσμεῖ τὰ πάντα, εἴδεσι, καὶ λόγοις διακοσμῶν ἕκαστα, καὶ πάντων, καὶ εἰς ὅρον ἄγων, καὶ μορφήν. ἐκεῖ καὶ ἡ τῶν ψυχῶν πηγὴ, καὶ ἡ τῶν νοερῶν πάντων θεῶν τῶν ἀπ᾽ αὐτοῦ προελθόντων. ἔχει γὰρ βασιλικὸν μὲν ψυχὸν, βασιλικὸν δὲ νοῦν, καὶ τὴν οὐσίας δυνάμιν, ὡς φησιν ὁ ἐν τῷ Φιλήβῳ Σωκράτης. ἐκεῖ καὶ ὁ πηγαῖος ἥλιος.

Διὸ καὶ ὁ Τίμαιος μετὰ τὴν τῶν ζωμάτων ἑπτὰ ἕνωσιν, καὶ εἰς τὰς ὅλας περιφορὰς θεῖναι, φῶς ἀνάψαι φησὶν ἐν τῇ δευτέρᾳ, ἀπὸ γῆς ἀνατείνων, τοῦτ᾽, ὃ νῦν κεκλήκαμεν Ἥλιον, ὡς αὐ ἀφ᾽ ἑαυτὸ, καὶ ἐκ τῆς οἰκείας οὐσίας τῷ Ἡλίῳ παρασχόντα τὴν ὑπόστασιν. τὸ γὰρ ἀνάπτον ὅλον, αὐτὸ παρασχὸν, καὶ ὑφίστησι τὸ ἀναπτόμενον.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Ὁ τοίνυν δημιουργὸς ἔχων τε, καὶ ἐξ ἑαυτοῦ τὴν ἡλιακὴν ταυτότητα, ὑποστησάμενος ἐν ταῖς ἀρχαῖς τῶν ὅλων, τὰς ἡλιακὰς δυνάμεις, καὶ τὴν τελειάδα τῶν ἡλιακῶν θεῶν, δι' ἧς πάντα ἀνάγεται, καὶ τελειοῦται, καὶ πληροῦται τῶν νοερῶν ἀγαθῶν, ὑπὸ μὲν τῆς μοναδικῆς, ἀχράντου μεταλαγχάνουσα φάους, καὶ ἁρμονίας νοητῆς, ὑπὸ δὲ τῶν λοιπῶν δυσῶν, δραστηρίου δυνάμεως, καὶ ἀκμῆς, καὶ τελειότητος δημιουργικῆς. πῶς οὖν ὁ Πλάτων τὰς θείας τάξεις ἡμῖν παραδίδωσι, καὶ που δεῖ αὐτὰς ἐνδύνειν; τὴν μὲν οὖν ὅλην τελειάδα, καθ' ὑπεροχὴν τὴν ἑνιαίαν, καὶ ἑνοειδῆ τῶν ἡλιακῶν θεῶν, ἐν τῷ Φιλήβῳ παραδίδωσιν, ἐν δὲ τῷ Κρατύλῳ τὴν ἀπολλωνιακὴν ἀνάλογον τῇ ἡλιακῇ, καὶ τὴν ἀπολλωνιακὴν ἑνοειδῆ τῶν ἀπολλωνιακῶν θεῶν. ἐν δὲ τῷ Τιμαίῳ τὴν ἑπτάδα τῶν ἑπτὰ πλανήτων, καὶ τὴν ἐν τῷ Παρμενίδῃ τῶν ἑπτὰ ἀρχῶν. ἐν δὲ τῷ Φαίδρῳ τὴν τῶν ἑπτὰ θεῶν ἑπτάδα, καὶ τὴν ἐν τῷ Νόμων ἑπτὰ τῶν ἑπτὰ κόσμων. ἐν δὲ τῷ Ἐπινομίδι τὴν τῶν ἑπτὰ ἀστέρων ἑπτάδα. ἐν δὲ τῷ Ἐπιστολικῷ τὴν τῶν ἑπτὰ ἀστέρων ἑπτάδα. ἐν δὲ τῷ Ἀξιόχῳ τὴν τῶν ἑπτὰ ἀστέρων ἑπτάδα. ἐν δὲ τῷ Ἀξιοχίῳ τὴν τῶν ἑπτὰ ἀστέρων ἑπτάδα. ἐν δὲ τῷ Ἀξιοχίῳ τὴν τῶν ἑπτὰ ἀστέρων ἑπτάδα.

Illè igitur rerum-opifex in se ipso habens, & comprehendens solarem fontem, procreat etiam in ipsis principijs *rerum* universarum, solares facultates, & Trinitatem solarium Deorum, per quam omnia producuntur *in lucem*, & perficiuntur, & replentur intellectualibus bonis, ab *una* quidem Unitate, lumen impollutum, & harmoniam mentalem participantia, à reliquis verò duabus *Unitatibus*, efficacem facultatem, & vigorem, & perfectionem rerum-fabricatricem *accipientia*. Quomodo igitur Plato divinos istos ordines nobis tradit, & ubinam de ipsis *suam doctrinam apertè* demonstrat? Hanc igitur totam Trinitatem, hìc etiam per unum nomen *explicans* complectitur, ut etiam eam, quæ est ante ipsam, *i. e. præcedentem*.

Et ut illic per ipsum Cores nomen declaravit universum genus animalia-procreantium principiorum, sic etiam in his Apollineam quidem totam appellat *ipsam solarium Deorum Trinitatē*. Multis verò hujus Dei *Apollinis* facultatibus, *& potestatibus nominatis*, multitudinem in ista *Trinitate comprehensam* demonstrat. Primùm igitur illud consideremus, quomodo & ipse *Plato* ut Orpheus, ipsum Solem in idem quodammodo ducat cum ipso Apolline, *& eundem cum eo esse dicat*, & quomodo cōmunionem horum Deorum honoret, *& colat*. Nam ille quidem disertissimis-verbis dicit, & per totam (ut ita loquar) effectionē *rerū, quas isti duo Dij efficiunt, idem affirmat*. At ille Athenienſis hoſpes demonstrat per unionem ipsorum *eos unum, & eundem esse Deum, quod apertè confirmat*, commune quoddam templum Apollini, & Soli extruens, & modo quidem, amborum mentionem-faciens, modo verò, alterius tantùm, quod in una Unitate *simul* ambo subsistant, *& propter unam Unitatem ambo simul existant*. Dicit autem hæc singulis annis, post Solis conversiones ab æstate ad hyemem, *i.e. post æstivum Solstitium, quum Sol ad hybernum Solstitium jam suum cursum dirigere cœpit*, oportere totam Civitatem convenire in communem Solis, & Apollinis lucum, *vel, in templum utrique commune*, ut tres viros ipsorum *civium* huic Deo designent, *consecrent atq; voveant*. In his igitur communiter de ambobus facta-mentione, quod scilicet hoc templum Soli, & Apollini commune esse conveniat, in quod convenire oporteat totam Civitatem post æstivum solstitium, in sequentibus, ut de uno *tantum verba faciens*, de duobus differit, addens, *hæc* Huic Deo tres viros *de numero civium* ipsorum, ut *ipsi cives* designent, *consecrent, & voveant. Ita verò loquutus est*, à divisione quidem amborum, ad unionem, *ac Unitatem eorum* recurrens. Ipsorum verò mutuam inter se communionem latenter *hoc loquendi modo* demonstrans. Et rursus in sequentibus, modo quidem, dicit illos viros *huic Deo consecratos*, Soli, & Apollini communes frugum-primitias offerre. Modo verò, Soli tantum, quod & in isto *Sole* ipse quoque Apollo comprehendatur, *& cum eo sit idem*. Ex Platonis igitur sententia est horum duorū *arctissima* conjunctio, cognata, *& ejusdem naturæ vinculo constricta*, & communio potestatum, & unio ineffabilis, *& Unitas arcana*.

Quo-

Quoniam & ipse Socrates in Cratylo quidem, cum *sibi* proposuisset invenire Apollinis essentiam ex ipsa hujus Dei appellatione, ad ipsam simplicitatem ipsius naturæ, & *ad* ipsam Veritatis enuntiativam facultatem, & *ad* ipsam Mentem, cognitionis autorem, ascendit, ipsius *Apollinis* Dei non-multiplicabilem-naturam, & simplicitatem, & uniformitatem nobis satis demonstrans. In Repub. verò, Solem ipsi Bono proportione-respondentem, *& similem esse* statuens, & sensile lumen, *simile esse dicens lumini* illi, quod illinc in mentale progreditur, & ipsum lumen appellans Veritatem, *lumen inquam* illud, quod ex Bono *manans*, adest ipsi mentali, & *quod* inter se conjungit ipsam Mentem, & ipsum mentale, *sic* has duas series *in unum* manifestè cogit, *& contrahit*, & Apollineam dico, & Solarem.

* *Græci textus Hæc in extrema margine post ultimam vocem Ἀπολλωνιακὴν, scribuntur.*

1. Bonum. Lumen. Mentalia.
2. Apollo. Lumen. Intellectualia.
3. Sol. Lumen. Sensilia.

*** *Hæc in principio summæ paginæ scribuntur ut Apollinis etymon indicetur, ejusque multiplex potestas declaretur.*

1. Simplex. 2. Semper-jaculantis, *vel, semper-ferientis*. 3. Absolventis. *Liberantis. Purgantis. vide Græca pag. lin. ult.* τῆς λύσεως ἐμφάσει. 4. Simul-versantis.

Nam *horum duorum Deorum* ut erq; bonis istis similitudinem-proportione-respondentem *habet*. Ipsum verò sensile lumen, & intellectualis Veritas, illi supereſſentiali Lumini *proportione respondet*. Et ista tria Lumina, quæ deinceps inter se sunt conjuncta, divinum, intellectuale, sensile, *diversum habent ortum, & progressum*. *Nam* unum quidem, à manifesto Sole *manans*, ad sensilia vadit. Aliud verò, *quod manat* ab Apolline, *pertinet ad* intellectualia. Aliud verò, *quod manat* à Bono, *ad* mentalia *vadit, eaq; pervadit*. Rursus igitur isti Dij cognati quidem inter se, *mutuoq; cognationis vinculo constricti*, propter similitudinem, *quam habent* cum ipso Bono, *cui per proportionem respondent*, *manifestè* demonstrantur.

Cum ipsa verò unione convenientem etiam ipsis discretionem habent. Quamobrem etiam à Poetis Phœbi-numine-correptis, *ac afflatis*, variæ quidem ipsorum generatrices causæ celebrantur, & ipsi fontes, ex quibus hypostasin, *suamq; naturam* sunt-sortiti, discernuntur, cognati vero, *& arctissimo cognationis vinculo* inter se *constricti*, & uniti traduntur, & mutuis, alij aliorū appellationibus laudati. Nam & ipse Sol insigniter, *atq; vehementer* gaudet, se Apollinem *appellari*, *& hoc Apollinis nomine ab omnibus* celebrari.

Et Apollo, quum Sol invocatur, *Solisq; nomine vocatus adoratur. ac implboratur*, benignum Veritatis lume *hominibus* splendide-suppeditat. Si igitur horum Deorū naturæ unitæ quidem, *& arctissimo cognationis vinculo conjunctæ* sunt inter se, & simul altera cum altera subsistunt, multæ verò ipsius Apollinis potestates nobis ab ipso Platone traditæ sunt & cōtemplationem feliciter-sunt-adeptæ, convenit profecto & ipsos solares progressus ex istis per-ratio-

Ἐπεὶ καὶ ὁ Σωκράτης ἐν Κρατύλῳ μὲν, τὴν ἑαυτοῦ τοῦ Ἀπόλλωνος οὐσίαν ἀπὸ τῆς ἐπωνυμίας ἀνεύρειν προεθέμενος, ὅτι τὴν ἁπλότητα τῆς ὑπάρξεως, καὶ τὴν τῆς ἀληθείας ἐνφαντικὴν δύναμιν, καὶ τὸν νοῦν, τῆς γνώσεως αὐτοῦ ἀνάγεται, & Ἰσως τὸ ἀπλοῦν αὐτὸ, καὶ μονοειδὲς ἡμῖν ἱκανῶς ἐνδεικνύμενος. ἐν δὲ τῇ Πολιτείᾳ, τὸν Ἥλιον ἀνάλογον τοῦ ἀγαθοῦ τάττων, καὶ τὸ αἰσθητὸν φῶς, τοῦ εἰσιθυνεῖς τὸ νοητὸν ποιοῦν, καὶ τὸ φῶς ἀληθείαν προσαγορεύων, τὸ τοῦ νοητοῦ παρὸν ἐκ τοῦ ἀγαθοῦ, καὶ συναύγασον πρὸς ἄλληλα νοῦν, καὶ νοητὸν, δηλόν ἐστι, [l. δῆλός ἐστι] συνάγων τὰς δύο πηγὰς ταύτας, τήν τε Ἀπολλωνιακὴν λέγω, καὶ τὴν ἡλιακήν.

1. Ἀγαθὸν.	Φῶς.	νοητὸ.
2. Ἀπόλλων.	Φῶς.	νοερὸ.
3. Ἥλιος.	Φῶς.	αἰσθητόν.

1. Ἀπολοῦ. 2. Ἀειβάλλοντος. 3. Ἀπολύοντος. 4. Ὁμοπλοῦντες.

Ἀνάλογον γὰρ ἑκάτερον τούτων τῶν ἀγαθῶν. τὸ δὲ αἰσθητὸν φῶς, καὶ ἡ ἀληθὴς ἡ νοερὰ, τῇ ὑπερουσίῳ φωτὶ. καὶ τρία ταῦτα ἐξῆς ἀλλήλοις φῶτα, τὸ θεῖον, τὸ νοερὸν, τὸ αἰσθητόν. τὸ μὲν οὖν ἐξ ἐμφανοῦς Ἡλίου τοῖς αἰσθητοῖς ἐφῆκεν. τὸ δὲ ἐξ Ἀπόλλωνος, τοῖς νοεροῖς. τὸ δὲ ἐκ τἀγαθοῦ, τοῖς νοητοῖς. πάλιν οὖν συμφυεῖς μὲν ἀλλήλοις οἵδε οἱ θεοὶ, κατὰ τὴν πρὸς τἀγαθὸν ἀναλογίαν ἐνδεδείκνυνται.

Μετὰ δὲ τῆς ἑνώσεως, καὶ τὴν προϋπάρχουσαν αὐτοῖς διάκρισιν ἔχοντες. διὸ καὶ τοῖς φοιβολήπτοις τῶν ποιητῶν, διαφερόντως μὲν αὐτῶν τὰ γονιμικὰ αἴτια αἰνίττεται, καὶ αἱ πηγαὶ, παρ' ὧν τὴν ὑπόστασιν ἔλαχον, διακέκριται, συμφυεῖς δὲ ἀλλήλοις, καὶ ἰδιωνύμοι, παραδίδονται, καὶ ταῖς ἀλλήλων ἐφημούμενοι προσηγορίαις. Ὅ, τε γὰρ Ἥλιος, Ἀπόλλων ὑμνούμενος, χαίρει διαφερόντως.

Καὶ Ἀπόλλων, Ἥλιος ἀναπαλούμενος, ἵλεως προλάμπει τὸ τῆς ἀληθείας φῶς. εἰ τοίνυν ἵλεων ποιοῦνται μὲν ἀλλήλοις αἱ τῶν θεῶν πάντων ὑπάρξεις, καὶ μεθ' ἁλλήλων ὑφεστήκασι, πολλαὶ δὲ ἐν Ἀπόλλωνος δυνάμεις ἡμῖν ὑπ' αὐτοῦ ἐν Πλάτωνι παραδέδονται, καὶ τῆς προσηκούσης θεωρίας ἡμοίρησαν προσηκόντως δήπου καὶ τὰς ἡλιακὰς πρόοδους ἐκ πάντων συλλογιζέσθαι.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Λέγω δὲ ταῦτα, εἰς τὸν ἐν Κρατύλῳ Σωκράτην, καὶ τὴν ἐκεῖ περὶ τῶν εἰκόνων διαβολὴν τῶν ἀπολλωνιακῶν δυνάμεων διελέγξας. ἔν γὰρ ὂν τὸ ὄνομα τοῦδε τοῦ θεοῦ, πάσας αὐτοῦ τὰς δυνάμεις σκοπαῖς τοῖς τῆς ἀληθείας φιλοθεάμοσιν. ἔστι δὴ καὶ τοῦτο τῆς ἰδιότητος μάλα τῆς ἀπολλωνιακῆς ἐξαίρετον γνώρισμα, τὸ τὰ πλήθη συνάγειν εἰς ἕν, καὶ ἐν ἑνὶ περιλαμβάνειν τὸν ἀριθμόν, καὶ ἐξ ἑνὸς προάγειν τὰ πολλά, καὶ διὰ τῆς νοερᾶς ἀπλότητος πάσαν τὴν τῶν δευτέρων ποικιλίαν αἱελίοσειν ἑαυτὸν, καὶ τῇ μιᾷ ὑπάρξῃ, τὰς πολυειδεῖς οὐσίας τε, καὶ δυνάμεις ἑνίζειν εἰς ἕν.

Ὃ καὶ τὸ ὄνομα πεπονθέναι φησὶν ὁ Σωκράτης, ἐν ἑνὶ τὰς ποικίλας, καὶ διαφερούσας θεοῦ δυνάμεις συμβαίνειν ἀρνοῦν, ὡς καὶ τὴν ἐκλάτου εἰκόνα θεοῦ, καὶ ἀμυδροπάτου ἔμφασιν ἀπ' αὐτοῦ καταδεξαμένην, ἀπεικάζεσθαι πρὸς τὴν ἐνοποιὸν αὐτὸ, καὶ συναγωγὸν ὑπαρξιν, καὶ πρὸς ἀνάμνησιν ἡμῖν καὶ τοῦτο σπουδαῖον τῆς ἀπολλωνιακῆς ἰδιότητος. ἐν γοῦν τὸ ὄνομα τοῦτο λεγόμενον, κρυφίως ἔχει τὰς πολλὰς ἐνδείξεις τῶν θεοῦ δυνάμεων.

Καὶ τῇ μὲν ἐξηρημένῃ θεοῦ πληθους ἀπλότητι, τὴν ἀλήθειαν ἡμῖν, ὡς ὁ θεὸς διὰ τῆς μαντικῆς σκοπαῖς τοῖς δευτέροις, προβέβληκε. τὸ γὰρ ἁπλοῦν, τῷ ἀληθεῖ ταυτόν. τῇ δὲ τῆς λύσεως ἐμφάσει, τὴν καθαρτικὴν, καὶ ἄχραντον αὐτοῦ σημαίνει, καὶ ζωτήριον τῶν ὅλων δυνάμεων. τῇ δὲ κατοχῇ τῶν βελῶν, τὴν ἀναμαρτητὸν παῖσιν καὶ ἀτάκτου, καὶ πλημμελοῦς, καὶ ἀσυμμέτρου, διὰ τῆς πρώτης αἰτίας.

Τῇ δὲ ὁμοπολήσει, τὴν ἐναρμόνιον τῶν ὅλων κίνησιν, καὶ τὴν εἰς αὐτὸν, [lege αὐτὴν] σωτηρίαν, καὶ σωτήριον τὴν πάντα συμφωνίαν. πῶπις πάντων τῶν πάντων ἡ θεοῦ δυνάμεις ἐπ' αὐτὰ τὰ εἴδη τὰ προήκουσα ταῖς δυνάμεσιν ἀναγκαῖς, οὕτως αὐτὰ καὶ ταῖς ἡλιακαῖς ἐφαρμόσουσι μονάσιν. σκοπὸν μὲν, ἐκφαντορικὴν τῆς ἀληθείας ἕξιν, καὶ τὸ νοερὸν φῶτος κρυφίως ὄντως ἐν αὐτοῖς τοῖς θεοῖς. ἡ δὲ, ἀναμαρτητὸν παῖσις καὶ πλημ-

cinationem colligere. Hæc autem dico, ad Socratem in Cratylo *his de rebus differentem spectans*, & illam Apollinearum potestatum per similitudines illic *expressarum* argumentationem intuens, *atq; considerans ea, quæ Socrates illic de variis Apollinis potestatibus per similitudines expressis, nobis tradit*. Hoc enim hujus Dei nomen, quamvis unum sit, omnes *tamen* ipsius potestates ostendit illis, qui veritatis contemplandæ sunt studiosi. Est igitur hoc etiam Apollineæ proprietatis præcipuè eximium indicium, *& argumentum, scilicet* Ipsum multitudines in unum cogere, & in uno complecti numerum, & ex uno producere multa, & per intellectualem simplicitatem, omnem secundorum *Entium, & secundarum naturarum* varietatem in se-ipsum convolvere, *& ad se prorsus attrahere*, & per unam substantiam, *atq; naturam*, multiformes essentias, & potestates in unum coactas unire.

Quod etiam ipsi *Apollinis* nomini Socrates accidisse dicit, quia per unum varias, atq; differentes hujus Dei potestates significare facilè potest, adeò ut vel extrema hujus Dei imago, *& similitudo*, & quæ obscurissimam ab ipso *manantem ejus* significationem susceperit, effingatur ad ipsius similitudinem, quæ unificam ipsius, & *multorum in unum* coactricem essentiam *nobis repræsentat*, & ad Apollineæ proprietatis commemorationem, *& ad ejus memoriam refricandam*, hoc etiam nobis conducat. Hoc igitur unum nomen, quod *ita* dicitur, *& sic effertur*, occultè multas habet demonstrationes *hujus* Dei potestatum.

Et per ipsam quidem simplicitatem ex multitudine exemptam, nobis proponit Veritatem, quam iste Deus per vaticinium patefacit secundis *Entibus, & naturis*. Quod enim est simplex, id cum eo, quod verum est, idem est. Per ipsam verò significationem *liberationis*, & absolutionis, ipsius *Apollinis* purgatricem, & impollutam, & servatricem *rerum* universarum facultatem significat. Per ipsam verò sagittarum absolutionem, *emissionem*, *atq; iaculationem, intelligimus* illam *Apollinis facultatē*, *ac potestatem* interfectricē omnis inordinatæ, & vagæ, & immodicæ *rei, quæ potestas exercetur ab ipso* per jaculatricem causam. *Quoniam enim Apollo sagittarius, arcitenens, & sagittis instructus, à Poetis fingitur, & à Pictoribus pingitur, ideo propter hanc jaculandi peritiam, & propter felicitatem in sagittis emittendis, creditur interficere, & de medio tollere quidquid est vitiosum, inordinatum vagum, & immoderatum*.

Per conversionem verò, *qua cum alijs versatur, intelligimus* harmonicum, *atq; concinnum rerum* universarum motum, & in ipsum, coeuntem, & omnia colligantem, *constringentem, & arctissimè conjungentem*, concentum. Has igitur quatuor hujus Dei potestates si reducamus ad ipsas formas his potestatibus convenientes, sic ipsas *formas* etiam ipsis solaribus Unitatibus accommodabimus. Ergo una quidem *hujus Dei potestas*, est enuntiatrix ipsius Veritatis, & intellectualis luminis, quod in ipsis Dijs est occultè. Alia verò, *est* sublatrix omnis, *rei vitio-*

vitiosæ, & vagæ, & deletrix omnis confusionis, i.e. de medio tollit quidquid est vitiosum, errans, & vagum, & omnem confusionem delet. Alia verò, omnia moderata, & familiaria inter se efficit, per harmonica verba, *per orationem concinnam, quæ res inter se conciliat, atq; conjungit*. Illa verò impolluta, & purissima causa, *quæ rerum omnium purgandarum vim habet, inter has quatuor Dei potestates*, principatum obtinet, omnibus quidem ipsam perfectionem, & facultatem secundum naturam per-illuminationem immittens, *& inserens*, his verò contraria removens, *& ab ipsis propulsans*.

Illius igitur solaris Trinitatis, prima quidem Unitas, patefacit, *ac ostendit* illud intellectuale lumen, & omnibus secundis *Entibus, ac naturis* enuntiat, *palamq; declarat*, & omnia replet universali Veritate, & ad ipsam Deorum Mentem reducit, cujus etiam munus, *ac officium esse* dicebamus, Apollinis vaticinio *dignum*, ipsam Veritatem in ipsis *rebus* divinis comprehensam, in lucem producere, & id, quod est ignotum secundis *naturis*, perficere, *notumq; perfectè reddere*.

Secunda verò, & tertia *Unitas*, efficacem vigorem *nobis* proponunt, & rerum opificem in universis effectionem, & actionem perfectam, secundum quam ornant quidem, *ac in ordinem rediguntur*, omne sensile, exterminant verò id, quod est indefinitum, & inordinatum, *atq; confusum, & expellunt* ex hoc Universo.

Et una quidem *hujus Trinitatis Unitas* est per proportionem respondens illi effectioni, quæ per Musicam in universis *efficitur, suamq; vim exerit*, & illi harmonicæ, *concinnæq;* providentiæ rerū, quæ moventur. Alia verò, *proportione respondet* illi *potestati* omnis confusionis sublatrici, & illius perturbationis, quæ ipsi formæ, & dispositioni *rerum* universarum est contraria.

Cæterùm verò, illa *Unitas*, quæ suppeditat omnibus abundantem *rerum* pulchrarum communionem, & quæ ipsum Bene, *ipsum Bonum omnibus* porrigit, & veram beatitudinē offert, *oblatamq; præbet*, concludit quidē ipsa solaria principia, custodit verò & triplicem ipsius *Trinitatis* progressum. Pariter etiam per illuminationem largitur *rebus* inlucem-prodeuntibus, perfectam, & intellectualem mensuram beatæ vitæ, per illas purgatrices, & pæonias, *medicas, & salutiferas* Regis Apollinis potestates, per-proportionem in Sole principatum obtinens. Quinetiam ex ijs, quæ in Reipub. de Sole scripta sunt, eadem per-ratiocinationem colligi possunt.

Illic enim Socrates ipsi *Soli* tribuit excellentiam ex omni *re* generata exemptam, & ipsum dicit esse situm supra res, quæ per sensum feruntur, *& sub sensum cadunt*. Quemadmodum etiam ipsum Bonum ex mentalibus prorsus excessit. Generat verò sensum, & sensile, & ipsum *rerum* ortum, & ea, quæ nascuntur. Quemadmodum etiam ipsum Bonum, essentiam, & id, quod est verè Ens, producit, & Mentis, & mentalium causa *censetur, vocatur, & est, & propterea* primo-loco ponitur, *& ante Mentem*

μελοῦς, καὶ ἀφανιστὴν πάσης τῆς ἀπειρίας. ἡ δὲ, πάντα συμμέλεια, καὶ περιοχὴν ἀλλήλοις ἀσφαλίζουσα, διὰ τῶν ἁρμονικῶν λόγων. ἡ δὲ ἀχραντοῦς, καὶ καθαρσίου αἰτία, πᾶσι μὲν τὸ τέλειον, καὶ τὸ κατὰ φύσιν διαμπερὲς, τὰ δὲ ἐναντία πύλαι, ἀποκλείουσα.

Τῆς τοίνυν ἡλιακῆς τριάδος, ἡ μὲν, πᾶσιν μονὰς, ἐκφαίνει τὸ νοερὸν φῶς, καὶ ἐξαγγέλλει πᾶσι τοῖς δευτέροις, καὶ πληροῖ πάντα τῆς ὅλης ἀληθείας, καὶ ἀνάγει πρὸς τὸν νοῦν τῶν θεῶν, οὗ δὴ καὶ τῆς Ἀπόλλωνος μαντικῆς ἔργον ἐλέγομεν, τὸν ἐν αὐτοῖς περιεχόμενον τοῖς θείοις ἀληθείαν εἰς φῶς προάγειν, καὶ τὸ ἄγνωστον τοῖς δευτέροις ἀποπλεῖν.

Ἡ δὲ δευτέρα, καὶ τελὴ δραστήριον ἀκμὴν προβέβληται, καὶ δημιουργικὴν εἰς τὰ ὅλα ποίησιν, καὶ ἐνέργειαν πλέουσαν. καθ' ἣν κοσμοῦσι μὲν πάντα τὰ ἀδιάκριτον, ἐξορίζουσι δὲ τὸ ἀόριστον, καὶ ἄτακτον, ἐκ τοῦ παντός.

Καὶ ἔστιν ἀνάλογον ἡ μὲν, τῇ διὰ μουσικῆς εἰς τὰ ὅλα ποιήσει, καὶ τῇ ἐναρμονίῳ περιοδείᾳ τῶν κινουμένων. ἡ δὲ, τῇ ἀναιρετικῇ πάσης τῆς ἀπειρίας, καὶ τῆς ἐναντίας πρὸς τὸ εἶδος, καὶ τὴν διακόσμησιν τῶν ὅλων ἐμφυομένης.

Λοιπὸν δὲ, ἡ τοῖς πᾶσι χορηγοῦσα τὴν μετάδοσιν τῶν καλῶν, ἄφθονον, καὶ τὸ εὖ ἐπιτρέπουσα, καὶ τὴν μακαριότητα περιέπουσα τὴν ἀληθινὴν, συγκλείει μὲν τὰς ἡλιακὰς δέχας, φρουρεῖ δὲ καὶ τὴν τελικὴν αὐτῆς περίοδον. ὥσπερ τοῖς καθαρτικαῖς τοῖς ἀναγωγοῖς, τὸ τέλειον, καὶ νοερὸν μέτρον τῆς διαμόνου ζωῆς, ταῖς καθαρτικαῖς καὶ παιωνίοις τοῦ βασιλέως Ἀπόλλωνος δυνάμεσιν, ἀνάλογον ἐν ἡλίῳ περιεποίησε. Καὶ μέντοι ἐν τῷ ἐν Πολιτείᾳ περὶ τοῦ ἡλίου λεγομένων, τὰ αὐτὰ συλλογίζεσθαι δυνατόν.

Ἐξηρημένῳ μὲν οὖν αὐτὸ τοῦ ὄντος παντὸς ὁ ἐκεῖ Σωκράτης δίδωσιν ὑπερέχειν, καὶ τῶν ἐν αἰσθητῇ φερομένων ὑπερεξαίρειν φησὶν αὐτόν. ὥσπερ δὲ καὶ τὸ ἀγαθὸν, τῶν νοητῶν πάντων ἐκβέβηκε. γνωτὰ δὲ αἰσθητοῖς, καὶ αἰσθητὸν, καὶ ὁρατὸν, καὶ τὰ γινόμενα. καθάπερ δὲ καὶ τὸ ἀγαθὸν, οὐσίαν, καὶ ὄντως ὂν παρέχει, καὶ νοῦς, καὶ νοητῶν ἄλλον ἀπετέκνωσε.

Universidad de Deusto
Biblioteca

ἐν πάντων ὁ μὲν ἀΐδιος οὗτος τοῦ κόσμου γονιμός ἐστιν, ὡς ὁ Τίμαιος λέγει, καὶ γένεσις, καὶ θεῖον νοητόν, ὡς ὁ δὲ Πολιτεία λόγος, ἐπέκεινα δὲ γενέσεως, Ἥλιος, ὡς ὁ Σωκράτης διεξέυεται, καὶ ὅλως τὰ ἀϊδίως ὄντα ἐξηλλαγμένην ἔλαχεν οὐσίαν, παντὶ δὴ καταφανές, ὅτι τὸν ὑπερκόσμιον ἐν τῷ κόσμῳ τάξιν κεκλήρωται, καὶ τὸν αἰώνιον ἐν τοῖς νοητοῖς ὑπεροχὴν, καὶ τὸν νοερὸν ἐν τοῖς ἀϊδίοις οὐσίαν ὑπεδείκνυσι. διὸ καὶ ὁ Τίμαιος, ἀπὸ μὲν αὐτοῦ τοῦ ὑπὸ δημιουργὸν τεύξεσθαι διδόντος, τὸν μὲν σωτὴρ ἀγαθοῖς τοῖς ἄλλοις, τὸν δὲ, ἐξηρημένον, καὶ ὑπερφυᾶ, καὶ ἄγνωστον. καὶ γὰρ ζωτικωτάτων ὁ δημιουργὸς ἑπτὰ, καὶ ἑνὶ θεὶς αὐτὰς ταῖς οἰκείαις περιόδοις, ὁμοῦ μὲν τῶν ἄλλων ὑφίστησι τὸν Ἥλιον. τὸν μὲν Σελήνην, πρῶτον ἀπὸ γῆς τιθέντων, τὸν δὲ Ἥλιον, ἐν τῇ δευτέρᾳ περιφορᾷ, καὶ ὑπὸ ταύτῃ τὸ φῶς αὐτοῦ καὶ τὴν ἡλιακὴν ζωὴν, ὡδεῖ τῶν ἄλλων εἰκόνος, οὐδὲ ἐκ τῆς ὕλης τοῦτ' ἔχειν λαβών, ἀλλ' αὐτὸς ἀφ' ἑαυτοῦ παραγαγών, καὶ γόνιμος, καὶ οἷον ἐξ αὐτοῦ τινῶν, σύμβολον τοῖς ἀϊδίοις τῶν νοερῶν τοῖς ἐγκοσμίοις οὐσίαις, καὶ τὸ διαφέρον τῶν ὑπὲρ τὸν κόσμον θεῶν, ἐκφαίνουσι τῷ παντί. διὸ καὶ ἐξέπληξεν αὐτοῦ ὁ Ἥλιος φανεὶς, καὶ πάντας ἐπὶ ἐκεῖνον χορεύειν ἐθέλουσι, καὶ πληροῦσθαι φωτός. καὶ ὁ κόσμος οὗτος, καλὸς, καὶ ἡλιοειδής.

Ἀλλ' οὖν ὡς ἐλέγομεν, κατὰ τὴν ἐν Τιμαίῳ δημιουργίαν, ὁ μὲν Ἥλιος ἐπέκεινα τῶν ἀϊδίων τὴν τάξιν ἔχων τὴν πρώτην, ὑπεδείκνυται, καὶ τὸ οὐσιῶδες ὑπὲρ τὰ γιγνόμενα λαχών, τὰ δὲ ἐν τῷ κόσμῳ πάντα, παρ' αὐτοῦ καὶ τὴν τελειότητα, καὶ τὴν οὐσίαν ὑποδεχόμενα. διὸ καὶ ὁ ἐν Πολιτείᾳ Σωκράτης, ἔκγονον αὐτὸν ἀπὸ καλοῦ [l. διὰ καλοῦ] τ' ἀγαθοῦ, καὶ δημιουργὸν τ' ἀγνῶτος, καὶ πάλιν τ' ἐγκοσμίου φωτὸς ὑποστάτην. ταῦτα τοίνυν ἀναλόγως καὶ περὶ τὴν ἡγεμονικὴν τ' θεοῦ τάξιν νοήσωμεν. ἐκεῖθεν γὰρ ἐφήκει καὶ εἰς τὸν ἐμφανῆ τοῦτον Ἥλιον. καὶ διὰ τοῦτ' κατανῶμεν τὴν ἐξηρημένην ἔλαχεν ὑπεροχὴν, ὅτι τοῦ ἐν τῷ κόσμῳ θεοὺς ὁ Ἥλιος, διότι καὶ τοῖς ἡγεμόσι τῶν ὅλων, τὴν πρωτουργὸν ἔσχεν ὑπόστασιν. ἔτι τοίνυν καὶ ἐν ἐκείνοις τοῖς θεοῖς, ἡπτ τ' φῶς αἰτίαν πτεῖσον ὑπάρχει, τοῖς ὑπερκοσμίους ἀκτῖνας ἀποχυνώσα, καὶ νοεροὺς, οἱ ὡς τ' αἰ ψυχαὶ, καὶ πᾶσι τὸ κρεῖττον, τῆς ἀναγωγῆς τυγχανῆ πορείας. καὶ ἡ δημιουργικὴ δυὰς τὰ τε αἰτιώτερα, καὶ τὰ σωθέντα παράγουσα, τὰ τε ἡγεμονικώτερα, καὶ τὰ καταδεέστερα. καὶ ὅλως τὰς διττὰς συστοιχίας ὑπέρπαν δύουσι τ' κόσμου. διὸ καὶ χαίρειν μὲν αὐτὸς οἱ θεοφόροι καλοῦσιν, ὡς θρασηρέχους, καὶ κινητικὰς τῶν ὅλων καὶ δημιουργικὰς. διττὰς δὲ ὑπολαμβάνειν, τὴν μὲν δεξιὰν, τὴν δὲ ἀριστερὰν.

tem, & mentalia collocatur. Si igitur iste quidem sensilis mundus, est generatus, ut ait Timæus, & generatio, *vel, ortus*, & id, quod est divinum, *est* mentale, utin Republ. *ait* oratio, & Sol *est* ante generationem, *& ortum*, ut Socrates contendit, *& asseverat*, & prorsus ab ipsis sensilibus diversam essentiam est fortitus, cuivis profectò perspicuum *est*, quod ordinem in mundo supramundanum est fortitus & inter mentalia hon generatam excellentiam, & intellectualem inter sensilia dignitatem demonstrat. Quamobrem etiam Timæus duplicem ipsius ab illo rerum opifice progressum tradit, alterum quidem, cum alijs collocatum, alterum verò *ex alijs* exemptum, & supernaturalem, & ignotum. Eterim ille rerum opifex, *& Creator*, quum septem *illa cælestium Planetarum* corpora formavit, & ipsa suis periodis imposuit, una cum alijs ipsum Solem constituit. Ipsam quidem Lunam, primùm à terra, *non procul, in Cœlo* collocans, ipsum verò Solem, in secunda circumvectione, & post hos ipsum lumen accendit in solari sphæra, nulli aliorum *luminum* simile, neq; ex subjecta, *propositaq;* materia hoc sumens: sed ipse ex se ipso producens, & generans, & quasi ex quibusdam adytis, *& inaccessis, arcaniq; penetralibus* signum intellectualium essentiarum proponens in mundo versantibus, & arcanam *occultamq;* Deorum supra mundum habitantium, *naturâ* huic Universitati patefaciens, *ac ostendens*. Quamobrem etiam ipse Sol ortus ipsos *Deos cœlestes* in stuporem ab admiratione manantem adduxit, & omnes circum illum choreas agitare volunt, & illo lumine repleri *cupiunt*. Et iste Mundus *est* pulcher, & soli similis.

Sed (quod *ante* dicebamus) vel ex illa rerum fabricatione, *quæ describitur* in Timæo, demonstratur, ipsum quidem Solem supra ipsa sensilia hunc ordinem habere, & fortitum esse essentiâ supra id omne, quod nascitur, omnia verò, quæ sunt in mũdo, ab ipso *Sole* & perfectionem, & essentiam accipere. Quamobrem etiam in Repub. Socrates ipsum appellat Boni progeniem, & opificem, *& Creatorem* rei generatæ, & omnis Lucis, quæ in Mundo spectatur, fundatorem, *autorem*, & *conservatorem*. Hæc igitur per proportionem in hujus etiam Dei principali, *ac imperatorio* ordine consideremus. Illinc enim *omnia* ad hunc etiam manifestum Solem perveniunt. Et propterea hic etiam Sol eximiam fortitus est excellentiam apud illos Deos, qui sunt in Mundo, quoniam & inter ipsos *rerum* universarum Duces, *& Principes*, principem habet naturam. Præterea verò & in illis Dijs, *est* & ipsa Lucis primaria causa, supramundanos radios procreans, & intellectuales, propter quos & animæ, & omnia præstantiora, reductoriam profectionem assequuntur, *per quam ad sua principia, primosq; fontes reducuntur*. *In illis Dijs est* etiam illa rerum opifex Dualitas, quæ & simplicia, & composita producit, & principaliora, & inferiora, *ac deteriora*. Deniq; duplices Mundi conjugationes, *& ejusdem generis, ac natura duplices ordines* gubernat. Quamobrem etiam, qui rerum divinarum sunt periti, manus vocant ipsas *systoechias*, ut efficaces, *& effectrices*, & motrices *rerum* universarum, & *earum* fabricatrices. Duplices autem *eas* statuunt. Unam

Unam quidem, dextram, alteram verò, sinistram. Quæ etiam primò in cœlestibus periodis Timæus esse concedit, & ab illo primo rerum opifice divisionem istam deduci dicit. Si igitur illa rerum opifex Unitas ipsum solarem ordinem etiam ante Mundum *conditum* constituit, quid mirum, si in illo etiam *ordine solari* rerum opificem Unitatem *ille summus omnium Deorum Pater, & Creator* in dextro, & sinistro *latere* constituit *ita, ut alterum alteri respondeat, & hæc quodam cognationis vinculo conjungantur* inter se? Quoniam & ipse Socrates ipsarum Parcarum motrices potestates, manus appellat, & illarum trium *Parcarum* natu maximam, dicit, ambabus manibus hoc Universum movere.

Quamobrem ne ipsum quidem manuum nomen *quisquam* ad ipsas res divinas transferre recusarit. Quinetiam ipsum ultimum solarium principiorum, quomodo secundùm Platonem non fuerit *illud*, à quo & beatam vitam, & impollutos fructus in *res* universas derivari, *& tanquam per rivos deduci* dicunt ipsi *rerum* divinarum Interpretes?

Si *igitur isti* Solem vocant Boni progeniem, hoc etiam propter essentiam ipsi convenire *dicemus*. Perspicuum enim *est*, quod, ut ipsum Bonum omnibus Entibus proponit, *offert, & præbet* beatitudinem, sic etiam ipse Sol illis, qui *sunt* in mundo, proponit, *atq; suppeditat* ipsas mensuras beatitudinis unicuiq; convenientis, & hanc per similitudines explet, & *per* illam contentionem, *quares omnes contendunt, & accedere student* ad illum universalem rerum opificem, *& Creatorem*.

Quamobrem etiam (ut opinor) & ipsum Bearum esse, dicitur, similem esse Deo. Et omnibus in mundo *versantibus* Dijs beatitudo convenit, propter illam unam ipsorum principalem causam. Illinc enim ad omnes manat & ipsa perfectio, & ipsa beatitudo.

CAPUT XIII.

Hæc etiam de his per ratiocinationem coneludimus, ipsa Platonis *scripta* sequentes. Addamus verò præterea rebus *ante* dictis, & ipsam contemplationem de Dijs impollutis in principalibus hypostasibus, *& imperatorijs eorum naturis*. Nam & horum mentionis occasiones Plato nobis præbuit. Quoniam necesse etiam *est* ipsos *rerum* universarum Duces, *& Principes*, intellectualibus Regibus per proportionem esse similes, quamvis cum divisione, & partitione faciant progressum.

Et quemadmodum paternas ipsorum, & generatrices, & conversorias, *ac reductorias* potestates imitantur, *quæres ad sua principia convertunt, ac reducunt*, sic etiam profectò, & illas immutabiles in ipsis Unitates, propter principalem proprietatem, *& imperatoriam dignitatem, necesse est ipsos* accipere, & secundas causas custodiendi vim habentes, suis progressibus præponere. Et horum quidem dilucidius illa Orphei mystica traditio prolixam mentionem facit.

Ἀ δὴ καὶ πρώτως ἐν ταῖς οὐρανίοις περιόδοις ὁ Τίμαιος ἔνιστα συγχωρεῖ, καὶ ὅτι ἐκ πρώτου δημιουργοῦ τὴν διαίρεσιν ταύτην παράγεσθαι φησίν. εἰ τοίνυν καὶ πρὸ τοῦ κόσμου τὸν ἡλιακὸν ὑπέστησε διάκοσμον ὁ δημιουργικὸς μονάς, πῶς οὐκ, εἰ καὶ ἐν ἐκείνῳ τῷ δημιουργικῷ μονάδι, καὶ τὸ δεξιὸν, καὶ ἀριστερὸν ὑπέστησεν ἀλλήλων; ἐπεὶ καὶ ὁ Σωκράτης τὰς τῶν Μοιρῶν κινητικὰς δυνάμεις, χεῖρας ὀνομαλεῖ, καὶ τὴν πρεσβυτάτην τῶν τριῶν, ἀμφοτέραις χερσὶ φησι τὸ πᾶν κινεῖν.

Ὥστε οὐδὲ τὸ ὄνομα τῶν χειρῶν περιττὸν ἂν δόξαι τὰ θεῖα μεταφέρειν. καὶ μὴν ἡ πλουσία τῶν ἡλιακῶν ἀρχῶν πως οὐκ ἂν εἴη κατὰ Πλάτωνα, παρ' ἧς καὶ τὴν εὐδαίμονα ζωὴν, καὶ ἀχράντους καρποὺς ἐποχετεύεσθαι τοῖς ὅλοις φασὶν οἱ τῶν θείων ἐξηγηταί.

Εἰκὼς τ' ἀγαθοῦ καλοῦ, [l. καλοῦσι] τὸν ἥλιον ἔκγονον, καὶ τοῦτ' καθ' οὐσίαν πως προῆκεν. δῆλον γὰρ ὅτι, καθάπερ τὸ ἀγαθὸν ἅπασι τοῖς οὖσι προτείνει τὴν εὐδαιμονίαν, οὕτω δὴ καὶ ὁ ἥλιος τοῖς ἐγκοσμίοις προτείνει τὰ μέτρα τῆς ἕκαστον, [l. ἑκάστῳ] προσηκούσης εὐδαιμονίας, καὶ τούτων δ' ὁμοιοτήτων ἀποπληροῖ, καὶ τὴν [l. καὶ τῆς] πρὸς τὸν ὅλον δημιουργὸν ἀναπτύσεως.

Ὅθ' (οἶμαι) καὶ τὸ εὐδαιμονεῖν, ὁμοιοῦσθαι λέγεται θεῷ. καὶ πᾶσι τοῖς ἐν τῷ κόσμῳ θείοις ἡ εὐδαιμονία προσήκει, καὶ τὴν μίαν αὐτῶν ἡγεμονικὴν αἰτίαν. ἐκεῖθεν γὰρ ὑπάρχει πᾶσι καὶ ἡ τελειότης, καὶ τὸ μακάριον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ιγ'.

Ὅσοιπερ καὶ πρὸ τούτων, ἐπόμενοι τοῖς Πλάτωνος συλλογιζόμεθα περὶ τῶν ἐν τοῖς ἀρρήτοις, καὶ τὴν περὶ τῶν ἀχράντων θεῶν ἐν ταῖς ἀχράντοις ὑποστάσεσι θεωρίαν. δίδωσι γὰρ καὶ τῆς τούτων μνήμης ὁ Πλάτων ἡμῖν ἀφορμὰς, ἐπεὶ καὶ ἀνάγκη τοῖς νοεροῖς βασιλεῦσιν ἀνάλογον ὑφεστηκέναι δεῖ ἡγεμόνας τῶν ὅλων, εἰ μὴ διαιρέσεως, καὶ μεγέθους πεποίληται τὴν πρόοδον.

Καθάπερ τοῖς πατρικὰς αὐτῶν, καὶ γεννητικὰς, καὶ ἐπιστρεπτικὰς μεμιμημένην δυνάμεις, κατὰ τὰ αὐτὰ δὴ καὶ τὰς ἀτρέπτους ἐν ἑαυτοῖς μονάδας κατὰ τὴν ἡγεμονικὴν ἰδιότητα παραδέξασθαι, καὶ προτάττειν Φρουρητικὰς αὐτῶν δυνάμεις τῶν οἰκείων προόδων. καὶ τούτων ἐναργέστερον μὲν ἡ τοῦ Ὀρφέως μυστικὴ παράδοσις διαμνημονεύει.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Πεισθόμενος δὲ ταῖς τελεταῖς ὁ Πλάτων, καὶ πᾶσι τοῖς αὐτοῖς δρωμένοις, ἐνδείκνυται θεὸν αὐτῶν, ἐν μὲν τοῖς νόμοις, τῆς ὀκ Κορυβάντων καθαρσέως ἡμᾶς ἀναμιμνήσκων, τῆς ἄν τὸ ἄτακτον, καὶ θορυβώδες κίνημα καταστελλούσης. ἐν ᾧ τῷ Εὐθυδήμῳ, δ' θρονισμοῦ μεμνημένος, ὃν ἐν τοῖς Κορυβαντικοῖς ἐπετέλουν. ὥσπερ δὴ καὶ ἐν ἄλλοις, τῆς Κουρητικῆς ἐπεμνήσθη τάξεως. Κουρήτων τε ἐνόπλια παίγνια λέγων.

Ἐπεὶ καὶ θεοὺς ἅπαντα λέγουσι τὸν τῶν ὅλων δημιουργὸν, καὶ θεοχορδεῖν, ἀπὸ τῆς Ῥέας ἀναφαίνεται. ἐν μὲν οὖν τοῖς νοεροῖς θεοῖς ἡ κουρητικὴ τάξις ἡ πρώτιστη τῶν τοιούτων ἔλαχεν. ἀναλόγως δὴ τοῖς ἐκεῖ Κούρησιν ἡ τῶν Κορυβάντων θεοβάμονος τῆ Κόρῃ, καὶ Φρουροῦσα πανταχόθεν αὐτῶν, ὡς Φησιν ἡ θεολογία. διὸ καὶ τῶν ἑστωνυμίαν ἔλαχον ταύτην. ἃ ἢ βούλῃ καὶ κατὰ τὴν πλατωνικὴν συνήθειαν λέγειν, ὅτι θεοίσαντες τῆς καθαρότητος, καὶ ζώζουσιν ἀχράντου τῶν κουρητικῶν τάξιν, καὶ ἐν ταῖς Διαλογήσεσιν ἀτρέπτου, καὶ ἐν ταῖς ὡς ὄντως κόσμους θεοειδεῖς μόνιμον, διὰ τοῦτο Κορυβαντας ἐκλήθησαν. τὸ γὰρ Κορον πανταχοῦ τῆς καθαρότητός ἐστι σημαντικὸν, ὡς Φησιν ὁ ἐν τῷ Κρατύλῳ Σωκράτης. ἐπεὶ καὶ αὐτῶν τῶν δεσποινῶν ἡμῶν τῶν Κόρων, ὀκ ἀλλαχόθεν ἀνομάσθη φαίης ἂν, ἢ ὀκ τῆς καθαρότητος, καὶ τῆς ἀχράντου ζωῆς.

Δηλοῖ δὲ οἰκείως ἔχουσι πρὸς τὸν ὅλον τάξιν, διπλᾶς παραγούσαι τελάδας Φρουρητικὰς, τὴν μὲν, μετὰ δ' πάλιν, τὴν δὲ, αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν, καὶ ἀφ' ἑαυτῆς μιμουμένη, καὶ τοῦτον τὸν ὅλον ζωογόνον θεόν. καὶ γὰρ ἐκείνη τοὺς πρωτίστους ὑπέστησε Κουρῆτας.

πανταχοῦ μὲν ἡ Φρουρητικὴ, καὶ ἀχραντος πᾶσι, οὕτως ὑπὸ τῆς Ἑλληνικῆς θεολογίας ὀνομαζεῖται. ἀλλ' ὧν μὲν, ἀπολελειμμένα, καὶ ἀμέτοχός ἐστι. κάτω δὲ, ἐν τοῖς ἡγεμονικοῖς, μετὰ διαιρέσεως ἀναφαίνεται, καὶ ποικιλίας. διὸ καὶ τῆς Ἀθηνᾶικῆς ἐσύσης μονάδος, καὶ διαφερούσης τῇ τάξει, [l. τῆς τάξεως,] τῶν πρόσθεν ἐνιζούσης αὐτῶν, καὶ τὸν ὑπόπλιον κίνησιν ἀνεχούσης, καὶ ὅλως ἐπιστρεφούσης αὐτοὺς εἰς τὰς οἰκείας ἀρχάς. καὶ μὲν καὶ ὁ ἀριθμὸς οὗτος ἡ τελὰς πρωτικὴ ταῖς Φρουρητικαῖς ταύταις δυνάμεσιν, ὡς τέλειος, καὶ πρώτιστος ἀρχὰς, καὶ μέσαι, καὶ τέλος μοναδικῶς τῶν δευτέρων (πᾶν γὰρ τὸ Φρουροῦν, πανταχόθεν ἀπαιτεῖ πρὸς ἑαυτὸ τὸ Φρουρούμενον) καὶ τὰς τε οὐσίας, καὶ δυνάμεις αὐτῶν, καὶ τὰς ἐνεργείας, ἀκλινεῖς διαφυλάττῃ. ἐν μὲν

Plato verò sequutus Initia, *sacrorumq; cerimonias*, & ea, quæ fiunt in ipsis, de ipsis demonstrat *ea, quæ sentit, suamq; sententiam aperte pronunciat*, in Legibus quidem, nobis in-memoriam-revocans illam Corybantum suavem-tibiâ--permulcendi-rationem, quæ omnem inordinatum, & turbulentum motum compescit. In Euthydemo verò, mentionem-faciens illius in solio-collocationis, quam in Corybanticis *sacris, ipsi Corybantes* faciebant. *Illum enim, quem erant initiaturi, in solio collocabant, ei applaudebant, & choreas circum eum agitabant.* Quemadmodum etiam in alijs *Dialogis*, ordinis Curetitici mentionem-fecit. Et Curetum armata ludicra-certamina narrans.

Quoniam *Curetes* etiam illum *rerum* universarum Creatorem circumstare, & circum *eum* saltare dicuntur, à Rhea in-lucem-producti. In ipsis igitur intellectualibus Dijs ille primus Cureticus ordo *suam* hypostasin, *& fundamentum* est-sortitus. Per proportionem verò respondet, *ac similis est* Curetibus, qui *sunt* illic, ille Corybantum *ordo*, qui ipsi Coræ, *i. e. Proserpinæ*, præit, & ipsam undiq; custodit, ait ipsa Theologia. Quamobrem etiam *Curetes* istam appellationem sunt-sortiti, *dictiq; sunt* Κούρητες, ὑπὸ τῆς Κουρης, *quod Jonice, poeticè que deductum à* Κόρη: *sed meri causa ν inserium.* Si verò vis etiam secundùm Platonicam consuetudinem loqui, quoniam *Curetes* sunt præsides ipsius puritatis, & impollutum servant Curicum, *vel Cureticum* ordinem, & in *fœtuum* procreationibus *eum conservant* immutabilem, & constantem in ipsis periodis *rerum, quæ veniunt* in ipsos Mundos, *vel, in rerum periodis, quæ sunt in Mundis*, propterea Corybantes vocati-fuerunt. Nam illud vocabulum Κορον, ubiq; puritatis significandæ vim habet, *i. e. puritatem ubique significat*, ut ait in Cratylo Socrates. Quoniam & ipsam Dominam nostram Coren, non aliunde nominatam-fuisse dixeris, quàm ab ipsa puritate, & impolluta vita.

Declarat autem *hæc Dea*, se necessitudinis vinculo conjunctam esse cũ hoc ordine, quia duplices Trinitates *rerum* custodes producit, unam quidem, cum ipso Patre, alteram verò, ipsa per se, & ex se *præcreans, suum Patrem in ea procreanda* imitans, & illam universalem animalium-procreatricem Deam *Rheam*. Etenim illa primos constituit Curetes. Ubiq; igitur ille *rerum* custos, & impollutus ordo, sic à Græcanica Theologia appellatur. Sed suprà quidem simplicior, & individuus est. Infrà verò, inter principales *Deorum ordines*, cum divisione, & varietate apparet. Quamobrem etiam *isti ordines* Minervali indigent Unitate, præcipuè verò tertiâ, quæ progressum ipsorum unit, & illum armatum motum sustinet, & denique convertit, *ac reducit* ipsos ad sua principia. Quinetiam iste numerus *ternarius, unde nomen accepit* ipsa Trinitas, convenit istis *rerum* custodibus potestatibus, ut *numerus* perfectus, & principia continens, & media, & finem uniformiter secundorum *Entium, & numerorum*; (Omne enim quod custodit *aliquid*, undiq; cõprehendere studet id, quod *ab eo* custoditur) & essentias, & facultates, *& potestates*, & actiones ipsorum *secundorum Entium, & numerorum*, immutabiles conservare *studet*, in ipsis

ipsis quidem intellectualibus Dijs, illæ tres Unitates Curetum, *quæ* circa tres illos Patres videbantur. Hic verò, Trinitas ipsam Coren, *i. e. Proserpinam*, undiq; custodire dicitur, quoniam & ipsa triplices in se-ipsa Unitates *sibi* præposuit *custodes*, *à quibus custoditur*, ut antè diximus. Omnes igitur ab impollutis Dijs immutabiles custodiuntur, & manentes, & progredientes. Et quodnam aliud *genus*, cum hujus *Dei, Solis*, fœcundis facultatibus collocari convenit, quàm illud genus, quod Deos custodit? Ut *isti Dij, facultatum* ipsarum in omnia progressus sustineant, & multiplicationes ipsis *fœtuum* procreationibus, & ipsos motus immutabiliter, & in se-ipsis stantes manifestè conservent.

Et propterea Dij omnia quidem se-ipsis *i. e. suæ divinæ potentiæ per totum mundum diffusæ bonis, & effectis* replent, & omnia generant, nec ab ullo recedunt vel eorum, quæ sunt prima, vel eorum, quæ sunt ultima, *nec quidquam horum deserunt*. Quod verò in se-ipsis *Dij perpetuò* sint, omnibus adsunt, & cum se-ipsos repleverint, omnia secunda replent. Neq; *constans*, & immutabilis ipsorum status stat infœcundus, neq; vis *ipsorum* fœcunda in-se-recipit aliquid à deterioribus: sed & ipsa fœcunda abundantia, & immutabilis facultas *atq; potestas ipsorum*, in ipsis per-ipsum cognationis-vinculum conjuncta-manet. Hæc de impolluta Deitate, quæ cum illis principalibus, *& imperatorijs* Dijs à Platone, Græcisq; Theologis collocatur, breviter sint-dicta.

τοῖς νοεροῖς θεοῖς, αἱ τρεῖς μοναδες θεοὶ τοῦ τρεῖς ἐμερίζοντο πατέρας. ἰωτῶθα, [l. ἐνταῦθα] δὲ, ἡ τελὰς, τῶν Κόρων λέγεται Φρουρεῖν πανταχόθεν, ἐπειδὴ καὶ αὐτὴ τελικὰς ἐν ἑαυτῇ περιεσήσατο μοναδας, ὡς πρόσθεν εἰπομεν. ἅπασιν οὖν ἴσως τῶν ἀχράντων θεῶν, ἀτρεπτοι Φρουροῦντες καὶ μένουσι, καὶ προϊοῦσι. καὶ τι ἄλλο τούτου προσήκῃ τοῖς [l. ταῖς] γονίμοις συντεταχθεῖσι δυνάμεσιν, ὡς τὸ Φρουρητικὸν τῶν θεῶν γένος· ἵνα τὰς πάντα προόδους αὐτῶν ἀνέχωσι, καὶ τοὺ πολλαπλασιασμοὺς τοὺ ἐν ταῖς διακοσμήσεσι, καὶ τὰς κινήσεις ἀτρέπτως καὶ ἐν ἑαυτοῖς ἑστῶσαι διαφαίνωσι.

Καὶ διὰ τοῦτο πάντα μὲν ἑαυτῶν πληροῦσιν οἱ θεοὶ, καὶ πάντα γεννῶσι, καὶ οὐδενὸς ἀφεσήκασιν, οὔτε τῶν πρώτων, οὔτε τῶν ἐσχάτων. τὸ δὲ ἐν ἑαυτοῖς εἶναι, πᾶσι παρεῖναι, καὶ ἑαυτοὺς πεπληρωκότες, πάντα τε δι' ὑστέρου πληροῦσι. καὶ οὔτε τὸ ἀκλινὲς αὐτῶν ἔζηνον ἔσχηκεν, οὔτε τὸ γόνιμον εἰς δέχεταί τι παρὰ τῶν χειρόνων, ἀλλ' ἥτε γόνιμος θεία οὐσία, καὶ ἡ ἀτρεπτος δύναμις, ὁμοφυῶς ἐν αὐτοῖς συνέζευκται. Ταῦτα θεῖ τῆς ἀχράντου θεότητος, τῆς τῶν ἡγεμονικῶν θεῶν ὑπὸ τοῦ Πλάτωνος εὑρήσομεν, καὶ τῶν παρ' Ἕλλησι θεολόγων συνταξομένης, εἰρήσθω συντόμως.

CAPUT XIV.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ιδ'.

RUrsus verò *superiorem materiam* resumentes, *ac repetentes*, de universo ordine illorum Principum, & Ducum, qui per-similitudinem-expressi vocantur, communiter persequamur, *& generaliter tractemus*, quæcunq; Parmenides de ipsis nos docet. Oportet enim (ut & in superioribus verbis *est dictum*, *& ut suprà declaratum est*,) omnem divisam contemplationem, ad communem, & unam Parmenidis mystagogiam *& arcanam rerum sacrarum doctrinam* referre. Illic enim & divinarum dispositionum, *& divinorum ordinum* cohærentiam, & communes potestates, ordine nobis à Platone traditas reperiemus. Illius igitur rerum--opificis ordinis, & Deorum in isto collocatorum, ipsa Identitas, & Diversitas, nobis definit proprietatem. Et propter hæc, & ipsam paternam, & illam illius rerum-opificis fœcundam causam, & impollutum ipsius fontem, & discernendi-vi-præditam in ipso potestatem *comprehensam*, secundùm quam suum regnum à Saturnio distinguit, *atq; secernit*, explicamus per antè dicta *verba*.

Quoniam autem ille Deorum per-similitudinem-expressorum ordo totus ex rerum-opifice Unitate pendet, & circa illam subsistit, *atq; consistit*, & conversus-est ad ipsam, *ac ad ipsam revertitur*, & ab ipsa perficitur, oportet profectò & ipsa hujus ordi-

Πάλιν δὲ αἰναλαβόντες, νοητὴ θεὶ τῆς πόλεως ὅλης τ' ἀφομοιωματικῶν καλουμένων ἐχόντων τε, καὶ ἡγεμόνων διέλθωμεν. ὅπερ ὁ Παρμενίδης ἡμᾶς ἀναδιδάσκῃ θεὶ αὐτῶν. δεῖ γὰ (ὥσπερ καὶ ἐν τοῖς ἔμπροσθεν λόγοις) τὴν διηρημένην ἅπασαν θεωρίαν, εἰς τὴν κοινὴν, καὶ μίαν ἀναφέρειν τ' Παρμενίδου μυσταγωγίαν. ἐκεῖ γὰ καὶ τῶν θείων διακόσμων τὴν συνέχειαν, καὶ τὰς κοινὰς δυνάμεις ἐν πόλῃ παραδεδομένας ἡμῖν ὑπὸ τ' Πλάτωνος εὑρήσομεν. τῆς μὲν νοητῆς δημιουργικῆς πόλεως, καὶ τῶν ταύτῃ συνταγμένων θεῶν, τὸ ταυτὸν, καὶ ἕτερον ἡμῖν ἀφορίζει τὴν ἰδιότητα. καὶ καθ' ἕκαστα, τὴν τε πατρικὴν αἰτίαν, καὶ τὴν γονιμον τ' δημιουργοῦ, τὴν τε ἀχραντον αὐτοῦ πηγὴν, καὶ τὴν διακριτικὴν ἐν αὐτῷ δύναμιν, καθ' ἣν διορίζει τὴν ἑαυτῆς βασιλείαν ἀπὸ τῆς Κρονίας, ἐξηγούμεθα διὰ τῶν πρόσθεν εἰρημένων.

Ἐπεὶ δὲ ἡ τῶν ἀφομοιωματικῶν θεῶν διακόσμησις ἅπασα τῆς δημιουργικῆς ἐξήρτηται μονάδος, καὶ θεῖ ἐκείνην ὑφέστηκε, καὶ ἐπέστραπται πρὸς αὐτὴν, καὶ ἀπ' αὐτῆς τελειοῦται, δεῖ δὲ πρω

Universidad de Deusto
Biblioteca

καὶ τὰ τῆσδε τῆς τάξεως σωθήματα, πῶς τὰ δημιουργικὰ τὸν λόγον ἀναφέρειν, καὶ ἀπ' ἐκείνων αὐτοῖς διδόναι ἐν μέτροις προϊοῦσιν, εὐπαρακόλουθον ἀποφαίνουσιν. οὕτω γὰρ ἂν καὶ τὸ συνεχὲς τῶν θείων γενῶν πῶς ἕκαστα μᾶλλον γνοίης ἂν καταφανές, καὶ ἑκάτερον ἀπὸ τῶν πρεσβυτέρων ἔκφανσις, δι' αὐτῶν ἐκείνων ἡμῖν τελέως γνωριζόμενον. τίνα δὴ οὖν ἐστὶ τὰ τῆς τάξεως ταύτης ἴδια, τῆς ὑπ' ἀλλήλων ἡγεμονικῆς ὀνομαζομένης, ἀφομοιωματικῆς δὲ ὑπὸ τῶν λόγων ἀποδεδειγμένης; πᾶσι δὴ τὸ ἀφομοιωματικὸν ἐνδίδωσι μετουσίαν τοῖς ἀπεικονιζομένοις ἀφ' ἑαυτοῦ, καὶ τῆς πρὸς τὰ παραδείγματα κοινωνίας. ὁμοῦ δὲ τῷ ὁμοίῳ καὶ τὸ ἀνόμοιον παρέπεται, καὶ συμμίγνυται. ἐπεὶ δὴ ζωῆς εἰκόνην ἀμιγὲς τὸ τῆς ὁμοιότητος γένος, ἐξ ἀναλύσεως χωρὶς, οὐ πέφυκε παραμένειν.

Εἰ τοίνυν καὶ ἤδη τῶν θεῶν ἡ τάξις ἀπεικάζεται τὰ αὐθυπόστατα τοῖς νοεροῖς, καὶ πάντα τὰ μεθ' ἑαυτὰ καὶ πρὸς τὰ ἄνω πεφυκότα μιμήσεται, ὁμοιότητος δή που τοῖς μεθ' ἑαυτόν, [1. ἑαυτῷ] ἐστὶν αὐτὰ ποιοῦντος. εἰ δὲ τοῦτο, καὶ ἀνομοιότητος, τῆς τῇ ὁμοιότητι συζυγίας. πάντα γὰρ τὰ μετέχοντα ἑ ὁμοίου, καὶ ἑ ἀνομοίου μεταλαγχάνειν ἀνάγκη.

Καὶ τοῖς μὲν πρεσβυτέροις τῶν ὑποβεβηκότων, μειζόνως τὸ ὅμοιον ἢ ἀνόμοιόν ἐστιν ἀπονεμητέον· τοῖς δὲ νεωτέροις πρεσβεύειν τῶν ἀρχῶν καὶ τὰ τῷ ἀνομοιότητα μᾶλλον ἢ τῷ ὁμοιότητα, τῷ οὐσίαν ὑφίστασιν.

Ὅλως γάρ, ἡ μὲν ὁμοιότης, ἀνάλογον ἐν αὐτῇ τοῖς πολεμικοῖς αἰτίοις ἔχει τῷ ὑπόστασιν, καὶ τοῖς ὑπερεπικοῖς πρὸς τὰς δρχάς. ἡ δὲ ἀνομοιότης, τοῖς γονίμοις, καὶ πληθους, καὶ διαιρέσεως προϊούσης. καὶ γὰρ ἀνάλογον ἡ μὲν, τῷ νοητῷ παρά τι προελθεῖν, ἡ δὲ, τῇ ἀπείρᾳ.

Διὸ καὶ συναγωγὸς μὲν ἡ ὁμοιότης, Διακριτικὴ δὲ τῶν προϊόντων, ἀνομοιότης. ἐπεὶ δὲ πᾶν τὸ θεῖον ἀφ' ἑαυτοῦ τῆς ἐνεργείας ἄρχεται, καὶ πρὸς τὸ διάπειρα ἐνεργῇ, καὶ τῆς οἰκείας ἰδιότητος μεταδίδωσι, [1. μεταδιδῷ] τοῖς καταδεεστέροις, αὐτὸ πρὸ τῶν ἄλλων καθ' ἑκάτερον ἴσησι, καὶ ἀφορίζῃ, πάντως δήπου καὶ τὸ τοῖς ἄλλοις ἢ χορηγοῦν, καὶ ἀνομοίου τῷ μεθέξιν ἑαυτοῦ, καὶ πρὸς ἑαυτὸ nis signa, ad illa *signa* quæ pertinent ad ipsam rerum-opificem *Vnitatem*, orationem referre, & ab illis *certa, instaq;* mensura progredientem, *& bene-compositam, ac ordinatam factum* procreationem ipsis dare. Sic enim etiam ipsa divinorum generum inter se cohærentia magis perspicua fiet, & secundorum ab antiquioribus *manans* ortus, per illa ipsa nobis perfectè notus fiet. Quænam igitur sunt hujus ordinis proprietates, *ordinis* hujus, qui principalis celebratur à mutuis *proprietatibus*, & per-similitudinem-expressus ab ipsis verbis demonstratur? Omne igitur, quod per-similitudinem-expressum *est, vel potius, quod res aliquas per similitudinem exprimit*, omnis quidem similitudinis participationem, *atq; communionem* impertit rebus à se per-similitudinem-expressis, & ipsius cum ipsis exemplaribus communionis *ipsas facit participes*. Unâ verò cum ipso Simili etiam ipsum Dissimile producit atq; commiscet. Quoniam ipsum similitudinis genus cum ipsis imaginibus non-mixtum, sine contrario non solet naturaliter adesse.

Si igitur & iste Deorum ordo assimilat sensilia intellectualibus, *& hæc illis similia facit*, & omnia post se *creata*, producit secundùm imitationem, *quam res per similitudinem expressa habent* cum ipsis *similitudinis* causis, profectò rebus post se *creatis* est primaria similitudinis causa. Si verò *similitudinis* hujus *est primaria causa, est* etiam ipsius dissimilitudinis *causa*, quia dissimilitudo *est* similitudinis cognata, *& hæc duo, mutuo naturæ vinculo constringuntur*. Necesse enim *est* omnia, quæ simile participant, etiam dissimile participare.

Et *hic Deorum ordo* propinquioribus quidem rebus generatis, magis simile, quam dissimile dat, *majoremq; similitudinis, quam dissimilitudinis partem impertit*. Illis verò *rebus*, quæ longiùs ab ipsis principijs sunt progressæ, secundum dissimilitudinem magis, quam *secundum* similitudinem, essentiam *dat, quam ex majore dissimilitudine, quàm similitudine constatam* constituit.

Summatim enim, ipsa quidem similitudo, paternis causis hypostasin, *atq; naturam* in se proportione-respondentem, *& similem* habebit, & *similem causis* illis, quæ res ad *sua* principia convertunt, *atq; reducunt*. Ipsa verò dissimilitudo, *naturam habebit similem causis* fœcundis, & multitudinis, & divisionis præsidibus. Nam altera quidem, ipsi mentali propemodum per proportionem quandam similis est progressa, altera verò, ipsi infinitati *similis est*.

Quamobrem etiam ipsa quidem similitudo, *rerum est* conciliatrix, *quæ res in unum cogit, congregat, & inter se conciliat*. Ipsa verò dissimilitudo, res *alicundè* progressas discernit, *atq; disjungit*. Quoniam verò omne divinum ab ipsa sui-ipsius actione ducit initium, quamvis in secundis *naturis* agat, & suam proprietatem inferioribus impertiat, *idem etiam* se-ipsum ante *naturas* alias, propter illam *suæ proprietatis actionem*, statuit, atq; definit. Prorsus igitur etiam illud, quod alijs suppeditat similitudinis, & dissimilitudinis communionem sui-ipsius,

i.e. quam

i.e. quam alia secum habent, hoc etiam similitudinem, & dissimilitudinem apud se ipsum habebit, *& in se ipso continebit. Vel, hoc etiam habebit aliquid, quod ipsi erit simile, & dissimile*. Est autem ex utroq; cómixtum, quamvis hic quidem, similitudinem, illic verò, dissimilitudinem magis propositam habeat. Unitasunt enim illa generandi-vim-habentia *genera* cum paternis, & impolluta cum illis, quæ in omnia progredi *properant*, & studeant. Et duplices divinorum generum cognationes inter-se connectuntur, *arctissimoq; cognationis vinculo conjunguntur*, & alia cum alijs agunt, & alia in alijs subsistunt. Ipsum enim principalium, *& imperatoriorũ* Deorum genus est & sibi-ipsi, & alijs simile, & dissimile. Sed quod sibi quidem ipsi simile, & dissimile existit, *illud* etiam secum, *&* cum ipsis principijs conjungit *res ipsas*, & discernit, *atq; disjungit*, proprios progressionis fines conservans. Quod verò alijs simile, & dissimile *est*, id ad se-ipsum etiam convertit, *& reducit* alia, & cogit, & à se dividit, *& separat*. Tales igitur *sunt* horum Deorum proprietates. Quòd autem ab illa rerum-opifice Unitate, & à signis illic primum-existentibus, hæc etiam in istum ordinem progrediantur, satis *aperte* Parmenides nobis demonstrat. Ipsũ enim Idem, ipsa rerum-opifex-facultas, & ipsum Diversum, illius hic *traditæ* similitudinis, & dissimilitudinis est primùm-existens causa, ut ipse *Parmenides* dicit. Quoniam verò, quamvis & dividuorum generum, & dividuè agentium hic *Deorum* ordo, sit Deorum summitas, *atq; fastigium*, tamen universalem habet excellentiam apud ipsam *Deorum summitatem* ubi etiam cohærens *est* cum universalibus Deorum ordinibus, non à divisis causis *manans*, horum progressus, discretè *suum* ortum est sortitus: sed ab universali rerum-opifice procedit horum utrumq; tanquam oppositorum. Etenim ipsum simile *manat* ab eodem, & diverso, & ipsum dissimile *suam* hypostasin, *atq; naturam* ab utroque *manantem* accipit, & ita utrumq; participat universalem illius rerum-opificis Unitatem. Quod profectò est materiatæ essentiæ indicium, quod quasi præcipuarum partium unam-quamq; ad illud universale faciens, *i. e. ad illam universalem rerum-efficientem, & effectricem causam* refert. Generat igitur & ipsa Identitas similitudinem, & ipsa Diversitas. Sed altera quidem, paternè, altera verò, impollutè. Et altera quidem, generativè *propter insitam generandi faculiatem*, altera verò, discretivè, *propter discernendi, disjungendiq; vim ab ipsa natura datam*. Et rursus utraq; sibi-ipsi dissimilitudinem aptè cõstituit *affinem, sibiq; familiariter conjungit*. Sic igitur ipsa Deorum per-similitudines-expressorum genera variantur. * Nam sunt paterna, & *rerum* universarum generandarum, & conciliandarum, *& in unum cogendarum* vim habent. Nam propter primum-existentes causas duplicata, *suum* ortum sunt sortita. Et illa rerum-opifex Dualitas in unamquamq; causarum in se primùm-collocatarũ agens ab *earum* una-quaq; progressum in secundas *causas* facit.

1. Paterna *causa*. 2. Animalium-procreatrix *causa*. 3. Formarum-effectrix *causa*. 4. Convertendivim-habens *causa. i. e. Causa, qua rerum ad sua principia convertendarum, & reducendarum vim habet.*

** Idem, Alterũ, vel Generandi-facultatem-habens. Duorũ effectrix enim est ipsa facultas.*

** Hæc ad marginem scribuntur.*

τὸ ὅμοιον ἔχῃ τοῦτο, καὶ τὸ ἀνόμοιον. καὶ ἔστι σύμμικτον ἀπ' ἀμφοῖν, ἢ ἑ ᾠδὶ μᾶλλον, μᾶλλον τὸ ὁμοιότητα. πεφεβλημένου, ᾠδὶ δὲ, τῷ ἀνομοιότητα. συνλώπτη γὰρ τὰ ἡγεμονικὰ τοῖς πολεμικοῖς, καὶ τὰ ἄχρατα τοῖς ὑπερεπικοῖς πρεσδεύουσι. καὶ διὰπᾶσι συστοιχίαι τῶν θείων γενῶν, ἀλλήλοις συμπλεκόντων, καὶ μεθ' ἑαυτῶν ἐνεργούσι, καὶ ἐν ἀλλήλοις ὑφεστήκασι. τὸ γὰρ ἡγεμονικὸν τῶν θεῶν γένος, ὅμοιόν ἐστι, καὶ ἀνόμοιον ἑαυτῷ τε, καὶ τοῖς ἄλλοις. ἀλλ' ἑαυτῷ μὲν ὅμοιον, καὶ ἀνόμοιον ὑπάρχον, ἑαυτῷ καὶ συναφὲς τοῖς ἀρχαῖς, καὶ Διακριτικὸν, οὗ οἰκείους ὅρους τῆς προόδου φυλάττον. τὸ δὲ ἄλλοις ὅμοιον, καὶ ἀνόμοιον, εἰς αὐτὸ καὶ τὰ ἄλλα ἐπιστρέφῃ, καὶ συναγᾷ. καὶ ἀφ' ἑαυτοῦ διίστησι. τοιαῦτα μὲν οὖν αἱ τῶν θεῶν τούτων ἰδιότητες. ὅτι δὲ ἀπὸ τῆς δημιουργικῆς μονάδος, καὶ τῶν ὑπερπερχόντων συνθημάτων, καὶ ταῦτα πρόεισιν εἰς τόνδε τὸν πάξιν, ἱκανῶς ὁ Παρμενίδης ἡμῖν ἀποδείκνυσι. τὸ γὰρ ταὐτὸν, τὸ δημιουργικὸν, καὶ τὸ ἕτερον, τῆς ὑποκειμένης προόδου ἐστὶν ἡγεμονικὸν, καὶ ἀνομοιότητος ἄπειρον, ὡς αὐτὸς φησιν. ἐπειδὴ δὲ, εἰ καὶ τῶν μεριστῶν γενῶν, καὶ μεριστῶς ἐνεργούντων ἦδε ἡ τάξις, τῶν θεῶν ἀκρότης ἐστὶν, ἀλλ' ὁλικῶς ἔχῃ πρὸς αὐτὴν ὑπεροχὴν, ἵνα καὶ συνεχὴς τοῖς ὁλικῶς Διακόσμοις τῶν θεῶν, οὐκ ἀπὸ τῶν διηρημένων αἰτίων ἡ τούτων πρόοδος, Διακεκριμένως τῶν ἀποφάνσιν ἔλαχεν, ἀλλ' ἀφ' ὅλου δ δημιουργοῦ πρόεισιν ἑκάτερον τῶν οἷον αὐλικευμάτων. καὶ γὰρ τὸ ὅμοιον, ὃν δ' ὅλου, καὶ ἑτέρου, καὶ τὸ ἀνόμοιον, ἀπ' ἀμφοῖν τῶν ὑποστάσιν δεχεται, καὶ οὕτω δὴ μετέχῃ τῆς ὅλης δ δημιουργοῦ μονάδος ἑκάτερον. ὁ δὴ τῆς ὑλικῆς ἐστιν ὑπάρξεως γνώρισμα, τὸ, [ὃ] τῶν οἷον μερῶν τῶν Διαφερόντων ἕκαστον εἰς ὅλον ἀναφέρεται τὸ ποιοῦν. Γεννᾷ δ' οὖν καὶ ἡ ταὐτότης τὸν ὁμοιότητα, καὶ ἡ ἑτερότης. ἀλλ' ἡ μὲν, παλεικῶς, ἡ δὲ, ἀχειρώτως. καὶ ἡ μὲν, ζωογονικῶς, ἡ δὲ, Διακριτικῶς. καὶ πάλιν ἑκάτερα, [1. ἑκατέρα] τὸν ἀνομοιότητα ὑφίστησιν οἰκείως ἑαυτῆς.

Καὶ οὕτω δὴ τὰ ζωογονικὰ μίγνυται τῶν ἀφομοιωματικῶν θεῶν, * παλεικὰ, καὶ ζωογονικὰ, καὶ συναγωγὰ τῶν ὅλων ὑφιστάμενα. κατὰ γὰρ τὰς προϋπαρχούσας αἰτίας διπλασιάζεται, τὸν ἐκφανσιν ἔλαχε. καὶ ἡ δημιουργικὴ δυὰς εἰς ἑκάστην ἐνεργοῦσι τῶν ἐν αὐτῷ προεστηκότων αἰτίων τὸν ἀφ' ἑκάστου πρόοδον εἰς τὰ δεύτερα ποιεῖ.

* Ταυτότητος, καὶ ἀπολυμάνσεως, δυσποιὸς δὲ ἡ δύναμις.

* 1. Παλεικῶν. 2. Ζωογόνων. 3. Εἰδοποιῶν. 4. Ἐπιστρεπτικῶν.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Καὶ τὰ μὲν ὅλα συμπεράσματα, δυαδικά. ὠφελημβάνεται γὰρ ὑπὸ τῆς δημιουργικῆς πλειάδος, ἐν ὅροις τοῖς περὶ παγμέροις. κατὰ δὲ τὰ μερικὰ τῶν νοερῶν θεῶν, τὸ πλῆθος σωμελίστατα τῶν ἀφομοιωματικῶν περάδων εἰς ἕνωσιν.

Καὶ τῶν περὶ ἕνα ἕκαστον, τὰ μὲν, ὑπερφυᾶ καὶ ἄγνωστα τοῖς πολλοῖς ἔχει περάδα, τὰ δὲ ἐμφανῆ, καὶ πᾶσι γνώριμον. λέγω δὲ, οἷον τὸ ὅμοιον, ἀπὸ μὲν τῆς ἑπροτήτος ὑφιστάμενον, δυστεπινόητον ἔχει τὰ ὀπόθεν πάροδον. ἀπὸ δὲ τῆς πολυότητος περὶ ὃν καταφανῆ τὴν αἰτίας περίεστι λόγον. κατὰ τὰ αὐτὰ δὲ, καὶ ἡ ἀνομοιότης, τὰ ἑπερότητα καταδηλον ἔχει τῆς οἰκείας ὑπαρξεως δεκτικόν. τὰ δὲ πολυότητα, δυστεπινόητον. διὸ δὴ καὶ ὁ Παρμενίδης ἀπὸ τῶν τοῖς πολλοῖς ἀγνώστων, μόνη δὲ ἐπιστήμη, καὶ νῷ καταφανῶν δεξάμενος, εἰς τὰ πᾶσι γνώριμα, καὶ ῥητὰ κατελήξεν. ἐπὶ καὶ παρ' αὐτοῖς τοῖς θεοῖς, περιεστὶ δ' ῥηθοῦ τὸ ἄῤῥητον. καὶ δ' γνωστὸ καὶ περάδα, ὁ λανθάνων, καὶ ἄγνωστος αὐτῶν τῆς ὑπεστάσεως τρόπος. ταῦτα καὶ ἐπ' Παρμενίδης ἐᾷ τῶν θεῶν πάντων ἐχόμενος λέγειν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ιέ.

Ἀρχὼ δὲ ἄλλου λόγου, ἐκ τῶν ἑφεξῆς διακόσμων διέλθωμεν. τῶν πάντων ἐν τοῖς θείοις μερικῶν διακόσμων τελικὴ διηρημένων, καὶ τὸ παντελὲς τῆς τελάδος μέτρον, ἄνωθεν ἀπὸ τῶν πρώτων νοητῶν, καὶ μέχρι τῶν ἐσχάτων περὶ γῆν θεῶν, τὸ πλῆθος σωμελίστατα τῶν περάδων, καὶ τὰ πάντα μετρεῖν, καὶ ἀφορίζον, ὡς τὰ λόγια φησι, τῷ μὲν πρώτῳ, καὶ ἀνωτάτῳ τάξιν ἔλαχον οἱ ἡγεμονικοὶ θεοὶ, περὶ τὴν νοερὰν διακόσμησιν ποιησάμενοι τὴν περάδον, ἀνάγοντες τὰ δεύτερα, καὶ σωνάπτοντες τῷ δημιεργῷ τὰ ὅλων, καὶ πάντα ἐκφαίνοντες τὰ ἀμέθεκτα, καὶ ἰδιώματα τῶν νοερῶν ἀγαθῶν, τοῖς δευτέροις, καὶ τῷ ὑσίᾳ αὐτῶν, καὶ τῷ πληθότητα σωνέχοντες ἑξηρημένως. τῷ δ' ἐσχάτῳ διακόσμησιν, καὶ τὸ πέρας τῆς θείας περάδος συγκλείσαντες, εἰ τὸν κόσμον τὸν αἰσθητὸν συμπληροῦντες, ἐκπληρώσαντο θεοὶ καὶ μέρη διελόμενοι τὸ πᾶν, καὶ λήξεις ἐν αὐτῷ, καὶ ὑποδοχὰς διαλαχόντες ἀϊδίους, καὶ διὰ τούτων μίαν, καὶ ἀρίστην κόσμου πολιτείαν σωνφαίνοντες. μεταξὺ δ' τούτων ἐστὶ τῶν τε ἐγκοσμίων ἡμῶν δεσποτῶν, καὶ ζωῆρων, καὶ τῶν ὑπερκοσμίων ἡγεμόνων, οἱ χωρισμὸν, ἅμα καὶ ἀχώριστον τάξιν τῶν αἰσθητῶν κλήρων περιεσπόμενοι, καὶ καθ' τῶν τῷ ἀφορίζοντες τῷ οἰκείαν περάδον, ἐξηρημένοι τε ἅμα τῶν παντὸς θεῶν, καὶ σωπλεκόμενοι πρὸς αὐτούς. καὶ τὰ μὲν ἐξισοζόσης τοῖς διηρημένοις κόσμε μερίσι, [l. μέρεσι] λήξεως ὑπερπλωμένοι, καὶ πλέοσιν ἄνωθεν ὀπιθαίνοντες θεῶν ἐγκοσμίων ἀριθμοῖς.

Et ipsæ quidem universales conclusiones, *sunt* dyadicæ, *quia Dualitatem continent*. Continentur verò ab ipso rerum-opifice Quaternione, in præstitutis terminis. Et cum illa simplicitate intellectualium generum, ipsa progressuum per-similitudinem-expressorum in unitatem multitudo convolvitur, *& congregatur*.

Et eorum, quæ *ex primis causis* sunt-progressa, unum-quodque, unum quidem, supernaturalem, & ignotum vulgo progressum habet, alterum verò, manifestum, & omnibus notum. Dico autem, exempli gratiâ, ipsum simile, ab ipsa quidem Diversitate constitutum, cognitu-difficilem habet illinc adventum. Ab Identitate vero procedens, manifestam causæ rationem producit, *& nobis ostendit*. Eodem autem modo & ipsa Dissimilitudo, Diversitatem *quidem*, habet manifestum suæ essentiæ principium, Identitatem verò, cognitu-difficile *principium habet*. Quamobrem etiam Parmenides ab ijs, quæ vulgo sunt ignota, & quæ solâ scientiâ, & mente *nobis sunt* manifesta, ducens-initium, in ea desijt, quæ omnibus sunt nota, & quæ verbis exprimi, declarariq; possunt. Quoniam & apud ipsos Deos, id, quod nullis verbis exprimi potest, antecedit id, quod verbis declarari potest. Et illa *Deorum* ipsorum latens, *occulta*, & ignota naturæ ratio *antecedit* illã, quæ per *suum* progressum *hominibus* est nota. Hæc etiam ex Parmenide *sumpta*, de Dijs istis habebamus dicenda.

CAPUT XV.

ALio verò *dicendi* principio posito, de sequentibus ordinibus differamus. Cũ igitur illi particulares ordines, qui sunt inter ipsos Deos, trifariã sint-diviſi, ſecundũ perfectam Trinitatis mensuram, à principio, à primis mentalibus, & usq; ad ultima progressam, & omnia metientem, & definientem, ut oracula, *sacraq; scripta* dicunt, primum quidem, & supremum ordinem sortiti-sũt illi principales, *& imperatorij* Dij, proximo post intellectualem dispositionem facto progressu, secunda reducentes *ad suum principium*, & conjungentes *ea* cum illo *rerum* universarum opifice, & omnia patefacientes, *& ostẽdentes* individua, & unita intellectualia bona secundis *ordinibus, & naturis*, & ipsorum essentiam, & perfectionẽ continentes eximiè. Postremam verò dispositionem, *ac postremũ ordinem*, & ipsum divini progressus finẽ concludunt illi Dij, qui sensilem mundum complentes, hoc Universũ in partes à se divisum sunt-sortiti, & in ipso possessiones, & receptacula perpetua inter se sortitò sunt partiti, & per hæc, unam, & optimam mundi Rempub. contexunt. Inter hos verò, & illos, qui in mũdo versantur, qui nostri sunt principes & servatores, & illos, qui sũt supermũdani Duces, sũt illi, qui separabilẽ, simul & inseparabilẽ, *vel, dividuum, simul & individuũ* ordinem sensilium possessionũ *sibi* proposuerunt, & secundũ hunc *ordinẽ* definiunt suũ progressum, exempti simul ex numero Deorum in *hoc* Universo *degentium*, & collocati cum ipsis. Et explicati quidem supra portionem illam, quæ sortitò ipsis obtigit, & quæ divisis mundi partibus exæquatur, & supernè pluribus Deorum in-mundo versantium numeris invecti. Pro-

Progressum verò facientes subjectum illi principatui, qui ad omnia, & universa pertinet, *& per omnia, & universa pervadit, atq; diffunditur*.

Ut enim summatim *rem totam* dicamus, cùm medij sint inter supermundanos, & in-mundo-versantes Deos, utrorumque quodãmodo sunt-participes, & communionem indissolubilem habent cum utrisque, & in-mundo-versantes, simul & supermundani secundùm hunc ordinem sunt. Nam superne quidem, ab imperatorijs Principibus uniuntur. Infernè vero, à novis (ut ait Timæus) Dijs, in multitudinem producuntur. Nam his quidem invehuntur, & super ipsos summos impolluté sunt collocati. Ex illis verò pendent, & circum ipsos subsisti nt. Et cum alijs quidem magis uniti-sunt, quam inferiores *Dij*. Multiplicantur verò magis, quàm alij. Et aliorum quidem Unitates integras dividunt in perfectos numeros. Aliorum vero multitudines, & numeros in unitos fines cogunt, convertentes quidem, *ac reducentes* illos in mundo versantes *Deos*, ad eximia principia, provocantes verò, Deos, qui supra mundum habitant, ad procreationem, & providentiam, *providamq; curam* ipsorum sensilium, & mediam formam illius *rerum* præturæ, *& patrocinij* in se-ipsis immutabiliter conservantes. Omnia enim Deorum genera mediæ conjunctiones, *media vincula*, *conjungunt*, *&* complent. Quoniam & in ipsis mentalibus, inter mentalem, & occultam dispositionem, & exemplarem Trinitatem, *ad cujus exemplar ipsa res formantur*, & perfectam multitudinem, est ipsum Centrum mentale, parturiens quidem ipsã multitudinẽ, & prima. Ipsà verò uniformi primorum comprehensione, comprehensum rursus in ipsis mentalibus, & intellectualibus. Et ipsum genus, quod *omnia* continet, à medio *Centro* pertinens ad omnes extremitates, *cum ipsis* conjungit, & colligat, *atq; constringit* omnes ipsorũ *Deorũ* essentias, & potestates, & providentias, *providasq; rerũ curas*. Eodem igitur modo etiã in istis ordinibus, & Regibus ex hoc Universo exemptis, & illis, qui cũ hoc Universo sũt-collocati, qui proprietates utrorũq; uniformiter in se ipsis cõprehensas proponunt, *& alijs ut scitu obijciũt*, mutuã inter illos præbent cõmunionẽ. Quamobrem etiã ipsis illa facultas-traijciendi, *traducendiq;* prima ad secunda, & illa vis-reducendi secũda ad prima, & illa facultas-cõtinens utrorũq; indissolubilem cõnexionẽ, *atq; conjunctionẽ*, & illa custodia totius in mundo ordinis. Est igitur horum Deorum robur invictum, immutabile, indissolubile, *quod apparet* in ipsis providentijs *providisq; curis*, *quas rerum gerunt*, *& ad hos Deos pertinet* ipsa autoritas, quam in *res* universas habet, *& imperiũ, quod in eas exercent*, & *eorundẽ est Deorũ*, simul multas Deorum dividuas sortes procurare, *multosq; Deorũ dividuos ordines gubernare*, & multos ipsorum progressus, & dispositiones ad supermundanã perfectionem retrahere. Quamobrem etiam hoc historum Deorum genus absolutum *& liberum* celebrare consuevimus ut illud supercœleste *deorũ genus* ab omni vel particulari divisione liberum, *nullique divisioni particulari prorsq; obnoxium*, ut illud, quod proximè, se ipũ collocavit supra Deos in Cœlo *degentes*, & impollutũ, ut illud, quod ad deteriora nõ vergit, neq;

τῆς δὲ ὅλη πάντα, καὶ τὰ ὅλα διαιωνούσης ἡγεμονίας ὑφειμένοις ποιησάμενοι τὸν πρόοδον.

Ὡς γὰρ συλλήβδην εἰπεῖν, μέσοι τῶν περικοσμίων ὄντες, καὶ τῶν ἐγκοσμίων θεῶν, ὅπως ἑνώσουσι πρὸς ἀμφοτέρους, καὶ κοινωνίαν ἄλυσιν ἔχουσι πρὸς ἀμφοτέρους, ἐγκόσμιοί τε, ἅμα καὶ περικόσμιοι καὶ τὴν τάξιν ἴσον. ἄνωθεν μὲν, ἀπὸ τῶν ἀρχικῶν ἡγεμόνων ἐνιζόμενοι. κάτωθεν δὲ, ἀπὸ τῶν νέων (ὡς φησιν ὁ Τίμαιος) θεῶν, εἰς πλῆθος προαγόμενοι. τοῖς μὲν γὰρ ἐπιχοῦσιν, καὶ ἐπ' ἄκρων αὐτῶν ἱδρυμένοις ἀχραντος. τῶν δ' ἐξηρτῆσθαι, καὶ πρὸς αὐτοὺς ὑφεστήκασι. καὶ τῶν μὲν ὄντων μᾶλλον τῶν ὑποδεεστέρων. τῶν δὲ πληθυόντων μᾶλλον. καὶ τῶν μὲν τὰς μονάδας ὅλας διαιροῦσιν εἰς τελείους ἀριθμούς. τῶν δὲ τὰ πλῆθη, καὶ ὅσα ἀριθμοὺς, εἰς ἑνωμένα πέρατα σωάγουσιν, ὑπερέχοντες μὲν, ὡς ἐγκοσμίους, ὅτι τοὺς ἐξηρημένως ἀρχὰς, προκαλουμένοι δὲ, ὡς ὑπὲρ τὸν κόσμον θεοὺς, εἰς τὴν ὑποβύνησιν, καὶ τὴν προνοίαν τῶν αὐθητῶν, καὶ τὸ μέσον εἶδος τῆς ὑπεστάσεως ἐν ἑαυτοῖς ἀτρεπτως ἀφωρίζοντες. πάντα γὰρ τὰ μέχρι τῶν θεῶν, οἷ μέσοι συμπληροῦσι σωδέσεις, ἐπὶ καὶ τοῖς νοητοῖς, τῆς νοητῆς, καὶ κρυφίας διακοσμήσεως, καὶ τῆς παραδειγματικῆς τελάδος, καὶ τοὺς πανταπλοῦς πλήθους, μεταξὺ τὸ κέντρον ἐστὶ τὸ νοητὸν, ὡσπέρμον μὲν τὸ πλῆθος, καὶ τὰ πρώτιστα. τῇ δὲ ἑνοειδεῖ τῶν πρώτων ἀθροίᾳ, καρπούμενον πάλιν ἐν τοῖς νοητοῖς, καὶ νοεροῖς. τὸ σωεκτικὸν γὰρ ἐκ μέσου διαπαῖνον ὅτι πάντα τὰ ἄκρα, σωαφῆ, καὶ σωδεῖ πάντες αὐτῶν τὰς οὐσίας, καὶ τὰς δυναμεις καὶ τὰς περιοχάς. κατὰ τὰ αὐτὰ δὴ οὖν καὶ ἐν τοῖσδε τοῖς διακόσμοις, τοῖς τε ἐξηρημένοις καὶ πανταπλοῖς βασιλεῦσι, καὶ τοῖς σωπεπληγμένοις τῷ παντὶ, οἱ τὰς ἰδιότητας ἀμφοτέρων ἑνοειδῶς ἐν αὐτοῖς προβαλλόμενοι, τὴν πρὸς ἀλλήλας παρέχουσι κοινωνίαν. ὅθεν δὴ καὶ τὸ διαπρυθμιστὸν αὐτοῖς περὶ τῶν πρώτων εἰς τὰ δεύτερα, καὶ τὸ ὑπερπλῆκτον τῶν δευτέρων εἰς τὰ πρῶτα, καὶ τὸ σωεκτικὸν ἀμφοτέρων τὰ ἄλυτον συνάπτοντος, καὶ ἡ φρουρὰ τῆς ὅλης ἐν τῷ κόσμῳ τάξεως. ἔστι τοίνυν τούτων τῶν θεῶν τὸ ἄτρεπτον, τὸ ἀκλινὲς, τὸ ἄλυτον ἐν ταῖς περιοχαῖς, τὸ ἐνεξουσιάζειν τοῖς ὅλοις, καὶ πολλοὺς ἅμα κλήρους θεῶν μερικοὺς ὑπερέχειν, καὶ πολλὰς αὐτῶν περιόδους, καὶ διακοσμήσεις ἀνέλκειν εἰς τὴν ὑπερκόσμιον πλάτητα. διὸ καὶ ἄλυτον τὸ γένος τούτων τῶν θεῶν ἀνυμνεῖν εἰώθαμεν, ὡς πάσης καὶ καθ' μέρη διαιρέσεως ἀφειμένον τὸ ὑπερουράνιον, ὡς περὶ ἀκρως ὑπερελθοῦσαν ἑαυτὸ τῶν ἐν ἀρχικῷ θεῶν, καὶ ἀχραντον, ὡς μὴ ῥέπον εἰς τὰ χείρονα.

Universidad de Deusto
Biblioteca

μηδὲ τὼ ἐξηρημμένω ὑπεροχὼ σκιάν τῇ ὡεὶ τὸν κόσμον ωερμηθέα, καὶ ἀναγωγὸν, ὡς ἀναλλοίωτον ὄντ' ἐγκοσμίους θεοὺς εἰς τὼ νοερὰ, καὶ νοηλὼ ὡειοτὼ, καὶ τέλειον, ὡς τῆς τελειότητ@ πᾶσιν ὑπολάμπον τὰ μέτρα τοῖς οὐρανίοις. ἐπειδὴ τοίνυν ωεχὴς μὲν ἐστιν ἡ τάξις αὕτη τοῖς ἀφομοιωμαλικοῖς ἡγεμόσι, ωερὶ πάντ' δὲ τῶν ἐγκοσμίων θεῶν, ωερὶ ἡ δῆλον καὶ τὼ ὡεὶ αὐτὸν, [l. αὐτῶν] θεολογίαν, ἐξηρημμένω ὑποφάνειν τῆς ὡεὶ τὸν ἡγεμονικὸν θεὸν, [l. τῶν ἡγεμονικῶν θεῶν] διδασκαλίας, καὶ τὰς δεχὰς ὁμοῦ ωαρεχομένω τοῖς ὡεὶ τῶν αὐτοπτῶν διανοημασιν, ἀφ' ἑαυτῆς.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ις'.

ΜΕΝ τοίνυν νοητὸς τῶν νοερῶν πάντων βασιλεὺς, καὶ τὰς ωρωτίστας, καὶ μετεούσας τὰ ὅλα ωερ' ἑαυτὸ ωερφανὸν αἰτίας, κατὰ τὼ ἐν αὐτῷ ωανσελῆ τελάδα, καὶ τὰ ὅλα ωάντα μέχρι τῶν ἐσχάτων ὁρίζει, καὶ τὰς ἀφ' ἑαυτὸ ωερίοδους τελεσιάζει τῶν θεῶν, ὥστε τρεῖς μὲν ὑποστῆναι διακόσμους, ἕκαστον δὲ αὐτῶν, ὡς μίαν ἀναφέρειν μονάδα, καὶ νοηλὼ ὑπεροχὼ. διὰ τοῦτο τρεῖς μὲν ὑπέστησε τὰς συναγωγοὺς τῶν νοερῶν πάντων αἰτίας, τρεῖς δὲ τὰς συνεκτικάς. τρεῖς δὲ τὰς τελεσιουργούς, ὅλη πάντα τὰ τριαδικὰ σκιδεῖνον, [l. σκιδεῖνον] φῶς, καὶ τὸ τέλειον ἐν ταῖς ωερίοδοις ὅλη λάμπον τῶν οἰκείων ἡνημάτων, εἰς ἀρχὰς, καὶ μέσα, καὶ ωλη τῶν πάντων διακεκινημένων.

ὁ δὲ αὖ δημιουργὸς τε, καὶ ωατὴρ, μιμούμεν@ τὸν ἑαυτ' ωατέρα, καὶ ωερωτόγονον, ωερὶ ὃν ἡ ωᾶν ὅλως ἀναλογία νοήσεων, τοῦτο οὖν ἐν τοῖς νοεροῖς, ὅπερ ἐκεῖν@ ἐν τοῖς νοηλοῖς, καὶ συμωεριλαμβάνων τὸ τῶν νοερῶν ωατέρων ἡνῦ@, ὥσωερ αὖ ἐκεῖν@ συγκλείει τὸν ωανσελῆ τῶν νοηλῶν βυθὸν, τρεῖς ἀφ' ἑαυτοῦ ωαράγει διακόσμους θεῶν. καὶ ὥσωερ αἱ ὁλικαὶ ωερίοδοι, τελαδικῶς ἀπ' ἐκείνου διηρέθησαν, οὕτως αἱ μερικαὶ κατὰ τὼ τελάδα, τελειοῦνται διὰ τοῦτον. καὶ διὰ τοῦτο, τρεῖς μὲν αἱ πᾶσαι αἱ ἀπ' ἐκείνου. ωερίοδοι δὲ κατὰ τὸ ωερῶτον ἑαυτοῦ τέλ@. καὶ ἡ μὲν ὑπερκόσμιός ἐστι μόνον. ἡ δὲ, ἐγκοσμι@. ἡ δὲ, καὶ μέση ωώς ἐστιν ἀμφοῖν. καὶ τὸ μὲν τρικλοῦν ἔλαχον ωερσεχῶς ἀπὸ τῆς ωαλαιᾶς αἰτίας. τὸ δὲ ἴδιον ἑκάστη τῆς ὑπάρξεως, ἀπὸ τῶν διωρισμένων ἀρχῶν, καὶ τῆς καθ' μέτρα ωροϊούσης ὑφέσεως. οὔτε γὰρ ἀσύμφυτον ἔχουσι τὼ ὑποστῆναι, ὥσωερ αἱ μαθηλικαὶ μοναδες ὅλη τῆς τριάδ@, οὐδὲ ἀπαλλὴν εἰμαρμένην ἐπάγουσιν, ὥσωερ αἱ ωερὶ τὸν ἥλιον ἀναφερόμεναι ωερίοδοι, καὶ τὰς ἐν τῷ γενέσει ωοικίλας ἀλλοιώσεις ἐμωοιοῦσιν.

CAPUT XVI.

ILle igitur mentalis intellectualiũ omniũ Rex & primas, & universa metientes causas, à se *manare* demonstrans, propter illam in se *comprehensam* perfectam Trinitatem, etiam universa omnia vel ad extrema usq; definit, & ipsorum Deorum à se *progredientium* progressus triplicat, ut tres quidem procreet ordines, ipsorum verò unum-quemq; ad unam Unitatem, & mentalem excellentiam referat. Propterea tres quidem constituit causas omnium intellectualium conciliatrices, *quæ omnia intellectualia in unum cogunt, & inter se conciliant*, tres verò, quæ *res omnes* continent. Tres etiam rerum-effectrices *causas*, ad omnia triplicem illam lucem extendens, & ipsam suorum fœtuum perfectionem in ipsis progressibus, in principia, & media, & finem eorum omnium, quæ discernuntur, per-illuminationem-immittens.

Ille verò rerum-opifex, & Pater, *Jupiter*, imitans suum Patrem *Saturnum*, & avum *Cœlum*, *vel*, *& sui generis primum autorem*, ad quem etiam totam dirigit intelligentiam, *omnemq; suæ mentis aciem*, hoc in intellectualibus *est*, quod ille in mentalibus, & concludens illud intellectualium Patrum genus, ut & ille concludit illam paternam mentalium profunditatem, tres Deorum ordines ex se-ipso producit. Et quemadmodum illi universales progressus trifariã ab illo divisi fuerunt, sic *etiam* particulares *progressus* in ipsa Trinitate, perficiuntur propter istum. Et propterea, tres quidem ordines ab illo *manant*, progreditur verò *eorum unusquisq;* secundùm convenientem sibi finem. Et unus quidem, est tantum supermundanus. Alius verò, mundanus, *vel, in mundo versans*. Alius vero, etiam est quodammodo medius amborum, *& inter utrunq; collocatus*. Et ipsam quidem triplicem-naturam *ordines isti*, proximè sortiti-sunt à paterna causa. Unusquisque verò *horum trium ordinum*, proprietatem essentiæ *suæ sortitus est manantem* à definitis principijs, & ab ipsa summissione secundùm mensuras progressa. Neq; enim *hi tres ordines* naturam honore-pariq; preditam habent, quemadmodũ illæ Unitates, quæ disciplinâ-percipiuntur, *& cognoscuntur* in ipsa Trinitate, illam eximiã excellentiam dissolvit, propter providentiam, *qua utitur* erga mundum, *ut res omnes in ipso regat, ac administret*, & reductorium, *quod res ad sua principia reducat*, ut illud, quod ipsos Deos in-mundo-versantes, ad intellectualem, & mentalem speculam, *atq; circumspectionem*, dirigit, *& reducit*, & perfectum, ut illud, quod omnibus cœlestibus ipsas perfectionis mensuras per-illuminationem-impertit. Quoniam igitur hic ordo cohærens quidem est cùm illis per-similitudinem-expressis Ducibus, *atq; Principibus*, ponitur vero ante Deos in-mundo-versantes, convenit profectò & ipsam de ipsis Theologiam, demonstrare pendentem *esse*, *i. e. pendere* ex doctrina de principalibus, *& imperatorijs* Dijs, & ipsa principia simul præbentem *esse*, *id est*, *præbere* ex se-ipsa, sententijs de sensilibus.

νλον τὼ τῆς ἀξίας διαφοράν, ἀλλὰ τὸ, τε τῆς ὑφαρδήης οὐσίας διάφορον, καὶ τὸ ωεπλεγμένων τῆς ὑποστάσεως, ὑπὸ τῶν αἰτίων ωεριδεχόντων τῶν ωρώτων, καὶ οὕτως οἱ μὲν ἡγεμονικοὶ, τὼ αὐωτάτω ωᾶσιν ἐν αὐτοῖς σκληρώσαντο, καὶ τὼ ἐξηρημμένω αὐτῶν θεῶν ὑωολοῦσιν. οἱ δὲ ὑωόλυσοι, τὼ δεύτερον, ὑωοωεπλεγμένοι μὲν, τοῖς ἡγεμονικοῖς, ἐωοχούμενοι δὲ, τοῖς ἐγκοσμίοις. οἱ δὲ ἐγκοσμιοι. τὼ τρίτω, ἀναλόμενοι μὲν διὰ τῶν ὑωολύτων, ἐνιζόμενοι δὲ ὑωὸ τῶν ἡγεμονικῶν ωρὸς ἑαυτὸν νοερὸν θεόν.

Ἀλλ' ὅτως μὲν τῶν ἡγεμονικῶν μετέχουσι θεῶν οἵτε ἐν τῷ κόσμῳ θεοὶ, καὶ ωᾶντα τὰ ἐγκόσμια ἡλη, ωρότερον εἰρήκαμεν. τῶν δὲ ὑωολύτων δεχόντων ἕκαστος κ' τὸ ωρωτῶν ἑωυτῷ μέτρον, ὑωολαμ' τῆς ἐνεργείας. καὶ μάλιστ' ὅσοι συνεπεσθαι δυνατοὶ ταῖς ἀναγωγαῖς, [l. ἀναγωγοῖς] αὐτῶν δυνάμεσι. διὸ δὴ καὶ τοῖς θεοῖς αὐτοῖς ὁρῶμεν τὼ ἐνέργειαν. τὼ μὲν, συνεπλαγμένω τοῖς ωρουούμενοις. τὼ δὲ, ἐξηρημμένω, καὶ χωρισλῶ. κατὰ μὲν οὖν τὼ ἕτερον ωροδηγοῦσι τὰ ἀνθρωωα, καὶ ἀνακυκλοῦσι, καὶ ωρὸς ἑαυτοὺς ὑωιστρέφουσι. κατὰ δὲ τὼ ἕτερον, συνέπονται τοῖς ὑωολύτοις, καὶ μεθ' αὐτῶν ὑωὸ τὼ νοητὼ ἀνάγονται Φύσιν. καὶ διὰ τοῦτ' ὁ Ἐλεάτης ξέν@ διήλθας ἐποιήσατο ωερίοδους ἑ κόσμου ωάσης, καὶ τῶν ἐν αὐτῷ θεῶν ἑκάστου. καὶ γὰρ ἥλιον, καὶ ἕκαστον τῶν ἐν οὐρανῷ, κατ' ἀμφοτέρας εἶναι τὰς ἀνακυκλήσεις, τὼ νοερὸν, καὶ τὼ ἐγκόσμιον. Ἢ (εἰ βούλ' λέγειν) τὼ τε κινηλικὼ τῶν δευτέρων, καὶ τὼ συναιωοῦσιν τοῖς ὑωολύτοις. καὶ μὲν καὶ τὰς ἡμετέρας ψυχὰς, καὶ ωάντα τὰ χωριστὼ ἔχοντα σωμάτων ζωὼ, τοτὲ μὲν, καθ' ἑκάτερον ζῆν τὼ ἀναγωγὸν ωορείαν, τοτὲ δ', κατὰ ωάτερα. καὶ νῦν μὲν, ἐκ νεότητ@, ὅτι γῆρας ὁδόν, ἐωὶ δὲ τῆς μὲν ἀκμῆς, καὶ ἀκραίου ζωῆς ἀωέσημεν, εἰς δὲ γῆν φερόμεθα, καὶ γένεσιν.

Τοτὲ δὲ, ἀνάωαλιν, ὑωὸ γήρως ὅλη νεότητ@. διὸ ωρὸς τὸ ἀκμαῖον, καὶ νοερὸν, δ' ἀφειμένων εἰδ@ τῆς ἐνεργείας ωειαζόμεθα. διὸ καὶ τὸ σωματοειδὲς ἡμῶν ἀφανίζεται κ' μικρόν. καὶ ὅσον ἡμᾶς ὑωοθαρεῖς ἀωεργάζεται, καὶ ἀχωρίστους ὑωοφαίνεται. τὸ δὲ ἀσώματον, καὶ ἄυλον ἀναλάμπει, δ' πληροῦται τῶν ἡγεμόνων τῆς τοιαύτης ζωῆς θεῶν. εἰ δὲ βουλ', καὶ ὑωὸ τῶν ἐν Φαίδρῳ γεγραμμένων, τὸ αὐτὸ συλλογιζώμεθα.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Λέγ. τοίνυν ἐν ἐκείνῳ ὁ Σωκράτης, πολέως οὔσης τῇ ψυχῇ, ἐπερωμβρίᾳ, περιωροπολεῖν τε, καὶ τὸν ζύμπαντα κόσμον διανοεῖσθαι.

Καὶ ὅ, τι τῷ ἡμετέρῳ ψυχῇ, τοῦτο ποτὲ καὶ, ὅταν εἰς τὸ ἀκρότατον ἐφίκηται τῆς εὐδαίμονος ζωῆς, τὰ ἀρχῆ. τοῖς δὲ κρείττοσιν ἡμῶν ᾖσιν, καὶ αὐτοῖς τοῖς θεοῖς, πολλῷ μειζόνως πάρεστι. καὶ γὰρ ταῖς ἡμετέραις ψυχαῖς, δι' ἐκείνους ἡ τυχὶς δ' τοιοῦτον τέλους, τ' ἐκ ἀληθινῆς τῆς μακαριότητος. πόθεν γὰρ ἄλλοθεν εἰς, καὶ ἐκ τοίων αἰτίων ἐφίκοιτο ἡμῖν τε, καὶ τοῖς ἡμῶν κρείττοσιν ἐν τῷ κόσμῳ τῷ εὐλύτῳ, καὶ ἐνεξουσιάζουσιν τοῖς ὅλοις ἐνέργειαν, ἢ ἐκ τῶν λοιπολύτων θεῶν; ἕκας. μὲν γὰρ τῶν ἐγκοσμίων, τὸν ἑαυτῶ καθηγεμόνα ἔλαχε κλῆρον, καὶ τὴν οἰκείαν ζειρὰν, ἧς ἀρχὴ, καὶ ἰὼ πεῖ αὐτῷ, [l. αὐτὸν] τὰ ἐφίστησιν, κατὰ τὸν τοῦ πατρὸς βούλησιν.

Καὶ γὰρ δαιμόνων ἀγέλας, καὶ ψυχὰς μερικὰς τὰ ἔπεζεν ἑκάστοις ὁ δημιουργός, ὡς ὁ Τίμαιος λέγ. τὸ δὲ εἰς ἅπαντα τὸν κόσμον ἐνεργεῖν, τὰ ἐρφυές ἐστιν ἀγαθὸν, καὶ τῆς ἐξηρημένης τῶν τὰ ἐρουρανίων ἡγεμονίας ἴδιον. ἀπ' ἐκείνων τοίνυν καὶ τοῖς ἐγκοσμίοις ἐφήκε θεοῖς, καὶ ταῖς ἡμετέραις ψυχαῖς.

Ἢ πῶς τὸ μερικὸν εἰς τὸ ὅλον διαλείπει τῷ οἰκείαν ἐνέργειαν; πῶς δὲ τῆς αὐτοῦ διηρημένης ἰδιότητος δύναιτ', ἀλλὰ ἅπαν τῷ ζωῷ; τὸ γὰρ πρὸς τὸ πᾶν ἐνεργοῦν, τῆς ἐν μέρη κατατεταγμένης ἐξίσησιν ἑαυτό.

Τοῦτ' δὴ οὖν τὸ θεῖον ἀγαθὸν, μηδαμόθεν φῶμεν ἀλλαχόθεν παρεῖναι τοῖς ἐγκοσμίοις, ἢ ὅσα τ' θεῶν τούτων, τ' προεχῶς ὑπὲρ τὸν κόσμον ἱδρυσαμένων τῷ ἑαυτῶν βασιλείαν. ὥσπερ οὖν ἡ δι' ὁμοιότητος πρόοδος, τοῖς πᾶσι, καὶ κατὰ τὴν ὁμοίωσιν, τὴν πρὸς τὰς αἰτίας ἐπιστροφὴν, παρὰ τῶν ἡγεμόνων τῶν ἀφομοιωματικῶν ἐνδίδοται, καὶ τοῖς οὐρανίοις θεοῖς, καὶ ἡμῖν τοῖς μεταξὺ γένεσιν, οὕτω δὴ καὶ τὸ ἀφειμένον ὑπὸ τῶν μερικῶν, καὶ τὸ εὔλυτον, καὶ τὸ ἐπὶ πολλὰς ταῖς ἐνεργείας αὐτεξουσίως φερόμενον, σωθῆναι τ' ὑπολύτων ἐστὶν ἡγεμόνων. ἀλλὰ ταῦτα μὲν πεῖ τῆς ἀπ' αὐτῶν προνοίας εἰς ἅπαντα καθηκούσης, καὶ τῶν ἀγαθῶν, ὧν δωρεῖται τοῖς ὑφειμένοις. τὸ δὲ ἴδιον τῆς οὐσίας αὐτῶν, καθ' ὃ τὴν πάσιν ταύτην κεκλήρωνται, προσῳκείωμεν τοῖς προηρημένοις.

Dicit igitur in illo *Dialogo* Socrates, animam, quæ perfecta est, alatam, per sublimia-versari, & universum mundum *obire*, *eumq;* disponere, *regere*, *moderari*.

Et quidquid nostram animam *vivificat*, *& alit*, hoc tandem etiam, quum ad summum beatæ vitæ *fastigium* pervenit, existit *florens*, *& immortale*. Illis verò generibus, quæ nobis præstantiora sunt, & ipsis Dijs *hoc ipsum* multo magis adest. Etenim nostris animabus, propter illos *Deos* adeptio talis finis, & hujus veræ beatitudinis, *est*, *pro*, *animæ nostra talem finem assequuntur*, *& hanc veram beatitudinem adipiscuntur*, *propter illos Deos*. Unde enim aliunde, & à quibus causis & ad nos, & ad illos nobis præstantiores in mundo *versantes Deos*, pervenire putas illam solutu-facilem, & in universis dominantem actionem, *& efficaciam*, quàm ab illis absolutis, *liberisq;* Dijs? Etenim unus-quisq; quidem illorum in-mundo-versantium *Deorum*, suam possessionem, *atq;* *ditionem* est-sortitus, quam regat, *& gubernet*, & propriam *rerum* seriem, cujus imperium habet, & quam circa se constituit, per illius *summi* Patris voluntatem.

Etenim Dæmonum greges, & animas particulares subjecit singulis *istis Dijs* ille rerum-opifex, ut ait Timæus. Ipsum verò in totum mundum agere, *suaq;* *potentia vim*, *ut efficaciam exerere*, bonum est supernaturale, & illius eximij supercœlestium *Deorum* principatus proprium. Ab illis igitur *supercœlestibus Dijs hoc bonorum genus* etiam ad illos Deos, qui degunt in mundo, & ad nostras animas manans-pervenit.

Aut quomodo illud, quod est particulare, suam actionem, *& efficaciam* extendit in illud, quod est universale? Aut quomodo illud, quod à sua divisa proprietate defecit, vitam mutat? Quod enim in ipsam Universitatem *rerum* agit, illud eximit se-ipsum ab illa *proprietate actionis*, quæ in parte est-collocata. *Nam quod ipsam rerum Universitatem sua potentia, providentiaq; regit, & administrat, illud à particulari singularum rerum causa, & administratione videtur abstinere, & ab ea se ipsum removere.*

Hoc igitur divinum bonum à nullo prorsus alio dicamus ad illos *Deos*, qui in mundo versantur, manans-adesse, quam ab his Dijs, qui suum regnum proximè supra mundum collocarunt. Quemadmodum igitur ille per similitudinem progressus, omnibus, etiam per similitudinem, ipsam ad causas conversionem, *ac reversionem*, *quæ manat* ab ipsis *rerum* Ducibus, *atq;* *Principibus* per-similitudinem-expressis, *& res per similitudinem exprimentibus*, inserit, *omnibus inquam* & cœlestibus Dijs, & nobis, qui sumus *inter cœlestes*, *& mundanos Deos* interjecta genera, sic etiam illud à particularibus *rebus*, *& à particulari rerum singularum cura* liberum *imperium*, & illud solutu-facile, & illud, quod ad multas actiones per-liberam-potestatem fertur, absolutorum Principum est signum. Sed hæc quidem *à nobis dicta sint* de ipsorum *absolutorum*, *ac liberorum Principum* providentia per omnia pervadente, & de bonis, quæ *Dijs*, *naturisq;* subjectis donat. Ipsum verò proprium essentiæ ipsorum, propter quod hunc ordinem sunt-sortiti, *rebus* ante-dictis addamus.

CA-

CAPUT XVII.

EX illis igitur *intellectualibus Dijs, immateriata, & divina Mens pendet. Est autem talis illa *à corporibus*, *& materia corporea*, separata Mens, & universalis. Quamobrem etiam *isti Dij*, intellectuales appellantur. Nam propter quidem suas naturas, *per quas sunt id, quod sunt*, sunt supra *omnem* essentiam, & multitudinem. Propter vero communiones, quæ susceperunt ipsorum illuminationem talis progressus, persimilitudinem-expressi vocantur, *vel*, *appellantur Dij*, *qui res per similitudinem exprimunt*, *quum eas ad summum exemplar effingunt*, *& formant*. Etenim quoniam intellectuales habent hypostases, *atq;* *naturas*, quoniam etiam *habent* potestates perfectas, *&* quoniam id, quod est ultimum inter ea, quæ participant *tales talium Deorum potestates*, est Mens, & intellectualis proprietas universam ipsorum essentiam definit, *ideo* sortiti-sunt istam appellationem. Deorum verò mundanorum, *qui versantur in mundo*, particeps quidem est intellectualis natura, primo, particeps vero est etiam impolluta anima, particeps-est etiam ipsa mundi pars, cum qua totum, *ac integrum* animal *isti Dij* conficiunt, intellectuale, & divinum, vel usq; ad ipsa corpora suum splendorem per-illuminationem-immittentes, & hisce etiam suæ proprietatis vestigium impertientes. Necesse *est* igitur medios ordines, qui sunt inter utrosq; *Deos*, *cœlestes scilicet*, *& mundanos*, additamentis quidem quibusdam intellectualium *Deorum* magis gaudere, & progressibus *progredientibus* in illum, qui particeps-est *Deorum mundanorum*.

Singulariores verò, & simpliciores esse mundanis *Dijs*. Nam summissiones divinarum essentiarum, multiplicant eximias susceptiones, *& eximia Deorum receptacula*. Ergo cum intellectuali proprietate animalem, *i. e. animæ* facultatem assumpserint *isti Dij*, ut per ipsam quidem incorpoream-naturam, purè supermundanam-naturam habeant per ipsam verò animalem, *i. e. animæ* facultatem, intellectualium *Deorum* majorem-essentiæ--partem-habeant.

Etenim rursus, cùm etiam per aliam verborum viam, anima inter *Deos* puros, *& inter res puras* apparuerit, & unicus *sit* universarum animarum fons, & una cum illo rerum-opifice omnia constituat, quomodo non necesse *est* illos supermundanos *Deos* etiam animalem, *i. e.*, *animæ* proprietatem participare? Non enim immediatè, qui circa mundum sunt divisi, singulari replentur anima: Sed per alia media universaliora, & per ea, quæ ex Unitate non exeunt, & *per proprietates*, *& facultates* æternam habentes vitam.

Illinc enim, *scilicet* ex animarum Cratere *manat* ipsa animæ præsentia & ad principales, *ac imperatorios*, & absolutos, *liberosq;* *Deos*. Quoniam & ille rerum-opifex Jupiter (ut ait in Philebo Socrates) regiam quidem habens in se-ipso animam, regiam vero Mentem, propter ipsam causæ rationē, & per se totum pro creans imperatorios supermun-

*Intellectuales Primcipes [ita] vocat. Mentem verò immateriatam, & [ab omni corporea materia] separata, [appellat] illum universalem rerum-opificem. Essentiam verò [vocat,] ipsam particularem hypostasin, [atq; natura] ut Animæ, Dæmonis, & Mentis particularibus Animabus cognatæ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ιζ'.

*Νοερὰς

ΤΩΝ μὲν τοίνυν *νοερῶν θεῶν, νοῦς ὑπήρξαι ἄυλος ἐξήρτηται, καὶ θεῖος. ἔστι δὲ μόνας τοιοῦτος ὁ χωρισὸς νοῦς, καὶ ὅλος. λέγ. διὸ καὶ νοεροὶ προσαγορεύονται. κατὰ μὲν δὲ Νοῦν δὲ τὰς ἑαυτῶν ὑπάρξεις, οὐσίας ἐπέκεινα, καὶ ἄυλοι, πλήθους ὄντες. κατὰ δὲ τὰς μεθέξεις τὰς ἡγωσμένας ὑποδεξαμένας αὐτῶν τὴν ἔλαμψιν τῆς ἕνος, τὴν τοιαύτης προόδου, ὁμοιωματικὴν καλούμενοι. ὅλον δὴ καὶ γὰρ εἰ νοερὰς ἔχουσιν ὑποστάσεις, καὶ εἰ μικρὸν δυνάμεις πλείας, ἐπειδὴ τῶν μεταχόντων ὡσίαν ἐστὶ τὸ ἐχάλιον νοῦς ἐστι, καὶ τὸ νοερὸν ἰδίωμα τὴν πᾶν μεθ' ὅλων αὐτῶν οὐσίαν ἀφορίζει, πώτην ἔλαχον ρικὴν ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν. τῶν δὲ ἐγκοσμίων θεῶν, πάσιν, μετέχει μὲν ἡ νοερὰ φύσις, πρώτως, μετέχει οἷον ψυχὴ καὶ ἀχράντου ψυχὴ, μετέχει δὲ ἢ δ' κόχης, διάσμου μοίρας, μεθ' ἧς τὸ ὅλον διαπελοῦσι ζῶον. ἢ ον, νοερὸν, ἢ θεῖον, ἢ μέχει τῶν ζωμάτων νῦ δ' πᾶς ἑαυτῶν ἐλλαμψαντες ἄγγελοι, καὶ δόντες, ἢ μερικῶς τούτοις τῆς ἑαυτῶν ἰδιότητος ἴσχυον. ἀνάγκη συσίχε τοίνυν δὴ μέσους ἀμφοτέρων διακόσμους, ψυχὰς προσθήκας μὲν πεῖ χαίρειν μᾶλλον τῶν νοερῶν, καὶ ταῖς εἰς τὸ μετέχειν ἅ προόδοις.

Ἐνικωτέρους δὲ, καὶ ἁπλουστέρους εἶναι τ' ἐγκοσμίων. αἱ γὰρ ὑφέσεις τῶν θείων οὐσιῶν, πληθύουσι τὰς ἐξηρημένας ὑποδοχάς. σὺνοῦν μὴ τῆς νοερᾶς ἰδιότητος τὴν ψυχικὴν προσειληφότες αὖ εἶεν δυνάμιν, ἵνα τῷ μὲν ἀσωμάτῳ καθαρῶς τὸ ὑπερκόσμιον ἔχωσι, τῷ δὲ ψυχικῷ, τῶν νοερῶν πλεονάζωσι.

Καὶ γὰρ αὖ ἢ καθ' ἑτέραν τῶν λόγων ὁδὸν ἐν τοῖς καθαροῖς ψυχῆς ἀναφανείσης, καὶ τῆς μιᾶς πηγῆς τῶν ὅλων ψυχῶν, καὶ τῷ δημιουργῷ τὰ πάντα συνυφιστάσης, πῶς σὺκ ἀνάγκη καὶ τῆς ψυχικῆς ἰδιότητος μετέχειν σὺν ὑπερκοσμίους; οὐ γὰρ ἀμέσως οἱ πεῖ τὸν κόσμον διηρημένοι, τῆς ἑνιαίας πληροῦντα ψυχῆς, ἀλλὰ διὰ μέσων ἄλλων ὁλικωτέρων, καὶ ἀνεκφοιτήτων τῆς μονάδος, ἢ αἰωνίαν ἐχουσῶν ζωήν.

Ἐκεῖθεν τοίνυν καὶ τοῖς ἡγεμονικοῖς ἡ τῆς ψυχῆς παρουσία, ἢ τοῖς ἁπολύτοις, ἁπὸ τ' κεφαλῆς. ἐπεὶ καὶ ὁ δημιουργὸς Ζεὺς, ὡς φησιν ὁ ἐν τῷ Φιλήβῳ Σωκράτης, βασιλικὴν μὲν ἔχων ἐν ἑαυτῷ ψυχὴν, βασιλικὸν δὲ νοῦν, κατὰ τὴν αἰτίας λό-

Universidad de Deusto
Biblioteca

κον, καὶ καθ' ὅλον ἑαυτὸν ἀποφωνῶν σὺν ἀρχικοὺς τῶν ὑπερκοσμίων, καὶ τῶν ἐγκοσμίων θεοὺς, πάντως δή που καὶ τῆς νοερᾶς αὐτῆς, καὶ τῆς ψυχικῆς μεταδίδωσιν ἰδιότητος.

Ἀλλ' οἱ μὲν ὑπερκόσμιοι πρώτως ἐπιφανέντες, πλείονος μετέχουσι τῆς νοερᾶς οὐσίας. διὸ καὶ τὸ ψυχικὸν ἐν αὐτοῖς κρυφίως ἐστίν. οἱ δὲ τῶν μέσων κληρωσάμενοι τάξιν, προφαίνουσιν ἤδη τῶν ἰδιότητα τῶν ψυχικῶν, μετὰ διακρίσεως πλείονος ὑποστάντες. οἱ δὲ ἐγκόσμιοι, καὶ παντελῶς αὐτῶν ἐξέφηναν. ἐπεὶ καὶ ὁ νοῦς κρυφίως μὲν ἦν ἐν τοῖς πρώτοις νοεροῖς, προεφαίνετο δὲ ἐν τοῖς μέσοις. ἐν δὲ τοῖς ἐσχάτοις ἐξέλαμψε.

καὶ οἱ μὲν ὑπερκόσμιοι τελέως ὄντες, ἐπέχειδουν μὲν τὴν τῆς ψυχῆς δύναμιν ὅτι ἓν νοητοῦ κρατῆρος, ἡ τῆς βασιλικῆς ἐν τῷ δημιουργῷ ψυχῆς. προεφήναντο δὲ ἄλλην ἐν ἑαυτοῖς μονάδα τῶν μεριζομένων ψυχικῶν γενῶν. οἱ δὲ ἀπόλυτοι, καὶ τοῖς ἐγκοσμίοις κοινωνοῦντες ἤδη τῆς οὐσίας, διχόθεν ἔχουσι τὸ ψυχικὸν, ἐκ τῆς πηγῆς τῶν ὅλων ψυχώσεων, καὶ τῆς ἀφομοιωματικῆς ἀρχῆς.

Λοιπὸν δὲ, οἱ ἐγκόσμιοι, πάντων ὑποδέχονται τὰς ἐλλάμψεις τῶν πρὸ αὐτῶν. διὸ καὶ ἐνεξουσιάζουσι τῷ παντὶ, μιμούμενοι σὺν ἀπολύτους, καὶ τοῖς εἴδεσι διακοσμοῦσι τὰ ληΐδε, καὶ τοῖς νοεροῖς παραδείγμασιν ἀφομοιοῦσι, μιμούμενοι σὺν ἡγεμονικοὺς, καὶ πᾶσαν τὴν ἀχώριστον ζωὴν ὑποῤῥέουσι τῆς μιᾶς πηγῆς τῶν ψυχῶν, ἐκείνοις προσηρμένοι, καὶ πρὸς ἐκείνοις ἑαυτοὺς σπεύδοντες.

Ὅλως δὲ, τῶν θεῶν πάντων εἰς τὴν τῶν ψυχῶν ὑποῤῥύησιν ἐν τῇ πηγῇ τῶν ψυχῶν ὄντων ἓν δημιουργοῦ περαινομένων, οὐ διάφοροι πάξις τῶν ψυχῶν· αἱ μὲν, ἄλλο πρόχειρον ἔχουσιν. αἱ δὲ, ἄλλο. καὶ ταῖς μὲν, τὸ οὐσιῶδες ἐπικρατεῖ τῶν λοιπῶν. ταῖς δὲ, ἡ τοῦ τόπου. ταῖς δὲ, ἡ ἑτέρου.

Αἱ δὲ, τοῖς ἀφομοιωματικοῖς συμφυΐας, καὶ τὴν οὐσίαν ἔχατεν τὴν ὅλην ὑπόστασιν. διὸ καὶ τῆς νοερᾶς ὑπάρξεως ἐγγύς εἰσι, καὶ τὴν νοητὴν ὑπεροχὴν, καὶ κρύφιον ἐν τῇ ὑλῇ κεκλήρωνται τῶν ψυχῶν. ἐν ᾗ τοῖς ἀπολύτοις συνταπόμενοι, καὶ τὴν τοῦ τόπου χαρακτηρίζουσι τὴν οἰκείαν πρόοδον.

danorum, & mundanorum Deos, *qui supermundanis, & mundanis Diis imperant*, omnino profectò *Diis istis* etiam ipsam intellectualem, & animalem, *i. e. animæ* proprietatem impertit.

Sed supermundani quidem *Dij*, qui primò sunt exorti, *& qui primo apparuerunt*, majorem intellectualis essentiæ portionem participant. Quamobrem etiam animæ-facultas, *& robur* in ipsis est occultè. Qui verò medium ordinem sortiti-sunt, jam manifestè-demonstrant illam animalem, *i. e. animæ* proprietatem, cum majore discretione subsistentes. Mundani verò, etiam ipsam *animæ proprietatem* prorsus in-lucem proferunt, *& omnibus ostendunt*. Quoniam & ipsa Mens occultè quidem in primis intellectualibus erat, in medijs verò, palam-apparebat. In extremis verò, *prorsus* eluxit.

Et illi quidem *Dij*, qui perfectè sunt supermundani, derivant quidem animæ facultatem à mentali Cratere, vel *ab* illa regia anima, quæ est in ipso rerum-opifice. In se-ipsis verò, primo-loco statuerunt aliam Unitatem illorum animæ generum, quæ dividuntur. Illi verò absoluti, *liberique Dij*, cùm *suam* essentiam jam communicent etiam cum ipsis mundanis *Dijs*, ex duabus-partibus habent illam animalem, *id est, animæ* facultatem, *scilicet* ex ipso fonte universalium animationum, & ex principio per-similitudinem-expresso, *vel, ex illo principio, quod res per similitudinem ex primo exemplari petiuntur exprimit, effingit, atq; format.*

Cæterum verò, mundani *Dij* suscipiunt omnium ante se *existentium Deorum* illuminationes. Quamobrem etiam in hoc Universo *dominantur*, & suam-autoritatem-exercent, imitantes illos absolutos, *liberosq; Deos*, & per ipsas *rerum* formas disponunt, *ac administrant* ea, quæ hîc *sunt*, *& moderantur ea, quæ in his terris geruntur*, & intellectualibus exemplaribus assimilant, *& similia faciunt*, imitantes illos principales, *& imperatorios Deos*, & omnem inseparabilem vitam ex uno animarum fonte destillant, *ac emittunt in eos, qui talem vitam recipiunt, quod faciunt, rerum formandarum* imaginem *sibi sequendam, imitandam, ac effingendam* proponentes, & se-ipsos cum illa conjungentes.

In summa verò, cum omnia genera ad animarum procreationem, in fonte animarum, ab ipso rerum opifice misceantur, varij animarum, ordines *exoriuntur, quarum animarum* aliæ quidem, aliud promptum, *& ad manus jam paratum* habent, aliæ verò, illud. Et alijs quidem *animabus* illa reliquarum *animarum* essentialis-facultas imperat. Alijs vero, Identitas, alijs verò, ipsa Diversitas *imperat, & in ipsis dominatur.*

Aliæ vero, *Dijs* per-similitudinem-expressis cognatæ, propter *suam* extremam essentiam, totam hypostasin, *atq; naturam habent extremam.* Quamobrem etiam sunt prope intellectualem essentiam, & mentalem, & occultam excellentiam in animarum genere sunt-sortitæ. Quum verò cum absolutis, *liberisq; Diis* collocantur, per Identitatem figurant, *& representant* suum progressum.

Quam-

Quamobrem etiam cum illis *Dijs*, qui supermundanos & mundanos *Deos* conjungunt, & in-unum-cogunt, subsistunt. Illæ verò *animæ*, quæ cum mundanis Diis sunt-divisæ, per diversitatem, suam essentiam definiunt. Et propterea etiam ille hujus Universitatis opifex animam constituens, diversitatem alijs per-vim accommodare dicitur.

Quinètiam ipsa partitio in his *esse dicitur*, & per harmoniam unio, *per aptam, atq; concinnam compagem arctissima conjunctio*, & in tempore actio, postquam ipsa Diversitas eluxit. Supra verò *existit* essentia, & Identitas, apud quas *est* æterna vita, & ipsa facultatum unio. Hæc igitur de his *dicta sint à nobis.* Concludamus igitur ex ijs, quæ dicta sunt, quod ex absolutis, *liberisq;* Dijs, Mens quidem pendet, & essentia, & intellectualis vita. In ipsis verò, palam-apparet & ipsa anima, & ipsa supercœlestium animarum natura.

Nam *absoluti, liberiq; Dij* collocati-sunt-supra cœlestes Deos, qui etiam corporibus invehuntur, quemadmodum isti ex ijs exempti-sunt, qui subLuna *degunt*, & qui materiam curandam, *& gubernandam* sunt-sortiti. Si igitur ipsorum genus est tale, jurè profectò, particularium ordinum *moderatores* esse dicuntur, quemadmodum etiam illi, qui sunt ante ipsos. Sed illi quidem, *sunt* universaliores, quoniam ipsa animalis, *i. e. animæ* proprietas in ipsis erat occultè.

Isti verò manifestius particularem *curam* habent in ipsis providentijs, *rebusq;, quas providè regunt, & administrant.* Quoniam & ipsa animæ facultas evidentiùs est in istis, ut mundani *Dij* & particularibus ditionibus jam sunt-præfecti, ipsam animalem, *i. e. animæ* essentiam perfectè patefacientes. At universa, & individua genera Deorũ, usq; ad intellectualem hypostasin, *atq; naturam* apparuerunt-orta. Mens enim *est* individua secundùm suam naturam.

Cùm igitur illi Principes absoluti, tales sint, consideremus ipsorum multiformes facultates, *multiplices q; potestates* huic ordini convenientes. Et alias quidem, traijcientes vocabimus, *quod res aliquas traijciant, & traducant ad alias. Sic autem illæ vocantur*, quæcunq; generum per-similitudinem-expressorum progressus patefaciunt secundis *naturis, & eos ad eas traijciunt, & traducunt.*

Alias verò, reductorias, quæcunq; mundanas dispositiones, *& mundanos ordines* ad separatam actionem *reducunt, & retrahunt.* Alias verò, colligatrices, *quæ rerum colligandarum, & conjungendarum vim habent*, quæ communionem ipsarum extremitatum ex æquo gubernant. Alias verò, impollutas, quæ materiam funditus *evertunt, & prorsus* delent, & solvendi-facilem-vim per-illuminationem-immittunt secundorum *Deorum* providentijs. Alias verò, rerum-perfectrices, quæ mundanis *Dijs* sunt perfectionis suppeditatrices. Alias verò, fœcundas, quæ subjectorum progressus multiplicant.

Per istas enim, & his longè plures, etiam nostris mentibus incomprehensas facultates, præsunt Dijs in mundo *versantibus*, & complent media divina genera, quæ exempta-sunt *ex hujus Universi*

Διὸ καὶ τοῖς συνδετικοῖς, καὶ συναγωγοῖς τῶν τε ὑπερκοσμίων, καὶ τῶν ἐγκοσμίων, συνυπέστησαν. οἱ δὲ τοῖς ἐγκοσμίοις συνδιηρημένοι, κατὰ τὴν ἑπρότητα τὴν ἑαυτῶν οὐσίαν ἀφορίζουσι. καὶ διὰ τοῦτο καὶ ὁ δημιουργὸς ἕστακεν, ψυχῶν ὑφιστὰς, τὴν ἑπρότητα λέγεται συναρμόττειν τοῖς ἄλλοις βίᾳ.

καὶ δὴ, καὶ ὁ μερισμὸς ἀπὸ τούτων, καὶ ἡ διὰ ἁρμονίας ἕνωσις, καὶ ἡ κατὰ χρόνον ἐνέργεια, τῆς ἑπρότητος ἐκλαμψάσης. ἄνω δὲ ῥύσις, καὶ ταὐτότης, παρ' ὧν ἡ αἰώνιος ζωὴ, καὶ ἡ ἕνωσις τῶν δυνάμεων. ταῦτα μὲν οὖν ὧδε πούτων. συλλογιζώμεθα δὲ ὅτι τῶν ἀρημένων, ἐπὶ τῶν ἀπολύτων θεῶν, νοῦς μὲν ἐξήρτηται, καὶ οὐσία, καὶ ζωὴ νοερά. προφαίνεται δὲ ἐν αὐτοῖς καὶ ἡ ψυχὴ, καὶ ἡ φύσις τῶν ὑπερουρανίων ψυχῶν.

Ὑφεῖδρυται γὰρ τῶν οὐρανίων θεῶν, οἱ καὶ σώμασιν ἐποχοῦνται, καθάπερ οὗτοι τῶν ὑπὸ σελήνην ἐξήρηνται, καὶ τὴν ὕλην ὑπερποθοῦσιν λαχόντων. εἰ δὲ ἔστι τοιοῦτον τὸ γένος αὐτῶν, ἀκόλουθος δήπου τῶν μερικῶν ἡνιοχεῖν λέγονται διακόσμων, ὥσπερ δὴ καὶ οἱ περὶ αὐτῶν. ἀλλ' ἐκεῖνοι μὲν, ὁλικώτεροι, διότι κρυφίως ἓν ἐν αὐτοῖς τὸ ψυχικὸν ἴδιωμα.

Προφανέστερον δὲ οὗτοι τὸ μερικὸν ἐν ταῖς προνοίαις ἔχουσι. διότι καὶ ἡ ψυχικὴ δύναμις ἐναργέστερόν ἐστιν ἐν τούτοις, ὡς οἵγε ἐγκόσμιοι καὶ μερικῶν ἤδη κλήρων προέστηκαν, τὴν ψυχικὴν οὐσίαν τελέως ἐκφαίνοντες. τὰ δὲ ὅλα, καὶ ἀμέριστα ὑπὲρ τῶν θεῶν, μέχρι τῆς νοερᾶς ὑποστάσεως ἐξεφάνησαν.

Νοῦς γὰρ ἀμέριστος κατὰ τὴν ἑαυτοῦ φύσιν. τοιούτων τοίνυν τῶν ἀπολύτων ὄντων ἡγεμόνων, νοήσωμεν αὐτῶν τὰς πολυειδεῖς δυνάμεις τῇ πάξῃ τῶν τοιούτων. καὶ τὰς μὲν διακριτικοὺς καλέσωμεν, ὅσαι τῶν ἀφομοιωματικῶν γενῶν προόδους ἐκφαίνουσι τοῖς δευτέροις.

Τὰς δὲ, ἀναγωγοὺς, ὅσαι τοὺς ἐγκοσμίους διακρίσεις ἀνέλκουσιν εἰς τὴν χωριστὴν ἐνέργειαν. τὰς δὲ, συνδετικὰς, ὅσαι τὴν κοινωνίαν τῶν ἄκρων ἐξ ἴσου περιέπουσι. τὰς δὲ, ἀχράντους, ὅσαι τὴν ὕλην ἄῤῥητον ἀφανίζουσι, καὶ τὸ εὐλύτον ἁπλάμπουσι ταῖς τῶν δευτέρων προνοίαις. τὰς δὲ, τελεσιουργοὺς, ὅσαι τῆς τελειότητος εἰσὶ χορηγοὶ τοῖς ἐγκοσμίοις. τὰς δὲ, γονίμους, ὅσαι πληθύουσι προόδους τῶν ὑφειμένων.

Κατὰ δὲ πάντας, καὶ ἐπὶ πούτων πλείους, καὶ ταῖς ἡμετέραις νοήσωμεν, [1. νοήσειν] ἀπειλήφασι δυνάμεις, προεστήκασι τῶν ἐν τῷ κόσμῳ θεῶν, καὶ συμπληροῦσι τὰ μέσα.

Universidad de Deusto
Biblioteca

τῶν ἐξηρημένων, καὶ τῶν συνταγμένων ἁπλῆς ἕνωσις μοίρας, θείων ψυχῶν. καὶ μὴν καὶ τὰς ἐνεργείας αὐτῶν, συμφώνως ταῖς δωρήμεσιν ἀποδοτέον, ἁλύπους, καὶ παντελοῦς φαντασίας, καὶ ἀπαθεῖς οὔσας τῶν τοῦ ὑλικοῦ, καὶ ζωμαλοειδεῖς, καὶ περιβαλλομένας τὴν ἀχραντον, καὶ ἀναφῆ, καὶ ἀσώματον ἰδέαν, καὶ ὑπερφούσας τὸ ὑπὸ τὰ δύο περὶ ἑαυτοὺς, καὶ ἀναπεινούσας ὅλη τὸ νοερὸν φῶς. ἐπὶ δὲ τοῖς τούτοις, ὁμοφυούσας τὰς ἐξηρημένας ἀρχὰς ἁπλῶς, καὶ τούτων κρείττονας τὰς ὅλη οὖν νοεροὺς θεοὺς ἀνεκλείουσας, καὶ τούτων ὑφηλοτέρας τοῖς νοεροῖς αὐτὰς συναπτομένας, καὶ τὴν ἀχρωματίστον, καὶ ἀσχημάτιστον, καὶ ἀναφῆ οὐσίαν ὑποδεικνυούσας. ἐπὶ τοίνυν καὶ ἄλλον τρόπον, τὰς μὲν πρὸ τοῦ δευτέρους θεοὺς ἐνεργούσας, καὶ συναγωγοὺς τῶν θείων ἑνάδων ὅλη τὴν ἕνωσιν τὴν πρὸ τοῦ κόσμου. τὰς δὲ, πρὸ τοῦ νοῦς τοῦ ἐγκοσμίους, καὶ τὰς νοητὰς αὐτῶν, ἀπὸ τῶν συστοίχων νοητῶν ὅλη τὸ πτῶσιν ἐξηρημένας ἁπλῶς ἀναπεινούσας. τὰς δὲ, ψυχῶν ἀναγωγοὺς. ὅλη τὴν μίαν αὐτῶν ἀγγελικὴν, καὶ τὰς μὲν, αὐτῶν τῶν θείων ψυχῶν ἡγουμένας, τὰς δὲ, τῆς κρείττονος ἡμῶν φύσεως ἐφεστώσας. τὰς δὲ, καὶ τὸ πλῆθος τροφῶν συνελισσούσας ὅλη τὴν ἀχραντον ζωήν. ἄνωθεν γοῦν ἀγελάρχαι τινὲς ἐπιβεβηκότες τῆς ἐν τῷ κόσμῳ πᾶσι, καὶ οἷον δαίμονες θεοὶ, θεῶν προσεχῶς ἐξάρχοντες, ἡγοῦνται τῆς, [l. τῆς] ὅλη τὸ νοητὸν πορείας, τῆς μὲν ἄλλως, καὶ τὴν προηγουμένην τῆς ἀναγωγῆς πέξιν. Μετὰ μὴν δὲ ἕκαστα τῶν ἀπολύτων. ἀλλ' ἡ μὲν ἕξις, ἀλλοφορον, ἡ δὲ τὸ θεῖον, καὶ δαιμόνιον, καὶ μεσον, ἡ δὲ τὸ ἐνοειδὲς, καὶ νοερὸν, καὶ ψυχικὸν. ἅπαντα δὴ (ὡς εἰπεῖν) τὰ χωριστὰ τῆς ζωῆς καὶ τὸ εὐλυτον τῆς ἐνεργείας, καὶ τὸ ὑπερφυὲς τῆς περουσίας, καὶ τὸ κοινὸν τῆς ὑπαρξίας, ἀπὸ τοιούτης ἕλαχε τῆς πέξεως τῶν θεῶν. ὁ μὲν οὖν κοινὸς περὶ τῶν ἀπολύτων θεῶν διορισμὸς, ἔστω τοιοῦτος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ιη'.

Περὶ δὲ τῆς περὶ τοὺς ἀπολύτους θεοὺς ἐξηρημένης, τῶν τοῦ Πλάτωνος θεολογιῶν σκοπῶμεν πρῶτον μὲν ἐν τοῖς ἄλλοις ἐχόμενοι λόγοις. ἔνθεν μὲν ἐν τῷ Παρμενίδῃ καὶ περὶ τούτων ἐστὶν ἀνδρεῖν παντελῆ διδασκαλίαν. ἐν φοίδρῳ τοίνυν ἐνθουσιάζων ὁ Σωκράτης, καὶ ἀναπτλῶν τὸν ἑαυτοῦ νοῦν, εἰς τὴν ὅλην τῶν θείων ἁμεκόσμων συνέχειαν, καὶ οὐ μόνον τὰς ἐγκοσμίους αὐτῶν περόδους, ἀλλὰ καὶ τὰς πρὸ τοῦ τὸν κόσμον ἀπειρήτους, καὶ μακαρίας θέας τε, καὶ διεξόδους ἐποπτῶν, τριχῇ μὲν διαιρεῖται πάσας τὰς ἐν τῷ κόσμῳ χωρίσεως ὑποστάσης, ἀπὸ τῶν διοικουμένων καὶ θείας μὲν, τὰς πεφυτίας, δαιμονίας δὲ, τὰς μέσους ἀποκαλεῖ.

partibus, & quæ collocata-sunt cum hujus Universi partibus. Quinetiam ipsas ipsorum actiones cum ipsis facultatibus consentientes oportet--tradere, solutu-faciles, & ubiq; apparentes, & resecantes omne materiatum, & corporea-forma-præditum, & objicientes, *nobisq; proponentes* impollutam, & tactus-expertem, & incorpoream ideam, & convertentes, *ac reducentes* omnia secunda ad ipsos *absolutos Deos*, & dirigentes ad intellectuale lumen. Præterea vero, patefacientes eximia principia hujus Universi, *vel, principia ex hoc Universo exempta*, & his præstantiores eas, quæ *secundas naturas* ad intellectuales Deos attrahunt, *ac retrahunt*, & his sublimiores eas, quæ ipsas cum intellectualibus conjungunt, & quæ coloris, & figuræ, & tactus expertem essentiam demonstrant. Præterea verò, alia ratione, alias quidem *statuimus* circa secundos Deos, quæ agunt, & quæ divinarum Unitatum sunt congregatrices, *quæ divinas Unitates congregant* in unionem, *ac Unitatem illam existentem* ante mundum. Alias verò, quæ sunt circa mundanas Mentes, & quæ ipsarum intelligentias, à cognatis mentalibus ad prima ex hoc Universo exempta dirigunt, *atq; deducunt*. Alias verò, animarum reductrices, *quæ animas reducunt* ad unum ipsarum fontem. Et alias quidem, ipsarum divinarum animarum Duces, alias verò, præfectas nostris præstantioribus generibus, *vel, alias vero, quæ præsunt generibus, quæ nobis præstantiora sunt*. Alias verò etiam, quæ mentalium multitudines convolvunt, *& deducunt* ad impollutam vitam. Supernè enim quodammodò sunt quidã Gregis-præfecti, qui *rebus* omnibus in mundo *comprehensis* invecti, & quasi Dæmones Dij, Dijs proximè imperant, & ad ipsum mentale, viæ sunt duces, alijs quidem, *hoc modo, alijs vero*, aliter, secundùm ordinem convenientem illis, qui *ad suum Principium* reducuntur. Singula enim participant illos absolutos, *liberosq; Deos*. Sed ista participatio *est* diversa, vel secundũ divinã, & dæmoniam, & dividuam facultatem, vel secundùm uniformẽ, & intellectualẽ, & animalem, *i. e. animæ* potestatem. Omnia igitur (ut ita loquar) ipsa vitæ capacitatẽ, & solutu-facilẽ, *ac expeditã* actionis rationẽ, & supernaturalẽ providentiæ vim, & cõmunem præturæ dignitatẽ ab hoc Deorũ ordine sunt sortita. Communis igitur de Dijs absolutis definitio, talis esto.

CAPUT XVIII.

SEquitur autem ea, quæ sunt-ante-dicta, ut Platonis contemplationem ostendamus, *& explicemus*, & primum, *eam* quam in alijs habet Dialogis. Deinde, *eam* quam in Parmenide etiam de *rebus* istis perfectam doctrinã invenire possumus, *declaremus*. In Phædro igitur divino numine afflatus Socrates, suamq; mentem explicans, *& aperiens*, in universam divinorum ordinum cohærentiam, nec solùm munda nos ipsorum progressus: sed etiam illas de mundo inenarrabiles, & beatas contemplationes, & *rerum* exitus, inspiciens, *atq; contemplans*, trifariam dividit omnes in mundo comprehensas hypostases, *atq; rerũ naturas eàq; separat* ab illis, qui *res mundanas* administrant. Et divinas quidem, primas, dæmonias verò, *i. e. dæmonum, naturas*, medias appellat. Ultimas verò, ex nostris animabus *constituens* complet. Et dividuas quidem animas, ex Dæmonibus pendêre dicit. Quamobrem etiam ipsas, *Dæmonum* comites appellat, & per medios Dæmones ad illum divinum principatum deducit. Dæmonios verò, *i.e. Dæmonum* ordines, Deorum mundanorum *esse dicit, & ad eorum imperium eos pertinere contendit*. Dæmones enim sunt horum *Deorum* comites, *& assectatores*. Hos verò divinos, totos, *ac universales* principatus, & dæmonios, *i. e. Dæmonum* greges, & particularium animarum choros, ad absolutum, *atq; liberum Deorum* ordinem amandat, & ab hoc *ordine* triplicem mundanorum *Deorum* exercitum, & ad intellectuales, & mentales Deos reduci dicit, simul-cum ipsis primis causis.

Illos igitur absolutos omnes Deos incomprehensam habentes multitudinem, & humanis animi-notionibus innumerabilem, hîc per Dodecadis, *i. e. duodenarij-numeri* mensuram definit, *quod Itali Dozenam, Galli, Douzainam vocant*. Quanquam nec ulli Theologi, quodquod aliquid de ipsis scripserunt, totum ipsorum numerum definire potuerunt, ut illâ imperatoriam multitudinem, vel intellectualium, vel mentalium Deorum. Sed ipse Plato illum Dodecadis, *i. e. duodenarij-numeri, illum duodenarium* numerum absolutis Dijs convenire putavit, ut perfectum, & ex primis numeris confectum, & ex perfectis completum, & omnes ipsorum progressus, in ista mensura comprehendit. Omnia enim ipsorum genera, & proprietates ad istam Dodecadem, *i. e. ad hunc duodenarium numerum* reducit, & secundum ipsam *Dodecadem, ea* definit. Rursus verò, Dodecade divisâ in duas Unitates, & unam Decadem, *sive decuriam, i.e. denarium numerum*, omnia quidem ex duabus Unitatibus pendêre dicit, harum verò utranq;, propter suam essentiam, *atq; naturam*, in eam, quæ post ipsam *est*, *i. e. in sequentem Unitatem* agere tradit.

Et alteram quidem, Jovianam appellat, reliquam verò, Vestam nominat. Meminit autem aliorum principatuum particulariorum, & qui dictam Decadem complent, *& eorum facit mentionem*, ut Apollinis, Martis, Veneris. Ipsum quidem vaticiniorum, *fatidicumq;* vitæ genus, ex Apollineo principatu pendêre-dicens.

Amatorium verò *vitæ genus, quod amoribus est addictum*, *ait* pendêre *ex principatu* Venereo. Illud vero divisorium, *ac dividendi, discordiasq; serendi vim habens vitæ genus, pendêre dicit ex principatu* Martio. Hinc enim ipsa vitarum maximè-universalia, & prima genera *manarunt*. Quemadmodum etiam ipsas nuper-fabricatas, *& recenter creatas* animas in mundo habitandi-causâ collocatas, alias quidem, aliud, alias verò, aliud vitæ genus *sibi sectandum* proponere *dicit*.

Et, *ut* mihi videtur (quemadmodum Timæus ipsam animarum divisionem modo quidem, supermundanam, modò verò, mundanam facit. Etenim animas numero-pares Astris attribuit, & aliud quidem *animarum genus* in terra seminat, aliud verò, in Luna. Alias verò *animas* in alijs temporis instrumentis *ponit*.) eodem igitur modo & ipse

Τὰς δὲ ἐφ' ἁπάσας, ὅτι τῶν ἡμετέρων συμπληροῖ ψυχῶν. καὶ ἐξάπλᾳ μὲν τὰς μερικὰς ψυχὰς, τῶν δαιμόνων. διὸ καὶ συνοπαδοὺς αὐτὰς προσαγορεύει, καὶ διὰ μέσων τῶν δαιμόνων, ὅτι τὴν θείαν ἡγεμονίαν ἀναλέγει. τὰς δὲ δαιμονίας πέξεις, τῶν θεῶν τῶν ἐγκοσμίων. τούτων γάρ εἰσιν οἱ δαίμονες ὑπαδοί. πάντας δὲ τὰς θείας ὕλας ἡγεμονίας, καὶ τὰς δαιμονίας ἀγέλας, καὶ σὺν χοροὺς τῶν μερικῶν ψυχῶν, εἰς τὸν ἀπολυτον ἀναπέμπεσθαι διακόσμησιν, καὶ διὰ τοῦ τῆς ἀναγωμένης τὴν τελαδικὴν τῶν ἐγκοσμίων θεῶν, ὅτι τε σὺν νοεροὺς ἱδρυε, καὶ σὺν νοητοὺς, συναπτομένας ταῖς πρωτίστοις φησὶν αὐτοῖς.

Σὺν τοίνυν ἀπολύτους πάντας θεοὺς ἀπείληπτον ἐχούσας πλῆθος, καὶ ταῖς ἀνθρωπίνοις ὑπολήψεσιν ἀπειρόλογον ἀναρίθμητον, συζυγίαν καὶ τὸ τῆς δωδεκάδος μέτρον ἀφορίζει. καὶ τοι γε οὔπω τῶν θεολόγων, ὅσοι τι περὶ αὐτῶν γεγράφασιν, ἑρίστην δεδυνῆσθαι τὸν ὅλον αὐτῶν ἀριθμὸν, ὥσπερ τὸ ἀρχικὸν πλῆθος, ἢ τὸ τῶν νοερῶν θεῶν, ἢ τὸ τῶν νοητῶν. ἀλλ' οἶμαι Πλάτωνα τὸν δυωδεκάδα ἀριθμὸν, πρεπόντως ἁρμόττειν τοῖς ἀπολύτοις θεοῖς, ὡς παντελῆ, καὶ ἐκ τῶν πρώτων ἀριθμῶν ἁπλοῦν τε καὶ ἀσύνθετον, καὶ ἐκ τῶν τελείων συμπληρούμενον, καὶ πάσας τὰς περιόδους αὐτῶν, ἐν τούτῳ τῷ μέτρῳ περιλαβεῖν. ἅπαντα γὰρ αὐτῶν τὰ γένη, καὶ τὰς ἰδιότητας, ὅτι τούτῳ ἀνάγκη τῷ δωδεκάδι, καὶ ἀφορίζει καθ' αὑτό. πάλιν δὲ αὖ, τὴν δωδεκάδα μερίζουσι εἴς τε δύο μονάδας, καὶ μίαν δεκάδα, ταύτας μὲν ἑξάπλᾳ τῶν δύο μονάδων, ἑκατέραν δὲ τούτων, καθ' ἑαυτὴν ὕπαρξιν ἐνεργοῦσαν εἰς τὸν μεθ' ἑαυτὴν περιδίδωσι.

Καὶ τὴν μὲν ἑτέραν, δίιον ἀποκαλεῖ, τὴν δὲ λοιπὴν, ἑστίαν ἐπονομάζει. μέμνηται δὲ ἄλλων ἡγεμονιῶν μερικωτέρων. καὶ τὴν εἰρημένων δεκάδα συμπληρουσῶν, οἷον Ἀπόλλωνος, Ἄρεος, Ἀφροδίτης. τὸ μὲν μαντικὸν τῆς ζωῆς εἶδος, ἐξαπτῶν τῆς Ἀπολλωνιακῆς ἡγεμονίας.

Τὸ δὲ ἐρωτικὸν, τῆς Ἀφροδισιακῆς. τὸ δὲ διαιρετικὸν, τῆς Ἀρεικῆς. καὶ γὰρ τὰ γένη τῶν βίων ἐντεῦθεν τὰ ὁλικώτατα, καὶ πρώτιστα. καθὰ καὶ τὰς νεοπλεὶς ψυχὰς εἰσοικιζομένας ἐν τῷ κόσμῳ, τὰς μὲν, ἄλλο, τὰς δὲ, ἄλλο ζωῆς εἶδος προϊστασθαι.

Καί μοι δοκεῖ (καθάπερ ὁ Τίμαιος τὴν διαίρεσιν τῶν ψυχῶν, τοτὲ μὲν, ὑπερκόσμιον ποιεῖται, τοτὲ δὲ, ἐγκόσμιον. καὶ γὰρ ἀριθμοῖς ψυχὰς ἰσοπλεύροις τοῖς ἄρτιοις, καὶ ἀπείρῳ τὸ μὲν, εἰς γῆν, τὸ δὲ, εἰς σελήνην. τὰς δὲ, εἰς τὰ ἄλλα ὄργανα ἐν χρόνου) καὶ τὰ αὐτὰ

Universidad de Deusto
Biblioteca

δλη καὶ ὁ Σωκράτης, διπλοῦς αὐτῶν προπίτ-
τει ἄρχοντας, καὶ ἡγεμόνας. προσεχῶς μὲν,
οὗ ἐγκοσμίους θεοὺς, ἀνωτέρω δὲ ἐπὶ πά-
των, οὗ ὑπολύτους. ἀλλ' οὖν (ὅπερ ἐλέγο-
μεν) οἱ δώδεκα θεοὶ πᾶσι τὸ ἐγκόσμιον γέ-
νος, εἴτε θεῖον, εἴτε δαιμόνιον, εἰλίττουσιν εἰς τὴν
τῶν νοητῶν θέαν. καὶ ἡγοῦνται πᾶσιν εἰς τὴν
φύσιν ***** τὴν χωριστὴν αὐτῶν πλοῦσιν
ἐνέργειαν.

Καὶ πάντα τὰ γένη τὰ ὑπερουράνια πε-
πληρῶσιν ἐν ἑαυτοῖς, ὥστε, ἔπι, [l. εἴπ] πα-
γγενὲς τῶν ὑπολύτων εἴη γένος, εἴτε ζωογονι-
κὸν, εἴτε ἀγωγὸν, ἢ φρουρητικὸν, ἐν τούτῳ
τῷ ἀριθμῷ περιλαμβάνεσθαι. καὶ γὰρ τὸν ἀ-
ριθμὸν, οὐχ οἷον ἐν μονάσι δώδεκα θεωρητέον.
οὐ γὰρ τοιοῦτος ὅπερ τῶν θεῶν ὁ ἀριθμὸς, ἀλλ'
ἐν ἰδιότητι τῆς ὑπάρξεως.

Ὡς γὰρ ἡ δυὰς τῆς γονίμου δυάδος προ-
έσηκεν ἐκείνης, καὶ ἡ τριὰς τῆς πίστεως
πλειότης ἐστὶ, οὕτω δὴ καὶ ἡ δωδεκὰς, τῆς
παγκοσμίου ἐστὶ προόδου σύμβολον. ἐπειδὴ γὰρ
οἵδε οἱ θεοὶ καὶ τὸ πέρας συγκλείουσι τῶν ἀ-
φανῶν, καὶ ἐξηρημένων τοῦ κόσμου δυνάμεων,
καὶ ὑπισχνοῦνται τοῖς οὐρανίοις, καθ' ἑκάτε-
ρον αὐτοῖς ἡ δωδεκὰς προσήκει, ἢ ὡς τὸ παγ-
κλεὲς ἐν τῇ προόδῳ τῶν ὑπερκοσμίων συμπε-
ραίνουσι, καὶ τὸ οὐρανίων προεστηκέναι θεῶν.

Καὶ γὰρ τούτοις τὴν εἰς δωδεκάδα διάνο-
μὴν ἀφ' ἑαυτῶν παρέχονται, καὶ φρουροῦ-
σιν αὐτοὺς ἐν ταὐτῷ τῷ ἀριθμῷ διαφερόντως.
ἡ μὲν οὖν ἀρχικὴ δωδεκὰς, ὑπερκοσμιω-
τάτη πασῶν. ἡ δὲ οὐρανία, δῆλον ὡς ἐγκό-
σμιον μόνον. ἡ δὲ τῶν ὑπολύτων ἡγεμόνων,
τὴν κοινωνίαν συνέχουσα τῶν ἄκρων, καὶ συνδεῖ
τὴν μεθ' ἑαυτὴν τῇ πρὸ αὐτῆς. καὶ διὰ τοῦτο,
πλεσπουργοί μὲν εἰσιν οἱ ὑπόλυτοι θεοὶ, τῶν
ἐγκοσμίων, καὶ ἀναγωγοί. προσεχῶς δὲ αὐτοὶ
τῶν ἐρχικῶν ἐξήρτιται, καὶ παρ' ἐκείνων
προβέβληται, καὶ πτυσσομένοις τὴν ἀδιάλυ-
τον ἀμφοῖν συμπλοκήν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ιθ'.

Ἵνα δὲ μὴ τὰς ἡμετέρας διανοίας
ἀναγράφωμεν, ἀλλὰ τὴν τῶν Πλά-
τωνος θεωρίαν τοῖς φιλοθεάμοσι
τῆς ἀληθείας, καὶ δυνάμιν ἐκφαίνωμεν, σκε-
ψώμεθα καθ' ἡμᾶς αὐτοὺς, ποῦ χορὸς ἄ-
κτιον οὗ ἡγεμόνας τούτους, οὓς ὁ ἐν φαίδρῳ
Σωκράτης ἀνυμνεῖ, καὶ τὸν μέγαν αὐτῶν ἄρ-
χοντα, καὶ πλεῖον ἅρμα ἐλαύνοντα, πῖσι περιη-
κὰ συναριθμεῖν, καὶ ποίοις διακόσμοις θεῶν
συντάττειν. ἀνάγκη γὰρ, ἢ νοερὰν αὐτῷ διδόναι

Socrates, duplices ipsis Principes, & Duces præponit. Proximè quidem, ipsos mundanos Deos, supra verò *Deos*, istos in longè sublimiore gradu *collocat* illos absolutos, *liberosq; Deos*. Verum (quod *suprà* dicebamus) illi duodecim Dij omne mundanum genus, sive divinum *dicas*, sive dæmonium, *i.e. Dæmonum*, revolvunt, *ac reducunt* ad mentalium contemplationem. Et omnibus ad Naturam *sequendam* sunt-duces ***** & separatam ipsorum perficiunt actionem.

Et omnia genera supercœlestia complectuntur in se-ipsis, adeo ut, sive paternum absolutorum, *ac liberorum Deorum* genus fuerit, sive procreandorum-animalium-vim-habens, sive impollutum, & rerum-custodiendarum-facultate-præditum, *hoc omne genus* in isto numero comprehendatur. Etenim ipse numerus non *talis est considerandus*, qualis in Unitatibus duodecim *Deorum est* contemplandus. Non enim talis *est* in Dijs numerus: Sed *ut* in essentiæ, *naturæq;* proprietate.

Ut enim Dualitas fœcundæ Dualitati præest in illis, & Trinitas primæ perfectioni, sic etiam Dodecas, *i. e. duodenarius numerus*, perfecti progressus est symbolum. Quoniam enim isti Dij & ipsum finem concludunt obscurarum, *& propter obscuritatem ignotarum*, & ex mundo exemptarum facultatum, & invehuntur cœlestibus *corporibus*, propter utranq; *causam* ista Dodecas ipsis convenit, & ut illis, qui perfectionem in ipso supermundanorum *Deorum* progressu concludunt, & ut illis, qui cœlestibus Dijs præsunt.

Etenim istis illam in Dodecadē, *i.e. in duodenarium numerum*, distributionem à se *manantem* præbent, & ipsos in hoc numero præcipuè custodiunt. Illa igitur imperatoria Dodecas est omnino supermundana. Illa verò cœlestis, *est* tantùm mundana, ut perspicuum *est*. Illa verò *Dodecas* absolutorum Principum, ipsarum extremitatum communionem continet, & sequentem cum se antecedente conjungit. Et propterea illi absoluti, *liberiq;* Dij, sunt mundanorum perfectores, & *ad sua principia* reductores. Ipsi verò ex illis imperatorijs *Dijs* proximè pendent, & ab illis *ad rerum administrationem designantur*, & proponuntur, & indissolubilem utrorumq; connexionem gubernant.

CAPUT XIX.

Sed ne nostras excogitationes describamus, *i.e. ne res à nobis excogitatas scriptis mandemus:* sed ipsam Platonis contemplationem illis, qui Veritatis cōtemplandæ sunt-studiosi, pro viribus ostendamus, *& aperiamus*, per nos ipsos spectemus, *& consideremus* in qua Chori *cœlestis* parte sint collocandi Duces isti, quos in Phædro Socrates celebrat, & cum quibus *Dijs* illum Magnum ipsorum Principem, & illum, qui volucrem currum agit, numerare conveniat, & cum quibus Deorum ordinibus *eum deceat* collocare. Necesse enim *est* vel intellectualem ordinem ipsi dare, vel per-similitudines-expressum, *veluti, qui res per*

per similitudinem ex illo primo exemplari sumptā exprimit, & format, vel absolutum, *suiq; Iuris*, & *liberum*, vel mundanum. Hæc enim sunt illa fundamenta, quæ progressum illius Magni Dei Jovis continent. Sed si quidem iste est ille intellectualis Jupiter, quem totius hujus *rerum* universitatis opificem dicebamus, vel ipsum Platonem *nostrorum* verborum testem facientes, & *adres à nobis dictas confirmandum adhibentes*, quomodo *suprà* dictæ Dodecadis est-dux? Quomodo etiam in-ipsa-divisione-opponitur illi Vestæ principatui? Illa enim rerum-opifex Unitas, concludit quidem ipsam intellectualem latitudinem: Sed ex omnibus alijs numeris est-exempta, & cum omnibus est incomposita, *pro cum nullis alijs Unitatibus ponitur*.

Fas enim nec fuit, nec est, ipsa causata, *& causarum effecta* in-ipsa-divisione-oppositam suis causis hypostasin, *atq; naturam in divisione adversam* habere. Non igitur duodecim, *rerū* universarū Duces facere oportebat: sed unum ipsarum causarum numerum, ut ait Timæus. Quinetiā ille quidem rerū-opifex Jupiter ex hoc Universo pendet, quod ipse sit hujus apparentis dispositionis fundator, *sustentator, & conservator*. Ille verò duodecim *Deorū* primus, volucrem in Cœlo currum agere dicitur à Socrate. Quomodo igitur illud, quod cum ipso mundo connectitur, & ad Deos in Cœlo *degentes* accedit, in idem ducemus, *& idem esse dicemus* cum illo, quod ex omnibus est-exemptum, & quod (ut ita loquamur) in suo more, *in suo domicilio, & in sua consueta sede* manet, ut ait Timæus? Præterea verò, iste quidem Jupiter philosophicam vitam *sibi sequendam* proposuit, & istam vitam animæ perpetuò vivunt. Fatidicam verò *vitam* alius Deus *sibi proponit degendam*, & amatoriam, & *rerum* effectricem, *vel, rebus gerendis, & efficiendis addictam*. Ille verò rerum universarum opifex, omnium vitarum exemplaria in se-ipso continet, & ut ipsam essentiam animarum, sic etiam varias ipsarum vitæ mutationes omnes uniformiter comprehendit. Non igitur partitè autor est vitarum in ipsa *anima comprehensarum*: sed omnes quidem ipsarum periodos, omnem verò vitæ varietatem, omnesq; vitarum mensuras, per unam rerum-opificem causam *sibi regendas, & moderandas* proposuit. Et ut non harum quidem *vitarum* autor est mundanus Sol, harum verò, ille rerum-opifex: Sed & quarum *vitarum* ipse *Sol est* fundator, *creator, & conservator, multo* magis ille rerum-opifex est *illarum fundator*, & primus-autor, sic etiam in ipsis animarum vitis, non oportet divisim, *ac partitè vitarum* causam ad illum *rerum-opificem* referre. Individua enim, & communis omnium *vitarum* causa, & unica rerum-opifex Vnitas est-præses. Illæ verò divisiones, quæ fiunt in ipsis vitis, & varia mundanorū *Deorum* exemplaria, Dijs post ipsum *rerum-opificem collocatis*, *eumq; sequentibus* conveniunt. Si quis autem nos ab ista quidem hypothesi recedere velit & hunc Jovem mundanum, & alios Duces, *ac Principes* dicere *mundanos*, ubi nam collocandi *sunt* illi Dij, qui sequuntur ipsum? Hunc enim (inquit *Plato*) Deorum, & Dæmonum exercitus in undecim partes ordine-divisus sequitur.

πάξιν, ἢ ἀφομοιωματικὴν, ἢ δοτὸν ὂν, ἢ ἐγ-
κόσμιον. οὕτω γὰρ εἰσιν αἱ τῶν θεῶν ἔχου-
σαι τὸ μεγάλου θεοῦ Διὸς ὑποβάσεις. ἀλλ' εἰ
μὲν οὗτός ἐστιν ὁ νοερὸς Ζεὺς, ὃν δημιουργὸν ἐ-
λέγομεν οἱ πάντες, καὶ τὸν Πλάτωνα μάρ-
τυρα ποιούμενοι τῶν λόγων, ὡς τῆς ἁρμο-
νίας ἡγεῖται δυὰς ἑκάδος· ὡς δὲ αὖ διὰ τρι-
άδος πρὸς τὴν τῆς ἑστίας ἡγεμονίαν· ἡ δὲ δη-
μιουργικὴ μονὰς, συγκλεῖ μὲν τὸ νοερὸν
πλάτος, ἀπίσων δὲ τῶν ἄλλων ἀριθμῶν
ἐξήρηται, καὶ αὐτοτελὴς ἐστὶ πρὸς πάσας.

Θέμις γὰρ οὔτε ἦν, οὔτε ἐστὶ, τὰ αἴτια τὰ
ἀπὸ διαιρημένων ἔχειν τοῖς ἑαυτῶν αἰτίοις
ὑπόστασιν. οὐ τοίνυν δώδεκα τῶν ὅλων ἡγε-
μόνας ἐδέησε ποιεῖν, ἀλλ' ἕνα τὸν τῶν αἰτίων ἀ-
ριθμὸν, ὡς φησιν ὁ Τίμαιος. καὶ μὲν καὶ
ὁ μὲν δημιουργὸς Ζεὺς ἐξήρηται τῶν πάντων,
ὡς αὐτὸς ὑποστάτης ὢν τῆς φανερᾶς
διακοσμήσεως. ὁ δὲ τῶν δώδεκα πρόπυς,
ἐν οὐρανῷ τὸ πλεῖον ἅρμα ἐλαύνειν ὑπὸ
Σωκράτους λέγεται. πῶς οὖν τὸ τῷ κόσμῳ συμ-
πλεκόμενον, καὶ τοῖς ἐν οὐρανῷ συνεχῶς θε-
οῖς, εἰς τοῦτον ἀξόμεθα τῶν πάντων ἐξηρημένῳ, καὶ
ἐν τῷ αὐτὲ μόνῳ καὶ τέσσαρα ἡγεῖ, ὡς φησιν ὁ
Τίμαιος; Ἔτι τοίνυν, ὁ μὲν Ζεὺς οὗτος τὸν
φιλόσοφον βίον προεστήσατο, καὶ τοῦτον αὐ-
τὸν διαζῶσιν, [l. διαζῶσι] τὸν βίον. μαντι-
κὸν δὲ ἄλλος θεὸς, καὶ ἐρωτικὸν, καὶ ποιητι-
κόν. ὁ δὲ τῶν ὅλων δημιουργὸς, ἀπίσων ἔχει
τὰ παραδείγματα τῶν βίων ἐν ἑαυτῷ, καὶ ὡσ-
περ τὴν οὐσίαν τῶν ψυχῶν, οὕτω δὴ καὶ τὰς
διαφόρους αὐτῶν τῆς ζωῆς ἑξαλλαγὰς ἀπά-
σας ἐνειδῶς προείληφεν. οὐκ ἄρα μεμερι-
σμένως αἰτίας ἐστὶ, [l. αἴτιός ἐστι] τῶν ἐν αὐ-
τῇ βίων, ἀλλὰ πάσας μὲν τὰς προειδοὺς αὐ-
τῶν, πᾶσαν δὲ τὴν ποικιλίαν τῆς ζωῆς, πάν-
τα δὲ τὰ μέτρα τῶν βίων, καὶ μίαν αἰτίαν δη-
μιουργικὴν προεστήσατο. καὶ ὥσπερ οὐ τῶνδε
μὲν αἴτιός ἐστιν ὁ ἐγκόσμιος Ἥλιος, τῶνδε
δὲ, ὁ δημιουργὸς, ἀλλὰ καὶ ὧν αὐτὸς ὑποστάτης
μείζονος ὄντως δημιουργὸς ἐστι, καὶ προσή-
λιος, οὕτω δὴ καὶ τῶν βίων τῶν ψυχῶν, οὐ
χὴ διηρημένως ἐπ' ἐκεῖνον τὴν αἰτίαν ἀνα-
φέρειν. ἀμέριστος γὰρ αἰτία, καὶ κοινὴ πάντων,
καὶ μία προέστηκεν ἡ δημιουργικὴ μονάς. αὐ
χὴ οὖν βίους διωρισμένους, καὶ τὰ διαφορὰ τῶν
ἐγκοσμίων παραδείγματα, τοῖς μετ' αὐτὸν
προήκουσι θεοῖς. εἰ γὰρ τούτῳ μὲν ἡμᾶς τῆς ὑ-
πθέσεως ἀφίσασθαι χὴ ἀξιώσειν, ἐγκόσμιον
δία τοῦτον, καὶ οὗτ' ἄλλους ἡγεμόνας λεγὴν,
ποῦ οὖν ἑπόμενοι αὐτῷ θεοὺς ἕκτον; πῶδε γὰρ
ἑπόμενα φησι, [l. ἑπέτην φησι] τραγεῖα, [l. τραγέα] θε-
ῶν, καὶ δαιμόνων, καὶ ἑνδεκὰ μέρη κεκο-
σμημένη.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Εἰσὶ μὲν δὴ καὶ ἐν τῷ παντὶ τελεληθικώτεραι θεῶν τάξεις, καὶ μερικώτερα, καὶ οἱ μὲν, ἡγεμόνων, οἱ δ' ἑπομένων ἔχουσι λόγον.

Ἀλλὰ τὸ μέγεθος τῆς ἡγεμονίας τὸ ὑπὸ τὸν Σωκράτους αἰνιττόμενον, οὐ τῷ σωτηριαγωγίῳ ἡμῖν δηλοῖ τῶν ἐγκοσμίων ὑφοχήν, ἀλλὰ τῷ ἐξηρημένῳ. ἐν γὰρ ἀσωμάτοις οὐσίαις, τὸ μέγα, τοιαύτην ἰδιότητα παρέχεται τοῦτοις, οἷς ἂν πάρῃ. καὶ ὥσπερ ὁ ἔρως, οὐχ ἁπλῶς δαίμων ὑπὸ τῆς Διοτίμας καλούμενος, ἀλλὰ δαίμων μέγας ἀπάντων ὑπερηπλωμένος τῶν δαιμόνων ὑποδείκνυται, καὶ θεὸς ὤν, ἀλλ' οὐκ ἐν τῷ μέσῳ τῶν δαιμόνων τεταγμένος, οὕτω δὴ καὶ ὁ Ζεὺς, μέγας ἡγεμὼν ἀνεδημιούργητος, οὐχ ὡς ἐγκόσμιος ἐγκοσμίων ἡγούμενος, ἀλλ' ὡς ὑπερβεβηκὼς ἀπ' αὐτῶν, καὶ ὑπερανέχων τῆς ἐγκοσμίου τάξεως, τῶν τὸ ἔλαχε τῶν ἑπωνυμίαν.

Εἰ δὲ ὁ Ζεὺς τῶν ἐν τῷ κόσμῳ θεῶν ἐξήρηται, καὶ οὐκ ἄλλους ἡγεμόνας ἀνάγκη προηγουμένως ἔχειν τὴν οὐσίαν, τῶν ἑπομένων τῷ Διΐ. πάντες γὰρ ἡγεμονικὴν ἀξίαν εἰλήχασιν. εἰ δὲ οἱ μὲν ἐγκόσμιοι ταχθεῖεν, ὁ δὲ Ζεὺς μόνος ἐπέκεινα τούτων ἡγοῖτο, πάλιν ἀπὸ τῆς δυωδεκάδος, ἐπὶ τὴν δίαν μονάδα, τὴν ὅλην ἡγεμονίαν μεταφέρομεν.

Δεῖ δὲ καὶ πᾶσι τὸ ἡγεμονικὸν ὑπονέμοντα κράτος, καὶ τὸ Διὶ τὸ πρωτεῖον ἐν αὐτοῖς φυλάττειν. λάπτει τοίνυν, ἡ τῶν ἀφομοιωματικῶν θεῶν ἕνωσις τὴν τοιαύτην τῶν θεῶν ἡγεμονίαν, ἢ τῶν ὑπολύσιν λαχόντων ἐξουσίαν ἐν τῷ παντὶ, καθάπερ ἡμεῖς ἐλέγομεν. ἀλλ' ἐπὶ ἀφομοιωματικῶν αὐτὸν ἀναπέμψομεν διακόσμων, τελάδος ἡγήσεται δημιουργικῆς, ἀλλ' οὐ τῆς νῦν ὑμνουμένης δυωδεκάδος. ἔστι δὲ καὶ ἐν σκήνοις Ζεὺς (ὃν ἐδείκνυμεν ἔμπροσθεν) ὁ τῶν Κρονιδῶν πρώτος. ἀλλ' ἐκεῖνος μὲν, εἰς τρία τῶν ὅλων διηρημένων. διέλαχε γὰρ (ὡς φησιν ὁ ἐν Γοργίᾳ Σωκράτης) τὴν ὅλην τοῦ Κρόνου βασιλείαν. καὶ ὁ μὲν, ἐστὶ πρώτων, ὁ δὲ, μέσων, ὁ δὲ, ἐσχάτων ὑποστάτης. τελικὴ δ' οὖν τῆς τῶν ἐγκοσμίων φύσεως διακρίσεως ἡγεμονίης, ἡγεμὼν αὖ ὁ πρώτος αὐτῶν καλοῖτο τῶν κδ τελάδα διηρημένων, ἢ τὸ μεσότευχες ἐξημμένον αὖτε πληθος, τὸ πρώτιστον αὖ ἓν τῆς τελαδικῆς ἐν τῷ παντὶ διακρίσεως. ὁ δὲ ἡγεμὼν τῶν δώδεκα, τραλιᾶς ἡγεῖται τῆς κδ ἑνδεκα μέρη νενεμημένης. οὕτε τὴν ἰδίαν διακεκράδαι ὁ μὲν, ἐν τοῖς τελείοις ἀφορίζῃ τῶν ὅλων. ὁ δὲ, ἐν τοῖς δυωδεκάδοις, καὶ κδ πῶς ἡ πρωτογῆς δύναμιν. ὁ μὲν, κδ τριάδα, τὴν ἡγεμονίαν ἀφορίζῃ.

Sunt enim & in hoc Universo, *Deorum* ordines, qui Deos cõprehendendi majorem vim habent, & qui particulariores sunt, & alij quidem, præeuntium, alij verò, sequentium habent rationem.

Sed illa hujus principatus magnitudo, quæ à Socrate celebratur, non compositam, *& cum alijs ordine collocatam Deorũ* mundanorum excellentiam nobis declarat: at *ex alijs omnibus* exemptam. In essentijs enim incorporeis ipsa magnitudo talem proprietatem præbet ijs, quibus adfuerit. Et quemadmodum Amor, non simpliciter Dæmon, *ac Deus* à Diotima vocatur: Sed demonstratur, ipsum esse magnum Dæmonem, *Deumque*, qui super omnes Dæmones, *& Deos* est explicatus, *& qui suas vires in eos omnes, exerit, ac exercet, & quemadmodũ demonstratur, cum* esse *quidem* Deum: Sed non in ipso Dæmonum genere collocatum, sic etiam ille Jupiter, qui Magnus Dux celebratur, non ut mundanus *Deus, Deorum* mundanorum Dux: Sed ut ille, qui ex ipsis *omnibus* excessit, & qui supra mundanum ordinem eminet, *& excellit*, hanc appellationem est sortitus.

Si verò Jupiter ex Dijs in mundo versantibus est exemptus, alios etiam Duces necesse *est* habere essentiam, quæ antecedat illos, qui Jovem sequuntur. Omnes enim *illi Duces* imperatoriam dignitatem sunt sortiti. Si verò mundani quidem *Dij* collocentur *in aliquo certo ordine*, ille verò Jupiter solus supra *Deos* istos sit Dux, rursus ab illa *Deorum* Dodecade, totum principatum ad Joviam Unitatem transferimus.

Oportet autem etiam omnibus *Dijs* imperatorium dominatum distribuere, & ipsi Jovi inter ipsos *Deos* principatum servare. Restat igitur, ut talis Deorum principatus sit vel Deorum per-similitudinem-expressorum, vel illorum, qui *liberam*, & absolutam autoritatem sunt sortiti in hoc Universo, quemadmodum nos dicebamus. Sed si statuamus ipsum esse in numero ordinum per-similitudinem expressorum, *& res per similitudinem exprimentium, atq; figurantium*, Trinitatis rerũ opificis Dux erit: non autem illius Dodecadis, quæ nunc celebratur. Est igitur & inter illos Jupiter (quem suprà demonstravimus) ille Saturnidarum primus: Sed ille quidem, *rebus* universis in tres *partes* divisis. Nã *illi tres Saturni filij* totum Saturni regnum (ut in Gorgia Socrates dicit) *inter se* diviserunt. Et unꝰ quidẽ, est primorum, unus verò, mediorum, unus verò, ultimorum fundator, *creator*, *sustentator*, & *conservator*. Cum igitur illa mundanorum *Deorum* naturæ divisio sit tripartitò facta, ille primus ipsorum vocabitur Dux illorum, qui divisi-sunt per Trinitatem, *i. e. in tres partes*, & illa ex ipso *Saturnidarũ primo* proximè pendens multitudo erit prima illius triplicis divisionis in hoc Universo *facta*. Alius verò Ducum illorum duodecim, exercitui in undecim partes distributo præest. Neq; propriam ditionem, *ac proprium imperium* unus quidem inter tertios *rerum* universarum *Duces* definit. Alius verò, inter duodecimos, & secundum ipsius comprehensionis facultatem.

Et unus quidem, secundùm Trinitatem, definit Principatum. Alius verò, secundum hendecadem, *i. e. numerum, qui continet undecim.* Multum igitur abest, ut eundem ordinem horum uterq; sit sortitus. Ergo ille quidem rerum-opifex, & Servator Jupiter, cum omnibus *alijs Dijs* est incompositus, *i. e. cum nullis alijs Dijs ponitur, neque collocatur.* Ille verò, *qui res per similitudinem ex primo exemplari sumptam exprimit, effingit, ac format, vel, ille verò Jupiter* per-similitudinem-expressus, Dux-est illius divisionis universarum *rerum* in Trinitatem, *i. e. in tres partes factæ.* Ille verò mundanus *Jupiter*, Dux est sequentium, non autem *præeuntium, & ex aliorum numero* exemptorum Ducum, *& Principum.* Ille verò *Jupiter* à Socrate celebratus in Phædro, & cum alijs Ducibus collocatur, & præest illis, qui sunt in undecim partes distincti, non autem illis, qui trifariã sunt-divisi, & exemptus-est ex omnibus mundanis *Dijs*, propter imperatoriæ excellentiæ magni tudinem. Ex omnibus igitur *antè* dictis ordinibus exemptus-est, *& ab illis maximè differt*, nec in ullo demonstrat illam proprietatem, quam nunc *nobis* proponit.

Restat igitur, ut ipsum eum illis absolutis, *liberisq; Dijs* numeremus, ut & illis mundanis sit proximus, & propterea in Cœlo dicitur *esse*, & ex illis exemptus, *& ab illis separatus.* Et propterea Magnus celebratur. Multis enim in locis ipsæ medietates ab ipsis extremitatibus per mixtionem spectatis apparent nobis. Quoniam igitur & in Cœlo *Jupiter iste* volucrem currum agere dicitur, & Magnus appellatur, profecto cum cœlestibus *Diis* collocatur, & *tamen* ex ipsis eximitur, *& ab ipsis separatur.* Ille vero *Jupiter alter*, qui collocatus est etiam cum illis Dijs, qui *versantur* in hoc universo, quorum summam dignitatem sortitus est ille cœlestis *Jupiter*, etiam ab his absolutis, *liberisq; Dijs* est separatus, *& ex eorum ordine prorsus exemptus*, si modo *rem totam* per superiora verba rectè definivimus.

Quoniam alij quidem, exempti--sunt ex hoc Vniverso, alij verò, complent hoc Vniversum. Alij verò, simul etiam compositam, *& ordinatam* providentiam sunt-sortiti, & eximiam excellentiam. Absolutus igitur, & supercœlestis est iste Magnus Dux in Cœlo Jupiter, & tota Dodecas in hoc Deorum ordine palam-elucet.

Vnus enim est numerus perfectus, & divinus, quem illi duodecim Duces complent. Quamobrem necesse *est*, hunc totum numerum in eodem Deorum ordine poni, non autem divisim, *& separatim*, Ducum Deorum, alios quidem, mundanos, alios verò, supermundanos appellare. Sed si primus ipsorum *est* supermundanus, etiam reliqui omnes eodem modo se-ipsos collocarunt supra illos, *qui degunt* in mundo. Et *eorum* unus-quisq; suæ multitudini præest, & circa se habet multum quidem rivum Dæmonum, multum verò divinum *rivum, magnumq; Deorum numerum.* In ultimo vero sequentium *Deorum ordine*, & animas particulares primo-loco-statuerunt. Et enim istæ divisæ-sunt-cum Dæmonibus, & divinis *ordinibus Deorum*, & participant illum absolutum Deorum principatum, quantum ipsis *est* possibile, *i. e. pro viribus.*

Ὁ δὲ, κατὰ τὴν ἑνδεκάδα. πολὺ γὰρ δεῖ τὴν αὐτὴν ἐληχέναι πᾶξιν πάντων ἑκάτερον. τοίνυν ὁ μὲν δημιουργὸς, καὶ ὁ Σωτὴρ Ζεὺς, ἀσυμπλήρωτός ἐστι τοῖς πᾶσιν. ὁ δὲ ἀφομοιωματικὸς, τῆς εἰς τριάδα διαιρέσεως ἡγεῖται τῶν ὅλων. ὁ δὲ ἐγκοσμιος, τῶν ἑπομένων ἐστὶν, ἀλλ' οὐ τῶν ἐξηρημένων ἡγεμόνων. ὁ δὲ τῶν Σωκράτους ὑμνηθεὶς ἐν τῷ Φαίδρῳ, καὶ σωτηριακὴν τοῖς ἄλλοις ἡγεμόσι, καὶ ἡγεῖται τῶν κατὰ ἑνδεκα μέρη κεκοσμημένων, ἀλλ' οὐ τῶν τεχῆ διηρημένων, καὶ ἐξήρηται πάντων τῶν ἐγκοσμίων, διὰ τὸ μέγεθος τῆς ἡγεμονικῆς ὑπεροχῆς. ἀπάντων ἄρα τῶν ἐηρημένων διακόσμων ἐξήλακται, καὶ ἐν οὐδενὶ τὴν ἰδιότητα τοιαύτην, ὑπερβεβηκὼς, δείκνυσι.

Λείπεται ἄρα τοῖς ἀπολύτοις αὐτὸν, [l. αὐτὸν] συναριθμεῖν, ἵνα καὶ πρόσοχης ᾖ τοῖς ἐγκοσμίοις, καὶ διὰ τοῦτ' ἐν οὐρανῷ λέγεται, καὶ ἐξηρημένος ἀπ' αὐτῶν. καὶ διὰ τοῦτ' μέγας αἰνιττεται. πολλαχοῦ γὰρ οὐ μεσότητος, ὅτε τῶν ἄκρων ἡμῖν σκιφαίνεται κατὰ μίξιν θεωρουμένων. ἐπεὶ τοίνυν καὶ ἐν οὐρανῷ λέγεται τὸ πῆνον ἅρμα ἐλαύνειν, καὶ μέγας ἐπονομάζεται, σωτῆρικὴ δή που τοῖς οὐρανίοις, καὶ ἐξήρηται ἀπ' αὐτῶν. ὁ δὲ ἅμα καὶ σωτηριαγωγὸς τοῖς ἐν τῷ παντὶ θεοῖς, ὧν τὴν ἀκροτάτην ἔλαχεν ἀξίαν οὐρανίων, καὶ ἐξηρημένος ὑπὸ τούτων τῶν ἀπολύτων ἐστὶν, ἐάν ὀρθῶς ἀφωρισάμεθα διὰ τῶν πρόσθεν λόγων.

Ὡς οἱ μὲν, ἐξήρηται δ' πάντως, οἱ δὲ, συμπληροῦσι τὸ πᾶν. οἱ δὲ, ἅμα καὶ τῶν συμπληρούντων πρόνοιαν ἐκληρώσαντο, καὶ τὴν ἐξηρημένην ὑπεροχήν. ἀπόλυτος ἄρα, καὶ ὑπερουράνιός ἐστιν οὗτος ὁ μέγας ἡγεμὼν ἐν οὐρανῷ Ζεὺς, καὶ πᾶσα ἡ δυωδεκὰς ἐν πάντῃ τῶν θεῶν τῇ πᾶξι προλάμπει.

Εἷς γάρ ἐστιν ἀριθμὸς παντέλης, καὶ θεῖος, ὃν οἱ δώδεκα συμπληροῦσιν ἡγεμόνες. ὥστε ἀνάγκη τὸν ὅλον ἀριθμὸν ἐν τῇ αὐτῇ τάξει τῆς διακοσμήσεως τῶν θεῶν, ἀλλ' ἀ διηρημένως τῶν ἡγεμόνων θεῶν, τοὺς μὲν, ἐγκοσμίους, τοὺς δὲ, ὑπερκοσμίους λέγειν. ἀλλ' ἴσως ὁ πρῶτος αὐτῶν ὑπερκόσμιος, καὶ οἱ λοιποὶ κἀκεῖνοι αὐτὸ πάντες ὑπερίδρυσαν ἑαυτοὺς τῶν ἐν τῷ κόσμῳ. καὶ ἡγεῖται πλήθους ἕκας οἰκείου. χωρὶς ἑαυτοῦ μὲν ἔχει πολὺν ὄχετον δαιμόνων πολὺ δὲ θεῖον. ἐπ' ἐσχάτῳ δὲ τῶν ἑπομένων, καὶ ψυχὰς προεστήσαντο μερικὰς. καὶ δὴ αὐτὴ συνδιήρηται τοῖς τε δαίμοσι, καὶ τοῖς θείοις, καὶ μετέχουσι τῆς ἀπολύτου τῶν θεῶν ἡγεμονίας, καθόσον αὐτοῖς δυνατόν.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Ἔπεται γὰρ ἀεὶ ἑθέλων τι, καὶ δυνάμενος, ὡς φησὶν ὁ Σωκράτης. ἀλλ' ὅπερ μὲν εἰς ἓν τὸ φαιδρὸν δώδεκα τῶν ὅλων ἡγεμόνες ὑπὸ τοῦ Σωκράτους ὑμνημένοι τῶν ἀπολύτων εἰσὶ θεῶν, ἀφ' ὑμῶν ὑπομνήσθω.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ κ'.

Πόθεν ἡ ἕρμα ὁ σύμπας οὗτος ὁ ἀριθμὸς ἐπ' αὐτοὺς ἥκει, μὴ πῶπτε λέγωμεν. ἔσκουν ἀνάγκη μὲν αὐτοὺς ἐκ τῶν περὶ αὐτῶν πλῆ ὑπάρχειν ἔχειν. ἐπεὶ καὶ τοῖς ἀφομοιωματικοῖς ἀπὸ τῶν νοερῶν πατέρων ἡ περὶ θεῶν, καὶ πότοις, ἄνωθεν ἐκ τῶν νοητῶν δήπου, καὶ νοερῶν, καθάπερ δὴ καὶ τούτοις, ἀπὸ τῶν πρώτων νοητῶν.

Ἐπειδὴ περὶ αὐτῶν ἐστι μὲν καὶ ἡ τῶν ἀρχῶν ἀφομοιωματικῶν διακόσμησις. ἔστι δὲ καὶ ἡ τῶν νοερῶν βασιλέων τελάς. μᾶλλον δὲ ἡ δημιουργικὴ μονὰς τῆς εἰς τελάδα διαιρέσεως τῶν ὅλων ἐν ἑαυτῇ τὸ πανπλὲς μέτρον ἱδρυσαμένη, καὶ ἄμφω δηλαδὴ πλῆ ἀπολύτων τὰ ἄπτα θεωρήσωμεν, τό, τε δημιουργικὸν μέτρον, καὶ τὰ τῶν ἀφομοιωματικῶν γένη θεῶν.

Ἐκδίδονται γὰρ ἀπὸ τούτων οἱ διάφοροι πάξεις αὐτῶν. ἀλλὰ μὴν, εἰ μεμνήμεθα τῶν ἔμπροσθεν εἰρημένων τεταχῆ τὰς τῶν ἀφομοιωματικῶν μέσας διηρήμεθα περιόδους. καὶ τὰς μὲν αὐτῶν παλεικὰς ἐλέγομεν, τὰς δὲ γονίμους, τὰς δὲ, ἀναγωγοὺς, τὰς δὲ, φρουρητικάς. τῆς πάντων δημιουργικῆς μονάδος εἰς πρῶτα, μέσα, καὶ ἔσχατα διαιρούσης τὰ περιόντα, καθάπερ δὴ καὶ ὁ νοητὸς περὶ αὐτῆς πάλης, τῶν δὲ μεῖ αὐτῶν θεῶν, πλεοναδικῶς εἰς τὰ δώδεκα σὺν ἑαυτῶν ὀχήσεις σκεδιδόντων, ἡ δυωδεκὰς ἡμῖν αὕτη τῶν ἀπολύτων ἀνεφάνη θεῶν, ἄνωθεν μὲν, καὶ πλῆ τελάδα περιοῦσα, κάτωδε, πλεοναδικῶς πολλαπλασιαζομένη.

Διὸ καὶ τῶν συμπληρούντων αὐτὸ ἡγεμόνων, οἱ μὲν, τελαδικῶς ἔλαχον τὸ δημιουργικὸν, καὶ πλεκτὸν. οἱ δὲ, τελαδικῶς τὸ γονητικὸν, καὶ ζωογονικὸν. οἱ δὲ, τὸ ἀναγωγὸν τελαδικῶς. οἱ δὲ, τὸ ἄχραντον, καὶ φρουρητικὸν ὡσαύτως. οὐ μὴν διὰ ἰδιότητας ἀπίστει ἀλλὰ καὶ πλήθους ἐφήκουσιν αὐτοῖς τῶν ἀφομοιωματικῶν. ἡ δὲ εἰς πρῶτα, καὶ μέσα, καὶ ἔσχατα διαίρεσις, ἀπὸ τῆς δημιουργικῆς αἰτίας. τοσαῦτα καὶ περὶ τοῦ ἀριθμοῦ λεκτέον, ὅθεν τε, καὶ ὅπως ἀπεφήνη παρὰ τοῖς ἀπολύτοις θεοῖς.

Sequitur enim *unusquisq; suum Ducem* semper & volens, & potens, *& facultate-præditus*, ut ait Socrates. Sed quod illi quidem in Phædro duodecim *rerum* universarum Duces à Socrate celebrati, sint ex numero *liberorum*, *ac* absolutorum Deorum, per ista, *quæ dicta sunt à nobis*, sit commemoratum, *huiq; de rebus simus commonefacti.*

CAPUT XX.

NOnde verò totus iste numerus ad ipsos veniat, post hæc dicamus. Ergo necesse quidem *est* ipsos habere *suam* hypostasin, *aiq; naturam* ex ijs, *qui sunt* ante ipsos. Quoniam etiam illis per-similitudinem-expressis *Dijs*, ab intellectualibus Patribus est progressus, & istis supernè profectò *progressus est* à mentalibus, & intellectualibus, quemadmodum etiam istis, à primis mentalibus.

Quoniam antè ipsos est quidem etiam ille Magistratuum, *& Principum* per-similitudinem-expressorum ordo. Est verò etiam illa intellectualium Regum Trinitas. Imò verò potius illa rerum-opifex Unitas, quæ *verum* universarum divisionis in Trinitatem, *i. e. in tres partes fictæ* perfectam mensuram in se-ipsa collocavit, duabus de causis. Ipsam igitur absolutorum, *ac liberorum Deorum* procreationem, *& procreationis* ipsas causas contemplemur, & rerum-opificem mensuram, & Deorum per-similitudinem-expressorum, *& res per similitudinem ex primo exemplari petitam exprimentium*, & *effingentium*, genera.

Ab his enim eduntur, *& manant* varij ipsorum ordines. Sed tamen, si memores-sumus rerum suprà dictarum, illos *Deorum* per-similitudinem-expressorum medios progressus divisimus quadrifariam, *i. e. in-quatuor-partes*. Et alios quidem ipsorum, paternos vocavimus, alios verò, fœcundos, alios verò, reductorios, *qui res ad sua prima principia revocant, & reducunt*, alios verò, *rerum* custodes. Cùm igitur illa rerum-opifex Unitas in prima, media, & ultima dividat *res ex se manantes*, & progressas, ut etiam ille mentalis ante ipsam Pater, & illi Dij, qui sunt post ipsam, quadrifariam in secundas *naturas* suos rivos emittant, ista Dodecas, *quæ duodenarium numerum continet*, absolutorum Deorum nobis apparuit, suprà quidem, per Trinitatem progressa, infrà verò, quadrifariam multiplicata.

Quamobrem etiam ipsorum Ducum ipsam cõplentium, alij quidem, trifariam sortiti-sunt rerum-fabricandarum-vim, & paternã-facultatem. Alij verò, trifariam, illam generatricem-vim, & animalium-procreatricem-facultatem. Alij verò trifariam *sortiti sunt rerum ad sua principia* reductoriam-facultatem. Alij verò, pariter *sortiti sunt* ipsam naturæ-puritatem, & *rerum* custodem-facultatem. Omnes enim *Deorum* per-similitudinem-expressorum proprietates de multitudine perveniunt ad ipsos. Ipsa verò in prima, & media, & ultima divisio, à rerum opifice causa *manat*. Hæc etiam de numero dicenda *videbantur, ut sciremus* & unde, & quomodo procreatus fuerit *iste numerus* apud absolutos Deos.

CA-

CAPUT XXI.

GUm igitur (ut antè diximus) duodecim sint Duces omnium quidem mundanorũ Deorum, omnium verò Dæmonum, præterea verò particularium animarum, quotquot ad ipsum mentale dirigi possunt, rursus ipsius Dodecadis principaliorem, *ac eminentiorem*, *& præcipuum* ordinem sortiti-sunt & ille Maximus Jupiter, & Vesta. Cum istis autem etiam reliquorum *Deorum* principatus ponitur, *& istis attribuitur*, & secundam habent dignitatem. Et ipse quidem Jupiter, neq; Mens existens hujus Universi, ut quidam dicunt, nec illa Mens in Sole *existens*, nec deniq; ulla mundanarum aut mentium, aut animarum: sed suprà *Deos* omnes explicatus, & inter absolutos, *liberosq; Deos* primùm-existens, ducit quidem Deorum, & generum nobis præstantiorum, Chorum, qui sequitur ipsum, & multitudini ad ipsum conversæ paternam bonitatem impertit. Præest verò *Deorum* alijs omnibus numeris, quotquot illis duodecim Dijs sunt subjecti. Ipsa verò Vesta, imperat quidem suæ multitudini: Sed nec animæ primæ ordinem habet, nec in hoc Universo Tellus appellatur. Ante istos verò imperatoriam potestatem inter supercœlestes *Deos* est sortita. Impertit autem etiam aliorum Ducum numeris suam proprietatem, ut etiam ipse Jupiter. Qui enim ex Decade pendent, harum etiam duarum Unitatum sunt participes.

Sed Jupiter quidem, qui motus est autor, omnibus ad ipsum mentale viæ Dux est. Vesta verò fœcundam, & immutabilem facultatem omnibus per illuminationem suppeditat. Quanquã & ipse Jupiter in se-ipso manens, sic ad mentalem speculam adducitur, & ipsa Vesta propter immutabilem, & impollutam in se-ipsa mansionem, cũ primis causis conjungitur. Sed immutatæ, *variæq;* proprietatis objectio, principatus differentiã præbet. Cũ enim conversiones, *ac reaversiones*, in *rebus* divinis sint duplices (omnia enim & ad se-ipsa, & ad sua principia convertuntur, *ac revertuntur*,) utrumq; quidem conversionis, *ac reversionis* genus, individuè est in Rege Saturno. Etenim & in se-ipso, & in alio demonstrabatur *esse* secundum Parmenidem. Et alterum quidem, erat illius conversionis, *ac reversionis quæ fiebat* ad id, quod est melius; alterum verò, *illius, quæ fiebat* ad se-ipsum. In secundis verò, & particularioribus Dijs, hæc divisim, *ac separatim* apparent. Et ipsa quidem Vesta mundanis *Dijs* impollutam in se-ipsis collocationem, *sedemq;* præbet. Jupiter verò, *suppeditat ipsis* reductoriam, *sive reductricem* ad prima motionem. Etenim est, ipsa quidem Vesta, impollutæ seriei. Ipse verò Jupiter, paternæ. Divisi verò sunt, quod & in se-ipso, & in alio *sint*, & secundum impollutam-vim, & paternã-facultatem, ut in illis *locis suprà allatis* dicebamus. Omne igitur, quod est cõstans, & immutabile, & quod semper eodem modo se habet, ad omnes mũdanas *res* ab illã supercœlesti Vestã *manare ac* descẽdere dicẽ-

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ κά.

Δώδεκα δὲ (ὡς πρότερον εἰπομεν) ὄντων ἡγεμόνων ἁπάντων μὲν τῶν ἐγκοσμίων θεῶν, ἁπάντων δὲ τῶν δαιμόνων, ἐπὶ ψυχῶν μερικῶν, ὅσαι πρὸς τὸ νοητὸν ἀναπτεσθαι δύνανται, πάλιν τῆς δυωδεκάδος αὐτῆς ἡγεμονικωτέραν τάξιν ἔλαχον ὁ τε μέγιστος Ζεὺς, καὶ ἡ Ἑστία. πρῶτος δὲ καὶ ἡ τῶν λοιπῶν ἡγεμονία σωτάσσεται, καὶ δευτέραν ἔχουσιν ἀξίαν. καὶ ὁ μὲν Ζεὺς, οὔτε νοῦς ὢν ἁπλῶς, ὡς ἔνιοι λέγουσιν, οὔτε ὁ ἐν Ἡλίῳ νοῦς, οὔτε ὅλως τῶν ἐγκοσμίων τις ἢ νόων, ἢ ψυχῶν, ἀλλὰ πάντων ὑπερηπλωμένος, καὶ ἐν τοῖς ἀπολύτοις πρῶτος ὑπάρχων, ἀναγκαίως μὲν πρῶτον ἐπιδίδωσι τῷ παντὶ χορῷ τῶν θεῶν, καὶ τῶν κρειττόνων ἡμῶν ἡρῶν, καὶ μεταδίδωσι τοῦ πρὸς αὐτὸν ἐπεστραμμένου πληθῆ, τῆς πλεκτικῆς ἀξιοθότητος. ἡγεῖται γὰρ τῶν ἄλλων ἁπάντων ἀριθμῶν, ὅσοι τελοῦσιν ὑπὸ τοὺς δώδεκα θεούς. ἡ δὲ αὖ Ἑστία, κρατεῖ μὲν ὅλου πληθους, οὔτε δὲ ψυχῆς ἔχουσα τάξιν τῆς πρώτης, οὔτε ἡ ἐν τῷ παντὶ γῆ λεγομένη. πρὸ δὲ τούτων ἡγεμονικὴν κληρωσαμένη δύναμιν ἐν τοῖς ὑπερουρανίοις. μεταδίδωσι δὲ καὶ τοῖς τῶν ἄλλων ἡγεμόνων ἀριθμοῖς, τὸ οἰκείας ἰδιότητος, καθάπερ δὴ καὶ ὁ Ζεὺς. οἱ γὰρ τὸ δεκάδος ἐξημμένοι καὶ τῶν δύο τούτων μονάδων μετέχουσιν.

Ἀλλ' ὁ μὲν Ζεὺς, κινήσεως αἴτιος ὢν, πάσι τοῖς εἰς τὸ νοητὸν πορείας ἐστὶν ἡγεμών. ἡ δὲ Ἑστία, τὸν γόνιμον, καὶ ἀκλινῆ δύναμιν ὅπλα μένη πᾶσι. καί τοι καὶ ὁ Ζεὺς ἐν ἑαυτῷ μένων, οὕτως ὅπλι τὸν νοητὸν ἀνάγεται θεωπλῶν, καὶ ἡ Ἑστία μετὰ τὸν ἀκλινῆ, καὶ ἄχραντον ἐν ἑαυτῇ μονὴν, σωτάπεται τοῖς πρώτοις αἰτίοις. ἀλλ' ἡ τῆς ἑξηλλαγμένης ἰδιότητος τροφὴ, τὸν δ' ἡγεμονίας παρέχεται μεταφοράν. τῶν γὰρ ὑπερφώων δυνάμεων ὑπαρχουσῶν ἐν τοῖς θεοῖς (πάντα γὰρ πρὸς ἑαυτὰ, καὶ πρὸς τὰς ἑαυτῶν ἀρχὰς ἐπέστραπται) τὸ μὲν σωαμφότερον τῆς ὑπερφῆς εἴδος, ἀμερίστως ὡς ἐν τῷ βασιλεῖ Κρόνῳ. καὶ γὰρ ἐν αὐτῷ καὶ τὸν Παρμενίδειον ἐδείκνυτο, καὶ ἐν ἄλλῳ. καὶ τὸ μὲν, ὡς τῆς πρὸς τὸ κρεῖττον ὑπερφῆς, τὸ δὲ, πρὸς ἑαυτόν. ἐν δὲ τοῖς δευτέροις, καὶ μεριστοτέροις θεοῖς, διηρημένως οὕτω προφαίνεται. καὶ ἡ μὲν Ἑστία, τὸν ἄχραντον ἐν ἑαυτοῖς ἱδρυσιν παρέχει τοῖς ἐγκοσμίοις. ὁ δὲ Ζεὺς, τὸν ἀναγωγὸν ὅπλι τὰ πρῶτα κίνησιν. καὶ γάρ ἐστιν ἡ μὲν Ἑστία, τῆς ἀχράντου σπορᾶς. ὁ δὲ Ζεὺς, τῆς πλεκτικῆς. διήρηται δὲ πᾶν ἑναυτῷ, καὶ ἐν ἄλλῳ, κατά τι τὸ ἄχραντον, καὶ πλεκτικὸν, ὡς ἐν ἐκείνοις ἐλέγομεν. ἀπαν τοίνυν τὸ μόνιμον καὶ ἄτρεπτον, καὶ ἀεὶ ὡσαύτως ἔχον, ἅπασι τοῖς ἐγκοσμίοις, ἐκ τύχης κεφαλὴν καθηγεῖται Ἑστίας λεκτέον, καὶ διὰ ταῦτα, καὶ σὺν πλούτῳ ἀκινήτους

Universidad de Deusto
Biblioteca

ἔνοι πάντες, καὶ ὅσοι ἄξονας, περὶ οὓς ἀπελίσσουσιν ἑαυτὰς αἱ τῶν σφαιρῶν ἀνακυκλήσεις. καὶ δὴ καὶ αὐτὰς τὰς ὁλότητας τῶν περιφορῶν ἑδράσεως ἱδρῦσθαι, καὶ τὴν γῆν ἐν μέσῳ μένειν ἀκλινῆ, καὶ τὸ κέντρον τὸν ἀσάλευτον ἔχειν διαμονήν.

Πάλιν τοίνυν ἀπάσεις τὰς κινήσεις, καὶ τὰς ἐνεργείας τὰς χωριστὰς, καὶ τῶν δευτέρων ὅπη τὸ πρῶτον τροφὰς, ὅπῃ Διὸς ἐφήκειν τοῖς ὅλοις ἱδρυθέντος. καὶ δὴ οὐ νοερὰ τάξις οὐ μόνον τοῖς ὑπερκοσμίοις νοεροῖς, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἐγκοσμίοις αὐτῶν, δι' ὧν τὴν ἀναγωγὴν ὁ Διὸς πορεία. καὶ αἱ θεῖαι ψυχαὶ μέχρι τῶν πρώτιστων αἰτίων ἀναλίσκουσι, σωτερόμεναι τὸν μεγάλῳ Διΐ.

Καὶ οἱ τούτων ὁπαδοὶ συνάγουσι τοῖς θεοῖς, ἐξημμένοι τῆς πατρονομικῆς τοῦ Διὸς ὑπηρεσίας. οἱ δὲ λοιποὶ πάντες ἡγεμόνες, ἕκαστος ἡγεῖται σειρᾶς εἰκάδος, καὶ δίδωσιν ἀφ' ἑαυτοῦ τὴν ἰδιότητα τῷ πλήθει παντί.

Καὶ μέχρι τῶν ἑσχάτων, ὁ μὲν, τὸν σκαφιορεικὸν, ὁ δὲ, τὸν γονιμον, ὁ δὲ, τὸν ἀτρεπτον, ὑπερκόσμιον, καὶ αὐτοὶ κληρωσάμενοι τάξιν, καὶ ἀνελίξαντες πολὺν σφᾶς τῶν μερισθέντων θεῶν. διὸ καὶ ὁ Σωκράτης ἅμα καὶ ἀρχοντας αὐτοὺς ἐπονομάζει, καὶ πατρίδαι φησὶ, καὶ ἐνεργεῖν εἰς τὰ δεύτερα, κατὰ τὴν τάξιν, ἣν ἐπάχθησαν.

Τῶν δὲ ἄλλων, ὅσοι ἐν τῷ τῶν δώδεκα ἀριθμῶν, [l. ἀριθμῷ] τεταγμένοι θεοὶ, ἄρχοντες, ἡγοῦνται κατὰ τάξιν, ἣν ἕκαστος ἐπάχθη. πρεπόντως δὲ ἄρα τὸ μὲν δεξικὸν μόνον, καὶ τὸ ἡγεμονικὸν, τοῖς ὑπερκοσμίοις μόνον θεοῖς. τὸ δὲ τετάχθαι, καὶ τὸ τεταγμένον αὐτὸ καθ' αὑτὸ, τοῖς ἐγκοσμίοις. οὗτοι γάρ εἰσιν οἱ τῆς τάξεως μεθειληφότες, καὶ κατ' μέθεξιν τὸν τάξιν λαχόντες.

Τὸ δὲ σωαμφότερον, τοῖς ὁπολύτοις. καὶ γὰρ ἄρχοντές εἰσι, καὶ ἡγεμόνες, ὡς τοῖς ἀρχικοῖς θεοῖς συνεχῶς ὄντες, καὶ τεταγμένοι, καὶ τάξεως μετέχοντες, ὡς τοῖς ἐγκοσμίοις προσεχῶς. μέσοι δὲ ὄντες ἀμφοῖν, συνάπτουσιν αὐτῶν τὰς ὅλας πρόοδους, καθ' ἕνα συνδεσμον νοερόν. ἔτι τοίνυν, ὡς μὲν ἐν οὐρανῷ τὸν ἡγεμονικὸν προστάτηται τάξιν, ἅπαντα δῆλα που τῶν ἐγκοσμίων, καὶ ἐν αὐτοῖς ὄντες, καὶ εἰς τὸ νοητὸν ἀναλινόμενοι, dum *est*, & propter istam, ipsos etiam omnes polos immobiles esse, & ipsos axes, circa quos volvunt se-ipsas ipsæ sphærarum, *orbiumq; cœlestium* circumvectiones, *ac rotationes*. Quinetiam ipsas circumvectionum integritates *dicendum est, propter eandem causam* constanter esse-collocatas, *ac immotas*, & ipsam terram in medio manere immobilem, & ipsa Centra permansionem inconcussam, *ac immotam* habere.

Rursus igitur omnes motiones, & actiones separatas, & secundorum ad prima conversiones, *ac reversiones*, à Iove *manare*, & ad universa pervenire supponendum *est*, *ac per suppositionem est statuendum*. Etenim intellectuales ordines non solum cum cognatis mentalibus uniuntur: sed etiam cum ijs, quæ sunt ex ipsis exempta, propter ipsam Jovis reductricem viam, *quæ res ad sua principia reducit*. Et ipsæ divinæ animæ usq; ad primas causas contendunt, illum Magnum Jovem comitantes.

Et harum *comites*, & assectatores cum ipsis Dijs coguntur, *& congregantur*, pendentes ex prærogativa Jovis prætura, *vel*, *ex paternam-gubernandi-rationem-habente Jovis prætura, ut legatur non πρυνομικῆς, ut alibi aliquoties: Sed πατρονομικῆς*, i.e. πατρονομικῆς. Reliqui verò Duces omnes, *pro*, *Reliquorum verò Ducum omnium* unus-quisq; suæ seriei præest, & à se *manantẽ* proprietatem toti multitudini dat, *atq; suppeditat*.

Et ad extremas usq; *naturas*, *eorum* unus quidem, enuntiatoriam, alius verò, fœcundam, alius verò, immutabilem *proprietatem ipsis impertit*, supercœlestem & ipsi sortiti ordinem, & *secum* attrahentes multum dividuorum Deorum exercitum. Quãobrem etiam ipse Socrates simul ipsos appellat Principes, & *in supercœlesti ordine* collocatos esse dicit, & agere in secunda, secundùm ordinem, in quo sunt-collocati.

Alij verò Dij, quotquot in nnmero duodecim *Deorum* collocati *sunt*, Principes *aliorum*, *suis* præsunt secundùm ordinem, quo *eorum* unus-quisque collocatus-fuit. Convenit igitur ipsa quidem imperatoria tantum dignitas, & principalis autoritas, *vel*, *Ducalis potestas*, supermundanis tantùm Dijs. Ipsum verò collocatum-esse *in aliquo certo loco*, & id, quod collocatum-est ipsum per se, *& quod ab alijs separatum manet*, *convenit Dijs* mundanis. Isti enim sunt illi, qui *certum* ordinem participant, & qui per communionem sortiti-sunt ordinem *illum*, *quem habent*.

Utrumq; verò simul hoc *conditionis genus convenit* absolutis, *liberisq; Dijs*. Etenim *isti* sunt Principes, & Duces, ut illi, qui cohærentes sunt, *qui cohærent* cum Imperatorijs Dijs, & qui collocati-sunt *in aliquo certo loco*, *vel*, *qui in ordinem sunt digesti*, & ordinis *certi* sunt-participes, ut mundanis proximi. Cùm autem inter utrosq; sint medij, conjungunt ipsorum totos progressus per unum intellectuale vinculum. Præterea verò, quoniam in Cœlo quidem, imperatorium ordinem propositum-habent, profectò mundanos *Deos* attingunt, & cũ in ipsis sint, & ad ipsum mentale contendant, excellentiam ab hoc

hoc Universo separatam sortiti-sunt, & exemptisunt ex ijs, qui participant *ipsos*. De prima igitur horum Deorum divisione, sufficiant ea, quæ dictasunt. Quoniam autem quadrifariam, & trifariam ipsos progressum fecisse antè diximus, ipsas proprietates à collocatis *& in ordinem digestis* Trinitatibus breviter auferamus, *easque separatim tractemus*.

CAPUT XXII.

1. *Rerum* 2. *opifi-* 3. *ces.* 1. *Jupiter* 2. *Neptunus* 3. *Vulcanus.*

His igitur in Trinitates (ut dictum-est) distinctis, illius quidem rerum-opificis Trinitatis summum ordinem sortitus-est Jupiter, supernè *manantem* ab ipsa Mente, animas, & corpora gubernans, & omnium curam gerens, ut ait Socrates. Ipse verò Neptunus, complet hìc etiam media rerum-opificis *Trinitatis*, & præcipuè animalem, *i.e. animarum* ordinem gubernat. Hic enim Deus est omnis motus, & generationis, *ac ortus* autor.

*1. *Rerum* 2. *custos* 3. *des.* 1. *Vesta.* 2. *Minerva.* 3. *Mars.*

Anima verò, est rerum generatarum prima, & motus per *suam* essentiam. Vulcanus verò, naturam inspirat corporum, & omnes mundanas sedes Deorum fabricat. Illius verò *rerum* custodis, & immutabilis *Trinitatis*, prima quidem *est* ipsa Vesta, quoniam ipsum rerum Esse, & ipsam essentiam impollutam conservat. Etenim in Cratylo Socrates summum ipsi dedit ordinem, ut ei, quæ rerum universarum summitates continet.

1. *Ani-* 2. *malium* 3. *procreatores Dij, vel, procreatrices Deæ.*

1. Ceres.	*1. Reducto-	1. Mercurius.
2. Juno.	2. rij *Dij, qui res*	2. Venus.
3. Diana.	3. *ad sua principia reducunt.*	3. Apollo.

Ipsa verò Minerva, medias vitas immutabiles conservat per intelligentiam, & per-se-agentem vitam, sustinens ipsas à materia *separatas*. Mars verò, corporea-forma-præditis naturis per-illuminationem-impertit, *atq; splendidè suppeditat*, & facultatem, & illam ineffabilem-vim, ut ait in Cratylo Socrates. Quamobrem etiam *Mars* à Minerva perficitur, *& perfectione donatur*, & intellectualis afflatus particeps-est, ut ait poësis, & vitæ à *rebus* generatis separatæ.

Ipsius verò *facultatis* animalium-procreatricis princeps-est, *& gubernatrix* ipsa Ceres, omnino procreans omnem mundanam vitam, & intellectualem, & animalem, *i. e. animarum*, & inseparabilem à corpore. Juno verò, medietatem, *ipsum medium* continet, ipsam animæ procreationem, procreans, *& in lucem emittens*. Etenim intellectualis Dea, aliorum animalium, *i. e. animarum*, generum omnes progressus à se-ipsa *progredientes* proponit. Diana verò, finem est-sortita, omnes naturales rationes ad actionem movens, & ipsam materiæ per-se perfectionem, *vel*, *naturalem perfectionem* perficiens. Quamobrem etiam & ipsi Theologi, & in Theæteto Socrates ipsam vocant Lochiam, *i. e. partuum-præsidem*, *Lucinam*, ut naturalis progressus, & generationis, *ac ortus* Inspectricem. Reliquæ igitur reductoriæ Trinitatis, *quæ res ad sua principia reducit*, ipse quidem Mercurius, est philosophiæ suppeditator, & per istam *ad sua principia*,

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ κβ'.

Τούτων τοίνυν τῶν τριάδων (ὡς ἔφημεν) διακεκριμένων, τῆς μὲν δημιουργικῆς τριάδος ἔλαχε τὸν ὑψηλοτάτην τάξιν Ζεὺς ἀνῳδεν ὑπὸ τοῦ νοῦς, [l. νοὸς,] ψυχὰς, καὶ σώματα καθυφιῶν, καὶ τὰ πάντα διακοσμῶν, ὡς φησιν ὁ Σωκράτης. Ὁ δὲ Ποσειδῶν, συμπληροῖ καὶ τὴν τρίαδα τὴν μέσην τῆς δημιουργικῆς, καὶ μάλιστα τὸν ψυχικὸν διάκοσμον κυβερνᾷ. κινήσεως γὰρ ὁ θεός ἐστιν ὅλης, καὶ ἡμέσεως πάσης.

1. Δημ- 2. μιχρ- 3. γικοί. 1. Ζεύς. 2. Ποσειδῶν. 3 Ἥφαι- 5 στος.

Ἡ δὲ ψυχὴ, πρωτίστη τῶν ἡνωμένων ἐστὶ, καὶ κίνησις καὶ τῶν οὐσιῶν. ὁ δὲ Ἥφαιστος, τὸν φύσιν ἐμπνεῖ τῶν σωμάτων, καὶ πάσας τὰς ἐγκοσμίους ἕδρας τῶν θεῶν δημιουργεῖ. τῆς δὲ αὖ Φρουρηλικῆς, καὶ ἀτρέπτου, πρωτίστη μὲν ἡ ἑστία, διόπερ τὸ εἶναι τῶν πραγμάτων αὐτοῖς καὶ τὴν οὐσίαν ἀχραντον διαμονὴν καὶ γὰρ ὁ ἐν τῷ Κρατύλῳ Σωκράτης ἀκροπάτιλον αὐτὴν δεδωκε τάξιν, ὡς τὰς ἀκρότητας συνεχούσην τῶν ὅλων.

1. Φρουρ- 2. ρηλι- 3. κοί. 1 Ἑστία. 2. Ἀθηνᾶ. 3. Ἄρης.

1. Ζω- 2. ογο- 3. γικοί. 1. Δημήτηρ. 2. Ἥρα. 3. Ἀρτεμις. 1. Ἀνα- 2. γω- 3. γικοί. 1. Ἑρμῆς. 2. Ἀφροδίτη 3. Ἀπόλλων.

Ἡ δὲ Ἀθηνᾶ, τὰς μέσους ζωὰς ἀκλινεῖς φυλάττει διανοήσεως, [l. ἀπὸ νοήσεως,] καὶ αὐτενεργήτου ζωῆς, ἀνέχουσι αὐτὰς ὑπὸ τύλης. ὁ δὲ Ἄρης, ταῖς ζωμαλοειδέσι φύσεσιν ἐπιλάμπει καὶ δυνάμιν, καὶ τὸ ἄρρηνον, ὡς φησιν ὁ ἐν τῷ Κρατύλῳ Σωκράτης. διὸ καὶ ὑπὸ τῆς Ἀθηνᾶς πλησιοῦται, καὶ μετέχει νοερωτέρας διανοίας, ὡς φησιν ἡ ποίησις, καὶ τῆς χωριστῆς ὑπὸ τῶν ἡνωμένων ζωῆς.

Τῆς γε μὴν ζωογονικῆς ἐξάρχει μὲν ἡ Δημήτηρ, ὅλως ὑποστήσασι πᾶσι, [l. πᾶσιν] ἐγκόσμιον ζωὴν, τῷ τε νοερῷ, καὶ τῷ ψυχικῷ, καὶ τῷ ἀχωρίστῳ σώματος. ἡ δὲ Ἥρα, τῷ μεσότητα συνέχει, τῷ τῆς ψυχῆς ὑποστάσιν περιεῖλφε. καὶ δὴ ἡ νοερὰ θεὸς, τῶν ἄλλων ψυχικῶν ἡνῶν ἀφ' ἑαυτῆς προυβάλλετο πάσας τὰς προόδους. ἡ δὲ Ἄρτεμις, τὸ πέρας ἐκληρώσατο, πάντας κινοῦσα σὺν Φυσικοὺς λόγους εἰς ἐνέργειαν, καὶ τὸ αὐτοτελὲς τῆς ὕλης πλάσασι. διὸ καὶ λοχίαν αὐτὸν, [l. αὐτὴν] οἵτε θεολόγοι, καὶ ὁ ἐν Θεαιτήτῳ Σωκράτης καλέσω, ὡς τῆς Φυσικῆς προόδου, καὶ γενέσεως ἔφορον. Λοιπὴν τοίνυν τῆς ἀναγωγῆς, [l. ἀναγωγοῦ] τριάδος, ὁ μὲν Ἑρμῆς, Φιλοσοφίας ἐστὶ χορηγὸς,

Universidad de Deusto
Biblioteca

καὶ ἀφ' ὑπάτης ἀναγαγὼν τὰς ψυχάς, καὶ ἕως ἀφ' ἑλενικῆς δυνάμεσιν ἐπ' αὐτὸ ἀγαγὼν ἀναπέμπει τὰς τε ὅλας, καὶ τὰς μερικάς. ἡ δὲ Ἀφροδίτη, τῆς δ' ὅλων δημιουργικῆς ἐρωτικῆς ὑπηνοίας ἐστὶν αἰτία πεφυκυῖα, καὶ πρὸς τὸ καλὸν αἰνιγμοῖς τὰς ἀναγωγὰς ὑφ' ἑαυτῆς ζωώσας. ὁ δὲ Ἀπόλλων, ἀφ' μουσικῆς καὶ παντὸς τελεσμοῦ, καὶ ὑπερφυῶς πάντα ὁμοπλοῦν, ὡς φησιν ὁ Σωκράτης, ἁρμονίας, καὶ ῥυθμοῦ, πρὸς τὴν νοερὰν ἕλκων ἀλήθειαν, καὶ τὸ σκεδαστὸν φῶς κοινῇ πᾶσι πάντων λέγομεν, ὅτι τῶν ἐγκοσμίων ὑπερῳδύοντες ἑαυτοὺς, τὸν πάντα συνέχουσι τὸν [l. τῶν] ἀπολύτων χορόν. ἡ ψυχαγωγὸν, ἀπλῶν ἐξήρτηται. νοερικὴ γὰρ, καὶ οἷον δυνάμεις γονικὴ ψυχῶν. διὸ καὶ ὁ Σωκράτης ἅρματα καὶ τούτοις δίδωσι. καὶ γὰρ ὁ Ζεὺς, πλέων ἅρμα ἐλαύνειν λέγεται, καὶ ἄλλοι θεοὶ, καὶ πῶς δὴ τὰ Διὶ, χρῶνται τοῖς δεσπόταις ὀχήμασι. ταῦτα γὰρ πάντα ἄλλο λέγομεν, ἢ τὰς ψυχὰς τὰς ὑπερκοσμίους, ἃς ἐπέχουσι, νοεραῖς μὲν ὑπαρχούσας, μερισμοῦ δὲ, καὶ διαιρέσεως δεχομένας τὴν ὑπερκειμένους. ἀφ' ὧν αἱ πρεσβύτεροι τῶν ὑποστάσιν ἔλαχον, πλέον δὲ διακρίσεως, καὶ μερῶν ἐν αὐτοῖς φανέντων, δι' ἀναλογίας παιδείαν προφυέντων;

Ἐν μὲν οὖν τοῖς ἀπολύτοις, τὸ ψυχικὸν ἥνωσεν αὐτὸ πρὸς τὸν νοῦν. διὸ καὶ τὸ ἅρμα λέγει πλέων ἁπλῶς διαιρέσεως, ὡς νοερὸν, καὶ ἀνεκφοίτητον ἔτι λοιπὸν, καὶ θείου νοός. ἐν δὲ τοῖς ἐγκοσμίοις, ἵππων ἡνιόχων διαιρέσις παραδίδοται. θεῶν μὲν οὖν ἵπποι τε, καὶ ἡνίοχοι πάντες αὐτοί τε ἀγαθοὶ, καὶ ἐξ ἀγαθῶν. διὸ καὶ ἡ κατὰ χρόνον ἐν τοῖς τῆς ἐνεργείας πρώτως ἐξέλαμψεν, ὅπου πλέων ἡ τῶν δυναμέων διάκρισις. ἐν σκάφαις γὰρ ὁ χρόνος, εἰς αἰῶνα τὰ ἀεὶ, καὶ ὁ μερισμὸς εἰς ἑνωτικὰς ἔχει γὰρ οὕτω ψυχῶν, καὶ αἰτίαι τῶν ἐγκοσμίων, καὶ οἷον σπέρματα νοερὰ ῥηθέντα ἐν ταῖς ἑαυτῶν νοεραῖς περιοχαῖς. ταῦτα καὶ περὶ πάντων λεκτέα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ κγ'.

Βούλομαι δὲ καὶ ἐξ ἄλλων τοῦ Πλάτωνος γραμμάτων ἐπιδεῖξαι πλειόνως τὴν ἰδιότητα τῆς ἀπολύτου τάξεως, ὁποίαν ἡμῖν αὐτὸς παρίστησεν ἐν πόλει τῇ Πολιτείᾳ τῶν ὄντως τάξιν ἀναδιδάσκων, τῶν διοικούντων, [l. διηκόντων] δὲ ὅλων τὰ ἐγκοσμίων ἄνωθεν ἀπὸ τῶν ἀπλανῶν, καὶ ὅση τῶν αἰθερωπίνων μοιρῶν διακυβερνᾷ ζωὴ, ἄλλοτε ἄλλων βίων αἱρέσεις περιβαλλόντων, καὶ τὸ περὶ ταύτην μέτρον τῆς Δίκης ἑκάστοτε, εἰς μονάδα, καὶ τριάδα τῶν ὅλων ἐξηρημένων, ἀναφέρει τῶν τῆς τάξεως πάντης πρωτουργὸν αἰτίαν. καὶ τὴν μὲν μονάδα τὸ κράτος δίδωσι τῆς ἐπισκοπῆς, μοναδικὴν αὐτῆς τῶν ὅλων κρατοῦσαν ἐπὶ πάντα τὸν οὐρανὸν ὁμοῦ, καὶ ἀμερίστως τοῖς πᾶσι παρόντων, καὶ πάντα περιεχόντων

CAPUT XXIII.

Volo autem etiam per alia Platonis scripta demonstrare proprietatem ordinis absoluti, qualem ipse nobis repræsentat. In Repub. igitur ipsum hujus Universitatis ordinem docens, pervadentem per universos mundanos *Deos* superne ab inerrante *cœlestium sphærarū motu*, & *illum ordinem*, qui vitam humanā constanter gubernat, quæ aliàs aliarum vitarū sectas, *& studia sibi* proponit, & quæ sibi convenientem Justiciæ mensurā immutat, *& variat*, ad Unitatem, & Trinitatē ex *rebus* universis exemptā, hujus ordinis primariā causā refert. Et ipsi quidē Unitati, ipsū Præturæ imperiū attribuit, extendens ipsius ditionē, *atq; dominationē* ad totū Cœlum simul, & individuè in omnibus præsentē, & omnia gubernantē indivisè, & per primosq; *sapientiæ fontes* reducit animas, & per dialecticas facultates, *& differendi rationes* ad ipsū Bonum amandat & universales, & particulares *animas*. Ipsa vero Venus, illius afflatus amatorij per universa pervadentis est primaria causa, & ad ipsam Pulchritudinem proprie deducit *& cum ea conciliat* vitas à se productas, *& in lucem editas*. Apollo verò, per Musicam omnia perficit, & omnia convertit, *& ad sua principia reducit*, simul versans *cum ipsis*, ut ait Socrates, & per harmoniam, & rhytmum, ad intellectualem Veritatem trahens, & *ad* illic *existens* lumen. Communiter verò de *Dijs* omnibus dicimus, quod, cum se collocarint supra mundanos *Deos*, totum absolutorum *Deorum* Chorum continent. Et animæ quidem, ex ipsis pendent. Intellectuales verò *sunt* & quasi facultates generatrices animarum. Quamobrem etiam Socrates istis etiam *Dijs* currus dat, *& attribuit, quibus vehuntur*. Etenim ipse Jupiter volucrem currum agere dicitur, & cæteri Dij, eodem modo, quo Jupiter, utuntur secundis vehiculis. Hæc autem quid aliud *esse* dicimus, quam animas supermundanas, quibꝰ *Dij cœlestes* invehuntur, intellectualibus quidem existentibus, partitionis vero, & divisionis principium *sibi* proponentibus, à quibus *animæ* circummundanæ, *quæ circa mundū versantur*, *suam* hypostasin, *& naturam* sunt sortitæ, cū ampliori discretio, & partes in ipsis apparuerint, quę per proportionem conjungi naturaliter solent?

In illis igitur absolutis *Dijs* illa animalis, *i.e. animæ vis*, & facultas univit, *& arctissimè conjunxit* se cum ipsa Mente. Quamobrem etiam ille currus dicitur volucer sine divisione, ut intellectualis, & non excedens ex immateriata, & divina Mente. In mundanis vero *Dijs*, equorum, & aurigarū divisiones traduntur. Deorum igitur & equi, & aurigæ omnes *sunt* & ipsi boni, & ex bonis *procreati*. Quamobrem etiam illa secundùm tempus in istis *animabꝰ existens* actio, primum eluxit, ubi major *est* ipsarum facultatum discretio. In illis vero, ipsum tempus, in ævum semper *durat*, & ipsa partitio, in unionem *contrahitur, & ad unitatem redigitur*. Principia enim sunt animarum, & causæ mundanorum *Deorum*, & quasi semina intellectualia, manentia in suis intellectualibus comprehensionibus. Hæc etiam de *rebus* istis dicenda videbantur.

per unam actionem, & moventem universa suis præsentibus facultatibus, *q. d. potestatibus circa pedes versantibus*. Ipsi verò Trinitati, progressum quidem ex Unitate *progredientem* dans, actionem verò in hoc Universum, & effectionem partitam attribuens. Ipsa enim simplicitas, & Unitas illius eximiæ *divini* providentiæ, in multitudinem producitur, per secundam præturam.

Sic igitur una quidem causa *est* magis propria, *proprietatem, autoritatem, & potestatem habet majorem*, quàm ipsa multitudo, divisa verò *causa* apparet propinquior ijs, quæ perficiuntur. Omnis enim varietas facultatum, *ac potestatum*, *quæ sunt* in mundo, & ipsorum motuum infinitas, & ipsa verborum multiplex differentia, à fatali convolvitur Trinitate. Ipsa verò Trinitas rursus dirigitur, *ac refertur* ad unam Unitatem ante tres *Unitates existentem*, quam Socrates Necessitatem appellavit, non quòd per-vim, *rerum* universarum imperium obtineat, neq; quod illam per se-mobilem facultatem vitæ nostræ deleat, neq; quod Mente & cognitione optima sit privata: Sed quod omnia comprehendat intellectualiter, & infinitis quidem, finem, inordinatis vero, ordinem afferat.

Præterea verò, quod omnia suo imperio patentia reddat, & ad ipsum Bonum dirigat, *atq; deducat*, & quod rerum opificibus statutis, *& Legibus omnia* subijciat, & quod omnia custodiat in mundo, & quod undiq; contineat, *& circundet* ea, quæ sunt in hoc Universo, & nihil relinquat expers Juris, quod ipsi sorte obtigit, *vel, expers pœnarum ipsi sorte debitarum*, neq; sinat ampliùs divinam Legem aufugere, *pro, nec ullum peccatum impunitum manere sinat, ita ut pœnas à divina Lege præscriptas vitet*.

Quoniam igitur causas ordinis, ipsius mundi bifariam divisimus, & unam quidem, statuimus singularem, alteram verò, triplicem, & ipsam quidem Unitatem, Trinitatis feracem, *& procreatricem* esse confessi sumus, *& cōcessimus*, Platoni credentes, *ejusque sententiam sequentes*, ipsam verò Trinitatem, Unitatis progeniem *esse* demonstravimus, videamus in quonam ordine utrunq; collocari possit.

Hoc enim cognoscere volentes, illa verba de ipsis in præsentia proposuimus. Illa igitur Unitas, quam (ut diximus) Socrates Necessitatem appellat, prorsus ex *rebus* mundanis est exempta, & extremis suis facultatibus, motum in universum Cœlum indit, *ac inserit*, neq; revertens ad ipsum, neq; circa ipsum agens: sed propter ipsum Esse, & quod constanter firma stet, ordinatam circumvectionem ipsi mundo præbens.

In ipsis enim Necessitatis genibus fusum moveri *tradunt*. Ipsam verò in solio *regio* regiè *sedentem* juxta hanc *rerum* Universitatem, se collocasse *ferunt*, & tacitâ viâ Cœlum gubernare *dicunt*. Ipsa verò Trinitas, quodammodo jam cum ipsis Cœli circumvectionibus est collocata, & manibus eas circumagit, & circum eas agit, neq; amplius propter ipsum Esse solum: Sed etiam quod aliquid faciat, & agat, est ordinis causa, & circumvolutionum hujus Universi.

ἀδιαιρέτως, καὶ κατὰ μίαν ἐνέργειαν, καὶ κινοῦσαν τὰ ὅλα ταῖς περιπεζίοις ἑαυτῆς δυνάμεσι. τὴν δὲ τριάδα τὴν μὲν πρόοδον ἐκ τῆς μονάδος διδοῦσαν, τὴν δὲ εἰς τὰ ὧν ἐνέργειαν καὶ τὴν ποίησιν μεριστὴν ἀπονέμουσαν. τὸ γὰρ ἁπλοῦν, καὶ ἑνωτικὸν τῆς ἐξηρημένης προνοίας, εἰς πλῆθος προάγεται διὰ τῆς δευτέρας ἐπιστασίας.

Καὶ οὕτω δὴ κυριώτερον μὲν τὸ ἓν αἴτιον τοῦ πλήθους, προσεχέστερον δὲ τὸ διῃρημένον τοῖς ὑποπεπλυμένοις ἀναφαίνεται. πᾶσι γὰρ ἡ ποικιλία τῶν ἐν τῷ κόσμῳ δυναμένων, καὶ τῶν νήσεων ἀπειρία, καὶ ἡ τῶν λόγων πολυειδὴς διαφορότης, ἀπὸ τῆς μοιρικῆς συνελίσσεται τριάδος. αὕτη δὲ πάλιν ἑτέρας εἰς τὴν μίαν ἀναλύεται μονάδα τῶν θεῶν, διὸ ὁ Σωκράτης ἀνάγκῃ προσειρηκεν, οὐχ ὡς βίᾳ τὰ ὅλα ὑπερφρονοῦσαν, οὐδ' ὡς τὸ αὐτοκίνητον τῆς ζωῆς τῆς ἡμετέρας ἀναφαίζουσαν, οὐδ' ὡς νοῦ, καὶ γνώσεως ἀφέσης ἐστερημένην. ἀλλ' ὡς πάντα περιλαμβάνουσαν νοερῶς, καὶ τοῖς μὲν μοιρίοις, ὅρον, τοῖς δὲ ἀπείροις, πέρην ἐπιφέρουσαν.

Ἔτι δὲ, ὡς πάντα κατηκόα ποιοῦσαν ἑαυτῆς, καὶ ἀπαλείνουσαν ὑπὸ τὸ ἀγαθὸν, καὶ ὡς τοῖς δημιουργικοῖς δεσμοῖς ὑποκαλακλίνουσαν, καὶ ὡς πάντα φρουροῦσαν ἔνδον δὲ κόσμου, καὶ ὡς κύκλῳ περιεχούσαν πάντα τὸν τοῦ παντὸς, καὶ μηδὲν ἄμοιρον ὑπολείπουσαν τῆς ὑπερβαλλούσης αὐτῷ δίκης, μηδὲ ἀφειδῶσαν ὑποδρᾶν ἐπὶ τὸν θεῖον νόμον.

Ἐπειδὴ πάντα τὰ ἄπορα τῆς τάξεως τοῦ κόσμου διχῇ διέλομεν, καὶ τὸ μὲν, ἐθέμεθα μοναδικὸν, τὸ δὲ, τριαδικὸν, καὶ τῶν μὲν μονάδα, τῆς τριάδος οἰκείως ὡμολογήσαμεν εἶναι, τοῦ Πλάτωνι πειθόμενοι, τῶν δὲ τριάδα, τῆς μονάδος ἔκγονον ἀπεφηνάμεθα, καλῶς δοκοῦν ἐν ποίᾳ διακοσμήσῃ τάξει ἑκάτερα δυνατόν.

Τοῦτο γὰρ καταμαθεῖν βουλόμενοι σὺν αὐτοῖς ἐν τοῖς παρόντι λόγοις προσησόμεθα. ἡμῖν πάντων μονὰς, ὡς (ὥσπερ ἐπομεν) ἀνάγκην ὁ Σωκράτης ὀνομάζει, πᾶσι τὴν τῶν ἐγκοσμίων ἐξήρτηται, καὶ ταῖς ἑκάστοις ἑαυτῆς δυνάμεσι κίνησιν ἐνδίδωσιν εἰς τὸν ὅλον οὐρανὸν, οὔτε διπερέφουσι πρὸς αὐτὸν, οὔτε ἐνεργοῦσι περὶ αὐτὸν, ἀλλ' αὐτῷ τῷ εἶναι, καὶ τῷ μονίμως ἱδρῦσθαι, τὴν περιαγωγὴν παρέχομένην, [l. παρεχομένην] τοῦ κόσμου παρεχομένην.

Κινεῖται δὴ τὸν ἄπειρον ἐν τοῖς γόνασι τῆς ἀνάγκης. αὐτὴν δὲ βασιλικῶς ἐν θρόνῳ παρὰ τὸν παντὸς, [l. παρὰ τῷ παντὶ] ἱδρύσασαν ἑαυτὴν ἀμφοῖν κελεύθοιν καθοδηγεῖν τὸν οὐρανόν. ἡ δὲ τριὰς, σωτεπακτή πως ἤδη ταῖς δ' οὐρανὸν περιφοραῖς, καὶ ταῖς χερσὶν αὐτὰς περιάγει, καὶ ἐνεργεῖ περὶ αὐτὰς, καὶ οὐκέτι αὐτῷ τῷ εἶναι μόνον, ἀλλὰ καὶ πειθοῖ τινι, καὶ πρὸς αὐτὴν, ἀπὸ τῆς τάξεως ἐστι,

Universidad de Deusto
Biblioteca

τὰ ἀνακυκλήσεων & πενίας. κἀν τούτῃ τῆς ἐνεργείας διαφόρου τυγχανούσης (ἡ μὲν γὰρ λαχέσις ἀμφοτέραις κινεῖ ταῖς χερσίν. ἑκατέρα δὲ τῶν λοιπῶν, τῇ ἑτέρᾳ μόνον. ἀλλὰ τοῦτο μὲν ἐπανῶμεν.) ὅτι ἡ τῆς ποιήσεως τούτης ἕξις κατά τε τὴν μονάδα, καὶ τὴν ἀπ' αὐτῆς τριάδα, τὴν μὲν ἐν πρεσβυτέρᾳ τάξει θεῶν, τὴν δὲ ἐν ὑποδεεστέρᾳ συγχωρησάμεν ἱδρύεσθαι, φανερὸν ἐστί.

τὴν μὲν οὖν ἀνάγκην, μητέρα τῶν Μοιρῶν λεγομένην, ἐν τοῖς νοεροῖς θεοῖς τὴν πρώτην ὑποστῆναι φαμὲν ἀνάλογον τῇ τῆς Ἀδραστείας νοητῇ, καὶ νοερᾷ μονάδι. κἀκεῖθεν ἐν τοῖς ὑπερκοσμίοις διακόσμοις σκηνῶσαι, δοτὴν γένεσιν τῶν τριάδα τῶν Μοιρῶν ταύτην. τὸ γὰρ ὅλικὸν ἐν τῇ ποιότητι, καὶ τὸ ἐνεργὲς, οὕτω τῷ εἶναι τὰ ὅλα ποιάζον, τῆς νοερᾶς ἐστιν ὑπεροχῆς. καὶ τὸ Λαχέσιν ἀμερίστως ὅλη πάσῃ τῶν πίστιν, συνέχουσαν πρὸς τὴν δημιουργικὴν ἐπιστασίαν, καί μοι δοκεῖ τὸ ἄρρητον Φρουρὰν ὅπλα μηχανᾶσθαι πᾶσι τοῖς θεοῖς δημιουργοῦ γνώμασιν ἡ θεὸς αὕτη.

Καθάπερ οὖν ὁ πατὴρ τῶν ὅλων ἐστὶν ἀμερίστως γνώστης, οὕτω δὴ καὶ ἡ ἀνάγκη πάντα ἀκλινῶς φρουροῦν ἐν ἑαυτῇ, καὶ περιέχειν μοναδικῶς, ἄλυτον τὴν τάξιν τὴν ὅλη [l. ὅλου] τοῦ δημιουργοῦ προελθοῦσαν εἰς τὸν κόσμον φυλάττουσαν, [l. φυλάττουσι.] πάντης δὲ παιώνων λαχούσης ὑπερβάλλειν, καὶ βασιλεύειν ἐν τοῖς ὅλοις, ἡ τῶν Μοιρῶν τελὰς, ὑπολύτως ἐνεξουσιάζει πᾶσιν. καὶ γὰρ ἐφάπτεται οὐρανοῦ, καὶ λαλεῖ τὸ χρόνον, ὡς φησιν ὁ Σωκράτης. λαὶ μὲν τῆς ἐπαφῆς σωτηρίαν πρὸς τὰ κινούμενα, καὶ συμφύεται πρὸς ταῦτα.

Λαὶ δὴ τῆς ἐποχῆς τῶν ἐνεργῶν, ἀναφὴς ἐστι, καὶ χωρὶς τῶν διοικουμένων, καὶ ἐξήρηται ἀπ' αὐτῶν, ὁμοῦ δὲ ἀμφοτέρας λαχοῦσα τὰς ἰδιότητας, ἐν τοῖς ὑπολύτοις ἐστὶ τοῖς θεοῖς. οὐ γὰρ τὸ ἅπτεσθαι, καὶ τὸ μὴ ἅπτεσθαι, καὶ τὸ κινεῖν, καὶ τὸ μὴ κινεῖν, ὡς ὁ μῦθός φησι, περὶ μέρους ἐν τοῖς θεοῖς, [l. μέρους ἐν τ. θ.] ἀλλ' ὁμοῦ συνυπάρχει, καὶ μεθ' ἁλλήλων ὑφέστηκεν. οὐδὲ γὰρ ἐν χρόνῳ μεταβάλλει τὰ θεῖα πρὸς ἑαυτῶν ἐνεργείας, οὐδ' ὥσπερ αἱ μεριστὴ ψυχαὶ, ποτὲ μὲν, χωρὶς ὡς ἐνεργεῖ, ποτὲ δὲ, νοοῦσι τὰ ὑστερον. ἀλλὰ καὶ μένουσιν ἐν ἑαυτοῖς, παντάχου ὑφέστηκε, καὶ πᾶσι παρόντα, τῆς ἑαυτῶν οὐκ ἀφίστανται θειότητος. ἐν ἑνὶ δὴ, καὶ τῷ αὐτῷ, τὸ, τε ἀναφὲς ὑπάρχει ταῖς μοίραις, καὶ ἡ τῶν οὐρανίων περιόδων ἐπαφὴ, τό, τε ἐξηρημένον τῶν αἰσθητῶν, καὶ ὑπόλυτον, καὶ μίαν ἰδιότητα, καὶ τὸ συνεῖναι μένον αὐτοῖς, καὶ συγγενὲς, πρὸς αὐτὰς περιειλῆφασι. καὶ λαχέσιν τὸ ὑπόλυτον ἔχουσι τάξιν πρὸς τὸν ὅλον οὐρανόν. εἰ καὶ ἐγκοσμίος ἐστὶ αὐτῶν τριάς, καὶ νοῦσα πρόνοια συνέχει τοῖς διοικουμένοις, οὐ θαυμαστόν.

Et cum in ista *Trinitate* sit actio diversa (nam ipsa quidem Lachesis ambabus manibus *ipsas Cœli circumvectiones* movet. Utraque vero reliquarum *Parcarum, eas movet* altera tantum *manu*. Sed hoc quidem rursus *alibi declarabitur*.) Quod igitur hujus effectionis, quæ est & per Unitatem, & *per* Trinitatem ab ipsa *Unitate manantem*, alteram quidem, in antiquiore, *& honoratiore* Deorum ordine, alteram verò, in inferiore, *& minus honorato ordine* collocari concedamus, cuivis *est* perspicuum.

Ipsam igitur Necessitatem, quæ Parcarum Mater dicitur, inter intellectuales Deos primam subsistere dicimus per-proportionem respondentem ipsius Adrasteæ mentali, & intellectuali Unitati. Et illinc inter imperatorios ordines exortam *Necessitatem ajunt* procreasse Parcarum istam Trinitatem. Ipsum enim universale, *quod est* in ipsa *Deorum* providentia, & ipsum agere, propter ipsum Esse, universa circumagens, intellectualis est excellentiæ, & ipsum individuè *rerum* effectionem ad omnia extendere, rerum-opifici Præturæ exæquatur, & mihi videtur illam ineffabilem custodiam omnibus illius rerum-opificis fœtibus hæc Dea per-illuminationem largiri.

Et quemadmodum ille *rerum* universarum est individuè generator, sic etiam ipsa Necessitas *mihi videtur* omnia immutabiliter custodire in se-ipsa, & complecti singulariter, indissolubilem ordinem ab illo rerum-opifice progressum in ipsum mundum conservans. Hac autem talem dominationem, & *tale* regnum in *rebus* universis sortita, illa Parcarum Trinitas, absolutè in hac *rerum* Universitate *dominatur*, & suam-autoritatem-exercet. Etenim attingit ipsum Cœlum, & intermittit tempus, ut ait ipse Socrates. *Et* per ipsum quidem attactum, componitur cum ijs, quæ moventur, & cum his cohæret.

Per ipsam verò suppressionem, *ac inhibitionem* actionum, est expers-tactus, & separata ab ijs, qui *res hujus Universitatis* administrant, *vel, ab ijs, quæ in hac Universitate administrantur*, & ex ijs, est exempta. Simul etiam ambas sortita proprietates, est inter absolutos Deos. Haud enim ipsum tangere, & ipsum non tangere, & ipsum movere, & ipsum non movere, ut ait fabula, *tritus ejus sermo*, juxta partem, *per partes, est* in Dijs: sed simul *hæc* existunt, & alia cum alijs subsistunt. Non enim in tempore Divina suas actiones mutant, nec ut particulares animæ, modo quidem, separatim agunt, modo verò, providam-curam gerunt secundarum *rerum*. Quinetiam quamvis maneant in se-ipsis, *tamen* progrediuntur in-omnia-loca, & quamvis omnibus *semper* adsint, à sua *tamen* specula non recedunt. In uno igitur, & eodem, & illud, quod est expers-tactus, adest ipsis Parcis, & ipse cœlestium periodorum attactus, & id, quod ex sensilibus est exemptum, & absolutum, per unam proprietatem, & quod cum ipsis *sensilibus* est collocatum, *conjunctum*, & cognatum, ad se comprehensum-attrahunt. Et propterea absolutum habent ordinem in toto Cœlo. Quamvis *autem* mundana sit ipsarum *Parcarum* Trinitas, & providentia proxima *Dijs* illis, qui *res mundanas* administrant, *vel proximæ rebus, quæ in hoc mundo administrantur*, non *tamen est* mirandum.

Etenim Jovis, & Junonis, & Apollinis, & Minervæ post illam supercœlestem sortem, *& ditionis conditionem, quæ ipsis sorte obtigit, & quam habent* etiam cum ipsis mundanis Dijs, communes sunt progressus, & ordines, *in quos redigunter, & secundum quos collocantur*. Etenim ab omnibus illis absolutis *Dijs* manant ad hoc Universum facultates, quæ complent ultimum Deorum ordinem. Sed Socrates, qui Parcarum absoluta, & supermundana regna celebravit, tradidit, eas & tangere, & non tangere, *tractare, & non tractare*, universas circumvectiones, ipsas proprietatum circumvectiones partitus, per ipsam secundùm tempus immutationem, *& per ipsam temporis varietatem*.

Ipsum enim intermittere tempus, *& aliquod temporis intervallum relinquere*, significationem præbet vicissitudinis, *& varietatis* actionum, *quæ fiunt* in tempore. Sed hoc est occultationis, *i. e. occulte doctrinæ*, convenientis ipsi de-Dijs-fabulæ. Etenim *rerum* non-generatarum generationes, *& ortus*, & simplicium compositiones, & individuarum *divisiones*, atq; distributiones, fabulæ *Poetarum*, *in ipsa poemata* intrudentes, *ac inserentes* sub multis velis inumbrant, *& obscurant* ipsam rerum veritatem.

Si verò, quemadmodum ipsum à causa transitum ad ipsum Esse, generationem, *ortum*q; vocant, & ipsam compositorum in simplicibus comprehensionem, *quæ sit* per causam, compositionem ipsam appellant, & secundorum in prima divisionem, primarum partitionum esse dicunt, sic etiam ipsũ & per partes tangere ea, quæ moventur, & ab illis separari, *si inquam hæc* non in tempore *fieri* putemus, ut dicit illud apparens, *& speciosum commentum* fabularũ-fictionis: sed secundũ varias ipsarum partiũ varietates, & cõmixtam ex summis *partibus* hypostasin, ad Platonis mentẽ proximè accedemus.

Et hoc quidem, quod in præsenti tractatione, non multa *oratione* indiget, ad hæc usq; *progressum*, *hunc* habeat finem. Ipse verò partium, *i. Parcarum* ordo per se spectandus *est*. Etenim harum *Parcarum*, alij quidem, primam censent collocatam-esse Lachesin, alij verò, ultimam. Et reliquarum, alij quidem, Atropon in Unitatis ordine cæteris anteponunt. Alij verò, Clothonem. Cùm autem Plato in Legibus apertè sic dicat, Primam quidem, Lachesin, secundam verò, Clothonem, tertiam verò, Atropon, convenire puto & illa verba, *quæ sunt* in Repub. ad istum reducere definitum inter ipsas ordinem, & nihil innovare, *nihil novi moliri*, sequendo *varias* Interpretum opiniones, quæ aliàs *ad hæc, aliàs* ad alia feruntur.

Dicit igitur Socrates, ipsam quidem Lachesin, canere præterita, Clothonem vero, præsentia, Atropon verò, futura, hìc etiam pariter usus ordine divisionis ipsarum *Parcarum*, secundum actiones *earum*. Et ipsi quidem Lachesi principatum dans, & uniformem reliquarum, *i. e. in reliquas* dominationem *attribuens*. Clothoni vero, *tribuens dominationẽ* inferiorem quidẽ ipsa Lachesi, *i. e. ipsa Lachesẽos dominatione*, Atropi vero regno capaciorem, *& ampliorem*. Reliquæ vero *Parcæ, Atropo scilicet, tribuens dominationem* tertiam, & ab illis ambabus ordine-collocatis comprehensam, & sub illis *positam*,

Καὶ γὰρ Διὸς, καὶ Ἥρας, καὶ Ἀπόλλωνος, καὶ Ἀθηνᾶς μετὰ τὴν ὑπερουράνιον λῆξιν, καὶ μετὰ τῶν ἐγκοσμίων θεῶν, κοιναὶ πρόοδοι, καὶ συντάξεις εἰσὶ, καὶ γὰρ ἀπὸ τούτων τῶν ὑπολύτων, καθήκουσιν εἰς τὸ πᾶν, δυνάμεις συμπληροῦσαι τὸν ἐσχάτιον διακόσμησιν τῶν θεῶν. ἀλλ' ὅτε Σωκράτης τὰς ὑπολύτους τῶν Μοιρῶν καὶ ὑπερκοσμίους βασιλείας ὑμνήσας, ἀπεφήνατο τὸ αὐτὸς, καὶ οὐκ ἀπομίσας παραδέδωκε τῶν ὅλων πρόοδον, τὰς τῶν ἰδιοτήτων διαφορὰς μερίσας, τῇ κατὰ χρόνον ἐξαλλαγῇ.

Τὸ γὰρ λαλεῖν χρόνον, ἔμφασιν παρέχειν τῆς κατὰ χρόνον τῶν ἐνεργειῶν ἀμοιβῆς. ἀλλὰ τοῦτ' ἔστι τῆς προσηκούσης ἐστὶ τῇ θεομυθίᾳ κρύψεως. καὶ γὰρ τῶν ἀμιγῶν γενέσεις, τῶν ἁπλῶν συνθέσεις, καὶ τῶν ἀμερίστων διανομαὶ οἱ μῦθοι παρεισκυκλοῦντες, ὑπὸ πολλοῖς παραπετάσμασιν ἐπισκιάζουσι τὴν τῶν πραγμάτων ἀλήθειαν.

Εἰ δὲ, ὥσπερ τὴν ἀπ' αὐτίας εἰς τὸ εἶναι πάρεδον, φύσιν ὀνομάζουσι, καὶ τὴν καθ' αὐτίαν τῶν συνθέτων ἐν τοῖς ἁπλοῖς προϊοῦσαν, συνθέσιν αὐτὴν ἐπονομάζουσι, καὶ τὴν τῶν δευτέρων πρὸς τὰ πρῶτα διαίρεσιν, τῶν πρώτων μερισμὸν εἶναι λέγουσιν, οὕτω καὶ τὰ παρὰ μέρος ἀπλοῦσθαί τε, καὶ χωρίζεσθαι τῶν κινουμένων, μὴ κατὰ χρόνον ὑποπλάττωμεν, ὡς τὸ φαινόμενον λέγει τῆς μυθοποιίας, ἀλλὰ κατὰ τὰς διαφόρους τῶν μερῶν ἰδιότητας, καὶ τὴν σύμμικτον ἀπὸ τῶν ἄκρων ὑπόστασιν, ἐγγυτάτω τῆς Πλάτωνος διανοίας ἐσόμεθα.

Καὶ τοῦτο μὲν οὐ πολλοῦ δεόμενον ἐν τοῖς παροῦσι λόγοις, μέχρι τούτων ἐχέτω τέλος. αὐτὴν δὲ τὴν τάξιν τῶν μερῶν, [l. Μοιρῶν] κατ' αὐτὸν σκοπεῖσθαι. καὶ γὰρ τούτων, οἱ μὲν, πρώτην ἀξιοῦσι πεπιστεῦσθαι τὴν Λάχεσιν, οἱ δὲ, ἐσχάτην. καὶ τῶν λοιπῶν, οἱ μὲν, τὴν Ἄτροπον ἐν μονάδι τάξει πρεσβεύειν τῶν ἄλλων. οἱ δὲ, τὴν Κλωθώ. ὅ δὲ Πλάτων ἐν Νόμοις σαφῶς οὕτως λέγει, Πρωτίστην μὲν, Λάχεσιν, δευτέραν δὲ, Κλωθὼ, τρίτην δὲ, Ἄτροπον, προσήκειν ἡγεῖσθαι καὶ σὺ ἐν Πολιτείᾳ λόγους ὅτι πρὸς τὴν ἀναγκαίαν τὴν διωρισμένην ἐν αὐτοῖς τάξιν, καὶ μηδὲν καινοτομεῖν, ἐπόμενον τοῖς ἄλλοτε ἐπ' ἄλλα φερομένοις τῶν ἐξηγήσεων δοξάσμασι.

Λέγει τοίνυν ὁ Σωκράτης τὴν μὲν Λάχεσιν, ἀοιδὴν τὰ γεγονότα, τὴν δὲ Κλωθὼ, τὰ παρόντα, τὴν δὲ Ἄτροπον, τὰ μέλλοντα, καὶ νοεῖσθαι τῇ τάξει τὰς ἐνεργείας αὐτῶν διωρίστως ὡσαύτως χρησάμενος. καὶ τῇ μὲν Λαχέσει τὰ πρωτεῖα δούς, καὶ τὴν ἐνοφδὴν τῶν λοιπῶν ὀπτικρατῆσαν. τῇ δὲ Κλωθοῖ, τὴν ὑποδεεστέραν μὲν τῆς Λαχέσεως, πεπλεονακυῖαν δὲ τῆς Ἀτρόπου βασιλείας. τῇ δὲ λοιπῇ, τὴν τρίτην, καὶ ἀπ' ἐκείνων

Universidad de Deusto
Biblioteca

ἀμφοτέρων παπομένων ἐπεχομένων, ἢ ὑπ' ἐκείνους, [l. ἐκείνως.] λανθανέ δὲ ἄρα σὺν πολλοῖς τοῖς χρονικοῖς μορίοις τῆς καθ' αὐτὸν αἰτίαν ἐπεχούσης συμβόλοις χρώμενος. τὸ μὲν γὰρ γεγονὸς, καὶ μέλλον ἐκεῖ ποτε, καὶ παρὸν, οὕτω μὲν ἐστι γεγονὸς. ἀλλ' ἐν τῷ μέλλειν ἔχειν, [l. ἔχει] ὅλως τὴν οὐσίαν. ἀνάλογον τοίνυν τοῖς τελείοις τούτοις μορίοις τὰς τελείας αὐτὰς ἀπολέλοιπε. καὶ τὸ μὲν πλειστάκις, καὶ ἐπιληπτικώτατον τῶν ἄλλων, τὸ γεγονὸς φαμὲν ἄδειν, ὡς οὐσία, [l. αὐτὸν.] καὶ ὧν οὐσία παρεχέτω, τὴν ἐνέργειαν.

Τὰ γὰρ γεγονότα, τῶν μελόντων ἐκεῖ, καὶ τῶν παρόντων ἐπεκτικά. τὸ δὲ δεύτερον, τῇ μὲν, ἐπέχει, τῇ δὲ, ἐπεχόμενον, τὰ μέλοντα. ταῦτα γὰρ καὶ ἦν πρότερον οὐκ ἦρχε. τὸ δὲ τέλειον, καὶ ἐπ' ἀμφοῖν ἐπεχόμενον, τὰ μέλοντα. ταῦτα γὰρ καὶ ἦν πρότερον οὐκ ἦν. γεγονότος, καὶ ἔστι, σκφαίνεται. αὐτὸν δὲ, ὀφίζοντος αὐτῶν τὴν πρόοδον. ἡ μὲν ἄρα Λάχεσις αὐτὸν πρωτουργός ἐστι τὰς ἄλλας ἐν ἑαυτῇ προελαβοῦσα.

Τῶν δὲ λοιπῶν ἑκατέρα ἐπεχέτω ὑπ' αὐτῆς. καὶ ἡ μὲν Κλωθὼ, πάχιν ὑπερτέραν ἔλαχεν. ἡ δ' Ἄτροπος, ὑποδεεστέραν. ἡ διὰ τοῦτο, ἡ μὲν Λάχεσις, ἀμφοτέραις κινεῖ ταῖς χερσὶν, ὡς τὰ μερικώτερα ὑπ' ἐκείνων ἐνεργούμενα, μειζόνως, καὶ ὁλικωτέρως ὑποστηρίζουσα. ἡ μὲν Κλωθὼ, τῇ δεξιᾷ τὸν ἄτρακτον ἐπιστρέφει, καὶ ἡ Ἄτροπος, τῇ ἀριστερᾷ, καθόσον ἡ μὲν, πρωταρχὴ τῶν ἐνεργειῶν, ἡ δὲ, συνεπομένη, καὶ μεθ' ἑκείνης πάντα παθηγεῖ.

Καὶ γὰρ ἐν τοῖς ζωηλοῖς ζώοις, τὸ δεξιὸν κινήσεώς ἐστιν ἀρχή. καὶ ἐν τοῖς ὅλοις, ἡ ὅλη δεξιὰ κίνησις, τῆς ἐπ' ἀριστερὰ πειληπτικῆς. πέφυκε τοίνυν διὰ τοῦτο ἡ μοιρεία τελεῖς, ἔν τε Νόμοις, καὶ ἐν Πολιτείᾳ καὶ τῶν αὐτῶν τάξιν ὑπὸ τοῦ Πλάτωνος εἰς πρώτα τε, καὶ μέσα, καὶ ἔσχατα διηρημένην.

Καὶ οὐκ ἐν τούτοις μόνον τοῖς εἰρημένοις, ἀλλὰ καὶ τῷ τέλει τοῦ μύθου, τὸν ψυχικὸν ὑφηγεμόνα τοῦ λαχόντα δαίμονα, κατάγων εἰς τὸν ζωηλον τόπον, καὶ τὸν δημιουργὸν Πολιτείαν, ἄνωθεν δὲ τὸ οὐρανοῦ, καὶ τῆς ἀνάγκης τοῦ Παντὸς, πεπιστευμένην μὲν αὐτὰς ὑποστάσεις τῇ λαχέσει, δύο πρὸς ἓν, τῇ Κλωθοῖ, τρίτῃ δὲ, τῇ Ἀτρόπῳ, καὶ μὴ πάντας, ὑπὸ τὸν τῆς Ἀνάγκης θρόνον πλέοντας νομάδας, ὅθι τὸ τῆς Λήθης ἄγχι πεδίον, καὶ τὸν Ἀμέλητα ποταμόν.

Ἀνάγκη τοίνυν ἡ τῶν καθόδων ὑπεναντιοῦσθαι, καὶ τῶν σωτηρίας τῆς ὑφέπους ἀναιρεῖν. διὰ ταῦτα ψυχὰς ἡ δαίμονος ἀπιστίαν παρέχεται, καὶ δυσωδίους αὐτὰς, ἢ τῶν λάχεσιν ὑφηλοτέραν τῶν ἄλλων πεπιστευμένων Μοιρῶν. τὴν δὲ δευτέραν, Κλωθὼ, καὶ τὴν Ἄτροπον τελείως.

illisq; subjectam. Quod igitur ipsum vulgus latet, Socrates utitur chronicis, *i. e. temporis* partibus, *ut* signis comprehensionis per causam *facta*. Quod enim fuit, id etiam futurum erat aliquando, & quod præsens est, non dum quidem est factum: Sed in ipso Fore, *quod aliquando sit futurum*, totam *suam* essentiam habet. Illas igitur triplices causas accipiamus per-proportionem--respondentes his tribus partibus. Et id quidem, quod est perfectissimum, & aliorum capacissimum, *i. e. quod alia maximè capere, complectiq; potest*, præterita canere dicimus, ut *eorum* causam. Et quorum causa *nobis* præbetur, *& in medium prefertur*, *illorum illa causa procreat* actionem.

Nam ipsa præterita sunt futurorum, *i. e. ad futura referuntur*, & præsentia complectuntur. Quod verò secundum est, & partim quidem, continet, partim verò, continetur, *refertur ad* præterita. Etenim ista priùs erant futura. Quod verò tertium est, & quod in utroq; *tempore* continetur, ipsa futura *significat*. Hæc enim & præsentis indigent, & præteriti, & alterius quidem, indicantis ipsa, alterius verò, definientis ipsorum progressum. Lachesis igitur est primaria causa, quæ alias in se cõplectitur.

Reliquarum verò *Parcarum* utraq; ab ipsa *Lachesi* continetur. Et ipsa quidem Clotho, superiorem ordinem est sortita. Atropos verò, inferiorem. Et propterea Lachesis quidem, ambabus manibus *res* movet, ut illa, quæ magis, & universaliùs complectres, quæ particularius ab illis aguntur, *& gerumur*. Clotho verò, dextrâ fusum vertit, & Atropos, sinistrâ, quatenus illa quidem, est princeps autor actionum, hæc verò, comitatur *illam*, & cum illa, omnia regit, *& gubernat*.

Etenim in mortalibus animalibus, dextrum *latus*, est motus principium. Et in ipsis *rebus* universis, motus ad dextram, complectitur *motum* ad sinistram. Propterea igitur nata est illa *q. d. Parcalis*, *i. e.* Parcarum Trinitas, & in Legibus, & in Repub. secundum eundem ordinem divisa à Platone in prima, & media, & ultima.

Neq; tantùm in his *ante* dictis: Sed etiam in fine totius fabulæ, animam sub duce Dæmone, qui *ei* sorte obtigit, deducens in mortalem locum, & generationis autorem Rempub. supernè de Cœlo, & summitate hujus Universitatis, primæ quidem, ipsi Lachesi subijcit ipsas *animas*. Secundæ verò, Clothoni. Tertiæ verò, ipsi Atropo. Et post istas *Parcas*, quum *animæ* sub Necessitatis solio perfectæ sunt factæ, *tunc ille animarum Dux*, *qui singulis sorte obtigit*, *eas* in Lethes campum, & Ameletem fluvium deducit.

Necesse igitur *est* vel raditum perturbare, & summissionis cohærentiam tollere, quam animabus illa Dæmonis, *ac Ducis ipsarum* prætura præbet, *Ducis inquam* illius, qui gubernat ipsas, *ipsarumque cursum dirigit*, vel ipsam Lachesin alijs Parcis excelsiorem statuere. Secundam verò, Clothonem *constituere*, & Atropon eodem modo tertiam *statuere*. Nam ad ortum progressus à perfectioribus progrediens, & subsidens, propter ipsum momentum,

mentum, *quod fertur* in terrenum *corpus*, oritur quidem, *& manat* ab ipsa Lachesi, desinit verò in ipsam Atropon. Præterea verò, ipsæ sortes, *& conditiones*, & exemplaria vitarum, à genibus ipsius Lachesis per medium Prophetam ad animas protenduntur. Et quemadmodum ipsum totum fusum in ipsis Necessitatis genibus verti *Socrates* antè dixit, sic etiam illam circa particulares animas providentiam ex ipsius Lachesis genibus fabula suspendit, *i. e. pendère dicit*, quæ *Lachesis* manibus quidem, ut sublimioribus facultatibus, hoc Universum perpetuò movet, in ipsis verò genibus summissè causas animalium, *i. e. ipsarum animarum*, periodorũ habet. Quamobrem etiam ipse Propheta *Necessitatem* istam, Deæ filiam insigniter celebrat, *quũ dicit*, Hæc *est* oratio Necessitatis, quæ est filia virgo ipsius Lachesis. *Necessitas verò*, *vocatur virgo*, *quod eam nullus unquam violarit*, *nec violare possit*. Ipsa verò Clotho, ea, quæ sectas animarum sequuntur, ipsis *animabus* nere dicitur, & singulis distribuere convenientem *rerum* portionem. Et post istam *Clothonem*, ipsa Atropos *fertur* ipsis netis, *i. e. rebus*, *quas ipsa Clotho nevit*, immutabilem, & finitam facultatem indere, ipsum finem concludens *q. d.* Parcalium regularum, *i. e. regularum*, *quæ sunt Parcarum*, & illius ordinis, qui ab hoc Universo *manans*, ad nos pertingit. Si igitur ipsa quidem Lachesis vel ante ipsam hæresin, in animas agit, & post ipsam hæresin, *vitaq; sectam*, *& studium*, omnes ipsarum generationis autores periodos pulcherrimis finibus definit. Aliæ verò *Parcæ*, post ipsam hæresin, ipsis *animabus* sorte distribuunt convenientia, & ipsarum vitas cum hujus Universitatis ordine conjungunt, quomodo non antecedit quidem ipsa Lachesis ambas *Parcas*, illæ verò *Lachesin* sequuntur, & cum ista suam providentiam complent?

Videtur igitur ipsa quidem Lachesis secundam matris dignitatem apud alias Parcas obtinere, & esse quædam Unitas cum ipsis collocata, quemadmodum ipsa Necessitas eximio modo *Parcarum* omnium facultates continet. Aliæ verò Parcæ proximè quidem sub ipsa Lachesi degere *videntur*, longè verò superiùs, *& multo ante* istam, sub ipsa Necessitate *videntur esse collocatæ*. Ipsarum igitur *Parcarum* ordo talis intelligatur secundùm Platonis doctrinam. Illa verò signa, quæcunq; ipsis fabula attribuit, ipsarum regna laudibus extollunt. Quod enim in circulis incedant, eximias ipsarum, & separatas ditiones significat. Quod verò in solijs sedeant, non autem in ipsis circulis, ut Sirenes, ipsa receptacula demonstrat ab ipsis primum illustrata, supra cœlestia collocata esse.

Etenim ipsum solium, est vehiculum, & receptaculum *rerum in ipso* collocatarum, & illis Dijs participabilibus, *quorum essentiam*, *atq; naturam omnia participant*, omnia, quæ participant *ipsos*, subjecta sunt tunquam vehicula, & in ipsis in æternum collocati sunt Dij, & ipsis invehuntur, & per ipsa agunt. Quod vero ex æquo *Parcæ* sedeant, illam in ordine discretionem ipsarum *Parcarum* significat, & illam rationi convenientem summissionem *ex ipsis* progressam, & illam supernè à matre *ad singulas animas* pervenientem *rerum* distributionem.

ἡ δὲ εἰς ὑφεσιν πρόοδος ἀπὸ τῶν πλειοτέρων ὠρμημένη, καὶ ὑφιζάνουσα, καὶ τὸ εἰς τὸ γήϊον ῥοπὸν, ἄρχεται μὲν ἀπὸ τῆς Λαχέσεως, πλευρᾷ δὲ εἰς τὴν Ἄτροπον. ἔτι τοίνυν οἱ κλῆροι, καὶ τὰ παραδείγματα τῶν βίων, ἀπὸ τῶν γονάτων τῆς Λαχέσεως, διὰ μέσου τοῦ Προφήτου πρόκεινται ταῖς ψυχαῖς. καὶ ὥσπερ αὐτὸν τὸν ὅλον ἄτρακτον ἐν τοῖς γόνασι τῆς ἀνάγκης ἐρέφεσθαι πεφάρηκεν, οὕτω δὴ καὶ τὴν περὶ τὰς μεμηκὰς ψυχὰς πρόνοιαν, τῶν τῆς Λαχέσεως ἐξαπλῆ γονάτων ὁ μῦθος, ταῖς μὲν χερσὶν, ὡς ὑψηλοτέραις δυνάμεσι, τὸ πᾶν κινούσης αἰδίως, ἐν δὲ τοῖς γόνασιν ὑφειμένως τὰς αἰτίας τῶν ψυχικῶν περάτων ἐχούσης. διὸ καὶ πάντῃ ὁ Προφήτης Διὰ φερόντως αὐτὴν ἐπονομάζει θεὸν ὑψαιτέρα. Ἀνάγκης θυγατρὸς κόρης Λαχέσεως ὅδε λόγος. ἡ δὲ αὖ Κλωθὼ, τὰ ἐπόμενα ταῖς αἱρέσεσι τῶν ψυχῶν, ἐπικλώθειν αὐτὰς λέγεται, καὶ διανέμειν τὴν προσήκουσαν μοῖραν ἑκάστῃ. καὶ μὴ πάντα, ἡ Ἄτροπος τοῖς κεκλωσμένοις τὸ ἀπαρέμπτον, [l. ἀπαρέπτον.] καὶ ἀπαράλλακτον ἐνδιδοῦσα, τὸ τέλος συμπερανοῦσα τῶν μοιρείων κανόνων, καὶ τῆς ἀπὸ τοῦ παντὸς εἰς ἡμᾶς καθηκούσης πέρεως. εἰ τοίνυν ἡ μὲν Λάχεσις καὶ πρὸ τῆς αἱρέσεως, εἰς τὰς ψυχὰς ἐνεργεῖ, καὶ μὴ πάντα αἵρεσιν, πάσας αὐτῶν ἀφορίζει τὰς ὑφεπουργοὺς περιόδους, τοῖς καλλίστοις ὅροις. αἱ δὲ ἄλλαι, μὴ πάντα αἵρεσιν, αὐτὰς ἀπολαμβάνουσι τὰ προσηκοντα, καὶ συναπτουσιν αὐτῶν τοὺς βίους τῇ τοῦ παντὸς διακοσμήσει, πῶς οὐχὶ προηγεῖται μὲν ἡ Λάχεσις ἀμφοῖν, ἔπονται δὲ ἐκεῖναι [l. ἐκείνων,] καὶ μὴ πάντα ἀποπληροῦσι τὴν οἰκείαν προμηθίαν;

Ἔοικε τοίνυν ἡ μὲν Λάχεσις, τὴν τῆς μητρὸς ἀξίαν διὰ τέρας ἔχειν πρὸς τὰς ἄλλας Μοίρας, καὶ ἑνώσει συναπτομένη τὰς αὐτῶν μονὰς, ὥσπερ ἡ ἀνάγκη τὸν ἐξηρημένον τρόπον πάσῶν περιέχει δυνάμεις. αἱ δὲ ἄλλαι Μοῖραι πρόσεχῶς μὲν, ὑπὸ τὴν Λάχεσιν τελοῦσιν. ἀνωτέρω δὲ ἔτι τούτης, ὑπὸ τὴν Ἀνάγκην. ἡ μὲν δὴ τάξις αὐτῶν τοιαύτη νοείσθω κατὰ τὸν Πλάτωνα ὑφηγήσιν. τὰ δὲ δὴ σύμβολα, ὅσα αὐτῶν ὁ μῦθος προσάπτει τοῖς αὐτῶν δυνάμεσι βασιλείας. τὸ μὲν γὰρ ἐπὶ κύκλων περιπολεῖν, τὰς ἐξηρημένας αὐτῶν σημαίνει. χωρεμένας ἀπλανεῖς ἀρετάς. τὸ δὲ ἐν θρόνοις ἱδρύσθαι, καὶ ἐκ τῶν αὐτοῖς τοῖς κύκλοις, ὥσπερ τὰς Σειρῆνας, τὰς ὑποδοχὰς ἐνδείκνυται, τὰς πρώτως ὑπ' αὐτῶν ἐλλαμπομένας, ὑπερειδρύσθαι τῶν οὐρανίων.

Καὶ γὰρ θρόνος ὄχημα, καὶ ὑποδοχὴ τοῖς δυμένων ἐστὶ, καὶ τοῖς θεοῖς τοῖς μεθεκτοῖς, τὰ μετέχοντα πάντα ὑποβεβληται οἷον ὀχήματα, καὶ ἐν αὐτοῖς ἱδρυται διαμονίως οἱ θεοὶ, καὶ ἐποχοῦνται αὐτοῖς, καὶ δι' αὐτῶν ἐνεργοῦσι. τὰ δὲ ἐξ ἴσου καθῆσθαι, τὴν ἐν τάξει ἀφομοίωσιν αὐτῶν δηλοῖ. καὶ τὴν ἀνάλογον περιοδον ὑφεσιν, καὶ τὸ ἄνωθεν ἐκ τῆς μήτρος ἐφήκουσιν ἀφομοιοῖ.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Ἐκεῖθεν γὰρ τὸ παραμένον ἐν τῇ προόδῳ, καὶ τὸ καθ' ἁρμονίαν ἐνεργοῦν ἐνδίδοται ταῖς Μοίραις. καὶ μέσον καὶ τὸ σέμνα τὸ ὅπτι τῶν κεφαλῶν ἔχειν, φάος φωτὸς πᾶς νοεραῖς αὐτῶν ἀπροπτήλας ἀειλάμπεσθαί φησι, γονιμόν τε, [l. γονίμοις τε,] καὶ ἀχράντοις αὐτοῖς κεκοσμῆσθαι, δι' ὧν ἡ τὸν οὐρανὸν πληροῦσι δυνάμεως τε γονιμικῆς, καὶ τῆς ἀπροπτήλου καθαρότητος. τὸ δὲ λελυχνισμένων, καὶ λαμπάδας αὐτῶν οὕτω ἔχωσιν προβεβλημένους λόγους, καὶ τὰς ζωὰς, ἃς ἑαυτῶν προεῖπαντο, νοεραῖς ἀποφάνσι, καὶ φωτοειδεῖς, καὶ τῆς θείας αὐγῆς πεπληρωμένας.

Καὶ ἐοίκασιν, οἱ μὲν χιτῶνες, τὰς οὐσίας ἐνδεικνυσθαι τὰς μεπεχούσας αὐτῶν. οἱ δὲ θρόνοι, τὰς ἐν ταῖς πρωτίσταις στερεώμασιν ὑποδοχάς. ἐπεὶ καὶ παρ' ἡμῖν, οἱ μὲν χιτῶνες πρόσεχῶς ὁμιλοῦσι τοῖς σώμασι. τὰ δὲ ὀχήματα πορρώτερον ἡμῶν αἰτιλαμβάνονται. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἐξ ἄλλης θεολογίας εἰλήφθω, παρ' ἧς καὶ σοὶ ἐπέκεινα τῆς ἀπλανοῦς μαθήσομαι μεμαθήκαμεν. τὰ δὲ ὑμνεῖν τὰς Μοίρας, τὸν μὲν, τὰ γεγονότα, τὸν δὲ, τὰ παρόντα, τὸν δὲ τελεῖν, τὰ μέλλοντα, πάσας αὐτῶν τὰς εἰς ἔξω προϊούσας ἐνεργείας ἐμμελεῖς καὶ νοεράς, καὶ ἁρμονίας πλήρεις, ἐνδείκνυται.

Καὶ γὰρ τὰς τῶν Σειρήνων ᾠδὰς, καὶ τὰς ἐυρύθμους κινήσεις ἐυφρανοῦ, πλειοῦσιν αἱ Μοῖραι, καὶ πάντα πληροῦσι, τοῖς ἑαυτῶν ὕμνοις προκαλούμεναι μὲν τὸν τῆς μητρὸς ποίησιν εἰς τὸ πᾶν. ἀφ' ὧν νοερῶν ὕμνων, ἀπιστρέφουσι καὶ πάντα πρὸς αὐτὰς, ἀφ' ἧς ἁρμονίου τῶν ὅλων κινήσεως. πάντα γὰρ ζῶντα τὸν πλείω. καὶ ἄχραντον, καὶ ὑπερουράνιον τῶν Μοιρῶν πέφυκεν, ἡμῖν ἱκανῶς ἐνδείξασθαι.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ κδ'.

Λοιπὸν τοίνυν ἡμῖν ἐστι τὸν Παρμενίδου πατριαρχίαν τῆς περὶ τῶν θεῶν πάντων διδασκαλίας. καὶ γὰρ ὁ Πλάτων ἐν ἐκείνῳ τὸν μίαν αὐτῶν ἰδιότητα συμφέρεται παραδεδωκε. μετὰ γὰρ τὸν τῶν ἀφομοιωμάτων ἀμφοτέρων προόδον (ἐν οἷς τὸ ὅμοιον, καὶ ἀνόμοιον ὑπὸ τῆς νοερᾶς ταυτότητος, καὶ ἑτερότητος συμφωνούσης) πάντων ὑμῶν, καθ' ἀναλογίαν, πᾶσιν, καὶ τὸν ἐλάχιστον μέχρι, καὶ δυσεύρετον γένεσιν, τὸ ἓν ἀπόρρητον δείκνυσι καὶ ἑαυτοῦ, καὶ τῶν ἄλλων. ἅπαντα γὰρ τὰ θεῖα γένη μετὰ τὸν μονάδα τὸν δημιουργικὸν, διαπαντὸς τὰς ἑαυτῶν ἐνεργείας. καὶ γὰρ πρὸς αὐτὰ, καὶ πρὸς τὰ ἄλλα τὰ μεθ' ἑαυτὰ πέφυκεν ἐνεργεῖν, πρόοδοις χαίρουσα, καὶ τῇ προνοίᾳ τὰ δεύτερα ὑπερέχουσα, καὶ τῇ ἑνώσει τὰ πλήθη καὶ τὰς φύσεις, καὶ ἀμέριστον αὐτὰ, καὶ παντελῆ ποίησιν προκαλέμενα, καὶ τοῖς δευτέροις ἐπιχέουσα. τοῦτο δὴ ἐν πρὸ τῶν ἄλλων ἀπάντων, τὸ τάξεως, καὶ διαιρέσεως τῆς πρὸς τὰ καταδεέστερα, πῶς ἔχει τὸν ὅλον ἡμῖν ἰδιότητα παρίσησι;

Illinc enim *manat* id, quod est collocatum in ipso progressu, & id, quod secundùm dignitatem distribuitur, & fit in ipsis actionibus, inditur, *atq; tribuitur* ipsis Parcis, *vel potius, ab ipsis Parcis indutur, ac inseritur.* Quinetiam quod *Parcæ* coronam in capitibus gestent, divino lumine intellectuales ipsarum summitates undiq; collustrari dicit *Plato*, fœcundisq;, & impollutis causis ornari *tradit*, per quas & ipsum Cœlum replent & facultate generatrice. & immutabili puritate. Quod verò albis-vestibus indutæ sint, omnia ipsarum foras prolata verba, & ipsas vitas, quas sibi *sectandas* proposuerunt, intellectuales, & luminis-forma-præditas *esse* demonstrat, & divino splendore plenas.

Et ipsæ quidem *Parcarum* tunicæ, illas essentias demonstrare videntur, quæ sunt-participes ipsarum *Parcarum*. Ipsa verò solia, *significant* illa receptacula, *quæ sunt* in primis firmamentis. Quoniam etiam apud nos ipsæ quidem tunicæ proximè versantur cum *nostris* corporibus, *id est proximæ sunt nostris corporibus*. Ipsa verò vehicula nos ex-remotiore-spacio corripiunt, *& eminus apprehendunt, & fulciunt*. Sed hoc quidem ex alia Theologia sumatur, ex qua & illos ordines supra *viam* inerrantem *sitos* didicimus. Quod autem Parcarum una quidem celebret præterita, alia verò, præsentia, tertiaverò, futura, *hoc* omnes ipsarum actiones foràs prodeuntes, concinnas, & intellectuales, & harmoniæ plenas *esse* demonstrat.

Etenim ipsas Sirenum cantiones, & concinnos ipsius Cœli motus ipsæ Parcæ conficiunt, & omnia complent, suis hymnis provocantes quidem ipsam matris effectionem ad hoc Vniversum per intellectuales hymnos, convertentes verò, *ac reducentes* omnia ad se-ipsas, per harmonicum, *& concinnum rerum* universarum motum. Hæc autem omnia perfectum, & impollutum, & supercœlestem Parcarum ordinem nobis satis demonstrarunt.

CAPUT XXIV.

Reliquum igitur nobis est, ut ipsum Parmenidem de istorum Deorum doctrina testemur. Etenim Plato in illo *Dialogo* unicâ ipsorum proprietatem apertissimè tradidit. Nam post per-similitudinem-expressorum ordinum progressum (in quibus simile, & dissimile, ex intellectuali Identitate, & Diversitate *sunt* apparentia) modo quidem, per-proportionem, modo verò, per immutatum, *varium*, & cognitu-difficilè ortum, ipsum Vnum demonstratur & se-ipsum, & alia tangens. Omnia enim divina genera, post illam rerum-opificem Vnitatem, suas actiones duplicant. Etenim apud se, & apud alia, quæ sunt post ipsa, naturaliter-solet agere, progressibus gaudentia, & ipsi providentiæ secundorum inservientia, propter ipsam Patris voluntatem, & supernaturalem, & individuam, & perfectam ipsius effectionem provocantia, & in secundas *naturas* derivantia. Hoc igitur ante alia omnia, hoc tactus, & divisionis in deteriora *facta genus*, quomodo nobis illam absolutam *Deorum* proprietatem non repræsentat?

Nam ipsum quidem tangere *res aliquas*, est cognationis ad nos *spectantis argumentum*, & compositæ providentiæ, *i. e. providentiæ nobiscum conjunctæ manifestum signum*. Contra verò, ipsum non tangere *res aliquas, est indicium* illius eximiæ, & ab ipsis *rebus & naturis* separatæ excellentiæ, *i. e. illius excellentiæ, quam ab aliis naturis Dij separatam habent*. Tale igitur etiam in superioribus nos demonstrabamus *esse* illud absolutorum Deorum genus, simul quidē, conjunctum cum illis cœlestibus *Dijs*, simul etiam, super ipsos explicatum, & in omnia progrediens sine-ullo-impedimento. Et propterea, & ipsas Parcas supercœlestes statuebamus. Etenim Socrates dicebat *Parcas* tangere, *& gubernare* circumvectiones, *rerumq; periodos*, & in Cratylo, illam mundanam Coren, *i. e. illam puram, castamq; Proserpinam, Cereris filiam*, Plutonis conjugem, & omnis generationis gubernatricem, *& omnis ortus intricem*, essentiam, quæ *modo huc, modo illuc* fertur, tangere, *& regere* statuebat. Et propter istum attactum, *rerum contractionem, ac administrationem*, vocatam-fuisse Phersephattan.

Præterea verò, in Phædone modum purgatoriæ vitæ animarum nos docens qualisnam ille sit, *pro, nos docens quisnam sit animarum vitæ purgandæ modus*, Quum (inquit) anima cum ipso corpore nō *conjuncta, neq; versans*, ipsum Ens tangit, per hæc omnia profectò, *Plato* ipsum quidem tactum, inseparabilis providentiæ munus esse, & compositæ Præturæ, *& ordinati Principatus officium esse* demonstrat. Ipsam vero negationem hujus *tactus, quum quis res ab aliquo tangi, tractariq; negat, demonstrat esse munus Præturæ ab aliis* separatæ, & invictæ, & exemptæ ex rebus, quæ administrantur, *vel, ex numero Deorum, qui res mundanas administrant*.

Illud igitur Unum, quod alia tangit, & non tangit, & cum alijs est-conjunctum, & super ipsa collocatum-est. Quamobrem etiam simul & suprà-sitorum, & mundanorum *Deorum* facultatem, *& potestatem* est-sortitum. Cùm enim in utrorunq; sit medio, in Uno comprehendit divisas ipsarum exmitatū proprietatos. Quinetiam & se-ipsum ante alia & tangit, & non tangit. Quamobrem etiā & in ipso *Uno* est multitudo, & diseretio integritatis *ex toto constare*, & hujus partiū, & Unitas totius multitudinis cōgregatrix. Si enim *Unū* à principijs progressū-est, & si partitè agit, variū est, & multiforme. Omnis enim progressus, minuit quidem ipsas *rerum* progredientium facultates, *& potestates*, auget verò multitudinē in ipsis *cōprehensam*, quamvis nō in-omnes-partes cū ipsa multitudine progrediatur, & uniformè essentiæ naturā manifestè-ostēdat

Hoc igitur Deorum genus cum mundanis *Dijs* est collocatum, & eminet supra *Deos* illos, qui *res mundanas* administrant, *vel supra res illas, quæ in mundo geruntur, & administrantur*, & est absolutum, quoniam excessit ex *Dijs* in-omnes-partes divisis. Si igitur & Unum est, & multitudo, producens quidem in secundas *naturas*, multos fontium rivos, eminens vero supra partitas, *dividuaq; rerum* sortitò-factas-divisiones, simul & se-ipsum tanget, & non tanget.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Διὰ μὲν τὴν ἕνωσιν τὴν χωριστὴν, οὐδὲ τῆς ἁφῆς προσδεόμενον. Διὰ δὲ τὴν εἰς πλῆθος προοδον, ἀπτόμενον ἑαυτοῦ. Διέχει γὰρ ἐν αὐτῷ τὰ πολλὰ, καὶ ἄπειμι ἑαυτοῦ, καθόσον ἐστὶν ἐν αὐτῷ, φησὶν ὁ Παρμενίδης. ἵν' οὖν συλλόντες εἴπωμεν, ὡς μὲν ἀναφές ἐστιν, ὡς ἂν ἀφ' ἑαυτοῦ προῖον, ἐν ἑαυτῷ πάλιν ἱδρυμένον, ἄπειμι ἑαυτοῦ· καὶ ὡς μὲν ἐν τοῖς ἄλλοις ἐν, ἄπειμι τῶν ἄλλων, ὡς δὲ ἀσυμπλοκον πρὸς τὰ ἄλλα, καὶ ὡς ἀριθμὸν οὐκ ἔχον ἐν ἑτέροις συνέσχον, κεχώρισται αὐτῶν. ἅμα ἄρα ἡ ἑνοειδὲς ἐστι, καὶ πεπληθυσμένον, καὶ μονοειδὲς ἑξαλλαττόμενον, τὸ ἡνωμένον τῶν θεῶν, καὶ μένον, καὶ πρῶτον, καὶ μετεχόμενον ὑπὸ τῶν ἀπελεστέρων, καὶ ἀμέθεκτον, αὐτῶν πρυπάρχον.

Ἅπαντα ἢ ζωῆς τῆς ὑπερουρανίου Διακοσμήσεώς ἐστι στοιχεῖα, τὴν σύγκρασιν ἐκ τῶν πάντη διωρισμένων ἰδιοτήτων ἡμῖν ὑποφαίνοντα μοι φανίζοντα. ζωῆς μὲν οὖν εἰρήσθω περὶ τῆς οὐσίας αὐτῶν, καὶ τῆς ὑπάρξεως, ἣν ἐν τύποις ὁ Παρμενίδης παρέσηκε. δεῖ δὲ καὶ τὰ αὐτὰ τῆς ἀποδείξεως αὐτῶν, ἐκ τῶν προκειμένων λαβεῖν. ὁμοίως οὖν καὶ αὐτῷ μὲν τὴν ἕνωσιν ἐπέκεινα πάσης Διακρίσεως μερίστης, καὶ ἁφῆς ἀποδεικνύμενοι, τὸν ἀπὸ ἑνὸς αὐ ἔχοιεν προοδον.

Πᾶσι γὰρ ὅθεν ἡ ἕνωσις ἀπὸ τῆς ἐναδικῆς πρωτίστης, καὶ πάσης πληθους, καὶ διακρίσεως πάσης ἐξῃρημένης. κατὰ δὲ τὸ ἐν αὐτῷ τὴν ἴδιαν δύναμιν ἑαυτὴν προϊεληφότες ἀπὸ τῶν ἀχράντων ὑφεστήκασι θεῶν. τὸ γὰρ ἐν αὐτῷ πρωτίστῳ τῶν νοερῶν πατέρων, τῆς ἀκλινοῦς αἰτίας ἐστὶν, καὶ ἀτρέπτως ἀνεχούσης τὸ πληθος ἀπὸ τῶν δευτέρων, σύμβολον. εἰ τοίνυν Διὰ τὸ ἐν αὐτῷ τὸ ἓν τοῦτο ἄπειμι ἑαυτοῦ, Διὰ τὴν ἀχραντίαν ἐν τῇ προόδῳ δύναμιν, ἑδράζῃ τὸ πληθος ἐν τῷ ἑνὶ, καὶ τὰ μέρη τῇ ὁλότητι συνέχῃ.

Καὶ ἐκεῖ μὲν τὸ ἐν αὐτῷ πρώτως ἐκφανὲν, τὴν ἀφὴν καὶ αἰτίαν προείληφεν, ὥσπερ δέδεικται Διὰ τῆς πρώτης ἡμῖν ὑποθέσεως. ἐνταῦθα δὲ, καθ' μέθεξιν μὲν, τὸ ἐν αὐτῷ. καθ' οὐσίαν δὲ, ἡ ἀφὴ τῷ ἑνὶ τούτῳ, καὶ τῆς ἐν αὐτῷ συνυφέσηκεν. ἐπὶ τοίνυν ἐν ἄλλοις μὲν ὂν, ἀπτόμενον, [l. ἄπειμι] τῶν ἄλλων. καθ' οὐδένα δὲ αὐτοῖς κοινὸν ἀριθμὸν συμπεπλόμενον, κεχώρισται ἀπ' αὐτῶν. ἐν δὴ τούτοις, δοκεῖ μὲν ἀπὸ δὲ ἐν ἄλλῳ ποιεῖσθαι τὴν ἀποδολήν. ἐπεὶ καὶ τὸ ἑαυτοῦ ἄπτεσθαι, Διὰ δὲ ἐν αὐτῷ δέδεικται πρότερον. θαῦμα δὲ ὅπως ἐν τῇ πρώτῃ περιόδῳ τὸ ἐν ἄλλῳ, τῷ ἑαυτοῦ, [l. δὲ ἑαυτῷ] κρεῖττον ὑποστὰν, ἐν τῇ μεθέξει τῶν ἀπολύτων θεῶν, καὶ ἀδεέστερόν ἐστι δὲ αὐτῷ.

Nam propter quidem ipsam Vnitatem seperabilem, *vel, ob ipsam quidem Vnionem partitam, atq; divisam*, ne tactu quidem indiget. Propter verò progressum in ipsam multitudinem, se-ipsum tangit. Continet enim in se-ipso ipsa Multa, & tangit se-ipsum, quatenus (inquit Parmenides) est in se-ipso. Ut igitur summatim dicamus, quatenus quidem est tactus-expers, quatenus verò ex se-ipso progreditur, & in se-ipso rursus est-collocatum, *eatenus* tangit se-ipsum. Et quatenus quidem est in alijs, alia tangit, quatenus verò cum alijs non est collocatum, & quatenus numerum non habet in illis cognatum, *eatenus* ab ipsis est seperatum. Simul igitur est & uniforme, & multiplicatum, & uniforme *varium*, quod immutatur, hoc Deorum genus, & manens, & progrediens, & participatū ab imperfectioribus, & imparticipabile, *quod ab ipsis participari non possit*, quia est ante ipsa *imperfectiora*.

Hæc autem omnia sunt supercœlestis dispositionis, *& ordinis* elementa, quæ temperatam ex proprietatibus in-omniadivisis hypostasin, *naturamq;* nobis demonstrant. Hæc igitur dicta-sint de ipsorum *Deorum* essentia, & subsistantia, *atq; natura*, quam in istis, *& per ista verba nobis* Parmenides repræsentat. Oportet autem & ipsas ipsorum procreationis, *& ortus* causas ex *rebus argumentisq;* propositis sumere. Ergo propter quidem ipsam Vnitatem, *Dij* cum damonstrentur omni discretione partita, & *omni* tactu superiores, ab ipso Vno progressum habebunt.

Illinc enim omnibus *Dijs est*, *& ad omnes Deos manat* Vnio, *vel, Vnitas* ab illa prima Vnitate *progrediens*, quæ & ex omni multitudine, & ex omni divisione est exempta. Quod vero in ipso *Vno* sint, & suam tangendi facultatem ab impollutis Dijs priùs-acceperint, *ideo* subsistunt. Quod enim in ipso primo intellectualium Patrum *est*, *illud* immutabilis, & immutabiliter sustinentis multitudinem à secundis *naturis*, *Diisq; manantem*, causæ symbolum, *obscurumq; signum* est. Si igitur hoc Vnum, quod *sit* in se-ipso, tangit se-ipsum, propter impoltam in ipso progressu facultatem, ipsam multitudinem in ipso Vno collocat, *& stabilit*, & ipsas partes per ipsam integritatem, *vel, per ipsum Totum*, continet.

Et illic quidem, illud, quod in se-ipso primùm apparuit, ipsum tactum, propter causam comprehendit, quemadmodum à nobis per primam hypothesin est-demonstratum. Hic verò, per participationem quidem *existit* illud, quod est in se-ipso. Per essentiam verò, ipse tactus, cum hoc ipso Vno, & cũ ijs, quæ in ipso *sunt*, subsistit. Præterea verò, in alijs quidem existens *ipsum Vnum*, alia tangit. Quoniã verò per nullum numerum ipsis communem, *cum ipsis* collocatur, *ideo* seperatum-est ab ipsis. In his igitur *Plato* videtur ab eo quidem, quod est in alio, ducere argumentationem. Quoniam & ipsum, se-ipsum tangere, per illud, quod est in se-ipso demonstratum-est antè. Mirum autem *est* quomodo in prima periodo illud, quod est in alio, cùm sit præstantius eo, quod est in se-ipso, in ipsa participatione, *& communione liberorum*, & absolutorum Deorum, deterius sit eo, quod est in se-ipso. Ipsum

Ipsum enim alia tangere, & cum alijs collocari, dicemus esse prorsus imperfectius ipso ad se-ipsum multitudinem convertere, *& ad se reducere. Pro, Id enim, quod alia tangit, & quod cum alijs collocatur, dicemus esse longè imperfectius eo, quod ipsam multitudinem ad se convertit, & reducit.* Nos igitur illud à rerum-opifice, & per similitudinem expresso, *vel, res-per-similitudinem-exprimente* ordine progressum habere dicamus. Quamobrem etiam non in alio, Parmenides dicit ipsum Vnum esse: Sed in alijs.

Alia verò, primum quidem, ex Vnitate pendent. Deinde vero, ex Dijs per-similitudinem-expressis, *vel, ex Dijs res per-similitudinem-exprimentibus.* Illinc igitur & illi absoluti, *liberiq; Dij* accepeperunt suum in alijs Esse. Nam illud rerum-opifex Vnum, cùm Idem sit, & Diversum, ipsis *absolutis Diis* Identitatem impertit, & Vnitatem eximiè. Ipsa verò rerum-per-similitudinem-exprimendarum-facultas, ipsis *absolutis Diis* similitudinem seperabilem, *vel, ab alijs separatam*, per-illuminationem-suppeditat.

Illud verò *liberorum*, *ac* absolutorum *Deorum genus in* ipsis *alius* est jam, quatenus collocatum-est cum ipsis, & proximè præest *ipsis*. Quoniam verò etiam ab illis mundanis Unitatibus differt, *ideo* totum suum numerum eximium ab alijs, *& ex alijs exemptum*, est-sortitum. Sic igitur ipsa alia, quæ nullum communem numerum participant, ad hoc Unum *accedere non possunt*, neque, *quamvis sint* proximè ipsum *Unum*, *quamvis ipsi Vni sint proxima, non tamen ipsum* participare possunt. Ergo & ab ipsis primis causis, & ab ipsis prope *causas ipsas* collocatis *rebus*, progressus est illis absolutis Dijs. Etenim ab illo *Uno primo Uno omnes Dij manant*. Quoniam, ut illud *Vnum exemptum est ex* ipsis mentalibus, sic etjam isti *absoluti Dij* ex ipsis sensilibus sunt-exempti, & ab impolluto ordine *seperati*.

Quoniam & illam solutu-facilem, *& expeditã vitæ* rationem non aliunde *mananiem* habẽt, quàm ab immutabili potestate, & rerum-opifice causa. Quinetiam ab illis per-similitudinem--expressis, *vel, ab illis res-per-similitudinem-exprimentibus* Dijs procreati, ipsam etiam in alijs communionem acceperunt, & ex se-ipsis *manantem numerum*, super *alia* collocarunt.

Etenim suum numerum super aliorum hypostasin, *& supra naturam aliorum* collocarunt. Hæc etiam de Dijs istis, ex Parmenide *sunt* sumenda. Singularum verò rerum *ad præsentem tractationem spectantium* accuratam explicationem, in alijs *nostris scriptis* persecuti-sumus, nec eadem in his etiam sunt scribenda. **

In hujus sexti libri fine videtur aliquid desiderari. Quod ex notis adscriptis colligi potest.

Τὸ γὰρ τῶν ἄλλων ἅπτεσθαι, καὶ συμπεπλέχθαι ἄλλοις, ἧττόν ἐστι τὸ πληθος διπτρέφειν πάντως δήπου φήσομεν ἀπλέστερον ὑπάρχειν. ἡμεῖς δὴ οὖν ἀπὸ τῆς δημιουργικῆς αὐτὸ, καὶ τῆς ἀφομοιωτικῆς Διακοσμήσεως ἔχειν τὴν πρόοδον λέγομεν. διὸ καὶ οὐκ ἐν ἄλλῳ φησὶν ὁ Παρμενίδης εἶναι τὸ ἕν, ἀλλ' ἐν ἄλλοις.

Τὰ δὲ ἄλλα, πρώτως μὲν, ἐξήρτηται μονάδος δευτέρως δὲ τὰ ἀφομοιωτικὰ θεῶν. ἐκεῖθεν ἄρ καὶ οἱ ἀπόλυτοι παρεδέξαντο τὸ ἐν ἄλλοις εἶναι. τὸ γὰρ δημιουργικὸν ἓν, πάντων ὑπάρχον, καὶ ἕτερον, πάντων τοῦ. [l. πάντη τοῦ.] αὐτοῖς μεταδίδου. καὶ ἑνώσεως ἐξῃρημένως. τὸ δὲ ἀφομοιωτικὸν αὐτοῖς ὁμοιότητα ἐπέλαμπε χωριστὴν.

Τὸ δὲ τῶν ἀπολύτων, αὐτοῖς ἐστιν ἤδη, καθόσον συνέστακε τῷ αὐτοῖς, καὶ προσεχὼς ἐπιστέλλει. διότι δὲ αὖ Διαφέρει τῶν ἐγκοσμίων ἑνάδων, πάντα τὸν οἰκεῖον ἀριθμὸν ἐξῃρημένον ἔλαχεν ἀπὸ τῶν ἄλλων. καὶ οὕτω δὴ τὰ ἄλλα μηδενὸς ἀριθμοῦ μετέχοντα κοινοῦ, πρὸς τοῦτο ἓν, οὐδ' ἂν προσεχῶς αὐτῷ δύναιτο μετέχειν. ὁμοίως οὖν καὶ ἀπὸ τῶν πρώτων αὐτῶν, καὶ ἀπὸ τῶν συνεχῶς πλαγιώτων, ἡ πρόοδός ἐστι τοῖς ἀπολύτοις θεοῖς. καὶ γὰρ ἀπὸ ἑνὸς ἐστὶ, ὡς ἐκεῖνα τῶν νοητῶν, οὕτω δὴ καὶ οὗτοι τῶν αὐτοθητῶν ἐξήρηνται, καὶ ἀπὸ τῆς ἀχραντίου τάξεως.

Ἐπειδὴ καὶ τὸ εὔλυτον ὅπη ἀλλαχόθεν ἔχουσιν, ἢ ἀπὸ τῆς ἀτρέπτου δυνάμεως. καὶ τῆς δημιουργικῆς αὐτῶν. καὶ δὴ καὶ ἐκ τῶν ἀφομοιωτικῶν θεῶν ἀποφαινόμενοι, καὶ πῶς κατὰ τὰ ἄλλα παρεδέξαντο κοινωνίαν, καὶ ἀφ' ἑαυτῶν ὑπερέδρυσαν.

Καὶ γὰρ τὸν οἰκεῖον ἀριθμὸν, τῆς τῶν ἄλλων ὑποστάσεως ὑπερέδρυσαν. τοιοῦτα καὶ περὶ τῶν θεῶν τούτων, ἐκ τοῦ Παρμενίδου παραληπτέον. τὴν δὲ τῶν καθέκαστα διηκριβωμένων ἐξήγησιν ἐν ἄλλοις ποιησόμεθα, καὶ οὐδὲν δεῖ τὰ αὐτὰ καὶ τούτοις ἀναγράφειν. **

Universidad de Deusto
Biblioteca

PROCLI SVCCESSORIS PLATONICI PHILOSOPHI INSTITUTIO THEOlogica, quæ continet capita 211.

CAPUT PRIMUM.

OMnis multitudo particeps-est aliquo-modo ipsius Unius. Si enim nullo-modo particeps--sit *Unius*, nec ipsum Totum Unum erit, nec unum-quodq; multorum, ex quibus ipsa multitudo *conflatur*: Sed erit etiam quædam ex istis *singulis conflata* multitudo, & hoc in infinitum *progredietur*, & horum infinitorum unum-quodq; erit rursus infinita multitudo. Si enim *ipsa multitudo* nullius Unius ullo-modo sit-particeps, neq; per se totam, neq; per singulas *partes* in ipsa *comprehensas*, ubiq; , & in omni *re*, *multitudo* erit infinita.

Multorum enim unum-quodq; , quodcunque sumpseris, vel Unum erit, vel non Unum, vel multa, vel nihil. Sed si quidem unum-quodq; *multorum, est* nihil, id etiam, quod ex his *progreditur* , *est* nihil. Si verò *multorum unum-quodq; est* Multa, ex infinitè infinitis unum-quodq; *constabit*.

Hæc autem impossibilia *sunt*. Non enim ex infinitè infinitis est ullum Ens. Ipso enim infinito non est *ullum Ens majus*, *ac* amplius. Quod verò *constatum est* ex omnibus, *illud est* uno-quoq; , *singuliq; rebus* amplius. Neq; ex Nullo aliquid componi potest. Omnis igitur multitudo particeps-est Unius aliquo-modo.

II.

OMne, quod particeps-est Unius, est & Unum, & non Unum. Si enim non est per-se-Unū (particeps enim est Unius) aliud aliquid existens, præter ipsū Unum, patitur ipsum Unum per participationem *& communionem*, & sustinet, *se* Unum fieri. Si igitur nihil est præter ipsum Unum & solū Unū, neq; particeps-erit ipsius Unius: Sed per-se-Unum erit. Si verò est aliquid præter illud, quod non est Unum, quod particeps-est Unius, & non Unum est, & Unum, non quod *est* Unum: Sed Unum existens, ut id, quod est particeps ipsius Unius.

Hoc igitur non Unum est, neq; quod Unum. Si verò simul sit Unum, & particeps-sit Unius, & propter hoc non Unum per se sit, Unum est, & non Unum, quod aliud aliquid sit præter ipsum Unum. Quatenus enim abundavit, *& multiplicatum est*, ea-

ΠΡΟΚΛΟΥ ΔΙΑΔΟΧΟΥ ΠΛΑΤΩΝΙΚΟΥ ΦΙΛΟΣΟΦΟΥ ΣΤΟΙΧΕΙΩΣΙΣ ΘΕΟΛΟΓΙΚΗ. ΚΕΦΑΛΑΙΑ ΣΛΑ.

Κεφάλαιον ά.

Πᾶν πλῆθος μετέχει τῆς ἑνός. εἰ γὰρ μηδαμῆ μετέχοι, οὔτε τὸ ὅλον ἓν ἔσται, οὔθ' ἕκαστον τῶν πολλῶν, ἐξ ὧν τὸ πλῆθος, ἀλλ' ἔσται καὶ τι ὃ οὐκ αὐτῶν πλῆθος, καὶ αὖτε εἰς ἄπειρον, καὶ τῶν ἀπείρων αὖτων ἕκαστον ἔσται πάλιν πλῆθος ἄπειρον. μηδενὸς γὰρ ἑνὸς μηδαμῆ μετέχοντος, μήτε καθ' ὅλον ἑαυτό, μήτε καθ' ἕκαστον ὧν αὐτῶν, πάντη ἄπειρον ἔσται, καὶ καθ' ἕκαστον.

Τῶν γὰρ πολλῶν ἕκαστον, ὅπως ἂν λάβῃς, ἤτοι ἓν ἔσται, ἢ οὐχ ἕν, ἤτοι πολλά, ἢ οὐδέν. ἀλλ' εἰ μὲν ἕκαστον οὐδέν, καὶ τὸ ἐκ τούτων, οὐδὲν ἔσται. εἰ δὲ, πολλά, ἐξ ἀπειρακίς ἀπείρων ἕκαστον.

Ταῦτα δὲ ἀδύνατα. οὔτε γὰρ ἐξ ἀπειρακίς ἀπείρων ἔστι τι τῶν ὄντων. οὐδὲν γὰρ ἀπείρου πλέον οὐκ ἔστι. τὸ δὲ ἐκ πλήνων, ἑκάστου πλέον. οὔτε ἐκ μηδενὸς συντίθεσθαί τι δυνατόν. πᾶν ἄρα πλῆθος μετέχει τῆς ἑνός.

β.

Πᾶν μετέχον ἑνός, καὶ ἕν ἐστι, καὶ οὐχ ἕν. εἰ γὰρ μή ἐστιν αὐτὸ ἕν, (μετέχει γὰρ ἑνός) ἄλλο τι ὄν, παρὰ τὸ ἕν, πεπονθε τὸ ἓν κατὰ τὴν μέθεξιν, καὶ ὑπέμεινεν ἓν γενέσθαι. εἰ μὲν οὖν μηδέν ἐστι παρὰ τὸ ἕν, μόνον ἐστὶν ἕν, καὶ οὐ μεθέξει ἑνός, ἀλλ' αὐτὸ ἔσται. εἰ δὲ ἔστι τι παρ' ἐκεῖνο, ὃ μή ἐστιν ἕν, τὸ μετέχον ἑνός, καὶ οὐχ ἕν ἐστι, καὶ ἕν, οὐχ ὅπως ἕν, ἀλλ' ἓν ὄν, ὡς μετέχον ἑνός.

Τοῦτο ἄρα οὐχ ἕν ἐστιν, οὐδ' ὅπως ἕν. ἓν γὰρ ὄν, ἅμα καὶ μετέχον ἑνός, καὶ διὰ τοῦτο οὐχ ἓν καθ' αὑτὸ ὑπάρχον, ἕν ἐστι, καὶ οὐχ ἕν, παρὰ τὸ ἓν ἄλλο τι ὄν. ᾧ γὰρ ἐπλεόνασεν, οὐχ

Universidad de Deusto
Biblioteca

ἕν. ᾧ δὲ πέπονθεν, ἕν. πᾶν ἄρα τὸ μετέχον ἑνὸς, καὶ ἕν ἐστι, καὶ οὐχ ἕν.

γ'.

ΠΑν τὸ γινόμενον ἓν, μεθέξει ἑνὸς γίνεται ἕν. καθὸ δὲ πέπονθε τῶν μέλοχλι ἑνὸς, ἕν ἐστιν. εἰ γὰρ γίνεται ἓν, ἀ μή ἐστιν ἕν, καθ' αὑτὰ σωϊόντα δήπου, καὶ κοινωνοῦντα ἀλλήλοις, γίνεται ἓν, καὶ ὑπομένει τῶν ἑνὸς παρουσίαν, οὐκ ὄντα ὥσπερ ἕν. μετέχει ἄρα ἑνὸς πάντη, ἢ πάσχει τὸ ἓν γίνεσθαι. εἰ μὲν γὰρ ἤδη ἐστὶν ἓν, οὐ γίνεται ἕν. τὸ γὰρ ὄν, οὐ γίνεται, ὃ ἤδη ἐστίν. εἰ δὲ γίνεται, ἐκ μηδενὸς [γίνεται, τοῦτ' ἔστιν,] ἐκ τῆς στερήσεως, πρότερον τὸ ἕν, ἐγγενομένου τινὸς ἐν αὐτοῖς ἑνός. ***

δ'.

ΠΑν τὸ ἰνωμένον, ἕτερόν ἐστι τοῦ αὐτενός. εἰ γάρ ἐστιν ἰνωμένον, μετέχοι ἂν τῆς τοῦ ἑνὸς τινὸς τῆς, ἢ καὶ ἰνωμένον λέγεται. τὸ γὰρ μετέχον τοῦ ἑνὸς, καὶ ἕν ἐστι, καὶ οὐχ ἕν. τὸ δὲ αὐτενὸν, οὐκ καὶ ἕν ἐστι, καὶ οὐχ ἕν. εἰ γὰρ καὶ τοῦτο, ἕν τι, καὶ οὐχ ἕν. καὶ τὸ ὂν αὖτε πάλιν ἕν, τὸ σωματοφόρον ἕξει, καὶ τοῦτο εἰς ἄπειρον, μηδενὸς ὄντος αὐτενος, εἰς ὃ σταθὲν διωαῖον. ἀλλὰ πᾶσος ἑνὸς, καὶ οὐχ ἑνὸς ὄντος, ἐστὶν ἄρα τι τὸ ἰνωμένον τοῦ ἑνὸς ἕτερον. πῶς γὰρ ὂν τοῦ ἰνωμένου τὸ ἕν, πλῆθος ἄπειρον ἕξει. καὶ ἕκαστον ὡσαύτως, ἐκείνων, ἐξ ὧν ἐστι τὸ ἰνωμένον. ***

ε'.

Πᾶν πλῆθος δύο πρόν ἐστι τοῦ ἑνός. εἰ γὰρ ἐστι πλῆθος πρὸ τοῦ ἑνὸς, τὸ μὲν ἓν, μεθέξει τοῦ πλήθους, τὸ δὲ πλῆθος, τὸ πρὸ τοῦ ἑνὸς, οὐ μεθέξει τοῦ ἑνός. εἰ οὖν πρὸν γένηται ἕν, ἐστιν ἐκεῖνο πλῆθος. τοῦ γὰρ μὴ ὄντος οὐ μετέχει. διότι τὸ μετέχον ἑνὸς, καὶ ἕν ἐστιν, ἅμα καὶ οὐχ ἕν. οὕτω δὴ ὑπῆρξεν ἓν, τοῦ πρώτου πλήθους ὄντος. ἀλλ' ἀδύναλον εἶναί τι πλῆθος, μηδαμῆ ἑνὸς μετέχον. ἔστι ἄρα πρὸ τοῦ ἑνὸς τὸ πλῆθος. εἰ δὲ δὴ ἅμα τοῦ ἑνὶ, καὶ σύσιχα ἀλλήλοις τῇ Φύσει. χώνω γὰρ οὐδὲν κωλυθῇ, οὔτε τὸ ἓν καθ' αὐτὸ πολλὸν εἶναι, οὔτε τὸ πλῆθος ἕν, ὡς ἀντιδιηρημένα ἅμα ὄντα τῇ Φύσει, ἔπειτ' μηδέτερον θατέρου πρότερον, ἢ ὕστερον. τὸ οὖν πλῆθος καθ' αὐτὸ οὐκ ἓν ἔσται, καὶ ἕκαστον τῶν ἐν αὐτῷ οὐκ ἕν, καὶ τοῦτο εἰς ἄπειρον, ὥσπερ ἀδύναλον.

Μετέχει ἄρα ἑνὸς τῷ αὐτῷ Φύσιν, καὶ οὐδὲν ἔσται αὐτῷ λαβεῖν, ὃ μὴ ἐστιν ἕν. μὴ ἓν γὰρ ὂν, ἐξ ἀπείρων ἄπειρον ἔσται, ὡς δεδεικται.

tenus est non Unum. Quatenus verò passum--est *multiplicationis privationem, eatenus est* Unum. Omne igitur, quod participat Unius, & Unum est, & non Unum. III.

Omne, quod fit Unum, participatione Unius, fit Unum. Quatenus enim patitur ipsam Unius participationem, *eatenus* est Unum. Si enim fiant Unum *ea*, quæ non sunt Unum, per se coeuntia profectò, & per communionem inter se conjuncta, fiunt Unum, & sustinent ipsam ipsius Unius præsentiam, quamvis non sint *id*, quod *est* Unum. Participant igitur ipsum Unum eatenus, quatenus patiuntur *ve*, Unum fieri. Si enim jam est Unum, non fit Unum. Quod enim est, non fit *illud*, quod jam est. Si verò fit, ex nullo *fit*, *id est*, ex ipsa privatione *fit* ipsum Unum, *quod erat* prius, quod aliquod Unum in ipsis *rebus, quæ facta sunt*, innatum-sit. ** IV.

OMne, quod est unitum, diversum est ab eo, quod est per-se-Unum. Si enim est unitum, participabit aliquo-modo ipsum Unum eatenus, quatenus etiam unitum dicitur. Quod verò participes-est Unius, & Unum est, & non Unum. Quod verò est-per se-Unum, non etiam Unum est, & non Unum. Si enim & hoc, & Unum, & non Unū *est*, & illud, quod in ipso *est*, rursus Vnum *est*, utrumq; simul habebit, & hoc in infinitum *procedet*, si nihil sit, quod sit per-se-Vnum, in quo subsistere possit *hoc ipsum Vnū*. Sed si omne sit Vnum, & non Vnum, erit igitur aliquid, quod est unitum, ab Vno diversum. Si enim ipsum Vnum sit idem cum eo, quod est unitum, erit infinita multitudo, & pariter unum quodq; eorum, ex quibus *constatū* est id, quod est unitū, *erit infinitum*. V.

Omnis multitudo posterior est ipso Vno. Si enim multitudo est ante ipsum Vnum, ipsum quidem Vnum, particeps erit ipsius multitudinis, illa verò multitudo, quæ fuerit ante ipsum Vnum, non erit particeps ipsius Vnius. Si enim priùs fuit ipsū Vnum, illud est multitudo. Non participat enim id, quod nó est. Quia quod particeps-est ipsius Vnius, etiam Vnum est, simul & non Vnum. Nondum verò subsistit Vnum, quum prima multitudo subsistit. Sed fieri non potest, ut ulla sit multitudo, quæ nullo-modo particeps-sit ipsius Vnius. Multitudo igitur non *est* ante ipsum Vnum. Si vero *multitudo est* simul cum ipso Vno, *ergo hæ erunt* etiam inter se cognata, propter ipsam naturam, *& arctissimo naturalis conjunctionis vinculo inter se constringentur*. Tempore enim nihil impedit, quominus ipsum Vnum, per se, multum, *i. e. multitudo* sit, & *quominus* ipsa multitudo *sit* Vnum, quoniam *hæc*, quæ in ipsa divisione sunt inter se opposita, naturâ simul sunt, si quidem neutrū est altero prius, vel posterius. Ipsa igitur multitudo per se non Vnum erit, & unumquodq; eorum, *quæ sunt* in ipsa *multitudine*, non Vnum *erit*, & hoc in infinitum *progredietur*, quod *est* impossibile.

Ergo *unum-quodq; eorum, quæ sunt in ipsa multitudine*, particeps-est ipsius Vnius, propter suam naturam, nec ullum ipsius *multitudinis membrum* sumi poterit, quod non sit Vnum. Si enim Vnum non sit, ex infinitis infinitum erit, ut demonstratum est.

Vbiq;

Ubiq; igitur *ipsa multitudo* particeps-est ipsius unio. Si igitur ipsum Unum, quod est per-se Unum, nullo-modo particeps-est ipsius multitudinis, ubique multitudo erit ipso Uno posterior, participans quidem ipsum Unum, non participata verò ab ipso Uno. Si verò & ipsum Unum paiticipat multitudinem, propter quidem essentiam, ut Unum existens, propter verò participationem, non Vnum, ipsum Vnum multiplicatum erit, ut ipsa multitudo unita propter ipsum Vnum. Per communionem igitur inter se sunt conjuncta & ipsum Vnum cum ipsa multitudine, & ipsa multitudo cum ipso Vno. Quæ verò coeunt *in unum*, & aliquo-modo per communionem inter se conjunguntur, si quidem ab alio coguntur *in unum*, illud est ante ipsa, si verò ipsa se-ipsa cogunt *in unum*, alia alijs non opponuntur.

Oppositа enim non properant alia cōtra alia, *nec se mutuo oppugnant*. Si igitur ipsum Vnum, & ipsa multitudo in ipsa divisione sunt inter se oppo-

* *Simul enim & ipsum rationale, & ipsum irrationale sunt in ipso genere, utea, quæ in ipsa aut multa? Unum divisione sunt opposita.*

sita, & * ipsa multitudo, quatenus *est* multitudo, *est* non Vnum, & ipsum Vnum, quatenus *est* Vnum, non *est* multitudo, & neutrum, si fuerit in altero, Vnum simul, & duo erit. Verum si quid fuerit ante ipsa, quod *in unum ea* cogat, vel Unum est, vel non Vnum.

Sed si non Vnum *est*, *illud est* vel Multa, vel nihil. Sed neq; Multa *illud est*, ne multitudo sit ante ipsum Vnum, neq; nihil. Quomodo enim illud, quod est Nihil, coget *in unum ea*, *quæ sunt aliquid*, igitur solùm *est*. Neq; enim hoc ipsum Vnum *est* Multa, ne in infinitum *res progrediatur*. Est igitur & ipsum per-se-Vnum, & omnis multitudo *manans* ab eo, quod est per-se-Unum.

6. *De Unitate.*

* *Hæc, quæ notis istis sunt inclusa, in Græco textu ut ab aliquo alio, non ab ipso Proclo notata sunt, & ideo rubricâ sunt scripta.*

OMnis multitudo, vel ex unitis est, vel ex Vnitatibus. Unum-quodq; enim ipsorum multorum, quod quidem non sit-futurum & ipsa multitudo tantùm, & rursus hujus *multitudinis* unumquodq; *non sit futurum ipsa* multitudo, *cuivis est* perspicuum. Si verò non est multitudo tantum, vel unitum est, vel *sunt* Vnitates. Et si quidem est-particeps Vnius, *est* unitum. Si verò *est ex ijs*, ex quibus *conflatum est*, quod primo unitum-est *sunt* Vnitates. Si enim est ipsum per-se-Vnum, est id, quod primò participat ipsum *Vnum*, & quod primo est unitum.

Hoc verò *conflatum est* ex Vnitatibus. Si enim *conflatum esset* ex unitis, rursus, unita *conflarentur* ex aliquibus *alijs*, & in infinitum *ita res procederet*. Oportet autem id, quod primò unitum est, ex Vnitatibus *esse constitutum*. Et *sic* invenimus id, quod à principio *manat*. ***.

VII. *De producentibus, & productis.*

OMne, quod alius producendi vim habet, præstantius est naturâ rei, quæ producitur *ab eo*. Vel enim præstantius est, vel deterius, vel par. Quod igitur ab hoc producitur, & ipsum vel habet facultatem alicujus aliùs rei producendæ, vel infœcundum, *& sterile* prorsus est.

Παύτη ἄρα μετέχει ἑνός. εἰ μὲν οὖν τὸ ἓν, τὸ καθ' αὐτὸ ἓν ὄν, μηδαμῆ μετέχει πλήθους, ἔσται τὸ πλῆθος πάντη ἑνὸς ὕστερον, μετέχον μὲν ἑνός, οὐ μετεχόμενον δὲ ὑπὸ ἑνός. εἰ δὲ καὶ τὸ ἓν μετέχει πλήθους, κατὰ μὲν τὴν ὕπαρξιν, ὡς ἐν ὑφεστῶς, κατὰ δὲ τὴν μέθεξιν, οὐχ ἕν, πεπληθυσμένον ἔσται τὸ ἓν, ὥσπερ τὸ πλῆθος ἰνωμένον διὰ τὸ ἕν. κεκοινώνηκεν ἄρα τό, τε ἓν τοῦ πλήθους, καὶ τὸ πλῆθος τοῦ ἑνί. τὰ δὲ συνιόντα, καὶ κοινωνοῦντά τῳ ἀλλήλοις, εἰ μὲν ὑπ' ἄλλου συνάγεται, ἐκεῖνο πρὸ αὐτῶν ἐστιν, εἰ δὲ αὐτὰ συνάγει ἑαυτά, ἐξ ἀνάγκης ἀμφότερα ἀλλήλοις.

Ἀντικείμενα γὰρ, οὐ πάσχει εἰς ἄλληλα. εἰ οὖν τὸ ἓν, καὶ τὸ πλῆθος ἀντιδιήρηται, καὶ * τὸ πλῆθος, ἢ πλῆθος, οὐχ ἕν, καὶ τὸ ἓν, ἢ ἕν, οὐ πλῆθος, οὐδ' ἕτερον ἐνθεωρηθήσεται, ἓν ἅμα, καὶ δύο ἔσται. ἀλλὰ μὴν εἰ ἔσται τι πρὸ αὐτῶν τὸ συναγον, ἢ ἓν ἐστιν, ἢ οὐχ ἕν.

* *Ἅμα γὰρ τὸ λογικὸν, καὶ τὸ ἀλογον τῇ γλώττῃ, ὡς ἀντιδιηρημένα.*

Ἀλλ' εἰ οὐχ ἓν, ἢ πολλὰ, ἢ οὐδέν. οὔτε δὲ πολλὰ, ἵνα μὴ πλῆθος ἢ πρὸ ἑνός, οὔτε οὐδέν. πῶς γὰρ συνάξει τὸ οὐδέν; ἓν ἄρα μόνον. οὐ γὰρ δὴ καὶ τοῦτο τὸ ἓν, πολλὰ, ἵνα μὴ εἰς ἄπειρον. ἔστιν ἄρα τὸ αὐτενὸν, καὶ πᾶν πλῆθος ἀπὸ τοῦ αὐτενός.

ς'. Περὶ Ἑνάδος.

ΠΑν πλῆθος, ἢ ἐξ ἰνωμένων ἐστὶν, ἢ ἐξ ἑνάδων. ἕκαστον γὰρ τῶν πολλῶν, ὅτι μὲν σὺν ἔσται καὶ αὐτὸ πλῆθος μόνον, καὶ τοῦτο πάλιν ἕκαστον, πλῆθος, δῆλον. εἰ δὲ μή ἐστι πλῆθος μόνον, ἤτοι ἰνωμένον ἐστὶν, ἢ ἑνάδες. καὶ εἰ μὲν μετέχον ἑνὸς ἰνωμένου. εἰ δ' ἐξ ὧν τὸ πρώτως ἰνωμένον, ἑνάδες. εἰ γάρ ἐστι τὸ αὐτενὸν, ἔστι τὸ πρώτως αὐτὸ μετέχον, καὶ πρώτως ἰνωμένον.

Τοῦτο δ' ἐξ ἑνάδων. εἰ γὰρ ἐξ ἰνωμένων, πάλιν τὰ ἰνωμένα ἐκ ἑνῶν, κἀς ἄπειρον. δεῖ δ' εἶναι τὸ πρώτως ἰνωμένον, ἐξ ἑνάδων. καὶ εὑρεθὲν τὸ ἐξ ἀρχῆς. *****

ζ'. Περὶ παραγόντων, καὶ παραγομένων.

ΠΑν τὸ παραγινὸν ἄλλου, κρεῖττόν ἐστι τῆς τοῦ παραγομένου Φύσεως. ἤτοι γὰρ κρεῖττόν ἐστιν, ἢ χεῖρον, ἢ ἴσον. τὸ τοίνυν δοτὸ τούτου παραγόμενον, ἢ δυνάμιν ἔχει καὶ αὐτὸ παραγινικὴν ἄλλου τινὸς, ἢ ἄγονον τὸ παραγινικὸν πάντα λῶς.

Universidad de Deusto
Biblioteca

ἀλλ' ἀ μὲν ἄγονον εἴη, κατ' αὐτὸ τοῦτο, & παρεγόνῳ ἠλάττωται, καὶ ἔστιν αἴτιον ἐκείνῳ γενέσθαι ὁτιοῦν, καὶ δυνάμιν ἔχοντι & ποιεῖν ἀδρανὲς ὄν. εἰ δὲ καὶ αὐτὸ παρακλητικόν ἐστιν ἄλλων, ἢ καὶ αὐτὸ ἴσον ἑαυτῷ παρήγαγε, καὶ τοῦτο ὡσαύτως ὅτι πάντων, καὶ ἕξει τὰ ὅλα πάντα ἴσα ἀλλήλοις, καὶ οὐδὲν ἄλλο ἄλλο κρεῖσσον, ἀεὶ & παράγοντος, ἴσον ἑαυτῷ τὸ ἐφεξῆς ὑφιστάντος, ἢ αἴτιον, καὶ οὐκ ἔτ' ἂν ἴσον εἴη τῷ αὐτὸ παράγοντι.

Δυνάμεων γὰρ ἴσων ἐστὶ τὰ τὰ ἴσα ποιεῖν. τὰ δὲ ὑπ' αὐτῶν, αἴτια ἀλλήλοις, ἐστὶν τὸ μὲν παραγαγὸν τῷ ποιῷ αὐτῷ ἴσον. αὐτῷ δὲ, τὸ μεῖ' αὐτὸ, αἴτιον. οὐκ ἄρα ἴσον εἶναι δεῖ τῷ παράγοντι, τὸ παραγόμενον. ἀλλὰ μὲν οὐδ' ἔλαττον ἔχειν ποτὲ τὸ παραγαγόν.

εἰ γὰρ αὐτὸ τὴν οὐσίαν τῷ παραγομένῳ δίδωσιν, αὐτὸ καὶ τὴν δύναμιν αὐτῷ χορηγεῖ, καὶ τὴν οὐσίαν.

Εἰ δὲ αὐτὸ παρακλητικόν ἐστι τῆς δυνάμεως ταύτης μετ' αὐτὸ πάσης, καὶν ἑαυτὸ δυνατώτερον ποιεῖν τοιοῦτον, οἷον ἐκεῖνο. εἰ δὲ τοῦτο, καὶ ποιήσειν ἂν ἑαυτῷ δυνατώτερον. οὔτε γὰρ τὸ μὴ δυνάσθαι κωλύει, παρούσης τῆς ποιητικῆς δυνάμεως, οὔτε τὸ μὴ βούλεσθαι.

Πάντα γὰρ & ἀγαθοῦ ὀρέγεται καὶ φύσιν. ὥστε εἰ ἄλλο δυνατὸν τελειότερον αὑτὸ ἀπεργάσασθαι, καὶν αὐτὸ περὶ & μεῖ' αὐτὸ τελειώσειεν. ἆρα τοίνυν ἴσον ἄρα τῷ παράγοντι παραγόμενόν ἐστιν, οὔτε κρεῖττον. πάντη ἄρα τὸ παράγον κρεῖττον τῆς & παραγομένου φύσεως.

η'. Περὶ & πρώτου ἀγαθοῦ, ὃ καὶ τὸ ἀγαθὸν καλεῖται.

Πάντων τῶν ὁποσωνοῦν & ἀγαθοῦ μετεχόντων, ἡγεῖται τὸ πρώτως ἀγαθὸν, καὶ ὃ μηδέν ἐστιν ἄλλο, ἢ τὸ ἀγαθόν. εἰ γὰρ πάντα τὰ ὄντα & ἀγαθοῦ ἐφίεται, δῆλον ὅτι τὸ πρώτως ἀγαθὸν, ἐπέκεινά ἐστι τῶν ὄντων. εἰ γὰρ τωὐτόν ἐστι τῶν ὄντων, ἢ τωὐτόν ἐστιν ὃν καὶ τὐγαθὸν, καὶ τοῦτο ὄν, οὐκ ἔτι ἂν ἐφίεσθαι ἦν & ἀγαθοῦ, αὐτὸ τὸ θὸν ὑπάρχον. τὸ γὰρ ὀρεγόμενόν του, ἐνδεές ἐστιν, οὗ ὀρέγεται, καὶ & ὀρεκτοῦ ἕτερον [l. ἀπεχόμενον, i. e. alienum.] ἢ τὸ μὲν, ἄλλο. τὸ δὲ, ἄλλο. καὶ τὸ μὲν, μεθέξει τοῦ ὄντος, τὸ δὲ, ἕξει μετεχόμενον ἐν τούτῳ, τὸ ἀγαθόν.

Τί ἆρα ἀγαθόν ἐστιν ἕν τινι τῶν μετεχόντων ὄντων; καὶ οὗ τὸ μεταλαμβάνειν ἐφίεται μόνον, ἀλλ' οὗ τὸ ἁπλῶς ἀγαθὸν, καὶ οὗ πάντα τὰ ὄντα ἐφίεται.

Sed si quidem infœcundum, & *sterile* fuerit, propter hoc ipsum, est inferius eo, quod producit *aliquid*, & est impar illi, quod est fœcundū, & *quod* faciendi vim habet, quoniam *id*, *quod est infœcundum*, & *quod nihil generare, producereq; potest*, est infirmum, & *nihil facere potest*. Si verò & ipsum aliorum producendorum vim habet, vel & ipsum producit *aliquid aliud* par sibi-ipsi, & hoc pariter in omnibus *Entibus observatur*, & omnia Entia erunt paria alia-alijs, nec ullum aliud *erit* alio præstantius, quoniam id, quod *aliud* producit, semper par sibi-ipsi constituit id, quod deinceps *est*, & *quod ipsum sequitur*, vel impar *producit*, nec amplius *id*, *quod producitur*, par erit ipsi ipsum producenti.

Facultatem enim parium est ipsum paria facere. Quæ verò ex his *imparibus prodeunt*, imparia *sunt* inter-se, si quidem illud quidem, quod *rem aliquam* produxit, par *est* illi, quod est ante ipsum. Ipsi verò, illud, quod est post ipsum, *est* impar. Non igitur par esse oportet ipsi producenti, id, quod *ab eo* producitur. Quinetiam ne minus quidem unquam erit id, quod *rem aliquam* produxit. Si enim ipsum *producens* dat essentiam ei, quod *ab eo* producitur, ipsum etiam ipsam facultatem ipsi suppeditat, propter ipsam essentiam.

Si verò ipsum *quod aliquid produxit*, vim habet producendæ omnis facultatis, *quam suppeditat* illi, quod est post ipsum *producens*, & se-ipsum facere poterit tale, quale *est* illud, *quod ab eo productū fuerit*. Si verò *verum est* hoc, etiam sibi-ipsi, *se-ipso* potentius *aliquid* faciet. Neq; enim ipsum non posse, *i. e. ipsa virium imbecillitas hoc* impedit, cum effectrix facultas adsit, neq; ipsum non velle, *i. e. ipse voluntatis defectus*.

Omnia enim secundum naturam appetunt ipsum Bonum. Quare si *quod res aliquas producit*, aliud potest perfectius efficere, etiam *illud* ipsum perficiet *se ipsum* ante illud, quod est post ipsum. Neq; igitur id, quod producitur, par est ipsi producenti neq; præstantius *eo*. Ubiq; igitur ipsum producens, præstantius *est* ipsa naturâ rei, quæ producitur.

VIII. *De primo Bono, quod etiam* τὰγαθὸν, *i. e. ipsum-Bonum appellatur.*

OMnia, quæ quomodocunque Bonum participant, antecedit id, quod primo Bonum *vocatur*, & quod nihil aliud est, quàm τὰγαθὸν, id est, ipsum Bonum. Si enim omnia Entia Bonum appetunt, perspicuum *est*, quod illud primò Bonum, est ante ipsa Entia. Si enim Idem alicui Entium *esse dicitur*, vel idem est Ens etiam ipsum Bonum, & si sit hoc *ipsum*, non amplius erit appetens ipsius Boni, cum ipsum sit ipsum--Bonum. Quod enim appetit aliquid, est indigens ejus, quod appetit, & *est* diversum, *ac differt* ab eo, quod appetitur, *ac expetitur*. Vel hoc quidem, *est* aliud, illud verò, aliud. Et aliud quidem, particeps erit ipsius Entis, aliud verò, erit participatum in hoc, ipsum Bonum.

Aliquod igitur Ens in aliquo eorum, quæ participant *aliquid*, est Bonum, & quod, illud, quod ipsius est particeps, appetit tantùm, non autem illud simpliciter, & *generaliter dictum* Bonum, & quod omnia Entia appetunt. Nam

Nam hoc quidem optabile, omnibus Entibus est commune. Quod verò est in aliquo, est illius tantùm, quod *ipsius* est-particeps. Ipsum igitur primo Bonum, nihil aliud est, quam Bonum. Si quid enim aliud addideris, hac additione ipsum Bonum minues, aliquod Bonum faciens, loco Boni, quod simpliciter, & *generaliter*, *sine ulla additione*, *Bonum appellatur*. Quod enim additum fuerit, cum non sit ipsum Bonum: sed *aliquid* minus, quam illud *ipsum Bonum*, suâ essentiâ ipsum Bonum minuit.

9. *De eo, quod sua sorte contentum est, & nihil præterea desiderat.*

OMne quod sua sorte contentum est, & quod nihil præterea desiderat, vel propter essentiâ, vel propter actionem, præstantius est eo, quod sua sorte non est contentum, & quod aliena desiderat, & *sua* perfectionis causam in alia causa ponit, unde pendet. Si enim omnia Entia, secundùm naturam expetunt ipsum Bonum, & unum quidem, ex se-ipso producit ipsum Bene, *pro*, *ipsius Boni ex se-ipso producendi vim habet*, aliud verò, *est* indigens alius, alterum quidem, ipsius Boni præsentem causam habet.

Alterum verò, separatim existentem, *i. e. separatam*, *ac absentem*. Quanto igitur hoc *Bonum* propius accedit ad illam *facultatem*, quæ suppeditat ipsum expetendum, tanto præstantius erit eo, quod indigens est, *quod indiget* separatâ causâ, & quod aliunde suscipit perfectionem essentiæ, *suæq; naturæ*, vel ipsius actionis. Quoniam & simile, & immixtum, & similius est ipsi Bono illud, quod est sua sorte contentum, & quod alienis opibus, & auxilio non indiget.

Imminutum *autem censetur*, ipsum participare Bonum, & non esse ipsum Bonum, primò cognatum est quodammodo illi *Bono*, quatenus *hoc* à se-ipso potest ipsum bonum habere. Ipsum verò participare *Bonum*, & per aliud participare *ipsum Bonum*, ab ipso primo Bono magis *longiùs* abest, & *ab eo*, quod nihil aliud est, quam Bonum.

X.

OMne, quod sua sorte contentum est, nec alienas opes desiderat, ut subsistat, est inferius ipso simpliciter Bono. Quid enim aliud est illud, quod αὔταρκες vocatur, quam illud, quod possidet ipsum Bonum à se-ipso *manans*, & in se-ipso *situm*, & *permanens*? Hoc verò jam plenum *est* Boni, & particeps *est ejus*: sed non *est* ipsum simpliciter Bonum, *quod ita vocatur sine ulla prorsus additione*.

Illud enim *Bonum* præstantius (*est*, ut demonstratum est) & ipso participare *Bonum*, *i. e. & ipsa Boni participatione*, & * ipso plenum esse *Boni*, *i. e. & ipsa Boni repletione*, *per quam Bono replemur*. Si igitur ipsum αὔταρκες replevit se-ipsum Bono, illud ex quo replevit se-ipsum, præstantius erit eo, quod est αὔταρκες, *i. e. quod sua sorte*, *suisq; bonis est contentum*, *nec alienis opibus*, *ac auxilijs indiget*, & erit supra Autarciam, *i. e. supra illam vitæ conditionem*, *quæ suis bonis contenta*, *nihil aliunde petit*, *nec expetit*. Et ipsum simpliciter Bonum, nullius *rei est* indigens.

* *Propter ipsū octavum* [*caput i. e. propter causas*, *quæ octavo capite declarantur.*

Τοῦτο μὲν γὰρ κοινὸν πάντων ἐστὶ τῶν ὄντων ἐφιετόν. τὸ δὲ ἓν τινι γνώμιμον, ἐκείνου μόνον ἐστὶ & μεταλαχόντος. τὸ ἆρα πρώτως ἀγαθὸν, οὐδὲν ἄλλό ἐστιν ἢ ἀγαθόν. αὖ γάρ τι ἄλλο προσθῇς, ἠλάττωσας τὴν προσθεσθὲν τὸ ἀγαθὸν, τὸ ἀγαθὸν ποιήσας, αὐτὶ & ἀγαθοῦ & ἁπλῶς. τὸ γὰρ προστεθὲν, οὐκ ὂν τὸ ἀγαθὸν, ἀλλ' ἔλαττον, ἢ ἐκεῖνο, τῇ ἑαυτῷ οὐσίᾳ τὸ ἀγαθὸν ἠλάττωσε.

θ'. Περὶ αὐτάρκους.

Πᾶν τὸ αὔταρκες, ἢ καθ' οὐσίαν, ἢ καθ' ὑπερβολὴν, κρεῖττόν ἐστι & μὴ αὐτάρκους, ἀλλ' εἰς ἄλλου αἰτίαν ἠρτημένου τὴν τῆς πλειότητος αἰτίαν. εἰ γὰρ ἅπαντα τὰ ὄντα & ἀγαθοῦ κατὰ φύσιν ὀρέγεται, καὶ τὸ μὲν, παρεκλητικόν ἐστι & εὖ, τὸ δὲ, ἐνδεὲς ἄλλου, τὸ μὲν, παρούσων ἔχει τὴν & ἀγαθοῦ αἰτίαν.

Τὸ δὲ, χωρὶς οὖσαν, ὅσῳ δὴ οὖν ἐκλυτέρῳ τοῦτο τῆς τοῦ ὀρεκτοῦ χορηγούσης, τοσούτῳ κρεῖττον αὖ εἴη & τῆς κεχωρισμένης αἰτίας ἐνδεοῦς ὄντος, καὶ ἀλλαχόθεν ὑποδεχομένου τὴν πλειότητα τῆς ὑπάρξεως, ἢ τῆς ἐνεργείας. ἔοικε ὅτι καὶ ὅμοιον, καὶ ἠλαττωμένον, καὶ ὁμοιότερόν ἐστιν αὐτῷ τῷ ἀγαθῷ τὸ αὔταρκες.

Ἠλαττωμένον τὸ μετέχειν & ἀγαθοῦ, καὶ μὴ αὐτὸ εἶναι τὸ ἀγαθὸν πρώτως συγγενὲς ὡς ἐστιν ἐκείνῳ, καθόσον παρ' ἑαυτοῦ δύνατται τὸ ἀγαθὸν ἔχειν. τὸ δὲ μετέχειν, καὶ δι' ἄλλου μετέχον [l. μετέχειν] μειζόνως ἀφέστηκε & πρώτως ἀγαθοῦ, καὶ ὃ μηδέν ἐστιν ἄλλο, ἢ ἀγαθόν.

ι'.

Πᾶν αὔταρκες & ἁπλῶς ἀγαθοῦ καλλιδεέστερόν ἐστι. τί γάρ ἐστιν ἄλλο τὸ αὔταρκες, ἢ τὸ παρ' ἑαυτοῦ, καὶ ἐν ἑαυτῷ τὸ ἀγαθὸν κεκλημένον; τοῦτο δὲ ἤδη πλήρες & ἀγαθοῦ, καὶ μετέχον, ἀλλ' οὐχὶ αὐτὸ τὸ ἁπλῶς ἀγαθόν.

Ἐκεῖνο γὰρ καὶ & μετέχειν, καὶ * & πλήρες εἶναι, κρεῖττον, ὡς δέδεικται. εἰ * διὰ τὸ οὖν τὸ αὔταρκες πεπλήρωκεν ἑαυτὸ & ἀγαθοῦ, τὸ, ἀφ' οὗ πεπλήρωκεν ἑαυτὸ, κρεῖττον ἂν εἴη & αὐτάρκους, καὶ ὑπὲρ αὐτάρκειαν. καὶ οὔτε ἐνδεές ἐστιν τὸ ἁπλῶς ἀγαθόν. ἡ.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Οὐ γὰρ ἐφίεται ἄλλου. εἰ γὰρ αὐ ἐλλιπὴς ἀγαθοῦ καθ' ἑαυτὸν ἔφεσιν, οὔπω αὔταρκες. εἰ γὰρ αὖ πλήρης ἀγαθοῦ, καὶ οὐ πεπληθυσμένον πρώτως.

Haud enim expetit aliud *quidpiam*. Propter enim ipsum Boni desiderium, esset imperfectum, *& aliquid ei deesset*, nec *esset* αὔταρκες, *i. e. sua sorte contentum, & nihil præterea desiderans*. Esset enim Boni plenum, & non ipsum primo Bonum.

Ιά. Περὶ αἰτίου.

Πάντα τὰ ὄντα πρόεισιν ἀπὸ μιᾶς αἰτίας τῆς πρώτης. ἡ γὰρ οὐδενός ἐστιν αἰτία τῶν ὅλων, ἢ κύκλῳ τὰ αἴτια πεπερασμένων τῶν πλήθων, ἢ ἐπ' ἄπειρον ἡ ἀνοδος, καὶ ἄλλου ἄλλο αἴτιον, καὶ οὐδαμῶς στήσεται ἡ τῆς οὐσίας προϋπόστασις.

Ἀλλ' εἰ μὴ μηδενὸς ἔη τῶν ὅλων αἴτιον, οὔτε τάξις ἔσται δευτέρων, ἢ πρώτων, πλουσίων, ἢ πλουσιωτέρων, κοσμουσῶν, ἢ κοσμουμένων, ἡγουμένων, ἢ ἡγεμονικῶν, ποιούντων, καὶ παρχόντων, οὔτε ὑπόστημα τῶν ὅλων οὐδενός.

* Ἡ γὰρ τῶν αἰτίων γνῶσις, ὑπόστημά ἐστιν ἔργον. καὶ τότε λέγομεν ὑπίστασθαι, ὅταν τὸ διὰ τὸ αἴτια γνωρίσωμεν τῶν ὅλων. αἱ δὲ κύκλῳ πάσαι τὰ αἴτια, τὰ αὐτὰ πρότερα ἔσται, καὶ ὕστερα, δυναμικώτερά τε, ἢ ἀσθενέστερα. πῶς γὰρ τὸ παράγον, κρεῖττόν ἐστι τῆς παραγομένου φύσεως. διαφέρει δὲ οὐδὲν, τὸ διὰ πολειόνων, ἢ δι' ἑλασσόνων μέσων συνάπτειν τῇ αἰτίᾳ τὸ αἴτιον, καὶ ποιεῖν ἀπ' ἐκείνου.

Καὶ γὰρ τῶν μεταξὺ πάντων ἔστιν κρεῖττον ὧν ἐστιν αἴτιον. ἢ ὅσῳ ἂν τὸ πολέω τὸ μέσον, τοσούτῳ μειζόνως αἴτιον. εἰ δ' ἐστ' ἄλλο πρότερον ἡ τῶν αἰτίων προθέσεις, ἢ ἄλλο πρὸ ἄλλου ἀεὶ πάλιν, οὐδενὸς ὑπόστημα ἔσται. τῶν γὰρ ἀπείρων οὐδενός ἐστι γνῶσις. τῶν δ' αἰτίων ἀγνοουμένων, οὐδὲ τῶν ἐξῆς ὑπόστημα ἔσται. εἰ οὖν καὶ αἰτίαν εἶναι δεῖ τῶν ὅλων, καὶ διάστασιν τὰ αἴτια τῶν αἰτιάτων, καὶ ὁπόσα ἀπείρων ἡ ἄνοδος, ἐστιν αἰτία πρώτη τῶν ὅλων. ἀφ' ἧς οἷον ἐκ ῥίζης πρόεισιν ἕκαστα. τὰ μὲν, ἐγγὺς τοῦ ὑφ' ἑνὸς ὄντα ἐκείνης. * τὰ δὲ, πορρώτερον. ὅτι γὰρ μίαν εἶναι δεῖ τὴν ἀρχὴν, δέδεικται διότι πᾶν πλῆθος, δεύτερον ὑφέστηκε τοῦ ἑνός.

* Hæc dicuntur Aristotelicè propter 7. caput i. e. propter ea, quæ capite 7. descripsimus.

* Ἀριστοτελικῶς τὸν ἔργον. καὶ τότε λέγομεν ὑπίστασθαι, ὅταν τὸ διὰ τὸ αἴτια γνωρίσωμεν τῶν ὅλων. ἢ δὲ κύκλῳ πάσαι τὰ αἴτια, τὰ αὐτὰ πρότερα ἔσται, καὶ ὕστερα, δυναμικώτερά τε, ἢ ἀσθενέστερα. πῶς γὰρ τὸ παράγον, κρεῖττόν ἐστι τῆς παραγομένου φύσεως. διαφέρει δὲ οὐδὲν, τὸ διὰ πολειόνων, ἢ δι' ἑλασσόνων μέσων συνάπτειν τῇ αἰτίᾳ τὸ αἴτιον, καὶ ποιεῖν ἀπ' ἐκείνου.

Καὶ γὰρ τῶν μεταξὺ πάντων ἔστιν κρεῖττον ὧν ἐστιν αἴτιον. ἢ ὅσῳ ἂν τὸ πολέω τὸ μέσον, τοσούτῳ μειζόνως αἴτιον. εἰ δ' ἐστ' ἄλλο πρότερον ἡ τῶν αἰτίων προθέσεις, ἢ ἄλλο πρὸ ἄλλου ἀεὶ πάλιν, οὐδενὸς ὑπόστημα ἔσται. τῶν γὰρ ἀπείρων οὐδενός ἐστι γνῶσις. τῶν δ' αἰτίων ἀγνοουμένων, οὐδὲ τῶν ἐξῆς ὑπόστημα ἔσται. εἰ οὖν καὶ αἰτίαν εἶναι δεῖ τῶν ὅλων, καὶ διάστασιν τὰ αἴτια τῶν αἰτιάτων, καὶ ὁπόσα ἀπείρων ἡ ἄνοδος, ἐστιν αἰτία πρώτη τῶν ὅλων. ἀφ' ἧς οἷον ἐκ ῥίζης πρόεισιν ἕκαστα. τὰ μὲν, ἐγγὺς τοῦ ὑφ' ἑνὸς ὄντα ἐκείνης. * τὰ δὲ, πορρώτερον. ὅτι γὰρ μίαν εἶναι δεῖ τὴν ἀρχὴν, δέδεικται διότι πᾶν πλῆθος, δεύτερον ὑφέστηκε τοῦ ἑνός.

* Πρότερον τὸ ὂν τοῦ ζῆν, καὶ τὸ ζῆν τοῦ νοεῖν. καὶ τὸ μὲν ὂν, ἐν τῷ ἑνὶ ὑφέστηκε, τὸ δὲ ζῆν ἐν τῷ ἑνὶ καὶ τῷ ὄντι, τὸ δὲ νοεῖν ἐν τῷ ἑνὶ καὶ τῷ ὄντι καὶ τῷ ζῆν. ἔστι γὰρ ἕκαστον τούτων ἐν τοῖς ἑτέροις, καὶ ἕν τι καὶ ὄν, καὶ ζῆν τι καὶ νοεῖν. καὶ ἔστιν ἕκαστον τούτων ἐν τοῖς ἑτέροις, καὶ ὂν καὶ ζῆν καὶ νοεῖν. ἀλλ' ἐν μὲν τῷ ὄντι τὸ ἕν καὶ τὸ ὂν ἐν τῷ ἑνὶ καὶ τῷ ὄντι καὶ τῷ ζῆν καὶ τῷ νοεῖν. ἐν δὲ τῷ ζῆν τὸ ἕν καὶ τὸ ὂν καὶ τὸ ζῆν ἐν τῷ ἑνὶ καὶ τῷ ὄντι καὶ τῷ ζῆν καὶ τῷ νοεῖν. ἐν δὲ τῷ νοεῖν τὸ ἕν καὶ τὸ ὂν καὶ τὸ ζῆν καὶ τὸ νοεῖν ἐν τῷ ἑνὶ καὶ τῷ ὄντι καὶ τῷ ζῆν καὶ τῷ νοεῖν.

* Πρότερον τὸ ὂν τοῦ ζῆν, καὶ τὸ ζῆν τοῦ νοεῖν. καὶ τὸ μὲν ὂν, ἐν τῷ ἑνὶ ὑφέστηκε, τὸ δὲ ζῆν ἐν τῷ ἑνὶ καὶ τῷ ὄντι, τὸ δὲ νοεῖν ἐν τῷ ἑνὶ καὶ τῷ ὄντι καὶ τῷ ζῆν. ἔστι γὰρ ἕκαστον τούτων ἐν τοῖς ἑτέροις, καὶ ἕν τι καὶ ὄν, καὶ ζῆν τι καὶ νοεῖν. καὶ ἔστιν ἕκαστον τούτων ἐν τοῖς ἑτέροις, καὶ ὂν καὶ ζῆν καὶ νοεῖν. ἀλλ' ἐν μὲν τῷ ὄντι τὸ ἕν καὶ τὸ ὂν ἐν τῷ ἑνὶ καὶ τῷ ὄντι καὶ τῷ ζῆν καὶ τῷ νοεῖν. ἐν δὲ τῷ ζῆν τὸ ἕν καὶ τὸ ὂν καὶ τὸ ζῆν ἐν τῷ ἑνὶ καὶ τῷ ὄντι καὶ τῷ ζῆν καὶ τῷ νοεῖν. ἐν δὲ τῷ νοεῖν τὸ ἕν καὶ τὸ ὂν καὶ τὸ ζῆν καὶ τὸ νοεῖν ἐν τῷ ἑνὶ καὶ τῷ ὄντι καὶ τῷ ζῆν καὶ τῷ νοεῖν.

XI. *De Causa.*

OMnia Entia, ab una prima causa progrediuntur. Aut enim nullius Entium est causa, aut in orbem *feruntur* omnium *rerum* finitarum causæ, aut in infinitum *est ipse rerum progressus*, & ipse ascensus, & alia *est res* alius causa, & nullo-modo stabit ipsa essentiæ prohypostasis, *primáq; rerum natura semper in infinitum progredietur*.

Sed si quidem nullius Entium causa fuerit, neque secundorum, & primorum *ullus* erit ordo, perficientium, & eorum quæ perficiuntur, ordinantium, & eorum, quæ ordinantur, generantium, & eorum, quæ generantur, agentium, & patientium, nec *erit* scientia ullius Entium.

* Ipsa enim causarum cognitio, est scientiæ opus. Et tunc dicimus *nos aliquid* scire, quum ipsas Entium causas cognoscimus. Si verò causæ circumeant in-orbem, eadem erunt & priora, & posteriora, & potentiora & infirmiora. Omne enim, quod *res aliquas* producit, præstantius est ipsâ naturâ eius, quod producitur. Nihil autem interest, utrum per plura, an vero per pauciora media conjungamus ipsam causam cum ipso causato, & *aliquid* ab illa *causa manans* faciamus.

* *Hæc dicuntur Aristotelicè propter 7. caput i. e. propter ea, quæ capite 7. descripsimus.*

Etenim *ipsa causa* præstantior erit omnibus interjectis *rebus*, quarum est causa. Et quo plura *fuerint* ipsa media, tanto magis causa *dicetur ipsarum rerum causatarum causa*. Si verò causarum additio *progrediatur* in infinitum, & aliud ante aliud semper *sit* rursus, *rei* nullius erit scientia. Nullius enim infinitorum est cognitio. Si verò causæ *rerum* ignorentur, ne eorum quidem, quæ *causas* sequuntur, scientia erit. Si igitur etiam ipsorum Entium causam oportet esse, & ipsæ causæ ab ipsis causatis distinctæ sunt, & ascensus, *rerumq; progressus* non *fit* in infinitum, est causa prima Entium, à qua tanquam à radice, progrediuntur singula. Quorum alia quidem, sunt prope illam *causam*. * Alia verò, procul *ab ea sunt*. Quod enim unum oporteat esse *rerum* principium, demonstratum est. Quoniam omnis multitudo, posterior est ipso Uno.

* *Protertio quintum caput, i. e. propter ea, quæ capite quinto traduntur.*

XII.

OMnium Entium principium, & prima causa est ipsum Bonum. Si enim ab una causa omnia progrediuntur, illam causam, vel ipsum Bonum oportet dicere, vel *aliquid* ipso Bono præstantius. Sed si quidem illa *causa est* præstantior ipso Bono, utrum manat aliquid etiam ab illa *causa* in ipsa Entia, & *in* ipsam Entium naturam, an nihil? Et si quidem nihil *illinc ad alia manare dicas*, *hoc erit* absurdum. Non enim amplius ipsam in causæ ordine *servabimus*, *nec inter causas ullo modo ponemus*. Quoniam oportet ubiq; causis aliquid adesse, *quod manat* à causa, & præcipuè à prima, ex qua omnia pendent, & propter quam singula Entia sunt.

Propter 11. caput, i. e. propter rationes undecimo capite descriptas.

Si

Si verò illius etiam *primæ causæ* communio est ipsis Entibus, ut & ipsius Boni, erit aliquid ipsa Bonitate præstantius, in ipsis Entibus, manans à prima causa. Nullo enim modo, si sit præstantior, & supra Bonum *sita*, deterius aliquid dat ipsis secundis, quorum unum quidem ipsam dat.

Et aliquid erit ipsa Bonitate præstantius. Quoniam & illud ipsum, quod est præstantius, majoris Boni particeps esse dicimus. Si verò ne præstantius quidem dicatur id, quod non est Bonum, prorsus *hoc erit* ipso Bono posterius. Si verò etiam omnia Entia Bonum expetunt, quomodo etiam ante causam istam aliquid esse potest? Sive enim *ipsa Entia* expetunt & illud, *quod est ante causam istam*, quomodo ipsum Bonum, maximè *expetunt*? Sive non expetunt, quomodo nō expetunt illam omnium causam, cum ab ipsa sint progressa? Si igitur Bonum, est illud, ex quo omnia Entia pendent, *ergo* ipsum Bonum, est omnium principium, & causa prima.

XIII.

OMne Bonum vim habet uniendi ea, quæ participant ipsum. Et omnis Unio Bonum *est*, & ipsū Bonum *est* idem cum ipso Uno. Si enim ipsum Bonum, omnium conservandorum vim habet (quamobrem etiam est omnibus optabile) id verò, quod conservandi vim habet, & singulorum essentiam, *naturamq;* continere potest, est ipsum Unum. Per ipsum enim Unum omnia servantur, *& conservantur*. Et ipsa dissipatio unum-quodq; expellit ex *sua* essentia, *& à sua natura degenerare facit*. Quibus ipsū Bonum adfuerit, hæc Unum efficit, & continet, per ipsam Unionem. Et si ipsum Unum vim habet congregandorum, & continendorum ipsorum Entium, *ergo* unum-quodq; *eorum* propter suam præsentiam perficit.

Bonum igitur etiam est hoc-modo, ipsum unitum esse cū omnibus, *pro*, *Ipsa igitur Unio, quæ res cū omnibus unit, est Bonum*. Si vero & ipsa Unio Bonum *est* per se, & ipsum Bonum *est* Unificum, *i. e. res in unum cogit, ac ex multis Vnum facit, ergo* illud, quod est simpliciter Bonum, & ipsum simpliciter Unum *est* Idem, quoniam & unit, simul & bona facit ipsa Entia. Quamobrem etiam ea, quæ quodam modò ex ipso Bono exciderunt, ipsa quoq; Unius communione simul privantur. Et ea quæ sunt Unius expertia, quod intervallo repleantur, etiam ipso Bono privantur eodem modo. Est igitur & ipsa Bonitas, Unio, & ipsa Unio, Bonitas, & ipsum Unum, primo Bonum.

XIV. *De immobili, & per-se-mobili principio, vel causa.*

OMne Ens, vel immobile est, vel mobile. Et si mobile est, *& si movetur*, vel à se-ipso, vel ab alio *movetur*, est αὐτοκίνητον, *i. e. per-se-mobile*. Si verò ab alio *movetur*, ἑτεροκίνητον *appellatur*, *i. e. ab-altero-motum*. Omne igitur *Ens*, vel immobile est, vel per-se-mobile, vel ab-altero-motum, *pro*, *vel nullomodo movetur, vel per se movetur, vel ab altero movetur*.

Εἰ δέ ἐστι μεθ' ὑπερουσία κἀκείνους τῆς οὔσιας, ὥσπερ καὶ τἀγαθοῦ, ἔσται τι τῆς ἀγαθότητος κρεῖττον, ἐν τῆς οὔσιας, ἐφῆκεν ὅσπερ τῆς πρωτίστης αἰτίας. οὐ γάρ πω κρείσσων οὖσα, ἢ ὥσπερ τἀγαθόν, καλὰ δεύτερον τι δίδωσι τοῖς δευτέροις, ὧν τὸ μὴ αὐτὸν δίδωσι.

Καί τι ἂν μὴ εἴη τῆς ἀγαθότητος κρεῖσσον. ἐπεὶ καὶ αὐτὸ τὸ κρεῖσσον, τὸ μᾶλλον τοῦ ἀγαθοῦ μεθεκτὸς εἶναι λέγουσιν. εἰ οὖν οὐδὲ κρεῖσσον λέγοιτο τὸ μὴ ἀγαθόν, ἢ ἀγαθοῦ πάντως δεύτερον, εἰ δὲ ἢ τὰ ὄντα πάντα ἢ ἀγαθοῦ ἐφίεται, πῶς ἔστι πρὸ τῆς αἰτίας αὐτῆς εἶναί τινα δυνατόν; εἴπερ γὰρ ἐφίεται κἀκείνου, πῶς ἢ ἀγαθοῦ, μᾶλλον; εἴπε μὴ ἐφίεται, πῶς τῆς πάντων αἰτίας οὐκ ἐφίεται προελθόντα, ἀπ' αὐτῆς; εἰ δὲ ἀγαθόν ἐστιν, ἀφ' οὗ πάντα ἐξήρτηται τὰ ὄντα, ἀρχὴ, καὶ αἰτία πρώτη τῶν πάντων ἐστὶ πάντων.

Εἰ δέ ἐστι μεθ' ὑπερουσία κἀκείνους τῆς οὔσιας, ὥσπερ καὶ τἀγαθοῦ, ἔσται τι τῆς ἀγαθότητος κρεῖττον, ἐν τῆς οὔσιας, ἐφῆκεν ὅσπερ τῆς πρωτίστης αἰτίας. οὐ γάρ πω κρείσσων οὖσα, ἢ ὥσπερ τἀγαθόν, καλὰ δεύτερον τι δίδωσι τοῖς δευτέροις, ὧν τὸ μὴ αὐτὸν δίδωσι.

Καί τι ἂν μὴ εἴη τῆς ἀγαθότητος κρεῖσσον. ἐπεὶ καὶ αὐτὸ τὸ κρεῖσσον, τὸ μᾶλλον τοῦ ἀγαθοῦ μεθεκτὸς εἶναί φασιν. εἰ οὖν οὐδὲ κρεῖσσον λέγοιτο τὸ μὴ ἀγαθόν, ἢ ἀγαθοῦ πάντως δεύτερον, εἰ δὲ ἢ τὰ ὄντα πάντα ἢ ἀγαθοῦ ἐφίεται, πῶς ἔστι πρὸ τῆς αἰτίας αὐτῆς εἶναί τινα δυνατόν; εἴπερ γὰρ ἐφίεται κἀκείνου, πῶς ἢ ἀγαθοῦ, μᾶλλον; εἴπε μὴ ἐφίεται, πῶς τῆς πάντων αἰτίας οὐκ ἐφίεται προελθόντα, ἀπ' αὐτῆς; εἰ δὲ ἀγαθόν ἐστιν, ἀφ' οὗ πάντα ἐξήρτηται τὰ ὄντα, ἀρχὴ, καὶ αἰτία πρώτη τῶν πάντων ἐστὶ πάντων.

Ιγ'.

Πᾶν ἀγαθὸν, ἑνωτικόν ἐστι τῶν μετεχόντων αὐτοῦ, καὶ πᾶσα ἕνωσις ἀγαθόν, καὶ τἀγαθὸν τῷ ἑνὶ ταὐτόν. εἰ γὰρ τὸ ἀγαθὸν ἐστι σωτικὸν τῶν ὅλων αἰπάντων (διὸ καὶ ἔφεσιν ὑπάρχειν πᾶσι) τὸ δὲ ζωτικὸν, καὶ σωτικὸν τῆς ἑκάστων οὐσίας, ἐστὶ τὸ ἕν. πᾶν γὰρ ἐνισῶζεται πάντα, καὶ ὁ συνέδασμὸς ἑκάστου ἐξίστησι τῆς οὐσίας. τὸ ἀγαθὸν οἷς ἂν πάρῃ, πάντα ἓν ἀποφαίζεται, καὶ συνεχῆ, καὶ τῷ ἑνῶσιν. καὶ εἰ τὸ ἓν συναγωγόν ἐστι, καὶ συνεκτικὸν τῶν ὅλων, ἕκαστον τελειοῖ κατὰ τὸν ἑαυτοῦ παρουσίαν.

Καὶ ἀγαθὸν ἄρα πού τῆ ἐστὶ, τὸ ἡνῶσθαι πᾶσιν. εἰ δὲ καὶ ἡ ἕνωσις ἀγαθὸν, καθ' αὐτὸ καὶ τὸ ἀγαθὸν ἑνωπιὸν, [l. ἑνοποιὸν.] τὸ ἀπλῶς ἀγαθὸν, καὶ τὸ ἀπλῶς ἓν, πάντων ἐνίζον τε, ἅμα καὶ ἀγαθωῖον τὰ ὄντα. ὅθεν δὴ καὶ τὰ πάντα θεοῦ τρόπον τινὰ ὀπτεσθαι, καὶ τῆς ἑνὸς ἅμα στέρεσθαι μεθέξεως. καὶ τὰ ἑνὸς ἄμοιρα γινόμενα, διαστάσεως ἀναπιμπλάμενα, καὶ ἀγαθοῦ στέρεσθαι κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον. ἔστιν ἄρα καὶ ἡ ἀγαθότης, ἕνωσις, καὶ ἡ ἕνωσις ἀγαθότης, καὶ τὸ ἓν, πρώτως ἀγαθόν.

Ιδ'. Περὶ ἀκινήτου, καὶ αὐτοκινήτου ἀρχῆς, ἢ αἰτίας.

Πᾶν τὸ ὄν, ἢ ἀκίνητόν ἐστιν, ἢ κινούμενον· καὶ εἰ κινούμενον, ἢ ὑφ' ἑαυτοῦ, ἢ ἄλλου. καὶ εἰ μὲν ὑφ' ἑαυτοῦ, αὐτοκίνητόν ἐστιν. εἰ δὲ ὑπ' ἄλλου, ἑτεροκίνητον. πᾶν ἄρα, ἢ ἀκίνητόν ἐστιν, ἢ αὐτοκίνητον, ἢ ἑτεροκίνητον.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Ἀνάγκη γὰρ τῶν ἑτεροκινήτων ὄντων, εἶναι καὶ τὸ ἀκίνητον, ἢ μεταξὺ τούτων, τὸ αὐτοκίνητον. εἰ γὰρ πᾶν τὸ ἑτεροκίνητον ὑπ' ἄλλου κινούμενον κινεῖται, ἢ κύκλῳ αἱ κινήσεις, ἢ * ἐπ' ἄπειρον. ἀλλ' οὔτε κύκλῳ, οὔτε ἐπ' ἄπειρον, εἴπερ ὥρισεν τῇ ἀρχῇ τὰ ὄντα [πάντα], καὶ τὸ κινοῦν ἑαυτὸ κινούμενον κρεῖττον.

* Δι. τ. δποδειξιν ε θ.

Ἔστι * τι ἄρα ἀκίνητον πρῶτον κινοῦν. ἀλλ' εἰ πρῶτα, ἀναγκη καὶ τὸ αὐτοκίνητον εἶναι. καὶ γὰρ φύσει τὰ πάντα. τί ποτε ἔστι τὸ πρώτως κινούμενον;

* Δι. τὸ ζ.

Οὔτε γὰρ τὸ ἀκίνητον (οὐδὲ πέφυκεν) οὔτε τὸ ἑτεροκίνητον (ὑπ' ἄλλου γὰρ κινεῖται) λείπεται ἄρα τὸ αὐτοκίνητον εἶναι τὸ πρώτως κινούμενον. ἐπεὶ καὶ τοῦτ' ἐστὶ τὸ τῆς ἀκινήτου τε ἑτεροκίνητα σωάπτον, μέσον πως ὂν, κινοῦν τι, ἅμα καὶ κινούμενον. ἐκείνων γὰρ τὸ μὲν, κινεῖ μόνον. τὸ δὲ, κινεῖται μόνον.

Πᾶν ἄρα τὸ ὂν, ἢ ἀκίνητόν ἐστιν, ἢ αὐτοκίνητον, ἢ ἑτεροκίνητον. ὃν δὴ τούτων καὶ κεῖτο φανερὸν, ὅτι τῶν μὲν κινουμένων, τὸ αὐτοκίνητον πρῶτον. τῶν δὲ κινούντων, τὸ ἀκίνητον.

Ιε'. Περὶ ἀσωμάτου οὐσίας, καὶ τί ἴδιον αὐτῆς.

* Πᾶν πρὸς ἑαυτὸ ἐπιστρεπτικὸν, ἀσώματόν ἐστιν. οὐδὲν γὰρ τῶν Σωμάτων πρὸς ἑαυτὸ πέφυκεν ἐπιστρέφειν. εἰ γὰρ τὸ ἐπιστρέφον πρός τι, σωάπτει σκέψῳ, πρὸς ὃ ἐπιστρέφει, δῆλον δὴ ὅτι καὶ τὰ μέρη ἑ Σώματος πάντα μόνα, πρὸς πάντα σωάψει ἑ πρὸς ἑαυτὸ ἐπιστραφήσεται.

* Ἐπιστροφὴ ἐστι τοῦ σωπτικοῦ πάσης μόνης, πρὸς ἅπαντα τὰ λοιπὰ μόνα.

Τοῦτο γὰρ ἴδιον, τὸ πρὸς ἑαυτὸ ἐπιστρέψαι, ὅταν ἓν γίνηται ἄμφω, τό, τε ἐπιστραφὲν, καὶ πρὸς ὃ ἐπεστράφη. ἀδιώατον δὲ ἐπὶ Σώματος τοῦτο, καὶ ὅλως τῶν μεριστῶν πάντων.

Οὐ γὰρ ὅλον ὅλῳ σωάπτει αὐτῷ τὸ μεριστὸν. διὰ τὸν μερῶν χωρισμὸν, ἄλλων ἀλλαχοῦ κειμένων. οὐδὲν ἄρα Σῶμα πρὸς ἑαυτὸ πέφυκεν ἐπιστρέφειν, ὡς ὅλον ἐπιστράφῆναι πρὸς ὅλον.

Εἰ δὲ ἄρα πρὸς ἑαυτὸ ἐπιστρεπτικόν ἐστιν, ἀσώματόν ἐστι, καὶ ἀμερές. I

Necesse enim *est*, si sint ea, quæ ab altero moventur, esse & illud, quod est immobile, *nec ullo modo movetur*, & inter ista, illud, quod est per-se-mobile, *quod per se movetur*. Si enim omne, quod ab altero movetur, *tunc* movetur, quum ab alio movetur, vel in-orbem *fiunt* ipsæ motiones, * vel in infinitum *progrediuntur*. Sed nec in-orbem *fiunt*, nec in infinitum *progrediuntur*, si quidem ipso principio omnia Entia terminantur, & *definiuntur*, & id, quod movet, *est* præstantius eo, quod movetur.

Propter demonstrationem nonæ [capitis, i. e. propter demonstrationem, quæ nono capite demonstratur.]

Erit * igitur aliquid immobile primum *alia* movens. Sed si hæc *nobis concedantur* necesse *est* illud etiam esse, quod per se movetur. Etenim *alioqui* starent omnia, *nec ullo modo moverentur*. *Ita* verò quod nam erit id, quod primo movetur?

Neque enim ipsum immobile *erit id, quod primò movetur*. (Haud enim naturâ-comparatum-est, *ut tale quid fiat*) neq; id, quod ab altero movetur (ab alio enim movetur) restat igitur, ut illud, quod per se movetur, sit id, quod primo movetur. Quoniam etiam hoc est illud, quod cum immobili conjungit ea, quæ ab altero moventur, quia quodammodo medium est, dum simul & movet, & movetur. Illorum enim, alterum quidem, movet tantùm. Alterum verò, movetur tantùm.

Propter septimũ [caput, i. e. propter ea quæ septimo capite dicuntur.]

Omne igitur Ens, vel immobile est, vel per-se-mobile, vel ab-altero-motum. Ex his igitur & illud *est* manifestum, quod illorum quidem, quæ moventur, primum *est illud*, quod per se movetur. Illorum verò, quæ movent *res alias*, *primum est illud*, quod est immobile.

XV. *De incorporea essentia, & quodnam sit ipsius proprium.*

* *Conversio, est ipsũ conjungere [vsi] in omni parte cũ omnibus reliquis partibus.*

OMne, quod rerum ad se convertendarum, *ac reducendarum* vim habet incorporeum est. Nullum enim corpus ad se *res* convertere, & *reducere* naturaliter-solet. *Vel Omne, quod ad se revertendi facultate præditum est, incorporeum est. Nullum enim corpus ad se reverti naturaliter-solet.* Si enim id, quod ad aliquid se convertit, *ac revertit*, cum illo conjungitur, ad quod se convertit, *ac revertit*, perspicuum igitur *est*, quod & omnes corporis partes conjungentur cum omnibus *partibus* illius, quod ad se-ipsum revertit.

Hoc enim est, ipsum ad se reverti, quum ambo fiunt unum, & illud, quod *conversum*, *ac* reversum est, & illud, ad quod, *aliquid se convertit*, *ac* reversum est. Hoc autem in corpore *est* impossibile, & deniq; *in* omnibus dividuis *rebus*, *hoc nullo modo fieri potest*.

Haud enim ipsum totum dividuum cum ipso toto conjungitur, propter ipsam partium divisionem, quod aliæ *partes* alibi sitæ-sint. Nullum igitur corpus ad se reverti naturaliter-solet, ita ut totum ad totum revertatur.

Si quid igitur rerum ad se convertendarum, *ac reducendarum* vim habet, *& siquid ad se revertendi facultate præditum est, illud* est incorporeum, & individuum.

Omne.

XVI.

* *Fieri enim nõ potest, ut, si essentia sit inseparabilis à corporibus, actio ab essentia [manans, à corporibus] sit inseparabilis.*

OMne, quod ad se revertendi facultate præditum est, essentiam ab omni corpore separatam habet. Si enim à quovis corpore inseparabile esset, non haberet aliquam actionem à corpore separatam. * Sic enim ipsa actio præstantior esset ipsa essentia. Si quidem hæc quidem, *essentia scil.* indigens est corporum, hæc vero, *scil. actio*, sua sorte est contenta, & non *indiget* corporum. Si quid igitur propter essentiam est inseparabile, *illud* etiam propter actionem pariter, vel etiam multo magis *est* inseparabile. Si verò hoc non revertitur ad se (Quod enim ad se revertitur, cum aliud, *diversumq;* sit à corpore, actionem habet à corpore separatam, neq; per corpus *agentem*, neq; cum corpore *conjunctam*, *neq; simul agentem*: si quidem & ipsa actio, & *illud* ad quod ipsa actio *fertur*, *& in quod agit*, corpore non indiget) Quod igitur ad se revertitur, ubiq;, *prorsus* à corporibus est separatum.

XVII.

OMne, quod se-ipsum primò movet, ad se-ipsum revertendi-facultate-præditum est. Si enim movet se-ipsum, & illa motrix ipsius actio apud ipsum est, *ergo* & unum simul *est illud*, quod movet, & illud, quod movetur. Vel enim parte quidem movet, parte verò movetur, vel totum movet, & movetur, vel contra. Sed si pars quidem alia est, quæ movet, pars verò alia, quæ movetur, non erit per se illud, quod per se movetur, quia subsistet *constatum* ex ijs, quæ non sunt per-se-mobilia: Sed videbitur quidem per-se-mobile, non erit tamen tale per essentiam.

Si verò totum movet, pars verò movetur, aut cõtra, erit aliqua pars in utroq;, quæ in uno, *eodemque subjecto* simul movet, & movetur. Et hoc est illud primo per-se-mobile. Si vero unum, & idem movet, & movetur, ipsam movendi actionem apud se habebit, quia sui-ipsius movendi-facultatem habet. In quod vero agit, ad illud revertitur. Omne igitur, quod se-ipsum primò movet, ad se-ipsum revertendi-facultate-præditum est.

XVIII.

OMne, quod ipsum Esse suppeditat alijs, illud est primo id, quod impertit *ipsum Esse* ijs, quibus hoc suppeditatur. Si enim illud ipsum Esse dat *illis*, *atq; suppeditat*, & de sua essentia facit illam communicationis-suppeditationem, quod quidem dat, *atq; suppeditat*, *id* * subjectum est ipsius essentiæ. Quod vero est, *illud* magis, & perfectius est. Siquidem omne, quod aliquid constituendi-facultatẽ-habet, præstantius est *eo*, *quod ab ipso constituitur*: sed non *est* idem illi. Primo enim est. Hoc verò secundo. Necesse enim *est* vel utrunq; esse idem, & unam, *ac eandem* rationem, *ac definitionem* utriusq;, vel nihil esse commune, neq; idem in utroq;, vel alterum quidem primo esse, alterum verò secundo. Sed si quidem *utriusq; est* eadem ratio, *& definitio*, non amplius alterum quidem, erit causa efficiens, alterum vero, effectum. Neq; alterum quidem *erit* per se, alterum verò, in eo, quod particeps *ejus* fuerit. Neq; alterum quidem *erit* faciens, alterum verò, id, quod fit. Si vero nihil habet, *quod sit* idem, nequaquam eo, quod sit alterum, constituetur id, quod est reliquum, quod præter ipsum Esse, nihil habet, quod ipsi cum illo sit commune. Restat igitur, ut illud quidem primo sit, quod *alteri* dat *ipsum Esse*. Illud verò secundo *sit*, cui ipsum *Esse* datur, *& à dante suppeditatur*. In quibus propter ipsum Esse, alteri ab altero suppeditatur.

* *Propter septimum caput, i. e. propter ea, quæ septimo capite traduntur.]*

Ιε'.

Πᾶν τὸ πρὸς ἑαυτὸ ἐπιστρεπτικὸν, χωριστὸν οὐσίαν ἔχῃ πάντως Σωμάτων. εἰ γὰρ ἀχώριστον ἦν Σωμάτων οὐδενὸς, οὐκ ἔξῃ ἵνα ἐνέργειαν ἴδιαν Σωμάτων * χωριστήν. ἔστω γὰρ οὕτως ἡ ἐνέργεια τῆς οὐσίας πρείττων. εἴπερ ἡ μὲν ἐπιδεὴς ἐστὶ σωμάτων, ἡ δ', αὐτάρκης ἑαυτῆς οὖσα, ἀχώριστος σωμάτων. εἰ οὖν ἡ καθ' οὐσίαν ἐστὶν ἀχώριστον, καὶ καθ' ἐνέργειαν ὁμοίως, ἢ κἄτι μᾶλλον ἀχώριστον. εἰ δ' ἡ τοῦτο οὐκ ἐπιστρεφὲς πρὸς ἑαυτὸ (τὸ γὰρ πρὸς ἑαυτὸ ἐπιστρέφον, ἄλλο ὂν σώματος, ἐνέργειαν ἔχῃ χωριζομένην σωμάτος, ἢ οὐ μᾶλλον σώματος, οὐδὲ μὴ σώματος. ἑκάστῃ τε ἐνέργεια, καὶ πρὸς ὃ ἡ ἐνέργεια, οὐδὲν δεῖται ἑ Σώματος) χωριστὸν ἄρα πάσης σωμάτων ἐστὶ, καὶ τὸ πρὸς ἑαυτὸ ἐπιστρέφον.

* Δύναται γὰρ ἄλλοις, αὐτὸ πρώτως ἐστὶ τοῦτο, ἃ μεταδίδωσι τοῖς χορηγουμένοις. εἰ γὰρ αὐτὸ τὸ εἶναι δίδωσι, καὶ δοτὸ τ' ἑαυτῆς οὐσίας ποιεῖ τῷ μεταδοσιν, ὃ μὴ, δίδωσιν, * ὑφ' ἑαυτὸν ἐστὶ τῆς ἑαυτῆς οὐσίας. ὃ δ' ἐστὶ, μειζόνως ἐστὶ καὶ πληρέστερως. ἐπεὶ πᾶν τὸ ὑπερπληρὲς ὑπερέχον κρεῖττόν * ἐστιν, ἀλλ' ἑαυτοῦ ἐκείνῳ. πρώτως γάρ ἐστι. τὸ δ' ἕτερον, ἀνεύγκηδ' ἡ τὸ αὐτὸ εἶναι ἑκάτερον, κἓν λόγων, [l. λόγου] ἀμφοτέρων, ἢ μηδὲν εἶναι κοινὸν, μηδὲ τῶν ἐν ἀμφοῖν, ἢ τὸ μὴ πρώτως εἶναι, τὸ δ' δεύτερος. ἀλλ' εἰ μὴ ὁ αὐτὸς λόγος, ἐκ αὖ ἔτι τὸ μὴ, αὐτὸν εἴη, τε δ', δοπτέλεσμα. εἰ δ' αὖ τὸ μὴ, καθ' ἑαυτὸ, τὸ δ', ἐν τῷ μεταχόνῳ. εἰ δὲ τὸ μὴ, πιοῦν, τὸ δ', γινόμενον. εἰ δὲ μηδὲν ἔχῃ πῶν, ἐκ αὖ τῷ εἶναι θάτερον, ὑφίεσθω τὸ λοιπὸν, μηδὲν πρὸς τῷ εἶναι, τὰ ἐκείνῳ κοινωνῶν. λείπεται ἄρα, τὸ μὴ, εἶναι πρώτως, ὃ δίδωσι. τὸ δ', δεύτερος, ὃ τὸ διδὸν ἐστιν, [l. ᾧ τὸ διδόμενόν ἐστιν. ἐν οἷς, αὖτῷ τῷ εἶναι θατέρῳ ἐκ θατέρου χορηγᾶται.

Ις'.

Πᾶν τὸ ἑαυτὸ κινῶν πρώτως, πρὸς ἑαυτό ἐστιν ἐπιστρεπτικόν. εἰ γὰρ κινεῖ ἑαυτὸ, κἠ κινητικὴ ἐνέργεια αὐτοῦ, πρὸς ἑαυτό ἐστι, κἓν ἅμα τὸ κινῶν, κ τὸ κινούμενον. ἦ γὰρ μέρει μὲν κινεῖ, μέρει δ' κινεῖται, ἢ ὅλον κινεῖ, κ κινεῖται, ἢ ἐμπαλιν. ἀλλ' εἰ μέρος μὲν ἄλλο ἐστὶ τὸ κινοῦν, μέρος δ' ἄλλο τὸ κινούμενον, ἐκ ἔσται καθ' ἑαυτὸ αὐτοκίνητον, ἐκ μὴ αὐτοκινήτων ὑφεστῶς, ἀλλὰ δεκτῶν μὲν αὐτοκίνητον, ἐκ ὂν δ' καθ' οὐσίαν τοιοῦτον.

εἰ δ' ὅλον κινεῖ, μέρος δ' κινεῖται, ἢ ἐμπαλιν, ἔσται τὸ μέρος ἐν ἀμφοτέροις, καθ' ἓν ἅμα κινῶν κ κινούμενον. κἔστ' ἐστὶ τὸ πρώτως αὐτοκίνητον. εἰ δ' ἓν, κ αὐτὸ κινεῖ, κ κινεῖται, τῷ δ' κινεῖν ἐνέρχεσθαι πρὸς ἑαυτὸ ἐξῇ. κινηθὲν ἐαυτ' ὂν. πρὸς ὃ δ' ἐνεργᾷ, πρὸς τοῦτ' ἐπέστραπται. πῶν ἄρα τὸ ἑαυτὸ κινῶν πρώτως, πρὸς ἑαυτό ἐστιν ἐπιστρεπτικόν.

Ιη'.

Πᾶν τὸ εἶναι χορηγὲν ἄλλοις, αὐτὸ πρώτως ἐστὶ τοῦτο, ἃ μεταδίδωσι τοῖς χορηγουμένοις. εἰ γὰρ αὐτὸ τὸ εἶναι δίδωσι, καὶ δοτὸ τ' ἑαυτῆς οὐσίας ποιεῖ τῷ μεταδοσιν, ὃ μὴ, δίδωσιν, * ὑφ' ἑαυτὸν ἐστὶ τῆς ἑαυτοῦ οὐσίας. ὃ δ' ἐστὶ, μειζόνως ἐστὶ καὶ πληρέστερως. ἐπεὶ πᾶν τὸ ὑπερπληρὲς ὑπερέχον κρεῖττόν * ἐστιν, ἀλλ' ἑαυτοῦ ἐκείνῳ. πρώτως γάρ ἐστι. τὸ δ' ἕτερον, ἀνεύγκηδ' ἡ τὸ αὐτὸ εἶναι ἑκάτερον, κἓν λόγων, [l. λόγου] ἀμφοτέρων, ἢ μηδὲν εἶναι κοινὸν, μηδὲ τῶν ἐν ἀμφοῖν, ἢ τὸ μὴ πρώτως εἶναι, τὸ δ' δεύτερος. ἀλλ' εἰ μὴ ὁ αὐτὸς λόγος, ἐκ αὖ ἔτι τὸ μὴ, αὐτὸν εἴη, τε δ', δοπτέλεσμα. εἰ δ' αὖ τὸ μὴ, καθ' ἑαυτὸ, τὸ δ', ἐν τῷ μεταχόνῳ. εἰ δὲ τὸ μὴ, πιοῦν, τὸ δ', γινόμενον. εἰ δὲ μηδὲν ἔχῃ πῶν, ἐκ αὖ τῷ εἶναι θάτερον, ὑφίεσθω τὸ λοιπὸν, μηδὲν πρὸς τῷ εἶναι, τὰ ἐκείνῳ κοινωνῶν. λείπεται ἄρα, τὸ μὴ, εἶναι πρώτως, ὃ δίδωσι. τὸ δ', δεύτερος, ὃ τὸ διδὸν ἐστιν. [l. ᾧ τὸ διδόμενόν ἐστιν. ἐν οἷς, αὖτῷ τῷ εἶναι θατέρῳ ἐκ θατέρου χορηγᾶται.

* Δι. τὸ ζ.

Universidad de Deusto
Biblioteca

ιθ'.

Πᾶν τὸ πρώτως ὑπάρχον τινὶ φύσῃ τῶν ὄντων, πᾶσι πάρεστι τοῖς κατ' ἐκεῖνο τὴν φύσιν πεφυκόσιν καθ' ἕνα λόγον, καὶ ὡσαύτως. εἰ γὰρ μὴ πᾶσιν ὡσαύτως, ἀλλὰ τοῖς μὲν, τοῖς δ' οὔ, δῆλον ὡς οὐκ ἐν ἐκείνῃ τῇ φύσῃ πρώτως, ἀλλ' ἐν ἄλλοις μὲν, πρώτως, ἐν ἄλλοις δὲ, δευτέρως, τοῖς ποτὲ μετέχουσι. τὸ γὰρ ποτὲ μὲν ὑπάρχον, ποτὲ δὲ μὴ, οὐ πρώτως, οὐδὲ καθ' αὑτὸ ὑπάρχει. ἀλλ' ἐπισωρευθὲς ἐστι, καὶ ἀλλαχόθεν ἐφῆκται, οἷς αὐτοῖς οὕτως ὑπάρχει.

κ'.

Πάντων σωμάτων ἐπέκεινά ἐστιν ἡ ψυχῆς οὐσία, καὶ πασῶν ψυχῶν ἐπέκεινα ἡ νοερὰ φύσις, καὶ πασῶν τῶν νοερῶν ὑποστάσεων ἐπέκεινα τὸ ἕν. πᾶν γὰρ σῶμα κινητὸν ἐστιν ὑφ' ἑτέρου, κινεῖν δ' ἑαυτὸ οὐ πέφυκεν, ἀλλὰ ψυχῆς μέν ἐστιν ἡ κινεῖσθαι ἐξωτικὸν, καὶ ζῇ δὲ ψυχικῶς, καὶ πάντως μὲν ψυχῆς, αὐτοκίνητον πῶς ἐστιν, ὀχούσης δὲ, ἑτεροκίνητον, ὡς ἑαυτὸν ἔχον καθωσιοῦν, [l. καθ' αὑτὸν,] τῷ φύσιν. καὶ ὡς ψυχῆς αὐτοκίνητον οὐσίαν λαχούσης.

Εἰ γὰρ ὧν παραλήπτεον, τούτῳ μεταδίδωσιν τὸ εἶναι τοῦτο πολλῷ πρότερον αὐτὴ ἐστιν. ἐπέκεινα ἄρα ζωμάτων ἐστὶν, ὡς αὐτοκινησίας. οὗ δὴ μεταδίδωσιν αὐτῇ, τῷ εἶναι τοῦτο πολλῷ πρότερον αὐτὴ ἐστιν. ἐπέκεινα ἄρα ζωμάτων ἐστὶν, ὡς αὐτοκίνητος καὶ οὐσίαν. τῶν δὲ μεθεξιν αὐτοκίνητον γινομένων. πάλιν δὲ ἡ ψυχὴ κινουμένη ἀφ' ἑαυτῆς, δευτέραν ἔχει τάξιν τῆς ἀκινήτου φύσεως, καὶ καθ' ἐνέργειαν ἀκινήτου ὑφεστώσης.

Διὸ πάντων μὲν τῶν κινουμένων ἡγεῖται τὸ αὐτοκίνητον, πάντων δὲ τῶν κινούντων, τὸ ἀκίνητον. εἰ οὖν ἡ ψυχὴ κινουμένη ἀφ' ἑαυτῆς, τὰ ἄλλα κινεῖ, δεῖ πρὸ αὐτῆς εἶναι τὸ ἀκινήτως κινοῦν. Νοῦς δὲ κινεῖ ἀκινήτως ὤν, καὶ ἀεὶ κατὰ τὰ αὐτὰ ἐνεργῶν. καὶ γὰρ ἡ ψυχὴ διὰ νοῦν μετέχει δὲ ἀεὶ νοεῖν, ὥσπερ ζῶμα διὰ ψυχὴν τὸ ἑαυτὸ κινεῖν.

Εἰ γὰρ ἦν ἐν ψυχῇ τὸ ἀεὶ νοεῖν πρώτως, πάσαις ἂν ὑπῆρχε ψυχαῖς, ὥσπερ καὶ τὸ ἑαυτὸν κινεῖν. οὐκ ἄρα ψυχὴ πρώτως ὑπάρχει πρώτως. δεῖ ἄρα πρὸ αὐτῆς εἶναι τὸ πρώτως νοητικόν. πρὸ τῶν ψυχῶν ἄρα ὁ νοῦς.

XIX.

OMne, quod primò ineſt alicui naturæ Entium, omnibus adeſt, quæ ſunt ſecundùm illam naturam collocata, propter unam rationem, & pariter. Niſi enim omnibus pariter *adeſſet*: ſed alijs quidem *adeſſet pariter*, alijs verò, non, perſpicuum *eſt*, quod non eſſet primo in illa natura: Sed in alijs quidem, primo, in alijs verò, ſecundo, quæ aliquando participant *illam naturam*. Quod enim aliquando quidem exiſtit, aliquando verò, non, *illud* neq; primo, neq; per ſe exiſtit: ſed adventitium eſt, & aliunde *manans*, atq; perveniens *ad ea*, quibus ſic ineſt.

XX.

ANimæ eſſentia eſt ſupra omnia corpora, & intellectualis natura eſt ſupra omnes animas, & ipſum Unum eſt ſupra omnes intellectuales hypoſtaſes, atq; *naturas*. Omne enim corpus eſt ab altero mobile, *i. e. ab altero movetur*, ſe-ipſum verò movere naturaliter non poteſt: Sed propter animæ communionem, atq; *præſentiam* movetur à ſe, & propter animam vivit, & præſente quidem anima, quodammodo per-ſe-mobile eſt, *per ſe movetur*, abſente verò *anima*, *eſt* ab-altero-motum, *i. e. ab altero movetur*, quod hanc habeat naturam, propter ipſam *animam*, & quod anima per-ſe-mobilem eſſentiam ſit-ſortita.

Ad quod enim acceſſerit, *& cui præſens adfuerit*, huic impertit ipſum * per-ſe-motionem, *ut non ab alio: ſed per-ſe-moveatur*. Quod verò impertit ipſi, propter ipſum Eſſe, hoc multo prius eſt hæc *ipſa anima*. Eſt igitur ſupra, *& ante* corpora, ut per-ſe-mobilis, propter *ſuam* eſſentiam. Quia *quæ per ſe moventur*, propter *cum anima* communionem, ſunt per-ſe-mobilia, *per ſe moventur*. Rurſus autem anima, quæ à ſe-ipſa, *& per ſe* movetur, ſecundum habet ordinem immotæ, *vel, immobilis* naturæ, & illius, quæ per actionem immota ſubſiſtit, *ac immobilis manet*.

Quoniam omnia quidem, quæ moventur, antecedit illud, quod eſt per-ſe-mobile, omnia verò, quæ movent, *antecedit* illud, quod eſt immotum, *ac immobile*. Si igitur anima, quæ à ſe-ipſa, *& per ſe* movetur, alia movet, oportet ante ipſam eſſe illud, quod immobiliter movet, *i. e. quod alia quidem movet: Sed ipſum manet immotum, ac immobile, dum ea movet*. Mens verò movet *alia*, exiſtens immobilis, *ac immota*, & ſemper eodem modo agens. Etenim ipſa anima propter ipſam Mentem, particeps-eſt ipſius ſemper cogitandi, *& intelligendi*, *pro*, *particeps eſt illius facultatis*, *per quam ſemper cogitat*, *ac intelligit*, *& percipit res*, ut ipſum corpus propter animam, *habet* illam facultatem, quâ ſe-ipſum movet.

Si enim eſſet in anima ipſum ſemper cogitare, *intelligere*, *& res mente percipere* primo, *hoc* omnibus animabus ineſſet, ut & ipſum ſe-ipſam movere. Non igitur anima hoc eſt primo. Oportet igitur ante ipſam eſſe illud, quod intelligendi facultate primo præditum eſt, *vel, ipſam primo intelligendi facultatem*. Mens igitur *eſt* ante ipſas animas.

Quin-

* Δηλ. τὸ εἶναι αὐτοκινησίας.

Propter decimũ ſeptimũ [caput, i. e. propter ea, quæ 17. capit dicuntur.

Quinetiam & ante ipſam mentem *eſt* ipſum Unum. Mens enim, quamvis *ſit* immobilis, non tamen *eſt* Unum. Percipit enim, *& intelligit* ſe-ipsã, & circa ſe-ipſam, *& in ſe-ipſa* agit. Et ipſum quidem Unum participant omnia, quomodocũq; ſunt. Mentem verò, non omnia *participant*. Quibus enim adfuerit Mens per communionem, hæc neceſſe *eſt* cognitionem participare. Quoniam intellectualis cognitio, eſt principium, & prima cauſa cognoſcendi. Ergo ipſum Unum eſt ſupra, *& ante* ipſam Mentem. Nec amplius *eſt* aliud *quidquam*, *quod ſit* ſupra, *& ante* ipſum Unum. Unum enim, & Bonum, eſt idem. Ipſum verò Bonum omnibus imperat, *vel*, *omnium eſt principium*, ut demonſtratum eſt.

XXI. *De eo, quod ipſa Mens non ſit prima cauſa.*

OMnis ordo ab Unitate ducens initium, progreditur in multitudinem Unitati cognatam, & omnis ordinis multitudo ad Unitatem reducitur. Nam ipſa quidem Unitas, habens principij rationem, *& proportionem*, propriam, *& convenientem* ſibi multitudinem procreat. Quamobrem etiam una ſeries, & unus ordo totus ab Unitate *ſuam* hypobaſin, *& fundamenti rationem* habet *progredientem* in ipſam multitudinem. Non enim amplius *ullus* ordo, vel *ulla* ſeries *erit*, ſi Unitas infœcunda, *& ſterilis* maneat per ſe *ſola*. Ipſa verò multitudo reducitur rurſus ad unam *Unitatem* communem omnibus cauſis, quæ ſunt ejuſdem ordinis.

Quod enim *eſt* idem in omni multitudine, non ab Uno eorum, quæ ſunt in ipſa multitudine, progreſſum habet. Quod enim ab uno ſolo multorum *manat*, *illud* non omnibus *eſt* commune: Sed illius ſolius proprietatis eximium *eſt*, *vel*, *ex illa ſola proprietate eſt exemptũ*. Quoniam igitur in uno-quoque ordine eſt quædam & communio, & cohærentia & dentitas, propter quam, etiam, alia quidem, dicuntur ὁμοταγῆ, *i. e. ejuſdem ordinis, quæ ſimul collocantur, & in eodẽ ordine ponuntur*. Alia vero, ἑπροταγῆ, *i. e. alterius ordinis, quæ in altero ordine ponuntur, hunc illud eſt* perſpicuum, quod ab una *Unitate* ad omnem ordinem *manat*, atq; venit ipſum idem, *vel, ipſa identitas*. Eſt igitur Unitas una ante ipſam multitudinem in uno-quoq; ordine unam rationem, & connexionem *unam proportionem*, *& ſeriem rebus* in ipſo *comprehenſis & collocatis* præbens, atq; *ſuppeditans* & mutuam inter-ſe, & cum ipſo tota *conſentientem*.

Nam alij quidem alia cauſa eſto *rerum* illarum, quæ *ſunt* ſub eadem ſerie. Illam verò ut unius ſeriei cauſam, neceſſe *eſt* eſſe ante omnes *alias cauſas*, & ab illa *cæteras* omnes ut ejuſdem ordinis *cauſas* generari, non *autem* unam-quanque *cauſam* ut hanc aliquam: Sed ut eam, quæ eſt hujus ordinis. Ex his igitur perſpicuum *eſt*, quod & in ipſa corporis naturâ ineſt & ipſum Unum, & ipſa multitudo, & una natura multas habet *ex ſe* ſimul-pendentes, & multæ naturæ *pendent* ex una ipſius totius naturâ, & *hoc* ipſi animarum ordini adeſt, ut & ab una prima anima ducat initium,

Κα'. Περὶ [δ'] ὅτι οὐ πρῶτον αἴτιον ὁ νοῦς.

Πᾶσα τάξις ἀπὸ μονάδος ἀρχομένη, πρόεισιν εἰς πλῆθος τῇ μονάδι σύνοικον, καὶ πάσης τάξεως τὸ πλῆθος εἰς μίαν ἀναγεται μονάδα. Ἡ μὲν γὰρ μονὰς ἀρχὴς ἔχουσα λόγον, ἀπογεννᾷ τὸ οἰκεῖον ἑαυτῇ πλῆθος. διὸ καὶ μία σειρὰ, καὶ μία τάξις, ἡ ὅλη παρὰ τῆς μονάδος ἐχεῖ τὸν εἰς τὸ πλῆθος τρόπον. οὐ γὰρ ἔτι τάξις, οὐδὲ σειρὰ, τῆς μονάδος ἀγόνου μένουσης καθ' αὑτήν. τὸ δὲ πλῆθος ἀναγεται πάλιν εἰς μίαν τὴν κοινὴν τῶν ὁμοταγῶν πάντων αἰτίαν.

Τὸ γὰρ ἐν παντὶ πλήθει πάντων, οὐκ ἀφ' ἑνὸς τῶν ἐν τῷ πλήθει τὴν πρόοδον ἔσχε. τὸ γὰρ ἀφ' ἑνὸς μόνου τῶν πολλῶν, οὐ κοινὸν πάντων, ἀλλὰ τῆς ἐκείνου μόνης ἰδιότης ἐξαίρετον. ἐπεὶ οὖν καθ' ἑκάστην τάξιν ἐστὶν ἕνωσις καὶ κοινωνία, καὶ συνέχεια, καὶ πρωτότης, δι' ἣν καὶ πάλιν μία, ὁμοταγῆ λέγεται. πάλιν δὲ, ἑτεροταγῆ, δῆλον ὡς ἀπὸ μιᾶς ἦκε πάσῃ τῇ τάξει τὸ ταὐτόν. ἔστιν ἄρα μονὰς μία πρὸ δὲ πλήθους καθ' ἑκάστην τάξιν τὸν ἕνα λόγον, καὶ εἰρμὸν τοῖς ἐν αὐτῇ πλαγμένοις περιεχομένη πρός τ' ἄλληλα, καὶ πρὸς τὸ ὅλον.

Ἄλλῳ μὲν γὰρ ἄλλο αἴτιον ἕστω τῶν ὑπὸ τὸν αὐτὸν εἱρμόν. τὸ δὲ, ὡς τῆς μιᾶς σειρᾶς αἴτιον ἀναγκη πρὸ τῶν πάντων εἶναι, καὶ ἀπ' αὐτὸ πάντα ὡς ὁμοταγῆ γίνεσθαι, μὴ ὡς τόδε τι ἕκαστον, ἀλλ' ὡς τῆσδε τῆς τάξεως ὑπάρχον.

Ὅτι δὴ τούτων φανερὸν, ὅτι καὶ τῇ φύσει σώματος ὑπάρχει τὸ τε ἓν, καὶ τὸ πλῆθος, καὶ ἥτε μία φύσις πάσας ἔχει συνηρτημένας, καὶ αἱ πολλαὶ φύσεις ἀπὸ μιᾶς τῆς ὅλου φύσεως, καὶ τῇ τάξει τῶν ψυχῶν πάρεσιν, ἀπὸ μιᾶς τ' ἀρχεσθαι ψυχῆς τῆς πρώτης, καὶ

Universidad de Deusto
Biblioteca

εἰς πλῆθος ψυχῶν ἐπιβαίνειν, καὶ τὸ πλῆθος εἰς τὴν μίαν ἀνάγκη, καὶ τῇ νοερᾷ οὐσίᾳ, μονάδα τε ἑνικὴν νοερὰν, καὶ νόων πλῆθος ἐξ ἑνὸς νοὸς προελθεῖν, καὶ εἰς σκηνὴν ὑπηρέφον. καὶ τῷ ἑνὶ τῷ πρὸ τῶν πάντων τὸ πλῆθος τῶν ἑνάδων, καὶ ζωῆς ἑνάσι τὴν εἰς τὸ ἓν ἀνάπαυσιν. Μετὰ δὲ τὸ ἓν ἄρα τὰ πρῶτον, ἑνάδες, καὶ μετὰ νοῦν τὸν πρῶτον, νόες, καὶ μετὰ τὴν ψυχὴν τὴν πρώτην, ψυχαί, καὶ μετὰ τὴν ὅλην φύσιν, φύσις.

κβ'.

Πᾶν τὸ πρώτως, καὶ ἀρχικῶς ὂν, καθ' ἑκάστην τάξιν ἓν ἐστι, καὶ οὔτε δύο, οὔτε πλείω δυοῖν, ἀλλὰ μονοῦχος πᾶς. ἔστω γὰρ (εἰ δυνατὸν) δύο. * τὸ δὲ αὐτὸ ἀδύνατον, καὶ πλειόνων ἢ πλεί ὄντων πρώτως, ἢ τὸ ἐξ ἀμφοῖν. ἀλλ' εἰ μὴν τὸ ἓν, [l. καὶ ἐξ ἀμφοῖν. ἐν αὖ ἓν πάλιν, καὶ οὐ δύο τὰ εἰ πλείω] πρῶτα. εἰ δὲ ἑκάτερον, ἢ ἑκάτερον θάτερον δῶτερον, καὶ οὐ πρῶτον ἑκάτερον ὄν, ἢ ὅλως μὴν τὰ ἀρχικὰ αὐτὰ, τὸ αὐτὸ ἀδύνατον ἐστιν.

*Τουτέστιν δύο.

Ἀλλ' εἰ ὅλως, οὐδέτερον ἔτι ἔσται πρῶτος. εἰ γὰρ τὸ ἕτερον πρῶτος, πῶς δὲ οὐ πολὺ τὴν ἑτέρᾳ, τί ἔσται τῆς τάξεως σκέψις; ὁ γὰρ μηδὲν ἄλλο ἐστὶν, ἢ ὁ λέγεται, τοῦτο ἐστι πρῶτος. τούτων δ' ἑκάτερον ἑτέρου ὄν, ἐστί τε ἅμα, καὶ οὐκ ἔστιν ὁ λέγεται.

Εἰ οὖν πῶς ἀλλήλων, οὐ καθόσον δέ ἐστιν ὁ λέγεται, πρώτως ἀλλήλων. τοῦτο γὰρ πρώτως πολὺ ἀπέχοντος. οὐκ ἄμφω ἔσται πρῶτα, ἀλλ' ἐκεῖνο, οὗ ἄμφω μετέχοντα, πρώτως ἐίναι λέγεται. ἐκ δὴ τούτων φανερὸν, ὅτι τὸ πρώτως ὂν, ἕν ἐστι μόνον, ἀλλ' οὐ δύο τὰ πρώτως ὄντα, ἢ πλείω.

Καὶ ὁ πρῶτος νοῦς, εἷς μόνος, ἀλλ' οὐ δύο πρῶτοι νόες. καὶ ἡ πρώτη ψυχὴ, μία, καὶ ἐφ' ἑκάστου τῶν εἰδῶν, οἷον τὸ πρώτως καλὸν, τὸ πρώτως ἴσον. καὶ δὴ καὶ πάντων ὁμοίως. οὕτω δὲ καὶ τὸ ζῷον εἶδος, ἓν τὸ πρῶτον, καὶ τὸ ἄνθρωπον. ἡ γὰρ αὐτὴ ἀπόδειξις.

κγ'.

Περὶ ἀμεθέκτου.

Πᾶν τὸ ἀμέθεκτον, ὑφίστησιν ἀφ' ἑαυτοῦ τὸ μετεχόμενα. καὶ πᾶσιν οὐ μετεχόμενα ὑπόστασις, εἰς ἀμεθέκτους ὑπάρξεις ἀναλύουσα.

& in animarũ multitudinem succedat, *eamq; subeat*, & ipsam multitudinem ad unam *Vnitatem* reducat, & ut *in* intellectuali essentia sit intellectualis Unitas, & Mentium multitudo ex una Mente progrediens, & in illam *Vnitatem* revertens, & *in* Uno quod est ante omnia, *contineatur* ipsa Unitatum multitudo, & ipsis Vnitatibus ad ipsum Unum *sit* contentio. Post igitur illud primum Unum, *sunt* Unitates, & post illam primam Mentem, *sunt alia* Mentes, & post illam primam animam, *sunt aliæ* animæ, & post universalem naturam, *sunt aliæ particulares* naturæ.

XXII.

OMne, quod primo, & per-principij-naturam, *vel, principaliter* est, in uno-quoq; ordine Unum est, & neq; duo *sunt*, neq; plura duobus: Sed unigenitum, *unicum est* omne. Sint enim (si fieri potest) duo. Eadem * enim *est* absurditas, *idem est absurdum, & idem, quod nullo prorsus modo fieri potest*, quamvis plura sint primo, vel *est illud*, quod ex utroq; *conflatũ est*. Sed si quidẽ *concedamus illud*, quod ex utroq; *conflatum est*, Unum erit rursus *tantùm*, & non duo prima. Si vero *dicas* utrunq; *esse*, vel utriusq; alterum, & non primum utrunq; esse, vel ex æquo, *& pariter esse dices* utrunq;.

* *Hoc est, quãvis plures esse concedamus ipsas principales causas, [tamen] esse idẽ impossibile [idẽ absurdum, vel (ut vulgo vocatur) eadẽ absurditas.*

Sed si quidem *pariter- & ex æquo, vel, æqualiter utrunq; esse dicas*, neutrum ampliùs erit primo. Si enim alterum primo *dicas esse*, hoc verò non idem *sit* alteri quidnam erit illius ordinis? *Quidnam in illo ordine ponendum dices?* Quod enim nihil aliud est, quam *illud ipsum*, quod *esse* dicitur, hoc est primò. Horum verò si utrunq; sit alterum, *& diversum alterum ab altero*, estque simul, & non est *id*, quod dicitur.

Si igitur hæc differunt quidem alia-ab-alijs, non tamen quatenus *aliquid eorum* est *id*, quod dicitur, *hæc igitur inter se* differunt primo. Hoc enim primo passum-est ipsum idem, *Hoc enim primò accidit ei, quod est idem. Ergo* non ambo erunt prima: sed illud *erunt*, quod ambo participantia, primo esse dicuntur. Ex his igitur perspicuum *est*, quod illud, quod est primo, est Unum tantùm, non autem duo primò existentia, vel plura.

Et prima Mens, *est* una sola, non autem duæ primæ Mentes. Et prima anima, una *est*, & in unaquaq; formarum *est idem, Pro, & de una-quaque forma idem est sentiendum*, ut, *quum dicimus*, Id, quod primo Pulchrum *est*, &, Quod primò par *est*, *vel, primo æquale*. Et in omnibus *aliis* similiter *fit*, *& dicitur*. Sic autem & ipsius animalis forma, una prima *dicitur*, & hominis illa *prima forma, tantùm una esse dicitur*. Eadem enim *est horum omnium* demonstratio.

XXIII. *De imparticipabili, i.e. De eo, quod à nullo participari potest, vel, quod à nullo participatur.*

OMne imparticipabile, constituit à se-ipso *manantia ea*, quæ participantur. Et omnes hypostases, *& naturæ*, quæ participantur, ad imparticipabiles essentias, *naturasq;* contendunt.

Nam

Nam illud quidem, quod est imparticipabile, *rationem*, *ac proportionem* Vnitatis habens, ut id, quod est sui-ipsius, & non alius, & quod exemptum est ex ipsis participantibus *alterius naturam*, *& facultates*, procreat ea, quæ participari possunt. Si enim infœcundum *esset*, staret per-se, & nihil honorati haberet, vel aliquid à se *manans* daret, & illud quidem, quod *ab eo aliquid* accepisset, participaret *ipsum*. Illud verò, quod *ab eo* datum fuisset, subsisteret per-participationem. *** Quum aliquid est, à quo *prius* oppugnatur, *id* posterius est eo, quod omnibus pariter adest, & quod omnia à se-ipso replet. Nam id quidem, quod est in Vno *tantum*, in alijs non est.

Quod verò pariter omnibus adest, ut omnibus illucescat, *& omnia suo lumine collustret, ac illuminet, illud* non est in Vno: Sed *est* ante omnia. Vel enim in omnibus est, vel in uno omnium, vel ante omnia. Sed illud quidem, quod est in omnibus, cum sit in omnia partitum, *atq; divisum*, rursus alio indiget, eo *scilicet*, quod id uniat, *& in unum contrahat*, quod est partitum, *atq; divisum*. Et *hoc modo* non amplius idem omnia participabunt: sed hoc quidem, *particeps erit* alius, illud verò, alius, si ipsum Vnum partitum, *& in plures partes divisum* fuerit.

Si verò *sit* in Vno *tantùm* omnium, non ampliùs erit omnium: Sed Vnius *tantùm*. Si verò commune *sit* etiam ijs, quæ *naturam, & facultates alterius* participare possunt, & idem *sit commune* omnibus, *id* erit ante omnia. Hoc verò *est* imparticipabile, *quia nec ab ullo participatur, nec participari potest.*

XXIV.

OMne, quod participat *aliquid, illud est* inferius eo, quod participatur *ab ipso*. Et quod participatur, *est inferius* eo, quod est imparticipabile. Quod enim participat *aliquid*, ante participationem, cum sit imperfectum, perfectum verò fiat per ipsã participationem, posterius est prorsus eo, quod participatur, quatenus *tunc* perfectum est, quum participavit *id, cujus participatio perfectum ipsum fecit*. Quatenus enim imperfectum erat, hoc etiam eo, quod *ab ipso* participatum fuit, quod ipsum facit perfectum, *est* inferius.

Quod verò ab aliquo, *i. e. ab uno*, non autem ab omnibus participatur, eo, quod est omnium, non autem alicujus, *i.e. quod omnia, non autem unum tantùm participat*, rursus inferiorem, *eiq; subjectam* essentiam est-sortitum. Nam alterum quidem, *est* cognatione-conjunctius cum illa *prima rerum* omnium causa. Alterum verò, minus *est ei* cognatum.

Illud igitur, quod est imparticipabile, antecedit ea, quæ participantur. Hæc verò, *antecedunt ea*, quæ participant *aliorum naturam, & facultates*. Vt enim summatim dicamus, alterum quidem est Vnum ante multa. Alterum verò, *est* id, quod inter multa participatur, Vnum, simul & non Vnum. Omne verò, quod *aliquid* participat, *est* non Vnum, simul & Vnum.

XXV. *De Perfecto.*

OMne perfectum in procreationes progreditur *eorum*, quæ producere potest, ipsum *rerum* uni-

Τὸ μὲν γὰρ ἀμέθεκτον, μονάδος ἔχειν λόγον, ὡς ἑαυτῷ ὂν, καὶ οὐκ ἄλλου, καὶ ἐξηρημένον τῶν μετεχόντων, ὑπογραφὴ τῶν μετεχέσθαι δυναμένων. εἰ γὰρ ἄγονον, ἐσήξετο καθ' αὑτὸ, καὶ οὐδὲν ἂν ἔχοι τίμιον, ἢ δι' ὅσα τὰ ἀφ' ἑαυτοῦ, καὶ τὸ μὲν λαβὸν μέλλοι, τὸ δὲ δοθὲν, ὑπάρξει μετεχομένως. *** ἑνὸς γὰρ ὁμόμοιον, [l. ὁμοιόμοιον,] ὑφ' οὗ μάχεται, δεύτερόν ἐστι δ' πᾶσιν ὁμοίως παρόν, καὶ πάντα ἀφ' ἑαυτοῦ πληρῶν. τὸ μὲν γὰρ ἐν ἑνὶ ὄν, ἐν τοῖς ἄλλοις οὐκ ἔστι.

Τὸ δὲ πᾶσιν ὡσαύτως παρὸν, ἵνα πᾶσιν ἐλλάμπῃ, οὐκ ἐν ἑνί ἐστιν, ἀλλὰ πρὸ τῶν πάντων. ἢ γὰρ ἐν πᾶσίν ἐστιν, ἢ ἐν ἑνὶ τῶν πάντων, ἢ πρὸ τῶν πάντων. ἀλλὰ τὸ μὲν ἐν πᾶσιν ὂν μεμεθὲν εἰς ταὐτὰ, πάλιν ἄλλου αὖ δέοιτο, ἵν' τὸ μεμεθὲν ἑνίζοι. καὶ οὐκέτ' ἂν ἓν αὐτὸ μετέχοι πάντα. ἀλλὰ τὸ μὲν, ἄλλου, τὸ δὲ, ἄλλου, δ' ἑνὸς μεμεθέντος.

Εἰ δὲ ἐν ἑνὶ τῶν πάντων, οὐκέτι τῶν πάντων ἔσται, ἀλλ' ἑνός. εἰ οὖν καὶ κοινὸν τῶν μετέχειν δυναμένων, καὶ τὸ αὐτὸ πάντων, πρὸ τῶν πάντων ἔσται. πῶς δ' ἀμέθεκτον.

κδ'.

Πᾶν τὸ μετέχον, ἧττον μετεχομένου καταδεέστερον. καὶ τὸ μετεχόμενον, ἧττον ἀμεθέκτου. τὸ μὲν μετέχον, πρὸ τῆς μεθέξεως ἁπλοῦν, τέλειον δὲ τῇ μεθέξει γιγόμενον, δεύτερόν ἐστι πάντως δ' μετεχομένου, καθὸ τέλειόν ἐστι μεταχόν. ἢ γὰρ ἁπλοῦς ἦν, καὶ τοῦτο δ' μεθεκτὸν γίγνεται, ὃ ποιεῖ τέλειον αὐτὸ, καταδεέστερον.

Τὸ δὲ μετεχόμενον ἑνὸς ὄν, καὶ οὐ πάντων, δ' πάντων ὂν γίγνεται, καὶ οὐχ ἑνὸς, πάλιν ὑφειμένως ἔλαχεν ὑπαρξιν. τὸ μὲν γὰρ τῶν πάντων αὐτίῳ συγγενέστερον. τὸ δὲ, ἧττον συγγενές.

Ἡγεῖται ἄρα τὸ μὲν ἀμέθεκτον, τῶν μετεχομένων. ἕπεται δὲ τῶν μετεχόντων. ὡς γὰρ σαφελόντι φάναι, τὸ μὲν, ἔστιν ἐν πρὸ τῶν πολλῶν. τὸ δὲ μετεχόμενον ἐν τοῖς πολλοῖς, ἓν, ἅμα καὶ οὐχ ἕν. τὸ δὲ μετέχον πᾶν, οὐχ ἓν, ἅμα καὶ ἕν.

Κε'. Περὶ πλήθους.

Πᾶν τὸ πλῆθος εἰς ἀπορρυήσεις πρέπεσιν, ὧν δυνάμει παρέχον, αὐτὸ μιμούμενον

Universidad de Deusto
Biblioteca

τὴν μίαν τῶν ὅλων ἀρχήν. ὡς γὰρ ἐκεῖνα ἀφ' ἑαυτῆς τὴν ἀγαθότητα, τὴν ἑαυτῆς, πάντων ἐστὶν ἑνιαίως ὑποστατικὴ τῶν ὄντων. (τοῦτο γὰρ τἀγαθὸν, καὶ τὸ ἕν. ὥστε καὶ τὸ ἀγαθοειδὲς τοῦ ἑνιαίως τοιοῦτον) οὕτω καὶ τὰ μετ' ἐκεῖνα, ἀφ' ἑαυτῆς τελειότητα τὴν ἑαυτῶν, ἄλλα ἄλλην ἐπείγεται καὶ δαδεστέρα τῆς ἑαυτῶν οὐσίας. ἔστι γὰρ τελειότης, τἀγαθοῦ μοῖρά τίς ἐστι, καὶ τὸ τέλειον, ἢ τέλειον, μιμεῖται τἀγαθόν. ἐκεῖνο δὲ, πάντων ἐστὶν ὑποστατικόν.

Ὥστε καὶ τὸ τέλειον, ὧν δύναται, παραγωγικόν ἐστι κατὰ φύσιν. καὶ τὸ μᾶλλον τελειότερον, ὅσῳ ὡς ἂν ᾖ τελειότερον, τοσούτῳ πλειόνων αἴτιον. τὸ γὰρ τελειότερον, μᾶλλον τἀγαθοῦ μετέχει. τοῦτο δὲ, ἐγγύτερον τοῦ ἀγαθοῦ, τοῦτο δὲ συγγενέστερον τῶν πάντων αἴτιον, τοῦτο δὲ πλειόνων αἴτιον. τὸ δὲ ἀτελέστερον, ὅσῳ ὡς ἂν ἀτελέστερον ᾖ, τοσῷ μᾶλλον ἐλαττόνων αἴτιον. πορρώτερον γὰρ ὂν τοῦ πρώτου παράγοντος, ἐλαττόνων ἐστὶν ὑποστατικόν.

Τῷ γὰρ πάντα ὑφιστάναι, ἢ κοσμεῖν, ἢ τελειοῦν, ἢ συνέχειν, ἢ ζωοποιεῖν, ἢ δημιουργεῖν, τὸ μᾶλλον ἢ πλειόνων ἕναιτα τούτων δρᾷν, συγγενές. τὸ δ' ἧττον ἐλαττόνων, ἀλλοτριώτερον. ἐκ δὴ τούτων φανερὸν, ὅτι τὸ πορρώτατον τῆς ἀρχῆς τῶν πάντων, ἀγονόν ἐστι, καὶ οὐδενὸς αἴτιον. εἰ γάρ τι γόνιμον, καὶ ἔχοι τὸ μεθ' ἑαυτὸ, δῆλον ὡς οὐκέτ' ἂν εἴη πορρώτατον, ἀλλ' ὃ παρῆκται, πορρωτέρω ἐκείνης, αὐτὸ δὲ, ἐγγύτερον τοῦ παράγειν. καὶ ὅτι ἄλλο μιμούμενον τῶν πάντων παρακλητὸν τὴν τῶν ὅλων αἰτίαν.

κε'.

Παῦ τὸ παρακλητὸν αἴτιον ἄλλων, μόνον αὐτὸ ἐφ' ἑαυτοῦ, παρῆκται τὰ μετ' αὐτὸ, καὶ τὰ ἐφεξῆς. εἰ γὰρ μιμεῖται τὸ ἕν, ἐκεῖνο δὲ ἀκινήτως ὑφίστησι τὰ μετ' αὐτὸ, καὶ πᾶν τὸ παράγον, ὡσαύτως ἔχει τῶν ἐξ αὐτοῦ παραγόντων αὐτῶν. ἀλλὰ μὴν καὶ τὸ ἓν ἀκινήτως ὑφίστησιν. εἰ γὰρ ἀφ' κινήσεως ἢ ἐν αὐτῷ ἡ κίνησις, [l. ἢ ἐν αὐτῷ ἡ κίνησις,] καὶ κινούμενον, οὐδὲ ἓν ἔτι ἔσται, μεθαλλον ἐκ δ' ἕν. εἰ ἡ μετ' αὐτὸ ἡ κίνησις, [l. εἰ δ' ἡ μετ' αὐτὸ ἡ κίνησις,] καὶ ἐκ δ' ἑνὸς ἔσται, καὶ ἡ ἐπ' ἄπειρον, ἢ ἀκινήτως παρεξῆκται τὸ ἓν, καὶ πᾶν τὸ παράγον, μιμήσεται καὶ τὴν παρακλητὸν τῶν ὅλων αἰτίαν.

versarum unum principium imitans. Ut enim illud propter suam bonitatem, omnium Entium est singulariter causa-fundatrix, *creatrix*, & *conservatrix*, (Idem enim *est* ipsum Bonum, & ipsum Unum. Quamobrem etiam id, quod-Boni forma-præditum-est, *vel, id, quod Boni speciem-habet*, idem *est* ei, quod singulariter *est*) sic etiam illa, quæ *sunt* post illud *primum rerum principium*, propter suam perfectionem, alia generare properant inferiora, *ac deteriora* sua essentia. Nam & ipsa perfectio, est quædam Boni pars, & ipsum perfectum, quatenus *est* perfectum, imitatur ipsum Bonum. Illud vero *Bonum* omnia *creat*, constituit, *atq; conservat*.

Quamobrem etiam ipsum perfectum, ea, quæ potest, secundum naturam producit. Et illud quidem, quod est perfectius, quo perfectius est, eo plurium *rerum est* causa. Quod enim est perfectius, id magis participat ipsum Bonum, *majoremque Boni partem habet*. Hoc etiam propius ad ipsum Bonum *accedit, eiq; propinquius est*, hoc etiam cognatione-conjunctius *est* cum illa *prima rerum omnium* causa, hoc etiam *est rerum* plurium causa. Quod verò *est* imperfectius, quo imperfectius est, eo verò longè pauciorum *rerum est* causa. Cum enim sit remotius ab omni *res alias* producente *causa*, pauciora *creat, atq; constituit*.

Illi enim facultati, quæ omnia constituit, vel disponit, *ac in ordinem redigit*, vel perficit, vel continet, vel vivificat, vel fabricat, *atq; creat*, illa quidem facultas, quæ horum singula facit in pluribus, *est* cognata. Quæ verò facultas *hæc singula facit* in paucioribus, alienior, *atq; remotior est ab altera*. Ex his igitur *est* perspicuum, quod illud, quod est remotissimum ab ipso *rerum* omnium principio, est infœcundum, & nullius *rei* causa. Si quid enim generat, & si quid habet post se, perspicuum *est*, quod non amplius est remotissimum *à primo rerum principio*: sed quod produxit, *est quidem* remotius ab illo *primo rerum principio*, ipsum verò *producens, quod alia producit, est* propinquius ipsi producendi actui. Et *perspicuum est*, quod *est* aliud *quiddam*, quod imitatur illam omnium Entium productricem, *creatricemq;* causam.

XXVI.

OMnis aliarum *causarum, rerumq;* productrix causa, ipsa manens in se-ipsa, producit ea, quæ post ipsam sunt, & *ea*, quæ deinceps *sequuntur*. Si enim imitatur ipsum Unum, illud verò immobiliter constituit ea, quæ sunt post ipsum, *ergo* & omne, quod *aliquid* producit, pariter habet ipsam producendi causam. Quamobrem etiam ipsum Unum *res* immobiliter *creat, atq;* constituit. Si enim per motionem sit in ipso *Uno* ipsa motio, & id, quod movetur, ne Unum quidem amplius erit, quoniam ex eo, quod est Unum, mutabitur *in aliam naturam*. Si *verò* eum ipso *Uno* sit ipsa motio, etiam ex ipso Uno erit *aliquid, quod ab eo manabit*, & vel *motus* in infinitum *progredietur*, vel ipsum Unum *res* immobiliter producet, & omne, quod *res alias* producit, imitabitur etiam ipsam *rerum* universarum productricem causam.

Ex

Ex eo enim, quod est primo, *manat id*, quod ubiq; non primò *est*. Quamobrem etiam ex eo, quod omnia *producit*, *manat* illud, quod aliqua *tantùm* producit. Ergo & omne, quod *ab alio* producitur, *propter insitam producendi facultatem*, ex se producit ea, quæ *sunt* deinceps, *& quæ sequuntur ipsum producens*. Si igitur illa, quæ *res alias* producunt, non imminuta maneant, ab ipsis secunda producuntur. Quod enim quomodocunq; minuitur, illud nullo modo manere potest *tale*, quale *suâ natura* est.

XXVII.

OMne, quod *alia* producit, propter *suam* perfectionem, & facultatis, *ac potestatis* abundantiam, secundorum producendorum vim habet, *i.e. secundà producit*. Si enim non propter ipsam perfectionem: Sed *propter* ipsum in ipsa facultate defectum, *res* produceret, ne suum quidem ordinem immotum servare posset.

Quod enim propter *virium* defectum, & roboris-infirmitatem alij ipsum Esse præbet, propter suam versionem, *immutationem*, & alterationem, illi *suam* hypostasin præbet, *& naturam ejusdem mutationis, ac alterationis participem ei suppeditat*. Manet autem *tale*, quale est, omne, quod *alia* producit. Et *eo sic* manente, prodit id, quod est cum ipso. Cùm igitur plenum, & perfectum sit, secunda constituit immobiliter, & sine-ulla-imminutione, manens illud ipsum, quod est, & neq; mutatur in illa, neq; minuitur.

Quod enim *ab altero* producitur, non est pars ab ipso producente detracta. Haud enim hoc generationi conveniret, neq; generatricibus causis. Neq; *est naturæ unius in alteram* transitio. Neq; enim materia fit illius, quod *alicunde* prodit. Manet enim *tale*, quale est. Et quod *ab aliquo* producitur, est aliud ab ipso *producente*. Ergo, quod *alia* generat, firmiter-manet alterationis, & imminutionis expers, & propter fœcundam facultatem, se-ipsum multiplicat, & à se *manantes* secundas hypostases, *naturasq;* præbet, *atq; suppeditat*.

XXVIII.

OMne, quod *alia* producit, sibi similia, ante dissimilia *procreat, atq;* constituit. Quoniam enim id, quod *aliquid* producit, necessariò præstantius est eo, quod *ab ipso* producitur, eadem quidem simpliciter, & viribus paria nunquam *hæc* erunt inter se. Si verò non sunt eadem, & paria *viribus*: sed & diversa, & imparia, vel ubiq;, *prorsusq;* discreta sunt alia ab alijs, vel etiam unita-sunt, & discreta-sunt.

Sed si quidem omnia discreta-sunt, inter se conciliari, & consentire non poterunt, & nusquam id, quod à causa *procreatur, & manat*, cum ipsa consentiet, *neq; per naturæ cognationem ipsum causatum cum ipsa causa conjungetur*. Ergo ne alterum quidem alterius erit particeps, quoniam prorsus diversa sunt. Id enim, quod *ab aliquo* participatur, communionem impertit ei, quod *ipsum* participat, in eo, cujus est-particeps. Veruntamen necesse *est* ipsum causatum particeps-esse ipsius causæ, quod illinc *suam* essentiam habeat *manantem*.

Ἐκ γὰρ τοῦ πρώτως, παραλαχοῦ τὸ μὴ πρώτως. ὥστε καὶ ἐκ τοῦ πάντων τὸ ἑνιαίως παρακλητικόν. καὶ ἅπαν τὸ ἄρα παραγόμενον, ἐφ' ἑαυτὸ παρῆκται τὰ ἐφεξῆς. ἀνελαττώτων ἄρα τὰ παραγόντων μενόντων, τὰ δεύτερα παράγεται ὑπ' αὐτῶν. τὸ γὰρ ὁπωσοῦν ἐλαττούμενον, μένειν ἀδυνάτου οἷόν ἐστιν.

κζ'.

Πᾶν τὸ παράγον, ἀφ' τελειότητα, καὶ δυνάμεως πλεονάσαν, παρακλητικόν ἐστι τῶν δευτέρων. εἰ γὰρ μὴ ἀφ' τὸ τέλειον, ἀλλ' ἐλλεῖπον κατὰ τὴν δύναμιν, παρήκαμεν, οὐδ' αὖ τὴν ἑαυτοῦ τάξιν ἀκίνητον ἠδυνάμεθα φυλάττειν.

Τὸ γὰρ δι' ἔλλειψιν, καὶ ἀσθένειαν ἄλλῳ τὸ εἶναι παρεχόμενον, τῇ ἑαυτοῦ τροπῇ, καὶ ἀλλοιώσει τὴν ὑπόστασιν ἐκείνῳ παρέχεται. μένειν δὲ οἷόν ἐστι πᾶσι τὸ παράγον. καὶ μένοντα, τὸ μεθ' αὑτὸ τοιοῦσι. πλῆρες ἄρα, καὶ τέλειον ὑπάρχον, τὰ δεύτερα ὑφίστησιν ἀκινήτως, καὶ ἀνελαττώτως, αὐτὸ ὄν, ὅσα ἐστὶ, καὶ οὔτε μεταβάλλον εἰς ἐκεῖνα, οὔτε ἐλαττούμενον.

Οὐ γὰρ ἐπομερισμός ἐστι τοῦ παράγοντος τὸ παραγόμενον. οὐδὲ γὰρ γένεσιν τοῦτο προσῆκεν, οὐδὲ ταῖς γονηλικαῖς αἰτίοις. οὐδὲ μετάβασις. οὐ γὰρ ὕλην γένεται τοῦτο προϊόν. μένει γὰρ οἷόν ἐστι. καὶ τὸ παραγόμενον, ἄλλο παρ' αὐτό ἐστιν. ἀναλλοίωτον ἄρα τὸ γόνιμον ἵδρυται, καὶ ἀνελάττωτον, καὶ ἀφ' γόνιμον δυνάμεων, ἑαυτὸ πολλαπλασιάζον, καὶ ἀφ' ἑαυτοῦ δευτέρας ὑποστάσεις παρεχόμενον.

κή.

Πᾶν τὸ παράγον, τὰ ὅμοια πρὸς ἑαυτὸ, πρὸ τῶν ἀνομοίων ὑφίστησιν. ἐπεὶ γὰρ κρεῖττον ἐξ ἀνάγκης ἐστὶ τοῦ παραγομένου τὸ παράγον, τὰ αὐτὰ μὲν ἁπλῶς, καὶ ἴσα κατὰ δύναμιν οὐκ ἂν ποτε εἴη ἀλλήλοις. εἰ δὲ μή ἐστι ταῦτα, καὶ ἴσα, ἀλλ' ἕτερα τε, καὶ ἄνισα, ἢ πάντῃ διακέκριται ἀλλήλων, ἢ κατὰ μέρη, καὶ διακέκριται.

Ἀλλ' εἰ μὲν πάντα διακέκριται, ἀσύμβατα ἔσται, καὶ οὐδαμοῦ τὸ αἴτιον τὸ ἀπ' αὐτοῦ συμπαθές. οὐδὲ μεθέξει τούτου θάτερον, πάντῃ ἕτερα ὄντα. τὸ γὰρ μετεχόμενον, κοινωνίαν δίδωσι τῷ μετέχοντι, πρὸς τὸ, οὗ μετέχεται. ἀλλὰ μὴν ἀναγκαῖον τὸ ἀπαθὲς ἀπ' αἰτίου μετέχειν, ὡς ἐκεῖθεν ἔχον τὴν οὐσίαν.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Εἰ δὲ πᾶν μᾶλλον Δαμασκέλτιος, πᾶν ἢ ἕλκων τὸ παράγονλι τὸ παραχώρουν, εἰ μὴ ὑπερνλέσης ἕκαστον πέπνυθεν, ὅπτιος αὖ αὐτῷ μετέχει, τὸ χεῖρον, καὶ οὐ μετέχοι. Ὥστε καὶ ἔχοι Δαμασκέλτιος, αὖ πλὴν οὐσίαν παρ' αὐτὸ, καὶ οὐκ ἔχοι τὸν αὐτὸν τρόπον. εἰ δὲ μᾶλλον εἴη Δαμασκεχώρουν, ἀλλότριον αὖ μᾶλλον εἴη ἕ γιννήσαντος, ἢ οἰκεῖον τὸ γιννηθέν, καὶ ἀνάρμοστον μᾶλλον πρὸς ἑαυτὸ, ἢ πᾶς ἥρμοσμένον, καὶ ἀσυμπαθὲς μᾶλλον, ἢ συμπαθές. εἰ οὖν καὶ συγγενὴ τοῖς αὐτοῖς καὶ αὐτὸ τὸ εἶναι, καὶ συμπαθῆ τὰ ἀπ' αὐτῶν. καὶ ἐξήρτηται αὐτῶν κατὰ φύσιν, καὶ ὀρέγεται τῆς πρὸς αὐτὰ σωαφῆς, ὀρεγόμενα δ' ἀγαθοῦ, ἢ τυγχάνοντα μὲν τῆς αὐτίας ἕ ὀρεκτοῦ, δῆλον δὴ ὅτι μᾶλλον λέγεται τοῖς παράγουσι τὰ παραχώρμα, ἢ Δαμασκέλτιος ἀπ' αὐτῶν.

Τὰ δὲ μᾶλλον λεγόμενα, ὁμοιά ἐστι μᾶλλον, ἢ ἀνόμοια τούτοις, οἷς μάλιστα λέγεται. τὰ ὅμοια ἄρα πρὸ τῶν ἀνομοίων ὑφίστησι πᾶν τὸ παραχῶρουν αὐτῶν.

κθ'.

Πᾶσα πρόοδος δι' ὁμοιότητος ἀποπλέπει τῶν δευτέρων πρὸς τὰ πρῶτα. εἰ γὰρ τὸ παράγον, τὰ ὅμοια πρὸ τῶν ἀνομοίων ὑφίστησιν, ἡ ὁμοιότης ἀπὸ τῶν παραγόντων ὑφίστησι τὰ παραχώρμα. τὰ γὰρ ὅμοια, δι' ὁμοιότητος ὅμοια ἀποπλέπει, ἀλλ' οὐ δι' ἀνομοιότητος. ἡ οὖν, [l. εἰ οὖν] ἡ πρόοδος ἐν τῇ ὑφέσει ζώζει τὸ παῦσον ἕ γιννηθέντος πρὸς τὸ γιννῆσαν, καὶ οἷον ἐκεῖνο, [l. ἐκείνῳ] πρώτως, τοιοῦτον ἐκφαίνει τὸ μέσον αὐτὸ δευτέρως, δι' ὁμοιότητος ἔχει τὴν ὑπόστασιν.

λ.

Πᾶν τὸ ἀπὸ ἑνὸς παραχώρμον ἀμέσως, μένει τε ἐν τῷ παράγοντι, καὶ πρόεισιν ἀπ' αὐτοῦ. εἰ γὰρ πᾶσα πρόοδος μονόν τε γίνεται τῶν πρώτων, καὶ δι' ὁμοιότητος πελεῖται, τῶν ὁμοίων πρὸ τῶν ἀνομοίων ὑφισταμένων, μένει μὴ καὶ τὸ παραχώρμον ἐν τῷ παράγοντι. τὸ γὰρ πάντη πρόιον, οὐδὲν ὧν ἔχοι πλέον πρὸς τὸ μένον.

Ἀλλ' ἔστι πάντη Δαμασκεχωρμένον, οὐδὲ ἔξω τι γινόμενον, καὶ λελωμένον πρὸς αὐτὸ, μένοι ἂν καὶ αὐτὸ ἐν ἐκείνῳ, ὥσπερ κἀκεῖνο ἐφ' ἑαυτοῦ μένον λῶ. εἰ δὲ μένον δὲ μὴ πρόιον, [l. μὴ πρόιον δὲ,] οὐδὲν διοίσει τῆς αὐτίας, οὐδὲ ἔσται μένουσης ἐκείνης, ἄλλο γενός. εἰ γὰρ ἄλλο Δαμασκέλτιος, καὶ ἔστι χωρὶς.

Si verò alicubi quidem discretum est, alicubi verò unitum--est cum ipso producente, id quod producitur, si pariter quidem *utrunq; patitur, & affficitur*, pariter etiam cum ipso erit-particeps, & non particeps *ejusdem*. Quamobrem etiam habebit essentiam ab ipso *manantem*, & non habebit eodem modo. Si verò magis discretum fuerit, magis alienum erit ab eo, quod *ipsum* generaverit, quàm domesticum id, quod *ab ipso* fuerit generatum, & secum *erit* magis inconcinnum, quàm concinnum, *vel, & ipsum erit secum minus aptè conjunctum, quam aptè conjunctum*, & magis expers-sympathiæ, quàm particeps-sympathiæ, *pro, & à naturæ cognatione, ac consensu, magis alienum, & magis remotum erit, quàm naturæ cognationi, consensuq; propinquum*. Si igitur ea, quæ *manant* à causis, magis etiam cognata sunt ipsis, propter ipsum Esse, & *si cum ipsis sunt* conjuncta naturæ cognatione, & pendent ex ipsis *causis* propter naturam, & cum ipsis conjunctionem expetunt, quoniam expetunt Bonum, & per ipsam causam consequuntur id, quod est expetitum *ab ipsis*, profecto perspicuum *est*, quod magis unita-sunt cum ipsis producentibus, ea, quæ producuntur *ab ipsis*, quàm discreta-sunt ab ipsis.

*Utrumque dicit ipsum [scilicet]

discretum esse, & ipsum particivel.

Quæ autem magis unita-sunt, similia sunt magis, quàm dissimilia illis, quibus cum maximè sunt-unita. Similia igitur ante dissimilia constituunt omnem *rerum* productricem causam.

XXIX.

OMnis progressus per similitudinem secundorum cum primis perficitur. Si enim ipsum producens constituit similia ante dissimilia, ipsa similitudo ab ipsis producentibus *manans*, constituit ea, quæ producuntur *ab ipsis*. Nam similia, per similitudinem perficiuntur, non autem per dissimilitudinem. Si igitur ipse progressus in *sua* summissione, servat ipsam identitatem rei generatæ, cum ipso generatore, *qui generavit eam*, & quale *est* illud primo, tale demonstrat id, quod post ipsum est secundo, *vel, si legatur ἐκείνῳ, & quodammodo illi primo tale demonstrat id, quod post ipsum est secundo*, per similitudinem habet *suam* hypostasin, *atq; naturam*.

XXX.

OMne, quod ab aliquo producitur immediatè, & manet in ipso producente, & prodit ab ipso. Si enim omnis progressus fit manentibus ijs, quæ prima sunt, & per similitudinem perficitur, similibus ante dissimilia constitutis, *ergo* manet aliquo-modo etiam id, quod producitur in ipso producente. Quod enim in-omnes-partes progreditur, nihil habet, quod sit idem cum eo, quod *in eodem loco firmum* manet.

Sed est ubiq; discretum, neq; quidquam commune, & conjunctum cum ipso *habet*, *nec* habebit: *sed* manebit & ipsum in illo, quemadmodum & illud in se-ipso manens erat, *i.e. manebat*. Si verò *semper in eodem loco, stataq;* maneat, neq; progrediatur *alio*, nihil ab ipsa causa differet, neq; illa manente, erit aliud, quod fiat, *ac producatur ab ea*. Si enim aliud *ab ea* discretum-est, *id* & separatim est, *separatum est ab ea*.

Si verò separatim *est ab ipsa causa*, ipsa vero manet, hoc ab ipsa prodijt, ut discerneretur *ea* manente. Quatenus igitur aliquid habet, quod cum præsenti est idem, id, quod producitur, in ipso *producente* manet. Quatenus verò diversum *est*, ab ipso prodit. Cum verò sit *ei* simile, Idem quodammodo, simul & diversum est. Manet igitur, & progreditur simul *utrunque*, & neutrum *est* sine altero.

XXXI.

OMne, quod progreditur ab aliquo per essentiam, revertitur ad illud, à quo progreditur. Si enim progrediatur quidem, non revertatur verò ad ipsam causam hujus progressus, non expetet causam. Omne enim, quod expetit *aliquid*, revertitur ad ipsum expetitum, *vel, se convertit ad id, quod expetit, & ad id redit*. Atqui omne expetit ipsum Bonum, & illius adeptio *fit* per causam singulis proximam.

Expetunt igitur etiam singula suam ipsorum causam. Per quod enim ipsum Esse *datur* uni-cuique, propter hoc, & ipsum Bene, *i. e. ipsum Bonum ei datur*. Per quod verò ipsum Bene, *i. e. ipsum Bonum, alicui datur*, ad hoc *fertur* primum ipsum desiderium, *& appetitus*. Ad quod verò primùm *fertur* ipsum desiderium, ad hoc *fit* ipsa *conversio, & reversio*.

XXXII.

OMnis *ad aliquid conversio, & reversio*, per similitudinem perficitur eorum, quæ *convertuntur, ac* reverturtur *ad illud*, ad quod *ipsa conversio* convertitur, *& ipsa reversio revertitur*. Omne enim, quod *convertitur, &* revertitur, cum omni conjungi properat, & experit cum ipso communionem, & conjunctionem. Omnia verò conjungit ipsa similitudo, quemadmodũ ipsa dissimilitudo *omnia* discernit, atq; disjungit. Si igitur ipsa *conversio, & reversio*, est quædam communio, & conjunctio, omnis verò communio, & omnis conjunctio per similitudinem *fit*, omnis igitur *ad aliquid conversio, & reversio* per similitudinem perficietur.

XXXIII.

OMne, quod ab aliquo progreditur, & *ad id* revertitur, circularem habet actionem. Si enim à quo progreditur, ad illud revertitur, cum principio finem conjungit, & est unus, & continuus motus. Nam unus quidem, à manente fit, alter verò *progreditur* ad illud, quod *in suo loco firmiter* mansit. Quamobrem etiam omnia circulariter, *& in orbem* progrediuntur à causis ad causas. Majores verò, & minores circuli *sunt* reversionum, quarum aliæ quidem, fiunt continenter ad suprà-sita, aliæ verò, ad superiora, & usq; ad ipsum *rerum* omnium principium. Ab illo enim omnia *manant*, & ad illud *omnia reverstuntur*.

XXXIIII.

OMne, quod secundum naturam *ad aliquid* revertitur, ad illud reversionem facit, à quo progressum etiam habuit suæ naturæ. Si enim secundum naturam revertitur, secundum *suam* essentiã,

Εἰ δὲ χωρὶς, μένει δ' ἐκείνη, πρόηλθε τοῦτο ἀπ' αὐτῆς, ἵνα Δαμασκελτῇ μένουσης. ἢ μὲν ἄρα πλέον τι πρὸς τὸ παρὸν ἔχει, τὸ παραχώρμον μένει ἐν αὐτῷ. ἢ δὲ ἕτερον, πρόεισιν ἀπ' αὐτοῦ. ὅμοιον δὲ ὄν, πλέον πῇ, ἅμα καὶ ἕτερόν ἐστι. μένει ἄρα, καὶ πρόεισιν ἅμα, καὶ οὐδέτερον θατέρου χωρίς.

λα'.

Πᾶν πρόιον ἀπό τινος καὶ οὐσίαν, ἐπιστρέφεται πρὸς ἐκεῖνο, ἀφ' οὗ πρόεισιν. εἰ γὰρ πρόερχοιτο μέν, μὴ ἐπιστρέφοι δέ, [l. ἐπιστρέφοι δ'] πρὸς τὸ αὔπιον τῆς πρόοδου ταύτης, ἐκ οὗ ὀρέγοιτο τῆς αὐτίας. πᾶν γὰρ τὸ ὀρεγόμενον, ἐπισπᾶται πρὸς τὸ ὀρεκτόν. ἀλλὰ μὲν πᾶν δ' ἀγαθοῦ ἐφίεται, καὶ ἡ ἐκείνου τύξις διὰ τῆς πρὸ ἐχοῦς αὐτίας ἑκάστοις.

Ὀρέγεται ἄρα καὶ τῆς ἑαυτῶν αὐτίας ἕκαστα. δι' οὗ γὰρ τὸ εἶναι ἑκάστῳ, διὰ τοῦτο καὶ τὸ εὖ. δι' οὗ δὲ τὸ εὖ, πρὸς τοῦτο ἡ ὄρεξις πέφυτον. πρὸς ὃ δὲ πέφυτον ἡ ὄρεξις, πρὸς τοῦτο ἡ ἐπιστροφή.

λβ'.

Πᾶσα ἐπιστροφὴ, δι' ὁμοιότητος ἀποπλέπει τῶν ἐπιστρεφομένων, πρὸς ὃ ἐπιστρέφεται. τὸ γὰρ ἐπιστρεφόμενον πᾶν, πρὸς πᾶν συναπτέσθω πρεπόν, καὶ ὀρέγεται τῆς πρὸς αὐτὸ κοινωνίας, καὶ συνδέσεως. συνδεῖ δὲ πάντα ἡ ὁμοιότης, ὥσπερ διακρίνει ἡ ἀνομοιότης, καὶ διίησιν. εἰ οὖν ἡ ἐπιστροφὴ, κοινωνία τίς ἐστι, καὶ συναφή, πᾶσα δὲ κοινωνία, καὶ συναφὴ πᾶσα δι' ὁμοιότητος, πᾶσα ἄρα ἐπιστροφὴ, δι' ὁμοιότητος ἀποπλεῖται ὧν.

λγ'.

Πᾶν τὸ πρόιον ἀπό τινος, καὶ ἐπιστρέφον, κυκλικὴν ἔχει τὴν ἐνέργειαν. εἰ γὰρ ἀφ' οὗ πρόεισιν, εἰς τοῦτο ἐπιστρέφει, συναπτὴ τῇ ἀρχῇ τὸ τέλος, καὶ ἔστι μία, καὶ συνεχὴς ἡ κίνησις. τῆς μὲν, ἀπὸ δ' μόνου τοῦ, τῆς δὲ, πρὸς τὸ μένειν ὁμοιμόρους. ὅθεν δὴ πάντα κύκλῳ πρόεισιν ἀπὸ τῶν αὐτῶν ἐπὶ τὰ αὐτά. μείζους δὲ κύκλοι, καὶ ἐλάττους τῶν μὲν ἐπιστροφῶν πρὸς τὰ ὑπερκείμενα συνεχῶς γινομένων, τῶν πρὸς τὰ ἀνώτερα, καὶ μέχρι τῆς πάντων ἀρχῆς. ἀπὸ γὰρ ἐκείνης πάντα, καὶ πρὸς ἐκεῖνον.

λδ'.

Πᾶν τὸ κατὰ φύσιν ἐπιστρεφόμενον, πρὸς ἐκεῖνο ποιεῖται τὴν ἐπιστροφὴν, ἀφ' οὗ καὶ τὴν πρόοδον ἔσχε τῆς οἰκείας ὑποστάσεως. εἰ γὰρ κατὰ φύσιν ἐπιστρέφεται, τὸν κατ' οὐσίαν

Universidad de Deusto
Biblioteca

ὄρεξιν πρὸς ἐκεῖνο πέπτηκεν, πρὸς ὃ ἐπιστρέφεται. εἰ δὲ τοῦτο, καὶ τὸ εἶναι αὐτὸ πᾶν εἰς ἐκεῖνο αἰωρεῖται, πρὸς ὃ τὴν οὐσιώδη παρείληφε ἐπιστροφὴν, καὶ ὅμοιόν ἐστιν ἐκείνῳ καὶ οὐσίαν. διὸ καὶ συμπαθὲς ἐκείνῳ καὶ φύσιν, ὡς τῇ οὐσίᾳ συγγενές. εἰ δὲ τοῦτο, ἢ ταὐτόν ἐστι τὸ εἶναι ἀμφοτέρων, ἢ ἐκ θατέρου θάτερον, ἢ ἀμφὼ ἐξ ἑνὸς ἢ ἄλλου, τὸ ὅμοιον ἔλαχεν. ἀλλ' εἰ μὴ ταὐτόν τὸ εἶναι ἀμφοτέρων, πῶς καὶ φύσιν, θάτερον πρὸς θάτερον ἐπέστραπται; εἰ δὲ ἐξ ἑνὸς ἀμφὼ, πρὸς ἐκεῖνο ἂν εἴη τὸ καὶ φύσιν ἐπιστρέφειν ἀμφότερον.

Λείπεται ἄρα ἐκ θατέρου θάτερον τὸ εἶναι ἔχειν. εἰ δὲ τοῦτο, καὶ ἡ πρόοδος ἀπ' ἐκείνου, πρὸς ὃ ἡ κατὰ φύσιν ἐπιστροφή. ὅτι δὴ τούτων φανερόν, ὅτι καὶ ὀρεκτὸν πᾶσι νοῦς, καὶ πρόεισιν ὑπὸ νοῦ πάντα, καὶ πᾶς ὁ κόσμος ὑπὸ νοῦ τὴν οὐσίαν ἔχει, κἂν ἀΐδιος ᾖ. καὶ διὰ τοῦτο οὐχὶ πρόεισιν ὑπὸ νοῦ, διότι ἀΐδιος. οὐδὲ γὰρ διὰ τοῦτο οὐκ ἐπέστραπται, διότι ἀεὶ πέφυκεν, ἀλλὰ καὶ πρόεισιν ἀεὶ, καὶ ἀΐδιος καὶ οὐσίαν, καὶ ἐπέστραπται ἀεὶ, καὶ ἄλυτος καὶ τὸν τάξιν.

ΛΕ'.

Πᾶν τὸ αἰτιατὸν, καὶ μᾶλλον ἐν τῇ αὐτοῦ αἰτίᾳ, καὶ πρόεισιν ἀπ' αὐτῆς, καὶ ἐπιστρέφει πρὸς αὐτήν. εἰ γὰρ μένοι [l. μένοι] μόνον οὐδὲν διοίσει τῆς αἰτίας, ἀδιάκριτον ὄν. ἅμα γὰρ διακρίσει πρόοδος. εἰ δὲ πρόοιοι μόνον, ἀσύμπαθὲς ἔσται πρὸς αὐτήν, καὶ ἀσυμπαθὲς, μηδαμῶς τῇ αἰτίᾳ κοινωνοῦν.

Εἰ δὲ ἐπιστρέφοιτο μόνον, πῶς τὸ μὴ τὴν οὐσίαν ἀπ' αὐτῆς ἔχον, καὶ οὐσίαν ποιεῖται τὴν πρὸς τὸ ἀλλότριον ἐπιστροφήν; εἰ δὲ μένοι μόνον, καὶ πρόοιοι, μὴ ἐπιστρέφοιτο δὲ, πῶς ἡ κατὰ φύσιν ὄρεξις ἑκάστῳ πρὸς τὸ εὖ, καὶ τὸ ἀγαθόν, καὶ ἡ ὅλη τὸ ζωογονοῦν ἀνάτασις; εἰ δὲ προίοι μόνον, καὶ ἐπιστρέφοιτο, μὴ μένοι δὲ, πῶς ὑποστὰν μὲν τῆς αἰτίας σωτήριόν τι οὐδὲν πρὸς αὐτήν.

Ἀσύμπαθον δὲ ἴσως πρὸ τῆς ὑποστάσεως, εἰ γὰρ σωτήριον, καὶ ἐκεῖνο πάντως ἔμμενε. εἰ δὲ μένοι, καὶ ἐπιστρέφοιτο, μὴ προέρχοιτο ἤ, πῶς τὸ ἀμαχεθὲν, ἐπιστρέφειν δυνατὸν; τὸ γὰρ ἐπιστρέφον πῶν, ἀναλύσει ἔοικεν εἰς ἐκεῖνο, ἀφ' οὗ διήρηται καὶ οὐσίαν.

habet desiderium *eundi* ad illud, ad quod *convertitur, ac* revertitur. Si verò *concedatur* hoc, etiam totum ipsius Esse, ex eo pendet, ad quod essentialem facit reversionem, & illi simile est propter essentiam. Quamobrem etiam secundum naturam, ut ipsi essentiæ cognatum, cum illo consentiens *est*, & *eodem afficitur affectu*. Si verò *concedatur* hoc, vel idem est ipsum Esse utriusque, vel alterum ex altero *manat*, vel ambo ex uno alio ipsum simile sunt sortita. Sed si quidem *est* idem ipsum Esse utriusque, quomodo secundum naturam, alterum ad alterum revertitur? Si verò ex uno ambo *manant*, ad illud pertinebit, ipsum secundùm naturam convertere utrunque, *& ad suum principium reducere*.

Restat igitur, *ut dicamus*, alterum ex altero *suum* Esse habere. Si verò *detur* hoc, & ipse progressus *fiet* ab illo, ad quod ipsa reversio *fit* secundum naturam. Ex his igitur *est* perspicuum, quod & ipsa Mens *est quiddam* omnibus expetendum, & à Mente progrediuntur omnia, & totus Mundus ab ipsa Mente *suam* essentiam habet, quamvis sit æternus. Et propterea non progreditur à Mente, quoniam *est* æternus. Neq; enim propter hoc, non revertitur *Mundus ad aliquod principium, quod fuerit ante ipsum*, quia semper in-ordine-collocatus-manet: Sed etiam progreditur semper, & propter *suam* essentiam *est* æternus, & semper *in orbem convertitur, & ad idem* revertitur, & propter ordinem indissolubilis *est, quod in eodem ordine semper maneat*.

XXXV.

OMne causatum, & manet in suâ causâ, & progreditur ab ipsa, & revertitur ad ipsam. Si enim maneat tantum, nihil ab ipsa causa differet, quia erit indiscretum. Nam cum discretione *fit* progressus. Si verò progrediatur tantum, cum ipsa non erit conjunctum, & expers ejusdem affectionis, & conservationis à naturæ cognatione manantis, quia nullo-modo communionem cum ipsa causa habebit.

Si verò *convertatur, &* revertatur tantùm, quomodo, quod essentiam ab ipsa non habet, propter essentiam, ad id, quod est alienum, reversionem facit? Si verò maneat quidem, & progrediatur, non revertatur verò, quomodo illud secundum naturam desiderum *erit* uni-cuiq; ad ipsum Bene, & *quomodo fiet ad* ipsum Bonum, & ad id, quod generavit *aliquid, ad ipsum generatorem* exercitatio? Si verò progrediatur quidem, & revertatur, non maneat verò, quomodo recedens quidem, *atq; deficiens* ab ipsa causa, cum ipsa conjungi properat?

Conjunctionis enim expers erat ante recessum, *& ante defectionem ab ea factam, cum ea non conjungebatur*. Si enim *causa cum causato* conjuncta-esset, in illo prorsus maneret. Si vero maneat, & revertatur, non progrediatur verò, quomodo, quod discretum est, reverti potest? Omne enim, quod *rem aliquam ad suum principium* reducit, simile est ei, quod *rem aliquam* resolvit in illud, à quo propter essentiam *res illa* divisa-est, *& separata*.

Necesse

Necesse igitur *est*, *ipsum causatum* vel manere tantùm *in eadem causa*, vel *ad eam* reverti tantum, vel *ab ea* progredi tantum, vel ipsas extremitates inter-se conjungere, vel id, quod est medium, cum utraq; extremitate *coniungere*, vel hæc omnia *simul fieri necesse est*. Restat igitur, *ut dicamus* & omne *causatum* manere in *sua* causa, & progredi ab ipsa, & ad ipsam reverti.

XXXVI.

OMnium eorum, quæ per progressum multiplicantur, prima, sunt perfectiora secundis, & secunda, ijs, quæ sunt post ipsa, & deinceps eodem-modo *res habet*. Si enim ipsi progressus discernunt ab ipsis causis, ea, quæ producuntur *ab ijs*, & summissiones sunt secundorum ad prima, ipsa quidem prima progressa, cum ipsis causis magis conjuncta-sunt, ab illis ipsis *procreata, & quasi* germinantia.

Secunda verò, ab ipsis causis sunt remotiora, & deinceps similiter, *itares habet*. Quæ verò causis sunt propinquiora, & arctiore cognationis vinculo cum ijs conjuncta, *sunt* perfectiora. Etenim ipsæ causæ *sunt perfectiores* ipsis causatis. Quæ verò remotiora *sunt ab ipsis causis, illa sunt* imperfectiora, quia-dissimilia-sunt ipsis causis.

XXXVII.

OMnium eorum, quę per reversionem subsistunt, prima *sunt* imperfectiora secundis, & secunda, sequentibus. Extrema verò, *sunt* perfectissima. Si enim reversiones fiunt per circulum, *& in orbem*, & à quo *fit* ipse progressus, in illud *etiam fit* ipsa reversio, ab illo verò, quod est perfectissimum, *fit* progressus, ipsa reversio igitur ad perfectissimum *fit*. Et si in quod extremum *fit* ipse progressus, ab hoc prima *fit* reversio, progressus verò *fit* in extremum, quod est imperfectissimum, *ergo* & ipsa reversio *fiet* ab eo, quod est imperfectissimum. Prima quidem igitur in ijs, quæ per reversionem *fiunt*, *sunt ea*, quæ sunt imperfectissima. Extrema verò, *unt ea*, quæ perfectissima *sunt*.

XXXVIII.

OMne, quod ab aliquibus pluribus causis progreditur, per quot *causas* progreditur, per totidem *ad eas* revertitur. Et omnis reversio per easdem *causas fit*, per quas & ipsa progressio. Quoniam enim utraque, *scilicet & progressio, & reversio*, per similitudinem fit, quod quidem immediatè ab aliquo transit, *atq; progreditur, illud* etiam ad ipsum immediatè revertitur. Nam ipsa similitudo est immediata, *i. e. medij-expers*.

Quod verò in ipsa progressione indiget mediatis, *sive medij, illud* indiget etiam mediatis in ipsa reversione. Oportet enim utranque, *scilicet progressionem, & reversionem* ad idem fieri. Quare primum ad medium revertetur, deinde ad illud, quod est ipso medio præstantius. Per quot igitur *causas est* ipsum Esse, per totidem etiam ipsum Bene esse singulis *est*, & contrà.

Ἀνάγκη δὲ ἢ μένειν μόνον, ἢ ἐπιστρέφειν μόνον, ἢ πορεύεσθαι μόνον, ἢ συνδεῖν τὰ ἄκρα μεθ' ἑκατέρου, ἢ τὸ μεταξὺ, μεθ' ἑκατέρων τῶν ἄκρων, ἢ τὰ σύμπαντα. λείπεται ἄρα καὶ μένειν πάντα ἐν τῷ αἰτίῳ, καὶ πορεύεσθαι ἀπ' αὐτοῦ, καὶ ἐπιστρέφειν πρὸς αὐτό.

ΛΣ'.

Πάντων τῶν κατ' ἐπόδου πληθυομένων, τὰ πρῶτα τελειότερα τῶν δευτέρων ἐστὶ, καὶ τὰ δεύτερα, τῶν μετ' αὐτὰ, καὶ ἑφεξῆς ὡσαύτως. εἰ γὰρ αἱ πρόοδοι διακρίνουσιν ἀπὸ τῶν αἰτίων τὰ προϊόντα, καὶ ὑφέσεις εἰσὶ πρὸς τὰ πρῶτα τῶν δευτέρων, τὰ μὲν πρῶτα προελθόντα σωζῆται μᾶλλον τοῖς αἰτίοις, ἀπ' αὐτῶν ἐκείνων ἐκβλαστάνοντα.

Τὰ δὲ δεύτερα, πρώτων τῶν αἰτίων εἰσὶ, καὶ ἑξῆς ὁμοίως. τὰ δὲ ἔσχατον, καὶ τὰ συγγενέστερα τοῖς αἰτίοις, τελειότερα. καὶ γὰρ τὰ αἴτια τῶν αἰτιατῶν. τὰ δὲ πρόρρωτερον, αἰτιατέστερα, ἀνομοιούμενα τοῖς αἰτίοις.

ΛΖ'.

Πάντων τῶν κατ' ἐπιστροφὴν ὑφισταμένων, τὰ πρῶτα ἀτελέστερα τῶν δευτέρων, καὶ τὰ δεύτερα, τῶν ἑξῆς. τὰ δὲ ἔσχατα, τελεώτατα. εἰ γὰρ ἐπιστροφαὶ γίνονται καθ' κύκλον, καὶ ἀφ' οὗ ἡ πρόοδος, εἰς τοῦτο ἡ ἐπιστροφὴ, ἀπὸ δὲ τοῦ τελειοτάτου ἡ πρόοδος, ἡ ἐπιστροφὴ ἄρα εἰς τὸ τελειότατον. καὶ εἰφ' ὃ ἡ πρόοδος ἔσχατον, ἀπὸ τούτου πρῶτη ἡ ἐπιστροφὴ, ἡ δὲ πρόοδος εἰς ἔσχατον τὸ ἀτελέστατον. πρῶτα μὲν ἄρα ἐν τοῖς καθ' ἐπιστροφὴν τὰ ἀτελέστατα. ἔσχατα δὲ, τὰ τελεώτατα.

Λη'.

Πᾶν τὸ πρόιὸν ἀπό τινων πλειόνων αἰτίων, δι' ὅσων πρόεισι, διὰ τούτων ἐπιστρέφεται. καθ' ἑπτὰ ἐπιστροφὴ διὰ τῶν αἰτίων, δι' ἃ καὶ ἡ πρόοδος. ἐπεὶ γὰρ δι' ὁμοιότητος ἑκάτερα, [l. ἑκατέρα] γίνεται, τὸ μὲν ἀμέσως ἀπὸ ἑνὸς διελθὸν, καὶ ἐπέστραπται ἀμέσως πρὸς αὐτό. ἡ γὰρ ὁμοιότης ἄμεσος ἐστί.

Τὸ δὲ μεσότητος ἐν τῇ πρόοδῳ δέομεν, μεσότητος δεῖται καὶ κατὰ τὴν ἐπιστροφήν. δεῖ γὰρ πρὸς τὸ αὐτὸ ἑκάτερον γίνεσθαι. ὥστε πρὸς τὸ μέσον ἐπιστραφήναι πρῶτον, ἔπειτα πρὸς τὸ μέσου κρεῖττον. δι' ὅσων ἄρα τὸ εἶναι, διὰ τούτων καὶ τὸ εὖ εἶναι ἑκάστοις, καὶ ἔμπαλιν.

Universidad de Deusto
Biblioteca

λθ'.

Πᾶν τὸ ὄν, ἢ οὐσιωδῶς ἐπιστρέφῃ μόνον, ἢ ζωϊκῶς, ἢ καὶ γνωστικῶς. ἢ γὰρ τὸ εἶναι μόνον ἔσχε τῆς αἰτίας κέκτηται, ἢ τὸ ζῆν μεθ' αὑτὸ τὸ εἶναι, ἢ καὶ γνωστικὸν ἐκεῖθεν ὑπεδέξατο δύναμιν. ἢ μὲν οὖν ἐστι μόνον, οὐσιώδη ποιεῖται τὴν ἐπιστροφήν· ἢ δὲ καὶ ζῇ, καὶ ζωϊκήν. ἢ δὲ καὶ γινώσκει, καὶ γνωστικήν.

Ὡς γὰρ προῆλθεν, οὕτως ἐπέστραπται, καὶ τὰ μέτρα τῆς ἐπιστροφῆς ὥρισεν αὐτοῖς καὶ τὴν περίοδον μέτροις. καὶ ἡ ὄρεξις οὖν τοῖς μὲν ἐστι καθ' αὐτὸ τὸ εἶναι μόνον ἐπιτηδειότης οὖσα πρὸς τὴν μέθεξιν τῶν αἰτίων, τοῖς δὲ, καὶ τὴν ζωὴν κίνησις οὖσα πρὸς τὰ κρείττονα, τοῖς δὲ, καὶ τὴν γνῶσιν, συναίσθησις οὖσα τῆς τῶν αἰτίων ἀγαθότητος.

μ'.

Πάντων τῶν ἀφ' ἑτέρας αἰτίας ποιούντων ἠρεῖται τὰ παρ' ἑαυτῶν ὑφιστάμενα, καὶ τὴν οὐσίαν αὐθυπόστατον πεκτημένα. εἰ γὰρ πᾶν τὸ αὔταρκες, ἢ καθ' οὐσίαν, ἢ καθ' ἐνέργειαν, κρεῖττον ἐξ ἀλλου αἰτίαν αἰρητικόν. τὸ δὲ ἑαυτῷ παρέχον, ἑαυτῷ ἔνεκα παρεκτικὸν ὑπάρχον, αὔταρκες πρὸς οὐσίαν. τὸ γὰρ ἀπ' ἄλλου μόνον παραγόμενον, οὐκ αὔταρκες. τῷ δὲ ἀγαθῷ συγγενέστερον τὸ αὔταρκες. τὸ δὲ συγγενέστερον, καὶ ὁμοιότερον ἔχει τοῖς αἰτίοις, πρὸ τῶν ἀνομοίων ὑφέστηκεν ἐκ τῆς αἰτίας.

Τὰ ἄρα παρ' αὑτῶν παρεχόμενα, καὶ αὐθυπόστατα, πρεσβύτερά ἐστι τῶν ἀφ' ἑτέρου μόνον εἰς τὸ εἶναι παρελθόντων. ἢ γὰρ οὐδὲν ἔχει αὐθυπόστατον, ἢ τὸ ἀγαθὸν πιοῦσιν, ἢ τὰ πῶποτε ἐκ τοῦ ἀγαθοῦ ὑποστάντα. ἀλλ' εἰ μὲν μηδὲν αὐθυπόστατον, ἐν οὐδενὶ τὸ αὔταρκες ἔσται καθ' ἀλήθειαν. οὔτε γὰρ ἐν ἀγαθῷ κρεῖσσον αὐτάρκειας [ἔσται] ἐν ὃν ἐκεῖνο. καὶ αὐτοαγαθὸν, ἀλλ' οὐχὶ ἔχον τὸ ἀγαθὸν, οὔτε ἐν τοῖς μὴ τὸ ἀγαθόν. πάντα γὰρ ἐνδεᾶ ἄλλου ἔσται, ἓν πρὸ αὐτοῦ μόνον. εἰ δὲ τὸ ἀγαθὸν αὐθυπόστατον, αὐτὸ ἑαυτὸ περέχον, οὐχ ἓν ἔσται. τὸ γὰρ ἀπὸ ἑνὸς πρῶτον, οὐχ ἕν. ἀφ' ἑαυτοῦ γὰρ πρόεισιν, ἅπερ αὐθυπόστατον. ὥστε ἓν ἅμα, καὶ οὐχ ἓν τὸ ἕν. ἀναγκὴ ἄρα τὸ αὐθυπόστατον, εἶναι μὲν τὸ πρῶτον, καὶ δῆλον, ὡς πρὸ τῆς ἀφ' ἑτέρας αἰτίας μόνον προελθόντων. πυελώτερον γὰρ ἐκείνων, καὶ τὰγαθῷ συγγενέστερον, ὡς δέδεικται.

XXXIX.

OMne Ens, vel essentialiter tantùm *ad suum principium* revertitur, vel vitaliter, vel etiam per cognitionem. Vel enim ipsum Esse solùm à causa *manans* habet, vel ipsum vivere una cum ipso Esse, vel etiam cognitionis-vi-præditam facultatem illinc *manantem* suscepit. Quatenus igitur *omne Ens* est tantum, essentialem facit reversionem, quatenus verò etiam vivit, etiam vitalem *facit reversionem*. Quatenus verò *res* etiam cognoscit, etiam cognitionis-vi-præditam *reversionem facit*.

Ut enim progressum-est, sic etiam *ad suum principium* revertitur, & ipsæ mensuræ reversionis terminatæ-sunt illis mensuris, *quæ fiunt, & sunt* secundum ipsum progressum. Ergo & ipsum desiderium alijs quidem, est tantùm propter ipsum Esse, quod sit accommodatus-habitus, *q. d. aptitudo*, ad participationem causarum, alijs verò, propter ipsâ vitam, quod sit motus ad præstantiora, alijs vero, propter ipsam cognitionem, quod sit conscientia, *communisq; sensus, & communis cognitio* bonitatis ipsarum causarum.

XL.

OMnia, quæ ab alia causa progrediuntur, antecedunt ea, quæ à se-ipsis, *& per se-ipsa* subsistunt, & quæ essentiam per-se-existentem habent. Si enim id omne, quod suis bonis, suaq; sorte contentum est, vel propter *suam* essentiam, vel propter actionem, *est* præstantius eo, quod ex alia causa pendet. Id verò, quod se-ipsum producit, quoniam sibi producit ipsum Esse, propter *suam* essentiam *est* sua sorte-contentum. Quod verò ab alio tantùm producitur, non *est* sua-sorte-contentū. Quod vero per cognationem ad ipsum Bonum propiùs accedit, id *est* sua-sorte-contentum. Quæ verò per cognationem, & similitudinem ad causas propiùs accedunt, ante dissimilia subsistunt, ex causa *manantia, vel, propter causam, unde manant*.

Quæ igitur à se-ipsis producuntur, & quæ-per-se-subsistunt, antiquiora sunt illis, quæ ab altero tantū ad ipsum Esse sunt-progressa. Vel enim nihil erit per-se-subsistens, vel ipsum Bonum *est* tale *Nā per se subsistit*. Vel ipsa prima, propter Bonū subsistentia. Sed si quidem nihil *est* per-se-subsistens, in nullo *prorsus* erit verè id, quod sua-sorte-contentum-est. Neq; enim *erit* in ipso Bono illud Unum, quod est præstantius ipsa autarcia, *i. e. illa vitæ conditione, quæ suis bonis est contenta*. Et *illud est sua sorte contentū, quod est* ipsum per-se-Bonum, non autem id, quod habet ipsum Bonum, neq; *illud, quod est* inter illa, *quæ sunt* post ipsum Bonum. Omnibus enim *in rebus, & prorsus* indigens alius erit, illius *scil.* quod est tantum ante ipsum. Si vero ipsum Bonum *est* per-se-subsistens, ipsum se-ipsum producens, non erit Unum. Quod enim ab Uno progressum-est, non *est* Unum. A se-ipso enim progreditur, si quidem *est* per-se-subsistens. Quamobrem ipsum Unum *est* simul Unum, & non Unum. Necesse igitur *est*, id, quod-per-se-subsistit, esse post illud, quod est primum, & perspicuum *est*, quod *hoc primum, est* ante ea, quæ tantum ab altera causa sunt-progressa. *Hoc* enim *est* magis-proprium, quàm illa, & ipsi Bono cognatione-propinquius *est*, ut demonstratum-est.

Omne

XLI.

OMne quidem, quod in alio est, ab alio tantum producitur. Omne verò, quod est in se-ipso, per-se-subsistens est. Nam illud quidem, quod est in alio, & quod subjecto indiget, nunquam sui-ipsius generandi-vim habebit, *i. e. nunquam se-ipsum generare poterit*. Quod enim sibi-ipsi *fœtum* generare naturaliter-solet, *vel, quod enim se-ipsum g. n. s.* alia sede non indiget, quoniam à se-ipso continetur, & in se-ipso conservatur, sine subjecto. Quod verò in se-ipso manere, & collocari, *firmumq; stare* potest, *id* sui-ipsius producendi-vim habet, *i. e. se-ipsum producere potest*, quod ipsum in se-ipsum progrediatur, & sui continendi-facultatem habeat, *i. e. se-ipsum contineat*, & sic in se-ipso sit, ut ipsum causatum in ipsa causa. Non enim ut in loco, nec ut in subjecto *continetur*. Etenim ipse locus diversus *est* ab eo, quod est in loco, & id, quod est in subjecto, *diversum est* ab ipso subjecto. Hoc autem in ipsa *causa est* idem. Nam per-se-subsistens *est*, & ut *est* in causa id, quod à causa *manat*, *& causatum vocatur*, sic *etiam hoc* in se-ipso est, *& manet*.

XLII.

OMne, quod est per-se-subsistens, ad se-ipsum revertendi facultate-præditum est. Si enim à se-ipso progreditur, ipsam quoq; reversionem ad se-ipsum faciet, *i. e. ad se-ipsum revertetur*. A quo enim singulis *rebus est* ipse progressus, ad hoc etiam ipsa progressui cognata reversio *fit*. Si enim prodit à se ipso tantum, non revertitur verò ad se-ipsum, quum *ex se-ipso* progressum-est, nunquam suum Bonum expetet. Et quod sibi-ipsi suppeditare potest *ea, quæ vitam sua sorte contentam faciunt*, omnis verò causa dare potest id, quod ab ipsa *manat*, unà cum ipsa essentia, quam dat, *ergo* & ipsum Bene, *vel, ipsum Bonum* cum ipsa essentia, quam dat, *est* conjunctum. Quamobrem etiam ipsum *est* sibi-ipsi ipsum, *& idem*. Hoc igitur *est*, illud, quod proprium est ipsi per-se-subsistenti Bono. Hoc vero non expetet illud, quod ad se-ipsum revertitur.

Si vero non expetat *Bonum*, neq; adipiscetur *ipsum*, & nisi *Bonum* adipiscatur, imperfectum erit, neq; sua-sorte-contentum. Sed si cui alij convenit ipsa autarcia, *vitaq; genus sua sorte contentum*, & ipsum perfectum esse, *i. e. ipsa perfectio, profecto hæc ipsa conveniunt* etiam ipsi per-se-subsistenti *Bono, vel, ei, quod per se subsistit*. Ergo & adipiscetur suum *Bonum*, & expetet, & ad se-ipsum revertetur.

XLIII.

OMne, quod ad se-ipsum revertendi-facultate præditum est, per-se-subsistens est. Si enim revertitur ad se-ipsum secundum naturam, & perfectum est in ipsa ad se-ipsum reversione, etiam ipsam essentiam à se-ipso habebit.

Ad quod enim ipsa secundùm naturam reversio *fit*, ab hoc etiam & ipse progressus secundùm essentiam *fit*, singulis. Si igitur *hoc* sibi-ipsi ipsum Bene esse præber, & ipsum Esse profecto sibi-ipsi præbebit, & erit suæ hypostaseos, *& naturæ* dominus. Est igitur per-se-subsistens, illud, quod ad se-ipsum reverti potest.

Μα'.

Πᾶν μὲν τὸ ἐν ἄλλῳ ὄν, ὑπὸ ἄλλου μόνον παρέχεται. πᾶν δὲ τὸ ἐν αὑτῷ ὄν, αὐθυπόστατόν ἐστι. τὸ μὲν γὰρ ἐν ἄλλῳ ὄν, καὶ ὑποκείμενον δεόμενον, ἑαυτοῦ γεννητικὸν οὐκ ἂν ποτε εἴη. τὸ γὰρ γεννᾶν ἑαυτῷ, [l. ἑαυτὸ] πεφυκὸς, ἕδρας ἄλλης οὐ δεῖται, σπερχόμενον ὑφ' ἑαυτοῦ, καὶ ζωζόμενον ἐν ἑαυτῷ, ὑποκειμένου χωρίς. τὸ δὲ ἐν αὑτῷ μένειν, καὶ ἱδρῦσθαι δυνάμενον, ἑαυτοῦ παρεκτικόν ἐστιν, αὐτὸ εἰς ἑαυτὸ περιὸν, καὶ ἑαυτοῦ σπερματικὸν ὑπάρχον. καὶ οὕτως ἐν ἑαυτῷ ὄν, ὡς ἐν αἰτίῳ τὸ αἰτιατόν. οὐ γὰρ ὡς ἐν τόπῳ, οὐδὲ ὡς ἐν ὑποκειμένῳ. καὶ γὰρ ὁ τόπος, ἕτερός ἐν τόπῳ ἕτερος, καὶ ὑποκειμένου, τὸ ἐν ὑποκειμένῳ ὄν. τοῦτο δὲ ἐν αὑτῷ πᾶσον. αὐθυπόστατον γὰρ, καὶ ὡς ἐν αἰτίῳ, τὸ ἀπ' αἰτίας, οὕτως ἐν ἑαυτῷ ἐστιν.

Μβ'.

Πᾶν τὸ αὐθυπόστατον, πρὸς ἑαυτό ἐστιν ἐπιστρεπτικόν. εἰ γὰρ ἀφ' ἑαυτοῦ πρόεισι, καὶ τὴν ἐπιστροφὴν ποιήσεται πρὸς ἑαυτό. ἀφ' οὗ γὰρ ἡ πρόοδος ἐκάστοις, εἰς τοῦτο καὶ ἡ πρόοδος σύστοιχος ἐπιστροφή. εἰ γὰρ πρόεισιν ἀφ' ἑαυτοῦ μόνον, μὴ ἐπιστρέφουσα δὲ πρὸς αὐτὸ, οὐκ ἂν ποτε ἴδοι οἰκείου ἀγαθοῦ ὄρεγμα. καὶ ὃ δύναται ἑαυτῷ παρέχειν, δύναται δὲ πᾶν τὸ αὐτὸν τὸ ἀπ' αὐτοῦ διδόναι, μετὰ τῆς οὐσίας, καὶ δίδωσι, καὶ τὸ εὖ τῆς οὐσίας, ἧς δίδωσι, συζυγές. ὥστε καὶ αὐτὸ αὐτὸ αὐτοῦ. τοῦτο ἄρα τὸ οἰκεῖον τοῦ αὐθυπόστατου ἀγαθόν. τοῦτο δὲ οὐκ ὀρέξεται τὸ ἐπιστρέφον πρὸς ἑαυτό.

Μὴ ὀρεγόμενον δὲ, οὐδὲ, ἂν τύχοι, καὶ μὴ τυγχάνον, ἀτελὲς ἂν εἴη, καὶ οὐκ αὔταρκες. ἀλλ' ἔσται τῷ [l. τὸ] ἄλλῳ προσήκῃ, καὶ τοῦ αὐθυπόστατου αὐτάρκεια, καὶ τελείῳ. [l. τέλειον] εἶναι. καὶ τόδε ἔσται, καὶ πρὸς ἑαυτὸ γραφήσεται.

Μγ'.

Πᾶν πρὸς ἑαυτὸ ἐπιστρεπτικὸν, αὐθυπόστατόν ἐστιν. εἰ γὰρ ἐπέστραπται πρὸς ἑαυτὸ κατὰ φύσιν, καὶ ἔστι τέλειον ἐν τῇ πρὸς ἑαυτὸ ἐπιστροφῇ, καὶ τὴν οὐσίαν παρ' ἑαυτοῦ ἔχοι.

Πρὸς ὃ γὰρ ἡ κατὰ φύσιν ἐπιστροφὴ, ἀπὸ τούτου, καὶ ἡ πρόοδος ἡ καθ' οὐσίαν ἑκάστοις. εἰ οὖν ἑαυτῷ τὸ εὖ εἶναι παρέχοι, καὶ τὸ εἶναι δῆπου ἑαυτῷ παρέξει, καὶ ἔσται τῆς ἑαυτοῦ κύριον ὑποστάσεως. αὐθυπόστατον ἄρα ἐστὶ τὸ πρὸς ἑαυτὸ δυνάμενον ἐπιστρέφειν.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Μδ΄.

Παῦ τὸ καθ' ἐνέργειαν πρὸς ἑαυτὸ ἐπιστρεπτικὸν, καὶ καθ' οὐσίαν ἐπέστραπται πρὸς ἑαυτό. εἰ γὰρ τῇ μὲν ἐνεργείᾳ διαλλο ἐπιστρεφόμενον πρὸς ἑαυτὸ, τῇ δὲ οὐσίᾳ ἀνεπιστρόφων ὑπάρχοι, κρεῖττον ἂν εἴη κ) τῷ ἐνέργειαν μᾶλλον, ἢ κ) τῷ οὐσίαν, τῆς μὲν, ἐπιστρεπτικῆς οὔσης, τῆς δὲ, ἀνεπιστρόφου.

Τὸ γὰρ ἑαυτοῦ ὂν, κρεῖττον ἢ τὸ ἄλλου μόνον. καὶ τὸ ἑαυτοῦ ζωτικὸν, πλειότερον, ἢ τὸ ὑπ' ἄλλου μόνον ζωῤῥμενον. *** ἔτι τῷ ὅσο τῆς οὐσίας πρὸς ἑαυτὸ ἐπιστρεπτικὸν, καὶ τῷ οὐσίαν ἐπιστρεπτικὴν ἔλαχεν, ὡς μὴ ἐνεργεῖν πρὸς ἑαυτὸν μόνον, ἀλλὰ καὶ ἑαυτοῦ εἶναι, καὶ ὑφ' ἑαυτοῦ συνέχεσθαι, καὶ πλουτεῖσθαι.

Μέ.

Παῦ τὸ αὐθυπόστατον, ἀγέννητόν ἐστιν. εἰ γὰρ γέννητον, διότι μὲν γέννητον, ἀτελὲς ἔσχε καθ' ἑαυτὸ, καὶ τῆς ὑπ' ἄλλου πληρώσεως ἐνδεές.

Διότι δὲ αὐτὸ ἑαυτὸ παράγει, τέλειον καὶ αὐτάρκες. πᾶν γὰρ γεννῆσαν, ὑπ' ἄλλου πλειοῦσθαι δ' παρέχουσιν οὐκ ὄντι. καὶ γὰρ ἡ γένεσις, ὁδός ἐστιν ἐκ δ' ἀπλοῦς εἰς τὸ ἐναντίον πλεῖον.

Εἰ δ' ἑαυτὸ παράγει, τέλειον ἀεί ἐστιν, ἀεὶ τῇ ἑαυτοῦ αἰτίᾳ σωὸν, μᾶλλον δὲ ἐνυπάρχον πρὸς τὸ τῆς οὐσίας πλήρωμα.

Μς΄.

Παῦ τὸ αὐθυπόστατον, ἀφθαρτόν ἐστιν. εἰ γὰρ φθαρήσεται, ἀπολείψει ἑαυτὸ, κ) ἔσχε ἑαυτοῦ χωρίς. ἀλλὰ τοῦτο ἀδιάλυτον. ἓν γὰρ ὄν, ἅμα καὶ αὐτόν ἐστι, καὶ αὐτατόν.

Πᾶν δὲ τὸ φθειρόμενον, ἀποστὰν τῆς ἑαυτοῦ αἰτίας φθείρεται. ἐν ὅσῳ γὰρ αὖ ἐξέχεται κ) συνέχον[ται] αὐτοῦ, κ) ζῴζον[ται] ἕκαστον, σώζεται, κ) ζῴζεται.

Οὐδέποτε δ' ἀπολείπει τὴν αἰτίαν τὸ αὐθυπόστατον, ἄτε ἑαυτὸ οὐκ ἀπολεῖπον. αἴτιον γὰρ αὐτὸ ἑαυτῷ ἐστιν. ἄφθαρτον ἄρα ἐστὶ τὸ αὐθυπόστατον πᾶν.

XLIV.

OMne, quod per actionem ad se-ipsum reverti potest, *illud* etiam per essentiam ad se-ipsum revertitur. Si enim per ipsam quidem actionem potest ad se-ipsum reverti, per ipsam verò essentiam est expers-reversionis, longe præstantius erit propter ipsam actionem, quam propter ipsam essentiam, quod illa quidem, *actio scil. ad se-ipsam* revertendi facultate-prædita sit, hæc verò, *scil. essentia, sit* expers-reversionis.

Quod enim est sui-ipsius, *quod est sui juris, & ex se-ipso tantum pendet*, præstantius *est*, quàm quod *est* alius tantùm, *& quod ex alio tantum pendet*. Et quod sui conservandi vim habet, perfectius *est*, quam illud, quod ab alio tantum servatur. *** Et quod ab essentia ad se-ipsum reverti potest, illud & essentiam revertendi-facultate-præditam est-sortitum, ut non solum apud se-ipsum agat: Sed etiam sui-ipsius, *sui juris* sit, & à se-ipso contineatur, & perficiatur.

XLV.

OMne, quod *est* per-se-subsistens, non-generatum est: *Sed generationis, & ortus est expers.* Si enim generatum *esset*, *& ab alio suum ortum haberet*, quoniam quidem generatum *esset*, imperfectum esset per se-ipsum, & perfectionis ab alio *manantis esset* indigens.

Quoniam verò ipsum se-ipsum producit, *est* perfectum, & sua-sorte-contentum. Omne enim generatum, ab alio perficitur, quod generationem, *& ortum* præbet ipsi nondum existenti. Etenim ipsa generatio, est via ab eo, quod est imperfectum, ad illud, quod est *imperfecto* contrarium, *ad ipsum scilicet* perfectum.

Si quid verò se-ipsum producit, perfectum est semper, quoniam semper est cum-ipsius causa, vel sui-potius, quoniam inest in eo, quod essentiæ perficiendæ vim habet, *vel, quoniam ineſt in ipsa causa ad peragendam essentiæ perfectionem.*

XLVI.

OMne, quod *est* per-se-subsistens, est corruptionis-expers. Si enim corrumperetur, se-ipsum desereret, & esset sine se-ipso, *vel, & à se-ipso separatum, vel separatum esset.* Sed hoc *est* impossibile. Cum enim sit Unum, simul est & causa, & causatum.

Omne verò, quod corrumpitur, quoniam à sui-ipsius causa *recessit, ac* deficit, *ideo* corrumpitur. Quatenus enim pendet ex eo, quod continet ipsum, & servat unum-quodq; *, eatenus & ipsum* continetur, & servatur.

Nunquam vero illud, quod est per-se-subsistens, deserit ipsam causam, quippe quod se-ipsum non deserit. Ipsum enim est sibi-ipsi causa. Ergo omne, quod est per-se-subsistens, est corruptionis-expers.

Omne,

XLVII.

OMne, quod est per-se-subsistens, est individuum, *partum-expers*, & simplex. Si enim dividuum *esset*, cum sit per-se-subsistens, sui-ipsius divisorem constitueret, & ipsum totum reverteretur ad se-ipsum, & omne in se-ipso omni esset. Hoc autem *fieri nullo modo potest*. Ergo quod per-se-subsistit, est individuum, quinetiam simplex. Si enim compositum *esset* alterum quidem, in ipso pejus esset, alterum vero, melius, & ipsum melius ex pejori esset, & ipsum pejus ex meliori, si quidem totum à toto se-ipso progreditur. Præterea verò, non *esset* sua-sorte-contentum, quia indigeret suis elementis, ex quibus *constatum* subsistit. Simplex igitur est omne, quod per-se-subsistens est.

XLVIII. *De æterno, ad demonstrandum, Mundum esse æternum.*

OMne, quod non *est* æternum, vel compositum est, vel in alio subsistit. Vel enim dissolubile est, *& dissolvi potest* in ea, ex quibus est *constatum*, & omnino compositum est ex illis, in quæ dissolvitur, vel indiget subjecto, & quū deserit subjectum abit in illud, quod non est. Si verò simplex sit in se-ipso, erit & indissolubile, & indissipabile.

XLIX.

Nota. OMne, * quod per se subsistit, est æternum. Duo enim sunt modi, secundùm quos necesse *est* aliquid non æternum esse. Quorum unus, est ille, qui à compositione manat, alter, qui manat ab illis, quæ sunt in alio. Id verò, quod per se subsistit, neq; compositum est: sed simplex, neq; in alio est: Sed in se-ipso. Est igitur æternum.

L.

OMne, quod tempore mensuratur, vel propter essentiam, vel propter actionem, est generatio eatenus, quatenus per ipsum tempus mensuratur. Si enim à tempore mensuratur, convenit ipsi ipsū in tempore esse, vel agere, & ipsum Erat, & ipsum Erit, quæ differunt inter se. Si enim idem *esset* numero ipsum Erat, *& ipsum* Erit, nihil ab ipso tempore *quidquam* pateretur, *nihil esset, quod ab ipso tempore mutaretur*, progrediente, & semper habente aliud posterius, quod *fuisset* prius.

Si igitur aliud *est* ipsum Erat, & aliud ipsum erit, id igitur, quod fit, *dum fit*, est, & quod nunquam fuit, *illud, est*: Sed cum ipso tempore progreditur, à quo mensuratur, *&* in ipso Fieri *est* existens, *id est, & dum adhuc fit, nec adhuc factum est, jam tamen esse dicitur.*

Et non stans in eodem Esse: sed semper suscipiens ipsum Esse, *& nunc* aliud, *nunc* aliud *esse dicitur*, ut ipsum Nunc in tempore *dicitur*, *& est* aliud semper, & aliud, propter ipsum temporis iter, *& varium progressum.* Non igitur simul est Totum existens in illa temporali repræsentatione, *i. e. in illa temporis (cujus varietas nobis repræsentatur) ratione*, quæ dissipatur, & simul-extenditur. Hoc autem est, habere ipsum Esse in ipso non Esse. Quod enim fit, non est *adhuc illud ipsum*, quod fit. Generatio igitur est id, quod sic est.

Μζ΄.

Παῦ τὸ αὐθυπόστατον, ἀμερές ἐστι, κ) ἀπλοῦν. εἰ γὰρ μερισὸν, αὐθυπόστατον ὄν, ὑποστήσει μερισὸν, [l. μεριστέον] ἑαυτὸ, καὶ ὅλον αὐτὸ γραφήσεται πρὸς ἑαυτὸ. καὶ πᾶν ἐν παντὶ ἑαυτῷ ἔσται. τοῦτο δὲ [ἀδύνατον.] ἀμερὲς ἄρα τὸ αὐθυπόστατον, ἀλλὰ μὴν κ) ἁπλοῦν. εἰ γὰρ σύνθετον, τὸ μὲν, χεῖρον ἕξει ἐν αὑτῷ, τὸ δὲ βέλτιον, καὶ τὸ, τὸ βέλτιον ἐκ τοῦ χείρονος ἔσται, κ) τὸ χεῖρον ἐκ τοῦ βελτίονος, ἐκστήσεται ὅλον ἀφ' ὅλου ἑαυτοῦ πρόεισιν. ἔτι δὲ, οὐκ αὐτάρκες, προσδεὲς ὂν τῶν ἑαυτοῦ στοιχείων, ἐξ ὧν ὑφέστηκεν. ἀπλοῦν ἄρα ἐστὶ πᾶν, ὅσῳ αὐθυπόστατον ἦ.

Μή. πρὸς ἀΐδιον, πρὸς τὸ δεῖξαι ὅτι ἀΐδιος ὁ κόσμος.

Πᾶν τὸ μὴ ἀΐδιον, ἢ συνθέλον ἐστιν, ἢ ἐν ἄλλῳ ὑφέστηκεν. ἢ γὰρ διαλυτόν ἐστιν εἰς ταῦτα, ἐξ ὧν ἐστι, κ) πάντως σύγκειται ἐξ ἐκείνων, εἰς ἃ διαλύεται, ἢ ὑποκειμένου δεόμενον, κ) ἀπολεῖπον τὸ ὑποκείμενον, οἴκοθεν εἰς τὸ μὴ ὄν. εἰ δὲ ἀπλοῦν ἂν ἐν ἑαυτῷ, ἀδιάλυτόν τε ἔσται, καὶ ἀσκέδαστον.

Μθ΄.

Παῦ * τὸ αὐθυπόστατον, ἀΐδιόν ἐστι. δύο γάρ εἰσι τρόποι, καθ' οὓς ἀνάγκη τι μὴ ἀΐδιον εἶναι, ὅ, τε ἀπὸ τῆς συνθέσεως, κ) ἀπὸ τῶν ἐν ἄλλῳ ὄντων. τὸ δὲ αὐθυπόστατον, οὔτε σύνθετόν ἐστιν, ἀλλ' ἁπλοῦν, οὔτε ἐν ἄλλῳ, ἀλλ' ἐν ἑαυτῷ. ἀΐδιον ἄρα ἐστίν. * Σημείωσαι.

Ν.

Παῦ τὸ χρόνῳ μεθρούμενον, ἢ κ) πῶς οὐσίαν, ἢ κ) τῶν ἐνέργειαν. γένεσίς ἐστι πώτη, ἢ μεταβάτη κ) χρόνου. εἰ γὰρ ἀπὸ χρόνου μεταβάτη, πεφυκὸν αὖ αὐτῷ τὸ κ) χρόνου εἶναι, ἢ ἐνεργεῖν, κ) τὸ ἓν, κ) τὸ ἔχειν διαφέροντα ἀλλήλων. εἰ γὰρ πῶς κ) ἀριθμὸν τὸ ἓν, [καὶ τὸ] ἔχει, οὐδὲν ἀπὸ χρόνου πέπονθε, παρρυμῶν, κ) ἀεὶ ἄλλο τὸ πρότερον ἔχον[τ]ος ὕστερον.

εἰοῦν ἄλλο τὸ ἓν, καὶ ἄλλο τὸ ἔχειν γινόμενον ἄρα ἐστὶ, καὶ οὐδέποτε ὄν, ἀλλὰ τῷ χρόνῳ συμπροΐεται, ὑφ' οὗ μεταβάτη ἐν τῷ γίνεσθαι ὄν.

Καὶ οὐκ ἰσάριθμον ἐστὶ τῷ αὐτῷ εἶναι, ἀλλ' ἀεὶ δεχόμενον τὸ εἶναι, ἄλλο ἄλλο, ὡς τὸ νῦν κ) τὸν χρόνον, ἄλλο ἀεὶ, καὶ ἄλλο. λέγει τῶν δ' χρόνου πρᾶξιν. ἔχ ἅμα ἄρα ὅλον ἐστιν ἐν τῷ σπιδραμόνῳ τῆς χρονικῆς παρεκτάσεως ὄν, κ) συνεκτεινόμενον. τοῦτο δέ ἐστιν ἐν τῷ μὴ εἶναι τὸ εἶναι ἔχειν. τὸ γὰρ γινόμενον, ὃ γίνεται, οὐκ ἔστι· γένεσις ἄρα ἐστὶ τὸ οὕτως ὄν.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Να'.

Πᾶν τὸ αὐθυπόστατον, ἐξῄρηται τῶν ὑπὸ χρόνου μέτρου μένων, κατὰ τὴν οὐσίαν. εἰ γὰρ ἀγένητόν ἐστι τὸ αὐθυπόστατον, οὐκ ἂν ὑπὸ χρόνου κ) τὸ εἶναι μετροῖτο. γένεσις γὰρ, ἐπὶ τῷ ὑπὸ χρόνου μετρουμένῳ φύσιν ἐστίν. οὐδὲν ἄρα τῶν αὐθυποστάτων ἐν χρόνῳ ὑφέστηκεν.

Νβ'.

Πᾶν τὸ αἰώνιον, ὅλον ἅμα ἐστίν, εἴπερ τὴν οὐσίαν ἔχει μόνον αἰώνιον, ὅλῳ ἅμα παρεῖναι αὐτῷ ἔχειν, καὶ οὐ τὸ μὲν αὐτῆς ὑποδεὲς ἤδη, τὸ δὲ εἰσῳθησόμενον, ὃ μήπω ἐστὶν, ἀλλ' ὅσον εἶναι δυνατὸν, τοσοῦτον ὅλον ἤδη κεκτημένον, ἀνελαττώτως, κ) ἀνεπιτάτως. εἴπερ τὴν ἐνέργειαν περὶ τὴν οὐσίαν, κ) τὸν ἀθρόαν ἔχον ἐν τῷ ἅπαξ μέτρῳ τῆς τελειότητος ἐστηκέναι, κ) οἷον παγεῖσαν καθ' ἕνα τὸν αὐτὸν ὅρον, ἀκινήτως, καὶ ἀμεταβάλως. εἰ γὰρ αἰώνιόν ἐστιν (ὡς καὶ τοὔνομα ἐμφαίνει) τὸ ἀεὶ ὄν, τὸ δὲ εἶναι, καὶ τὸ γίνεσθαι, ἕτερον δὲ ἀεὶ ὄντος, οὐ δεῖ τὸ μὲν, πρότερον εἶναι, τὸ δὲ, ὕστερον.

Γένεσις γὰρ ἔστιν, καὶ οὐκ ὄν. ὅπου δὲ μήτε τὸ πρότερον, καὶ ὕστερον, μήτε τὸ ἦν, κ) τὸ ἔσται, ἀλλὰ τὸ εἶναι μόνον, ὅ ἐστιν ὅλον, ἅμα ἐστὶν ἕκαστον, ὅ ἐστι. τὸ δὲ αὐτὸ καὶ ὅπερ ἐνέργειαν. ἐκ δὴ τούτου φανερὸν, ὅτι ἔστ' ὅλως εἶναι ὁ αἰὼν αὐτὸς, εἴτ' οὖν τὸ αἰώνιον, ἢ καθ' οὐσίαν, ἢ καθ' ἐνέργειαν, ὅλως τὴν οὐσίαν, ἢ τὴν ἐνέργειαν ἔχει παροῦσαν ἀπ' αὐτοῦ.

Νγ'. Περὶ αἰῶνος, καὶ τῶν αἰωνίων.

Πάντων τῶν αἰωνίων πρόυπάρχῃ ὁ αἰὼν, καὶ πάντων τῶν κ) χρόνον, ὁ χρόνος προϋφέστηκεν. εἰ γὰρ παντελοῦς πρὸ τῶν μεταχόντων, ἐστὶ τὸ μεταχόμενον, καὶ πρὸ τῶν μεταχομένων, τὸ ἀμέθεκτον. δῆλον ὅτι, ἄλλο μὲν τὸ αἰώνιον, ἄλλο δὲ, ὁ ἐν τῷ αἰωνίῳ αἰὼν, ἄλλο δὲ, ὁ καθ' αὐτὸν αἰών. τὸ μὲν, ὡς μετέχον, τὸ δὲ, ὡς μεταχόμενον, ὁ δὲ, ὡς ἀμέθεκτος.

Καὶ τὸ ἐν χρόνῳ ἄλλο· μετέχον γάρ. κ) ὁ ἐν τούτῳ χρόνος, ἄλλος· μεταχόμενος γάρ. καὶ ὁ πρὸ τούτου χρόνος ἀμέθεκτος ὢν. καὶ τοῦτ' μὲν ἑκάτερος, ἐκ τῶν ἀμεθέκτων, παντελοῦς, καὶ ἐν πᾶσιν ὁ αὐτός. ὁ δὲ μεταχόμενος, ἐν ἐκείνοις μόνον, ὑφ' ὧν μετέχεται.

LI.

OMne, quod per se subsistit, exemptum est ex ijs, quæ à tempore mensurantur, propter *suam* essentiam. Si enim id, quod per se subsistit, est non-generatum, nequaquam à tempore mensurabitur, propter ipsum Esse. Generatio enim est circa naturam, quæ à tempore mensuratur. Nullum igitur eorum, quæ per se subsistunt, in tempore subsistit.

LII.

OMne, quod est æternum, Totum simul est, sive *suam* essentiam tantum habeat æternam, ita ut ipsam totam simul præsentem habeat, non autem partem quidem ipsius jam constitutam, partem vero, postea constituendam, *illam scil.* quæ nondum est: Sed quæ quanta esse potest, tantam ipsum Totum jam possidet, sine-imminutione, & sine-intensione, sive ipsam actionem erga ipsam essentiam, eamq; totam habeat in eadem perfectionis mensura stantem, & quodammodo fixam in uno, & eodem fine, immobiliter, & sine-transitione *ad alia q. d. intransitive.* Si enim æternum est (ut & ipsum nomẽ apertè significat) id, quod semper est, Ipsum verò Esse, & ipsum Fieri, diversum *est* ab eo, quod semper est, *ergo* non oportet alterum quidem, prius esse, alterum verò, posterius.

Erit enim generatio, non autem Ens, *i. e. Erit enim id, quod adhuc generatur, oritur, & fit, non autem id, quod jam est generatum, ortum, factum, & existens.* Ubi verò neq; Prius, & Posterius *est*, neq; ipsum Erat, & ipsum Erit: sed ipsum esse solùm, *illud*, quod est ipsum Totum, simul est unum-quodq;, quod est. Idem autem & in ipso agere, *vel, in ipsa actione considerandum.* Ex hoc igitur perspicuum *est*, quod ipsum Ævum universis *rebus est* ipsius Esse autor, & *causa*, si quidem omne æternum, vel propter essentiam, vel propter actionem, totam *suam* essentiam, vel actionem habet sibi, *vel, in se-ipso* præsentem.

LIII. *De Ævo, & Æternis.*

ANte omnia æterna existit ipsum Ævum, & ante omnia, quæ fiunt in tempore, ipsum tempus existit. Si enim ubiq;, *& semper* ante ea, quæ *res aliquas* participant, sunt ea, quæ participantur *ab ijs*, & ante ea, quæ participantur, *sunt* ipsa imparticipabilia, *quæ à nullo participantur, hinc est* perspicuum, quod aliud quidem *est* ipsum Æternum, aliud verò, ipsum Ævũ in ipso Æterno *comprehensum*, aliud verò, ipsum Ævum, per se *consideratum*. Illud quidem, ut participans, hoc verò, ut id, quod participatur, hoc verò, *Ævum scil. per se consideratum*, ut imparticipabile.

Et quod in tempore cõtinetur, *est* aliud. Participans enim *est*. Et ipsum in isto *comprehensum* tempus *est* aliud. *Est* enim participatum, *i. e. ab alio participatur*. Et ipsum tempus, quod est ante hoc imparticipabile, *vel, à-nullo-participatum*. Et hoc quidem utrunq; *tempus est, quod constat* ex imparticipabilibus, *& non participatis*. *Nam* ubiq;, *semper*, & in omnibus *est* idem. Illud verò *tempus*, quod participatur, in illis solùm *est*, à quibus participatur.

Multa

Multa enim *sunt* & æterna, & in-tempore-comprehensa, in quibus omnibus Ævum est per participationem, & tempus divisim, aliud verò, quod individuum est. Et unum tempus *est* ante hæc, & unum quidem, *est* Ævum Ævorum, aliud verò, tempus *est* temporum, quæ sunt eorum, quæ participantur, *q. d.* fundatores, *& sustentatores, vel, fulgores.*

LIV.

OMne Ævum, est *rerum, ac naturarum* æternarum mensura. Et omne tempus, *est mensura rerum* illarum, quæ *fiunt, & sunt* in tempore. Et hæ duæ mensuræ tantum, vitæ, & motus, sunt in ipsis Entibus. Omne enim, quod *res aliquas* metitur, vel per partes, *eas* metitur, vel ipsum totum *est* simul accommodatum ei, quod mensuratur. Quod igitur *res* in-universum metitur, est Ævum. Quod verò per partes, *eas metitur*, *est* tempus. Duæ igitur solæ *sunt* mensuræ, una quidem, *rerum*, *& naturarum* æternarum, altera verò, *rerum* illarum, quæ sunt in tempore.

LV.

OMne, quod in tempore subsistit, vel *per* omne tempus est, *& semper durat*, vel aliquando *tantùm est*, in temporis parte *suam* hypostasin, *& naturam* habens. Si enim omnes progressus per similitudinem sunt, & ante ea, quæ prorsus sunt dissimilia, proxima sunt primis ea, quæ magis similia sunt ipsis, quam ea, quæ sunt dissimilia, cum æternis verò *naturis* conjungi non possunt ea, quæ in temporis parte fiunt (Etenim, quia fiunt, quum illa *jam* sunt, & quia distant aliquando ab illis, quæ semper subsistunt, media verò sunt inter hæc ipsa, ea, quæ partim quidem *sunt* illis similia, partim verò, dissimilia) Ergo inter ea, quæ aliquando fiunt, & ea, quæ semper sunt, medium *est*, vel id, quod semper fit, vel id, quod aliquando est, vel id, quod non verè est. Sed fieri non potest, ut *inter illa medium* sit id, quod aliquando est verè.

Quod verò aliquando non verè est, idem est, ac id, quod fit, *& quod nondum factum est*. Non igitur medium est id, quod aliquando est. Restat igitur, ut id, quod semper fit, sit amborum medium, *& situm inter utrunq;*. Quod, propter quidem ipsum Fieri, cum deterioribus conjungitur, propter verò ipsum Semper, imitatur æternam naturam. Ex his igitur perspicuum *est*, quod duplex est æternitas, una quidem, æterna, altera vero, secundùm tempus, *& in tempore*, & una quidem, *est* stans, *& constans* æternitas, *quæ firmum, ac immotum statum habet*, altera verò, *est ea, quæ nondum eandem status constantiam, ac immobilitatem est assequuta: sed* quæ fit *adhuc, & ad suæ perfectionis plenitudinem contendit*. Et una quidem, habet ipsum Esse congregatum, *atque confertum*, & simul omne, *& ipsum Totum Esse continet*. Altera verò, *est* diffusa, & explicata per temporalem, *i. e. temporis* extensionem. Et una quidem, *est* tota per se-ipsam *constans*. Altera verò, *constat* ex partibus, quarum una-quæq; separatim est, secundum prius, & posterius.

πολλὰ γὰρ καὶ τὰ αἰώνια, κ) τὰ ἐγχρονα, ἐν οἷς πᾶσιν αἰὼν ἐστι κ) μέθεξις, καὶ χρόνος διηρημένως, ὁ δὲ, ἀδιαίρετος ὤν. κ) ὁ εἰς χρόνος περὶ τούτων, καὶ ὁ μὲν, αἰὼν αἰώνων, ὁ δὲ, χρόνων χρόνος, τῶν μεταχομένων ὑπεστώτων.

Νδ'.

Πᾶς αἰὼν, μέτρον ἐστὶ τῶν αἰωνίων. καὶ πᾶς χρόνος, τῶν ἐν χρόνῳ. καὶ δυοῖν τούτοιν μέτρα μόνον ἐστὶν ἐν τοῖς οὖσι ζωῆς, καὶ τῆς κινήσεως. πᾶν γὰρ τὸ μετρούμενον, ἢ κ) μέρος μετρεῖ, ἢ ὅλον ἅμα ἐφαρμοσθὲν τῷ μετρουμένῳ. τὸ μὲν οὖν καθόλου μετροῦν, αἰών ἐστι. τὸ δὲ κ) μέρη, χρόνος. δυοῖν ἄρα μόνα τὰ μέτρα, τὸ μὲν, τῶν αἰωνίων, τὸ δὲ τῶν ἐν χρόνῳ ὄντων.

Νε'.

Παῦ τὸ κ) χρόνου ὑφεστῶς, ἢ τὸν ἀεὶ χρόνον ἐστιν, ἢ ποτὲ ἐν μέρει χρόνου τῷ ὑπόστασιν κεκτημένον. εἰ γὰρ αἱ περιόδοι πάσαι δι' ὁμοιότητός εἰσι, καὶ πρὸ τῶν παντὴ ἀνομοίων, συνεχῆ τοῖς πρώτοις ὑφίστατο τὰ ὅμοια πρὸς αὐτὰ μᾶλλον ὄντα, ἢ ἀνόμοια, τοῖς δὲ αἰωνίοις συνάπτειν τὰ ἐν μέρει χρόνου γινόμενα, ἀδύνατον (καὶ γὰρ ὡς γινόμενα, ἐκείνων ὄντων, καὶ ὡς ποτὲ τῶν ἀεὶ ὑφεστηκότων διέστηκε, μέσα δὲ τούτων ἐκείνων τὰ πῇ μὲν ὅμοια ἐκείνοις, πῇ δὲ, ἀνόμοια) οὐκοῦν τῶν ποτὲ γινομένων, καὶ τῶν ἀεὶ ὄντων μέσον, ἢ τὸ ἀεὶ γινόμενον, ἢ τὸ ποτὲ ὄν, ἢ τὸ οὐκ ὄντως ὄν. ἀλλὰ τὸ ποτὲ ὄντως ὂν, ἀδιανόητον εἶναι.

Τὸ δὲ ποτὲ οὐκ ὄντως ὄν, τῷ γινομένῳ πλησίον. οὐκ ἄρα μέσον τὸ ποτὲ ὄν. λείπεται ἄρα, τὸ ἀεὶ γινόμενον, εἶναι τὸ μέσον ἀμφοῖν. τῷ μὲν γίνεσθαι, συνάπτον τοῖς χείροσι, τῷ δὲ ἀεὶ, μιμούμενον τὸν αἰώνιον φύσιν. ἐκ δὴ τούτων φανερὸν, ὅτι διπλῆ ἐστὶν ἡ ἀϊδιότης, αἰώνιος μὲν, ἄλλη, κ) χρόνιος δὲ, ἄλλη. ἡ μὲν, ἑστῶσα ἀϊδιότης, ἡ δὲ, γινομένη. καὶ ἡ μὲν, ἠθροισμένον ἔχουσα τὸ εἶναι, καὶ ὁμοῦ πᾶν. ἡ δὲ, ἐκχυθεῖσα, κ) ἐξαπλωθεῖσα, κ) τῷ χρονικῷ παρεμφαίνουσα. καὶ ἡ μὲν, ὅλη καθ' αὑτὴν, ἡ δὲ, ἐκ μερῶν, ὧν ἕκαστον χωρὶς ἐστὶ, κ) τὸ πρότερον, καὶ ὕστερον.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Νς΄.

Πᾶν τὸ ὑπὸ τῶν δευτέρων παραγόμενον, ὑπὸ τῶν πρώτερων, καὶ αἰτιωτέρων παράγεται μᾶλλον, ἀφ' ὧν καὶ τὰ δεύτερα πυρήγησε. Εἰ γὰρ τὸ δεύτερον ὅλην ἔχει τὴν οὐσίαν ἀπὸ τοῦ πρὸ αὐτοῦ, καὶ ἡ δυνάμις αὐτῷ ἔμπαλιν ἐκεῖθεν (ἡ γὰρ αὐτοῦ δυνάμεις παρακλικὴ καθ' οὐσίαν εἰσὶν ἐν τοῖς παράγουσι, καὶ συμπληροῦσιν αὐτῶν τὴν οὐσίαν) ἐκ δὲ τοῦ ἔμπαλιν παράγειν δυνάμιν ἀπὸ τῆς ὑπερκειμένης αἰτίας ἔλαχε, παρ' ἐκείνης ἔχει τὸ εἶναι αἴτιον, ὧν ἐστιν αἴτιον, μετρηθὲν ἐκεῖθεν καὶ τὴν ὑποστατικὴν δυνάμιν.

Εἰ δὲ τοῦτο, καὶ τὰ ἀπ' αὐτοῦ προϊόντα, αἰτιατά ἐστι, διὰ τὸ πρὸ αὐτοῦ. τὸ γὰρ ἕτερον ἀποτελέσαι αἴτιον, καὶ ἕτερον αἰτιατὸν ἀποτελεῖ. εἰ δὲ τοῦτο, καὶ τὸ αἰτιατὸν ἐκεῖθεν ἀποτελεῖται τοιοῦτον. ἀλλὰ μὴν ὅτι καὶ μειζόνως ἐκεῖθεν, δῆλον.

Εἰ γὰρ τῷ αἰτιατῷ δευτέρῳ ἔμπαλιν παράγειν αὐτὸ δέδωκεν, εἶχεν ἄρα πρώτως τοῦτο τὸ αἰτιατόν. καὶ διὰ τοῦτο καὶ τὸ δεύτερον ἕνωσιν, τὴν δὲ δευτέρου ἕνωσιν δυνάμιν ἐκεῖθεν λαβόν.

Εἰ δὲ τὸ μὲν, κατὰ μέθεξιν ἐληλεθὸς παρακλικὸν, τὸ δὲ, μὴ μεταδοσιν, καὶ πρώτως, μειζόνως αἴτιον ἐκεῖνο, τὸ καὶ ἄλλο, [l. ἀλλὰ] τῆς ἑνωτικῆς τῇ ἐφεξῆς δυνάμεως μεταδόσεως.

Νζ΄.

Πᾶν αἴτιον, καὶ πρὸ ἀπαθοῦς ἐνεργεῖ, καὶ μεθ' αὐτὸ, πλήθων ἐστὶν ὑποστατικόν. ἢ γάρ ἐστιν αἴτιον, πλειότερόν ἐστι, καὶ δυνατώτερον ἐφ' ἑαυτοῦ. καὶ τοῦτο, πλειόνων αἴτιον.

Δυνάμεως γὰρ μείζονος, πλείω παράγειν. ἴσης δὲ τὸ ἴσα, καὶ τῆς ἐλάττονος, ἐλάττω. ἡ μὲν μείζονα ἐν τοῖς ὁμοίοις δυναμένη δυνάμις, καὶ τὰ ἐλάττονα δύναται. ἡ δὲ τὰ ἐλάττονα δυναμένη, οὐκ ἐξ ἀνάγκης τὰ μείζω δυνήσεται.

Εἰ οὖν δυνατώτερον τὸ αἴτιον, πλειόνων ἐστὶ παρακλικόν. ἀλλὰ μὴν ὅσα δύναται τὸ αἰτιατὸν, μειζόνως ἐκεῖνο δύναται. πᾶν γὰρ τὸ ὑπὸ τῶν δευτέρων παραγόμενον, ὑπὸ τῶν πρώτερων, καὶ αἰτιωτέρων παράγεται μειζόνως.

LVI.

OMne, quod à secundis producitur, *id multo* magis producitur à prioribus, & principalioribus causis, à quibus & secunda producebantur. Si enim id, quod est secundum, totam *suam* essentiam habet ab eo, quod est ante ipsum, *id est*, *à primo*, & ipsa producendi facultas illinc ad ipsum *manat* (Etenim ipsæ facultates per essentiam sunt *rerum* productrices in ijs, quæ producunt *res aliquas*, & ipsarum *rerum* essentiam complent) Si igitur *ipsum secundum* ipsam producendi facultatem sortitum est à superiore causa, ab illa habet ipsum Esse causam *eorum*, quorum est causa, mensuratum illinc secundùm hypostaticam facultatem, *id est*, *illinc suam mensuram*, *ac dimensionem accipiens pro facultate*, *quam habet ejus natura*.

Si verò *detur* hoc, etiã ea, quę progrediuntur ab ipso, causata sunt, propter id, quod est ante ipsum *secundum*. Ipsum enim alterum perficere, *est* causa, & alterum perficit ipsum causatum. Si verò *verum est* hoc, & ipsum causatum illinc perficitur tale. Verùm quod etiam *multo* magis *hoc perficiatur* illinc, *est* manifestum.

Si enim *id*, *quod est primum*, ipsam producendi causam ipsi secundo dedit, ergo *quod primum est*, hanc ipsam *producendi* causam *in se ipso* primò habebat, & propterea & ipsum secundum *alia* generat, illinc, *à primo scilicet*, accipiens ipsam secundi facultatem generandi. *Pro*, *illinc accepta sua generandi facultate*, *quam secundum à primo solet accipere*.

Si verò alterum quidem, per participationem, producendi-facultate-præditum est, alterum verò, per communicationem, *per quam alteri suam facultatem impertit participandam*, & primò *tale est*, *profectò multo* magis *illud est rerum producendarum* causa, quod & alteri, *scilicet* ipsi sequenti, generatricem facultatem impertit.

LVII.

OMnis causa etiam ante ipsum causatum agit, & post ipsum, plurium constituendorum vim habet, *plura constituit*. Quatenus enim est causa, est perfectior, & potentior eo, quod est post ipsam, *i. e. ipso causato*, *quod est post ipsam causam*. Et ista *causa*, *est rerum* plurium causa.

Nam plura producere, majoris *est* facultatis *& potestatis*. Paris verò *potestatis est*, *producere* paria, & minoris, minora. Et illa quidem facultas, quæ majora *præstare* potest in ijs, quæ sunt similia, *eadem* etiam minora *præstare potest*. Quæ verò minora *præstare* potest, non necessariò majora *etiam præstare poterit*.

Si igitur ipsa causa potentior *est ipso causato*, *ergo* plurium producendorum facultarem habet. Quamobrem quæcunque *præstare* potest ipsum causatum, *ea multo* magis illa *causati causa præstare* potest. Omne enim, quod à secundis producitur, *id* à prioribus, & principalioribus-causis *multo* magis producitur.

Consti-

Constituit igitur *ipsa causa* cum ipso *causato*, omnia, quæcunq; naturaliter producere solet. Si verò & ipsa *causa* prius, *& ante causatum*, *res* producit, perspicuum *est* profecto quod ante ipsum *causatum* agit, propter suam producendi-facultate-præditam actionem. Omnis igitur causa etiam ante ipsum causatum agit, & cum ipso, & post ipsum alia constituit. Ex his igitur perspicuum *est*, quod quorum quidem ipsa anima *est* causa, *eorum* etiam ipsa Mens *est* autor *& causa*.

Non tamen quorum Mens *est causa*, *eorum* etiam anima *est* causa. Sed *ipsa Mens* etiam ante animam agit. Et quæ dat anima secundis, *ipsa Mens ipsis ea* dat etiam *multo* magis. Et quum anima non amplius agit, Mens sua dona collustrat, *ac illuminat in ijs*, quibus anima se-ipsam non dedit. Etenim id, quod est inanimum, quatenus formæ particeps est, Mentis est particeps, & ipsius effectionis Mentis.

Quinetiam quorum ipsa Mens *est* autor, & ipsum Bonum, *eorum omnium est* autor. Non tamen etiam contra *res ita se habet*. Etenim ipsæ formarum privationes, illinc *manant*. Illinc enim omnia *manant*. Mens verò, privationis fundatrix, *& autor* non est, quia species est.

LVIII.

OMne, quod à pluribus causis producitur, est magis-compositum, quàm quod à paucioribus producitur. Si enim omnis causa dat *aliquid* ei, quod ab ipsa progreditur, plures quidem causæ, plures donationes facient, *plura dona conferent*, pauciores verò, pauciores *donationes facient*, *pauciora dona conferent*. Quamobrem & illorum, quæ *res aliquas* participant, alia quidem, ex pluribus erunt, alia verò, ex paucioribus *erunt conflata*, quorum utraq; participationem-habent, alia quidem, propter ipsum ex pluribus causis progressum, alia vero, propter ipsum ex paucioribus *causis progressum*.

Alia verò, ex pluribus magis-composita, alia verò, ex ijsdem: *sed* paucioribus *conflata*, *qua sunt* simpliciora. Omne igitur, quod à pluribus causis producitur, *est* magis-compositum. Quod verò *producitur* à paucioribus *causis*, *id etiam est* simplicius. Quorum enim alterum est-particeps, *eorum* & alterum *est particeps*. Sed non contrà.

LIX.

OMne, quod secundùm essentiam est simplex, vel præstantius est ipsis compositis, vel deterius. Si enim ipsa summa Entia à paucioribus, & simplicioribus producuntur, ipsa verò media à pluribus, hæc quidem, erunt composita, ipsa verò summa *erunt*, partim quidem, simpliciora, propter præstantiorem-conditionem, partim verò, *simpliciora*, propter deteriorem-conditionem.

Verum quod ipsa summa à paucioribus producantur, perspicuum *est*, quia quæ superius *sunt*, *i. e. ea*, *quæ superiora sunt*, & *aliorum* sunt-principium, ante ipsa inferiora, & super ipsa extenduntur *ad ea*, ad quæ non progrediuntur illa, propter potestatis summissionem, *& ob virium imbecillitatem*.

Σωυφίστην ἄρα αὐτὸ πᾶν, ὅσα πρόοδον ἔχει. εἰ δὲ καὶ αὐτὸ πρότερον παράγει, δῆλον δήπουθεν, ὅτι πρὸ αὐτοῦ ἐνεργεῖ, κατὰ τὴν παρακλικὴν αὐτοῦ ἐνέργειαν. ἅπαν ἄρα αἴτιον πρὸ τοῦ ἀπαθοῦς ἐνεργεῖ, καὶ σὺν αὐτῷ, καὶ μεθ' αὐτὸ ἄλλα. ὑφίστησιν. ἐκ δὴ τούτων φανερὸν, ὅτι ὅσων μὲν αἴτια ψυχὴ, καὶ νοῦς αἴτιος.

Οὐχ ὅσων δὲ νοῦς, καὶ ψυχὴ αἰτία. ἀλλὰ καὶ πρὸ ψυχῆς ἐνεργεῖ. καὶ ἃ δίδωσι ψυχὴ δευτέροις, δίδωσι καὶ μειζόνως. καὶ μηκέτι ψυχῆς ἐνεργούσης, νοῦς ἐλάμπει τοῖς ἑαυτοῦ δόσεις, οἷς μὴ δέδωκε ψυχὴ ἑαυτῷ. καὶ γὰρ τὸ ἄψυχον, καθόσον εἴδους μετέχει, νοῦ μετέχει, καὶ τῆς νοῦ ποιήσεως.

Καὶ δὴ καὶ ὅσων νοῦς αἴτιος, καὶ τὸ ἀγαθὸν αἴτιον. ἐκ ἔμπαλιν δέ. καὶ γὰρ οὐ τηρήσεις τῶν εἰδῶν, ἐκεῖθεν. πάντα γὰρ ἐκεῖθεν. νοῦς ἢ τηρήσεως ὑποστάτης οὐκ ἔστιν εἰδῶν ὤν.

Νη΄.

Πᾶν τὸ ὑπὸ πλειόνων αἰτίων παραγόμενον, σωθεστερόν ἐστι τῶν ὑπ' ἐλαττόνων παραγομένου. εἰ γὰρ πᾶν αἴτιον δίδωσι τῷ ἀπ' αὐτοῦ προϊόντι, τὰ μὲν πλείονα αἴτια πλείονας ποιήσεται τὰς δόσεις, τὰ δὲ ἐλάττονα, ἐλάττους. ὥστε καὶ τῶν μεταχόντων, τὰ μὲν, ἐκ πλειόνων ἔσται, τὰ δὲ, ἐξ ἐλαττόνων, ὧν ἑκάτερα μετέχει, τὰ μὲν, διὰ τὴν ἐκ πλήθων αἰτίων πρόοδον, τὰ δὲ, διὰ τὴν ἐκ τῶν ἐλαττόνων.

Τὰ δὲ, ἐκ πλειόνων σωθεστέρα, τὰ δὲ, ἐξ ἐλαττόνων τῶν ἁπλῶν, ἀπλουστέρα. πᾶν ἄρα τὸ ὑπὸ πλειόνων αἰτίων παραγόμενον, σωθεστέρον. τὸ δὲ ὑπὸ ἐλαττόνων, ἀπλούστερον. ὧν γὰρ θάτερον μετέχει. καὶ θάτερον. ἀλλ' οὐκ ἔμπαλιν.

Νθ΄.

Πᾶν τὸ ἀπλοῦν καθ' οὐσίαν, ἢ κρεῖττόν ἐστι τῶν συνθέτων, ἢ χεῖρον. εἰ γὰρ τὰ ἄκρα τῶν ὅλων ὑπὸ ἐλαττόνων, καὶ ἁπλουστέρων παράγεται, τὰ δὲ μέσα ὑπὸ πλειόνων, ταῦτα μὲν, ἔσται σύνθετα, τὰ δὲ ἄκρα, τὰ μὲν, κρεῖττον ἁπλούστερα, τὰ δὲ, κατὰ τὸ χεῖρον.

Ἀλλὰ μὴν ὅτι τὰ ἄκρα, ὑπὸ ἐλαττόνων παράγεται, δῆλον δὴ ὅτι τὰ αὐτῶν, καὶ ἀρχεται πρὸ τῶν καταδεεστέρων, καὶ ὑπερκλίνεται αὐτῶν, ἐφ' ἃ μὴ πρόσεισιν ἐκεῖνα, διὰ ὕφεσιν δυνάμεως.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Διὰ γὰρ τοῦτο, καὶ τὸ ἔσχατον τῶν ὄντων, ἀπολοῦσθαι, ὥσπερ τὸ πρῶτον, ὅτι διὰ μόνου πέφυκεν ἐστὶ πάσης σωθέσεως. ἡ δὲ, καὶ τὸ κρεῖττόν ἐστι πάσης συνθέσεως. ἡ δὲ, καὶ τὸ χεῖρον, καὶ ὅτι πάντων ὁ αὐτὸς λόγος ἐστί.

Ξ'.

Πᾶν τὸ πλειόνων ἄπορον, κρεῖττόν ἐστι τοῦ ἐλάττονα τὴν δύναμιν λαχόντος, καὶ μήπω παρήκοντος. ὧν θάτερον, ὅλων ὑποστατικόν ἐστιν. εἰ γὰρ τὸ μὲν, ἐλαττόνων, τὸ δὲ, πλειόνων ἄπορον, μέρη δὲ τὰ ἕτερα τῶν ἑτέρων, ἃ μὲν ποιεῖ θάτερον, καὶ τὸ λοιπὸν ποιήσει, τὸ τῶν πλειόνων ὑποστατικόν. ἃ δὲ τοῦτο παρέχει, τούτων οὐ πάντων ἐστὶν ἐκεῖνο παρακτικόν. δυνατώτερον ἄρα καὶ θεμελιωτικώτερον. ὡς γὰρ τὸ προελθὸν, πρὸς τὸ προελθὸν, οὕτω καὶ παραγαγὸν πρὸς τὸ παραγαγόν. καὶ ἀλλήλοις ληφθέντα. τὸ δὴ πλέον δυνάμενον, μείζονα δύναμιν ἔχει, καὶ ὁλικωτέραν. τοῦτο δὲ, ἐγγυτέρω τῆς πάντων αἰτίας. τὸ δὲ ἐγγυτέρω τούτης, μειζόνως ἐστὶν ἀγαθόν, ὥσπερ αὐτὴ τὸ ἀγαθόν. τὸ ἄρα πλειόνων ἄπορον, καὶ οὐσίαν κρεῖττον ὑπάρχει καὶ τοῦ ἐλάττονα παρέχοντος.

Ξα'.

Πᾶσα δύναμις ἀμέριστος μὲν οὖσα, μείζων ἐστὶ, μεριζομένη δὲ, ἐλάττων. εἰ γὰρ μεμέρισται, πέφυκεν εἰς πλῆθος. εἰ δὲ τοῦτο, παρρωτέρω γίνεται τοῦ ἑνός. εἰ δὲ τοῦτο, ἐλάττω δυνήσεται τοῦ ἑνός, καὶ τοῦ συνέχοντος αὐτὴν ἀφιστᾶται, καὶ ἀτελὴς, ἕως ἑκάστου ἀγαθοῦ ὑπάρχει καὶ τῆς ἑνώσεως.

Ξβ'.

Πᾶν πλῆθος ἐγγυτέρω τοῦ ἑνός ὂν, τοσοῦτῳ μᾶλλον ἐστὶ τῶν πορρωτέρω ἐλάττων. τῇ δυνάμει δὲ, μεῖζον. ὅμοιον γὰρ τῷ ἑνὶ μᾶλλον τὸ ἐγγύτερον. τὸ δὲ ἓν, πάντων ἐστὶν ὑποστατικὸν ἁπλῶς. τὸ ἄρα ὁμοιότερον αὐτῷ, πλειόνων αἴτιον ὑπάρχον, εἴπερ ἐκεῖνο πάντων, ἑνοειδέστερον ἔσται, καὶ μεριστότερον, εἴπερ ἐκεῖνο ἕν. ὧν μὲν ἓν ἑνὶ τὸ πλῆθος πεπληθυσμένον, μᾶλλον συγγενές. ὧν δὲ πάντων αὐτῷ, τὰ πλειόνων παρακτικόν, τούτῳ δὲ, δυνατώτερον, ὅπερ ἦν τούτων φανερὸν, ὅτι πλείους μὲν αἱ σωματικαὶ φύσεις τῶν ψυχῶν, πλείους δὲ αὗται τῶν νοερῶν. οἱ δὲ νόες, τῶν θείων ἑνάδων. καὶ ὅτι πάντων ὁ αὐτὸς λόγος ἐστί.

Propter hoc enim, & ipsum extremum *omnium* Entium, *quod est summum, est* simplicissimum, ut illud, quod est Primum, quoniam à solo Primo progreditur. Sed ipsa simplicitas, partim quidem, propter ipsam præstantiorem conditionem, est omnis compositionis, *i. e. ad omnem compositionem facit. Nam ex simplicibus composita fiunt, quum simplicia conjunguntur.* Partim verò, propter deteriorem conditionem, *simplicitas dicitur, quod ex simplicibus, quæ sæpè sunt deteriora, compositio non raro fiat.* Et in omnibus est eadem ratio.

LX.

OMne, quod plurium est causa, præstantius est eo, quod ad pauciora *procreandum*, facultatem est sortitum, & quod partes producit. Quorum alterum, universorum constituendorum vim habet. Si enim alterum quidem, pauciorum, alterum verò, plurium *est* causa, partes verò *sunt* alteræ alterarum, quæ quidem alterum faciunt, & reliquum facient, id *scilicet*, quod plurium constituendorum vim habet. Quæ verò hoc producunt, horum non omnium producendorum illud facultatem habet. Potentius igitur *est*, & majorē cōprehendendi vim habet. Ut enim quod progressum est, *refertur* ad id, quod est progressum, sic etiam id, quod *res aliquas* produxit, *refertur* ad id, quod *res aliquas* produxit, si per mutuam alterorum ad altera relationem *ista* sumantur. Quod autem plura *præstare* potest, illud majorem, & universaliorem potestatem habet. Hoc verò propiùs *accedit* ad omnium *rerum* causam. Quod verò propius ad hanc *accedit*, est majus Bonum, ut hæc *ipsa causa est* ipsum Bonum. Quod igitur plurium *rerum est* causa, propter *suam* essentiam est præstantius eo, quod pauciores *res* producit.

LXI.

OMnis facultas, *ac potestas* individua quidem existens, major est, divisa verò, minor *est*. Si enim dividitur, progreditur in multitudinem. Si verò *fiat* hoc, longius ab Uno recedit. Si verò *detur* hoc, pauciora *præstare* poterit, quàm Unum, quoniam recedet etiam ab eo, quod ipsam continet, & imperfecta *erit*, si quidem unius cujusq; Bonum existit propter ipsam Unionem.

LXII.

Omnis multitudo, quæ propiùs Unū est, quantitate quidem, minor *est* ijs, quæ longius *ab Uno distant*. Potestate verò, major *est*. Quod enim Uni propinquius *est*, *idem etiam est Uni* magis simile, *Uni similius est*. Ipsum verò unum omnia constituit sine multiplicatione. Quod igitur ipsi similius *est*, cum plurium sit causa, si quidem illud *Unum est causa* omnium, Uni-similius erit, & minus-dividuum, si quidem illud *est* Unum. Quod igitur Uni magis *sit* cognatū illud, quod minus est multiplicatum, quod etiam omnium causæ *cognatum sit*, quod plura producit, hoc verò *sit aliis* potentius, ex his igitur manifestum *est*, quod plures quidem *sunt* corporeæ naturæ, quam animæ, hæ verò, plures, quam intellectuales *naturæ*. Mentes verò, *plures sunt*, quam ipsæ divinæ Unitates. Et in *aliis* omnibus eadem est ratio.

Omne,

LXIII.

OMne, quod est imparticipabile, duplices constituit eorum, quæ participantur, ordines, unum quidem, in ijs, quæ *rem aliquam* aliquando participant. Alterum verò, in ijs, quæ semper *sunt*, & per-naturæ--cognationem *aliquid* participant. Ipsi enim imparticipabili, illud, quod semper participatur, *est* similius, quàm illud, quod aliquando *participatur*, priùs quàm constitutum sit, *firmumq; maneat*.

Quod *autem* aliquando participabile *est*, *quod aliquando participatur*, constituet illud, quod semper *est* participabile, *quod semper participatur*. Propter quidem ipsum participari, *i.e. quod participetur*, differens ab eo, quod est post ipsum, propter verò ipsum Semper, ipsi imparticipabili magis cognatum, & similius existens. Et neq; sola sunt ea, quæ aliquando participantur (Nam ante ista *sunt* ea, quæ semper participantur, per quæ conjunguntur & ista per quendam bene--ordinatum progressum cum ipsis imparticipabilibus) neq; sola *sunt* ea, quæ semper participantur.

Etenim hæc potentiam habentia inextinctam, *ac invictam*, si quidem semper sunt, feracia sunt aliorum, quæ aliquando participantur & ad hæc usq; *extenditur* ipsa summissio. Ex his igitur perspicuum *est*, quod & illæ ab Uno per-illuminationem immissæ Uniones, *vel, Unitates*, in ipsa Entia, partim quidem, semper participantur, partim verò, aliquando.

Et ipsæ intellectuales participationes, *atque communiones* eodem-modo *sunt* duplices, & ipsæ animarum animationes, & aliarum formarum similiter *se habent*. Etenim ipsa pulchritudo, & similitudo, & status, & Identitas, cum sint imparticipabilia, & ab illis, quæ semper *alia* participant, participantur, & ab illis, quæ *participant* aliquando secundò, secundùm eundem ordinem.

LXIV.

OMnis principalis Unitas duplicem constituit numerum, unum quidem, perfectarum hypostaseōn, *i. e. naturarum*. Alterum verò, collustrationum, *vel, illustrationum*, in alijs hypostasin, *suamq; naturam* habentium. Si enim per summissionem *sit* progressus per ea, quæ propria sunt causis *res aliquas* constituentibus, & ab ipsis omnino perfectis perfecta *manant*, & per hæc media, imperfecta progrediuntur ordinatè, ergo aliæ quidem hypostases, *& naturæ* erunt perfectæ, aliæ verò, imperfectæ. Et hæ quidem, sunt formæ eorum, quæ participant *aliquid*. Cum enim imperfectæ sint, subjectis indigent, *propter* suam essentiam. Aliæ verò, sua faciunt ea, quæ participant *ipsa*.

Cùm enim perfectæ sint, illa quidem se-ipsis replent, & se-ipsis stabiliunt. Nullo autem modo indigent inferioribus ad suam constitutionem, *ne constituantur, & stabiliantur*. Perfectæ igitur hypostases, *vel, naturæ*, propter discretionem in ipsam multitudinem, *sunt* imminutæ sua principali Unitate. Propter verò perfectam essentiam, illi aliquo modo assimilantur.

Ξγ'.

Πᾶν τὸ ἀμέθεκτον, διττὰς ὑφίστησι τῶν μεταλαμβανομένων τὰς τάξεις. τὴν μὲν, ἐν τοῖς ποτὲ μετέχουσι. τὴν δὲ, ἐν τοῖς ἀεὶ, καὶ συμφυῶς μετέχουσι. τῷ γὰρ ἀμεθέκτῳ τὸ ἀεὶ μεταλαμβανόμενον, ὁμοιότερον, ἢ τὸ ποτὲ, πέφυκεν ἄρα ὑπάρχειν.

Τὸ ποτὲ μεθεκτὸν, τὸ ἀεὶ μεθεκτὸν ὑποστήσεται. τῷ μὲν μετέχεσθαι, ἓν μετ' αὐτὸ διενεγκὸν, τῷ δὲ ἀεὶ, συγγενέστερον ὂν τῷ ἀμεθέκτῳ, καὶ ὁμοιότερον. καὶ οὐ πάντα μόνα ἐστὶ τὰ ποτὲ μεταλαμβανόμενα (πρὸ γὰρ τούτων τὰ ἀεὶ μεταλαμβανόμενα, δι' ὧν καὶ τοῦτο συνθέσεται κατά τινα πρόοδον εὐπαγῆ τοῖς ἀμεθέκτοις) οὐ μόνα τὰ ἀεὶ μεταλαμβανόμενα.

Καὶ γὰρ ταῦτα δυνάμιν ἔχοντα ἄσβεστον, εἴπερ ἀεί ἐστιν, ἄλλων ἐστὶν οἰκεῖα τῶν ποτὲ μεταλαμβανομένων, καὶ μεχρὶ τούτων ἡ ὕφεσις. ἐκ δὴ τούτων φανερὸν ὅτι καὶ αἱ δύο ἕνωσις ἐλλαμπόμεναι τοῖς οὖσιν, αἱ μὲν, ἀεὶ μετέχονται, αἱ δὲ, ποτέ.

Καὶ αἱ νοεραὶ μεθέξεις, διττοὶ αὐτῶν, καὶ αἱ τῶν ψυχῶν ψυχώσεις, καὶ αἱ τῶν ἄλλων εἰδῶν ὁμοίως. καὶ γὰρ τὸ κάλλος, καὶ ἡ ὁμοιότης, καὶ ἡ στάσις, καὶ ἡ ταυτότης, ἀμεθεκτα ὄντα, ὑποτίθεται τῶν ἀεὶ μετεχόντων μετέχεται, καὶ ὑπὸ τῶν ποτὲ δευτέρως καὶ τὴν αὐτὴν τάξιν.

Ξδ'.

Πᾶσα ἀρχικὴ μονὰς, διττὸν ὑφίστησιν ἀριθμὸν, τὸν μὲν, αὐτοτελῶν ὑποστάσεων. τὸν δὲ, ἐλλάμψεων ἐν ἑτέροις τὴν ὑπόστασιν κεκτημένων. ἐπὶ μὲν καθ' ὕφεσιν ἡ προόδος διὰ τῶν οἰκείων τοῖς ὑποστατικοῖς αὐτοῖς καὶ ἀπὸ τῶν παντελείων τὰ τέλεια, καὶ διὰ τούτων μέσων τὰ ἀτελῆ πρόεισιν εὐτάκτως, ὥστε αἱ μὲν, ἔσονται αὐτοτελεῖς ὑποστάσεις, αἱ δὲ, ἀτελεῖς. καὶ αὖται μὲν, γίνονται εἴδη τῶν μετεχόντων. ἀτελεῖς μὲν οὖσαι, δέονται τῶν ὑποκειμένων τὴν ἑαυτῶν ὕπαρξιν. αἱ δὲ, ἑαυτῶν ποιοῦσι τὰ μετέχοντα.

Τέλειαι μὲν οὖσαι, πληροῦσι μὲν ἑαυτῶν ἐκείνα, καὶ ἑδράζουσιν ἑαυτάς. δέονται δ' οὐδέν, τῶν καταδεεστέρων, εἰς τὴν ὑπόστασιν τὴν ἑαυτῶν. αἱ μὲν οὖν αὐτοτελεῖς ὑποστάσεις, διὰ τὴν εἰς πλῆθος διάκρισιν, ἠλαττωμέναι τῆς ἀρχικῆς αὐτῶν μονάδος. διὰ δὲ τὴν αὐτοτελῆ ὕπαρξιν, ὁμοιοῦνται πως πρὸς ἐκείνην.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Αἱ δὲ ἀτελεῖς; καὶ τῶν, [l. καὶ τῷ] ἐν ἄλλοις εἶναι, τῆς καθ' αὑτὰς ὑφεστώσης, καὶ τῷ ἀτελεῖ, τῆς πάντων, [l. πάντα] τελειούσης, ἀφεστήκασιν. αἱ δὲ πρόοδοι διὰ τῶν ὁμοίων, ἄχρι τῶν πάντη ἀνομοίων.

Διττὸν ἄρα ὑφίστησιν ἀριθμὸν ἑκάστη τῶν ἐχικῶν μονάδων. ἐκ δὴ τούτων φανερὸν, ὅτι καὶ αἱ ἑνάδες, αἱ μὲν αὐτοτελεῖς ὑπὸ δ' ἑνὸς προῆλθον, αἱ δὲ, ἐλλάμψεις ἑνώσεων, καὶ νοός. αἱ μὲν, εὐτάκτου αὐτοτελεῖς, αἱ δὲ, τῶν ψυχουμένων ἐνδάλματα μόνον οὔσαι ψυχῶν. καὶ οὕτως οὔτε πᾶσα ἕνωσις θεὸς, ἀλλ' ἡ αὐτοτελὴς ἑνάς, οὔτε πᾶσα νοερὰ ἰδιότης, νοῦς, ἀλλ' οὐσιώδης μόνον, οὔτε πᾶσα ψυχῆς ἔλλαμψις ψυχὴ, ἀλλ' ἔστι καὶ τὰ εἴδωλα τῶν ψυχῶν.

ΞΕ'.

Πᾶν τὸ ὁπωσοῦν ὑφεστῶς, ἢ καθ' αἰτίαν ἐστὶν ἀρχοειδῶς, ἢ καθ' ὑπαρξίν. ἢ καὶ μεθεξιν εἰκονικῶς. ἢ γὰρ ἐν τῷ παραγονὶ τὸ παραγόμενον ὁρᾷ πως, ὡς ἐν αὐτῷ πρὸ ὑπάρχον, διότι πῶν τὸ αἴτιον ἐν ἑαυτῷ τὸ αἰτιατὸν προείληφε, πρώτως ὄν, ὅθεν ἐκεῖνο δεύτερος, ἢ ἐν τῷ παραγομένῳ τὸ παράγον.

Καὶ γὰρ τοῦτο μετέχον ἔοικε παράγοντος, ἐν ἑαυτῷ δείκνυσι δεύτερος, ὁ τὸ παράγον ὑπάρχειν πρώτως. ἢ καὶ τῶν ἑαυτοῦ πάντων ἕκαστον θεωρεῖται, καὶ οὔτε ἐν τῷ αὐτῷ, οὔτε ἐν τῷ ἀπολέσθαι.

Τὸ μὲν γὰρ ἐστι κρείττονος, ἢ ἐστι. τὸ δὲ, χείρονος, ἢ ἐστι. δεῖ δέ που εἶναι καὶ ὃ ἔστιν. ἔστι δὲ καθ' ὑπαρξιν ἐν τῇ ἑαυτοῦ τάξει ἕκαστον.

ΞϚ'.

Πάντα τὰ ὄντα, πρὸς ἄλληλα ἢ ὅλα ἐστὶν, ἢ μέρη, ἢ τωτὰ, ἢ ἕτερα. ἢ γὰρ περιέχει θάτερα, περιέχεται δὲ τὰ λοιπὰ, ἢ οὔτε περιέχει, οὔτε περιέχεται. καὶ ἢ τωτόν τι πέπονθεν, ὡς ἑνὸς μετέχοντα. ἢ διακέκριται ἀλλήλων. ἀλλ' εἰ μὲν περιέχει, ὅλα ἂν εἴη, εἰ δὲ περιέχοιτο, μέρη. εἰ δὲ ἑνὸς τὰ πολλὰ μετέχοι, ταῦτά ἐστι καὶ τὸ ἕν. εἰ δὲ πλείω μόνον εἴη, εἰς ἕτερα ἀλλήλων πίπτει καὶ δὴ πολλά ἐστιν.

ΞΖ'.

Πᾶσα ὁλότης, ἢ πρὸ τῶν μερῶν ἐστιν, ἢ ἐκ τῶν μερῶν, ἢ ἐν τοῖς μέρεσι. ἢ γὰρ ἐν τῇ αἰτίᾳ τὸ ἑκάστου θεωροῦμεν ὅλον, καὶ ὅλον ἐκεῖνο πρὸ τῶν μερῶν λέγομεν. τὸ ἐν τοῖς αὐτῶν ὑπάρχειν, ἢ ἐν τοῖς μετέχουσιν αὐτοῦ μέρεσι, καὶ τοῦτο διχῶς. ἢ γὰρ ἐν ἅπασιν ὁμοῦ τοῖς μέρεσι, καὶ

Imperfectæ verò, & propter ipsum in alijs esse, ab illa *Vnitate*, quæ per se-ipsam subsistit, *differunt, & remotæ sunt*, & propter *suam* imperfectionem, ab illa, *ab eadem Vnitate* omnia perficiente remotæ sunt. Ipsi verò progressus per similia, usq; ad prorsus dissimilia *progrediuntur*.

Una-quæq; igitur principalium Unitatum, duplicem numerum constituit. Ex his igitur perspicuum *est*, quod & ipsæ Unitates, illæ quidem, quæ sunt perfectæ, ab Uno sunt progressæ, aliæ verò, *sunt* illuminationes Unitatum, & Mentis. *Et* aliæ quidem, *sunt* essentiæ perfectæ, aliæ verò, sunt tantùm simulachra animarum, quæ animantur. Et ita, neq; omnis Unitas *est* Deus: sed perfecta Unitas, neq; omnis intellectualis proprietas *est* Mens: Sed essentialis sola *Mens, est vere Mens*, neq; omnis animæ illuminatio *est* anima: sed sunt & ipsa animarum simulachra.

LXV.

OMne, quod quomodocunq; subsistit, vel per causam est, per-principij-speciem, *& per id, quod principij formam habet*, vel per essentiam, vel per communionem, & per-similitudinem. Vel enim in producente cernitur id, quod producitur, ut in ipsa causa præexistens, quoniam omnis causa in se-ipsa ipsum causatum primo-sumpsit, *atq; comprehendit*, quia *ipsa causa* est primo *illud*, quod illud *causatum. est* secundo, vel in eo, quod producitur, *cernitur* ipsum producens.

Etenim hoc, *quod producitur*, cum particeps sit ipsius producentis, in se-ipso demonstrat secundò *illud*, quod ipsum producens exisstit primo. Vel unum quodq; in suo ordine conspicitur, & neq; in ipsa causa, neq; in ipso *causæ* effecto *cernitur*.

Nam alterum quidem, est præstantiore-modo, quatenus est. Alterum verò, deteriore-modo, quatenus est. Oportet autem profecto esse & *illud*, quod est. Unum-quodq; verò, per *suam* essentiam est in suo ordine.

LXVI.

OMnia Entia, sunt inter se vel tota, vel partes, vel eadem, vel diversa. Vel enim continent altera, reliqua vero continentur *ab ipsis*, vel neque continent, neq; continentur. Et vel idem ipsis accidit, ac ijs, quæ participant Unum, vel alia ab alijs discreta sunt. Sed si quidem continent, erunt tota, si verò contineantur, *erunt* partes. Si vero multa participent Unum, hæc sunt propter Unum, *& in Vno*. Si verò plura tantùm sint, in ea, quæ alia ab alijs diversa sunt, *transeunt* eatenus, quatenus multa sunt.

LXVII.

OMnis *q. d Totitas*, *id est* integritas, vel est ante partes, vel ex partibus *est constata*, vel in parte *continetur*. Vel enim in ipsa causa cujusq; *res* formam contemplamur, & totum illud ante partes *esse* dicimus, quod in ipsa causa subsistit, vel quod *est* in ipsis partibus, quæ cum ipsa *causa rem aliquam* participant. Hoc autem bifariam *fit*. Vel enim in omnibus partibus simul *est*, & hoc est illud ex partibus

tibus *conflatum* totum, cujus vel quæcunq; pars absens minuit ipsum totum. Vel *est* in singulis partibus, quod & ipsa pars propter participationem ipsius totius exisstat. Quod etiam facit ipsam partem esse totum particulariter, *quum videlicet ex pluribus partibus in unum collectis ipsum totum conflatur*. Propter essentiam igitur Totum *vocatur illud*, quod ex partibus *est conflatum*.

Propter causam vero, *Totum id vocatur*, quod *est* ante partes. Propter participationem verò, *Totum appellatur id*, quod in ipsa parte *continetur*. Etenim hoc propter extremam summissionem *dicitur* Totum, quatenus imitatur ipsum ex partibus *conflatum* Totum quum non est *aliqua* vulgaris pars: Sed ea, quæ ipsi Toti poterit assimilari, cujus & ipsæ partes *separatim* sunt Tota.

LXVIII.

OMne Totum, quod in parte *continetur*, pars est illius Totius, *quod conflatum est* ex partibus. Si enim pars est Totus, est alicujus pars, & vel ipsius Totius, quod in se-ipso *Totum est*, secundum quod dicitur in parte Totum. Sed ita ipsum *Totum* sui-ipsius pars, & ipsi Toti pars æqualis erit, & utrunque *erit* idem, vel *erit pars* alicujus alius Totius. Et si *Totum* aliud *est*, vel tantùm ejus est pars, & ita, rursùs ne ab ipso quidem Toto differet, unius Entis una pars existens, vel *erit* cum altero *Toto*.

Omnis enim Totius partes plures Uno *sunt*, & illud *Vnum* erit Totum ex pluribus *conflatum*, ex quibus est *conflatum*. Et ita illud Totum, quod est in parte, est pars illius *Totius*, quod ex partibus *in unum collectis, & conjunctis constat*.

LXIX.

OMne Totum, quod ex partibus *est conflatum*, particeps est illius integritatis, quæ est ante partes. Si enim est ex partibus, patitur *aliquid* ipsum Totum, *aliquid accidit ipsi Toti*. Nam ipsæ partes Unum factæ, ipsum Totum passæ sunt, propter ipsam unionem, & est Totum in non totis partibus. Id autem, quod est imparticipabile, exisstit ante omne id, quod participatur. Ergo imparticipabilis integritas exisstit ante illam, quæ participatur.

Est igitur quædam integritatis forma ante illud Totum, quod ex partibus *est conflatum*, quæ *forma* non est passa ipsum Totum: Sed *est* per-se-constans-integritas, à qua *manat* illa ex partibus *constans* integritas. Quoniam & illud Totum, quod ex partibus *est conflatum*, sæpe, & in multis *locis*, & *rebus* est, in alijs, & in alijs, quæ sunt ex partibus *conflata*. In his quidem, *quæ sunt rerum* aliarum. In illis verò, *quæ sunt rerum* aliarum. Oportet autem ipsam Unitatem omnium integritatum esse per se.

Neq; enim purum, *neque perspicuum est*, unumquodq; horum Totorum, cum sit indigens partium, ex quibus est *conflatum*, quæ *partes* non sunt *ipsa* Tota. Neq; si *Totum hoc* in aliquo fuerit, alijs omnibus esse potest causa *Totius, ut sint ipsum Totum*.

Ergo

ἔστι τοῦτο ἐκ τῶν μερῶν ὅλον, οὗ καὶ ὁποῦν μέρος ὅπερ ἕκαστόν τὸ ὅλον. ἢ ἐν ἑκάστῳ τῶν μερῶν, ὡς καὶ ἑνὸς μέρους μεθεξιν ἔχειν ὅλου γεγονότος. ὁ δὴ ποιεῖ τὸ μέρος εἶναι ὅλον μερικῶς. καθ' ὑπαρξιν μὲν οὖν ὅλον, τὸ ἐκ τῶν μερῶν.

Κατ' αἰτίαν δὲ, τὸ πρὸ τῶν μερῶν. καὶ μέθεξιν δή, τὸ ἐν τῷ μέρει. καὶ γὰρ τοῦτο καὶ τῶν ἑκάστου ὑφέσιν ὅλον, ἢ μιμεῖται τὸ ἐκ τῶν μερῶν ὅλον, ὅταν μὴ τυχὸν ἢ μέρος, ἀλλὰ τῷ ὅλῳ δι' ὑφόμοιον ἀφομοιοῦσθαι, οὗ καὶ τὰ μέρη ὅλα ἐστίν.

ΞΗ'.

Πᾶν τὸ ἐν τῷ μέρει ὅλον, μέρος ἐστὶ δὲ ἐκ τῶν μερῶν ὅλου. εἰ γὰρ μέρος ἐστὶν ὅλου, ἑνός ἐστι μέρος. καὶ ἦτοι δὲ ἐν αὐτῷ ὅλου, καθὸ λέγεται ἐν τῷ μέρει ὅλον. ἀλλ' οὕτως αὐτὸ ἑαυτοῦ μέρος. καὶ ἴσον τῷ ὅλῳ μέρος ἔσται, καὶ ταὐτὸν ἑκάτερον, ἢ ἄλλου ἑνός ὅλου. καὶ εἰ ἄλλο, ἢ τὸν ἐστὶν ἐκείνου μέρος. καὶ οὕτως, οὐδὲν αὖ πάλιν δὲ ὅλου διαφέροι, ἑνὸς ὄντος ἐν ὂν μέρος, ἢ μεθ' ἑτέρου.

Παντὸς γὰρ ὅλου τὰ μέρη πλείω ἑνός, κἀκείνο ἔσται ἐκ πλειόνων ὅλον ἐκ τῶν μερῶν, ἐξ ὧν ἐστι. καὶ οὕτω τὸ ἐν τῷ μέρει ὅλον, δὲ ἐκ τῶν μερῶν ἐστι μέρος.

ΞΘ'.

Πᾶν τὸ ἐκ τῶν μερῶν ὅλον, μετέχει τῆς πρὸ τῶν μερῶν ὁλότητος. εἰ γὰρ ἐκ μερῶν ἐστι, πεπονθός ἐστι τὸ ὅλον. τὰ δὲ μέρη ἐν γίνομενα, τὸ ὅλον διὰ τὴν ἕνωσιν πέπονθε. καὶ ἔστιν ὅλον ἐν μὴ ὅλοις τοῖς μέρεσι. πάντες δὲ μετέχουσιν, πρὸ ὑφεστηκὸς τὸ ἀμέθεκτον. ἡ ἄρα ἀμέθεκτος ὁλότης, πρὸ ὑπάρχει τῆς μετεχομένης.

Ἔστιν ἄρα πρὸ εἰδος ὁλότητος πρὸ δὲ ἐκ τῶν μερῶν ὅλου, ὃ οὐ πεπονθὸς ἐστι τὸ ὅλον, ἀλλ' αὐτοτελὲς. ἀφ' ἧς ἡ ἐκ τῶν μερῶν ὁλότης. ἐπεὶ καὶ τὸ μὴ ἐκ τῶν μερῶν ὅλον, πολλαχοῦ, καὶ ἐκ πλείω ἐστὶν, ἐν ἄλλοις, καὶ ἐν ἄλλοις ἐκ μερῶν οὐσι. τοῖς μὲν, ἀλλοις, τοῖς δὲ, ἄλλοις. δεῖ δὲ εἶναι τὴν μονάδα πασῶν τῶν ὁλοτήτων καθ' αὑτήν.

Οὔτε γὰρ ἐλλιπὲς ἕκαστον τῶν ὅλων πάντων, ὑπόδεές ἐν τῶν μερῶν, ἐξ ὧν ἐστιν οὐκ ὅλων ὄντων. οὔτε ἐν ἓν γίνοιτο, τοῖς ἄλλοις ἅπασιν αἴτιον εἶναι δυνάμενον.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Τὸ ἄρα ὅλοις εἶναι τοῖς ὅλοις ἄπασιν αἴτιον, πρὸ τῶν μερῶν ἐστιν. εἰ γὰρ καὶ πῦρ ἐκ τῶν μερῶν, τί ὅλον ἔσται, καὶ οὐχ ἁπλῶς ὅλον; καὶ πάλιν πῦρ ἐξ ἄλλου εἰς ἄπειρον. ἢ ἀφ' ὃ πρῶτος ὅλον, οὐκ ἐκ μερῶν ὅλον, ἀλλ' ὃ ἐστιν ὁλότης ὄν.

ο'.

Πᾶν τὸ ὁλικώτερον, ἐν τοῖς ἀρχικοῖς, καὶ πρὸ τῶν μερικῶν, εἰς τὰ μετέχοντα ἐλλάμπει. καὶ δι' ὑστέρας ἐκείνων ὑπολείπει, τὸ μεταῤῥέον. καὶ γὰρ ἀρχέτυπα πρὸ δ' μεθ' αὐτὸ τῆς ἐνεργείας τῆς εἰς τὰ δεύτερα, καὶ σὺν τῇ ἐκείνου παρουσίᾳ πάρεσι. καὶ ἐκείνου μηκέτι ἐνεργοῦντος, ἔτι πάρεστι, καὶ ἐνεργεῖ τὸ αὐτιώτερον. καὶ οὐκ ἐν ἀφόροις μόνοις ὑποκειμένοις, ἀλλὰ καὶ ἐν ἑκάστῳ τῶν ποτὲ μετεχόντων. δεῖ γὰρ (εἰ τύχοι) ἡμᾶς πρῶτον ὄν, εἶτα ζῶον, εἶτα ἄνθρωπον.

Καὶ ἄνθρωπος οὐκ ἔστιν, ὑπολειπούσης τῆς λογικῆς δυνάμεως. ζῶον δ' ἐστὶν ἐμπνέον, καὶ αἰσθητικόν. καὶ δι' ζῆν πάλιν ὑπολιπόντος, μένει τὸ ὄν. εἰ γὰρ ὅταν μὴ ζῇ, τὸ εἶναι πάρεστι. καὶ γὰρ ὑπὸ πάντων ὠσαύτως.

Ἀίτιον δὲ, ὅτι δραστικώτερον, ὑπάρχον τὸ αὐτιώτερον, πρότερον εἰς τὸ αὐτιώτερον ἐνεργεῖ. τὸ γὰρ αὐτὸ ὑπὸ δυναμέστερον πρότερον πέφυκε. καὶ δι' δεύτερον πάλιν ἐνεργοῦντος, κἀκεῖνο συνεργεῖ. διότι πᾶσι, ὅσοις αὐ ποιῇ, τὸ δεύτερον συναπογεννᾷ τοῦτο, καὶ τὸ αὐτιώτερον.

Καὶ ὑπολείποντος ἐκεῖνο, τοῦτο ἔτι πάρεστιν. ἡ γὰρ δυναμέστερον μετάδοσις, δῆλον μᾶλλον, ὑστέρα τὸ μεθέπον ὑπολείπει. καὶ γὰρ ἀφ' ἧς δεύτερον μεταδόσεως, τῷ ἑαυτῆς ἔλλαμψιν ἐδυνάμωσεν.

οα'.

Πάντα τὰ ἐν τοῖς ἀρχηγικοῖς αἰτίοις, ὁλικώτερον, καὶ ὑπερτέραν τάξιν ἔχοντα ἐν τοῖς ὑποπλέσμασι, καὶ τὰς ἀπ' αὐτῶν ἐλλάμψεις, ὑποκειμένα πως γίνεται ταῖς τῶν μεριστικωτέρων μεταδόσεσι. καὶ αἱ μὲν ὑπὸ τῶν αὐτιωτέρων ἐλλάμψεις, ὑποδέχονται τὰς ὑπὸ τῶν δευτέρων προόδους.

Ἐκεῖναι δὲ δὴ τούτων ἑδράζονται. καὶ οὕτω προηγοῦνται μεθέξεις ἄλλαι ἄλλων, καὶ ἐμφάσεις ἄλλαι ἐπ' ἄλλους ἄνωθεν, εἰς τὸ αὐτὸ φοιτῶν ὑποκείμενον, τῶν ὁλικωτέρων προενεργούντων, τῶν δὲ μεριστικωτέρων, δι' ταῖς ἐκείνων ἐνεργείαις τὰς ἑαυτῶν μεταδόσεις χορηγούντων τοῖς μετέχουσιν.

Εἰ γὰρ τὰ αὐτιώτερα πρὸ τῶν δευτέρων ἐνεργεῖ, μᾶλλον περιουσίαν δυνάμεως, καὶ τοῖς ἀπλεστέραν ἔχουσι τὴν ὑπεπιδεΐαν, παρόντα, καὶ ἐλλάμποντα κἀκείνοις.

Ergo quod omnibus Totis est causa, ut sint Tota, est ante ipsas partes. Si enim & hoc *esset constatum*, ex partibus, quod nam esset Totum, & non simpliciter Totum? Et rursus hoc ex alio *constaret*, *& itares progrederetur* in infinitum. Vel propter illud primo *existens* Totum, non ex partibus *constabit ipsum* Totum: Sed *erit* id, quod est integritas.

LXX.

OMne, quod est universalius, inter principales *causas est*, & ante particulares, in illis elucet, quæ participant *aliquid*. Et illis *prioribus causis alias* posteriores relinquit, aliquid participans. Etenim initium facit, ante id, quod est post ipsum, actionis in secunda, & cū illius præsentia adest. Et illo nō ampliùs agente, adhuc adest, & agit illud, quod est principalior-causa, neq; in solis diversis subjectis: Sed etiam in uno-quoq; eorum, quæ aliquando participant *aliquid*. Oportet enim (si fortè res hoc tulerit) esse primum Ens, deinde, Animal, deinde, Hominem.

Et Homo non est, si ratiocinandi facultas deficiat, *& omnino desit*. Animal verò est spirans, & sentiens. Et rursus, quamvis ipsum vivere deficiat, *quamvis in aliquibus rebus nulla sit vita*, *tamen* manet ipsum Ens. Etenim quamvis *aliquid* non vivat, ipsum Esse *tamen* adest. Etenim in omnibus eodem-modo *sit*.

Causa verò, quia majorem agendi vim habet, quia est principalior causa, priùs in principaliorē, causam agit. Idem enim ab eo, quod est potentius, & prius, patitur, *& eo afficitur*. Et secundo rursus agente, & illud simul-agit. Quoniam omne, quod facit, ipsum secundum simul-procreat hoc, & illud, quod est principalior-causa.

Et *illo secundo* deferente illud, hoc etiam adest. Ipsa enim potentioris communicatio, potentiùs agens, posterior deserit id, quod *ipsam* participavit. Nam per ipsam secundi communicationem, suam illuminationem confirmat.

LXXI.

OMnia, quæ *sunt* in principalibus causis, cùm universaliorem, & superiorem ordinem teneant in ipsis *causarum* effectis, propter illuminationes ab ipsis *manantes*, subjecta quodammodo sunt *rerum* particulariorum communicationibus. Et illæ quidem à superioribus *manantes* illuminationes, suscipiunt ipsas ex secundis progressiones.

Illæ verò in his collocantur, *firmasq; sedes habent*. Et ita participationes, *atq; communiones* antecedunt aliæ alias, & emphases, *apertæq; significationes* aliæ post alias supernè veniunt in idem subjectum, ipsis universalioribus priùs-agentibus, particularioribus verò, propter illorum *universaliorum* actiones, suas communiones suppeditantibus, iis, quæ participant *illas actiones*.

Si enim ipsæ principaliores--causæ ante secundas *causas* agunt, propter potentiæ abundantiam, & illis, quæ imperfectiorem habent *ad res peragendas* aptitudinem, adsunt, & illucent etiam illis.

Quæ

Quæ verò summissa sunt propter ipsum ordinem, secunda suppeditantur ab ipsis, *hinc est* perspicuum, quod superiorum illuminationes, anticipantes id, quod utrorunq; particeps-est, fulciunt *atq; firmant* eorum, quæ sunt summissa, communicationes. Hæ verò, significationibus illis *manifestis*, *quæ manant* ab illis, *tanquam firmis rerum* fundamentis utuntur, & agunt in id, quod particeps-est *ipsarum communicationum*, illis priùs-agentibus.

LXXII.

OMnia, quæ rationem subjectam habent in ijs, quæ participant *aliquid*, ex perfectioribus, & universaliorib⁹ causis progrediuntur. Quæ enim *sunt* plurium causæ, potentiora sunt, & universaliora, & propinquiora ipsi Uni, quam ea, *quæ sunt causa* pauciorum. Quæ verò constituunt ea, quæ sunt ante-subjecta alijs, plurium causæ sunt in ipsis causis. Ex his igitur perspicuum *est*, quod ipsa quidem materia ex Uno constituta, per se formæ est expers.

Ipsum verò corpus per se, quamvis ipsius Entis sit-particeps, est animæ expers. Nam ipsa quidem materia, cum sit subjectum omnium, ex omnium causa prodijt. Ipsum verò corpus, *cum sit* ipsius animationis subjectum, subsistit *progressum* ex eo, quod est universalius ipsa anima, quod ipsius Entis quomodocunq; particeps-est.

LXXIII.

OMne quidem Totum, simul est quoddam Ens, & particeps-est ipsius Entis, non tamen omne Ens *est etiam Totum*. Vel enim idem est Ens, & Totum, vel alterum quidem, *est* prius, alterum verò, posterius. Sed quamvis & ipsa pars, quatenus *est* pars, sit quidem Ens (ex partibus enim existentibus est ipsum Totum) non tamen etiam *ipsum* Totum *est* per se. Non igitur idem est Ens, & Totum. Nam ipsa pars esset non Ens. Si verò pars non *est* Ens, ne ipsum quidem Totum est. Omne enim Totum, est partium Totum, vel ut ante *partes* ipsas existens, vel ut in ipsis *existens*.

Non existente verò ipsa parte, ne ipsum quidem Totum esse potest. Si verò totum *est* ante ipsum Ens, omne Ens erit statim Totum. Non igitur erit rursus ipsa pars: Sed *hoc est* impossibile. Si enim Totum est Totum, cum sit partis Totum, & ipsa pars erit pars Totius, quia pars est. Restat igitur, omne quidem Totum esse Ens, non omne verò Ens *esse* Totum.

Ex his igitur perspicuum *est*, quod ipsum primò Ens est supra, *& ante* integritatem, *quæ Totum constituit*. Si quidem alterum quidem, *scilicet* ipsum Ens, pluribus adest. Etenim ipsis partibus, quatenus *sunt* partes, ipsum Esse adest, *& inest*. Alterum verò, pauciorib⁹ *adest*. Quod enim *est* plurium causa, *est* præstantius. Quod verò pauciorum *est causa*, *illud est* deterius, ut demonstratum est.

LXXIV.

OMnis quidem forma, Totum quiddam est. Ex pluribus enim constat, quorum unum-quodq; complet ipsam formam. Non tamen omne Totum *est* forma.

Τὰ δὲ ὑφειμένα κατὰ τὴν τάξιν, δεύτερα χορηγεῖται ἀπ' αὐτῶν, δῆλον ὡς οὐ τὰ ὑπέρτερα ἐλλάμψεις προσαναλαμβάνουσι τὸ μετέχον ἀμφοτέρων, ἐπιστηρίζουσι τὰς τῶν ὑφειμένων μεταδόσεις. αἱ δὲ ταύτης ἀπ' ἐκείνων ἐμφάσεις, ὑποβάθρας χρῶνται, καὶ ὁρμὰς εἰς τὸ μετέχον, προηρμασμένον ἐκείναις.

οβ'.

Πάντα τὰ ἐν τοῖς μετέχουσιν ὑποκείμενον ἔχοντα λόγον, ἐκ τελειοτέρων πρόεισι, καὶ ὁλικωτέρων αἰτίων. Τὰ γὰρ πλείοσιν αἴτια, δυνατώτερα ἐστι, καὶ ὁλικώτερα. καὶ ἐξηυτερωμένου, ἢ τῶν ἐλαττόνων. τὰ δὲ τῶν προϋποκειμένων ἄλλοις ὑποτελικά, πλείοσιν αἴτια ἐστὶν οἷς τοῖς αἰτίοις. ἐκ δὴ τούτων φανερὸν, διότι ἡ ὕλη ἐκ ἑνὸς ὑφέστηκε, καθ' αὑτὴν ἄδους ἐστὶν ἄμοιρος.

Τὸ δὲ σῶμα καθ' αὑτὸ εἰς ὂν μετέχει. ψυχῆς ἀμέτοχόν ἐστιν. ἡ μὲν γὰρ ὕλη, ὑποκείμενον οὖσα πάντων ἐκ ὄντων αὐτοῦ προῆλθε. τὸ δὲ σῶμα ὑποκείμενον τῆς ψυχώσεως, ἐκ ὁλικωτέρου τῆς ψυχῆς ὑφέστηκε, ὂν ὄντος ὅπως ποτὲ μετέχον.

ογ'.

Πᾶν μὲν ὅλον, ἅμα ὄν τί ἐστι, καὶ μετέχει ὄντος, οὐ πᾶν δὲ ὄν. ἡ γὰρ πᾶν ἐστὶν ὂν, καὶ ὅλον, ἢ τὸ μὲν, πρότερον, τὸ δὲ ὕστερον. ἀλλ' αἱ καὶ τὸ μέρος, ἢ μέρος, ὂν μέν ἐστιν (ὂν γὰρ μερῶν ὅλων ἐστὶ τὸ ὅλον) οὐ μέν τοι καὶ ὅλον καθ' αὑτό. οὐκ ἄρα πᾶν ἐστιν ὂν, καὶ ὅλον. εἰ γὰρ αὖ τὸ μέρος οὐκ ὄν. εἰ δὲ τὸ μέρος οὐκ ὂν, οὐδὲ τὸ ὅλον ἐστί. πῶς γὰρ ὅλον, μερῶν ἐστιν ὅλον, ἢ ὥσπερ πρὸ αὐτῶν ὄν, ἢ ὡς ἐν αὐτοῖς,

Μὴ ὄντος δὲ ἑνὸς μέρους, οὐδὲ τὸ ὅλον εἶναι δυνατόν. εἰ δὲ τὸ ὅλον πρὸ ἑνὸς ὄντος, ἔσται πᾶν ὂν ὅλον ἐξαυτῆς. οὐκ ἄρα ἔσται πάλιν τὸ μέρος. ἀλλὰ ἀδύνατον. εἰ γὰρ τὸ ὅλον ἐστὶν ὅλον, μέρους ὄν ὅλον, καὶ τὸ μέρος ἔσται μέρος ὅλου, μέρος ὄν. λείπεται ἄρα πᾶν μὲν εἶναι τὸ ὅλον ὄν, οὐ πᾶν δὲ τὸ ὂν ὅλον.

Ἐκ δὴ τούτων φανερὸν, ὅτι τὸ πρώτως ὂν ἐπέκεινα τῆς ὁλότητός ἐστιν. εἰ γὰρ τὸ μὲν, πλείοσι πάρεστι, τὸ ὄν. καὶ γὰρ τοῖς μέρεσιν, ἢ μέρη, τὸ εἶναι ὑπάρχει. τὸ δὲ ἐλάττοσι. τὸ δὲ πλειόνων αἴτιον, κρεῖττον. τὸ δὲ ἐλαττόνων. καὶ ἀδεέστερον, ὡς δέδεικται.

οδ'.

Πᾶν μὲν οὖν ὅλον, ὅλον τί ἐστιν. ἐκ γὰρ πλάνων ὑφέστηκεν, ὧν ἕκαστον συμπληροῖ τὸ εἶδος. οὐ πᾶν δὲ ὅλον εἶδος.

Universidad de Deusto
Biblioteca

καὶ ἓν τὸ πᾶν, καὶ ἄπειρον, ὅλον μὲν ἐστιν, ἢ ἄπειρον, εἶδος δὲ οὐκ ἔστι. πᾶν γὰρ ὅλον, ἐστὶ τὸ ἐκ μερῶν ὑφεστῶς. εἶδος δὲ, τὸ εἰς πλείω πη καὶ ἓν ἄγεσθαι εἴδη πεπερασμένα. ἄλλο ἄρα τὸ ὅλον, καὶ ἄλλο τὸ εἶδος· καὶ τὸ μὲν, ὑπάρχῃ πλείοσι. Τὸ δὲ, ἐλάττοσιν ὑπερ πὶ εἴδη ἄρα ἢ ὄντων ἐστὶ τὸ ὅλον. ἐκ δὴ τούτων φανερὸν, ὅτι τὸ ὅλον μέσλον ἔχῃ τάξιν ἔν τε ὄντος, καὶ τῶν εἰδῶν. ὥ ἐπεπη τὸ καὶ πρὸ τῶν εἰδῶν ὑφεστάναι τὸ ὄν, καὶ πὶ εἴδη ὄντα ἑνεκα, μὴ μὲν πι πρῶτ ὄν, εἶδος. ὅταν καὶ ἐν τοῖς ἀσωμάτοις ἀληθεστέροις, ὄντα μὲν πως ἐστιν, εἴδη δὲ οὐκέτι ἐστὶ, διὰ τὴν ἑνιαίαν ἔνωσιν, καὶ αὐτὴν καλῶς δεξάμενοί τινα ἀμυδρὰν ἔμφασιν.

Οε'.

Πᾶν τὸ κυρίως ἄπειρον λεγόμενον, ἐξῃρηται ἀσωμάτων. ἐν αὐτῷ γὰρ ὂν, ἢ συμπληρωτικὸν αὐτοῦ ὑπάρχον, ἢ δεόμενόν πως αὐτοῦ πρὸς τὸ εἶναι, ἀπελέστερον ἂν εἴη πάντῃ ἀσώματος. τὸ γὰρ ἐν τῷ ἀσωμάτῳ ὄν, σωματικώτερόν ἐστι μᾶλλον, ἢ ἄπειρον, ἢ μέρος ὂν ἐγνομένου, ἢ ὄργανον ἐ ποιοῦντος. τό, τε γὰρ μέρος ἐν τῷ γινομένῳ, ἐστὶν ἀπελέστερον ὑπάρχον ἐ ὅλου, καὶ τὸ ὄργανον τῷ ποιοῦντι πρὸς τὴν ὕλην πὶ μέτρα τῆς ποιήσεως, ἀφορίζειν ἑαυτῷ μὴ δυνάμενον. ἅπαν ἄρα τὸ κυρίως ἄπειρον, σῶμα καὶ πλειότερόν ἐστ ἐ αὐτοῦ, καὶ τὸ μέτρον αὐτὸ τῇ ὑλικῇ παρέχεται, καὶ τῶν ὀργάνων ἐξῃρηται, καὶ τῶν στοιχείων, καὶ πάντων ἁπλῶς τῶν καλουμένων συνουσιῶν.

Οϛ'.

Πᾶν μὲν τὸ ἀπὸ ἀκινήτου γινόμενον αἰτίας, ἀμετάβλητον ἔχῃ τὴν ὕπαρξιν. πᾶν δὲ τὸ ἀπὸ κινουμένης, μεταβλητόν. εἰ γὰρ ἀκίνητόν ἐστι πάντῃ τὸ ποιοῦν, οὐ διὰ κινήσεως, ἀλλ' αὐτὸ τοῦ εἶναι παρέχῃ τὸ δεύτερον αὐτοῦ ἑαυτῷ. εἰ δὲ τοῦτ, σύμφορον ἔχῃ τὴν ἑαυτοῦς, [l. ἑαυτοῦ] εἶναι τὸ ἀπ' αὐτοῦ. εἰ δὲ τοῦτ, ἕως οὗ ᾖ, παρέχῃ. ἀεὶ δὲ ἐστιν, ἀεὶ ἄρα ὑφίστησι τὸ μεθ' αὑτό. ὥστε καὶ τοῦτ ἀεὶ γίνεται ἐκεῖθεν, καὶ αὐτὸ ἐστὶ τοῦ ἐκείνου ἀεὶ καὶ πὶ τῷ ἐνεργεῖν, σωζόμενον τὸ ἑαυτοῦ καὶ τῷ πρόσθον ἀεί. εἰ δὲ δὴ κινεῖται τὸ αὖθις, καὶ τὸ ἀπ' αὐτοῦ γινόμενον, ἕξει μεταβλητόν, καὶ οὐσίαν. ᾧ γὰρ τὸ εἶναι διὰ κινήσεως, τοῦτ ἐ κινουμένου μεταβάλλοντος, μεταβάλλει τὸ εἶναι. εἰ γὰρ ἐκ κινήσεως παρεχόμενον, ἀμεταβλητον αὐτὸ μένοι, κρεῖττον ἕξει τῆς ὑποστάσης αἰτίας. ἀλλ' ἀδύνατον. οὐκ ἄρα ἀμεταβλητον ἔσται.

Nam & ipsum Aliquid, & Individuum, Totum quidem est, quatenus *est* Individuum, forma verò non est. Omne enim Totum est illud, quod ex partibus constat. Forma verò *dicitur*, & *est* quæ in plures singulares formas, *& in singula formarum individua* dividitur. Aliud igitur *est* ipsum Totum, & aliud, ipsa forma. Et alterum quidem, inest pluribus. Alterum verò, paucioribus. Supra formas igitur ipsorum Entium est ipsum Totum. Ex his igitur perspicuum *est*, quidnam *sit* ipsum Totum. Ex his *etiam* perspicuum *est*, quod ipsum Totum, medium tenet ordinem inter ipsum Ens, & ipsas formas. Quare sequitur, *& per præcedentium consequentiam colligitur*, & ipsum Ens esse ante formas, & formas esse Entia, non tamen omne Ens, *esse* formam. Quamobrem etiam ipsæ privationes in *causarum* effectis Entia quidem quodammodo sunt, formæ verò non etiam sunt, propter unicam, & *singularem* ipsius Entis potestatem, & istæ *privationes* quandam obscuram significationem susceperunt.

LXXV.

OMnis causa, quæ propriè *causa* dicitur, exempta est ex *suo* effecto. Cùm enim in se-ipsa sit, vel se-ipsam compleat, vel quodammodo se-ipsa indigeat, ut sit, hac-in-parte, *eatenus* erit imperfectior ipso causato. Quod enim est in ipso effecto, est potius adjuvans-causa, quàm *principalis* causa, quod sit vel pars ejus, quod sit, vel instrumentum ejus, qui facit *aliquid*. Nam & ipsa pars, quæ est in eo, quod fit, est imperfectior ipso Toto, & ipsum instrumentum ad generationem ipsas effectionis mensuras ipsi facienti *suppeditat: sed eas* à se-ipso separare non potest. Omnis igitur causa, quæ propriè *causa dicitur*, si modo etiam perfectior est eo, quod ab ipsa *manat*, *i. e. suo causato*, & ipsam mensuram generationi præbet, & ex instrumentis, & elementis, & deniq; ex omnibus, quæ adjuvantes-causæ vocantur, est-exempta.

LXXVI.

OMne quidem, quod ab immobili causa manat, immutabilem habet essentiam. Omne verò, quod à mobili *causa manat*, *essentiam habet* mutabilem. Si enim illud, quod *aliquid* facit, est prorsus immobile, non per motum: Sed per ipsum Esse, producit ipsum secundum ex se-ipso. Si verò *detur* hoc, cum suo ipsius Esse concurrens habet ipsum *secundum* à se *manans*. Si verò *concedatur* hoc, donec erit, producet. Semper autem est, semper igitur constituit id, quod *est* post ipsum. Quamobrem etiam hoc illinc semper manat, & semper cum ipso illius Semper, *quod est* per actionem, conjungit suam-vim per progressum semper. Si igitur ipsa causa movetur, & id, quod ab ea fit, erit mutabile, propter essentiam. Cui enim *est* ipsum Esse, per motum, hoc, eo, quod movetur, mutato, mutat ipsum Esse. Si enim id, quod à motu, *vel, per motum* producitur, immutabile maneat, præstantius erit ipsa causa, quæ constituerit *ipsum*. Sed *hoc est* impossibile. Non igitur erit immutabile.

Mutabile

Mutabile igitur *erit*, & movebitur propter *suam* essentiam, imitans illū motum, qui constituit ipsum.

LXXVII.

Omne, quod est potentiâ, *sive*, *potestate*, *vel*, *facultate*, ab eo *manat*, quod est actu. Quod *autem* est potentiâ, illud ad ipsum actum progreditur. Illud quidem, quod aliquo-modo potentiâ *existit*, *manat* ab eo, quod aliquo-modo *existit* actu, quatenus *est illud* ipsum potentiâ.

Quod verò potentiâ est omnia, *manat* ab eo, quod actu est omnia. Ipsum enim se-ipsum potentiâ in actum producere non solet-naturaliter, quia est imperfectum. Si enim causa, quæ est imperfecta, sibi-ipsi esset *causa sui* finis, & actu *talis esset*, ipsa causa esset imperfectior eo, quod ab ipsa factum-est, *i. e. suo causato*. Non igitur quod *est* potentiâ, quatenus *est* potentiâ, sibi-ipsi *est* causa illius, quod est actu. Erit enim, quatenus *est* imperfectum, ipsius finis causa. Si quidem omne, quod *est* potentiâ, quatenus *est* potentiâ, *est* imperfectum, quod vero *est* actu, *est* perfectum. Si igitur id, quod *est* potentiâ, sit actu, ab aliquo alio *suum* finem habebit. Et profectò vel *illud* ipsum *erit* potentiâ.

Sed ita rursus id, quod est imperfectum, perfecti generandi vim habebit, *id generabit*, *quod est perfectum*. Vel *erit* actu, &, vel aliquid aliud *erit*, vel *erit illud* ipsum, quod potentiâ erat id, quod actu fit, *& est*. Sed si quidem aliquid aliud, quod est actu, facit *aliquid*, propter suam proprietatem *id* faciens, neq; potentiâ faciet id, quod in altero est actu, neq; hoc *ipsum* nunc erit actu, si non, *nisi* quatenus est potentiâ, eatenus sit. Restat igitur, ex eo, quod est actu, *illud*, quod potentiâ aliquid est, in id mutari, quod *existit* actu.

LXXVIII.

OMnis facultas vel finis est, *& perfecta*, vel imperfecta. Nam illa quidem actionis ferax, *& productrix* facultas, *est* perfecta. Etenim alia facit perfecta per suos actus, *& per suas actiones*. Quod verò *rerum* aliarum perficiendarum facultate præditum est, *illud multo* magis *perfectum est*, ut *illud*, quod-per-se-perfectius-est. Illa verò *facultas*, quæ indiget aliquo alio, quod actu præexistat, propter quam aliquid est potentiâ, *est* imperfecta. Indiget enim illo fine, qui est in alio, ut illius factaparticeps, perfecta fiat. Per se igitur imperfecta est hujusmodi facultas. Quare perfecta quidem *est* illa facultas rei, quæ actu est, quod sit actus, *vel, actionis* ferax. Illa verò *facultas*, quæ perfectionem habet illius, quod potentiâ *manat* ab illo *fine*, *qui est in alio*, *est* imperfecta.

LXXIX.

OMne, quod fit, ex duplici * facultate fit Etenim ipsum oportet aptum esse *ad naturam susciprendam*, *quam est habiturum*, & imperfectam facultatem habere. *** facultate est existens, facultatem ante sumpsisse perfectam. Omnis enim actio ab insita facultate progreditur. Sive enim id, quod facit *aliquid*, non habet *insitam ejus faciendi* facultatem, quomodo ager, & faciet, *quomodo suam actionem, & effectionem exeret* in aliud?

* *Duplicem facultatem dicit, & actricem agentis causam, & illam, quæ propter patientis aptitudinem [ad patiendum, est.]*

Μεταβάλλον ἄρα, καὶ κινήσεται καὶ οὐσίαν, τὴν ὑποστᾶσαν αὐτὸ κίνησιν μιμούμενον.

Οζ'.

Πᾶν τὸ δυνάμει ὄν, ἐκ ἐ καθ' ἐνέργειαν ὄντος. ὃ τοῦτο δυνάμει ἐστὶν, εἰς τὸ ἐνεργεῖν πεφύκεσι. τὸ μὲν τῇ δυνάμει, ἐκ ἐ πῇ καθ' ἐνέργειαν, ἢ αὐτὸ δυνάμει.

Τὸ ἢ πάντα δυνάμει, ἐκ ἐ πάντα καθ' ἐνέργειαν ὄντος. αὐτὸ μὲν γὰρ ἑαυτὸ δυνάμει πρὸς ἀγὸν εἰς ἐνέργειαν ἐ πέφυκεν, ἁπλᾶς ὄν. εἰ δὲ ἁπλᾶς ὂν αὔπον ἑαυτῷ γίνοιτο ἐ τέλους. καὶ καθ' ἐνέργειαν, τὸ αὔπον ἔσται ἐ ἀπ' αὐτοῦ γενόντος ἁπλέστερον. ἐκ ἄρα τὸ δυνάμει, ἢ δυνάμει, ἑαυτῷ ἐ καθ' ἐνέργειαν αὔπον. ἔσται γὰρ, ἢ ἁπλᾶς, ἐ τέλους αὔπον. εἰτᾶ τὸ δυνάμει πᾶν, ἢ δυνάμει, ἁπλᾶς, τὸ ἢ ἐνέργεια, πλεῖον. τί ἄρα ἔσται τὸ δυνάμει καθ' ἐνέργειαν, ἀπ' ἄλλης ἴσως ἕξει τὸ πέλος. καὶ ἤτοι κ αὐτὸ δυνάμει.

Ἀλλ' ἔσται οὐ πάλιν ἁπλᾶς ἐ πλείου χρονικόν. ἢ ἐνέργεια, κ ἤτοι ἄλλο τι, ἢ πᾶν, ὃ δυνάμει τὸ καθ' ἐνέργειαν γινόμενον ἴσ. ἀλλ' εἰ μὲν ἄλλο τι ἐνεργεία ὂν ποιεῖ, κ τὸν ἑαυτοῦ ἰδιότητα ποιοῦν, οὐ τι δυνάμει τὸ ἐν θατέρῳ ποιησαν ἐνέργεια, οὐδὲ τοῦτο ναῦν ἔσται καθ' ἐνέργειαν, εἰ ὡς μὴ, ἢ δυνάμει ἐστὶ, πως τῇ γένοιτο. Λείπεται ἄρα ἐκ ἐ καθ' ἐνέργειαν ὄντος, ὃ δυνάμει τί ἐστιν, εἰς τὸ ἐνεργείᾳ μεταβάλλειν.

Οη'.

Πᾶσα δυνάμις ἢ πέλος ἐστὶν, ἢ ἁπλῆς. ἡ μὲν γὰρ τῆς ἐνεργείας οἰκεία, πέλεια δύναμις. κ γὰρ ἄλλα ποιεῖ πέλεια διὰ τῶν ἑαυτῆς ἐνεργῶν. τὸ ἢ πεπεραιωμένον ἀλλων, μειζόνως, ὡς αὐτοπλειότερον. ἡ δὲ ἄλλου τοῦ δεομένη ἐ καθ' ἐνέργειαν πρωτουπάρχοντος, καθ' ἣν δυνάμει τί ἐστιν, ἁπλῆς. δεῖ γὰρ ἐ πέλους ἐς ἄλλο ὄντος, ἵνα μεταλαχοῦσι ἐκείνου, πλείας χρόνου. καθ' αὐτὸ ἄρα ἁπλῆς ἐστιν ἡ τοιαύτη δύναμις. ὥστε πλείας μὲν ἡ ἐ καθ' ἐνέργειαν δυνάμεις, ἐνεργείας οὔσης γονιμος. ἁπλῆς δὲ, ἡ ἐ δυνάμει παρ' ἐκείνου κλωμένη τὸ πέλειον.

Οθ'.

* *Διπλῆν δυνάμεων λέγει, τὴ*

Πᾶν τὸ γινόμενον, ἐκ τῆς *διπλῆς γίνεται δραστηριότητος. δυνάμεως. κ γὰρ αὐτὸ δεῖ ἐπιτήδειον εἶναι, καὶ καθ' ἐ δύναμιν ἁπλῆν ἔχειν. *** δυνάμει ἐστὶν ὑπάρχον, δυνάμεων τελεσιφόνων πλείστων, ὧν πᾶσι γὰρ ἐνέργεια ἐκ δυνάμεως τῆς ἑαυτοῦ καὶ τῶν ὑποκειμένων, ἅτε γὰρ τὸ ποιοῦν, μὴ ἔχοι δύναμιν, κατ' ἐπιτηδειότητα ἐ πάσχον ἐνεργήσῃ, κ ποιήσῃ εἰς ἄλλο;

Universidad de Deusto
Biblioteca

Εἰπὲ τὸ γινόμενον μὴ ἔχοι πλὼ καθ' ὑπηκοότητα δύναμιν, πῶς ἂν ἦν οἷόιτ' ; τὸ γὰρ ποιοῦν, εἰς τὸ παθεῖν δυνάμενον ποιεῖ παῦ, ἀλλ' οὐκ εἰς τὸ τυχὸν, καὶ ὃ μὴ πέφυκεν ὑπ' αὐτοῦ πάσχειν.

Π΄.

Παῦ ζῶμα, πάσχειν, καθ' αὐτὸ πέφυκε. παῦδὲ ἀσώματον ποιεῖν. τὸ μὲν ἀδρανὲς ὂν καθ' αὐτό. τὸ δὲ, ἀπαθές. πάσχῃ δὲ καὶ τὸ ἀσώματον, Δι᾽ πλὼ πρὸς ζῶμα κοινωνίαν. ὡς δύναται ποιεῖ καὶ τὰ ζώματα, Δι᾽ πλὼ τῶν ἀσωμάτων μέθεσιν.

Τὸ μὲν γὰρ ζῶμα, ἢ ζῶμα, διαιρετόν ἐστι μόνον, καὶ πῶ τῆ παθητῶ, παύτῃ ὂν μεριστὸν, καὶ πάντῃ εἰς ἄπειρον. τὸ δὲ ἀσώματον, ἁπλοῦν ὂν, ἀπαθές ἐστιν, οὔτε γὰρ διαιρεῖσθαι δύναται τὸ ἀμερές, οὔτε ἀλλοιοῦσθαι τὸ μὴ πάθητον.

Ἢ οὖν οὐδὲν ἔσται ποιητικὸν, ἢ τὸ ἀσώματον, εἴπερ τὸ σῶμα, καὶ τὸ σῶμα, οὐ ποιεῖ πρὸς τὸ διαιρεῖσθαι μόνον, καὶ πάσχειν ἐκκείμενον.

Ἐπεὶ καὶ παῦ τὸ ποιοῦν, δύναμιν ἔχει ποιητικὴν. ὥστε οὐ καθὸ σῶμα ποιήσει, ἀλλὰ κῆ πλὼ ἔ ποιεῖν ἐν αὐτῷ δύναμιν. ἄπειον δὲ, καὶ ἀδύναμον τὸ σῶμα καθ' αὐτό. μεθέξει ἄρα δυνάμεως ποιεῖ, ὅταν ποιῆ. καὶ μὲν καὶ τὰ ἀσώματα παθῶν μετέχει, ἐν ζώμασι γινόμενα, συνδιαφθείρεται ζώμασι, καὶ ἀπαλλαύοντα τῆς μερίσης ἐκείνων φύσεως, ἀμερῆ ὄντα κῆ πλὼ ἑαυτῶν οὐσίαν,

Πα΄.

Παῦ τὸ χωριστῶς μετεχόμενον, Δι᾽ ἅπλους ἀχωρίστου δυνάμεως, λῶ ἐνδίδωσι, τῶ μετέχοντι πάρεσιν. εἰ γὰρ κῆ αὐτὸ χωριστὸν ὑπάρχει ἔ μετέχοντῳ, καὶ σὺκ ἔσιν ἐν ἐκείνῳ, ὡς πλὼ *ὑπόκεισιν ἐν αὐτῷ κεκτημένον, δεῖ δὴ λῦν αὐτοῖς μεσότητῳ συνεχούσης ἑτέρου πρὸς ἕτερον ὁμοιοτέρας τῷ μετεχομένῳ, καὶ τῆς ἐν αὐτῷ τῷ μετέχοντι οὐσης.

*πλὼ ἄλογον λέγει ψυχλί

Εἰ γὰρ ἐκεῖνο χωριστόν ἐστι, πῶς πῦτο μετέχει, μήτε αὐτὸ ἐκεῖνο ἔχον, μήτε ἄλλο ἀπ' αὐτοῦ ; δύαμις ἄρα, κῆ ἔλλαμψις ἀπ' ἐκείνου εἰς τὸ μετέχον προελθοῦσα, συνάπτει ἄμφω, τὸ μὲν ἔχαι, δι' οὗ ἡ μέθεξις, τὸ δὲ, μετεχόμενον, τὸ δὲ, μετέχον.

Sive id, quod fit, non habet facultatem *insitam* per aptitudinem, *per quam fit, ut aptum sit ad recipiendum illam qualitatem, & naturæ conditionem, quam est habiturum*, quomodo fiet? Quod enim facit, *ac agit*, facit, *& agit* in omne, *suam vim exerit in illud omne*, quod pati potest, non autem in quodvis, & *in illud*, quod ab ipso naturaliter pati non solet.

LXXX.

OMne corpus, pati per-se naturaliter-solet. Omne verò incorporeum facere, *vel*, *agere solet*. Nam alterum quidem, est infirmum per-se. Alterum verò, passionis-expers *est*, *nec ullo modo pati potest*. Prtitur tamen & ipsum incorporeum, propter communionem, quam habet cum corpore. Ut *tamen* possunt, faciunt, *agunt* & ipsa corpora, propter incorporeorum participationem, *quod corpora cum incorporeis communionem habeant*.

Corpus enim, quatenus *est* corpus, dividuum est tantùm, & eatenus *est* patibile, quatenus omnino est dividuum, & *quatenus* omnino *progreditur* in infinitum. Ipsum verò incorporeum, quoniam simplex est, passionis-expers est, *neq; quidquam pati potest*. Neq; enim dividi potest id, quod-est-partium-expers, *& individuum*, neq; alterari *potest* illud, quod non est compositum.

Vel igitur nihil erit *rerum aliarum* efficiens, *nihil res alias efficere poterit*, vel ipsum incorporeum, *hoc præstabit*, si quidem ipsum corpus, quatenus *est* corpus, non facit, *non agit*. Quoniam ad dividendum tantùm, & patiendum est expositum *quoniam ea est corporis natura, ut tantùm dividi, patiq; possit, quum corpus est per se*.

Quia & omne, quod facit, *& agit*, facultatem habet *rerum* effectricem. Quare *corpus*, non quatenus *est* corpus, faciet, *& aget*: sed propter ipsam faciendi facultatem *insitam* in ipso. Ipsum enim corpus per se, actionis, & facultatis est expers. Per communionem igitur facit, quum facit. Quinetiam ea, quæ sunt incorporea, passiones, *& affectiones varias* participant, quum sunt in corporibus, quia cum ipsis corporibus dividuntur, & illorum dividuâ naturâ fruuntur, cum individua sint secundum suam essentiam.

LXXXI.

OMne, quod separatim, *& dividuè* participatur, per aliquam insèparabilem, *& individuam* facultatem, quam indit, *ac inserit*, ipsi participanti adest. Si enim & ipsum separabile est ab ipso participante, & non est in illo, ut id, quod hypostasin * in se-ipso possidet, & continet, opus-est igitur ipsis aliqua medietate, quæ contineat alterum cum altero *conjunctum*, & sit similior ei, quod participatur, & quæ sit in ipso participante.

* *Rationis-expertem animam dicit.*

Si enim illud est separabile, quomodo hoc participat, cum nec ipsum illud habeat, nec aliud ab ipso *manans?* Facultas igitur, & illuminatio ab illo in ipsum participans progressa, conjunget ambo. *Sic autem* unum quidem, erit *illud*, per quod *fit* ipsa participatio, *& communicatio*, alterum verò, id, quod participatur, tertium verò, ipsum participans.

Omne

LXXXII.

OMne incorporeum, cùm ad se-ipsum revertendi-facultate-præditum sit, quum ab alijs participatur, separabiliter, *atq; dividuè* participatur. Si enim insèparabiliter, *& individuè participaretur*, ipsius actio non esset separabilis, *atq; dividua* ab ipso participante, quemadmodum ne ipsa quidem essentia. Si verò *detur* hoc, *ipsum incorporeum* non revertetur ad se-ipsum. Nam si revertatur, erit separatim, *erit separatum* ab ipso participante, & idem erit aliud, *ac diversum* ab eo, quod est aliud, *& diversum*. Si igitur potest ad se-ipsum reverti, separabiliter participatur, quum ab alijs participatur

LXXXIII.

OMne, quod sui-ipsius cognoscendi-facultatem-habet, ad se-ipsum omnino revertendi-facultate-præditum est. Quod enim ipso actu ad se-ipsũ revertatur, se-ipsum cognoscens, perspicuum *est*. Quod enim cognoscit, & quod cognoscitur, est unum. Et ipsa sui-ipsius cognitio ad se-ipsam *revertitur*, ut id, quod est cognitum, *atq; notum*. Et quatenus quidem *ipsa cognitio est* cognoscentis, *ad se-ipsam revertitur*, quoniam est actio quædam.

Ipsius verò *cognitio revertitur* ad ipsum, quoniam *hoc* sui-ipsius cognoscendi-facultate-præditum est. Verum quod & per ipsam essentiam *hoc fiat*, si per actionem *fiat*, *jam* demonstratum-est. Omne enim, *quod ad se-ipsum revertitur* per ipsam actionem, ad se-ipsum revertendi-facultate-præditum *est*, & essentiam habet, quæ ad se-ipsam vergit, *& spectat*, & in se-ipsa est.

LXXXIV.

OMne, quod semper est, infinita-potentia-præditum est. Si enim nunquam-deficiens est ipsius hypostasis, & facultas, per quam est *illud*, quod est, & esse potest, est infinita. Si enim illa facultas, quæ propter ipsum esse, est *talis*, *qualis est*, finita esset, deficeret aliquando. Si verò deficeret, & ipsum esse illius, quod ipsam haberet, deficeret, & non ampliùs esset semper existens. Oportet igitur illam facultatem, quæ est ejus, quod semper est, & quæ continet ipsum, secundùm suam essentiam, infinitam esse.

LXXXV.

OMne, quod semper fit, infinitam ipsius fieri potestatem habet. Si enim semper fit, nunquam-deficiens est ipsa generationis, *& ortus* in ipso potestas. Nam si sit finita, in infinito tempore sedabitur, *& propter infinitum tempus desinet esse finita*. Sedata verò, *& cessante* ipsa ipsius Fieri potestate, sedabitur, *atq; fieri desinet id*, quod fit, id, quod propter ipsam *potestatem* fit, & non ampliùs erit id, quod semper-fit.

LXXXVI.

SEd tamen proponitur ut id, quod semper fit. Infinitam igitur habet ipsius Fieri potestatem, si illud, quod verè est, infinitum est, neq; propter multitudinem, neq; propter magnitudinem : Sed propter solam potestatem.

Πβ΄.

Παῦ ἀσώματον, πῶς ἑαυτὸ ὑπιστρεπτικὸν ὂν, ὑπ' ἄλλων μεπχόμενον, χωριστῶς μετέχεπ, εἰ γὰρ ἀχωρίστως, ἡ ἐνέργεια αὐτῆ σὺκ ἔσαι χωριστὴ ἔ μετέχοντῳ, ὥσπερ οὐδὲ ἡ οὐσία. εἰ δὲ πῦτο, σὺκ ὑπιστρέψει πῶς ἑαυτό. ὑπιστρέψαν γὰρ, ἔσαι ἔ μετέχοντῳ χωρὶς, ἄλλου ὄντῳ τὸ αὐτὸ ἄλλο ὄν. εἰ ἄρα δύαται πῶς ἑαυτὸ ὑπιστρέφειν, χωριστῶς μετέχεπ. ὅπαν μετέχηπ ὑπ' ἄλλων.

Πγ΄.

Παῦ τὸ ἑαυτοῦ γνωστικὸν, πῶς ἑαυτὸ παύτῃ ὑπιστρεπτικόν ἐστιν. ὅπ μὲν γὰρ τῇ ἐνεργείᾳ πῶς ἑαυτὸ ὑπιστρέφῃ, γινῶσκον ἑαυτὸ, δῆλον. ἐν χρῷ ἐστι τὸ γινώσκον, καὶ γινωσκόμενον, καὶ ἡ γνῶσις ἑαυτῆ πῶς ἑαυτὸ ὡς γνῶσιν. ὡς μὲν γινώσκοντῳ, ἐνέργειά πις οὖσα.

Λυτὸ δὲ πῶς αὐτὸ, διότι ἑαυτῆ γνωστικόν ἐστιν. ἀλλὰ μὲν ὅπ καὶ τῇ οὐσίᾳ, εἰ τῇ ἐνεργείᾳ, δέδεικται. παῦ γὰρ τῷ ἐνεργεῖν, πῶς ἑαυτὸ ὑπιστρεπτικὸν, καὶ οὐσίαν ἔχῃ πῶς ἑαυτῷ συνδύουσαν, ἢ ἐν ἑαυτῇ οὖσαν.

Πδ΄.

Παῦ τὸ ἀεὶ ὄν, ἀπειροδύαμόν ἐστιν. εἰ γὰρ ἀνέκλειπτός ἐστιν αὐτῆς ἡ ὑπόστασις, καὶ ἡ δύαμις, καθ' ἣν ἐστιν, ὅ ἐστι, κ᾽ εἶναι δύαται, ἄπρός ἐστι. πεπερασμένη γὰρ οὖσα ἡ κ᾽ τὸ εἶναι δύαμις, ἐλλίποι ἂν ποτε. ἐλλιπῦσα δὲ, κ᾽ τὸ εἶναι ἔ ἔχοντῳ αὐτῷ ἐλλίποι, κ᾽ σὺκέτ' ἂν ἀεὶ ὂν ὑπάρχοι. δεῖ ἄρα πῷ ἔ ὄντῳ ἀεὶ δύαμιν πῷ συνέχουσαν αὐτὸ κ᾽ πῷ οὐσίαν ἄπρον εἶναι.

Πε΄.

Παῦ τὸ ἀεὶ γινόμενον, ἄπρον ἔ γενέσθαι δύναμιν ἔχῃ. εἰ γὰρ ἀεὶ γίνεται, ἀνέκλειπτός ἐστιν ἡ τῆς γενέσεως ἐν αὐτῷ δύαμις. πεπερασμένη γὰρ οὖσα, ἐν τῷ ἀπείρῳ χρόνῳ πώσεται. πωσαμένης ἢ τῆς ἔ γένεσ δυάμεως, πώσιμο ἂν τὸ γινόμενον, τὸ καὶ αὐτῷ γινόμενον, καὶ σὺκέτ' ἂν ἀεὶ γινόμενον εἴη.

Πς΄.

Αλλὰ μὲν ἀεὶ ὑπόκειται γινόμενον. ἄπρον ἄρα ἔχῃ πῷ ἔ γένεσ δύαμιν, ἐαν τὸ ὅλως ὄν, ἄπρον ἐστιν, οὔτε κ᾽ τὸ πλῆθος, οὔτε κ᾽ τὸ μέγεθος, ἀλλὰ κ᾽ πῷ δυάμιν μόνον.

Universidad de Deusto
Biblioteca

πων μὲν γὰρ ἄπειρον, ἢ ἐν ποσῷ ἐστιν, ἢ ἐν πηλίκῳ, ἢ ἐν δυνάμει. τὸ δ' ἀεὶ ὂν, ἄπειρον μὲν, ὡς ἀσθενὲς ἔχον τὴν ζωὴν, καὶ τὴν ὕπαρξιν ἀνέκλειπτον, καὶ τὴν ἐνέργειαν ἀνελάττωτον. οὔτε δὲ διὰ μέγεθός ἐστιν ἄπειρον. ἀμέρεις γὰρ τὸ ὄντως ὂν, αὐθυπερύτως ὄν. πᾶν γὰρ τὸ αὐθυπερύτως ὂν, ἀμερές ἐστι, καὶ ἁπλοῦν.

Οὔτε διὰ πλῆθος. ἑνοειδέστερον γὰρ, ἅπερ ἐγγυτάτω δ' ἑνὸς παραγόμενον, καὶ τῷ ἑνὶ συγγενέστερον. ἀλλὰ κατὰ τὴν δύναμιν ἄπειρον ἐκεῖνο. διὸ κατὰ τοῦτον, ἀμερὲς ἐκεῖνο, καὶ ἄπειρον. καὶ ὅσῳ δὴ μᾶλλον ἓν, καὶ μᾶλλον ἀμερές, τοσούτῳ καὶ ἄπειρον μᾶλλον. ἡ γὰρ μεριζομένη δύναμις, ἀσθενὴς ἤδη, καὶ πεπερασμένη, καὶ οὐχ ἁπλῆ μεριστὴ δυνάμεις, πεπερασμένως πάντως εἰσὶν. οὐ γὰρ ἔχασιν, ἢ πορρωτάτω δ' ἑνὸς, διὰ τὴν μερισμὸν, πεπερασμένως πως εἰσὶν.

Αἱ δὲ πρῶται, διὰ τὴν ἀμέρειαν, ἄπειροι. ὁ μὲν γὰρ μερισμὸς, διαφορεῖ, καὶ σκεδύει τὴν ἑκάστου δύναμιν. ἡ δ' ἀμέρεια σφίγγουσα, καὶ συστείρουσα, ἀνέκλειπτον αὐτὴν, καὶ ἀνελάττωτον ἐν ἑαυτῇ συνέχει.

Ἀλλὰ μὲν ἡ κατὰ μέγεθος ἀπειρία, καὶ ἡ κατὰ πλῆθος, ἑτέρωσις ἐστι πάντῃ τῆς ἀμερείας, καὶ ἀποπτωσις. ἐγγυτάτω γὰρ δ' ἀμεροῦς τὸ πεπερασμένον, πορρωτάτω δὲ τὸ ἄπειρον, πάντῃ δ' ἑνὸς ἐκβεβηκός.

Οὐκ ἄρα τὸ κατὰ δύναμιν ἄπειρον ἐν ἀπείρῳ, κατὰ πλῆθός ἐστιν, ἢ μέγεθος, εἴπερ ἡ μὲν ἀπειρος δύναμις τῇ ἀμερείᾳ συνέστι. τὸ δὲ πλῆθος, ἢ μέγεθος ἄπειρον, πορρωτάτω δ' ἀμεροῦς ἐστιν. εἰ οὖν τὸ ὄν, μέγεθος ἦν, ἢ πλῆθος ἄπειρον, οὐκ ἂν ἀπειροδύναμον ἦν. ἀλλὰ μὲν ἀπειροδύναμόν ἐστιν, οὐκ ἄρα κατὰ πλῆθός ἐστιν, ἢ μέγεθος.

πζ'.

Πᾶν μὲν τὸ αἰώνιον, ὂν ἐστιν, οὐ πᾶν δὲ τὸ ὂν, αἰώνιον. καὶ γὰρ τοῖς γενητοῖς ὑπάρχει πως τοῦ ὄντος μέθεξις, καθὸν οὐκ ἔστι ταῦτα τοῖς μηδαμῶς ὂν. εἰ δὲ μὴ ἔστι τὸ γενόμενον οὐδαμῶς ὂν, ἔστι πως ὄν. τὸ δὲ αἰώνιον, οὐδαμῇ τοῖς γενητοῖς ὑπάρχει, κατὰ μηδὲ ὅσα μηδὲ τῆς κατὰ χρόνον τὸν ὅλον αἰειότητος μετείληφεν. ἀλλὰ μὲν πᾶν τὸ αἰώνιον, αἰεί ἐστι.

Nam omne infinitum, vel in *multitudinis*, *numerique* quantitate est, vel in *rerum* magnitudine, vel in potestate. Quod verò semper est, infinitum quidem *est*, ut id, quod habet inextinctam, *atq; perpetuam* vitam, & essentiam nunquam-deficientem, & actionem non-imminuram. Neq; verò propter magnitudinem est infinitum. Quod enim verè est, magnitudinis-expers *est*, quia per-naturam-per-se-subsistentem est. Omne enim, quod per-naturam-per-se-subsistentem est, est partium-expers, *& individuum*, & simplex.

Neq; propter multitudinem. Uni simillimum enim *est*, utpote quod collocatum-est proximè ipsum Unum, & quod est ipsi Uni cognatione-conjunctissimum. Sed illud *est* infinitum propter ipsam potestatem. Quamobrem propter idem, *i. e. propter eandem causam*, illud *est* partium-expers, & infinitum. Et quo magis *est* Unum, & magis partium-expers, *& magis individuum*, eo magis etiam *est* infinitum. Potestas enim, quæ partitur, *& in partes dividitur*, infirma jam *est*, & finita, & ipsæ potestates omnino partitæ, *atq; divisæ*, sunt omnino finitæ. Extremæ enim, & ab Uno remotissimæ *potestates*, propter partitionem, finitæ quodammodo sunt.

Primæ verò, propter expertem-partitionis-rationem, *quod partitionis sint expertes, nec in partes dividantur, sunt* infinitæ. Nam ipsa quidem partitio, dissipat, & dissolvit unius-cujusq; *rei* potestatem, *& vires*. Ipsa verò partitionis-expers ratio *res ipsas* constringens, & conspirans, *i. e. in sinus contrahens, & colligens*, ipsam *rei cujusq; potestatem* nunquam-deficientem, & non-imminutam in se-ipsa continet.

Sed tamen ipsa secundùm magnitudinem, & secundùm multitudinem infinitas, est omnino privatio illius-rationis-quę-partitionis-est-expers, & prolapsio *quædam, & casus, atq; qualitas aliunde cadens, & manans*. Id enim, quod est finitum, proxime accedit ad illud, quod-est-partium-expers, longissimè verò distat id, quod est infinitum, quod prorsus ex Uno excesserit.

Non igitur illud, quod propter *suam* potestatem est infinitū in infinito, est propter multitudinem, vel magnitudinem, si quidem ipsa quidem infinita potestas cum ipsa partitionis-experte-ratione est *cõjuncta*. Quod verò multitudine, vel magnitudine *est* infinitum, est remotissimum ab eo, quod-est-partium-expers. Si igitur illud, quod est, magnitudine, vel multitudine esset infinitum, non esset infinita-potestate-præditum. Atqui infinita-potestate-præditum est, non igitur propter multitudinem, vel magnitudinem est *infinitum*.

LXXXVII.

OMne quidem æternum, est Ens: sed non omne Ens, *est* æternum. Etenim ipsis generatis *rebus* est quodammodo ipsius Entis communicatio, quatenus hæc non sunt id, quod nullo-modo est Ens. Si verò id, quod fit, non est ullo-modo Ens, est aliquo-modo Ens. Id verò, quod est æternum, nullo-modo *rebus* generatis inest, & præcipuè quæcunq; ne illam quidem æternitatem participant, quæ versatur in universo, *totoq;* tempore. Veruntamen omne æternum, semper est. Parti-

Particeps enim est Ævi, quod, ipsum semper aliquid esse dat *rebus illis*, à quibus participatur. Ipsum igitur Ens à pluribus participatur, quam ipsum Ævum. Ipsum igitur Ens est supra, *vel, ante* ipsum Ævum. Quæcunq; enim participant Ævum, & ipsum Ens *eadem participant*. Quæ verò *participant* ipsum Ens, non etiam *illa* omnia *participant* ipsum Ævum.

LXXXVIII.

OMnino, quod verè est Ens, vel ante Ævum est, vel in ipso Ævo, vel particeps-est Ævi. Quod autem sit ante Ævum, demonstratum-est. Quinetiam *est* in ipso Ævo. Nam ipsum Ævum habet ipsum semper cum ipso Ente, *Dictus enim est αἰών, q. d. ἀεὶ ὤν, i. e. semper Ens, semper existens, præterea habet* & id, quod particeps-est Ævi. Hoc autem per communicationem ambo habet, *scilicet* & ipsum Semper, & ipsum Ens. Ipsum vero Ævum *habet* ipsum quidem Semper, primò, ipsum verò Ens, per communicationem. Ipsum verò primò Ens, est Ens.

LXXXIX.

OMne primo Ens, ex fine, & infinito est. Si enim infinita-potestate-præditum est, perspicuum *est*, quod infinitum est, & hac-de-causa ex infinito constat. Si verò partium-expers *est*, & Uni-simile, hac-de-causa particeps-est finis. Quod enim particeps-est Unius, *illud* est-finitum. Atqui partium-expers *est*, ergo & infinita-potestate-præditum est. Ex fine igitur, & infinito est illud omne, quod est verè Ens.

XC.

ANte omnia, quæ ex fine, & infinitate constant, *& quæ per hæc duo subsistunt*, per se existunt ipse primus finis, & ipsa prima infinitas. Si enim ante quædam Entia, subsistunt ea, quæ in-se-ipsis, *vel, per se* sunt, ut communes omnium, & principales causæ, & non aliquorum: Sed omnium simpliciter, *& generaliter*, oportet primum ex ambobus esse, primum finem, & id, quod primo est infinitum.

Finis enim, qui *continetur* in eo, quod mixtum est, infinitatis est particeps, & ipsum infinitum *est particeps ipsius* finis. Unius-cujusq; verò *rei* id, quod primum est, non aliud est, quàm *illud ipsum*, quod est. Non igitur oportet fini-simile esse id, quod primo est infinitum, & infinito-simile esse primum finem. Hæc igitur primò *sunt* ante id, quod est mixtum.

XCI.

OMnis potestas vel est finita, vel infinita. Sed omnis quidem finita *potestas* ab infinita potestate *manans* subsistit. Infinita verò potestas *manat* à prima infinitate. Nam illæ quidem potestates, quæ quondam, *& aliquando* fuerunt, finitæ sunt, quoniam exciderunt ex infinitate ipsius Semper esse. Quæ verò *sunt* eorum, quæ semper sunt, infinitæ *sunt*. Quia nunquam suam essentiam, *atque naturam* deseruerunt.

Μετέχει γὰρ αἰῶνος, ὃς τὸ ἀεί τι εἶναι δίδωσιν, οὗ ὢν αὐ μετέχηται. τὸ ἄρα ὂν ὑπὸ πλείονων μετέχεται, ἢ ὁ αἰών. ἐπέκεινα ἄρα τοῦ αἰῶνός ἐστιν. οἷς μὲν γὰρ αἰῶνος μέτεστι, καὶ τοῦ ὄντος. οἷς δὲ τοῦ ὄντος, οὐ πάντως καὶ αἰῶνος.

πη'.

Πάντως τὸ ὄντως ὄν, ἢ πρὸ αἰῶνός ἐστιν, ἢ ἐν τῷ αἰῶνι, ἢ μετέχον αἰῶνος. ὅτι μὲν γάρ ἐστι πρὸ αἰῶνος, δέδεικται. ἀλλὰ μᾶλλον καὶ ἐν τῷ αἰῶνι. ὁ γὰρ αἰών, τὸ ἀεὶ μετὰ τοῦ ὄντος ἔχει. καὶ τὸ μετέχον αἰῶνος. *** τοῦτο μὲν καὶ μέθεξιν ἄμφω ἔχει, καὶ τὸ ἀεὶ, καὶ τὸ ὄν. ὁ δὲ αἰών, τὸ μὲν ἀεὶ πρώτως, τὸ δὲ ὂν, καὶ μέθεξιν. τὸ δὲ ὂν αὐτὸ πρώτως ὄν ἐστιν.

πθ'.

Παῦν τὸ πρώτως ὄν, ὃν πέρασός ἐστι, καὶ ἀπείρου. εἰ γὰρ ἀπροδιωρισμένον ἐστι, δῆλον ὅτι ἄπειρόν ἐστι, καὶ τοῦτο ὃν τοῦ ἀπείρου ὑφέστηκεν. εἰ δὲ ἀμερὲς, καὶ ἑνοειδὲς, τοῦτο πέρασ τοῦ μείληφε. τὸ γὰρ ἑνὸς μεταλαχὸν, πεπερασται. ἀλλὰ μὲν ἀμερὲς, ἄρα καὶ ἀπροδιωρισμένον ἐστιν. ὃν πέρασ τοῦ ἄρα ἐστὶ, καὶ ἀπείρου παῦν τὸ ἐναλως ὄν.

ϟ'.

Παντων τῶν ὂν πέρασ τοῦ, καὶ ἀπείρους ὑποστάσεων πρώτη καθ' αὑτὴ τὸ πρῶτον πέρασ. καὶ ἡ πρώτη ἀπειρία. Εἰ γὰρ τῶν ὅλων ὄντων, τὰ ἐφ' ἑαυτῶν ὄντα προυφέστηκεν, ὡς κοινὰ πάντων, καὶ ἀρχηγικὰ αὐτῶν, καὶ μὴ πάντων, ἀλλὰ πάντων ἁπλῶς, δεῖ πρῶτον ἐξ ἀμφοῖν εἶναι, τὸ πρῶτον πέρασ, καὶ τὸ πρώτως ἄπειρον. τὸ γὰρ ἐν τῷ μικτῷ πέρασ, ἀπείρου ἐστὶ μεμειλημένος. καὶ τὸ ἄπρον πέρασ τοῦ. τὸ δὲ πρῶτον ἑκάστου, οὐκ ἄλλο ἐστὶν, ἢ ὅ ἐστιν. οὐκ ἄρα δεῖ περασοειδὲς εἶναι τὸ πρώτως ἄπειρον, καὶ ἀπροειδὲς τὸ πρῶτον πέρασ. πρὸ δὲ μικτοῦ ἄρα ταῦτα πρώτως.

ϟα'.

Πᾶσα δύναμις ἢ πεπερασμένη ἐστὶν, ἢ ἄπρον. ἀλλ' ἡ μὲν πεπερασμένη πᾶσα, οὐκ ἐν ἀπείρου δυνάμεως ὑφέστηκεν. ἡ δὲ ἄπρον δύναμις, οὐκ ἐν τῆς πρώτης ἀπείρου. αἱ μὲν γὰρ πάντα οὖσαι δυνάμεις, πεπερασμένως εἰσὶ, τῆς δ' ἀεὶ εἶναι ἀπείρου ὀπαπεύουσι. αἱ δὲ τῶν ἀεὶ ὄντων, ἄπειροι. μηδέπω τῶν ἑαυτῶν ἀποληπτοῦσαι ὑπαρξιν.

Universidad de Deusto
Biblioteca

ηβ΄.

Πᾶν τὸ πλῆθος τῶν ἀπείρων δυνάμεων, μιᾶς ἐξήρτηται τῆς πρώτης ἀπειρίας, ἡ τις οὐχ ὡς μεταχομένη δυνάμεις ἐστιν, οὐδὲ ἐν τοῖς δυναμένοις ὑφέστηκεν, ἀλλὰ καθ' αὑτὴν, οὖσα δύναμις καὶ μετέχουσα, ἀλλὰ πάντων αἰτία τῶν ὄντων. εἰ γὰρ μὴ τὸ ὂν αὐτὸ τὸ πρῶτον ἔχοι δύναμιν, ἀλλ' οὐκ ἔστιν ἡ αὐτοδύναμις. ἔχοι γὰρ ἂν πέρας. ἡ δὲ πρώτη δύναμις, ἀπειρία ἐστίν. αἱ γὰρ ἄπειροι δυνάμεις, ἀφ' ἑαυτῶν οὐσίαν ἀπειρίας, ἄπειροι.

Ἡ οὖν αὐτοαπειρία πρὸ πασῶν ἔσται δυνάμεων, δι' ἣν καὶ τὰ ὂν ἀπεριόδευμον, καὶ πάντα μετέχει ἀπειρίας. οὔτε γὰρ τὸ πρῶτον ἡ ἀπειρία (μετρον γὰρ πάντων ἐκεῖνο, πεπαθὸν ὑπάρχον, καὶ ἓν) οὔτε τὸ ὄν. ἄπειρον γὰρ τοῦτο, ἀλλ' οὐκ ἀπειρία. μετὰ δὲ πρῶτον, καὶ τὸ ὂν ὄν, ἡ ἀπειρία πάντων αἰτία τῶν ἀπεριόδευμον, καὶ αἰτία πάσης καὶ ἑνὸς τοῖς οὖσιν ἀπειρίας.

ιγ΄.

Πᾶν τὸ ἄπειρον ἐν τοῖς οὖσιν, οὔτε τοῖς ὑφεστηκόσιν ἄπειρόν ἐστιν, οὔτε ἑαυτῷ. ᾧ γὰρ ἄπειρον ἕκαστον, τούτῳ καὶ ἀθεώρητον ὑπάρχει. καὶ γὰρ ἐφ' ὁσονοῦν ἐκεῖνο πρὸς αὐτὸ ἀναλίσκεται, ἀλλ' ἔχει πάντως ἀπ' αὐτοῦ ἐξηρημένον. καὶ εἰσὶ πάντα ἀεὶ αὐτὸ, ἀλλ' ἔχει τι κρύφιον τοῖς δευτέροις καὶ ἀκαλέλυπτον.

Κἂν ἐξελίττῃ τὰς ἐν αὑτῷ δυνάμεις, ἀλλ' ἔχει τί δ' ἕνωσιν αὐτοπερβλητον, συνεστειραμένον, ἐκθεσκὸς τῆς ἐκείνων ἀνελίξεως, ἑαυτοῦ δὲ συνέχον, καὶ ἀρίζον, οὐκ αὖ ἑαυτῷ ἄπειρον ὑπάρχει, οὐδὲ πολλῷ μᾶλλον τοῖς ὑπερκειμένοις, μοῖραν ἔχον τῆς ἐν ἐκείνοις ἀπειρίας. ἀπερίτρεπται γὰρ αὐ τῶν ὑλικωτέρων δυνάμεις, ὑλικώτεραι οὖσαι, καὶ ἐγκυπρεῖ πανταχόθεν τῆς πρώτης ἀπειρίας.

ιδ΄.

Πᾶσα μὲν ἀϊδιότης, ἀπειρία τίς ἐστιν. οὐ πᾶσα δὲ ἀπειρία, ἀϊδιότης. πολλὰ γὰρ τῶν ἀπείρων, οὐ διὰ τὸ ἀεὶ ἔχειν τὸ ἄπειρον, ὥσπερ καὶ ἡ κατὰ τὸ ποσὸν ἀπειρία, ἡ ἡ κατὰ πηλίκον, καὶ ἡ τῆς ὕλης ἀπειρία.

XCII.

OMnis multitudo infinitarum potestatum, ex una prima infinitate pendet, quæ non ut participata potestas est, neq; subsistit in ijs, quæ possunt *aliquid efficere*: Sed per se, nullius participantis existens potestas: sed omnium Entium *existens* causa. Quamvis enim & ipsum Ens, quod est primum, potestatem habeat: non tamen est ipsa per-se-subsistens-potestas. Habet enim etiam finem. Prima verò potestas, est infinitas. Nam infinitæ potestates, propter communionem infinitatis, *sunt* infinitæ.

Ergo illa per-se-subsistens-infinitas, erit ante omnes potestates, propter, quam & ipsum Ens *est* infinita-potestate-præditum, & omnia participant infinitatem. Neq; enim id, quod primum est, est ipsa infinitas (Illud enim *primum*, *est* omnium mensura, quoniam *est* ipsum Bonum, & Unum) Neq; *est* ipsum Ens. Hoc enim *est* infinitum, non autem infinitas. Inter igitur illud, quod est Primum, & ipsum Ens, ipsa infinitas *est* omnium infinita-potestate præditorum causa, & causa omnis etiam infinitatis, quæ est in ipsis Entibus.

XCIII.

OMne infinitum in ipsis Entibus, neq; superioribus est infinitum, neq; sibi-ipsi. Quo enim unum-quodq; est infinitum, hoc ipso etiam est incircumscriptum. Omne verò, quod in illis est, illud sibi-ipsi etiam est-definitum, & omnibus ante ipsum *existentibus*.

Solis igitur restat *deterioribus*, ac inferioribus infinitum esse, quod in illis est infinitum, supra quę explicatum-est ipsa potestate adeo, ut omnibus sit ejus comprehendendi-facultate-carens. Quamvis enim quantumvis illa ad ipsum dirigantur, & *contendant*, attamen habet prorsus ab ipsis *naturam separatam*, & *ex ipsis* exemptam. Et quamvis omnia ingrediantur in ipsum, attamen habet aliquid occultum secundis, & incomprehensum.

Et quamvis explicet potestates, & *vires comprehensas* in se-ipso, tamen habet aliquid propter unionem, *ac unitatem*, insuperabile, in-spiras-contractum, excedens ex illorum explicatione, se-ipsũ verò continens, & finiens, *atq; finibus circumscribens*, nequaquam sibi-ipsi infinitum erit, neque multo magis, *i.e.* & *multo minus erit infinitum* ipsis superioribus, portionem habens infinitatis in illis *existentis*. Universaliorum enim *rerum* potestates *sunt* infinitiores, quia sunt universaliores, & propiùs ipsam primam infinitatem collocatæ.

XCIV.

OMnis quidem æternitas, est infinitas quædam. Non omnis verò infinitas, *est* æternitas. Multa enim infinita, non propter ipsum Semper habent ipsum infinitum, ut & ipsa secundùm ipsum quantum, *vel*, *secundum ipsam quantitatem*, infinitas, & illa secundùm magnum, *i.e. secundum magnitudinem infinitas*, & ipsa materiæ infinitas.

Et

Et si quid aliud *est* hujusmodi, quod sit infinitum vel propter suam naturam, quæ percurri non potest, vel propter indefinitam suæ essentiæ vim. *** Quod *autem res ita se habeat, ut diximus, ex ijs, quæ dicta sunt, est* perspicuum. Quod enim nunquam deficit, *est* infinitum. Illud enim *dicitur infinitum*, quod hypostasin, *atq; naturam* nunquam-deficientem habet. Ergo ipsa infinitas est ante æternitatem. Quod enim plurium constituendorum vim habet, & *quod est* universalius, *illud* est principalior causa. Ergo prima infinitas est ante ipsum Ævum, & ipsa per-se-subsistens-infinitas *est* ante Ævum.

XCV.

OMnis potestas, quæ singularior est, *est* infinitior eà, quæ multiplicatur. Si enim prima infinitas, quæ Uni per-cognationem-conjunctior-est, ad Unius potestates proximè accedit, *ergo* illa, quæ recedit, *ac remota est* ab illo *Uno*, magis *est* infinita. Quum enim multiplicatur, amittit suam uni-similem-formam, in qua manens, apud alias *potestates* habebat excellentiam, quia continetur propter partium-expertem-rationem. Etenim in ipsis partitis, *dividuisq; rebus* ipsæ potestates, congregatæ quidem, multiplicantur, partitæ verò, *ac in partes divisæ*, debilitantur, *ac infirmantur*.

XCVI.

OMnis finiti corporis potestas, quæ est infinita, est incorporea. Si enim corporea *esset*, si quidem corpus hoc *esset* infinitum, esset in finito infinitum. Si verò finitum, ergo non quatenus *est* corpus, eatenus, *& ideo* potestas est. Si enim quatenus *est* corpus, *eatenus* est-finitum, quatenus verò *est* potestas, *eatenus est potestas* infinita, non erit, quatenus *est* corpus, potestas. Incorporea igitur *est* illa potestas, quæ est in corpore finito, quia ineſt infinita.

XCVII.

OMnis principalis causa, quæ est in una-quaque serie, omni, *totiq;* seriei suam impertit proprietatem. Et quod est illa *causa* primò, hoc est ista *series* per summissionem, *atq; subjectionem*. Si enim *principalis causa* præest toti seriei, & omnia cognata collocata-sunt cum ipsa, perspicuum igitur *est*, quod omnibus unicam Ideam, propter quam sub eàdem serie collocatur, illa *principalis causa* dat. Vel enim sine-causa omnia participant similitudinem, *quam habent* cum illa *principali causa*, vel ab illa *manat* ipsum Idem, *ipsa Identitas, quæ est* in omnibus. Sed illud sine-causa *est* impossibile.

Nam nullo modo fieri potest, ut aliquid sine causa fiat. Quod enim *est* sine-causa, *illud est* etiam spontaneum, *quia sua sponte venit, accidit*, & *est fortuitum*. Spontaneum verò nunquam fuerit *in illis rebus*, in quibus est ordo *certus*, & mutua-cohærentia, & ipsum Semper eodem-modo.

Ab illa igitur *principali causa*, omnis series accipit illius *principalis causa* proprietatem hypostaseòs, *atq; naturæ*, *per quam subsistit*. Si verò *proprietatem accipit* ab illa, perspicuum *est*, quod cum summissione, *vel*, *cum subjectione*, & conveniente secundis fundamento, *eam accipit*.

Καὶ εἴ τι ἄλλο τοιοῦτον, ἢ διὰ τὸ ἀδιεξίτητον ἄπειρον ὑπάρχον, ἢ διὰ τὸ ἀόριστον τῆς οὐσίας. ὅτι *** δῆλον. τὸ γὰρ μηδέποτε ἐλλεῖπον, ἄπειρον. τοῦτο δὲ τὸ ἀεὶ τὴν ὑπόστασιν ἀνέκλειπτον ἔχον. ἡ ἄρα ἀπειρία πρὸ τῆς ἀϊδιότητός ἐστι. τὸ γὰρ πλείονων ὑποστατικὸν, καὶ ὁλικώτερον, αὐτοπάτρον ἐστιν. ἐπεκεινα ἄρα ἐστὶν ἀϊδιότητος ἡ πρώτη ἀπειρία, καὶ ἡ αὐτοαπειρία, πρὸ αἰῶνος.

ιε΄.

Πᾶσα δύναμις ἑνικωτέρα οὖσα, τῆς πολυπλοκωτέρας ἀπείρου. εἰ γὰρ ἡ πρώτη ἀπειρία ἓν ὂν ἑνὸς ἑνικώτερον τῶν δυνάμεων ἡ πρὸ ἑνὸς συγγενεστέρα, τῆς ἀφιεμένης ἐκείνου μειζόνως ἄπειρος. πληθυομένη γὰρ ἀπόλλυσι τὸ ἐνοειδὲς, ἐν ᾧ μένουσα, πλὴν πρὸς τὰς ἄλλας ἔχει ὑπεροχὴν, σωζομένη διὰ τὴν ἀμέρειαν. καὶ γὰρ ἐν τοῖς μεριστοῖς αἱ δυνάμεις σωζόμεναι μὲν, πολλαπλασιάζονται, μειούμεναι δὲ, ἀμυδροῦνται.

ις΄.

Παντὸς πεπερασμένου σώματος ἡ δύναμις ἄπειρος οὖσα, ἀσώματός ἐστιν. εἰ γὰρ σωματικὴ, εἰ μὲν τὸ σῶμα τοῦτο ἄπειρον, ἔσται πεπερασμένον ἄπειρον. Εἰ δὲ πεπερασμένον, οὐ καθὸ σῶμα, ἄρα κατὰ τοῦτο δύναμίς ἐστιν. εἰ γὰρ ἡ σῶμα, πεπερασται, ἢ δὲ δύναμις, ἄπειρος, οὐκ ἔσται, καθὸ σῶμα, δύναμις. ἀσώματος ἄρα ἡ ἐν τῷ πεπερασμένῳ σώματι δύναμις, ἐνοῦσα ἄπειρος.

ιζ΄.

Πᾶν τὸ καθ' ἑκάστην σειρὰν πρώτην ἄλλον, τῇ σειρᾷ πίστιν τῆς ἑαυτοῦ μεταδίδωσιν ἰδιότητος. καὶ ὅ ἐστιν ἐκεῖνο πρώτως, τοῦτό ἐστιν αὐτῇ καθ' ὕφεσιν. εἰ γὰρ ἡγεῖται τῆς ὅλης σειρᾶς, καὶ πάντα τὰ σύστοιχα πρὸς αὐτὸ σωτήρια, δῆλον δὴ ὅτι πᾶσι τὴν μίαν ἰδέαν, καθ' ἣν ἕστηκε τὴν αὐτὴν τεταγμένην σειρὰν, ἐκεῖνο δίδωσιν. ἡ γὰρ αἰκαπίως πάντα τῆς πρὸς ἐκεῖνο μετέχειν ὁμοιότητος. ἡ ἀπ' ἐκείνου τὸ ταὐτὸν ἐν πᾶσιν. ἀλλὰ τὸ αὐκαπίως ἀδύναλον.

Τὸ γὰρ αὐκαπίως, καὶ αὐτόμαλον. τὸ δὲ αὐτόμαλον, ἐν οἷς πέφυκε εἶναι, καὶ ἀλληλουχία, καὶ τὸ ἀεὶ ὡσαύτως, οὐκ ἂν ποτε γένοιτο.

Ἀπ' ἐκείνου ἄρα τὴν ἰδιότητα τῆς ἐκείνου ὑποστάσεως πᾶσι δέχεται ἡ σειρά. εἰ δὲ ἀπ' ἐκείνου. Φανερὸν ὅτι μὴ ὑφέσεως, καὶ τῆς προηγούσης τοῖς δευτέροις ὑποβάσεως.

Universidad de Deusto
Biblioteca

ἡ γὰρ ὁμοίως ἐν πᾶσιν ἡνωμένων, καὶ ἐν τοῖς δευτέροις ἡ ἑνότης ἐστὶ παρχή, καὶ πως τὸ μὲν, ἡγεῖται, τὸ δὲ μεθ' ἑκείνο τὴν ὑπόστασιν ἔλαχεν. ἢ ἀνομοίως. καὶ εἰ πῶτα, δῆλον ὡς ἀφ' ἑνὸς τῆς πρώτης τὸ πᾶν, ἀλλ' οὐκ ἐμπαλιν. καὶ ὁλοτρόπως ἐστὶν ἐν τῇ πρώτῃ, τὸ πρώτως ὂν πανταχοῦ παρυπάρχον ἰδίωμα τῆς σειρᾶς ἐξαίρετον.

ιη'.

Πᾶν ἄπειρον χωριστόν, πανταχοῦ ἐστιν, ἅμα καὶ οὐδαμοῦ. τῇ μὲν γὰρ μεταδόσει τῆς ἑαυτοῦ δυνάμεως ἐστι πανταχοῦ. τοῦτο γάρ ἐστιν ἄπειρον τὸ πληρωτικὸν τῶν μεταλαγχανόντων αὐτὸ πέφυκότων, καὶ ἀρχικὸν τῶν δευτέρων πάντων, καὶ πᾶσι, [l. πάσης] ζωῆς τῶν ἐλλάμψεων γονίμοις παρόδοις. τῇ δ' ἀμίκτῳ πρὸς τὸν ἐν τόπῳ ὄντα οὐσίαν, καὶ τῇ ἐξηρημένῃ καθαρότητι, οὐδαμοῦ ἐστιν. εἰ γὰρ χωριστόν ἐστιν, ὑπερίδρυται πάντων.

Ὅσων τε καὶ ἐν οὐδενί ἐστι τῶν ἑαυτοῦ καταδεεστέρων. εἴτε γὰρ πανταχοῦ μόνον ἦν, ἄπειρον μὲν εἶναι οὐκ ἐκωλύετο, καὶ ἐν πᾶσιν εἶναι τοῖς μετέχουσι. πρὸ πάντων δ' οὐκ ἂν ἦν χωριστόν. εἴτε οὐδαμοῦ δὲ πανταχοῦ χωρὶς, πρὸ πάντων ἦν εἶναι οὐκ ἐκωλύετο, καὶ μηδενὸς ἄλλου τῶν καταδεεστέρων.

Ἐν πᾶσι δ' οὐκ ἂν ἦν, ὡς τὰ ἄπειρα πέφυκεν ἐν τοῖς ἀπείροις εἶναι, ζωῆς ἑαυτῶν ἀφθόνως μεταδόσεσιν. ἵν' οὖν καὶ ἄπειρον ᾖ ἀρχοῦ, ἐν πᾶσιν ἢ τοῖς δυναμένοις μετέχειν, καὶ χωριστὸν ὂν ἐφ' ἑαυτοῦ, πρὸ πάντων ἢ τῶν ἀπ' αὐτοῦ πληρουμένων, πανταχοῦ ἐστιν, ἅμα καὶ οὐδαμοῦ. καὶ οὐ μέρει μὲν, πανταχοῦ, μέρει δὲ, οὐδαμοῦ.

Καὶ οὕτως γὰρ αὖ αὐτὸ ἑαυτοῦ διεστασμένον εἴη, καὶ χωρὶς, οὐκ ἂν τι μὲν αὐτοῦ, πανταχοῦ ἂν πᾶσι, τὰ δὲ οὐδαμοῦ, καὶ πρὸ πάντων. ἀλλ' ὅλον πανταχοῦ, καὶ οὐδαμοῦ ὡσαύτως. καὶ γὰρ τὸ μετέχον αὐτοῦ διαμένει, ὅλῳ συντυγχάνῃ, καὶ ὅλον ἑαυτοῖς εὑρίσκῃ παρὸν, κἀκεῖνο ὅλον ἐξήρηται. τὸ δὲ μεταῖχον, οὐ κἀκεῖνο ἂν ἑαυτῷ κατέτεμεν, ἀλλ' ἀπ' ἐκείνου μετέσχεν, ὅσον χώρησιν διήνοιγε.

Καὶ αὖπαλιν τὸ μεταδιδόμενον αὐτοῦ ξενοχωρεῖται, ζωῆς τῶν πλειόνων μεθέξεσι χωρὶς ὄν. οὐ τὰ μετέχοντα ἐλλιπῶς μεταλαγχάνει, πανταχοῦ ὄντος μεταδιδόντος.

ιθ'.

Πᾶν ἀμέθεκτον, ἢ ἀμέθεκτόν ἐστι, ταύτῃ ὑπ' ἄλλης αἰτίας οὐχ ὑφίσταται. ἀλλ' αὐτὸ ἀρχή ἐστι, καὶ αἰτία τῶν μετεχομένων πάντων. καὶ οὕτως ἀρχὴ πᾶσα καθ' ἑκάστην σειρὰν αὐτὴν ἐστι.

Vel enim similiter & in ipsa principali *causa*, & in secundis hæc proprietas ineſt, & quodammodo hæc quidem *principalis causa secundis* præest, illæ vero *causæ secundæ*, poſt illam *principalem causam*, *suam* hypoſtaſin ſunt ſortitæ. Vel diſſimiliter. Et ſi *detur* hoc, perſpicuum *eſt*, quod ab Uno ipſum Idem *eſt* multitudini, *i. e. quod ab Uno manans Identitas ad multitudinem accedit*: Sed non contrà. Et ſecundò eſt in ipſa multitudine, illa proprietas, quæ primò præexiſtit in Uno, exempta ex ipſa *rerum* ſerie.

XCVIII.

OMnis cauſa ſeparabilis, *& ſeparata*, ubiq; ſimul & nuſquam eſt. Nam propter quidem ſuæ facultatis communicationem, eſt ubiq;. Hæc enim eſt cauſa, quæ replet, *& complet* ea, quæ ipſam participare naturaliter ſolent, & quæ ſecundis omnibus præeſt, & quæ adeſt omnibus fœcundis illuſtrationum progreſſibus. Propter verò eſſentiam non-mixtam cum rebus, quæ ſunt in loco, & propter eximiam puritatem, nuſquam eſt. Si enim ſeparabilis, *& ſeparata* eſt, eſt-collocata-ſupra omnia.

Similiter etiam in nullo eſt eorum, quæ ſunt inferiora ipſa. Sive enim ubiq; tantùm eſſet, cauſa quidem eſſe non impediretur, *pro, ſine ullo impedimento cauſa quidem eſſet*, & *nihil eſſet, quod prohiberet ipſam* eſſe in omnibus *eam* participantibus. Non eſſet verò ſeparabiliter, *& ſeparatum* ante omnia. Sive nuſquam *eſſet*, ſine ipſo ubique, ante omnia quidem eſſe non prohiberetur, & nullius eſſe eorum, quæ ſunt inferiora.

In omnibus verò non eſſet, ut cauſæ naturaliter ſolent eſſe in cauſis, per ſuas abundantes communicationes. Ut igitur & cauſa exiſtens, in omnibus ſit ijs, quæ poſſunt *eam* participare, & ſeparata exiſtens in ſe-ipſa, ſit ante omnia, quæ replentur, *& complentur* ab ipſa, ubique eſt, ſimul & nuſquam. Et non parte quidem, ubiq;, parte verò, nuſquam.

Sic enim ipſa à ſe-ipſa divulſa eſſet, & ſeparata, ſi quidem altera quidem ipſius *pars eſſet* ubiq; in omnibus, altera verò, nuſquam & ante omnia. Sed Totum ubiq; *ſic eſſet*, & nuſquam eodem-modo: Etenim quæ participare poſſunt ipſum *Totum*, in Totum incidunt, & Totum ſecum præſens inveniunt, & illud Totum *ex aliis* exemptum-eſt. Id enim, quod *rem aliquam* participat, non etiam illam in ſe-ipſo collocat: Sed ab illa participat, quantum capere poteſt.

Et neq; ipſius *cum aliis* communicatio coarctatur, *& anguſtatur*, quamvis ob plurium participationem, *atq; communionem* ſit ſeparatim. Neq; ea, quæ participant *aliquid*, per-defectum, *& minus, quam oportet, id* participant, cum ubiq; ſit illud, quod impertit *ſua bona illis, quæ participant ipſa.*

XCIX.

OMne, quod imparticipabile, quatenus eſt imparticipabile, eatenus ab alia cauſa non *manat*, neq; ſubſiſtit. Sed ipſum eſt principium, & cauſa eorum omnium, quæ participantur. Et ita principium omne in una-quaq; ſerie non-generatum *eſt*.

Si

Si enim eſt imparticipabile in ſua ſerie, primas *partes*, *& principatum* eſt-ſortitum, neq; progreditur ab alijs. Non enim amplius eſſet primum, ſi proprietatem iſtam (propter quam eſt imparticipabile) ab aliquo alio *manantem* ſuſciperet. Si verò alijs eſt inferius, & ab illis progreditur, non quatenus eſt imparticipabile, eatenus progreditur: Sed quatenus *aliquid* participat. A quibus enim eſt-profectum, horum profecto particeps-eſt, & quorum particeps-eſt, hæc non ſunt primò. Quod verò eſt imparticipabile, hoc primo eſt. Non igitur quatenus *eſt* imparticipabile, eatenus à cauſa *manat*, *&* eſt. Quatenus enim à cauſa *manat*, participans eſt, neq; imparticipabile *eſt*. Quatenns verò *eſt* imparticipabile, *eſt* cauſa eorum, quæ participantur, & non *illud* ipſum, quod aliorum eſt-particeps.

C.

OMnis univerſorum ſeries ad imparticipabilem cauſam, & principium dirigitur, *contendit, & refertur*. Omnia verò, quæ ſunt imparticipabilia, ex uno *rerum* omnium principio pendent. Si enim una-quæq; ſeries idè aliquid patitur, *ergo* eſt in una-quaq; aliquid, quod principatum obtinet, quod *eſt* ipſa Identitatis cauſa. Ut enim omnia Entia ab Uno *manant*, ſic & omnis ſeries ab Uno *manat*. Rurſus verò omnes imparticipabiles Unitates, ad Unũ reducuntur. Quoniam omnes Uni per-proportionem reſpondent, *eiq; ſimiles ſunt*.

Quatenus igitur idem aliquid & iſtæ patiuntur *propter* ipſam cum Uno proportionem, *& ſimilitudinem*, eatenus ipſarum reductio fit ad Unum. Et quatenus quidem omnes *Unitates* ab Uno *manant*, harum nulla principium eſt: Sed ut ab illo principio *manans*. Quatenus verò una-quæq; *Unitas eſt* imparticipabilis, eatenus una-quæq; principium *eſt*. Cùm igitur aliquorum ſint principia, ex omnium principio pendent. Omnium enim principium eſt *illud*, quod omnia participant.

Participant autem illud ſolum, quod ubique primum eſt. Alia verò *participant* non omnia: Sed quædam. Quamobrem etiam illud *eſt* ſimpliciter primum, alia verò, ad quendam quidem ordinem *relata*, ſunt prima, ſimpliciter verò, non *ſunt* prima.

CI.

OMnibus, quæ Mentem participant, præeſt imparticipabilis Mens. Et illis *omnibus*, quæ vitam *participant præeſt* ipſa vita, & ijs quæ *participant* ipſum Ens, *præeſt* illud Ens *primum*. In his verò ipſis, ipſum quidem Ens, *eſt* ante vitam. Vita verò, ante Mentem. Quoniam enim in uno-quoq; ordine ipſorum Entium, ante illa, quæ participantur, ſunt ea, quæ ſunt imparticipabilia, oportet ante intellectualia eſſe ipſam Mentem, & ante ea, quæ vivunt, ipſam vitam, & ante ipſa *ſecunda* Entia, illud Ens *primum*. Quoniam autem illud, quod eſt plurium cauſa, præcedit, *& honoratius eſt*, quàm illud, quod pauciorum *eſt cauſa*, in illis, ipſum quidem Ens, erit primum. Omnibus enim adeſt, quibus *eſt* vita, & Mens. Omne enim vivens, etiam intelligentiæ particeps eſt neceſſariò. Non tamen etiam contrà.

Εἰ γάρ ἐστιν ἀμέθεκτον ἐν τῇ οἰκείᾳ σειρᾷ, τὸ πρῶτον ἔλαχε, καὶ οὐ μεθ' ἑτέρων ἀπ' ἄλλων. οὐ γὰρ ἂν ἦν πρῶτον ἔτι, τὴν ἰδιότητα πρώτην (καθ' ἣν ἐστιν ἀμέθεκτον) παρ' ἄλλου τινὸς παραδεχόμενον. ἃ δὲ ἄλλων ἐστὶ καταδεέστερα, καὶ ἀπ' ἐκείνων πρόεισιν, οὐχ ἧ ἀμέθεκτόν ἐστι, τούτῃ πρόεισιν, ἀλλ' ἧ μετέχον. ἀφ' ὧν γὰρ ὥρμηται, τούτων δήπου μετέχει, καὶ ἔστι μετέχει, ταῦτα οὐκ ἔστι πρώτως. ὃ δὲ ἀμέθεκτόν ἐστι, τοῦτ' πρώτως ἐστίν. οὐκ ἄρα ἡ ἀμέθεκτον, τούτῃ ἀπ' αὐτῶν ἐστίν. ἦ μὲν γὰρ ἀπ' αὐτῶν, μετέχον ἐστὶ, καὶ οὐκ ἀμέθεκτον. ἦ δὲ ἀμέθεκτον, μετεχομένων αὐτῶν, καὶ οὐκ αὐτὸ μετέχον ἄλλων.

Pa.

Πᾶσα σειρὰ τῶν ὅλων, εἰς ἀμέθεκτον αἰτίαν, καὶ ἀρχὴν ἀναλύεται. πᾶσα γὰρ ἢ μὲ ἀμέθεκτος, τῆς μιᾶς ἔξεχεται τῶν πάντων ἀρχῆς. εἰ γὰρ ἑκάστη σειρὰ πλῶν τι πεπιθέν, ἔστι τι ἐν ἑκάστῃ ἡγεμονεῦον, τὸ τῆς πλότητος & αἴτιον. ὡς γὰρ τὰ ὄντα πάντα ἀφ' ἑνὸς, οὕτω καὶ πᾶσα σειρὰ ἀφ' ἑνός. πᾶσαι δ' αὖ αἱ ἀμέθεκτοι μοναδες, εἰς τὸ ἓν ἀναγονται. διὸτι πᾶσαι τῷ ἑνὶ ἀναλογον.

ἡ οὖν πλῶν τι καὶ αὕτη πεπόηκεν τὸν τῆς ἀναλογίαν, πρώτη εἰς τὸ ἓν αὐτῆς ἡ ἀναγωγὴ γίνεται. καὶ ἡ μὲν ἀπὸ ἑνὸς πᾶσα, οὐδεμία τούτων ἀρχή ἐστιν, ἀλλ' ὡς ἀπ' ἀρχῆς ἐκείνης. ἡ δὲ ἑκάστη ἀμέθεκτος, πρώτη ἑκάστη. ἑνῶν οὖν ἀρχαὶ οὖσαι, τῆς πάντων ἀρχῆς ἔξεχονται. πάντων γὰρ ἀρχή ἐστιν, ἧς πάντα μετέληφε.

Μετείληφε δὲ μόνον πάντα ἕν πρώτον. τῶν δὲ ἄλλων οὐ πάντα, ἀλλὰ τινά. διὸ καὶ τὸ ἁπλῶς πρῶτον ἐκεῖνο, τὰ δὲ ἄλλα, πρὸς ἕνα μὲν πρῶτα ἐστι πρῶτα, ἁπλῶς δὲ, οὐ πρῶτα.

Pa'.

Πάντων τῶν νοῦ μετεχόντων ἡγεῖται ὁ ἀμέθεκτος νοῦς, καὶ τῶν τῆς ζωῆς, ἡ ζωὴ, καὶ τῶν ὄντων, τὸ ὄν. αὐτῶν δὲ τούτων, τὸ μὲν ὄν, πρὸ τῆς ζωῆς, ἡ δὲ ζωὴ, πρὸ νοῦ. διότι μὲν γὰρ ἐν ἑκάστῃ τάξῃ τῶν ὄντων, πρὸ τῶν μετεχομένων ἐστί τι ἀμέθεκτα, δεῖ πρὸ τῶν νοερῶν εἶναι τὸν νοῦν, καὶ πρὸ τῶν ζώντων, τὴν ζωὴν, καὶ πρὸ τῶν ὄντων, τὸ ὄν. διότι δὲ προηγεῖται τὸ τῶν πλειόνων αἴτιον, ἢ τὸ τῶν ἐλαττόνων, ἐν ἑκάστοις τὸ μὲν ὂν, ἔσχε πρώτιστον. πᾶσι γὰρ παρεῖναι, οἷς ζωὴ, καὶ νοῦς. ζῶν γὰρ πᾶν, ἢ νοήσεως μετέχον ἐστὶν ἐξ ἀνάγκης. οὐκ ἔμπαλιν δέ. πολλὰ γὰρ ζῇ μόνον, ζῇ, καὶ νοεῖ, δ' οὐδέτερα δὲ, ἡ ζωή.

Universidad de Deusto
Biblioteca

πᾶσι γὰρ οἷς νοῦ μέτεστι, καὶ ζωῆς μέτεστιν. οὐκ ἔμπαλιν δὲ. πολλὰ γὰρ ζῇ μόνῳ, γνώσεως δὲ ἄμοιρα ὑπολείπεται. τρίτον δὲ ὁ νοῦς.

Πᾶν γὰρ τὸ γνωστικὸν ὑπάρχον, καὶ ζῇ. καὶ ἔστιν. εἰ οὖν πλείονων αὖπον τὸ ὄν, ἐλαττόνων δὲ, ἡ ζωὴ, καὶ ἔτι ἐλαττόνων ὁ νοῦς, πρώτιστον τὸ ὄν, εἶτα ζωὴ, εἶτα νοῦς.

ΡΒ'.

Πάντα τὰ ὑπάρχοντα ὄντα, ἐν πέρατός ἐστι, καὶ ἀπείρου, μᾶλλον τὸ πρώτως ὄν. πάντα δὲ τὰ ζῶντα, ἑαυτῶν κινητικά ἐστι, μᾶλλον τῶν ζωῶν τῶν πρώτων. πάντα δὲ τὰ γνωστικὰ, γνώσεως μετέχει, μᾶλλον τὸν νοῦν τὸν πρῶτον. εἰ γὰρ τὸ καθ' ἑκάστην σειρὰν ἀμέθεκτον, τῆς οἰκείας ἰδιότητος πᾶσι πᾶσι μετὰ τῶν αὐτῶν σειρὰν μεταδίδωσι, δῆλον ὅτι καὶ τὸ ὂν τὸ πρῶτον, μεταδίδωσι πᾶσι πέρατος, ἅμα καὶ ἀπείρου, μᾶλλον δὲ ἀρχὴν ἐκ πάντων πρώτως.

καὶ ἡ ζωὴ τῆς παρ' ἑαυτῆ κινήσεως. καὶ γὰρ ἡ ζωὴ, πρώτη πρόοδός ἐστι, καὶ κίνησις ἀπὸ τῆς μονίμου καὶ ὄντος ὑποστάσεως. καὶ ὁ νοῦς, τῆς γνώσεως. πᾶσα γὰρ γνώσεως ἡ ἀκρότης ἐστὶν ἐν νῷ. καὶ νοῦς τὸ πρῶτον γνωστικόν.

ΡΓ'.

Πάντα ἐν πᾶσιν. οἰκείως δὲ ἐν ἑκάστῳ. καὶ γὰρ ἐν τῷ ὄντι καὶ ἡ ζωὴ, καὶ ὁ νοῦς, καὶ ἐν τῇ ζωῇ, τὸ εἶναι καὶ τὸ νοεῖν, καὶ ἐν τῷ νῷ, τὸ εἶναι, καὶ τὸ ζῆν. ἀλλ' ὅπου μὲν, νοερῶς, ὅπου δὲ, ζωϊκῶς, ὅπου δὲ, ὄντως ὄντα πάντα.

Ἐπεὶ γὰρ ἕκαστον ἢ καθ' αἰτίαν ἐστὶν, ἢ καθ' ὕπαρξιν, ἢ καὶ μεθεξιν, ἕν τι τῶν πρώτων τὰ λοιπὰ καθ' αἰτίαν ἐστὶ. καὶ ἐν τῷ μέσῳ. τὸ μὲν πρώτον, καὶ μεθεξιν. τὸ δὲ τρίτον, καθ' αἰτίαν, καὶ ἐν τῷ τρίτῳ, τὰ πρὸ αὐτοῦ, καὶ μεθεξιν.

Καὶ ἐν τῷ ὄντι ἄρα ζωὴ πρόεληλυθε, καὶ νοῦς. ἑκάστου δὲ καὶ τὴν ὕπαρξιν χαρακτηρίζομένου, καὶ οὔτε καὶ τὴν αἰτίαν (ἄλλων γάρ ἐστιν αἴτιον) οὔτε καὶ τὴν μεθεξιν (ἀλλαχόθεν γὰρ ἔχει τοῦτο, οὗ μετείληφεν) ὅλως ἐστιν ὂντα καὶ τὸ ζῆν. καὶ τὸ νοεῖν, ζωὴ οὐσιώδης, καὶ νοῦς οὐσιώδης. καὶ ἐν τῇ ζωῇ καὶ μεθεξιν μὲν, τὸ εἶναι, καθ' αἰτίαν δὲ, τὸ νοεῖν. ἀλλὰ ζωϊκῶς ἑκάτερον. καὶ τοῦτο γὰρ ἡ ὕπαρξις. καὶ ἐν τῷ νῷ καὶ ἡ ζωὴ, καὶ ἡ οὐσία, καὶ μεθεξιν, καὶ νοερῶς ἑκάτερον. καὶ γὰρ τὸ εἶναι καὶ νοῦ, καὶ ἡ ζωὴ, γνῶσις.

Multa enim vivunt quidem, vivunt, & intelligunt: secunda verò *est in ipsis* vita. Omnia enim, quæ Mentem participant, vitam etiam participant, non contrà verò. Multa enim vivunt quidem, cognitionis verò expertia relinquuntur. Tertia verò, Mens *est*.

Omne enim, quod quomodocunq; cognitione-prædituм *est*, & vivit, & est. Si igitur ipsum Ens, *est* plurium causa, pauciorum verò, ipsa Vita, & longè pauciorum, ipsa Mens, *ergo* primum *est* ipsum Ens, deinde Vita, deinde Mens, *pro*, *ipsum Ens*, *est primum*, *ipsa Vita*, *est secunda*, *Mens verò*, *tertia*.

CII.

OMnia, quæ quomodocunq; sunt, ex fine sunt, & infinitò, propter illud primo Ens. Omnia verò viventia, se--ipsa movent, propter illam primam vitam. Omnia verò, quæ cognoscendi-facultatem-habent, cognitionem participant, propter illam primam Mentem. Si enim id, quod in una-quaque serie est imparticipabile, suam proprietatem impertit omnibus, quæ sunt sub eâdem serie, perspicuum *est* profectò, quod & illud primum Ens omnibus finem, simul & infinitatem impertit, quod ex his primo sit mixtum. Et ipsa vita motum apud se *existentem*, *vitam participantibus impertit*.

Etenim ipsa vita est primus progressus, & motus ab illa stabili ipsius Entis hypostasi, *atq; natura*. Et ipsa Mens cognitionem *impertit*. Omnis enim cognitionis summitas est in Mente. Et Mens *est* illud primum, quod--cognoscendi--facultate-præditum-est.

CIII.

OMnia *sunt* in omnibus. Propriè verò, *sunt* in uno-quoque. Etenim in ipso Ente *est* & Vita, & Mens, & in ipsa Vita *est* ipsum Esse, & ipsum Intelligere, & in ipsa Mente *est* ipsum Esse, & ipsum Vivere. Sed *hæc* alicubi quidem, intellectualiter *sunt*, alicubi verò, vitaliter, alicubi verò, *sunt* verè Entia omnia.

Quoniam enim unum-quodq; est vel per causam, vel per essentiam, vel per communionem, & in ipso primo reliqua sunt per causam, & in ipso medio. Ipsum quidem primum, per communionem, tertium verò, per causam, & in tertio, ea, quæ sunt ante ipsum, per communionem.

Ergò & in ipso Ente Vita primum-sumpta-est, & Mens. Cùm verò unum-quodq; secundum *suam* essentiam figuretur, neq; per causam *notetur*, (Aliorum enim est causa) neque per communionem (Aliunde enim habet id, cujus est-particeps) revera illic est & ipsum vivere, & ipsum intelligere, vita essentialis, & Mens essentialis. Et in ipsa vita *est* per essentiam quidem, ipsum esse, per causam verò, ipsum intelligere. Sed utrunq; vitaliter *ineſt*. In hoc enim *est* ipsa essentia. Et in ipsa Mente *est* & ipsa vita, & ipsa essentia, per communionem, & intellectualiter utrunq;. Etenim ipsum Esse Mentis, *est* cognoscendi-facultate-præditum, & ipsa Vita, *est* cognitio. Omne,

CIV.

OMne, quod est primo æternum, & essentiam, & actionem æternam habet. Si enim primo participat Ævi perpetuitatem, *ac æternitatem*, non partim quidem, ipsam participat, partim verò, non: Sed *ipsam* omnino participat. Vel enim per actionem participans *ipsam*, per essentiam non participat. Sed *hoc est* impossibile. Vel enim actio præstantior erit essentia, vel per essentiam participans *ipsam*, non participat per actionem.

Et erit id, quod primo est æternum, idem, & illud, quod primo temporis est-particeps. Et tempus quidem *rerum* aliquarum essentiam primo metietur, Ævum verò, quod omni tempore præstantius *est*, nullius *rei essentiam primò metietur*. Si quidem illud, quod est primo æternum, ab Ævo per essentiam non continetur. Omne igitur primum æternum & essentiam, & actionem habet æternam.

CV.

OMne immortale, *est* æternum. Non omne verò æternum, *est* immortale. Si enim immortale est *illud*, quod semper vitæ particeps-est, & quod semper vitæ particeps-est, ipsius quoq; Esse particeps-est, & quod semper vivens *est*, *illud etiã* semper est, ergo omne immortale, *est* æternum. Est autem illud immortale, quod non-recipit mortem, & semper vivit. Æternum verò, quod non-recipit ipsum non Esse, & quod semper est.

Si verò multa eorum, quæ sunt, præstantiora, & deteriora sunt ipsa vitâ, immortalitatem, *imò verò*, *mortem* non-recipiunt, quia sunt, & semper sunt. Non igitur omne, quod est æternum, est immortale. Sed tamen quod multa, quæ semper sunt, immortalia non sint, perspicuum *est*. Sunt enim quædam, quæ sunt, expertia quidem vitæ, semper tamen existentia, & interitus-expertia.

Ut enim se habet ipsum Ens ad ipsam Vitam, sic etiam ipsum æternum *se habet* ad ipsum immortale. Illa enim vita, quæ *suo possessori* non potest auferri, est illud, quod *dicitur* immortale, & illud, quod est sine-ablatione, *quod est ablationis*, *& privationis expers*. *est* æternum. Illud verò, quod est, vitam, & mortem magis-complectitur, *vel*, *ipsum verò Ens*, *plura complectitur*, *& latiùs patet*, *quam vita*, *& mors*. Ergo ipsum æternum *est illud*, *quod non recipit ipsum non esse*, *& quod semper est*.

CVI.

OMnis illius, quod prorsus est æternum & per essentiam, & per actionem, & illius, quod essentiam habet in tempore *comprehensam*, medium est, modo quidem, illud, *quod est* æternum, modo verò, quod tempore mensuratur. Quod enim essentiam habet à tempore comprehensam, in omnibus *partibus*, *& prorsus* est in-tempore-comprehensum. Hoc enim longè prius *est*, & actionem in tempore-comprehensam est-sortitum.

ΡΔ'.

Πᾶν τὸ πρώτως αἰώνιον, τῶν τε οὐσίαν, καὶ τὴν ἐνέργειαν αἰώνιον ἔχει. εἰ γὰρ πρώτως μεταλαγχάνει τῆς τοῦ αἰῶνος αἰδιότητος, οὐ τῇ μὲν, αὐτῆς μετέχει, τῇ δὲ, οὔ, ἀλλὰ πάντῃ μετέχει ἄρα καὶ τῆς ἐνέργειαν μετέχον, οὐ μετέχει καὶ τῆς οὐσίαν. ἀλλ' ἀδύνατον. ἡ γὰρ ἐνέργεια κρείττων ἔσται τῆς οὐσίας, ἢ καὶ οὐσίαν μετέχον, οὐ μετέχει καὶ τῆς ἐνέργειαν.

Καὶ ἔσται τὸ πρώτως αἰώνιον, τὸ αὐτὸ, καὶ χρόνου μετέχον πρώτως. καὶ χρόνου μέν τινων μετρητικὸν τῶν οὐσίαν πρώτως, αἰώνος δὲ, οὐδενὸς, ὁ πάντως χρόνου κρείττων. ἴσως τὸ πρώτως αἰώνιον, οὐ συνέχεται καὶ οὐσίαν τοῦ αἰῶνος. ἅπαν ἄρα τὸ πρώτως αἰώνιον, τῶν τε οὐσίαν ἔχει καὶ τὴν ἐνέργειαν αἰώνιον.

ΡΕ'.

Πᾶν τὸ ἀθάνατον, ἀίδιον. οὐ πᾶν δὲ τὸ ἀίδιον, ἀθάνατον. εἰ γὰρ ἀθάνατόν ἐστι τὸ ἀεὶ ζωῆς μετέχον, τὸ δὲ ἀεὶ ζωῆς μὴ μετέχον, καὶ θάνατου μετέχει, ᾗ τὸ ἀεὶ ζῶν. ἀεί ἐστιν, ὥστε τὸ ἀθάνατον πᾶν, ἀίδιον. ἔστι δὲ τὸ ἀθάνατον, τὸ ἄδεκτον θανάτου, καὶ ἀεὶ ζῶν. ἀίδιον δὲ, τὸ ἄδεκτον θανάτου μὴ εἶναι, καὶ ἀεὶ ὄν.

Εἰ δὲ πολλὰ τῶν ὄντων ἐστὶ κρείττονα, καὶ χείρονα τῆς ζωῆς, ἄδεκτα θανάτου [F. θανάτου. *sic paulò ante.*] ὄντα, ἀεὶ ἢ ὄντα. οὐ πᾶν ἄρα τὸ ἀίδιον, ἀθάνατόν ἐστιν. ἀλλὰ μᾶλλον ὅτι πολλὰ ἀεὶ ὄντα, οὐκ ἀθάνατά ἐστι, δῆλον. ἔστι γάρ ἅπερ τῶν ὄντων, ἄμοιρα μὲν ζωῆς, ἀεὶ δὲ ὄντα, καὶ ἀνώλεθρα.

Ὡς γὰρ ἔχει τὸ ὂν πρὸς τὴν ζωὴν, οὕτω τὸ ἀίδιον πρὸς τὸ ἀθάνατον. ἡ γὰρ ἀναφαιρέτου ζωὴ, τὸ ἀθάνατόν ἐστι. καὶ τὸ ἀναφαιρέτως ὄν, ἀίδιον. τὸ δὲ ὂν, τῆς ζωῆς πολὺ πλατύτερον, καὶ τοῦ θανάτου. ἄρα τὸ ἀίδιον.

ΡϚ'.

Παῦλος τοῦ πάντη αἰωνίου κατὰ τὴν οὐσίαν, καὶ ἐνέργειαν, καὶ τοῦ τὴν οὐσίαν ἔχοντος ἐν χρόνῳ, μέσον ἐστὶ τὸ ᾗ μόνῳ, αἰώνιον, ᾗ δὲ, χρόνῳ μετρούμενον. τὸ γὰρ τὴν οὐσίαν ἔχον ὑπὸ χρόνου περιεχόμενον, καὶ πάντα ἐστὶν ἔγχρονον. πολλῷ γὰρ πρότερον τοῦτο, καὶ τὴν ἐνέργειαν ἔγχρονον ἔλαχε.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Τὸ δὲ ϰ᾽ πάντα ἔγχρονον, τῷ ϰ᾽ πάντα αἰωνίῳ, πάντῃ ἀνόμοιον. οὐ γὰρ πεφύϰασι τὰ ὅσα λόγῳ τῶν ὁμοίων.

Ἔστιν ἄρα τι μεταξὺ τούτων. ἢ οὖν τῇ οὐσίᾳ αἰώνιον, τῇ ἐνεργείᾳ δὲ ἔγχρονον, τὸ μέσον, ἢ ἀνάπαλιν. ἀλλὰ τοῦτ᾽ ἀδύνατον. ἔσται γὰρ τῆς οὐσίας ἡ ἐνέργεια ϰρείττων. λείπεται δὴ θάτερον εἶναι τὸ μέσον.

ρζ'.

Πᾶν τὸ πῇ μὲν, αἰώνιον, πῇ δὲ, ἔγχρονον, ὄν τέ ἐστιν, ἅμα ϰαὶ γένεσις. ϰαὶ γὰρ τὸ αἰώνιον πᾶν, ὂν ἐστι, ϰαὶ τὸ μετρούμενον ὑπὸ χρόνου, γένεσις. ὡς εἰ τὸ αὐτὸ χρόνου μετέχοι. ϰαὶ αἰὼν ὁ, οὐ ϰ᾽ τὸ αὐτὸ δὲ, ϰ᾽ τὸ αὐτὸ ἔσαι, ὄν τι, ϰαὶ γένεσις ἄμφω.

Ἐνδὴ τούτων φανερὸν, ὅτι ἡ μὲν γένεσις ϰαὶ τὴν οὐσίαν ἔγχρονον ἔχουσα, ἀνήρτηται εἰς τὸ πῇ μὲν, ὅλη ὁ, πῇ δὲ, γενέσεως ϰοινωνοῦν, αἰὼν ὁ, ἅρα ϰ᾽ χρόνου μετέχον.

Τοῦτο δὲ, εἰς τὸ ϰ᾽ πάντα αἰώνιον. τὸ δὲ ϰατὰ πάντα αἰώνιον, εἰς τὸ ὂν τὸ πρωταιώνιον.

ρη'.

Πᾶν τὸ ἐν ἑϰάστῃ τάξει μεριϰὸν, διχῶς μετέχειν δυνάτον ἐν τῇ προσεχῶς ὑπερϰειμένῃ διαϰοσμούσῃ μονάδι ὁ, ἢ διὰ τῆς οἰϰείας ὁλότητος ὁ, ἢ διὰ δ᾽ ἐν ἐϰείνῃ μεριϰοῦ. ϰ᾽ συστοίχου πρὸς αὐτὸ, ϰ᾽ τῶν πρὸς ὅλεθρον τῶν σειρῶν ἀναλογίαν.

Εἰ γὰρ δι᾽ ὁμοιότητος ὁ ἐπιστροφὴ πᾶσίν ἐστι, τοῖς ἐν τῇ ὑπερϰειμένῃ τάξει μοναδιϰῶ, ϰ᾽ ὅλῳ, τὸ ἐν τῇ ϰαπιδεεστέρᾳ μεριϰὸν, ἀνόμοιον. ϰαὶ ὅλως ὅλῳ μεριϰὸν, ϰαὶ ὡς τάξεως ἄλλης, ϰ᾽ ἄλλης.

Πρὸς δὲ, τὸ ἐϰ τῆς αὐτῆς σειρᾶς ὅλον ὅμοιον, διὰ τὴν τῆς ἰδιότητος ϰοινωνίαν, ϰαὶ πρὸς, τὸ τῆς ὑπερϰειμένης προσεχῶς ὁμοταγὲς, διὰ τὴν ἀνάλογον ὑπόστασιν.

Δῆλον δὴ ὅτι διὰ τούτων αὖπω μέσων, ἡ πρὸς ἐϰεῖνο γενέσθω, [l. γένεσθαι] πέφυϰεν ἐπιστροφὴ, ὡς δι᾽ ὁμοίων ἀνόμοιον.

Quod verò in omnibus *partibus*, & *prorsus est* in-tempore-comprehensum, illi, quod in omnibus *partibus*, & *prorsus est* æternum, prorsus *est* dissimile. Omnes verò *rerum* progressus, per similia *fiunt*.

Est igitur aliquid *medium* inter hæc. Vel igitur illud, quod *est inter hæc* medium, essentiâ *est* æternum, actione verò, in--tempore--comprehensum, vel contrà. Sed hoc *est* impossibile. Erit enim actio præstantior ipsâ essentiâ. Restat igitur, ut illud, quod est *inter hæc* medium, alterum *horum* sit.

CVII.

OMne, quod partim quidem, *est* æternum, partim verò, in-tempore-comprehensum, est simul & Ens, & generatio, *vel, ortus*. Etenim omne æternum, est Ens. Et quod à tempore mensuratur, *est* generatio, *vel ortus*. Quare si idem participat est temporis, & Ævi, non igitur eodem modo, nec idem erit utrunq; & Ens, & generatio, *vel ortus*.

Ex his igitur perspicuum *est*, quod ipsa quidem generatio, cum & ipsam essentiam in-tempore-comprehensam habeat, pendet ex eo, quod partim quidem, participat est ipsius Entis, partim verò, *participat est ipsius* generationis, quoniam Ævi, simul & temporis est particeps.

Hoc autem *refertur* ad id, quod in omnibus *partibus*, & *prorsus est* æternum. Quod verò in omnibus *partibus*, & *prorsus est* æternum, *refertur* ad ipsum Ens, quod est-ante-ipsum-Ævum.

CVIII.

OMne, quod est in uno-quoq; ordine particulare, bifariam in proxime superiore dispositione participare potest Unitatem, vel per suam integritatem, vel per *suam* in illa *dispositione* particularem, & cognatam cum ipso *particulari sortem*, propter proportionem, *quam habet ipsum particulare* cum tota serie.

Si enim per similitudinem ipsa reversio omnibus est, illi, quod in superiore ordine est singulare, & totum, illud, quod est in inferiore *ordine* particulare, *est* dissimile. Et in-universum, ipsum particulare, *dissimile est ipsi* Toti, quod alius, & alius ordinis *hæc sint, & hoc, ad unum, illud, ad alium ordinem referatur, nec in eo dem ordine utrunq; ponatur*.

Præterea verò, illud Totum, quod ex eadem serie *manat, illi particulari, quod est in uno quoq; ordine, est* simile, propter proprietatis communicationem, & præterea, illud superioris *ordinis* proximè simul-collocatum, *est illi simile*, propter similem hypostasin, *atq; naturam*.

Perspicuum igitur *est*, quod per hæc, quæ media sunt inter ipsum *Totum, & ipsum particulare*, reversio ad illud fieri solet, ut per similia dissimile *procreatur, & progressus ad dissimile per simile non rarò fit*.

Nam

Nam alterum quidem, ut particulari particulare, *est* simile. Alterum verò, ut id, quod est ejusdem seriei proprium. Illud verò Totum, quod est superioris *ordinis*, *est* utraq; de causa dissimile.

CIX.

QUomodo particularis Mens particeps-est illius Unitatis, quæ est supra Mentem, & prima? Per ipsum Universale, & per ipsam Unitatem, quæ cum ipsa *Mente* simul-est-collocata. Et omnis particularis Anima, particeps-est ipsius Universalis, & propter ipsam universalem animam, & *propter* ipsam particularem Mentem. Et omnis corporis particularis natura, propter universalem naturam, & *propter* particularem animam, particeps-est universalis animæ.

Omne enim particulare particeps--est illius Unitatis, quæ est in superiore ordine, vel per suam integritatem, vel per *suam* in illo *ordine* particularem, & cum ipso *particulari* simul-collocatam, *atq; cognatam* sortem.

CX.

OMnium in una-quaq; serie dispositorum, prima quidem, & quæ cum sua Unitate sunt conjuncta, participare possunt ea, quæ sunt in superiore serie proximè collocata, per proportionem.

Quæ verò sunt imperfectiora, & multesima, *i.e. una de multis partibus*, à suo principio *manantia*, non solent-naturaliter illis frui. Quoniam enim alia quidem, sunt cognatione-cõjuncta cum illis, quod naturam in suo ordine præstantiorem, & diviniorem sortita-sint, alia verò, longiùs progressa-sunt, secundam, & *superiorum* ministram, & *famulam*: non autem primariam, & principalem in ipsa tota serie progressionem sortita, necessario alia quidem, propter-naturæ-cognationem conjunguntur cum ijs, *quæ pendent* ex superiore ordine.

Alia verò, non conjunguntur, *neque conjungi possunt* cum illo *superiore ordine*. Non enim omnia sunt ejusdem dignitatis, & *precij*, quamvis sint ex eadem dispositione, *quamvis sint ejusdem ordinis*. Neque enim *omnium est* una, & *eadem* ratio: Sed ut ab Uno, & ad Unum omnia progrediuntur ex sua Unitate.

Quare neque potestatem eandem sortita-sunt. Sed alia quidem, suscipere possunt ipsas proximè suprà-sitorum, *atq; superiorum progressiones*. Alia verò, quæ-dissimilia-sunt ipsis progressionibus, *quæ progrediuntur* ab ipsis principijs quam longissimè, ex hujusmodi facultate detracta-sunt, *ex hujusmodi potestate sunt exempta*.

CXI.

OMnis intellectualis seriei, aliæ quidem sunt divinæ Mentes, quæ Deorum communiones susceperunt. Aliæ verò, Mentes tantùm. Et omnis animalis *seriei*, *quæ continet animas*, aliæ quidem, sunt intellectuales animæ, quæ pendent ex suis Mentibus. Aliæ verò, *sunt* animæ tantum.

Τὸ μὲν γὰρ, ὡς μεριϰῷ μεριϰὸν ὅμοιον. τὸ δὲ, ὡς τῆς αὐτῆς ὂν σειρᾶς οἰϰεῖον. ἐϰεῖνο δὲ τὸ τῆς ὑπερϰειμένης ὅλον ϰαὶ ἀμφότερα ἀνόμοιον.

ρθ'.

Πῶς μεριϰὸς νοῦς μετέχῃ τῆς ὑπερνοῦν, ϰαὶ πρωτίσης ἑνάδος; διὰ τε ὅλου. ϰαὶ διὰ τῆς ὁμοταγοῦς αὐτῷ μεριϰῆς ἑνάδος. ϰαὶ πάσα μεριϰὴ ψυχὴ, ὅλου μετέχῃ, διά τε τῆς ὅλης ψυχῆς, ϰ᾽ μεριϰοῦ νοῦ. ϰ᾽ πᾶσα σωμαΤ. μεριϰὴ φύσις, διά τε τῆς ὅλης φύσεως, ϰαὶ μεριϰῆς ψυχῆς, μετέχῃ τῆς ὅλης ψυχῆς.

Πᾶν γὰρ μεριϰὸν μετέχῃ τῆς ἐν τῇ ὑφεϰειμένῃ τάξῃ μονάδος, ἢ διὰ τῆς οἰϰείας ὁλότητος, ἢ διὰ δ᾽ ἐν ἐϰείνῃ μεριϰοῦ, ϰ᾽ πρὸς αὐτὸ ὁμοταγοῦς.

ρι'.

Πάντων τῶν ϰαθ᾽ ἑϰάστην σειρὰν διαϰεχυμένων, τὰ μὲν πρῶτα, ϰ᾽ τῇ ἑαυτῶν μονάδι συνημμένα, μετέχειν δύναται τῶν ἐν τῇ ὑφεϰειμένῃ σειρᾷ προσεχῶς ἱδρυμένων, ϰατ᾽ ἀναλογίας.

Τὰ δὲ ἀπολείστερα, ϰαὶ πολλοστὰ, λόγῳ τῆς οἰϰείας ἀρχῆς, οὐ πέφυϰεν ἐϰείνων λόγῳ ἀπολαύειν. διότι γὰρ τὰ μὲν ἐστι συγγενῆ πρὸς ἐϰεῖνα, φύσιν ἐν τῇ ὑφειμένῃ τάξει λαχόντα ϰρείττονα, ϰ᾽ θειοτέραν, τὰ δὲ πορρωτέρω προελήλυθε, δευτέραν, ϰ᾽ ὑπηρετιϰὴν, ἀλλ᾽ οὐ πρωταρχὸν, ϰ᾽ ἡγεμονιϰὴν ἐν τῇ σειρᾷ πᾶσαν ϰεϰληρωμένα πρόοδον, ἐξ ἀνάγϰης τὰ μὲν, ὁμοφυῶς συζεύγνυται τοῖς ἐν τῆς ὑφεϰειμένης τάξεως.

Τὰ δὲ, ἀσυναπτά ἐστι πρὸς ἐϰεῖνα. οὐ γὰρ ἅπαντα τῆς ἴσης ἐστὶν ἀξίας, ϰἂν ἐϰ τῆς αὐτῆς ἢ διαϰοσμήσεως. οὐδὲ γὰρ εἷς λόγος, ἀλλ᾽ ὡς ἀφ᾽ ἑνὸς, ϰαὶ πρὸς ἕν, πάντα πέφυϰεν ἐπὶ τῆς οἰϰείας μονάδος.

Ὥστε οὔτε δυνάμιν ἔλαχε τὴν αὐτήν. ἀλλὰ τὰ μὲν, ὑποδέχεσθαι δύναται τὰς τῶν ὑπερϰειμένων προσεχῶς. *** τὰ δὲ, ἀνομοιούμενα ταῖς ἀπὸ τῶν ἀρχῶν ὁλϰαῖς πολλοστῶν προόδοις, τῆς τοιαύτης παρήρηται δυνάμεως.

Ριά'.

Πάσης τῆς νοερᾶς σειρᾶς, εἰ μὲν ἀσι θεῖοι νόες, ὑποδεϰτιϰοὶ θεῶν μεθέξεις. οἱ δὲ, νόες μόνον. ϰαὶ πάσης τῆς ψυχιϰῆς, αἱ μὲν εἰσι νοεραὶ ψυχαὶ, εἰς νοῦς ἀνηπτημέναι οἰϰείους. αἱ δὲ, ψυχαὶ μόνον.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Καὶ πάσης τῆς ζωμαλικῆς Φύσεως, οἱ μὲν, καὶ ψυχὰς ἔχουσιν ἐφεσώσας ἄνωθεν, οὐ δέ, εἰσι Φύσις μόνον, τῆς τῶν ψυχῶν ἀμοίρους παρουσίας. ἑκάστης γὰρ σειρᾶς οὐχ ὅλον τὸ ᾗ ὂν εἰς τὸ πρὸ αὑτῆς ἀνηρτῆσθαι πέφυκεν, ἀλλὰ τὸ ἐν αὐτῷ πλειότερον, καὶ συμφύεσθαι τοῖς ὑπερκειμένοις ἱκανόν.

Οὔτε οὖν πᾶς νοῦς θεοῦ ἐξήρτηται, ἀλλ' εἰ ἀκρότατοι, καὶ ἑνικώτατοι τῶν νόων. οὔτε γὰρ ζωῆς θείας ἐνάσι συγγενεῖς. οὔτε πᾶσαι ψυχαὶ μετέχουσι θεοῦ μεθεκτοῦ, ἀλλ' ὅσαι νοερώτεραι. οὔτε πᾶσαι ζωμαλικαὶ Φύσεις. ἀποπλανῶσι ψυχῆς παρουσίας, καὶ μετεχομένης, ἀλλ' αἱ πλειότερμοι, καὶ λογοειδέστεραι. κατὰ τοῦτο γὰρ πάντων ὁ λόγος τῆς ἀποδείξεως.

Pιβ'.

Πάσης πέζεως τὰ πεπρωτισμένα μορφὴν ἔχει τῶν πρὸ αὐτῶν. τὰ γὰρ καθ' ἑκάστην ἀκρότητα ᾗ ὑπὸ τὴν ὁμοιότητα συνάπτεται τοῖς ὑπερκειμένοις, καὶ διὰ τὴν συνέχειαν τῆς πρόοδου τῶν ὅλων. ὥστε οἷά ἐστιν ἐκεῖνα πρῶτα, τοιαύτην ἔλαχε καὶ τῶνδε μορφὴν, συγγενῆ πρὸς τὴν ἐκείνων Φύσιν. τοιαῦτα καὶ τὴν ἰδιότητα τῆς ὑποστάσεως, οἷά περ πρὸ αὐτῶν.

Pιγ'.

Πᾶς ὁ θεῖος ἀριθμὸς, ἑνιαῖός ἐστιν. εἰ γὰρ ὁ θεῖος ἀριθμὸς οὐσίαν ἔχει πεπερασμένην, τὸ ἓν, ὡς ὁ νοερὸς τὸν νοῦν, καὶ ὁ ψυχικὸς τὴν ψυχὴν, καὶ ἔστιν ἀσύλλογον τὸ πληθος παντὸς πρὸς τὴν αἰτίαν. δῆλον δὴ ὅτι καὶ ὁ θεῖος ἀριθμὸς, ἑνιαῖός ἐστιν, ἕνωσις τὸ ἓν θεός. τοῦτο δὲ, ἐστὶ τἀγαθὸν, καὶ ἓν τωὐτόν. καὶ γὰρ τἀγαθὸν, καὶ θεὸς τωὐτόν. οὐ γὰρ μηδέν ἐστιν ἐπέκεινα, καὶ οὗ πάντα ἀφίεται, θεὸς τοῦτο.

Καὶ ἀφ' οὗ τὰ πάντα, καὶ πρὸς ὃ. τοῦτο δὲ, ἀγαθόν. εἰ ἄρα ἔστι πλῆθος θεῶν, ἑνιαῖόν ἐστι τὸ πλῆθος. ἀλλὰ μὲν ὅτι ἐστὶ, δῆλον. ἕνωσις γὰρ αὕτιον ἐρχικὸν, οἰκείου πλήθους ἡγεῖται, καὶ ὁμοίου πρὸς αὐτὸ, καὶ συγγενοῦς.

Pιδ'.

Πᾶς θεὸς, ἑνάς ἐστιν αὐτοπλὴς, καὶ πᾶσα αὐτοπλὴς ἑνάς θεός. εἰ γὰρ τῶν ἑναδων διττὸς ὁ ἀριθμὸς, ὡς δέδεικται πρότερον, καὶ αἱ μὲν, αὐτοπλεῖς εἰσιν, αἱ δὲ ἐλλάμψεις ἀπ' ἐκείνων, τῷ ᾗ ἑνὶ, καὶ τἀγαθῷ, συγγενὴς, καὶ ὁμοφυὴς ὁ θεῖος ἀριθμὸς, ἑναδες εἰσὶν αὐτοπλεῖς οἱ θεοί. καὶ ἔμπαλιν, εἰ ἔστιν αὐτοπλὴς ἑνας, θεός ἐστι.

Et omnis corporeæ naturæ, aliæ quidem *naturæ*, etiam animas habent instantes, *manantes*, & *insitas* supernè, aliæ verò, sunt naturæ tantum, expertes animarum præsentiæ. Unius-cujusq; enim seriei non totum genus ex eo, quod est ante ipsũ, pendére solet: sed id, quod in eo perfectius est, & quod cum superioribus per-naturæ-cognationem conjungi potest.

Neq; igitur, omnis Mens ex Deo pendet: Sed summæ, & maximè-singulares Mentes. Hæ enim divinis Unitatibus *sunt* cognatæ. Neq; omnes animæ participes-sunt ejus, quod est participabiles Sed illæ, quotquot *sunt* maximè--intellectuales. Neq; omnes corporeæ naturæ fruuntur animę præsentia, & eá, quæ participatur: sed illæ, quæ sunt perfectiores, & rationi-similiores. Atq; in omnibus hæc *est* demonstrationis ratio.

CXII.

OMnis ordinis ea, quæ prima sunt, formam habent eorum, quæ sunt ante ipsa. Genera enim, quæ sunt in una-quaque summitate, propter similitudinem conjunguntur cum subjectis, & propter cohærentiam progressus *rerum* universarum. Quare qualia sunt illa primò, talem & ista formam sortita-sunt, cognatam cum illorum natura. *Et ista sunt* talia propter *sua* naturæ proprietatem, qualia *sunt* illa, quæ sunt ante ipsa.

CXIII.

OMnis divinus numerus unicus, *& singularis* est. Si enim divinus numerus causam habet antecedentem, *& principalem, scilicet* ipsum Unum, ut intellectualis *numerus habet causam antecedentem* ipsam Mentem, & ipse *numerus animarum, qui vulgo dicitur* animalis, animam *habet causam antecedentem*, & ubiq; multitudo est *suæ* causæ similis, perspicuum igitur *est*, quod & ipse divinus numerus, est singularis, *& unicus*, si quidem ipsum Unum *est* Deus. Hoc verò *verum est*, si quidem ipsum Bonum, & Unum *est* idem. Etenim ipsum Bonum, & Deus *est* idem. Quo enim nihil est superius, & quod omnia expetunt, hoc *est* Deus.

Et à quo omnia *manant*, & ad quod *omnia contendunt, & feruntur, illud est Deus.* Hoc autem *est* Bonum. Si igitur est Deorum multitudo, hæc multitudo, *est* singularis. Verum quod sit *Deorum multitudo*, perspicuum *est*. Si quidem omnis causa principalis, suæ multitudini præest, & ei, quæ similis est ipsi, & cognata.

CXIV.

OMnis Deus est Unitas perfecta, & omnis perfecta Unitas, *est* Deus. Si enim Unitatum duplex *est* numerus, ut antè demonstratum-est, & *earum* aliæ quidem, perfectæ sunt, aliæ verò, *sunt* illuminationes ab illis *manantes*, ipsi verò Uni, & ipsi Bono cognatus *est*, & cum-eo-natus, *vel, & eadem natura præditus* ille divinus numerus, *ergo* ipsi Dij sunt Unitates perfectæ. Et contrà, si est perfecta Unitas, est Deus.

Etenim

Etenim ut Unitas ipsi Uni, & ut *Unitas* perfecta ipsi Bono per-cognationem--conjunctissima insigniter est, & duabus de causis divinam proprietatẽ participat, & est Deus. **** Vel perfecta quidem *est* hypostasis. Non ampliùs autem, *si verum hoc esset*, in alio collocaretur ordine, propter ipsam proprietatis immutationem.

CXV.

OMnis Deus est supereſſentialis, & supervitalis, & supermentalis, *ut ita loqui liceat, pro, omnis Deus est omni essentia, omni vita, & omni Mente superior.* Si enim unus-quisq; *Deorum* est Unitas perfecta, horum verò unum-quodq; non Unitas: Sed Unitum *est*, perspicuum igitur *est*, quod omnis Deus est supra omnia, quæ dicta-sunt, *scilicet supra* essentiam, & Vitam, & Mentem. Si enim hæc differunt quidem inter-se, omnia verò sunt in omnibus, unumquodq;, cum sit omnia, non erit Unum tantum.

Præterea verò, si illud, quod est Primum, *est* supereſſentiale, *i. e. supra essentiam*, omnis verò Deus est ipsius Primi, *i. e. primæ* seriei, quatenus *est* Deus, unus-quisq; *Deorum* erit supereſſentialis. Atqui, quod illud, quod est Primum, *sit* supereſſentiale, *omniq; essentia superius, est* perspicuum. Non enim idem *est*, & Uni esse, & essentiæ esse, *vel, unum esse, & essentiam esse.* Neq; idem *est* ipsum Est, & ipsum Unitum-esse.

Si verò non *est* idem, vel utrunq; *erit illud*, quod est Primum, & erit non Unum tantum: Sed aliquid etiam aliud præter ipsum Unum, & id, quod jam *in* posterum est-particeps Unius: at non *illud, quod est* Per-se-Unum, vel *erit* alterum horum. Sed si quidem *est* essentia, indigens erit ipsius Unius. Quod impossibile *est, nec ullo modo fieri potest*, ut ipsum Bonum, & ipsum Primum sit indigens, *id est, indigeat aliqua re.*

Illud igitur *est* Unum tantùm. Quamobrem *est* supereſſentiale, *i. e. supra omnes essentias.* Si verò quod unum-quodq; est primo, hujus proprietatem toti seriei dat, *atq; suppeditat*, & ipse divinus numerus omnis supereſſentialis est. Quoniam & unaquæq; principalium causarum similia producit ante dissimilia. Si igitur ille primus Deus *est* supereſſentialis, & omnes Dij *sunt* supereſſentiales. Prorsus enim similes erunt. Cùm autem sint essentiæ, ab illa prima essentia producentur, ut Unitates essentiarum.

CXVI.

OMnis Deus participabilis est, præter *illud, quod est* Unum. Quod enim illud *primum Unum sit* imparticipabile, perspicuum *est*. *Hoc autem ideo dicitur*, ne, si *ab aliquo* participaretur, & alicujus propterea fieret, *à quo penderet*, non amplius omnium pariter & primorum-Entium, & *secundorum* Entium esset causa.

Quod autem aliæ Unitates participentur jam, demonstrabimus ita. Si enim est alia Unitas post illud primum *Unum* imparticipabilis, quid differet ab Uno? Vel enim eodem-modo est *ipsa Unitas*, quo illud *Unum, pro, vel talis est, quale est illud Unum.*

καὶ οὐδ' ὡς ἑνὰς τοῦ ἑνὶ, καὶ ὡς αὐτοπλὴς τἀγαθῷ συγγενεστάτη ἀφωρόνται ἐστὶ, καὶ καθ' ἄμφω τῆς θείας ἰδιότητος μετέχει. καὶ ἔτι θεός. ***** ἡ αὐτοπλὴς μὲν ἡ ὑπόστασις. διὸ κἀπὶ τὴν **** εἰς ἑτέραν ἐπιστρέπτου πέζην, ἀφ' ἑτέρας τῆς ἰδιότητος ἐξαλλαγεῖσα.

Pιε.

Πᾶς θεὸς ὑπερούσιός ἐστι, καὶ ὑπέρζωος, καὶ ὑπέρνους. εἰ γὰρ ἑνάς ἐστιν ἕκαστος αὐτοπλὴς, ἕκαστον δὲ τούτων, οὐχὶ ἑνὰς, ἀλλ' ἡνωμένον, δῆλον δὴ ὅτι πάντων ἐστὶν ἐπέκεινα τὰ εἰρημένων, ἅπας θεὸς, οὐσίας, καὶ ζωῆς, καὶ νοῦ. Εἰ γὰρ διέστηκε μὲν ἕκαστα ἀπὸ ἑκάστων, πάντα δὲ ἔστιν ἐν πᾶσιν, ἕκαστον τὰ πάντα ὄν, ἓν ἂν οὐκ ἂν εἴη μόνον.

Ἔτι δὲ, εἰ τὸ πρῶτον ὑπερούσιον, ἅπας δὲ θεὸς τῆς δ' πρώτου σειρᾶς ἐστιν, ἡ θεὸς, ὑπερούσιος ἕκαστος ἂν εἴη. ἀλλὰ μὲν, ὅτι τὸ πρῶτον ὑπερούσιον, φανερόν. οὐ γὰρ πάντων ἐνί τε εἶναι, καὶ οὐσία εἶναι. οὐδὲ πάντων τι ἐστὶ, καὶ τὸ λευκὸν ἄνθρωπος.

Εἰ δὲ μὴ πάντων, ἢ ἄμφω τὸ πρῶτον, καὶ ἕξει οὐχ ὃν μόνον, ἀλλά τι καὶ ἄλλο παρὰ τὸ ἓν, καὶ μετέχον δὴ λοιπὸν ἑνὸς, ἀλλ' ὄντως αὐτὸ ἕν, ἢ θᾶττον τούτων. ἀλλ' εἰ μὲν οὐσία, ἐνδεὲς ἕξει δ' ἑνός. ὅπερ ἀδύνατόν, εἶναι πρῶτον, καὶ τὸ πρῶτον ἐνδεές.

Ἓν ἄρα μόνον ἐκεῖνο. ὥστε ὑπερούσιον. εἰ δὲ ὁ ἕκαστον ἐστὶ πρώτως, τούτου τὴν ἰδιότητα πᾶσαν τῇ σειρᾷ δίδωσι, καὶ ὁ θεῖος ἀριθμὸς ἅπας ὑπερούσιός ἐστιν. ἐπεὶ καὶ τὸ ὅμοια παράγειν πρὸ τῶν ἀνομοίων, ἕκαστον τῶν ἀρχικῶν αἰτίων. εἰ ἄρα ὁ πρώτως θεὸς ὑπερούσιος, καὶ θεοὶ πάντες ὑπερούσιοι. πάντη γὰρ ὅμοιοι ἔσονται. οὐσίοι δὲ ἅπαντες, διὰ οὐσίας αὖ παραγόντος τῆς πρώτης, ὡς μοναδες τῶν οὐσιῶν.

Pις'.

Πᾶς θεὸς μεθεκτός ἐστι, πλὴν ἑνός. ὅτι μὲν γὰρ ἐκεῖνο ἀμέθεκτον, δῆλον, ἵνα μὴ μεταχόμενον, καὶ τινὸς ἀπὸ τούτων ἡρημένου, μηκέτι πάντων ὁμοίως ᾖ τῶν τε πρὸ αὐτῶν, καὶ τῶν ὄντων ὕστερον.

Ὅτι δὲ αἱ ἄλλαι ἑναδες μετέχονται ἤδη, δείξομεν οὕτως. εἰ γάρ ἐστιν, ἄλλη μέν τι τοῦ πρώτου ἀμεθέκτου ἑνὰς, τί διοίσει δ' ἑνός; ἢ γὰρ ὡσαύτως ἐστὶν, ὥσπερ ἐκεῖνο.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Καὶ πῶς τὸ μὲν, δεύτερον, τὸ δὲ, πρῶτον; ἢ οὐχ ὡσαύτως. καὶ τὸ μὲν, αὐτοεν, τὸ δὲ, ἕν τε, καὶ οὐχ ἕν. ἀλλὰ τὸ οὐχ ἓν τοῦτ', εἰ μὲν μηδεμία ὑπόστασις, ἔσται μένον ἕν. εἰ δὲ ὑπόστασίς τις ἄλλη παρὰ τὸ ἕν, μετεχόμενον ἔσται τὸ ἕν, ὑπὸ δ' οὐχ ἑνός. καὶ τὸ μὲν, αὐτοτελὲς, τὸ ἓν, ᾧ, [l. ὃ] συνάπτ[ε]ται πρὸς τὸ αὐτοεν.

Πῶς οὖν πάλιν ὁ θεὸς, ἢ θεός. τὸ δὲ οὐχ ἓν ὑποστὰν, ἐν μεθέξει ἓνός ὑφέστηκε. μεθεκτὴ ἄρα ἐστὶ πᾶσα ἑνὰς μετὰ τὸ ἓν ὑποστᾶσα, καὶ πᾶς θεὸς μεθεκτός.

Ριζ'.

Πᾶς θεὸς, μέτρον ἐστὶ τῶν ὅλων. εἰ γάρ ἐστιν ἑνιαῖος ἅπας θεὸς, πεπλήθη πάντα τὰ ὄντα ἀφορίζει. καὶ μετρεῖ. πάντα μὲν γὰρ πεπλήθηται τῇ ἑαυτῶν φύσει ἀόριστα ὄντα, διὰ τὸ ἓν ὁρίζεται. τὸ δὲ ἓν ὂν, μετροῦν, καὶ περιγραῦον, οἷς ἂν παρῇ, βούλεται περιάγειν εἰς ὅρον τὸ μὴ τοιοῦτον κατὰ τὸν αὐτοῦ δύναμιν.

Γίνεται γὰρ κἀκεῖνο ἑνοειδὲς τῇ μεθέξει. τοῦτο δὲ τῆς ἀοριστίας τε, καὶ ἀπειρίας ἀφίσταται. καὶ ὅσῳ μᾶλλον ἑνοειδές, τοσοῦτῳ μᾶλλον ἀόριστον, καὶ ἄμετρον. μετρεῖται γὰρ πρὸς πάντων πεπληθυσμένων τῶν ὅλων. ὑπὸ τῶν θείων ἑνάδων.

Ριη'.

Πᾶν, ὅτι περ ἂν ᾖ ἐν τοῖς θεοῖς ἢ, κατὰ τὸν αὐτὸν ἰδιότητα, περιέφηκεν ἐν αὐτοῖς, καὶ ἔστιν ἰδιότης αὐτῶν ἑνιαία, καὶ ὑπερουσίως πάντα ἐν αὐτοῖς. καὶ γὰρ εἰ τελικῶς ἕκαστον ὑφέστηκεν, ἢ καθ' αἰτίαν, ἢ καθ' ὑπαρξιν, ἢ κατὰ μέθεξιν, πρώτως δὲ πάντων ἀριθμὸς, ὁ θεῖος ἀριθμὸς, οὐδὲν ἐν αὐτοῖς ἔχει κατὰ μέθεξιν, ἀλλὰ πάντα καθ' ὑπαρξιν, ἢ καθ' αἰτίαν.

Ἀλλὰ καὶ ὅσοι ὡς αὕτοι πάντων περιληφασιν, οἰκείως τῇ ἑαυτῶν ἑνώσει περιλήφασι. καὶ γὰρ πᾶν τὸ καθ' αἰτίαν τῶν δευτέρων ἡγεμονοῦν, ὡς αὐτὸ πέφυκεν, οὕτως ἔχει τὴν αἰτίαν τῶν καταδεεστέρων. πάντα ἄρα ἐστὶν ἐν τοῖς θεοῖς ἑνιαίως, καὶ ὑπερουσίως.

ριθ'.

Πᾶς θεὸς, κατὰ τὴν ὑπερούσιον ἀγαθότητα, ὑφέστηκε, καὶ ἔστιν ἀγαθὸς, οὕτω κατὰ μέθεξιν, οὕτω καθ' οὐσίαν. καὶ γὰρ αἱ ἕξεις, καὶ αἱ οὐσίαι δευτέραι, καὶ πολλῷ γε ἔλαχον πέρι τῶν θεῶν, ἀλλ' ὑπερουσίως.

* Sed quomodo alterum quidem, *est* secundum, alterum vero, primum? Vel non eodem-modo, *quodam nec talis est Vnitas, quale est ipsum Vnum.* Et *ita* alterum quidem, *erit* Per-se-Unum, alterum vero, *erit terum-* & Unum, & non Unum. Sed hoc non Unum, si *&c. &* quidem nulla *sit* hypostasis, erit tantùm Unum. Si *sine in-* vero *sit* aliqua alia hypostasis præter ipsum Unum, *terroga-* ipsum Unum erit participatum, *i. e. participabitur* ab *tione le-* illo, quod est non Unum. Et alterum quidem, *est* *getur en-* perfectum, *scilicet* ipsum Unum, quod conjunctum- *clitice,* est cum illo, quod est Per-se-Unum. *καὶ πως*

Quamobrem hoc rursus *erit* Deus, quatenus *&c.* Deus *est Per-se-Unum, idque perfectum.* Illud vero non Unum subsistens, in communione, *vel, per communionem* ipsius Unius subsistit. Participabilis igitur est omnis Unitas, quæ post Unum subsistit, & omnis Deus *est* participabilis.

CXVII.

OMnis Deus est ipsorum Entium mensura. Si enim omnis Deus est singularis, omnes ipsorum Entium multitudines desinit, & metitur. Omnes enim multitudines suâ naturâ cum sint indefinitæ, per ipsum Unum finiuntur. Illud vero, quod est Unum, metiens, & finiens *illa*, quibus adfuerit, vult circumducere ad finem, illud, quod per suam facultatem non est tale.

Fit enim & illud Uni-simile, propter communionem *cum Vno.* Hoc autem ab indefinitione, *i.e. indefinita-ratione*, & *ab* infinitate deficit, *recedit, ac remotum est.* Et quo magis *est* Uni-simile, eo magis *est* indefinitum, & immensum, *vel, expers-mensura.* Mensuratur igitur omnis Entium multitudo à divinis Unitatibus.

CXVIII.

OMne, quodcunq; fuerit in ipsis Dijs, propter ipsorum proprietatem, in ipsis prius-existit, & ipsorum proprietas est singularis, & supereſſentialis. Singulariter igitur, & supereſſentialiter omnia *sunt* in ipsis *Dijs.* Etenim si trifariam unumquodq; subsistit, vel per causam, vel per essentiam, vel per communionem, omnium vero primus numerus, *est* ille divinus numerus, *ergo* nihil in ipsis *Dijs* erit per communionem: Sed omnia per essentiam, vel per causam *in ipsis erunt.*

Sed etiam quæcunq; *Dij*, ut omnium autores primum-sumpserunt, *ea* convenienter suæ Unitati primum-sumpserunt. Etenim omne, quod per causam secundis præest, ut ipsum naturaliter-est, sic habet causam eorum, quæ sunt inferiora. Omnia igitur sunt in Dijs singulariter, & supereſſentialiter.

CXIX.

OMnis Deus, per *suam* supereſſentialem bonitatem subsistit, & est bonus, neq; per communionem, neq; per essentiam. Etenim & ipsi habitus, & ipsæ essentiæ, secundum, & multesimum, *id est, unum de multis*, ordinem sunt-sortitæ *manantem* ab ipsis Dijs: Sed supereſſentialiter.

Si

Si enim illud primum Unum *est* etiam ipsum Bonum, & *Unum*, quatenus *est* Vnum, *est etiam* ipsum Bonum, & quatenus *est* ipsum Bonum, *est etiam* Vnum, *ergo* & omnis series Deorum est & Vni-similis, & Bono-similis, propter unam proprietatem, & non propter aliud unus-quisq; *Deorum est* Vnitas, & Bonitas.

Sed quatenus *est* Vnitas, eatenus *est* Bonitas, & quatenus *est* Bonitas, *eatenus est* Vnitas. Et ut ab illo quidem primo progressi illi, qui sunt post illud Primum, *sunt* Bono-similes, & Vni-similes. Si quidem illud Vnum *est* etiam ipsum Bonum. Vt verò Dij omnes, *sunt* Vnitates, & Bonitates. Vt igitur illud Vnum Deorum *est* supereſſentiale, sic etiam ipsorum Bonum *est* supereſſentiale, quia nihil aliud est præter ipsum Vnum.

Non enim aliud *est Deorum* unus-quisq;, quàm ipsum Bonum: Sed tantùm Bonum. Quemadmodum ne aliud quidem *est Deorum unus-quisque*, quàm ipsum Vnum: Sed tantùm Vnum.

CXX.

OMnis Deus in sua essentia ipsam *rerum* universarum providentiam possidet. Et ipsum primò *rebus universis* providere, *earumq; providentiam primò possidere*, *est* in ipsis Dijs. Nam alia quidem omnia quæ sunt post Deos, propter illorum, *i. e. cum illis* communionem, *rebus* provident. At ipsis Dijs providentia est cognata, *& cum ipsis nata.*

Si enim ipsum impertiri bona ijs, quibus providetur, *& quorum provida cura geritur*, est eximium *munus* proprietatis providentia-prædita, ipsi verò Dij omnes, sunt Bonitates, vel nulli se-ipsos impertientur, & nullum erit Bonum in secundis *naturis*, unde *manat* id, quod *fit* per communionem, vel ab illis, qui primò proprietates habent, *hoc Bonum manabit*, vel *Dij*, dum impertiuntur *se-ipsos ijs, quorum providam curam gerunt, ipsis* Bona impertiuntur, & ita *rebus* omnibus providebunt.

Vnae dicta-sit providentia.

In Dijs igitur *est* primo providentia. Etenim ubinam *est* illa ante * Mentem actio, quam in ipsis supereſſentialibus? Ipsa verò providentia (ut ipsum nomen indicat) est actio ante Mentem. Ipsi igitur Dij, propter ipsum Esse, *propter suam essentiam*, & quod sint Bonitates, omnibus provident, *omnia sua providentia curant, regunt, administrant*, omnia replentes illa Bonitate, quæ est ante Mentem.

CXXI.

OMne divinum-numen, essentiam quidem, *& suam naturam* habet, ipsam Bonitatem. Potestatem verò *maximam habet*, & incomprehensam omnibus simul secundis *naturis*. Si enim divinum-*numen, rerum* universarum providam curam gerit, *ijsq; providendi facultate præditum est*, est in ipso facultas, dominatrix rerum, quæ providentiâ-reguntur, *vel, quæres, quibus providetur, in officio continet.* Propter quam *facultatem* invictam, & incircumscriptam omnibus existentem, *Dij* omnia seipsis repleverunt, quoniam omnia sibi-ipsis subjecerunt, *& imperio suo subjecta tenent, & arbitratu suo moderantur.*

εἰ γὰρ τὸ πρῶτον ἓν, καὶ ἀγαθὸν, καὶ ἡ ἓν, ἀγαθὸν, καὶ ἡ ἀγαθὸν, ἓν, καὶ πᾶσα ἡ σειρὰ τῶν θεῶν ἑνοειδής τέ ἐστι, καὶ ἀγαθοειδὴς, κατὰ μίαν ἰδιότητα, καὶ οὐ κατ' ἄλλο ἕκαστον, ἑνὰς, καὶ ἀγαθότης.

Ἀλλ' ἡ ἑνὰς, πρώτη ἀγαθότης, καὶ ἡ ἀγαθότης, ἑνάς. καὶ ὡς μὲν ἀπὸ τοῦ πρώτου προελθόντες οἱ μὴ τὸ πρῶτον, ἀγαθοειδεῖς, καὶ ἑνοειδεῖς. ἐκεῖνο ἓν, καὶ ἀγαθόν. ὡς δὲ οἱ θεοὶ πάντες, ἑνάδες, καὶ ἀγαθότητες. ὡς οὖν τὸ ἓν τὸ τῶν θεῶν ὑπερούσιον, οὕτω καὶ τὸ ἀγαθὸν αὐτῶν ὑπερούσιον, οὐκ ἄλλο τι ὂν παρὰ τὸ ἕν.

Οὐ γὰρ ἄλλο ἕκαστον, εἶτα ἀγαθὸν, [l. ἢ πρῶτον,] ἀλλὰ μόνον ἀγαθόν. ὥσπερ δὲ ἄλλο, εἶτα ἓν, [l. ἢ τὸ ἕν,] ἀλλὰ μόνον ἕν.

Ρκ'.

Πᾶς θεὸς ἐν τῇ ἑαυτοῦ ὑπάρξει, τὸ προνοεῖν τῶν ὅλων κέκτηται. καὶ τὸ πρώτως προνοεῖν, ἐν τοῖς θεοῖς. πάντα γὰρ ἄλλα πάντα μετὰ θεοὺς ὄντα, διὰ τὴν ἐκείνων μέθεξιν προνοεῖ. τοῖς δὲ θεοῖς ἡ πρόνοια συμφυής ἐστιν.

Εἰ γὰρ τὸ τῶν ἀγαθῶν μεταδιδόναι τοῖς προνοουμένοις, ἐξαίρετόν ἐστι τῆς προνοητικῆς ἰδιότητος, οἱ δὲ θεοὶ πάντες, ἀγαθότητες εἰσὶν, ἢ οὐδενὶ μεταδώσουσιν ἑαυτῶν, καὶ οὐδὲν ἔσται ἀγαθὸν ἐν τοῖς δευτέροις, πόθεν τὸ κατὰ μέθεξιν, ἢ ὅτι τῶν πρώτως τὰς ἰδιότητας ἐχόντων, ἢ μεταδιδόντες ἀγαθῶν μεταδιδοῦσι, καὶ πρώτη προνοήσουσι τῶν πάντων.

Ἐν θεοῖς οὖν ἡ πρόνοια πρώτως. καὶ ποθὲν γὰρ ἡ προ* νοῆ ἐνέργεια, ἢ ἐν τοῖς ὑπερου* Πόθεν σίοις; ἡ δὲ πρόνοια (ὡς τοὔνομα ἐμφαίνει) ὀνομάζει ἐνέργειά ἐστι πρὸ νοῆ. τῷ εἶναι ἄρα θεοὶ, καὶ τῷ αὐτὸ πρὸ ἀγαθότητες εἶναι, πάντων προνοοῦσι, καὶ τὰ νοητὰ τῆς προ νοῆ πληροῦντες ἀγαθότητος.

Ρκα'.

Πᾶν τὸ θεῖον, ὑπάρξιν μὲν ἔχει τὴν ἀγαθότητα. δυνάμιν δ', *** καὶ ἀλήθειαν πίστιν ὁμοῦ τοῖς δευτέροις. εἰ γάρ ἐστι προνοητικὸν τῶν ὅλων, ἐστὶν ἐν αὐτῷ δυνάμις κρατητικὴ τῶν προνοουμένων. διὸ καὶ κρείττονα, καὶ ἀφελεῖν ἀφορον τοῖς πᾶσιν ὑπάρχουσιν, πάντα πεπληρώκασιν ἑαυτῶν, πάντα ὑποστρώσαντες ἑαυτοῖς.

Universidad de Deusto
Biblioteca

πᾶσῶν γὰρ τὸ ἀρχικὸν, ἄλλων αὐτὸν, καὶ κρατητικὸν διὰ δυνάμεως θείας ἀρχὴ, καὶ κρίσις καὶ φύσις.

Ἔστι δὴ οὖν ἡ πρώτιστη δυνάμις ἐν τοῖς θεοῖς, οὐ τῶν μὲν κρείττουσι, τῶν δὲ, οὐ. πάντων δὲ ἐξίσου κρατοῦσα τὰς δυνάμεις ἐν ἑαυτῇ τῶν ὄντων, οὔτε οὐσιώδης οὖσα δύναμις, οὔτε πολλῷ μᾶλλον αὐσίωδες. ἀλλὰ τῇ ὑπαρξὶ τῶν θεῶν συμφυὴς, καὶ ὑπερούσιος. ἀλλὰ μᾶλλον καὶ τὰ πέρατα πάντων, [l. πασῶν] τῶν γνώσεων, ἐνοειδῶς ἐν τοῖς θεοῖς προϋφέστηκε. Διὰ γὰρ τὴν θείαν γνῶσιν τὴν ἐξῃρημένην τῶν ὅλων, καὶ οὐ ἄλλως πᾶσαι γνώσεις ὑπέστησαν, οὔτε νοερὰν οὖσαν, οὔτε ἔτι μᾶλλον τῶν μετὰ τὸν νοῦν τινὰ γνώσεων, ἀλλὰ καὶ τὴν ἰδιότητα τὴν θείαν ὑπερνοῦν ἱδρυμένην.

Εἴτε ἄρα γνῶσίς ἐστι θεία, κρυφίος ἐστὶν αὕτη, καὶ ἐνοειδὴς ἡ γνῶσις, εἴτε δύναμις ἀπειράριθμος πᾶσι, καὶ πελληπλικὴ πάντων ὡσαυτως. εἴτε ἀγαθότης· τὴν ὑπαρξιν αὐτῶν φορίζουσα. καὶ γὰρ πάντα ἐστὶν ἐν αὐτοῖς, γνῶσις, δύναμις, ἀγαθότης. ἀλλ' ἡ ὕπαρξις, τῷ ἀρίστῳ χαρακτηρίζεται, καὶ ἡ ὑπόστασις καὶ τὸ ἄριστον. τοῦτ' ἦν, ἡ ἀγαθότης.

Ρκβ'.

Πᾶν τὸ θεῖον καὶ προνοεῖται τῶν δευτέρων, καὶ ἐξῄρηται τῶν προνουμένων, μήτε τῆς προνοίας χαλώσης τὴν ἄμικτον αὐτὸ, καὶ ἑνιαίαν ὑπεροχὴν, μήτε τῆς χωρίσεως ἑνώσεως τὴν προνοιαν ἀφανιζούσης. μένοντες γὰρ ἐν τῷ ἑνιαίῳ τῷ ἑαυτῶν, καὶ τῇ ὑπάρξῃ, τὰ πάντα πεπληρώκασι τῆς ἑαυτῶν δυνάμεως. καὶ πᾶν τὸ δυνάμενον αὐτῶν μεταλαγχάνειν δόσεως τῶν ἀγαθῶν, ὧν δέχεται δυνάμεις καὶ τὰ μέτρα τῆς οἰκείας ὑποστάσεως, ἐκείνων αὐτὸ τῷ ἕνεκα, μᾶλλον δὲ προένεκα, τὰ ἀγαθὰ τοῖς οὖσιν ἐπιλαμπόντων.

Ὄντως γὰρ οὐδὲν ἄλλο, ἢ ἀγαθότης, αὐτῷ τῷ ἕνεκα τοῖς πᾶσιν ἀφθόνως πάντα χορηγοῦσιν, οὐ κατὰ λογισμόν τινα ἐπιδιδόμενοι τῶν μεταλαμβανόντων, ἀλλὰ πρὸ τούτων ἁπλῶς, καὶ τὴν ἀξίαν δεχομένων, ἐκείνων δὲ, καὶ τὸ αὐτῶν ὑπαρξιν διδόντων. οὔτε οὖν προνοοῦντες, χρείαν αὐτὰ δεχόντων προς τὰ προνοούμενα.

Τῷ γὰρ ἕνεκα, ὅ ἐστι, πάντα ἀγαθοειδοῦσι. πᾶν δὲ τὸ τῷ ἕνεκα ποιοῦν, ἀγαθοειδῶς ποιεῖ. ἡ γὰρ ὀρεκτὶς, προθετὶς ἐστὶ τοῦ ἕνεκα. διὸ καὶ παρὰ φύσιν.

Omne enim, quod imperatoria-potestate præditum-est, & quod est aliorum causa, & quod propter potestatis abundantiam, virtumque copiam, dominandi-vim-habet, illud imperat, & dominatur secundùm naturam.

Est igitur prima potestas in ipsis Dijs, quæ non alijs quidem imperat, alijs verò, non: Sed æqualiter omnium Entium potestates in se-ipsa primo-sumpsit, quamvis ipsa neq; essentialis sit potestas, neq; multo magis, *i. e. & multo minus sit* expers essentiæ: Sed ipsi Deorum essentiæ, *naturæq; cognata, simulq; nata*, & supereſſentialis. Quinetiam ipsi fines omnium cognitionum, uniformiter in ipsis Dijs primo-subsistunt. Nam propter divinam cognitionem ex universis *rebus* exemptam, & aliæ omnes cognitiones subsistunt, *quæ divina cognitio* neque intellectualis est, neq; multo magis, *i. e. & multo minus est* una ex illis cognitionibus quæ sunt post aliquam Mentem: sed propter proprietatem divinam est supra Mentem collocata.

Sive igitur cognitio est divina, ista cognitio est occulta, & uniformis. Sive potestas *est* incircũscripta omnibus, etiam omniũ comprehendendorum vim-habet eodem-modo. Sive Bonitas *est*, essentiam ipsorum *Deorum* definit. Etenim si omnia sunt in ipsis *Dijs*, cognitio, potestas, Bonitas *etiam in ipsis est*: Sed ipsa *Deorum* essentia, *naturaq;* per præstantissimam *rei notam*, *figuramq;* figuratur, & ipsa *Deorum* hypostasis per præstantissimum *characterem, reiq; declarandæ modum declaratur*. Hoc autem *est* ipsa Bonitas.

CXXII.

OMne divinum-numen & providam-curam gerit, secundarum *naturarum*, & *rerum*, & exemptum-est ex ijs, quorum providam-curam-gerit, ita tamen, ut neq; providentia demittat, *remittat, ac imminuat* non-mixtam: *at puram* ipsius, & singularem excellentiam, neq; separabilis Unitas providentiam *ejus* deleat. Manentes enim *Dij* in illo singulari suo *naturæ* statu, & in *sua* essentia, omnia replent sua facultate, *suaq; potestate*. Et omne, quod ipsos participare potest, illis bonis fruitur, quæ percipere potest secundum mensuras suæ naturæ, illis *Dijs* propter ipsum *suum* Esse, vel potius propter ipsum *suum* primo-esse, bona in ipsa Entia per-illuminationem-immittentibus.

Cùm enim nihil aliud sint, quam Bonitas, propter ipsum *suum* Esse, omnibus *Entibus* abunde bona suppeditant, non secundùm ratiocinationem facientes ipsam distributionem: Sed his quidem secundum *suam* dignitatem accipientibus *hæc Deorum bona*, illis verò *Dijs*, *ea* secundum *suam* essentiam dantibus. Neq; igitur, quum *ipsis Entibus Dij* provident, impedimentum ullum suscipiunt ob ea, quibus provident.

Nam propter ipsum esse *illud*, quod sunt, omnia bona-faciunt. Omne verò, quod propter *suum* esse facit *aliquid*, *illud* sine-impedimento facit. Nam ipsum impedimentum, additamentum est ipsius Esse. Quamobrem etiam *est* præter naturam.

Neq;,

Neq; quum *ab ipsis Entibus Dijs* separati sunt, ipsam providentiam tollunt. Sic enim tollerent (quod ne dicere quidam fas *est*) suam essentiam, *atq; naturam*, cujus proprietas est ipsa Bonitas. Boni enim *est*, ipsa communicatio *bonorum*, *quæ conferuntur* in omne, quod *bona* participare potest. Et quod maximum *est*, non *est* illud, quod Bono-simile est: sed illud, quod bona-facit, *& quod est beneficum*. Hoc igitur *bonorum in Entia conferendorum genus*, vel nullum ipsorum Entium habebit, vel ipsi Dij *hoc habebunt* ante ipsa Entia. Nullo modo enim, illis quidem bonis, quæ sunt per communicationem, aderit, *ac inerit* majus bonum, primis verò bonis, minus *bonum aderit*.

CXXIII.

OMne divinum, ipsum quidem, propter supereſſentialem Unitatem, ineffabile est, & ignotum omnibus secundis *Entibus*. Per illa verò, quæ participant *id, quod est divinum, ipsum divinum* comprehendi, cognosciq; potest.

Quare solum illud, quod est primum, omnino *est* ignotum, utpotè quod est imparticipabile. Omnis enim per rationem, *vel, per orationem* cognitio, ipsorum Entium est, & in ipsis Entibus habet ipsam veritatis comprehensionem, *i. e. veritatis comprehendendæ rationem, vim, & facultatem*. Etenim notiones attingit, & in intelligentijs subsistit. Ipsi verò Dij sunt supra omnia Entia.

Neq; igitur opinabile *est illud*, quod est divinum, neq; cogitatione, neq; mente percipi, *cognosciq;* potest. Omne enim Ens, vel sensile est, & propterea opinabile, vel verè Ens, & propterea mentale, vel *est* inter hæc *medium*, Ens simul, & generatum, & propterea cogitatione-perceptum. Si igitur Dij supereſſentiales *sunt*, & ante ipsa Entia subsistunt, neq; opinio est ipsorum, *i. e. de ipsis*, neque scientia, & cogitatio, neq; intelligentia, *pro*, Ergo *si Dij sunt supra omnem essentiam, neq; opinione, neque scientia, neq; cogitatione, neq; intelligentia percipi, cognosciq; possunt*. Sed ex ijs, quæ pendent *ex ipsis*, quales sint ipsorum proprietates, cognoscuntur, idq; necessario. Nam per ipsas proprietates eorum, quæ participantur, & ipsæ illorum, quæ participant *ipsos Deos*, differentiæ simul-dividuntur.

Et neq; omne participat omne (neq; enim *rerum* prorsus dissimilium est *ullus* ordo) neq; quodvis fortuitum participat fortuitum: sed ipsum cognatum cum uno-quoq;, *quod est cognatum*, conjunctum-est, *conjungitur*, & ab uno-quoq; *cognato cognatum* progreditur.

CXXIV.

OMnis Deus, individuè quidem, dividua cognoscit, sine-tempore verò, ea, quæ sunt in tempore, non necessaria verò, necessariò, & mutabilia, immutabiliter, & deniq; omnia *cognoscit* meliùs, quam ferat ipsorum ordo. Si enim omne, quodcunq; fuerit apud ipsos Deos, secundum ipsorum proprietatem *fuerit*, perspicuum profectò *est*, quod non secundùm deteriorum naturam in Dijs existens erit ipsorum cognitio: sed secundùm illam illorum ipsorum eximiam excellentiam.

Οὔτε χωρίζοντες ὄντες αὐτῶν τὴν προνοιαν. οὕτω γὰρ ἀναιρεῖεν (ὃ μηδὲ θέμις εἰπεῖν) τὴν ὕπαρξιν τὴν ἑαυτῶν, ἥτις ἡ ἰδιότης ἀγαθότης ἐστίν. ἀγαθοῦ γὰρ ἡ μεταδοσις εἰς πάντα τὸ μετέχειν δυναμένων. καὶ τὸ μέγιστον *** οὐ τὸ ἀγαθοειδες, ἀλλὰ τὸ ἀγαθουργόν. τοῦτο τοίνυν ἢ οὐδὲν ἔξω τῶν ὄντων, ἢ θεοὶ πρὸ τῶν ὄντων. οὐ γὰρ ἂν που τοῖς μὲν καὶ μέθεξιν ἀγαθοῖς ὑπάρχει τὸ μεῖζον ἀγαθὸν, τοῖς δὲ πρώτοις ἀγαθοῖς τὸ ἔλαττον.

Ρκγ'.

Πᾶν τὸ θεῖον, αὐτὸ μὲν, διὰ τὴν ὑπερούσιον ἕνωσιν, ἄρρητόν ἐστι, καὶ ἄγνωστον πᾶσι τοῖς δευτέροις. ἀπὸ δὲ τῶν μεταχόντων, ληπτὸν ἐστι, καὶ γνωστόν.

Διὸ μόνον τὸ πρῶτον παντελῶς ἄγνωστον, ἅτε ἀμέθεκτον ὄν. πᾶσι γὰρ διὰ λόγου γνῶσις τῶν ὄντων ἐστὶ, καὶ ἐν τοῖς οὖσιν ἔχει τὸ τῆς ἀληθείας καταληπτικόν. καὶ γὰρ νοημάτων ἐφάπτεται, καὶ ἐν νοήσεσιν ὑφέστηκεν. οἱ δὲ θεοὶ πάντων εἰσὶν ἐπέκεινα τῶν ὄντων.

Οὔτε οὖν δοξαστὸν τὸ θεῖον, οὔτε διανοητὸν, οὔτε νοητόν. πᾶν γὰρ τὸ ὂν, ἢ αἰσθητόν ἐστι, καὶ διὰ τοῦτο δοξαστὸν, ἢ ὅπως ὄν, καὶ διὰ τοῦτο νοητὸν, ἢ μεταξὺ τούτων, ὂν ἅμα, καὶ γιγνητὸν, καὶ διὰ τοῦτο διανοητόν. εἰ οὖν οἱ θεοὶ ὑπερούσιοι, καὶ πρὸ τῶν ὄντων ὑφέστηκασιν, οὔτε δόξα ἐστὶν αὐτῶν, οὔτε ἐπιστήμη, καὶ διάνοια, οὔτε νόησις. ἀλλ' ὅσα τῶν ἐξῃρημένων, οἷόν ἐστιν αὐτῶν αἱ ἰδιότητες, γνωρίζονται, καὶ τοῦτο ἀναγκαίως. καὶ γὰρ τὰς τῶν μεταχόντων ἰδιότητας, καὶ αἱ τῶν μετεχόντων σπουδαιοῦν τὴν διαφορότητες.

Καὶ οὔτε πᾶν μετέχει πάντος (οὐ γάρ ἐστι συνταξις τῶν παντῃ ἀνομοίων) οὔτε τὸ τυχὸν τοῦ τυχόντος μετέχει, ἀλλὰ τὰ συγγενὲς, ἑκάστῳ συνῆπται, καὶ ἀφ' ἑκάστου πρόεισιν.

Ρκδ'.

Πᾶς θεὸς ἀμερίστως μὲν, τὰ μερίστὰ γινώσκει, ἀχρόνως δὲ, τὰ ἐγχρονα, τὰ δὲ μὴ ἀναγκαῖα, ἀναγκαίως, καὶ τὰ μεταβλητὰ, ἀμεταβλήτως, καὶ ὅλως πάντα κρεισσόνως, ἢ κατὰ τὴν αὐτῶν τάξιν. εἰ γὰρ ἅπαν, ὅ, τι ἂν ᾖ παρὰ τοῖς θεοῖς, κατὰ τὴν αὐτῶν ἰδιότητα, δῆλον δήπουθεν ὡς οὐ κατὰ τὴν τῶ χειρόνων φύσιν ἐν τοῖς θεοῖς οὖσα ἡ γνῶσις αὐτῶν ἔσται, ἀλλὰ κατὰ τὴν αὐτῶν ἐκείνων ἐξῃρημένην ὑπεροχὴν.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Ἐνοειδὴς ἄρα, καὶ ἀπαθὴς ἡ γνῶσις ἔσται τῶν πεπληθυσμένων, καὶ παθητῶν. εἰ ἄρα καὶ τὸ γνωστὸν ἔτι μεριστὸν, ἀλλ' ἡ θεία γνῶσις ἀμέριστος, καὶ εἰ τῶν μεριστῶν, καὶ μεταβλητῶν, ἀμεταβλητος, καὶ εἰ ἐνδεχόμενον, ἀναγκαίως, καὶ εἰ ἀόριστον, ὡορισμένη.

Οὐ γὰρ ἀπὸ τῶν χειρόνων εἰσδέχεται τὰ θεῖα τὴν γνῶσιν, ἵνα οὕτως ἡ γνῶσις ἔχῃ, ὡς τὸ γνωστὸν ἔχει φύσεως. ἀλλὰ τὰ χείρονα πρὸς τὸ ὡορισμένον τῶν θεῶν, ἀοριστεύῃ.

Καὶ πρὸς τὸ ἀμεταβλητον, μεταβάλλῃ, καὶ τὸ ἀπαθὲς, παθητικῶς ὑποδέχεται. καὶ τὸ ἄχρονον, ἐγχρόνως. τοῖς μὲν γὰρ χείροσιν ἀπὸ τῶν κρειττόνων παρεκβαίνειν δυνατόν. τοῖς δὲ θεοῖς εἰσδέχεσθαι παρὰ τὰ χρόνων οὐ θεμις.

ΡΜΕ'.

Πᾶς θεὸς, ἀφ' ἧς ἂν ἄρξηται τάξεως ἐκφαίνειν ἑαυτὸν, πρόεισι διὰ πάντων τῶν δευτέρων, ἀεὶ μὲν πληθύων τὰς ἑαυτῷ μεταδόσεις, καὶ μερίζων, φυλάττων δὲ τὴν ἰδιότητα τῆς οἰκείας ὑποστάσεως. οὐ μὲν γὰρ πρόοδοι δι' ὑφέσεως γινόμεναι, τὰ πρεσβύτατα παντελῶς πληθύουσιν εἰς τὰς τῶν δευτέρων ὑποβάσεις.

Τὰ δὲ προϊόντα κατὰ τὴν πρὸς τὰ πρόγονα ὁμοιότητα, τὴν ἑαυτῶν ὑποδέχεται διάταξιν, ὥστε τὸ ὅλον παντὸν πως εἶναι, καὶ ἕτερον, τὸ προϊὸν τῆς μονῆς. διὰ μὲν τὴν ὕφεσιν, ἀλλοῖον φαινόμενον, διὰ δὲ τὴν συνέχειαν πρὸς ἑαυτὸν, τῆς τοιότητος οὐκ ἐξιστάμενον.

Οἷον δέ ἐστιν ἑκάτερον ἐν τοῖς πρώτοις, τοιοῦτον ἐν τοῖς δευτέροις ὑφιστάμενον αὐτὸ, καὶ τῆς σειρᾶς τὴν ἀδιάλυτον κοινωνίαν διαφυλάττον. ἐκφαίνεται μὲν οὖν ἕκαστος τῶν θεῶν οἰκείως ταῖς τάξεσιν, ἐν αἷς ποιεῖται τὴν ἔκφασιν. πρόεισι δὲ ἐντεῦθεν ἄχρι τῶν ἐσχάτων, διὰ τὴν γονιμικὴν τῶν πρώτων δυνάμιν. πληθύεται γὰρ ἀεὶ τὴν πρόοδον ἀφ' ἑνὸς εἰς πληθος γινομένην. φυλάττει δὲ τὸ παντὸν ἐν τῇ προόδῳ, διὰ τὴν ὁμοιότητα τῶν προϊόντων, πρὸς τὸ ἑκάστης σειρᾶς ἡγεμονοῦν, καὶ πρωταρχὸν αἴτιον.

ΡΜΣ'.

Πᾶς θεὸς, ὁλικώτερος μέν ἐστιν, ὁ δὲ ἑνὸς ἐγγύτερος, μεριμικώτερος δὲ, ὁ πορρώτερον. ὃ γὰρ πάντα παράγον, ὁ πλειόνων αἴτιος ἐγγύτερος.

Uniformis igitur, & affectuum expers erit ipsa cognitio multiplicatarum, & patibilium *rerum*. Si igitur & illud, quod in cognitionem cadit, *quodque cognosci potest*, est dividuum, ergo ipsa divina cognitio *est* individua, & si dividuarum, & si mutabilium *rerum cognitio est* immutabilis, & si *illius, quod est* contingens, *i. e. quod contingit, aut contingere potest, cognitio est* necessariò, & si *illius, quod est* indefinitum, definita *est cognitio*.

Non enim à deterioribus *manantem* cognitionem recipit ipsum divinum numen, ut ipsa cognitio talem habeat naturam, qualem habet id, quod in cognitionem cadit, *quodq; cognosci potest*. Ergo illa, quæ sunt deteriora in ipsa definita Deorum natura, sunt indefinita.

Et in eo, quod est immutabile, *est aliquid, quod* mutatur, & quod est affectuum expers, patibiliter suscipit *varias affectiones*. Et quod est temporis expers, in tempore *suscipit aliquid*. Nam illa quidem, quæ sunt deteriora, à præstantioribus digredi, *atq; recedere* possunt. Ipsis verò Dijs aliquid à deterioribus recipere nefas *est*.

CXXV.

OMnis Deus, à quo cœperit ordine se-ipsum ostendere, progreditur per omnia secunda, semper quidem multiplicans, & partiens suas *donorum collationes, atq;* communicationes, servans verò proprietatem suæ naturæ. Nam illi quidem progressus, qui per summissionem fiunt, ea, quę prima sunt, ubiq; quodammodo multiplicant in ipsa secundorum fundamenta, *& in illas conditiones, quæ primis sunt subjecta*.

Quæ verò progrediuntur secundum similitudinem, *quam habent ea, quæ producuntur*, cum ijs, quæ producunt *ipsa*, suam suscipiunt constitutionem, *& ordinem*, ita ut ipsum Totum idem quodammodo sit, & diversum, id, quod progreditur, & id, quod *firmum in suo loco* manet. Nam propter quidem ipsam summissionem, alterum, *alteratum, ac diversum* videtur, propter verò cohærentiam cum illo, ex identitate non excedit, *nec ab ea recedit, nec degenerat*.

Quale verò est illud in primis, tale in secundis *hoc* ipsum subsistit, & seriei indissolubilem communionem perpetuo servat. Apparet igitur unusquisq; Deorum convenienter illis ordinibus, in quibus apparitionem facit, *& suam præsentiam ostendit*. Illinc verò progreditur usq; ad extrema, propter generatricem primorum facultatem. Multiplicat verò semper ipsum progressum ab Uno manantem in multitudinem. Servat autem ipsum Idem, *vel, ipsam Identitatem*, in ipso progressu, propter similitudinem ipsorum progredientium, cum unius-cujusq; seriei principali, & primaria causa.

CXXVI.

OMnis Deus, universalior quidem est ille, qui propiùs ad Unum accedit, particularior verò *est*, ille, qui longius *ab Uno distat*. Qui enim plurium *rerum est* autor, propinquior est illi, qui omnia producit.

Qui

Qui verò pauciorum *rerum est autor, ille ab illo qui omnia producit, est* remotior. Et ille quidem, qui plurium est autor, est universalior. Qui verò pauciorum, est particularior. Et uterq; quidem, est Unitas. Sed alter quidem, *est* potestate major, alter verò, potestate minor. Et particulariores *Dij* generantur ab universalioribus, quamvis illi neq; dividantur in partes (sunt enim Unitates) neq; alterentur, *neq; mutentur*, (sunt enim immobiles, *ac immoti*,) neq; affectione multiplicentur (sunt enim expertes mixtionis, *neque cum ullis alijs naturis ullo modo misceantur:*) Sed ex se-ipsis secundos progressus procreent, propter potestatis abundantiam, subjectos illis, qui sunt ante ipsos.

CXXVII.

OMne Divinum, *quoniam est* simplex, est maximè primò, & propterea suis bonis est maximè contentum. Quod autem *sit* simplex, ex ipsa Unitate perspicuum *est*. Est enim totum singularissimum, *& maximè unicum*. Quod autem est hujusmodi, est insigniter simplex.

Quod autem sit suis bonis maximè contentum, hoc quivis cognoscet, si consideret, quod ipsum quidem compositum, indigens est, *indiget*, si non etiam alijs, extra quæ existit: at illis saltem, ex quibus compositum est.

Quod verò simplicissimum est, & singulare, & quod in ipso Bono idem *est*, *&* primum-locum-tenet, *est* suis bonis maximè contentum. Hujusmodi verò est omne Divinum. Neq; igitur alijs indiget, quoniam est Ipsa-Bonitas, *vel, Per-se-existens-Bonitas*, neq; subsistit, *alijs indigens*, quoniam est singulare.

CXXVIII.

OMnis Deus, à propinquioribus quidem participatus, immediatè participatur, à remotioribus verò *participatus*, per quædam media vel pauciora, vel plura *participatur*. Nam alia quidem, cum & ipsa propter cognationem sint uniformia, statim ipsas divinas Unitates participare possunt. Quæ verò *sunt* per summissionem, & extensionem, *quæ fit* in multitudinem, alijs indigent magis unitis, ut participent ipsas Per-se-Unitates existentes: at non unitas.

Nam inter Per-se-Unitatem, & divisam multitudinem, est ipsa unita multitudo. *Nam multitudo solet* nasci quidem cum ipsa Unitate, *quoniam ab Unitate multiplicata manat ipsa multitudo*. * * * * Quodammodo verò *ipsum Unum* cognatum est et jam ipsi divinæ multitudini, propter ipsam multitudinis manifestam significationem.

CXXIX.

OMne quidem corpus divinum, per animam deificatam est divinum. Omnis verò anima *est* divina, propter Mentem divinam. Omnis verò Mens, propter Unitatis divinæ communionem, *est* divina.

ΡΜΖ'.

Πᾶν τὸ θεῖον, ἀπλοῦν, πρώτως ἐστὶ μάλιστα, καὶ διὰ τοῦτο αὐτάρκέστατον. ὅτι μὲν γὰρ ἀπλοῦν, ἐκ τῆς ἑνώσεως φανερόν. εἰνικώτατον γάρ ἐστι πᾶν. τὸ δὲ τοιοῦτον, διαφερόντως ἀπλοῦν.

Ὅτι δὲ αὐτάρκέστατον, μάθοι τις ἂν ἐννοήσας, ὅτι τὸ μὲν συνθέτον ἐνδεές ἐστιν, εἰ καὶ μὴ τῶν ἄλλων, ὧν ἔστιν ἔχω, ἀλλ' ἐκείνων γε, ἐξ ὧν συνετέθη.

Τὸ δὲ ἀπλοῦστατον, καὶ ἐνιαῖον, καὶ τὸ ἐν τοῖς ἀγαθοῖς τοῦτον πρόσεστι μόνον, αὐτάρκεστατον, τοιοῦτον δὲ τὸ θεῖον πᾶν. οὔτε οὖν τῶν ἄλλων δεῖται, αὐτάγαθότης ὑπάρχον, οὔτε ὑφέστηκεν ἑνιαῖον ὑπάρχον.

ΡΜΗ'.

Πᾶς θεὸς, ὑπὸ μὲν τῶν ἐλαττόνων μετεχόμενος, ἀμέσως μετέχεται. ὑπὸ δὲ τῶν πορρώτερον, διὰ μέσων ἢ ἐλαττόνων ἑνάδων. τὰ μὲν γὰρ διὰ συγγένειαν ἑνοειδῆ, καὶ αὐτὰ ὅλα, μετέχειν αὐτόθεν δύναται τῶν θείων ἑνάδων. τὰ δὲ δι' ὕφεσιν, καὶ τὴν εἰς πλῆθος ἔκτασιν, ἄλλων δεῖται τῶν μᾶλλον ἡνωμένων, ἵνα μετάσχῃ τῶν αὐτοενάδων οὐσιῶν, ἀλλ' οὐχ ἡνωμένων.

Τῆς δὲ αὐτοενάδος μεταξὺ, καὶ διῃρημένου πλήθους, ἐστὶ τὸ ἡνωμένον πλῆθος, συμφύεσθαι μὲν τῇ ἑνάδι. δυ * * * * * συγγενὲς δέ πως ἐν καὶ τῷ διῃρημένῳ πλήθει. διὰ τὴν δὲ πλήθους ἔμφασιν.

ΡΜΘ'.

Πᾶν μὲν σῶμα θεῖον, διὰ ψυχῆς ἐστι θεῖον, τῆς ἐνθέου μόνης. πᾶσα δὲ ψυχὴ θεία. διὰ τὸν θεῖον νοῦν. πᾶς δὲ νοῦς, κατὰ μέθεξιν τῆς θείας ἑνάδος.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Καὶ ἡ μὲν ἑνὰς, αὐτόθεν θεός. ὁ δὲ νοῦς, θειότατον. ἡ δὲ ψυχὴ, θεία. τὸ δὲ σῶμα, θεοειδές. εἰ γὰρ καὶ ὑπερνοῦν ἐστιν ἅπασι τῶν θεῶν ἀριθμὸς, ἀλλὰ δὲ μεθέξεις, ἀλλὰ τῶν συγγενῶν, καὶ τῶν ὁμοίων ἐπιτελοῦνται. ἡ μὲν ἀμέριστος οὐσία, μεθέξει πρώτως, τῶν ὑπερουσίων ἑνάδων.

Δευτέρως δὲ, ἡ γονέως ἐφαπομένη. τέλειος δὲ, ἡ γένεσις. καὶ ἕκαστα ἀλλὰ τῶν προσεχῶς ὑπερκειμένων. καὶ φοιτᾷ μὲν ἄχρι τῶν ἐσχάτων ἐν τοῖς μετέχουσιν ἡ τῶν θεῶν ἰδιότης. ἀλλὰ μέσων δὲ τῶν πρὸς ἑαυτὴν συγγενῶν.

Ἡ γὰρ ἑνὰς πρώτως μὲν τῷ νῷ δίδωσι τὴν ἑαυτῆς ἐξαίρετον εἰς τοῖς θείοις δύναμιν, καὶ ὁποπλεῖ καὶ κἀκεῖνον τοιοῦτον νοῦν, οἷα ἐστὶ καὶ αὐτὴ καθ' ἑνιαῖον πλῆθος. ἀλλὰ δὲ νοῦ, καὶ ψυχῆς πάρεστι, συνεξαπτουσα κἀκείνην τῷ νῷ, καὶ συνεκπυροῦσα, εἰ ἀνοῦς εἴη μεθεκτός.

Ἀλλὰ ἡ ψυχῆς ἀπήχημα, τῆς οἰκείας ἰδιότητος καὶ τῷ σώματι δίδωσιν, εἰ μετέχοι τὸ σῶμα ψυχῆς. καὶ οὕτω γίνεται τὸ ζῶμα οὐ μόνον ἔμψυχον, καὶ νοερὸν, ἀλλὰ καὶ θεῖον.

Ζωὴν μὲν, καὶ κίνησιν λαβὸν παρὰ ψυχῆς, ἀμοιρὲν δὲ ἄλυσιν ὁποῦ νοός. ἕνωσιν δὲ θείαν, ὁποῦ τῆς μεταχο ***** ἑαυτῆ ὑπάρξεως μεταδίδωσι τοῖς ἐφεξῆς.

ΡΛΑ'.

Πάσης θείας τάξεως, τὰ πρῶτα μᾶλλον ἐξῄρηται τῶν προσεχῶς ὑπ' αὐτὰ πλαγμένων, ἢ ταῦτα τῶν ἐφεξῆς, καὶ μᾶλλον ἐξεχεται τὰ δεύτερα τῶν προσεχῶς ὑπερκειμένων, ἢ τούτων τὰ μετ' ταῦτα. ὅσῳ μὲν γὰρ ἐνικώτερον ἦ τι, καὶ ὁλικώτερον, τοσούτῳ καὶ τῶν ὑστεροχὴν ἔλαχε μείζονα πρὸς τὰς ἐφεξῆς.

Ὅσῳ δ' αὖ ὑφειμένον καὶ τῇ δυνάμει, τοσούτῳ μᾶλλόν ἐστι τοῖς μεθ' αὐτὸ συμφυέστερον. καὶ τὰ μὲν ὑψηλότερα, μᾶλλον ἐνίζεται τοῖς ἑαυτῶν αἰτιωτέροις. τὰ δὲ καταδεέστερα, ἧττον.

Δυνάμεως γάρ ἐστι μείζον, τὸ μᾶλλον ἐξῃρῆσθαι τῶν ὑφειμένων, καὶ μᾶλλον ἡνῶσθαι τοῖς κρείττοσιν. ὥσπερ αὖ ἐμπαλιν, τὸ τῶν μὲν ἀφίστασθαι μᾶλλον, τοῖς δὲ συμπάσχειν, ἐλάττωσίς ἐστι δυνάμεως. ὃ δὴ συμβαίνῃ τοῖς δευτέροις καθ' ἑκάστην τάξιν, ἀλλ' οὐ τοῖς πρώτοις.

Et ipsa quidem Unitas, *est* statim-Deus, *vel, Per se-Deus*. Ipsa vero Mens, *est quiddam* diviniſsimum, *sive, maximè-divinum*. Anima verò, divina. Corpus vero, Deo-ſimile, *vel, divina-forma praditum est*. Quamvis enim omnis Deorum numerus etiam ſupra Mentem ſit, ipſæ tamen *participationes*, & communicationes, per cognata, & ſimilia perficiuntur. Individua quidem eſſentia, per communicationem primo, *attingit* ſupereſſentiales Unitates.

Secundo vero, *est* illa generationem attingens *eſſentia*. Tertiò vero, *est* ipſa generatio. Et ſingula per proximè ſuperiora *progrediuntur*. Et progreditur quidem uſque ad ultima, in ijs, quæ participant *divinam naturam*, ipſa Deorum proprietas. Per media verò illa, quæ ipſi ſunt cognata.

Unitas enim primæ quidem Menti dat ſuam eximiam in *rebus* divinis facultatem, & perficit etiam illam Mentem talem, qualis eſt & ipſa in ſingulari multitudine. Per Mentem verò, & animā, adeſt, illam etiā *animam* ſimul-accendens cum ipſa Mente, & ſimul-inflammans, ſi Mens fuerit participabilis.

Per animæ vero, *quaſi dicas* extremum-ſonum, *& extremam-reſonantiam*, etiam ipſi corpori ſuam proprietatem impertit, ſi corpus animæ particeps aliquo modo fuerit. Sic autem corpus fit non ſolùm animatum, & intellectuale: Sed etiam divinum.

Nam vitam quidem, & motum accipit ab anima, permanſionem verò indiſſolubilem *accipit* à Mente. Unionem vero divinam, *ab illa Vnitate*, quæ participatur. *Ipſa verò Mens* ſuam eſſentiam ſequentibus impertit.

CXXX.

IN omni divino ordine, ea, quæ prima ſunt, magis exempta-ſunt ex ijs, quæ proximè ſub ipſis collocata ſunt, quam hæc ex ſequentibus, & ea, quæ ſunt ſecunda, magis pendent ex proximè ſuperioribus, quam ex iſtis ea, quæ ſunt poſt iſta. Quò enim aliquid ſingularius, & univerſalius fuerit, eo etiam majorem excellentiam ſortitum-eſt apud ſequentia.

Quo vero ſummiſſius ipsâ poteſtate *fuerit*, & *quo viribus infirmius*, eo magis eſt cognatione-conjunctum cum ijs, quæ ſunt poſt ipſum. Et ſublimiora quidem magis uniuntur cum ſuis principalioribus-cauſis. Inferiora vero, minus *cum ipſis ſuperioribus cognatione-conjunguntur*.

Majoris enim eſt potentiæ, magis-exemptum-eſſe ex ſummiſſis, *atq; ſubjectis, & inferioribus*, & magis unitum-eſſe cum *ſuperioribus*, & præſtantioribus. Ut etiam contra, Ipſum ab his quidem *præſtantioribus* magis recedere, cum his verò *deterioribus* ſimul-pati *aliquid*, eſt imminutio potentiæ. Quod profectò accidit ſecundis in uno-quoque ordine: ſed non primis.

Omnis

CXXXI.

OMnis Deus à ſua propria actione regitur. Proprietatem enim *ſuæ* præſentiæ, *quam exerit* in ſecunda, in ſe-ipſo primum demonſtrat. Quamobrem etiam alijs ſe-ipſum impertit, per ſui-ipſius exuperantem-plenitudinem. Neque enim defectus conveniens *eſt* Dijs, neque plenitudo tantum. Nam omnis quidem defectus eſt imperfectus, & fieri nullo modo poteſt, ut illud, quod eſt imperfectum, aliud perfectum faciat. Quod verò plenum *eſt*, *illud eſt* tantum ſua-ſorte-contentum. Nondum verò paratum *eſt* ad communicationem *ſui cum alijs*.

Quod igitur alia replet, & ſuas ſuppeditationes, *i.e. res, quas alijs ſuppeditat*, in alia *diffundit*, & extendit, ſupra-modum-plenum, *vel, per-exuperationem plenum eſſe* oportet. Si igitur illud, quod eſt divinum, omnia per ſe replet bonis, quæ in ſe *continet, ergo eorum, quæ divina ſunt*, unum-quodq; per-exuperationem-plenum eſt. Si vero hoc in ſe-ipſo primo proprietatem *habet* collocatam, & ut dat alijs, ſic etiam illis porrigit ipſas communicationes, *i.e. res, quas cum illis communicat*, per exuperationem-plenæ Bonitatis *hoc eſt munus*.

CXXXII.

OMnes Deorum ordines, medietate conjunguntur, *i.e. medio quodam conſtringuntur*. Etenim omnes Entium progreſſus, per ſimilia perficiuntur, & multo magis ipſi Deorum ordines indiſſolubilem poſſident cohærentiam, ut potè qui uniformiter ſubſiſtunt, & definiti ſunt per Unum, principalem ipſorum cauſam. Unitè igitur ſummiſſiones ſunt, & uno-tantum-modo, propter ſimilitudinem ſecundorum cum primis in ipſis Entibus *exiſtentem*. Quanto igitur *magis hoc ſit, tanto* etiam magis, quàm ipſa Entia, in ipſa Unione ſubſiſtit Deorum eſſentia.

Omnia igitur divina genera per ſuas medietates ſunt-conjuncta, *per ſua media conjunguntur*, & non immediatè ad omnino differentes progreſſus eunt ipſa prima: Sed per genera utriuſq; communia, à quibus & progrediuntur, & quorum immediatè ſunt cauſæ. Hæc enim ipſas extremitates in Unitatem cogunt, quæ alijs quidem, per-naturæ-cognationem ſunt-ſubſtratæ, *& ſubjectæ*, ex alijs vero, proximè ſunt-exemptæ, & bene-compoſitam, *ac ordinatam rerum* divinarum procreationem, *atq; progeniem* conſervant.

CXXXIII.

OMnis quidem Deus, eſt Unitas benefica, vel Bonitas unifica, & iſtam habet eſſentiam, quatenus unus-quiſq; Deus *eſt*: Sed primus quidem ſimpliciter *eſt* Bonum, & ſimpliciter Unum. Unusquiſq; verò eorum, qui ſunt poſt illum primum *Deum*, eſt quædam Bonitas, & quædam Unitas. Nam divina proprietas Unitates, & Bonitates Deorum diſtinguit ita, ut unus-quiſq; *Deorum* per aliquā Bonitatis proprietatem omnia bona-facias, & quodammodo perficiat, *ad perfectionem perducat*, vel contineat, vel cuſtodiat.

ΡΛΑ'.

Πᾶς θεὸς ἀφ' ἑαυτῆς τῆς οἰκείας ἐνεργείας ἄρχεται. τῷ γὰρ ἰδιότητα τῆς εἰς τὰ δεύτερα παρουσίας, ἐν ἑαυτῷ πρῶτον ἐπιδέικνυται, διότι δὴ καὶ τοῖς ἄλλοις ἑαυτοῦ μεταδίδωσι, καὶ τὸ ὑπερπληρες ἑαυτοῦ. οὔτε γὰρ τὸ ἐλλεῖπον οἰκεῖον τοῖς θεοῖς, οὔτε τὸ πλῆρες μόνον. τὸ μὲν γὰρ ἐλλεῖπον πᾶν, ἀτελὲς ὑπάρχῃ, καὶ ἄλλο τέλειον ποιεῖν, αὐτὸ μὴ τέλειον ὑπάρχον, ἀμήχανον. τὸ δὲ πλῆρες, αὐτάρκες μόνον. οὕπω δὲ εἰς μετάδοσιν ἕτοιμον.

Τὰ ὑπερπληρες ἄρα δεῖ τὸ πληρωτικὸν ἄλλων, καὶ εἰς ἄλλα διαθεῖνον τὰς ἑαυτοῦ χορηγίας. εἰ οὖν τὸ θεῖον ἅπαν ἀφ' ἑαυτοῦ πληροῖ τῶν ἀγαθῶν τῶν ἐν ἑαυτῷ ἕκαστον ὑπερπληρές ἐστιν. εἰ δὲ τοῦτο ἐν ἑαυτῷ πρώτῳ τῷ ἰδιότητα ἱδρυσάμενον, ἢ δίδωσι τοῖς ἄλλοις, οὕτω δὴ κἀκείνοις ἐπορέγει τὰς μεταδόσεις, τῆς ὑπερπλήρους ἀγαθότητος.

ΡΛΒ'.

Πᾶσαι τῶν θεῶν αἱ τάξεις, μεσότητι συνδέδενται. καὶ γὰρ πᾶσαι τῶν ὄντων αἱ πρόοδοι, διὰ τῶν ὁμοίων ὁποτελοῦνται, καὶ πολλῷ δὴ μᾶλλον αἱ τῶν θεῶν διακοσμήσεις ἀδιάλυτον κέκτηνται τὴν συνέχειαν, ἅτε ἐνοειδῶς ὑφεστηκυῖαι, καὶ κατὰ τὸ ἓν ἀφωρισμένον τὸ δρεπτικὸν αὐτῶν αὐτῶν. διὸ ἀμερῶς οὖν αἱ ὑφέσεις γίνονται, καὶ μόνως, καὶ τῷ ἐν τοῖς οὖσι τῶν δευτέρων πρὸς τὰ πρῶτα ὁμοιότητα. ὅσῳ δὴ καὶ ἡ τῶν θεῶν ὕπαρξις ἐν τῇ ἑνώσει τῶν ὅλων μᾶλλον ὑφέστηκε.

Πάντα οὖν τὰ θεῖα γένη συνδέδεται ταῖς οἰκείαις μεσότησι, καὶ οὐκ ἀμέσως ἅπτεται τὰς διαφερούσας ταύτῃ πρόοδους χωρεῖ τὰ πρῶτα, ἀλλὰ διὰ τῶν ἑκατέροις κοινῶν γενῶν, ἀφ' ὧν τε πρόεισι, καὶ ὧν ἐστιν ἀμέσως αὖπτα. τοῦτο γὰρ συναγόμενα εἰς ἓν καὶ μίαν ἕνωσιν, τοῖς μὲν ὑπερκοσμίοις συμφυῶς· τῶν δὲ ἐξῃρημένων προσεχῶς, καὶ τῷ εὐτακτον διαφυλάττει τῶν θείων διακοσμήσεων.

ΡΛΓ'.

Πᾶς μὲν θεὸς, ἑνάς ἐστιν ἀγαθουργὸς, ἢ ἀγαθότης ἑνοποιὸς, καὶ τοῦτο ἔχει τὴν ὑπαρξιν, καθόσον ἕκαστος θεός, ἀλλ' ὁ μὲν πρῶτος, ἁπλῶς τὸ ἀγαθὸν, καὶ ἁπλῶς ἕν. τῶν δὲμετὰ τὸν πρῶτον ἕκαστος, τῆς ἀγαθότης ἐστὶ, καὶ τῆς ἑνάδος. ἡ γὰρ ἰδιότης ἡ θεία διέσηκε τὰς ἑνάδας, καὶ ἀγαθότητας τῶν θεῶν, ὥστε ἕκαστον κατά τι τῆς ἀγαθότητος ἰδίωμα, πάντα ἀγαθωύφθαι, οἷον τελεσιουργεῖν, ἢ σωνέχειν, ἢ φρουρεῖν.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Τούτων γὰρ ἕκαστον τὶ ἀγαθόν ἐστιν, ἀλλ' οὐ πᾶν τὸ ἀγαθόν. τῷ γὰρ ἑνὶ μᾶλλον αὐτὸν, τὸ πρῶτον προεῖπας. Διὸ καὶ πρὸ ἀγαθότης ἐστὶν ἑκάστου, ὡς πάσης ἀγαθότητος ὑποστατικόν. οὐ γὰρ οὐ πᾶσαι τῶν θεῶν ὑπάρξις ἅμα παρουσῶν τῷ ἑνὶ, ποσαπλῶν ἑκάστου πρὸς τὸ πλῆθος τῶν θεῶν ἔλαχεν ὑπεροχῆς.

ρλδ'.

Πᾶς θεὸς νοῦς, νοεῖ μὲν, ὡς νοῦς, προνοεῖ δὲ, ὡς θεός. Ἓν μὲν γὰρ νοῦ, τὸ γινώσκειν τὰ ὄντα, καὶ ἐν νοήσεσιν ἔχειν τὸ τέλειον, ἐξαίρετόν ἐστι. Ἓν δὲ θεοῦ, τὸ προνοεῖν, καὶ ἀγαθῶν πάντα πληροῦν.

Ἡ δὲ μετάδοσις αὕτη, καὶ ἡ πλήρωσις, δι' ἕνωσιν γίνεται τῶν πληρούντων, πρὸς τὰ πρὸ αὐτῶν. ἰὼ καὶ ὁ νοῦς μιμούμενος, εἰς ταὐτὸν ἔρχεται τοῖς νοητοῖς.

Ἡ οὖν προνοεῖ θεός. ἐν τῇ πρὸ νοῦ ἐνεργείᾳ τῆς προνοίας ἱσταμένης. διὸ καὶ πᾶσι μὲν ἑαυτὸν μεταδίδωσιν, ὡς θεός, οὐ πᾶσι δὲ πάρεστιν, ὡς νοῦς.

Καὶ γὰρ ἐφ' ἃ τὸ νοερὸν ἰδίωμα μὴ προέησιν, ὅτι ταὐτὸν φθάνει τὸ θεῖον. καὶ γὰρ τὰ μὴ νοοῦντα, προνοητῶς βούλεται, καὶ ἀγαθοῦ τινος μεταλαγχάνειν. τοῦτο δὲ, διότι νοῦς μὲν οὐ πάντα ἐφίεται, οὐδὲ οἷς μετέχειν δίκαιόν. Ἓν δὲ ἀγαθοῦ πάντα ἐφίεται, καὶ ἀποδοχῆς τυχεῖν.

ρλε'.

Πᾶσα θεία ἑνὰς, ὑφ' ἑνὸς ἑνὸς μετέχεται τῶν ὅλων ἀμέσως, καὶ πᾶσα τὸ σκεδαννύμενον, εἰς μίαν ἑνάδα θείαν ἀναλείπεται. καὶ ὅσαι αἱ μετεχόμεναι ἑνάδες, ποσῶτητες καὶ τὰ μετεχόμενα γένη τῶν ὅλων. οὔτε γὰρ δύο, ἢ πλείους ἑνάδες ὑφ' ἑνὸς μετέχονται.

Πῶς γὰρ, τῶν ἐν αὐτοῖς ἰδιοτήτων ἐξηλλαγμένων, οὐχὶ καὶ τὸ ἑκάστῃ συμφυόμενον ἐξηλλακται, δι' ὁμοιότητος τῆς συναφῆς γενομένης;

Οὔτε μία ἑνὰς ὑπὸ πλειόνων μετέχεται διηρημένως. ἀσώματα γὰρ τὰ πολλὰ ὄντα τῇ ἑνάδι, καὶ ὡς ὅλα τῇ πρὸ τῶν ὅλων, καὶ ὡς πολλὰ ἑνάδι.

Horum enim unum--quodq; est aliquod Bonum: Sed non omne Bonum. Illud verò, quod est primum, unicam, & *singularem* causam primo-loco statuit. Quamobrem etiam illud est Bonum, ut potè quod omnem Bonitatem fundat, *atque constituit*. Non enim omnes Deorum essentiæ simul Uni exæquantur, tantam illud *Primum* superlationem, & *excellentiam* sortitum est apud ipsam Deorum multitudinem.

CXXXIV.

OMnis divina Mens, videt quidem, ut Mens, providet verò, ut Deus, *vel*, *cognoscit quidem*, *ut Mens*, *præcognoscit verò*, *ut Deus*. Nam ipsius quidem Mentis *munus* est eximium, ipsum Entia cognoscere, & in notionibus, *ac intelligentijs* habere ipsam perfectionem. Ipsius verò Dei *munus est eximium*, ipsum providere, *suâque providentiâ omnia moderari*, & bonis omnia replere.

Hæc autem communicatio *bonorum*, & ista repletio, propter Unionem fit eorum, qui *suis bonis omnia* replent, & *refertur* ad ea, quæ *sunt* ante ipsa *bona*. Quam *repletionem* & ipsa Mens imitans, in idem venit cum ipsis mente-perceptis, *idem est*, *ac illa*, *quæ mente percipiuntur*.

Quatenus igitur providet, & *quatenus Mente præcognoscit*, *eatenus est* Deus. Quia providentia consistit in illa actione, quæ est ante Mentem. Quamobrem etiam omnibus quidem se-ipsum impertit, ut Deum, non omnibus tamen adest, ut Mens.

Etenim ad quæ intellectualis proprietas non progreditur, ad illa numen-divinum ocius-pervenit. Etenim ea, quæ non mente--percipiunt, providere cupiunt, & aliquod bonum participare *studeant*. Hoc autem *fit*, quia Mentem quidem, non omnia expetunt, ne illa quidem, quæ *Mentem* participare possunt. Ipsum verò Bonum, omnia expetunt, & assequi properant, *idque participare studeant*.

CXXXV.

OMnis divina Unitas ab Entium aliquo participatur immediatè, & omne, quod Deificatur, ad unam Unitatem divinam contendit, *dirigitur*, *ac refertur*. Et quot *sunt* Unitates, quæ participantur, tot etiam *sunt* ipsa genera, quæ participant Entia. Non enim duæ, vel plures Unitates ab Uno participantur.

Quomodo enim, cùm proprietates, quæ sunt in ipsis *Unitatibus*, sint immutatæ, non etiam immutatur illud, quod cum una-quaque *Vnitate* simul nascitur, cùm ipsa conjunctio per similitudinem fiat?

Neque una Vnitas à pluribus participatur divisim, *dividuè*, *partitè*. Nam multa Entia cum Vnitate non conjunguntur, & quatenus sunt Entia, quæ *conjunguntur* cum illa Vnitate, quæ est ante ipsa Entia, & quatenus multa *cum Vnitate conjunguntur*:

Oportet

Oportet autem illud, quod participat *aliquid*, partim *quidem*, simile esse illi, quod participatur, partim verò, diversum, & dissimile. Quoniam igitur id, quod *aliquid* participat, est aliquid ex Entium numero, ipsa verò Unitas *est* supereſſentialis, & propterea *hæc inter se* sunt dissimilia. Unum igitur oportet esse id, quod participat *aliquid*, ut etiam propter hoc *ipsum*, simile sit ipsi Uni, quod participatur, quamvis alterum quidem, quod est ita Unum, sit ut Unitas, alterum verò, sit ut illud, quod passum est ipsum Unum, & Unitum, propter illius *Unitatis* communicationem.

CXXXVI.

OMnis Deus universalior quidem existens, & collocatus propius illum primum *Deum*, ab universaliore Entium genere participatur. Ille verò, qui est particularior, & *ab illo primo Deo* remotior, à particulariore *participatur*. Et ut Ens ad Ens *refertur*, sic Unitas ad illam Unitatem divinam *refertur & contendit*.

Si enim quot *sunt* Entia, tot etiam *sunt* Unitates, & contrà, quum una *Unitas* ab Uno participatur, perspicuum jam *est*, quod secundùm ipsarum Unitatum ordinem, ipse Entium ordo progreditur, assimilatus, *vel*, *similis* illi *ordini*, qui est ante ipsum.

Et cum universalioribus quidem *Unitatibus* ea, quæ sunt universaliora nascuntur, & *coherent*. Cum particularioribus verò Unitatibus, particulariora Entia *coherent*. Si enim non *ita fiat*, rursus dissimilia cum dissimilibus conjungentur, & secundùm dignitatem distributio non erit. Hæc autem impossibilia *sunt*, *nullo*ᵭ *modo fieri possunt*. Si quidem & alijs omnibus ipsum Unum, & propria mensura illinc illucescit, ab illis *ad alia* pervenit. Multo igitur magis in ipsis erit ordo communicationis, similia secundum facultatem similium accedens, *vel*, *similia ex similium facultate suspendens*.

*Positum. Eorum, quæ participantur, & Entium, quæ ex Vnitatibus pendent, causa. Quod verò ex una-quaque [Vnitate] pendet, [est] ipsa Vnitas, quæ in ipsum [Ens ingreditur.]

CXXXVII.

OMnis Unitas unâ cum Uno constituit ipsum Ens, quod participat ipsam. Nam ipsum quidem Unum, ut omnium est fundatrix-causa, sic etiam ipsas Unitates* illuminans, producit simpliciter quidem *ipsum* Esse, Uno faciente, & *agente*. Ipsum verò cognatum esse *producit*, ipsa Unitate *illud* efficiente, quæ *Vnitas* cognatum est *ipsi Vni*. Hæc igitur *Vnitas* est illa, quæ pe se-ipsam definit ipsum Ens, quod ipsam participat, & quæ proprietatem supereſſentialem in se demonstrat essentialiter. Ex eo enim, quod est ubiq; primò, ipsum, quod est secundò, existit, ut illud sit, quod est. Si qua igitur est ipsius Deitatis supereſſentialis proprietas, hæc est & ipsius Entis, quod ipsam essentialiter participat.

CXXXVIII.

OMnium, quæ divinam proprietatem participant, & quæ deificantur, primum est, & summum ipsum Ens. Si enim ipsum Ens est supra Mentem, & Vitam, ut demonstratum est.

Δεῖ δὲ τὸ μετέχον τῆ ὁμοιον εἶναι τῷ μετεχομένῳ, τῇ δ' ἕτερον, καὶ ἀνόμοιον. ἐπεὶ οὖν τὸ μετέχον τῶν ὄντων τί ἐστιν, ἡ δὲ ἑνὰς ὑπερούσιος, καὶ κατ' αὐτὸ ἀνωμοίωται. ἐν ἀρχῇ εἶναι χρὴ τὸ μετέχον, ἵνα καὶ κατ' αὐτὸ, ὅμοιον ἢ τῷ μετεχομένῳ ἑνί, εἰ καὶ τὸ μὲν οὕτως ἓν, ὡς ἑνὰς, τὸ δὲ, ὡς πεπινθὸς τὸ ἕν, καὶ ἰωμένον. Δῆλα ταῦτα ἐκείνης μέθεξιν.

ρλς'.

Πᾶς θεὸς ὁλικώτερος μὲν ὑπάρχων, καὶ ἐγγυτέρω δὲ πρώτου τετάγμενος τῶν ὁλικωτέρους γένους τῶν ὄντων μετέχεται. μερικώτερος δὲ, καὶ προῤῥώτερον, τοῦ μερικωτέρου. καὶ ὡς τὸ ὂν πρὸς τὸ ὄν, οὕτως ἡ ἑνὰς πρὸς τὴν ἑνάδα τὴν θείαν.

Εἰ γὰρ ὅσα τὰ ὄντα, τοσοῦτα, [l. τοσοῦται] καὶ αἱ ἑνάδες, καὶ ἔμπαλιν, μιᾶς ὑφ' ἑνὸς μετεχομένης, δῆλον δὴ ὅτι κατὰ τὴν τῶν ἑνάδων τάξιν, ἡ τῶν ὄντων πρόεισι πρόοδος, ὁμοιουμένη τῇ πρὸ αὐτῆς.

Καὶ αἱ μὲν ὁλικώτεραι, τοῖς ὁλικωτέροις συμφυεῖ. ταῖς δὲ μερικωτέραις ἑνάσι, τὰ μερικώτερα ὄντα. εἰ γὰρ μὴ, πάλιν τὰ ἀνόμοια τοῖς ἀνομοίοις συνάψῃ, καὶ ἀξίαν διανεμομένη οὐκ ἔσται. ταύτῃ δὲ ἀδύνατα. ἐπεὶ καὶ τοῖς ἄλλοις ἅπασι τὸ ἓν, καὶ τὸ οἰκεῖον μέτρον ἐκεῖθεν ἐπιλάμπει, καὶ ἀπ' ἐκείνων ἐφήκει. πολλῷ δὴ οὖν μᾶλλον ἐν αὐτοῖς τάξις ἔσται τῆς μεθέξεως, τὰ ὅμοια καὶ τῶν δυναμιν τῶν ὁμοίων ἐξαπλουσι.

ρλζ'.

Πᾶσαι ἑνὰς συνυφίστησι τῷ ἑνὶ τὸ μετέχον αὐτῆς ὄν. τὸ μὲν γὰρ ἓν, ὡς πάντων ἐστὶν ὑποστικόν, οὕτω καὶ * τῶν ἑνάδων ἐλλάμπουσα, παρέχει ἁπλῶς μὲν εἶναι, ἕνας ποιοῦν. τὸ δὲ συμφυὲς ἑνοῖ, τῆς ἑνάδος αὖ χαρακτηρίζουσα. ἡ ἐστι συμφυές. αὕτη οὖν ἐστιν ἡ καθ' ἑαυτὴν ἀφορίζουσα τὸ μετέχον αὐτῆς ὄν, καὶ τὴν ἰδιότητα τὴν ὑπερούσιον ἐν αὐτῇ δεικνύουσα οὐσιωδῶς. ὅτι γὰρ ἓν πρώτως πανταχοῦ, τὸ δεύτερος ὑπάρχειν τὸ εἶναι τοῦτο, ὅ ἐστιν. Εἰ τις οὖν ἐστὶ τῆς θεότητος ὑπερούσιος ἰδιότης, αὕτη καὶ ἓν ὄντος ἐστὶ μετέχον αὐτῆς οὐσιωδῶς.

*Κείμενον. τῶν μετεχομένων, καὶ τῶν ὅλων, τὰς πάσας ἑνάδας ἀνηρημένων ἄκρον. τὸ ἓν ἑκάστης ἐξημμένον ἡ ἑνὰς, ἡ ἑνὰς αὐτή.

ρλη'.

Πάντων τῶν μετεχόντων τῆς θείας ἰδιότητος, σκεδαννυμένων, πρώτιστόν ἐστι, καὶ ἀκρότατον τὸ ὄν.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Εἰ γὰρ καὶ ἕνος, καὶ τῆς ζωῆς ἐπέκεινα τὸ ὄν, ὡς δεδείκται. εἰ γὰρ πλείοσιν οὗτος μὴ τὸ ἕν, ἄπειρον, ἀκρότατον οὐκ ἔσται τὸ ὄν. τούτων μὲν γὰρ, ἑνικώτερον, καὶ ἁπλῶς τοῦτο πάντως σεμνότερον. ἄλλο δὲ πρὸ αὐτοῦ ὂν ἔστι πολλῶν ἕνός. πρὸ γὰρ ἑνὸς οὐ πλήθους, τί ἄλλο, ἢ τὸ ἕν; πλῆθος γὰρ ἑνιαῖον τὸ ὄν, ὡς ὂν περιληπτὸν ὄν, καὶ ἄπειρον. καὶ ὅλως πρὸ τῆς οὐσίας, τὸ ὑπερούσιον ὄν.

Ἐπεὶ καὶ ἐν ταῖς εἰς τὰ δεύτερα ἐλλάμψεσι, μόνον τὸ ἓν ἐπέκεινα φαίνεται ὄντος. τὸ δὲ ὂν, ἅθρους μὴ τὸ ἕν. Τὸ γὰρ δυνάμει ὄν, οὕτω δὲ ὄν, ἕν ἐστι καὶ πλῆθος φύσιν. καὶ τὸ μὴ πῦρ τὸ ἤδη ἐνεργείᾳ ὄν. καὶ ἐν ταῖς ἀρχαῖς ἄρα ἐστὶν ὄντος ἐπέκεινα ἅθρους τὸ μὴ ὄν, ὡς κρεῖττον ὄντος, καὶ ἕν.

ρλθ'.

Πάντα τὰ μετέχοντα τῶν θείων ἑνάδων, ἀρχόμενα ἀπὸ ὄντος, εἰς τὴν ζωτικὴν φύσιν. τὸ γὰρ πρῶτον ἐστι τῶν μετεχόντων τὸ ὄν. ἔσχατον δὲ, τὸ σῶμα. καὶ γὰρ σωματικὰ θεῖα εἶναί φαμεν.

*Legendum hic, ut in hujus capitis fine, linea pen.] esuli.

Πάντων γὰρ τῶν γενῶν τὰ ἀκρότατα τοῖς θείοις ἀθροίζει, σωμάτων, ψυχῶν, νόων, ἵνα ἐν πάσῃ τάξει τὰ τοῖς θεοῖς ἀναλογοῦντα, συνεκτικὰ, καὶ ζωτικὰ τῶν δευτέρων ὑπάρχῃ, [l. ὑπάρχῃ,] καὶ ἕκαστος ἀριθμὸς ὅλον ἢ μέρος ὅλου ἔχων ἐν ἑαυτῷ πάντα, καὶ πρὸ τῶν ἄλλων, τὴν θείαν ἰδιότητα.

Ἔστιν οὖν ἡ ζωτικῶς, ἡ ψυχικῶς, καὶ νοερῶς, τὸ θεῖον γένος. ἡ δῆλον ὅτι πάντα ταῦτα, θεία καὶ μεθεκτά. τὸ γὰρ πρώτως θεῖον, ἐν ταῖς ἑνάσιν ὑφέστηκε. τί ἄρα μετέχοντα τῶν θείων ἑνάδων, ἄρχεται μὲν ἀπὸ ὄντος, λήγει δὲ εἰς τὴν ζωτικὴν φύσιν.

Ρμ'.

Πᾶσαι τῶν θείων αἱ δυνάμεις, ἄνωθεν ἄρχόμεναι, καὶ διὰ τῶν οἰκείων προϊοῦσαι μεσοτήτων, μέχρι τῶν ἐσχάτων καθήκουσι, καὶ τῶν πρὸ γῆς τόπων. Οὔτε γὰρ ἐκείνας διέρχεταί τι, καὶ ἀποκωλύει τῆς εἰς πᾶσα παρουσίας. οὐδενὶ γὰρ δέονται τόπων, καὶ διαστάσεων, διὰ τὸ ἄχρονον πρὸς πάντα ὑπεροχὴν, καὶ τὴν ἀμικτον πάντα χοῦ παρουσίαν. οὔτε τὸ μετέχειν αὖ πάντων ἀπιτήδειον, κωλύεται τῆς μεθέξεως.

Ἀλλ' ἅμα τι πρὸς τὴν μετουσίαν ἕτοιμον γίνεται, καὶ κεῖναι παρεῖσιν, οὐτε τόπῳ παρεγκλίνουσι, οὔτε πρότερον ἀπόντα, ἀλλ' ἀεὶ ὡσαύτως ἔχουσιν. ἐὰν οὖν τι τῶν πρὸ γῆς ἐπιτήδειον ᾖ μετέχειν, καὶ πύτῳ παρεῖσι, καὶ

Si enim plurimorum hoc *Ens*, post ipsum Unum, *est* causa, summum erit ipsum Ens. His enim *Entibus ipsum Vnum est* singularius, & propterea prorsus *est* augustius. Aliud verò ante ipsum *Ens* non est præter ipsum Vnum. Nam ante singularem multitudinem, quid aliud *est*, quam ipsum Vnum? Multitudo verò singularis *est* ipsum Ens, ut id, quod ex fine constat, *& quod simul est finitum*, & infinitum. Et deniq; ante ipsam essentiam *est* illud Ens supereſſentiale.

Quoniam & in illis illuminationibus, *quæ fiunt* in secundis *naturis*, solum ipsum Vnum, statim est supra ipsum Ens. Ipsum verò Ens, *est* statim post ipsum Vnum. Quod enim *est* potestate Ens, nondum verò *actu* Ens, *id* Vnum est per suam naturam. Et illud Ens, quod *est* post hoc *Vnum*, jam actu *est Ens*. Ergo & in ipsis principijs, illud, quod non *est* Ens, statim *est* supra id, quod est Ens, ut ipso Ente præstantius, & Vnum *existens*.

CXXXIX.

OMnia quæ participant divinas Vnitates, initium-ducunt ab ipso Ente, *& progrediuntur*, *& desinunt* in ipsam corpoream naturam. Nam ipsum Ens est primum eorum, quæ participant *divinas Vnitates*. Ipsum verò corpus, *est* ultimum. Etenim corpora divina esse dicimus.

Omnium enim generum ea, quæ summa sunt, Dijs attribuuntur, corporum, animarum, Mentium, ut in omni ordine ea, quæ Dijs conveniunt, secunda contineant, & conservent, & unus-quisq; numerus integer sit, secundum illud Totum, quod in parte *continetur*, in se-ipso continens omnia, & ante alia, divinam proprietatem.

Divinum igitur genus est & corporaliter, & animaliter, & intellectualiter, *i. e. & secundum corpus & secundum animam, & secundum intellectum*. Et perspicuum *est*, quod hæc omnia, divina *sunt* propter communicationem *cum divina natura*. Quod enim est primo divinum, in ipsis Vnitatibus subsistit. Quæ igitur participant divinas Vnitates, initium quidem ducunt ab ipso Ente, desinunt verò in ipsam corpoream naturam.

CXXXX.

OMnes *rerum* divinarum potestates, quæ supernè ducunt initium, & quæ per suas medietates, *i. e. per sua media*, progrediuntur, ad extremas usq; *partes* perveniunt vel illorum locorum, quæ sunt circa terram, *quæ terram ambiunt*. Neq; enim illas *potestates* quidquam dirimit, & prohibet à præsentia *quâ feruntur* in omnia. Non enim indigent locis, & intervallis, propter invictam in omnibus excellentiam, & non-mixtam ubiq; præsentiam. Neq; illud, quod ad ipsas *potestates* participandas est aptum, ab *ipsarum* participatione prohibetur.

Sed & simul aliquid ad ipsarum participationem paratum est, & illæ *statim* adsunt, neq; tunc illæ adfuerunt, neq; prius abfuerunt: sed semper eodem-modo fuerunt, *& sunt*. Si quid igitur eorum, quæ sunt circa terram, aptum fuerit ad *ipsas* participandum, & huic adsunt *illæ potestates*, & omnia se-ipsis

se-ipsis replent, & superioribus quidem, magis adsunt, medijs verò, secundùm ipsorum ordinem, ultimis verò, ultimo-loco *adsunt*. A-primis igitur ad ultima usq; *potestates istæ* se-ipsas extendunt. Quamobrem etiam in his sunt primorum significationes, & omnia naturæ cognatione, consensuq; cum omnibus conjuncta. Nam in primis quidem, secunda præexistunt, in secundis verò, prima manifestè-apparent. Nam unum-quodq; trifariam est, vel per causam, vel per essentiam, vel per participationem, *sive communionem*.

CXLI.

OMnis Deorum providentia *duplex est*. Una quidem, est exempta ex ijs, quibus providetur. Altera verò, cum *illis* collocata. Nam alia quidem per essentiam, & ordinis proprietatem, prorsus explicata-sunt-supra res illas, quæ *collustrantur*, ac illuminantur.

Alia verò, quæ sunt ejusdem ordinis, providentsubjectis, *& inferiorum providam curam gerunt*, *eorum*, *quæ sunt* ejusdem conjugationis, *generis*, *& ordinis*, hæc etiam imitantia providam actionem eximiorum Deorum, *qui ex aliorum Entium ordine sunt exempti*, & cupientia replere secunda bonis, quibus *ea replere* possunt.

CXLII.

OMnibus quidem dij pariter adsunt, non omnia verò pariter ipsis Dijs adsunt: Sed singula secundum suum ordinem, & facultatem, illorum præsentiam partieipant. Alia quidem, uniformiter. Alia verò, multipliciter. Et alia quidem, ab æterno, *vel*, *in-æternum*. Alia verò, secundùm tempus, *& in tempore*. Et alia quidem, sine-corporis-interventu, *q. d. incorporeè*.

Alia verò, corporeè, *vel*, *ut vulgo dicitur*, *corporaliter*. Necesse enim *est* diversam eorundem participationem, vel propter ipsum participans esse diversam, vel propter illud, quod participatur. Sed omne divinum semper eundem servat ordinem, & in omnibus est insuperabile, & non-mixtum, *nec ab ullo retineri, coerceriq; potest, nec cum ullo miscetur*.

Reliquum igitur est, ut propter ipsum participans, hæc immutatio *fiat*, atq; subsistat, & in his fit illud, quod non eodem-modo *semper est*, & hæc alias aliter *se habeant*, & alia aliter adsint ipsis Dijs. Quare, quamvis illi *Dij* pariter omnibus adsint, omnia *tamen* non pariter illis adsunt. Sed singula pro viribus, *& ut possunt*, *illis* adsunt, & ut adsunt, sic illis fruuntur. Nam ipsa participatio, *sive communicatio sit* secundum mensuram horum præsentiæ.

CXLIII.

OMnia inferiora, Deorum præsentiæ cedunt, quamvis ipsum participans, aptum sit *ad participandam Deorum præsentiam*. Omne quidem alienum à divina luce, *procul ab ea recedit*, *&* amovetur. Omnia verò simul à Dijs collustrantur, *ac illuminantur*. Semper enim divina rerum-comprehendendarum-majorem-vim-habent, & potentiora sint rebus illis, quæ-progressæ-sunt ab ipsis. Ipsa verò participantium *q. d.* ineptitudo, *i. e. inepta*, *non*

πάντα πεπλήρωκασιν ἑαυτῶν, καὶ τοῖς μὲν ὑστέροις μειζόνως πάρεισι, τοῖς δὲ μέσοις, κατὰ τὸν αὐτῶν τάξιν, τοῖς δὲ ἐσχάτοις, ἐσχάτως. ἄνωθεν οὖν μέχρι τῶν πολυτιμήτων ἐκτείνουσιν ἑαυτάς. ὅθεν καὶ ἐν τούτοις εἰσὶ τῶν πρώτων ἐμφάσεις, καὶ συμπαθῆ πάντα πᾶσιν. ἐν μὲν τοῖς πρώτοις τῶν δευτέρων προϋπαρχόντων, ἐν δὲ τοῖς δευτέροις, τῶν πρώτων ἐμφαινομένων. τελείως δὲ ἑκάτερον, ἢ καθ' οὐσίαν, ἢ καθ' ὕπαρξιν, ἢ κατὰ μέθεξιν.

Ρμά.

Πᾶσαι πρόνοιαι θεῶν, ἡ μὲν, ἐξῃρημένη τῶν προνοουμένων ἐστὶν, ἡ δὲ, συντεταγμένη. καὶ μὲν δὴ κατὰ τὴν ὕπαρξιν, καὶ τὴν τῆς πάρξεως ἰδιότητα, παντελῶς ὑπερήπλωται τῶν ἑλλαμπομένων.

Τὰ δὲ τῆς αὐτῆς ὅλα διακοσμήσεως, προνοεῖ τῶν ὑφειμένων τῆς αὐτῆς συστοιχίας. μιμούμενα καὶ ταύτα τὴν τῶν ἐξῃρημένων θεῶν προνοητικὴν ἐνέργειαν, καὶ πληροῦν ἐφιέμενα τὰ δεύτερα τῶν εἰς αὐτὰ, ὧν δύνανται.

Ρμβ'.

Πᾶσι μὲν οἱ θεοὶ πάρεισιν ἀσυμπτώτως, οὐ πάντα δὲ ὡσαύτως τοῖς θεοῖς πάρεσιν. ἀλλ' ἕκαστα κατὰ τὴν αὐτῶν τάξιν τε, καὶ δύναμιν, μεταλαγχάνῃ τῆς ἐκείνων παρουσίας. τὰ μὲν, ἐνοειδῶς, τὰ δὲ, πεπληθυσμένως. καὶ τὰ μὲν, ἀϊδίως, τὰ δὲ, κατὰ χρόνον.

καὶ τὰ μὲν, ἀσωμάτως, τὰ δὲ, σωματικῶς. ἀνάγκη γὰρ τὴν διαφορὰν μεθέξει τῶν αὐτῶν, ἢ περὶ τὸ μετέχον γίνεσθαι διαφορὰν, ἢ περὶ τὸ μετεχόμενον. ἀλλὰ τὸ θεῖον πάντων ἀεὶ τὴν αὐτὴν ἔχει τάξιν, καὶ ἀνεξάλειπτόν ἐστι πᾶσι πάντα, καὶ ἀμιγὲς.

Παρὰ τὸ μετέχον ἄρα λείπεται τὴν ἐξαλλαγὴν ὑφίστασθαι, καὶ τὸ οὐχ ὡσαύτως ἐν τούτοις εἶναι, καὶ ταῦτα ἄλλοτε ἄλλως, καὶ ἄλλα ἄλλως παρεῖναι τοῖς θεοῖς. ὥστε πᾶσιν ἐκείνων ὡσαύτως παρόντων, τὰ πάντα οὐχ ὡσαύτως πάρεσιν ἐκείνοις, ἀλλ' ὡς ἕκαστα δύναται, πάρεσι, καὶ ὡς πάρεσιν, οὕτως ἐκείνων ἀπολαύει. καὶ γὰρ τὸ μέτρον τῆς τούτων παρουσίας ἡ μέθεξις.

Ρμγ'.

Πάντα τὰ καταδεέστερα τῆς παρουσίας τῶν θεῶν ὑπεξίσταται, κἂν ἀπιτήδειον ᾖ τὸ μετέχον. πῶς γὰρ τὸ ἀλλότριον θείου φωτὸς, σκοτεινὸν γίνεται. καταλάμπεται δὲ πάντα ἀθρόως ὑπὸ τῶν θεῶν. ἀεὶ μὲν γὰρ τὰ θεῖα βουληπτικώτερα, καὶ δυναμικώτερα τῶν ἀπ' αὐτῶν προελθόντων ἐστίν. ἡ δὲ τῶν μετεχόντων

Universidad de Deusto
Biblioteca

ἀεὶ πηδειότης, τῆς ἐλλάμψεως ἧ θείου αἰτία γίνεται. ἀμυδρῶς γὰρ κἀκείνων τὴν ἑαυτῆς ἀδρένειαν. ἐκείνης δ' ἀμυδρουμένης, ἄλλο τι δοκεῖ τῶν ὅλων ἐπικρατεῖν μεταλαμβάνειν, οὐ κατὰ τὴν αὐτὸ δύναμιν. ἀλλὰ κατὰ τὴν ἐμπεχνοῦσαν ἀδυναμίαν, καταξανίστασθαι δοκοῦν τῆς θείου τῆς ἐλλάμψεως εἴδους.

Ρμδ'.

Πάντα τὰ ὄντα, καὶ πᾶσαι τῶν ὄντων αἱ διακοσμήσεις δῆλαι τυγχάνουσιν πρὸς τὴν πρόοδον καὶ τὰς τῶν θεῶν διαπτύξεις. καὶ γὰρ ἑαυτοῖς οἱ θεοὶ τὰ ὄντα συμπεπήγασιν, καὶ οὐδὲν οἷόν τε τῶν ὑποδεεστέρων, καὶ μετέχειν, καὶ τάξεως τυγχάνειν ἔξω τῶν θεῶν. καὶ γὰρ τελειοῦνται πάντα καὶ τὰς αὐτῶν δυνάμεις, καὶ πίπτειν, καὶ μετεῖται πρὸ τῶν θεῶν. καὶ πρὸ τῶν ἑκάτων οὖν ἐν τοῖς οὖσι γένεσιν, προϋπάρχουσιν οἱ καὶ τὸν κοσμοῦντες θεοί, καὶ διδόντες, καὶ τοῖς ζωὴν, καὶ εἰδοποιοῦντες, καὶ τελειοῦντες, καὶ διπλοῦντες τὰ μὲν θεῖα πρὸ τῶν μέσων ὡσαύτως, καὶ πρὸ τῶν πρώτων, καὶ πάντα ἐνδεδεται, καὶ ἐνερρίζωται τοῖς θεοῖς, καὶ ζώζεται διὰ τούτων τὴν αἰτίαν. δοῦναι δὲ πᾶσιν θεοῖς, καὶ ἔρημον γενόμενον, παντελῶς εἰς τὸ μὴ ὂν ἐκπεσεῖν, καὶ ἀφανίζεται, τῶν συνεχόντων αὐτὸ, πάντη στερόμενον.

Ρμε'.

Πάσης θείας τάξεως ἰδιότης διὰ πάντων φοιτᾷ τῶν δευτέρων, καὶ δίδωσιν ἑαυτὴν ἀπασι τοῖς καταδεεστέροις γένεσιν. Εἰ γὰρ ἄχρι τούτου τὰ ὄντα προεισιν, ἕως οὗ καὶ τῶν θεῶν οἱ διάκοσμοι προελήλυθασιν, ἐν ἑπάσοις γένεσιν ἐστιν ἡ τῶν θείων δυνάμεων ἰδιότης ἄνωθεν ἐλλαμπομένη. κομίζεται γὰρ ἕκαστον δι' ὅλου τῆς οἰκείας προσεχοῦς αἰτίας τὴν ἰδιότητα, καθ' ἣν ὑπέμενε τὴν ὑπόστασιν ἔλαχε.

Λέγω δ' οἷον, εἴ τίς ἐστι θεότης καθαρτικὴ, καὶ ἐν ψυχαῖς ἐστι καθαρσις, καὶ ἐν ζώοις, καὶ ἐν φυτοῖς, καὶ ἐν λίθοις. καὶ εἴ τις θρευρητικὴ, ὡσαύτως. καὶ εἴ τις διπτρεπτικὴ, καὶ εἰ πλεσιουργὸς, καὶ εἰ ζωοποιὸς ὁμοίως. καὶ ὁ μὲν λίθος, μετέχει τῆς καθαρτικῆς δυνάμεως, ζωμοειδικῶς μόνον. τὸ δὲ φυτὸν, ἔτι τραπέστερον, καὶ τὴν ζωὴν, τὸ δὲ ζῶον, ἔχει καὶ καὶ τὴν ὁρμὴν τὸ εἶδος τοῦτο. ψυχὴ δὲ λογικὴ, λογικῶς. νοῦς δὲ, νοερῶς. οἱ δὲ θεοὶ, ὑπερουσίως, καὶ ἑνιαίως. καὶ πᾶσι ἡ σειρὰ τὸν αὐτὸν ἔχει δύναμιν διὰ μιᾶς τῆς θείας αἰτίας. καὶ ὅπι τῶν λοιπῶν ὁ αὐτὸς λόγος. πάντα γὰρ ἐξήπται τῶν θεῶν. καὶ τὰ μὲν, ἐξ ἄλλων, τὰ δὲ, ἐξ ἄλλων ἐλλάμπεται.

apta, neq; commoda ratio, illuminationis numinis divini causa est. Obscurat enim & illam sua infirmitate: Quum autem illa obscuratur, aliud quiddam videtur principatum, *ac dominationem* facta mutatione sortiri, non secundum ipsius potestatem, *ac vires*: sed secundum ipsius participantis imbecillitatem, *& virium infirmitatem*, quod contra divinam illuminationis formam insurgere videtur.

CXLIV.

OMnia Entia, & omnes Entium ordines eo usq; progrediuntur, quo usq; & ipsi Deorum ordines. Nam ipsi Dij secum Entia producunt, & nihil est, quod possit subsistere, & mensuram, & ordinem consequi extra ipsos Deos. Nam omnia perficiuntur per ipsorum porentiam, & disponuntur, *& ordinantur*, & mensurantur ab ipsis Dijs. Ergo vel ante ultima genera, quæ sunt in ipsis Entibus præexistunt Dij, qui hæc etiam ordinant, & dant etiam his vitam, & formæ-fabricationem, *vel, naturam-formæ-procreatricem*, & perfectionem, & convertunt, *ac reducunt* hæc etiam ad ipsum Bonum, & ante media pariter, & ante prima, & omnia in ipsis Dijs sunt-colligata, & *quasi* radicibus-altiùs-actis stabilita, & propter istam causam servantur, *& conservantur*. Quidquid verò *recedit*, *ac* deficit à Dijs, & deseritur, prorsus in illud, quod non est, mutatum-convertitur, & deletur, illis, qui continent ipsum, omnino privatum.

CXLV.

OMnis divini ordinis proprietas per omnia secunda pervadit, & se-ipsam dat, *ac impertit* omnibus deterioribus, *ac inferioribus* generibus. Si enim eo usq; ipsa Entia progrediuntur, quò usque etiam ipsi Deorum ordines progressi-sunt, in singulis generibus est ipsa divinarum potestatū proprietas, superne illuminata. Unum-quodq; enim accipit à sua proxima causa proprietatem, per quā illa *suam* hypostasin, *& naturam* est-sortita.

Dico autem exempli gratia, si qua Deitas est purgandi-vim-habens, *i. e. vitiorum, & peccatorum purgatrix, & expiatrix*, *ergo* & in animabus, & in animalibus, & in plantis, & in lapidibus est purgatio. Et si qua *Deitas est rerum* custos, pariter *igitur & in supra dictis rebus est aliqua ipsarum divina custodia*, & si qua convertendi-vim-habens, & si *qua* rerum-perfectrix, & si vivifica, pariter *nobis res est accipienda*. Nam & ipse lapis, particeps-est purgatricis facultatis, corporeè, *sive, corporaliter*, *& propter corpus* tantum. Planta verò, multo dilucidius *particeps est purgatricis facultatis*, propter vitam. Ipsum verò animal, habet etiam propter istam appetitionem, istam formam. Anima vero rationalis, rationaliter. Mens verò, intellectualiter. Ipsi verò Dij, supereſſentialiter, & singulariter. Et tota series eandem habet potestatem ab una divina causa *manantem*. Et in reliquis eadem *est* ratio. Omnia enim ex Diis pendent. Et alia quidem, ab alijs, alia vero ab alijs *illustrantur*, *ac* illuminantur.

Et

Et ipsæ series ad extremas usq; *partes* perveniunt. Et alia quidem, immediatè, alia verò, per media plura, vel pauciora, ad illos *Deos* referuntur, *& ex illis pendent*. Postea vero, omnia Deorum *sunt, & suam naturam ab illis accipiunt*, & quod unumquodq; habet secundùm naturam, illinc, *à Dijs scilicet, id manans accipit, ac* habet.

CXLVI.

OMnium divinorū progressuum fines suis principijs assimilantur, circulum expertem-principij, & fine-carentem servantes, per ipsam ad principia conversionem, *atq; reversionem*. Si enim unum-quodq; eorum, quæ-progressa-sunt, ad suum principium revertitur, à quo progressum-est, multo profecto magis ordines integri à sua summitate progressi, rursus ad illam convertuntur, *& ad suum principium revertuntur*.

Ipsa vero finis ad principium reversio, unam efficit totam, & finitam, & vergentem ad se-ipsam *reversionem*, & in multitudine demōstrantem ipsum uniformitatis genus per istam propensionem, *quâ propendet in se-ipsam*.

CXLVII.

OMnium divinorum ordinum ea, quæ sunt extrema, ipsis finibus similia-sunt, eorum, quæ supra-sita, *& superiora* sunt. Si enim oportet cohærentiam esse divini progressus, & unum-quenque ordinem cum suis medijs esse conjunctum, necesse *est* ipsas secundorum extremitates conjungi cum ipsis finibus primorum. Ista verò conjunctio *sit* per similitudinem. Erit igitur similitudo principiorum inferioris ordinis cum ipsis finibus superioris *ordinis*.

CXLVIII.

OMnis divinus ordo secum trifariam est-conjunctus, & ab extremitate, quæ est in ipso, & à medio, & à fine. Nam ille quidem *ordo*, qui singularissimam habet facultatem, in ipsam totam dimittit, *ac immittit* ipsam unionem, & unit totam à principio manantem in se-ipsa.

Ipsum verò medium, ad utranq; extremitatem pertinens, totam *facultatem* circa se--ipsum conjungit. Primorum quidem trajiciens, *atque transportans* ipsas donationes, *sive dona*. Ultimorum verò, facultates extendens, & omnibus communionem imponens, *ac inserens*, & conjunctionem mutuam aliorum cum alijs.

Unicus enim ita totus est ordo, *qui constat* & ex ijs, qui *res aliquas* implent, & ex ijs, quæ implentur. Quæ ut in quoddam centrum, in ipsum medium simul-vergunt, *atq; propendent*. Ipse verò finis iterum revertens ad ipsum principium, & facultates *inde jam* progressas *ad ipsum* reducens, similitudinem, & propensionem, *quæ propendet in se ipsam* toti ordine præbet. Et ita totus ordo, est unus per unificam primorum facultatem, per cohærentiam in ipso medio *existentem*, per reversionem ipsius finis ad ipsum principium ipsorum progressuum.

CXLIX.

OMnis divinarum Unitatum multitudo est numero finita. Si enim Uni est proxima, non

Καὶ αἱ σειραὶ μέχρι τῶν ἑκάτων καθήκουσι. καὶ τὰ μὲν, ἀμέσως, τὰ δὲ, διὰ μέσων πλειόνων, ἢ ἐλαττόνων, εἰς ἐκείνους ἀνήρτηται. μέσον δὲ, πάντα θεῶν, καὶ ὃ ἕκαστον ἔχει κατὰ φύσιν, ἐκεῖθεν ἔχει.

Ρμς'.

ΠΑσῶν τῶν θείων προόδων τὰ τέλη πρὸς τὰς ἑαυτῶν ἀρχὰς ὁμοιοῦται, κύκλον ἄναρχον, καὶ ἀπλάτητον ζώζουσα, διὰ τῆς πρὸς τὰς ἀρχὰς ἐπιστροφῆς. εἰ γὰρ ἕκαστον τῶν προελθόντων, ἐπιστρέφεται πρὸς τὴν εἰκείαν ἀρχὴν, ἀφ' ἧς προελήλυθε, πολλῷ δήπου μᾶλλον αἱ ὅλαι πάξεις ἀπὸ τῆς ἑαυτῶν ἀκρότητος προελθοῦσαι, πάλιν ἐπιστρέφονται πρὸς ἐκείνην.

Ἡ δ' ἐπιστροφὴ τέλους εἰς τὴν ἀρχὴν, μίαν ἀποτελέται πᾶσαν, καὶ ὁμοιωθεῖσαν, καὶ εἰς ἑαυτὴν συνδοῦσαν, καὶ ἐν τῷ πλήθει τὸ ἑνοειδὲς ἐπιδεικνυμένην διὰ τῆς συνδέσεως.

Ρμζ'.

Πάντων τῶν θείων διακόσμων τὰ ἀκρότατα, τοῖς πέρασιν ὁμοιοῦται τῶν ὑπερκειμένων. Εἰ γὰρ δεῖ συνέχειαν εἶναι τῶν θείων προόδου, καὶ τὰς οἰκείας ἑκάστην πάξιν συνδεδέσθαι μεσότησιν, ἀναγκαῖον τὰς ἀκρότητας τῶν δευτέρων, συνάπτειν ταῖς ὑποπεπτωκόσι τῶν πρώτων ἢ δὴ συναφὴ, διὰ ὁμοιότητος καὶ ὁμοιότης ἄρα ἔσται τῶν ἀρχῶν τῆς ὑφειμένης τάξεως πρὸς τὰ τέλη τῆς ὑπερκειμένης.

Ρμη'.

Πᾶσα θεία πάξις ἑαυτὴν συνέχουσα τελχῶς, διότι τε τῆς ἀκρότητος τῆς ἐν αὐτῇ, καὶ διότι τῆς μεσότητος, καὶ διότι τέλους. ἡ μὲν γὰρ ἑνικωτάτην ἔχουσα δύναμιν, εἰς πᾶσαν αὐτὴν διαπέμπει τὴν ἕνωσιν, καὶ ἑνοῖ πᾶσαν ἄνωθεν μένουσαν ἐφ' ἑαυτῆς.

ἡ δὲ μεσότης ἐπ' ἄμφω τὰ ἄκρα διαλέγουσα, συνδεῖ πᾶσαν πρὸς ἑαυτήν. τῶν μὲν πρώτων διαπρεπομένους πρὸς δόσις. τῶν δὲ τελοτάτων ἀναλείπουσα πρὸς δυνάμεις, καὶ πᾶσι κοινωνίαν ἐπιθεῖσα, καὶ συνδέσεως πρὸς ἄλληλα.

Μία δὲ οὕτως ἡ ὅλη γίνεται διάταξις ἔκ τε τῶν πληρούντων, καὶ τῶν πληρουμένων, ὥσπερ εἰς πέντρον, εἰς τὴν μεσότητα, [γρ. τῇ μεσότητι,] συννεύόντων. ἡ δὲ ὑποπεραίωσις ἐπιστρέφουσα πάλιν εἰς τὰς ἀρχὰς, καὶ πρὸς πορευθούσας ἐπανάγουσα δυνάμεις, ὁμοιότητα, καὶ σύνδυσιν τὴν ὅλην πάξιν παρέχεται. καὶ οὕτως ὁ σύμπας διάκοσμος, εἷς ἐστι διὰ τῆς ἑνοποιοῦ τῶν πρώτων δυνάμεως, διὰ τῆς ἐν τῇ μεσότητι συνοχῆς, διὰ τῆς ἐν τέλους εἰς τὰς ἀρχὰς τῶν προόδων ἐπιστροφῆς.

Ρμθ'.

Πᾶν τὸ πλῆθος τῶν θείων ἑνάδων πεπερασμένον ἐστὶ καὶ ἀριθμόν. εἰ γὰρ ἐγγυτάτω πού

Universidad de Deusto
Biblioteca

ἑνός ἐστιν, οὐκ ἄπειρον ὑπάρχει. οὐ γὰρ συμφυὲς τὸ ἑνὶ τὸ ἄπειρον, ἀλλ' ἀλλότριον. εἰ γὰρ καὶ τὸ πλῆθος καθ' αὑτὸ ἀφίσταιτο τοῦ ἑνός, τὸ ἄπειρον πλῆθος δῆλον ὡς παντελῶς ἔρημον ἐκείνου. διὸ καὶ ἀδύναμον, καὶ ἀδρανές. οὐκ ἄρα ἄπειρον τὸ τῶν θεῶν πλῆθος. ἑνοειδὲς ἄρα, καὶ πεπερασμένον, καὶ παντὸς ἄλλου πλήθους μᾶλλον πεπερασμένον. παντὸς γὰρ ἄλλου πλήθους μᾶλλον τοῦ ἑνὶ συγγενές. εἰ γὰρ οὖν ἡ ἀρχὴ πλῆθος, ἐγγὺς τοῦ ἑνὸς τὸ ἑξῆς τῆς ἀρχῆς. καὶ πορρώτερον μᾶλλον εἶναι πλῆθος.

Ομοιότερον γὰρ τὸ ἑξῆς τοῦ ἑνός. ἐπεὶ δὲ ἕν ἐστι τὸ πρῶτον, τὸ ἐκείνου, [l. ἐκείνῳ] συναφὲς πλῆθος, ἧττον πλῆθος καὶ πορρώτερον. τὸ δὲ ἄπειρον οὐχ ἧττον πλῆθος, ἀλλὰ μάλιστα πλῆθος.

Πρ'.

Πᾶν τὸ θεῖον ἐν ταῖς θείαις τάξεσι, πάσας ὑποδέχεται τὰς ἐκ παραγωγῆς δυνάμεις καὶ πρόοδον. οὐδὲ ὅλως τὰ δεύτερα πάσας τὰς πρὸ αὑτῶν, ἀλλ' ἔχει τινὰς ἐκείνα τῶν καταδεεστέρων ἐξῃρημένας δυνάμεις, καὶ ἀπολελειμμένους τοῖς μετ' αὐτά.

Εἰ γὰρ αἱ τῶν θεῶν ἰδιότητες διαφέρουσιν, αἱ μὲν τῶν ὑφειμένων ἐν τοῖς ὑπερτέροις προϋπάρχουσιν. αἱ δὲ τῶν ὑστερῶν ὁλικωτέρων ὄντων, ἐν τοῖς ὑφειμένοις οὐκ εἰσίν. ἀλλὰ τὰς μὲν ἐνέδωσι τὰ κρείττονα τοῖς ἀπ' αὐτῶν παραγομένοις.

Τὰς δὲ, ἐν αὐτοῖς προείληφεν ἐξῃρημένας. δέδεικται γὰρ ὅτι ὁλικώτεροι μέν εἰσιν οἱ ἐγγυτέρω ἑνός. μερικώτεροι δὲ, οἱ πορρώτερον. εἰ δὲ ὁλικώτεροι τῶν μερικωτέρων ἀπολελειμμένας ἔχουσι δυνάμεις, οὐκ ἄρα τῶν ἐκείνων δυνάμεων οἱ δεύτερον ἔχοντες τάξιν, καὶ μερικωτέραν προειλήφοντα. ἔστιν ἄρα ἐν τοῖς ὑστερέροις ἀπολελειμμένα, καὶ ἀπειράφορα τοῖς ὑφειμένοις. *** τῶν θείων.

Οὕτως οὔτε ἑαυτοῦ δέδεικται ὄν, οὔτε τοῖς ὑπὲρ αὐτὸ πολλῷ πρότερον, ἀλλὰ τοῖς μεθ' ἑαυτὸ πᾶσιν. ἢ ᾗ ἀπειρία καὶ τῶν δυνάμεων ἐν ἐκείνοις. τὸ ᾗ ἄπειρον, ἀπολελειμμένον, οἷς ἔστιν ἄπειρον. οὐκ ἄρα πασῶν μετέχει τῶν δυνάμεων τὰ καταδεέστερα, ὧν ἐν ἑαυτοῖς τὰ κρείττονα προείληφεν. ἐπεὶ γὰρ αἱ ἐκεῖνα ἀπολελειμμένα τοῖς δευτέροις, ὥσπερ δὴ καὶ αὐτοῖς τὰ δεύτερα.

Οὔτε οὖν πάσας ἔχει τοὺς ἐκείνων, διὰ τὸ μερικώτερον, οὔτε ἃς ἔχει, τὰν αὐτὸν ἐκείνοις ἔχει τρόπον, διὰ τὴν ἀπειρίαν τὴν ἐνεῖναν ὑπερφέρειν τῶν καταδεεστέρων πιοῦσαν.

Ρνά.

Πᾶν τὸ παγγενὲς ἐν τοῖς θεοῖς, πρωτουργόν ἐστι, καὶ ἐν πάσαθεοῦ τάξει προϊσάμενον, καὶ πάσας τὰς θείας διακοσμήσεις. τὰς γὰρ ὑπάρξεις τῶν δευτέρων, καὶ τὰς δυνάμεις ὅλας, καὶ τὰς οὐσίας αὐτὸ παραγαγὸν μίαν ἄῤῥητον ὑποχορηγεῖ. διὸ καὶ παγγενὲς ἐπονομάζεται. τὴν ἰδιωμορφίαν, καὶ ἀγαθοειδῆ ἑνὸς δύναμιν ἐμφαῖνον, καὶ τὴν ἐποστατικὴν τῶν δευτέρων αἰτίαν.

Καὶ καθ' ἑκάστην τῶν θεῶν τάξιν τὸ παγγενὲς ἡγεμονικῶς, παρέχον ἑαυτὸ πᾶσι, καὶ κοσμοῦν, ἅτε τοῦ ἀγαθοῦ παγγόνου ἀναλογον. καὶ πατρες, οἱ μὲν, ὁλικώτεροι, οἱ δὲ, μερικώτεροι, καθαὐτὰς καὶ αὐτὴ τῶν θεῶν αἱ τάξεις, τὰ ὁλικώτερα, καὶ μερικώτερα διαφέρουσι καὶ τὸν τῆς αἰτίας λόγον.

Ὅσαι οὖν αἱ τῶν θεῶν πρόοδοι, τοσοῦτοι καὶ αἱ τῶν πατέρων διαφοράτητες. εἰ γάρ ἐστι καὶ πᾶσιν τάξιν ἀναλογον τἀγαθῷ, δεῖ τὸ παγγενὲς ἐν πᾶσιν εἶναι, καὶ προϊέναι διὰ τῆς παγγενοῦς ἑνώσεως ἑκάστην.

Ρνβ'.

Πᾶν τὸ γονικὸν τῶν θεῶν, καὶ τὴν ἀπειρίαν τῆς θείας δυνάμεως προεῖσι, πολλαπλασιάζον ἑαυτὸ, καὶ διὰ πάντων χωροῦν, καὶ τὸ ἀνέκλειπτον ἐν ταῖς τῶν δευτέρων προόδοις διαφερόντως ἐπιδεικνύμενον. τὸ γὰρ πληθύειν τὰ προϊόντα, καὶ ἀπὸ τῆς ἐν ταῖς αἰτίαις κρυφίας προεχοῆς, προάγειν εἰς ὑποστάσεις, τίνος ἐξαίρετόν ἐστιν, ἢ τῆς ἀπείρου τῶν θεῶν δυνάμεως, δι' ἣν πάντα γονίμων ἀγαθῶν πλήρωται τὰ θεῖα;

Πάντες δὲ πλήρους ἀλλ' ἀφ' ἑαυτοῦ παράγονται καὶ τὴν ὑπερπλήρη δύναμιν. γονικῆς οὖν θεότητος ἴδιον, ἡ τῆς δυνάμεως ἐπικράτεια, πολλαπλασιάζουσι τὰς τῶν γονωμένων δυνάμεις, καὶ γονίμους ἀφεσιομένη, καὶ ἀνεγείρουσα πρὸς τὸ γονᾶν, ἀλλὰ καὶ ὑφιστένην.

Εἰ γὰρ ἕκαστον τῆς οἰκείας ἰδιότητος, ἴσον ἔχει πρώτως, τοῖς ἄλλοις μεταδίδωσι, πᾶν δή που τὸ γόνιμον ἐνδίδωσι πρόοδον, καὶ τὴν ἀπειρίαν ἐνεικονίζεται τῶν ὅλων ἀρχέγονον, ἀφ' ἧς πᾶσα γονικὴ προῆλθε δύναμις, τὰς ἀενάους τῶν θείων προόδους ἐξῃρημένως ἀπορρέουσα.

Ρνγ'.

Π***** τῆς θείας ἐστὶ πληθότητος αὐτὸν. ὡς γὰρ ἄλλως τῶν ὅλων ἐστὶν ὑποστάσις,

Neq; igitur *hoc* habet omnes illas illorum *facultates*, propter particulariorem-naturam, neq; quas habet, eodem modo habet, quo illa, propter infinitatem *extstentem in* illis, quæ facit, ut *ipsa præstantiora* superent ea, quæ sunt deteriora.

CLI.

OMne, quod est paternum in Dijs, primarium est & in ipsius Boni ordine primum-obtinens-locum, secundum omnes divinas dispositiones. Nam ipsas secundorum substantias, & facultates totas, & essentias ipsum *Paternum* producit per unam ineffabilem excellentiam. Quamobrem etiam Paternum appellatur, unitam, & Bono-similem Vnius facultatem indicans, & fundatricem secundorum causam.

Et in uno-quoq; Deorum ordine ipsum Paternum genus principatum-obtinet, producens ex se-ipso omnia, & ordinans, *ac ornans*, quippe quod ipsi Bono proportione-respondens collocatum est. Et Patres, alij quidem, universaliores, alij verò, particulariores, ut & ipsi Deorum ordines, propter universaliorem, & particulariorem naturam differunt *inter se*, propter ipsam causæ rationem.

Quot igitur *sunt* integri, *vel*, *universales* Deorum progressus, tot etiam *sunt* ipsæ Patrum differentiæ. Si enim *ipsum Paternum* in omni ordine est ipsi Bono proportione-respondens, & *simile*, oportet ipsum Paternum in omnibus *ordinibus* esse, & progredi unum--quenque *ordinem* à paterna Vnitate.

CLII.

OMne, quod Deorum generandorum vim habet, per infinitatem divinæ facultatis progreditur, se-ipsum multiplicans, & per omnia pervadens, & nunquam-deficientem--vim in secundorum progressibus insigniter ostendens. Ipsum enim multiplicare ea, quæ progrediuntur, & ex occulta comprehensione, quæ *latet* in ipsis causis, producere in procreationes, & *progenies*, cujusnam *alius* eximium *est munus*, quam infinitæ Deorum potentiæ, propter quam omnia divina fœcundis bonis repleta-sunt?

Nam id omne, quod plenum est, alia ex se-ipso producit, propter *suam* supra-modum-plenam facultatem, *vel*, *potestatem*. Generatricis igitur Deitatis proprium *est*, ipsa potestatis dominatio, *vel*, *ipsum potestatis imperium*, eorum, quæ generantur, facultates multiplicans, & fœcundas efficiens, & excitans ad generandum, quinetiam *ad alia* substituendum, & *constituendum*.

Si enim unum-quodque suam proprietatem, quam habet primo, *rebus* alijs impertit, omne igitur, quod est fœcundum, & illis *rebus*, quæ sunt post ipsum, fœcundum indit, atq; *suppeditat* progressum, & ipsam infinitatem effingit, *ac representat*, *rerum* universarum primam-autorem, à qua omnis generatrix facultas prodijt, perennes *rerum* divinarum progressus eximiè distillans, *ac emittens*.

CLIII.

OMne *** divinæ perfectionis est causa. Vt enim aliæ sunt ipsorum Entium hypostases, &

est infinita. Non enim cognatum *est* Uni illud, quod est infinitum: Sed alienum *est a Deo*. Si enim & ipsa multitudo per se recedat, *deficiat*, & *distet* ab Vno, perspicuum *est*, quod infinita multitudo prorsus *est* illo *Vno* nuda. Quamobrem etiam *est* infirma, & inefficax, *quia nec vires*, *nec efficaciam habet*. Non igitur *est* infinita Deorum multitudo. Uniformis igitur, & *Vni-similis est*, & finita, & magis finita, quam omnis alia multitudo. *Est* enim Vni magis cognata, quam omnis alia multitudo. Si igitur ipsum principium *esset* multitudo, oporteret illi, quod est ipsi principio propinquius, majorem adesse multitudinem, quam illi, quod longiùs *est*, & *quod à principio remotius*.

Quod enim est propinquius *rei alicui*, *id ei est* similius. Quoniam verò illud, quod est primum, est Vnum, illa multitudo, quæ cum illo est-conjuncta, *est* minor multitudo, quàm illa, quæ remotior est *ab Vno*. Quod verò est infinitum, non minùs est multitudo: Sed maximè multitudo.

CL.

OMne, quod progressum est in divinis ordinibus, omnes ipsius producentis facultates susci-pere non solet-naturaliter. Neq; omnino secunda omnes *facultates suscipiunt* eorum, quæ sunt ante ipsa, *i. e. primorum*: sed illa quasdam facultates ex inferioribus exemptas habent, & incomprehensas illis, quæ sunt post ipsa.

Si enim ipsæ Deorum proprietates *inter se* differunt, illæ quidem inferiorum *Deorum facultates* in superioribus *Dijs* præexistunt. Illæ verò superiorum, qui sunt universaliores, in inferioribus non sunt. Sed ea, quæ sunt præstantiora, alias quidem *facultates* indunt, *inserunt*, *atq; suppeditant* illis, quæ producuntur ab illis.

Alias verò in se ipsis primo-sumpserunt eximiè. Demonstratum-est enim, quod universaliores quidem sunt illi *Dij*, qui propiùs ad Vnum accedunt. Particulariores verò, qui longius *ab eo distant*. Si verò universaliores *Dij* facultates habent, quæ plura comprehendunt, quam illorum particulariorum *Deorum facultates*, non igitur illorum facultatem, *ac potestatem* illi, qui secundùm & particulariorem ordinem tenent, comprehendent. Est igitur in illis superioribus *Dijs* quiddam incomprehensum, & incircumscriptum subjectis, *ac inferioribus Dijs*, *quod ab illis neq; comprehendi*, *neq; circumscribi potest*. * rerum divinarum.

Revera demonstratum-est illud neq; sui-ipsius esse, neq; multo priùs *inesse* illis, quæ sunt supra ipsum. Sed illis omnibus, quæ sunt post ipsum. Ipsa vero infinitas, potentiâ *inest* in illis. Id vero, quod est infinitum, est incomprehensum *illis*, quibus est infinitum. Ergo quæ sunt deteriora, non omnes facultates participant *rerum illarum*, quas in se ipsis ipsa præstantiora primò-sumpserunt. Sunt enim illa *prima* incomprehensa secundis, ut ipsis etiam *primis* secunda *sunt incomprehensa*.

Neq;

Universidad de Deusto
Biblioteca

ἄλλου τῶν ὑπερουσίων, οὕτω δὴ καὶ τελειότητες, ἄλλαι μὲν, τῶν θεῶν αὐτῶν, κ᾽ τὸ ὑπάρχειν, ἄλλαι δὲ, αἱ τῶν ὅλων δεύτεραι, μεθ᾽ ἐκείνας. καὶ αἱ μὲν, αὐτοτελεῖς, κ᾽ πρωτουργοὶ, διότι καὶ τὸ ἀγαθὸν ἐν ἐκείνοις πρώτως. αἱ δὲ, κ᾽ μέθεξιν, ἔχουσαι τὸ τέλειον. ἄλλη μὲν οὖν λέγεται καὶ τῶν θεῶν τελειότης, καὶ ἄλλη τῶν ἐνθουσιώντων.

Τὸ δὲ ἐν τοῖς θείοις πρώτως τέλειον, οὐ μόνον τοῖς ἐνθουσιῶσι τῆς τελειότητος αἴτιον, ἀλλὰ κ᾽ τοῖς θεοῖς αὐτοῖς. εἰ γὰρ ἡ τέλειον ἔκαστον, ἐπέστραπται πρὸς τὴν οἰκείαν ἀρχὴν, τὸ πάσης τῆς θείας ἐπιστροφῆς αἴτιον, τελεσιουργόν ἐστι τῶν θεῶν γένος.

Prop. CLIV.

Πᾶν τὸ Φρουρητικὸν ἐν τοῖς θεοῖς, ἕκαστον ἐν τῇ οἰκείᾳ τάξει διαφυλάττει, τῶν δευτέρων ἐνοειδῶς ἐξηρημένων, κ᾽ τοῖς πρώτοις ἑνιδρυμένων. εἰ γὰρ Φρουρὰ τῆς ἑκάστου τάξεως μέτρον ἀτρεπτως διασώζει, κ᾽ συνέχει πάντα τὰ Φρουρούμενα ἐν τῇ οἰκείᾳ τελειότητι, πᾶσιν ἐνίδρυται τοῖς ὑστεροῦσι, καὶ ἀμιγὲς ἕκαστον ἵησιν ἐφ᾽ ἑαυτῆ μονίμως, καθαρότητος ἀχράντου τοῖς Φρουρουμένοις αἴτιον ὑπάρχον, κ᾽ ἑνιδρύει τοῖς ὑστέροις. τέλειον γὰρ πᾶν ἐστι, τῶν μὲν πρώτων αὐτεχόμενον, ἐν ἑαυτῷ ἢ μόνον, κ᾽ τῶν καταδεεστέρων ὑπερηπλωμένον.

Prop. CLV.

Πᾶν μὲν τὸ ζωογόνων ἐν τοῖς θείοις ἐστίν. ὁλικωτέρα γὰρ ἡ γονιμικὴ τῆς ζωογονικῆς, καὶ ἐξυπέρω τῆς δεχῆς. ἡ μὲν γὰρ γόνιμος πλὴν εἰς πλῆθος τι ὂν τὰ γόνιμα προάγουσαν αἰτίαν δηλοῖ.

Ἡ δὲ ζωογονία τὴν χορηγὸν ἀπάσης ζωῆς θεότητα περίεισιν. εἰ οὖν ἡ μὲν, τῶν ὄντων πολλαπλασιάζει τὰς ὑποστάσεις, ἡ δὲ, τὰς τῆς ζωῆς προόδους ὑφίησιν, ὡς ἔχει τὸ ὂν πρὸς τὴν ζωὴν, οὕτως ἡ γονιμικὴ τάξις ἔχει πρὸς τὴν ζωογόνον σειράν. ὁλικωτέρα δὴ οὖν ἔσται, κ᾽ πλειόνων αἰτία, καὶ διὰ τοῦτ᾽ ἐξυπέρω τῆς ἀρχῆς.

Prop. CLVI.

Πᾶν μὲν τὸ τῆς καθαρότητος αἴτιον, ἐν τῇ Φρουρητικῇ πρωτέχεται τάξει. ὃν ἔμπαλιν δὲ, πᾶν τὸ Φρουρητικὸν τῷ καθαρικῷ γένει ταυτόν. ἡ μὲν γὰρ καθαρότης τὸ ἀμιγὲς ἑνιδρύσει πρὸς τὰ χείρονα πᾶσι τοῖς θεοῖς, καὶ

naturæ, aliæ supereſſentialium, ſic etiam perfectiones, aliæ quidem, *ſunt* ipſorum Deorum, ſecundum eſſentiam, aliæ verò, *ſunt* ipſis Entibus poſteriores, poſt illas. Et aliæ quidem, *ſunt* perfectæ, & primariæ *Entium naturæ*. Quoniam & ipſum Bonum in illis *Entibus eſt* primo. Aliæ verò, *ſunt* per communionem habentes ipſam perfectionem. Propter hæc igitur, alia quidem *eſt* ipſa Deorum perfectio, & alia eorum, qui deificantur.

Illa verò perfectio, quæ primo eſt in Dijs, non ſolum *eſt* perfectionis cauſa illis, qui Deificantur: Sed etiam ipſis Dijs. Si enim, quatenus unumquodq; perfectum *eſt*, redit ad ſuum principium, quod eſt omnis divinæ reverſionis cauſa, *ergo* Deorum genus eſt rerum-perficiendarum-autor.

CLIV.

OMne, quod in Dijs cuſtodiendi-facultate-præditum *eſt*, unam-quanq; *rem* in ſuo ordine conſervat, cum ſecunda ſint uniformiter exempta, & in primis collocata. Si enim ipſa cuſtodia uniuscujuſq; ordinis menſuram immutabiliter conſervat, & omnia, quæ cuſtodiuntur, in ſua perfectione continet, omnibus indit, *atq; ſuppeditat* excellentiam ab inferioribus *atq; deterioribus manantem*, & unum-quodq; non-mixtum conſtituit in ſe-ipſa conſtanter, puritatis impollutæ *rebus* illis, quæ cuſtodiuntur, cauſa exiſtens, & in ſuperioribus collocat. Perfectum enim eſt omne, quod primis quidem adhæret, in ſe verò ſolum *eſt*, & *ſe continet*, & ſupra inferiora explicatur.

CLV.

OMne quidem, quod animalia procreat, eſt in *rebus* divinis. Univerſalior enim *eſt* ipſa procreatrix *facultas*, & *generatrix vis*, *generalior eſt*, *latiuſq; patet*, quàm animalium-generatrix *facultas*, & ipſi principio propinquior *eſt*. Nam ipſa quidem generatio, cauſam indicat, quæ ipſa Entia producit in multitudinem.

Ipſa verò animalium-generatio, Deitatem, omnis vitæ ſuppeditatricem, *nobis* repræſentat. Si igitur altera quidem *facultas* multiplicat ipſas Entium hypoſtaſes, *atq; naturas*, altera vero, ipſos vitæ progreſſus conſtituit, ut ipſum Ens ad vitam ſe habet, ſic etiam generandi-facultate-præditus ordo ſe habebit ad animalium-generatricem ſeriem. Univerſalior igitur erit, & *latius patebit ipſa generatrix facultas*, & plurium *erit* cauſa, & præterea propinquior *erit* ipſi principio.

CLVI.

OMnis quidem puritatis cauſa in cuſtodiendi-facultate-prædito ordine continetur, non contra verò, omne cuſtodiendi-facultate-præditum *genus* idem eſt cum genere, quod purgandi vim habet. Nam ipſa quidem puritas ipſam non-mixtam-naturam, *i. e. ipſam puritatem* indit, *inſerit*, *atq; ſuppeditat* omnibus Dijs ad deteriora; *vel*, *in deterioribus*, & impollutam-rationem in ipſa providentia ſecundo-

ſecundorum. Ipſa verò cuſtodia, etiam hoc efficit, & in ſe omnia continet, & ſtabiliter inſerit ſuperioribus. Ergo cuſtodiendi-facultate-præditum *genus* eſt univerſalius, & *generalius genere* purgandi-facultate-prædito.

Proprium enim *eſt* ſimpliciter, & *generaliter*, ipſius quidem cuſtodiæ, ipſum unius-cujuſque *rei* eundem ordinem conſervare & in ipſa, & in ijs, quæ ſunt ante ipſam, & ijs, quæ ſunt poſt ipſam. Puritatis verò *proprium eſt*, ipſum ex deterioribus eximere præſtantiora. Hæc autem ſunt primo in Dijs.

Illius enim, quod in omnibus eſt, oportet unam eſſe cauſam antecedentem, & in-univerſum *oportet* uniformes menſuras *eſſe cauſas antecedentes* omnium bonorum. Unde enim hoc ſit-futurum, & quam *rationem* apud illa *Bona* ſit-habiturum, priùs-ſumptum-eſt, *i. e. ante declaratum*, & *demonſtratum eſt*. Et nullum eſt in ſecundis bonum, quod non priùs-extiterit in ipſis Dijs.

CLVII.

OMnis quidem paterna cauſa, eſt omnibus ipſius Eſſe ſuppeditatrix, & ipſas Entium eſſentias, *atq; ſubſtantias*, & *naturas* conſtituit. Omne verò, quod ipſam formæ-procreationem efficit, exiſtit ante ea, quæ ſunt compoſita, & *ante* ipſum ordinem, & *ante* diviſionem ipſorum *factam* per numerum, & eſt ejuſdem cum ipſo Paterno conjugationis, & *ordinis*, in particularioribus generibus. Utrunq; enim eſt ejuſdem ordinis, cujus eſt ipſe finis. Quoniam & ipſa eſſentia, & ipſe numerus, & ipſa forma, omnia ſunt finis-ſpeciem-habentia, *finiq; ſimilia*.

Quamobrem hac-in-parte *hæc ſunt* inter-ſe cognata. Sed illud quidem, quod rerum fabricandarum facultate præditum eſt, ipſam effectionē producit in multitudinem. Quod verò eſt uniforme, ipſos Entium progreſſus præbet, *atq; ſuppeditat*. Et alterum quidem, eſt ſpecificum, *quod ſpeciem facit*, *formamq; procreat*, *atq; conſtituit*. Alterum verò, *eſt* eſſentiæ-efficiens, *eſſentiam efficit*, *procreat*, *atque conſtituit*.

Quatenus igitur hæc diſtant altera ab alteris, *ſcilicet* & ipſa Forma, & ipſum Ens, eatenus ipſum Paternum diſtat ab illo, quod eſt rerum-opifex. Ipſa vero forma eſt quoddam Unum. Ipſum igitur Paternum, quod eſt univerſalius, & *rerum procreandarum* magis-autor, eſt ſupra genus illud, quod eſt rerum-opifex, ut ipſum Ens *eſt ſupra* Formam.

CLVIII.

OMnis reductoria cauſa, *quæ res ad ſua principia reducit*, *eſt* in ipſis Dijs, & ab ipſo purgandi-facultate-prædito *genere* differt, & ab ipſis reducendi-facultate-præditis generibus, *quæ res ad ſua principia reducunt*.

Quod enim hoc etiam in illis *Dijs* primo eſſe oporteat, *eſt* perſpicuum. Quia univerſorum bonorum omnes cauſæ primum-exiſtunt illic, *in ipſis ſcil. Dijs*. Sed *ipſa reductoria cauſa*, *quæ res ad ſua principia reducit*, exiſtit quidem ante *genus* purgandi-facultate-præditum.

τὸ ἄχραντον ἐν τῇ οὐσίᾳ τῶν δευτέρων. ἡ δὲ Φρουρὰ, καὶ τοῦτο ἀπεργάζεται, καὶ ἐν ἑαυτοῖς, [l. ἑαυτῇ] πάντα συνέχει, καὶ ἑστηκότως ἐνιδρύσει τοῖς ὑστεροῦσι. ὁλικώτερον ἄρα ἔσται καθαρικοῦ τὸ Φρουρητικόν ἐστιν.

Ἴδιον γὰρ ἁπλῶς, Φρουρᾶς μὲν, τὸ τὴν αὐτὴν ἑκάστου τάξιν διατηρεῖν πρὸς τὰ ἑαυτὸ, καὶ τὰ πρὸ αὐτοῦ, καὶ τὰ μετ᾽ αὐτό. καθαρότητος δὲ, τὸ ἐξαίρειν καὶ διακεκριμένα τὰ κρείττονα. ταῦτα δὲ ἐστι πρώτως ἐν τοῖς θεοῖς.

Τοῦ γὰρ ἐν πᾶσιν ὄντος δεῖ μίαν αἰτίαν προηγεῖσθαι, καὶ ὅλως πάντων τῶν ἀγαθῶν τὰ ἐνοειδῆ μέτρα. πόθεν γὰρ ἔσται τοῦτο, καὶ τίνα ἔξει τὴν παρ᾽ ἐκείνοις, προβολήν. καὶ οὐδέν ἐστιν ἐν τοῖς δευτέροις ἀγαθὸν, ὃ μὴ προϋφέστηκεν ἐν τοῖς θεοῖς.

Prop. CLVII.

Πᾶν μὲν τὸ πατρικὸν αἴτιον, ἕνωσι πᾶσίν ἐστι χορηγὸν, καὶ τὰς ὑπάρξεις τῶν ὄντων ὑφίησι. πᾶν δὲ τὸ δημιουργικὸν τῆς εἰδοποιίας, τῶν συνθέτων προϋφέστηκε, καὶ τῆς τάξεως, καὶ τῆς κατὰ ἀριθμὸν αὐτῶν διαιρέσεως, καὶ ἔστι τῆς αὐτῆς τῷ πατρικῷ συστοιχίας ἐν μερικωτέροις ἥλιοις. ἑκάτερον γὰρ τῆς ἑτερότητός ἐστι τάξεως. ἐστὶ καὶ ἡ ὑπαρξις, καὶ ὁ ἀριθμὸς, καὶ τὸ εἶδος, περιοριστὰ πάντα ἐστίν.

Ὥστε πρώτη οὐσιοχία ἀλλήλοις. ἀλλὰ τὸ μὲν δημιουργικὸν, εἰς πλῆθος παράγει τὴν ποίησιν. τὸ δὲ ἑνοειδὲς παρέχεται τὰς τῶν ὅλων προόδους. καὶ τὸ μὲν εἰδοποιόν ἐστι, τὸ δὲ οὐσιοποιόν.

Ἡ οὖν αὐτὰ διέκρινεν ἀλλήλων, τό, τε εἶδος, καὶ τὸ ὄν, πρώτη δὲ δημιουργοῦ τὸ πατρικὸν διέκρινεν. ἔστι δέ τι ἓν τὸ εἶδος. ὁλικώτερον ἄρα, καὶ ἀπώτερον τὸ πατρικὸν ἐστιν ἐπέκεινα δὲ δημιουργικοῦ ἥλιους, ὡς τὸ ὂν δὲ εἴδους.

Prop. CLVIII.

Πᾶν τὸ ἀναγωγὸν αἴτιον ἐν τοῖς θεοῖς, καὶ δὲ καθαρικοῦ διαφέρει, τῶν ὑπερεπιπλοκῶν ἑνώσεων.

Ὅτι μὲν γὰρ ἕνωσι δεῖ καὶ τοῦτο πρώτως ἐν ἐκείνοις δῆλον. ἐπειδὴ τῶν ὅλων ἀγαθῶν ἐκεῖ τὰ αἴτια πάντα προϋφέστηκεν. ἀλλὰ δὲ μὲν καθαρικοῦ προϋπάρχει.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Διόπ τὸ μὲν, ἀπολελύϛ τῶν χειρόνων. τοῦτο δὲ, σωσάμενϛ τῆς κρείττονος. ἓ δὲ ἀπερεπλεκϛ. μεμικτέραν ἔχϛ πέξιν. διόπ τῶν τὸ ἐπιστρέφον *** ἓ ἢ ἀναγωγοῦ ἐνέργημα, κ τὴν πρὸς τὸ κρεῖττον ἀπιστροφὴν χαρακτηρίζεται, ὡς εἰς τὸ ἄνω, καὶ τὸ θειότερον ἄγον τὸ ἀπιστρεφόμενον.

PN Θ'.

Πᾶσα πέξις θεῶν, ἐκ τῶν πρώτων ἐστὶν ἀρχῶν, περαίνϛ, κ ἀπείρας. ἀλλ' ἡ μὲν, πρὸς τῆς ἓ περαίνϛ αἰτίας μᾶλλον. ἡ δὲ, πρὸς τῆς ἀπειρίας. πᾶσι μὲν γὰρ ἐξ ἀμφοτέρων πρόεισι. διόπ τῶν πρώτων αἰτίων αἱ μεταδόσεις δήκουσι λόγ πάντων τῶν δευτέρων. ἀλλ' ὅπου μὲν, τὸ πέρας ἐνδυναστεύϛ, κ τὴν μίξιν. ὅπου δὲ, τὸ ἄπειρον. κ οὕτω δὴ τὸ μὲν περιλοειδὲς ἁπλότητ γίνϛ, ἐν ᾧ τὸ ἓ περαίνϛ κρατεῖ. τὸ δὲ ἀπειροειδὲς, ἐν ᾧ τὸ τῆς ἀπειρίας.

PΞ. * περὶ τοῦ.

Πᾶς ὁ θεῖϛ νοῦς, ἑνοειδής ἐστι, καὶ τέλειος. καὶ πρῶτ νοῦς αὐτὸς ἑαυτόν, κ σὺν ἄλλους νόας παράγων. ἐπεὶ γὰρ θεός ἐστι, πεπλήρωται τῶν θείων ἑνάδων, καὶ ἔστιν ἑνοειδής. ἐπεὶ δὲ τοῦτ, καὶ τέλειϛ, τῆς ἀγαθότητϛ τῆς θείας πλήρης ἐστὶν ἀρχων. ἐπεὶ δὲ ἕαυτὸν, κ πρώτως ἐστὶ νοῦς, ἄπασι τοῖς θεοῖς ἑνωμένϛ. πᾶσος γὰρ νοῦ κρείττων ὁ ὑπερεκβεβηκὼς νοῦς. πρώτως δὲ ὢν νοῦς, καὶ τοῖς ἄλλοις αὐτὸς δίδωσι τὸ νοεῖσθαι. ὅτε γὰρ τῶν πρώτως ὄντων πάντα τὰ δεύτερα ὄντα τὸν ὑπαρξιν κέκτηται.

PΞά.

Πᾶν τὸ ὄντως ὂν, τὸ τῶν θεῶν ἐξημμένον, θεῖόν ἐστι, καὶ ἀμέθεκτον. ἐπεὶ γὰρ πρῶτόν ἐστι τῶν τῆς θείας ἑνώσεως μεταχόντων, τὸ ὄντως ὂν, ὡς δέδεικται, κ πληροῖ τὸν νοῦν ἀφ' ἑαυτοῦ. καὶ γὰρ ὁ νοῦς ὄν ἐστιν, ὡς ἓ ὄντϛ πληρούμενος. θεῖον ἐστὶ δὴ πού νοητόν. ὡς μὲν ἐκθεούμενον, θεῖον, ὡς δὲ πεπληρωκὸν ἓ νοῦ, καὶ πρὸ αὐτοῦ μεταχόμενον, νοητόν. καὶ ὁ μὲν νοῦς, ὄν, ἀπὸ τὸ πρώτως ὄν.

Αὐτὸ δὲ τὸ πρώτως ὂν, χωριστόν ἐστιν ἀπὸ ἓ νοῦ. διότι μὴ τὸ ὂν ἐστιν ὁ νοῦς. τὰ δὲ ἀμέθεκτα πρὸ τῶν μεταχομένων ὑφέστηκεν. ὥστε καὶ ἓ συζυγοῦν πρὸς τὸν νοῦν ὄντϛ προϋπάρχϛ τὸ καθ' αὑτὸ, καὶ ἀμέθεκτον ὄν.

Quoniam illud quidem, à deterioribus liberat. Hoc verò, cum præstantioribus conjungit. Ordinem verò particulariorem habet, quàm illud *genus*, quod rerum *convertendarum*, & ad sua principia reducendarum vim habet. Quoniam omne, quod *res ad sua principia convertit*, atq; reducit, *est nobilius, & antiquius eo, quod tali facultate non est præditum.* Ipsius verò reductoriæ *causæ* effectus figuratur, atq; *repræsentatur* per conversionem, atq; *reversionem* ad id, quod est præstantius, quia ad superiorem, & diviniorem *causam* ducit id, quod convertitur, *ac reducitur ad suum principium*.

CLIX.

OMnis ordo Deorum ex primis est principijs, *scilicet ex* Fine, & Infinitate. Sed alter quidē *ordo pendet* magis ex ipsa Finis causa. Alter verò, ex ipsa Infinitate *magis pendet*. Nam omnis quidem *ordo* ex utroq; *principio* prodit. Quia primarum causarum communicationes per omnes secundas *causas* pervadunt. Sed alibi quidem, ipse Finis dominatur per ipsam *rerum, & naturarum* mixtionem. Alibi verò, ipsum infinitum. Sic autem ipsum quidem finis-forma-præditum, *vel, fini-simile* genus perficitur, in quo ipsius Finis vires dominantur. Illud verò *genus* infiniti-forma-præditum, *vel, Infinito-simile, vocatur*, in quo vires Infinitatis *sunt & dominantur*.

CLX * *De Mente.*

OMnis divina Mens, est uniformis, & perfecta. Et prima Mens *est* ex se-ipsa, & alias Mentes producit. Si enim est Deus, repletus est divinis Unitatibus, & est uniformis. Si verò *detur* hoc, *ergo Deus est* etiam perfectus, quia bonitatis divinæ plenus existit. Si verò *concedantur* hæc, *ergo Deus* etiam primo Mens est, quippe quod cum ipsis Dijs sit unitus. Nam illa Mens, quæ Deificatur, *est* omni Mente præstantior. Illa verò Mens, quæ primo *Mens* est, alijs etiam *Mentibus* eadem dat hypostasin, atq; *naturam suppeditat*. Nam à primo Entibus, *i. e. à primis Entibus* omnia secunda Entia suam essentiam habent *manantem*.

CLXI.

OMne, quod est verè Ens, quod ex Dijs pendet, divinum est, & imparticipabile. Quoniam enim (ut demonstratum est) illud, quod est verè Ens, primum est eorum, quæ divinam Unitatem participant, *idcirco* Mentem etiam à se, *& per se* replet. Etenim ipsa Mens est Ens, ut ea, quæ ipso Ente repletur. Ergo divinum est *ipsum* mente-perceptum. *Nam* ut illud quidem, quod Deificatur, *est* divinum, ut illud verò, quod Mentis replendæ vim habet, & quod ab ipsa *Mente* repletur, *est* mente-perceptum. Et ipsa quidem Mens, *est* Ens, propter illud, quod est primo Ens.

Ipsum verò primo Ens, separatum est ab ipsa Mente. Quia Mens est post ipsum Ens. Quæ verò sunt imparticipabilia, existunt ante ea, quæ participantur. Quamobrem etiam ante illud, quod est cum ipsa Mente conjunctum, existit illud, quod est per se, & imparticipabile.

Mente-

Mente-perceptum enim est, non ut cum ipsa Mente collocatum: sed ut eximiè perficiens ipsam Mentem, quoniam & illi ipsum Esse impertit, & illam quoque replet ipsa verè existente essentia.

CLXII.

OMne, quod collustrat verè existentem Unitatum multitudinem, est occultū, & mente-perceptum. Occultum quidem, ut cum Uno conjunctum, cum Mente verò *conjunctum, pro, Mente-perceptum verò*, ut id, quod ab ipso Ente participatur.

Abillis enim, quæ pendent *ex iis, qua cognosci possunt*, omnes Dii nominantur. Quoniam & ipsæ ipsorum hypostases, *& nature*, quæ sunt insignes, quamvis sint ignotæ, *tamen* ex his cognosci possunt. Ineffabile enim per se est omne divinum, & ignotum, ut cum illo ineffabili Uno cognatione- conjunctum.

Ex illis verò, quæ participant *aliquid*, ex immutatione *eorum*, illorum etiam proprietates cognosci contingit. Mente-percepti igitur sunt illi *Dij*, qui collustrant illud, quod est verè Ens. Quoniam profectò illud, quod est verè Ens, est mente-perceptum divinum, & imparticipabile, quoniam ante Mentem existit.

Non enim hoc ex primis penderet Diis, nisi & illi primariam haberent hypostasin, atq; *naturam*, & facultatem perfectricem aliorum Deorum, si modò ut illa, quæ inter se mutuò participant, sic etiam ipsæ eorum, quæ participantur, essentiæ se habent.

CLXIII.

OMnis Unitatum multitudo, quæ participatur à participabili Mente, est intellectualis. Ut enim se habet Mens ad illud, quod est verè Ens, sic etiam Unitates istæ se habent ad mente-perceptas Unitates.

Si igitur illæ Mentem collustrant, mente-perceptæ sunt. Ideò & istæ, quæ collustrant divinam, & imparticipabilem mentem, intellectuales sunt: sed non ita intellectuales, ut in Mente subsistentes: sed ut per causam, ante mentem existentes; & *ut* illæ, quæ mentem progenuerunt.

CLXIV.

OMnis Unitatum Multitudo, quæ participatur ab omni imparticipabili anima, est supermundana.

Quoniam enim imparticipabilis anima, est primò super ipsum mundum, & illi Dii, qui ab ipsa participantur, supermundani sunt, eandem proportionem habentes ad intellectuales & mentales *id est, mente-perceptos Deos*, quam habet anima ad mentem, & mens ad illud, quod est verè Ens. Ut igitur omnis anima ex mente-pendet, & mens ad mente-perceptum est conversa, *vel, convertitur, ac revertitur*, sic etiam ipsi supermundani Dii ex intellectualibus pendent, ut etiam isti *pendent* ex mentalibus, *id est, mente-perceptis*.

Νοητὸν γάρ ἐστιν, οὐχ ὡς τῷ νῷ συντελαγμένον, ἀλλ' ὡς τελειοῦν ἐξηρημένως τὸν νοῦν, διότι καὶ κείνῳ ἓ εἶναι μεταδίδωσι, κ πληροῖ κἀκεῖνον τῆς ὄντως οὔσης οὐσίας.

PΞΒ'.

Πᾶν τὸ καλαλάμπον τὸ ὄντως ὂν πολήθ τῶν ἑνάδων κρύφιον, καὶ νοητόν ἐστι. κρύφιον μὲν, ὡς τῷ ἑνὶ συνημμένον, νῷ δὲ, ὡς τῷ ὄντϛ μεπχόμενον.

Ἀπὸ γὰρ τῶν ἐξημμένων, πάντες οἱ θεοὶ καλοῦνται. διότι καὶ τὰς ὑποστάσεις αὐτῶν τὰς ἀμφερούσας ὅτο τούτων ἀγνώστους ὑπαρχούσας, γνῶναι δυνατόν. ἄρρητον γὰρ καθ' ἑαυτὸ πᾶν τὸ θεῖον, καὶ ἄγνωστον, ὡς τῷ ἑνὶ τῷ ἀρρήτῳ συμφυές. ὅτο δὲ τῶν μεπχόντων, ἐξ ἀλλαγῆς, καὶ τὰς ἐκείνων ἰδιότητας γνωρίζεσθαι συμβαίνϛ. νοητοὶ οὖν εἰσιν οἱ τὸ ὄντως ὂν καλαλάμποντες. διόπ δὴ τὸ ὄντως ὂν, νοητόν ἐστι θεῖον, καὶ ἀμέθεκτον, ἓ νοῦ προϋφεστηκός.

Οὐ γὰρ αὖ τοῦτ τῶν πρωτίστων ἐξηπτελεσθεῶν, εἰ μὴ κἀκεῖνοι πρωτουργὸν ἔχοι τὸ σῶσαι, κ δύναμιν τελειωτικὴν τῶν ἄλλων θεῶν, ἅπερ ὡς τὰ μεπχομενα πρὸς ἄλληλα, οὕτω καὶ αὐτῶν μεπχομένων ἔχουσιν ὑπαρξεις.

PΞΓ'.

Πᾶν τὸ πλῆθ τῶν ἑνάδων τὸ μεπχόμενον ὑπὸ ἓ μεθεκτοῦ νοῦ, νοερόν ἐστιν. ὡς γὰρ ἔχϛ νοῦς πρὸς τὸ ὄντως ὄν, οὕτως αἱ ἑνάδες αὗται, πρὸς τὰς ἑνάδας τὰς νοητὰς ἔχουσιν.

Εἰσὶ δὴ οὖν ἐκεῖναι καλαλάμπουσι τὸν νοῦν, νοηταί εἰσι. πωτὴ καὶ αὗται καλαλάμπουσι τὸν θεῖον, καὶ ἀμέθεκτον νοῦν, νοεραί εἰσιν, ἀλλ' οὐχ οὕτω νοεραὶ, ὡς ἐν νῷ ὑφεστηκυῖαι, ἀλλ' ὡς καὶ αἴτιαι ἓ νοῦ προϋπάρχουσαι, κ ἀποχωρησασαι τὸν νοῦν.

PΞΔ'.

Πᾶν τὸ πλῆθ τῶν ἑνάδων τὸ μεπχόμενον ὑπὸ τῆς ἀμεθέκτου πάσης ψυχῆς, ὑπερκόσμιόν ἐστι.

Διόπ γὰρ ἡ ἀμεθεκτ ψυχὴ, πρώτως ὑπὲρ τὸν κόσμον ἐστὶ, καὶ οἱ μεπχόμενοι ὑπ' αὐτῆς θεοὶ ὑπερκόσμιοί εἰσιν, ἀναλογον ὄντες πρὸς σὺν νοεροὺς, κ νοητούς. ὃν ἔχϛ ψυχὴ πρὸς νοῦν, καὶ νοῦς πρὸς τὸ ὄντως ὄν. ὡς οὖν ψυχὴ πᾶσα πρὸς νοῦς, [l. εἰς νοῦν] ἀνήρτηται, καὶ νοῦς εἰς τὸ νοητὸν ἐπέρραπται, οὕτω δὴ καὶ ὑπερκόσμιοι θεοὶ τῶν νοερῶν ἐξέχονται, καθάπερ δὴ καὶ οὗτοι τῶν νοητῶν.

Universidad de Deusto
Biblioteca

ρξε'.

Πᾶν τὸ πλῆθος τῶν ἑνάδων τῶν μεπεχομένων ὑπό τινος. ***** γάρ ἐστι τῶν ἐν κόσμου μερῶν, καὶ διὰ μέσου, καὶ τῆς ψυχῆς. οὔτε γὰρ νοῦς ἄνευ ψυχῆς πάρεστί τινι τῶν ἐγκοσμίων σωμάτων, οὔτε θεότης ἀμέσως συνάπτεται, καὶ ψυχή. διὰ δὲ τῶν ὁμοίων αἱ μεθέξεις. καὶ αὐτὸς ὁ νοῦς κ) τὸ νοητὸν τὸ ἑαυτοῦ τὸ ἀκρότατον μετέχει τῆς ἑνάδος. ἐγκόσμιοι οὖν αἱ ἑνάδες, ὡς συμπληροῦσαι τὸν ὅλον κόσμον, καὶ ὡς ὑπὸ θεῶν, [l. θεῶν] τι, κ) τῶν ἐμφανῶν σωμάτων. θεῖον γὰρ καὶ πάντων ἕκαστόν ἐστιν, οὐ διὰ τὴν ψυχήν. οὐ γὰρ αὐτὴν πρώτως θεός. οὐδὲ διὰ τὸν νοῦν. οὐδὲ γὰρ οὕτως τῇ ἑνὶ ὁ αὐτός. ἀλλ' ἔμψυχον μὲν, καὶ ἐξ αὐτοῦ κινούμενον, διὰ ψυχήν. ἀεὶ δὲ ὡσαύτως ἔχον, καὶ πρὸς τῇ ἀϊδίῳ φερόμενον, διὰ τὸν νοῦν. θεῖον δὲ, διὰ τὴν ἕνωσιν. κ) εἰ δυνάμεν ἔχει προνοητικὴν, διὰ πάντα ἐστὶ τὴν αἰτίαν ταύτην.

ρξς'.

Πᾶς νοῦς ἀμέθεκτός ἐστιν, ἢ μέθεκτός. καὶ εἰ μέθεκτος, ἢ ὑπὸ τῶν ὑπερκοσμίων ψυχῶν. μεπεχόμενος, ἢ ὑπὸ τῶν ἐγκοσμίων. πᾶσος μὲν δὴ ἕ πλήθους τῶν νόων ὁ ἀμέθεκτος ἡγεμὼν πρωτίστως ἔχων ὕπαρξιν. τῶν δὲ μεπεχομένων, οἱ μὲν, τὴν ὑπερκόσμιον, καὶ ἀμέθεκτον ἐλλάμπουσι ψυχήν. οἱ δὲ, τὴν ἐγκόσμιον. οὗτος γὰρ ὁ ἀμέθεκτος τὸ πλῆθος ὅλως τὸ ἐγκόσμιον. εἴωθε δὲ καὶ πρόοδοι διὰ τῶν ὁμοίων. ὁμοιότερον δὲ τῇ ἀμεθέκτῳ τὸ χωριστὸν ἕ κόσμου μᾶλλον, ἢ τὸ διηρημένον πρὸς αὐτόν. οὕτω μόνον τὸ ὑπερκόσμιον ὑπέστη πλῆθος, ἀλλ' ἐστὶ καὶ ἐγκόσμιοι. ἔτι δὲ καὶ θεῶν ἐγκόσμιον πλῆθος, κ) αὐτὸς ὁ κόσμος ἔμψυχος, ἅμα καὶ ἕνους ἐστί. καὶ ἡ μεθέξις ζωῆς ἐγκοσμίους ψυχὰς τῶν ὑπερκοσμίων θεῶν, διὰ μέσον ἐστὶ τῶν ἐγκοσμίων νόων.

ρξζ'.

Πᾶς νοῦς ἑαυτὸν νοεῖ, ἀλλ' ὁ μὲν πρώτιστος ἑαυτὸν μόνον. καὶ ἓν καὶ ἀριθμὸν ἐν πάντῳ νοῦς, καὶ νοητόν. ἕκαστος δὲ τῶν ἐφεξῆς ἑαυτὸν ἅμα καὶ τὰ πρὸ αὐτοῦ, κ) νοητόν ἐστι. πάντα, τὸ μὲν, ὅ ἐστι, τὸ δὲ, ἀφ' οὗ ἐστιν. εἰ δὲ ἑαυτὸν νοεῖ, πᾶς νοῦς ἢ τὸ ὑπὲρ ἑαυτὸν, ἢ τὸ μεθ' ἑαυτόν.

CLXV.

OMnis multitudo Unitatum, quæ participantur ab aliquo. * Nam est *una* de Mundi partibus, & per medium, & animam *fertur*. Neq; enim Mens sine anima adest ulli corporum in-mundo--comprehensorum, neq; Deitas, & anima conjungitur immediatè. Nam communicationes, *& conjunctiones sunt* per similia. Et ipsa Mens per suum mente-perceptum, *i. e. per suam mente percipiendi rationem*, participat ipsam Unitatis summitatem, *vel, per suum summum mente-perceptum, particeps-est ipsius Vnitatis*. Unitates igitur in-mundo-comprehensæ *dicuntur*, ut illæ, quæ totum Mundum complent, & *ut illæ quæ sunt* ex Dijs aliquid, &, *ut illæ, quæ sunt aliquod* manifestorū corporum Nam horum quoq; *corporū, ut supra dictum est*, unum-quodq; divinum est, non propter ipsam animam. Non enim ista primo Deus *est*. Neq; propter ipsam Mentem. Nam ne ista quidem, eadem est cum ipso Uno. Sed *ipsum corpus* animatum quidem *est*, & per se movetur, propter animam. Semper verò pariter se habet, & ordine optimo fertur, propter ipsam Mentem. Divinum verò *dicitur*, & *est* propter ipsam Vnitatem, *ac Vnionem cum divina Mente*. Et si facultatem habet providendi-vi-præditam, propter istam causam, *i. e. ob istam cum divina Mente conjunctionem*, est tale.

CLXVI.

OMnis Mens, imparticipabilis est, vel participabilis. Et si participabilis *est*, vel à supermundanis animabus participatur, vel ab illis, quæ sunt in mundo. Nam omni-quidem Mentium multitudini *Mens* imparticipabilis præest, primam habens essentiam. Illarum vero *Mentium*, quæ participantur, aliæ quidem, supermundanam, & imparticipabilem animam illuminant. Aliæ vero, *collustrant animam* illam, quæ est in mundo. Haud enim ab eo. quod est imparticipabile, in-mundo-degens multitudo statim *manat*. Si quidem ipsi progressus per similia *fiunt*. Similius autem *est* ei, quod est imparticipabile, illud, quod separatum *est* à mundo, similius *inquam est*, quam illud, quod est divisum circa ipsum, *vel, in ipso*. Non solum *autem* existit supermundana multitudo: sed sunt etiam, qui degunt in Mundo. Si quidem & Deorum *est* in Mundo versans multitudo, & ipse Mundus est animatus, simul & mente-præditus. Et illa communio supermundanorum Deorum, qua fruuntur animæ degentes in Mundo, fit propter medium Mentium in Mundo comprehensarum.

CLXVII.

OMnis Mens se-ipsam percipit, *ac intelligit*: sed prima quidem, se--ipsam tantùm *intelligit*. Et Unum numero in ista *prima Mente simul est* Mens, & mente-perceptum. Una-quæq; verò *Mentium* illarum, quæ sunt deinceps, se-ipsam, simul & ea, quæ sunt ante ipsam, *percipit, intelligit, & cognoscit*, & est mente-perceptum. Hoc *autem* partim quidem, *est illud*, quod est, partim verò, *est illud*, à quo est. Si enim *prima Mens* se-ipsam percipit, *intelligit, & cognoscit* omnis Mens vel *intelligit, & cognoscit* illud, quod est supra se-ipsam, vel illud, quod est post se-ipsam.

Sed

Sed si quidem *intelligit, & cognoscit* illud, quod est post se-ipsam, cum sit mens, ad deterius se *convertet, ac* revertetur. Et ne sic quidem illa *Mens illud* ipsum cognoscet, ad quod reversa-fuerit, quippe quod non fuerit in se-ipsa: sed extra-se-ipsam. Ipsam verò figuram ab ipsa *prima Mente manantem cognoscet* tantùm, *& sciet*, quomodo in se-ipsa fuerit ab illa *prima Mente manans*. Quod enim habet, novit, & quod patitur, non autem, quod non habet, & *illud*, à quo nihil patitur.

Si verò *cognoscit illud*, quod est supra se-ipsam, si quidem per sui-ipsius cognitionem *hoc assequitur*, se-ipsam, simul & illud cognoscet. Si verò illud tantùm *cognoscit*, se-ipsam ignorabit, *neque cognoscet*, quamvis sit Mens.

Omninò verò cognoscens illud, quod est ante ipsam, novit igitur quòd illud est & causa, & quorum est causa. Si enim hæc ignorarit, illud etiam ignorabit.

Illud enim, quod ipsum Esse producit, quæ producit *ea* cognoscit, & quæ non producit, non cognoscit. Quod verò quis constituit, & quorum causam cognoscit per eam, quæ est ante ipsam, *i. e. per antecedentem causam, id* præclarè novit, & se-ipsum illinc *manantem*, ac subsistentem cognoscet. Omnino igitur *Mens* cognoscens id, quod est ante ipsam, se ipsam quoque cognoscet.

Si qua igitur est Mens mente-percepta, illa se-ipsam cognoscens, & ipsam mente-perceptam *Mentem* cognoscit, mente-percepta *Mens*, existens, *id*, quod est ista *Mens*.

Unaquæque verò *Mentium* illarum, quæ sunt post illam *primam Mentem*, id, quod in ipsa mente-perceptum *est*, *& quod mente percipi potest*, cognoscit, simul & id, quod est ante ipsam. Est igitur & in ipsa Mente mente-perceptum, *quod mente percipitur, atq; cognoscitur*, & in ipso mente-percepto *est* Mens. Sed alia quidem *Mens*, eadem *est* cum ipso mente-percepto.

Alia verò, quatenus quidem est in se-ipsa, *eatenus est* eadem *cum ipso mente-percepto*. Cum eo verò, quod est ante ipsam, non *est* eadem. Aliud enim *est* ipsum simpliciter mente-perceptum, & aliud, ipsum in mente-percipiente, *& cognoscente* mente-perceptum.

CLXVIII.

OMnis Mens per actionem novit *illud*, quod cognoscit. Neque alius quidem, proprium est, ipsum cognoscere, alius verò, ipsum cognoscere, quod cognoscit. Si enim est per actionem Mens, & cognoscit se-ipsam non aliam esse, quàm illud ipsum, quod cognoscitur, *ergò Mens* novit se-ipsam, & videt se-ipsam.

Videns verò cognoscentem, & videntem cognoscens, novit quòd Mens est per actionem. Hoc verò cognoscēs, cognoscit se cognoscere, nec ea tantum *cognoscit*, quæ in-mente-habet, *& quæ cogitat*. Simul igitur hæc duo novit, & ipsum mente-perceptum, & quod cognoscit illud, & cognoscitur à se-ipso, *illud* cognoscente.

Ἀλλ' εἰ μὲν τὸ μεθ' ἑαυτὸν, πρὸς τὸ χεῖρον ὑπερέψεται, νοῦς ὤν. καὶ οὐδὲ οὕτως ἐκεῖνο αὐτὸ γνώσεται, πρὸς ὃ ἐπέστρεψεν, ἅτε οὐκ ὢν ἐν αὐτῷ, ἀλλ' ἔξω αὐτοῦ. τὸν δὲ ἐν αὐτῷ τύπον μόνον, ὡς ἐν ἑαυτῷ γέγονεν ἀπ' ἐκείνου. ὃ γὰρ ἔχει, οἶδε, καὶ ὃ πέπονθεν, οὐχ ὃ μὴ ἔχει, καὶ ἀφ' οὗ οὐ πέπονθεν.

Εἰ δὲ τὸ ὑπὲρ αὐτὸν, εἰ μὲν διὰ τῆς ἑαυτοῦ γνώσεως, ἑαυτὸν, ἅμα κἀκεῖνο γνώσεται. εἰ δὲ ἐκεῖνο μόνον, ἑαυτὸν ἀγνοήσει, νοῦς ὤν.

Ὅλως δὲ τὸ πρὸ αὐτοῦ γινώσκων, οἶδεν ἄρα ὅτι καὶ αὐτῶν ἐστιν ἐκεῖνο, καὶ ὧν ἔπειτα. εἰ γὰρ ταῦτα ἀγνοήσει, κἀκεῖνο ἀγνοήσει.

* Τῷ τὸ εἶναι παρέχον, ἃ παρέχει, κ) * *Vide* ἃ παρέχει, μὴ γινώσκων. ὃ δὲ τῆς ὑφέσεως, *Notam* καὶ ὧν αὐτὸν τῷ πρὸ αὐτοῦ γινώσκειν, καὶ ἑαυτὸν ἐκεῖθεν ὑποστάσεα γνώσεται. πάντως ἄρα τὸ πρὸ αὐτοῦ γινώσκων, γνώσεται καὶ ἑαυτόν.

Εἰ οὖν τίς ἐστι νοῦς νοητὸς, ἐκεῖνο ἑαυτὸν εἰδώς, καὶ τὸν νοητὸν οἶδε, νοητὸς ὢν, ὅ ἐστιν οὕτως.

Ἕκαστος δὲ τῶν μετ' ἐκεῖνον, τὸ ἐν αὐτῷ νοητὸν νοεῖ, ἅμα καὶ τὸ πρὸ αὐτοῦ. ἔστιν ἄρα καὶ ἐν τῷ νῷ νοητὸν, καὶ ἐν τῷ νοητῷ νοῦς. ἀλλ' ὁ μὲν, τῷ νοητῷ ὁ αὐτὸς.

Ὁ δὲ, τῷ μὲν ἐν αὐτῷ, ὁ αὐτὸς. τῷ πρὸ αὐτοῦ δὲ οὐχ ὁ αὐτός. ἄλλο γὰρ τὸ ἁπλῶς νοητὸν, καὶ ἄλλο τὸ ἐν τῷ νοουμένῳ νοητόν.

ρξη'.

Πᾶς νοῦς καὶ ἐνέργειαν οἶδεν, ὁ νοεῖ, καὶ οὐκ ἄλλου μὲν ἴδιον τὸ νοεῖν, ἄλλου δὲ, τὸ νοεῖν, ὅτι νοεῖ. εἰ γάρ ἐστι καὶ ἐνέργειαν νοῦς, καὶ νοεῖ ἑαυτὸν οὐκ ἄλλον οὖσα παρὰ τὸ νοούμενον, οἶδεν ἑαυτὸν, κ) ὁρᾷ ἑαυτόν.

Ὁρῶν δὲ νοερὰ, καὶ ὁρῶντα γινώσκων, οἶδεν ὅτι νοῦς ἐστι καὶ ἐνέργεια. τοῦτο δὲ οἶδεν, οἶδεν ὅτι νοεῖ, καὶ οὐχ ἃ ἐνοεῖ μόνον. ἅμα ἄρα ἀμφω οἶδε καὶ τὸ νοητὸν, καὶ ὅτι νοεῖ ἐκεῖνο, καὶ νοεῖται ὑφ' ἑαυτὸ νοοῦν.

Universidad de Deusto
Biblioteca

ΡΞΘ.

Πᾶς νοῦς ἐν αἰῶνι τὴν οὐσίαν ἔχει, καὶ τὴν δύναμιν, καὶ τὴν ἐνέργειαν. εἰ γὰρ ἑαυτὸν νοεῖ, καὶ πάντων νοῦς, καὶ νοητόν, καὶ νόησις, τὰ νῷ πάντων καὶ τὸ νοητόν. μέση γὰρ οὖσα καὶ τοῦ νοοῦντος, καὶ τοῦ νοουμένου, τῶν αὐτῶν ἀμφοῖν ἐκείνων ὄντων, ἔσχε δήπου καὶ ἡ νόησις, ἡ αὐτὴ πρὸς ἄμφω. ἀλλὰ μὴν ὅπι ἡ οὐσία πάντων αἰώνιος. ὅλη γὰρ ἅμα ἐστὶ, καὶ ἡ νόησις ὡσαύτως, εἴπερ τῇ οὐσίᾳ πάντων.

Εἰ δ' ἀκίνητος ὁ νοῦς, οὐκ ἂν εἴη πρόσω μετρήτε, [l. μετροῖτο, vel, ἐμετρεῖτο,] οὔτε καὶ τὸ εἶναι, οὔτε καὶ τὴν ἐνέργειαν. πάντων γὰρ ὡσαύτως ἐχόντων, καὶ ἡ δύναμις αἰώνιος.

Ρό.

Πᾶς νοῦς, πάντα ἅμα νοεῖ. ἀλλ' ὁ μὲν ἀμέθεκτος, ἁπλῶς πάντα. τῶν δὲ μετ' ἐκεῖνον ἕκαστος *** πᾶς νοῦς ἐν αἰῶνι τὴν οὐσίαν ἱδρύσατο τὴν ἑαυτοῦ, καὶ ἅμα τῇ οὐσίᾳ τὴν ἐνέργειαν. πάντα ἅμα νοήσας.

Πᾶσι γὰρ καὶ μέρος, ἄλλο, καὶ ἄλλο τῶν ἐφεξῆς οὐκ ἐν αἰῶνι. τὸ γὰρ ἐφεξῆς ἐν χρόνῳ ὂν. πρότερον γὰρ, καὶ ὕστερον τὸ ἐφεξῆς, ἀλλ' οὐχ ὁμοῦ ὄν.

Εἰ μὲν ὁμοίως *** νοήσουσι πάντες, οὐ διοίσουσιν ἀλλήλων. εἰ γὰρ ὁμοίως πάντα ἐστὶν, ἃ νοοῦσιν ὄντες. ὁμοίως δὲ πάντα ὄντες, οὐχ ὁ μὲν, ὁ δὲ, οὔ.

Ἓν γὰρ αὐνοήτως, αἱ αὐτὰ καὶ οὐσίαι. εἴπερ ἡ νόησις ἡ ἑκάστου, πλοῦτος τοῦ ἑκάστου ἐστὶν καὶ ἑκάστης ἄμφω, καὶ ἡ νόησις, καὶ τὸ εἶναι. λέπτων δὴ οὖν, ἡ μὴ ὁμοίως πάντα νοεῖν ἕκαστον, ἀλλ' ἑνὸς, [l. ἓν,] ἢ πλείω, μὴ πάντα ὁμοῦ, ἢ πάντα καθ' ἕν.

Ἀλλὰ τὸ μὲν μὴ πάντα νοεῖν λέγειν, νοῦν ἐστι ποιεῖν ἀγνοοῦντα τὰ τῶν ὄντων. εἰ γὰρ μεταβήσεται, καὶ νοεῖ, οὐχ ἅμα, ἀλλὰ πρότερον, καὶ ὕστερον, ἀκίνητον ὄν, καὶ ἔχει ψυχῆς χείρων, τῆς ἐν τῷ κινεῖσθαι πάντα νοούσης, λέγω τὸ μένειν, ἓν μόνον νοῶν. πάντα ἄρα νοήσει καθ' ἕν. ἢ γὰρ πάντα, ἢ ἓν, ἢ πάντα.

CLXIX.

OMnis Mens in ævo habet & essentiam, & potestatem, & actionem. Si enim *Mens se ipsam* cognoscit, & idem *est* Mens, & mente-perceptum, & intelligentia, *ergo* cum ipsa Mente idem *est* ipsum mente-perceptum. Cùm enim *Intelligentia* sit media inter illud, quod cognoscit, & illud, quod cognoscitur, si hæc *duo* sunt eadem, erit igitur profecto & ipsa intelligentia eadem apud ambo, *apud hæc duo*. Verum quod hujus *Mentis* essentia *sit* æterna, *manifestè constat, ut supra fuse demonstratum*. Tota enim simul est, & ipsa Intelligentia pariter, si quidem est idem cum ipsa essentia.

Si verò Mens *esset* immobilis, nequaquam à tempore mensuraretur, neque per ipsum Esse, neq; per ipsam actionem. Cùm autem hæc pariter, & *ita se* habeant, *ergo* & ipsa *Mentis* potestas *est* æterna.

CLXX.

OMnis Mens omnia simul cognoscit. Sed imparticipabilis quidem *Mens*, simpliciter omnia *cognoscit*. Illarum verò *Mentium*, quæ sunt post illam *imparticipabilem Mentem*, una-quæq;, *res aliquo modo: Sed non perfectè, nec simul omnes cognoscit*. Omnis Mens *suam* essentiam in ævo collocavit, & unà cum essentia *suam* actionem.

Ergo Mens omnia simul cognoscit. Omnibus enim per partes aliud, & aliud *adest* eorum, quæ sunt deinceps non in ævo. Omne enim, quod est deinceps, *est* in tempore. Illud enim, quod est deinceps, *est* priùs, & posterius: Sed non simul *est* omne.

Si quidem similiter *** omnes *Mentes* cognoscent, neq; different aliæ-ab-alijs. Si enim pariter *omnes* omnia cognoscunt pariter, *ergo omnes* omnia sunt, quæ cognoscunt dum-sunt. Pariter verò, si *Mentes omnes* omnia sunt, *ergo* non alia quidem, *est* imparticipabilis, alia verò, non.

Quorum enim *sunt* ipsæ Intelligentiæ, *eorum sunt* etiam eædem essentiæ. Si quidem unius-cujusque *Mentis* Intelligentia, idem *est* cum ipso uniuscujusq; *Mentis* Esse, & una-quæq; *Mens est* ambo, *pro, est hoc utrunq;, scilicet* & ipsa Intelligentia, & ipsum Esse. Restat igitur, ut una-quæq; *Mens* vel non pariter omnia cognoscat: sed unum *tantùm*, vel plura, non *autem* omnia pariter, vel omnia-in Vno, *vel, singulatim*.

Sed ipsum quidem dicere *unam-quamq; Mentem* non omnia cognoscere, Mentem est facere ignorantem aliquid ipsorum Entium, *i. e. aliquid eorum, quæ sunt in rerum natura*. Si enim *ipsa Mens alio* transit, *& movetur*, & *aliquid* cognoscit, non simul *omnia cognoscit*: Sed prius, & posterius, *i. e. sed alia quidem, cognoscit prius, alia verò, posterius*, immobilis existens, & *sic ipsa Mens* erit anima deterior, quæ dum-movetur, omnia cognoscit, quia *Mens* propter ipsum manere, *quod immota maneat*, unum tantumcognoscit. Omnia igitur *ipsa Mens* cognoscet in Vno, *vel, singulatim*. Vel enim omnia *simul cognoscet*, vel Vnum *tantùm*, vel omnia in-Vno, *quod in se continet vim*

vim totius intelligentiæ. Semper enim in omnibus *Mentibus* est omnium *rerum intelligentia*. Omnia verò per Unum omnium finit. Quamobrem aliquid est, quod principatum-obtinet in ipsa Intelligentia, & ijs, quæ per-intelligentiam-cognoscuntur, quod omnia simul Unum *tantum* propter ipsum Unum, intelligantur, & ipsum Unum ipsi *Menti simul* omnia figuret, *ac representet*.

CLXXI.

OMnis Mens est individua essentia. Si enim *Mens est* expers-magnitudinis, & incorporea, *ergo dividi non potest: Sed individua manet. Nam* omne *quod est* quomodocunq; dividuum, vel propter magnitudinem, vel propter multitudinem, vel propter actiones, quæ in tempore feruntur, est dividuum. Ipsa verò Mens per omnia, *vel, in omnibus est* æterna, & superior ipsis corporibus, & multitudo, quæ est in ipsa *Mente*, est-unita. Est igitur individua.

Quod igitur ipsa Mens *sit* incorporea, ipsa ad se-ipsam reversio declarat. Nullum enim corpus ad se revertitur. Quod verò *sit* æterna ipsa actionis identitas, in ipsa essentia, *satis constat*. Sic enim *rem habere*, prius demonstratum-est. Quod verò *Mentis* multitudo sit-unita, *satis declarat* ipsa multitudinis intellectualis cohærentia cum divinis Unitatibus.

Nam istæ quidem, sunt prima multitudo. Ipsæ verò Mentes *sunt* post illas *Vnitates*. Quamvis igitur & omnis Mens *sit* multitudo, tamen *est* unita multitudo. Nam ante illud, quod est divisum, est illud, quod est complicatum, *& constrictum*, & quod est propinquius ipsi Uni.

CLXXII.

OMnis Mens est proximè *rerum* æternarum, & essentia immutabilium fundatrix, *& sustentatrix*. Quod enim ab immobili producitur causa, omne est immutabile essentia. Mens verò immobilis in-æternum *est*, quoniam est omnia, & in ævo manet, & propter *suum* esse, producit *ea*, quæ producit. Si verò *Mens* semper est, & pariter est, *ergo* semper producit, & pariter. Ergo non *est* modo quidem, autor Entium, modo verò, non Entium: Sed eorum, quæ sunt semper Entia.

καθὲν τῆς νοήσεως. ἀεὶ μὲν γὰρ ἐν πᾶσι πάντων οὖσης. τὰ δὲ πάντα ἐνὶ τῶν πάντων ὁμοζύσης. ὥστε εἶναί τι κρεῖττον ἐν τῇ νοήσει, καὶ τῶν νοουμένων. [l. τοῖς νοουμένοις,] ἓν πάντων ἅμα, καὶ τὸ ἕν νοοῦμενον, καὶ ἑνὸς αὖπω τὰ πάντα χαρακτηρίζοντος.

Ροά.

Πᾶς νοῦς ἀμέριστός ἐστιν οὐσία. εἰ γὰρ ἀμεγέθης, καὶ ἀσώματος *** ἂν, [l. πᾶν] ὁπωσοῦν μεριστὸν, ἢ κατὰ μέγεθος, ἢ κατὰ πλῆθος, ἢ κατὰ τὰς ἐνεργείας ἐστὶ μεριστὸν, ἐν χρόνῳ φερομένας. ὁ δὲ νοῦς καὶ πάντα αἰώνιος, καὶ ἐπέκεινα σωμάτων, καὶ ἑωυτὸν τὸ ἐν αὐτῷ πλῆθος. ἀμέριστος ἄρα ἐστίν.

Ὅτι μὲν οὖν ἀσώματος ὁ νοῦς, ἡ πρὸς ἑαυτὸν ἐπιστροφὴ δηλοῖ. τῶν γὰρ σωμάτων οὐδὲν πρὸς ἑαυτὸ ἐπιστρέφεται. Ὅτι δὲ αἰώνιος ἡ τῆς ἐνεργείας ταυτότης πρὸς τὴν οὐσίαν. οὕτω γὰρ δέδεικται πρότερον. ὅτι δὲ ἑωυτὸν τὸ πλῆθος, ἡ πρὸς τὰς ἑνάδας τὰς θείας τοῦ νοεροῦ πλήθους συνέχεια.

Αἱ μὲν γάρ εἰσι πρὸ τῶν πλήθος. οἱ δὲ νόες, μετ' ἐκείνους. εἰ οὖν καὶ πλῆθος ἅπας νοῦς, ἀλλ' ἑωυτὸν μόνον πλῆθος. πρὸ γὰρ ἀνηρημένου, τὸ συνεπτυγμένον, [l. συνεπτυγμένον,] καὶ ἐγγυτέρω ἑνός.

Ροβ'.

Πᾶς νοῦς ἀϊδίων ἐστὶ προσεχῶς, καὶ ἀμεταβλήτων καθ' οὐσίαν ὑποστάτης. τὸ γὰρ ὑπὸ ἀκινήτου παραγόμενον αὐτίας, ἅπαν ἀμετάβλητόν ἐστι κατὰ τὴν οὐσίαν. νοῦς δὲ ἀκίνητος αἰωνίως πάντα ὤν, καὶ ἐν αἰῶνι μένων, καὶ τοῦ εἶναι παραγωγά. εἰ δὲ ἀεί ἐστι, καὶ ὡσαύτως ἐστὶν. ἀεὶ παραγωγά, καὶ ὡσαύτως. ἆρα ἐκ ποτὲ μὲν ὄντων, ποτὲ δὲ μὴ ὄντων αὖπω, ἀλλὰ τῶν ἀεὶ ὄντων.

* *In ipsis capitum numeris videtur erratum. Nam hic deberet esse caput 173, & tamen cum precedente capite 172. ista conjunguntur, quæ in Græco textu manu scripto Π rubrica scriptum habent, novi principij signũ, ut ex superioribus, & sequentibus manifestè patet. Præterea, cum in principio libri notata sint capita 211. in ejus fine notantur tantùm capita 210. & sic unum desideraretur. Quod non desiderabitur, si numeri corrigantur, & hic ponatur initium cap. 173, Sed nihil mutare, Lectorem verò monere volui. Æ. P.*

Πᾶς νοῦς νοερός ἐστι, καὶ τὰ πρὸ αὐτοῦ, καὶ τὰ μετ' αὐτόν. τὰ μὲν γὰρ ἐστι καθ' αὐτίαν, ὅσα μετ' αὐτόν. τὰ δὲ κατὰ μέθεξιν, ὅσα πρὸ αὐτοῦ. νοῦς δὲ ὁ αὐτὸς ἐστι, καὶ νοερὰν ἔλαχεν οὐσίαν. **** πάντα. καὶ ἃ καθ' αὐτίαν ἔσχε, καὶ ἃ κατὰ μέθεξιν. καὶ γὰρ ἕκαστον, ὡς πέφυκεν, οὕτω μετέχει τῶν κρειττόνων, ἀλλ' οὐχ ὡς ἐκεῖνα ἐκεῖνα ἐστίν.

Universidad de Deusto
Biblioteca

ἡ, [l.ἢ] γὰρ αὐτωσύτως ἀπὸ πάντων μέτεχε. μετέχει γὰρ, ἀλλ' ἄλλως. κατὰ τὴν ἰδιότητα ἄρα τῶν μετεχόντων, καὶ δύναμιν αἱ μεθέξεις. νοερῶς ἄρα ἐν πᾶσι τὰ πρὸ αὐτοῦ. ἀλλὰ μὴν καὶ τὰ μετ' αὐτὸν νοερῶς ἐστιν. οὐ γὰρ ἐκ τῶν ἀποτελεσμάτων ἐστὶν, οὐδὲ ἐκείνα ἔχει ἐν ἑαυτῷ, ἀλλὰ τὰς αἰτίας τὰς ἐκείνων. ἔστι πάντων τῷ εἶναι αἴτιος.

Τὸ δὲ εἶναι αὐτὸ νοερὸν, καὶ τὰ ἄπειρα ἄρα νοερῶς ἔχει τῶν πάντων. ὥστε πάντα νοερῶς ἔχει πᾶς νοῦς, καὶ τὰ πρὸ αὐτοῦ, καὶ τὰ μετ' αὐτὸν. ὡς οὖν τὰ νοητὰ νοερῶς ἔχει πᾶς, οὕτω καὶ τὰ αὐθυπόστατα νοερῶς.

Prop. ρογ'.

Πᾶς νοῦς, τῷ νοεῖν ὑφίστησι τὰ μετ' αὐτὸν, καὶ ἡ ποίησις ἐν τῷ νοεῖν, καὶ ἡ νόησις ἐν τῷ ποιεῖν.

Εἰ γὰρ νοητόν ἐστι, καὶ νοῦς πάντων, καὶ τὸ εἶναι ἑκάστου τῇ νοήσει τῇ ἐν ἑαυτῷ.

Ποιεῖ δὲ ἀ ποιεῖ τῷ εἶναι, καὶ παρέχει καὶ τὸ εἶναι, ὅ ἐστι, καὶ τῷ νοεῖν αὐ παρέχει τὰ παράγωμενα. Τὸ γὰρ εἶναι, καὶ τὸ νοεῖν, ἓν ἀμφω. καὶ γὰρ ὁ νοῦς, καὶ πᾶν τὸ ὂν, τῷ ἐν αὐτῷ. πάντων. εἰ οὖν ποιεῖ τῷ εἶναι, τὸ δὲ εἶναι, νοεῖν ἐστι, ποιεῖ τῷ νοεῖν. καὶ ἡ νόησις ἡ καθ' ἑνέργειαν, ἐν τῷ νοεῖν. τοῦτο δ' ἐστὶ τῷ εἶναι πάντων. τὸ δὲ εἶναι ἐν τῷ ποιεῖν. τὸ γὰρ ἀκινήτως ποιοῦν, τὸ εἶναι.

Prop. ροδ'.

Πᾶς νοῦς ἀπὸ τῶν καθ' οὐσίαν, ἅμα καὶ ἑνεργείαν νοερῶν, μετέχεται πρώτως. ἀνάγκη δὴ ἢ ἀπὸ τούτων, ἢ ἀπ' ἄλλων, τῶν νοερὰν μὲν ἐχόντων τὴν οὐσίαν, μὴ ἀεὶ δὲ νοούντων.

Ἀλλ' ἀπ' ἐκείνων ἀδύνατον. κατὰ γὰρ ἑνέργειαν ἔστι νοῦ ἀκίνητος. καὶ ὑφ' ὧν ἄρα μετέχεται, ταύτα ἀεὶ μετέχει τῆς νοερᾶς ἑνεργείας, ἀεὶ νοερὰ τὰ μετέχοντα ποιούσης. τῷ γὰρ ἀπαθεῖ τῆς ἑνεργείας, τὸ ἐν μεριστῷ δ' χρόνου πῶς ἑνέργειαν ἔχον, ἀσύμβατον.

Proficto enim pariter ab omnibus *unumquodq;* participaretur. Participat enim *unumquodq; alia*: sed aliter *hoc, aliter illud*. Ergo per ipsorum participantium proprietatem, & potestatem ipsæ participationes, & *communiones fiunt*. Intellectualiter igitur in ipsa Mente *sunt ea*, quæ sunt ante ipsam. Quinetiam ea, quæ sunt post ipsam *Mentem* intellectualiter sunt. Non enim ex ipsis *causarum* effectis sunt, *nec inde pendent*, nec illa habet *Mens* in se-ipsa: sed ipsas illorum causas. *Mens igitur* propter *suum* esse, *rerum* omnium est autor.

Ipsum verò *Mentis* ipsius esse, intellectuale *est*, ergo & ipsas *rerum* omnium causas intellectualiter habet. Quamobrem omnis Mens omnia intellectualiter habet, & ea, quæ sunt ante ipsam, & ea, quæ sunt post ipsam. Ut igitur omnis *Mens*, ipsa mente-percepta intellectualiter habet, sic etiam ipsa sensilia intellectualiter *habet*.

CLXXIII.

OMnis Mens per ipsam Mentis-perceptionem, *per intelligentiam, & cognitionem*, constituit ea, quæ sunt post ipsam, & ipsa effectio *est* in ipsa mentis-perceptione, *intelligentia, & cognitione*, & ipsa mentis-perceptio, *intelligentia, & cognitio, est* in ipsa effectione.

Si enim ipsum mente-perceptum, & ipsa Mens est idem, *ergo* & ipsum esse unius cujusque per ipsam mente-perceptionem, *& intelligentiam* in se-ipso *latentem, erit idem cum ipsa Mente*.

Facit verò *Mens* ea, quæ facit, per ipsum Esse, & producit per ipsum Esse, *illud*, quod est, *quare* & per ipsam mente-perceptionem, *per intelligentiam, & cognitionem, ea* producet, quæ producuntur. Nam ipsum Esse, & ipsum mente percipere, ambo *sunt* unum. Etenim Mens, & omne Ens, quod est in se-ipso, idem est. Si igitur *Mens* facit, *& agit* per ipsum Esse, ipsum verò Esse, est mente percipere, *Mens igitur* per ipsum mente-percipere facit, *& agit*. Et ipsa mente-perceptio, quæ per actionem *est*, in ipso mente-percipere *est*. Hoc verò est idem cum ipso Esse. Ipsum verò esse est in ipso facere, *& agere*. Quod enim immobiliter facit, *& agit, est* ipsum Esse.

CLXXIV.

OMnis Mens ab illis, quæ per essentiam, simul & *per* actionem sunt intellectualia, primò participatur. Necesse enim *est omnem Mentem* participari vel ab his, *quæ dicta sunt*, vel ab aliis, quæ intellectualem quidem essentiam habent: sed non semper mente percipiunt *ea, quæ sunt in rerum natura*.

Sed ab illis *Mentem participari, est* impossibile. Etenim ipsa Mentis actio est immobilis. A quibus igitur *ipsa Mens* participatur, hæc etiam semper participant intellectualem actionem, quæ semper intellectualia, facit ea, quæ participant *ipsam*. Quod enim in aliqua temporis parte *suam* actionem habet, cum actionis æternitate conjungi non potest.

Ut au-

Ut autem in ipsis essentijs, sic etiam in ipsis actionum immutationibus, *& varietatibus*, inter omnem æternam actionem, & illam, quæ in aliquo tempore est perfecta, est illa, quæ in omni tempore perfectionem habet. Nusquam enim ipsi *rerum* progressus immediatè fiunt: Sed per cognata, & similia, & secundum ipsas hypostases, *& rerum naturas*, & ipsas actionum perfectiones.

Pariter igitur omnis Mens ab illis primo participatur, quæ in omni tempore *res, earumq; naturas* mente-percipere possunt, & semper mente-percipiunt, quamvis in tempore, non autem ab-æterno, *nec in æternum sit* ipsa mente-perceptio. Ex hoc igitur perspicuum *est*, quod nullo modo fieri possit, ut anima, quæ *res* aliquando mente-percipit, aliquando Mentem proximè non participet.

CLXXV.

OMnes intellectuales formæ sunt & aliæ in aljis, & una-quæq; per se, *& separatim*. Si enim omnis Mens *est* individua, & ipsa multitudo, quæ est in ipsa *Mente*, propter intellectualem *q.d.* individuitatem, *i.e. expertem-partium-rationem*, in Uno omnia, & illa, quæ sunt partium-expertia, *& individua*, inter-se sunt-unita. ** omnia per omnia pervaduut.

Si verò sine materia, & sine-corpore *sunt*, *ergo* sunt in confusa inter se, & separatim, *i.e. alia cum aljis non confunduntur: sed singula manent separata. Nam* unum-quodq; suam puritatem conservans, manet *illud ipsum*, quod est.

Ipsam verò non-confusam intellectualium formarum rationem indicat ipsa unius-cujusq; discretè, *separatimq; res* participantium privata communio. Nisi enim ea, quæ participantur, discreta-essent, & alia ab alijs essent separata, neq; illa, quæ participant ipsorum unum-quodq;, discretè participarent *alia*: Sed in ipsis deterioribus esset multo magis indiscreta confusio, quia secundùm ordinem essent deteriora.

Unde nam enim fieret discretio, si illa, quæ constituunt, & perficiunt ipsa, essent indiscreta, & confusa? Rursus verò ipsam unitam formarum rationem ipsa ipsius continentis partium-expers hypostasis, & uniformis essentia manifestè-demonstrant.

Quæ enim in individua, & uniformi ratione *suam* essentiam habent, in eodem individuè sunt, *& sine partibus in eadem re subsistunt*. Quomodo enim partiri-posses id, quod est partium-expers, & Unū? *Quomodo divideres id, quod est individuum, & tantum Unum? Hæc enim* simul sunt, & inter se tota per tota sine-ullo-intervallo pervadentia.

Non enim intervallo-diremptū *est* illud, quod *res aliquas* continet, & aliud quidem *non est* in hoc, ut in eo, quod separatū-est-intervallo *aliquo*, aliud verò, alibi *est*: sed simul omne *est* in eo, quod est partium-expers, *individuum*, & Unum. Quamobrē etiā omnes intellectuales formæ *sunt* inter se conjunctiæ & inter sunt etiam unitè, *conjunctè*, & separatim una-quæq;, *&* discretè. Si quis verò præter istas demonstrationes, exemplis etiam indigeat, theore-

Μεταξὺ δ'. ὥσπερ ἐν ταῖς οὐσίαις, οὕτω δὴ καὶ ἐν ταῖς τῶν ἐνεργειῶν ἐξαλλαγαῖς, τῆς αἰωνίου πάσης ἐνεργείας, καὶ τῆς ἐν μέρει χρόνῳ τελείας, ἡ καθ' πάντα τὸν χρόνον ἔχουσα τὸ τέλειον. οὐδαμοῦ γὰρ αἱ πρόοδοι γίνονται ἀμέσως, ἀλλὰ διὰ τῶν συγγενῶν, καὶ ὁμοίων, κατά τε τὰς ὑποστάσεις, καὶ τὰς τῶν ἐνεργειῶν τελειότητος.

Ὡσαύτως πᾶς ἄρα νοῦς ὑπ' ἐκείνων μετέχεται πρώτως, τῶν καθ' πάντα χρόνον νοεῖν δυναμένων, καὶ ἀεὶ νοούντων, εἰ καὶ καθ' χρόνον, ἀλλὰ μὴ αἰωνίως ἡ νόησις. ἐπὶ δὴ τούτου φανερὸν, ὅτι ψυχή ποτε νοοῦσα, ποτὲ δὲ μὴ νοοῦσα πρόσεχῶς μετέχειν ἀδύνατον.

Prop. ροε'.

Πάντα τὰ νοερὰ εἴδη, καὶ ἐν ἀλλήλοις εἰσὶ, καθ' αὐτὰ ἕκαστον. εἰ γὰρ ἀμέριστον πᾶς νοῦς, καὶ ἀδιαιρέτων διὰ τὴν νοερὰν ἀμέρειαν τὸ ἐν ἑαυτῷ πλῆθος, ἐν ἑνὶ πάντα, καὶ ἀμερῆ, ἀδιαιρέτως ἀλλήλοις. ***** φοιτᾷ πάντα διὰ πάντων.

Εἰ δ' αὖ ἄλογα *** καὶ ἀσωμάτως, ἀσύγχυτα ἐστι πρὸς ἄλληλα, καὶ χωρὶς, ἕκαστον φυλάττον τὴν ἑαυτοῦ καθαρότητα, μᾶλλον ὅ ἐστι.

Δηλοῖ δὲ τὸ μὲν ἀσύγχυτον τῶν νοερῶν εἰδῶν, ἡ τὲκάστου διακεκριμένως μετεχόντων ἰδιάζουσα μέθεξις. εἰ μὴ γὰρ τὰ μετεχόμενα διεκέκριτο, καὶ ἀδιαιρέτως ἀλλήλων, οὐδ' ἂν τὰ μετέχοντα αὐτῶν ἑκάστου, μεθῆκε διακεκριμένως, ἀλλ' ἀδιαιρέτως ἂν πολλῷ μᾶλλον ἐν τοῖς καταδεεστέροις ἀδιάκριτος σύγχυσις, χείροσιν οὖσι καὶ τῇ τάξει.

Πόθεν γὰρ ἂν ἐγένετο διάκρισις, τῶν ὑφισταμένων αὐτὰ, καὶ τελειούντων, ἀδιακρίτων ὄντων, καὶ συγκεχυμένων; τὸ δὲ αὖ διαιρεμένων τῶν εἰδῶν, ἡ δ' ἀδιαίρετος ὑπόστασις τὰ μεμερισμένα, καὶ ἑνοειδὴς οὐσία.

Τὰ γὰρ ἐν ἀμερεῖ, καὶ ἑνοειδεῖ τὴν ὕπαρξιν ἔχοντα, ἐν τῷ αὐτῷ ἀμερίστως ὄντα. πῶς γὰρ ἂν μεριστῶς τὸ ἀμερὲς, καὶ τὸ ἓν; ὁμοῦ ἐστι, καὶ ἐν ἀλλήλοις ὅλα δι' ὅλων φοιτῶντα. ἀδιαστάτως.

Οὐ γὰρ διαστατὸν τὸ ἀδιαίρετον ἔχον, καὶ ὡς ἐν διαστατῷ. τὸ μὲν, ἐν τῷδε, τὸ δὲ, ἀλλαχοῦ, ἀλλ' ἅμα ἐν τῷ ἀμερεῖ, καὶ ἑνὶ πᾶσι. ὥστε καὶ ἐν ἀλλήλοις πάντα ἄρα τὰ νοερὰ εἴδη, καὶ ἐν ἀλλήλοις ἐστὶ καὶ ἀδιαιρέτως, καὶ χωρὶς ἕκαστον διακεκριμένως. εἰ δέ τις ἀπιστοίη τοῖς ἀποδείξεσι, καὶ παραδείγματα δέοιτο,

Universidad de Deusto
Biblioteca

τὰ θεωρήματα νοείτω τὰ ἐν μιᾷ ψυχῇ. ἀδὴ πάντα ἐν τῇ αὐτῇ ὅλως * * * οὐσία, καὶ ἑνώσεις ἀλλήλοις. τὸ γὰρ ἀμεγέθες, οὐ τοπικῶς ἔχει τὸ ἐν αὐτῷ, ἀλλ' ἀμερίστως, καὶ διαστάσεως, καὶ ἑνώσεως, καὶ διακεκρίσεως. πάντα εἰλικρινῶς ἡ ψυχὴ ποιεῖ, καὶ χωρὶς ἕκαστον, μηδὲν ἐφέλκουσα ἀπὸ τῶν λοιπῶν, ἀ (εἰ μὴ διεκέκριτο ἀεὶ τῇ τῶν ἕξιν) οὐδὲ αἱ ἐνέργειαι διέκρινε τῆς ψυχῆς.

Ροϛ'.

Πᾶς νοῦς, πλήρωμα ὢν εἰδῶν, ὁ μὲν, ὁλικωτέρων, ὁ δὲ, μερικωτέρων ἐστὶ ποιητικὸς εἰδῶν. καὶ οἱ μὲν ἀνώτεροι νόες, ὁλικώτερον ἔχουσιν, ὅσα μερικώτερον οἱ μετ' αὐτούς. οἱ δὲ καλωτέρω, μερικώτερον, ὅσα ὁλικώτερον οἱ πρὸ αὐτῶν. οἱ μὲν γὰρ ἀνώτεροι, δυνάμεσι χρῶνται μείζοσιν, ἐνοειδέστεροι τῶν δευτέρων ὄντες. οἱ δὲ καλωτέρω πληθύνομοι μᾶλλον, ἐλαττοῦσι τὰς δυνάμεις, ἃς ἔχουσι. τὰ γὰρ τῷ ἑνὶ συγγενέστερα, πλήθει σώζεται μᾶλλον τῇ δυνάμει, τὰ μετὰ τοῦτο ὑπερείδει. καὶ τὰ τοῦ ἑνὸς πορρώτερον, ἔμπαλιν.

Δυνάμιν οὖν οἱ ἀνώτερω ποιοῦσι μείζονα, πλήθει δὲ ἔλαττον, οἱ ἐλαττόνων, κατὰ τὸ ποσὸν εἰδῶν, πλείω περέχουσι, διὰ τὴν δύναμιν. οἱ δὲ μετ' ἐκείνους, διὰ πλειόνων, ἐλάττω. κατὰ τὴν δύναμιν οὖν ἔλαμψιν ἐκεῖνοι δ' ἐλαττόνων πλείονα παρέχουσιν, ὁλικώτερα ἐν αὐτοῖς ὕλῃ.

Καὶ εἰ οἶδε διὰ πλειόνων ἐλάττονα, μερικώτερα τὰ ἐν τούτοις. ἐξ ὧν δῆ συμβαίνῃ τὰ καθ' ἓν εἶδος ἐκ τῶν ὑπερτέρων ὑποφωνώδημα, ἢ πλείους ἰδέας * * * * παρείσθαι.

Καὶ ἔτι πάλιν τὰ διὰ πολλῶν, καὶ διακεκριμένων εἰδέων ὑπὸ τῶν καταδεεστέρων παραγώμενα, δι' ἐλαττόνων ὁλικωτέρων ἀνωτέρω παραγεσθαι. καὶ τὸ μὲν ὅλον, καὶ κοινὸν πᾶσι τοῖς μετέχουσιν ἄνωθεν παραγίνεσθαι. τὸ δὲ μεμερισμένον, καὶ τὸ ἴδιον ἐκ τῶν δευτέρων.

Ὅθεν οἱ δεύτεροι νόες, ἴδιαις τῶν ὄντων μερικωτέραις διακρίσεσιν, ἐπιδιαρθροῦσι πως, καὶ λειτουργοῦσι τὰς τῶν πρώτων ἐδόσεις.

mata consideret, quæ sunt in una anima. Quæ omnia profecto in eádem *anima sunt* revera, *idque* per essentiam, & inter-se sunt-unita. Quod enim est expers-magnitudinis, non localiter habet ea, quæ sunt in ipso: sed individuè, & sine-omni-intervallo, & unitum-est, & discretum-est. Omnia enim anima purè producit, & separatim unumquodque, nihil à reliquis attrahens *ad se ipsam*, quæ (nisi semper propter *suum* habitum *anima* discreta-esset) ne ipsa quidem actio discerneret, *ac separares* ab anima.

CLXXVI.

OMnis mens, cum sit formarum complementum, alia quidem, universaliores, alia verò, particulariores formas continet. Et illę quidem superiores mentes, universaliùs habent *ea*, quæcunq; particularius *habent Mentes* illæ, quæ sunt post ipsas *superiores Mentes*. Inferiores verò, particulariùs *habent ea*, quæcunque universaliùs *habent illæ Mentes*, quæ sunt ante ipsas. Nam superiores quidem, facultatibus utuntur majoribus, quia sunt Uni-similiores, quam secundæ *Mentes*. Inferiores verò, quia magis multiplicantur, minuunt illas facultates, quas habent. Quæ enim per cognationem cum Uno *sunt* conjunctiora, *& quæ propius ad Vnum accedunt*, per ipsam *numeri* quantitatem, contractâ facultate, ea, quæ sunt post hæc, extollunt. Et ea, quę ab Uno longiùs *distant*, *quæ ab Vno sunt remotiora*, contrà *se habent*.

Illæ igitur superiores *Mentes*, cùm majorem facultatem *in se*, primò-loco-statuerint, multitudinem verò minorem *habeant*, per pauciora, propter ipsam formarum quantitatem, plura producunt, propter facultatem, *ac potestatem majorem*. Illæ verò *Mentes inferiores*, quæ sunt post illas *superiores*, per plura *producunt* pauciora. Propter igitur *majorem* facultatem illæ *superiores Mentes* per pauciora majorem illuminationem producunt, *quia sunt* universaliores in ipsis formæ.

Et si *Mentes* istæ per plura *producunt* pauciora, *formæ sunt* particulariores in istis. Ex quibus profectò contingit, *accidit*, ut ea, quæ per unam formam à superioribus procreantur, per plures ideas, formásque producantur.

Rursus autem ea, quæ per multas, & discretas formas ab inferioribus producuntur, per pauciora: *sed* universaliora, à superioribus produci poterunt. Et ipsum quidem universum, & commune omnibus iis, quæ participant *res aliquas, ad ea* supernè, *vel, à superioribus* advenire *dicemus*. Quod verò partitum & proprium est, à secundis *& inferioribus, ad res advenire dicemus*.

Unde secundæ Mentes, per privatarum, *& propriarum facultatum* particulariores discretiones formant quodammodo, & subtiliter poliunt ipsas primarum *Mentium* formarum-procreationes.

Omni-

CLXXVII.

OMnis intellectualis forma, *rerum* æternarum est fundatrix, *& sustentatrix*. Si enim omnis *forma* est æterna, & immobilis, per essentiam est immutabilium, & æternarum hypostaseôn, *& naturarum* causa: non autem earum, quæ fiunt, & corrumpuntur. Quamobrem omne, quod per intellectualem formam subsistit, est intellectuale æternum.

Etenim si propter ipsum Esse, omnes formæ producunt ea, quæ sunt post ipsas, ipsum verò Esse, semper eodem-modo se habet, & illa, quæ producuntur ab ipsis *formis*, eodem-modo se habebunt, & æterna erunt. Neq; igitur genera, quæ sunt in aliquo tempore, à causa formali *manantia* subsistunt, neq; ea, quæ corrumpendi-vim-habent, *vel potiùs, quæ corruptioni sunt obnoxia*, quatenus corruptioni sunt obnoxia, formam habent intellectualem præexistentem. Essent enim corruptionis-expertia, & non-generata, si propter illas *præexistentes formas, suam* hypostasin, *atq; naturam* haberent.

CLXXVIII.

OMnis intellectualis numerus est-finitus. Si enim post ipsum est alia multitudo propter essentiam subjecta *superiori*. * * * Et ita propius * * * Quod verò propinquius *est* Uni, minus *est* etiam, quod attinet ad ipsam *numeri* quantitatem. Quod verò remotius est *ab Vno*, majus *est*.

Et intellectualis numerus *hoc modo* minor erit omni multitudine post ipsum *existente*. Non igitur infinitus est. Mentium igitur multitudo est-finita. Quod enim aliquo minus *est*, non *est* infinitum. Quoniam quod *est* infinitum, quatenus *est* infinitum, nullo minus *est*.

CLXXIX.

OMnis Mens ex tota, quod est partibus *constata* constet una-quæq; *Mens*, & cum alijs *Mentibus* unita-sit, & ab ipsis discreta sit. Sed illa quidem imparticipabilis Mens, *est* simpliciter tota, ut ea, quæ partes omnes universaliter habet in se *comprehensas*. Particularium verò *Mentium* una-quæque totum ut in parte *consistens* habet.

Sic autem omnia sunt particulariter. Si enim propter Unum omnia *sunt*, illud verò, quod est propter Unum, nihil aliud est, quam particulariter, ipsum igitur Totum sic est in uno quoq; horum particulariter, propter unum aliquod ipsorum particularium, quod in omnibus principatum-obtinet, *ab alijs* separatum, *ac definitum*.

CLXXX.

OMnis Mens, quæ participatur, vel est divina, quod ex Dijs pendeat, vel intellectualis tantũ. Si enim est divina, & imparticipabilis Mens primò, huic profecto cognata est non illa, quæ utroq; modo differt, & quod non sit divina, & quod non sit imparticipabilis. Quæ enim in his duobus sunt dissimilia, inter-se conjungi non possunt. Perspicuum igitur *est*, quod ipsum medium, partim quidem, est simile illi Menti, quæ primò est, partim verò, dissimile.

Ροζ'.

Πᾶν νοερὸν εἶδος, ἀϊδίων ἐστὶν ὑποστατικόν. εἰ γὰρ αἰώνιόν ἐστι, καὶ ἀκίνητον πᾶν, ἀμεταβλήτων ἐστὶ καθ' οὐσίαν αἴτιον, καὶ ἀϊδίων ὑποστάσεων, ἀλλ' οὐ γενομένων, καὶ φθειρομένων. ὥστε πᾶν τὸ καθ' εἶδος νοερὸν ὑπάρχειν, νοερὸν ἀϊδιόν ἐστι.

Καὶ γὰρ εἰ αὐτῷ τῷ ἑνὶ, πάντα τὰ εἴδη παρέχῃ τὰ μὴ ταὐτὰ, τὸ δὲ εἶναι αὐτὸν, [l. αὐτὸ] ἀεὶ ὡσαύτως ἔχῃ, καὶ τὰ παρεχόμενα ἀπ' αὐτοῦ ὡσαύτως ἕξῃ, καὶ ἀΐδια ἔσται. οὔτε ἄρα τι γένη τὰ κατά τινα χρόνον, ἀπ' αὐτοῦ ὑφέστηκεν εἰδητικῆς, οὔτε τὰ φθαρτικά, ἢ φθαρτὰ, εἶδος ἔχῃ νοερὸν προϋπάρχον. ὥστε γὰρ ἂν ἄφθαρτα, καὶ ἀγένητα, πῶς ἂν εἶεν τὴν ὑπόστασιν ἔχοντα.

Ροη'.

Πᾶς ὁ νοερὸς ἀριθμὸς πεπέρασται. εἰ γάρ ἐστι μετ' αὐτὸν ἄλλο πλῆθος κατ' οὐσίαν ὑφειμένον. καὶ οὕτως ἐξυπερ * * * * * τὸ δὲ ἐξυπερ τοῦ ἑνὸς, ἔλαττον ἢ κατὰ τὸ ποσόν. πλεῖον δὲ, τὸ πορρώτερον.

καὶ ὁ νοερὸς ἀριθμὸς, ἐλάττων ἂν εἴη πάσης τοῦ μετ' αὐτὸν πλήθους. οὐκ ἄρα ἄπειρός ἐστι. πεπέρασται ἄρα τὸ πλῆθος τῶν νόων. τὸ γάρ τινος ἔλαττον, οὐκ ἄπειρον. διὸ τὸ ἄπειρον, οὐδενὸς ἔλαττον, ἢ ἄπειρον.

Ροθ'.

Πᾶς νοῦς ὅλος ἐστὶν, ὡς οὐ μερῶν ὑποστὰς ἕκαστος, καὶ ἰδίωται τοῖς ἄλλοις, καὶ διακεκρίται ἀπ' αὐτῶν. Ἀλλ' ὁ μὲν ἀμέθεκτος νοῦς, ἁπλῶς ὅλος, ὡς τὰ μέρη πάντα ὁλικῶς ἔχων ἐν ἑαυτῷ. τῶν δὲ μεμερικῶν ἕκαστος, ὡς ἐν μέρει τὸ ὅλον ἔχῃ.

Καὶ οὕτω πάντα ἐστὶ μερικῶς. εἰ γὰρ καθ' ἕν πάντα, τὸ δὲ καθ' ἓν οὐδὲν ἄλλο ἐστὶν, ἢ μερικῶς, τὸ ἄρα ὅλον οὕτως ἐστὶν ἐν ἑκάστῳ τούτων μερικῶς, καθ' ἕν τι τῶν μερικῶν, διακεκρίσθαι ἐν τοῖς πᾶσιν ἀφορίζόμενον.

Ρπ'.

Πᾶς ὁ μετεχόμενος νοῦς, ἢ θεῖός ἐστιν, ὡς θεῶν ἐξημμένος, ἢ νοερὸς μόνον. εἰ γάρ ἐστιν ὁ θεῖος, καὶ ἀμέθεκτος νοῦς πρώτως, τούτῳ δή που συγγενὴς ἐστιν οὐχ ὁ καθ' ἀμφότερα διαφέρων, καὶ τῷ μὴ εἶναι θεῖος, καὶ τῷ μὴ ἀμέθεκτος εἶναι. τὰ γὰρ καθ' ἅμφω ἀσύμοια, ἀσύναπτα ἀλλήλοις. δῆλον δὴ οὖν ὅτι τῇ μὲν, ὅμοιόν ἐστι τὸ, [l. τῷ] πρώτως ὄντι νῷ, τὸ μέσον, τῇ δὲ, ἀσύμοιον.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Εἰ οὖν ἀμέθεκτόν ἐστι, καὶ οὐ θεῖον, ἢ μεταχόμενον, καὶ θεῖον, ἀλλὰ τῶν τὸ ἀμέθεκτον, θεῖον, ὡς τῷ ἑνὶ τὴν ἀνάλογον τάξιν ἐν πᾶσῃ λαχόν. ἔσται ἄρα τις νοῦς θεῖος, ἅμα καὶ μεταχόμενος. ἀλλὰ μὴν ἕνεκα *** τῶν θείων ἑνάδων, ἀλλὰ νοερὰ μόνον. καθ' ἑκάστην γὰρ σειρὰν τὰ μὲν πρῶτα, καὶ τῇ ἑαυτῶν μονάδι συνημμένα, μετέχειν δύναται τῶν ἐν τῇ ὑπερκειμένῃ τάξει συνεχῶς. τὰ δὲ πολλοστὰ, ἀπὸ τῆς ἀρχικῆς μονάδος, οὐχ οἷά τέ ἐστιν ἑκείνων ἐξήπτεσθαι. ἔστιν ἄρα καὶ νοῦς νοερὸς μόνον, ὁ μὲν, τῇ τῶν ἰδιότητα τῶν νοερῶν ἰσάζων, καὶ ἀπὸ τῆς ἑαυτοῦ μονάδος ἔχει, καὶ ἀμεθέκτου. ὁ δὲ, τῇ τὴν ἕνωσιν, καὶ ἀπὸ τῆς μεταχομένης μονάδος ὑπεδέξατο.

Ρπά.

Πᾶς νοῦς μεταχόμενος, ὑπὸ ψυχῶν μετέχεται θείων. εἰ γὰρ ἡ μέθεξις ἑξομοιοῖ τῷ μεταχομένῳ τὸ μετέχον, καὶ συμφυὲς ἀποτελεῖ, δῆλον δὴ ὅτι θείαν ἕνωσι ψυχὴ ἀνάγκη τὴν ἐκ θείου νοῦ μετέχουσαν, καὶ ὡς θεῖον νοῦν αἰνήτως μόνῳ, καὶ μέσου ἐκ νοῦ τῆς ἐν αὐτῷ θεότητος μετέχειν. ἡ γὰρ θεότης συνέζευκται τῷ μετεχούσῃ αὐτὴν ψυχῇ, καὶ συνδεῖ τῷ θείῳ τὸ θεῖον.

Ρπβ'.

Πᾶς νοῦς μεταχόμενος μὲν, νοερὸς δὲ μόνον ὢν, μετέχεται ὑπὸ ψυχῶν, οὔτε θείων, οὔτε νοῦ. καὶ αἰνίσσεται ἐν μεταβολῇ γινομένων. οὔτε γὰρ θεῖαι ψυχαί εἰσιν αἱ τοιαῦται, οὐδὲ νοῦ μετέχουσιν. θεῶν γὰρ ψυχαὶ μέν νοῦ μετέχουσιν, ὡς δέδεικται πρότερον, οὔτε δὲ μεταβολῆς δεκτικαί. πᾶς γὰρ νοῦς ὑπὸ τῶν καθ' οὐσίαν ἀεί, καὶ καθ' ἑνέργειαν νοερῶν μετέχεται. καὶ γὰρ τοῦτ' δῆλον ἐκ τῶν ἔμπροσθεν.

Ρπγ'. Περὶ ψυχῆς.

Πᾶσα ψυχὴ, ἢ θεία ἐστὶν, ἢ μεταβάλλουσα ὑπὸ νοῦ εἰς οὐσίαν, ἢ μεταξύ τούτων ἀεὶ μένουσα, καὶ ἑαυτῆς κρείττων ἢ τῶν θείων ψυχῶν. εἰ γὰρ ὁ μὲν πᾶς νοῦς ὑπὸ θείων μετέχεται ψυχῶν, ὁ δὲ νοερὸς μόνον, ὑπὸ τῶν μήτε θείων, μήτε μεταβολῆς δεκτικῶν, ὑπὸ νοήσεως εἰς ἄνοιαν. εἰσὶ δὲ καὶ οὐ τοιαῦται πάσχουσαι, καὶ ποτὲ μὲν νοοῦσαι, ποτὲ δὲ μή. Φανερὸν ὅτι τρία γένη τῶν ψυχῶν εἰσί. καὶ πρῶται μὲν, αἱ θεῖαι. δεύτεραι δὲ, τῶν μὴ θείων, αἱ ἀεὶ νοῦ μετέχουσαι. τρίται δὲ, αἱ ποτὲ μὲν, εἰς νοῦν, ποτὲ δὲ, εἰς ἄνοιαν μεταβάλλουσαι.

Ρπδ'.

Πᾶσαι μὲν ψυχαὶ, θεοί εἰσι ψυχικῶς. πᾶσαι δὲ αἱ τοῦ νοεροῦ μετέχουσαι νοῦ, θεῶν ὀπαδοὶ ἀεί. πᾶσαι δὲ αἱ μεταβολῆς δεκτικαὶ, θεῶν ὀπαδοί ποτε. εἰ γὰρ αἱ μὲν ἔχουσι τὸ θεῖον φῶς ἄνωθεν ἁπλᾶ μένον, αὐτῇ ἀεὶ νοεῖσιν, αἱ δέ, ποτὲ πρὸς μεταλαγχάνουσι τῆς πλείστης, αἱ μὲν, ἐκ τοῦ πλήθους τῶν ψυχῶν, αἰτίαλογον ἴσχουσι θεοῖς. αἱ δὲ, ἀεὶ συνέπονται θεοῖς, κατὰ νοῦν ἐνεργοῦσαι ἀεί, καὶ τῶν θείων ἐξηρτῶνται ψυχῶν, τοῦτον ἔχουσαι πρὸς αὐτὰς λόγον, ὃν τῶν νοερῶν πρὸς τὸ θεῖον. αἱ δέ ποτε νοοῦσαι, καὶ ἕπονται τοῖς θεοῖς, οὔτε νοῦ μετέχειν ἀεὶ ὠσάντως, οὔτε τοῖς θείοις συνεπιστρέφεσθαι ψυχαῖς ἀεὶ δυνάμεναι. τὸ γὰρ ποτὲ νοῦ μεταλαγχάνειν, οὐδεμίαν μηχανὴν θεοῖς ἀεὶ συνάπτειν.

Si igitur imparticipabile est,& non divinum, vel si participatur,& est divinum, ergo omne imparticipabile est divinum, ut id, quod Uni proportione respondentem ordinem in multitudine est sortitum. Erit igitur quædam Mens divina, simul & quę participatur. Sed tamen esse *** divinarum Unitatum: sed mente-percipientia tantùm. Nam in una quaq; serie, illa quidem, quæ prima sunt, & quæ cum sua Unitate sunt conjuncta, participare possunt ea, quæ proximè sunt in superiore ordine. Quæ verò multesima sunt, à principali Unitate *manantia*, ex illis pendere non possunt. Est igitur & Mens intellectualis tantum, una quidem, propter intellectualem proprietatem subsistens, quam à sua Unitate, & ab imparticipabili *Mente manantem* habet. Altera verò, propter unionem, quam suscepit ab Unitate, quæ participatur.

CLXXXI.

OMnis Mens, quæ participatur, à divinis animabus participatur. Si enim ipsa participatio simile facit illi, quod participatur, illud, quod participat, & *ipsi* cognatum efficit, perspicuum profectò *est*, quod necesse est, animam esse divinam, quia divinæ Mentis est particeps, & ex divina Mente pendet, & *necesse est eam*, per mediam Mentem participem esse Deitatis in ipsa *manentis*. Ipsa enim Deitas conjungit cum ipsa Mente animam participem ipsius *divinæ Mentis*, & divinum cum divino conjungit.

CLXXXII.

OMnis Mens, quæ participatur quidem: sed intellectualis tantum existit, ab animabus participatur, quæ neque sunt divinæ, neque Mens, & quę in ipsa mutatione fiunt amentia, *vel, quæ per ipsam mutationem, in amentiam mutantur*. Neque enim hujusmodi animæ sunt divinæ, neq; Mentis *sunt* participes. Deorum enim animæ per Mentem participant, ut ante demonstratum est, neq; illæ, quæ mutationem admittunt, *divinæ sunt*. Omnis enim Mens ab illis, quæ per essentiam, & per actionem semper sunt intellectuales, participatur. Etenim hoc perspicuum *est* ex iis, quæ *dicta sunt* supra.

CLXXXIII. *De Anima.*

OMnis Anima, vel est divina, vel est ea, quæ à Mente in amentiam mutatur, vel ea, quæ inter istas *Mentes* semper manet, inferior verò *est* divinis Animabus. Si enim divina quidem Mens à divinis Animabus participatur, illa verò, quæ tantum intellectualis est, *participatur* ab illis, quæ neque divinæ sunt, neque mutationem recipiunt, *ergo* ab intelligentia, *& ab ipsa Mente fertur* ad amentiam. Sunt enim & *Animæ quædam*, quibus hoc accidit, & quæ modò quidem, mente-percipiunt, modò verò, non. *Ex iis igitur, quæ dicta sunt, est* perspicuum, tria esse Animarum genera. Et primæ quidem, *sunt* divinæ. Secundę verò, non divinarum *naturarum sunt*, quæ semper Mentem participant. Tertiæ verò, *sunt illæ*, quæ modò quidem, in Mentem, modò verò, in amentiam mutantur.

CLXXXIV.

OMnes quidem Animæ, Dii sunt animaliter, *i. e. secundum animarum naturam*. Omnes verò, quæ Mentis intellectualis sunt participes, Deorum famulæ semper *sunt*, *& eorum sectatrices*. Omnes verò, quæ mutationem recipiunt, *sunt* aliquando sectatrices Deorum *& eorum famulæ*. Si enim aliæ quidè habent divinam lucem supernè *manantem*, *ac* illucescentem, aliæ verò, semper *aliquid* mente-percipiunt, aliæ verò, prefectionis istius aliquando sunt participes, aliæ quidem, in ipsa Animarum multitudine subsistunt per-proportionem-respondentem Diis. Aliæ verò, semper Deos comitantur, propter Mentem, agentes semper, & ex divinis pendent Animabus, eam habentes ad ipsas rationem, *ac proportionem*, quam *habet* ipsum intellectuale ad ipsum divinum. Quæ verò *res aliquas* aliquando mente-percipiunt, & Deos sequuntur, neque mentem semper eodem-modo participare, neque cum divinis Animabus semper versari possunt. Quod enim aliquando Mentem participat, nullo modo eum Diis semper conjungi potest.

CLXXXV.

OMnis Anima est incorporea essentia. Si enim cognoscit se-ipsam, & id omne, quod cognoscit se-ipsum, ad se ipsum revertitur, & id, quod ad se-ipsum revertitur, neque corporis est, *neque cum corpore sic est conjuncta, ut ex eo pendeat*, (omne enim corpus ad se revertendi facultate caret, *pro, Nullum enim corpus ad se revertendi facultate præditum est*) neq; à corpore *est* inseparabile. Etenim id quod est a corpore inseparabile, ad se-ipsum reverti non soleret. Sic enim à corpore separaretur. Omnis igitur Anima, neque corporea est essentia, neque à corpore inseparabilis. Verùm quòd *Anima* se-ipsam cognoscat, perspicuum *est ex iis, quæ dicta sunt*. Si enim & illa cognoscit, quæ sunt supra ipsam, & se-ipsam naturaliter cognoscit, multo magis per causas ipsam antecedentes, se-ipsam cognoscit.

CLXXXVI.

OMnis Anima est expers-interitus, & corruptionis expers. Omne enim, quod quomodocunque dissolvi, & perire potest, vel corporeum est, & compositum, vel in subjecto *suam* hypostasin est-sortitum, & illud quidem, quod dissolvitur, ut ex multis existens corrumpitur. Illud verò, quod in altero esse naturaliter-solet, quum à subjecto separatur, deletum-abit in id, quod non est. Verùm Anima & incorporea est, & extra omne subjectum, in se-ipsa existens, & ad seipsam revertens. Est igitur interitus, & corruptionis expers.

CLXXXVII.

OMnis Anima est & vita, & id, quod vivit. Id enim, cui adfuerit Anima, necessariò vivit. Et id, quod anima privatum-est, vitæ confestim indigens relinquitur, *atque deseritur*. Vel igitur propter animam: sed tantum propter aliquid aliud, *id vivere est* impossibile. Omne enim, quod participatur, vel se-ipsum, vel sui ipsius aliquid ipsi participanti dat, *ac impertit*. Si verò neutrum patiatur, ne participabitur quidem. Anima verò participatur ab illo, cui præsens-adfuerit. Et illud animatum dicitur, quod est animæ particeps. Vel igitur vitam affert animatis, vel est vita, vel vivens tantùm, vel

Ρπε'.

Πᾶσα ψυχὴ, ἀνώλεθρός ἐστι, καὶ ἄφθαρτος. πᾶν γὰρ τὸ ὁπωσοῦν λύεσθαι, καὶ ὅσα πολυμερῆ δυνάμενον, ἢ ζωμαλικόν ἐστι, καὶ σύνθετον, ἢ ἐν ὑποκειμένῳ τῷ ὑποστῆναι ἔλαχε. καὶ τὸ μὲν λυόμενον, ὡς ἐκ πολλῶν ὑπάρχον, φθείρεται. τὸ δὲ ἐν ἑτέρῳ εἶναι πεφυκὸς, παρ' ὑποκειμένου χωρίζόμενον, ἀφανίζεται εἰς τὸ μὴ ὄν. ἀλλὰ μὲν ἡ ψυχὴ καὶ ἀσώματός ἐστι, καὶ ἔξω παντὸς ὑποκειμένου, ἐν ἑαυτῇ οὖσα, καὶ πρὸς ἑαυτὴν ἐπιστρέφουσα. ἀνώλεθρός ἐστιν ἄρα, καὶ ἄφθαρτος.

Ρπζ'.

Πᾶσα ψυχὴ, καὶ ζωή ἐστι, καὶ ζῶν. ᾧ γὰρ ἂν παρῇ τὴν ψυχὴν, τοῦτο ζῇ ἐξ ἀνάγκης. Καὶ τὸ ψυχῆς ἑστερημένον, ζωῆς ἔθυς ἄπορον ὑπολείπεται. ἢ οὖν διὰ ψυχὴν ζῇ, ἢ δι' ἄλλο τι, καὶ οὐ διὰ ψυχήν. ἀλλὰ δὴ ἄλλο τι μόνον, ἀδύνατον. πᾶν γὰρ τὸ μετεχόμενον, ἢ ἑαυτὸ, ἢ ἑαυτοῦ τι τῷ μετέχοντι δίδωσι. μηδέτερον δὲ πάσχον, οὐδ' ἂν μετέχοιτο. ψυχὴ δὲ μετέχεται ὑπ' ἐκείνου, ᾧ ἂν παρῇ. καὶ ἔμψυχον ἐκεῖνο λέγεται, τὸ τῆς ψυχῆς μετέχον. ἢ οὖν ζωὴν ὑπάρχει τοῖς ἐμψύχοις, ἢ

Universidad de Deusto Biblioteca

ζωή ἐστιν, ἡ ζῶν μόνον, ἢ τὸ σαυάμφω, ζωὴ ἅμα, καὶ ζῶν. ἀλλ' εἰ μὲν ζῶν μόνον, οὐκέτι δὲ ζωὴ, ἔσται ἐκ ζωῆς, καὶ μὴ ζωῆς. οὐκ ἄρα γινώσκει ἑαυτὴν οὔτε ἐπιστρέφεται πρὸς ἑαυτήν. ζωὴ γὰρ ἡ γνῶσις, καὶ τὸ γνωστικὸν, ἢ τοιοῦτον, ζῶν. εἰ οὖν τι ἐν αὐτῇ ἄζων ἐστὶ, τοῦτο οὐκ ἔχει καθ' αὐτὸ τὴν τοῦ γινώσκειν δύναμιν. εἰ δὲ ζωὴ μόνον ἐστὶν, οὐκέτι μεθέξει τῆς νοερᾶς ζωῆς. τὸ γὰρ ζωῆς μετέχον, ζῶν ἐστι, καὶ οὐ ζωὴ μόνον, ἡ πρώτη, καὶ ἀμέθεκτος, ἡ δὲ μετ' ἐκείνην, ζῶν ἅμα, καὶ ζωή. ψυχὴ δὲ οὐκ ἔστιν ἡ ἀμέθεκτος ζωή. ἅμα ἄρα ζωή ἐστι, καὶ ζῶν ἡ ψυχή.

Ρπή.

Πᾶσα ψυχὴ, αὐτόζως ἐστίν. εἰ γὰρ ἐπιστρεπτικὴ πρὸς ἑαυτὴν, τὸ δὲ πρὸς ἑαυτὸ ἐπιστρεπτικὸν πᾶν, αὐθυποστάτως, καὶ ἡ ψυχὴ ἄρα αὐθυπόστατος, καὶ ἑαυτὴν ὑφίστησιν. ἀλλὰ μὴν καὶ ζωή ἐστι, καὶ ζῶν, καὶ ἡ ὕπαρξις αὐτῆς καὶ τὸ ζωτικόν. καὶ γὰρ οἷς ἂν παρῇ, ζωῆς μεταδίδωσιν, αὐτῷ τῷ εἶναι. κἂν ᾖ τὸ μετέχον ἐπιτήδειον, εὐθὺς ἔμψυχον γίνεται, καὶ ζῶν. *** καὶ προελομένης οὐδὲ λογισμῷ, καὶ κρίσει ζωοποιούσης. ἀλλ' αὐτῷ τῷ εἶναι, ὅ ἐστι, τὴν ζωὴν τῷ μεθεκτῷ χορηγούσης. τὸ ἄρα εἶναι αὐτῆς ταυτὸν τῷ ζῆν. εἰ οὖν τὸ εἶναι παρ' ἑαυτῆς ἔχει, τοῦτο δὲ τῷ ζῆν ταυτὸν, καὶ ἔχει κατ' οὐσίαν τὸ ζῆν, καὶ τὴν ζωὴν ἂν ἑαυτῇ παρέχοι, καὶ παρ' ἑαυτῆς ἔχοι. εἰ δὲ τοῦτο, αὐτόζως ἂν εἴη ἡ ψυχή.

Ρπθ'.

Πᾶσα ψυχὴ, μέση τῶν ἀμερίστων ἐστὶ, καὶ τῶν περὶ τοῖς σώμασι μεριστῶν. εἰ γὰρ αὐτόζως ἐστὶ, καὶ αὐθυπόστατος, καὶ χωριστὴν ἔχει σωμάτων τὴν ὕπαρξιν, ἐξῄρηται κρείττων οὖσα τῶν μεριστῶν πάντων περὶ τοῖς σώμασιν. ἐκεῖνα γὰρ ἀχώριστα πάντῃ τῶν ὑποκειμένων ἐστὶ, συμμεριστόντα τοῖς μεριστοῖς ὄγκοις. καὶ ἑαυτῶν μὲν ἐκστάντα, καὶ τῆς ἑαυτῶν ἀμερείας, συνδιαστάντα δὲ τοῖς σώμασι, κἂν ἐν ζωαῖς ὑφεστήκει, οὐχ ἑαυτῶν ζωαὶ ὄντα, ἀλλὰ τῶν μετασχόντων, κἂν ἐν οὐσίᾳ, καὶ ἐν εἴδεσιν ὑπάρξῃ, οὐχ ἑαυτῶν ὄντα εἴδη, ἀλλὰ τῶν εἰδοποιημένων. εἰ δὲ μὴ ταῦτα μόνον ἐστὶν, ἡ ψυχὴ οὐσία αὐθυπόστατος, καὶ ζωὴ αὐτόζωος, καὶ γνῶσις ἑαυτῆς γνωστικὴ, καὶ χωριστὴ καὶ πάντα ταῦτα σωμάτων, ἀλλὰ καὶ μετέχον ζωῆς. εἰ δὲ τοῦτο, καὶ οὐσίας μετέχον. μετέχει δὲ καὶ γνώσεως ἀπ' ἄλλων αἰτίων. δῆλον δὴ ὅτι καταδεέστερα τῶν ἀμερίστων **** πληροῦται. ἀλλὰ καὶ οὐσίας,

utrumque-simul, vita simul, & vivens. Sed si quidem vivens tantùm est, non etiam verò vita, erit ex vita, & non vita. Non igitur cognoscit se-ipsam *anima*, neque revertitur ad se-ipsam. Nam ipsa cognitio *est* vita, & ipsa cognoscendi-facultas, quatenus *est* talis, *est quiddam* vivens. Si igitur in ipsa *cognitione* est aliquid vitæ-expers, hoc non habet per se cognoscendi facultatem. Si verò vita tantùm est, non amplius participabit intellectualem vitam. Quod enim vitam participat, vivens est, & non vita solum, illa prima, & imparticipabilis. Illa verò *vita*, quæ post illam *alteram est*, *est* simul vivens, & vita. Anima verò, non est illa imparticipabilis vita. Simul igitur anima est vita, & vivens.

CLXXXVIII.

OMnis anima per-se-vivens-est. Si enim ad se revertendi facultatem habet, omne verò, quod ad se revertendi facultate præditum est, per-se-subsistens est, ergò & ipsa anima per-se-subsistens *est*, & se-ipsam constituit. Quinetiam & vita est, & vivens, & ipsius essentia *est* per ipsam vitalem facultatem. Etenim quibus adfuerit *anima*, vitam *ipsis* impertit propter *suum* Esse. Et si illud, quod *animam* participat, aptum fuerit *ad animam participandam*, confestim animatum fit, & vivens *** Et cum *anima* ne ratiocinatione quidem ante participatur, & judicio vivificet, *ac animalia producat*: sed propter ipsum Esse, quod est, vitam ipsi participato, *vel potiùs ipsi participanti* suppeditet. Ergo ipsum ipsius *animæ* Esse, est idem ac ipsum vivere. Si igitur *anima* ipsum Esse à se-ipsa habet, hoc verò idem est ac ipsum vivere, & per essentiam habet ipsum vivere, *ergo anima* & ipsam vitam sibi-ipsi præbebit, & à se-ipsa habebit. Si verò *detur* hoc, *ergo* per-se-vivens erit anima.

CIXC.

OMnis anima est media inter individua, & ea, quę sunt in corporibus dividua. Si enim est per se-vivens, & per-se-subsistens, & essentiam à corporibus separatam habet, præstantior existens omnibus *rebus* dividuis, quæ sunt in corporibus, *ex iis* eximitur. Illa enim *corpora* sunt prorsus ab ipsis subjectis inseparabilia, quia cum ipsis dividuis ponderibus dividuntur. Et cum ex se quidem ipsis excesserunt, & sua partium-individua-ratione *q.d. ex sua-ipsorum individuitate*, cum ipsis verò corporibus distant, *vel, quum distantiam, ac intervallum cum ipsis corporibus habent*, quamvis in *ipsis* vitis subsistāt, *tamen* non existunt sui-ipsorum vitæ: sed ipsorum participantium, & quamvis in essentia, & in formis insint, *tamen* non sui-ipsorum existunt formæ: sed eorum, quæ per-formam-sint constituta. Si verò non solùm hæc sunt, *ergò* anima est essentia per-se-subsistens, & vita per-se-vivens, & cognitio sui-ipsius-cognoscendi-facultatem-habens, & propter hæc omnia separabilis est à corporibus, quinetiam *est quiddam* particeps vitæ. Si verò *detur* hoc, *est quiddam* etiam essentiæ particeps. Est autem etiam particeps cognitionis propter alias causas. Perspicuum igitur *est*, quòd *hæc dividua*, *sunt* deteriora ipsis individuis. *** replentur: sed etiam essentia si qui-

si quidem vita *replentur*. Perspicuū enim *est indicium* animæ & ipsa imparticipabilis vita, & ipsa imparticipabilis essentia. Quod autem etiam *sit* primò vitalis facultas, non est perspicuum. Si quidē, quatenus quidem *est* anima, *eatenus est* tota vita. Non quatenus verò *est* anima, *eatenus etiam anima* omnis cognitionem habet. Etenim quędam anima manens, *& existens* anima, ipsa Entia ignorat. Non igitur est primò ipsa cognoscendi facultas, neq; propter ipsū esse cognitio est. Secundā igitur essentiam habet eorum, quæ primò sunt, & quæ propter ipsum Esse cognoscendi-facultatem-habent. Quoniam autem propter ipsum Esse *anima* ab ista cognitione separata-est, non igitur individuorum est anima.

Demonstratum-est autem, quod *anima* non dum est eorum, quæ circa ipsa corpora sunt dividua. Est igitur inter utrumque media.

CXC.

OMnis anima participabilis, essentiam quidem æternam habet, actionem verò, in tempore. Aut enim utrunq; erit æternum, aut utrumque in tempore. Vel alterum quidem, erit æternum. Alterum verò, in tempore. Sed neque utrunque est æternum. Erit enim individua essentia, & nihil differet ab intellectuali hypostasi, ipsa immobilis animæ natura per-se-mobilis. Neque utrunque in tempore. Esset enim generata solùm, & neq; per-se-vivens, neque per-se-subsistens. Nihil enim eorum, quæ à tempore mensurantur, per essentiā *est* per-se-subsistens. Anima verò per-se-subsistens *est*. Quod enim per actionē ad se revertitur, etiam per essentiam ad se revertendi facultate pręditum est, & à se-ipso progreditur. Restat igitur, ut omnis anima partim quidem sit æterna, partim quidem temporis particeps. Vel igitur *anima* per essentiam est æterna *** vel contrà. Sed hoc est impossibile. Omnis igitur anima participabilis, essentiam quidem æternam habet, actionem verò, in tempore.

CXCI.

OMnis participabilis anima, est ex Entium numero, & prima eorum, quæ generata sunt. Si n. per essentiam est æterna, est verè Ens, propter ipsā substantiam, & semper Ens. Quod enim ævi particeps-est, ipsius semper Esse particeps-est. Si verò per actionem est in tempore, est generata. Omne enim quod temporis est-particeps, & quod semper fit secundùm id, quod est in tempore prius, & posterius, & quod non simul est illud, quod est, totum generatum est. Sicubi igitur generata est omnis anima per actionem, prima erit eorum, quæ generata sunt. Quod enim omninò, *vel, ubique* generatum est, ab æternis *est* remotius.

CXCII.

OMnis anima proximè *manans* à Mente, subsistit. Si enim immutabilem habet essentiā, & æternam, ab immobili progreditur essentia. quod enim à mobili progreditur essentia, propter *talem* essentiam omnia mutat. Immobilis igitur *est* omnis animæ causa. Si verò proximè *sit hæc*; à Mente perficitur, & admentem revertitur. Et si particeps-est cognitionis, quā ipsa Mens suppeditat iis, quæ *cognitionem* participare possunt (omnis enim cognitio

εἴπερ ζωῆς. δῆλον γὰρ ψυχῆς καὶ ἡ ἀμέθεκτος ζωὴ, καὶ ἡ ἀμέθεκτος οὐσία. ὅτι δὲ καὶ τὸ πρώτως ζωτικὸν, οὐκ ἔστι φανερόν. εἴπερ καθὸ μὲν ψυχὴ, πᾶσα ζωή. οὐ καθὸ δὲ ψυχὴ, πᾶσα γνῶσιν ἔχει. καὶ γὰρ ἀγνοεῖ τὰ ὄντα ψυχή τις μένουσα ψυχή. οὐκ ἄρα πρώτως ἐστὶ γνωστικὸν, οὐδὲ αὐτῷ τῷ εἶναι γνῶσίς ἐστι. δευτέραν ἄρα τὴν οὐσίαν ἔχει τῶν πρώτως, καὶ αὐτῷ τῷ εἶναι γνωστικῶν. ἐπεὶ δὲ ταύτης τῷ εἶναι διῄρηται τῆς γνώσεως, οὐκ ἄρα τῶν ἀμερίστων ἐστὶν ἡ ψυχή. Δέδεικται δὲ ὅτι οὐδέπω περὶ τοῖς σώμασι μεριστῶν. μέση ἄρα ἀμφοτέρων ἐστίν.

Ρϟ'.

Πᾶσα ψυχὴ μεθεκτὴ, τὴν μὲν οὐσίαν αἰώνιον ἔχει, τὴν δὲ ἐνέργειαν, κατὰ χρόνον. ἢ γὰρ ἄμφω αἰωνίως ἔξει, ἢ ἄμφω κατὰ χρόνον. ἢ τὸ μὲν, αἰωνίως. τὸ δὲ, κατὰ χρόνον. ἀλλ' οὔτε ἄμφω αἰωνίως. ἔσται γὰρ ἀμέριστος οὐσία, καὶ οὐδὲν διοίσει τῆς νοερᾶς ὑποστάσεως, ἡ ψυχῆς φύσις τῆς ἀκινήτου ἡ αὐτοκίνητος. οὔτε ἄμφω κατὰ χρόνον. εἴη γὰρ ἂν γεννητὴ μόνον, καὶ οὔτε αὐτόζως, οὔτε αὐθυπόστατος. οὐδὲν γὰρ τῶν ὑπὸ χρόνου μετρουμένων, κατ' οὐσίαν αὐθυπόστατον. ἡ δὲ ψυχὴ αὐθυπόστατος. τὸ γὰρ κατ' ἐνέργειαν πρὸς ἑαυτὸ ἐπιστρέφον, καὶ κατ' οὐσίαν ἐπιστρεπτικόν ἐστι πρὸς ἑαυτὸ, καὶ ἀφ' ἑαυτοῦ προϊόν. λείπεται ἄρα, τῇ μὲν, αἰώνιον εἶναι ψυχὴν πᾶσαν, τῇ δὲ, χρόνου μετέχουσαν. ἢ οὖν κατ' οὐσίαν αἰώνιός ἐστι. *** ἢ ἔμπαλιν. ἀλλὰ τοῦτο ἀδύνατον. πᾶσα ἄρα ψυχὴ μεθεκτὴν, [l. μεθεκτὴ, τὴν] μὲν οὐσίαν αἰώνιον ἔλαχε, τὴν δὲ ἐνέργειαν, κατὰ χρόνον.

Ρϟα'.

Πᾶσα ψυχὴ μεθεκτὴ, τῶν ὄντων ἐστὶ, καὶ πρώτη τῶν γεννητῶν. Εἰ γὰρ αἰώνιός ἐστι κατ' οὐσίαν, ὄντως ὄν ἐστι, κατὰ τὴν ὕπαρξιν, καὶ ἀεὶ ὄν. τὸ γὰρ αἰῶνος μετέχον, τοῦ ἀεὶ εἶναι μετείληφεν. εἰ δὲ κατ' ἐνέργειαν ἐστὶν ἐν χρόνῳ, γεννητή ἐστι. πᾶν γὰρ τὸ χρόνου μετέχον, γινόμενον ἀεὶ κατὰ τὸ πρότερον, καὶ ὕστερον τοῦ χρόνου, οὐχὶ ἅμα ὅ ἐστιν ὄν. ὅλον γεννητόν ἐστιν. εἰ δὲ πῇ γεννητή ἐστι πᾶσα ψυχὴ κατ' ἐνέργειαν, πρώτη ἂν εἴη τῶν γεννητῶν. τὸ γὰρ πάντῃ γεννητὸν, πορρωτέρω τῶν αἰωνίων.

Ρϟβ'.

Πᾶσα ψυχὴ προσεχῶς ἀπὸ νοῦ ὑφέστηκεν. εἰ γὰρ ἀμετάβλητον ἔχει τὴν οὐσίαν, καὶ αἰώνιον, ἀπὸ ἀκινήτου προέισιν οὐσίας. τὸ γὰρ ἀπὸ κινουμένης προϊὸν οὐσίας, πάντα μεταβάλλει κατὰ τὴν οὐσίαν. ἀκίνητον ἄρα τὸ ψυχῆς πάσης αἴτιον. εἰ δὲ προσεχῶς, ὑπὸ νοῦ τελειοῦται, καὶ ἐπιστρέφεται πρὸς νοῦν. καὶ εἰ μετέχει τῆς γνώσεως, ἢν ὁ νοῦς δίδωσι τοῖς μετέχειν δυναμένοις (πᾶσα γὰρ γνῶσις ἀπὸ νοῦ πᾶσίν ἐστιν

Universidad de Deusto
Biblioteca

οὖς ἐστι, ἢ εἰς ὃ δὲ πάντα διαιρέφεται κ᾽ φύσιν, ἀπὸ πάντων καὶ τὴν πρόοδον ἔχει κατ᾽ οὐσίαν) πᾶσα ἄρα ψυχὴ ἀπὸ νοῦ πρόεισι.

ρλγ΄.

Πᾶσα ψυχὴ πάντα ἔχει τὰ εἴδη, ἃ ὁ νοῦς πρώτως ἔχει. *** τοσαύτης τῆς ψυχῆς, ἢ αὐτῷ τῷ εἶναι ἀκίνητ@ ὤν· πάντα ὁ νοῦς παρέχει. δῶσε * * τῇ ψυχῇ τὴν ὑφισαμένην τῶν ἐν αὐτῇ πάντων οὐσιώδεις λόγους. πᾶν γὰρ τῷ εἶναι ποιοῦν, ὅ ἐστι πρώτως, τοῦτο τῷ γινομένῳ δεύτερος μεταδίδωσι. τῶν νοερῶν ἄρα εἰδῶν ψυχὴ δεύτερος ἔχει τὰς ἐμφάσεις.

ρλδ΄.

Πᾶσα ψυχὴ, πάντα ἐστὶ τὰ πράγματα. παραδειγματικῶς μὲν, τὰ αἰσθητὰ εἰκονικῶς δὲ, τὰ νοητά. μέση γὰρ οὖσα τῶν ἀμερίστων, καὶ τῶν περὶ τὸ σῶμα μερισῶν, τὰ μὲν περιέχει, καὶ ὑφίστησι, τὰ δὲ αὐτὰ προεστήσατο ἑαυτῆς, ἐφ᾽ ὧν προελήλυθεν. ὧν μὲν οὖν αὐτὰ προϋπάρχει, ταῦτα προείληφε παραδειγματικῶς. ἀφ᾽ ὧν δὲ ὑπέστη ταῦτα, κ᾽ μεθέξιν ἔχει, καὶ ὡς γνήσια τέκνα τῶν πρώτων. τὰ μὲν ἄρα αἰσθητὰ πάντα κατ᾽ αἰτίαν προείληφε, κ᾽ οὐ λόγους τῶν εἰδῶν, αὐλους, κ᾽ τῶν σωματικῶν ἀσωμάτους, κ᾽ τῶν διαστάσεων, ἀδιαστάτους ἔχει. Τὰ δὲ νοητὰ, εἰκονικῶς, κ᾽ τὰ εἴδη τὰ σκιάν, μερισῶς μὲν, τῶν ἀμερίστων, πολυθυσμένως δὲ, τῶν ἑνιαίων, ἀκινήτως δὲ, τῶν ἀκινήτων, ὑποδέξασ. πάντα ἄρα ἐστὶ τὰ ὄντα, τὰ μὲν κ᾽ μεθεκτὰ, τὰ πρῶτα. τὰ δὲ παραδειγματικῶς, τὰ μετ᾽ αὐτά.

ρλε΄.

Πᾶσα ψυχὴ μεθεκτὴ, σώματι χρῆται ἀϊδίῳ πρώτῳ, καὶ ἀΐδιον ἔχουσι τὸν ὑπόστασιν, κ᾽ ἄφθαρτον. εἰ γὰρ πᾶσα ψυχὴ κατ᾽ οὐσίαν ἐστὶν ἀϊδι@, καὶ αὐτῷ τῷ εἶναι πρώτως ψυχοῖ τῶν σωμάτων * * * ἀμεταβλήτου.

εἰ δὲ πῦρ τὸ ψυχούμενον ἀεὶ ψυχοῦται, καὶ ἀεὶ μετέχει ζωῆς. τὸ δὲ ἀεὶ ζῶν, πολλῷ πρότερον ἀεί ἐστι. τὸ δὲ ἀεὶ ὄν, ἀΐδιον. τὸ ἄρα πρώτως ἐξημμένον ἑκάστης ψυχῆς, ἀΐδιόν ἐστιν. ἀλλὰ μὲν πᾶσα μεθεκτὴ ψυχὴ, τοῦ ζώματ@ ἑνὸς μετέχει πρώτως, ἕνεκ᾽ καὶ μεθεκτή ἐστιν, ἀλλ᾽ οὐκ ἀμέθεκτ@, κ᾽ αὐτῷ τῷ εἶναι ψυχοῖ τὸ μετέχον. πᾶσα ἄρα ψυχὴ μετέχομένη, ζώματι χρῆται πρώτῳ ἀϊδίῳ, καὶ ἀξωνήτῳ, κ᾽ ἀφθάρτῳ κ᾽ τῶν οὐσίαν.

ρλς΄.

Πᾶσα ψυχὴ, οὐσία ἐστὶ ζωϊκὴ, κ᾽ γνωστικὴ, κ᾽ ζωὴ οὐσιώδης, κ᾽ γνωστικὴ, κ᾽ ὡς γνῶσις οὐσία, κ᾽ ζωὴ, κ᾽ ἅμα ἐν αὐτῇ πάντα, τὸ οὐσιῶδες, τὸ ζωϊκὸν, τὸ γνωστικὸν, κ᾽ πάντα ἐν πᾶσι, κ᾽ χωρὶς ἕκαστον. εἰ γὰρ μέση τῶν ἀμερίστων à Mente *manans*, est omnibus, quibus est, & in quod omnia revertuntur secundum naturam, ab hoc etiam progressum habent per essentiam) omnis igitur anima à Mente progreditur.

CXCIII.

OMnis anima omnes habet formas, quas ipsa Mens primò habet. *** *Mens* fundatrix, *sustentatrix, & conservatrix est* animæ, quia propter *suum* Esse est immobilis. Omnia Mens producit. Dabit *autem* animæ subsistenti *rerum* omnium in ipsa *comprehensarum* essentiales rationes. Omne enim, quod per *suum* Esse facit id, quod est primò, hoc ei, quod fit secundò, impertit. Anima igitur intellectualium formarum secundò habet ipsas emphases, *id est, tacitas vel potiùs, apertas significationes.*

CXCIV.

OMnis anima, est omnes res. Per ipsum enim exemplar *est omnes res* sensiles. Per similitudinem verò, *res* mente perceptæ. Cum enim media sit inter individua, & ea, quæ in ipso corpore sunt dividua, alia quidem producit, atq; constituit, ipsas verò causas sibi præposuit, ex quibus est-progressa. Quorum igitur causa præexistit, hæc primò-sumpsit per-ipsum exemplar. Ex quibus verò subsistunt ista, per communionem *hæc* habet, & ut fœtus primorum. Omnia igitur sensilia, per causam primò sumpsit, & ipsas *rerum* materiatarum immateriatas rationes, & corporearum incorporeas, & intervallis-distinctarũ nullis-intervallis-distinctas habet, Ipsa verò mente-percepta, per-similitudinem, & formas illorum, dividuè quidem, eorum, quæ sunt individua, multiplicatè vero, *vel, multipliciter* verò, eorum, quæ sunt singularia, Per-se-mobiliter verò, eorum, quæ sunt immobilia, susceptit. Omnia igitur Entia est *anima*. *Et* illa quidem, quæ *sunt* per communionem, *sunt* prima. Illa verò, quæ *sunt* per-ipsum-exemplar, *sunt* post ipsam *animam*.

CXCV.

OMnis anima participabilis, corpore utitur æterno primo, & æternam, ac incorruptam habente naturam. Si enim omnis anima per essentiã est æterna, etiam propter *suum* Esse primò animat aliquod corpus. *** immutabile.

Si verò illud, quod animatur, semper animatur, etiam semper particeps-est vitæ. Quod verò semper vivit, multo priùs semper est. Quod vero semper est, *illud est* æternum. Ergò illud corpus, quod est primo animatum, & primò pendens ex unaquaq; anima, æternum est. Sed omnis quidem participabilis anima ab aliquo corpore, primò participatur, si quidem etiam participabilis est, non autem imparticipabilis, & per ipsũ Esse ipsum participans. Omnis igitur anima, quæ participatur, utitur corpore primo æterno & non-generato, & incorrupto secundùm ipsam essentiam.

CXCVI.

OMnis anima est essentia vitalis, & cognoscendi-facultate-prædita, & vita essentialis, & cognoscendi facultate-prædita, & cognitio ut essentia, & vita, & simul in ipsa *sunt* omnia, ipsa essentialis-facultas, ipsa vitalis-vis, ipsa cognoscendi-facultas, & omnia in omnibus, & unumquodq; separatim

ratim. Si enim est media inter individua, & formas illas, quæ circa ipsum corpus dividuntur, neq; adeò individua est, ut omnia intellectualia, neque adeò dividua, ut ea, quę sunt corpori-similia, *vel, quæ corporis speciem & formam habent.* Cum igitur in *rebus* corporeis divisæ-sint essentiæ, & vitæ, & cognitiones, hęc in animabus sunt individuè, & unitè, & incorporeè, & simul omnia *sunt* propter materiæ-vacuitatem, & *q.d.* individuitatem, *i. e. partium-expertem-rationem.* Et cum in intellectualibus omnia per Unitatem sint, discreta sunt in animabus & divisa. Omnia igitur simul *sunt*, & separatim. Si autem simul, & in Uno omnia individua *sunt*, alia per alia mutuò pervadunt, & si separatim, rursus inconfusè divisa-sunt, ita ut & per se *sit* unumquodq; & omnia in omnibus. Etenim in ipsa essentia * * * *Ergò* non omnis *anima* se-ipsam cognoscet. Si quidem essentia & vitâ, & cognitione privata-est per se, & in ipsâ vitâ *est* ipsa essentia, & cognitio. Nam amens vita, & sine cognitione *existens*, materiatis convenit vitis, quæ neq; se ipsas cognoscere possunt, neq; sunt essentiæ puræ. Et cognitio, quæ est expers essentiæ, & vita carens, est ea, quæ per se non subsistit. Omnis enim cognitio etiam viventis est, & illius, quod essentiam per se sortitum est.

CXCVII.

OMne, quod temporis est particeps, semper verò movetur, periodis mensuratur. Quoniam enim tempore mensuratur, *ideò* & mensuram, & finẽ participat ipse motus, & secundùm numerum progreditur. Quoniam verò semper movetur, & hoc Semper, est æternum: sed temporale, *propterea* necesse *est hoc* uti periodis. Nam ipse quidem motus est mutatio quædam ab alteris in altera. Ipsa verò Entia finita-sunt & multitudinibus, & magnitudinibus. His verò definitis, neq; per *viam* rectam, & infinitã est ipsa transitio, neq; fieri potest, ut illud, quod semper movetur, *alibi* finitè transeat. Ab iisdem igitur ad eadem redibit illud, quod semper movetur, ut periodum faciat.

CXCIIX.

OMnis anima in-mũdo-versans, periodis utitur suæ vitæ, & in pristinum-statum-restitutionib. Si n. à tempore mensuratur, etiam transitivè agit, & ipsius est ipse perpetuus motus. Omne verò quod movetur, & quod temporis est-particeps, cum sit æternum, utitur periodis, & periodicè circumagitur in orbem, & ab iisdem *progrediens*, in eadem profecto *revertens* restituitur. Et omnis anima in mundo versans, motum habens, & agens in tempore, motuum periodos habebit, & in pristinum statum restitutiones, *ac reversiones ad idem, unde prius est progressa.* Omnis enim periodus æternorum *in pristinum locum-statumq; res* restituendi-facultate-prædita est.

CXCIX.

OMnis animæ periodus tempore mẽsuratur. Sed aliarum quidem animarũ periodus aliquo tempore mensuratur. Illa verò *periodus animæ* primæ, quę à tempore mensuratur, universo tempore *mensuratur.* Si enim omnes motus habent prius, & posterius, ergo & ipsæ periodi, & propterea temporis sunt-participes. Et illud quod omnes animarũ periodos metitur, est ipsum tempus. Sed si quidem omnium *animarum* eædem essent periodi, & circa *res* easdẽ *versarentur*, etiam omniũ *animarum* idẽ esset tempus. Si verò *sunt* aliæ aliarũ *animarũ in pristinum*

Universidad de Deusto
Biblioteca

αὐτός. ἀ δὲ ἄλλα ἀλλων ἀποκαθιστάσης, καὶ χρόνῳ πολυοδίας ἄλλῳ ἄλλων, καὶ ἀποκαταστικός.

Ὅτι μὲν οὖν ἡ πρώτως ἐν τῷ χρόνου μετρουμένη ψυχὴ, τῷ σύμπαντι χρόνῳ μετρεῖται, δῆλον. Εἰ γὰρ μέτρον ὁ χρόνος κινήσεως ἁπάσης, τὸ πρώτως κινούμενον, ἔσται πάντως ὃ χρόνου μετέχον. καὶ ἐν τῷ παντὸς μεμετρημένον. μὴ γὰρ τὸ πρώτως μετέχον μετρήσεως ὁ σύμπας χρόνος, οὐδὲ ἄλλο μετρήσει καθ' ὅλον ἑαυτὸν οὐδέν. ὅτι δὲ καὶ πᾶσαι ψυχαὶ μερικωτέρους ὃ σύμπαντος χρόνου μετροῦσι μέτρον, [π. μέτροις] φανερὸν ἐκ τούτων. εἰ γὰρ μερικώτερα τῆς ψυχῆς εἰσι τῆς πρώτως χρόνῳ μετεχούσης, οὐδὲ χρόνῳ τῷ συμπάντι τὰς ἑαυτῶν ἐφαρμόζουσι περιόδους. ἀλλ' αἱ μὲν ὅλαι αὐτῶν ἀποκαταστάσεις, μέρη ἔσονται μιᾶς περιόδου, ἢ ἀποκαταστάσεως, ἐν ᾗ χρόνου μετέχουσι πρώτως ἀποκαθιστῶσι. τῆς γὰρ ἐλάττονος δυνάμεως, ἡ μερικωτέρα μεθέξις. τῆς δὲ μείζονος, ἡ ὁλικωτέρα. ὅλον οὖν τὸ χρονικὸν μέτρον τῆς μίαν ζωὴν, αἱ ἄλλαι ψυχαὶ, δέχεσθαι οὐ πεφύκασιν, ὑφειμένῃ λαχοῦσαι τάξιν.

Σ'.

Πᾶσαι αἱ θεῖαι ψυχαὶ, τριπλᾶς ἔχουσιν ἐνεργείας. τὰς μὲν, ὡς ψυχαὶ, τὰς δὲ, ὡς νοῦν ὑποδεχόμεναι θεῖον, τὰς δὲ, ὡς θεῶν ἐξηρτημένοι. καὶ περινοοῦσι μὲν τῶν ὅλων, ὡς θεοί. γινώσκουσι δὲ τὰ πάντα, τῇ τῶν νοερῶν ζωῇ, κινοῦσι δὲ τὰ πάντα, τῇ τῶν νοερῶν ζωῶν. κινοῦσι δὲ τὰ σώματα, τῇ τῶν αὐτοκίνητον ὑπαρξιν. διότι γὰρ φυσικῶς μετέχουσι τῶν ὑπερκειμένων, καὶ εἰσὶν οὐ ψυχαὶ ἁπλῶς. ἀλλὰ θεῖαι ψυχαὶ, τῶν ἀναλόγων τοῖς θεοῖς ἐν τῷ ψυχικῷ πλάτει περαινόμεναι τάξιν, ἐνεργοῦσιν, ἃ ψυχικῶς μόνον, ἀλλὰ καὶ θείως, τῶν ἀκροτήτα τ' ἑαυτῶν οὐσίας ἔνθεον λαχοῦσαι, καὶ διὸ νοερὰν ὑπόστασιν ἔχουσι, δι' ὧν καὶ ὑπερῳκειμένοις τοῖς νοεραῖς οὐσίαις συγχαίρουσιν. ἐνεργοῦσιν οὖν οὐ θείως μόνον, ἀλλὰ καὶ νοερῶς. τῶν μὲν, τῇ τὸ ἓν τὸ ἐν αὐτοῖς. τῶν δὲ, τῇ τὸν νοῦν ἱδρύσαντο [π. ἱδρύσαιτο] ἐνέργειαν, τρίτη δὲ αὐτοῖς πάρεστιν ἡ κατὰ τῶν ἰδέαν, [l. ἰδίαν] ὑπαρξιν ἐνέργεια, κινητικὴ μὲν ὑπάρχουσα τῶν φύσει ἐπροκινήτων, ζωοποιὸς δὲ τῶν ἐπεισακτον ἐχόντων τὴν ζωήν. Πάσης γὰρ ψυχῆς τοῦτο ἐστι τὸ ἴδιον ἐνέργημα. τὰ δὲ ἄλλα τῇ μέθεξιν, ὡς τὸ νοεῖν, καὶ περινοεῖν.

Σα'.

Πᾶσαι ψυχαὶ, θεῶν ὀπαδοί. καὶ ἀεὶ ἑπόμεναι θεοῖς, καταδεέστεραι μὲν εἰσι τῶν θείων *statum* restitutiones, *est igitur* etiam tempus periodicum aliud aliarum *animarum*, & quod *eas in pristinum statum* restituendi-facultate-præditum *est*.

Quòd igitur illa anima, quæ primò à tempore mensuratur, universo tempore mensuretur, perspicuum *est ex iis, quæ jam dicta sunt*. Si enim ipsum tempus est mensura motus omnis, id, quod primò movetur, erit omninò temporis particeps, & ab ipso toto *tempore* mensurabitur. Si enim ipsum universum tempus non metiatur illud, quod primò particeps-est *motus, & temporis*, ne aliud quidem quidquam in se toto metietur. Quòd autem etiam omnes animæ * quibusdam *periodis* ipso universo tempore particularioribus per mensuram mensurentur, perspicuum est ex his, *quæ dicta sunt*. Si enim *ipsæ periodi* sunt anima particulariores, illâ, quæ tempus primò participat, ne tempori quidem universo *animæ*, suas periodos accommodant: sed ipsarum multæ *in pristinum statum* restitutiones, partes erunt unius periodi, & *in pristinum statum* restitutionis, per quam illa *anima*, quæ temporis est primò particeps, *in pristinum statum* restituitur. Particularior enim communio *rerum, est indicium* minoris facultatis, *& potestatis*. Majoris verò *potestatis argumentum est ipsa rerum communio* universalior. Universam igitur temporalem mensuram in una vita aliæ animæ suscipere naturaliter non solent, ordinem inferiorem sortitæ.

*Vel, quibusdam mensuris ipso universo tempore particularioribus mensurentur.

CC.

Omnes divinæ animæ, triplices habent actiones. Alias quidem, ut animæ, alias verò, ut *animæ*, quæ divinam mentem susceperunt, alias verò, ut illæ, quæ ex Diis pendent. Et universis quidem *rebus* provident ut Dii. Omnia verò cognoscunt, propter intellectualem vitam, omnia etiam movent, propter intellectualem vitam. Corpora verò movent, propter per-se-mobilè essentiam. Quoniam enim superiora naturaliter participant, & non simpliciter sunt animæ: sed animæ divinæ, Diis proportione-respondentem ordinem in animali, *id est, animarum* latitudine *sibi* proponentes, agunt non animaliter tantùm, *id est, secundum animæ naturam*: sed etiam divinè, divinam suæ essentiæ summitatem sortitæ, & quia intellectualem hypostasin habent, propter quam etiam intellectualibus essentiis sunt substratæ, *& subjectæ*. Agunt igitur non divinè tantum: sed etiam intellectualiter. * Nam unam quidem *essentiam*, propter ipsum Unum, quod in ipsis *est, habent*. Aliam verò, propter ipsam Mentem, *in qua suam* actionem collocarunt. Tertia verò ipsis *animabus* adest actio, quæ propter propriam *ipsarum* essentiam, *ipsis adest*, quæ motrix quidem est *corporum* naturâ ab-altero-motorum, *vel, rerum, quæ naturaliter ab altero moventur*, vivifica verò, *vitamq; procreans* illorum, quæ vitam adventitiam habent. Omnis enim animæ hoc est proprium opus. Cætera verò, *sunt* per communionem, ut ipsum videre, & providere.

*Vel *Nam habent* unam quidem *actionem* propter ipsũ Unum, quod est in ipsis. Aliam verò actionem *habent in se* collocatam propter Mentem.

CCI.

Omnes animæ, *sunt* Deorum sectatrices, *eorumq; famulæ*. Et quamvis Deos semper sequantur, inferiores tamen sunt ipsis divinis *naturis*. Explicatæ verò

verò sunt supra particulares animas. Nam illæ quidem divinæ, & Mentis, & Deitatis participes *animæ*, quoniam & intellectuales sunt, simul & divinæ, aliis animabus præsunt, *earumq; Duces sunt*, quatenus & ipsi Dii *sunt Duces*, omnium Entium. Animæ verò particulares, detractę-sunt etiam ex ipsa ex Mente suspensione, *id est, ex earatione, quâ sit, ut ex mente pendeant*, quia non possunt intellectualis essentiæ proximè participes-esse. Neq; enim ex intellectuali actione excciderent, si per essentiam participes-essent ipsius Mentis, ut supra demonstratum est. Mediæ sunt igitur animæ, quæ Deos semper sequuntur. Quia Mentem quidem susceperunt perfectam, & ideo sunt particularibus *animabus præstantiores atque* superiores, non tamen etiam ex divinis Unitatibus pendentes. Non enim esset divina Mens, quæ participatur ab ipsis.

CCII.

Omnis animalis, *id est, animarum* multitudinis, illæ quidem divinæ animæ, quæ potestate sunt aliis majores numero-sunt contractæ. Quæ verò se-ipsas semper comitantur, & potestate, & quantitate medium inter omnes, ordinem tenent. Et particulares quidem, potestate quidem aliis inferiores sunt: sed in majorem numerum progrediuntur. Nam aliæ quidem, arctiore cognationis vinculo cum Uno conjunguntur propter essentiam, quæ est divina. Mediæ verò, propter Mentis, *id est, cum Mente* communionem. Quæ verò sunt ordine ultimæ, propter essentiam dissimiles *sunt* & mediis, & primis. Quæ verò propiùs accedunt ad Unum, inter ea, quæ sunt æterna, sunt singulariora illis, quæ numèro sunt remotiora *ab Uno*, & multitudine sunt-contracta. Quæ verò sunt *ab Uno* remotiora, magis multiplicantur. Ergo superiorum *animarum* potestates *sunt* majores, & eam habent proportionem ad secundas, *& inferiores animas*, quam *habet* ipsum divinum ad ipsum intellectuale, & hoc ad animale, *id est, ad id quod ad animæ naturam pertinet*, & ipsæ quantitates inferiorum *animarum sunt numero* plures. Quod enim ab Uno remotius est, *illud est* magis, *vel, major* multitudo, & quod *Vni* propinquius est, *illud est* minus, *vel, minor multitudo*.

CCIII.

Omnis divina anima, multis quidem præest animabus semper Deos sequentibus, longè verò pluribus, illis, quæ hunc ordinem aliquando acceperunt. *** quidem enim existentem omnium, vel generalem, *vel generatorem*, ordinem, & primarium inter animas oportet *illam cæterarum principem animam* esse-sortitam, Etenim ipsum divinum in omnibus Entibus præest universis *rebus*, & *eas antecedit*. Neq; verò *oportet* tantùm unamquamque *principem animam* imperare illis *animabus*, quæ *Deos* semper sequuntur, neq; illis, quæ tantum aliquando *Deos sequuntur*. Nam si illis quidem, quæ *Deos* aliquando sequũtur, aliqua *anima* tantùm imperet, quomodo contactus *& conjunctio* erit istis *animabus* cum anima divina, prorsus *ab ea* differentibus, & neq; Mentem proximè participantibus, neq; multo magis, *id est, & multo minus participantibus* Deos?

Τὰ περὶ πάντων δὲ τῶν μερικῶν ψυχῶν. αἱ μὲν θεῖαι, καὶ νοῦ μετέχουσι, καὶ θεότητος, διὸ νοεραί τε εἰσιν, ἅμα καὶ θεῖαι, τῶν ἄλλων ψυχῶν ἡγεμονοῦσι, καθόσον καὶ οἱ θεοὶ τῶν ὅλων ἀπάντων. αἱ δὲ μερικαὶ ψυχαὶ, τῇ τῆς εἰς νοῦν ἀναβάσεως παρήρηνται, μὴ δυνάμεναι προσεχῶς τῆς νοερᾶς οὐσίας μετέχειν. οὐδὲ γὰρ αὐτῆς τῆς νοερᾶς ἐνεργείας ἀπέπιπτον, καθ' οὐσίαν μετέχουσαι δ' νοῦ, καθάπερ δέδεικται πρότερον. μέσαι ἄρα εἰσὶν αἱ ἀεὶ θεῖς ἑπόμεναι ψυχαί. νοῦν μὲν ὑποδεχόμεναι τέλειον, καὶ ταύτῃ τῶν μερικῶν ὑπερφέρουσαι, ὀπίσω δὲ καὶ θείων ἐνάδων ἐξημμέναι. οὐ γὰρ θεῖον ἐστὶν ὁ μετέχόμενον ὑπ' αὐτῶν νοῦς.

Σβ'.

Πᾶσαι δ' ψυχαὶ πλήθους, αἱ μὲν θεῖαι ψυχαὶ, τῇ δυνάμει μείζους οὖσαι τῶν ἄλλων, πληροῦσι τὸν ἀριθμόν. αἱ δὲ ἀεὶ ἑαυτῶν σωπεπώμεναι, καὶ τῇ δυνάμει, ἢ τῷ πρὸς τὸ μέσον ἔχουσιν ἐν τάξεις τάξιν. αἱ μὲν μερικαὶ, τῇ μὲν δυνάμει καταδεέστεραι τῶν ἄλλων εἰσὶν, εἰς ἀριθμὸν δὲ πλείονα προελαύνουσιν. αἱ μὲν γὰρ εἰσι τῇ ἑνὶ συγγενέστεραι, διὰ τὸ ὑπαρξιν θείαν οὖσαν. αἱ δὲ μέσαι, διὰ τὸ νοῦ μετουσίαν. αἱ δὲ ἔσχατοι τῇ τάξιν, ἀνομοιώσεις τῇ οὐσίαι, ταῖς τε μέσαις, καὶ ταῖς πρώταις. τὰ δὲ ἐγγύτερα τοῦ ἑνὸς, ἐν τοῖς αἰδίοις, τῶν πορρώτερων ἀριθμῷ, ἐνικώτερά ἐστι, καὶ σωπηρότατα τὸ πλῆθος. τὰ δὲ πορρώτερα, μᾶλλον πληθύεται. οὕτε οὖν δυνάμεις τῶν ἀνωτέρω μείζους, καὶ τύπον ἔχουσι τὸν λόγον πρὸς τὰς δευτέρας, ὃν τὸ θεῖον πρὸς τὸ νοερὸν, καὶ τοῦτο πρὸς τὸ ψυχικὸν, καὶ αἱ ὡσότητες τῶν καθ' ὅλου πλείους. τὸ γὰρ πορρώτερον ἑνὸς, πλῆθος μᾶλλόν ἐστι, καὶ τὸ ἐγγύτερον, ἧττον.

Σγ'.

Πᾶσα θεία ψυχὴ, πολλῶν μὲν ἡγεῖται ψυχῶν αἰὲν θεοῖς ἑπομένων, πλειόνων δὲ ἔτι τῶν ποτὲ ταύτην τὴν τάξιν δεχομένων *** μὲν γὰρ οὖσαν πάντων, ἡ ὑφικλεῖ τάξιν ἐληχένει δεῖ, καὶ πεπωτυρχεῖν ἐν ταῖς ψυχαῖς. καὶ γὰρ τὸ θεῖον ἐν πᾶσι τοῖς οὖσιν ἡγεῖται τῶν ὅλων. οὔτε δὲ τῶν αἰεὶ ἑπομένων μόνον ἑκάστῳ ἄρχειν, οὔτε τῶν ποτὲ μόνον. εἰ μὲν γὰρ τῶν ποτὲ ἑπομένων ἡγεῖτο [π. ἡγεῖται, vel, ἡγοῖτο'] τις μόνον, πῶς ἡ πωλαφὴ ταύτης ἔσται πρὸς τὴν θείαν ψυχὴν, πάντῃ διαφερούσας, καὶ μήτε νοῦ προσεχῶς μετεχούσης, μήτε πολλῷ πλέω θεῶν;

Universidad de Deusto
Biblioteca

ἐπὶς δὲ τῶν ἀεὶ ἐπομένων, πῶς μέχει ςενῶν ἡ σφρᾶ προῆλθεν; ἔςη γὰρ οὗτος ἔσχατα τὰ νοερὰ, καὶ ἄγονα, καὶ τελειοῦν, ἀλλὰ καὶ ἀναγκῶ οὐ πεφυκότα. ἀνάγκη ἄρα πάσης τῆς ψυχῆς θείας, πρώτως μὲν ἐξηρῆσθαι τὰς ἐπομένας ψυχὰς, καὶ ἐξ νοῦ ἐνεργούσας, καὶ εἰς νέας ἀπηγμένας μερικωτέρους τῶν θείων νόων. δευτέρας δὲ, τὰς μερικὰς, καὶ διὰ τούτων μέσων, νοῦ μετέχειν, καὶ τῆς θείας ζωῆς, δυναμένας. διὰ γὰ τῶν ἀεὶ μετεχόντων τῆς κρείττονος μοίρας, τὰ ποτὲ μετέχοντα, τελειοῦται. καὶ αὖ πάλιν πλείους εἶναι πρὸς ἑκάςῳ ψυχῷ θείαν τὰς ποτὲ ἐπομένας ψυχὰς, τῶν ἀεὶ ἐπομένων. ἡ γὰ τῆς μονάδος δύναμις, ἐξ ἣν ὕφεσιν εἰς πλῆθος ἀεὶ πρόεισι, τῇ μὲν δυνάμει λειπόμενον, τῷ δ' ἀριθμῷ πλεονάζον. ἐπεὶ καὶ ἑκάςη ψυχὴ τῶν ἀεὶ θεοῖς ἑπομένων, πλειόνων ἡγεῖται μερικῶν ψυχῶν, μιμουμένη τὴν θείαν ψυχὴν, καὶ πλείους ἀνέλκει ψυχὰς εἰς τὸν πρώτερον μονάδα τῆς ὅλης σφρᾶς. πῶσι ἄρα θεία ψυχὴ, πολλῶν μὲν ἡγεῖται ψυχῶν, τῶν ἀεὶ θεοῖς ἑπομένων, πλειόνων δὲ ἕπ τῶν ποτὲ τὴν τάξιν ταύτην δεχομένων.

Σδ΄.

Πᾶσα ψυχὴ μερικὴ τοῦτον ἔχει τὸν λόγον πρὸς τὴν ψυχὴν, ὑφ' ἣν τέτακται καθ' οὐσίαν, ὃν τὸ ὄχημα αὐτῆς πρὸς τὸ ἐκείνης ὄχημα. εἰ γὰρ κατὰ φύσιν ἡ διανομὴ τῶν ὀχημάτων ἑκάςοις, ἀναγκαία πάσης μερικῆς ψυχῆς ὀχήμαθ', τοῦτον εἶναι τὸν λόγον πρὸς τὸ ὄχημα τῆς ὅλης, ὅ ἐςιν αὐτῆς πρὸς ἐκείνην. ἀλλὰ μὴν ἡ διανομὴ κατὰ φύσιν. τὰ γὰ πρώτως μετέχοντα, αὐτοφυῶς συνῆπται τοῖς μετεχομένοις. εἰ οὖν ὡς ἡ θεία πρὸς τὸ θεῖον σῶμα, οὕτως ἡ μερικὴ πρὸς τὸ μερικὸν αὐτοῦ τοῦ εἶναι μετεχομένης ἑκατέρας, καὶ τὸ ἐξ ἀρχῆς ἀληθὲς, ὅτι καὶ τὰ ὀχήματα ταῖς ψυχαῖς τὸν αὐτὸν ἔχει πρὸς ἄλληλα λόγον.

Σε΄.

Πᾶσα ψυχὴ μερικὴ, καλύεσθαι τε εἰς ὕλην ἐπ' ἄπειρον, καὶ αἰσθέσθαι δύναται διὰ τὸ ὑλέσεως εἰς τὸ ὄν. εἰ γὰ ποτὲ μὲν, ἔπεται θεοῖς, ποτὲ δὲ, διοπίπτει τῆς πρὸς τὸ θεῖον ἀνατάσεως, νοῦ τε, καὶ οὐσίας μετέχει, δῆλον δὴ ὅτι παρὰ μέρος ἔν τε τῇ ὑλέσει γίνεται, καὶ ἐν τοῖς θεοῖς ἐςιν. οὐδὲ γὰ τὸν ἄπειρον οὖσι χρόνον ἐν τοῖς θεοῖς, οὐθὲις ὅλον τὸν ἐφεξῆς χρόνον ἔσται ἐν τοῖς σώμασι. τὸ γὰ δεχόμενον χρονικῶς μὴ ἔχον, οὐδὲ πλῆθός ποτε ἕξει, καὶ τὸ μηδεμίαν ἔχον πλῆθος, ἀνάγκη μηδὲ ἀρχὴν ἔχειν.

Si verò *imperet* illis, quæ *Deos* semper sequuntur, quomodo ad illas usque ipsa series *animarum* est progressa? Sic enim ipsa intellectualia, erunt ultima, & infœcunda, *atque sterilia*, & *res aliquas* perficere, quinetiam producere non poterunt naturaliter. Necesse igitur *est* ex omni anima divina primò quidem pendere animas, quæ *Deos* sequuntur, & quæ per Mentem agunt, & quæ reducuntur ad Mentes particulariores ipsis divinis Mentibus. Secundas verò *necesse est esse animas* particulares, & illas, quæ per istas medias, Mentem, & divinam vitam participare possunt. Nam per illa, quæ semper participant præstantiorem sortem, illa, quæ *tantùm* aliquando participant *præstantiorem sortem*, perficiuntur. Rursus etiam *necesse est* circa unamquamq; divinam animam, plures esse animas, quæ *Deos* aliquando sequuntur, quàm illas, quæ *Deos* semper sequuntur. Nam Unitatis potestas, per submissionem, *atque subjectionem* in multitudinem semper progreditur, quæ potestate quidem est inferior *ac minor*, numero verò, superior, *& major*. Quoniam etiam una-quæque anima illarum, quæ Deos semper sequuntur, pluribus imperat particularibus animabus, imitans divinam animam, & plures attrahit animas, ad illam Unitatem totius *animarum* seriei primam-autorem. Omnis igitur divina anima multis quidem imperat animabus, quæ Deos semper sequuntur, longè verò pluribus, illis, quæ ordinem istum aliquando acceperunt.

CCIV.

OMnis particularis anima, eam habet proportionem ad animam, cui subjicitur per essentiam, quam *proportionem habet* ipsius vehiculum ad illius vehiculum. Si enim secundùm naturam *est* singulis *animabus* ipsa vehiculorem distributio, necesse *est* omnis particularis animæ vehiculo, eam esse rationem, *atque proportionem* ad universalis *animæ* vehiculum, quæ est ipsius *particularis animæ* ad illam *universalem*. Atqui secundùm naturam *fit* ista distributio *vehiculorum*. Quæ enim primò *res aliquas* participant, suapte naturâ conjunguntur cum illis, quæ participantur. Si igitur ut *anima* divina *se habet* ad divinum corpus, sic etiam particularis *anima se habet* ad particulare *corpus*, utrâq; *animâ* propter ipsum esse participatâ, ergo quod initio *dictum est*, *est* verum, quod & ipsæ animarum figuræ eandem inter se proportionem habent.

CCV.

OMnis anima particularis descendere in generationem in infinitum, & ascendere potest à generatione ad ipsum Ens. Si enim modò quidem, Deos sequitur, modo verò, excidit ex illa contentione, *quâ contendit, & studiosè fertur* ad ipsum divinum *numen*, & Mentis, & amentiæ particeps-est, perspicuum igitur *est*, quòd per partes & in ipsa generatione versatur, & in Diis est, *& inter eos degit*. Neq; enim si per infinitum tempus est inter Deos, rursus totum sequens tempus erit in corporibus. Quod enim temporale, *id est*, *temporis* principium non habet, ne finem quidem unquam habebit, & id, quod nullum habet finem, necesse *est* ne principium quidem habere.

Reli-

Relinquitur igitur, ut unaquæque *anima* periodos faciat, & ascensuum ex ipsa generatione, & descensuum in generationem, & *necesse est* hoc indesinens esse, *nunquam desinere*, *nunquam cessare*, propter ipsum infinitum tempus. Ergò unaquæq; anima particularis, in infinitum & descendere, & ascendere potest. Et hæc passio non desinet circa omnes *animas* esse. *Pro*, *& hoc singulis*, *omnibus*, *ac universis animabus accidere nunquam desinet.*

CCVI.

OMnis particularis animæ vehiculum ab immobili causa fabricatum-est. Si enim *hoc vehiculum* in-æternũ exemptum-est ex anima, illis, qui eo utuntur, & per-naturæ-cognationem, *& cohærentiam*, est immutabile-propter essentiam, ab immobili causa *suam* hypostasin *atque naturam* est sortitum. Quod enim factum-est à causis, quæ moventur, *illud* omne mutatur propter essentiam. Veruntamen omnis anima æternum habet corpus, quod eam primò participavit. Quamobrem & particularis anima *est æterna*, ergo & ipsius *animæ* vehiculi causa est immobilis, & propterea *est* supermundana.

CCVII.

OMnis particularis animæ vehiculum est immateriatum, & individuum propter *suam* essentiam, & effectionis-expers. Si enim ex immobili fabricatione prodiit, & est æternum, hypostasin, *atque naturam* immateriatam, & affectionis expertem habet. Quæ enim propter *suam* essentiam pati, *variisq; perturbationibus affici* naturaliter-solent, & aliter aliàs *sese* habentia, pendent ex causis, quæ moventur. Quamobrem etiam *hæc* omnigenam mutationem admittunt, quia cum suis principalibus causis moventur. Verùm etiam, quòd *omnis anima particularis*, *vehiculum sit* individuum, perspicuum *est*. Omne enim, quod dividitur, eatenus corrumpitur, quatenus dividitur, quoniam à Toto, & à cohærentia deficit, *ac recedit*. Si igitur *hoc vehiculum est* immutabile, & affectionis-expers propter *suam* essentiam, individuum *igitur* erit.

CCVIII.

OMnis particularis animæ vehiculum descendit quidem additione deteriorum, quæ sunt magis-materiata, *vel*, *quæ majorem materiæ copiam habent*, cum anima verò cogitur, *atq; congregatur* per ablationem omnis *rei* materiatæ, & *per* recursionem, *ac reversionem* ad suam, per-proportionem-respondentem ipsi animæ, quæ *tali vehiculo* utitur. Etenim illa descendit quidem sine-ratione vitas assumens, ascendit verò remotis omnibus facultatibus generis-autoribus, quas assumpserat in ipso descensu, & quum accessit * * * imitatur vitas animarum, quæ *talibus vehiculis* utuntur, & unà cum ipsis ubique movetur, quum moventur. Et aliarum quidem intelligentias effingunt *ac exprimunt* per suas circumvectiones. Aliarum verò casus per *sua* momenta, *& inclinationes*, *quibus inclinantur*, *& feruntur* in ipsam generationem. Aliarum verò, purgationes *& lustrationes effingunt*, *atque repræsentant*, per circunductiones in illud, quod est immateriatum.

Λείπεται ἄρα πᾶσιν ἑκάςοις περιόδους ἀνόδων τε ἀπὸ τῆς γενέσεως, καὶ τῶν εἰς γένεσιν καθόδων, καὶ τοῦτο ἄπαυστον εἶναι, διὰ τὸν ἄπειρον χρόνον. ἑκάςη ἄρα ψυχὴ μερικὴ, καλύεσθαι τε ἐπ' ἄπειρον δύναται, καὶ αἰσθέσθαι. καὶ τοῦτο οὐ μὴ παύσεται ἕως ἀπίστως τὸ πάθημα γνώριμον.

Σς΄.

Πάσης τῆς μερικῆς ψυχῆς τὸ ὄχημα ἀπὸ αἰτίας ἀκινήτου δεδημιούργηται. εἰ γὰρ ἀϊδίως ἐξήρηται τῆς χωριστῆς αὐτῆ ψυχῆς, καὶ συμφυῶς ἀμεταβλητον ὂν κατ' οὐσίαν, ἀπ' αἰτίας ἀκινήτου τὴν ὑπόςασιν ἔλαχε. τὸ γὰρ ἐκ κινουμένων αἰτίων γενὸς, μεταβάλλει πᾶν κατὰ τὴν οὐσίαν, ἀλλὰ μὴν πᾶσι ψυχὴ ἀϊδιον ἔχει σῶμα, τὸ πρώτως αὐτῆς μετέχον. ὥστε καὶ ἡ μερικὴ ψυχὴ, καὶ τὸ αἴτιον ἄρα τοῦ ὀχήματος αὐτῆς ἀκίνητόν ἐςι, καὶ διὰ τοῦτο ὑπερκόσμιον.

Σζ΄.

Πάσης μερικῆς ψυχῆς τὸ ὄχημα, ἄϋλόν ἐςι, καὶ ἀδιαίρετον καθ' οὐσίαν, καὶ ἀπαθές. εἰ γὰρ ἐξ ἀκινήτου πρόεισι δημιουργίας, καὶ ἔςιν ἀϊδιον, ἄϋλον ὑπόςασιν ἔχει, καὶ ἀπαθῆ. τὸ γὰρ πάσχειν καθ' ὑπόκειται ποιότητα, ἢ διαίρεσιν, τοῦ τε ὅλου, καὶ τῆς συνεχείας ἐφιςάμενον. εἰ οὖν ἀμετάβλητον καθ' οὐσίαν, καὶ ἀπαθὲς, ἀδιαίρετον ἂν εἴη.

Ση΄.

Πάσης μερικῆς ψυχῆς τὸ ὄχημα, κάτοχον μὲν προσθήκῃ χειρόνων ἐνύλοτέρων, σωμάτων δὲ τῇ ψυχῇ, δι' ἀφαιρέσεως πάσης ὑλότητος καὶ ἐνύλου, καὶ τῆς εἰς τὸ οἰκεῖον εἶδος ἀναδρομῆς, ἀνάλογον τῇ χωριστῇ ψυχῇ. καὶ γὰρ ἐκείνη κάτοχοι μὲν ἀλόγως, περιλαβοῦσαι ζωὰς, ἄνεισι δὲ ἀποσκευασαμένη πάσας τὰς γενεσιουργοὺς δυνάμεις, ἃς ἐν τῇ καθόδῳ περιεβάλετο, καὶ γνωρίμη * * * * μιμεῖται τὰς ζωὰς τῶν χωριστῶν ψυχῶν, καὶ συγκινεῖται κινουμένοις αὐτῆς παντοχοῦ. καὶ τῶν μὲν τὰς νοήσεις ἀπεικονίζονται ταῖς ἑαυτῶν περιφοραῖς, τῶν δὲ τὰς ἀποπλώσεις, ταῖς εἰς τὴν γένεσιν ῥοπαῖς. τῶν δὲ τὰς καθάρσεις ταῖς εἰς τὸ ἄϋλον περιαγωγαῖς.

Universidad de Deusto Biblioteca

Διότι γὰρ αὐτῷ τῷ εἶναι τὰς ψυχὰς ζωοποιεῖται παρ' αὐτῶν, καὶ ἔστι συμφυὴς ἐκείναις, παντοίως συμβάλλει ταῖς ἐκείνων ἐνεργείαις, καὶ συνέπεται πάντῃ, παθαινομέναις τε συμπάσχει, καὶ κεκαθαρμέναις συναποκαθίσταται, καὶ ἀναγομέναις συνεπαίρεται, τῆς ἑαυτῶν ἐφιεμένη τελειότητος. πᾶν γὰρ τελειοῦται τῆς οἰκείας ὁλότητος τυχόν.

Σθ'.

Πᾶν ψυχῆς ὄχημα συμφυὲς, καὶ σχῆμα τὸ αὐτὸ ἀεὶ, καὶ μέγεθος ἔχει. μεῖζον δὲ, καὶ ἔλαττον ὁρᾶται, καὶ ἀνομοιόσχμον, δι' ἄλλων σωμάτων προσθέσεις, καὶ ἀφαιρέσεις. εἰ γὰρ ἐξ αἰτίας ἀκινήτου τὴν οὐσίαν ἔχει, δῆλον δὴ ὅτι καὶ τὸ σχῆμα, καὶ τὸ μέγεθος αὐτῷ παρὰ τῆς αἰτίας ἀφώρισται, καὶ ἔστιν ἀμετάβλητον, καὶ ἀνεξάλλακτον ἑκάτερον. Ἀλλὰ μὴν ἄλλοτε ἀλλοῖον φαντάζεται, καὶ μεῖζον, καὶ ἔλασσον, δι' ἄλλα ἄρα σώματα, ἀπὸ τῶν ὑλικῶν στοιχείων προστιθέμενα, καὶ αὖθις ἀφαιρούμενα, τοιόνδε, ἢ τοιόνδε, καὶ τοσόνδε φαίνεται.

Σί.

Πᾶσα μερικὴ ψυχὴ, κατιοῦσα εἰς γένεσιν, ὅλη κάτεισι. καὶ οὐ τὸ μὲν αὐτῆς ἄνω μένει, τὸ δὲ κάτεισι. εἰ γάρ τι μένοι τῆς ψυχῆς ἐν τῷ νοητῷ, ἢ ἀμεταβάτως νοήσει ἀεὶ, ἢ μεταβατικῶς. ἀλλ' εἰ μὲν ἀμεταβάτως, νοῦς ἔσται, καὶ οὐ μέρος ψυχῆς, καὶ ἔσται ἡ ψυχὴ προσεχῶς νοῦ μετέχουσα. τοῦτο δὲ ἀδύνατον. εἰ δὲ μεταβατικῶς, ἐκ τοῦ ἀεὶ νοοῦντος μία οὐσία ἔσται, ἀλλ' ἀδύνατον. ταῦτα γὰρ ἀεὶ διαφέρει, ὡς δέδεικται.

πρὸς τὸ καὶ ἄτοπον εἶναι, τὸ τῆς ψυχῆς ἀκρότατον, ἀεὶ τέλειον ὂν, μὴ κρατεῖν τῶν ἄλλων δυνάμεων, κἀκεῖνα τέλεια, [l. κἀκείνας τελείας] ποιεῖν. πᾶσα ἄρα ψυχὴ κάτεισιν.

Quoniam enim propter ipsum Esse, ipsas animas vivificat, per ipsas *purgationes*, & cum illis cognatione conjungitur, *ideo* variis-modis confert ad illarum *animarum* actiones, & in-omnes-partes-comitatur *eas*, & quum illæ patiuntur *aliquid mali*, simul-patitur, *& iisdem affectionibus afficitur, quibus illæ*, & cum ipsis *jam* purgatis, *lustratis*, *& expiatis* simul restituitur *in suum pristinum statum*, & quum illæ in-altum-feruntur, simul extollitur, ipsarum perfectionem-expetens. Omne enim perficitur, quum suam integritatem assequitur.

CCIX.

Omne vehiculum animæ cognatum, & figuram & magnitudinem eandem semper habet. Majus verò, & minus, & dissimili-figurâ-præditum cernitur, propter aliorum corporum additiones, & ablationes. Si enim à causa immobili *suam* essentiam habet, perspicuum igitur *est*, quòd & ipsa figura, & ipsa magnitudo a causa ipsi est definita, & utrumque est immutabile, & invariabile. Sed tamen alias aliud; *& varium* per-imaginationem videtur, & majus, & minus *putatur*. Ergo propter alia corpora à materialibus, *vel, materiatis, aut materiam suppeditantibus* elementis additâ, & rursus ablata, tale, vel tale, & tantum *videtur, ac* apparet.

CCX.

Omnis particularis anima, descendens in generationem, tota descendit. Neque pars quidem ipsius suprà manet, pars verò descendit. Nam si qua *pars* animæ maneat in ipso mente-percepto, vel intrāsitivè mente-percipiet semper, vel transitivè, *pro, res vel sine transitione ad alia, vel, per transitionem ad alia, percipiet, atq; cognoscet* Sed si quidem intransitivè, *res mente-percipiat*, Mens erit, & non animæ pars, & anima Mentem proximè participans erit, *id est, participabit*. Hoc autem est impossibile. Si verò transitivè, ex eo, quod semper mente-percipit *res, rerumq; naturas*, una essentia erit *conflata*. Sed *hoc est* impossibile. Hæc enim semper *inter se* differunt, ut demonstratum-est.

Præterea verò absurdum etiam est, *si dicas* illud, quod in anima summum est, & quod semper est perfectum, non imperare cæteris *animæ* facultatibus, *aliisq; potestatibus*, & illas perfectas facere.

Omnis igitur anima descendit *in generationem totaq; descendit*.

ΤΕΛΟΣ.

FINIS.

Universidad de Deusto
Biblioteca

SEQUUNTUR

CONCLUSIONES LV. SECUNDUM PROCLUM; QUAS OLIM ROMÆ ILLUSTRIS PICUS MIRANDULA DISPUTANDAS EXHIBUIT.

I.

Quod est in intelligibilibus terminis infinitum, est in intellectualibus mas & fœmina; in supermundanis identitas & alteritas, similitudo & dissimilitudo; in animâ circulatio ejusdem, & circulatio alterius.

2. A Saturnijs legibus eximuntur Dei, qui contentivi & perfectivi sunt. à Jovijs legibus Dei Saturnij. à Fatalibus legibus omnis anima vivens intellectualiter. Legi autem Adrastiæ omnia obediunt.

3. Dei appellatio simpliciter absolutè uni competit, qui est Deus Deorum; simpliciter non absolutè cuilibet supersubstantialium; secundum essentiam, intellectualium cuilibet; secundum participationem, animis divinis; secundum contactum & conjunctionem Dæmonibus; secundum dissimilitudinem animis humanis.

4. Contentiva proprietas est mediæ ordinis secundæ Trinitatis, qui in Phædro cœlestis dicitur circumductus.

5. In intelligibilibus non est numerus, sed multitudo, & numerorum causa paternalis ac maternalis, in intellectualibus verò est numerus secundum essentiam, & communicativè multitudo.

6. Idem est, quod dicitur alteritas in Parmenide, & supercœlestis locus in Phædro.

7. Per Unum, plura, totum, partes, finitum, infinitum, de quibus in Parmenide habemus, intellige secundum ordinem Trinitatis in intelligibilibus intellectualibus secundum illius ordinis trinariam divisionem.

8. Quod in Phædro dicitur dorsum Cœli, in Parmenide dicitur unum; quod ibi profundum Cœli, hic totum; quod ibi axis Cœli, hic terminus.

9. Tertium ordinem secundæ Trinitatis per tres terminos exprimit Plato, extrema, perfectum, & secundum figuram.

10. Intellectuales Dij uniones habent ab uno primo, substantias ab intelligibilibus, vitas perfectas & contentivas generativas divinorum ab intelligibilibus & intellectualibus, intellectualem proprietatem à seipsis.

11. Sicut intelligibiles Dei uniformiter omnia producunt, ita intelligibiles intellectuales, trinaliter, intellectuales autem hebdomaticè.

12. Inter extremales paternos Deos Saturnum & Jovem mediat necessariò Rhea per proprietatem vitæ fœcundæ.

13. Secunda Trinitas hebdomadis intellectualis, est Trinitas Curetum, quos vocat Theologia intemeratos Deos.

14. Proprium Curetum est reddere opus paternæ Trinitatis immaculatum, mansionem primi, processum secundi, illustrationem tertij.

15. Per Deorum cædes tragicè à Theologis septima unitas discretiva intellectualis hebdomadæ designatur.

16. Eadem quæ Rhea dicitur ut Saturno cõexistens secundum suam summitatem ut Jovem producit, & cum Jove totales & partiales Deorum ordines, dicitur Ceres.

Universidad de Deusto
Biblioteca

17. Licet, ut tradit Theologia, distinctæ sint divinæ hierarchiæ, intelligendum est tamen omnia in omnibus esse modo suo.

18. Sicut paternalis proprietas est solum in intelligibilibus; ita conditoria sive factiva solum in deis novis paterna simul & conditoria, in exemplaria intelligibili conditori, & paterna in opificia.

19. Quæcunq; vel Deorum vel naturæ operationes duplices sunt, immanentes & transeuntes, per immanentes seipsum unumquodq; continet, & quæ in ipso sunt rationes, per transeuntes ad exteriora se convertit.

20. Post intellectualem hebdomadem ordinandi sunt immediatè supermundani Dei à partibus universi exempti, & incoordinabiles ad hunc mundum, & secundum causam eum undiq; circumplectentes.

21. Proprium est supramundanorum Deorum assimilare & tradere entibus compassionem illam, & invicem communionem, quam habent ex similitudine unius ad alterũ.

22. Licet assimilativum ducalium, de quibus dixit præcedens conclusio, proprium sit, appropriatur tamen medio ordini trinitatis suæ primo ordine intellectualibus deis immediatè secundum substantiam conjuncto, & tertio secundis generibus se commiscente.

23. Jupiter, de quo in Gorgia, non est ille, qui est universalis conditor tertius inter intellectuales; sed summus & primus inter ducales.

24. Ducalis trinitatis Jupiter est substantificativus, Neptunus vivificativus, Pluto conversivus.

25. Quadruplex est fabrica, prima universalia universalium ex toto perornat; secunda universa quidem, sed particulariter; tertia secundum divisa secundum universalitatem; quarta partes particulariter contexit universalibus.

26. Jupiter, Neptunus, & Pluto Saturni regnum partientes, à Saturno regnum non accipiunt, nisi per medium conditoris Jovis.

27. Sub primo ducalis Trinitatis est esse substatiale, omnis anima nobilis generationi non subdita primũ mobile ignis, & suprema aëris pars, quæ super terrã crescũt, & pars orietalis.

28. Sub secundo ducalis Trinitatis est vita & generatio, omnis anima sub generationem veniens, erraticæ Sphæræ, aqua & infima aeris pars, quæ sub antra Minervæ, & terræ motus media pars terræ & circa centrum.

29. Sub tertio ejusdem ordinis est specialium divisionum conversio, animarum purgatio, sphæra activorum & passivorum, terra cum terrestribus, quæ circa Tartarum, & pars occidentalis.

30. Etsi secunda Trinitas Deorum supermundanorum tota dicatur Proserpina; tamen prima ejus unitas apud Græcos dicitur Diana, secunda Persephone, tertia Minerva; apud Barbaros verò prima Mechate, secunda anima, tertia virtus.

31. Secundum præcedentem Conclusionem ex Procli mente potest exponi unum ex dictis Zoroastris, secundum quod apud Græcos legitur, quanquam apud Chaldæos aliter & legitur & exponitur.

32. Tertia Trinitas Deorũ supermũdanorũ dicitur Apollo, & conversivũ ei appropriatur.

33. Trinitatem Proserpinæ comitantur à latere Trinitas custoditiva & conservativa.

34. Duodecim Dei, de quibus in Phædro, Dei sunt medij inter supermundanos, & mundanos vinculum illorum.

35. Dei, de quibus in Phædro, in quatuor Trinitates sunt distinguendi, opificativam, custoditivam, vitalem, & conversivam.

36. Quatuor sunt exercitus juniorum Deorum: primus habitat à primo cœlo, usq; ad princi-

ad principium aëris; secundus inde usq; ad dimidium aeris; tertius inde usq; ad terram.

37. Cuilibet istorum proportionaliter correspondet quadruplex exercitus, Angelorum, Dæmonum & Animarum.

38. In per-se-vivente apparet primo quaternitas Unius Entis, Unius Entalis, & Entis Unialis.

39. Opifex ad quaternitatem respiciens per-se-animalis, quatuor fabricat partes principales mundi.

40. In quantum opifex ad exemplar formæ Unius in per-se-vivente respicit, primam partem corporis mundani facit.

41. In quantum opifex in forma Unius videt Unũ Unius essentialis, facit Deos mundanos illius partis, in quantũ Ens Unius essentialis facit Angelos in eadem parte, in quantũ videt Unũ Entis unialis, facit Dæmones ibi, in quantũ esse Entis Unialis, animalia ibidẽ facit.

42. Facit opifex alias partes proportionaliter ad suarum formarum exemplaria, sicut de primo est dictum, nec oportet explicare, quia quilibet sciens viam analogizandi, ex se poterit deducere.

43. Ad Sapiens, Pulchrum, Bonumq; Dominum, per intellectum, amorem, & fidem ascendimus.

44. Sicut fides, quæ est credulitas, est infra scientiam; ita fides, quæ est verè fides, est supersubstantialiter supra scientiam & intellectum, nos Deo immediatè conjungens.

45. Sicut non omne corpus, sed perfectum anima participat; ita non omnis anima, sed perfecta intellectu participat. omnia tamen uno participant.

46. Sicut secundum causalitatis ambitum; ita secundum naturæ & gradus sublimitatem hæc per ordinem se invicem excedunt, anima, intellectus, vita, ens & unum.

47. Omnis ordo medius manet in antecedente stabiliter, & in se firmat consequentem.

48. Sicut prima Trinitas post Unitatem est omnia intelligibiliter commensurare, & finiformiter; ita secunda Trinitas est omnia vitaliter, verè & infinitiformiter; tertia est omne secundum mixti proprietatem & pulchriformiter.

49. Prima Trinitas manet tantum; secunda manet, & procedit: tertia post processum convertit.

50. Ævum est supra per-se-animal in secunda & media Trinitate.

51. Sicut intelligibilia sunt causæ universarum specierum; ita intellectualia divisionum secundum genera communia supermundana differentium secundum speciem; mundana differentium secundum individuum.

52. Per supercœlestem locum habemus intelligere, quod de secunda Trinitate plus est intelligibile, quam intellectuale, per subcœlestem concavitatem, quod magis intellectuale quam intelligibile, per cœlum id, quod æquè utroq; participat.

53. Quæcunq; de supercœlesti loco in Phædro affirmativè dicuntur, de eo dicuntur non ut simpliciter primum; sed ut habet ante se superiora genera, quibus participat. quæcunq; negativè dicuntur, dicuntur ut analogicè se habet ad primum Bonum, quod est absolutè caput omnium non determinati ordinis hujus vel illius.

54. Ambrosia est analoga termino; & nectar infinito.

55. Sicut intellectus perfectus ab intelligibilibus quærendus est; ita virtus sursum-ductiva ab intellectualibus: operatio absoluta & sequestrata à materia: ab ultramundanis vita alata: à mundanis expressio divinorum: vera ab angelicis choris: repletio ejus, quæ à Dijs est, aspirationis, à bonis dæmonibus.

SCRIPTORES QUI IN HIS LIBRIS A PROCLO CITANTUR.

Amelius. 1. 46. 257. 46.
Aristoteles. 18. 43. 146. 42. 161. 38. 216. 49.
Homerus. 17. 33. 22. 7.
Jamblichus. 2. 1. 28. 6. 140. 17. 142. 48. 188. 20. 216. 1. 313. 12.
in Commentarijs Phædri. 215. 27.
Origenes. 90. 2.
Orpheus. 161. 50. 206. 6. 253. 38. 42. 264. 22. 267. 42. 322. 47. 363. 15. 22. 365. 31. 370. 22. 376. 22. 381. 49.
Orphici. 214. 27.
Parmenides. 155. 30.
Philolaus. 13. 14. 132. 34.
Plato. locis infinitis.
Platonis interpretes. 271. 4. 287. 43. 297. 17. & alibi.
Plotinus. 1. 44. 21. 52. 27. 15. 36. 40. 52. 18. 90. 2. 24. 106. 38. 137. 51. 149. 47. 215. 19. 231. 3. 305. 39. 311. 29. 330. 52.
in libro de numeris. 27. 15.
Porphyrius. 1. 46. 90. 24.
in tractatione de principijs. 27. 33.
Procli Commentaria in Parmenidem. 107. 44.
Libri μονοθείκλοι inscripti. 151. 31.
Pythagorei 226. 28. 332. 20.
Theodorus. 2. 2. 311. 31.
in libro de nominibus. 215. 18.
Theologia Græcanica. 253. 45. 288. 21. 306. 44. 322. 29. 32. 356. 30. 359. 3. 363. 27. 370. 24. 372. 4. 382. 17. 38.
Theophrastus. 35. 18.

INDEX

INDEX RERUM ET VERBORUM NOTABILIUM LOCUPLETISSIMUS,

In studiosorum Philosophiæ Platonicæ gratiam confectus

ab

ANDREA VVISIO.

A.

A B anima ad corpora permanat αὐτοκινησίας simulacrum. 34. 30.
Absoluti Duces Universitatis. 8. 24.
Actio omnis ab insita facultate progreditur. 449. 48.
Actiones foràs progredientes, illarum, quæ sunt intus, imagines sunt. 203. 13.
Actionis humanæ præstantissimum munus & officium. 7. 31.
Ἀκίνητον Entib. movendi facultatem res moventem inserit. 33. 21.
Actus omnis, potentiæ progenies est. 101. 52.
Ἀλήθεια ἔννοια. 35. 11.
Ἄδυτον τῆς ψυχῆς. 7. 2.
Adrastia. 263. 39. in supercœlesti loco regnum habet. 205. 12.
omniũ divinarũ legum imperiũ obtinet. 205. 24.
omnes sanctiones ad unam reduxit. 26.
Adrastiæ descriptio apud Orpheum. 206. 6.
Adrastiæ Legi omnia obediunt. 206. 6.
Adrastiæ Legem nihil fugere vitaréq; potest. 205. 49.
Adrastiæ Regnum. 186. 38.
sanctiones. 298. 44.
τὸ Ἀεὶ in solis Diis primum & præcipuè inest. 52. 21.
Æqualitates, secundum quas respub. gubernantur, duplices sunt 303. 35.
Æternitas duplex. 439. 39.
est infinitas quædam. 454. 45.
propter Æternitatem, & integram perfectamq; essentiam omnia subsistunt. 107. 31.
Æternum. 459. 23. est Ens. 452. 38. 460. 11.
ævi particeps est. 147. 29.
infinitam habet potentiam. 127. 1.
est Totum & Integrum. 169. 10. 438. 10.
Æternum est id quod semper est. 438. 19. 452. 45.
vel compositum est, vel in alio subsistit. 437. 16.
primó essentiam & actionem æternam habet. 459. 2.
Ævi finis Unitas est. 149. 31.
Ævi quod particeps est, τὸ semper Esse particeps est. 495. 38.
in Ævo est & Status & Motus. 311. 34.
Ævum ante omnia æterna existit. 438. 33.
est ante primum exemplar. 146. 31.
Ævum ἐνθεον. 36. 37.
Ævum est id, quod semper Ens est. 147. 34. 148. 37.
est omnis mente perceptæ multitudinis mensura. 156. 46.
est vitæ nunquam deficientis. 149. 16.
est Unitas & Dualitas. 231. 46.
Ævum habet essentiá suam vitam in actione. 36. 37.
Ævum in integritate mentali collocatum, est perfecta & tota Vita. 330. 50.
est in medio Centro rerum mẽte perceptarum. 147. 41. 11.
in medio mẽte perceptorum Deorum. 149. 40.
in Vno manet. 147. 23. 148. 32. 168. 40.
infinitæ Vitæ Pater & suppeditator est. 149. 45.
Ævum immortale & divinum. 146. 42.
omnibus causa immortalitatis est. 146. 35.
omnis immortalitatis & æternitatis autor. 149. 45.
omni tempore præstantius est. 459. 13.
participat finem & infinitatem. 133. 51.
res in universum; tempus per partes metitur. 439. 13.
rerum & naturarũ æternarũ mensura est. 439. 8.
Ævum statum vocat Theodorus. 311. 31.
Vitam unam, totam, & mentalem appellat Plotinus. 311. 29.
Affectio alius ad aliud duob. modis dicitur. 85. 25.
Affirmatio augustior negatione non est. 94. 18.
Ἀγέννητον τῶν Θεῶν quid. 67. 25.
Agens in omne, quod pati potest, agit. 450. 3.
Αἰτία καλλοποιός. 59. 22.
Αἰὼν medium inter πρωαιώνιον & αἰώνιον. 27. 40.
Αἰώνιον τὸ ἀεὶ ὄν. 438. 19.
Alere, mentalis perfectionis est. 203. 48.
Ἀληθὴς ψυχικὴ ἐν δύξους. 54. 24.
ab Aliis non separatum cum Vno majorem habet cognationem. 29. 30.
ab Aliis separatum longiùs à primâ causâ progreditur. 29. 32.
Alimentum Deorum. 202. 10.
Alimenti Deorum duo genera Ambrosia & Nectar. 202. 17.
Alimentum animarum. 300. 50.
Ἄλλο omni intellectuali ordine præstantius est. 328. 20.
Aliquid & alterum idem cum Aliquo esse non potest. 77 27.
Amatoria insania circà pulchra versatur. 60. 22.
Ambrosia siccum alimentum, Nectar humidum est. 202. 29.
per Ambrosiæ alimentum quid intelligatur. 202. 36.
Amor est amor circa pulchrum, inq; eo captando occupatur. 60. 25.
Amor magnus Dæmon Deusq;, qui supra omnes Dæmones & Deos explicatus est. 398. 10.
Amor, Veritas & Fides, tres causæ, quæ ad primarias causas reducunt. 194 1.
Ambrosia fini, infinitati nectar per proportionem respondet. 203. 5.
Ἀνεπιδεκτος. 55. 34.
Ἀνίδρυτος παράμαξις. 35. 41.
Anima æterna. 168. 16. 360. 11. mens immota 17. causa omnium quæ moventur. ib.
Animæ alæ. 190. 6. 209. 43.
Anima aliter, aliter Mens secundis rebus providere dicitur. 42. 41.
Anima ante corpora primo est. 127. 24. assumpta mente divina rectè & prudenter nos erudit. 36. 18.
αὐτοκίνητον est. 35. 22. 47. 330. 32. 424. 23.
Animabus particularib. in tempore vivere proprium est. 27. 2.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Animæ divinæ fontes & principia vitæ sunt. 65. 26.
habent triplices actiones. 498. 25.
Anima corporibus antiquior. 34. 31.
Anima divina Deus appellatur. 64. 16.
Animæ convenit generare. 374. 27.
Animæ corpora & naturas continent. 208. 3. 374. 14.
participes sunt individuæ proprietatis. 4.
Dij sunt animaliter. 402. 50.
Corpora cum suis causis constituunt. 141. 10.
cum mente conjunguntur per intellectuales Unitates. 122. 31.
Animæ affinitas cum mente. 36. 36.
Animæ divinæ in cœlo stant. 186. 33.
ex Animæ gubernatione omnia, quæ fiunt à nobis, notitiaq; pendent. 7.
Animæ dividuæ ex Dæmonib. pendent. 395. 2.
Animæ cum corporibus communionem quandam habent. 51. 18.
Animæ incorporeæ & per se genitæ. 207. 53. 493. 17.
Animæ indicium. 495. 1.
Animæ in orbem circumferuntur. 209. 48.
Animæ Iovis. 368. 38. Sub Neptuno collocatæ. 368. 41.
Plutonis imperio subjectæ. 45.
Animæ mentales modò intellectualiter agunt, modo Iovié. 259. 44.
Animæ mentis intellectualis participes, Deorum famulæ sunt. 493. 1. 498. 50.
Animæ mutationem recipientes aliquando famulæ Deorum sunt. 493. 2.
Animæ opus, ratiocinari, & Entia considerare. 128. 31.
Animæ quicquid est particeps, id multò ante Mentis particeps est. 128. 26.
Animæ particulares cum Dijs progignunt animas rationis expertes. 141. 12.
cum periodos mutant, modò ad juniorem, modò ad seniorem ætatem eunt. 265. 13.
Animæ particularis vehiculum ab immobili causa fabricatum est. 501. 9.
Animæ periodus tempore mensuratur. 497. 46.
Animæ, quæ cum duodecim Diis ad mentalem pulchritudinem adducuntur, sacro omnium beatissimo initiantur. 217. 44.
Animæ, quæ post ortum ad inferos demittuntur, puniuntur, & sub terra vagantur. 368. 42. ajunt illas per mille annos huc illuc vagari. 43. & rursus ad suum principium reversas Plutonis imperio parere. 44.
Animæ quatenus Deorum sunt participes, eatenus Nectare & Ambrosia replentur. 202. 48.
Animæ Saturni alumnæ. 261.
similes suo fonti sunt. 374. 7.
secundum legem vivunt. 264. 5.
Intellectuali sua parte ad totam mentem & primam intelligentiam contendunt. 30. 43.
Animâ essentiam à sensibilibus separatam sortita est. 66. 2.
Animæ essentia supra omnia corpora est. 424. 14.
vitalis est. 496. 50.
Anima est divina propter Mentem divinam. 469. 44.
est id quod primo situm est supra corpora. 128. 22. figuræ particeps. 199. 51.
est individua propter unam commixtionem. 210. 18.
immortalis. 128. 32. 160. 11.
media est inter individuam & dividuam essentiam. 304. 20. 51. 20. 53. 1. 494. 31.
motus suppeditatrix. 35. 39.
νοερὰς. 36. 49.
primo divina. 37. 7.
est quiddam quod mente percipitur. 66. 1.
est omnis res. 496. 15.
est rerum generatarum prima 403. 19. 495. 36.
est Vita & id quod vivit. 493. 44. 494. 14.
Unum & Multa. 25. 13.
Animæ Virorum quare Dij vocentur. 64. 41.
Anima interitus & corruptionis expers. 493. 32.
extra omne subjectum est. 40.
Animalia omnia partem Entis accipiunt. 129. 8.
Animalia mortalia. 170. 42.
Animalibus mortalibus dextrum latus motus principium est. 408. 33.
Animalis substantia corporib. antiquior. 5. 31. ex intellectuali hypostasi pendet. 33.
Animalis veritas, quæ in opinionibus & scientijs spectatur. 54. 24.
Animal mente perceptum quatuor Ideas mente perceptas continet. 170. 40.
Animam non omnia à naturâ datam habent. 5. 44.
Animam Proclus in medio Entium numero collocat. 66. 4.
Animam solum Animalia ratione prædita participant. 128. 28.
Anima mentem; mens seipsam explicat. 52. 16.
per Animam omnia naturaliter cognoscimus. 7. 29.
Anima perfecta alata per sublimia versatur, & universum mundum disponit. 390. 1.
Anima propter secundas communionis mensuras est dividua. 210. 17.
proximè à mente manans subsistit. 495. 47.
Anima Mentem participans, perfecta censetur. 127. 32.
Anima rationis expers mortalis. 128. 33.
Animarum divinarum αὐτάρκεια & vitæ perfectio non simul tota consistit. 50. 25. 33.
Animarum circumvectio per temporis intervallum fit. 209. 45.
Animarum divinarum circumductio. 211. 10.
Animarum genera tria. 492. 37.
Animarum Deificatarum genera. 113. 27.
Animarum animadversio & purgatio. 48. 8.
Animarum divinarum status. 211. 7.
Animata inanimatis perfectiora. 127. 22.
Animata secundo αὐτοκινήτα. 34. 22.
Animatum. 493. 53.
Anima Universi unica. 37. 43.
posterius Anima. 64. 48.
Anima, vitæ in mente sitæ particeps est. 36. 33.
ante Animam αὐτοκίνητον, mens ἀκίνητος est. 36. 1.
Ἄνθος metaphoricè pro eo, quod in quaque re est summum & præstantissimum. 6. 318. 44.
Antiquior essentia αὐτοκινήτου τοῖς ἑτεροκινήτοις. 34. 27.
Ανθρωπίναι διπλοΐαι, 54. 52.
τὸ Ἀπαθὲς in Dijs 51. 18.
Ἀπόγραφοι σωμάτων. 22. 11.
Ἄπειρον. 450. 25.
Apollinea proprietas. 378. 7.
ex Apollineo vitæ principatu fatidicum vitæ genus pendet. 395. 40.
Apollinis munus, veritatem in rebus divinis comprehensam

prehensam in lucem producere. 379. 14. id quod ignotum est secundis naturis, perficere. 15.
Apollo simplex, liberans, jaculator, simul versans. 377. 19. 378. 25.
Apollo per Musicam omnia perficit, & convertit. 404. 7.
Apollo Solis nomine invocatus, benignum veritatis lumen hominibus suppeditat. 377. 41.
quod Appetit aliquid, ejus, quod appetit, indigens est, & ab eo, quod appetitur, differt. 418. 42.
Aristoteles vult, ut neq; de rebus nobis omnino ob scuris, neq; de nimium notis quæstiones faciamus. 18. 45.
Armorum utilitas apud homines. 323. 44.
Artemis κοσμική. 372. 2.
Artemis dicta Λοχία. 403. 50.
Artificiosa effectio formæ procreatrix, & subjectæ materiæ ornatrix est. 297. 43.
Aspectabilia per innatam lucem perspicua fiunt. 124. 33.
Ἀσκητικὴ ἐπιστήμη. 67. 13.
Ἀθλίων κοσμική. 372. 3.
Atlantini Neptuni nepotes. 291. 14.
Atropos & Clotho alterâ tantum manu Cœli circumvectiones movent. 406. 4.
Auditores Philosophorum quales esse debeant. 3. 6.
Auditor Platonicæ Philosophiæ qualis. 4. 3.
Αὐτάρκες inferius est simpliciter Bono. 419. 33.
præstantius est eo, quod sua sorte contentum non est. 419. 10.
Αὐτανέρληπτος δύναμις. 38. 16.
Αὐτάγαθὸν. 48. 21. 99. 17. 28.
motus expers est. 101. 31.
Αὐτάγαθότης. 50. 43.
Αὐτάληθεια. 200. 48.
Αὐτοδικαιοσύνη. 8.
Αὐτενὰς. 469.
Αὐτὲν individuum est. 156. 10.
Αὐτενὸς excellentia ex Entibus exempta est. 96. 46.
Αὐτεπιστήμη. 201. 7.
Αὐτακαχὸν. 48. 20.
Αὐτακαλλονή. 59. 21.
Αὐτόκαλλος. 272. 52.
Αὐτακαλὸν. 99. 16. 27.
Αὐτακινησία. 34. 15.
Αὐτοκίνητον. 32. 44. est principium motus, & essentiam & vitam omnibus rebus, quæ sunt in mundo, suppeditat. 38. 30. τοῖς ἑτεροκινήτοις inserit facultatem motus. 33. 20.
Αὐτοκίνητος δύναμις. 38. 16.
Αὐτονοῦς. 275. 1.
Αὐτουσία omnium Entium summitas est. 135. 38.
Αὐτοπλήθος. 168. 6.
Αὐτοπλὴς θεότης. 201. 12.
Αὐτοζωή. 65. 44.
Αὐτοζῶον. 145. 15. æternum est. 147. 34. 146. 14.
ex Dualitate in Ævo sita pendet. 148. 35.
in omnibus perfectum est. 278. 42.
animalium mente perceptorum pulcherrimum. 151. 25. 257. 42.
animalium omnium universaliter constituendorum vim habet. 145. 26.
in extremo centro mente perceptorum est. 147. 42.
Αὐτοζῶον mentaliter in se complectitur totam Joviam Catenam. 305. 14.
omnibus vitam suppeditat. 18.
Unigenitum est. 231. 21. 232. 15.
est Unitas & Trinitas. 231. 48.
causam universi numeri in se continet. ibid.
Αὐτοζωϊκὸν δύναμις. 38. 16.
Ἀζωία. 46. 26. 50.

B.

BArbari. 264. 21. 371. 5. 373. 29.
Βαρβαρικὴ δοξοσοφία. 49. 4.
Beatum esse, dicitur Deo similem esse. 381. 28.
Bona primò constituens, contrariorum fœtuum causam dicere nefas est. 46. 28.
Boni excellentia admirabilis. 96. 22.
Boni elementum, Expetendum, Sufficiens, Perfectum. 160. 45. 56. 37. 57. 23.
Boni elementa primam Trinitatem ostendunt. 161. 5.
Boni est bonorum communicatio. 467. 4.
Boni omnia arcanum desiderium habent. 151. 42.
in Boni vestibulis prima Pulchritudo est. 309. 16.
Bonitas est rerum opificis Deitas. 280. 45.
ad Bonitatem Deorum omnia pro viribus convertuntur. 48. 26.
Bonitas ignota; ineffabilis, imparticipabilis & summé plena. 105. 11.
ex Bono & Unitate omnia pendent. 98. 23.
Bonorum Virorum Vita qualis. 41. 23.
Bonorum prima & uniformis essentia bonorum causas in se, & circa se collocavit. 46. 12.
Bonum Deorum. 56. 21.
Bonum ante pulchritudinem est. 309. 15. convertit res generatas ad suam causam. 119. 19. ex Ente & Essentia exemptum est. 124. 29. omnium Entium principium & prima causa est. 420. 40. omnes facultates, actus, multitudinem & motum antecedit. 102. 5. Universorum optabilium centrum est. 10.
Bonum, essentiam & verè Ens producit. 379. 46. Mentis & Mentalium causa censetur. 47. idem est cum Uno 421. 21. 425. 9.
Bonum & Deus idem est. 462. 33.
Bonum omnia secundum naturam appetunt. 95. 20. 26. 119. 23. 418. 27. alia magis, alia minus. 56. 45.
Bonum, omnibus Entibus offert beatitudinem. 381. 22. omnium Entium affectiones ad se convertendi vim habet. 95. 19. boni suppeditandi facultatem habet. 42. 14. simpliciter nullius rei indigens est. 419. 44.
Bonum ex Optabili, Sufficiente & Perfecto conflatum esse oportet. 139. 31.
ad Bonum divinum parâdum quid requiratur. 61. 19.
Bonum participantia quomodocunq; antecedit primo Bonum. 418. 35.
Bonum quod est in Formis solâ Mente percipitur. 99. 35.
Bonum quod est ante Formas supra omnem cognitionem collocatum est. 99. 37.
Bonum si moveatur, Bonum non est. 101. 30.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Bonum per se est supra id, quod est omnino. 48. 21.
Bonum omnia ad se convertit & implet, nec minuit suam abundantiam. 56. 35.
cum Bono conjunctio à Theologis fides appellatur. 62. 34.
Bonum primum aliorum Bonorum & Pulchrorum causa est. 99. 30. ejus causa omnia sunt. 33.
Bonum vim habet uniendi ea, quæ participant ipsum. 421. 20.

C.

Καθολικὴ ἑνὰς. 63. 16.
Κατάλληψις. Corybantum. 382. 3.
Causa & Causatum nullo modo eandem facultatem & eundem ordinem habent. 27. 28.
Causa ante causatum agit, & post ipsum plura constituit. 440. 31.
Causa & id quod à causa fit, distincta sunt, alterum ab altero. 29. 20.
Causa aliarum causarum & rerum productrix. 428.
Causa id est erga suos fœtus, quod Unum est erga Entium naturam. 120. 54.
Causa anima prior, & quænam illa causa sit. 35. 40.
prima Causa fons bonitatis. 132. 15. Regnum Entium. 17. Unitas Unitatum. ibid. Veritatis procreatrix bonitas. 18. omnib. Entib. imperat. 103. 22. omnia, quæ circa ipsam sunt, per ipsam subsistunt. 23.
prima Causa omnium Entiũ est supra essentiam. 85. 10. superior Mente, & ex omnib. Entib. exempta. 90. 22. procul ab omni motu & divisione existens. 122. 21.
in Causa rerum opifice omnium formarum fons est. 313. 9.
cujus Causa omnia sunt, is finium finis, & princeps causa est. 104. 13.
Causa propriè dicta exempta est ex suo effecto. 448. 17.
omnis Causa separata ubiq; simul & nusquam est. 456. 10.
Causæ omnium plurima causa cognata est. 120. 42.
Causæ sunt exemplaria illarum rerum, quæ secundum esse sunt divisæ, & diversos essentiæ characteres habent. 144. 39.
propter Causam primam omnia tantum dicuntur esse. 105. 42.
ad Causam primam propius accedentia, illamque magis participantia, cum ipsa similitudinem quandam habent. 100. 33.
Causam omnium Entium Socrates Bonum. 132. 2. Parmenides Unum vocat. 6.
Causarum cognitio scientiæ opus est. 420. 16.
Causata ab ipsa Causarum providentia nusquam divulsa sunt. 370. 30.
Causatum manet in sua causa, ab ipsa progreditur, & ad ipsam revertitur. 432. 25.
Causatum non est idem cum causa. 118. 46.
Causatum causæ particeps esse necesse est. 429. 46.
à Causis plurib. productum magis compositum est, quam à pauciorib. 441. 21.
Ceres facultatis animalium procreatricis princeps est. 403. 40.
cum Cerere Proserpinam ubique Plato conjungit. 370. 38.
Clotho dextra, Atropos sinistra fusum vertit. 408. 29.
Cœlestia corpora ipsum cœlum imitantur. 37. 12.
Cœlestis fornix est infernus Trinitatis finis. 211. 30. totius cœli finem definit. 19.
Cœlestis profunditas. 211. 15.
Cœlestium corporum natura immateriata & immutabilis. 51. 10.
Cœli circumvectio semper eodem modo stat. 209. 43. est æterna, tota, una, & unita intelligentia. 44.
Cœli dorsum cœlo similitudinis, & Elementis contactus cum cœlo causa est. 212. 25.
Cœli dorsi natura levis & æqualis, totum Cœlum sibi simile facit. 212. 27.
Cœli fornix ejusdem dorso similis est. 211. 34.
Cœli integritas partes continens triplex est. 219. 23.
Cœli ordo medius. 214.
Cœli regno subcœleste subjectum est. 192. 27.
in Cœlo circuli motionem concinnam & harmonicam participant. 324. 26.
Cœlo subjecta vitæ amplitudo circumvectio dicitur. 210. 26.
Cœlum circa idem secundum ordinem certum & definitum circumagitur. 35. 35.
Cœlum totum continet vitæ suppeditatio, animæ principatus, & mentis communio. 36. 13.
Cœlum est finitum & infinitatis particeps. 134. 12. 15. & Unum & Triplex est. 213. 21. 210. 44. obscurum & manifestum existit. 23.
Cœlum & quicquid corporis formam habet, id animæ vehiculum statuendum est. 127. 25.
Cœlum habet animas ἡγεμονικὰς. 34. 34.
Cœlum intellectuale omnem Entium multitudinem in individua communione continuationis constringit. 210. 10.
Cœlum in quod Jupiter Deos deducit. 187.
Cœlum multitudinem corporum in se continet. 22. 22. perpetuo dicitur choreas agere. 324. 25. superne dorso; inferné fornice terminatur. 210. 40.
Cœlum Sphæricum sive rotundum est, & in orbem fertur. 35. 34.
Cœlus maximus medium regnum inter mentalia & intellectualia sortitus est. 188. 33.
Cœlus, Saturni pater. 188. 24. 214. 28.
Cogitatione, id quod in cogitatione positum est, cognoscitur. 7. 2.
Cognitio vita est. 494. 5. Mentis progenies est. 128. 48. tum perfecta est, cum cognoscens factum est unum cum eo, quod cognoscitur. 76. 25.
Cognitio intellectualis & principium cognoscendi. 425. 6.
Cognitionis summitas est in mente. 458. 22.
Cognoscendi facultas est quoddam vivens. 494. 5.
Cognoscere nos tum singula putamus, cum eorum causas, & prima principia cognoscimus. 81. 1.
Cognoscens & id quod cognoscitur est Unum. 451. 15.
Κοιναὶ ὁμολογήματα. 27. 12.
Color sensilis, Solaris lucis progenies est. 199. 7.
Communia proprijs priora, & notiora sunt secundum naturam. 31. 54.
Communibus notionibus ante omnem rationem credimus. 61. 50.
Conjunctio & participatio, est rerum, quæ conjunguntur, communio. 119. 9.
quod Convertendarum ad se rerum vim habet, incorporeum est. 422. 26. essentiam ab omni corpore separatam habet. 423. 1.
Core unde dicta. 382. 27.
Coricus ordo duplex. 370. 43.

Κορύν. 253. 47. 323. 29. 382. 24.
Corpora animam participantia, non participantib. sunt præstantiora. 127. 22.
Corpora dividuam habent hypostasin. 210. 20. non sunt æterna. 160. 17. per suam vitam cum anima conjunguntur. 30. 41. Multa & Unum sunt. 25. 13. 425. 45.
Corpora propter extremam subjectionem ita permanent, ut in uno contineantur: nec dissipata pereunt. 210. 20. sunt de numero eorum, quæ moveri tantum & pati possunt, propter vim naturalem. 33. 28.
Corporeum, quod sit ἐπροκίνητον. facultatis ὠπροκινήτου manifestam vim ab anima accipit. 36. 30.
Corporibus cælestibus secundum naturam est circularis latio. 34. 36.
Corporibus secundum proprias facultates agere laboriosum non est. 41. 2.
Corporis motus ab interno & insito animæ motu manat. 34. 31.
Corpus ab altero movetur. 424. 17. 18. animationis subjectum est. 447. 21. ad se revertendi facultate caret. 493. 20. per se actionis & facultatis expers est. 450. 25.
omne Corpus per se pati naturaliter solet 450. 7. per suam constitutionem dissipabile & dividuum est. 81. 18. 207. 28. dimensionem habet. 82. 6. totum est, & partes habet. 81. 39. propter animam vivit. 65. 10. 424. 19.
omne Corpus finitum, infinitæ potentiæ causa non est. 127. 2.
Corpus animam participans perfectum censetur. 127. 31.
Corpus divinum per animam deificatam divinum est. 469. 43.
Corpus simpliciter divinum non est. 37. 7.
Corpus est de numero τῶν ἐπροκινήτων. 35. 46.
Corpus æternitatis causa sibi non est. 126. 52. ubiq; totum esse non potest. 127. 6. in Uno causam essentiæ sitam habet. 126. 39. ad se res convertere naturaliter non solet. 422. 27.
in Corybanticis sacris θρονισμός. 382. 6.
Corybantum ordo. 382.
Crater, qui est in Timæo, fons animarum est. 311. 314. 316.
Creator rerum, complementum est omnium, quæ sunt ante ipsum. 346. 43.
in Cultu sacro, cœlestibus imparia, terrestrib. vero paria tribuit Plato. 225. 44.
Curetes unde appellati. 323. 32. 382. 18.
Curetum ludicra certamina. 382. 9. quæ in Creta fiebant. 322. 49. omnis concinnæ motionis principalia exemplaria sunt. 50.
Curetes mentalis & occultæ Deæ comites sunt. 323. 8.
Κυκλοφορητικὸν σῶμα. 51. 6.

D.

Dæmones Deos Plato vocat. 64. 25.
Dæmones divini sunt Dij. 64. 40.
neq; ad mortalitatem vergunt, neq; replentur natura rerum, quæ gignuntur & corrumpuntur. 65. 22.
Dijs posteriores sunt. 64. 25.
Dæmonum genera incorrupta. 65. 20.
Dæmonum locus. 217. 29.
Deæ θεσμοφόροι. 267. 39.
Dei primi ineffabilis Unio. 118. 13.
Dei munus eximium, providere, & bonis omnia replere. 472. 12.
Deitas { intellectualis. / in mundo versans. / mente percepta. } 100. 16.
Deitas Trinitatis pater est. 164. 31. Ens hujus Deitatis Mens est. 32.
Deitas omnis intellectualis cognitionis fõs est. 200. 49
ζωογόνος. 270. 16.
Δημιουργικὴ μονάς. 268. 1.
nomen Δημιοργῶν ex duob. compositum est. 332. 31.
Demonstrationes petuntur ex rerum causis, & rebus ijs, quæ sunt ubiq; primæ. 24. 38.
Deorum actiones duplices. 283. 2.
bonitas. 173. 9.
Deorum beatitudo difficultate administrationis pollui non vult, neq; potest. 41. 21.
Deorum bonitas sufficiens Mentem ad intellectualium; animam ad animalium; naturam ad naturalium rerum communionem excitat. 58. 3.
omnibus Entibus insita est. 57. 53.
Deorum contentivorum alius igneus, alius æthereus, alius materiatus. 240. 19.
Deorum equi & aurigæ omnes boni, & ex bonis procreati sunt. 404. 31.
Deorum essentia bono definita est. 40. 49.
Deorum Idea. 152. 46. 153. 6.
fœmineus sexus. 327. 37.
facultates supereſſentiales. 164. 46.
Deorum immutabilitas 51. eorum duplex custodia. 321. 39.
ineffabilis cognitio, omnem aliam cognitionem longè superat. 54. 37. 294. 7. 306. 42. 308. 13.
hypostasis ab Uno imparticipabili causam habet procreationis. 271. 20.
Deorum fontanum genus. 341. 1.
Deorum genus sensu percipi non potest. 6. 42.
Deorum intellectualium divisio. 249.
Deorum intellect. genus verbis quidem declarari potest. 308. 40. non apud omnes tamen est divulgandum ib. nec facilè cognoscitur. 41.
Deorum intellectualium est unica comprehensio & Unitas. 194. 20.
Deorum est intelligentia, quatenus Dij sunt. 203. 25.
Deorum intelligentia & notio est æterna. 282. 21.
Deorum intellectualis ordo. 247. 22.
eorum proprietas. 248.
Deorum absq; ope nihil ritè perfici. 2. 31.
à Deorum invocatione rerum agendarum initium capiendum. 2. 8.
Deorum intellectualium progressus secundum hebdomades. 250.
Deorum mentalium & intellectualium fines sunt conjuncti. 306. 16.
Deorum mente perceptorum & intellectualium secundum Trinitates divisio. 183.
Deorum multitudo non est infinita. 478. 6.
Deorum ordo ab Unitate ducit initium. 307. 8. 271. 17. 358. 47.
animalium procreator & rerum perfector est. 191. 29.
est ex Fine & Infinitate. 482. 9.
in Deorum ordine unoquoq; proprius providentiæ modus est. 42. 40.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Deorum ordines medio quodam conſtringuntur. 471. 21.
Deorum ordines primi & maximè univerſales. 121.
nullus Deorum philoſophatur. 373. 15. neq; ſapiens fieri cupit. 58. 40.
Deorum potentia immutabilis. 32. 16. providentia ἀγαθοειδὴς. 32. 15. duplex. 475. 75.
ſimplicitas. 52.
ſupereſſentialia bona ſunt extenſa ſuper ordinem Entium. 331. 13.
Deorum Solarium Trinitas appellatur Apollinea. 376. 18.
Deorum Veritas eſt individua ipſorum unio, & perfecta communio. 54. 35. 55. 18.
Deorum Unitates. 51. 37. 219. 6. 7.
Deorum unuſquiſque Unitas eſt, & eſſentia & bonitas. 50. 44.
Deorum, quatenus Dij ſunt, proprium eſt generare, producere, & providere. 310. 31.
τὸ Deos eſſe, comitatur neceſſariò & illud, eos in omni virtute bonos eſſe. 41. 7.
apud Deos eſt bonorum primus fons. 45. 39. univerſum bonum, virtus & innoxia vita. 44. 2.
Deos ignorare, quid cuiq; conveniat, nefas eſt dicere. 39. 27.
Deus æternus, ab alijs Dijs vocatur tacitus. 321. 2.
ante Mentem eſt. 36. 53. 42. 43.
ante res Mente perceptas eſt. 158. 34.
Deus alius ſimpliciter Deus, alius propter unionem, alius propter communionem, alius propter contactum, alius propter ſimilitudinem. 64. 34.

Deus à ſuâ propriâ actione regitur. 471. 2.
fons omnium bonorum eſt. 123. 1.
totius æternitatis fons eſt. 147. 10.
expers coloris, figuræ, & tactus. 196. 18.
finis & infinitatis fundator. 132. 32.
in ſuâ eſſentiâ rerum univerſarum providentiam poſſidet. 465. 18.
Entium menſura eſt. 464. 14.
Deus Deorum & Unitas Unitatum Unum eſt. 110. 6.
omni ſilentio taciturnius, & omni eſſentia ignotius. 8.

Deus eſt id, quo nihil ſuperius eſt, & quod omnia expetunt. 462. 33.
Deus in unaquaq; parte hujus Univerſitatis Deorum eſſentiæ ſimulacra poſuit. 12. 5.
eſt ſupereſſentialis, ſupermentalis & ſupervitalis. 463. 8.
Deus Pater & opifex rerum. 118. 18. 159. 6. Potentia & Mens. 32.
Deus primus fons pulchri. 106. 35.
ex his univerſis exemptus eſt. 162. 35.
Deus univerſum totum ex totis, perfectum ex perfectis conſtituit. 289. 2.
eſt unitas perfecta. 462. 41. participabilis. 464. 12. beneficia. 471. 42. Bonitas unifica. ibid.
Deus unus. 123. 3.
Dij ἀθάνατοι. 68. 20.
Διαλεκτικὴ. accurata tractatio. 21. 43.
Dialectices ſcientia invicta. 110. 13.
Dialecticis exercitationibus obſcurarum cauſarum, & ab omni materia ſeparatarum notio non convenit. 18. 36.
ex quibus Dialogis præcipuè Platonis Theologia ſit ſumenda. 11. &c.
Diana omnes naturales rationes ad actionem movet. 403. 47.
Virtutis perita eſt & præſes. 372. 27.
Dij ἀπόλυτοι. 193. 3. 389. 7.
Dij αὐτάρκεις. 50. 10. 56.
Dij cognoſcunt ea, quæ hic fiunt & ſunt. 39. 22. 187. 29. ἑνιαίως. 55. 18.
Δίκης μέτρα. 44. 8. 44.
Dij ἐγκόσμιοι. 97. 46. 263. 10.
ad Saturniam reducuntur ſpeculam. 270. 40.
quodammodo generati ſunt. 341. 7.
Dij ἕνιαῖοι. 38. 15. 17. 21.
eorum multitudo duplex. 107. 25. 197. 53.
eſſentiales. 38. 15.
Dij immutabiles ordines ſuos perpetuò immutabiliter ſervant. 321. 38.
Dij Imperatorij. 187. 47.
Dij intellectuales. 8. 23. 38. 15. 50.
trifariam dividuntur. 183. 47. 184. 33.
definiuntur ſecundum fines. 241. 21.
per converſionem omnia diſponunt. 328. 12.
per imparticipabilem mentem primò ſubſiſtunt. 343. 12.
Dij juniores. 284. 30.
Dij νοητοί. 107. 23 193. 6. & paſſim. νοεροί. 194. 20. &c.
Dij nullorum malorum authores. 45. 22. 31.
Dij medij. 191. 27.
Dimenſionis expers, incorporeum eſt. 82. 5.
Dij mentales. 191. 22. 24.
conſtanter omnia generant. 328. 8.
omnibus divinis ordinibus ſunt antiquiores. 277. 32.
Dij Mentales primò participes Unitatis & divini luminis. 342. 1.
Patres & ſingulares Dij vocantur. 241. 20.
ſecundum ſuas eſſentias & excellentias præcipuè definiuntur. 241. 18.
Dij mentales & intellectuales, multitudines intellectuales ad Unionem Mentalium dirigũt. 270. 32.
principem progreſſus cauſam omnibus præbent. 328. 9.
Dij omnia bona mortalibus miniſtrant, ſicut Sol, qui lucem oriri facit. 45. 22. 48. 45.
omnia continent, & à nullo continentur. 51. 45.
omnia poſſunt. 164. 49.
omnibus eſſentiam ſuppeditant. 39. 53.
omnia gubernant. 39. 25. 41. 35.
omnia ſecundum juſtitiam agunt. 43. 4.
omnem rerum ſecundarum ortum antecedunt. 67. 30.
omnis motus autores. 38. 14.
Dij ordinem inter ſe lege lata conſtituerunt. 100. 51.
Dij & Unitates prima mente percepta. 158. 35.
Dij ſupramundani. 97. 49. 270. 20.
Dij ſoli ſuam eſſentiam in una ſimplicitate definitam habent. 53. 14.
ex Dijs abſolutis Mens, Eſſentia, & intellectualis Vita pendet. 393. 14.
in Dijs abſolutis vis animæ cum Mente arctiſſimè ſe conjunxit. 404. 26.
à Dijs intellectualibus omnis ſectio & diviſio initium ſumit. 231. 35.
in Dijs duplex efficacitas. 389. 20.
Dij non eodem modo, quo natura, faciunt. 41. 39.
non mutantur in melius, quod ſuam naturam habeant optimam. 50. 8.

quamvis

quamvis ubique ſint, tamen nuſquam ſunt. 51. 43. 335. 35.
à Dijs niſi mentes noſtræ illuſtrentur, res divinas cognoſcere non poſſumus. 2. 30.
à Dijs junioribus producta mortalem naturam ſortita ſunt. 276. 19.
in Dijs mentalibus Unum & Pater idem eſt. 241. 21.
Dij medij inter mente perceptos & intellectuales Deos. 180. 35.
Dij perfectivi. 220. 23.
ex Dijs omnia pendent. 476. 44.
Dimenſionem quicquid habet, habet & partes, & dividuum eſt. 82. 4.
ubi Diſcretio eſt, ibi etiam eſt numerus. 226. 53.
Dij ſub Luna collocati. 13. 17.
perfectè ſupramundani. 392. 15.
parentes, Duces & principes omnium rerum. 39. 38. 40. 33. 44. 31.
συνεκλῆροι. 193. 5.
Dij perfectivi cum contentivis diviſi ſunt. 218. 8.
Dij prima Entium principia. 5. 23. 467. 21.
propter Primum Deum, illud habent, ut ſint Dij. 132. 14.
ſunt in locis inacceſſis. 53. 19.
menſuras vitæ in ſua continent manu. 39. 54.
Dij regenerationis præſides. 286. 17.
Dij τῆς ἀγεννησίας in ſeipſis exemplum collocarunt. 68. 12.
Dij tanquam ex puppi omnia dirigunt. 39. 52.
Dij ſolares. 376. 4.
τελεσιάρχοι. 192. 10.
τελεπάρχου. 217. 52.
Dij univerſorum bonorũ non ſunt indigentes. 50. 10.
univerſorum bonorum ſunt plenitudines. 51. 2.
Vires ſuas in materiâ non includunt. 333. 29.
Dij quamvis ſint omnia; nihil tamen eorum, quæ ab ipſis procreantur, ſunt. 335. 37.
in Dijs additiones, ſunt ablationes excellentium unionum. 101. 50.
Diſſimilitudo ſimilitudinis cognata. 384. 24.
res alicunde progreſſas disjungit. 384. 40.
Diſſimile patitur id, quod eſt diverſum. 113. 2.
Diverſitas eſt fœmina & fœcunditas Deorum. 241. 6.
non eſt Unum. 112. 31.
Diverſitas in primas cauſas incidens non ſeparat à generante generata, & in alium ordinem transfert. 122. 15.
Dividuum neq; producere, neq; ſeipſum conſervare naturâ ſolet. 5. 28.
Divinarum rerum progreſſus unde initium ducat. 132. 40.
Divina genera ex Uno pendent. 114. 45.
Divinorum generum connexio indiſſolubilis, & amicitia mirabilis. 183. 27.
eorum progreſſuum procreatio. 183. 7.
Divinum. 63. 46. immortale eſt. 65. 40. immutabile. 50. 4.
ineffabile & ignotum. 483. 13.
à ſui ipſius actione ducit initium. 384. 41.
pulchrum, Sapiens, Potens. 56. 17. 160. 35.
propter ſummam pulchritudinis dignitatem amabile eſt. 59. 36.
propter ſuam eſſentiam primi principij particeps eſt. 198. 23.
poſterius eſt prima Deitate. 64. 46.
Divinum alia participans, Deus; participatum ab alijs, eſt id, quod Deificatur. 63. 48. 64. 1.
Docendi modus per ſcientiam Platonicæ Philoſophiæ proprius. 10. 1.
Dodecas. 395. 18.
imperatoria. } 396. 31.
Cœleſtis. }
abſolutorum principum. }
perfecti progreſſus ſymbolum. 396. 20.
Δραματεργία γνωστικὴ. 49. 5.
Duces tres rerum Univerſarum perfectores. 238. 43. [401. 2.
eorum officium. 240. 2.
Duces duodecim huic Univerſitati præſunt. 186. 20.
omnes ἐγκοσμίους Deos, omneſq; Dæmonum greges regunt. 186. 21. 22.
Δυνάμεις γνωστικαὶ in nobis. 6. 39.
Δυνάμις ἀγαθοειδὴς. 56. 5.
ἡγεσιάρχης. 501. 44.
Θεουργικὴ. 63. 12.

E.

Ἑαυτὸν. 328. 52.
Ἑβδομαϊκοὺς αἰῶν. 326. 27.
Effector & pater quomodo inter ſe differant. 276. 4.
Effector rerum ab eo quod non eſt, ad id quod eſt, id quod generatur, producit. 276. 41.
Εἰδοποιία. 35. 39.
Elementa πολυμεταβόλα. 34. 10.
Ἡλιοειδὴς. 56. 50.
Ἡλιοειδὲς φῶς. 91. 17.
Ἑνιαῖαι ὑποστάσεις. 6. 23.
Ἑνιαῖων φῶς τῶν θεῶν. 8. 1.
Ἑνιαῖον πρώτῳ. hypoſtaſeos Deorum bonitatis. 58. 27.
τὸ Ἑνιαίως γινώσκειν Deorum eſt. 55. 19.
Ἔννοιαι αἱ κατὰ φύσιν ἡμῶν. 40. 29.
Ἑνοειδὲς καὶ μονοειδές. 67. 4.
Ἑνοποιὸν ἕν. 202. 1.
Ἑνοειδὴς νοῦς. 36. 48.
Ens. 137. 44.
non Ens. 94. 22.
primum Ens ante numeros ſubſtitit, & divinum numerum genuit. 27. 19.
ante primam Vitam exiſtit. 128. 20.
verè Ens & Mentale inter ſe concurrunt. 200. 30.
omne Ens primò, ex fine & infinito eſt. 453. 16.
Ens & Unum cognationis vinculo conjunguntur. 222. 7. cum Uno diviſum eſt. 237. 12.
Ens maximè ſingulare eſt. ibid.
Menti dat eſſentiam. 237. 28.
Ens nec in ſeipſo, nec in alio eſt. 77. 25. non eſt idem cum Uno; ſed Unum participat. 132. 51.
Ens patrem; materiam verò matrem & nutricem generationis Plato appellat. 69. 3.
primo Ens. 144. 27. imparticipabile eſt. 130. 51.
ſupra vitam eſt. 129. 53. per unam cauſam univerſa conſtituit. 130. 4.
Ens patitur Unum, & prius aliquid eſt, quam dicitur Unum. 25. 9.
Ens primum. 127. 49.
Ens, Potens & Potentia à Platone vocatur. 157. 50.
Ens quo Uni cognatione propinquius eſt, eò magis multitudinem occultat. 137. 49.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Ens secundum quid. 144. 28.
Ens secundum suam naturam neq; stat, neq; movetur. 129. 29. 147. 15. est dissimile Uni. 122. 23.
Ens trifariam in mente perceptis hypostasin habet. 160. 3.
vel essentialiter, vel vitaliter, vel per cognitionem revertitur ad suum principium. 434. 2.
Ens Vita & Mens ubiq; sunt. 135. 16.
Ens Uno posterius est. 92. 20.
Ens unum, Angelorum causa. 172. 2.
Entelechiæ. 216. 49.
in Ente omnia præexistunt primó & essentialiter. 135. 18.
Entheasticus dicendi modus. 9. 48.
Entia ab unâ primâ Causâ & mentalibus progrediuntur. 312. 1. 420. 5.
dicuntur esse propter identitatis facultatem. 54. 30.
ab Uno manant. 457. 21.
Entia & eorum ordines eousq; progrediuntur, quousq; Deorum ordines. 476. 9.
Entia & ipsorum naturæ vel multa tantum sunt. 73. 15. vel unum tantum 18. vel unum & multa simul. 21.
Entia inter se tota vel partes, vel eadem vel diversa sunt. 444. 33.
Entia { manentia. progredientia. revertentia. } 209. 13.
Entia naturaliter solent participare genera Entis. 331. 12.
non sunt plura quam Unitates. 143. 2.
vitæ sæpè sunt expertia. 128. 19. 129. 11.
Entia prima conjunguntur cum Uno. 122. 32.
in Entibus omnibus nec Bono, nec Dijs quicquam est perfectius. 56. 29.
Entis genera duplicia. 139. 17.
Entis non est una, simplex & individua natura. 22. 19.
Entium alia sensilia, alia mente percepta. 97. 25.
omnium Entium causa occulta est. 137. 28.
Entiũ duo ordines, corporeus & incorporeus. 127. 26.
Entiũ multitudo pendet ex eo quod est Unum. 91. 53.
Entium omnium causa. 131. 42. ineffabilis. 45. omni cognitione ignota. 46. omnium præstantissimus finis est. 49.
Entium progressus. 143. 24. series. 64. 50.
Entium universorum ultimum est illud, quod est corporeum. 126. 34.
Ἐπαφαὶ. 55.
τὸ Esse antiquius est τοῦ vivere. 129. 15.
Essentia. 135. 29. 30.
Esse & Mente percipere idem sunt. 488. 22.
τὸ Esse conjungitur cum eo, quod est semper. 231. 47.
Essentiæ causa longè prior est ipsâ essentiâ. 38. 28.
Essentiæ summissio ac imminutio est facultatis defectus. 120. 46.
Essentia ex fine & infinito quomodo pendeat. 137.
Essentia non est expers Deitatis. 232. 54.
id quod Essentiale in unoquoq; est, antiquissimum est. 135. 42.
Essentiarum & facultatum multitudines ab Uno ortum sortitæ sunt. 39. 12.
Essentia, Vita, Mens, Anima ante corpoream hypostasin sunt. 129. 31.
Esse per Essentiam inest in mentalibus. 330. 19.
quod Est in seipso, per se subsistens est. 435. 2.
quod Est semper, est causa ejus, quod aliquando est. 39. 10.
quicquid Est, vel unum aliquid, vel nihil est. 73. 35.
Ἑπροκίνητα, τῶν αὐτοκινήτων progenies sunt. 39. 6.
Ἑπροκίνητον indiget altera facultate, quæ moveatur. 33. 15.
Ἑπρομοιότης. 56. 52.
Ἑπρόοδος. 425. 32.
Exemplar Entium in tertiâ rerum mente perceptarum Trinitate collocatum est. 146. 12.
Exemplar per omne Ævum est Ens. 146. 16.
Exemplari rerum primo, omnia assimilantur. 349. 50.
τὸ Expetendum omnis Trinitatis Unio est. 16. 48.
Extrema habens cum factum est totum, per finem perfectum constituit. 239. 12.

F.

FAbularum dicendarum modus antiquus qualis. 10. 16.
Fabulæ Platonicæ aliquæ argumenta Physica proponunt. 11. 23.
per Fabulas dicendi genus non propter necessitatem; sed rei facilius persuadendæ gratiâ excogitatum est ab antiquis. 15. 2. 3.
Fabulæ quæ propius ad tragicum dicendi genus accedunt. 329. 25.
per Fabulas miré afficimur, aures q; & mentes fabulis audiendis attentas præbemus. 14. 48.
Facultas divina est præstantior omni humanâ sapientiâ. 63. 12.
Facultas { finita. infinita. } 82. 20. 21.
Facultates essentiales non omnia possunt. 164. 50.
Facultatis defectus est pauciorum effectio. 120. 45.
Fides Deorum. 61. 45.
Fides Deorum omnem superat cognitionem. 61. 45.
Fides Deorum arcano modo cum Bono conjungit Deorum & Dæmonum genera, & beatas animas. 61. 29. Vniformis & quieta sit oportet. 62. 9. in bonitatis portu perfectè collocata. ibid.
Fidus ad cõtrahendam amicitiam valdè aptus. 62. 45.
Figuram quod habet, vel Rectum est, vel Rotundum, vel mixtum. 77. 3.
Ex fine & Infinito omnia Entia sunt. 134. 40.
Finis est ante finitum. 132. 47. infiniti forma non est; sed essentia. 138. 5.
per proportionem respondet Cœli fornici. 238. 3.
Finis & Infinitum duplex. 138. 53.
Finis Infinitum & Mixtum tripliciter considerantur. 144. 20.
Finita ex Finitis sunt. 80. 43.
Finito Infinita per proportionem respondent. 236. 22.
omne Finitum est Totum. 236. 4.
quicquid Fit, à principio fieri necesse est. 315. 46.
Fons prudentiæ. 318. 1.
Fontani crateres primariæ rerum particularium causæ. 318. 27.
Fontis nomen Platoni familiare est, cum de animabus loquitur. 315. 8.
Forma intellectualis rerum æternarum fundatrix. 491. 2.
Forma totum quoddam est. 447. 48.
Formæ à seipsis non terminantur naturaliter, neque continentur. 207. 45. essentiam per se genitam non habent. 46. Exemplaria Entium vocantur. 144.

tur. 144. 37. non sunt supereſſentiales. 226. 26.
Formæ divinarum Vnitatum participes sunt. 226. 47.
Formæ mente-perceptæ. 152. 153.
Fortuitum. 84. 39.

G.

GEnerandi vim habens, ante dissimilia gignit similia. 119. 34. excellentius est eo quod generatur. 4.
Generandorum plurium vim habens, cum ipso principio magis cohæret, quam id, quod pauciorum. 120. 43.
Generans alia, perfectum est, & vigore plenum generat. 218. 40.
Generatio est via ab eo quod est imperfectum, ad illud quod perfectum est. 436. 25.
Generatio rerum est essentiæ imago. 349. 1. est circa naturam, quæ á tempore mensuratur. 438. 5.
Generatum totam generantis abundantiam susci pere non potest. 120. 1.
in Generibus divinis facultates antecedunt progressus & generationes. 163. 53.
Γενήματα pro libris. 12. 10.
Genus prius Specie. 165. 42.
Genus Totum; Speciem Partem appellat Plato. 165. 40.
Gymnitæ. 7. 16.

H.

HAbere ipso Esse posterius est. 130. 31.
Habitus & forma materiata, ab alio movetur, & ex alia antiquiore causa pendet. 207. 49. á subjectis inseparabilis est. 50. in seipsam flecti nequit. 52.
Heniæi primi principij vis. 101. 10.
Heniæum in Primo. 95. 50.
Homerus author Demiurgicorum Triadicæ hypostaseos. 13. 25.
Homines bonum hominum negligunt, & vitium magis quam virtutem amplectuntur, improborum muneribus depravati, & á rectâ viâ justitiæ aversi. 43. 37.
Homines cum Dijs similitudinem habent. 44. 32.

I.

Ἰδέαι θεῶν. 18. 6.
Eadem Idea Deorum, Dæmonum & mortalium animalium causa omnia producens præexistit. 171. 13.
Idem, aliud idem habet, quod ei respondet, & cum quo dicitur Idem. 77. 35.
Ignoratis principijs, & illa, quæ ex ijs manant, ignorantur. 80. 47.
Immateriatum, finitum & impollutum, est rhythmo præditum, ordinatum & intellectuale. 324. 23.
Immobile moventia antecedit. 424. 34.
Immobilitas mentis, anima prior & antiquior quænam. 36. 2. &c.
Immortale. 65. 459. 22. est æternum. 459. 18. indissolubile. 67. 12. 66. 47.
Spectatur in Vitâ, & cum Vitâ subsistit. 147. 3.
Immortalitas Corpore præstantius & antiquius est. 65. 17.
divinarum animarum longé auctius, & Dæmonibus superius. 65. 25.
Immortalitatis multi ordines apud Platonem. 65. 3.
Impar diversarum partium est. 113. 23.
individua, simplicia & singularia bona ubique antecedit. 224. 46.
Imparticipabile á se ipso participata cõstituit. 426. 23.
duplices participatorum ordines constituit. 443. 2.
ante participatum existit. 445. 32.
Imperatoris & custodis finis. 43. 20.
Imperfectum primam ortus sui causam in eo, quod perfectum est, sitam habet. 13. 48.
Impollutorum Ducum Trinitas ex summitate intellectualium Deorum pendet. 324. 35.
Impuro Purum attingere nefas est. 4. 1.
Inanima omnia tantum ἑπροκίνητα. 34. 17.
Inanimum, quatenus formæ est particeps, Mentis & ejus effectionis particeps est. 441. 14.
Incorporea, quæ in pondera corporum dividuntur; sive in qualitatibus, sive in formis materiatis consistant, de numero eorum sunt, quæ ab alio moventur, alia verò movent. 33. 38.
Incorporeorum alia in corpora dividuntur, alia sunt exempta ex divisione. 33. 36.
Incorporeum, quoniam simplex, passionis expers est. 450. 15.
Indissolubile. 66.
Individuum, indiscretum, & Vnitum, non est generatum. 67. 46.
Individuum est supra essentiam res alias continentem. 208. 33.
Unius imago est. 149. 31.
Ineffabile est ante id, quod est pulcerrimum. 309. 18.
Inferioris & particularioris naturæ causa matris loco est. 68. 37.
Infinita prorsus & ubique Primum in se non habent. 87. 46.
Infinitæ partes finiti dicuntur esse. 236. 11.
Infinitas cum numeri natura pugnat. 230. 39. est ante id, quod est infinitum. 232. 48.
ex Infinitè Infinitis nullum Ens est. 415. 23.
in Infinitis non est æqualitas. 230. 42.
Infinitum est, quod nunquam deficit. 455. 3. 4.
Infinitum est totum; sive sit multitudo, sive magnitudo. 236. 5.
nec ab ullo comprehendi, nec cognosci potest. 74. 31.
non est in quantitate; sed in facultate. 236. 14.
suâ facultate ignotum comprehendi non potest ab illis, quibus est infinitum. 87. 11.
nullum extremum finem habet. 111. 26.
Infinitum vel est in quantitate; vel magnitudine vel potestate. 452. 1.
non est finis materia; sed facultas. 138. 4.
Initia πλευῶν. 1. 26.
Initiatio & Inspectio quid. 193. 35. 220. 17. 20.
Initiatio est Una & Triplex. 218. 7.
Initiatores quo pacto discipulos suos informent. 9. 47.
in Initijs mystæ personas aptas ad susciplendum arcana sacra Dijs præparant. 3. 8.
in Initiorum sacris ante mystica arcanaq; spectacula initiandos admiratio cum stupore conjuncta tenet. 151. 50.
Integritas omnis post se particulariores hypostases habet. 37. 37.

Universidad de Deusto
Biblioteca

triplex est ex Platonis sententiá. 165. 37. 169. 34.
Intellectuale genus secundum essentiam ante genus animale est. 127. 43.
Intellectuale posterius est Mente. 64. 48.
Maximé Intellectuale in intellectualibus extremum est. 275. 20.
Intellectualia prima per participationem habent mentale. 274. 45.
in Intellectualibus multitudo est discreté. 226. 53.
Intellectualis actionis forma per se collata cum beatitudine imperfecta est. 92. 50.
Intellectuali effectione quicquid fruitur, id etiam animæ particeps esse natura solet. 128. 27.
Intellectualis essentiæ causa primaria quæ 214. 50.
Intellectualis natura supra omnes animas est. 424. 15.
Intellectualis proprietatis animæ vis. 33. 6.
Intellectualium Deorum proprietas. 179.
Intellectualium est mentale. 213. 33.
Intellectualium principium. 183. 25.
Intellectualium principium mentalem essentiam sortitum est. 196. 34.
cum Intellectualium Regum unoquoque conjunctus est aliquis impollutorum Deorum ordo. 354. 36.
Intellectualium uniusquisque per Unionem Deus est. 64. 36.
Intelligentia est intellectualis cognitio. 58. 31.
Jovem rectè appellari Δία-Ζηνα. 292. 49. 295. 14.
apud Jovem Magnum primó est civilis scientia. 298. 7.
Jovem sequentium Deorum locus. 217. 28.
Jovis arx summa intellectualis circumvectionis, & summi verticis Olympi Symbolum est. 299. 40.
Jovis custodiæ formidabiles. 298. 10. 320. 22.
Jovis essentia visu difficilis. 294. 16.
Jovis mentale & expetendum est Saturnus. 253. 14.
Jovis natura quædam rerum fabricandarum perita est. 204. 41.
Jovis nomen cognitu difficile. 294. 10.
Jovis Pater Saturnus, avus, Cœlus. 388. 33.
Jovis rerum universarum procreatio. 292. 293.
Juno animæ procreationem procreat, & in lucem emittit. 403. 43.
Jupiter autor vitæ. 305. 20. 253. 19.
Creator, Paterque rerum. 303. 22. 204. 52. 253. 15.
in Cœlo dicitur volucrem currum agere. 399. 24. 404. 16.
Jupiter Deus Deorum. 291. 28. 35.
duplex. 356. 29. 360. 4.
Dijs duodecim præest. 186. 24.
Dijs mundanis suppeditat reductoriam ad prima motionem. 401. 47.
cum Neptuno & Plutone collatus in imperatoriá Trinitate summum tenet principatum. 366. 31.
Cum Saturno & Dominá Rheá comparatus est Trinitatis novellæ tertius. 34.
Mentibus ipsius Esse autor est. 371. 34.
Jupiter Magnus Rex & princeps universalium. 295. 48.
Jupiter Magnus in cœlo Dux. 187. 9.
Jupiter Maximus. 290. 33. 294. 1.
est Mens divina. 253. 15.
Mens & Mentale est. 257. 2.
Motus author. 401. 28.
Mentis & Animæ particeps. 297. 20.
Jupiter, Neptunus & Pluto Patris imperium inter se diviserunt. 360. 9.
Jupiter Patrem Saturnum dicitur vincire. 256. 29.
paternæ seriei est. 401. 49.
patrem suum mente percipit. 158. 7.
per Cœli circumvectionem animas in supracœlestem locum deducit. 301. 2.
primaria causa motionis mundi & vitæ est. 301. 28.
rerum generatarum summitatem regit. 368. 16. 25.
ignis & aëris Sphæram gubernat. ibid.
Saturnidarum primus est. 398. 37.
Justitia divinæ legis vindex. 382. 35. 366. 13. 205. 33.
improbitatis in animabus sitæ purgatrix. 48. 24.
secundum Justitiam omnia aguntur. 48. 48.

L.

Labores unde manent. 41. 25.
Lachesis ambabus manibus Cœli circumvectiones movet. 406. 3. præterita, Clotho præsentia, Atropos futura canit. 407. 48.
Leges Cretensium. 253. 44. Saturniæ. 205. 29. Joviæ. 31. Fatales. 34.
á Legibus fatalibus anima intellectualiter vivens exempta est. 205. 51.
Legibus fatalibus Dii superiores sunt. 205. 50.
ex Legibus Jovis propter suam essentiam Saturnij Dij sunt exempti. 206. 1.
ex Legibus Saturni exempti sunt Dij contentivi & perfectivi. 206. 2.
in Legibus hæc tria á Platone dicuntur: Deos esse, Deos providétiá suá omnia administrare, omnia secundum Justitiam agere. 32. 6.
Lex divina est apud Saturnum & Jovem. 366. 12.
Lex á Saturno Dijs imposita. 262. & 263.
Locus supercœlestis. 194. 17. supra Cœli dorsum situs est. 210. 37. Veritatis luce collustratur. 204. 11. triplex. 203. quomodo sit mentalis. 194. 35. coloris, figuræ & tactus expers est. 199. 26. lucis communionem colori largitur. 29. intellectualem finem figuræ per illuminationem immittit. 31. tactui unitatem & cohærentiam superné imponit. 32.
fœminæ conveniens est. 196. 4.
Locus supercœlestis omnia per suam facultatem perficit. 199. 33. omnem rem ineffabili modo, & per mentalia signa sursum allicit. 37. & replet singularibus bonis. 38. animas per intelligentiam & actionem alit. 190. 8.
Locus superc. essentia veré existens est. 197. 40. Veritatis campus. 41. Pratum. 42. Mentalis Deorum specula. 42. est prima Trinitas mentalium & intellectualium Deorum. 206. 41. triplices habet proprietates. 43.
in Loco supercœlesti tres Virtutum Deitates, Justitia, Temperantia, Scientia. 201.
in Loco Superc. quæcunque continentur, vocantur vera. 204. 13.
in Loco superc. omnia sunt veré Entia, mentalia, & unitatis divinæ plena. 204. 15.
post Locum superc. & Cœlum est subcœlestis fornix. 190. 13.

τῶν Λόγων πόθος. { ὀποδεικτικόν. / ἐνθεαστικόν. } 15. 1.
ἡ ἐν Λόγοις ὑφεστῶσα ἀλήθεια. 54. 17.
Lux cœlestis cum mentalium luce conjuncta est. 214. 40.
Lux ex bono prodiens Unifica est. 124. 26.

M.

Magis & minus ex relatione judicatur. 88. 1.
Magnitudo totum quoddam est. 81. 20.
Mali qui fuerunt, nunquam á peccatis liberabuntur. 44. 13.
Malum omni bono nudatum, subsistere, diuq; durare prorsus nequit. 48. 18.
Malum per se, est supra id, quod nullo modo est. 48. 20.
Malus omnis, prorsus impurus est. 4. 2.
Manuum nomen ad res divinas transfertur. 380. 51. 381. 10. 13.
Mars corporeá figurá præditis naturis impertit facultatem, & ineffabilem vim. 403. 34.
ex Martio principio divisorium vitæ genus pendet. 395. 44.
Mars per proportionem fini, fœmina infinito respondet. 228. 31.
Materia ex Uno constituta per se formæ expers est. 447. 15.
Media duorum extremorum sunt indifferentia in ipsá divisione. 25. 43.
Medici finis principalis est, sanitas eorum, quorum curam gerit. 43. 16.
Medium argumentationis & conclusionis causa, & naturá prius conclusione est. 29. 11.
Mendacij studiosus infidus; infidus verò amoris expers est. 62. 42.
Mendacium in oracula Deorum si irrepat, unde generetur. 55. 27.
Mens ante animas est. 129. 17. 130. 35. 424. 46. 441. 10.
Mens animæ gubernatrix. 200. 40. fundatrix. 496. 6.
ἀγαθοειδὴς; sed non αὐτοαγαθὸς, neq; primo bonum est. 50. 42. animarum & corporum parens. 5. 3. æterna est. 160. 9.
Mens est actio & perfectio intellectualis. 217. 16. divinam perfectionem expetit. 17.
Mens est Essentia. 93. 9. essentia individua. 487. 8. 210. 15. ipsum Ens est. 237. 28.
Mens cognoscendi facultas est. 135. 44. cognitionis suppeditatrix est. 200. 34. propter divinæ Unionis communionem divina est. 469. 45. sine motu aut statu nunquam consistere potest. 130. 19. participabilis est vel imparticipabilis. 484. 22. per actionem novit illud quod cognoscit. 485. 34.
Mens immutabilis & ἀπαθὴς propter unionem hominum cum Dijs. 51. 22. triplex. 135. 33. Sphæra á Platone & alijs Theologis vocatur. 239. 46.
Mens divina est Uniformis & perfecta. 482. 21. semper Boni particeps est. 92. 43.
Mens deificata omni mente præstantior. 482. 27.
Mens individua & uniformis multitudinem habet & progressum. 53. 8. 393. 34.
Mens intellectualis illuminationis fons est. 42. 16.
Mens per Universum partem; & per id quod est, id quod non est, cognoscit. 54. 45.
Mens opifex rerum. 53. 31. est Mens eorum, qui sunt supra ipsam. 326. 43. intellectualis est. 273.
Mens imparticipabilis. 326. 39. omnibus mentem participantibus præest. 458. 38. primum opus & fœtus Deorum. 55. 9.
Mens prima, pura & incorrupta. 333. 25.
Mens quæ est in nobis, primæ Mentis imago. 92. 32. á bono disjuncta est. 40.
Boni indigens est. 41. voluptate indiget ad humanam perfectionem. 42.
Mens propter cognoscendi vim mens est. 200. 34.
vitam in ævo habet. 36. 36.
Mens cœlestis subcœlestis fornicis comprehensor. 211. 38.
Mens supra omnem scientiam sita est. 62. 3. finis Entis. 135. 21. Vitæ & Entis plenitudo. 129. 43. habet affectionem ad res secundas. 53. 9. in æternum immobilis est. 487. 31. propter suum Esse rerum omnium est autor. 488. 8. est Totius Trinitatis contentivæ. 214. 26. est supra vitam. 128. 24. prima & veré existens natura est. 91. 19. Formarum complementum. 490. 11. omnia disponit & ordinat. 295. 25.
Mens non est Unum numero & Individuum; sed universum unius Entis progressum continet. 28. 2.
Mens omnis, divina est. 123. 7. & divinissima. 37. 1. aliquid æterno præstantius in se continet. 27. 42.
Mens intellectualis omnis divisionis autor est. 269. 3. simpliciter existit. 274. 40.
Mens primarum formarum in ipsá comprehensarum formatrix. 69. 50.
Mens semper perfecta est, & suæ beatitudinis perpetuam habet facultatem. 127. 41.
Mens movetur eodem modo, quo concitatæ sphæræ cœlestes. 129. 24.
Mens quæ participatur, á divinis animabus participatur. 492. 17.
Mens seipsam intuetur, & in seipsá est. 239. 39.
Mens, quatenus intelligit, intellectuale. 256. 38. quatenus ab alijs percipitur, mentale est. 39.
Mentale. 256. 25. veré Ens est. 200. 31. extra mentem non est. 257. 10. per Ens Unum figuratur. 222. 4. nullá mente deterius est. 257. 32. est Suppeditator essentiæ. 200. 35. animarum alimentum in supercœlesti loco. 190. 3.
Mentale simpliciter, mentalium primum est. 275. 6.
Mentales hypostases triplices. 305. 34.
Mentalia animas alentia sunt, Pulchrum, Sapiens, Bonum. 190. 4.
Mentalia primó, Mentem per causam habent. 274. 43. propter suam essentiam sunt mentalia. 194. 36.
Mentalis cognitio omnis cognitionis Unitas. 197. 10.
Mentalis essentia post Unum subsistit. 208. 40.
Uniformis est & Individua. 42.
Mentalium finis intellectualis est. 183. 19. 196. 33.
Mentalium est ipsa intelligentia. 213. 32.
ex Mente imparticipabili progreditur Mens participata. 275. 31.
in Mente primum sunt & apparent Formæ. 141. 33.
Mente & Ente quæ fruantur. 5. 47.
Mentem non omnia participant. 53. 16. 425. 4.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Mente percipitur id, quod in mentem cadit. 7. 2. 114. 29.
Mentem participantia multó ante vitam participant. 128 50.
Mente perceptorum ſummitas qualis. 183. 20.
Mente perceptum menti cognatum eſt. 172. 41.
Mente percipere & Eſſe, idem eſt. 36. 17.
Mentem ſine anima alicui adeſſe impoſſibile eſt. 296. 14.
Mentes maximè ſingulares divinis Unitatibus ſunt cognatæ. 462. 9.
Menti Deorum omnia ſemper adſunt. 282. 22.
Mentis cauſa, ante cauſam intellectualem ſubſiſtit. 213. 33.
Mentis eximium bonum eſt, formas procreare, & ad ſuum autorem reducere. 270. 19.
Mentis munus, Entia cognoſcere, & in notionibus habere perfectionem. 472. 10.
Mentis divinæ ſummum faſtigium, puriſſimum lumen ac numen Deus eſt. 252. 38.
Mentis actio duplex. 283. 30. ordo. 91. 43.
Mentis perfectio in Uno per Actionem ſita eſt. 218. 46.
Mentis proprium. 268. 42. 43.
Mercurius Philoſophiæ ſuppeditator. 403. 54.
Methodus Epicheremática procul diſſidet á contemplatione ſcientifica. 19. 8.
Minerva Domina, Virgo, & Univerſæ Virtutis cauſa. 372. 14. Philoſopha 15. Ethonoë. 16. bellorum amans. 15.
Minerva vocatur ſapientia. 373. 3. attingit & moderatur id, quod naſcitur, & huc illuc fertur. 4. Dea terribilis. 5. & 28. medias Vitas immutabiles conſervat per intelligentiam. 403. 31.
Minervæ Corices ordo. 372. 12. item Proſerpinæ. 20. & Dianæ. 26.
non-Mixta ante mixta ſunt. 139. 3.
in Mixto omni opus eſt Pulchritudine, Veritate, Symmetriá 136. 55. 139. 41. 150. 52.
in Mixto unoquoque Trinitas eſt. 142. 45.
ex Mixtis compoſitum non eſt idem cum non Mixtis. 137. 13.
Mobile per ſe ea, quæ moventur, antecedit. 424. 33.
omne Mortale diſſolubile. 67. 11.
Motus animæ duplex. 283. 25.
Motus, vita quædam eſt. 141. 38.
Motu & Vita, multa ſunt privata. 85. 45.
Movens eo, quod movetur, præſtantius eſt. 422. 7.
quod Movetur, antiquius eſt eo, quod ſtat, 332. 4. alijs, quæcunque moventur, fons eſt & principium motus. 315. 9 nihil aliud eſt, quam veré vita in ipſo motu verſans. 129. 26. Cœli circumvectioni, intellectuali & mentali Vitæ prorſus cognatum eſt. 331. 7.
quod Movetur per ſe, ex aliá antiquiore causá pendet. 32. 44. in animabus tranſitivum eſt. 208. 8. in tempora diducitur. 9.
quicquid Movetur & ſtat immotum, id in tempore ſuum motum aut ſtatum habet. 27. 52.
Multa ante partes ſunt. 236. 19. ſunt eadem cum illis ſingulis ex quibus ſunt conflata. 74. 2.
Multa non ſunt, niſi ſit Unum. 74. 46. non ſtant immotá. 75. 36. non participant Unum. 42.
Multa ſunt occultè & indiſcretè in primis; diſcretè verò in ſecundis. 137. 46.
τὸ non Multa non eſt privatio ſed cauſa multorum. 110. 37.
Multiplicationis expers, ex Uno Ente propter ſuam naturam exemptum eſt. 154. 26.
Multitudines per unum finiuntur. 464. 16.
Multitudo diviſa inſigniter infinita eſt. 236. 45.
Multitudo Unius aliquo modo particeps eſt. 415. 7. ſine Unitate non eſt. 271. 28. ex Uno ſuum ortum habet. 95. 14. circa Unum ſubſiſtit. 120. 50.
Uno poſterior eſt. 416. 27. 420. 37.
Multitudo alia concreta, alia diſcreta. 222. 22. intellectualis, ſupra mundum ſita, in mundo verſans. 209. 3.
Multitudo vel ex Unitis eſt, vel ex Unitatibus. 417. 28.
Multitudo ſingularis Uni ſimilima eſt. 122. 51.
Multitudo ad infinitatem mentalem refertur. 236. 43. paternè in mentalibus; materné eſt in intellectualibus. 228. 23.
Multitudo ſimilis, quatenus multitudo, multitudinis diſſimilis particeps eſt. 124. 2.
Multitudo uniformis & occulta, formarum numerus vocatur. 226. 45.
in Mundi diviſione, prima ſunt Jovia; media Neptuno; extrema Plutoni conveniunt. 369. 10.
in Mundi fabricatione manifeſta pulchritudo Deo conveniens ineſt. 10. 49.
Mundi corpus vivificum eſt. 36. 50.
Mundi totius exemplar. 145. 8.
Mundi unigena natura. 297. 9.
in Mundo duplex Vita. 259. 5.
Mundo Mens ſine animá non adeſt. 295. 41.
Mundo circumvectiones duplices tribuuntur. 300. 16.
Mundus αὐτάρκης. 50. 19. 35. animatus. 317. 8. animal animatum. 36. 8. 9. Deus generatus. 341. 9. á Mente ſuam habet eſſentiam. 36. 20. 432. 17. ex perfectis perfectus eſt. 50. 20. 278. 40.
Mundus Exemplaris, effectus Creatoris imago eſt. 310. 39.
Mundus eſt ex numero eorum, quæ vitam ab alio participant. 297. 14. mutationis expers non eſt. 51. 50.
Mundus ſenſilis generatus eſt. 380. 1.
Mundus ſine mortalium animalium hypoſtaſi imperfectus eſt. 285. 35.
Mundus unigena. 271. 39.
Mundus Univerſus ex partibus completur totis. 165. 44.
Mutatio & Periodus omnis indiget aliquá movente causá. 300. 25.
μυσταγωγία περὶ τῶν θεῶν. 1, 21.

N.

quicquid Naſcitur, ex principio naſci neceſſe eſt. 341. 23.
Natura corporis non eſt, ut alia contineat. 207. 33.
Natura & Mens ante diſſimilia ſimilia ad ſe adducere & ſecum conjungere ſolet. 118. 40.
Naturæ actio duplex. 283. 18.
Natura divinæ eſſentiæ non miſcetur cum ſecundis naturis. 319. 19.
Natura naturaliter, mens mentaliter, anima animaliter ſecunda progignit. 121. 49.

Natura πολυμεταβολος. 259. 4.
in Natura unaquaq; quod primo ineſt, generat id, quod eſt ſecundo. 42. 18.
Naturarum opera ſunt, alere, generare, augere. 42. 3.
Neceſſitas. 405. 49. Parcarum mater. 406. 10.
Nectar & Ambroſia ſunt perfectiones Deorum, quatenus Dij ſunt. 202. 44.
per Nectaris alimentum quid ſignificetur. 202. 34.
Negationes affirmationum privationes ſunt. 94. 21. triplicem in rebus proportionem proponunt. 49. 12. in ſupercœleſti loco quænam ſint. 198.
Neptunus animarum ordinem gubernat. 403. 15. motus & generationis author eſt. 17. animalium procreatricem dignitatem & facultatem ſortitus eſt. 371. 26.
Neptunus cava & cavernoſa loca gubernat. 368. 31. cur σεισιχθων vocetur. 34.
Neptunus elementa movet. 368. 18. omnis humidæ eſſentiæ, quæ in aëre & aquá ſpectatur, eſt Inſpector & Præſes. 20.
Nihil quod eſt, ne eſſe quidem omninò dicendum eſt. 73. 39.
Νοερὰ. 17. 19.
Νοερὰ ὄντα. 17. 23.
Νοερὰ ἐνέργεια. 66. 10.
Νοερὰ ὑπόστασις. 5. 33.
Νοητά. 17. 19. & 65. & 67.
Νοητὰ εἴδη καὶ ἰδέαι. 52. 10.
τὰ Νοητὰ fiunt bono ſimilia propter lucis communionem. 124. 35.
Νοητὴ ὑποβάσις. 52. 19.
Νοητὴ ἀπλότης. 110. 52.
Νοητὴ τροφή. 207. 16.
τὸ Νοητὸν Identitatis & æternæ permanſionis cauſa eſt. 67. 20.
Νοητὸν καλὸν. 16. 1.
Nomina divina. 69.
Nomina prima in Dijs ſunt collocata. 69. 41.
Nomina ſecunda divinæ ſortis ſunt. 69. 43.
Nomina tertia á divinis viris enuntiantur. 69. 435.
Νόμος quaſi νὲ ἀλαομὴ id eſt Lex mentis diſtributio eſt. 263. 26. intellectualem ſignificat diſtributionem, & conveniens eſt intellectualibus patribus. 206. 23.
Νοῦς ἀκίνητος. 36. 1. δημιουργικὸς. 66. 10. ἑνοειδὴς. 51. 25. ἡγεμὼν τῶν ὅλων. 5. 18. πληθυόμενος. 51. 26.
Νῶτον ἀ νοητὸν dictum. 211. 44.
Nulli, quod ſecundum naturam fit, laborioſum eſt. 41. 51.
ex Nullo nihil componi poteſt. 415. 26.
Numen divinum ineffabile, & omnibus Entibus longè ſuperior. 7. 36. 21. 48. expers mendacij, neq; fraudis neq; ignorantiæ ulli author eſt, nec mali author. 10. 37. 54. 15. omnium bonorum cauſa. 46. 33. 10. 36. 40. immutabile eſt. 10. 37. 10. 37. exemptum ex univerſá naturá. 45. 34. omnibus ſecundis Entibus communionem bonorum proponit, & abunde ſuppeditat. 46. 33.
Numen divinum animæ eſſentiá, quantum fieri poteſt, cognoſcitur. 6. 48.
cum Numine divino quo pacto conjungamur. 6. 40.
Numeri ante formas ſunt. 226. 25.
Numeri imparis naturæ præſtantiora; paris deteriora attribuuntur. 224. 44.
Numeri mentales ſunt cum formis & ante formas. 226. 41.
Numeri omnis progreſſum comprehendere non poſſumus. 233. 32.
Numeri ſingulares ignoti. 233. 41. Entibus antiquiores. 42. ſingulariores formis. 43. procreatores formarum mentalium. 44.
Numeri ſupereſſentiales. 226. 26.
in Numeris divinis quid ignotum. 233.
in Numeris ſingularibus aliæ ſunt numerorum formæ, aliæ ipſæ formarum Unitates. 234. 6.
Numerorum alij principio propinquiores, alij ab eo remotiores. 225. 8. alij ſimplices, alij compoſitiores. ibid.
Numerorum divinorum omnipotentia & perfectio ex rerum dividuarum comprehenſione exempta eſt. 233. 26.
Numerorum in ſacris uſus. 233. 45. eorum efficacia. ibid. eorum natura á ſummis ad extrema uſq; pervadit. 225. 50.
in Numero Unum diſcernitur ab Ente, & Ens ab Uno. 231. 16.
per Numeros & Formas omnia ſubſiſtunt. 226. 15.
omnis Numerus ab uno manat. 81. 7. à multitudine ſimpliciter diverſus eſt. 223. 35. cum multitudine mentali conjunctus eſt. 222. 27.
Numerus divinus eſt ſingularis. 462. 26. rerum univerſarum perfector. 234. 45. metitur rerum omnium periodos. 47.
omnis Numerus eſt diviſa multitudo. 223. 31. eſt multitudo diſcreta. 222. 23. eſt multitudo. 222. 21. eſt multitudo finita. 81. 4.
Numerus in Dijs eſt primo. 226. 46.
Numerus generum intellectualium mentalis. 224. proprietates habet humanis cogitationibus incomprehenſas. 4.
Numerus in intellectualibus primum eſt. 232. 18.
omnis Numerus intellectualis finitus eſt. 491. 18.
Numerus primus Uniformis, ineffabilis, ſupereſſentialis, & primæ cauſæ ſimilis eſt. 122. 12.
Numerus primus ex mentalib. exortus ὑπερπερισσὸς. 229. 16.
Numerus poſt multitudinem eſt. 226. 43. quandam vim attrahendi ad veritatem habet. 234. 22.
τὸ Νῦν Temporis finis eſt. 149. 23.

O.

OCcaſus terræ cognatus eſt. 369. 5. nocturnus, & caliginis author. 7.
Ὀλότης. 108. 48.
Ὄμμα νοητὸν. 4. 33.
Ὄμμα ψυχῆς. 20. 31.
Omnia ſunt in omnibus. 458. 26.
cum Omnia id quod optant, capere non poſſint, circa optabile ſaltant. 57. 10.
Omnium rerum cognatio cum Deo. 12. 8.

Universidad de Deusto
Biblioteca

ὁμοζυγῆ. 425. 31.
Opifex Universitatis quis sit. 290. 294. 34. Cur sic vocetur. 288. 32. effector, Pater & Bonus nominatur. 198. 1. pulcherrimus & optimus est. 49. 41. Deorum est fundator. 278. 4. Causis longé præstantior. 43. perfectus. 44. omnia sibi similia facit. 281. 13.
Opifex Universitatis simpliciter mens est. 275. 5. rerum omnium præstantissima causa. 49. 37. omnia replet suis bonis. 280. 40. per ipsum Esse omnia constituit. 281. 16. solus principium, medium & finem omnium Entium in seipso comprehendit. 363. 7. Universum efficit mentalium imaginem per formarum communicationem. 281. 43.
ab Opifice rerum procreata Dijs æquantur. 276. 17.
Opificem Universitatis invenire arduum, & inventum indicare in vulgus impossibile. 198. 7. 275. 47. 290. 28. 294. 8.
Opifici universitatis Menti sola proprietas intellectualis est. 274. 48.
Opificis rerum facultas inexpugnabilis. 281. 27. impollute res materiatas disponit. 29. finem indefinitis, & ordinem inordinatis per illuminationem largitur. 30.
Opinio, imaginatio & sensus dissolvunt & debilitant nobis Deorum præsentiam. 110. 17.
Opinione cognoscitur id, quod opinabile est. 7. 2.
Oppositа non oppugnant se mutuò. 417. 14.
Oppositionis in divinis generibus, id quod est præstantius ad finem; deterius ad infinitatem refertur. 133. 47.
Optabile Deorum omniũ Entium centrum est. 57. 4.
Optabile & expetendum Philosopho propositum. 57. 46.
Optabilis circa centrum Entia & Dij essentias, facultates & actiones suas habent. 57. 5.
Optimis & perfectis optimum convenit. 56. 30.
quod Optimum omnium est, nihil nisi pulcherrimum facit. 122. 47.
Optimo omnium, optimum attribuere oportet. 106. 40.
Oratio animæ imago est. 128. 49.
Oratio ex multis partibus constans una est, si modò perfecta est. 76. 24.
sub Ordine Contentivo perfectivus situs est. 217. 37.
in Ordine unoquoq; divino multitudo propriè in extremis procreatur. 223. 52.
Ordines mente percepti & intellectuales quo pacto á mente perceptis manent. 221.
in Ordine unoquoq; est quædam communio, cohærentia & identitas. 425. 30.
Ordinis cœlestis dorsum est mentalis Deitas. 210. 49.
Ordo ab Unitate ducens initium, progreditur in multitudinem Unitati cognatam. 425. 14.
Ordo cælestis contentivus à Platone color appellatur. 198. 41. triplex est. 214. 17. 235. 29.
Ordo Divini, Immortalis & τὰ νοητὰ. 65. & 66.
Ordo mentalium & intellectualium conjunctus est cum ordine primorum intellectualium mentalium. 327. 48.
Ordo perfectivus omnia ascendentia ad mentale, perficit. 217. 38. dilatat animas ad divinorum bonorum susceptionem. 39. illustrat intellectualem lucem. 40.
Ordo rerum opifex ardente custodiâ circundatur. 320. 32.
Origenes cum Plotino ejusdem doctrinæ fuit particeps. 90. 2.
Orithya rapta à Boreá. 11. 16.
Orphei carmina. 264. 37.
Orphica Theologia. 203. 43.
Orphica Mystagogia. 363. 28.
Orphicæ Theogoniæ. 188. 23.
Orphica scripta. 68. 2.
in Orphicis scriptis cur Causa prima appelletur Tempus. 68. 3.
Orphicus dicendi modus. 9. 40.
Οὐσία ἀπείρονος καὶ αὐθυπάρκτου. 207. 46.

P.

PÆoniæ regis Apollinis potestates. 379. 37.
Παυπάης. 361. 12.
Par. 77. 50.
παράδειγμα νοητὸν. 49. 40.
παραδειγματικὴ αἰτία. 281. 21.
παραδειγματικὸν μέτρον. 134. 1.
παράδοσις ἐπόπτιδος. 14. 34.
Parcæ. 406. & 407. coronam in capitibus gestant. 410. 3.
albis vestibus sunt indutæ. 410. 9.
earum tunicæ. 14. Solia. 15.
vehicula. 18.
Parcæ Sirenum cantiones, & concinnos cœli motus conficiunt. 410. 27.
Parcarum natu maxima dicitur ambabus manibus hoc universum movere. 381 10.
Parcarum motrices potestates manus dicuntur. 381. 9.
Par & impar nullum in Entibus est. 78. 9.
Par divisorum, variorum & generandi facultate præditorum progressuum causa est. 224. 48.
Parium facultas est, paria facere. 418. 11.
Parmenidis laus. 18. 12. 19. 45.
Parmenidis versus de Toto. 155. 30.
Pars multa est, & partis pars pariter multa. 74. 24.
Partes ante infinitatem sunt. 150. 28.
quod Partes habet, Multa est. 76. 44.
ex Partibus constans, aliunde compagem recipit. 208. 13.
Participans participato inferius est. 427. 26.
Participato posterius est. 92. 21.
Participatum imparticipabili inferius est. 427. 27.
Partium expletio perfectum efficit. 238. 34.
Παρυπόστασις. 47. 13.
omnium Pater. 105. 1. 333. 5.
in se ipso omnia gignit, comprehendit & stabilit. 195. 38.
Mentis pater, & Mens Patris Mens est. 164. 29.
naturæ cursum Juniorum Deorum effectioni subjicit. 285. 47.
Pater Universitatis tertium ordinem inter intellectuales Deos sortitus est. 355. 16.
Patres intellectuales tres. 252. 253.
quæ Patiuntur propter facultatem extrinsecus moventem & cogentem pati solent. 34. 19.
Pauperras amoris mater. 68. 49.
Peccatum materiale. 259. 3.
Perfecta ante imperfecta sunt. 139. 4.
Perfectio & αὐτάρκεια dividua. 50. 22.
Perfectio eodem modo, quo integritas, perficitur. 219. 17.
quædam Boni pars est. 428. 8.

Perfectio triplex. 218. 51. 219. 9. 41.
Perfectivum cum contentivo per cognationem conjunctum est. 219. 20.
Perfectum. 427. 428.
antecedit ea, quæ sunt per partes divisa. 323. 52.
est ipsum perfectionis bonum. 241. 9.
ex optabili & sufficiente mixtum est. 58. 14.
omnipotenti & integro respondet. 221. 17.
Perfectum quatenus perfectum, Bonum imitatur. 428. 9.
Perfectum tertium Boni elementum est. 58. 9.
Περσεφόνη cur sic dicta. 374. 34.
Philolaus Pythagoreus multas & admirãdas sententias de sacris, quibus Dij colẽdi sunt, scripsit. 13. 14.
Philosophia prima quo pacto innotuerit. 1. 31.
Philosophiæ primæ sententiæ per omnes Platonis Dialogos sunt sparsæ. 11. & 12.
Philosophicum quod est, imperfectum est & veritatis indigens. 57. 42.
Plantæ sunt animalia. 128. 54.
sensum aut phantasiam non participant. 55.
Plantæ vivunt. 128. 5.
Platonica Philosophia quomodo primũ illuxerit. 1. 6. & deinceps iterum obscurata in lucem prodierit. 19.
Platonicæ fabulæ interpretes veritatis, quæ in physicis argumentis est. 11. 26.
Platonicæ Philosophiæ interpretes. 1. 40.
Platonici Interpretes dicuntur ἀναβαλχεύειν. 2. 4.
Πλατωνικὴ θεωρία. 12. 31.
Platonici nonnulli omnium cognitionem Menti attribuerunt. 55. 2.
Platonici omne Ens Mentem appellant. 158. 11.
tria faciunt rerum & Entium principia, Bonum, Mentem & Animam. 158. 9.
Plato divinorum mysteriorum antistes. 1. dux Initiorum primarius. ibid.
Plato dicendarum fabularum modum poetis antiquis usitatum rejicit. 10. 31.
cur fabulosas narrationes cum moralium dogmatum quæstionibus connectat. 14. 38.
Plato id, cujus causa sunt & fiunt omnia, disertissimis verbis appellare noluit. 106. 51.
Plato ἱεροφάντης. 1. 31.
Platonis Philosophia. 3. 4. 5.
Platonis fabulæ. 10. 44.
quam Plato fabulosam scriptionem admiserit. 10. 12.
Plato modò θεατικῶς, modò ἀλληλικῶς, modò συμβολικῶς, ineffabiles proprietates rerum divinarum enunciat. 8.
Platonis mens ἔνθεος. 12. 9.
Platonis scientia divina. 12. 20.
Platonis scientia puro animæ sinu sincere suspicienda. 49. 10.
Platonis scientiæ plena methodus. 32. 24.
ex quibus Platonis Dialogis præcipuè Theologia sit sumenda. 11. 44.
in Platonis Dialogis singulis quid tradatur. 8. 9. 12.
Plato νυμφόληπτος. 8. 20.
Plato poëtas damnat, quòd vitæ genus varijs perturbationibus obnoxium Deorum filijs attribuerint. 19. 30.
secundus fuit, qui sacra, quibus Dij colendi sunt, ex Pythagoricis & Orphicis scriptis didicit. 13. 7.
ubiq; rerum ordinem accuratè sequitur. 26. 8.
ubiq; sermones de Dijs persequitur, antiquos rumores, & ipsam rerum naturam sequens. 15. 45.
Plotinus Ævum definit esse Vitam infinitam. 149. 49. numerum ante αὐτοζῶον statuit. 231. 4.
Pluto subterranea, & aquarum fluxus, Tartarum, & Judicia animarum moderatur. 368. 34.
sapientiæ suppeditator & mentis animabus est. 371. 32.
Pluto terrestris Jupiter nominatur. 368. 23.
Poëtæ φοιβόληπτοι. 219. 19. 325. 11. 360. 23. 377. 33.
Politiarum prima & perfectissima est illa, quæ est in cœlo. 299. 7.
omnis Potentia incorporea est. 127. 4.
Potestate quicquid est, manat ab eo, quod est actu. 449. 5.
Potestas omnis vel finita vel infinita est. 453. 39.
ubiq; Præstantissimum est prius eo, quod est Pulcherrimum. 309. 30.
Præstantius & deterius quomodo aliquid dicatur. 87. 51.
Prima subsistentia ubique propriam formam habent. 232. 5.
inter Prima per excellentiam quæ sunt, per defectum sunt inter extrema. 138. 33.
Primaria, & mente percepta rerum exemplaria in mente percepto animali suam hypostasin habent. 152. 7.
in Primo ignotum, per ea, quæ prodeunt ab ipso, & quæ ad ipsum revertuntur, cognoscere conamur. 95. 41.
quæ Primo sunt, per Unitates proximas participant primam causam. 122. 27.
Primum, Entibus ignotum est. 95. 45. nec verbis exprimi potest ibid. incomprehensibile est. 47.
ultra Primum nihil est. 215. 55.
Principij Entium causa omnia sunt & fiunt, & id omnia expetunt. 83. 35.
nullius indigens est. 86.
eo nihil præstantius est. 84. 17. 85. 6.
Principijs ignoratis, & illa, quæ ex ipsis manant, ignorantur. 80. 47.
á Principio aliquo progrediens, illius, á quo progressum est, principij particeps est. 87. 1.
ex Principio uno omnia sunt. 84. 12.
Principium. 84. 27.
primum Principium ante universos ordines, qui sunt inter Deos, est. 101. 4.
fons bonitatis supereſſentialis est. 101. 6.
ex nullo nascitur. 341. 25.
ab omnibus Entibus participatur. 6. 1.
omne quod Principium suum expetit, per suam perfectionem cum eo conjungitur. 218. 41.
Privationes cum mutantur, ad habitus deducunt ea, quæ mutantur. 75. 31.
Proclus Deos invocat. 2. 35. 118. 30.
omne Producendi vim habens, præstantius est naturá rei productæ. 417. 42. 420. 20.
quicquid Producit aliquid, secundum & per suam facultatem id producit. 133. 6.
Productum producente inferius est. 49. 26.
á producente aliud est. 429. 27.
non est pars á producente detracta. 429. 23.
sæpé producenti dissimile est. 122. 9.
Progrediens ab aliquo, & ad id revertens, circularem habet actionem. 431. 34.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Progrediens ab aliquibus pluribus causis, per quot causas progreditur, per totidem ad eas revertitur. 433. 35.
id quod Progreditur naturá, per similitudinem progreditur. 118. 45.
Progressus rerum per similitudinem fiunt. 353. 9. 430. 23.
de Prometheo fabula. 297. 35.
Πρόνοια ἀγαθοειδής. 23. 15.
Πρόνοια, ἡ περὶ νοῦ ἐνέργεια. 465. 31.
Proprietas rerum collectrix & perfectrix. 213. 37.
Proserpina á Plutone dicitur rapi. 371. 5.
Proserpina Pherephatta. 372. 20.
Plutonis conjux. 411. 11.
omnis generationis gubernatrix. 12.
in Proserpiná triplices sunt unitates. 374. 24.
ἡ περιττὴ φιλοσοφία. 12. 1.
περιττουργὸς αἰτία. 207. 54.
Proverbia ab authore usurpata.
Ἀψόφῳ κελεύθῳ. 201. 28.
ἔξω βλέπειν. 41. 31.
ἵππου ἵππος. 18. 6.
παντὸς φωσφόρος σιλπνότερον. 48.
σιθρὸν φέρεσθαι. 25. 2.
τύπῳ πλαλαγεῖν. 17. 50.
Providé curam gerere rerũ subjectarum quid. 40. 51.
Providentia est actio ante mentem. 465. 33.
Providentiæ divinæ modus αὐτοφυὴς, ἀπρόσιτος, ἄυλος, ἀόρατος, ἀῤῥητος. 41. 26. & p. 42.
Providétia alia Sublunarium; alia Cœlestium. 42. 45.
ψυχικαὶ πλάνοδοι. 52. 14.
ψυχικὴ εὐαρμοστία. 59. 26.
ψυχὴ νοερὰ καὶ νοητή. 36. 49.
ψυχικὴ οὐσία. 23. 18.
τῆς ψυχῆς τὸ θεῖον. divina animæ pars. 14. 43.
ad Pulchritudinem cum stupore & motu excitamur. ejus vis & efficacia. 60. 26. (151. 44.
ad Pulchritudinem divinam parandam quid requiratur. 61. 4.
Pulchritudinis elementa, Amabile, Delicatum & Splendidum. 60. 2. 161. 27.
pertinent ad ordinem tertiæ Trinitatis. ibid.
ex Pulchritudinis unitate amor pendet. 60. 24.
Pulchritudo divina, divinæ lætitiæ, familiaritatis & amicitiæ suppeditatrix. 59. 43.
quod Pulchrum revera est, illud Delicatum, Perfectum, & Beatum est. 60. 6.
Pulchra omnia, quæ sunt in mundo, ex Deorum dispositione progrediuntur. 351. 3.
Purus quis. 4. 3.
Pythagoras primus ab Aglaophemo sacra, quibus Dij colendi sunt, didicit. 13. 5.
Pythagorei cum Dijs habitantes, & veré beati. 13. 12.
incorpoream naturam per Unum repræsentant. 332. 20.
lucem in mente sitam heptada appellãt. 252. 12.
mathemata ad divinarum rerum commemorationem excogitarunt. 9. 42.
numeros & figuras Dijs attribuerunt. 9. 45.
Pythagoreus dicendi modus. 9. 41.

Q.

QUaternio omnis formarum procreationis fons, primó subsistit. 231. 51.

R.

RAtiocinatio divinæ mentis quænam. 282. 11.
Rationes de rebus divinis allatæ, contractæ sunt in principalioribus causis. 29. 38. multiplicantur & explicantur progredientes ad rerum divinarum ordines nobis proximos. 41.
Rationis expers, á ratione prædito regitur. 35. 5.
suá naturá indefinitum & inordinatum est, 6.
in Rebus divinis post Intellectualem & Mentalem figuram est latitudo intellectualis, & Sphæra Deorum. 255. 20.
de Rebus universis nihil expers animæ est. 35. 15.
Refutatio eorum, qui dividué in Dijs, quod optimum est, interpretantur. 49. 24.
circa Regem omnium omnia sunt, ejusque causa omnia sunt. 104. 2.
Rhea quos habeat ordines cum Regno Saturni & Jovis conjunctos. 267.
Rhea Regina mater Jovis. 235. 3. 265. 28. ζωογόνος. 41. Saturnij & Jovis regni conciliatrix. 266.
Remissio & defectus Unionis causæ producentis progignit res secundas. 118. 47.
Rerum discretio cum Unione existit. 306. 17.
Rerum mente perceptarum tres ordines, αὐτοζωον, Ævum & Unum. 148. 28.
Rerum men. perc. discretio formarum ordinem indicat. 144. 25.
Rerum universarum prima causa est una. 272. 22.
Reversio per easdem causas fit, per quas progressio. 433. 37.
Reversiones fiunt in orbem. 433. 25.
Reversio rerum ad principium per similitudinem fieri solet. 353. 12.
per Reversionem subsistentia prima sunt imperfectiora secundis, & secunda sequentibus. 433. 22.
Reverti ad se quid. 422. 23.
Rex primus dicitur solus Deus. 103. 42. inter intellectuales Deos est intellectualis pater, & paterna Mens. 326. 47.
Rex omnium Unus ille Deus. 104. 8. ex omnibus exemptus est, 9. omnia ex se producit, 10. propter unam causam omnium ordinum princeps est. 11.

S.

SAcrum beatissimum. 220. 6.
Sapientia divina quo pacto paretur. 61. 11.
Sapientia Deorum. 58. 29.
Sapiens Entis plenum est, & Veritatem generat, & imperfecta convertit. 161. 8.
Sapientiæ genus triadicum. 59.
Sapientia & Mens sine animá nunquam fuerint. 296. 19.
Sapientiæ mente perceptæ elementa secundam Trinitatem ostendunt. 161. 7.
Saturnia adyta. 361. 39.
Saturnia animarum Vita. 259. 260.
Saturnia vincula. 253. 3.
Saturnij vultus pili sunt nigri, & nunquam fiunt cani. 264. 23.
Saturni Regnum totius intellectualis Trinitatis summum est. 290. 34. 194. 41.
Saturnus animas pascit & alit. 261. 23.
Saturnus & Rhea fluxus á Platone vocantur. 318. 22.
Saturnus á primis Dijs usq; ad particulares animas regnum suum extendit. 263. 18.

accipere & dare dicitur regiam dignitatem. 258. 28.
expers senectutis. 264. & materiæ. 258. 16.
intellectualis Deus. 194. 39.
intellectualium Deorum primus Rex. 256. 13. 261. 42. 321. 10.
intellectualis vitæ princeps. 261. 20.
Saturnus Jovis pater. 188. 24. Rex intellectualis hebdomadæ. 324. 39. 39.
Mens & Mentale est. 257. 1.
Mens pura & perfecta. 258. 16.
Maximus. 262. 194. 39.
Mentis satietas. 194. 40.
quos ordines Universo præficiat. 262.
Unus & Multus Deus est. 361. 20.
vera Scientia animæ perfectio est. 200. 43.
Scientia constans & uniformis rerum universarum notio est. 204. 29.
Scientiæ á mente progredientis prima notio. 110. 23.
Scientia alia in nobis, & alia in supercœlesti loco. 200. 46.
Scire tunc dicimus, cum Entium causas cognoscimus. 420. 17.
Secunda participant ea, quæ sunt priora. 179. 30.
Semper quod est, infinitá potentiá præditum est. 451. 25.
in Sensibilibus crassissima corpora cum æthereo fluxu non immediaté nascuntur. 344. 38.
in Sensibilibus Solaris Lux cum ipsá Solis circumferentia primó subsistit, & ad totius Sphæræ centrũ ascendit, & circa ipsum undiq; subsistit. 91. 40.
Sensilium alia prima, alia media, alia extrema. 22. 25.
Sensu cognoscitur sensibile. 7. 1.
Septenaria multitudo magnam habet affinitatem cum Unitatis naturá. 252. 8.
per Unitatem mensuratur, & ab ipsá primó constituitur. 252. 10.
Simile ab igni. 51. 32.
á corporibus & animis. 30. 42.
á fulminibus. 51. 35.
á gubernatore navis. 43. 23.
á duce belli. ibid.
á luce. 51. 34.
á mystis Dei Deæve alicujus sacris initiandis. 7.
á Procuratoribus. 43. 23.
á Sole. 56. 48. 90. 30.
Simile & dissimile. 77. 37. 38. 80. 34. 385. 11. 14.
Simile cũ causá cõjunctius est quam dissimile. 120. 8.
Simile patitur id, quod Idem patitur. 113. 1.
Simile participantia, etiam dissimile participant. 384. 25.
Similia ante dissimilia constituunt rerum productricem causam. 430.
Similia eodem modo afficiuntur. 75. 5.
Similia per similitudinem perficiuntur. 430. 27.
Similia quod similia sunt, id ab Uno manat. 124. 15.
Similia simili cognoscuntur. 6. 51.
Similitudinis genus cum imaginibus non mixtum, sine cõtrario non solet adesse naturaliter. 384. 16.
Similitudo res congregat & inter se conciliat. 384. 39.
Simplex cum Vero idem est. 378. 28.
Simplici varium; uniformi multiforme, &c. cognitionis genus accommodandum est. 18. & 19.
Simplicitas mente-perceptá uniformis, indiscreta & occulta est. 173. 1.
omni dividuá vitæ formá & multitudine intellectuali præstantior est. 2.
quid Socrates Entium contemplandorum studiosis suadeat. 23. 34.
Socrates νυμφόληπτος. 160. 36.
homines quosdam Deos appellare non dubitavit. 64. 31.
rectam rationem nominum inter res divinas insigniter elucere censet. 69. 34.
trifariam dividit omnes in mundo comprehensas hypostases. 394. 53.
Sol ante generationem est. 380. 3.
boni progenies & opifex rei generatæ. 380. 34.
lucis, quæ in mũdo spectatur, fundator. 36.
Sol idem cum Apolline. 376. 23. ex ijs rebus, quæ sub sensum oculorum cadunt, exemptus est. 124. 30.
Soli & Apollini templum commune. 376. 28. 37. in illud conveniebat tota civitas quotannis post æstivum solstitium. 32.
Solis & Apollinis unio ineffabilis. 376. 49.
Soli & Apollini communes frugum primitias offerebant. 376. 46.
Sol essentiam supra omne, quod nascitur, sortitus est. 98. 16. 380. 31. omnia quæ sub visum cadunt, superat. 91. 1.
á Sole omnia quæ sunt in mundo perfectionem & essentiam accipiunt. 380. 32. 98. 18.
Sol Rex. 90. 33. Rex hujus Universitatis. 289. 29.
χορηγὸς Lucis. 56. 48.
Spectra Deorum integra & immota. 220. 11.
Sphæra cœlestis unaquæque animal est. 37. 29.
Σφῦρος. 250. 25. 255. 22.
Spiritus dilabitur, & spirans dissipatur, & extra id, quod ipsum terminat, diffunditur. 207. 36.
quod non Stat, nec movetur, ante vitam æternam est. 129. 30.
de Subcœlesti fornice sententiæ Philosophorum veterum. 215. 11.
Subcœlestis fornix & ordo cœlestis valdé differunt. 215. 43. 45. cum cœlo conjunctus est. 216. 35.
convertit omnia secunda ad mentalia. 216. 40.
& perficit ea in intellectuali specula. 41.
in Subjecto quod est, á Subjecto diversum est. 435. 15.
omne Subsistens per se æternum est. 437. 24.
ex ijs, quæ á tempore mensurantur, propter suam essentiam exemptum est. 438. 2.
generationis & corruptionis expers est. 436. 18. 32. individuum & simplex est. 437. 2.
omne Subsistens generatrici causæ solet assimilari. 353. 9.
Subsistens in tempore, vel semper durat, vel aliquando tantum est. 439. 18.
Subsistentia prima cum suá Unitate rerum secundarum progeniem efficiunt. 286. 40.
Subsistentia secundó ab illis, quæ primo sunt, essentiæ suæ proprietatem accipiunt. 45. 53.
Summum & ignotum quod est, ubique per proportionem respondet unico Deo. 197. 18.
Supereessentiale primó quod est, Unum est. 123. 8.
Supereessentialium unusquisq; primo est Deus. 64. 36.
quæ Sunt in seipsis, sunt ante ea, quæ sunt in alijs. 139. 5.
Symmetria causa est mixto, ut Ens sit Unum. 140. 8.
eadem est cum Bono. 160. 44.
Συμπαθῆ quæ dicantur. 80. 33.
Συναφαί. 199. 54.
Synocheus primus. 212. 45. 213. 2.
Συστοιχίαι. 353. 2.

Universidad de Deusto
Biblioteca

T.

Τἀγαθὸν supereſſentiale quiddam, & omnibus Entibus antiquitate & poteſtate præſtantius eſt. 99. 11.
Ταυτότης. 35. 42.
Teletarchæ. 218. 4.
in Tempore conſiſtétia, æternorum ſunt effecta. 39. 8.
Tempus ævi imago eſt. 33. 1.
ante omnia, quæ fiût in tempore, exiſtit. 438. 34.
diviſim habet finem & Infinitum. 149. 20.
eſt menſura omnis motus. 498. 6. & rerum quæ fiunt in tempore. 439. 9.
finitum vel infinitum eſt. 157. 13.
in motu mente pereeptum Ævi ſtatum imitatur. 147. 24.
per omnem temporalem vitam progreditur. 149. 38.
una cum cœlo factum eſt. 146. 29.
Terræ & Ignis & Lunæ natura ex univerſá naturá ſuam proprietatem & formam habet. 119. 50.
Terra lucis eſt privatio. 369. 8.
noctis & diei cuſtos. 359. 17.
immota ſtat circa Axem per Univerſitatis polos collocatum. 266. 31.
Tethyn occultum fontis nomen eſſe Plato dicit. 318. 20.
omnis Theologia Græcanica, Orphicæ myſtagogiæ progenies eſt, 13. 4.
Theologia & Phyſica contemplatio non eſt confundenda. 11. 5.
Theologicæ doctrinæ modi apud Platonem. 9.
Theologica ſcientia in quibus verſetur. 5. 4.
Theologici typi. 4. 49.
Theologi Deorum filij. 13. 19. patres Veritatis de Dijs traditæ. ibid.
Θεσμὸς beatitudinem animarum particularium in tempore verſantem, metitur contemplatione mentalium bonorum. 206. 38.
cum ipſo Deo conjungitur. 206. 22.
divinarum animarũ impollutam vitam complectitur. 35.
differentia Θεσμῶ καὶ νόμω. 206. 22.
Θρονισμὸς in Corybanticis ſacris. 382. 6.
Timæus animas numero pares Aſtris attribuit. 395. 52.
Pythagoreus eſt. 226. 29.
dialogus Timæus univerſam de naturá ſcientiam continet. 16. 49.
Tota ante partes ſunt. 139. 4. 444. 445.
Toti partes per proportionem reſpondent. 236. 21.
Totum ante univerſum medio centro convenit. 156. 40.
Totum ac Univerſum ubiq; æternitatem continet. 169. 22.
Totum comprehenſio ac Unio Univerſi. 156. 47.
compagis forma eſt, quæ multas partes conjungit. 241. 7.
finito latius patet. 236. 9.
idem cum cœli profunditate eſt. 237. 49.
in medio centro, & mente perceptæ latitudinis vinculo ſuam hypoſtaſin habet. 156. 39.
medium ordinem tenet inter Ens & Formas. 448. 8.
non eſt ὠπέν. 155. 53. 156. 1.
non eſt idem cum Uno. 155. 25.
Totum intellectuale non eſt idem cum Mentali. 229. 47.
Totum mentale eſt ipſum Unum Ens. 221. 53.
Totum mentale & intellectuale cognatum eſt mentali. 221. 20.
quod Totum & partes habet, id eſt Multa. 110. 50.
omne Totum eſt Unum; ſed non omne Unum eſt Totum. 236. 7.
Totus mundus ex totis eſt. 165. 43.
Trinitas contentiva. 209. 32. Cœleſtis circumvectio appellatur. 33.
propter ſuas eſſentias vocatur cœlum. 210. 25.
medium centrum vitæ imparticipabilis continet. 209. 35.
vitæ maximé vitalis facultas eſt. 36.
Trinitas mentalis, ſummitas intellectualium. 203. 33.
Trinitas mentalis & ignota omnium mentalium generum præſes. 207. 16.
Trinitas mente perceptarum prima. 140. Secunda. 141. Tertia. 143.
Trinitas mente percepta dividitur in Patrem, Potentiam & Mentem. 157. 29.
Trinitas & Pemptas eſt quædam Unitas. 76. 10.
Trinitas perfectiva, perfectæ Trinitatis imago eſt. 219. 37.
Trinitas συνεκτικὴ & πλήθυς 208. 55. πελεπυργός. 209. 1.
Trinitas unaquæq; in mente perceptis & intellectualibus Eſſentiam, Vitam & Mentem habet. 185. 28.
in Trinitate contentivá Deus perfectivus ſubſtratus eſt. 218. 28.
Trinitatem intellectualium inplacabilem & impollutam, Cureticam Plato appellat. 253. 38.
Trinitates mentales & intellectuales tres, Numerus, Totum, Perfectum. 221. 10.
tripliciter res perficiunt. 209. 24.
Trinitates mentales tres, Unum Ens, Totum, Multitudo. 221. 8.
in Trinitate unaquaq; ſunt hæc tria, Finis, Infinitum, Mixtum. 142. 14. 157. 25.
Trinitatis contentivæ finis eſt id quod eſt finitum. 239. 24.
Trinitatis rerum opificis ſummum ordinem ſortitus eſt Jupiter. 403. 11.
Trinitatis res congregantis finis eſt ipſum Unum, Multa. 239. 23.
Trinitatum intellectualium duæ ſummitates conjunctæ ſunt. 328. 43.
τὰ κατὰ Τύχην ὄντα. 84. 38.

V.

nihil Vacuum nec in incorporea, nec in corpora ineidit. 118. 44.
ex Venereo principatu pendet amatorium vitæ genus. 395. 43.
Venus afflatus amatorij primaria cauſa. 404. 4.
Verba á naturá manantia. 284. 16.
ab anima procreata. 18.
res fabricantia. 29.
Verba de Dijs á phyſica tractatione convenit eſſe pura. 11. 10.
Verba imaginem rerum, quarum ſunt interpretes, ferunt. 24. 19.
notionum imagines ſunt. 284. 11.
Veritas divina exempra eſt ex Veritate, quæ conſiſtit in verbis. 54. 17.

Veritas Deorum divinas virtutes unit cum bonorum univerſorum fonte. 56. 3.
Veritas eſt cauſa mixto, ut Ens veré ſit. 140. 9.
omnium bonorum Dijs dux, & hominibus author eſt. 55. 52.
Veritas Philoſopho; Pulchritudo & Symmetria Amatori & Muſico conſentanea eſt. 151. 32.
Veritas, Scientia; Juſtitia; Temperantia, Pratum, Adraſtia in ſupercœleſti loco ſunt. 189. 6.
Veritatis campus. 201. 47. 204. 6.
pratum. 202. 3. ejus Prati proprietas. 204. 2.
Veritatis vis. 4. 31.
Veritatis eſſentia ubiq; cauſam habet, quæ multitudinem in unum cogit. 56. 5.
modus Veritatis & cognitionis Deorum in omnibus ineffabilis. 54. 51. & incomprehenſibilis humanis primis notionibus. ibid.
Veritatis ſtudioſus fidus eſt. 62. 44.
Veſta impollutæ ſeriei eſt. 401. 48.
Dijs mundanis impollutam in ſeipſis ſedem præbet. 401. 45.
propter immutabilem in ſeipsá manſionem cum primis cauſis conjungitur. 401. 33.
Veſta Trinitatis rerum cuſtodis & immutabilis prima eſt. 403. 23. rerum Eſſe & Eſſentiam impollutam conſervat. 24.
Virtutem hominum diſſidentium conciliatricem, & bellorum ſedatricem, Fidelitatem Plato vocat. 62. 49.
Virtutũ fontes mentalib. Dijs non conveniunt. 189. 8.
Viſus nihil aliud eſt quam lux. 214. 41.
Vita beata non eſt eadem cum Vitá, quæ ſecundum mentem aut voluptatem eſt. 137. 16.
Vitæ genus intellectuale. 5. 20.
Vita eſt vinculum naturarum diſſolubilium. 67. 6.
intelligentia eſt. 135. 45.
Mente antiquior. 128. 24.
medium Entis centrum. 135. 20.
media eſt inter Mentem & Mentale. 329. 43.
ſuam hypoſtaſin ante Mentem ſortita, vitam intellectualem procreat. 180. 20.
Vita triádica eſt vitaliter; Mens intellectualiter. 135. 25.
omnis Vita motus eſt. 330. 30.
Vita imparticipabilis ſecunda eſt poſt ipſum Ens. 180. 23.
maximé Vitale in ipsá Vitá medium eſt. 275. 18.
Vita mentalis, una eſt & indiſcreta. 189. 47.
Vita prima particeps eſt Entis. 130. 52.
Vitam rebus præbens, ἀζωΐας cauſa non eſt. 46. 26.
Vita trifariam in mentalibus conſideratur. 330. 22.
omne Vivens neceſſariò intelligentiæ particeps eſt. 457. 48.
Viventia habent & Eſſentiam & Ens. 128. 17.
τὸ Vivere, Mente antiquius eſt. 129. 16.
Ultimum non eſt una minima pars primi. 25. 42.
Umbra manat á terrá. 369. 8.
Uniforme. 66.
in idem cum Divino concurrit. 46.
ante res multiformes eſt. 53. 51.
Uni Multa per proportionem reſpondent. 236. 20.
Unio omnium rerum ac Entium occulta. 96. 26.
Uni quicquid addideris, ſummam & arcanam ipſius Unitatem minuis. 155. 3.
Unitas ante animas duplex. 315. 12.
á multis participari non poteſt, quin ſuum Unitatis nomen amittat. 27. 5.
corpora cum ſuis animabus conjungit. 6. 13.
animas conjungit cum intellectualibus formis. 14.
Unitas & Dualitas prima numerorũ principia. 222. 31.
omnem multitudinem per cauſas continet, Unitas paternè, Dualitas maternè. 222. 35.
Unitas fons numerorum. 222. 34.
imparticipabilis. 6. 16.
non eſt ſine Ente. 232. 53.
numeri particula. 76. 5.
numerum ſibi convenientem producit. 119. 32.
numerorum formas in ſeipsá conſtituit. 119. 55.
Unitas prima. 214. 19. Tertia. 25. Media. 29.
Unitas prima ſummitatem Entis procreat. 141. 14.
Unitas primi Patris inſuperabilis. 320. 50.
Unitas principalis numerum duplicem conſtituit. 443. 30.
Unitas rerum perfectrix. 219. 21.
Unitas ſupramundana. 98. 1.
Unitas una Univerſorum principium eſt. 121. 36.
ab Unitate Mens manat. 36. 25.
ab Unitate omnis eſſentia ſuam naturam deductam habet. 121. 37.
Unitates ab Uno remotiores, á compoſitioribus participantur. 125. 31.
Uni propinquiores á primis & ſimpliciſſimis eſſentijs participantur. 125. 29.
Unitates Dei ſecundæ triplices. 316. 31.
Unitates animalium procreatrices tres, Diana, Proſerpina, Minerva. 372. 33.
Unitates mentales rerum manſiones, progreſſiones & reverſiones procreant. 208. 27.
Unitates propter ſuas Deitates ſunt. 144. 16.
Unitates rerum collectrices ſunt Duces inſpectionis mentalium. 220. 25.
Unitates univerſales ſupra Deos in partes diviſos tres; Eſſentia, Vita, Mens. 179. 21.
Unitatum mentalium contemplatio. 308. 37.
Unitatum divinarum multitudo finita eſt. 477. 54.
Unitatum ordo. 125. 7.
Unitum diverſum eſt ab eo, quod eſt per ſe Unum. 416. 14.
Unitum poſterius eſt ipſo Uno. 64. 47.
Univerſitatis author ſuæ perfectæ excellentiæ ſigna omnibus Entibus inſevit. 104. 51.
Univerſitatis natura mixta ex Mente & neceſſitate generata eſt. 314. 3.
Univerſum fortuitó eſſe & fuiſſe multi Phyſiologi tradiderunt. 295. 31.
Univerſum ante finem eſt. 150. 27.
eſt Totum. 156. 42.
eſt in fine mente percepto. 156. 36.
non eſt idem ac Unum. 156. 11.
non eſt ubiq;. 55. 14.
Univerſum hoc animatum eſt. 37. 36.
propter ſimilitudinem, quam cum Deo habet, εἰκὼν eſt. 50. 55.
in unaquaq; ſui parte ab Anima & Mente gubernatur. 143. 5.
tripliciter conſideratur. 278. 39.
Unum á quibuſdam vocatur. 154. 10. 34.
Unius eſſentia á ſupremá rerum hypoſtaſi progreditur uſq; ad ultimam & obſcuram rerum hypoſtaſin. 30. 27.
ineffabilis & incomprehenſibilis. 195. 17.
Unius naturá ſublatá Infinitas certum locum non habebit. 74. 26.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Unius particeps, est & Unum, & non Unum. 415. 28. 416. 16. 30.
Unius particeps finitum est. 453. 20.
in Uno manent, ex Uno prodeunt, & ad Unum redeunt omnia. 96. 1.
Uno nihil præstantius. 79. 43.
ab Uno omnia pendent per mediam Mentem & Animam. 36. 47.
Uno omnia posteriora. 109. 11.
Uno quod privatur, in nihilum statim redigitur, & in suum interitum subitó ruit. 79. 45. 84. 23.
Uno sublato, tollitur & numerus. 76. 11.
Unum admiranda simplicitate res universas superat. 125. 35.
alia Unius, alia Entis notio est. 154. 43.
Unum ante Essentiam est. 84. 24. 93. 22.
ante Entia Entium Unitates constituit. 122. 24.
ante Mentem est. 425. 1. 93. 22.
anteponendum est Uni Enti. 155. 5.
causa Universorum est. 119. 22.
Bonum appellatur. 95. 39.
cum Cœli dorso idem est. 237. 48.
Unum est Deus. 462. 31.
Unum, Deus & Bonum idem est. 280.
Unum est supra omnes intellectuales hypostases. 424. 16.
est Multa. 235. 37. 236. 37.
ex omni additione excessit. 155. 3.
est Idem sibiipsi. 335. 25. & diversum á seipso. ibid. ex multis exemptum est. 110. 32.
est ubiq; 112. 14. ante divinas animas existit. 113. 48. nusquam est. 112. 13.
extra ac supra omnia est. 108. 2.
Unum Ens. 231. 46.
Dæmonum causa. 172. 3.
est ante Tempus. 25. 19.
participat Unum. 92. 20.
Unum in alio nusquam erit. 77. 11. nec in ipso Uno. 8. nec in ullo eodem. 24.
Unum in quo Ævum manet, est summus rerum mente perceptarum ordo. 147. 148.
post Unum Multa sunt supereſſentialia. 123. 9.
Unum non divisionis; sed amicitiæ causa est. 119. 17.
non est idem cum Uno Ente. 154. 32.
non est Multa. 76. 45. 222. 1.
neq; stat, neq; movetur. 111. 51. non alteratur 112. 2. non habet principium, medium & finem. 77. 1. non est totum, neq; partes habet. 76. 46.
non tangit seipsum. 199. 18.
nullius Entis figura est. 77. 2.
per Unum omnia conservantur. 421. 25.
propter Unum omnia sunt. 491. 35.
Unum omnia participant. 425. 3.
omni Ente & Mente superius est. 90. 5. 237. 27.
omnibus Entibus adest. 86. 27.
omnium divinorum ordinum causa. 198. 22.
principium numerorum. 81. 8.
primum & imparticipabile est. 163. 29.
Unum, quod est in corporibus, non est idem cum suis elementis. 137. 17.
Unum quod fit, participatione Unius fit Unum. 416. 3.
Unumquodq; perfectionem suam expetit. 88. 18.
Unum semper tenet Ens; & Ens semper tenet Unum. 170. 22.
Unum si non sit, ne cognitio quidem ullius Entis esse potest. 76. 18.
Vnum supereſſentiale. 124. 44.
Vnum tangi contrectariq; non potest. 77. 43. Toto latius patet. 236. 9.
Voluntas ἀγαθοειδὴς. 1.
in Vulcano & Minervá prima omnium Artium causa continetur. 297. 48.
Vulcanus naturam corporum inspirat. 403. 20. omnes mundanas sedes Deorum fabricat. 403. 21.
oculi, quos Vulgi anima habet, non possunt veritatem diutius intueri, ita ut ejus aspectum, lucemq; ferant. 55. 47.

Y.

Υμνωδιά νοερά. 110. 11.
Υπερέν Vnum & supereſſentiale. 163. 36.
Υπερέσιοι θεῶν ἑνάδες. 59. 30.
Υπόστασις εἰδωλικὴ. 47. 46.

Z.

Ζῆνα alij, alij Δία. appellant Iovem. 292. 25. 44.
Ζωὴ γνωσιεργός. 207. 11.
Ζωὴ νοητή. 65. 44.
Ζωογονία νοερική. 370. 25.
Ζωογόνος Deitas intellectualium Regum. 316. 17.

FINIS.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca